

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 2.6.417

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 2.6.417

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 2.6.417

2
6
417

BIBLIOTECA NAZIONALE
CENTRALE - FIRENZE

REG. 1870/1 1870/1

1 *H*
E
1575
Bivium Petri Hieronimi opus.

Sermones in aduentum domini.
Sermones de peccato.
Sermones de fide:
Sermones de penitētia.
Sermones de oratione.
Sermones dominicales per totum annum.
Sermones de sanctis.

Francis Jo. Franc. d. C. et Amicor.

Tabula

Frater Benedictus Britanicus Britanno: Fratri Thome Catulano theologo, S. D.

Non dici queat Pater integerrime: quātopere mihi cor leticia subillat: quā animad-
uertā tam multa excellentiā religionis nostre patrā opa: q̄ in hoc vīcē tēpus ve-
luti in latebris facuerūt: in dies passim impit: p̄rabiq; in lucē. Mirā. n. ē. quā ea īspicias:
q̄ vilia q̄q; fructuosa existant. Quia enim illinc: vt p̄be nosti: colligas: q̄ ad bene beateq;
viuendā sint maxime necessaria. Que oīa quā dū multūq; mecum essent p̄tēplatus: putant
Petro Hieremie ordinis nostri viro scitissimo iniuriā p̄modū fieri: si eius scripta nō cura-
sa sint. Existimaui enim Petrū Hieremiā inter reliquos religionis nostre scriptores q̄ hāc
diuini verbī p̄dicandī sciam nō minus elegāter q̄ sapienter p̄fessi sunt: principatū sine cō-
trouersia obtinere. Nihil. n. est: siue ad philosophiā theologiāq; respicias: siue ad ius canonū
ed: iusq; cesarē: q̄ in eo desiderari queat. Quia que ad diuine humaneq; nodos sapientie
explicandos p̄tinent tam cumulate cōplexus est: vt qui solos eius labores īspexerit: aliūde
sibi nihil oīno sit indagandū. Putaui autē her ad te pater scientissime scribenda: tam vt
meū in te beniuolentiā aliqua ex parte tibi declararem: tam vt intelligerem qd tu sup hoc
manarūq; p̄sidentia facimus. In te enim p̄ter sanctissimos mores vīcēq; integritatē: tam
doctrinā idq; ingentē acumen agnoscimus: vt q̄ per te p̄bata fuerint: ea nullis placere nō
possint. Quo sane sit vt oēs qui te norint: norint autē fere oēs: te plurimū diligāt: venerent
et colant. Tu interea valebis: fratresq; Benedictum tui studiosissimum amabilis plurimū.
Dñs autē noster Iesus x̄ps plenē clementie sue velis te in eterne portū salutis p̄ducas.

Tabula Sermonum aduentus.

Dñica prima de aduentu de quadruplici
aduentu: et p̄ueniens fuit christum in-
carnari. sermo. 1.
Dñica eadē de aduentu vniuersali. sermo. 2.
Dñica eadem de aduentu. Mandi finis
adest. sermo. 3.
Dñica. ij. de aduentu. De effectibus gratie
dei. sermo. 4.
Dñica eadē. De renouatiōe sp̄s. sermo. 5.
Dñica. iij. De. Coniugē et p̄tēplare sacre scri-
pture. sermo. 6.
Dominica. iij. De requirē in quolibet in-
diclo. sermo. 7.
Dñica. 4. aduentus. De homine: vj quid sit
homo. sermo. 8.
Dñica. 4. aduentus. De medio quattuor
virtutum. sermo. 9.
Dñica infra octauā natalis dñi de h̄deta-
te: et p̄redatiōe vite eterne. sermo. 10.
Dñica infra octauam ep̄phane qualiter
p̄ficiēbat Iesus sapientia tē. sermo. 11.
Dominica prima post octauam ep̄pha-
ne: q̄re discipuli crediderūt i ed. sermo. 12.

Dñica eadem prima post octauam ep̄-
pha. de Euangelio. s. de quinq; vestibus
nuptialibus sermo. 13.
Dñica eadē p̄ma de nuptijs et bonis ma-
sermo. 14.
Dñica. ij. post octauā ep̄p. de significatiōe
lepre per septem effectus eius: et de illi-
us curatione. sermo. 15.
Dñica eadem. ij. post octa. ep̄i. de modis se-
quendi Christum. sermo. 16.
Dñica. iij. post octauā. De lepre beatis ho-
minis aduentus. 7. post octa. sermo. 17.
Dñica. 4. post octauā. De p̄p̄e toto homi-
ne creatura. nata. sermo. 18.
Dñica in septuagesima de tribus elcis: q̄-
bus suos pascit deus. sermo. 19.
Dñica eadē septuagesime de peccato ocio-
sitate. sermo. 20.
Dñica in seragesima de triplici camera. s.
tribus intellectibus spiritualibus sacre
scripture. sermo. 21.
Dñica eadē seragesime de. 9. edictionibus
requitis ad habendā gloriā. sermo. 22.
Dñica in quinquagesima de tribus virtu-
tibus theologicis. sermo. 23.

Dñica. i. i aduētu ser. i. de aduētu dñi i carnē²

Doctissimi ac veri dñini verbi predicatoris Fratrii Petri Hieremie ordinis predicatorum. Sermones quoniam vtiliter incipiunt. In dominicis aduentus et sequentibus usque ad quadragessimam.

Dominica prima in aduentu De quadraplice aduentu. Sermo primus.

Lece rex tuus venit tibi mactatus. Mat. 21. et Jac. 9. origina litera in euangelio hoc dñi. Lema dat mibi motum predicandi de aduentu domini: qui hodie incipit finem ordinis ecclesie. Et ipso quod habebimus bonas doctrinas ad gloriam Iesu Christi et ad instructionem nostram: sed primo salutemus virginem discendo. Que maria re. Pro declaratione tematis et introductione est notandum: quod finem doctores quadruplex est aduentus domini propter quos ecclesia ordinavit quatuor dominicas in aduentu. Primus aduentus est paterius. Quartus est futurus. Secundus et tertius sunt presentes.

Primus est per incarnationem: in ventre virginis.

Secundus est per justificationem: in mente humanali.

Tertius est per separationem: in morte corporali.

Quartus est per retributionem: in iudicio vniuersali.

Et qualibet officia poterimus predicare de vno istorum aduentuum, videlicet prima de primo, secunda de secundo, et sic de alijs. De secundo autem aduentu sit mentio Jo. 14. Quis diligit me sermonem meum servabit: et pater meus diliget eum: et ad eum venimus: et mansorem apud eum facie-

mus. De tertio vero aduentu sit mentio Luc. 12. Beati servi illi quos quando venerit dominus: inuenerit vigilantes etc. Ad idem Mat. 24. De quarto aduentu sit mentio Mat. 25. Quis venerit filius hominis in morte: stare sua: et omnes sancti eius cum eo etc. Item Isa. 53. Dominus ad iudicium veniet cum semibus populi sui. Notandum autem quod in isto primo aduentu venit Christus cum humilitate. In secundo cum benignitate. In tertio cum timore. In quarto cum horrore seu tremore. In primo ergo venit cum humilitate. Et practice. Ratio ut curaret superbiam Ad: que fuit origo omnium peccatorum. Eccl. 1. Initium omnis peccati superbia. Pone exemplum de omnibus peccatis. Et ergo parricida contrarius curant: quod homo superbiat deus humiliatus est. ac si rex fieret famulus famulorum seu seruorum. Unde ipse dicit. Filius hominis non venit ministrari sed ministrare: et dare animam suam in redemptionem pro multis Mat. 20. Et quod debebat ministrare alii: implet vestes famuli: quod alias non sasset congruum. Ideo apostolus ait. Qui cum in forma dei esset. sinuatus veste diuitiarum: non rapinam arbitratus est esse se equalem deo. sed semetipsum exinanivit formam serui accipiens in similitudinem hominum factus: et habitu inuentus ut homo Phil. 2. s. ut nobis seruiret et ministraret. Loquendo ergo de isto primo aduentu: nota quod de eo scriptum sit mentio in sacra scriptura: veteris et noui testamenti. Sicut patet in multis locis specialiter hodie in euangelio. Benedictio quod venit etc. Et in themate. Et Aggei. 2. Veniet desideratus cunctis gentibus. Item Malachi. 1. Statim veniet ad templum sanctum suum edificator quem vos queritis: et angelus testamenti quem vos vultis. Item Zabachue. 1. Apparbit in finem et non morietur: si morum fecerit expecta eum: quod veniens veniet et non tardabit. Loquendo ergo de isto primo aduentu: notandum quod et adueniens fuit filium dei ventre propter multas rationes. sed pro nunc dicam quinque. Primo propter magnificentiam diuinalem.

Secundo propter perfectionem vniuersalem. Tertio propter liberationem humanalem.

Dominica prima aduentu

Quarto propter humane nature exal-
tationem.

Quinto propter angelicas reparatione.

Prima ratio et effectus: est propter ma-
gnam rectitudinem diuinalem. Pro cuius intelle-
ctu notandum quod sicut notat Thome pre. iij.
q. i. ar. i. Uniuscuius rei puenit operari ad quod
est pueniens nature sue. Sicut homini ra-
tionari, canibus latrare: et sic de alijs. Ip-
sa autem natura dei, est ipsa bonitas: ut dicit
Dionysius. i. c. de di. no. Unde quicquid pertinet
ad rationem boni conueniens est ipsi deo.
Pertinet autem ad rationem boni ut se alijs
edocet sicut Dionysius. 4. c. De diu. no. Unde bo-
nus de natura sui est diffusiuus: et edocatus
alijs. Ergo summo bono puenit: quod summo
modo se creature comunicet. Duo autem hijs
deus comunicabilia. scilicet essentiam et personam.
Essentiam edocat deus pater filio et spiritui
sancto ab eterno. restabat ut ex tempore
comunicaret personam. scilicet filij sui humane
nature. Quod quidem maxime fit per hoc quod
naturam creatam sibi se iungat quod ex tri-
bus fiat una persona. scilicet ex verbo et carne et
anima: iuxta illud Verbum caro factus est
Jo. i. Et ex hoc manifestatur nobis infinita
bonitas diuina. Ad hoc enim principa-
liter ipse deus condidit creaturas: ut mani-
festetur eius bonitas. Propter. i. c. Unius-
cuius propter semetipsum operatus est deus. Si-
cut enim potentia eius. est causa principa-
lis effectiua creaturarum: et sapientia est cau-
sa formalis. Sicut ars in opere artificis est
causa rei artificate. Causam dico forma-
lem. Sic et bonitas dei est causa finalis. Pro-
pter quod dicit ipse. Ego sum et alpha et omega
principium et finis Apoc. i. Et sic per prima
ratio. Et nota in hac benedicta incarnatione
ne magnam dei humilitatem: sicut scripsi
post festum trinitatis officia. xx. sermo per
me parte prima.

Secunda ratio est propter perfectionem
vniuersalem. Nam cum deus sit perfectissi-
mus in se: necesse est ut etiam opera ab ip-
so creata sint perfecta. Deut. 32. Dei perfe-
cta sunt opera. Non poterant autem opera
dei esse perfecta: nisi per assumptionem hu-
mane nature in eadem persona. Et hoc pro-
batur ratione et auctoritate. Ratio est geo-
metralis. Dicunt enim geometre quod figura

sperica sine circularis est perfectio alius. Ra-
tio: quod in hac figura finis vnitur principio.
Et ideo dicunt quod nunquam figura hominis est per-
fecta quousque finis vniatur principio. Et pro-
pter hoc diuina sapientia creauit mundum
in hac figura sperica: id est in alia figura po-
tuisset ipsum creare. Unde celum: ignem:
aerem: mare: terram: et totam vniuersum: et
in figura sperica. Sic etiam sol. luna: et stelle.
Ergo perfectio mundi vniuersalis consistit
in hoc ut finis vniatur principio. et econuer-
so. Modo videamus quid est. Principium
creaturarum: et quid est finis. Principium est
deus. Gen. i. In principio creauit deus ce-
lum et terram: et in sex diebus distinxit. Et
sic creauit creaturas omnes. Prima die se-
cit lucem. Secunda firmamentum. Tertia die
fecit arbores et plantas. Quarta die fecit
luminaria celi. id est. solem et lunam et stellas.
Quinta die fecit aues et pisces. Sexta die
fecit bestias: et eadem die ultimum: et in fine
fecit hominem. Patet ergo quod fuit ultima
creaturarum et finis. Ad hoc ergo ut fi-
gura circularis totius vniuersi sit perfecta:
necesse fuit ut finis iniretur principio. Et
tunc impletum est: quod deus factus est homo:
et homo deus per unionem personalem in
vtero virginali. Ideo dicit ipse deus. Audi
me Jacob et Israel. quem ego voco. Ego ipse:
ego primus: et ego nouissimus. Isa. 48. Ego
primus. id est. ego sum deus: et ego nouissimus. id
est. ego sum homo: et ex hac ratione opinantur
aliqui doctores quod etiam si Adam non pec-
casset filius dei incarnatus fuisset: propter
perfectionem dandam operibus suis. Ad
hanc rationem respondet Thome. i. q. i. ar. iij.
ad primum dicendum. Quod vniuersum perfec-
tum est in confectione ultimi ad primum princi-
pium. Ad id oportet quod in confectione: que
est in unitate persone: sed in confectione
que est per ordinem ad finem.

Tertia ratio est propter liberationem hu-
manalem. Erat enim primus homo seruus
triui. scilicet legis: diaboli: et peccati. Legis quidem
quantum ad ceremonialia: que erant ita du-
ra ut suffere non possent: preteriti preceptum
circumcisionis. Unde Petrus dicebat. Quid
temptatis et cum imponere iugum super cervi-
ces discipulorum: quod neque patres nostri: neque
nos portare posuimus Act. 15. Propter

Sermo primus de aduētū dñi in carnē .iii. 3

qđ lex vetus dicebat lex seruitutis. Ro. 8. Nō enim accepistis spiritam seruitutis iterum in timore. In cuius signum est timore magno recepta fuit lex antiqua a iudeis. Unde dñs Ero. 20. Qđ filij israel perterriti atq; pauore concussi steterunt procul rē. Non poterat autē homo liberari ab illa lege: nisi per ipsius legis latozem: quia eius est tollere cuius est condeire: et omnis res per quasq; causas nascitur per eas deus diaditatur: ut in. c. i. de reg. iur. Et. ff. eo. ti. l. Nil tam naturale est qđ eodem genere qđq; dissoluitur: quo colligatus est. Ideoq; verborū obligatio verbis tollit. Fuit ergo pueniens: ut deus incarnaretur ut adimpleret in se ea que scripta erant in figura de eo sub velamento ceremonialium contenta. Et sic adimplendo tollerit legem quantus ad ceremonialia et indicialia. Cū pō. Sacrisimū et holocaustū noluit: aures autē perfecit iudei. Holocaustum et pro peccato non postulasti: tunc dixit ecce venio. Unde qđ scriptū in sermonib; quadragesimalibus de decem preceptis: vbi agitur vtrū nos teneamur seruare ceremonialia veteris legis. Et hoc est contra quosdam dicentes. Si xps seruauit ceremonialia: ergo et nos illa seruare debemus. Sed non valet ratio. Sed ptra quia christus seruauit illa. Ideo nos nō tenemur seruare: qđ finis legis christus est ad iustitiam omni credent. Ro. 10. Sicut in sim. li. qđ christus mortuus est ideo nos sumus a morte redēpti. Fuit ergo conueniens ut deus incarnaretur et fieret homo: ut nos a seruilitate legis eriperet. Et hanc rōnem ponit apls Gal. 4. At vbi venit p. rē. m. de. ff. fa. et null. fac. sub le. ut eos qui sub le. c. redimeret. Item erat homo seruus diaboli a quo vlcis fuerat: quia qui cepit in bello publico effici seruus. Sic inter hominem et diabolum erat et est bellum publicum: et qđ homo victus fuerat a diabolo. ideo totus genus humanum sibi subditum erat. Sicut filij seruos sunt seruicetiam si sola mater sit ancilla. l. partum. C. de rei ven. vbi dicitur. Partum ancille matris sequi conditionē: nec statim in hac specie patris p. d. carit. explorari iuris est. Nec poterat humanū genus ab ali quo lib. rari. Unde. 2. p. 2. A quo cōtra

quis superatus est: eius et seruus est. Nil autem autem homo poterat ipsum a diaboli manibus liberare: quia ipse diabolus erat fortior omni homine. Job. 41. Nō est super terram potestas que cōparatur ei: quis factus est ut nullam tinceret. P. portuit ergo qđ esset aliqua virtus superior eo: que vince ret eum: et hic est deus: quia naturaliter nullus angelus est potētor sathana. Quia autē conueniens erat ut ipse vinceretur ab homine: qui vicerat hominem: ideo congruū fuit ut ipsa diuina virtus fieret homo. Et sic idē. Unde dñs Xp. xi. Quā fortis armatus custodit atrium suū: in pace sunt omnia que possidet. Si autē fortior illo superueniens vicerit eum: vniuersa arma eius aufert in quibus cōfidebat: et spolia distribuit. Erat tertio homo seruus peccati. Jo. 8. Qui facit peccatum seruus est peccati. Ratio qđ obediebat peccato. Ro. 6. An nescitis qm̄ cui exhibistis vos seruos ad obedendum: scis estis eius cui obedistis. Quia autē peccatum istud erat iniuria dei: et cōsequenter infinita: eo qđ culpa in deū cōmissa habet infinitatem quandam prout est offensa dei: qđ tanto maior est culpa quāto maior est persona offensa. Vnde hanc rationē in sermonibus de peccato in genere ar. li. Sermone 19. parte. 14. Mensuratur enim offensa fm̄ quantitate et qualitate persone offēse: ideo merebatur infinitam satisfactionem: que solus nō poterat a pura creatura: et consequenter a nullo homine. Et tamē homo erat debitor huius satisfactionis. Fuit ergo necesse ut deus fieret homo ad hoc ut homo liberaretur ab hac seruilitate peccati. Ideo apōstolus Ro. 8. Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati: de peccato damnauit peccatum in carne: ut iustificatio legis impleteretur in nobis. p. 106. Vnde verbum suum: et sanauit eos rē. Quarta ratio est propter hominis exaltationem. Quia per incarnationē filij dei valde exaltatus est: et nobilitatus est humana natura. Sicut si filius regis duceret in uxorem filiam rustici: quia vxor nobilitatur et recipit dignitate a viro. l. femine. ff. de senaroribus. vbi dicitur. Femine nupte clarissimis personis: clarissimarum persona

aa li

Dominica prima

nam appellatione continent. Femine enim dignitatem clarissimam mariti tribuit. Et d. Mulieres. C. de dignitatibus lib. 12. ubi dicit. Mulieres honore maritorum eriguntur, genere nobilitantur: et forum et eorum persona statum et domicilia mutamus. Item in Aut. de pultibus. §. si aut. coll. 4. ibi Quoniam uxores corascant rad. s. maritorum. Item fortitur forum vtrius. Cum quedam puella. ff. de iur. d. omni iudi. Item mutatur sepulchrum suum: et sepelitur in sepulchra viri: ut in. c. 3. q. 1. de sepul. li. 6. §. Mulier autem que plures viros habuit successive si sepulchrum non eligat: est cum viro vtriusque cuius domicilium retinet et honore: nuntianda. Sic filias dei duxit in uxorem carnem humanam filias illius rusticus. Vide: et fuit initium hoc matrimonii in prophetis quasi essent tunc tractata sponsalia de futuro: fuit ratificatum in viro virginis quasi per verba de presenti. Fuit autem consummatum in cruce quasi per copulam carnalem inter Christum et ecclesiam sanctam: que fuit formata de latere eius mortui in cruce: quando exiit de eo sanguis et aqua. Sicut Eva fuit formata ex latere. Vide de mortuis in paradiso: quod fuit sacramentum et figura istius matrimonii: iuxta illud Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in Christo et in ecclesia Ephe. 5. Propter hoc Christus in cruce dicit. Consummatum est. Et sic natura humana fuit nobilitata a deo: et super angelicam naturam nobilitata est. Nusquam enim angelos apprehendit: sed semen Abrahæ apprehendit. Hebr. 2. Et in signum huius: cum septies legatur in veteri testamento angelos se permisisse ab hominibus adorari: sicut legitur de Daniele patre Sansoni Iudæ. 1. et de Josue. tamen post incarnationem filii dei secus factum est. Sicut legitur Apoc. ultimo. ubi dicit Job. Postquam audissem et viderem cecidi ut adorarem ante pedes angelorum qui mihi hoc offendebar: et dixit mihi. Vide ne feceris: conseruus tuus sum. Quod ideo prohibuit angelos: ut ostenderet exaltationem humane nature super angelos in homine assumpto: ut notat. Th. 3. sen. 2. q. 1. ar. 2. q. 6. ad primum. Et ex hoc

gravius est peccatum commissum ab homine post incarnationem Christi quam ante: quia maior ingratus deo et maior vilis. Nam vilis reputaretur nobili militi vel doctori si intraret in tabernam et inebriaretur: quam cuidam rustico. Nonne vilissimum esset si filius regis faceret se servum cuiusdam vilis ribaldi? Sic in proposito. Nota contra Christianos viros et mulieres: qui vadunt ad ludam illam pro sanctitate habenda: vel ad alios diuites: quia cum sint filii dei Jo. 1. Quotquot autem receperunt eum: de eis potest dei filius facit se servos diaboli: pro sanctitate habenda corporali. Quidam vero Christiani insuriantur indeo baptizato: improbandos ei etiam dicentes. Critallato: propter quod renouantur alij iudei a conversione ad veram fidem: et ex hoc fit insuria nominis Christiano. Quia igitur gravius peccant Christiani ceteris nationibus: ideo gravius illis puniuntur. Nota exemplum beati Iohannis: qui vadens per desertum invenit calatrum seu caput hominis mortui. Qui cum interrogasset et quævisset ab eo cuius fuisset. Respondit se fuisse caput cuiusdam sacerdotis idolorum: cuius anima erat in inferno. Quod igitur interrogaret ab eo si aliquis esset sub eo in inferno: et qui sunt. Respondit quod Christiani dñati erant sub alijs omnibus. Ideo dicit Leo papa in sermone de natiuitate. Agnosce o Christiane dignitatem tuam: et diuine consortis factus nature: noli in veterem vilitatem degeneri conuersatione redire. ps. 48. Homo cum in honore esset non intellexit: compa. est iis. ins. et si. fac. est illis et.

Quinta ratio: est propter angelicam repa rationem. Nam propter peccatum primi angelorum ceciderant multa millia angelorum: sicut dicitur Apoc. 12. Unde remanet numerus angelorum diminutus valde: nec potuit amplius reparari per angelos qui ceciderant: quia angelus sicut immobilis apprehendit ea que intelligit: et immobilis fertur et adheret per affectus his que quicquid elegit et obliuiscitur est in illo peccato quod commisit. Unde equalitatem dei quam semel angelus concupiscit et aperit. adhuc appetit: et in eternum appetit. Et ideo non est capax misericordie

In aduentu Sermo primus. .iiij. 4

diuine ad remissionem peccati sui: quia nō
vult perire. Nam si peniteret deus sibi
parceret. ps. 76. Nunquid in eternum irasce-
tur deus: aut continebit in ira sua miseri-
cordias suas. Quia ergo obstinatus est:
ideo non est capax misericordie: Ne nec ho-
mo post mortem. Unde dicit Damascen.
q. hoc est hominibus mors: qd ē angelis
caus. Et ponit Th. in. l. parte. q. 64. ar. 2.
Ne ergo angelos numeros remaneret im-
perfectus: voluit diuina sapientia q. supple-
retur per homines assumendos in cōsortio
angelos. Vbi dicit apostolus Ephe. l. In-
fluantur omnia in christo: que in celis et q.
in terris sunt. Quia autē vltia eterna etce-
dit pportione nature creare. Quia q. oca-
lus nō vidit nec auris auduit et. l. Cor. 2.
Ideo non potuit homo ad vitam eternam
eleuari de se: vt esset cōsortio diuine natu-
re: et fieret per participationem et simil. an-
gelis in gloria: nisi deus fieret homo. Da si
multitudinem. Si quis vellet celum capite
attingere. nō posset naturaliter: nisi deus p-
potentiam suam inclinaret celum vel homi-
nem ad celestia subleuaret. Et sic fecit deus.
Quia ad hoc vt homo fieret beatus: et cō-
sequenter habitaret in celo. inclinans se p-
humilitatem et factus est homo: et eleuauit
hominem ad se vt ireret deus. Et sic p- ho-
mines ruina ægelica reparari. ps. 53. Incli-
na dñe celos tuos et discede tē. Deo grās.
C Morandum q. prima ratio de quinque
predictis. pertinet ad bonitatem dei: que est
diffusina salisphus. Fuit autē congruus deū
incarnari etiam propter imobilitatem diui-
ne iustitie. Item propter decentem ordinem
sapientie ipsius. Et sic ex tribus apparet in
carnationis congruentia. Que quidem tria
sumat ex parte dei. scilicet plenitudine diuine
misericordie. ex imobilitate iustitie ipsius: et
ex decenti ordine sapientie ipsius. Quia
enim deus summe bonus et misericors est:
deuit vt nulli nature negaret hoc cuius ea
par erat. Vbi cum natura humana lapsa
esset: nihilominus reparabilis foret: deuit
vt eam recuperaret sicut Th. in. 3. senten.
di. l. q. 2. De hac autem ratione satis dictū
est supra in prima ratione pulvis sermonis.

Secundo ex imobilitate iustitie diuine:

quia vt ait Th. vbi supra. Iustitia dei im-
mutabilis est: cuius lege sancitū ē vt nunq̃
peccatum sine satisfactione dimittatur. de-
cuit vt in humana natura institueret eam
qui satisfacere posset: q. hoc purus homo
per se facere nō poterat. Ratio est triplex
quā assignat Th. in. 3. senten. di. l. q. i. ar. 2.
In responsione ad vltimum argumētum.

Tercio ex decenti ordine sapientie sue.
Quia enim summe sapiens ē: puenientissi-
mum modū reparationis adinuenire de-
buit. Modus autē conuenientissimus: est vt
integra natura repararetur: vt finaliter ad
hoc qd amiserat homo peruenire posset.
Si autē hominem per angelum repararet:
nō esset integra reparatio: q. semper homo
angelis salatis sue debitor esset: et ita ei in
beatitudine equari nō posset. Quod tñ con-
secutus fuisset si nō peccasset. Sicut et nūc
consequuntur homines per gratiam repa-
rationis: vt sint sicut angeli dei in celo
Mat. 22. Unde deuit: vt non angelus s.
ipse deus hominem repararet: iuxta illud
Iza. 55. Deus ipse veniet et saluabit nos.
Similiter vt esset facilis modus ascenden-
di ad deū: deuit vt hō et hō que cogni-
ta sunt sibi tam sicut intellectum q. sicut as-
sectum in deū consurgeret. Et quia homi-
ni naturale est sicut statum presentis miserie
vt a visibilibus cognitionem accipiat: et cir-
ca ea afficiatur: ideo deus congruenter
visibilis factus est naturam humanam as-
sumendo: vt ex visibilibus in inuisibilia
amorem et cognitionem rapiamur. Hec Th.
vbi supra. Est etiam alia ratio: que sumitur
ex parte diuine sapientie: quā deuit deū
incarnari: quā assignat Th. in. 3. senten.
di. l. q. i. Nam vt dicitur Sap. 8. Sapientia
vincit maliciam: sed per maliciam diaboli
et hominis: humana natura que est opus
dei delecta est quantū deici potuit in cul-
pam et miseriā. ergo deuit vt sapientia
dei ipsam exaltaret quantum exaltari po-
tuit: ergo cum natura humana sit assump-
tibilis in unitatem diuine persone: vt ponit
Th. in. lq. senten. di. l. q. i. Et in. iq. parte. q. i.
ar. l. videtur congruum fuisse: vt deus na-
turam humanam assumeret. Hec Th.

Eadē dominica prima aduentus

Eadem dominica prima de aduentu
de iudicio vniuersali. Sermo. ij.

Benedictus

qui venit in nomine domini. Mat. 21. Intento mea est predicare de aduentu christi ad iudicium. In sa

era scriptura inuenimus tres christi aduentus genera' es.

Primus est humilitatis copiose: iam p'eteritus.

Secundus charitatis grato: et hic est presens.

Tertius maiestatis rigoro: et hic est futurus.

Hi tres aduentus ostenduntur in euangelio hodierno fm ordinem nostrum: quod euangelium h' sit de ramis palmarum historice: et allegorice p'inet ad officia hodierna.

Primus aduentus ponitur in principio euangelij.

Secundus in medio.

Tertius in fine.

Dico primo rē. Iste aduentus fuit in vtero virginali per incarnationem cum magna vtilitate. Ratio vt satisficeret p' superbiam Ade et Eue: que supbia fuit prius q' gula. Initium omnis peccati superbia Ecclesi. 10. Ideo venit cum magna humilitate nō ministrari: sed ministrare sicut famulus. Seruauit enim xps in isto primo aduentu nobis. Primo de corde suo ostendens nobis charitatem.

Secundo de ore docens doctrinas.

Tertio de potentia faciendo miracula.

Quarto de corpore tradendo illud mortui. De hoc aduentu dicit ipsemet. Filius hominis non venit ministrari sed ministrare Mat. 20. Iste aduentus notat in principio euangelij vsq'. Soluite et adducite mibi: vbi notantur quattuor.

Primo finis p' quē venit: qui est pacificatio hominis cum deo: et cum angelis: et cum seipso: et cum proximis ibi. Luz app'ro. Iesus hierosolymis: que pacifica vel visio pacis interpretatur. Ephe. ij. Ipse enim est

pax nostra: qui fecit utraq' vnu. Et veniens euangelizauit nobis pacem rē.

Secundo via per quā venit: q' est p'go Maria. Ber. Virgo egregia ipsa ē via regia: p' quā saluator venit ad nos. Nec notat ibi. Et cum venisset Betfage: q' interpretatur domus oris: q' in aperit' oris Ecce ancilla dñi: acta est domus dei. Cū canatur. Domus pudici pectoris templum repente sit dei.

Tertio causa efficiēs quare venit: q' est misericordia. ibi. Ad montē oliueti. Ephe. ij. Deus qui diues est in misericordia: p'pter nimiam charitatem suam: qua dilexit nos cum essemus mortui peccatis conuulsit uir nos.

Quarto actus ad quē venit: qui est illuminatio mundi: et liberatio a vinculis peccatorum. nō solū per se sed per discipulos. ibi. Misit duos discipulos: vsq' Soluite et adducite rē. Iste aduentus quotidie fit in hostia verbis a sacerdote. Hoc est enim rē. Sicut in principio dicitis verbis a virgine. Ecce ancilla domini rē.

In primo venit vt famulus: sed in isto secundo aduentu venit xps vt socius: in eadem mensa comedēs. Fidelis deus per quē vocati estis: in societatem filij eius dñi nostri Iesu xpi. i. Cor. i. Iste aduentus notatur in euangelio: cū dicit. Filie syon. ecclesie militanti vel anime humane. Dicite. i. vos predicatores Ecce rex tuus venit tibi manus tuas. De isto regnari debemus ei dñe do. Benedictus qui venit in nomine socij.

Dico tertio rē. Tunc veniet sicut rex ad iudiciū rē. De isto aduentu dicit ipsemet. Tunc videbunt filium hominis venientem in nubibus celi cum virtute magna et maiestate rē. Mat. 24. De hoc aduentu loquitur thema di. Benedictus qui venit in nomine domini: non famuli vt in primo: neq' socij vt in secundo: sed domini ps. 9. Cognosce domini iudicia facies. Propter istos tres aduentus sunt tres ebdomade de aduentu: quia quarta nō perficitur. De isto ergo aduentu predicaturus quesiui quomō erit: et inueni quandam auctoritatem christi: qui bene scit rē. Quā venerit filius homi-

nis in sede maiestatis sue. et vsq. Iusti autem in vitam eternam. Dat. 15. Ubi nota q. sunt octo clausule: declarantes istum aduentum.

C Prima clausula. Quia uenerit filius hominis. i. virginis. nō dicitur filij hominum. Solus autem christus dicit filius hominis: q. de matre sine patre. In maiestate suā non dicit in humilitate: paupertate: et simplicitate: cum quibus uenit in primo aduentu. In tñ q. Johānes baptista uidens ipsum dixit. Ecce agnus dei. Et Iudei uidentes ipsam despecterunt dicentes. Nolimus hanc regnare super nos. Luc. 19. Ideo Isa. 53. In humilitate iudicium eius sublatum est. Sic propheta uenit Sacha. 9. d. Ecce rex tuus uenit tibi iustus: et saluator: et ipse pauper: et ascendens sup. asinā: et sup. pullū filij asine. S. in aduentu ad iudicium ueniet cū tanta maiestate q. totus mundus tremet. ps. 9. Cognosceat dominus iudicia faciens. Nota similitudinem de aucillis cantantibus et ludentibus in arboribus superne uolante falcone omnes pauescunt et silent. Sic considerate q. iste mundus sit quedam arbor: faciens fructus dignitatum: bonorum: diuersarum: officiorum: deliciarum: et quilibet sibi uult implere capacium de his fructibus. Atque ludentes in hac arborē mundisunt omnes creature corporales.

C Primo sol iudit currendo semper de oriente ad occidentem: et e conuerso. Itē in estate ascendit: in hyeme descendit: oritur sol et occidit: et ad locum suum reuertitur. ibiq. renascens gerrat per meridiem: et flectitur ad aquilonem iustrans uniuersa in circuitu. Eccl. 1. Idem de luna. Item de stellis. Item aer: aqua: terra. Non faciunt nisi ludere: pisces in mari: aues in acre: et animalia in desertis semper ludunt. Uictoristas. Delectabar per singulos dies ludens coram illo omni tempore. eludens in orbem terrarum. Prover. 8. Ad litteram loquitur hic de ludo mūdus: sed quando ueniet falco seu aquila. i. Christus in iudicio: nite ludas cessabit: quia omnes creature tuncbunt. Isa. 75. De celo auditum fecisti iudicium tuum: terra tremat: et quiescit quia exurge-

ret in iudicio deus: ut sal. fac. omnes man. terre. Nota hic practice quomodo auarus uolet libenter restituere usuras: superbus fuisse humilis: religiosus fuisse religione. d.

O mifer quando audiebam predicari nō ne potuit facere: Item mortis corporis celestium qui est quasi quidam ludus cessabit: et sol obscurabitur: et luna non dabit lumen suum: et stelle cadent de celo et. Unde hoc alibi in sermone. Ideo ecclesia pro fidei populo christiano orans ait. Libera me domine de morte eterna i die illa tremēda et. Consilium ergo do vobis ut tunc sitis securi et firmi: ut substineatis et firmetis duos pedes vestros. i. dextram credentis: et sinistram obedientie: q. nullas vno tñ pede firmatur. Hanc firmitatē petebat Grego. in collecta vigilię caritatis. vñ. Presta q. omnipotens deus ut vnigenitum tuum quem redēptorem leui suscipimus: uenientem quoq. iudicem securi videamus. Pariter prima clausula.

C Secunda clausula est omnes angeli eius cum eo. Unde celum illa die eracuabitur. S. diceret aliquis. Quid dicimus de sanctis. quia christus non loquitur nisi de angelis. R. Ideo q. omnes sancti etiam cum eo uenient ad iudicium. Et christus ideo nihil dicit: quia iam propheta dixerat ex parte sua: q. idem est. Isa. 49. Dñs ad iudicium ueniet cum senibus populi sui et principibus eius. Nota cum senibus populi sui et principibus eius. Nota cum senibus. i. sanctis. Sed quare sancti dicuntur senes: cum multi mortui fuerint iuuenes. Et preterea: tunc omnes erūt iuuenes in similitudinem etatis plenitudinis christi: ut dicit ap. Ephe. 4. R. Ideo q. senectus significat sapientiam. Valedictus puer etiam anno: quia nullus intrauit nec intrauit paradysum: nisi sapienter se gubernaue rit. ps. Cum principibus populi sui. i. angelis. Et nota q. tunc erunt manifesta omnia mala et bona et. Ratio quia iudex nō fert sententiam: nisi prius videat processum: et ex actis in causa iudicat. Ideo Dani. 7. Iudicis sedet et libri aperti sunt. Et Apoc. 20. Et iudicati sunt mortui ex his que scri-

Eadē dñica. i. aduētus

pta erant in libris: sū opera ipsorum. Nota Libri. Glo. consciētiarum que modo sunt clausē omnibus nisi soli deo. **P** tunc erit magna confusio damnatis ex malis que fecerunt tē. Remedium ergo ne appareāt tunc peccata vestra in confusione vestray: recipiatīs nunc velum quadratum. i. penitentiā que habet quatuor angulos.

Primus est cōfessio de peccatis. Sicut puer qui deturpauit vestes suā: plorat tē. **S**ecūdo vero est propositum emendandi de futuro.

Tertius oris p̄fessio: q̄ aliter plaga nō sanatur: nisi radit̄ et putredo projiciatur.

Quartus penitētiā afflicto: faciendo penitētiā a p̄fessore infancas. Nā furta mensuram delicti erit et plagarum modus. **D**en. 25. Isto velo penitentie peccata cooperiunt. Auctoritas. Beati quorum remis se sunt iniquitates: et quorū recta sunt peccata ps. 31. Item. 1. Petri. 4. Charitas operis multitudinem peccatorū. Charitas. i. penitentie in qua concurrebat charitas et qua penitentie sanit̄ vigorem: alias tē.

Tertia clausula. Tunc sedebit super sedem maiestatis sue: et nō stable pedibus. Sicut iudex proferens sententiam debet se dere. alio sententia non valet. De re iudic. si. lib. 6. ibi dicit. Sententia quā scriptam est a iudice litigatoribus nō recitari: vel quā pro ipso stando nō sedendo proferri contingit: nullus est penitus momenti.

Questio est hīc: quomō stable virgo Maria et alij sancti. Aliqui dicunt q̄ virgo stablet genibus flexis cum beato Johāne tē. Et ita a multis plingitur. Error est: q̄ tunc virgo nō orabit pro peccatoribus: q̄ tempus erit rigore iusticie nō misericordie. Ideo si vellet orare diceret sibi christus. **M**ater mea non loquamini mihi de hoc. Ego eis dedi tempus penitentie et abusi sunt illo peccando. Auctoritas. Iesus et filii viri non parcat in die vindicte: nec acquiescet cuiusq̄ precibus: nec accipiet pro redemptione dona plurima. Prouer. 6. Et ergo q̄ virgo sedebat ad laus christi in throno simul cum christo. Auctoritas allegorice: q̄ figura fuit virginis. Sed rex su

per thronū suū: et positus est thronus matris eius: que sedit ad dexterā eius. 3. Re. 2. Rex est christus. ps. 71. Deus iudicis tūz regi da. Et Apoc. 19. Habēs in semore scriptum rex regum: et dñs dominantū. Quid de apostolis? Respondeo apostoli: et alij viri apostolici. Sicut Discipulus Franciscus Augustinus Hieronymus tē. sedebant cum christo. Auctoritas. Mat. 19. Amen dico vobis q̄ vos qui reliquistis omnia et secuti estis me: in regeneratione cum se. si. ho. in se. ma. su. sede. et vos sup se. i. 2. su. 12. tribus israel. Nota Reliquistis omnia: nō solus ex teriora: sed etiam affectum cordis. Exēplū de Petro et Andrea tē. In regeneratione. Duplex ē generatio. i. anime et corporis. Generatio anime est per creationem. Regeneratio est in baptismo. Ideo dicit renatus homo qui baptizatur. Jo. 3. Nisi quis renatus fuerit tē. Generatio vero corporis est in utero matris per receptionem: regeneratio vero erit in resurrectione: dicit ergo in regeneratione. i. resurrectione vniuersali. Nota Indicātes nō dicit iudicādi. Quid de alijs sanctis? Rēdeo iudicabant et ipsi sed diuersimode. Nota hīc q̄ iudicare pōt competere seu accipi multipliciter. Uno modo per modum priuati auctoritatis. Et sic competit soli trinitati: licet p̄ quādam appropriationem iudicialis potestas attribuat̄ persone filij: iuxta illud Jo. 5. **P**ater omne iudicium dedit filio. Et Act. 10. dicitur de christo. **H**ic est qui constitutus est a deo iudex viuorū et mortuorū. Quomodo aut̄ hoc fit: vide Tho. in 3. parte. q. 59. ar. 1. Secūdo modo competere potest alicui p̄ modū primarie delegationis. Et hīc camere imperij: tē de iure diuino delegari potest. Et sic competit soli christo sū q̄ homo ut expresse dicitur Daniel. 7. Aspicebam donec throni positi sunt: et antiquus dicit̄ se dicit. i. deus pater. Et sequitur. Et ecce cū nubibus celi: quasi filius hominis veniebat et vsq̄ ad antiquū dicitum peruenit: et in cōspectu eius obtulerunt eum: et dedit ei potestatem et honorem et regnum tē. In quo innuitur potestas iudicialia homini christo delegata. Et istū periebat Dauid dī. ps

Sermo.ii.de iudicio vniuersali. vi 6

¶ Deus iudicium tui regi daret iusticiam tuam filio regis. Et hoc iusta ratione fiet in premium infinite humilitatis: que fuit in christo: qui ab impio pilato et herode iudicatus est. **N**ote etiam. **S**uper illud Job 16. Causa tua quasi impio iudicata est. Glo. a pilato. Ideo iudicatus causamque recipies. Glo. ut iuste iudices. **N**ota Quasi impio: quia peius et vilis fuit christus iudicatus: et es denatus: quasi latro vel homicida: quia de stiliis sit proce: sus ordinatus est. Sed de christo nihil. **N**ota quod ille qui iniuste iudicatur ab alio: illum iudicare meretur. **N**ota exemplum de Theodorico rege qui Iohannem papam et Simacum patricium iudicauit. Et ideo post mortem vilis est a quodam sancto heremita detracti in ollam vulcani ab eis: ut reuert Gregorius in. 4. dialogorum. **T**ertio iudicare potest alicui competere per modum assessorie dignitatis. Et sic iudicabunt sancti perfecti: et pauperes volatarii: et apostoli: et eorum vitam sequentes: et per Mat. 19. et supra dictum est: Et maritres etiam qui pro christo iudicati sunt: qui dicunt Apo. 3. Qui vicerit dabo ei sedere in throno meo: sicut et ego vici et sedi cum patre meo in throno eius. **Q**uarto per modum approbationis. Et sic iudicabunt omnes sancti: iuxta illud Sap. 1. Iudicabunt sancti nationes. **M**agnus honor est. **Q**uinta clausula. **C**ongregabuntur ante eum omnes gentes. **Q**uestio est hic: ubi fiet istud iudicium? **R**espondeo: communiter dicitur quod in valle Josaphat: ut dicitur Joel. 3. In diebus illis et in tempore illo: cum conuertero captiuitatem Iuda et Ierusalem congregabo omnes gentes: et ducam eos in valle Josaphat et disseprabo ibi cum eis. **N**ote est duplex questio. **P**rima quomodo illuc transibimus? **R**espondeo: quilibet nostrum nunc habet angelum qui portabit sibi commissum: siue electum siue reprobum. Et de bonis clarum est: sed de malis non audeam dicere. nisi quia christus dicit Mat. 13. Sic erit in consumatione seculi. **M**ittet filius hominis angelos suos et colligent de regno eius omnia scdala et eos qui faciunt iniquitatem: et mittent eos in

eaminum ignis. **N**ota Scandala: dicuntur illi qui peccant publice. Iniquitas vero qui occulte: sed differentia est inter bonos et reprobos: quia boni cum magna reuerentia dicuntur ab angelis et. Sed reprobi cum magno vituperio et. Sicut trahitur ad curiam homicida inuitus et. Ideo christus ait. Eribunt angeli et separabunt malos de medio iustorum et mittent eos in eamini ignis: ibi erit fletus et stridor dentium. **I**bidem.

Secunda questio est. quomodo tot multitudo hominum poterunt stare in illa valle tam parua et. **R**espondeo secundum Pet. de po. la. in. 4. di. 47. q. 1. ar. 1. condu. 10. **E**t ubi descendet super vallem Josaphat: non quidem usque ad terram: sed nec prope terram: sed usque ad locum ubi amiserunt apostoli aspectum eius. Sicut quando ascendit in celum et nubes suscepit eum ab oculis eorum Act. 1. Boni autem et electi non erunt in terra in illum locum vallis Josaphat: sed raperientur obuiam christo in aera. **U**bi apostolus. **D**ormi qui in christo sunt resurgent primi: deinde nos qui vivimus qui residui sumus qui relinquimur: simul rapiemur cum illis in nubibus obuiam christo in aera. Et sic semper cum domino erimus i. Th. 4. **N**ota magnum honorem et. Si aliquis electus esset in terra quando christus diceret sibi. Ascendatis huc et. Malis vero et reprobi in terram scribentur. **I**manebunt: circa illa loca in regione circa quos: ubi christus et electos videre poterunt. **T**um ratione altitudinis. tum ratione claritatis: intra illud Jo. 19. **A**sidebunt in quem transieritis. **U**el per hoc quod compressi stabunt in eodem loco simul. **U**el per hoc quia ad quantumcumque distantiam virtute divina ad singulorum oculos species corporis christi deferetur: siue stent super mare deo sustentante: siue compressi ut dictum est secundum Petrum. **T**unc aspectus ipse erit intollerabilis malis: qui velent porius esse in inferno et. Ideo dicitur 2. ne 21. Et in terris pressura gentium ardentibus hominibus pro timore et expectatione que superue. vni. orbi. Et Job

Eadē dominica prima aduentus

In persona damnatorum. Quis mihi hoc tribuat ut in inferno protegas me: et abicondeas me donec pertranseat furor tuus. Job. 14. Et Apoc. 6. Reges terre et principes terre: et tribuni: et milites: et divites: et fortes: et omnis suus et liber: absconderunt se in speluncis et petris montium: et dicunt montibus et petris. Cadite super nos: et abscondite nos a facie sedentis super thronum et ab ira agni: quoniam venit dies magnus ire ipsorum.

Quinta clausula. Et dicit rex his qui a dextris eius erunt. Hic nota quod sicut iudex antequam det sententiam oportet quod videat prius processum et merita partium etc. Sic christus etc. Ideo aperient libri conscientiarum: et videbunt omnia opera bona et mala etc. Auctoritas. Vidi mortuos: magnos et pusillos stantes in conspectu throni: et libri aperti sunt: et iudicati sunt mortui ex his que scripta erant in libris: secundum opera ipsorum. Apoc. 20. Ad idem facit Daniel. 7. Iudicium sedet etc. Ulde 5. in. 2. Item nota quo modo christus ut deferat honorem matri et sanctis qui erunt assessores sui: dicit matri. Mater mea quid videt vobis de his? Et respondebit virgo. Fili qui vixerunt secundum vestra mandata. Et qui aliquando peccaverunt et fecerunt penitentiam secundum quod vos dixistis.

Penitentiam agite etc. Ideo sunt digni regno tuo. Ideo ipse interrogabit apostolos: et illi dicent. Domine gloriosissima mater vestra iustissime respondit. Et christus. Et ego ut iudex universalis fero sententiam ut fiat sicut dixistis. Deinde dicit his qui ad dexteram sunt leta facie. Venite benedicere etc. Tunc illi genibus flexis gratias agent christo dicentes. Non nobis domine non nobis etc. Gloria tibi domine qui natus es de virgine etc. Quod uestro est hec: nunquid hec sententia fiet vocaliter etc.: sed de. de palu. tenet mediam suam. scilicet quo ad meritum discussionem mentaliter fiet. Esurui etc. Sed quo ad sententie prolationem fiet vocaliter etc. De. de palu. in. 4. di. 47. q. i. cōcl. in. 5. 8. Hanc questionem non predicare propter rudes.

Sexta clausula est. Tunc dicit rex his qui a sinistris eius erunt. Discedite etc. Hic eandem practicam: quod ipse dicit matri. Quid videt vobis sciendum de his etc. Respondebit.

Fili et quo vixerunt secundum propriam voluntatem et non secundum mandata vestra. Ideo ad infernum etc. Nota quod tunc non erit tempus misericordie vel orationum. Idem dicent sancti apostoli et martyres interrogati a christo. Tunc christus dicit. Et ego. Ut iudex universalis do sententiam ut fiat sicut dixistis. Et tunc dicit malis. Discedite a me maledicti. Dicit practice quod quando videbunt mali se esse damnatos: petent a domino. Domine postquam sumus damnati fac nobis gratiam ut stemus tecum. Respondebit. Discedite. Respondebit. Domine saltem benedic nobis. Respondebit. Maledicti. Tertio dicent. Domine pone nos in aliquo bono loco. Respondebit. In ignem eternum. Quarto dicent dominus da nobis saltem aliquam bonam societatem. Respondebit. Qui paratus est diabolo et angelis eius. Tunc data sententia commovebitur inter eos rumor et planetas: dicentes illud Jer. 20. Maledicta dies in qua natus sum: dies in qua peperit me mater mea non sit benedicta. Maledictus vir qui annuncians patri meo d. Natus est tibi puer. Tunc vir insurgat contra patrem: et pater contra filium et econverso. Quia tunc quanto amior fuit hic intensior: tanto maius erit ibi odium in penam culpe. O miseri peccatores etc. Emendamus ergo que ignoranter peccavimus ne subito pie occupari die mortis: queramus spatium penitentie et invenire non possumus.

Septima clausula. Et ibunt hi in supplicium eternum. Ecce executio sententie. Nota quod sententia datur primo pro bonis: et secundo contra malos: sed tamen executio primo fiet de malis. Quibus sic flentibus dicit christus. Inferne aperi os tuum. Tunc terra aperietur et deglutiet eos. Tunc descendant in infernum. Auctoritas. In tempore messis dicam messoribus. Colligite primum thyrsum: et alligare ea in fasciculos ad comburendum. Mat. 13. Nota fasciculos. Sicut faciunt rustici de lignis ad comburendum. Et secundum quod die fuerunt similes in peccatis: sic erunt similes in penis. Unus fasciculus fiet de dominis: alius de prelatibus: alius de malis clericis luxuriosis: alius de religiosis.

Octava clausula de executione bonop.
Iusti autē in vitam eternam. Tunc dicit
xps angelis. Precedat. s. vos. Sic ascēdit
ad celos: ubi gloria eterna erit. De h. dicit
Ista. 35. Qui redēpti fuerint et liberati a
dño: pueritūtur et venient in spon. cū lau-
de et leticia sempiterna super caput eorū.
Gaudium et leticiam obinebunt: et fugiet
dolor et gemitus. Item Apoc. 21. Abster-
get deus omne lachrymam ab oculis san-
ctorū: et mors ultra nō erit: neq. luctus: neq.
clamor: neq. dolor erit ultra: q. prima abie-
runt. Deo gratias.

Et adē officia prima de aduentu. M.
di finis adest. Sermo. iij.

Nunc precellit

dies autē appropinquante.
Ro. 13. Thema ppositū: et
etiam tota epistola decla-
rat nobis finem mundi esse
de propinquo: et nullas ponat spem in co.
Pro declaratione huius sciendū q. in sa-
era scriptura in multis locis innuitur: q.
tempus huius vite seu cursus huius mundi
dicitur non respectu vite eterne. Et hoc de-
clarat per tres ppositiones. Luna: solis: et
christi. Luna habet claritatem: et sol maio-
rem claritatem habet. s. septēplīcē: ut dicunt
doctores. Et etiā Glo. ordinaria sup illud
Ista 30. Erat lux lune: sicut lux solis: et lux
solis erat septēplīcē. Et peccato autē Ade
sol et luna perdidērunt multū de claritate:
sed recuperabunt eam in iudicio vniuer-
sali. Xps autē habet claritatem: incōparabi-
liter excedentē claritatem solis. Quia si iusti
fulgebunt sicut sol: ut dicitur Mat. 13. quid
erit de claritate xpi: Mō luna et sol dant
claritatem in hoc mundo: sed nō in para-
diso: ut. i. subdit. nec in inferno: sed para-
disus illuminatur a christo. Quia claritas. Li-
uitas scy paradisi non eget sole neq. luna:
ut luceant in ea. Nam claritas dei illumi-
nabit eam: et lucerna eius est agnus. i. xps
Apoc. 21. Mō lucerna eius est agnus. q.
sicut in lucerna sunt tria: sic in xpo. Pri-
mo est cera. i. caro mundissima: que liquefa-
cta est ad ignem charitatis in passione ho-
minis. 2.° lucinū album: est anima mundis-
sima. 3.° lumen qd est deitas sanctissima.

Mōdo fiat ratio. Si claritas lune respectu
claritatis solis di. noct. eo q. sol magis lucet
septēplīcē ergo multo magis claritas io-
lis dicitur noct. respectu claritatis xpi: que
est in paradiso. et est maior claritate solis
incōparabiliter. Et ecce anima nostra in cor-
pore nostro est sicut vespertilio que luna cu
lune credit esse magnus. 2.° Sed si videre
posset: tamē solis reputaret: lumen lune qua
si nihil. Sic anima nostra postq. recedit a
corpore: reputat presentem mundū quan-
dam noctē: quam prius putabat esse diem.
Et pōt tunc dicere. Mō. i. vite rēporalis
pcessit. Dies autē appropinquante. Pater
thema: et quo indicat q. finis mundi ha-
tus est ppe. Et pōt hoc declarari figurali-
ter per decem plagas egypti: que fuerunt figu-
ra christianitatis: que omnia in figurā con-
tingebant illis. Scripta autē sunt ad corre-
ctionē nostram: in quos fines seculorū de-
uenerunt. i. Cor. 1. Unde versus.

Sanguis. rana. sciniphes. musce. hyems.
vlcera. grando.

Et dicitur. et tenebre. mortis pmogeta dādo.
Sic aues et pisces mortui: ut habet Ero.
viij. Die hystorias 2.° Prima plaga fuit san-
guis. in quē oēs aque egypti verie fuerūt.
Fuit figura prime plage. cu persecutionis
ecclesie: que fuit plaga martyrum: in qua aq.
baptismi fuit pueria in sanguine. Un can-
tat ecclesia. Tradidit gladius more biden-
tium 2.° Ite Mat. 23. Tradet enim frater
fratrem in morte: et pater filium: et insurgēt
fili in patres et morte eos afficiēt. Et du-
rauit vsq. ad ducentos annos: et ultra vsq.
ad rēpora Siluestri Pape et Cōstāt in im-
peratoris 2.° De hac plaga xps Jo. 16. Ele-
nit hora ut omnis qui interfert vos: arbi-
tretur obsequium se prestare deo. Secūda
plaga fuit rana. Ero. 8. Rane loquaces.
sunt heretici: qui intrabant domos parti-
culares et vniuersales. ecclesias ad puer-
tendū articulos fidei. Sicut merunt Arria-
ni. Macedoniani. Nestoriani: et multi de
quib. vide in decret. 24. q. 3. Quidā. Hec
plaga fuit prophetata a Petro apostolo
dicente. Erunt magistri mendaces: qui in-
trodacent sectas perditionis. 2.° Petri. 2.

Tertia plaga fuit scinipsum de puluere
excunctū et crudeliter mordentium Ero. 8.

Eadē dominica prima de aduētū

Ista plaga fuit figura persecutionis hominum carnalium: et precipue principum et tyrannorum: per cinisphes significator: qui eteunt de terra: quia carnales homines tot sunt de terra: nihil de spiritu habentes. nec spem habent celestium. Et ista plagam misit deus populo christiano: quia postquam fuerunt liberati a prima et secunda: dederunt se vitis et carnalitatibus: bonos spirituales ac sanctos viros persequentes: et hoc fuit tempore Augustini de quo legitur. Inter que mala fuerunt Augustino la chrime sue: panes die ac nocte. Ideo apostolus. Omnes qui pie vivere volent in christo persecutionem patientur. i. Thim. ij.

Quarta fuit plaga muscarum grandissima. Ero. 8. Et hec fuit figura quarte plage ecclesie: que fuit occupatio tyrannorum: quia principes etiam christiani vel occupabant non sua: vel regna vel ciuitates quibus de iure preerant. tyrannice regabant. Et fuit completa propheta Isa. i. Principes tui infideliter socii sunt. Omnes diligunt munera sequuntur retributiones: populo non indicat causa vidue non ingreditur ad eos.

Quinta plaga fuit mors seu occisio omnium animalium egypti. scilicet equorum: mulorum: asinorum: ouium: bouum: vacarum. 2. Ero. 9. Animalia omnia ab anima: et significant personas deo: et sanctas que hodie defecerunt. Et sic fuit figura. 5. plage. scilicet bonorum defectio: quia propter malitiam hominum: boni sunt sublati de medio et mortui. 2. Die de quolibet statu de omnis: plaris: iudicibus: advocatis: mercatoribus: artificibus: mulieribus: religiosis: clericis. 2. Vir reperit panem hodie bone scientie. Et copleta est propheta Michae 7. Vlex mihi quia factus sum sicut qui colligit aurum racemos vindemie: non est bonus a: comedendum. Vlex sanctus de terra: et rectus in hominibus non est. Omnes in sanguine infestantur: vir fratrem suum ad mortem venatur. 2.

Sexta plaga fuit vicerum turgentium. scilicet de glandulis: carbunculis: et non frangebantur sed dabant eis maximum dolorem. 2. Ero. 9. Ecce hic. 6. plaga. ecce. scilicet animosa diuisio. scilicet diuisio animarum: quia in corde sunt homines diuisi: sed in ore ostendunt pacem: et sunt tam diuisi: et infasti: et pleni odio et rancore. Et ideo oportet quod crepent aliquando. Ista pla-

ga durat adhuc in pluribus locis. De talibus dicit David. Qui loquuntur pacem cum primo suo: mala autem in cordibus eorum. 2. Nota exemplum de illo mercatore qui interrogauit me dicens. Pater ego iui ad quemdam pfefforem qui noluit me absolueret: eo quod habeam odio quemdam meum inimicum: et dixit mihi. quod teneor sibi parere: quid dicitis vos? Parce tibi metipsum: quia qui querit occidere inimicum: primo occidit animam suam gladio: quo vult occidere inimicum. Qui odit fratrem suum homicida est. scilicet sui ipsius. i. 2. De. 3. Et sic intelligitur verbum christi. Omnes qui accipiunt gladium. scilicet contra inimicum gladio peribunt. scilicet eodem. Mat. 20. Ite David. Gladius ipsorum iacet in corda ipsorum: non dicit corpora. 2.

Septima plaga fuit grandinis. 2. Ero. 10. Hec plaga fuit etiam plaga ecclesie: que fuit mortalitatum et repestarum vastantia: sata et fructus: et a modico tempore incepit: forte sunt pauciores centum quinquaginta annis. Et ratio huius plage est blasphemia dei et sanctorum: que a modico tempore citra incepit crebescere: quia sicut contra illos: qui impugnant turrim vel castrum vel aliquod huiusmodi cum sagittis et bombardis: desurrsum mittuntur lapides defendendo se. Sic contra christianos qui impugnant deum blasphemiarum sagittis: et bombardis perfrangit. 2. Mittit deus grandines grandinis et glandulas tempestates. Nota hic contra peccatum blasphemie. Ideo ipse deus dicit Deut. 32. Generatio puerca est et infideles filij: ipsi me puocauerunt in eo quod non erat deus: et irritauerunt in vanitatibus suis. scilicet blasphemis. Et ego puocabo eos in eo quod non est populus: et in gente stulta irritabo illos. Ecce guerre. Et sequitur. Congregabo super eos mala: et sagittas meas copiebo in eis: consummentur fame: et deuorabunt eos aues moris amariissimi.

Octaua plaga fuit locustarum. Ero. 10. Ecce hic hyppocritarum multiplicatio. Hec plaga incepit in christianitate. Hyppocrite agnoscite significat per locustas: quia locuste volantes ostendunt se aues esse et non sint aues: imo statim descendunt ad terram. Sic hyppocrite per exteriora opera et sba ostendunt se esse personas deuotas et preplarias: cum non sint: sed

statum descēdūt ad terrā: qz nūq̄ appetūt
nīl terrena: sicut sunt religiosi portantes
habitū exteriū religionis p̄ quē significat
scitias iterorū: cū tñ interius sint neq̄ssimi:
superbi: inuidi: auari: inuiciosi: detractores
bonorū. Sic clerici: sic principes: sic plati: sic
totus mundus est plenus hypocritis. Ta-
les ergo sunt tāq̄ arbores fructuose arte
ad incendiū eternū. Nota figurā de ficu
cui maledixit dñs Mat. 21. Ideo xps. Antē
dite a falsis pph̄is: qui ueniunt ad uos in
ue. ostiū. strin. autē sunt lupi rapaces. A fru-
ctibus eorum cognoscetis eos Mat. 7.

Nota plaga fuit tenebrarū p̄ tridū. In
tñ q̄ nullus poterat se mouere de loco
suo rē. Ero. 10. Ecce hic obscuritas sc̄ima-
tis: qz durauit p̄ tridū: qz erāt tres: quo-
rū q̄libet dicebat se esse p̄pam: cū quo
libet erant magni magistri: doctores p̄-
cipēs: plati: tanta erat tenebrositas q̄
nō poterat discerni: qz eop̄ esset uerns Pa-
pa: nec aliquis poterat se mouere de loco
suo: qz q̄libet bñficiatus ab vno Papa. nō
curabat se mouere ab illo: sic fecisset si fu-
isset bñficiatus ab alio.

Decima plaga fuit p̄cussio p̄mogenitorū ab
angelo exterminante Ero. 12. Ecce hic vlti-
ma plaga quam habitura est ecclia xp̄iana
rā subuersorū ab antixpo: q̄ figurat p̄ āge-
lum exterminatorē: qui p̄cutiet p̄mogenita
xp̄ianorū. s. p̄ncipes: et p̄te quorū sicut p̄co-
nizationes p̄ xpm̄ et uirginē Mariā rē. Et
postea statim sequet destructio finalis mū-
di. De hoc dicit ap̄ls. Mitteret illis de^o ope-
rationem erroris: ut credant mēdacijs: ut
inducant oēs qui nō crediderunt ueritati:
sed p̄nterunt iniquitatē. 2. Thesa. 2. Nota
mittere. Dicit tu. Nunq̄ deus mittet anti-
xpm̄: B. In p̄cussione antixpi sunt duo
p̄sideranda. Primo culpa et malitia anti-
xpi. et quantū ad hoc nō mittet de^o ipsū:
sed p̄mittere sicut oīa mala culpe. Secūdo est
p̄siderare penā. i. p̄nitionē malorū xp̄ia-
norū. Et q̄ntū ad h̄ deus mittet antixpm̄ rē.
Da exemplū de passione xpi cuius de^o fuit
causa et p̄te passionis: sed nō fuit causa et
parte actionis. Unde uersus.

Aleio displicuit passio: grata fuit.
Cum ergo tamdiu est q̄ fuit nona plaga.
Dicit q̄ statim ueniet. i. angelū. i. antixpm̄

percutiētis. Et sic p̄ qz dicit thema. Nos
s. huius mūdi p̄cessit. Dies autē. i. paradisi
appropinquauit. s. h̄is q̄ bene sunt dispositi.
Remediū ergo habem^{us} qz dicit eplā. Abq̄
ciamus ergo opa tenebrarū rē. Deo gr̄as.

Cñica. ij. de aduentu de effectib^{us} gra-
tie dei iustificantis. Sermo. 4.

Citote quo

nā prope est regnū dei.
Luc. 21. Dico supra p̄-
ma dñica: de primo xp̄isti
aduentu. s. per incarnatio-
nem in uētre m̄ginali. Nūc sequit p̄dicare
de. 2. aduentu. s. p̄ iustificationē i mēte hu-
manali. In p̄mo sigdē aduentu uenit xps
tanq̄ minister: ut dicitū est d. In isto autē 2.
uenit ut hospes et socius habitās in domo
mentis nostre: et ut lux illuminans domū.
Iō de isto aduentu loquens p̄p̄a dicit.
Surge illuminare iherusalē: qz enit lumen
tū: gloria dñi sup te orta ē Isa. 60. Sa-
lares uirgo rē. Pro declaratione thematis
et introductione materie nostre: notandū q̄
peccatū mortale facit hoīem multū distare
a regno dei siue ab ip̄o deo: iuxta illud 2.
ge est dñs ab impijs. Prouer. 15. Et ps. 118.
Longe a peccatoribus salus. Qd̄ intelli-
ge nō p̄ distantiam localem: qz sic nūq̄ est
pp̄inquitas cūcūq̄ creature q̄ ip̄e deus:
qui est in oībus creaturis p̄sentiam: p̄e-
sentiam: et potētiā: qz oīa habēt esse per
ip̄um: uidēt ab ip̄o: et subiciūt ip̄i: iuxta
illud Celū et terrā ego impleo dicit dñs Je-
re. 23. ps. 138. Quo ibo a sp̄itu tuo et quo
a facie tua fugiā: Si ascēdero i celū tu alle-
es rē. Peccatores ergo nō distāt a deo localit̄:
s. distāt a formalit̄. Sic da exēplū de albo
et nigro: s. simul stent: tñ valde distāt: qz nō
ē p̄uersio lucis ad tenebras s. m̄ Tpo. Nam
de^o lux: petō: tenebre: et lux in tenebris lu-
cet: et tene. eā nō cōp. Jo. 1. De^o ē iustus: pec-
cator iustus: de^o ē bon^{us}. petō: inq̄ntū h̄mō
est malus: de^o ē sapiēs: petō: stult^{us}: de^o est
pius: petō: impius. Et sic q̄ alijs distāt ergo
deus et petō: formalit̄ in infinitū. Sed q̄
xps de^o et hō p̄ gr̄am uenit ad petō: tollit
ab eo oēs fr̄ietates quas petō: hēbat ad
deū. Et qz fr̄ietates siue oppōnes alle erat
cū p̄p̄ quā petō: distabat a deo et regno dei.

Dominica.ii.aduentu

Ideo homo tunc fit ppinquus deo: & qñ
vnitur deo & ligatur cum eo tunc charita-
tis. i. Jo. 4. Deus charitas est: & qui manet
in charitate in deo manet & deus in eo.
Item. i. Cor. 3. Nescitis qz templū dei estis
vos: & spiritus dei habitabit in vos. Et istis
dictis thema. Scitote qñ prope dē. Talis
enim est ppe regnum dei: qz regnum dei ha-
bitabit in eis per spem & gratiā. Vñ Lūc.
17. Regnum dei intra vos est. Patet the-
ma. Videamus ergo magis distince: quot
utilitates pferat christus anime: qñ venit ad
eam per gratiam iustificantem: quā vocat
theologi gratum facientem. Vbi nota. qz
p̄s tunc confert anime quinqz effectus
seu utilitates.

Prima est peccatorū purgatio.

Secunda est virtutum infusio.

Tertia est spiritalis consolatio.

Quarta est perseverantia finalis.

Quinta est gloria supernalis.

Prima ergo utilitas dē. Nullas enim
homo pōt exire de peccato: nisi per gratiā
christi. Ro. 3. Iustificati gratis per gratiam
ipsius. Pōt enim bene per suam potentia
naturalem cadere in peccatū: sed resurge-
re nō potest per sua naturalia: nisi xps ad-
veniens porrigat sibi manū & ipsam eri-
gat. Et pro hoc clarius intelligendo & fir-
mitus pbandō: nota rōnem. Auctoritatē &
exemplū. Ratio est triplex. i. naturalis seu
pbicalis: theologialis: & legalis. Natura-
lis ponitur. i. immediate. Ratio vero legalis
ponitur. j. in additione: que incipit. Est alia
ratio: que est legalis dē. Ratio vero theolo-
gialis que est scda: dicenda est illa quā scri-
psit in sermonibus de peccatis in genere ar.
17. sermone. xxi. Vbi agit de remedijs pec-
cati mortalis. Quātū ad rationē natura-
lem. Ratio est ista: qz naturaliter quilibet
res cōposita ex materia & forma: & loquor
de materia inferiorū corporū: que est in po-
tentia ad plures formas. Nam materia su-
periorū corporū: nō est in potētia nisi ad for-
mam suam: quā hęc regula possit etiam
intelligi in corporibus celestibus & in ange-
lis: qz sū materia ad nihilū reducuntur
sub ratione potētiālis: quā habent. S3
qz nō reducuntur ad nihilū: est ratione
actus seu forme: que p̄ficit totaliter potē-

tialitatem eorū: vt nota Tho. in. 2. sen. 81. 7.
q. i. ar. i. Et scripsi post festum trinitatis ser-
mone. 45. In introitu: redit ad suum prin-
cipiū materiale. & si formata est: vt p̄s pri-
mo celi & mādī. Unde videmus qz omnia
corruptibilia cōposita ex quatuor elemen-
tis resolvunt in ipsa quatuor elementa.
Sicut quilibet res p̄sequitur naturā suā.
Sicut de lapide quē tenet in manu si ip̄s
dimitterent naturaliter descenderet. Ignis
ascendit. Sic & bestie formate de terra: na-
turaliter ad terram reducunt. Auctoritas.
Cuncta subiaccunt vanitati & oīa pergunt
ad vnum locū: de terra facta sunt: & in ter-
ram pariter reuertuntur Eccl. 1. 9. Modo
videamus de quo homo est factus. Et qdē
quantū ad corpus de terra. Formavit igit
deus hominē ad limo terre Gen. 2. Et rō
ad terram h3 reuertitur quantum ad corpus.
Gen. 3. In sudore vultus tui vesceris pa-
ne tuo: donec reuertaris in terram de qua
assumptus es qz pulvis es & in pulvere re-
verteris. E nātū vero ad animam: que est
subiectum gratie vel peccati. nō possumus
dicere qz sit producta de terra: nec de alio
elemento: nec de materia celi: qz anima hūa-
na est supra oēm proportionē: materie cor-
poralis: nec similitur de materia potētie: qz
est creata de nihilo: ergo naturaliter ad ni-
hilum redit. scd ad peccatū & de rectum: qz
peccatū dicit nihil: qz est privatio rectitu-
dinis. Jo. 1. Sine me: factū est nihil. Glo. 1.
peccatū. Vñ ad peccandū nō indiget ma-
gistro: & ex hac ratione peccare est adeo na-
turale ipsi homini: qz nullus vnqz hō fuit
a peccato exēptus: p̄ter xpm & virginem.
i. Jo. 1. Si dixerimus: qz peccatū nō habē-
mus: ip̄i nos seducimus: & veritas in no-
bis nō est. Hanc rationem ponit Aug. 14.
de cin. dei. c. 15. Vbi sic dicit. Ut natura sit
ex eo habet: qz a deo facta est. Ut aut ab
eo quod est deficiat: est ex hoc: qz de nihilo
facta est. Nec sic deficiat homo: vt oīno ni-
hil esset: sed vt inclinatus ad seipsū: mi-
nus esset q̄ erat: eius ei qui summe est sube-
rebat. Hęc ille. Nō ergo indiget homo ma-
gistro seu adiutorio alicui ad peccandū: sed
ad resurgendū a peccato ad gratiam: non
pōt anima de se. Si enim fuisset creata vel
producta de gratia: per se rediret ad gra-

De effectib⁹ gratie dei iustifi. Ser. iiii. .ix. 9

tiam naturaliter. Si de materia celi per se rediret ad celum: sed q³ creata est de nihilo: per se rediret ad nihilum. Patet ratio naturalis. Est alia ratio: que est legalis. Nam per peccatum deus offenditur. Offensa autem non remittitur alicui: nisi per hoc q³ animus offensi sibi placatur. Quod autem offensi animus placatur: est in sua voluntate: s³m leges. Ergo nō est in potestate offendētis: sed offensi offensam remittere: sic id m. Nullus enim cogitur de iure civili remittere iniuriam sibi illatam: sed potest accusare vel agere contra iniuriantem: q³ nemini iniuriam facit: qui vti⁹ iure suo: .e. cum ecclesia. De electione. Ubi tenet remittere rancorem animi in foro p³cientie: s³ nō actionem iniuriarū. vt not. 20. di. Sigo contristatus.

Tertia est ratio theologialis: q³ in remissione peccati creantur multe creature de nouo. s. i. 4. 2. Uide. i. eo. s. mone pte. 2. ibi. 2. utilitas 2. Unde ps. 51. Beatus vir cui nō imputauit dñs peccatū. Hanc rationē ponit Thoma. 2. q. 113. ar. 2. Et clarius ponit 2. q. 109. ar. 7. Auctoritas. Perditio tua sicut tū modo in me auxilium tuū. Qsec. 13. Israel. i. homo videns deū israel hō: ra. i. videns: et per deū. Et hīc est xpianus: qui p³ fidem videt deū: q³ Indens cecus est: quia nec oculo dextro videt diuinitatem christi: nec sinistro humanitatem. Itē alia auctoritas. Ego sum ipse qui deleo iniquitates tuas ppter me: et peccatoz tuoz nō recedabo 2. Isa. 43. Io. 6. Nemo pōt venire ad me: nisi pater meus qui misit me traherit eum. Exēplum est per similitudinē. Si esset puteus profundus valde: tu bene posses te illuc projicere: sed non posses inde erire sine adiutorio alterius qui porrigeret tibi funem vel scalam. Sic in pposito. Puteus p³undus vsq³ ad infernum ē peccatum mortale: et tu per te potes cedere: nō ex remissi xps veniat et porrigat tibi funem vel scalam. Ideo Danid regat di. in ps. 68. Nō me demergat tempestas aque: neq³ aborbeat me p³undam: neq³ orbeat sup me puteus os suum. Et iam xps vnicaq³ scalam porrigit. Sed tu peccatoz despicis: nec vis erire de puteo isto: inebriatus dulcedine peccati. Et propter

hoc est magna fatuitas peccatoz intellegendi. Istā parabolā que legit in historia barlaam: de illo qui fugiēs vincomē occidit in puteum: tenet se in quadam arbore. s. ficulnea: que exibat de latere putei ex parte inferiori: et sic stabat pēdena. Prospexit autē in p³undum putei: et vidit draconem maximū ore aperto expectantē ad ipsum denotandum: qui ex oculis et naribus ignem s³trabat. Iterū eleuauit faciem suam ad os putei: et vidit duos mures: vnū album et alterū nigrū: qui p³inue cor rodebant radicem. Idosuerat autē pedes suos in foramine quodā in quo erat quatuor aspidēs sine scarione. Ecce in quāto periculo stabat: habebat tū vnū modicum refrigerium: q³ quedam gutta mellis cadebat de ramo arboris: et ipse cōperiens refrigerat illa gutta mellis. Accidit autē q³ quidam magnus miles transiens per desertum: et videns vincomē cum ense suo fugit et occidit eum: et videns istum in tanto periculo: porrexit ei scalam ut ascenderet: s³ nolebat: q³ potius volebat suggere illud mel nō curans de tanto periculo. Istōne tibi videt magna fatuitas istius hominis?

Sic in pposito. Homo ille significat hominem per desertū huius mundi ambulātem quē cōsequit vincomē. i. diabolus per tentationes et pericula: et in tū persequitur eum q³ cadit in puteum peccati mortalis. Vel dic q³ p vincomē significat mors: et nec se ad arborem huius vite miserabilis. Uider autē dracones. i. diaboli vel infernum. Duo mures sunt dies et noctes: dies est mus albus: et noctes est mus niger: qui quotidiē reduunt vitam nostrā: q³ semper morimur. Quattuor aspidēs sunt quattuor elementa ex quoz frietate semp dissoluimur. S³ venit miles. i. xps occidit vincomem. i. mortem: iuxta illud Qsec. 13. Ero mors tua o mors: et porrigit tibi scalam penitentie: que habet 7. gradus.

- ¶ Primus est cordis contritio.
- ¶ Secundus oris confessio.
- ¶ Tertius spiritualis oratio.
- ¶ Quartus corporalis afflictio.
- ¶ Quintus elemosinarum largitio.
- ¶ Sextus debitorum restitutio.
- ¶ Septimus iniuriarum remissio.

Bñica.ii.aduētus

Hac ergo scalam porrigit tibi christus ut per ipsam exas de peccato sed miserabilis peccator: allectus dulcedine modica huius mundi nō curat: ideo nō expectat illud nisi q̄ coruosa arboze cadat in pfundum inferni. Ideo dicit ipse p̄d̄s: q̄. q̄. Locant et renuistis: extendi manū meam et nō fuit qui aspiceret: desperastis omne p̄llū meū et ierepationē meam neglextis. ego quoq̄ in interitū vestro ridebo: et subfannabo eū vobis q̄ tūmebatis auerit. Prover. i. Er go hodie si vocem eius audieritis: nō. ob. cor. vestra et p̄. primum.

Secūda vtilitas est virtutū infusio. Ante q̄ r̄ps inhabitet in corde hoīs per gr̄az nō est in illo hoīs aliqua vera virtus: q̄ virtutes infuse sunt in charitate: sicut aq̄. hie sunt cōnere in prudētia: quia charitare deficiēte: nulla vera virtus est: ut dicit apo stōlus. i. Cor. iij. Unde nec fides est. Licet credat in xpm: nisi equoce. Sicut hō mor tans dicit homo. sic dicitur: fides sine cha ritate mortua est. Ja. ii. Fides sine opibus mortua ē. Et apls Gal. v. Operatur aut si des per charitatē. sic nec spes sed p̄sūptio: nec charitas: nec aliqua virtus cardinalis. Sed post q̄ r̄ps venit in mentē humanā p gr̄am oēs virtutes infundunt in eam: vir tutes theologice: q̄ sunt tres: q̄ cardinales que sunt quatuor: principales: et etiā dona sp̄s sancti: que sunt septē. Et rō est: q̄ vbi est princeps sibi opo: ter q̄ sint clas famuli. Princeps aut et dñs virtutū: est r̄ps: p̄s. Quis est iste rex gl̄ie. Dñs sūtū ip̄e ē rex gl̄ie. Itē Dñe virtutū beatus homo q̄ spe rat in te. Ideo debet se quilibet preparare ad xpm recipere in hoc tpe: sicut parat se homo et domū suam ad accipendū regem. Ideo apls. Ecce nunc tps acceptabile: ce ce nunc dies salutis. Unde de xpo scribit An̄. q̄. Q̄is turba querebat eū t̄gere q̄ virtus de illo exibat et sanabat oēs. Luc. vi. Die historiam d̄ muliere que tetigit sin brām vestimenti eius et sanata est a fluxu sanguis quē passa fuerat. et. an̄s. Mat. 9. Ideo r̄ps intrans in aīam habitat ibi eūz q̄bas virtutibus. Sicut lux intrans in ca neram illuminat oēs parietes camere. sic r̄ps qui est lux. Jo. i. Erat lux vera et. il. lūminat oēs potēcias aīe. Nam illuminat

Intellectum per veram fidem et prudētiā seu sapientiam. Voluntatē per charitates et iusticiā: Irascibilem p̄ fortitudinem et spem: Concupiscibilem p̄ tēperantiā: Cor pus per castitatem: Letera membra p̄ ho nestatem. Alias nō posset ibi habitare r̄ps nisi domus mētis esset ornata virtutibus. **T**ertia vtilitas est sp̄alis cōsolatio: q̄ r̄ps venit ad illuminandum aīam quanta sit dulcedo: quāta sit par: sentiri potest: dici nō potest. Bene sentiebat ille qui dicebat. Quā magna multitudo dulcedis me dñe quā abscondisti timentibus te et p̄s. No ta Abscondisti: quia non videtur exterius sed sentitur interius. De hoc habetur signa Dan. ij. Quando Daniel fuit positus in lacu leonum: et m̄ltos dies sine fūone et p̄ccatione: inter quos leones fuit ser diebus non manducans neq̄ bibens sed orabat: Abacub vero propheta erat in iudea. Die quomodo per angelum fuit por tatus ad locum vbi Daniel erat: et exclama uit dicens. Daniel serue des: tolle prandius q̄ misit tibi deus. Nota significatum ha / sus figure: quia omnia in figuram contin gebant illis: ut dicit apls. i. Cor. x. Daniel amicus dei significat personam deuotam: Lacus leonum est iste mūdas in quo sunt septem leones prompti ad deuorandum. i. septem demones qui deuorant aīas homi num per septem peccata mortalia: q̄ quod libet peccatum mortale habet demonē su um. Superbia habet leuiatan. Auaritia mammona. Luraria asinodum. Inuidia belzebub. Gula b. lēgor. Ira baalberuth. Neclia astarot. Isti autem querunt deu rare bōas p̄sonas. Inter quos leones stat persona deuota ser diebus. i. ser etatibus vste hominis: quia sunt septem etates ho minis: sed in prima etate homo non tmet hos leones. P̄ia etas est infantia. In ista ut dicit nō tmet leones: quia puerilis etas excusat a peccato: quia quicquid videt ignorat: ut dicit tertius in. l. vnica. C. de sal. mo. Ibi. P̄ia etas eorum qd videat igno rat. Secunda est iuuentia. et in hac tmet leones: quia ista etas plena est delictis pre ter delictum carnis: ut dicit tertius. c. l. de delictis. Tertia est adulescentia. Quar ta est iuuentus. Quinta virilitas. Sexta

de effectib⁹ gratie dei iustifi. Ser. iiii. .x. 10

senectus. Septima decrepitas. Iste ergo
sex ultime etates sunt periculose: quia ho-
mo stat inter leones ut dicitur. sed deus & ter-
ra promissionis que est terra viaticum mis-
sit prandium consolationis Danieli. i. deuo-
te persone per Abacub: qui interpretatur
luctator fortis: & significat xpm qui lucta-
uit contra mortem: & diabolum. & mundum
& viciis. ps. Quis est iste rex glorie: Dñs for-
tis & potens: dñs potens in pectore. Item
Apoc. 5. Vicit leo de tribu iuda. Ideo da-
uid. Secundum multitudinem inquit do-
lorum meorum in corde meo: consolationes
tue letificauerunt animam meam. Ideo dicit
ipse. Ecce ego ad os suum & pulso. Siquis au-
dierit vocem meam: & aperuerit mihi ianuam
intrabo ad illum & cenabo cum illo: & ipse
mecum Apoc. 3. Gustate ergo & videte quoniam
suavis est dñs. Beatus vir qui spatium habet cor. ps.
Quarta utilitas est perseverantia fina-
lis: quia quantumcumque homo exierit de pec-
cato & agat bonam vitam: nihilominus non
potest se in illa conservare nisi per gratiam
xpi: sine qua non solum non potest homo
consequi peccati remissionem: & eternam
nec potest se conservare a peccatis futu-
ris. Et hoc est approbatur per sanctam ec-
clesiam. sicut habetur in decretis de conse-
cr. 4. circa finem in tribus ultimis capitu-
lis ipsius distinctionis. in quorum primo sic
dicitur. Placuit ut quicumque dixerit gra-
tiam dei: qua iustificamur per Jesum xpm
dominum nostrum: ad solam remissionem
peccatorum valere que iam commissa sunt:
& non etiam ad adiutorium ut non com-
mittantur: anathema sit. Item in c. sequenti
sic dicitur. Quisquis dixerit gratiam dei
per Jesum xpm dominum nostrum. propter
hoc tantum nos adiuvari ad non peccan-
dum: quia per ipsam nobis revelatur & ape-
ritur intelligentia maiestatis datorum: & sciamus
quid appetere: quid vitare videamus: aut
valeamus: non autem per illam nobis pre-
stari: ut quod faciendum cognoverimus
etiam facere debeamus: aut valeamus: ana-
thema sit. Item in sequenti. c. sic dicitur.
Placuit ut quicumque dixerit nobis: ideo
gratiam iustificationis dari: ut quod face-
re per liberum arbitrium iubemur: facillius
possimus implere per gratiam: tanquam si

gratia non daretur: non quidem facile: sed
tamen possumus etiam sine illa adimplere
mandata divina: anathema sit. Et sumun-
tur tria capitula predicta ex concilio mil-
itano: cui interfuit Augustinus & Ansel-
mus Romane ecclesie legatus contra pel-
agianos. Ratio autem quare homo quan-
tumcumque exierit de peccato & agat peni-
tentiam: nihilominus non potest in illa se
conservare nisi per gratiam xpi: est triplex.
Prima est ex parte anime. Secunda sumi-
tur ex parte corporis. Tertia ex parte exte-
riorum temptationum. Ex parte quidem anime
est: quia remaneret libertas arbitrii. Gratia. n.
licet informet: non tamen tollit libertatem arbi-
trii ad peccandum: nisi sit perfecta ex pri-
us legio specialis: sicut fuit in beata virgi-
ne & in apostolis: qui postquam receperunt spiritum
sanctum non potuerunt peccare mortaliter.
Sicut tenet doctores. Sed regulariter Christi.
Vbi & multi propter hoc ceciderunt a gratia. Si-
cut fuit Adam: David: & Judas: non egerunt
penitentiam: sed Judas non. Et sic hodie multi
sunt qui faciunt cursum anime: qui parum vitiant.
Vbi dicebat David. Vbi quia deus adiunxit
mihi: paulominus habitasset in inferno anima
mea. Si dicebat: motus est pes meus: mise-
ricordia tua domine adiuvaabit me. Et ideo ho-
mo ad perseverandum indiget auxilio xpi. Se-
cunda ratio sumitur ex parte carnis. propter so-
mitatem: quia remanet in carne: quia peccatum quod est ori-
ginale transit reatu per baptismum: sed rema-
net actu: quia fomes seu concupiscentia rema-
net etiam cum gratia: quia semper inclinat
hominem ad peccandum. Et ex hoc insur-
git in homine magnam spirituale bellum:
propter quod dicebat apostolus. Conde-
lector legi dei secundum interiorem homi-
nem. Vnde autem alteram legem in mem-
bris meis. repugnantem legi mentis mee:
& captivantem me in lege peccati: que est
in membris meis. Infelix ego homo quia
me liberabit de corpore mortis huius?
Ro. 7. Et Gal. 5. Caro concupiscit adver-
sus spiritum & spiritus adversus carnem.
Dec. n. sibi inter adversus: ut non quicquam vol-
ris illa faciat. Et propter hoc retentionem rationis est
quia multe insurgunt quotidie temptationes quibus
ad peccandum impellimur: nunc a diabolo nunc a
mundo: qui in prosperis tentat per luxu-
m

bb ij

Dominica.ii. aduentus

riam et vanagloriam. In aduersis per timorem et pusillanimitatem. Propter quod ipse docuit nos orare. Et ne nos inducas interitorem. **U**bi et David dicebat. **Q**uiesce mei deus quoniam perleuauit me homo: tota die inimici mei tora die: quoniam multi bellatores aduersum me. **U**bi altitudine diei non timebo. **ps.** 55. Ideo necessarium est nobis auxilium Christi ad perseuerandam: et ad perseuerantiam habendam. **P**ro quo ipetrandum orat ecclesia dicens. **D**eus qui nos in tantis periculis constitutos pro humana scis fragilitate non posse subsistere: da nobis salutem mentis et corporis: ut ea que pro peccatis nostris patimur te adiuvante vincamus. **P**er Christum dominum nostrum.

Quia uirtus est gloria supermalis: quod nulla creatura ex puris naturalibus posset gloria presequi supernaturali: nisi gratia Christi adiuuaret. **R**o. 6. Gratia uero uita eterna. **D**e quo uide **Th.** i. 2. q. ii. 4. ar. 5. **E**t per intelligenda ratione dicat uobis rationem per similitudinem: quam ponit ille magnus doctor qui studuit in studio trinitatis Iesus Christus **Luc.** 17. **P**ro cuius intellectu notandum: quod si aliquis huius filium legitimum et naturale: et huius seruos multos: post mortem eius: heres omnium bonorum est filius: non autem seruus. **H**oc est de iure ciuili. **E**t per scriptura que dicit. **N**on enim erit heres filius ancille cum filio liber **Gen.** 21. **E**t **Gal.** 4. **M**odo ad propositum. **D**eus huius filium et seruos. **F**ilius est Christus: et nos sumus serui. **T**um ratione creationis: tum ratione redemptionis. **E**mpri enim sumus precio magno. **C**hristus ergo est heres uniuersalis. **Gal.** 4. **Q**ui si filius et heres per deum. **I**tem **Heb.** 1. **M**ultifarie multisque modis olim deus loquens per prophetas. **I**n quo. **no.** di. **I**stis lo. est **no.** in si. que per heres. uniuersorum per quem fecit et secula. **N**os autem serui non possumus hereditatem glorie petere: quantum cum deo diligentissime seruimus. **U**nde dicit **ps.** **Luc.** 17. **Q**uis autem uestrum huius seruus arantem: aut boues pascentem: qui re gressus de agro dicat illi statim. **T**ransi et recube: et non dicat ei. para quod cenam et precinge te et ministra inibi donec manducem et bibam. **E**t post hoc tu manducabis et bibes. **N**unc quid gratiam habet illi sermo: quod fecit quod

et imperauerat: **N**on puto. **S**ic et vos cum feceritis omnia que precepta sunt uobis dicite. **S**erui inuites sumus. **Q**uod debemus: facere fecimus. **I**deo non potest homo petere a deo: nec consequi gloriam: nisi per gratiam Christi: quam nanciscimur cum ipse uenire dignatur ad nos per gratiam iustificationis. **D**icamus ergo sibi. **D**ne ueni: et noli tardare: relaxa facinorosa plebs tue israel. **D**eo gratias amen.

Dominica secunda de renouatione spiritus sancti. **S**ermo. 5.

Elum et terra

transibunt. **Luc.** 21. **T**erribum propositum ostendit statum huius mundi post diem iudicii. **D**e quo statu modo predicabo partim moraliter. **S**alutetur primo uirgo **M**aria. **H**oc uerbum habet difficultatem in theologia. **R**atio: quod inueniunt auctoritates dicentes: quod celum et terra semper durabunt: cum tamen theologia uideat contrarium asserere. **U**bi David loquens de celo: sole et luna: et stellis: dicit. **S**tatuit ea in eternum et in seculum seculi: preceptum posuit et non preteribit **ps.** 148. **S**imiliter dicit **S**alomon de terra. **G**eneratio preterit et generatio aduenit: terra autem in eternum stat **Ecc.** 1. **Q**uare ergo dicit thema. **C**elum et terra transibunt: per difficultatem. **P**ro ratione ergo notandum est: quod de corporibus celestibus et elementis possumus loqui dupliciter. **U**no modo quantum ad substantias essentielles. **A**liomodo quantum ad qualitates: predictas: et operationes accidentales.

Primo modo celum et terra semper erunt quantum ad eorum substantiam essentielles: quod licet celum et terra habuerint principium essendi per creationem: tamen non habebunt finem in duratione.

Secundo uero modo transibunt. id est quantum ad qualitates accidentales: et recipient meliores qualitates. **E**t pro declaratione harum duarum conclusionum et etiam probatione. nota tria media. id est similitudinem: auctoritatem: et rationem. **S**imilitudo est de taceis argenteis antiqua: maculata et imunda: que postquam argentarius eam purificauit et polliuit uidetur noua: et lucet: et quousque sit ea

de scala huius mū. post diē iudicii ser. v. xi.

de substantia: et recipit qualitatē nouā rē.
Ita est de isto mundo imundo: antiquo et
cōquassato rē. Ideo xps tanq̃ bonus ma-
gister et argētarius renouabit illū. Terra
enim nunc est imunda et peccatis nostris:
sed post iudiciū erit munda et purgabitur
per ignem: nec remanebunt in ea arbores:
nec montes. Iuxta illud. Montes sicut ce-
ra fluent a facie dñi. Remanebit ergo et r-
ra vt fari na alba et feces oīum rē cadent
in infernum sup capita damnatorū: sū do-
ctores. Quātus sero ibi erit. cogitate vos.
Alqua etiā purificabit: qz non erit falsa
nec mouebit se de cetero: qz cessabit motus
primi mobilis: qui est causa omniū motio-
num rē. Ter etiā purificabitur: qz nūq̃
de cetero erit nubilosus: nec tēpestuosus:
nec mittet grādines: nec pluuiā. Ignis ē
purgabit: qz erit lucidior et clarior et purior
celo: et nō mouebit amplius. Item sol et lu-
na et stelle erūt sepeplaciter lucidiores. Au-
ctoritas. Erat lux lune: sicut lux solis: et lux
solis erat sepeplaciter: sicut lux sepe dierū:
In die quo alligauit dñs vulnus populi sui
et percussit plagas eius sanauit Isa. 50. Vul-
nus. s. peccati mortalis: et percussuram. i. pe-
nam: qz tunc de⁹ toller ab electis suis om-
nem culpam et oēm penam: qz non erit de
cetero mors: neqz alia penalitas sicut mo-
do sunt. Inm̃ qz beati non solum glorifabū-
tur de visione dei: imo etiā gaudebunt
de renouatione elemētōr. De ista renoua-
tione habet auctoritas. Ecce ego creo celos
nouos et terram nouam. Iper terram intel-
ligi pnt oīa elementa. Sicut dñi. In pñci-
pio deus creauit celum et terram: et sequit̃:
et non erunt in memoria priora: et nō ascen-
dent sup eos: sed gaudebitis et exultabitis
ṽs in sempiternum sup his que ego creo.
Isa. 65. Nota celos nouos et terram nouā:
non in substantia sed in excellentiori quali-
tate. Item alia auctoritas adhuc veteris
testamenti. In initio in dñe terram fundasti
et opa manū tuay sunt celi. Ipsi p̃hibunt
tu aut p̃manes: et oēs sicut vestimentum ve-
terassent: et sicut opporiū muta eos et mu-
ta. Tu aut. idem ip es et an. tū nō des. ps.
soli. Nota initio. Sio. i. filio. Nō enim aliud
manu facis: qz non distinguēis corporeis
membris: sed hoc verbo qd manu: qz qd

verbum hoc et manus. Ipsi p̃hibunt et trā-
sibunt. Ex predictis infer: tra falsam op̃i-
nionem quorundā p̃hōr dñitium: qz post
multa secula idē mundus erit: et idē ho-
mines sicut modo sunt: quā op̃iones scri-
psi in s̃mone de articulis fidei in. 6. ar. deus
tantis: vbi agitur de resurrectione generali
pre. i. Nota etiā. Peribit: intellige vsup̃a:
non q̃tum ad substantiā: sed q̃tā ad qua-
litates accidentales. Unde subdidit: sicut
opertorium mutabis eos et murabunt rē.
Iper hec verba seculo supradicta. Itē alia
auctoritas noui testamenti. Postq̃ deus re-
uelauit Iohanni qd esset futurū post diē
iudicij. Beatus Jo. scripsit dicens. Aldice-
lum nouam et terram nouam. Primū enī
celum et prima terra abijt: et mare iam non
est. Apoc. 21. Et sic intelligitur thema. Item
alia auctoritas. i. Jo. 7. Preterit figura hu-
ius mūdi. Itē. 2. Petri. 3. Mouos celos rē.
Rō. hāc qd nūq̃p̃ esse duplet. Una q̃tā
ad cessationem qualitatū accidentalium
celi et terre. Alia est q̃tum ad renouationē
earundem.

Prima est ista: qz iste qualitates accidē-
tales sunt facite ppter seruiciū hoīs. Deū.
4. Custodite sollicite alas vestras: et infra.
Ne forte oculis eleuatis ad celū videas so-
lem et lunam et omnia astra celi: et errore de-
ceptus adores ea: et colas que creauit dñs
deus tuus in ministeriū cunctis gentibus
que sub celo sunt. Sed post diē iudicij non
indigebant huiusmodi ministerio istorum
q̃tum ad qualitates suas. Ergo cessabunt
huius qualitates: quia cessante causa ces-
sat effectus. c. Cum cessante de appella.

Secūda ratio est: quia sicut homo reno-
uabitur q̃tā ad corp⁹: vt aīr. Aug. 13. de ci.
del. Sic et corpora celestia et elementa re-
nouabuntur. Quia tunc homines incor-
ruptibiles erunt. Ideo a tota creatura cor-
porca tolletur status generationis et corru-
ptionis. Et hoc est qd dicit Apostolus.
Ro. 8. Ipsa creatura liberabitur a seruitu-
te corruptionis in libertatem glorie filiorū
dei. Et quia generatio et corruptio in infe-
rioribus corporib⁹ a motu celi causantur:
ideo ad hoc qz in inferioribus cesset genera-
tio: oportet qz etiā motus celi cesset. ppter
hoc dicitur Apoc. 21. Qd tempus amplius

bb ij

Eadē dñica.ii.

nō erit & sic stellæ: quod dicitur Job. 14.
Homo enim dormiit non resurget. donec
atteratur celum. i. donec ista dispositio celi
celler: qua mouetur: & in alijs motum cau-
sat. Secūda ergo predictam declaratione
quinq; renouabuntur. i. ira. aqua. ignis. aer.
& celum: qđ dicitur a phis. s. essentia: sic er-
go & nos debemus i quinq; renouari. nūc:
si volumus tunc renouari gloriose cū mun-
do. Renouanda est ergo primo.

C Primo corpus per purā continentiam.
ecce terra.

C Secundo anima per largam beniuolen-
tiam. ecce aqua.

C Tercio os p bonā eloquentiā. ecce aer.

C Quarto opera per sanctam diligētiā.
ecce ignis.

C Quinto intentio per celestem eminen-
tiam. ecce celum.

C In quolibet istoz quattuor puncta dice-
mus. Primo ergo rē. Per. continentia ad
instar renouationis terre: qđ corpus nostrū
non est nisi terra. Gen. 1. Formauit igitur
deus hominem de limo terre. i. qđ tunc ad cor-
pus. Ideo sicut terra renouabitur: qđ non
erit in ea lutum. nec aliqua immundicia: ita
& nos debemus nunc renouari in corpore:
ne de cetero sit in colutum luxurie: nec im-
mundicia corruptionis corporalis. Qđ aut
ptinere debem⁹. Quoz rōib⁹ ptuademur.
Primo rōne creationis. Secūdo ratione
redemptionis. Tercio ratione regenerationis.
Quarto ratione adoptionis.

C Prīmā rōne est propter creationem: p
quam sumus ad imaginem & similitudinē
dei creati. Gen. 1. Ad imaginē quippe dei
factus est homo. Nota quantum peccatus
esset: imaginem dei proicere in lutum rē.
Sic in pposito rē. De bestiis nō curat de⁹
qđ non hnt suam imaginem: sed de hoīe
sic. Ideo dicit scriptura. Serua animam tuā
& da illi honorem sūi meritū suū. Eccl. 1.

C Secūda rō est. propter redemptionem:
qđ filius dei factus est homo pro nostra re-
demptione: per quam ipse deus factus est
ad imaginem nostram. Phil. 2. Quia cū in
forma deesset: non rapinam arbitratus est
esse se equales deo. Sed semet ipsum exina-
niat formā seruī accipiens in similitudinē
hōiū factus: & habitu sumentis ut homo

Ideo rē. Nota qđ propter hoc nullum pec-
catum sic acriter punitum est in nocte nati-
uitatis domini: sicut peccatum carnis: quia
omnes sodomite perierūt s; Hieronymū.
C Tercia ratio est propter regeneratione
baptismalem: per quam sumus templū dei
& res sacre rē. Quantum peccatū eēt si qđ
templū dei combureret: vel rem sacram
violaret: Alueras. Mescitis quia templū
dei estis: & spiritus dei habitat in uobis.
Si quis autem templū dei violauerit dis-
perdet illum deus. i. Cor. 3.

C Quarta ratio est. quia sumus filij dei p
adoptionem. Ro. 8. Accepistis spiritū ado-
ptionis filiorum: in quo clamamus Abba
pater. Ergo magnam inuiriā facis deo si
mulieres violas: que est filia dei sicut si vi-
lares filiam regis.

C Quinta ratio potest addi per remunera-
tionem: quia pro castitate datur vita bea-
ta. Mat. 19. Beati mundo corde: quoniam ipsi
deum videbunt. In cuius figura Nota qđ
in premium castitatis Ioseph quando tē-
tatus ab uxorē dñi sui: noluit assentire: fuit
sublimatus & factus princeps Egypti. Hāc
renouatione periebat: Dauid dicens. Emitte
te spiritum tuū & creabuntur: & renouabis
faciem terre. ps. 103. Nota creabuntur. i. de-
lectationes spūales remoris carnalib⁹. In
hac enim uita sine delectatione viuere nō
possumus: aut carnaliter spirituali. Et qđ
non sentit spiritualis delectationes: dat se
carnalibus: sed persone deuote que gn-
stant spirituales: legendo: orando: contem-
plando: despiciunt carnales: etiam si lieret
eis illis uti. Unde Dauid. Renuit consolari
anima mea. Glo. In delectationib⁹ car-
nalibus. Memoz sui dei & delectatus sum.
ps. 76. Videns ergo Dauid: qđ sine aliqua
delectatione homo non potest viuere: ideo
orabat dicens. Emitte spiritum tuum: &
creabuntur scilicet delectationes spiritua-
les. Et renouabis faciem terre. i. per bonaz
famā. Nota contra illos qui dicunt. Suffi-
cit mihi conscientia mea rē. Item contra
illos qui detinent mulieres: quas occulte
despōsūt rē. Ideo Aug. 12. q. 1. Nolo. Due
res necessarie sunt cōscientia: & fama. Con-
scientia est necessaria tibi: & fama proximo
tuo: qui confidens conscientie: negligit fa-

nam crudelis est. Item apostolus. Ro. 12. Prostantes bona non tantum coram deo: sed etiam coram hominibus. Item Thesa. 5. Ab omni specie mala abstineat vos. Facit et. c. Lū ab oi. De vi. 7. po. cle.

Secundo debet renouari anima per benivolentiam ad instar aque: que non habet amaritudinem odij: et appetitus vindictę. Et parcere inimicis: et omnes diligere: sic renouatur anima. Est autem notanda qđ dilectio et benivolentia debet haberi ad omnes: quo quadrupliciter. scilicet veraciter generaliter. p. u. denter. constanter.

Primo quidem veraciter. ut ex corde et subuenientia: et non solum ore. i. Jo. 3. Filioli non diligamus verbo: neq. lingua: sed opere et veritate. Die ut expedit.

Secundo generaliter: omnes tam amicos q. inimicos. Mat. 5. Audistis quia dictum est antiquis: diliges amicum tuum et odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis. diligite inimicos vestros et. Uide post festum trinitatis sermone. 8. Tertio prudenter. ne amor ille corum patet: trahat te ad aliquod peccatum. Uide in sermone vbi supra parte. 2.

Quarto constanter sive firmiter: ne in necessitate et aduersitate dimittas proximum tuum: sed tunc ei magis subuenias: ne sis sicut ille. de quo scribitur. Eccl. 6. Est amicus socius mense: et non permanet in die necessitatis. Item. Tēpore felici multos numerantur amici. Lū fortuna perit nullus amicus erit. Quidius de trist. bus li. 1. Donec eris felix multos numerabis amicos. Tempora si fuerint nubila. solus eris. Hanc ergo renouationem exhortatur nos habere apostolus dicens. Renouamini spiritu mentis vestre: et induite nouum hominem qui secundum deum creatus est in iustitia et sanctitate veritatis. Eph. 4. Cretus homo dicitur peccator: qui iniquitatur spiritualiter per peccatum. ps. Turbatus est a furore oculus meus: inueneram inter omnes inimicos meos. Tertio debemus renouari in ore et. ad. instar aeris: qui tunc erit ita clarus q. nūq. habebit obscuritatem nubium: tempestatum vel fulgurum. Sic os nostrum est renouandum: ut non sit in ipso tempestas blasphemiarum

et tenebra iniquitatum: pluuie inuidiarum et obscuritates mendaciorum. Debemus ergo uti ore ad quatuor officia. Primo ad laudem dei. Secundo ad salutem nostram. Tertio ad proximi instructionem. Quarto ad ipsius correctionem. De primo. ps. Benedicam dominum in omni tempore: semp laus eius in ore meo. De secundo debemus enim confiteri peccata nostra ad salutem nostram: et ore etiam dicere symbolum fidei. ps. Confitebor domino nimis in ore meo. Nota domino: quia qui confitetur facti doli: q. est vicarius dei: cōfiteatur deo et. Item ps. Credidi: propter quod locutus sum. De. 3. et. Debemus enim instruere proximum in his in quibus dubitat vel ignorat: iuxta illud. i. Th. 4. Attende lectioni exhortatiōi doctrine. Quarto corripere delinquentem. Mat. 18. Si peccauerit in te frater tuus: vade et corripe eum inter te et ipsum solum. Item. 2. Th. 4. Predica verbum: iuxta oportune importune: argue obsecra: increpa in omni patientia et doctrina. Uide. 2. q. 1. Si peccauerit. Et. 5. q. 5. Non omnis. De ista renouatione dicit scriptura. Nolite conformari huic seculo: sed reformamini in nouitate sensus vestri: ut probetis que sit voluntas dei bona bene placens et perfecta. Ro. 12. Voluntas dei bona dicitur: q. homo creceat os suum ad utilitatem proximi: bene placens ad utilitatem propriam: perfecta ad laudem dei. Quarto debemus refoimari in opere per diligentiam ad instar ignis: qui post inductionem erit clarior et purior. Sic et nos in nostris operibus. Auctioritas. Quomodo surrexit christus a mortuis per gloriam patris: ita et nos in nouitate vite ambulemus. Ro. 6. Nota quomodo surrexit christus et. Christus surrexit cum quatuor qualitatibus corporis gloriose: scilicet cum agilitate: subtilitate: impassibilitate: et claritate. Sic et nos per diligentiam renouari debemus in opere cum quatuor conditionibus. Primo in quolibet die orando mane et sero et. Luc. 18. Oportet semper orare: et non desicere. Secundo in quolibet ebdomada dominicam obseruando: audiendo missam completam et sermones: et cessando ab omni opere seruil.

bb A

Unica.ii.aduen.de dig.7 vtili.sac.scri.eadē

Tertio quolibet mēse cōsistendo: bonū con-
siliū est. Sicut enim quolibet mēse abluī
camisa corporis: sic etiam quolibet mēse
abluī camisa anime que est p'cientia.

Quarto quolibet anno in pascale cōcare:
iuxta dictum xpi. Accipite 7 manducate.
hoc est corpus meū. i. Cor. xi. Vel dic q' iste
quattuor qualitates seu p'ditiones sunt si-
gnificate p' quattuor corp' dotes dictas.
Nam primo per agilitatē significat dilige-
tia in operibus spūalibus: in orando: p'si-
tendo: diuina audiēdo 7c. Secūdo per subri-
litatem signat abstinentia p' quas attenua-
mus carnem: ne insurgat 3 spūm. Col. 3.
Mortificate mēbra vestra: que sunt super
terrā. Tertio p' impassibilitatē. Notat pa-
tientia per quā sumus impassibiles circa in-
iurias nobis illatas: 7 circa flagella dei.
Luc. 21. In patientia vestra possidebitis
animas vestras. Quarto p' claritatē deno-
tat credētia per quā intellectus fit clarus:
circa ea que sunt fidei. Quinto d' reno-
uari intētio per celestē eminētia ad instar
celi: q' post iudiciū recipiet qualitates
clariores 7c. Sic 7 nos in opibus nostris
debemus ordinare intētionem nostrā: ut
sit alta ppter deum: 7 nō sit infima 7 mū-
dana ppter vanam gloriā. Ad hoc autē in-
ducimur quadruplici medio.

Primo ex forma corporali.

Secundo ex auctoritate diuinali.

Tertio ex similitudine naturali.

Quarto ex vtilitate finali.

Primo ergo ex forma corporali: q' sumus
creati a deo recti respiciētes ad celū. Ergo
oportet esse intentio recta: alio rectora esset
anima. Hanc rōnē tangit Bernardus in. i.
metha. Propter q' cum spectent aialia cete-
ra terrā. Qs hōi sublimē dedit. celūq' vide-
re iussit: 7 erectos ad sidera tollere vultus.
Secūdo ex auctē diuinali. Deus enim diuī
fit creaturas 7c. Et oēs donauit nobis pre-
ter gloriā quā sibi reseruauit. Quēdas Isa.
42. Ego dñs: hoc est nomen meū: gloriā
meam alteri nō dabo. Ergo qui vult gloriā
pro opere suo: usurpat regalia dei: q' gra-
uissimum est. Vnde hanc rationem latius
post festum trinitatis sermone. 21. pre. i. in
fine. Tertio ex similitudine naturali. De
aquila que opponit pullos suos radio so-

lis 7c. Vnde in sermone vbi ē. Quarto ex
vtilitate finali. Quia multa magna opera
perdunt ppter pueritatem intētionis. Vñ
quis martyriū sit maximū inter opa no-
stra. Iuxta illud Malozē charitatē nemo
habet q' ut animā suam ponat q's p' am-
cis suis. Jo. 14. Tñ perdis: se non p' teū
sit. iuxta illud. Si tradidero corpus meū
ut ardeam: charitatē nō habuero nihil mi-
hi p'dest. i. Cor. 13. Sic ingressus religionis:
qui est magnū opus: perdit: si ppter flatio-
nē: vel alio respectu malo quis ingrediat:
vel filium: vel filiam ingredi faciat. Sic 7
bellare ē i bello iusto: 7 remittere iniurias
7 cetera opera q' tūcūq' sint de genere bo-
no: perdunt ppter malam intētionē. Ra-
tio est: q' finis intentus dat formā in acti-
bus moralibus. Sicut. n. h' se principiū in
speculabilibus: sic finis in opabilibus. Et
ideo opus efficit malū formaliter ppter ma-
lam intētionem finis mali: q' nō sit bonum
materialiter. Declara ut scripsi post festum
trinitatis sermone. 21. pre. i. Ideo dicit dñs.
Si oculus tuus fuerit simplex totum cor-
pus tuū lucidum erit. Si autē nequam fue-
rit etiam corpus tuū tenebrosū erit. Mat.
6. Nota oculus. i. intētio. Corpus tuū. i. cō-
gites opam 7c. Ergo debemus renouari
in intētionē 7c. Hanc renouationem pete-
bat Dauid dicens. Cor mundū crea in me
deus: 7 spūctū rectum innoua in visceribus
meis. ps. 50. Rogemus ergo deum 7c.
Deo gratias. Amen.

**Unica. ii. aduentus sermo de dignita-
te 7 vtilitate sacre scripture. Sermo. 6.**

Uecūq3 scri

pta sunt ad nostras doctri-
nam scripta sunt. Ro. 15. Ex
in eplā hodierna. Sermo
est de dignitate 7 vtilita-
te diuine scripture. Saluetur virgo Ma-
ria 7c. Pro introductione materie premit-
tendū est. Primo de dignitate diuine scri-
pture. Vnde nota q' diuina scriptura: siue
scriptura sacra preceit omnes alias scri-
pturas 7 sacras in quatuor: fin q' sunt q' tuor
cause cuiuscūq' scientie.

Primo in causa efficiente principali.

Secundo in causa materiali.

Tertio in causa formali.

Quarto in causa finali.

De quibus oibus vide qd scripti in libro de sermonibus festiuis charta.14. et in fine quarte cause. s. finalis die. **N**ia ergo finis scripture sacre sine diuine est vita eterna: ut dictus est. Idcirco ut illam vram bonā omnibus modis psequantē multa necessaria ad salutē docet nos: ideo dicit thema. **Quētiqz rē.**

Primo docet nos quid credendum.

Secundo quid memorandum.

Tertio quid agendum.

Quarto quid sperandum.

Circa primum docet nos. Xij. articulos fidei. **C**irca secundum: decem. **C**irca tertium: decem. **E**t circa quartum: eadē. **E**t pōt ad ista quatimor adaptari auctas apostoli. **O**scētis. **D**is scriptura diuinitus inspirata: utilis est ad docendum et ad arguendum et ad corripiendum: ad erudiendum in iustitia. 2. **T**ibi. 3. **C**irca primum ergo dicit. 12. articulos fidei quorū noticia necessaria est ad salutē: qz ut dicit apls **H**eb. xi. **S**ine fide impossibile ē placere deo. vide. j. d. articulis fidei fimo. 94.

Conclū. ij. de aduentu de requisitis in quolibet iudicio. **S**ermo. 7.

Uti indicat

me dominus est. i. **C**or. 4.

Et in eplā hodierna. **S**er-

mo noster deo dante erit.

De. 5. aduentu dñi qui est

per separationē anime a corpore in morte corporali: in quo aduenit: non ut famulus sicut in principio: nec ut socius: sicut in. 2. **S**z ut iudex iustus: occultis tñ nō manifestis: sicut in iudicio vniuersali. **D**eus iustus: iudex: fortis et patiens ad iudicandā hominem sū opera sua: non iustus: qz nō est corruptibilis amore vel timore vel odio vel pecunia. **E**t ideo tunc aia humana cū magno timore et tremore dicit verba pposita. **Q**ui indicat me: nō ē homo corruptibilis sed dñs est. **S**alutē virgo **M**aria rē. **P**ro introductione sūmonis vel materie. **M**orā-

dum. **E**t qz dñs noster **I**esus xps venit ad nos in morte tanqz iudex ut dictū est: ideo ut dictū est: ut seruet ordinem sapientie sue vult ordinate seruare: que in humano iudicio seruant. **I**n quolibet autē iudicio humanali quattuor successiue per ordinem fiunt.

Primum est iudicialis processio.

Secundum est materialis discussio.

Tertium est sententialis diffinitio.

Quartum est finalis executio.

Circa primum nota: qz in iudicio quolibet requirunt quattuor differente personarū. **N**am primo requiritur accusator. **S**ecundo accusatus. **T**ertio iudex. **Q**uarto testes. **S**ic ergo in hoc iudicio primo requiritur accusator. **N**ec enim xps possit pcedere p inquisitionē vel denuntiationē: qz non est sibi artata via pcedendi p accusationem plāqz per alium modū. **T**riplex est autē via pcedendi per inquisitionē denuntiationē accusationē: ut in. **Q**ualit: etiā qñ de accusatione: tñ ipse ex bonitate sua solum p modum accusationis pcedit. **S**icut p. **J**o. 8. **D**e muliere adultera: aut dixit dñs. **M**ulier ubi sunt qui te accusabāt: **N**emo te cōdenauit. **E**t dixit nemo domine. **D**ixit autē **I**esus. **N**ec ego te condēno. **V**ade et iam amplius noli peccare. **V**ult ergo xps per accusationem procedere. **E**t hoc etiam est de iure ciuili: sū q nullus sine accusatore puniatur. **l.** **R**escripto. **§.** **S**iquis accusatorē. **ff.** de muneribus et honoribus. **l.** **d**i. **c**lar **S**iquis accusatorē nō habet ad honoribus prohiberi nō debet. **G**lo. **Q**uis criminofus. **E**t nota hic q sine accusatore: nemo damnatur. **U**nde illud: **M**ulier nemo te accusat rē. **F**allit in casibus: qui notantur per **B**ar. **E**t **G**lo. in. **l.** **q.** **§.** si publico. **ff.** ad. **l.** **l**allam. de adulteris. **Q**uandoqz pcedit per inquisitionē pcedere infamia: vel rumore. **U**ñ dixit ille dñs villico. **Q**uid hoc audio de te: **R**edde rationem villicationis tue. **L**u. 16. **S**ed post mortem pro creditur per accusationem. **E**t sic loquuntur nos: vel dic q ante villicus fuit accusatus: ut ibi sentit **H**ieronymus in home. **A**ccusator autem in hoc iudicio: ē diabolus. **S**i cur probat **A**poc. 12. **P**roiectus est accusator fratrum nostrorū qui accusabat illos

Unica.ii.aduen.de dig.7 vtili.sac.scri.eadē

ante conspectum dei nostri die ac nocte.
Nota exemplum de beato Bernardo: qui in
firmatus raptus est ad iudiciū. Quāq; ac
cusaretur a Satana de multis. Rēdit fa-
teor q; ego nō sum dignus proprijs meri-
tis regnū celoz possidere. Ceterū duplici
iure possidens illud dñs meus iesus xps be-
reditate. s. pñs. 7 merito passiōis: altero ipe
cōtentus: alterum mīhi donat: ex cuius do-
no illud mīhi vendicans non pfundor. In
quo verbo inimicus cōfusus abscessit. Pa-
tet ergo q; iabolus est accusator: qui cla-
mat coram iudice xpīsto dicens. Iustissi-
me iudex iusticiam volo: iusticiam clamo: tu
condēnasti me 7 omnes sanctos meos: p-
pter vnum tñ peccatum superbie: iste au-
tem peccator: qui tot mala fecit: debet etiā
edēnari. Quare peto 7ē. Cogitate quāti-
tūm habebit peccator: quia non creda-
tis q; alius ibi per se loquat: sed ipsemet
per se debet loqui. Quātas. Omnes enim
stabimus ante tribunal xpi. Et isra. Unus
quisq; nostrum pro se rationē reddet deo.
Ro. 14. Cogitate q; durum esset vñ rusti-
co: si diceret sibi. Vadas ad audientia re-
gis: 7 ibi excusa te: quia nō habes aduoca-
tum maxime si aduersarius esset valde ma-
xime eloquens. Ita in proposito: quia dia-
bolus est eloquentissimus: 7 experimento: 7
ingenio doctissimus in hac arte. quia iam
prope septem milia annoz istam artem ex-
ercuit: 7 quilibet nostrū est rusticus re-
ctu sui. Nota exemplum de illo iuvene diu-
luto 7 male vite: cui in somnis videbatur
q; erat ductus ad iudiciū ante xpīstū 7ē.
Et cum xps sibi diceret: redde rōnē: tantū
terrorem cōcepit: q; subito excitatus terri-
tus est: effectus totus canus: 7 decetero
mutans vitam suam visit sancte. Facta au-
tem accusatione anteq; peccator pntetur
coram xpo: Chriſtus citat pariem accusa-
toris: 7 tenet ordinē iuris: de quo in autēti-
ca qui semel. L. quō 7 quando iudex. ibi
eo postulante tribus edictis vocat. 7 in. c.
sacro. extra. de sentē. ecclō. 7 in. c. Cōstitutio
nam. c. d. l. b. 6. Quia citat ter per tres nun-

tios: 7 vltima citatio est peremptoria.

Primus nuntius est vox p̄dicatoris: qui
clamat quotidie ex parte dei personis: q; p-
rent se ad mortem: 7 qua hora non pu-
tatis filius hominis veniet. Mat. 24. s.
ad hoc iudiciū mortis. Secundus nuntius
est exemplum aliorum: qui quotidie mo-
runtur: ex qua morte deus citat animam
occulte homini interius suadendo: ut quid
moraris: prepara te. Unde videtur homi-
nibus loqui mortuus dicens. Memor esto
iudiciū mei. Sic enim erit 7 tuū. xpi hē
7 tibi hodie. Eccl. 38. Sed diabolus mul-
tos decipit: sicut decipit primos paren-
tes dicens. Nequaquā moriemini: cum ta-
men nullam excusationē habeamus. Sed
illi aliquid excusabiles videbantur: eo
q; nullum p̄moximum viderant. Sic er-
go videtur interius loqui diabolus in cor-
de iuuenis: dum videt alios mori: dicen-
do nequaquā morieris tu.

Tertius nuntius peremptorius est infir-
mitas: dolor capitis: etiam febris. Ad pri-
ma duo citatoria homo est contumax com-
muniter: sed etiam quidam sunt contuma-
ces ad tertium: quia licet infirmentur: nō
curant confiteri: nec communicari: nisi in
fine: quādo homo 7 irloqui potest. Postq;
vero anima peccatoris est coram xpīsto
si anima confitetur accusationem dia-
boli: nec aliter responderet: statim mittitur
ad furcas inferni. Si vero negat: vel dicit
domine verum est: sed feci penitentiam.
tunc Chriſtus vocat testes. Et quia vnus
testis non sufficit de iure ciuili. ut in. l. in-
iurandi. L. de testibus. vbi dicitur Sanc-
tus ut vnus omnino testis responsio nō
audiamur: etiā preclare curie honore presul-
geat. Que lex est approbata de iure diui-
no. Deuterono. 29. Non stabit testis vnus
contra aliquem: quicquid illud peccatum
vel facinoris fuit: sed in ore duorum vel
triū testium stabit omne verbum. Ideo
in hoc iudicio erunt tres testes.

Primum erit cōscientia peccatoris: in qua
scripta sunt omnia peccata: etiā bona ope

ra facta tanq̃ in quodam processu vel in
strumento. Auctoritas. Cum gentes que le-
gem non habent naturaliter ea que legis
sunt faciunt. Eiusmodi legem non habent
tes: ipsi sibi sunt lex: qui ostendunt opus
legis scriptum in cordibus suis testimo-
nium reddente illis conscientia ipsorum.
Ro. 2. Die practice. Quomodo christus vi-
deri videamus instrumentum conscientie rē.
Deinde dicit. Audiamus alius testes si cō-
cordat cum primo. Et hic erit angelus bo-
nus qui semper fuit custos hoīs ab ortu
natiuitatis. Iuxta illud ps. Angelis suis de-
us mandauit de te: vt custodiant te in om-
nibus vīs tuis. Iste autē testis ē: v3 quic-
quid boni vel mali homo facit. Et ideo
est testis de visu: nō de auditu: et ē omni
exceptione maior. Illi dicuntur omni ex-
ceptione maiores: qui repellī non possunt
aliqua exceptione. Glo. et docto. in. c. f. De
consanguini. et affinita. et Glo. in. s. Item
verborum instum. de vtilibus stipulatio. in
verbo idoneos. Die practice quomōdō chri-
stus interrogat angelum: quia dominus in-
terrogat instum et impiam. ps. Qui respon-
det domine verum est: q̃ talis fecit talia et
tanta: et tot peccata: sed fecit condignas
penitētiā rē. vel non fecit penitētiā rē.
Hec probatur Mat. 18. De illo seruo qui
cum receperat remissionem decem milium
talentorum a domino suo: noluit remittere
conferno suo debitum centum denario: ū:
sed suffocabat eum dicens. Redde quod
debes. Dicit tertius ibi. Videntes autē con-
seruatiōis que fiebant contristati sunt val-
de et venerunt et narrauerunt domino om-
nia que facta fuerant Mat. 18. Conseruati.
angeli. Tertius testis maior alius ē se ipse
ipsi iudex. Quēras Ego sui iudex et testis:
nec Papa nec Imperator rē: sed christus
sic et auctoritate excellentissima sua rē.
Videret ergo quomodo in hoc mortis iudi-
cio sit processus ordinarius. Ergo vt supra
dictum est memor esto iudicij sui i. mortui.
Sic enim erit et tuus. Vbi perī et tibi ho-
die. Eccl. 3. s.

Circa fm rē. s. de ausibus ratio redditur
Et sit discussio sine inquisitio in illo iudi-
cio vt nos antequam nos ipsos: sicut et q̃ ha-
ber reddere rationem regi sub pena capti-
tis auisat se rē. Nota ergo q̃ in isto iudi-
cio debemus. primo reddere rationem de
omnibus cogitationibus: sō caueas quas
cogitationes habes. Secūdo de omnibus
dehiderijs. Tertio de omnibus verbis et
oculis. Mat. 12. Dico vobis q̃ de omni
verbo oculo dō quod locuti fuerint homi-
nes reddent rationem de eo in die iudicij.
Item de quolibet aspectu. et de omnibus
actibus omnium sensuum corporis: et non
solum de malis: sed etiam de bonis operi-
bus. Et hoc probat Eccl. 12. Luncta que
fiunt adducet deus in iudicium pro omni
errato sine bonum siue malum sit. Nota si-
ne bonum. Ratio est: quia solum deus nō
vult a nobis q̃ bona faciamus: sed et
am q̃ faciamus bona bene. Potest enim
bonum fieri male et bene. Et malum male
et bene fieri potest. Pone exemplum de om-
nibus rē. Bonū quidem male: puta quan-
do fit aliquid de genere bonorum: tñ cum
malo fine: puta elemosinam ad finem va-
neglorie: vel luture rē. Sic si facis filium
religiosum ad finem vt fiat abbas: vel sa-
cis filium tuum clericum vt fiat abbas: vel
facis filium tuum clericum: vt fiat episcopus.
Sic si iudex dāns iustam sententiā:
et liuore vñdiete: vel rancore vel odio rē.
Tunc facit bonum male. Bonum autem
fit bene: quando fit aliquid de genere bo-
norum cum bona intentione: et cum bono
modo: quia fit quādo oportet: et vbi oportet:
et quomodo oportet: quia opus ad hoc
vt sit virtuosum requirit tria. s. modum:
speciem: et ordinem. Species denotat sub-
stantiam operis: ordo denotat intentionē
agentis. Modus vero denotat congruita-
tem actionis. Malum vero male fit: quan-
do actus fm genus suum est malus: et fit
cum mala intentione: et malo modo: pu-
ta homicidium: vel fornicationem: et hu-
ius: que ita sunt secundum se mala.

Dominica.iii. aduentus

Malum autem bene sit quando aliquis putatur a iudice erigente iustitia et seruato ordine iudiciario et ceteris que sunt necessaria. Vnde ergo a nobis quod faciamus bonum: unde auctoritas dei iustum est exequari. Deut. 16. Et ideo etiam bona in iudicium deducuntur. nam ingret deus ab aia. Unde minus ista bona opera cum qua intentione fecisti: et quomodo. Et ideo si aliqua bona fecisti cum mala intentione dannaberis. Item hoc est verum de personis priuatis. Sed persone publice si cui sunt omnes et prelati habent reddere rationem durissimam etiam de subditis. Ideo dicit apostolus. Obedite prepositis vestris et subiacete eis: ipsi enim pugnant quasi rationes de aia vestris reddituri. Heb. ultimo. Et si quidem bene reddiderint quod fuerunt solliciti de subditis: dupliet honore digni erunt: alioquin grauissime patientur. Iuxta illud iudicium durissimum fiet his qui prebent. Ex quo enim conceditur misericordia: potentes autem potenter tormenta patientur. Sap. 6. Sicut si aliqua bona fecisti cum mala intentione dannaberis. Item. Cum accipero rationes ego iustitias iudicabo. Nota accipero tempus vite: quod tempus vite nobis deus accommodat ut bene illud expendamus: quod si male dimidiat illud tempus: sicut facit comodator vel locator: si comodarius vel conductor re comodata vel conducta malo utatur ut dicit textus in l. edem. L. locari. Ibi tu male in relocata versatus es. ps. Viri sanguinum et dolosi non dimidiabunt dies suos. Nota Iustitias iudicabo. id est bona opera eodem modo iudicare hic: accipitur in mala pretem. Sicut Jo. 5. Et procedent qui bona fecerunt in resurrectione iudicij. id est dannationis. Item ergo etiam de bonis operibus etiam fiet discussio in iudicio isto: et concordat auctoritas noni testamenti. 2. Cor. 5. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal christi: ut recipiat unusquisque prout gessit: sine bonum sine malum. Remedium est ergo quod reddatis rationes vestras magistris rationabilibus. Deus enim ordinavit magistros rationales. id est confesores quibus dedit potestatem audiendi rationem operum vestrorum et absoluedi vos. Mat. 18. Quicunque ligaueris super terram erit ligatus in celis. Et quicunque sol. super terram. et

in celis. Item Jo. 20. Quorum remiseritis peccata remittentur eis: et quorum retinueritis retenta erunt. Ante quam deus fieret homo: non ordinauerat istos magistros rationales: sed volebat ipsemet audire rationem: et ideo non poterat aliquis absolui nisi a deo immediate. Et quia deus erat valde rigidus tunc. Unde dicebatur deus ultionum deus etc. Ideo nullus poterat sibi sufficientem rationem reddere: et per consequens nullus intrabat paradisum. ps. Quis est homo qui viuere et non videbit mortem etc. Est etiam aliud remedium si quod faciat unusquisque sibi amicos de mammona iniquitatis etc. Luc. 16. Postquam vero deus factus est homo dedit potestatem istam hominibus. Sicut ergo ille qui reddat rationem magistris rationalibus est securus coram rege sic et hic. Unde quando christus dicit in iudicio aie. Redde rationem etc. Poterit tunc anima respondere. Domine scias reddidi magistro vestro rationali: et christus remanet contentus et non damnat eum. Circa tertiam quod est sententialis diffinitio. Nota quod postquam ias christus auduit testimonium: et discussio sine inquisitio predicta diligenter est facta: tunc proferit sententiam secundum merita anime. Nam si fuit bone vite et fecit penitentiam condignam de peccatis commissis. Tunc lera fronte dicit christus homini. Euge serue bone et fidelis quia in pauca fuisse fidelis supra multa te constituas: intra in gaudium domini tui. Mat. 24. Nota in pauca. id est in penitentia: que est modicum quid respectu glorie vite eterne. Ro. 18. Non sunt condigne passionibus vestris temporis ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis. Si autem fuit male vite tunc christus voluit se ad patriarchas et dicit eis. Vos patriarche vultis hanc in societate vestra. Respondet. Non domine. Nos enim sumus misericordes et iste crudelis sicut diues epulo. Et postea dicit prophetis. Et vos prophete vultis istam. Domine non: nos sumus deuoti et iste in deuotus etc. Et vos apostoli. Absit deus. Nos sumus charitativi et iste sine charitate: usurarius. fur. vel pirata: vel latro etc. Nec voluit tenere consilium nostrum faciendo sibi amicos de mammona iniquitatis ut recipiant cum in eterna tabernacula. Luc. 16.

Et vos martyres: Ad domine. q: nos finimus patientes: et iste impatiens et vindictarius. Et vos p̄fessores: Ad dñe. nos fecimus p̄nam: et iste fuit impeniens. Et vos virgines: Ad domine. Iste fuit luxuriosus corruptus. Tūc dicit christus demonibus. Seruū inutilem eicite in tenebras exterioris: ibi erit fletus et stridor dentium. Mat. 20. Remediū ergo est ut homo euadat istam sententiā damnationis in iudicio mortis: q: hō vacet in operibz misericordie. p̄o. Iocundus homo qui misere et cōmodat: disponet sermones suos in iudicio: quia in eternū nō cōmonebitur. Mat. 25. exēplum. Deditis mibi manducare et. Et hoc ē qd dicit xps q: debemus facere nobis amicos de mamona iniquitatis et. Luc. 16. Patet ergo sententiā diffinitio. Uideāus mō executionē. Circa quartū ergo. i. modū quo fit ista executio late s̄nie. ponit xps Luc. 16. ubi dicit. Factū est aut ut moreretur mendicus et portaret ab angelis in sinū Abrahę. Mortuus ē aut diues et sepultus ē in inferno. Ubi primo ponit executionē sententię late pro iusto. Secundo pro damnato. Nam si s̄nia s̄r̄i pro iusto. p̄ demones accusantes: tunc angeli accipiūt animam eam magna reuerentia et portant in paradysum eū magnis laudibus et cantibus. Nota exēplū Greg. in. 4. dialogor. c. 15. De anima Scruoli paralytica: in cuius transitu audire sunt laudes angelor in celo et. Dic exēplum. Et interdū ipse auctor vite Iesus xps dignatū venire ad plorandum animam. Sicut p̄ de Tarilla. que ut refert idem Grego. in. 4. dialogor. amita beati Grego. c. 17. cum venisset ad nortē Jesum venientem videns eam magna animaduert. one cepit clamare dicens circūstātibz. Recedite: recedite. Iesus venit. Lūg in eā intenderet quem videbat: sancta illa anima est e corpore egressa. tantaq: subito fragrantia miri odoris aspersa est. ut ipsa quoq: suauitas cunctis ostenderet illi auctore suauitatis venisse. Hec Greg. Cōmūiter tñ angeli ducunt animā ad gloriā. Unde Ezo. 23. Ecce ego mittam angelum meū qui p̄cedat tē: custodiat in via et introducat ad locum quem paraui.

¶ Sed christus ponit practicā s̄m quam fit executio sententię circa practicā p̄dēna torie. dum dicit. Mortuus est aut diues: et sepultus est in inferno. Nota Sepultus ē: quantū ad animā: q: corpus nō iust sepultum in inferno. Anima ergo sepelitur in inferno. iuxta modū s̄m quem corpus honorabiliter sepelitur in hoc mundo. In cuius corporis sepultura tres principales ceremonie sunt.

¶ Prima q: aliquis amicus vel sentifer vadit ad ecclesiam ut sepultura aperiat: et sacerdotes p̄parentur: et sit cōmōio a clericis et. Idem fit de sepultura anime: qñ aliquis malus diues vel peccator est ad mortem: diabolus qui eum tentauit cognoscens naturaliter horam mortis subito vadit ad principem inferni. i. luciferū d. Domine: talis diues: vel religiosus: vel clericus tenuit malam vitam: et modo est in articulo mortis. Ideo necessitate et. Et sic fit magna cōmōio: et quilibet illos vellet venire. Auctoritas. Infernus subitas p̄turbatus ē in occursum aduentus m̄: suscebat tibi gigantes. i. demones Isa. 14.

¶ Secunda ceremoniā que seruatur in sepultura corporis ē: q: sacerdotes et clerici cantando Requiem eternā et. Suscipiat te xps qui vocauit te et. portant secum corpus p̄cedente signo crucis: et parentes et amici cum fletibus sequant. Ita fit de anima damnata: que portatur a demonibus sed vociferando p̄fufibilibz: ac si esset grex porcor p̄cedente signo luciferi. i. circulo. ps. 11. In circuitu impij ambulat. Ideo dicit scriptura. Vir qui errauerit a via doctine. i. a penitentiā: in ceta gigantū comorabit. Prover. 21. Et nota q: demones sunt in hoc ministri dei. Sic et indices sunt ministri dei in eo q: faciunt mori malefactoros. Juxta illud Minister enim dei est vindicta in iram ei qui male agit Ro. 13. Uñ Hieron. et habet in decret. 23. q. 5. Non solum homines ministri sunt: et vltiores ire dei his qui malum operant: sed p̄tore foritudines: que appellantur furores et ira dei. Glo. p̄tore foritudines. i. demones et. Nota exēplum de demone exterminatore egypti: iuxta illud ps. Misit in eos iram et indignationis sue: indignationem et iram et

Dominica.iiij.

tribulationem: inuisiones per angelos malos. ps. 77.

Tercia cermonia est: qz fm suum statum et additiones dat sibi sepultura in ecclesia intra cornu altaris: vel in choro vel in capella vel alibi. Ita fit de anima in inferno. Jam sunt ibi sepulchra pro supbis non plena terra sed igne inextinguibili. Unde alia supbi colligef sicut fascis et mltres in sepulturam superbop: anari in sepulturam anarop: lutoriofi lutoriofop. Et sic et alio. Ita. 24. Cōgregabunt cōgregatione vnus fascis in lacu et claudens in carcere etc. Item Mat. 13. Colligite primitiis zania et al ligate ea in fasciculos ad cōburendū. De quibus Dauid Sepulchra eop: domus illoru in eternū ps. 48. Sepulchra eop. s. dā: natoz: et de nullo alio sepulchro pōt intelligi: qz alia sepulchra nō sunt eterna: sed sepulchra in eternū: sic. Ideo amore dei caueatis ne eligatis sepulturam in vestro testamento. i. in vestra vita. Nō enim aliquis eligit malā vitam eligit sepulturam sibi: et firmat morte. Ergo diligenter attendatis vt sitis pparati ad istam terciā aduentū. Si enim paterfamilias sciret qua hora sur veniret: vigilaret vtiqz et nō fineret pfocti domum suā. Et vos estote parati: qz qua hora non putatis filius hominis veniet. Luc. 12. Et loquit ad litterā de hoc aduentu xpi ad mortē. Et p cordat inuitatoz huius Dominice dicens. Surgite vigilemus: venite adoremus: qz nescitis hora qm dñs veniet.

De. 4. aduentu dñi ad iudiciū vniuersale. Unde dñica prima aduentus. Sermo ne qui incipit Benedictus qui venit in nomine dñi: et dñica. 2. aduentus. Sermone q incipit Erunt signa in sole: luna: et stellis etc. Deo gratias amen.

Dñica. 4. aduentus sermo de homine
v3 quid sit homo. Sermo. 8.

U quis es.

Jo. i. Sermo erit de homine ad inuestigandū quid sit homo. Quia multi ignorant se. Unde versas.

Forma fauor ppli seruo: iuuenilis opesqz. Subaspice tibi noscere quid sit homo.

Nam si oia alia cognosceremus et hoc solū ignoraremus: parum sciremus: et nihil esset vtile. Et oia peccata ex huius ignorantie fonte procedūt. Et nota qz interrogat homo in verbis ppositis: de substantia: qz relatiuū quī: est relatiuū substantie. Nō autē de qualitate: tu qualis es: vel de quantitate tu quantus es. Vñ et papa et iperatoz deberent rñdere: homo sum. Salutes pñus virgo Maria. Pro introductione materie predicande. quero quid est hō: eo qz ad questionē in themate ppositam quibet vestrum rñderet: sum homo. Ideo sciendum nobis est: qd est hō. Circa quā questionē inuenio duas diffinitiones. Prima est physica sed defectuosa. Secūda est theologica et pfecta. Prima ergo diffinitio hominis scdm phm est ista. Hō est animal rationale mortale. Hec sigdem diffinitio habet tres defectus. Primo qz desit sibi vniuersalitas: qz diffinitiuo dī cōpetere oibus suis subpōsitis: sed hec diffinitiuo nō competit rñso nec virgini Marie: nec beato Johāni euāgeliste: qui fm opinionē aliquop magnop doctoꝝ est in paradiso in aia et corpore. Isti enīz hī sunt hoies tñ nō sunt mortales: nec etiā cōpetit oibus hominibus: et maxime beatis post corpore resurrectionem. Defectus autē iste processit ex ignorantia phop: qui non crediderunt hoiem totum aliqui posse esse imortalem: qz nō viderunt hoiem: nisi fm huius mortalitatis statum. Sic p dicit Anselmus et tñgit 2 ho. in. 4. sen. di. 44. q. 2. ar. i. ad pñmum. Vbi etiā subdit dicens. Vñ dñs qz fm phm. 8. me/cha. qz differentie essentielles sunt nobis incognite: vñmur qñqz differentis accidentibus ad significandū differentias essentielles: que sunt accidentalia cause. Unde mortale nō ponitur in diffinitione hominis: quasi ipsa mortalitas ad essentiam hominis pñeat: sed qz illud qd nunc cā passibilitatis et mortalitatis fm pñtem statum. s. cōpōsito ex pñarijs est de essentia hominis. Sed tunc non erit causa eius ppter victoriam anime super corpus. 2 ho.

Secūda defectus est qz ista diffinitio nullam facit mētionem: nisi de causa materia

Sermo de homine yz quid sit hō. xvi. 16

II et formalis de causa effectiva ipsius hominis que est deus: nihil dicit. Quia philosophus non intellexerat creationem: imo dixerunt. quod et nihil: nihil sit et. Quis autem perfecta diffinitio de comprehendere omnes causas rei diffinitio: quod perfecta ratio vniuersalisque rei colligitur ex omnibus causis eius.

Tertius defectus: quod non facit mentionem de causa finali ipsius hominis. scilicet de beatitudine. Nec mirum: quod cognitio philosophorum non tantum ascendit. Licet enim corpus cognitio ascendit usque ad septimum celum vel nonnisi quod vocauerant primum mobile: tamen ad celum quod est beatitudinis. scilicet empyreum non peruenit. Et sic non cognouerunt beatitudinem hominis quo ad locum. Sed nec etiam quo ad seipsam cognouerunt: nec etiam quo ad gloriam corporis: ut dicitur est supra in primo defectu diffinitionis: quod beatitudo hominis perfecta consistit in diuine essentie visione: que sicut per propria naturalia acquiri non potest. Ita nec per propria in intellectu potest intelligi: ut notat Thomas in 2. q. 62. ar. 1. 2. q. 5. ar. 1. Unde cognouerunt philosophi beatitudinem hominis generale hominis: que consistit in operari secundum perfectam virtutem: que tamen beatitudo imperfecta est. Unde Thomas in 2. q. 3. ar. 6. 2. q. 4. ar. 5. Sed ad perfectam beatitudinem non peruenit oculus philosophi. Cor. 2. Oculis non vidit nec auris audiuit et in cor hominis non ascendit: que preparauit deus his qui diligunt illum. Nobis autem reuelauit deus per spiritum suum. Nec ille.

Est ergo alia diffinitio theologi perfectior de homine dicens. Quod homo est creatura rationalis: ad beatitudinem ordinata. In qua diffinitione exprimitur quilibet causa hominis. In eo enim quod dicitur rationalis ostendit causa formalis. Differentia enim vitima constituitur a hys ad genus et differentias precedentiibus. Sicut forma ad materiam. Per hanc ergo causam formalem homo differt a brutis et ab angelis: quod angelus non est rationalis: sed intellectus. Nam rationalis dicitur homo: quod per discursum accipit cognitionem de rebus. scilicet per nota ad ignota. scilicet quando: syllogizando: discursando: et per effectus cognoscimus causas: et reuertendo. Angelus vero sine discursu simul intelligit effectum et causam. sine et principium conclusionem et similes. Unde et hoc philosophus de defectu Porphyrius: quod dicit: quod nos et

dei sumus rationales: sed mortale adfectum separat nos ab illis. Hoc idem quod Porphyrius videtur sensisse Gregorius in homine. epistola. Unde vocat angelum rationale animal. Sed dicit. Quod ideo dicitur animal: non quod sit corpus et anima et corporeis: et eo quod habet virtutem cognoscendi sensibilia: non tamen per modum sensibilem sed intellectualem. secundum Thomas in 2. secundum. di. 8. art. 1.

Causa vero materialis tangitur cum dicitur. Homo: et de terra formatus est secundum 2. Formauit igitur deus hominem de limo terre.

Causa vero finalis tangitur cum dicitur. Ad beatitudinem ordinata. Non autem ad diuitias: non ad aliud terrenum. Ro. 6. Nunc vero liberati a peccato seruati aut facti deo: habetis fructum vestrum in sanctificatione: finem vero vitam eternam. Iacobus 3. Non habemus hic ciuitatem manentem: sed futuram inquirimus. Patet ergo una diffinitio hominis de qua huc usque speculamine locuti sumus. scilicet de homine quantum ad substantiam: nunc vero loquamur de diffinitione hominis moraliter. scilicet quantum ad qualitatem. Et queramus moraliter: quid est homo? Ad hanc questionem. Si tu interroges me. Quid est homo? vel tu quod es? Respondetur. quadrupliciter secundum quadruplicem causam in diffinitione positam.

Primo secundum causam efficientem: homo est animal: et propter hoc deus se prudenter humiliare.

Secundo secundum causam formalem: homo est animal purius: et propter hoc deus deo simili adherere.

Tertio secundum causam materiale: homo est animal corruptibile: et propter hoc deus dolenter plorare.

Quarto secundum causam finalem: homo est animal beatificabile: et propter hoc deus ardenter sperare.

Primo ergo respondetur. Nam quia homo est creatura: ideo est defectibilis et peccabilis.

Ro. 8. Manifestum enim creatura subiecta est.

Pro huius ratione intelligenda: est notandum: quod ipse hominis est quasi naturale quod sit animal peccabile: et defectibile. Ratio est: quia naturaliter quilibet res redit ad suum principium materiale. Unde supra diffica. aduentus sermone qui incipit. Scitote quoniam prope est regnum dei. parte. 1. Et hac ergo ratione sequitur quod non solum homo est peccabilis creatus a deo: sed et angelus. De quo vide in sermonibus et preceptis in genere ar. 1. sermone. 1. in introitu. Et hoc ergo deus se

humiliare. Sicut enim se debet humiliare
seruus: qz ē obnoxius seruienti: que est vlti-
fima res. sic pāuper ppter paupertatem.
Unde magna abusio putat in paupere su-
perbia. *Ubi Eccli. 25. Tres species odit
anima mea: et aggrauor valde anime illor.
Pauperem superbū: et dūctem mendacē: et
senem fatuum: et insensatum. Sic et vilitas
pditionis est causa homini se humiliandi.*
Quāto magis ergo potētia et inclinatio ad
peccandū debet hominem humiliare: cum
nihil sit in re natura vilius peccatore: *Rō
est: qz nihil magis distat a deo qz peccatū.*
Declara hāc rationē. Et quo sequit q
nihil sit in re natura vilius peccatore: q
seruus ē peccatū. *Jo. 8. Qui facit peccatū
seruus est peccati. Et in. l. fi. C. de sen. passis.*
Abidinuz oīumqz victorū seruo. *Ubi etiam
Glo. hoc notat. Si ergo seruus assensus ho-
minis dē se humiliare: qz ē subiectus iugo
seruitutis. que ē viliissima conditio: quanto
magis dē humiliari suis peccati actū vel
potentia. Sic et ratione paupertatis dē se
peccator humiliare. Nihil enī pauperius
peccatore. Nota hic ptra superbos: qui nō
pderant se nec cognoscunt vilitatem hu-
mane pditionis. *Jer. 9. Quā viliis facta es
nimis: iterans vias tuas. Et hoc etiam p
et loco: qui dē pportionari locato. Vltior
aut locus qui sit in vniuerso est infernus:
et ratione situs: et rōne fetoris. In quo
peccator dignus est poni. Unde in fmo
nibus de peccatis in genere ar. i. fmo. l.
pre. 4. Contra aut illos qui supbiant dicit
Apoc. 3. Dicit qz dices sum et locupletatus
et nullius egeo: et nescis qz tu miser es et
miserabilis et pauper et cecus et nudus.*
Secūdo est animal pueribile: et hoc et p-
deratione cause formalis: que ē anima rō-
nalis. Cum enī hō sit animal siue creatu-
ra rationalis: consequenter per discursum
intelligit: vt s. dictū est. Et ideo nō instan-
intelligit: sed ratiocinando. Ratio aut pōt
adherere vero et falso. *Ubi et ante electionē
et post: potest ratio mutari de vero ad fal-
sum: et eōuersio. Cum ergo actus volūta-
tis sequat actum intellectus. ideo sicut ra-
tio et intellectus hominis nō adheret vero
et falso immobiliter sed mobiliter. ideo
potest eōueri de vno ad alterū. Et hoc ve-**

rari est. donec homo viuit in corpore: sed
post mortē ita adheret bono vel malo: qz in
eōuertibilis est. Sicut et angelus post ca-
sum: qz vt dicit Damasc. hoc est hominibz
mors: quod in angelis casus. De hoc vide
Tho. par. i. q. 64. ar. ij. *Ubi Grego. 25. di. c.
Qualis hinc quisqz egredit: talis i iudicio
pntatur. Item Eccles. 11. Si ceciderit li-
gnū ad austrū vel ad aquilonē: in quocūqz
loco ceciderit ibi erit. Si aut queris quare
homo est pueribilis dum viuit: nō autem
post mortem: Unde qd scriptū in de pecca-
tis in genere ar. 3. fmo. 9. vbi agit de eter-
nitate pene infernalis: parte. 2. Et ppter hoc
dē homo deo firmiter adherere: ipsum ar-
dēt amando. Et hoc itē ppter beneficū
qd recepit a deo: qui fecit enim creaturam.
nō qdem habentē solum esse: nec solū esse
et viuere: nec esse viuere et sentire: sed etiam
intelligere in quo eōicat cū angelis: et etiam
et diligen. Jo deū psequat homo quandaz
imobilitatem sicut ipse deus imobilis est:
et amor est virtus vniūta et conformata
amantis ad amatū. Sic ergo q diligit m-
dum est in continuo motu: sicut et mundus
semp mouet. Greg. Qui labenti innit: ne-
cesse est vt cū labente labat. Unde versus.
Omnia pterierunt: preter amare deum.
Tertio homo est animal corruptibile et
mortale et pderatione cause materialis:
qz de humo factus est: vt dictū est supra.
Nō tñ intelligas q solū de terra sit factus
homo: sed de quattuor elementis. Scriptu-
ra aut loquens de materia corporis huma-
ni: nō facit mentionem nisi de terra et aqua
dum dicit. Formauit igit deus hominē de
limo terre. In limo aut est terra et aqua: cō-
glutinas partes terre. Non aut facit scri-
ptura mētionem de aere et igne. Et huius
ratio est: quia hō fit homo cōpositus et ē
tuor elementis: tñ ideo de aere et igne men-
tionem nō facit: quia minus abundant in
quantitate in corpore hominis qz terra et
aqua. Et etiam quia in tota rerū pderatio-
ne: de igne et aere que sensu nō percipiunt
a rudibus mentionem nō facit scriptura:
que rudi populo loquebat. *fm Tho. pre. i.
q. 100. ar. i. ad quantum.*
Si aut queris: quare aer et ignis minus
abundant in corpore humano qz terra et*

Sermo de homine v3 quid sit hō .xvii. 17

aqua: Ratio est: quia ignis et aer sunt maioris virtutis in agendo. Unde si etiam sim quantitatem in corpore humano abundarent, oio ad se traherent alia: et non posset fieri equalitas cōmittitōis que est necessaria in compositione hoīs. Nec notat Tho. vbi sapia in responsi. ad. 1. ar. Et ex hoc patet ratio: quare homo est corruptibilis: quia est compositus ex materia quattuor elementorum que cum sit affecta qualitatibus contrariis. scilicet caliditate et humiditate: frigiditate et caliditate ad modum quattuor inimicorum semp sunt in continua pugna: et quorū discordia soluitur corporis armonia. Secus autē est de corporibus celestibus: quorū materia non est de quattuor elementis: nec est illa materia in potentia ad aliam formam. Et ex hac rōne debet homo dolenter plorare. cogitando quod debet corrumpi et mori in cuius mortis die valde angustia bit. Et hoc est valde triste hōi. Ubi Eccl. 7. In eibus operibus tuis. memorare non ultimam tuam: et in eternū non peccabis. Nota Nouissima: duodecim nouissima cōcurrunt in die mortis. scilicet. s. corporis et sex animę que sunt diligenter memoranda.

Primo ergo cogita: quod tunc perdes vitam corporalem quā sup oīa diligis et quā nunquam recuperare poteris pro toto mūdo. ps. Spūs vadens et non rediens. Item alibi. Quā spūs pertransibit in illo et nō subsistet: et non cognosceat amplius locum suum. Ideo despice vitam istam: nec tantum eam diligas sed plange.

Secundo quod mundus sepelleris: nec vestiet te de auro: nec de serico: nec cū localibus. Sed vñ triste linteamen vel sacum tecū portabis. Consanguinei vero iuterim quod hō moritur perquirunt pecuniam et iocalia. Uide in senonibus quadragesimalibus de penitencia. Ideo despiciantur diuitie per quibus tñ laboras: quia tñ deserent te. ps. Dormierunt somnū suū: et nihil inuenierunt vñ diuitiarū in manibus suis. Igitur plora.

Tertio quod oēs amici te deserant: solū assidue clabant te vsq ad fontē. Ad hoc facit etē plam. quod legitur de tribus amicis in byssoria Barlaam. Ideo non facias in cōuenientiam aliquam propter amicos extra deū: quia deus nunquam derelinquet te.

Quarto quomodo ponit corp⁹ in fouea quā catur. Ideo non supbias q̄sticiōis potens et gloriosus. Eccl. 1. Quid superbis terra et cinis? Nota practice. Siquā aperiret sepulcrum. Hape alicuius mortui: vel alicuius regio. et colligeret puluerem totius corporis sui in planta manus posset dicere alio. Ecce pp. et. Ecce rex et. Et id non cures de officiis et dignitatibus.

Quinto quomodo corpus in fouea corrodēt a verminibus et serpentibus. Eccl. 1. Cum morietur homo hereditabit serpētes et bestias et vermes. Nota practice. quando homo facit testam relinquit heredem filium qui est his bonorū: sed corporis sunt heredes vermes: aie vero diabolus: si est malus homo: vel deus si est bonus. Nota de illo mercatore: qui cum finicaretur ab aliis quibus facere testam deum esset in extremis: dixit. Quid opus? Relinquo bona mea filio meo. et aiam diabolo. Debebat addere vnam: et corpus verminibus. Et ideo si ista bñ cogitaueris: dicēs. Miser. Ego sum equumarius verminibus: quibus ita delicate es paro. Et sic fugies delicias corporis.

Sexto cogita quātus est dolor in separatione aie et corporis: quod potes cognoscere ex dolore qui sentit propter separationem vniū membrū.

Septimo cogita quid tu morieris: quomodo multi demones erūt in camera tua. ps. Inhabitabant et abscondent: ipsi calceum meum obseruabunt.

Octauo quō alia separat a corpore statim ductar ad iudicium coram xpō: qui interrogabit te. Nullus pro te respōdebit: nisi bona opera. Apoc. 14. Beati mortui qui in domo. amo. tam di. spūs vt re. a la. su. Pa enim illo. se. illos.

Nono cogita de sententia que dabitur irremocabiliter: nec erit locus appellatōis. In hoc enim mūdo bene potest appellari a sententia dei: qui sunt due eius curie. scilicet iusticie et misericordie. Unde appellat a iusticia lata in curia iusticie ad curia misericordie: que est maior. Sic fecit Danid dicens. Misere mei deus: sim magnam misericordiam. Sed post mortem nō est nisi curia iusticie. et ideo non datur locus appellatōis. Uide in feria in rogationibus sermone quod

cc

Dominica. iiii.

Incipit ois qui petit accipit pte. 6. **Q**uoniam timor erit: quia iudex ille non habet superiorem. **D**ecimo cogita si finis dabitur contra te, qualiter flet executio a demonibus et cum ipso horrore et tremore. **I**sa. 14. Infernus subitus conturbatus est in occursum aduentus tuus suscitabit tibi gigantes. Vide supra sermone proximo parte ultima.

Undecimo cogita de pena et horrore qui anima erit in porta inferni et videbit illas penas horribiles et demones etc.

Duodecimo cogita eternitatem penarum quia in inferno nulla est redemptio. Nota hic erit plura quod legitur in horologio sapientie de temeritate qua faciunt damnati propter penarum eternitatem et de monte illo magno etc. **U**nde sapientie. 5. Dicunt damnati. Erantimus a via veritatis et iustitie lumen non illuxit nobis. et sol intelligente non est ortus nobis etc. **I**te **T**ren. 5. In persona damnatorum dicit Hieronymus. Defecit gaudium cordis nostri. versus est in luctum choros noster. cecidit corona capitis nostri. ve nobis qui peccavimus etc.

Silista cogitareis sepius non saperet vobis mundus iste. sed ipsum contineretur. Hieronymus ad Paulinum. Facile continent omnia qui se semper cogitat esse mortuum.

Ultimale instruunt filios dicendo. **U**ndeas fili ne cogites de morte: quia sic nullam bonam faceres. **T**unc tamen dicat Hieronymus. **P**latonis sententia est omnium philosophantium vitam meditationem esse mortis: de omnibus autem vos cogitatis et paratis et disponitis vos preterquam de morte. **D**ebetis magna cum more sit certior omni re mundi. Nota est plura de beato Arsenio qui semper flebat.

Quarto hoc est anima beatificabile: ex consideratione eterne finalis ad quam creatus est. quia ad finem beatitudinis adipsam tendit. **U**nde de hoc in sermonibus de petris in genere arti. 2. sermone. 4. pte. 2. **C**onsistit autem beatitudo hominis in tribus dotibus a se principaliter. **P**rima est clara visio: que respondet fidei. **S**ecunda est pacifica tentio: que respondet spei. **T**ertia est perfecta fruitio: que respondet caritati. **E**t hoc vide in sermonibus et articulis fidei sermone. 14. **U**bi agitur de gloria anime. **P**ropter hoc ergo debet homo firmiter sperare se consequitur illam gloriam et sic vivere hic: ut ad finem illum perveniat: quia

alias non esset spes sed presumptio. **E**rgo forte et iuste et pie vivamus in hoc seculo expectantes beatam spem et adventum glorie magni dei et salvatoris nostri Iesu Christi. **D**eo gratias amen.

Dominica. 4. sermo de medio quattuor virtutum. **S**ermo. 9.

Medius ve

strum stetit quem vos nescitis **I**o. 1. **T**hema dat mihi motum predicandi de quadam materia vtili et necessaria ad gubernationem vite. scilicet de quattuor virtutibus moralibus ad perveniendum ad gloriam etc. **S**alutetur ergo maria etc. **I**n intellectus literalis. **V**erbi huius sum quod dicit. **I**o. baptista **J**udeis: est quod Christus medius eorum fuerat etc. **U**bi antequam Christus predicaret publice et faceret miracula: fuit quasi. **I**o. anno: et hyscerent ipsum sanctum hominem: non tamen mandatum redemptorem: propter quod **I**o. baptista dicit **J**udeis. **M**edius vestrum stetit. scilicet Christus quem vos nescitis. **P**ater sensus literalis thematis. **S**ed surta intellectus allegoricum quem volo practicare per declarationem thematis. **S**cientiam quod antiqui philosophi morales: sicut Aristoteles maior eorum diffiniendo: quod est virtus: dicit: quod virtus est habitus electionis in medio consistens determinata ratione puta sapiens ordinabit. 2. **E**thi. **U**bi sunt quattuor clausule. **P**rima clausula dicit quod virtus est habitus. scilicet intellectus: sicut vestis dicitur habitus corporis. **U**bi sicut persona honesta induit. **P**rimo camisia. **S**ecundo farcetur. **T**ertio pelliceus. **Q**uarto tunica. **E**t quinto mantellus. **S**ic anima persone virtuose induit. **P**rimo camisia castitatis que tangit carnem sicut camisia. **I**sta camisiam portant Religiosi boni et clerici et laici casti. etiam viventes in matrimonio si servant sibi fidem: ista camisiam induunt. **F**arcetum est humilitas sine qua castitas non placet deo. **U**bi si virgo **M**aria cum camisia castitatis non habuisset vestem humilitatis non placuisset deo. **U**bi ipsa dicit. **E**t nunc respondet humilitatem ancille sue: non dicit castitatem. **P**elliceus de super est spiritus misericordie que callescit cor persone ad compatendum proximo. **T**unica est chari-

tas dei et primi: qui opplet multitudinem peccatorum.
I. Pet. 4. Quia per charitatem remittit peccata.
Unde de Maria magdalena dicit Luc. 7.
Dimissa sunt ei peccata multa: quia dilexit
multum. Ista est vestis nuptialis sine qua ne-
mo est dignus intrare nuptias vite eter-
ne etc. Mat. 22. Amice quod huc intrasti non
habet vestem nuptialem. Nota amice. I. per fidem
sine charitate. Mantellum sustinet pluvias:
est patientia qua sustinet hominem aduersitates.
Ecce quare prius diffiniens virtutem: quasi
pro genere dicit virtus est habitus. Ideo quia
aia recedit a corpore in morte: nisi fuerit in-
duta virtutibus turpis est valde et abho-
minatur ab omnibus sanctis et angelis: sicut
vos abominaretis mulierem nudam etc.
Ducendo ad infernum etc. Ideo et hac res-
ne dicebat Io. Apoc. 16. Beatus qui vigilat
et custodit vestimenta sua ne nudusambu-
let et turpitudine eius videatur: non loquitur
de vestimentis corporis sed anime.
C. Secunda clausula est electus. I. voluntarius.
quia voluntarie debet fieri opus virtuosum
ad hoc ut sit meritorium et non ex necessitate
vel coactione. Multi enim abstinere ex ne-
cessitate: ut infirmi non est meritorium. Ideo
de asperitate leui: si ex necessitate. ut cap. 9
et carceratus propter crimen qui tenet cathe-
nam in collo et dormit super terram non est me-
ritoria ista penitentia licet ex patientia si eam ha-
beat sic: sed qui potest dormire in bono lecto
et dimittit est meritorium: quia est electus. I.
voluntarius. Idem de latrone seu iure qui
scopatur per clauitatem: quia non est habitus
electus: sed virtuosus est et meritorium
quando homo cogitat. O miser ego super la-
tro et furi: quia furatus sum honorem dei:
ideo ut latro volo disciplinari in remissione
non peccatorum meorum et in memoriam pas-
sionis christi. Ecce quare dicit electus. Ideo
Dauid qui faciebat penitentiam dicebat in ps.
72. Fui flagellatus tota die etc. Dicit et o-
luntarie sacrificabo tibi: quasi dicat: non coa-
ctus. Ideo Petrus. Nemo vestrum patitur
quasi homicida: aut fur: aut maledicus: aut
alienorum appetitor. Si autem ut christia-
nus non erubescat etc. I. Pet. 4. Sicut con-
tra. Nullum opus malum dicitur de merito-
ria: nisi a voluntate et electione procedat.
Unde Augustinus primo libro Retractionum et

habetur in decretis. l. 5. q. 1. c. 1. in verbi. Alio-
modo adeo peccatum voluntarium malum est: ut
nullo modo sit peccatum: nisi sit voluntarium etc.
Tertia clausula est in medio consistens:
Virtuosum enim opus semper est in medio
et non in extremis: minus enim et parum
sunt extrema: medium est virtuosum. Uer-
bi gratia. De exemplo: de Ieiunio. Item
de elemosina et de alio. Debet etiam homo
concordare cum illis quibus conuiuit: sicut
viro cum viro et contra. Idem de religio-
sis clericis etc. Idem de seruis cum domi-
nis etc. Unde Augustinus in libro de doctrina
christiana: et habetur in decretis. 4. l. 1. Quis-
quis rebus pretereuntibus restrictus vir-
tur: quod se habent mores eorum cum qui-
bus viuunt aut imperant: aut superstitio-
sus est: quisque vero sic eis vivit: ut me-
tas consuetudinis bonorum inter quos con-
uersatur excedat: aut aliquid significat: aut
flagitiosus est. Glo. quia forte habet veni-
trem insatiabilem: vel quia causa iustitiae
tatis hoc facit. In omnibus enim talibus non
usus rerum: sed libido in culpa est. Nota
de beato Antonio in prima collatione ab-
batis Moysi: qui determinauit virtutem
discretionis esse principalem ceteris de
quo per beatum Thome in 3. sententia. distinet.
xxij. q. 1. ar. 5. in tempore. 2. c. 1. de officio
custodis. Sic potes iudicare aliquid de vir-
ginitate: an sit virtus: et si sit consequens id
sistit in medio. Medium ergo istud non est
sistit in materia sed in proportionem ad per-
sonam. et ideo dicit philosophus in 2. Ethic.
quod medium virtutis non secundum quanti-
tatem: sed secundum rationem rectam de-
terminatur. Multis enim comedere unum
panem est superfluum: et tamen aliquis etiam
duos comedisse non est superfluum: ita et
de alio etc. Medium tunc beati. Iuxta
glo. in c. Querens de officio veli.
Quarta clausula prout sapiens ordina-
bit. seu determinabit. Si querat illud me-
dium in quo virtus consistit a quo termi-
nabitur. Nunquid iudicio meo. non. sed
prout sapiens ordinabit: unde religio-
sus non habet determinare sibi medium:
quia sapiens ordinabit: ut Dominicus in
predicatoribus: et Franciscus in minoribus.
Et Benedictus in monachis: et cetera.

Dominica.iiij.

Item in clerico: put sapiēs pñtum ecclesie ordinavit in decretis et decretalib⁹. Istud est medium: facere plus vel minus est ex tremū. Item de lascis pñgatis put sapiēns apls ordinavit. i. Cor. 7. Uxor vir debita reddat. Similiter et uxor viro rē. Itē vir dē diligere uxorem sicut christus eccle/ siā Ephe. 5. Uxor autē dē obedire viro si/ cut sibi subiecta. Sub viri pñtate et s/ se dñabit tui Gen. 3. Intelligē in his q nō sunt para et eum. Itē debent nutrire plem: Instruere et disciplinare rē. Itē de alijs oib⁹ hoib⁹ mundi put sapiēns deus ordi/ navit. i. pñpiēdo per mandata decalogi rē. Quis enim homo decipit si vult istud me/ dium p se determinare: qz vt dicit Grego. in decret. 41. dī. Sepe vitia se ingerunt et se esse virtutes mentiunt: vt tenacia parsimo/ nia: effusio largitas: crudelitas zelus iustit/ tie: remissio pietas: vult videri. Et ideo dī/ cit put sapiēs ordinabit. Pz distinctio vir/ tutis. Modo ad ppositū: scriptura sacra dī/ cit de christo. i. Cor. 1. Nos pñcamus christum dei virtutē et dei sapientiam. Si ergo virtus pñstet in medio: et christus ē virtus. Ergo sibi cōuenit esse in medio: et nō in ex/ tremis virtutū. Ideo iudeis stantibus in extremis virtutū: pñt dīci. Medius vestruz stetit quē vos nescitis. Et pz thema. Allego/ rice et spūaliter et sumus in materia: occa/ sione huius verbi. qñt quotiens christus fuit in medio. Et inueni in euangelijs q a natiuitate vsqz ad mortem. quater fuit in medio: inueniens q quatuor sunt virtutes cardinales in quibus oēs alie includunt. Primo fuit in medio: in sui natiuitate: qñ virgo ipsum pñtis inuoluit et posuit in pñe pio in medio duorū animalū. i. bouis et asini. Quētas Abacuch cui reuelatus fuit hoc a deo patre: qui adtrans de tanta christi humilitate dīcit. Dñe audiui auditum tuū et timui: pñderam opera tua et expani: in medio duorū animalū cognosceris. Aba/ cuch. 3. Nota Cognosceris: qz in dei pñte illa animalia ipsum agnouerāt. Hic ostēdit nobis virtutē prudentie q est dolositas: q excedit in nimis. Aliud extremū ipsarum est bestialitas significata per asinū. Ratio de primo: qz sicut bos cornibus ferit: ita ali/ qui dolosi vt mali aduocati et notarij per/

cutiunt cornu dolositatis modis iniqui/ sitis. Ideo. i. Pe. 2. Deponentes omne me/ dactum: malleum et oēm dolum et simula/ tiones et inuidias et oēm detractionem: si/ cut modo gentis infantes ratiōabiles sine dolo lac cōcupiscite vt in eo crescat in sa/ lutem. Sedū extremum est bestialitas in qua ē parā de prudentia: qz tales nesciūt se adulare: oia credunt rē. Sicut fecerunt filij israel credentes sensibus malis q Su/ sannam Dasi. 15. Fatui filij israel nō iudi/ cantes: neqz q verum ē cognoscentes: pñm nassis fillam israel. i. aiam vestram. Et an te pñmittit terminus. d. Qui cū staret in medio eorū dīxit. Sic samī rē. Ideo ponam⁹ nos in medio cum xpō: per prudentiam et saga/ citatem. Ideo scriptura Prouer. 15. Auris que audit increpationes vite. i. sermones: in medio sapientiam cōmorabit: qz sciet qdēz facere. Secūdo xps fuit in medio: qñ eri/ stens. 12. annorū ductus fuit a virgine in tē plam: dans exēplum nobis: et remansit in tēplo rē. Dicit textus. Et factum ē: post tri/ dum inuenerunt eū in templo sedentē in medio doctorū: audientē illos et interrogan/ tē Luc. 2. In hoc xps significat nobis vir/ tutem iustitie: cuius extremitas de nimis ē crudelitas: alia extremitas de parum ē re/ missibilitas: in quibus extremis stabāt tūc doctores legis: sed xps stabat in medio iu/ stitie et equitatis verbi grā: qdam dōc. erāt multum rigorosi adeo q erant crudeles: pu/ ra de ordinatione facta de oblatione fien/ da deo postpositis parentibus: et pñmittebāt parentes mori fame propter eorū traditio/ nes. Vñ christus respōdit eos dicens. Quare et vos transgredimini mandata dei ppter traditionem vestram: Vñ deus dī/ cit. Honora pñem tuā et matrē tuā: q ma/ ledixit patri vel matri mori moriā. Vos autē dicitis: quicūqz dixerit patri vel matri munus qñcūqz est ex me tibi pñderit: et nō honorificabit patrē suum aut matrē suā: et irritum fecistis mandata dei ppter tra/ ditionē vestram Mat. 15. Aliud extremū ē remissibilitas: qz nesciebant punire magna peccata: ppter amicitiam vel dona: vel di/ uitias: ppter quas viuites corūpuit iustitū. In isto extremo stabat Hely sacerdos nō puniens filios rē. i. p. 2. Tales erāt phā/

rifici Mat. 23. Ne vobis scribe et pharisei: qui declinatis menta et animum et cunctas et reliquias que graviora sunt legis. Iudicii et misericordias et fidei: et infra duces ceteri excolantes culcitra. Camella autem glutientes: decimatis decimas dantis vel accipientes. Chylifosi. Sermo dubius mentem et. Glo. etiam villia olera et reliquias. i. incorrupta que granio ra sunt. Si negligantur iudicia. i. discussio: neque cap: et misericordia i pauperes et viduas: et fidem in deum excolantes culcitra. i. minor subtiliter quereles: et glutiantur camella. i. maiora subtrahentes. Sic hodie sunt multi profertim plati ecclesi et offi tpales: qui stant in isto extremo: quia qui aliquis laborat in die festo propter paupertatem: vel facit aliquis malum de minoribus statim transcurrit excoletur et. Sed non puniunt clericos fornicatores: et monachos et. Similiter offi tpales sunt in isto extremo: qui amore mundi dimittunt peccata maiora. i. blasphemias dei et scelerum et nullas puniunt. sed si de rege aliquis dixerit malum statim moriatur et. Ecce crudelitas et remissio. i. simal et. Ideo ponamus nos in medio iustitie et pietatis et equitatis cum christo. Et sic poterit talis dicere illud Prover. 8. Ego in vestris iustitie ambulo in medio sententiarum iudicij.

Tercio stetit christus in medio i ciuitate Nazareth. Nota quod christus fuit nutritus in ciuitate Nazareth. Sed qui voluit incipere predicare et facere miracula incepit in Capharnaum. Quod audientes illi de Nazareth exstema: quia postea venit christus ad eos. Dixerunt sibi rectores. Quanta audiuimus facta in Capharnaum fac et hic in patria tua et. Luc. 4. Quibus respondit christus in lingua. Non estis digni. Respondeo quia despiciebant eum et deridebant et dicebant. Ut hoc quod filius fabi velis predicare. Ipsi autem indignati voluerunt ipsum precipitare: sed ipse fecit se inuisibilem. Et videtur textus. Iesus autem transiens per medium illos ibat. Hic ostendit virtutem fortitudinis cuius extrema sunt temeritas in plures: et pusillanimitas in minus. Inimici christi volentes ipsum precipitare erant temerarii: amici vero christi et parentes eius erant pusillanimes: christus vero erat in medio. i. fortitudinis. Sic aliqui nostrum sunt in extremo temeritatis recipientes redditus regis. i. officium dicens

Unde deus diluit nobis christus datus nobis ser dices et retinens sibi unam. i. calicem. Et multi temerarii auferunt partem dicens: ideo veniunt in iram regis. Sic potest poni exemplum de temeritate illorum: qui volent sumere vindictam de iniurjs sibi illatis: cum hoc sit officium dei. Ro. 12. Vbi vindictas et ego retribuam dicit dominus. Ipsi ergo tales sunt temerarii usurpatores officij dei: qui haberet pro malo rem vel capitane: vel alius officialis. Si alius vellet usurpare dignitatem vel officium suum et. Sic et hic. Item pone exemplum de illis qui volunt omnia iudicia discere et disputare: cum hoc deus facit vel illud. Item perferunt ea que sunt contra dei: querentes rationem et. Aliud exemplum est pusillanimitas vel timiditas illorum qui timeant facere penam dicentes. Si ieiunauero non potero dormire et. Ideo ponamus nos in medio fortitudinis cum christo: et tunc erimus consolati et fortificati Dan. 3. Angelus autem offi descendit cum Maria et socijs eius in fornacem: et exiit illa anima ignis de fornace et fecit mediam fornacis quasi ventum rotantem et non tetigit eos oio ignis neque contristauit: nec quicquam molestie intulit: omnia est iste mundus plenus igne tribulationum: sed quando aliquis est fortis in bonis operibus tunc deus mittit angelum ad consolandum eos et. Sicut legitur de multis sanctis martyribus. Nota contra illos qui propter detractiones et derisiones aliorum dimittunt bonam vitam et pusillanimitate et. Contra tales dicitur in ps. Sagitte punientur facie sacre plage cordis. Ideo apostolus. Fideles deus est qui non patietur vos tentari supra id quod potestis: sed faciet cum tentatione etiam pueniam ut possitis sustinere. i. Cor. 10.

Quarto christus fuit in medio duorum latronum in sua passione Jo. 19. Crucifixerunt eum et cum eo duos latrones: hinc et hinc medium autem Iesum. Nota inuenitur quod videns plures stetit in medio ante mortem: in quo innuitur virtus temperantie cuius extrema sunt: curiositas et auaritia: latro a dextris significat prosperitatem et a sinistris aduersitatem. Multi in prosperitate sunt nimis curiosi in ornatibus cibis et delectationibus corporalibus: hoc est vitium: et contra. Multi in aduersitate affligunt se nimis et

et q

Dñica infra octauā natalis dñi. d hereditate

supplae tristantur: et hoc est vitium austeritatis. In medio igitur cum xpo tempore uiuamus. Ideo August. Carnem uestram domate ieiunijs: et abstinentia esce et potus. Item ualido pmitit: nō dicit occidite. Item Ro. 2. Obsecro uos fratres p misericordiam dei ut exhibeatis corpora uestra hostia uiuentem sanctam: deo placentem: rationabile obsequium uestrum. De isto medio dicit scriptura Eccli. 30. Quasi luna in medio nebule: nebula est humida et significat abundantiam: pspicitate et frigida: et si significat aduersitatem. Ergo stemus in medio. Ergo surge hō et sta in medio Luc. 6. Surge. s. de extremis uisum.

Deo Gratias Amen.

Dñica infra octauam natalis dñi: de hereditate et expectatione uite eterne.

Sermo. io.

¶ Filius et he

res per deum. Gal. 4. Et in epla bodierna. Bona consequentia est si filius. s. adoptiuus. Ergo heres: qd filio adoptiuo debetur aliqua pars hereditatis paternae: nos autem sumus filij adoptiuus per gratiam. Ro. 8. Non enim accepistis spiritum seruitutis iterum in timore: sed accepistis spiritum adoptionis filiorum in quo clamamus abba pater. Ergo sumus heredes dei. Dicit autem Nicolaus de lira. Super predicto verbo Ro. 8. Si autem filij et heredes: quod hereditas ipsa est deitas: que est beatitudo obiectiue: que non diuiditur per partes: sed tota habetur a quolibet bono: non tamen totaliter: quia unus est alio beator. Et hoc modo filius dei. Sermo ergo noster erit ad uidendum quod sunt illi qui perdere merentur hereditatem regni celorum: caneamus et. Et quia apostolus in ephemate proposito loquitur legaliter tanquam legista. Ideo et nos ipsius uestigia imitantes legaliter etiam predicabimus. Legales quidem in instructiones ad morales instructiones reductione thematis et materie introductione fidei: cande est notandum: quod conclusio uera est et approbata de iure diuino naturali: canonico et ciuili: quod filius legitimus et naturalis uel saltem legitimus cuiusmodi sumus nos ipsi: non quod sumus filij dei: sed uocamus ipsum patrem nostrum dicentes. Pater noster quies in ce-

lis et. De naturali autem filio dei dicit Iacob. 1. Nonissimelocutus est nobis in filio: quem constituit heredem in uersorū et. Debent esse heredes patris et ad eius bona succedere. Hoc probat. Pro de iure diuino in uerbis propter istis. Item Ro. 8. Ipse enim spiritus testimonium reddit spiritui nostro: quia sumus filij dei. s. autem filij et heredes. Sed probat de iure naturali quod dicitur hoc: ut sicut filius succedit in locum patris: sic et succedat in bona: quia plus est persona quam bona: quoniam enim pater relinquit filium post mortem suam: uidetur adhuc ipse pater uiuere in filio: eo quod filius representat personam patris imo eadem personam uidetur esse cum una persona censeatur pater et filius: ut. C. de impub. et alio sub. l. si. Insti. De inutilibus stipula. §. Si vero. Unde Eccli. 30. Mortuus est pater. et quia si non est mortuus: similem enim reliquit sibi post se. Et ex hoc a fortiori sequitur: quod multo magis ad bona succedere debet et uis naturalis ratio. Et hoc expressit dicit tertius legalis in lege scripto. ff. Unde liberi: ubi sic Iurist consultus ait. Non sic parentibus: liberorum uel liberis parentum debetur hereditas: patres ad bona liberorum ratio miserationis admittit: liberos nature simul et parentum eodem uotum. Nota. non sic parentibus declaro. Nam quoniam filius primorū patris et miseratione succedit ad bona filij ne addat afflictio: ut quod uno grauatur: altero releuetur: non autem natura. quia naturalis cursu de primorū filio et non e contrario. Unde dicit apostolus. 2. Cor. 12. Nam debet filij pariter thesaurizare sed pariter filijs. Unde tunc turbatur ordo nature: quoniam filius primorū patris. ut dicit text. in l. Nam et si pater ff. de inoff. te. Unde Bulgarus legum doctor egregius cum decessisset filius eius ipso uisum ait. O die turbato succedis bulgare nato. Tertio probat de iure canonico. Nota in c. Raynui de testa. et in c. si pater. co. tit. lib. 6. et in c. q. 4. c. ult. quod infra habetur: et recita hinc. Quarto de iure ciuili sumus quod dispositum est: quod pater ad i successionem filii liberorum Insti. de hīdum filitate et di. in prin. Unde et uisio patris reputat filium i patre quoniam dñs primorū bonorum: et idcirco mortuo patre: non debet propositus adire hereditatem patris: sed se miscere hereditati: quod post mortem patris non recipit hereditatem uidetur: sed magis liberā bonorum admistratōne pteget: ut dicit text. in l. In suis. ff. de lib.

et posthinc. **¶** Ergo conclusio probata est in
quo probatur per hoc quod dicitur thema. Si fili-
us est. Et ex hac conclusione inuit correlati-
o. Quod si filius vel statutum municipale si possit
suare totam filium hereditate pina: hereditate
deco. i. legitima: quod si debita bonorum subditi-
telligit discretione: non sic possit diminueret
legitimam vel augere sed in tota suare si pos-
set: puta statuendo quod primogenitus succedat
in tota exclusio alios filios: nihil valet hoc
statutum: quod cum de iure naturali et diuino de
beat hereditas pater filio ut dicitur: ergo per
suis civile tolli non potest: etiam si quod est
iura pater pater: naturalia non. Iustit.
de legit. agna. m. s. ff. Item quod iura sanguis
nullo iure civili dirimi possunt. ff. de regu.
iuris. l. iura sanguis. Unde nec peraria consue-
tudo valet. S. de c. frustra de pue. c. ult. et
Nota in c. Raynaldus p. Jo. an. abba. et a
alios de testa. Et hoc tenet Dynus in regula
identitatis. s. Dynus et Bal. l. i. Sac. mus. l.
de nap. Item Bal. l. i. ea lege. l. de epi. et de.
Amplius si pater vellet exheredare filio eccle-
sia vel pauperes institueret si possit. Unde Aug.
i. sermone de vita clericali: et in decretis. l. 7. q.
4. c. ult. Quicquid autem valet exheredare filio
herede facere ecclesiam: quod aliter quod suscipiat
non Augustinus: imo deo appropio nemine sue
niet. Amplius si quis bona sua donasset eccle-
sie eo quod filium non habet et postea nascit sibi filius et
iure usque ad legitimam sibi debita. donatio
nem illam renouat: ut ibidem dicitur: et confirmatur
de iur. ciuili. l. i. ff. de renoua. dona.
¶ Sed autem dicitur non posse per ino civile vel statu-
tum municipale: vel per penam disponere filium
suare totam legitimam est verum: nisi ex rationabili
causa: quod tunc possit filius per iuris vel patris disponere
totam suare legitimam: puta per delictum filij: quod
tunc hoc potest iuri naturali finem quod disponere
et maleficia puniant. l. iura vulnerat. ff. ad
laglia: et publice utilitas interest ut maleficia
non remaneant impunita: ut dicitur in c.
ut fame de sen. et co. Definire autem pmo
penam pater ad legis ciuilem latores. Unde lex
ciuilem nihil aliud est quam determinatio iuris
naturalis: ut dicitur in l. 2. q. 2. ar. 2. et 4.
¶ Ad ad propositum nostrum cum nos sumus filij dei
ut dicitur in l. 1. p. i. boditerna. et Ro. s. 2. l. 1.
Jo. 3. Videte quod eparitate dedit nobis per:
ut filij dei notiamur et simus. Item Jo. i.

Notat quod autem recepit cum dedit eis patres
filios dei filii. Ergo omni iure debemus per
hereditate regni celorum: ut dicitur in c. ma. in p.
aliquis delictum excludi mereamur. Sicut quod
quod et dicitur ista delicta per quod merentur bona sua
ri a celis per hereditate: s. 2. Ius civile po-
nit. l. 4. c. ult. quod dicitur ceteris gratitudine: quod ponit
in Aluten. ut cum de ap. co. s. c. coll. 8. Et ca-
noniste notat in c. gualterio de in. l. 1. et v.
de quod scripti in fine v. x. p. 1. l. 4. p. pro
de honore parentum finone. 3. p. 1. 3. Sed
ergo redam illas ad quod.

¶ Quedam ex inuidia vel malicia.
¶ Quedam ex inuidia vel malicia.
¶ Quedam ex concupiscentia.
¶ Quedam ex auaritia.
¶ Quedam ex stultitia.

¶ Caueat ergo unusquisque se. **¶** Pro ergo
ex inuidia pater dicitur due ceteris ingratitude.
¶ Pro est manus insectio. Sed a ois expro-
barlo. **¶** Pro ergo est manus insectio: pu-
ta quod filius in premanus mittit violentas:
ut per hoc perit: sic expedit et. Moraliter per
non est christus: ad quem dicitur per non est celis
Quicquid ergo manus violentas insectio fieri
merentur ceteris hereditate: et tunc. p. p. fuerit
exheredari Iudei: quod manus iniecerunt in christum
Nota pabelia et colonis: quod postquam iterum eccle-
siam suos patris familias occiderunt filium dicitur: hic
est heres: venite occidite eum: et habemus
hereditate eius: et legi. Auferet a vobis regnum
dei et dabitur genti facienti fructus eius. Mat. 23.
Sic patres et. Si venisset christus in ira hodie
iterato multi occiderent eum: si eis diceret et.
Allo est modo manus in christum iniecit quod primus
pater. Hoc per rationem et auctorem. R. d. est duplex.
¶ Pro: quod si perit membrum unum corporis sine pe-
de sine manu et. Totum corpus perit: et ca-
put clamat et sed. Den perussit me et. Sic
mistic et. Ro. 12. Multi vultu corpus sumus
in christo: singuli autem alii alterius membra. Caput autem
huius corporis est christus. Eph. 1. Christum et dicit ca-
put super omnem ecclesiam quod est corpus eius. Et per
christum perit: quod dicitur perit per laicos: et dicit etiam
christi per. io. 4. Nolite tangere christos meos. et.
Unde iuste tales ecclesia perit gladio Anarthe-
ma. l. 7. q. 4. Sige suadete diabolo. Sicut
ro. et: quod perit imaginem christi perit et per: sa-
cit iuriam christo et hoc ois clamat. Sic ima-

cc liij

Dñica ifra octauā natalis dñi.ō hereditate

go dei est hō: nobilior q̄ sit imago argenti.
Ad imaginē q̄ppe dei tact⁹ est hō. Scñ. 9.
P̄s rō. Quētas. Aetnāz. 9. Saule saule qd
me p̄sequeris rē. Itēz. Wat. 25. Quod vni
ex ministris meis fecistis: mihi fecistis.

Sc̄da rō siue cā est oris exprobratio. Sic
cum filius blasphemat patrem: puta appel
lando ip̄m p̄stozes: vel alqd tale: vel in
honeste sit p̄ntia. Sic hodie rē. Nota. 7
blasphematores q̄ inter cetera peccata gra
uius est blasphemia: q̄ directe dirigit p̄ra
deū. Si nō esset aliud pecc̄m in mundo: hoc
solum sufficeret ad destructionē mundi: ⁊
ē magna culpa regentibz: ad quos p̄inet
punire: q̄ nō puniunt ea. Ro. 1. in fine: qu
alia agunt digni sunt morte: q̄d solum q̄
agunt vel faciunt: sed et q̄ p̄sentiūt facit
bus. Ideo conquerit dñs p̄ os Isa. dicens.
Dñatores populi mei inique agunt: ⁊ ingiē
tota rē nomen meū blasphemant. rē. Isa.
52. Nota hic quōd antiq̄ in tanto horrore
habebant dei blasphemā: q̄ hoc pecc̄m etiā
ore dicere abhorrebāt. Job. 1. Ne forte pec
cauerint filij mei ⁊ bñdixerint deo in cordi
bus suis. Nota. Leuitici. 24. Qui blasphe
mauerit nomē dñi: morte moriā: lapidibz
opprimet eum oīs multitudo populi. Elo.
luit enim dñs q̄ nullus remaneret de po
pulo q̄ nō p̄secraret manus suas in sangui
ne blasphemantis. Dñs ergo tales regni
celestis hereditate p̄luat. Cñ apls. Neq̄
maledicti regnum dei possidebunt. 1. Cor. 6.
Dic vt expedit.

Sc̄do ex inuidia ex qua p̄cedant due
cause. Prima ē oris accusatio. Sc̄da ope
ris p̄petratio. Quantū ad p̄mam rē. Fili⁹
enim accusans patrē et̄heredat de eā que
nō sit aduersus p̄ncipem vel rem publicā:
q̄ tñc pro re publica licitū est filio etiam
patrē occidere: iniuste 7 rem pub. agentē. ff.
de religio. ⁊ sumptibz. funez. l. mīme. Tales
sunt oēs detractores: ⁊ etiam accusatores
in iudicio criminali: si ex odio hoc faciūt.
Istam ⁊ iuder ex odio dāns iustam iniām
peccat mortalit. 23. q. 4. Ea vindicta: ⁊ etiā
tales sunt infamatores. p̄mox p̄ eandem
rōnē supra positā: de membris ⁊ corpore: ⁊
huiusmodi detractores sunt furibus. dete
riores: q̄ illi bona temporalia: isti famā ra
piunt ⁊ furant: q̄ tanto deterius ē quāto

fama bona t̄paliū rebus ē melior. Pro
uer. 22. Melius ē nomen bonum q̄ diuitie
multe. Nota. 7 aliquos q̄ nunq̄ de alijs bo
na dicunt: sed oibus detrahunt. Hora de
trahunt. Idem iudicibus. Sc̄do medi
cis. Tertio platis: p̄ra q̄d habet figura
de Cham: q̄ offudit pudēda patris sui Noe.
Et ideo meruit maledicti in filijs suis. Scñ.
9. Detrahant et̄ clericis: religiosis: mulieribz
⁊ oibz. p̄ra quos dī ps. 5. Sepulchru
patris est gutta cor līn. suis do. age. iudi. si
los deus. i. condēma filios deus rē. Tales
sunt similes diabolo: de quo scriptū ē. Pro
fectus ē accusator fratru nostroz ⁊. Apoc.
12. Quia ergo sunt ei similes in culpa: erūt
etiā ei similes in pena: de qua ps. Dilicti
maledicti sup̄ benignitatē: iniquitatem magis
q̄ loqui egrediet. 7 deus destruet te: ⁊ euo
let te: ⁊ emigrabit te de tabernaculo tuo: ⁊
radicem tuam de terra videntium ps. 51.

Sc̄da cā est operis p̄petratio: pa
ta si patrē venenauit rē. Cñ si vitē patris
inidiatas. Sic moraliter: q̄cūq̄ inidiatur
vitē alicuius siue vxor viri: siue alterius rē.
Et q̄cūq̄ ēt oderit: q̄uis ēt de iure civili co
gitationis penam nemo pat̄ dī: si vltra li
mites suos nō egrediat. ff. de penis. l. cogi
tationis. canoniza. de pe. di. l. cogitationis.
tñ secus est de iure diuino: q̄ qui odit fra
trem suū homicida est. l. 30. Et ratio: q̄ de
us est solus Iudex oculor. 32. di. Erube
scant. Moraliter. Sic oēs p̄ctōres dant ve
nenā: xpo: ⁊ qd est venenū pp̄ q̄d xps mor
tuus ē: nisi pecc̄m. Tu ergo q̄ p̄ctōr es q̄tū
in te est occidis xpm. Heb. 6. Rursum cru
cificant xpm in semetip̄s rē. Idem etiam
q̄ cōicāt eū p̄cia peti mortalis: q̄ peius pec
cant teste. Ambrosio q̄ Judas p̄dicoz. 35
Abacuch. 2. Vt q̄ potū dat amico suo mi
scens sel. Tertio ex p̄piscencia: ⁊ ex hac
p̄cedūt due alie cause. Prima cā q̄n fili⁹
thorū paternū ascedit: siue sit vxor patris:
siue p̄ubina: tales sūt oēs corruptores mo
nialiū: q̄ sunt sponse xpi. Et ēt aliq̄: que co
rūpant m̄simoniū aliēdū: ⁊ p̄r corūpant
m̄simoniū xpi significatū p̄ hoc: q̄ vxor si
gnificat ecclesiam. Que ē inuacuata ⁊ sine
ruga. 24. q. 1. loquit. Et vir significat xpm.
Eph. 5. Sacramētū hoc magnū ē. Ego autē
deo in xpo: ⁊ in ecclesia. Sc̄da cā ē si pat̄

et exheredatione vite eterne sermo. viii. xxi. 21

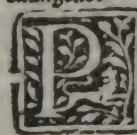
voluit filia maritare: et ipsa pater eius voluit
tate pellegit fornicari. Secus autem si inuito
patre. Hic infimonia ff. de ritu nup. l. g. li-
beros. et l. c. tale. Rescriptus. ff. de p. d. et
dem. Na hodie non est causa iusta exhereditan-
di filias si olim fornicem. Secus si iure ff. d. p.
et v. p. b. ff. de bono p. pos. s. tabulas. l. i.
non tamen. si emancipatus. Sic moraliter: omnes
fornicarii sunt digni fieri exheredes regni. i.
Cor. 6. Nec fornicarii regni dei posside-
bunt. Nota hic pater mulieres meretrices: qui
stant in hospitibus et. Tre illas qui non stant
in loco publico. Unde apostolus. Fornicatores
et adulteros iudicabit deus. Heb. 3. 4. Et
avaritia: et qua peccat due alie cause. s. in
committendo et omittendo. Prima pater in
committendo: puta qui filius prohibet pater testa-
ri vel praelegit ei testis et. Sic pater pater co-
didit testam: in quo disposuit quod nullus face-
ret furta: viros: rapinas et. Exo. 20. Non
furtus facies. Quasi homo et cupidus praelegit
huic testis: qui dissipant aliena qualitercumque
pater. Nota hic pater fures. Tre pater abusu-
ne: qui est in Sicilia. s. qui cum naufragio patris
naufragia. Post triduum omnia occupat admi-
natus Sicilie: qui reprobatur de iure diuino:
quo canet. Equum est neminem locupletari cum
aliena iactura. l. Nam hoc natura. ff. de co-
di. inde. Tre de iure cano. et i. toro ti. de ra-
ptore: et de furtis. Tre de iure ciuili. et dicit
tertius in autem. nauigla. C. de furtis. Dicit co-
tra tales et expedit: vel dicit ad istam. Siquis
patre testari prohibuit prius hereditate
regni celorum: qui peccat mortaliter. Et nota quod i
foro pater talis tenet ad interitum omnibus illis
quibus testator relinquere aliquid volebat in
testamento Quid ergo deus facit pater tales qui
sunt violatores testis christi: qui est pater noster:
Dicit huic christus. Tu violas testam meum et fra-
gis illud: et ego violabo testam tuum. Et sic
contingit de facto: qui tales faciunt testam: et
multa relinquunt: sed filii nihil faciunt et.
Et filii male faciunt: tamen aia pater iuste hoc
patris: qui. Per qui quod peccat per hoc et torquet
Sap. 11. Et quod quod iuris in alia statu: ip-
se eodem iure utatur. c. cum omnes. de p. s. i. l. i.
ff. eo. ti. q. quod iuris. Nota hic ex plura de
illo dicitur viuario hinc tres filios: qui ve-
niens ad mortem vocauit. Primo maioris.
Secundo minoris interrogans eos singillatim.

Quid nam facturi essent pro aia sua et. Et
utrumque promittebat sibi maria et montes et.
Tandem filius minor vocatus ab eo: et de
eodem regnum redarguit ipsum. Et sic pater mu-
ltum testam et. Dicit hisloria. Secus casus
pater in omittendo: puta cum pater in carce-
re detinet: et filius negligit ipsum liberare:
vel infirmo patri non subuenit: vel furioso
vel indigenti: vel si pater: vel debito ei
inquitur pater fiduciare noluerit: hoc tamen quod
de fidelitatem dei ad masculos tamen pater.
Sub hoc autem casu comprehendunt avaritia: qui
negligit solacium christo in paupere et. Dicit ut
expedit. Vbi Mar. 25. Tre maledicti i ignem
eternum et. Esuriam. et non edisti mihi man-
ducare. Sitiam et non dedisti mihi bibere.
Infirmus fui et non visitasti me et. Vbi n.
vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis.
Item Ephe. 5. Hoc autem scitote intelligentes
quod omnes avaris non habent hereditatem in regno
christi et dei. Quanto ex stulticia: et qua p-
cedunt due alie cause. Prima est infans
puerisatio. Secunda est incauta presumptio.
Prima ergo et. Sic qui filius pater volun-
tate patrio cum malis hominibus puerisatio. l. si
cum maleficio vel maleficio efficitur. Dicit in
proposito in hoc casu sunt omnes qui puerisatio
cum meretricibus: tabernariis. Rusticis.
Vtriusque. s. qui cum sapientibus gradus sa-
piens est. Amicus homo stultorum filius efficitur.
s. Cum secundo secundo eris et. Secunda est in-
cauta presumptio. Sicut ille qui ad ludos pe-
riculosos et mortuos se ingerit: vel vilia
fortis officia: vel exercitia: sicut minimi et
Iocularg: cum pater illius puerisatio non
fuerit et huiusmodi. Sub hoc casu comprehendit
tur omnes laqueos tarillo: vel aleas. Vbi no-
ta: quod octo differentie personarum propter hoc dam-
nant. Primo ludentes. Secundo assidentes:
qui dant fauorem ludo. Tercio rectores rei
publice: qui promittunt ludum: qui ut dicit rex.
83. di. Error. Negligere enim possis pueris-
atione puerisatio nihil aliud est quam fouere: nec caret
scrupulo societatis occulte qui manifeste
facinorosi desinit obuiare. Quarto mutuan-
tes pecuniam. Nota hic casum. Vtrum mu-
tuans possit repetere pecuniam mutuatam ad
ludum. Et puto quod non: cum in pari causa turpi-
tudinis metio: sit paterio possidetis. l. Vbi
est ff. de p. d. ob tur. causam. Si tamen is aut

Dñica infra octauā epiphanie

mutuatum est iuravit restituere: debet aut petere absolutionem de iuramento a iudice ecclesiastico: aut restituere: et postea repetere ut in c. de iuramentis de iuramentis. Hanc quod habui de facto Panormi. Multo inspicere. Nam prohibita est ludentes inspicere: propter multa peccata: que inde puniunt. L. de epis. et clerici. autem. Interdicitur. et v. v. et bone. de. Clerici. Sexto accommodantes siue dantes taxillos aleas: vel tabularium vel cartas. Instituta. de obligat. que ex delicto nascuntur. S. ope. Septimo stantes candelas. Octavo comodantes locum: siue sit domus: siue alius locus et. Ergo cum filius filius heredes. Deo gratias amen.

Sermo. xl.

Koficiebat

Iesus sapientia et etate: et gratia. Luc. 20. Sermo est de sacro euangelio. Saluata virgo Maria et. Hoc verbum habet magnam difficultatem in theologia: quod in eo quod dicitur. Et Iesus proficiebat etate: nulla est dubitatio: quod cum esset verus homo: debuit sicut verus homo accipere incrementa corporis per etatem: ut. I. d. et in prima parte simonis. Et apostolus Hebr. 2. Debit enim per omnia fratribus assumilari. Sed quod ipse proficeret in sapientia et gratia: habet magnam difficultatem. Pro cuius intelligentia notandum: quod doctrina corporis et vera est omnium theologorum singulariter magistri in i. 3. lib. d. 13. Et ipse non solum in quantum deus: sed etiam in quantum homo: in primo instanti conceptionis habuit tantam sapientiam et gratiam quantum huius modo in celo: et sequenter augeri non potuit: probatur hoc ratione et auctoritate. Ratio est ista: quod gratia ipsi quibus mathematice loquendo fuit finita: quod creatura est: in philosophice loquendo potest dici esse infinita: siue loquamur de gratia unionis: siue de gratia singularis persone: siue de gratia capitis. Hoc enim triplex gratia fuit in ipso. Mathematicus enim considerat solum rationem quantitatis: secundum quam nihil prohibet quin possit finito aliquid addi. Philosophus autem considerat formas realem. Prohibet autem additionem talem forma

quam considerat naturalis. Gratia igitur unionis resultat in christo ex coniunctione humanitatis christi ad divinitatem: qua nullam maius donum: nullum excellentius extirari potest. Gratia vero singularis persone: etiam quodammodo fuit infinita christo. Quamvis enim gratia illa et sapientia sit limitata: eo quod sit recepta in ipso nec habeat esse subiectus: tamen non fuit limitata quantum ad rationem ipsius gratie: quod habuit ipse gratias: secundum omnem modum perfectionis ipsius: quicquid ad perfectionem gratie pertinere potest totum in ipso fuit. Unde dicitur Ro. 3. Non enim ad mensuram dat deus spiritum. Et ipso. Unde dicitur Magister in 3. sententia. d. 13. Et deus maiorem gratiam ipso preferre non potuit: nec potest plenius intelligi. Prima expositio respicit ipsam formam. scilicet ipsam gratiam. Secunda subiectum. quod potest dupliciter intelligi. vno modo videlicet: quod non posset creari maior gratia a deo quantum ad rationem gratie: quod omne quod pertinet ad perfectionem gratie collatum est fuit. Quamvis enim multa alia posset deus facere: tamen non pertinet ad rationem gratie. Sicut posset homini multas alias perfectiones naturales et essentielles addere: sed hoc non esset de ratione hominis: et esset tunc alia species et non homo: vel dicitur quod licet quantum in se esset posset deus maiorem gratiam creare quantum ad essentialia quod sit gratia et plenius nulla maior gratia posset esse cuius capacitas creata sit capax: nec posset facere aliquam capacitate: quam non esset creata. h. nota. 2. ho. in. 3. sententia. d. 13. q. 1. ar. 2. q. 2. ad secundum. 2. q. 3. ad primum. Et idem dicendum de sapientia et scientia ipsi: quod adeo perfecta fuit in instanti conceptionis: quod crescere amplius non potuit: quantum ad essentialia scilicet: nec quantum ad nomen scientie: et quantum ad aliquem modum cognitionis creaverit: quod. et experimentaliter aliqua causa: que prius ad corpus glorificandum respiciat. Claritas ab aia sicut quedam qualitas permanentis corpus afficiens. Unde fulgere corporaliter non est miraculosum in corpore glorioso. Hoc modo non nouerat: ut nota. 2. ho. in. 3. sententia. d. 14. iuxta illud Hebr. 5. Cum esset filius dei vidit ex his quod passus est obedientiam. Gratia vero capitis in ipso que considerat quantum ad effectum etiam limitata non fuit ad aliquos determinatos effectus: sed potest per gratias infinite operari et

adoptionem. Iuxta illud. 1. Jo. 2. Ipse. s. xps
est ppiatio pro peccatis nostris: nō pro
nostris adē tñ: sed etiam p totius mundi.
P. ergo rō. Mōdo videamus anctes Jere.
31. Nouum creant dñs sup terram: femina
crecēdabit virum. s. statim pfectum in ci-
b. Nolunt sancti: q xps ab initio pceptio-
nis fuit plenus oī gratia. Ad idē Isā. 7.
Ecce virgo concipiet et pariet filium: et vo-
cabitur Emanuel dñs. et mel come. ut sciat
repro. ma. et deli. bonū. Et qd. p. q. gratia
xpi fuit quodāmodo infinita ab initio cō-
ceptionis. Fiat ergo ratio. Nullū infinitū
augeri pōt: sed gratia fuit infinita ut dictū
est. Ergo augeri non potuit. Et quō dicit
in thēmate q xps psciebat sapiētia et gra-
tia. s. q. hoc dē intelligi dupliciter. s. q.
xps psciebat sapiētia et gratia dupliciter. s.
habituāliter vel effectualiter. Primo mo-
do. s. habituāliter xps nō poterat pscire
per rōnes et auctes supradictas. Itē Tho.
3. pte. q. 7. ar. 12. et q. 12. Sed effectualiter p-
fecit: q. quanto magis crecebat in corpore
tanto maiores effectus ostēbat sapiētie
et gratie. Dē silitudo de sole: s. tantam cla-
ritatem habeat in auroa qm hora pme:
et tantam hora pme qm hora tertie: et tā-
tam hora tertie qm in meridie in se ha-
bitualiter: tñ effectualiter sol proficit in cla-
ritate: q. nō tantam claritatem ostēdit ho-
ra pme qm hora tertie: et nō tantam ho-
ra tertie qm in meridie. Sic de sole
sustitit eb: s. qui s. in instanti pceptionis
haberet tantam claritatem gratie et sapie-
tie qm habet modo in celo habituāliter:
tñ effectualiter psciebat in sapiētia et gra-
tia: q. in auroa. s. anteq virgo ipsum pare-
ret: nōdum ortus erat super terram: et da-
bat aliquos radios claritatis. s. p. gini Ma-
rie: Ioseph et Iohanni baptiste et helisa-
ber. Nam Iohannē sanctificauit in vte-
ro. Ipse etiam existens in vtero. Item fecit
eum pphetam nōdum natum. Item fecit
pphetiam helisabet et Zacharias eius pa-
rentes. Sed maiorem claritatem dedit ho-
ra pme. s. in natiuitate p tota miracula. et.
Sed adhuc maiores dedit hora tertie qm. s.
fuit. 12. annorū disputando euz doctoribus:
dictū in euangelio hodierno. S. multo ma-
iores radios emisit in meridie. s. quando
fuit. 30. annorū in predicatione euangelij et

miraculoz operatione. Ecce quō ebisti:
proficiebat effectualiter in sapiētia et gra-
tia apud deum et hoīes. Apud deū quid s.
s. ad eius laudem: et apud hoīes. s. ad eoz
vilitatem: qui videntes puerum taliter in
gratia pscire contigebant se: et ducti exem-
plo eius redibant ad deum Isā. 41. Puer
parulus minabit eos. Itē apls ad Ti-
mō. 2. Apparuit gfa dei saluatoris nostri oī-
bus hoībus. et. Item Greg. in quadaz bo-
mella psciebat sapiētia: nō p. et accessum tē-
poris accipiendo qd nō habebat: s. dona sa-
piētie et gratie. que habebat ceteris pāde-
do: qd ad ipsoz edificatōne et dei bonoz
psciebatur etiam non in cognitiōne noticie
simplicis: sed experimētalis: ut supradictū
est. Item Ber. supra missus est: qd de sapiē-
tia et gratia hoc dictū est: nō fm q erat: s.
fm q apparebat intelligendū est: nō q v-
aliquid nouum ei accederet q ante nō ha-
beret: sed qd accedere videret quo volebat
ut videret: vel pōt dici fm q scribit qdam
doctor ordinis heremitarū: q id qd dicit q
xps psciebat gratia intelligitur de gratia
gratis data: que pōt in actu nō d. gratia
gratam facere: fm quaz psciebat: nō qd
ut deo magis gratus esset intensius sed ex-
tensius: q. oīa opera sua placebant deo. Et
ideo qm maiora et plura opera faciebat:
tanto et plurib. placebat deo. Patet ergo
quō ebisti proficiebat sapiētia et gratia
effectualiter. Et de hoc habet auctas. Pro-
phetica Isā. Quis loquitur in persona dei
patris loquentis de xpo fm q homo. Ecce
intelligit seruus meus. et exaltabit: et eleua-
bitur: et sublimis erit valde Isā. 52. Vbi po-
nuntur quattuor gradus exaltatiōis effe-
ctualis. Primus sibi. Ecce intelligit seruus
meus. s. in instanti conceptionis: et exaltabi-
tur. s. hora pme in natiuitate: et eleuabit
s. hora tertie in disputatiōe cū doctoribus:
et sublimis erit valde. s. in predicatione euan-
gelij. P. thēma. Mōdo p declaratiōe enā-
gelij notandū q hoc euangelij pñet i esse
etiā trā singularia de dño nro iesu xpo.

¶ Primum est augmentum corporale pro-
ficiebat etate.

¶ Secundum est documentum spirituale pro-
ficiebat sapientia.

¶ Tertium est exemplum virtuale pro-
ficiebat gratia.

Vñica infra octauā epiphanie

Nec ostenduntur clare in themate.
Primum cum dicitur proficiebat etate.
Secundam proficiebat sapientia. Et ter-
tiam proficiebat gratia.
Primū ergo qđ ostendit. Dñs dicit p
ficiebat etate. Abi sciendū qđ dñs noster
Iesus xps etiens de utero matris noluit
subito magnus apparere cū potuisset tam
magnus nasci: vt fecit de Adam in prin-
cipio mundi: qđ exiuit de utero matris sue.
terre sū magnus et hō pfecte etatis. 30. ano-
rum. Hoc tangit tertius dicens. Fo: manit
deus hoīem de limo terre. Nota hoīem nō
dicit puerū: vel infantē: et inspirant in faciē
eius spām vite. i. aīam: et factus est hō: non
dicit infans in aīam viuētē. Gen. 2. Ler-
tum aut est qđ ita potuisset xps facere de se
sed noluit: quīmo voluit cū ceteris paula-
tim crescere. Primo voluit esse infans.
Secūdo voluit esse puer. Tercio adolescēs.
Quarto iuuenis: et tandē vlr pfectus. Rō
est duplex. Primo ga debuit p oīa fssb⁹
assimilari. Heb. 2. Et Sapie. 7. Ego natal
accepti cōem aerem: et similiter decidi in san-
ctam terrā: et primā vocē similē oībus emi:
plorans. Secūda rō ad ostendendū qđ venie-
bat p saluatione oīam. Venit enī saluare.
Primo infantes p innocentia baptismalē.
Secūdo adolescentes p obedientia generalē.
Tercio iuuenes p pñiaz sacramentalē: Jō
debuit p oīa fratris bonas assimilari: qui vult
oēs hoīes saluos fieri. i. 1. Cor. 12. Si dicatur
non videt venisse ad saluandū senes: qđ no-
luit esse senex: sed voluit mori in flore iuue-
tutis et dare aīam suam in etate in qua ma-
gis vita diligitur. Iuxta ppblam Jere. 12.
In psona christi dicētis. Reliq domū meā
dedi dilectā aīam meam. i. vīay in manu
inimicorū eius. Rñ. qđ imo venit etiam sal-
uare senes. Licet enī ipse non fuerit senex:
tū a senibus voluit bñdici. s. a Simeone et
Anna Luc. 2. Ideo postqđ scīa mā ecclē
festinante de infantia Saluatoris festini-
tatibus transactis: modo incipit facere of-
ficiā de eius pueritia: qđ. i. fuit. 12. annorū
et de hoc loqđ pñcipium euangelij. Cū sa-
ctus eēt Iesus annorū. 12. et. 13. In me-
dio doctorū. Abi notandū qđ in tota Ju-
rusalem: in quo offerri posset sacrificiū sab-

penā mortis: de quo Deut. 12. Propter qđ
in dei ter in anno tenebant venire ad tem-
plum. s. in Ierusalē. s. in festo pasce: et pente-
costes: et senophegie. i. tabernaculorū fictio-
nis ex precepto legis. Exo. 23. et Deuter. 16.
Item virgo maria in dictis festiuitatibus
volebat venire a Nazareth: que distat ab
Ierusalē p. 40. millaria: et ex magna deu-
otione et dilectōe nolebat dimittere filiū suū
Iesum: sed ipm portabat in brachijs quā-
do erat infans: sed qđ est factus puer du-
cebat ipsam p manū. Nota hīc contēplan-
do qđo virgo ibat cum filio: aliquidō enī
calore: aliquid cum frigore: aliquid enī plu-
uie: et cū vento. si fuisset sibi dictū. Qđ vlr-
go benedicta: et qđo vadit modo cū tali
tēpore: Rñdisset virgo. Vado ad templū
dñi in Ierusalem. Qđ virgo gloriosa et nū-
quid non estis vos templū dei magis san-
ctum qđ illud: De quo vaditis modo cū tali
tēpore: Rñdisset templū repente sit dei. Et
nunquid filius vester videtur esse tēplū
diuinitatis: Jo. 2. Soluite templum hoc: et
in triduo excitabo illud. Hoc aut dicebat
de templo corporis sui. Sed virgo finaliter
responderet: hoc facio in exemplū hoīum
vt nullus quātūcūqđ desicatus erueret se
ne vadat ad ecclesiam rōne calori: s. frigo-
ris: seu pluie et. Hoc dicit expresse Beda
in homel. bodferma. Ideo dicit deus. Me-
mento vt diem sabbati sanctifices. s. a tem-
poralibus abstinento: et spiritualibus va-
cando. Exo. 20. Nota in nullo alio pre-
cepto: dicit. Memento nisi in isto. Unde no-
ta hīc qđ parentes deberent ducere filias
etiā virgines ad ecclesiam in diebus dñicis
et festiuis. Nota contra malam cōsuetudi-
nem contrariam. et. Ideo fiunt tot mala:
qđ tunc habent oportunitatē quas nō hñt
infra ebdomodam: qđ parentes sunt in do-
mo: ideo vadunt tot granide ad nuptias:
vel fortasse sa: pepererunt bis: vel ter: ideo
ducende sunt ad ecclesiam. Nota etiam
contra mulieres: que post mortem marito-
rum vel filiorum stant per vñum annum
ptinuum qđ non vadunt ad ecclesias: quasi
se velint hoc modo vindicare de deo.
Cōpleto ergo festo: pñmatissqz dieb⁹ euz
redirent remansit puer Iesus in Ierusalē
nō parētū negligētia: s. p dīnā pūdētia:

et non cognouerunt parentes eius. Ratio: quia erat mos iudeorum ex honestate: ut hoies irent per unam viam: et mulieres per aliam: vel hoies precedebant et mulieres sequebantur. Pueri autem poterant ire cum patre et cum matre. Nota hic quod in hoc quod dicit. Non cognouerunt parentes eius. Prebet exemplum filio quod in diuino obsequio faciendo non est prius a carnalibus parentibus regrendus: quia inimici hominis domestici eius. Mat. 10. Ubi Hieronymus in epistola ad heliodorum. Licet pater in lumine luceat: et mater vbera re. Quod si ergo virgo Maria recessit de templo: et non vidit iuxta se puerum Jesum credidit quod esset eum Ioseph: et cum eo venisset. Idem exonerato credidit Ioseph. Hoc tangit euangelista dicens. Existimantes autem illum de in comitatu venerunt iter diei. Credo quod Ioseph venisset prius in nazareth: quia viri vadunt velocius: et ut pararet cenam: et quia virgo intrabat domum occurtebat sibi filius: et faciebat sibi magnum festum. Sed tunc quia virgo intravit domum: et non vidit filium suum dixit ad Ioseph: Et ubi est filius meus? Iesus. Respondit Ioseph. Et non erat vobiscum? Tunc ergo ardens plangens dixit. Misera quid est de filio meo? Et statim magnus clamor intravit in cor suum: quia diligebat plures omnes matres filios suos. Ratio: quia alie matres diligunt filios suos tanquam creaturas suas. Sed virgo diligebat ipsum etiam tanquam creatorem. Item alie mulieres diligunt filios suos amore naturalis: sed virgo etiam amore virtuoso. scilicet caritatis. Item nulla mater habuit filium tam virtuosum. Item alie matres perdunt virginitatem propter filios: sed non ipsa. Item alie matres dolent in partu: sed virgo minime. Virgo ergo plorando intrauit cameram dicens. Fili mi: ubi estis vos modo? Utinam non in manibus Archelai filii herodis. Fili: ubique estis vos scitis meum dolo: et timore. Tunc cor virginis erat quasi inter duas molas. Ex una parte cogitabat verum ascenderat in celum: et ex alia parte dicebat. Quomodo recessisset quod mihi non discesset. nec adhuc predicant euangelium: nec instituit sacramenta. Ex alia parte cogitabat ne Archelaus filius herodis ipsius teneret: qui tunc regnabat. Ioseph autem ex alia parte plorabat dicens. Misere ego: quod

diceret mihi deus pater: Quia tam male custodui filium eius. Misere: quod de tanta mea negligentia dicam: Secus de multis concubitus: qui quia aliquid finistri patiuntur concubitus: dicentes alter ad alterum. Vos fecistis hoc: imo vos. Sed virgo et Ioseph mutuo se consolabantur. Dicebat virgo. Pater cunctis vos: quod ego non possim. Respondebat. Non potero nisi et vos comedatis. Dicit virgo. Rogo vos pater ut perquiramus filium meum apud vicinos. parentes et amicos. Dic quod ibant de nocte cum laterna plorantes et ipsi sum querebant: et omnes mirabantur: et compassione multe mulieres associabantur secum per nazareth: et ipso non inueniente redierunt domum. Et virgo intrauit cameram suam: et genibus flexis lachrymando dicebat. Deus pater. Fili mi. Spiritus sancte: virtute cuius concepit: velis me consolari. Archangel Gabriel portetis mihi bona nova de filio meo. Fili mi ubi estis modo: iam amplius non possum pati. Ideo faciebat Ioseph et alia parte: nec in tota nocte dormierunt. In crastinum vero bono mane redierunt iherusalem: et fuerat ibi in sero: cogitate quod de nocte cum laterna ibant per ciuitates iherusalem: querentes ipsum per cognatos et notos: de quo gentes mirabantur quod tali homine irent per ciuitatem: cum esset famosa de maxima honestate et sanctitate vice. Cogitate quod custodes sine guardie quasi inuenerunt eos: dicebant. Ubi va la re. Transactis tribus diebus dixit virgo. Eamus ad templum dei et oremus ut ipsum inueniamus. Dicit euangelista. Et factum est: post triduum inueniunt ipsam in templo: in medio doctorum. Et statim virgo accedens ad eam dixit. Fili cur fecisti nobis hic? nobis ignorantibus: non fuit increpatio sed questio. Ecce pater tuus. scilicet patet: et ego dolentes querebamus te. Cogitate quod christus dulciter consolabatur matrem suam. Et quod est quod me querebatis? Misere. quod in his quod pater meus sunt o: me esse. De tota speculatione habet prophetia prophetice loquentis in persona regis Per noctes quasi quod diligit anima mea: quasi illum et non inuenit. Surgas et circue cluitate per vias et plateas: quera quod diligit anima mea. Vidistis? Paululum cum pertraheret eos inuenit quod diligit anima mea: renui eam: nec dimittam. Cant. 3. Sic dicit quasi illum et non in

Dñica infra octauā epiphanie

ueni. q: bñs qñtū Iesum nō inuenit virgo.
 Primo in comitatu hñ cognatos et notos.
 Secō in ierusalē añ triduum elapsus. Do-
 raliter hñ nota duo. Primo quōd perdit Ie-
 sus. Secō quōd inuenit. Perdit qdē i fello:
 q: in diebus festiuis plura peccata cōmī-
 tunt vt plurimū: dic vt expedit. Ideo dicit
 xps nobis. Solēnitates vestras odit aīa
 mea Isa. i. Nota hic pñtū et festa que
 sunt in nuptijs: et astūdia put expedit.
 Nota q accedere ad astūdia et curiosita-
 te: nō ē sine peti rōne. Primo rōne curio-
 sitatis. Secō xps amissione. Tercio rōne
 periculi incitationis ad luxuriā: pñtū qñ
 sunt hñus pp amorē malie. Vñ Dauid
 videndo berfabee pñpñt eaz rē. 2. R. xi.
 Vide Tpo. 2. 2. q. 167. ar. ij. Nota q inueni-
 tur Iesus nō in theatro: nō in foro: nō in
 curia: nec inter cognatos: sed potius inter
 eos pñt. Mat. io. Inimici hoīs domestic-
 eius: sed inuenit Iesus in templo post tri-
 duū. i. post tria opa pñtū. Prima ē cor-
 dis pñtū: q dicit dies naturalis: et includit
 noctē culpe materiali diuine grē formali:
 q: vera pñtū nō est sine claritate diel seu
 diuine gratie: ex qua doler de culpa cōmī-
 sa. Secō dies est oris pñtū: q ē dñs dies
 naturalis cuius nox est platio pñtū: qñ
 se diffamando dies clara remissio pñtū:
 q sit in absolutione et orē claritas gratie:
 quā si habebat ex pñtū: tunc anget ex
 pñtū et absolutione. Tercia dies ē vite
 correctio: cuius nox est labor correctionis:
 et mutatio male inclinationis. Dies pñtū est
 claritas pñtū et bone fame. Correctio ē:
 q: si fuisti superbus: ruanus: pomposus: rē.
 Decetero sis humilis: et sic de alijs: hoc mo-
 do xps inuenit post tridū in tēplo mani-
 bus sacerdotis ad digne cōscā dñi. Quētas
 allegorice. Ibimus viam triū diez in soluta
 die: vt imolem dñō deo iusto i desiro. Ero. 3.
 Secōm punctū est documentū spūale cū
 dicit. Prosclebar sapiētia. Videam⁹ pra-
 cticam. De qua dicit euangelist. Inuenerūt
 eum in tēplo sedentem in medio doc. au.
 illos. et inter. stu. aut. o. g. au. super prudētia
 et responsis eius duo videamus hic.
 Primo de modo sedendo. Secō de ma-
 teria de qua disputabant.

De primo. hñ de modo sedendi. Declarat

Beda in homelia hodierna dicens. Fuit
 hoc hñtatis iudiciū: imo et eximū dñe
 dñi hñtatis exēplū. Vñ Beda in hñe.
 hodierna. Dei qppe virtus et dei sapientia
 eterna: q diuinitas: q loquit. Ego sapia ha-
 bito in pñtū rē. Ipsa potest induta ad au-
 diendos hoīs venire dignata est: et nūm-
 rum hoīb⁹ qñs sūmo ingenio pñtū
 necessaria discendi formā progaret: ne. i. q
 discipuli veritatis fieri refrigerent magistri
 efficiēnt erroris. Nec ille. Nota hic pñtū legi-
 tas: q in casu indubitablem erubescunt pñtū
 lere peritiorē: et ita pñtū falsas linias in
 dñum pñtū lese: et in pñtū aīa pñtū.
 Sic de medicis: sic de theologis de aliquo
 casu pñtū interrogando. Pñtū quos dicit iuris
 pñtū. j. l. apō Julianā. ff. de fidei. cōmī-
 sarijs libertatibus. Et si aliter pedez in se-
 pulchro habere: dñe aliqd discere vellem.
 Dic vt expedit. Dicunt qdaz q xps sedebat
 in cathedra in medio doctorū: et ita pingit
 pñtū: sed male. Dic ergo q in angulo
 tēpli doctores habebant sedūna circulari
 posita pñtū et disputationibus: vbi erat
 rota plena libris: et qñ doctores et disputabāt
 pñtū maxime ingeniosi ponebant se in me-
 dio doctorū in terra sedendo: audiendo do-
 ctōres et de dubijs interrogando: nō cō-
 tra doctōres arguendo hunc modū alioz
 pñtū voluit tenere xps: iō dicit. Inuene-
 runt illū in medio doctorū au. illos et in tēplo.
 nō dicit arguente et rudentem. De materia
 aut de qua tunc doctores et Rabini dispu-
 tabant. Inuenit in eplā Hieron. ad Pau-
 linū. c. 4. vbi sic dicit. Duodecim annos sal-
 uator impleuerat: et in tēplo sedens: et de qñ-
 nib⁹ legis interrogans: magis docet duz
 prudēt interrogat. Nota de qñib⁹ legis: rō-
 nabilis ergo possumus cogitare: quōd pñtū
 cñe qñes figdez legis: q tunc maxime dis-
 putabant erant de aduentu messie: q cōs
 doctores nullo discrepante sciebant tēpas
 aduentus messie esse cōplētū: tam ex pñtū
 Jacob. Gen. 49. Nota auferret sepirā vñ
 Iuda: et dñe de seniore eius: donec veniat
 q mittēdus est. q et septuaginta ebdoma-
 dib⁹. Dani. 9. Modo ponamus in practica
 disputationē. Cū ergo doctores et magistri
 eēnt in circulo. Et xps pñtū in medio sedēs
 in terra. Quidaz doctor pñtū qñē: qd

ingit videt vobis de tpe messie rē? Utrum
hī cōpletur. Rñderunt aliq q sic: ille ale.
Et ego sic ē puto: nī hī facit qdā pphā
Aggei dīctis. Nec dicit dñs. Adhuc vñd
modicū ē ego mouebo celū ē terrā: mare ē
aridam: ē mouebo oēs gentes: ē veniet de/
sideratus cōctis gentibus. Aggei. 2. Vñdo
dñs nō vidimus ista signa: ideo dubito. Di/
cebant aliq. Vñd dicitis: ideo cōgitem? sup
hoc ē nesciebāt aliū dicere. Tūc rps puer
in forma discipuli manibus plicatis surre/
xit dicens. Dñs si placet aliqd dīcay. Et ait
Dñs si recordamini mō sunt. 12. anni sicut
audistis a parentibus meis q in celo. i. aere
apparuit noua stella: q perdurat tres ma/
gnos reges orientales: etisā sic terra mota
est ē mare: q tunc vñd qsp pgebat ad p/
pīaz ciuitatē et pcepto impatoris vt p/
ceret rē. Et angeli ē apparuerunt illa no/
cte ē fecerunt magnā festum. Nunqd vide/
tur vobis q ista sit motio celi terre ē maris
de qua loquit pphā. Ecce quō interrogā/
bat. S; attēde q hanc pphā Aggei in/
telligit. Aug. 18. de ci. d. c. 35. De. 2. aduēti
dicens sic. Nec pphā pīm cōpleta sam/
cernit: partim sperat in fine cōplenda. Vñ/
dit enim celi angelor ē fidei testimonio:
q in carnatus est rps: mouit terrā ingenti
miraculo. De ipso s; gēntē partim mouit ma/
re ē aridam: et ē in insaliis ē in toto orbe
rps annunciat. Ita moueri oēs gentes vi/
dem? ad fidem. Jam nō qd seqt. Et veniet
desideramus cunctis gēntibus: de nouissimo
rē expectat aduentu. Et n. esset deside/
rans expectantib? pns oportuit eum dīle/
ctū esse credentibus. Nec ille. Rps igit sic
inrogante: ē sic dēcente rba sua intrabant
in corde audientū sicut sibi placebat. Vñ/
dixerūt ipi. Vñd dicit iste puer. Ego recor/
dor rē. Dicit rps. Dñs pareatis mīhi si pue/
ri qrant rē. Ecce quō de qōnibus legis in/
terrogans magis docet dñ pndenti interro/
gat. Deinde dicit aliū. Dñs adhuc restat
dubitatio de alia pphā. Isa. 6. Ppls qui
ambulabat in tenebris vidit lucē magnay:
habitatib? in regione ombre mortis lux orta
ē eis. Isa. 9. Vñd signū debuit esse messie: s;
illud signū nō vidimus. Dicebant aliq vñd
dicitis: ē remouebant cartas. Tūc dixerūt
rps. Fili tu in hoc qd dīcis. dubitas in ali

quo. Rñdit enim oī reuerentia dī. Dñs lau/
dit q sam sunt anni. 12. in herble appa/
ruit magna claritas in tū q nō apparuit
sicut merides: ē angeli apparuerunt pasto/
ribus cū magna claritate: dixerunt docto/
res. Vñd dē vñd dicit: Jā recordamur q
sic audiuimus rē. Vñd fili bñ dīcatis a deo:
q sic clarificas scripturas ē intellectus nō/
stros. Ecce quō de qōnib? legis inrogas.
Dicit aliū. Dñs adhuc magna dubitatio:
nōne dicit Malachias pphā. Veniet ad/
rēplū scdm suū dñator: quē vos qritis: ē an/
gelus testī quē vos vultis. Mal. 3. S; non/
dū venit ergo rē. Vñd miseri hēbant illū p/
sentē: pp hoc dicit cō. Jo. 6. Vñd vñd
strā dicit: quē vos nescitis rē. Jo. 1. Et in/
rogauerūt eum qd diceret. Vñd rñdit. Vñd
dicit: qd pnt dicere pueri. Audistis a parēti/
bus meis q post miraculū v lumine. Inde
40. dies quēdā mulier Iuuenis cū puero
i brachijs venit ad rēplū. Et scis Symeon
ē Anna pphetissa pñdcauerūt eū dīctes.
Vñd ille puer erat verus messias. Dixerunt
illi. Per deū: vñd dicit. Symes erat me? cō/
sanguineus: a quo ego audistis. Alius dicit.
Et ego ab Anna pñdcauerūt mea. Vñd bñ/
dicit fili adiscatis bñ. Dñs cū angelū: q sta/
pebant oēs q eū audiebant sup pñdca/
tā rñs ei. Deinde Rabi Samuel suspiras
dicit. Et nunqd recordamini quō herodes
occidit multos pueros: etisā illā: ē tunc oēs
remanerunt tristes: ē nō poterant rñdere.
Tunc rps surgens cum humilitate rē. Do/
mini reuerendi ego legi Ero. 23. 2. 34. Et
Dñs. i. 4. Non coques edum in lacte ma/
tris sue. Vñd pueri possent hīc dābitare:
nō dicit q ipse dubitabat. An de? vellet oc/
dere quō esset decoquendus edus: vel an
esset hec pphā de messia rē Vñd herodē:
ne in lacte matris occideret christum. Dñ/
xit autē Moyses in tribus locis pñdctio.
Vñd coques edum rē. Quia tripliter fue/
rant innocētes ab herode occisi: qdam gla/
diati: aliq strāgulati: aliq pñssi in parietib?.
Ideo dicit nō coques edum. i. rps tunc do/
ctores sū illuminati dixerūt. Pñd certo vñd
dicit rē. Ideo non sūt occisi ab herode.
Et dum sic pñdcauerūt venit virgo Ma/
ria. d. Fili quid fecisti nobis sic rē. Dīcunt
Rabini. Vñd domina ē puer hīc est filius

Dominica prima post octauā epiphanie

uester: Rñdlt virgo. Ita dñe. Q̄ tā excellē
tis ingenij filium habetis: faciatis illū ad
scere: q̄a erit magnus rablūus. Non osten
datis sibi officia: & artes v̄ri vestri. De ista
sapientia habetur p̄ph̄ia. Ego sapia habi
to in p̄filijs: & eruditio inter sum cogitatio
nibus. Prouer. 8. Ecce ergo q̄m̄o x̄ps̄ p̄ofi
ciebat effectualiter. Tertium punctum
est de exemplo virtuali: v̄m̄ dicit p̄ficiē
bat gratia: eodem modo hoc est intelligen
dum: sicut supra de p̄fectu sapie. Ideo dī
cit Apostolus. Apparuit gratia dei salua
toris v̄stri oībus hōib̄us erudiens nos
ad T̄itū. Nota Apparuit. Nō dicit cre
uit gratia: sed apparuit. s. effectualiter: eru
diens nos. s. dando exemplum virtuale no
bis: de quo dicit euangelista in. 3. pte. euan
gelij hodierni. Descendit cum illis in Ma
zareth & erat subdit⁹ illis. P̄ro declaratio
ne nota. Non legit q̄ in domo Virginis
esset aliquis nisi ipsa virgo & Ioseph: &
Ch̄stus. Vbi aut̄ sunt tres p̄sone i domo
multis indigēt seruitijs: modo q̄s faciebat
seruitia in domo? Dicit Luc. q̄ erat subdi
tus illis. Itē ip̄met x̄ps̄ dicit. Filius hoīs
non venit ministrari sed ministrare. Mat. 20.
Ecce q̄m̄o p̄ficiēbat gr̄a parentibus suīs.
Nota de seruicio x̄pi s̄m̄ magistrum
historiaz scolasticaz. q̄ portabat aquā de
fōre Mazareth. Dīc p̄arice q̄m̄o Virgo cū
Ioseph p̄ic̄ edendebāt de portādo aquaz
s̄ x̄ps̄ v̄rimēs q̄m̄ē portabat lagenā rē.
Si fuisset tunc x̄ps̄ interrogatus: & nos ē
deuote & sp̄ualiter ip̄m̄ videntes interroge
mus eū. Q̄ dñe & quare vos portatis rē?
Rñderet. Ut de exēplū alijs vt sint obe
dientes parentibus. Moraliter. dīc contra
filios inobedientes. Ideo Apl̄s. Filij obe
dite parentibus vestris in dño. Hoc enī
iustum est. Honora p̄res tuā & matrē tuā
vt bene sit tibi: & sis longeuus sup̄ terram
Eph. 6. Nota exēplū q̄s contigit Valen
tine: de quodam sententiaro ad suspendiū
de quadā morte de qua fuit iniuste diffa
matus: & q̄ fuit prope furcas: & vidit eo
nouiter factas i illo loco. Clamauit dīcēs.
Q̄ dñe iuste morior nō ex isto crimine mor
tis m̄hi iniuste & false imposito: sed q̄a in
hoc loco verberaui matrem meā: que ora
uit dīcens: rogo deum vt in isto loco in quo

me percussisti si in p̄sens: & ita fuit. Ecce
quem sinem faciunt inobedientes. Iō x̄ps̄.
Honora inq̄ p̄rem tuā & matrē tuam: qui
maladixerit patri aut matri morte moria
tur. Mat. 15. Deo gratias.

De dñica prima post octauam epipha
nie de euangelio. Sermo. 12.

¶ Crediderunt

In eam discipuli eius. Jo.
2. c. Sermo erit de sacro
euāgelio hodierno: vbi ha
bebimus bonam doctrinā

S̄ p̄ius saluetur virgo rē. P̄ro declara
tione ihematis est notā dñi: q̄ in sacra theo
logia ponuntur tres gradus vere credēte
a doctoribus: p̄sertim a sancto Tho. 2. 2.
q. 2. ar. 2. Et a magistro sinay i. 3. di. 25. Et
sunt isti v̄3. Credere deum: credere deo: &
credere in deum. Primus gradus habetur
per sciām intellectualem. Secundus per re
uelationem cordialem. Tertius p̄ obediē
tiam generalem. Primus & secundus sūt
necessarij. sed insufficientes ad salutem.
Item primus & secundus possunt haberi si
ne tertio: sed non e conuerso: q̄a tertius in
cludit primū & secundū. Dīc de istis sicut
habetur dñica. 2. post festum trinitatis ser
mone q̄ incipit Credidit ip̄e & domus ei⁹
tota: per totum. Item vide in sermonibus
de articulis fidei sermone. 8. vbi agitur de
primo articulo fidei: sed breuita rē. Hoc p̄
supposito videamus modo quare discipuli
crediderunt in eum: sicut in euangelio reci
tatur. vbi nota. 5. puncta.

¶ Primum est modestia nuptialis.

¶ Secundum est elementa proximalis.

¶ Tertium est obedientia generalis.

¶ Quartum est gratia habitualis.

¶ Quintum est credentia supernaturalis.

¶ Primum ergo punctū est modestia nu
ptialis: cum dicitur. Nuptie sacre sunt rē.
V̄3q̄ ad nuptias dīc de hoc sicut habet
in sequenti sermone de eadem dñica parte
prima: circa. 2. 2. 3. punctum vt in predicto
sermone parte. 2. 2. 3. Quartum punctū est
de gratia habituali: que notatur in conuer
sione aque in vinum. Alqua enim concupi
scentie carnalis vertitur in vinum charita
tis & gratie: per sacramentum matrimonij.

Et hoc nota: qd p hoc sacramentū con-
fertur grā. Vide infra in 3. sermone sequenti
eiusdem dñice: qd scriptū dicit. 3. rē. pte. l. dēca
finem. Tria enī sunt necessaria: ut grā hu-
iusmodi acquiratur et conferatur.

CPrimum est recta intentio.

CSecundum est perfecta dilectio.

CTertium est filiorum educatio.

CPrimum ergo rē. Ubi notandū qd insti-
tute pnt esse cause: ppter quas pōt contra-
hi matrimoniū: sed p nunc dicā quāq p-
cipales. Prima est ppter ples: et hec est
recta intentio: qd ppter hunc finem est p-
cipaliter matrimonium a deo in paradiso
instituitur: et hoc mō dicitur matrimonium insti-
tutum in officiis nature: ut notat Glo. 27.
q. 1. In summa. Et nota i. c. vno: de voto 11. 6.
Et ppter hoc dicitur Gen. 1. Crescite et multi-
plicamini et replete terrā. Et ibidē. Propi-
ter reliquit hō pīem et matrem: et adheret
viro: et erūt duo in carne vna: et ad ear-
nem vna pteandā. Secūda pōt cōtrahi
matrimonium ppter fornicationē castādam:
et sic fuit in remedū institutū post diluuiū.
Gen. 9. Fructificetis et multiplicamini et
replete terrā. Hoc autē modo cōtrahendo:
est pectū veniale: si bonā plā pōt intendi:
alias si non pōt ples intendi ppter scē-
ritatem vel sterilitatē coniugū non est pectū
ppter hanc eām contrahere: tanta illud
fornicationē vitāda vnaq; q; hēat suam
i. Cor. 7. Quā. i. vore. Et ibidē. Melius
est habere qd vī. Idē notat. 32. q. 2. §. His
ita rādetur. Si autē potest intendi ples: est
pectū contrahere ppter hanc eām. Unde
sup illud verbū aplī. Hec autē dico fm in-
dulgentiā et nō fm impius dicit Glo. Ideo
non peccat qd aliter agit: sed peccat qd sic
agit licet lenius. Tercio pōt contrahi ma-
trimonium ppter pulchritudine: et tunc est
pectū si principaliter intendatur: qd abutit-
ur sacramento ad aliud finem: sicut si quis
baptizaretur ppter finem sanitatis rē. Si
vero intenditur pulchritudo secundario: nō
est pectū. Sicut de Jacob legitur Gen. 29.
Servauit igit Jacob pro Rachel septē an-
nis: et videbant et pāci dies p amoris ma-
gnitudine. Sic dico si ppter dilicias: vel
pacem: principaliter matrimonium cōtrahat

si finis plā intendi pōt: qd tunc est pectū.
alias non videt esse pectū. Quarto pōt
contrahi matrimonium ppter cōm comitatus
et gubernationē rei familiaris: et tūc pectū
est. Si finis plā intendi pōt. ut viri: qd ve-
rum est: nisi ptabat matrimonium non ad
culpā: sed ut cōhabitēt ut frater et soror: qd
tunc nullū pectū est. Sicut p3 de Virgine
glossa et Joseph. 27. q. 2. c. Beata maria
Ire de Abisac sanamite et David 3. p. i. c.

Quinto pōt contrahi matrimonium ppter
lucuriam effrenatā: et tunc est peccatum
mortale: pbat per historiam de Sarra pul-
chra valde ac dilute et pīs vnicā. propter
qd multi eā concupiscēbant. Ideo qdam
intentione effrenate libidinis cōtrahit eā:
et in prima nocte fuit a diabolo noīe Almo
deo suffocatus. Idem de. 2. vīro et 3. vīro
ad septimum. secus de octano. f. Thobia
filio thobie: qd tenuit filiū anglī Raphaelis
rē. Sic historiam. Ideo dī Thob 6. Audi
me Thobia et osidam tibi qd pōt pualer
re demoniū: in eos qd plūgā ita suscipiūt
ut deam a se et a sua mente excludāt: et sue
libidini: ita vacent sicut equus et mulus:
qbus nō est intellectus: habet pātē demo-
niū sup eos. Ubi Hiero. 32. q. 4. Origo.
Adulter est in vore amator ardentior: et
in aliena qppe vore oīs amator turpis
est: in sua nūnius. Ideo primitus in prima
nocte non vtebant matrimonio: qd cōfite-
bantur et cōscabant: nec in. 2. sed in. 3. Ad
autē ante nuptias: si pnt rē. totum. Et no-
ta qd est pectū mortale cognoscere vorem
ante benedictionē nuptialē. Et qd initia
nō est bonū: ideo multa mala sequuntur:
quia diabolus noīe Almo deus interponit
se inter coniuges: ideo semp sunt in rē et
male contenti: qd ut dicit Leo papa. i. q. 1.
Principatus. Difficile est ut bono pagā-
tur etiam: ea que mala sunt inchoata prin-
cipio. Ideo consulo vobis ut confiteamini
anteq matrimonium contrahatis: alias pu-
to qd peccet mortaliter qui contrahit cum
mortali: qd facit iniuriam sacramento di-
uino et psequenter deo. Unde Lenit. 22.
His hō q accesserit de stirpe vīa ad ea q
psecrata sunt et q obtulerūt filiū israel dño
in quo est imūditia peribit coram dño.
CSecunda conditio quā debetis hēre est
dd

Unica prima post octauā epiphaniē

perfecta dilectio inter vtrum et uxorem. Unus amor prime hebdomade deberet semper durare in eis: et supportare se invicem: quia non est aliquis sine defectu. Unde Apostolus ad Gal. 6. Alter alterius onera portate: et sic ad. l. rñ. Prefertim autem vir debet supportare uxorem propter filios. Da similitudinē de gallina. que supportatur a pōno quicquid vociferet quā facit ouem: et licet multas in munditia faciat supportari propter oia que facit: quomagis debet supportari uxor defectuosa propter filios: Da exemplum de Socrate philosopho. Quis supportabat tantipem uxorem molestam: propter hanc cā. s. liberos procreationes: ut est apud Alulam gestum. Ideo Apostolus dat duo documenta: vnum viris et aliud mulieribus dicens. Mulieres subdite estote viris: sicut oportet in dño. Viri diligite uxores vestras et nolite amaritē ad eas Col. 3. Itē Eph. 5. Viri diligite uxores vestras sicut et ipse dilexit ecclesiam: et semetipsum tradidit pro ea: ut illā sanctificaret. Et hac similitudine nota duo. Primo quod vir debet salutem uxoris deinde rare et peurare eam oī instantia et labore: quia ipse pro sponsa sua ecclesia in cruce mori dignatus est. Secundo quod si uxor adulteratur et peniteat: cuius misericordia debet vir eam suscipere. Ideo Ierem. 3. Tu autem fornicata es cum amatoribus multis: tñ reuertere ad me dicit dñs: et ego suscipiam te. Et nota in auctoritate superiori. Subdite esto te: quia deus fecit mulierem non fecit eā subiectā viro: nec dñam viri: sed sociā eius. signum quia non de pede viri: neque de capite: sed de costa formauit eam: sed quia uxor huius peccati postea subdidit eam viro: quia proleptiam meretur amittere qui cōcessa sibi abutitur potestate. Et q. 3. Privilegius. Unde dicit ei de⁹ post petm. Sub viri potestate eris: et ipse dñabitur tui Gen. 3. Et id quando mulier vult dominari in domo: videtur peccare graviter: eo quod transgreditur mandatum dei: sicut qui transgreditur penitentiam a confessore sibi iniunctam. Deinde subdit Apostolus. Sicut oportet in domino: quasi dicat: in licitis et honestis tantum. Nota contra mulieres consentientes viris in his que petunt contra deum et.

Dic ut expedit. Tertia conditio est filiorum educatio: non solum in corpore sed et in anima eos instruendo. Nota quomodo mater debet instruere filium de sero et de mane: quando perit panem. Alloquū peccant parentes et deus in penam eorū perimit filios esse ingratos septis parentibus et. Unde quod scripsi in sermonibus de decem preceptis in. 4. Precepto. Ideo dicit Apostolus. Patres nolite ad iracundiam. sed docere filios vestros: sed educate illos in disciplina et correptione domini Eph. 6.

Quintum punctum est credentia supernaturalis: de qua dicit thema. Crediderunt et. In eum. s. sicut in verum deum. Dices tu. Et quid mirum est: viso tāo miraculo et? Valius miraculum sit quotidie in missa comertendo panem in carnem: et vinum in sanguinem: quod plus est quā mutare aquā in vinum: quia illud potest facere natura ut sit in vite: hoc autem non. Preterea illud facit ipse per se: istud autem per sacerdotem tanquā ministrum. Preterea in illo vino non erat ipse: sed hic sicut tanquā rex sub corona. Ideo si ex illo miraculo discipuli crediderunt in eū: multo magis et isto christiani debent in ipsam credere: et sine conditione explicitē adorare. Unde ps. 105. Tollite hostias. s. vos sacerdotes et introite in atria eius adorare dominum. s. vos populi in atrio sancto eius. Et o. 6. In corde dilatato tam vos sacerdotes quā populus. Ideo Jo. 20. Quia vidisti me thoma: credidisti. Beati qui non viderunt et crediderunt. Nota Beati. s. hic se per gratiam et in futuro spern per gloriam. Ad quam nos perducit ipse filius virginis in quem credimus. Deo Gratias. Amen.

De eadē officia de euangelio. Ser. 15.

De initium

ignora fecit Iesus. Jo. 2. Primo ad modum sartoris displicabo petiā pāni. Secundo scindas tunicas virtutum ad induendum animas vestras: quia virtutes sunt vestes anime. Ideo Apostolus.

lus. Col. 3. Induite vos : sicut electi dei sancti et dilecti viscera misericordiam benignitatem humilitatem modestiam patientiam etc.

Primo mensuretur petia panni euangelici. De historiam euangelii: quia ipse nondum predicabat: nec habebat discipulos: sed dicunt doctores et Glo. q. sponsum erat Jo. euangelista etc. Nota Quid mihi et ibi est mulier: August. et ponit subtiliter sed pro nunc non curat: sed surta expositio uem litteralem dicit Chrysost. Quid mihi et tibi qui sumus inuitati: ut prouideamus de vino: quia ad sponsum pertinet: tamen mater mea et quo uobis placet prouidebo. sed nondum venit hora mea. s. facienda miraculum. Ratio quia miracula sunt ad honorem dei: et quia delectus vini nondum erat notus hominibus: ideo magis uolens ipse satisfacere honori dei q. sponso: dicit. Nondum venit hora mea: tunc hoc intelligens mater uocatis seruitoribus dixit q. starent coram filio suo. d. Quodcumq. dixerit uobis facite etc. Ecce petiam panni explicat: modo faciam uobis vestes uirtutum quinq. ad induendum aias uestras.

Prima est modestia nuptialis.

Secunda clementia proximalis.

Tertia obedientia uniuersalis.

Quarta penitentia uirtualis.

Quinta continentia conjugalis.

Prima ergo uestis est etc. Hec est questio: quare Christus et uirgo Maria uoluerunt esse in nuptijs et etiam discipuli: ubi communiter sunt dissolutiones: quas Christus et uirgo et discipuli fugebant: maxime cum dicit Eccles. 7. Melius est ire ad domum luctus q. ad domum conuiuii: in illa enim finis cunctorum admonetur hominum: et uiuens cogitat quid futurum sit etc. Quid ratio: quare Christus inuit ad nuptias est: ut matrimonium sua presentia approbaret. Sciebat enim futuros hereticos quosdam nuptias reprobantes: sicut Tertianus et Martianus: ut dicit Beda i homelia etc. Ad argumentum in contrarium respondetur: q. in illis nuptijs non fuerunt excessus nec dissolutiones etc. Sed hodie sit contrarium: adeo q. si Christus ueniret non iret: quia omnia peccata ibi committuntur: et per consequens ueniunt ibi mali

ti demones. Primo est ibi superbia in ornatus pomposis etc. Ideo est ibi luxuria: qui est rex superbie. Job. 41. Leuitas ipse est rex super uiuersos filios superbie. Item est ibi auaritia: quia tot sunt uanitates: ga totam totum expendunt: et postea faciunt usuras: furta: rapinas etc. Quorum principia processit ex superfluitatibus que sunt in nuptijs. Ideo non uenit ibi Christus s. in amona. De quo ipse Mat. 6. Nemo potest deo seruire deo et mammona. Item est ibi luxuria in uicino: in tangendo: in audiendo cantus et sonos etc. Ideo non uenit ibi ipse: s. Almodens. De quo 2. ho. 3. Demonium noie Almodens. Item est ibi inuidia et meliori ornatu et pulchritudine: et hoc uixores sepius molestant viros ut faciant eis vestes sumptuosas: sed tu miser uir assere etc. Ideo dicas ei. Tu uis uellem fodratam de gualis et ego faciam tibi fodratas de catalais: et accipe baculum illius ligni q. est consanguineum oliue et tanget eas. Ideo uenit ibi Belzebub. De quo Luc. 11. In Belzebub etc. Verbum fuit indecorum contra Christum ex inuidia. Item est ibi ira et indignatio: quia mariti irascuntur contra illos qui respiciunt uxores suas. Etiam est ibi indignatio et ira: contra illos qui magis honorant unum q. alium: ideo est ibi Belzebub. De quo Iud. 9. Misit dominus spiritum pessimum etc. Item est ibi gulla: ideo ibi Belzebub. De quo ps. 105. Inuitati sunt Belzebub. Item est ibi accidia: quia non recedantur de deo: perdendo repus in illis uanitatibus et tripudijs: dimittendo missas et sermones: etiam quando surgunt de mane hinc caput graue etc. Et surgunt hora tertie Ideo est ibi Ashtaroth. De quo 1. R. 7. Asferre deos alienos de medio uestri Baalam et Ashtaroth. Ideo modo in nuptijs non uenit Christus nec uirgo Maria: sed demones. De his nuptijs que modo sunt intelligit auctoritas allegata. Melius est ire ad domum luctus etc. Sed iste nuptie de quibus sit mentio in euangelio fuerit honestissime celebrare. Ideo ad eas uenit ipse. Istud conuuiuium fuit file illi de quo 2. ho. 9. Cuius oes discipuli ante accesserunt ad conuuiuium sed cum timore domini nuptiarum conuuiuium exercebant.

ad q

Dominica prima post octauā epiphanie

Tercia vestis est clemētia proximalis: cui dicit ter. Desiciente vino &c. Usq; non hnt. Virgo marla ex pietate mora: dicit h verba. Si xps interrogasset eam: Mater & qd dicit vobis: Rndisset. Pletas cordis monet me. Et sic ex hoc inducimur ad habendam pſidentiam: erga pietatem virginis in necessitatibus nostris. Propter hoc ecclesia dicit sibi. Maria mater gratie: mater miſericordie &c. Nota hic exēplū: de illo q oīdie salutabat Mariam deuore dicēdo. Ave maria &c. Qui mortu⁹ fuit in peccato mortali. Cūq; demones vellent rapere animas eius: dixerunt angeli. Expectate vsq; quando detur snia a xpo &c. Nota quōd pctā sua fuerunt posita in vna statera: & Ave maria in alia parte statere: & virgo Maria apposuit manum & plus ponderauit. Et sic vrgo obtinuit q̄ suscitaret: & faceret penitentias &c. Ideo ecclesia dicit ad ipsas in hym. Monstra te esse matrem. Et hoc habemus instructionē de duobus. Primo q̄ cū magna pſidentia debemus sperare in virgine de sua ineffabili dulcedine & pietate. Secūdo debemus imitari virginē in hac pietate miserando pauperibus & eis elemosynam largiendo. Alias &c. Prover. 21. Qui obturat aurem suam ad elemosynā & clamorem pauperis: ipse clamabit & nō exaudiet. Sic pſactice. Fortasse credi pōt q̄ virgo Maria si habuisset pecunias: fecisset pauperibus: sed q̄ nō habebat recurrit ad potētiam dei: iuxta illud. 2. Paral. 20. Cū ignoremus qd agere debeamus: hoc solum habemus residuū. vt oculos nostros dirigamus ad te.

Tercia vestis dicit obedientia: cum dī in euāgelio. Dicit mater Iesu ministris &c. vsq; facite. Bene fuit necessaria ista admistratio: vt qñ dicit eis xps. Implete hydras aqua: forte dirissent. nos vnum petimus &c. Sic debemus obedire deo in omnibus: ly ignorācie nostre videant pcepta dei inuisa. hbi grā. Dicit xps Luc. 6. Quicūq; daret: nihil desperātes &c. Sed dicit vsu rarius. Hoc nō h̄y rōnē: q̄ de pecunia mea de qua alius pſicit quare nō possum recipere aliquid: Sed ista ratio nihil valet: q̄ dicit suam pecuniā: cum nō sit sua sed dñi: q̄ dñs est terra & plenitudo eius: orbis ter

rap & v. qui habitant in eo. Dñites vero sunt dispensatores. i. Cor. 4. Sic nos existimet hō &c. debentes reddere rōnē deo de oibus. Redde rōnē vſitationis tue Luc. 16. Deus aut qui est dñs nō vult q̄ aliquid recipiat vltra &c. Ecce q̄re dicit Quidcūq; dixerit vobis facite. Item pceptū dei est de virtute castitatis. i. The. 4. Nec est voluntas dei sanctificatio vestra: vt abstineatis vos a fornicatione. S; dicit Insuper. Cui ego facio iniuriā: si solutus cum soluta &c. Sed ista ratio nihil valet. Cui enim facit iniuriā si vnus fornicat eaz filia regis volente: nō rege: Sic & in pposito: sit iniuria xpo: qui est pater oīum mulierum. Vñ Mala. 2. Abominatio facta est in israel &c. Item de peccato molicele dicit: cui facio iniuriā: &c. Si pſceres calicem cōsecratum in sterquilinū cui facis iniuriā: Nonne deo: Sic & hic &c. Ideo dicit scriptura. Sciat vnusquisq; vestrū vas suum possidere &c. i. The. 4. Item deus pcepit q̄ nullus recipiat seu faciat vinctā de inimico: sed bene pōt quis psequi ius suū in iudicio &c. Reges quī nō habent maiorem: certis casibus possunt recipere vindictam sed nō alij. Quētas. Dicit deus. Vbi vinctā supple reseruabo &c. Ro. 12. Vnde. 23. q. 4. Guiliſarius. Et. c. 3. querelas. S; dicit superbus. Q vindicta est naturalis: q̄ fornicā vindicat se. Dicit similitudo de famulo regis qui in palatio regis coram eo nō recipit vindictam de inimico: alias displicet regi. Ita in pposito: totus mundus est palatium dei. Q israel q̄ magna est domus dei Baruch. 3. Et deus est vbq; pſens: q̄ dicit theologi q̄ ē vbq; pſentia: per potētiam: & per pſentiam. Celum & terram ego impleo dicit dñs Jere. 23. Ergo &c. Noli ergo disputare de pceptis dei. Sic & dicit lex: q̄ lex quantūcūq; dara tñ seruanda est. i. pſperit. ff. qui a qbus. Itaq; qd pñ elpi placuit: legis h̄y vlgorem. l. i. ff. de pñi. prin. Et tñ loquit in hoīe qui potest errare. Quāto ergo magis in deo q̄ errare nō pōt: q̄ veritas est: pñ. Indicta dñi vera iustitica in semetipsa. Et ideo noli disputare de pceptis dei. Nam ex disputatiōe Eue: de mandato dei venit tanta malā. Vñ qñ diabolus dixit Eue. Cur pcepit vobis

Eadē dñica de nuptiis ser.iiii. .xxvii. 27

dens tē: si Eua respondisset o proditor rationes petis de illo qui est ratio osum rō: nam: a cuius voluntate oia dependent: nō peccasset: & ideo recordemini de verbo vtriusque. Quodcumque dixerit vobis facite. **35** Eccl. 3. Iudiciū patris audite filiū dilecti: & sic facite ut salui sitis.

Quarta vestis ē pnia virtualis: cum dicitur Erant lapidee hydrice ser. 1. & 2. v. 3. Iudeos sicut in illa domo erant lapidee hydrice se. dare. Sic pō in domo sua. Ecclesia habet ser opera pnia in qbus lauantur nostre macule tē. Prima hydrice ē cōfessio: que nō ē sine gratia: ideo lauat aiam. De qua pō. 50. Sacrificium deo spūs contribulatus tē. Secda hydrice seu vas ē cōfessio: in qua lauantur aia quādo absoluitur a sacerdote. Quarta hydrice. Lauantur septies i **30** dāne tē. 4. p. 5. Item i. Jo. 1. Si cōfiteamur peccata nostra fidelis & iustus est: ut remittat nobis peccata nostra. Tertia hydrice ē afflictio pnia. s. ieiunium: qd lauat aiam: qā multi in afflictione acquirunt grāz quā prius non hēbāt. Ideo. 2. Paralip. 1. vlt. Tu autē dñe sū bonitatem tuam pmi fisti penitentiam remissionis peccatorum.

Quarta hydrice est oīo specialis. Vndam orandi ostendit nobis ep̄s Mat. 18. Nota Parabolam. Serue neq omne de dictum dimisi tibi: quoniam rogasti me tē.

Quinta est in iudicialis restitutio. Reddite omnibus debita Ro. 13.

Sexta remissio iniuriarū. Deus est in iudicialis in bonitate. Si ergo tu remittis iniurias alijs: si deus tibi non remitteret vinctores eam in bonitate: quod est impossibile. Ideo ep̄s. Si dimiseritis hoības tē. Mat. 6. v. 3. vestra. Ecce ser hydrice ordi te a pō in domo sua ad lauandum aias: tē. Lauantur mūdī estore Isa. 1. Et Mat. 4. Penitentiam agite tē.

Quinta vestis est continentia contagialis: cum dicit rhema. Hoc institum signorum sedet. Quare ep̄s voluit esse i nuptijs & eas honorare primo suo miraculo: dicit Beda q facere sibi consilium nuptiarū & matrimonium verum: est quando habet tres cōditiones. Prima conditio est q spōsi habeant rectam intentionem. s. celestiale: cogitando qd monet eos ad matrimonium. s.

ad finem generandi prolem: ad gloriā dei: & supplendam cathedram illam tē. Tunc enim benedictio dei. Sed qm mouentur intentione bestiali cogitando solum delectationem tē. ad malum finem veniet. Nota exemplum de illa puella Sarra filia Raguelis: quā multi duxerunt in uxorem rō: ne pulchritudinis & diuitiarū tē. De qua supra in sermone precedenti pte. i. in. 5. Vnde contrahi. matrimo. Acta qd diabolus suffocabat eos oēs tē. Ideo dicit angelus Thob. 6. Audi me & ostendam tibi q sunt qbus pōt pualere demonia: in eos q cōia glia suscipiunt: ut deam a se & sua mente eludant & sue libidini ita vacēt: sicut equus & mulus. qbus non est intellectus. habet sup eos demonium prātem. Ideo hodie matrimonia veniunt ad malum finem: quia vel non conueniunt: sed sunt semp in rixa & discordia: vel non hāt plem: vel si hābēt sunt stulti & infirmi: & ideo antiquis cōfitebatur: & die nuptiarū cōfitebant & stabāt per tres noctes continentes: sed mō facit sicut equus & mulus. Secda conditio est bona & vera dilectio inter eos. Si esset possibile amor: pme hebdomade oberet semp durare. Sed postq sunt sociati vir desp̄cit uxorem & uxor vult dñari. Et ideo dicit scriptura. Mulieres subdite estote viris sicut oportet in dño. Viri diligite uxores vestras Col. 3. Nota q debent seruire sicut mutua tē. Item mulier debet obedire viro nisi in his que sunt cōtra deū tē. Dicit ut expedit. Tertia conditio est ut curent nutrire plem euz timore dei. Multi solum curant q sint sani & induti. Dicit exemplum de illo q cum duceretur ad mortē fcidit nasus pīs dentibus tē. Ideo Eph. 6. Pīes nolite ad iracūdiā. s. dei puocare filios vros: sed educate illos tē. Deo Grās.

Eadē dñica de nuptijs. Sermo. 14.

De tertia nuptie

facte sunt in chana Galilee. Jo. 2. Nuptie dicuntur quattuor modis. Primo enim dicuntur nuptie ipse consensus matrimonialis: qui est ad lq

Eadem dominica

causa efficiens matrimonij. Hoc modo accipitur. **Hest. 2.** Insuper conuulsi preparari p magnificā cunctis principibus et seruis suis pro confusione et nuptijs **Hest. 2.** ff. de regu. iuris. Nuptias nō cōsuetus sed consensus facit. Dicuntur nuptie ipsa carnalis copula sequens matrimonij. Hoc mō **Gen. 29.** Tandē potius optatis nuptijs amorē sequētis prioris pūlit. Tercio dicuntur nuptie dotes que dant viro ad supportanda onera matrimonij. Hoc modo accipit **Ero. 21.** Prouidebit puelle nuptias et vestimenta et pū pudicitie nō negabit. Quarto dicunt nuptie ipm conuulsi qd in solēitate matrimonij fieri consuevit. Hoc modo accipit **Gen. 29.** Vocatis multis amicorum turbis ad conuulsiū: fecit nuptias. Et ita accipit hic. De istis ergo nuptijs erit sermo. Salutes virgo Maria et. Pro cōplemento sermonis exponit verba pposita quadruplī fm q quadruplex est differentia nuptiar. Primo sunt nuptie hystorice siue lterales. Secō sūt nuptie Tropologicē siue morales. Tercio sunt Allegoricē siue diuinales. Quarto sunt Anagogicē siue supernales. Primo ergo nuptie et. Iste contrahatur inter virū et vrorē. De qbus pētur in euāgelio: et fieri debent in chana galilee die tertia. Chana interpretatur zelus: et significat amorem q inter coniuges esse debet. **Eph. 5.** Viri diligite vros vestras sicut et xps dilexit ecclesiā: et tradidit semetipm pro ea. Et subdit. Viri vbet diligere vros suas ut corpora sua: q vorem suā diligit scipm diligit: debet tamē iste amor esse ordinatus sub deo et eius mādatis. Nō enī debet aliqd facere vir pro vrorē contra deam: nec econuerso: qd faciunt qdā et. Die ut expe dit. Ideo Hieron. et habetur in decretis. 32. q. 4. **Origo.** Adulter ingt est in suā vrom amatoz ardentior: in aliena qppe vrom ois amor turpis est: in sua nimis et. Salilea vero interpretat rota seu transmissio: et designat mundū qui semp est in rota. Unde mādus dicit a motu: qd semp mouet triplici motu. s. locali. Nā celi semp sunt in motu. Itē motu naturali corruptio nis et generationis: et qd hodie viuimus et eras morimur et corripimur. Item motu

spiritali seu morali: quia voluntates: desideria: et passiones humane mutantur. **Job. 14.** Homo natus de muliere breui viuens tempore: replet multis miserijs: qui quasi flos egreditur et conteritur et nunq in eodem statu permanet. Sic et bona temporalia. s. dignitates: officia: honores: glorie: regna: pompa: diuitie semper sunt in motu. Unde versus. Omnia sunt hoīum tenalpendentia filo. Et subito casta que valere ruunt. Quidus in lib. 4. de ponto. Item Boetius. Quid me felices totiens tactastis amici: Qui cecidit: stabili non erat ille gradus. Igitur q nuptie sunt in Salilea designant q nuptie solum in vita presenti et in mundo isto durant. post mortem vero solatur vinculum nuptiale. **Ro. 7.** Que sub viro est mulier viuente viro allegata est legi. Si aut mortuus fuerit vir: soluta ē a lege. De hoc in. c. penul. et si. de secundis nuptiis. Et ideo dicunt Theologi: Canoniste: et legiste: q si vir mortuus resurgeret: non tenece recipere illam que dum viueret fuerat vroz sua: nec econuerso. Ratio est: qd matrimonium per mortem dissoluitur: ut dictus est. Et in Auten. de nup. §. Deinceps **Col. 4.** Obligatio autem semel cōtracta nunq reuocatur. Quis res. §. Treas. ff. de solutio. c. Queris. de cōse. di. 4. ergo et. Secus autem est in alijs sacramentis conferentibus caracterē: cuiusmodi est baptisimus: crisma: et ordo: quia talia non sunt iteranda post mortem: si resurgeret baptizatus: cōfirmatus: vel ordinatus. Rō differentie est: quia illa imprimunt caracterem in anima indelebilem: qui fundatur in ipsa essentia anime: sed matrimonium nō obligatio enim que ex matrimonio oritur et vinculum matrimoniale sunt ens rōnis fundatum sup corporibus coniugum. Unde eis corruptis corrumpitur simul et ipsa obligatio et vinculum matrimoniale. De his nota per Jo. an. et alios in. c. Fraternitas de frigi. et malef. Sili et post resurrectionē generalē corpop si vir habuisset plures vros vel econuersos: nullam erit matrimonium. **Mat. 22.** In resurrectione neq nubent neq nubentur: sed erunt sicut angeli dei in celo. Ecce ergo qdō iste nuptie sunt in Chana galilee. S; dicit chana: qd die tertia facte sunt. Per tres

dies significantur tria bona matrimonij:
in quib⁹ consistit essentialiter matrimoniu:
presertim in triplici dono.

Prima dies est bonum proles.

Secunda est bonum fides.

Tertia est bonum sacramentum.

Ad hunc principalem finem institutum
est a deo matrimonium in paradiso terre:
sibi. Gen. i. Crescite et multiplicamini. Vel p
illa verba. Nunc osce ossibus meis Gen.
2. c. in si. Et nota in. c. vno de voto lib. 6.

In hoc verum est. Si coniuges sunt poten
tes prolem facere: et intendunt coniungere
ut conjugales. Si vero impotentes sunt ad
prolem: possunt aliam finem honestum in
tendere: puta finem evitande fornicationis:
si saltem sunt potentes ad actum carnales:
sicut contrahunt senes. Vel etiam si non ad
hunc actum potentes sunt: possunt intende
re finem sicut cohabitantes in simul ut fra
ter et soror: communicent sibi mutua servitia
et auxilia: ut in. c. Consultationi de frigiditate.
Similiter etiam si potentes sunt masculus
et femina ad prolem generandam: non tñ
intendant contrahere propter prolem: quia
non intendunt cohabitare sicut conjugales:
sed sicut frater et soror: possunt aliā finem
intendere: sicut fuit matrimoniu inter Vir
ginem et Ioseph. Inter quos fuit vep ma
trimonium: quia non esset inter eos int
tio saltem explicita prolem generandi: p
sertim ex parte Virginis gloriose. Luc. i.
Quomodo flet istud qñ virum non cogno
sco: Et habetur in decretis. 27. q. 2. Beata
maria. Ex quo patet q intentio ad prolem
non est de essentia matrimonij: neq; explici
ta neq; etiam implicita: sicut probatur. c.
Constitutum de sponsali. Quia si intentio non
habendi prolem exprimitur per modū tar
pis conditionis nihil valeret matrimoniu
propter prohibitionem legis canonice. De
qua in. c. ultimo de condi. appositis.

Secus dies. e bonū fidei qñ habet duos
actus. Primus est affirmativus ut. si vir
et vxor: mutuo sibi debita reddat. i. Cor. 7.
Utrū vir debita reddat: sibi et vxor viro.
Ubi si petat debita vir et in die isto debet
vxor reddere ei: si vir mori⁹ dultiter nolit
abstinere. Secus actus e negativus: ut cō

altero vel altera non polluitur: neq; ducat
aliū virum vivente primo: et e converso etc.
Quia si fuerit vir absens per quadriennū
causa captivitate vel peregrinationis quin
immo quocunq; annorum numero fuerit
vir absens: non debet vxor aliū virum
ducere: nisi certum nuntiū recipiat de mor
te viri. Ut probatur in. c. In presentia de
spons. Quamvis olim de iure civili. ff. de p.
L. aliter fuerit ordinatum: ut in. l. Utrū
res. ff. de divoz. Et. L. de repudijs. l. Utrū:
q leges sunt hodie etiā de iure civili reuo
cate: ut i. Auzen. Hodie. L. de repu. que su
mitur ex corpore Auzen. ut liceat matri et
auie. §. Quod autem Coll. 8. Sed adhuc
per istos duos dies non pfectur matrimo
nium: quia possent esse intentio proles et
oblio ad fidem etiam inter cōcupiscentias.
Requiritur ergo. Tertia dies que sequitur.
Tertia ergo dies est bonum sacramentū: et
accipitur hic sacramentum pro inseparabi
litate: non autem pro ipso sacramento ma
trimonij: quia sic non est bonū: sed est sub
stantia matrimonij. ut notat. 27. q. 2. Om
ne. Est autem notandum q quadruplex
inseparabilitas debet esse in matrimonio
ad perfectionem ipsius. v. inseparabilitas
animorum: corporum: habitationis. et vin
culi. Prima est animorum: que est de es
sentia matrimonij quando contrahunt. De
bet etiam esse coniunctio animorum in ma
tuo amore. Vide alibi. Secunda est cōstan
tialo corporum: de qua dictum est antea in
alio sermone. Nec coniunctio potest sepa
rari per adulterium alterius coniugis. De
divortijs. Et istis. Et. c. Significasti. 27. q.
2. c. Agathosa. Tertia est coniunctio vin
culi matrimonialis: et hec est inseparabilis
nisi per mores naturalem: si matrimonium
est consummatum: si vero non sit consummatū
est separabile p ingressum religionis: que
est mors spiritualis. De cōnerh. consu. Ue
ruz. Et. c. Ex publico. Unde alia causa nec
papa posset dissolvere secundum theolo
gos. De quo videtur casus in. c. Exgre.
et ibi per. do. Abba. sic. de cōnerh. consu.
gatorum. Canoniste tamen dicunt contra
rium: quorum opinio videtur probari in
dicto capitulo. Ex publico.

Eadem dominica.

Quarta plunctio ē habitationis: qz de-
bent simul habitare vt matua sibi ſeruitia
reddat. Ergo quattuor punctiones debet
eſſe inter puges: ad hoc vt matrimonium
eoz ſit ſanctū. Dñr autē iſta tria bona dles:
ppter lucem gratie: q pferē in matrimonio
ſidelium. Nam cum matrimonio ſidelium ſit
ſacramentū none legis. ſequit q ex eo con-
ferē gratia inſtrumentaliter: qz ſacramentū
ē inuiſibilis grē viſibilis forma: cuius ima-
ginē gerit ⁊ cauſa exiſtit. Uñ ſacramenta
noue legis ſunt: ⁊ ſigna ⁊ cā gratie: ad diſ-
ſerentiā ſacramentoz veteris legis: q crāt
tñ ſigna gratie. vt notat magſ ſen. i. 4. di. i.
Et ppter hoc rep: obaſ opinio quorundā
canoniſtarū qui tenent parrum: vt notat
Glo. e. Significatē. Qui matrī accē. poſ.
Dicunt enim q in matrimonio nō pſertur
gratia: allegantes duas rōnes. Prima ē q
in matrimonio interuenit pecunia. ſ. dos. ſz
per pecuniā nō pſert gratia: qz pecunia ē
parraria gratie. Acj. ſ. dixit Petrus ad Sy-
monū magum. Pecunia tua tecum ſit in
pditione: qm donā dei exiſtimasti pecuniā
poſſideri. Secda rō: qz matrimoniu ē cōe ſi-
delibus ⁊ inſidelibz. De diuoz. Sandem.
Et de plan. ⁊ affini. de inſidelibus. Inſide-
les aut nō ſunt capaces gratie: qz ſine fide
ipoſſibile ē placere deo. Heb. xi. Sz ex pdi-
ctis pz: qd expoſitio ſine oppoſitio iſta ē cō-
traria veritati: ⁊ ſignat in hoc euāgelio:
i quo dicit q ſaluator honorauit nuptias
triſtelis bono: e. ſ. primo per exhibitionē ſue
preſentie. Secdo per oſſionē ſue potentie.
Tertio p inuſionē vere credentie. Per
qz dñr intelligi q qñ matrimoniu euz dei
timore ptabit chriſtus venit ad puges p
gratiā: ⁊ quertit aquam pceptiſſetie carna-
lis in vinū charitatis: p quam fides viuē
q prius fortaſſe mortua erat. Nec obſtant
rōnes in parratū allegatē: q ad primā di-
co q pecunia nō interuenit ppter ſacramē-
tum matrimonij: ſed ppter matrimonij onera
ſupportanda: ppter que licent qz ea q
alias nō licerent. Sicut pz in ſimili. Nam
ppter onera mati monij licitū ē genero ac-
cipere fructus pignozis ultra ſortem in pñ-
cipale ſine vltio vſurarie prauitatis: qd ali-
as nō liceret: qz fructus pignozis regularit
cōputant ſo ſortem. Probaſt hęc ſen. dñr

lubriter. Et. e. i. de vſuris. Ad ſecdam rōnē
dico q matrimoniu inſidelium nō ē ſacra-
mentū qñ ſit verū matrimonium: quia
baptiſmus ē ſanctū ſacramentū ⁊ fundā-
mentū: vt in. e. Veniens. de pſby. nō bap-
t. Et i. e. i. de Cogn. ſp. lib. 6. Et iſ nec mirū
ſi gratia ex eo nō pſert. Amplius dico q
in matrimonio ſidelium nō pſerretur gra-
tia: ſi puges ſe nō diſponunt ad gratiā re-
cipiendam: qz actus actiuoz ſunt in patie-
te diſpoſito. Et ideo debent puges ſe cum
reuerentia preparare: cum intēdunt ptabe-
re matrimoniu: ſpūſa ſ. pditione peccato-
rū: pſeſſione ⁊ ſatiſſactione ⁊ c. Alioqñ non
ſolum nō pſertur eis gratia: qñimo ⁊ labo-
lino noie Almodens ſup eos accipit pote-
ſtatē ex iuſſo dei iudicio. Uñ dicit angelus
Raphael thobie. Audi me ⁊ oñdam tibi q
ſunt qbus preualere pōt demonium: in eos
q pugiū ita ſuſcipiūt: vt deū a ſe ⁊ a ſua
mente excludant ⁊ ſue libidini ſua vacent
ſicut equus ⁊ malus quibus nō eſt intelle-
ctus: hz poteſtatē demoniſ ſup eos Thō. 6.
Secda nuptie ſunt Tropologicę ſine mo-
rales: que ſunt inter deum ⁊ aīam fidelem.
De quibus ſec. 2. Spſ ſabo te mihi in ſi-
de. Iſte ptabat die tertia. i. tribus virtu-
tibus theologiceis. ſ. fide: ſpe: ⁊ charitate
informata. Et ideo ſignat in Chana. i. in
yelo amoris diuini celebrant. Unde apłs
i. Cor. 6. Qui adheret deo vnus ſpūs eſt. i.
Jo. 4. Deus charitas ē: ⁊ q manet in cha-
ritate in deo manet ⁊ deus in eo. Si enim
aliqs haberet fidem: nō adhuc ptingitur
cum deo: qz fides pōt eſſe informis. Sicut ē
in demonibus. Jac. 2. Demones credunt ⁊
premiſcunt. Idem ē in ſpe. qñ nō ſit p-
prie ſpes ſine charitate ſed pſumptio: per
charitatē ergo vñtur hō deo. Hęc ratioe
apłs dicit q charitas ē excellentior fide ⁊
ſpe. i. Cor. 13. Nunc manēt fides: ſpes: cha-
ritas tria hec amatoz horū ē charitas. Di-
cant aut ptabi in Galilea. i. in mundo ſeu
vltā pſentia: qz poſt mortem nō ē ſtatus ac-
grendi charitatē: qz nō ē homo tunc in ſta-
tu merendi. ſs. Ideo quertit populus me-
hic. Et iſte nuptie morales ſignat p pſun-
ctionē animoz inter puges carnales: vt in
e. Debitum. de bigamia.
Tertie nuptie ſunt allegorice ſine dubi-

de sig. lepre p. vii. ef. e. 7 de il. cu. ser. xv. xxix.

nales: que p̄trahant inter xpm 7 ecclesiā. De qbus dicit Mat. 22. Simile factū ē regnum celoz hōi regi qui fecit nuptias filio suo 2c. Iste p̄trahunt die tertia tēpore gratie. Sunt enī tria tēpora: q̄i tres dies. Primū tps fuit legis nature: 7 duravit ab Adam vsq; ad Moysen: q̄i hoies nō habebāt legē scriptā: sed vīuebāt fm legē naturalis rōnis. De quo Ro. 2. Cū enī gētes que legē nō habēt naturaliter ea que legis sunt faciūt 2c. 2c. Signatū est sup nos laumen vultus tui dñe. Sc̄z fuit tps legis scripte: 7 duravit a Moysē vsq; ad saluato rem nostrū Iesum xp̄istū. Tertiū ē tps legis gratie. a xp̄isto vsq; ad finē mundi. Ro. 1. Ter per Moysen data ē: gratia 7 veritas p̄ Iesum xpm facta est. Hec ergo tēpore fuerant p̄tracte nuptie iste in thalamo vteri h̄ḡnō 7 p̄sumate in cruce. Jo. 19. Cōsamarū ē. Hec signant Hester. 1. vbi dī q̄ Alsuernus. 3. Anno iperj sui fecit grāde pululam cūctis principibz 7 pueris suis forissimis. Alsuernus interpretat beatitudo eius: 7 significat deum q̄ ē nostra b̄tudo. Per tertiū annum designat tertiū tēpus. i. gratie. Dicit aut in chana. i. in yelo 7 amore: q̄ cū p̄ncipalis incarnationis filij dei fuit amor. Jo. 3. Sic deus dilexit mundū: vt filiū suū vnigenitū daret. Ideo dicit filius dei p̄ceptus de sp̄i sancto: q̄ ē amor patri 7 filio. Itē i Galilea. i. in mōdo. Vel ad lram: q̄ in Nazaret ciuitate galilee fuit p̄ceptus filius dei. Iste nuptie designat p̄p̄tionē corp̄: que ē inter plures carnales: vt in. c. Debitus de bigamis. Eph. 5. Sacramentū hoc magnum est: ego autem dico in xp̄isto 7 ecclesiā.

Quarte nuptie sunt anagogice sue supnales. De istis dicit Apoc. 19. Beati q̄ ad cenā nuptiaz agni vocati sunt. Itē Mat. 25. Que parare erant intraverunt cum eo ad nuptias. Nota Que pate erant. Regitur ergo p̄paratio ad hoc vt intrare valeam⁹ ad nuptias vite beate: 7 illos q̄ nō curāt se p̄parare dicētes. Nūc sum p̄filius ad dānationē: aut p̄destinatus ad salutē: 7 utroz casu nō requirit p̄paratio: quia aut erit inuitis p̄paratio si p̄scētus sum: aut supflua si p̄destinatus: q̄ p̄scētia 7 p̄destinatio vīlūa mutari nō pōt. Et

cum isto errore transcentes: a diabolo mirabiliter obcecant. Sc̄z q̄ro ab eis quare rōtionē istam nō faciunt circa vitā istam p̄sentem. Nā determinatū ē tempus vite. Job. 14. Cōstituiſti terminos eius q̄ p̄teriri nō poterunt. Cur ergo p̄parant se: comiendo: comedendo: bibendo: pestes fugiendo: medicos p̄sulendo ad diu vīuēdū in vīta mortali: 7 non p̄parant se ad beate vīuēdū in vīta eternali? Deceptio magna est ista. Itē requirit p̄paratio. Iste aut nuptie die tertia celebrant. Prima dies est vīſio r̄i dñs fidel. Secūda tētio respōdens sp̄el. Tertia ē fructio: in qua p̄ficiant nuptie iste. Et hec r̄idet charitati. de ista vītima die dicit in ps. 83. Mellor est dies vna in amicis tuis sup millia. Contrahit aut i chana. i. amore. Jere. 1. In charitate perpetua dilexi te: ideo attraxi te miserans. Et q̄ beatitudo ē amorē p̄fici. Galilea interpreta tur trāsmigratio 7 de gnat q̄ beatitudo p̄fecta nō pōt haberi: nisi ala trāsmigret de vita p̄sentis. Ero. 33. Nō me videbit homo 7 vīuet. Rogemus ergo de mīſa vt ne ad has nuptias perducere dignetur.

Deo gratias Amen.

Edifica tertia post octauā ep̄phonie de significatione lepre per. vii. eff. eius 2c de illius curatione.

Sermo. 15.

Lce lepro

sus veniens adorabat eū. Mat. 8. Pro declaratiōe themat̄is moralis 7 materie introductione: est notā

dum: q̄ in sacra scriptura xps multipliciter notat fm diuersas suas excellentias. Et inter cetera nomina vocat medicus: ad quē dē p̄bat ratio 7 auctas. Ratio ē ista: q̄ ille dicit bonus medicus q̄ h̄z theoricas in intellectu: 7 practicas in ope. Primo q̄dē theorica. i. scire p̄p̄ietates herbarū 7 lapidum 2c. 7 quō debent infirmitatibus applicari. Secūdo practica in opere. Alias nō esset bonus medicus. si non h̄z ista duo 2c. Qd aut xps habuit ista duo nemo est q̄ ne sciat. Habuit enim p̄mo sciam. Qui enim melius scit p̄p̄ietates rerū: q̄ ille q̄ creauit eas: sōns sapiētie verbi dñi. Secūdo habuit practica: q̄ a principio mūdī vsq; nūc

Unica tertia post octauā epiphaniē

semper practicauit. Et Dauid non medicus sed ipse gratias agebat de sanitate recepta. d. *Confide anima mea domino. Ps. 124.* Quia saluauit omnes infirmitates tuas. *Ps. 102.* Fiat ergo ratio. Quicumque habet bene theoreticā et practica, est bonus medicus: ipse habuit utrumque. ergo et. Quicquid ipse respiciet quod ait. Non est opus valere. *Idem.* medicus. Sed male habetibus. *Mat. 9.* Dic practice historia illam. *Item Luc. 5.* Non egent qui sani sunt medico: sed qui male habet: quia unus ipsorum erat infirmus de superbis: alius de auaritia: alius de luxuria. Et ideo bonum erat quod christus medicus sit inter eos dicit. *h. Glo.* *Aug.* Magnus ad nos uenit medicus: quia magnus per totum mundum ubique facebat egrotos. *Item Ps. 106.* *Idem.* sit uerbum suum et sanauit eos. Patet ergo ratio: et ante: quod ipse est bonus medicus: nec solus ipse christus: sed etiam apostoli eius ab ipso docti fuerunt magni medici. *Mat. 10.* In nomine meo demonia eicient: serpentes tollent et si mortiferum quid biberint non eos nocebit: super egros manus imponent et bene habebunt. *Idem.* ergo leprosus uenit ad eum. et. ut dicit in themate. In quo duo ostendunt.

Primo nostra infirmitas spiritalis. Ecce leprosus.

Secundo nostra sanitas mundialis. Uenit. ad. eum. Quantum ad primum. Nota quod lepra est infirmitas corporalis habens sepe magnos defectus: per quos signantur peccata mortalia et sunt isti tres.

Primus est corporis inflatio: per quem signatur superbia.

Secundus est firus accensio: per quem signatur auaritia.

Tertius est contagiosa affectio: per quam signatur luxuria.

Quartus est humidi radicalis consumptio: per quam signatur inuidia.

Quintus est fetida hanelatio: per quam signatur gula.

Sextus est rauca locutio: per quam signatur ira.

Septimus est membrorum debilitatio: per quam signatur accidia.

Primus defectus est corporis inflatio: per quam significatur superbia que inflat.

Et homo cogitat excellentiam suam: et ge-

neris. Parentum et aliorum dicendo. Ego sum tantorum parentum filius. Sed falsum est. Et solus. Quidam. *Idem.* de ponto lib. 1. Si modo non esset: nec clarum nomen aliorum. Sed probitas magnos ingenuos facit. *Iuuenalis Satyra. 8.* Tota huiusmodi veteres exornat undique cere. Alia: nobilitas sola est atque unica fortis: vel cogitando dignitatem suam: vel parentum discendo. Ego sum et huiusmodi: vel capitaneus vel eques. et. vel cogitando diuitias vel sciam. Quia sceleris inflat. *Idem.* *Cor. 8.* Vel quod deterior est de gratia superna: quicquid superbit et homo: et de bonis operibus. *Aug. in refulgula.* In malis operibus ingratas exercetur ut fiant: superbia etiam bonis operibus inflat ut pereant: et quid potest dare pauperibus et pauperem fieri: si anima misera superbiore efficit: diuitias pretendo quod fuerat possidendo: Sed pro illos qui superbiunt de presentia et dignitate: specialiter dicit in sacra scriptura. *Iudicium durissimum his qui presentant fieri.* Ergo enim pedit misericordia. Potentes autem potenter tormenta patientur. *Sap. 6.* Nota durissimum in superbiis: durum sit iudicium cuiuslibet qui moritur: cui dicit ipse redde rationem uilicationis tue. *Item Luc. 12.* de cogitatione: locutione: et operatione. Durius fiet iudicium illis: qui non solum de persona sua: sed etiam de sua familia: et de domo sua reddent rationem. Sed durissimum fiet plaris et rectoribus: qui non solum de se et de domo sed etiam de omnibus subditis et uasallis tenent reddere rationem. Vel dic quod durum iudicium fiet ex eo quod male intrauerunt: durius ex eo quod male uicerunt: durissimum ex eo quod male gubernauerunt. Uide in sermone de beato Blasio. Jam uidebis quod prelati hodie curant. Contra superbos facit: quod quicquid homo habet a deo habet. Cur ergo extollit contra deum? *Idem.* *1. Cor. 4.* Quid habes quod non acceperis? Si autem acceperis quid gloriaris quasi non acceperis?

Secundus defectus lepre est firus accensio. hoc significat auaritiam. Unde uersus. *Iuuenalis est.* Crescit amor numi quantis ipsa pecunia crescit. *Ware.* Cetero in paradiso. Nunquam expletur neque satiet cupiditatis firus. *Præterea in epistolis lib. 1.* Semper auarus eget. Est enim auarus in-

saturabiliter oibus rebus insaturabilis. Nam sicut dicit Salomon Prover. 30. Tria sunt insaturabilia. scilicet infernus: os vulue: et terra sitiens: que nunquam faciat aqua. Quarus autem est insaturabilior: quam infernus: qui postquam erit plenus. scilicet post vniuersale iudicium dicit sufficit. Quarus autem quanto magis est plenus tanto magis est cupidus. Prover. 27. Infernus et perditio non replebuntur: si mille et oculi hominum insatiabiles. Item Ecclesi. 5. Quarus non implebitur pecunia.

Secundo auarus est insatiabilior: quam os vulue. scilicet carnalis concupiscentie: que in homine senescit: dicit sufficit. Auaritia enim in homine senescit non senescit: potius iuuenescit. Hieronymus. Cum cetera vitia senescant in homine: sola auaritia iuuenescit. Tercio auarus est insaturabilior: quam terra sitiens: que dicit sufficit quia est magna inundatio aquarum. Si ignis auaritie nunquam dicit sufficit. Nec in homine diuitijs plenus: nec in homine inuenterato: nec in homine supra pleno Ecclesi. 23. Anima calida quasi ignis ardens non extinguitur donec aliquid gloriatur. Item Baruch. 5. Qui argentum thesaurizant et aurum in quo possident homines: non est finis acquisitio eorum. Ratio est quare auarus nunquam faciat: quia facit ex solo visu vini vel aque sitiens non saturatur: quia non intrant in stomachum: sic nec pecunia intrat in animam: bene replet capsam: replet hursam: sed non animam. Ideo Ecclesi. 5. Auarus non implebitur pecunia. Et qui amat diuitias fructus non capiet ex eis. Nota fructus. scilicet satisfactio. Hieronymus. Quaro tam deest quod habet quam quod non habet. Ista est ratio: quare hodie quanto sunt maiores diuites vel diuites: tanto sunt maiores usurarii vel raptores: et tamen non possunt. Nota exemplum: de pirata capto ab Alexander rege. Alexander autem erat ita cupidus quod cum semel audiret opinionem Democriti philosophi ponentis quod infiniti erant mundi spirantes ait. Denique mihi quod adhuc non potui habere unum de illis. Hoc dicit quod non erat adhuc satiat. Illi ergo solus satiantur qui nihil terrenum concupiscunt: sed ad superna fluenta fontis vite suspirant Io. 4. Qui biberit ex aqua hac sitiet iterum. Qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei non sitiet in eternum. Valerius. Omnia nimium habet qui nihil concupiscit.

Tertius defectus lepre est contagiosa affectio: quia inficit cohabitantes: quia est morbus contagiosus. Nota hic de domo fetida leprosis extra muros ciuitatis et significat luxuriam. I. Cor. 5. Modicum fermentum totam massam corrumpit. Unde Christus. Una infecta pecus inficit omnes pecus. Et illud. Morbida facta pecus. totum corrumpit ovile. Item Ecclesi. 5. Qui tetigerit plebem inquinabit ab ea. Nota hic contra meretrices que sunt in hospitibus: vel extra lupanar: quia sunt occasio ruine multorum. Lupanaria contra bene sustinentur propter maiora peccata vitanda. Vnde Augustinus. Aufer meretrices de mundo et totum turbabis libidine: sed in particularibus domibus non debent permitti: sicut nec lesprosi cum alijs permittuntur habitare.

Item. 5. Precipe filiis Israel ut eiciant de castris omnem leprosum. Ad idem facit quod legitur. Leuit. 15. Quia ergo luxuria est contagiosa: ideo debemus fugere conuersationes luxuriosorum: sicut et leprosum: ne inficiamur. Ideo dicit propheta. Egredimini de medio babilonis populus meus ut saluet unusquisque animam suam ab ira furoris domini: et ne forte molestat cor vestrum et timeatis auditum qui audietur in terra. Iere. 51. Ex quibus verbis habet quod ille qui vitat malas societates quattuor mala vitat. Primo anime sue perditionem. Quod non est dicit ut saluet unusquisque. a. scilicet quia sepe boni inter malos animas perdunt. Secundo. Cum peruerso peruerteris. Secundo vitat diuinam indignationem: quam sepe incurrunt qui inter malos habitant. 2. Paralipo. 19. Mis qui oderunt dominum amicitia fungentur: et idcirco iram domini merebuntur. Et hoc vero cum dicitur: ab ira fu. dicitur. Tercio vitat mentis emolitionem: quia sepe habitantes cum malis a virtutum rigore molestantur. Hoc notatur cum dicitur. Ne forte mol. cor. ve.

Quarto vitat diabolicam tentationem: quia sepe diabolus pervertit bonos per malos. Hic nota. cum dicitur. Ne forte timeatis auditum rege. Iste auditus est diabolica suggestio: quam per malos exercet diabolus. Quartus defectus lepre est: quia consumit humidum radicale in quo consistit vita humana. Sicut lumen durat in lampade quod durat oleum quod paulatim

Dominica tertia post octauā epiphanie

Edumitur ab igne: et significat inuidiā que
edumit charitatē: in qua p̄sistit vīta gr̄e.
1. Jo. 3. Nos scimus qm̄ translati sumus de
morte ad vītā. qm̄ diligimus fratres: q nō
diligat manet i morte. Hoc petri maxime
facit hoīes filios diaboli: cui p̄puz petri
est inuidia: qā inuidet nobis. Sap. 2. Inui
diā diaboli mors introiit in orbē terrarū.
Imitant aut illam: q sunt ex pte illius. Ad
Idēz facit. xl. q. 2. Eliso. Unde sicut ex cha
ritate cognoscitur vere discipulus christi:
sicut illud. In hoc cognoscent oēs q disci
puli mei eritis: si dilectionē habueritis ad
inuitem Jo. 13. Sic vere discipulus diaboli
esse cognoscitur: qui marcescit inuidia.

Quintus defectus lepre ē: q reddat ha
nilitatem fetidā: et totū corpus facit fetidū
Propterea dicit Leci. 13. Qd leprosus ha
beat os veste tectum: et significat gulosum
qā habet hanelitatem fetidam ppter corru
ptionem cibi et potus. Nota q cibus vt p
ficiat debet hē tres digestionēs. Primā
in olla. Sciz i ore masticādo. Tertiā
in stomacho: aliter corrūpitur intus et gene
rat multas infirmitates in corpore et in aīa.
Nota q a p̄ncipio mādī. scilicet ab adā vsq ad
Hoc fluxerunt plusq mille et quingenti anni:
et hoīes nō comedebāt carnes neq p̄sces:
sed solum fructus et bibebāt aquā: et sic vi
uebant longissima tpa: vt habetur Gen. 3.
Post vero diluuiā qd destruxit fructus et
aqua gentes inceperūt comedere carnes
et p̄sces: et comedebant semel in meridie: et
bibebant vīnū. Tunc fuerūt dies hoīs cē
tum viginti ānor: vt p̄tetur Gen. 6. Deinde
tpe Dauid inceperunt hoīes cenare et tunc
fuit diminuta vīta hoīs. ps. Dies annorū
nostrorū in p̄p̄is. 70. annis rē. Et paulatim
pluries comedēdo in die minuitur vīta ho
mīnū. Ideo xps. Attendite ne grauentur
corda vestra i crapula et ebrietate Luc. 21.
Nota exēplū de Alēxandro eunte ad Bāg
manos: q longo vinebant tpe rē. Vnde qd
sc̄ip̄i post festū trinitatis f̄m̄de. 45. qu
incipit. Virtus de illo exibat rē. pte. i. rē. i.
Nota q gulla pōt offendere. 5. modis sicut
ponit Greg. sup Job. et habet in decretis
de conse. di. 5. Quinq modis rē. Qnī con
tinentur in hoc versū. Prepropere: laute: ni
mis: ardentē: studiose

Sextus defectus lepre est: qā facit vocē
raucā: et significat iram: qā iracūndus semp
loqtur inordinate et rauce et cōfuse: qā ira
impedit intellectum et p̄p̄s os. Vñ p̄p̄s
Latons. Impedit ira aīum ne possit cer
nere ver. Itē ira facit hoīes irasci et clama
re: ex quo fit raucus: loq̄ ergo iracundus
inordinate: rauce et confuse. Primo p̄tra
deum: iurando: et blasphemādo. 2º p̄tra
p̄mā minādo: infurando: detrahendo.
Nota cōtra petri blasphemie vel p̄t erpe
dit. Ideo Thob. 13. Dñe maledicti erunt q
contēpserunt te: et condēnati q blasphemā
uerunt te. Nota tria remediā et corrigendū
hoc petri blasphemie. Primū p̄tinet ad
parentes: vt corrigant filios: ne furent rē.

Secūm ad seip̄os: vt qlibet ponat sibi le
gem sicut ille q quotiens iurabat ponebat
in bursa duos denarios p̄ elemosina.
Tertium p̄tinet ad rectores coitatum: vt
faciant ordinationem cum certa pena rē.
Sicut fecit beatus Rodolcus Rex Fran
corum rē. Ideo dicit Ap̄ls. Irascimini et
nolite peccare: sol non occidat sup iracū
diam vestram Ep̄e. 4. Nota Sol. rōnis
Vel fm̄ Glo. i. Deus ne per irāz quasi per
mortem interpositam obscuraret vobis.

Septimº defectº lepre ē q debilitat mē
bra corporis ad opandum: et significat ex
hoc petri accidit: p̄ quam homo redditur
inutilis ad opandum meritorie: qā licet of
fcurrat per mundum opādo continue pro
lucris terrenis: vel alijs factis mundanis:
tñ ociosus dicitur si in sero nullum lucrum
portat ad domum. Nota similitudinem de
seruo: qui nullum lucrum portat ad domū
veniens de foro: iudicabitur ociosus: licet
tota die laborauerit. Sic in sero mortis rē.
Declara. Et vīde in officia septuagesime in
sermone qui incipit: Quid hic statis tota
die ociosi. Ideo dicitur Sap. 3. Fama est
spes illorū et labores sine fructu et inutilia
opa eorū. ps. Dormierant somnum suum: et
nihil inuenierunt. o. vi. di. in. ma. snis. Hoc
autem non intell. gunt hoīes mundani: sed
in inferno damnati tunc intell. gent. Vñ
de clamabant viulantes et p̄ angustia
sp̄ritus gementes. Laxati sumus in vīa
iniquitatis et perditionis: et ambulau
mus vīas difficiles: vīam autem domini

ignorantibus: quid nobis p̄fuit superbia: aut diuitiā: facientia quid p̄tulit nobis: transferunt oīa illa tanq̄ ymbra 1ē. Sap. 5. Eoducto de bonis personis qui laborāt pro operibus sp̄ialibus dicit Mat. 20. Cū autē sero factum esset: dixit dñs vinee procuratori suo. Loca operarios 7 redde illis mercedē suam. Igitur accipite p̄siliū. Et nota p̄ceptum scripture dicentis. Quidēq̄ p̄t manus tua facere instāter operare: q̄ nec opus: nec ratio: nec sciētia: nec sapiētia erunt apud inferos Eccl. 9. Circa s̄m p̄ncipale notat nostra medicina virtualis: cū dicit. Veniens adorabat eum dīcēs. Hic ponit modus sanandi a lepra peccatorū. Peccator autē ex quolibet peccato mortali elongat a xpo. Prover. 15. Longe est dñs ab impijs. ps. 115. Longe a peccatoribus salus. Debet ergo redire ad xpm tribus p̄silijs: qui notant in tribus que fecit xps in sanando istam leprosam. Primo qdē tetigit eum manu sua. Secūdo dixit. Elade ostende te sacerdotibus. Tercio dixit ei. Offer manus tuā. Primus passus significat cordis p̄tritionem: que ostendit in tunc manus ip̄i: q̄ nullus p̄t p̄triti tāgatur a xpo. Ezech. 3. Abq̄ amarus in indignatione sp̄s mei. Manus enim t̄s erat mecum p̄fortans me. Quinq̄ digiti huius manus sunt quinq̄ mortua: que inducunt ad p̄tritionē. vj. Prim⁹ ē incertitudo mortis: quā formidamus. Secūds est pena: quā peccando meruimus. Terc⁹ est ḡra: quā peccando p̄didimus. Quart⁹ ē gloria a qua p̄ culpam excludimur. Quint⁹ ē gloria paradisi: qua p̄uari sumus. Secūds passus ē oris p̄fessio. Dñs dicit. Elade ostēde te sacerdotibus. Et nota q̄ qñ ibat ad sacerdotem sanatus ē: ad ostendendū q̄ statim q̄ homo p̄erit etiam anq̄ p̄fiteat̄ actu: liberat a culpa: tūc illud ps. 31. Dixi p̄fitebor aduersam me in iustis. me. 7 tu reus. mis. imple. pe. me. Tertius passus est operis satisfactio: que ostendit ibi. Offer manus tuam. Nota q̄ ad satisfaciendam pro peccatis: debemus offerre tria manera: q̄ h̄m⁹ a deo. s̄. aīm rationale: corp⁹ materia le: 7 bonum tēporale. Hec tria perfecte offerant p̄ ingressū religionis: in qua offert. Primo anima per votum obedientie.

Secūdo corpus per votum castitatis.

Tercio bona tēporalia per votum paupertatis. Uel anima per orationē: corpus per corporis mortificationem que fit per ieiunium: bona tēporalia per elemosinā largitionē: que tria sunt tres p̄tes satisfactoris. Deo gratias. Amen.

Eadem t̄sca post octauam epiphanię de modo sequendi xpm. Sermo. 16.

Sequitur

cum turbe multe. Mat. 8. Materia sermonis erit q̄bus modis dedimus s̄ q̄ christum: ut perueniamus ad gloriam 1ē. Declara thema iuxta intellectum literalē. Origenes ponit quattuor rōnes. p̄pter quas turbe sequebant̄ xpm. Prima ratio est p̄pter charitatem: cupientes audire dulcissima verba eius: ut apes mel. Nec mirā: q̄ Moyses stetit in monte Synai. 40. diebus: 7 40. noctibus sine cibo 7 potu: tantā dulcedinem sentiebat ex colloquio dei quem nō videbat q̄to magis audire verba ab ore dei incarnati: Jō Lucas. Omnis populus suspensus erat audientes illum Luc. 19. in fine. Secūda ratio p̄pter quā qdam sequebant̄ eū ē p̄pter necessitatem ut infirmi: q̄ xps curabat oēs infirmitates: dando surdis auditū: cecis visum. Jō Luc. 6. Multitudo copiosa plebis ab oī iudea: 7 ierusalē: 7 maritima: 7 tyri: 7 sydonis: q̄ venerant ut audiret eū 7 sanarent a languoribus suis: 7 verabant̄ a sp̄ritibus imundis curabant̄: 7 oīs turba q̄ rebat eū tangere: q̄ virtus de illo exibat 7 sanabat oēs. Tercia cā quare qdā sequebant̄ christū est p̄pter curiositatem: ut viderent miracula: 7 ista est vana. De istis dicit Jō. Sequebatur eū multitudo magna: q̄ videbant signa: q̄ faciebat sup̄ his q̄ infirmabant̄ Jō. 6. Quarta cā 7 peior: q̄ illi qui sequebant̄ ex malignitate: ut pharisęi 7 doctores: qui quāto erant maiore sciētie tanto peioris p̄cie: ut possent christū accusare dicentes. Ubi hoc q̄ iste Iesus velit quolibet die p̄dicare: cū nunq̄ fuerit in studio generali vel particulari. Unus Faber lignarius vult p̄dicare: impossibile ē q̄ nō sit error. De his dicit Luc. 11. Leperus

Eadem dñica post octauā epiphanie

pharisei ⁊ legis periti grauiter insistere ⁊ os eius opprimere: de multis accusaret illū. Patet thema ad istam. Sꝫ ipso dimisso inuenio in intellectu moralem qꝫ debemus sequi christum alijs quattuor modis: vt pꝫ ueniamus ad gloriam.

CPrimo tanqꝫ lucem dirigentem: ⁊ hoc per veram credentiam.

CSecundo tanqꝫ ducem precedentem: ⁊ hoc per plenam obedientiam.

CTercio tanqꝫ patrem morientem: ⁊ hoc per dignam penitentiam.

CQuarto tanqꝫ regem promouentem: ⁊ hoc per gloriosam excellentiam.

CDeo primo per verā credentiā. Christus nāqꝫ est datus nobis in lucē ad illuminā- dum nos ad credendū ea qꝫ sunt fidei: qꝫ naturaliter intellectus noster nō pōt cape.

Uñ xꝫs fuit positus in mundo tanqꝫ ce-rens in camera obscura: in quo sunt tria. s. cera: lychnium seu papyrus: ⁊ lux. Sic in xꝫo: Cera est caro quā assumpsit de utero virginis. Papyrus intus candidus: est aīa purissima. Lux est diuinitas. Et ista tria sūt vnus cerens. i. vna psona xꝫi. Uñ Athana- sius. Nam sicut aīa rōnalis ⁊ caro vnus ē hō: ita deus ⁊ hō vnus est xꝫs: nō pfusio- ne: sicut infusio aque ⁊ vini pfundit: non sic in xꝫo. Itē ergo cerens. i. xꝫs illumina- uit qꝫtū est ex parte sua totū mūdū. Jo. i. Erat lux vera qꝫ illuminat ⁊c. Et sciatis ne cessitatem nature: qꝫ ante xꝫi aduentū gen- tes ibant in tenebris error. Ideo Dauid Mesclerunt neqꝫ intellexerūt: in tene. am- bu. nescierunt. s. pꝫi p sciam: neqꝫ intellere- runt. s. iudei p intellectū. Licet enim pꝫi cognouerint sicut causam p eff. etiā vnum deū: vt dī Ro. i. Tñ illa cognitio veritatis fuit mixta cū multis erroribus: vt pꝫ in p- destinatione ⁊ prouidentia diuina: in qua multi errauerunt. Item in creatione mūdī: quā pꝫi cognatiabant fuisse ab eterno. Itē nec iudei intellexerunt veritatē fidei christiane: que pꝫinebatur in parabolis ⁊ figuris legis Moysi. Uñ ad hoc vt onde- ret Moyses qꝫ vmbra tēce ⁊ enigmatice lo- queret: qñ descendebat de monte habebat faciem velatā coram filijs israel Exo. 34. Hoc aut velum scissum fuit in morte xꝫi. Sed iudei adhuc habet velamen istud in

cordibus suis. 2. Cor. 3. Nec etiā pꝫi co- gnouerunt trinitatē psonarū: nec alios arti- culos fidei. Nō enī habebāt verā lucē. i. xꝫm: sed solum habebāt parū lumen intel- lectus naturalis. Ideo xꝫs ait. Ambulate dum lucē habetis Jo. 12. Et loquit de se. Et Jo. 8. Ego sum lux mūdī ⁊c. Post ascē- sionem vero: qꝫ nō habemus ipsum pꝫsentē dimisit nobis lumen fidei in lucerna doctri- ne fidei. s. symbolū. s. credo in deum. Ideo Ro. 10. Si pꝫfiteris in ore tuo dñm Iesum: ⁊ in corde tuo credideris qꝫ deus illum su- scitauit a mortuis: saluus eris.

CSecundo debemus sequi xꝫm p plenā obe- dientia: deus siquidē a principio mūdī de- dit humano generi duces. s. Adam ⁊ Eua: ⁊ posuit eos in vta paradisi: qꝫ in gra- tia creati fuerant: quasi diceret eis deus. Nec ē vta: ambulate in ea: nō decli. neqꝫ ad dext. neqꝫ ad sinistram ⁊c. Isa. 30. Sꝫ in prima dicta isti duces errauerunt. Eua declinauit ad dexterā. Adam vero ad sinis- tram: dextera est amor: sinistra timor. Eua p- didit viā paradisi amore scie: qñ audiuit. Eritis sicut di: scientes bonum ⁊ malum Gen. 3. Adā vero peccauit nō amore sciē- tie sed timore: ne molesteret suas delicias: vt dicit Aug. Ideo declinauit ad sinistram. No- ta qꝫ Adam nō fuit seductus: mulier au- tē seducta fuit in pꝫuaricatione. i. Timo. 2. Nota qualiter Eua Adē dedit de fru- ctu ⁊c. Si ergo duces errauerūt psequē- ter etiā alij errauerunt. Si cecus ceco du- catū pꝫstet ambo in foueam cadunt: Mat. 18. Jo. 9. Dauid plorans hoc dicebat ps. 13. Omnes declinauerūt: simul inutiles facti sunt: nō est qui faciat bonū: nō est vsqꝫ ad vnū. Ideo deus pater sciens hoc dedit no- bis xꝫm in ductorem: qꝫ non pōt errare. i. Pe. 2. Sequamini vestigia eius. Isa. 55. Ec- ce testem populis dedi eū: ducē ⁊ pꝫcepto- rem gentibus. Nota tñ qꝫ quedā facta xꝫi debemus potius admirari qꝫ imitari. Si- cut sunt ea que ex potestate faciebat: sicut miracula. Itē absoluerē a peccatis sine cō- fessione. Sicut fecit marie Magdalene Luc. 7. Itē adultere Jo. 8. Qꝫ nō posset etiam Papa sine pfessione ⁊ absolutione. Itē se- sanare. 40. dieb⁹. Nota qꝫ in vta paradisi sunt multa blia p qꝫ facile est errare viā.

Dominica.iiij.post octauā epipanie

[illegible]

David. Rapinas nolite concupiscere: quia
Qui volat diuites fieri incidit in tēptationem et in laqueum diaboli. multi. in. 2. no. 1.
Merito ad interitum et perditionem. 1. Tim. 6.
Quidam vero sunt diuites de bono iusto: his dicit. Diuitie si afficiant nolite cor apponere. 1. Thoma. 2. Iesuus est apponere oculos custodiendo: manus computando: et distribundo in necessarios et non in vanitatem: sed non licet cor apponere in diuitiis sperando etc. Non potestis deo seruire et mammonē. Mat. 6. Talibus habentibus victoriam promittit salarium Apoc. 20. Qui habet aurem etc. Qui viderit non ledetur a morte secunda. Nota. 4. mortis illas huius generis et peccati dicit in 2. prologo super Mat. 23. Quis dicit illi: et dicit aie. Prima mors aie est quando per peccatum perdit gratiam dei: que dat vitam aie: ideo dicitur peccatum mortale. Secunda mors aie est: quasi persona moritur in peccato mortali et damnatur in inferno. Ab hac 2. morte liberatur qui vicit peccatum auaritie per misericordiam et liberalitatem. Auctoritas 1. Thoma. 4. Elemosyna ab omni peccato et a morte liberat: et non pariet aiam ire in tenebras. Boetius. Diuitie magis effundendo quam retinendo melius nitent. Si quidem auaritia semper odiosior: clares largitas facit: clares si in hac vita: ga liberos et misericordes diliguntur et exaltantur et in futura vita. Mortes etiam corporis sunt due. Prima est quando anima recedit a corpore: et ab ista nullus euadit: quia sciamus est hominis semel mori. Heb. 9. Secunda mors corporis erit post iudicium: quando simul cum anima damnabitur: et ab ista liberabitur qui vicerit auaritiam per misericordiam et liberalitatem.

Terrium prelium est contra peccatum luxurie: de quo. 1. Moyses est qui se abscondit a calore eius: et istud vincitur per mandata et castitates. 1. Moyses licet gustare de hoc viro et cogitando: quia venenum est pessimum. Multum enim venenum occidit solo cogitatu vel visu: nisi venenum illud in iure. Solo visum fuit occisus David i. Bersabee. 2. Reg. 11. Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam etc. Mat. 5. Talis mulieris habebit promissionem. De qua Apoc. 2. Qui habet aurem etc. Vincenti dabo manum absconditam

et dabo illi calculum candidum: et in calculo nomen nouum scriptum: quod nemo scit nisi qui accipit. Nota. Quia quod datur in cibum filiis israel. 40. annis in deserto in quo vnebant. Ero. 16. Dicit ergo vincit: quasi dicat illi qui non vult habere delectationem bestialem: dabo delectationem spiritualem et celestialem quam deus dat castis: et nemo scit nisi qui accipit gustando et per. 30. Quam magna multitudo dulcedinis tue quam abscondit timentibus te et.

Quartum bellum est contra peccatum inuidie: que viget in toto mundo: sed maxime inter filios et dominos. Unde Ecles. 4. Quia templatus sum oculos labores hominum: et inducias: aia duerti placere inuidie proximis. Hoc peccatum vincitur per dilectionem et charitatem proximis orando pro illo cui inuides ut deus conferat tibi illa bona: de quibus tibi inuides: talis habebit premium. De quo Apoc. 2. Qui habet aures audiat quod spiritus dicat. Qui viderit et custodierit versus in finem opera mea dabo illi potestatem super gentes: et reget eos in virga ferrea et tanquam vas figuli confringentur. Et dabo illi stellam matutinam. Nota opera mea. Opera Christi sunt incarnatio et. Et quicquid fecit amore bonorum voluit esse humilis: ut nos exaltaret. Deus qui in filio suo humilitate facientem mundum creauit. Item voluit esse pauper: ut nos ditaret: propterea dicit. Qui viderit scilicet peccatum inuidie et custo. opera mea. Supple dilectionis: et stella matutina est angelus qui portabit aiam eius ad paradisum. Angelus dicitur stella: quia stelle celi empyrei domini angeli Baruch. 3. Stelle dederunt lumen in custodiis suis: et dicitur matutina: quia angelus iste datur in morte que est finis noctis huius miserie et principium diei alterius vite.

Quantum pretium est contra peccatum gula: hoc vincitur per temperantiam et patientiam. Nullum animal est tam magnum sicut homo cum tam paruo ore. et hoc facit deus ut homo sit partior animalibus in cibo et potu: et tamen est totum oppositum: quia postquam animalibus bibit: non bibit pro rege et. Sed homo contra. Ideo dicit. Qui viderit sic vestietur vestimentis albis: et non delebo nomen eius de libro vite. versus angelis eius. Apoc. 3. Nota vestimentis albis

peccati hoc prouocat ad luxuriam. quia ille peccator sedit vicine: sed abstinens est dominus sui corporis: quia dat sibi quantum natura indiget: et nil dat illis partibus. Ideo dicit quod induetur vestimentis albis. scilicet castitatis et bone fame. Sequitur. Et non delebo nomen eius de libro vite. Et textu Bible habemus quod persone que sunt in gratia dei sunt preteritum iusticie correspondet cathedra in celo ubi scriptum est nomen: sed quando peccat statim raditur nomen. Actoritas. Qui peccauerit in his delebo eum de libro meo Ero. 32. Quia ergo gulosus est luxuriosus: ideo suum nomen raditur: sed abstinens vult gratia dei: ideo dicit non delebo nomen eius. Sequitur et confitebor nomen eius coram patre meo et coram angelis dei. confitebor. scilicet confessione laudis qualis gloria erit laudari ab ore Christi.

Sextum prelium est contra peccatum ire et istud vincitur per patientiam. peccatum ire multum regnat in mundo: quia nescimus nos supportare iniuriam: aia vident in pace. lupi versus leones et. Sed homines contra. Ideo peiores sunt bestie. Illi ergo qui vicerint iram promittitur regnum dei. Qui vicerit faciam illum columnam in templo dei mei Apoc. 3. Nota columnam. Columna est res firma sustinens edificium: et significat firmitatem glorie: et quia patiens fuit firmus in bono amore: ideo sibi respondet firmitas glorie: quia dicit columna: quia est firma et eterna.

Septimum prelium est contra peccatum accidie et istud vincitur per diligentiam. Nota quod in sacris scripturis quilibet est valde diligens sicut in spiritualibus homines sunt negligentissimi nesciant orare nisi quando induunt se: nec confiteri: nec leuare et. Nota diligentiam quam debet habere. scilicet orare et. Quilibet ebdomada audire missam: sermonem et. Quo libet mense confiteri: quolibet anno comuni care. Tales ergo habebunt salarii promissionis. Qui vicerit dabo illi sedere mecum in trono meo sicut et ego vici et sedeo cum patre meo in trono eius Apoc. 3. Nota in trono meo: cum tamen nullus sedeat cum papa in eadem cathedra: nec cum rege. Et Christus dicit dabo illi sedere mecum in throno meo. Iste thronus siue cathedra est eternitas siue vita eterna: quia sicut non est nisi una eternitas. scilicet patris et filii et spiritus sancti. sic non est nisi una

Dñica quarta post octauā epiphanie

essentia dei: et una vita eterna: et tibi recipere persona diligens et spiritualis eternam tranquillitatem in deo eternaliter quietatā. Ideo de oibus predictis dicit thema. Noli vincere a malo. scilicet peccato sed vince in bono malum et c. Deo gratias.

C Dñica. 4. post octauam epiphanie.
De euangelio. Sermo. iij.

Icticum cō

gregare in horreum meum. Da. iij. In hoc euangelio illustrat totus humane creature decursus: et quo creator ipse per suam omnipotentiam creauit quousque eam per suam iustitiam premiabit: et sic a die creationis usque ad diem iudicii: et sunt quattuor status. Primus status legis naturalis ab Adam usque ad Moysen: qui fuit legislator. Secundus status legis scripte a Moysen usque ad Christum: qui fuit legislator gratie: et veritas per Jesum Christum facta est. Jo. i. Tertius status legis gratie a Christo usque ad finem mundi. Quartus status glorie qui succedet gratie. Sicut gratia successit legi scripte: quia sicut dicit Dionysius i. 4. c. Ecclesie ierarchie. Sicut se habet ierarchia legis ad nostram ierarchiam. Ita se habet nostra ad celestem. Unde Thoma. i. 3. finium. vi. i. q. i. ar. 4. In 3. ratione. Et quo euangelio habemus eam amandi: vigilandi: sperandi: et timendi. Amandi quidem deum propter infinitam bonitatem. Vigilandi super nobis: propter hostis pessimam iniquitatem: Sperandi propter diuinam longanimitatem. Item timendi propter ipsius iustissimam severitatem. Dicit ergo simile factum est regnum celorum et c. Dic historiam euangelicam. Que recitata. Nota quattuor principaliter in hoc euangelio notanda.

Primo notat diuina bonitas: in creando. Secundo notatur diabolica nequitia: in depredando.

Tertio notat diuina pietas in expectando.

Quarto diuina iustitia in remunerando.

Primo ergo notat diuina bonitas et c. Et hoc est quod dicitur in euangelio. Simile factum est regnum celorum homini qui semina-

uit bonum semen in agro suo. homo iste est deus: qui dicitur homo vel ab humanitate scilicet benignitate: vel quia humanatus est in uero virginali: qui seminauit bonum semen in agro suo. Abi nota: quod quadruplex est ager dei. in quo quolibet diuina bonitas seminauit per creationem bonum semen. Primus ager est supremus. id est natura angelica. Gen. i. In principio cre. deus ce. et ter. Glo. Aug. i. Naturam angelicam: que est bonum semen tum ratione creationis: quia deus bonum nil facere potest nisi bonum: quia arbor bona et c. Mat. 7. Tum etiam ratione rei create: quia angelica natura non solum est bona bonitate naturalis: sed etiam supernaturalis: quia angeli fuerunt creati in gratia gratum faciente: ut ponit Thoma. pre. i. q. 62. ar. 3. Tum etiam ratione finis ad quem creati sunt. scilicet ad gloriam vite eterne: ad quam gratiam ordinatur. sicut ad finem. Secundus ager est mundus: sicut paradisus terrestris: in hoc agro seminauit bonum semen: quia posuit ibi Adam et ibi est producta natura humana que est bonum semen: quia est acta ad imaginem dei. Gen. i. Faciamus hominem et c. Imago dei consistit in anima rationali ad proprietates naturales: scilicet sensum ad memoriam: intelligentiam et voluntatem. Similitudo autem in gratuitis: et ideo similitudo est quedam perfectio imaginis: quia gratia perficit naturam secundum Nicolaum de lira ubi supra. Fuit enim primus homo creatus in gratia sicut et angelus: ut ponit Thoma. pre. i. q. 95. ar. i. Et hoc fuit bonum semen. quia omnis creatura dei bona est: et quia ad imaginem et similitudinem dei factus est homo et c. Tertius ager est infernus. scilicet mundus iste. id est ecclesia militans: in quo agro seminauit deus bonum semen: et situm semen est doctrina euangelica: que consistit in quattuor. Primo in credendis. Secundo in agendis. Tertio in vitandis. Quarto in sperandis. Vel dicit in quo agro deus seminauit bonum semen. id est pacem et fraternam charitatem Jo. i. 4. Pax et relinquo vobis pacem. de vobis et c. Item Mat. 22. Diliges primum tuum sicut te ipsum: et hoc est bonum semen: quia facit homines bonos.

Quartus ager est intimus siue interior. id est anima hominis: in qua deus seminauit virtutes et dona in baptismo: et bona propo-

ta: que sunt bonum semen. Omnia ergo p̄dicta semina sunt bona: seminata a deo in agris suis. Unde Gen. i. De vna quaque re creata dicitur. Vidit deus q̄ esset bonum: et postea de oibus similiter dicitur. Vidit deus cuncta que fecerat: et erant valde bona: et sic patet primam.

¶ Secundo notatur diabolica negetia. 2. 3. 4. Cum autem dormirent homines venit inimicus eius et supereminavit zizania. In quo ibet enim p̄dictorum quattuor agrorum diabolus supereminavit zizania. i. malum semen. Nam in agro supremo. i. in celo diabolus supereminavit superbiam: per quam corripuit se ipsum: dicens illud Isa. 14. In celum conscendam: super astra celi exaltabo solium meum: in monte dei in latere eius assidebo. in al. nu. similis ero altissimo. Corripuit etiam multos alios angelos apostatas: qui dicebantur dormire: quia non fuerunt vigilantes ad cognoscendam et respuendam superbiam luciferi. Apoc. 12. Cauda draconis trahebatur tertiam partem stellarum celi. Nota stellarum id est angelorum. Nota tertiam partem. vna pars fuit illorum angelorum qui deo assistunt: alia illorum qui deo ministrant. Tertia illorum qui deo noluerunt assistere nec ministrare: hi sunt demones. In secundo agro. i. in paradiso terrestri in quo fuerat bonum semen seminatum a deo. diabolus etiam supereminavit zizania. i. inobedientiam: et hoc cum dormirent ipsi Adam et Eva preceptum dei negligendo. Propterea dicitur Sap. 2. Inuidia diaboli mors introiit in orbem terrarum. In tertio agro. i. in mundo. i. in ecclesia militante diabolus supereminavit zizania. i. hereses: scismate et persecutiones magnas quas ecclesia patitur: et multo maiores passura est tempore Antichristi. Nihilominus semper ecclesia remanebit nec vnus deficiet: quia nauicula petri fluctibus magnis conuassari poterit perire non poterit: probatur hoc Apoc. 12. Ubi dicitur q̄ postquam vidit q̄ draco prolektus esset in terram persecutus est mulierem. i. ecclesiam: que tandem saluata est. Dic ut expedit. In quarto agro. i. in anima supereminavit zizania. i. carnalia desideria et alia vitia. Unde nota. q̄ diabolus adinuenit mala semina contra omnem virtutem.

Nam contra semen humilitatis supereminavit zizania superbie. Contra semen misericordie supereminavit zizania auaritie. Contra semen castitatis luxuriam. Contra semen charitatis inuidiam. Contra semen abstinentie gulam. Contra semen pacis iracundiam lites et discordias. Prover. 6. Et nunc tempore iurgii seminat: et sic deceteris. Seminat autem cum suggerit praua desideria: et immittit malas cogitationes. Hoc semen per delectationem mittit radices. per consensum vero incipit germinare et per operationem iam fructificat fructum culpe mortalis et pene eternalis. Sic igitur prudens anima vigilet ne talia semina diabolus spargat in ipsa: quia si aliquando sparsa fuerint: statim extra agrum sue mentis illa projiciat. Unde Jaco. 4. Resistite diabolo et fugiet a vobis. Item Quidius de remedio amoris lib. i. Principis obsta. sero medicina paratur. Cum mala per longas conualuere moras. Ecce ergo quomodo diabolus supereminavit zizania. Propterea dicitur de eo. Prover. 6. Homo apostata: vite inutilis graditur ore peruerso: terit pedes annuit oculis: et in omni tempore iurgia seminat. Nota Homo: diabolus dicitur homo: quia hominem vicit. Sicut ab Aphrodisia deuicta dicitur Scipio africanus. 2. Apostata: quia a deo apostatauit et est inutilis: immo valde nocuus et graditur ore peruerso: quia mendax est et pater eius et sic patet secundum.

¶ Tercio notatur diuina patientia in expectando. Unde dicitur in euangelio. Cum autem creuisset herba et fructum fecisset tunc apparuerunt zizania. Nota q̄ cum semen christi id est virtus crescit et fructum facit: tunc dicuntur zizania apparere. Non enim apparet differentia zizante et tritici. Zizania est herba similitudinis: que habet quasi similitudinem tritici: quia quantum ad exteriorem apparen- tiam non est differentia inter semen christi: et semen diaboli: sed in fructu deprehenditur diuersitas: quia ut dicitur Mat. 7. A fructibus eorum cognoscetis eos. Patientia autem diuina notatur dupliciter. Unomodo in prima ratione p̄-

Dominica quarta post octauā epiphanie

familias: dum interrogatus a seruis. Dñe nōne bonum semen seminasti in agro tuo. **Uñ** ergo habet zizanias: Respondit. Inimicus homo hoc fecit: nō eratit ad iram: nō turbatus est: sed cū patientia rñde: dicens. Inimicus homo rē. Diabolus dicit homo quia vicit hoīem: vt dicitur est supra prima parte in fine. r dicit inimicus: quia semp aduersat voluntati dñi sui. **Mat. 12.** Qui nō est mecum contra me est: r nō colligit mecum dispergit. Est autē notandū: qd iste paterfamilias. i. deus pater: hz duplex genus seruoꝝ. Sicut dicit Raban⁹ quos ad agri sui ministeriū deputant. Quosdam enim hz suos quibus tēpore messis. i. in die iudicij cōmittit officium metendi: r isti sunt angeli. **Mat. 13.** Sic erit in psumatione seculi. Erubunt angeli rē. **Uñ** de. j. 4. pre. Quosdā alios hz suos quibus cōmittit tēpore isto medio officium custodiendi: r isti sunt plati. Isti ergo serui qbus agri custodia est commissā percipientes zizanias cum tritico. i. hereticos cum catholicis: r malos cū bonis in agro dñi. i. in ecclesia pariter crescere: cum dolore r admiratione referūt dñs: dicens. Dñe nōne bonū semen seminasti rē. Nōne hoīem creasti in mūdo bonum r purū: Et nō interrogant dubitat/ue sed admiratiue. Unde ergo hz zizanias: vnde tot hereses: vnde tanta ambitio: vñ tanta discordia: vñ tot scismata: r persecutiones contra ecclesiā: vnde tot guerre inter principes: vnde tot diuisiones in ciuitatibus: vñ tanta supbia r inuidia inter oēs: Et ait illis. Inimicus homo supseminauit zizanias: qz supbia r inuidia diaboli fuit r ē initia oīs mali. **Uñ** Jo. papa: r habet in decretis. 16. q. 2. c. **Uñ** s. Habet enim. i. diabolus mille tentandi ac nocēdi modos: nec ignoramus astutiam eius: conat nāqz a principio ruine sue vnitatem ecclesie rescindere: charitatē vulnerare: sanctorū operum dulcedinē inuidie felle inficere: r omnibus modis humanum genus euertere r perturbare. Dolet enim satis r erubescit charitatē quā in celo nequissimē habere: hoīes pstantes ex lutea materia in terra tenere.

Secūdo appet magna patētia dei in seruatione. Dum enim dicerent serui eius. vis imus r colligem⁹ ea: **Uñ** nō. Ne forte colligentes zizanias eradictis cum eis simul r triticū.

Secūdo quare deus tollerat malos in hoc mūdo: Secūdo quare contra inibitōnē istam faciunt principes r potestates: q hereticos cōburant r fures latrones r hoīes mēdas decapitant vel suspendunt.

Ad primū ergo dicendū: qd duplici causa deus tollerat malos in hoc mūdo. Prima est ppter malū r correctionem. Secūda vero ppter bonoꝝ exaltationē sine exercitationē seu perfectionē. Prima cā est: vt malī corrigant. Cōtingit enim plerūqz qd qui sunt mali vno tpe: puerant ad pñiam r efficiant boni: r sic de zizania efficiūt triticū. Talis fuit Dauid: Magdalena: Paulus: Matheus: Petrus r Paulus. **Isa. 30.** Propterea expectat vos dñs vt misereat vestri. Item **Ro. 12.** Ignoras qm benignitas dei ad pñiam te expectat. Hanc benignitatem nō exhibuit angelis peccantibus: qz nō expectant eos ad pñiam per vnū momentū tps: sed hoīes sic. Et hoc est qd dī in euāgelio. **Ad:** ne forte colligētes zizanias eradictis simul r triticū. Nam qui hodie sunt mali cras poterunt esse boni. **Ezech. 18.** Si ipius egerit pñiam ab oibus peccatis suis que opatus est: vñ viuet r nō morietur. Nunqd voluntatis mee est mors impij dicit dñs: r nō vt puerat a vñs suis r viuat.

Secūda ratio est ad hoc vt per malos boni exerceant. Sicut enim p flagellum exatit palea a grano r remanet granū purū: sic per viros malos flagellati mundant a paleis desiderioꝝ terrenoz r imperfectiōnū suaz: vel sepe per malos eruant boni a palea carnis per mortē eis illatā: vt sic mūdi pgregentur in hōreo vite eterne. Sicut fuerūt martyres tēpore Dioclitiani r Maximiani: r alioꝝ tyrannoz. Agatha a gñtiano: Lucia a pascasio: Catherine a Maxentio rē. Sic herodes nō potuisset tñ pdesse Innocētibz: qz intēdens obesse: p fuit occidendo. Sic r oportuit xpm pati r ita intrare in gloriā suā: sicut dicit **Luc. vlti.** Sic etiā hereses multas pmisit deus vt doctoꝝ catholicoz acernerēt ingētia: r eoꝝ sciētia effulgeret. Unde **Aug. in decretis. 24. q. 3. c. vltimo.** Jō diuina pudentia multos diuersi erroris hereticos cōpmisit:

ut cum interrogant vos: ea que nescimus:
sic discutiamus pigris et diuinas scriptu-
ras capiamus. Propterea Ap[osto]lus ait. Ut
p[ro]bat manifesti i facie: p[ro]bati sunt
q[ui] bene p[ro]fiteri docet. Hec ille. Ad idem Aug.
15. De ciu. dei. 2. Oportet hereses esse ut
p[ro]bati manifesti fiant in nobis. Unde scri-
ptum est. Filius crudelis sapiens erit: ip[ro]-
dente aut ministro utere: multa quippe ad si-
dem catholicam pertinentia dum hereticorum
callida iniquitadine eraglant: ut aduer-
sus eos defendi possint: et considerant diu-
gentius: et intelligantur clarius: et infatuus
predicant et ab aduersario nota questio
discedi existit occasio etc. Itē Aug. 18. c. 5.
Loquens de hereticis sic ait. Sic quippe ve-
ra illis catholicis m[en]bris xpi malo suo pro-
fuit: dum deus vti et malis bene: et diligē-
tibus deū oia cooperantur in bonū: inimici
enim oēs ecclesie quolibet errore tenent: ut
malicia deprauentur. Si accipiant p[re]ces
corporeas affligendi errent eius sapientia:
ut etiam inimici diligant: errent eius be-
nivolentia: ut etiam beneficentia: siue sua-
dibili doctrina cum eis agatur: siue terribili
disciplina. Hec ille. Similiter etiam si tollerē-
tur de ecclesia tentationes diabolicę: eradi-
cantur virtutes. Unde Ap[osto]lus passus est
carnis stimula ne eradicarent eius virtu-
tes. 2. Cor. 12. Virtus in infirmitate persui-
citur. Unde ps. 67. Increpa feras arrandi-
nis: congregatio taurorum in vacuis populorum
ut erudat eos qui p[ro]bati sunt argento. Sed
postea quod facit deus: etc. Nota similitudi-
nem de patre familias qui accipit virgā ad
verberandū filios familias: postquam autem
verberant: proicit virgā illam ad ignē etc.
Sic diuina sapientia postquam visa est malis
hominibus tanquam virga ad flagellandū bonos
proicit illos malos ad ignem eternum etc.
quia iam expletum est officium eorum.
Ad secundā questionem est dicendū quod princi-
pes et iudices facientes occidi malefacto-
res non faciunt contra inhibitionē istā dum
modo seruent seruandā quā ad modum
et intentionē et ordinem. Unde Nota regu-
lam generalē affirmatiuā quod iudices et po-
testates possunt licite exercere vindictā ad-
uersus homines malos: quoniam ad hoc tenent.
Ad enim iudex siue causa gladij ponat:

sed dei minister est vindex in iram ei qui
male agit. Ro. 12. Hec autē regula patitur
se exceptio. Prima est quā delin-
quentes non sunt nostri iuris. ut ponit Gratia-
nus in decretis. 23. q. 4. Hic ita rōdetur: unde
Apoc. 1. Cor. Quid enim in his attinet de his
qui foris sunt iudicare: De his enim dñs sa-
d cabit. Ad idē facit quod notatur in 1. Et si
clerici. de iudic. Et in. c. Si iudex laicus.
de sen. et eo. lib. 6. Non enim debet ponere
quod falsē in messem alienā: de sepul. x. l. Hic
potest querere quod si iudex sit excommunicatus.
Item et hoc. Nota quod iudex laicus non
potest iudicare de clerico. Unde in sūma. In
dex. i. §. vlti. Et vide. 23. q. 5. Principes.

Sed exceptio est quā non est certum de
aliquo quod sit ymāia: quibus quibusdam signis
appareat: ut dicitur gl. Occultus enim solus
deus est cognitor et vindex: ut dicitur 1. c.
Emabescat. 32. di. 2. in. c. si. de simo. in. c. sicut
talis et. et tria nos eo. ti. Quia ergo occultus est
delictum: vel dubium est quod nam delin-
quens non debet fieri eradicator: ne simul cum yma-
nia eradicetur et iudicetur: sic potest intelligi in-
hibitionis ista de qua in euangelio: et confor-
mant legiste dicentes: quod facilius est impu-
nitum relinque facinus nocentis quam innocen-
tem condemnare. ff. de penis. l. abeant. Pro-
ne exemplū. Si aliquis fuerit occisus in sedi-
tione populi: delictū quidem certum est et ma-
nifestum: sed nescitur persona que commisit de-
lictum: tunc debet potius relinque facinus
impunitū quam innocentē punire. Potest tamen prela-
tus infringere. Unde tamen ad hoc quod legitur et notat
23. q. 8. c. vlti. et ff. ad. l. acgl. l. Ita vulnera-
tus i. si. Propter hoc reprehensibilis fuit valde
Theodosius: quod cum apud Thesalonica sedē-
tio esset exorta: et quā vir et militibus im-
petra fuisset populi furens: erinatus: repe-
tini nuntij atrocitate succensus ad ludos
circenses imitari populū fecit: et ex ipso
ulso circūfundi milites: atque obtruncari pas-
sim: put quod occurrisset gladio iussit: et vin-
dictā dare non crimini sed furori: ut dicitur
in historia ecclesiastica. Et habet in decretis
in. c. cum apud Thesaloniceam. xl. q. 3. Ipse
enim Theodosius ad penam conuersus: non erubuit
penam publicā agere etc. Nota quoniam
non fuit receptus in ecclesia ab Ambrosio
donec publicam penam ageret etc. Et ipse
ec iij

Bñica quarta post octauā epiphanie

postmodū leges sanxit: ut sine principum
sup. aduersione platea in dies. 30. ab ere-
cutorib⁹ differrent: quo locus misericordie
vel si res tulisset pñie nō pñret: ut dicitur in
palegato. c. lū apud thessalonicā. rī. q. 3.

Tertia exceptio est qñ eradicatio zizan-
ie sine pñculo tritici. Ideo dicit. Ne for-
te colligentes zizanias: eradicetis simul ⁊ tri-
ticum. Verbi grā. Si malus hō sit ita potēs
qñ si velis ipm punire sequeret opñsio ino-
ceniū vel scisma. tunc dissimulari debet pu-
nitio. An Aug. pñra cplaz Parmeniani: ⁊
habes in decrez. 23. q. 4. Cū qñq fratru ⁊
Christianoꝝ intus in ecclesie societate con-
stitutoꝝ in aliquo tali pctō fuerit de pñben-
suo: ut anathemate dignus hēatur: fiat h
vbi pñalū scismatis nullū ē. Et ista. Quā-
do vero cuiusqñ crimen est notum: ⁊ oibus
execrabile apparet ut vel nullos pñsus: vel
nō tales hēat defensores p quos possit scis-
ma cōtingere: tūc nō dormiat seueritas di-
scipline. Nec ille. Ad idem facit qñ dicit
idē Aug. ⁊ hētur in decrez. 23. q. 7. c. i. Et
24. q. i. Quisqñ. Ad nullos igit toleramus
quos corrigere vel punire non possumus:
neqñ ppter paleam relinamus aream dñi.
neqñ ppter pñces malos rumpimus retia
dñi: neqñ ppter edos in sine segregādos de-
serimus gregem domini. Et hoc etiam casu
porest intelligi in pñbitio in hoc euangelio
facta dñi dicit. Nō. ne forte collig. zizanias ⁊c.

Quarta exceptio est qñ eradicatio ziza-
nie esset valde dñosa: puta multitudo est
in delicto. Unde dicit Aug. ad Aurelium
epm: ⁊ hētur in decrez. 44. dñ. Comellatio-
nes. Seueritas exerceāda est in peccata pau-
coꝝ. Et idē Aug. ad Bonifaciū. ⁊ habetur
l. di. At constituere. 23. q. 4. Ipsa pietas.
In huiusmodi causis vbi pñ graues dñlen-
tionum scissuras nō huius aut illius hois
plenitudo: sed plurimoꝝ strages iacet: detra-
hendū est aliqd seueritati: ut maiorib⁹ sa-
nandis malis charitas sincera subueniat.
Nec ille. Ad idē facit ter. i. q. vlt. c. Quo-
tiens. vbi dicit ter. Innocēti⁹. Quotiens a
populis aut a turba peccat: qñ in oēs pro-
pter multitudinē vindicari nō pñ: inultuꝝ
soler trāsire ⁊c. Vide qñ scripsi: super pñ nñ.

Quinta exceptio est. qñ eradicatio ziza-

nie esset libidinosa: ut qñ ex libidine vindi-
cte: vel motus impatientie veller tunc ma-
los auferre. qñ tunc patientia est seruanda.
Iaco. 5. Patientes estote frēs mei vsqñ ad
aduentum dñi. Propterea legimus Luc.
9. Qñ cū trāsiret Iesus p quādā ciuitatē
Samaritanorū ⁊ nō salisset ibi receptus: nec
inuēni set ibi ad māducādū: videntes hoc
Iacobus ⁊ Io. viterunt. Cui dicamus ut
descendat ignis de celo ⁊c. Dic historiam. Et
dicit magister in historijs: qñ illud qñ lau-
datur in Helia. 4. Be. i. de daob⁹ in qua-
genarijs. In hīs discipulis reprehēdit: qñ illi
ex charitate: isti vero ex ira hoc appetebāt
⁊ hoc etiā pñat p tectū Amb. in. c. Quod
rps. 23. q. 4. vbi sic dicit Ambro. Qñ rps
discipulos suos increpauit: qñ ignē descen-
dere sup eos gestebāt qui ipsum non rece-
perant: ostenditur nobis nō semp in eos q
peccant vindicandū: qñ nōnunqñ amplius
prodest clementia tibi ad pñctiā: qñ lapsio
ad correctionē: supple pñc vindicta Glo.
Deniqñ Samaritani citius crediderunt: a
qñbus hoc loco ignis arceatur: nec discipuli
peccant: qui legē sequunt. Sciebant enī ⁊
pñnce esse reputatum ad iusticiā. qñ sacrile-
gos interemerat: ⁊ ad preces helye ignem
descēdisse de celo. Nec ille. Sed intelligē
hoc qñ dicitur. nec discipuli peccabant
respectu rei quā volebant: sed bene pecca-
bant in modo volendi: qñ non amore cor-
rectionis sed odio desiderabant vindictā:
ut dicit Aug. in lib. de sermone dñi in mō-
te: ⁊ habetur in decretis. 23. q. 4. Ea vindi-
cta. Et hoc sentit Glo. hñ. c. ⁊ Gratianus
etiam in dicto. c. Qñ rps. 5. Pñdest ⁊c.

Sexta exceptio est qñ eradicatio zizan-
ie esset precipitata: puta qñ iudex ad cōdem-
nationem delinquentis nō seruatis seruā-
dis. s. sine processu ⁊ ordine iudiciario pre-
cipitaret sententiam. Debet ergo iudex discrete
deliberare: ⁊ ordinem iudiciarium observa-
re. s. citationem faciendo ⁊c. Ideo dñs au-
teqñ condēnaret sodomitas ait. Descendat
⁊ videbo utrū clamorem opere pñpleuerint
Gen. 18. Elide de hoc. 2. q. i. Deus om̃s.
Et. c. de manifesta ⁊ coha. cleri. ⁊ mult. c. Ne-
stra. Sic faciebat Job. d. Lām quā nescie-
bam: diligentiissime inuestigabam Job. 29.
Sic iudex ateqñ excolet debet monere ⁊c.

De sen. et. Sacro. Septima exceptio potest addi in casu in quo princeps potest remittere iniurias et damna illata propter bonum commune pacis fiende. Et tunc quod consuetudo vniuersalis excusat: ut in. e. Sane de tempo. ordi. Et notat Glo ibi. Et etiam in. e. Deniq. 4. di. Et sic patet hec materia. Potest etiam intelligi inhibicio euangelii de eradicatione zizanie vniuersali et omnia: que fienda est tempore messis. i. in fine seculi. Ideo dicit. Sinite utraq. crescere usq. ad messem etc.

¶ Quarto et ultimo notatur diuina iustitia in remunerando et hoc est quod dicitur. Sinite utraq. crescere usq. ad messem: et in tempore messis dicam messoribus. Colligite primum zizania etc. Ista. 24. Congregabant congregatione vnius fascis in laci: et clauduntur ibi in carcere etc. Generalis ista messis est remuneratio extremi iudicii. Desiderantes autem erant angeli: quibus dicit christus Mat. 13. Colligite primum zizania etc.

Dominica in septuagesima. De euangelio. Sermo. 19

Voca opera

rios et redde illis mercedem suam incipiens a nouissimis usq. ad primos Mat. 20. Ista dicitur in. 70. Ratio quia antiqui piores incipiebant hodie leuare: et vocabant ista dicitur de septuagesima: quia prima sit per septem peccata mortalia: in quibus omnia alia peccata reducuntur: imminui vero in deuotione non incipiunt prius usq. ad quadragessimam. Sed officium et nomen huius dicitur adhuc remanet. De dominica ergo ista erit sermo. Tenebo modum conuincatis: quia super mensam euangelii dabo vobis de tribus elcis: in quas diuiditur totum euangelium.

¶ Prima est diuina vocatio.

¶ Secunda est digna retributio.

¶ Tertia est humana correctio.

¶ De prima dicit ipse. Voca etc. Et est verbum patris ad filium.

¶ Prima ergo est diuina vocatio: quando deus vocat aliquem per gratiam ad vi-

uam id est ad bonam vitam: et ista vocatio fit diuersimode: ut dicit principium euangelii: quia quosdam vocat hora prime etc. Quinque hore ponuntur in euangelio ad denotandum. scilicet hominis etate. Prima est hora prime: et nota primam etatem: que dicitur pueritia usq. ad. 14. annum: quia sicut illa hora incipit claritas diei: uigans tenebras noctis: sic in hac etate incipit claritas discretionis et timoris dei etc. Tales quandoque vocantur a deo per gratiam: sicut legitur de Mauro et Placido et Rufa puella: de qua Greg. in dialogo lib. 2. et. 4. c. 18. Et ad hoc multi possunt inuare parentes: quod debet tale. Instruere in hac etate: quia sunt sicut arbores flexibiles: vel sicut cera molli. Debet ergo parentes instruere tales ad adorandum: et audiendum sermones: ad confitendum etiam a quibus animis: quia Greg. recitat i. 4. Dialogo. c. 19. Puer quinquaginta annorum fuit damnatus. Et decretalis extra de delictis puerorum. c. 1. dicit quod talis etas plena est delictis preter fornicationem. Item quando sunt decem vel duodecim annorum quod communiceant etc. Sed multi non curant de bono nutrimento puerorum: sed solum quod sint pauperi etc. Die ut expedit. 36 Apostolus. Vobis tres nolite ad iracundiam supple dei prouocare filios vestros: sed educate illos in disciplina et correptione domini Ephe. 6. Mora in fine istius: prime partis quod puer ante pubertatem. i. 14. annos in mare et. 12. in femina. non potest assumere habitum probationis in aliqua religione imito patre: sed habet annum et diem ad reuocandum. 20. q. 2. c. 1. Et c. Puella. Mora quod etiam volente patre in hac etate non potest profiteri ut in. c. 1. De regulis lib. 6. De talibus dicitur. Iustus cor suum tradidit ad vigilandum oblaculo: ad deum qui fecit illum etc.

¶ Secunda hora dicitur hora tertia: et significat secundam etatem hominis que dicitur adolescentia: a. 14. anno usq. ad. 25.

In hac etate sunt maiora pericula per insurgentes mortis tentationum etc. De talibus Tironum. 3 Bonum est viro quum portauerit iugum ab adolescentia sua: scilicet obediens et deuotionis. In hac etate possunt intrare religionem: et non ante: ut in. c. 1. de regularibus lib. 6.

cc liij

Bñica in septuagesima

Tertia hora dicitur hora. 6. In qua sol est in medio zc. Talis etas dicitur Iuuetus seu virilitas a. 25 anno vsq ad. 50. Postq palmas etates expendit homo in vanitate: et postea cognoscens hō q honores nūdi: et vtile: et voluptates: nō sunt nisi ventus zc. puerus ad deū dicitur vocari hora sexta. Et potest dicere illud ps. 58. Fortitudine meam ad te custodiam zc.

Quarta hora dicitur nona: in qua incipit sol declinare. i. senectus: in qua fortitudo corporis et claritas intellectus incipit deficere: tunc aliqui puerunt ad deū: sed cum difficultate. Vñ dicit xpus prouerbialis.

Qui nō assuescit virtuti dum iuuenescit.

Et vitio nescit discedere qñ senescit. Et puerbum est Adolescēs iuxta viā suā et cui sennerit nō recedet ab ea. Illi tñ qui pueruntur ad deum in senectute dicantur vocari hora nona.

Quinta hora. xi. que est inter vespertas et cōpletoria dicitur decrepitas: sed est difficultas magna ppter p̄suetudinē: que ē cōsecta altera natura. l. i. vbi Glo. ff. ad macedo. et per p̄m in lib. de memoria et reminis. Jere. 15. Si mutare pōt ethiops pelles suas: aut pardus varietates suas: sic et vos poteritis hñfacere cum didiceritis malum: ideo cancatis a mala p̄suetudine. Qñs vellent vocari ista hora: sicut bonus latro ad vinee culturā. Querit sc̄ps T̄ho. in. 2. 2. q. 97. ar. 3. Vtrū p̄suetudo preiudicat legi? Rñdet q sic p̄tra legem humanā sed nō dñalē: tunc p̄suetudo nō m̄uuit peccatum: sed aug. r. Cōcordat Canoniste. de simo. c. 115. satis. Et q nota. 8. di. frustra. r. in. c. si. de p̄suetudine. Et qd dico de vna p̄sona ne assuescat peccatis. Idem dico de cōitate: ne assuescat dissimulare peccata notoria: alias ira dei est p̄tra eam: nō dico meretricibus publicis: q ppter malum malū evitandum: permittuntur ab ecclesia: sed de alijs: sicut de facturis notorijs: de blasphemijs: de negligentis festiualibus: de lenonibus: de meretricibus particularibus extra locū publicū. i. lupanar. S; nota q potest dici q hec hora. xi. est vltimus terminus vite hōis p̄pinq mortis: in quo plerūq puerunt aliqui h pauci. Dic exemplum qd refert Greg. in homelia hodie/

na: et iā refert in. 4. dialog c. 40. de Teodoro: qui in morte videbat se denotandū a dracone zc. Talis etiā fuit latro in cruce. Et nota q p̄ducti in tertia hora vsq ad xi. dicitur fuisse ociosi zc. Ociosi dicuntur qui aut nihil operant: aut inutiliter operantur. Sicut sunt qui stant in mendo: qui in sero mortis nihil reportant zc. Sed nota qd dicit multi sunt vocati pauci vero zc. Ideo christus. Contendite inq intrare p angustā portā: q multi dico vobis querēt intrare et nō poterunt Luc. 13. Angusta porta est. p̄nia zc. Ecce prima esca.

Secunda esca est digna retributio. i. per gloriam de qua dicit t̄p̄ma. Voca oparios zc. Sunt verba dei patris ad filiū: qui inquā cum deus: est dñs cum patre: sed inquā homo: est pcurator dei zc. Nota singulos denarios: denarius significat gloriā. Nota que sunt in denario. Primo scriptura. 2.º ē sibi imago p̄ncipis. 3.º est figura spherica. i. rotunda. Scriptura significat vñ excellētiā. i. sc̄ctam: qua impletur quāntūcūq fuerit homo iudis. Vider enim oīa in verbo. Da similitudinē sicut si esset vnam speculū in quo representarent omnes creature: Vñ Greg. Quid est qd non videntur qui vident omnia vident: Et. i. Cor. 13. Videremus nūc per speculū in enygnate: tunc aut facie ad faciem: nūc cognosco ex pte: tūc cognosca sicut cognitus sum. Debet ergo studere homo in studio bone vite. Nota p̄tra illos qui student in speculatiuis: et nolunt scire patriā dñi sunt in vita. Talibus continget sicut illis qui dum ambulant: tenēt oculos cleuatos ad sydera et celum: et in itihere est puteus in quē cadūt: q nō videbant illam zc. Sic tales qui vacant speculatiuis incidunt in puteum peccati mortalis: quē nō vident: q nihil sciūt de casibus p̄scientie: et de his que pertinet ad p̄scientiam dirigendā: dum vacant curiositatibus speculatiuis. Secūdo imago denarij significat frustionē quā habent de deo cui assimilantur per gloriā: per quam habent omnia bona. Boetius. Beatitudo est status omniū bonorū aggregatione p̄fectas. Nota omniū bonorū. Sicut si ego haberem vñ lapidē preciosum et respiciēdo in eum haberem quicquid vellem. Sic

Secunda per gratia: hoc perdit per peccata
mortale. Tertia per gloria: et hanc habet
beati: qui efficiuntur similes deo per participat
ionem glorie: que pñst in visione dei: iuxta
illud. Hec est ad vitam eternam: ut cognoscat
solum deum verum et quem misisti Jesum christum.
Co. 17. De hac imagine loquitur Aplos. 2.
Co. 3. Nos vero oēs reuelata facie gloriā
domini speculantes in eandem imaginē transfor
mamur a claritate in claritate: tanquam a domini
spiritu re. Propter hanc similitudinē bea
ti vocantur quia estis re. s. participatiue. Vbi
1. Jo. 3. Scimus quoniam apparuerit similes ei
erimus: quoniam vidimus eum faciem. Ite
Ro. 8 Quos presunt et pñstinauit pñst
mes fieri imaginis filii sui: sic ipse primo
genitus in multis fratribus. Quarto dicit
denarius: quod datur in premio obseruanti
decem preceptis legis. Quinto dicit dena
rius: quod gloria dicitur dies propter claritatem
et lumen: est una dies ps. 83. Melior est
una dies in atrijs tuis re. vel dicit denari
us: quod datur in premio gratie: quod est dicit.
Jo. 9. Tercio figura circularis denarii si
gnificat perpetuitate glorie: quod sicut talis fi
gura non habet principium neque finem: sic nec
gloria vite eterne respectu obiecti. Erē du
piter qñsto. Primo est: quod si oēs beati habent
quolibet unum denarium: vel dicit in euange
lio. Ergo oēs sunt equalēs in gloria: pñ q
gloria obiectiua nō est nisi una: sed posses
siones sunt multę: sed diuersitate autē pos
sessorum diuersificat gloria. Exēplum de sole
qui nō est nisi unus: sed eius calor nō equa
liter sentit ab omnibus: quod plus collicitis quā
flegmaticis. Item claritas solis equaliter
tangit oīa vasa: sed plus respiciet vas au
ri vel argenti quā ligni. Idem de deo. Nam
filius quod sanctus unus habuit de eparitate:
vel de gratia beati: tū plus habet de gloria sibi.
Ideo aplos. 1. Co. 15. Alia claritas solis: alia

Tercia ratio: est ratione sufficiens: q: g' libet ē beatus & p̄tens. Ad autē esse beatus si aliqd desideraret quo careret. Inde p̄tens a nouissimis. hoc intelligit tripliciter.

Primum sēpore vocatōnis particularis.
¶ **A**n̄ Glo. Prius latrōnē qđ Petrū in par
disum introduxit. Sedo modo a nouiss
simis fm̄ statum ecclesie de vtroq; populo
collecte. Et sic nouissimi dīr gentiles. Prī
mī vero iudei: vt hic dicit. Tercio modo
nouissimi fm̄ etatem hoīm a nouissimo
vsq; ad primos etate hoīm. ¶ **A**n̄ Glo. pri
us aliqui remanentēs vocati in sequeutiā
qm̄ inuenirentur p̄ius de corpore credi.

¶ Tercia esca est spūalis corruptio p iustitiam. s. q̄ deus corrigit defectus nostros p iustitiam: et dicit. Et accipientes murmurabant. Nō intelligas q̄ in paradiso sit inuidia sed in hoc mundo: q̄ populus q̄ p̄

Eadē dñica sexagesime

mo venit in vineā dei. s. ad seruitum dei. Primo vocati fuerunt iudei: et nos christiani ultimo: et inuidēt nobis intm q̄ credūt q̄ Saluator nō debuit saluare nisi iudeos. Ideo qñ xps predicabat alijs. s. Samaritanis indignati dicebant sibi Jo. s. Nonne bene dicimus nos: q̄ samaritanus es et demoniū habes: Et hec inuidia iudeorū adhuc durat: intm q̄ si possent occidere nos facerēt. Nota exēplum de quodā iudeo moriente: qui dicit amicis si estibus: q̄ letus moriebatur: q̄ de inimicis eorū occiderat mille arte sua medicine. Nota hīc participationē xpianorū cum iudeis. Hīc populus incepit murmurare: q̄ displicet eis q̄ saluemur. Sed tūc obstat: q̄ dicit q̄ acceperunt singuli singulos denarios. S. R. dicuntur accipientes. l. putantes se accepturos. Deo gratias.

¶ Eadem dñica septuagesime. De ocio. Sermo. 20.

Quid hic sta-

tis tota die ociosi: Mat. 20. Verba propositū dat mihi motiū predicandi de peccato ociositatis: vel accidie: q̄ istud inducit alia peccata rē. Sciendū est q̄ persona dicit ociosa: vel q̄ nihil facit nisi vana: vel q̄ ly laborat tamē de sero nullum lucrum apporiat. Sic spūa līter quidā dñr ociosi: q̄ nihil faciunt: aut q̄ viuunt in peccato mortali: q̄ nihil est nisi priuatio. Aug. Peccatū est priuatio vel negatio spūi: modi: et ordinis: spūi. s. nature: quādo. s. opus de sui natura est malū: vt furtū: homicidiū rē. Qñq̄ priuatio modi: vt qñ opus nō est malum: sed nō adhibet debitus modus. Verbi grā. Facere litterā et importunitate petentis. Itē tali modo posset dici missa q̄ esset peccatū mortale: vt post prandū: et sic de alijs: vt in loco inhonesto: vel sine aliqua veste pura plane ta: vel stola: vel camisia rē. Qñq̄ ē priuatio ordinis. i. finis ad quē debet ordinari opus: vt si quis facit elemosinam vidue: vel puelle intentione peccandi cū ea: non est ibi ordo: q̄ intentio ordinat ad petm.

Idem si dicat missa: vel predicet intēione laudis humane. Patet ergo q̄ peccatū mortale nō est nisi priuatio formaliter: vel negatiue. Itē Aug. super Jo. Qñ p ipz facta sunt: et sine ipso factū est nihil Jo. s. dicit. Peccatū nihil est: ideo hoies cui peccant faciūt nihil: et nihil, sunt: et sic actiue et passiue. Ad quidē quantū ad naturam sed qñ ad gratiā dei: ad cuius gratiā habēde finē creatus est hō: quē finem cū nō h̄z dicitur nihil esse: sicut dicit arbor nihil valere si nō facit fructū: q̄ frustratur sine suo: q̄ est fructus: ly habear esse vt valeat ad edubendū. Itē Ier. lo. Corripe me dñe: verūm in iudicio et nō in furore tuo: ne forte ad nihilā redigas me. Qui ergo viuūt in peccatis dñr ociosi: q̄ nihil facit. Sed dñr ociosi: q̄ multa faciunt et magna: s. in sero mortis nihil portant: vt illi q̄ laborāt hic: ad aggregandū diuitias: possessiones: dignitates: officia rē. que oīa remanent hic qñ moriant: et anima nuda vadit coram xpo. Qui dicit xps. Miser vbi sunt tor diuiste rē: Et ideo vt ociosus pdenabit: et tanq̄ nudus et pauper mittet ad hospitale miserorū. i. in infernū. De talibus dicit scripura. Infelix est et vacua spes illoz: et labor: sine fructu: et inutilia opera illorum Sap. 3. Et Sapie. 5. dicat damnati in inferno. Quid nobis p̄fuit superbia: aut diuitiaz iactantia qd ptulit nobis: Transierūt omnia illa tanq̄ vmbra et tanq̄ nunciū p̄ currens rē. Contra de illis qui p̄gregant thesauros spūales audiēdo missas: sermones: faciēdo elemosinas rē. Tales vadunt cū thesauro meritorij: et semp erūt in gloria beati. Apoc. 14. Audini vocē de celo dicentem mihi: scribe. beati mortui q̄ in dño moriunt. Opera enim illoz sequunt illos. Ad enim sequunt eos amici nec parētes nisi vsq̄ ad ecclesiā: nō thesauri: neq̄ honores. ps. 48. Diues cum dormierit nō sumet oīa: neq̄ descendet cū eo gloria eius: s. solum opa illoz sequunt illos. Vñ habent premiū. s. denariū diurnū vt hīc. Et istis se quis correlatū: q̄ falsum est iudiciū hominū mīdanorū. Dicit de diligēt mercatore: vel laboratore. Q quō est diligens: sic de armigero rē. Sed si vacat deo et spūalibz dicunt. Q quō est ociosus. Sic dicebat Iu

Manus apostata rē. Sed in sero mortis offi-
detur quis fuit otiosus vel diligēs: qz tūc
dicit christus mūdatis. Quid hic s. in hoc
mando stas tota die otiosus: Reprehen-
do dure illos q nō faciunt opera spūalia.
Pz thema. Nota q in themate sunt quēq;
dictiones: r ultimo. s. otiosus: claudit vitium
seu peccatū otiositatis: qz pz quattuor re-
prehensiones: ppter qd sponant quattuor
dictiones: r quēlibet dat rationē quare vi-
tium otiositatis est reprehensibile.

CPrimo quia est pira virtutalem opera-
tionem vel discretionem: quid otiosus.

CSecundo quia est cōtra naturalem habita-
tionem. hic otiosus.

CTercio pira humanalem conditionem.
stas otiosus.

CQuarto quia est pira tēporalem dura/
tionem. tota die otiosus.

CPrimo dico q otiosus est q virtutē op a-
tionem eo q est q ordinē rōnis: q pñit in
hoc q vult qscere. Un nota q pñitudo
scripturę est quando vult reprehendere alī
quid qd est pira virtutem: rēpñdit cō-
maniter p quid: vt pz Mat. 26. Nota hi/
storij de Magdalena. De qua xps rēpñt
dēs aplos dī st. Quid molesti estis huic
mulieri rē: Sic christus rēpñdēs in no-
bis peccatum otiositatis dicit. Quid hic
stas otiosus: qz q virtutem r discretionem
est. Ratio: qz si rusticus q habet domū ple-
nam filijs: r nō pōt eis prouidere: cū dñs
cōpationis tradit possessiones vt inde vi-
uat laborādo rē. Si talis nō vellet labora-
re: imo permetteret se mori fame: digne re-
prehenderetur. Quid hic stas otiose: sic
deus cuiuslibet nostrū dedit possessionē ter-
re. s. corpus. Gen. 2. Formauit igit deus ho-
minē de limo tē. Quare vt laborarem⁹. r
qz spinas r tribulos germinat nobis. Un
illud qd dicit dñs Aīde. Maledicta terra
in opere tuo: in labore comedes ex ea cū
etis diebus vite tue: spinas r tribulos ger-
minabit tibi Gen. 3. Pōtēst intelligi etiā
de terra corporis: que germinat nobis spi-
nas tēptationum r tribulos cōcupiscentia-
rum r miserationum r infirmitatum rē.

Formauit igitur nos deus de limo terre vt
laboraremus r seminaremus in ipsa terra
s. in corpore: r faciamus fructus peniten-

tie rē. quibus possumus viuere in vita be-
ata. Ista possessio terre araf cum cūctio: so-
ditur cum disciplina: vt sa. iebat sanctus
Dominicus: Franciscus: Benedictus rē.

Si anime dātorz possent impetrare tan-
tam carnem q̄ta est vna auellana r essent
viatrices: facerent tantā penitentiā q sal-
uarent: qz h modo faciunt pñiam: rñ est in
fructuosa: qz est extra carnem rē. Ideo fa-
ciamus penitentiā. Primo in oculis plo-
rando. Secdo in auribus audiēdo missas
r sermones. In naribus sentiēdo fetorem
corporis r despiciēdo nos ipsos r humi-
liando Ore orando r cōstēdo: Corde con-
terendo de peccatis. Pedibus peregrinan-
do rē. Ecce quare deus dedit nobis cor/
pus vt faciamus fruct⁹ rē. Ideo xps. Ego
elegi vos: vt eatis r fructū afferatis r fru-
uctu ma. Jo. 15. Et hoc pz stulticia illoz
qui nolūt facere pñiam. Ideo dicit. Quid
otiosus. Ideo scriptura ait. Qui operatur in
terra sua satiabit panibus: qui secat oclū
replebit egestate. Prouer. 28. Nota p̄a-
nibus in plurali: qz qui facit penitentiā ha-
bet panē remissionis peccatorū. Itē gra-
tiam dei illuminantē. Itē gloriā in futu-
ro. Nota hic ecēpluz de formica. Nota hic
q̄ta mala sequunt ex vicio otiositatis. Ad
qd nota historiā Romanoz sic refert Aug.
de ci. d. lib. 6. 30. de Scipione Masica Pōt
fice mario: q p̄sultit ne Carthago destrue-
ret: vt Romani vacarent exercitiū guerra-
rā rē. Et qz non fuerunt exequi consilium
suum deuenerunt Romani in oclum: pzo-
pter qd succeruit inter eos emulatio: inuī-
dia: latura: odia: contentiones: rē. Et Ro-
ma: quā mandus totus destruxit non po-
tuit oclū corrūit. Sic hodie inuenies stant
in sedilibus otiosi r nihil faciunt: nisi lo-
qui: deridere alios: detrabere: philocapi r
vacheyare rē. Dicunt aliqui. Ludamus ad
Zarram: ad tabulas: ne stemus in ocio rē.
Et idē est ac si dicerent. Operemur malū
ne stemus in ocio rē. r idē est. Vel per-
damus tempus ne stemus in ocio: p̄fer-
tim in la. do seachorum in quo perditur
multum tempus. Dic contra hec sicut et/
pedit r videntur. Et ideo Eccli 33. Multam
malletā docuit otiositas. Et Pion. 12. Qui
oculū secat: stultus simus est. Et Ezechiel. 16.

Eadē dñica septuagesime de Otio ser.xx.

Nec fuit iniquitas sororis tue: supbia et satiras panis et abundantia et ocium ipsius. Ideo Hieron. et habetur in decretis de consec. di. 5. c. 11. ubi. Semp aliquid boni operis facito ut diabolus te inueniat occupatum. Plus Quilibet de remedio amoris li. 1. p. 1. Nota si tollas: periere cupidinis archus. Contemptus facient et sine luce facies. Nota exemplum de David: quod dum ambularet in solario domus regie vacans cetero capere est amore Bersabee. 2. Reg. 11. Die historiarum. Dico secundo. Ideo dicit hic. scilicet in hoc mundo. Ratio. Nam quoniam quod faceret aliquid indecens in ecclesia diceret sibi reprehensibile: quare facio hoc hic. Da exemplum de his que prohibent fieri in ecclesia: ut negotiantes etc. ut i. c. Debet domus dei. De immanitate ecclesiarum lib. 6. Unde Isa. 22. Quid tu hic. Aut quasi quod hic: subdit. Expellam te de statione tua: et de ministerio tuo deponam te. Et quod tu hic est locus christianitatis in quo sumus est tate dignitatis quod non regit quod sumus ociosi Item alia similitudo. Arbor sterilis in sardino seu pomerio vel in vinea non sustinetur. Immo iuxta illud. Jam enim securis ad radicem arboris posita est. Ideo de arbore erant in pomerio: vel in orto et hinc dicit. Hic arbor que non facit fructum bonum excidetur et in ignem mittetur. Mat. 3. Ideo dicit hic ociosi: sic Christus plantauit nos die baptismi in vinea ecclesie: que ab Abel iusto usque ad ultimum electam: quod in fine mundi nasciturus est: quot sanctos producit quasi tot palmites misit secundum Gregorium. In omel. hodierna: que ecclesia dicitur vinea Isa. 5. Vineam domini exercituum. i. angelorum. Domus Israel est. i. v. dens deus: ut ecclesia christiana: que videt deum hic per fidem. Videmus nunc per speculum in enigmate. i. Cor. 13. Nos sumus arbores Unde Bernardus. Ideo homines velut arbores ambulantes. Ideo vult quod non sumus steriles per ociositatem: sed faciamus fructum. Nota hic parabola Christi de arbore fici etc. Luc. 13. Erpone. Primum annus est pueritia. Secundus est iuuentus. Tertius est senectus. Et in quolibet deo vult a nobis fructus etc. Unde in festo angelorum pre. 5. Ideo dux te pus habemus operemus bonum. Dico. 3. etc. Contra conditionem humanalem: cum dicitur Scriptura. Condicio humana est quod in hoc mundo

non sumus ad habitandum: sed ad ambulandum. Ubi sunt illi qui iam sunt centum anni etc. Ideo Apostolus. Non habemus hic ciuitatem manentem: sed futuram inquirimus. Hebr. 13. Sic ergo sumus ambulantes: semper duclimur ad mori velociter quam sagitta etc. Omnes morimur et quasi aque dilabimur in terram: que non reuertuntur. 2. Reg. 14. Sumus ergo peregrini in hoc mundo. Si ergo vultis peregrinari ad sanctum Iacobum: et in via inueneritis unum hominem stantem et etiam in itinere gressu admiraremini dicentes. Quomodo hic stat ille etc. Sic nos sumus peregrini ad sanctum Iacobum celi. Si ergo stamus in via: non ambulando per sancta desideria et bona opera digni sumus reprehensione. Verbi gratia de Religioso qui inceptit ambulare in nouitatu et postea stat non proficundo etc. In via dei non progredi regredi est secundum Bernardum. Surgite ergo de accidia et ste in vineam meam: vel dicitur quod conditio humana est: ut laborando acquiramus victum non solum corporalem: sed potius spirituale. Non ex solo pane vivit homo etc. Mat. 4. etc. Qui non laborat facit contra conditionem humanam. Unde Bernardus. In penam peccati in iungit deus hominem dicens. In labore vultus tui vesceris pane tuo: quod intelligi potest non solum de pane corporali: sed etiam spirituali gratia. Hic est panis qui de celo descendit. Jo. 6. Qui non laborat ut acquirat gratiam: ociosus dicitur et facit contra conditionem humanalem et contra penam a deo iniunctam. Iohannes Job 5. Homo ad laborem nascitur et ante ad volandum etc. Et nota quod ante peccatum. scilicet in statu innocentie dicitur homo laborasse. Gen. 2. Tollit deus hominem et posuit eum in paradiso voluptatis ut operaretur et custodiret illum: sed in statu illo ille labor non erat homini penosus: sed delectabilis: sed post peccatum datum est homini in penam. Et nota quod iste labor datus homini est communis omnibus creaturis: ut patet de angelis. Hebr. 1. Omnes sunt administratores spiritus in ministerium missi propter eos qui capiunt hereditatem salutis. De celo. Nota lunam et stellas: patet ad oculum quod ceterum laborant: id est moventur. Elementa etiam moventur: ac etiam terra: sed non motu locali sed alterationis: omnia etiam animalia cum labore victum querunt. Prover. 6. Unde ad

Dñica i sexagesi. de euāgelio ser. xxi. xxxix.

formica & piger & phidra vias eius. Et de apibus dicit qd nō patiunt ociosam in cōgregatione vivere. Ideo Doctus dicit. Quid ppetua munda rōne gubernas: terra rā celis sacor: qui tēpus ab tuo tre in bes: stabiliq; manens vas cuncta moueri.

Dico quarto ptra tēporalē durationem. Tota die deus diuisit tēpus in diem & noctem. S. n. i. Appellauit: lucē diem: & tenebras noctē: & ordinauit qd in die laborem: & in nocte quiescamus. ps. Exibit hō ad opus suū. Qui igit in die vult quiescere rephensibilis est. Sicut vita pscns est deus: mors vero ē nō: debemus ergo in die laborare vt quiescamus in nocte moris. Ideo glibet nostrum dī dicere. Quid operari donec dies ē: venit nōr qm nemo pōt operari. Job. 9. Hōc dī dicere religiosus: clerici: laici: &c. Nota nemo pōt operari scz meritorie: qz post vitam istam nō est status merendi sed retribuēdi. Apoc. 14. Amodo iam dicit spūs: vt regescat a laborib; suis. Opera enim illos sequunt illos. Nota qd pcciosissima rex est tēpus: qz si diceres alicuius: qd vis potius oēm thesaurū mūdi & dñiam totius mundi: aut spaciū vni; horae: Rāderet potius velle vñā horam. Nota hīc exēplū qd legi in dialogo lib. 4. c. 40. De illo qui petebat inducias exis in morte vī: De Crisaurio De quo etiā habet in homelia. 12. bñ Greg. &c. nec habuit. Sic hodie quorū sunt hoies qui vixerant p 30. 40. 50. vel 60. annos & nō curant de tpe isto: sed veniet hora in qua desiderabāt & carpendēt martīne habere spaciū triā horarū ad penitēdiā. i. in morte. Jō apls Ro. 12. Ignorū qm benignitas dei &c. vbi s in 5. parte. Jō Jere. 8. Nilius in celo cognouit tps suū &c. Et iō dī Eccl. 9. Quidēq; potest facere manus tua instanter operare: qz nec opus: nec rō: nec sapiētia crūt apud inferos: quo tu pperas. Deo grās amen.

C Dñica in sexagesima de euāgelio. Sermo. 21.

Qui habet aures audiēdi &c. Luc. 8. Ista dñica dicit sexagesime. Ratio: qz patres anti qui attendentes qd decem

sunt pcepta ptra que peccamus ex negligētia: ser opera misericordie q ponit xps & nō plura. Mat. 25. Ser aut decies sunt sexaginta: ideo qz hodie incipiebant pñias vsq; ad quadragesimā &c. In isto sermone tenebo modū hēdificationis. Fundamētū simūsclo & terra est euāgelīū &c. Luc. 21. Celū & terra transibant: verba aut mea nō transibunt. Postea edificabo aliquas cameras pro habitatione aīaz nostrarū. Primo fundamētū ponā. Nota hīstoria euāgelicā. Nota quōd quidā sequebantur xpm ex charitate &c. quidā ex necessitate &c. Vide supra dñica. 2. p octauas eplē pphante in principio euāgelij. Ideo dicit euāgelīum in pñicio. Cum turba plurima &c. i. pñictis quatuor rōnibus. Cū adē ipse videret tātū populū: incipit predicare dicens. Exi qui seminat &c. Et in fine parabolē dicit thēma ppositū. Qui habet aures &c. Ecce fundamētū. Mōdo super dīcto thēmate dicit Dierony. In plogo super Jobelē: qd qm scriptura sic loquit. Qui habet aures audiēdi &c. ibi sunt magna secreta spūalia. Supra ergo fundamētū edificabo tres cameras. i. tres intellectus spūitales sacre scripture.

Prima dī anagogica: de mūdi creatiōe.

Secūda allegorica: de diuināli icarnatiōe.

Tertīa tropologica: de humanāli infor matione.

Prima camera dicit anagogica. Que ē qm facta & dicta in hoc mundo exponunt alie de deo: & dicit ab ana q est sursum: & goge q ē ductio. i. sursum dūctio. Scīz hīc modū exponam. angellum de creatione mundi. Querant multi vbi deus morabatur anteq; crearet mūdū. R. q in camera sue eternitatis in qua etiā nunc stat: q maior est celo & terra: qz ipse nō indiget celo per se. Isa. 57. Deus excelsus & sublimis habitans eternitate: ecce sua habitatio: & ibi erat ita secretus q a nulla creatura cognoscebat: qz nō erat aliqua adhuc creatura: & in creatione mundi exiit extra: nō motu vel mutatione locali sed p effectus: sicut radij solis absconditi in terra exeunt per effectus ad extra: qz ipse nō movetur: sic ante creationē mundi deus erat secretus. i. Jo. 1. Deum nemo vidit vnq; sed p esse/

Dñica in sexagesima

etis eruit extra creādo celum: elemēta rē.
Et sic cognitus fuit ex creaturis: et a crea-
turis sicut arbor ex floribus: folijs et fructi-
bus. Ideo apłs Ro. i. Inuisibilia dei a cre-
atura mundi p ea q̄ facta sunt intellecta
spiciunt: sempiterna quoq; virtus eius: et
ita vt sint inexcusabiles. i. non credentes.
Inuisibilia sunt tres psonae et attributa di-
uina. i. potentia: sapientia: bonitas: et hec at-
tributa cognoscunt per creaturas. Dic mo-
dum quo phi pauerunt ad cognitionem
vnius dei rē. i. p sensum et motū. Et in ser-
monibus de articulis fidei. sermone. 9. vbi
agit de vnitare dei: ideo nō excusant hydo-
latre ignorantes rē. Ideo dicit euangelisā.
Er̄it. i. de camera secreta sue eternitatis q
seminat. i. creando semen suū. Primo in
agro celi empyrei. Nota quō sunt. 9. celi
fm phos: qz decimū. i. empyrei nō cogno-
uerunt: qz ē imortale: et ibi seminavit nouē
falcos: idest nouē ordines angelorū: q sunt
angeli: archangeli rē. Secdo in celo firma-
mētī q dicit celū firmamentū. i. sydereum
et omne illud in quo est aliqs planeta: et sic
sunt octo orbes seu spere: in qbus semina-
uit solem lunā et stellas. Primum luna.
Secū mercurius rē. Item descendendo se-
minavit elemēta pura. i. signē cū suis quali-
tatib⁹: aerem cū aib⁹: aquā cū piscib⁹:
terrā cum aialibus plantis et hoib⁹: son-
tibus et metallis. Ecce intellectus anago-
ricus. Er̄it q seminat. Sz qui h⁹ aures au-
diendi audiat rē. Sz nota cū dicit q quat-
tuor pres facte sunt de semine: qz aliud ce-
cidit secus viām rē. Aliud supra petram:
aliud inter spinas: aliud in terrā bonā.
Primo ergo aliud cecidit secus viām. i.
deus: qui est viā. Joh. i. 4. Ego sum viā rē.
Et pculcat⁹ est et volucres celi comederūt
illud. Hoc semē fuit Lucifer cū suis seque-
rib⁹ i. malis angelis. Ita enim erant ppe
viām. i. deū. q vno passu. i. in primo opre
meritorio adepti fuissent gloriā: qz omnes
angeli fuerant creati in gratia fm docto-
res maxime. b. Thomam. i. pre. q. 62. ar. 3.
Nota quō Lucifer q̄ vidit se excellentez
supra oēs creaturas: et supra se solū vidit
deū: voluit se pificari deo rē. Id hoc semē
pculcat⁹ est. i. pdenatum et volucres celi. i.
angeli sancti nō pſentētes comederunt il-

lud. i. deuorauerūt illos. Anctas. Apoc. 12.
Et factū ē preliū magnū in celo: Michael
et angeli eius prelabant eum dracone: et
draco pugnabat et angeli eius: et nō preua-
luerunt: neq; locus inuentus est cor am-
plius in celo. Et Isa. 14. Quō cecidisti Lu-
cifer rē. Aliud cecidit super petrā rē. Ecce
Adam et Eva sine genus humanū: qd cecidit
supra petrā durā. i. inobediente rē.
Dic quō deus mandauit sibi rē. et qre rē.
Nō enim mandauit sibi q nō comederet
de illo ligno: quāsi lignū illud esset malū:
sed in signū dñi vt haberet causam micre-
di rē. Sed secutū est q natū aruit. i. qz p-
didit gratiā dei: eo q nō habebat humore
charitatis et deuotionis. Aliud cecidit in
spinas penalitātū: qz ex illo peccato oīa ma-
la culpe et pene sunt secuta. i. calor: frigus: sa-
mes: sitis: labor: infirmitas: et mors. Et suffo-
cauerunt illud: qz habemus motū finaliter.
Ideb. 9. Statutū est hoib⁹ semel mori.
Aliud cecidit in terrā bonā. i. obediēte: vt
angeli boni: Michael: Gabriel rē. Id ortū
tale semen fecit fructū centuplū: qz statim
fuerunt pfirmati in gratia et in gloria. Ec-
ce quare dicit. Er̄it q seminat. i. creat. Et
ex hoc dicit. Qui h⁹ aures audiēdi audiat
i. anagogiā. Mo: aliter etiā nos debemus
assimilari semini qd cecidit in terrā bonā. i.
obediēte: vt sancti angeli. Si volumus fa-
cere fructū cēptam hic gratie et in futuro
glorie: hoc fit quinq; modis. Primo reli-
giosi obediendo prelati et obſtantes tria
vota et cerimonias religionis rē. Secdo
clerici debent obedire prelati et ecclesie or-
dinationis in tribus. i. primo in dīcēdo of-
ficiū deuote rē. vt in. c. Dolentes de cele-
missa. Secdo missam digne. Tercio caste
vinēdo: et dādo bonū exēplum populo rē.
Tercio populus debet obedire dñis nō
repellendo: nec redditis defraudādo rē.
Quarto fili⁹ debent obedire parentibus
in his que nō sunt ptra deū: alis secus rē.
Quinto omnes homines debent obedi-
re deo seruando eius mādata et precepta.
Nec. 5. Obēdire oportet deo magis q̄ ho-
minibus. Ideo Ideb. 13. Obēdite preposi-
tis vestris rē.
C Secda camera dicitur allegorica seu fi-
guralls: que est quādo facta et dicta in hoc

mando applicantur christo: ab aleo q̄ est alienum ⁊ goge sententia pro locutio quasi aliena locutio. Cum ergo dicit. Erigit qui seminat ante christi incarnationem deus habitabat in domo stricta rigoris iusticie: que erat statim q̄ homo peccabat puniebatur: ut patet de filiis israel murmurantibus ⁊ omnes mortui sunt in deserto. scilicet centum milia preter duos. Josue ⁊ calef. Num. 14. Item patet de oia: qui percussus a dño in tergit. eo q̄ arcam tergit. 2. Re. 6. Item de rege Ozi: qui effectus est leprosus eo q̄ presumpsit offerre incensum 2e. ⁊ Paral. 26. Item de hoc dicebat deus visionum deus. 2e. Item de Nadab ⁊ Abia filios aaron 2e. Leui. 10. Item de Dathan ⁊ Abiron: multa alia exempla possunt dari: q̄ ponit ap̄s. 1. Cor. 10. Item q̄d cūq̄ homines fuissent sancti in morte descendebant in infernum ex peccato ponit. Uide: ⁊ transierunt ultra quinq̄ milia annos. 35. David. ps. 88. Quis est homo qui vivit ⁊ non videbit mortem: Ecce quomodo deus habitabat in camera stricta rigoris iusticie: sed in incarnatione exiit extra. s. in campū misericordie latū. Et hoc p̄: q̄ cum tot peccata fiant hodie in mundo. tñ non videmus iustitiam: imo si post infinita peccata homo conteratur: cōsequitur misericordiam. Et iō modo. s. post incarnationem filij dei verificatur. q̄d David dicit de deo in ps. 144. Misericordias eius sup̄ omnia opera eius. Si enim vñ regi aliquis interfecisset filios ⁊ postea illi penitenti rex parceret reparetur filius: ⁊ tñ deus parit ⁊ peperit: etiam crucifixoribus filij sui: ⁊ de facto peperit Longino militi: qui lancea latus eius aperuit: ⁊ etiam Centurioni q̄ credidit: dicens. Vere filius dei erat iste. 35. dicit ap̄s. Apparuit benignitas ⁊ humanitas saluatoris nostri dei 2e. Titū. 2. Nota benignitas: q̄ natus est filius dei pure: ⁊ ideo benignus. Quia sicut puer iratus placatur modica re sicut vno pomo. Sic hodie deus placat vna lacryma contritionis. Ecce quomodo deus erigit in incarnatione de stricta camera rigoris in palatium largum misericordie ⁊ benignitatis. Et sic deus parit erigit per misericordiam

seminare semen suum. s. verbū dei. De quo in euangelio hodierno. Semen est verbum dei. Et Jo. 1. In principio. s. mundi erat verbum. Et istud semē seminavit deus in capō vteri virginis. s. q̄i verbū caro factū ē. deus factus est hō. Q̄ bñdictus campus in quo nunq̄ fuerūt spine peccatorū. Ideo Mat. 13. Simile est regnū celoz hōi qui seminavit bonū semen in agro suo. s. in vtero virginico. Ecce intellectus allegoricus. Sed qui h̄ aures audiēdi audiat: q̄ dicit q̄ facte sunt quattuor pres: q̄ primo cecidit secus viam 2e. Ubi nota. tota vita christi.

Primo cecidit nō in via sed secus viā. s. in natiuitate: q̄i virgo peperit: non in domo nec in palatio: nec in via: sed secus viā. Et percutatū est. i. despectū p̄ Iudeos. Nota quōd nō claruit ⁊ multi perirebant: sed Iudei timore herodis despererunt: cum viderent illum esse messia 2e. Et bestie ipsum adorabant. Cognouit bos possessorē suū ⁊ as̄i presepe dñi sui. Israel aut̄ me non cognouit ⁊ populus meus nō intellexit. Isa. 1. Sed sequitur ⁊ volucres celi. s. reges orientis. s. inagi velociter venientes comederunt illum: per fidē ⁊ deuotionē. Dicunt aut̄ inagi volucres ppter velocitatē itineris in cōtēptationē seu fidē: per quā tam alte volauerūt q̄ cognouerunt diuinitatē xpi: dicentes. Ubi est qui natus est rex iudeorum? Vidimus enim stellam eius in oriente: ⁊ venimus cum muneribus adorare eum. Mat. 2. Dicuntur ergo volucres q̄ fuerūt veloces etiam corpore ⁊ spiritu: ⁊ in altum fidei se leuauerunt ⁊ insidias herodis euaserunt: quia frustra iactur rete ante oculos penatorū. Prover. 1. Secūdo cecidit super petram. s. in sua cōuersatione: quia plures Iudei voluerūt eum lapidare: ut p̄ Jo. 8. Cū dñs esset. Anteq̄ habraā fieret ego sum: ostendens suam diuinitatem. Tulerunt lapides 2e. Item quia reprehendebat peccata eoz: ut Luc. 4. Tercio cecidit inter spinas. s. in sua passione: q̄i fuit in domo p̄sili coronā spineā coronatus: ⁊ in cruce fuit inter spinas. s. clauoz ⁊ detrahentium ⁊ latronum: ⁊ tunc verificatū fuit illud Lant. 2. Sicut iūctū inter spinas sic anima mea. i. humanitas: ⁊ suffocauerūt illū. s. p̄ mortē.

Bñica in sexagesima de euangelio

Quarto cecidit in terram bonam. s. in translatione: q̃a corpus fuit in monumento ⁊ asa in limbo: ⁊ ortum. s. in resurrectione fecit fructum centuplum. s. liberando p̃es in limbo exiles: ⁊ redimendo genus h̃m̃anum: ⁊ ponitur numerus determinatus. p̃ indeterminato: sicut sibi centuplum accipietis ⁊ vitam eternam possidebitis. Mat. 9. Et tunc fuit completū q̃d ipse x̃ps dixerat. Nisi granū framenti cadens in terra mortuum fuerit ipsum ⁊c. Jo. 12. Qui habet aures audendi audiat. s. secretum huius camere. Quiescamus hic moraliter sicut x̃ps quadrupliciter cecidit: sed in morte est fructum ⁊c. Sc̃ nos mortificando corpora faciamus fructum p̃nie. Iuxta illud Luc. 3. Facite dignos fructus p̃nie. Ubi dicit Glo. Q̃d hoc sit quando pena corripit culpam ex opposito. Deut. 25. Iuxta mensuram delicti erit ⁊ plagarum modus. Item Ro. 6. Sicut exhibuistis mēbra vestra seruire immundicie ⁊ iniquitati ad iniquitatem: vestra ita nunc exhibete mēbra seruare iusticie in sanctificationem. Et verbi gratia. Si peccas corde: dignus fructus est conteri: si ore: confiteri orare ⁊c. Si oculis vel auribus: audiendo missas: s̃mone ⁊c. Sic de alijs. nullum alium remediū habemus. Ideo x̃ps. Nisi p̃nias egeritis omnes simul p̃bitis Luc. 13. Quanta p̃niam faceret latro vt euaderet furem: multo magis nos ⁊c. Eze. 18. Nolo mortē peccatoris sed vt magis conuertatur ⁊ viuat.

Tertia camera dicit Tropologica. s. q̃ facta ⁊ dicta applicantur ad s̃c̃da. A tropos q̃ est conuersus ⁊ logos q̃ est sermo: quasi sermo conuersus. Christus tenuit talem modum: q̃ nec predicauit: nec fecit miracula quousq̃ fuit. 30. annos. Rō vt daret nobis exemplū: q̃ nullus predicet: nisi sit p̃fectus in vita: ⁊ scientia. Et opere cōpleat quod ore pronuntiat. Iuxta illud Cepit iesus facere ⁊ docere Act. 1. Non audeo aliquid loqui eoz que per me nō efficit x̃ps Ro. 15. Primo sibi x̃ps stabat secrete in h̃o sp̃sio virginis q̃ nullus sp̃m cognoscebat esse saluatorem mundi: licet sp̃m cognoscerent sanctum ⁊ bonū. Et fuit verificata p̃phetia Isa. 45. Vere m̃ es deus absconditus: sed q̃ voluit seminare verbum exiit:

qui seminat ⁊c. Quia primo seminante in Lappharnum: deinde in villam: seminādo doctrinā euangelicā. Ideo ipse dicit Mat. 13. Qui seminat bonum semen de hospicio exiit: ⁊ qui seminat. s. predicat semē suum. Et aliud cecidit ⁊c. P̃d̃t etiā erponi de p̃dicatore qui exiit de domo corporali ad seminandū: vel exiit de interiori contemplatione verbi dei ad exprimentū illud exterioris. Quattuor partes sūt de p̃dicatione.

Prima scena viā per negligentia. aliud supra petra per inconstantiam. aliud inter spinas per concupiscentiam. aliud in terrā bonā per patientia. Prima ps cecidit secus viam. s. in cordibus nostris: ⁊ concitatum est ⁊ volucres celi. s. demones comederūt illud: q̃a in vna aare intrat ⁊ de alia exit: ⁊ nihil ponunt in opere: nec corrigunt vitam. Ecce negligentia: que singulariter tangit d̃nos: qui non corrigunt peccata notoria. Dicitur hic aliqua ⁊c. De isto dicitur Q̃d aut secus viam cecidit. Nisi sunt q̃ audiunt: deinde venit diabolus ⁊ tollit s̃bz de corde eoz ne credentes salui fiant. Vbi est quilibet Barro habet aduocatū qui loquitur: ⁊ x̃ps rex nullum habet: quia nihil dare videtur sicut barro: sed tñ dat nobis aiam. Aliud cecidit supra petram per inconstantia: quādo aliqui audiunt verbum dei ⁊ proponunt corrigere se ⁊c. Sed superueniente modica tentatione deficiunt: Ideo irrult. Verbi gratia de muliere proponente dimittere vanitates ⁊ ornatus vanos: sed postea nihil ⁊c. Idem de usurario: sed quando aperit capsam ⁊ videt penitet: vel quando videt tot panes: ⁊ quot sibi remanent ⁊c. Irrult. Idem de incontinentibus religionem cum bono proposito: sed post modum adueniente tentatione recedūt ⁊ efficiantur nouissima illoz peiora prioribus. Item de nouitijs: qui bene perseverantes in nouiciatu: recipiuntur cū deuotione ad professionem. sed post professionē recedūt a via dei: ⁊ efficiuntur dissoluti: ⁊ mali: ⁊ viciosi: ⁊ efficiuntur nouissima hoīs peiora prioribus. Mat. 12. Item de coniugibus qui a principio bene se gerunt: sed postea ⁊c. Dicit vt expedit. Item delirioso ⁊c. Sed quādo cōcubina plorat corā eo ⁊c. Irruit. Irē de fructu: qui proponit nō sumere vin-

Eriit qui semi-
nat seminare semen suum.
Intendo predicare conditio-
nes quas hic debemus ad
fidem gl'iam ad instar ho-

minis seminantis. Salutes vtroq; zc. **¶** Pro
declarande thematis z introductioe mea.
Debetis scire q in scriptura sacra hōc ope
rationes opantur semini: z bene opari dī
seminare. Nō est duplex que sumē a simi
litudine. Prīma qā sicut semen in terrā est
necessar. ū ad vltā cōspalē: sic bene opari
est necessarium ad colligendū fructū vite
eternē: qā si homo nō bene opat: nō habet
grām nec meritam: p̄ter nec glām. **¶** Isa. 6
Nisi oīs exercitūs reliq; sit nobis semen
quasi Sodoma essem: z quasi Somoira
similes fuissēmus: quasi dicat si nō habere
mus bonas opationes ignis infernalis cō
bureret nos: sic ignis irrepabilis cōbulit
ciuitates illas **¶** S. 119. **¶** Ann. qsq; nostrum
erit de mente matris ad seruandum opa
z opandū: qā ip̄ nascit ad laborem z a
is ad volandū **¶** Job. 5. **¶** Usq; sero mortis ps.
103. **¶** Er̄it ip̄ ad opus suum z ad opatio
nem suā vsq; ad vesp̄rā. **¶** Hora: er̄it. nō
solum aut̄ erit ip̄ de ventre matris corpor
raliter v laborē z opē meritorie sed et̄
oportet q; creat de vtero matris ecclesie p
baptismū **¶** Jo. 3. **¶** Nisi qā renatus fuerit zc.
Usq; ad vesp̄s. i. mortē: qā ip̄ q; incipit
sed qui p̄ueniatur vsq; in finē hic salu
erit. **¶** Unde Eccle. 11. **¶** Dāne semina semen
tuū vesp̄e nō cesset manus tua. **¶** Secūda
rū: qā sicut ille qui seminat donec seminat
nihil lucrat: quimo potius laborat z p̄dit
p̄pter sp̄m colligēdū in tēpore suo: sic ip̄
qui bene opant in hoc mūdo zc. **¶** Iō non
debet mirari ip̄ nec deficere nec a bonis
opib; cessare: qā nō recipit remuneratio
nem in hac vltā: qā nō est ip̄ merendū b̄e
sed seminādū. **¶** Iō Ap̄s Gal. 6. **¶** Bonū aut̄
facientes nō deficientes: tpe enim suo me
temus. **¶** Hora deficientes ps. **¶** Euntes ibāt
z flebant mittentes semina sua. **¶** ve. ad vte
por. **¶** ma suos. **¶** patet thēma. **¶** Quasi quor
cōditiones bonas debemus habere in no
stris opib; bonis: ad hoc v germinēdū no
bis fructū vite eternē. **¶** Et iueni q; sunt no
nem ad similitudinē illap quas h̄nt. **¶** Alii q
semināt in cāpo. **¶** Prīma ergo conditio
seminatoris est qā seminat nō sedendo sicut
faciunt sutores z scriptores: sed itinerā
do donec cāpus sit cōpletus: qā de vna p
te cāpi vadit ad aliam zc. **¶** Sic z nos qui

Eadē dñia in sexagesima

debemus semp deambulare v̄ bono in me-
lūs. ps. Ibunt de virtute in virtutē: quōq;
ips̄s humane vite sūt cōplecti. in quo sūt se-
piē erates. Prima infantia vsq; ad se-
ptimū annū. Secūda pueritia vsq; ad. 12.
annū vel. 14. annum. Tercia adulescentia
vsq; ad. 25. annū. Quarta est iuuentus:
vsq; ad. 40. annū. Quinta virilitas vsq;
ad. 50. Sexta senectus vsq; ad. 70. Se-
ptima decrepitas vsq; ad mortē. De his p
glo. in ppe. in verbo. p̄fectus in. l. ii. in san.
L. de iure delictorū. In qualy ergo istaz
etaz debet hō seminare sūm qualitātē suā
z statū suū. Dic vt expedit. Nota hīc cōtra
multos: q nō solū nō p̄ciant: sed deficiūt
retrocedētes timore detractōis vel alicu-
ius detractōis: cōtra q ioh̄s dicit Luc. 9.
Nemo mltens manū ad aratrū z respī-
ciens retro apr̄ est regno dei. Nota figurā
de v̄ore Loth. respiciēte retro zē. Gen. 13.
Et 2. 2. Admores estote v̄oris loth. Iō
dicit Apl̄s. Fr̄es mei dilecti stabiles estote
z immobiles abūdātes in oī ope dñi: ciētes
semp q labor vester nō est inanis in dño. i.
Cor. 15. Sed habemus etiā figurā v̄ Loth
qui in Sodomois iustus fuit: sed in mōre
peccant: sic qñq; cōtingit q hō qñ est in se-
culo cauet sibi a periculis: z cōseruat se in
iustitia: postq; vero ingreditur religionē
reputat se securum: ex securitate nascitur
negligentia: ex negligentia tepiditas: ex te-
piditate dissolutio: ex dissolutioe multitudo
peccatorum: z sic efficiuntur nouissima ho-
minis illius p̄ora prioribus Mat. 12. Et
sic labitur ad infernum. Quot hodie
incedunt p hāc viam: qdam vero scūper
procedunt de bono in melius: z h̄metent
abundanter in tempore suo ps. Beatus
vir cuius est auxilium abste: ascensiones
in cor. suo. dñi. in val. lachry. zē. Et de tali-
bus dicitur p̄poner. 4. Iustorum semita
quasi lux splēdēns procedit: z crescit vsq;
ad presentem diem. Secūda conditio
est: qā tēpore quo seminat v̄igent frigus z
pluuie: qā tunc cessat calliditas: sic q bene
opatur debet semp plorare de peccatis cō-
missis: licet et alia pte debeat gaudere de
bonis operibus. ps. Euntes ibant zē. z de
quolibet mortali debet flere ps. Lauabo p

singulas noctes lectū me. zē. vel dic q plu-
ua significat grām dei: qae dat incremen-
tum semini: qā alias dī. ps. Anima mea sicut
terra sine aqua tibi: sed cū grā dei be-
ne seminam⁹: qā meritorie opamur. i. Cor.
3. Ego plantauī: Apollo rigauit: deus nūc
incrementū dedit. Tercia cōditio semi-
natoris est: qā seminat cum manu dextra
z nō sinistra: sic z nos debemus facere bo-
na opa cum dextra manu. i. cum recta in-
tentione: alias nō est opus meritorium: sed
potius demeritorium: qā intendō funis dat
formā actib⁹ moralibus. Quatuor ergo
regrantur ad hoc vt opus sit meritorium:
Primū et pte opantis: q sit in statu grē:
sūm et pte operis: q sit de genere bonorū.

Tercio et pte intentionis: q sit recta: nō
ppter vanā glām: aut aliā respectū mun-
danū. Da erēptū zē. Quarto regre mo-
dus. i. q bono modo fiat: aut debitis circū-
stantijs. Da erēptū zē. Ideo dicit dñs Te
autē faciente elemosinā nesciat sinistra tua
qd faciat dextra tua Mat. 6. Quarta qz
licet semen proiectum cū manu dextra bñ
proiectur semen ad sinistra. p. dextera si-
gnificat intētio recta z celestis vt supia di-
xi: per sinistra vita p̄s Cant. 8. Lena eius
sub capite meo z dextera illius amplexabi-
tur me. Debemus ergo cū manu dextra. i.
cum intentione celestiali z recta: p̄icere se-
men ad sinistra. i. in hac vita. Alioqn non
expectet facere post mortē. Jo. 9. De opz
operari donec dies est. i. vite p̄tis. veniet
hor. i. mortis. qñ nemo pōt opari. i. merito-
rie Jo. Apocal. 14. A modo iam dicit spūs
vt regescant a laboribus suis. Quinta
conditio: qā seminator semp respicit melio-
rem terrā: vt pinres fructus colligat: z ma-
lam terrā dimittit: que germinat spinas zē.
Sic z nos habemus duos cāpos seminan-
di. Unū malū z alterz bonum. Malus cā-
pus est corpus in quo seminat⁹ comestio-
nes: ebrietas: eo: crapule: luxurie zē. Et tunc
germinat spinas p̄cōz. Gen. 3. Maledicta
terra in ope. i. spinas z tribulos germina-
bit tibi. Nota q hēc maledictio fuit illata
hoi post p̄c̄m: qā ante nō erat corpus ita
corruptū: bonus autē cāpus est aia: in quo
seminant cogitationes bonae: deuotiones:

De nouē cōdi. bonorū operū ser. xxi. xlii.

meditationes: cōtēplationes que dant fru-
ctum magne cōsolationis et magni meriti.
Auctoritas. Que seminauerit hō hic et me-
tet: qui enim seminat in carne de carne et
metet corruptionē: et qui seminat de spī-
tu in spū metet vitam eternam. Gal. 6. De
vtriusq; aut fructibus. s. carnis et spūs lo-
quitur Apłs Gal. 5. dicens. Manifesta autē
sunt opa carnis que sunt fornicatio: imun-
ditas: impudicitia auaritia que est idolop ser-
uitas: veneficia: inuicictia: p̄tēdēs: emula-
tiones: ire: rē: discēssio: hōc: fide: iudic: et hōc
similia que p̄dico vobis sicut p̄dixi: qm̄
qui talia agunt regnū dei non cōsequunt.
fructus autē spūs sunt: charitas: gaudium:
pax: patientia: longanimitas: bonitas: be-
nignitas: mansuetudo: fides: modestia: con-
tinentia: castitas. Sexta conditio: quia
seminator: mādāt in capisterio semen ut sit
mundum: ne simul cum grano misceat zya-
nia vel lolium et. Et mādāt capum: ne
semen cadat supra petra: vel inter spinas
et dicit in euangelio. Nōc peres terere hi-
storia euangelij. Sic et nos debemus pur-
gare bona opa ne cum eis misceamus ma-
la: sicut aliqui qui audiunt missas et sermo-
nes: faciunt elemosynas: et tñ non desinunt
erroresque vsuras. Unde Eccli. 34. Dona
iniquorū non probat altissimus: nec respicit
in oblationibus iniquorū. Nota de religio-
sis qui totam lacrum qđ acquirunt ex re-
gularibus obseruantijs perdunt per verba
ociosa: vel rēfosa et. Quidam etiam facien-
tes aliqua bona nō dimittunt p̄pas suas
et fornicationes et. Tales nanq; faciūt fru-
ctum. Ideo Jer. 4. Nouate vobis noua-
le: et nolite seminare super spinas. Nota: no-
uale est ager de nouo ad culturam redact⁹
et dicit ter. in. c. Quid per nouale. de sbo.
signi. De tali ergo dicitur in euangelio. Se-
men autē cecidit inter spinas: et simul etor-
te sp̄s: ne suffocauerunt illud Luc. 8. Se-
ptima conditio est: quia seminator: quādo
seminat accipit semen cum manu plena et
non cum duobus digitis. Sic et nos debe-
mus seminare bona opera abundanter.
Sunt multi nobiles qui edificant hīc do-
mos: pascunt canes et famulos: et sulcones:

et multas expensas superfluas faciunt et.
Cū venit pauper petens elemosynas amo-
re christi non dant: aut si dant dabant si-
bi vnam denarium vel vinum corruptum.
Verbi gratia. Et si aliquis habet bonū: vñ
in domo: dicit illud est bonum pro me: si au-
tem est mustatū vel acetosum vel corruptū
dicit. Et illud est bonum pro famulis: vel
pro pauperibus et. sic de fructibus. Tales
sunt similes Chaym: qui offerebat deo de-
terfora de frugibus: Abel vero de primo
genitis gregis sui et de pinguibus eorum.
Et ideo dicit sacra scriptura: q̄ respicit do-
minus ad Abel et ad munera ei⁹: ad Cha-
ym vero et ad munera eius non. Gen. 4.
Sunt aliqui qui nihil dant: sed dicunt de-
us tibi faciat bonum: Aliqui dant bona
verba: et faciunt pauperem reuertī: et tamē
nihil dant. Aliqui dant parum. Aliqui dāt
aliquid corruptum ut dixi. Aliqui vero
dant cum indignatione. Nota de illo pau-
pere qui recepit panem sibi proiectum cum
indignatione. Aliqui dant plūguē elemo-
synam cum bona voluntate et. Aliqui ve-
ro nec dant elemosynam: nec bona verba.
Tu vero accipe bonum consilium: quod
est ut deus secundum facultatem tuam co-
piose et letanter elemosynam pauperi: quā
copiosam misericordiam et copiosa me-
rita a deo accipies. Auctoritas. Qui par-
ce seminat parce et metet: et qui seminat
in benedictionibus de benedictionibus et
metet etiam eternam. 2. Cor. 9. Idem dē-
xit Thobias filio suo. Quomodo poteris
esto misericors: si multum tibi fuerit obun-
danter tribue: si exigū fuerit et exigū m-
denter impartiri stude. Thobie. 4. Nota
exemplum de illa Vidua pauperula: que
posuit vno era in gazophilatium Luc. 21.
Octaua conditio est: quia seminator
quando vult seminare cooperit semen sub
terra ne aues comedant illud: sic et nos
debemus opera nra et bona cooperire: ne
aues: id est inimici nostri impedian vel de-
struant ipsa. Duas differentias habet
inimicorum. s. inuisibiles et visibiles.
Inuisibiles sunt demones: qui destruat bo-
na opera nostra per elationem et vanam
ff q

Bñica in quinquagesi. de trib⁹ virtutib⁹

gloriā: que interdū attingit in pñcipio operis: interdū in medio, interdū in fine post factū opus: ppter qd dicit in euangelio, Aliud cecidit secus viam ⁊ pñleatū est: ⁊ volucres celi comederūt illud: ppter ea cooperiēda sunt opera bona ⁊c. Cū dñs Mat. 6. Cū facis elemosinā noli tuba canere ante te, sicut faciūt hyppocrite ⁊c. Nota qd illos qui faciūt calices ⁊ paramenta ecclesiastica vel capellas: ⁊ faciunt sculptura arma sua ⁊c. Et siq. si erp dñt vt bonū opus palā faciāmus: ppter gloriā dei: ⁊ edificatiōē primorum. Mat. 5. Sic luceat lux vestra corā hoīb⁹: vt videant vestra opera bona: ⁊ glo. pa. v. qui in celis est. Celandū ē bonū opus: scīpae tale cui vt plurimū resistit: sicut est religionis ingressus. Mat. 10. Inimici hominis domestici eius. Nonā pñtio est: qz seminator eligit tēp⁹ opportunū de mēse septēbris vel octobris: ⁊ merit postea in Junio vel Julio. Similis esset ille: qui veller seminare in Julio: qz illud est tēp⁹ metendi. Item elegit tēp⁹ dies: nō noctis. Tēp⁹ opportunū serendi bona opera est vita pñs: tēp⁹ vero metendi est mors. Debemus ergo donec vivimus ⁊ sani sumus bñ agere: ⁊ stultas est ille: qui expectat mortem. Quētas. Jo. 9. Non oportet opari donec dies est. s. vite pñtis. venit nōx. s. mortis: qñ nemo pōt operari. s. meritorie. Apoc. 14. Nūmodo iam dicit spūs vt re. a la. s. meritoris. Plus: qz qñ hō est infirmus adhuc negligit pñteri. Sed qñ videt se desperatū a medicis: nunc vult confiteri. Et qñ vult pñteri. Et pñssor venit: dñt expediriis esto: qz nō possum bene loq. Et sic anima illa erit de corpore associata multis mītib⁹ demonū. Ideo dicit Aug. de pe. di. 7. Age penitentiā dum sanus es. Si aut vis agere pñiam qñ peccare non potes: peccata te dimiserunt: nō in illa. Sic dicit etia Iuvenis: Quid floreo in lunētu te gaudebo: postmodū faciam pñiā. S; anteq. multū tēp⁹ trāseat venit mors: ⁊ sic decipit. Ideo eccl. 12. Memēto creatoris tui in diebus iuētutis tue: anteq. veniat tēp⁹ afflictionis: ⁊ appropinquent anni de qbus dicas: nō mihi placuit. Item Eccl. 1. 1. Vane semina semen tuū. ⁊ vespere nō cesset manus tua. Deo grās.

Cñica in quinquagesima de tribus virtutibus Theologicis. s. Fide: Spe ⁊ Charitate. Sermo. 23.

Nunc manet

Fides: Spes: Charitas: tria hec. 1. Cor. 13. Sermo noster erit de tribus virtutibus theologicis. Salute tur virgo Maria ⁊c. Verbu ppositū est de clarandū p m duplicē intellectū. Primus ē pro vñs. Scds pro mortuis. Primus erit pro introductione. Scds pro pñcatione. Pro pmo sciendū q in hac vita summe sūt necessarie ille tres sctures theologicales. s. fides: spes: charitas. De qbus loquitur Apl⁹ pro eūdo ad paradysum. Et pbatur hoc. Quēte. ⁊ rōne. Quētas de fide habet Heb. xi. Sine fide impossibīle ē placere deo: Et ibi. Non potest accedēre ad deū credere qz est: ⁊ q ingrentibus se: remuneratoz sit de spe. ps. 36. Spera in dño: ⁊ fac bonitatē de charitate. 1. Cor. 13. Si charitatē nō habueris: nihil suz. Trē. 1. Jo. 3. Qui nō diligit: manet in morte. De oībus simul habetur anctas. Eccl. 2. Custinetis deum: credite illi: ⁊ nō euacuabit merces vestra. Qui timetis dñm: diligite illum: ⁊ illuminabunt corda vestra. Scdo pbat ratione q sumitur a similitudine. Cuilibet enī viatozi ascēsi nō ad castrū altissimū tria sunt necessaria. C Primo inuisibilitas ocularis. C Scdo animositas cordialis. C Tertio vigorositas corporalis. C Primo dico ⁊c. Nam siq. vult securus ire oportet q viam videat: ⁊ terminū seu finē agnoscat: qz finis mouet agentē. Modo clarū est: q totam tēp⁹ vite nostre in hoc mūdo nō est nisi vna via: p qñ vadim⁹: us ascēdendo ad castrū altissimū celi empyrei. Nō habemus hic manentiē ciuitatem sed futuram ingrimus. Heb. vltio. Id indiget his tribus pñctis: que habent p has tres virtutes: fides: spes: ⁊ charitatē. Et ex hoc possumus cognoscere necessitatē harū triū virtutū. Primo qz p fidem videmus finē seu terminū vite nostre. s. celū beatorū ⁊ ēē vñam. Finis autē vel terminus noster ē vita eterna. Ro. 6. Liberati a peccato: serui autē facti deo: habetis fructū vestrū in sanctis.

ratione. sine vero vitam eternam: que pñsit in tribus. Primo quātū ad aīam: qui be-
arificat per visionē diuine essentie. Jo. 17.
Hec ē vita eter. vi. co. te. so. 12. Secūdo quātū
ad corpus: in corporis glorificatione.
Phil. 3. Saluatorē expectamus: qui rector
corpus humani nostre const. cor. da. sue.

Tercio quātū ad locū in celo empyreo
Zac. 10. Gaudete et exultate: qm̄ merces ve-
stra multa est in celo. Omnia autē ista tria
ignorauerūt pñi naturales: nec pñt sciri nī
si per fidē. istam pñmā. sc. visio diuine essen-
tie. et ignorabat: qz qñs pñi ponerent aīam
imortalem et eius beatitudinē. nī ignora-
bant hēc sciri per visionē essentie diuine.

Secūdo etiā ignorabant: quīmo penitus
repudiabat remittentes se regule naturali:
que hz qz a pura priuatione ad habētū nō
est regressus. Uñ nota qz qñ Paulo pñi
cante Athenis pñi audierūt ea que pñi dica-
bat: deridebāt eū dicētes. Et nūc vult semel
nator pñi dicere: Alij pñi dicebāt. nō
noqz demōstrat eīdē annūciator esse: qz
Jesu resurrectionē annūciabat eis. Act. 17.
Tercio etiā locū celī empyrei ignorauerūt
sc. oī. ponētes loco beatitudinis campos
elysios: sicut ponit Virgilius i. 6. Eneidos.
Veni autē cognouerunt pñi nouē celos 12.
et supra dixit: nō celus empyreū. Paret
ergo qz necessaria est fides ad cognitionē
vie. Et qz modicū esset scire locū beatitudi-
nis: nisi etiā sciremus vias: ideo nota tres
vias: quas etiā scimus p fidem. Et quādes
prima via ē de inocētia baptismali. Et istā
scimus per fidē et verbū xpī dicētis. Amē
amen dico vobis: nisi quis natus fuerit de-
nno: nō pōt videre rēgni dei Jo. 4. Affir-
mativa est et negatiua. Secūda via est di-
gna penitētia. Et p istā habuerūt ire illi q
perdidērunt primā viam. Digna pñia est
dolere de peccatis: et pñt cum proposito
nō redire. Et hēc via scitur p fidem et
verbū xpī dicētis. pñiam agite appropin-
quabit. n. regnū celoz Mat. 4. Tercia via
ē firma obediētia: hēc est vivere fm̄ dei or-
dinationem: et nō fm̄ pñiā inclinationē
et voluntatem. Et hēc etiā scitur per fidem
et verbū xpī dicētis. Si vis ad vitā in-
gredi: serua mandata Mat. 19. Ideo Apōs-
2. Co. 5. Per fidem enī ambulamus: et

nō per speciem. Nota per fidem. sc. videndo
per intellectum a deo illuminante terminū
et viā. Uñ die qz via sunt. 12. articuli fidei
hīs duodecim vias. Uñ die qz vie para-
di sunt virtutes: de qbus dicitur Sap. 8.
Iū am reduxit dñs per vias rectas: inter
quas est abstinentia: de qua hodie predi-
catum est. Et qz hēc sit via vite. pñt. Uñ
Greg. In om̄i 16. di. Al paradisi gaudijs
per cibum cōsistimus: ad hēc per abstinen-
tiam resurgamus. Secūdo dico: qz necessa-
riam est viatori animositās cordis. n. non ti-
mere. H. c. pñt altitudinē loci debet qz
dubitare: qñ possit ascendere: nō tamen de-
bet homo confidere de se. nec de suo intel-
lectu: nō de suis operibus: sed de deo dicē-
do. Deus qui dñs nō me formauit: et rede-
mit: et in illum locum pretio sui sanguinis
emit: et nē per baptismū mundauit: et sacra-
mentoz remedia ordinauit: ideo non tūbi-
to qñ illuc ascendā. qñ nō pro se: qñ incoz-
poreus est. Deus enim spiritus est Jo. 4.
sed pro me illum locum creauit tam pul-
chre ornatū et ordinatū. Nota ad ppo-
situm quod legitur de beato Bernardo.
Cum semel extremum spūm iam trahere
videretur. in excessu mentis sue ante tr. bu-
nal dei vñs est pñtari. Uñ fuit autē et suspi-
nas et aduerso improbis cum accusationi-
bus pulsans. Ubi vero ille oīa fuisset profe-
curus: et viro dei pro sua sui parte dicēduz
nihil territus aut turbatus: ait. Fateor. nō
sum dignus ego nec proprijs possim meri-
tis regnum obtinere celoz. Ceterū duplici-
tate illud obtinens dñs meus hereditate. sc.
patris et merito passionis. altero sp̄e contē-
tus alterū mihi donat: ex cuius dono inre-
mihi rediens non contundor. Confusus
in hoc verbo inimicus cōtinus ille solutus
et vir dei in se reuersus est. Pre dicta hñtur
in legenda beati Bern. Et hoc ergo habet
qz aīositas necessaria est virtuose opando.
Nota h qñ virtuosī sunt aīo terro fortis
ad bene opandū: et acgrēndū regnū
celoz. Et sunt patientes contra multas ten-
tationes diaboli: carnis et mundi. Ideo dñs
Proverb. 16. Melior est patiens viro forti
Et qz aīositas aīo suo expugnare urbem
quā aīositas et fortitudo nem. hñt in deo.
Jo. 14. 4. dñs. Qui sperant in dño mi-

Unica in quinquagesima. de tribus virtutibus

tabunt fortitudinem: assument penas ut aquile current et non laborabunt: ambulabunt et non deficient. Nota mutabunt fortitudinem quia si ante habuerunt in hoc mundo fortitudinem corporalem ad ambulandum: saltandum etc. Mutabunt fortitudinem corporis in feruorem cordis. Si querat et quod fiet: Respondet assument penas etc. Ubi ponit tres gradus bonorum personarum. Primus gradus est preplacitio. Nam isti assument alas ut Aquile. Due ale sunt due spes. Una de dei potentia: altera de dei misericordia. Prima assumit per confidentiam de dei potentia. scilicet quod potest nos facere equales angelis in gloria. Secunda assumit confidendo de dei misericordia: qui non solum potest imo vult nos saluos facere. i. Tim. 2. Hoc enim bonum et acceptum est coram saluatore nostro deo qui vult omnes homines saluos fieri etc. His duabus alis contemplatiui volant ad paradysum. Secundus gradus est actiuus: per currendo per magna opera misericordie et pietatis: festinanter cum magno ardore spiritus currunt ad paradysum. De his ergo dicit. Currēt et non laborabūt. Tertius gradus est obedientiu est dicit. Ambulabūt et non deficient. scilicet faciendo illa ad que tenent diligenter. In omnibus istis necessaria est virtus spei: que dat animositatem siue ardorem cordis. Tertio dico quod necessaria est viatori ascendenti in altum duratio corporalis seu fortitudinis: ne deficiat in medio coste. Hec autem duratio fortitudinis habet per virtutem charitatis. Nam charitas dat fortitudinem voluntati ne mutet propositum. Sed quod persueret. Item dat etiam fortitudinem persuerandi contra temptationes diaboli: contra occasionem mundi et inclinationes carnis. Unde Ro. 8. Quis nos separabit a charitate christi: Tribulatio an angustia etc. Et Land. ultio. Fortis est ut mors dilectio etc. Et ideo dicebat. Apostolus Ephe. 3. Det vobis deus ut in charitate radicati et fundati possitis comprehendere cum omnibus sanctis: simple gloriam dei. Nota differentia inter radicatum et fundatum. Radicatum pertinet ad arbores: quare esse et vivere est a radice: fundatum est cum domus cuius esse et permanere est bono non supposito et fundamento. Radix est vir-

tus charitatis dans humiditatem deuotionis essendi et viuendi specialiter: et fundamentum essendi et permanendi in eadem. Vult etiam sunt radicari per deuotionem sed non sunt fundati: quia modico vento temptationis statim cadunt et eradicantur: sed si sunt fundati non cident. Patet necessitas istarum trium virtutum in hoc mundo. Item dicit thema. Nunc scis in hoc mundo manent fides. spes et caritas. Dicitur etiam virtutes theologicales propter duo. Primo propter obiectum seu finem. 2. propter causas. De primo nota: obiectum aliarum virtutum est res certa: quia obiectum humilitatis est deus: obiectum honoris. Obiectum castitatis est deus: obiectum luxurie: obiectum misericordie est dispensatio bonorum temporalium in propriis causis: et sic de alijs. Sed obiectum harum trium virtutum est deus. Quia deus est obiectum fidei: quia fides nihil aliud est quam credere quod deus sit. Spes est expectatio quod deus promittit. Charitas est diligere deum propter se: et proximum propter deum. Et secundo dicunt theologicales propter eam. Nam alias virtutes potest homo acquirere per se viuendo moraliter: sed tres virtutes non possunt haberi: nisi a deo specialiter infundantur. Tertia ratio est: quia sola diuina reuelatione in sacra scriptura huiusmodi virtutes traduntur: ut dicit b. Thomas. 2. 2. q. 62. ar. 1. Et in 3. sen. di. 23. q. 1. ar. 4. q. 3. Et idem dicit in questionibus disputatis de virtutibus. q. 1. c. 12. Item pro ipso orat ecclesia. Omnipotens sempiternus deus da nobis fidei spei et charitatis augmentum: et ut mereamur assequi quod promittis: fac nos amare quod precepis. Et patet prima pars. Secundo declaranda sunt verba apostoli secundum intellectum appropriatum seu spirituale. Pro quo sciendum est quod in alio mundo sunt tria principalia loca siue receptacula animarum ex hac vita decedentium viz.

- ¶ Infernus damnatorum.
- ¶ Locum purgandorum.
- ¶ Sinus beatorum siue electorum.

In primo est fides sine charitate. In secundo est spes glorie. In tertio est charitas excellentie. Vbi dic ordinatus et melius: quod post hanc vitam. Tria sunt loca decedentium. Primus ergo locus est damnatorum etc.

Et in inferno quidem est fides: quia ut dicit Thoma. 2. 2. q. 8. ar. 2. Demones et damnati homines in inferno velint noluit habere credere et euidencia facti quando sentiant penas et tormenta et vident gloriam beatorum fidem christianam esse veram. Alias. Tu credis quia deus est unus: Benefactis et demones credant et euidencia Jaco. 2. Mora et euidencia: quoniam demones et anime damnate timent diem iudicii. Ratio. Hic sicut miles captus in lata captione si sciret tali die se esse miserandum in angusto loco et obscuro: fetido et horrendo: multum timeret illam diem. Sic est de demonibus: qui habent modo latam captivam: et anime etiam damnate: sed in die iudicii recludentur in angusta captivitate: in qua erit et recludentur cum corporibus ignitis et fetidis. Ita ergo ratione euidencia tremiscunt. Et tu luxuriose et non contremiscis de iudicio: Ergo peior es diabolo. Videtur ergo quod in inferno est fides: sed non est ista spes. Quia homo impio nulla erit ultra spes. Propter. et. Impiens dicitur impius. Incredulus: quia noluit liberare filiam regis: sed animam propriam ab incendio cum posset. Ideo ipso mortuo nulla erit ultra spes ei. nec redemptionis nec liberationis. Dic extirpatur error: aliorum antiquorum theologorum: et gloriam antiquorum insularum: dicentium quod licet in inferno nulla sit redemptio: tamen est ibi penarum relaxatio. Et dant exempla de illo qui portat magnam onus et. Unde quod scripsi dominica prima post festum Trinitatis. Unde illa glossa iuris Canonici. 1. q. 2. tempus non est tenenda. Nec obstat de Trasano imperatore: pro quo oravit Grego. Quia illud est speciale. Et id non est trahendum ad consequentiam: quod bene fuerit de hoc punctus Grego. ut patet in legenda sua. Item in inferno non est charitas: sed contrarietas et malignitas: quia pater odit filium pro quo fuit damnatus: et e converso: ut per viderem. Et quod hic fuerant maiores amores tanto ibi est malus odium dicendo. In malignitate no-

stra consumpti sumus et. Sap. 5. Sed hic est argumentum in oppositum. Nam dicit tertius. 2. ne. 16. De illo dicitur: qui licet nullam spem haberet liberationis nec revelationis: quia nec guttam aque potuit optinere: tamen oravit dicens. Rogo te pater ut mittas Lazarum in domum patris mei. Habeo enim quingentos fratres: ut testetur illis: ne et ipsi veniant in locum hunc tormentorum. Videtur ergo quod illa petitio fuerit et charitate. Respondeo quod in inferno nulla est charitas: sed tota malignitas. Ad auctorem tamen dico. quod sicut in hoc mundo sunt socii in peccatis: sic etiam in alio mundo erant socii in penis. Et quia multi simul sociati cum minori timore peccant quam unus solus: sic pena maior est quando sunt plures: et quanto magis crescit numerus sociorum: tanto magis augmentatur pena. Sicut de igne: in quo quanto magis ponitur de lignis tanto magis augmentatur flamma: et unum lignum incendit aliud. Ideo dicitur sile orant non ex charitate sed timore. ne pena augetur in aduentu fratrum suorum: qui socii fuerant in peccatis. Nec tamen ratio videtur dubia. Nulla: quia si in hoc damnati nollent aliquem damnari: ne pena eorum augetur. Quod est falsum: quia immo vellent omnes damnari: et sanctos propter invidiam: et pravas affectiones: que cum eis descendent in infernum. Unde super illud Ier. 17. Surrexerunt de solis suis dicit Glo. Solatium est damnatis socios habere sue miserie. Dic ergo secundum Thoma. in quolibet octavo art. 17. quod damnati invidia stimulant vellent pro pinquos suos cum omnibus alijs esse damnatos: et dolebunt si sciant aliquos esse salvatos et. Secundus locus est purgatorium: ubi habent fidem: spem et charitatem. Primo quidem habent fidem: quia nondum vident per speciem. Item habent spem firmissimam et certissimam de tribus. Primo de adiutorio alicuius quod suffragia sibi fient: et de hoc sperant. Unde dicit Job. 19. Misereamini mei misericordia mei saltem vos amici mei. quia mea. do. te. m.

Secundo habet spes exceddi de purgatorio.
Tertio spem habendi paradisum: qd nō
possunt peccare: qz anima separata se fir-
mat in gratia vel in culpa mortali sū sta-
tum in quo egredit de corpore. Uñ Greg.
25. v. Quatuor hinc quilibet egreditur: talis
i iudicio presentat. Et flagella dei patien-
ter sustinent in purgatorio tē. Tertius
locus est beatorū. i. paradisus: vbi nō est fi-
des: nec spes: sed pfecta charitas soluz et ex-
cellit. Fides enim habet defectū essendi an-
tequam in celo omnia videntur clare. i.
Cor. 13. Nisi enim nunc p speculū in enyg-
mate: tunc autem facie ad faciē. Spes ha-
bet etiā defectū essendi. p. 16. Satiabor: cū
apparuerit gloria tua. Caritas autē nō ha-

bet defectus essendi bonorū: sed perficitur:
iuxta illud qd possunt dicere beati. i. Jo. 4.
Deus in nobis manet: et charitas eius in
nobis perfecta est et. Quartus locus po-
test addi. i. locus puerorum: et ibi non est
neqz fides: neqz spes: neqz charitas. Nam
de spe et charitate constat: qd ibi non est: sed
etiam fides nō est: cum qz anime puerorū
ibi non habent cognitionem de deo. Ro. 2.
Fides ex auditu tē. cum quia fides est de
non visis. i. per rationem naturālē. Heb. 11.
Fides est argumētū nō apparentiū tē.
Deo Gratias. Amen.

Britie per Jacobum Britannicum.

45
Quadragesimale de
peccato Petri
Hieremie.

Tabula

Tabula huius voluminis de materia peccati vj.

De distinctione peccati. sermo. primus.	
Quare deus fecit hominem peccabilem. ser.	2
De nouem causis quibus aggrauatur peccatum	sermo. 3
Et quibus causis procedit peccatum. ser.	4
De octo malis que faciunt peccatum. ser.	5
De peccato originali: in quo est. ser.	6
Idem originale a. 7. causis traducit: s.	7
De 7. penis peccati originalis. ser.	8
De sex causis ex quibus procedit mors corporalis. ser.	9
De remedijs peccati originalis. ser.	10
De peccato mortali. s. quid est peccatum mortale. ser.	11
De peccato in spiritum sanctum. ser.	12
De quattuor causis: quibus potest homo cadere in peccatum. ser.	13
De effectibus peccati mortalis. ser.	14

De tribus alijs effectibus peccati mortalis. ser.	15
Quid vnius puniatur alterius. ser.	16
De septem stultitijs peccati mortalis. er.	17
Quomodo peccatum mortale infert mortem eternam. ser.	18
De eternitate pene infernalis. ser.	19
De septem causis: que continentur in remissionem peccatorum. ser.	20
De decem modis: quos obseruat deus in remissionem peccatorum. ser.	21
De peccato veniali. ser.	22
De effectu peccati venialis: et de purgatorio. ser.	23
De remedijs peccati venialis. ser.	24
De suffragijs mortuorum. ser.	25
De eadem materia. s. de suffragijs. ser.	26
De indulgentijs. ser.	27

F i n i s.

Incipit quadragesimale de peccatis
in genere eiusdem beati Fratris P. Hiero-
mie 2 primo de diffinitione peccati.

Quasi a

facile colubus
fuge peccatū.
Ecclesi. 21. Di-
cturus est di-
uino patroch-
nio de pecca-
tis in genere.
In hac sacra
Quadragesima

ante omnia inuocanda arbitror spiritus sancti
gratiam: A quo omne datum optimum et
omne donum perfectum: originatur Iacobus. i.
Sed quia indignissimum me reputo. in media-
te ipsum precibus adire: recurrero ad ad-
iuuatam nostram potētissimam: et gloriosam
virginem mariam dicēdo. Ave maria etc.
Quasi a facile colubus etc. ubi dicitur. Quasi
ut supra dixi intendo in hoc sacro tempore
predicare de peccatis in genere. Ideo talis or-
do. misit assumendus erit in hac materia.
pro clariori audientium intellectu et memo-
ria tenentium. Primo namque dicenda de pec-
cato in genere. Secundo de peccato originali
secundum se. et de pena eius. et de remediis ipsius.
Tercio de peccato actuali mortali. et de
penis. scilicet de effectu ipsius et de remediis
eius. Quarto de peccato veniali. et de pe-
na eius. et de remediis ipsius. Loquendo
ergo de peccato in genere: queritur primo
quidnam sit peccatum: Circa quod nota. quod secundum
quadruplex est causam rei datur quadruplex
diffinitio de peccato. Sed attende quod infra
scripte diffinitiones non dant de peccato
originali in quo non est perversio nec de pec-
cato veniali in quo non est euersio: sed de
mortali actuali in quo est perversio et euersio.
Primo quidem secundum causam efficientem:
peccatum sic diffinitur ab Augustino libro de duabus
naturis. Peccatum est voluntas consequendi
vel retinendi: quod iustus et vetat. Volun-
tas autem est animi motus: ad aliquid vel non
impendendum vel ad ipsedum: secundum Augustinum libro
lib. retractationum. Et. 15. q. 1. c. 1. in prin. Vo-
luntas igitur est causa efficiens peccati: adeo

ut sine ipsa nullum peccatum committatur. Unde
Augustinus in libro de sua religione. Et in libro. retra-
ctationum. Et Gratianus. 15. q. 1. c. 1. Aliquid adeo
peccatum voluntarium malum est: ut nullo
modo peccatum sit si non sit voluntarium. Eo-
dem modo: nec pena eterna: que persequitur
peccatum meretur: quis perdenari. nisi propria vo-
luntas adesset. Ver. Tolle propriam volunta-
tem: et non eris infernus. Item Augustinus. 23. q. 4.
Abraham odonosor. Quasi ire nunquam deus
redderet interitum: si non spontaneum inue-
nissetur homo habere peccatum. Unde si aliquis
ignorantia inuincibili aliquid de genere
malorum faceret. non reputaretur ei ad pecca-
tum: quia homini ignorantia tollit voluntatem secundum
Thomas. p. 2. q. 6. ar. 8. Et in decretis. 15. q. 1. Alii
quos. Et. c. 1. Et Thomas. 1. 2. q. 76. ar. 3. Et sic
econtra. Nullus potest mereri sine voluntate.
Nec obstat de Salomone qui dormiens
ipetravit a deo donum sapientie: ut dicit. 3.
Re. 3. Et. 2. Para. 1. Quia Salomon non
meruit in dormiendo sapientiam a deo: sed
fuit signum precedētis desiderii. propter quod
dicitur talis petitio deo placuisse: ut dicit
Augustinus. 12. super Genesim. ad litteram. Et nota.
Thomas. 2. 2. q. 154. ar. 5. ad primum. Unde Chri-
stophorus super Mat. 1. in decretis. 32. q. 5. Sicut
enim peccatum opus sine voluntate non fa-
cit: ita et iustitia ex opere non presumatur. nisi
et voluntas affuerit etc. Si autem queratur. que
causa efficiens est: male voluntatis Respon-
deo nullam esse causam: nisi quia ex nullo fa-
cta est: ut dicit Augustinus. 12. de ciuitate dei. c. 7. ubi
sic inquit. Nemo igitur querat efficiētem causam
male voluntatis. Non enim est efficiens sed
deficiens. quia nec illa effectio sed defectio:
Deficere namque ab eo quod summe est. ad id quod
minus est: hoc est incipere habere volunta-
tem malam. Porro causas defectionum istarum
quomodo efficientes non sunt ut dixi sed deficiē-
tes: velle inuenire: talem est ac si quisque ve-
lit videre tenebras: vel audire silentium. Quod
tamen utrumque nobis notum est. Neque illud nisi
si per oculos. neque hoc: nisi per aures non
sane in specie nisi specie priuatione. Nec
ille. Sed nota. quod eius voluntas a deo fit. non
potest esse nisi bona. Et ideo secundum se non est
nata. dicere nisi bonum: quia ut dicitur 2. et. 7.
Non potest bona arbor fructus malos facere.
Dic ergo quod enim dicit voluntas est causa
aaa ij

De diffinitione peccati.

efficientis peti: dicitur intelligi voluntas efficiens
i. defectus seu defectus seu inordinatio vo-
luntatis seu voluntas carens directione re-
gule rationis et legis diuine. Que quidem si in-
tendit aliquod bonum commutabile est causa
actus quidem peccati per se: sed inordinatio
nisi actus per accedens: et preter intentionem.
Provenit enim defectus ordinis in actu
et defectus directionis in voluntate. et hoc
sentit Thoma. 1. 2. q. 12. v. q. ar. 1. Sed tunc in-
stat. quod cum omne materia sit preter inten-
tionem et voluntatem agentis: ut dicit Dionysius.
4. de divinis nominibus. et probat in 3. q. 7. gentilis.
c. 4. videlicet quod peccatum cum sit malum. sit preter
intentionem agentis. ergo non videtur esse peccatum.
quod de ratione peccati est: quod sit voluntarium: et
hinc dicitur. Et preterea: omne quod est preter inten-
tionem agentis dicitur esse a causa vel a fortuna: ut
nota in 3. q. 7. gentilis. c. 3. sed inordinatio
peti est preter intentionem. ut dictum est. ergo est
a causa. Causalia autem non imputant nobis. er-
go ratio: Solutionem horum vide in 3. q. 7. gen-
tilis. c. 6. Preterea videtur quod voluntas non
sit causa efficiens peccati. quia non potest esse
id est subiectum peti: et causa efficiens: quia causa
efficientis et materialis non includunt in se: ut
videtur in 2. philosophia. sed voluntas est subie-
ctum peti. ergo ratio. Sed et nota quod ratio illa per-
cedit in causis efficientibus quoniam actiones
transseunt in materia exteriori: et quod non mo-
vent se sed alia: cuius contrarium est in volun-
tate. et ideo ratio non sequitur. Ex predictis
ergo patet quod malum non est peccatum: nisi sit volun-
tarium. et ideo si homo faceret aliquid ex volun-
tate in nullo peccat. si vis infertur precesse
vel absolute. i. dicitur. presbyteros. Secus autem
si sit adionalis. sicut metus. quia talis me-
tus non totaliter excusat a peccato: quia non
totaliter tollit voluntatem. Unde et Glossa. dicitur
cuncta quod coacta voluntas. voluntas est ubi
non excusat a toto. sed excusat a tanto. Exem-
plum. Metus causa. Sacris. Et de bapt.
Matrores. Et Thoma. idem vult. p. 2. q. 6. ar. 6.
Tertia diffinitio peccati. datur ab Aug.
in causam materiale. i. contra falsum
sic: Peccatum est dictum. vel factum. vel percipitum:
contra legem eternam. i. dei. In qua quidem
diffinitione ponuntur duo. Unum. scilicet quod pertinet
ad substantiam actus humani: quod est quasi
materiale. in peti: cum dicitur. Dicitur vel fo-

ctum. vel conceptum. Aliud autem quod pertinet
ad rationem mali quod est causa formalis: cum
dicitur. Contra legem eternam. De hac autem
diffinitione vide latius per. Thoma. 1. 2. q.
12. v. ar. ultimo.

Quarta diffinitio peccati est secundum causam
formalem. et datur ab Ambrosio. sic. Peccatum
est prevaricatio legis diuine. et celestis inobedi-
entia mandatorum. Quamquam diffini-
tionem exponere omitto. Vel dic secundum Aug.
Peccatum est privatio spiritus sancti. modum. et ordinis.
Declarata ut habetur in fine septuagesime. quod
incipit. Quia hic statim tota die octid in
introitu.

Quarta diffinitio peti datur ab Aug.
in causam finale: et est ista. Peccatum est spe-
ro incommutabili bono rebus mutabilibus
adherere. Circa quam diffinitionem notan-
dum: quod in peccato duo sunt. Primum est
aversio a creatore. Secundum est quasi formale in
creaturam. Deus autem dicitur bonum incommu-
tabile. et creatura bonum mutabile. Unde in
sermonibus. xl. de pnia. f. m. de. i. in introitu.
Istos autem duos primus est quasi formale in
peccato. Secundum vero est quasi materiale.
Quia autem forma datur esse rei. ideo conversio
ad creaturam non habet rationem peti nisi ex
aversione in qua est deformitas et preceptum.
Quod autem ratio conversionis actus non sit pec-
catus probatur. Quia quicquid sine aliquo pec-
cato. convertitur quod ad creaturam: ut cum con-
versio seu delectatio est naturalis. secundum quod vi-
sus delectatur in miridi gustus in dulci et sic
de alijs. Quicquid etiam cum merito: quod si illa de-
lectatio referatur ad deum. Unde ps. Dele-
ctasti me domine in factura tua. Da exemplum
de contemplantibus creaturas ut cognoscant
et diligant creatorem. Quicquid cum peccato re-
nialitatem: ut cum quod delectatur in creatura
plus debito sed tamen circa deum. Da exemplum
de primis motibus vel de alijs peccatis venia-
libus ut infra dicitur deo concedere. quicquid
cum peccato mortali: ut quod conversio est cum
aversione a deo: ut dictum est. quia autem con-
versio est ad aliquid et huius actus nature substra-
tum. i. subiectum: ideo peccatum accipitur in mul-
tiplicationem et numerum. Unde conversio
inordinata ad propriam excellentiam dicitur
Supbia. Conversio vero inordinata ad bo-
na temporalia dicitur Avaritia. Conversio

vero inordinata ad delectationes venereas
dicitur luxuria. Conuersio ad vindictam dici-
tur: Ira. Conuersio vero inordinata ad cibum
et potum dicitur Gula. et sic de alijs mor-
talijs. Sed nota quod cum actus morales acci-
piant formam ex fine. i. ex intentione finis
agentis: ut notat Thoma. p. 2. q. 1. ar. 7. videtur
quod causa formalis et finalis peccati sit eadem
Sed respondeo quod quantum ad actum peccati. pec-
catum accipit formam ex fine ut dicitur in
argumento: sed secundum hunc actum non habet rationem
peccati. Quantum vero ad inordinationem
actus formam actus peccati est ipsa preuentione
tuo diuine legis. ut dicitur superius in propria
parte. i. diffinitione. Vel dicitur melius quod ipse
peccati in genere forma est inordinatio actus
sed ipse actus peccati in specie forma est finis in-
tentionis a peccante. quod finis est oblectum for-
me ipsius actus. Sic igitur peccatum in genere
fortitur formam ex auersione a deo: sed peccatum
in specie fortitur formam ex auersione ad crea-
turam. Et predictis ergo per quod peccatum formaliter
loquendo non est nisi peccatum contra deum defectus
et corruptela: et quod defectus sunt peccatio-
nes bonorum. et peccationes nihil sunt secundum
per se sicut tenebrae que est peccatio lucis: id
peccatum dicitur esse nihil. sed tamen alienus est.
quia alienus semper boni peccatio est. Dicitur
autem peccatum esse nihil triplici ratione: sed pro in-
tellectu hominum declaratur primo. quod duo sunt
in peccato. scilicet actus et inordinatio rationis actus
Terbi gratia in homicidio vel furto et actus
quod non est peccatum secundum se. sed inordinatio ratio-
nis facit illud esse peccatum. Item exemplum in
iudice faciente morti hominem inaudiente iusti-
tiam. Item in deo precipiente Abrahæ occide-
re filium Gen. 22. et in rebus egyptiorum ab-
latis per israelitas precipiente domino Exo. 7.
Videret ergo quod actus de se non est peccatum. sed
defectus rationis: et hoc non est nisi peccatio
sicut tenebrae et id nihil est. ista tamen inordi-
natio non potest esse sine actu. quia omne malum
est in bono. Probatur ergo triplici ratione quod
peccatum nihil est. Prima pro defectu. quia
peccatum ut dicitur non est aliqua res naturalis sed
defectus boni sui: corruptio: et ideo ut di-
ctum est per de tenebrae que nihil aliud est nisi
si peccatum lucis: et sic non est aliud nisi non est
ita lucis per modum peccationis non esse autem
nihil est: et hoc clarius probatur secundum Boetium.

Constat bene omnia posse. nec esse aliud quod non
possit si velit: sed peccare non potest ut patet clare
ergo peccatum nihil est. cum illud nec in se nec
in alio possit deus. Nec est instantia si vi-
cas quod currere. latrare. vel similia. operari non
possit: quod et si talia nequeat facere in seipso. ea
tamen facit in alio. quod immutabilis in se manens.
Terras caligatas: quod tempus ab eterno reuertit.
Sic bilis manens dat cuncta moueri.
Sed peccatum sicut nec in se: ita nec in alio
potest efficere. Et sic constat peccatum nihil esse
Ad idem. Omne quod est. est a deo. quia omnia per ipsum
facta sunt Io. 1. Sed peccatum non est a deo.
Quod probatur quod omne quod est a deo diligenter de-
finitur illud Sap. 11. Nihil odisti corpus quod fecit
illi: sed peccatum est erosum deo: iuxta illud
Sap. 14. Multo sunt deo impius et impletas
elus. Et ipse dixit omnes quod operantur iniquitatem.
ergo peccatum non est a deo. Et hoc potest esse una
alia ratio quod peccatum est nihil. Dicitur Gregorius. Augu-
stinus. Nihil. i. peccatum et sic posset congrue et ponit
illud Io. 15. Sine me nihil potestis facere.
Secunda ratio. quare peccatum est nihil. est propter
effectum: quia facit hominem nihil esse. non quod
quantum ad esse naturale. sed quantum ad esse
spirituale: quia per peccatum peccatur homo gratia et
charitate et ceteris virtutibus infusus et do-
nis. propter quod dicitur nihil et ad nihil redi-
git. quia tamen ad esse spirituale ut dicitur tamen pec-
cant mortaliter: iuxta illud. i. Cor. 13. Si ha-
buero prophetiam et nouerim mysteria omnia et
oem scientiam. et si habuero oem fidem ita ut mon-
tes transferam: charitatem autem non habuero nihil
sum. Item Ieremias. Corripe me domine. veritatem
in iudicio et non in furore tuo: ne forte ad ni-
hilum redigas me. Tertia ratio est. propter
despectum: quia vilissimum facit hominem et indignum
omni premio. Unde dicit Augustinus. quod peccator. non meretur
panem quem manducat Ieremias. 2. quod vilis facta
est nimis: iterans vias tuas. Et hoc patet et lo-
co ubi peccatores ponuntur quia locus. proportio
nari dicitur locato. Alio: autem locus vniuersi est
terminus. tamen ratio sicut quod est istiusmodi. tamen ratio se-
toris: et idem patet et hoc quod ipsi peccatores sunt
vilissimi quod ibi donantur. Item patet additione:
quia finis efficiet de peccato. Dicimus autem
quod finis est vilissimum additio. et quanto vilior est
patronus: tanto vilior est seruus. Quid autem vilior
est peccator? Nihil est. Tunc autem. vilior est res quanto
magis distat a deo. nihil autem tamen distat a deo
aaa iij

De diffinitione peccati

quia illud qd nihil est. qd primus gradus quo appropinquatur deo est ess. peccatum autem est nihil. ergo est vltimum. Peccator autem sit unus peccati. Jo. 8. Qui facit peccatum seruus est peccati. ergo est vltimus et plus quam peccatum cuius est seruus: et hoc dicit homo abhorere peccatum. Aug. Appende te ex pte: ne tibi vilesas. Seneca. Sed scirem deos ignoscentes et hoies ignora- turos: adhuc tamen abhorerem peccatum. Itz phus. Mafio: sum et ad maiora natus quam ut stam mancipium carporis mei. Cicero officiorum lib. suum esse debet. Si omnes deos hoiesq; celare possemus. nihil tamen aua- re. nihil iniuste. nihil libidino. e. nihil incon- tinenter esse faciendum. Pz ergo ex predictis qd peccatum dicitur nihil. Sed restat mo- do quedam dubitatio. Si peccatum nihil est: quare ergo dicitur occidere hoies spiritu- aliter: Constat. n. qd occidi est passio omnis autem passio est ab actione. ergo occidere est actio: sed qd nihil est. nihil agere potest. ergo oc- cidere hoiem non potest. Quia ergo in feri- pta peccatores mortui appellantur ps. Non mortui laudabunt te dñe. Itz Jac. i. Peccatum cum consummatum fuerit gene- rat mortem. Preterea si peccatum est nihil que est diuina iustitia que pro peccato ho- minem eternaliter puniat: illam pro nihilo hoiem eterne pene tradere non videtur opus esse iustitie: ut patet ex ser. Sed respondeo qd ad agendum semper requiritur aliquid agens sed ad deficiendum nomen agens requiritur: sed sufficit qd ab actione cesset. Totus au- tem actus peccati non est actio sed defectio: et ideo non requiritur qd peccatum aliud agat. quia nihil agere potest cum sit defectus. Occidit ergo peccatum hoiem. non agendo sed deficiendo seu nihil agendo. Vel dic qd illud qd est nihil non potest esse causa ali- cuius per se: potest tamen esse causa per accidens. sicut remotio prohibentis. sicut pz de igno- rantia. que est privatio scientie: nihil. n. est tamen est quicquid causa peccati in quantum est pri- uatio scientie qua prohibetur peccatum: et ita dicit Th. i. 2. q. 76 ar. 1 ad primum. Et sic peccatum dicitur causa per accidens occisionis anime et damnationis. in quantum. s. qd priuat hoiem gratias que est vita anime. Et

ad h intelligendum. nota tria exempla.

Primum est exemplum naturale.

Secundum est exemplum morale.

Tertium est exemplum scripturale.

Exemplum ergo naturale est istud. Ad manducare non est aliud facere: et tamen si quis non comederet moreretur: quia mori est a vi- ta deficere: et ideo mori quis potest. nihil oino agens. sed ab actione se subtrahens. Sic et non ambulare non est aliquid facere et tamen si quis in cippo teneretur perderet usum etiam ambulandi. Sic si quis vi- dit pauperem fame vel frigore morientem et nihil ei daret: dicitur ipsum occidere cum tamen nihil faciat. Unde Amb. 86. Di. Pater fame morientem si non panis fame occidit. Patet ergo qd ad peccatum nullam cau- sam agens requiritur. sed sufficit qd ab eo qd est faciendum cesset. Pz ergo primum exem- plum naturale. Secundum exemplum est mora- le. Elrbi gra: si rex preceperet qd quilibet va- dat ad ecclesiam vel consilium qd ipse factu- rus est. sub pena capitis vel aliterus mem- bri. aliquis non iuit. manifestum est qd non cum- do non facit aliquid: sed nihil facit quia solum omittit. et tamen odium regis et penam incurrit. Nec obstat si dicas. qd hoc plana vi- detur esse in preceptis affirmatiuis: sed quantum ad negatiua precepta questio non videtur solu- ta. Nunquid enim fornicari. furari etc. non est aliud facere: Ad quod respondetur. qd cum dico hoiem occidere: duo dico. scilicet qd hominem occidere est peccatum. illam dico primo actum. s. qd occidere hoiem. secundo dico de- fectum circa actum. s. voluntatis. Dico ergo qd iste actus scilicet se non est malus. quoniam est a deo ille actus peccati. cuius ratio est quia cum ille actus peccati sit quidam motus liberi arbitrii: deus autem est causa omnis mo- tionum: ut Aug. dicit. de trinitate sequitur qd voluntas dei sit causa actus peccati: et hoc vult Th. i. 2. q. 79 ar. 2. Nec in hoc pecca- tum finit: quia ut dixi supra actus non habet rationem peccati ex parte conuersionis ad creaturam: et hoc patet quia aliquis qui peccabit actum qui in genere nature erit malus. tamen ex aliqua circumstantia erit bonus: ut puta quia suade- te iustitia bene et meritorie potest quod hoies oc- cidere: si habet iustitiam. Unde et quoniam a deo il-

Et actus est iustus: ut p[er] i[n] Alector Josue. 7.
In Chananis et ceteris gentibus inimico
populi israel. quos deus precepit occidi: sic
et precepit Saul ut interficeret regē Agag
cum ei populo eius. Samalechitarum: et inter-
feceret oēs a viro usque ad mulierem et par-
vulum atque lactentē. bonē et onē camelum
et asinum. i. p[er] is. et in multis alijs. oīs scri-
pture. Sicut ē p[er] de Ab: aam. cui precepit
ut occideret filium. Gen. 22. Unde et Ab. 13.
dicit q[uod] nō sine causa gladiū portat Ro. 13.
ergo actus peccati nō est malum s[ed] se sed
est a deo: sed deformitas circa actus que est
defectus voluntatis que formaliter est pre-
catum nihil est q[uia] est tantū boni p[er]uasio.
et ideo q[ui]s est solutus: et pilus. Non tamē
est concedendū q[uod] fornicari et furari et ce-
teri actus p[er]similes sint a deo q[uia] talia nota
non dicunt purū actum sed actus deforma-
tam aliqua deformitate. Unde q[uia] filij Isra-
el spoliaverunt egyptum nō fuit ibi rapina
vel fortum: q[uia] furtum est contumelatio rei
aliene inuito d[omi]no: sed ibi facta fuit transla-
tio o[mn]iū illar[um] rerum ab egyptiis ad hebreos
ab eo cuius est terra et plenitudo eius.
Tertiu[m] exēplum scripturale habetur in
multis locis non tantū. Ipsiō h[ab]etur Mat.
22. Allice q[uo]d h[ab]uerat nō h[ab]eo vestes
nuptiales: Et ille obmutuit. Tūc dicit rex
ministris Agaris manibus eius et pedib[us]
miserit euz in tenebras exteriores. Ibi erit
actus et stridor dentium. Quid p[er] vestē nu-
ptialem nisi charitas designat. Quā q[uod] nō
habet nihil facit. et tū dignus est pena eo
q[uod] cōtra preceptum r[ati]s facit. Sicut etiā si
rer[et] p[re]cipit q[uod] q[uod]q[ue] et seruis suis tale nō
beret vestimētū. sed appareret nudus igni
traderet: certum est q[uod] q[uod]q[ue] non haberet
illud vestimētū pene ignis subaceret. nec
damnaret iste pro nihilo sed q[uia] signū non
h[ab]et amicitie regie. q[uod] tenetur h[ic] vestimen-
ta autem anime: quid sunt nisi virtutes
et dona que h[omo] q[ui]libet tenet h[ab]ere. Camisia:
significat castitatē q[uod] cōtingit carnem. Dis-
p[er]tois significat holē signatam abstinentia
que est necessaria ad castitatē suandam.
Ipsi tunicā significat charitas ut it[er] d[icitur].
Per claudē siue mātellā significat patien-
tia q[uod] defendit ab eis et a pluvia a verbis et

estumelia. Et id si h[omo] talia vestimenta ve-
stitam nō h[ab]ueret penā. Unde Apo[calypsis].
16. dicitur. Beatus q[uod] vigilat et custodit ve-
stimenta sua. ne nudus ambulet: et videant
turpitudinem eius. Turpitudō a[ut]em h[uius]
est turpitudō peccator[um] que operit a vesti-
mento charitatis. Proverb. 1. Uniuersa de-
licia op[er]is charitas. Ubi. i. pe. 4. Charitas
op[er]it multa. a diuini p[er]d[ic]t[ur] p[er]o. Beati quoq[ue]
remisse sunt ingrates et quor[um] recta sūt pre-
cata. Sic et i[es]o h[ab]etur exēplum in ficul-
nea. In scriptura. cui maledixit d[omi]s q[uia] fra-
ctus in ea. dum querebat nō inuenit. ut le-
gitur Mat. 21. Sic et tertio h[ab]etur exēplum
de ficulnea. quam q[uod]dam plantatay h[ab]eat
in vinea sua et venit querens fructum in illa
et non inuenit. Dixit autē ad cultorem vi-
nee. Ecce anni sunt tres et quo venio que-
rens fructū in ficulnea hac et non inuenio.
Succide ergo illam. At q[uod] ergo terram oc-
cupat Luc. 13. Igitur etiā sic pro nihilo ar-
bor h[uius]ana a deo succiditur. q[uia] fructus in
ea debitus nullatenus inuenitur. Nullus
est enim homo q[uod] vineā haberet in qua pla-
rimum crepand[um] esset et in ea excolenda pla-
rimum laborasset nihilq[ue] de contingenti-
bus omisit: q[uod] si illa fructus non afferret quin-
tam iuberet incidit: et omnia eius igni tra-
dit. Sed quis homo vnq[ue] tantum labora-
uit in mundo in vinea sua: quantum ch[ri]s-
tus in sua. que est anima humana? Quis
vnq[ue] sic vineam excoluit: quis in ea tanto
laborauit labore? Quis pro vinea sua in
mortem se tradidit nisi ch[ri]stus? Unde in
figuram h[uius]. Naboth figurans ch[ri]stus
pro vinea sua est mortuus. 3. p[er]. 21. eo q[uod] eaz
Achab regi diabolum significanti tradere
noluit. ergo huiusmodi vinea est iustissime
incidenda: igniq[ue] tradenda: si post tantos
sudores et tam amplas expensas nullum
suo domino fructiferat. Igitur tota solick-
tudine laboremus. ut ch[ri]stus in vinea
anime nostre fructus debitos suo tempo-
re recipiat: ut sic habeamus denarius olar-
nam. qui et condigno laborantibus est
promissus Mat. 20. Hoc autem facie-
mus si totis viribus peccatum quasi a sa-
cie colubri inglamus. Formaliter ergo ad
argumentum respondendum cum dicitur

aaa 113

Quare deus fecit hominē peccabilē

¶ si peccā est nūllū. ergo peccator dānat p
nūllū. qd est in dūctū. s. r. qd dūctū
peccatorē pō nūllū accipitur dupliciter.
Uno mō p nūllū. s. sine causa. 7 sic nullus
dānat p nūllū. Alio mō p nūllū. s. nō p
aliquo positū. 7 sic dānat p nūllū.
nō tñ sine cā. s. pūatūa ut pī infirmitudi
nibus supia positis. Deo gratias. Amen.

¶ Quare deus fecit hominē peccabi
lem. Sermo. 2.

Clasi a facie

colabzi fuge peccatum Ec
cli. 21. Hoc mane dñs pce
dente pūuando materiā
pūmī articuli de peccato

in genere. intēdo pēdicare de peccabilitate
hoīs. qre. s. deus fecit hoī. m. talem qd pec
care pot. et. hūc quare deus fecit hoīez. ec
cabilē. vbi etiā solucē questio quorūdam
carlose querentium. qre deus euz pēciet ip
sum pūuano peccatūp creauit. Naz in statu
innocētie nō stetit hō nisi per spaciūm cir
cite. ser hoīarū a mane. s. vsqz ad meri
diē. Saluetur primo virgo zc. ¶ Pro hu
ius ergo materie intellectu clariorē est notā
dum. qd pēctio vera est in sacra theologia
qd diuina sapl. tñ qua oīa creata sunt crea
uit oēs creaturas in gbus pōt cadere pec
catū cum defectu peccabilitatis. i. possent
peccare. in cuius signū peccauerunt alique
ipsaz. Et vide pīus de angelis qd fin na
turam suam in qua creati sunt peccare po
tuerunt. 7 sic potuit p effectum delati foro
7 alijs angelis apostas. s. zc. sed qui fuerūt
firmi ut Michael Gabriel 7 reliqui fuerūt
postea pfirmati in gratia. adeo ut peccare
amplius nō possint et gratia nō ex natura.
Primi aut. i. r. belles fuerunt reuerti ad in
fernū sicut pī Apoc. 12. Rō aut quare an
geli sūt peccabiles creati. ē qd de nūllū cre
ati sunt. hec etiā rō pōt cōpetere hūc as
signari in hoībuz. quare sunt peccabiles.
Vide p Tho. sup. 2. sup. dī. 32. q. 1. ar. 1.
Et. 2. 7 dī. 2. q. 1. ar. 1. sic etiā pī de hoībuz
quilibet fuerunt a deo creati a principio in
gratia tñ peccabiles fuerūt 7 de facto pec
cauerunt. qz gratia nō hī cogere sed pēre
re liberum arbitriū. pp. et qd dicit scriptu
ra. Inueni qd fecerit deus hoīem rectum 7

ipse se infinitis misceuerit qdōnibus. Et ec
cles. 7. Nota Rectū. hec rectitudo pēctē
bat principaliter in tali subiectione aīe. hū
mane ad deū. ut infra patebit latius cum
de pēctō originali agitur. Nota In si. se.
mī. qdōnibus. Et hoc ppter peccatū. ppter
qd hī qdōnē homo cu deo 7 cā primo 7
cum seipso. Aug. 7 Iul si dñe 7 sic est. ut pe
na sibi sit oīs inordinatus aīus. Et Job.
vii. Posuisti me contrarium tibi 7 facies
sum mihi metipso grauis. Et hoc ergo defe
ctu peccabilitatis pēctū pēctū. rimoz pa
rentū. et. quo ita est pstrata humana na
tura. 7 ad malū inclinata. qd ex cepit xpo
7 virgine maria nullus hō mūdī qdēctūqz
fuerit scitatus sunt a pēctō imū. s. tñ. i.
Jo. 1. Si dicerimus qd pēctū nō habemus.
ipā nos seducimus. 7 veritas in nobis nō
est. Et Augu. in lib. de natura 7 gratia. Si
oēs sancti 7 scē dum hīc viuerēt interro
gati fuissent. vtrū sine pēctō eīent. omnes
vna voce dixissent. Si dīte. qd pe. nō ē. ip.
nos se. 7 ve. in nob. s. nō est. tñ Aug. 14.
de ciui. v. c. 2. Mā. i. in vita pūti sātis tñ
vīuī sī sine crīmine vīuī. sine peccato agt
qui se viuere existimant. nō id agit ut pecca
tum nō habeat. sed ut veniat nō accipiat.
Ratio aut hūius peccabilitatis in homine
habet per regalā pēctē. que dicit. Quod a
natura est semper inest. Da exemplum de
nigredine corui 7 de albedine cigni 7 de
pēctura pāonis 7 vīriditate papagalli.
7 rīdilitate hoīs zc. Modo ad ppositū.
per scripturam noui 7 veteris testamēti cla
re habetur qd peccare est hoībuz a natura.
nō quidē quātum ad cōsumationē pec
cati. sed quātum ad inclinationē 7 media
tionem. Nam in peccato pēcurrunt trīa seu
tres gradus. s. principium. medium. 7 finis.
Principium pēcti pēctē a sensu. s. a sensua
litate. a quo sensu omnis nostra cognitio
originat. Verbi gratia. vider homo mulie
rem 7 ex hoc incipit peccatū. sic de audī
tu odoratu. tactu. zc. deinde procedit ad
cogitandum. Sic ergo sensus hoīs est prin
cipium peccati est cogitatio est mediu. sed
sensus qui est principium peccati. 7 ipsa co
gitatio que est medium. sunt naturaliter in
clinati ad malū potius qd ad bonū. Quero
ritas. Sensus enim 7 cogitatio pūant cor

alis prona sunt ad malum ab adolescentia
sua Gen. 8. Videtur ergo quod principia et me-
dium peccati sunt a natura. Et hoc proce-
dit ex corruptione peccati originalis quod est
contra naturale nobis. ex quo procedit pro-
pinitas ad malum et difficultas ad bonum.
Ro. 9. Con. delectos enim legi dei in inter-
ioribus in hominibus sed finis. Consumatio pec-
cati est a voluntate que si assentit principio
et medio perficit peccatum mortale. Peccatum au-
tem cum presumatur fuerit: generat mortem
Jac. 1. Et quantum ad hoc. i. presumptionem
peccati peccatum est contra naturam hominis. Ratio: quia
natura hominis est a prima forma est homi-
nis est aia rationalis: ideo quicquid sunt in
ratione naturalem hominis: sunt contra naturam
hominis. huius autem est voluntas et peccatum ergo hoc
respectu voluntatis et peccatum sunt in natura ho-
minis. virtutes autem sunt naturales hominis.
Unde dicit Thulius in prelo sua quod virtus est
habitus in modum nature rationi presentane-
us. Et quod intelligitur. Unde Thulius. 2. q.
1. ar. 2. et q. 1. ar. 1. Videtur ergo quod pec-
catum inest a natura hominis: quantum ad prin-
cipium et medium. Sed probemus hoc per
auctores clariores. Prima habetur quoniam in ve-
teri testamento. Nequa est natio eorum et natura-
lis malitia ipsorum: non poterat mutari co-
gitatio eorum propter naturam Sap. 12. Item Eccli.
21. Error et tenebre per orbitibus educta sunt.
Item ps. 14. Alienati sunt per orbitibus a veritate.
errauerunt ab vtero etc. Nota in auctore su-
periorum Nequa et non equa. quia a principio
fuerat formatus homo a deo et mulier in ma-
gna equitate. Intra quod sensus et cogitatio con-
cordabant cum ratione. Unde cum essent na-
di in paradiso et rana esset pulcherrima mu-
lierum quoniam in qua fuerant in mundo ex-
cepta virgine maria in non erabescerant:
nec insurgebant motus sensualitatis: et hoc
vocat originalis iustitia: sed postquam pec-
caverunt. abstulit deus in penam peccati
dictam equitatem et remansit in puris na-
turalibus et statim sunt in eis motus sensua-
litas etc. Intra quod fuerant sibi per omnia
a. brachas de solis feno. et postmodum sine
ulla equitate nati sunt omnes homines mun-
di. preter ipsum et virginem: ideo subdit. Na-
turalis malitia. i. peccatum. et sic patet quod peccatum
quantum ad principium et medium est natu-

rale homini. Alia auctores in nouo testame-
to habet ab apostolo. Nos omnes aliquando pueri sumus
in desiderijs carnis nostre. iacientes
voluntate carnis. i. sensualitatis: ecce principia
peccati: et cogitationum: ecce medium: et crea-
mus natura filij ire sicut et ceteri Ephe. 2.
Videtur ergo quod peccatum est naturale homini. Unde
Thulius. 2. q. 1. ar. 2. Et hoc ergo sequitur.
quod semper est in omnibus hominibus per regulam
supradictam. Sed diceret aliquis. ergo bene
acquiesco per auctores predictas quod peccatum sit
homini a natura: prout supradictum est. Sed que-
ro quare: divina sapientia naturam hominis sic crea-
uit ut esset peccabilis: Circa quod nota. quod
multe rationes assignantur a theologis de
hoc: sed per fundamentum in parum quatuor ra-
tionum. preiungo quod deus creauit mundum
principaliter propter ostensiones et excellentie
sue: iuxta illud Prover. 16. Uniuersa propter
semetipsum operatus est dominus. Et per
ma igitur ratio est propter potentiam diuinam
ostensionem: quod deus est solus inuictibilis. et
immutabilis. 2. mala. 3. Ego deus et non mu-
tor. In qua ostenditur maxima potentia dei
quia cum sit ipse immutabilis. est in causa om-
nium mutationum et motionum in vniuerso:
iuxta illud Boetij.

Stabilisq; manens oia cuncta moueri.
Creatura autem omnes sunt ex natura mutabi-
les tam pure spirituales sicut angeli: quam mix-
te ex spiritu et corpore sicut homines: quam
pure corporales sicut celi et alie. ps. Intra
tu deie terram fundasti et opera manuum
tuarum sunt celi: ipse perierunt autem per. et omnes sicut ve-
sti. vete. et sicut oper. manuum eorum et mu. tu autem
idem ipse es et anni tui non desunt. ps. 10. Mo-
ra sibi peribunt: hoc intellige quantum ad qua-
litates accidentales: quantum vero ad substā-
tiam nota ps. 148. Stant ea in eternum
et in seculum seculi. Item Eccli. 1. Generatio
preterit et generatio aduenit: terra autem in
eternum stat. Item Ro. 8. Vanitas enim crea-
tura subiecta est. vanitati. i. mutabilitati.
Et huiusmodi exponat de creatura humana: quia
homini verum est de omni creatura: quia
sicut omnis creatura ex nihilo a deo crea-
ta. ita ad nihilam naturaliter tendit. nisi
a deo conseruetur ps. Aspiciente te manda-
tuam: omnia implebuntur dominare. aucto-
rente autem te factum turbantur. aucto-

Quare deus fecit hominē peccabilē

res spiritum eorū et desicent et in puluerem suum reuertent. Declara si vis latius hanc rōnem sicut scripsi in dñica. 2. aduentus in sermone qui incipit. Scitote quoniam prope est regnum dei: parte. 1. Tercia ratio est propter diuine sapientie manifestationem: que ex malo scit elicere bonum. Unde Aug⁹ in enchiridion dicit. qd deus est ita bonus qd nullum malum sineret fieri nisi ex eo eliceret aliquid bonum. Maius enim bonum fuit securum humane nature propter peccatum. Ade qd si non peccasset. Nam propter peccatum suum incarnatus est. filius dei: et sic deus factus est homo. et excellentissime magnificata est humana natura supra naturam angelorū. Nam qd enim angelos apprehendit: sed semen Abrahę apprehēdit Heb. 2. Et hoc quantum ad utrumq; scitum: ut patet in christo et in uirgine matre eius. qd exaltata est sancta dei genitrix super choros angelorū ad celestia regna. et ideo cantat ecclesia in benedictione ceteri pas. O felix culpa que talem ac tñ meruit habere redemptorē. O certe necessarium ade peccatum: quod christi morte deletum est. Hoc autē nō euenisset: nisi homo esset peccabilis. Unde super illud verbū. i. Tim. 1. Christus uenit in hunc mundum peccatores saluos facere: dicit. Glo. Nulla causa ueniendi fuit christo dñō: nisi peccatores saluos facere. Tolle morbos: tolle vulnera et nulla causa est medicine. De hoc uide Tho. parte. 3. q. 1. ar. 3. Tercia ratio est propter diuine clementie declarationem: que tanta fuit ut filium suum uellet mori propter peccatores dimissionem: et quotidie etiam merito passionis christi remisit peccata penitentibus: quod est maximū opus dei. Unde super illud Jo. 14. Misera horum faciet. dicit Aug⁹. qd datus est opus dei ex simplo facere iustum: qd creare celum et terram. Unde ps. Miserationes eius super omnia opera eius. Et in collecta dicit. Deus qui omnipotentiam tuam parcendo maxime et miserando manifestas: qd intelligitur quantum ad magnitudinem eius qd

fit: non autē quantum ad modum agendi: sicut Tho. 1. 2. q. 13. ar. 2. et quo manifestat maiorem clementia dei que maiorem utilitates contulit humane nature. qd peccatum. Ade damnum: ut probat apostolus Ro. 5. Nam ex peccato a de infecta est natura humana quantum ad peccatum originale tñ qd ex natura contrahitur. Peccata autē actualia nō ab ipso contrahuntur sed a nostra uoluntate causantur: sed gratia christi liberauit humanam naturam ab omni peccato et originali et actuali. Item peccatum. Ade fuit causa per quam humana natura peccatum contrahit: gratia christi est: nō sola causa remissionis peccatorū: sed etiā collatio nis uirtutis et donorū. Item peccatum. Ade fuit temporale uisq; si ad mores christi. quo mortuo liberantur omnes qui baptizantur. sed gratia christi est eterna qd semper durabit. Ideo Aplos Ro. 5. Non sicut delictū ita et donum. Si enim unus delicto multi mortui sunt: multo magis gratia dei et donum in grā unius hois iesu christi in plures abundauit. Nota In plures. i. multos: ut nō sumatur cōparatiue s; absolute. Nota enim plures iustificantur per christum qdā condēnantur per adam. Unde nō sit cōparatio respectu uirtutis: respectu abundantie boni in quo donum christi delicto ade pfertur. Ideo dicit multo magis et. sicut Argonem cardinalem. Vel pōt dicit: qd gratia christi in plures est uata descendere qd culpa ade: qd si aliquis nō fieret nō p uia seminalem sed alio modo uirtute diuina fieret christus: uel de manu uel de alio membro hominis sicut ena. nō contraheret originale. et sic culpa ade ad istum non extenderetur: sed bene extenderetur gratia christi. et necessarium esset hunc baptizari tum propter caracterem tum propter preceptū christi adimplendum. De quo Jo. 3. Nam quis renatus fuerit ex aqua et s; s; cōd rē. Patet ergo quod magnificata et manifesta est maxima clementia dei propter peccatū. Ade qd nō prigiisset si homo nō peccabilis fuisset. Quarta rō est ut ostendat diuini

ea iustitia. que pñt in hoc ut bonos pre-
mict et puniat malos. Nullus ade hñ fuit
fer malis si peccabilis nñ fuit imo neq
boni: ut infra patet in prima rñe. Et
ideo ad hoc ut diuina iustitia ostenderet
in redditione premioꝝ que debent bonis.
et in redditione supplicioꝝ. q debent ma-
lis. fuit expediens ut homo peccare posset.
Et hanc rationem tangit Apl's Ro. 9.

Quinta ratio est ppter humane laudis
ostensionem seu per virtutis laudationem.
Quia et laus hois si peccare nñ posset.
Nulla. Et psequenter homo non fuisset di-
gnus premio nec pena: sic nñ esset para-
ditus nec infernus etc. Unde infra ar. 2. ser-
mone. 3. in introitu. In secunda ratione. Laus
ergo viri iusti est quando habet opportu-
nitatem peccandi et abstinere se a peccato.
Unde dicit scriptura. Beatus vir qui in-
ueniens est sine macula. Et infra. Qui po-
tuit transgredi et non est transgressus: face-
re malum et non fecit Eccl'i 31.

Sexta ratio est ut boni exercitentur per
malos. et sic meritum bonorum augeatur
per patientiam: et benivolentiam: quia bo-
ni non solum patienter sustinent sed etiam
diligunt malos: iuxta consiliu domini
Mat. 5. Audistis quia dictum est: diliges
proximum tuum. et o ha. m. ra. Ego au. di.
vo. dil. inimicos ve. etc. Mora euangelium.
Et hanc rationem confirmat Aug. 14. de
ciuit. dei. circa finem loquens de casu pñi
hominis. Cū igitur inquit futuri casus hu-
mani deus non esset ignarus. cur cum nñ
fueret multi angeli malignitate tem-
ptari: nullo modo quidem q vinceretur in
cernis. sed nihilominus prescius q ab eius
sentine adinto sua gratia. idem ip e dabo-
lus fuerat sanctorum gloria maiore vince-
das. Hec ille. Si enim non essent mali ho-
mines. multa merita et virtutes decissent
bonis. quia Martet sine aduersario virtus
ut ait Seneca. Mali ergo conculcantes
bonos. sunt occasio virtutis et augmenti pre-
miorum. Verbi gratia: si non fuisset pñs

tus et Herodes et Caphas et Judas non
fuisset clarificatus filius hominis per mor-
tem: per quas meruit gloriam corporis. nec
humani generis fuisset redemptum. Itē
si non fuisset Quintanus nñ iustit Agas-
ta gloria martyri coronata: et sic de alijs.
Unde si non fuissent tyranni: non iustit
san. si viri martyres. Ideo dicit christus.
Beati estis cum maledicunt vobis ho-
mines et p. rident vos iucunt. et dixerint
omne malum quod scribitur in vos mecum
enies: propter nomen meum Gaudete et exulta-
te: quoniam merces vestra copiosa est in ce-
lis Mat. 5.

Septima ratio est ppter vniuersi deco-
rem seu decorationem: quia opposita iuxta
se posita: magis eluceant. Mora. Aliud
nem de campo qui in vere apparet pul-
chrior ppter diueritatem florum et colo-
rum. et odorum. et formaram p. Alitit re-
gina a dextris suis in uestitu decorato
circumdara varietate. sic et mali bonos co-
mendat. ad inuicem comparati. Sic econ-
trario mali magis vituperantur bonis co-
parati. Nec excusationem aliquam pten-
dere possunt propter fragilitatem aut con-
cupiscentiam aut aliam causam. nam et
hec fuerunt apud bonos. qui tamen repres-
serunt passionē. mediantibus et fratribus
contra quos dicit dominus. Viri niniuite
surgent in iudicio cum generatione ista et
condemnabunt eam quia penitentiam ege-
runt in predicatione Jone: et ecce plus quā
Jonas hic Mat. 12. Si enim in iudicio ex-
cusare se vellet homo de peccato luxurie
propter concupiscentiam carnalem: dicit
christus. Et quare tot virgines viri et mu-
lieres. abstinerunt se. etc. Sic si excusa-
ret se de peccato comisso propter timorem
mortis: opponet ei christus martyres. Sic
de quolibet statu. dic praece.

Octava est propter creaturam conditio-
nem. s. ut homo nñ sit peioris conditionis q
alie creature: quas omnes sic deus admi-
nistrat ut agere ppter mortis finat. Ali-
enā hominem arbitrio ppro relinque debuit.

De noue causis quibus aggrauatur peccatum.

Unde dicit Tho. 2. sententiarum di. 23. q. 1. ar. 1. in corpore questionis. q. nulli creature communicatum est nec communicabile fuit: q. peccare non posset. per conditionem nature sue: nec hoc contingit ex imperfectio- ne diuine potentie: sed ex imperfectione creature. que hoc recipere non potest et etiam hoc q. quedam impossibilitas contingit ex implicitone contradictoriorum fm Tho. Debit igitur relinquere hominem arbitrio proprio: deo dicit scriptura. Deus ab initio constituit hominem et reliquit illum in manu consilij sui. in libertate arbitrij Eccl. 15. Parer ergo ratio quare deus fecit hominem peccabilem. Deo Grās. Amē.

De nouem causis quibus aggrauatur peccatum. Sermo 3.

Quasi a facie

colubis iuge peccatum re. vbi supra. Prosequendo materiam: adhuc primi articuli. scilicet de peccato in genere sequitur considerare de grauitate ipsius. et fm quid attendatur et ex quo vnum dicatur grauius altero. Circa quod nota. q. questio fit in sacra theologia. Vtrum vnum peccatum sit grauius altero: Circa quod notandum q. opinio fuit scolorum q. omnia peccata erant paria: et hoc etiam deriuatum est quorundam hereticorum error qui ponentes omnia peccata esse paria dicunt etiam omnes penas inferni esse pares. Videntur autem ipsi vt refert Tho. 1. 2. q. 73. ar. 2. ex hoc q. considerabant peccatum ex parte priuationis tantum. prout scilicet recessus a ratione. Unde similiter existimantes q. nulla priuatio susceperet magis et minus posuerunt omnia peccata esse paria. Et p istis facit quia peccatum in scriptura quandoque dicitur mors spiritualis: iuxta illud ps. Mortui laui te dñe. Et Jac. 1. peccatum cum consummatum fuerit: generat mortem. In morte autem non cadit magis et minus cum sit pura priuatio. Non enim minus mortuus est aliis nisi primo die mortis et tertio vel quarto. q. post annum quando ca-

dauer fuerit resolutum. Et similiter non est magis tenebrosa domus si lucerna sit operata pluribus velaminibus q. si sit operata vno solo velamine. totum lumen intercludente. Sed hec opinio est contra veritates et reprobatur ratione et auctoritate. Certe quidem: quia fm Tho. vbi supra. Si quis diligenter consideret inueniet duplex priuationum genus. Est enim quedam simplex et pura priuatio que consistit quasi in corruptum esse. sicut mors est priuatio vite. et tenebra est priuatio luminis. et tales priuationes non recipiunt magis et minus. quia nihil residuum est de habitu opposito: et de his priuationibus procedit ratio scolorum. Sed peccatum non est talis priuatio vt infra parebit. Est autem alia priuatio non simplex sed aliquid retinens de habitu opposito. que quidem priuatio magis consistit in corruptum q. in corruptum esse. sicut egritudo que priuat debitam mensurationem humorum ita tamen q. aliquid eius remanet alioquin non remaneret animal vitium et similiter est de turpitudine et aliis huiusmodi. Vniuersimodi autem priuationes recipiunt magis et minus ex parte eius quod remanet de habitu contrario. Vultum enim refert ad egritudinem vel turpitudinem. Vtrum plus vel minus a debita commensuratione humorum vel membrorum recedatur. Et similiter dicendum est de vitiis et peccatis. Sic enim priuatur in eis debita commensuratio rationis vt non totaliter rationis ordo tollatur: alioquin si totaliter rationis ordo tolleretur: non esset peccatum sicut est infans et frenaticus infantibus et abreptiis et huiusmodi. Est autem notandum q. peccatum mortale potest dupliciter considerari fm q. duos effectus vel defectus producit. Vno modo peccatum in quantum est gratie diuine priuatiuum: et hoc modo potest peccatum mortale dici pura priuatio. Unde ex illo respectu non dicitur dari magis vel minus in peccatis quia sicut priuatur homo gratia propter vnum peccatum mortale minus graue. sicut per magis graue et sic per vnum sicut per centum. Jaco. 2. Qui totam legem seruauerit: offendat at in vno: factus est omnis reus. Et h respectu peccati assimilatur morti

ut dictum est. et dicitur mortale eo quod au-
fert ab anima radice vite spiritualis que
est gratie et charitatis. Item sicut non po-
test homo mortuus resurgere per se nisi ex
potentia dei. sic nec per se nisi per misericordiam
dei. *Ps. lxxviii.* Perditio tua israel. tunc modo
ex me auxilium tuum. De quo vide infra. ar. 3.
sermone. lo. pte prima. Aliomodo potest con-
siderari peccatum mortale in quantum est ra-
tionis deordinatum. et sic non est pura pri-
mario. nec assimilatur morti. sed infirmitati
per rationem sicut et homine que hic ponit: et isto
respectu unum peccatum est grauius altero. in-
quantum magis deordinat ordinem rationis: et
propter magis facit contra preceptum dei et contra chari-
tatem. Et ideo dicit *1. Cor. x.* super illud *Jo. 4.*
Qui totam legem seruauerit offendat etc.
Cur ergo non dicamus paria peccata nisi
forte quia magis facit contra charitatem quam gra-
uius peccat. igitur ut dictum est. in virtute et pec-
catis sic prouatur debita commensuratio ratio-
nis ut tunc non totaliter rationis ordo tollatur.
alioquin malum si sit integrum seipsum de-
struit ut dicit in *4. ethicor.* Peccatum ergo
mortale cum sit egritudo spiritualis non est
pura prauitudo sicut nec egritudo corporalis.
et ideo recipit magis et minus. *Quod autem*
peccatum comparatur infirmitati non solum
in sacra scriptura. que frequenter hoc dicit:
tanta illud *ps.* Miserere mei dicit quoniam infir-
mus sum etc. Sana me et sic quoniam perturbata
sunt omnia ossa mea etc. sed etiam ex doctrina
nisi gentium: et ponit *1. Thimo. i. 2. q. 77. ar. 3.*
Tullius et Seneca vitia appellant egritudi-
nes. Patet ergo ratio quare peccata non sunt
paria sed una tanto magis est grauius alte-
ro: quanto magis recedit ab ordine rationis.
Unde probatur per illud quod dicit domi-
nus pilato *Jo. 19.* Quis me tradidit malus
peccatum habet. *Hieronymus.* et dicit. Quis dubi-
tat sceleratius esse commissam: quia grauius est
punitam. Patet etiam hoc ex clausula penis ta-
ratio a iure clausa et canonico: sicut per conclusio. Dice-
ret aliquis: satis mihi clausa est ratio et
audere quod unum peccatum est grauius altero: sed
vellem scire ex quibus causis unum pecca-
tum est grauius altero: Circa quod nota quod ex
multis attendit grauitas peccatorum: prout
late ponit *1. Thimo. i. 2. q. 73. per totum.* sed ego

recolligo causas listas in nouem que prin-
cipaliter in hoc versu.

Quis. quid. ubi. per quos. quoties. cur quod. quoniam.
et habent hec ab *Aug.* in lib. de penitentia
et in de re. de pe. di. 5. c. 1. Et in c. Sicut et
gnum. de homic. Et per *1. Thimo. i. 2. q. 7. ar. 3.*
Et ponit etiam iuris consultus in l. Aut
facta. de penis. ff. canonizata. de pen. di. 1.
Aut facta.

Prima causa est magnitudo persone
a qua peccat: hoc nota in verbo *Quis.*

Secunda causa est conditio persone in qua
peccatur. hoc potest notari eodem verbo.

Tertia causa est grauitas peccati quod
committitur. *Quid.*

Quarta causa est irreuerentia loci in
quo peccatur. *Ubi.*

Quinta causa est multitudo personarum
que ad peccatum inducunt. Per quos.

Sexta causa est consuetudo peccandi
quando peccatum multiplicatur. *Quoties.*

Septima causa est momentum peccandi
quo peccato mouetur. *Cur.*

Octaua causa est modus quo peccatum
committitur. *Quod.*

Nona causa est temporis incongruitas
quo peccatum perpetratur. *Quando.*

*Prima ergo causa aggrauationis pecca-
ti est magnitudo persone peccantis.* Circa
quod nota sicut *1. Thimo. i. 2. q. 73. ar. vlti.* Du-
plex est peccatum: quoddam ex subreptione
proueniens propter infirmitatem humane
nature: tale peccatum minus reparatur
ei qui est maior in virtute eo quod minus
negligit hec peccata reprimere. que tamen
omnino subterfugere infirmitas humana
non finit. Alia vero sunt peccata ex delibe-
ratione procedentia: et ista peccata tanto
magis alicui imputantur. quanto maior est.

Unde *Isidorus* in 2. lib. de summo bo-
no. Tanto maior cognoscitur esse pecca-
tum: quanto maior qui peccat habetur.

Item *Illarius papa.* 25. q. 1. Nulli fas: ubi
sic ait. Siquidem maiori reatu. delinquit
qui potiori honore. fruitur. et grauiora sa-
cit vitia peccatorum sublimitas peccan-
tium. Et *Iuuenalis* satyra. 8.

Omne animi vitium tanto conspectius in se
crimen habet: quanto maior qui peccat habetur.

Et hoc potest esse propter quatuor:

1. Quia maior est peccatum qui peccat habetur.

2. Quia maior est peccatum qui peccat habetur.

3. Quia maior est peccatum qui peccat habetur.

4. Quia maior est peccatum qui peccat habetur.

5. Quia maior est peccatum qui peccat habetur.

6. Quia maior est peccatum qui peccat habetur.

7. Quia maior est peccatum qui peccat habetur.

8. Quia maior est peccatum qui peccat habetur.

9. Quia maior est peccatum qui peccat habetur.

10. Quia maior est peccatum qui peccat habetur.

11. Quia maior est peccatum qui peccat habetur.

12. Quia maior est peccatum qui peccat habetur.

13. Quia maior est peccatum qui peccat habetur.

14. Quia maior est peccatum qui peccat habetur.

15. Quia maior est peccatum qui peccat habetur.

16. Quia maior est peccatum qui peccat habetur.

17. Quia maior est peccatum qui peccat habetur.

18. Quia maior est peccatum qui peccat habetur.

19. Quia maior est peccatum qui peccat habetur.

20. Quia maior est peccatum qui peccat habetur.

De nonē causis qbus aggrauat peccatū.

Primo qz facillius possunt resistere peccato maiores: puta qui excedant in sciētia et virtute. Vbi deus dicit Luc. 12. qz Scru^s sciens voluntatem dñi sue et nō faciens vñ gne plagis vapulabit multis. Nota hic cōtra theologos. iuristas. et phos. qui sciēter cōmittunt peccata. et sic religiosi qui sciunt regulam: et pñtiones magis peccant et. Tales sunt similes demonib⁹ et. Itē nota quōd ignorantia excusat a toto interdum. qñ totaliter causat in voluntatē: interdum autem a tanto: qñ minuit voluntatem: de quo tangitur supra sermone. i. parte pma. Et nota. qz primi ex scia peccantes efficiuntur peiores postea qz prius erant: qz spūs nequā reuertitur cum septem alijs spiritibus nequioribus se Dat. 12. Secūdo propter ingratitudinem. qz omne bonum quo quis magnificatur est dei beneficiū cui homo fit ingratus peccatō: et quātū ad hoc quolibet maioritas etiā in tēpo: aliis bonis peccatum aggrauat: sicut illud Sap. 6. Potentes potenter tormenta patientur.

Tertio propter specialem repugnantia actus peccati ad magnitudinem persone: sicut si princeps iustitiam violat: qui possit iustitie custodire. et si sacerdos fornicetur qui castitatem vovit. Quarto propter exemplum siue scādulum: qz vt Greg. dicit in pastoralis. In exēplum vehementer culpa extenditur: qñ p reuerentia gradus peccator honoratur. Nota ptra religiosos tenentes banderlam in campanili in carnis pñcio. Item de rectoribus claustris qui tempore natalis dñi induunt ad alcas. et tempore carnis pñcij sunt principaliores ad ludendum: ad pluriū etiam noticiā perueniunt peccata magis. et magis homines ea idigne ferūt: sicut Tho. vbi 2. 2. q. 73. ar. 1. Secūdo grauatur peccatum propter pñtione persone in qua peccatur. Quanto enim persona in qua peccat. siue cui intetur iniuria est excellentia: tanto grauius est peccatū. Quia ergo persona diuina seu essentia eius est infinite excellentia. ideo peccata que in meditare cōmittuntur ptra ipsius dñi sunt grauiissima: sicut idolatria. infidelitas. perurium. fractio voti. heresis. et ruminatio. et huiusmodi. Secūdo post illa est grauius peccatum si offendit persona que est pñcta

deo. Deo autem tanto magis aliquis pñctus: quanto est virtuosior. vel deo sacratior. et ideo iniuria illata tali persone magis redundat in dñm: iuxta illud Zach. 2. Qui vos tāgite quasi tangat pupillā oculi mei. Et hoc. Nolite tangere xpos meos. Nota hic ptra blasphematores christi et bñe virginis et scōp dei. Nota etiā hic ptra sacrilegos seu corruptores monastium. Itē ptra pñcipales etas sacerdotum. Tertio grauatur peccatum ex pñtione persone coniuncte ipsi peccanti. Tanto enim grauius qz peccat quanto in magis pñctam personam peccat seu naturali pñctione seu beneficijs seu quacūqz pñctione: qz vñ in seipsum magis peccare et pro tanto grauius peccat: sicut illud Eccl. 14. Qui sibi neqz est: cui alij bonus erit. Quarto grauatur peccatum ex parte dignitatis persone in qua peccat. Et ideo peccatum qz fit in personam publicam: puta regē vel pñcipem qui gerit personā totius multitudinis. est grauius qz qd cōmittitur ptra vnā personam priuatā eo qz plures tangit. Unde spālter dī Ero. 22. Pñcipi populi tal non maledices. Et similiter iniuria que fit alicui famose persone videtur esse grauior: ex hoc qz in scandalum et turbatōnem plurimorū redundat: sicut sententia Tho. 1. 2. q. 73. ar. 9. Et cōcordat lex humana qua grauius puniunt delicta que committuntur in personam pñcipis qz alia. vt p. 1. ad 1. inf. maiestatis. l. Quisquis canonicatus 6. q. 1. Si quis.

Tertio grauatur peccatum ex quantitate peccati qd cōmittitur: qd tanto grauius ē qd malus nocumētum et peccato inferi. Ex siquidē nocumētum fit pñsum et intentum: et tunc directum: quantitas nocumēti adangit grauitatem peccati: quia tūc nocumētum est per se obiectum peccati. Vbi homicidiū est grauius detractione. qz per pñsum inferitur nocumētum vite corporali. per sicut fame que est minus bonū. Itē detrahitur est grauior furto eadem ratione. Item peccata spūalia. i. per que pñcipaliter inferi nocumētum anime sunt grauiora pñctis: sicut seditio hereticorum. Si vero nocumētum non sit intentū: nec pñsum. si quidem sequitur per se et actu peccati directe peccatum aggrauat: puta

¶ Aliq̃s publice fornicatur sequitur scandalū
proximorum quod quāvis ipse nō inten-
dat nec forte p̃uideat directe per hoc ag-
grauatur peccatum. Si autē nocumētum
non per se sed p̃ accedens sequatur ex actu
peccati non aggrauat peccatum directe:
sed p̃pter negligentiam considerandi no-
cūmenta que consequi possent: imputatur
homini ad penam que mala eueniunt p̃ter
eius intentionem si dabat operam rei il-
licite. Da exemplum de mandante aliquē
verberari solum si sequatur orca io verbe-
rati vel verberantis imputatur mandati.
vt. c. vii. de homicidio lib. 6. Item alia exē-
pla potes videre sicut scripsi in sermonibus
quad̃agesimalib⁹ de p̃ceptis in. 5. p̃cepto.
Non occides in sermone de homicidio ca-
suall. Predicte sunt de mente Tho. p. 2. q.
73. ar. 8. vbi latius ponit. Est etiam p̃. tñ sp̃i-
rituale grauius q̃ carnale. ceteris paribus
23 peccata carnalia sunt maioris infamie:
q̃ sp̃ualia s̃m Greg. 7. ponit Tho. 1. 2. q. 73.
ar. 5. Sūt autē peccata sp̃ualia supbia. auaritia.
ira. inuidia. et acedia. peccata vero car-
nalia sunt luxuria. et gula. Illud etiam no-
tandum q̃ peccata grauius et actum. Nā
grauius est peccatum q̃ a voluntate dedu-
citur in actum. q̃ q̃ in sola voluntate con-
sistit. Ratio est q̃a cum scdm peccatum in-
ordinatione voluntatis consistat. tanto
grauius est peccatum quāto actus est ma-
gis inordinatus: magis autē inordinat⁹ est
cum ad opus deducitur a voluntate q̃ cum
in sola voluntate consistat ceteris paribus
licet dñs dicat: Mat. 5. Qui viderit nulli ad
coron. eam iam me est in cor. suo. nō graui⁹
peccat euz actu luxurietur cum muliere: q̃
ipse actus exterior: cōter a tangit volun-
tatem in malis operibus. et ideo magis de-
ordinatur voluntas et consequenter actus
exterior peccati efficitur grauior. Est autē
notandum s̃m Petrum q̃ si voluntas et
opus peccati sunt separata s̃m obseruare a tē-
pora sunt diuersa peccata: q̃a sunt diuersę
auersiones et conuersiones: sed si voluntas
et opus sunt coniuncta vt causa et effectus.
sic sunt vnum peccatum formaliter licet plu-
ra materialiter.

¶ Quarto grauiatur peccatum ex circum-
stantia loci. s̃i fiat peccatum in loco sacro

Nam si non sit factum in loco sacro sed ex-
tra: dicitur furtum. Si autē in loco sacro: dī-
citur sacrilegium. Simile de fornicatione.
Bene dicit textus in. c. Siquis. 17. q. 4. q̃
sacrilegium est siue sacrum de sacro. siue nō
sacrum de sacro. siue sacrum de non sacro
auferatur. Unde et violatur templum vel ec-
clesia per sanguis vel seminis effusionē: vt
in. c. l. de conse. ecclesie. vel alt. lib. 6. p̃pter
q̃d dñs zelans reuerentiam domus dei sa-
cro flagello de funiculis expulit vendentes
et emētes de templo: vt legitur Mat. 21. in-
ta illud ps. Qm̃ zelus domus tue comedit
me. Nota hic contra illos qui vagantur mul-
ieres in ecclesia vel aliud turpius faciunt
in ea. Item contra illos qui faciunt in ea
contractus vel parliamenta vel iudicia et li-
tigia: contra q̃ habetur in. c. Decet domus
dñi: de immuni. ecclesie lib. 6. Dic vt expe-
dit. Et ideo ps. Domum tuam dñs decet
sanctificando et. Et si contra fiat processus in
dicium secularium. ac siue in eisdem locis
plate nō valent: vt ibi dicitur. Item nō de-
bent fieri in ecclesijs c. n. fabulationes.

¶ Quinto grauiatur peccatum ex multitu-
dine personarū. tē. puta si adhibentur me-
diatores vel intermines: q̃a dñs tales sunt
participes et criminis et etiā damnationis.
Sicut etiam si adhibentur socij criminis vel
fautores seu cooperatores i delicto. Dic de
ruffianis tē.

¶ Sexto grauiatur ex iteratione seu cōsue-
tudine delinquendi: q̃ vt dicit canon Con-
suetudo non mī nisi peccatū sed auget: vt
in. c. Non satis: de sp̃mo. Et tanto grauiora
sunt peccata quanto diutius infelix aiam
detinet alligatam: vt dicit ter. in. c. ultimo
de consuetu. Et p̃pter hoc difficilius pecca-
tor resipiscit a peccatis consuetis ¶ Et cō-
firmat hoc p̃mo rōne naturali. Secdo ra-
tione morali. Tertio rōne legali. Quarto
auctoritate scripturali. Primo q̃dem
ratione naturali q̃a ea que in cōsuetudine
deducuntur efficiuntur quasi naturalia.
Vñ cōter dī q̃ Cōsuetudo est altera natu-
ra vt dicit Arist. lib. de memoria. tē. Et
in p̃. r̃he. Ideo sicut a cibo. et potu et alijs
naturalibus ita a peccatis consuetis cum
difficultate recedit. Propter q̃d dī Iere. 18.
Si mutare poterit ethiops pellem suam.

De nouē cāis qbus aggrauatur peccatū.

Aut pādas varietates suas: et vos poteritis bene facere cum didiceritis malum. Et concordant verius isti. Qui nō asuefuit vitibus dum iuuenescit. Al vitis nō scit discere quando senescit. Item Aug⁹. in. 8. con. iulianum. Nolle meum tenebat infantem. et idem mihi carbenam fecerat et pistrinam perat me. quippe ex voluntate perueria facta est libido. et dum feratur libidini facta est consuetudo: et dum consuetudini nō resistitur. facta est necessitas: quibus quasi annulis sibi inextis carbenam appellauit. Phos morales ex iteratōe acmū acquirunt.

Secundo rōne morali: quia p̄m quidam habitus similis acibus nature ex consuetudine peccandi acquiruntur habitus vitiorū. qui est equalitas et difficili mobilis. Propter hoc dicit Aug⁹. quod vulnus iteratum tardius sanatur: ut hētur de penit. di. 3. Inanis.

Tercio rōne legali: quia peccatum licet consuetudinem ductum acquirat quasi quoddam ius dñi super peccatorem et prescriptio ne quadam. sicut et iure civili homo prescribit rem mobilem vel immobilem per diuturnitatem temporis a lege diffinita: propter quod peccator dicitur seruus peccati. Jo. 8. Qui facit peccatum seruus est peccati: ideo dicitur Quidius i. lib. de remedio. Principis oblitus: sicut medicina paratur. Cum mala per longas conualuere moras. Exemplum habemus de illo sene in peccatis inueterato nomine Iulio qui propter continuū viciū quem habuit in peccato carnis non poterat ab ipso abstinere. legitur in legēda beati Andreæ.

Quarto auctoritate scripturali. probatur figuratiue in suscitacione lazari. Nam xps tres mortuos suscitauit. per quos tres gradus seu differentie peccatorū designantur. Unde Aug⁹. de pe. di. 2. Sicut tribus gradibus ad peccatum peruenitur. suggestiōe delectatione. consensione. ita spiritus peccati tres sunt dñe et in corde. et in facto. et in consuetudine tāquā tres mortui. Unā quasi in homo. i. cum in corde cōsentitur libidini altera quasi prolata iam extra portam: cum in factum procedit assensio. tertia cum vī consuetudinis male tanquā mole terrena premitur aius: quasi in sepulchro iam putens que tria genera mortuorum dñm suscitasse q

quod euāgelium legit agnoscit. Nec ille. Plurimos aut mortuos xps solo imperio suscitauit: et ita apud quadriduam sententia nō nisi per cōcedētiōis precibus Maric et Marthe. Ite cuius oratione sua et fletu et clamore dñs eum suscitauit: qui postea p̄cepit apostolis ut soluerent ipsum: ut legitur Jo. xi.

Septimo grauiatur peccatū ex mortuo quo peccator mouetur ad peccandum: quod notat eam dicitur Luri: quod declarat: irater Jo. in sum. conf. lib. 3. ti. 34. Rubrica de p̄fessio ne et absolutione. q. 87. de quibus hinc in interrogationes faciēde rē. dicit. Luri. s. quali tentacione hoc facit: et utrum preuenit ipsam tentacionem. vel fuerit p̄uentus ab ea utrum sponte vel coactus. et quali coactio ne. conditionali v. an absoluta. Item vtrū cupit ditare vel paupertate. vtrum ludēdo vel alio nocēdi et similia. Nec ille. Et dñe intelligitur. i. quo fine inductus est ad peccandum: quia cum actus morales recipiant spem ab obiecto. obiectū autē formale actus sit finis: finis autē in moralibus habet se sicut principium in speculatiuis. quia mouet agentem. ipse actus recipit spem a fine et ēe granitatem: que quāto peiori fine mouetur tanto grauius est peccatum. Et quāq; vnus peccatum materialiter est vnus spiritus sed formaliter alterius propter finem. sicut quāq; tuncatur ad finem luxuriandi. De quo dicitur Th. i. 2. q. i. ar. 3. et q. 73. ar. 3.

Octauo grauiatur peccatum ex modo agendi. quia quāto peiori modo cōmittitur peccatum. tanto est grauius: qui fornicatur cuius semina modo naturali peccat grauius sed grauius qui contra naturam. y. 2. q. v. g. Adulterium malum.

Nonno grauiatur ex tempore. quia grauius est peccatum quod fit in festis precipuis vel etiam vel alijs ieiunijs quā in alio tempore non sacro. Item grauius est peccatum quod fit post penitentiam acceptam. quā ante frangendo ipsam penitentiam: quia malus est ingratiūdo post penitentiam quā ante. Predicte omnia pro maiori parte ponit Aug⁹. in lib. de penitentia. et habetur in decre. de pe. di. 5. Consideret. Et dñe quod quindēcim circūstantie sunt peccatum aggrauantes. Unde versus. Aggrauat ordo. locus. mora. cā. sceleria tps. Acta pusilla. modus. culpe genus et status alius

Condito inmensis. etas: et scādala. serus.
Ordo quem tenuisti. f. circa peccatū locus
qā grauius in ecclesia q̄ extra. Mora quā
tum in peccato stetit. Causa qua peccasti.
Sciencia. f. cum quanta malitia peccasti.
Tps q: grauius in festo q̄ in feria. Lacta
pusilla: q: grauius cum paucis rēratione q̄
contra. Modus: et q̄o peccasti. Culpe ge-
nus: q: grauius est homicidium q̄ fornicatio.
Et statas altus: quia
grauis peccat sacerdos q̄ laicus: et magis
glatus q̄ subditus: et grauius papa. Cō-
ditio. f. p̄sone offēse. Numerus. f. quoties
peccasti. Etas: q: grauius peccat senior for-
nicando q̄ iuuenis. Scādala: q: grauius
peccat ex. f. et eo multi scādaliizantur et ma-
lo exemplo. Serus: q: grauius vlt q̄ mu-
lier ceteris paribus.

Et quibus causis procedit peccatum.
Sermo. 4.

Uasi a facie

colabris rē. Prosequendo
hunc primū articulum
intendo dñō concedente
hoc mane p̄dicare de cau-
sitate peccat. i. q̄b⁹ et causis p̄cedit pec-
catum. Pro causis introductione materie
est notandum q̄ sit questio in theologia.
vtrum deus sit causa peccati hanc materiā
diffuse tractat f. Tho. in q̄nibus de ma-
q. 3. ar. 1. et sc̄o. et dubium est ppter h q̄ vi-
detur prima facie q̄ sic. ppter aliquas au-
toritates scripture. et veteris et noui testa-
menti. Vteris qdem: sicut Isa. 45. Ego
dñs et non est alter. formans lucem et creās
tenebras faciens pacem et creans malum.
ego dñs faciens oia h: c. Item Amos. 3. Si
erit malum in ciuitate. q̄ dñs non fecerit:
Item Eccl. 1. Bona et mala vita et mors.
paupertas et honestas a deo sunt. In nouo
etiam testamento videtur esse auctoritas
clara. Nam Ap̄ls Ro. 1. de q̄busdam super-
bis loq̄ns d. Tradidit illos deus in repro-
bum sensum. ut faciant ea que non conue-
niunt repletos omni iniquitate. malicie. for-
nicatione. auaritia. neq̄tia. plenos inuidia.
homicidijs contentione. odio. malignitate.
suffragores. detractores. deo odibiles. contu-
meliosos. superbos. elatos. inuētores malorū

parentibus nō obediētes et Super quo-
ter. dicit Glo. Aug. q̄b⁹ deus opatur in cor-
dibus hominum inclinando voluntates eorū
in q̄b⁹ voluerit siue in bonū siue in ma-
lum. Facere ade que nō conueniunt: et in-
clinari sū voluntatem ad malū: est pecca-
tum. ergo videt q̄ hominibus deus sit causa
peccati. Ad idem facit ratio: q̄a quis potest
prohibere delictum et nō p̄hibet: videt fa-
cere et facere delictum. et habetur infra in
sc̄da p̄fermonia. sed deus p̄t prohibere
peccata: ergo si nō p̄hibet videtur esse cau-
sa rē. sed in hoc rē de ut infra. Pro cla-
riori ergo intellectui materie et solutione que-
stionis est notandum: q̄ theologi distinguūt
tripliciter malum. i. malum culpe. malum pe-
ne. et malum damni. q̄b⁹ opponitur triplici
bono. i. honesto. delectabili et vili. Nā bo-
no honesto opponitur culpa. bono delecta-
bili pena. bono vero vili damnum. Est autem
dī a multiplex: inter damnum culpe. et alia
duo mala: q̄ malum culpe est in agēdo. q̄a
peccatū nihil aliū est q̄ dictum vel factū
vel concupitū cōtra legē dei sū Aug. et sc̄l
p̄ supra sermone primo p̄te prima. Malum
vero pene et damni consistit in patiendo.
Item malū culpe est voluntarium. malum
vero pene et damni sunt cōtra voluntatem.
Item differt malū pene a malo dāni: quia
malum pene h̄ respectū ad culpā sine qua
nunquā debetur pena. sed malum dāni se-
cus: sicut p̄ in Job et Tobia ut infra dicef.
Hoc ergo p̄supposito ad q̄dñem p̄posi-
tam est dñm. q̄ si loquamur de malo pene
dicendum est et firmiter tenendum. q̄a de⁹
est causa mali pene. Rō q̄ pena est iusta:
oēs autem iusti sicut et boni entis est causa
deus. per penā. n. reducitur in ordine iusti-
tie q̄cqd deordinatum fuit in culpa: et sic
loquunt auctoritates p̄dicte veteris te-
stamenti. et confirmatur hec conclusio p̄ au-
toritatem ecclesie que reprobant opiniones
quorūdam hereticorū dicentium q̄ de⁹ nō
faciat mala pene ut refert Gratianus i de-
cretis. 24. q. 3. c. Quidā autē. §. Coliciant
Unde ad hoc propositum hēs notabilem
auctoritatem Eccl. 39. qui dicit Sunt sp̄-
ritus q̄ ad vindictā creati sunt et in furore
suo p̄firmabunt tormēta sua et i tpe p̄suma-
tionis p̄fundēt virtutē: et furore eius q̄ fecit
bbb

Ex quibus causis procedit peccatū.

Mors confidit. Ignis grandis. fames. et mors omnia hec ad vitiā creatā sunt bestiarum dentes. et scorpij. et serpentes. et ramphea vindicans inextinguibilem ignem. Die praece de malis pene contingentibus hominibus quomodo patienter sustinere debent: eo quod a deo iustissimo sint inflata. Et similiter occidendum est de malo vāni sicut patet in Job et Tobia et Paralipomenon. quibus non propter demeritum peccati sed pro augmento meriti vel pro preservatione a peccato deus intulit multa mala vāni. Unde non dicit Job. Deū dedit. calidam abstulerat. sed dixit. Deū dedit vāni abstulit Job. i. et hoc sentit Thoma. p. i. q. 19. ar. 9. Ad idem facit textus in c. Remittunt. §. hinc. Nota. 23. q. 5. ubi sic dicit. Nunc notandum est quod aliqui puniunt deus peccata per nescientes; aliqui per scientes. Per nescientes peccata punit. sicut per Senacherib: per Nabuchodonosor: per Antiochum. et per principes romanorum. et per nonnullos reges gentiliū populū israeliticum delinquentem aliqui afflicti. aliqui capti. Unde ipse dicitur ait per prophetam Isa. 1. Virga furoris mei afflur. i. Senacherib: ipse autem non cognovit Affur erat virga furoris dñi: quia per eum innumeras gentes diuina iustitia flagellare disposuit. Ipse vero non cognouit quod in superbiam elatus victoria quā affecutus fuerat non diuine potentie sed suis viribus attribuit. Unde contra eius superbiam dñs loquitur. d. Nūquid gloriabitur sera contra eum qui fecit in ea aut nunquid exaltabitur securis contra eum qui cedit in ea: Quibus similitudinibus satis perspicue ostendit quod sicut sera et securis nec secare. nec cedere ligna possunt nisi sub aliquo regantur. ac ideo contra regentē se superbiere non debent sic illi per quos punit deus absque nunc diuine dispositionis nihil agere valent. ac ideo contra regentes se superbiere non debent. Exemplū ponitur sibi de Nabuchodonosor: superbiens quod quasi bestia inter bestias vixit septē annis. Item per exemplum de Senacherib superbiens contra dñm. cuius exercitus ab angelo exterminatus est. Sed si tertio loquimur de malo culpe. tunc nullo modo deus est causa culpe. nec directe nec indirecte. Pro cuius declaratione not. Nam dicit Thoma. i. 2. q. 79.

ar. i. homo potest esse causa peccati. vel sui vel alterius dupliciter. Uno modo directe in elinando. i. voluntate suā vel alterius ad peccandum. Alio modo indirecte dum. i. non retrahit quā debet. et quō debet. aliquos a peccato. Eze. 3. Si dicente me ad impiam morte morieris non annuntiaueris ei nec loquaris sueris et auertatur a vīa sua impij et vīa. ipse impius in iniquitate sua morietur: sanguinem autem eius de manu tua requiram. Sicut dicit canon. Negligere cum possis perturbare peruersos: nihil est aliud quā fouere. nec caret scrupulo societatis occulte. quā manifeste facinori desinit obuiare. 2. q. 7. Negligere. Concor. c. Et fame de sen. c. 2. c. 2. natio de off. 2. c. 2. Unde etiam infra p. 2. sermonis. deus autem non potest esse directe causa peccati vel sui vel alterius. quia omne peccatum est per recessum ab ordine qui est in ipsum sicut in finem. deus autem omnia inclinat et conuertit in seipsum sicut in vltimū finem sicut Dionysius. dicit in 2. c. de diuino. Unde ipse dicitur est quod sit sibi vel alijs. causa dicens dendi ab ordine qui est in ipsum. Qñ. 2. T. 1. 2. Deus fidelis permanet: seipsum negare non potest. negaret autem seipsum si ipsum ordinem in stitit sine auferret. Unde non potest esse directe causa peccati. Sicut etiam nec indirecte. Contingit. n. quod deus aliquibus non prebet auxilium ad vitandū peccatū. quod si preberet non peccarent. sed hoc totū facit secundum ordinem sue sapientie. et iustitie. cum ipse sit sapientia et iustitia. Unde non imputat ei quod alius peccat sicut cause peccati: sicut gubernator non dicitur. causa submerisionis navis et hoc quod non gubernat nauim: nisi quia subtrahit gubernationem potens et debens gubernare. Et sic per quod deus nullo modo est causa peccati: secundum thomam. Concor. Thoma. i. 2. q. 6. ar. 3. Quod autem dicitur Ro. i. quod deus tradidit illos in reprobū sensum ex ipso textu patet solutio. Si enim deus tradidit in reprobū sensum. iam ergo reprobū sensum habet ad faciendum ea que non conueniunt. Dicitur ergo tradere eos in reprobū sensum. in quā tum non prohibet eos quia suum sensum reprobū sequatur. sicut dicimur exponere illos quos non tuemur. Quod autem Augustinus dicit in li. de gratia et libero arbitrio unde sumpta est

Alia glosa: q̄ deus inclinât hoīam volunta-
tes in bonum ⁊ malum. sic intelligendū est:
q̄ in bonum q̄dem directe inclinât volūta-
tem: in malum autē iniquitatem non. p̄hibet:
sicut dictum est. Et itē hoc etiam contingit
ex merito precedentis peccati s̄m. T̄ho. q.
vbi supra in r̄sione ad primum. Patet er-
go r̄sio ad q̄stionem: q̄ deus nullo modo
est causa peccati. Videamus ergo que sit
causa peccati. Vbi nota. 7. causas: non itē
cogentes sed inducentes ad peccatū ex quī-
bus peccatum p̄cedit.

¶ Primo a demone suggerente.

¶ Secūdo ab hoīe instigante.

¶ Tercio a peccato demerente.

¶ Quarto a concupiscentia inclinante.

¶ Quinto a malitia inficiente.

¶ Sexto ab ignorantia obcecante.

¶ Septimo a fragilitate impellente.

¶ Primo ergo r̄c. A demone suggerente.
Sed q̄m hoc contingat pro declaratione
nota primo: q̄ demon nō p̄t quīdem dire-
cte mouere voluntatem ad peccandum. q̄a
hoc solus dei est: vel ipsius voluntatis: sed
indirecte mouet ⁊ hoc multipliciter. Pri-
mo obiectum pponendo. Secūdo intel-
ctū deceptendo. Tercio imaginationes
offerendo. Quarto appetitum sensitīuū
excitando. Primo q̄dem pponendo vel
offerendo obiectum appetibile sensui. Exē-
plum in Dauid vidente Bersabee. Posset
enī forte dici q̄ diabolo pcurāte obiectū
illud. i. mulier iust oblata o. ulis Dauid. 2.
r̄c. ti. De hac materia videas sermone. 13.
Intra vbi agitur de quattuor causis pecca-
ti: ⁊ est prima causa. Secūdo modo persua-
dendo holēctum propositū habere r̄onem:
boni vel sic voluntas moueatur ad illud. sic
diabolus fecit eue quādo dixit eue. Neq̄q̄
moriemini. Scit enim deus q̄ in quocūq̄
die comederitis ex eo aperientur oculi ve-
stri: ⁊ eritis sicut dī scientes bonum ⁊ ma-
lum. Gen. 3. Sic volebat suadere r̄pō quā-
do ipsam tentauit Mat. 4. sic etiam hodie
persuadet in finitibus hominibus. Nam aua-
ro persuadet summum bonum esse diuitias
superbo honores. luxurioso delectationes
venereas. Iracundo vindictas r̄c. Sic in-

terdum persuadet hominī diabolus: vt vlti-
tam communem plurimū sequatur. sicut
quidam hodie dicunt. Ego nolo renouare
mandam: sicut ipsum hucnē sic volo dimit-
tere. Hoc modo diabolus deceptit quen-
dam dūcem fr̄sonum nomine Richoldum
de quo legitur in Cronica martiniana sub
tempore leonis. 3. Imperatoris qui eū ad
predicationem Volfranni ep̄scopi seno-
nensis adactus esset vt baptizaretur. cum
vnam pedem laqueo imposuisset. alterum
retraxit: querens vbi plures maiorum suo-
rum essent in inferno vel in paradiso: ⁊ au-
dicens q̄ in inferno in finem etiam pedem
retraxit. Satius est inquit vt plures q̄ pati-
clores sequar. ⁊ ita iudificatus a diabolo
tam sibi multa bona in annos plurimos
p̄miseret tertia die subita morte de-
functus est. Hec sibi. Tercio modo per-
suadet imaginariā aliquas formas ima-
ginarias presentando ⁊ illas imagines
quandoq̄ tanquā res veras persuaden-
do. Sic deceptit istas strigas sine ymaginas.
quas ita dementat vt nocturnis silentiis
credant se multa terrarum sparsa pertran-
sire vel in medio mulierum esse quas vul-
gariter appellant donne da for. vel cum
vitis vel cum mortuis loqui. q̄ totum sit
a demone proponente hec imaginationē.
Unde non in corpore sed in spiritu hec
contingunt. sicut ⁊ dormientibus solet ac-
cidere. Et ideo ecclesia p̄cipit ne talibus
fides detur: vt habetur in. c. Ep̄scopi. 26.
q. 5. vbi etiam reprobat̄ falsus error quo
rundam credentiam q̄ mulieres conuer-
tantur in gattas: vnde dicitur ibidem in
fine. Quisquis credit posse fieri aliquam
creaturam aut in melius aut in deterius
immuari. aut transformari in aliam spe-
ciem vel in aliam similitudinem. nisi ab ip-
so creatore qui omnia fecit ⁊ per quem
omnia facta sunt. proculdubio infidelis est
⁊ pagano dētor. Hec sibi. Sic etiam de-
ceptit diabolus mulieres vel viros ennes
ad diuitios pro occultis cognoscendis.
vel pro sanitate habenda. Quarto mō
persuadet diabolus peccatum excitando ap-
petitum sensitīuū ad aliquam passionem

bbb g

Ex quibus causis procedit peccatū.

Inflamādo concupiscibilem. vel irascibilem. Nota de illo q̄ erat inflamatus p̄ primū: qui dixit modo. Q̄ etia si sciret se condēnandum in inferno propter homicidium si illas: tñ nō desisteret ab eo rē. Predicta plenius declarat Tho. i. 2. q. 80. ar. 1. r. 2. Illud tñ notari. est q̄ diabolus nō pōt necessitatem inferre ad peccandum: ly possit ppria virtute si nō refrenetur a deo aliqui inducere ex necessitate ad faciendū aliquē actū qui de suo genere peccatū est: nō aut pōt inducere necessitatem peccandi. Q̄ patet ex hoc. q̄ homo motiuo ad peccandū non resistit nisi per rōnē: cuius vim totaliter demon impedire pōt mouendo imaginationē r̄ appetitū sensitiuum: sicut in abreptitijs p̄ sed tunc rōne sic ligata: q̄qd homo agat nō imputatur ei ad peccatū: simile etia dicit de furiosis r̄ dementibus qui siqd faciūt. q̄ sit de genere malorū: non imputatur eis ad culpam. vt p̄batur. i. q. i. aliquos r. c. illa. r̄ in de. Si furiosus de homicidio sicut de ebrijs. sicut p̄. exēplum de Lorb. Sc. h. i. 9. r̄ habet. i. q. i. inebriauerunt r. c. sane. Sed si ratio nō sit totaliter ligata: ex ea parte qua est libera: pōt resistere peccatū: fm Tho. vbi s. ar. 3. Ideo si hō resistit diabolo non pōt ab ipso cogi. maxime in principio tentationis. ps. 146. Beatus qui tenebit r̄ allidet paruulos. s. ad petram. Ideo Quidl⁹ lib. i. de remedio amore.

Principijs obsta sero medicina paratur Cum mala per longas conualtere moras. Resistitur aut per fidem iuxta illa d. i. Pe. ult. Aduersarius vester dia. tanquā leo. ru. et. qu. quē deuo. cui re. fo. in fide. r̄ Jac. 4. Resistite diabolo r̄ fugiet a vobis. Illud etiam notādum. q̄ ly diabolus sit causa peccati: eo modo quo dictū est: nō tñ oia peccata hominū sunt ex suggestionē diaboli. Nam vt probat Aug⁹. r̄ refert Tho. q. vbi supra. ar. 4. etiam si diabolus nō esset: homines haberēt appetitum cibi r̄ venereorum r̄ similitū qui posset esse inordinatus. nisi rōne ordinaretur. quod subiacet libero arbitrio. r̄ sic patet primum.

Secūda causa peccati est ab hoīe rē. Po test aut homo esse causa peccati q̄dripl^r. Primo quidē inclinando voluntatē. al terius ad peccandū. puta ostēdēdo vili/

tatem. que sequit̄ ex peccatō vel p̄sulēdo. Nota p̄tra p̄sultores principum qui qñ vidēt aiam eius inclinātam ad vñā: nō dicūt ei q̄s dicat p̄sicia: nec querunt qd velit ins. sed qd velit p̄sincipes. r̄ sic nunq̄ dicant si bi veritatē. Nota. qñ Seneca dixit veronū. q̄ nulla re indigebat nisi homine qui dīcat sibi veritatē. Nota. p̄tra dños vel patrones qui mandant seruis vel famulis aliq̄s iniustum. puta homicidiū. vel furtū. vel lenocinium rē. Secūdo modo obiectū appetibile pponendo: sicut faciunt mulieres ostendentes mamillas hoībus: vel or nantes se vt appareant palchriores rē. satis dī. sufficere concupiscētē malitia sua.

Tertio alios a peccatō nō retrahēdo. q̄ videntur sanare peccato r̄ esse causam eius. Vide autem Eze. 3. que habet supra. Vñ r̄ dicant canoniste: q̄ nō defendens clerici cum verberatum cā possit sine periculo sui incidit in excommunicationē. p̄bat in c. Quāte de sen. exco. r̄ in c. Dilcto. c. ti. lib. 6. Unde dicit canon. Negligere cui possit perturbare pueros: nihil est aliud quā fouere: nec caret sermulo societas occulte. q̄ malicio facinorū defuit obulare. 2. q. 7. Negligere r̄ 83. v. Error. r̄ 23. q. 3. Quipōt. Nota. p̄ rectoris ciuitatis non patientes manifesta peccata. Itē p̄tra dños seu patronos qui permittūt seruos vel ancillas fornicari scēter. Item p̄ dños sicile qui nō solum p̄hibent a peccato sed fauent delinquenti: q̄ si vnus occidit hominem vel percutit consurgit ad dños r̄ tuent eum. Quarto modo homo est causa peccati alterius malū exēplum dando. q̄ sicut pomū infectum corumpit alia. ita h̄ rē. Vna infecta pecus. infectis omne pecus. Vñ. i. Lor. 5. Vnde leuam fermenū totā massam corrupit.

Tertio perdit peccatū a peccato de mente ppter demeritū peccati precedentis. vel ppter inclinationē remanētē. vel dispositiōnem ex peccatō cōmissō. ad similia perpetranda. vñ nota. q̄ vñum peccatū pōt esse causa alterius peccati. Nam vt dicit Tho. i. 2. q. 75. ar. vlti. cum peccatū habeat causam ex parte actus: hoc modo vñ peccatū pōt esse causa alterius: sicut vnus actus humanus pōt esse causa alterius actus. Contingit aut vñum peccatū esse cā alterius. fm q̄tuor: gñā causāz.

Primo quidem fm modam cause effici-
cientis vel mouētis et per se et per accidens.
per accidens quidem sicut remouens pro-
hibens dicitur mouens per accidens. cum
enim per unum actum peccati homo amittit
gratiam. charitatem. vel verecundiam.
vel quodcūq; aliud retrahens a peccato in-
cidit et hoc in aliud peccatū. et sic primū
peccatum est causa secūdi peccati per acci-
dens. et dicitur scdm peccatū et culpa et pe-
na. culpa qdem ratione actionis. pceden-
tis a voluntate. pena vero rōne passionis.
Et hoc p; per aplm Ro. i. ubi loquens de
phīs dicit. Quia cum deum cognouissent nō
sicut deum glorificauerant. sed eua. in co. s.
et ob. est. in. h. cor. e. dī. enī se esse. fa. stul. fac.
sunt et. et infra ppter q tradidit illos deus
in desideria cordis eorū et inmundiciam et.
Item Greg. sup eys. Peccatū q per pñiam
etiam nō deletur peccatū est et causa pecca-
ti. hoc etiā modo pōt dici pñiū primorū
parentū fuisse eā peccati originalis. Item
Greg. Peccatū q per pñiam non deletur
mot suo pondere ad aliud trahitur. per se
autem sicut eam ex vno actu peccatum ho-
mo disponit ad hoc q; aliū actum con-
similem facilius cōmittat. Et actus enī
causantur dispositiones et habitus inclinā-
tes ad similes actus. Scdm vero ge-
nus cause materialis vnū peccatū est cau-
sa alterius in qdū preparat ei materiā sicut
auaritia preparat materiā litigio qd ple-
rūq; est de diuitiis congregatio in cōpēdio
theologie sic dicitur lib. 3. c. de effectu pecca-
ti. q; aut vnū peccatū nascitur ex alio ap-
paret. Supbia vult oēs pcellere. dolet si
aliquis ei equetur: et sic ex ea nascit inuidia.
Inuidus vero qd de facili trahitur ei cui
hinc det et ideo ex ea nascitur ira. sed ira cū
non pōt se vindicare tristatur et ideo ex ea
nascitur accidia: accidia vero consolationē
qrens in exterioribus facit auar. enarista
aut q; in tpalibus habundat pōt magis
exercere gullā. gulla vero per vētris reple-
tionez de facili spūat in libidine: hec ibi
Scdm vero genus cause finalis. Anum
peccatum est causa alterius inquānam pp
finem vnū peti aliquis cōmittit aliud pñi
sicut enī aliquis cōmittit simoniam ppter suū
ambitionis vel ppter furtū vel ppter for-

nicationē: sicut bñi tpales. et milites cōmle-
tunt rapinas. expoliationes iniustas. ad si-
nem viuēdi honorate et. et q; finis dat for-
mā in moralibus. et hoc etiā seqt q vnū
peccatū sit causa formalis alterius in actu
enim fornicationis que ppter furtū cōmle-
tit est quidez fornicatio sicut materiale. fur-
tus vero sicut formale fm Tho. ubi sup: a.
Quarta causa peti est cōcupiscētia in-
clinante. phatur hoc autē apli dī. Radie
omniū malorū est cōcupiscētia. 2. Ti. 6. Ite
sup illud verbū Ro. 7. occasione aut accē-
pta peccatū per ma. ope. est in me oēm con-
cupiscētia. dicit glo. bona est lex q; dñm
concupiscētia phibet oēm malum phibz.
Est autē notandū q triplex est cōcupiscē-
tia fm q; dicit Jo. in prima canonica sua
ep. 1. a. 2. e Omne q; est in mundo aut est cō-
cupiscētia carnis. aut cōcupiscētia oculo-
rum: aut supbia vite. Prima ergo con-
cupiscētia dicit carnis et hec dicit cōcupi-
scētia naturalis. que est eorū qbus natura
corpis subsistatur sine quantū ad cōserua-
tionez indidit: sicut elbus et potus et alla-
hmōi sine quantū ad puationē spēi: sicut
in veneris. et horū inordinatus appetitus
dicit cōcupiscētia carnis fm Tho. 1. 2. q.
77. ar. 5. Hec cōcupiscētia ergo hodie mul-
torū petōp est causa: nam cōcupiscētia eorū
que pñinent ad subsistationē indidit. sa-
et multos frangere quadagesimā et scia-
nā ecclesie. qd est grane peccatū. Dñi aliq-
o qd peccatū est hoc: qd qdem intrat in os
nō cōingnat hoīem Mat. 15. sed errant: qd
nō elbus et potus cōingnat aīam. que est
spūalis. sed inobedientia pceptis dñi et ec-
clesie. de quo habet in. c. quadra. de conse-
dī. 5. Uide exēplū de pomo vetito a pñis
parentibus comesto. qd. n. fuit vnū pomū
certe nullius valoris et. et tñ a deo grauis-
simū fuit peccatū eorū: q totā humanam
genus in. et. Unde hoc nō ppter pomū
sed ppter inobedientia eorū et. Cōcupiscē-
tia etiā veneris multos inficit a deo q;
vix pauci sunt. q abscondāt se a calore eius
Ideo vt bñs vīdrem teneat etiā publice cō-
cubinā. Nota de illo q mortuus est ex mo-
sa causa infirmitate rabeli qui dum veni-
ret ad mortē ait. rogo dñm vt talem mortē
faciat qdūq; tenet cōcubinā: cum vīdrem
bb̄s ij

Ex quibus causis procedit peccatū.

quale ego facio. qui hoc peccatū etiam com-
missi. Ideo dicit scriptura. Post concupiscē-
tias tuas nō eas: et a voluntate tua auerte
re: si p̄stes aie tne p̄cipias elus faciet te in
gaudium inimicis tuis. Eccl. 18.

Concupiscentia dicitur oculorū non
intelligitur h̄ fm T̄ho. vbi supra de concu-
piscētia oīam rez. que oculis videri p̄fit.
alioquin non diuideretur a p̄cipiscentia car-
nis que maxime ex visione oculorū causat
fm illud Dan. 12. Spēs decepti te. sed stelli-
gitur h̄c concupiscentia oculorū. i. solum ea-
rum rerum in quibus non queritur delecta-
tio carnis. que est fm tactum sed solum de-
lectatio oculi. i. cuiuslibet app̄hensue vir-
tutis. sicut sunt p̄cunia ornatus vestium et
h̄mōi. Quia autem sensus visus est excellē-
tior inter omnes alios sensus et ad plura se
extendens: vt dicit in principio methaphisi-
ce: ideo nomen eius trāsfertur ad omnes in-
feriores. vt Aug. dicit in lib. de verbis dñi
fm T̄ho. vbi supra. et h̄ concupiscentia pe-
cunie et diuitiarū quot demergat in profun-
dam inferni: nemo est qui nesciat. Itaqz dñi
temporales. prelati. clerici. religiosi. iudices.
aduocati. mercatores. et breuiter omnes pe-
ne sunt hac concupiscentia infecti. Antiqui-
tus nullus erat vsuarius. sed hōd e rē.
Unde verificatur hodie dictum Jere. 6. Mi-
nime vsqz ad maiorem omnes auaritie
student. et a p̄pheta vsqz ad sacerdotē cun-
cti faciunt dolum. Jere. 6. Et vltimū esset fi-
nis et mensura lucrandi. Sed creuit amor
nummi quātum ipsa p̄cunia creuit: iuxta
Iunenalem. Satyra. 14. Unde et Baruc. 3.
contra auaros loquens dicit. Qui argentū
rethesaurizant et aurum in quo cōfidunt ho-
mines. et non est finis acquisitionis eorum.
Vnde aliquas auctoritates quas scripsi cō-
tra concupiscentiam siue cupiditatem. post
festum trinitatis dñica. 6. sermo. 4. parte. 2.
in additionibus. Audiat in hellia esse quā-
dam consuetudinē. q̄ patientes naufragiū
spoliantur et q̄ est contra omne ius et qui-
dam contra naturale. Nam et natura equū
est neminem locupletari cum aliena tri-
stia. ff. de condi. in de. l. nam et natura.
Item contra diuinum q̄ p̄hibet furta. et
rapinas. Ero. 20. et Deut. 5. Item contra ius
humani canonici. et dñe. q̄ spectat

ter reprobat hanc consuetudinē. vt in au-
tentica nauigia. l. de fur. c. excolet. t. on: d
raptor. vbi tales spoliantes sunt ipso iure
excoletari si post admonitionem vel morā
non restituant cum possunt. Rō qz consue-
tudo contra ius diuinum: vel naturale nō
valet. d. dñ. frustra. et de consuetu. c. si. Con-
suetudo autem in talibus non infuit pec-
catum sed auget. de sumo. c. non satis. dñe
vt expedit.

Tertia concupiscentia est superbia vicia.
que est appetitus inordinatus excolendo
et sic continetur sub concupiscentia. Quot
autem in hoc peccato corruant. Patet qz
quilibet vult ascendere ad superiorem gra-
dum. nec vnqz est finis assensionis. Si enim
est artifex vult ascendere et. Si est notarius
vult esse legista. si est legista vult effici ba-
ro et vocari dñs. si est baro comes et. p̄. 75
Superbia eorum qui se oderūt ascendit sem-
per. dñe vt expedit.

Quinta causa peccati est a malitia insu-
ficiente. Quando autem dicitur qz ex cer-
ta malitia peccare. Notatqz vt dicit T̄ho.
1. 2. q. 78. ar. 3. voluntas aliter se habet ad bo-
num et aliter ad malum. et natura enī sue
potentia inclinatur ad bonum rationis. si-
cut ad propriū obiectum. Unde et omne
peccatum dicitur esse contra naturam. qd
ergo in aliquo malum. voluntas eligendo in-
clinatur. oportet qz aliunde contingat. Et
quandoqz qdem contingit ex defectu ratio-
nis. sicut cum aliquis ex ignorantia peccat.
quandoqz autem ex impulsu appetitus sen-
sitiui. sicut cum peccat ex passione. sed neu-
trum horū est ex certa malitia peccare. sed
solum tunc aliquis ex certa malitia peccat
quando ipsa voluntas ex se mouetur ad
malum. qz potest contingere dupliciter. vno
quidem modo ex hoc qz homo habet ali-
quā dispositionem corruptam inclinātem
ad malum. ita qz fm illam dispositionem sit
homini quasi conueniens. et simile aliquod
malum et in hoc ratione conueniente seu-
dit voluntas quasi in bonum. quia vnum
quodqz fm se tendit in id qz est sibi conue-
niens. Talis autem dispositio corrupta. vel
est aliquis habitus acquisitus ex consuetu-
dine que versatur in naturam. vel est ali-
qua egritudine habitudo ex parte cor-

poris sicut aliquis habens quasdam naturales inclinationes ad aliqua peccata propter corruptionem nature in ipso. Alio modo contingit quod voluntas per se tendit in aliquod malum per remotionem aliquas prohibentis. puta si aliquis prohibetur peccare non quia peccatum ei secundum se est spliciat sed propter spiritus vite eterne vel propter timorem gehene remota spe per despectum rationem. vel timore per presumptionem. sequitur quod ex certa malitia quia absque freno peccet. T. h. vbi supra. Et hoc dicitur peccatum in spiritu sanctum. ut not. T. h. 22. q. 1. 4. ar. 1. nota infra ar. 3. sermone. 2. par. 1. 2. Sic peccauit diabolus qui non est defectus intellectus vel rationis. scilicet ignorantia peccauit nec est impulsus appetitus sensus. qui non est in angelis sed ex certa malitia peccauit. et ideo non meruit penitentiam nec remissionem peccati nisi secundum Greg.

Sexta causa peccati est ab ignorantia obrepente. quandoque contingit quod homo peccat ex ignorantia: que est causa peccati. et causa actus. alioquin si sciret non peccaret: ecce quomodo ignorantia est causa peccati. Pro latiori tam est declaratione huius materie est notandum quod ignorantia multipliciter distinguitur. Primo secundum ea que ignorantur.

Secundo secundum modum ignorandi. primo. n. ignorantia distinguitur secundum ea que ignorantur. quandoque enim ignorantia est eorum que sunt iuris naturalis: quandoque iuris diuini. quicquid iuris positum generalis. quicquid iuris particularis siue synodalis. quandoque est ignorantia facti. Hec prima distinctio pertinet ad legistas.

Secunda distinctio ignorantie pertinet ad theologos. et est ista quia ignorantia. quandoque non est causa peccati. sed habet se conuenienter ad peccatum. Verbi gratia: si quis fornicatur cum virgine putans eam esse corruptam. nihilominus idem facturus si eam sciret virginem. vel si quis occidit clericum credens ipsam clericum esse laicum idem facturus si sciret esse clericum. Quandoque ignorantia est causa peccati: et tunc tripliciter distinguitur. quedam enim est omnino inuoluntaria et habet esse inuincibilem. quia. scilicet studio superari non potest. de qua exempla ponam infra. quedam dicitur voluntaria voluntate directa

puta quia homo vult ignorare. ut liberius peccet. et talis dicitur ignorantia affectata: iuxta illud Job. 22. Scientiam visarum tuarum nolumus. et ps. 35. Noluit intelligere ut bene ageret. Quedam dicitur voluntaria voluntate indirecta. sicut cum aliquis propter laborem vel propter alias occupationes negligit addiscere illud per quod a peccato retraheretur. Talis enim negligentia facit ipsam ignorantiam esse voluntariam et peccatum dum modo sit eorum que quis tenetur. et potest scire. ut ponit T. h. 1. 2. q. 76. ar. 1. Hanc materiam diffusius vides in questionibus de ma. q. 3. ar. 6. 7. 1. 8. Hic presuppositis sunt notande in hac materia quatuor conclusiones. Prima est quod quicquid ignorantia excusat a toto. siue formaliter a peccato. Secunda conclusio est quod quicquid ignorantia minuit seu alleviat peccatum et sic excusat a toto non a toto. Tertia conclusio est quod quicquid ignorantia aggravat peccatum. Quarta conclusio est quod quicquid non auget neque minuit. Prima ergo conclusio est quod ignorantia quicquid excusat a toto siue formaliter et habet quod si ignorantia est causa actus. et est inuincibilis. et habet quod sit inuincibilis potest contingere tripliciter. Primo ex parte rei ignorate puta quod non cadit sub cognitione humana. sicut est numerus stellarum vel numerus arenarum. Item cognitio rerum occultarum omnino.

Secundo contingit ex parte persone ignorantis seu nescientie. puta quod iustus vel furiosus. tales. n. neque infirmum pati possunt. neque facere. ut habetur. 1. q. 1. illud et c. aliquos et c. Illa quia talis dicitur potest nescientia quia ignorantia ut ponit T. h. 1. 2. q. 76. ar. 2. Tercio contingere potest quod premissa diligenter ad sciendum aliud illud ignorat. et id illud agit. sicut cum aliquis diligenter adhibita nesciens aliquem transire per viam prohibet sagittas qua interfecit transiuntem: talis enim ignorantia causat in voluntaria simpliciter et propter excusat formaliter a peccato: ut ponit T. h. 1. 2. q. 6. ar. 8. et q. 1. ar. 4. sicut potest ponere exemplum in ignorantia iure ab idiora. seu iuris positum ignorantia: post misit diligenter ad sciendum prelatum peritiorum: a quibus tamen aliter habuit quam veritas esse ratio est quod illa ignorantia est inuincibilis et c. quia talis ignorantia excusat a toto. ut nota. glo. in c. dura. de fals.

bbb i iij

De octo malis que facit peccatum

Conclusio est qd ignorantia qñqz mī
nult petm. et hoc cōtingit qñ ignorantia est
causa peccati. et voluntaria indirecte. quia
enim est voluntaria: ideo nō excusat totali
ter a peccato: sed qz indirecte siue p accē
dens sic alleuat petm. puta cñz aliquis nō
vult laborare in studio. et quo sequitur eū
esse ignorantem. vel cum aliquis vult bibe
re vinum immoderate. et quo sequitur eūz
inebriari et discretionē carcere. Talis enim
ignorantia dimittit voluntatē. et p seque
ns petm. cum aliqñd nō cognoscitur esse pec
catum nō pōt dici q voluntas directe et p
se feratur in petm sed p accidēs. Unde ibi
est minor cōtēptus. et p cōsequens minus
peccatum. fm Tho. i. 2. q. 76. ar. 4. Qñ dī
cit Amb. in lib. de patriarchis. et habet in
decretis. is. q. i. Sane. Siquis ebrijs per vīnū
deliquerint. apud sapientes iudices venia
quidē facta donantur. sed leuitatis dam
nātur auctores. Et eplam de Xorh inebri
sto. committente incestum et. Sess. 19. De
quo vide q scripti in sermone de. r. prece
ptis. precepto. 5.

Tertia conclusio est. qd qñqz ignorantia ag
grauat petm. et hoc est qñ est voluntaria di
recte: qz que est causa peti: que dicit igno
rantia affectata. sicut supradictū est. talis
enim ignorantia videt augere voluntatem
et peccatū. et intentione enim voluntatis ad
peccādum pronēit. qd aliquis vult subire
ignorantie dānum ppter libertatem peccā
di. Nota. moraliter. 5. illos qui nolunt ire
ad predicationē: ut nō instruantur de agē
dis: sed libenter corruunt ad peccata pō.
Nolunt intelligere ut bene ageret.

Quarta conclusio est: qd qñqz ignorantia
neqz auget peccatū neqz minuit: et hoc est
qñ ignorantia cōcomitant se bz ad petm.
Putat qñ nō est causa peccati sicut in erē
ptis supra positis. Et nota. h. Tho. i. 2. q. 76.
ar. 4. Talis enim ignorantia non facit in
voluntarium: pnt pps dicit qz non causat
aliquid qd sit repugnans voluntati. Sed
facit nō voluntariū: qz nō potest esse actus
volūtū. qd est ignoratū ut ponit Tho. i. 2. q.
6. ar. 8. Sicut in casu pposito. aliquis occi
dit clericum parans: cum esse laicum occisa
rus etiā si sciret eum clericum peccat qdēz
ac si sciret eum clericum. et h. quātmz ad cul

pā. sed quātū ad penā exēcōtatiōis. dīc vt
not. in. c. Si vero. 2. de sen. et. vbi dīstīguī
ant sūt pphabīlis ignorantia. et tunc nō in
cidit in canonem inēcōtatiōis. aut non. et
tunc incidit. de quo dīc vt ibi.

De octo malis que facit peccatum.
Sermo. 5.

Clasi a facie

colubz et. Sequitur de ef
fectu peti. in genere predi
care. primū articulū profe
quen do. pro cuius intro
ductione primo queri pōt. vtrum peccatū
possit aliqñ effectū producere. Et dubiū
est. ppter hoc. qz cum ipsum peccatū sit pri
uatio. ordinis rationis. et psequenter est nī
hil videtur qd nihil agere possit. super quo
dīc vt scripā sup. a f. mone. i. in. 4. parte. h.
et predictis ergo p. 2. vbi dicitū est qd pec
catum inter ceteros effectus. siue defectus
hoc opatur. qz facit hominē esse nihil: iux
ta illud i. Cor. 13. Si charitatem nō habue
ro nihil sum. sed est scīdū. qd petm aliquos
effectus malos producit sicut mala arbor
dat. vij. Nam primo quidē nocet ipi
facienti: vt i. fra latius patebit. ppter qd
cebat Dauid. postqz peccauit. Petm meuz
cōtra me est semper. Secūdo nocet piori
mis vlatoribus. tum pro eo qd acies eorum
ptra demones minuantur. quāto enim plu
res sunt boni tanto facilius demonibz resi
stant: iuxta illud frater qui leuatur a fra
tre quasi ciuitas firma. Prover. 18. Et faci
lius a deo gratiā impetrant multiplicatis
intercessoribus: tum pro eo qd peccator ali
os malo erēplo corrūpt. et scandalizat: iux
ta illud Modicum fermenti totā massam
corrūpt. i. Cor. 5. Sicut pomum infectum
cetera poma inficit. et vna infecta pecus
inficit omne pecus. Tercio nocet his: q
sunt in purgatorio. quos nō potest peccator
innare. tam efficaciter sicut si esset in gra
tia. ratio: qz nec orationes siue nec ieiunia
nec aliqua bona. opa a peccatore facta di
recte prodest illis. eo qd sit mortuus. Greg.
Cum is qui displicet ad intercedēduz mī
tatur fratī animus. ad deteriora prouocat.

Quarto nocet damnatis in inferno. et
hoc p modum punctionis. Quāto enim

plures sunt in inferno tanto maior est ibi
horror: et pena, sicut si titulus qui pburis ad
dant alij titiones: magis augetur ignis etc.
Fallit hec regula ibi. Solatio est miseris
foclos habere penar. ppter hoc dices epu
lo petebat ab Abbaam ut fratres sui no de
scenderent in infernum Luc. 16. Quin
noctet saluag. et hoc in modu subtractiois.
Nam ex cōsortio ac societate glorificatoz
augetur eoz gaudium accidentale. spūali
ter si suo bona exemplo ducatu vel disci
plina alij saluantur. sicut maxime letat be
atus Dñs. si unus frater predicator sal
uatur. et b. Franciscus de fratre minore sal
uatur: et sic de alijs sanctis. Sexto infert
iniuriam deo inquam non obedit ei cui
omnes creature obediant ad nutum ps.
134. Omnia quecuq; voluit deus fecit in
celo et in terra et in abyssis. Septimo in
fert iniuriam xpo inquam vilipēdit. pas
sionem eius et merita. Octavo pōt dici
q; peccatum inserat nocumētum agris. sa
tis et arboribus ordinatis ad vitam huma
nam. q; ppter peccatum deus inmittit sic
citates et carmata in penas peccati ps. 106.
Posuit flumina in desertū et celsus aqua
rum in sicem terram fructiferam in saltugi
nē a multis inhabitatam in ea. et hoc
etiā bestie patiuntur. Nota quō. xpe Ide
lie nō pluit tribus annis cum dimidio. 3. Re.
18. Et Jac. ult. Loquēdo tñ specialiter de
nocumēto q; specialiter et principalit pa
tis. peccator ex ipso peccato. Nota q; pccm
multa mala facit peccatori: et ante mortem
et in morte. et post mortem.

Primo enim peccatū hoīem inimicum
deo facit.

Secundo a corpore xpi mistico abscondit.

Tercio intellectum obcecat.

Quarto affectum obdurat.

Quinto naturalia vulnerat.

Sexto bona opera mortificat.

Septimo in bestialē naturā trāformat.

Octavo ad penam eternam obligat.

Et primo videamus de malis ante mor
tem illatis per peccatū. Primo ergo pec
catū hominē inimicum deo facit. Sicut
enim qui negat deum est inimicus dei. sic
quilibet peccator est inimicus dei. q; videt
negare deum: iuxta illud 1. Pet. 2. 1. Cōst.

tenē se nosse deum. Factis autē negat sup
quo testu. dicit Hierony. et habet i decre
tis. xl. q. 3. extimant quidā etc. Vide infra
articulis fidei sermone. 9. pte. 4. in fine. et
quo psequēter sequit q; gratia dei hō pri
uatur. per quam priuationē gratie. inferiur
quedā macula spūalis aīe per quā perdit
nitorem luminis gratie et sapientie diuine
et pccatu creature. et cōsequenter incurrit
peccator odium dei: iuxta illud Sap. 4. Si
militet odio sunt deo impii et impietas
eius et ps. Quidi omnes qui operant in
iniquitatem. q; intelligo q; ad culpam. q; tñ
vero ad naturam deus omnia odit: iuxta
illud Sap. xi. Diligis omnia que sunt et ni
hil odisti eorum que fecisti. et hoc odio cō
sequitur mors anime spūalis que est. p
separationem dei ab anima Jac. 1. Pecca
tum cum consummatum fuerit generat mor
tem. quātum vero deus habeat odio pec
catum et cōsequenter peccatorem p; per ef
fectum. quia propter peccatum de iudicandum
et occidendum voluit filium suum vnigeni
tum perimere et occidere: iuxta illud Isa.
53. Propter scelus populi mei percussus est.
Et Ro. 8. Deus filium suum misit in similitu
tudine carnis peccati. et de pe. dā. pecca
tum. Item etiam matrem suam etc. Luc. 2.
Et tuā ipsius animam ptransibit gladius.

Secundo a corpore christi mistico abscon
dit. q; est ecclesia que est corpus christi et q
libet christianus est particeps omnium bo
norum que sunt in ecclesia. Da similitudi
nem de corpore vero: cuius membra par
ticipant bona collata corpori in ipso cl
bo. etc. Sic i pposito: ecclesia ē corpus chri
sti. et nos sumus mēbra. Ro. 12. Sicut enī
in vno corpore multa membra habemus.
Omnia autē mēbra iō eundem actū
habent. ita multi vnum corpus sumus in
christo. singuli autē alter alterius membra.
Uñ quilibet christianus in gratia cōstitu
tus est particeps. oīum bonorū ecclesie. ps.
Particeps ego sum. c. 1. re. et c. 1. m. 1. Si
autē mēbrum precidit a corpore tanq; mor
tū nullius boni. particeps est: sic etiā xpīa
nus precidit ab hoc corpore ecclesie per
gladiū peccati: iuxta illud. 1. Cor. 16. Sigo
nō amat dñm iesum xpm sit anathema. et
separatus ab ecclesia. Et ideo est ergo om

De octo malis que facit peccatum

num bonorum que sunt in ecclesia, donec sa-
netur per penitentiam. Tercio intellectus
obdecat. Et hoc per rationem et exemplo et experi-
entiam et figuram. Primo quidem ratione. quia
per peccatum tollitur lumen gratie per quod il-
luminatur anima. Item etiam obscuratur lumen
rationis naturalis. Hoc enim duplici lumi-
ne illuminatur intellectus. de hoc ultimo dicit
psalmus. 4. Signatum est super nos vultus tui
domine. Contra hoc autem lumen rationis agit pec-
cator peccando. quia sicut virtus est nature
consonantia ita virtus est nature consonantia.
Ideo de peccatoribus dicit psalmus. 81. Nescie-
runt neque intellegere. in te domine. Item Sapientia. 2.
Ereccant illos malitia eorum. Vide Theodosium.
22. q. 1. ar. 1. ubi ponit de cecitate mentis.
Item Proverbia. 4. Via impiorum tenebrosa ne
sclant ubi currant. Secundo idem per exem-
plo in adam. qui tunc erat in statu innocen-
tie tante sapientie et scientie erat quod omnibus
animalibus notitia ipsius et divinitas et huma-
nitas reipse cognitionem habebat. et tunc per peccatum
in tanta cecitate devenit quod abscondere
se putabat a facie domini. cum omnia nuda et
aperta sint ante oculos eius. sicut legitur
Genesim. 3. Cum audissent vocem domini dei de
ambulantis in paradiso ad auram post meri-
dianam abscondit se adam. et vox eius a fa-
cie domini dei in medio ligni paradisi. sic de
Salomone legitur quod fuit cecatus propter pec-
catum luxurie. 3. Regum. 22. Et Ecclesiasticus. 47. Ter-
tio idem per experientiam: nam periculum dubio factus
esset ille qui verbis et factis provocaret illum
ad iram: qui haberet gladium nudum ad
guttur eius etc. Sic in proposito quia omnes
factus in manu domini. Deuteronomio. 32. Ego occidam
et ego vivere faciam per et ego. scilicet et non est.
qui de manu mea posuerit. et tunc peccator non
veretur ipsum ostendere. Unde hoc quia cecus
est nec considerat etc. Cum tunc hominem ti-
meat offendere et offensam placare cona-
bitur. Quarto apparet ideo. per figuras
que habentur Tobie. 2. ubi legitur quod oculi Tobie
fuerunt cecati stercore irundinis: id est dormi-
ret iuxta parietem; per stercorem irundinis quod
est calidum significatur peccatum in flammam
aiam vel temporalia que sunt causa peccati
per quod cecantur oculi intellectus hominis dor-
mientis. id est quiescentis in lecto delectationis

temporalis. ad idem de Sansone cecato a philis-
tineis Iudicium. 16. Item figura de Sederchia
rege cuius oculos erui fecit Nabachodo-
nosor rex postquam ante oculos eius fecit occi-
di filium eius. Et ideo peccator non perpendit
de gravitate peccati sicut canis. submergen-
dus non sentit lapidem in collo donec in
aqua. extra natem proijciatur. sic peccator
qui delectatur in culpa. non sentit nec co-
gnoscit gravitatem peccati donec emer-
gatur in profundum inferni. Gregorius. Oculos
quos culpa claudet pena aperit. Et ideo
de peccatore dicit Iob. 41. Cor eius indurabitur.
Quarto affectum obdurat quasi lapis.
et stringitur quasi maleatoris incus. Vide
in sermonibus de penitentia. sermone qui in-
cipit. Die ut lapides iste etc. In istis hinc
affectus sequitur ad superiorem primum.
Nam actus voluntatis sequitur ad intelle-
ctum. quia quod homo putat aliquod bonum
inclinatur affectus ad illud. Per peccatum
autem homo reputat melius bonum creatu-
ram. quam creatorum: et quo sequitur inclina-
tio et obduratio voluntatis ad bonum. Unde
de Pharaone dicitur induratum est cor pha-
raonis Exodo. 7. Inde pervenit quod non de-
lectatur peccator de verbis. nec de libris san-
ctis. sicut sunt biblia epistole Hieronymi mo-
ralia Gregorius. Et huius sed de virgilio talio.
Item de Tristano et Lanciloro de centum
novellis. de philosophato tales sunt filii israel:
qui desiderabant in deserto preponere cucu-
meres et alea et porcos: egypti cum haberet
manam Moysi. etc. Nota. exemplum de Hiero-
nymo rapto in spiritu et coram iudice pre-
sentato etc.
Quinto naturalia vulnerat. Bona autem
nature possunt tripliciter dici. secundum Theodosium. 1. 2. q.
85. ar. 1. Primo quidem ipsa principia na-
ture et quibus ipsa natura constituitur et
proprietates et his causare. sicut potentie
aie et hominis. Secundo quia homo habet a
natura inclinationem ad virtutem. ipsa in-
clinatione ad virtutem est quoddam bonum na-
ture. Tercio modo potest dici bonum natu-
re bonum originale iusticie quod fuit in pri-
mo homine collatum toti humane nature.
Primum bonum nature nec tollitur: nec
diminuitur per peccatum. ratio quia etiam in

demonstratio bona naturalis manent inter
gra. post peccatum: ut Dio⁹ dicit. 4. c. De
divinis nominibus. Tertio vero bonum
nature totaliter est ablatum. p. peccatum primi
parentis: sed medium boni nature. s. ipsa
naturalis inclinatio ad virtutem diminuit
p. peccatum non quidem p. modum subtra-
ctionis: alioquin posset totaliter tolli huius
inclinatio ad virtutem per multiplicationem
peccatorum: quia h. inclinatio est finita. Dimi-
nuitur ergo per modum additionis impe-
dimenti: quia per hoc quod h. peccatum ad-
ditur modo additur impedimentum anime p.
quod h. inclinatio ad virtutem: diminuitur
infra posito. declara hoc s. m. Tho. ubi su-
pra. q. ubi supra. ar. 2. ad primum. Natu-
ralis igitur inclinatio ad virtutem diminuit
p. peccatum. per actus enim humanos sit
quodam inclinatio ad fines actus operis: et
hoc quod aliquis inclinatur ad unum prae-
teritum diminuat inclinatio eius ad aliud. Unde
cum peccatum sit prae-teritum virtutis et hoc ipso
quod homo peccat diminuitur bonum nature
quod est inclinatio ad virtutem. Unde Tho. 2. c.
Homo descendens ab iherusalem in ierico.
Tho. 1. In defectu peccati. et angustia gra-
tie expoliatur. s. gratis et vulneratur in
naturalibus s. m. Tho. ubi supra. Et ideo li-
bertas arbitrii diminuit in peccatore. et hinc
est quod peccator dicit se non posse penitere:
nec portare crucem in carne etc. Cum est
pro rebus mundanis et pro luxuria maio-
ra faciat. quia libertas arbitrii a peccato
ligatur etc. Ideo Prouer. 5. Iniquitates
sue captiuentur impium et sanibus peccato-
rum suorum unusquisque astringitur. Ratio
est. quia a peccato vincitur Ro. 6. An ne-
scitis: quod cui exhibitis vos seruos ad obe-
diendum serui eius estis cui obedistis. Est
enim notandum. quod quia praedicta natura-
lis inclinatio ad virtutes conuenit homini
et hoc ipso quod rationalis est. Et hoc enim
habet quod s. m. rationem operetur quod est age-
re. s. m. virtutem per peccatum alius non po-
test totaliter ab homine tolli quod sit irritio-
nalis. quia iam non esset capax peccati: ideo
non est possibile. quod praedictum bonum na-
ture et totaliter tollatur s. m. Tho. 1. 2. q. 85.
ar. 2. q. declara ut ibi. Unde etiam in dam-

natis manet naturalis inclinatio ad virtu-
tem. alioquin non esset in eis morsus con-
scientie. sed quod non reducatur ad actum con-
tingit quia deest gratia. s. m. diuinam susti-
ntia. sicut etiam in ceco remanet aptitudo ad
videndum in ipsa radice nature inquan-
tum est animal naturaliter habens visum.
sed non reducitur in actum. quia deest cau-
sa que reducere possit formando organum.
quod requiritur ad videndum s. m. Tho.
q. ubi supra in responsione ad tertium.

Sexto bona opera mortificat. de hoc ef-
fectu peccati mortalis agitur. sermone. 4.

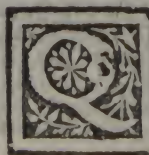
Septimo in bestialem naturam transfor-
mat. ratio. quia non est differentia aliqua.
inter hominem et bestiam. nisi ratio natura-
lis. peccator autem post ponit rationem nec
ea videtur ut debet. ergo efficitur ut bestia
quia cessat differentia specifica: et formalis
inter hominem et bestiam. que est ratio na-
turalis. ut dicitur: ideo Eccl. 3. Dixi in corde
meo de filiis hominum ut probaret eos
deus. et ostenderet similes esse bestiis. Item
ps. Homo cum in honore esset. non intel-
compa. est iumen. in si. et fac. est si. illis.
Seneca. quid interest in belluam transfor-
mari aut sub hominis signa animum bel-
lue gerere: quinimo si fas est dicere. peior
et deterior est peccator: quia bestia. tum re-
spectu sui. tum respectu proximi. respectu sui.
quia imputatur sibi ad culpam. si non vir-
tur ratione quam naturaliter habet. quod non
est in bestia. Item respectu proximi. quia
dolam habet quo nocere magis possit quam
bestia. et ideo bestia post mortem corporis
non sunt obnoxae alicui pene. sed homines
sic: ut in sequenti effectu patet. Infelix
peccator. minus malum tibi foret esse be-
stiam quam peccatorem. quia bestia non
damnatur post mortem. sed peccatum sic.
Et octavo peccatum hominem ad penam seu mortem
eternam obligat: iuxta illud Aia. que peccauit
ipse moyses Eze. 18. Item Mar. 25. Ibunt
h. in supplicium eternum. et sententia iam data
est: sed differtur executio quo ad usque iusti-
tia conuerratur in iudicium Item Eccl. 2.
Quaecumque die comedistis morte mortis.
De quo vlc per Tho. 1. 2. q. 87. arti. 3.

De peccato originali in quo est

C Sequitur de malo qd hoi infligit peccatum in morte. qd est turbationis. qd turbabitur peccator in morte. qm videbit multitudine demonum aduenisse ad animam et accipienda sicut leones paratos ad pda. **U**bi Tres. i. Qd est infirmus eius apprehendere eam inter angustias. Nota hic duo. dectm nouissima que cōcurrunt in morte. que sunt memorande diligēter. vnde in dñi ca. 25. post festum trinitatis in sermone magistri Vincēti incipit. Ecce dies veniūt pte. i. **T**ertio videndū qualiter peccatū punit hoīem post mortē. **P**rio nāq; confusionem habebit ex opum denudatione galibz aperientur Jere. 20. Confundent vebementer qd nō intellerūt obprobriū sempiternū. qd nunq; delebitur. **S**ecundo ex probatione rē. audiet i iudicio. Esurui. n. et non dedistis mihi manducare. Mat. 25. Que erat eis intollerabilior qd ipsa gebennā Apoc. 6. in fine. **T**ertio rege et luce pūatur. Mat. 22. Ligatis manibus et pedibus mīe enim in te. exte. Unde nō proderit ei cantus. requiem eternam dona rē. Non gaudebit. Isa. ultimo. Uermis eorū non morietur.

Quarto suffragiis ecclesie et ignis eorū nō exstinguet. **Q**uinto in infernum precipitabitur exemplū de lapide materiali quē profecit angelus in mari dicens: hoc ipeta mittetur babilon in infernū. Apoc. 18. **S**exto a deo et membris electis eius separabitur. Mat. 15. Ite maledicti in ignem eternum. **S**eptimo inimicitia oīum creaturarū incurret Sap. 16. Creatura. n. tibi factori deserviens et ardeat in tormentū aduersus iniustos sicut qui est inimicus regis efficitur inimicus oīum vasallorū eius et sic paret materia ista. Deo Gfas. 21m.

De peccato originali in quo est.
Sermo. 6.

Quasi a facie

colabit rē. Sequitur secundus articulus. ubi dicitur de peccato originali: in quo est quadruplex consideratio.

Prio quidē: quid est peccatum originale formaliter.

Secundo: unde habet qd traducatur in humanum genus.

Tertio de penis siue effectibus peccati originali.

Quarto de remedijs eius.

In hoc ergo sermone: dñs concedente dicemus tantum de prima consideratione. cuius introductione. Queritur vtrum sit necesse ponere peccatū originale: Ad qd dicendum qd sic. et hoc pbatu auētare scripturę. et rōne. et primo rōne pro qua assumenda est qd dicitur Gen. 2. Tullit ergo deus hoīem et posuit eum in paradiso pceptis ei ex omni ligno paradisi comedere: de ligno autē sciētie boni et mali nō comedere: i. quocūq; autē die comederis ex eo morte morieris. Sed qd adam nec eodem die. quo comedit mortuus est actu. oportet sic intelligi morte morieris necessitati mortis oris addictus. qd qdem frustra diceret. si homo ex institutione sue nature necessitate moriendi haberet. opz ergo dicere qd mors et necessitas moriendi sit pena hominis pro peccato inflicta. pena autem non infligitur nisi nisi pro culpa in quibuscūq; inuenitur necesse est vt in omnes inueniatur aliqua culpa. sed in hoīe inuenitur hec pena etiā a principio sue natiuitatis. et tunc enim nascitur necessitati mortis addictus. Unde et aliqui mor post natiuitatem moriantur de vtero translati ad tumulum. ergo in eis est aliquod peccatum sed non peccatum actuale. quia non habent pueri vsum liberi arbitrij sine quo nihil imputat boni ad peccatum vt ex his que dicta sunt in lib. 3. apparet. necesse est ergo dicere. qd in eis sit peccatum per originem traductum. hec Tho. in. 4. contra gētes. c. 50. Sed notandum hic. quod proprie loquendo mors nō videtur pena peccati originalis duplici ratione. Primo quia originali non debet pena sensus sed tantum damni: mors autem est pena sensus rē. Secundo quia si mors esset pena originalis sequeretur qd ablato originali p baptismū tolleretur et mors qd est falsum. dic ergo qd mors est pena originalis. per accidens. quia peccatū originale est cā mortis. tanq; remouens prohibens. qd

remouit iustitiam originalē que prohibeat mortem. sed per se mors producit ex pñci pñs nature: qz natura edpositus est homo ex quattuor elementis perargis: ut not. j. ar. 2. sermone. 4. pñ ergo rōne. qz necesse ē ponere peccatum orig. nale.

C Sedo pbatur scriptura que taz in veteri quā in nouo manifeste pbat peccatum originale. In veteri qdē hñ auctas G. fl. 17. dicit pñce Quō deo apparuit habraā. ē pñceptū ei circūcisionē. d. Circūcidetur in vobis omne masculum. et circūcidetis carnem spūq. caro que circūcisa. non fuerit debetur aia. illa de populo suo. qz pactū meū irritum fecit. Nota pactū meum irritum fecit. de quo pñs loquat hñ deus dñ. bicari pñt. Nam si intelligit de pctō circūcisionis inter deū et habraā inito. nō videt pñtē rōnt. Quō enim puer. lo. dñp. vel 20. potuit dici irritare hoc pctm dei caz nō habeat vñam rōntis: tē. Sicut enim hñus etatis. homo nō pñt mereri sic nec demereri ppter defectum vñas rōntis. opz ergo qz intelligat de pacto inito. inter deum et adā de esu pomī. Quō autē dñt dñt ali. qz irritare potuit hñusmōl puer hoc peccatū cum eadē rō sit que supra dñt. hñ. qd talis puer irritauit pactū illud in adam in quo oēs peccauerunt. Ro. 5. vt. j. declara. bis. sermone sequēti. Mō autē in se. hñ igitur puer nō circūcidebat deleri merebat o populo suo glo. i. de cetā sanctoz. qz pactum dei irritū fecit. i. qz peccauit in adam. si autē circūcidebatur. nō delcbat de populo dei. qz per circūcisionem purgabatur. illud pctm. Alde in ipso puero. Et ex hoc tētm probat qz cēs hñunt originale. alioquin cur deleri merebatur puer de cetā sanctoz. si non fuisset circūcisan. nulla esset rō. Et hoc ex pñse ponit Aug. 16. de ciuit. dei. c. 29. ubi ait. Itē pñt mouere quō intelligi oporteat qd hñ dictum est masculus qui nō circūcidet carnē pñpūq. sui octauo die inuēribit aia illa. qz o genere suo. qz testm meū dissipauit cum hñ nulla culpa sit paruul. cuius dñt aiam peritā. nec ipse dissipauit testm dei. sed maiores qui eum circūcidere nō curauerunt: nisi qz etiā paruuli nō fm sue vñe pñtētatē sed fm cōmunē hñmanī generis. originem oēs in illo vno te-

namētū dei dissipauerunt in quo oēs peccauerunt. et infra. hñ enim dixit. qz hoc testamētum meum dissipauit non nisi de illa circūcisione intelligi cogeret. nunc vero quā nō expñssit cuiusmodi testm paruulus dissipauit. liberum est intelligere de illo testō dictum cuius dissipatio pñnere possit ad paruul. Hec ille. igit. tē. Illa auctas habetur Gen. 37. qz Jacob audita morte Ioseph. scilicet vestibus indutus est cilicio lugens filium suū multo tpe. Cōgregatis autē ceteris libris eius ut lenirent dolorem patris noluit cōsolationē recipere sed ait descendam ad filium meum lugēs in infernum. Nota in infernū: cum Ioseph eēt sanctus homo et Jacob. pat. eius dixit de. ad. si. me. lu. in infer. ergo etiam scitūs hñ ibat ad infernum. dicunt Iudei qz eā dñt Jacob in infernū dñ intelligi in sepulchro. sed hoc manifeste pñt ē falsum. qz Jacob putabat qz bestia comedisset Ioseph: et cōsequēter putabat qz corpus Ioseph in stomacho bestie esset: non in sepulchro. Unde dñt terrus Gen. 37. Fera pessima comedit filium meum. i. euz bestia deuorante Ioseph: oportet ergo qz intelligatur de vero inferno. et de anima Ioseph non de corpore. et cōsequenter oportet dici: qz Ioseph fuerit in inferno. i. in limbo ppter peccatum. non quidem actuale mortale. quod nō erat in eo: nec veniale: quia meruisset purgatoriū. sed originale propter quod merebatur esse in limbo sanctorum patrum. et sic pñt idem. **A**llia auctoritas per Dauid ps. 50. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum: et in pecc. conce. me mater mea. nō loquitur Dauid de peccato commisso a parentibus. in acta matrimoniali: quia illud sine peccato erereri potest: licet sine peccato ratio ereratur ut dñt Greg. 33. q. 4. c. Ut cum propria. preterea intentio Dauid erat accusare se et peccata sua. non autem peccata parentum suorum. oportet ergo qz de alio peccato loquatur. et hoc nihil aliud ē potest preterqz originale. et sic etiā habetur propositum. Et nota. quod dñt in iniquitatibus in plurali numero non qz sint plura peccata originalia. sed loquitur fm morem scripture que frequenter ponit pluralē numerum pro singulari. sicut Mat. 2. De-

De peccato originali in quo est

ancti sunt qui querebant animam pueri.
vel qz in pco originali virtualiter preel-
stant oia peccata actualia sicut in quodam
principio. Unde e multiplex vtrute: vel qz
in peccato primi parentis qd per originem
traducitur fuerunt plures deformitates. s.
superbie. inobedientie. gule. et alia huiusmo-
di. vel qz multe partes anime inficiunt. per
originale fm Tho. 1. 2. q. 87. ar. 2. ad 1. m.
¶ **A**lia etia auctas eiusde David ps. 88.
Quis est homo qui viuet et non videbit
mortem eruet animam suam de manu inferi.
quasi dicat nullus. ergo et mali et boni. ho-
mines no poterant erueri. alias suas de in-
ferno. qz no poterat contingere semper nisi
pppter peccatum originale et. Item alia au-
ctozitas habetur Job. 14. Quis potest face-
re mundum. de in mundo conceptum semi-
ne none qd solus es: ex quo manifeste ac-
cipi potest qz ex imunditia humani semi-
nis aliqua imunditia ad hominem ex se-
mine conceptum pueniat. qz oportet intelli-
gi de imunditia peccati. pro qua sola ho-
mo ad iudicium deducitur. premittit enim
et dignum ducis. super huiusmodi aper-
re oculos tuos. et adducere eum tecum in
iudicium. sic igitur aliquod peccatum est. qd
homo contrahit ab ipsa sui origine. qd ori-
ginale dicitur. hoc ponit Tho. in. 4. contra
gentil. c. 50. ¶ **Q**uertes aut noui testamenti
multe sunt sed pro nre sufficiat una a pos.
Ro. 5. Per unum hominem peccatum intrauit
in mundum. et per peccatum mors et ita in
oēs homines mors pertransiit in quo om-
nes peccauerunt. nota. per unum hominem pec-
catum intrauit in mundum. qd non potest
intelligi per modum imitationis. ppter h
qd dicit Sap. 2. Inuidia diaboli mors intro-
iuit in orbem terrarum. Restat ergo qz ori-
ginem a primo homine peccatum in hunc mu-
dum intrauit: ut dicit Tho. 1. 2. q. 81. ar. 1. p.
ergo auctibus scripture qz est necesse pone-
re peccatum originale. Et sic pz peccatum ori-
ginale esse. et rone et scriptura. ¶ **P**ro eiusden-
tia. ergo qd nris. iam propozite v3. quid est
peccatum originale. est notandum. qz cum
omne peccatum sit priuatio quedam. pri-
uatio aut opponatur habitui no potest ip-
sa priuatio de se bene cognosci nisi per co-
gnitionem habitus contrarij. cum priuatio

fm se nihil sit. peccatum ergo originale est
quedam priuatio originalis iustitie. forma:
ut dicit theologus. oportet ergo ut prius vi-
deamus quid erat iustitia originalis: ut ve-
niamus postea ad cognitionem peccati ori-
ginalis: quia contrariorum eodē est discipuli-
na et rectum est iudex sui et obliquus ut dicit
et in primo de anima. Erat autem iusti-
tia originalis quedam rectitudo. p quam
corpus. erat anime subditum et vires infe-
riores. rationi quādiu anima subdita esset
suo creatori. fm Ilico. de lra. sup Ro. 50.
Iustitia originalis erat quoddam donum
supernale datum homini a deo. per quod
ipse homo erat totaliter subiectus deo quā-
tum ad rationem. rationi vero erant subie-
cte vires inferiores. s. irascibilis. et concupis-
cibilis et anime corpus que no erant re-
belles rationi nec mouebantur nisi fm im-
perium rationis. Ideo no erubescabant de
nuditate. Gen. 2. Erat autē vterqz nudus.
Adam. s. et vterqz eius. ¶ **P**rima autem subie-
ctio erat causa. 2. et 3. Quādiu enim ratio
manebat deo subiecta inferiora ei subde-
bantur. et hanc iustitiam originalem vocat
Salomon rectitudinem Eccles. vij. Inueni
qz deus fecit hominem rectum. cuius re-
ctitudinis interioris fuit quasi quoddam
signaculum. rectitudo exterior corporis hu-
mani qd recte respicit celum cū cetera ani-
malia ad terram proclina sint: iuxta illud
Iudij in primo methamor.
¶ **P**ronaqz cum spectent aialia cetera terrā.
¶ **D**e homini sublimē dedit. celumqz videre
Iussit: et erectos ad sidera tollere vultus.
¶ **H**oc autem donum rectitudinis siue iusti-
tie originalis dedit etia deus angelis om-
nibus simul. sed homini dedit vni pro om-
nibus posteris. ita qz si non peccasset Adā
fuiisset per originem illud donum tradu-
ctum ad posteros. et ad hoc etiam habere
ret causam meritis acquiritur per actum
obedientie: dedit eis deus preceptum: ut
de ligno scientie non ederent. Gen. 2. Et
nota. vltimus qz deus dedit tria precepta
ade et eue. Primum p psumptione spūs. Gen. 1.
Crescite et multiplicamini. Secū p psumptione
indivisiui quando dixit. de omni ligno pa-
radisi comedite. Tertium pro acquisitione
vitę eterne. quando dixit. de ligno scientie

non comedes &c. Habebat autem hoc do-
num iustitie originalis: multos effectus.

¶ Primo erat gratie infusio.

¶ Secundo erat intellectus illuminatio.

¶ Tertio erat a culpa preservatio.

¶ Quarto erat virtutum oium repletio.

¶ Quinto immortalitatis adeptio.

¶ Sexto creaturarum omnium dominatio.

Et primo effectus iustitie originalis erat
gratie infusio. oportet enim dici qd primus
homo fuerat creatus in gratia. Nam ut di-
cit Thō. par. i. q. 95. ar. i. illa subleccio corpo-
ris ad animā & inferiorū virtutum. ad idēz
nō erat naturalis. alioquin post peccatum
manisset. cum etiā in demonibus data na-
turalia permanserūt. post peccatū: ut Diony.
div. it. 4. c. De divinis nominibus. Ubi ma-
nifestum est qd illa prima subleccio. qua
ratio deo subdebat. nō erat solum fm na-
turam. Sed fm fraternalis gratie donum.
Nō enim potest effectus ēē potentior cau-
sa. Ubi Aug⁹ dicit. 13. de ciuit. dei. Ier. 17. qd
postea quā precepti facta est transgressio.
pessim gratia diuina deferente de corpo-
rum suorum nuditate cōfusi sunt. senserūt
enim motus inobedientis carnis sue tan-
quā reciprocā penam inobedientie sue.
Et quo datur intelligi si deferente gratia.
solata est obedientia carnis ad animā. qd
p gratiam in animam existentem. Inferiora
ei subdebat fm Thō. vbi supra. Nam adā
habuit intellectum.

¶ Secus effectus erat intellectus illuminā-
do ita clarum. qd habuit sciētias oium que
naturaliter p hoies cognosci possunt. & ra-
tio est. qd res in primo statu fuerant a deo
institue nō solum ut essent in seipsis: s; ut
etiam alioz principia. Et ideo omnia pro-
ducta sunt: in statu pfecto in quo possent
ēē principia &c. Sicut patet in plantis. &
piscibus & animalibus & alijs: homo igitur
debat formari & creari a deo in statu per-
fecto. sicut alie creature: ut posset esse prin-
cipium alioz hoium. Pōt autē esse hō prin-
cipium alioz hominum. dupliciter. Uno mō
per corporalem generationem. Et ideo fuit
institutus in statu pfecto quātum ad cor-
pus ut statim posset generare. alio modo
per instructionē & gubernationem. quoniam

alius nullus potest instruere alios nisi ipse
prius fuerit instructus: ideo oportuit ut ho-
mo institueretur in statu pfecto citaz quā-
tum ad animā ut posset alios instruere
& dirigere seu gubernare. Et ideo oportuit
qd ipse prius homo institueret a deo. sic ut
haberet sciētiam omnium in quibus homo
natus est instrui. & hec sunt omnia illa. que
virtualiter existunt in primis prin. ipse per
se notis. quēzq. s. homines naturaliter p
se cognoscere possunt: & hoc patet ex eo. qd
pater adam imposuit nomina omnibus
animalibus ut dicit Gen. i. Nomina autēz
debent naturis rerum cōgruere. & sic adāz
sciebat naturas oium animalium. & pari ra-
tione habuit omnium alioz sciētiam: quia
adā ad gubernationem vite ppropie & alio-
rum non solum. requiritur cognitio eorum
que naturaliter sciri possunt. sed etiam co-
gnitio eorum que naturalem cognitionem
excedūt. eo qd vita hominis ordinatur ad
quēdam finem supernaturalem sicut nobis
ad conseruationem vite nostre necessarius
est cognoscere qd fidei sunt Heb. xi. Opor-
tet enim accēd. em ad deum credere: quia
est & qd inquerentibus se remunerator sit. &
sōidem. Sine fide enim impossibile est pla-
cere deo. Unde & de his supernaturalibus
tantā cognitionem primus homo accepit
quanta erat necessaria ad gubernationem
vite humane fm statum illum. Unde dicit
Thō. 2. 2. q. 2. ar. vj. qd primus homo ante
statum peccati cognouit misterium incarna-
tionis filij dei fm qd ordinabatur ad conser-
uationem glorie. nō autem fm qd ordina-
batur ad liberationem a peccato per passio-
nem & resurrectionem. qd homo nō fuit pre-
scius peccati futuri. Alia vero que nec na-
turali studio homo cognoscere pōt nec sunt
necessaria ad gubernationē humane vite.
Primus hō nō cognouit. sicut sunt futura.
pīngētia & cogitationes hoium: & quedāz
singularia. puta quot lapilli facēt in flumē-
ne & alia huiusmodi fm Thō. p. i. q. 94. ar. 5.
Omnis enim culpa cōmittit ab aliquo.
¶ Tertius effectus erat a culpa preserua-
tio trium. Unde propter intellectum ma-
le iudicantem. vel propter voluntatem
male eligentem. vel propter appetitum

De peccato originali in quo est

sensitivum, male inflamantem. Vide supra
fmone priorimo pte. 5. Hoc autem non poterat
esse in primo statu, nam intellectus non po-
terat decipi ut dicitur Th. pte. i. q. 94. ar. 4.
nec obstat quod dicitur ap. i. Th. 2. q. mulier
seducta fuit in prevaricatione: quia ut dicitur
Th. ubi supra in responsione ad primum
illa seductio mulieris et si precesserit pecca-
tum hominis subsequuta est tamen peccatum interne
clarioris: iuxta illud contritionem precedit
superbia. et ante ruinam exaltatur spiritus
Ieronimus. is. et hoc idem ponit Aug. 14. 8
clul. c. 13. dicitur. n. Aug. xi. super Gen. ad
litteram. quod mulier verbis serpentis non cre-
deret nisi iam inesset menti eius amor pro-
prie potestatis. et quidam de se presumptio: pro-
prie ergo quod intellectus primo parentem in sta-
tu innocentie decipi non poterat: quia erat in-
formatus omni scientia. Item nec voluntas
poterat male eligere quia erat informata.
originali iustitia per quam subdebatur to-
taliter ipsi deo ut dictum est supra. Item
nec appetitus sensitivus poterat male in-
flammaré, quia vires inferiores ipsius appe-
titus sensitivi. i. irascibilis. et concupiscibilis
erant totaliter subdite rationi ut dictum est.
Et ideo non erubescabant de nuditate, quia
non movebatur concupiscentia nisi ad ap-
petitum rationis. et sic ipsa originalis iusti-
tia a peccato preservabat. Et si diceretur tu
quare ergo peccaverunt? Respondetur. quia gratia
illa originalis non coquebat liberum arbitrium.
Unum quod que enim recipitur secundum modum
recipientis. modus autem nature intellectualis
et rationalis est ut libere seratur in ea quod vult.
et ideo inclinatio gratie non imponit ne-
cessitatem. sed habens gratiam potest ea non vti
et peccare. unde homo habet hanc gra-
tiam tamen peccavit sicut et angelus. et etiam
factus creati in gratia tamen peccaverunt
ut ponit Th. i. par. q. 62. ar. 3. ad secundum.
Quartus erat effectus virtutum omnium
collatio. quia durante iustitia illa originali
omni virtute decoratus erat adam et ena
et hoc patet ex predictis. nam ut dicitur Th.
par. i. q. 95. ar. 3. dictum est supra talis erat
rectitudo primi status quod ratio erat deo
subiecta. inferiores vires rationi: virtutes
autem nihil aliud sunt quam perfectiones que
dam quibus ratio ordinatur in deum:

Inferiores vires disponuntur secundum regulam ra-
tionis. Unde rectitudo prioris status exi-
gebat. ut homo aliquantulum omnes virtutes
haberet. Sed considerandum est. quod vir-
tutum quedam sunt que de sui ratione nul-
lam imperfectionem importat ut charitas
et iustitia et hominis virtutes fuerunt in statu
innocentie simpliciter et quantum ad habi-
tum et quantum ad actum. sed quod de perse-
verantia: Respondetur. perseverantia potest dupliciter
accipi uno modo tanquam virtus. et sic fuisse
in primo homine alio modo tanquam circumstan-
tia. et sic non fuit. Quedam vero sunt que
de sui ratione imperfectionem important
vel ex parte actus vel ex parte materie. et
huiusmodi imperfectio non repugnat per-
fectioni primi status. nihilominus huiusmo-
di virtutes esse poterat in primo statu. sicut
fides est eorum que non videntur et spes est
eorum que non habentur. perfectio. n. primi stat-
us non se extendebat ad hoc ut videret deus
per essentiam. et ut haberet eum frustione si-
nalis beatitudinis. Unde et fides et spes esse
poterant in primo statu. et quantum ad ha-
bitum et quantum ad actum. si vero imper-
fectio que est de ratione virtutis alicuius re-
pugnat perfectioni primi status: poterat
esse hec virtus. ibi secundum habitum sed non secundum
actum. ut per opem que est dolor de pecca-
to commisso et de misericordia que est dolor de
misericordia aliena: perfectioni autem primi status
repugnat tam dolor quam culpa et miseria.
Unde et hominis virtutes. in primo homine secundum
habitum erant. et non secundum actum. Erat. n.
primus homo sic dispositus. ut si peccatum
precessisset doleret et similiter si misericordiam in
alio videret. tam propositum repelleret. sicut
philosophus dicit in 4. ethicorum quod verecundia que
est de turpi. contingit studioso solum subec-
dione. est enim sic dispositus quod verecun-
daretur si turpe aliquid. committeret Th.
ubi supra.

Quintus effectus est immortalitatis ade-
ptio. nam mors per peccatum intravit in
mundum. ut dicitur apostolus Ro. 5. Ergo ante pec-
catum homo erat immortalis non quidem
per naturam sed per quoddam supernale
donum. Pro cuius materie clariori in-
tellectu. nota quod sicut dicitur Th. pte. i. q. 97.
ar. 1. aliquid potest dici incorruptibile triplici-

¶ Uno modo ex parte materie eo. scilicet quod vel non habet materiam: sicut angelus: vel habet materiam que non est in potentia: nisi ad unam formam: sicut corpus celeste. et hoc dicitur secundum naturam incorruptibilem. et hoc modo homo non erat incorruptibilis et nota. infra eo. ar. sermone. 4. parte. 2. 3. et 4.

¶ Secundo modo dicitur aliud incorruptibile ex parte forme. quod scilicet corruptibili per naturam suberetur aliqua dispositio per quam totaliter a corruptione prohibetur. et hoc dicitur incorruptibile secundum gloriam. quia ut dicit Augustinus. In epistola ad theophrastum. tam beatitudinem redandam in corpus plenitudo sanitatis. scilicet vigor incorruptionis. ¶ Tercio modo dicitur aliquid incorruptibile ex parte cause efficientis. et hoc modo in statu innocentie sufficeret homo incorruptibilis et immortalis. quia ut dicit Augustinus. in libro de questionibus nonis et veteris testamenti. Deus hominem fecit quod si non peccaret immortalitate vigeret: ut ipse si bi antea esset ante ad vitam aut ad mortem. Non enim erat corpus eius indissolubile. per aliquam immortalitatis vigorem in eo etiam stentem: sed inerat anime vis quidam supernaturaliter divinitus data per quam poterat corpus ab omni corruptione preservari: quia diu ipsi deo subiecta mansisset. quod rationabiliter factum est: quia natura rationalis excedit proportionem corporalis materie perveniens sicut ut in principio est virtus daret. per quam corpus conservare posset supra naturam corporalis materie. Theophrastus ubi supra. Unde hoc corpus humanum esset dissolubile per naturam: tamen deus dedit homini triplicem remedium sicut erat tripliciter potest deficere corpus humanum.

¶ Primo. non potest deficere per famem et contra hoc erat primum remedium. quod dedit deus precipiendo. Adde quod comederet de omnibus fructibus paradisi prater quam de ligno scientie etc. Et exemplum de oleo in lucerna etc.

¶ Secundo potest deficere et senectate que causatur ex defectu seu debilitate digestive et actine ventris. Item per cibum restauraretur humidum perditum per actionem calido naturalis. inde ista restauratio non sit secundum equalitatem secundum quod dicit philosophus in primo de generatione. quia caro generata ex alimento imparior est quam prima: sicut vinum mixtum

cum aqua etc. unde infra eo. ar. 2. sermone. 4. parte. 4. Ad hoc ergo quod dicta restauratio fieret secundum equalitatem: et per philosophum ipse dicitur senectus. indigebat homo usu ligni vite. Unde de dicit Augustinus. 14. de ciuitate dei. c. 26. quod cibus aderat hominem esuriret. potest ne sitiret lignum vite ne illum senectas dissolveret. et hoc etiam vult Theophrastus. parte. 1. q. 97. ar. 4. Tercio potest deficere corpus humanum per infirmitatem et contra hoc deus dedit tertiam remedium. Nam ante peccatum erat vis quidam anime supernaturaliter data divinitus: per quam ut dicitur est. potest corpus ab omni corruptione preservari quod olim deo subiecta mansisset. Quia autem lignum vite conferret homini immortalitatem: dicitur quod non amperit: quia virtus cuiuslibet corporis est finita: unde non poterat virtus ligni vite ad hoc se extendere ut daret corpori duram vitam eternam tpe infinito: sed usque ad ipsum determinatum. quo finis vel homo translatum fuisset ad spiritalem vitam: vel indignum iterum sumere de ligno vite. ut not. Theophrastus. parte. 1. q. 97. ar. 4.

¶ Sermonis effectus in istis originalibus erat creaturas diuino. Unde Genesim. 1. fa. homo ad ymaginem dei. non ut philosophus. parte. 1. q. 96. ar. 1. c. 2. ut beatus. vniuersas creature cumque reptile quod monetur in terra quod intellige de creatura quod non est ad imaginem dei nisi super angelos homo non habuisset diuinum sed de aliis creaturis. sicut sunt omnia animalia ut dicitur textus ubi supra. ut not. Theophrastus. parte. 1. q. 96. ar. 1. c. 2. quod dicitur ibi per eum late ponitur. Unde ad preceptum ad alalia subobediens. et quod misit. Cum est in viris primum legatur idem de quod animalibus quod bestie quod fere obediunt sicut coccodrilli oryx. leones. dracones et alie bestie. Et similes ergo homines. breues quod erat iustitia originalis et quos effectus habebat: et quo postea clare sequitur quod sit peccatum originale quod opponitur iustitie originali primatiue. Et ideo et eo quod origo: quod peccatum originale nihil aliud est quam carentia illius originalis iustitie cum debito habitu earum. Preservatio autem sola hypostasione rationis per se culpe cum sit potius passio quam actio. Quare ergo dicitur esse culpa: quod habet preservative adiecta est voluntas ad eam et consequenter omnium ab eo per rationem seminata descendit: quia omnes in eo peccauerunt ut ait apostolus. Romanos. 5. Ideo ergo habuit rationem culpe propter actum voluntatis

ccc

Peccatū originālē a septē causis traducit̃.

lantis adiunctum. Quia autē nullus est culpabilis: si nō h̃ illud: qđ nō tenetur h̃c Ideo ad iungitur in diffinitione euz debito h̃c i eas. Hoc autē qđ h̃c supra dī qđ p̃uatio sola habet p̃uatiōem rōnem pene qđ culpe intellige formaliter. sed materialiter est concupiscētia. ut not. Tho. 1. 2. q. 82. ar. 3. Et declaro hoc qđ dī. qđ est carentia rē. Nam postqđ adā peccauit: fuit soluta rectitudo illa: qua erat rō deo subiecta. Cum at̃ esset causa alia subiectionis. i. iuriam inferioꝝ ad rōnem. et corp̃is ad aīam. et aīalium ad hoīem. p̃ter fuit subiecta etiam illa: dissolutio. Et sic dissoluta hac armonia: incontinenti vires inferiores rebellauerunt contra rōnem: ita ut sentiret motus concupiscēcie. Et p̃p̃ea: transuerunt de nuditate: ut dictus est supra pre. i. huius fmonis: et sic corp̃ rebellabit se contra aīam. et bestie hoī. Patet ergo. qđ sit peccatū originālē. Quō autē istud peccatū traducatur ad posteros et quare: et unde traducatur. dicetur dño concedente infra sermone p̃mo sequenti. Amen.

Peccatum originālē a septem causis traducitur. Sermo. 8.

Uasi a facie

colubri rē. Prosequendo scdm articulum de peccatū originālē: sequitur videre de scda p̃ideratione vj. de translatione peccatū originālīs in posteros. Salutes virgo maria rē.

Pro introductione ergo et cōplemento materie: q̃ritur unde: et ex q̃ causis peccatū originālē traducatur ad posteros: Et p̃ clariore intellectu. vidē qđ a nulla cā neq̃ aliq̃ rōne possit et debeat traducere. Nam p̃rio non ip̃sum a deo in aīam creante: qđ deus non pōt esse auctor mali culpe: nec cā peccatū: ut dictū est supra ar. i. sermone. 4. de castitate peccatū. Cum. n. deus sit ipsa bonitas: nō pōt esse cā mali. qđ bona arbor nō facit fructus malos Mat. 7. C̃terō videt̃ qđ nec ab adā peccante possit traducere. Scriptū est. n. filius nō portabit iniquitatē patris: nec p̃ portabit iniquitatē filij. Eze. 18. Et p̃firmatur rō. Nam si am fecit p̃uam p̃ qua recuperauit gr̃am

dei: iuxta illud Sap. 8. Multus. i. sapia illa: qui prius formatus est a deo. p̃i orbis terrarum cum solus esset creatus custodiuit et eduxit illum a delicto suo: sed p̃uā ade nō p̃fuit posteris: nec traducta fuit. Ergo multo minus peccatū ade debuit traducere: quia potētiō: est gratia. qđ culpa ut probat apostolus Ro. 5. C̃terō nec a p̃ximo pat̃e retere generante: quia iam fuit mundatus ab originālē per baptismum. Nemo autem dat: qđ nō habet. Quarto nec amore cōcupiente: qđ mater tantū p̃estat materiam. Unde si eua tantum peccasset: non haberemus originālē peccatū s̃m illud Ro. 5. Per unum hoīem peccatum intravit in mundum. Et not. Tho. 1. 2. q. 81. ar. 5.

Quinto nō ab actu matrimoniali. quia ille actus si fiat cum debitis circūstantijs sine peccato fit. immo cum merito. quia est actus religionis vel obediētie ad mandatum dei Sē. 9. Crescite et multiplicamini: licet dicat Greg. Quod vit sine peccato fit ar. 33. q. 4. Vir cum propria. C̃terō non ab aīa nostra: qđ a deo creata est pura: et tanq̃ tabula munda. qđ oīo creatura bona est. Et preterea de rōne peccati est: qđ sit voluntarium. Unde dicit Aug. 1. q. 1. c. 1. Usq̃ a deo peccatū voluntariū malū est: ut si nō sit voluntarium: definit esse peccatum. et dicit supra articulo primo. sermone. i. pre. i. C̃terō nec videtur posse traducere a carne inquināte. Ratio: qđ omnis carnis inquinatio est corporalī. Nō enim potest caro subiectū esse peccati. sed solū aīa. Nullū autē corporale inquinat aīam: sicut dicit saluator: Mat. 15. Unde pōt semē corruptum vel defectiū esse causa corruptionis corporalis: sicut leprosus quādoq̃ generat leprosum. et podagricus podagricū et etiam spū alio qđ tamē non sit culpa: sicut fatuus generat fatuum. sed nō potest defectus corporalis esse causa directē defectus spūalis: qui sit culpa p̃sertim in alio cum ut dixi idem rōne culpe est qđ sit voluntaria: et ipsa voluntas sit causa effectus culpe. Cum ergo fides catholica teneat et est veritas: qđ peccatū originālē. traducatur: querit̃ unde habeat peccatū originālē: qđ traducatur: C̃terā qđ est notandū. qđ a septem causis habet: qđ traducatur diuersis

tamen respe. tibus.

C Præo qdem a diabolo primordialiter & suggestivè.

Secundo a muliere originali & incitativè.

Tertio ab adâ principaliter & completivè.

Quarto a parentibus propriis insinuativè & causativè.

Quinto a carne nostra carnaliter & effectivè.

Sexto a deo precipiente occasionaliter & permissivè.

Septimo a deo puniente iustitialiter & inordinativè.

Primo ergo tradidit hoc petiti a diabolo &c. q. ipse decepit mulierem: sicut hêtue Gen. 3. Si. n. diabolu s nō fraudasset mulierem: nō peccasset mulier: & p̄pter nec adâ &c. Propter h dē Sap. 2. Invidiā diaboli mors introiit in orbē terrarū. Et idē supra f mōe primo in tertio effectu. Nota cū dixit diabolus eae. Cur precepit vt nō comederetis de oī ligno paradisi &c: quia si eua fuisset sapientis & obediētis debuisset rēdere: vade maledicta nō. n. debemus q̄rere rō nem p̄cepti divini sed debemus simplr deo obedire &c sed nō fecit hēd voluit disputare cū diabolo: ideo incepit dubitare dicens. ne forte &c. id circo diabolus eā decepit. Ne quaq̄ moriemini. Ex quo nota moraliter q̄ his que nobis pponunt a deo agenda vel credēda: simplr debemus credere. Unde in finionibus de articulis fidei f mōe. 5. pte. i. nō excusatur hō: q̄ p̄silio alterius fecit: quia debuit & potuit explorare apud se metipsum: an expediret ei tale consiliū. ff. manda. l. 2. in fi. & si quis tubitat debet consilium peritiores. hoc nota Glo. in. c. i. de sam. i. rini. super verbo suggestionē.

Secundo processit mulierem minus principaliter: quia ipsa fuit seducta in prevaricatione: & nō homo. Unde ap̄ s. i. Tim. 2. Adā non est seductus mulier ante seducta in prevaricatione fuit. Nota. Non est seductus. Glo. eo mō quo mulier. Vñ dicit. f. Tho. supra Gen. 3. super verbo. Deditq̄ viro suo. Hec fuit occasio movens virū ad comedēdum. Parabat enim eam tabescere si sola tlo viro destitueretur. sicut dicit Aug. 9. & is comedit ad suggestionem ipsius. Item quia vldens eam comedere & non mori: putabat non tamē esse peccatū. Promissio ergo dia-

boli non movit ipsum ad comedēdū. Unde Aug. i. 4. de ciuit. dei. c. xi. Sicut. n. aaron erranti populo ad idolum fabricandū non consentit inductus sed cessit astrictus. nec salomonem edibile est errore putasse idolis esse seruendum: sed blanditijs semineis ad illa sacrilegia fuisse cōpulsū. Ita credendū est illam virū sue semine: vñ vnum hoīem homini coniugem coniugū. ad dei legem transgrediendū non tanq̄ verum loq̄m ei credidisse seductum. sed sociali necessitate paruisse nō enim frustra dixit ap̄s. sed adā nō est seductus: mulier autē seducta est. quia illa quod ei serpens loquutus est tanq̄ verum esse accepit &c. Et nota q̄ quātum ad aliqd vno genere peccati peccauerunt vir & mulier. s. quātū ad actum exteriorē. s. peccati gule & inobediētie: & quātum ad aliud nō. s. effectum interiorē. Unde Aug. 9. Alio modo deceptus est vir q̄ mulier que falsū verū putauit. Unde adā non credidit esse verum q̄ diabolus suggerēbat. nec ap̄tē q̄ mulier ap̄tē. s. ex celeritiam diuinitatis. s. gradum aliquem ex cōmitione pom: putaret se consequi. Hec Tho. vbi supra. Si ergo mulier fuit causa peccati viri nō adit ad ipsa principaliter & completivè peccatum originale contractū est: quia si ipsa sola peccasset nō fuisset cōtractum originale: sed quia fuit causa peti viri. Ideo dicitur etiā a muliere peccatū originale originē traxisse. minus tamē principaliter. ideo dicitur Eccl. 25. A muliere intellectū factū est peti: & p̄pter ipsū oēs morimur q̄ est verū intellectivè: sed nō completivè & terminativè vt dixi. **T**ertio processit ab adā principaliter & cōpletivè. sc. n. donū insititue originis fuit collatū p̄mo hōi nō s. se sed vt erat via p̄pagationis & principii totius hūani generis: ita q̄ tale donū per p̄pagationē & originē derivatū fuisset ad oēs posteros. Ita similiter adā peccatū factū fuit carentia talis rectitudinis. & talis insititue in ipso. nō solum f. m. se sed vt talis carentia debebat per originem & propagationem in oēs posteros derivari. sicut si rex dedisset vñ castrum vel ciuitatē cuiusdā militi pro se & suis heredib⁹ in perpetuū: sed postea miles ille cōmisset crimen rebellionis vel lese maiestatis in regem iuste priuaretur

ccc ij

Peccatū originale a septē causis traducit̃

reſ caſtro ipſe ⁊ heredes ſui: ⁊ ſi poſtea ve-
nirent ad regem: dicētes Dñe date nobis
caſtrum. Diceret rex nō debetis habere: qz
eſtis filij p̄ditoris. Dñe nō cōmiſim⁹ nos
culpam: ſed pater noſter. Rñderet. Et ideo
nō do vobis penā ſenſibilem ſeu poſitiuā:
ſed p̄ſuatiuā ſic: qz caſtrū nō habebitis: qz
ſicut ipſe miles habuit caſtrū per ſe ⁊ ſi
l̄ſs: ita ipſe p̄dicit per ſe ⁊ filijs. Sic in p̄-
poſito rē. Morādum eſt qd hęc ſilitudo bñ
pbat: qd p̄ctm originale traducit̃ ad po-
ſteros: inquātum ſi pena p̄cti p̄ſim paren-
tis. ſed nō pbat qd habeat rōnē m culpe. ſi
cuius rōne eſt qd ſit voluntaria. Qp̄ ergo
hūc rōnē addere rōnē ſeti ⁊ home. qd iſra-
ſtatim ponit. de quatuor locis aīaz in eo.

Secūdo articulo vbi agit de limbo puero-
rū ſermone. ⁊. Et ſi dicatur. quare adā non
recupauit gratiā iuſtitię originalis p̄ pen-
tentiā ſicut recuperauit gratiā ad remiſſio-
nem culpe. ⁊ meriti glorię iuxta illū Sap.
ſo. Educit illum a delicto ſuo: et quo vide-
tur qd debuit recuperare gratiā etiam ad
amiffiē imortalitatis effectū: Sed rñdeo
qd ratio eſt qd hoc reſervabat̃ xpo p̄ que-
nature defectus in melius reparādus erat
vt. not. Tho. i. p. q. 97. ar. i. ad tertiū. T̄cē
ſi dicatur. quōd p̄ctm filius ex culpa p̄ſor-
rñdeo. ſi ſus nō punit̃ pro p̄ctō patris nī
ſi ſit p̄ticeps culpe: ⁊ ſic eſt in p̄poſito. deri-
uatur enim per originem culpa a patre in
filium: ſicut ⁊ p̄ctm actuale p̄ imitationē.
Quōd autē omnes nos dicimur peccaſſe
in adam: eſt declarādum. Pro cuius intel-
lectu. ſm Tho. i. 2. q. 81. ar. i. eſt notādū. qd
omnes hōes qui naſcunt̃ ex adam p̄ſi cō-
ſiderari vt vnus homo inquātum pueniūt
in natura quā a primo parēte acceperunt.
ſm qd in ciuitatibus oēs qd ſunt vnus cōſi-
tatis reputant̃ quaſi vnū corpus. ⁊ tota
cōſitas quaſi vnus hō. Sic igitur multi hō-
mines ex adam deriuati ſunt tanq̄ multa
mēbra vnus corporis. Aliter autē vni⁹ mē-
bri corporis puta manus nō eſt voluntari⁹
voluntate ipſius manus: ſed voluntate aīe
que primo mouet mēbra. Nñ homicidium
qd manus cōmitit̃ nō imputatur manu ad
p̄ctm ſi p̄ deratur manus ſm ſe. vt diuiſa
a corpore: ſed imputaretur ei inquātū eſt al-
quid hōis qd mouet̃ a primo p̄ncipio mo-

tiu hōis. Sic igitur inordinatio que eſt in
ipſo hōie ex adam generatio nō eſt volun-
tate ipſius: ſed voluntate p̄ſim parētis. qd
modū mortis generationis oēs qui ex ei⁹
origine deriuant̃. ſicut volūtas aīe mouet
oīa mēbra ad actum. Nñ p̄ctm qd a p̄mo
parēte in poſteros deriuatur. dī originale. ſi
cut p̄ctm qd ab aīa deriuatur: ad mēbra
corporis dī actuale. ⁊ ſic peccatū actuale
qd p̄ mēbrum aliqd cōmitit̃ur nō eſt pec-
catum illius mēbri nīſi inquātum illud mē-
brum eſt aliqd ipſius hōis. p̄pter qd voca-
tur p̄ctm humanū: ita p̄ctm originale non
eſt p̄ctm huius p̄ſone nīſi inquātum h̄ p̄ſo-
na accipit naturā a primo parente. Vnde
vocatur p̄ctm nature. ſm illud Eph. 2. Era-
mus nam filij ire. ſm Tho. vbi ſ. Et p̄ hoc
p̄: quōd peccatum originale habeat rōnem
culpe in oībus hōibus deſcendētib⁹ ab
adam p̄ ſeminalē rōnem. i. p̄ vni actiuam
in generatōne. ⁊ p̄ hoc rñdet̃ur ad oīa ar-
gumenta. que poſſent fieri in cōtrariū. per
que pbat̃ur qd vnus p̄ alio punit̃ nō dī.
p̄ſertim pena p̄ſiali que eſt p̄ſuati⁹ ḡſe:
que formaui iſra. in ſermonib⁹ de q̄m̄or
locis. ar. 2. vbi agit̃ur de limbo puero-
rum: qd h̄ hōes puniunt̃ qd ex p̄ſuatiōne origi-
nalis iuſtitię. ⁊ gratię p̄pter p̄ctm p̄ patrē
qd cōmiſerunt in adam rōne iam dicta.
C̄ſz ⁊ p̄ctm originale non haberet rōne
culpe: in nobis adhuc nō eēt in cōgruū ſil-
os punit̃i p̄ peccatis parētum pena poſiti-
ua corporali vel tp̄ali vel etiā ſp̄iali p̄ua-
tiua. Sicut vbi gr̄a p̄. de iure diuino Ero.
20. Ego ſum deus ⁊ lotes viſitans inſigra-
tem patrē in filios: in tertiā ⁊ quartā gene-
rationē. ſicut etiā de iure civili: p̄ in crimi-
ne leſe maiestatis. L. ad l. iul. ma. l. Quis/
qd canonizata in decretis. 4. q. 6. quifq̄ quis.
ſic etiā de iure canonico p̄. in heretiſis. de
heretiſis. c. Clergicis. Item in ſchiſmaticis.
de ſchiſmaticis. c. vno lib. 6. Itē in p̄ſecutori-
bus cardinalium. de penſis. c. ſclis. lib. 6.
Item in alio caſu de penſis. c. in q̄būdā.
facit qd not. Glo. Jo. an. in regula non dī
lib. 6. Sic etiā qd facit collegiū ciuitatis
imputatur toti ciuitati. ⁊ qd facit p̄ncipes
etiā imputatur populo. Nñ p̄pter delictum
p̄ncipis poteſt ciuitas interdic̃i: vt in. c. ſi
inſia. §. i. ⁊. 2. de ſeu. ex cō. lib. 6. not. in. c. qd

nonnullis de p[er]at. et in. c. l. de usu. lib. 6. et in. c. romana. §. si. de sen. c. c. lib. 6.

Quarto p[re]cedit a parentibus p[ro]xi-
mis r[ati]o. Nec obstat si dicat. q[uod] ip[s]i n[on] h[ab]it
illud originale peccat[um]: q[uod] s[ed] q[uod] ip[s]i non
h[ab]it illud reatu. sed actu: sic actus aut[em] pec-
cati originalis est carentia ipsius origina-
lis iustitie siue fames seu concupiscentia r[ati]o.
et declarabitur infra cum agatur de reme-
dio peccati originalis. Er[eg]o b[ea]tus seu
similitudin[em]. sicut iudeus circ[um]cisus gene-
rat filium cu[m] p[re]putio. et granum mundu[m]
seminat p[re]cat granum cum palea. et r[ati]o
b[ea]tus est q[uod] p[er] g[en]erat filiu[m] cum p[re]putio.
non s[im]il. q[uod] curatus est in mente. sed s[im]il. q[uod]
corruptus est in carne. n[on] s[im]il. q[uod] est sp[irit]ualis
sed s[im]il. q[uod] est carnalis. Et hoc vult T[he]o. i.
2. q. 81. ar. 3. ad 3. Est aut[em] notan. q[uod] ut dicit
T[he]o. i. 2. in iap. et t[er]t[er] in 3. d[ic]t. 12. q. 2. ar. 2.
q[uod] corruptio originalis quantu[m] ad illud q[uod]
est culpe. transit in p[ro]lem a p[re]c. quantum
vero ad illud. q[uod] tantu[m] est pene sicut sunt
cor[por]is possibilitates tr[an]sit in p[ro]lem a m[ate]re
q[uod] materia[m] ministrat s[im]il. T[he]o. Et hoc p[er] in
p[ro]p[ri]o q[uod] q[uod] n[on] fuit co[n]ceptus a semine v[ir]i
ideo n[on] co[n]strat culpam. sed q[uod] fuit conce-
ptus de semine mulieris. ideo tr[an]sit pena.
Ideo dicit ap[osto]l[us] Ro. 8. Quia deus misit filiu[m]
suu[m] in similitudinem carnis peccati.

Quinto causatur hoc p[er]t[ine]t a carne no-
stra carnaliter et effectue. nam aia nostra
est forma et actus cor[por]is. et ideo agit i cor-
pus sicut in materia. Actus aut[em] actiuor[um]
sunt in patiente bene disposito. et vnu[m]q[ue]q[ue]
recipitur s[im]il. modum recipientis. Cu[m] ergo
caro nostra infecta sit traducta ex carne in-
fecta. n[on] est apta nata. nec est disposita re-
cipere aiam cum illa paleositudine et cum
illa reuerentia originalis iustitie cum qua
recepta fuit in carne. p[ri]mi ho[m]i[n]is anteq[uam] pec-
caret. oportet ergo q[uod] caro sic infecta reci-
piat aiam cum carentia illius paleositudi-
nis et reuerentie. I[tem] aia a deo pura creatur
et manda. Accipe similitudin[em] de vno q[uod]
q[ui]ntu[m]q[ue] sit purum et sanum si recipiatur
in vegete infecta et corrupta inficitur et cor-
rumpitur. et p[er] q[uod] q[ui]ntu[m]q[ue] mundum si po-
neretur in manu infecta et deturpata infi-
deretur et deturparetur a manu. p[ro]pter q[uod]
dicit in ps. 50. Ecce. n. i. iniquitatib[us] p[re]ceptus

sum. Sed attende q[uod] ista similitudo non est
vsq[ue] quaq[ue] bona. q[uod] vnu[m] est q[uod] cor[por]ale
vnde vero m[is]ram si inficitur a re cor[por]a-
li. sed dicit q[uod] corpus n[on] p[ot]est directe esse cau-
sa infectionis aie. i. culpe. sed per accidens
sic: sicut causa sine qua non sicut videmus
in peccato actuali. q[uod] si quis comedit car-
nes in quadagesima ille carnes. n[on] in qui-
nant directe aiam. Mat. 15. Non q[uod] intrat
in os et inquinat aias r[ati]o. sed inobedientia
et rebello ad deum co[n]quinat aiam. p[ro]-
pter esum carnis et sic caro in secula non in-
ficit aiam directe. sed ipsa culpa originalis
qua[m] o[mn]es co[m]m[un]imus in adam. que contrahi-
tur ab aia. cum infunditur carni. Itaq[ue] ca-
ro non est causa directa et per se inficiendi
aiam. sed est causa per accidens: sine qua
n[on]: vel dicit. q[uod] caro p[ot]est esse causa culpe. cau-
sa in qua instrumentalis: n[on] aut[em] principa-
lis. et sentit T[he]o. i. 2. q. 83. ar. 1.

Sexto p[re]cedit ex p[re]cepto dei sine a deo
p[re]cipiente occasionaliter t[em]p[or]e. h. n. deus non
p[ro]hibuit ip[s]i ade esum ligni vetiti tunc
comedendo de illo n[on] peccasset. p[ro]pter hoc
peccavit. q[uod] p[ro]hibitu[m] fuit et contra p[ro]hi-
bitionem seculi. Et sic p[re]ceptu[m] illud dei fuit
origo peccati occasionaliter. eo m[od]o quos
ap[osto]l[us] dicit Ro. 7. Occasio autem accepta
peccat[um] per mandatum operatu[m] est in me
o[mn]em concupiscentiam et infra et inuentu[m] est
m[is]ibi m[an]datu[m] quod erat ad vitam esse ad
mortem. Item Ro. 5. Subintravit lex. ut
abundaret delictum. Septimo procedit
ex lege diuina puniente et regulante. sicut
enim princeps eccl[esi]e iuste ordinavit q[uod] qui
cunq[ue] nascitur ex fornicatione ip[s]o facto in-
currat nota irregularitatis. et talis nota in-
figitur a iure sicut in veteri testamento or-
dinauerat deus. q[uod] multi essent prohibiti
ministrare. sicut natus ex scorto. et habens
retortum nasum. et leprosum r[ati]o. de quo per
Grego. 4. 9. d[ic]t. hinc etenim. sic etiam ip[s]e
deus princeps totius machine vniuersalis
legem statuit a principio ut si quis ab eo
apostataret tota eius propagatio pecca-
tum originale incurreret ut dicitur in sc[ri]p-
tura sententia. Item sicut homo quantu[m]q[ue]
continens sit de se tam[en] efficitur bigamus
et irregularis si co[n]trabat cum muliere co[n]-
rupta ex lege diuina sicut ap[osto]l[us] ordinante

ccc 14

Be. vii. penis peccati originalis

¶ clericus dicitur esse unus vultus incorrupte: vultus
hic dicitur. *Th. 3.* Et i. decreta. 34. dicitur. cur ad d. 1. c.
figs vidua. sic spualis: dicitur infirmus
cū carne q̄ fuit i adā corrupta dicitur reatu
peccati originalis. pp̄ quē est inceptus ad ordinem
Ierarchie celestis nisi postea dispēset cum
eo. Et si dicas. q̄lter puniſ iste cū tale mī
monſ nō possit vltare. cū talis consensus
nō sit i eius prāter. *Be.* puniſ et culpa ade
in quo oēs peccauerūt. *Ro. 5.* Puniſ at pe
na. nō possit. i. sensus. s. tñ pnatia. i. dā
nī: sic iudex q̄ efficit irregularis. s. quo tñ
larius deo dāte dicit. i. sra seq̄nti s. mōe. vbi
agē de pena peccati originalis. i. sic p. q̄d o
q̄ i vñ traducat originale. Deo Ḡas.

De. 7. penis peccati originalis. Sermo. 9.

Uasi a facie

colubū rē. Seq̄t videre v
ertia p̄sideratiōe. scilicet. ar.
v. de pena peccati originalis
Saluteſ s̄go rē. Pro hu
las ergo materie declaratione q̄rit vñ re
maneat aliq̄ pena ex peccato originali: Et vñ
p̄ia facie. q̄ nō. Mā remota cā remouet. et
sect. i. c. et si xps dicitur. i. c. cū istinit. de
pe. remiss. c. cū cessate de appel. Cā at pena
rū q̄ ex peccato inferunt originalis est peccati ori
ginalis. s. peccati originale tollit p baptismū.
q opat remissionē oīum peccatō i s̄ute pas
sionis xpi. ergo vñ. q̄ p baptismū nulla pe
na originalis debeat remanere: ad q̄ vñ
q̄ mediāte s̄ute passionis xpi et q̄ pcedit
s̄ute baptismi oīa pena peccati originalis de
let: tñ dicitur. q̄ qdā pene delect. sta
tim p baptismū. i. c. pena spualis. i. macula
aīe et pena dānis q̄ debet originali. i. n. pe
ne psequunt peccati p se. i. id oēs h̄mōi pe
ne sūt sublata: sublata culpa p baptismū. s.
passibilitas: et mortalitas: et fames: et sitis: et
h̄mōi. et ē p̄cipia huc fames. sūt pene cul
pe originalis. nō p se s. p accē. peccati. n. ori
ginalis cū sit has penas tāq̄ remonē. p
h̄bēs. remonēt. n. iustitia originalis p quā cō
suabat h̄mōi ex s̄ute naturali dono dei i imor
talitate. cū tamē s̄m natura mortalit. sub
lata at iustitia originalis p peccati remanēt h̄mōi
in naturalib⁹ partib⁹. et id remanēt mortal. er
go ē a natura p se. s. ex peccato originali p accē.

sublato ergo peccato originali quātū ad culpā
p baptismū: p̄ter auferunt pene psequentes
p se: nō at tollunt pene p̄vtes p accidēs:
Et si q̄rat q̄re: *Be.* q̄duplici rōe vñ infra
subdit s. p̄cipalis rō est. q̄ ille nō sūt pe
ne peccati originalis. de quo sunt. s. oēs. Et est
6. rō q̄ et si h̄mōi cēt pene peccati originalis
tñ nō tollunt eo q̄ nō tota rē tollit p tñ
origiale p baptismū nisi quātū ad culpā.
tñ. n. tolleret peccati origiale q̄ recuperet
iustitia originalis. q̄ nō sit. ergo rē. cū dicit
q̄re ergo tollunt macula aīe et pena dānis et
iste alie pene nō: Rñ deo q̄ ille psequunt:
peccati origiale ex pte culpe. q̄ ergo culpa
auferet p baptismū p̄ter et auferunt et ille.
iste at pene. i. mors. et h̄mōi nō p̄ter origi
nale ex pte culpe sed ex pte pene. i. pnatia
nis iusticie originalis. q̄ q̄ et post baptismū
remanet. p̄ter et pene iste. Quedā h̄o pe
ne nō statim. sed tpea divina sapia. ordina
te sic est passibilitas: et mortalitas: fames:
sitis. et h̄mōi. q̄ nō nō p cām lā dictā sed
post resurrectionē corpus tales. p̄ter et t̄ay
assignat aliq̄e cause morales quasi dicte
penalitates etiam pene. necnon dimitunt.
C̄p̄tina est: vñ membra capiti cōformē
tur. Caput. n. nostrum est xps. *Eph. 1.* Ipm
i. xpm dedit caput sup oēm ecclesiam qui
est corpus ipsius. *Ro. 5.* Quos p̄clat et
p̄destinatit conformes fieri imaginis su
lq̄ eius et c. Et ideo oportet q̄ ipsam impas
sibilitatem et immortalitatem cōsequamur
eo modo quo et xps consequutus est. Non
enim erit congruum q̄ membrum caput ex
cederet. Ipse aut xps: s. esset plenus omni
gratia et virtute. tamen habuit corpus pas
sibile in quo salutem nostram exerceat. Im
passibilitatem autem corporis. non habue
rit nisi merito passionis et crucis et post re
surrectionem: iuxta illud *1. Th. 2.* Habuit
semetipsum rē. Sic etiam et nos vt sibi con
formemur acquirimus gratiam post bapti
smum quantū ad aīam: corpus tamen debe
mus habere passibile: sicut xps passus est
pro nobis. Et hanc rationem videtur po
nere *2. Pls. Ro. 5.* vbi dicit. Ipse. n. spiritus
testimonium reddet sp̄ali nostro: q̄ sumus
filij dei. Si aut s̄ij et heredes: heredes qui
dem dei: coheredes aut xpi: si tamen com
patimur: vt et simul glorificemur. Impassi

dilatarem autem consequatur: sicut xps. Et
 hoc etiam habetur. Ro. 6. Si enim compla-
 rati facti sumus mortis eius: simul et resur-
 rectionis erimus. Et ibidem premitur. Al-
 uificabitur mortalitas corpora nostra: propter
 inbiantem spiritum eius in nobis. ps. pma rō.
 Tercia ratio est: ut homo pugnando cō-
 tra concupiscentiam: alias passiones vin-
 cendo: meretur coronam. Virtus enim in
 infirmitate perficitur. i. Cor. 12. Que autem
 esset virtus hominis meritoria vice eterne: si
 non peccaret non habens occasionem pec-
 candi: certe nulla aut modica. Seneca. Vir-
 tus sine hoste marcescit: unde et diuina pro-
 uidentia nanq̃ voluit aliq̃ creaturā neq̃
 angelicam. neq̃ humanam sine certamine
 et pugna acquirere coronam. Nam et ange-
 li qui nunc sancti et beati: anteq̃ beatitudi-
 nem acquirerent pugnaverunt: iuxta illud
 Apo. 12. Factum est prelium magnum in
 celo: Michael pugnavit cū dracone: et dra-
 co pugnabat et angeli eius: et non prevale-
 runt. Et sic voluit q̃ nullus homo sine pu-
 gna intraret vitam eternam. Et ideo vo-
 luit deus ut homini post baptismum rema-
 neret motus concupiscentie et cetera passio-
 nes: ut merito victoria coronam acquireret
 i. Tim. 2. Non coronabitur nisi qui legit-
 time certaverit. ps. 2. ratio.
 Tercia ratio est: quia si baptismus au-
 ferret passibilitatem corporis: magis que-
 rerent homines baptismum propter gau-
 dium presentis vite: q̃ propter utilitatē aie
 ad quā principaliter baptismus est ordina-
 tus: et sic patet tertia ratio.
 Quarta ratio est: ne fides que habetur
 de baptismi effectu perderet meritum:
 quod proculdubio perderet: si humanis
 sensibus baptismi effectus qui est impassi-
 bilitas et immortalitas pateret: dicente Gre-
 gorio. Fides non habet meritum cui hu-
 mana ratio prebet experimentum. Fides. n.
 est argumentum non apparentium: ut dicitur
 Heb. 11. Patet ergo per rationes: q̃re
 diuina sapientia ordinant: q̃z culpa origi-
 nalis per baptismum tollatur: tamen aliqui
 defectus remanent in vita presentis. In futu-
 ro tamen post resurrectionem tollendi per
 virtutem baptismi operantis in virtute pas-
 sionis xpi. et sic per hęc dicta. patet responsio

ad articulos. videamus ergo quas penas
 incurremus propter originale peccatū con-
 tractum a primis parentibus.

Prima pena est illatio macule spiritualis.
 Secunda est corruptio boni naturalis.
 Tercia est iniunctio laboris corporalis.
 Quarta est afflictio partus penalis.
 Quinta est subiectio praeis humanis.
 Sexta est incurio mortis corporalis.
 Septima est punitio visionis naturalis.

Prima ergo pena est incurio macule
 spiritualis. Dices tu. qd est macula? R. sm
 Tho. 1. 2. q. 86. ar. 1. q̃ macula pprie dicitur
 in corporalibus: q̃si aliq̃ corpus nictidum p-
 dit suum nitorem et. Dic ut ibi. sed quātus
 ad ppositū pertinet. Altor aie est duplex.
 Unus quideznitor causatur ex resurgētia
 luminis naturalis rōnis. alter vero ex re-
 fulgentia vultus luminis. s. sapientie et gra-
 tie diuine. per contactum autem pomi ve-
 ritis anima adeo perdidit nitorem luminis
 gratie diuine. et consequenter etiam anime
 diuine ex eo descendensium siue hoc nitore
 creantur. alius vero nitor luminis rationis
 naturalis non quidem totaliter pditur sed
 valde obtenebratur per contactum carnis
 infecte inquinatū infunditur intantum. q̃
 non est apta ingredi vitam eternam: quia
 nihil coluquinatum intrabit in illaz Apo. 21.
 Nota similitudinem de imagine xpi vel
 virginis argentea. vel aurea que dum por-
 tatur ad ecclesiam cadit in lutum. macula-
 tur quidem a luto adeo quod non possit
 tur ad ecclesiam nec ponitur in altari nisi
 prius lauetur et. Sic in proposito anima
 que est imago dei. Geli i. faciamus homi-
 nem ad sim. et. Cadit in lutum carnis in-
 secte et ideo macula incurrit adeo q̃ non
 est digna super altari celestis ecclesie poni
 nisi prius lauetur per baptismum. patet igitur
 quid est macula.

Secunda pena est corruptio boni natura-
 lis. ubi notandū ē. q̃ ultra ea que dicta sunt
 supra articulo. i. sermone. 4. De effectu pec-
 cati parte. 5. Ubi vide sicut dicit Tho. 1. 2.
 q. 85. ar. 3. Per iustitiam originalem perse-
 cte ratio continebat anime vires interiores
 et ipsa ratio a deo perficiebatur et subiecta:
 hęc autem originalis iustitia subiecta est
 ppter factū primis parentis. et ideo oēs vires

ecc 117

De septē penis peccati originalis

anime remanent: et quodāmodo destitute
pprio ordine quo naturaliter ordinantur ad
virtutē. Et ipsa destitutio vulneratio nata
re dicitur. Sunt autē quattuor potēte anime
que pōt esse subiecta virtutib. s. rō in qua ē
prudētia voluntatis: in qua est iustitia
irascibilis: in qua est fortitudo cōcupiscibi-
lis: in qua est tēperantia: in quātum igitur
rō destituit suo ordine ad vix est vulnus
ignorantie: in quātum vero volūtas desti-
tuit ordine ad bonum est vulnus malitie.
Sēti. 8. Sēti. 8. cōceta cogitatio humani
cordis pna sunt ad malum ab adolescētia
sua: in quātum vero irascibilis destituitur
suo ordine ad arduū est vulnus infirmitatis:
in quātum vero cōcupiscibilis destituitur
suo ordine ad delectabile moderatū rōne
est vulnus cōcupiscētie. Et sicut dicit Au-
g. 13. de ci. de. c. 13. Postq̄ precepta facta
trāgressio est p̄stima grātia deserente diu-
na de corpore suorum nuditate confusi sunt.
Et in folijs ficulneis: que forte a ptarba-
tis. Prima comperta sunt pudēda tēteratū:
que prius eadē mēbra erant: sed pudēda
nō erant. senserunt enim nouū motum in
obediētiā carnis sue tanquā reciprocā
penā inobediētie sue. Et infra. Et qz supio-
rem dñm suo arbitrio deseruerat interiorē
famulū ad suū arbitriū nō tenebat: nec
oīno habebat sup̄dicta carnē. sicut semper
habere potuisset si deo subdita ipsa man-
sisset rē. Sic igit ista quattuor sunt vulne-
ra inflicta toti humane nature et p̄tō p̄i-
mi paritē. Tho. vbi s. p̄done in pratica
de ignorantia humana: cum qua nascitur
homo a deo: qz bestie nascuntur cum minorē
ignorantia q̄ homo. sicut p̄ in pullo galli-
ne: qz natura cognoscit miluū et agno qz in-
stinctu naturali lupum et etiā matrem ad
vocem eius. sed pater nihil cognoscit. Item
bestie instinctu naturali discernunt pueniē-
tia nature a discōnuenientibus. s. herbas ve-
nenosas et bonas. Itē aquā venenosā et.
Sed homo nihil nisi experietur per gu-
stum et. sic etiam de alijs vulneribus nata
re. et. dic ut expedit.

¶ Tertia pena est inflictiō laboris corpo-
ralis sicut habetur Sēti. 3. Maledicta ter-
ra in opere tuo: et comedes ex ea cunctis
vlebus vite tue spinas et tribulos germina

bit tibi comedes herbas terre. In sudore
vultus tui vesceris pane tuo. Nota qz de-
us sic fecit ade sicut facit confessor peccato-
ri: quādo iniūgit sibi penitētiā et. Nota
maledicta terra: nō maledixit tibi ade si-
cut fecit Laxm: qz ille ex malitia sed adam
ex ignorantia et fragilitate peccauit. Nota
in sudore et. Et sudor: famēs: infirmitates
et passitilitates sunt pene originalis peti.
¶ Quarta pena est afflictio ptus: unde vi-
dit deus eue. In dolore paries filios et.
Sēti. 3.

¶ Quinta pena est subiectio. Et subdit
Et sub viri potestate eris: et h sibi iniū-
ctam in penam: qz alias fm naturam non
debut esse subdita viro: in cuius figuram
deus formauit mulierem: nō de pede viri:
nec de capite viri: qz non fuerat instituta.
mulier vt esset dñia viri: nec serua sed de la-
tere viri vt esset socia et equalis viro. h no-
ta Glo. 33. q. 5. c. si. sed qz ipse fuit causa pec-
cati viri: et sic male vsa est paritē et equa-
litate illa. Ideo in penā sui fuit subdita vi-
ro. s. subiectioe seruutis. fm quā p̄sides
vltur sibi subdito ad sui ipsius vtilitatem.
Hac enī subiectione nō erat subdita mu-
lier viro ante peccatum. qz talis subiectio
fuit introducta post peccatum. sed est alia
subiectio reconomica fm quā p̄sides vlt-
tur subiectis ad eorum bonum: et illa subie-
ctio fuit ante peccatum. qz alioquin de-
fuit bonum ordinis in humana multitu-
dine. si quidam per alios sapientiores gu-
bernati non fuissent: et ex tali subiectione
naturaliter mulier subiecta est viro: qz na-
turaliter in viro magis vigeat et abundat di-
cretio rationis nec inaequalitas hominum
excludit per innocentie statum. h vult Tho.
p. i. q. 92. ar. 2. et q. 96. ar. 3. et 4. Et p̄p hoc
fuit subdita viro: qz p̄uilegiū meretur
amittere quicōcessa sibi abutit potestate
et. q. 3. p̄: iullegium. Et nota qz sicut p̄sides
non faciens penitētiā a sacerdote sibi
inunctam peccat sic mulier que non vult
esse subdita viro: sed dominari peccat. qz
facit contra penitētiā sibi inunctam a
deo propter demeritū peccati sui roge-
mus dominū et. De alijs duabus penis de-
betur vñio concedente in primo sermone.
Deo gratias amen.

De causis ex quibus procedit mors corporalis

quia autem quoad sumus in hac vita multum distamus a deo: et peregrinamur ab ipso: ideo sumus subiecti mortalitati et miserie.

Quarta ratio: propter deficientiam virtutalem. Nam virtus naturalis semper debilitatur in agendo. Huiusmodi enim radi-cale consumitur semper a calore naturali: nec posset homo vivere nisi suppleret hunc defectum per cibum corporalem. sicut est similitudo de candela olei sine lucerna accensa in qua semper ignis consumit oleum adeo quod extinguere lux nisi suppleretur per oleum etc. Sic in proposito etc. Repletio autem cibi est necessaria adolescentibus usque ad 21. annum ad duo. Primo quidem ad restorationem deperdit. Secundo ad augmentum. sicut Theophrastus philosophus in 4. ar. 4. Sed postea solus ad restorationem ne deperdit: quia restauratio ista non sit equa liter: quia spurior est cibus: quam illud quod deperditur propter admixtionem extranei vel extranei. Ideo paulatim virtus naturalis deficit: sicut ponit sapiens exemplum de vino cui semper admisceat aqua: quod tandem sit aquosum: quia aqua immutatur et virtus vini debilitatur. et sic hunc modum homines senescunt: quia multe sunt admixtiones: et sic sit mixtio multum extranei: et est in eis defectus virtutis naturalis: que non potest extraneum puerare et consumulare. Et propter hoc in senibus multe sunt superfluitates. Et ideo homines senescunt et naturaliter moriuntur. Ideo dicit Apostolus ad Hebræos. S. Omne quod antiquatur et senescit prope interitum est.

Quinta ratio est propter frustrationem diuinalem. Homo enim ad hunc finem creatus est ut deum cognosceret et cognoscendo diligeret et diligendo possideret. ergo vita eterna est si nunc vivimus homines: iuxta illud 1. cor. 15. Hoc autem scripta sunt ut credatis: quia si finis est filius dei: et ut credentes vitam habeatis in nomine ipsius: et hinc est quod homo non faciat in vita presentis quantumcumque bonis operibus repleatur. Nunquam enim aliqua res quiescit nisi si perveniat ad finem proprium. Exemplum est de navis que non quiescit donec perveniat ad portum. Item lapis nunquam quiescit donec sit in terra: aqua etiam semper nititur ad locum proprium pervenire. Item sagitta nunquam quiescit donec sit in signo. sic gravia deo: sum et

lenta sursum huius signum est: quia omnes res extra proprium locum corrumpuntur: sed in loco proprio perseverant: sicut aqua in fonte perseverat: sed inuegete corrumpitur: sicut etiam planta in terra perseverat sed si evellatur siccat. Huiusmodi locus proprius est causa perseverationis locati: et huius ratio sumitur a loco: sed dicta sumitur a fine. finis autem noster deus est. 1. cor. 15. Ego sum alpha et omega. Principium et finis. ideo nunquam mens nostra quiescere nec beata esse poterit: nisi perveniat ad deum per visionem et fruitionem. Augustinus primo libro. Perseverasti nos deus ad te: et inquisitum est cor nostrum donec requiescat in te. Et ideo non faciat homo bonis temporibus: ideo quanto plus habet tanto plus desiderat habere: et hoc est maxima pena: quod homo semper comedat et semper famescat: semper bibat et semper sitiat. Et ratio est etiam alia quia nunquam homo faciat de rebus exterioribus nisi res intrent in animam. Da exemplum de pecunia posita in capsula que bene implet bursum et capsam. sic et cibus bene implet corpus siue stomachum inquit intrat sed animam non: quia non intrat in eam ideo etc.

Propter hoc dicit Dominus 1. cor. 15. Qui habuerit ex hac aqua sitiet iterum. Nota. ex hac aqua. id est concupiscentia bonorum temporalium. qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei. id est de fonte vite quo inebriantur electi in resurrectione non sitiet iterum. id est nullum defectum vel anxietatem patietur. anima ergo donec est mundo isto est vacua: cum igitur deus ista naturam ordinaverit ut nihil sit vacuum in natura ad diuinam providentiam pertinet animam vacuum replere. sed impleri non potest nisi visioni dei fruatur. sicut. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Ad videndum autem deum homo non potest pervenire: ita ut in eternum sit beatus nisi per mortem: iuxta illud 1. cor. 15. dicit dominus mori. 1. cor. 15. Non me videbit homo et vivet. Ergo necessaria fuit mors propter frustrationem diuinalem. ideo dicebat apostolus ad 1. cor. 15. Cupio dissolvi et esse cum christo. Ista tamen ratio patitur instans: quia in statu innocentie homo fuisset tractatus ad dei visionem sine morte corporali: ex quo videtur quod mors corporalis non sit necessaria simpliciter ad hoc ut homo fru-

star deo nisi post peccatum.

¶ Secunda ratio est propter punitionē iustitiam. Nam peccatores nō possent agere puniti nisi per mortem. Ubi et iura diuina multis delictis imponunt penam mortis. Diuina autē prouidentia ordinauit: qd ut plurius peccatores in hac uita nō puniantur, quinimo prosperentur in malis suis, de quo mirans Iere. dicebat. Iustus quidē tu es dñe, si dispares tecum, quare uia impiorum prosperat: et bene est omnibus qui preuaricantur: et inique agant plantasti eos: et radicem miserunt prouidentur et faciunt fructus. Iere. 12. Boni autē cetera in hoc mōdo aduersitatibus molestantur, et ideo deus esset iniustus: si alibi non puniret iniustos et premisset iustos, propter hoc ergo diuina prouidentia mortem inducit: ut post mortem puniret iniustos, quos tamen diuina iustitia in hac uita et ardescit aduersus iniustos mortem corporalem pariter et spiritualem inferendo. Nam propter peccatum latente homines perierunt in diluio, quia sicut dicitur al magister historiaram methodius in tñ inuauit lumen qd mulieres super gradiebantur viros, propter hoc dilect deus ad nocem repleta est terra iniquitate a facie eorum et ego disperdam eos cum terra, penitet enim fecisse hominem Gen. 6. Item propter peccatum contra naturam perdidit sodomani et gomorram, et super eas pluit ignem et sulphur ut pena tota responderet culpe: quia in peccato illo est ardor et fetor. Item habetur in autem, ut nō luxu, sed natura in pñ. colla. 6. Item propter peccatū superbie et blasphemie: angelus ubi percussit castra asiriorum: et occidit una nocte centū octoginta quingenta milia viros. 2. Re. 19. Similiter de herode Arrippa rege qui uelitus veste regis sedit pro tribunali et contionabatur ad populum, populus autē clamabat dei voces et nō hominis. Act. 12. Et exhibebat ei honorem deo debitum: et non homini et statim percussit eum angelus domini eo qd nō dedisset honorem deo et consumptus uermibus exspirauit, sic habetur de pueris blasphemantibus siue deridentibus heliseum. 4. Re. 4. Patet ergo qd fuit necessaria mors propter punitionem peccatorum.

¶ Ideo apostolus Statutum est hominibus semel mori et post hoc iudicium. Heb. 9. Nota post hoc, quia iudicium est post mortem: nō ante, ideo peribat dñs dicens. Et altare qui iudicas terram: redde retributionem superbis. Ubi quo peccatores domine usquequo peccatores gloriabuntur, et stabunt et loquentur iniquitatem: loquentur omnes qui operantur in iustitia. Et infra, quia non repellit dominus plebem suam, et hereditatem suam, non derelinquet quoadmōdum iustitia conuertatur in iudicium ps. 93. Nota iustitia dei est semper hic et ubique: quia est ipse deus, sed iudicium est actus iusticie: et non est hic semper, sed post mortem, quia tunc iustitia dei conuertitur in iudicium reddendo premiationem bonis: et punitionem malis. Et sic patet: quare mors fuit a diuina prouidentia ordinata. Sequitur uidere de pena dā ut quam infligit pena originalis: ubi nota, qd peccatum originale minus punitur in alio mundo, quam actuale mortale, pro cuius declaratione sciendum: qd ut supra dictum est: pena debet correspondere culpe: quia pro maiestate uel minoritate culpe debet infligi maior uel minor pena: inquit illud Deut. 25. Iuxta mensuram delicti erit et plagarum modulus. et Apoc. 18. Quantum glorificauit se in delictis tñ date illi tormentum et luctum. Culpa autem actualis mortalis continet duo, scilicet conuersionem ad creaturam et auersionem ab incommutabili bono: sic et in inferno damnatorum est duplex pena, una est pena sensus que consistit in gehenna: in uisione demonum: in remorsu conscientie, que uocatur uermis: ut infra dicitur: cum de inferno agetur. Et h respondet conuersioni ad creaturam. Dignum enim est ut qui inordinate delectatus est in creatura ordinate puniatur per creaturam. Unde Sapientie. 16. Creatura enim tibi factori deserta: et ardescit in tormentum aduersus iniustos ps. Ignis sulphur et spiritus procella, pars ea. Item Sapientie. 5. Pugnat orbis terra, ram contra insensatos. Nam quia inordinate usus est creatura: peccator, iustum est per creaturam puniatur: quia per que quis

De causis ex quibus procedit mors corporalis

peccat per hoc et torquet Sap. xi. Nulla pena est privationis visionis divine essentie. et hec dicitur pena damni. Iustum est. n. ut querit facie sua. i. lumen rationis naturalis a deo quod deus auertat faciem suam ab eo et hec pena respondet auersioni. et sicut in peccato mortali auersio est principalior quia formaliter dat esse peccato. sic pena damni est principalior in inferno. in peccato autem originali non est conuersio ad creaturam. sed solum auersio. et ideo non meretur utraque penam. Et quia in inferno damnator est utraque pena ut dixi. ideo non meretur aia propter demeritum peccati originalis retrahi in infernum. sed potestatur ad limbum puerorum ubi solum est pena damni sine pena sensus nec de hac pena privationis sine damni dolent. sicut non displicet rustico quod non habeat regnum francie. quia sibi non competit. sed filio regis displiceret. Nec obstat si dicatur quod pueri sunt creati ad beatitudinem consequendam. ergo non potest non dolere si caret quia illud verum est de beatitudine quam ex natura possunt consequi que consistit in contemplatione prime cause. hanc autem penam damni Aug. vocat ignem sicut scribit ipse ad petrum et habetur de conse. di. 4. Firmissime tene non solum homines ratione viuentes verum etiam paruulos: qui sive in utero matris vivere incipiunt et ibi moriuntur. sive iam de matribus nati sunt sine sacramento baptismi quod datur in nomine patris et filii et spiritus sancti. De hoc seculo transiunt sempiterno igne puniendos. quia etiam peccatum propter actionis non habeant originalis tamen peccati damnationem carnalis conceptione ex nascitate traxerunt. hec ille. Nota Sempiterno igne Glo. i. pena damni qua semper erunt in tenebris ut infra. c. nulla Concordat Tho. in. 4. in iap. di. 33. q. 3. ar. 1. ad primum. Et ideo pro talibus non sunt faciende elemosine. quia frustra fierent. Sed querit Tho. i. 4. in iap. di. 47. q. 1. ar. 3. ad 5. An quid tales pueri non baptizati decedentes resurgent in iudicio? Respondet quod sic cum corporibus integris in etate. 30. annorum etiam si mortui fuerint in utero matris. post tamen infusionem anime rationalis. Alii apostolus Ephe. 4. Omnes resurgent in similitudine etatis plenitudinis christi

sed non resurgent ad gloriam. quia non habuerunt gratiam per baptismum. sed ad penam non sensus que datur propter peccatum actuale. sed damni. et istud est generale in omnibus paruulis decedentibus ante usum rationis sine baptismo tam filios christianorum quam iudeorum et paganorum. non stabunt ergo ad dexteram christi in iudicio. nec ad sinistram. Dices tu ad quid ergo resurgent? Respondetur ad petendum vindictam de illis qui fuerunt causa quod non fuerint baptizati. et clamabunt voce flebili dicentes. Iustissime iudex dñe Iesu christe vindictam petimus a te de nostris parentibus qui fuerunt causa nostre damnationis: quia cum essemus in utero male tractauerunt matres nostras verberando. dando calces. fatigando eas etc. a deo quod necati sumus in utero Alii aliter dicunt. Iuste iudex vindica nos de nostris matribus. que propter earum in discretionem seu vanitatem seu iniquitatem nos necauerunt. scilicet nimis laborando. vel strigendo earum indumenta vel corlando. et priuauerunt nos tanto bono. Alii dicunt. Iuste iudex. vindica nos de patribus et matribus qui contra voluntatem tuam lucrariauerunt et genuerunt nos. et timentes verrecundiam mundi vel penam occiderunt nos in utero patronando matres grandes. Nota de illa mortali que fuit insignata a quodam nobili clauis cuiusdam ciuitatis. mater autem illius mortalis requisita ab ea quod daret sibi portionem pro abortu faciendo dedit ei portionem venenatam ut et ipsa simul cum puerperio necaretur et sic necata est etc. Alii clamabant dicentes. Iuste iudex vindica nos de medicis et aromatariis qui consulerunt matribus nostris. ut acciperent medicinas per abortum faciendum et sic matres desertate genuerunt mortuos et sine baptismo etc. Alii querunt vindictam de mammis ex quarum defectu pueri nascuntur mortui: vel ignorauerunt scientiam baptismi. et sic sine baptismo decesserunt quia mammane debent scire huiusmodi fortissimam etc. Alii de sacerdotibus. qui ignorantes formam baptismi baptizauerunt eos etc. et sic de singulis. dic ut expedit patet ergo ad quid tales pueri resurgent in iudicio. Deo Gratias Amen.

De remedijs peccati originalis.

Sermo.10.

Clasi a facie

colub:1. rē. Adhuc profe/
quendo fm art. f. de pecca
to originali restat predicare
de remedijs iustitias a deo

propter peccatum originale que erit quarta
consideratio. Saluter virgo maria rē. Pro
introductione igit sermone querit nungd
sit instituta aliqd remedium p peccatū origi
nale. Et dubitā basus qdōis pñit in hoc
q vñ est prima facie q nō ratio. qz pñia/
tis nō tollit nisi p habitud pñitū: qz nihil
tollit nisi a dño. sicut macula peti morta/
lis: nō tollit nisi p gratiā que dñs ei. Pee
catum aut originale est pñitio que pñit
iustitie originalis: vt supradictū est ergo vñ
des q nungd tollat nisi p iustitiam origina
lem: sed iustitia originalis nungd redditur
aīe: qz semp remanet in aīa discrepantia il
lus armonie in qua pñitbat originalis ius
titia. ppter qd dicit. Sēñ vñ q sensus r
cogitatio humani cordis pñia sunt ad ma
lum ab adolescentia sua. ergo rē. Pro hui⁹
qdōis solutione est notandū. qz pñit origi
nale r est culpa r est pena. inquātū est cul
pa. pñit originale est in aīa. sicut in suble
cto. sed inquātū est pena est in carne vt
not. T hō. i. 2. q. 83. ar. i. Peccatū. n. origina
le nō dicit solā pñitōne originalis iusti
tie: qz hoc h̄ potius rōne pñe qz culpe: s̄
dicit pñitōne: bñdī cum debito habēdī
iustitiā originalē. r fm hoc h̄ rōnes culpe.
qz homo ex suo defectu caret s̄lo q tene
habere. - hoc facit ipsam pñitōne origi
nalis iustitie esse pñit. Sicut dicimus i pec
cato actuali mortali qd dicit pñitōne
ordinis rōnes: nec tñ hoc solā facit eē pec
catum nisi in illo q rōnis ordinē sequi re
nerat. sicut sunt oī s̄ habentes vñm rōnis.
Si aut nō tenent sequi ordinē rōnis. nō
est pñit in ipso. sicut ps in uriohis: vel in
sanctis: vel dormientib: s̄ vt in de. Si fa
riosus. de homicidio. sic igitur per remedia
a diuina bonitate instituta tollit origina
le: inquātū h̄ rōnem culpe: nō tñ inquan
tum est pena. Nam licet illa discrepantia
armonie a pñitio iustitie originalis rema

neant: tñ tollit obligatio. qz pñis teneba
tur homo habere iustitiā originalē: r con
sequēter tollitur culpa. qz nemo culpabilis
reparatur si careat aliqua re quā nō tene
habere: sicut r dicimus in simili de igno
tia que est pñitio sic: que interdū est pec
catū mortale. Ut not. T hō. i. 2. q. 83. ar. 1.
2. Et tñ quātū qz homo agat pñiam de
oibus peccatis suis. remanet tñ ignorantia
pñit est pñitio sic: nō tñ remanet negli
gētia fm quā igneātia dicit pñit. vt not.
T hō. i. 2. q. 83. ar. 2. In rñione ad quar
tū. Et hoc est qd dicit magr in. 2.º. sentē. r
aliq doc. theolo. qz pñit originale tollitur
reatu. sed remanet actu sampto remedio
ipsius. Actus qdem pñit originalis est carē
tia iustitie originalis. h̄ aut remanet. sed tñ
hec carentia nō reparatur culpa post sam
pñitōne remedijs: vt dicit. T Ecōtra pñit
actuale remanet reatu sed tranfit actu āte
penitētiā rē. Pz ergo rñio ad qdōnem rē.
T Videamus ergo q remedia sunt a diu
na providentia instituta p peccatū originale
vbi nota. qz fm diuersitatē tempōr diuina
pñitētia remedia instituit. Nam in lege
naturae fuerunt tria. sicut dicit Ago de scō
Uictore: in lege vero scripta sunt vñz. r in
lege gratie vñm r sicut sunt. 5. T In lege q
dē nature. pñitū remedium fuit oblatio. r
h̄ incepit ab Abel. r durauit vsq ad vñ
uiam. Unde dī. Sēñ. 4. qz Abel oblatit de
primo genitis gregis sui r de adipibus eo
rum. Chaym vero de fructibus terre.

T Sedm remediū fuit sacrificiū oblatio.
r istud incepit a Noe: r durauit vsq ad
Abrahā. Nam vt dicit Greg. Ista sacrificia
erāt contra originale peccatū. T Tertū re
mediū fuit decimatio. r istud incepit in
Abrahā r melchisedech. sicut dī. Sēñ. 14.
qz Abrahā dedit melchisedech decimas
ex omnibus. Nam fm 21.º. decimabatur
qz curabatur. In lege autē scripture. i. mo
sacee fuit instituta circūcisio. s̄ proprie lo
quendo ante legem moysi fuerit data. s̄ ipsi
Abrahā circūcisio. sicut legitur Sēñ. xvj. 3.º
dicit Jo. 2. T Propterea moyses dedit vo
bis circūcisio. nota. qz ex moyse est: s̄ ex
patribus. dī ergo circūcisio esse tēpore legis
scripture. i. moysacee. nō quia illo tēpore fue
rit instituta. sed qz fuit illo tēpore pñit.

De remediis peccati originalis

gata p moysen ⁊ nouiter sibi a dño impe-
rata: ⁊ a patribus cōprobata. Tunc enim
dñs lex instituta: cum pmissatur firmat
tunc cum moribus vtriusq; approbat: ait
Aug⁹ in lib. de vera religione: ⁊ in decret.
4. dñs leges. Hoc autē remediū cōsecratiōis
dabatur solū illi populo ⁊ masculis: sicut p
Gen. 17. Ideoq; mulieres populi: ⁊ etiam
viri aliarū gentium sine illo remedio salua-
ri poterant: nisi aliquis obstaret: sicut pa-
ter in abimelech. Et Job. Sed remanet hic
dubitatio: cum per ista quattuor remedia
tollebatur olim originale. Queritur quare
anime nō intrabant in paradysum vel in-
nocentium vel penitentium: sicut bodley. R.
q; nūq̃ apta erat ianua paradisi: in cui⁹
signum qñ adā ⁊ eua fuerant expulsi a pa-
radiso collocant dens ante paradysum vo-
lupatis cherubim ⁊ flāmeum gladii atq;
versatiles ad custodiēduz viam ligni vite
Gen. 3. Decret aliquis. Nisi clauderet
ianuam nisi peccatum originale: sed hoc
sublatum erat per remedia supradicta. er-
go rē. R. q; peccatum originale inficiebat
⁊ inficiebat naturam ⁊ personam: ⁊ quia pso-
na ade infecta infecta naturam. Et natura
infecta infecta personam: inquit ergo pec-
catum originale erat infectiū personae:
tollebatur per remedia supradicta: sed nō
tollebatur inquit erat infectiū nature
fm q; impendebat aperturam ianue: quia
nūq̃ erat solutum p mortē xpi.
Et ideo ipse xps solus est qui hz clauem
vbi qui aperit ⁊ nemo claudit: claudit ⁊ ne-
mo aperit Apoc. 3. Et in huius signū Jo.
baptiz. esset sanctificatus in utero matris ⁊
postea cōsecratus: nō dixit xpo Mar. 3. Ego
a te debeo baptizari: ⁊ tu venis ad me: ba-
ptizari Glo. i. a pctō originali mundari. Et
h est de mente Tho in. 4. sen. di. 4. q. 4. ar.
2. q. 4. ⁊ ad scdm. In lege autē gratia. I. post
xpm: qui dedit legem gratia Jo. 1. Lex per
moysen data est gratia: ⁊ virtus per iesum
xpm sancta ē. Instat autē ipse xps legis
lato: baptismum Jo. 3. Nisi quis renatus
fuerit ex aqua ⁊ spiritu scd non potest in-
troire in regnum dei. distinguunt autē doc.
tholo. triplicē differentiam baptismatum
quibus tollitur peccatum originale.

Primus est baptismus de aqua sacra/
mentali: ⁊ vocatur baptismus fluminis.

Secus est baptismus de gratia spiritu/
ali: ⁊ vocatur baptismus fluminis.

Tertius ē baptismus de sanguine mar-
tiriali: ⁊ vocatur baptismus sanguinis.

Primus ergo baptismus rē. Est iste
principalior baptismus ⁊ communior alijs. ⁊
sancta sacramentorū. Hoc baptismo mēda-
tar ad originale nō solum pueri: sed etiam
adulti: infideles: infidelis: saraceni: tartari rē.
ab oibus peccatis quātum ad culpam. ⁊
quātum ad penam: nec requiritur in susci-
piente contritio: nec confessio: in ista illud
Apl. 20. Sine penitentia enim sunt dona
⁊ vocatio dei. quod verbū erponens Am-
bro. ait ⁊ habetur in decr. de conse. di. 4.
sine penitētia sunt dona ⁊ vocatio dei: q;
gratia dei in baptismo non requirit ge-
nitricem: nō requirit planctum vel opus ali-
quod: sed solum fidem ⁊ omnia gratia cō-
donat. Nec ille. Requiritur tñ attritio de
peccatis actualibus in suscipiente que est
dolor informis. Unde dixit Petrus. penitē-
tiam agite ⁊ baptizetur unusquisq; vestrū
in nomine iesu christi in remissionem pec-
catorū Act. 2. De hoc baptismo loquitur ar-
ticles fidei: dicens. Consecro: vnum ba-
ptisma in remissionem peccatorū. Diceret al-
quis: vos p̄dicatores dicitis q; tria baptis-
mata sunt: sed articulis fidei nō ponit nisi
vnu rē. Itē Ephe. 4. Unus deus: vna fi-
des. Unū baptisma. R. q; articulus fidei
solum loquitur de baptismo aque q; dñ esse
vnu triplicē rōne. Primo ppter unitatē
materie. Secundo ppter unitatē forme.
Tercio ppter unitatē vsus. Primo
quidē ppter unitatē materie que est vna
s. aqua naturalis. nō autē artificialis puta
aqua rosacea. vel limpha: vel aqua vitia. h
ostēdit xps in suo baptismo: q; aqua natu-
ralis. nō autē artificialis baptizari voluit. sic
legit Mar. 3. Et Luc. 3. De hoc baptismo lo-
quit Zacharias. 13. In die illa erit fons pu-
rens domui dñi. ⁊ habitabit ibi iherusalē in
ablutione pctōis ⁊ mēstruare. Nota pctō-
ris quātū ad peccata actualia mēstruare. h
significat originale qd est naturale. sicut ⁊
mēstruū. Secundo dñ vnu a forma: q; ē vna

rego te baptizo. In nomine p. r. s. i. spl. s. quā
formā docuit xps. Mat. vii. Licet olim in
primitiva ecclia baptizaretur apli in nomine Iesu
xpi. ut habet Act. i. 9. Sed illud fecerunt
apli ex spali instinctu spūs scilicet: ut amorē
Iesu xpi infunderent cordibus fidelis. Ubi ec
clesia nō posset hoc uti illa forma: ut ponit
Thom. i. 4. di. 1. ar. 2. q. 2. ad tertiam. Quicquid
dicat Innocentius in c. l. de bapt. Nota v. illo
magis in theologia: q. fuerat baptizatus
a quadā vetula q. ignorabat formā baptis
mi. q. cōperiens dictus magister fecit se
baptizari. **T**ertio dī vnus ppter vnita
tē vsus: q. semel tñ pferri debet. R. d. q. re
presentat passionē mortē et sepulturā xpi.
cuius passionis effectus applicat suscipiē
ti. et p. instrumentum baptis mi: q. tñ sel mor
tuis est. Hic rōne ponit apls Ro. 6. di
cens. Cōsepulti enim sumus cum xpo per
baptismū in morte. et infra. xps resurgens
ex mortuis iam nō morietur mors. Il. vi. nō
do. q. enim mor. est pe. mor. ē. se. q. aut vi
uit: v. deo. Nota. hic de parvulis qui expo
nunt ad hospitalia. q. erponentes debent
p. aliq. signum innoscere virū sint bapti
zati vel nō: ne ptingat iterari baptismum.
Si aut hoc nō sit et ignoretur utrū sine ba
ptizati debz pferri baptismus sub pōtione.
si tu nō es baptizatus ego te baptizo in no
mine pa. r. s. i. spl. s. amen. ut habet de cō
se. di. 4. parvulis. de baptismo. c. 2. Patz er
go baptismus primus aque sacramentalis.
Secūs baptismus dī gratie spūalis: ut qñ
infidelis cupit baptizari et nō habet opor
tunitatē nec spemet potest se baptizare. q. sicut
nullus pōt seipsum generare. sic nec re
generare: ut dicit ter. in. c. Debitū de ba
ptismo dic casum illius. c. de illo iudeo. rē.
Talis ergo si morietur sine baptismō aque:
nō tñ morietur sine baptismō gratie diuine
quia baptizatus ē in fonte spiritus sancti.
Da exemplum de Socrate qui recessit de
barbaria cum animo suscipiens. si baptismū
et mortuus est p. viam. de hoc baptismō lo
quitur dñs Act. i. Jo. qdē baptizant aqua.
Vos aut baptizabimini spūs scd non post
multos hos dies. Iste tñ baptismus: s. suffi
ciat ad salutem: nō tñ est tante efficacie si
cut primus. Nam primus dat caracterem

qui est quidā ornatus inuisibilis in ani
ma cristēs. sicut stellā in fronte per quē in
paradiso cognoscant: Et sic in inferno. Ite
primus remittit omnia peccata et quantum
ad culpā et quantum ad penam. Iste aut
dat remissionem a culpa sed non a pena.
nisi tamen fm quātitatem fidel et deuotio
nis. sicut. exēplum de catecumino mortuo. et
suscitato a sancto Martino qui dixit se su
isse ductum per vias tenebrosas ad purga
torium: et tamen baptizatus erat a baptis
mo fluminis. i. gratia spiritali. propter si
dem et deuotionem: ex quo patet q. hīc ba
ptismus non liberat ab omni peccato et
pena s. per beatum Martinum fuit suscita
tus: qui pro eo scens orabat. dubitando ne
esset damnatus. Iste baptismus dat nobis
magnam consolationem et securitatem. Nā
si aliquis nostram non esset vere bapti
zatus primo baptismō. baptizatur isto
secundo. quia si sciret se non baptizatum fa
ceret se baptizari: et hoc approbat per au
toritatem apostoli. 2. Cor. 8. Si enim vo
luntas prompta est. fm illud q. habet acce
pta est: non fm illud quod non habet. Iste
autem baptismus habet tantūmodo locū
in adultis. non autem in pueris. in quibus
non cadit fides nec deuotio propter defe
ctum vsus rationis. Unde si puer qui por
tatur ad baptismum morietur. in via non
saluatur: sicut etiam si natus in deserto mo
riatur sine baptismō.

Tertio baptismus rē. patet quādo quis
non baptizatus. Primo baptismō oculi
dicuntur propter christum. talis saluatur: ut
patet de quinquaginta rhetoribus beate
Abatris. die hyistoriam. et quomodo si
ne dolore mortui sunt de tali baptismō di
xit xps martiribus. Calicem quidem quez
ego bibo bibetis. et baptismō quo ego ba
ptizor. baptizabimini. Mar. 1. Iste baptis
mus est minor. prius: et maior in aliquo mi
nor est i hoc q. nō dat caracterē: ut p. m.
Sed est maior in hoc. quia non solum ut
baptismus aque liberat a culpa et pēse:
s. etia sanctificat creaturā ut de ea fiat se
ctūs. Ubi Aug. 9. de ciuit. dei. c. 7. Quid est
secūsus quā moris: p. q. sit ut etia delicta
oia amittat et merita cumulatis augrāf.

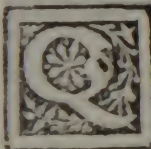
De remediis peccati originalis

Neq. n. tantū sunt meriti. qui enim mores
differre nō possent baptizati sunt. delectisq.
oibus petis. et hac vita emigrarant. quan-
ti sunt hi qui mortem differre cum possent
ideo non distulerunt. qā maluerunt xpm
constitendo finire hanc vitam. quā eum ne-
gando ad etas baptismum peruenire. qd
vltiq. si fecissent etiam hoc eis in illo lau-
acro dimitteretur. qd timore mortis nega-
runt xpm. in quo lauacro et illis facinus.
tam in mane dimissum est qui occiderunt
xpm. de hoc baptismo loq. Jo. Apoc. 2.2.
Dicens beati qui lauant stollas suas in san-
guine agni. ut sit portas eor. in ligno vite.
et per portas intrent clusitatem. nora stollas
suas. i. corpora. qā sicut vestis cooperit eor-
pus. ita corpus in sanguine agni. Quid si
aliquis occidatur pro xpo. suffocatus vel
alio modo non effundendo sanguinem. pu-
ta fame. vel aqua etc. nunquid est martyr?
Dic q. sic. q. in sanguine agni. i. p. fide xpi
moritur. Item quare nō dicitur in sangui-
ne pprio. Be. qā modicum valent effun-
dere sanguinem pprium quia cum sit in-
fectus peccatis. nō posset lauare animā. ideo
lauat animā a peccatis et vi sanguinis agni. i.
xpi. ideo de martyribus dicit Apoc. 7. Id
sunt qui venerunt ex magna tribulatione et
laue. stoll. su. in san. agni. ut sit p. cor. in
ligno vite sapie ad accipiendū fructus ei-
us et letitie charitatis et sanctitatis et per
portas et virtutes intrent clusitatem. i. cele-
stem. non dicit per portam in singulari sed
per portas in plurali. ad innuendum q. nō
solum sunt martyres illi qui occidunt p. fi-
de xpi. sed etiam pro quacūq. virtute seu
iustitia mantenenda. Unde Jo. baptista
est martyr prepotens martyr heremi-
cus tamen pro fide. qā nulla sibi fiebat
questio de fide. sed pro virtute castitatis vlti-
missime occisus ē. Quot martyres erant bo-
die in mundo si vellet. Verbi gratia. Si
quis hominem videtur blasphemantem et aliquis
reprehendens eum occidit. propter repre-
hensiones huiusmodi martyr est. Item de
illis qui occiduntur propter defensionem rei
publice. ut iudei propter insam vel si nora-
ritus occidatur. qā non vult facere contra-
rium usurarius. vel si sacerdos occidatur.

quia non vult celebrare coram eccōicato-
vel in loco interdicto etc. vel mulier propter
castitatem seruandam non occidendo se-
ipsā. sicut fecit Lucretia sed ab alio. qā nō
vult frangere castitatem etc. Ecce quare dicit
per portas in pl. per hunc ergo baptis-
mum sanguinis tollit originale etiam in pue-
ris ut dicit. Sed nora casum de quo nu-
per consulas fuit. Quidam pirata christi-
stianus qui narravit mihi hunc casum et ex-
cebat artem piraticam contra teucros et
alios infideles. accidit p. semel rapuit quos-
dam teucros inter quos erant quidam mu-
lieres teucere inter quas erat quedam pre-
gnans. cuius venisset tempus p. nati. pepe-
rit masculum alio mulieribus paganis si-
sentibus et obstetricantibus. timentes autē
ille mulieres ne p. raturā christiani patronus
earum illum puerum baptizaret suffocauit
eum illam pueram. Queritur utram puer-
talis saluus sit. q. videtur prima facie. qā
propter xpm occisus fuit. ergo videtur bapti-
zatio sanguinis baptizatus. sicut dicitur
de innocens ab herode occisus etc. Eodē
tra q. non. quia sicut filij indeorum et paga-
norum non sunt inuicis parentibus bapti-
zati baptismi aque. quāmo si de facto fue-
rint baptizati baptismus nihil valet. nec ca-
recter imprimatur. sicut ponit Ise. de palu.
in. 4. super d. 4. q. 4. ar. 3. et scripsi i. verbo
baptismus carta. 76. Sic et hoc videtur q.
sanguinis effusio vel mors propter xpm illa
ta non p. sit huius pueri. quando parentes
sunt pagani. q. in huiusmodi p. nati non
habentibus usum rationis consensus paren-
tum reputatur consensus ipsorum. et sic etiam
dissentius. nec obstat si deat q. mulier erat
ancilla illius pirate christiani. et ideo non est
querenda voluntas sua ad filium baptizā-
dum. qā eius est oculus cuius est nolle nec
habet in potestate liberam eam sit ancilla.
quāmo etiam mater libera non habet in
potestate de iure clausi. Insi. de nuptijs in
prin. et de adoptio §. semine. prefertim cum
etiam ipse filius sit seruus exptus sequitur
ventrem. i. p. nati. L. de rei vendi. quia in
his que pertinent ad necessaria ad salutem
anime. et etiam corporis. q. p. seruus etiam
inuito patrono comedere et bibere. nō est
seruus neq. liber barbarus neq. seita. Et

Scit scilicet iustus baptizari non debet
quantum ad patronum ipsum cogat bap-
tizari sic etiam iustus p[ro]prio baptizari p[ot]est
debet si ipse velit. Et confirmatur ratio: q[uia]
et in eis sunt serui xpianor[um]. ut dicitur ter. in. c.
Et si iudeos extra de iudeis. et t[ame]n nec ip[s]i
iusti nec eor[um] filii ip[s]is iustis debet quo
modolibet baptizari. 45. di. Qui sincera. l. c.
De iudeis. Sed contra hoc facit q[uod] m[ul]ti
innocentium oculos ab herode fuerunt in-
uite et male contente de morte: et t[ame]n marty-
res reputantur. Et si dicatur q[uod] ille matres
erat fideles n[on] obstat. Nam herodes erat
infidelis et t[ame]n ut dicitur inter illos pueros fuit
occisus q[uod]dam filius ip[s]ius herodis. qui t[ame]n
cum alijs martyribus innocentibus repu-
tatur. In hoc dubio patet prima p[ar]tem verio-
rem: videt[ur] q[uod] talis puer saluat[ur] per bap-
tismum sanguinis. sicut et de innocentibus di-
cimus: et hoc etiam videt[ur] tenere 2. bo. in. 4.
in. 4. di. 4. ar. 1. q. 3. Ubi agitur verum ba-
ptismus sanguinis suppleat inuicem bap-
tismi. ubi concludit in fine solutionis p[er]m[an]ere
etiam q[uod] si p[ar]ti q[uod]vis usum liberi arbitrij.
non habeant occidantur pro xpo in suo
sanguine baptizari saluant[ur]. Deo gr[ati]as Am[en].
De peccato mortali. s. quid est pecca-
tum mortale.

Sermo. xi.

Quasi a facie

colabri etc. Sequit[ur] predi-
care de 3. arti. vj. de pecc[ato]
actuali mortali ubi sunt
5. consideranda. Pri-
mum est q[uod] est peccatum
mortale. et quare dicit[ur] mortale. Scdm est
de distinctione peccati mortalis: ubi videbi-
tur de pecc[ato] in sp[iritu] sanctum. Tertium
est de causis peccati mortalis. Quartum est
de effectibus eius. Quintum est de reme-
dijs eius. hoc ergo mane videbimus 8. pri-
mo vj. q[uod] est mortale pecc[atum]. Saluetur vir
go etc. Pro declaratione ergo et intro-
ductione: notandum q[uod] pecc[atum] mortale d[icitu]r
a morte: mors aut[em] est p[ar]tio vite: distinguit[ur]
ergo mors fm q[uod] distinguit[ur] v[ita] aie: q[uod] con-
trarior[um] eade[m] est disciplina. Ultra at[em] aie
est duplex vna q[uod]dem nature altera gracie.
Ultra anime naturalis est illa qua essen-
tialiter vult in se et hoc nunq[uam] perdit[ur]: q[uia]

anima est infinita ex parte post: s[ed] finita
ex parte ante: q[uia] creatura est a deo: nec ob-
stat q[uod] dicit[ur] Eccl[esiastes] 3. Dicit in corde meo de
filijs hominum ut probaret eos deus et osten-
deret similes esse bestijs: id circo. Unus est
interitus ho[m]inis et fumentor[um] et equa v[er]ing[um]
conditio. sicut moritur homo: ita illa mo-
riuntur. Similiter spirant hec oia: et nihil
habet homo fumento amplius. q[uia] illa ve-
ra intelliguntur quatenus ad corpus: n[on] qua-
tum ad a[ni]m[am]: q[uia] anima famenti est morta-
lis cum corpore cum sit educta de potentia
materie. Et ideo sequitur naturam mate-
rie: que cum sit composita ex quattuor ele-
mentis est corruptibilis. Anima vero ho[m]inis
est immortalis cu[m] sit de nouo creata a deo
et sit supra omnes naturam materie. Et hoc
innuit[ur] Gen[esis] 1. Nam cum formaret deus
bestias et fumenta dicit[ur]. Producat terra
animam viventem in genere suo fumenta
et reptilia et bestias terre. terra fm species
suas: et sic de animalibus et piscibus dicit[ur] in
quinto die. Producant aque reptile ani-
me v[er]uentis et volatile super terram sub fir-
mamento celi. Sed quando formauit deus
ho[m]inem non est v[er]sus hoc modo loquendi
perducit terra ho[m]inem: sed ait. Faciamus
ho[m]inem ad ima. et similitu. no. etc. Per quod in-
nuent[ur] q[uod] ala humana n[on] est educta de po-
tentia materie: sicut anime bestiarum ani-
um et piscium et aliarum creaturarum ve-
getabilium. sed est supra o[mn]em materiam de
nouo creata a deo. Potest etiam intelligi
predicta auctoritas. Eccl[esiastes] vel sicut expo-
nit Greg[orius] in 4. dialogo: q[uod] ibi loquit[ur] Sa-
lo non contonando et disputando: n[on] aut[em]
distinguido. Unde Eccl[esiastes]. Dicitur contio-
nator: et patet hoc q[uod] in fine illius libri dis-
tinguens sic ait. Finem loquendi omnes pa-
rter audiamus: de[um] t[ame]n et mandata eius
obserua et hoc est omnis homo. Hoc. l. pro-
pter hoc et subdit cuncta que sunt addu-
cet deus in iudicium pro omni errato siue
bonum siue malum. Eccl[esiastes] ultimo. Patet
ergo: q[uod] anima humana q[ui]ntum ad vitam
nature est immortalis: sed altera v[er]sa ani-
me est gracie que est propter v[er]ionem
ipsam gracie diuine ad animam que dat
esse et viuere spiritualiter. Et q[ui]ntum ad hoc
anima dicitur in hoc mundo mortalis. Ra-

odo

De peccato mortali. s. qd est peccatum mortale

tio. quia sicut anima est vita corporis: ita
 xps sine deus est vita aie: Jo. 4. Ego sum
 via veritas ⁊ vita ⁊ Jo. 1. Quod factum
 est in ipso vita erat. Per peccatum autem
 mortale separatur deus ab aia per priva-
 tionem gratie. que non compatitur cū pec-
 cato mortali in eodem subiecto: eo qd gra-
 tiam diligitur aia a deo. per peccatum ve-
 ro mortale oditur. ps. Quidisti omnes qui
 operantur iniquitatem ⁊c. ergo ⁊c. Pater
 ergo per quod offenditur deus sepat aia
 a deo: et quia separatione cōtingit mors ip-
 anime: ⁊ hoc est peccatum mortale. Pater
 ergo quid est mortale peccatum: ⁊ quare di-
 citur mortale: ⁊ lacus hoc scripsit in supra
 articulo primo ubi posui quatuorplex di-
 stinctionem peccati mortalis: sed vt clarus
 ⁊ latus hanc materiam intelligat: notan-
 dum: qd peccatum mortale infert quatuor
 mores hominis: vt ponit Jeron. in. 2. pro
 logo super Mattheum dicens. Genus hu-
 manum quadrifarium mortem parentum
 quattuor: euangeliorum erat predicatione
 vniificandum.

¶ Prima mors est spiritualis: & hanc de-
bemus fugere.

Secunda mors est corporalis: et hanc debemus providere.

Tertia mors est gehennalis: et hanc debemus timere.

Quarta mors est eternalis: et hanc debemus abhorere.

¶ Prima ergo est mors spūalis. Nam p
peccatum mortale perdidit gratia. p qñ a
homo viuebat spūaliter. qua perditā dicitur
mors mortuus spūaliter: ⁊ hō homo letet
comedat ⁊ bibat ⁊ oznetur eternus: aia tñ
interius facit moria: corrupta ⁊ fetida. fi
cut corpus mortuum in sepulcro. Ideo di
xit xps peccatoribus. Ne vobis qñ simi
les estis sepulchris dealbatis que a foris
aparent hoibz speciosa: inter vero sunt
plena ossibus mortuorum ⁊ omni spurcicia
Mat. 23. De hac ergo morte do vobis a /
toritates: Et sūm tūdines. Quicūqz gdm
habentur in veteri testamento ⁊ in nouo.
In veteri gdm: sufficit pro nunc ⁊ nā q
babetur Eze. 18. Quia que peccauerit ip
sa morietur. Nota peccauerit. i. mortaliter.

ga peccatum veniale non dat mortē hanc
aīe: nisi dispositū ē vt infra dicitur: In ma-
teria peccati venialis. Item in nouo testa-
mento peccatū suple mortale cum psumat
mori: generat mortē Jaco. i. Non lo-
quitur de morte corpis: qā non statim mo-
ritur peccator morte corporali: sed loquitur de
morte aīe: et dicit eū psumatū fuerit. s. per
consensum. Peccatum. n. h̄j principlyz in
cogitatione: medium in delectatione: finem
vero seu consumationē in consensu. Primū
est piam. i. sola cogitatio: est veniale. Mediū
est veniale. Consumatio autē cō sensus: est
mortale. Si ille actus v̄ genere suo est mor-
tale: etsiam si nō pcedat ā opus exterius
et generat mortem aīe de lure diuino. Ij de
lure positio in foro contentioso: talis con-
sensūs non sit punibilis. si nō procedat ad
actum exteriorem qd cogitationis penam
nemo patiarur. vt dicit textus lege. Cogita-
tionis. ff. de penis et de peni. vi. l. cogitatio:
nis. et occultor siue secretor cognitor: et de
iudic. est vt dicit text. 32. bi. Erubescant
Et extra de simo. c. tna. z. c. sicut. Nota hic
contra aliquos qui male sciunt cōstiteri: qā
nanqā cōstituerit de cogitationibus ma-
lis: qā ex quo homo non proedit ad actū
exteriorem credere non peccasse: contra qd
dicitur Mat. 5. Qui viderit mulierē ad cō-
cupiscendum eam tam mechatus est eam
in corde suo. Similitudo autē per quā ostē-
ditur qd per peccatum morale homo dicit
mortuus quantum ad aīam: sine a morte
corpali. Nam pp duo signa ostendit hoīes
esse mortuos corporaliter. T̄ Primū est imo-
bilitas. T̄ Secundū est insensibiltas: sic i pec-
catore: qz p peccū mortale efficitur hō imo-
bilis sicut lapsus Ezo. 15. Stant immobiles sicut
lapides sicut. n. lapidis nūq̃ mouet neq; mīnus
turi neq; auget: sic pctō: et cū a deo cum
gladio pcti moralis: in tm̃ sic durus i cor-
de et aīo qd neq; a terrenoz effectū elenōē
neq; in sua malitia minuitur. nec augetur
in bono sed in malo. sicut ps. Supbia eoz
qd te oderunt asce dit semp: Ideo sicut lapsus
v̄ quasi ledens pedem: sic pctō: est aptus
alios ledere pp scandalum et malum erem-
plum: ā qbns orabat Dauid liberari: si.
Custodime a laqueo quē statuerunt mihi

et a seta opa ini. et. Secundum signum est in-
sensibilitas: quia omnes sensus in eo perduntur.
Caret enim spirituali visu propter ignorantiam quod
omnis peccator ignorans est. Unde Sap. 2.
Exceperant illos malitia illorum. Item caret
auditu propter inobedientiam et efficitur ita
durus quod non vult audire vocem dei continue
vociferantis: per scripturas per predicationes
per exempla mortuorum. Jam de perditione dicit
Job. Cor eius indurabitur sicut lapis et.
Job. 41. Nonne durus esset lapis qui non
posset frangi nec per malleum nec per plectrum
nec vel scarpe vel moliri per ignem. et.
Sic cor peccatoris impetens: non frangitur per
malleum verbum dei que dicitur malleum et est
ignis. Ier. 23. Aliquid verba mea sunt qua
si lignis ardens: dicit dominus: et quasi malleus
conterens petram. Item non frangitur per plectrum
et scarpe vel exemplo aliorum quos con-
tinue videtis migrare de hoc seculo franda-
tos a desiderijs suis: quia desideria peccatorum
peribit. et tamen estis semper in eodem statu
omni die venitis ad predicationes. et ad
missas et non movemini: modo neque visu-
rarius ab usura nec superbus ab honori-
bus et efficitur nec luxuriosus a voluptati-
bus immo quod peius est multi vadunt ad
ecclesias ut videant mulieres et. Nota de
mercato quod sit in maiori ecclesia et. Ecce
quomodo peccator perdit auditum. Econ-
tra de homine bono dicitur. In auditu au-
ris obediuit mihi. Item caret olfactu
propter invidiam que non permittit boni
odorem habere nec complacentiam in bo-
nis proximi: vel per odorem intelligo famam
quia peccatum facit perdere. Item caret
gustum per avaritiam que non gustat bona
spiritualia quia non vacat nec videt quia
suaavis est deus. I. Cor. 2. Animalis homo non
percipit ea que dei sunt. sicut et porcus ma-
gis delitatur de luto quam de aqua munda Et
leo magis delectatur de carnalibus quam de flori-
bus. quo contra. dicitur Isa. 6. ubi. Et qui
discit malum bonum: et bonum malum.
ponentes tenebras lucem et lucem tene-
bras ponentes amarum in dulcem et dulce
in amarum. Item caret tactum per inerti-
tiam quia non extendit manus ad bona ope-
ra. Unde de talibus posset dici illud Ecce

los habent et non videbant: Nares habent
et non audiunt. Nares habent et non odo-
rabunt. Manus habent et non palpabunt
Noces habent et non ambulabunt et.
ps. Item Isa. 6. et Mat. 13. Audiri audie-
tis et non intelligetis et. et audientes videbitis
et non videbitis. Incrassatum est enim
cor populi huius et auribus graviter au-
dierant et oculos suos clauferant ne quan-
do videant oculos et auribus audiant: et
corde intelligant et convertantur et sanentur.
Et. 5. et. Precipit diabolo dicens et
ceca cor populi huius. scilicet propter demeritum
peccati. et aures eius aggrava et oculos
eius claudis. ne forte videat oculis suis et
auribus suis audiat. et corde suo intelligat
et convertatur et sanentur eos. et Ier. 5. Audi
popule stulte qui non habes cor qui habe-
ris oculos et non videris. et aures non au-
ditis. Et Isa. 43. Educ foras populum ce-
cum. et oculos habentem surdum et aures
ei sunt. Istam ergo mortem debemus su-
gere quia potius omnia mala debemus
pati quam peccare. Nota exemplum de su-
fama que dicitur. Si enim hoc egero mors
inest: si autem non egero non effugiam
manus vestras. sed melius fuit incidere
absque opere in manus vestras quam pec-
care in conspectu domini Dan. 13. Sed heu
hodie pauci sunt qui effugiant istam mor-
tem: sed mortem corporalem multi et. cum
tamen hec fugi et evitari possit: illa vero
non. Ideo dicitur Eccl. 2. Quasi a facie
colubini fuge peccatum. et infra. Dentis leo-
nis dentes eius interficiet aias hominum.
Secunda mors est corporalis Ier. 9.
Statutus est hominibus semel mori. et hec
mors procedit ex prima: quia nisi fuisset
mors anime ex peccato non fuisset mors
corporis. non quidem ex natura. sed ex gra-
tia. ut supra dictum est. Unde supra arti. 2.
sermone in parte. 5. Postquam enim homines
ubi fuissent in paradiso terrestri dicitur
deus michaeli ut collocaret in paradiso
celesti et sine dolore et morte fuissent in pa-
radiso celesti collocati. sed ex morte aie pro-
cessit mors corporis. ut per Beatus. 2. Et si deus
dedit preceptum ipsi aie dicens. in quacumque
die comederis morte morieris. Deus dedit

ooo ij

De pctō mortali. s. qd est peccatū mortale

hoc preceptum ade: vt cognosceret sup se
dñm ⁊ superiorem. alioquin foritan gra/
nias corruisset per superbiam. Nota morte
mortalis. s. ale ⁊ etiā corporis. Diceret ali/
quis quōd est vix hoc cum adam postquā
peccauit vixerit nōgentis annis ⁊ 30. Sic
habet Gen. 5. R. Hoc dicit ppter neces/
sitatem moriendi: ⁊ pñuū cursū ad mor/
tem. Est enim differētia inter mori ⁊ mor/
tū esse. nam nos oēs nō sumus mortui:
⁊ tñ pñue moriunt dum vsuimus. qz me/
dia vita in morte sumus. 2. R. 14. Omnes
moriuntur ⁊ quasi aque in terra dilabimur
que nō reuertunt. Sic lapis dum cadit de
alto dī lapis cadit: sed qñ iam est in terra
dī cecidit. Ideo qñ aliqz interrogat quid
facit pōt respondere maloz: sicut qñ sur du/
ctur ad furcas pōt dicere vado ad mortē.
sic ⁊ nos ducimur ad mortē cum quadriga
solis: qz habet quattuor rotas. s. quattuor
tpa annis. s. ver estatē: autūm: ⁊ hyemem:
⁊ sic sit executio ⁊ snia iam est lata ⁊ for/
matus pcessus: de quo pcessu. Notarius
dei dī. scribit: dices ps. 138. Imperfectum
meū viderunt oculi tui. ⁊ in lib. tpo o. scrī.
dī. for. 12. Sentētiā autē scripsit aliū nota/
rius dei. s. Eze. 18. Alia que peccauerit ip/
sa morietur Eze. 18. Ideo debemus totis
viribus diuinā misericordiā accubus flecte/
re: vt mutet sniam in nobis 12. Et sic no/
ta. qz mors dī naturalis ⁊ penalis diuer/
sis respectibus. Nam si pñderetur respectu
cause efficientis pñcipalis que est de⁹. Ho/
mo est immortalis. ⁊ sic etiā ex pte cause for/
malis. qz est aīa immortalis: ⁊ sic nō est mors
naturalis: sed est pena illata ppter culpā:
si autē pñderetur homo ex pte cause mate/
rialis ē naturalis mors: vt dicit 5. art. 2. ser/
mone. 4. pte. 2. 3. ⁊ 4. Et idem si pñderatur
homo ex pte cause finalis que est visio dei:
pōt dici mors naturalis Ezo. 32. Non me
videbit hō ⁊ vna: vt dixi sermone vbi ē
pte. 5. Et tangit Tho. 1. 2. q. 85. art. vlt. S3
vide h. latius inferius in hoc sermone im/
medlate in qōne. que incipit. Quero vtrū
mors 12. Paret ergo quōd ex pctō mors p/
cessit: mors nō solum aīe sed etiā corporis.
Ideo Ro. 5. Per vnum hoīem peccatū in/
trauit in mundum ⁊ ppter pctū mors: ⁊
qz illa mors incerta est: quadruplici incert

tudine. s. qñ. vbi. quōd. ⁊ in quo statu. Decla/
ra: ly certissima sit. Et ideo deberemus pul/
dere: qz sugere eam nō possumus. Iaco dī
est ecclesia. Enēdemus in mellas que igno/
ranter peccauimus: ne subito pccupati
die mortis queramus spaciū pñie ⁊ inue/
nire nō possumus. Ideo in die dñe p/
tur cinis: ⁊ dī Memento homo qz cinis es
⁊ in cinerem reuerteris. Nota pñice pñra
multos qui fugiant mortem corporis: sed
nō ale 12. Prouideamus ergo pñtēdo de
peccatis p tēpore ⁊ nolimus expectare ad
mortem: qz nemo scit vtrū homo moriatur
cum lingua vel sine lingua 12. Eccli. 17. dī.
Ne demoreris in errore imploz ante mor/
tem cōfiteri. a mutuo enim quasi nihil pa/
rit confessio. pñtēberis viuens. Alius ⁊
sanus pñtēberis ⁊ laudabilis dñm ⁊ gloria/
beris in miserationibus eius. Item dñs
dicit Luc. 12. Ideo gēnere parati: qz qua/
hora nō paratis filius hoīs veniet. Nota.
hic de testamētis fidei aīa vltis 12. Nota
pñra illos qz debent restituere mala ablata
⁊ dñs ego dimittam in tēdō. Primo enim
nō sciunt si moriantur cum lingua. Nota de
dño Nicolao spālī 12. Scio dico qz etiā
si faciant testamētum in morte. tūc nō pñt
benefacere: tum ppter molestiam infirmita/
tis: tum ppter horrorem mortis: qz mens
testatoris mortis cogitāde turbatur: tum
qz videt pñtēberis pñanguineoz de testa/
menti factione. Tercio dico qz hoc nō suffi/
cit: qz tenetur statim restituere si fōt: ideo
debet vniūsqz vestrū se preparare. Primo
p pñfessionem. Secūdo p testamētī factione:
ieiunando: opera misericordiē exercendo: ⁊
alia bona opera faciendo.

Tercia mors dī gehēnalis vel inferna/
lis. Et hoc in alio mūdo. Postqz. n. anima
transit de corpore cum peccato mortali sta/
tim detruditur ad infernū: vt pbat. 21.
Job. Tenent tympanum ⁊ cytharā ⁊ gau/
dent ad sonitum organi docunt in bonis
vles suos ⁊ in puncto ad infernū descen/
dunt. Nota tympanū significat peccatum
luxurie. Cythara peccatum auaritiē. Orga/
num peccatū superbie 12. Declara vt ha/
betur p magistrum Thēdētū dñica scba
post festum trinitatis. sermone. 5. parte. 3.
Item Luc. 6. Mortuus ē diues ⁊ si pñt

est in inferno. Probatum est ratione. quia sicut bonis premium sic et malis pena debetur sed de bonis. Patet quod statim ad paradysum evolvant si sint perfecte boni: ut patet Luc. 23. Cum dominus pendens in cruce dixit latroni. Hodie mecum eris in paradiso: ergo etc. Ad idem facit quod dicit apostolus. 2. Cor. 5. Scimus quod si ceteris deo. habemus. habemus. deus. deus. Per hoc ergo et claudatur error: quorundam gentium: qui dicunt animas ante corporum resurrectionem: neque ad celum ascendere: neque ad infernum descendere. De quo per Thome. in. 4. contra gentes. c. 91. De hac igitur morte gehennali: loquitur David dicens. Mors perit perit anima perit. Mala est mors que privatur hominem vitam corporalem: perit quia privatur vita spirituali gratia non desinit ab anima auferendo: sed perit anima est hec gehennalis: quia privatur vita eterna mors eternalis: que differt a. 3. morte. h. supra positam.

Quarta est hoc. quia illa mors est solum in anima: sed hanc post mortem indicat in anima et in corpore. De hac morte dicit Joannes Timotheus et incredulus: et execrator: et homicidius: et fornicatoribus: et nequamis: et idolis: et oibus mendacibus per illos est in stagno ignis ardentis: quod est mors. 2. Apoc. 21. Nota h. 8. genera perit perit. Dicit ut habetur in sermone predicto allegato supra proxima parte. 4. Et nota dum dicit: quod est mors secunda. Diceret aliquis quod tu dicis quod secunda mors est. 4. Nota quod dicit quatuor mortes incurrere homo propter peccatum. quarum due prime sunt in hoc mundo: alie vero due secunda et quarta sunt in alio mundo. scilicet mors gehennalis et mors eternalis. que est secunda alterius mundi et est. 4. computando mortes huius mundi: et alterius. vel dicitur quod est secunda mors quantum ad corpus. de hac vita debemus semper orare dominum dicentes libera me domine de morte eterna etc. quod nobis ipse concedat ipse dominus. Amen.

Quero utrum mors corporalis sit naturalis.

Quero circa predictam materiam utrum mors corporalis sit naturalis homini et videtur primo quod non quia natura est instituta a deo Jo. 1. Omnia per ipsum facta sunt: sed mors non est a deo: nam dicitur Sap. 1. Deus mortem non fecit. ideo etc.

Preterea illud quod est secundum naturam: non est pena homini: quia naturalis sunt convenientia homini et cuiuslibet: sed postea disconveniens est: sed mors fuit pena originalis. Secus. Quocumque die comederis mortem morieris Ro. 6. Propter unum hominem peccatum intravit in mundum et pro peccatum mors: ergo etc. Sed contra: quicquid est compositum ex materia quatuor elementorum est corruptibile per naturam: sed homo est hominis ergo etc. preterea quicquid ponitur in diffinitione rei est de natura rei: sed mortalis ponitur in diffinitione hominis. ergo etc. Preterea si mors hominis non esset naturalis: ergo naturaliter esset homo immortalis. Ergo post peccatum esse etiam immortalis. non enim fuisset subiecta per peccatum homini immortalitas: sicut non immortalitas angelus: quia angelus non perdidit naturalia per peccatum. ut dicit Damascenus ergo nec homo. Dicitur ergo. quod mors aliquibus respectibus et rationibus est homini naturalis: aliquibus vero non pro cuius intelligentia est notandum. quod in homine est consideranda quadruplex causa.

Prima est causa principalis et effectiva.

Secunda est causa formalis et perfectiva.

Tertia est causa materialis subiectiva.

Quarta est causa finalis completiva.

Quantum ergo est ad primam causam: mors non est homini naturalis et sic credo debere intelligi secundum Augustinum. de civitate dei. lib. 11. in fine. ubi sic dicit. unde constat inter christianos veraciter catholicos tenentes fidem esse ipsam nobis corporis mortem non lege nature qua nullam mortem homini deus fecit: sed merito iustitiam esse peccati: quoniam peccatum vindicans deus dicit homini. in quo tunc omnes eramus. Terra es et in terram sis.

Pro cuius intellectum notandum: quod deus est principalis causa effectiva hominis sicut et aliarum creaturarum. Sciendum autem quod agens intendit eligere materiam proportionatam forme. Si autem aliqua materia non proportionatur homini: non pertingit et intentione agentis sed ex actione materie sicut faber ad faciendum cultellum eligit materiam duram et ducit eam quo succiliari possit ut sic sit apta incisioni: et secundum hanc incisionem materia ferris est proportionata forme cultelli. Sed hoc quod ferrum sit fragile et rubiginem habens: consequitur

Deo 13

De pctō mortali. s. qd est peccatū mortale

et naturā conditōne ferrī. nec hoc eligit
artifex in ferro: sed magis repudiaret si pos-
set. Similiter natura eligit corpus hūmā-
nū: ut sit materia cōueniens forme hūmāne: que
est aīa q̄tū ad hoc q̄ est tempore cōple-
tione: ut possit esse cōueniens organum
tactus et aliarū virtutū sensitiuarū: et motū
narum: sed q̄ sit corruptibile hoc est et con-
ditiōne materie: nec est electa a natura qn
potius natura eligeret materiā incorrupti-
bilem si posset. Deus ergo cui subiacet oīs
natura in ipsa suplectione hoīs suppleuit
defectum nature et dono iustitie originalis
dedit corpī incorruptionē quandā. Et sūm
hoc dicit q̄ deus mortem non fecit. Sap. i.
Et q̄ mors est pena pcti. ut dicitur Ro. 5.
et hoc vult Thō. i. 2. q. 76. ar. 5. C Deū
ergo nō fecit mortem q̄tū per se intentā
duplīc rōne. Prīma philosophica et natu-
rali: q̄a ut dicit intentio agentis est eligere
materiā p̄portionatā formae: aīa aut hūma-
na q̄ est forma hoīs est incorruptibilis: q̄ sit
incorruptibilis est et conditiōne materie.
ut dicit et sic intelligitur illud. Deus mortem
nō fecit. Sap. i. s. per se intentam ut exponit
Thō. pte. i. q. 49. ar. 2. Scripsi supra: aut
potuisset deus eligere materiā incorrupti-
bilem hoī: tñ noluit: q̄a non erat cōuenien-
tior materia ad talem formam. Item ut or-
do vniuersi cōseruaretur q̄ ordo regit q̄
q̄dam sint que possint deficere. Quia cor-
ruptio vniuersi est generatio alterius. Et sūm
hoc ut cōseruaretur bonū vniuersi deus
et cōsequenti et quasi per accessū causat cor-
ruptiones re: iuxta illud. i. R. Et oīs mor-
tificat et viuificat et Deus. 2. 2. c. Decidā et
ego viuere faciem: Et h̄ vult Thō. pte. i.
q. 49. ar. 2. C Item est. 3. rō quare deus cō-
posuit hoīem ex materia corruptibilī: ut in-
stīda dei cōseruetur: per quā homo q̄a pec-
cabilis erat et peccaturus puniri potuisset
cuius p. ti. p̄scius erat deus. Hoc decla-
ra ut scripsi supra or. 2. smone. 4. parte i.
C Item est. 4. rō ut posset homo p̄mīari
per defructiōne ut haberetur infra in. 4. p.
C Secūda rō q̄ deus nō fecit mortē p̄ se intē-
tam est theologicālis. q̄a deus dedit donū
iustitie originalis per qd p̄seruari poterat
homo a corruptione. Ideo Thō. in pte. i. q.
97. ar. i. dicit q̄ ex parte cause efficientis q̄

est deus: in statu innocentie erat homo in-
corruptibilis et immortalis. et sic est. 3. rō q̄
mors cum sit pura p̄seruatio est nihil. ergo
nō est a deo p̄ncipaliter intendēte sed per
missine. Et sic habes p̄mum. Item scūs
Thō. in. 4. contra gen. c. 52.

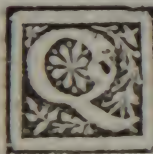
C Quātū aut ad secūdam eā formalem
etiā erat homo immortalis. et hoc siue loqui-
mur de forma essentiali siue accidētali. De
forma q̄dem essentiali que est aīa rōnalis.
Pateet p̄mō q̄dem q̄a aīa est incorrupti-
bilis sūm naturam. Unde et q̄tū in se est
appetit materiam incorruptibilem. P̄te-
rea si forma corpīs celestis p̄pter suam no-
bilitatem et perfectionem ita faciat appeti-
tam materie. ut nō appetat aliam formā
p̄pter qd dicimus materiā corpālem ce-
lestem esse incorruptibilem: multo magis
aīa rōnalis que est nobilior forma: q̄ for-
ma corpīs celestis. Debet hoc facere non
ergo ex defectu ipsius aīe est q̄ corpus sit
corruptibile. sed potius q̄ est in ipsa esset
incorruptibilis. et confirmatur rō. q̄a in ora-
nīe natura particularis que habetur a for-
ma eius est p̄pria virtus actiua et cōser-
uatiua ipsius. et sūm hoc oīs corruptio et de-
fectus est contra naturā particularem ca-
tus: sed q̄ re: ut dicit i. 2. de celo et not. Thō.
i. 2. q. 85. ar. vlt. Unde dicit ibi Thō. q̄ ex
parte sue forme naturalis est hoī incorru-
ptio: q̄ alijs rebus incorruptilibus: eo q̄
nulla forma rei corruptibilis pōt assequi
p̄petuitatē sui p̄ter aīam rōnalem: eo q̄
ipsa nō est oīs subiecta materie corpālī: si-
cut alie forme: quāmo h̄ p̄p̄iam opationē
immaterialē. C De forma vero accidentalī
loquēdo etiā non est mors hoī naturalis: q̄
p̄ et in statu innocentie et in statu glorie
Nam in statu innocentie est immortalitas.
data hoī ex dono ḡe iustitie originalis. In
erat. n. aīe rōis q̄dā sup̄naturaliter dūnit
data: p̄ quā poterat corp⁹ ab oī corruptio-
ne cōseruari quā dū ipsa subiecta deo man-
sisset: q̄ rōnabiliter factū est: ut ipsa forma
accidētalis esset cōditiōnis forme cōtīnuali.
Quia. n. aīa rōnalis excedit p̄portionem
corpālīs materie cōueniens fuit. ut in p̄m
cōp̄io ei virtus daret p̄ quā corpus p̄seruare
posset sup̄ naturā materie corpālīs: Nam
at vūm p̄didit ipse hō p̄ pctū. et q̄nō gr̄as

recuperaret ad remissionem culpe et meritis glorie: non est ad amissionem immortalitatis effectus. Hec enim reservabitur ipso per quem nature delectus et melius reparatur. dicitur: ut dicitur. *Thom.* pre. l. q. 97. ar. 1. ad 2. in statu et glorie inherere bitale dispositio quidam per quam formaliter a corruptione prohibetur. quia ut dicit Augustinus in epistola ad discipulos. Tamen potest natura deus fecit anima ut eius beatitudine rediret in corpore plenitudo sanitatis. scilicet. viget incorruptionis: et finis huius homo incorruptibilis et pre corpore ut notat. *Thom.* pre. l. q. 97. ar. 1. ubi supra.

Quantum ad tertium. scilicet. materiam moris est huius naturalis tripliciter ratione. Primo per proportionem materiam. Secundo per distantiam localem. Tercio per deficientiam virtutalem. De quibus dicitur ut scriptum supra arti. 2. si mone 4. ubi agitur de morte: que est pena peccati originalis parte. 2. 3. et 4.

Quantum ad 4. causam finalem etiam videtur mors esse naturalis. *Philosophus.* n. propter quem creatus est homo est ut fruatur deo: frui autem deo non potest homo: nisi post mortem ergo etc. Declara latius hanc rationem sicut scriptum supra arti. 2. sermone. 4. parte. 5.

De peccato in spiritum sanctum.
Sermo. 12.

Quasi a facie

colabris etc. Sequitur predicare hoc mane de sceleris consideratione peccati mortalis: ubi videbitur de peccato in spiritum sanctum. Materiam

est utilis et denota. Salutaris virgo maris. Pro introductione et complemento finis est notandum. quod inter ceteras dissolutiones datas a theologis de peccato mortali quas longum esset enumerare longius de eis predicare: una distinctio datur que est talis: quod peccatum mortale committitur: aut contra deum: aut contra seipsum: aut contra proximum. De hac autem distinctione trinembri retinenda duo ultima membra et predicabo de primo membris: et de peccato commisso in deum sub quo cadit peccatum in spiritum sanctum de quo hoc mane predicare intendimus deus concedente. Pro declaratione ergo huius materie. Tercia posita sunt per se palatiter videnda.

Primo quidem de ipsius quid sit.

Secundo de specie eius diversitate.

Tercio de eius irreversibilitate.

Quantum ad primum. nota quod peccatum in spiritum sanctum dicitur quia committitur contra spiritum sanctum in per contra. Quia autem spiritus sanctus ut notat. *Thom.* pre. l. q. 36. ar. 1. ad primum. Dupliciter potest accipi: idcirco dupliciter potest dici peccatum in spiritum sanctum. Uno quidem modo potest accipi in virtute duarum dissolutionum et huiusmodi quibus. primo na trinitatis potest dici spiritus sanctus. Nam et per spiritum sanctum est scilicet. Et filius spiritus est et est scilicet. *Jo.* 4. Deus spiritus est ergo etc. Per huiusmodi quod ubi spiritus immaterialitas dicitur substantie designat. Spiritus enim incorporeus et insensibilis est et per huiusmodi de materia. Unde omnibus substantiis immaterialibus et insensibilibus huiusmodi nomen attribuitur. Per hoc quod ubi scilicet: significat puritatem dicitur bonitatis. Alio modo potest accipi spiritus sanctus. scilicet. ut unus dissolutionis: et huiusmodi ex usu ecclesie huiusmodi nomen spiritus sanctus est accommodatum ad significandum unam triam personarum trinitatis que procedit per modum amoris a patre et filio. Secundum hanc ergo duplicem dissolutionem potest dupliciter accipi peccatum in spiritum sanctum. Nam si accipimus primo peccatum in spiritum sanctum. scilicet. ubi queritur blasphemiam dictam huiusmodi dicitur peccatum aut filius aut spiritus sanctus. aut contra opera eius. Et dicitur quod huiusmodi peccatum in spiritum sanctum. scilicet. peccatum seu blasphemiam in filium hominis de quo scribitur *Mat.* 12. Ubi dicitur dicitur. quod ubi dicitur huiusmodi filius hominis reuertitur etc. quod autem dicitur huiusmodi spiritum sanctum. non remittet ei neque in hoc seculo neque in futuro. Item. n. in filius hominis intelligitur blasphemiam in christum secundum hominiam naturam. et utroque modo peccabant iudei in christum sicut et peccaverunt olim in deum: ut habetur in scriptura in 3. parte secundum dicitur. Nam ut dicitur *Thom.* 2. 2. q. 14. ar. 1. Spiritus operabatur quidam huiusmodi. coniecedo: blasphemiam: et illa huiusmodi faciendo: et dicitur dicitur. scilicet. demonis coniecedo. mortuos suscitando etc. huiusmodi quod agebat per virtutem proprie divinitatis: et per operationem spiritus sancti: quo secundum huiusmodi naturam erat repletus. Iudei autem primo quod dicitur dicitur blasphemiam per filium hominis: et dicitur dicitur eum voracem et potatorem vini et publicanorum amatorum. ut habetur *Mat.* 23. Postmodum autem blasphemaverunt in spiritum sanctum. dicitur quod ipse operabatur virtutem proprie divinitatis et per operationem spiritus sancti. attribuerunt principium demoniorum. Dicitur enim. Dicitur non eicit demonem nisi in beelzebub principe demoniorum *Mat.* 12. *Mat.* 3. et *Luc.* 11. Hodie et iudei non

deo lig

De peccato in spiritum sanctum

cessant blasphemare christum verbo et opere: et si occulte faciunt non imputatur rectoribus claritatem: sed quando publice secus. Nota. hic contra christianos qui permittunt iudeos cinere servos quos faciunt circuncidat et fieri iudeos: et paulatim incipiunt cinere gentes: sub quibus emant rursus: et sic erunt omnes christiani cum sint servi nostri in. c. Et si iudeos: de iudeis. Quinimo servus emptus ab eis si vult effici christianus eripitur in libertatem: ut in. c. i. et ult. de iudeis etc. Dicitur ut expedit per hunc defectum. Et sic iudei propter predicta videntur in spiritum sanctum blasphemare. Et sic per quod intelligat hoc modo peccatum in spiritum sanctum. Et hoc modo intelligere runt antiqui. doc. s. Athanasius. Hilarius Ambrosius Hieronymus et Crisostomus: ut refert Theodosius 22. q. ubi supra. Et secundo autem modo potest accipi spiritus sanctus: ut dicitur supra in vi. vni. de electionis: ira ut significet unam personam trinitatis precedentem a patre et filio. Et sic hunc dicitur petrus in spiritu sancto putat differre a peccato commisso contra personam patris vel filii. Dicitur autem peccare in patrem vel filium: vel spiritum sanctum. quasi peccatur per aliquid appropriatum patri vel filio vel spiritui sancto. Est autem notandum. quod patri attribuitur potentia: filio sapientia: spiritui sancto bonitas. Ideo peccatum quod committitur ex infirmitate. id est impulsu passionis contra patrem. Peccatum vero quod fit ex ignorantia est contra filium. Peccatum autem ex certa malitia que opponit bonitati est peccatum in spiritum sanctum: quod non intelligitur quasi ex habitu vitii acquisito peccatur: sed quasi voluntas tendit in aliquod malum per remotionem vel contemptum assensus prohibitoris peccati: ut declarat Theodosius 22. q. 14. ar. ubi supra. 2. i. 2. q. 78. ar. 3. et scriptum. 5. ar. i. sermone. 5. pre. 5. Hunc exemplum in petro: paulo et iuda. Petrus negavit ter christum in nocte passionis propter infirmitatem. id est propter impulsu passionis timoris: quod timens mortem negavit eum magis diligens corpus suum quam christum. Non enim peccabat ex ignorantia quam confessus fuerat corde et opere. d. Tu es christus filius dei vivi. Mat. 16. Et sic ex fragilitate peccavit et sic dicitur peccasse contra patrem: cui appropriatur potentia. Sic etiam iudas peccavit ex fragilitate cum bethsabae. 2. p. xl.

Et ideo christus misertus est sibi. Nam factus dicitur Luc. 22. Conversus dominus respexit petrum et recordatus est petrus verbis domini: sicut dixerat: quod prius quam gallus caneret ter me negabis: et egressus foras flebat amare. Paulus autem peccavit ex ignorantia: quia credebat bene facere persequendo ecclesiam dei et sic dicebatur peccare contra filium: cui appropriatur sapientia. Et ideo necessaria fuit sibi medela sceleris: quam contulit sibi ipse cum iret damascum etc. Sicut legitur Act. 9. ubi dicitur quod circumfuit illam lucem de celo quod non solum fuit verum de luce visibilis: sed etiam de luce sapientie inaccessibilis: que illuminavit intellectum eius de sapientia et fide vera. Ideo dicit ipse de se. Primus fui blasphemus et persecutor et contumeliosus: sed misericordiam consequutus sum: quia ignorans feci in incredulitate. i. Theodosius 1. c. Sic etiam Traianus imperator ex ignorantia peccavit persequeus christianos: et ideo misericordiam consequutus est orante pro eo Gregorius. Quamvis illud fuerit specialissimum consequit veniam. Sic etiam peccavit adam in filium. Quamvis enim adam non fuerit seductus in hoc in quo mulier: sicut dicit apostolus. i. Theodosius 2. c. in hoc seductus est. quod credidit veniale quod mortale erat: ut dicit Augustinus et post Theodosius 2. sen. di. 43. ar. 6. Argum. 6. Iudas autem peccavit ex malitia: non enim ex infirmitate nec ex ignorantia: quod iam noverat quod ad invocationem nominis iesu christi ipse faciebat miracula sicut ceteri apostoli sicut legitur Mat. 10. Ideo peccavit in spiritum sanctum: cui appropriatur bonitas. Et quod hoc peccatum est gravissimum: ideo nunquam meruit remissio: ne quis multis modis: ipse voluerit ipsum convertere. s. amor: quasi lauit sibi pedes: timore quando dicit: ve homini illi etc. Bonum erat ei si natus non fuisset homo ille Mat. 14. Delore cum predictis traditionem: dicit. Unus vestrum me traditurus est et ceteri statim val. ce. di. Nunquid ego sum rabi etc. Pudore cum dicit Iude. Tu dixisti etc. sed non fuit possibile: quia peccatum quod ex malitia commiserat erat a deo gravissimum: quod cor suum fecerat lapideum: et sic etiam peccatus diaboli non ex ignorantia: nec ex infirmitate peccavit. Et ideo quia nullo impellente pec

gaat: veniam nō meruit nec crederetur in eternum. Et hīs ergo. p. quid est peccatum in spūm sanctum illud. s. q. ex certa malitia cōmittitur que opponitur bonitati que approbatur spūitui scō. et hoc vult magister in iap. in. 2. di. 43. Tercio vero modo accipit Aug. pētū in spūm sanctum q. dicit esse finalem in pniā. De quo dicitur infra. 3. pte sermonis. 3. puncto. Et sic p. pma ps. v3. qd est pētū in spūitū sanctū. Quarta ad fm. s. de spēp suaz diacritice: est notandum. put. ponit Lho. 22. q. 14. ar. 2. q. accipiendo peccatū in spūm scō. Scō mō supra v3. p peccato q. ex malitia cōmittitur diuif. h. peccatum in sex species: que sunt iste v3.

Prima est desperatio.

Secunda est presumptio.

Tercia est finalis impenitentia.

Quarta est obstinatio.

Quinta est impugnatio veritatis agnite.

Sexta imidentia fraternae gratie.

Et p. sufficiētia istaz spēp est notandum. q. sicut supradictum est pētū in spūm sanctū dī qn voluntas hōis ex malitia cōmittit illa remedia a bonitate spūitū sancti instituta. p. que hō retrahitur a peccato vel ad pniā pnotatur. h. autē remedia sunt sex: quoz duo pntinent ad ipsum dñm remittentem in quo sunt duo per que homo retrahit a peccato et ad pniā pnotatur. Primum est misericordia: de qua datur hominī spēs q. remittantur sibi peccata: et q. pntentur bona. et hanc peccatur p. desperationē: et ideo desperatio est peccatū in spūm sanctum. Exēplum habet de Lharm. 22. De historia: quando occidit Abel fratrem suum. videns enim se de phensum a deo 22. Dicit maior est iniqtas mea quā vt veniam merear. Gen. 4. Gratus peccauit desperando q. fratrem occidēdo sic et iudas desperans laqueo se suspendit. sic et multi interficiant se ex desperatione. sed forte tatum desperatio. potius est circūstantia peccati. q. pētū spāle in spūm. q. voluntas eoz nō dīrecte fertur p. spem diuine vñse per contēptum elus. Scōz q. est in deo retrahens a peccato hominē et pnotans ad penitentiā. est iustitia. de qua insurge hōi timor de pūitione peccati.

et: q. quāto magis dī est tanto magis in feret iusta illud ps. 7. Deus iudex sui. 107. et patiens nunquid ira. per fm. di. nisi edier. sue. gla. suam vi. ar. su. re. et pa. illum 22. Et Valerius in. l. c. de neglecta religio. 2. et o enim gradu ad vīdiciam sui diuina procedit ira tarditatemq. supplicij. grauitate cōpensat. Et p. hoc peccat hō. o. p. presumptionem dum aliquis se presumit gloriam ad pīetē sine meritis: vel veniā sine penitētia. q. quidē est magna blasphemia p. deum: q. facit deum iniustum: et in hoc peccatū psumptionis videt indidisse Origenes qui dicit omnes etiā damnatos saluandos esse. Et ideo post mortem anatemathatus est. di. 24. q. 2. c. si. Siquis autē peccat cum spe venie imēdiate penitentiā quā putat vel intendit agere nō peccat in spūm sanctum. Alia vero due remedia pntinent ad pniā p. quā remittuntur peccata: in qua reguntur duo. Primum est dolor de peccato. Scōm est ppositū abstinendi de futuro. Sic enim dīstīntur penitētia ab Ambro. Penitētia est peccata mala plangere et plangenda iterū nō committere. Cōtra primum ergo. l. p. et dolor de peccato cōmīssō peccatur p. finalem impenitentiā: que accipitur non eo modo quo dicit pmanentiā in peccato vly ad mortem. sic enim nō dicit speciale peccatū: sed quedā pētū circūstantia: et videtur idēz pētū esse cū obstinatione: vt dicit Lho. in 2. sen. di. 43. sup. istam an. si. Et sic accipit pniā ab Aug. s. h. accipit in pniā. s. n. q. ipor. tat ppositū non penitendi fm Lho. Talis ergo impnia vī spāle pētū in spūm sanctum: q. nūq. remittit neq. in hoc seculo neq. i futuro. An Hieron. sup. amco. l. et habet in decret. de pe. di. l. Sup. trib. sceleribus damasci et sup. quartoz nō puerit eum: iusta tropologia hoc possum dicere. Primum peccatū est cogitare q. mala sunt. Scōm cogitationibus acquiescere pueris. Tercū q. mente de creueris ope cōplere. Quartū post pētū nō agere pniā. et suo sibi cōplacere delicto. hec ille. An puerbiū est. Nāq. ē peccare diabolicū pseuerare: sed angelicū emēdare. Cōtra scōz. l. p. ppositū abstinēdi a pētis futuris peccat per obstinationē q. s. hō sumat suū ppositū.

De peccato in spiritum sanctum

In hoc qd peccato inheret. qnimo studet
inuicire diuersos modos patrādi peccata
erubet cum innenerit. q quos dī. letant cū
mafecerint et erubant in rebus pessimis.
Prouer. 26. Et alibi nō enī dormiunt nī
si malefecerint nec capiūt somnū ab eis nī si
supplantauerint comedant panē ipletatis:
et vinum ingratis bibunt Prouer. 4. De
his etiā duobus modis peccādī dī Jere.
8. Nullus est q agat pniām de pctō suo di
cens. Quid feci: ecce psum. Qēs pueri
sunt ad cursum suūz quasi equus ipetu va
dens ad plectum: ecce scdm. Dic pntice si
eū erpedit. Nota hic exēplū de illo arm
gero qui dicit Abbati scē iustine. Quid
feci: ego nūq feci passibus ad derobādū
hostes: nūq hominē occidī. Cui ridit
abbas. Credatis frater mī qd vñ peccatū
mortale tūminat animā. sicut p vnam par
uum formē pātur nauis. h sit alias no
na et foris. Tūta vero duo remedia qū
bus voluntas hōis retrahitur a peccato et
ad pniām puocatur summuntur ex parte
donorū ipsius dei: quoz vnam est cognitio
veritatis fidelis p qnā illum nāq ad cogno
scēdū spūalia. et h hoc opponitur ipugna
tio veritatis agnitiō: dum. s. aliquis veritatē
fidelis agnitiōe impugnat vt liberius peccet.
S3 iura. q veritas et sapiētia et huius pos
sunt dupliciter piderari vel fm ppriā ra
tionem: et sic appropriant filio: et sic impu
gnans veritatē peccat in filium. vel fm qd
habent rōnem boni: et sic appropriat spū
sancto: qū est pīmū donum: in quo omnia
bona donant: et sic aliq impugnans veri
tatem agnitiōe ex certa malitia in spūz san
ctū peccat. fm Thō. in. 2. sen. vi. 43. Et no
ta. hic h doc. legistas qui scēter dñe pūs.
Aliud est auxilium interioris gratie: con
tra qd ponit inuidētia fraterne grē dum
s. nō solum inuidet psonē fratris sed etiaz
inuidet gratie dei crescenti in mundo: ita q
vellet q nullus haberet gratiā dei vt totus
mundus esset socius culpe sue. Q volūtas
diabolica: nō ergo inuidia fratris est pctm
in spūm sanctū: Pura qñ quis inuidet de p
speritate vel exaltatione hōis: sed inuidia
fraterne gratie est pctm in spūm sanctum
s. qñ quis inuidet de exaltatione gratie: si
cut q multi cōuertantur vel aliqd huius.

fm Thō in. 2. sen. vi. 43. Nota h pntice h
aliquos predicatorēz qui emulantur alijs
predicatoribus faciētibz fractū. Cum
tñ debent gaudere: si veram charitatez ha
berēt: sicut letatur homo qñ h3 aliquos co
adutores in erercitio seu labore suo. Sed
iam implet verbum aplī. pbi. i. Quidam
qdē ppter inuidiam et pentionē. qdā aut
ppter bonā voluntatem spūm predicabāt:
qdā ex charitate et. Cōtra hanc aut in
uidētia fraterne gratie siue charitatis.
Nota. Exēplum qd legitur de quodā here
mita. legi nāq de eo q ipse asperimā vi
tam dī fecerat ad quez cum quidā latro
venisset: qui multos spoliauerat facta p
fione cum nullā pniām ab eo vellet recipere:
nec seluntim: nec orationē: nec elemosy
nam et. Tandē heremita ab illo qd po
tuit accepit. Et insunt ei q quotiens in
tra viam crucem aliquā videret fletu genu
orationē diceret aliquā: cūq latro hanc so
lam pniām acceptasset: remors paululuz
a cella heremite videns hostes suos quo
rā p sanguine occiderat: fugere cepit: quo
fugiente erat supra viam erecta illuc occur
rit: et statim fletu genu cepit orationē domi
nicā dicere et crucem adorare. et tūc eua
dere potuisset si cōtinuē cucurrisset: maluit
mori quā pniām et dī inuincam pterire.
Cū ergo ab hostibus fuisset occisus: vidit
dictus heremita angelos cum gaudio por
tantes animā latronis vel potius marty
ris: quo viso cepit diabolica instigatione
valde dolere et indignari q per multos
annos durissimaz pniām fecisset: et tñ latro
ille q nūq pniām fecerat enim in gloriāz
pcessisset: et sic relicta heremo ad seculum
redāt. Diabolus aut accepta iuste a dño
potestate timens ne aliqñ ad pniām redi
ret: posito in vīa obstaculo in qd corruat et
collo pfracto mortuus est: in inferno an
imam eius sepeliuit. Vñ dī. Finit non pu
gna coronat. et sic pater sufficientia istarum
spēz peccati in spiritum sanctum.
Quātm ad tertium. s. de remissibilitate
ipsius pcti in spūm sanctū: est notandū. q
tripliciter pōt accipi pctm in spūm sanctū.
Vno modo fm Aug. pro finali impnia. fm
q est circūstantia quedā peccati. Et sic dī
pprie irremissibile: q nullo modo remittit

peccati mortale in quo homo perseverat
usque ad mortem: quod in hac vita non remittitur
per penitentiam nec etiam in futuro dimittetur. Unde
dicitur Eccl. xi. Si ceciderit lignum ad austrum:
aut ad aquilonem in quocumque loco ceciderit
ibi erit. Item Gregorius habet in decretis 25.
dist. Qualis. Hinc quisque egreditur: talis in
iudicio presentatur.

Secundo modo potest accipi peccatum in spiritu
sancto pro qualibet blasphemia dicta contra
divinitatem patris vel filii vel spiritus sancti vel
opera eius: et hoc dicitur eo modo irremissibile
le quo peccatum sequens. Vel dicitur melius quod
tunc dicitur irremissibile: quod de difficili remittitur:
non tamen est difficile sicut sequens.

Tercio modo potest accipi per peccatum et malitia
commisso: puta dicitur est supra quod et dicitur
dicitur in hoc spiritu supra positas. Et secundum hoc
dicitur irremissibile: non quod nullo modo remittatur.
sed quod quantum est de se hoc meritum: ut non
remittatur. Et hoc dupliciter uno quidem modo:
quantum ad culpam. sicut enim aliquis dicitur
morbus incurabilis secundum naturam morbi per
quem tollitur illud per quod morbus potest curari:
puta cum morbus tollit virtutem naturae: et
inducit fastidium cibi et medicine: hoc etiam
tale morbum deus posset curare. Ita etiam
peccatum in spiritu sancto dicitur irremissibile: secundum na-
turam suam inquam excludit ea per quod fit re-
missio peccatorum. Per hoc tamen non precluditur
via remittendi et sanandi omnipotentis et miseri-
cordie dei: per quam etiam tales quasi miraculo-
se spiritus aliter sanantur. secundum Theodosium 22. q. 14. ar. 3.
Et sic intelligitur quod dicitur dicitur Mat. 12. et
Mat. 3. quod hoc peccatum non dimittitur nec in hoc
seculo neque in futuro. Cum ergo dicitur peccatum in
spiritu sancto esse irremissibile non intelligitur per
hoc quod princeps potentia absolute ad remissionem
non: nec etiam pre dei remissionis: quod potentia ipsius
non est infinita etc. Nec etiam pre eius cui sit
remissio: cui inest natura libera arbitrium
in statu vite eterne: quod est post peccatum in spiritu
sancto manet. Primum ergo per hoc potius aptum
tendo vel facilitas quedam ad remissionem.
secundum Theodosium 1. 2. super iudicium. dist. 43. ar. 4. in ult. articulo.
Et hoc patet in exemplo Petri: pauli: et Iude.
de quo dicitur est supra. parte 1. sermonis. Quan-
tum vero ad penam dicitur irremissibile. id est habere
meritum ut non remittatur: quod qui peccat ex
ignorantia vel infirmitate minore penam

meretur. qui autem ex certa malitia peccat
non habet aliquam excusationem. Unde eius pena
minuat. Similiter etiam qui blasphemat in
filium hominis eius divinitate. non dicitur reuelata
poterat habere aliquam excusationem propter
infirmitatem carnis quam in eo aspiciebatur: et sic
minore penam merebatur. Sed qui ipsam divini-
tatem blasphemabat opera spiritus sancti dicitur
bilo attribuens nullam excusationem habere:
batur: unde eius pena diminueretur. Et ideo dicitur
fieri expositione Chrysostomi: hoc peccatum non
remittitur nec in hoc seculo neque in futuro: quod
pro eo passi sunt penam iudei: et in presenti
vita per romanos. et in futura vita penam in
ferni. Sic etiam Athanasius inducit exemplum
de corporis parentibus qui primo quidem Moysen
perceperunt propter defectum aque et panis:
et hoc dicitur substituisse patienter. Habebant enim
excusationem ex infirmitate carnis: sed post
modum graviter peccaverunt quando blasphemantes in spiritum sanctum. Beneficia
dei qui eos de egypto educerat idolo at-
tribuentes: cum dicerent hi sunt dii tui israel:
qui te educerunt de terra egypti: et ideo
dicitur etiam reprobiter fecit eos puniri: quod ceciderunt in die illo: quasi. 23. milia hominum
Ero. 32. Et in futuro eis penam comminatur
dicens. Ego adest in die ultionis visitabo hoc
peccatum eorum. secundum Theodosium ubi supra. Et sic patet
tertia pars. Deo gratias Amen.

De quatuor causis quibus potest homo
cadere in peccatum. Sermo. 15.

Clasi a facie

colubis etc. Prosequendo
adhuc tertium articulum. Sequitur
de causis peccati mortalis.
1. 1. sufficienter dicitur sic.

De hac materia 5. ar. 1. Sermonem. 5. ubi dicitur
est de causalitate peccati: tamen ad hoc moraliter
loquendo. Nota: quatuor causas quibus potest homo
cadere in peccatum: et spiritualiter pertinet hoc ad
hominem de notis: et propterea monet nos
apostolus dicens. Qui se existimat stare videat
ne cadat. 1. Cor. 10. Nota. stare. Dicitur hoc stare
qui est in gratia: per quam homo habet rectum
vultum: sicut faciem anime ad deum: que facies
anime est ratio naturalis: sed cadit per
peccatum mortale per quod adheret terre: et

De.iiii.caussis qb⁹pōt homo cadere ī pctūz

o'culatur et diligit bona terre: et q' gra non habet cogere liberū arbitrium. Ideo non facit hoīem a deo stabīle: qn possit a gra' tta cadere. sic et econtra. Pctō: pōt a pctō resurgere ad statum grē ppter libertatem arbitrii. que ad hec durat in eo. Ideo dicit apl's ubi supra. Qui se existimat stare tē. Causē ergo sunt iste.

¶ Prima est diabolica tentatio.

¶ Secūda est familiaris affectio.

¶ Tertia est delitiosa conversatio.

¶ Quarta est negligens operatio.

¶ Prima ergo causa tē. Lect. ii. diabolus nō possit cogere libe' arbitrium: tñ tentatio sua est tante impetuositatis. q' nisi hō sit diligens tē. Exēplum habet in Dauid 2. p. xl. Q' vidit bersabee tē. Q' qualis turris erat: q' iam puer custodens gregē pīs suis interficere potuit leonem tē. Ideo dicit ipse. Impulsus sum: vt cadere et dñs suscepit me. Postmo iūm dat remedium q' homo de cetero nō cadat. d. Fortitudo mea et laus mea dñs et factus est mihi in salutem ps. lii. Sicut. n. ille qui tenet se fortiter cum ambabus manibus ad colūnam nō cadit: sic q' tenet se cū deo cum duabus manibus. i. cū vlgilia et orōne tē. Ideo dē Proverbi. i. g. Turris fortitudinis nomen dñi. Ad ipm confugiet iustus et saluabitur. Hoc pñtūm dedit dñs in nocte passionis apl's d. Vigilate et orate: ne intretis in tentationem Mat. 26. Sed q' apli nō tenuerunt eius pñtūm: Ideo ceciderunt. Q' si ergo religiosus: vel monialis: vel secularis videt q' vires sue nō sufficiunt ad acq'edās vel manutenendas virtutes: remedium est vt recurat ad orōnem: in qua petat auxilium a deo. ps. 49. Imola deo sacrificium laudis et red al. vo. t. et inuo. me. in die tribu. erua te tē. Item. ps. 90. Clamauit ad me et ego era. eum tē.

¶ Secūda causa est familiaris affectio. mulieris ad virū et econtra. q' sicut palea ad ignem cōiuncta quā cito incenditur: sic tē. Id caueat vnu' q'q' a familiaritate huius quantūcūq' illa psona sit necessaria vel bona et honesta: q' terra est bona: et aqua est bona: et tñ simul iuncte faciūt lutum Mat. 18. Si oculus tu. scan. te. er. cum. et p. abste bonū est tibi cum vno oculo ad. vt. intra.

quā. d. ocu. ha. mi. in gebē. ignis. Unde ait poeta. Que nocturna tenes quāuis sint ca' ra relinque. Propterea est maximum periculum monialibus conuersari cum viris et religiosus vel clericis: et quanto sunt sanctiores. tanto grauius corruunt. Da si ita dñem de his q' currunt: q' facilius et grauius cadant q' q' ambulant astatim sic et viri sancti et mulieres q' currunt ad vitam eternam. p' vlam mandatorū dei et pñtiorū grauius et facilius cadant et grauius in talibus. Unde Iere. dicitur Fortis impiegit in forte et ambo pariter corruerunt Iere. 46. Unde tot monasteria virorū et cōuentuum: nisi ppter nimiam familiaritatem cum secularibus. Dissipata sunt. ps. 105. Et commixti sunt inter gentes et vidicerunt opera eorū et factum est illis in scandalum. Nota cōtra mulieres q' vadunt ad vltimū dū moniales ornate et parate. ps. 17. Cum sancto sanctus eris. Nota etiā exēplum in vitio patrum de beato Arsenio q' fugebat oēs presertim mulieres: semel autē cum qdā honesta muliere ab vrbe roma venisset ad eum vltimū dū nō tñ prescium vltimationis et rogasset eū vt hiet memoriā eius in orationibus suis. Rñdit Rōgo deum vt memoria tua penitus tollatur de corde meo tē. Dic historis. Ideo Hiero. Hospitiolū tuū ant raro: aut nūquā mulier pedes terat: q' nō pōt toto corde hietare cū deo: q' seminaris accessibus copulat. Femina quā bene videris cōuersantē: mente dilige non corpali frequentia. Nec habetur in decretis. 32. dñi. Hospitiolum.

¶ Tertia cā est delitiosa pñersatio. q' q' hō delitiose vult lē sit bonus tñ cito cadet imersus luto delitias: pñta bene comedendo: bene bibendo: dormiendo tē. dicit enī. Hoc nō est peccatū mortale sicut faciunt religiosi. q' nō curāt finire cerimonias. religionis: iportando līnū in carne: in tenendo silentiū in ieiunando: in comestione carniū et ceteris cerimonialibus. Tales nō pñt stare dñi in gratia dei Q' pñ. n q' cadant q' late et ample volūt vluere et incipiūt tepescere a deuotione. ps. 101. Aruit cor meū: q' oblitus sum comedere panē meū. i. pñie. ps. 79. Cibabis nos pane lachrymarū: postea vero ingrascatus pñsentia. incipit relinquere

dsūm fac. suum et recessit a deo saluari suo. tandē cadit in multa peccata mortalia: qz sicut vinea non potest dīa durare sine maceria. alie qn intrans et diripiunt eam omnes transeuntes viam: et etiā desit agri. Sic et religiosi nō possunt diu durare: etiā in substatialibus sine maceria ceremonialiū. Jō. 6. Treno. 4. Lubricaerūt vestigia nostra i finire platearū nostrarū et appropinquauit finis noster. Nota. platearū. Est differentia inter plateas et vias: platee sunt voluntates carnis et mundi p quas late patet omnibus via: qz lata est via: que ducit ad perditionem. Mat. 7. Vici qui sunt stricti si gnificant asperitatem et arduū penitentie. p quā pauci vadūt: qz arda est via q ducit ad vitam et pauci intrans per eam vbi supra. dicit ergo. Lubrica. ve. vo. in ista. pla. i. delitay nostrarū. Et appropinquauit finis noster. i. destructio nostra. Sicut enim qui vadit p viam lutosam sepius cadit in lutum: secus si per viam siccam. Sic q graditur in luto voluptatis cadit secus de illo qui vadit p viam siccam abstinentie et penitentie. ideo remedium est qd dat Apl's dicens. Carnis curam ne feceritis in desiderio Ro. 13. Nota. in desiderio: ga in necessitate fars homo debet habere curam carnis. Nota qn infirmatur persona deuota que alias nō consuevit comedere carnes nec dormire in loco. In infirmitate non v3 ista seruare: qz sicut asinus oneratus cadēs in terram nō pōt cōmode eleuari nisi onus deponatur quo eleuari iterum onus imponitur sibi. ita in proposito: nō potest homo infirmus cōmode curari nisi deponat parū onus penitentie: satis bona penitentia est habere patientiā in infirmitate. qua remota onus penitentie resumatur. Jō dicit apl's. Nemo vnquā carnem suam odio habuit sed nutrit et fouet eā. i. necessarijs. Eph. 5. Quarta occasio est negligentis operatio. Sicut enim videmus in rebus temporalibus q mari ciuitatis faciant fortem ciuitatem: ita q nō potest capi ab inimicis. Ita opa penitentialia puta orationes: vigilie: et alie virtutes sunt muri ciuitatis anime. De quibus muris dicit David Benigne fac in bo. vo. r. 1. p. vt ed. mu. ierusalem. ps. 50. Si aut aliquis destruit illos muros.

patet ciuitatis introitus hostibus. sic qui per negligētiā dimittit orationes et vigilias: vbi. Quid oportet surgere ad matutinas leuare vel orare genibus Actis 12. Talis cito cadet et hostes occupabunt eā: qz mari ciuitatis destruant. Et quot sunt qui bene incipiunt cum sermone et postmodum per negligentiam corruūt quasi redeētes retro: sum de talibus pōt verificari illud Jo. 18. Abierunt retrorū et ceciderūt in terraz. Figura de vxore Loth: que respexit retro et cecidit statua salis: que nō potest fructum facere Gen. 19. Item figura de Loth: qui sodomis iustas fuit: sed in monte peccauit: qz negligens fuit sic in proposito. 12. Ideo dñs Demozes estote vxoris Loth. Luc. 17. Item Luc. 9. Nemo mittens manus suas ad aratrum: et respiciēs retro aptus est regno dei. Remedium ergo habemus: illud qd dicit dñs moraliter exponendo. 4. Ps. 4. Accinge lumbos tuos: et tolle baculum meum in manu tua et vade. Nota accinge lumbos tuos: qn aliquis vadit sine cintura vel zona vel corleā ore vestiam siue salde vadunt p terram: ita negligentes qui nō cingunt se zona. i. penitentia: vadunt per terram. Ideo dicit Accinge lumbos tuos: et tolle baculum. Baculus significat crucem xpianam quo xps trāsivit fluuiū huius mundi ad ripam alterius mundi: iuxta illud. Gen. 32. Cum baculo meo transui iordanem. Talem baculum crucis debemus sumere vt sustentemur in via gratie: ga sicut ille qui est debilis: et infirmus non potest sustentari sine baculo quin cadat: si vero habet baculum in manibus sustentatur. Sic quando persona deuota aliquando acidiatur et ex hoc veniat negligentiam assumat baculum crucis christi et passionem: non solum oculis considerationis sed etiam manibus operationis. Maius enim confortamentum qd possit haberi in operationibus bonis: est memoria passiois christi. Verbi gratia. Si habetis tediū de ieiunio: cogitatis ieiunium christi: et prandium quod habuit in cruce. Si molestant vos pulices: cogitate puncturas et aculeos in capite christi: et in manibus et in pedibus: puncturas clauorum. Si de lecto duro: cogitate lectum crucis christi. Si de

De effectibus peccati mortalis

Paupertate: cogitate xpm nudum in cruce. Si prumelle et offese: cogitate prumellas et iniurias illatas xpo in cruce pendenti et dicenti. Pater ignosce illis etc. Ecce quare dicitur Tolle baculum meum in manu tua. Si gura huius habemus in passione christi: quoniam Symon crenatus portabat crucem christi sit ex una parte et xps ex altera: quoniam xps portat crucem penitentiae nostre: simul nos adinuando et confortando nos. De ista tria materia. scilicet de causis peccati mortalis: vide laus ut scripsi supra ar. primo. sermon 2. 4 ubi agit de castitate peccati. Deo gratias amen.

De effectibus peccati mortalis. Sermo. 14.

Uasi a facie

colabz etc. Sequitur predicatio de quarta consuetudine tertij articuli v. de effectibus peccati mortalis: quod habet inferre multa mala homini: et ultra ea que dicta sunt supra arti. primo. sermone. 4. de effectu peccati: et supra eodem ar. 3. sermone primo ubi dictum est de quadruplici morte illata homini propter demeritum peccati mortalis. Nunc predicabo de quodam alio effectu. videlicet: quod mortificat opera bona que sunt in statu peccati mortalis: et facta fuerant ante. Saluetur virgo etc. Pro intellectu ergo huius materie debetis scire quod in sacra theologia distinguunt omnia opera nostra quadrifarie. Sunt enim opera nostra in quadruplici differentia.

Quedam enim opera sunt viua.

Quedam mortua.

Quedam mortificata.

Quedam viuificata.

Et pro declaratione huius pone exemplum de aliquo membro corporis: pura manus que quicquid est viua. scilicet quoniam habet principium vite: et operationem vite. Principium vite corporis est anima secundum philosophum. 2. Formauit igitur deus hominem de limo terre: et inspirauit in eum spiritum vite. Operatio autem vite consistit in sensu et motu: quando ergo manus est viua corpori et sentit etiam mouetur: dicitur viua: quod

habet principium et operationem vite. Quicquid autem est mortua: puta quando neutrum illorum habet: puta quia est preclusa a corpore vel est vnita corpori mortuo. Quicquid et tertio est mortificata. scilicet quoniam habet principium quidem vite. id est animam quia est vnita corpori: viuo: sed non habet operationem vite: propter aliquod impedimentum: scilicet alius. infirmitatis puta: propter paralysin. Quicquid et 4° est viuificata. scilicet quando illud impedimentum tollitur et manus restituitur in pristinum statum sanitatis et habet principium et operationem vite. Sic ergo in proposito. Opera nostra differunt quoniam habent vite principium et meritum vite. Principium vite spiritus alius est gratia dei per quam anima viuunt vite gratie. Gal. 5. Fratres spiritum viuimus. id est gratia spiritus sancti data nobis per meritum christi. Nos qui viuimus benedicimus deo. Operatio autem vite spiritus alius dicitur meritum vite eterne. Opera ergo bona differunt quoniam principium vite: quod est gratia: et sunt facta in gratia cum debitis circumstantiis: et habent operationem vite. id est meritum vite eterne. Quicquid et secundo differunt opera mortua: quoniam si carent viroque et principio vite quod est gratia. et etiam operatione vite. id est efficacia merendi. De quibus operibus loquitur apostolus etc. Sanguis christi emundabit conscientias nostras ab operibus mortuis ad seruientiam deo viuenti. Heb. 9. Et hec opera mortua sunt in quadruplici differentia. Quicquid enim sunt opera mortua ex defectu principij vite gratie: puta quando sunt opera de genere bonorum ab eo qui non habet gratiam seu charitatem: talia non habent principium vite et consequenter nec operationem vite: quod non merentur. Ubi et de talibus operibus nunquam remunerabit homo: ideo quo ad vitam eternam. etiam si postea conuertatur ad penitentiam et reducat ad statum gratie. Et hoc probatur ratione et auctoritate. Ratio est duplex. Prima quidem est illa: quod cum deus bonorum nostrorum non insigat nunquam acceptat opera hominum tanquam remuneratione dignum: nec tanquam satisfactio: nisi accipiet operantem. Ubi secundum. 4. Et de pe. di. 5. c. l. in fine. Resperit deus ad Abel et ad manerem eius: dicitur quod dominus resperit ad munera: promissit que deus resperit ad Abel etc. Sed deus non acceptat hominem existentem

In peccato mortali. qz in illo statu est inimicus dei ps. 5. Qui disti oēs qui operantur iniquitatem etc. Itē Sap. 14. Similis odio sunt deo impius et impietas eius. ergo multo minus acceptat opa eius.

Secunda ratio est qz sicut ramus praecisus ab arboze nō potest facere fructū: qz origo fructū omnium est radix arboris siue ipsa arbor. Sic in proposito. radix siue arbor fructuum. i. operū meritoriorum est christus seu gratia xpi praecidit. alijs autē a xpo p mortale peccatū. i. Cor. 16. Siquis nō amat dñm nostrum Iesum xpm sit anathema. ergo nō potest facere opus meritorium. et h est qd ait dñs Jo. 15. Sicut palmes nō potest fructum facere nisi manserit in vite. sic nec vos nisi in me. manseritis. Ego sum vitis: et vos palmites qui manet in me et ego in eo. h fert fructum multū qz sine me nihil potestis facere. i. meritorie. Quicquid autē clara habetur per aplm dicentem. i. ad Cor. 13. Si distribuerō oēs facultates meas in clibos pauperū et si tradidero corpus meum ut ardeam. charitatem autē nō habuero nihil mihi prodest. s. quātum ad regnum celoz obtinendum: ut ponit Aug⁹ in lib. de penitētia et habet in decret. de penit. di. 3. c. ult. Ad idem facit qz dicit dñs Mat. 5. Si offers munus tuū ad altare: et ibi recordatus fueris fratrem tuum hz aliquid aduersus te: relinque ibi munus tuum ante altare: et vade prius reconciliari fratri tuo. et tunc venies offeres munus tuū. Et quo probatur qz operatio bona nō valet: nisi operans persona sit in grā. Et ideo dicit glo. Bernar. in e. l. de collatione qz dicit quidā sapiens nomine Iohānes fantasmas: qz deus nō ē remunerator nominum sed aduersarij. hoc ē dicere. nō remunerat deus hominē qd sit s; qd bene sit. h glo. ibi. bene autē nō pōt fieri a psona bonam si sine charitate sit. Unde si infunctā penitentiam quis peragat imortalis: non prodest sibi quo ad remissionem pene deb. te in foro dei: s; profit sibi quantum ad satisfactionem precepti a sacerdote sibi infuncti cui obedire tenetur. prodest et sibi quo ad alia: ut infra dicam. Nam ad satisfactionem preceptorū dei sufficit obedire etiam sine charitate: ut nota. Tho. 1. 2. q. 100. ar. 1. et 10. Et hic qz hic dicitur: etiā

ponitur de penit. di. 3. Siquis autē circa finem illius distinctionis. Nec autem conclusio praedicta est vera nisi in tribus casibus in quibus opera de genere bonorum facta ab eo qui non est in gratia. postea adveniente gratia vivificantur.

Primus est nisi sint opera: que habent efficaciam ex opere operato: sicut baptizmus: quia tunc recedere fictione operatur. Idem potest esse in omnibus sacramentis conferentibus characterem sicut est confirmatio: et ordo. preter baptismum. Ratio autem huius ē: quia sicut dicit Tho. in. 4. di. 3. ar. 4. qz baptizmus nō habet efficaciam solam ex opere operante: sed magis ex opere operato. quod est opus dei et nō hominis: et ideo non potest esse mortuum. s. m. Tho. ibi. Sed h ratio videt dubia. qz s. m. hanc idem esset in alijs sacramentis. Secus casus est nisi sint opera ex quibus non consequitur meritum immediate: sed ex alio opere sub conditione illius operis. sicut est in indulgentijs ut infra dicitur. cum de indulgentijs dicitur. Tertius est nisi sint illa opera in meritum alterius existētia in gratia. nō autem operatur per modū nudi ministri existentis in morali. sicut nota. Tho. in. 4. sentent. di. 45. q. 2. ar. 1. q. 3. et dicam infra. ar. 4. Cum de suffragijs agatur p: ergo quomodo opera dicuntur mortua ex defectu principij vite spā alio. qd est gratia.

Secundo autem modo: dñr opera mortua ex defectu finis. quia sunt quidē facta ab eo: qui est in gratia: sed non sunt ordinata ad finem debitum. puta qz sit elemosyna propter vanam gloriam. non tamen tantam. que sit peccatum mortale: quia tunc opus esset mortuum prima ratione. i. propter defectum principij. vel sit aliquod bonum opus propter aliquem respectū temporale. puta amore vel timore alicuius persone vel huiusmodi. Tunc enim opus est mortuum non quidem ex defectu principij: quia sit ab eo: qui est in gratia: sed ex defectu finis intenti: qui cum dei formā in actibus moralibus: si sit malus etiam opus faciet malum formaliter. s; sit bonum materialiter. si nō enim operis et operantis. debet esse charitas. quia ut dicit 1^a 2^a. i. Tim. 1. Finis precepti est charitas.

De effectibus pcti mortalis

Tertio dicuntur opa mortalia. nō qd ex
et defectu pñcipā. qā fiunt ab eo q hñt
grām. neq ex defectu finis. qā intenditur
debitus finis. sed ex defectu materie. ut mē
datum officiosum dictum ab eo qui est in
charitate vel aliquod aliud veniale. Tñc
opus dicitur mortuum. Et hec opera mor-
tua scō 2 tertio modo assumpta nulla re
muneratione sunt digna sed assumpta pñ-
mo modo aliud merentur. ex cōgruo. ut in-
fra dicitur.

Quarto dicuntur opera mortua ex de-
fectu modi agendi puta qā opus est bonū
2 operans in charitate. 2 finis bonus. tamē
deficit modus. puta si dicat quis missam
sine lumine. vel cum calice vltreo. vel sine
stola &c. De quo in. c. si. de cele. mis. In quo
libet enim opere ad hoc ut sit meritorium
requiruntur ex parte operantis tria. s. sp. 2
eius. modus 2 ordo.

Quñq 2 tertio dicuntur opa mortificata
puta. qñ non carent pñcipio vñt qā sunt
de genere bonorū facta in gratia. sed post
modum sequitur peccatum mortale p qñ
dñr mortificari opera bona facta in gratia.
2 meritoria. mortificantur aut quo ad ope-
rationem. s. meritum. qā si moritur qñ in il-
lo mortali de pñmis bonis operibus nul-
lum meritum habebit auctoritas. Eze. 18.
Si auerterit se iustus a iusticia sua 2 fece-
rit iniquitates sñm hoīes abb. iustos quas
opari solet impius nunqā uiuet oēs iusti-
tie eius quas fecerat non recordabuntur.
Unde nec iude nec sarr. aliquid profunt
bona que fecerunt quo ad meritū de quo
loquimur.

Quedam 2. 4. opa sunt uiuificata illa
s. que fuerunt semel uiua 2 postea per pec-
catum mortale mortificata. tandem pecca-
to sublato reuiuiscunt. qā recuperant me-
ritum vñt. qñ fuerat mortificatus. Dic pra-
tice si fecisset homo multa opera bona &c.
Unde Aug. in lib. de penitentia 2 tran-
suntine de pe. di. 3. Pñm est credere 2 no-
stra fides. hoc expostulat ut cum gratia
rñt in hoīe destruxerit mala priora etiam
remuneret bona 2 cum destruit qñ suū nō
inuenit. amat 2 diligit bonū qñ i peccante
plantauit. patet ergo ex predictis. q si ho-
mo uult mereri ex operibus bonis debet il-

la facere in gratia existens. alias non sunt
meritoria. Ideo Joan. 9. Oportet operari
donec dies est. ueniet nox. quando nemo
potest operari. Nota Donec dies est. s. do-
nec gratia signata per diem est in hoīe. p
diem enim significatur gratia iuxta illud
Prouerb. 4. Iustorū semita quasi lux spīe-
dens. procedit 2 crescit vsq ad perfectum
diem. uenit nox. s. peccati mortalis quādo
nemo potest operari. s. meritorie. Inuenio
tñ sñm finiam theologorū 2 canonistarum. q
opera bona sine gratia facta. vel facta in
gratia sed post modum per peccatum mor-
tale mortificata habent sex effectus bonos
quorū aliquos ponunt theologi aliquos ca-
noniste sicut notat in. c. q. qdam de peni.
2 remiss. Et glo. in decre. de peni. di. 3. Sigs
autē circa finem distinctionis 2 omnes sñt
sex effectus continentur in hīs uerbis
qui sequuntur.

Que cum mortali bona sunt dant bo-
na terre.

Cor faciunt humile. minuant tormen-
ta gehenne.

Indinant repñmunt hostem. penamq
retardant.

Primo valent ad honorum tempora-
lium acquisitionem dant bona terre.

Scō ad vere contritionis impetratio-
nem. Cor faciunt humile.

Tertio ad pene eterne diminutionem
minuant tormenta gehenne.

Quarto ad honorum operum assues-
ctionem inclinant.

Quinto ad diabolice potestatis repres-
sionem. repñmunt hostem.

Scō ad pene temporalis retardatio-
nem. penamq retardant.

Primo ergo valent &c. Nota q deus
est ita iustus 2 bonus. q sicut nullum ma-
lum dimittit impunitum. ita nullum bonū
irremuneratum. Unde Iero. De pe. di. 3.
Si quando uideris inter multa opera pec-
catorum facere quēq aliqua que iusta sūt
non est ita iustus deus. ut propter multa
mala obliuiscatur paucorū bonorū. hec ille.
Exemplum in nouo testamento de diuine
epulone cui dicit Abram si li recepisti bo-
na in uita tua Luc. 16. q nō fuit propter
alio ut dicit Greg. in homie. De diuine epu-

lone. et habetur de pe. di. 3. c. Laudandum est
nisi quia aliqua bona fecerat in hac vita. de
quibus in presenti seculo remuneracione acce-
pit. idcirco ut dicitur. Chisost. e. di. c. Quid er-
go non debet barbari nec emulari quia videt
in hoc mundo impios propterare quia illud est
remuneratio bonorum que habent faciant sine spe
future remuneracionis. hoc. Noli emulari in
malignitatibus. sicut ecclesia quia videt bonos
in hoc mundo aduersionibus fatigari. quia il-
lud contingit propter culpas quasdam sine ve-
nitales sine mortales preteritis remissas. qui-
dem per penam sed nondum bene purga-
tas per satisfactionem. Exemplum etiam habe-
mus de obsecratoribus indorum de quibus
Ero. l. in fine. ubi dicitur quia timuerunt ob-
secrantes deos. Hec dicitur illis domos. super
quo tertio dicit Greg. et habetur in decretis
22. q. 2. Si quilibet ibi nam benignitatis
earum merces que eis in terra potuit vix
retribui premissa culpa mendacis in terre-
na est recompensatione declinata.
Secundo valent ad vere contritionis. seu pe-
nitentie impetrationem. pro ponit exemplum
de Cornelio centurione. Item de latrone
latro. de quo frater Jacobus de voragine po-
nit in sermone suo de innocentibus qui fugien-
te hyeme cum ioseph in egyptum cum latrones
irruissent qui eos expoliare volebant. Unus
eorum prius respiciens ait. vere dico vobis quia
si possibile esset deus incarnari diceret propter
istum deum esse et sic socios inducit ut eos
abire illos permiserent. Iste deus fuisse ille
latro cui postmodum ipse dixit. Amen dico
tibi hodie mecum eris in paradiso. Luc. 22.
Hec ille. Tunc idem facit quod legitur in ec-
clesiastica historia lib. 6. c. 7. Ubi dicitur quod
cum quidam sceleratissima et plana nocte potamena
ad marerium ducebat post multa suppli-
cia multi impudici et impiores homines ipsas ver-
bis et iniuriis conabantur illudere. quidam
vero speculator paganus qui ipsam ducebat
nocte basilides cepit ab ipse eos impuden-
tes irruentes humanitatem et misericordiam ob-
tentu. ac illa videns religiosum illius viri vo-
tum erga se ait. Certus esto basilides quod cum
abiero ad deum meum sine mora homini hu-
ius tibi remuneracionem parabo. Et sic po-
tea contingit. Nam ille non post multos
dies conuersus ad fidem per eam mar- /

rium sumpsit et interrogantibus eum fidelibus
de causa tam subite mutationis. dixit
quod potamena post diem tertium martyris
sal noctu assistens coronam capiti suo im-
posuit deus. De peccata se pro ipso dominum
et impetrasse finem quod scriptum est. quia
qui recipit martyrem mercedem martyris
consequetur. Exemplum in vitiis patrum
de illo principe latronum qui seruauit quam-
dam virginem ne a sociis corrumperetur.
propter quod conuersus ad dominum effectus
est sanctus. sicut reuelauit deus abbati pas-
nuto. Item hic latro alio tempore inuenit
quandam mulierem errantem in heremo
que interrogata ab eo dixit quod maritus su-
us propter debitum detinebatur in carcere
et sepe cruciabatur et tormentabatur. tres
etiam filii sui pro eodem debito disquirentes
erant ipsa quoque ad similes penas inquire-
batur. Tunc ille latro misericordia ductus
dedit ei trecentos solidos pro quibus vir
et filii detinebantur obnoxii. propter quam
elemosinam fuit reuelata passio quod
idem prius habiturus esset in gloria. at
ille fistulas quas manu gerebat abiciens
quia de latrocinio artem symphoniaci exer-
cebat. se quatuor est passum ad heremum.
et continue per triennium sanctissimam vi-
tam agens. tandem cum excellenti gloria
vitam eternam adeptus est. Hieronymus in vi-
tis patrum. Propter quod concluditur ibi
quod nullus in hoc seculo debet despici etiam
si latro sit aut negotiator aut maximus pec-
cator. quia in omni ordine humane vite.
sunt anime deo placentes. habentes alii
quos actus occultos quibus delectatur
deus. Ideo male dicunt aliqui dicentes
postquam sum in mortali peccato et bona ope-
ra que facio non sunt meritoria vite eter-
ne. ergo nihil boni faciam. Immo debent
homines tunc magis intendere bonis ope-
ribus. quia tunc magis indigent ad prono-
candum diuinam elementam. ut respiciat
a laqueo diaboli et illuminentur a deo: si
enim infirmus tunc magis bonis cibis indi-
get cum grauius infirmatur. Ideo Grego-
rus de penitent. di. 5. falsas in se. Non desperet
peccator et interim quicquid bonis facere
poterit etiam ut faciat. ut omnipotens
deus cor illius illustret ad penitentiam.
ccc

De tribus alijs effectibus pcti mortalis

De ille.

Dico tertio qd valeret ad pene eterne di-
minutionē. Et intellige nō qd damnati sen-
tiant aliqd refrigeriū de bonis que fecerūt
in mundo. qd dicitur epulo petiit et nā gustā
aque et id sunt mille quadringēti anni qd rā
petiit et semp petet vsq i die iudicii. et nō qd
habebit. sed intelligēdū est qd dānati min-
tormentum patient qd si nō fecissent id bo-
num opus. p̄sertim qd est necessariū ad sa-
lutē. Unde Aug⁹. in lib. de pe. loquēs: et il-
lo q sine charitate passus ē martiriū et alia
mala pro fide xpi nō negāda dicit. et imā-
dum est fortasse tollerabilis et futurū iudi-
ciū quā signū negādo nihil eo pateret de
pe. dī. 3. c. vlti. qd incipit. Sigs autē.

Dico. 4. qd valeret ad bonorū opum et
satisfactionē rō qd ex multiplicatiōe actus
bonorū generatur habitus qdam in aīa. si-
milis qui est qualitas qdam de difficilī mo-
ralis. p quā hō efficitur prius ad consim-
iles actus et. Exēplum de baptismo colla-
to a Jo. baptista. per hoc. n. Jo. baptizabat
nō aut remittebat pctā. Unde dicit ego ba-
ptizo vos aqua et. Jo. 1. Ideo Luc. 1. Tu
puer ppha altissimi vocaberis p. e. an. sa.
do. pa. et. etus et. et Aug⁹ ponit de cōse. dī.
4. c. Non regenerabas. Sic ecōtra de ma-
la consuetudine.

Dico. 5. qd valeret ad diabollce ptātis re-
pressionē. Exēplum habet de illo iudeo. q
signavit se signo crucis in templo apolinis
dormiens et. De quo Greg in dialogo lib.
3. c. 7. et hētur in glo. de cōse. dī. 4. c. postea.

Dico. 6. qd valeret ad pene temporalis re-
tardationem. Exemplū habetur de achab
3. R. 21. De quo quia humiliavit se ad pe-
nitentiam per verbum. Melre dixit domi-
nus ad heīam. non vidisti achab humilia-
tus coraz me. quia ergo humiliatus est mel
causa non inducam malum in diebus eius
sed in diebus filij sui inferam malum do-
mus eius et. De predictis vide in summa
confesso. lib. 3. ti. 34. q. 142. Ad quid ergo
valent et pluribus sequentibus. Deo.

Gratias. Amen.

**De tribus alijs effectibus peccati
mortalis.**

Sermo. 15.

Uasi a facie

colubri et. Seg⁹ p̄dica-
re de aliqb⁹ alijs effectib⁹
bus pcti mortalis. Salu-
tes et go et. Ultra ergo
p̄dictū effectū pcti mor-

talis qd est opus bonorū mortificatio. est vi-
dēdū de aliqb⁹ alijs effectib⁹ et p h mane
Nota tres alios eff. et. et vel post⁹ de effect⁹.
De p̄rio vide supra ar. 1. f. mone. 5. p. 5.
De s. do vide in f. mone. 1. Argonē. de pra-
to f. mone. 1. q incipit. Differos facit popu-
los peccatum.

Circa 1. est qd facit hoīem spiritualiter
infirmatē incurrere.

Circa 2. qd facit hoīem et alia pctā scilicet.

Circa 3. est qd hōies servituti miserabi-
li mancipare in nouo malo qd insert pctm
hoī. Latius at idē Ugo ponit in f. mone. 1.
et. et. 1. 5. post. 3. dicitur quadragēsimē p. 1.
De. 3. vide qd scripsi in f. mone. 1. post scilicet
trinitatis dīca. 6. f. mone. 3. et qd scripsi in f.
mone. 1. de. 1. p̄ceptis in. 3. p̄cepto de
modo suandifesta p̄e. i. Circa p̄ri ip̄s
ergo vide vbi supra. Circa scdm dīc f. m
p̄fata Argonē qd pctm mortale facit hoī
minem incurrere. et. et. 1. 5. p̄malem qd homo
per peccatū efficitur febricofus et magnis
febris possidet. nam per febrē pecca-
tum significatur qd sicut febris est quidam
calor innaturalis ad cōsumptionē vite cor-
poris agens ita peccatū est amor innatura-
lis et improprius ad cōsumptionē vite aīe
tendens. amor enī. calori cōparatur et igni
de quo dicitur. Mat. 1. Ignem veni mittere
in terram. Unde Aug. in. 14. de ciuit. dī. c.
vlt. dicit fecerūt itaqz ciuitates: duas: amo-
res duo terr. nam. 1. amor sui vsq ad con-
temptū dei. celestē vero amor dei: vsq ad
contemptū sui et. Die enim constituit iera-
salem sup̄nam et celestem amor vero p̄p̄s
vsq ad contemptum dei constituit ciuita-
tem Babilonis. infernalem. Et qd homo p
peccatum febricitet patet per hoc. quia pec-
catum illa facit in anima que febris facit
in corpore. Itā febris habet. 7. mala effice-
re circa corpus que peccatum per septem

capitula vicia efficit circa animam: ipsam nequiter alterando: istos autem effectus sebris ordina. *fm* hoc nomen saligna.

Primo est pulsio concitatio supbia.

Secundo siccitas accensio auaritia.

Tertio est sanguis calefactio luxuria.

Quarto est geris remotio. ira.

Quinto est fetida anelatio gula.

Sexto est lucis oditio inuidia.

Septimo est appetitus turbatio. accidia.

Primo enim febris pulsam concitat eleuatio et deprimendo. in quo contingit et superbia. nam superbia facit creaturam eleuare et postea deprimi ultra modum *Isa.* 14. Superbia celum ascendam super astra celi exaltabo solium meum. et sequitur verum tamen. ad infernum detraheris in profundum lacu. *Job.* 30. Eleuasti me et quasi puentum ponens elisisti me valde scio quod mortis trades me. Item *Luc.* 1. Dispersit superbos mente cordis sui. Deposuit potentis de sede et exaltauit humiles.

Secundo facit lucem odire Aug⁹. Quis egro odiosa est lux. que puris est amabilis in quo contingit cum inuidia. que lucem proximi et bonam eius videre non patitur immo in ipsa multum offenditur. prout in febricitans de luce. Unde *Orator* in epistolis. Inuidus alterius marcescit rebus optimis *Sap.* 1. Stratus est nobis ad videndum sic fratres *Ioseph* non poterat ipsam respicere. nec ei quicquam pacifice loqui poterat. *Gen.* 37. Nota exemplum de duobus quorum unus erat inuidus et alter amans. quibus res proposuit ut unus peteret aliquid a rege et res promisit quod alteri duplum daretur esset etiam quod prius esset acceptum. Auarus volebat petere prius. ut post modum duplum eius quod dandum erat inuidio consequeretur. postquam longa contentio facta est inter eos quis prius peteret volente utroque quod alter prius peteret. Inuidus vero ne alter consequeretur duplum si bonum aliquod peteret petiit ut effoderetur sibi unus oculus etc.

Tertio quietem tollit. quia febricitans quiescere non potest. in quo contingit cum ira. iracundas enim non concordat cum aliquo nec potest cum aliquo conuersari

Pronerbio. 27. Ira non habet misericordiam nec erumpens furor et impetum concitati spiritus ferre quis poterit. quiescere ab homine cuius spiritus in naribus eius. **Q**uarto appetitum turbat. quia febricitans nihil proficiunt. sapit sed ructus et aqua et nocua desiderat: et dulcia ei videntur amara. in quo contingit cum accidia. accidiosos enim nihil spirituale sapit: ideo in omnibus spiritualibus ardeatur et naufragat et vana et tristas et nona libenter loquitur *Numeri.* 11. Nota de filijs israel quibus fastidiebatur manna et desiderabant alea et cepas. Unde et dicebant. Anima nostra naufragat super cibo isto leuissimo in mentem nobis veniunt cucumeres. et pepones. porri et cepe et alea anima nostra arida est nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi manna: sic accidiosus desiderat cucumeres et pepones. et nona et tristas mundi et cepas et alea. bona mundi que faciunt gemere et plorare. sic cepe et alea. Nota contra illos qui delectantur de historijs tristibus et lanciloti. Item de illis qui delectantur de poetis et philosophis paganis. et historiographis et libris sanctis et verba sancta fastidiant. *Hieronymus* propter huiusmodi fuit flagellatus ab angelis. De historiis et *Isa.* 5. Ne qui dicitis malum bonum et bonum malum ponentes tenebras lucem et lucem tenebras: ponentes amaram dulcem et dulce amarum.

Quinto febris totum corpus calefacit in quo contingit cum luxuria quia ignis est totum corpus adurens et animam consumens. in cuius signum quando luxuriosus est in actu luxurie rubescit. hoc igne loquitur *Job* 31 Ignis est usque ad consumptionem deuorans. et omnia erradicans germina. scilicet gratie virtutum theologarum moralium et donorum spiritus sancti. Nota deuorans. quia deuorat animam. corpus virtutes et merita. quia si aliquis acquiescit meritis. *Jo.* baptiste per unum actum luxurie omnia perdit. In hoc igne filius prodigus consumpsit omnia bona sua viuendo luxuriose *Luc.* 15. Nota contra illos qui tenent concubinas cum vxore et dicunt expedit.

ccc q

De tribus alijs effectibus pcti mortalis

Sexto febribus anhelitum fetidū facit: in quo ptingit cum pctō gulle. Bulloſus enim ex nimio potu et cibo hys os fetidum valde ē. Sepulchri patens eſt guttur eorū. Nota. quōd plures interfecit gulla. q̄ gladius et quōd abſtinentia augeat vitam aie: et cor poris: et quōd oēs peccauimus in adā peccante: et huius peccati cauſa fuit gulla. que fuit cauſa oīum malorū que in mūdo vniū fuerunt et ſiunt. Vñ poeta Mala mali malo. mala cōtulit omnia mundo. Q̄ malū miſerum o miſerabile malum.

Septimo valde ſitire facit: in quo cōtin- git cum auaritia: q̄ auarus ſitit et nō ſatia- tur. et tanto plus ſitit quanto plus habet. Iuuenalis ſatira. 8.

Creſcit amor nūmī q̄rā ipſa pecūia creſcit. Eccl̄. 5. Auarus nō implebit pecunia: et qui amat diuitias fructus non capiet ex eis. Hiero. Auaro tā deest q̄d hys q̄ nō hys. Prælius in eplis. Semper auarus eget.

Circa tertiu notādū. q̄ oīs peccator eſt ſeruus peccati: iuxta illud Jo. 8. Qui facit pctū ſeruus eſt pcti. Et hoc iuſtiſſimū eſt pro cuius rōne eſt aduertendū q̄ aliquis pōt fieri ſeruus alterius tripl̄el cauſa.

Primo p cōmiſſam iniquitatem.

Secūdo per aduerſam calamitatem.

Tertio p propiā voluntatem.

Omibus ergo iſtis tribus modis: et ra- tionibus peccator efficit ſeruus. Primo er- go modo. ſ. p cōmiſſam iniquitatē. ſit ſeru⁹ aliquis. Exēplum in filiis Cham propter iniquitatē patris: fuerunt maledicti a Noe maledictione pene. i. ſeruitutis dicēte. Ma- ledictus Chanaā puer: ſeruus ſeruoꝝ erit fratribus ſuis. Dicitq̄ benedictus dñs de- us Sem ſit chanaā ſeruus eius Geſ. 9. Et h fuit prima ſeruitas: vt dicit Ambro. 4. 5. di. Sexto die. Quare at noluit Noe male- dicere Cham: ſed filio eius chanaā. dñe ma- giſter in hiſtorijs q̄ ideo: quia deus bene- dixerat ei: et cōcor. Glo. l. q. 4. Item pecca- to. h ergo fuit prima cauſa ſeruitutis. ſ. pec- catum. Ad enim deus fecit hoīes vt domi- naretur hoī. ſed ſolū irrationabilibus aia- libus. Vñ Aug. 19. de ciuit. dei. c. 17. in pñ. ita deus hoīem pdidit. Nam dñetur inq̄t piſcium maris et volatiliū celi: et omnium reptiliū que reptant ſuper terrā rōnalem

fructum ad imaginē ſuam noluit niſi irra- tionalibus dñari. nō hoīem hoī. ſed hoīem pecorū. inde primi inſti paſtores pecorū ma- giſ: quā reges hoīū cōſtituti ſunt: vt etiā ſic inſinaret deus. quid poſtulet ordo crea- turarū. quid exigit meritum peccatorū. con- ditio app̄e ſeruitutis iure intelligitur ipſi ta peccatorū. proinde nuſquā ſcripturarū legimus ſeruū anteq̄ hoc vocabulo Noe iuſtus filij peccati vñdicaret. nomē itaq̄ illud culpa meruit nō natura. Et rigo autē vocabuli ſeruoꝝ rē. Vñde reſiduum huius auctō. J. in. 2. efficitur quis ſeruus. vbi dñ- cit: et etiā cōcor. Aug. 9. Vñ ergo q̄ ppter in- iuſtitatē ſit aliquis de iure diuino ſeruus.

Sic etiā in iure canonico. Interdū ppter iniquitatē alicuius iudicē i ſeruitus. ſic p̄ in illo qui deſert arma vel lignamina ga- leaz ſaracenis. vel in eorū nauib⁹ et galcis p̄raticis exerceant regimē. Talis enī ſi eſt xp̄ianus: ē erēdicatus: et ultra alias penas efficitur ſeruus capientiū: vt pbat̄ extra de iudeis. c. ita quorūdā. et c. ad liberandā. hoc ergo mō et rōne. iuſte peccator ſit ſer- uus peccati. ppter eius dementiā in penā eius iniquitatis. iuſte enī ſit: vt qui noluit ſeruīre deo bene viuendo cui ſeruīre regna- re eſt: quo niſi malus in hac vīta erēgl- tari pōt: ſeruīat peccato: quo niſi prius ē Jere. 2. Quā vilis ſacta es ſterans vias tu- as. et ideo trahit ab iniquitate quaſi a quo- dam dño cui reſiſtere nō poeſt. Prover. 5. Iniquitates ſue capiunt impiū. et ſenibus peccatoꝝ ſuoꝝ vnusquīq̄ pstringit. ps. 118. Funes peccatoꝝ circūplexi ſunt me. Nota exēplum de Drogene p̄ho. qui dixit regi Alexandro q̄ erat ſeruus ſeruoꝝ ſuoꝝ. ſ. p̄cipiſcentiā et paſſionum rē.

Secūdo efficitur quis ſeruus ppter aduer- ſam calamitatē. ſicut cum quis in bello pu- blico vincitur et capit̄ ſit ſeruus capientis ſeruata ſibi vīta. Vñ ſeruus dñi a ſeruādo. nō aut a ſeruſendo. ſicut dicit li. giſte. et c. 2. cor. Aug. 19. de ciuit. dei. c. 15. vbi ſic dicit. Et rigo aut vocabuli ſeruoꝝ in latina lin- gua. inde creditur ducta: q̄ hi a iure belli cum poſſent occidī auctoꝝibus p̄ſeruaban- tur ſerui ſiebant a ſeruando appellati. q̄d et ipſum ſine peccati merito nō eſt. Nam et euz iuſtū geritur bellum p peccato: cōditā

no dimineatur. Et ois victoria cum etia ma
lis puenit: diuino iudicio victos humilias
vel emendas peccata vel puniens testis est
homo dei daniel cu in captiuitate positis
peccata sua et peccata populi sui. cōfiteatur
deo. et hanc esse causam illius captiuitatis
plo dolore testatur et. Hac etia rōne pec
cator efficitur seruus peti. nam vincitur a
peto in bello publico. indito a diuina sapien
tia inter nos et peccata. istam rōnem ponit
beatus petrus apls in canonica sua. d. A
quo enim qd superatus est huius et seruus
est. 2. Pet. 2. Et bellus est publicus. de quo
Job. 7. Multa est vita hois sup terram.
Tertio efficitur qd seruus per ppriam
voluntatem. qd. si quis se vendit alieni ad
pretium participanda et paupertate. ppter
quā etiam filium posset vendere. L. de pa
tribus q filios distraxerunt per totum. Et
hac etiam rōne peccator fit seruus peccati
qd sponte vendit se peccato. pretio modice
delectationis. malus mercator est cum aia
fit infinte estimationis: adeo q nec aurum
nec argentum neq aligs lapidis pretiosus.
nec aliquid corpore fuit dignū pretiū aie
humane. nū pretiosissimus sanguinis xpi
Ideo Pet. 1. Pet. 2. Non corruptibilibus
auro et argento redempti estis. sed pretioso
sanguine agni immaculati Iesu xpi. Non
auro et argento. Rō. qd non fuisset equiva
lens pretium vnus tñ aie Mat. 16. Quid
enim pfecti dei si vnū mun. lu. aie. vero. si
detrī. pa. aut quā da. ho. 2. pro. a. sua: quasi
dicit nullam. homo tamen viliissimus et in
pientissimus tam pretiosam creaturā ven
dit. pro delectatione modica luxurie vel al
terius peccati. Dic praece. Parabolam de
muliere qui vendidit pretio. vnus lactuce
lapidem pretiosum magni valoris quā sibi
recomendauerat maritus eius. vt diligenti
sime custodiret. Sic in proposito et. Hanc
rationem assignat apls dicens. An nescitis
cui exhibetis vos seruos ad obedendum
serui estis eius cui obeditis. siue peccati ad
mortem siue obediētie ad iusticiam: Ro.
6. Datet ergo. qd multiplici ratione pecca
tor meretur hanc penam. vt efficiatur ser
uus peccati: aqua sensu dñs nos libera
re dignetur. Deo Gratias. Amen.
Quo vnus punit peto alterius. Ser. 16.

Quasi a facie

colubri et. Prose quēdo
adhuc. 3. ar. 1. 4. eius cōfi
derationē restaret videre
de quodam alio effectū
peti. q est q vnus punit qñq pro peto alte
rius. de quo ponit Tho. in. 2. q. 87. ar. 8.
et in. 22. q. 109. ar. vlti. Et pro declaratio
ne huius materie. que est mixta. s. theologi
ca et canonica et ciuilib. Videt pmo q nul
lus debet puniti p peto alterius. qd h esset
cōtra ius diuī naturale canonici et ciuile.
Primo cōtra ius diuī: qd habetur.
Eze. 18. Nū que peccauerit ipa moriet. Fi
nō por. iul. pils. et. Item Deut. 24. Nō oc
cidetur ptes pro filijs. Secūdo videt esse
contra ius naturale. Nam rō naturalis di
ctat q nullus dī partē penā si nō desiquit.
pena enim responder culpae. Unde versus.
Auctores. ppos sua erimī iure tenebūt.
Nullus plectetur nisi qui peto: habetur.
Tertio cōtra ius canonici: quo cauetur
q peti suos tenere debeat auctores. nec
pena est vterius pprehenda q delictum
fuerit in excedente reperiū extra de hīs q
fi. a maio. par. ca. Quēsiuit. Concordat regula
iure di. Non debet aligs alterius odio pre
gruari lib. 6. Quarto cōtra ius ciuile
quo canet. q petā suos teneant auctores.
nec vterius pgreddat metus q replat de
licitum. L. de penis. l. dācimus. Nota me
tus glo. l. pena. In contrariū facit auctori
tas Ezo. 20. Ego sum deus zelotes et. Itē
Mat. 23. Ut veniat super vos ois sanguis
iustus et. Item Jo. 9. Rabi qd peccauit
hic aut parētes eius. Alde isra pre. 3. ppe
finem. Item de pfe. di. l. c. in sancta dicit q
iustus sepiissime pte. pro impio. Pro solu
tione ergo huius materie est notā dū. q de
pena possumus loq tripl. seu pena pōt cō
siderari tripl. Cūno modo inqētū est sa
tisfactoria. q volūtate assumit. et sic qñq
vnus pro peccata alterius punit. qd volun
tarie illay assumit. sicut assumpsit xps Isa.
53. Ipse aut vulneratus est ppter iniquita
tes nostras attritus est ppter scelera no
stra et infra. et dñs posuit in eo iniquitates
oīam nostrum. ps. 68. Que non rapui tunc
et coluebas. Sic et multi sancti assumebant.
et. ij

Quo vnus punitur peccato alterius

pro alio orando:lectando:elemosynas faciendo. Unde de carolo magno audita est vox egrediens merito: Sparill peccata dimitto. et in hoc differt iustitia diuina ab humana: fm qua nullus etiam volens p'denari debet pena corporalis pro culpa vel pctō alterius: q̄a sanctus est impenitum relinq̄ facinus nocentis: q̄ innocentem condemnare. vt dicit ter. in lib. abscentem. ff. de penis l3 pecuniar. debitum potest vnus soluere p̄ alio. Et id differentie est. inter sup̄ dei et forum mundi. q̄a in primo foro preualet charitas et misericordia: in secundo iustitia. Tercio modo inquantū p̄ eam h̄ rōnez pene: de culus rōne est q̄ sit contra voluntatem patientis et sit solam vnusquisq̄.

Tercio pōt pena considerari inquantū h̄ rōne medicine. Et sic contingit q̄ vnus pro pctō alterius puniatur. sicut filij p̄ patribus: subditel pro dñis inquantū sunt res eor. que h̄ qdem rōnem pene quantū ad eum pro quo puniatur. sed h̄ rōnem medicine. quantū ad eum qui puniatur. Nec ponit Thō. i. 2. q. 87. ar. 8. et Thō. in. 2. in iur. d. 33. q. 1. ar. 2. Et hoc quantū ad q̄dēam illam qua queritur vtp vnus puniatur pro pctō alterius. Si vero queratur qua pena q̄s puniatur pro pctō alterius: Dic q̄ q̄dam pene sunt que possunt habere rōnem medicine prout. sordiantur ad salutē aie et istis penis pōt q̄s pro alio puniri: alias. non. Pro culus maiori declaratione dñm in quenda sunt quattuor genera penarum.

Primo pena eternalis.

Secundo pena spiritalis.

Tercio pena corporalis.

Quarto pena temporalis.

Circa primā penam nota. q̄ nullus debet pena eterna puniri pro culpa alterius. et id est. q̄a h̄ pena nullo modo pōt h̄c rōnem medicine: q̄a non pōt ordinari ad salutem aie. et h̄ est conclusio indubitata probata per iura superius allegata. et facti. l. q. 4. crimen. et c. Jam vtracq̄. Unde non h̄ optare hanc penā pro salute alterius: imo nec pro salute totius mundi: q̄a p̄ma ordinata charitas incipit a se ipso. l. p̄ces l. de ferni. et aqua. c. petito de iure iuran. Lau. 2. Ordinavit in me charitatem. Nec obstat q̄d dixit moyses Ezo. 32. Aut dimit

te populo hanc noxam: aut dele. me de lib. vice. q̄a Be. vt dicit in sermone. l. post festus trinitatis p̄c. l. et scripsi etiam sup̄ illo tertio Ezo. 32. Non obstat Ro. 9. Optabam enim ego sp̄e anathema esse a xpo pro fratribus meis: q̄a illud exponitur sic. optabā. l. optarem si fieri posset anathema esse a xpo. l. se. paratus a xpo ad horam. vel in hac vita vel post mortē: salua tñ charitate et salute eterna. pro fratribus meis. l. in deis saluandis. Unde p̄bā. l. dicit. Desiderium h̄is dissolui et esse enim xpo: pmanere aut in carne necessarium est ppter vos. p̄dōt etiam alter intelligi. v̄ referendo h̄ verbū ad xpo in quo paulus persequebat xpm in mēbris suis. l. et h̄ ex ielo iudal: legis: sic optabat esse separatus a xpo fm iacobus de lira. Sic ergo hac pena. nullus pro alio puniatur: Quis pctm alterius sepe sit occasio q̄ alius damnetur: non q̄dem ex pctō illius sed suo: q̄a imitatur peccatū illius. p̄dota si vsuarius reliq̄ vsuras filijs dñantur filij: non q̄dem ex vsura paterna sed ex suo pctō: q̄a nolant restituere. Nota exēplam illius vsurarij: qui reliq̄ duos filios: quoz vnus est ingressus religionē et c. Tercia pena ē sp̄s a lio. Et h̄ ē multiplex. Prima est puata gfe gratā facientis: et tali pena nunq̄ vnus puniatur pro pctō alteri. Eze. 18. Fili nō portabit iniquitatem patris et c. Alia q̄ peccauerit ipsa morietur. Nec obstat si opponis de pctō originall q̄d traditū in posteros. Be. q̄ in illo quilibet nostrum est particeps culpe Ro. 5. Omnes in adam peccauerunt sicut dicit Thō. i. 2. q. 81. ar. 1. Alia pena sp̄s a lio est de iure positivo. que dicitur excoicatio: qua pena nulla maior est i ecclesia dei. 2. 4. q. 3. Corripiantur: et hac pena nullus puniatur pro peccato alterius. 2. 4. q. 3. Si habes. Ratio q̄a non debet ferri nisi pro culpa mortis propria. et q. 3. Nemo ep̄s: vnde neq̄ pater pro filio: neq̄ vxor pro viro: neq̄ econverso excoicantur bene facti quod legi et not. in. c. Romana. §. si. de sen. exco lib. 6. et c. l. de vfr. eo. dem lib. Alia est pena interdicti. et illa pena puniatur vnus pro vello alterius: vt probatur de spon. alibus. c. Nō est vobis. Pro delicto regis anglie mulier eius ciuitates interdicti iubetur. et de sen. exco. c. si. sententia. §. ceterum lib. 6. Alia

est pena suspensio: et irregularitatis: et h
inferuntur etiam pro delicto alterius. Tñ
pro delicto uxoris vir remouetur promo
tione. 34. dñ. Si culas. Item p delicto pñs
familias tota domus eius ab oblationib⁹
pibetur 17. q. 4. Ad hoc. 13. enī regulariter
aliquis non t ebeat sine culpa suo iure priva
ri in qñq causa suggerente qd suo iure pri
uatur de priu. c. Antiqua de diuor. c.
Quanto conco. sicut propter fornicationē
uxoris priuatur viri iure exgēdi debitum
nisi sit correptus. ut ibidē dicit: qd pñus
tarpitudo in est q crimen uxoris celat. 32.
q. 1. Sicut crudelis sic ppter incontinentiam
pñs filius illegitimus q nō pmouetur. 56.
dñ. totum et de filijs pñ. per totū. Que autē
sit ratio differentie inter excoicationē et al
penas spñales. Vide q notant canoniste
in. c. Romana. §. si de sen. c. c. lib. 6. et in. c.
i. de vñ. eodem lib. Ubi ponuntur a docto
ribus multe rōnes que videntur insufficien
tes. Posset ergo ratio differentie esse illa:
qd excoicationē est maior pena spñalis que
sit in ecclesia dei. ut dictū est: que separat a
sacramento cōione et pñicipatione fide/
lūm: et ideo noluit ecclesia punire aliquem
hac pena nisi pro deli. to pñio et mortali.
ut dicitur. xi. q. 3. Nemo eñ op. Unde olim
excoicatus tradebatur sathane. ut notant
doct. supra. l. Cor. 5. Nota qñ non curant
hodie hoies de excoicatione et. Illud po
stremo notādū: qd vñqz aliqz panis p
delicto alterius illi ad nō hz rōne pene sed
medicīne. ut dicam. j. ar. 4. conclusionē. 2.
Prima conclusio est q de iure diuino
panis corporaliter ex voluntate dei qñq vn⁹
ppter culpam alterius. siue sit filius delin
quentis: siue extraneus. et p pñio in pñio
Lham quo peccante filius eius maledict⁹.
Gen. 9. Non. n. maledixit Noe cham quia
dñs benedixerat ei. Unde non fuit ausus
maledicere. Itē pñ in diluio vñ pñio pec
cat⁹ parēdū submersi sunt pñi. Itē gei
delinquentē lepra trāsmittit ad posteros. 4.
R. 5. Itē pñios sodomitaz nō excoicauit
ignorantia. qñ pñio pñio scelere: celest⁹
igne cōsumerent⁹. 5. fi. 2. Et h cēssit in bonū
ipsoz parvuloz. qui si tressent fuissent imi
tatores en pñio: idē tñ anā in infer
no. Tunc ergo in infantia cōbustiant ad

limbum pñm descendebant si in fide pa
rentum moriebant: aut ad limbum pñioz
q minus malum est. Sic et nō pñi si mo
riantur ppter peccatū parentū: cedit eis
in bonum: q aut baptizati enolant ad pa
radisum: aut nō baptizati descendunt ad
limbum: q si vñssent descendissent ad in
fernū. Rēq n. alter existimandū diu
nam bonitatem eis morte inuulsiem⁹ pro
pter aliqz eoz bonū: sic de innocētib⁹ et.
Idē de iuda scriptū est. Bonum erat ei si
natus nō fuisset Mat. 26. Itē de paulo.
qui pro pñio Dathan et Abiron viui deice
derunt ad inferos. Numer. 16. Itē Abi
on peccante: multi ceciderunt in bello Ju
dicam. 6. Item Dauid populū numerante
quo peccato gladius dñi descendit in po
pulū. 2. R. 24. Item iudeis clamātib⁹:
Sanguis eius sup nos et sup filios nros:
relige eoz pene mortis rñ addite sunt de
pe. vi. 3. §. Ecce calus. i. q. 4. §. Item pecca
to vbi de hoc. Item iudeis peccātib⁹ con
tra xpm pauli: q timore herodis non rece
perunt eoz pñes: sunt in filijs eoz a bima
tu. et in ra Mat. 2. Et sic in multis exēplis
scripture patere pñ: q patre peccāte filius
hac pena puniatur et etiā extranea. Multū
ppter vñus noram plectitur a deo. Pro
pter hoc dñs dixit Exo. 20. Ego sum deus
zelotes visitans iniquitatem patrum in filios
in tertiam et quartā generationē his q ode
runt me. Itē in nouo testamento Mat. 23.
Dicit dñs: ut veniat sup vos ois sanguis iu
stus. q effusus est super terrā a san. abel. iu.
vsqz ad san. 3a. fi. ba. quē ocl. inter tem. et
al. Item Jo. 9. Rabi qd peccante h aut pa
rentes eius ut cecus nasceretur et. Ex quo
tertu probatur q quādoqz pñis filius p
pñio paternio. Predicta autē h modo sunt
accipiēda: ut qñ filius pñis p pñio pñis.
Pena illa habz rñem pene respectu culpe
pñis q pñis in filio quāsi in re quādā sua:
qd filius res est qdā pñis: sed respectu filij
rñes medicīne: nisi sit imitator culpe pñis
ut infra latius dicit in. 2. pelu. 4. ar. Et
ideo nō obstat q dicit dñs Deut. 24. Nō
occidēt pñes p filijs nec eoduerso. qd ut dicit
vñ filio et lira. Illud itē intelligēdū ē in qñq de
cilio hz dñe pene pñis nō at in qñq h
bet rationem medicīne.

ccc liij

Quo vnus punitur peccato alterius

Cetera delusio est. q. hac pena de iure hu-
mano nung. aliquis punit pro culpa alte-
rius. Vbi dicit lex. q. sanctus est ipsum
relinqui facinus nocetis: q. innocetum con-
denare. ff. de penis. l. absentē. 7. l. co. l. Sa-
cimus. Et ratio. huius est: q. occisio seu pu-
nicio innocetis est directe p. preceptū diu-
inum. quo dicit Ezo. 23. Innocentem 7 iustum
nō occides. Et alibi nō occident patres p.
filios nec everso Deni. 24. Et etiā est co-
tra pceptum iuris naturalis: que pcepta
sunt indispensabilia saltē p. hominem. Hoc
autē dñtelligi ita q. occisio seu alia pena
corporalis habeat rōnem pene: nō autē in-
quātum habet rōnem medicine vt. J. dicit.
Non enim putarem inconueniens q. lex
humana dānet filium etiā pena corporali
ppter culpam patris: 7 hec nō hz rōne pe-
ne respectu filij: sed medicine: vt nō taliter
culpam parētum. habet tñ rōnem pene re-
spectu culpe patris: ppter quā ipse pater
delinquens punit in filio. Unde posset lex
humana iuste de nono statuere: vt fili⁹ pu-
nial morte ppter culpam legis. lese maie-
statis cōmissa a patre: cuius timetur filius
etiā criminis esse successor. Et hoc pbat
p. textū in. l. quisq. l. ad. l. iul. maie. ca-
nonizata. 6. q. 1. q. quis vbi sic dicit. filij vero
qbus vitam imperatoria spālter lenitate
cedimus. paterno enim debet perire sup-
plicio: in qbus paterni h. ē hereditarij cri-
minis. exēpla metuant: a successione oīum
pēlmox habeant alieni. Et pfirmatur etiā
hoc p. textū. in. c. Cum multe. 15. q. vlti. vbi
statuitur: q. nati ex matrimonio pto a cle-
rico in sacris constituto sunt serui ecclesie.
Ad idē factū q. dicit Thō. 1. 2. q. 87. ar. 8.
Tertia pena est corporalis: circa quā no-
ta. q. huius pene corporalis est. quinqueplex
differētia. Prima est ieiunij abstinentia q.
solum qñq. infligi incarcerationis p. eoz. l. e-
teribus. de hac pōt intelligi illud vi. 30. Si
qs pñstatus. 7. 23. q. 1. Si hō esset. Secūda
est verberationis. 23. q. 5. Circuncisiones.
Tertia est seruitutis. Quarta est exiliij.
63. vi. in sinodo. in si. Hoc autē exiliū pōt
esse triplex. Vnū in loco certo: vt cui⁹ quis
detraditur in mōasterio: vt. c. Omnis in si.
de peni. 7. remi. Aliud a loco certo: qñ. f. q.
a b aliquo loco prohibetur. 2. q. 1. in pñmis.

Tertiū ab omni loco: vt cum interdicitur
qbusdā penitētib⁹ ne morient⁹ in aliquo loco
vel vñ. vel duas dies. de peni. vi. 6. sacer-
dos. Quinta pena corporalis est mors
que dñ vltimū supplicium: Item mutilatio
membri. Est autē notādum. q. oīs pena cor-
poralis reputatur grauior omni pena pe-
cuniaria apud legistas. ff. de penis. l. In ser-
uoz. Circa quā penā corporale est duplex
delusio. Prima delusio est q. de iure diuino
punit corporaliter tē.

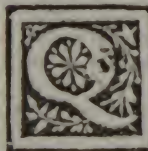
Quarta pena ē rēporalis. i. circa spalla
bona: pecuniā: possessiones tē. Circa quā ē
duplex delusio. Prima delusio est q. de iure
etiā humano qñq. punit q. pena priua-
tionis bonoz pro peccato alterius. f. filius
p peccato patris. 7 hoc est in duobus casu-
bus. Primo in crimine. lese maiestatis. de
iure ciuili. l. Quisq. l. ad. l. iul. maie. ca-
nonizata. 6. q. 1. l. quisq. facit. 15. q. 3. Sane. 7.
c. nemini Secūdo in crimine heret. 7 de iure
canonico: vt in. c. vergentis. extra. de hereti.
7. l. de hereticis. autētica manicheos. Mo-
ta. tñ q. sicut dicit Ray. In sum. de hereti.
Itē quid si haberet. Hoc videt. Intelligen-
dū. cum pater publice predicat f. fidē ca-
tholicā. vel publice pñstet. vel defendit er-
rore. vel corā plato suo pñctus est. vel con-
fessus. vel finaliter condēnatur. de hereti. ex-
tra. de hō. signifi. c. Super quibusdam.

Pōt addi tertius casus in interfectione
clerici facta a patrono vel feudario: q. pri-
nant filij oī beneficio ecclesiastico: nec suc-
cedunt ad pñleta iura. f. patronatus 7 feu-
dij vsq. ad quartā generationē: vt in. c. In
quibusdam. de penis. Adde 7 quartum
casum. f. in pñcutoribus cardinalib⁹. de pe-
nis. c. Felcis lib. 6. Itē de penitentibus ca-
pientibus epōs in cle. f. de penis. Alij casus
ponunt in. c. Cum secūdam. de hereti. lib. 6.
Factū q. nota. in. c. Vno. de scismat. codez
lib. Regla. tñ f. est: q. regulariter bona trā-
natoz deuoluunt ad heredes. i. ad ascēde-
tes 7 descendētes vsq. ad tertij gradum
tñ vt in autētica bona damnatoz. l. de
bo. dam. Cetera delusio est p. declaratiōe
eoz que dicta sunt 7 rōne. p. quibus scien-
dū: q. sicut dicit Thō. 1. 2. q. 87. ar. 8. de pe-
na infligta possumus loq. duplēt. Vno
modo. pnt pena hz rōne p. ne. 7 sic solum

vnusq; p suo peccato punit: q; actus pec-
cati aliqd psonale est. C Sedo modo pos-
sumus loqui de pena: put h; rōne medici-
ne: et sic ptingit q; vnus punit pro peccato
alterius. Detrimēta enī corporaliū rep si-
ue spūs corporis sunt quedā penales me-
dicine ordinate ad salutē aīe: iuxta dictum
apli. cū infirmor tūc fortior sum. 2. Cor. 12.
Uñ nihil pphibet talibus penis allquē pa-
niri pro peccato alterius: vel a deo: vel ab
hoīe: vtpote filios p patribus: et subditos
p dñis: inqñatū sunt quedam res eorū: ita
tñ q; si filius vel subditus h; rōnem pene
quācum ad vtrūq;: scilicet ad eum qui punitur
et eum p quo punit. Si vero nō sit pnceps cul-
pe: hñdī penalis defectus h; rōnem pene
quācum ad eum: p quo punit. Quātū ve-
ro ad eum q; punitur h; rōnem medicine
tñ: nñ p accedens: inqñatū peccato alte-
terius pñent. or: sinatur. n. ci ad bonū ale
fi parienter sustineat. Da erēptum: vt si rer
dilaceraret cuidam tunicā de burello vel
albuso vt daret illi tunicā multo maioris
valoris: puta regale vel destrueret magale
vel pagheriā vt daret subicāstrum. Hñe
vero spūales nō sunt medicinales tñ: q;
bonā anīme nō ordinatur ad aliqd melius
bonū. Unde in bonis anīme nullus parit
detrimētum sine culpa pprīa. Hoc tñ in-
telligo de detrimēto spūali qui est culpa vt
pñatio gratie: vel signū psequens ad pri-
uationem gratie: vel exēdicatio. Alia vero
detrimēta spūalia: canonica. Puta suspen-
sio et interdictū: pōt quis pari p culpa alie-
rius: qñq; vt notauī supra codē finone. ar.
2°. Uñ nullus patitur detrimētum in bo-
nis anīme sine culpa pprīa. Et ppter hoc
etiā talibus penis. vt Hieron. dicit in epi-
stola ad Auitū. Vñs non punit pro alio
q; quātū ad anīmā filius nō est res pa-
tris. Uñ et hñdī causam dñs assignans: vi-
dit Eze. 18. Omnes aīe mee sunt. Qd ergo
dicit dñs Ero. 20. Ego sum dñs zelotes vi-
sitans iniquitatē patrū in filiis vsq; ad ter-
tiam et quartā generationē. Et Mat. 23. vt
veniat super vos et. Unde supra pte tertia
Referendū est ad penas rēpo:ales vel cor-
porales: inqñatū filij sunt res quedā pa-
rentū: et successores predecessorū: tunc re-

spectu filiorū: h; rōne medicine vt dictū est
supra. vel si referat ad penas spūales. h; dñ
ppter imitationē culpe. Uñ in Ero. addit
his qui oderunt me. et in Mat. 23. Et vos
implete mēsuram patrū vestrorū. Dicuntur
autē pñiri peccata patrū in filiis: q; filij
in peccatis patrū nutriti pñiores sunt
ad peccandū. id ppter pñitudinē: nñ ē
ppter exēplum patrū: quasi aūtem cor-
sequentes. In tētiā maior pena digni s
penas patrū vidētes correcti nō sunt: ideo
autē addit i tētiā et quartā generationē
q; tñ pñuerunt homines viuere: vt in ter-
tiam vel quartā generationē vidēat filios.
Et sic mutuo videre pñit: et filij peccata pa-
rū ad imitandū: et patres penas filiorū
ad addēdū. fm Tho. Sed cur nō ipi pa-
tres delinquentes pñantur in prima gene-
ratione: Rñdeo h; est ppter clementiā diui-
nam. Uñ Aug. i. q. 4. dñs ad Moysen
in tētiā et quartā generationē peccata
patrū se dñs cōminatur in lege filijs reddi
tarum nō in equalitate iudicij vt alij pec-
cent et alij pñantur: sed magnitudine ele-
mentie dum semper expectat ad pñiam. et
q; in prima generatione delinquitur non
prius corripit et emendat nisi tētiā et quar-
ta generatio euerit Aug. i. q. 4. Pter hoc
p; responsio et declaratio auctoritatū in cō-
trariū allegatarū. et sic patet ista materia.
Deo gratias Amen.

De septem stulticijs peccati mortalis.
Sermo. xvij.

Uñ a facie

colubri et. Sequitur pre-
dicare de quodam alio
effectu peccati mortalis:
q; facit hominem fatū
et insipientē: et. De quo

vide in sermonibus post festū trinitatis do-
minica. 20. f. mone. 4. Incipit. Non quasi
insipientes in labijs meis et. Pter eundē
ita ergo nota. q; in scriptura sacra q; est os
dei. ps. 118. Prouinciant oīa iudicia oris
tui. Petores dñi stulti sine fatū et hoc in
multis locis pñit: sed p nunc sufficiat allega-
re vnā auctoritatē Eccl. 1. Stultorū infinitus
est numerus. Et p hoc facit factū. Rñ
q; similitudinē de ambulantibus p viam

De septē stultitiis peccati mortalis

qui pueniunt ad quādam. binum in qua
vna via est arcta et spinosa: sed secunda: alie-
ra que est ad sinistram que est lata pulchra
et delictosa: cum arboribus circumquaque et cum
aquarum decursibus: et cum tabernis etc. Sed
in ea est passus quidam periculosus in quo
cōtinne sunt latrones derobantes siue de-
predantes viatores etc. Et in hoc binio est
quedam turris alta: in qua manet custo-
des: qui quādo vident itinerantes clamāt
dicentes. Accipite viam dextram: que est se-
cura nō sinistram etc. Si aliquis illos scilicet
inveniat diceret. nam isti clamantes vo-
lunt nos decipere: namus per viam sinistram
videris que nō est pulchra etc. Tandē incli-
dunt in latrones etc. Alij vero credēs cla-
mantibus sumunt viam dextram et vadūt
securi etc. Rogo vos qui istos dici debent
sapientes vel fatui: nōne illi qui incipiunt
dextram viam debent dici sapientes: et alij
fatui: qui sinistram: vtiq. Sic i pposito. Dēs
sumus viatores i via hac vite nostre et cur-
rimus se i p velocissimē: siue dormiamus: si-
ue vigilemus: sicut existentes in navi etc. Et
finitis noster debet esse vita eterna. Ro. 16.
Habebis fructū viam in sa. tificatione
finem vero vitam eternam. Et omnes nos
in binio: q. via dextera est via virtutum et
penitētie: que est arcta et spinosa: tñ secunda.
Durum est cōtinere: asperum est lectuare:
vigilare: offensus libenter parcere etc. Sed
h. c. via ducit ad vitam eternam. Ideo xps
in primo sermone suo ait Mat. 4. Peniten-
tia agite appropinquabitis enim regnū celo-
rum. Et Mat. viij. Arcta est via que ducit ad
vitam: et pauci sunt qui inveniunt eā. Alia
vero a sinistris est delictosa et carnalis. s. co-
medere: bibere: dormire: et luxuriari: vindi-
care se etc. Sed in hac est passus periculo-
sus in quo omnes derobantur et occidun-
tur: et hic passus ē mors. Q. dices tu. Etia
in alia via est passus periculosus mortis:
verum est: sed non depredatur quia secum
portant thesaurum meritorum et bonorum
operum. Ideo dominus Mat. 6. Thesau-
rizzate vobis thesauros in celo: vbi neq. eru-
go neq. tinea demolitur et vbi fures nō ef-
fodiunt nec furantur. Sunt autem quidam
viri sapientes sicut qui sunt in turri et clamāt
viatoribus etc. Et isti sunt patriarche et p-

phete: apostoli: doctores: qui nouerunt ep-
tume vitam veram et bonam: qui stantes in
turri gratie dei vel predicationis: clamant
nobis dicentes. Nolite ambulare per viam
sinistram: vltiorum etc. sed per dextram vir-
tutum etc. Inter quos Salomon sapiens
dixit clamans vias que a dextris sunt no-
uit dominus. s. scientia probationis. Per-
uerse vero sunt que a sinistris sunt. Pro-
uer. 4. Et Dauid pater eius. ps. 1. Quoniam
nouit dominus viam iustorum et iter impio-
rum peribit. Nam in primo passu mortis
depredatur homo peccator omnibus bo-
nis que habet. Primo quidem bonis for-
tune: et bonis temporalibus depredatur ab
vicio et consanguineis. Nota de consuetu-
dine que est neopolitana: quecumq. habet su-
per personam suam mulierem in tempore mor-
tis mariti sunt sua etc. quemodo cingit se
zonis argenteis etc. Secundo bonis nature
et pulchritudinis et fortitudinis corporalis:
depredatur a verminibus. Tercio bonis
gratie. Jam fuerat depredatus a demoni-
bus sed tunc. s. tempore mortis anima eius
dominatur a demonibus. Nota. hic etiam
q. quedam mulieres faciunt testamentum
ad cōmoditatem viri sui putantes sanari
de infirmitate sua: et de anima nihil cu-
rant etc. Videtur ergo vobis velle ire per
viam sinistram vltiorum quā scitis q. ducit
ad infernum: certe magna stultitia: si hoc
non credis: hereticus es: si credis es fatuus:
si non emendas. Quasi quot sunt species
stultitie: et inveni quot sunt septem: quibus
dicitur peccator stultus. Et sunt iste vij:

Prima est frenesia

Secunda est episcopia.

Tercia est demonia.

Quarta est rabia.

Quinta est insensia.

Sexta est furia.

Septima est ebria.

Et iste septem adaptantur septem pecca-
tis mortalibus: ut infra patebit. Prima
est ergo frenesia: ita vocatur a phisicis q. si
febris ascendit in caput et perturbat ima-
ginationem loquatur stultitias. Talis dicitur
freneticus. Ecce hoc peccatum superbia: q. si
nihil aliud est nisi febris: que ascendit in
caput quando homo presumit et superbit

De bonis temporalibus: dicendo. Ego sum talis: siue magni sanguinis: siue magne scientie: siue tales scientia in filiis. i. Coi. 8. Et ex fatuitas: quia est cibus et pulvis factus de terra. Unde dicit homo ab humo. i. terramur et ad terram reuertetur. Patet ergo quomodo superbus est freneticus propter seipsum superbie ascendente ad caput. Sapienter vero quantūcūq; sit in alto positus semper seipsum humiliat cogitando: quare ad terram reuertetur. Ps. 102. Recondatus est quoniam pulvis sumus homo sicut fenum. Et q; indicandus est ante tribunal dei sui opera sua. Vultis videre rationem ut melius intelligatur. Da similitudinem de duobus sententiaris ad furcas: et dum dicuntur ad furcas. vnas eorum fenis perit ventis ab omnibus: alii. Parcatis mihi et oretis pro me: aliter vero ridens dicebat. O quantum bonum mihi est quomodo vado associatus vado equitans. Sic in proposito omnes nos sumus crimi nos et latrones: quia furati sumus honores dei. Ps. 13. Omnes declinaverunt simul. Inutiles sunt non est qui facit bonum non est vltus ad vnum. Et noueritis q; processus contra nos est factus. Ps. 138. Imperfectum meum viderunt oculi tui. et in h. o. scri. et sententia mortis iam est data. Heb. 9. Statutum est hominibus scire mortem et post hoc iudicium. et iam nunc sit erectio. quia omnes ducimur ad mortem et equo temporis seu solis et cum quattuor rotis. i. quattuor temporibus anni. i. vere: estate: autumno: et hyeme. i. Ps. 4. Omnes morimur et quasi aque dissolvimur in terram que non reuertitur. Illi ergo qui in hoc mundo humiliantur. sicut rogant deus ut parcat eis. Item rogant ut orent pro ipso: sunt sapientes. At contra qui ridet et gloriatur et superbiunt: sunt fatui. Ideo dicitur. Eccles. 7. Coi sapientiam ubi tristitia: et cor stultorum ubi leticia. Tales erant illi philosophi de quibus dicit apostolus Ro. 1. Qui cum deum cognouissent non sicut domino glorificauerunt aut gratia ege. sed eua. in eo. su. et ob. est in fi. eorum. Dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt. Talis etiam fuit Nabuchodonosor: qui propter superbiam conuersus est in bestiam. Ps. 14. Debemus ergo in

hac valle miserie: in hoc mundo potius vacare tristitie q; letitie. Exemplum habemus in christo: qui propter etiam in finitā: quā habebat potuisset gloriari plus q; alij. Tamen dicit q; nunq; vltus est ridere: sed flere. Et se virgo maria excellentissima super omnem creaturam: erat tamen repleta omni humilitate. Sic et nos debemus facere. Ideo dicitur Eccles. 3. Quanto magnus es humilia te in omnibus et coram deo inuenies gratiam. Quia spes stultitie est epistola. i. morbo cadens: q; in cella cerebri generatur vnguita et bulit de stomachi et colore cordis. et q; illa gutta est frigida cadit super telam cordis et cadunt in terram et perdunt intellectum. Ecce h; peccati auaritie que descendit ad cerebrum: quando cogitat pro certo ego volo vltari deinde cadit super cor per consensum dicendo. Si ego volo vltare plane de meis redditibus et possessionibus vel laboribus in capite auri nihil remanebit. Ideo qd dimittas filio. Et pp; h; lucra: hoc iuste vel iniuste. Et sic facit fraudes: usuras: malos tractus: et mille extortiones et sic cadunt in terram p; peccatum mortale. Et ecce epistola: et tandem de terra cadunt in infernum. i. Th. 6. Qui volunt vltas fieri incidant in temptationes et in laqueum diaboli et desideria vana et inutilia que merentur homines in interitum et perditionem. h; est ratio quare in omni genere hominum sunt extortiones. s. ut viuunt pompose. Propter hoc enim sit symonia a prelati: extortiones a his temporalibus: a iudicibus notariis mercatoribus et bms. Nota praedationem que est in quibusdam partibus q; patientes naufragium derobantur quando frangunt in terram. Et est contra ius naturale quia non debet dari afflictio afflictio: et propterea non equum est aliquem locupletari cum aliena factura. i. Nam hoc natura. ff. de condi. inde. Item contra ius diuinum: non furtum facies Ego. 20. Item contra ius civile. C. de furtis. autentica nauigia ubi expresse hoc prohibetur. et reprobatur contraria consuetudo et subditur ibi: nisi talia sint nauigia. que piraticas operentur prauidatatem aut sint nobis aut christiano nomini inimica. Item contra ius

De septē stultitiis peccati mortalis

Canonici. c. excommunicationis. de raptoribus hinc etiam procedat ludalea et tarillos. Nota quod septē genera personarum videntur ex ludo.

Primo lutores. Secundo precipitantes in ludo. Tercio assistentes qui dant fauorem etc.

Quarto stantes domi. Quinto prestantes tarillos vel tabulercia. Sexto prestantes pecuniam ad ludendum. Septimo rectores qui sustinent tales: qui sciunt lucrari per extortionem reputantur sapientes in mundo quia dicunt de eis. *Q*ui iste est sapiens faciet bonam domum. sed isti stulti sunt. *A*n de apostolo. *N*onne stultus fecit omnia sapientia huius mundi. *I*. Cor. *I*. *p*. 9. *A*nti laudatur peccator in desideris anime sue etc.

*T*ercia species fatalitas est demonia: quod si. demon intrat in corpus hominis: perdit homo pro tunc usus intellectus: et demon loquitur et operatur per eum. Ecce hoc peccatum luxurie: quia luxuriosus semper habet demones secum quod vocatur *A*simodens: qui ita possidet luxuriosum ut faciat esse sine intellectu. Sicut equus et mulus quibus non est intellectus. imo tunc preualet diabolus: quod non solum possidet illos qui fornicantur vix etiam filios qui sunt in coniugio plerique. *Q*ui si etiam facit aliquos contrahere matrimonium quod tamen non est verum matrimonium propter aliquod impedimentum. Sicut verbi gratia. Et audio quod in hac ciuitate sunt plures: quod vester habet aliquam uxorem aqua separatus per causam archiepiscopalem: ducit postea alias uxorem: cum tamen etiam papa non posset separare matrimonium presertim consummatum. *Q*uia quos deus coniungit homo non separat. *M*at. *I*. 9. Et de conuer. conu. c. *E*x publico et c. *P*lacet plus. *D*ico quod et mortua prima uxore non potest esse secunda amplius vxor eius propter impedimentum criminis sicut legitur extra de eo. qui duxit in matris. *q*. polu. per totum presertim in. c. si. alique vero mulieres postquam viri eorum absentauerunt se et manserunt per septem annos nec de eis habent notitiam ducunt alios viros. quod est contra ius blasphemum et canonicum. et licet de iure clausi videatur hoc permitti: tamen illud ius non tenet: quia in spiritualibus et maxime in sacramentis. *N*ullam potestatem habet ius civile ut legitur et notatur in. c. *E*cclia sancte marie extra

de constitut. et in secunda possessor de regu. sur. lib. 6. *P*ermissum enim de iure civili quod si vir captus est ab hostibus et incertus sit an viuatur vel mortuus sit: tunc post quinquentium a captiuitatis. mulier potest cum alio contrahere et idem conuerso de viro ut est casus in. l. vxores. ff. de vior. Sed de iure canonico quod in spiritualibus preualet iuri civilis: statutum est. quod quantuncumque annorum numero. mulieres careant presentia virorum viuentibus viris suis non possunt ad aliorum consortium conuolare: donec certum nuncium recipiant de morte vxoris: ut dicitur terminus in. c. in presentia de sponsal. Et videtur hodie idem esse de iure civili. ut in autentica hodie. C. de repudijs. que autentica est super. l. vxor eodem etc. Ecce quam preualet diabolus: et infatuat homines. *I*deo *T*hob. 6. *D*ixit raphael angelus thobie. *A*udi me et ostendam tibi qui sunt qui bus preualere potest demoniam in eis qui coniugia sua suscipiunt: ut deus a se et amaret sua excludant. et sue libidinis ira vacent sicut equus et mulus: in hijs habet potestatem demonum. *N*ota parabolam de vxore cui vir per egre proficiscens commisit custodiendum lapidem preciosum maxime valoris. *A*nt illa cupiens lacteam vendidit illam pro lactuca seu permutauit etc. *S*ic christus committit cuiuslibet animam. d. *C*ustodi te metipsum et animam tuam salua te *D*eutero. 4. *V*el gratiam que est infinitus thesaurus. sicut dicitur Sap. 7. *A*nt luxuriosus vendit animam et gratiam pro lactuca. i. modica delectatione laturie: magna stulticia est. Ecce quomodo diabolus infatuat homines: taceo de sodomitis et de peccato bestialium. cum bestijs commisso. et de vxore fratris. *I*deo dicitur. *I*. Cor. 2. *A*nimalis homo non percipit ea que sunt spiritus dei. *S*tulticia enim est illi. *N*ota animalis. i. bestialis et occidatur tales quandoque a bestijs. *N*ota de illo sodomita cuius preputium fuit mortuum a scorpionibus et inflatum mirabiliter etc. *I*tem de illo qui tenebat concubinam et vxorem qui factus est rabiosus ex moria canis rabiosi ex quo mortuus est qui in fine habuit dicere *R*ogo deus ut talem mortem faciat quicunque tenet concubinam cum vxore sicut et ego etc.

Quarta spes stulticie est rabia. Sic autem qui stulti qui nulli nocent nisi sibi ipsis: et hoc modo sunt stulti illi qui sunt infecti rabie iudicis: qui sibi solis nocent. Quia Inuidus in iudicia esturatus: et extra Orati⁹ i eplis. Inuidus alterius marcellus rebus optimis. Magna tormētum est inuidio videre bona aliorum. Nota historia de bone Eneo vacuo intus in quo ponebat hō: et subitus incidebat: ignis rē. Magnū tormētum erat: hō malus est inuidia. Id dicit Orati⁹ i eplis. Inuidia scilicet non inuenere tyranni maius tormētum. Et in illud petri facit hominem stultum: quod non considerat quod facit. Exemplum de phariseo: qui propter inuidiam occiderunt christum. Mar. 27. Sciebat enim. scilicet pilatus. propter inuidiam tradidit eum: cum tamen cognoscerent christum esse verum messiam promissum in lege et in prophetis: iuxta illud Mar. 21. Hic est heres venite occidamus eum etc. Cavete ergo ab hac stulticia.

Quinta spes est insensia: per quam bene homo insensatus: et ut plurimum pergit in senibus propter antiquitatem et in pueris. Puer enim recipiunt quod eis datur. nec sciunt resistere inter bonum et malum: quia infantilis etas quicquid videt ignorat. Et falsa mo. l. Unica. Nota. exemplum de Moyse puero. qui recepit panem: statim misit in os suum etc. Hac stulticia insensum hominem ex petro gulle. qui non recipiunt escas cum regula temperantie sed per excessum etc. Id sunt sibi venose. Ecce quod tales sunt insensati. Nota. hō illos qui non ieiunant: et volunt redimere ieiunium quadragesimale per elemosinas etc. Dicentes: quia melior est elemosina quam ieiunium etc. Sed quia ita sapienter dissipant. quia melior sit elemosina sibi se. quam ieiunium etc. tamen melior est obedientia quam elemosina etc. Quidam vero dicit et quod petrus est comedere bis in die. Quia non quod intrat in os coignat animam: ut dicit Ezechiel Mar. 15. Sed verum est quod cibum vel potum non coignat animam: quod non intrat in eam: sed in corpus. sed inobedientia et rebellio. ad blasphemiam mandata coignat hominem. Quidam vero dicunt. Et nunquid per vinum pisce deus vult perdere animam hominis: sed non considerant quod deus per vinum fructu comesto ab adam: et anima totum genus humanum. Et anima in adam oēs peccaverunt. Ro. 5. Ecce quod tales sunt

insensati. Ubi tot infirmitates proveniunt: hodie: et oculis infirmis: gutturi: pedibus: tremulis: cataractis: nisi per galliam etc. Et sic et tales ita insensati qui sunt peiores bestie: quia bestie sumunt cibum et potum ad sufficientiam et non ultra: sicut Leones: vñ etc. Sed homo gullosus excedit etc. Id dicit scriptura per crapulam multi obierunt: qui autem abstinens et adiciat vitam Eccles. xxxvj.

Sexta est furia. Furiosus non respicit quod facit: et nulli facit reverentiam: et quicquid verberat vel occidit seipsum: sicut iracundus habens odio proximum. Primum occidit seipsum: quia quod odit fratrem suum homicida est. sine ipsis suis. l. Jo. 1. Nec facit reverentiam alicui: quia qui irascitur divinam maiestatem blasphemat etc. Item nec proximo: quia quicquid infamari eum quicquid iniuriat et etc. quicquid blasphemat. Nota de illis mulieribus qui alio die puerentes de frumento: quod diminute receperant blasphemabant illam qui miserat etc. quos ego respondi quod ipse peius sibi nocebant: quam nocuit illi etc. Nota. exemplum de quodam meretrice qui venit ad magistrum Ulethum. d. Non eritis qui sui defraudatus a factore meo tanta pecunie quantitate et fugit: propter quod odisti eum inquit quod si possem eum invenire ipsum dentibus lacerarem: et hac. et. sui confessus: et confessor mens noluit me absolere. d. quod debet sibi parere. pater quod dicit vos: Cui respondit magister Ulethentius. Non tenemini sibi parere: peccatis vobis ipsis. Et ille dicit. Pater non intelligo vos. Respondit. Dicitis mihi odium quod habetis in corde cui nocet illi vel vobis: Non illi qui comedit bibit et delectatur. sed vobis quod animam vestram occidit. Et ille respondit. Hanc cognosco quod sit stulticia habere odium contra aliam. Nunquid esset bona vindicta contra inimicam tuam si tu diceretis unam faciam veneni et interficere eam. Stulticia esset: sic et tu: cum tamen econverso. Reputatur hodie stultus ille qui parit et dicit ei. Tu es quidam raris et fatuus etc. Propter. i. Sapientiam atque doctrinam stulti despiciunt.

Septima spes stulticie est ebria: sive ebrietas. Ebrius est enim stultus nihil potest facere etc. Non habet illud remedium nisi dormire. Ecce habet peccatum accidit: qui non curat de opere

Quō peccatū mortale infert mortē eternā

ribus merito: & perdit tēpus tam precio-
sum. qđ deus nobis d. dicit ad lucrandū in-
fera huius mundi: s; nō sūt pigri ad ope-
randū & laborandū in diebus festis. Mo-
ta. 3. quosdam rusticos qui diebus festis
& officiis vadant p aptandis ligonib; vel
p solandis ocreis siue stualibus: quidam
aut veniunt mane ole officio: cum sumētis
oneratis palea vel lignis & frangunt festa:
nec audiunt missas: magna abusio ē & pec-
catū ipsoꝝ: & etiā vñōꝝ seu patronoꝝ ipso-
rū. Cum tñ: ut dicitur: accidit in bonis
opibus. Et ideo in ipe famis vel caritate
bonoꝝ spūalium qđ est tēpus mortis indi-
gebunt: nec dabit eis. Et ideo mittent ad
hospitale miseroꝝ qđ ē infernus. 35 Pro-
uer. 20. Propi frigus piger arare nolu-
it. Mendicabit ergo state & nō dabitur ei.
Estare i. tēpore mortis: bi est estus & ca-
lor mortis: & fames: & siccitas: & ois angu-
stia anime & corporis tē. Rogemus ergo
deum tē. Deo gratias amen.

Quomodo peccatum mortale infert
mortem eternam. Sermo. 18.

Uasi a facie

colubri tē. Sequit̃ p̃dicti-
care de vltimo effectū peccati
mortalis: qđ ē dānatō eter-
nalis inferni tē. De hoc ē
habet 3. sermone. tñ. qđ peccatū mortale in-
fert quadruplicē mortē tē. Pro huius cas-
dentia & introductione est scēdū qđ firma
p̃dictio est fidel catholice qđ in inferno pro-
pter demeritū peccati mortalis puniet totus
homo. s. anima & in corpore: post resurrectionē
ne corpore: s; nunc sola anima patiatur. si-
cut enim prius anima peccat cogitando &
postea corpus crequēdo: sic & prius aia pu-
nietur nec & postea corpus. Et hoc p̃batur
rōne & auctē. rō quidem est: qđ sicut totus
homo peccat in aia & corpore. sic tot' ho-
mo punietur d. auctas. Jo. 6. Venit hora in
qua oēs qui in monumentis sunt au. vo. si-
lq dei & proce. qñ bona fecer. in resurrectionem
iudicē. Cōd hic cadit duplex dubitatio.

Prima est de aia. Secda de corpore.
De anima qđm. qđ pōt ab igne corpo-

reo pati cum aia sit spiritus: nec possit ab
igne tangi. qđ aut nō tangit nō agit. Pro
huius declaratione est notandū fm Tho.
in 2.º quolibet. q. 15. qđ assumēdo passionē
pp̃te. fm p̃rietatē agentis ad paties: pat
i. pati dicitur cum qđ nobis adiacent
qđ est p̃rium nature vel voluntati nostre
pat infirmitas: & tristitia: passiones dīcant.
pōt dupliciter h passio summi. Uno enī
modo pōt esse passio p receptionē forme p̃-
rie: sicut aqua patit ab igne inquantū ca-
lefit: & p sequens dīminuitur qualitas na-
turalis ei. Et hoc modo anima separata nō
pōt pati ab igne corporeo. qđ nec calefieri
pōt nec deficiat: nec fm formā aut quali-
tatem. quācūq; ignis corporei imitari: sed
hoc vñ est naturalis virtute sed supernaturali
virtute. Diuina videt qđ anima possit pati
ardorem ab igne in sui pena: sicut videtur
p̃bari Luc. 16. Dñs dicit Anīma dīctis dā-
nati. Pater abraam mitte Lazā. ut in tin.
et. dī. sūl in aqua ut refri. lin. mē. qđ cru-
fior in hac flāma. Ad quā enim petebat
refrigerium aque nūc ut refrigeraretur ar-
dor quē sentiebat: & hoc videt tenere Pe-
de taran. in. 4. sen. dī. 2. Idē videt sentire
Greg. in. 4. dialogo. p. c. 30. d. Teneri aut p
ignem spūm dīcimus: ut in tormento ignis
sit videndo atq; sentiendo. Ignē nāq; co-
ipso patitur quo videt: qđ cum cremari se
aspicit cōcremat. & infra. Quis colligere dī-
ctis euangelicis possumus: quia incedium
aia nō solum videndo sed etiā experiendo
patiat veritatis eterni voce diues mortuus
in inferno dī sepultus tē. Sed dīc qđ ille
ardor & illa flāma intelligit spūaliter. s.
cut Aug. dicit. 21. de ciui. dei. c. 10. vbi sic dī-
cit. dīcrem qđm sic arduos siue villo suo
corpore spūs: sicut ardebat apud inferos il-
le dīnes: qñ dicebat Crucior in hac flāma
qñ p̃cienter responderi cernerem talem
fuisse illā flāmā quales oculi quos leua-
uit & Lazā vidit qualis lingua cui bu-
morem exigū desiderauit infundī: qualis
dīgitus Lazā de quo id sibi fieri postula-
uit. Uiderant siue corporibus anime. sic er-
go incorporaliter illa flāma qua et arsit. &
illa guttula qua poposcit: qualia sunt etiam
vīsa dormientium siue in cerasi et sicut
res incorporeales: habentes in similitudine

corporum Est tñ notandū: qd in inferno
vñs sit ignis: tñ dñctmōde anime em /
ciantur fm dñctmōtem culpaz. Tñ Gre-
go. in. 4. dialop. c. 45. vñs quidē est gehē-
ne ignis sed nō vno modo omnes cruciat
peccatores. vñsquisq; enim quātm est /
git culpa: tñ illie sentitur pena. Nam sicut
in hoc mundo sub vno solē multi pñstunt:
nec tñ eisdem solis ardorem equalitē sen-
tiant: qd altus plus estuat: atq; altus min⁹:
ita illie in vno igne nō vñs est modus in-
crndd: qd qd hī dñctmōtas corpoy: hoc illie
agit dñctmōtas peccatoz: vt tñ ignem nō dñct
similem habeant: tñ eisdem singulos dñct-
similiter cruciat. Nec ille. Pōt etiam pñst
Exēplum de duobus incarcerationis: quoniam
vñs qui est in lanconicus naturaliter ma-
gis affligit tñ dñct qd alter qui est sangui-
nis. Alio mō dñct pati omne qd quocunq;
modo ipe scit a suo pñrio impetu vel in-
clinatione sicut si dicamus: lapidem descen-
dētem pati cum ipe dñctur ne deorsum pne-
niat: sic dñctmōs pati cum dñctur ne dñct
vel ligatur: qd nō vadit quo vult: ita per
modum ligationis cuiusdā aīa patitur ab
igne corporeo: vt Aug⁹. d. 21. de ci. vel c. 10.
Nō enim hoc est qd naturam spēs incorpo-
rei alligatur: enim videamus etiam tanq; for-
mam naturaliter alligari corpori ad viuifi-
candā ipsam demones etia per nigroman-
tiam potestate superiorū demonū alligant
aliquibus imaginibus vel aliquibus alio
rebus. Unde multo magis possunt spirit⁹
alligari diuina virtute igni corporeo. nō vt
dent vitam: sed vt accipiant penam. Sicut
Aug⁹ dicit. Sed quia quid est minoris vir-
tutis nō potest sua virtute ligare id qd est
maiori virtutis. Et pñst tñ hoc dñctur qd
ignis corporeus agit in animam separata
non virtute propria: sed inquantum est in-
firmat⁹ dñctine iusticie iudicantis. Tñ
nota. qd multiplex est spiritus dñctur alligari
a corpore. Vno modo tanq; forma
materie sicut anima humana corpori. Alio
modum tanq; moroz rei: sicut angelus corpo-
ri celesti. Alio modo tanq; locum loco. si-
cut anima in inferno. Vñd mñs ergo qd
anima sepñs tñ multis modis in corpore
existens patitur sicut corpus patitur: vt est

infirmatur: vel verberatur: sicut corpus non
patitur: vt cum anima tristatur de ali-
qua re: pñst de aliquo nouo sibi dispal-
cente. Pñst de morte illi vel alterius dis-
lecti: vel etia in somno sepñs corpore quies-
cente anima patitur. sic ergo tñ anima se-
parata potest pati: tñ multo magis acer-
ba pena anime separate qd continete: cum
quia ipsa anima est sōns: tñ origo passionis
tñ via immediate patitur. Sed contra il-
lud qd dñct Thō. qd anima patiat ab igne
ex hoc qd alligatur. Sic opponitur. Illud
enim qd est alligatum alicui non potest ab
illo separari: sed spiritus damnati separa-
tur aliquando ab igne corporeo infernali.
Nam demones dicuntur esse in hoc aere
caliginosus: anime etiam damnatoz: ut in-
terdum aliquibus aueruerant. Ergo videtur
qd anima nō patitur ab igne corporeo vt
alligata. Sed Rñdeo Anima affligitur ab
igne corporeo inquantum apprehendit eum
sibi vt noctua per modū alligationis tñ de-
tentionis. Nec autem appēhenso afflige-
re potest etiam cum nō est actu alligata:
ex hoc solam qd apprehendit se allegationi
deputatam. Et propter hoc dicuntur demo-
nes secum ferre gehēnam quocunq; vadūt.
Nec ponit Thō. in quadam qñc vñ. in l.
parte. q. 64. ar. 4. ad tertium. Vtrum autē
demones secum possint ignem vñde in se-
sto angelorum Petri Jere. sermone. 4. par-
te vñima.

Tñ Secūda dubitatio de corporibus damna-
torum: post resurrectionem quomodo pos-
sunt pati tñ non consumi: quia erant incor-
ruptibilia: quia cessante motu celi qui est
causa generationis tñ corruptionis: nō erit
corruptio neq; generatio. Cum ergo sint in-
corruptibilia quomodo poterunt pati? Re-
spondeo. quia hoc pñst duplici ratione.

Tñ Prima sumitur ex parte dei facientis.

Tñ Secūda ex parte corporis patientis.

Tñ Ex parte quidem dei: quia ipse deus
cui omnis creatura obedit ad nutum infi-
mit illam ignem ad affligendum non ad
corrupendum tñ. Omnis enim creatura
sicut hī esse a deo sic tñ opari tñ. Exēplum
de patris i camino ignis ardētis tñ. Dani-
4. Jre de scō Polliarpo. Item de sanctis

De eternitate pene infernalis

Agnate: laeta: cella: et sic etiam de. so. rbe-
toribus beate Catherine: quos qdē ignis
urinit. sed non cōbūit. Unde hanc ratio-
nem clarius et latius, sicut scripsi supra in
sermonibus quadragesimalibus de pnia in
sermone de inferno pte. 5. Et parte ve-
ro corporis patientis sumitur ratio: quia cor-
pora tunc erant incorruptibilia et immortalia
et ratio est duplex. scilicet naturalis et theologal.
Naturalis ratio est quia cessabile motus celli
ut dicit supra. Theologalis est: quia corpus
est in hac vita mortale per culpā propter cu-
lus reatus debitor est hō mortis. Mortuo
corpe simul soluta est pena. Itaque post re-
surrectionem non est debitor hō amplius
mortis corporalis. quia non iudicabit deus hōs
in idipsum. Item bona fides non patitur
ut hōs idē eligatur. et ideo tunc erit corpus
immortale. Si dicitis quid ergo est passibile?
Ratio quia hō vult divina iustitia. Item nō va-
let argumentū est immortale. ergo est impassi-
bile. quia anima potest pati. sed mortis non potest. Sic
autem in igne purgatur sed nō sumitur. Ut
de supra in sermone ubi supra pte. 5. Hoc
ergo supposito. notandum quod supra dicti
quod totus hō patiatur in inferno. quia corpus
et anima idem octo pene erit in inferno. que appo-
riantur quod sensibus corporis: et tribus po-
tentis alicuius: quas adapta: ut notant in sermo-
ne ubi supra pte. 7. Deo gratias. Amen.

C De eternitate pene infernalis.

Sermo. 19.

Clasi a facie

colabris et. Prosequenda o-
adhuc quartā considera-
tionem. 3. arti. v3. de effe-
ctibus peccati mortalis et e-
manet ultimo predicare de eternitate pene
infernalis. Salutate virgo et. Pro intro-
ductione materie notanda. quod est conclusio ve-
ra in theologia. per fidem catholicā appro-
bata. quod pena inferni est eterna. Auctoritas.
Ite maledicti in ignem eternū qui parati
est diabolo et angelis eius. et infra sunt hōs
in supplicia eterna Mat. 25. Item Mat. 3.
Qui autem blasphemaverit in spm sanctum nō
habet remissionem in eternū. Item. ps. In-
trobis usque in pgenies pnam suam et usque
in eternum non videbit lumen. Introbis. scilicet.

peccator pnam suam. I. demontum. Jo. 8. Et
ex pie diabolo estis. Item Isa. vit. Armis
eorum nō morietur. Item Grego. in. 4. dialo-
gorum. c. 47. Anima que in inferno posita
est beate eternitatis vivere p idit. sed esse
et vivere misere nō amittit eo quod cogatur ut
et mortem sine morte et defectum sine defe-
ctu: et finem sine fine in perpetuum patrat
ut sit et mors immortalis defectus indefectus
et finis simpliciter infinitas. Sed hic est que-
stio quā sepe multi faciūt: et est magna que-
stio in theologia. scilicet quod videtur quod pena infer-
ni nō debet esse eterna. Quod probatur pri-
mo de iure divino. Secundo de iure huma-
no. Et primo de iure divino. quia pena de-
bet cōmensurari culpae in quantitate: iuxta
illud Deuter. 25. Pro mensura peccati et
plagarum modus. Item Apoc. 18. Quantum
glorificavit se et in delictis fuerit. tñ da. ll.
tor. et luc. Secundo probatur de iure humano
nam canonice dicunt quod pena nō est vlti-
mus potestatis et delictum fuerit in ce-
cedente reatum extra de his que si. a ma.
par. ca. c. Quasi et. C. de penis. l. sancti.
Cum ergo culpa fuerit hō finita. puta inu-
rse blasphemie. homicidii. usure. et. Quare
pena est infinita? Non videtur hoc esse con-
ueniens divine iusticie. et multo minus mi-
sericordie ad quā pertinet mitigare penas.
potius quod augere: et etiam de iure huma-
no pene interpretatione benigna molien-
de sunt portae et asperande. ff. de penis
l. interpretatione et in regula. Quia restrin-
gi fauores contingit ampliare lib. 6. nota
re hō potes errorem origenis qui ut referunt
glo. 2. 4. q. 2. in subdit. Quod hōies esse sol-
nandum per illud nihil odisti eorum que feci
mihi Mat. 23. Item. ps. 76. Nunquid obliuiscer-
tur misereri deus aut continebit in ira sua
misericordias suas. per hō etiam adducebat
origenes illud Isa. 24. Ubi loquens de dā-
natis subdit. d post multos dies visitabunt
et erubescet luna. et confundetur sol. scilicet prope
claritatem ipsi et. Sed dicit quod visitatio illa
intelligitur in malum. quia resumptis corpori-
bus cruciabantur eternaliter: et ira dā vo-
lebat asserere deum misericordie dicit nō in-
stum. Item dicebat ipse passurum iterū su-
aere pro diaboli saluandis. quod est contra
auctoritatem scripture Mat. 25. ut supra

Hei. Ideo fuit Origenes tamq̃ hereticus ab ecclia p̃denat⁹ post mortē. ut refert Graecianus vbi supra: et Aug⁹ etiā. 21. de ci. vel c. 12. et in c. 18. refert quosdam dixisse q̃ in die iudicii sc̃i orabunt p̃ dñat⁹. et sic saluabunt dñat⁹. Neq̃. n. credēdū est ut dñs q̃ tūc sc̃i amissuri sint misericordiā q̃ erūt p̃fecti sc̃i: et ideo cū nunc in vita p̃fili sc̃i orent pro inimicis et patiunt p̃secutores: multo magis orabunt tūc p̃ illis quos habebunt supplices. Cum ē: deus nūc erant sc̃i orantes. q̃i sine peccato nō sunt: multo magis q̃i tūc sine pctō erunt. Et allegant p̃s. Aliqd obliuiscet rē. vbi supra: sed q̃: h̃ est hereticum. Ideo nota rōnes ad huc et quibus potest colligi r̃sio.

¶ Prima rō sumit ex pene p̃positione.

¶ Secūda ex culpa duratione.

¶ Tertia ex peccati aggravatione.

¶ Quarta ex peccantis intentione.

¶ Quinta ex fori mutatione.

¶ Prima rō est: q̃a nō est necesse q̃ pena cōmensuretur culpe q̃tum ad durationē. Nā vt ait Aug. 21. de ci. vel c. 12. in illo iudicio regitur vt pena adequet culpe q̃tum ad durationē. Nā adulteriū. homicidiū et h̃mōi in momento cōmittuntur. tñ nō momentanea pena puniunt. sed q̃siq̃ q̃i de p̃p̃mo carcere. vel exilio. et q̃siq̃ etiā morte in qua nō consideratur occisionis mora sed potius q̃ in p̃petuū auferat a societate videntis. Et hoc vult Thō. 1. 2. q. 87. ar. 3. ad p̃mū. Qd̃ ergo d̃ q̃ p̃ mensura pcti erit et plagas mod⁹: d̃ intelligi de mensura p̃positionis. nō aut de mensura durationis. Quāto. n. est culpa grauior: tāto pena debet esse acerbior.

¶ Secūda rō ē. q̃a etiam postea q̃ q̃tū ad durationem pena debeat cōmensurari culpe: tñ adh̃ pena in f̃ni d̃ esse in finitā q̃tum ad durationē. Probatur rōne. auctoritate. et exēplo. et similitudine. Et primo probatur rōne. Pro cuius declaratione ē notandum q̃ quādin aīa est consummata mortali corpori recipit conditiones corporis. s. mutabilitatem et variabilitatem. tristitiam et letitiam. Nō aut auctoritas. Corpus q̃ corruptipit̃r aggravat aīam et deprimit̃r rena inhabitatio sensum multa cogitantes Sap. 9. Nota Aggravat trahēdo. sc̃a ad

suas conditiones. Unde nemo tam vialē debet desperare p̃pter peccata q̃a p̃t peñtere. Et econuerso nemo q̃tumēdus bonus debet securus esse: quia p̃t cadere. 1. Cor. 10. Qui se existimat stare: videat ne cadat. Sicut. n. peccatū nō tollit libertatem arbitrii: sic nec gratia rē. sed postquā aīa est separata stat in sua natura que est vt mutari nō possit nec sit subilis ad opposita: siue sit in gloria cōstituta siue in pena: q̃a Ligatis manib⁹ et pedibus p̃fili in tenebras exteriores. Bar. 20. Unde nō p̃t aīa damnata veram p̃nā agere: vt de peccato doleat. p̃t est offensa dei. s. doleat de eo. p̃t mereri penā rē. vt habet Sap. 5. Auctoritas. Si ceciderit lignum ad austrum aut ad aquilonem in quocūq̃ loco ceciderit ibi erit Ecc. 3. 21. Nam vt dicit Thō. in. 2. 2. q. 13. ar. 4. damnati quāuis doleat de pctis que cōmiserunt: non tñ q̃a dolet ipsa oīa: sed q̃a pro eis puniuntur. Et ibidē dicit in r̃sione ad sc̃m articlū q̃ mala in damnatis nō sunt demeritoria: sed p̃tinent ad dñat⁹is penā. Et h̃ p̃bat Quare h̃ alio demerent et blasphemis. sc̃p̃ pena augere tur: et sic esset infinita pena intensiue q̃ est in cōtēntis. Est et alia rō quare nō demerentur: q̃a nō sunt in statu vie. Unde dicit Thō. ibidē: q̃ mereri et demereri p̃tinet ad statum vie. Unde bona vel mala in vitoribus sunt meritoria vel demeritoria: sed bona post mortē facta nō sunt meritoria. sed p̃tinent ad eorū beatitudinis p̃miū. et s̃r mala post mortē nō sunt demeritoria sed p̃tinent ad dñationis penā. Thō. Et ad p̃dictā addit rōnem de immutabilitate aīe: separe p̃t fieri instantia de corpore resumpto post resurrectionē. q̃a tñc videtur q̃ tollatur immutabilitas aīe: et quo corpus resumitur. Sed ṽm q̃ cū corpus est mortale deseruit aīe ad p̃p̃ias opationes naturales: vt etis in ipso corpe aīa p̃ficiat̃r. quasi ad p̃fectionē nata: et ideo aīa disponit et mutatur s̃m corpis qualitatē et dispositionē. sed post resurrectionem corpa disponent s̃m extēntiā aīe: et id aīe nō mutabunt per corpa. H̃c s̃m Thō. in. 4. cōtra gent. c. 5. Vide q̃ notauit in s̃mōnibus de p̃nia sermone. 2. p̃e. 1. Nā ergo dñata in ĩerno penitere nō p̃t de culpa

f̃f

De eternitate pene infernalis

Primum semper exaggerat culpam blasphemando deum et bonitatem et iustitiam eius Apoc. 16. Comanducaverunt linguas per dolorem et blasphemaverunt deum celi pro doloribus et vulneribus suis et non egerunt penam ex operibus suis. Unde anima que migrat de corpore cum peccato mortali fornicationis semper in eadem voluntate permanet et desiderio: sic et si transierit cum peccato odij et huius. Sic et demones qui postquam ceciderunt de celo sunt obstinati quod non possunt penitere de culpa. Si enim peniterent deus precepto eis preceperet ut ait beatus Martinus qui etiam diabolo spondit dicens. Si tu mihi penitere velles ego de dei bonitate confidens tibi misericordiam iam pollicerer unde satanas in eodem desiderio habendi equalitatem dei est nunc et in eternum. erit sicut a principio sulcatus. Unde cum culpa non tollatur nisi per penam: penam autem in inferno esse non potest: sequitur quod culpa ibi semper duret et perit etiam pena. Culpa ergo cuius sit eterna: erit eterna etiam pena. Ideo dicit Isai. 27. In mensura contra mensuram cum abieceris fuerit iudicabo eam. Nota in mensura. scilicet pene contra mensuram. scilicet culpe. cum abieceris fuerit. scilicet anima a corpore iudicabo eam. scilicet eternaliter condemnabo cum culpa sit eterna. et hoc non solum verum de culpa mortali sed et de peccato et culpa veniali per eandem rationem. Unde anima in inferno etiam pro veniali eternaliter punietur: quia si non veniali non debeat pena eterna per se tamen per accidens est eterna pena ibi pro veniali eo quod nulla culpa ibi sit remissibilis. ex quo inferitur quod etiam pena durabit in eternum et hoc vult Thoma in 2. sententiarum dist. 33. q. 2. ar. 1. ad secundum: etiam in 4. sententiarum dist. 45. q. 1. ar. 3. ad 6. Et hoc est una ratio quare in inferno non remittitur culpa. scilicet quia anima damnata non habet penam de culpa quoniam vellet de novo offendere deum si posset. quod per quod semper blasphematur deum. Est etiam alia ratio. quia nulla culpa remittitur sine gratia dei gratiam faciente: sed ibi nulla gratia dei est ergo ratio. Sic ergo cum causa. scilicet culpa sit eterna oportet quod effectus. scilicet pena etiam sit eterna. De similitudine de eo qui percussus est gladio in latere. id est ictus gladii: momento transierit tamen multo tempore dolebit et si plaga ex ictu causata esset eterna consequenter etiam dolor ex ipso causatus esset

eternus. sic et ignis causat dolorem qui esset eternus si ignis esset eternus. sic et si distemperantia humorum ex qua causatur febris. esset eterna febris etiam esset eterna: et hoc est quod ait Gregorius 25. dist. 2. Nalis hinc quod egreditur. talis in iudicio presentatur.

Tertia ratio. scilicet quod etiam posito. quod culpa quantum ad durationem non sit infinita tamen pena debet esse infinita quantum ad durationem. Nam culpa mortalis non esset infinita eternitatem: quia eternitas consideratur ex parte actus per se per se per se ad creaturam que est finita eternitatem tamen est infinita intensitatem quia intensio consideratur ex parte aversionis a deo que datur esse peccato formaliter cum aut culpa gravetur secundum conditionem illius in quem peccatur ut notat Thoma in 1. 2. q. 73. ar. 9. Et deus sit infinitus et imensurabilis et interminabilis excellentie et dignitatis. sequitur quod etiam culpa debet esse infinita intensitatem. scilicet non potest autem pena esse infinita intensitatem. scilicet quo ad acerbitatem. quia sic annihilaret creaturam que non est infinite capax citatis sed finite. oportet ergo quod sit finita eternitatem. scilicet quantum ad durationem. Intensitatem autem pena est maior vel minor secundum quod sunt maior vel minor delectatio in conversione ad commutabile bonum. quod est creatura: iuxta illud Apoc. 18. Quantum glorificavit se et in delictis suis: tamen dabit illi. totum et luctum.

Quarta ratio. peccantis intentio: quia in peccato attenditur voluntas et intentio peccantis. et non actus exterior peccati. Concorde legiste dicentes quod voluntas et propositum distinguunt maleficia. ff. de fur. l. Qui iniurte. Et. c. Cum voluntate. de sen. et eo Licet autem actus exterior peccati fuerit finitus: tamen voluntas peccantis fuit infinita. Voluit enim peccare sine fine vivere: ut sine fine peccaret. Unde dicit idem Gregorius 22. moralium Insuper voluissent sine fine vivere. ut sine fine potuissent in iniquitatibus permanere. Iustus est ergo secundum Gregorium quod qui in suo eterno peccavit contra deum in eterno dei puniatur. Dicitur autem aliquis in suo eterno peccasse. non solum secundum continuationem actus in tota hominis vite durante: sed quia et hoc quod homo finem in peccato constituit. voluntatem habet in eternum peccandi: secundum

q̄ dicit Tho. in. i. 2. q. 87. ar. 3. ad prima m
Et hoc probatur sic: q̄a qui propter aliquod
temporale bonum avertitur ab ultimo fi
ne qui in eternū possidetur. Prepositū frui
tionem temporalem illius boni temporalis
eternae fruiitioni ultimi finis. Unde patet q̄
multo magis voluisset in eternum illo bono
temporali frui. Ergo si diuinum iudiciū
ira puniri debet ac si eternaliter peccasset.
Hec Tho. in. 3. contra gent. c. 41. Et idē
Greg. in. 4. dialogor. ait. Ostendunt enim
q̄ in peccato semper vivere cupiant qui
nunq̄ desinunt peccare dum viuunt. Ju
stum est ergo ut nunq̄ careant supplicis:
qui nunq̄ voluerunt carere peccatis. Nec
obstat si dicatur q̄ si leges humanas nō
debet puniri affectus nisi sequatur effectus
ff. de penis. l. Cogitationis penā nemo me
retur: et est canonizata in decre. de pe. ol. f.
Cogitationis: q̄a ad hanc responderetur bu
pliciter. Primo q̄a illud verum est nisi in
atrocioribus in quibus puniuntur affectus li
cet non sequatur effectus: dum modo affe
ctus offensus fuerit per aliquē exteriorem
actum: ut probatur in. l. Si quis non dicam
rapere. l. de epi. et de. Et. l. Unica. l. de rap
tu virginum. Si aut nullo modo p̄grede
retur affectus in actum exteriorem: tūc ille
affectus non est punibilis apud humanū
iudiciū: ut infra dicitur q̄a occultorum so
lus cognitor et vindex: est de. 32. ol. l. Ern
descent. Et de simonia. c. Tua nos. cum si
milibus. Secundo respondet q̄ quantū ad
homines delictum non dicitur perfectum
realiter. nisi quando venit ad actum ex
teriorem perfectum vel proximum perfectio
ni. Ratio quia non pertinet ad hominem
de occultis iudicare: de simo. c. Sicut. Et. c.
Tua. Et ideo non puniuntur affectus nisi se
quatur effectus: ut dictum est. De hīs enī
solum modo pōt legislator penam inferre
de quibus potest iudicare et non de alijs.
Item quia ius clausse ad hoc principaliter
est institutum: ut homo sit iustus et iuste se
habeat erga proximum. ad quem iustitia
clausis ordinatur: non autē ut sit iustus er
ga deum principaliter. Unde iustificandi.
contemptor religio solum deum habet vito
rem. l. Iustificandi. l. de iure iuran. Pec
catum autem quod solum in affectu seu vo

luntate consistit. non est nocuum proximis
et ideo non puniuntur regulariter a iure hu
mano: sed quantum ad deum qui cordium
humanorum solus scrutator est. iuxta illud
Jere. 27. Præuius est cor hominis et inscru
tabile: et quis agnosceret illud: Ego domi
nū scrutans corda et probans renes delictum
dicitur perfectum sola voluntate delibera
ta: etiam si non perueniat ad actum exte
riorem: et ideo voluntas sola puniuntur apud
deum. Cum et 30 voluntas hominis in infi
nitum pretendatur ad peccandum: si in in
finitum videretur et bene etiam libenter pec
cator veller pacisci cum deo: ut nunq̄ mori
deberet ut posset semper in peccato delecta
ri: nec curat de vicia eterna. ff. Pro nipi o
habuerunt terram desiderabilem. Quia et
go hoc propositum iam concipit peccator.
licet actus exterior: peccati non daret in in
finitum: tamen iuste puniuntur in infinitum et
eternaliter. Et confirmatur ratio. Nam et
de iure canonico puniuntur interdum volun
tas. dum modo aliquo signo exteriori mani
festetur: licet delictum non fuerit perfectum
sicut patet in heretico in Cle 2 et heretico.
Ad idē facit quod legitur et notatur in. c.
l. de homicidio lib. 6. ubi solum mandatum
puniuntur licet non sequatur effectus. Et be
ne facit ad predicta: quod notat Jo. an. in
2. In penis lib. 6. in mercurialibus.

Quinta ratio 2^a. est ratione diversitatis
fori. Nam non est inconueniens q̄ in vno
foro imponatur certa pena vni delicto: et
in alio foro minor vel maior eidem delicto
sic etiam videmus mutari penas. fm dicit
fitat in claustratum. Nam pro furto in vna
claustrate fur flagellabitur: in alia p̄cedetur
sibi auris: in alia vero erit suspensus. Et sic
etiam mutantur leges et statuta fm diversi
tatem temporum et locorum: ut probatur in
c. Non debet extra de consan. et affini. Et
29. ol. Sciendum. Hanc rationem sentit
Tho. 2^a 2^a loquatur de purgatorio. in. 4.
sen. ol. 20. ar. 1 q. 3 ad secundum. Simile dicimus
de pena purgatori. que licet minima sit in
purgatorio: est tamen maior: qualibet pena
huius mundi. Peccata autē venialia que
h. leui et breui p̄nia purgantur: in purga
torio grauissime puniuntur: respectu penarū hu
ius mundi. Et h. 2^a 2^a 2^a pp. diuersitate fori
ff. q̄

De septē causis q̄ concurrūt i remissionē pec.

In inferno autē peccata venialia puniunt et maliter: si quis decedat euz mortali et veniali: s̄m se peccatū veniale nō mereat penam eternam: et hoc ptingit ppter diuersitatem fortis: vt dicit. Vide 2° ho. in. 4. sen. di. 20. ar. i. q. 3. ad 2° m. Et di. 21. ar. i. q. 3. ad 2° m. Et sicut p̄ quare pena peccati mortalis ē eterna in inferno: s̄ culpa peccati mortalis ē pte puerionis et durationis sit finita et tēporalis: imo postq̄ steterint ibi p mille millia annor. adhuc habebant ibi itate p tot millia millium annor. quot sunt oēs stelle celor. quot sunt gutte maris oīum et aquarum. quot sunt lapilli et harenule oīum litetor. quot sunt pili oīum animalū. squame oīum piscium. et pēne oīum aīum. et pili et capilli oīum hominum. quot folia. flores. et fructus arbor. et plantar. quot herbe et flores campor. et prator. et quot racemi vinear. et quot grana seminum. Vñ 2° poe. i. 4. Ascendet fumus tormentor. cor. in secula seculor. A qua pena liberet nos deus gloriosus. Deo gratias. Amen.

De septem causis que concurrunt in remissionem peccator. Sermo. 20.

Uasi a facie

colubis et. Sequit modo predicare de gnta et vici/ma p̄sideratione tertij articuli: vj de remedjs peccati mortalis: vbi est duplex sc̄ p̄sideratio facienda. Primo de causa remedior. Secundo de modo. Circa primū nota q̄ in remissionem peccator. concurrunt septem cause.

- 1^a Prima est cā principalis effectiua.
- 2^a Secūda est meritalis collatiua iductiua.
- 3^a Tertia est causa instrumentalis.
- 4^a Quarta est causa materialis receptiua.
- 5^a Quinta ē cā spūalis dispositiua.
- 6^a Sexta est cā formalis perfectiua.
- 7^a Septima est cā finalis cōpletiua.

De hac materia vide q̄ scripsi in sermonibus quadragesimalibus de articulis i. dei. sermone. 13. Prima ergo causa est principalis effectiua: et ille est deus gloriosus: qui solus remittit principaliter peccata lauando aīam et iustificando eam. Ideo dī Mat. 9. et Mar. 2. et Luc. 5. Nūls pōt remittere peccata: nisi solus deus: Itē Isa. 43. Ego

sum qui deleo iniquitas tuas: propter me: et peccatū tuor nō recordabor. Itē Disc. 13. Perdido tua israel ex te. tūmodo ex me auxilū tuum. Sic ergo nullus pncipaliter pōt remittere peccata p modū auctis nisi solus deus vt dicit: et probatū est p auctes. S; p̄betur hoc etiā rōne. Cōclusio ē i t̄pco logia q̄ nullus pōt creare. nisi solus deus: et hoc ideo q̄ creare enī sit de nihilo aliqd facere. requirit in creante potestatem infinitā: que nō est cōicablis creature que est capacitatis finite et. Et hoc nec principaliter nec instrumentaliter: vt dicit 2° ho. parte. i. q. 45. ar. 5. Vñ Aug⁹. in. 3. de trini. di. q̄ nec boni nec mali angeli pōt esse creatores: aliter res multo ergo minus alie creature: et hoc nō pcedit ex defectu diuine potestatis: sed defectu potentie passiue creature. q̄ nō est capax huius potestatis cū sit finita. Da exēplum si tu haberes lagenā aque vacuam et ego fontē aque magnū: nō posset tota aqua fontis poni in lagena ex defectu illius lagene. Unde hec p̄tās nō cōpetit ē xp̄o s̄m q̄ hō. Nec obstat ad hoc q̄ obij. el posset de sacerdote. q̄ absolut a peccatis in sacramento: dicendo. Ego te absoluo a peccatis: q̄ illud exponit a quibusdam. i. absolutum ostēdo. Vel dic meli⁹. q̄ sacerdos absolut p modū ministerij: et eius vero p modū auctis. xps̄ vero s̄m q̄ homo p potestatem excellentie: vt nota. j. p̄ima p̄e. Nullus ergo pōt creare nisi solus de⁹. In qualibet autē peccati mortalis remissione: concurrunt quindecim creature de nouo create. Prima est gratia gratū faciens. que ē nobilissima creatura: adeo q̄ sine ipsa aīa q̄ est in peccato mortali est turpissima: cum ipsa est pulcherrima: adeo q̄ deus philo/captus de ipsa a: cōpit eā in sponsam. Disc. 2. Sponsabo te mihi in sempiternū: et sponsabo te mihi in iustitia et iudicio et misericordia et miserationibus: et sponsabo te mihi in fide: et scies quia ego dī. Et dicit ter sponsabo: propter tres effectus gratie. Primus est remotio culpe. Secus est remotio pene totius vel partis. Tertius est meritum vite eterne. Nec erit gratia talis de potēta mat̄ r̄is: sed de nouo creatura. Secūda creatura est fides vera et vīua: q̄ est formata charitate: q̄ fides que habet

Ab hoīe in peccato mortali est mortua. Et dicitur sicut equinoce sicut homo mortuus dicitur homo. Iaco. 2. Fides sine operibus mortua est. Tercio creatur spes: quia spes que habet a peccatore dicitur potius per samptio. Quarto causatur charitas. que est flamma ignis diuini in corde hominis posita Ro. 5. Charitas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis. Et Luc. 12. dicit dominus. Ignem veni mittere in terram: et quid volo: nisi ut ardeat. Quinto creatur prudentia infusa. que dirigit hominem circa diuina non circa mundana: quia prudentia erga mundana et prudentia erga diuina differant in genere. et etiam effectus. Unde Ro. 8. Prudentia carnis mors est: prudentia autem spiritus: vita et pax. Sexto creatur industria. per quam homo subicitur deo. et reddit ipsi honorem et satisfacit ei de peccatis commissis. et etiam proximo. Ro. 13. Reddite omnibus debita: cui tributamini tributum etc. Septimo creatur temperantia: ut corpus maceretur. ne recalcitret contra animam.

Octavo fortitudo: non corporis: quia hanc habet leo et bestia. ps. Non in fortitudo. vo. ha. neq. in vi. de. erit ei. sed fortitudo animi ad resistendum diabolicis tentationibus et aduersitatibus: et sic sunt octo creature. Item sunt septem dona spiritus sancti. scilicet sapientia. intellectus. consilium. et fortitudo. scientia. pietas. et timor domini. De quibus habetur Isa. 34. Differt autem fortitudo prout est donum ab ea que est virtus: quia fortitudo prout est virtus hominem fortificat prout monetur a regula rationis naturalis: sed fortitudo prout est donum fortificat hominem prout mouetur a superiori principio. scilicet instinctu spiritus sancti: secundum Thoma. 1. 2. q. 68. Patet ergo quod si creatare de nouo creantur in anima quando remittitur peccatum. Ideo Dauid in ps. 103. Emitte spiritum tuum et creabuntur: et renouabis faciem terre. Nota Creabuntur. scilicet gratie: virtutes et dona: et renouabis faciem terre. Nam sicut terra renouatur in vere per flores et in estate per fructus: sic et anima per spiritum sanctum renouatur. ut producat flores bonorum verborum: et fructus bonorum operum. Fiat ergo ratio. Solus deus

potest creare. In remissione autem peccati requiritur noua creatio. ergo solus deus potest principaliter et effectiue peccata remittere. Et confirmatur ratio: quia dicit Augustinus super illud verbum Io. 14. Maiora horum faciet etc. Maioribus malis hoc esse dixeris ut ex impio factus fiat: quod creare celam et terram: quod intellige quantum ad opus quod fit: non autem modum agendi. secundum Thoma. 1. 2. q. 103. ar. 2. Patet ratio. Ideo ps. Beati viri cui non imputatur dominus peccatum. Moraliter nota quomodo peccator peccando mortaliter occidit predictas. id est. creaturas: que sunt excellentiores quam sol. luna. omnes stelle etc. Item occidit animam suam. que inestimabilis est pretij et valoris. Mat. 16. Quid enim proficit homini si uenerit mundum lucrari: anime vero sue detrimentum patiarur. Luc. 9. d. homo cōtinu. pro a sua. q. d. nullam.

Secunda causa est meritalis collatiua: et hoc est passio christi. que meritorie operatur remissionem peccatorum: iuxta illud Ro. 4. Traditus est propter delicta nostra: et resurrexit propter resurrectionem nostram. Item Ro. 3. Iustificati gratis per gratiam ipsius: et per redemptionem que est in christo Iesu. que proposuit deus propitiatorem per fidem in sanguinem ipsius. Et. 1. Ipe. 2. Peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum: ut peccatis mortui iustitie uiuamus cuius liuore sanati sumus. Tandem autem pro intellectu huius: quod triplex potestas instiuita est a deo circa peccatorum remissionem. Prima est potestas auctoritatis. et hec solus dei: ut dixi supra proxima parte. Hec uult Thoma. 1. 3. parte. q. 64. ar. 3. et 4. Et hec etiam potestas competit christo secundum quod deus. et talis potestas nulli creature potest cōdicari: sicut nec diuina essentia cōdicat ut dixi. Alia uero potestas est ministerij ecclesie que competit sacerdotibus qui sunt ministri ecclesie: de qua dicitur in 1. per ser. nonis. Tertia est potestas excellentie et hoc competit soli christo secundum quod homo. Alect. n. deus illam potestatem alio cōdicare possit tamen soli christo cōdicari secundum quod homo: et hec consistit in quatuor. Primo quod meritum et uirtus passionis eius operetur in sacramentis: ut dictum est. Secundo quia uirtus passionis

est

De septē causis q̄ pcurrūt i remissionē pec.

nis xpi copulatur nobis per fidem: fm illud Ro. 3. Quem proposuit deus propitiatorē per fidem in sanguine eius. Quam fidem per invocationē nominis xpi protestamur: ideo ad hanc potestatem excellentie ptinet q̄ in eius noie sacramenta sanctificantur.

Tertio quia sacramenta ex institutione virtutem obinent. Inde est q̄ ad potestatem excellentie pertinet q̄ ipse qui dedit virtutem sacramentis potuit instituere sacramenta et instituit. Dic quando instituit: ut dicit in 5. libello. c. 82. §. 1. Quarto q̄ causa non dependet ab effectu sed potius e contra. ideo ad potestatem excellentie pertinet q̄ ipse xps fm q̄ homo potuit effectum sacramentorum sine exteriori sacramento cōferre: ut patet i Maria magdalena: cui dicit. Remittuntur tibi peccata tua. Luc. 7. Et in paralytico Mat. 9. cui dicit. Confide filii: remittuntur tibi peccata tua. Item habetur Mat. 20. unde nec papa nec alius posset alicui remittere peccatum sine sacramento p̄nē sumpto actu vel proposito. Nota contra illos qui dicunt quod indulgentia est concessa de pena et culpa. et nota q̄ concurrunt etiam meritum ecclesie. extra quod nō est salus. sicut extra archam Noe nulli homini salus fuit. Item ex merito orationum et bonorum que sunt in ecclesia: multi peccatores convertuntur ad deum et resurgunt de morte peccati ad vitam gratie. Figura habetur de vidua cuius filium mortuum suscitavit christus: cum iret in civitatem Nazym Luc. 7.

¶ Tertia causa est causa instrumentalis que causa aliqd opatur. Da exemplum de scriptore qui est causa p̄ncipalis in scribēdo: sed calamus est causa instrumentalis. Sic in futuro: actus et. Sic in remissionē peccatorum causa instrumentalis est cōfessor: in quo tñ requiruntur quattuor ad hoc ut possit instrumentaliter absolvere. P̄mo requiritur potestas ordinis sacerdotalis: in qua sunt oēs sacerdotes equales. Unde in hac potestate papa nulli sacerdoti p̄ponitur: et in hac potestate maior est sacerdos Jo. baptista. imo maior angelus: quia angelus h̄mōi potestatem non h̄t: quoniam et maior virgine maria. Nam sicut dicit rex. in. c. Noua. de peni. et remi. l. beatissima virgo

maria dignior et excellentior fuerit aplis vniuersis: non tñ illi sed istis oīs clauēs regni celoz commisit. Et ideo nullus nisi sacerdos potest concurrere tanq̄ causa instrumentalis in h̄mōi absolutione: potest tamē concurrere tanq̄ causa meritoria ex congruo. s. orando vel alia bona faciendo. non aut absoluēdo. Exemplū habetur Mar. 9. de paralytico quē offerebant xpo: ubi dicit rex. Videns aut fidem illoz. Iesus: dixit paralytico. Confide filii: remittuntur tibi peccata tua. Unde etiam si in casu necessitatis. s. in art. mortis aliqd consecratur nō sacerdos q̄ est cōsiliarius: ille cōfessor: non debet nec potest absolvere. q̄ caret clauib⁹: ut notat theologi in. 4. sententiarum di. 17. Et glo. Jo. an. in. c. Slepūs de peni. et remi. lib. 6. licet glo. Bernar. teneat contrarium. et male: in. c. Pastoralis de offi. ordinarij. in fine glo. sue.

¶ Secundo requiritur in absolvente potestas iurisdictionis ordinaria vel delegata. Hoc enim duplēt modo dicitur sacerdos p̄p̄us quo ad confessionem audiendam. et absol. ut in. c. Omnis vir usq̄ seors: de peni. et remi. sed quo ad cōmunionem in auditione confessionum sacerdos p̄p̄ius dicitur ille solus qui est ordinarius. Potestas ergo iurisdictionis que requiritur in absolvente p̄ualet in matricam. s. subditam: q̄ sicut ignis habet potestatem actiuam vrendi. sed debet applicari materiei: alias nō vreret: sic in proposito. Nulli sacerdos habet qdē potestatem actiuam absolueudi. s. potestatem ordinis. sed illa potestas non potest deduci in actum nisi in subditā cui possit absolutio applicari. Et ideo requiritur h̄ potestas iurisdictionis que dat subditam. Et h̄ et ecclesie ordinatione. Et ideo prima potestas est de iure diuino. sed secūda est de iure positivo. de quo habetur de peni. di. 6. Placuit. Et de pe. et re. c. Omnis vir usq̄ seors.

¶ Tertio requiritur in absolvente exercitiuz huius potestatis: q̄ p̄cessi ab ecclesia non possunt absolvere. Unde sanctus est non confiteri etiā in necessitatis articulo q̄ cōfiteri ex cōmunicato. vel al' p̄ciso ab ecclesia: nisi forsitan hodie per constitutionē Martini. Et idem dicendū est de coione. 32. di. Tercium. Et. 24. q. 1. Si quis dederit. Et. c. si.

secus in baptismo qui in necessitate recipi posset a quocunque etiam heretico: ut solides notatur in c. non est. de sponsa. per glo. et docto. Quarto requiritur scientia sufficiens in absolvente. de peni. di. 6. c. i. ubi Aug⁹ sic dicit. Qui vult confiteri peccata ut inueniat gratiam: querat sacerdotem scientem ligare et solvere: ne cum negligens circa se extiterit. negligatur ab eo. qui cum misericorditer monet et peccat. ne ambo in foveam cadant etc. Die hic ut expedit. Sed notandum pro reprehensione quorundam. quod nulla ars mechanica quicquid vult exercetur sine magistro etc. sola ars regiminis aliarum de qua dicit Greg. quod est Ars artium regimen animarum: sine doctore exercetur a sacerdotibus. Et quia cecus ceco ducatum prestat ambo in foveam cadunt: quia efficitur ante magister erroris. Quod siat discipulus veritatis. Diceret aliquis. si ego nescio quod ille sit ignorans et confiteor ei. et hinc verum excusetur. Respondeo. Tunc quod excusatus es. sed si est famulus idcirco debes inquirere peritiores ut dicit Aug⁹ de pe. di. i. Quem penitet: fuerit pro sanitate corporis. queritur melior medicus. quoniam etiam pro iumento tuo. pro asino. pro equo infirmo queris meliorem maniscalcum. Quid ergo pro anima fieri? Sed heu dolor quia multi maiorem diligentiam habent de iumento suo. quam de anima sua. Similes in hoc phariseis: qui in sabbato extraherant asinum cadentem in puteum: sed de proximo toto sanando sibi et ipso conscientia saelebant Luc. 14. Die ut expedit. Et his ergo que dicuntur in hac predicta tertia pre. Nota quod sacerdos in absolvente peccatoris. non solum absoluit a pena sed etiam a culpa quia concurrunt in hac absolutione tanquam instrumentum animatum dei. Quod est contra illos qui asserunt contrarium dicentes. quod sacerdos non absoluit a culpa. sed absolutum ostendit et ecclesie reconciliat. Per quo videtur facere ter. Grego. 26. moral. et habetur in de re. et. q. 5. Tunc vera: ubi sic ait. Tunc vera est absolutio presidentis: cum interni sequitur arbitrium iudicis. quod bene quadriduanum mortuum resuscitatio illa figurat que ex demonstrat quia prius dominus mortuus suscitavit et resuscitavit. v. Lazare veni foras. et postmodum is qui vi-

uus fuerat egressus a discipulis est solutus sicut scriptum est. Nec ille. Ex quo patet quod sacerdos non absoluit peccatorem nisi prius fuerit a deo solutus: et consequenter sequitur quod sacerdos non eum absoluit. quia iam solutus erat sed absolutum ostendit: sed contrarium est verum. Alioquin sequeretur quod sacramentum penitentie non esset causa gratie inaccessibilis sed solum signum: quod est contra diffinitionem sacramenti. de qua habetur in. 4. inia. di. i. Igitur distingue: quia aut confitens venit a se confitenda vere contritus: et tunc sacerdos non tam absoluit quam absolutum ostendit: ut dicit opinio contraria. Aut venit non contritus sed attritus: et tunc illa attritio vi sacramenti fit contritio. Et isto casu sacerdos absoluit a culpa iustum mentaliter et a pena eterno. et aliquid de pena temporali relaxat et ecclesie reconciliat. Hoc tamen intelligo de sufficienti attritione etc. Unde quod scriptum post festum trinitatis officia. 24. f. m. de q. incipit Ecce princeps p. 2. Quarta causa est spiritualis seu virtutalis dispositio. Sicut ad scribendum requiritur non solum scribens et calamus sed et subiectum. id est charta bene disposita. et quod pagina sit rasam. Sic servat nobis ancilla. id est anima que dicit. Actus acriorum sunt in patiente dispositi. Verbi gratia: si lignum vult ponitur in igne non vultur neque accipit formam ignis. nisi prius disponatur per siccitatem. Vnde nunc ancilla ad cognatum et veniamus ad officium. id est theologia. in qua dico quia etiam in peccatore reguntur dispositiones sine quibus non potest habere remissiones. Et sunt tres principales dispositiones. Prima est dolor de peccatis in quantum sunt offensa dei: alias etiam damnalet volent. ut probatur Sap. 5. et Esau de quo dicit apostolus. quod non invenit prius locum. Quicquid cum lachrymis inquisisset eam Heb. 12. Sic et Ambrosius de quo. 2. Macha. 9. Secunda est quod habeat spem venie: alias etc. sicut iudas qui voluit de peccato. sed non habuit spem venie: ideo suspensus crepuit medius Actus. i. Sic et caym qui dicit Maior est iniquitas mea: quam ut veniam merear Gen. 4. Tertia est propositum cavendi de futuro et satisfaciendi. Unde Ambrosius Penitentia est preterita mala plangere

ff liij

De septē causis q̄ pcurrūt i remissionē pec.

et plangenda iterum nō cōsistere. Sic in p
posito. Unde Isa. i. Quiescite agere puer
se. Et sequitur. Si fuerint peccata vestra
ut coecum: quasi nre ocalababuntur. Itē
propositum cōsistendi. ps. Dixi confiteor
aduersum me. Dimisit me. do. et tu. remi.
sim pe. me. Potest addi alia dispositio si
ne credentia. q̄ peccator doleat volunta
rie. Qui aut nō vult de peccato dolere. vel
dolet nō voluntarie non est dispositus ad
cōsequendum formaz gratie. Et illud vī
ditur peccatum in spūm sanctum. De quo
Mat. 12. Qui dixerit cōtra spūm sanctum:
nō remittetur ei neq̄ in hoc seculo. neq̄ in
futuro. Et Aug. intelligit de finali impnia.
Nora exēplum de illo. qui habens cōcubi
nam cum in infirmitate de qua mortuus ē
p̄stiteret cuidam fratri nostro: ille sibi di
ceret q̄ dimitteret illam: r̄dixit q̄ volebat.
Quia cum frater diceret. Tu sibi ad infer
nam. r̄dixit. Ego volo ire ad infernū. Et
sic mortuus est. Ita. p̄p̄te dicit finalis im
pnia. quā Aug. dicit eīe p̄m in spūm s̄m.
Quinta cā est materialis. huc subiecta
lis receptiva. Vbi vidēdū que creatura sit
receptiva p̄nie: vbi nota tria. Primo q̄
solum homo est p̄nie receptivus nō ange
lus. q̄ angeli boni nō peccant. mali aut nō
sunt receptivi venie. eo q̄ deficit in eis
quarta causa supra posita. s. dispositio: quia
voluntas eorū p̄firmata est in malum. Vñ
Damascenus dicit. q̄ illud q̄ est hominib⁹
mors: hoc est angelis casus. Item nec alle
creantur tam sensibiles q̄ insensibiles pec
cant: q̄ nulla creatura illas transgredit̄
mandatum deit̄is quātum ad vñā pun
ctā: ut parēt exēplū celestibus. Nā sol
et luna et stelle semp̄ tenuerunt et tenent et
tenebunt vsq̄ in oleū iudicij illam ordinē
quē sibi ab initio p̄fixit divina sapientia:
gerrando. mutando tēpora. et. ut. ps. B̄s. i.
Et Eccl̄s. i. Sic elementa. sic bestie. ut Leo
nes. et. aues volantes. et. ar. boves. plate. et.
Sic montes et campi. ps. Ascendunt mon
tes et descendunt campi in locū quem s̄m
dixit eis: terminū posuisti quē nō transgre
dientur. neq̄ p̄uerient op̄. terram. Itē ali
bi. Preceptum posuit et non p̄teribit. Sunt
iam p̄terita multa annorū currēcula. i. sex
millia annorū et nunq̄ transgressi sunt mā

datam dei. sed in ole iudicij dicit dñs. soli.
lune. et stellis. Quiescantis amodo. et. et q̄/
secent nec movebunt. Ideo dī. B̄s. i. Do
mine deus omnipotens in ditione tua cuncta
sunt posita: et nō est qui possit resistere tue
voluntati. Tu fecisti celū et terram et quic
qd̄ celū ambitū p̄incit. dñs vniuersorū
tu es. Quis ergo creature obediunt diuine
voluntati ad nūq̄. solus miserabilis homo
sibi resistit. Nam deus p̄cepit humilitatem.
et homo est supbus. Deus p̄cepit castitatē
et homo est luxuriosus. Et sic de singulis.
Ecce grates de munere dāto. Ideo solus
homo est receptivus remissionis: q̄ p̄dō.

Sexto requiritur q̄ homo viuat in hac vi
ta: q̄ post mortem non est p̄nie receptivus.
Nam in illa dispositōe in qua transit: sem
per in eternū durat. Vñ Greg. 25. vl. Qua
lis hinc vsq̄ egreditur: talis in iudicio p̄
sentat̄. Item Eccl̄s. xi. Si ceciderit lignū
ad austrum aut ad aquilonē: in quocunq̄
loco ceciderit ibi erit. Expone. et. Et p̄ni
legio aut fuit concessum Traiano impera
tori: q̄ nō est trahendum in consequētiā.
Illud enim p̄igit p̄ meritū Greg. Et p̄
pter iustitiam ipsius Traiani. Ratio au
tem quare aīa nō potest p̄niā agere post
transitū sed nū dum est in corpore morta
li: est q̄ dum viuat in corpore sequitur p̄di
tiones corp̄is. s. mutabilitatē. et. sed postea
stat immobilis ita q̄ nec velle nec operari bo
nam p̄dō. Mat. 22. Agatis me. et p̄mittite
cum in te. ex. Ideo p̄rouer. xi. Doctus ho
mine impio nulla est ultra spes. In hac er
go vita solum est locus p̄nie. ps. Ideo puer
tes populus meus hic. Tercio requirit̄
q̄ homo sit peccator: q̄ iusti nō indigent re
missione. Luc. 15. Ideo dī. 2. Paral. 1. Et
aut dñe s̄m bonitatem tuam. p̄misi p̄niā
remissionis peccator. et tu dñe iustorū non
posuisti p̄niā iustis hīs qui tibi nō pecca
uerunt. et. Et sic p̄ quinta causa.

Sexta cā est causa formalis p̄fectiva: q̄
est dilectio. deuotio. et caritas et ei que re
mittit formaliter p̄ccata: eo q̄ est p̄na pec
cato. Vñ enim s̄m tollit aliud. sicut te
nebra et nix tollit calore solis. Vñ de Ma
ria magdalena dicit Luc. 7. Dimissa sunt ei
peccata multa quā dilexisti multum. Cui autē
minus dimittitur: minus diligit. Hoc autē

intellige de peccato mortali: quia veniale non remittitur nec tollitur per charitatem. Rō ē qd nō perariatur charitati. Possunt enim in eodē subiecto charitas et peccatū veniale p̄sistere. sicut p̄ in sanctis: quorū unus dicit. Si dixerimus qd peccatū nō habemus: ip̄i nos se. et v. in nobis nō est. i. 3o. Remittitur tñ veniale p̄ seruo. em. charitatis sibi p̄rium: ut qñ de illo peccato quis cōre-ritur sp̄ali vel generaliter. Notādam tñ est qd in adultis charitas requirit ad remissio- nē peccati etiā quo ad actū. Ideo dicit. Dimissa sunt ei peccata multa: qm̄ dixerit multum: ecce actus charitatis multum. In pueris autē nō habentibus vsum rationis: sufficit habitus charitatis ad remissionem culpe originalis: ut habetur in. e. Pastores. de baptismo. Vide ibi.

Septima cā p̄currens: est finalis cōple-ctia et hoc est salus anime et vita eterna. Mat. 4. Penitentiā agite: appropinquabit enim regnū celorū. Item Ro. 6. Nunc libe- rati a peccato: serui autē facti deo. habetis fructum vestrā in sanctificatione: finem vero vltimā eternam. Ita autē salus habet hic in spe. Ro. 8. Spe enim salui facti sumus: et in futura vita habebit iure: ubi videbi- mus deum sicut est. in cuius visione essen- tialiter consistit vita eterna. Ad quā nos p̄ ducat iesus xps filius dei. Amen.

De decē modis quos obseruat deus in remissionem peccatorū. Sermo. 21.

Quasi a facie

colubī rē. Continuando quintā p̄siderationem. ter- tiū articuli. s. de remedijs peccati mortalis: est viden- dam de modis quibus diuina clemētia re- mittit peccata hominibus. Saluetur vir- go maria rē. Pro introductione et eniden- tia materie. est notandum qd est conclusio vera in theologia. qd is homo possit de se in peccatum cadere non tamen potest de se a peccato resurgere: nisi diuina gratia et clemētia ipsum educat. Ex exemplum de homine qui cadit in puteum voluntarie. ta- men nō potest de eo eleuari et resurgere ni-

si adiunetur rē. Causa ergo est in sua volū- tate sed nō liberādo. Sic in proposito rē. Et hoc probatur aucte noui et veteris tes- tamenti. veteris quid: sicut habet. Gen. 13. Perditio tua israel: tñ modo ex me auri- lium tuum. Declara. Item Isa. 43. Ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me. et peccatorū tuorū non recordabor. Noui ve- ro testamenti in multis locis: sed pro nōc sufficit aliquas auctes allegare. s. Ro. 3. Iustificati gratis p̄ gratiam ipsius. Item Ro. 9. nō est volentis neq; currentis: s; mis- serentis dei. Item Mat. 2. Quis potest di- mittere peccata: nisi solus deus. Patet er- go peluio possit h̄ qd p̄parari etiā ratione. De quo vide Tho. 1. 2. q. ii. ar. 2. et latius. q. 109 ar. 7. Et hanc veritatem consideras dō. Postq̄ peccauit et curatus fuit a pec- cato: non regreditur alteri nisi deo a quo principaliter remissionem peccatorū conse- quitur ē. di. Benedic anima mea domino: et omnia que intra me sunt nonini sancto eius. Benedic anima mea dñō: et non. ob. om- nes retri eius. qui p̄p̄t omnibus inf. m. q̄ sanat omnes infir. tuas rē. ps. 102. Item au- tem curatus esset. petebat a deo. Misere- mei dñe qm̄ infirmus sum: sana me domi- ni. qui contur. sunt omnia ossa mea: et aia mea turbata est valde. Hoc ergo p̄supposito notandū qd diuina clemētia que nihil omittit ad salutem nostrā obseruat decem mo- dos ad curationem peccatorū actualiū ad similitudinē medicorū qui curant infirmos corpore et etiam tenent decem modos.

Primus est per sudorem. i. contritionē. Secundus est per vomitum. i. p̄fessionem. Tertius est per dietā. i. abstinentiam. Quartus est per vinctiōem. i. orationes. Quintus est p̄ minutionē. i. elemosynas. Sextus est p̄ cauterium. i. tribulationes. Septimus p̄ cristere. i. per iniuriarū re- missionem. Octauus est per somnū. i. p̄t̄plationem. Nonus est p̄ exercitiū. i. p̄niam. Decimus est p̄ portionē. i. eucharistiam.

Omnes istos decem modos tenet chr̄- stus in curatione animarū a peccatis. Pri- mus modus est per sudorem: qñ dicit me- dīcus. Cooperiat et sudat. et sic mali humo- res exant per poros et corpus purificat.

De decē modis quos obs. de⁹ in remis. pec.

Ita christ⁹ curat multas animas infirmas ex peccatis per sudorem lachrymose contritionis. Quando homo recordatur de peccatis: cum dolore dicit. Miser ego feci hoc et hoc et cetera. Et lachrymas fundit ex corde. Ille lachryme sunt sudores anime. Iste sudor est rate virtutis quod una gutta curat animam ab omni infirmitate omnium peccatorum mortaliū quia peccata mortalia sunt contraria et parte remissionis. Sola enim contritio remittit peccata. Et ante confessionem dicit. Confitebor tibi. Domine. Iniquitatem meam. Et tu remis. Iniquitatem meam. Verūtenim tenet postea contritionem et satisfacere. alioquin peccata mortalia iterum et iterum peccata remissa non redeant: quia actio semel extincta non reuoluit. Qui res. S. Aream. ff. de solutionibus. Scitis quomodo generantur ibi sudores: illo modo quo christus sudavit in nocte passionis: de quo Luc. 22. Factus in agonia prolixius orabat: et factus est sudor eius sicut gutte sanguinis decurrentis in terram. Nota. Algoria grece. i. baraliā. Non credatis quod in christo fuerit tale bellum. quale est in nobis. scilicet contradietionis inter sensualitatem et spiritum vel rationem. que in christo ista optime concordabant. sed bellum christi erat sensualitas ob metum passionis. quia sciebat et videbat coram se quod debebat capiti ligari. flagellari et tandem mori. Ratio vero et sensualitas videntes quod debebat ista sustinere unde restrinxerunt se. et ideo emisit sudorem sanguinis. Iste modo debent generari in nobis lachryme contritionis. Quilibet enim debet videre coram se penam eterne damnationis ex peccatis sibi debitam: cogitando. Miser quid dicam in iudicio. Quod euadam de manibus demonum: et tunc veniet sudor lachrymarum qui deberet esse sanguineus. Tanta est illa pena presertim cogitando eternitatem pene. Nota exemplum horologii sapientie. Exemplum etiam de Ezechia rege. 4. Reg. 20. Hoc modo fuit tactus petrus quando egressus foras flevit amare Luc. 22. Sic etiam Dominus de se dicit. Eritus aquarum deducam. me: quia non cules. tu. Et subdit causam quare oculi sui deducunt istas lachrymas. d. Iustus es domine et rec. iudic. tu. Item alibi. Lauabo per sin.

noctes lee. me. la. me. str. me. rigabo. Nota hic exemplum illius monachi qui rapinus ad iudicium vidit matrem suam redarguentem de negligentia et cetera et confusus maxime egit penitentiam. ps. Confige timore tuo cor me. a. in. enim. tu. timui. Et consideratione ergo iudicij dicitur homo septem lachrymas. Ceterus modus est per vomitum. Jam scitis quod quando aliquis comedit nimis et habet stomachum alteratum et gravatum nec potest digerere. nec potest quiescere. nec potest quiete dormire propter imbastum et si recipiat portiones: remedium est euomere ante quod veniat ad cor venenum potione et cetera. Iste modo christus ordinavit per vomitum sanare animam. Confessio enim nihil aliud est quam vomitus cordis. i. peccatorum indigestibilium: que sunt in stomacho conscientie. Quot portiones homo bibit infra annum. Remedium ergo est ad pedes confessionis euomere. Confessor tenet caput infirmum quando absoluit. et postea sentit se totum alienatum homo: et sicut vomitus fit cum labore maximo quando homo habet pectus strictum: ita confessio fit cum labore propter veretudinem confessionis et dissimulationis suspensus: adeo quod plerumque confitentes sudant. Alacritas. Si coactus fueris in edendo multum: surge e medio et vomite et refrigerabit te: et non adduces corpori tuo infirmitatem Ezech. 31. Nota Si coactus fueris: absolute nullus cogitur edere nisi rogando. vel dicendo. E comedatis: et sic cogitur comedere vxor a viro et conuerso: et amicus ab amico. Ita est de peccatis. Quod quandoque quasi coacte homo peccat: non quidem coactione absoluta quia non est peccatum nisi esset voluntarius. 15. q. 1. §. Aliq. adeo. Et. 23. q. 4. Habuehodonosor. sed coactione conditionata que non excusat a toto hoc a tanto Extra: Quod me. eā c. Sacris. quando dicit aliquis amicus amico. Volo me vindicare de tali iniuria: venias mecum: et alter respondet. Non veniam: quia et cetera. Certe venies et cetera. et sic vadit: ecce sororia et coactio. Porius enim homo debet omnia mala pati: quam peccato consentire. 32. q. 5. Trahe. Item quando aliquis videt mulierem faciemus modo peccatum: quia nullus sciet.

proxiimi tē. Itē quando mediator dicit
vini. Quis idiger pecunijs: si vultis lu-
crari tē. Q dicit dñs: esura esset. Nota:
q dicitur notario q tñ est tē. Vel dñs.
Q consuetudo est sic in toto mōdo tē. Itē
predicatores decipiunt nos. Vel dicunt ve
relinquatur eis tē. Sic miser homo ducitur
ad peccatum: quasi onis ad macellum: et
tandem ducitur ad infernum. ps. Sicut
cūs in inferno positi sunt: mors depascet
eos. Item quā lo inuenis dicit alteri. Va-
damus ad lupanar: vel ad ortos ad furan-
dum fructus tē. Item quando cūs dicit
alteri. Vadamus ad tarrillos. respondit. nō
quia est peccatum tē. Ideo laudemus et sa-
clamus honores festo: et ludit: malus ho-
mo est tē. Ecce quomodo homines cogi-
tar ad peccata: q ad illa que dei sunt nu-
lus cogit. nec dicit. vadamus ad missam.
ad sermonem. ad confitendum. ad cōmu-
nicandum tē. Remedium est ergo surgere
e medio recedendo a mala societate: et vo-
mere consistendo Q benedictum vomitus.
Primo enim dolorosam contritionem et la-
chrymas sequitur verecunda confessio et ab-
solutio. Non enim debet sacerdos absolue-
re. nisi quem credit esse contritum. et conse-
quenter a deo absolutum. Unde Greg. xl.
q. 3. Tunc vera tē. Vide supra sermone p-
rimo parte tertia.
Tertius modus per dietam. i. abstinen-
tiam. Dicit medicus febricitanti. Afferis
vos: non comedatis carnes: fructus. nec bi-
batis vinum. sed comedatis hoc et hoc tē.
Grego. Dignitas conditionis humane per
immoderantiam. i. excessum sauciata: medici-
nalis parsimonie. i. diete studio reformetur.
Item Greg. Al paradisi gaudis per cibum
recidimus. ad hoc p abstinentiā resurgam⁹.
Isto modo etiam christus sanat animam:
quando aliqui volūt abstinere a vitijs car-
nibus. et ab esu carnisum certis diebus et
a voluptatibus mundi amore christi: qui
licet illa sint minima tamen reputat ma-
gna: tunc anima curatur. Si etiā pro san-
tate corporis homo tantam dietam facit
l3 fit delicatus: quāto magis pro sanitate
anime tē. Dicit praticus: quando venit medi-

cus ad visitandum infirmum corpore et in-
surgit sibi abstinentiam tot diebus: quo-
modo infirmus libenter acceptat: sed pro
anima quando confessor insurgit ieiunia
quomodo se excusat: sic de elemosyna. et ta-
men pro semina habenda expendit sine re-
spectu. vel pro conuiuio. vel pro vestibus et
pomptis. et fastu tē. magnus defectus est.
Qui ergo abstinet amore christi curat tē.
Auctoritas. Carissimi obsecro vos tanq̃
aduenas et peregrinos abstinere vos a car-
nibus desiderijs. que militat aduersus
animam. conuersatione n vestram inter ge-
tes habentes bonam. i. pde 2. Nota Tan-
q̃ aduenas. et pere. qui solum in via reel-
plant necessitatem non curant delicamen-
tis. nec voluptatibus. sic nos q sumus via-
tores quia non habemus h eritatem ma-
nentem. sed futuram inquirimus. Heb. vl-
timo. Domus autem nostra est in celo. In
domo patris mei man. multe sunt Jo. 14.
Debimus tē.

Quartus modus ē perunctionē. Quā-
do virtus est dissipata vel caro tumescit
vel in vulneribus medicū vnguit tē. Isto
modo christus curat animas. Unguentum
est oratio. Be. Oratio vngit. Quando er-
go aliquis orat pro peccatorum remissione
cogitans quod videt christum fratrem ptra-
se: tunc curatur. Exemplum de illo pec-
cato re superbo de quo Mar. 16. Dic historiam
qui dicit orando prostratus coram domi-
no. Patientiam habe in me: et omnia red-
dam tibi. Dominus autem dedit plus quā
petit. quia totum debuit dimitte ei. Et no-
ta q non solum oratio sua sed etiam oratio
et meritum aliorum est efficax ad remissio-
nem peccatorum. Luc. 5. Quorū fidem ve-
vidit: et paralitico. Homo remisit tibi
peccata tua. Dic historiam. Unde de Ka-
rulo magno audita est vox. Egidij merito
karoli peccata dimitto. Sic oratione beati
Andree deus peperit eundem seni Ni-
colao tē. Sic oratione Grego. anima Tra-
sani imperatoris saluata est. Sic de illo
sancto patre qui pro socio qui fornica-
tus est fecit penitentiam et orationem: et
deus p pccatus est socio eius propter eū.

De decē modis quos obs. de⁹ in remis. pec.

Item nota exemplum de illo sancto patre qui tentatus de luxuria recessit a cella. ut iret ad seculum: deinde in via conuersus rediit ad cellam. et tādū orauit quousq; peccatum fuit sibi remissus: qđ cognouit ex accensione laminis in lucerna. quam posuit in cacabo sine olla: ut in uitis patrum legitur. Sed oratio uestra nihil ualet: qđ quādo induitis uos tunc oratis rē. Cum reuerentia ergo oratis: et tunc dimittentur uobis peccata. Auctoritas. Unguentarius faciet pigmenta sua: et unctiones conficiet sanitatis Eccl. 38.

Quintus modus per minutionem: quia qui habent sanguinem corruptum vel abundant sanguine rē. Iste modo xps curat aīas. Minutio est elemosina que in duobus casibus est necessaria. Primo si abundat. quia de superfluo indigent est elemosina fienda. Secundo si qui est in extrema necessitate. aliter dare elemosinam est in consilio. Sed si habetis sanguinem corruptum. de male ablati. quia si sunt certe persone. quibus debentur debitis restituere sibi. alioquin si sunt inerte debetis pauperibus erogare. Extra de usu. c. Cum tu. De in de. c. Cum sit. alioquin si hoc non facitis corripentur diuitie: et consequenter corrumpunt aīas uestras. Dicit diues. Et quid est mihi erpendere quinquaginta sorenos ut hēaz istam puellam. vel uiduam rē: uelut uindictam me de inimico rē: Ideo assa guardando pauperibus in redemptionem captiui. rum vel maritagium rē. Fiat ergo ista minutio de uena cordis. quia ubi est thesaurus tuus ibi est cor tuū. Mat. 6. de ista minutione dicit xps. Quod super est. date elemosinam: et ecce omnia munda sunt uobis Luc. 11. Nota Quod super est. non dicit qđ expelleris uos. nec uxorem. nec filios: quia non esset bonum totum sanguinem. per minutionem effundere: sed tñ illam qui superflua est. Sed quidam de superfluo pascunt canes. falcones. et in uanitatib⁹ expēdūt rē. sed pro xpo et pro anima sua nihil rē. Dic ut expēdit. Ideo Dasi. 4. Peccata tua elemosinis redime: et iniquitates tuas miseris cordis pauperum.

Sextus modus per cantherium. Quādo enim aliquis habet plagam insensatam et

corruptam oportet qđ per cantherium cum ferro ignito de ossibus extrahere fistulas: medicina est valde dolorosa. Iste mō xps sanat illos qui sunt insensati. i. corrupti et inueterati in peccatis. Si dicitur eis. Et quare rē: Respondent euz ira: uadatis et faciat facta uestra: quia ita bene saluator: facit et uos rē. Dixit xps. Iste indiget cauterio. i. tribulatione. Frangit sibi tibiam vel brachium. uel mittit infirmitatem rē. et tñ conueritur et conficitur. Idem de mulieribus que nec per predicatorum. nec confessorum. uolūt dimittere uanitates: sed xps cauterio cancri uel leprosi sanat. uel mittit in oculum elus onāz de margaritis quas portabat in pectore uel manica. Bona est tribulatio corporis que sanat animam. Et nota qđ quando peccator ad hūmōi tribulatio nem non sanatur: non expectat aliud nisi iram dei. Exemplum de pharaone qui nō est corrept⁹ ad flagella dei. Et ideo postea submersus fuit in mari rubro cum toto suo exercitu: quānnis non omnes damna. et fuerunt: ut dicit Hieron. 23. q. 5. Quid ergo. Ideo dicitur. Beatus inquit homo qđ corrumpitur a domino. In reparationem ergo domini ne reprobes: quia ipse vulnerat et medetur: percutit et manus eius sanabunt Job. 5. Item Tob. 3. Cum iratus fueris mihi seruitorem facis.

Septimus modus est per cristere. Medicina est uere unda: sed dicunt medici qđ est valde prolixa. Ecce hic remissio insularum. Quādo mali humores nō possunt eire de corpore: datur cristere. Ita qui habet odium uel rancorem in corde. Mala materia est et uenenata. Remedium est recipere cristere. Scitis qđ cristere componitur de multis materiis. Dicit homo: quomodo possem remittere iurā uel mortem patris mei uel fratris rē: Recipiat cristere. i. remedium compositum ex multis materiis. Primum est passiois xpi. qui cum uideret patrem paratum recipere uindictam de crucifixoribus. dixit. Pater ignosce illis rē. Secundum est de uirgine maria: que quādo ibat per iherusalem dicebat. Illa est mater illius rē. et nihilominus ipsa salutabat eos dicens. Dñs sit uobiscum cum tamen diabolus esset cum eis. Et mō

semina dicit Pro certo: nō loqueret eis rē.
Tertium est exemplum de sanctis marty-
ribus de quibus dicit. Cedant gladijs more bi-
dētijs, nō marmar. res. nō que sed cor. ita.
mēs bene cō. p̄ter. pa. sp̄aliter de beato Ste-
phano: qui orauit. 2o lapidatoribus.

Quartū ē exemplū p̄ph̄ar. sicut dicit. Sa-
muel et Moyses qui inimicis suis b̄n̄dicērūt.
Quintū est recogitare: q̄ sicut in vis. rē
bi remittit a deo iniurias quas sibi fecisti:
sic et tu remittas alijs. Ecce cr̄st̄ere. Pona-
tur ergo in manica memorię et transeat per
cānam timoris de eterna d̄n̄i atone. medi-
cina est bona sed verēcūda q̄d ad modū
q̄ q̄ quis vult remittere iniuriam sibi il-
latam d̄cūt aliq̄ mundani Tu es vilis ani-
m̄. cū tñ sit oppositum. Ideo d̄i Relinque
primo tuo nocenti te: et tunc deprecanti tē
bi peccata solentur. Hō hōi ferat irā
et a deo q̄rit medelā Eccl̄. 28: Irē War. 5.
Dimittite et dimitteat vobis.

Sextus modus ē p̄ somnum. Rō q̄
homo vigilat omnes sensus. s. visus rē. Et
potētiē anime laborant nō h̄nt occasionē
curandi: sed q̄ homo dormit natura quie-
scit recreat. et sanat. Anētas. Si dormit sal-
uus est Jo. xi. Dic h̄storiam quā christus
loquebatur de morte Lazari rē. Unde in
anphorismo Hippocratis d̄i. In quo mor-
bo somnus laborem p̄stat mortale. si vero
inuerit nō mortale. Istō mō x̄ps sanat ani-
mā. Somnus anime est cessare a labore ne
gocioz temporalium et contēplari de reb̄
diuinijs: puta de gloria anḡloz de pulchri-
tudine celoꝝ. Ecce quomō refrigeratur ani-
ma. p̄s. In pace in idipsum dor. et re. Item
cogitare. de morte de penis inf̄mi. de pur-
gatorio. de vita sanctorum. sic accenditur
ignis deuotionis rē. p̄s. In meditatione
m̄. a exardescet ignis. et sic sanatur anima.
Anētas. Nec dicit dominus deus sanctus
israel. si reuertimini et quiescat salus eritis:
in filētiō et in spe erit fortitudo vestra. J̄ia.
30. Nota Si reuertimini isra heb̄ domodā
vos seculares si pergitis vos vias ad forā
alijs ad apothecā. alijs ad curiam: alijs
ad campum rē. Salte in dominicis et alijs
festis p̄ceptis reuertimini et quiescat et
salui eritis.

Nonus est per exercitium. quādo dicit

medicus rē. Istō modo deus curat animā
per exercitiū penitentie. selunando potan-
do cilicij dormiēdo super terram. Exerce-
te ipsum ad pietatem. Nam corporalis ex-
ercitatio ad modicum utilis est: pietas au-
tem ad omnia utilis est: promissionem ha-
bens vite que est et future. i. Timō. 4. Pie-
tas et misericordia differunt. quia miseri-
cordia est laborare circa utilitatem prop̄i-
mi. sed pietas est laborare in operibus spi-
ritualibus ad utilitatem et saluationem sui
corp̄. s. Exercitatio. s. circa negotia huius
mundi ad modicum utilis est. quia totum
remanet hic quādo homo moritur. Die cō-
tra detractores homines et insipies tes qui
quando vident aliquē orantem: fit. Ecce
ociosus est. sed quando laborat in rebus
mundanis d̄i. Hic est sollicitus rē. sed
in sero mortis appēbit qui est ociosus. ideo
subdit. Pietas autē ad omnia utilis est rē.

S̄ primus modus est per portionē. s. me-
dicinē que purificat totū corp̄: et datur
coopertum in ciato: vel si sit comestibilis fi-
ent pilulę: datur cooperta nebulis. Istō ē
modo sanat christus animam. Ultima enī
medicina et alijs melior. est medicina spiri-
tualis. s. sancta cōmuniō in hostia etiam cō-
secrata purgat: seu medicina. i. caro christi
vera que datur cooperta nebulis. s. accidē-
tibus panis: quia alias esset abhominā-
tio comedere carnes humanas. p̄sertim
crudas. imo si per miraculū videretur ibi
aliquid non esse: illa hostia sumenda. Ita
purgat animā. unde ecclesia. Culpas caro
purgat caro regnat deus vel caro. Culpas
caro. s. nostra peccando. purgat caro. s. christi.
Nota exemplum Luc. 19. de Zacheo q̄
recepit christus in domo sua: dixit christus.
Hodie salus huius domus facta est. Jō cō-
municare saltem semel in āno. Siquis mā-
ducauerit ex hoc pane viuet in eternum
Jo. 6. Item Eccl̄. 9. Altissimus de terra
creauit medicinam: et vir prudens non ab-
horrebit eum. Nota De terra. i. de vtero
virginali p̄s. Veritas de terra orta est rē.
Deo gratias. Amen.

De peccato veniali. Sermo. 22.

De peccato veniali

Quasi a facie

colubri 22. Sequitur nunc predicare de quarto articulo 23. de peccato veniali: ubi est triplex consideratio. Primo de ipso peccato veniali. fm se. Secundo de effectu ipsius. Tercio de remedijs eius. Salutate virgo 22. Circa primum ergo est triplex consideratio: ubi est triplex consideratio: ubi est triplex consideratio.

Primo quid sit peccatum veniale fm quiditatem.

Secundo nunquid veniale possit fieri mortale fm veritatem.

Tercio nunquid veniale sit confitendum fm necessitatem.

Circa primum ergo est notandum pro eiusdem: quod sumendo peccatum veniale largo modo potest dici peccatum veniale quod dupliciter. Primo quia est ex inuentu et hoc modo dicitur veniale omne illud peccatum quod et veniam consequitur etiam si fuerit mortale. Dicitur ergo veniale a venia recepta: quia omne peccatum per penitentiam fit veniale. Unde dicit Ambrosius de penit. di. 1. p. 1. m. Serpens. Venialis est culpa: quia sequitur professio delictorum. Et hoc modo peccatum dicitur veniale. Sic et peccatum dicitur. Qui fuit auarus et usurarius. Sic etiam peccatum pauli qui fuit superbus. Sic et peccatum marie magdalene que fuit in gurgulio: dicuntur venialia quia veniam consequuta sunt. Sic peccata omnium penitentia. quantecumque gravitatis existerint venialia dici possunt. et ideo non in inferno puniuntur: sed in purgatorio. purgantur pena temporalis: pro talibus remissis vel in hoc mundo. Unde in sermone sequenti parte tertia.

Secundo modo est venialia peccata ex causa et hoc est quando peccatum habet in se aliquid unde veniam consequatur. etiam si illud de se sit peccatum mortale: sicut peccatum commissum ex infirmitate seu fragilitate sicut peccavit petrus negans christum et fragilitate: et impulsu passionis: timoris mortis: que fragilitas diminuit culpam: et si non in toto sed in parte. et consequenter habebat aliquam causam venie habende. que tandem habita est. quia respiciente ipsum domino recordatus est virbis quod dixerat ei dominus: quod antequam gallus caneret 22. Et egressus foras flevit amare Luc. 22. Eodem modo dici potest veniale peccatum commissum ex ignorantia: sicut peccatum pauli qui de seipso loquens dicit. Primum sui blasphemus et persecutor et contumeliosus: sed misericordia consecutus sum: quia ignorans feci in incredulitate. 1 Tim. 1. Et fm hoc peccata infidelium sunt minus graviora quam peccata fidelium ceteris paribus. propter sacramenta gratie: iuxta illud 1 Thim. 5. Et nota magis putatis deteriora mereri supplenda: qui sanguinem testamenti quo est sanctificatus pollutum dixeris. Hoc notat. 2 Thim. 2. q. 89. ar. 5. Notandum autem quod accipiendo peccatum veniale hoc modo non in purgatorio sed in inferno puniuntur: si peccator debeat ante penitentiam. Peccatum igitur commissum ex ignorantia dicitur veniale modo predicto et hoc intelligit non de ignorantia invincibili quia ista totaliter excusat a peccato. sicut patet in infantibus et furiosis in Cle. vna. de homicidijs. q. 1. Illa. Et c. Sane de homicidio nec de ignorantia affectata. quia illa nullo modo excusat sed aggravat peccatum. ps. Noluit intelligere ut bene ageret. Sicut sunt illi qui nolunt studere: ut non intelligant ea que sunt ad salutem necessaria. Nota de episcopo gayete qui dixit mihi. Hanc gratiam fecit mihi dominus quod non studui: et sic non habeo conscientiam scrupulosa 22. Sic et quidam dicit. Magnam gratiam contulit mihi deus quod non communi. Sic et dicendum est de illis qui nolunt venire ad predicationem ex industria ut ignorent. Contra quod dicitur. 1 Cor. 14. Qui ignorat ignorabitur. Quod ergo dicitur quod peccatum ignorantia commissum habet causam venie: est intelligendum de ignorantia ex negligentia studij perveniente. Et intelligit quando ignorantia est causa actus. quia si sciret non faceret: alias non excusatur peccatorem nec a toto nec a tanto. Unde. 38. di. Ignorantia cunctorum est mala

per error. Secus autem est de peccato et malitia commisso quia illud nullam causam venie habet. et sic ut plurimum contingit: quod non conuenit veniam. Sicut patet de Iuda qui peccauit et malitia praua qui tandem laqueo se suspendit. Item de Iphaim: qui et malitia praua fratrem suum Abel occidit in agro Gen. 4. Tercio modo dicitur peccatum veniale ex modo: sicut sunt motus sensualitatis ad aliquod quod ex genere est mortale sine consensu. sicut patet in motu larurie si non consentitur est veniale: sic et in motu vultus et inuidie et ire et huiusmodi: qui etiam quandoque in sanctis viris contingunt. sic dicit apostolus. Delectos enim legi dei secundum interiorem homines. Unde ait altam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee et captiuam me in lege peccati que est in membris meis. Infelix ego homo quis me liberauit de corpore mortis huius. Ro. 7. Et hoc est quod dicitur quod primus motus sunt peccata venialia. Quod intellegitur de primis motibus sensualitatis non autem de primis moribus naturalibus pertinentibus ad animam vegetatiuam. sicut esurire et sitire etc. Quia tales motus non sunt aliquo modo peccata. quia non subiacent imperio rationis. sicut nec actus aliarum potentiarum vegetabilis anime. ut notat Thoma in 4. quo liber. q. 7. scripti quinto libello. Vnde etiam quod notat Thoma in 2. q. 88. ar. 5. Et si dicitur res. imo videtur quod non sunt peccata venialia huiusmodi primis motus eo quod non sunt in potestate nostra. Unde sequitur illud verbum Ro. 6. Non regnet peccatum in nostro mortali corpore. dicit Gregorius. Non prohibet concupiscentiam que vitari non potest. Et quo videtur quod concupiscentia. que est primus motus non est peccatum quia vitari non potest: Sed respondeo secundum Thoma in 4. quodlibet ubi supra. quod concupiscentia non potest vitari. sic quod nullus concupiscentie motus insurgat: quia dum resistitur vni: insurgit alius. possunt tamen vitari singuli. Da exemplum de multis lapidibus quorum quilibet posideraret. et rotulos. quilibet enim ipsorum possem portare sed non omnes simul. Sic et de decem hostibus quorum quilibet

libet possem debellare. sed non omnes simul etc. Et ex hoc quilibet motus habet rationem peccati licet non habeat rationem perfecti peccati: quod est peccatum mortale secundum Thoma. et hoc verum est ut dicitur. quando non est consensus. Si autem huiusmodi primis motibus ad illud quod est de genere suo mortale consensus voluntario accederet. iam non esset veniale hoc modo. sed mortale. Da exemplum de vidente mulierem si est primus motus: non ultra progreditur ad consensum est veniale. Si autem progreditur ad consensum est mortale. Ratio est quia iam non est amplius primus motus sed perfectum est peccatum. Iacobus 1. Peccatum cum consummatum fuerit: generat mores. Unde dicit dominus Iacobus. Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam: iam me est in cor. suo. Quarto modo dicitur veniale ex genere. Et hoc proprie dicitur veniale. Et hoc modo dicitur veniale. quando sit aliquid quod ex suo genere non est mortale. De quo multa exempla ponit Augustinus 25. de S. Crimino appellatio sed concupiscentius et ordinarius. dicit quod illa peccata venialia tripliciter committuntur. Primo modo faciendo. Secundo loquendo. Tercio miscendo. Isto triplici modo peccatorum venialium potest adaptari auctoritas apostoli 1. Cor. 3. Siquis super hoc fundamentum edificauerit lignum fenum et stipulam. detrimentum patietur. ipse autem saluus erit. sic tamen quasi per ignem: ita ut per lignum intelligantur peccata venialia in faciendo: per fenum in loquendo. per stipulam vero in omittendo. Potest et addi Quartus modus. cogitando. Unde potest dici quadrupliciter committi posse peccatum veniale. scilicet cogitatione: locutione: opere: et omissione. Vel dic quod omnia illa venialia qualitercumque committantur sunt in triplici differentia: quia quedam sunt maxima significata per lignum. quedam sunt minora significata per fenum. quedam sunt minima significata per stipulam. Ligna enim sunt diuersa in igne quam fenum. et fenum diuersum quam stipula. et sic exponit Gregorius 25. de S. Crimine appellatio in verbo ligna.

De peccato veniali

Primo ergo committitur peccatū veniale in faciendo: puta qđ excedit i cibō aut potu. vt dicit Aug⁹ vbi supra. qđ intelligitur fm glo. lbi: qđ non ex contemptu fit et non ad iurgitationē sit. alias est mortale. 4° dī. Sit rectos. Itē si nlmis dormit. Plus vlgilla semp nec somno deditus esto. Sic si aliquis comedit vel bibit qđ nō oportet: puta in meridie vel alla hora incōpetenti vbi sit solunum ecclesie. qđ tunc comedere ultra semel esset mortale. Si paupib⁹ esurienti⁹ nlmum delitiosa vel sumptuosa preparauit cōmmissa. Sic si imoderate risit vt dicit Greg. 25. dī. qual. Sic et hmdī filia. Sic et si aliqđ inebriatur nō ex industria: sed qđ ignorat potentia omī. sicut p³ de Lorb. et Noe. Si autē studiose quis inebriatur: est mortale. 36. dī. Ante oīa: et notat i. s. Crimnīs at. 25. dī. Talis est peior qđ bestia que non bibit ultra necessitatem. Trebestia scit ire per viam stricam. sed ebrius etiam in via lara vadit idoreja. i. appogia.

Secundo committitur peccatū veniale loquendo: puta occlusas sermo. Occlusus autē dicitur fm Greg. qđ necessitate vel utilitate caret. sicut si dicat mendacium. qđ intellige de mendacio locoso vel officioso. tunc iuramento: alias esset perurium. et psequēter esset mortale. Item intelligo nisi dicat mendacium in iudicio a teste vel parte interrogata a iudice vt dicat veritates. Si dixerit mendacium: peccat mortaliter. Si iudex iuridice procedit: sic etiā mendacium in predicatione est mortale: vt tenet Pet. de pal. In quattuor ergo casibus mendacium est mortale. Primo qđ est pnciosum. Secundo qđ additur iuramentū. qñla est perurium.

Tertio qđ dicitur in iudicio. Quarto qđ dicitur in predicatione sciuntur et aduertenter: in reliquis vero casibus est veniale. Mendacium autē pnciosum est mortale. si sit notabile nocumentum et contra charitates vel vel pñm: vt dicit Tho. 22. q. 110. Ista si dicatur mendacium contra res diuinas vel in detrimentum diuiciap. fame. aut psonae proximi. vt dicit Aug⁹. 22. q. 2. pñmā 12. Sigs plns debito aut pñmum. aut vtorem. aut filium. aut seruū et asperauerit qđ oportet. Item siqđ adulatus fuerit alī/ eni maiori psonae fm Aug. vbi supra. 25. dī.

S. Crimnīs Sup quo sbo dicit Glo. qđ tribus modis qđ adulatur. Vel attribuendo alicui bonum qđ non habet. vel nlmum ex tollendo bonū qđ h⁹. vtp qđ istoz est veniale. nisi adulatio fiat ad finem peti mortalis: qđ tunc est mortale: vt infra dicit in. 2. pte: vel approbando malū qđ h⁹: illud est mortale. 22. q. 2. pñmā. et. q. 3. Nemo ptoz. Et 46. dī. Clericus: fm Glo. vbi supra.

Tertio committitur veniale peccatū omittendo: puta qđ tacet plusqđ expedit. Si somno deditus tardius ad ecclesiam surgit. et epro eo qđ notatur in. 2. Dolentes: de cele. missa. Quoties in carcere positos tardius requisierit. infirmos tardius visitauerit. si discordes ad concordiam renocare neglexerit fm Aug. dōmodo non habeat curas tanqđ prelatus de subditis. Sic pōt dicit de his qui tarde in xl. conuertuntur. et sic de alijs similibus.

Quarto committit peccatum veniale cogitatione: sicut si nō attendit officio: vel in oratione nisi ex pposito euagetur. Declara: et sic patet pñmum. qđ est peccatum veniale. Et sic possumus dicere quasi dīfiniendo qđ peccatum veniale est dictum. factum. vel omīssum: non contra legem sed preter legem dei. Et sic patet pñmum.

Circa fm vtram peccatum veniale possit fieri mortale ultra ea que dicit Tho. i. 2. q. 88. ar. 4. est notādū qđ assumēdo veniale. 3. et 4. mō supra pñia pre positū. veniale non pōt effici mortale. si accipitur idem actus numero: ita. s. qđ prius fuit veniale postea efficiatur mortale. Aut. n. voluntas non mutatur et tunc semp est veniale. nec pōt esse mortale: qđ nulla res pōt mutare spēm suam. peccatum autē mortale et veniale sunt diuerse spēs peccati. Nec ratio ponit in compendio theologie. Nec obstat qđ dicit Aug⁹. Nihil est adeo veniale quod nō possit fieri mortale dum placet. Hoc enim relatiuum qđ: facit relationem simplicem. s. eiusdem in spē et non psonalem. s. eiusdem in numero. fm Pet. de taran. in. 4. et notatur in sum cōse. lib. 3. et. 34. de peni. et remi. q. 15. Utrum peccatum veniale tē. Aut volūtas mutatur: et tūc est alius actus moraliter qđ alia actio fm naturam sit continua. Si autē accipitur qđ actus qđ ex genere suo est ve-

ntalis. vel ex inspectione ipsius actus veniale peccatum possit fieri mortale. tunc videtur est quod sic: et hoc potest contingere. s. modis.

Primo quod ex conscientia que etiam si sit erronea obligat. Unde quicquid sit contra conscientiam etiam erroneam edificat ad gehennam. Da exemplum de eo qui dicit mendacium officiosum quod putat esse mortale. Sic si vir cognoscat uxorem in. cl. veniale et ut not. 33. q. 4. Non oportet. et sic in ieiunio vel festis diebus. Si autem putetur mortale: erit mortale. Similiter si quis dubitet an aliquod peccatum sit veniale vel mortale: facit illud: peccat mortaliter. ex quo ponit se in periculo peccandi mortaliter secundum conscientiam suam. Sic de muliere pingente se. seu ornante se etc. Res autem quod peccatum veniale potest fieri mortale secundum per conscientiam erroneam est: quia est in peccato mortali. duo sunt. scilicet conversio et aversio. penes primum iudicatur peccatum: quoniam aversio a deo est quasi formale in peccato. conversio autem ad creaturam est quasi materiale. Quamvis ergo sit actus indifferens: puta leuare calumny de terra. vel sit actus de se venialis: puta loqui verbum ociosum etc. si tamen sit contra conscientiam. et credat ab agente esse mortale: est peccatum mortale: quia spernitur bonum incommutabile: ita sit aversio a creatore. Unde dicit Augustinus Ro. i. 4. Omne quod non est ex fide. id est conscientia peccatum est et habetur extra de prescriptis. c. si.

Secundo contingit ex coplacentia: puta quod homo in peccato veniali constituit finem. quia sic est inclinatus ad peccatum illud: puta mendacium vel verbum ociosum. vel nimiam comestionem quod etiam precepit sibi contrarium ab eo cui obedire tenetur non desisteret a peccando. tunc enim est mortale ratione finis. quia inheret ei et fratur creatura. Frustrum enim non est aliud nisi adherere creature propter se. sicut dicit Augustinus in. l. de doctrina christiana. Et hoc est ut dicit Augustinus 25. di. 8. Criminosus autem quod nullum peccatum est a deo veniale quod non fiat criminale dum placet Deo intelligit deum placere. scilicet placencia frustrationis. Et hoc vult Thomas in. 4. di. 21. q. 1. in corpore questionis. Vel ut dicit Gregorius in. l. dum placet. id est dum in contemptu sit. quia ois actus qui secundum se est veniale vel indifferens efficitur mortale si fiat per contemptum. Sic etiam dicit de criminalitate frustratione a religioso etc. Unde in constitutio-

nibus nostris dicitur. quod constitutiones nostre non obligant nos ad culpam nisi propter contemptum vel preceptum. Et iste potest esse alius modus per quem de veniali efficitur mortale: ultra alios modos.

Tertio contingit quod veniale est tale mortale et intentione: puta quod veniale refertur ad mortale peccatum: sicut ad finem. Sicut si aliquis diceret verbum ociosum ad finem fornicandi. vel diceret mendacium ad finem fornicandi. vel aliquo modo insisteret in ieiunio. Sic et si mulier portat candam ad finem corripendi alios hominem. vel alias se omnet ad hunc finem: sicut de illis qui parant se ad repromissiones ad finem appendi mulieribus etc. De hoc expedit. Ratio autem habetur quia in actibus moralibus illud quod dat formam actui est finis qui habet se in operabilibus sicut principia in speculabilibus: et not. Thomas i. 2. q. 1. ar. 3. et hoc etiam vult Thomas i. 2. q. 88. ar. 2. et 4.

Quarto contingit ex dispositione: hoc patet triplici ratione. Primo quidem propter remissionem servoris charitatis cui servori opponitur veniale. Per veniale est remittitur servori charitatis. non tamen quilibet sed ille tantum cui opponitur veniale: servori autem dat formam tantum ad resistendum tentationibus. Remisso ergo servore: et supponente triplici tate remanet anima debilis in bello spirituali: et ideo facilius deiciatur ad mortale et impulsu diaboli vel passionis. sicut per exemplum in David qui peccavit virgato venialiter ambulando per solarium domus regie. et ideo et impulsu tentationis deiecit in mortale: ut habetur 2. Regum. 11. Sic etiam potest dici de Petro Jacobo. et Joanne. qui ex negligentia et somnolentia non orabant iuxta consilium domini dicentis. Vigilate et orate ne intretis in tentationem: et ideo deciderunt in peccatum mortale in fidelitatis et negationis christi.

Secundo autem ratio est: quia peccatum veniale disponit ad mortale per quamdam consequentiam. Nam ut dicit Thomas i. 2. q. 88. ar. 3. augmentata dispositio vel habita per actus peccatorum venialium instantia potest libido peccandi crescere. quod ille qui peccat finem suum constituit in peccato veniali. Nam veniens habet habitum in quantum boni finis est operatio secundum habitum: et sic multoties peccando venialiter disponitur mortale ad peccatum secundum Thomas ubi supra.

De defectu peccati venialis et de purgatorio

Tercia ratio est propter remotionem prohibentis. Quia si peccat venialiter ex genere pretermissit aliquem ordinem: et hoc quod consuevit voluntatem suam in minoribus non facit debito ordini ultimi finis. eligendo illud quod est peccatum veniale ex genere: facillime cadit in mortale. Propter quod dicitur Ecclesiastes. Qui spernit minima paulatim deicietur: secundum Theodosium ubi supra.

Quinto contingit quod veniale fiat mortale ex deliberatione: quia quando confurgit primus motus peccati mortalis: puta luxurie: vel ire. si non prohibetur potest progredi versus ad mortale. non quidem quod ipsum veniale in se sit mortale. ut dictum est supra: sed quia ex ipso occasionaliter fieret progrediendo mortale. si consensus accedit. Unde Iacobus. Peccatum cum consummatum fuerit: generat mortem. sicut de modica fimbria quando surgit maximus ignis. Ideo dicit poeta.

Incipis obsta: sero medicina paratur. Cum mala per longas conualuere moras. Item Hieronimus. Beatus qui tene. et al. p. s. ad pertram. Et sic patet quod de veniale sit mortale. Non autem est verum illud quod quidam dicunt. quod multa venialia constituent unum mortale integraliter. Hoc enim videtur dicere Augustinus de peccatis. Tres sunt actiones. ubi dicit loquens de peccatis venialibus: que sunt venialia si collecta contra nos fuerint: ita nos aggravabunt et oppriment: sicut unum aliquod grande peccatum. Non enim omnia peccata venialia de mundo possunt habere tantum de reatu quantum unum peccatum mortale. Quod patet ex parte durationis: quia peccatum mortale habet reatum pene eterne. peccatum autem veniale habet reatum pene temporalis. Patet etiam hoc ex parte pene damni: quia peccatum mortale meretur carentiam visionis divine cui nulla alia pena comparari potest: ut Chrysostomus dicit. Patet etiam ex parte culpe: quia veniale non auerit a deo sicut mortale. Aversio autem a deo est infinite gravitatis: cui non potest equari quicumque finis. Est ergo intelligentiam quod ex multis peccatis venialibus constituitur unum mortale dispositum secundum quod dictum est supra. Et hoc notat Theodosius. l. 2. q. 88. ar. 4. Secundum Iacobum de tara. in. 4. di. 21. Ex dictis patet bene attendant. quod sunt septem modi

quibus peccatum veniale potest fieri mortale.

Primo. n. ratione conscientie errantis.

Secundo ratione dubij preuenientis.

Tercio ratione finis.

Quarto ratione precepti desipientis.

Quinta ratione intentionis puerilis.

Sexto ratione dispositionis inclinantis.

Septimo ratione consensus deliberantis huc perferentis.

Circa tertium est verum secundum Iacobum de tara. in. 4. sen. di. 17. ar. 4. quod per venialia non fit separatio a regno ecclesie triumphantis nec militantis. Cum ergo per ipsa regna non claudatur. non indigent de necessitate officio claudum per quod regnum aperitur: non ergo necesse est confiteri venialia per se loquendo: per accidens tamen potest esse necessarium: vel ratione dubij quando credantur esse mortalia: vel ratione statuti: quia homo qui tenet preceptum semel in anno non habet nisi venialia. vel ratione periculi quia venialis delectatio ad habundantiam est quod nisi quod se auertat traheret in mortale. Nec ille. Non obstat quod dicit Iacobus. 5. Confitemini alterutrum peccata vestra: quia quantum ad peccata mortalia est preceptum: sed quantum ad venialia est preceptum secundum Theodosium. in. 4. sententiarum di. 16. q. 2. art. 2. q. 3. ad primum. Nota hic quod accipiendo veniale primo modo. scilicet ex euentu non regit preceptum. si semel de illo quod confessus est. Si autem non est confessus quod sed solum contritus: tunc semper cadit sub necessitate confessionis: quia illud peccatum mortale est. Sic et accipiendo secundo modo. scilicet ex causa: quod semper cadit sub necessitate confessionis: quia illud est mortale. Articulus ergo iste tertius ubi intelligit de venialibus. 3. et 4. modo acceptis. Nota ergo quod in istis casibus est necessaria confessio venialibus. Prior de statuti Secundo de erronee precepti. quia si venit sibi per actum. Ad si ante actum habet quod preceptum erroneum credens esse mortale quod est veniale: peccat mortaliter: ut dictum est supra per primum. Tercio ratione dubij. Quarto de periculo. Amen.

De defectu peccati venialis et de purgatorio. Sermo. 23.

Quasi a facie

colubis etc. Sequitur hoc mane predicare de secunda consideratione. quarti articuli. ubi de pena huc esse

lar ad celū. Secūdo destruitur ad infernū.
Tertio ē videt q̄ ad infernū vadat. Rō
q̄a aīa post transitū penitere nō pōt de cul
pa: eo q̄ sit de natura sua imutabilis. Er
go culpa nūq̄ remittitur post hāc vitam:
eo q̄ nulla culpa sine pnia remittat. Ergo
nec pena vñq̄ remittet: ⁊ sic pena ē eīna.
¶ Quidam p̄firmat rō p̄ auctore Bre. dicē.
Qualis bīne q̄s credidit talis in iudicio
p̄stabit. tē. 25. di. Qualis. ¶ Preterea ⁊
3°. post mortē nō est locus remissionis cul
pe: q̄ nō sunt aīe in statu merendi nec be
merendi: s̄c idē q̄ p̄ius. Si dicat q̄ aīe
separatē s̄m ad remissionē ventalis sunt ⁊
adhuc in statu merēdi sicut vltiores. Tūc
arguit s̄c. L. dicitō h̄ q̄ sit vep. dolor con
tritionis post hanc vitā est maior q̄ q̄libet
dolor cōtritionis in hac vitā: tū q̄ intēsiō

2. ardetus diligit dea ala q̄ nōcēt ppter
 qualitatē subiecti. Et ergo aliq̄ dolor p̄tri-
 tionis in vita t̄m veniale remittat q̄rū ad
 culpā 1. penam: ergo multo magis post mor-
 tē ala separata dolens de pctō p̄sequet remis-
 sionē oīs culpe venialis 2. pene. Ergo non
 erit in purgatorio puniēda: vt purganda:
 Ergo nō est dare purgatoriū: sic idem q̄
 prius. Fiat ergo rō sic. Alia culpa venialis
 post mortē est remissibilis: aut nō. Si nō er-
 go culpa remanet in eternum: ergo 1. pena.
 2. sic non erit purgatoriū. Si sic cū statim
 ala separata sit p̄trita de pctō p̄missio: dolore
 cōtritionis maris rōne iā dicta: ergo p̄sequet
 statim remissionē oīs culpe venialis: 2. p̄ster
 nō d̄ purgari apli. q̄. **Ad** iudicabit de
 his i id ip̄s: nec p̄get duplex tribulatio: s̄c
 d̄i Naum. i. Propterea pctō veniali non
 debet pena dāri: q̄ p̄ pena r̄idet pctō et
 p̄re auerisionis ab incommutabili bono. In
 pctō at veniali nō est auerisio: ergo r̄. P̄re
 dicta at p̄. s̄c q̄ sit purgatoriū post hanc v̄-
 tē iā p̄bat r̄e. 2. antē. 1. exēplo q̄uis h̄ no
 mē in scripturis sacra. s̄ purgatoriū nullibi
 rep̄iat: pp̄ q̄ aliqd̄ b̄d̄i iudic̄ negauerūt pur-
 gatoriū. Vide 2. bo. i. 4. 5. gen. iii. c. 21. R̄
 at ē: q̄ p̄tingit fēp̄i mori boīes i charitate
 et c̄lpa veniali v̄l cū reatu pene tp̄alis v̄bi
 te culpe mortali remissio h̄ p̄ p̄nāz. Talis er-
 go nō d̄ dānari in inferno eo q̄ i charitate
 decessit: p̄f̄t s̄m mortali pctō q̄ solū de-
 trahit ad iernū: nec p̄t saluari i padiso: eo
 nec i eo remanet m̄s̄ia culpe v̄l reat̄ pene
 q̄. **Ad** iudic̄ coignat irabit i illā: vt v̄lipo
 cat. v̄l. Nec i tymbo puerorū: q̄ solū origi-
 le panis ibi. Nec i libo p̄nāz: ea r̄e q̄ nec in
 paradiso. 2. p̄sentim p̄ x̄pi mortē nulli ibi
 fuit aut vadit. l̄ p̄z ergo dicere q̄ sit. aliq̄
 loc̄ i quo purget ala a s̄p̄i iure i v̄tā et iā:
 q̄ i v̄tō medio: in egyptū 2. i rā p̄missio: s̄
 lacte 2. melle manāre. P̄z r̄o. Quāto in ve-
 teri testō 2. i nono b̄etur. In veti q̄d̄ b̄etur.
 2. **Macch.** 12. **Uir** fortissim⁹ **Judas** colla-
 rōe scā. 12. milia dragmas argēti misit h̄e-
 r̄sam offerri eas ibi p̄p̄tis mortuorū. Et. J.
 Scitā ergo 1. salubris ē cogitatio p̄ d̄f̄c̄t
 erorare vt a pctis soluari. Ergo etiā a cul-
 pis ē remissio i purgatorio: q̄d̄ ielligē q̄d̄ ē
 de venalibus. vt nota. j. in 3. p̄re f̄monis.
 Itē alia oūctas in veteri testamēto habet

De defectu pcti venialis ⁊ de purgatori o

Mala. 3. Ipse enim quasi ignis p[er]lans ⁊ q[ua]si herba fulon[is]: ⁊ sedebit p[er]lans ⁊ em[an]das quasi arg[en]t[um]. ⁊ purgabit filios L[eu]i ⁊ colabit eos quasi aur[um] ⁊ q[ua]si arg[en]t[um]. In nouo aut[em] test[ame]nto habet[ur] auct[orit]as x[risti] d[omi]n[us] Mat. 12. Qui dixerit p[er]b[er]ba s[an]c[t]i s[an]c[t]i: n[on] remittet[ur] ei neq[ue] in hoc seculo neq[ue] i[n] futuro. Sup[er] quo textu d[icit] Greg. i. 4. d[icitu]r. ⁊ h[ic] i[n] decre. 25. d[icitu]r. Qualis. H[ec] s[an]c[t]a d[icitu]r i[n]telligi i[n] hoc seculo quasda[m] culpas. ⁊ quasda[m] i[n] futuro posse relari. Q[uod] eni[m] de vno negat p[er]sequens i[n]tellect[us] p[er] q[uod] de q[ui]busda[m] p[re]cedit. H[ec] ille. It[em] alia habet p[er] apl[os]. i. Cor. 3. Si q[ui]s sup[er] edificauerit sup[er] a[li]a fundam[en]tum hoc lignu[m] senum ⁊ stipulam detrim[en]tu[m] patiet[ur]. Ipse aut[em] saluus erit: sic t[ame]n q[ua]si p[er] ignem. Nota fundam[en]tu[m]. s[an]c[t]i fidei: sine qua nullus p[otes]t saluari. Per lignu[m] senum. ⁊ stipulam: i[n]tel ligant[ur] peccata venialia s[ecundu]m doctores. Per lignu[m] q[uod]e[m] maiora peccata venialia. ⁊ per senum minora. ⁊ p[er] stipula[m] minima i[n]telligunt[ur]. s[ecundu]m q[uod] d[icitu]r Glo. 25. d[icitu]r. S. Trinitis. Signa eni[m] diutius sunt i[n] igne. q[uam] sena: ⁊ sena diutius. q[uam] stipula: vt d[icitu]r Glo. ibi dem. Quicunq[ue] ergo h[ec] peccata venialia sup[er] edificauerit: saluus q[ui]dem erit. s[ed] p[er] igne[m] purgato[ri]i. Ps. au[tem]ctas. Et p[ro]firmatur p[er] auct[orit]es eccl[esi]e que facit suffragia que n[on] p[ro]sunt beatis nec d[omi]natis: s[ed] illis qui sunt i[n] purgatorio: vt. J. d[icitu]r cu[m] de suffragiis d[icitu]r. Pro assertione purgato[ri]i b[ea]t[us] facit q[uod] d[omi]n[us] reuelauit b[ea]t[is] Patricio. It[em] beato Martiali r[ati]o. h[ic] adducit p[ro]p[ter] tertio me[rito] quo p[ro]bat[ur] purgato[ri]u[m] esse. v[er]o p[ro]p[ter] ex[em]plo. Ad idem facit ex[em]plum q[uod] notant. J. i[n] sc[ri]pta parte huius sermonis. q[uod] i[n]cipit Nota ex[em]plum r[ati]o. Patet ergo r[ati]o. auct[orit]e. ⁊ ex[em]plo multiplici: q[uod] sit purgatoriu[m]. Quo quendo ergo de purgatorio. 6. sunt consideranda.

Primo loci congruitas.

Secundo penar[um] acerbitas.

Tertio punitio[rum] diuersitas.

Quarto operum paupertas.

Quinto gratie stabilitas.

Sexto glorie securitas.

Primo ergo est p[er]sideranda loci p[ro]p[ri]etas. Querit doctores theologi: i[n] quo loco est purgato[ri]u[m]. R[ati]o d[icitu]r q[uod] est duplex locus: Unus s[ecundu]m legem co[m]mun[em]. Et iste creditur

esse i[n] inferno. circa centr[u]m terre. sup[er]ior t[ame]n i[n] inferno d[omi]nato[rum]. Nota quattuor domos i[n] inferno. Superior est ly[m]bus patru[m]: ⁊ iste est vacuus nunc. Deinde sequitur s[ecundu]m quosda[m] purgato[ri]u[m]. Tertius e[st] p[er] inferiori ly[m]bus pueror[um]. Quarta est i[n] fernus d[omi]nato[rum]. Et de p[ri]mo superio[rum] ⁊ ultimo inferiori o[mn]es doctores p[ro]cordant: ⁊ sic est maxima distantia inter eos s[ecundu]m h[ic]it[u]d[in]e[m]. Iuxta illud Luc. 16. Vidit abraha[m] a longe: Et infra. Chaos magnum inter nos ⁊ vos firmatam est r[ati]o. Sed de duobus medijs e[st] dubitatio: q[uod] T[er]tio. i[n] 4. supponit ly[m]bum pueror[um]. p[ro]p[ter] eternitate[m]: ⁊ ne locus euacuet[ur] extremis repletis. Sed de. de taran. p[ro]p[ter] quo facit: q[uod] n[on] videtur q[uod] pueri i[n] ly[m]bo sint sub purgandis. q[uod] tunc vel ignis purgato[ri]i. s[ed] co[n]numerat[ur] igni i[n]ferni. Et ne n[on] e[st]et vnus numero: vel essent i[n] igne anime pueror[um]: q[uod] n[on] videt[ur]: n[on] affigerent. sicut nec pueri i[n] camino Dan. 4. T[ame]n videtur p[ro]babilius q[uod] sup[er]ior sit ly[m]bus patru[m]: i[n] q[uo] bus simpl[iter] minus erat de culpa: ⁊ de pena: post que[m] ly[m]bus pueror[um]: i[n] quibus e[st] minus est de vtroq[ue]. saltem i[n]tensius. Et h[ic] duo receptacula s[un]t sine igne. alio frustra ibi est ignis. Tertio est purgato[ri]u[m]. Quarto infernus. Et hoc eti[am] vult Pet. de pala. i[n] 4. sen. d[icitu]r. 45. q. 5. ar. 2. co[n]clusionem. 2. T[ame]n vero est locus purgato[ri]i s[ecundu]m sp[iritu]alem disp[ositionem]: ⁊ h[ic] n[on] est determinatus: sed vel vbi peccauerunt. vel alibi vbi apparent i[n] assumptis corporibus. Q[uod] expedit vel v[er]is ad edificacionem. vel ip[s]is mortuis ad suffragio[rum] p[er]ticionem: sicut refert Greg. de multis i[n] 4. d[icitu]r. vel ad minorem penam. Nota ex[em]plum de an[ima] pascasij aposto[lic]e sedis dyacono. qui purgabatur i[n] caleribus termaru[m] seu balneo[rum]. vbi Germanus eps capuarus cum inuenit: ⁊ p[er] ip[s]o d[omi]n[us] etorant[ur] r[ati]o. Nota eti[am] ex[em]plum de quo da[m] abbate: qui uenit ad mortem. carnali amore ductus p[er]sultit q[uod] nepos suus substi tueret sibi: qui factus abbas cum semel solus fuit ad fonte[m] que[m]da[m] qui erat i[n] horto audierat ⁊ eo quasi vocem audiret: quoniam adiuuatus ab eo. dixit se ibide[m] n[on] e[st]e mobiliter v[er]i: q[uod] cum carnaliter p[er]suas[us] rat a requiritu[m] us eligi i[n] abbatem. Et cum nepos d[iceret] cu[m] non posse multu[m] i[n] fonte

turpato affligi rogauit ut candelabrum cu
pream in fontem p[ro]iceret: quo statim lique
facto ille abbatie renuntiatio. Ip[s]m amplius
nō vidit. Sic et q[ui]q[ue] aie in glacie purgatur
sicut legitur in legenda de mortuis. Ibi vi
de de m[er]ita ista.

Secundo est p[ro]sideranda penar[um] acerbitas.
Nam ut dicit Aug[ustinus] in quodā s[er]mone. 25.
d[icitur]. Qui in aliud. Ille ignis durior: erit q[ui]
q[ui] in hoc seculo aut sentire. aut videre. aut
cogitare quicq[ue] p[oss]et. Et Unde dura fuit pe
na Barth[olomaei] Lauret[an]i. Vnde et alior[um] mar
tyr[um]: sed t[ame]n non sunt equales minime pene
purgatorij. R[ati]onem aut[em] huius assignat do
ctores: q[uia] in purgatorio est duplex pena. s.
danni et sensus. Pena aut[em] damni est caren
tia visionis diuine ad t[em]p[us]: et h[uius] pena est af
flictio. p[ro]pter carentia[m] boni desiderati. Si
enim aliq[ui]s careret aliqua re nō desidera
tam: nō esset pena. Unde dicitur p[ro]phet. 1.
Spes que differtur: affligit aiam. Et h[uius] seq
tur q[uod] quāto bonū magis desideratur: tan
to maior est afflictio p[ro]pter illius boni carē
tiam. Illi aut[em] boni p[oss]et desiderari in hac
uita ardent[er]: sicut aia separata in charitate
existens ardent[er] desiderat deū videre. Et
ideo magis affligitur in carentia visionis
diuine: p[ro]p[ter]t[er]m cum p[ro]pter p[ro]prium peccatū
ab hac visione retardetur. Unde p[oss]et con
grue illud dicere. O vos o[mn]es qui transitis
per v[er]sā: attendite et videte. n[on] est dolor illis
sicut dolor meus. T[er]c[io]. Q[uod] h[uius] intelligatur
de t[em]p[or]e: t[ame]n allegorice intelligitur de aia que
est in purgatorio: cuius est tanta pena q[uod]
vna hora videtur sibi mille a[n]i. Nota ex
plum de illo in inferno qui potius elegit esse
per duos dies in purgatorio: q[uam] per duos
annos h[uius] infirmari. Non sic fecit Greg[orius].
qui p[re]legit toto t[em]p[or]e vite sue infirmari q[uam]
duobus diebus in purgatorio esse ut dicit
in legēda sua. Alia vero est pena sensus.
et h[uius] etia[m] est maior omni pena sensus. quā
in vita homo pati p[oss]et. Nam si p[ro]pter aia[m]
eo: p[oss]et affligi et dolet: multo maior ē dolor
ille qui ad nudam aiam p[oss]et p[er]uenire dicit.
Arist[oteles]. in 1. post[er]ior. q[uod] p[ro]pter q[uod] vnu[m] q[ui]q[ue] et
illud magis: sed corpus patitur in hoc m[un]do
p[ro]pter aiam in quāto cum eo constan
tia est. ergo anima magis passibilis est. Et
Nota exemplum q[uod] legit in v[er]sio fratrū:

de illo qui apparuit ad adeato euldam so
cio suo. Interrogatus dicit se esse i pur
gatorio. Item de pena r[ati]o: q[uod] si mundus
et oia visibilia in eo arderent: non possent
equiparari ardori. Et tandē dicit q[uod] ad
nocatus in malo statu erat. Et dic[itur] exēplū
torum. Unde Aug[ustinus]. 25. d[icitur]. Qui in aliud se
culum distulit fructū conuersionis. Plus
purgabitur igne purgationis. Ille ignis et
si nō sit eternus: misro t[ame]n modo grauis est:
sup[er]at enim o[mn]em penā quā vnq[ui]s homo ali
q[ui]s passus est in hac v[er]sa vel pati potest. Et
dicunt doc[trina] q[uod] ignis purgatorij est idē ignis
cum igne inferni. Et h[uius] illa pena purgatorij
fit malo: pondere: non t[ame]n valore: q[uia] minus
habet de voluntario s[er]m[one]. Pet. de taranta.
sup. 1. Cor. 3. Q[uod] autē illa pena sit grauior:
contingit duplici r[ati]one. Tum p[ro]pter dispo
sitionem subiecti. q[uod] est magis affligibilis in
purgatorio q[uam] in hoc mundo. Sicut ille qui
est melloris cōp[er]tionis magis punitur eis
dem plagis impositis q[uam] alius: ut not. T[er]tio.
in 4. d[icitur]. 21. q. 1. ar. 1. q. 3 in corpe q[ui]stionis. et
in r[ati]one ad s[er]m[onem] articuli. Tum p[ro]pter
diuersitatem for[is]: sicut in diuersis terris di
uerse pene imponuntur pro eisdem culpis.
et notat T[er]tio. in 4. d[icitur]. 20. ar. 1. q. 3. ad s[er]m[onem] 3.
Quāuis aut[em] sit grauior illa pena omni pe
na huius mundi: t[ame]n nō excedit quantitatem
culpe p[ro]portionabiliter: nec est grauior pe
na huius mundi grauitate p[ro]portionis. sed
grauiate seu quantitatem absoluta tantū. Est
t[ame]n notandum q[uod] pene purgatorij nō sunt
equales in aiabus: sed aia que peccauerit
grauis vel plures int[er]ius ardebit. Que
aut[em] ad h[uius] firmi[us] peccato: diutius purga
bitur. Et si dixeris quomodo potest esse q[uod]
vna anima magis punitur q[uam] alia: cui sit
idem ignis et eadem pena damni: R[ati]o q[uod] h[uius]
contingit p[ro]pter diuersitatem culpaz. Un
de Greg[orius]. in 4. dialogor[um]. c. 45. sic ait. Unus
quidam est gehenne ignis: sed non eodem
modo cruciat peccatores. Unus scilicet q[ui]q[ue].
quāto exigit culpa: t[ame]n illic sentitur pena.
Nam sicut in hoc m[un]do sub vno sole mul
ti consistunt: nec t[ame]n eisdem solis ardorem
equaliter sentiūt: q[uia] alius plus estuat atq[ue]
alias minus: ita illic in vno igne: non vnus
est modus incendi: quia quod b[eat]e diuersi
tas corporum. hoc illic agit diuersitas peccat[um]:
g[reg] 14

De defectu peccati venialis et de purgatorio

et et igne non dissimile habrant: et tñ cosdē singulos dissimiliter exurat. Nec ille, Notā dñm etiā q nō affliguntur a se a spiritib⁹ bonis. qñ nō tam crudeliter suos cōsues affligent. l. eos visitent et confortēt: sicut aliq⁹ amicus: incarceratum vel infirmum.

Nec etiā demones torquent eos: qā q bonem vicit finaliter nō debet dari in potestate eius. Et qd dicit illos hēbant tortores in pena quos habuerāt in cōtortores in culpa: intelligitur de dānatis: sñm Ioh. de pa. in. 4. dī. 2. q. 1. ar. 1. p. 1. dī. 6. Dicit tñ Thō. ibi dem. q possibile est q angeli boni aīas ad loca penarū deducāt: et etiā ipsi demones q de penis hoīum letantur eas cōstant: et affligunt purgādis: tam vt de earū penis facientur: tam et vt in earū exitu a corpore suū aliqd ibi reperiat: sicut ex tpo fecit diabolus.

Tertio cōsideranda est punitio diuersitas. Vbi notandū primo q ibi nulla culpa mortalis purgat. ps. 100. Non habitabit in medio domus mee qui facit supbia: qā qd est angelis casus: hoc est hoībus mors. Unde sicut peccatū angelī fuit irremissibile: sic peccatū hoīs post mortē et h est peccatū ad mortē: p quo phibet Jo. orare: dī. Quis scit fratrem suū peccare peccatū nō ad mortē: petat et dabit ei vltā peccatū nō ad mortē. Est peccatū ad mortē: nō p illo dico vt roget es. i. Jo. 5.

Purgantur ergo ibi tres differentie peccatū. Primo nāq purgant q in hoc seculo peccauerunt mortaliter: de quibus tñ peccatū mortalibus contritiōe hūerant per quā remisse sunt culpe: sed non soluerunt penā tēpale plene ad quā tenebant. si in hoc statu decedāt. Purgant in purgatorio vbi soluitur pena predicta: et hoc vep nisi hūis sent tantū contritiōe q oīe culpa et etiam pena remitteret: sicut fuit latro et Maria magdalena. Unde Hieron. Apud dñm nō tam valet mensura tēporis q doloris nec abstinentia ciborū q mortificatio viscerum: de pe. dī. 1. Mensurā. Diceret aliquis. Ponamus q ego fui confessus et peregrinatus: nisi a sacerdote infuncta: nunquid sufficit vel debeo vltimus in purgatorio puniri? R. q penitētia infuncta a sacerdote: aut est maior q illa que debet pro peccato commissio: aut est equalis: aut minor. Si maior tunc id qd plus fecisti. cedit tibi in

augmentū glorie. Si equalis: tunc sufficit tibi ad solutiōe totius penę: qā. Non indicabit deus tibi in id ipsum: nec confarget duplex tribulatio. Iam. 1. Et bona fides nō patitur: vt tibi idē exigatur: sñm Iuristas. Si vero minor: tunc res duā soluet in purgatorio: ex virtute diuine iusticie. Deus enī q modos et mēsuras peccatū: et penarū nouit addit penā sufficientem: ne aliqd peccatū impunitū remaneat. Et hoc vep: nisi fuerit magna contritiō. vt tota pena relaxetur: vt dicit supra: et hec est prima differentia illoz qui ibi puniuntur.

Circa penā sensus que est in purgatorio dicit supra pte. 2. q est pena ignis. Et pōt qñ si sit alia pena sensus ibi q pena ignis: et visio demōnū: R. Si loquimur de purgatorio ordinato a diuina iusticia sñm legem eodem: in scriptura sacra non nemini me legisse aliam penā q predictas penas Thō. etiā in. 4. in. 1. q. 2. q. 1. ar. 1. q. 2. ad scdm dicit q qā pena purgatoriū nō est principaliter ad affligendū sed ad purgandū: ideo p solum ignē fieri debet: q habet maximā vim purgatiuā: sed de minororū pena nō ordinatur ad purgandū: ideo ultra ignē sūt etiā in inferno alie pene sensus: iuxta illud ps. Ignis. sul. et spl. pro. p. calicis eoz et c. Job. 24. Ab ago nīlium: trāsbunt ad calorem nīliū. Si aut loquamur de purgatorio sñm spālem dispensatiōe: tunc et in legenda de mortuis et in. 4. dialogorū beati Grego. legunt aliq⁹ aīe purgate in glorie et in balneis.

Secda differentia est eoz qui peccat venialiter: et cum solis venialibus nigrat nō remissis etiam quantum ad culpam: et tales in purgatorio purgantur etiā quo ad culpam. Et hoc pbat per auctoritates allegatas supra in introitu huius sermonis. Vnde ibi. Nec obstat qd dicit Greg. 25. dī. Qualis hinc q⁹ egredietur talis in iudicio pñtatur. Et Eccl. 1. Si ceciderit lignū ad austrum aut ad glonem in quocūq loco ceciderit ibi erit: qā venialis nō mutat statum hoīs: neq tollit neq diminuit charitatem. Et ideo per hoc q venialia dimittuntur vel committantur: talis manet anima qualis prius: sñm Thō. in. 4. dī. 2. q. 1. ar. 1. q. 1. ad tertium.

Tertia differentia est eorum qui de peccatis venialibus habuerunt remissionem quam ad culpam sed non quo ad penam. unde talis pena in purgatorio soluitur. ibi soluitur in charitate: et solutione eius quod debetur eis obligatio tollitur. Insuper quibus modis tollitur obligatio in principio.

Sed querunt hoc ponatur quod aliquis decedat cum mortali et veniali simul: nunquid pro veniali punietur in inferno eternaliter? R. hoc questio potest dupliciter intelligi. Uno modo quando veniale non est dimissum in hac vita quo ad culpam: et hoc casu eternaliter punietur in inferno pro veniali: quia ibi non potest remitti aliqua culpa quin immo nec hoc potest veniale dimitti sine mortali. Nec obstat quod veniali non debetur pena eterna: quia est verum simpliciter sed per accidens sic: eo quod nihil est ibi quod possit delere venientem culpam. Secundo modo potest intelligi quod quando veniale est dimissum hoc quo ad culpam manente reatu: et sic homo morietur cum mortali et reatu veniali. Utrum pro illo veniali punietur eternaliter? T. h. in. 4. super d. 2. q. 1. ar. 2. q. 3. dicit quod si ratione subiecti quod non est capax remissionis. Idem dicit in 4. d. 2. q. 1. ar. 1. ad quantum. ubi dicit quod aliqui dicunt quod pena cuius est aliquis debitor post culpam remissam in inferno punietur temporaliter: nec propter hoc sequitur quod sit in inferno redemptio: quia pena que soluitur non redimitur: nec est incōueniens quod quantum ad aliud accidentale pena minuat: sicut ad diem iudicii: sicut etiam augetur: sicut T. h. Prima est opinio placet. Idem de pallo. in. 4. d. 2. q. 1. ar. 3. conclusionem. 3. et scripsi in 5. libello.

Item quero quid si aliquis morietur cum originali et veniali sine mortali: Talis videtur quod ad nullum locum ire poterit. Non quidem ad paradysum propter defectum gratie. non ad limbum patrum: quia ille locus est vacuus: et propterea ibi nulla culpa punietur in defectu persone. Tertio non ad limbum puerorum: quia ibi non punietur actuale peccatum. Quarto non ad purgatorium: quia non habet gratiam. Quinto non ad infernum: quia non habet mortale. R. hoc non potest contingere: ut not. T. h. in. 2. q. 59. ar. 6. posito tamen quod sit possibile: et

lis punietur in inferno propter culpam actuale quam quā habet: que licet venialis et cōsequenter non mereatur penam eternam: tamen per accidens potest eternaliter puniri ut dictum est supra proxima questione: et hoc sentit T. h. in. 4. d. 1. q. 1. ar. 3. vide ibi: et quod scripsi in sermonibus de diversis locis citatum ar. 2. Et sic patet predicta triplex differentia peccatorum seu penarum que tot purgantur: cui potest aprari auctoritas. Ap. 1. de ligno. feno. et super illa: que habetur. i. Cor. 3. Quarto considerandum est operum purgationis: quia non possunt facere opera meritoria. Unde possunt dicere. Pater noster et Ave maria: sed non cum merito. Ratio est: quia deus dimisit tempora. scilicet tempus laetandi et tempus querendi. Tempus laetandi est in presenti vita: sed post mortem tunc non. Ideo dicit ipse. Ne oportet operari opera eius qui misit me: donec dies est. Venit enim: quando nemo potest operari. scilicet meritorie. Jo. 9. Licet enim ibi anime laborant multum in penis: tamen labores illi sunt sine merito. Ideo dicitur Ap. 1. 4. Alia dicitur vo. d. mibi. de. mor. quod in vo. morum. Alia modo laus dicit spiritus. et requi. a. la. suis. et. Ne auctoritas intelligatur de labore operationis ad merendum. non de labore penae ad purgandum: sicut quod exponit T. h. in. 4. d. 2. q. 1. ar. 1. q. 1. ad primum. Et ideo multum indigent suffragiis nostris: et debent illud quod habetur Job. 19. Misere mei mei misere mei: saltem vos amici mei quia manus domini tetigit me. Item dicit scriptura. Quodcumque potest facere manus tua instant. operare: quia nec opus: nec ratio. nec sapientia: nec sapientia erunt apud inferos: quod in properas Eccl. 9.

Quinto consideranda est gratie stabilitas. Licet enim anime purgatorii habeant liberum arbitrium: tamen peccare non possunt: quia posse peccare dimittit de libero arbitrio: sicut qui non potest capi ab hostibus est magis liber: quam qui potest. Ratio autem quare anime separata in purgatorio et in vita eterna peccare non possunt. est: quia est immutabile: adheret enim ita vni quod mutari non potest. Quādiū autem est coniuncta corpori. decipit conditiones corporis: et est mutabile sicut corpus.

De remediis pcti venialis

Ideo di. Sap. 9. Corpus qd corruptit ag
grauat animam: et deprimat terrena inhabitatio
sensum multa cogitantem. Sed deposito cor
pore p mortem remanet anima inmutabilis et.
Eccl. 1. Si ceciderit lignum ad austrum et.
Declara hanc regulam put habet in fine
2. offic. xi. post festum trinitatis: et hi. 5. ar. 3.
Certe consideranda est glorie securitas. h
pcedit et primo supiori. Declara put ha
bet in pdicto fine pte. 2. Deo grs ame.

De remediis pcti venialis. Sermo. 24.

Class a facie

colabris et. Sequit h ma
ne predicare de tertia pde
ratione quartu articuli. v3
de remediis pcti venialis:
vbi habebimus materia deuota et. Salu
tes virgo maria et. Pro introductione et
completo materie est notanda. qd conclusio
est in sacra theolo. qd diuina misericordia ad
hibuit remedia p pcti venialis et h et in sa
culo seculo. Nō sic de mortali: qd in inferno
nulla est redemptio. Prouer. 1. Mortuo ho
mine ipso: nulla erit ultra spes. Sed pecca
tis venialibus adhibita sunt multa reme
dia hic et in futuro seculo: vt dixi. Et hoc
qd seculo sunt sex pncipalia remedia q
ponunt doc. canonice pserim. Hostiensis
sup. c. de vtriusq. sexus. de peni. et re. que
infrascripto versu pntentur. fm. Pe. de pal.
in. 4. di. 6. q. 1. ar. 2. Quans: tinctus: edens:
pessus. dās. bñdicens. In futuro vero secu
lo sunt duo remedia vltra solutionē q fit
in purgatorio. v3 suffragia et indulgentie.
De primis sex dicemus hodie. Primum
ergo remediū p veniale in hac vita est ora
tio. et di. Quans. Vbi nota qd oratio dñica
s. Pater noster h3 delectare venialia: sicut di
cit Crisost. al. Aug. de pe. di. 3. c. De quoti
dianis: vbi dicit. De quotidianis breuius
leuiusq. peccatis sine qbus h vita nō du
rit: quotidiana fidelis oratio satisfact. Eo
rū enim est dicere. Pater noster q es in ce
lis: qui iam spūalr regenerati sunt ex aqua
et spū sancto et. Et rō huius est: qd rō qui
est aduocatus noster hanc orationē insti
tuit ad remissionē peccatorū obtinendam.
Cū ergo ipse aduocatus noster sit factus

iudex noster: nō potest respicere orationem
ab ipso institutā: nec venire p factū suum.
Argumentum in. c. Diuersis salatijs. Extra
de cler. pñgatis. Adde h de secore pñcia
Thobie: cuius sumus fugauit demonē as
modē Tob. 8. Itē de incenso quo ecclesia
vtit. ps. Dirige oratio mea. sicut line. in cō
spec. mo. Sub h primo modo pōt etiā pñ
neri vt dicit Aug. confio pctōis: qd ad ora
tionē pñhet p quā confessionē etiā venialia
remittant: vt vicit Aug. de pe. di. 1. Tres
sunt actiones. et hoc habuit origē: vtpote et
eo qd fecit ille publicanus qui pcutiebat pe
ctus suum: di. Dens pprius esto mihi pec
catori. Et subdit. Amē dico vobis: descēdit
h iustificatus in domū suam ab illo Luc.
18. Sili etā dicit Petrus de palu. in. 4. di.
15. q. 5. ar. 3. pda. 6. de oratione facta in ce
lesia pñerata vt habet. 3. h. 8. Si quis co
gnouerit plagā cordis sui et expāderit ma
nus suas in domo patris erandies in celo
et repropitiaberis et.

Certe remediū est aspersio aque bene
dicte qd notat et rō tinctus. Vñ de hoc
est textus in. c. Aquā: de pñ. di. 3. vbi sic di.
Aquā sale pñferam populis benedicim
vt ea cuncti aspergi scificentur et purificē
tur: p et oibus sacerdotibus faciēdum esse
mādamus. Itaz si cñis vitule aspersus po
pulū scificabat atq. mundabat: multo ma
gis aqua sale aspersa dñicisq. pñibus sa
crata: populū scificat atq. mundat. Et si
sale aspersio p dñicem ppñam sterilitas
aque sanata est: quāto magis diuinis pñ
cibus sacras sal sterilitatē rez aufert hu
manaz: et coinquinato scificat et purgat et
cetera bona multiplicat et insidias diaboli
auertit et a fantasmatibus versutis hoies
defendit et. Heb. 4. Sanguis hircorum et
tauroz: et cñis vitule aspersus inquinatos
scificat ad emundationem carnis.

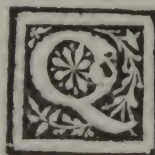
Certe remediū est eucharistie cōio. qd
nota. cum dñs edens. nā si homo cū debita
sp̄atione et reuerētia accedit ad cōionē:
pñquit remissionē venialia et etiā mortalia
oblitop. Vñ Amb. de pñ. di. 2. Si quotiē
et qd est undē sanguis xpī: in remissionem
pctōz effundit. Debeo semp accipe medic
nā. pccatā et. in. c. Cū oē crimen cadē: di.
Peccata enim venialia nō spēdunt cōio.

De suffragiis mortuorum

quando est gratia informata. Et ideo peccatum etiam veniale sine pitione non dimittit. Unde si aliquis sit immortalis pitionis: non potest persequi remissionem venialis durante mortalitate. Quis aspergatur aqua benedicta: quod est tota aqua maris non lauat eum. Quod ergo de quod per benedicta remedia tollantur venialia est intelligendum: quasi cum devotione sumantur. Et si dixerit aliquis homo: videf quod ad nihil possint prodere remedia. Nam et si predicta remedia non accipiantur: tamen sola pitione delentur peccata omnia venialia. Sed huic respondetur: quod si verum sit quod sine pitione nullum peccatum deletur: tamen illa remedia desunt delere iniquitatem istius modi: predicti plus incitant hominem ad mortuam liberam arbitrii de testantis peccata quam cetera bona opera. Et ideo quod magis mouent ad pitionem quam cetera opera bona desunt remittere peccata.

Sed quod plus valent ad remissionem pene propter meritum et preces totius ecclesie quibus multa ex his operantur. Tercio quod plus sufficit generalis pitione quam alibi: ita quod homo utatur his hac intentione: ut dicat De. de pa. in. 4. v. 16. q. 1. ar. 2. p. lutione. 4. et scripsi in verbo: p. m. Deo gratias. Amen.

De suffragiis mortuorum. Sermo. 25.

Quasi a facie

colubini: et. Prosequendo adhuc tertiam considerationem quartum articulum: de remediis peccati venialis: sequitur hoc mane predicare de suffragiis: que sunt remedia peccati venialis post hanc vitam. et in hoc retinet nobis et misericordia: et iustitia divina. Misericordia quidem in eo quod divina bonitas ordinavit certos modos quibus anima est post mortem purgata. Iustitia vero in acerbitate pene: post hanc vitam. Ideo David. Misericordia et iudicium cantabo tibi domine ps. 100. Erit autem duplex consideratio. Prima de suffragiis. Secunda de indulgentiis. Salutetur virgo et. Pro complemento materie de suffragiis sunt quinque puncta videnda per ordinem. De duobus primis dicemus in sequenti. De tribus ultimis in sermone sequenti.

Primo que et quot suffragia possint.

Sed quibus proficiunt.

Tercio per quos facta possint.

Quarto quantum possint.

Quinto quod quis ab eorum.

Quatum ad primum notandum: quod secundum theologos et canonistas sunt quattuor differentie suffragiorum. scilicet. 1. illis oratio. Eleemosyna. et Ieiunium. 2. illi Greg. 13. q. 2. die de sanctis quattuor modis soluantur: aut oblationibus sacerdotum. aut precibus sanctorum. aut caris elemosinis. aut ieiunio cognatorum. Sed etiam potest addi quintus modus. scilicet. indulgentia. Et pro istis quibus suffragia notandum: quod per suffragia non accipitur nec augetur meritum vite eterne. Atque defuncto: sed solum remittitur vel soluitur pena. Et hoc vel ad penam mitigationem. vel ad celerioris liberationem. Et ratio quare non accipitur nec augetur meritum vite eterne: quod non sunt in statu merendi. Unde Apoc. 14. Amodo solum dicit spiritus: ut requiescant a laboribus suis et. Duobus autem modis potest quis per alios a pena debita liberari. Una similitudinem de aliquo qui esset debitor alicuius pene personalis vel pecuniarie. Possit enim liberari ab hoc debito dupliciter. Uno modo per viam gratie. Alio modo per viam iusticie. Per viam autem gratie duobus modis. Primo per intercessionem filii regis orantis et intercedentis pro debitore. Alio modo per intercessionem amicorum regis. scilicet. comitis. baronis. militum. vel aliorum curialium. Per viam etiam iusticie potest quis liberari tripliciter. Uno modo per viam redemptionis pene: quod aliquis soluit centum vinctas: ut alius liberetur a pena. Secundo modo per viam solutionis in propria persona. Tercio modo per solutionem factam de thesauro publico: quod res publica soluit pro eiusdem debiti pene. Et sic sunt. 5. modi et. Sic in proposito potest liberari anima defuncti a penis purgatorum debitis: per peccata venialia vel mortalia hoc remissa.

Primo enim modo per viam gratie: dupliciter liberatur anima. Uno modo per intercessionem filii regis iesu christi filii dei qui est caput ecclesie: et hoc modo liberatur anima per oblationem sacramenti missae. In qua ipse filius dei oblatus sub specie panis et vini intercedit pro nobis: propter quam intercessionem gratiose liberatur anima merito passionis christi. quod quidem meritum.

quādo sic infundit tñ applicatur aiabus
purgatorij sicut fm quātitatez charitatis
ipius ale p quo offertur: et etiā offerēdo.
Nota hīc exēplum qd legitur in vltis fra-
trū de illo nostro fratre defuncto: qui ap-
paruit cuidā fratri vtro sancto, et postula-
uit ab eo missam tē. quo deuote celebrante
apparens sequēti nocte ei: dixit se liberatū
esse: et ei gratias egit. Ideo Ro 8 Quis ac-
cusabit aduersus electos dei: Et. j. Iesus
xps qui mortuus est: imo q et resurrexit q
est ad dexterā dei qui etiā interpellat pro
nobis. Nota Qui mortuus est: qz mediāte
morte ipse factus est intercessor noster: que
mors figuratur p sacrificium missę. Unde
Luc. 22. Hoc facite in meā cōmemoratio-
nē. Figura habetur de sanguine agni per
quem liberati sunt filij israel: ab extermi-
natore. Et de carcere egyptij Ego. 12. Al-
tero modo p vltim gratie liberatur anima
p intercessionem amicorū dei: et hoc modo
liberatur anima p orationes sanctorū: non
solum cōprehensor sed etiam viator: qui
fuerant et sunt amici dei. Jo. 14. Vos ami-
ci mei estis si feceritis que ego precipio vo-
bis. Et h est hīc differētia suffragiorum.

Tertio mō liberatur aia p vltim iustitie
s. p modum redēptionis. Ecce elemosynarū
largitio p quā redimuntur anima a debito
pene: quā pati deberet. Quarto p vltim
solutionis pene facte a se vel ab aliō. Al se
quidem: si hīc dum viueret ieiunauit vel
alias afflictiones corporales passus fuerit.
vel ab aliō quando alius ieiunat pro ani-
ma que ē in purgatorio vel alias afflictio-
nes patitur: qz tunc in corpore suo sustinet
et soluit penam. Exēplum de beato Domi-
nico: qui omni nocte cum carbena ferrea
tres disciplinas accipiebat: quap vna erat
p animabus purgatorij: alia p peccatori-
bus mundi tertia p peccatis suis. Sicut ē
ingressus religionis cuiusdam qui volebat
crucis assum re pro erpendo voto patris
defuncti liberari animā patris a purgato-
rio. Dīc exēplū sicut legitur in vltis fratrū.

Quinto modo qd soluitur pena de the-
sauro publico. i. de meritis xpi bñ virginis
et aliorū sanctorū. Et hoc modo liberat aia
p indulgētiā: et. j. latius patebit cum de
indulgētijs agetur. Patet ergo differētia

istorū modorū suffragiorum. Inter hos au-
tem. s. modos precipui sunt missa. oratio de
elese. et elemosyna: quīs quēqz alia bo-
na si ex charitate fiant pro defunctis eis
valeant. fm Tho. in. 4. di. 45. q. 2 ar. pmo.
Propter ergo ista suffragia cōferenda. bo-
num est et vtile aiabus q eorū corpora in
ecclesia sepeliuntur: q intelligit pro aiabus
q sunt in purgatorio: secus adit b dānatīs.
Vnde Greg. in. 4. dialo. Quāti ad fm
s. qbus pñt suffragia: notanda sunt octo.
Primo notādū est q suffragia hmoi nō
pñt aiabus que sunt in vita eterna per
modū indigētie nec q ad finis essentialē.
Vnde de cele. missa. Cum Marthe. di. itur
mutata secreta Leonis pape: qua dicebat
Annue nobis domine: vt anime famuli
tui Leonis h pro sit oblatio. et postea fuit
mutata h modo. Annue domine: quesumus
intercessionem beati Leonis h nobis pro
sit oblatio. Et ideo subditur sibi Quia in-
iuriā facit martiri q orat p martyre. Et
hoc vix si est certū aliqē esse in celo: quia
tunc videt iustitias orare p eo. Si autē
nō est certū: licitū est orare p eo. Et tunc
si nō indiget: puta qz est in vita eterna me-
ritū orationis reddat ad orantē: iuxta il-
lud ps Psalterio mea in sinu meo pueret.
Et si nō pñt sibi quo ad gaudiū essentialē
qd nunq angel nec minuitur. prodest tñ si
bi quo ad gaudiū accidentale: nō quidem
vt sit maius sed vt de pluribus gaudeat.
Et si queris a me quō potest esse certum q
aliquis sit in celo: R. Multis modis fm
Ipe. de pala. in. 4. di. 45. q. 1. ar. 2. Pri-
mo quidem per biblām: vt de quibusdam
scriptum est: sicut de aplis ppter fittam p-
ditionis. Item de latrone Luc. 22. Hodie
mecum eris in paradiso. Item de omnibus
quos enumerat apostolus Heb. xi. Item
de anima Lazari pauperis Luc. 16. Item de
patribus veteris testamēti. Vnde maledi-
cti qui dicebat q volebat esse vbi est Ipe
trus: sed vbi credebat esse Ipe trum qz nō
bz bestrare christianus. Hoc significatū est
in morte stephani p martyris: cui apertū
est celū. Vñ dicit. Ecce video celos aper-
tos tē Act. 7. De baptizatis vero q eno-
lant ad celum significat. Luc. 4. Iesu ba-
ptizato et orante apertum est celum tē.

De suffragiis mortuorum

Secundo quia propter fides sustinuit martyriū
ante peccaverit: sicut Lysiphanus quia sal-
te martyriū oia credunt purgata: 13 possit
esse: sicut dicitur illud. i. Cor. 13. Si tradidero
corp⁹ meū ita ut ardeā. cha. ac nō ha. nihil
mihi pdest. Tertio si post baptisimū sta-
tīm decessat punitus: tūc si missa videat v3
esse cois p oib⁹ defunctis: nō p illo. Nam
si maior fuisset infante orari posset: tūc et in
4. dialogo. c. 19. dicat Greg. dānatū pue-
rum nec dū quāquēnez: sed et si adultus sta-
tīm mortē post baptisimū orari pōt p eo: qz
forte nō penitent nisi de mortalib⁹: t nō de
venialib⁹. Iō indiget suffragiis. Quar-
to si est canonizatus: quia sacrilegij instar est
dubitare: vtrū dign⁹ sit quē elegerit ipator.
1. 2. L. de cri. sacrile. 23. n. ecclia errare pos-
sit iudicādo hūc esse v3p t illā vxorē: vt p
bas. Extra de frigidis. c. Frigiditatis. Et de
sent. et co. c. A nobis. Et c. Inquisitioni: nō in
pōt errare in sacramēto matrimonij. nec in
alijs sacramentis: sed et nec in hīs q sunt
fidei. 2. 4. q. 3. c. Directa. Et c. Pudēda. Luc.
22. Ego rogavi pro te vt nō deficiat fides
tua. Cum ergo cultus religionis sit pfectio
qdā exterior: fides nostre: si ecclia erraret
in canonizādo scēm qd indit colēdaz v3
ecclie: vidēt errare in cōtingētibz fide:
15. 12. Et h tenet ppet. de pala. vbi supra.
t Thol. 13 glo. Jo. an. teneat psum t male
in. c. Unico. De rel. t ve. sanc. lib. 6. Qd at
dicitur. Multoz corpa venerant in terris
quoz aie cruciant in inferno: intelligit nō
de canonizatis. sicut de latrone bñ Marti-
ni 12. Dicit exemplum. Pro talib⁹ ergo de q-
bus certū est esse in celo: nō est licitū orare
sed nec officiū publicū t solēne facere: nisi
sint canonizati: vt not. Ber. Innoc t Host.
in rubrica de rel. t vene. scōrum. Et nota
Glo. vbi supra. In pūato tñ licitū est ve-
nerari nōdum canonizati. Adde. 5. mo-
dam. v3 p diuinā reuelationē: sicut habet
exēplum de Trapella amica Greg. que in
eritu vidit dñm Jesum xp̄m. t astātibus
ait. Discedite: Jesus venit tē. t sic desēda
est. in. 4. dialogo. Ite de Scrinio palati
eo: vbi dē. Ite de illo egroto. cuius aīam v3
die qdā sanctus pater accepi Michaele p
eunte cantu v3 12. Legit in vitiis pūm.
Ite de illo sacerdote q bēbat presbyteris

sam 12. de quo refert Greg. in. 4. dialogo: q
vidit scōs ap̄los in transitu suo.

Secundo notandū. q suffragia nō pderāt
ante mortē xp̄i illis qui erāt in limbo pūz
nec ad merendū: quia nullus mortuus est in
statu merendū: sicut nec angelus: nec ad sa-
tisfaciēdam: qz nō hnt satisfacere nisi p de-
bito nature. i. pti originalis: qd solum xp̄s
potuit soluere. fm ppet. de pala. vbi supra.
Nisi dīcamus: q eo fortasse mō pderant
eis suffragia quo pūnt aiabus que sunt
in vita eterna: vt supra dictum est.

Tertio notandū q suffragia nō pūnt
illis qui fuerint sunt vel erūt in limbo pue-
roz: quia nō sunt in statu gr̄e sicut nec dā-
nati. Unde nec passio xp̄i illis profuit.

Quarto notandū q suffragia nullomō
pūnt illis q sunt in inferno dānatoz sicut
nec demonib⁹: qz in inferno nulla est redē-
ptio p̄p̄ner. xi. Mortuo boie iplo: nulla
erit vtra spes. Pro talib⁹ ergo si sūt suf-
fragia sunt p̄solationes viuoz potius q re-
mediā mortuoz: vt dicit ter. in. c. Cū mar-
tbe circa si. de cele. mī. Nō ergo suffragia
pūnt illis qui sunt in inferno: qd v3p est nō
solaz quo ad toralē liberationē: sed et quo
ad mītiore penā sustinēdā. Idē tenet frat
Jacob⁹ de voragine in legēda de mortuis.
Idē Thō. in. 4. sen. dī. 45. q. i. ar. 2. sicut p3
de diante epalone petente guttama que ab
Abraā: quā nunq hnt nec hēbit Luc. 15.
13 glo. iuris canonici alr sentiat t ma'e. 15.
q. 2. Tps. Et vide q scripā dñica. i. p⁹ festū
trinitat fm dē. i. Cū si certū est aliquē esse
dānatū i inferno: nō liceret pro eo suffragia
facere. Nec obstat de Traiano ipatore: p
quo orauit Greg. qd ē spāle. Et 15 nō ē tra-
hēdū ad p̄stia: q̄uis fuerit bñ de h pūnt⁹
Greg. hē legi i legēda sua. p̄st at ē cer-
tū aliquē ē dānatū mltis mōis fm ppet.
de pa. vbi supra. p̄stio de hīclis t paga-
nis. Secundo de iudela: vñ trā hēs p cymite
rū eoz nō d3 dicere p̄deter nī. Itē v hīs
quos scriptura dānat: sicut de Carm. Elan
Saul. Antiocho. Iuda. t similib⁹. De chri-
stianis autem non sic potest esse certum ni
si ex reuelatione: sicut de illo mortuo qu i
ad petitionem Martini dixit se fuisse la-
tronem: cū tamen adoraretur pro martyre.
Ite de illo q exis mortu⁹ in secreto dixit.

Iusto dei iudicio pdenatus suz: ppter qd
introducitur e ordo caritative. Ut qd
petri sit manifestu: et no pnia pot orari pro
eo i secreto: et debet reddi suffragia: siue se
occiderit: siue in bello iusto: siue in duello
vel torquamento: vel cu meretrice mortu sit.
Unde Aug⁹. Pro oib⁹ regeneratis debet
fieri oratio: sed no publice ppter scdald:
et sic intelligenda e Glo. in c. Pro obedientib⁹.
h. q. 2. vbi dicit. Qu p illis quos pstat im
mortali decessisse no est orand⁹. Intellige
publice sed scilicet pot orari. ut dictum est:
et clarius scriptu in libellis nostris in pbo
suffragia. Exepla habet de monacho p
prieratio. Unde Greg⁹ l. 1. q. 2. c. ult. et c. Pro
obedientibus. c. monachi. Et c. Ca ad mona-
stium. de statu monacho. Et fil orari pot
p suspensis et iuste dñatis: qz etia laico in
morte penitus. sed si inuentu mortuus su-
bito q prius fuit bone vite: in publico obla-
tio p eo fieri dy: qz Iustus si morte poccu-
patus fuerit erit in refrigerio. fm Petrum
vbi supra. Quinto notand⁹. qz profunt
suffragia oibus et solis qui sunt in purga-
torio: qz pnt p alios satisficere q no pnt p
seipos: sicut pz p multa exepla in 4. dialo.
fm Petrum vbi supra. Ut Aug⁹. et habet
in c. Cum marpe. de cele. missa. Defunctor⁹
alq sunt valde boni: alij valde mali: alij me-
diocriter boni: alij mediocriter mali. Unde
suffragia que sunt a fidelibus in ecclesia
p valde bonis: actiones sunt gratias: pro
valde malis pulationes vnoq. Expiatio-
nes vero p mediocriter bonis: et ppiatio-
nes p mediocriter malis. Nec ille.

Sexto notand⁹ qz etiam vniis p fuisse
multis exeplis ostenditur: sicut legit in lege
da de mortuis. Et Greg⁹ ponit in 4. dialo.
in fi. Dic illud exeplu p pccatū illius p quo
in captivitate pto vroz diebus certis sa-
crificiu offerri faciebat: et in illis diebus ei⁹
vincula i carcere soluebant: et ipse postea re-
dens reuelavit. Ite dic exeplum de Aga-
thone archiepo panormitano et de quo
ibi Gre subdit et. Dic exeplu pnt expedit.

Septimo notand⁹ qz suffragia pnt
facienti ipsa suffragia pro alio: Rideo fm
mctem Petri de pala. vbi supra. Aut que-
rit an pnt suffragia facienti quācum ad
mercedem. dic qz sic. si faciens est i charita-

te et nihil minus pnt sibi quā si p se fac-
rent: fm illud Oratio mea in sinu meo con-
uertetur. Et qd plus meretur a lebrado
pro alio qz pro se: qz maior seruire et ar-
tatis accensus videt qui antillas emittit
ad alios: et maxime ad inimicos. Ut et vo-
minis puerus est ad pnam Job cu ora-
ret p amico suo Job vlt. Pro hoc facit ex-
eplum qd legit in vltis patris: de illis duo-
bus heremitis eunibus ad ciuitate: quoz
vnu peccauit fornicando et alter no. sed p
pnam ipius dñs remisit peccatū alteri.
Aut queritur: nūqz pnt suffragia facienti
quācum ad satisfaciendum: et tunc dicendum
qz directe qd no qz pro alio qd intendit.
Vltor aut suffragioz quācum ad satisfaci-
endum ostenditur fm intentiones facientis.
Sed indirecte prodest facienti suffragium
quācum ad satisfactione dupliciter. Vno
mō qz ille pro quo fit aut no indiget: ut qz
saluatus: aut capax no est: et qz damnatus
qz faciens est talis ingratulonis in habuu.
qz pro se faceret si crederet qz no pccaret illi
p quo intendit. Ut Mar. lo. Et si quidez
fuit ibi filius pacis. rendebit super eu puz
vestra: fm aut ad vos reuertetur. Alio mō
qz per illum cui suffragia pntantur qui re-
net orare p faciente suffragium: alio ē ē
ingratus. no reddens amidera. et sicut est
melius orare p mortuis qz pro viuis: quia
mortui qz erunt in paradiso sciunt illos q
p eis orauerunt: et p eis orabunt et si suf-
fragantes ppter peccata sua illis no pue-
rant: qz amicitia respicit affectum pluz qz ef-
fectu: et sunt in charitate pfecta: p quā ora-
tio eoz expressa exaudiet. Vltor aut pro
quo suffragia facio forte ignorat. et sic no
orabit pro me. Ite forte est peccator: et sic
paz valebit sibi oratio sua: vel si est iust⁹:
no tñ in via semper ad votū exaudietur.

Octano est notand⁹ qz vtram obit defun-
cto si omittantur su⁹ ragia ab eo madata:
Et fm eundem Ite. de pala. vbi supra.
Primo qdez quācum ad meritū nihil obest:
qz totum in hac vita comparatur respectu
culis bona voluntas pro facto reputatur.

Sexto nec quo ad pene intensionē obest:
quia p na i la cu ala egra. It: sic sibi tarat:
qz nec auget nec diminuitur. Tertio nec
quo ad ppetuacionem. Si enim aliqz sit in

De eadē materia. s. de suffragiis

carcere pro debito qđ alij soluēdum cōmī
sit: alio nō soluente ppetuo ibi tenebit: nisi
per se soluat. sed si p se manendo in carce-
re soluerit: solatione pacta liberat. etiā pro
curatore nō soluēte. Quarto nocet si qđ
potuit solui in vita vel cito post mortem:
mandauit solui tardius. Vñ melius faciūt
qui in vita solunt testamētum suū: vel an-
te quā bona ad heredes pueniāt. q: modū
cum in vita suffragij plus valet q: multa
post mortē. post quā mortē: quāto citi⁹ tāto
melius. Quinto nocet sola negligentia p-
curatoris siue executoris ad hoc vt dicit⁹
ibi moretur: q: nec ex ope opato qđ nō est:
nec ex opere operante executor: liberatur. h:z
Petrū ubi supra. Concordat in predictis r
Tho. in 6. quolij. q. 3. Est tñ notādum q: ex-
ecutori imputatur ad pēnā mortale. r psequē-
ter ad dānationem: si nō exequatur volūta-
tem defuncti. Vñ etiā legitur in legenda
de mortuis in fi. Vñles qdam in bello Ka-
roll magni cum mauris pugnaturus roga-
uit cognatum suum vt si in bello moriretur
equū suum venderet r pccūm paupibus
daret: quo mortuo cū equus nimis sibi pla-
ceret eum sibi retinuit: r post modicum tē-
pus defunctus. tanq̃ sol fulgens apparuit
dicens. Cognate: bene p octo dies me feci-
sti pati penas in purgatorio ppter equum
cuius pccūm vt dixerā pauperibus nō de-
disti: sed ipse nō feres. Hodie enī serent
āiam tuam in infernum diaboli: r ego pur-
gatus vado ad regnū dei. Ad qđ ille nos
perducat qui viuūt r regnat in secula secu-
lorum. Amen.

De eadem materia. s. de suffragijs.
Sermo. 26.

Quasi a facie

colubij rē. Dicto de duo-
bus punctis materie de
suffragijs. sequitur mo-
do videre de alijs tribus
supra sermone proximo
notatis. Et primū e per quos suffragia fa-
cta profint. Circa ergo tertium punctum v:z
de personis facientibus suffragia querit⁹
per quas personas suffragia facta pfint⁹

Circa q: notandum fm Petrum de pa-
la. in. 4. inia p di. 45. q. 1. ar. 1. q in hac mate-
ria sunt. 5. conclusiones.

Prima conclusio est q: per vnum vñū
facta profint alteri vñū propter charita-
tis vnionem. etiam sic prodest bonum fa-
ctum alij bono. fm illud Sanctorum com-
munione. Et pō. Particeps ego sum oīam
timētium te. Da exēplum naturale de cor-
pore naturali in quo oīs comestio prodest
oībus mēbris. q: vna est oīum fidelis vñ
uersalis ecclesia charitate pluncta. que est
societas r amicitia spūalis. Unde sicut qđ
contracta est societas omnium bonorū inter
aliquos: quicquid vnus lucratur omnib⁹ est
cōmune. sic r hic spiritualiter: non adest pec-
catori qui nō est de corpore christi sed mē-
brum diaboli: quia nō est cōmuniō christi
ad beatitudinem. Unde existens in peccato mor-
tali ē nō excommunicatus: nō est particeps
aliquis boni qđ sit in ecclesia p vnionem
cum sit mēbrum pccisum a corpore. quod
nō recipit influentiam ab anima. Secūdo
modo p modum intēionis profint suffra-
gia omnibus etiā malis pro quibus eccle-
sia intendit orare: nisi sint ex. dicitur: p qui-
bus ecclesia nō intendit orare publice sed
private. Unde sicut seruus cōis plus acqui-
rit illi dño cui nominatim stipulat q: alijs:
q: obligatio illi queritur in solidum. Si illi si-
lissu dñi vnus vel ex re ipius seruus cō-
munis acquirat illi spūaliter acquiratur. Sic
est in pposito. nō solum enim papa sed qđ
bet debet se reparare seruū seruorū dei. si
eius scribit Rabanus in sermo plogo ma. ha-
beorū. Unde illi spūaliter pdest cui intendit
etiā peccatori: cui ita pōt intēdere sicut in-
sto: sed nō p modum meriti fm illud Vñ
forte nō sufficiat nobis r vobis: q: nullus
pōt alteri mereri primam gratiam nisi christi-
stus: vt p: in parauis baptisatis. Vñ Eze.
14. Si fuerint coram me Vñoe Daniel. r
Job: animas filiorū nō liberabunt. Sicut
alteri stipulari nemo potest nisi qui eius in-
ri subiectus est: sicut pater filio aut ecclia
filiis. i. stipulari. Ista. 5. Alteri. s. de ver. ob-
liga. Unde christus meretur nobis sicut fi-
lij: r vnus bonus alijs sicut seruus domi-
nis. sed malis sicut extraneis. nisi merito
congrui forte. vel per modum impetratio-

nis sic: quia nisi Stephanus pro paulo orasset: paulus saluus non fuisset: ut dicit Augustinus. Et de Karolo magno audita est vox. Egidij merito: Karoli peccata dimisso: et sic prodest recipi ad beneficia in spali alicuius hominis vel multitudinis: siue sic receptus sit peccator: quia tunc receptus sit pariter pro intentionem qui non erat per unionem: siue sit iustus: quia plus sit iustus quam impius.

Secunda conclusio est: quomodo suffragia uiui prodest mortuis: R. q. d. p. d. est. Primum quidem propter charitatis unionem: quia charitas non quidam extendit. I. Cor. 13. Nec enim amicitia politica prestat finem. Et sic omnia bona bonorum prostant mortuis: etiam si fiat pro uiuis: sicut missa de cele. missa. c. 2. ubi dicitur. De eadem die missas audiant pro salute uiuorum et etiam defunctorum. Secundo propter intentionem: quia uiuant in memoriam uiuorum: et sic omnes missae eis prostant. In quibus est unum memento pro mortuis. non sic autem alia bona: in quibus non fertur intentio ad defunctos. Nec obstat. Beati mortui qui in domino moriuntur Apoc. 14. Quia illi in quibus princeps mundi huius tempore exitus non habet quicquam nec penam nec culpam. sicut beatus Martinus. statim sunt beati in re. nec egent suffragiis. Quod uero sic in domino moriuntur quod superedificauerunt lignum fenem et stipulam saluabant: sic tamen quasi per ignem. I. Cor. 3. Et beati non in re sed in spe. sicut etiam omni tempore preciosa in conspectu domini mors sanctorum eius. etiam ante apertionem celi in spe et non in re.

Tertia conclusio an suffragia per malos facta profint: R. q. d. regulariter quod non. quia ut dicit Gregorius. Cuius qui displicet ad intercedendum miscetur fratri animus ad deteriora peruenit. Sed possunt. Primo ex opere operato: ut missa mali tamen ualeat quantum boni sicut et baptismus. Et sic nihil prodest nisi sacramentum nunc legis: vel aliud sacramentale: ut aqua benedicta: et exorcismus. non autem oratio: scilicet elemosina. et huiusmodi dicitur de missa mali sacerdotis. Intellige quod non sit precibus ab ecclesia. alioquin potius nocet tam illi qui celebrat quam illi pro quo celebratur. si scilicet in

langit illi ut celebret. Unde de hoc in. e. Uelstra: de coha. cler. et mulie. Et. 32. vi. verba. Uel dic quod non est differentia inter precibus sum et non precibus. Si enim aliquis commisit est sibi celebrare: et sit in mortali peccato committens si scit illum in mortali: siue sit precibus siue non. Si autem non committit sibi: et ille motu proprio celebrat pro illo ualeat sibi ex opere operato non ex opere operante: siue sit precibus siue non. Secundo ex opere operante uniuersalis ecclesie. cuius minister est peccator non precibus alias non est minister: qui dicit vigilas pro mortuis: nec solum vigilas curati possunt parochianis suis: quorum est publica persona: sed etiam extraneis respectu quorum est priuata persona: quia est minister. non solum ualens participationis ecclesie: sed etiam uniuersalis ecclesie cuius omnes boni sunt membra. Tercio ex opere operante eius qui rogat vel mandatur pro se fieri: sicut bonus dominus per malum seruam faciendo elemosinas meretur et satisfact: quia qui per alium facit per seipsum facere uidetur. Sicut christus per malos ministros bene dicit et baptizat. Unde dicitur tertius in. e. Uelstra. de coha. cler. et mulie. Non potest aliquis quantumcumque polluitur diuina polluere sacramenta. que purgatoria cunctarum contagionum erant: qualliter enim sacerdos sit: que sancta sunt conquinari non possunt. Hoc autem intellige. quando is qui rogat ignorat ministrum quem rogat esse malum: et sic suffragia a defunctis mandata vel petita per malos exhibita eis profint. Nec obstat quod malus non potest satisfacere pro alio: quia uerum est principaliter: sed instrumentaliter sic. Quarto ex opere operante alterius mandatis: puta executoris vel alterius propter eandem rationem: sicut papa mandauit fieri solemnes vigilas pro defuncto summo pontifice. de elec. Ubi maius. lib. 6. potest etiam quis subito pro se et pro alijs orationes intingere: et etiam confessor presentis qui pro se orat. Quinto ex opere operante ministri. quia ipse operatur aliquo modo. Unde si prelati malis intingant bono subdito dicere psalterium. pro aliquo uiuo vel mortuo: et bonus subditus dicat alio non uicturus. Intelligens pro illo dicere

De eadē materia. s. de suffragiis

In spali pro quo sibi iniunctū est: vel p quo
intangens intendit: pdest illi et si nō et in-
tentione mādātis tamē mādātarij. Si au-
te; subditus diceret nō intēdēs p alio nisi
p se ipso ad expletionē obediētie tūc nō p-
desse ex taneo illi p quo iniūgēs itēdebat
nec exprimebat: nec ex intēdē mādātis q
indign⁹ ē. nec mādātarij q h nō intendit:
sed solum propter charitatis unionem que
est i et cōte. alias ac gñali nō valēt: suffra-
gia per malos: vt dictum est in pñcipio ser-
monis huius. qz cū hīs qui displicet ad in-
tercedēdā mittit et vbi supra: qd vep est p
modū unionis. qz vnitas nō est. nec p mo-
dū meriti. qz nō meret: sed qñqz p modum
impetrationis pñnt. qz oīo p dōis qñqz est
impetratiua p se et alijs: vt pñ in miraculis q
qñqz sunt p ipsos ad cōuersionē infidelitatis
sicut Judas q cū alijs apłis sanabat infir-
mos. sed plus valet suffragiū boni bono.
qz oībus modis post modū plus boni ma-
lo qz p modū frequentis impetrationis: qz
Voluntate timentis se faciet etiā p indi-
gnis. Tercio mali p bono. Quarto ma-
li pro malo sed nō tm: nec tam frequenter:
quia deus peccatores non exaudit. Jo. 9.
sic. sicut iustus.

Quarta cōclusio est. an suffragia pñnt
facienti et qdē ad merendū si sit in charita-
te nō minus pñnt qñ p se fierent sñ il-
lud. Qñ mea in sinu meo conuertetur. et
qñqz plus meretur hō celebrādo p alio qñ
pro se: qz maiori fenore charitatis accen-
sus videtur qui finitillas emittet ad alios. et
maxime ad inimicos. Dñs. n. conuersus est
ad pñiam Job: cum oraret p amicis suis.

Sexto pdest ad satisfaciēdū directe qñ
ille pro quo sit aut nō indiget. vt qz salua-
tas. aut carat nō est. vt qz dñatus qñ sa-
ciens est talis intentionis in hira q p se fa-
ceret si crederet nō pñcere illi pro quo in-
tendit. Unde Mat. x. Et si quidem fuerit tibi
filius pacis residebit sup illū par vīa: sit at
ad vos conuertetur. tertio indirecē p illū
qui suffragiū pñnt qui tenetur orare pro
faciente suffragiū alias esset ingratus non
reddens antidota: et sic est melius orare p
mortuis qñ viuīs: qz mortui qñ erunt in pa-
radiso. sciunt illos q pro eis orauerunt et ēē
p eis orabile si suffragantes pp pñm suum

illis nō pñerunt: qz amicitia cōsiderat af-
fectum pñqz effectū: et sunt in charitate p-
fecta. per quā nō eop ex pñsa exauditur. vi-
uus aut p quos suffragiū factū forte igno-
rat: et sic nō orabit pro me. Tūc forte est pec-
cator et sic parum valebit mihi oratio sua.
aut si est iustus non tamen in via semper
ad votum exauditur.

Quarto nō pdest ad satisfaciēdū dire-
cte: vt si est mihi iniunctū vñum pñteritū
et tibi aliud dicendū p te vñam: adhuc suz
obligatus pro me ad vñū sicut si debem⁹
ego et m qlibet Titulo decē solūdo pro te
adhuc maneo obligatus pro me.

Quinta cōclusio est. an obit defuncti
si omittantur suffragia ab eo mandata. Et
qdē nec quo ad meritū totum in hac vita
cōparatur respectu cuius bona voluntas
pñfecto reputat. Sexto nec quo ad pene
intentionē: qz illa cū aīa egredit sic sibi ta-
ratur: qz nec augec nec diminuitur Tercio
nec quo ad ppetrationē. Si. n. aliqz sit in
carcere p debito qd aliū soluendū cōmisit
alio nō solūente ppetuo sibi tenebit: nisi per
se soluat. Sed si p se manēdo in carcere sol-
ueret solutione pa: ta: etiā pcuratore non
solūente: ea facta liberaret. et sic est h. Sed
siqz mandat solui fore facta et nō soluant.
Si fuerit in mora soluendū in vita et nō pe-
nituit: dñatur retinēdo opus mercenarij
vsqz mane. Si aut nō fuit in mora vel peni-
tuit tunc nō dñabitur sed stabit in purga-
torio minus p hoc qz solui mādauit qñ p
obligationē veniale nō soluit: nec solui mā-
dasset. Quarto nocet: si qd potuit solue-
re in vita: vel cito post mortē mādauit sol-
ui tardius. Unde melius faciūt qui in vita
soluunt testamentū suū vel anteqz bona p-
ueniant ad heredes: qz modicū in vita suf-
fragiū plus valet qñ multa post mortē: post
quā: quāto citius tanto melius. Quinto
nocet sola negligentia pcuratoris ad hoc
vt diuitius sibi moret: qz nec ex ope opato
qd nō est: nec ex ope opante exequop libe-
ratur: ipse tamē exequop damnat animam
suā si non exequatur et.

Nota exemplū vltimū qd habetur in
legenda de mortuis in fine. Sicut dñs pñt
excoīcari iuste qñ citatus misit procurato-
rem qui nō cōparuit: et sic contumacia ve-

ra vel presumpta: et quod citatus nec per se nec per alium comparuit. Sed qui procurator diem accipit et ipse citatus est: et non dicitur: ly moie dicitur propter cuius contumaciam dicitur excoicari non debet: et non sit contumax ipse qui citatus non est: ly fuerit negligens eligendo talem: quia pro negligentia sine contumacia non debet quis excoicari. Sed iste mortuus est obligatus per se. unde si non soluat per se vel per alium: detinebitur quousque soluerit per seipsum.

Circa quartum punctum: videlicet suffragia prostant: sunt. scilicet. p. d. u. o. n. e. s. Prima quod non tamen prostant illi per quos non sunt quantum illi per quo spiritualiter sunt et ex intentione: ex quo. n. fm illam modum prostant suffragia defunctis fm quem visus: sicut plus valet visus pro quo fit determinate: quam alius: sic et mortuo non obstante exemplo posito de luce et doctri- na: quia talia non operantur fm intentionem sed ex necessitate nature.

Secunda conclusio est quod suffragia factum pro multis. tamen valet quantum ad gaudium cui libet quantum si pro quolibet fieret: quia charitas de qua scriptum est: quod non querit que sua sunt contra proprios et non propria contra alios anteposit. Unde sicut religiosus bene dispositus plus gaudet de legato facto contra et quam delegato simpliciter sibi facto: sic ibi: scilicet quo ad liberationem non pro se sicut etiam de bitum solum pro multis omnium debetur at tennat sed nullum ex toto liberat: et tamen posset pro uno solum. ipsum ex toto liberare: ut si tamen solueretur pro omnibus quantum quilibet per se sed per accidens potest tamen valere: ut dicitur in sequenti articulo. Est autem hoc dubium. quia dicitur doctores. quod ille qui est in maiori charitate plus gaudet de suffragio facto pro alio. quam gaudeat ille per quo fit. Hoc enim uno modo est verum: alio modo est falsum. Suffragium. n. est bonum faciens: in quantum est actus eius bonus reddens ipsum comendabilem et acceptum coram deo: et est bonum eius per quo fit in quantum per eo satisfact.

Quarta ad primam bonitatem plus gaudet de suffragio ille qui est in maiori charitate quam ille pro quo fit: quia cum et illo modo suffragium non sit magis bonum visus defuncti quam a tertio. sed sit bonum solius facientis: de eo tanquam de equali bono plus gaudet ille qui plus habet de charitate. Sed

quantum ad valorem finis: cum ille valor sit bonum illius solius pro quo fit: et unicuique magis est amabile proprium bonum quam alienum. Ideo quantum ad istam considerationem plus gaudet de suffragio ille pro quo fit existens in maiori charitate quam ille per quo non fit: dato quod ille sit in maiori charitate.

Tertia conclusio est quod bonis spiritualibus suffragium et eodem citius liberatur quam habens in commune. ly gaudium sit eodem modo quo dicitur est. In die autem aliam non debet principaliter dici missa nec pro patre nec pro matre: sed pro omnibus fidelibus defunctis. sicut quod bandum est pauperibus non dandum est amicis carnalibus magis quam alijs. Potest tamen quis secundario spiritualiter intendere suos caros: et pro eis spiritualiter facere oblationem sed debent fieri missa et officium principaliter pro omnibus. sed quia oblationes plures elemosinas faciunt: inde est quod elemosina quo ad suffragia: plus potest valere quam pauperi per accidens: quia plus tenentur orare beneficiati pro benefactoribus suis quam per alios: alias essent in gratia.

Quarta conclusio est quod quando sunt spiritualia et multa suffragia pro illo qui non indiget: ut puta quia iam est in gloria vel quia minus indiget quam super est diuiditur indigentibus. ut non petentium partes petentibus accrescant. sicut Augustinus dicit in regula. Cum quis satis filijs aliquam contulerit vestem sit in potestate prepositi: ut in rem communem redactum cui necesse fuerit prebeatur sic deus non indigenti darum dat aliquid indigenti. quod verum est in missa de Regem in qua debet esse talis intentio dicentis. ut ceteris proficiat illi pro quo fit non proficiat. Sed in missa de viuis ut si celebratur de beata virgine: pro patre meo magis celebratur pro me quam pro quocumque alio viuo vel mortuo: si scirem ei non prodesse. oratio mea in sinu meo conuerteretur non aliorum purgandorum: fm illud Mat. x. Sin autem ad vos reuerteretur.

Quinta conclusio est verum valeant tantum suffragia successive continuata quantum simul multiplicata: ut puta unius tricesimali continuatum quantum per. 30. missas uno die a. 30. sacerdotibus dicitur. Et similiter annuale quam trecentis septaginta sex missis una

bbb

De eadem materia. s. de suffragiis

hebdomoda a diuersis sacerdotibus dicte
et sic de alijs: Dñm q̄ tñ vel plus valent
q̄tam ad meritum iustitientis. q̄a magis
est ad honorem dei continuando taliz an
nũsarior. et hoc cõsiderans ecclesia ea rō
ne statuit sic. Sed ad celeriorẽ liberationẽ
a purgatorio et citius videndũ deum plus
valet accelerata multiplicatio. q̄a sacratiz
in pposito habltum nunq̄ valet tñ ad pe
ne remissionem ex ope opato. q̄tam actu
exercitum sicut pater in baptismo flamis q̄
non remittit totam penam. sicut baptisimus
flumis. Sic etiã missa nondũ celebrata. ex
opere operato non p̄t habere tantam effi
catiam quãtam habet saꝝ celebrata. Et for
te non tam diu est ille mansurus in purga
torio q̄ vltima missa annũsarij perpetui
cantetur et eum liberet. Mentum est ergo
condemmandum q̄a virũ bona intentio
ne fieri potest. et annũsarium vt deus cla
rias videatur per opus sibi magis honorifi
cũ: et multitudo missarum a diuersis si
mul dicendarum. vt deus citius videatur.
et non solum pro amore sui sed etiaꝝ ne dlu
tius maneat vel torqueatur.

Quãtum ad quũ de liberatione a suf
fragijs. sunt. 5. conclusiones. Prima con
clusio q̄ soluẽs per alium liberatur sicut sol
uens per seipsũ. etiam si persone industria
sit electa: quia non refert qd ex equipollen
tibus fiat: nec per quem fiat. dum tñ eque
bene esset autem presumptuosus qui tene
tur ad suffragia si putaret orationem suã
melioẽ oĩbus aliorum. sicut phariseus.
Unde si missam quã debeo procuro dñi p
alium liberatus sum. sicut si per me ipsum
dixissem: et sic de alijs.

Secunda conclusio est q̄ liberatur quis sol
uendo suffragia cum alio. sicut solus non
solum soluendo dñi p̄r: vt si dicam vnum
psalteriũ tecum: et tu aliud merũ: cum qui
libet teneatur ad vnam. q̄a hoc dubitatio
nem non habet: cum h̄ nihil minus soluãt
a duobus simul quasi si solueretur a quoli
bet per se immo si soluatur etiam a duob⁹
simul simpli. vt si sint duo quorum quilibz
debet pro mortuo psalterium dicant simul
pro illo vnum psalterium. quod apparet p
simile de horis canonicis ad quas quilibz
insoludum et per se tenetur: et tamen simul

omnes dicentes liberantur. sicut etiam om
nes simul audientes missam liberantur ad
obligatione qua singuli tenentur vnã mis
sam audire.

Tertia conclusio vtrum soluens suffra
gia in peccato mortali liberetur an teneã
tur iterum soluere. Et videtur q̄ sic. quia il
le qui fecit penitentiam pro se in peccato
mortali pro tanto non tenetur iterare quia
potest in alio seculo satisfacere. alioquin qd
in alio seculo fieri non potest: in illo fieri ne
cesse est. suffragia autem pro alio hic qui
dem et non in purgatorio solui possunt. Nã
sibi pro se et non pro alio quis soluit. ergo in
hac vita tenetur suffragia sibi. Solutio nō
est verum. primo quidem quia ant est obli
gatus ad suffragia ex statuto superioris et
tunc non tenetur iterare. tum quia superior
non potuit eum obligare ad hoc. q̄ faceret
ex charitate sed solum ad substantiam fa
cti: tum quia debet supponere q̄ superior
statuens vel iniungẽs sic in charitate et ita
suffragium. valet ex merito mandantis et si
nō equeatur. q̄ sibi p̄cius est de mortali.
Aut ex promissione propria: et tunc non
est verisimile q̄ se obligauerit ad dicendũ
in charitate. sed solum ad dicendum vel fa
ciendum absolute. aut solum ratione bene
ficij accepti. et tunc vel non est obligatus
de necessitate. sed de congruitate tantum
vel si est obligatus de necessitate. non tamẽ
determinate ad hoc suffragium: vel ad ali
ud. Unde illud non tenet iterare. sicut nec
illud dicere tenebatur. immo nec tenetur il
lud facere. si fuerit missa cuius principalis
efficacia est ex opere operato: etiaꝝ si sit ma
lus miser. imo nec si sit aliud iterare tene
tur quia valet ex charitate postulantis suf
fragium interpretatiue per beneficij colla
tionem. Sed hoc videtur esse contra illud
qd alijs dictum est. q̄ nullus potest satisfac
cere per alium: nisi ille alius sit in charitate.
Cuius enim opus in se mortuum est pro
nullo potest esse satisfactorium. Ad hoc pos
set dici q̄ si ex mandato vel rogatu alie
rius in charitate existens vñ vel mortui
alios peccator alias non facturũ. quasi
ex psona illius faciat suffragium prodest il
li. Si autem quasi nomine suo faciens vel
let tamen illi applicare: tunc non posset pec

cato: pro alio satisfacere. Unde peccator ut procurator non potest pro alio satisfacere. sed ut nuncius. De. de palu. vel dic clarus q. h. est duplex questio. Una est utrum peccator soluens aliena suffragia liberetur: et ista est questio principalis de qua hic queritur. Alia est questio utrum satisfaciatur quantum ad hanc secundam. primo resp. deo q. non satisfaciatur: q. illis modis quibus deum est supra eodem sermone parte. i. conclusionem. 3. sed quantum ad primam questionem. Utrum liberetur videtur q. sic. Non enim plus obligatur homo homini q. deo: sed deo h. quilibet sit obligatus seruare precepta tamen non tenetur illa precepta seruare ex charitate. de quo t. d. per. Th. 1. 2. q. 100. ar. 10. Nec obstat q. intentio infungentis suffragia facit ut promittens satisfaciatur: quia illa intentio non obligat promittentem. sicut nec intentio dei obligat hominem. que est ut ad finem charitatis seruet mandata: quia substantia mandati obligat substantiam. non autem finis mandati. Unde tamen q. promittens alij facere suffragia pro eo si confidit esse esse in mortali et consequenter pro eo satisfacere non posse q. videtur illam decipere et consequenter teneatur ei satisfacere q. d. aliter: ut videtur: fieri non potest nisi iterum soluat sicut qui decipit alius tenetur ad iterum actione de dolo. l. Et eleganter in p. ff. de dolo. Et. l. Si sterilis. §. c. p. v. d. l. r. ff. de actio. empti. Quarta conclusio utrum soluens pro multis tot suffragia quot debet omnibus singulis liberetur: Ut si soluo. 30. missas pro recomandat. missis in ca. et non hanc pro hoc vel pro illo etc. Disco q. non perfecte. q. minus soluit casibet. et per consequens non liberatur. Nam particularis soluit multa habet inc. noda ut si debet sibi. l. r. Titio. r. Selo. r. et soluo hodie. r. tribus et cras. r. tribus. et post cras. r. tribus. non tantum prodest eis q. si statim vni soluissem. r. quia si le potuisset statim de illis. r. facere voluntatem suam. Et sic est hic ut si sunt tres in carcere tres debeant. r. pro quolibet pro omnibus. et si primo die soluo. r. nullus euadetur carcerem h. debitum omnium minuatur. si secunda die. r. adhuc nullus liberatur. si tertia tunc

omnes simul liberantur sed soluendo pro singulis. primus primo die. 2. secunda. 3. tertia fuisset liberatus. et sic duorum fecit conditio nem deterio rem. Si ergo aliqui in purgatorio existerent. sic sunt dispositi q. unus vna missa et non minori suffragio liberandus sit et sint multi tales vna missa pro omnibus istis dicta nullam eripit: sed dicta pro quolibet ipsorum vna statim exscripta et sic diutius singuli tenentur etc.

Quinta conclusio est utrum soluens pro multis q. debet pro vno illorum. et non plus liberetur: Dicendum q. sic: dum tamen p. r. sp. aliter fiat pro illo pro quo debet: et pro alijs secundario. Et q. in suffragio habente opus operatum efficitur sicut in missa hoc liceat patet in canone. ubi semper sit memoria tam pro viuis q. pro defunctis. Sed quid si aliquis promissit singulis diuersis vnam missam vtram liberatur celebrando vnam pro omnibus equaliter intendend. do: De. de pa. dict. q. non regulariter a toto: sed a tanto: quia soluit minus quam debet sicut promittens Titio vnam marcham. et Selo vnam non totaliter liberatur offerendo duobus vnam. sic et missa celebrata pro multis non tantum valet singulis. Potest autem excusari. §. modis. Primo ppter impossibilitates celebrandi pro quolibet sp. aliter: puta si collegium saluo officio ad quod est institutum non potest soluere plus tres aut duas aut vnam missam. Aut si religioso postq. promissit alicui a superiore imponatur alie missae: quia difficultas prestationis: et si non liberat tamen excusat. Da exemplum de debito hereditario: quado bona defuncti non sufficiunt. Secundo propter consuetudinem maxime apud eam qui scit vel scire tenetur: quia scienti dolus non inferitur. sicut de parochianis qui petunt missas a curatis etc. Tercio ppter conventionem si expresse hoc dicat promittens: quia contractus ex conventionem legem accipiunt. l. Si puenierint. ff. de positi. q. etiam sufficit obcere exento: inq. cui commisit testator distributionem pecunie promissa videt et commississe ordinationem de missa parada. Quarto ppter recompenationem: q. non refert quidem ex equis pollentibus fiat: ut si in alijs missis

bbb q

De indulgentijs

vel suffragijs recōpensetur. sicut apud nos
missa dicēda a puentu imponit. viq. fratri.
Quinto ppter suppletionē vel rē. sed qz
in hoc est difficultas. ideo pōtes illa in pre
dicādo dimittē. Et predicta sunt fm De.
de pa. in. 4. ol. 4. q. 1. 2. 2. Deo grās amē.

De indulgentijs.

Sermo. 27.

Clasi a facie

colubri: rē. Prosequendo
adhuc tertiā p̄dicationē
quarti articuli vj. de reme
dij. 5. veniale peccatū. re
manet vltimo loqui de indulgentijs p quas
remittunt peccata ēē in purgatorio. vt. j.
dicitur. Nō enim sunt institute indulgentie
ad remissionē culpe sed pene debite morta
li remisso vel veniali. Salutar vīrgo ma
ria rē. Pro complemento huius materie
debemus notare tres articulos.

Primus est de indulgentie valore.

Secus de eardem susceptore.

Tertius de eardem collatore.

Primus ergo articulus est de valore in
dulgentiā. Vbi sunt. 3. videnda. Primū
de causa valoris: que est thesaurus ecclesie
pro quo soluit pena debita p peccatis ve
nialibus et etiā mortalib⁹ hic remissis ape
riente illo qui hz clauēs ecclesie. soli autem
Petro et successoribus eius date sunt cla
ues. 24. q. 1. c. Quidē. Et de transla. pla.
Quanto. Da similitudinē de eo qui habet
clauēs thesauri materialis rei publice de
quo soluēdum est debitum alterius rē. Sic
in pposito rē. Mater enim ecclesia conside
rās q pro quolibet peccato mortali debet
septēnsis penitētia. 33. q. 2. Hec ipsam. Et
notat. 22. q. 1. Predicādd. Cōsiderans etiā
q multa peccata cōmittunt ad quop satis
factionē nō sufficeret vltā hoīs ad peniten
tiā peragendā: sed remanet aīa purganda
in purgatorio: p̄siderans etiā penā purga
torij esse acerbissimā: mota pietate ma
terna. instituit indulgentias p quas soluā
tur debita penā de thesauro publico rē.
Thesaurus enim iste consistit in duobus.
Primo gde iherito christi qui dotauit ec
clesiam suā notabili thesauro. de quo ista
sumunt. i. merito et satisfactōe sua. quā se

est ieiunando. orando. laborando. itineran
do. predicando. iustitendo. et tandē morte
patiendo. cuius vna gutta sanguinis suf
fecisset. et h thesaurus est infinitus: adeo q
semper restat ad mutuādum gratis peccato
ribus vnde satisfaciunt. Vnde Sap. 7. dī.
q sapientia. i. xps: qui est sapientia patris in
finitus thesaurus est hoīb⁹. quo q vñ sunt
participes facti sunt amicitie dei.

Secus h thesaurus consistit iheritis san
ctorū et penitentiis et passionibus eorū q
multa superogauerunt q meruerunt pce
cata eorū. et sic illud sup̄fluum reponitur in
thesauro ecclesie. qz sancti hac intēione se
cuerunt opera satisfactionis. vt nō soluz sibi
sed etiā corpori xpi qv est tota ecclesia fa
cta pdescent. sicut paulus dicit. Dia susti
neo ppter electos: vt et ipi salutē psequan
tur: que est in xpo lesa. 2. Tim. 2. Et Col. 1.
Impleo ea q desunt passioni xpi in carne
mea: pro corpore eius. qv est ecclesia cuius
factus sum minister fm dispensationē dei.
Nota Christi. i. corporis xpi mystici. qz nor
stre passionēs qui sumus mēbra xpi ipsius
xpi sunt. qz est vnum caput cum vno corpo
re. Quis ergo mēbrum christi est qquid pa
titur ab eis qui nō sunt in membris christi:
deerat passionibus christi. Sed attende q
nō determinate pro illo qui remissionē idī
get: sancti huiusmodi opa fecerūt aliis absq
omni indulgentia remissionē cōsequeretur.
sed cōster pro tota ecclesia. sicut apls dicit
in anctē h sup̄a allegata. et ideo predicta
merita sunt cōla totius ecclesie. Ea autē que
sunt cōla multitudinis alicuius distribuun
tur: singulis de multitudine fm arbitrium
eius p multitudinē p̄est. Vñ sicut aliquis
psequeretur remissionē pene si aliquis pro
eo satisfecisset. ita si est satisfactio alterius
et p eum qui pōt distribuatur. fm Thō. in
4. ol. 20. q. 3. ar. 3. Pz ergo quōd intelligitur
thesaurus iste ecclesie que est causa valoris
indulgentiā: qz a xpo et sanctis et ab eo
qui hz clauēs ecclesie. i. papa datur de illo
thesauro tñ quātum sufficit singulis fidelib⁹
bus: ad solutionē pene debite pro pecca
tis totius vel partis: prout dispensantis ar
bitrio videtur. Totius enim thesaurus iste
est indulgentia eius qui p̄est ecclesie
grandi. Vnde petro clauēs regni cēloz cō

misit xps. Mat. 16. Per quas ipse vel papa
qui locum eius tenet. aperit tanq[ue] thesau-
rarius archam thesauri huius. quando vel
licet vel necessitas eripiet. Patet ergo
quomodo thesaurus iste integratur. Cuius
remanet una dubitatio. Nam videtur q[uo]d
de meritis christi et sanctorum nihil restet
quia de omni pena et labore christi et san-
ctorum fuerunt et sunt plene per iustitiam
divinam et misericordiam remunerati vel
remunerandi resumptis corporibus a deo
qui reddit unicuique secundum opera sua. ergo non
videtur aliquid penalaris posse fieri satis-
factorium ab eis pro alijs. quia sicut non
inducit deus deus in idipsum et non confur-
git duplex tribulatio. Nam si nec remu-
nerat his bonam opus: quia bona fides
non patitur ut his idem erigatur. Sed vi-
cendum quod opus bonum penale sanctorum
potest dupliciter considerari secundum Pet. de
pala. in. 4. di. 20. q. 4. Uno modo inquantum
est meritum: et sic non transgreditur per-
sonam nisi solum meritum christi. qui sibi et
alijs meruit. non quantum ad gloriam anime
quia illam statim habuit in instanti conce-
ptionis corporis et creationis anime. sed
quantum ad gloriam corporis. quam meruit
merito passionis: intra illud. Psal. 2. Misit
se. sp. fac obe. vs. ad mor. mor. at cru-
cis. propter quod do. et. il. et do. il. no. quod
est super omne no. et nec potuit ut vide-
tur christo remunerari secundum mensuram meri-
ti quia meritum eius fuit infinitum. remu-
neratio autem finita. quia inquantum ho-
mo non potest in infinitum remunerari in
terrenis: ceterorum vero meritum sibi sol-
um p[ro]dest. Et ideo nec alias a christo plus mei-
ruit quam accepit vel recepturus sit in seipso.
Cuius modo prout est satisfactorium. et
sic multi plus satisfecerunt quam debuerunt.
Licet enim pena purgatorij sit maior omni
pena mundi. non tamen sequitur tale peccatum
meretur talem penam in purgatorio. ergo
gravissimam in mundo alias nullus posset
pati penam ultra culpam et a veniali nul-
lus sit immanis: cum tamen dicat Job. Ulna
appendentur peccata mea quibus iram
merui et calamitas quam parlor in stateram
quasi arena maris. hec graviores apparent.

Job. 6. In hoc ergo conveniunt sancti cum
christo in his que fuerunt supereroga-
tione. quod aliquid ponant in thesauro
ecclesie sicut xps: sed in hoc disconveniunt
quia tota satisfactio christi cessit in thesauro ec-
clesie pro ceteris et nihil pro se. quia peccatum
non fecit nec inunctus est dolus in ore eius
1. Pet. 2. Unde nullus debitor fuit: nec pe-
ne originalis. nec actualis: quia ab eo est the-
saurus infinitus. alij autem sancti non. Beata
autem homo medio modo se habuit: quia de suis
penalitatibus illud solus pro eo satisfaciit quod
erat pena peccati originalis. sicut mors nature
cuius ipsa debitor fuit. relique autem penali-
tates sponte assumpse pro nobis. et dicitur: non
est de martyro innocentis et aliorum qui nec
venialiter peccaverunt. Hoc tamen quod dicitur
de beata virgine non p[ro]dest. Item discon-
veniunt in merito. quia xps sibi et alijs meruit
de condigno. alij autem sancti solum sibi et
condigno alijs non de congruo solum.

Cuius notanda est de valore indulgen-
tiarum in generali: ubi nota duo. Primo
quantum valent indulgentie. Secundo utrum
tamen plures vel qui minus dat et minus labo-
rat quam ei qui plus dat et plus laborat. Cir-
ca primum multi multa dicunt: ut refert
Sio. in. c. 8. ubi dicit de pe. et remi. et doctores
theologi in. 4. s[er]m. di. 20. s[er]m. verior opinio
est: sicut dicit Pet. de tarantasio. ubi supra
quod tantum valent indulgentie quantum sonant.
Valent etiam quadraginta dies indulgen-
tie cuiuslibet habentis tamen quantum eidem. 40.
dies penitentie: vel annus indulgentie: qui
vnius annus penitentie facit secundum determi-
nationem vel tarationem factam. sive a sacer-
dote. sive a iure. sive a iustitia divina. et sic
valent quo ad op[er]a dei. Et hoc probatur ita
et eo quod dictum est petro. Quicquid solveris
super ter. et. sola. et in ce. propter quod probatur
quod remissio que fit quo ad op[er]a ecclesie: valet
etiam quo ad op[er]a dei: in quia alias eccle-
sia huiusmodi indulgentias faciens magis dam-
nificaret quam adjuvaret. quia remitteretur ad
gravioras penas. scilicet purgatorij absolvendo
a penitentis infidelis. secundum Tho. in. 4. di. 20.
Anni vero predicti non sunt anni celli vel
purgatorij sed mundi. quia in mundo est ha-

h[ab]it[us] i[ust]i

De indulgentijs

huiusmodi distinctio dierum, non autem in celo vel purgatorio fm Pet. Lincol. Goff. in sum. de penitentis et re. in fine. et Jo. an. in. c. Quid autem eodem titulo in nouella. q. sic dicit. Et h. quidam h. diuersimode intelligat et interpretentur indulgentias istas ego tamen simpliciter intelligo sicut sonant: ut fm qd continent et promittunt: remittunt. Nam qualitercumq. satisfiat ecclesie non refert: et absolutus est quem absoluit ecclesia et ligatus que ligat. 24. q. 1. Quidem et. Uide ut scripti in verbo Indulgentia. Elabet ergo indulgentia ad remissionem pene non autem culpe: et ideo abusua locutio est dicentium qd hec vel illa indulgentia remittit penam et culpam. Uide in Cle. Religioli: de privilegiis. Nulla enim culpa remittitur sine contritione: ergo indulgentia penam remittit non culpam. Sed videtur qd etiam penam non remittat: quia remissio pene est effectus sacramenti penitentis. sed effectus sacramenti non potest conferri sine sacramento: qd hoc pertinet ad potestatem excellentie. que soli xpo competit fm qd homo deo vnitus. ergo et. Rideo remissio pene est effectus sacramenti penitentis. p modum remissionis gratie: sed per indulgentiam remittitur pena per modum solutionis et sic non obstat.

Circa secundum vero: utrum indulgentie omnibus profint equaliter. Verbi gratia: quidam vadunt ad visitandum limina apostolorum Petri et Pauli romam a longinquo pro misse militaribus. Alii sicut romani non vadunt a longinquo nisi per unum sacrum baliste: nunquid equaliter profint indulgentie omnibus? Vel pone qd detur indulgentia omnibus qui conferunt aliquid ad edificationem pontis vel ecclesie fm suarum facultatum quantitatem: quidam dant centum uncas. quidam vero decem vel pone in similibus et. utrum equaliter valeant omnibus indulgentie? Respondeo: in indulgentijs est vel potest considerari quadruplex valor. Primo quidem valor meriti: et quantum ad hoc qui plus laborat plus meretur: fm Th. Secundo consideratur valor laboris. non per modum indulgentie sed per modum satisfactionis et

peccatis commissis: et quantum ad hoc qui plus laborat vel dat plus satisfact: ut sentit Petrus de taranta. in. 4. di. 20. Ratio quia iste valor proportionatur quantitati laboris illius qui laborat: non autem thesauro ecclesie. Differentia enim satisfactionis et indulgentie est ista: quia per satisfactionem propterea laborum soluit quis penam de proprio thesauro sed per indulgentiam soluitur debitum pene de alieno. i. de communi thesauro. Tercio consideratur valor laboris quantum ad preservationem de peccatis futuris: et quantum ad hoc maior labor et elemosyna magis preseruat a futuris. indulgentia enim supplet locum satisfactionis in quantum satisfactio est puniuitiva: quia. i. pena quam alius sustinuit: reputatur isti ac si iste sustinuisset: et ideo reatus pene tollitur: sed non succedit in locum satisfactionis in quantum est medicina. quia adhuc remanent proutates ad peccandum derelictae ex prior peccato: ad quas sanandas necessarius est labor satisfactorius. Et ideo cruce signatus est consulendum dum viuunt. ut non pretermittant satisfactionis opera: in quantum sunt preseruatiua a peccatis futuris. licet reatus pene sit totaliter solutus. nec ad hoc requiratur aliquis labor: quia sufficit labor passionis christi. morientibus autem non est necessaria preseruatio huiusmodi: sed solum liberatio a reatu pene. et hec vult Th. in. 4. quolibet. q. vltima ad tertium articulum. Idem notat Th. in. 4. di. 20. vbi dicit. qd consulendum est eis. qui indulgentiam consequuntur. ne propter hoc ab operibus penitentis iniunctis abstineant: ut ex his remedium consequantur quomodo a debito pene essent immunes. et precipue. quia quandoque sunt plurimum debitores. Credant. Th.

Quarto in indulgentijs consideratur valor indulgentie. Et quantum ad hoc equaliter valent omnibus. Ratio est fm Th. quia remissio pene per indulgentias non proportionatur labori sed meritis que dispensantur: ideo tantam indulgentiam consequitur qui minus laborat quantum qui plus.

Tercio notandum est de valore indulgentie

tiarum in spali. Ubi nota. y. Primo si datur indulgentia cōfidenti de substantia sua ad edificationē pontis et aliquis nō pōt dare ppter paupertatem: nō habet intentionem dandi: an lucratur indulgentiā? R. fin. pe. de pal. in. 4. di. 20. Si est determinata quantitas quā nō dat tū qz nō potest nō lucratur indulgentiam l3 alias bona voluntas sufficiat ad merendū. sed nō ad faciēdum. Sed arguitur cōtra. Nam in regula imputari lib. 6. di. Imputari nō debet ei q quem nō stat si non faciat qd per eā fuerat faciendum. Sed R. de dicens. q l3 nō imputetur ad culpam vel ad penam ut in regula dicitur: tū nō debet lucrari: ut h. Ubi de infra parte scda. p. clusione scda. Si autē simpliciter dicatur qd indulgentiā habeat: quā tali pio loco subuenerit intelligitur fm suam p. ditionem. Secdo nota. q si datur indulgentia cunctibus ad ecclesiam sancti Petri. Ubi in eadē die totiens lucratur quotiens intrat: Jo. an. in. c. Cum eg eo. de peni. et remi. allegat. Ubi dicens. q si eadē psona eodē die sepius cōuenit ad locū pro quo indulgetur remissio. vel sepius dat denariam: sepius habebit. 40. dies dū datur tempus vel dies remissionis. quia non est cōmissa remissio solum propter iter vel denariam: sed et propter obligationē ecclē sic que sic remittendo se obligat orare pro alio. Si igitē diceretur et remissionē faciens. Idem Bail. in speculo. c. ti. h. quid si eadē. ubi addit rationem: q in beneficijs debet fieri larga interpretatio fm Jo. an. Sed pe. de palu. in. 4. di. 20. tenet cōtrariū dicens. In perennibus indulgentijs sicut in ecclesia beati Petri. 40. dies quotiens aliquis vadit totiens indulgentiam consequitur. verū est quolibet mēse. et quolibet die. sed pluries in die nō videtur sensisse concedens indulgentiam: quia posset cedere in derisionem quia nō faceret homo nisi ponere pedem et exire: et redire. Videtur etiā non rationabile si toties lucraretur. Et supponendum est q papa nō potuit vel nō laus dare indulgentiam pro causa nō iusta fm eandem Petrum.

Tertio notandū vtrum indulgentie duntaxat post mortem cōcedentis. Et dicendum

fm pe. de palu. ubi supra de indulgentia pape q sic. Si hoc intendebat: puta qz dicitur. quolibet iam nō simplr. qz gratia cōcedenda nō expirat per mortem concedentis: ut in. c. Si super gratia. de offi. deleg. lib. 6. Et in. c. Si cui nulla. de preben. eodē lib. 6. Si autē dicitur vsqz ad quēntum. vsqz tunc valet et non plus. si superuivat nec minus si ante moriatur: qz ut dictum est gratia non expirat per mortem cōcedentis. Idem videtur de indulgentijs epop quas pcedunt in dedicationibus ecclesiā q ppetuo durant: per qd verum est si cōcedens concedat simpliciter. Si autē concedantur gratie vsqz ad bene placitum pape extinguunt gratie mortuo papa. Si autē concedantur vsqz ad bene placitum sedis apostolice. durabunt perpetuo: qz sedes ipsa non moritur: nisi a successore fuerint reuocate: ut habetur casus in. c. Si gratis. de rescriptis lib. 6. Si autem concederetur persone: puta vni conuerso: ad illius persone vitam durant et non plus: quia privilegium personale personam sequitur: et extinguuntur cū persona: ut in regula. privilegium. lib. 6. Si locus est immortalis. Ubi indulgentie concessae loco: tamdiu durant quādiu locus: propter quod si ecclesia sic destruat q oporteat eam dedicare iterum: per illam destructionem potencie indulgentie destruantur: fm pe. de palu.

Secdo articulus de indulgentiarū susceprore. Unde videndum est quibus indulgentie prosunt et quibus nō. Ubi nota. sex conclusiones fm pe. de palu. ubi supra.

Prima conclusio est q non prosunt indulgentie existentibus in mortali. Unde dicitur in eis vere penitentibus et confessis: intelligo de confessis in proposito: quia nō oportet de facto. Contra quod tamen est. quia in quibusdam exprimitur: vel qui infra mensem fuerint confessi. Unde videtur ex mente et pactione ecclesie concedentis q quā quando implet conditionem non est in statu gratie: postea recedente fictione recipit effectum.

Secda conclusio est: q modo implenti cōditionem non prosunt. siue paupertate siue impotētia impediatur: quoniam non hoc

De indulgentiis

princeps vult. qm̄ qui scurus ultra mare
moritur nisi forma hoc habeat non conse-
quitur indulgentiā. Antiqua enim forma
quā ponit Host. de iudicis. c. Ad liberan-
dani. quotidie immutatur et innovatur.
Nec obstat q̄ voluntas pro facto habe-
tur quando quis non potest: et concordat
regula iuris: que dicit. Imputari non de-
bet ei per quā nō stat si non facit q̄ per
eam fuerit faciendum. de reg. iuris. c. Im-
putari lib. 6. Item alia regula iuris que
dicit. Cum non stat per eum ad quem perti-
net quo minus conditio impleatur habe-
ri debet perinde ac si impleta fuisset. Quia
respondeo q̄ illud verum est quantum ad
meritum seu premium essentiale. non autem
quātum ad accidentale: puta remissionis
pene vel huiusmodi cuiusmodi est indulgē-
tia. fm̄ Tho. in. 4. di. 20. ar. 5. q. 3. ad primi.
Conditiones huiusmodi sunt implende in
forma specificata. Sic ecōtra dicimus de
irregularitate quā non incurrit quis si non
occidat vel mutilet aliquem quāvis eū fue-
rit persecutus: et pro eo non deficit. q̄ let
promotionis factum requirit. i. 5. q. 1. c. vlt.
Sic nec excommunicationem incurrit quis
si persequatur clericum: non tamen tangit.
quāvis quātum ad meritum culpe tñ de-
mereatur quātum percutiendo. si per eam
non sterit: quia apud deum consensus pro
facto habetur. Dat. 5. Qui viderit mulie-
rem ad concu. eam tē. Si ergo datur in-
dulgētia omnibus crucem sumētibz eo
ipso q̄ eam sumerent et si plus non facerēt
eam lucrarentur. Concor. Tho. in. 2. q. noli
bet. q. vlt. Sed si dicatur transirentibus
non habet anteq̄ sint ultra mare. Si autē
dicatur cunctis. consequitur in via. et sic
de alijs modis. Si tamen vadit existens in
mortalis fructum non percipit quousq̄ sit
penitens. sed tunc sic. Nec obstat q̄ opus
mortuum nunq̄ reuiviscit: quia hoc verum
est quātum ad hoc. ut homo aliquod ex il-
lo opere mereatur. Ad hīc recedente fictio-
ne non meretur homo remissionem pene
ex opere illo: sed ex thesauro ecclesie. qui
est causa remissionis pene per modum so-
lutionis fm̄ q̄ dicit Tho. in. 4. di. 20. ar.
3. q. 2. Si quis autem sumendo crucem nō

intendat ire nisi dominus suus vadat eus
quo ire intendit: illo mortuo vel non vo-
lente ire non tenetur ire. Ratio quia desi-
cit conditio intenta. Sed tale propositum
quo vult ire non simpliciter sed sub condi-
tione. si interim moriatur non facit eam lu-
erari indulgentiam: quā lucraretur si sine
conditioe ire decreuisset.

Tertia conclusio q̄ non profunt nō sub
dito. nisi de licētia proprii episcopi aut pro-
prii iudicis. Extra eo. 2. v. autem. Unde et
videtur sufficere et licētia curati. Sicut
enim curatus nō sacerdos potest licentare
ut non curatus sacerdos absoluat quāvis
ipse non posset absolvere. quia alius iure
suo absoluit eum sit sacerdos. dum tamen
habeat materiam: sic et hīc sibi subditum
alteri tradidit et ille eū sit episcopus iure
suo dat indulgentiam quā iste tradens nō
posset dare. propter q̄ curati absoluentes
debent eis infringere omnes indulgentias:
quas poterant obtinere. Nota ergo ex pre-
dictis q̄ si quis vadit ad ecclesiam subdi-
tam alteri episcopo pro indulgentia non
lucratur indulgentiam. nisi habeat licētiā
ab episcopo suo. vel curato. Sz videtur q̄
si consuetudo est eundi et episcopi sciunt et
tolerant: videtur tacite consentire. Argu-
mentum in regula. Qui tacet lib. 6.

Quarta conclusio est q̄ exemptis p̄sunt.
non solum de licētia suorum superiorum
sed de iure cōmuni. qui quo ad hoc non vi-
dent exempti: quia hoc noluerunt impetra-
re quod est malum suum: nec extimens con-
cedere: quāvis non possent absolui ab epi-
scopo in foro conscientie. quia ibi etiā opor-
tet ligare: et non possunt ab eo ligari: sed
dans indulgentias ad nihil ligat nec pro-
prie soluit sed solum thesaurum dispensat.
quia vero dispensatio sibi tradita est pro
tota sua dioecesi: ut illis dispenset thesaurū
christi: inde est q̄ etiam exemptis potest di-
spensari quia sunt de sua dioecesi. licet non
subditi. quia etiam subditi suffraganeorum
non sunt subditi metropolitano a quo rī
indulgentias consequuntur. Sed non po-
test episcopus dare illis qui nō sunt de sua
dioecesi: quia pro illis dispensationem non
suscepit.

Quinta potestas est qd illi qui dedit in /
indulgentias valet si ipse conditionem: qd sibi
pote homo accipere de bonis cõsibus: sicut
alio dispensare quibus sibi non possit hoc dare:
qd inter dante et recipientē dicitur esse differen-
tia personalis: ut in. c. Debitū. de baptismo.
Hoc dicitur patitur dubitationē: sed etiam
illi pro quo sit. siue sit vivus siue sit mortu-
us: dum tñ forma indulgentiæ hoc habeat.
Sexta potestas est qd indulgentia non so-
lum vñ illi qui implet conditionē puta qd vi-
cat. Quicquid hoc fecerit vel p quod hoc
fecerit siue vivus siue mortuus habeat tan-
tā indulgentiā siue tantā de indulgentia.
Secus autē si forma hoc non habeat: qd qui
dat indulgentiam est dispensator: et applicat
eius valet. non autē ille qui implet conditionem.
Uñ qd dicant aliqui qd indulgentia et in-
tentione suscipientis transfertur in illā qd ē
in purgatorio: non videtur verū nisi forma
precedentis hoc habeat: qd sicut non extendit
ultra quantitatem non expressam: sic nec perso-
nā transfertur: sed sunt stricti iuris. In-
tentione dispensantis hoc facit: qd sicut bona
vivis eis cõdicantur: sic et thesaurus mortu-
orū. Innoc. tñ extra. c. l. Qd autē dicit qd
solus pape indulgentia valet defunctis. hñ
Ide. de pala. Idē tenet. hñ. qd ad hanc
sententiā qd in. 4. d. 20. ar. 5. q. 3. ad scō. Et
d. 45. q. 2. ar. 3. q. 2. Sed Petrus de tara.
videtur tenere contrarium in. 4. in sap. d. 20. p
blemate. 3. ar. 3. ad secundā. q. vbi sic dicit.
Ad scō. qd in. rñdeo. Alii penduntur aliter
suffragiū. alii indulgentia. Suffragiū per
charitatem: indulgentia p auctoritatē. Ecclē-
sia illis qui sunt in purgatorio hñ cōmunē
charitatem: sed non habet super illos aucto-
ritatem: ideo pōt eis cōsecrare suffragiā et bo-
na: non tñ indulgentias pōt dare dñe /
et qd nec de foro suo sunt: nec illa p qd
in indulgentia datur pōt facere: sed indirecte
q. in suffragiū et ministeriū viventium: q
datur de foro ecclesie: sñ Ipe. de ta-
ran. Prima opinio verior est. qd sic ecclesia
approbat. concedendo indulgentias etiam de-
functis. Ad illud autē qd opponitur qd po-
testas pape non extenditur ad non subditos
cuiusmodi sunt defuncti. ad hoc est triplex
rñso. Prima qd aie que sunt in purgatorio
sunt subdite potestati ecclesie. Nec obstat

qd dicitur. Is. Quidē ligaveris sup ter-
ram et quicquid solveris sup terram et c. quia
exponitur. quicquid ligaveris sup terram. i.
quādā fueris sup terram. Sed qd ista re-
sponso videtur reprobari per tex. in. c. Re-
gatur l. fi. 2. q. 2. Ideo vici pōt. 2. qd aut
loquimur de ligatione culpe. et tunc tñ super
terram. i. vivos pōt papa ligare et solvere.
Aut de ligatione pene et tñ defunctos etiam
solvere pōt. Sed contra hoc facit: qd hoc
in nullo auctoritate invenitur. quibuscumque
ecclē. c. Regatur. supra allegatū. Et prete-
rea ex hoc sequitur qd cum possit papa absol-
vere aīam a purgatorio pena. ergo videtur
qd possit illam ligare ad penā purgatorio. ut
dicitur vel accerbis puniat. Eius est enī
ligare cuius est absolvere et cōverso. 21. d.
Inferior. Et de iudicis. c. Cum non abho-
mine. sed hoc est falsum. qd non pōt ligare
papa aīas in purgatorio existentes ergo rñ.
Ideo pōt. 3. vbi qd verū est qd aīe de pur-
gatorio nullo mō subsunt potestati pape p
illud. Qd tunc solvere et ligaveris super
terrā rñ. sed tñ bene pōt eis indulgentiam
concedere. sñ qd ponit prima opinio que
ad ecclesia approbat. Non obstat si dicat.
qd ad indulgentiā requiritur potestas ex p-
te concedentis: ut in. c. Qd autē de pe. et re.
Data rñdeo qd duplex est potestas. Una
est potestas ad aperiendū: altera ad presi-
dendū. Prima potestas est necessaria
ad indulgentiā: qd non pōt qd concedere
indulgentias nisi habeat potestatem. siue cla-
ves aperiendū thesauros ecclesie. Unde pri-
matus homo grecus sanctitatis non pōt
indulgentiam concedere. etiam virgo maria
neq. angelus. qd non habet claves: papa
autē habet claves plenarias. ergo rñ. Et sic
intelligitur qd dictum est regi potestatem
ad indulgentias concedendas. Altera est
potestas presidenda et hoc non requiritur in
indulgentiis. Et hoc probatur duplici rōe
Prima qd indulgentia soluit a pena per
modum solutionis de thesauro publico: ut
dicitur doc. non autē per modū absolutionis q
est ex potestate: et hoc dicit Albertus in cō-
pendio theologie. Manifestū est autē qd the-
saurarius pōt etiam pro non subdito solve-
re debitum. dñmodo habeat clavē thesau-
ri: et sic est in proposito ergo rñ. Preterea et

De indulgentijs

scdo: bñt hoc. et notatū ē supra qd p̄elatus pōt gaudere indulgentia indulta si implet p̄dictionē: ergo sequitur qd nō requiritur potestas p̄sidentis in p̄cedente, alioquin nō lucraret ipse p̄cedens indulgentiam: qz nemo sibi subditus est. l. liber homo. ff. ad. l. ac. quil. sicut nemo pōt seipsum absoluerē ab excoīcandō vel ligare. p̄p̄ ergo qd i indulgētia p̄cedendū nō requiritur potestas p̄sidentis. sed sufficit potestas aperiendi. Nec obstat. c. qd aut de pe. et remiss. qd dicit. qd indulgentia nō p̄dest nō subditis. qz illud v̄p̄ est in ep̄is et alijs p̄elatis inferiorib⁹. In qbus etiā requiritur potestas p̄sidentis. nō qdem de essentia indulgentie s̄m se sed qz sic ordinant ecclesia. ne indulgentie v̄l leſant si passim oib⁹ ab hominibus eode dī possent. et sic illud incōueniens sequerē qd clauē eccle p̄tēnerentur. et sic p̄uialis satisfactio enervaret. 3. c. Cum ex ep̄. de pe. et re. nō aut loquitur de papa. qz in terram nō h̄z superiorē. Et hoc innuit in illo textu. alijs quā his qui remittētib⁹ subsunt et. Pape aut subsunt omnes. ergo nō loquitur in papa. Et hoc vult Glo. Tancredi. qui v̄t cit sup illo verbo subsunt. P̄p̄ h̄z qd nō loquitur de remissionibus que fiunt a papa. Conclusio ergo est qd indulgentie p̄cessē a papa extēduntur ad alias purgatorij. si hoc intendit. intendere aut videt si exp̄imit hoc in bulla. alias nō: qz in p̄uilegijs respiciēdus est tenor verborū: vt in. c. i. p̄doro. de p̄uilegijs. Indulgentie aut ep̄or nō profunt nō subditis: vt in dicto. c. qd aut. et qz ante defunctorū nō sunt subditē ip̄is. Idcirco nō p̄sunt eis. Et hoc vult Innoc. in. d. c. qd aut. Dices qd solius pape indulgentie valent de functis s̄m eum. P̄p̄t tñ papa cōcedere ep̄is qd possint p̄erre: indulgentias etiā de functis p̄ rōnem laz dicitā. Et sic cōcludo i hac materia: saluo iudicio sanctorū.

Illud aut v̄ltimo pōt queri. Anquid requiritur qd viuens expleat cām indulgentie in charitate ad h̄ vt proficit indulgentia de functis. Dicēdū qd nō cum p̄beat nudā ministeriū. sicut et de satisfactione dictū est supra s̄mone. p̄mo p̄e p̄ma. p̄clūsiōe tertia sic etiā nota. in simili. b. Tho. in. 4. dī. 45. q. 2. ar. 3. q. i. Tertius articulus erat de indulgentiā datore. Vbi videndū est qd

possit indulgentias dare. Circa qd nota. s̄t tuor p̄clūsiōes. P̄ma est qd papa i hoc h̄z plenitudinē potestatis. summus p̄nitētiarius. dat cētum dies. legatus pōt dare in sua p̄uincia: indulgentias penne. de offi. clo leg. c. vlt. in Glo. Et idem nota. Glo. in. c. penul. de pe. et re. Ep̄s et superiores. 40. dies cōstet. In dedicandō aut ecclesie vnū annum siue sit vnus siue plures. sed p̄ an. n̄uēnsario nisi. 40. dies. de pe. et re. c. lā ex eo. Abbas aut nō pōt dare indulgentias. extra de ex. p̄. c. c. Accedēt b⁹ nec quicūqz inferioris ep̄is. Item archiep̄s pōt dare p̄ totam suam p̄uinciam indulgentias. de pe. et re. c. Hostro. et c. i. vlt. lib. 6. P̄clūsiō an. esset ab ecclesia p̄cisus. nō posset dare indulgentias. qz indulgentie nō profunt nisi subditis. Extra eo. qd aut. p̄cisus aut nō habet subditos. saltem quo ad v̄sam iuris. dictionis. 2. 4. q. i. Audiatimus. Et not. Glo. et. q. 3. Julianus.

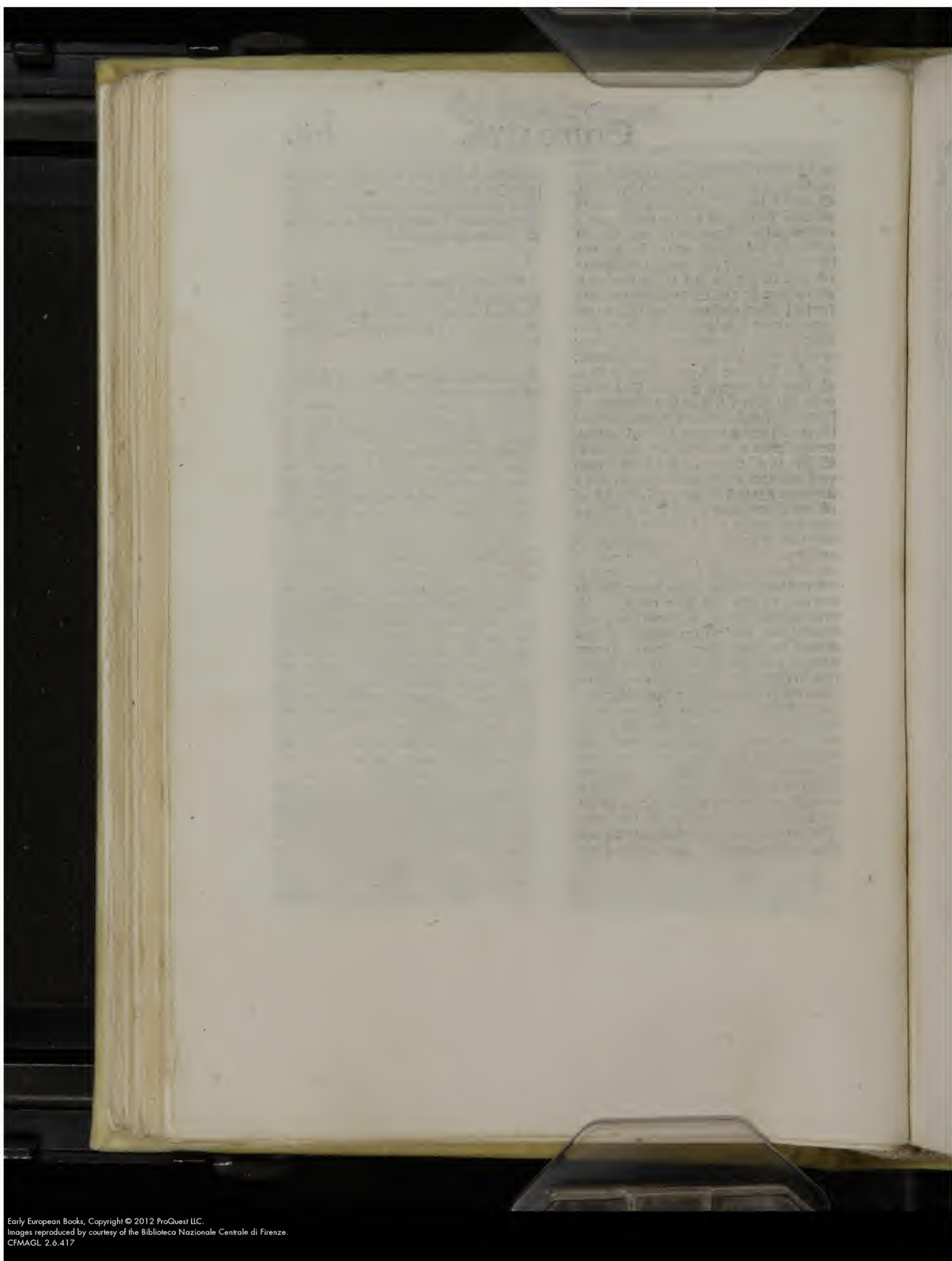
Secunda p̄clūsiō est qd quidā dicunt qd nūllus pōt dare indulgentias: nisi sit sacerdos. qz nemo pōt in remissionē pene in foro p̄nle: nisi qui pōt in remissionē culpe. s̄z nō sacerdos nūllus pōt in remissionē culpe. ergo nec pene. S̄z p̄ indulgentiā remittit pena nō p̄tinens ad for̄ p̄nitiosum laicū. qz cruce. signatus h̄ sit absolutus ab omni pena. n̄hilominus suspēdetur si p̄nas meruerit vel etiā potest nec quo ad for̄ ecclesiasticum. Vbi p̄nitētēte inuante in caplo nostro non p̄pter hoc relaxant. et sic p̄tinent ad for̄ p̄nitentie. ergo et. Sic tenet Host. vt refert Jo. an. in. c. Accedentibus. de excoī. p̄e. vbi tenet Host. qd electus in ep̄m cōfirmatus et nō p̄secratus si sacerdos nō sit nō potest dare indulgentias. cum careat ep̄ali et s̄dotali ordine. Idē tenet archidī. in. c. Romana de pe. et re. lib. 6. Glo. P̄e. ipse tñ tenet p̄riam in summa. c. i. quā possit. vbi tenet p̄riam opinionē. sicut scripsi in verbo de indulgentia. Sed dicēdū ad hoc rōne qd p̄p̄e loquendo de dimissione. n̄ne qd ē per remissionem liberalē nullus habet potestatem: nisi qui etiam potest in remissionē culpe. sed ad solutionē pene vel in dando vnde soluat. pōt quilibet et ip̄emet p̄nitens qui se acquietat soluēdo: et alius p̄nitens qui satisfactū pio eo. Illa ergo re

nullo pene nō presupponit in remittēte po-
restatem remissionis culpe: sūm *Pe. de pal.*
Et pcor. *Tho. in. 2.º* quolibet. q. viii. ad fin
articulū. ibi expresse dicit. q. etiam non sa-
cerdos pōt indulgentiam facere: si sit ei cō-
missum: q. indulgentia non est sacramenta-
lis. vñ nō sequitur ordinem: sed iurisdic-
tione sūm *Tho. pro hoc facit textus in dicto. c.*
Ab. ad. de pe. 1. re. Et predictis potest in-
ferri ad qñez. vñ capitulum sede vacan-
te possit dare indulgentias. Et *Jo. an. in. c.*
Accedentibus. de exco. prela. vides tenere
q. nō. 13. dicit ipse q. qdam seruet pñtā:
vt refert *Arch. de pe. 1. re. Romana. lib. 6.*
Et facit ad materiā q. not. in *Cle. 1. de he-*
re. in Glo. Dec. 1. a. Pro hoc facit q. dare
litteras indulgentiarum est dignitatis epa-
lis. vt dicit textus in dicto. c. *Accedentibus.*
de exco. prela. ergo nō pertinet ad capitu-
lū. Ita tñ qd pendet ex illo fundamento
vñ indulgentia sequatur ordinē an iuris-
dictionem. Mala si dicimus q. sequitur iuris-
dictionē. sicut videtur tenere *Tho. 1.º Pe. de*
pal. tunc caplm potest litteras indulgen-
tiaz dare. q. in his que sunt iurisdictionis
caplm vt vñ succedere loco epī. de malo. 1.
obedien. c. Unico. lib. 5. Tertia conclusio ē q.
dist. quidam: q. solus papa iure ordinario
eas dat. 1. si epūs aliquibus concedat illis
denunciat nō dat: q. delegatus non potest
subdelegare. Sed pñtā q. summus peniten-
tiarius dat auctoritate ordinaria centum
diebus de indulgentia: qui potest vñ ordina-
rias in spiritualibus. Sic legatus dicit or-
dinarias in temporalibus. Itē delegatus
a pñcipe in his que sunt fidel non potest
subdelegare. sed episcopus cōmittit predi-
catoribus dare indulgentias. ergo est ordi-
narias. in hoc 1. nō delegatus. Item sūm q.
Bar. notat in l. Et q. ff. de iurisd. omnium
indi. 1. et dat ordinariā iurisdictione: sed a
iure est q. episcopus det. 40. dies. ergo au-
ctoritate ordinaria hec facit. Et hoc tenet
Pe. de pal. vñ supra. Pro hoc et etiā facit
extra de exco. prela. c. Accedentibus q. da-

re litteras indulgentias ē dignitatis episco-
palis. Ideo non cōpetit abbatibus. Ergo
videt q. episcopus habet a lege auctorita-
tem ordinariam indulgentias concedēdi.
Et sic idem quod prius.

Explicit de peccatis in genere bñi Fra-
tris Petri Hieremie ordinis predicatorū
Ad laudem dei 1. gloriose virginis m. Qui
fuit panormita 1. huius filius conventus
Bononie.

Impressum Brixie per Jacobum Britan-
nicum.

Sermo
3104

Sermones Pe-
tri Hieremie
De fide.

Tabula.

Tabula horum sermonum. De fide.

De necessitate fidei sermo.	1.
De quidditate fidei sermo	2
De veritate fidei christiane, siue q̄ sola fides christiana est vera sermo	3
De fidei perfectione	4
De fidei conditione	5
De fidei vtilitate: vel de effectib⁹ fidei.	6
De immortalitate anime	7
De entitate fidei: vel q̄ deus est.	8
De vnitāte dei: vel q̄ deus vnus est.	9
De trinitate personarum.	10
De mundi creatione ac eius fine.	11
De creationis modo.	12

De iustificatione peccatoris siue de his q̄ ad iustificationem humanam.	13
De gloria anime.	14
De resurrexto ne vniuersali.	15
De qualitate corporum resuscitandop.	16
De incarnatione verbi dei.	17
De christi passione.	18
De descensu christi ad inferos.	19
De gloriosissima christi resurrectione.	20
De ratione: quare christus resurrexit.	21
De ascensione christi.	22
Quod xps sedet ad dexterā patris.	23
De aduentu antichristi.	24
De conflagratione mundi.	25
De iudicio vniuersali.	26

Finis.

De fidei necessitate sermo primus.

Incipit tractatus de Fide eiusdem.
Et primo de necessitate fidei. Sermo. i.

Fides

Tua te saluam fecit.

Luc. 7. et Luc. 11.

18. Cuius fides tua te saluam fecit.

In genere masculino cape quod vis: sed melius est dicere salutem: sicut quod legitur in euan-

gello quinquagesime. In qua dñica incipe predicare. Verba pposita literaliter sunt dicta per saluatorem Marie magdalene: sed moraliter possunt adaptari cuilibet animae xpiane de hoc seculo migranti: cui saluator dicit. Fides tua te. Predicaturus igitur de articulis fidei: quedam de fide pñiordia ponā pro nostra instructione et preparatione materie articuloz claritas intelli gende: et de quolibet istorum fieri poterit vnus sermo: prout dñs gratiam dederit.

Primo quidem de fidei necessitate.

Secundo de fidei quiditate.

Tercio de fidei veritate.

Quarto de fidei perfectibilitate.

Quinto de fidei utilitate.

Hodie autem sufficet predicare de primo paneto: vñ de fidei necessitate. et erit materia aliquantulum speculatiua. Pro huius ergo materie declaratione est notandū: quod vera conclusio est in sancta theologia. quod fides est necessaria ad salutem humanam. Nec autem conclusio probatur ratione. et auctoritate. et exemplo. et ponitur in fine sermonis. Pro rationis autem intellecta est notandū. quod in omni via et in omni operatione est primo necessaria cognitio finis ipsius operationis vel vite. Et huius ratio est. Quia finis est causa causarum que mouet agentē: et principia operationū nostrarum. Licet enim finis sit ultimus in executione: tamen est primus in intentione. et mouet agentē. Sicut enim se habet principia in demonstrabilibus in speculabilibus: sic huius

se finis in operabilibus. Vnde exemplum. Si visis famulo tuo vel seruo. Ambula: statim queris quo. Sic si tu moueris ad ambulandum. statim antequam ambulare incipias. precipis. finem quo vadās: et sic est in quacunque operatione. Da exemplum de filo qui fabricat domū: qui intendit finem habitandi: vel vendendi. Sic de scribente librum. Sic de muliere filante vel texente. Sic de medico medicante. sed ad finem sanitatis. Sic de legista etc. Nec ad rem pertinet. siue sit malus. siue sit bonus finis. Nam quacunque sit finis: semper mouet agentē. Vnde ad ppositū. Nos omnes in hoc mundo sumus viatores: non enim habemus hic ciuitatem manentē sed futurā inquirimus Heb. xij. timo. Finis autem ad quem ordinati sumus et tendere debemus: est deus. Non autem diuitie nec honores. nec voluptates. et huiusmodi. Sicut enim ipse deus est causa efficiens omnium per potentiam suam. et exemplaris per suam sapientiam: sic est et finalis per suam bonitatem. Apo. i. Ego sum alpha et omega. principium et finis. Nam sicut dicit magister sententiarum. in. 2. di. i. Ad hunc finem creatus est homo: ut cognoscat deū. et cognoscendo diligat. diligendo possideat. possidendo fruatur. In cognitione dei consistit perfectissime humana beatitudo: quod est finis noster. Item Augustinus. de ciuitate dei. 20. Non est vera sapientia. que intentione suam in his que prudenter discernit. gerit fortiter. cohibet temperanter. iustitiam distribuit. non ad illam dirigit finem: ubi deus erit oia in oibus. eternitate certa atque pace perfecta. Nec ille. Et ideo ad ipsum tendere debemus cum toto intellectu. cum toto effectu. cum totis viribus corporis. ps. Accedite ad eum et illuminamini: et facies vestre non confundentur. Et sic deus incarnatus nos ad ipsum inuitat dicens. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis Mat. xi. Cum ergo deus sit finis noster: sequitur quod nos debemus ipsi scire et cognoscere. Vnde in. 3. 2. gentiles. c. 25. ubi agit quod intelligere deū: est finis omnis intellectualis substantie. Item in primo 2. gentiles. c. 5. ubi dicit quod philosophus in. 2. ethico. reprehendit Symonidem quendam qui persuadebat hominibus ut pretermitterent diuinam cognitionem et humanis rebus ingenia applicarent. Oportet inquit habere humana su

De fidei necessitate sermo primus.

pete hominē: et mortalia mortalem. Unde
phs reprehendens eū, dicit. Homo se debet
ad imortalia et diuina trahere: quātū pōt.
Et q̄to perfectius cognoscimus sp̄m deū:
tanto feliciores et beatiores sumus: q̄ vlti
ma et p̄fecta beatitudo hoīs in deī cogni
tione p̄sistit. Iuxta illud Jo. 17. Nec ē autē
vita eterna: vt cognoscant te solū verum
deū et quē misisti scilicet xpm. Itē ecclesia.
Deus quem nosce viuere et. Itē phs. Cla
cate et videte qm̄ ego sum deus et. Nota
Vacate per p̄tēplationē. et Videte per co
gnitionē. Et ex hoc inferē q̄ necessaria est
hoīs cognitio de diuinis. Nullū autē est ita
pueniens et sufficiens mediū ad habendā
cognitionē de diuinis in hac vita: sicut si
des. Pro cuius etiā clarior intellectu de
bemus notare: q̄ sicut t̄git. b. Tbo. in. 4.
p̄tra gentiles in p̄phēto. Itē de diuinis
triplicē cognitionē habere pōt. Prima est
cognitio nature: et hec habet p̄ cognitionē
naturalē. Secūda gratie: et hec habet per re
uelationē diuinalem. Tertia glorie: et hec
habet per visionē sup̄naturalē. prima ē
bona. secūda melior. tertia optima. Prima
ergo cognitio de diuinis habet ab homi
ne naturaliter per creaturā. Nam sicut p̄
sensum et motū membrorū corporis cogno
scitur aīam eē in corpore hoīs: vt dicit phs
primo de aīa licet sensu non participat: vt
pote cum sit sp̄s: sic et p̄ motū mundi co
gnoscat q̄ sit deus. Verbi gr̄a. Vidēs ce
los moueri. solem. lunā. et stellas. sic etiā vi
dēs motū elemētōrū. siue loquamur de mo
tu locali. siue de motu generationis et cor
ruptionis. Ex hoc motu cognoscitur q̄ sit
deus naturaliter. Itē modo cognouerunt
phī naturaliter deū esse. Vñ Aristotē in. 6.
enēi. carens quidē fide sed lumine natura
lis rationis illustratus: sic inquit.
Principio celū et terrā caposq̄ liquētes.
Lucentēq̄ globum lune stantiaq̄ astra
Sp̄ritus intus alit: totamq̄ fusa p̄ artus
Mens agitat molem. et magno se corpore
misceat.
Patet ergo q̄ ex motu mundi cognoscit
deus naturaliter cognitionē. Hoc etiā apls
attestat Ro. 1. Inuisibilia enim dei: a crea
tura mundi per ea que facta sunt intel

cta p̄spiciuntur. sempiterna quoq̄ virtus
eius et diuinitas. Nota Inuisibilia dei. scilicet
tributa p̄sonis diuini. scilicet potētia. sapiētia.
bonitas. Potētia autē dei cognoscit per
magnitudinē creaturaz. Sap. 13. Magni
tudine enim sp̄s et creaturę: cognoscibilis
potētie creatoris: hoīs videri. Sapiētia: in
ordine dato creaturis. scilicet in cursu stellaz et
solis et lune et in elementis et in mutatione
tēporū et. Bonitas eius: in p̄sentatione crea
turaz. Unde de hoc clarior post festū trini
tatis sermone. 18. parte. i. Nota etiā A crea
tura mundi. i. ab hoīe qui participat cum
omni creatura. scilicet cū creaturis habētibus so
lū esse: et etiā cum habētibus viuere et cum
habētibus sentire. et etiā cū habētibus intelli
gere. scilicet angelis. Itē vocat homo creatu
ra mādī. Dat. ultimo. Predicate euange
liū omni creature. Glo. i. hoī. Patet ergo
prima cognitio de diuinis. Sed q̄ intelli
ctus noster nō pōt naturaliter inuestigare
oīa que sunt necessario cognoscenda de di
uinis: q̄ sunt transcendētia humanā ra
tionē ideo est necessaria secūda cognitio: q̄
habetur per fidem. Nam licet in rerū na
tura nihil sit cognoscibilis et manifestus
deo: tñ p̄pter modicitatem intellectus no
stri nō possumus p̄tingere ad plenam co
gnitionē diuinorū. quantū pertinet ad ne
cessitatē salutis n̄re. Propt̄ q̄ dicit phs
in. 2. Vera et sic se habet oculus noctue
ad solem: sic intellectus noster ad ea que
sunt manifestissima in natura Declara hī
militudinem de oculo noctue ad solem.
Et ideo est secūda cognitio que habet p̄
fidem per quā homo cognoscit aliqua de
diuinis: que humana ratione inuestigari
nō possunt et hoc ex reuelatione dei facta
per scripturam et reuelata interior per in
spirationē. et per gratiam. Iuxta illud Jo.
20. Nec autem scripta sunt vt credatis:
et vt credentes vitam habeatis in nomine
eius. Item. i. Cor. 2. Q̄ culus non vidit. nec
auris audiuit nec in cor hominis ascendit:
que preparauit deus diligentibus se. Mo
bis autem reuelauit deus per sp̄ritus suū.
Et hec cognitio est melior q̄ prima: vt
infra patebit.

¶ Tertia autē cognitio de diuinis est opti

De fidei necessitate sermo primus. .iii.

ma. quando anima separata videt in pa-
tria dei. sicut est: clare et limpidè. De qua
visione loquit apostolus. i. Cor. 13. Et par-
te enim nunc cognoscimus et ex parte pro-
phetamus. Videmus nunc per speculum
in enigmate: tunc autem facie ad faciem.
Concordat Jo. i. Jo. 3. Videbimus cum si-
cuti est. ps. Sicut audimus sic vidimus
in ciuitate domini virtutem etc. De omni-
bus his tribus cognitionibus habetur au-
toritas Job. 26. Ecce hec ex parte dicta
sunt videram eas. Videram. i. creaturarum
hoc quo ad primam. Et cum vix paruam
stillam sermonum eius audierimus: quo
ad secundam. Sermonum eius: ecce fides: que
per sermones dei reuelantis habetur. Iste
ta Audierimus: quia fides et auditum au-
ditas autem per verbum christi Ro. 10. Nul-
lo enim sensu percipiuntur ea que sunt fi-
dei nisi per auditum. De practice. Quis po-
terit tonitruum magnitudinis eius. Inue-
rit quo ad tertiam. Quis poterit etc. quasi
dicat: nullus in hac vita mortali: ut infra
sequitur. Sic igitur de diuinis triplicem co-
gnitionem habere possumus. Modo tertia
cognitio que est clarissima: in hac vita ha-
beri non potest: iuxta illud. Ezo. 32. Non
me videbit homo et viuet. Et intellige nisi
ex privilegio: sicut Paulo fuit concessum.
Prima autem cognitio non sufficit ad sa-
lutem. eo quod non plene instruit nos ad salu-
tem de diuinis: ut infra patebit. Et ideo est
necessaria secunda cognitio fidei que est
media: quia per eam plura cognoscimus de
diuinis quam per primam licet minus quam per
terciam. Et sic patet ratio. quare est necessa-
ria fides in hac vita. Auctoritas Heb. 11.
Sine fide: impossibile est placere deo. Cre-
dere enim oportet accedentem ad deum.
quia est: et qui inquerentibus se remunerato-
re sit. Et quia ut dicitur: cognitio finis est pri-
ma in intellectu: et finis est primus in inten-
tione. Ideo fides est prima inter ceteras
virtutes: ut infra dicitur sermone priorimo
parte secunda. Sed adhuc ut clarius co-
gnoscatur quare prima cognitio de diuinis
que naturalis ratione habetur non sufficit
homo ad salutem. sed fuerit necessaria cog-
nitio fidei: est notandum quod propter. 5. rōnes.

Prima. quia cognitio fidei cognitione
naturalis est certior.

Secunda quia est citior.

Tertia quia est communior.

Quarta quia est lartior sine amplior.

Quinta quia est utilior.

Prima cognitio fidei est certior. Ratio:
quia naturalis ratio est multum deficiens
a cognitione diuinorum. Etiam signum est:
quia philosophi de rebus diuinis naturali
inuestigatione perscrutantes in multis er-
rauerunt: nec sibi ipsis consenserunt. Unde
quidam dixerunt omnia a casu esse facta:
sicut Democritus. Quidam dixerunt soles
vel aliquid huius esse deum. Quidam di-
xerunt plures deos esse. Unde de hoc post
finem sermonis huius. quia super hoc dicit
August. Et quid mirum cum etiam in re-
bus sensibilibus que sensu percipiunt: non
potest ratio humana pertingere ad perfe-
ctam cognitionem earum. Hoc etiam pa-
tet in omni scientia: in qua manifestum est.
quod multe contrarie opiniones doctorum in-
ueniuntur. Sicut patet in iure civili. et ca-
nonico. et medicina etc. Quod autem diuer-
sum est et contrarium: certum esse non po-
test. Unde homo potest falli et etiam falle-
re aliam: etiam si ipse non fallat: sed deus
nec falli potest nec fallere: quia veritas est.
Igitur cum ratio humana non potest per-
tingere ad perfectam cognitionem rerum
creaturarum sensibilium: quanto magis in re-
bus diuinis que nullo sensu capi possunt:
Uigitur esset apud homines indubitata
et certa cognitio de deo oportuit quod diui-
na eis per modum fidei traderentur: quasi
a deo dicta qui mentiri non potest. quare
quidem cognitionem habere homo non po-
test nisi per modum discens a deo: iuxta il-
lud Jo. 6. Omnis qui audit a patre et vi-
dit: venit ad me. Unde certior est cog-
nitio que habetur per fidem quam que habetur
per scientiam. Et parte etiam certitudinis
quia fides innititur veritati diuine: que est
eius obiectum. Scientia autem innititur ra-
tioni humane: ut notat. b. Th. 2. 2. q. 4. ar.
ultimo. Unde Ephe. 4. Non amplius am-
buletis. sicut et gentes ambulant in vanita-
te sensus sui: tenebris obscuratum habent.

De fidei necessitate

les intellectus. Item Jo. 5. 4. Nonnam vnt-
versos filios tuos doctos a domino. Unde
infra sermone. 5. parre. 3. Nec obstat quia
visus est certior q̄ auditus. q̄a certior au-
re arbiter est oculus sed fides est et auditu
ut dicitur Ro. 1. In scientia autem et intel-
lectu et sapientia includit quedam intel-
lectualis visio: et quo videtur q̄ sit certior
cognitio scientie q̄ fidei. Be. fm. b. Tho. ar.
ubi supra ad secundum q̄ ceteris paribus vi-
sio est certior auditu: sed si ille a quo audi-
tus multum excedat visum videntis. sic cer-
tior est auditus q̄ visus. sicut aliquis par-
ue scientie magis certificatur de eo q̄ au-
dit de aliquo scientifico q̄ de eo q̄ sibi
fm suam rationem videtur: et multo ma-
gis homo certior est de eo quod audit a
deo qui falli non potest: q̄ de eo quod vi-
det propria ratione que falli potest.

Secunda cognitio fidei: certior est q̄
cognitio scientie. Scientia enim ad quam
pertinet probare deum esse et esse unum. et
alia huiusmodi de deo. esse potentissimam
sapientissimam et ultimo hominibus ad-
scenda proponitur: suppositis multis alijs
scientijs: et non nisi post magnum tempus.
Unde Metaphisica que circa divina ver-
satur: inter philosophie partes ultimare-
manet adiscenda. Quod etiam patet in
cognitione rerum sensibilium ad quam ho-
mo non potest perungere nisi post longum
studium Unde homines per multos an-
nos in studijs manent anteq̄ possint ad-
scere perfecte scientiam illam. Unde de
quodam philosopho dicitur q̄ stetit tri-
ginta annis in deserto ut cognosceret natu-
ram aples. Quanto ergo multo magis post
multum tempus vacabit ad cognitionem
naturalem divinarum: Et hoc valde da-
nosum esset homini q̄ ad opera meritoria
que sine dei cognitione non profunt. Un-
de super illud Ro. 1. 4. Omne quod non est:
ex fide peccatum est: dicit Glo. Aug. Ubi
dest cognitio veritatis eterne: falsa est vir-
tus etiam in optimis moribus. Ut ergo el-
ctus homo cognoscat deum: fuit necessarium
ut deum et divina per fidem cognosceret:
que statim homo percipere potest: postq̄
ad usum rationis pervenerit.

Tercia cognitio fidei est communior: ma-
ti enim in studio scientie proficere non pos-
sunt propter multa impedimenta. b. Tho.
in primo contra gent. c. 4. ponit tres cau-
sas quibus plurimi impediuntur a fructu
studiose inquisitionis que est inuentio veri-
tatis. Quidam siquidem impediuntur pro-
pter complexionis indispositionem: et qua
multa naturaliter sunt indispoti ad stude-
dum. Unde nullo studio a hoc perungere
possent ut summum gradum humane co-
gnitionis attingerent. qui in cognoscendo
deum consistit. Quidam vero impediuntur
necessitate rei familiaris. Oportet enim in-
ter homines esse aliquos qui temporalibus
administrandis insistant. qui tantum tem-
pus in ocio contemplatione cognitionis
possent expendere. ut ad summum fastigium
humane inquisitionis peringerent. dei co-
gnitionem. Quidam autem impediuntur
pigris et. Isti ergo tales omnino a dei co-
gnitione fraudarentur: et consequenter a se-
licitate perfecta. Fuit ergo necessarium ut
divina per modum fidei credenda propo-
nerentur cuius cognitio communis est om-
nibus hominibus: ut sic omnis caro salva-
ri possit. Quia sicut dicit apostolus Col. 3.
In christo non est masculus et femina. gen-
tilis et iudeus. circuncisus et prepuciatus. bar-
barus et scythia: servus et liber: sed omnia et
in omnibus christus. Ro. 1. Non enim era-
bes eo evangelium: virtus enim dei est. in sala-
tem omni credenti. Iudeo prima et greco.

Quarta cognitio fidei est latior: siue am-
plior. q̄ ad plura extendit q̄ cognitio que be-
tur p ratione naturalem. Nam p rationem naturalem
non possumus cognoscere de deo. nisi q̄ e deus
et q̄ sit unus. et q̄ sit omnipotens. iustus et.
Sed vide de hoc practice in festo epipha-
nie: in sermone magistri vincenij qui inci-
pit Ambulabunt gentes in lumine tuo. p. 2.
Quod sit trinus in personis non potest ra-
tione naturali comprehendere. Item myste-
rium incarnationis. nec passio. nec aliq̄
articuli fidei. quos omnes cognoscimus per
fidem. Et ideo amplior est et maior. Unde
Apostolus. Loquimur dei sapientiam in
mysterio que abscondita est quam nemo pnci-
pali huius seculi cognovit. Principium:

Sermo primus. .iiii.

Glo. i. philosophorum. Et infra Nobis autem revelavit deus per spiritum suum. i. Cor. 2. Ideo maiorem cognitionem de divinis habet hodie una vetula: quam olim maritimi philosophi. Plato. Ar. st. et ceteri. Unde dicitur Eccli. 3. Multa enim supra sensum hominis ostensa sunt tibi. Et hoc etiam vult. b. 2. p. 2. q. 2. ar. 3. ad tertium. Item Isa. xi. Repleta est terra scientia domus. sicut aque maris et periculis.

Quinta cognitio fidei est velle. Nam assentire his ad quorum cognitionem manna ducitur homo per rationem humanam nullius meriti est. Verbi gratia. Credere quod sol moveatur. vel quod homo sit mortalis et huiusmodi que humano sensu et ratione cognoscuntur. Greg. Fid. s. non habet meritum: cui humana ratio prebet experimentum. Sed assentire his que humana ratione comprehendere non possunt: ed ex divina revelatione cognoscuntur: si marini meriti. duplici ratione. Primo ratione reverentie quam exhibet homo deo: quia credit ei etiam ea que non capit. Nam quando aliquis credit simplici verbo alicuius de his que alias ignorat facit sibi honorem: quia sacro videtur assentire ipsum esse hominem fide dignum. Sic et in proposito debet homo dicere. Dñe ego credo pñ meo et matris dicentibus se esse parentes meos: ergo multo magis dñe ego credam tibi qui revelasti nobis ea que sunt fidei. Alias multum offenditur deus ab illis qui nolunt credere verbis eius sine cautione rationum quam querunt gentiles. Vel cautione si gnorum quam querunt Iudei. i. Cor. 1. In dei signa perunt et greci sapientiam querunt. Quantum autem de hoc dñs offendatur: ostendit Mat. 12. Schario mala et adultera signa querit te. Et eiusdem. 17. q. Schario incredula et perverba vsq. quo patiar vos? Nota exemplum de Hypocrate et Pythagora: qui indiderunt hanc legem discipulis suis: ut non auderent in sententijs suis interrogare: propter quid: sed eis pro ratione esset dictis auctoritas: q. magis auctoritas divina pro ratione habenda est. Secundo ratione humilitatis: quia humilitas homo intellectum suum ad credendum ea que intellectu non potest percipere: dicens. Dñe

licet non possim comprehendere quo nam modo fieri possit ut in tam parva hostia sit tantum corpus xpi: vel quod mater vestra remansit virgo post partum: et sic de alijs: tñ quia ita vos dictis volo ista credere: quia maior est potentia vestra quam intellectus sensus intelligentia mea. Ideo meretur multum homo propter hoc. Presumptuosissimum enim esset: ut homo nollet credere nisi quod intellectu capere. Nota etiam de. b. Augustino qui vidit puerum in littore maris qui volebat ponere totum mare in parva fouea: quam in littore maris seccat. Magna ergo humilitas requiritur et ostenditur in credendo magistro iuxta illud. ps. Credidi propter quod locutus sum. ego autem humilatus sum nimis. Et ex hoc debet mereri. Unde dicit Heb. xi. Sciti per fidem elevarunt regna: adepti sunt repromissiones. Quod non esset: nisi credendo moretur homo. Vide. 2. 2. q. 2. ar. 9. Item Jo. 10. Hec adscripta sunt ut credatis. quia iesus est xps filius dei: et ut credentes vitam habeatis in nomine ipsius. Ad taliter ergo credendum aplos exhortatur nos. i. Cor. 1. In captivitate redemptes oem humanum intellectum: in obsequio xpi. Et sic patet: quod fides est nobis necessaria. Exempla etiam patenti multa: sicut si philosophi pagani: cognoverunt deum naturali cognitione. tñ sunt oes in inferno damnati. Contra quos invehit aplos. Ro. 1. Qui cum deum cognovissent non sicut deum glorificaverunt aut gratias egerunt etc. Nota etiam plurimum Arist. qui post mortem apparuit cuidam scolari suo qui dixit se esse damnatum et nihil se agnoscere nec cogitare: nisi penam quam patiebatur.

Pro evidentiā materie que tractatur in sermone sequenti. videlicet de quidditate fidei: si notandum quod fides multipliciter sumitur. Unde Glo. 1. q. 1. c. Donet res. sic est. Multipliciter dicitur fides. Quandoque idem est fides quod sacramentum baptismi: vt. 4. 5. bi. De Iudeis. Item dicitur si des castitas thori: vt. 17. q. 5. Coniuges. Quandoque dicitur fides securitas huius patrum. i. promissio. 23. q. 1. Noli sibi dicitur. Fides que promittitur etiam est servanda est. Item dicitur fides obediencia: vt ibi.

De fidei quiditate sermo.ii.

Omne quod non est ex fide: peccatum est. 28. q. 1. c. 1. Et de prescriptio. c. ultimo. Item dicitur fides habitus mētis bene pōnitus. Item dicitur fides credulitas: sicut quam credimus illud quod non videmus: ut ibi. Fides non habet meritum. Et ibi. Fides enim est de re non visa. De pe. di. 4. In modo. Item dicitur fides obiectum fidei materiale. id est illud quod creditur: sicut dicitur Iesus Christus est fides nostra. Quādoque etiam fides ponitur pro actu fidei: sicut illud. Fides autem catholica hec est: ut unam deam in trinitate et trinitatem in unitate veneremus. Item Aug. Fides est credere quod non vides. Item dicitur fides equitas in actionibus considerata. In ist. de act. 1. et 2. et 3. Quedam sunt bone fides: quedam sunt sicut et iuris. Item ibi. Bona fides non patitur: ut his idem erigatur. Sed hic potest accipi fides pro conscientia. Adde. Glo. ordi. in Beata de summa. trini. et fide. capto.

De quiditate fidei.

Sermo. 2.

Fides tua te

saluum fecit Luc. 18. Dic supra. De fidei necessitate. Sequitur hodie predicare de fidei quiditate. Et quod est fides. Pro evidētia huius materie: nota quod fides multipliciter dicitur ut hic supra post suū primū sermonis. Saluetur vīr go Maria. Pro huius ergo materie pleniori intellectu est notandū: quod in fide vera possumus considerare quadruplicem causam sicut quas potest fides diuersimode de se ipsis vel distinctis.

Prima causa principalis est effectiua.

Secunda causa formalis perfectiua.

Tercia causa materialis subiectiua.

Quarta causa finalis completiua.

Prima ergo causa. id est hic est deus: qui est causa fidei nostre duplici ratione.

Prima ratio sumitur ex parte credendū. Cum enim ea que sunt fidei credēde humanam rationē non posset homo ex se inuenire nec contemplari ea que sunt fidei: nisi deo reuelante ut supra dictū est. sermo

ne proximo. Vbi Apłs. Loquimur dei sapientiam in misterio: quā nemo principū huius seculi cognouit. Nobis autē reuelauit deus per spiritum suum. 1. Cor. 2. Item ibidem. Quod oculus non vidit. nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit: que preparauit deus diligentibus se. Nota oculis. s. phos. Nec auris. s. In deo. Nec in cor hominis ascendit. s. et ratione naturalis. Quia autē que sunt fidei deus reuelauit quibusdam tamen immediate: sicut sunt reuelata apostolis et prophetis. Quibusdam mediate a deo mittente predicatoribus fidei: sicut illud Ro. 10. Quod non credent sine predicante. Et quomodo predicabant nisi mittantur. Secunda ratio est ex parte assensus hominis ad ea que sunt fidei. Non enim potest homo assensire his que sunt fidei nisi deus moueat voluntatem eius ad assensendum. Unde. 1. Cor. 12. Nemo potest dicere dñs Iesus nisi in spiritu sancto. Et hoc patet. Nam predicatoribus fidei. s. apłs per mandatum fidei veritatem serentibus: et miraculorū prodigijs confirmantibus quidam credebant. quidam non credebant. Quod non ex alio procedebat nisi quia credentium voluntates a deo mouebantur ad assensendum his que sunt fidei. Unde latronum qui cum dño Iesu crucifixi fuerant unus credidit. aliter non credidit. Quare hoc: quia unus mouit dñs voluntates: alterius non mouit. Et si tu dicis: ergo acceptio personarū est apud deum. Rādeo. Cui datur: misericorditer datur: quibus autē non datur: et iniustitia non datur in penam peccati peccati saltem originalis: ut Aug. dicit in lib. de correptione et gratia. Et nota. b. 2. q. 2. ar. 5. ad quartū. Vbi si quis nasceretur in deserto et nunquā audisset predicare nomen christi. si sic moreretur dānaretur. Nota exemplum de duobus latronibus qui ducuntur ad fureas. quorum unus liberat rex et alterum non. Primo facit misericordiam. Secundo iustitiam: ideo non potest exquiri. Ideo dicit Ro. 9. In personā dei differētor cui misericors sum: et misericordiā prestabo cuius misericors. Et Aug. super illud Jo. 6. Nemo potest venire ad me: nisi pater qui misit me traxerit eū. dicit. Quē

trahat et quem non trahat. Quare illud tra-
hat et istum non trahat: noli velle indicare
si non vis errare. Semel accipe et intellige.
Si nondum traheris: ora ut traharis. Pa-
tet ergo quod deus est principalis causa fidei
nostre. Hoc ergo respectu esse principalis
effectus: fides potest sic describi. Fides est
donum dei instructis et mouentis homi-
nem ad credendam que non videntur. Et
hec distinctio sumitur ex dictis Augustini
cum dicitur: fides est virtus qua creduntur
que non videntur. Et probatur de psc. di. 4.
Gratia ubi dicit Augustinus. Spiritus gratie dat
fidem: que etiam non petita a deo concedi-
tur. ut homini petenti et alia concedantur.
Nam fides non est liberi arbitrii effectus: do-
num dei. Unde ibi. Et etiam Ephe. 2. Gra-
tia enim saluati estis per fidem: et hoc non
ex vobis. Donum enim dei est: ut ne glori-
setur. Non enim ex nobis principaliter fi-
dem et salutem habemus sed a deo. Et in
hoc differt fides a virtutibus moralibus.
Quia ille possunt ex actibus humanis
acquiri: et dicuntur tunc virtutes acqui-
sitae: que possunt esse etiam in paganis. Sed
virtus fidei per actus humanos acquiri
non potest sed a deo solo infunditur: sicut
et virtutes morales infuse. Unde Aug. dis-
tinctio virtutem infusam: dicit quod Virtus
est bona qualitas mentis. qua recte vultur.
qua nullas male vitatur. quam deus in
nobis sine nobis operatur. Virtus ergo fi-
dei per actus humanos acquiri non potest
sed a deo solo infundente causatur: sicut et
ceterae virtutes theologice. Et ideo dicuntur
theologice. scilicet a theos quod est deus: quia a so-
lo deo infunduntur. secundum quod tangit. b. Th. 2.
q. 62. ar. 1. Si tamen fides sit infusa a
deo: si per peccatum sequens amittatur re-
manet habitus eius informis. et idem in spe
descendum est secundum b. Th. 2. q. 72. ar. 4.
Sed a causa est formalis perfecta. Et
loquor de forma intrinseca: et qua sit vna
cum eo cuius est forma. Non autem de for-
ma extrinseca: que est charitas que dicitur
forma fidei: inquantum informat actum fi-
dei: ut ponit. b. Th. 2. q. 4. ar. 3. Et secundum h
distinctionem ab apostolo sic. Fides est substan-
tia rerum sperandarum argumentum non

apparentium. Hebr. xi. Ubi notandum quod
primo ponit habitudinem actus fidei ad
finem qui est obiectum voluntatis: dum dicitur
est. Substantia rerum sperandarum. Secundo po-
nit habitudinem actus fidei ad obiectum
intellectus. secundum quod est obiectum fidei cum
dicitur Argumentum non apparentium: ut de-
clarat. b. Th. 2. q. 4. ar. 1. Sed pro ma-
iori declaratione intellectus: nota quod in istis
de possumus quatuor considerare. Prima
duo considerantur ex parte habitus fi-
dei. Tertium ex parte actus. Quartum ve-
ro ex parte obiecti. Primo quod ipsa fides
est prima et principalior virtus inter alias
virtutes: per quam homo efficitur capax
consecrationis vite eterne: iuxta illud. Pri-
ma petit campum dabitur sub forte duellum
Pugnatura fides. Quia vero finis om-
nium virtutum tam theologice quam mora-
lium infusarum est deus: qui etiam debet
esse finis omnium operationum humana-
rum: ut dicitur supra sermone proximo. Vo-
luntas autem que est principium omnium
operationum nostrarum: non potest ferri
nisi in rem cognitam. Potest ergo quod res
sit prius cognita. Cognitio autem dei ha-
betur per fidem: ut dicitur supra sermone pro-
ximo in principio. Et ideo fides est prima
omnium virtutum. Hebr. xi. Potest accer-
dentem ad deum credere et. Et Augustinus.
super illud Roma. 14. Quod non est ex se
de peccatum est: dicit. Ubi deest cognitio
veritatis: falsa est virtus etiam in optimis
moribus. Unde nota. quod nullam opus fa-
ctum ab infideli quantumcumque bonum est
meritorium: nec a christiano non habente
fidei vitam. Nec virtus aliqua potest esse
in eis proprie loquendo. Et propter hoc
apostolus vocat fidem substantiam rerum
sperandarum. Que quidem substantia non
sumitur hic proprie secundum quod est genus ge-
neralissimum contra alia genera diuisum: sed
secundum quod in quolibet genere inuenitur quedam
similitudo substantie: prout. scilicet. primum in
quolibet genere continet in se alia virtu-
te: dicitur esse substantia illorum: secundum b. Th. 2.
q. 4. ar. 1. ad primam. Unde sicut sub-
stantia est prima in aliqua re: ut patet de
muro in quo non esset dare quantitatem

De fidei quiditate sermo.ii.

nec grossicem nec albedinem: nisi prius
esset substantia muni. Et sic est in qualibet
re. Prius dico natura et non tempore: sic
et fides est prima virtus qua cognoscimus
deum: a quo, per quem, et in quo speramus
beatificari. Et ideo dicitur substantia re-
rum sperandarum. Secundo considerare
possumus in fide quod est solum fundamentum
super quo fundatur noticia rerum eterna-
lium. Nam in patria: quando anima sepa-
rata videt deum facie ad faciem clare in-
tuetur omnia in deo: et ideo non per fidem
sed per apertam visionem de illis habetur
noticia: iuxta illud. i. Cor. 13. Videmus autem
nunc per speculum in enigmate: tunc autem
facie ad faciem, sed in presenti vita in qua
facie ad faciem deum videre non possumus
sine diuinis: aut nullam aut modicam co-
gnitionem habere non possumus: nisi per
fidem: et ideo fides dicitur fundamentum:
iuxta illud. i. Cor. 2. Fundamentum nemo
potest aliud ponere preter id quod positum
est: quod christus iesus. Glo. 1. Fides iesu
christi. Sicut enim domus non potest sine
fundamento consistere: itaque fundamentum
est totum sustentamentum edificij: sic et to-
tum quicquid de rebus diuinis cognosce-
mus a deo reuelatis fundatur super fide.
Et nihil aliud est per quod cognoscamus
diuina nisi quod per illa beneficiamur: nisi fi-
des. Ideo dicitur. Fundamentum aliud ne-
mo potest ponere etc. Propter hoc ergo apo-
stolus vocat etiam secundum rationem fidem su-
stentamentum: quia sicut substantia est fun-
damentum omnium qualitarum accidentia-
lium rei: quia omnia accidentia fundantur
in subiecto: eo quod accidentis esse est inesse. i.
In subiecto esse: ut patet in predicabilibus
in. c. de accidente a Porphyrio: ita et fides
est fundamentum diuinarum rerum qui-
bus beatificamur: ut dictum est. Ecce qua-
re duplici ratione apostolus vocat fidem substantiam.
Et ideo valde diligenter custodire de-
bemus ne perdatur fides in nobis: quia di-
abolus maxime conatur subvertere fidem ho-
minis, ut totum edificium spirituale vir-

tutum corruat, et consequenter nulla spes
de futura vita habeatur. Quia fide subla-
ta omnis virtus corrumpitur et annihilatur: sicut
fundamento fracto corrumpitur castrum. Sicut
enim fides est principium omnis virtutis
et omnis merito: se operationis et vite eter-
ne. iuxta illud. Iustus autem mens ex fide
vultus Abacuc. 2. Et sic infidelitas est prin-
cipium omnis peccati et perditionis. Unde
quando aliquis retenta fide peccat mor-
taliter, semper timet ne sic credens damne-
tur. Sed si perdat fidem absque ulla timore
libere et letanter peccat. Ideo in omni pec-
cati genus labitur. Nota exemplum de Ju-
liano apostata.

Tertio considerandum est in fide, quod de
ratione fidei est quod homo habeat notitiam
firmam. Et propter hoc apostolus dicit quod
est argumentum pro effectu argumenti: et
dicit. b. Tho. ubi supra quod effectus est ad-
hesio firma. Et propter hoc differt fides a
scientia, opinione, et suspensione, et dubitatio-
ne. In hoc enim quod dicitur: quod est argumentum
i. firma adhesio: differt a dubitatione, sus-
pensione, et opinione. Nam dubitans in neu-
tram partem declinat, suspiciens vero in
vnam partem magis declinat, sicut habe-
tur in fine primi positi. Et. vi. eth. est tamen
duplex. i. violenta: vehemens et levis. De
quo vide quod legitur et notatur in. c. Luz
contumacia: de hereti. lib. 6. Et in. c. Inqui-
sitionis: de sent. e. com. Opinans vero ad-
heret quidem vni parti tamen cum forma
diuine alterius: sed actus fidei qui est cre-
dere habet firmam adhesionem ad vnam
partem: fin. b. Tho. 22. q. 2. ar. 1.

Quarto possumus considerare, quod de ra-
tione fidei est quod que creduntur non appa-
reant. Ideo dicitur. Non apparentia in quo
differt a scientia que est de his que appa-
rent per rationem naturalem sine de vi-
sis de quibus non potest esse fides nec
spes. Quia quod videt quis: quid sperat?
Ro. 8. Nec obstat quod dicitur de Toma:
aut dixit dominus. Quia vidisti me credi-
disti. Beati qui non viderunt et crediderunt

Jo. 20. quia Thō. aliud vidit. aliud credidit. Dominum enim vidit: deus credidit. confessus est ore dicens. Deus meus et deus meus: 3. b. Thō. 22. q. 1. ar. 4. ad pñ. 8.

Ter. ia causa est materialis subiectiva: intelligo autem non de qua sed in qua fides existit. et hoc est subiectū fidei. Et quidam subiectum fidei immediatum est intellectus qui perficitur per fidem. sicut voluntas per spem et charitatem: sed mediatum subiectum fidei est creatura credens. Et fm hoc diffinitur fides per Dionys. c. 7. de divinis nominibus: vt refert b. Thō. 22. q. 4. ar. 1. Fides est manens creditū fundamentum. collocans eos in veritate. et in ipsa veritate in qua quidem diffinitio. est notandum circa illud quod dicitur Creditum. Quis sunt credentes: qui fidē habent. Pro cuius intellectu est notandum q. de ratione cuius ibet habitus est obiectum formale: obiectum autem formale fidei includit duo. Primum est veritas prima siue diuina fm q. manifestatur in scripturis sacris et doctrina ecclesie. Scdm est q. veritas illa prima sit non visa: quia vt dictum est supra. fides est argumentum non apparentium. Quotiensq. ergo aliquid predictorum duorum deficit. deficit consequēter obiectū formale fidei et consequenter ipse habitus fidei. Et ideo. b. Thō. dicit. 22. q. 5. art. 3. q. si aliquis credit omnes articulos fidei p̄ter vnū: dicit q. de nullo articulo habet fidem sed solam opinionem. Ratio est: quia omnes articuli fidei habent vnum fundamentū. scilicet ineffabilem veritatem diuinam. Quis ergo non credit vnum articulum fidei: iam non credit fundamentum. ideo de nullo habet fidem. Da similitudinem de domo in qua est. scilicet camere que domus esset fundata super vna columna. Nam columna illa dirrupa non solum vna camera sed tota domus corruit. et se omnes camere cadunt. Sic de fundamento fidei: et intelligo de illis qui pertinaciter tenent. Nam si quis pertinaciter non teneret. sed putaret ali-

quid contra aliquem articulum si dei: iam nō esset hereticus sed errans: fm. b. Thō. vbi supra. pertinacia enim facit hereticū. 24. q. 1. Dicit apostolus. Concor. Innocen. in. c. l. de summa trinitate. et de cathol. qui dicit: q. si quis falsē opinatur aliquid contra illud q. tenet ecclesia putat tamen ecclesiam sic tenere et suam opinionem fidei ecclesie supponit: non est hereticus nec peccat. Item si teneret contra determinatiōnem vniuersalis ecclesie. Nam si aliqua ecclesia particularis determinaret aliquid quod esset erroneum et alienum a fide nō p̄toto esse hereticum illum qui teneret contra determinatiōnem illius ecclesie. quia h̄ videtur pertinere ad ecclesiam romanam vel ad papam sicut et cetera cause maiores. Extra de baptismo. c. Maiore. quia ecclesia vniuersalis errare non potest: iuxta illud Ego pro te orauī petre vt non deficiat fides tua. Luc. 22. Et Jo. 16. Quum venerit ille spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem. Eodem modo non est fides in illis qui clare vident veritatem primam. sicut patet in christo: in quo nunq. fuit fides. etiam cum esset hic mortalis. Sic et angeli beati et anime beate non habent quo ad actum: eo q. videant deum facie ad faciem. Unde i. Cor. 13. Quum venerit quod perfectum est: euacuabitur q. ex parte est. Erat tamen in angelis fides in prima sui conditione anteq. confirmarentur in gratia vel laberentur in culpam. p̄supposito q. angeli fuerūt creati in gratia. Et idem dicendum est de homine ante peccatum q. habebat fidem. vt ponit. b. Thō. 22. q. 5. art. 1. Sic est fides in hominibus viatoribus et etiam damnatis: licet sit in illis informis fides. Sic etiā est fides in demonibus: iuxta illud Jacobi. 2. Et demones credunt et contremiscunt: s. alio modo q. in hominibus fidelibus quia in hominibus fidelibus: fides est voluntaria. Voluntas enim mouet intellectū ad assentiendum his que per affectum ad bonum. Et Aug. dicit q. credere est cū assensione

De veritate fidei christiane: siue q̄ sola

cogitare vt ponit. b. Tho. 2. 2. q. 2. ar. 1. sed fides demonum est quodammodo coacta. Vident enim demones multa manifesta indicia e quibus percipiunt doctrinam ecclesie esse a deo et consequenter esse veram. Et ideo demones p. r. ora abrepticorum clamabant christum esse filium dei: Juxta illud Luc. 4. Et dicit autem demonia a multis clamantia et dicentia. Quia tu es filius dei. Et increpans nō inebat ea loqui: quia sciebant ipsum esse christum. Nota Sciebant. i. cognoscebant per fidē. Vel dic q̄ illud: quia sciebant ponatur materialr vt sit sensus nō siue. ea loqui. hoc videlicet quia sciebant ipsum rē. Percipiunt ergo demones doctrinam ecclesie esse a deo quā uis spūs res ipsas quas ecclesia docet non videantipura deū esse trīnū vel vnum. vel aliud hui⁹ vt ponit. b. Tho. 2. 2. q. 5. ar. 2.

Quarta causa est finalis completiua que est vita eterna: Juxta illud Jo. c. vlti. Nec autem scripta sunt vt credatis: quia scius est filius dei. et vt credentes vitam habeatis in nomine spūs. per fidem enim inchoatur in nobis vita eterna. Propter quod vocat apostolus fidem substantiam rerum sperandarum: vt dictum est supra quia. i. prima inchoatio rerum sperandarum in nobis est per assensum fidei que vlture continet omnes res sperandas. In hoc enim speramus beatificari: q̄ videbimus aperta visione veritatem. Tal per fidem adberemus. Im hoc ergo fides sic diffinitur. Fides est habitus mentis qua inchoatur vita eterna in nobis. faciens intellectum assentire non apparentibus. Hanc diffinitionem ponit. b. Tho. 2. 2. q. 4. ar. 1. In qua diffinitione ponitur tria. i. genus: diffinitio: et effectus. Genus dum dicitur. Habitus mentis: quia omnis virtus est habitus. Et differentiam duz dicit. Faciens intellectum assentire non apparentibus. Effectum vero dnm dicit. Quia inchoatur vita eterna in nobis. De quo effectū videbimus infra domino concedente. Notandum est autem q̄ in omnibus fidelibus inchoatur nunc vita eterna et post mortem continuatur: sicut dicunt legiste de iuitate

in filijfamiliis. ff. de liberis et postumulis in suis. Nam filij incipiunt habere hereditatem viuētib⁹ parentibus: sunt enim quasi domini et consequantur eam: post mortem parentum continuatione domini in eos: sic fideles incipiūt hic p̄ fidē et post mortē continuant. Propter hoc dicit dñs Mat. 5. Beati pauperes spiritu: qm̄ ipsorū est regnum celorum. Nota. Est non dicitur. sicut econtra reprobis in quibus incipit nunc infernus. Dic prater de superbo ambizioso quomodo semper est in anxietate et in pena: quia non habet honores vel dignitates q̄s desiderat. Sic de auaro rē. Crescit amor nummi: q̄ntz pecunia crescit. Juuenalis. Sic de luxurioso rē. Nō sūus. Nescio qd sit amor: nec amoris scēre nodū Sed scio si q̄s amat: nescit habere modū. Ideo dicitur Deutero. 32. Ignis succensus est in furore meo: et ardebit usq̄ ad inferni nouissima. Al quolibet nos Iesus christus dominus noster.

De veritate fidei christiane: siue q̄ sola fides christiana ē vera. Sermo. 3.

Fides tua te

saluum fecit Luc. 18. sequitur hodie predicare de fidei veritate. Unde multis rationibus suauis apparbit fidem christianam esse solam veram fidem. Non enim potest ratio demonstratiua adduci: quia tunc iam non esset fides Saluetur ergo vtrgo maria rē. Pro introductione ergo materie. notandum q̄ vera conclusio est in sancta theologia: sicut tangit. b. Tho. 2. 2. q. 4. ar. 6. q̄ impossibile est q̄ sint plures fides: sed vna tantum est fides. Et probatur. ratio est ista. Cum enim fides sit habitus quidam: habitus quidem distinguantur secundum diuersa obiecta: oportet q̄ ibi est vnum obiectum ibi sit vnus habitus. Obiectum autem formale fidei est veritas prima

fides christianorū est vera sermo. iij. vii. 113

fide divina. sub cuius ratione credunt be-
neri fidei amicali. Quare enim credo chri-
stum filium dei. crucifixum. mortuum.
et resurrexisse. et remissionem peccatorum. et
carnis resurrectionem etc. Non ob aliam rationem
nisi quia sic deus revelavit. et sic una est ratio
formalis fidei: que de obiectum formale: et
per consequens sequitur quod una sit fides species: huius
ferat numero in diversis subiectis. Sicut
unum lumen solis. producit multos radios: et
in multis diversimode recipitur. 2. 4. q. 1. Lo-
quitur. Potest ergo ratio. Quod dicitur. Unus deus
una fides. unum baptisma. unus deus et pa-
ter omnia Eph. 4. Unum est deus querens a di-
scipulis: que dicunt beatus esse illud hominem:
audient a Petro. Tu es christus filius dei vi-
vi. Et respondit. Tu es petrus et super hanc pe-
tram edificabo ecclesiam meam Mat. 16. Nota
super hanc pe. Glo. 1. super hanc soliditate fi-
dei: quia dicitur una in numero singulari. sic vo-
luit deus quod ecclesia esset una: iuxta illud
Cant. 6. Una est colubina mea: perfecta mea.
Ad idem facit. 2. 4. q. 1. Loquitur. Una est ma-
tri succedet genitrici sue Cant. 6. Nota
Matr. sue. ecclesie triumpantis. Et propter
ea etiam voluit deus quod sicut est una fides:
ita sit unus pastor. Et huius fuit primus petrus:
sicut habet Mat. 16. Et Jo. 10. Alias oves
habeo que non sunt et hoc ovili: et illas ego
me adducere et vocem meam audient. et fiet
unum ovile. et unus pastor. Tam ergo sit una
fides: et videamus diversus credentium ho-
minum opiniones huius credulitates: quia
una pertrahatur alteri. oportet quod omnes sint
falsi: preter unum. nec salvas quilibet in cre-
dultate sua. sicut falso opinantur machome-
tiste huius saraceni. Quia est sit una vera ratio.
ista sola est causa salutis: relique autem cum
sint falsi non possunt saluare aliquem: quia falsi
cum sint male non possunt esse causa salutis:
quia Arbor mala non potest facere fructus bo-
nos Mat. 7. Fides ergo bona est una. Et
videamus que sit ista. Et dico quod hec est si-
des christi: et hoc probatur octo rationibus.
et sunt generales. De specialibus autem an-
te notandis et rationibus prophetarum: alias
deo dante loquemur.

Prima scilicet ex interiori inspiratione.
Secunda ex testimonio approbatione.

Tertia ex miraculo patratione.
Quarta ex peccatorum prostratione.
Quinta ex altarum secretarum assertione.
Sexta ex physica institutione.
Septima ex diuturna duratione.
Octava ex malorum perpetratione.

Prima est propria tantum bonis sy-
delibus. Prima ergo ratio est ex interiori
inspiratione. Et huius ratio est non solum illis
qui habent fidem formatam per charita-
tem qui interiorius sentiunt in mente quan-
dam spiritus sancti presentiam que sentiri
quidem potest. dici vero non potest: per quas
agnoscunt veritatem fidei christiane: sicut
illud. 1. Jo. 3. Spiritus est qui testificatur
quoniam christus est veritas. Dic praece.
Pone hominem in peccato mortali consti-
tutum habentem quidem fidem sed infor-
matam: iste non poterit sentire dulcedinem il-
lam spiritus sancti qua confirmatur in fi-
de. Et ideo fides sua est aquatica et facili-
ter ei suadetur contrarium fidei. ante a dia-
bolo interiorius suggerente: iuxta illud Mat.
secus viam hi sunt qui audiunt: deinde ve-
nit diabolus et tollit verbum de corde eo-
rum ne credentes salvi fiant Luc. 8. aut
ab homine exteriorius insigat. Sed postquam
iste talis homo agit penitentiam de peccato
tam scilicet inspirationem occultam inte-
rius a spiritu sancto per quam immutatur
totus homo. Huius ante delectabatur ho-
mo comedere nunc se iunare: ante de luxu-
ria nunc de castitate: ante de cantando vane
nunc de orando: ante de ridendo nunc
de plangendo: ante de tripudiando et dis-
currendo nunc de audiendo verbum dei:
ante de ornatu nunc de honestate etc. per.
Hec mutatio dextere excelsi. Per quam
etiam inspirationem homo qui fuerat pec-
cator. confirmatur in fide christi. Et hoc est
quod dominus Jo. 15. Quum venerit parady-
sus quem ego mittam vobis a patre spiritu
veritatis qui a patre procedit: ille testi-
monium perhibebit de me. Huius videmus
quod quanto plus homo elongatur a peccatis:
plus confirmatur in fide. Et quanto plus
peccat magis elongatur a fide. Et ratio
huius est duplex. Prima est primaria. De
cunda est posteriora.

De veritate fidei christiane: siue qd sola

Prima ratio sumitur ex parte auersio-
nis a deo.

Secunda ex parte conuersionis ad creaturam.

Prima ratio priuatiua est: quia intellectus
humani non capit ea que sunt fidei per
rationem naturalem nisi illuminetur a spiritu
sancto: iuxta illud apostoli. Nemo potest dice-
re dominus iesus nisi in spiritu sancto. i. Cor. 12.
Et dicit supra sermone proximo parte 1. Per
peccatum autem mortale perdit homo spiritum san-
ctum: iuxta illud. In malinola animam non
introducitur sapientia: nec habitabit in corpo-
re subdito peccatis. Sap. 1. Et consequenter
sequitur: quod non potest homo habere credere firmiter
ea que sunt fidei: quia cessante causa cessat
effectus. Hinc est quod dominus dicit Io. 14. Ego
rogabo patrem et alium parvulum dabit vo-
bis ut maneat vobiscum in eternum: spiritus
veritatis: quem mundus non potest accipere:
quia non videt eum. nec scit eum. Vos autem
cognoscitis eum quia apud vos manebit et
in vobis erit. Nota. Mundus non potest
accipere. id est homo mundanus carnaliter et
mundane viuens. Quia ergo in peccato
mortaliter existens spiritum sanctum non potest acci-
pere: ideo non potest ea que sunt fidei firmi-
ter credere. Et ideo adueniente persecutione
abnegat fidem. Et ideo apostolus ait. Animalis
homo non percipit ea que sunt. spiritus dei: stul-
ticia est enim illi. i. Cor. 2.

Secunda ratio est positiva: quia intellectus
humani qui est subiectus fidei ita obscu-
ratur a concupiscentia peccati mortalis: quod
non potest clare cognoscere ea que sunt fidei:
iuxta illud Boetij. Rubibus artibus condi-
ta nullum. Fundere potest sidera lumen.
Da similitudinem de illo qui poneret ob-
scum lumen solis: puta murum. vel tabu-
lam. vel aliud homini. ps. Supercidit ignis
et non viderunt solem. Et quod mirum cum etiam
circa naturalem cognitionem obscuratur in-
tellectus per concupiscentiam: Non enim
deditus concupiscentie carnalis. vel cupiditi-
tati lucis temporalis vel ambitioni. non potest ac-
quiere perfecte scientiam aliquam: quia intelle-
ctus eius a concupiscentie caligine occupa-
tur. Et hac ratione multi homines aut non cre-
dunt. aut dubitant: quia intellectus est obscu-
ratus fumo concupiscentie. Et hanc rationem
assignat apostolus. Radix omnium malorum est cupi-

ditas: quam quidam appetentes errauerunt
a fide. i. Tim. 5. Et quanto magis crescit con-
cupiscentia tanto magis elongatur a fide.
Unde Salomon sapientissimus concupis-
centie et luxurie caligine ebriatus. in il-
lud precipitum lapsus est: ut idolis ge-
nna curaret: sicut dicit. 3. Reg. 11. Et Iulius
noster apostata concupiscentia regnandi sedu-
ctus: apostatauit a fide. Sic et Judas con-
cupiscentia auaritie insectus vendidit christi-
anum. ut infra dicitur. Sicut enim concupis-
centia auertit hominem a charitate et spe. Ita
multi concupiscentia ducti auertunt se a deo
per peccata mortalia: sic et a fide. Unde ut
hic supra dixi Judas concupiscentia ductus
vendidit christum: in cuius nomine mortuos susci-
tauerat. Et ex hoc homo fidelis magis confir-
matur in fide: quia ex quo peccatum et concupis-
centia diminuant fidem christi et totaliter tollunt.
ergo concupiscentia et fides christi sunt contraria.
Fiat ergo ratio. Quando sunt duo contraria
quorum vnum est malum. alterum est bonum: sed
concupiscentia et fides christi sunt contraria.
quod vnum tollit aliud. ergo cum concupiscentia
sit mala seque quod fides christi sit bona et conse-
quenter vera. Videmus namque quod sic est in per-
fidia machometi et iudeorum. Quia homo quanto
magis adheret peccatis: tanto magis per-
mat in illa perfidia. Et in fide christi e contra.
Quia quanto magis homo peccat tanto ma-
gis habitat in fide. Et quanto magis a peccato
elongatur: tanto magis in fide confirmatur.
Paret ergo prima ratio.

Secunda ratio ex testimonio approbatio-
ne. Nichil enim tam altum est et difficile ad
credendum quod non fiat credibile: quam testes si-
de digni de illa re prebent testimonium.
Da exemplum. quod posui supra sermone pri-
mo parte 2. 8. 2. ratione testimonij. Modo ad pro-
positum. Nulla fides est tot testibus vallata.
et tanta dignitate et claritate predicta et do-
cata: sicut fides nostra. Nam ut premittra-
mus christum cuius auctoritas infinita est. Pri-
mo fuerunt prophete. de christiana fide propheta-
tes: qui fuerunt multi et fide digni. Unde
Actuum. 10. Dicit. christus. qui est principium
dei nostre: omnes prophete testimonium prebi-
bent. remissionem peccatorum accipere per no-
men eius omnes qui credunt in eum. Item dominus
Io. 5. Scrutamini scripturas in quibus pu-

tatis vitam eternā habere: et ille sunt que testimoniū pphētis de me et nō solum hoc est verū de pphētis fidelibus: sed etiam de gentilibus et infidelibus. quorū quidā illustrati gratia pphētie multa de xpo pphētizant: sicut pphēta de balaam vidit. et 4. quā dicit. Orie stella ex Jacob: surget virga de israel. et percussit duces moab. Sic et de Sibililla ut refert Hieronymus et Augustinus in sermone de natiuitate dñi: quod multa clare de xpo pphētizant. Originaliter autē hoc dicit Augustinus. de ci. dei. c. 23. vbi ponit. 27. versus sibyllie Eritree: vel sim quosdam Canees qui incipiunt.

Itaque signū tellus sudore madefecit.

Et celo rex aduenit per secula futurus.

Sed licet in carne pphētis ut iudicet orbē.

Quā dicit Augustinus. quod si litteras que sunt in capitulis omnium versuum cōnectentes excrepto. 5. versu. et 18. et 19. Et horū trium in scripture sunt nō legamus sed p. cis. p. litterā tanquā in eisdem locis ipsa sit posita recordemur et primur in 5. versibus. Iesus xps dei filius saluator. Itē quid Plato senserit de xpo et quid pphētizauerit: vide. 1. sermone. 8. pte. 1. Ad idem facit quod refert. b. Thoma. 2. q. 2. ar. 7. ad tertium argu. vbi sic dicit. Inuenit in historiis romanorū quod tempore Constantini augusti et Helene matris eius. Inuentum fuit quoddam sepulchrum in quo iacebat hō auream laminā habens in pectore: in qua scriptū erat. Christus nascetur ex Virgine: et credo in eum. Et sol sub Helene et Constantini reponibus iterum me videbitis. Ad idem facit quod legit in cronica martiniana sub Federico imperatore secundo. Ubi dicitur quod tempore regis Ferandi in Toledo ciuitate hispanie: quidā iudeus cōmuniū do vnam rupem pro vinea amplianda in medio rupis inuenit cōcanitatem vnam. nullam penitus diuisionē hntem nec scissurā et in cōcanitate illa repperit vnam librum quasi solia lignea hntem: qui liber tribus linguis scriptus erat. v. hebreaice. grece et latine. et tñ de lra hēbat quātum vnū psalterium. et loquēbat de triplici mundo: ab Adā vsq; ad Antichristū: proprietates hominum et insensibilium mundi exprimens. Prinetipium vero tertii mundi posuit in xpo: sic dicens. In tertio mundo filius dei nascetur ex virgi

ne marie: et pro salute hominum patietur. Quod legēs iudeus statim cū tota domo sua baptizatus est. Erat etiam in libro scriptum quod tempore Ferandi regis Castelle debebat liber inueniri: et hī ibi. Ideo ecclesia cantat. Iudas cecinit synagoga meminit: nūquā tñ desinit esse ceca. Si non suis vatibus credat vel gentilibus sibyllinis verbis hī predicta. Patet ergo primū testimoniū pphētam. In nulla autē secta precesserūt variatōes pphētarū sicut in nostra. Unde phidia machometi a nullo pphētarū fuit pphēta: quoniam potius quāsi oīa veteris et noui testamenti documēta fabulosa narratōe deprauat: ut patet eius legē intuenti. Quā astuto philio libros veteris et noui testamenti suis sequacibus nō reliquit legendos. ne per eos salutaris redargueret sim. b. Thoma. pmo cōtra gentiles. c. 6. Christus tñ in gēti scō: bene de eo predixit. quā dixit. Videte ne quis vos seducat. Multi enim veniūt in nomine meo dīcentes: ego sum xps et multos seducunt. Mat. 24. Tales fuerunt Simon magus et Macometus. et quā alius quod dicens se esse messiam seduxit aliquos iudeos. Sic etiam secta et perfidia iudeorū post xpi aduentum nullū habuit pphētam affirmantē eorū sectam esse verā: quia oēs pphēte et lex vsq; ad Io. pphētauerunt. Mat. 23. Ratio colligit et similitudinē de rege venturo in regnum: sed postq; venit nō oportet pphētizare. Aliā similitudinē ponit Gregorius in pmo moral. de stellis in nocte pphētizantibus solē.

Secundo fuit cōfirmata testimoniū apostolorum: quorū sonus in oīem terrā exiit. approbando testimoniū ipsorū et virtuosē viuēdo et etiam miracula faciēdo. ut infra dicetur parte proxima.

Tertio testimoniū euāgelistarū: qui fuerūt et scripserunt quattuor euāgelia. quasi quattuor instrumenta omni robore et fide vallata. Cum tñ de qualibet re credat vni instrumentō: a persona fide digna scripto.

Quarto martiribus pphētam sanguinem p fide xpi fundentibus: quorū numerus tantus est: ut dicat Io. quod vidit turbā magnam quam dīnumerare nemo poterat. 1. 2. Apoc. 7.

Quinto testimoniū doctorū omni scientia et sapientia preditorum. Et nulla secta

De veritate fidei christiane: siue q̄ sola

mag̃ habuit tot ⁊ tantos doctores: sicut
christiana fides.

Secundo confessorum.

Septimo virginum.

Octavo penitentium.

Conono regum ⁊ principum mundi: qui
fidem ⁊ altanerunt ecclesias ⁊ monasteria
edificando. ⁊ pro fide bellando. Sicut fuit
Constantinus imperator. Iustinianus. Theo-
dosius. ⁊ reliqui principes Romani: qui cum
essent ostentis mundi crucis iugo cerui-
ces humiliter submisserunt. Patet ergo ve-
ritas fidei christiane: multoꝝ militum testi-
fide viget simoꝝ testimonioꝝ approbata.
Cum tñ diuino ⁊ humano iure in ore dno-
rum vel trium testium stet omne verbum
Deuto. 19. Et. L. de testibus. l. Iuristara. l.
Item. ff. de l. l. ubi numerus testiu nō adicit:
ibi duo sufficiunt. pluri enim locutio duo-
rum numero contenta est. Ideo dicit beatus
Hieronymus in sermone de martyribus. Ma-
gnum itaq; periculi res est. si post pphetarū
oracula. post aploꝝ testimonia. p̄ martirū
vulnera. veterem fidem quasi nonellā discen-
tere psumas. ⁊ post mortentiū sudores oculo-
sa disputatione de religionis veritate con-
tendas. Nota similitudinē de vocato au-
reo colato per furnellam ignis. ⁊ p̄ multoꝝ
manus transiente. Nam qñ illam recipis:
ponis in bursa sine discussione an sit aure⁹.
Sic de fide tē.

Tertia ratio est miraculoꝝ patratiōe:
Nulla enim secta fuit miraculis approba-
ta preter fidem christi. Nam ⁊ saraceni cō-
fiteantur q̄ machometus dicebat se non in
miraculis sed in potētia armoꝝ esse missū:
que signa etiam latronibus ⁊ tyrānis cōia
sunt. Cum tñ nulli debeat credi dicenti se
missum esse a deo: nisi aut pphetarū ora-
culis sicut Jo. baptista: aut signoꝝ euiden-
tiss sicut Moyses approbet: sicut dicit in. c.
Cum ex inuenero Extra de h̄icis. quorū
verūq; vsuit machometo. Et ideo magna
stulticia est illoꝝ qui illum imitātur. Si
aut queris. qñ traxerit hoies ad se: Rñ
deo q̄ dupliciter. Primo dādo pcepta
carnalia voluptati conformia: quibus hoies
ad se trahit. sicut ⁊ ipse carnalis erat. Un-
de nota qñ lacrabat se sicut potentem ad
coeundam cum mulieribus sicut quadra-

ginta vtri. Proh pudor ⁊ fetor. Nota etem
pium illius saraceni p̄bi q̄ dixit regi q̄ ma-
le faciebat adorare machometum qui fuit
qdam bestia. ⁊ p̄ter q̄ res fecit ipsam de-
cidit cōsilio suo. Promisit etiā macho-
metus in p̄sentia carnales voluptates: que
bestis ⁊ hoibus cōes sunt. Documenta ē
vera non acutit nisi que de facili a quoli-
bet mediocriter sapiente naturali ingenio
cognosci possunt: qui potius vera que do-
cuit fabulis ⁊ falsissimis doctrinis imiscuit
sicut ponit. b. Tho. in primo cōtra gent. c. 6.

Secundo trahit ad se hoies v̄ armorū:
in quoz potētia dicit se missum: vt supra
dixi. Ea etiā nō aliqui sapientes in rebus
diuinis ⁊ humanis exercitati a principio
crediderunt. sed hoies bestiales in deserto
manentes. ois doctrine diuine p̄sus igna-
ri vsq; ad hodiernū diē: qui etiam nunc
omni perlo hoie destituti sunt. Unde nec
phos h̄it. nec medicos. nec theologos tē.
vt audiui. per quoz multitudinez alios
armoꝝ violentia in sua legē coegit fm b.
Tho. vbi supra. Cum ergo nullo miraculo
sectam suam machometus cōfirmavit nec
diuino oraculo: manifestū est q̄ falsa est se-
cta sua. Quia nescit diuina fastidia patro-
clinum p̄are cōfinitibus. Notandū ē q̄
si machometus vel aliq hoies illi⁹ secte vel
aliq mira nla fecissent aut fecerint: sue-
runt falsa miracula. Vel si vera tñ ad finē
falsitatis ⁊ virtute diaboli p̄petrata: sicut
erant hila antichristi de quo dicitur infra.
Possunt autem signa facta per bonos di-
stingui ab h̄is que per malos sunt quadru-
plicker: sicut notat. b. Tho. in. 2. sen. di. 7. q.
3. ar. l. in r̄sione ad. 2. argu. Primo ex cā-
catia virtutis opantis. q̄ signa facta p̄ bo-
nos diuina virtute sunt in illis etiā ad que
virtus actiua nature se nullo modo exten-
dit: sicut suscitare mortuos: ⁊ h̄mōi que de-
mones fm veritatem facere non possunt:
sed in prestigis que d n durare nō p̄t.

Secundo ex utilitate signoꝝ: quoz signa
q̄ p̄ bonos facta sunt sunt de reb⁹ vtilib⁹
vt in curationibus infirmorum. ⁊ h̄mōi.
Signa at p̄ malos facta sunt in reb⁹ noci-
nis ⁊ el vanis. Sicut q̄ volant in aere. Vel
fddat m̄bra hoim: stupida ⁊ h̄mōi. Et h̄c
dēq; assignat. b. pet⁹ i itinerario Teſtitiis.

Tercia differentia est. Quia ad finem: quia signa bonorum ordinantur ad edificationem fidei et bonorum morum: contra illud Mat. ultio. Illi autem perfecti predicauerunt ubique domino cooperantur. et sermo. cōfir. sequentibus signis. Sed signa malorum sunt in manifestum nocumentum fidei et honestatis.

Quarto quia ad modum. quia boni operantur miracula per invocationem diuini nominis pie et reuerenter. Sed mali busis deliramentis: sicut qui incidunt se cultis et faciunt turpia. Et ita signa per bonos facta prout manifeste discerni ab his que virtute demonis fiunt. b. lpo.

Secunda etiam in deo post christi aduentum nullo miraculo confirmata est. quin potius videmus quod iudei cōiter adhibent stadium aribus magicis et diuinationibus. quibus a diabolo seduci in sua perfidia cōfirmantur. Semp enim spiritus sancto resistunt: sicut arguit eos. b. Stephanus Act. 7. Quando enim lex moysa in suo vigore permanebat semp apostatabant ab illa vera lege. et ad idolatriam declinabant. Nam etiam viuente Moysa vincula aurea adorauerunt sicut legitur Exo. 32. sic et successore eius a tempore preuaricabant: a lege moysi ad ritum gentium diueriebant. Faciebant sibi spacia et alia legalia postergantes: sicut patet in libris machab. Postquam autem illa lex accepit terminum in christo. Nam finis legis christus est: ad iustitiam omnium credenti Ro. 10. Unde et tunc fuit mortifera lex illa quia ad cerioniam et in d. cialia. ita se fixerunt iudei illi legi quod illam transgredi nullo modo voluit: quod etiam de legalibus illius legis pauca obseruent. Sicut etiam Sabbatū et Circūcisio et abstinentia ab aliquibus cibis. Sola igitur fides christi oraculis non ministris sed maximis confirmata est: sicut patet primo in christo: cui oia elementa et celestia corpora attestata sunt. quod ipse fuit veritas et verus Messias. Nam terra testata est quod ipse fuit verus messias: quia imperio suo mortui resurrexerunt Mat. 9. Luc. 7. Jo. 11. Mare quibus solidum se prebuit pedibus eius. Mer etiam quia imperabat ventis ut cessarent: et facta est tranquillitas magna Mat. 8. Corpora et celestia: quia in morte eius obsecratus est sol Item quia stella apparuit magis in eius na-

tivitate sanctissima: et etiam angeli cantantes Gloria in excelsis. Item demones: qui expellebantur solo imperio christi a corporibus per ipsos veratis: sicut et in multis alijs etc. Sed quod magis videtur non solum ipse christus sed etiam discipuli sui et alij in nomine eius. quod nunquam actum fuit in veteri testamento: multa miracula faciebant mirabiliter sanando langores. mortuos suscitando. carnos erigendo. claudos dirigendo. eccos filum: nando. Sed quod est mirabilius: ad idem et simplices pauperes et deiectiones sumam sapientiam et scientiam in instanti consecuti sunt: et per mundum discurrerunt ipsum christi fidei sub miserant. Quod oibus mirabilibus mirabilius est: quadruplici ratione.

Primo ex parte predicantis. qui erant fidei et simplices quia ad sciam acquisitionem: propter hoc christus noluit habere archana in apostolis: quod erat magnus legis doctor: sicut legitur Jo. 1. Vide etiam in Aug. 22. de ci. de. c. 5. et sequentibus. Erant etiam christi discipuli quia ad mundum: valde deiectionis.

Secundo ex parte illorum quos conuerterunt. Nam erant homines magne potentie et nobilitatis. sicut robani fuerunt: quorum imperio totus mundus regebat. Et tamen essent superbi et magne estimationis apud semet ipsos nihilominus humiliter sub miserant et potentia et nobilitate et diuitias pauperibus hominibus et deiectionis: quod non nisi diuina operatione factum est. nec aliter fieri potuit. Item conuersi fuerunt ad fidem christi homines sapientissimi et magni philosophi: sicut patet de Dionysio ariopagita. Policarpo. et Crispano et multis alijs.

Tercio ex parte rei predicate. Predicabant enim res supernaturales: quas intellectus humanus naturali ratione capere non potest. scilicet deum trinum et unum. Item hominem mortuum: crucifixum cum magno vituperio: et epuleum et se deum saluatorem. Unde apostolus i. Cor. 1. Iudei signa petunt: greci sapientiam querunt: nos autem predicamus christum crucifixum. Iudeis quidem scandalum gentibus autem stultitiam. ipsis autem vocatis iudeis atque grecis christum dei virtutes et dei sapientiam. Predicabant etiam christi martirem esse post partum virginem. In hostia et sacra totum corpus christi contineri. mortuorum

B

De veritate fidei christiane.

resurrectionem &c. que impossibile erant
mentibus humanis infigere: nisi divina
virtus operata fuisset. quod fuit maximum
miraculorum.

Quarto inter mirabilissimum et per mo-
di commendat. Non enim per potentiam
armorum apostoli mundi ad fidem Christi traxerunt
sicut machometus fecit: ut dictum est. Tam
essent delecti et humiles: non per divitias quod
pauperes erant et inopes: quoniam despi-
ciendas et relinquendas suadebant et exem-
plis et verbis: et omnes virtutes amplectendas
predicabant. sicut et Christus fecerat. Non et. ad
per voluptates sicut etiam machometus fe-
cit: quod predicabant hominibus a voluptatibus
et carnalibus abstinendum esse. et castitati et
abstinentie vacandum. Unde omnes volup-
tates penitus cohibebant. Non per scientiam
sequebantur: quia idiotae erant. Nec per eloque-
tiam: quod simplices erant. Unde et apostolus ait. i.
Cor. 2. Ego cum venissem ad vos fratres.
veni non in sublimitate sermonis aut sapie-
tie. annuntians vobis testimonium Christi. Non
enim iudicavi me scire aliquid inter vos nisi
Iesum Christum hunc crucifixum. Et ita sermo
meus et predicatio mea non in persuasibili
humane sapientie verbis: sed in ostensione
spiritus et virtutis. Et fides nostra non sit in
sapientia hominum sed in virtute dei. Probat
ergo quod nulla vi. nulla ratione. nulla occasio-
ne temporali siue humana. predicatorum fidei chris-
tiane mandam ad Christi fidem traxerunt. Re-
linquitur ergo quod sola virtute divina: intra
illud visum. Nemo potest venire ad me: nisi
pater qui misit me traxerit eum Jo. 6.

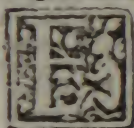
Et si diceret aliquis quod apostoli virtute diaboli
traxerunt mundum ad fidem Christi: non valet: quia
per Christum et apostolos diaboli sunt expulsi a mun-
do: quod et idola destruxerunt faciebant. et ab obse-
sorum corporibus expellebant eos. quoniam
omnes artes magicas et dyabolicas fides Christi
reprobat et condemnat. Ad hoc facit ratio.
quam fecit dominus contra iudeos Luc. xi. Qui
dicebant Christum in belzebub principe demo-
niorum eicere demonia. Adhuc etiam mi-
rabilissimum fuit. quod inter persecutiones ty-
rannorum innumera hominum turba non solum
simpliciter sed etiam sapientissimorum hominum
ad Christianam fidem convocabant. ut infra
tangetur propria ratione. Signis autem ista per-

tinacissimus esset quod negaret miracula esse
facta ad confirmationem fidei christiane:
oportet quod confiteatur omnino miracula esse
facta. Nam quod mirabilis esse potuit ut ait
Mat. 22. et ci. dei. c. 5. Et. b. Th. 1. propter ge-
n. c. 6. quod ad credendum tam ardua et ad ope-
randum tam difficilia et ad sperandum tam
alia homines absque mirabilibus signis indu-
cere et ad relinquendum idolorum cultum
qui tot milibus annorum mundum universum
insecerat. Constat quod tunc temporis predica-
tibus apostolis. idola per mundum celebrant.
nunc autem omnia sunt sublata. Quod si absque
miraculis factum est: nisi isto mirabilis et
se potest. Relinquitur ergo quod divina virtus
fides Christi miraculis maximis est confir-
mata. Unde et Mat. vltio. dicitur. Illi autem
apostoli perfecti predicaverunt ubique: domino co-
operante et sermone confirmante sequentibus
signis. Et sic patet quarta ratio. Alias autem
rationes ponam in sermone primo sequenti.

De miraculis factis per apostolos et alios
sanctos ad gloriam dei et confirmationem
fidei christiane nimis longum quoniam im-
possibile esset omnia narrare: sed inter cete-
ra nota vnum quod contingit tempore Con-
stantini imperatoris in historia tripartita
lib. 23. et Vincentio historiali ubi sic dicit.
Tempore Constantini imperatoris et huius
reneris eius. in Syria ciuitate Idri-
to que subiacet Antiochie iudei imaginez
saluatoris Iesu Christi inuenientes in domo
cuiusdam iudei ibi relictam a quodam chris-
tiano qui ibi manserat. eam insulse de-
posuerant. et omnia opprobria que iudei
quondam Christo Iesu intulerant illi imagi-
ni inferebant illudentes ei. criminose cona-
tantes eamque percutientes. manus et pe-
des eius clamis configentes. acetum et fel
ei porrigentes. Tandem latere eius aper-
to exiit de eo sanguis et aqua. Quod illi
supposita ampula recipientes ad experi-
mentum verum fuerint vera miracula que
Iesum fecisse audierant omnes infirmos in
sinagoga collectos hoc sanguine asperge-
bant. et a quocunque langore detineban-
tur liberabantur. Unde tandem iudei con-
puncti ad Deo datum ciuitatis episcopum
omnes cucurrerunt eique ista narrata ima-
ginem eam sanguine eidem dederunt.

Eiusus baptizatis epi copus sanguinem per ampullas diuisum longe lateq; dirigeo predicabat magnalia dei. O bestians omnes ut singulis annis. s. idus nouember celebretur passio dñice imaginis. Hec ille. Item potes hoc notare miracula de conuersione Constantini imperatoris. Sed illud vide. j. in sermone proximo pte. i. Si aut ab aliquo diceretur q; etiam demones miracula sacre possunt et etiam fecerunt tempore quo per totam mundum tanq; dñ ab hoibus colebantur. Rñdñ. est q; nullo modo potest fieri ab aliqua creatura verum miraculum sed a solo deo. Et de hoc dic f3 b. Tpo. i. in quacumq; de potētia dei. Et Aug. aliquid tāgit. 2. de ci. dei. c. 8. 9. 1. 12. Propterea quomodo demones miracula fecerunt ad destruendum cultum ipsorum qui per totum orbem tanq; dñ colebantur.

De fidei perfectione. Sermo. 4.

Fides tua te

saluam fecit. Luc. 18. Superiori proximo sermone vidimus tres rōnes qb pbatu fidei christi esse solam veram fidem. modo sequitur videre alias qnq; rōnes que supra proximo sermone notate sunt. Saluetur virgo rē.

Quarta ergo ratio. qua probatur veritas fidei christiane: est ex tyrannorum persecutione. Nam nunq; fuit aliquod regnum tam excellens q; non destrueretur per potētiā hostium. Fuerunt enī quattuor regna principa ta in mundo. que omnia sunt hodie destructa. Prīmū fuit regnū caldeo: rā et Aīpīrīo. Scdm vero fuit Persarū et Medo. Tertium Grecorū qd incepit in Alexandro magno. Quartum ceteris potētius fuit Romanorū. Hec quattuor regna fuerūt signata in visione Danielis: in qua vidit bestias quattuor. Prīma erat similis leone. Secda similis vīso. Tertia similis pdo. Quarte autē bestie nomen nō ponit: sed dicit q; erat terribilis atq; mirabilis et fortis nimis: dentes ferreos habens magnos: comedens atq; cōminūēs: et reliqua pedibus suis conculcans Danielis. Per leonem: designatur pīmū regnū caldeo: rā et Aīpīrīo. Per vīsum: regnū Persarū. Per pēdē: regnū Medo: rā et Persarū. Per leonem: regnū Grecorū. Per vīsum: regnū Romanorū. Hec quattuor regna fuerūt signata in visione Danielis: in qua vidit bestias quattuor. Prīma erat similis leone. Secda similis vīso. Tertia similis pdo. Quarte autē bestie nomen nō ponit: sed dicit q; erat terribilis atq; mirabilis et fortis nimis: dentes ferreos habens magnos: comedens atq; cōminūēs: et reliqua pedibus suis conculcans Danielis. Per leonem: designatur pīmū regnū caldeo: rā et Aīpīrīo. Per vīsum: regnū Persarū. Per pēdē: regnū Medo: rā et Persarū. Per leonem: regnū Grecorū. Per vīsum: regnū Romanorū.

farum et Medorum. Per pardum: regnū grecorum. Per quatuor bestias: regnū romanorum: que omnia destructa sunt. ut patet per experientia: qd cōgessent potētissima et durissima. Fides autē christiana et ecclesia habuit multas psecutiones. Nam ex vna psecrebant principes romani et alij tyranni pagani cū potētia magna et crudelitate. Et alia pte heretici cum sapientia magna et scientia. Et alia pte iudei cum astutia: et nihilominus deus gloriosus semper pseruauit ecclesiam et fidem christiana: ut nunq; deficeret. Quinimo semp inter psecutiones maximas augebat et firmabat: iuxta figurā que habetur. Ero. i. vbi dicit q; qd magis egypti opprimebat iudeos tanto magis multiplicabant et crescebant. Item in arca Noe q; a fluctibus superior eleuabatur. Et hoc fuit significatum in nauicula petri que lactabatur et operiebatur fluctibus: sed christo impante vento et mari: facta est tranquillitas magna Mat. 8. Pius etiam: q; omnes persecutores fidei mirabiliter a deo humiliati sunt ad confirmatio: nem fidei christiane. Nam ut de ceteris imperatoribus taceam: Julianus apostata imperator: fidei christiane scūssimus persecutor fuit mirabiliter occisus. Qui quādo fuit percussus a sancto mercurio manibus suis accepit sanguinem et in aerem illū i: elens aiebat. Uicisti iesu nazarene vinctis rex magne minorum. Per os mihi misero parcere nāq; soles. In bello pteo: ut legi in hystoria ecclesiastica. Et vide in legenda beati Juliani martyris. Itē Constantinus imperator fuit percussus a lepra incurabili per naturam ppter persecutionem quā fidel christiane inferebat et nunq; sanari potuit nisi ppter fidei christi cum baptismo suscepit a bō Sinestro. Itē de Decio iperatore crudelissimo qui occidi fecit. b. 2. auretiā: legi q; suffocatus a diabolo expirauit. De Quintiano etiam qui martyriari fecit beatā Agatham: legitur q; submersus in flumine miserabiliter et mirabiliter ptrauit. Multa etiam alia similia leguntur in legendis sanctorum. Item de Theodoro seniore imperatore: qui miraculose habuit victoriā cōtra Eugenium et Arbogastē rē. sicut legi in hystoria tripartita lib. 18.

De fidei perfectione sermo.iiii.

Et in Vincentio historiali. De Indeis vero qui persecuti sunt xpm et aplos. quanta damnatione fuerint peccati suum: nemo est qui nesciat. Sicut pz in destructione hierusalem per Titum et Vespasianum. De qua videtur in legenda beatorum Philippi et Jacobi. Et etiam pz in dispersione eorundem per vinctum mundum: ubi ab omni natione despecti sunt. et velut serui subiecti. De hereticis autem quantum sint a deo humiliati: pz inuentibus Chronicis. Sed dicam duo exempla. Primum de Ario heretico cuius heresis maxime ecclesiam afflixit et dissipauit. Iste ergo Arius primo per Nicenum pater natus est. per Constantinum in exilium relegatus: tandem per eundem ab exilio reuocatus Alexandrie morabatur. Eusebius autem magnus Arij fautor: Nicomedienensis episcopus Constantinopolim Arium euocauit. et in ipsius ecclesia edictis euocari concilio fecit. ubi maxime conuenerunt illi episcopi qui Arium sectabantur. Itaque Alexandro Constantinopolitano archiepiscopo diem statuerunt in quo vel Arium in colone suscipiat. vel ipse ab ecclesia pulsus discedat. At ipse nocte precedentem diem statutum pernoctauit in orationibus dominum. Et sub altari tota nocte iacens. causas ecclesie domino commendabat. Igitur totius populi summa expectatio erat: et ipso mane vel suscipere Arius. vel Alexander perleret episcopus. Arius summo mane surgens et episcopos ac populos frequentia vallatus ad ecclesiam pergens. cum in media via esset quidam remissus presentie ipsum inuasit quod adeo eius vniuersa interiora commouit ut locum querebat quo declinare posset ad secreta nature. Cumque illi locum publicum ostendissent illuc cito pergens omnia intestina emisit. et in manibus diaboli miseram animam expirauit. et sic adinuente heresis pena soluit. Quod cum audisset Eusebius omnesque fautores ipsius. tanto pudore confecti sunt: ut quod facerent vel quo dicerentur omnino nescirent. Et sic persecutio illa consummata. Simile dicitur de quodam Leone papa qui Arij fautor erat. Hic concilio aduocauit ut omnes episcopos cogeret ut in ariana perfidia presentirent. Ad hoc concilium non vocatus venit Hilarius pictauensis episcopus. Quod dum papa audisset oibus mandauit episcopo aggregatis ut venerat Hilario nul-

lus assurgeret: nec illi inter se locum darent. Cumque Hilarius aduenisset et cerneret quod si ibi locum non facerent diceret. Domini est terra et plenitudo eius. Cumque super terram ad sedendam se posuisset terra surgens cathedram illi fecit. Tunc papa dixit ad eum. Tu es Hilarius gallus: Et ille ait. Non sum gallus sed manens in gallia. Et ille ait. Si tu es Hilarius manens in gallia: ego sum leo romane sedis antistes. Cui Hilarius. Et si tu es leo: non tamen de tribu iuda. Et Leo ait. Qui sum: modo tibi ostendam. Expecta me paulum: donec redeam. Cui Hilarius. Et si non redieris quod mihi iustitia eridebit: Ego mori redeam ait Leo: et iuxta merita tibi redam. Itaque ad sellas accessit ad secreta nature et sicut Arius omnia intestina cum vita effudit. Morie igitur in concilio nuntiata Hilarius in medium surrexit: et omnes ad cathedram fidem reduxit. Patet ergo quod persecutores fidei christiane diuina prouidentia humiliauit: ut christiane fidei veritatem assereret. Illa vero. scilicet fides christiana velut pelagus rupes in mora remanet. Quod non esset possibile via humana. restat ergo quod diuina virtute fides christiana seruetur: et consequenter quod ipsa sola sit vera.

Quinta ratio est ex aliarum sectarum assertionibus. Quia omnes secte dicunt quod post suam nostra est melior et magis rationabilis: sicut exemplariter dicit de Soldano. Qui semel puocauit ad se vnum christianum. vnum saracenum. et vnum iudeum. Cumque interrogasset singulos de fide sua. vnusquisque laudabat suam christianam post suam Christianus autem interrogatus ultimo dixit: quod sua fides erat vera. Interrogatus itaque a Soldano quemnam melior esset post suam. Respondit: quod nulla est bona nisi fides christi tamen. quod omnes alie damnantur. Quia vnus deus. vna fides. vnum baptisma Eph. 4. Facit etiam ad hoc testimonium Iosephi de domino nostro Iesu christo in lib. 18. antiquitatum. c. 9. qui sic ait. Fuit huiusdem temporibus Iesus sapiens vir: si tamen vitam cum noiare fas est. Erat enim mirabilium operum effector et doctor eorum hominum qui libenter que vera sunt audiant. Et multos quidem indeorum multos etiam ex gentibus sibi addidit: christus huius erat. Hinc accusatione primo nostrae gentis viros: Cum Iudas in cruce

De fidei perfectione Sermo.iiii. .xi.

te agendum esse decreuisset nō deseruērūt
hi qui ab initio eum dilexerunt Apparuit
enim eis terra dilectum viuentium qm qd
uinitus inspirari pphē. vel hoc vel alia de
eo innumera miracula futura eē p'dicerāt.
Sed et in hodiernum diē christianoꝝ qui
ab ipso nuncupantur et nomen p'scuerat
et genus. Ad idem facti eplā Lucij et tūli
romani ad romanos. Et refert Eutropius
se repperit in annalibus iudeoꝝ. Quē in
cipit. Apparuit epibus et adhuc est hō ma
gne virtutis notatus iesus xps : q dicitur a
gētibz pphā veritatis. quē eius discipuli
vocant filiū dei. suscitans mortuos et sanā
oēs languores. Non qdem stature p'cre:
mediocri et spectabilis vultū hñs venera
bilē. quē inuidentes p'st diligere et formi
dare. ca. illos hñs coloris nudi auellane
pmature. et planos v'qz ad aures. ab auri
bus circinos crispis aliquātulū. ceruleos
et fulgētiore. ab humeris ventilantes. Di
scrimen hñs in medio capiti. si uera morem
nazarcoꝝ. frontē planam atqz serenissimā
eūz facie sine ruga et macula aliqua: quam
rubor moderat ornauit. Nas et ois nul
la. p'fusus est rep'pēnsio. barbā hñs copio
sam et unpube. em capill. colore simillimā
nō longam sed in medio bifurcatā. asp'ctū
hñs simplici et maturū. oculis glaucis va
riis et clari existētibz. In increpatione
terribilis. in aduersione blandus et ama
bilis. hilaris serena grauitate: qui nunq
visus est ridere flere aut sic. In statura cor
poris p'pagatus rectus. man⁹ hñs et bra
chia vni delectabilia. In colloquio grauis.
rarus et modestus. Spectosus inter filios
hoiū. Machometus dicit in lege sua q
xps etiā fuit magnus pphā et sanctissimus
homo. et valde amicus dei. et vocabat xpm
filium dei. et matrem eius dicit eise virgi
nem: unde blasphematores noie xpi et vir
ginis marie apud eos puniunt. Dicit etiā
machometus q de multa miracula fecit.
per eum. Dicit etiā q illi qui p'seque se iū
tur xpm saluantur. Et quo apparet q oio
condūtur q nostra fides sit vera: qā si
xps fuit amicus dei et sanctus hō. ergo nō
fuit mendax et deceptor: sed ipse in plurib⁹
locis dicit se eise verum filium dei et verū
hoiū. et dicit necessarium eē baptismū ad

salutem. et alia sacramenta et alios articu
los fidei docuit. ergo aut dicebat verum et
habebat ppositam. aut si mentiebatur et se
ducebat populū: qdō erat amicus dei: Cer
te nō posset hoc eise. Nullum enī peccatū
et nullam malū fuisse isto grauis: et fuit
superbia incomparabilis dicens se eise fi
lium dei cum non eiset. Habet ergo ex his
q christiana fides est vera.

Sexta ratio est ex p'p'ia insti. uitione.
Quia vita quā xps instituit et a veris chri
stianis seruatur. est vita moralis et virtuo
sissima. et conformis in oibus moral' p'p'ie:
qō nō est in alijs sectis. Unde sicut recita
tur in hystoria ecclēsiastica: vidētes p'p'i pa
gani q christiani viuēbant virtuosissime
multum inclinabant ad christi fidem recu
piendam. Nec enim audirent al quando
a multis detrahi christiani: tamen ipi di
ligentius p'seruantē vitam eoꝝ inuenie
bant ipsam eise virtuosissimā. Deinde vte
rius aspicientes miracula a christiani in
christi noie facta et ob lapēcentes admira
bantur. Postremo videbant christianos
qā ppter fidē xpi ducebant ad mortem le
tenter incedere et mutuo se exhortantes:
ac si eiser ad epulas inuitati. Et cū eiser
corā c'ppo certatim pie conabāt ad mortē
alter alieꝝ p'uenire. Qd videntes p'p'i ma
nifeste cognoscebāt q erat ipossibile ipsoꝝ
gaudētes mori. si virtose viri eiser. Et ex hoc
multi illoꝝ puerbant ad fidē xpi. Illi ho
q nō cōuertebant laudabāt potius vitam
ipsoꝝ. Uñ et magnū articulū hui⁹: q mul
ti docti viri pagani scripserunt libros post
xpm et tñ nullā faciūt mētionē d' x'ianis.
Sicut Iuuenalis satyrus q fuit rep'hētor
vitioꝝ. Statius. Lucanus. Seneca. et mul
ti ali. qō est signū q nō inueniebāt in fide
xpi al qd rep'hēdibile. Alioq verisimile est
q illā vitia peralēnt in libris suis: sicut et ce
tera vitia. Unde dicit Aug. 6. de ci. dei q
Seneca inter alias suspitiones rep'hēdit
et sacramenta iudeoꝝ et marime sabbara.
Inutiliter eos facere affirmās. q p illos sin
gulos septē interpositos dies. septimā fere
p'te etatis sue p'dāt. vacādo et multa in tpe
v'gētia nō agēdo ledant. x'ianos tñ tunc
iudeis inimicissimos i neutri p'ie cōmēmo
rare ausus est. ne vel laudaret contra sue

B li

De fidei perfectione Sermo.iiii.

partie veterem consuetudinē vel reprobem
deret contra ppriam forsitan voluntatem.
Hec ille. Idē posset dici de iurisdicōis q
fuerat pagani. et multi eorū post xpm.
Cōpūna ratio est et diuturna duratio
ne. Nam malum et falsum nō pōt eū tpe
durare. Unde videmus oīa regna mutata
et destructa et magnas ciuitates subuersas
pppter mala que rebant in eis: sicut Sodo
ma. Gomorra et. Gen. 18. An dī scriptu
ra. Regnum a gente in gentē trāsserit pro
pter iniquitatis et iniurias: et contumelias.
et diuersos dolos Eccl. 1. Cum ergo xpi fi
des durauerit tāto tpe ergo et. Nam tam
durant a mille quadringētis annis citra:
quāto a principio mundi. scilicet ab adam. quia
eadem est fides nostra cū fide antiquorū
patrū veteris testamenti et etia legis nati
re. Nam et ipi credebant in xpm qui tunc
erat venturus. Nos autē credimus in xpm
qui iam venit. ergo eadē fides est spēs. licet sit
diuersa numero: vt dicit supra in principio
primi sēmonis in introitu. Unde a princi
pio mundi vsqz nūc semp durant et dura
bit vsqz ad finē mundi. Mat. vlt. Ecce ego
vobiscum sum oībus diebus vsqz ad cōsu
mationem seculi. Vbi qd arguit q fides
xpi sit vera et bona. Et pppter hoc ille vene
rabilis legis doctor Samuēl loquens in
deis cū prius allegasset exēptū. Theode et
Iude galilei: qui auerterant successū po
puli post se: et tandē dissipati sunt. ipi et
oēs fautores ipsorū. Postea substantit di
cens. Et nunc itaqz dico vobis discedite
ab hōibus istis et nūte illos: quā si est ab ho
minibus piliū hoc aut opus dissoluatur.
Si pō ex deo ē. nō poteritis dissoluere eos
ne forte et deo spugnare vidēmini Act. 5.
Et si obijceret de lege machometi q tū di
rauit: tam sunt octingēti circiter aūi. Ad h
facilis est rñio: quia lex illa est delectabilis
valde et carnalis. Unde nō durat qz bona
sed qz dele tabilis et facilis: sicut pēn semp
durat nō qz bonus sed qz delectabilis. Nec
autē xpiana est difficilis et austera et intelle
ctui et volūtatī multū repugnās sū se. Eo
dem mō pōt rñderi ad culturā idolorū que
ante xpm multis millibus ānoz in mūdo
durauerat. Rō est. s. qz demones q habitabāt
in idolis suadebant oēm volūptatē et car

nalitatem. ideo isto modo mundum allie
bant: Iuxta qd dicit Mat. 14. Infandorū
enim idolorū cultura: oīs mali causa est et
initia et finis. Si autē obijctat etia de Ju
deis q durant adhuc: rñdeo q hoc est tri
plici rōne. Prima est vt indei sint in te
stimoniū scripturaz quas in xpi testimo
nium allegamus: ne aliq fortasse putarent
nos illas finisse. Unde Aug. 18. de ci. del.
c. 46. Iudei qui xpm occiderunt et in eum
credere noluerunt. qz oportebat eū mori et
resurgere: vastati infelicias a romanis fun
ditusqz suo regno vbi tā eis assentigene do
minabant eradicati displic per terras: qū
qdem vbiqz nō defunt per scripturas suas
testimonio nobis sunt pphtas non finisse
de xpo et. Hec ille. Et de hoc allegat pro
phetiā ps. 58. De^o ostēdit mib i sup inimi
cos meos: ne occidas eos ne qū obliuiscan
tur populi mei. Sed sū aliam litteraz. 70.
ne qū obliuiscantur legē meam. Quam lit
teram refert Aug. vbi supra. Disperge illos
in virtute tua: et depone eos ptecor meas
dñe. Tria ergo petit xpo de iudeis que oīa
sunt impleta hodie. Primo ne occidas eos
scilicet ne funditis pereant: vt dicit Glo. q.
uis magna pars eorū fuerit occisa: qz dicit
i n legenda sanctorū. Philippi et Jacobi:
vndecies centena millia peste fame et gla
dio perierūt. Vel sū Aug. dñe ne occidas
eos. i. non in eis perdas q sunt iudei.
Secūdo petit disperge illos in virtute tua.
Nam vt ait Aug. vbi supra. Marum fuit
vt diceret ne occidas eos ne qū obliuiscan
tur lege tua: nisi adderet Et disperge eos.
quā si cum isto testimonio scripturarum in
ua tñmodo terra nō vbiqz essent pfecto
secclesia que vbiqz est eos pphtaz que de
christo premisse sunt testes in oībus genti
bus habere nō posset. Tercio petit depo
ne eos. scilicet a regno et potestate: quia in nulla
parte mundi regnant: iuxta illud Ps. 3.
Dies multos sedebant filij israel sine rege
et sine principe. sine sacrificio. et sine altari. et
sine ephod. et sine teraphim. Et post hec re
uertentur filij israel: et querent dñm deum
suum. et dauid regem suum.

Secūda ratio quare indei adhuc durāt
ex diuina prouidentia est. vt sint in testimo
nium mortis christi. quia propter culpam

quam commiserunt patiuntur penam istam
dispersionis et subversionis. quia in omnem
terram sunt subiecti et dispersi et defecti si-
cut manifeste conspicimus: et hanc penam
non propter aliam culpam nisi propter mortem
christi. Nam ut dicit Glo. in ps. preallegato:
sicut Caym signum habuit ut nemo eum oc-
cideret et tamen profugus esset super terram
Ira gens Iudaica hunc signum circumcisio-
nis et sabbati et pasce non est occisa et tamen sit
dispersa et profuga. Et de hoc habetur Amos
2. Nec dicit dominus. Super tribus sceleribus
israel. et super quattuor non convertam eum
pro eo quod vendiderunt iustum argento. et
pauperem pro calciamentis. Nota Super
tribus sceleribus israel.

Primum fuit scelus venditionis ioseph
seni. 37.

Secundum adorationis vultu aurei in deser-
to Ego. 32.

Tertium occisionis prophetarum.

Pro primo passum penam quia steterunt
quadringentis annis in egypto sub ppha-
raone et. Pro. 2. oes fuerunt mortui in
deserto preter duos. scilicet Caleph filium Iepho-
ne: et Josue filium Naui. Pro. 3. fuerunt ca-
pitati per Nabuchodonosor. 70. annis in
quod ppharum fuerat per hieremiam pphaz
et tandem conversi sunt ad deum et habue-
rant misericordiam dei: sed pro quarto nequaquam
Quod autem fuerit quartum scelus: declarat
propheta dicens. Pro eo quod vendiderunt
iustum pro argento. scilicet christum quem ven-
diderunt et occiderunt.

Tertia ratio est. ut prophie veritas im-
pleatur. que dicit quod iudei debent durare
usque ad finem mundi. Et hi qui tunc repe-
riuntur saluti sunt: iuxta illud ps. Converter-
tentur ad vespem et saniem patientur ut
canes. Item Ier. 1. Si fuerit numerus filio-
rum israel sicut arena maris: reliquie sal-
ve fient. Ad idem transumptive Ro. 9.
Item Iere. 23. Ecce dies veniunt dicit
dominus: et suscitabo David germen ius-
tum. et regnabit rex et sapiens erit. et faciet
iudicium et iustitiam in terra. In diebus il-
lis saluabitur iuda et.

Quarta ratio est. et malorum perpetua-
tione. que sunt in ecclesia. Que res sunt quod

propter ea merito extirpari et destrui debe-
ret humanitas loquendo. Quis enim pos-
set numerare diluvium peccatorum que a
christianis quotidie committantur: et tamen
fides et ecclesia semper fiat: Nulla natio
tantum offendit contra fidem suam sicut
christiani. et maxime ubi deberet esse fons
sanctificationis. scilicet in clero. et in ecclesia romana:
ubi est sentina vitiolorum. Hic cadit exem-
plum quod refert per Johannem buccario
in libro qui intulatur le cento novelle. de
illo iudeo qui antequam baptizaretur voluit
venire ad ecclesiam romanam: qui videns
sibi multa peccata committi dixit. Tere si-
des ista sustentatur a deo: et sic baptismum
sumpsit.

De fidei conditione. Sermo. 5.

Ides tua te

salvum fecit. 2. ne. 18. Dico
supra de fidei veritate se g-
tur hodie videre de. 4. ord-
culo. v3 de fidei perfectibili-
tate sue perfectione Salvetur virgo ma-
ria et. Pro complemento sermonis: et no-
tandum quod sunt sententiam theologorum.

ad hoc ut fides sit perfecta requiruntur se-
ptem conditiones sue christiane sue quod
aut non est fides aut est imperfecta.

Primo requiritur Simplicitas: sine disputatōe.

Secundo Integritas: sine diminutione.

Tertio Firmitas: sine dubitatione.

Quarto Veritas: sine simulatione.

Quinto Caritas: pro informatione.

Sexto Animositas: cum fortificatione.

Septimo Humilitas: cum subiectione.

Primo igitur requiritur simplicitas et.

Ambro. Tollit argumēta: ubi fides querit.

Et ideo de iure civili prohibitum est de fide

publice disputare: ut in l. nemo. l. de sum.

trini. et si. catbo. De iure vero canonico so-

lum layce persone prohibuitur publice vel

private de fide catholica disputare: ut in c.

Quelcūq. 4. 5. Prohibem⁹ et hinc lib. 6.

Dicit cum Inno. in c. Danianus. de sum.

tri. et si. ca. quod disputare de fide non habet publice

turbis coadunatis et tumult⁹ vel sue p-
die defendēde. l. de sum. tri. et si. catbo. l. i.

Et

De fidei conditione.

Si aut ad p[er]fusionem hereticor[um] vel ad v[er]itatem clarificandā disputaret aliquis nō credimus malū: vt fecit Siluester. Hoc In no. Sed q[ue] post Innocentiū fuit statutū simpliciter q[uo]d layco nō h[ab]et de fide disputa[re]: vt in dicto. §. Inhibemus. Id simpliciter est intelligendū et indistincte: vt sentit ibi Glo. Sed dices tu: et quō ergo cum predi-
cares tot rōnes in sermonibus predictis induxisti pro fidei veritate et doctores theologi etiā scripserunt libros multos fidei rationibus roborando. i. Petri 3. Parati semper ad satisfactiōē rē. vt. j. Pro huius ergo puncti intellectu: notādū q[uo]d sicut ponit. b. Tho. 2. 2. q. 2. ar. 10. Ratio hūana inducta ad ea que sunt fidei dupliciter pōt se habere ad voluntatem credentis. Uno modo antecederet. Alio modo p[er]sequēter. Antecederet quidem: sicut p[re]cedens: puta quā quis aut nō haberet voluntatem aut nō haberet promptā voluntatē ad credendū: nisi ratio hūana induceret: sicut Tho. ap[osto]l[us] voluit tangere et videre. Et sic ratio hūana inducta: dimittit meritum fidei. Vñ Greg. fides nō habet meritum: vbi hūana ratio p[ro]bet experimentū. Vñ talis homo qui sic inquireret rationē humanā: potius esset infidelis: q[uam] fidelis. Nō enim homo d[icitur] credere ea que sunt fidei p[ro]pter rationē humanā: sed p[ro]pter auctem diuinam: duplici ratione. Prima p[ro]pter reuerentiā: q[uia] nec fallere nec falli pōt. alioquin sibi magna irreuerentiā infer[ret] et iniuria. Credis enim patri tuo dicenti te esse filium suum. cum tū incertū sit apud oēs p[ro]pter q[uo]d apud matrem. Vñ dñe legiste q[uo]d mater semper est certa: sed pater incertus est. nisi p[re]sumptiue. i. Quisq[ue]. §. parētes. ff. de in ius vo. Et de p[ro]d. et demō. l. Lucius. Et hoc verū est apud alios: sed filius incertus est de utroq[ue]. Credis etiā instrumēto notarij in quo p[ro]tinetur p[ro]tractus vel testamentū: vel aliqd tale. Cur quattuor instrumēta xpl[us] nō credis. i. quattuor euangelij scriptis a quattuor notarijs cum fide et omni credulitate dignis et omni exceptione maiorib[us]. Credis cuiuslibet artificis de arte sua. cur diuine sapientie incarnate nō credis. Certe magna sibi irreuerentiā infer[ret]. Doctrinā est enim discipline dei: et electrix operū ipsius

Sap. 8. Dic mihi: si res aut aliqua fide di-
gna persona et reuerenda diceret tibi ali-
quid: tu vero nolles credere: nisi ancilla sua
id assereret. nōne sibi magnam iniuriā fa-
ceres. Certe sic. Sic naturalis ratio: est an-
cilla tui. Id Ambro. vt dictū est. atq[ue]. Tolle
argumēta: vbi fides queritur. Scia rō
est q[uo]d stulticia est querere rōnes humanas
hoc modo ad credēdū ea que sunt fidei.
Sicut enim stultus esset cecus qui vellet de
coloribus disputare: sic stultus esset ille q[ui]
vellet ea que sunt fidei p[er] humanas rōnes
inuestigare. Cū etiam in naturalibus que
sensu percipi possunt inuestigandis intelle-
ctus noster multā deficiens inueniat: quia
vt dictū est. Sicut se h[ab]et oculus nocte ad
lumen solis: ita se h[ab]et intellectus noster ad
manifestissimā in natura. fm p[ri]m. 2. De-
thaphisice. Et id ille qui vult p[er] humanas
rōnes inuestigare ea que sunt fidei intrat
in tētationes et in laqueū diaboli: a quo facil-
liter decipit. Nota hic exēplum de eua vo-
lenter cum diabolo disputare. Vñ Ap[osto]l[us]. 2.
Cor. 11. Timeo ne sicut serpens enam sedū
sit astutia sua: ita corumpat sensus vestri.
et erodant a simplicitate fidei que est in
xpo. Declara vt notat in dñica in octaua
pasce sermone. §. qui incipit. Noli esse incre-
dulus et p[re]t. i. Jte cadit hic exēplū illius
magistri in theologia. qui totā fidem colle-
gerat in rationibus et articulis. Vñ ergo
venit ad mortē tentatus a diabolo et vi-
ctus: dixit matrem dñi nō esse virginē et.
Sed postea penitentem egit. Si ergo naturalia
nō pōt intellectus noster: vt dictū est: inue-
stigare. multo minus inuestigare ea que sunt
supernaturalia. cuiusmodi sunt ea que sunt
fidei. Da exēplū de calore aqua ignis latēs
p[ro]tinet. Et cū naturaliter aqua extinguat
ignē et oleū ipsum nutriet: tñ h[ab]et aqua in
calecē intus ignis latens incipit feruere: et
aqua calefacit. Si aut calx ponat in oleo
ille ignis extinguit et nō feruet. Jte cū ar-
gentū sit clarū. et ignis etiā sit clarus et lu-
cidus: quare denigrat q[uo]d apponunt ea.
Item cur pasce que sunt tante caliditatis
q[uo]d poma cruda nō matura maturant: tñ
sunt tante frigiditatis q[uo]d nives in media
estate p[er]sēnat ne fināt: Jte in egypto sunt
duo fontes iux se positi. in quor[um] vno sa-

res accense extinguunt. et in altero extincte
accendant. Et vnus est tam calidus in no-
cte vt tangi nō possit: et tam frigidus in die:
vt bibi nō possit. Sic et in multis alijs et ē
plis p: q nō possumus naturalia inuesti-
gare. Quamū stultū est ergo psumere sū p
naturalia inuestigare: Ergo mitte arcana
dei celisq inquirere qd sit: vt ait Lato. Itē
de magere qui trahit ferrū: impossibile videt
scire rōnē. Itē dī. q. Ea que scimus: sunt mī-
nima p: corp que ignoramus. Et iō postpo-
sita oī rōne humana dī homo credere. In
enius signū dī Apoc. 12. q. mulier amicta
sole. i. aīa humana glorificata hēbat lunā
sub pedibus. Per lunā intelligēcia pñcia
que supponi dī aucti diuine. Dicit. n. regu-
la pñie q. Multiplicatis suppositis: multi-
plicant essentie. Auicē. 5. Verba. Et Com.
12. Verba. Hoc verum est: nū in diuinis.
Itē dicit. q. Finis ad infinitū: nulla ē p-
portio. in pñopñicop. 3. 1. 8. Et in p. de
ec. 1. mūdo. Hoc verū est: nū in xpo deo et
hoīe. Itē dicit. q. Locis dī pportio nari lo-
cato. 4. pñicop. Hoc verū est: nū in euel a-
ristia. Itē q. ipossibile est deū mori. Et
Apō. Videte ne qd vos seducat p phias
et inanem fallaciam Col. 2.

Secūdo modo rō humana pōt se hīe ad
voluntate credentis psequenter. Cū. n. hō
hī voluntate pñcipā ad credendū diligit
voluntate creditā: et sup eam excogitat et
amplectit. si quas rōnes adhuc inuenire
pōt. Et quātū ad hoc rō humana nō ex-
cludit meritū fidei: sed est signum maioris
meriti. Et hoc significat Jo. 4. Vbi sama-
ritani ad mulierē p quā rō humana signi-
ficat. dixerūt. Jam nō ppi tuam loquelaz
credimus. Ipsi. n. audiuimus et scimus: qz
hīc est vere saluator mūdi. Adducere ergo
rōnes hūanas p fidei pñmatione hac
cā: nō erat iurē qnūdo. Tūcō fidei ista
respectu dī nīri rōnes inducere ad fideliā
pñolationē: et infidelīā pñurationē: nā ra-
tū. Petri apli. Parati semp ad satisfactio-
nē omni pñecit vos rōnē de ea q in vobis
est fide et spe. i. Petri. 3. Licet rōnes iste que
inducunt ad veritate fidei pñmāndā nō
sint demonstratores que in vñōne intelli-
gibile possint inducere intellectū humanū.
illoquū iam nō esset fides s; scia: s; remo-

uent impedimēta fidei. ostendendo nō esse im-
possibile qd in fide pponit. Vñ p tales
rōnes nō dimittit meritū fidei. nec ratio
fm. b. Tūcō. q. et ar. vbi supra. 3. parte: in re
sponsione ad scdm.

Secūdo requirit integritas rē. Rō: qz q
oēs articulos crederet pter vñū: iam nō hī
fidē tam de illo que nō credit. qz de illis
quos credit. de quibus nō fidem sed opñio-
nē hī: fm. b. Tūcō. 22. q. 5. ar. 3. de quo dīc vt
dixi supra fmone. 2. pñc. 3. Vñ oēs articuli
integraliter sunt credēdi. Sunt autē. 12. arti-
culi. v. l. fm. diuersas cōputationes. Pro
culis declaratione nota. q. fm. q. dicit. b.
Tūcō. 22. q. i. ar. 5. illa p se pñet ad fidem
quoz vñōne in vñā eterna pñmatur. et p
que ducemur in vñā eterna. Duo autē nō
bis vidēda pponent. i. occultū obiectū et
vñitatis. culis nos vñō beatos facit. et my-
steriā humanitatis xpi p que in gloriā filio
rō dei accessum hat em. vt dī Ro. 5. Vñ
dī Jo. 17. Hoc est aīc vñā eterna et cogno-
scant te solū verū deum. et que mīstī scilicet
xpm. Et iō pñma distinctio credibilis est: qz
quedā pñnent ad maiestatem diuinitatis: qz
dā vero pñnent ad mysteriā humanitatis
xpi. qz ē picturis sacramētū: vt dī. i. Tm.
4. Circa maiestatem diuinitatis tria ppo-
nunt nobis credēda. Primo qdē vñitas
deitatis: et ad hoc pñnet pñmus articulus.
Secūdo trinitas pñonaz. et ad hoc sunt tres
articuli: fm. tres pñonas. Tercio pponunt
nobis opa diuinitatis pñla. quoz pñmum
pñnet ad eē nature. et sic pponit articulus
creationis. Secūdo vero ad esse gñe: et sic p-
ponunt nobis sub vno articulo oīa pñnen-
tia ad sanctificationē humanā. Tercū pñ-
pñnet ad esse glorie. et sic ponit alius arti-
culus ad resurrectionem carnis. et de vñā
eterna: et ita sunt septē articuli ad diuini-
tate pñnentes. Sūr etiā circa humanitatem
xpi ponunt septem. Ad qd facit vñō qz ha-
bet Apoc. 5. de libro q erat scriptus intus
et foris et signatus septē sigillis. i. septē arti-
culis circa humanitatem xpi pñnēbus fm
vñā cōpositionē. Quoz articuloz pñmus ē
de incarnatione sine de pñceptione xpi. Secūdo
de natiuitate eius virginis. Tercio de pas-
sione eius et morte et sepultura. Quartus est
de descensu ad inferos. Quintus ē de re-

De fidei conditione

resurrectione. Sextus de ascensione. Septim^{us} de aduentu ad iudicium. et sic in vniuerso sunt. xiiij. Quidam tamen distinguunt. xij. articulos fidei. sex pertinentes ad diuinitatem: et sex pertinentes ad humanitatem. Tres enim articulos tria personarum comprehendunt sub vno: quod eadem est cognitio trium personarum. Articulus de opere glorificationis distinguunt in duos. scilicet in resurrectionem carnis. et in gloriam anime. Similiter articulus conceptionis et natiuitatis coniungunt in vnum b. Tho. Omnes ergo predicti articuli integraliter et explicitè sunt credendi. Alias si quis vnum illorum non crederet damnaretur. Quia sicut qui totam legem obseruauerit: osenderit autem in vno factus est omnium reus Iaco. 2. Sic qui omnes articulos crediderit: preter vnum. perdit fidem de omnibus. Ratio est: quod sicut omnia mandata habent connectionem quadam in charitate qua perditur nullum mandatum potest perfecte seruare: sic omnes articuli habent connectionem in veritate diuina: cui de irabili si vnus articulus non credatur. Tercio requiritur firmitas. sine dubitatione Quia aliqui dubitant in fide infidelis est: de hereticis c. i. Non dico de illo qui aliquando tentat de his que sunt fidei: tamen semper deliberato alio credit quicquid credit sancta mater ecclesia: quod talis non est dubitatio sed tentatio: sed ille dicitur dubitare de his que sunt fidei qui non declinat ad vnam partem. puta affirmatiuam plusquam ad negatiuam vel e converso: talis est dubius in fide. et consequenter infidelis. Iste ergo si in tali statu moreretur pauldubio damnaretur: quod non credit. Quia autem non credit iam iudicatus. scilicet condemnatus est Jo. 3. Credere enim est cum assensione cogitare. ut dicit Aug. Cum maior ergo certitudine et firmitate debemus tenere ea que sunt fidei quam ea que intellectu vel sensu percipimus. Ratio est: quod quodam sensus decipi potest. vel ex parte subiecti. vel ex parte medijs. Vnde supra sermone. i. pre. i. Sic et propter medijs distantiam videbitur homo et apparebit animal brutum. vel ex de seculo luminis quod de nocte vni apparerebit esse aliud. Sic et intellectus potest decipi: sicut per in omni secula in qua nullus pene doctor fuit: qui non aliqui errauerit. Vnde dicitur

Quandocumque bonus dormitat Homerus. Si veritas diuina cui fides innititur non potest decipere: et ideo certiora sunt ea que sunt fidei quam ea que intellectu percipiunt. Iohannes dicit Iaco. i. Postulet in fide nihil hesitatio. Qui enim hesitat: filius est fluctus maris. Nota fluctus maris. Sicut enim vnda maris non stat firma sed agitat ventis: modo huc modo illuc: sic persona que dubitat agitat hinc inde argumentis et rationibus. Vnde s. sermone. 3. ubi agit de fidei veritate. pre. i. Nota exemplum de eua que voluit cum diabolo disputare. Ideo de verbis dei dubitauit et cecidit. Iohannes Aplos ait. i. Tibi i. Dat es fidei et bonam sciam: quia quidam repellentes circa fidem naufragauerunt. Et. 2. Cor. xi. Timeo autem te. Vnde contra ut plurimum tales homines qui de fide dubitant sunt homines male sciencie: qui vel libenter voluptatibus et peccatis vacent: dicit. Et quod scit homo de alio mundo: si est infirmus vel pargatorius etc. Forzitan clerici hoc inuenerunt. Et ex hoc vide quod occurrat homo a peccato: quod magis credit per suasionem falsam quam sibi petiti facit: quam christo apostolo. enangelistis. martyribus. doctoribus. predicato: ibus. et totum mundo. Tales enim peiores sunt diabolo in hoc. Quia demones credunt et premissum Iaco. 2. Ipsi autem non credunt et consequenter non timeant: quod timor est effectus credulitatis sue fidei. Cessante autem causa cessat effectus. Exemplum audiui de quodam solenni medico: qui vocabatur magister Iacobus de forziuo qui dubitabat de articulo eucharistie. Et cum venisset ad mortem et suaderet sibi ut comicaret. missum est per sacerdotem: cui dictum est a quodam. Vnde quod istum comicaret: quod non credit. Dum autem sacerdos veniret cum corpore christi: interrogauit sacerdos et petijt vtrum crederet etc. R. N. Vnde hoc crediderunt Hieronymus. et Augustinus. R. N. sacerdos: quod ita. At ille dixit. Postquam tamen homines hoc crediderunt: ego credo: et sic sumpsit communionem. Quia autem homo de dubitatione tentat. bonum est recurrere ad auctorem christi et magnorum doctorum qui fuerunt in ecclesia. Vnde beatus Maximus in sermone. Magni itaque periculi res est si post prophetarum oracula. post testimonia apostolorum. post martyrum vulnera. veterem fidem quasi nouellam disputet

tare plurimas: et post mortentum sudores,
ociosa disputatione de veritate religionis
contendas.

Quarto requirit veritas: sine simulatio-
ne. Veritas est adequatio rei ad intellectum.
Tunc ergo est fides vera quæ cum æm in-
teriori credulitate cordialis: concordat ac-
teriori. Tria ergo debet concurrere ad hoc
ut fides sit vera. Primo credulitas cor-
dis interior: firma: ut dictum est. Secunda
fessio oris ut homo omni die pronuntiet ipsa: Ad
similitudinem militis: quæ facit omagium regi ge-
nu flecto etc. Sic quolibet mane et sero: dy-
homo pronuntiet ore fidei: dicendo. Credo in de-
um etc. Alioquin fides interior si per os non
exteriori preedit paulatim deficit: sicut lu-
men lucerne si non habet spiraculum. Et ideo profes-
sio est fidei est necessaria. Quid si quis negat
christum ore victus fortasse tormentis sed non cor-
de: etc. Peccavit mortaliter absque dubio:
quod nulla ratio debet ad hoc induci. 2. q. 2.
Primum et hoc notat Hieronymus. q. 3. non solum.
Et ter. et Hieronymus. Ad idem facit Ro. 10. Corde
credidit ad iustitiam: ore autem confessio fit ad sa-
lutem. Tercio requirit manifestatio ope-
ris. Quia si haberetis tantam fidem quam ha-
buerunt petrus et paulus nihil periret vo-
bis: nisi virtuose operarentur. Unde Jacobus.
Quid periret fratres mei: si fidei dicat quod
se habet opera autem non habeat: nunquid poterit
fides saluare eum? Quasi dicat non. Et. 1.
Sicut enim corporas sine spiritu mortuum
est: ita et fides sine operibus mortua est Jaco-
bi. 2. Verbi gratia. Vos creditis quod tres per-
sone pater et filius et spiritus sanctus est unus
deus: huic credulitati correspondet: quan-
do anima. corporas. et vita. concorditer virtuose
operantur. Item creditis quod christus tamen humi-
liauerit se ad recipiendum miseriam no-
stre humanitatis cum miseris nostris etc.
Hic ostendatis opere quod quantumcumque fi-
dis alii nobilitate. domino. dignitate et sci-
entia etc. humilietis vos: iuxta illud Eccli.
3. Quanto maior es: humilia te in omni-
bus: et coram deo fluentes gratiam. Item
creditis quod christus elegit virginem in matrem.
cum tamen de alia potuisset nasci: et ipse etiam
virgo fuit: ostendatis hoc opere ut fueritis ca-
ritatem. Dic verum copula carnalis inter co-

uges sit licita tempore quadragesime: dic quod
non. 33. q. 4. christiano. tamen non est mortale sed
veniale: ut dicit Thomas. vel nulla nisi per co-
nceptum: quia tunc est mortale. Item credi-
tur quod christus fuit pauper. adeo quod non habebat le-
ctum aut domum: unde de nocte sepe ibat in
desertum ad dormiendum si non habebat
aliud locum. Mat. 8. Vulpes foueas habent
et volucres celum: filius autem hominis
non habet ubi caput reclinet: ostendatis
hoc opere ut si paupertatem voluntariam
aut non vis aut non potes habere: saltem
aliena restituas et elemosinas pauperibus
de eo quod tibi superest: facias. Item credi-
tis quod christus fuit passus iniurias. derisio-
nes etc. et tandem mortem. nec voluit reci-
pere vindictam. Imo rogavit patrem dicens.
Pater ignosce illis quia nesciunt quid
faciunt Luc. 23. Ostendatis hoc opere pa-
tientie remittendo iniurias inimicis etc. Alio-
quin mortua est fides tua. Item creditis
quod christus fuit mortuus in cruce et tertia
die resurrexit: sic et vos moriemini quantum
ad vitam peccatorum in cruce penitentiae:
et sic post tertium diem. scilicet contritionis. con-
fessionis. et satisfactionis. presertim hoc tem-
pore quadragesime: resurgetis ad vitam
gratie. Ro. 4. Sicut christus resurrexit a
mortuis per gloriam patris: ita et nos in no-
uitate vite ambulemus. Item creditis quod
christus ascendit in celum: ostendatis hoc
opere: ut in diebus dominicis et festis si-
cipulis. ascendatis per contemplationem et
orationem. Audiat etiam missam totam
et sermonem: ut dicatis cum apostolo. No-
stra conuersatio in celis est Iud. 3. Item
creditis quod christus est in hostia consecrata:
ostendatis hoc opere: ut deuote comunice-
tis in pasceat. saltem iuxta preceptum quod
habetur de penitentia et remissione. Omnis vtri-
usque sexus. Tunc ergo est vera fides quan-
do opera exteriora sunt conformia fidei
christiane. Alias fides falsa est in homi-
ne qui virtuose vivit: licet verbis christum co-
fiteatur. Et horum magna est multitudo:
quod credere corde et confiteri solum ore fides
et genuflectere coram christo parum est. Quid
enim tibi constat? Quid perdis audiendo
missam et sermones etc. De talibus dicit

De fidei conditione sermo.v.

Apostolus Tit. i. Confitentur se nosce deum: factis autem negant. Super quo textu dicit Hierony. Et habetur in decre. xi. q. 3. Estimant quidam in eo tantum deum negari. si in persecutione quis a gentibus comprehensus: e confiteri renuerit esse christianum. Ecce aplos in oibus q pueris sunt factis deum autem negari. xps sapia est. iusticia. veritas. sciticia. fortitudo. negat per insipiam sapia. p iniquitate iusticia. per mendaciu veritas. per turpitudinem sanctitas. p libidinitate animi fortitudo. Quotienscuq vincimur a vitijs atq peccatis: toties dñi negamus. Item saluator Mat. 7. Non ois qui dicit dñe dñe intrabit in regnu ce. lop: sed qui facit voluntate patris mei qui in celis est. ipse intrabit in regnu celoz. Idemum si qd dñe: credulitate cordis. Scdm dñe: significat confessione oris. Iste nō intrabit in regnu celoz: sed q facit voluntate. Nota q illi qui ore confitentur fidei et nō opere. sunt similes illis qui genu flectebant ante xpm. et postea ipsum percutiebant harundine. Sic tales genas flectunt et adorant xpm et ipsum confitentur ore. et postmodū ipsum in proximo percutiunt. Mat. 23. quod vni ex minimis meis fecistis etc.

Quinto requiritur causalitas pro forma tione. Et ista est clavis perfectionis fidei. Nam charitas est orina fidei: s. b. Tho. 22. q. 4. ar. 3. Nam sine charitate nec perfecta est fides in se: nec pot opari: qz ut dicit ad Gal. 5. fides per charitatem operatur. Et si qd fidelis operatur sine charitate: caret merito: intra illud. 2. Cor. 13. Si habueris oem fidem: ita ut montes transferas. charitatem autem non habueris nihil sum. Tunc autem est perfecta fides qm charitate informatur. Talis fuit fides Magdalene: cui licet dñs dixerit fides tua te salu fecit: tñ ut ostenderet q illam salutem operata sit fides semper charitate informata: dixit. Dimissa sunt ei peccata multa: quoniam dilexit multum Luc. 7. Charitatem deo exhibeamus de corde puro. conscientia bona et fide non ficta. De ps. 61. 2. c. Ergo. Non ergo fides sine charitate peccata dimittit sed formata charitate: quia ut dicitur Proverb. 8. Uniuersa delicta operis cha-

ritas. Et hoc etiam vult. b. Tho. 22. q. 7. ar. 2. Et est tanta vigoris fides cum charitate. q etiam ante baptismum actu sumptum peccatum remittit et gratiam confert: sicut patet in Cornelio centurione Act. 10. Benefacit. c. Debitum de baptismo.

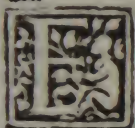
Sexto requiritur animositas cum fortificatione. Requiritur enim q fides sit fortitudine roborata. ut homo sit paratus omnia mala subire et etiam mortem pati propter fidem. Talis fuit fides Stephani. Laurentij. et aliorum martyrum: qui per fidem vicerunt regna. operati sunt iusticias. adepti sunt repromissiones. Heb. 12. Unus de Apoc. 2. Est fidelis usq ad mortem: et tibi dabo coronam vite. De qua corona habetur Apoc. 12. Nullis amicta sole etc.

Septimo requiritur humilitas cum subiectione: ut. s. b. Tho. no humilietur coras deo. Etiamcuq sit fidelis. Nec presumat de se nec superbiat: alioquin fides sua sibi inutilis erit. Sicut exemplis patet in petro quādo propter fidem suam presumens pronipit in iud. et verbū dicens. Et si omnes scādalizati fuerint in te: sed non ego. Et ibidem etiam. Si oportuerit. me mori tecum: non te negabo. Et ideo eadem nocte tentatus de fide grauitur corruit et ter fidem negauit: quia per que quis peccat per hec et torquetur Sap. 11. Hac enim de causa corruit: quia non se humiliavit sed presumpsit de se dicit Ambro. 6. q. 1. Imitare. Debet ergo fides esse humilis: quia dum humilitate subiecit in se ipsa perficitur. Talis fuit fides virginis gloriose que ait. Ecce ancilla dominus: fiat mihi s. m. verbum tuum Luc. 1. Credidit enim illud in se compleri quod ab angelo prenuntiatum sibi fuerat. Et licet illud maximum donum. omnia alia dona crederat: tamen et hoc non se exaltauit sed humiliavit se: unde et dicit. Quia respexit humilitatem ancille. ne. ecce. n. etc. Talis etiam fuit fides cananee: que in fide vera solidata in tante humilitatis profunditate se collo auit: ut nec propter christi facilitatem. nec propter negatiuam responsum. nec propter illatam conuictum retro discesserit: sed semetipsam magis humilians ait. Dñe etiam catelli edunt de micis que cadunt de mensa dñoz suoz

De fidei utilitate. vel de effec. fid. ser. vi. xv.

Propter quā humilitatē adeo pfecta fuit
fides sua: ut dñs rñdens dixerit ei. **Q**ui
lūer: magna est fides tua: fiat tibi sicut vis
Dat. 15. Talis etiā fuit fides David: q̄ dī
cebat. Credidit ppter qđ locutus sum. Cre-
didit. s. corde. Propter qđ locutus sum. s. ore.
Ego autē humilitatus sum nimis. Amen.

De fidei utilitate. vel de effectibus fidei.
Sermo. 6.

Fides tua te

saluum fecit. Luc. 18. Alio
supra de. 4. artic. 13. de fi
dei perfectiōe. restat modo
videre de. 5. arti. qui est vlti-
m. 13. de fidei utilitate. Salutes h̄go **W**a-
ria 12. Pro cōplemēto sermonis: notandū
q̄ siq̄s vellet oēs effectus fidei numerare
potius sibi tēpus deficeret. aut memoria
q̄ materia. Un̄ ap̄ls loquens de fide dī-
cit. Quid adhuc dicam: Deficeret enim me
tēpus enarrantē Heb. xi. Et h̄ dīxit postq̄
multas laudes de fide narravit. Nota si-
militudinē de fonte qui pducit multa flu-
mina 12. Sic fides est fons qdam. Eccl. 1. 1.
Fons sapientiē verbi dei. Et pducit multa
flumina. i. multos effectus. Jo. 7. Qui cre-
dit in me sicut dixit scriptura: flumina de
ventre eius fluent aque viue. Sunt autem
octo flumina: sicut h̄ infra dīcet. Un̄ sicut
origo oīuz fractū est arbor: sic origo 7 fun-
damentū oīam virtutū. oīs gratiē. 7 omnis
meriti. est fides. 13. dī Substātia re: spe-
randā Heb. xi. Quia h̄z rōnem primā 7
fundamentū: ut dīxi sup̄a sermone. 2. pte.
2. Un̄. i. 1. Tim. 1. Fundamentū aliud nemo
pōt ponere p̄ter id qđ positū est: qđ ē x̄p̄s
iesus. Glo. 1. fides iesu x̄p̄i. Aliquos ergo in
presenti smone effectus fidei psequemur.

Ubi nota octo effectus.

Primo enim fides peccata dimittit.

Secundo hominem deo subicit.

Tertio mundum vincit.

Quarto carnem comprimit.

Quinto demonem depellit.

Sexto miracula facit.

Septimo gratiam infundit.

Octavo gloriam tribuit.

Primū est gratiē infusio.

Secūm est peccatorū remissio.

Tertium est diuina subiectio.

Quartum est mundi despectio.

Quintum est carnis compressio.

Sextum est diaboli prostratio.

Septimum est miraculorū operatio.

Octauum est gloriē collatio.

Primus ergo effectus siue utilitas fidei: est qđ peccata dimittit. Probat rōne. exē-
plo. 7 aucte. Ratio est ista. Peccatū. n. non
pōt nisi p p̄ritiōnē deleri. que ē dolor de
peccatis volūtariē assumptis. Illa enim
inordinatio q̄ est facta in peccato p inordi-
natā delectationem reducit ad equalita-
tē iustitiē p dolorē p̄ritiōis. Dolor autē
ille est de peccato. Inq̄rū p illud offensus
est deus 7 peccator incurrit reatum pene
eternē. Propt̄ hoc. n. peccator vult: qđ pa-
tat se offendisse deū per peccatū. 7 se esse
reū pene eternē. 7 dīctā credere 7 sperare
veniri a deo. Requirit ergo qđ ad h̄ ut iusti-
ficeret a peccato: credat deū iustificatorem
hominū per ministeriū x̄p̄i. Tria ergo cre-
dit peccator: qui p̄terit. Primū est qđ cre-
dit se offendisse deū peccando. Secūdo cre-
dit se diuinā grām p̄didisse peccato. Ter-
tio credit se dignū eterna pena. 7 ideo ti-
met: 7 qđlibz istorū h̄z p fide. Dic practice.
13. Ro. 4. Credenti in eū q̄ iustificat ip̄iū
reputat fides eius ad iustitiā s̄m p̄posi-
tū gratiē dei. Si qđ istorū triū deficiat: nō
pōt vera p̄ritiō haberi. Vide. b. Tho. 1. 2.
q. 113. ar. 4. Quid autē peccator hoc putet: si
h̄z n̄ si ex fide. Ergo fides est origo 7 fun-
damentū p̄ritiōis 7 p̄sequēter remissio-
nis peccatorū ex pte ip̄ius peccatoris: s̄ ex
pte dei est gratia 7 misericordia dei: s̄ ex
parte x̄p̄i est meritū passionis sue. Dec. n.
triplex cā p̄currit in peccatorū remissio-
ne: ex pte qđ dei misericordia: ex pte x̄p̄i q̄
est deus 7 h̄s est meritū mortis sume pre
nostra fides. H̄ac triplex cām ponit Apl̄s
Ro. 3. Iustificati gratis p gratiā ip̄ius: ec-
ce p̄ma. Et p redēptiōnē que ē in x̄p̄o iesu
que p̄posuit de⁹ p̄piciator: ē p fidē in san-
guine ip̄ius: ecce secūda. Et. j. Arbitramur. n.
iustificari hōiem p fidem sine operibus le-
gis: ecce tertiā. Patet ergo qđ fides est ori-
go 7 causa iustificationis peccatorū ex pte
nostra. Un̄ Abac. 2. Iustus autē me⁹ ex si-
de viuit. Et sic p̄ rō. Exēplum habemus in

De fidei ytilitate.

Comello centurione qui cum adhuc non
esset baptizatus: quia tamen habebat fi-
dem implicitam. consecutus est peccatorum
remissionem. et accepte erant elemosyne
sue coram deo. Unde dixit ei angelus.
Orationes tue et elemosyne ascenderunt
in memoriam in conspectu domini. Un-
de ut plenius in fide instrueretur apparuit
ei angelus dñi manifeste. monens eum ut
accipere faceret symonem petrum. per quem ple-
nius instrueretur de his que sunt fidei. Act.
10. Ex his patet etiam sine baptismo peccata di-
mitti baptismo dico actuali: ut patet etiam
Extra. in. c. Debitum de baptismo. Baptis-
mus aut nullum peccatum potest remittere sine
fide actuali in adultis. vel habituali sicut
in pueris: ut Extra. in. c. Maiores: de baptis-
mo. Nam dicitur Mat. vlti. Qui crediderit
et baptizatus fuerit: saluus erit. Qui vero
non crediderit condemnabitur. Unde saracenis
vel iudeis eo ipso quod fidem habet purgati a
peccatis. etiam antequam actualiter baptizentur.
Ideo dicitur Act. 18. Fide purificans corda
eorum. Et nota quod fides tollit peccata non so-
lum contra ad culpam sed etiam contra ad penam
eternam. et etiam temporalē. si est perfecta fides et
perfectio: sicut fuit in magdalena. et bono la-
trone. Exemplum etiam habet de Ninivitis: qui
credentes verbis Ione egerunt penitentiam.
Nec solum fides propria est causa et origo re-
missionis peccatorum: sed etiam fides aliena:
de consensu tamen non de condigno. In cuius
signum legitur Mat. 8. De centurione propter
cuius fidem sanatus est puer suus. Unde
dixit ei dñs. Glade et fide credidisti fiat tibi
et sanatus est puer in una hora Mat. 8.
Dic totam historiam. Sic ad pecces Iohi ar-
chidiaconi suscitavit ipse filium eius: sicut
legitur Mat. 9. Et Mat. 5. Sic ad fidem et spes
Marthe et Magdalene suscitavit La-
zarum. Et ut hoc manifeste ostenderet ex quibus
ult ipse a martha confessionem antequam ipsum
resuscitaret: dicens. Ego sum resurrexeris et
viva Qui credit in me. etiam si mortuus
fuerit vivet: et omnis qui credit in me non
morietur in eternum. Credis hoc? At ille.
Utiq; dñe. Ego credidi: quia tu es christus
filius dei vivi. qui in hac venisti Jo. xi. Et

tunc statim postea ipse suscitavit Lazarum.
sicut et ad fidem ipsorum illos qui portabant
paralyticum. Unde dicit Mat. 9. Ecce offere-
bant ei paralyticum in lecto iacentem.
Videns autem Iesus fidem illorum dixit para-
lytico. Confide fili: remittantur tibi peccata
tua: Sic et fides cananee subuenit filie que a
diabolo vexabatur Mat. 15. Unde dixit ei.
Mulier: magna est fides tua etc. Super
quo verbo dicit Glo. Quantum valet apud
deum fides propria. apud quem tamen valet
aliena: ut intus et extra sanaret homines.
Unde et hodie multi peccatores convertuntur
propter fidem et orationem ecclesie. Sic fides
et oratio sancte Monice subuenit Augusti-
no filio suo. Unde legitur. Qui mater deuoti-
ssima quem carne prius pepererat mun-
do: charitatis visceribus postmodum multo
semine lacrymarum genuit christo. Patet pri-
mus effectus fidei.
Secundus effectus fidei est: quod hominem
deo subiecit. Et hoc quantum ad tria. Pri-
mo quantum ad intellectum. Secundo quantum ad volun-
tatem. Tertio quantum ad vitam.
Quantum ad intellectum: quod subiecit intelle-
ctum humanum ad credendum deo de his
que etiam intelligere perfecte non potest:
quod est valde mirabile. Ratio: quia facit
hominem operari supra naturalem poten-
tiam. Nam naturaliter cognitio nostra ha-
bet ortum a sensu: nec potest homo cogno-
scere naturaliter nisi que sensu percipit: et
tamen per fidem eleuat homo ad cogno-
scendum illa que sensu percipi possunt: nisi
si solo auditu. Ro. 10. Ergo fides ex auditu
etc. Et ideo est mirabile. sicut si animal
brutum eleuaretur ad volandum in aere.
Ideo apostolus. 2. Cor. 10. In captiuitatem
redigentes intellectum vestrum: in obsequium
christi. Unde dicit Bernardus. quod tria singula-
riter mirabiliter fecit deus in assumptione
nature humane. Coniuncta enim sunt si-
mul deus et homo. mater et virgo. Fides
et cor humanum. Nec ille.
Secundo fides subiecit deo voluntatem
hominis ad obediendum ei in omnibus
quantumcumque arduis. Exemplum habemus
de Abrahā quando ei precepit deus ut

yel de effectibus fidei. sermo. vi. .xvi.

imolaret Isaac unigenitum suum. In quo quidem facto magna concertatio esse poterat inter naturam et fidem. Nam ex parte una videbat Abraham quod erat filius suus. Item unicus. Item legitimus et natura/ lis: dilectus valde. Item non sperabat aliud ex vi ore suscipere: eo quod esset iam puer/ et etatis. Et alia parte fides urgebat eum. Et quo enim deus sibi promiserat dicens. In Isaac vocabitur tibi semen Gen. 21. Credidit quod licet ipsum occideret ex prece/ pro dei. poterat deus ipsum a morte susci/ tare: et hoc de causa in hoc tam grandi cer/ tamine vicit naturam fides. Unde fuit ad montem illum ut ipsum deo imolaret: si/ cut legitur Gen. 22. Unde apostolus fide sp/ sius Abraham magnificans ait. Fide obtulit Abraham Isaac cum tentaret et unigenitum offerre: quod susceperat promissiones. Ad quem dictum est: quia in Isaac vocabitur tibi semen: arbitrans quod a mortuis suscita/ re eum potens est deus Heb. xi.

Tertio fides subicit deo corpus et vitam hominis. Quid enim mouit matres ad su/ stinendam diuersa tormenta et mortem tra/ delem: nisi fides? Positi enim erant in hoc certamine utrum vellent vitam aut fidem perdere: et elegerunt vitam perdere quam fidem: propter quam iudicibz capti insuper et vin/ da et carcere. lapidati sunt. secti sunt. ten/ tati sunt. in occasione gladii mortui sunt Heb. xi. Nota hic moraliter: per illos qui pro christo nolunt dare bona temporalia in subuentione pauperum. Quod ergo da/ rent vitam: quando non dant bona tem/ poralia? Et hoc propter defectum fidei.

Et hoc patet manifeste. Nam unusquisque li/ benter daret ducatum pro lucranda vna ciuitate si haberet instrumenta promissio/ nis validum et roboratum: Et tamen chris/ tianus promittit pro vno centum et vitam eter/ nam: iuxta illud Mat. 19. Centuplum acci/ pietis et vitam eternam possidebitis: et ta/ men non dant. Quod non ex alio proce/ dit: nisi ex defectu fidei. Magis enim cre/ dunt instrumento notarum quam instrumento chris/ ti: et magis verbis iudei quam verbis dei. Vnde ergo martyrum fides catholica est:

quod deo mirabili modo hominis subicit in/ tellectum. voluntatem. et vitam. Insuper etiam fides subicit animam deo. quod ipsam deo vnit et facit vnum cum deo: sicut vir et vxor fiunt vna caro. Unde et per fidem despon/ satur anima a deo: iuxta illud Os. 2. Spon/ sabo te mihi in fide. Unde Jo. 17. Pro eis rogo tuum: sed etiam pro eis qui credi/ tui sunt per verbum eorum in me: ut om/ nes vnum sint sicut tu pater in me. et ego in te. Et infra. Sicut et nos vnum sumus.

Tertius effectus fidei est: quia vincit mandatum. i. Jo. 5. Hec est victoria que vici/ cit mandatum: fides nostra. Quis est autem qui vincit mundum nisi qui credit quoniam Iesus est filius dei. Bellat enim mundus contra nos dupliciter. Primo prosperis blandiendo et alliciendo. Secundo aduersis terrendo: utroque modo hominem sepe a deo recedere facit. Fides autem in utroque bello facit hominem vincere. Nam si homo est in prosperitate considerat quod prosperitas illa transitoria est: et quod nullius momenti est. respectu futurorum bonorum que in sa/ tura gloria expectamus. et ex hoc contem/ nit ipsam. nec ponit spem in ipsis. presertim quia considerat homo quod bona tempora/ lia sunt impeditiua bonorum eternorum. Unde Greg. Tanto quis a supremo amo/ re disiungitur: quanto quis infertus decla/ ratur. Et ad hoc etiam inducit fides: scilicet ad mundi contemptum: exemplo christi qui prosperitatem et temporalia bona contem/ puit et aduersa sustinuit. unde regnum su/ git Jo. 6. Non autem crucem. Ideo Heb. 12. Aspicientes in auctorem fidei. et confu/ matores iesum: qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempra. Sunt ergo bona temporalia impeditiua bonorum eternorum: propter quod dice/ bat saluator. quod Facilius potest camelus per foramen acus intrare: quam vinces in regnum celorum Mat. 17. Unde plerumque homo re/ linquit omnia temporalia bona. et paren/ tes. et amicos: ut per pediculus acquirat eter/ na. Et hoc videt: nisi ex fide quam habet de eternis propter verbum christi dicen/ tis: Omnis qui reliquerit domum vel

De fidei vtilitate. vel de effectibus fidei.

fratres. aut sorores. aut p̄ci: aut agros. p̄pter nomen meum: centuplum accipiet ⁊ vitam eternam possidebit. **Mat. 19.** Si autē homo est in aduersitate: patienter per fidē sustinet. Considerat enim q̄ per tribulationes huius mundi patienter sustentas. homo acquirit vitam eternam incomparabiliter meliorem ista. **2. Cor. 4.** Id enim quod in presenti est momentaneū ⁊ leuis tribulationis nostre: supra modū in sublimitate eternam glorie pondus operatur in nobis. Nec sunt condigne passionēs huius temporis ad futurā gloriam: que reuelabitur in vobis. **Ro. 8.** Propter hoc ergo homo sustinendo patienter. vincit mundum. Et hoc vnde habet: nisi ex fide? Si autē fidem nō habet oīa timet: oībus passionibus est subiectus. ⁊ in p̄peritatibus temporalibus bonis spem figit. ⁊ sic tandē a mundo vincitur ⁊ decipitur. Figura ad hoc habetur de virga moysi qua percussit mare ⁊ diuisit. ut sic filij israel transirent liberati ab oppressione pharaonis. **Ezo. 14.** Virga significat fidem qua transit illesus homo per mare huius mundi. Ad idem facit figura de arca Noe: quā aqua diluuij ad sublimiora tulit. **Gen. 7.** Quis autē quos extra archas inuenit extinguit: ut ponit Greg. in li. mo. Et habetur i. dec. 24. q. 1. Quia et sola. Si autē igitur insurgentibus aquis archa eleuabatur superius: sic tunc fides eleuat hominem ad superiora. cum magis insurgant mūdī aduersitates. **Ro. 5.** Non solum autē: sed ⁊ gloriamur in tribulationibus: scientes quod tribulatio patientiam opatur. patientia autē probationem. probatio vero sp̄s. Ad idem in nouo testamento habetur figura de petro qui ad iussum dñi ambulabat super mare ut iret ad Iesum: sed cum timuisset ventus validum cepit mergi. Unde continuo Iesus extendens manum apprehendit eum: ⁊ ait illi. Modice fides h̄re dubitasti. **Mat. 14.** Nota ergo q̄ Iesus habuit petrus: si idem firmam ibat supra mare: sed q̄primū cepit dubitare. cepit mergi: ad significandū q̄ in mari huius mundi homo illesus vadit. Iesus homo firmam fidem habet: quia per fidē contemnit aduersa mundi ⁊ quāq̄ per fidem a multis periculis preseruetur. Sed qui dubitat de fide: multa incurrit

pericula. quibus vincitur ⁊ in corpore ⁊ in anima. Unde ad propositum dicit Ambrosius ⁊ habetur in decr. 24. q. 1. Non turbatur nauis que petrum habet. ⁊ turbatur que Iudam habet: ⁊ si multa illic discipulorum merita nauigabant. tamen adhuc eam proditoris perfidia agitabat. In vtraq̄ petrus sed qui suis meritis firmus est: turbatur aliter. Caueamus igitur perfidiam. cauēamus proditorem. ne per vinum fluctuamus plurimi. Et Istra. Ibi ergo turbatio: vbi modica fides. Ibi securitas: vbi perfecta dilectio. Et ita etiam experimento didici q̄d. Nota exemplum de vno Stephano medico qui captus a curia in vigiliis natiuitatis dñi propter prodicionem discipulorum: cum fuisset acriter q̄stionatus. dixit cōpellente eius diuino iudicio. Merito hoc tali die patior quia olim non credebam natiuitatem domini ⁊c. postea vero decapitatus est. ⁊ in fide ecclesie me presente mortuus est. Nec ergo est victoria que vincit mundum fides nostra. i. **Jo. 5.**

Quartus effectus est: quia carnem cōprimis. Caro enim bellat aduersus spiritum cum delectationibus ⁊ voluptatibus. Unde **Gal. 5.** Caro concupiscit aduersus sp̄s ⁊ sp̄s aduersus carnem: hoc enim sibi inuicem aduersantur. ut non quecumq̄ vultis illa faciatis. Sed quomodo in hoc bello spectatur victoria nisi per fidē? Nam fides ostendit hominē q̄ si carnem consentit pro delectatione momentanea que cōis est nobis ⁊ beatis. perdit homo eternam: que cōis sunt nobis ⁊ angelis: ⁊ penas incurrunt eternas. **Ro. 8.** Si enim finem carnem videritis: moriemini. Si autem spiritu facia carnem mortificaueritis: viuētis. Item **Gal. 6.** Qui seminatur in carne: de carne ⁊ metet corruptionē. Qui autē seminat in spiritu. de sp̄ritu metet vitam eternam. Qui autē fidē nō habent oportet q̄ carni succubant. Ideo Apl's hortatur: dicens. In oībus sumentes sententiam dei in quo positis oīa tela nequissimi ignea extinguerent. **Eph. 6.** Nūc dico. ad Eustoch. de virginitate seruanda. Siquando senseris extiores hominem florē adolescentie suspirare. ⁊ accepto cibo eunte in lecto composita vultu libidinē pompa percellerit: arripe sententiam fidei in quo ignis diaboli extinguntur

fugite. Nota exemplum de filo hieremia qui tentatus a quadam muliere oēs sibi digitos combussit &c. sic Antonius. sic Dionysius. sic benedictus. sic dñicus. sic frāciscus. Et oēs sancti per fidem vicerunt regna: & carnales tentationes. Heb. xi. Sancti per fidem vicerunt regna: operati sunt iustitiam &c.

Quintus effectus est: quod deprimat demonem. Diabolus enim quāt ibenter erueret hōis fidem. que est oculus aīe. Sicut coru⁹ primo currit ad oculum cadaueris. Item oculum fidei diabolus sibi conscientibus voluit: ne viderent quo ducant: sicut solent oculi velari hīs qui ducuntur ad paribula. Itē facit diabolus peccatori sicut sit aīali qñ molit ad rotā siue molendinū: alioquin nō vult circumire. Sic diabolus si operuerit oculos mentis tollendo fidem in omne peccatum qđ voluerit hōiem inducit. Tentat igitur hōiem diabolus de omni peccato. sed precipue de supbia: ut nō obediat preceptis dei nec deo subiciatur sed sibi. Hoc autē remouet fides. per quā cognoscimus qđ deus est dñs oīum & ei soli sit obreperandum. & ipse solus sit adorandus: Iuxta illud Mat. 4. Unū deum adorabis & illi soli serues. Propter hoc exhortat nos apłs petrus dicens. Aduersarius vester diabolus tanq̃ leo rāgens circuit &c. Petri vltimo. figura habet de Dauid vincente. Goliath cum quibz lapidibus de torrente & cum funda & baculo. Goliath interpretat̃ transiens: & significat qui transiit de celo in terram. de grā in culpam. de solitudine angelica ad penā infernalē. & de angelico factus est diabolus. Mat. ult. Signa autē eos qui crediderint hec sequantur. In nomine meo demonia ejicient &c. Per funda vero pōt dicit qđ significatur oīo. Per peram vero pastorem vbi lapides reponantur: significatur memoria. Triplex autē letus. lapidum quos Dauid pīcit in goliath: significatur fidem trinitatis. Vel aliter. Per baculum significatur crux xpī. Per quibz lapides de torrente: quibz vulnera xpī. Per fundam significatur memoria. & sic p fides christi & memoria crucis vincit diabolus. De historiā si videretur tibi: prout habet. i. R. 17. Item potest poni exemplum de san-

cta Justina. & de sancto Cypriano.

Sextus effectus est: quia mirabilia facit. Omnia enim mirabilia que fuerunt ab apłis & alijs sanctis facta. virtute fidei patrata sunt: vel ipsorū facientia vel illorū qui bus facta sunt. Unde & xps faciebat miracula. non ppter eius fidē qđ fides nō erat in eo: sed fm fidem illorū quibus ipse miracula faciebat. Unde dicit Centurioni. Tu de & sic credidisti fiat tibi Mat. 8. Et Mat. 6. dicit qđ nō poterat in patria sua facere nūgnū ppter incredulitatē eorū. Nota nō poterat. i. nolebat qđ potentie sue nō pgruebat. Sic exponit Glo. l. q. l. c. Paulianus: in Glo. vltima. Vel dicit fm T. bo. qđ hoc qđ dicit Non poterat: non refert ad potentia absolutā: sed ad id qđ pōt fieri congruēter. Nō enim cōgruū erat ut inter incredulos oparet̃ miracula. Unde subdit. Et mirabatur ppter incredulitatē eorū. fm quē modum dicit Gen. 18. Unde celare potero Abrahā que gesturus sum: Et Gen. 19. Nō potero facere qđq̃ donec ingrediaris illuc: ita exponit. b. T. bo. pte. v. q. 43. ar. 2. i. rñsione ad primā. Fides est mater oīum miraculorū qđ facta sunt in mūdo. Qđ fidei magna potētia. Nā elemēta oīa & corpora celestia: si dei obediētiā exhibuerūt. Nā primo terra fidei obediuit dum p xpm & petrū & alios sanctos. mortui resuscitati sunt: ad quorū imperiū terra se appōit &c. pp qđ dicit vñs Si habueritis fidē sicut granū synapis: dicetis monti hūc trās hīc & trāsibit Mat. 17. Secūdo aqua: fidei obediuit: sicut patuit in mari mōdo qđ se apuit ad imperiū moysi Ero. 14. Itē in trāsitu Jordanis p ioseph. Tercio aer: sicut patuit qñ xpo pēi pēti vōto & mari facta ē trāqllitas magna Mat. 8. Itē Theodosio impatori ad cui⁹ fidē & orōnem motus est vētus maximus qđ irruit vehemēter in hostes: adeo ut oēs debellati fuerint. sicut legit̃ in eccl̃astica hī storia. Et refert Glo. magna Jo. an. in cle. Si dñm derelinqs & ve. scō in fine glo.

Quarto ignis: sic p i trib⁹ pueris pīcē i camio ignis ardē: qđ oīo nō tergit ignis nec cōtristauit: sicut legit̃ Dan. 3. Idē p in multis scis qđ in ignē pīcēti illi manebāt.

Quinto corpora celestia: sicut p de sole qđ ad iussu ioseph. Josue. 1. Itē tpe

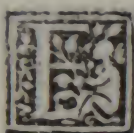
De immortalitate anime.

Ezechie reuerſus eſt ſol decē line'ſ Iſa. 38.
Sexto demones: unde ad fidem aploꝝ
et alioꝝ expellebantur de corporibus ener-
gaminum obſeſſorum. Septimo omnes
creature: unde omnes langores ſanabant.
ſicut pꝛ de Enea Actu. 3. Et ad vmozꝝ pe-
tri ſanabantur in firmi. ſicut dicitur Act. 5.
Unde 10. vlti. dicitur. Signa autēz eos
qui credid. rint hec ſequentur. In nomine
meo demonia eſſicient. linguis loquentur no-
uis. ſerpentes tollent. Et ſi mortuorum qd
biberint nō eos nocebit. Super egros ma-
nus ſponent: et bene habebunt. Patet er-
go quomodo mirabilia fides operat. Itē
Mat. 9. Si potes credere: omnia poſſibilia
ſunt credenti.

Septimus effectus eſt: qꝫ grām inſuſt
ſen inſundit. Rō eſt: qꝫ grā cum ſit forma
qd am nō inſundit in ſubiectū qd eſt aia:
niſi cōueniēter ſpꝛatū. Quia actus acti-
uorum ſunt in patiente diſpoſito. Diſponit
aut aia ad grām per voluntatē ad bonū
ſ. Be. 7. ¶ Preparare corda veſtra dñſ. Vo-
luntas aut preſupponit cognitionē intel-
lectus: et non pōt voluntas ferri niſi in rem
apprehenſam. Intellectus aut pſicit in co-
gnitione diuinorꝝ per fidē: igitur fides eſt
diſpoſitio aie ad grām ſuſcipiendā: et ſic eſt
cauſa gracie gratum facientis. et hoc verū
eſt de fide informari. Sed fides formata
per charitatem eſt effectus gracie potius
qꝫ cauſa. Unde Heb. 11. Sine fide: impoſ-
ſibile eſt placere deo. Pro latiori tamen de
claratione: Nota qꝫ grācia dupliciter po-
teſt diſci. Uno modo ipſuz auxilium dei mo-
uentis aiam ad bonum: et tunc fides eſt ef-
fectus ipſius gracie: vt dictum eſt ſupra ſer-
mone ſecundo vbi agitur de quidiſtate fidei pꝛ-
te. 1. Alio modo dicitur grā ipſum habitua e-
dei donum: et ſic pre erigitur fides per rō-
nem que hīc ponitur. ¶ Patet ratio. Aucto-
ritas. Oportet accedentem ad deū crede-
re Heb. 11. Item Jo. 7. Qui credit in me
ſient dicit ſcriptura: flumina de ventre eius
fluunt aque viue. ¶ Hoc autem diſt de ſpī-
ritu quem accipiunt erant credentes in eū.
Et hinc eſt qꝫ catholicismus precedit baptiſ-
mum. Ante enim qꝫ baptizetur quis inſtrui-
tur de his que ſunt fidei rē. vt dicitur intel-
ligi quia ad receptionem gracie baptiſma-

lis: requiritur preparati ſi ſci. Jo. 1. Qui
credit in me etiam ſi mortuus ſu- ritē. ¶
vita gracie. Et ſic duplici medio: concludo
iſtū probatur. ſ. ratione et auctoritate. Itēz
Rom. 1. Heb. 11. Juſtus ex fide viu-
it. ¶ Quartus effectus eſt: quia gloriā tri-
buit. ¶ Patet ratio. et auctoritas. Ratio eſt:
quia ſine principio non poteſt eſſe medium
neqꝫ ſiuis: ſed principium glorie eſt ſi de-
ſ. Sicut enim tempore. diuina non ſuſt ſalus
alicui ſine archa: ſic nec alicui eſt ſalus ſine
fide. Figura deſcala Jacob. Unde fides
dicitur ſubſtantia rerum ſperandaz Heb.
11. Ergo primordium et origo glorie eſt ſi-
des. Unde Mat. ultimo. Qui crediderit
et baptizatus fuerit: ſalus erit. Exem-
plum patet in latrone: et in magdalena.
Qui dictum eſt. Fides tua te ſaluam fecit
Mat. 7. Et i pueris baptizatis. Et 8. Tho-
ma dicitur eſt. Beati qui non viderunt et
crediderunt Jo. 20. Ideo dicit Jo. ¶ Nec
autem ſcripta ſunt vt credatis quia ieſus
eſt filius dei: et vt credentes vitam habea-
tis in nomine ipſius. Item Jo. 3. Sic deus
dilexit mundum vt filium ſuum vnigeni-
tum daret: vt omnis qui credit in ipſum
non pereat: ſed habeat vitam eternam.
Item Jo. 6. Qui credit in me: habet vi-
tam eternam. Item Jo. 11. Ego ſum reſur-
rectio et vita: qui credit in me etiam ſi mor-
tuus fuerit viu- et omnis qui viu- et cre-
dit in me. non morietur in eternum. Item
1. Jo. 5. ¶ Hec ſcribo vobis: vt ſciatis quo-
nam vitam habetis eternam qui credit
in nomine ſij dei. Fides ergo eſt ſi illa re-
ges ſpirituales ad ſalutem adducens
Mat. 2. ¶ Patet ergo qꝫ effectus et ſiuis ſi-
des eſt vltima eterna. De hoc habetur viſo
Jo. apoſtoli Apo. 12. Mulier amicta ſole
et luna ſub pedibus eius et in capite eius
corona ſtellarum. 12. Erpōne figuram iſtaz
ſicut ſcripſi in ſermo ſ. in octaua paſce qui
incipit ¶ Nō eſt incredulus. parte. 3. ¶ Pro-
pter hoc diſt thema. Fides tua te ſalu-
fecit rē. Amen.

De immortalitate anime. Sermo. 7.

Fides tua te

Falunz fecit. 2. uē. is. Quia
victimus ⁊ finalis effectus
fidei formate est glia vite
eternę ut dictum est supra
primo. Glia autē vite eternę nō posset hu
mana natura adspici nisi esset immortalis:
Ideo anq̃ ad articulos fidei descendamus:
videamus aliqd de ipsius aie immortalitate
scilicet glia naturaliter est immortalis. Salute
autē pmo p̃go maria 2ē. Pro cōplemēto er
go t̃monie: est notādū q̃ quatuor modis
viri possumus ad probandū anīme ratio
nalis immortalitatem.

Primo per rationes theologiales.

¶ Secundo per deductiones naturales.

¶ Tercio per visiones exemplares.

Quarto per auctoritates doctores.

Ad ista itaq; medga pñcipaliter hñt de
bemis ad hoc credenda sed dñe veritati ⁊
auctñ soli qd p pñm matie reuelata est: o
centē. Clemente bñdñ pñm mei ⁊c. Et tñ
maledicti in ignē eternū Mar. 25. Has er
go rōnes nō antecederēt sed pñter allega
mus. pñter confirmatiōes veritatis fidel.
Nec mirē qd nō hanc materiaz aggredior
predicādo ipsam fidibz. Mā ⁊ hoc idē
facti Greg. 4. dialogoz. C. Primum ergo
mediū tritiaz dñicti sñm qd tres rōnes
theologicē adducipñt ad pñpositū. Prima
rō sumit ē pñe dñe iusticie. Secūda ē pñe
dñe sapie. Tertia ē parte dñe demēcie.

¶ **I**tem ergo rō est et pte vine iusticie.
Sicut. n. necesse est deū eē: sic necesse ē ipm
iustū eē. Ad. n. si nē i nobis iustitia ita in
deo et accidēs qd pte adesse. i. abesse pter
subiecti corruptionē: q. iustitia i deo est ipa
essentia. i. in a. q. n. ead. n. ē i deo est deus.
Uñ si necesse ē ipm deū eē: ita necesse ē
ipm iustū eē. bonū eē. potest eē rē p. de.
iustis iudic. foris. i. p. tē. nūq. irascit
p. singulos rēos: sicut possit de. iustitia
sacere: sic nec possit scipm amplexare. 2. 2. tm.
2. d. 2. iudicis pmanere: negare seipm si p.
¶ **O**portet ergo qd de. si remunerator bono
rā: i. punitor maloy. ¶ **De**. xl. ¶ **O**portet ac
cedere ad deū credē q. ē: i. grēib. se im
municato. sicut. Quid h. ad iustitiam pmet.
Uñ dissimul. Iustitia ē p. s. i. p. p. p. vo

De immortalitate anime.

tibus inferiora inuoluntur: sicut etiam nec
mali digne in hac vita possunt puniri: quia gra-
uitas mortalis culpe excedit omnem proportionem
nec pene temporalis. Ratio est: quia pena homini est
finita: culpa vero infinita. non potest ergo bo-
na temporalis esse pro gratia premii virtuosae vite.
Nam premium oportet quod sit excellentius meri-
to. Quoniam si dum in hac vita non presu-
mant verum etiam affligunt. tentant. tribula-
tur. sicut per inuentibus vitam sanctorum om-
nia. *Ubi* de Iudith. 8. *Quod* est qui placerant
deo: per multas tribulationes transierunt:
Heb. xi. Alij vero ludibria et verbera expeti-
sunt: insuper et vincula. et carceres. lapidati
sunt. secti sunt. tentati sunt. in occasione gla-
dij mortui sunt. circumierunt in melotis et in
pellibus caprimis. egentes. angustii. affli-
cti. quibus dignus non erat mundus. *Ubi* et
pro leuibus modicisque peccatis deus acri-
ter punit bonos in hac vita: sicut legitur. 3.
Reg. 19. De propheta qui occisus fuit a Leone
in via propter inobedientiam que solus fuit ve-
niale peccatum: ut vult Gregorius in 4. dialo. An
etiam sine peccato deus multa mala iustis
infligit: sicut per de Iob. *Tribus* et. Cum
ergo nec malis pene debite irrogent a deo
hunc: nec iustis pro gratia premia reddant: per quod
post vitam istam istud iudicium erit a deo.
Alloquin iniustus esset deus. Et et hoc in-
feri quod post vitam istam anima uiuat: sit imor-
talis: ut possit a deo recipere pro gratia premia
virtuosae vite. vel pro peccatis suis debitas
penas soluere. Exemplum per de diuine epu-
lone et Lazaro. Dictum est enim diuini. *Sed*
recordare: quia accepisti bona in vita tua. et
Lazarus similiter mala. *Ubi* vero hic pro-
latur: tu vero cruciaris. *Luc. 16.* *Ubi* Aplos
Statutum est hominibus semel mori: post hoc autem
iudicium. *Heb. 9.* Nota per hoc. id est per mor-
tem: quia in hac vita non est iudicium sed iusti-
tia iustis: sed post mortem iusticia puerit in
iudicium. *Item* Ro. 2. Scriptum est enim quod
deus reddet unicuique iuxta opera sua. his
qui secundum patientiam boni operis: gloria et ho-
nozem et in corruptione querentibus vitam
eterna. his autem qui sunt ex prentione et qui
non acquiescant veritati. credunt autem iniqui-
tati: Ira et indignatio. Et hec ratio omni co-
cludit. presupposito quod actus humani diuini-
ne prouidentie subiiciantur. per iudicio catho-

ca tenet. et scriptura tota probat. et pro nunc
istud supponamus. *Item* de hoc nobis scri-
mo est. *Quod* 2. b. *Tibi* probat in 3. *Item* gentili-
et. 140. ubi agitur quod actus hominum premiantur
vel puniuntur a deo: iuxta illud Sap. 8.
Sapientia attingit a fine usque ad finem for-
titer et disponit omnia suauiter. *Nota* Dia. 22.

Secunda ratio sumitur ex parte diuine sapien-
tie. quod est talis. Sapientis est ordinare bo-
na ad bonum. et optima ad optimam finem.
Ubi dicitur quiddam. *Quicquid* agis. prudenter
agas. et respice finem. Manifestum est autem
quod deus est summa sapientia. ergo debuit omnia
ordinare ad finem bonum secundum qualitatem res-
ordinatam. Videmus autem omnes pene crea-
turas ordinatas ad finem bonum. Nam ut
de inferioribus incipiamus. plante. pisces. be-
stie. ad homines sunt ordinate. *Ubi* Gen. 1. Fa-
ciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram. et prebit pi-
scibus maris. et volatilibus celi. et bestiis ter-
re. vniuersaque creature. omnes reptiles: quod mo-
netur in terra. *Item* in ps. Qui producit sensu
lumentis: et herbas seruaturum hominum. *Item* cor-
pora celestia sunt a deo producta ad distin-
guendam diem ac noctem: et ut sint in signa et
tempora et dies et noctes. *Gen. 1.* *Item* Deus.
4. Custodire igitur sollicitudine animas vestras: ne
forte oculis eleuatis in celum. videatis so-
lem et lunam et omnia astra celi: et errore dece-
ptus adores ea et colas quod creauit dominus de-
us in mysteriis cunctis generibus quod sub ce-
lo sunt. Patet ergo quod hoc est finis creatura-
rum. Finis autem est omnibus nobilior que sunt
ad finem. Cum ergo mundus sit perpetuus:
ut per de elementis. 1. Eccles. 1. Generatio perierit
et generatio aduenit: terra autem in eternum stat.
Item ps. Statuit ea in eternum et in seculum
seculi: preceptum posuit et non preteribit. Et
Boetius. *Quod* quod perpetua mandatum ratione gu-
bernas ergo multo magis hoc quod agitur ad ani-
ma salutem oportet esse perpetuum. *Quia* Prope-
quod vniuersum tale: et illud magis. *Ubi* ratione
ponit Lactantius in 6. dicens. Si hominum causa fa-
ctus est mundus. et ita factus est ut esset eter-
nus. Cur ipsi quorum causa factus est non sunt
sempiterni? Quasi dicat sempiterni profe-
cto sunt.

Tertia ratio sumitur ex parte diuine boni-
tatis siue clementie. Cum enim deus sit scilicet
me bonus: quod bonum sit omne opus suum:

Unde in institutione creaturar post quod
libet opus dicitur scriptura. Uidit deus qd
fecit bonam re. Sess. i. Bonu aut opus con
sideratur maxime ex pte finis. Unde in
actibus moralibus: si finis ab agente inte
tus sit malus ipsum quoq opus malum erit
si bonus bonu. Si igit ad finem mortis solus
deus hominem condidisset cum mors ipsa sit
mala: propter quod dicitur qd deus mortis non fe
cit. Sap. i. c. 2. sequenter etiam ipsum opus esse
malu. qd indecens deo esset et homini etiam q
propter hoc semper flere deberet et dolere. et
namq virtuose operari: Iuxta illud quod ex
persona impiorum dicitur. Ex nihilo nati sumus.
et post hoc etiam erimus tanq non fuimus
et ita venite ergo et fruamur bonis que sunt
et utamur creatura tanq in luxurie cele
stiter Sap. 2. Ad qd enim dedit deus homi
racionem: nisi ut bene operetur: Ad qd autem
desisset bona operatio: si pro mercede bone ope
rationis mortem expectaret: Nam ut ait Aug.
Nihil prodest bene viuere: cui non datur sem
per viuere. Hanc rationem ponit Hieronymus. h.
de trinitate. ubi de his q se doctrine acco
modarunt: sic ait. Desinabant vitam ipsam
non ad mortem tamen ab immortalitate deo tribui etiam
stimulandum etiam boni largitor: non esse intelli
geretur si viuendi locandissimi sensum ad
eternissimum moriendi finem tribuisset. Patet
ergo prima mediū per tres rationes theologicas.
Secunda mediū est per deductiones natu
rales seu physicas in quo adducuntur. et ra
tiones eandem veritatem confirmantes. scilicet aiaz
humana esse immortalē. Dic aliquas ipsarū
primi audientium capacitatem.
Prima ratio sumit ab vniuersi perfectione.
Secunda a nature humane inclinatione.
Tertia cause corruptionis cessatione.
Quarta aut priuatione seu negatione.
Quinta a contrarietatis remotione.
Sexta a propria anime operatione.
Septima a forma incorrupti receptione.
Octaua a materie prime incorruptione.
Nonā ab intellectu agente operatione.
Decima ab anime perfectione.
Prima ratio sumit propter vniuersi perfectio
nem: ad quā requiritur qd diuersus modus crea
tionis inueniatur in creaturis. Creauit autem
deus qd a oīno incorruptibilis: et corrupti
bilis sicut sunt angeli. Quēdā vero oīo cor

ruptibilia sicut sunt bruta, plante, et homi
ni. Fuit ergo necesse ad perfectionē vniuersi ut
qdā crearentur media. qd essent qdā ad aliqd
corruptibilia et incorruptibilia: sicut ē homo: q
qdā ad corpus est corruptibilis: et qdā ad
aiam est incorruptibilis. Hanc rationē ponit
Greg. in 4. dialogor. c. 3. tres quippe inge
vitales species creauit omnia deus. Una q car
ne non regit. Secunda q carne regit sed non carne
mori. Tertia q carne regit et carne
mori. Spiritus namq est q carne non regit
angelorū spiritus. Qui et carne regit et carne
non mori volumus. Spiritus q carne regitur
et carne mori. Iunctio oīumq bruto
rū animalium. Ad itaq sic in medio creatus
est: ut esset inferior angelo. superior lumento
Ita aliqd huiusmodi ēdē cū sumo. aliqd cū infimo.
Immortalitate. scilicet spiritus cū angelo mortali
tate vero carnis cum lumento. Hec ille.
Secunda ratio sumit propter nature inclinationē
Impossibile namq est appetitū naturalem
esse frustra. sed homo naturaliter appetit pro
prio viuere. Quod patet ex hoc qd esse est qd ab
oībus appetit. Ad autem per intellectum app
hēdit esse non solū ut nūc: sicut bruta animalia.
sed simpliciter absq hic et nūc. Et sic finem omne
tempus: finem autem q apprehendit ita naturaliter ap
petit. Cōsequēter igitur homo propter naturā finem aiaz
qua esse simpliciter et finem omne tempus apprehēdit.
Hanc rationē assignat. b. 2. bo. 2. cōtra gentes.
c. 79. Idē ponit pte. i. q. 75. ar. 6. in corpore
quod in fine: ubi sic dicit. Naturaliter vnum
quod suo modo desiderat esse. Itē naturaliter
desiderat vnum quod suā perfectionē. Huius autem
perfectio consistit in intellectu et voluntate. Per
fectio autem intellectus consistit in cognitione prime
cāse. i. dei. Cognosci autem deus ab homine non potest in
hac vita: ergo post vitam huius intellectus cognos
cit deū: et sic erit perfectus. ergo immortalis
est. Similiter perfectio et desiderium volun
tatis consistit in hoc q naturaliter deside
rat esse perpetuū ut hic dicitur ergo 2. Al
de. b. 2. bo pte. i. q. 12. ar. 1. Desiderium autem
in rebus cognoscentibus sequit cognitionē
nem. Sensus autem non cognosce esse nisi
sub hic et nūc: sed intellectus apprehen
dit esse absolute et finem omne tempus. Unde
et se habens intellectus naturaliter desiderat
esse semp. Naturale autem desiderium non
potest esse inane. oīs ergo intellectualis sub

De immortalitate anime.

stantia est incorruptibilis: s. m. b. Tho. 2 sic idem q. prius. Alioquin homini fieret iniuria: etiam esset miserabilior ceteris creaturis. si in illis naturale desiderium adimpleretur: et homini non. Unde Aplos. i. Cor. 15. Si in hac vita infortunati sumus: miserabiliores sumus omnibus creaturis: ut dictum est. Et eo firmatur hec secunda ratio: quia appetit beatitudinem: de cuius ratione est eternitas. Nihil enim est perfecte beatum: nisi sit eternum. Beatitudo autem nihil aliud est quam status omnium bonorum aggregatione perfectus: s. m. Boetius. Quia quidem beatitudinem quibet homo naturaliter desiderat. Unde Boetius in 3. de consolatione. Quis quidem mortalius cura quam multiplici studiorum labor exerceat: diverso quidem calle procedit ad unum tamen beatitudinis finem nititur pervenire. Quod si autem beatitudo hominis in perfectione intellectus et voluntatis. Duo ergo desiderat homo naturaliter. Primo perpetuitatem de qua supra dictum. Secundo beatitudinem ut patet in dicto Boetio: quia beatitudo consistit in intellectu per visionem dei Jo. 17. Nec est autem vita eter. ut. co. te. so. u. deum. et quem mi. Iesum xpm. Item in voluntate per fructum quorum neutrum potest esse in hac vita Ero. 32. Non me videbit homo et vivet. ergo post hanc vitam et sic idem quod prius. Est ergo duplex ratio huius. Prima sumitur a perpetuitate quam homo naturaliter desiderat. Secunda: beatitudinem. sed prima solum habetur ad propositum: quia loquimur de eius perpetuitate. non autem de beatitudine. Sed quia beatitudo requirit perpetuitatem: ideo etiam hec ratio facit ad propositum.

Tertia ratio sumitur propter esse corruptibilis cessationem. seu propter corruptionis cessationem: et est talis. Motus enim celi est causa generationis et corruptionis: ut dicunt naturales. Huius autem motus non est anima humana subiecta. Nullam enim minus nobile potest agere in magis nobile. nec illud destruere. Certum est autem quod anima rationalis que est spiritus nobilior est celo quam est corpus. Quod probatur ratione et auctoritate. Ratio est: quia creatura est nobilior: tanto magis appropinquat deo. Unde creature que habent solum esse. sunt in infimo gradu nobilitatis. Creature

autem que habent esse. vivere. et sentire. nobiliores sunt illis que habent esse et vivere tantum. Creature autem que habent esse. vivere et intelligere. nobiliores sunt alijs creaturis. cuiusmodi est homo respectu anime rationalis. Cum ergo celi habeant solum esse et non vivere: quibus aliqui philosophi aliter dixerint: sequitur quod anima humana nobilior sit celo. Auctoritas patet Mat. 16. Quia enim proficit homini si universum mundum laetetur et cetera. Item et ex eo. quia homo finis est propter quem creatum est celum: ut patet in auctoritatibus poetarum supra prima parte huius sermonis ratione secunda. Quia igitur anima nobilior est celo non subicitur ei: nec elus influentibus: quoniam potest inclinationes corporis ex influentibus corporum celestium provenientes reprimere et refricare. Propter quod dicitur quod vir sapiens dominabitur astris. et sicut verbum originaliter Ptolomei astrologi. unde nec a celo causatur anima: nec ipsi subicitur: sed potius dominatur. nec educitur de potentia materie: ut infra dicetur. Corruptio ergo que causatur ex motu celi: non potest agere in animam que est nobilior celo. ergo anima est incorruptibilis. Quod cessante causa cessat effectus. ut. c. Cum cessante Extra de apella. Fiat ergo ratio sic. Omne quod corrumpitur: subiectum est motui celi. quia ipse motus celi est causa generationis et corruptionis: sed anima humana non est subiecta motui celi: ut dictum est. ergo est incorruptibilis.

Quarta ratio sumitur ex parte immaterialitatis. s. propter materice privationem siue negationem: et est talis. Omnis corruptio procedit a conditione materie: licet enim materia sit incorruptibilis et ingenerata secundum se: ut dicitur in primo philosophico. tamen est causa corruptionis: eo quod est in potentia ad multas formas. nec satisfaciit appetitui suo per aliquam formam corporum inferiorum. Unde licet materia proprie non corrumpatur per se. nec forma per se sed solum compositum: tamen corruptionis huius causa est materia ut dictum est: sed anima humana non est composita ex materia et forma. quia tunc non dicitur anima sed animatum. Item non recipiet formas sine materia: quia unum quod recipitur secundum modum recipientis. ergo patet quod anima est

incomptibilib' qz cessante materia cessat
corruptio: que est eius effectus: & sic idem.
Sed qd dices de aiab' dnto p' aialtam.
que etia nō sunt cōposite ex forma & mate-
ria: tñ sunt corruptibiles: Rñdeo licet ille
nō sint cōposite ex materia & forma: tñ de-
pēdēt a materia: qz de potētia materie edu-
cte sunt: sed nō sic aia hūana q per creatio-
nem a deo imediate pducit. Et hoc innuit
Sēti. i. Mā de bestijs dicit. Producat ter-
ra aiam vīcentē &c. Sed de hoīe dicit. Fa-
ciamus hoīem &c. Item Sēti. 2. Inspiravit
in faciē eius spiracu uīte. Item Sēti. 9.
de aiali dnto dicit. Aia illius in sanguine
est: quasi diceret sanguinis pmanētia esse
illius dependet. Videb. T. hō. 2. cōtra gen-
tiles. c. 50. r. 79.

Quinta rō sumit ex pte contrarietatis.
Quia dato q aia ēt ex materia & forma
cōposita tñ adhuc oportet ponere eā in-
corruptibilem qz nō inuenit corruptio nisi
ubi inuenit cōtrarietas. Generationes. n.
& corruptiones ex cōtrarijs & in contraria
sunt. Uñ corpa celestia qz nō hnt materiā
cōtrarietati subiectā sunt incorruptibilia. In
aia aut intellectua nō pōt esse aliqua pta-
ritas qz pter hoc recipit. n. fm modū sul-
eile. Ea pō q in ipsa recipiunt: sūt absq cō-
trarietate nā intelligit ignē & aquā sine con-
trarietate. Cōtrarij. n. eadē est disciplina.
Mā rōnes cōtrarij: in intellectu nō sunt
cōtrarie. sed est vna scia cōtrarij. Impos-
sibile est ergo q aia intellectua sit corru-
ptibilis. Et sic idem. Hanc rationem ponit
b. T. hō. parte. i. q. 75. ar. 6.

Sexta rō sūt ex pte sue opatiōis ppe
& talis. Uñ qd qz n. opat fm q est ens:
vñ ppa opatio rei legi ppa naturā. Pro-
pria at opatio aīe ē intelligē & velle p hāc
enī differt a brutis & plāis & ēt inanimat.
intelligere aut est vñus & incorruptibilis in
qz hūmōi. ergo aia hūana est incorruptibi-
lis. Perfectiō. s. n. oportet ēē pfectibilib' p-
portionatas. Hāc rōne ponit. b. T. hō. 2. cō-
tra gentes. c. 78. Itē opatio ppa hoīs que
est intelligere & velle est sine organo corpo-
re: & ideo non indiget corpe. ergo aia qz ad
essentiā suā & ēē nō indiget corpe. sed hēt ēē
substētē. Et sūt aia qz ad intelligere non
indiget corpe: pbat. Quia qz plus a

corpore sensibilib' sepat. tūto melius intelli-
git. sicut p i somnialib' & incompabilib'
& extrahim passis. Uñ apl's. Sine i corpe sine
extra corpe nescio: de' scit. i. Cor. 13. Nec im-
merito h accide. Quia cū aia hūana sit in
pñso corpe: & i corpe: qz qñ in or-
dīe etis cōstitat & ipis recedēs ab istimo
appropinqt ad sūmū: vñ & qñ totalr erit a
corpe separata pfecte assimilabit substātijs
sepatijs qz ad modū intelligēdl. Uñ h in-
telligere nfm fm modū vīte pñis corrupto
corpe corripat: iuxta qd dicit Ap'ls. Sine
scientia destruetur. i. Cor. 13. Succedat ta-
men alius modus intelligēdi altior s. b.
T. hō. 2. contra gentes. c. 79.

Septima ratio est. Uñ quod qz re-
cipitur in aliquo recipitur in eo fm modū
eius in quo est. Forme aut rerum recipiun-
tur in intellectu possibili: put sunt intelli-
gibiles actu. Sunt autem intelligibiles actu
prout sunt imateriales vñuales. & p cō-
sequēs incorruptibiles. ergo intellectus pos-
sibilis est incorruptibilis. Sed intellectus
possibilis est aliquid anime humane. ergo
anima humana est incorruptibilis fm. b.
T. hō. vbi supra.

Octava rō ē. Si ē intelligibile ē pma-
nētis qz ēē sensibile: sic & recipiens esse intel-
ligibile est pmanētis qz recipiens ēē sen-
sibile: sed recipiens ēē sensibile est incorrupti-
bile fm suā substātiā. s. materiā pma. q est
ingenita & incorruptibilis: vt dicitur. ergo
multo fortius intellectus possibilis q ē rece-
ptus formaz intelligibilis. ergo & aia hu-
mana cuius intellectus possibilis ē p: incor-
ruptibilis est fm. b. T. hō. vbi supra. vbi etiā
ponit aliam: que est ista.

Nonā ratio est talis. Faciens est nobi-
lius facto. vt etiam Aristo. dicit: sed intel-
ctus agens facit actu intelligibilia cum er-
go intelligibilia actu ignā hūmōi sint in-
corruptibilia multo fortius intellectus agēs
erit incorruptibilis. ergo & anima humana
cuius lumen est intellectus agens.

Decima ratio que potest addi talis est
Nulla res corrumpitur ex eo in quo pñsit
sua pfectio. Perfectio aut anime humane
confistit in abstractiōe quadā a corpore.
Perfectur enim aia humana scētia & vī-
tute. Secunda sciaz aut tūto magis p. aīe

De immortalitate anime.

Hec magis immaterialia considerat. Ultra
tis aut perfectio consistit in hoc. quod homo cor
poris passiones non sequatur. sed eas im
ratione temperet et refrenet. Non ergo cor
ruptio anime consistit in hoc. quod a corpore sepa
retur. Si autem dicatur quod perfectio anime consistit in
separatione eius a corpore secundum operationes.
Corruptio autem in separatione secundum esse non
conuenienter obicitur. operatio autem rei non con
uenienter demonstrat substantiam et esse ipsius.
quoniam unumquodque operatur secundum quod est eius. et pro
pria operatio rei sequitur ipsam propria naturam.
Non potest ergo perfectio operatio alicuius rei nisi
si secundum quod perfectitur eius substantia. Si igitur ope
ratio anime secundum operationem suam perfectitur in relin
quendo corpus et corporea substantia sua in
esse suo non deficiet per hoc quod a corpore sepe
tur. *Deo. b. Theop. 2. 5. gentiles. c. 79. Et de
claro hoc per illud quod scriptum est. Ite opa
tio hominis. Est tamen tenendum quod gustus humana
anima sit incorruptibilis et immortalis: nihilomi
nus similiter tenendum est quod sit forma corpo
ris humani per se et essentialiter: et aliud te
nere esset hereticus: ut probatur in Clemen.
Una. 5. Porro de sum. trl. et st. catbo.*
Tertium medium est per visiones exempla
res siue experimentales. Nam multis ex
emplis et perimentalibus cognitum est animas
humanas esse immortales hoc deo revelante
et operante. Nam primo scimus quod multa mi
racula facta fuerunt et fiunt ad tractum cor
porum sanctorum mortuorum vel virtute eorum. Nam
ut ait Gregorius in 4. dialo. Ad extincta corpo
ra sanctorum viventes egrediuntur et sanan
tur. demoniaci veniunt et liberantur. leprosi
veniunt et mundantur. deferuntur mortui et sus
citantur. pensa itaque anime eorum qualiter vivunt
quoniam hic et mortua corpora in tot miracu
lis vivunt. Si igitur vitam anime manifestum in
corpore deprehendimus et motum membrorum: cur
non perpendamus vitam anime post corpus etiam per
ossa mortua in virtutem miraculorum. *Dee
ille. Et hoc patet quod manifeste cognoscimus
immortalitatem animam post mortem corporis. Iam
videre non possumus: eo quod corporeis oculis
videri non potest: cuius spiritus sit. Ad hoc tamen di
vina clementia aliqui certius immortalitatem
anime dedit intelligi. Nam interdum ipsam ani
mam post extingui corpus. visibiliter oculis*

corporeis demonstravit: sicut refert Gregorius
in 4. dialo. per multa exempla. Primo de anima
Germani episcopi capuam. quam vidit beatus
necdictus in globo igneo ab angelis ferri ad
celum. Sic etiam vidit animam beate scola
stice sororis sue celi secreta penetrare. et for
ma colubine. Sic de anima Theodorici regis:
quam vidit quidam sanctus heremita in Insula
lipparis degenis. deducta ad infernum sub spe
cie corporis nudi seu camisia coperti liga
tis manibus retro a Simacho patricio et
Iohanne papa deducta: et detruda in os
Vulcani. Sic et Antonius vidit animam Pan
ti primi heremite inter apostolos ad celum ferri.
Potes etiam hic referre exemplum quod legitur
in monasterijs cartusienis. de illo defuncto
qui dum esset in ecclesia in feretro positus
surgens ait. Coram dei iudicio vocatus
sum et cetera. Die totum. Multa etiam exempla ponit
ibi Gregorius. que causa brevitatis dimittit. Sed
ad idem comprobandum refert Valerius in
primolib. c. 5. de somnijs de Simonide quo
dam poeta sic inquitens. Is. i. Simonides
cum ad lectus navem applicuisset in hyma
tibus corpus sepulture mandasset. admoni
tus ab eo ne primo die nauigaret in ter
ra remansit. Qui inde soluerant. fluxibus
et pcellis in conspectu eius oborti sunt. Ipe
letatus est quod vitam suam a somnio quam nani
credere maluisset. Demor autem beneficij cle
gantissimo carine eternitati consecravit: mel
lus illi et diuturnius. in anima hominis sepulchrum
constituens. Et in desertis et ignotis harenis
struerant. *Dee Valerius. Ad idem audi
ui nuper Bononie contigisse. duos schola
res in societate vitam duxisse. quoniam unus
defunctus apparuit postmodum socio totus
in parte dissusus. Videbatur enim socio il
li quod videret eum membratim dissuadi. et dis
cerpti. et iterum reintegrari iterumque discepti.
Et cum interrogasset eum ista res dura pa
teret. Propter hoc inquit: quod animam immor
talem esse dum mortalis essem credere re
cusabam. Ad hanc etiam veritatem confir
mandam naturali experimento cognosce
mus. quod nec lupus. nec canis mortuus time
tur. nec aliquod aliud animal. solus homo
mortuus timetur. ex quo innuitur quod post mor
tem hominis. aliquid vivens remanet. quod est*

metur. Et quid hoc nisi anima?

Quartum medium est per auctores doctores. Superfluum est homini fidei veritatem hanc scripturam auctibus suadere. Omnes quippe scripture diuine huius rei testimonia perhibent: tam. vj. veteris q̃ no ui testamēti. De veteri quidem habet Isa. vii. Uermis eoz nō morietur: et ignis eoz non exstinguet. Itē Sap. 5. Iusti imperpetuum uiuent. Item Dan. 12. Exsurgēt de puluere terre: alij in uitā eternā, alij in obprobrium: ut videant semp. Item de nouo testamēto. Mat. 25. Ibant hi in uitam eternā. Item. 2. Cor. 5. Scimus autē q̃ si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluatur. q̃ edificatiōe ex deo habeamus domū nō manufactam: eternā in celis. Plato in Timoe ait. Post omne corpus aīas in finē patris reuertit. Et in lib. 2. dicit tot esse aīas quot sunt stelle: et leges immortalitatis hīe. Item idem Plato in Timoe dicit aīas post dissolutionē varijs penis affligi. Itē Diogenes se dicit descendurū ad infernum post mortem: et cupiditate immortalitatis seipsum occidit ut ait Lactan. vbi s. Dicit. b. T. ho. l. 4. sen. di. 4. q. l. ar. l. i. corpe q̃ōnis p̃me. q̃ quorūdam positio fuit. s. Pythagore et Platonis ponentiū quidē aīam immortalē: sed de corpore in corpus transire. S; hūc positionē improbat p̃s in p̃. de aīa dicens. q̃ anima est forma corporis et moto: eius. Q̃p̃ autē ut determinate forme determinata materia debeat. et determinato moto et detur determinatū organum: sicut quilibet ars in agendo utitur proprijs instrumentis. Vt hec anima nō potest esse forma et moto: nisi huius corporis s̃m T. ho. Donebat autē Plato ut refert. b. Aug. 12. de ciui. dei in fine. eos qui imoderate et in honeste uixerunt p̃pter luendas penas ad corpora redire mortalia. Plato q̃dem etiā de stellas ponit. Porphyrius tāmōdo hominū. sapientiū vero animas post mortem transire ad sidera ut aliquando dicitur in astro sibi cōgruo quiescere. requiescat. atq; deinde rursus miserie pristine oblitus: et cupiditate habēdi corporis ulet⁹ redeat ad labores eternalesq; mortalium: ut refert idē

13. de ci. dei. c. 19. Et in. 14. de ciui. dei. c. 5. Et h̃ sentit Virgilius in uersibus infra positis in fine. Archia tarētius etiam ut ait Tullius in lib. de senectute dicebat mētem nostram quoddam esse diuinū. Item Arist. 2. De anima. c. 2. ait. de aīa humana: q̃ separatur tanq̃ ppetuū a corruptibili. Idē sentit in. xi. Metaph. Itē Tullius de somno Scipionis in p̃ncipio. Cōstat inquit certū esse in celo diffinitam locū ubi beati sempiterno tuo fruuntur. ubi uiuunt qui corporum uinculis enolauere: Uestra uero que dicit uita mors ē Seneca in epla. 87. Loquens de Scipione ait animā quidē eius esse in celo. persuadeo mihi. Quinilianus causa. 4. ait. Siquis scit quib⁹ sit finis bonorum. que uera felicitas. nūq̃ sibi uidebit prematura morte moriurus. Macrobius super somnum Scipionis. Uerus inquit homo ipsa anima est. a qua regitur quod uidetur. si cum morte anima discesserit. animatio ipsa cadit. corpus regēte uidetur. et hoc est q̃ uidetur in homine mortale. Anima uero que uerus homo est. ab omni conditione mortalitatis est aliena. adeo ut ad imitationem dei regentis mundum regat ipsa corpus. Macrobius super. 3. de anima ait. Nos ponimus intellectum eternū esse et incorruptibilem. Idem super. xi. De metaphisice dicit. q̃ anima rationalis manet post mortem. et finis prosperitatis eius erit si coniungant p̃mo motori. i. deo. Pa tent auctes philosophorū. Tertio etiam hoc ipsum asserunt poete gentiles. Unde de Virgilio Aug. 1. ci. dei. c. 4. Virgilium p̃pterea paruulū legunt: ut uj. poetia magnus omnīq; p̃clarissimus atq; optimus et teneris cōbitus aīus non facile obliuione possit aboleri. s̃m illud Horatij. Quo semel ē uncta res. ēs seruabit odorē Testa diu. Hec ille. Virgili⁹ ergo in. 6. lib. encidos per totum loquitur. de inferno et de penis animarū humanarum post mortem. Unde ibidem inter cetera dicit. Ignis est ollis rigor et celestis origo. Seminibus: quantū nō carmina notia tarrant. Et paulo post sic ait. Ergo exerceantur penis veterisq; malorū. Supplicia expedit. que pandunt inane.

De entitate fidei. vel q̄ deus est.

Suspēse ad vētos. alijs sub gurgite vasto.
Infectum cluitur scelus. aut exurit ignis.
Quisq; suos patimur manes: exinde per
amplum.

Mittitur elysia: et pauci leta aura tenem?
Donec longa dies perfectio tēporis orbe.
Concretam eremit labem parq; reliquit.
Ethereā sensam atq; aurei simplicitis ignē.
Has omnes ubi mīle rotam voluere per
annos.

Letheum ad fluvium deus evocat agmī
ne magno.

Sed licet immemores supra ut connera re/
uiscunt.

Rursus et insciant in corpora velle re/
uerſi. Nec ille.

Ex quibus verbis patet Virgilium ma/
nifeste tenere animas hominum immortales.
Item Lucanus lib. 9. ppe. prin. de anima
Pompei a corpore separata. sic ait Vidit
quāta sub nocte laceret Nostra dies: rī/
sitq; sui ludibria trunci Mādius in Veta
mo: ppo. lib. ult. ex snia Pytagore sic ait.
Dante carit anime semp; prio: e relicta
Sede nonis domib; vinct hīc atq; recepte.
Alte auctes ad veritatē hanc astruendaz
adduci possent: quas curioso lectori relin/
quo. Restaret modo rīdendi aucto: itati Sa/
lomonis que rīdet contrariuz prima fron/
te innuere. Dicit enim Eccl. 3. Dicit in cor
de meo de filijs hominū vt probaret eos
deus et ostēderet similes esse bestijs. Idcir/
co vnus est interitus hominū. et iumentoz
et equa vtriusq; conditio. Sicut morit̄ ho/
mo. sic et illa moriuntur. Similiter spirant
omnia et nihil habet homo iūmēto ampli/
us: sed iūmēta simul etiā corpore et anima
moriuntur. ergo videtur q̄ etiā homo. Sz
rīdeo fm. b. Tho. in. 2. sen. vi. q. i. ad pri/
mā. Salomon sibi loquitur more conciona/
toris assumens in se dīnerſoz hominū
sentētiā et sapientiā et stultozum: vt in fine
ex omnibus appareat que sit verior sentē/
tia. Unde cōcludit quasi sentētiā profe/
rens et dicens. Finem loquendi omnes pa/
riter audiamus. Desi time et mādara eius
obserua: hoc est enim omnis homo. Cūta
que sunt adducet deus in iudiciū pro/
omni creato siue bonū siue malum sit Eccl

els vlt. Idem sibi. Reuertatur pulvis
in terram suam vnde erat. et spūs redeat
ad deum qui dedit illam. Illud aut quod
in preallegata aucte dicit: est vnum et illa
que ab eo in persona stultoz inducantur:
fm. b. Tho. Lōcor. Greg. in. 4. dialo. Sicut
est id Sapientie. Et nihil nati sumus: et
post hoc erimus tanq; nō facimus. Vel
dic. q̄ auctas predicta intelligit quantum
ad corpus qd est corruptibile in homine
cat in alijs animalibus. et nihil habet ho/
mo iumento amplius: quātū ad corpus p/
naturam: q̄uis ex diuina potētia corpora
hominū sint in fine mundi suscitanda su/
pra potētiā nature. Amen.

De entitate fidei. vel q̄ deus est.
Sermo. 8.

Fides tua te

saluum facit. Luc. 18. C Ex/
peditis quibsdam primoz
dijis articuloz fidei in supe/
rioribus sermonibus: desce/
dendum est ad materiā articuloz fidei
quam prosequi intendo nō fm q̄ ponan/
tur articuli in simbolo apostolo: sed fm
q̄ a docto:ribus theologicis magistraliter
ordinantur: fm q̄ tangit. b. Tho. 2. 2. q. i.
ar. 8. et scripsi supra sermone. 5. parte. 2. vbi
agitur de fidei integritate. Saluetur vir/
go Maria rē. Pro huius materie intro/
ductione: est notandum q̄ fundamentum
totius fidei nostre. est iesus christus: iuxta
illud. i. Cor. 3. Fundamentum aliud nemo
potest ponere preter id quod positū est: qd
est christus iesus. Per istud enim funda/
mentum inchoatur in anima vita eterna
in presenti vita per gratiam gratum facien/
tem. et perficitur post mortem per gloriā.
que cōsistit in diuina visione que est pre/
mium fidei. Quare enim homo per fidem
credit nō visio: ideo illi spēm videbit pri/
us credita. et in illa visione p̄sistit essentiali/
ter vita eterna: q̄ vt ait. b. Aug. 9. Vltio est
tota merces. igit̄ xps est totum fundamē/
tum fidei nostre vt dicit. et inchoatio vite

eternae. Unde Jo. 17. Hec est vl. eter. co. te.
so. ve. deum: et queni m. lesu. xpm. Chri/
stus aut idem est q. deus et homo. ergo to
ta fides fundatur super diuinitate et hu/
manitate christi. Ideo Mat. 16. Dixit Pe/
trus xpo. Tu es filius dei viui etc. Et xps
ad eum. Tu es petrus: et super hanc pe/
tram edificabo ecclesiam meam. Nota Pe/
tram. i. soliditatem fidei: vt exponit Glo.
24. q. 1. Loquit. Super diuinitate aut po/
nunt ser articuli: et super humanitate aliq/
ser: sicut scripsi fm. b. Tho. in sermone vbi
supra. Hodie ergo dno precedente pdicabo
de primo articulo pertinente ad diuinita/
tem: quales de unitate dei. Unde dicit in
symbolo. Credo in vnum. siue credo in deū.
Sed pro maiori euidetia est notandū q.
duo sunt p. incipalia symbola fidei. i. et nūq.
paruum siue minus qd apostoli ediderūt
et incipit Credo in deum patrem etc. ce. et
ter. etc. Et alterum maius quod sancti pa/
tres in nicensi concilio ediderunt: vbi in/
terfuerūt. 300. et is. patres: vt dicitur in cle.
15. d. c. Canonēs. Quod incipit Credo in
vnum deum patrem omnipotentem etc.
Ad excludendū multos errores qui ex pri/
mo symbolo sunt exorti. in quo quidez sym/
bolo declarantur quidam articuli fidei ex/
plicite qui in primo symbolo implicite co/
tinebantur. Est et aliud symbolum tertium
Athanasij. Unde latius notandum q. tri/
plex symbolum inuenitur. scilicet apostolo/
rum. concilij Niceni. et Athanasij Symbo/
lum apostolorum dicitur quod apostoli post
ascensionem domini nostri iesu christi ad
docendū fidem tanq. regulam fidei edi/
derunt. Dicitur autem symbolum a syn q.
est con vel simul: et bolus quod est morsel/
lus: quia quilibet apostolorum bolū. i. par/
ticulam vnam in eodem posuit. Et istud
symbolum incipit Credo in deum etc. Itaq.
fm q. dicit Albertus in expositione missae:
primum articulum. i. credo in deum pa. om.
crea. ce. et ter. etc. posuit Petrus. scdm ve/
ro. Et in iesum christum filiu. ei. vni. do. no.
posuit Andreas. tertium. Qui conceptus
est de spiritu sancto natus ex Ma. virgine.
posuit Iacobus maior. quartum Passus
sub ponto pilato crucifixus mor. et sepul.

posuit Iohannes. quintum Descendit ad in/
ferna tertia die resurrexit a mortuis: posuit
Philippus. sextam Ascendit ad celos se.
ad dexteram dei pat. omni po. posuit Bar/
tholomeus. septimum Inde ventus. est iudi.
vl. et mort. posuit Thomas. octauū Credo
in spm sanctū posuit Matheus. nonum. i.
sanctam ecclesiam catholicam posuit Iaco.
minor. decimū Remissionem peccator po/
suit Simon cananeus. vndecimum Carnis
resurrectionē posuit Ladeus. duodecimū
Vitam eternam posuit Barthas. Quia
vero predictū symbolum fuit editum qd
fides nōdū erat propalata: ideo dicitur
nō palam sed in secreto. Itē quia fuit edi/
tum ad pponendū fidei doctrinā: ideo di/
citur quotidie in matutino prima et in cōple/
torio: quasi in principio diei et noctis. ad be/
signandū q. omnis nostra operatio a fide
bz incipere incipit et terminari ad finē fi/
dei. Et etiam q. per ipsam fidei dirigitur
in prosperis et aduersis. Per diem enim p/
speritas et per noctem aduersitas designa/
tur. Symbolum aut Niceni concilij incipit
Credo in vnum deum etc. Quod sancti pa/
tres inter quos interfuit scs Nicolans in
prima vniuersali synodo apud Nicenam
urbem congregati ediderūt ad declaratio/
nem fidei et ad pfutationem heresim que
a temporibus apostolorum vsq. tunc fue/
rant per diuersos hereticos suscitata: pre/
sertim ad confutationem heresis ariane.
Unde dicitur in decre. 15. d. Canonēs q.
nicena synodus. 318. episcopoz Constanti/
no imperante augusto peracta est. in qua
ariane perfidie condemnata est blasphem/
ia: quas de inaequalitate sancte trinitatis
idem Arius assererat. Et consubstantia/
lem deo patri dei filium sancta synodus ea/
dem per symbolum diffinuit. In quo qui/
dem symbolo clarius explicantur que in
primo implicite continebantur. Quia ve/
ro predictum nicenum symbolum fuit edi/
tum tempore fidei approbate: ideo dicitur
statim post euangelium imediare. quasi ex/
positio ipsius. Forma autem fm quā can/
tatur in missa tradita fuit a sanctis pa/
tribus congregatis in secunda synodo vni/
uersali apud Constantinopolim congrega-

De entitate fidei. vel q deus est.

Ita tempore Damascij pape et episcopi imperatore Theodosio seniore: ut habetur. is. of. Canones. q. Synodus. Symbolum vero Athanasij incipit Quicquid vult etc. Ipse sanctus Athanasius Alexandrie urbis venerabilis patriarcha edidit pro integritate fidei ostendenda. specialiter contra hereticos qui in suis episcopis insurrexerant contra personam domini nostri Jesu christi: quantum ad utramque naturam divinam. scilicet et humanam. Quia vero illud symbolum est contra hereticos editum: ideo dicitur in prima diei hora quasi hereticorum tenebris iam expulsis. Quia vero symbolum Nicenum et symbolum Athanasij. fuerunt edita non quidem ad proponendam fidem sicut symbolum apostolorum. sed potius ad defendendam seu elucidandam ipsam fidem: ideo non debet singulis debere. sed in illis in quibus homines maxime ad ecclesiam convenire consueverunt et in quibus sit aliqua solemnizatio. de illis que noscuntur ad articulos fidei pertinere. His ergo presuppositis est notandum quod ultra ea que ponit. b. Theodosius. q. i. ar. 6. Articulus dicitur quasi artans mentem ad credendum. Vel dicitur articulus indivisibilis veritas de deo. Unde Hieronymus. Articulus est preceptio vine veritatis tendens in ipsam. Sicut enim membra illa dicuntur articuli. que non possunt dividi in alia membra: sic in proposito. illa que non probantur per alia: nec resolvuntur in aliqua principia. sed supponunt tanquam principia theologie: debent articuli fidei. Vel notando ergo ad propositum: primus articulus fidei pertinet ad divinitatem est Credo in deum. Et fuit positus iste articulus ut supra dictum est a beato petro apostolorum principe. sive in unum deum. sicut dicitur in symbolo concilij Niceni. Ubi notandum quod in hoc primo articulo.

Primum est dei entitas.

Secundum est dei unitas.

De primo tamen hodie erit sermo: cras vero deo concedente de 2°. Quantum ergo ad entitatem dei. notandum quod secundum doctrinam theologicam: est triplex gradus seu triplex modus credendi de divinis.

Primus est credere deum.

Secundus est credere deo.

Tertius est credere in deum.

Primus habetur per scientiam intellectuale.

Secundus per reverentiam cordialem. Tertius per obedientiam generalem. Et licet quilibet istorum graduum sit necessarius ad salutem tamen solum tertius salvat hominem: quia primus et secundus competunt etiam malis: sed tertius tantum bonis. Et de hoc tertio loquitur articulus dicens Credo in deum.

Primus ergo gradus. est credere deum esse. et semper fuit necessarius ad salutem. Heb. xi. Porro accedente ad deum credere quod est etc. Constat enim autem credere deum esse duplici modo. primo per scripturam. secundo per creaturam. per scripturam quidem factam pene infinitas auctoritates habemus: sed sufficit due prima Ego. Qui est mihi sit me ad vos. Ego sum qui sum: quia deus est suum esse. et ideo est causa omnis esse. Ubi si ipse manum suam retraheret omnis creatura rediret in nihilum: sicut de nihilo facta est. Nota historiam practice: quando Moyses fuit missus a deo ad liberandam populum israeliticum. Item ps. Ab eterno usque in seculum tu es. Nec solum scriptura sacra hoc attestatur: sed etiam opinio paganorum et infidelium libri et cultus. Namque enim sub celo aliquis populus fuit qui non esse deum in generali crediderit: quibus in speciali erraverit: sicut quidam colebant solem pro deo. quidam ignem etc. ex quo probatur quod quilibet gradus presupponebat deum esse: et hoc probat propositum nostrum. Non enim hic agimus quid sit deus: sed quod deus est. Unde Romani omnium gentium deos habebant: et omnibus templa construxerant et thura omnibus offerebant. Quod faciebant: tunc quia credebant deos gentium ubique eos fecisse victores. tum ne incurrerent odium et rebellionem altaram gentium si deos earum destruerent: sicut incurrisset audierant Nabucodonosor quando precepit Belosferri omnes deos gentium destrui: ut ipse solus pro deo adoraretur: sicut legitur Iudith. i. Et certe mirum fuit de romanis. quod cum omnes deos venerarentur et colerent: soli deo quem iudei colebant ps. Notus in terra deus: quod solus deus ex omnibus verus

erat. ps. Omnes de gentium demonia: dñs autē celos fecit. diuinos bonos minime of ferebant. Sed ideo hoc faciebant: qz se so lum colimādabāt: id ē cum coluissent opor tuisset eos vt a ceteris aijs renocassent: qd eis nephartum videbāt. Iudicabāt nihilo minus cum dñi esse valde sapdum. Lā nol let habere parem vel sociam. Itaqz ptene bāt eum. Sic igitur oīum paganop. natio num. 7 gentium scriptura: deū eē affirmat. Nec errauerit in particulari. Et etiam om niam phop libi: idem asserunt.

Sed vero modo cogimur hūc veritatē assentire p creaturā. p quā demonstratue pbat deum esse: demonstratione qdem nō ppi qd q est p eam: in qua demonstratio ne accipit p medio essentia rei siue qddi tas significata p nomen. Impossibile autē ē nobis cognoscere essentia dei: vñ nō ē pos sibile nobis cognoscere de deo qd est. 7 qd nō ē. Eriā deus non pōt cognosci qd ē. qz vt dicitur ē s. qd sit res cognoscit p diffin itionē. diffinitio autē pñat ex genere 7 diffe rētia. 7 sic diffinitio cadit in cōpositis: s; de us nō ē cōpositus aliqd. s; sūme simplex: ergo tē. Demonstratio ergo qua demonstra tur deū esse. est demonstratio qz: q est p ef fectus: vt nota. b. Tho. p. i. q. 2. ar. 2. Per qtuor autē effectus q sunt in creaturis pōt demonstrari deū esse. C Primus sumitur ex moto 7 mouente. C Secus a eā efficiēte. C Tertius a pñcipio ordināte. C Quartus ab hoīe appetēte. Primus ergo effectus est a moto 7 mouēte: de quo dicit p. b. Tho. p. i. q. 2. ar. 3. Vel alio mō declarā sic. Sūe enim ex motu mēbroz corpōis cognoscit aīa eē in corpore: s; nō videat: sic a motu corpōis celestiu 7 aliāz partium mundi co gnoscit deum eē. Sic cognouerunt phīl eē deū. Hanc rōnē tangit 2 p. i. Ro. i. Inuisti bīlia dei p ea q facta sunt intellecta cōs; i. claus. Nec solum cognoscimus hoc modo deū eē: sed potētē eē. sapiēte eē. iustū eē. Vñ Sap. i. 7 magnitudine. n. spēs cogno scibiliter poterit hōp creator videri.

Secus effectus creaturaz quo cognoscit demonstratione deum esse. sumitur a eā ef ficiente. Nam vt ait. b. Tho. q. vbi s. Inue nimus in istis sensibilibus esse ordinē cau sap efficiētiā: nō tū inuimē nec est possibi

le q aliqd sit eā efficiens sui ipsius. qz sic aliqd esset prius seipso: qd est impossibile. Nō autē est possibile q in causis efficiētibus pcedatur in infinitum: qz in oīb; cau sis efficiētibus ordinatio. Primum est eā medij. 7 medij est eā vltimū. siue medij sit vnū s; siue multa. Remota autē eā remoue tur effectus. ergo si nō fuerit pma in causis efficiētibus. nō erit medij. nec vltimū. S; si pcedat in infinitū in causis efficiētibus nō erit pma eā efficiens. Sic autē nec erit effectus vltimū. nec eā efficientes medij. qd p esse falsum. ergo necesse ē ponere alī quā eā efficientē primā quā deum noīa mus: fm. b. Tho. De similitudine. Sigo igitur decretur pulcherrimum palatūz tē. Logno sceret ex aliquem artificem fuisse tē. Vnde dñica. 2. post festū trinitatis fmoie q inci pit Credidit ipse 7 domus eius tota tē.

Tertius effectus sumit a pñcipio guber nante. Videmus. n. vt ait. b. Tho. vbi s. q aliqua q cognitione carent sicut corpora naturalia opant p pñe. Qd p p hoc: qz semp aut vt frequent eodē modo opant. 7 psequunt id qd est optimū. Vñ p q nō a casu sed ex intentione pueniunt ad finē. Ea autē q nō hnt cognitionē nō tendūt in finē nisi directa ab aliquo intelligēte nō co gnoscēte: sicut sagitta a sagittāte. est ergo aliqs intellectus a quo oēs res naturales ordinantur in finē: 7 hunc dicimus deum: fm. b. Tho.

Quartus effectus sumit ab hoīe appetē te. Cōstat. n. fm sūiam Boetij: q naturalit mentibus oīum hōium sumit veriqz boni est inserta cupiditas. qz ad falsa bona deus error abdicat. Qis. n. vt ait cura mortalit qz multipliciū studior labor ex eret qz diuerso calle pcedat ad vñ tū bitudinis finem nūq puenire. Quid autē est summū: nisi id qd dñs qz fuerit adeptus: nil oīno querat vltius. eo qd sit in eo sta tus oīum bonop aggregatiōe pfectus: Et hoc: qd aliud est. nisi deus. Cum ergo nihil frustra plātū sit in natura. frustra autē hic appetitus esset. si summū bonū nō esset: qd desiderium hūius determinaret 7 adim pleret. segtur ergo ex hoc q sit summū bo nū: qd est deus. Vñ 7 Socrates ipse cernēs hōiem p naturā esse beatū. 7 hoc appetere

De entitate fidei. vel q. deus est.

homo non esse frustra in natura plantatus. q. nihil huiusmodi nec diminutum. vixit creata ab optimo deo. Denique. 3. Dei perfecta sunt opera. simulque considerans hominem beatum esse non posse nisi summum bonum participatione. summumque bonum participet. vel haberi non posse. nisi optimis moribus. omnem philosophiam. Aug. teste. 8. de ci. dei. traxit ad mores. ut moribus emendatus in summum bonum naturaliter perveniret. Desideret oculi mentalis aspectum. iuxta illud. Beati mundo corde. quoniam ipsi deum videbunt. Mat. 5. Nam et ait Aug. Mentis humane invalida acies in tam excellenti luce non figit. nisi per iustitiam fidei emendata. Sciebat enim Socrates quod finis. his qui sunt ad finem necessitatem imponit. et ideo aliqui terminandum hanc beatitudinis appetitum. Plato etiam huiusmodi Socratis maior discipulus. quod ceteros alios sapientia antecessit. ut Aug. ostendit. de deo tam alte sensit. ut dicat cum principium naturarum omnium. lumen omnium rationum. et finem omnium actionum. Sine quo deo. ut ait. nulla natura subsisteret. nulla scia instruit. et nulla opera crearet. Quid hac professione nobis illud. Et tunc de eo maius quod dicit. si in christum credidit. Hoc non asseritur dico. quod non sufficienter ostenditur. peritum quod Aug. in 8. de ci. dei. c. 12. dicit quod omnes academici sine platonis et etiam ipse plato deus plurimum esse sacrandum putaverunt. Sunt tamen de predicta credulitate platonis aliqua signa.

Primum est. quod Aug. dicit se legisse in libris platonis totum principium evangelii Johannis. usque ad illud verbum. Et verbum caro factum est. Hoc verum non erat. quod nondum filius dei carnem assumpserat.

Secundum signum est. quod legitur in quibusdam historiis. quod et greci hoc dicit. quod dum eius sepulchrum casu semel fuisset apertum. super pecuniam ipsius lamina aurea est inuenta. in qua hec verba scripta erant. Credo in Iesum christum qui de Maria virgine natus est.

Tertium signum est. quod Crisostomus exponens illud verbum beati Petri apostoli. 1. Petri. 3. In quo. scilicet spiritu et his qui in carcere conclusi erant spiritualiter veniens predicavit. scilicet quod deus predicavit his qui in carcere erant. quod valde expressum est in greco. dicit christum apud inferos predicasse et omnes illos. ab inferis libe-

rasse. qui si fuissent in mundo tempore sue predicationis. et eius predicationem audissent et miracula viderent. credidissent in eum. Dicunt igitur greci platonem foras eductum eo quod christo ab inferis predicante plato credidit mori in eum. Et ad hoc experimentum tale asserunt accessisse. quod dum quidam scholasticus quedam dicta platonica legeret nec ea intelligere posset. eo quod per quasdam similitudines loqueretur. cepit in auctore male dicta convertere. quasi qui sic voluerit finis tradere ut intelligere non posset. Tunc plato apparuit dicens. Quid me amice sic laceras. cum ego sim saluus et fuerim ex omnibus primus qui in christum credidi apud inferos predicantem. Parer ergo quod philosophus etiam libris attestantem entitatem dei. Sic et Aristoteles. et Porphyrius et omnes alii philosophi hanc rem testimonium perhibent. et ipsarum creaturarum esse idem asserunt. Nihil enim in toto universo manifestius est. quam ipsum deum esse. Erubescat ergo christi annus peccator quod deus esse non credidit. Multis cognoscere quod in christo aut modica aut nulla fides est. Da similitudinem de illo cui cum diceret quod mutaret denarium ut reciperet ducatum cum instrumento autenticato. quod quilibet mutaret. posito quod non esset peccatus. quod consideret in iustis. sed in christo non credis qui dicit. Da pauperibus et habebis tunc esauriam in celo. sed queret aliquis. cum ita sit manifestum et necessarium deum esse et demonstratio patet ostendit. Cur aliquos dubitare de re. et certa contingit. iuxta illud psalmi. Dixit insipiens in corde suo non est deus. Ps. 14. hoc patet. quod duplici ratione. Primo quod in omni productione corporalis. Secundo quod in omni creatione intellectualis.

Primo dico ratione productionis corporalis. Quia. n. intellectus. minus corpore. nihil potest nisi per fantasmatum intelligere. quod ut ait philosophus 3. de anima. Quod intellectus fantasmatum speculari. scilicet anima fantasmatibus. plena nullum spirituale cognoscit in sua natura sed sub corpore fantasmatibus. Sicut. n. oculus corporeus affectus in tenebris non potest percipere lucem. Da exemplum de homine per plures annos in obscuritate carere deo. Vide Greg. in psalmi. 4. Dialog. Sic intellectus noster affectus speculari fantasmatum et totum in his absortus. dum vult percipere formalem lucem summi. esse. scilicet ipsum deum.

ad videndā eā et cognoscendā ineptior red
dit. Propter hoc dicit ps. 2. Verba. q. sicut
oculus viperilionis vel noctue se habet
ad lumen solis: sic intellectus noster ad ma-
nifestā lūmā in natura.

Sed ratio est propter cecitatem intelle-
ctualē: quae concludit et culpa praesertim
mortali quia intellectus sic obsecatur ut to-
tus ad temporalia rapiatur: et hoc cecitas
ad intuituā spiritualia redditur. Pro-
pter qd dicit Aplos. Nihil homo nō percipit
ea quae sunt spiritus dei. 1. Cor. 2. Et ex-
plum sui similitudo patet in sensibus cor-
poris. Nam sunt multi qui rei alieni in-
mis intenti grossa pulsante campana: et si
ea audiunt tamē nō se percipiunt audire.
Sic et de illis q sunt in regione ubi et alii
simis rapibus fluitas cadit: qui de paradi-
so descendit. quos Ambrosius oēs asserit esse
surdos. nō quia illum sonum non audiant
sed assueti non percipiunt se audire. Sic et
alii quando cōtingit q homo sic est intentus
rebus aliquibus q boiem coram se tran-
seantem sibi qd videret: si viderit et au-
diat nō tamen videre se percipit vel audi-
re. Unde de beato Mag. legitur. q ad eum
semel quedam mulier pro quodam consi-
lio veniens: eūq de quadā qōne cogitantes
inveniens. eā illa sibi assistens totū suū ca-
sum pponeret. ille qd diceret vel q sibi assis-
teret nō advertens: nihil sibi rēdit. Sic et
de. b. Th. de Aquino sepius legit. q in tū-
erat qñq intentus praeparationi vel studio
q a sensibus corporis abstractus erat. adeo
q nō sentiret iniectionē vicerum quo tibia
infecta erat. vel nō videret psonas sibi pre-
sentes. Sic et de Bartholo legā doctore au-
diui a suo nepote dñō Salustio: q mā suā
filia ipsius Bartholi. cum esset puella ibat
ad ipsam vocā. Iam ad cenā de nocte: qui
ita erat studio intentus q ipsa nō videbat
nisi post longā morā. Sic ergo de aia hūa-
na rebus transitorijs per inordinatā cupi-
ditatem intenti nō pspiciunt divina. vel si cō-
spiciunt p intellectum. tñ nō colit p effectum.
Sicut p de phis antiquis. qui cum cogno-
scent vñ de iis adorabant idola. Contra
quos Aplos ait. Qui cum cognovissent deū
nō sicut deū glorificaverunt aut grās ege-

runt: sed evanuerunt in cogitationibus suis
et obscuratum est insipientis cor eor. Dicitur
enim se cōsapientes stulti facti sunt. et
mutaverunt gloriam incorruptibilis dei in
similitudinem imaginis corruptibilis ho-
minis et volucrum et quadrupedum et ser-
pentium. Ro. 1. Sic et hodie sunt multi ma-
gri philosophi. magni theologi magni le-
giste. Qui confitentur se nosse deum. Fa-
ctis aut negant. 1. Cor. 1. Et hoc ideo: q ha-
bent cor obscuratum fumo cōsapientie.
Sic praesce de homine anaro qui in tan-
tū absortus est a penspicientia divinitatis. q
submergitur in ipsis nec deum potest co-
gnoscere. Sic de luxurioso. sic de superbo.
sic de iracundo apperente vindictā qui de
nocturnis illud cogitat: contra illud semp ver-
satur. semper in illo voluit et involuitur. Et
et hoc nota periculum illor qui expectant
penitentia agere et satisfacere in infirmita-
te: q tñ involuntur in angustia mentali-
bus et corporalibus. q nō valent dolere de
peccato. iniquitatis est offensā dei. Nota ex-
plum de illo rei glosio bene conscientie: qui
cum esset in nave que patebatur naufragi-
um adeo erat timore perterritus q non
poterat eleuare mentem ad deum pro ba-
benda deuotione tē. Idco ps. Vacate et
videte: qm suavis est dñs. Nota Vacate:
quia qui vult divina cognoscere et sapere
deum a temporalibus rebus vacare debet.
Unde dicit scriptura. Sapientia scribe in tē-
pore vacuatis: et qui minoratur actu sa-
pientiam percipiet: quia sapientia reple-
bitur Eccles. 1. et 2. 38.

Sed gradus credēdi est credere deo. i.
verbis dei: et ille est melior primo. Multi
enim credunt deum qui non credunt deo.
sicut multi credunt me esse hominē qui nō
credunt mihi. Sic et credimus demones eē
et tamen non credimus demoni: quia men-
dar est et pater eius. Qui autem credunt
deum: debent etiam credere deo: et hoc
placent plūs deo. An de Abrahā legitur.
q promisit ei deus dare filium et uxore sene-
tē et sterili. Credidit inquit Abrahā deo et re-
paratum est illi ad iusticiā Gen. 15. Et et
hoc fit magna reuerentia deo: et contra-
rium faciendo steret ei magna irreuerentia:

De vnitate dei: vel q̄ deus vnus est.

Quasi si unicuique artificum creditur in arte sua: cur non credite deo? Sic potes insere: re. que deus nobis reuelauit credenda. Ad de dñca. 21. post festum trini. sermone qui incipit Credidit ip̄e 22. pte. 2. Sic ergo debemus ipsi deo credere de oibus articulis fidei. Ratio: quia articuli fidei ab ipso deo sunt reuelati: vt patet infra in singulis articulis ergo 22. Ideo dicit scriptura. Qui timetis deum credite illi et non euacuabitur merces vestra Eccli. 2. Infideles iudei et aggerani credunt deum sed non deo: ideo euacuabitur merces eorum.

Tertius gradus est credere in deum: et iste est optimus. Quid autem sit credere in deum. Aug. exponit super illud Apli. Credenti in eum qui iustificat impium 22. Ro. 4. vbi dicit Glo. Aug. Quid est credere in deum: nisi credendo amare. credendo diligere. credendo in eum ire. et eius membris incorporari. Et ex hoc patet q̄ ille qui est in peccato mortali: licet credat deum et credat deo. si non credit in deum. et sic mentitur cum dicit credo in deum. si intendit illud dicere in propria persona. Aliud est dicere si intendit illud dicere in persona ecclesie fidei ecclesie profiterendo. Qui ergo est in peccato mortali. conetur ire in deum per tres passus aut saltus. s. per cordis contritionem. per oris confessionem. et per operis satisfactionem. et hoc modo credit in deum et consequenter saluabitur. Unde Aplus Omnis qui credit in illam: non confundetur Ro. 2. Et saluator ait. Sic deus dilexit mundum vt vnigenitum filium suum daret: vt ois qui credit in ipsum non pereat sed habeat vitam eternam Jo. 3. Ad quam nos pducatur ipse filius dei. Amen.

De vnitate dei: vel q̄ deus vnus est. Sermo. 9.

Ides tua te saluum fecit. Luc. 18. Di- co supra proximo sermone de entitate fidei que etiam pertinet ad eandem primum articulum: sequitur hodie predicare de vnitate dei. que etiam partim ad eundem primum articulum. Saluetur virgo 22. Circa ergo hanc materiam: notanda.

q̄ circa veritatem dei debemus quattuor considerare speculatiue et moraliter que sunt ista v3.

Primo debemus vnum deum intellectu credere.

Secundo de deum vnum deum affectu diligere.

Tertio debemus vnum deum ore laudare.

Quarto debemus vnum deum opere honorare.

Primum erit speculatiuum. reliqua vero tria erunt moralia. Primum debemus vnum deum intellectu credere. Ad hoc autem inducitur. Primo auctoritate scripturali. Secundo ex ratione naturali. Et auctoritate quidem scripturali superfluum esset omnes auctoritates scripture adducere ad hanc veritatem manifestandam: tñ aliquas bonam erit ponere. s. Ero. 20. Audi israel: deus vnus est. Item Deut. 6. Audi israel: deus vnus est. Item Deut. 32. Videte q̄ ego sum solus et non sit alius deus preter me. Item Mar. 4. Dñm deum tuum adorabis et illi soli seruies Deut. 6. Item Ephe. 4. Vnus deus. vna fides. vnum baptisma. vnus deus et pater ois 22. Secundo rōne naturali potest hoc probari. Multe quidem rōnes adduci possunt. sicut ponit b. Tho. pte. 1. q. 1. ar. 3. tñ ad pñs pp̄ diuinitatē due sufficiēt. Prima q̄d sumitur ex creatore: que talis est. Si potest enim q̄ q̄d boni et perfectionis est in creatura eminetius sit in creatore: quia nemo dat q̄d non habet et causa potior est effectu: sed vt dicit Boetius omnes creature desiderant vnitatem sicut id in quo consistunt et conseruantur. q̄ tādū ois creatura consistit. q̄dū pōt vnum esse sed necesse est interire dum destitit esse vnum. Quod probatur. Primo in naturalibus. Secundo in artificialibus. Tertio in moralibus seu politicis. Et primo in naturalibus Nam animal rādiū consistit in esse q̄dū corpus et anima in vnum conueniunt: sed si fuerint separate definit esse animal. Item de arborē que rādiū est q̄dū est integrā: sed cum separatur definit esse arbor. Secundo patet de artificialibus. Da etiam pñm in edifica. Item in nauibus. Tertio probatur in materialibus. in ciuitate et

regno que tādū conseruantur q̄dā clues
sunt vni. sed si diuidantur in simata de-
struuntur ciuitates et regna: iuxta dictum
dñi Luc. xi. Omne regnum in seipso diui-
sum desolabitur: et domus supra domū ca-
det. Ideo dicitur Cūctas: quasi ciuitas vni-
tas. Unde p̄s dicit. 2. 7. 5. Vna. q̄ vnum
et ens conueruantur. Unde si deficiat vni-
tas deficiet entitas rei. Magna est ergo vir-
tas vnitatis et perfectio in creaturis: quia
ois creatura in ea cōseruat. Et s̄ oportet
q̄ hec virtus et perfectio vnitatis sit emi-
nentia in creatore. Fiat ergo ratio rē. Et
ideo deus est maxime vnus: et tres persone
diuine. s. pater. filius. et sp̄s sanctus. magis
sunt vnum: q̄ res aliqua in seipsa. Unde
ipsarum diuinarū psonarum est oīno vnus
esse. vnum cognoscere. vnum velle. vna po-
tētia. vna virtus. vna operatio. Unde dñs.
Ego inquit et pater vnam sumus Jo. 1.

Secūda ratio est ex perfectione diuine na-
ture. Oportet enim necessario vt pbat p̄s
q̄ primū principū qd̄ est deus: sit summe
p̄fectum. Hoc enim intelligimus dicendo
deum. i. summe perfectum cui nulla perfectio
deest. nulla bonitas. nulla potentia. nulla sa-
pientia. deniq̄ sūmus et p̄fectissimū bonū.
Si ergo eēnt plura p̄ncipia siue plures dñi:
oportebit q̄ vnusq̄q̄ sit summe perfectum.
Nat ergo oīno conueniant: aut differant.
Si in oībus cōueniant oīno ergo nō essent
duo sed vnum. q̄ vbi nulla diuersitas nul-
la potest esse pluralitas: q̄ differentia est q̄
res in numerum ponit et res numerales fa-
cit. Si autē differūt in aliquo. ergo aliquid
conueniret vni qd̄ non conueniret alteri.
Et si qdem hoc esset p̄latio: nō esset sim-
pliciter p̄fectum. Si autē hoc esset perfectio
et alteri eorū deesset. ergo non erit deus cui
deus sit maxime p̄fectus. Et sic patet q̄ est
impossibile esse plures deos. Unde antiqui
p̄s quasi ab ipsa veritate coacti cum po-
nerent principium infinitum posuerūt vñ
tū principū: quāsi aliqui eorū contra con-
scientiam agentes pluribus dñs diuinos
honores offerrent: quos rep̄bendit Aug.
in p̄. lib. de ci. dei. Et Apl̄s. Ro. i. Qui eū
inquit deum cognouissent non sicut deus glo-
rificauerunt aut gr̄as egerunt: sed ena-
muerunt in cogitationibus suis et obfura-

tum est insipiens eorū edp. Dicentes enim se
esse sapientes stulti facti sunt. et cōmutaue-
runt gl̄iam incorruptibilem dei in similitudi-
nem imaginis corruptibilis hoīs. et voluerūt
et quadrupedū. et serpentē. Addamus et
altam rōnem que est: q̄ si essent plures dñi.
cum deum intelligamus oīpotentē rē. aut
vnus posset super alium aut non: si sic ergo
ille sap̄ quem alius p̄t non est deus: quia
non est oīpotens. Si non. ergo nullus eorū
est oīpotens. ergo nec deus. Et hīs rōnib⁹
demonstratur p̄batur vnum deum esse. et
ideo de hoc non est articulus fidei p̄prie
apud eos qui demonstrationem capiunt:
sed apud alios sic: vt dicit. b. Tho. 2. 2. q. 1.
ar. 5. Et par. 1. q. 2. ar. 2. Vnde tamē rōnem
p̄dictā p. b. Tho. 1. contra gentiles. c. 4. r.
Quibus addit de causa processit oīm ido-
latria: vide qd̄ scripti in smonib⁹ quadra-
gesimalibus de decem p̄ceptis. In primo
p̄cepto sermone. 12. vbi agitur de idola-
tria fugienda. Et ad de qd̄ scripti supra ser-
mone p̄ximo par. 1. prima ratione.

Secūdo debemus vñ deum affectu dīli-
gere. Sicut enim nō solum intellectū habē-
mus a deo sed etiā voluntatē: sic de vtroq̄
debemus dare ipsi deo tributū. ad similitu-
dinem vasalli qui habet feudum a dño in
recognitione domini. vel ad similitudinem
illius qui esset monoculus. cui aliquis ma-
gnus medicus restituit sibi altum oculū:
vel aliud mēbrum iam p̄ditum. q̄rum illū
diliget: q̄to ergo magis debemus dilige-
re deum a quo habemus intellectū. volun-
tatem. et memoriā. sensus corp̄is. aīam. cor-
pus. et vitam. Primo habemus a deo
beneficium creationis: per quā habemus a
deo aīam et corpus rē. vt hīc supra dicitur
et hoc est infinitum. Secūdo habemus ab
eo beneficium redēptionis: per sanguinem
filij sui. Tercio beneficium expectationis
ad penitentia: quod angelis peccantibus
collatum non fuit. Quarto beneficium su-
stificationis a peccatis. Ro. 3. Iustificati gra-
tis per gr̄am ipsius rē. Quinto benefi-
cium p̄sionis: q̄ dat nobis vīctualia rē.
cum tamen peccator non mereatur panem
quem comedit. Sexto beneficium glori-
ficationis anime post trāsitū vite. Ideo q̄
q̄ totum quicq̄ sumus habemus a deo

D

De unitate dei. vel q̄ deus vnus est.

vnus. ipsam debemus toto corde diligere su-
per oem creaturam: sicut oleum narat sup
aquam. et sicut lumen accenditur in lampa-
de et durat etc. Sic in proposito: amor dei de-
bet supereminere in nobis super oem alium
amorem. Diligere possumus et debemus pa-
trem. matrem. filios. fratres. amicos etc. sed
sub deo. alias etc. Et si dicitur. Qui amat
patrem aut matrem plusquam me: non est me di-
gnus. Et qui amat filium aut filiam super me
non est me dignus. Ideo dicitur Mat. 22. Di-
liges dominum deum tuum ex toto corde tuo. i.
intellectu. ex tota anima tua. i. voluntate. ex
tota mente tua. i. memoria. Non sic dicitur
de amore proximi ex toto corde etc. sed et
dicitur diliges proximum tuum sicut teipsum etc.
sed non ex toto corde. quoniam deus non vult par-
tem cordis sed totum. Nulla est incommensura
ut aurum sit solius dei in corde humano.
vel caro. vel demon. vel maledictus. Nam in do-
minis mundanis vnum regnum non capit
duos. Quicquid ergo aut simul cum deo. aut
magis quam deum diligit aliquid et colit: idola-
tra est: ut infra dicitur. Sicut ergo debe-
mus credere vnum deum tantum. sic vni deo
tantum debemus diligere super omnia: sed multi ho-
die sunt idolatre. Quid enim est idolatra:
nisi alium deum colere quam vnum deum ve-
rum? Ille enim est deus alienus quem ipse
magis colit quam deum: plus enim colere
corde et animo quam genua curuare. Da similitu-
dinem etc. Verbi gratia. Quarus habet pro
deo ducatum vel carcenum: quia magis illum
colit quam deum. Probat: quia potius obediet
ducato quam deo. Nam deus precipit quod non
fiat usura: ducatus contra: auarus autem
faciet usuram. ergo etc. Sic fur. sic pyrata.
sic alij raptores. Ideo Apostolus vocat auari-
tiam idolopseam servitutem Gal. 5. et Col. 3.
Sic ergo auari vnum potius colunt quam
deum. Pro ipso enim denario libenter pa-
riuntur labores. noctes insomnes dicunt.
dies malos pariuntur famem et sitim. come-
dunt etiam panem veribus secatulentum.
bibunt etiam aquam fetidam. In naufragiis.
procellis. et pyratarum pericula gradiun-
tur. In alienis partibus peregrinantur pro
nummo. Nonne ista est magna servitus?
Auarus enim gratius videt aurum quam solen

ut dicit Ambrosius. 4. 7. di. Sicut hi. Nota so-
lem. i. christum: qui est sol iusticie. Unde Mora-
tius. Per mare pauperis fugiens per sara-
per ignes: et tamen ignorant quoniam future
sint diuitie sue post mortem suam. etc. The-
saurizat et ignorat cui congregabit ea. Con-
tingit enim quibus et tales non habent filios: vel
si habent. filij statim moriantur post mortem pa-
rentum. vel erunt insipientes. rades et simi-
lices: qui omnia disperdent. Audi quid dicit
Salomon ad propositam. Rursus inquit
detestatus sum oem industriam meam que
sub sole studioissime laboravi. habiturus
heredem post me quem ignoro vtrum sapiens
an stultus sit: et desinatur in laboribus meis
quibus desudavi et sollicitus fui. et est quicquid
tam vanum. Unde cessavi: renuncian-
tes cor meum ultra laborare sub sole. Eccles. 2.
O miserabilis homo: vtrum sepius dec co-
gitares: quia ne dum in coactibus ista sed etiam
experimento continue adlascimas. Nam er-
go tot ut dicimus labores. tot pericula etc.
pariatur pro nummo. et pro seruastio dei nolle
pati vnam malam noctem. Non minimus
dolorem capitis. non seculum vnus dicit:
patet manifeste quod deus suus est pecunia. et
pius est idolatra: quia seruit idolo. i. denario
in quo picta est imago ad similitudinem ido-
li. Ideo dominus. Non potestis inquit deo serui-
re et mamone Mat. 6. Est ergo seruus pe-
cunie. Unde apostolus. Relectis quoniam cui et ip-
suius vos seruos ad obediendum: seruus
eius estis cui obeditis Ro. 6. Similiter gu-
stosus habet gullam pro deo siue ventrem.
quia magis sibi obedit quam deo. Deus enim pre-
cipit quod seclinet. gulla et non seclinet. potius
obedit gulle. ergo est deus suus. Unde apo-
stolus condolens ait. Multi enim amba-
lant quos sepe dicebam vobis: nunc autem
et nunc dico inimicos crucis christi. quoniam finis
interitus. quorum deus vester est. et gloria
in confusione ipsorum. qui terrena sapiunt
Phil. 3. Nota inimicos crucis christi: quia
licet crucem adorent verbis tamen factis
abhorrent: quia nolunt aliquid pati absti-
nente. nec propter felle et aceto christi. Tit. i.
Confitentur se nosse deum. factis autem
negant. Nota etiam Quorum deus veni-
ter est. Quia deus ecclesie. est coquina. Al-

tare scilicet a: est mensa. Clerici sunt coqui & seruitores: quorum princeps. scilicet nabyarda destruxit muros hierusalem. i. virtutes pro quibus muros edificandis orabat David dicens: Benigne fac in bona voluntate tua non: ut edificentur muri hierusalem. Sic etiam luteriosus habet pro deo mulierem: illam enim diligit & colit plusquam deum. illam semper cogitat. illam libenter videt. illam laudat. illam sequitur. illa vachizat. illi obediat. illi seruit. Unde Tullius. Ne ego dicam liberum. cui mulier imperat. leges prescribit. vocat veniendum est. minatur exitum. mesendum est. poscit dandum est. egreditur abeundum est. hunc ego non liberum sed nequissimum servum reputo. Ergo mulier est idolam suam. & consequenter idolatram est. Sic superbas habet pro deo suo honorem vel dignitatem mundi. sic prelati qui habent beneficium. vel prelaturam. vel symoniam. habet pro deo suo estatuz. vel obbariam. Sic & mulier que habet filium pro quo infirmo vel absente vadit ad resum. vel incantatorem. vel magum. vel diabolum: quia ad illud recurrit in necessitatibus suis: sicut ad deum. 26. q. 5. Epi. talis mulier habet filium suum pro deo: quia plus filium quam deum colit. Sed promitto vobis quod veniet dies in qua vtrique deum perdes. Deum enim tuum o golose. vel luteriose: perdes in morte: quia te adiuvare non poterit. Deum verum perdes: quia ipsum non iuvisti. Ideo dicitur tali homini Deute. 32. Deum qui te genuit dereliquisti & oblitus es domini creatoris tui. Elidit dominus & ad iracundiam concitatus est: quia prono cauerunt cum filio sui & filie: & alii. Abscondam faciem meam ab eis & considerabo nonnulla eorum. Nota nonnulla eorum. i. mortem in qua ut dixi vtrique perdet. Item ibidem. Videte quia ego sum solus & non sit alius deus preter me. Ego occidam & ego vivificam. percutiam & ego sanabo: & non est qui de manu mea possit erui. Ego unum solum deum debemus colere. adorare. & ei facere iuxta illud. Unde deum adorabis: & illi soli seruitus Mat. 4. Et Deute. 6.

Tertio debemus unum deum ore laudare. Ratio pulchra. Quis enim experientia docet quod quilibet debet se temperare ad satisfaciendum officio: de quo habet semper vltimam. Ideo pater si vult quod filius suus sit legista: iam quando puer est. ostendit ei litteras. & postea mittit ipsam ad studium. ut ibi septem vel plus adiscat. Sic de me dico vel notario. Sic de artifice: qui vult ad discere artem bellandi. Modo videamus quod officium habebimus vel de quo vivemus in alio mundo. In celo enim non sunt seruitores: quia vestis glorie nunquam rumpitur. nec medici quia nunquam ibi beati infirmantur. nec sunt legiste quia ibi nulla sit questio. quia deus facti habitare vnum in domo. nec sunt ibi aliqui artifices. Unum est ergo ibi officium solum. scilicet laudandi deum de quo officio delectantur maxime beati & vivunt vita glorie. ps. Beati qui habitant in domo tua domine: in secula seculorum laudabunt te. ps. 83. Fiat ergo ratio. Quilibet debet ad discere officium de quo vivat: & nos in alio mundo debemus vivere de officio laudandi deum: ergo iam hic debemus hoc officium ad discere & linguas habilitare. Ideo ps. Qui timetis deum laudate eum. Sed bene multi miserrabiles sunt qui iam hoc officium non adiscunt. sed officium inferni quod est maledicere & blasphemare deum. Hoc enim solum officium est in inferno. Maledicunt enim deo. xpo. beate virgini. & omnibus sanctis. maledicunt patri & matri. maledicunt diei & horre in qua nati sunt. Apoc. 16. Manducaverunt scilicet damnati in inferno: linguas suas pre dolore: & blasphemaverunt deum cell pre doloribus suis. Item Hier. loquens in persona damnati. Maledicta dies in qua natus sum: dies in qua peperit me mater mea: non sit benedicta. & infra. Quare de vulva egressus sum ut viderem laberes & dolorem. & consumrentur in confusione dies mei. Jer. 20. Multi enim adiscunt istud maledictum officium in hac vita. presertim venatores. aucupatores: qui quando perdunt avem vel leporem vel porcum blasphemant. maledicunt.

D g

De trinitate personarum.

De maledicta hora qua vadunt ad sic ve-
nandū. qz ipsi venantur aues vel porcos. ⁊
diaboli venantur; aias suas. Sic de luso-
rbus ad alcas. De etiam de alijs si placet.
Et est maximum signū qd erunt oēs tales
ciues inferni post mortē. Declara hoc. Ut
illi qui volunt esse ciues celestis iherusalem.
debent adiscere officiū laudandi deū hīc:
vt deo viuant ibi. Vñ qlibet talis dī dīce
re quorūdie. Benedicam d. in oī tē. i. l. eius
in. o. m. ps. 33. Potest hoc referri ad laicū
vel ad clericū. Si ad clericū: tunc dicit be-
nedicā dñm in oī t. i. omni die ac nocte se-
ptē vicibus: fm qd sunt septē hore canoni-
ce. Dic illas. Sic enim faciebat Dauid: vl.
Septies in die laudem dixi tibi. Et potes
illas tu clerice appropriare passioni xpi: vñ.
dī homo dicere matutinas cogitans qd in
illa hora xps fuit captus tē. Et sic de alijs.
Nota ptra clericos qui dicunt matutinas
oratio sole ⁊ pñse: vt in. c. Dolentes: de cele-
stis. Si autē refertur ad laicū. tūc dicit. Be-
nedicā dō. o. t. i. die ac nocte: saltē semel in
die ⁊ semel in nocte. Vel oī tpe. i. tpe pōspe-
ritatis. i. regnando deo: ⁊ tpe aduersita-
tis inuocando deum: vt liberet euz sicut fe-
cit cananem tē. Dic euang. Jō Tob. 4.
Omni tpe benedicite deum: ⁊ pete ad eo ve-
lās tuas dirigat. ⁊ cōsilia tua in ipso per-
maneant.

Quarto debemus vnū deum opere ho-
norare: alioquin ipse deus pqueret ⁊ nos
dicens Mala. i. Filius honorat patrē ⁊ ser-
uus dñm suum. Si ergo pater ego sum: vbi
est honor meus dicit dñs exercitū: Debe-
mus ergo deū opere honorare ⁊ hoc dupli-
citer. Primo debemus honorare deum de
nostro corpore. Secūdo de nostra substantia.
De corpore qdem: tunc honorē deo exhibe-
mus: qñ penitentiā agimus. Dicunt aliqui
multiquare pñia est necessaria: ⁊ qd profi-
cit deo mea pñia ⁊ ieiuniū tē: Be. Si rex
cōmiserit tibi castrū ad custodiendū ⁊ ho-
stes: mōne est honor regis si bñ illud custo-
dis ⁊ hostiū incursum: Sic etia hīc. Deus
cōmiserit tibi castrum corporis tui ad custo-
diendū ⁊ hostes. i. sensus. Sensus enim ⁊
cogitatio humani cordis prona sunt ad ma-
lū. Scī. 8. Item ⁊ malas inclinationes car-
nis: ⁊ infestationes demonū. ⁊ inidias mī

di. ergo si tu bene custodias corpus p pe-
nitentiā. exhibes magnū honorē deo. alias
es pñitor ⁊ facis tibi insuriam ⁊ verecun-
diam. Ideo apl's. Obsecro vos fratres p
misericordiā dei. vt exhibeatis corpora: ave-
stra hostiam viuētē. sanctā. deo placētē.
rōnabile obsequiū verū Ro. 12. Itē. i. Cor.
6. Empti enim estis pñlo magno: glorificate
⁊ portate deum in corpore vestro.

Secūdo debemus deum honorare de no-
stra substantia dādo pauperibus elemosy-
nam: pñsertim hoc tpe quadragesime. in qua
debemus peccata nostra redimere p elemo-
synas: iuxta cōsiliū Daniel qd ipse dedit
Nabuchodonosor: vl. Peccata tua elemo-
synis redime: ⁊ iniquitates tuas misericordiā
pauperū Dñi. 4. Hoc ergo modo hō bñ
facit sibi: qd acquirit veniā peccatorū. Itē
miseret primo. Itē reueret deum: iuxta il-
lud Honora deū de tua substantia: ⁊ de pñ-
mīs oīum frugum tuarū da pauperibus
Prouer. 3. Nota De tua substantia: non de
aliena. sicut faciunt qdam qui subtrahunt
⁊ dant pauperibus. Ergo de tua substantia
fac elemosynā. Sed dicit qdā. Timeo ne
mibi deficiat tē. Jō dicit scriptura ibidē.
Et implebunt oīes tua saturitate: vino
torcularia redūdabunt. Et isto modo nos
deū honoramus. nobis pñcimus. ⁊ proxi-
mo subuenimus. Et pñter domum qui
est benedictus in secula. Amen.

De trinitate personarū. Sermo. 10.

Ides tua te

saluum fecit. Luc. 18. Et
pedito primo articulo pri-
mario ad dei vnitatem: vñ
de diuine essentie vnitatem:

sequit predicare de secūdo articulo. vñ de p-
sonarū diuinarū trinitate. Potes etiam hīc
predicare de attributis trib⁹ pñonis diuis.

Primo quidē patri attribuit potentia.

Secūdo filio sapientia.

Tertio spiritui sancto bonitas.

De potentia autē dei vide. b. Tho. pte. i. q.
25. Item in. 3. sen. di. 4. ar. 3. Et vide de
his qd scripsi in secūdo trinitatis sermone q
incipit Nemo pñt facere que tu facis. Itē
potes hīc facere al'ū sermonē de paterni-
tate dei. dum dicit in simbolo Patrē oīpo-

totem. De quo vide in sermonibus de oio
ne dñica fñde. 6. Salutes virgo rē. Secre-
tum est mysteriū sacratissime trinitatis quō
f. est vn⁹ deus omps. eternus rē. r ille de⁹
vnus in essentia. est trinus in psonis. est ita
transcendēs r altū. sicut in tota theologia
alia materia inuenitur. Nā nūq̃ a princī
pio mundi vsq̃ ad nūc fuisse scitum p in-
tentionē humanā: nisi deus reuelasset no-
bis. q̃ intellectus humanus non est capax
tāti mysterij. Jam videtis q̃ta est altitudo
celi supra corpa nostra maior incōperabi-
liter est altitudo sanctissime trinitatis super
aias. r sicut nullo modo hō creatus tēdēs
pedes in terra posset digito celos tangere:
Unde dicit legiste q̃ cōditio ista si digito
celū tetigeris est impossibilis: ita nec intelle-
ctus de se posset capere mysteriū trinitatis.
Et qd mirū: est etiā in cognitione natura-
llum intellectus noster multū inuenit defe-
ctibus. Unde dicit p̃s. 2. Vera. q̃ sicut se
hēt oculus nocte seu vespertilionis ad so-
lem. sicut intellectus noster ad manifestissi-
ma in natura. sicut supra sepius repetitum
est. Unde dī Sap. 9. Difficile est uiamus
que in terra sunt r q̃ in p̃specta sunt inue-
nimus cū labore: q̃ in celis aut sunt q̃ in-
uestigabit: Sensum at tuū q̃ sciet nisi tu
dederis sapiam: r miseris spūm sc̃m tuū
de altissimis: Itē Ap̃ls Ro. xi. Altitudo
diuiniarū sapie r scie dei q̃ incōprehēbi-
lia sunt iudicia eius r inuestigabiles vte-
ritas. Quis enim cognouit sensum dñi aut
q̃ p̃liarius eius fuit rē: Dupl̃r aut fieri
pōt q̃ hō tangeret celū sup̃naturalē. Vno
mō. si ex potētia dei celū idinaret r eo: suz
vel q̃ hō eleuaret a deo ad celū: alias eēt
impossibile. It a ṽ sanera trinitate circa aias
nostras. Digimus h̃qdē aie quo tāgūt sub-
tilia est intellectus. Sicut ergo corpa hoīs
nō pōt tangere celū naturaliter: sic nec in-
tellectus noster mysteriū sancte trinitatis:
sed bene sup̃naturaliter. Et h̃ dupl̃r. Vno
modo q̃ celū. i. secretū inclinatur deorsum
vel q̃ intellectus eleuetur sursum. r utrūq̃
modū deus benignissimus seruauit in no-
bis. Nam celū fuit ad nos inclinātū in be-
nignissima incarnatione filiū dei. p̃s. Incli-
nauit celos r descendit. In qua incarnatio-
ne maxime altitudo diuiniarū inclinauit se

humiliando se ad assumendū carnem hu-
manā. r infirmitates nostras. r de eterno se
ele se mortale. de impassibili passibile. ṽ ma-
gno p̃uā. de illo magno palatio celi arta-
uit se p̃uo thalamo vteri virginallis. Et exi-
stens in mūdo p̃dicauit. reuelauit. r decla-
rauit: quō est vnus deus trinus in psonis
dicens. Ego r pater vnū sumus. Jo. i. Et
Mat. ultio. Docete oēs gētes baptizantes
eos in noīe p̃is r filij r spūs sancti. Nota
in noīe: ecce vnitās. P̃p̃ris r filij r spūs
sancti. Ecce trinitas. Ideo modo tāgimus
sp̃m mysteriū trinitatis altissimū dig̃ to in-
tellectus. Sed seruauit fm̃ modū. sele-
uando nos in celū: sicut ap̃ls p̃sertim pau-
lus qui fuit raptus vsq̃ ad tertū celum. i.
vsq̃ ad mysteriū trinitatis. Nam fm̃ vnū
modū exponēdū: per p̃mū celum intelligē
cognitio celestium corporū. p̃ sc̃m celū: co-
gnitio celestium spūm p̃ tertū celum: co-
gnitio diuinā p̃sonap. i. p̃is. r filij. r spūs
sancti. Unde ad hoc infimādam ecclesia
cantat. Et quo oia. p̃ quē oia. in quo oia.
ip̃i gloria in secula. Itē Ap̃ls Ro. xi. Et ip-
so r p̃ sp̃m r in ip̃so sunt oia. ip̃i honor r
glia in secula seculorū amē. Sic eleuauit ēē
aglam nobilissimā Joānem euangelistam
qui hoc mysteriū clarissime cognouit r de-
clarauit dicens. Tres sunt q̃ testimonium
dant in celo: pater. ṽbū r. f. f. r h̃i tres vnus
sunt i. Jo. i. Sic eleuauit intellectum docto-
rum. cōfessorum. r ceterorū sanctorum: qui
digito intellectus tetigerunt mysterium tri-
nitatis. Ecce quomodo duob⁹ modis de⁹
hoc fecit: r utrūq̃ modū petebat Dauid in
ps̃o dicens. Dñe inclina celos tuos r desce-
de: ecce primus. Tange montes r fumiga-
bāt: ecce sc̃b. ps̃. 143. Nota Celos tuos. i.
mysteria secreta trinitatis. vnū celum est
quod est vnus deus. aliud est q̃ est trinus
in personis. Aliud q̃ solus pater generat
filiū. Aliud q̃ a solo patre procedit filius
per eternam generationem. Aliud q̃ sp̃s
sanctus p̃cedit a patre r filio: r sic de alijs.
Tangemones. Montes vocat apostolos
matres. confessores. doctores: qui habue-
runt intellectum eleuatum per altam con-
templationem r sp̃ialem vitam. ps̃. Leua-
ui oculos meos in montes. i. sanctos. Tal-
es terrestres sunt hoīs r gētes mūdane.

D iij

De trinitatē personarum

Et famigabant non de fumo fornacis et lignorum: sed de fumo doctrinarum et predicationum: que sunt odorifere sicut fumus incensum confortantes et calefacientes nos: quibus cognoscitur a nobis mysterium trinitatis sicut ex fumo cognoscitur ignis: cuius naturale signum est fumus. Istis duobus modis tangimus altitudinem trinitatis alias impossibilem esse. Unde apostolus. Deus habitabat lucē inaccessibile: quam nullus hominum vidit: sed nec videre potest. Tim. 6. Notes hic notare exemplum de Augustino qui ambulans per litus maris vidit puerum qui volebat mittere in puam fontem totius maris aquā. Sic historiam sicut ex pedic. Ideo quod ex dono dei tangimus ut eunus digito intellectus mysterium sacramentum trinitatis: aliquas rationes siue altitudines ipsius. Non quidem innitendo in ipsis medijs sed solum auctoritati diuine que est firmū fidei fundamentū. Ita quod ratio iste habet se puerum: non autem ascendenter ad fidem: ut supra p̄mone. §. p̄te. i. dictū est.

Primum mediū erit per auctores diuinales: et hoc erit ad confutationem iudeorum.

Secundum mediū erit per rationes naturales: et hoc erit ad reprobationem paganorum.

Tertium mediū erit per similitudines exemplares: et hoc erit ad consolationem christianorum.

Quartum mediū erit per operationes virtuales: et hoc erit ad exhortationem deuotorum.

Primum mediū tē. ad confutationem iudeorum. Non est congruū mediū auctoritas noui testamenti: quod illud non recipiunt: sed ut sciamus auctoritates veteris testamenti quod ipsi recipiunt. Et ut ceteras auctoritates sub compendio referemus. videbimus quattuor auctoritates p̄phas qui fuerunt principales in veteri testamento. Primo quod Moyses. Secundo David. Tertio Salomonis. Quarto Isaias. P̄ia habetur Gen. i. ubi dicit. In principio creauit deus celum et terram tē. Veritas hebraica habet sic. In principio creauit deus celum et terram. Deloym autem est nomen p̄le huius nominis bel vel deloy. quod significat deum in singulis. Et hoc satis patet scientibus p̄p̄tates idolo-

maris hebraici: sicut dicit Nicolaus de lyra in quodā tractatu contra iudeos. Per hoc autem quod nomen p̄le diuinum iungit cum verbo singularis numeri: cum dicit. Creauit deloym ac si diceret creauit deus. ostendit scriptura quod in deo est pluralitas in unitate essentie. qui talis modus frequentissime in veteri testamento inuenitur de deo. et a nullo alio. Et quo satis patet quod in unitate diuine essentie est aliqua pluralitas p̄sonarum in una simplici essentia. que in predicto modo loquendi designatur per verbum singularis numeri coniunctum numero p̄li. Cui quod auctoritati licet iudei rēdere nesciant. tamen ratio ipsorum frivola est. videtur Nicolaus de lyra ponit ubi supra. Cuius ibi. Rō autem quod dicit deloym in p̄li: ut ostenderet moyses quod oēs tres p̄sone diuine concurrunt in creatione rerum: sicut scriptum in p̄mone de annuntiatione: qui incipit. Ecce cōcipies in utero p̄te. i. Ad id id facit ter. Gen. i. in principio ubi exprimantur tres p̄sone diuine. Dux enim dicit in principio creauit deus. i. pater. Et infra. Et sp̄s dñi ferebatur super aquas tē. Ecce sp̄s sanctus. Deinde cum scriptura voluit ostendere modum quo deus p̄daret creaturas: singulis quibus creaturarum sp̄s bus premitur. Et dicit deus. Fiat hoc tē. Et quo datur intelligi. quod per verbum suum deus creauit cuncta. hoc autem verbum dicitur illud d. i. Jo. i. In principio erat verbum. et ideo cōuenienter exponit uno modo in principio creauit deus tē. In principio i. in filio: sicut exponit Aug. xi. et. dei circa finem: qui dicitur principium. Jo. i. 8. Ego principium qui et loquor vobis. Qui filius alibi dicit sapia. ps. Quia in sapientia fecisti. Nota historiam de illo saraceno: de quo infra in secundo medio. sic mentio.

Secunda auctoritas veteris testamenti per quam arguitur pluralitas personarum cum unitate essentie in diuinis: habet per david ps. 44. qui incipit. Eructauit cor meum verbum bonum: quod ad litteram non potest exponi nisi de xpo. Unde apostolus. Heb. i. hanc auctoritatem allegat ad hoc: in quo ps. sic dicitur de xpo siue ad xpm per david. Sedes tua deus in seculū: sicut: virga directionis: alias egratis: virga recte. Dilexisti. et odisti. propterea venit te deus deus t. oide. p̄te. com. s. In hac auctoritate loquitur david

ad deum dum dicit. Sedes tua deus etc.
Deus est vocatus casus: o deus et loquitur
pro. Vide Nicolaum de lira Heb. i. expre-
mit ipse deus unctus: quia ipse per naturam
humanam assumptus unctus est per plenitudinem
gracie. Jo. i. Vidimus gloriam eius: gloriam
quasi unius a patre. et verum. Exprimis etiam hic
deus ungens ipsum. et quo innuit quod deus
innuens est persona distincta a deo uncta:
quia scriptura sacra legit de ipso unigenito
tanquam de alia persona. Memorandum est quod et
per unigenitus dei. duplicat hoc nomen deus:
quoniam dicitur. Unus te deus deus tuus: ad
denotandum personam patris et spiritus sancti. Et sic
patet et antiquitate hac plurimas personas et di-
nitates ipsius christi. Propter quod ad idem pro-
bandum inducit etiam apostolus Heb. i. Alia au-
toritas eiusdem david habetur ps. lxxviii. ubi
dicitur. Dixit dominus dominus meus. Et ista sunt
verba patris ad filium. Patet per translationem
causalitatem. que dicitur sic. Dixit dominus verbo
suo. Patet etiam per id quod sequitur in eodem
ps. Et videro ante luciferum genui te: quod non
potest competere nisi filio dei. Per hoc autem quod
hic dicitur: verbum dei esse ex vtero dei. i. ex
substantia dei ostendit unitatem essentie: quia di-
uinitas pluralitatem non potest. Et ad idem asseru-
endum facit quod dicitur. Ante luciferum. i. an-
te omnem creaturam. ergo ab eterno. ergo est
deus iste genitus. Dux ergo dicitur. Ex vtero
denotat consubstantialitatem. Dux dicitur. Ante
luciferum: denotatur eternitatem. Nam vtero di-
citur. Genui: denotatur personarum diuersitatem: quia
nulla res seipsam genuit. Item ps. i. Dominus di-
xit ad me. si. meus es tu ego hodie genui
te etc. Nota. Hodie. i. eternaliter secundum gloriam.
quia eternitatem omnia sunt presentia. Item Ps. lxxviii.
Quod nomen eius. et quod nomen filii eius: si no-
uit. Et filius in aetate posterior: per hoc quod nul-
lus dicitur sedere ad dexteram superioris idem
probatur. Et sic et hac antiquitate predicti ps.
patet plurimas personas. Eo maxime quia hic ps.
non potest exponi ad litteram: nisi de christo. Pro-
pter quod saluator allegat hunc ps. ad hunc
sensum Mat. 22. Et apostolus Heb. i.

Tertia auctoritas habetur a Salomone
Proverb. 8. ubi dicitur in persona sapientie dicitur
Dominus possedit me ab initio viarum suarum:
antequam quicquam faceret a principio ab eterno
ordinata suam. Et infra. Non dum erat abyssi:

et ego iam concepta eram etc. Ex qua antequam
patet: quia dicitur. Ab eterno ordinata sum:
ergo ipsa sapientia dei de qua loquitur est deus:
quia nihil est ab eterno: nisi deus. Et postea
dicitur. Non dum erat abyssi et ego iam con-
cepta eram. Ex quo patet quod filius est ergo
est deus filius. Cuius filius: Non alterius
nisi dei. ergo ipsa sapientia dei est deus: fi-
lius dei. Nota quod in scriptura et veteris et
noui testamenti: nomina dicitur de filio dei huius
de sapientia dei. Primum quod sit conceptus. Secundo
quod sit natus. Tertio quod sit genitus. Quarto quod
sit creatus. Quinto quod sit verbum. Sexto quod
sit filius. Septimo quod sit imago: quibus omnia
ista nomina unius creature convenire non possunt.
Res autem horum nomina sic summi potest. Primum
quidem quod conceptus est. manet in eo a quo
conceptus est: ideo filius dei dicitur. ad conceptum
a patre: quia in patre manet. Unde dicitur. Prover-
b. 8. Non dum erat abyssi et ego iam concepta
eram. Et Jo. i. dicitur quod filius dei est in sinu
patris. et quod verbum erat apud deum. Secundo
ne credatur quod nulla distinctio sit inter deum
et filium dei. ex hoc quod illud quod conceptus est
in conceptu est: ideo ut deus intelligi distinctus
etio relationis seu personalitatis esse reatio:
dicitur natus: et de eo dicitur pater. Alii Pro-
verb. 8. Alii omnes colles ego perturiebar. Sed
quia loquitur in ipso quod notat successionem
temporis. quod dicitur perturiebar non est a per-
turiere distinctum. id postquam ex ore sapientie dicitur
est. Alii omnes colles ego perturiebar. ne intelligatur
res quod dicitur perturiebar non est: subditur. Et si prepa-
rat celos aderam cum eo cuncta componens.
Tertio ut denotetur quod filius sit eiusdem nature
cum patre dicitur genitus. ps. Dominus dixit ad me etc.
Ego hodie genui te. Hodie. i. in eternitate:
quia semper est pater. et nulla est in ea ratio presentis et
futuri. Eccli. 24. Ego ex ore altissimi prodigium:
primum genita ante omnem creaturam. Quarto
ut designetur quod in hac generatione nulla sit
mutabilitas temporis: dicitur filius creatus. iuxta illud
Eccli. 24. Qui creavit me regnavit in tabernaculo meo. Et infra. Ab initio et ante hanc cre-
ata sum. Quinto dicitur de filio dei quod sit verbum
dei. Jo. i. In principio erat verbum: quod est pre-
ceptio mentis. Ipse autem filius est in mente divi-
na conceptus sicut declaratur infra in. 4.
parte huius sermonis. in secunda ratione. Sexto
dicitur filius. ps. 2. Dominus dixit ad me filius

. D. liij

mens es tu zc. Et Prouer. 30. Et nomen eius z qd nomen filij eius. h. n. n. Et rō ē: qz pcedit a pte per modum generationis, pō. Ego hodie genui te. Ut viri hic s. ergo zc. Septimo qz filius sit imago patris. Et hoc dī. qz hz se ad patrē sicut ad pncipium cuius ē filius. Ideo dī filius dei imago dei. Ut Lō. pmo dicit. qz ē imago insubilis dei. Et qz nō pōt qz ē imago dei nisi quātum ad eius essentiam. Itō dī Heb. i. qz est figura substantie ipsius. Itā z in intellectu nostro ē filius rei intellecte. quātum ad eius essentiam. ad cuius cognitionē ptingit intellectus: qz obiectū est qd quid est: vt dī in. 3. de aia. In sensu vero ē filius rei sensibilibus sensum ad eius accidentia: qz sensus apprehendit rem solus qzūm ad eius accidentia exteriora: qz sunt color. sapor. quātitas. z alia huius. Itē dī cta sunt de mente b. Lō. in. 4. s. gen. c. xi. z c. 84. Quātas habetur per Itā. p. quā nō tñ pluralitas psonaz expzssit. Itā plu ritas psonaz determinari videt: sicut p Itā. 48. vbi sic dicit. Itā a principio in abscondito locutus sum. Et tpe anteqz fieret ibi eram. z nunc dñs deus misit me z spū in eius. Itā verba sunt dñi loquētis: qz patet ex terti imediate pcedenti: qui dicit. Audi me Jacob z israel: quem ego voco. Ego ipse ego primus z ego nouissim⁹: manus quoqz mea fundauit terram z dextra mea mensa est celos zc. Itāz ancēm allegat Aug⁹. 20. c. dei in fine. Et subditur. Itē dicit redemptor tuus. scilicet israel. Itāz hāc igit anteqz israle dicitur. loquit dñs de datione legis que data fuit in manifesto. qz in die ac toto populo audiente vocem dñi loquētis: vt habet Exo. 18. z. 20. Itē qd dicit Itā a principio z in abscondito locutus sum. A principio. i. qsi lex fuit data populo. Et imediate sequit. Et nūc dñs misit me z spūs eius. Deum autē missū: dī cimus deum incarnatū: deum autē misitēte z spūm eius dicimus patrē z spūm sanctū. Et sic pī trinitas psonaz. Vnde alie anteqz veteris testi addid possent ad ppositas: quas gratia breuitatis omisso.

C. Secm medium est per rōnes naturales ad reprobationē paganorū. Ad ppositum est nostrum tres tñ rationes adducam in

presentiarum: que sunt iste. vj.
Prima est rō necessarie pductionis.
Secunda est rō diuinalis perfectionis.
Tertia est rō vniuersalis diffusionis.
Prima ergo ratio rē. Sed p ista pma
 rōne. suppono q in deo est infinita potē-
 tia. infinita sapiētia. infinita bonitas. infini-
 ta iustitia. infinita sublimitas. ⁊ quicquid est
 in deo est infinitū. Nec predicta nullū
 etiā paganum negaret. Ratio ergo talis est.
 Aut deus potuit scire. sed noluit aliū gene-
 rare per oīa sibi equalem ⁊ sic inuidus est
 deus. summa bonitas. qd neqbarium est in
 deo ponere: Aut potuit voluit sed nescuit:
 ⁊ sic est ignorantia summa sapiētia. qd est
 absurdum: Aut scuit voluit sed nō potuit.
 ⁊ sic impotens. ⁊ invalida summa potētia:
 que oīa sunt absurda ⁊ diuine altitudinis
 destructiua ⁊ contradictoria. Igit nō aliud re-
 stat qd qd scuit. voluit. ⁊ potuit. sibi similez
 generare: sed qd cūqz ista tria cōcurrunt in
 aliquo mor effectus psequitur voluntatē.
 ergo velut dicit q sicut deus pater ab eter-
 no voluit: sic ab eterno filium genuit. cui
 dedit omne qd potuit. oē qd scuit. oē qd
 voluit. ⁊ omne qd habuit: qd partē dare nō
 potuit. cum in deo pars nulla penitus esse
 possit. cum sit simplicissime nature. Unde
 Jo. 3. Omnia dedit sibi pater in manus.
 Et Mat. ti. Omnia mihi tradita sunt a pa-
 tre meo rē. Et Col. 2. vici: q in rō habi-
 tat omnis plenitudo diuinitatis: sic igitur
 deus coequalem sibi p omnia filium gene-
 rauit. Nam omne generans naturalit hoc
 faceret. si posse haberet. Nam ⁊ fm phy-
 cum documentū omne agens intendit aū-
 milarē sibi patiens quantum potest ⁊. de
 generatione. Ad qd enim ignis agit in aliis
 elementū: nisi vt faciat id qd pōt sibi simi-
 limū. vel totaliter transferat in seipsum: Si
 etiā oīalia cuncta generant filios sibi simi-
 les. Pater prima ratio. Est autē notandū.
 q per hanc rōnem ⁊ etiā per tertiā. pbat
 q deus diuinitatem suam cōicat eteris: id
 nō pbatur q ille cui cōicat sic filius dei
 cōicantur. sed per scām rationē sic. Pro-
 batur etiā per anētes supra allegatas: per
 quas habetur q cū cōicatur diuinitas p
 modū generationis pcedit a deo: vt ha-
 betur Eccli. 24. Prover. 8. s. 2. Domi⁹

dicit ad me etc.

Secunda ratio est ratione diuinalis perfectionis. Quicquid enim perfectionis est in creatura. eminentius est in creatore: quia nemo dat quod non habet. I. tractatus. ff. de acq. rep. do. Et c. Albertum. l. q. 7. Et causa est potior suo effectu. Videmus quod ad perfectionem cuiuslibet creature pertinet posse sibi similem producere. que est perfectio. Secunda que consistit in operari. Prima autem perfectio consistit in esse. ergo magis pertinet huiusmodi perfectio creatori. Unde dicit ipse deus. Ego qui generationem alijs tribuo: nunquid sterilis ero? Isa. 66: quia dicitur. non. Et licet dicitur posse hanc autem referendam. esse ad multiplicationem filiorum israel. de captiuitate reuerentium in terram suam: quia promittitur. Parturiet et peperit syon filios: tunc hoc non obstat ad quod eque ratio aptetur. Ita tamen ratio que ex deo ore inducit firma et stabilis manet: ut si ipse alijs generationes tribuat sterilis non sit. Nec est conueniens quod qui alios generare facit: ipse non vere sed per similitudinem generaret: cum oporteat aliquid nobilius esse in causa quam in causatis. Hec b. Thoma. in. 4. 2. gen. c. 2. Sed ne erroris in hac generatione: non credatis quod talis sit generatio in creatore qualis est in creatura. Nam in creatura generatio est opus transiens in exteriorum materiam que non perficit operantem. sed in creatore est operatio intus manens. Non enim transit in exteriorum substantiam: sicut est intelligere et velle. Talis ergo generatio in deo est spiritalis et intellectualis: et non carnalis: quia non caro sed spiritus est deus Jo. 4. Ideo filius dei est verbum Jo. 1. Verbum autem est conceptus mentis seu intellectus. Unde nota quod necesse est dicere deum seipsum intelligere. seipsum amare. sicut nos intelligimus nos ipsos: et amamus. Intelligendo ergo deus seipsum generat filium. qui vocatur verbum patris. quia cum intellectum in quantum tale. sit perfectio intelligentis. et deus sit perfectio sua: oportet quod seipsum solum deum intelligat. et omnia alia in se. Et ideo talis relatio que est in deo prout est intelligens et intellectus. est paternitas et filiatio. Et ideo deus. in quantum intelligit seipsum.

est deus pater: et in quantum est intellectus a seipso. est deus filius: licet sint diuerse personae. Nota exemplum de quodam saraceno qui interrogavit a quodam fratre nostro dicens. Quomodo est possibile quod deus habeat filium? Qui respondit. Frater credis quod deus sit? Respondit. Ita. Rursum frater. Credis autem quod ille deus sit mutus vel loquatur? Respondit. Credo quod loquatur. Et frater. Illud ergo verbum quod deus loquitur: est filius dei Jo. 1. Et de hoc verbo loquitur scriptura Gen. 1. Dicit deus fiat lux etc. ut deatur intelligi quod deus omnia perdidit verbo suo. I. per filium suum. Jo. 1. Omnia per ipsum facta sunt. quod est sapientia patris: sicut ut artifex per artem que est in mente sua operatur artificium. ps. Omnia in sapientia fecisti. Si vero queris: quia deus pater non plures genuit filios? Unde Glo. in Cle. l. in prin. de summa tri. et si. catho. in verbo Intelligentia quam scripsi infra sermone. 17. ubi agitur de primo articulo fidei pertinentem ad humanitatem christi etc. In introitu in additione que incipit Unde glo. etc. Et sic pater quod deus pater et deus filius licet sint diuerse personae. sunt tamen eiusdem essentie et eiusdem nature: quia res intelligens et intelligentia eiusdem nature est et essentie. Unde dicit Jo. 10. Ego et pater unus sumus. In quantum autem deus diligit seipsum est amor qui vocatur spiritus sanctus. Si enim deus pater generat filium eo modo quo dictum est supra. stat quod summe cum diligit: et e converso filius patrem. Sed hic amor qui ab utroque procedit non differt ab eis essentialiter nec accidentaliter: sed personam liter. Igitur in deo sunt persone plures et coeternae et coequales. Una tamen generans. et altera tamen generata. et alia procedens ab utraque. que dicitur spiritus sanctus. Hanc deinde rationem ponit Aug. xi. de ciuit. dei. c. 29. Ponens enim hec tria: ad similitudinem trinitatis intelligendum dicit. Nam et famus. et nos esse nouimus. et nostrum esse a nosce diligimus. Et beatus Thoma. latius persequitur hoc in. 4. contra gentes. c. xi.

Tertia ratio est propter vniuersalem diffusionem. Nam ut ait Dionysius. Bonum est sui diffusum et communicatum: ut patet in luce. que per omnia mundi corpora se dif-

De trinitate personarum.

fundit. et virtutem suam usque ad profundis-
sima terre mittit. et preciosissima metalla in
visceribus terre gignit. Sic pluvia. sic ele-
menta omnia. et omnes creature omnibus
se diffundunt sui modum suum. Pater ergo
quod bonum est sui diffusivum et comunicativum. Et
quanto malus est bonum. tanto magis est
sui diffusivum. Ergo summum bonum summe
est sui diffusivum. sed non potest deus se sum-
me diffundere producendo bonum quodcumque
creatum cum semper illud excedat in infi-
nitum. ergo necesse est credere quod generet alium
sibi in natura eadem a se: sola personalita-
te et proprietate distinctum: cui totum suum pos-
se comunicat. totum suum nosce. et totum suum
velle: et hoc est filius dei. Ideo dicit Apostolus
Col. 1. quod in Christo habitat omnis plenitudo di-
vinitatis. Et ibidem dicit. quod in Christo sunt om-
nes thesauri sapientie et scientie dei. Item
Jo. 16. Omnia que habet pater: mea sunt.
Et Jo. 17. Mea omnia tua sunt: et tua mea
sunt. Et sic per se medium: iuxta quod dicit
Christus. Pater quod dedit mihi: malus omni-
bus est. Jo. 10. Qui dedit mihi totum bonum
suum: quod est malus omnibus rebus.

Tertium medium est per similitudines
exemplares. Ubi nota duas similitudines
in creaturis. ad intelligendum in creatore
mysterium sacratissime trinitatis: eo modo
quo possibile est nobis.

Prima similitudo erit in creaturis: in
quibus reperitur imaginis signaculum.

Secunda similitudo erit in creaturis: in qui-
bus reperitur trinitatis vestigium.

Prima ergo similitudo est. Sicut enim
anima rationalis: in qua resurgit similitu-
do deitatis multiplex. Primo quidem: quod ani-
ma est una in toto corpore et non plures.
Nota hoc quod primo est in embrione anima ve-
getativa: et postmodum sensitiva. et tertio in-
tellectiva: qua adveniente aetate corruptum
tur: ut notat. b. Theophrastus. parte. l. q. 76. ar. 3. Sic
et in toto mundo est unus deus: de cuius
unitate dictum est supra sermone proximo.
Secunda quod sicut anima rationalis habet tripli-
cem potentiam in se. scilicet memorativam qua re-
cordamur. et intelligentiam qua intelligimus
presentia. et voluntatem qua desideramus
futura: ut infirmus sanus: atque pauper divi-

tius etc. Et tamen memoria. voluntas. et in-
tellectus. non est nisi una anima. Ita in divi-
nitate sunt tres persone. scilicet pater. et filius. et spi-
ritus sanctus: qui tamen non sunt nisi unus de-
us. Deut. 32. Videte quod ego sum solus. et non
est alius deus preter me. Tertio quod sicut ani-
ma dat esse toti corpori: et regit totum cor-
pus. scilicet caput. brachia. pedes. manus. etc.
Sic deus dat esse omnibus creaturis. et re-
git totum mundum cuius caput est celum.
brachia sunt stelle. quibus facit opera. Uer-
ter sunt ignis. aer. et aqua. pedes sunt terra.
Bortius. Qui perpetua mundum ratione
gubernas Terrarum cunctisq; sator etc.

Quarto quod sicut anima replet totum cor-
pus et est tota in qualibet parte: sic deus re-
plet totum mundum. Iere. 23. Celum et terra
ego impleo dicit dominus. Et est totus deus in
qualibet parte et in quolibet loco mundi:
quod non est divisible. Quinto quia sicut ani-
ma videt omnia et non videtur: sic deus om-
nia videt: quia omnia nuda sunt et aperta ante
oculos eius. et tamen ipse ab alijs non videtur.
Ezo. 32. Non me videbit homo: et vivet. Ier-
i. 1. Timotheo. 6. Deus habet lucem inaccessibili-
lem: quem nullus hominum vidit. sed nec vide-
re potest. Item sicut anima diligit totum cor-
pus et omnes partes seu omnia membra eius:
sic deus etc. Sap. 11. Diligit omnia que sunt et
nihil odisti eorum que fecisti. Propter hoc er-
go dicitur anima ad imaginem et similitudinem
dei facta: non alia creatura corporalis nisi
homo tantum. Ad quod innuendum deus quando
creavit mundum dixit. Fiat lux. Fiant lu-
minaria etc. Perducatur terra anima vincu-
tem etc. Gen. 1. Sed quando voluit formare
hominem: non dixit. Fiat homo: sed quasi re-
nere consortium pater et filius et spiritus san-
ctus: dixit deus. Faciamus hominem ad ima-
ginem et similitudinem nostram Gen. 1. Pa-
ter ergo etc. Moraliter autem notandum. quod si
quilibet homo habet imaginem trinitatis et
unitatis divine in anima: quod reverenter de-
bet homo istam imaginem conservare. No-
ta cum quanta reverentia servat homo ima-
ginem Christi et virginis marie in camera. qui
ponit illam in loco sublimi cum lampade ac-
censa etc. Item ponit eam super altare etc.
Et quantum sacrilegium putaretur: si quis sin-

deret illa cum ense, vel proferret in ignem, vel laternam etc. quilibet clamaret contra eum. **Q**uod proditor. **Q**uod sacrilegus et canis re-negatus etc. Magis proprie imago dei et excellentior est anima humana quam illa ima-go etc. duplici ratione. **P**rimo ex parte ima-ginis, representantis: quia illa est ignea, vel la-pidea, vel argentea etc. corruptibilis et insen-sibilis: sed anima est immortalis et excellen-tior: omni corpore, et incorruptibilis, et immor-talis, et excelsa, proportionem omnis rei cor-poralis. Et adeo est excellentissime nature anima, quod nulla materia digna fuit intrare compositionem suam, sed sine materia a deo de nouo immediate creatur. **N**on est precium corporalium omnium rerum equalitatis est. **M**at. 18. Quid enim proficit homini si uni-versum mundum lucretur: anime vero sue de-terminemur patiatur? Aut quam dabit homo compensationem pro anima sua?

Secundo ratione rei representate: quia per imaginem siue figuram ligneam etc. repre-sentatur humanitas christi nati, vel crucifixe, vel virginis marie, vel alterius sancti, sed p-rius nam representatur unitas et trinitas inef-fabilis diuinitatis. Quam ergo malus sa-crilegium est iniuriam imagini isti facere? Aliqui sciunt eam et iracundi et vindic-tiosi occidendo hominem: et illi qui seminat discordiam inter fratres. Tales assumunt sibi officium diaboli. Et dicunt tales. **Q**ui ip-se interfecit patrem meum vel fratrem etc. Et si ipse est sacrilegus: quod tu vis idem facere vel esse? Ideo vindicta est deo dimitten-da etc. Ro. 12. **Q**ui vindictam et ego retribuam dicit dominus. Alioquin peior es tu quam il-le: qui occidit filium tuum. Ille enim occidit corpus filii tui non animam nisi per acci-dens: tu autem occidis animam tuam. Quam statutus est ille qui vellet se prius occidere: ut alium postea occideret? Ideo dicit de-us. Quicunque effuderit humanam sangui-nem: effundetur sanguis illius. Et subditur ratio. Ad imaginem quippe dei sacrum est homo Gen. 9. **N**ota Effundetur sanguis il-lus: hoc intelligitur dupliciter, vel a iudi-ce iustitias faciente, vel ab ipso mer per pe-nitentiam. **N**ullem enim occidit vel consentit

in mortem alterius hominis: propria peni-tentia est effundere de sanguine suo cu di-sciplinis. Alij autem non sciunt istam ima-ginem: sed prociunt eam in ignem. Isti sunt auari: quia auaritia non est nisi ignis, qui accenditur in corde auari ad congregan-dum per vias vel rapinas etc. Alij autem progunt huiusmodi imaginem et laternam lu-xurie. Quid est luxuria nisi sterco-ris etc. Dic contra illos qui dicunt fornicationem sim-plice non esse peccatum etc. Ideo dicit scri-pura. Fili in mansuetudine serua animam tuam et da illi honorem pro meritis suis. scilicet quia imago dei est. **P**eccantem in ani-ma sua quis iustificabit: et quis honorifica-bit et honorantem animam suam Eccl. 10. Et sic patet prima similitudo trinitatis: quod resultat in anima humana.

Secunda similitudo est in sole. ps. In so-le posuit tabernaculum suum. scilicet signum huc vestigium: quia sol valde representat unita-tem et trinitatem dei, et hoc quantum ad sex. **S**ex enim modis possumus solem et que in sole sunt considerare. In quibus resultat et reuelat trinitas et unitas diuinitatis. Nam ut dicit Aug. In sole est quedam unitas et trinitas representans trinitatem et unita-tem diuinam. Sicut vestigium pedis repre-sentat pedem. Anima vero humana et an-gelus hoc ipsum representant, sed tanquam spe-culum representant imaginem: ideo magis perfecte. **P**rimo namque in sole est ipsa sub-stantia solis tanquam pater qui a nullo gene-ratur nec procedit a quo sole splendoris radius generatur, sicut filius dei a patre. Et ab utroque, scilicet sole et radio eius procedit calor, sic spiritus sanctus a patre et filio. Et hec tria sunt simul tempore: sicut pater et fi-lius et spiritus sanctus sunt simul in eter-nitate, quia sol statim quod fuit creatus emi-sit radium, et eodem tempore virtus caloris ab utroque processit: sic deus pater ab eter-no filium genuit, et ab utroque spiritus san-ctus processit. **S**ecundo sicut radius splendo-ris a principio fuit a sole natus et temper-ab eo nascitur, et calor a principio processit ab utroque et semper procedit: sic filius dei ab eterno fuit genitus a patre et semper

De trinitate personarum

gloritur et generatur. et spiritus sanctus ab eterno ab utroque processit et semper procedit. **ps.** Dominus dixit ad me. **filios tuos.** hodie. **i.** ab eterno genalite. **Tertio** sicut radius solis manens in sole totum mundum implet lumine: ita filius dei splendor glorie dei manens in patre est ubique et omnia replet. **Uel** dic quod sicut radius solis descendens in mare et non recedit a sole: sic filius dei sic venit in mundum quod non recessit vel recedit a patre sed semper in patre est et pater in eo: iuxta illud **Jo. 17.** Tu pater in me et ego in te.

Quarto sicut calor procedens a sole et a radio eius omnia calefacit et facit fructificare: sic spiritus sanctus a patre et filio procedens corda hominum calefacit et fructus spiritus facit producere. **Et** propterea in spiritu ignis apparuit **Act. 2.** **Quinto** sicut sol per splendorem suum omnia illuminat: sic deus per filium omnia vera luce perfundit: iuxta illud **Jo. 1.** **Erat** lux vera que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. **Sexto** sicut sol per radium splendoris et per calorem omnia opatur et in omnia suam virtutem infundit. ita deus per filium et spiritum sanctum omnia opatur et in omnibus suam virtutem infundit et infundit: quia indivisa sunt opera trinitatis: ut dicit **Aug. de pse. dl. 3. c. 10.** **Dirabiliter** ergo trinitatis vestigium resultat in sole.

Quartum medium est per operationes virtuales. **Per** effectus enim et virtutes devenimus in cognitionem esse: sic per operationes et effectus quas in nobis sacratissima trinitas opatur cognoscimus hoc quarto modo ipsius mysterium. **Lcet** autem multe et pene infinite sint operationes eius in nobis: tamen in presenti sermone tres tantum referam: per devotarum personarum excitatione.

Prima operatio eius in nobis est quare animam vivificat seu iustificat.

Secunda operatio eius est: quia animam fortificat.

Tertia operatio eius est: quia animam glorificat.

Prima ergo operatio est. **Animam** enim per peccatum mortificat. **Ja. 2.** **Peccatum** cum consummatum fuerit: generat mortem. **Quando** autem peccatum sibi dimittitur anima vivificatur de morte ad vitam. **i.** de morte peccati ad

vitam gratie. **De** qua dicit dominus **Jo. 1.** **Qui** credit in me: etiam si mortuus fuerit vivet. **Nullus** autem potest anima vivificari per modum auctoritatis: nisi ab ipsa sanctissima trinitate. **Et** in signum huius: quod ipse misit apostolos per universum mundum ad predicandam: dixit eis. **Euntes** docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine patris. et filii. et spiritus sancti. **Mat. ult.** **In** baptismo ergo ponitur invocatio trinitatis: que est de essentia baptismi: ut dicitur **Theologin. 4.** **sententia.** **Et** canonice in **c. 1.** de baptismo ad infinuandum quod ipsa trinitas auctoritative peccata remittens animam vivificat: licet concurrat meritum passionis Iesu christi. iuxta illud **Iustificati** gratis per gratiam ipsius et per redemptionem que est in christo Iesu **Ro. 3.** **Sic** et in penitentie sacramento: quod absolutur confitens ponitur in absolutione invocatio trinitatis. **Unde** dicit confessor. **Ego** te absolvo: **In** nomine patris. et filii. et spiritus sancti. **licet** invocatio trinitatis in hoc sacramento non sit de essentia forme sacramenti sicut in baptismo. **Et** rationem differentie: quia non pertinet ad propositam nostram causam brevitate omisso.

Secunda operatio trinitatis in nobis est quia animam fortificat in bello spirituali. **Nihil** est enim per quod sic fortificetur anima preferatim contra diabolum sicut invocatio trinitatis: quam non solum verbo sed etiam signo crucis invocamus. **Huius** exemplum habemus in **Cananea** de qua hodie in euangelio legitur. **Nam** oravit christum dei. **Discede** nre fili david: filia mea male a demonio veratur **Mat. 15.** **Questio** est hic: quare **Cananea** non vocavit eum filium dei: **Hoc** enim videbatur efficacius: quia plus potest christus filius quam est filius dei quam est filius david. **Ratio** hec non est sine misterio. **Nam** legitur de **david**: quod vicit **Goliath** cum quinque lapidibus et cum baculo pastorali et cum pera et funda: faciens in eum triplicem lapidem: sicut dicit magister in **bisitoris.** **Et** legitur **i. R. 7.** **Dic** historias. **Quid** per **Goliath**: nisi diabolus designatur. **Interpretatur.** **n.** **Goliath** transmigratione. **Ipsa** **n.** **diabolus** transmigratione de celo ad inferum per superbiam suam. **Per** tres lapides intelligant

tres persone sancte trinitatis: q̄ ponunt p̄i
mo in p̄p̄a. i. in corde: et postea in funda. i.
in ore inuocando trinitatis auxiliū: et hoc
modo occidit Soliath. i. diabolus vincit.
Per baculū intelligitur crux xp̄i: cum qua
debemus nos signare q̄ inuocamus trini-
tatem. faciendo crucē nobis et dicendo. In
noīe patris. et filij. et sp̄s sc̄i. Dic quō de-
beat fieri crux: q̄ multi errant in hoc. Pro-
pter ergo hoc dixit. Fili David: quasi dice-
ret. Sicut David vicit Soliath: quā figura-
bat diabolu: sic da mihi gratiā dñe: ut dia-
bolus vincatur nūc et repellat a filia mea.
Patet ergo sc̄da opatio trinitatis. T̄o d̄-
cit ipsa trinitas de v̄ro bono. Clamabit ad
me et e. ex. eūcam ip̄s. r̄. ps. 90. T̄e alibi.
Immolā deo sacrificiū laudis: et redde
altissimo vota tua. Et inuocabis me in die
tribulationis: et tuam te et honorificabis me.
Multi in hoc certamine succubunt: q̄ trini-
tatis auxiliū inuocare aut obliuiscuntur
aut negligunt: et ideo inuocetis ipsam.

Tertia opatio trinitatis est: q̄ aīam glo-
rificat. Nam post mortem aīa clare intuet̄
trinitatē ipsam. in cuius visione aīa glori-
ficat: et a qualibet p̄sona trinitatis aīa reci-
pit magnā gloriā. Nam a p̄sona patris re-
cipit potentia. quā quēq̄ aīa vult potest:
et si p̄t dici op̄s. Sicut. n. dñs dñr dñi patris
patione: intra illud Ego dixi dñs esis r̄.
sic et dñs oīps. Nam si apl̄s dum esset in
hac v̄sa mortali. dixit. Oīa possum in eo q̄
me p̄sorat. Phil. 4. quanto magis hoc cō-
perit aīe quē h̄z b̄itudinē in re: Nū p̄t
plus aīa b̄rā q̄ oēs demōes simul. Sc̄do a
p̄sona filij p̄legit aīa mirabilē sapiam: quā
oīa cognoscit q̄tā ad suā gloriā p̄inet. U
de. b. T̄po. parte. i. q. 12. ar. 8. Et. q. 89. ar. 3.
Uī aīa separata pueri baptizati plus scit
de naturalibus et sup̄naturalib⁹ et iā dñis
q̄ oēs p̄h̄i et theologi. q̄ vnq̄ in hoc mūdo
faciunt. Uī S̄c̄g. in. 4. dialogo. Quid est
q̄ nō vident: qui videntem oīa vident?
Tertio recipit aīa a sp̄s sc̄o mirabilē cha-
ritatē quā ardētissime et p̄fectissime diligit
deum sup̄ seipsum. et p̄sūm sicut seipsum.
Ibi. n. p̄fecte ista duo p̄cepta charitatis
implent. ps. Te decet hymnus de⁹ in syon:
et tibi reddet votum in ierusalē. Uī anima
beata philocapra de deo: semp laudat ip̄-

sam vñ in trinitate et trinum in vñitate.
Hoc fuit reuelatum Isale: q̄ dicit q̄ vidit
seraphin q̄ clamabant: sanctus. sc̄s. sc̄s.
dñs deus exercitū. plena est oīs terra glo-
ria eius Isa. 6. Et pari rōne idē ē de alijs
angelis beatis et aiab⁹: qui semp laudāt
ipsam trinitatē: quē inuult et un ter sc̄s
nominat. Et dñ dicit: dñs de⁹ in singulari:
vñitas essentie designat. Ipsum ergo de⁹
vñam et trīnā semp sc̄i gloriificant: iuxta
illud ps. Qui habitant in domo tua do-
mine: in se. i. te. Quod nobis cōcedat ip̄-
sa trinitas. Amen.

De mundi creatione. ac eius fine.

Sermo. xi.

Ides tua te

saluum fecit. Luc. 18. C De
cto supra de sc̄do articulo si
del p̄tinentē ad diuinitatē:
v̄z de personarū diuinarū tri-
nitate: sequit̄ modo p̄dicare de tertio arti-
culo: v̄z de opatione ip̄s trinitatis. Cōpa-
ratione dico nature q̄ est creatio mundi. De
qua dicit in symbolo ap̄lico. Creatores celli
et terre: quē posuit etiā beatus petrus ap̄lo.
In quo habemus materiā partim specula-
tiuam: et partim morālē. Salutē ē virgo ma-
ria r̄. Pro cōplemento sermonis conside-
randa sunt duo p̄ncipalia puncta.

Primo de p̄ncipali mundi creatione.

Sc̄do de finali mundi terminatione.

Circa p̄imum notandū: q̄ q̄ circa mun-
di creationem diuersi diuersos errores ha-
buerunt: et veritas elucesceret opus fuit re-
uelatione diuina: q̄ vbi multitudo diuersa
rā opinionum ibi p̄fatio. Et ideo sp̄s san-
ctus Moysen dono p̄phetie illustrans sic
p̄ os eius de mundi creatione loquit̄. In
p̄ncipio creauit de⁹ celū et terrā r̄. Sc̄i. i.
In q̄bus q̄dam verbis quartus tollant er-
rores. Quidā enim mundū ab eterno po-
nebāt: et huius opinionis fuit Arist. Et hēc
opinio reprobat̄ auct̄e dei dicentis. In p̄n-
cipio. i. t̄p̄is: p̄ q̄ clare p̄bat q̄ p̄ncipius
mundus habuit. ergo nō ab eterno fuit.
Q̄d alit̄ dicit in p̄ncipio sp̄s mundum
creatū: nō intelligas quāsi p̄ncipium t̄po-
ris sit mēsurā creationis. Rō: q̄ si sic esset.
t̄p̄s fuisset creatū ante mūdū. q̄ implicat

De mundi creatione. ac eius fine.

traditione. Quia per modum intelligimus
vniuersitatem creaturarum: inter quas etiam tem-
pus computatur. Preterea tempus est mensura
motus primi mobilis sive primi et posteriori.
ergo non fuit tempus ante primum mobile. quod
est celum crystallinum. non ergo intelligas quod pri-
ncipium temporis sit mensura creationis: sed quod simul
cum tempore celum et terra creata sunt. Quattuor
enim ponuntur simul creata. scilicet celum empyreum.
natura angelica. materia corporalis a noie
terre intelligitur: et tempus. Hic nota. b. Theop. p. l.
q. 46. ar. 3. Dicit autem rabi Moyses. quod his
phibis qui posuerunt mundum eternum accidit
sicut pueri qui mori natus ponitur in insula
ubi nunquam vidisset puerum mulierem. vel
puerum nasci. Iste talis si sibi diceret: quod
puer percipit et per tempus moriatur in vtero ma-
tris. et postea nascitur in mundo. nullo modo
vellet credere: sed videret sibi impossibile: quod
nunquam vidit hoc. Iste quidem stultus esset et
peruersus et durus: quod ideo non vellet credere.
quod nunquam vidit tale quiddam. Multa enim non vi-
demus: et tamen credimus. Sic illi phibis antiqui
qui non viderunt exemplum in aliqua creatu-
ra que tota de nouo inciperet esse. putau-
runt res sic semper fuisse. Et ideo stultos appel-
lat eos apostolus Roman. i. dicens. Dicentes se esse
sapientes: stulti facti sunt. Ultra etiam auer-
sum diuinum ad reprobationem opinionis predi-
cat: etiam naturales rationes non desunt. Pro
quarum evidentiis: supponenda sunt tria: vbi
Primum est quod impossibile est infinitum pertransi-
ri: quod pertransiri potest infinitum non est. Secundum
est: quod infinito non potest addi. quod omne illud
cui aliquid addi vel modicum potest: finitum est.
Tertium est: quod infinito non potest esse aliquid maius.
quod si aliquid maius esset vel etiam esse pos-
set: necessario esset finitum. His ita suppositis
per se notis: sic procedit ad rationes. Prima ra-
tio est ista. Si mundus esset eternus nec prin-
cipium habuisset. cum posset quod mundus non
fuerit sine diebus et noctibus: quero utrum
hunc diem in quo nunc sumus. infiniti dies
precesserunt: Si non: ergo est dare aliquem
primum diem: et sic mundus necessario ince-
pit qui nunquam existeret sine die. Si autem dies
infiniti diem istum precesserunt: cum iuxta
suppositionem primum infinitum sit impossi-
bile pertransire. impossibile fuit peruenire ad pre-
sentem hunc diem. sed peruenitum est. ergo

non precesserunt infiniti dies hunc diem. er-
go necessarium est ponere aliquem primum
diem: et consequenter mundus incepit. Item.
Si iuxta suppositionem secundam infinito non
potest addi aliquid. ergo si hunc diem presen-
tem infiniti dies precesserunt nullas alias
dies posset illis addi: sed semper dies ad-
ditur dies. ergo illi non sunt infiniti. Ter-
tia ratio est: quod si mundus esset eternus. se-
queretur quod in causis efficientibus sit prede-
re in infinitum si generatio fuit semper: quod
non dicere mundo semper existente. Nam cum
filius est pater. et huius alius. Et sic in infinitum
tum proceditur: quod est inconueniens. Quar-
ta ratio: quod si mundus esset eternus: cum ma-
ndus sine homine fuerit. quod per philosophum dicitur. Plan-
tis et animalibus semper plenus fuit. ergo in-
finiti homines fuerunt in mundo. ergo infiniti
te autem. sed quot fuerunt tot modo sunt autem.
cum immortales sint. ergo autem sunt infinite
actu quod est impossibile. cum infinitas nulli con-
ueniat creature. Et cum etiam videamus quod
animalibus preteritis addant etiam autem tota
die. cum tamen sit impossibile aliquid addere in-
finito. ergo non sunt anime infinite et conse-
quenter homines infiniti. ergo necessario est
ponere hominem primum et consequenter mun-
dum habuisse principium. Quinta ratio su-
mitur ex fine diuine voluntatis. Finis enim
diuine voluntatis in rebus productione est
bonitas: in qua per creatura manifestatur
diuina bonitas et virtus: iuxta illud Pro-
uer. 16. Uniuersa propter semetipsum opera-
tus est deus. Potissime autem manifestatur
diuina bonitas per hoc. quod res alie preter
ipsum non semper fuerunt. Et hoc enim ostendit
dicitur manifeste quod res alie preter ipsum ab
ipso esse habent. quod non semper fuerunt. ostendit
etiam quod non agit per necessitatem na-
ture. et quod virtus sua est infinita in agen-
do. Hoc enim conuenientissimum fuit di-
uine bonitati: ut rebus creatis principium
durationis daret. Et autem notandum quod
sicut ponit. b. Theop. 2. contra gen. c. 37. pre-
dicte rationes non de necessitate concludunt
licet probabilitatem habeant. Unde mun-
dum habuisse principium et non semper fuisse.
tenetur sola fide. et demonstratur pro-
bati non potest: ut etiam ponit. b. Theop. p. l.
q. 46. ar. 2. Predictas autem rationes recte

are in predicatione: predicatoris arbitrio
derelinquo. Patet ergo primus error: Aristoteli.
ponit in mundum eternum ante diuina
reprobatur. Quidam autem et secundo ponebant
mundum quidem factum sed habuisse mate-
riale principium: et consequenter non esse de ni-
hilo. Ista positio videtur fuisse omnium anti-
quorum philosophorum paganorum: qui ignorauerunt
creationem. dicentes quod ex nihilo nihil fit.
Ubi et Plato in Timæo quod librum de con-
stitutione mundi scripsit. dicit deum illo
opere terram primo ingemiscisse iunctis: ut re-
fert Augustinus. 8. de ci. dei. Non dicit ergo deum
creasse sed iungisse terram et ignem. per quem in-
telligit celum. Et ista positio erronea pro-
batur ante diuina: cum dicitur Creauit Seci.
i. Create enim ut dicitur Genes. 1. ex nihilo al-
quid facere. Ista autem prepositio ex: non desi-
gnat causam materiale sed ordinem temporis. Sicut
cum dicitur: er mane sit merides. post mane:
ut notat b. Thoma. parte. 1. q. 45. ar. 1. ad tertium.
Quidam et tertio dicebant corporalia cre-
ata esse a deo mediantibus creaturis spiri-
tualibus. scilicet angelis. Et ad hoc refellendus:
dicitur scriptura Deus Seci. i. Solus enim
dei propriam est creare: nec potest alius creatu-
re puenire. nec virtute propria nec instrumē-
taliter. Cum creatio non sit ex aliquo super-
posito. quod potest disponi per actionem instru-
mentalis agentis: secundum b. Thoma. parte. 1. q. 45.
ar. 5. et q. 65. ar. 3. Ubi ad hanc positionem re-
probandam exponitur etiam alio modo in prin-
cipio. scilicet ostenditur: secundum b. Thoma. parte. 1. q. 46. ar. 3.
Quidam etiam etiam 1. 4. posuerunt duo
creationis principia: unum scilicet summe bonum.
et aliud summe malum. et isti fuerunt Mani-
chei dicentes incorruptibilia esse a bono prin-
cipio: sed corruptibilia a principio malo. Et
ad hoc erudendum dicit scriptura. In prin-
cipio creauit deus celum et terram. Et sic et
dicit articulus fidei Creatori celi et terre.
Et clarius in simbolo Niceno: dicitur. fa-
ctorem celi et terre visibilium omnium et inuisi-
bilium. In quo verbo intelligitur creatio an-
gelorum. Quia omnes creati fuerunt in gratia. et
quidam fuerunt in gratia confirmati: quod
notatur cum dicit scriptura. quod facta est lux.
et diuisit deus lucem a tenebris: ut ponit
Augustinus. 2. de ci. dei. lib. 1. c. 19. Ad dictam etiam

errorem refellendum exponitur tertio modo.
In principio. id est in filio. Sicut enim principium
effectuum appropriatur patri propter po-
tentiam. ita principium exemplare appropriatur
filio propter sapientiam: ut sicut dicitur in
ps. 103. Omnia in sapientia fecisti. Imple-
ta est terra passione tua: ita intelligatur
deum omnia in principio fecisse. id est in filio:
secundum illud Apostoli Col. 1. In ipso. id est filio con-
dita sunt vnuersta. Nec ponit b. Thoma. par-
te. 1. q. 46. ar. 3. Et patet primum punctum
de mundi primaria creatione. Quomodo
autem fuerit creatus videbitur sermone se-
quenti.

Secundum ergo punctum est videre de finali
mundi terminatione siue resolutione. Ubi
notandum: quod per pro certo sciri non possit
quando mundi finis adueniat: quia hoc
est de secretis diuine voluntatis: adeo ut
nec apostolis voluerit reuelare dicentis eis.
Non est vestrum nosse tempora vel momē-
ta que pater posuit in sua potestate. 2. Thim. 1. 4. Plus etiam dicit ipse Mat. 24. De
die autem illo et hora nemo scit: nec ange-
li in celo neque filius nisi pater solus. Ex quo
videtur quod etiam filius dei nesciat finem
mundi. Quod intelligo sic: ut reuelet alijs.
Nihilominus ex quibusdam coniecturis et
signis. possumus suspicari et presumere quod
proximus sit finis mundi. Quod apparet
per 5. signa instar hominis morituri de p-
rimo. Unde potest dicere mundus. Tem-
pus mee resolutionis instat. Signa autem
sunt ista.

Primum signum: est temporalis decrepitas.

Secundum signum: est totalis frigiditas.

Tertium signum: est generalis infirmitas.

Quartum signum: est sensualis obscuritas.

Quintum signum: est cibalis respuitio.

Primum ergo signum: est temporalis de-
crepitas. Decrepitas autem est ultima etas
hominis: que incipit in 70. anno. in qua etate quasi
homo est puerilis. certum signum est future p-
rimie mortis: iuxta illud Apoli. Quod autem an-
ti quas et senectutis: prope interitum est Iob: 8.
Vado videamus in qua etate mundus est.
Sancti doctores diuisi sunt totum tempus dura-
tionis mundi in sepe etates: in similitudi-
nem etatis hominis. Prima etas hominis est

De mundi creatione. ac eius fine.

Infantia et durat usque ad septimum: in qua etate homo nihil cognoscit: quia infantilis etas quicquid videt ignorat. l. unica. l. de sal. mo. In hac ergo etate fuit mundus ab Adam usque ad Noe. Dicit autem Aug. l. de ciui. del. c. 21. q. ab Adam usque ad diluuium computantur anni secundum codices nostros. 2262. Secundum hebreos autem. 1656. In qua etate mundus sicut infans nullam cognitionem habebat traditam sibi a lege scripta diuina vel humana: quia solum secundum legem naturalem vivebant homines.

Secunda etas hominis est pueritia: que durat a septem annis usque ad. 14. in masculo: et. 12. in femina. In qua etate homo est purus in malicia et peccatis luxurie: ut in c. l. de delictis puerorum. In hac etate fuit mundus a Noe usque ad Abraham: quia tunc mundus fuit purificatus a deo per aquas diluuii. Et Aug. l. de ci. del. c. 10. et colligitur ex scriptura: quod a diluuiio usque ad abraham fuerant anni. 1072. secundum vulgatam editionem hoc est. 70. interpretum: in hebreis autem codicibus longe pauliores annos perhibent inueniri de quibus rationes aut nulla aut difficillimam reddant. Hec Aug.

Tertia etas est adolescentia: que durat a. 14. annis usque ad. 25. In qua etate homo crescit in cognitione. In hac etate fuit mundus ab Abraham usque ad Moysen. Quia crescebant homines in cognitiones dei preceptis Abraham quiloquebat eum deo etc.

Quarta etas est iuuentus a. 25. usque. 40. In hac etate fuit mundus a Moysen usque ad David.

Quinta etas est virilitas: a. 40. anno usque ad. 50. In qua homo est in sua perfecta fortitudine et vigore. In hac etate fuit mundus a David usque ad transmigracionem babilonis.

Sexta etas hominis est senectus. a. 50. anno usque ad. 70. In hac etate fuit mundus a transmigracione babilonis usque ad christum.

Septima etas hominis est decrepitas: a. 70. anno usque ad finem vite. In hac etate est mundus modo: usque ad finem. ergo mundus est in ultima etate. l. Cor. 10. Nos sumus in quos fines seculorum denegerunt. Et l. Jo. 2. Filius mei: non ista hora est. Sicut ergo quando homo dicitur usque in decrepita etate

et statim arguitur et cito morietur: sic de mundo potest argui quod in hac ultima etate iam durauit per. 1466. annos: et hoc arguitur quod finis mundi cito erit. Ideo Apostolus l. Cor. 7. Hoc itaque dico vobis fratres. Tempus breue est. Et infra Preterit enim figura huius mundi Et sic patet primum.

Secundum signum est totalis frigiditas. Quando enim homo perdit calorem naturalem: et medicus tangit eum. et nullum calorem sentit in eo: dicit. Factum est. Iste est mortuus. Et quibus hoc probatur experientia: tamen adhuc est auctoritas de David morti proximo. y. Re. 1. Et rex David senue rat habebatque etatis plurimos dies: cumque operiretur vestibus non calefiebat. Modo videmus hunc mundum esse calidum calore charitatis erga deum et proximum vel frigidum. Antiquitus homines erant calidi calore charitatis erga deum: quia quando de mane surgebant de lecto. statim postquam erant induit genibus Aeterni in uno angulo et vocati in alio. et filii in alijs. deum orabant deuote et modo nihil. Item antiquitus deuote audiebant missam quotidie: modo autem non audiunt etiam missas nec festis: nisi pauci contra. c. Missas: de conse. di. 1. Et quando audiunt missas vel officia. loquuntur de negotiationibus et temporalibus: contra. c. Decet domum dei. de iuu. ec. li. 6. Sic de vesperis. completorio. et alijs horis canonicis. Dicit ut expedit audientibus. Item dicit de defectu confessionis anime. Item de iniquis: que antiquitus cum magno seruire fiebat quotidie: post modum aliter etc. Unde infra par. 5. et omittit vel dicit: ut ibi. Item dicit de defectu. ieiuniorum et precibus. 40. contra. c. 40. de conse. di. 5. Item de defectu obseruantie festorum: ut expedit etc. Item de calore charitatis erga proximum. Antiquitus si mercator vel aliquis alius venisset ad paupertatem: statim aliquid suauitatis eius. Modo autem si possent: euellerent sibi pellem. Item antiquitus si diues vidisset agrum alterius vel vineam inuentam crebatur canisam. et si responderetur ei propter paupertatem etc. Tunc diues mutabat sibi bladium. pecuniam. vel boues etc. Modo autem si pauper rusticus vel alius venit ad diuitem pro mutuo. Rides. Idem mihi: sed

scribetis. s. p. r. in instrumento s. e. vel de-
tis mihi annuam tñm lucrum et vocat usura
centum rē. Item antiquus quando diues
videbat viduam iuuenem adultam: pete-
bat a patre quare nō dāsis sibi vtrū: Cui
si respondetur. ppter paupertatem: tunc
ille mātābat libenter et gratis et sine usura
de suo rē. sed modo qñ diues videt puellā
pauperem mittit sibi lenonissimā diēs. Si
vult loquimecum dabo sibi tuncam. Itē
olim mercatores vendebant sine fraude. si-
ne plario. sine usura. ppter rē: s. cōcessum
solutioni. Modo autē contra. Hic de patien-
tia. de mansuetudine. de remissione offen-
sarum. de humilitate. et alijs vīrtutib⁹: que
tunc erant apud christianos. Hic de crpe-
dit. Habet ergo qñ iste mundus est frigi-
dus de charitate: et cōsequenter est prope
terminum et finem. Ideo dicit dñs. Qm̄ su-
perabundabit iniquitas: refrigeret ephari-
tas multo. Et subditur. Et tunc veniet cō-
sumatio. Mat. 24. ergo mundus pōt dīce-
re. Tēpus mee resolutionis iſtat. i. Tim. 4.

Tertium signum est generalis infirmi-
tas. Quādo psona solum patitur in vno
membro. nō pōt argui q̄ cito morietur: sed
quādo infirmatur generaliter per totū cor-
pus: tunc dicitur. Pro certo p̄p̄nquus est
morti. Modo videmus si mundus infir-
matur in oībus mēbris. Et certe potest de
eo dici illud. Iſa. i. Omne caput languidū
et omne cor merens: a planta pedis vsq̄ ad
verticem non est in eo sanitas. Incipiam⁹
ergo a capite. i. a statū prelatoꝝ. Antiquus
coacti traherantur ad ep̄atum: scientes q̄
periculum est reddere rōnem de aiab⁹ sub-
ditōꝝ: cum magnum onus sit reddere ratio-
nem de aīa propria. et sic de iure diuino et
hūano. Heb. 5. Nec q̄s sūmat sibi hono-
rem. sed qui vocat a deo tanq̄ aaron. Ad
idem facit et exemplum moyſi. S. q. i. In scri-
pturis. Et. C. de epi. et cle. i. Si quēq̄. vbi
dicitur. Si quēq̄ vel in hac vīde regē vel
in ceteris prouincijs que in toto orbe diffu-
se sunt ad ep̄atus gradum prouēit deo au-
ctore contingerit. parīs boīum mentibus ele-
etionis scientia nuda sincero oīam iudicio
proferatur. Nemo gradum sacerdotij precij
venalitate marceat q̄rum quicq̄ mereat.
non q̄rum dare sufficiat estuatur. Pro-

fecto enim q̄ locus tutus et que causa po-
terit esse excusata. si veneranda dei templa
pecunijs expugnentur. quem mu p̄ integri-
tatis aut vallum fidei prouidēbimus si au-
ri suā famē penetrālia veneranda pro-
serpēt? Quod deniq̄ tantum esse poterit
aut securus: si sanctitas incorrupta corūpi-
tur? Cēsēt altaribus immiscere. p̄phanus
ardor: auaricie et a sacris additis repellat
flagitium p̄uolare. Ita castus et humilis
nostris rēporibus eligatur ep̄s: ut locorum
quocūq̄ peruenierit oīa vite p̄p̄ie integri-
tate p̄riferet. Non precio sed precibus or-
dinetur antistes. Tñ ab ambitu debet esse
sepositus ut queratur cogendus. rogatus
recedit. iulatus effugiat. sola illi necessitas
suffragetur excusanti. Profecto enim indi-
gnus est sacerdotio nisi fuerit ordinatus in
uitus. Cum sane quisq̄ hanc sanctā et ve-
nerandā antistitem sedem pecunie interueni
subleuet: aut figs ut alterum eligeret vel ordi-
naret aliq̄d accepisse detegit ad instar pu-
blici criminis et lese maiestatis accusatione
preposita a gradu sacerdotij retrahatur.
Nec hoc solum desineps honore p̄uari sed
perpetua quoq̄ infamia damnari decerni-
mus: ut quos facin⁹ par coīgnat et equat
vtrosq̄ similis pena cōmitetur. Sed mo-
do nihil curant de aiab⁹: sed de redditib⁹
bus et immergunt se prelaturis sicut porcus
in lutum: et emunt sibi ep̄atus imo infirmū
magno precio: cum tñ paradīsum multo mi-
nori precio emere possent. Et tot pompas
faciunt q̄ nō sufficiunt redditus. Et ideo
oportet eos extorquere. Quod qdā prelati fa-
ciunt colorate sub pretextu pietatis: dicen-
tes q̄ sunt patres pauperū et volunt ero-
gare male ablata incerta et eteg testamen-
ta rē. et ibursant sibi rē. Potes etiā lati⁹
te et rēdere de singulis petis mortalib⁹ pre-
dicādo et inuebēdo cōtra platos in genere
Aut enī nullā aut minimā exemplū possū
mine ab eis de vīra vīrtuosa recipe. P̄prio
nāq̄ nō de hūilitate: q̄ sūt pleni astu et oī
pōpa. Cōtra q̄d Greg. c. vi. Cōtra morē
decorari pallo volumus: forsitan moribus
indecori: cū tñ in ep̄oli cervice nihil splēdi-
dus fulgeat q̄ hūilitas. Nec de liberalita-
te: q̄ elemosinas nō largiunt imo rapiunt
q̄qd p̄t. Sñ curāt plati accipe q̄rtam de
E

De mundi creatione. ac eius fine

legatis in testamento relictis: sed non q̄ executioni mandent testamēta. 3° nec d̄ castitate rē. Quarto nec d̄ charitate. Qui to nec de abstinentia. Sexto nec de iustitia quia iudicant s̄m fauorem ⁊ particulares affectiones ⁊ h̄m̄di. Huius autem iniquitatis causa maxima: est ingressas in istas ad prelaturam. iuxta illud Leonis i. q. i. Principatus. Difficile est inquit vt bono peragantur e ista: que malo sunt inchoata principio. Item antiquitus domini temporales contentabantur de suis redditibus ⁊ vnicuiq̄ ministrabant iustitiā: hoc tenebant facere principes seculares. Unde Hieron. 23. q. 5. Regum est officium proprium facere iudicium atq̄ iustitiam ⁊ liberare de manu calumniantium vltopressos: ⁊ peregrinis pupilloq̄ ⁊ vidue qui facilius opprimuntur a potentibus prebere auxilium rē. Item debent ecclesiam defendere contra infestos ⁊ hostes. Unde Isidorus: causa ⁊ q. vbi supra Principes seculi non nunq̄ intra ecclesiam potestatis adepti culmina tenent: vt per eandem potestatem disciplinam ecclesiasticā muniāt. Et infra. Sepe per regnum terrenum celeste regnum proficiscit: vt qui intra ecclesiam positi contra fidem ⁊ contra disciplinam agunt rigore principum conterantur. An Proverb. 20. Misericordia ⁊ veritas custodiant regem: ⁊ roborant clemētia thronus eius. Modo autem domini temporales sunt peiores q̄ latrones. raptores rē. Ideo Isa. i. Principes tui infideles: socii furum. Omnes diligunt munera sequuntē retributiones pupillo non iudicant. ⁊ causa vidue non ingreditur ad eos. Expone auctoritatem. Item religiosi antiquis seruiabant cum magno seruire tria vota: ceterimonias rē. sed hodie nihil rē. Item clerici olim dicebāt matutinas rē. sed hodie vel non dicunt. vel dicunt indeuotissime rē. contra. c. Dolentes de cele. mi. Et tenebant castitatem. Nota exemplum quod refert Greg. de illo sacerdote qui existens in extremis dixit mulieri illi: que apposuit aures ad os rē. Tolle paleam: quia igneus adhuc vltis. Et quo patet q̄ caste vi

nebant antiquis. Itē olim coniuges cum magna pace vivebant rē. sed hodie contra. Item olim instruebant filios discipulitate bonos mores. rē. sed hodie cōtra rē. Sic vt expedit. Nota etiam contra quemlibet artificem defectum vniuscuiusq̄ specialiter contra baratariā que pene in quolibet artifice inuenitur: q̄ promittit aliquid facere vel venire ⁊ nihil faciūt rē. Et fictio mas in oibus mēbris suis ē infirm⁹. Uñ Bernardus. Recellit deuoto a religiofis. custodia a placis. reuerētia a subditis. p̄sūa a senibus. Lex a sacerdotibus. iustitia a rectoribus. equitas a iudicibus. vnitās a ciuibus. pietas a diuitib⁹. veritas a mercatorib⁹. ⁊ charitas a mūdo. Fiat ergo rō. Si infirmitas generalis est certū signum ⁊ mortis seu finis vite: ⁊ mūdus est totus infirmus. ergo est prius fini suo. Et hoc notatur figuratiue sub alijs tñ h̄bīs 2. nē. 2. f. Erant signa in sole luna ⁊ stellis. Per solē intelligitur status ecclesiasticus. Per lunā status dñor tpālū: vt i. c. Solite de malo. ⁊ obe. Per stellas singuli fideles: p̄sertim illi qui alios erudiunt: iuxta illud Dan. 12. Qui ad iustitiā erudiunt plurimos: erunt quasi stelle in perpetuas eternitates. Vide q̄ scripsi vñica scōa in aduentu dñi.

Quartum signum rē. Quando enim persona nec audit. nec videt. nec sentit odorē. nec tactum rē. signum est mortis. Ideo dixit Berzelay ad Dauid. 2. p. 19. Nunquid vlgent sensus mei ad discernendum suauem ⁊ amarum ⁊? Modo videamus quomodo mūdus iste nihil sentit de deo: licet sentiat bene iniurias rē. Verbi gratia. Si spina pangit pedem. bene sentis: sed quando vadis ad diuinos. ⁊ lancea diaboli te transuerberat: nihil sentis. Item sentis pondus quod habes super humeros tuos: sed non sentis pondus peccati mortalis super animam tuā. Bene illud sentiebat Dauid dicens. Quoniam iniquitates mee supergressę sunt caput meū: ⁊ sicut onus graue grauate sunt super me. Tu autē senties istud onus ⁊ istud pondus post mortem: quando pōdus peccati demerget te ad infernū. Item quilibet sentit puncturam acus: sed

mulier non sentit puncturam diaboli pan-
gentis eam: quando portat candam vel alii
aliquid vanam &c. Item sentit quilibet in
stomacho superfluitatem cibi & euomit: sed
non sentit in stomacho anime superfluita-
tem peccatorum: ergo sentias & euome. No-
mistras est confessio peccatorum. Item sen-
tis venenum in cibo: sed non sentis vene-
naz odorem & rancoris in corde. Et sic de alijs
peccatis potest dici: prout expedit audien-
tibus. Ideo Aplos. Animalis homo non per-
cipit ea que sunt spiritus dei. i. Cor. 2. Et ps.
Os habent & non loquentur. oculos ha-
bent & non videbant. aures habent & non
audient. nares habent & non odorabunt.
Manus habent & non palpabunt. pedes
habent & non ambulabunt non clamabunt
in gemitu suo. Ideo potest mundus dice-
re. Verberauerunt me sed non dolui: straze-
runt me & ego non sensi. Ps. 135. ergo
sensu mundi proximus est.

Quintum signum est: quando infirmus
non vult recipere nec far. nec syrupum. nec
zueharum &c. vel si quando recipit euomit.
Dicitur. Factum est. Ipse est mortuus. Id
dauid in ps. 106. Omnem escam abhomi-
nata est anima eorum: & appropinquaue-
rant vsq; ad portas mortis. Sic in isto iaz
respiratur cibis vite spiritualis & vite ani-
me: qui est verbum dei. Mat. 4. Non in so-
lo pane vsuit homo: sed ex omni verbo qd
procedit ex ore dei. Dic ergo quomodo de-
us ordinant christianis scripturas sacras
s. prophetarum. euangeliorum. epistolarum.
& doctorum: que scripturæ sunt cibis quo
nutritur anima in via dei. Sed hodie chri-
stiani fastidiant talem cibum. s. tales scri-
pturas. sed legunt libros gentilium. s. Lice-
ronis. Virgilij. & alijs. Terentij &c. Et ru-
des legunt historias Tristiani & Lancelo-
ti &c. Similes filijs israel: qui fastidientes
manna desiderabant cepas & alia: & cucu-
meres egypti: sicut legit Numeri. xi. Ideo
Iheronimus. 37. xi. Ideo prohibetur christia-
nis legere signenta poetarum: quia per
oblectamenta fabularum nimium mentes
excitant ad incentiua libidinum. Non enim
solum thura offerendo demonibus immo-
latur: vsq; etiam eorum dicta libentius co-

plendo. Sunt etiam aliqui qui audist ver-
bum dei: sed nihil faciunt eorum que au-
diunt &c. Dic ut expedit. Vel dic etiam quo
modo cibis vite est corpus christi. De quo
dominus Jo. 6. Panis quem ego dabo:
caro mea est pro mundi vita: sed modo fa-
stidit mundus cibum istum. Antiquitus in
principio ecclesie communicabant christiani
omni die ab aliquo apostolo: qui celebra-
bat. Act. 2. Erant autem perseverantes in
doctrina apostolorum & communione fra-
ctionis panis. Glo. i. eucharistie. Sed apo-
stoli assumpti postquam sunt ad gloriam vi-
te eterne. incepit diminui deuotio. Et ideo
fuit ordinatum ut solum diebus domini-
cis communicarent: sed quolibet die daretur
panis in signum communionis quotidiane.
Deinde venerunt sancti confessores qui vi-
dentes deuotionem diminui. ordinauerunt
q; solum communicarent in quattuor vel
tribus festis anni. s. natalis. pasce. penteco-
stes: sicut habetur de conse. di. in. c. Et si
non frequentius: sed daretur panis bene-
dictus quolibet die dominico in signum
sanctæ communionis. Deinde venit Inno-
papa tertius qui videns populi deuotio-
nem plus minoratam & christianos mul-
tum induotos: fecit decretalem. Omnis
utriusq; sexus: de pe. & re. in qua ordina-
uit q; quilibet christianus saltem semel in
anno in pasce communicaret. & hoc du-
rat vsq; adhuc: sed tamen mandus respu-
it istum cibum: quia multi & o quanti sunt
qui in pasce non communicant: & si par
communicant statim inde ad duos vel tres
dies euomunt istum cibum: redeundo ad
peccata. Aliqui etiam sunt qui cum stoma-
cho pleno fleumatis peccatorum istum
cibum assumunt: & sic indigne assumentes
inadictum sibi manducant & bibunt. i. Cor.
11. Et quo habetur signum q; mandus pro-
pinquus est morti. Ideo Jo. 6. Amen amen
dico vobis: nisi manducaueritis carnem fi-
lij hominis & biberitis eius sanguinem: non
habebitis vitam in vobis. Et ideo pos-
sumus per omnia que dicta sunt coniectu-
rare q; dens cito destruet mundum: quia
ut dictum est. de hoc nulla certitudo posse
haberi. Amen.

E q

De creationis modo

De creationis modo. Sermo. 12.

Ides tua te

saluum fecit. Luc. 18. **C**Sequitur hodie predicare de eodē tercio articulo. scilicet de creatione mundi: que habet in symbolo aplico. dum dicitur. Creatorem celi et terre: ubi videmus de modo quē tenuit deus ad creandū mundū. et etiam habebimus de triplici opere dei erga creaturas. Salutate virgo maria etc. Pro introductione materie predicande: est notandū quod vera conclusio est in sancta theologia. quod sicut est una essentia. una substantia. una natura omnium personarum: ita sit omnium diuinarum personarum una operatio et indissolubilis. Vide in ista sermone. 17. in introitu. Indivisa sunt enim opera trinitatis. Unde Augustinus in libro de trinitate et habetur in decreto de pse. 23. c. Omnes. Pater et filius et spiritus sanctus. sicut inseparabiles sunt: ita inseparabiliter operantur. Quod intelligendū est de operatione extrinseca: sicut est operatio creationis mundi. Operatio enim extrinseca. scilicet in his in quibus relatione dicitur. ita est propria uni persone quod non alijs: sicut est generare et generari. pcedere etc. Quāvis ergo operationes trinitatis extrinsece sint cōes omnibus personis: tamen appropriata attribuitur una operatio uni persone: quod non attribuitur alteri: sicut potentia attribuitur patri. sapientia filio. bonitas spiritui sancto: cum tamen equalis imo eadem sit potentia filij. et spiritus sancti qui in patre est. et eadē sit sapientia omnium personarum: et eadem bonitas eandēdem. Modo ad propositū. Inter cetera opera trinitatis inuenio tria principalia in hoc mundo.

CPrimum est opus creationis.
CSecundū opus recreacionis siue redēptionis.
CTertiū est opus iustificationis.
Et licet omnia ista opera et alia sint cōia omnibus personis trinitatis: tamen appropriantur singula opera singulis personis. Primum opus creationis appropriatur patri. Secundū filio. Tertiū spiritui sancto. Et in quolibet opere quolibet persona suam septimanā adhibuit.
CPrimum ergo opus creationis appropriatur patri: qui unā hebdomadā in hoc ope

adhibuit. in qua ipse deus pater creauit n. undā cum elementis. Et de hoc opere dicit scriptura. In principio creauit deus celum et terram Gen. 1. Declara ut supra primo sermone. Et perfecit hoc opus sex diebus: et in 7. requiescit. Ideo dicitur in symbolo Credo in deum patrem omnipotentem creatorem celi et terre: ex quo innuitur quod creatio celi et terre attribuitur patri. Distinguit autem istud opus in tres partes. Nam primo creauit. Secundo distinxit. Tercio ornauit. Creatio fuit facta simul in instanti ante omnem diem: iuxta illud Eccl. 1. 8. Et uisus in eternam: creauit omnia simul. In primis autem tribus diebus distinxit creaturas: in alijs uero tribus ornauit.

CIn primo ergo die fecit deus lucem que vice et loco solis omnia corpora illustraret: et diem et noctem discerneret. Unde dicit Gen. 1. 5. Et dixit deus. Fiat lux: et facta est lux. Et uidit deus lucem quod esset bona: et diuisit lucem a tenebris. Appellauitque lucem diem et tenebras noctem. Factūque est uespere et mane dies unus. Hora Uespere: prime diei: et mane subsequētis noctis. dies unus. scilicet naturalis. In quo quidem opere auctor lucis inuuit nobis se non amare opa que in tenebris sunt: quia mala sunt. Unde Jo. 3. Omnis qui male agit odit lucem. et non uenit ad lucem ut. non arguant opera eius. Seneca. Que facies: sic fac quasi spectet aliquis: omnia mala nobis solitudo impar. Unde uersus.

Cum quid turpe facis quod me spectante ruberes.

Cur spectate deo: non magis ipse rubescit.

CSecundo die fecit deus firmamentum: ut aquas superiores ab inferioribus separaret. Et dicit firmamentum: eo quod sit firmū. Unde dicit Gen. 1. 6. Dixit quoque deus. Erat firmamentum in medio aquarum: et diuidat aquas ab aquis. Et infra. Locauitque deus firmamentum celum: et factū est uespere et mane dies secundus. Super quo triplex quod occurrit. Prima est: quod per firmamentum intelligatur. Scilicet. est celum ut uideatur dici in textu. ergo celum uidetur factū secunda die: sed per artem uideatur supra. ubi dicit. In principio creauit deus celum et terram. Secunda dubitatio quod per aquas superiores intelligatur. Tertia quod est: quod intelligendo firmamentum per celo sydereo: quod intelligitur quod fuit factum

scd a die. utrum fm formam substantialem aut fm formas accidentales: De quibus dicitur ut ibi scriptum.

Tertio ergo die cōgregauit aquas que erant sub firmamento in locū vnum ut appareat. Et vocauit deus aridam terram cōgregationesq; aquarum appellauit maria. Item eadē die dicens. Seminet terra herbā viuentem. et facientem semē. et lignū pomiferū faciēs fructū: iuxta gen⁹ suū 2°. Omniauē terrā arborib⁹ herbis et plantis.

Quarta die ornauit firmamentum luminibus. scilicet sole luna et stellis.

Quinta die ornauit aerem auihus et mare piscibus.

Sexta die ornauit terrā lumentis. reptilibus. et bestijs. Nouissime eodē die factus est homo: nō in ornatu terre. sed ut osus dñs et patronus. Unde dixit deus. Factus homo ad imaginē et similitudinē nostram: et prebit piscibus maris. et volatilibus celi et bestijs terre. vniuersisq; creature. oīq; reptili qd mouetur in terra Gen. i. Factus est autē homo de terra humi ad corpus. et in terra. scilicet in campo damasceno: sed nō ad terram: sed ad celū perpetuo habitandus. Nec propter terram sed propter eum qui fecit celum et terram.

Septima autē die peractis oībus requiescit in seipso ab eterno sed post opa regeat in seipso solum die. 7°. Nec est septimana creationis appropriata persone patris. De quo loquitur textus Gen. i. Et articulus fidei dicit: vt supra Credo in deum patrem omnipotentem creatorem celi et terre.

Scdm opus est recreationis huc reparationis huc redēptionis: qd appropriat persone filij per quē restaurata sunt oīa. Qui filius licet ab instanti cōceptionis per. 33. annos. totum se in opus nostre redēptionis expenderit. predicando. sancte viuendo. et miracula faciendo: in his oībus in vltima septimana que vocat penosa nostra reparationem fecit: iuxta illud Dan. 9. Cōfirmabit autē petri multis hebdomada vna. Fili⁹ ergo opatus est recreationē seu reparationem: sicut pater creationē: iuxta illud Jo. 5. Mater me⁹: vsq; modo opat. et ego opor⁹.

Prima ergo die. scilicet asica palmarū creauit lacem fidelū in mente turbā cum floribus

et palmis obulantiū sibi. Et qd vt dicitur Ro. 1. Corde creditur ad iusticiā: ore autē cōfessio fit ad salutem: ideo fidem cordis ostendebat assertionē veritatis: clamantes et dicentes. Benedictus qui venit in nōie dñi osanna in excelsis Mat. 21. Hanc lucē vniuit a tenebris: qm ingressus in templū del elect vendentes et ementes. ostēdens illos esse in tenebris qui obscuri erant per infidelitatem. et frigidū per cupiditatē. Vbi Jo. 9. In iudiciū ego veni in mandam: vt qui nō vident. simplices videant. et qui vidēt. sapientes apud semetipsos: cecidant.

Sexta die creauit firmamētū pñe i muliere adultera in templo sibi oblata: cui ait Jo. 8. Vade: et iam amplius noli peccare. Firmamētū est firmū ppositum nō peccandi sine qua iustititer sumit pñentia: sicut sine fundamento non valet fabrica. Unde Luc. 9. Firmauit iesus faciem suā vt ieret in iherusalem: ita et penitētes debent firmare mentes: vt tendant ad patriā celestem. Hic diuidit aquas ab ags. Que superiores sunt penitētes: ad appetitum celestium eleuati. Que inferiores sunt carnales: ad amorem terrenorum depressi.

Tertio die cōgregauit aquas in locum vnu: qd pfatis scribis et phariseis docuit discipulos de pfumatione scilicet. et de distinctione iudicij: quo pacto detrahent omnes mali in carcerē inferni. Vbi Isa. 24. Congregabunt pgregatione vnus fascis in lacum: et claudent in carcere. Et tunc apparebit arida. scilicet ecclesia ab humore carnalis penitētie separata: pērens herbā sanctas cogitationū. et fructus scōp opum.

Quarto die factus ē sol. i. xps venalis tanq; vñe mancipiū. Judas. n. audens a dño in vespere pcedentis diei qd in pmo erat passurus. voluit mortē eius facere sibi lucrosam: vnde ad principes sacerdotum accessit. pactū cum eis fecit de tradēdo dominū pro triginta denarijs. et ob hoc eodē die legitur pphā Isa. in qua agit de mercede pro xpi venditione Isa. 62. Ecce merces eius cū eo 2°. Facta ē etiā luna. i. caro xpi sicut sanguis: qd principes sacerdotum audientes a dño in pcedēti die: nō me videbitis amodo: donec dicatis. Benedictus qui venit in nomine Mat. 23. Pa

E ij

De creationis modo

tenerant q̄ vellet subterfugere manus ip̄
soꝝ. Et ideo cōgregati sunt in atrio. Laꝝ
p̄be deliberantes cum capere ⁊ occidere.
Formate etiā sunt stelle. i. apli cadentes.
Nam iudas tali die per p̄dicionem ⁊ aliꝝ
apl̄i in passionē relicto eo iugerunt. De bl̄s
Zpoꝝ. 6. Sol factus est niger tanq̄ sacculus
cilicinus: ⁊ lana facta est sicut sanguis ⁊
stelle ceciderunt super terram.

Quinta die facti sunt p̄sces ⁊ volucres
q̄ illo die laui pedes ap̄loꝝ. in q̄bus deſi-
gnatur status penitentiā: q̄ tanq̄ p̄sces
vivunt in aq̄s lachrymar̄ ⁊ extra eas mo-
runtur. ſ. cum redeant ad peccatū. Unde
Iſa. 50. Computruerūt p̄sces sine aqua ⁊
moriunt̄ in ſici. Inſtituit etiam illo die ſa-
cramentū corporis ſui. ad q̄ oportet hoies
volare per intellectum ⁊ affectū tanq̄ dua
bus aliis: cum ſit nimis arduum ſup ſenſus
humanū. Unde Mat. 24. Ubi fuerit cor-
pus. ſ. in dextera dei ſedens: illic congrega-
buntur ⁊ aquile. In hoc aut̄ q̄ primo pe-
des eoꝝ laui. oſtendit q̄ nō licet nobis ac-
cedere ad ſacramentū eucharistię niſi cum
labore penitentię ⁊ lachrymar̄: niſi prius
mūdāt fuerimus a ſordibus peccōꝝ n̄oꝝ.
Beſi. 3. In ſudore vultus tui: veſteris pa-
ne tuo. Job Anteq̄ comedo ſuſpiro.

Sexto die facta ſunt iumenta ⁊ reptilia
⁊ beſtię: q̄ principes ſacerdotum ſcribe ⁊
phariſei ⁊ ſeniores populi beſtialiter in deſi-
tium ſeulerunt: q̄ iumenta dicunt̄ per ca-
ſtrimagiā ſive gulam. reptilia p̄pter aua-
ritiam. beſtię p̄pter inuidiam. Nam pro-
pter hec tria interſecerunt x̄pm. Primo
ne amiſſerent oblationem. Secundo ne perde-
rent regnum ⁊ gentes. Tercio q̄ inuidia
mouebantur cōtra x̄pm. Eodem die factus
eſt homo. i. reſormatū eſt genus humanus
obſervando regulā medicōꝝ. q̄ habet q̄ cō-
traria contrariis purgant: ut infra dicitur
Nam p̄pter q̄ adam peccauit in paradi-
ſo: x̄ps captus fuit in orto: q̄ ille pomū ca-
riose aſperit. x̄ps habuit velamē in oculis.
Quia ille verba mulieris audiuit: x̄ps ce-
ſus alapis fuit ⁊ plumellas ⁊ cōſuetū iniu-
riarum audiuit: inſta illud ps̄. Approbria
exprobanſis tibi: ceciderunt ſup me. Quia
ille porrexit manū ad veritatem. x̄ps exten-

dit manū ſuas ad paſſibilia. Quia ille de-
lectatus fuit ad eſum pomi. x̄ps amarica-
tus fuit in potatione felis ⁊ aceti. Quia il-
le t̄xit pudenda folijs figul̄is. x̄ps ſuſpēſus
eſt in cruce nudus. Quia ille petm̄ excuſa-
uit: x̄ps accuſatus niſi reſpondit. ps̄. Ego
aut̄ tanq̄ ſardus nō audiebam: ⁊ ſicut mu-
tus nō aperſis os ſuum. Quia ille tranſiit
ad petm̄ ſuum ad poſteros: x̄ps tranſmiſit
mortis ſue meritum ad redemptos. Item ſi-
cut ex latere dormientis formata eſt eua:
ſic ex latere x̄pi dormientis in cruce p̄di-
cta eſt eccleſia. q̄ vnus militum lācea eius
latus apuit: ⁊ p̄tinuo exiit ſanguis ⁊ aqua
Jo. 19. ſanguis in p̄ciū ⁊ aqua in lauacriū.

Septimo die. ſ. ſabbato corpus eius rege-
nit̄ in ſepulchro ⁊ aia eius in limbo. Trefi-
3. Lapsa eſt in lacum vltima mea: ⁊ aia mea
in limbus inferni. Et ſic p̄ter hebdomada
ſilij in ope recreationis. Vel aliter proce-
de in iſta hebdomoda: in qua ipſe filius
dei operatus eſt recreationē ſive operatio-
nem mundi. Nam primus dies in qua for-
mauit lucem. fuit eius glorioſa natiuitas:
que die diſco facta eſt. in qua fecit lūcē:
quando oſtendit corpus ſuum ⁊ humani-
tatem ſuam viſibilem omnibus: que eſt lux
mundi. Jo. 1. Erat lux vera que illuminat
omnem hominem venientem in hunc mun-
dum ⁊c. Jo. 8. Ego ſum lux mundi. Et in ſi-
gnam huius circumfulſit paſtores. Luc. 2.
Claritas dei circumfulſit illos: ⁊ nos ſicut
dies illuminata eſt. ut p̄nuntiauerat Da-
uid in ps̄. Unde Iſa. 9. Populus qui am-
bulabat in tenebris: vidit lucem magnam.
Ambulantibus in regione vmbre mortis:
lux orta eſt eis. Scd̄s dies eſt p̄dicatio:
in qua fecit firmamentum. ſ. celum q̄ cele-
ſtis regni ſpem in mentibus hominum ſige-
bat. d. Penitentiam agite appropinqua-
bit enim regnum celorum Mat. 4. Et hoc
fuit primum verbum q̄ chriſtus p̄dicās
diſit. Item Mat. 5. Beati pauperes ſpiritu
quoniā ipſorum eſt reg. cel. Firmabat etiā
ſua p̄dicatione mentes hominum in ve-
ritate credendorum ⁊ in firmitate ſperan-
dorum. ⁊ in actibilibitate agendorum. Hac
etiā die diuſit aquas inferiores a ſupe-
rioribus: quia p̄dicabat bonos ſuper ce-

De creationis modo

et fuerant apostoli et tunc perfectissimi homines. adeo in gratia confirmati. q. nullo modo de cetero mortaliter peccauerunt. nec mortem timebant. nec totum mandatum. Unde petrus: qui ad vocem ancille timore ductus ter negauerat christum: postea coram regibus et principibus mundi non timebat confiteri nomen christi. Item alii apostoli: qui in nocte passionis christi fugerant relinquentes ipsum solum: postea ibant gaudentes a conspectu concilii: quasi digni habiti sunt pro nomine iesu etiam illas pati Act. 5. Et tunc etiam sunt diuise bestie ab eis. i. iudei increduli et bestiales: quia dicebant ipsos multo plenos. cum isti essent pleni spiritu sancto Act. 2. Alii in predicatione petri prima conuersi sunt tria millia hominum ad christum: sicut ibidem legitur.

Septima dies erit aduentus ad iudicium vniuersale: in quo postquam christus iudicauerit mundum. requiescet cum sanctis suis ab omni opere recreationis: dilectis eius. Venite benedicti etc. Mat. 25.

Tertius opus est iustificationis. In quo spiritus sanctus adhibuit hebdomadam suam septem diebus. i. septem sacramentorum: per que septem virtutes tribuit.

Primo die creauit lucem fidei per sacramentum baptismi: qui interdum dicitur fides. 45 di. De iudeis. In baptismo creatur gratia fidei: que est lux anime. et per quam fideles ab infidelibus separantur: quia lux a tenebris separatur. Alii Ephe. 5. Eratis aliquando tenebre: nunc autem lux in domino. Nec est nubes lucida: que filius israel in deserto lucebat. non autem egyptiis. i. tenebrosis sicut legitur Exo. 14.

Secundo dies est sacramentum confirmationis sive chrismatis: in quo creatur firmamentum. i. gratiam fortitudinis. Quia id sacramentum datur ad roborem fidei christiane et perseverantiam habendam: per quam distantur aequales. i. perseverantes a non perseverantibus. Alii Mat. 12. Qui perseverauerit usque in finem: saluus erit. et sic ascendet super celum. ergo qui non perseverauerit: erit sub firmamento: quia detrudetur ad infernum.

Tertius dies est sacramentum eucharistie: per quod infunditur gratia charitatis que comparatur congregationi aquarum: in unum. quia

per ipsas membra ecclesie unius est christus. Io. 6. Qui manet in me. et bibi sanguinem meum. in me manet et ego in ipso. Ite. i. Io. 4. Deus charitas est: et qui manet in charitate. Ite per charitatem membra ecclesie unius in unum corpus. Alii 1. Cor. 10. Unus panis et unum corpus multi sumus: omnes quidem de uno pane et de uno calice percipiamus.

Quartus dies est sacramentum penitentiae: in quo creatur gratia iustitie per quam opera tenebrarum abijciuntur. et induimur arma lucis Ro. 13. Ideoque comparatur creationi luminarium. Tunc enim creatur sermo diuini amoris tanquam sol lucens in aere et ardens. et luna. i. virtus humilitatis. et stelle. i. actus singulorum virtutum. per quas penitentes lucet aliis per exempla virtuosorum illud est. Sic lux venit. eo. ho. ut videtur. bo. et glo. p. v. q. in ec. est Mat. 5. Et ideo exempla hominum. et stelle lucentes: per quas etiam oculos nostros aduersarios debellamus. Alii Iud. 5. Strepere manentes in ordine suo aduersus Sisaram pugnauerunt. Sisara interpretatur elusio gaudij: et significat diabolum: qui excluditur cum sibi presentibus a gaudio paradisi.

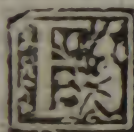
Quintus dies est sacramentum extreme unctionis: in quo perficitur gratia spei et etiam gratia ad remissionem venialium et cito anima volat ad deum. Et ideo comparatur creationi vocalium. que separantur a piscibus: quia per hunc separantur electi a damnatis in damnationem fluentibus. Vel per gratiam spei collata in sacramento extreme unctionis. sicut boves pisces et aues: quia bene nati in mari. i. amaritudine mortis sine periculo naufragij desperationis. Et postea fiunt aues quia euolant ad celum.

Sextus dies est sacramentum matrimonij: in quo confertur gratia temperantie ad reprimendos motus bestiales concupiscentie carnales: et ideo comparatur sette diei creationis. in qua creauit deus bestias terre et postea hominem. ut dominaretur eis. Per bestias enim designantur brutales motus concupiscentie carnales: ut dixi: qui desunt in hac die. quia apparent et insurgunt tales motus inter contingentes: sed reprimi debent et reprimuntur per gratiam temperantie collatam in matrimonio. per quam fit homo

mo. i. rectificatur. ut sciat vas suum posside-
re in sanctificatione et honore. His autem
motibus homo dicitur per virtutem tem-
perantiae: quae in matrimonio infunditur a
spirita sancto. per quam virtutem homo vivit
in ratione humana. Alioquin homo est
in illis bestiis. *ps.* *115.* *eam in ho. et est non*
intelligit: cōpara. est in. inf. et h. f. est illis.

Septimus dicitur est sacramentum ordinis:
in quo ipse sanctus creat gratiam punde-
re et perfectionis. per quam homo a ne-
gociis mundanis quiescit: iuxta illud Apo-
stoli. *Nemo militans deo implicat se nego-*
ciis secularibus: ut ei placeat cui se proba-
rit. 2. Tim. 2. Alioquin epithora cum psal-
terio non bene concordat: ut dicit *ter. in. 2.*
Diactris fallacia. de cle. cōjugatis. Finis.
Quia ad istum articulum de creatione mun-
di potest pertinere etiam providentia divi-
na super gubernatione universi: ideo potes-
predicare de providentia seu predestinatione
divina: de qua vide plene in sermone dñice
lxx. qui incipit. Vultis sunt vocati etc.

De iustificatione peccatoris. Sicut de
his que concurrunt ad iustificationem hu-
manam. Sermo. ix.

Fides tua te

salvum facit. *1. n. 18.* De
quitur hodie predicare de
quarto articulo pertinere ad
divinitatem. *v. 3.* de opere iusti-
ficationis que in simbolo apostolico hoc mo-
dum ponitur. Sancta ecclesia catholica: scilicet
cōtionem remissionem peccatorum. Et proposue-
rant istum articulum Simon et Tadeus. Nam
Simon dicit. Sancta ecclesia catholicam.
Tadeus subiungit. Sanctorum cōtionem. remis-
sionem peccatorum: ut dicit *Ugo de praxo.* In
symbolo vero *Alceno* sic describitur. Et una
sanctam catholicam et apostolicam ecclesiam.
Cū sit totum baptismum in remissionem pec-
catorum. ergo huius articuli erit hoc mane
predicatio nostra. Salvetur ergo etc.

Pro declaratione huius articuli et intro-
ductione materie predicande: est notandum
quod secundum quod dicit. *b. Tho. 22. q. 1. ar. 9.* sub hoc
articulo proponitur nobis credenda omnia

pertinencia ad sanctificationem humanam.
Potest ergo quod de omnibus illis sit sermo
noster que ad sanctificationem humanam con-
currunt. Occurrunt autem septem cause. que
sunt iste *v. 3.*

Prima est causa principalis effectiva.
Secunda est causa meritoria inductiva.
Tercia est causa instrumentalis cooperatoria.
Quarta est causa materialis receptiva.
Quinta est causa virtualis dispositiva.
Sexta est causa formalis perfectiva.
Septima est causa finalis completiva.

De quibus omnibus scripsi in sermonibus
xi. de peccatis in genere. et in. *5. ar. de pec-*
cato mortali sermone. x. ubi agitur de reme-
diis peccati mortalis. quantum ad causam. Sed
in presenti sermone de materia ista in qua
busdam aliter procedemus.

Prima ergo causa est principalis effecti-
va. et ista est deus solus qui ex sua miseri-
cordia per se principaliter remissionem lavando
et iustificando. Et hoc per rationem et auctoritatem. Pro-
bat autem hoc primo rationem: quoniam fundo ex
quodam dicto Augustini super *Jo. 14.* *sup.*
illud verbum dñi quod habetur *Jo. 14.* *Qui*
credidit in me: opera quae ego facio ipse faciet
et maiora horum faciet: dicit Aug. Propterea
maiores hoc esse viderimus: et in pio iustus
fiat: quod creare celum et terram. *et intelligi*
deum est: quod autem ad modum agendi: quod
tum ad rem factam: huc ad modum rei factae.
Pro cuius intellectu notandum: quod ut dicit
b. Tho. 1. 2. q. 113. ar. 9. opus aliquid potest dici
magnum dupliciter. Uno modo ex parte modi
agendi. et sic maximum est opus creatiois:
in quo ex nihilo fit aliquid. et maius est
opus iustificationis. Ratio est: quia in cre-
atione nihil potuit cooperari agenti. cum
ex nihilo aliquid factum fuerit: sed in ope-
re iustificationis cooperatur deo liberum
arbitrium hominis. *scilicet fides.* *Mat. 23.* *Qui*
crediderit et baptizatus fuerit: erit: qui non cre-
dit. condemnabitur. *Heb. 11.* *Accedentem ad deum*
non credere. *Item charitas actualis in adultis.*
Luc. 7. *Dimissa sunt ei peccata multa: quia*
dilexit multum. Unde *Aug.* *Qui creavit*
te sine te: non iustificabit te sine te. scilicet sine
operatione tua. Quatuor enim requiruntur
ad iustificationem impie. quorum duo sunt ex
parte nostra: reliqua vero duo ex parte dei.

De iustificatiōe pctōris. Siue de his q̄ cō-

Prima duo sunt ista: Motus liberi arbitrii in deum per fidem: motus liberi arbitrii in peccatum. Alia vero duo sunt ista: scilicet gratie infusio: et culpe remissio. De quibus vide. b. Tho. i. 2. q. 113. ar. 6. Nota moraliter contra illos qui expectant ut moueantur a deo: et ideo non curant orare: dicentes. Deus est ille qui mouet et omnia facit: heresis est: quia nos debemus cooperari deo: ut dicit Aug. ubi supra. Ideo dicit dominus. Convertimini ad me: et ego conuertar ad vos. Zacha. i. Nota exemplum de illo qui cum esset infirmus et nollet recipere medicinam. relinquens sanitatem et mortem suam deo. Multum esset: quia deus ordinauit mediam quibus ultra spiritalis et corporalis conseruetur. Nota exemplum quod legitur in colla. patrum. de illis duobus qui recedentes a cella proposuerunt se nunquam comesturos nisi misisset deus eis cibum. Cumque incidissent in latrones unus latronum porrexit eis panem quem unus acceperat. arbitrans a deo sibi illam dari et comedit. Alter vero mori se dimisit: et sic mortuus est corporaliter et spiritaliter. Et quo patet quod deus operatur effectus suos mediante causis secundis. Sicut in salute corporis: sic et in salute anime. Alio modo potest dici magnum opus propter magnitudinem eius quod sit: et secundum hoc maius opus est iustificatio impij quam creatio celi et terre: secundum quod dicit Aug. Ratio est: quia iustificatio impij terminatur ad bonum eternum. quod in diuina participatione et visione consistit. creatio vero celi et terre terminatur ad bonum nature mutabile. Et ideo Aug. cum dixisset quod maius est quod ex impio fiat iustus quam creare celum et terram. subiungit. Celus enim et terra transibit: predestinatorum vero salus et iustificatio permanebit. Item quia in creatio ne mundi nihil fuit resistens deo: sed in iustificatione impij sic. scilicet voluntas ipsius peccatoris. Nota moraliter: quot modos tenuit et tenet deus ad conuertendum peccatores. cum tamen peccator semper sit durus: et propter hoc: predestinata iustificatio impij est maius opus quam creatio mundi. Ideo ecclesia in oratione ait. Deus qui omnipotentiam tuam

peccando maxime et miserando manifestas. Ergo. Misericordias eius: super omnia opera eius. Fiat ergo ratio a minori. Qui non potest facere minus. non potest facere maius: sed opus iustificationis est maius quam creatio. ergo cum opus creationis nulli creature competat: sed proprium est opus dei. multo minus poterit creatura iustificare per modum principalis agentis. Ideo ergo dixi quod principalis causa effectus iustificationis humane: est solus deus.

Secundo hoc idem probat auctor. Isa. 43. Ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me. et peccatorum tuorum non recordabor. Item Leni. 20. Custodite precepta mea et facite ea: quia ego sum deus qui sanctifico vos. Item Ro. 3. Iustificari gratis per gratiam ipsius. Et Mat. 9. Et Mat. 2. Nemo potest remittere peccata: nisi solus deus. Et sic patet prima causa.

Tercia causa est meritalis inductiua. Et hec est duplex. Prima est passio unius hominis iesu christi: cuius merito inducta fuit inclinatur deus ad remissionem peccatorum et ad sanctificandum hominem. Unde de Apostolo Ro. 3. Iustificari gratis per gratiam ipsius. ecce prima principalis causa. Et per redemptionem que est in christo iesu quem proposuit deus propitiatorum per fidem in sanguine ipsius: ecce secunda causa meritoria. Nota practice quando pro peccatoribus ut conuertantur. orat primo uirgo Maria christum filium suum: qui quandoque zelo iusticie motus. dat matri repulsam: Mater ostendit sibi pectus et uera quibus ipsum lacrauit: dicens. Fili per istud pectus et per ista uera quibus te lacraui exaudi me. Christus autem pietate et precum matrum instantia victus. uoluit se ad patrem: dicens. Pater ignosce re. qui si habet repulsam a patre: ostendit sibi vulnera. et hoc modo pater merito sue passionis inclinatur ad misericordiam. Ber. Mater ostendit filio pectus et uera. filius ostendit patri latus et vulnera. nulla ergo poterit esse repulsa. ubi concurrunt tot charitatis instantia. Ecce prima causa meritoria inductiua. Unde. i. Jo. 2. Filii mei hoc scribo vo-

bis ut non peccetis. sed si quis peccauerit adiuuatum habemus apud patrem iesum christum: et ipse propitiatio est pro peccatis nostris.

Secunda causa meritalis inductiua: est unitas meritoꝝ et oratio totius vniuersalis ecclesie christiane: que continue orat pro peccatoꝝ conuersione ad deum tanq̃ mater pro filijs. Ideo dicit articulus fidei. Credo in sanctā ecclesiam catholicā. sanctorū cōmunionem. remissionem peccatorum. Vbi notandum: q̃ orationes ecclesie profunt christianis dupliciter. Uno modo et charitatis vniōe: sic solum bonis in gratia cōmunionem profunt. Ideo dicitur Sanctorū cōmunionem: sicut cibis sumptis per os p̃dest omnibus mēbris corporis. sc̃s. Particeps sum omnium timentū te. Alio modo et ecclesie intentione siue oratione: et sic p̃sunt etiam malis christianis. Unde sepius deus conuertit peccatores per orationem: vt. i. dicitur. De quo die latius vt scripsi in sermonibus de peccatis in genere. ar. 4. sermone. s. in prima conclusionē. Igitur iam videmus quantā sollicitudinem habet mater pro liberatione filij incarcerationi in mortem vel captiui in barbaria. multo magis sollicita est sancta mater ecclesia pro liberatione peccatorum: qui detinentur captiui a diabolo in carcere peccati mortalis. Unde merito ecclesie orantis deus suscitatur ad suscitandum peccatozem de morte peccati mortalis ad vitam gratie. In cuius signum siue si iura habetur: q̃ christus domi iret in ciuitatem que vocatur nāym videns adolescentem qui efferebatur mortuus filius vnicus matris sue ique vidua erat. videns etiam dñs matrem illam fletum. misericordia motus dicit illi. Noli flere: et statim resuscitauit illum: sicut habetur Luc. 7. Quid per viduam matrem nisi ecclesia designatur: que mater est omnium fidelium. Et est viduata a presencia corporali iēsu christi sponi sui. Unde Tresh. i. Facta est quasi vidua dñs gentiū. Et sc̃s. Uiduam eius benedicis benedicam. Glo. viduam. i. ecclesiam. Per mortuū vero filij: peccator designatur. qui mortuus ē quātū

ad vitam gratie. qua priuatur per peccatum. Sicut enim anima est vita corporis: sic deus est vita anime. Jo. i. 4. Ego su. via veritas et vita. Et consequenter sicut anima separata a corpore corpus est mortuū: sic et. Ad fletum ergo. i. orationes huius vidue. i. ecclesie. de⁹ suscitatur peccatores ad vitam gratie. Unde dicit Eccl. i. 5. Nō despiciet deus preces pupilli. nec viduam. si effundat loquelam gemitus. Nōne lachryme vidue descendunt ad maxillam: et ossa etiam ascendunt vsq̃ ad celum: et os exaudito: nō delectabitur in illis. Pupillus est qui caret matre: mater nostra est ecclesia. qua caret qui est in peccato mortali: et ideo dicitur pupillus: qui si orez nō despiciet deus preces suas. sc̃s. Dominus tuus aduenas: p̃. et vi. su. et vi. et. Unde Gregorius. Pupillus matre caret: propheta nō est sine patre. Ad idem quod legitur de petro Act. xi. Unde ad preces ecclesie petrus a vinculis liberatus est. Expone moraliter. Intra autem unitas ecclesie valet: q̃ extra ecclesiam nulla est salus: sicut nec extra arcam Noe. Unde Grego. in lib. mo. Et in decre. 2. 4. q. i. Quia ex sola catholica ecclesia veritas conspiciatur: apud se esse locum dominus prohibet de quo videatur: in petra Moyses ponit vt dei faciem contempletur. quia nisi quis fidelitatem tenuerit diuinam presentiam non agnoscat. De soliditate dominus dicit. Super hanc petram: edificabo ecclesiam meam. Sola quippe est per quam sacrificium meum dominus accipiat libere. que sola pro errantibus intercedat fiducialiter. Unde et de agni hostia dominus precepit dicēs. In una domo comedetis. nec essetis de carnibus eius extra fores. In una nāq̃ domo comeditur: quia in catholica ecclesia vera hostia redemptionis immolatur. de carnibus eius diuina lex effecti prohibet: quia pari caribus sanctum verat. Sola est que intra se positos valida charitatis compage custodit. Unde et aqua diluuij archam ad sublimiora sustulit: Omnes autem quos extra archam inuenit: exterxit. Nec ille.

De gloria anime

Tercia causa est instrumentalis coopera-
tina: et hec est duplex scilicet quod duplex instru-
mentum concurrat in huius sanctificatione.
Unum est instrumentum aiatum: aliud est
instrumentum inaiatum. Aiatum est sacerdos
ad quem solum ex officio competit ministrare
sacramenta. licet quidam sacramenta sint que
regunt in ministerio ordinem episcopalem: sicut
est sacramentum ordinis et chrismatis: nec
valet consuetudo contraria: ut in. c. Quarto
de pset. Quedam vero sacramenta non
requirunt de essentia potestatem aliquam
in ministerio: sicut est baptismus. et matri-
monium: tamen ex officio solus sacerdos bapti-
zat et bene dicit nuptias. id est sacramenta ad
ipsam pertinentia confert. Quot autem requi-
runtur in sacerdote qui sacramenta peniten-
tie conferre vult confitentibus: vide quod
scripsi in sermonibus quadragesimalibus
de peccatis in genere ar. 3. sermone. r. ubi vi-
de oino ubi agitur de remedijs peccati mor-
talis: quantum ad causam. Instrumentum autem
inaiatum est sacramentum. Est sicut notan-
dum: quod septem sunt sacramenta instituta a
christo: scilicet quod septem mala per peccata incur-
rimus. Sicut autem sacramenta instituta a christo
in medicinam humani generis. scilicet. Misit
verbum suum et sanauit eos: et eripuit eos
de interitibus eorum. Et ideo oportuit tot
instituire sacramenta: quot infirmitates per
peccatum incurrimus. Septem autem infirmi-
tes incurrimus. scilicet tres culpe. et quatuor pe-
ne. Prima infirmitas culpe est peccatum
originale: et contra hoc institutum est sacra-
mentum baptismi.

Secunda infirmitas culpe est peccatum
mortale: et contra hoc institutum est sacra-
mentum penitentie.

Tercia infirmitas culpe est peccatum ve-
nitale et contra hoc institutum est sacramen-
tum extreme unctionis. b. Tho. tamen di-
cit quod nullum sacramentum est institutum
ad peccati venialis remissionem: sicut ad pri-
cipalem effectum: ut ipse notat in. 4. sen.
di. 16. q. 1. ar. 2. q. 3. ad primum. Et in tertia
parte. q. 65. ar. 1. ad octauum. Item pri-
ma infirmitas pene est fragilitas siue im-
potentia ad bonum: et contra hoc est con-
firmatio siue chrismum. Secunda infirmi-
tas pene est ignorantia. et contra hoc est or-

do. Tercia infirmitas pene est malitia: et
contra hoc est eucharistia in qua est sors
omnis bonitatis realiter contenta.

Quarta infirmitas pene est concupiscentia: per quam sumus valde prouisi ad ma-
lum: contra illud Sensus enim et cogitatio
humani cordis: prona sunt ad malum ab
adolescentia sua Gen. 8. Contra hoc est ma-
trimonium: per quod confertur gratia ad
repressionem concupiscentie. Predicta er-
go sacramenta sunt cause instrumentales
sanctificationis humane: sine quibus non
posset etiam papa remittere culpas aliquas:
quia conferre effectum principalem sacra-
menti sine sacramento. pertinet ad potesta-
tem excellentie. que competit soli christo
scilicet quod homo: sicut patet in maria magdale-
na: cui dixit. Remittantur tibi peccata tua
Luc. 7. et Mat. 9. Et ex hoc nota contra
illos qui dicant. Est indulgentia pene et
culpe.

Quarta causa est materialis receptiva.
Vide de ista causa. et de alijs tribus sequen-
tibus. sicut scripsi in sermone ut supra. et
in sermonibus quadragesimalibus de pec-
catis in genere ar. 3. sermone. r. ubi agitur
de remedijs peccati mortalis: quantum ad cau-
sam parte. 4. 5. 6. et 7. Finis.

De gloria anime. Sermo. 14.

Eides tua te

saluum fecit. Luc. 18. Sa-
pra vsum est de quarto
articulo fidelium: nunc viden-
dum est de quinto perti-
nente ad diuinitatem: videlicet de opere
dei circa gubernationem nati et humane.
Qui quidem articulus sic in simbolo apo-
stolico proponitur. Carnis resurrectionem
In simbolo autem niceno dicitur. Et expe-
cto resurrectionem mortuorum: et vitam veni-
ri seculi. Amen. Predictum autem articu-
lum apostolicum composuit. b. Hieronymus ap-
le sed doctores theologie ponentes. id est articu-
los diuidunt istum articulum siue ista ver-
ba in duos articulos. scilicet in gloriam corporis
ubi dicit Carnis resurrectionem. Et in gloriam

anime: dum dicit. Vitam eternam. Amen.
 Primus autem articulus istorum duorum est gloria anime: cum quia anima est nobilior corpore: tum quia gloria anime est ante suum priorem tempore gloria corporis. Et ideo hodie deus procedente de gloria anime predicabimus. In sequenti vero sermone de gloria corporis. Salutes virgo Maria etc. Pro introductione materie predicande: notandum quod firma conclusio est in sancta theologia approbata per fidem catholicam. quod anima separata a corpore. si non habet in se aliquod peccatum originale nec mortale nec veniale: nec etiam est obnoxia alicuius pene reatus. statim euolat ad celum: ubi consequitur vitam eternam. Probatur hec conclusio. Ratione. Quia. Et exemplum. Ratio est multiplex. Prima est hec. In vita ista est status mercedis vel demerendi. unde comparatur militie et diebus mercenarii. Job. 7. Militia est vita hominis super terram: sicut mercenarii dies eius. Sed post statum militie et laboris mercenarii statim debet premium vel pena haberi vel male certantibus. Unde Zeni. 19. di. Non morabitur opus mercenarii nisi apud te visum mane. Deus etiam dicit Joel. vlti. cito velociter reddam vicissitudinem vobis super caput vestrum. Statim igitur post mortem redditur anime premium vite.

Secunda ratio est arguendo de pena inferni ad premium glorie. Peccatoribus enim statim datur infernus post mortem. Job. 21. Ducunt in bonis dies suos: et in peccato ad inferna descendunt. ergo et iustis statim datur paradisus. Item Luc. 16. Mortuus est diues: et sepultus est in inferno. Alias rationes ponit. b. Tho. in. 4. per gen. c. 61.

Secundo probatur ante. 2. Cor. 5. Scimus enim quia si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluatur: quod edificationem et deo habeamus domum non manufactam: sed eternam in celis. Item Mat. 20. de operariis quibus de sero data est merces denarii diurni. Per sero autem intelligitur mors: per denarium diurnam vita eterna. Unde dicit ibi. Cum sero autem factum esset dicit. do. vi. pro. f. No. op. et redde illis mercedem. id est. a. no. visum ad primos. Ad idem dicit apostolus 1. Petri. 1. Desiderium habeo dissolui et esse cum christo. Christus autem in celis est. Sperate ergo apostoli statim post corporis dissolu-

tionem se peruenturum ad celum et christum. Et sic idem quod prius. Exemplum de latrone cui dixit deus. Hodie mecum eris in paradiso Luc. 23. Quante autem sit excellentie et magnitudinis gloria illa: si vellem hoc attemptare. temerarium esset et impossibile describere. Cum paulus qui fuit ruptus ad videndum illam gloriam: cum postquam ad se reuersus interrogaretur: quidnam videret: nihil aliud minus de illa gloria dicere potuit: nisi quod Oculis non vidit: nec auris audivit: nec in corde hominis ascendit: que preparauit deus diligetibus se. 1. Cor. 2. Quid igitur attemptabo exprimere gloriam illam quam nunquam vidi. cum is qui vidit. nesciuerit exprimere: Aliqua enim de illa possumus intellecta comprehendere secundum modulum nostrum. secundum quod theologi de ipsa aliquantulum tractauerunt. Notandum igitur quod quanta gloria vite eterne datur in premium victorie: quam homo habet contra vitia et peccata per virtutes: iuxta illud Qui vicerit dabo ei sedere mecum in throno meo. sicut et ego vici et sedet cum patre meo in throno eius Apoc. 3. Ideo secundum numerum virtutum possunt diuersa premia glorie adaptari. Sunt autem septem virtutes quibus meremur vitam eternam: quarum tres sunt theologicę: et quatuor cardinales: quibus respondent septem premia vite eterne.

Prima virtus theologica est fides: et huic respondet diuina cognitio cum clara visione.

Secunda virtus theologica est spes: et huic respondet diuina contemplatio sine comprehensione cum firma adhesionem.

Tertia virtus theologica est caritas: et huic respondet diuina delectatio cum fruitione.

Quarta virtus et prima cardinalis est prudentia: et huic respondet creaturarum cognitio sine dubitatione.

Quinta virtus cardinalis est iustitia: et huic respondet de omnibus exultatio cum iubilatione.

Sexta virtus cardinalis est fortitudo: et huic respondet pacis possessio absque perturbatione.

Septima virtus cardinalis est temperantia: et huic respondet plena satisfactio

De gloria anime

absq; defectu lione.

Prima tria pertinent ad gloriam essentialem anime: que est gaudium de creatore. Alia quattuor pertinent ad gloriam accidentalem que est gaudium de creatura: sed in eis narrare a premisso. Quorum primum premisum est divina cognitio, cuius clara visio: ne: et hoc responderet fidei et. Et sic de singulis. Vel potes dicere: q; gaudia paradisi sunt. i. et sunt ista tres dotes anime in quibus consistit gloria essentialis. Itē quattuor corporis. Itē sunt quinque gaudia correspondentia sensibus. qui oēs actuabunt in gloria. Vide post festū trinitatis sermone. 82. pte. i. Vel fac aliū pcessum: sicut q; scripsi in sermonibus de oratione obsequia: super scda petitione. i. Adducasat regnum tuum et.

Primū ergo premisū vite eterne est divina cognitio cum clara visione: et hoc respondet fidei. Sicut enim homo per fidem humiliat intellectū ad credendū ea que nō videt ppter viciā autem: iuxta illud Apli. In captivitate redigentes omnem intellectū in obsequium xpi. 2. Cor. 10. Ita congruum est: ut merito huius fidei clare videat ea que prius non visa credidit. De practice: quod deus dicit anime separate. Tu credidisti ea que dicta sunt tibi ab ecclesia. humiliando intellectū tuum: sed ea nō vidisti. Ideo in premium huius et. Unde statim anima videt essentiam divinā: iuxta illud. i. Cor. 13. Videbimus eum sicut ē. Et. i. Cor. 13. Nunc videmus per speculum in enigmate: tunc autē facie ad faciem. Itē Jo. 17. Hec est vita eterna: ut eo. re. so. ve. de. et quē mi. scum xpm. In qua visione et fictur anima beata. Vñ Aug⁹. Visio est tota merces. Et intelligendum est vel iuxta totam mercedem inchoat. vel quia quodā modo totam mercedem cāt. Succedēte ergo visione cedit fides: quia de ratione si dei est q; que creduntur nō videantur. Vñ dicit Apli: q; fides est speranda substantia: ita rep: argumentū nō apparentiū Heb. xi. Et Aug⁹ dicit: q; fides est credere quod nō vides. Videt etiā anima xpm et virginem Mariā et alios sanctos. Quātam autem beatitudinē anima cōsequatur ex huiusmodi visione: impossibile est enarrare. Possu-

sum autē aliquid de hoc existimare per creaturam: et ex scriptura. Et creatura quidem tripliciter cōsidera. Nota hic si vis contemplari quāta sit pulchritudo dei triplicem creaturam: ex cuius consideratione hoc poterit percipi aliquantulum.

Primo ex creatura corporali.

Secundo ex creatura rationali.

Tertio ex creatura spiritali.

Ex creatura corporali. que est quasi quedam scala habens. 14. scalinos. i. quattuor elementa et. celos. Primo ergo considera terram. Secundo mare pulchrius et. Tertio aerem pulchriorem. et sic ascēdas de gradu in gradu. et invenies maximam pulchritudinem celi empyrei. et sic differunt stelle in pulchritudine.

Secundo ex creatura rationali. que est anima. Cōsidera q; una sola anima est pulchrior omnibus creaturis corporalibus. et etiam mille mūdīs lōge nobilior. Mat. 16. Quid proficit homini si universum mundum lucretur: anime vero sue detrimentum patitur? Aut quāda. homo cōmationes pro anima suā: Extra de symo. c. Mat. 16. in fi. i. q. i. Siquis neg. Ratio est: quia in ea relict imago dei. Scilicet 9. Ad imaginem quippe dei factus est homo. Hinc est q; si homo diffaretur toti terre. mari. acri. et etiam omnibus cellis et angelis nunq; contentaretur sed solo deo: quo habito sine istis contentaretur. Et hec est pulchritudo naturae animae beate. Et cum in paradiso sint quasi infinitae anime beate differentes in pulchritudine: cogita quanta sit pulchritudo anime beatorum. Fulgebunt etiam iusti septies plus sole. Cum ergo tot sint anime beate quāta putas lucet: Intellectus habet. memoria offuscatur. Voluntas deficit. ista cōprehendere. Et sic per scda scala: sed ascende tertiā scalam que sequitur.

Tertia ergo scala est consideratio creature spiritalis. i. angelorum: cōsidera tria. Primo eorum pulchritudinē. Secundo eorum multitudinē. Tertio eorum distinctionē. Primo ergo et. Ita enim sunt pulchri angeli q; minimus angelus qui est in paradiso est pulchrior decies pulchriori anima quā deus creat: de pulchritudine naturali loquendo.

Scdo vero multitudinē: qz sunt plures
qz harena maris. 12. Quilibet hō vel bo/
nus vel malus habet angelum in custodia
de infimo ordine: nec solum hoies sed etia
plāte musce, pulices, canes. et quelibet spēs
creaturaz habet vnu angelū pro custodia:
fm Aug Origenem. et Damascenū. Nam
natura pulicis est tanta: qz a nobis intelligi
nō potest. et est nobilior qz quelibet planta.
Cū habeat esse, viuere, et sentire. Nec mire/
ris de his: qz vides qz dñi tēporales habēt
ministros super canes, equos, falcones, et sic
de alijs. Et sicut isti sunt solicti circa officiu
suum pp:ter gratiam dñi sui acquirē
dā: sic et āgeli multo plas. Tertio videas
distinctionem: qz vnusqz angelus differt
ab angelo spēs: et sic vnus angelus est pul/
chrior altero. Verbi grā. Scds angelus est
pulchrior primo angelo decies, tertius 2.
quartus 3. et sic de alijs. semp multiplican/
do vsqz ad vltimū seraphin. et cōs. serando
terram primo. scdo aquā que est decies pul/
chrior terra. et sic de aere, de igne, de stellis.
et sic de celis. deinde cōsiderando pulchri/
tudinem angeloz. et animaz. Inuenies mī/
rabilia. Sed quid de deo dicimus: qui hec
oīa creauit? Cuius pulchritudo tanta ē qz
nulla cōparatio inter creaturas et deum ca/
dit nec cadere potest: qz finiti ad infinitū
nulla est pportio. et sic poterimus vtrūqz co/
gnoscere. scilicet pulchritudine elemētoz. celo
rū. s. fderā. atqz planetaz. animaz. in tanta
multitudine ibi exsistentiā. necnō et spiritū
beatoz. s. angeloz. archāgeloz. quāto spēs
dōz rutilantis decoris vj esse in aula illius
summi iperatozis. quāta bricudo. et quāta
gloria. Et quo pōderari potest: qz dulce ē
gloriosum sit videre deū per essentia et ei/
carlam gloriosam. Signa de regina sabba
que venit videre sapientia et gloria Salo/
monis. De qua dicitur tertius. Videns autē
regina oēm sapientia Salomonis. et domū
quā edificauerat. et cibos mense eius. et ha/
bitationes seruoꝝ. et ordines ministrantiū.
vestesqz eorum. et pincernas. et holocausta qz
offerebat in domo dñi: non habebat vltra
spiritum. dñi: qz ad regem. Verus est fmo
quam audis. Et. j. Maior est sapientia et

opera tua: qz rumor quem audis. Beati
serui tui. 12. j. Ps. 10. Item de Moyse Ero.
34. vsupra dī. Item de petro quando vi/
dit xpm transfiguratum Mat. 17. Vnde. j.
parte. 3. Et creaturaz ergo pulchritudine
deuenimus in aliqualem cognitionem in/
finite pulchritudinis diuine. Unde Ro. 1.
Inuisibilia dei per ea que facta sunt a
creatura mundi. i. homine: intellecta con/
spiciuntur: sempiterna quoqz virtus eius et
diuinitas. Et pulchritudine etiam rei arti/
ficiate cognoscimus sapientiam artificis:
in cuius mente longe excellentius est for/
ma artis. qz in illa re materiali. Patet er/
go qz ex creatura hec noscimus. Et itē ex
scriptura. Quanta enim dulcedine frueba/
tur et reficiebatur Moyse audiendo vocē
dei in monte synai Ero. 24. cognoscere
possumus ex hoc qz quadraginta diebus et
quadraginta noctibus sine cibo et potu
permanit. ita delectabatur in audiēdo vo/
cem dei et loquendo: cum tamen ille nō es/
set deus. sed angelus loquens in persona
dei sicut dicit beatus Hieronymus Act.
7. Et Apostolus Gal. 3. vbi dicit qz lex fuit
ordinata per angelos in manu mediato/
ris. i. Moyse. Si igitur tanta dulcedo fuit
in audiendo vocem angeli: quanta est illa
quā psequitur anima in videndo deum p
essentiam? Unde et Moyse hoc petebat
di. Si inueni gratiam in cōspectu tuo: ostē
de mihi faciem tuam Ero. 33. Sed non ob/
tinuit. Unde dicit dominus ei. Postero/
ra mea videbis: faciem autē meam videre
non poteris. idest supple in presenti vita.
Sed ut daretur intelligi qz in visione faciei
diuine consequitur aīa maximam gloriam
dictam et ibidem. Ostendam tibi omne bon/
num. Et concordat auctoritas christi di/
centis. Hec est autem vita eterna: vt co/
gno. te solum veram deum. et quem mi. 12.
Jo. 17. Nota Omne bonum. quasi vscat.
Quando videbis faciem meam: videbis
omne bonum. Et nota: qz diuina essentia
videbitur ab oibus beatis tota sed non to/
taliter. prout est infinita. Videbitur tamen
limpiditas essentia diuina ab vno qz ab alio.
Et iste defectus erit ex parte vidētis. non

De gloria anime

vult: qz idem erit visum. Et parte ergo obiecti. s. dei enim sit vnani simplicissimum nulla potest esse diuersitas: sed ex parte potentie. Nam in quantum vna potentia magis erit perfecta lumine glorie qz altera: tanto perfectius operabatur circa vnum et idem obiectum. sicut idem sol diuersimode aspicitur vel eadem littera a diuersis legentibus: sicut qz oculus magis vel minus est dispositus ad videndum. Est autem notandum. qz tribus modis aliquid cognoscitur: vel. s. qz est l' sic est. vel qd est. Primo modo cognoscitur in via et a malis. Ro. i. Inuisibilia dei a creatura re. Secundo modo videtur i patria a bonis. Unde. i. Jo. i. Similes ei erimus: qm videbimus eum sicuti est. i. suam maiestatem. claritate. bonitatem etc. Tercio modo nec a bonis videtur nec a malis: neqz in via neqz in patria: quia finitum nunqz capiet infinitum. Videmus etiam deum in se et deum in nobis. et nos in deo. et deum in creaturis. et creaturas in deo. Cognoscere autem deum in sua essentia est visio meridiana. cognoscere vero creaturas in verbo: est visio matutina. Videtur autem deus sine medio de ferente et obnubilante: sed non sine medio disponente. Predicte latius vide in compendio theologicæ veritatis.

Secundum premium glorie eterne est diuina comprehensio cum firma adhesionem: et hec respondet spei. Nam quia homo in hac vita sperat se consecuturum quod non habet ideo in futura vita comprehendit et tenet quod visu sperauit: et tunc succedente comprehensione deficit spes. Nam quod videt quis quid sperat. Ro. 8: quia dicit nihil. Comprehendit ergo anima deum: non quidem comprehensione tali qz includat deum comprehensionem in se: quia hoc est impossibile intellectui creato. Unde Aug. ad Paulinum in libro de videndo deum. Attingere mente deum magna est beatitudo: comprehendere autem est impossibile. sed comprehendit anima deum comprehensione tentationis: ga tenet eum ita fortiter qz nunqz ab eo separari potest. Unde Lat. 3. dicit anima. Inueni quem diligit anima mea: tenui cum nec dimittam. Unde de hoc qd notauimus in sermone quadragesimalibus de decem preceptis sermone. i. in introitu. i. Cor. 9. Sic autem

rite: vt comprehendat.

Tertium premium est diuina delectatio cum fruitione et responderet charitati. Nam quia hic homo desiderat et diligit deum: ideo illi maxime delectatur de deo viso et comprehenso. Delectatio enim ista consequitur ad visionem et ibi non deficit charitas sicut fides. et spes: sed magis perficitur. propter qz dicit aplos qz charitas nunqz eridit. i. Cor. 13. Quanta enim sit delectatio illa quam consequitur anima fruendo deo. nec lingua potest exprimere. nec intellectus percipere. sed possumus hoc aliquantulum intelligere ex delectatione maxima quam habet homo in creaturis. Quam delectationem habet auarus in diuitijs: iam videmus qz delectatur in illis: qz postponit corpus suum et animam suam vt illas consequatur. quoniam quod peius est etiam postponit deum creatorem suum. dñm suum. gubernatorem suum redemptorem suum. diuitijs. Debet enim apertis oculis intellectus considerare. si tñ delectant diuitie in hac vita que communes sunt bonis et malis: et caduce et corruptibiles. nec faciunt animam bonis beatam qz delectatio debet esse in deo qz est creator diuitiarum et omnium rerum: Propter delectum ergo huius considerationis imergitur in ipsis diuitijs. Et propter ipsas accendendas in quibus sentit gulum dulcedinis postponit formale principium omnis delectationis et dulcedinis. s. deum et facit sicut equus qui quando famescit et auriga eius vel dñs dat sibi ordeum statim voluit sibi caleos vt percutiat eum: et non considerat qz dñs est ille qui dat sibi ordeum etc. ps. Nolite fieri sicut equus et mulus etc. Sic et superbus in honoribus sic et luxuriosus in luxuria. sic gulosus in cibo et potu. ergo et his debemus cogitare qz magna sit dulcedo in fruitione diuina. alioquin perdit homo vtrāqz creaturam qz deficit a creatore quia illum nolu. Ideo dicit scriptura. Creature dei facte sunt in odium et in detractionem anime hominum et in mulpulam pedibus insipientium Sap. 14. Possumus etiam comprehendere aliquid de magnitudine delectationis huius ex scriptura. Ad petras guttam illius dulcedinis diuine sentiens: adeo fuit inebriatus. qz prupit ad illa ver-

ba. Dñe. bonum est nos hic esse. faciamus
hic tria ta. cl. u. mox. u. et he. u. nesciens qd
olceret: ut dicit Mat. 17. Et Luc. 9. Sic er-
go danti dicit tam magnā multitudinem
dulcedinis ex quo gustauit vnā guttā dul-
cedinis illius: q̄ta debet esse dulcedo bibe-
re abundanter in illo flumine: De quo ps.
Fluminis impetus letificat ciuitatem. del.
Propter hoc sancti q̄ inebriant illa dulce-
dine relinquebant oia: possessiones. agros.
parentes. filios. fratres. diuitias. deniq; se
ipsos. et corpus et vitā: ut illā ad plenā lu-
crificarent. Tradebant corpora sua bestias.
aque igni. gladijs. supplicijs. ppter ipsam
gloriam quā hic gustabāt propinante deo.
Unde Aug in lib. p̄fessio. Introducis me
dñe in q̄dam dulcedinē que si p̄ficiat in
me. si nō est vita eterna. nescio qd sit aliud
vita beata. Item Ber. Semel inq̄ te gusta-
ui bone Iesu et vitā millefies mori posset
ut iterum te gustē. Item Hiero. in epla ad
Eustochiū. c. 26. vbi sic ait. Scio qd loquor
carissime. Nam ut in p̄sentia loquar: ego
homunculus sic abiectus sic vili in domo
dñi: adhuc viuens in corpore angelorū sepe
ebrius interfui. de corporeis per hebēdas nō
hūsentiens etiam diuine visionis intuitu
post multos forte dies spacia p̄ficias fu-
turoz corpori redditus habeam: qd ibi ma-
nens felicitatis habebā qd inenarrabilis
delectationis sentiebā. testes est ipsa trini-
tas quā cernebat: nescio quo intuitu. testes
sunt et ipsi beati spūs qui aderāt. testes est
et cōscientia mea. q̄ tantis bonis ipse frue-
bar. quoz et qualia nescit proferre molities
corpis mei. Unde vna stilla illius glorie
de gustata Stephano lapides dulces fue-
runt. Laurentio craticula. sic Vincentio. sic
Agarthe. ego in his pensis ita delector sicut
quis bonam nuntiam audit. et sicut quis ma-
gnam thesaurū inuenit vel quis videt quod
vni desiderauit. Sic etiā talis dulcedo se-
pe tollit dolorem et timorem mortis: imo cū de
lectatione moritur homo. Nota erēplū de
quodā paralytico noīe Seruulus. De quo
Greg. refert in. 4. dialogor. Multa tamen
sup hoc patet etiam in legēdis scōz.

Quarta p̄missa est creaturaz cognitio
que respōdet prudētie. Sicut. n. homo per
virtutē prudētie hui⁹ est diligēs ad intell-

gendum ea que sunt dei. ut illis mediantibus
perueniat ad ipsum deum: sic merito
huius virtutis dotatur anima omni scien-
tia. Omnis enim anima videns deum co-
gnoscit. Da similitudinem. sicut se habere-
mus coram nobis speculum cognoscimus
et videmus omnia que relucunt in speculo:
sic in proposito. Omnium enim creatura-
rum idē relucunt in mente diuina: et ideo
videntes deum omnia vident simul in ip-
so. Greg. Quid est q̄ non videant: qui videntem
omnia vident: De hoc dicit Thō.
p. i. q. 12. ar. 8. Unde nota q̄ anima vnus
rustici vel pueruli baptizati videns deum
plus cognoscit de rebus diuinis vel huma-
nis: q̄ aliquis vnq̄ docto: in p̄senti vita ex-
stans: et certius et clarius incomparabiliter
Nota q̄ anima separata potest habere tri-
plicem cognitionem de creaturis. Primam
per species acquisitas: si hic in p̄senti vlti-
ta acquisiuit scientiam et. Secundo per
species infusas: etiam si sit anima pueri ba-
ptizati. Tercio per cognitionem in ver-
bo. Et nota q̄ sicut spūs carnalibus tria
dantur. scilicet. dos. donatio propter nuptias. et
parafrasialis: sic et anime beate. Vnde in
compendio theologie.

Quintum p̄missū est de omnibus crea-
turis cum iubilatione: quod respondet lu-
sticie. Sicut enim homo in hac vltia omni-
bus reddit debitum per virtutem iusticie.
Item quia per iusticiam affixit se in hoc
mundo per contritionem de peccatis. per
confessionem. per satisfactionem. per disci-
plinas. per ieiunia. per elemosinas per ora-
tiones. per peregrinationes. per afflictio-
nem sensuum et huiusmodi opera que per-
tinent ad penitentiam. que est pars iusticie
et omni creatura fuisse usus est. Ideo dele-
ctabitur ibi in alia vltia et gaudēbit de om-
nibus. Primo de deo. Secundo de angelis.
Tercio de alijs sanctis. et eorum consortio.
Unde sibi nullus inuidet: sed gaudet vnus
de maiori gloria alterius. Unde nec vellet
habere gloriam illius. Nam si deus varet
eis electionem dicendo vni. Vis gloriam
illius maioris: Responderet non dñe: quia
non est mihi proposita. Sicut si illis mi-
nor nō inuidet de tunica maioris filij q̄
non est sibi proposita: vnde de oīam

De gloria anime

gloria gaudent. Videbant ergo iusti deum
ut gaudeant. videbunt gloriam sanctorum ut
congaudeant. videbunt quoque penas repro-
borum. ut de periculis euasione gratias agant.
Gaudebunt igitur de omnibus creaturis et etiam
de damnatis: licet sint parentes sui. *ps.* Vide-
bunt iusti et tibi. et super e. r. i. et di. Ecce homo
qui non potest ad. sed spera. in mal. di. f. et
prema. in va. sua. Item *ps.* Letabitur iustus
quia viderit vindictam. Unde *Isa. 35.* Gau-
diam et letitia obrinebunt: et fugiet dolor et
gemitus. Et ideo et abundantia gaudij cor-
dialis prorumpent in laudes diuine. *ps.* Beati
qui habitant in domo tua dñe. in se. se. lau. te.

Sextum premium est plene pacis possessio:
que respondet fortitudini. Quia enim
fuit hic in ista ista fortis et paciens circa
infirmos sibi iniunctas a deo et contume-
lias sibi illatas a proximo: ideo ibi plena
pace erit. Contra mali et damnati erunt in
continuis tribulationibus et guerris: unde
molestabuntur et patientur ab omnibus crea-
turis. *Sap. 16.* Creatura enim tibi factori
deseruiens: et ardeat in tormentis aduer-
sus iniustos. Erunt igitur par inter deum et
beatos. inter angelos et ipsos beatos. mu-
tuo non timebunt guerram. non hostes etc.
ps. Qui habitare facis vnus moris in do-
mo. Item *Isa. 32.* Sedebit populus meus
in pulchritudine pacis: in tabernaculis su-
sticie et in requie opulenta.

Septimum premium est plena sacietas
que respondet temperantie. Quia enim hic
esuriuit homo. sicut. ieiunauit. et fecit vigi-
liam: ideo ibi habebit festum. ubi plene sa-
tiabitur in mensa christi. Unde christus
Luc. 22. Ego dispono vobis sicut dispo-
ni mihi pater. m. re. ut eda. et bi. super m. m. in
re. m. Contra mali qui hic faciunt festum
comedendo. et bibendo etc. Ideo ibi faciet
vigiliam quia esurient et sitient. et perent et
non dabitur eis. Exemplum habetur de vi-
aste epulone: qui iam sunt in fine quadrin-
genti anni et plus quam petijt guttam aque et
nunc habuit nec in eternum habebit *Luc. 16.*
Ideo dicit *Isa. 1.* loquitur dñs per os
eius damnatis siue peccatoribus. Pro eo
quod vocant et non responditis. locutus sum
et non audistis. et faciebatis malum in oculis
vestris. et que nolui elegistis: propter

hoc dicit dominus deus. Ecce serui mei co-
medent et vos esurietis. Ecce serui mei leta-
buntur. vos autem confundemini etc. *Isa. 65. ps.* Satiabor: quum apparuerit gloria
tua. Nota quod *Nicolaus de lyra* super illud
verbum *S. si. f.* Creauit deus cetera grandia
dicit quod hebrei dicunt hic quod istud genus pi-
sciuz est incredibilis magnitudinis propter
quod si multiplicata fuissent individuua de-
structum fuisset seculum: quia mare non
esset navigabile. nec alij pisces possent sta-
re in mari. Ideo postquam deus creauerat
hanc speciem in sexu masculino et feminino oc-
cidit femellam ne multiplicarentur in indi-
dua: et reseruat eam iustis ad comedendum
in futuro seculo. Et quo patet in deos ceci-
disse in errorem saracenorum qui beatitu-
dinem future vite ponunt in delectationi-
bus corporalibus ciborum et venereorum.
Quod non solum apud catholicos absur-
dum reputatur: sed etiam apud gentiles
philosophos. qui beatitudinem ponunt in
operibus intellectus partis. asserentes vi-
tam voluptuosam esse vitam porcorum:
ut patet in *i. Ethic.* Propter quod beatitu-
do non sibi est ponenda: cum felicitas nul-
lo modo pertineat ad bruta animalia. sed
solum ad intellectualem et rationalem crea-
turam: propter quod theologi bene ponunt
beatitudinem in visione et fruitione ipsius
dei. et hac beatitudine anime post resur-
rectionem fiet redundantia ad corpus per
quam fiet gloriosum per vires corporis: in-
ter quas ponitur impassibilitas. et conse-
quens resurrectio erit ad vitam immortia-
lem: operibus nutritiue et generatiue non
indigentem. Et ad hoc sunt auctoritates
clarissime noui testamenti. Sed quia non
recipiuntur a infidelibus: ad hoc potest addu-
ci auctoritas prophete dicentis. Satiabor
quum apparuerit etc. quia ex beatitudine
anime fiet talis redundantia ad corpus.
quod satiabitur hominis appetitus. Ad hoc
autem facit exemplum *Job* qui existens
in monte cum dño. 40. diebus et 40. nocti-
bus non comedit. nec bibiit. consilio tñi
dñi satietus. Et multo minus in statu futu-
re beatitudinis usus ciborum est ponen-
dus. Nec *Nicolaus de lyra*. Si tibi vide-
bitur poteris propter prolixitates sermonis

derelinquere hoc quod dixi de Nicolao
de lyra. Finis.

De resurrectione vniuersali.
Sermo. iij.

Ides tua te

saluum fecit. Luc. iij.

Supra sermone prio
visum est de. s. articulo si
dei primente ad diuinita
tem: vj de glorificatione animarum. Do
do ergo sequitur videre de. s. articulo diu
nitatis. s. de glorificatione corporu. De qua
dicit symbolum apostolicum. Carnis resur
rectionem. Erit autem circa hunc articulu
triplex consideratio. Primo verum resur
rectio sit futura Secundo quomodo. Tercio
qualis. Et de quolibet pot fieri vnus sermo:
sed tantum de duabus considerationibus
predicabimus hodie vnum sermonem: et
eras alium. Saluetur virgo etc. Pro intro
ductione materie predicande. est notandum
q vera conclusio est in sancta theologia p
fidem catholicam approbata. q omnes ho
mines mundi qui fuerunt. sunt et erunt. si
ue boni siue mali. cuiuscumq; secte. conditio
nis. vel status. aut etatis fuerint. resurgēt
in nouissimo die cum corporibus proprijs.
Hoc probatur ratione. et auctoritate. Ra
tione autem quadruplici ad hoc proban
dam. Prima sumitur ex parte diuine iusti
tie. Secunda ex parte diuine sapientie.
Tercia ex parte diuine clementie. Quar
ta ex parte humane anime. Prima ergo
ratio sumitur ex parte diuine iustitie: et est
ista. Ad iustitiam diuinam pertinet. q ille
premieretur vel puniatur qui meruit vel pec
cauit. ps. Deo hec and. ul: quia potestas
dei est. sed ad puniendum malos. Et tibi do
mine misericordia. sed ad premiandum bonos
quia tu reddes vnicuiq; iuxta opera sua.
In hac autem vita quia actiones: vt ast
phs sunt suppositoꝝ neq; anima sola neq;
corpus solum: sed homo ex anima et corpo
re compositus peccat vel meretur. ergo de
betur toti homini s. anima et corpus pre
mium vel pena. Manifestum est autem q
in hac vita poier. premium vltime seiscita

tis consequi non possunt. Multoties etia
nec iusti in hac vita premiantur: imo econ
tra iuxta illud Job. 21. Impij viuunt. et sub
limati sunt confortatq; diuitijs etc. Ad idem
Jere. 12. Iustus qdē tu es dñe etc. Unde su
pra sermone. 7. par. i. Et ergo sit retributio
bonis et malis: necessario est iteratam ani
me et corporis ponere coniunctionem. Tbi
homo in corpore et anima premiari et puni
ri possit. Et confirmatur hec ratio auctori
tate Apostoli dicentis. Omnes nos manisse
stari oportet ante tribunal christi: vt rese
rat vnusquisq; propria sui corporis prout
gessit: siue bonum siue malum. 2. Cor. 5.

Secunda ratio est ex parte diuine sapientie
ad quam pertinet omnia ordinare. et nihil
inordinatum relinquere. Manifestum est
autem q omnis pars extra suum totum
existens est inordinata partes autem homi
nis sunt anima et corpus ab inuicem sepa
rate inordinare manent s. naturam. opor
tet ergo dicere q sapientia dei que omnia
ordinat et disponit s. illud Sap. 8. Sapie
tia attingit a fine vsq; ad finem fortiter et
disponit omnia suauiter coniungat iterum
animam corpori: vt natura ordinetur.
Et confirmatur ratio. Est enim contra
naturam anime esse absq; corpore. cum sit
s. essentiam suam corporis forma. Cum
igitur anima sit immortalis vt supra osten
sum est. remanet q sit resurrectura corpus
suum immortale: quod erit in resurrectione
vniuersali. Nam nihil quidem contra na
turam potest esse perpetuum. non igit per
petua erit anima absq; corpore. ergo resur
met quadoq; corp. Et hoc ponit. b. Tho.
in. 4. cōtra gentilis. c. 79. Unde apostolus.
1. Cor. 15. Non potest corruptibile hoc induere
in corruptionem: et mortale hoc induere
immortalitatem.

Tercia ratio sumit ex pte diuine clemē
tie. Nam p xpm liberati sumus ab oibus
his q p peccata primi hois incurrim. et mul
to magis: quia potentior est gra xpi ad li
berandū: q; peccati Unde ad destruendū siue
ad inficiendū: vt pbat Aplis Ro. 5. Si enī
vnus delicto multi mortui sunt: multo ma
gis gratia dei et donū in gloria vnus ho
minis iesu xpi in plures abundauit. Pec
cante aut prius hoie. nō solū in nos pec

f g

De ratione vniuersali

est delectat est: sed etiam mors q̄ est pena
peccati: s̄m illud Ro. 5. *Per vnū hominem*
peccat. int. in mū. 7 p̄ p̄m mors: necessaria
est ergo q̄ p̄ p̄m ab vtroq; liberent a cul
pā. 7 a morte. *Uñ ibidem dicit apls.* Si
vnus delecto mors regnauit p̄ vnū: multo
magis abundantia gratie. 7 donatiōis. 7
iustitie accipientes. in vtra regnabunt per
vnū iustū: xpm. Et itē 2plā. i. Cor. 15. *Chri*
stus resurrexit a mortuis primitie dormien
tiū: qñ quidē per hōiem mors 7 p̄ hōiem
resurrectio mortuorū. Effectum autē mortis
xpi q̄tū ad remissionē culpe p̄sequimur in
sacramētis. q̄ sacramēta in virtute passio
nis xpi operant: effectum autē resurrectio
nis xpi quātum ad liberationem a morte
in fine seculi p̄sequemur. Est igit de necessi
tate fidei credere resurrectionē mortuorū
futuram esse: s̄m. b. Thō. in. 4. cōtra gen
til. e. 75. in principio.

Quarta ratio sumit ex pte spūs anī
me humane. Naturale enim desiderū qd a
natura nō frustra plantatū est oī ipleri: q̄
nihil natura frustra instituit. Naturale autē
est hōis desiderū ad felicitatē tēdere. *Uñ*
Boetius in. 3. de solatiōe. *Q̄is mortalium*
cura quā multip'iciū studiosorū labor exer
cet. diuerso q̄ tē calle pcedit: ad vnā tñ bri
tudinis finē nīcīl peruenire. Itē ibidem.
Naturalē in mētibus hōium verū bonū ē
insecta cupiditas. Felicitas autē vltima est
feliciū perfectio. Quicūq; igit deest aliquid
ad p̄fectionē: nondū h̄ felicitatē p̄fectam:
q̄ nō tā eius desiderū totalit' q̄rat. *Uñ*
7 Boetius dicit. q̄ beatitudo est status oīum
bonorū aggregatione p̄fectus. Q̄mne imp
fectū naturalit' p̄fectionē cupit. Anima autē
a corpore separata. h̄ fit beat' p̄ deī vīōnē 7
frat. i. nē. nihilominus est aliquo mō imp
fecta: sicut oīs ps extra suū totū existens.
Alia. n. est ps h̄dane nature naturalit'. *Uñ*
semp desiderat naturalit' aīa vnti corp'i.
Uñ 7 Jo. in Apoc. dicit: q̄ Sub altare dei
sancti clamāt vīdēda sanguinē nostrū q̄
effusus est tē. Et Apoc. 6. *Uñ* quo 7 sic
sanctus 7 verus: nō iudicas 7 vin. scias san
guinē nostrū: de his q̄ habitant in terrā:
Sup quo textū dicit Glo. *Modo* aīe scōrū
sunt existētes sub. i. in minorī dignitate q̄
sunt future. *Uñ* 7 Aug. 12. sup Gen. ad lras.

est quēssit vtrū spiritibus defunctorū. sine
corporibus possit summa beatitudo illa p̄be
ri: R̄spondet q̄ nō sic p̄st videre incōmutabi
lem substantiā vt sancti angeli vident. sine
alia latente cā. siue ideo q̄ est in eis natu
ralis qdam appetitus corpus administrādi.
Igit' necessaria est corporis resumptio ad
p̄fectā beatitudinem adīp̄cēdam. Natura
dico: nō qdē essentialit' sed de bñ esse. Cō
firmatur autē hec rō anctē apli dīcētis. Et
pectatio creature reuelationē filiorū dei ex
pectat. *Q̄ 2. j.* Ipsa creatura liberat a ser
uitute corruptiōis i libertatē glorie filiorū
dei. Scimus. n. q̄ oīs creatura ingemiscit 7
p̄tatur vsq; adhuc Ro. 8. Patet ergo rōne
7 anctē q̄ resurrectio corporū fit futura. Et
p̄firmat etia auctē veteris testi. *Uñ* Job.
19. Scio inq̄ q̄ redēptor meus vīuit: 7 in
nouissimo die de terra surrectur' sum. 7 in
car. m. vi. sal. m. quē vi. sum e. i. 7 nō. a. 7 oī
li m. cōspe. sunt. Itē p̄firmatur ipsa verita
te vīuina. Nota q̄ saducei accesserunt ad
iesum negantes resurrectionē: de muliere q̄
habuit. 7. viros tē. quasi volentes resurre
ctionē ad incōueniēs reducere: sicut legi
Mat. 22. Et Luc. 20. Dic hīstoriam 7 r̄sō
nē xpi. Ad p̄dicta adde qd notat. b. Thō.
in. 4. 5 gen. c. 79. vbi agit q̄ per xpm resur
rectio fit futura. *Uñ* videam' quonā mō
illa generalis resurrectio fiet. Inueni hōc
in quadā anctē siliis magni doctoris qui
studuit in studio scīssime trinitatis. i. lesū
xpi: in qua ipse dñs ponit modum 7 p̄acti
cam resurrectionis dñi dīcētis. Nolite mī
rari hōc. s. opus resurrectionis: q̄ venit hora
in qua o. qui in mō. sunt audi. vo. fi. dei. Et
p̄ce. qui. bo. se. in re. vi. qui vero ma. ege. in
re. iū. Jo. 5. vbi dñs ponit clausulas in qui
bus ostenditur q̄ illa generalis resurrectio
habebit ser p̄ditiones vīdēlicet.
Prīa q̄ erit s̄nosa: sibi Nolite mirari h̄.
Secūda q̄ erit subitosa: sibi Venit hora.
Tertia quia erit copiosa: sibi In qua o.
qui in monumentis sunt.
Quarta quia erit timorosa: sibi Nūc tē
vo. fi. dei.
Quinta quia erit gloriosa. Et p̄ce. qui
bo. se. in re. vi.
Sexta quia erit dolorosa: sibi Quis vero
ma. ege. in re. iū.

Dico primo qd resurrectio vniversalis erit
virtuosa: quia res tanto est virtuosior: et ex
cellentior: qd ab excellentiori virtute et po
tentia procedit. Maior autem est potentia
et virtus dei incomparabiliter qd potentia
nature: et ideo resurrectio illa erit virtuo
sior omni potentia naturali: quia non fiet
per naturam neq; virtute alicuius creature
sed solum virtute dei. Ideo dicit p[ri]ma
clausula. Nolite mirari hoc: quasi dicat. si
hec resurrectio mortuorum fieret per natu
ram vel constellationem. vel virtute elemē
torum: hoc esset mirandum. Immo nec cre
dendum. Et ideo philosophi pagani non
credebant resurrectionem corporum vt po
nit Aug. 22. de ci. dei. c. 12. Nam virtute na
ture fieri non potest: vt corpus corruptum
idem numero repararetur: quia non est regres
sus a pura priuatione ad habitum. Natu
ra enim semper per formam aliquam ope
ratur: quod autem habet formam iam est.
vnde seipsum nihil iam generare potest.
sed generat aliquid aliud sim s[im]ile. em simle.
Cum vero corruptum est. formam amittit.
que poterat esse principiu actionis. et ideo
operatione nature quod corruptum est idē
numero reparari non potest. Deus ergo est
ille qui corpora mortua eadem numero re
parabit. Et ideo non est mirandum: quia si
deus creauit omnia ex nihilo quod maius
est. quid minus si corpora corrupta repa
rare potest quod minus est: quia presuppo
nit materiam: Ideo de hoc non miraba
tur sanctus Job. 9. Sedo enim qd redem
ptor meus rē. Job. 19. Vide supra. Nota
Redemptor meus. i. Christus: quia tempo
re Job vivebat inq[ui]et[us] deus. Ego ipse et u[er]o
alius. i. homo: quia idem homo numero q
sum ero tunc: sed philosophi attendentes
ad principia philosophie. que in virtute na
ture fundatur: mirabantur de resurrectio
ne: adeo qd non poterant credere. Unde le
gitur 2a. 17. qd cum Paulus uisiter athe
nas et ibi predicaret. philosophi ipsum li
benter audierant predicantem de articu
lis fidei: vsq; quo predicauit eis articulum
resurrectionis. Quando enim predicauit
eis hanc articulum: admirantes dixerunt
admirrem. Quid vult seminuerbis hic
dicere: Alij dicebant. Nouorum demonio

rum videtur hic annuntiator esse: qd Iesum
et resurrectione annuntiabat eis. Nota Se
minuerbis: qd predicabat paulus simplici
ter fidem et nō curabat de rōnibus phisicis:
nec de ornatu verbor[um]. sicut ipse dicit. 1. Cor.
2. Sermo meus et p[re]dicatio mea nō in p[er]sua
sibilibus humane sapientie verbis: sed in
ostensione sp[irit]us et virtutis: vt fides nostra
nō sit in sapientia hoīum sed in virtute dei
Et ideo phi illi murmurando cōtra paulus
dicebat. Quid vult seminator verbor[um]: qd
ipsi attribuebant causis naturalibus et di
cebant. Natura nō p[otes]t hoc facere. ergo nō
fiet. Sed nō valet argumentum. Sicut dice
re. ista ancilla nō p[otes]t hoc. ergo nec res: qd
natura non est nisi ancilla dei. Ideo ap[osto]lus
de phi dicit. Enauerunt in cogitatione
bus suis: et obscurati est insipientes cor eor[um].
Dicentes enim se esse sapientes: stulti facti
sunt. Ro. 1. Nota h[ic] qd paulus conuertit
Dionysium arlopagi. Dic modum de ara
edēcrata. Ignoro deo. et de resurrectione
cuiusdam mortui rē. Vel melius de illam
natiōe eccl[esi]e vt habet in legēda beati Dio
nysij. Inuenitur tñ qd qdā phi platonici po
suerant eadem tp[or]alium res volumina re
peri virtute nature: sicut verbigra. sicut in
isto seculo plato phi in orbe ateniensium
et in eade[n]t scola qd Academia dicta est di
scipulos docuit: ita p[er] innumerabilia retro
secula multis qdem p[er]iculis interuallis: sed
tñ certis. i. triginta sex millibus annis: et an
dū: idem plato et eadē ciuitas. et eadē sco
la: eadēq; discipuli reperiit et p[er] innumerabi
lia demū secula repetendi sunt. vt Aug. in
troducitur. 12. de ci. dei. c. 14. vbi Aug. postq[ui]d
retulit p[re]dictam falsam positionem: sic ait.
Abstine vt nos ista credamus. Semel. n. xps
mortuus est p[ro] peccatis nostris: surgens
aut a mortuis iam nō morietur. et mors ei v[er]o
tra nō dñabitur. et nos post resurrectionem
semper cum dñō erimus. Cui modo dictum
qd facer admonet p[ro]p[ter] tu dñe sua. nos: et
custodire nos a ge. hac in eternum. Satis
adē istis existimo cōuenire qd seq[ui]t. In cir
cuitu impij ambulant. Non qd p[er] circulos
quos op[er]ant. eor[um] vita est recursura: sed
qd modo talis est erroris via. i. falsa doctri
na. Hec Aug. Vñ ibidē Aug. dicit. qd qdā
refere volunt ad p[ro]bandum hunc errorem

f ij

De resurrectione vniuersali

Ad qd dicitur Eccl's. i. Quid est qd fuit? Ipsum quod futurum est. Quid est quod factum est? Ipsum quod faciendum est. Nihil sub sole nouum: nec valet quisq; dicere. Ecce h' recens est. Jam enim precessit in seculis que fuerunt ante nos. Sed vt dicit. b. Tho. in. 4. contra gentil. c. 82. vbi agitur qd homines resurgēt immortales. Predicta sunt erronea. nec est intelligendum qd supra dicit scriptura Eccl's. i. quasi eadē numero per generationes varias repetantur s; similia spē. sicut et grana seminant et corumpunt: et eadem spē surgunt et nascuntur non eadem numero: vt Aug. ibidem soluit. Et Arist. in fine de generatione: hoc ipsum docuit: contra predictā sectam loquens fm b. Tho. Quidā autē verba p'dicta Eccl's. i. sic intellexerunt tanq; in predestinatione dei iam facta fuisse oia. sapiens ille voluisset intelligi. et ideo nihil recens esse sub sole sicut Aug. refert. i. 2. de ci. dei. c. 14. Sic ergo virtute nature impossibile est qd eadē numero repetantur. sed virtute dei sic: sicut in resurrectione vniuersali continget. Ex quo apparet qd resurrectio illa erit virtuosa. Et sic patet pri. nō. Igitur nolite mirari hoc.

Secūdo dico qd resurrectio vniuersalis erit subitosa. In hac vita indigemus multis annis anteq; sumus pfecti viri: sed tunc in puncto resurgemus in pfectos viros: id dicit. Venit hora. Ad dicit venit annus vel septimana vel dies: sed venit hora: que est minor pars tēporis quo vtimur ad loquendam cōstet. qd in illa hora in qua mortui audient vocem illam. d. Surgite mortui et venite ad iudiciū. non oportebit eos expectari de vno in vnum sed subito oēs resurgent. Unde dicit apl's. Ecce mysterium vobis dico. Omnes qdē resurgemus: sed nō ois imutabimur. in momento in actu oculi nouissima taba. i. Cor. i. 4. Immutabimur Glo. in immortalitatem gloriosā. Sed cōtra. i. Tho. 4. Mortui q in xpo sunt: resurgent primi. ergo in resurrectione corporum erit prioritas et posterioritas resurgentium. B. fm. b. Tho. super illo textu vbi reprobat qbusdā opinionibus dicit sic. Apo. solus non ponit hic ordinem resurrectionis ad resurrectionem: sed ordinem ad ra-

ptam vel occursum. Nam primo ventente dño morientur qui inueniuntur iul. et tunc statim cum illis qui prius mortui fuerant resurgentes raperientur in nubibus etc. vt apl's hic dicit. Idec. b. Tho. Unde sup hūc textum Nicolaum de tyra: qui dicit qd ista posterioritas et prioritas non potest referri ad actum resurgentis. Nam oēs resur. et in eodem instanti et supra dictus est. Nec potest hic accipi: prioritas dignitatis: quia patres veteris testamenti in resurrectione non erunt digniores apl's qui erunt assessores iudicis: fm illud Mat. 19. Sed dicitis et vos etc. Propterea dicit ipse qd ista prioritas et posterioritas sit referenda ad quātem in xpo per bonam mentem: sic iungen do litteram. Mortui qui in xpo sunt. i. quē scunt eius fide mortui: primi respectu nostri qui adhuc viuimus: resurgent cum posteris. Deinde nos qui viuim: supple gessemus in xpo in eius fide moriēdo. simul rapiemur cum illis iam resuscitati cum ip's obuiam xpo vententi ad iudiciū in aera: vbi proferet sententiam iudicij sup vale Josaphat etc. Hora pro declaratione dicti textus apl's. i. Ego mysterium vobis dico etc. i. Cor. 15. qd sunt tria consideranda in resurrectione vniuersali. Prīmū congregatio ossium seu cinerum vel membrorum: et hoc fiet in tempore mysterio angelorum: quia ipi erit motus corporalis qui non potest fieri in instanti. De hoc dicit apostolus qd fiet in momento: quod est pars temporis licet breuissima. Secūm erit in ornatu seu infusio animarum in corpora. Et ista fiet in instanti. Ideo dicit apo. solus. In actu oculi: id est in instanti. Quando fiet. Respondet. In nouissima tuba: que est illa vox terribilis. Surgite mortui etc. vt dicam infra tit. 2. par. et tunc omnes mortui resurgent ad modum filij quando erit de ventre matris. Unde Isa. vlti. Quis audiuit vnq; tale: et quis vidit hūc simile. Nunquid parturiet terra in die vna: aut periet gens simul. Non parturiet terra. Propter hoc terra dicitur mater nostra: quia tenet omnes in ventre tam mortuos q; viuētes et nascituros. Prīmū filius eius fuit adam: quia conuictus fuit de limo terre. et

hic rē. Dic de quodam statu hominū: quia omnes de terra formati sunt. ideo dicitur homo ab humo. Ideo Eccli. 40. *Occupatio magna creata est in omnibus hominibus: et iniquitas graue super filios adam a die exitus de ventre matris eorum.* vsq; in diē sepulture in matrem eorum. Ideo Job. i. *Nudus egressus sum de utero matris mee nudus reuertar illuc.* Terra ergo in die iudicii pariet omnes mortuos in similitudinem matris rē. Sed differentia tamē erit. Primo mulier quando parit clamat multum et dicit multa verba: et tamen non parit nisi unum vel duos filios. Terra autem ad unam vocem tube pariet plusq; mille milia in una ventrata. Et quis posset numerare. Item mulier parit unum filium partum quem postea nutrit cum labore: sed terra tunc pariet omnes filios creatis. 30. vel 33. annorum. In tali enim etate adam fuit formatus et christus resurrexit. Unde etiam pueri in utero matris mortui in tali etate resurgent. Auctoritas. Ipse dedit quosdam apostolos. quosdam autem prophetas. alios vero euangelistas. Et infra. Donec occurramus omnes in unitatem fidei et agnitionis filij dei in virum perfectum in mensuram etatis plenitudinis christi Ephe. 4. Nec propter hoc erunt alia corpora licet sint alia accidentia. Nam mutatio accidentium non mutat substantiam corporis: sicut patet in eo qui crescit in magna cōtate: cum tamen quādo eruit de utero matris erat valde paruus. sic et in infirmo postquā factus est sanus rē. Est tamen norandum q; licet omnes resurgent in eadem etate: tamen non in eadem statura. sed in illa statura quilibet resurget: ad quam natura si impedita non fuisset quocunq; tempore perdurisset. De quo vide. Aug. 22. de ciuit. dei c. 14. et sequenti. Item oēs resurgent in seipso p. p. r. Alii Aug. ubi supra. c. 17. Velius multis sapere videntur qui utrumq; sexum resurrectionem esse non dubitant. Non enim ibi do ibi erit: que confusionis est causa. Nam priusq; peccassent nati erant: et non cōsumebantur vir et femina. Corpus ergo illius victa detrahentur: natura seruetur. Non est autem initium sexus semineus

sed natura. Nec Aug.

Tertia conditio resurrectionis erit: quia resurrectio erit copiosa. quia omnis creatura humana resurget siue bona siue mala cuiuscunq; secte fuerit. Ideo dicit tertia clausula. *Qui in monumentis sunt rē.* scilicet resurgent. Sed contra ps. i. *Non resurgent impij in iudicio: neq; peccatores in consilio iustorum.* Sed fm glo. potest intelligi ille textus de duplici resurrectione: scilicet anime et corporis. Due enim sunt resurrectiones. Una anime in presenti qua resurgit a peccatis: de qua Apostolus Ephe. 5. *Surge qui dormis: et erge a mortuis et illuminabit te christus.* Altera corporis in futuro. Potest ergo ille textus intelligi de prima resurrectione anime: ideo dicit. *Non resurgēt ipj in iudicio p. m. resurrectione q; ē in fide. i. a peccis: et h in iudicio. i. ut se iudicet et accusent penitendo et p. itēdo peccata.* Neq; pec. in consilio. Glo. ut voluntates dei suis preferant voluntatibus: quod est consilium iustorum. Vel aliter littera. In concilio idest in concordia multitudinis iustorum. Et est idem sensus cum prior: et accipit eosdem peccatores et impios. Secundo modo intelligitur de resurrectione corporis in iudicio futuro. Et sic iterum dupliciter intelligitur. Uno modo. Non resurgent impij in iudicio. scilicet ut iudicent: neq; pec. in consilio. idest in iudicio. quod consilium dicitur: et sic pro eodem accipimus impios et peccatores. Alio modo ut alios accipiamus impios: alios peccatores. Nam ut dicit Glo. impij sunt in fideles. idolatre. apostate. qui cum resurgent non iudicabuntur: quia iam iudicati sunt. Jo. 3. *Qui non credit: iam iudicatus est.* Peccatores sunt falsi christiani qui non resurgent. scilicet ut iudicent: sed iudicabuntur tantum. Unde nota fm Glo. quatuor ordines in iudicio erant. Alij namq; erant qui iudicabunt et non iudicabuntur: ut apostoli et alij perfectissimi. Alij qui nec iudicabunt nec iudicabuntur: quia iam iudicati sunt. sententia enim damnationis eorum totius ecclesie nota est: ut infideles. Alij iudicabunt et saluabunt: ut mediocriter boni. Alij iudicabunt et damnabunt: ut mediocriter

f. h. j.

De resurrectione vniuersali

eriter mali fm glo. Resurgent ergo omnes
mortui. et etia qui vlti reperient morient: s;
pde h queri. q bti et damnati resurgēt: sam
h s. pbatum est: sed de pueris qui in origi-
nali tñ mortui sunt: ad qd resurgent: nō
qdem ad beatitudinē. nec ad dñationē.
Sed duplici resurgēt rōne. Primo ad ha-
bendū naturā pfectam. Pertinet. n. ad sa-
pientiā des pficere naturā: vt supra dictū
in introitu. Secda rōne ad accusandū parē-
tes vel illos quoz defectu mortui sunt ipsi
sine baptismo. Dic practice: sicut scripsi in
sermonibus de peccatis in genere articulo
2. fmo. 4. vbi agit de morte q est pena ori-
ginalis peccati. in fine smonis. Sed circa
predicta diceret alijs. Multi sunt mortui
quoz corpora nunq fuerunt in monumen-
tis q fuerūt a bestijs deuorati. vel submer-
si. vel cōbusti: xps autē dicit solum de illis
qui in monumētis sunt. ergo quid erit de
alijs: et. Pro declaratione notandū: q i-
possibile est aliquem mori quocūq modo
quin sepeliat in aliquo monumento. Vñ
nota: q deus fecit quattuor monumenta
generalia pro corporibus humanis generā-
dis et sepeliendis: et nullus est homo qui in
aliquo istoz nō sepeliat. Ista quattuor mo-
numēta sunt quattuor elemēta: terra. aqua.
aer. et ignis. Terra est monumētū cōe: sed
nobilius monumētum est aqua: s; non sit
psuetum: q illi qui sepeliūt in aqua co-
meduntur a piscibus: sed qui in terra a
vermibus et serpentibus. Adhuc nobilius
est monumētum aer: in quo sepeliuntur sus-
peni. q comedunt ab anibus. Aliq sepeliū-
tur in igne si cōbarantur. Qui autē come-
duntur a bestijs tandē oz q resoluāt in
elementa ex quibus fuerunt cōpositi. Nul-
lus ergo est qui in aliquo istoz monumen-
toz nō sepeliatur vel in omnibus. Qd autē
elementa dīcant monumēta: pbat aucte:
in ps. Audite hec oēs gentes. Et post. Se-
pulchra eoz. s. hominū: domus illoz in
eternū. Nota In eternum. Nec monumen-
ta populi nec regnum nec christi durabunt
in eternum: q ignis pflagrationis destruet
omnia. ergo necessario auctas intelligitur
de elementis: quia nullum aliud monumen-
tum in eternum durabit. Et de istis elemē-

tis loquitur xpo: quando dicit. Omnes qui
in monumentis sunt.

Quarta conditio et. qz erit timorosa re-
surrectio sine formidolosa. Qd ostenditur
cum dicit. Audient vo. si. dei. Quidam vo-
tores dicunt q erit illa vox christi. Quod
probat in verbis predictis. Quidam ve-
ro dnt q erit vox Michaelis archangeli.
Et virūq est verum. Quando enī pīeco
clamat: vox eius est quidem vox sua mi-
nistraliter et exentlue: sed est vox regis
subentis imperatīe. Sic in proposito et.
Ideo qñq dicit illa vox. vox filij dei. qñq
vero dicit vox michaelis archag. l. vt ha-
bet. 1. Th. 4. Ipse dñs in iussu et in voce
archageli. et in tuba dei descendet de celo.
et mortui qui in xpo sunt. resurgēt pmi et.
Dic practice. Michael ergo ad iussu christi
clamabit ad qtuor partes mudi. scizē
tem. occidentem et. altissima voce dicēdo.
Surgite mortui venite ad iudicium. Tunc
subito et in instanti oēs anime que sunt in
paradiso. in purgatorio. et in inferno. et in
lymbo pueroz induent corpora sua. ps. Ec-
ce dabit voci sue vocem virtutis. Qd ter-
ribilis vox erit illa damnatis. Da similitudi-
nem de illis qui sunt in carcere ppter ali-
q crimē capitale: qñ audiunt sententiaz
vt suspendantur et. Mora de illo qui cum
esset incarceratus audiuit ab illo dño qui
eum detinebat. Cōfiteri: qz faciam te dñi
di per mediū: quo audito cecidit in terrā
sineopisando et semimortuus. Qui non ti-
ment nunc istam vocem: magis timebant
tunc. sed sancti multū timebāt Vñ Die-
rony. Siue inquit comedā. siue bibam. siue
quid aliud faciam. semp videb in meis au-
ribus intonare illa vox terribilis. Surgite
mortui venite ad iudicium. Sic et legē in
vita patrum de duobus heremitis: qui fue-
runt ad colligendam palmas. quoz vnus
timens cecidit: et ad se reuersus dixit socio
querenti quidnam haberet. Fuit inibi vi-
sum q audierim illam vocē Surgite mor-
tui et. Rogo te ducas me ad cellam vt ibi
me inueniat illa vox. Et nos nō timeamus
De illis qui nō timeant. Adam timuit vo-
cem dei descēdis. Adam vbi es: Vnde dī-
xit. Voces tuā de audiri in paradiso et si

inul. eo q̄ nudus essem. ⁊ abscondi me. Gen. 3. Et tñ illa vox erat vox misericordie q̄ vocabat enim vt parceret ei si venis postulas ser: quāto magis plus timebunt illi q̄ audient vocem in inferno. Quāto etiam magis debemus timere nos istam vocem que est vox rigoris ⁊ iustitiae. Ideo hodie: si vocem eius audieritis que ē vox misericordie: nolite obdurare corda vestra. q̄ qui audit vocem dei nūc nō timebit tñc. Alioq̄n tñc. Unde Job. 37. Tonabit deus in voce sua mirabiliter.

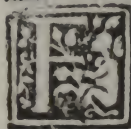
Quinta cōditio tñc. q̄ vniuersalis resurrectio erit gloriosa. scilicet. Vñ dicit. Et p̄ce. qui. do. sc. in ref. in. Corpora enim hīdō resurgent cum quattuor odoribus de quibus habetur. j. sermone primo. sed vltra illas voces habebunt etiam alia p̄mia in corporibus: q̄ omnes sensus corporis mirabiliter delectatione fruuntur. Nam p̄mo delectabitur visus in videndo mirabilem pulchritudinē celoz. Nota quantū delectatur visus hic. in videndo pulchram ecclesiam ⁊ marmora ⁊ sculpturas auri ⁊ argenti tñc. Item de p̄no purpureo facto ab homine: quid erit de celis qui fuerūt formati a tota sancta trinitate cū toto suo studio ⁊ p̄ndētia ⁊ arduo tñc. Unde Isa. 60. Tunc videbis ⁊ afflues ⁊ mirabis ⁊ dilatabitur cor tuū. Secūdo faciatū auditus. Si tñc delectatur homo in audiendo sonum cythare ⁊ c̄: qui sonus resultat ex humellis seu visceribus bestie: quid erit tunc audiendo cantus angeloz. Nota miraculum de religioso sacrista qui trecentis annis stetit sine cibo nec fuit antiquatus audiēdo cantum angeli in forma auiculae tñc. De isto cantu dicit Jo. Cantabant canticum novum ante sedem dei ⁊ ante quattuor animalia ⁊ seniores Apoc. 4. Ante quattuor animalia. i. ante sanctos noui testī. ⁊ seniores. i. ante sc̄os veteris testī. Unde sup illud ps. Exultationes dei in gutture eoz: dicit Aug⁹. q̄ corda ⁊ lingue non desinent laudare deū. Tercio faciatū odoratus. Quanta fragrantia erit de vultu ch̄i si ⁊ de corpore virginis Marie ⁊ aliorum sanctorū. Nō possitis cogitare. Si tāta fragrantia erit de rosis ⁊ lilij ⁊ violis c̄.

quāta erit ibi tñc. Nota exemplum de balena quō comedit: q̄ trahit pisces ad odorem suum qui exit de suo ore: vt dicit. b. Tho. super Job. Ideo Lang. i. Trahe me post te: ⁊ curremus in odorem vnguentoz tuoz. Quarto faciatū tactus. Nota q̄ sensus tactus magis delectatur q̄ alij sensus: ⁊ dñt philosophi. Si tanta delectatio est in creaturis ex tactu: quid erit ex tactu corporis ch̄i qui omnes electi poterant tangere ⁊ amplecti ⁊ osculari. Unde ecclesia. Qui pascis inter lilia. scriptus est: sponsus decorus gloria. sponsus q̄ reddens p̄mia. Quinto faciatū gustus ex cibo ⁊ potu: non illo quem bestialis machometus promittit. sc. ex fumi bus lactis ⁊ mellis. quia non est regnum dei eia ⁊ potus: sed ex cibo qui p̄p̄natur tunc mensa ch̄i. Vnde supra sermone proximo parte vltima. Unde dominus Luc. 12. Ego dispono sicut dispo. mihi pater m. tñc. Nota Sicut disposuit mihi pater meus: q̄ sicut ch̄i ex p̄videntia patris cum laboribus ⁊ tribulationibus ad illud regnum venit: iuxta illud Luc. vltimo. Nō oportuit ch̄i pati: ⁊ ita intrare in gloriam suam: sic ⁊ nos intra illud Act. 14. Per multas tribulationes oportet nos introire in regnum dei. Item Ro. 8. Non sunt condigne passionēs huius temporis: ad futuram gloriam que re. in nobis.

Sexta cōditio: quia ⁊ resurrectio vniuersalis erit dolorosa. scilicet. malis. Vñ dicit. Qui vero ma. ege. in resurrectione iudicij. i. damnationis. Unde Mat. 13. Sic erit in consumatione seculi. Erubant angeli ⁊ separabunt malos de medio iustoz ⁊ mittent eos in cinerem ignis ardentis: ibi erat fletus ⁊ stridor dentium. Sicut enim corpus glorioz erit impassibile. subtile. agile. ⁊ clarum: sic corpus damnati cōtra. passibile valde. grossum. graue. ⁊ obscurum. Nota exemplum quod scripsi infra. sermone proximo parte. 2. in fine. Poros etiam hic tangere illud punctum: quomodo erit possibile q̄ corpora damnatorum sint passibilia ⁊ imortabilia. Vnde quod scripsi in sermone quadragesimalibus de penitētia. in sermone de inferno parte. 5. Finit.

De qualitate corporū resuscitandorū

De qualitate corporum resuscitandorum.
Sermo. 16.

Ides tua te

saluum fecit. Luc. 18. Dico
supra vitz et quomodo cor
porum humanorum resurre
ctio fit futura: modo sequi
tur predicare de qualitate corporum resus
citandorum: quod pertinet etiam ad eun
dem articulum fidei ad diuinitatem
pertinentem. Saluetur virgo Maria etc.
Pro introductione materie predicande: est
notandū qd p̄clusio vera in sacra theolo
gia per fidē catholicā approbata qd postq̄
resurrectio corporū humanorū erit facta
gloria spūs aīe quā ipsa p̄sequitur princ̄i
paliter ex vīsiōe diuina vt supra dictū est
in sermone. 14. reddābile in corpus: ita qd
corpus erit etiā gloriōsum. sicut lumen re
dondat in laternā vitream vel crystallinā.
Qualiter autē ipsum corpus gloriōsum erit:
et quā gloriā cōsequetur. declarat apls di
ctens. Saluatorēz expectamus vīsum nostrū
lesum xpm: qui reformabit corpus humili
tatis nostre p̄figuratum corpori claritatis
sue Phil. 3. Ex quo habemus qd illa gloria
erant dotata corpora beatorū post resurre
ctionē qua et corpus xpi: vt mēbra caput
p̄formetur. iuxta illud Quos p̄sciauit et
p̄destinauit cōfōrmes veri imaginis filij
sui: vt sit ipse primogenitus in multis fra
tribus Ro. 8. Corpus xpi autē habuit quat
tuor dotes et h̄y post resurrectionem. Sic er
go et corpora beatorū habebūt quattuor post
resurrectionē ex redundantia glorie aīe vt
supra dictū. Que autē sint iste quattuor do
tes: adhuc ep̄scopus declarat 2i post. 1. Cor.
15. d. Sic erit resurrectio mortuorū. Semina
corpus in corruptione: resurget in corru
ptionē. Semina in ignobilitate: surget in
gloria. Semina in infirmitate: surget in vī
tute. Semina corpus animale: surget spūa
le corpus. Et nota. qd bene cōparat apls
sepelire vel mori ad seminare. Quia sicut
granū vel semen aliud prius seminatur et
corrūptur postea germinat et facit fructū:
iuxta illud Jo. 12. Nisi granū frumenti ca
in t. mortuū fuerit ip. sō. m. si autē m. su. mul.
fru. affert: sic et corpus humanū non prius

pōt resurgere ad vitā gloriōsam: nisi prius
corrumpat. Ideo. 1. Cor. 15. Quod tu semi
nas: nō vīficatur nisi prius moriat. Ideo
nisi ergo apls in predicta auctē quattuor
dotes corporis gloriōsi et primo.

Prima dos erit impassibilitas rigorosa:
dum dicit. Semin. cor. in cor. surget in
incor. Et ista acquirit merito patientie.

Secunda dos erit claritas gloriōsa. dum vi
dit. Semi. in igno. sur. in gloria. Et ista ac
quiritur merito continentie.

Tertia dos erit agilitas vigorosa: dum
dicit. Se. in infir. surget in vītute. Et ista
acquiritur merito diligentie.

Quarta dos erit subtilitas virtuosā: dū
dicit. Se. cor. aīale. surget cor. spi. Et ista ac
quiritur merito abstinentie.

Omnes predicte dotes fuerunt et sunt in
corpore xpi et sic crunt in nobis: tñ diuersi
mode. Quia christus ex potentia diuinita
tis vsus est istis dotibus etiā ante mortē.
nos autē solum post resurrectionē. Et ratio
differentie est: qd aīa xpi etiā dum vīueret
in carne mortali erat gloriōsa et fructuatur
deo ppter vnionē diuine et humane natu
re. in p̄sona filij dei: qd vnio fuit facta ab
instanti p̄ceptionis. et ideo gloria aīe debe
bat et poterat redundare in corpus: sed qd
nō reddāret. p̄cedebat ex dispensatione
diuina: vt posset in corpe suo exercere m̄
steriā nostre redēptionis. patiendo et mori
do. Idē. b. 2. Thō. p. 3. q. 45. ar. 2. qñq tñ do
tes corporis ostēdit dum vīueret: vt gloriā
aīe sue et potētā diuinitatis manifestaret:
vt. 3. dicit. Est tñ notandū. qd sicut dicit. b.
Thō. in. 4. sen. vi. 49. q. 4. ar. 3. Christo nō
p̄uenit ratio dotis. vel nō ita proprie sicut
alijs sanctis: ea tñ que dotis dñr excellen
tissime ei conueniunt.

Prima ergo dos corporis gloriōsi ē im
passibilitas rigorosa: quā ostēdit apls dum
dicit. Semina corpus in corruptione: sur
get in incorruptionē: si nec mori poterunt.
Erūt enim immortalia sicut et xps resurrexit
vt ultra nō morerēt: s̄m illud Ro. 6. Chris
tus resurgens ex mortuis iam nō morietur:
mors illi ultra nō dñabitur. Et d. n. mortu
est peccato mortuus ē semel: qd aut vīuit
vīuit deo. Et rō talis ē triplex. s. legalis.
theologica. et physica. T. Legalis ē

ga qui semel soluit debita non tenet ampli
us soluere. Regula. Bona fides non patit
ur semel exacta iterum exigat: de reg. iur. lib.
6. Et. l. de peni. l. q. 2. c. si. 2. c.
Nullus autem est debitor mortis et passibil
tatis propter demerita culpe originalis: iux
ta illud Ro. 5. Propter unum hominem peccatum intra in
munda. Ergo qui semel mortuus est et passus:
non est amplius passibilis et mortalis: nisi alia
ratio faciat eum passibilem: ut culpa actualis: si
cut in damnatis attingit. Et haec est prima ratio.

Secunda ratio est theologiae. ut ut conformemur
mur cum Christo resurgente. Ro. 6. Christus res.
et mortuus. iam non moritur. Unde Phil. 3.
Salua. crepe. d. n. scilicet ipsum. qui reior. cor.
homo. nostre. phi. cor. cla. luc. Ratio physica
est. Nam causa corruptionis et generationis est
motus celi. tunc autem cessabit motus celi. er
go et corruptio: quod cessante causa cessat effectus.
Hinc est quod dicit Ista. 25. Precipitabit
dominus mortem in sempiternum. Et Apoc. 20.
Mors ultra non erit. Alias rationes vide ad
propositum in. 4. 2. gen. c. 82. ubi agitur quod homi
nes resurgent immortales. Sicut ergo non po
terunt mori sic etiam erunt impassibiles. unde
nec poterunt pati ab igne. Et poterunt descen
dere ad inferna nec igne comburentur. sic et in
profundo maris nec submergi. nec gladio.
neclaneca scindi. nec aliqua turpitudine
inquinari. Sicut et radius solis etc. Et ante
damnatorum corpora erunt valde passibilia.
et totum corpus erit plenum doloribus a capi
te usque ad pedes. Unde quilibet damnatus po
terit dicere. Inscit ego homo quod me libera
bit de corpore mortis huius? Ro. 7. Haec dote
impassibilitatis usus est dominus ante passionem.
quod non potuit occidi nisi quod voluit. Fuit. n.
quater in mortis periculo. Primo quod he
rodes voluit eum gladio occidere Mat. 2.
Sed caasit. Secundo quod coeternus sui voluerit
eum de montis supercilio precipitare. Iesus au
tem per medium illos ibat Luc. 4. Tercio p
lapiatione. bis. Primo dicit iudeis. Amen
amen dico vobis antequam abraam fieret ego
sum. Tulerunt ergo lapides et iacerent in
eum: Iesus autem abscondit se. et exiit de tem
plo Jo. 8. Secundo vero quod dixit. Ego et pater
unus sumus: ut habet Jo. 10. Quarto p
venit: quod iudei voluerunt eum potionare. De

hoc prophetavit Ier. in persona Christi. Tu de
monstrasti mihi et cognovi: tu ostendisti mi
hi studia eorum. Cogitauerunt contra me vi
centes. Mutamus lignum in panem eius: et
cradimus eum de terra vluentia. et nomen
eius non memoratur amplius Ier. xi. Unde
in sermone inuentionis sancte crucis. sed vo
luit Christus mori nisi in cruce. Ideo dicit ipse.
Nemo toller aiam meam a me. sed ego po
nam eam a meipso. Potestatem habeo ponere
et aiam meam et potestatem habeo iterum su
mendi eam Jo. 10. Hanc ergo dote mecredi
mur merito patientie: quod homo patienter re
cipit iniurias et omnia mala pene a deo vel a
primo sibi illata. Ideo dicit scriptura. Pa
tientia vobis necessaria est: ut voluntatem
dei facientes. reponetis re promissionem Heb.
10. Nota Repromissionem. supple huius ex
cellentie. siue dote impassibilitatis.

Secunda dote est claritas gloriosa: de
qua apostolus. Seminatur corpus in ignobili
tate. surgit in gloria. Nota In ignobilitate.
Uideris quantum vile est corpus hominis mor
tuum: quod si fuerit magnus baro. comes. rex.
vel princeps. multum in hac vita honora
tus: non postquam mortuus est et sepultus. oes
suppeditant ipsum. non solum homines. sed etiam
canes. Nota de sepulchro regine neapoli
tane et pape Martinus que in terra sunt po
sita. Et si quod aliquorum principum cadauera
in sepulchris anteis vel marmoreis ponun
tur. quia non sufficiunt multis pompe in vi
ta. quid eis prodest cum a vermibus corro
dantur et feseant etc. Ecce ista ignobilitas:
et ponuntur in loco obscuro. sed postea sur
gent in magna claritate si fuerint inter ele
ctos. Clarum est aurum et argentum: sed
clarior est crystallus: clarior adhuc est ignis.
et clarissimus est sol luna. et stelle. quod oes do
ctores dicit quod corpus gloriosum septies erit
clarior sole: quod est lumen solis septies erit
clarior quam nunc. Ideo Mat. 13. Fulgebunt
iusti sicut sol in regno patris mei. Unde si
deus poneret loco solis corpus gloriosum:
magis illuminaret mundum quam sol. Ista
dote usus est Christus quod transfiguratus est in
monte thabor. In qua transfiguratione respice
dunt facies eius sicut sol. vestimenta autem eius
facta sunt alba sicut nix: sicut legit Mat. 17.

De qualitate corporū resuscitandorū

Et Luc. 9. Istas dotem psequimur per virtutem continentie et castitatis. Nam sicut castitas facit hominem clarum in conscientia et mundum in corpore. et etiam clarum in fama: sicut illud **Q**uod pulchra est casta generatio cum claritate: alius cum charitate. Sap. 4. sic erit corpus claritatis dote instructum in gloria. Contra luxuriosi qui sunt obscuri hic et in anima. quia priuantur claritate gratie. et in corpore: quia attritur corpus et destruitur per luxuriam. et etiam denigratur fama: quia nullum vitium est quod ita denigret famam hominis sicut luxuria: ita erit nigerrimum et fetentissimum. adeo quod si sentiremus fetores omnes fingeremus. Nota hoc miraculum de quodam malo homine qui habebat bonam uxorem et denotam. que inducebat sepius virum suum ad confessionem: ipse tamen volebat discedere a ribaldaribus suis: uxor tamen orabat pro eo continue dicens. Dic ex quo ego non possum ipsum corrigere: vos corrigatis eum ne pereat. Accidit semel quod ipse veniebat a lupanari et mutata est facies eius in horribilem et turpissimam figuram: adeo quod uxor eius videns eum. clausa ianua ascendit ad fenestram nolens ei aperire. et omnes de vicino fugiebant eius aspectum: ac si demones viderent. Qui hoc audiens transiit per apothecam barbitonsoris et in speculo videns suam horribilem formam: horruit se ipsum. Qui statim iussit ad curatum ut confiteretur et curatus fugiebat et tandem confessus recuperavit pristinam formam. In hoc ostenditur qualem faciem habebunt damnati et. quia erunt horribiles sicut diabolus: cuius aspectus ita terribilis est quod homo ipsum sustinere non posset. Nota exemplum de illo energumino per cuius os diabolus loquebatur. Unde interrogatus diabolus a quodam monacho de pena inferni dixit quod non posset enarrari. Solus enim aspectus sathane est ita horribilis quod si haberem corpus passibile sicut et vos. potius eligerem transire de oriente ad occidentem per medium ignis: quam ipsum sustinere aspectum.

Tercia dos corporis gloriosi est agilitas vigorosa. que nominatur per apostolum: dicit. Seminatur corpus in infirmitate: surgit in virtute. Nota In infirmitate: glidet

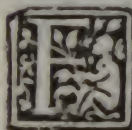
nostrum scit quod grave est corpus mortuum: et qui infirmum. cum etiam vivus sit graue. Unde si quis pedester incedit. vir posset ire per tria miliaria per horam. Sed post resurrectionem erit valde agile. Magna est agilitas equorum currentium. maior est avium volantium. maior sagittarum. et maxima solis: sed pre omnibus est agilitas corporis gloriosi ad instar humane cogitationis. que in pancto transit ab oriente usque ad occidentem. Et quid mirum: Nam habemus in scriptura quod angelus dei portavit Abacuch cum prandio a Judea in Caldeam ut ferret prandium Danielem qui erat in laeu leonum. ac reduxit eum subito in Iudeam: sicut legitur Dan. vlti. cum corpus mortale haberet et grave. Quid ergo poterit anima gloriosa de corpore glorioso de sui natura agili et non graui: non dico per gloriam informam sicut etiam legitur Act. 8. quod post baptismationem eunuchus spiritus sanctus dicit Phylippum draconem graue ad huc corpore rapuit. et in azoro subito inuenit. Sic et legitur de apostolis in legenda beate virginis. quod rapti a nubibus subito ante hostiam beate virginis sunt portati. Multo ergo magis hoc credendum est de corpore glorioso. Hanc dotem ostendit dominus in suo corpore ante passionem: quando super mare ambulavit Mat. 14. etiam post passionem quando subito de paradiso terrestri veniendo apparebat apostolis. In quo paradiso terrestri quidam opinantur dominum permansisse post resurrectionem ante ascensionem. iuxta illud ps. Si assumpsero penas meas dilaculo et. Item in die ascensionis quando in momento penetravit celos. Ideo dicitur. Ipsi admirabilem ascensionem tuam et. Hanc excellentiam habebunt omnes beati merito diligencie spiritualis: sicut religiosi diligentes tria vota. et ceremonialia religionis. Sic et clerici diligenter dicentes officium et castitates diligenter seruantes et. Sic et layci. Dic ut eripede de quolibet statu. Ideo dicit scriptura. Agite diligenter et erit dominus vobiscum. 2. Paral. 19. sed oppositum erit de negligentibus: quod vult poterunt se mouere. Unde Iere. 48. Maledictus homo qui scit opus dei negligenter.

Quarta dos est subtilitas virtuosa: que noratur cum dicit. Seminat corpus aiale: surgit corpus spūale. Spūale dicit corpus gloriofum: nō qz spūitus. sed qz habebat pditiones spūs. qz erat valde penetrabile et subtile. Nam vt videtis subtilis est aer sine ventus trahens p parua et stricta foramina. subtilior est lux que transit per fenestram vitream et pānū de cera vbi ventus nō potest transire. subtilior est vox hominis vel cāpane quā auditis in camera clausis fenestris etc. Adhuc subtilius est corp⁹ gloriofum. qd de capsa etiā ferrea potest extrahi sine aptura. Ubi non exiret ventus nec lux nec vox. Hanc excellentiā ostēdit xps in corpore suo. qm de vitro fa ratissime vitginitas clauso exiit. et post passionē suē resurrectionē qm erat clauso monumento. et qm sanis clausis intrauit ad locū vbi erat apli Jo. 20. Hanc excellentiā psequuntur electi post resurrectionē merito abstinentie corporalis. Abstinentiā autē dico nō solum a cibo et potu. sed ab omni vana delectatione. qz sicut nō solum gula peccauit sed oēs alij sensus. sic nō solum gula cōprimi dy. sed oēs alij sensus exteriores et interiores Abstineat oculus a visu etc. auris ab auditu. gustus a crapula. tactus ab amplexibus etiā vtrius istō sacro tpe qdragesime. et sic oēs sensus Quid pdest ieiunanti si in ebrietas tra. aut odio. aut auaritia. sine inordinata cupiditate luci. aut superbia: corp⁹ abstinentia atterit aia vitioz crapula inebriat. Hec abstinentia filius est abstinentie diaboli. Ideo dicit veritas. Attendite ne grauetur corda vestra crapula et ebrietate Luc. 21. Nota Corda nō dicit corpora: qz corda magis qz corpora custodienda sunt. Unde prouer. 4. Omnis custodia serua et custodi cor tuū: qz ex ipso vltia procedit: supple et mors. Et gallos resurgunt cū cor porib⁹ grossis etc. Rogemus ergo dominū vt sic ornemur virtutibus in hoc seculo infusus nobis. et gratia: vt in vltia futura ornari mereamur corporis dotibus collatis nobis et gloria. Finis.

Ultimo notandū qz sub hoc articulo etiam cōprehenditur dāctio eternalis peccatoribus a diuina iustitia infligenda. Sicut. n. tenemur credere qz deus dabit bonis vitas

eterna: vt dictū est. sic et credere debem⁹ qz deus mittet malos in ignē eternū. Et vt dicit pps. Qui bñ dñi int: Sola pñguntur. Et Srioꝝ eadem est disciplina. Vñ mali etiā et in corpore et in aia sunt cruciandi: sicut boni et aia et corpore glorificandi: illud Venite bñdicti patris mei etc. Et Ite maledicti in ignem eternū: qui parati estis diabolo etc. Mar. 25. Si ergo vis pdicare de inferno. vide in fmonibus qdragesimalibus. fmonē de pñia. Vel potes pdicare de corporibus dātorū post resurrectionem: quō pōt esse qz sint immortalia cū sint passibilia etc. Unde in fmonē vbi s. p. Vel potes pdicare illud dubiū. qz pena inferni est eterna. cū culpa sit tpallis: De quo vide qd scriptū in sermonibus qdragesimalib⁹. de pctis in genere arti. 3. vbi agit de peccato mortali fmonē nono: vbi agit de eternalitate pene infernalis. Ite de aia separata quō pati possit ab igne corporeo vide in sermonibus quadagesimalibus de peccatis in genere articulo. 3. vbi agitur de peccato mortali sermone. 8. huc. 9. f. vbi agitur de vltimo effectu peccati mortalis qui est damnatio infernalis etc.

De incarnatione verbi dei. Sermo. 17.

Ihesus tua te

saluum fecit. Luc. 18. **Q**ui est supra de sex articulis pñmētib⁹ ad hēanitatē: quoz primus est de conceptione et natiuitate xpi. de quibus vnus mī est articulus. fm illos qui ponūt. 12. articulos fidei. Et sic in simbolo. Qui pceptus est de spūitu scō natus ex Maria virgine quem posuit. b. Iacobus maior: post qz andreas posuerat articulū de persona filij: dicens. Et in teūm xpm filia etas vnica domini nostri. Iacobus prosequutus est incarnationē et natiuitatem eius: dñi. Qui cōceptus est etc. Quia vero post symbolū apostolicū multe sunt ortē hereses circa diuinitatē et humanitatē xpi. Ideo scō spū sua dēte fuit infama synodus pgregata in qua malus symbolū est ordinatum: in quo quidē symbolo latius articulus diuinitatis

De incarnatione uerbi dei

et humanitatis xpi exprimitur. Un sicubi dicitur.
Et in una deo. nostra iesum xpm filium dei
unigenitum. et ex patre natum ante omnia secula.
Deum de deo. lumen de lumine. deum de deo.
Deum non factum. cum sub. p. p. quem omnia facta sunt.
Hucusque de divinitate xpi. Sequitur de hu-
manitate eiusdem. Quia propter n. h. et p. p.
no. sa. descendit de celis. Et incarnatus est
de. s. s. et Maria virgine. et h. o. fac. est. Nota
Unigenitum: et s. m. verba huius symboli
istum articulum declarabimus. Salutes vir-
go Maria etc. Pro declaratione materie p.
dicande et eius introductione est notandum:
quod s. m. q. fides catholica in predictis verbis
exposita firmiter tenet. filio dei assumente
carnem humanam in utero virginis. deus fa-
ctus est h. o. iuxta illud Verbum caro factum
est. Jo. i. Caro. Glo. i. h. o. Accipit. n. ps. p. to
to per figuram Synecdochen Sed p. decla-
ratione materie predicande et eius introdu-
ctione: est notandum quod aliquid potest fieri triplex.
Primo modo per persionem.
Secundo modo per confusionem.
Tercio modo per unionem.

Primo igitur modo per persionem: quod
una res s. m. suam substantiam pvertit et tras-
mutat in aliam: ut cum panis comestus sit
caro comedentis. et vinum potatum sit sanguis
potantis: vel aqua pluialis convertitur in
vinum. sic et terra sit lapis et lapis sit es: iux-
ta illud Job. 18. Ferrum de terra tollit: et
lapis calore solutus in es vertitur. Et isto
modo deus non est factus homo. Non quia
isto modo primo res que transmutatur in
aliam. perdit quatenus ad formam substantiam suam:
et non est amplius illa que prius fuerat: sed
illa in qua pvertitur. Deus autem factus ho-
mo non destitit esse deus: quod quod erat reman-
sit: et quod non erat assumptum. Natura. n. di-
na inextinguibilis est. et incommutabilis: iuxta illud
Ierem. 33. Stabilitas manens das cuncta mo-
ueri. Et Mala. 3. Ego deus et non mutor. Et
pro intelligendo modo quo remansit deus
fuit factus homo. ponit Aug. similitudinem
optimam: in libro de doctrina christiana. sic
dicit. Sicut cum loquimur. ut scilicet quod animo
gerimus in audientis alium per aures ear-
neas illabitur. sit sonus verbum quod corde
geramus et locutio vocatur. nec tamen in eun-
dem. sonus cogitatio nostra convertitur: sed

apud se manens integra forma vocis qua
se infundit auribus sine aliqua labe sue mu-
tationis assumit: ita verbum dei non commu-
tatur. Caro tamen factum est ut habitaret in
nobis.

Secundo modo aliqua res sit alia per modum
persionis sue commitionis: ut quod due res
coniunguntur et confunduntur simul. adeo quod nul-
la eorum in sua natura remaneat. sed fiat quod-
dam substantia sue res. sicut ex melle. cinna-
momo. et vino fit nectar. et sicut aqua misce-
tur cum vino. et in electuario aurum misce-
tur argento: et fit tertia quedam substantia. Et hoc
etiam modo non dicitur deus factus h. o.:
quod natura divina incorruptibilis est: ut
etiam dicitur. Nam in xpo remansit natura hu-
mana et divina quolibet in sua natura nec
fuit pusa una cum altera.

Tercio modo potest aliquid fieri aliud per
unionem: remanente tamen utraque substantia. Et
lana tingitur et fit rubra vel nigra etc. vel si
aut cum homo sit frater religiosum habitum
assumit. vel cum homo sit miles. et hoc mo-
do dicitur deus factus homo per unionem
personalem manente utraque substantia di-
vina. s. humana naturaliter in sua perfe-
ctione: ita ut de se invicem predicentur. de-
us et homo. et homo deus. Deus enim de
novo recepit aliquid quod non habebat. s. ha-
bitum humane nature. Phil. 2. Quicquid in
forma dei esset: non rapuit se esse equa. deo:
sed se ipse. et. s. acc. in filio hominis facta. et ha. inu-
it. ut homo. Predicta verba notant in sym-
bolo Athanasij ubi dicitur. Quia. s. xps h. deus
sit et homo: non duo tamen: sed unus est xps.
Unus autem non pversio. dicitur in car. sed assum-
ptio. in deum. Ecce primus modus. Unus
omino non persione substantie. ecce secundo. Sed
unitate personae. ecce tertius. sed declarat mo-
dum substantiale. Nam sicut anima ratio-
nalis et ea. unus est homo: ita deus et homo
unus est xps. Sicut enim anima rationalis rema-
net in sua substantia et caro in sua. tamen unitate
faciunt unum hominem. Sic in xpo divini-
tas et humanitas unitate in persona filij dei.
faciunt unum christum: remanente qualibet na-
tura in sua substantia. Illud tamen adverte: quod
anima et corpus in homine faciunt hominem
unum. s. personam humanam: sed in xpo non:
quod solum fuit persona divina. Est etiam no-

landum. q̄ ista similitudo de vnione aīe ⁊
corporis. nō ē vsq̄naq̄ filis vnioni dīne
⁊ hūane nature. in p̄sona filij dēi. P̄mo:
q̄ vt dicit T̄ho. i. j. s̄en. dī. s̄. q̄. l. ar. i. ad ter
tīū. aīa ⁊ corpus s̄m q̄ sunt partes hoīs.
p̄p̄te loquendo nō dūc sunt nature. prout
in p̄posito de natura loquimur. sed vtrāq̄
est pars nature: altera sicut forma. altera si
cut materia. Sc̄do q̄ cōpositum est aīa ⁊
corpus. s̄. hic hō. nō p̄dicat̄ de altera p̄e
componentium. Nō enim dicit̄ q̄ anima.
vel q̄ corpus. s̄. hō. nec ec̄uerso. Sed se/
cus ē in x̄po: q̄ ⁊ i x̄ps deus ⁊ x̄ps homo.
Et nō est: q̄ cōpositus est aīa ⁊ corpus sit
vnum differens a partibus cōponentibus
integralibus. Cōpositus enim est aīa ⁊ corpo
re s̄m in formationē: q̄ nō est in hac cōpo
sitione dīuine ⁊ hūane nature: q̄ q̄d com
ponit̄ s̄m in formationē nō sit vnum ex duo
bus actibus. neq̄ ex duabus potentis: sed
ex actu ⁊ potētia. Dīuina autē natura ⁊ hu
mana vtrāq̄ est eius acta. Preterea de⁹ nō
h̄y aliquid potētiā: nec etiam pōt esse
actus veniens in cōpositū alicuius. cum sit
esse primum infinitū p̄ se subsistens: s̄m. b.
T̄ho. Dīuina ergo natura est vnica hūane
nature in p̄sona filij dēi. Et h̄ vt ait Aug.
de p̄e. dī. j. c. vii. Indistincta sunt opa trīni
tatis. Nō in p̄sona filij hūanā naturā as
sumente erat p̄sona patris ⁊ sp̄s sc̄r̄s ra
tione essentie dīuine. q̄ vna est ⁊ in qua tres
sunt p̄sonae: iuxta illud Jo. i. 4. Nō credis q̄
ego in patre: ⁊ pater in me est. Et. j. P̄at̄
autē in me manens ipse facit opera. Nō p̄/
lominus incarnatio solū filio dēi approp̄a
tur: ⁊ ipse solus factus est hō. Et nō b̄i dī:
q̄ pater ⁊ sp̄s. s̄. factus est hō: q̄uis dēs
tres p̄sonae incarnationē opate sint. Sicut
cum sp̄s descendit in sp̄e colūbe sup̄ x̄pm
baptizatū. nō dīcimus trīnitatē. sed sp̄m
sanctū solum in sp̄e colūbe venisse. ⁊ sic i
sp̄e ignis in die pētecostes: sic et̄ā nō dīci
mus trīnitatem dixisse de celo. Hic ē hūius
modi dilectus. sicut cum x̄ps baptizaretur.
sine cum transfiguraretur in monte sed t̄m
vocē fuisse patris factam ad filium. Et sic
et̄ā cum vox sonauit dicens. Et clarificauit
⁊ iterum clarificabo. Sic et̄ā nec dīcimus
patrem vel sp̄ritū. s̄. incarnatum nec natū
de virgine. nec passum sub pontio pilato.

nec tertia die resurrexisse. nec ascendisse ad
celos: sed solū filium. s̄. alias indistincta sunt
opera trīnitatis s̄m Aug. vbi supra. Eūde
ter. Augustinus ponit magister sen. in. j. dī. i.
Iste autē modus possibilis fuit deo facere.
⁊ hūanā naturā recipere: nobis et̄ā per
gratiā dēi factus est intelligibilis. sp̄s. s̄. re
uelante. i. Cor. j. Nobis autē reuelauit deus
per sp̄m suum. Hoc ergo p̄supposito: est
notandū q̄ ex verbis symboli niceni p̄dicti
et̄is per que p̄sens incarnationis ⁊ natūi
tatis domini articulus declaratur. Sex do
cumenta debemus accipere. ex quibus sex
errores hereticos confutant̄: ⁊ sex nobis vir
tutum exēpla nascuntur ⁊ monstrantur.

C Primo magna dei charitas: ibi. Quis p
pter nos hō. ⁊ propter nostram sal. Et p
hoc Origenis opinio reprobatur.

C Sc̄do ostenditur magna dei humilitas:
ibi. Descen. de cc. Et per h̄ Forini posi
tio confutatur.

C Tertio ostenditur naturē humane inen
sa sublimitas: ibi. Et incarnatus est. Et
per hoc Manichei falsitas demonstratur.

C Quarto ostenditur incarnationis christi
spiritualitas: ibi. De spiritu sancto. Et
per hoc Ebionis bestialitas superatur.

C Quinto ostenditur incarnationis vene
randa cōmunitas. Alias quinto osten
ditur virginis Marie ad christum vera
maternitas: ibi. Et maria virgine. Et p
hoc Valentini error subuertitur.

C Sexto ostenditur incarnationis insallu
bilis veritas: ibi. Et homo factus est. Et
per h̄ Arii stulticia conculcatur.

Primo ergo circa nos magna dei chari
tas imitaturus dicit. q̄ ppter nos hoīes
⁊ ppter nostram salutem voluit incarnari:
per quod primo confutatur opinio Orige
nis. qui dicit q̄ christus iam natus est vt
saluaret et̄ā demones: quos in fine mundi
dicit esse saluandos. Motus forsitan illa
ante David. Nunquid in eternum p̄ol
let deus aut non apponet vt complacitor
sit adhuc aut mīam suam absciderit: aut ob
liscetur miser deus aut continebit in
ira sua misericordias suas: Item alibi.
Misericordias eius sup̄ omnia opera eius.
Propter hoc ergo dīgnatus est Origenes
tanq̄ hereticus: vt habet. 24. q. 2. in fine.

De incarnatione verbi dei

Quare autem peccata angelorum et peccatum hominis post mortem sunt irremediabilia: sed peccata hominis in vita est remediabile: vide. b. Lpo. in. 2. sen. q. i. ar. 2. et scriptum in sermonibus festis in festo natiuitatis domini. sermo ne: qui incipit. Ignatus est nobis et. in introitu. Falsa est ergo opinio Origenis. Nam dicitur in symbolo. Qui propter nos homines et. ergo non propter angelos: quia boni non indigent redemptione: mali autem non sunt redemptionis capaces: eo quod sunt obstinati in malo. Unde Damascenus dicit. Quod est hominis in his moribus: hoc est angelis casus. Unde Mar. 2. 6. Tre maledicti in ignem eternum: qui parati sunt diabolo et angelis eius. Et hoc ergo moraliter habemus exemplum maxime charitatis. Deus enim in uoluit incarnari et tot penas et supplicia sustinere: ut nos a potestate diaboli eriperet. et uitam nobis gratie conferret. et tandem ad uitam glorie exaltaret: iuxta illud Jo. 3. Sic deus dilexit mundum: ut filium suum unigenitum daret. ut ois qui cre. in e. non per. sed hab. uis. eternam. Item Ro. 5. Commendat autem sua charitatem deus in nobis: quoniam cum adhuc peccatores essemus Christus pro nobis mortuus est. Item Eph. 2. Propter nimiam charitatem suam qua dilexit nos: cum essemus mortui peccatis conuincit nos in Christo cuius gratia esis saluari et conuersantur et conseruare fecit in celestibus. Quis hominum pietatam charitatem ita quod pro redemptione seruati traderet filium: Reputaretur stultitia: et tamen in deo hoc est summa charitas. Unde ecclesia. Quod inestimabilis dilectio charitatis: ut seruum redimeret filium tradidit. Ideo et hoc habemus exemplum: ut ad inuicem charitatem habeamus: iuxta illud Jo. 13. Hoc est preceptum meum. ut diligamus. sicut dilexistis me. Item alibi. In hoc cognoscent homines: quia me. dilexistis. dilexistis. ad inuicem Jo. 13. Habemus ergo exemplum a deo: ut ad inuicem charitatem habeamus: ut toto corde. uerbo. et opere diligamus inuicem. Non quidem dilectione carnali sed spiritali: ut primo queramus bonum et salutem anime proximi. et postea corporis et rerum temporalium. Sed hodie non querunt homines nisi propria utilitatem. et ad illam oia conuertuntur: sed utinam esset spiritalis utilitas sicut est carnalis et mala. Si homo

diligat alium: propter quod et diligat: nisi propter seipsum. Et ei faueat. ut ei beneficiat. ut ipsum adiuet. Ecce falsus amor: qui uocatur amor concupiscentie. Et hoc ostendit quia quia cessat causa ista: pura. quia non potest ei benefacere: cessat amicitia eorum. Ubi Christus. Tempore felicit multum numerantur amici. Quam fortuna perit nullus amicus erit. Sic et si querat homo uxorem. non quod de uirtute. non de condicione. non de honestate persone. non de bonis moribus. sed de pecunia ad bonum suum utile: sic de alijs. Sic ut et peccat. Unde etiam amor naturalis hodie succumbit amori proprio inordinato. Nam uidemus quod frater habet odio fratrem propter bona temporalia. sic et filius matrem et patrem. et. Ideo apostolus. Omnes que sua sunt querant non que Iesu Christi Phil. 2. Nota contra iniquitatem. et elum quod quando uident guerram seu discordiam inter aliquos non querunt facere pacem et concordiam: sed potius gaudent de discordia eorum. et seminant discordiam inter eos. imitantes diabolum: sicut filij sui. Contra quod dicitur Proverb. 6. Ser sunt qui odit dominum et septimum d. testatur anima eius. Oculos sublimes. linguam mendacem. manus effundentes sanguinem innoxium. cor machinas cogitationes pessimas. pedes veloces ad currendum in malum. proferentem mendaciam. testem fallacem. et cum qui seminat. inter fratres discordias.

Secundo innuitur magna dei humilitas: ubi descendit de celis: quia in incarnatione deus multum se humiliavit. quia cum esset prediles factus est pauper. cum impassibilis factus est mortalis. cum esset deus factus est seruus. Et plus. Quia factus est seruus. ut seruiret seruis. Nota si similitudinem de filio regis: qui cum uideret seruos infirmos regis. mori fame nec habere cibos ad comedendum. nec famulos ad seruendum. tunc filius regis motus amore seruorum regis. Intrauit in cameram regis et deposuit uentrementalia. et induit uentrementalia seruorum. et parauit cibos et mensam seruorum. et seruebat eis in mensa: non ne magna est huius humilitas: Sic in proposito. Filius dei uidens homines indigere cibis spiritalibus

malibus re. Intrauit in thalamum ueteris
 virginalis. et induit habitum serui. Qui cum
 in forma dei esset non rapuit se esse equa-
 deo: sed semetipsum etiam. for. serui. ac.
 in filio. fac. et habitu inuentus ut ho-
 mo. **Phil. 2.** et sic parauit cibos scilicet
 corpus et sanguinem suum et ministravit no-
 bis. **Mat. 20.** Filius hominis non uenit ministra-
 ri sed ministrare. Unde et lauit pedes disci-
 pulorum **Jo. 13.** Et cuius humilitatis meri-
 to exaltatus est. **Phil. 2.** Humiliatus seip-
 sum: **isa. 50.** Et infra. Propter quod et deus
 exaltauit illum et donauit illi nomen quod
 est super omne nomen. et sic et nos hic debe-
 mus humiliari: ut exaltemur in alia uita: ad
 similitudinem statere sine billantie. Peccatores
 autem nolunt sequi christum se humiliantem:
 sed diabolum se exaltantem. Scitimus
 enim quod diabolus creatus fuit uoluit exaltari
 uolens ascendere: **isa. 14.** In celum conscendit:
 super altum celi exaltabo solium meum. **isa. 14.**
 Ideo descendit usque in infernum. Sic faciunt
 peccatores. **ps.** Superbia corpe quod te oderunt
 ascensum semper. Et ideo sunt semper male contenti:
 quia semper appetunt ascendere: et tamen cum
 ascendunt. nihil restat eis nisi ut cadant. Cor-
 pus quidem ad sepulchrum. anima uero ad in-
 fernum. Et ne in hoc mundo. nec in alio
 habet unquam pacem. et quietem. Humilitas
 autem est causa pacis et quietis presentis et future.
 In presentia quidem. Nihil enim est propter quod ma-
 le contentatur homo. nisi desiderium alius
 ascendendi. et. Sic patet. per humilitatem autem
 tollitur hoc desiderium. ergo. et. In futuro
 uero imaginemur quod sumus in uno monte
 et habeamus ascendere ad alium montem
 et uallis profunda sit in medio. oportet prius
 descendere in uallem illam antequam ascenda-
 mus. et. Sic in proposito declara. Diabolus
 uero qui uoluit ascendere: sed antequam descen-
 deret: cecidit. **isa. 14.** Quia cecidisti. et. **Jo.**
 apostolus ad **Ephe. 4.** loquens de christo ait. Quis
 est qui ascendit in celum et descendit in infernum. et.
 Ideo **Mat. 23.** Discite a me quia mitis et
 humilis corpe. Per hoc autem reprobatur positio. For-
 sit: qui dicit quod christus quidem de uirgine est: sed
 fuit purus homo. quod uis multum sanctus et
 magnus propheta. Et ideo perfecte uiuendo me-
 ritum fieri spiritualis filius dei per gratiam sicut
 alii sancti. Et istum errorem secutus est ma-

chometus. et ois saraceni. **De** autem error
 tollitur per hoc quod dicit. Descendit de celis.
 Item ad reprobandum hunc errorem: dicitur
 in simbolo niceno. Et in unum deum nostrum
 Iesum christum filium dei unum. et. usque per quem
 omnia facta sunt. **Constat** autem quod non descendit
 de celis: nisi fuisset ibi. Si autem fuisset purus
 homo: nec fuisset in celo: quia ut dicit **Jo. 3.**
 Nemo ascendit in celum nisi qui descendit de
 celo. filius hominis qui est in celo. Dicit autem de-
 scende idcirco de celo. non quia reliquerit celum: quia
 deus est ubique. sed nouo modo cepit esse in
 terra. dum naturam humanam assumpsit. **Sim**
 quam etiam dicitur ad celum ascendisse et
 mundum reliquisse. **Jo. 16.** Et uia a patre et ue-
 ni in mundum: iterum relinquo mundum et ua-
 do ad patrem. Sicut etiam dicitur deus de-
 scendere quia manifestat hominibus aliquid ma-
 gnum opus suum: intra illud. Descendit autem et ui-
 debo ut per clamorem ope preueuerunt **Scilicet. 18.**

Tertio ostenditur nature humane inen-
 sa sublimitas. dum dicitur. Et incarnatus
 est: ex quo habemus notare duo. Primo quod
 ueram carnem assumpsit: propter quod reprobat
 error manichei. qui dicit quod filius dei non
 habuit ueram carnem sed apparentem: quod fal-
 sissimum est. Non enim decebat doctorem ue-
 ritatis talem facere fictionem: et ostendere quod
 non erat. **Spūs. n. sanctus** discipline effugiet
 fictum: ut dicit **Sap. 1.** Secundo notare debe-
 mus sublimitatem nature humane. quod non
 angelos apprehendit: sed semen habrae ap-
 prehendit. **Heb. 2.** Et quo habet quod natu-
 ra humana est magis exaltata quam angelica.
 Et ideo angelus qui antiquitus a magnis pro-
 phetis promittebatur se adorari post christi incar-
 nationem hoc reuerunt. Et hoc ut bene
 intelligere naturam humanam in christo super omnes
 naturas exaltatam: ut dicit **Glo. sup.** illud uer-
 bum **ps.** Alitollite portas principes uias.
 Unde iohannes uolenti angelum bis adora-
 re: dixit. Ne feceris: cōseruus tuus sum. et
 fratram tuorum **Apoc. 19.** Et. 22. Peccatores
 autem de hac excellentia nihil curant: et pro ni-
 hilo se uilificant dum peccata committunt.
 Propter quod bestias assimilatur. **ps.** Homo
 eum in hoc. non intus. et cōpa est in. inf. et si.
 fa. est illis. Et ratio: quia in nullo essentialiter
 differt homo a bestia nisi in ratione natu-
 rali. ergo sublata ratione: tollitur differen-

De incarnatione verbi dei

Ha hoīs ad bestias. Peccatores autē vī
nunt postposita ratione sū impetum car/
nis. ergo merito sūnt bestiales. imo derisio
res possunt dici peccatores bestijs: q̄ illis
credulitas et ceterē passionēs nō imputant
ad culpam: vtpote rōne carentibus: pecca
toribus vero sic et. Nota ad hoc exēpla
multa q̄bus pbat q̄ bestie etiam natura
crudelissime. etiam sanctis vīris obediunt.
Peccatores vero etiam deo rebelles sūnt.
Nota in vīris patrū. de vno sancto patre
Amone noīe: qui vt refert. b. Hieron. cum
frequenter venirent ad eū latrones et panē
et cetera sibi necessaria ad victum auferret
quadā die processit ad heremū. et inde re/
diens duos dracones ingentes secum du/
xit. et precepit eis vt ingressi cellē eius ser/
uarent. Cum ergo venissent de more latro/
nes. et vidissent dracones velut mortui cec/
derunt. Quod vbi vir dei sensit. egressus
inuenit eos seminales. et increpās eos ait.
Cernitis: q̄mz vos duriores estis bestijs:
Ille n. nobis ppter deum obediunt. vos
autē nec deum timetis. nec vitam seruorū
dei erubescitis. Cērā tamē introducēs eos
in monasteriū posuit eis mēsam: et iubet
vt perciperent cibū. Illi vero corde cōpun/
cti et ab omni mentis sue imanie conuersi.
multis qui prius seruire dño cepant. in b'e
ut meliores sūnt. Nec ibi. Ad idē facit
exemplū beati Martini. q̄i fuisse serpentē
vt rediret ad flumē et. Ad idē faciūt et ē
pla multa que refert Greg. in dialogo. Ad
idē: exemplū illius sancti patris. qui du/
ctus a quadā lupa sanauit eius catulos q̄
erant cecī: que postea ex gratitudine detu/
lit illi sancto patri quadā pellem. Sed qd
mirum de peccatoribus hoībūs: cum etiaz
demonēs bestijs conformēt: Nota exem/
plum Greg. in. 3. dialogorū de Dacio epīscō
po mediolanensi qui dum Constantinopo/
līm pgeret. deuenit corinthum. et ibi parī
sibi iussit domum largam ad hospitandum
quam demonēs inhabitabāt. Cūq; de no/
cte ibi quiesceret subito intempeste noctis
silentio diabolus cepit clamare immensis
vocibus imitando rugitus leonū. balatus
pecudum. ruditus asinorū. sibilos serpentū.
porcorum stridores et mururum: tum repente
Dacius tot bestiarum vocibus exelatus

surrexit vehementer iratus: et contra diabo/
lum clamans dixit. Vene tibi. contingit mis/
ser. Tu es ille qui dixisti. Nonam sedem
ad aquilonem: et ero similis altissimo: ecce
per superbiam tuam porcis et muribus si/
milis factus es. Et q̄a imitari deum indig/
ne voluisti: ecce vt dignus es bestias imita/
ris: ad quam eius vocem diabolus fugit.
nec ibi ultra habitare presumpit. Sic igit
per peccatum diabolus similis effectus est
bestijs. Quid mirum si hoc cōtingit in ho/
mine: Unde potest dici: q̄ homo superb'
est leo. auarus est vulpes. lujuriosus est
porcus. Tracundus est canis. gulosus est
vrsus. vel lupo. inuidens serpens. s. basilis/
cus: qui visu occidit hominem. Nec diabo/
lus est asinus.

Quarto innuitur incarnationis christi
sp̄alitas duz dicit. De sp̄a sancto. Et quo
notare debemus. primo q̄ nō humano se/
mine sed mystico spiramine conceptus est
filius dei. Et per hoc reprobat bestialitatem
Ebionis genere iudeus: qui dicit. q̄ xps
est de beata virgine sed cōmitione viri:
q̄ falsum est. Unde dicit. Incarnatus est
de sp̄a sancto. i. per sp̄m sanctū. formatio/
nem corporis et creationem aīe facientem:
q̄a hec positio de nō dicit hīc cōmiam ma/
terialē sed efficientē. Sicut dicimus ille
conceptus est de petro. i. a petro. Unde et
angelus dixit marie. Sp̄s sc̄tus sup̄ rue/
niet in te Luc. i. Et Mat. i. dicit angelus Jo/
seph. Qd in ea natū est: de sp̄a sancto est.
Sed habem⁹ notare moraliter: q̄ ad exē/
plum xpi debemus conari. vt per grām spi/
ritus sancti cōcipiamur in vtero ecclesie: et
in dei filios per grām renascamur. Semel
fuimus renati per aquā et sp̄m sanctum:
iuxta illud Jo. 3. Nisi q̄s renatus fuerit ex
aqua et sp̄a. s. c. Sed q̄a forsitan multis no/
strū ceciderūt ab illa filiatione: debet itēz
per grām readoptari sive rebaptizari. Qd
fieri si pñiam egerint per quā xpm p grām
recipimus. et pñter filij dei efficiamur. Jo. i.
Quotquot autē receperunt eū et. Idē dōres
autē ita obsecati sūnt a peccatis q̄ non ca/
rant de filiatione ista diuina: sed potius vo/
lunt esse filij imo serui diabolī. Jo. 8. Nos
et pīe diabolo estis. Q̄ admiranda cecitas.
Q̄ magna stultitia: vult potius hō cē fu⁹

peti quo nihil vltius q̄ fili⁹ dei. quo nihil ex
cellerit. Hora ex ep̄ n̄ Diogenio q̄ dicit
alexandro magno. q̄ erat fili⁹ i uop suo p̄.

Quinto unius incarnationis cōitas. q̄
Matus et maria p̄gite. Et quo dno notan
da sunt. Primū speculariē q̄ p̄p̄s fuit ve
rus filius p̄gis marie. q̄a ex sanguine eius
conceptus. et de utero eius natus. Per q̄
reprobaf̄ stulticia Valentini: q̄ dicit q̄ sp̄s
scūs attulit i nū corpus celestis. et posuit il
lud in beata p̄gine. et hoc fuit corpus xpi
Imitēs illi x̄bo apli. Prius hō de terra
terrenus. Scd̄ hō de celo celestis. Ad idē
Jo. 3. Qui de celo venit sup̄ oēs ē. Sed die
q̄ dicit xps de celo venisse: nō rōne nature
assumptē q̄i aia vel caro eius p̄i⁹ iuerit
in celo assumpta: et postea odū p̄ uerū p̄gis
ad nos puenit: sed q̄tum ad psonā aia
mentem que q̄dem ad nos de celo aduenit
se dicit. nō loci mutatione sed visibilib⁹ na
ture assumptione. Dec. b. T. bo. in. 3. sen. d. 3.
Uel dicit xps celestis hō q̄tū ad virtutē
formatiūam corporis: sicut dicit T. bo. p. 3.
q. 3. ar. 1. ad primū. Unde fm̄ dicit Val
entini: nihil ad opara est beata virgo in cō
ceptione filij dei. nisi q̄ fuit eius locus. Un
de dicit q̄ ita ep̄: n̄ trāstū p̄ cam: sicut
aqua trāst per canā em vel aqueductum.
Hanc errorem dicit. b. T. bo. in. 3. sen. d. 3.
marciāno: et hūit o. tū forte ex opinione
platonico: q̄ dicebat aie corpus terrestre
oio fugiēdum esse: et beatitudinē psequat̄
Nō. n. credebant posse fieri. ut aia corpori
terrestri unita: beata esset. Ponebat enim
aia corpus celestis: et uas: ut solilune
et stellis beatos ē: et Aug. refert in. 1. de ci.
dei. E. ideo aia xpi que sume beata fuit.
nō terrestri sed celesti corpi unita putauit
rāt. Sed hoc pō et dicit. b. T. bo. ubi supra
veritate humanitatis tollit. q̄a q̄libet forma
naturalis determinatā materiā requirit.
Et ideo aia hūana non ex aliqua materia
quā p̄f̄ erat hōies facit: sed inq̄tum est for
ma talis corpi clementis. fm̄ dei itā p̄por
tionē cōplexionati. Unde si corpi⁹ terrestre
nō habuit. verus hō nō fuit. Et id fides ca
tholica q̄ xpm̄ vep̄ hōiem p̄f̄ecit. et hūile
corpus ex quattuor clementis cōpositū si
cut nos hēm⁹: firmiter tenet. Dec. b. T. bo.

Scd̄o debemus notare. q̄ deus coicauit

vnica filiū suū virgini gloriose. ita q̄ idē fili⁹
dei eē filius p̄gis. Vn go aut̄ maria fuit
in triplici statu. i. virginalis. maritalis. et v
dnalis. Ex quo ostēdit q̄ oī statui fili⁹ dei
se coicat. et sic nos coicare bona nra debe
mus. primo bona nature. bona fortune. et bo
na gr̄e. ad finē dei. Uel Act. 4. Erant illi
oīa cōsa: et distrībuebat vnica: q̄ cuiq̄
opus erat. Petros aut̄ n̄p̄il voluit co
icare: sed oīa sibi appropriat̄ etia si dicunt
orōnes. interdum faciunt elemosinas. Ista
nat̄ et. Hōe faciunt ad hūc finē: ut deus
sibi cōcedat bōa sp̄alia. ergo plus se q̄ deū
diligunt. Sed p̄uerbiū est q̄ qui totū vult
totum perdit. et sic tandem oīa perdunt. s.
quia bona temporalia consanguinei: cor
pus vermes. aiam diaboli rapiunt.

Sexto ostēdit incarnationis infallibilē
veritas. dī dicit. Et hō factus est. Ex quo
duo notāda. Primū est q̄ veraciter illius
dei fact⁹ est hō: q̄a veraciter aiam iōnalē
et corpi⁹ passibile assumpsit. q̄a et his hō cō
stat ut p̄f̄ecit ecclia in Cle. desu. tr. 1. et si. ca.
in p̄ncipio vbi dī Glo. sup̄ x̄bo Passibile
Intāq̄ fuit passibile: q̄ ut dicit Aug. oēs
defectus n̄fos assumpsit filius dei p̄pter
ignorātiā et p̄m̄. De hoc in. 3. sen. d. 15. 13
igit in assumptione sui ipsius caro fuit a sp̄s
sac̄o ab oībus reliquis p̄m̄ data: unde
angelus ad p̄ginē dicit. Sp̄s. s. sup̄ne. in
te. et v. al. ob. t. d. n. et te na. s. vo. fili⁹ dī.
Tū et dicit Aug. si in cruce mortu⁹ nō fuit
ser ad vltimū senio defecisset. Frigus ergo
calore. fame sitim. et alias hūanas penalti
tes pati poterat: et sic hūit corpi⁹ passibile.
Fuit. n. p̄grū ut n̄fos defect⁹ assumeret p̄
institū satisfactiōis. q̄a p̄ nobis faciēda
assūperat: ut p̄ nobis p̄f̄ecit satisfacit p̄
penalitates carnis n̄re. Itē p̄p̄ fide incar
nationis. Sine hīs. n. penalitatib⁹: hūana
natura hōib⁹ nota nō fuisset. Itē p̄p̄ meri
tū patiētie nobis p̄bēde ad tolerādas p̄a
litates carnis hūe. Dec. Jo. an. Potes tu
lati⁹ dilatare materiā istā: dīcēdo q̄ id xps
voluit assūdere corpi⁹ passibile ut daret nobis
c. p̄lū oīus hūitū s. theologarū et cardinalū
q̄ oēs hūites relucēt in vita et morte ip̄s
us et. Uide q̄ notant dīf̄ica p̄ma p̄ octa
uā pasce finē p̄rio: q̄ sc̄ip̄t Sequimini vesti
glā ei⁹. Assumpsit igit xps aiam rōnalem et

De christi passione

corpus passibile. Per qd error quorūda reprobatur: quoz caput fuit Arius et Apollina rīe qui dixerunt qd xps nō habuit alaz sed loco ale fuit deitas. Et id ad hoc tollendū dī. Et hō factus est. Quid hō: nisi aīa rōnāle: ergo habuit aīam rōnāle. Unde ipse xps dicit. Tristis est aīa mea usq ad mortē. Mat. 27. Et Io 10. Potestātē habeo ponendi aīam meā: et iterū sumendi eā. Quid autē xps fuerit hō verus: probat etiaz auctē Io. dicens. Tres sunt qui testimoniu dant in terra: spūs. aqua. et sanguis. I. Io. 5. Nam ad esse hoīs duo pncipia exīgunt. scilicet corpus et aīa. et quoz pūctiōe verus homo subsistit. Itē pfirmatur hoc rōne. Quia mors corporalis nō est nisi per separationē corporis a pncipio vite. Si ergo xpo non fuit aliud pncipiū vite qd ipsa deitas. eūz caro a diuinitate nunq fuit separata. nūq xps mortuus fuisset: sed hoc ex pte dicit scriptura. ergo rē. Hanc rōnē ponit beatus Thō. in 3. sen. di. 2. q. 1. ar. 3. Et in 2. q. 1. ubi. Si vero diceret qd: qd caro fuit separata in cruce a diuinitate: esset heresis. Itē pbat idē. Quia in articulo mortis inclinatio capite tradidit spm Io. 19. De qua voce magna clamauerat. Pater in ma. t. co. s. mea Luc. 23. Et sic manifeste p qd ipse spm habebat nō solum vitalē: sed etia aīam rōnāle: de qua pcederat. Tristis ē aīa mea rē. Et potestātē habeo ponendi rē. Per hoc autē qd vnus militū lancea latus eius aperuit. et pūctus exiuit sanguis et aqua Io. 19. pbat qd xps verū corpus habebat. Nā de fantāstico corpe. nec sanguis. nec aqua potuisset exire. ergo fuit verus homo. Pre dicta vide in c. In quadā. de cele. mis. Et in cle. s. de sum. tri. et s. cartho.

Secūdo autē moraliter notare debemus: qd sicut xps fuit verus hō: sic et nos debemus sicut veri hoīs vluerē. et intellectu hūe rōnem ad celum erigere: sicut et corpus rectū ē. et sacles nra ad celū respicit. Vñ Quidā Pronaq cū spe: tent aīalla cetera terram. Quid hominī subitū de dī. celumqz videre iussit: et erectos ad sydera tollere vult. In s. Beth. Vñ cetera oīa sic dīssit. Peccatores autē destruant naturā hoīs: qd eūz sint recti corpore aīo sunt obliqui. Et cōpe sit eis illud ps. Humillata est aīa mea: cō-

glutinatū est in terra venter noster ps. 43. Die vt expedit. Finit.

De christi passione.

Sermo. 18.

Pides tua te

saluū fecit. Luc. 18. Cū pzo primo sermone dictū est de primo articulo fidei ptenente ad xpi humanitātē. modo sequit de secūdo articulo qui in aplico simbolo sic pponit. Passus sub pōtio pilato cruce. mor. et sepul. Et istū articulū pposuit Io. In simbolo vero niceno sic de pūgit. Crucifixus etia sub pon. pl. passus et sepultus est. Et de hoc erit nobis sūmo. Salutes virgo rē. Pro introductione materie pcedēde. summo illud verbū pscriptū in simbolo niceno: qd dicit. Crucifixus etia p nobis. i. p nostra vtilitate. Pro cuius enī dentia est notandū. qd iesus xps filius dei p duplici vtilitate nra principaliter passus ē et crucifixus. Prima ppter satisfactiōnem generalē ad pctōz pteritoz remissionem. Secūda ppter instructiōnem virtualē ad peccatoz futuroz pseruationē. Vtrāqz causam assignat apls petrus: di. i. Petri. 2. Peccata nostra ipse. scilicet xps pūcti in corpore suo sup lignum: ecce prima: vt peccatis mortui iustitie viuamus: ecce secūda. Prima ergo eā est rē. qd totū pondus culpaz et penaz nostraz ipse sup se portauit vt nos allentaret. Isa. 53. Vere langores nostros ipse tulit: et dolores nostros ipse portauit. Itē ibidem. Propter scelus populi mei pūcti eū. Nec poterat aliter satisfactio fieri. pro pctis: nisi xps penderet in cruce et ibi penā solueret moriendo. Ratio est duplex. Vna est theologicā: altera legalis. Theologicā est ista: qd culpa cōmissa ab adam fuit infinita: et hoc qduplicat. Primo qd fuit i infinitū eā bonū. i. deū: vt. j. di. Secūdo qd i infinitis bonis nos pūctiuit. Tercio qd infinitis interficere pōt. Quarro qd infinitis malis nos addiderat. Offensa autē mensurat sūm qualitātē prime offense. vñ offendere agricolaz sen laboratozē pctū est: sed maius pctū ē offendere militē. maius comitē. maius regē rē. Cū ergo deus sit infinite dignitatis. infinite excellētē rē. ergo offensa cōmissa i eā ē infinita. ergo et pena vñ esse i iustia.

Sicut enim offensa mensurat f'm qualita-
tem p'sone offensis: ut dicitur sic et pena mēsu-
ratur f'm quantitatē culpe: ita illud De-
uterio. 25. Pro mēfura peccati erit et plaga
rum modus. Apoc. 18. Quā tū glificauit se
et in delictis suis: tū dāte illi tormentū et lu-
crum. Fiac ergo ratio sic. Offensa sine cul-
pa infinita meretur penā infinitā: sed infi-
nitā penā nō potuit creatura pura sustine-
re. penā dico satisfactoriā: quia condemnato-
riam creatura sustinet penā infinitā exten-
sive: sed nō intensiue. ergo nulla creatura pu-
ra poterat satisficere pro culpa cōtra deū
commissa. Ideo fuit necesse q' x'p's morte
sua satisficeret: que satisfactio habet infi-
nitatem quandā ppter p'sonā filiū dei. in
qua vno diuine et humane nature facta
est. Hinc est q' dicit Iſa. Deus ipse veniet
et saluabit vos Iſa. 55. Nota Ipse veniet:
quasi dicat nō mittet angelū. nō archange-
lum tē. nō patriarchā. nō ppham tē. sed
ipse veniet. i. in p'sona filiū dei. Et saluabit
nos p' p'is satisficēdo. Nota h' 5 iudeos.

Scda rō est legalis. Regula est legalis
et canonica: q' p'ctm nō dimittitur. nisi resti-
tuatur ablatum. Regula. Petri lib. 6. Et
14. q. 6. Si res. Modo ad p'positū. Adam
furatus est fructus de arbore scientie boni
et mali. Dicit ergo deus: nō dimittam pec-
catū nisi restituas mihi fructus. nō potuit
adam nec alius hō illam fructū restituere
q' dicitur filius dei ad p'iem. Pater mi ego
restituā fructū ablatū. Videamus q'io. Et
x'p's. Pater: videbis. Introiuit ergo x'p's in
vtero virginis. et factus est hō. ecce fruct' dū
cissimus. De quo dicitur ipsi virgini. B'f-
dictus fruct' v'etris tui Luc. 1. Deinde po-
suit se in cruce. et tūc fructus iste pepēdit in
arbore crucis: que dicitur arbor seie boni et
mali. rō ppter x'p'm q' cognouit malū pene-
tū expūmentalī qdā cognitiōne. tūc etiā
ppter nos: ppter quos dicitur Crux arbor
scientie boni pp fideles et mali ppter isti de-
les. Uñ ecclesia. Crux fidelis in cō oēs ar-
bor vna nobilis. Irē. Arbor decora fulgi-
da: ornata regio purpura. P'p' scda rō. Iō
dicit x'p's p' os Dauid. Cōfortati sūt q' p'fe
sunt me. in i. mei in i. in i. Que non ra. tūc ex-
oluebam p's. 86.

Scda causa ppter quā x'p's crucifixus

et mortuus est: est ppter instructionem vtrius-
que. tē. ut penā futura vident. Hāc ra-
tionem assignauit Petrus dī. X'p's passus
est pro nobis: vobis relinquens exēplū ut
sequamini vestigia eius. Quā p'ctm non fe-
cit. nec inuictus est dolus in ore eius. Quā-
cum malediceret nō maledicebat. cum pa-
teret non cōminabatur. I. Petri. 2. Ad hoc er-
go passus et mortuus est x'p's: ut penā v'ica-
mus eius exēplo. q' p'ctm nō fecit tē. et tan-
dem merito victorie glorificemur cum x'p'o
victoreo: iuxta illud Apoc. 3. Quā viceris
dabo ei sedere mecum in throno meo: sicut
et ego vici et sedī euz p'ie meo in throno ei'.
Quia adt penā includunt et rōcuntur ad
septē p'tā mortalia: que sunt. Supbia tē.
Et iō x'p's septē opa fecit in cruce et in quo
libet ope dedit nobis exēplū et instructionē
v'icandi viciū peccati mortalis.

Primum opus est spinarum coronatio
contra peccatum superbie.

Secundum opus est corporis denuda-
tio: contra p'ctm auaritie.

Tertium opus est membrorum concla-
natio: contra p'ctm luxurie.

Quartum opus est inimicorum propi-
riatio: contra peccatum ire.

Quintum opus est amara potatio: con-
tra peccatum gulle.

Sextum opus est spiritalis occupatio:
contra peccatum acedie.

Septimum opus est lateris lanceatio:
contra peccatum inuidie.

Primum ergo opus est tē. Dicit q'io iudei
portauerūt coronā spine. i. quā sibi posue-
runt in domo pilati in sul ladiuā et vici-
perium: dicitur. Iste dicit se esse regē. ergo
ponamus ei coronā. Unde Jo. 19. Milites
plectētes ei coronā de spinis. imposuerunt
capiti eius. et vesta purpurea circa dederūt
eum. et veniebāt ad eū et dicebāt. Que res
ladeop tē. Nota q' x'p's cum eēt rex et hē-
ret ius regio: tū noluit insignia regalia hēre
nisi in die veneris sc'i. Q' d. n. esset rex cell
ostēdit in natiuitate: q' oia est stella. Q' d.
esset rex angelorū: ostēdit et tūc q' angeli
cānterunt Gloria in excelsis deo. Q' d. esset
rex terrarū: ostēdit q' mortuos suscitauit. Q' d.
esset rex maris et aeris: ostēdit q' ipauit vē-
lō et mari tē. sed hodie inestit' ē de regno

De christi passione

et accipit insignia regalia: v3 se p'tu in ma-
nu: veitē purpureā. et coronā. et genuflexio-
nes etc. v3 q'rit: q're xps voluit sic coronari?
R: vt nobis daret exēplū iugitēdi petri su-
p'ble. q' dī corona in scriptura. Vñ Jsa. 28.
Ele corone sup'bie: ebrys cfrain. et flori de
cidēt gl'ie exultatiōis eius. Nota Ele co-
rone sup'bie. Dicit. b. Hiero. q' q' scriptura
dicit Ele: denotat dānationē eternā. Et re-
cre sup'bia dicit corona. Sicut. n. corona h'z
multos flores: sic sup'bia h'z multos flores.
Habet. n. h'ec corona sup'bie septem flores
p'ncipales. Prim' flos ē nobilitas p'ntū
sue generis etc. S'z qd p'dest eis nobilitas
parentū: si ipsi filij sint vitio. et p'fiter igno-
biles: Unde Quidius. Non cēsus. nec cla-
ram nomē auorum: Sed p'bitas magnos
ingentūq' facit. Vñ. i. de ponto. Vñ Jo. 8.
Si filij habrae estis: opera habrae facite.
Quid enim tibi p'dest: si pater tuus fuit di-
ues: et tu morieris famer? Scōs flos illi?
corone est honor: siue dignitas mundana:
sed ventus est. Vñ. n. sunt tot nobiles. tot
p'edari. tot p'ncipes. tot dñi etc: p's. Que
utilitas in san. mō: dū descen. in corruptio-
nē? Tertius flos est diuitie. Sed qd pro-
dest stulto h'ie diuitias: cum sapientiā eme-
re non possit Prover. 17. Quartus flos
est scientia: q'a scientia inflat: charitas autē
edificat. i. Cor. 8. sed diabolus plus scit q'z
aliquis homo mundū q' fuit est et erit etc.
Quint' flos est fortitudo corporalis. S'z
fui hoc magis esset honorādnus leo vel tau-
rus etc. 36 ps. Fortitudinē meā ad te cu-
sto. q'a deus etc. Sextus flos istius corone
sap'bie est pulchritudo: p'pter quā multi su-
p'biunt. p'fertim mulieres. Sed fallax gra-
tia et vana est pulchritudo: mulier t'mens
denim ipsa laudabitur Prover. 31. Se-
ptimus flos est dñitū epale. Sed talibus
desicit vnus clauus quo firment rotā for-
tune: ne volatatur et reuoluat eos. Ecce qua-
re sup'bia dicit corona. Sed ve h'ic coro-
ne ebrys cfrain: q'z interpretat' frater ere-
scens vel abundans: q'a sup'bus querit sem-
per abundare in bonis tpalibus: vt possit
pomposius et abundantius viuere. et q' si su-
perbus est paup' oia expendit in vanitati-
bus et ornamentis. Nota postea cuz dicit.
Flori cadenti etc. q'a ois gloria et fastus ca-

dit cito. ps. Vñ si impiam super etal. et ele.
si. ce. li. et tran. et ce. non e. que. e. et non est
inuen. lo. etas. Iterum est causa casus
hominis. Nota exēplum de petro: qui
propter p'sumptionem qua se exaltauit:
dī. Et si alq' scandalizari fuerint in te: ego
namq' scandalizabo: idco postea deterius
alq's cecidit.

Scdm opus. est corporis denudatio. q'a
q' debuit poni in cruce ipsemet voluit se
denudare. q'a nullas poterat ipsum cogere
si noluisse. Est h'ic qd: quare sic nudus vo-
luit crucifigi: q'a sicut vide. is nullus male-
factor: suspenditur totus nudus. cum ergo
xps esset nobilis homo de genere Dauid
et hoc iudeis erat notum: quare ergo denu-
dari voluit? R: q' hoc fecit dñs: vt daret
nobis exēplum et instructionē vitandī et ex-
pellendī a nobis petri auaritie. Voluit. n.
denudari anteq' se poneret in lecto crucis:
dando exēplum q' si tenetis aliqd p' auari-
tiam. per furtum. per rapinā. per vsurā. vel
violenter vt decimas. salarium. sicut faciūt
dñi contra famulos. vel per fraudem vt fa-
ciunt mercatores. vel per calumniā vt fa-
ciunt iuriste. iudices. a. scēdores. et aduocati
et pcuratores. vel quocūq' modo sicut fa-
ciunt executores testamentorū et heredes:
qui non exequuntur voluntatem defuncti
vel restituendo rem finentam etc. Si vis sal-
uari fac vt xps: q'a anteq' ponas te in le-
cto per infirmitatem denuda te vt xps: re-
stituendo et satisfaciendo. Q' qualis instru-
ctio pro vsurarijs. qui dicunt p'sellori. Ma-
ter dimittam in testamento vt h'ies satisfi-
ciat etc. et perinde est ac si diceret. retinebo
donec potero. postq' autē non potero plus
restituere dimittamine gra ne gratia. Vñ
de in. c. Quāq' de vsuris lib. 6. Tales co-
muniter faciunt malum finem. Sepe despe-
rant se in morte. Nota exēplum de illo mer-
catore qui in extremis constitutus cum ex-
hortaretur ab aliq'bus vt faceret testm et
disponeret de aia sua: r'sidit. Quid expe-
dit etc: Relinquo bona mea pape Marti.
et aiam diabolo. et sic obiit. Item nota de
illo vsurario in ciuitate atheni: qui cum in
extremis se videret desperatum a medicis
nec posse pecunia vel diuicijs adiuuari de-
sperans ait. Postq' nec medicis. nec diui-

ne adiuuare me possunt. ideo o diabolus
me tibi recomiendo. Quasi vero erant in
camera audientes hoc verbum. pro timore
erant extra et statim ultione diuina in
ipsum furentem absorptus est cum lecto in ba
ratram inferni: et nunc fuit visus. Ideo re
stituite in vita: restituite in vita: et nullus
confidat de hereditibus suis: quia nihil fa
ciunt ut experientia doceatur. Restituere
etenim difficillimum est. et hoc ex luto del
udicio. Si enim tu non curas de anima
tua: quoniam modo credis quod huius tunc cu
rabit de ea: qui multo minus eam diligit
quam tu. Et ex hoc ergo damnatur vterque et
defunctus et heredes. De viuente ergo ta
lum dicit scriptura. De mercedibus mere
tricis congregata sunt: et usque ad mercedem
meretricis reuertentur. Super hoc plagas
et ululabo. et vadā spoliatus et nudus. *De
spec. i.* Nota De mercede meretricis. Nec
meretrix est auaritia: que omnibus se com
municat et vtilis temporalibus. et prelati
ecclesiasticis. et clericis. et religiosis. et iudeis
et saracenis: iuxta illud Iere. 6. A minore
quisque usque ad maiorem omnes auaritie
student. Et a propheta usque ad sacerdotes
cuncti faciunt dolorem. Ideo Apostolus Ro.
13. Reddite omnibus quod debita. Cui tributū tribu
tum: cui vectigal vecti. Cui titulus. cui honor. honor.
Memini quod debetis nisi ut inuicem diliga
tis. Pecunie ergo de malo questu de mer
cedibus meretricis. i. auaritie congregate.
vel per rapinam. vel per simoniam. et alio
modo. Et usque ad mercedem meretricis
reuertentur quia quando moriuntur depdan
tur ex auaritia. *Primo* a iustis vel ami
cis vel consanguineis: quia per eandem viam
revertuntur per quam veniunt. Vel ob huius
modi male presumunt. Remedium est ergo quod
propheta dicit super hoc. Malum quod feci congrega
do pecunias. Plangam super cōditionē. Et
ululabo pro confessionem. Et vadā spoliatus et
nudus per salutem actionem. Si aliquid vestrum
est indutus mala veste auaritie: denudet
se ut ipse ne damnetur.

Tertium opus est cōsecratio. *Postquam* n.
fuit nudatus dixerunt sibi iudei. Excede te
in cruce: et inlauabimus tibi manus et pe
des. Et sic fecit. Legitate eam quanta pena
et dolore iuxta illud ps. Foderunt manus

meas: et pedes meos. Et hic quod: quare hoc
cum omnes doctores dicant quod minimus do
lor suus suffecerit. *Primo* quod huius fecit ut daret no
bis exemplum vitandi peccati luxurie. ad dele
ctandū corpus. Legitate ergo de luxurio
sue: dicit. Ipse tot dolores in cruce passus est
et ego delectationis opam dabo. Ab his. Ser.
Erubescat sub capite spinoso membra fieri
delicata. Nota huius quod ipse in cruce in quibus
partibus suis corpus maxime sustinuit dolores.
Primo. i. in toto corpore: quod iacuit pendens in
cruce dura. Secundo quod in elevatione manus
dextre. Tercio sinistre. Quarto pedis dex
tri. Quinto sinistri. Quare huius. *Primo*. Ad huius ut
vitam. *Secundo*. spēs luxurie. Præ diu simplex for
nicatio. Inter solatā et solatā. Istā quodā in
piscis metiunt non esse peccatum: dicentes. Cui
facio iniuriā. Vide in fmonibus adrage
smallibus de. *Præceptis* in. *Præcepto* scilicet ra
bule. Non mechaberis. *Quia* Aug. 32. q. 4.
in. c. *Quis* mechaberis: dicit quod nolle mechaberis ois il
lectus peccatus atque illoz membrorum non legit
timus usus prohibitus debet intelligi. Se
cunda spēs est adulterium. Tercia inec
stus. quando cum consanguinea vel affine.
Quarta sacrilegium quando clericus vel re
ligiosus. et vel monialis. Quinta con
tra naturā. Et hoc triplex. i. in ollicies. sodo
mia. et cum bestijs. Et hoc est peccatum contra
naturā: quod est peccatum omnibus alijs. per quod ve
nit ira dei in filios diffidentie. Extra dicit. *Primo*.
et hoc. de. Cui decorē. Et quibus civitates fue
runt cōbuste. Gen. 19. Tunc debemus carnē
crucifigere eam christo: iuxta illud apostoli. Qui
sunt christi carnem suā crucifixerunt cum
vitio et concupiscentijs Gal. 5.

Quartum opus est. *Postquam* christus
fuit crucifixus creauerunt crucem. Legitate
dolorem totius corporis quod solum in clauis
pendebat. Tunc christus vidit deum pa
trem paratum ad vindictam suscepit dā
de crucifixoribus filijs filius voluit. pro
quibus christus orauit: dicit. Pater dimitte
illis. Luc. 23. Refert Ugo de prato. *Præ*
ronymum dicentem. quod hoc verbum tan
te plenitudo et efficacie fuit in auribus au
dientium: quod fere quinquaginta milia homi
num hoc verbo audito ad christum cōuer
sunt. Et quo nota instructionem: quod non so
lum christus noluit se in iudicem recte

De christi passione

sed nec sustinuit qd alius. s. reciperet vindictā
p eo. Quare hoc? R. vt daret nobis exē-
plum vitandi pctm tre ac vindicte: qd val
de regnat in mundo: dicēdo. Nō p caput.
p corpus christi ego me vindicabo. Quid
dices christo in iudicio: qm dicit tibi. Qd
nō dimissi rē: Si tu rēdebis: quia iniuste
a malo modo interfecit patrē meū. Et chri-
stus rēdebit: dī. Et ego nō sū malomodo
a iniuste p dēnatis: plusq; aliq; latro: quia
sine pcellu rē. a tñ peperci rē: Et sic virgo
maria pepcit crucifixoribus filiū suū: qm tñ
valebat quātum filius tuus. Et qm videbat
eos saluabat: dī. Dñs sit vobiscū: quia dia-
bolus erat cum eis rē. Nota hīc exēplum
de illa muliere q pepcit occisori filiū suū q
post homicidiū p fugerat ad domum ma-
tris occisi ignorāter rē. a quomō liberante
eā rē. Cuius charitatis merito aia filiū de
nocte sequēti apparens ei. dixit sibi remis-
sam penā pctōp a dño. Jō. 10. 12. Quid
vindictam a ego retribuā dicit dñs. Non.
Et ego retribuā. Sic a christus ostendit in
cruce: quia rogās deum pro suis inimicis
reliquit vindictā deo a deus retribuit: qz
inde ad. 40. ānos venit Titus impatoris
Nespasianū filius a destruxit iherusalē. a ex-
terminauit pplm illum: iux pphiam Dani-
9. Et veniet pplā cum dñe venturo a de-
struet sanctā ciuitatē rē. Igit quilibet nrm
pccat a remittat iniuriā: alias rē. Ideo
dñs Mat. 18. Pater meus celestis tradet
vos tortoribus: si nō remiseritis vnusq; fratri
suo de cordibus vestris. Itē Eph. 4.
Estote benigni misericordes. donantes inui-
cem: sicut a deus donauit vobis.

Quintum opus amara potatio. Quia
existēs in cruce pp effusione sanguinis. a
pp malam noctē quā habuerat. a pp calo-
rē. habuit sitim: iō clamauit di. Sitio. a iñ
bene sciebat qualis potus erat sibi dādnus.
Et lz peteret tñ potum: tñ dederunt sibi a
elbum. Mēsa fuit arūdo sine cāna. mappa
spongia. elbus fel. a potus acetum: iux illd
Et dederunt in esc. me. fel: a in si. m. po. me.
aceto pō. 68. Qd hoc R. vt vitemus pre-
catū gulle cogitando. s. dño iesu christo fuit
tale prandium datū. ergo nō accipias nisi
nec iarsa rē. Dic p frangentes ieiunia. pre-
erit n p quosdā dicentes. Nō qd intrat p

os coingnat hoīem Mat. 15. Sed respōde
talibus: qz inobedientia coingnat animā.
nō ad cibum ille: nisi p accidēs. Aliq dicit.
Et deus q est infinite misericordie: quō est
verisimile q dānet hoīem: p vna cena: Sz
videant isti q p vno pomi esu dñs dam-
nauit totum genus humanū. Dic etiā con-
tra ebrios a. sicut expedit. Jō dicit dñs.
Attendite ne grauent corda vestra a cra-
pula a ebrietate Luc. 21.

Sextū opus est spūalis occupatio. Qui
existens viuus in cruce ptiue orauit. Dicit
Hierony. cui fuit reuelatum. q dixit de cez
pō. a incepte a pō Deus deus meus respice
in me rē. vsq; ad pō. In te dñe speraui. In
versu in manus tu. d. co. spi. meū: qm dixit
hēly hely lamazababani. Et sunt centum
quingenta versus ad cōmēdationē psal-
terij: vbi sunt iō. psalmi. Nota hīc quō ec-
clesia ab isto loco habuit initia: vt in abso-
lutionibus dicat alie Pater noster: deinde
submisit vsq; ad a ne nos inducas in tēta-
tionē Qd ergo christ? sic voluit occupari?
R. vt daret nobis exēplum vitandi pec-
catū accidē: a vt nō ociose expendam? rē:
pns vite nobis pcellum ad lucrandū tpa-
liter a spūaliter. Multi sunt q tota die la-
borant: sed tñ ociosi dñr. Nota similitudi-
nē de seruo: q tunc dicit oculosus qm de sero
nihil lucri portat ad dñm: qz qui portat vñ
diligens. Sic ergo in sero mortis qm presen-
tabant coram tribunali christi: dicit ipse
nobis. Videamus qd portas rē. quid lu-
cratus es. de quo vsus ē: Multi nihil por-
tabunt. Et dicit. Dñe nihil: qz semp in labo-
ribus mundanis me occupant. p totam er-
go noctem laborantes nihil cepimus. Tūc
ergo dicit christus: qz pauper es a nudus
a nihil portasti vñ viuas. Ecce vade ad ho-
spitale miseror. Michael trade istum in po-
testate diaboli: vt ducat eum ad hospitale
suum. Ne tali rē. Sed qm portat lucrū. me-
ritū: tunc secus rē. Dic vt expedit. Ideo dī
cit scriptura. Qd cūq; pōt manus tua face-
re iustanter operare: qz nec opus: nec iō:
nec sententia: nec sapia: erunt apud inferos:
quo tu properas Eccl. 9.

Septimū opus christi in cruce: fuit lan-
ceatio. Dic quō post mortē eius vnus mili-
tum lancea latus eius apert: a ptiuo ex-
-

uit sanguis et aqua Jo. 19. Et voluit hoc fieri: ut daret nobis exemplum vitandi peccati inuidie. Alia vulnera voluit christus recipere dum vulneretur: sed vultu lateris post mortem. Ad designandum quod alia omnia peccata mortalia habent aliquid boni saltem apparentis. Verbi gratia: de superbia. Delectabile est superbo quod honoratur et cetera. Idem de alijs. Sed peccati inuidie nullam habet rationem boni: tota est mors: quod inuidia nihil est aliud nisi tristitia sine dolor: de bono alterius qui in corde persistit: etiam ostendat exterius in lingua: quod inuidus habet os diffusans. Unde si homo loquitur in odio de bona persona: statim videtur. Ad cognoscendum eam: sicut ergo et cetera. Unde Iheronimus inuidia: alteri maceris rebus optimis. Item alibi. Inuidus inuidia corburitur in: tus et cetera. Et est Gradus lib. 1. epistolarum. Ideo canete ab inuidia: sicut a morte. Ideo dicit scriptura. Deponentes omnem malitiam: et omnem dolum: et simulationes: et inuidias: et omnes detractiones: sicut modo geniti infantes lac percipite: ut in eo crescatis in salutem. i. Ipe. 2. Nota Lac. 1. charitatis et dilectionis. Finit.

De descensu christi ad inferos.

Sermo. 19.

Ides tua te

saluum fecit. Luc. 19. Et dicit supra de 2. articulo si dei pueri ad humanitatem christi: ut de passione et morte filij dei. sequitur modo predicare de 3. articulo: ut de descensu ad inferos: qui in simbolo apostolico sic proponitur. Descendit ad inferos. In simbolo vero nescio articulus iste non ponitur. Cuius ratio est duplex. Una quod illud symbolum fuit editum per errores qui insurrexerunt tunc: per ad istum articulum nullus error insurrexerat. Alia est: quod illud symbolum fuit editum principaliter contra Arium hereticum: ut habet in decretis. 15. c. 1. Canonibus: quod dicebat christum esse puram creaturam. Et quod de scensu ad inferos superficialiter magis videtur arguere defectum humanitatis quam excellentiam deitatis: ideo ibi non fuit positus. De hoc ergo articulo erit hoc mane sermo noster. Pro hoc autem hunc articulum dicit Thomas. Dauid virgo Maria et cetera. Pro declaratione

huius articuli: est notandum quod vera passio est in sacra theologia per fidem catholicam approbata: quod postquam christus mortuus est anima fuit separata a corpore: et corpus fuit positum in sepulchro mortuum. anima vero descendit ad infernum. dicitur autem remansit unita cum viro: scilicet quod persona filij dei remansit unita cum corpore in sepulchro: et cum anima in limbo. Da similitudinem de cristallo illuminato a sole quod si frangitur in duas partes viresque separate illuminant etiam a sole. sicut prius totum planetum. De hoc est prophetia: dicitur in persona christi. De leuitis inimica mea super me quod cecidi: surgam cum sedero in tenebris: dicitur lux mea est. Michae. 7. Sunt verba christi ad synagogam dicens. De leuitis inimica mea. scilicet synagoga super me: quod per mortem crucis: quod surgam cum sedero in tenebris. scilicet in limbo patrum. Dominus lux mea est: quod diuinitas erat cum corpore in sepulchro: et cum anima in inferno. Unde 1. sermone primo. p. 1. dicitur ergo potest quod totus christus erat in sepulchro: sed non totus: et totus christus in limbo: sed non totus. Ratio quod totus dicit personam: scilicet totam naturam. Sicut dicendum est quod cum unito aie cum corpore faciat hominem: ideo christus in illo triduo non fuit homo: scilicet anima et caro tunc essent unita cum verbo. Nec habent in conspectu theologie veritates. Et vide. b. Theophrastus. p. 3. q. 50. ar. 2. 1. 3. 4. Quod autem fuit pueri: quod christus descenderet ad inferos: assignatur a doctoribus multiplex ratio: scilicet tres referam. Prima ratio sumpta ex pre christi: est talis. Nam dum christus viveret in mundo ostendit se esse dominum elementorum. Da exemplum de singulis: et super illa se habere potestatem monstrauit hominibus visceribus. Conueniens ergo fuit ut potestatem suam etiam in inferno monstraret: ipsam visitando et illuminando. Unde dicit in psalmo. et sunt verba angelorum quod precesserunt christum descendente ad inferos: ut dicit Glo. Ne tollite portas principes vestras. Glo. 1. principes inferni auferite potestatem vestram quia usque nunc homines detinebatis in inferno. Et sic in nomine iesu omne genua flectat: celestium: et infernorum: ut dicit Iheronimus. 2. Secunda ratio sumitur ex pre diaboli: ut christus perfecte de ipso diabolo inimico hominum generis triumpharet. Tercia. nam quod de hoste perfecte triumphat quod non solum vincit eum in campo sed usque ad domum vel

De descensu christi ad inferos.

regni sui ipse inuadit ⁊ ei accepti spolia
⁊ sedē regni. Christus autē vicerat diabolum
in campo clauso. s. in cruce. ⁊ etiam quādo
fuerat ab eo tentatus. Mat. 4. Ubi Aug⁹.
⁊ Dani inermi ⁊ affixa cruci. bellauit ae/
reas potestates. Nam diabolus venit ad
brachii crucis vt christum iterato tentaret.
Et hoc dicit. Seda sup. Mar. sicut christus
predixerat. Venit. n. ad me principes mun-
di huius: ⁊ in me nō habet quicq̃. Jo. 14.
Nota: quid faciet diabolus nobis postq̃
christum morientē tentare presumpserit. S;
christus ipsum veniet ⁊ expulset: inf. illud
Jo. 12. Hunc principes mudi huius efficient
foras. t. e mundo isto. Et igit de ipso per
secre triūpharet voluit eum vsq̃ ad ppriā
domum. i. infernum inuadere. ⁊ ppria spo-
lia auferre. s. animas sanctoꝝ patrū. qui in
limbo erant: inf. illud aplī. Expoliatus prin-
cipatus ⁊ potestates tradidit p̃sidenter pa-
lam triumphans illos in semetipso Col. 2.
Itē Jacobi. 9. Tu quoq̃ in sanguine testa-
mentū tuū emisisti vinctos tuos de lacu: quo
nō est aqua. Vide infra in fine s. monis.
Et videt q̃ christus nō solum liberauit alias
sanctoꝝ patrū descendēdo ad inferos: sed
etiam ligauit diaboluꝝ: inf. illud Apoꝝ. 20.
Vidi angelum descendētem de celo ⁊ c.
Hec predicta de expoliatione inferni pre-
dixit dñs: dñ. Cum fortis armatus cūstris.
v. i. in p̃sente caue que pos. St autē fo. eo. sup.
sue. rñ. vniuer. a. e. auferit in q̃b⁹ ⁊ i. spo
distribuit Luc. xi. Tertia rō est ex pie
nō strit: vt nos liberaret a malis que incurrim⁹
pp̃ter peccatā. Christus. n. venerat in hūc
mundum vt totam penā nostrā porxaret
⁊ sic nos a peccatis nostris liberaret: iuxta
illud Cere. la. gores nostros ipse talit: ⁊ dolo-
res ipse porxauit. Et infra. Et dñs posuit in
eo iniquitates osū nostrū Isa. 53. Et pec-
cato autē incurbat homo nō solum morē
corporeis: sed descendit ad inferos. Et ideo
sicut fuit cōueniens eum mori vt nos liber-
ret a morte: ita cōueniens fuit eum descē-
dere ad inferos: vt nos a cēfensu ad infe-
ros liberaret. Unde d. Mee. i. Ero mors
tua o mors: morsus tuus ero inferne. No-
ta Ero mors tua o mors. s. in cruce moriē-
do: Morsus tuus ero inferne. s. ad inferos
descendēdo. Et dicit Morsus: quia non

omnes de inferno eripuit: sed quasi moroz
dit: aliquos liberando vt infra dicendum
est. Voluit ergo mori: & ad inferos descen
dere: & ibi triduo permanere. i. p. 40. horas:
vt humanā naturam a penis inferni eripe
ret. Patent responſiones. Quid ergo rōn
bus quibus fuit cōueniens epistolaz ad in
feros deſcendere: modo videamus ad quos
inferos. ſive ad quā partem inferni deſcen
diſſet: xps dicit qd filius hoīs erit in corde
terre. i. in inferno. Articulus vero fidei vi
dit. Deſcendit ad infe. in plurali nūero. Quid
notandū qd in corde terre. i. in inferno ſunt
quattuor: ſolaria ſive quattuor: habitatio
nes.

Prima est incipiendo ab inferiori: carcer
damnator.

Secunda habitatio est lymbus puerorū.

Tertia habitatio est locus purgandus.

Quarta habitatio est finis perfectior.

Si igitur querit ad quem istorū locorū descendit aia christi: est dicendum q̄ sicut dī est. b. T. bo. par. 3. q. 52. ar. 2. dupliciter dīctū est alibi alicubi esse. Uno mō per suā essentiam: et hoc modo aia christi descendit foris ad quartā habitationē. s. ad sinum p̄fectorū. in quo iusti detinebantur. qul dicebat hinc Abrahā. Sinus qdē qz potius erat requies. Abrahā vero: qz requies illa dāf meriti to fidei. cuius pater fuit Abrahā. Unde Gen. 25. Creditū Abrahā deo: 7 reputatū est ei ad iustitiam. Tñ et in signū fidei ac cepit circūcisionē: que est signaculum iustitie fidei: ut sit pater omniū credentium: ut dī Ro. 4. Alio modo dī aliqd esse alicubi p suum effectum: et hoc modo christus in quēlibet locum inferni descendit: iuxta illud Eccli. 2. 4. et sunt verba et. ore dñi sapientie prolata. Penetrabo oēs inferiores partes terre: et inspicā omnes dormientes. et illuminabo omnes sperantes in domino. Videmus ergo modo quos effectus christus committit cuiuslibet parti inferni. et incipiamus ab inferiori. Prima ergo habitatio inferni est carcer damnatorū: in quo sunt omnes damnati eternaliter. et sunt ibi demones et ignis eternus. ps. Pluer super peccata. ignis. sul. et spūs pccel pars ea. corp. Ad hunc ergo infernum nō descendit aia christi essentialit. et sed p effectum duplicem. Pri-

mo ut ligaret sathanam vsq; ad finē mūdi. Ubi angelus christus comitantes dixerūt demonibus. Tollite pot. prin. ve. et ele. pot. eter. et intro. ret. glorie. Et demoncs rñde/runt. Quis est iste rex glorie? Et illi. Dominus for. et po. do. po. in pñio. l. crucis. ps. Cōfiteantē vñō misericordie eius et mirabilia ei⁹ filijs hoīam: q; cōtrahit portas creas et vetes ferreos con regit. Tunc ergo christus portas creas pñegit: ubi et ligauit infaciabilem homicidam. et stabit sic ligatus vsq; ad finē mundi. et veniente antipō soluet. hoc deo patiente in vñione iustissimam peccatorū. De hoc dicit Jo. in Apoc. 20. c. Ubi angelum descendētem de celo habētem clauem abyssi et cathenas magnam in manu sua: et apprehendit draconem serpentē antiquum qui est diabolus et sathanas: et ligauit eum per annos mille. et misit eum in abyssum. et clausit et signauit super illū: ut nō seducat amplius gentes donec consummentur mille anni: et post hoc oportet illū solui modico tēpore. i. tribus annis. et dimidiō: q; tanto tēpore durabit seductio pñfidi antichristi. Secūda ratio: quia anima christi descendit ad locum damnatorū per e. fecit et illos increparet de infidelitate et malicia. Hoc ponit petrus aplo. di. Christi his qui in carcere cōclusi erant spiritu veniens predicauit. i. Petri. 3. Sed quomōdō? De practice. Primo increpauit magnates. i. Alexandram magnā. Nabucodonosor. Cesarem. Octavianū. et reliquos dños. di. O miserini vos qui eratis in mundo in tanta potentia et diuitijs et non credidistis in vñum deum. nec bene gubernastis mundum: imo tyrānice omnibus iniusticiam facebatis. Et tu alexander qui sic breuitē totam aham possedisti: quid profuit tibi? Facebas mori pyratas: et tu totum mundū rapere volebas. Si fecisset iusticiam salui essetis. p. passionem et mortē meā. rē. Deinde venit se ad pños. di. O Aristoteles. O Anaxagoras. Pythagoras. et alij. O miserini quare vos adorabatis idola cum cognouissetis vñum deum: et hoc demonstrastis in scholis disputantes probabatis: et tñ non sic deum glorificastis: sed euannistis in cogitationibus vestris: et dicentes vos esse sapientes stulti facti estis.

Si vos adorauissetis vñum deum et vñe tñose virtutis modo saluamini per mortem meam. Itē increpauit supercos. auaros. luxuriosos. et sic de alijs peccatoribus. Itē dicit scūs Tho. in. 3. par. q. 92. ar. 2. q. aia christi descendens ad inferos p. effectus eos de sua malicia pñtavit et incredulitate. O q; dura increpatio fuit illa. Et quāda terrere illis scūs: Quis posth cogitare? Et ista increpatio pñime durat in dñatio. Et ista dñi pñt vermīs pñele. Isa. 66. Vermis copmō moritur. Ecce quid fecit in illa pñima habitatione inferni.

Secūda habitatio est symon parunlorij. In isto solario sunt oēs parauit descendentes absq; baptismo. siue fuerint filij xpianorū. siue filij iudeorū. siue paganorū: q; cū sōlo originali oēs mortui sunt. nō hñt aliquā penā sensu. nec videndo demones. nec de igne rē. sed tñ pena damni. q; pñuāt vñsione diuina. de qua tñ nō dolent. Sicut in agricola nō dolet de hoc q; tu nō es rex: q; nō pertinet ad te: sed bñ illius regis dolet. Itē nō dolet homo si nō volat. q; hoc nō pertinet nec cōuenit hoībus sed auib⁹. Sic et de pueris ibi pñsūs. rē. Idē pñuāt p. scripturā. Ubi dñi Job. 3. Qñ nō in vulua mortuus sum: ingressus de vtero non statim perij. Cur exceptus genibus? Cur lactatus vberibus? Nec. n. dormiens silem: et somno modo regecerem. rē. Nota Regecerē: q; q; sine gñā morit in pñs originali tñ: nō sentit penā sensus. sed hñ gerē. Itē vocat tales dormientes: cū dicit. Mene. n. dormiēs silem. rē. Immo dicit. b. Tho. in. 2. sen. di. 33. q. Quis pñri nō baptizati sint separati a deo quātam ad illam pñanctionem que est p. gloriā. nō tñ ab eo pñtus sunt separati. Immo si oī pñgunt p. participationē naturalem bonorū. et ita etiā de ipso gaudere poterunt naturali cognitiōe et delectatione. b. Tho. Ad istā ergo locū aia christi descendit per effectum: nō quidem eos rephendendo sed pñolando. Nam illi statim cognouerunt animā christi descendisse vñtam diuinitati. licet spām diuinitatem nō viderint quia alioquin fuissent beati. Unde poterat eis dicere christ⁹. Laudate pñri dominum: laudate nomen domini: quia nō estis in inferno inferiori vñati: sed sitis

De descensu christi ad inferos.

contentis nō sitis tauri ad paradīsum : ga
nō estis mādī : nīlīl inquitur Inrabit in
illā glōriam. Et poterat etī respōdere. Sī tā
tībī dīcī. q natus es pro hoīe : cū pīe : t scō
spū in sempiterna secula. Amē. S; olcere
alīq; quare xps suos pueros nō liberavit.
B^o fin mēre. b. Tho. p. 3. q. 52. ar. 7. gratia
q; q liberat hoīes : saluatiū. tā illō. Grā
dei vita eterna Ro. 6. Venit in medium
pcti ade. Sicut apertū ade ad eos tm per
uenit q p seminale rōm carnaliter ab eo
descēderunt. sic grā xpīstī ad eos tm pue
nit. q p tali regeneratione facti sunt eī
mēbra. Vēp; at xpi fit q; p fidei forma
tam charitate : quā saluat hō luxta illud
Justificati gratis p grām spūs : p redē
ptōne q; est in xpo Jēsu : quē pposuit re^o
ppteratōre p cū in sanguine ipīus Ro. 3.
Paerī autē q cum solo originali descēderūt
nullomodo fuerunt pccīpes fīdēl. s. Reg. n.
fīdē ppxiā hīc potuerunt. ga nō hūcrunt
vsūm liberī arbitrii. nec p fīdē pēntu. s. aut
p aliq; fīdēl sacramētum fuerunt a pctō
originali mūdātī Et iō descēsus xpi ad in
feros : hos pueros nō liberauit a limbo : s; m
sententiam. b. Tho. Et sic p; dē p. pe.

Tertia piratio inferni est locus purgandus: In quo sunt oēs q̄ eas peccis venialib⁹ hinc migraverunt. vel cum reatu pene tpalis de bte veniali vel mortali h̄ remisio. De quo vide qd̄ scripsi in finib⁹ q̄ dr̄igmalibus de peccis in genere arti. 4. vbi agi⁹ de peccō veniali fm̄de. 2. vbi agi⁹ d̄ purgatorio p. 3. Ad istum ergo locū aia xpi p̄ effectum ē descendit. Sed qd̄o: est dubitatio. Nā qrit sc̄tus Th̄o. p. 3. q. 52. ar. 8. Ut xps suo descendit ad inferos liberant aīas a purgatorio vbi dicit q̄ descendit xpi ad inferos liberato rino fuit in p̄tate passiois ip̄ius. passio at̄ eius nō habuit tpalē p̄ntē ⁊ t̄nsitoria s̄ sempiterna: illud Heb. io. Una oblatio p̄manificatio in sempiternū. Et sic p̄ q̄ nō habuit tunc maiore efficacā passio xpi: h̄c nunc. Et s̄ illi q̄ tunc fuerūt tales q̄ n̄c sunt q̄ in purgatorio detinēt nō fuerant a purgatorio liberati p̄ descensum xpi ad inferos. Alioq̄ nullus mō esset in purgatorio: q̄ illis suffragare virtus p̄tatoris xpi n̄n̄scit ⁊ tunc. Si q̄ ad invēniunt vbi tales quales ēt n̄c. vident

passionis xpi a purgatorio liberant. tales
nihil prohibet p descensum christi ad inferos
a purgatorio liberatos esse: sm. b. L'ho. vt
supra. Inueni tñ magni Alencētus i quo-
dā sermone dicere: q dictum b. L'ho ē vep
de rigore iuris: tñ de dulcedine misericordie
z caritatis q ceteris partibus preaelet rigori
vt notat legisti in l. i. p' Jacut. L. de Iudic.
ple pōt credi q oēs de purgatorio fuerunt
p descensum christi ad ieros liberati. p'po-
bat hoc similitudine auctoritate. z rōe. Si
militudo est ista qñ rer intrat nouiter ali-
quā suā ciuitatē in qua adhuc non fuit. z
transiens per curiā videt incarcerationes petē-
tes z clamantes. Dicit misericordia zc. Rex
interrogat quare sunt ist incarcerationes: Si pp
interesse pris. non debet de rigore illos libe-
rare. secus si solum ppior offensam regis.
Modo in purgatorio nullas ppli inuenerit
pris. sed ppior offensam dei. Cū ergo fuit
in ianna: oēs clamauerūt. Misericordia dñe
misericordia. p'ple ergo pōt credi q oēs tñc
extraxit. Et videt p'pari auctoritate i' sa.
dicētes in p'sona dei p'p's. Deal te in fedas
populis vt suscitares terrā: vt diceret p'is
qui vincti sunt: erite. z p'is q in tenebris re-
uelamini i' sa. 49. Nota vt suscitares itas
s. p'missionis. s. vite eterne predicando: ad
quā gentes nimis dormiebāt. scdm simili-
tudinē d' papa nouiter creato: qui facili-
ter dat indulgentias deuote petētibz. papa
autē Iesus est maioris misericordie. ergo il-
lis de purgatorio deuote petentibus de-
buit p'cere. Ad hoc facit Auctoritas. i' sa.
61. Sp's dñi sup me co q vnterit me ad an-
nuntiandam mansuetis misit me. vt mede-
rer contritis corde: z p'dicarem captiuis in
indulgentiā z clausis apertionē. Nota Sup
me. i. in g'tum homo. i' sa. xi. Et resuscet su-
per eum spūs dñi zc. eo q vnterit me. Iaz
scitis q res vincta est mollis. ergo erat vn-
ctus vt esset mollis z misericors: Et p'di-
carem. s. post finem vite captiuis. s. existenti-
bus in purgatorio indulgentiam zc. Ratio
autē quā allegat est ista. Nam legitur q
erat quidam religiosus qui defunctus ap-
paruit cuiusdam socio religioso: dñ. q in pur-
gatorio erat condēnatus z debebat stare
sbt p. 15. ānos z petiit ab eo aliquā suffragia
z ille dixit p eo vnā m'ia. z statū ascendit

ad celum: sicut ipse postmodum revelante.
Hoc et epistola legit de v. ita fratres nostrorum.
Die late tota et epistola. Fiat ergo argumētū
a maioribus. Si missa illa liberavit animam illā a
purgatorio: quanto magis: hoc dicendum est de
missa solenni: quā ipse cantant in ara cru-
cis p. oibus vivis et defunctis: Morare po-
tes hic quod ipse dixit duas missas. scilicet prima
tam in ultima cena: et alterā publicā et so-
lennē in ara crucis. Vide in octava corpo-
ris christi sermone qui incipit Accipite et man-
ducate par. 3. et in sermone. 23. par. 2.

Quarta habitatio inferni est finis pfe-
ctorum: in quo erat anima Abel. Abrahā. Isaac et.
ps. Quis est homo qui vivit non vivit. mor. e. animam
suā de ma. inferi. et. Quare dicebatur finis
Abrahā: et rationem dixi s. In hoc loco stabat
anima purgare ab omni macula originalis et
actualis peccati. Et quia janua paradisi nondū
erat aperta: quia nondū fuerat aperta janua la-
teris christi: non poterat in celum ascen-
dere. Jo. 3. Nemo ascendit in celum nisi qui de-
scendit de celo. si. hoc. q. est in celo. Modo ad
istud locum per essentia animā christi descendit fin-
is theologos: dicens cum comitantibus.
Attollite portam vestras etc. Vide s. p. 1.
et statim porte pfracte sunt et ipse apparet cū
divinitate sua sanctis patribus: quod cōs tunc
fuerant in paradiso essentiali vivendo facie
ad faciem divinitatis essentialis. Inter animas autem il-
las fuit anima latronis: cuius christus in cruce vi-
sit. Hodie mecū eris in paradiso Mat. 27.
Et ut dicit. b. Th. p. 3. q. 52. ar. 4. ad ter-
tiā. Non de paradiso terrestri corpore: sed de
paradiso spiritali intelligendum est. In quo esse
dicitur quod gloria divina fruuntur. Ubi laico loco
quod cum christo ad infernum descendit. ut ei
ser cum christo: quod dicitur est ei: mecū eris in
paradiso. sed primo in paradiso: quod ibi divinitate
christi fruebat: sicut et alij sancti fin. b. Th. p.
vbi s. Hec figura tūc est in libro Judic. 16.
p. Sansonē qui media nocte tulit portas Sa-
re claustris philistinorum. et portavit ad verti-
cem montis. Sanson significat christum. Sa-
ra qui interpretatur munera: in eternū. Philistini
sunt ipsi iudei: qui custodes in sepulchro dñi
posuerunt. Sed Sanson non solum ciuitatē
erexit sed portas super humeros intulit. Quia
christus non solum de inferno et de sepulchro
liber christum resurgendo: sed inferni claustra

progrege. sanctorum multitudinem educendo. et
montis verticē subegit. Quadragesimo die in ce-
lum ascendendo cum patribus sanctis de sym-
bolo educatis. ps. Ascendisti in altum cepisti ca-
pitulāre. De hoc propheta habet Zacha. 9.
Tu quoque in sanguine testis: emisti victos
tuos de lacu in quo non est aqua. Nota de
lacu. scilicet de symbo patrum in quo non est aq.
Per aquā intelligitur misericordia. Nam di-
cit ibi Glossa. quod nulla misericordia eos refre-
gerabat: quod intelligitur christi ad misericordias
perfecte liberationis. Quia sancti patres ab il-
lis inferni carceribus ante christi aduentum
non poterant liberari: fin. b. Th. pte. 3. q. 52.
ar. 6. ad finem. Et sic per iste articulus. Finit.

De gloriosissima christi resurrectione/
ue. Sermo. 20.

Fides tua te

saluum fecit. Zac. 13. C. Se-
quuntur hodie predicare de. et.
articulo fidei pertinentē ad
christi humanitatem: vbi de
etiam gloriosissima resurrectione. Qui sic in
symbolo apostolico ponitur. Tertia die resur-
rerit a mortuis. Et hoc posuit. b. Bertholo-
meus. In symbolo autem istuceno sic describitur.
Et resur. tertia die secundum scripturam. Et de hoc
erit sermo noster. Salutes ego vobis. Pro intro-
ductione materie predicande quod dicitur in symbolo
istuceno secundum scripturas: quero quare istud scribitur
secundum scripturas. ponitur in hoc articulo: plus
quod in alijs. Pro cuius solutione quod dicitur est
notandum: quod quanto aliquid est magis difficile
ad intelligendum vel credendum: tanto maiori
declaratione et confirmatione indiget. Inter
ceteros autem articulos fidei. nullus alius tantis
difficilis ad credendum quod articulus resurre-
ctionis. Ubi apostolus predicans fidei christi ma-
gnā: valde difficile fides resurrectionis igitur
dicit poterat in corda audientium: sicut per de
phio audientibus Paulum predicantē arhe-
ntas etc. sicut legit Act. 17. Et scriptum est ser-
mone. 15. de resurrectione corporis humano-
rum. Vide ibi pre. i. Et quod mirum de phio: en-
terā ipsi apostoli cum magna difficultate hoc cre-
diderint: Ubi legit Zac. 14. quod tres milie
a monumēto regressi nuntiaverunt apostolis
christum resurrexisse. et visa sunt ante illos quā

De gloriosissima christi resurrectione

deliramenta verba ista: et non credebant illis. **U**bi et Thomas apostolus qui dixerat Eamus et moriamur cum illo Jo. xi. quasi alii apostoli dixerunt ei: Vidimus dominum: non credidit eis. **P**oterat autem dicere. Quid me vultis trisfare: quasi christus erat in cruce et indei promittebant ei se credituros in eum. si descenderet de cruce. non potuit descendere. et nunc discitis quod resurrexit a mortuis: Non credo: nisi videro in eius manibus signaturam clavorum et mittam digitum meum in locum clavorum: et mittam manum meam in latus eius: non credam Jo. 20. **U**bi **Mat. vlti.** Recubentibus illis vni decem appuist illis. et exprobrauit in credulitatem illorum et duriciam cordis: quod his qui viderant eum resurrexisse non crediderant. **U**bi ut dicit **Amb.** in lib. de virginibus. etiam virgini asserenti christum resurrexisse. volebant apostoli credere. **U**bi igitur erat valde difficile ad credendum christum resurrexisse posuerunt sancti patres in Niceno concilio predicta verba secundum scripturas: quasi dicat. **N**on solum hoc fides catholica tenet: sed etiam scripturarum auctoritas firmat. Et sumptis ista modum loquendi ab apostolo dicente. Tradidi vobis in primis quod et accepi: quasi christus mortuus est pro peccatis nostris: et quod sepultus est. et resurrexit tertia die secundum scripturas. **I. Cor. 15.** Cum ergo et auctoritas niceni concilii et apostoli Pauli dicat quod scripturas resurrectio christi confirmat: videamus modum per quas scripturas et quod. Et quod superfluum esset christi resurrectionem noui testamini scripturis asserere: restat ut videamus scripturas veteris testamini: quibus huiusmodi resurrectionem confirmat. Dupliciter autem scripturam sacre veteris testamini christi filii dei resurrectionem futuram premonstrabant.

C Primo per prophetalem premonitionem.

C Secundo per figuralem significationem.

C Primo per prophetalem premonitionem etc. Et hinc multe prophetie reperiuntur in veteri testamento de resurrectione christi. In presenti sermone sufficiet tres allegare. Prima erit David. Secunda Ieremias. Tertia Iacob. Prima ergo propheta est David: qui loquens in persona christi sic ait. **Psalm. 137.** Propter hoc letatus est cor meum: et exultauit lingua: in super et caro mea requiescet in spe. quasi non derelinques animam meam in inferum. nec dabis eam in corruptionem **ps. 15.** **Q**ue quidem verba non possunt ad litteram

intelligi de ipso David. Nulla enim scriptura docet quod corpus David non fuerit corruptum. **U**bi dicit petrus: quod David defunctus est et sepultus et sepulchrum eius apud nos est: vultus in hodiernam diem **Act. 2.** **P**ostea ergo intelligi verba predicta de christo: in cuius persona ipse David loquitur: et propter hoc. **I. per** resurrectionem meam que per pontificatum est cor meum: quod resurrectio spara erat causa letitiae ordinate ipsi christo. **C**ertitudo enim boni expectati est causa delectationis: quod propter certitudinem optime dei bonum futurum. iam apprehensum: quoniam prius: et sic est causa delectationis: quod est de bono apprehenso ut patet. **N**ota quod hinc in christo non fuerit spes: patet est virtus theologiae. eo quod ab instanti conceptionis fruebatur deo fructu: et sic erat ibi certitudo et visio: que non stant cum spe: nisi illud **Ro. 8.** Quod videt quod quod sperat. **S**pes enim habet deum non habuit per obiectum: nisi in christo fuit spes glorie corporis aut resurrectionem: quam a deo expectabat.

Sequitur Insuper et causa mea regni in specie resurrectionis future. **Q**uia non derelin. animam meam in inferno. **I.** in limbo sancti patrum: ubi anima christi fuit in triduo mortis. **N**ec dabis scilicet tuam. **I.** corpus meum totaliter ipollutum: vide re corruptum. **I.** in corruptionem vel putrefactionem. **F**uit tibi ibi corruptio accipiendo per mortem: quod corpus christi fuit vere mortuum per separationem anime. **N**otas misit se. vias vite: accelerando repositus resurrectionis mee. **A**dimplebis me le. causa vultus tuo: quod tunc gloria anime christi quam habuit a principio. et quam possidet in resurrectione deus facile ad faciem: fuit deriuata ad corpus in sua resurrectione: quod tunc habuit corpus gloriosum. **D**electati es in der. tua: quod christus assumptus est ad dexteram patris: sicut dicit **Mat. vlti.** Et tunc quidem iustus postquam locutus est eis: assumptus est in celum et sedet ad dexteram dei etc. **H**oc expositio est secundum **Nicolaum de lira** per maiorem partem. **A**id id est facti per prophetam David **ps. 29.** ubi sic ait in persona christi. **A**id te dicit clamabo et ad deum meum deprecabor. **Q**ue utilitas in sanguine meo: cum descendero in corruptionem? **A**llegat **ps. 137.** pul. aut annu. **V**er. tu. **A**udiuit dominus et miseratus est mei: dominus factus est adiu. meus. **C**onuer. plan. meum in gau. **M**is. conc. fac. mentem: et exultabo. me leticia: ut causa. tibi gloria mea. et non corump. dicit deus meus in etern. etc.

De rationibus quare christus resurrexit.

In hoc tempore. s. Tyberij imperatoris successoris Perantiani anno. 15. Fuit arbor et velum. Arbor est crux xpi. Unde cantat ecclesia. Arbor decora fulgida ornata regis purpura. electa digno suspice taz sancta mebra tangere. Item alibi. Crux fidelis inter oēs arbor vna nobilis. nulla filia talem proferre fronde. flore. germinare. dulce lignum. dulces clauos dulce pondus sustinens. Item Cant. 8. Sub arbore malo suscitauit te: ibi corrupta est mater tua. ibi violata est gentrix tua. Fuit etiam velum albu. i. caro xpi alba in ardore crucis posita. et cum alio velo et arbore non potest quod navigare ad portum paradisi. Post xpm vero incepit stringi: sicut nunc: quia sumus quasi in puppi istius nauis: quia sumus in fine mundi. i. Cor. 1. Nos sumus in quos fines seculorum conuenerunt: et sumus valde diminuti gueris. pestilen/tis et. Nauis ergo ista erat in magna fortuna: quia oēs periclitabantur naufragio infernali. ps. Quis est homo qui vult et non videt. e. a. s. de ma. inferi. Non potuit libera ri nisi Jonas mitteretur in mare. Jonas interpretatur columba vel dolens: et significat xpm. qui fuit columba propter simplicitatem et puritatem vite: et plenitudinem gratie: iuxta illud Plenum gratie et veritatis Jo. 1. Item dolens in passione: iuxta illud Trens. 1. Vos oēs qui transitis per vlam: attendite et videte si est dolo: sicut dolo meus. Fuit ergo Jonas. i. xps missus in mare. i. amaritudinem mortis: et ceteris hinc balena apertis os suum. i. infernus: et deglutivit illum tribus diebus et noctibus: et tandem ex imperio dei patris pfectis euomuit eum: quia die tertio resurrexit ex imperio sue diuinitatis. et postea predicauit Antiochie. cuius predicatione saluata est illa ciuitas. Et quo signat quod postquam xps resurrexit predicauit per apostolos mundo et sic mundus saluatus est: et nauis est. i. nauis humana liberata est a naufragio infernali. Hinc est quod dicit saluator Mat. 12. Sicut fuit Jonas propheta in ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus: sic erit filius hominis in corde terre tribus diebus et tribus noctibus. Est autem notandum: quod in hac narratione tridui est figura quidam que vocat anedoches: in qua accipitur pro toto. quia figura scriptura frequenter vtitur. Nam

in die veneris sancta stetit xps quoddam parte dici. in corde terre. s. a nona et vltra: que accipitur pro tota die cum precedenti nocte. die vero sabbati completa cum nocte precedenti etiam stetit. In die vero octaua stetit tota nocte. cum qua accipitur sequens dies: quia modo non precedit diem. et sic per figuralem significationem christi resurrexio premonstratur. Finit.

De rationibus quare christus resurrexit. Sermo. 21.

Ides tua te

saluati fecit. Luc. 18. Et supra sermone proximo dictum est quod per scripturas veteris testamenti christi resurrectio comprobatur: modo intendo predicare de eodem articulo: quare oportuit xpm resurgere. Saluetur virgo maria etc. Pro declaratione huius materie et complemento sermonis est notandum: quod conclusio vera est in sancta theologia quod necessarium fuit Iesum xpm filium dei resurgere. 8. rationibus quarum aliquas tangit. b. Theo. par. 3. q. 53. ar. 1.

Prima propter diuine iustitie commedationem. Secunda propter fidei nostre instructionem. Tertia propter spei nostre subleuationem. Quarta propter vite nostre informationem. Quinta propter desolatorum consolationem. Sexta propter scripture sacre adpletionem. Septima propter iudeorum confusionem. Octava propter sanctorum apertionem. Prima ergo ratio etc. Pertinet. n. ad iustitiam diuinam exaltare illos qui propter deum se humiliant. Luc. 1. Deposuit potentes de sede: et exaltauit humiles. Et Luc. 18. Quis qui se humiliat: exaltabitur. Sicut etiam videmus secundum iustitiam humanam. quod illi qui multa mala fuerunt pro publica passi. vel pro suo officio. premiantur merentur ab eis. Unde et qui aliquis vult petere a domino suo aliquam gratiam vel beneficium: nihil potest melius allegare: quam damna et labores quos pro domino passus est. Quia igitur xps propter charitatem et obedientiam dei se humiliavit et extenuavit usque ad mortem mortis autem crucis: iuxta illud Phil. 2. Humiliauit semetipsum factus obediens usque ad mortem

mortem adit. Ita ideo oportet ut finem dñi
in ista: ut ipse exaltaretur usque ad gloriam re
surrectionis. Nec erat sufficiens exaltatio
solum in aia que gloriam consecuta erat ab
instanti conceptione. Non solum. n. aia sed
totum corpus unum et alter etiam corpus fuerat
per ignominiam passionis afflictum: et ideo de
buit et corpus per resurrectionis gloriam
exaltari. Unde Luc. vii. Qui portavit xpm
pati. et ita intrare in gloriam suam. Hanc rationem
assignat Aplos ubi supra. s. Pbil. 2. Quia
postquam dixerat humiliauit semetipsum fac. obe.
usque ad mortem. subdit. Propter quod deus erat
tantillam: et dedit illi nomen quod est super
omne nomen: ut in nomine Iesu re. Unde ps.
In persona xpi. sic ait. Dñe probasti me et co
gnovisti me. tu. col. sel. m. et res. m. ps. 138. Et lo
quitur xps pater suum quod homo. Unde dicit Dñe
proba. me. Sicut. experimur: ut in passione.
Et cognovisti me: in resurrectione. Non di
cit cum non fuisse tunc quod ante non fecerat
ita et probatum aliquid ostendit. Tu cognovisti. i.
voluisti approbasti: si voluntate tua feceris.
est. Sessionem meam. i. humilitatem in passione.
Et resurrectionem meam. i. glorificationem
meam in resurrectione.

Tercia ratio propter fidei nostre instru
ctionem siue confirmationem. Nam per eius re
surrectionem confirmata est fides nostra cir
ca divinitatem xpi. Si. n. non resurrexisset nul
la utilitas consecuta fuisset ex morte eius.
sed potius scandalum et periculum fidei: ut per in
apostolos: qui omnes in morte xpi perdidit fidem
et relicto eo fugerunt: iuxta illud Iacobi. 1. 7.
Percutiamus pastorem: et dissipentur oves gre
gis. Unde etiam duo discipuli de quibus legi
tur in evangelio Lucæ dicebant. Nos antequam
sperabamus: quod ipse esset redemptor Israel
Luc. vii. Unde apostoli. Si xps non resurrexit
inanis est predicationis nostra: inanis est fides
nostra. 1. Cor. 15. Oportuit ergo xpm resur
gere: ut fides xpi que mortua erat in cordi
bus apostolorum et aliorum discipulorum reuiuisceret
in eis: et crederent ipsum esse verum deum et ve
rum hominem: et resurrexisse in humanitate ex
potestate divinitatis. non sicut alii resuscitati
sunt etc. Hanc rationem ponit ps. loquens in pro
na xpi ps. 29. v. Ad te dñe cla. et ad deum
meum deprecabor. Que ut in san. m. dñi de.

in cor. Nunquid possit tibi pal. a. an. ve. t. Ita
dicit deo. et mi. est mei. deo. fac. est ad. meos.
Conuer. plan. m. in ga. m. h. i. c. d. c. fac. m. s.
circum. me leticia. Nota Que utilitas in
san. m. i. in effusione sanguinis mei. Dñi de
scendo quasi per quosdam gradus. s. a captivitate
in spem. a spem in celapibus in dñatione.
a dñatione in crucifixione. a crucifixione
in corruptione. s. mortis. in corruptionem. i.
in mortem quasi dicit: nulla erga viuos. Quia
ut utilitas fuisset erga aias sanctos per pium.
Si. n. statim non resurgens corruptus fuisset cor
pus meum. nemini annuntiabo. nullum lucrabo.
et ita pergit confessor: ut exponit S. O.
Nunquid confit. tibi pulvis.

Tercia ratio propter nostre sublevationem.
Quia dum videmus xpm resurrexisse quod
caput nostrum. speramus et nos surrecturos in
vita gloriosam: cum quatuor dotibus corpus
s. impassibilitate. subtilitate. agilitate. et cla
ritate: sicut et xps resurrexit. Hanc rationem
ponit Aplos: dicens. Si xps predicatur quod re
surrexit a mortuis: quomodo quidam dñi in nobis
ga resurrectionis mortuorum non est. Et infra.
Nunc autem christus resurrexit a mortuis
primilegium dormientium: quoniam quidem per
hominem mors. et per hominem resurrectionis mor
tuum. et sicut in adam omnes moriuntur. ita
et in christo omnes vivificantur. 1. Cor. 15. Quia
immo multo magis abundat vita per christum:
quod abundavit mors per adam. Vbi Ro. 5.
Sed non sicut delictum et ita donum. Si enim
vnius delicto multi mortui sunt. multo ma
gis gratia dei et donum in gratia vnius hominis
Iesu christi in plures abundavit. Subleuatur er
go spes in nobis ad resurgendum: ex hoc quod
xps resurrexit a mortuis. Unde Pbil. 3.
Salvatore expectamus dominum nostrum Iesum
christum: qui reformabit corpus humilitatis nostre.
configuratum corpori claritatis sue. Et sic
etiam sperabat scilicet Job: quod licet sciret non
dum xpm resurrexisse: tamen credens ipsam re
surrectionem. Scio inquit quod redemptor meus vi
et in no. dñe. de. ter. sur. i. i. i. et in car. m. vi. de
sal. meum Job. 19. Nota Scio. s. per certum
non fidei: quod redemptor meus. vi. i. xps vult essentia
liter finem divinitatis: quia tunc non dñi erat de
us. Aldeho dei sal. meum. Quia dicit oculis
carnis videbo deum incarnatum quod ad huma
nitatem. quam et omnes dñi videntur: iuxta

De ascensione christi.

Alud Zipoē. i. Uidebāt in quē pupuger de
 Del videbo deū. i. oculo mentis fm q de
 est. i. in grā ad oluitatē quam soli boni z
 bti vident: culas etiā vifione mali in ppe
 tuum priuabuntur. Isa. 6. Tollat impius
 ne videat gloriam dei.

Quarta rō est ppter vīte nre infor-
 mationē. Debemus. n. vītam nram infor-
 mātā exemplar resurrectionis dñice: z hoc
 grām ad trīa. Primo quia sicut xps re-
 surrexit a mortuis: ita etiā nos resurgere
 ab opibus mortuis debemus ad viuendū
 deo viuenti. Peccata. n. dñi opa mortua
 z peccato: in ipis dicitur etiā mortuus.
 Ro. 6. Stipendia. n. pti mortis. Priuāt. n.
 hō per pti mortale: vīta grē. Sedo q
 sicut xps post resurrectionē habuit nonam
 vīta: ita z nos dimissa vīta veteri pti q
 inuenerat hōiem grā ad aīam: z qñq etiā
 grām ad corpus: debemus ambulare i no-
 uitate vīte. i. virtuose viuendo. qā nō suffi-
 cit abstinere a malo: nisi fiat qd bonū ē. pō.
 Declina a ma. z fac bonū. Jo. 1. p. Ro. 6.
 Qñ xps resurrexit a mortuis per glīam
 pti: ita z nos in nouitate vīte ambulem.

Tertio qā sicut xps resurgēs ex mortuis
 iam nō mori mors illi vītra nō dñabitur
 Ro. 6. sic z nos post qd semel resurreximus
 a morte pti: nō debemus iterū mori re-
 uertendo ad ptiā. Ro. 6. Idē ergo regnet
 pti in vīo mortali corpe. vt obediamus
 edupiscētis eius. Nota cōtra illos: qui in
 qdragēma pñiam egerunt. obseruantes
 oīones z scilicet: sed pōt pasca reuertantē
 ad vomitū. Cōf quos dñ. 2. Pe. 2. Mellus
 erat eis nō cognoscere vīā iustitiae qd post
 agnitionē retrosum educti ab eo qd illis
 traditum est sancto mādato Loting. n. eis
 illud veri puerbū. Cantis reuerfus ad vo-
 mitū suū: z sus lora in volutabro luti. Ad
 idē facit puerbū. Turpi⁹ eēit qd nō ad
 mitit hōspes Extra de iure iuran. Quem
 ad modū. Et est Quidā. 4. de tristibus.

Quinta rō est pp desolatop pīolatiōē.
 Nam multiremāserūt valde desolati pp
 xpi mortē. sicut virgo glīosa. apli. discipuli.
 z alique scē mulieres. Fuit ergo pūctūs
 xpi resurgere: vt ipi pīolarent: iuxta illud
 ps. Scdm multitudinē dolorē meop in cor
 de meo: pīo. i. leti. aīam meā. Jo. 20. Gaudē

sunt ergo discipuli vīso dño. Et nota qd
 aut. 40. hōis fuit xps mortuus. z apli deso-
 lati: ita. 40. diebus stetit xps in hoc mūdo
 post resurrectionē ifra quos sepius eos vi-
 sitas pīolabat eos. Hic potes notare qd
 in die pasce xps appuit qñq: vt euange-
 liste dñt. Dic illas zc. S. vt dicit Ambro.
 ple credi debet pro firmo. qd xps apparuit
 primo virgini glīose que mater erat que
 plus amabat. Vide in f mone sancti Tū-
 cētū i die pasce qd scilicet Surrexit si ē h. p. 2.
Sexta rō est pp scripturaz sacras z pro-
 phaz oraculis fuerat xpi resurrectio pñun-
 tiata sicut pīap: a prio fmōe p torū. Et
 ideo vt scripture pphaz adimplerent fuit
 necessariū xpm resurgere a mortuis. Vñ
 Luc. vii. Tūc aperuit illis sensum. i. intelle-
 ctū vt intelligerēt scripturas. Et dixit eis.
 Qñ sic scriptū est: z sic optebat xpm pati
 z resurgere a mortuis tertia die z pīdicare
 in noīe eius pñiam z remissionem peccato-
 rum in omnes gentes zc.

Septima rō pp iudeop pīusionē: iuxta
 illud Michae. 7. Ne letetis inimica mea zc.
 Vide qd prio fmōe pī. scda aūdas. pīu.
Octaua propter Janue apertionem.
 Vbi notandū qd Janua paradīi tripliciter
 fuit apta. Prio grā ad glīam aīe: z sic
 in passione xpi apta est. Unde dicitur est la-
 troni. Hodie mecū eris in paradīo Luc. 23.

Sedo grā ad glīaz corpis: z sic apta est
 in resurrectione: iuxta illud. i. Cor. 15. Xps re-
 surrexit a mortuis pīmitte dormiētis: qm
 qdē p hōiem mors. z per hōiez resurrectio
 mortuop. Tercio grā ad locū glīe pīu-
 entes: z sic apta est in ascensione. Jo. 14. Na-
 do parare vobis locū: z si abiero z ppara-
 uero vobis locū. itēz venio z accipiā vos
 ad meip: vt vbi sū ego: z vos sīc. finis.

De ascensione christi. Sermo. 22.

Ides tua te

saluū fecit. Luc. 18. **S**e-
 quit de. 5. arti. fidei pīnē
 te ad humanitatē xpi. i. d
 ascensione dñi q in simbo-
 lo aplico sic pponit. Ascendit ad ec. se. ad
 dex. dei pīis. oīpotētis: z hāc posuit bñs
 Phlippus. In simbolo vero nīceno sic po-

nitur. Et ascen. in ce. se. ad dex. pñs. Et de hoc articulo erit nobis hodie sermo: erit isti in hoc articulo triplex consideratio. Prima est ascensione xpi ad celos: dum dicitur articulus. Ascen. ad ce. Secunda de ascensione xpi ad dexteram patris: dum dicitur Se. ad dex. dei. pa. oipo. De patre erit sermo hodie. De secunda in sequenti sermone. Salutes virgo Maria etc. Pro complemento materie predicande: est notandum quod secundum doctrinam theologorum consue- niens fuit christum post resurrectionem esse ad celos ascendere multiplici ratione: et ponam in presenti sermone. 8. rationes.

Prima ratio est propter loci proportionem. Secunda est propter fidei confirmationem. Tertia est propter spiritus subleuationem. Quarta est propter charitatis accensionem. Quinta est propter maiorem reueren- tiam exhibicionem.

Sexta est propter glorie nostre preparationem. Septima est propter nostram purificationem. Octava est propter gratiarum collationem.

Prima ergo est propter loci proportionem. Hanc rationem tangit. b. Thoma. p. 3. q. 57. ar. 1. ubi sic dicit. Locum ubi esse proportionatus locato. Da exemplum de rege in solio regali. de doctore legere in cathedra. de predicator in pulpito. ubi sacerdos in altari etc. Christus autem post resurrectionem vitam immortalem et incorruptibilem inchoavit: iuxta illud Ro. 6. Christus resurgens ex mortuis sed non mortuus est ultra non debuit etc. Locus autem in quo nos habitamus est locus generationis et corruptionis: sed locus celestis est locus incorruptionis. Iste ratio materiae quod non est in potentia ad aliam formam non est composita ex contrariis. tum ratione forme que implet omnem potentialitatem materie. Et ideo non fuit conueniens quod post resurrectionem christus remaneret in terris: sed conueniens fuit quod ascenderet in celum. b. Thoma. Si autem quæstio quare ergo non statim ascendit ad celos? Multiplex est ratio. Primo et veritas resurrectionis probaret. Difficilius meretur probare veritatem resurrectionis deus quam mortis. Et ideo sufficit discursus hora p. 40. ad probationem mortis sed ad probationem resurrectionis oportuit discurrere dies. 40. Unde dicitur Act. 1. Quibus. i. apostolis prebuit seipsum visum post passionem suam in multis argumentis per dies. 40. appa-

rens eis: et loquens de regno dei. Secunda vero consolaretur apostolos qui facerant desolati de morte eius: iuxta illud. ps. Deum multitudinem dolorum meorum in cor meum confesso. tu. leti. a. iam meam. Unde ga. 40. horis mortuus fuerat. et apostoli desolati voluit. 40. diebus se visum astruere et apostolos consolari. Hoc dicitur Glo. sup. Act. 1. Unde apostoli. Sicut et ad hoc passionis christi in nobis: ita et per christum ab hoc dat consolatio nostra. 2. Cor. 1. Et nota quod hec comparatio fuit et ita: accipit secundum proportionem: quia absolute magis abundant consolationes quam passionem pro christo alii meretur: ut hic probatur. Et est etiam tertia ratio moralis: ut daret intelligi quod non ante passionem ascendere in celum nisi post exemplum peragimus que per numerum quadragenarium designat. Figura habet de filio israel qui antequam intraret in terram promissionis. 40. annis in deserto steterunt.

Secunda ratio est propter fidei confirmationem huius augmentationem. Et hoc enim quod christus ascendit ad celos. fides est magis meritoria et est magis operatoria. Meritoria quod: quia magis meremur credendo non videndo: quam videndo. Fides. n. est substantia rebus sperandis et argumentum non apparentium: ut dicitur Heb. xi. Quia in visibilibus habitare et christi esset fides. non quod de humanitate et quam videbatur. sed de diuinitate quam non videbant et credebatur. Iste maior fides est credere et diuinitatem et humanitatem christi non visam quam sola diuinitatem. Unde audacter dico quod in respectu maior est fides nostra quam apostolorum exte. huius. Iste intensius fides apostolorum fuerit incomparabiliter excellentior nostra. Unde Ro. 8. sup. illud. Istos ipsi primitias spiritus habuerunt: dicitur Glo. et prius. et ceteris addidit etc. Unde Jo. 20. dixit deus Thome. Quia vidisti me Thoma: credidisti. Si quod non viderunt et crediderunt. Unde propter hoc fides laetantis laudabilior fuit quam fides petri: quia petrus videret mirabilia. audierat sermones christi et spererat vitam eius omni fidei et conspectu: ideo credidit ipsum esse christum eorum de: et ore confessus est: dicit. Tu es filius dei filii etc. Mat. 16. et Jo. 6. Sed latro nec miracula christi vidisse legit. nec predicatio nec audisse. nec vitam eius sanctissimam: quam potius presumere poterat ipsum christum esse

De ascensione christi

malefactorum. et quo sic dānatus erat ad mortē crucis: ppter qd et eū inq̄ deputatus est: vt p̄dicerat Isa. 53. Qñ scriptū erat in lege. Maldictus ois q̄ p̄der in ligno Deutro. 21. Et Gal. 3. Tñ credidit ip̄s eē deum et hoīem: dī. Memento mei dñe 12. **M**iranda fides. Apli tunc p̄siderunt si dē. et ip̄s tunc fidē acq̄sūt. Et iō auduit merito fidei sue. Hodie mecū eris in paradiso Luc. 23. Patet ergo q̄ melior et vtilior ē fides nostra post ascēsiōē xpi q̄ an qñ hūmanitas appebat. Fuit et virtuosior fides ad opandum post ascēsiōē: q̄ ante. Nam fides est illa ppter quā bñ agimus. Tolle fidem ab hoīe. et nihil curat. nec bñ opari. nec vitia fugere. Et ideo diabolus a corde hoīs tot: s. virtutes n̄rē fidem auferre: vt absq̄ timore ipsos p̄cipitet in p. cecata. Nā ex hoc est q̄ hodie videmus hoīes ribaldos. viciosos. adulteros. auaros. sceleratos 12. q̄ nō hñt fidem. Propi timorem regie potestatis multū cōpescunt a malo: q̄ credunt se puniendos tēporaliter: quāto ergo magis cōpescerent si vere crederent se eternaliter puniēdos: Propi sanctitatem cor poris quā credunt et sperant p̄ abstinentiā vel medicinam acgrere. multū ieiunant: sed nō ppter vitam eternā: q̄ nō firmiter credunt. p̄. Et pro nihilo habuerūt terrā desiderabilem. Fides ergo est illa q̄ dilectio nē operat: vt dī Gal. 5. Ergo quāto maior est fides tanto magis facit hoīem bñ operari: sed maior est fides post ascēsiōē xpi q̄ ante vt dictū est supra. ergo magis operat. Et hoc est q̄ dicit dñs Jo. 14. Qui credit in me: opera que ego facio et ip̄s faciet. et maiora hōz faciet: q̄ ego ad patrem vado. Nota Maiora 12. sicut p̄ in aplis. Spectatē in petro q̄ plura miracula fecit q̄ xps. et plures puerit ad fidē xpi q̄ ip̄s christus: et sic de multis alijs scis legitur. sp̄aliter de b̄d̄. Dñico: de quo vel legi vel auduit: q̄ puerit de hereticis ad fidē. et de peccatis ad penitentiā. cētus millia cūcter hoīum. Vñ Mat. 19. Si credis: oia possibilia sunt credēt. Et q̄re hoc: Subdit dī. rationē. Quia ego ad patrem vado 12. **T**ertīa ratio est ppi sp̄i sublationē. Propi hoc. n. q̄ xps humanā naturā assūptam in celo collocant. dedit nobis spem

illuc puenendi: q̄ vbi fuerit corpus illuc p̄grediantur et agere: vt dī Mat. 24. Et hāc rōnē ip̄s christus ostēdit dī. Si abiero et p̄parauero vobis locum: iterū veniam et accipiam vos ad meipsum: vt vbi sum ego et vos sitis Jo. 14. Nota ergo quō debem⁹ illam patriā celestē desiderare ardentē. et quo habemus spem illuc ascēdendi. Nota similitudinē de filiis regis quoz vnus ex pulsus esset a regno ppter delictū suum: si diceret sibi a quodā intimo regis. q̄ si supplicauerit regi p̄sequet regnum 12. quō mitteret sibi nuncios 12. Sic nuncj nostri sunt suspīria et desideria sancta 12. **Q**uarta cā est ppter charitatis ascēsiōnē. Jam scitis q̄ amor est vinculū q̄dam trahens amantē ad amantē. Trahit. n. cor ad cogitandū de re amata. os ad loquendū. oculos ad videndū. aures ad audiendū. Ideo dñs Luc. 12. Et Mat. 6. Vbi est thesaurus tuus ibi et cor tuū. Et qñ totus mētis affectus intendit in vñ: nō pōt intendere ad aliud. Apli autē toto corde et ardētissimo amabant christū. Nec mirū: ppter dulcissimā p̄uersationē suam. et verba dulcissima. Jō semel cum multi discipuloz recessissent a christo ppter verbū q̄ dixerat: nisi mādncaueritis car. si. ho. et b̄. cūs san. nō ha. vi. in vobis Jo. 6. dixit christus ad discipulos. Nūquid et vos vultis abire: Rñ dicit ei symon petrus. Dñe ad quē ibimus: Verba vite eterne habes 12. vbi 8. Unde moyses audiendo verba dei. i. angelī in p̄sona dei in monte synai. tāta dulcedine reficiebat. q̄. 40. diebus et 40. noctibus non mādncavit neq̄ bibit: q̄to ergo magis reficiebant apli de verbis dei incarnati: p̄. Quā dulcia sanctibus meis eloq̄a tua super mel os meo. Vñ qui sequebant xpm quicq̄ stabant p̄ triduos q̄ nō mādncabāt: vt dī Mat. 9. Et ideo dī Sap. 8. Nō enim habet amaritudinē p̄uersatio illius: nec tedium p̄uictus illius: sed letitia et gaudij. Et hoc ergo apli trahēbant tāta vi amoris ad christi p̄sentia corporalem: q̄ donec christus erat in terra nō afficiebant ad celum. Dixit ergo christus. Ego facia vos eleuari a terra et desiderare celestia: q̄ ascēdā ad celū. Nō. n. pōt homo acgrere celū: nisi illud amet et desideret: q̄ amor est que

dam ambulando spūalis die ad rem amata. Ista rōne ponit ipsemet dñs: dñ. E o veritate dico vobis: expedit vobis vt ego vadam. Si. n. nō abiero paradysus nō veniet ad vos. Si aut abiero: mittā eum ad vos Jo. 16. Vbi dicit Glo. Bede. Expedit vobis: vt forma sui a vñs abstrahat aspectibus: quatenus amor diluiscatis vñs cordibus infligat. Et ex hoc nota moraliter per locū a maiori. Si. n. amor pñtie corporalis pñtiet bon⁹ esset. retraheret aplos ab amore celestia. q̄to magis amor rerum tpalsum trahit aīas nostras ab amore re⁹ celestium: Ideo hodie paucissimi sunt qui amant celestia: q̄a multū afficiunt ad terrenā. Non inuenitur hodie in hoībus nisi amor: diuiciarū. bonorū. mulierū. et filiorū. amor dñatus. nō q̄dem virtuosus. Nota q̄d hodie parentes nō curant de filiis circa virtutē et scientiā. Itē de seruis et ancillis baptisatīs. Itē de vxoribus: q̄a multi viri nō pmittunt vxores se ad audiendum sermones et missam in diebus festis. et in diebus dñicis. Item sunt crudelis erga ipsas. Duo n. amores cōtrarij sunt. s. amor dei et amor mundi. et oportet q̄ altero amore aīa viuatur. Ista. n. aīa amor est. Quanto ergo homo magis amat mundū: tātō plus elongatur ab amore dei. Unde q̄a anarus amat diuicias mundanas. non pōt amare deū. Mat. 6. Nemo pōt duobus dñis seruire: aut. n. vnū odio habebit et alterū diliget aut vnū sustinebit et alterū cōdetinet. Sic supbus diligit honores. et dignitates. et officia: q̄d hō pōt diligere celestia liber: Hōc talis pacifex cum deo vt alter alterum nō molestaret. nec alter de altero se impediret. Ideo dicit Jac. 4. Quicūq̄ voluerit amicus esse seculi huius: inimicus dei constituet. Item. i. Jo. 2. Nolite diligere mundum: neq̄ ea que in mundo sunt. Siquis diligit mundum nō est charitas dei in illorū: omne q̄d est in mundo concupiscentia carnis est. et concupiscentia oculorū. et supbia vite. Ad idē facit exemplū de Crate. de quo Hieron. 12. q. 2. Crates. rē. Cōstituta ratio est: ppter maioris reuerētie exhibitiōē. Et hoc dupliciter intelligit. Primo vt maiorē reuerentiā exhibeamus christo. Non. n. in tanta reuerentiā spūs ha-

beremus si nobiscum in mundo cōuersaret q̄a nimia familiaritas parit contēptū. sicut et experimento patet de aplis: qui secū comedebant bibebant et. Tunc. n. nō in tanta reuerentiā eū habebant. Nūc aut postq̄ ascendit ad celū in maiori reuerentiā spūs habebant: quē nō existimabāt sicut hōiem terrenum tñi. sed sicut deum celestē. Unde apls. 2. Cor. 5. Et si cognouimus finē carnis spūs: sed nunc iam nō nouimus. Nota. Se eundē carnē. s. mortale per q̄ putauimus eum tñi hōiem. Alio modo intelligit. vt maior reuerentiā et dignitas in ista angere. Quādoq̄ natura hūana vsq̄ ad deitatem dei exaltata est. nec poterat exaltari ad celos nisi xps pñ⁹ ascenderet. Vbi Jo. 12. Si exaltatus fuero a terra: oīa traham ad meipsum. s. si exaltatus fuero in celum ascendendo traham hoīem: qui quodam modo est oīa ad excellentiā dñā. vt sup celos ascendat. Declara qd est vsq̄ ad deitatem dei. Unde et angeli dignitate hāc in hoībus considerātes. desinēp pphue runt se ab hoībus adorari. Unde Apo. 19. Cecidi ante pedes angeli vt adorarem eum: et dicit mihi. Nōne feceris: cōsums enim tuus sum et fratru tuorū. Vbi dicit Glo. in veteri lege nō phbuit se adorari: sed post ascēsiōē vidēs sup se exaltari hoīem: ab hoīe renuit adorari.

Cetera est ppter glie nostre preparatiōem. Hanc rōnem assignat dñs: dñ. In domo pñe mei mansiones multe sunt. Si quis minus: dñstis vobis: q̄a vado preparare vobis locū. et si abiero et pparauero vobis locū: iterum venio et accipio vos ad meip̄s vt vbi sum ego et vos sitis Jo. 14. Nota Mansiones multe sunt. s. diuersa premia meistorum: s. diuersos ordines angelorū cōstituta: quas Jo. vocat plateas Apo. 21. Et platee ciuitatis aīp mandam: tanq̄ vtrum plucidum. Primus ordo huc p̄lina platea. est ordo angelorū. 2º archangelorū. 3º principatū. 4º potestātū. 5º virtutum. 6º dñationum. 7º thronorū. 8º cherubim. 9º seraphim. Istas mansiones nobis xps preparauit. Ideo dicit. Vado parare vobis locum. Nota maximā christi humilitatem. Reges coīter mittūt sentitēros vt parentis: sed christus rex glie ip̄met voluit

De ascensione christi.

ire ad pandā nobis locū. Posset hic queri ab aliquo: et christus dicat. Venite benedicti patris mei posite. vobis regnū a consili. mundi. Mat. 25. quō ergo dicit. Vado parare vobis locū. R. q. hoc potest dupliciter intelligi: eo q. duplex est preparatio. Prima est destinationis. Secunda est executionis. Da similitudinē de rege precipiente vel ordinante cōsiliū aliqui fieri: et loca mensurā singulis preparari secundum cōditionem personarum ad cōuiuiam invitatarum: tandē sic executionis. Quātū ergo ad primā. scilicet destinationem. a cōstructione mundi tam paratū erat: iuxta auctoritatē dictā Mat. 25. Unus est benedictus et sed per realem possessionem et executionē in die ascensionis paratū locū per realem distributionē et executionē sanctorum: qui cū christo ascenderunt in ordinibus angelorum: iuxta meritum vniuersulū: quia nunquā aliquis homo illuc intrauit vsq. in illū diem. Sic ergo nota q. gloria eterna tripliciter cōsiderari potest. Uno modo quātū ad destinationē: et sic ab eterno fuit gloria parata electis. Sic loquitur auctoritas Mat. 25. tam allegata. Secundo modo quātū ad meritum: et sic in passione fuit data electis: quia christus per passionē suā amouit oīa impedimenta et meruit nobis oīa bona. scilicet gloriam aīe et corporis et. que ad gloriam pertinent. Tercio modo quātū ad realem possessionem: et tunc dicendum secundum b. Thome. in 3. sen. di. 22. q. bona glorie in tribus cōsistūt. Primo in diuina visione que est beatitudo aīe: et hoc per effectum cōsulit descendēdo ad inferos. Secūdo est gloria corporis. et hoc inchoauit in resurrectione sua. Tertium est locus cōgruus: et hoc prestetit in sua ascensione. In baptismo autē celsi apti sunt: in signū q. per baptismū quem tunc inchoabat. in quo passio eius operatur plenarie celi aditus patent nobis: secundum b. Thome. ibi. Die patrice: quō quādo fuit in celo cum sanctis personis millibus et millib. et. ipse collocauit in prima platea angelos illos: qui in hoc mūdo sibi seruierūt in penitentia: quēlibet in sua et archedra cōstituendo. in qua filius nomen erat scriptum ab eterno. et cuiuslibet coronas glorie capiti imponendo. Secūdo in ordine archangelorum collo. ante eos q. sibi seruierunt in opibus spūalibus. In tertio ordi-

ne. scilicet principatū collocauit illos q. sibi seruierunt in opibus misericordie. In 4. ordine potestati illos qui sibi seruierunt in magna patientia in aduersitatibus. In 5. ordine virtutū illos q. sibi seruierunt in pacificatione. nō hñdo malā voluntatē contra aliquem primum. In 6. ordine orationis collocauit illos tpales. rectores. et iudices. qui cum iustitia magna regunt ciuitates et regna et. In 7. ordine thronorum illos qui amore sui seruauerunt voluntariam paupertatem. In 8. ordine cherubinorum cōtemplatiuos qui habuerunt sapientiā diuinā. In 9. ordine seraphinorum collocauit charitativos: ardētes in dei amore. Ecce quō intelligitur Vado parare vobis locum. scilicet quātū ad realem possessionē. christus vero super ordines angelorum sedet in solio suo ad dexteram patris sicut dicit articulus fidei. Et post christi ascensionem inde ad 12. annos secundum quosdā: vel secundum alios inde ad 24. annos virgo maria assumpta est in celum et sedet ad dexteram filij sui: iuxta illud ps. Alitit regina a de. et. in ve. deau. chr. varietate. Item. 3. ps. 2. Potens est thronus matris regis: que sedet ad dexteram eius.

Septima ratio propter humanā pietatē. scilicet ut in curia celi vbi oīa facta nostra examinantur et iudicantur: aduocatum propitiū haberemus. Nam ante christi ascensionem in celo iudicem solum non autē aduocatū habebamus. et ideo rigore et acriter puniebamur: sed postq. christus ascendit in celum aduocatum maximū habemus coram deo. Unde 1. Jo. 2. Aduocatum habemus apud patrem Iesum christum iustum: et ipse est propitiarius pro peccatis nostris. Item Ro. 8. Quis accusabit aduersus electos dei: Deus qui iustificat: quō est qui condēnat: christus Iesus q. mortuus est immo qui et resurrexit. qui est ad dexterā dei. qui etiam interpellat pro nobis. Hora patrice: quō virgo Maria aduocat pro nobis: et christus ad preces virginis et. Unde Ber. Secūrum accessum habes ad deum o homo vbi habes filium ante patrem: ante filiū matrem. filius ostendit patri latus et vulnere. mater ostendit filio pectus et vbera. nulla ergo ibi poterit esse repulsa. vbi tot conuerunt charitatis insignia. Hora hic de

ad uocatis: Ita eis reuerēcia et hiberna a clientulis. et quot numeri et extēsa sibi mī-
cantur: et qđo eis sollicitē obediunt ad his
qui hñt apud ipsos causas: maxime si sint
potentes in curia. Sic et nos xpo aduoca-
to nostro facere debemus: sed hodie quia
christus aduocat pro nobis in celo, tamen
nullas pro eo aduocat in terra.

Quarta ratio est. propter gratia colla-
tionem: ut. si nos gratia et donis maxime
ditaret. Ep̃. 4. Ascendens in altum. capti-
uas duxit captiuitate. dedit dona hominibus.
Exemplum si rex obtinet regnum: cum in-
trat possessionem regni obtenti magna do-
na daret militibus. sic et christus dum celis
intrauit dona maxima est largitus. Nam
sicut fuit discipulis sp̃m. s. misit. p. quem
et in quo oia dona donant. Ro. 8. His pro
nobis oibus tradidit illam. s. sp̃m: qđo nō
etiam cum illo omnia nobis donauit: Ro-
gemus ergo deum: ut simus participes ip-
sorum donorum. Finit.

Quod christus sedet ad dexteram
patris. Sermo. 23.

Eides tua te

salua fecit. Luc. 18. **P**ro
sequendo materiam nra
sequitur hodie predicare
de eodē. s. articulo. s. ascen-
sionis. s. sp̃m ad sessionem xpi ad dexte-
ram patris: que sic in simbolo aptico ponitur.
Sedet ad dex. dei pa. oipo. In simbolo ve-
ro Niceno dicitur. Sedet ad dex. pa. Sa-
lutaris uirgo etc. Pro declaratione h̃orū
thematū et introductione materie: est notāda
qđ h̃orū ppositū h̃ difficultatē magnā in-
scitā theologia. Et est vniuersa difficultas.
Una est qđ dicitur ad dex. pa. cū in deo nō
sit dextera necq. sinistra. Alia est: qđ dicit in
singulis. cū Mat. ult. dicit in pl. Pila diffi-
cultas est p introductione s̃mōis. Secūda
p p̃sentib. Pro cuius declaratione est sciē-
dam. qđ in substantiis sp̃s alib. in qđ p̃in-
cipale locū tenet deus Jo. 4. Deus sp̃s
est etc. non inueniunt p dextera vel sinistra.
Ad dextera et sinistra dñr in corpore: eo
qđ vna pa. s. dextera est fortior qđ sinistra.
Vena eius sub capite meo: et dextera illius

amplexabit me Cant. 2. Sed sic sp̃s alib.
sunt indissolubiles et incorporei. Dextera aut et si-
nistra sunt relationes corporis et diuisibiles.
Propter hoc si xps sedet ad dex. pa. ergo pat-
er est ad sinistra filij. qđ est inconueniens: qđ sic
maior honor daret filio qđ patri. Propter hoc si
xps est ad dexterā patris: ubi sp̃s. s. etc. Quidā
dñt qđ ad sinistra: ubi facit sibi crucē et po-
nunt sp̃m. s. ad sinistra. Error magnus ē: qđ
ad sinistra dei dñr esse damnati. Mat. 25.
Statuet qđcūq. ones a dextris: edos aut a si-
nistris. Ubi dicit. s. Tpo. in. 3. p. q. 58. ar. 2.
ad tertius. qđ sp̃s. s. est ita ad dexterā patris
sicut filius. Docet ergo qđo debeat fieri
crucē. Pro ratione ergo: notāda qđ in deo
dextera sicut sinistra dñarie sive recta /
phorice. Nam ad dexterā ponere aliquem:
est honorare psonā: sicut legitur de matre
Salomonis. 3. R. 2. Propositus est thronus
matri regis que sedet ad dexterā eius: qđ
post regē erat psona excellentior: sic ergo
sedere ad dexterā dei est esse in gloria et
honore eius. Propter aut intelligi tripliciter.
Uno modo h̃ido gl̃iam diuinitatis et esse
in equali gloria cum deo patre: et sic conue-
nit xpo s̃m qđ deus. Alius. n. dei s̃m diu-
nitatem est equalis patri. et cōsequenter est
in equali gloria cum patre: quia sicut est
substantia eadē substantia et natura oīum
triam psonarū: sic eadē est gloria. qđ qđ
est in deo est deus. Alio modo sic intelligi
sedere ad dexterā patris esse in excellenti gra-
du gl̃ie ipsius dei patris: et sic soli xpo cōue-
nit s̃m qđ homo: qđ ipse est in maiori gl̃ia
qđ oēs sc̃i et singulariter et collectivē. Ubi
maior est gl̃ia xpi solius s̃m qđ h̃orū gl̃ia
oīum angelorū. archangelorū. et oīum aliorū
ordinum. et qđ gl̃ia virginis. doctoz. p̃fectorū
martirū. ap̃loz. p̃ph̃az. et p̃iar̃ch̃az simul
et virginis Marie. Unde Heb. 7. super il-
lud Ecclesiā ceteris fact. etc. Glo. ibi. Om-
ni rōnali. Item ps. Dilexisti iustitias et odi.
In prop. vn. te de. de. t. ole. le. cō. mis. Item
Heb. 1. Qui cum sit splendor glorie et figu-
ra substantie eius. Et infra. Sedet ad dexte-
ram maiestatis eius in excelsis: tanto me-
lior angelis effectus. qđo differentius p̃e-
illis nomen hereditauit. Da similitudinem
de lumine solis: quod est maius qđ lūmē lu-
ne et oīum stellarum simul. Unde Heb. 1.

Eides

De ascensione christi

Ad quē aut angelos dixit: sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos scabellum pedis. Tercio modo potest intelligi sedere ad dexterā dei: scilicet esse in beatitudine et gloria dei: et sic puenit vnicuique beatorum in illud Mat. 25. Statuet oues a dextris eius. Et in hoc omnes beati angeli et anime sunt in dextra dei: sed precipue virginis marie: de qua dicit. Assit regina a dextris tuis. Dñr autē sedere a dextris dei: eo quod quiescant a dextris. id est in gloria dei. Patet ergo declaratio difficultatis. Sed remanet quedā dubitatio: quia articulus dicit ad dexteram dei in singulari. Evangelista autē dicit a dextris in plurali. Unde Mat. vlti. Et dñs quidem scñs postquam locutus est eis assumptus est in celum et sedet a dextris dei. Itē ps. Dicit dñs dñs. m. se. a de. mela. Item Act. 7. Ecce video celos apertos: et filium hominis stantem a dextris virtutis dei. Item Mat. 25. Uidebitis filium hominis sedere a dextris virtutis dei venientē in nubibus celi. Cur ergo hec varietas? R. sicut dictū est supra: sedere ad dexterā dei. denotat excellentiē gradum glorie dei: quod puenit soli christo sicut per hō. Potest autē ista sessio considerari dupliciter. In modo primum ad gradum ipsum et excellentiā sessionis siue glorie: et sic vna est sessio siue sedes: sic et cuiuslibet sciti vna est sedes quā alias nominat domus: sicut illud In domo patris mei manent. In Jo. 14. Quia vnus gradus. vna excellentia. summa est. Et hoc respectu dicit articulus Ad dexterā in singulari. Alio modo potest considerari primum ad effectum huius excellentie siue gradus: et sic est multiplex effectus huius sessionis siue excellentie. Et hoc respectu dicit Mat. vi. Sedet a dextris in plurali. Est autē triplex huius effectus. Primus est effectus maiestatis ipsalis. Secundus est effectus dignitatis sacerdotalis. siue pontificalis. Tertius est effectus auctoritatis iudicialis. Primum ergo effectus est. quia imperator dñs totius mundi. l. De p̄catio. ff. ad l. ro. de factis: ubi dicit textus. Ego imperator dñs totius mundi sum. R. d. quia populus romanus transiit ei et in eum omnem potestatem suā per legē regiam. ff. de p̄st. p̄n. l. i. Sic imperator noster est ipse. Apoc. 19. Sedes in vestimēto et i femore suo scriptū: rex regū et dñs dñtium. Nota In

vestimēto. vestimētū christi quo diuinitas fuit cooperta ē hūanitas sua. Phil. 2. Quis est forma dei esset: in se. ra. ar. est eē se equa. deo: sed semetipsum exi. for. sui acci. in si ho. fac. et ha. inuē. vt hō. Itā ergo excellentiā dñi et potestatis sup̄ oēs creaturas hūit christus in sua ascensione. Tunc. n. oēs creature tā spūales quā corporales subiecte sunt sub eo manifestatiue. s. et erectiue quidem tunc. sed autē et vñus christus in carne mortali hēbat sup̄ oēm creaturā in illud Jo. 17. Quia tua mea sunt: sed executio iuris fuit facta in die ascensionis: quā constitutus est ad dexterā dei: ubi sic intronizatus est hodie in throno imperiali. l. in celo empyreo. sicut quā Papa statim quod est electus a duobus partibus cardinalium est romanus pontifex absque omni exceptione: et in. c. 13. De electio. post modum vero intronizatur et. Et ideo cantat ecclesia. Scandens tribunal dextere p̄is. potestas oīam collata iesu celitus. que nō erat humanitas: vt trina res machina cele. terre. et infer. p̄di. nec. ge. iam subdita. Ideo dñs post resurrectionē dicit aplis. Data est mihi oīs potestas in celo et in terra Mat. vlti. Et Eph. 1. Constitues ad dexterā suam in celestibus sup̄ oēm principatum. et potestatem. et virtutē. et dñationē. oīa subiecit sub pedibus eius. Hoc autē imperium christus meruit propter humilitatem suā. Regula. n. iuris diuini est: quod qui se humiliauerit exaltabit: sicut legitur Luc. 14. Ergo quāto magis quis se humiliat tāto magis exaltabit ad similitudinē statere. Christus autē humilauit se sub oīb⁹ creaturis. Sunt. n. oēs creature in triplici differentia siue loco. s. in celo. in terra. et in inferno. In celo sunt nonē ordines angelos. s. angeli. arengeli et. Dic omnes: sub omnibus istis christus se humiliauit: quia nō assumpsit naturam angelicā sed humanam: iuxta illud Heb. 2. Namque enim angelos apprehendit: sed semen habrae apprehendit. Unde ps. Dimisit eū ps. m. ab an. et. quia fuit passibilis et mortalis homo: quod non fuit in angelis. Secundo voluit humiliari sub creaturis quod sunt in terra. s. sub hominibus: quod per in naturam in vita. in morte. et post mortē. In naturam quod ē: quia natus in loco humili et. de humili et paupercula muliere. In baptis-

mo qz voluit a seruo baptizari Mat. 3. Si-
ne modo: sc. n. decet nos imple oem iusti-
tiam. Itē in doctoz interrogatione. Luc.
2. Inuenerunt illū in medio doctoz inter-
rogantē eū. In parētum sublezione. Luc.
2. Et erat subditus illis. Et nota qz nō solū
sub seris hoibus voluit humiliari christus:
sed etiā sub malis et iniquis: qz ab iniquis ca-
pius fuit et colaphizatus. flagellatus. cru-
cifixus. et cū iniquis deponatus. et prius q̄
iniquis: qz de iniquis nō sit p̄denatio nisi fiat p̄
cessus: sed de christo nullus p̄cessus factus
est. Itē dicit ipse ps. Ego autē sum vermis
et nō hō opp̄: op̄tū hō. et abie. ple. Et sic hu-
milis est in vita et in morte. Item post
mortē: qz in alieno sepulchro sepultus est:
et latus eius fuit lancea p̄foratum. Ter-
tio voluit humiliari sub creaturis q̄ sunt in
inferno. sc. demonibus: qz p̄misit se tentari
a diabolo Mat. 4. Et etiā in cruce: iuxta
Iud. 30. 14. Venit. n. princeps mādī hūius:
et in me nō hō qz q̄. Fiat ergo ratio. Hūi-
litas est cā exaltatōis. ergo quāto magis
homo se humiliat tātō magis exaltari me-
ret: sed christus sub oibus creaturis humili-
auit se. ergo sup omnes creaturas exaltari
meret. Patet rō. Quāto. Hūiliter semet
ipsum: factus obediēs usqz ad mortē. mor-
tē autē cru. p̄pter qd deus erat. il. et do. il. no.
qd est super omne nomen: et in no. lesu oē
ge. Acc. ce. terre. et infer. et ois lin. p̄ti. qz dñs
lesus christus in gloria est dei patris. Phil.
2. Moraliter autē si volumus exaltari: opz
prius humiliari. Vasalli enim dñs debent
obedire: ecōuerso vero domini nō alī ad
debent a vasallis exigere s̄ reddere. Itē
sūqz hūiliter parētibus obediēdo et
in omnibz iustis et honestis: sic primus p̄-
tino. vroz viro: iuxta illud Sub viri eris po-
testate: et ipse dñabitur tui Gen. 4. Mōta ex
emplum qd legitur Mat. 18. Quis putas
maior est in regno celoz? Dicit hīstoriā
practice. Et aduocans iesus paruulum
q̄ fuit sanctus Martialis: dixit. Quicunqz
humiliauerit se sicut paruulus iste: hic ma-
ior est in regno celoz. Mōta Sapientiaz et
bonitatem dei. Posuit. n. deas maioritātē
glorie nō in diuitijs: qz male esset pauperi-
bus. nec in fortitudine: qz male esset debi-
libus. nec in regnis et principibus. nec in di-

gnitatibus. sed in eo qd potest quislibet ha-
bere. sc. in humilitate. q̄ cōs esse pōt nobili-
bus et ignobilibus diuitibus et pauperibz.
seruis et liberis. viris et mulieribus: qz ap̄
deum nō est acceptio p̄sonaz. Unde Aplo
Col. 3. In christo lesu nō masculus et femi-
na. gētilis et iudeus. circūcisio et sp̄ciū. bar-
barus et septa. seruus et liber: sed oia et in oī-
bus christus. ergo si volumus exaltari hu-
millemur ad exēplū xpi: dī. Discite a me: qz
mitis sum et humilis corde Mat. 23. Item
1. Pe. 5. Deus superbis resistit: humilibus
dat gratiam.

Secus effectus est dignitatis p̄fificalis.
Inter p̄latos autē ecclē papa est maior: qz
reliqz epi et p̄lati sunt vocati in p̄fē solēti-
dinis: ipse vero papa in plenitudine pote-
statis: et dicit textus. 2. q. 6. De cetero. Et est
de usu palij. c. Ad honore. Et de p̄fē. p̄bē.
c. Proposuit nobis. Itā ergo dignitatem
et hūit xps. Heb. 4. Mōtes pontificē ma-
gnū q̄ penetrant celos lesu filiū dei. tene-
amus p̄fessionē. Mō. n. habemus pontificē
q̄ nō possit cōpari instrumētibus nostris.
Tentant autē p̄ oia pro similitudine absqz
p̄tō. Itē Heb. 7. Talis. n. decebat ut no-
bis esset pontifex sc̄tis. innocens. imolatus.
segregatus a peccātibz. et excelzor celis sa-
ctus. Et ps. Tu es sacer. in eter. fm oz. mel.
Ubi nota duo. Primo qz xps dī sacerdos.
Secūdo qz dī fm oz. mel. Quātū ad primū:
nota qz christus dicit sacerdos quasi sacra-
dans. Principale autē officij sacerdotis ē
circa corpus christi vep: officij enim suum
est missam celebrare. In qua p̄secratur ho-
stia et trāssubstantiā panis in corp⁹ christi et
vinū in sanguinē. Sic christus duas mis-
sas legitur celebrasse. vñā priuatā et alterā
publicā et solēnem. Priuata missa fuit in
nocte cene: q̄ v̄ encrandū corp⁹ sui et san-
guis sacramētū instituit: dī. Accipite et mā-
ducate: hoc est corpus meus Mat. 26. Et. 1.
Cor. 11. Ubi ipse fuit sacerdos et hostia sub
spē humana. Tira fuit crux et: et b̄ infra dī
cū. Solēnem vero et publicā missam. cele-
brant in ara crucis: in qua illas cerimo-
nias tenuit et seruauit quas tenet xps q̄
solēnter celebrat in representatione illius
christi. Septē. n. cerimonias principales ob-
seruat xps q̄ cantat missā. Primo nūqz

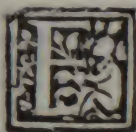
Quod christus sedet ad dexteram patris

tenet miltia in capite. Secundo chyrothecas cum smaltis in manibus. Tertio sandalia in pedibus. Quarto casulam in toto corpore. Quinto hyrcoyam. Sexto hy dyaconis. Subdyaconis et duos acolythos. Septimo cantat. Sic in missa solent christi qua cara uult i cruce. Vltra namq fuit corona spinea. Chyrotheca cum smaltis: fuerit vulnera clauorum in manibus. Sandalia: foramina in pedibus. Casula rubea: fuit caro sanguinolenta. Isa. 36. Quis est iste q venit de edom. i. sanguinolentus: tinctis vestibus de bosra. i. de tribulatione: Et infra. Quare ergo rubrum e indumentum tuum et vestimenta tua: sicut calceantia in torculari: Troia: e lancea q fuit latus eius perforata. Dyaconus: fuit latro a dextris. Subdyaconus: latro a sinistris. Duo acolythi: fuerunt virgo maria et Jo. euangelista. Cantant aut christus septies in cruce: q septies locutus e. Primo: Pater ignosce illis etc. Secundo latroni. Hodie mecum eris in paradiso. Tertio uirgini marie. Da lier ecce filius tuus: et discipulo ecce mater tua. Quarto. Mely hely etc. Quinto. Sicut Sexto. Consumata e. Septimo. In manus tuas dñe commendo spm meum. Et sic per quare christus dicitur sacerdos. Quamtuam vero ad fm. i. quare dicitur fm ordinem melchisedech: p. Pro euidentia nota q fm beatorum Melchisedech fuit filius Abie. Signauit aut christu multipliciter. Primo in noie: q Melchisedech interpretat rex iustus. Melchis. n. rex: sedech iustus. Christus aut dicitur sol iustitie. Malachie. 3. Oricur nobis timoribus nomen tuum: sol iustitie. Et dicitur rex. ps. Deno: iudicis tuum regis da. Ite Iere. 23. Ecce dico veniunt dicit dñs: et su. Dauid germen iu. et regna. rex. et sa. e. et fac. iu. et ius. in ira. Secundo in hoc. q sine patre et sine matre et sine genealogia ponitur melchisedech in scriptura. i. non nominatur pater eius. nec mater. nec filij. sicut ponit aplos Heb. 7. Sic christus fuit. sine patre fm q hñ. et sine matre fm q deno: et sine filijs carnalibus. Isa. 53. Generatione eius qñ enarrabit. Tertio i sacrificio: q melchisedech panem et uinum offerebat in sacrificium: sicut legitur Gen. 14. Sic et christus. Jo. 6. Panis quem ego dabo: caro mea est pro mundi uita. Et hoc ergo q dicitur fm ordinem

melchisedech et non fm ordinem Aaron: manifeste probatur q sacerdotum Aaron erat mutandum adueniente christo: et cõsequeretur etiam mutanda erat lex moysi quantum ad ceremonialia et iudicialia precepta: quia translatio sacerdotio necesse est ut et legis translatio fiat: sicut dicit Aplos Heb. 7. Et habetur in. c. Translatio: de pñm. Christi aut sacerdotum non est ullo vnq tempore mutandum. Ideo dicit. Tu es sacerdos in eternum etc. Potestatem vero quanta sanctitas. debet esse in sacerdote: qui est sacerdos sicut et christus: cuius lingua clausus celi sacra est: Ergo sancti estote q ego sanctus sum dicit dominus eretianum.

Tertius effectus e auctas iudicialis: propter quã dicitur sedere ad dexteram patris. Hanc aut potestatem iudicialẽ accepit christus. propterea q fuit iudicatus iniuste: iuxta illud Job. 36. Cũ tua quasi impij iudicata e. Glo. a pñato: ideo iudicium eamq recipies. Glo. ut iuste iudices. Omnes aut predicti tres effectus huius sessionis ad dexteram patris notantur. Dauid. 7. Aspicebã domum tuam: positi sunt et antiquus dñs. i. deus pater sedit. Et infra. Et ecce cum nubibus celi quasi filius hois ueniebat: et uisus ad antiquum dñm peruenit. et in conspectu eius obtulerunt eum. et dedit ei potestatem. et honorem. et regnum. Nota Potestatem. i. iudicalem. Ecce tertius effectus. Et honorem. i. pontificalem. ecce secus. Et regnum. i. imperiale: ecce pñm. Et infra. Potestas eius potestas eterna que non auferebitur: et regnum eius qñ non corrumpetur etc. Hec autem potestas iudicialis etiam immit in historia festi ascensionis: cum dicit. Vtri galilee: quid statis aspici. in celo. i. scilicet q asce a vo. in celo. sic re. quẽad. vñ. e. can. in celum Act. 1. Et q in iudicio iudex. sedet pro tribunali. qñ sententiam pferat: alias sententia non ualeret: ut dicit tertius in. c. vñ. de re iudi. lib. 6. Iñ christus nunc tanq iudex iustissimus sedet: et etiam in die iudicii uñuersalis sedebit. Mat. 25. Tunc sedebit super sedem maiestatis sue etc. De hoc uide in sermone. 26. ubi agitur de finali iudicio. p. 3. Finis.

De aduentu antichristi. Sermo. 24.

Ides tua te

saluam fecit. Luc. 18. CSequitur hodie predicare de ultimo articulo fidei perti-
nente ad humanitatem filij dei
v3. de iudicio vniuersali: q sic in aplico sym-
bolo pponitur. Inde ven. est iu. vi. 1. mor.
quem posuit beatus Mathheus. In nice-
no vero simbolo sic habetur. Et iterum ven.
est cum gloria iud. vi. 1. mor. cultus re. non
erit finis. Sed q: anteq: istud finale iudi-
cium peragat: duo maxima flagella sunt a
deo ptra mundum mittenda. Ideo de istis
duobus flagellis primo videamus. Sunt
ad ista duo flagella. Primo antichristi ho-
minis diabolici aduentus: ad mandata per-
uertendum. Secundo mundi confagratio per
ignem ad mundum pur. Primo igitur videa-
mus de aduentu antichristi hostis. Secundo
in sequenti sermone videbimus de mundi
confagratione. Salutate virgo 12. Pro co-
piamento materie predicande: inueni qua-
dam auctorem Johannis apli in Apoc. in qua
ipse pænantiat pphetando oēs varios et
diuerfos modos: quibus ille maledictus ho-
mo antichristus praeter mandatum. Dicit ergo
sic Apoc. 6. Elidi et ecce terremotus factus
est magnus: et sol factus est niger tanq: sac-
cus ellicinus: et luna facta est tota sicut san-
guis: et stelle ceciderunt super terram: sicut
ficus mittit grossos suos cum a vento ma-
gno mouet. Et celum recessit sicut liber in-
uolutus. In qua quidem aucte sunt quinq:
clausule: in quibus notantur quinque modi
quibus antichristus subuertet mundum: q
sunt isti. v3.

- C Primus modus erit p arma potentia:
ibi. Ecce terre. fac. est magnus.
- C Secundus modus erit p miracula apparen-
tia: ibi. Et sol fac. ē n. tā. sa. cili.
- C Tertius modus ē p tormenta terrētia:
ibi. Et luna fac. ē to. sicut sang.
- C Quartus modus erit p argumēta inso-
labilia: ibi. Et stel. ce. sup. ter. vsq: mouet.
- C Quintus modus erit p dona placabi-
lia: ibi. Et celum re. h. liber. inno.
- C Primo modo habebit principes et pote-
rantes. Secundo modo habebit rudes et igno-
rantes. Tercio modo habebit fortes et co-

stantes. Quarto habebit doctores et scien-
tes. Quinto modo habebit auaros et pec-
cipientes. C Primus ergo modus. s. p ar-
ma potentia: notat ibi. Ecce terremotus 12.
loquitur in pterito ppter certitudinem pphetie:
q: sicut pteritum nō pōt esse nō pteriti-
tū: sic istud impossibile ē nō uenire. Per ire-
motum ergo notat q antichristus sabluga-
bit sibi oēs nationes mundi. et sic oēs ho-
mines mouebunt ad sui ipsius et suble-
ctionē. Primo. n. sabluga bit sibi oēs inde-
os nō p armoz potentia: sed p legalit ob-
seruationē quos decipiet: d. q ipse est mes-
sias promissus in lege. et recipiet circūcisio-
nē. Statim iudei sequētur eum: q: sicut ce-
cus postq: amisit burdonem adheret cul-
cū: et sic iudei ceci postq: amisserunt chri-
stum negando eum esse vep. messiam. De
quo deus pater dicit. Ecce testem dedi eus
ducem ac pceptorē gentibus Jer. 55. No-
ta Testem. s. de secretis fidei. et uicem ac pre-
ceptorem: quia cepit iesus facere et docere
Act. 1. Et iudei habebant ipsam in mani-
bus: q: iter ipsos fuit natus. nutritus. et co-
natus. sed amiserunt eum eo q: culpa nō
christi. dicentes coram pilato. Non habe-
mus regem nisi cesarem: et petentes bara-
bam latronem sibi dari. ideo offerunt mo-
do se sicut ceci ad omnes qui uenerunt et
uenerūt: ut patet de Barcochina quem rece-
perunt in messiam: et regnauit. 50. annis.
Item de Beniamin incantatore. Item de
diabolo in forma moysi in insula Lande:
ut patet in legenda festi ad vincula sancti
petri. Ides de Taberlano. Quētas. Ambu-
labunt ut ceci: quia domino peccauerunt
Sopho. i. Ideo tunc statim recipient anti-
christum qui tunc fraudulenter et cooper-
to modo recipiet circūcisionem et seruabit
sabbatum. et alia ceremonialia legis anti-
que. seruabit etiam diem dominicū. Nam
ut ait Greg. de conse. d. 3. Peruenit. Anti-
christus ueniens: diem sabbati atq: domi-
nicū ab omni opere faciet custodiri. Quia
enim moysi se et resurgere simulat. habet
in uenerationem uult dominicum diem: q:
populum iudicare compellet. ut exterio-
rem ritum legis reuocet. et sibi iudeorum
perfidiam subdat. coll. uult sabbatum.
Hec ille. Iudei ergo ipsi recipient.

De aduentu antichristi

Propter hoc dicit xps iudeis Ego veni
in noie patris mei et non accepistis me: si
alias venerit in nomine suo illam accipie
tis Jo. 5. Si alius. i. antichristus.
¶ Secundo subiungabit sibi oēs aggarēos. tur
cos. tartaros. et oēs infideles nō occulte s; manifeste per violentiā cū multis milibus
hoīum armatorū: qā dicit scriptura q; habe
bit magnū thesaurū pmittente diuino iud
icio in penā peccatorū iuxta illud Dani. 11. Dñs
bñtur. n. thesaurū auri et argenti in oībus
preciosis egypti. Nota Egypti. et etiā totū
mundi. Cū his ergo thesauris cōgregabit
oēs gentes armos totius mūdi ad pugna
dam cōtra oēs sibi cōtra iēctes. De pra
ctice: quō faciet preconizari q; dabit cūlibz
armigerio centū florenos in mēse vel aliqd
magnū: vt faciat guerrā contra infideles.
Et faciet preconizari q; nullus noiet Iesū
christū neq; beatā vīrginē: sub pena mor
tis. Et sicut in oēs armigeri de frācia.
Italia. de hispania et c. erunt cū eo: et cum
istis subiungabit oēs aduersarios. Quētas.
Soluetur Sathanas de carcere suo et ex
ibit et seducet gētes: que sunt sup quattuor
angulos terre gog et magog. et congregabit
eos ad preliū: quorū numerus est sicut are
na maris et ascēderunt super altitudinem
terre. et circūferunt castra sanctorū. et cūita
tem dilectā Apoc. 20. Nota Gog. i. tectum
magog. i. detectū: qā tam tectū q; detectū. i.
oculi mali et manifesti crūt cū eo. Vel dic
¶ Per gog et magog intelligit antichristus
q; occulte et manifeste trahet ad se gentes:
occulte qdē per spēm sanctitatis exteriorē
celādo pueritātē interiorē. Dñs est ve
ro per potētā armos vt dictū est. De quo
Ezech. 38. Filii hoīs. i. adē pone faciem con
tra gog et magog: et terrā. i. gentes terrenas
lz qdam doctores nō qdem determinatiue
sed opinatiue dicant. per gog et magog in
telligi decem tribus q; sunt vltra mōtes cal
pilos. q; conclusi sunt ad osionem Alexandri
impatoris: sūm q; refert magister i historis
Aug. 20 de ci. dei. c. 12. exponēs illū Apoc.
20. Soluet Sathanas de custodia sua. et
exibit ad seducēdas natiōes que sunt sup
quattuor angulos terre gog et magog et c.
sic dicit. Gentes quippe iste quas appellat
gog et magog nō sic sunt accipie de tanq;

sint a' l'qui in aliqua parte terrarū barbari
constituti. siue quos qdam suspicamur ge
thas et massagetbas. ppter litteras horū
noīum primas. siue aliquos alios alienige
nas et a romano iure sanctos. Toto nāq;
orbe terrarū significati sunt isti esse: cum di
ctū est. Nationes que sunt super quattuor
angulis terre easq; subiecit esse gog et ma
gog. Quorū interpretationes noīum esse
comperimus: gog tectum. magog detecto:
tanq; domus et ipse q; pcedit de domo. Sē
tes ergo sunt in qbus velat diabolum in
abyssu superius intelligebamus inclusū et
ipse de illis quodāmodo sese efferens et p
cedens. vt ille sint tectum. ipse de tecto. Si
aut vtrūq; referatur ad gentes. non vnam
horū ad illas. alteram ad diabolum: et tectum
ipse sunt. qā in eis nunc includitur et quo
dāmodo regitur inuicem antiquas. et de
tecto ipse erūt quādo in apertū odium de
operto erupture sunt. ¶ Tercio subiungabit
sibi christianos sed nō omnes: quia postq;
habebit pro se omnes infideles tunc bella
bit contra christianos qui faciunt sibi ma
iorem resistētiā q; infideles: eo q; sumas
tam anisati per scripturam sanctam et per
predicationes christi. Et propterea dicitur
antichristus ab anti q; est cōtra: et christianos. Ec
ce quomodo hīc primo modo subiungit to
tum pene mundum. De hoc ad litteram vi
dit Daniel: sūm q; doctores exponunt. In
greditur terras et conteret. et pertransiet et
introbibit in terram gloriosam. et multe eo
ruent. De autē sole saluabuntur de manu
eius edom et moab: et principes filiorum
amon Dani. 11. Nota Ingreditur terras. i.
infidelium: et conteret et pertransiet et introi
bit terram gloriosam. i. christianitatis seu
ecclesie. et multe. i. gentes christiane cōrūnt
sed non omnes. De autē sole saluabun
tur edom q; interpretatur sanguine: et
quia gentes sanguine saluabuntur: scilicet
que potius eligent mori q; christum ne
gare. et moab quod interpretatur de patre
vel ex patre innocentes qui sunt ex parte
deo facti filij ipsius per regenerationē spe
cialē i vtero sōris baptismalis: iuxta illud
Jo. 1. Quotquot sit recepit eū dedit patrē
filios dei fieri. ¶ Si non negabāt fidem xpi.

Et principes illorum amon. quod interpretatur populus meritoris. Ecce hic penitentes principes. s. principes penitentia facientes. Vel ideo dicitur principes: quia penitentes principes panem et dant corporibus suis, subigunt do corpora, et passionem suam in populo voluntatis et renuntiant. et ibunt dispersi per memora et canernas etc. Item Apoc. 13. Datus est illi bellum facere cum sanctis et vincere illos. et data est ei potestas in omnem tribum et populum et linguam et gentem. et adorabunt eum omnes qui inhabitant terram: quorum non sunt scripta nomina in libro vite etc. Ecce quare dicitur Terminus factus est magnus.

Quod modus erit per miracula apparentia: quod notat ibi. Et sol factus est niger tanquam succus cilicinus. quod et falsis miraculis antichristi et suorum discipulorum omnes christiani paucis exceptis perdet fidem. et ipse qui est verus sol factus est obscurabitur in mentibus eorum tanquam succus cilicinus. Quia sicut factus non potest retinere aquam: sic christiani non retinebunt aquam baptismalem in omni negabunt fidem christi. Et sicut cilicium est asperum et durum: sic fides christiana videbitur aspera et dura penitentibus eorum. De hoc habet Augustinus in Apoc. 2. Thes. 2. Reuelabitur ille iniquus cuius est aduentus secundum operationes sathane in omni virtute et signis et prodigiis mendacibus. et in omni seductione iniquitatis his qui perierunt. Sed Aug. dicit quod opera antichristi possunt esse signa mendacium. vel quod morales sensus per fantasmata deceptus sit ut quod non facit facere videatur. vel quod si sint vera prodigia. ad mendacium tamen perhibent credituros. Concordat. b. Thoma. in 1. p. q. 114. ar. 4. in responsione ad primum. 1. 2. ar. Nam ut ait. b. Aug. 20. de ci. dei. Nullum hoc difficile tangit. Non enim quasi ignis de celo cecidit. et tantam familiam cum tantis gregibus pecorum sicut Job impetu consumpsit. et turbo lituens et domum descendens si eos elatus occidit. fantasmata fuerunt: que tamen fuerunt opera sathane. cui deus dederat hanc potestatem etc. Videamus ergo practica. Primum namque faciet ignem descendere de celo. i. de spera ignis in terram operatione diaboli. qui hoc potest facere deo non impediens: sicut fecit ad comburendum astatia Job Job. 1. Et videtur hoc miraculo quod quot homines et gentes

cadent in errorem. Antichristus. Vidit illam beatissimam ascendentem de terra et fecit signa magna: ut etiam faceret ignem de celo descendere in terram in conspectu hominum Apoc. 13. Nota de celo. i. de spera ignis ut dicitur: quia in celo non est ignis. Quod faciet loqui imagines: ut prebatur Apoc. 13. Et pueros quos interrogabunt dicentes. Dicite nobis veritatem de isto viro qui venit nonnullus an sit saluator: et diabolus mouebit labia et formabit verba dicendo quod iste est verus saluator mundi. Et hoc cadent multi in errorem: christiani autem nullam facient miracula. Tertio ostendit quod mortuos suscitabit. Item per artem magicam simulabit se mortuum et ferretur a demonibus in aera quasi ascendat in celum. et sic putabitur ab hominibus resurrexisse qui prius putabatur mortuus. et sic tunc mirrabantur populi et adorabunt et glorificabunt. Unde super illud Apoc. 13. Et plaga mortis eius curata est: dicitur Glo. Arte magica ascendit antichristus in aera ferentibus eum demonibus. Faciet etiam antichristus subverti arbores flores. arefcere. mare turbare. naturas in diversas figuras mutari. hoc tamen non erit sed apparente. quod quia una res in aliam mutetur sine ministerio nature competit soli deo: ut. 2. 6. q. 5. Epistola. Et c. Nec mirum. Nota de virginis magorum pharaonis conuersio in colubres etc. Dic praelatus. quod christiani multi videntes quod predicatorum antichristi facient ignem de celo descendere et imagines et infantes loqui. ut dictum est: dicent eis. Illa ista sunt falsa miracula. sed suscitare mortuos sic ipse fecit. Et illi dicent placet. Quod vultis ut suscitetur vobis. patrem vel matrem etc. Sic. Tunc aperta sepultura venient demones inuolubiter et in corporibus simulatis patris et matris apparebant filii et ostenduntur etc. Quod cadent. Quod quantus error tunc regnabit in mundo. Sed de his falsis miraculis et prodigiis auertit nos christus. dicit. Surgent pseudo christi et pseudo prophete et dabunt signa magna et prodigia: ita ut in errorem inducant etiam si fieri possent electi. Ecce praelatus vobis Mat. 24. Sed hoc queritur quare hoc permittet deus. Unde supra: Vel dicitur quod ratio est per regulam scripturam dicentis. Per quem quis peccat: per hoc et torquetur Sapientia. 1.

De aduentu antichristi

Et q: hodie vt plurimū christiani credant mendacijs et fallacijs demonū recurrendo ad falsos magos. et sortilegos: ideo deus pmitte vt mendacijs credant. Et patet: quod qd aliquis perdit aliquā rem. vel hz filius infirmus recurrit ad magos et. Hāc rationē ponit apls: vl. Reuelabit ille iniquus cu ius est aduentus fm operationes sathane in omni virtute et signis et pōgōs mendacibus. et in omni seductione iniquitatis hīs qui pereant. eo qd charitatē veritatis nō receperunt. vt salui fierent: et ideo mittere illis deus operationem erroris vt credant mendatio et. 2. Thes. 2.

Tertius modus erit per tormenta terrarum: que notant cum di. Et luna facta ē tota sicut sanguis. Per lunā denotatur ecclesia. Et rō: qd luna illuminat a sole: sic ecclesia a xpo et eius aplis: quorū doctrina fulget ecclesia vt sole luna. Hec luna. s. ecclesia vniuersalis fiet sicut sanguis: qd angustis christianorū effundet p tormenta terribilia: qd inferet eis p̄fidus antichristus. Erant. n. multi christiani scilicet et deuoti q nō credēt illis falsis miraculis: de qb⁹ supra dictum est. imo stabunt fortes in fide christi. Contra istos ergo antichristus insurget cū multis p̄secutionibus. Primo nāq. faciet p̄conizari qd nullus christianus possit videri aut emere aliquid et. Et vñ mōdi hoc seruabūt: qd oēs sequent antichristū. adeo qd nullus audebit xpm vel virginē mariā noscere sub pena mortis. Anctas. Et faciet oēs p̄uillos et magnos. et diuites et pauperes. et liberos et seruos. h̄e caracterem in dextera manu aut in frontibus suis. neq. possit vendere aut emere nisi qd habeat caracter. aut nomē bestie. aut numerū nois eius Apoc. 13. Nota Caracterē. s. signū aliq: ad istam: vt obedientes sibi cognoscant et aliq. interficiant: aut nomen bestie. s. p̄fectionē oris. aut numerū nois eius. s. multiplicationē operum. sicut exponit in cōpōdito theologie. Et eriget idolum sponens ei nomen maolū. s. p̄fidium: et ponet edictum qd qlibet malefactor fugiens ad ipsam sit securus et spūritus. De quo idolo habetur Dan. xi. Deum patrū suorū non reputabit. deū autē maolū in loco suo venerabit. qd verbum puenit tam Antiocho q antichristi.

Ita: vt dī ibi magister h̄istoriarū. Maolū enim p̄fidium sonat. et antiochus in iherusalem p̄fidium posuit et idolū tonis. Antichristus vero diabolū vt deum p̄fidē suū venerabit. Hec ille. Sed qd hoc videt: qd vt di. 2. Thes. 2. Ipse faciet se adorari ostendens se tanq. sit deus: quōd ergo adorabit ipse diabolū: nisi dicat qd ipse occulte adorabit diabolū. sed manifeste se faciet adorari. Sed faciet christianos quos tunc hū ueniet fortes tormentari: intm qd tormentata primo: nū martyr. s. Bartholomei. Laurentij et. parua fuerunt respectu ipso: um: quia durabunt multo tempore scindendo mēbra corporis p articulos successue et. Tertio inferet martyrū cordis: quia coram patre et matre faciet filios capl. Et in terrogabit quis est verus messias. Si dīcent qd iesus christus et. tunc coram patribus occidet filios et. Ecce quanta tribulatio. De qua dominus p̄ndiciat: vl. Erst tunc tribulatio magna qualis nūq. fuit ab initio mōdi vsq. modo. neq. ster. et nisi benedicti fuissent dies illi non fieret salua omnis caro: sed propter electos dīcī uoluntur dies illi Mat. 24. Nota Benedī abuntur. quia sicut legitur Dan. 7. et. 3. et Apoc. 7. et. 1. et. 3. antichristus solus regnabit tribus annis cum dimidio.

Quartus modus erit per argumenta insolubilia: quod notatur cum dīcī. Stelle celi ceciderunt super terrā. sicut siens emittit grossos suos cum a vento mouetur: ecce quartus modus. s. disputationum: quia verba non sunt nisi ventus. Dic practeam disputationis. Dicent enim predatores antichristi toti populo congregato ad audendum. Bone gentes vt sciatis qd nostra doctrina est vera: quia veritas non habet angulos. ideo arguo sic: et facient argumenta maxima. qbus christiani doctores nescient r̄spondere duplici ratione. Prima qd diabolus loquetur per ora eorum et ligabunt ora christiano: s. permittente deo. propter melam vitam istarū: quia nō querūt nisi gloriam mundi: qui enim potest ligare leonem. s. animam bene potest ligare ouem. s. linguam: que non est nisi frustum carnis.

Sed ratio est: qd iste disputationes vt plurimū. erant de biblia super textu scri/

ptare et propbarum de quibus magna est ignorantia inter doctores christianos nunc. Jam hodie magistri in theologia aut parvi aut nihil sciunt: sed vadunt post ceteras aridas philosophias et poetas: et quasi incipiunt studere incipiunt ab aristotele: et ideo maxima ignorantia de biblia est tunc tempore antichristi apud tales doctores et magistros. Ideo stelle. i. doctores ecclesie cadent super terram: quia perdent fidem: et adherent de fideijs terrenis. Quod de hoc. Et eleuabitur et magnificabitur aduersus omnem deum: et aduersus deum deop loquetur magnifica. Dasi. xi. Nota Magnifica. i. insolubilia argumenta quatuor ad homines. Nota Deum deop. i. angelos. Item Dasi. 7. Sermones contra excelsam loquetur: et sanctos altissimi coteret. Et sic nota quod per defectum scientie scripturarum populus christianus pro magna parte perdetur: iuxta illud Isa. 5. Propter loca capiti ductus est populus meus: quia non habuit scientiam. Remedium est ergo ut non queramus cum eis de fide: quia pro una ratione quam pro fide adducimus ipsi adducunt. 20. sed fundemus fidem nostram in auctoritate christi: et apostolorum et ecclesie dicendo. Nolo disputare per rationes sed ita credo: quia ita christus reuelauit. Unde. i. Cor. 2. Fides nostra non sit in sapientia hominum: sed in virtute dei. Propter reuera debemus synbolus apostolicus dicere quod mane et sero. Unde Ro. 10. Sed confitearis in ore tuo dominum Iesum Christum. et in corde tuo credideris. quod deus exaltauit illum a mortuis: saluus eris. Corde enim creditur ad iustitiam. ore autem confessio fit ad salutem. Sic faciebat Dominus dicendo. Credidi propter quod locutus sum: ego autem humilissimus. Nota Credidi. i. in corde. propter quod locutus sum. i. ore confitendo. Ego autem humilissimus. i. i. valde per operationem: sine qua fides mortua est Jac. 2. Vel dicit Ego autem humilissimus. i. quia ad hoc ut homo vere credat: oportet humiliare intellectum: iuxta illud. 2. Cor. 10. In capitalitatem redigetes omnem intellectum in obsequium. Et sic patet quartus modus.

¶ Quintus modus erit per dona pla-

cabilia: qui notatur sibi. Et celum recessit sicut liber inuolutus. i. disquaternatus: quia per promissiones separales et dona ab antichristo facta celum recedet. quia pauci curabunt de celo. i. de promissionibus celestibus a christo factis. sed de promissionibus antichristi. Dic practice: quomodo antichristus mittet discipulos suos per mundum: qui predicabant aliquas veritates. i. quod finis mundi instat. ideo preparant se singulariter per opera misericordie et pietatis. que multis placent deo: et ut credatis nobis non solus verbo sed etiam opere predicamus. Si inter vos sint aliquae persone indigentes veniat ad nos et faciemus ei misericordiam et elemosinas. Dic practice: quod mulierem vidue dicent ad invicem. Comatec audistis vos istos sanctos homines: Ideo eamus ad eos: et non solum vidue sed etiam milites et senes et pauperes. qui omnia erpendunt in vanitatibus venient ad eos qui dabant eis denarios in copia: tunc dicent gentes. et isti sunt boni predicatorum qui dant nobis. et non illi qui semper petunt. Intim quod tunc gentes nolent audire sermones fratrum predicatorum imo deridebant respectu illorum. Tunc dicit vobis viro: quare vos non vaditis ad istos sanctos homines: ut dent vobis sicut vicinus vester iust. et habuit. tunc ab eis. et modo sum maritatus filium suum. et est etiam diues cum ante fuerit pauper. Isti modo habebit oves auaros. Item dabit honores. prelationes. et potestates. amouendo reges et principes sibi inobedientes. et alios sibi obediens constituendo. Et isto modo habebit omnes superbos. Dasi. pch. Multiplicabit gloriam et dabit illis potestatem. Vide infra. Unde Apo. 13. Et vidit bestiam ascendente de terra. i. antichristum habentem capita. vij. i. principes vniuersos. et comu. x. i. eos qui impugnant decalogum. Item dabit abundantiam ciborum et escarum: di. Comedatis et bibatis. Quare sunt facere esse iste: Vester Iesus christus pauper et mendicus prohibuit ne comederetis et bibatis. quia non poterat habere talia. De anno amouebit quadraginta. de mensibus quattuor tempora. de hebdomada diem veneris. de festis vigiliis. et sic

De conflagratione mundi.

habebit sub se oēs gulosos. Itē dabit delectationes carnis: nam et ipse luxuriosissimus erit: iuxta illud Dani. xi. Et erit in concupiscentijs feminarū: quāvis dicat magister historiā. q̄ illud de antiocho tñ intelligēdum est. Nam antichrīstus castus erit ad similitudinē religiosi. Sed in cōpendio theologie dicit q̄ erit luxuriosus: sed ostendet se castum exterius. Item franget oēm matrimonij legem. Illeciabit clericos et religiosos ut ducant uxores. Qui dicent mali clerici et religiosi: iste est bon⁹ dñs: vivat. Deum tamen tardante: vltimam ante venisset. Et ipse p̄uidebit oib⁹ de pecunijs. et isto modo habebit oēs luxuriosos. Deu dolo. Et q̄s remanebit cum xp̄o. De hoc h̄etur propheta: vi. Multiplicabit gloriam et dabit eis potestatem in multis. terrā dādet gratuito. Et isra. Dñabitur thesaurorū auri et argenti Dani. xi. Tandem in tantā superbiam eleuabitur in malam suā et mādī: q̄ faciet edificari templum in iherusalem. et ibi faciet se adorari sicut deum. Unde Ap̄ls. 2. Thes. 2. Reuelabitur autē hō peccati filius p̄ditionis qui aduersatur et ex tollitur supra omne q̄ dicitur deus aut collitur: ita ut in templo dei sedeat ostendens se tanq̄ sit deus. Item deueniet ad tantam dementiam q̄ supra montem oliueti ascendet: et suum tabernaculū eriget et pro deo faciet se adorari. Dani. xi. Ueniet in multitudine magna ut cōterat et interficiat plurimos: et figat tabernaculū suū inter duo maria. i. inter mare mortuum et adiacentia. et super montem oliueti et sanctum i. in montem oliueti: et veniet vsq̄ ad summītatē eius. i. ad locum vnde dñs ascendit. Durabit autē persecutio antichrīstī tribus annis cum dimidio: iuxta illud Dani. 12. Usq̄quo finis ipsorum terribilium. Et in fra. In tempus et tempora et dimidiū temporis. Unde Ap̄ls. xi. Ciuitatem sanctam calcabant mensibus quadraginta duob⁹. Tandem p̄uocabit istis puerissimis et diabolicis modis contra se iram dei qui occidet eum: iuxta illud Ap̄ls. 2. Thes. 2. Tūc sciet in fine mundi: vel post discessionem gentium a populo romano. reuelabitur ille iniquus. i. antichrīstus: quem dñs Iesus interficiet sp̄s oris sui et destruet illustratiōe ad

nentia sui. Sup̄ quo textu dicit. Glo. Sp̄s oris sui. i. potentia visionis sue sive per se sive per michaelem. Nam s̄m magistrus in historijs: q̄ ipse antichrīstus super thronū ab eo paratum. i. in monte oliueti sedebit ut eum oēs tanq̄ verum deum adorent. audiet vox in aere sive sit vox christi sive archangeli michaelis: que dicit. Morere: et statim fulminabitur antichrīstus. ps. 9. In fidatur ut ra. pau. ra. pau. dum ad eū. In la. suo hūm. eu. incl. se et ea. cum dñs. su. pau. et. pauperem. i. populum christianum Ita q̄ s̄m doctores tardant occideri in monte oliueti in illo loco supra quem dñs ascendit ad celos. illo intersecto: nec statim veniet christus. sed ut ex Daniele intelligitur. concedentur electis ad prius dies quadraginta quinq̄: q̄tum autē post. penitus ignoratur. Hoc Glo. De hoc autē vnde infra s̄mo ne primo pre. i. Rogemus ergo dñm ut s̄mus fortes et cōstantes in fide. ut nulla aduersitate ab ea cadam⁹ et auellamur: et nullis tentationibus a dño sepeimur. P̄ante d. n. Ie. christo. qui cum patre et s̄s. vi. et regnat per inf. se. Amen. Finis.

De conflagratione mundi. Ser. 25.

Ides tua te

saluū fecit. Luc. 18. C Ser mo noster erit de eo quod erit post mortem antichrīstī. i. de p̄flagratione mundi.

di. i. Pro declaratione et. Sciendum q̄ in sacra scriptura inueniuntur due generales cōflagrationes huius mundi. Prima que fuit per diluuiū aque tempore noe: et hec iam est preterita. Secūda est ventura q̄ erit per diluuiū ignis. Rōnem assignat. i. Thes. in. 4. vl. 47. q. 2. ar. i. q. 2. ad s̄cūm ga tempore noe tantus fuit ardor carnalitatis q̄ ois caro corruerat viā suā luxuriando. in tñ q̄ hoies dabant se ad peccandum cum mulieribus et demonibus succubis in forma mulierum: et econuerso mulieres cum hoibus et demonibus incubis in forma virorum: ideo ga diluuiū debebat mitti ad purgationem infectionis peccati: congruum fuit ut contra illam ardentem carnalitatis mitteretur diluuiū per aquam: ga contraria contrarijs curantur

Unde dicit scriptura Gen. 6. Videns autem deus quod multa malitia hominum esset in terra. et cuncta cogitatio eorum intenta esset ad malum omni tempore. penituit eum quod hominem fecisset in terra. et precavens in futurum et tactus dolore eorum. Ihs intrinsecus. delebo inquit homines quem creavi a facie terre. ab homine usque ad animantia a reptilibus usque ad volucres celi. penitet. n. me fecisse eos Gen. 6. Nota Usque ad animantia: quare hoc. cum illa non peccaverint: sed ad detestationem criminum hominum que facta fuerunt in terra. deleta sunt animalia que habitabant in terra. et volucres celi que accipiunt sibi pastum. et sic sit peccatorum committenti crimen lese maiestatis: quia non solum ipse peribitur sed etiam domus sua tota destruitur. Peccatores autem habitantes in aere non sunt mortui per dissolutionem: quia peccata hominum non fuerunt facta in aere: sed in terra. Nicolaus de lyra. Nota Penitet. n. me fecisse eos. Sed contra Numeri. 23. Non est deus quasi homo ut mentiar: neque ut falsitas hominis ut mutetur. sed Nicolaus de lyra ibi: penitentia et dolor et cetera passionibus nullo modo sunt in deo: sed rem sed secundum modum. secundum similitudinem. Et ideo dicitur penituisse quia ad modum penitentis se habuit volens dissipare quod prius fecerat. Et sic etiam dum dicitur. Tactus dolore cordis intrinsecus etc. quia ad modum dolentis se habuit delendo hominem quem fecerat ad imaginem suam secundum eum: concondidit. b. Thoma. in. i. par. q. 9. ar. 7. ad primum. Diluvium autem dicitur ignis quod expectamus. erit propter aliam causam: quia licet in fine mundi regnatum sit vitium latente: tamen deus reputabit se magis offensum et magis insultatum quia ipse tunc dilexit nos quod amore nostri sit in carnis et passus etc. et nos non diligimus eum. praesertim in fine mundi in quo regnabit maxime vitium tepiditatis quasi mundo iam senescente. Ideo Mat. 24. Qui superabundabit iniquitas: refrigescet charitas multorum. Ideo tunc convenienter purgatio fiet per ignem. Et hoc est quod dicit Christus Mat. 24. postquam enim dixit. Qui super. In. re. ca. mul. subdit. Qui vero perseveraverit usque in finem saluus erit. et predicabitur hoc evangelium regni in universo orbe in testimonium omnibus gentibus et tunc ve-

niet consumatio Mat. 24. Sed nota: quod iste terminus multiplicem habet declarationem iuxta multiplicem generalem predicationem evangelii in universo mundo. Nam primo predicatum fuit per apostolos omni creature: iuxta preceptum Christi Mat. ult. quod preceptum tempore apostolorum fuit factum et adimpletum: ut per Col. 1. iuxta principium: ubi dicitur. Verbum veritatis evangelium pervenit ad vos sicut et in universo mundo. et fructificat et crescit. Et ibidem iuxta finem capituli. Evangelium audistis quod predicatum est in universa creatura que sub celo est. Item Ro. 10. In omnem terram erudit sonus eorum. Et tunc veniet consumatio gentis sardae et destructio Iherusalem per Titum et Hespasianum. Secundo fuit predicatum evangelium et adhuc predicatur continue per ordines sanctorum Petri et Pauli in universo mundo. Et post istam predicationem ventura est statim consumatio et destructio huius mundi per antichristum et suos.

Tercio predicabitur evangelium christi in universo mundo post mortem antichristi per fideles aliquos qui in unaquaque gente erunt mirabiliter conservati a deo ad conversionem aliorum: et tunc veniet ultimum mundi consumatio. Et de ista consumatione et conflagratione dicit thema. Dies domini etc. Patet thema etc. Quaesitum quod veniet: iste ignis praedicet: et inveni quia David declaravit: fuit revelatus: di. ps. 96. Ignis ante ipsum praedicet: et in flam. in chr. int. eius. Allatuerunt fulgura eius omni terre: vi. et como. est ter. etc. Tres sicut etc. flu. a. fa. d. a. fa. d. omnis terra. Sunt tres versus. et quilibet versus continet duas clausulas.

Primo ignis cruciatio. Ignis ante ipsum praedicet.

Secundo hominum conflagratio. Et infla. in chr. int. eius.

Tercio fulgurum conflagratio. Illuxerunt eorum.

Quarto terre commotio et hominum commotio. Commotio est. et contre. f.

Quinto montium liquefactio. Montes sicut etc. fl. etc.

Sexto electorum renovatio et facie domini est terra.

Prima clausula dicit. Ignis ante ipsum

De conflagratione mundi

precedet. s. anteq̃ veniat ad iudiciu. Prae-
tice: postq̃ dānata mors antiq̃. erit per
mundū denuntiata ⁊ divulgata: mundus
durabit quadraginta quinq̃ diebus: quos
sp̃s dabit in spaciū penitentie. Tūc iudei.
aggrenti. reucri. tarrari. ⁊ mali christiani
decepti. ⁊ oēs infideles conuertentur ad
xpm̃ dicentes. Pro certo non alius salua-
tor est x̃c. Sed tot erunt diuicie ⁊ delit̃e p
anticristum dimisse. q̃ pauci conuertētur
ad bonam vltimā. h̃ conuertant ad bonam
credentiam. Cogitate q̃o religiosus q̃ ha-
bebit tres vel quattuor: vxores tot filios
⁊ filias. mille vel duo milia ducatorum in
redditis: poterit redire ad claustrum ad
comedendū caules ⁊ similia sine oleo x̃c.
Immo dicit bene stamus. Si ille dñs no-
ster fecit malum finem: etiam christus fuit
crucifixus x̃c. ⁊ venient christiani fideles
qui latuerunt in montibus ⁊ desertis cla-
mando ⁊ predicando. Conuertimini x̃c. ⁊
deridebunt eos: dñi. ideo isti predicāt: vt fa-
ciamus eis prem̃ bonorū nostrorū. S; post
45. dies continget mundo sicut dñs noster
Iesus x̃ps dixit Luc. 17. Sicut factum est
in diebus noē: ita erit in diebus filij hoīs.
Edebant. bibebant. vxores ducebant. ⁊ da-
bant ad nuptias vsq̃ in diē qua intrauit
noē in archam: ⁊ venit diluuiū ⁊ perdidit
oēs. Sicut factum est in diebus Noth.
Edebant. ⁊ bibebant. emebant ⁊ vende-
bant. plantabant ⁊ edificabāt. qua die au-
tem etiauit Noth a sodomis pluit ignem ⁊
sulphur de celo: ⁊ omnes perdidit. Sedm̃
hec erit: qua die filius hominis reuelabit.
In illa hora qui fuerit in recto. ⁊ vasa eius
in domo. nec descendat tollere illa ⁊ qui in
agro similiter non redeat retro: memores
esset vtoris Noth. Item Ap̃ls. 1. Th̃. 5.
De tempore autem ⁊ momento fratres nō
indigetis vt scribam vobis. ipsi. n. diligen-
ter scitis: quia dies dñi sicut fur in nocte
ita veniet. Cum autem dixerint pat. pag. ⁊
securitas: tunc repentinus eis supueniet
interitus. sicut dolor in vtero habentis. ⁊
non effugiet. Igitur post. 40. dies. sed q̃
cum post nescitur. ignis accendetur in quat-
tor partibus mundi. s. in oriente. occiden-
te. septentrione. ⁊ meridie. ⁊ curret subito
vt fluius aque. Dicunt doctores q̃ ille

ignis veniet ad purificandum mundū pro-
pter iudiciū futurum. Da similitudinem
de magna domo corrupta ⁊ fetida ppter
habitationem bestiarum x̃c. In qua concil-
lium generale debet in mundo teneri. In
qua erit papa Iesus christus cum cardini-
alibus. ⁊ cōs. ⁊ imperato: idem Iesus
cum regibus ⁊ ducibus. baronibus. ⁊ regi-
na celi. erit in isto concilio x̃c. Jere. 23. Ec-
ce dies veniunt dicit dñs: ⁊ su. 88. ger. lu. ⁊
faciet in. ⁊ ius. in terra. Nota In terra. idē
purificabitur per ignem x̃c. Nota Suscita-
bo. Nunquid dormit modo christus: Al-
detur q̃ sic: quia multa peccata sunt que
non puniunt modo: ⁊ ideo videtur dormire
sed tunc punientur: ⁊ ideo dicit Suscitabo.
Quare autem sit necessarium q̃ terra puri-
ficetur per ignem. ratio est: q̃a est immunda
q̃a in ea habitauerunt ⁊ habitant bestie. s.
porci. leones. vñ. x̃c. Nam q̃ volunt fm̃ ra-
tionem sunt homines: qui vero via sūt fm̃
sensualitatem sunt bestie. aliqui leones vt
superbi: aliqui vulpes vt auari: aliqui por-
ci vt luxuriosi: aliqui basilisci ⁊ vipere vt
inuidi: aliqui lupi vt gulosi: aliqui canes vt
fracundi: aliqui asini vt accidiosi. ps. 140.
mo cum in ho. e. non sūt comp. est. in. infi.
⁊ si. fac. est illis. Propter hoc ergo: q̃a do-
mus huius mundi est corrupta. immunda
⁊ fetida. necesse est ergo vt mundetur ⁊ pu-
rifice per ignem. Ecce ergo quomodo ter-
ra purgabitur per ignem. De hoc prophe-
tia Malachie. 3. Ecce veniet dicit dñs eter-
nitatis: ⁊ quis poterit cogitare diem aduen-
tus eius: Et quis stabit ad videndū eum?
Ip̃ enim quasi ignis cōflans ⁊ quasi per-
ba fullonum: ⁊ sedebit cōflans ⁊ emen-
dans x̃c. Ecce prima clausula.
C. Secundo: conflagratio hominum x̃c.
Dicunt doctores q̃ ille ignis accendet ad
quattuor partes mundi non naturaliter:
sed vel virtute: ⁊ veniet simul ignis qui
accendetur in oriente cum igne qui accen-
detur ad meridiem x̃c. ⁊ sic de alijs parti-
bus etiam inflamabit in circuitu inimicos
dei. Questio est hic: qui sunt inimici dei?
Sed et̃o poterimus scire vñ q̃ sunt ami-
ci: quia contrariorū eadem est vis. iplina.
Qui autem sunt amici dei: declarat ipse
christus de⁹ ⁊ homo Jo. 15. di. Vos amati

mei estis si feceritis que ego precipio vo-
bis. ergo a contrario. inimici dei sunt om-
nes illi qui faciunt contra divina precepta:
sicut sunt illi qui recurrunt ad divina. Item
illi qui perierunt in iudicio vel extra. Item
qui non servant festa etc. Item de alijs pre-
ceptis. Luc. 19. Inimicos meos dico illos
qui nolunt me agnare super se. Tales er-
go inflamabuntur illo igne. Sed dices tu:
nonne etiam boni et amici dei illo igne in-
flamabuntur etc. R. vniuersalis sententia
doctorum est: q. tam boni q. mali. tam su-
sti q. peccatores. occiduntur illo igne sed
diuersimode. quia iusti et amici dei sine do-
lore moriuntur per ignem: sicut legitur etc.
illis. quinquaginta rectoribus in legenda
beate Catherine: dicit tamen Petrus de
palude in. 4. di. 47. ar. 3. in fine. q. boni non
affligentur illo igne: nisi forte q. pro pec-
cato originali. etiam mors naturalis aliquem
dolorem habet sensibilis. vel si affligentur
plus sicut martyres proderit eis ad pre-
mium. fin. eum. Sed inimici dei occiduntur
ab illo igne: et cum maxima pena et dolore
moriuntur: quia tam hic incipiet eis pena
damnationis eterne: supra illud Deut. 32.
Ignis succensus est in furore meo: et ar-
debit usque ad inferni nouissima. Illi vero
qui habebant aliqua venialia vel imperfe-
ctiones. vel de mortalibus nondum in to-
to satisfecerunt. occiduntur illo igne. et deus
dabit eis tantam penam quam haberent
sustinere in purgatorio per centum. vel. 20.
vel. 30. annos. De hoc auctoritas et prophe-
cia Mala. viro. Ecce dies veniet succensa
quasi caminus. et erunt omnes superbi et
omnes facientes impietatem stipula. et in-
flamabit eos dies veniens. dicit dominus
exercituum: que non relinquet eis radices
et germen. et orietur vobis timentibus no-
men meum sol iustitie. et sanitas in penis
eius etc. Nota Scipula. i. palea que quan-
do ardet stridet: sic tunc peccatores stride-
bunt clamando emittentes fumum nigru
maledicendo deum patrem. et matrem etc.
Sermine: sunt filij. filie. et amici. Radices
vero bona temporalia: quia via illo igne co-
burentur. Nobis autem non me. ori. sol su-
stineat: quia sicut ortus solis. pat. consolatio.

nen: sic ipse in illa die consolabitur bonos
et amicos suos. Tercio fulgurum cornu-
scatio etc. Nota quando ignis ille incipiet
inflamari tunc fulgura eribunt et discur-
rent ab vno capite mundi usque ad aliquid
occidendo omnes homines et destruyendo ciui-
tates. castra. villas etc. Quod qualis festinan-
tia erit tunc ad emendandum vitam: sed
nihil proderit quia timore seruit fiet etc.
Dic prateream: quomodo multi barones et
alii querent inimicos suos ad faciendum
pacem. Item usurarius totum pauidus et tre-
mens dicit. Elidiste talem etc. Et quid vult
tis facere illi? Volo restituere etc. Et pos-
sabitur lursam plenam etc. Ne gra ne gratia
quia tunc aurum et argentum nihil vale-
bunt: quia omnia comburentur etc. Item
episcopus et clericus habentes beneficium
vel prelaturam symoniaci: querent illud
relinquere. Item mulieres tunc deponent
vanitates: sed parum valebit quia timore
facient etc. Dic prater: quomodo accipient
sorcices ut incendant candas. Item religio-
sus qui non seruauit regulam etc. tunc dis-
tinguet queret regulam et constitutiones ut
sciat ad que obligatur etc. Item sacerdos
et clericus qui non dicit officium: nec ha-
bet breuiarium etc. sed bene habet bal-
samum etc. querent breuiarium emere rect.
Item de luxurioso ut relinquat concubi-
nam etc. Auctoritas de hoc. Pugnabit
cum illo orbis terrarum: contra insensatos
Ibunt directe emissiones fulgurum: et tan-
quam a bene curuato arcu nubium exten-
sionabuntur etc. Sap. 5. Nota Contra insen-
satos. i. peccatores qui non sequuntur sen-
sum. i. intellectum et rationem. sed contra
rationem viuunt sine sensu. Sapientes ce-
go dicent: nihil contra nos. Nota q. sunt
multi insensati qui putant se esse sapien-
tes etc. propter hoc dicit pugnabit contra
insensatos: et declarat qualis pugna erit:
dum dicit. Ibunt rect.

Quarto terre commotio sive hominum
conturbatio rect. Et loquitur in preterit-
to propter certitudinem prophetie. Sed
quare? Ecce tunc gentes erunt in deli-
ctis. comedendo. et bibendo. et luxu-
riando. dicendo. Pax pax: nunquam ita

De conflagratione mundi

bene fuit nobis *re*, et subito erumpet vnus
terribilis et maritus sonitus. Ita quod omnes
terrebuntur sicut vna bombardas. *Quarta*
Mat. 24. Sicut autem in diebus nostris erit
aduentus filij hominis. Sicut enim erat in die
bus ante diluuium comedentes et bibentes,
nubentes et nuptias tradentes vsque ad eu-
diem quo intravit in archa noe. et non co-
gnouerunt donec venit diluuium et tulit omnes:
ita erit aduentus filij hominis *re*. Tunc respi-
cient et videbunt totum mundum comburi et
ardere. Ecce quod commota est terra. Tunc
erunt signa in sole luna et stellis *Luc. 21.* Quod
sol. luna. et stelle. non poterunt videri propter
fumum nigrum: quod si nubes hoc impediunt: quod
magis fumus nigerrimus. Tunc in ter-
ris erit pestis gentium. Mare etiam ardebit
bulliendo ad instar caldare bullientis. Ideo
dicitur Pre conuersione maris. bullientis. et flu-
entis. vendap. Boni vero non timebunt timo-
re seruili: imo gaudebunt: quod timor filialis
et benedictio permanet in seculum seculi. etiam
in angelis. Gaudebunt ergo boni: sicut si rex
vel imperator transiret cum maximo exercitu
ad aggarendos *re*. Aggarent multum ti-
merent *re*. Sed christiani capitis gaudent
quod expectant liberationem *re*. Sic boni sunt
quasi caput in hoc mundo: quod non curant
de mundo *re*. sed mali erubescunt et time-
bunt qui habitant terminos a signis tuis:
eritus matutini et vespere delectabis ps.
64. *Mora* *Exil. 9.* mat. et vesp. vel. quod boni de-
lectabuntur ut eritus matutini et vespere:
quod illa dies erit principium diei alterius ma-
di: et vespere. i. finis huius mundi quia tunc
finietur.

Quinto montium liquefactio *re*. Sicut
modica cera statim liquefit posita in ma-
gno igne: sic tunc omnes montes liquefcent.
et planabuntur. Montes a fundamentis
monebantur cum aquis. et petre sicut cera
liquefcent ante faciem tuam: qui autem timet
te magni erunt apud te per omnia. *De gēti*
insurgēti sup genus meū *Judith. vi.* Quid
dicent tunc homines qui posuerunt totam spem
suam in hoc mundo: Dicit tunc vnus. *Deu*
miser: ego edificauit domum. Et alius dicit.
Emi castrum et per paradiso nihil expendi-
sti re. Dicit alius. *De miser: ego tenebas tot*
florenos in capsula. Mulieres etiam plangen-

tes dicent *De misera: ego habebam tot in-*
nicas re. de alijs vanitatibus. et modo totum
comburi. Ita adeo quod etiam anima et corpus com-
buri *re*. Et boni e converso ridebunt: de duo-
bus. Primo de impijs qui totam spem po-
suerunt in hoc mundo: dicentes illud quod per-
pherauit psalmista. *Uidebunt iusti et time-*
bunt et super eum rident et dicent. homo qui non po-
adit. su. si. spe. in mul. di. su. et per in vani. sua.
Secundo ridebunt de seipso gaudentes et di-
centes. *Die ego nihil perdam: quod nihil ha-*
beo quod totam transiit in alio mundo per
illas cambas. per man. pauper. re. *Quarta.*
Tunc stabunt iusti in magna constantia ad-
uersus eos qui se angustiauerunt et qui ab-
stulerant labores eorum. *Uidentes turbaba-*
tur timore horribili et misrabunt in muta-
tionem insperare salutis: dicentes intra se: pe-
nitentiam agentes. Sed. instructuolum: et pre-
angustia spiritus gementes. *Hi sunt quos ha-*
buimus aliqui in derisus. in silem ipso. per.
nos insensati vitam illorum estimabamus in
sanctam: et sine illorum sine honore. Ecce quod com-
putati sunt inter filios dei. et iter sanctos sors
illorum est. Ergo errauimus a via veritatis et
lustrific lumen non luxit nobis. et sol intelligere
tunc non est ortus nobis. *Lassati sumus in via*
iniquitatis et perditionis. et ambulauimus
vias difficiles: viam autem domini ignorauimus.
Quid nobis profuit superbia. aut diuitias
lactantia quod prouit nobis. Transierunt omnia
illa tanquam umbra: et tanquam nuntius precur-
rens. Et tanquam nuntius que pertransit fluctu-
tem aquam cuius quid preterierit non est ve-
stigia inuenire. nec semita carum illius in
fluctibus. aut aus que transuolat in acre:
cuius nullum inuenitur argumentum itine-
ris illius sed tamen sonitus alarum verberans
leue ventum et scindens per vnam acrem com-
motis alijs transuolans. et post hoc nullum
signum inuenit itineris illius: aut tanquam sa-
gitta emissam in locum destinatum. diuisus
acer primum in se reclusus est. ut ignoraretur
transitus illius: et nos nati primo defui-
mus esse: et tunc quidem nullum signum va-
luimus ostendere. in malignitate autem nostra com-
sumpti sumus *Sap. 5.*

Sexto eleorum renouatio *re*. Non solum
montes sed etiam tota terra mouebit. quod ni-
hil elementum remanebit. et. *Pe. 3.* *Adue-*

niet dies dñi vt fur. In quo celi magno in
petu transiunt. elementa vero in calore sol
uentur. terra autē et que in ipsa sunt opera
exurentur. **Q**uestio hęc aliquos ignorantiū:
quod est possibile qd deus destruat totum
mundū qui cum tanta sapientia ab eo cre
atus est. **R.** Quam magnificata sunt ope
ra tua et sic oia in sapientia fecisti. **R.** Pro
evidentia nota qd celum et oia corpora ce
lestia nunq̄ destruent q̄tuz ad formas sub
stantiales: hęc enim habuerint principia per
creationē. nō habebunt finem. **U**bi
Dauid loquens de celo. sole. luna. et stellis.
dicit. Statuit ea in eternum: et in seculū se
culi. **D**e terra dicit **Ecclesi.** Generatio
perit et generatio aduenit: terra autē in eter
nū stat. Sed quātum ad qualitates acci
dentales bene mutabunt. **U**nde celum nō
mouebitur. sol vero. luna. stelle. etiā nō mo
uebunt sed septē planete magis lucebunt.
Isa. 30. Et erit lux lune sicut lux solis. et lux
solis septēplūx sicut lux septem. **D**ixit: In
die qua alligauerit dñs vulnus populi sui.
et percussurū plage eius sanauerit. **T**erra
etiā et alia elementa renouabunt q̄tuz ad
pditiones et operationes accidentales. qd
terra nō pducet arbores et plantas sicut
pura et alba sicut farina. **I**te aqua nō mo
uebit cessante motu primi mobilis. nec ge
nerabit pisces. **I**te aer etiā nō erit tempe
stuosus. nec nebulosus. nec miscet amplius
grandines. nec pluuiā. ideo dicit christus.
Celum et terra transibunt. s. q̄tū ad pprieta
tes accidentales. **Y**sa. 24. Et sic etiā intelli
git illud ps. In isto tu dñe terrā iun. et ope
ra tua. tu sunt celi: ipsi perit. tu autē pna. et
o. sicut vestit. ve. et sicut op. mu. et mu. **R.**
Corpora ergo celestia et elementa renoua
bunt. **D**e qua renouatione dicit scriptura.
Ecce ego creo celos nouos et terrā nouam.
et nō erunt in memoria priora. **I**sa. 65. **I**te
alia auctas in nouo testā. **U**idi celum no
uum et terrā nouam. **I**dem. n. celum et pri
ma terra abijt: et mare laz nō est. **A**poc. 21.
Elementa autē oia destruent etiā q̄tū ad
formas substantiales per ignē. **R.** et dictus
est. **U**bi ad q̄onē. **R.** qñ deus faciet hoc:
Da similitudinē re regē qui obfidet ciuita
tem et instruit multas machinas et muros
ad capiendum illam. **R.** cum magna dilige

tia et sapientia: et postea vero capta clusa
te destru et machinas illas. **R.** Dices tu:
quare. **R.** qñ nō erant ad altum finem nē
si ad capiendum ciuitatē. **R.** ergo deficient
te cā deficiet affectus. **R.** Sic in p̄posito.
Ciuitas gloriosa quā obidemus: est vita
eterna. **P**s. Gloriosa die. sunt de te ci. **U**bi. **E**t
alibi. **I**erusalē que edificat vt ciuitas. **R.**
Deus autē creauit illam mūdum tanq̄ lo
cū ossidionis: in quo sunt machine et bō
barde cōstructionum. sagitte orationū ad ca
piendum ciuitatē illam. **D**at. 21. Regnum
celoz vim patit: et violenti rapiunt illud.
Capta ergo ciuitate. cōpleto numero ele
ctoz qui sunt scripti in libro dei in carta
alba. dñati vero in carta nigra. nō erit ne
cessē esse elementa et alias qualitates acci
dentales mundi. **G**eneratiōes et corruptio
nes. **R.** vt supra. sed remanebit inūduo pu
rior. nō ad bellandum ciuitatē illam: s. ad
dandam leuitā beatis in operibus dei: in
illud. **I**sa. 65. postq̄ dicit. Ecce ego creo ce
los et terram nouam: subdit. **N**ō erant in
memoria priora et nō ascendit super eos:
sed gaudebitis et exultabitis vsq̄ in semp̄
ternū. in his que ego creo. **R.** **C**ōsilium er
go do vobis. si deus certissime reuelaret tibi
qd domus tua esset cito cōburenda: qd
faceres tu. **N**unq̄ festinanter mntares ro
bam et alia bona in altam domū. **C**erte sic.
Ita in p̄posito. **D.** nobis reuelauit qd do
mus huius mundi est cito cōburenda per
ignem vniuersalē. ideo p̄siliū accipe. muta
bona tua in aliā domū. s. alterius mundi
quo cōburi nō pōt. **D**at. 2. eū per elemo
synas et cetera bona opera misericordie. **R.**
Istud p̄siliū dedit xps. di. Nolite thesauri
zare vobis thesauros in terra: vbi ergo et
tinea dñol ē: et vbi fures effodiūt et furāt.
Thesaurizate vobis thesauros in celo: vbi
neq̄ ergo neq̄ tinea dñol ē. et fures nō
effodiūt nec furant. **D**at. 6. Et **L**uc. 12. Fu
res s. anit xps et sui sequaces. **E**rgo. i. ignis
conflagrationis. **F**inīs.

CDe iudicio vniuersali. Sermo. 26.

Dices tua te

factum fecit. **L**uc. 18. **C** Di
cto supra de duabus tribu
laris formis seu flagellis q̄

De iudicio yniuersali

sunt precesura iudicij: nunc sequitur uidere
de ipso yniuersali iudicio. qđ magna no-
bis timorem incutere dicitur: sicut articulus de
natiuitate magnā amorem. et articulus de
morte magnā cōpassionē. et articulus de re
surrectione magnā exultationē. et articulus
de ascensione magnā p'identia et inflama-
tionem: et ideo articulus iudicij multum co-
gitari debemus. **Ubi Hieron.** Sicut come-
dam siue blbā. siue qđ alijs faciā: semp' vi-
det' meis auribus intonare vox illa terribi-
lis. Surgite mortui. et venite ad iudicium.
Iudiciū enim cogitādo magnus timor ge-
nerat' in nobis: p' quē declinamus et cōpe-
scimur a malo. **Itē Eccl. 7.** Memorare no-
uissima tua: et in eternū nō peccabis. Sa-
lute p'mo virgo tē. **Pro introductione**
matris p'edicande est notādum: qđ in sa-
era theologia sit qđ quis erit iudex in iudi-
cio yniuersali: et difficultas est ppter aliq's
scripture auctores que diuersa vidēt' innue-
re. Nam quedā scripture dñt. qđ deus ē iu-
dex: iuxta illud ps. Deus iudex iust. for. et
ps. Item Deutero. 32. Si auctero vt fulgur
gladium meum: arripuerit iudicium ma-
nus meae reddam vltionē hostibus meis: et
his qui oderunt me retribuam. Quedam
dñt qđ christus: s'm qđ hō erit iudex: iuxta illud
Mat. 10. Hic est qui p'stitutus est a deo
iudex viuor' et mortuor'. Quidam dñt qđ
iudices erunt oēs sancti: iuxta illud **Mat.**
19. Iudicabunt sancti nationes: et dñabunt
populis. **Itē. 1. Cor. 6.** An nescitis qm san-
cti de hoc mundo iudicabunt: Pro decla-
ratione ergo huius qōnis est notandū: qđ
potestas iudicandī sine iudicare pōt cō-
petere alicui quācumq' iudicet.

Primo p' modū p'ncipalis v'dicationis.
Secundo p' modū primarie delegationis.
Tercio p' modū assessoris.
Quarto per modum approbationis.
Quinto per modum cōparationis.

**Primo ergo modo iudicare cōpetit so-
li deo. sancte trinitati. ps.** Deus iudex in-
stus: et p' quādam app'op'ationē iudicia-
ria potestas attribuat' p'sone filij: iuxta illud
Jo. 5. Pater omne iudiciū dedit filio. Et
Act. 10. dñ de xpo. Hic est qui p'st. ē a deo
iust. et mor. Quō aut' hoc sit vide. b. T. ho.
par. 3. q. 52. ar. 1. vbi assignat' qñē quare po-

testas iudicaria attribuit' filio dei: qđ p-
prie ipsa forma et rō iudicij est lex sapiētis
vel veritatis s'm quā iudicat: et qđ filius ē
sapiētia genita et veritas a patre procedēs
et ipsum p'fecte representans: ideo p'prie in
iudicaria potestas attribuitur filio deo.

**Secundo modo p' modum primarie dele-
gationis:** iudicare cōpetit soli xpo s'm qđ hō:
vt expresse dñ **Mat. 7.** Nō p'ciebam donec
throni positi sunt et antiquus dñ p. i. deus
pater sedet. j. Et ecce cum nubibus celsi qñ
filius hoīs veniebat. et vsq' ad antiquum
dñ puenit. et in cōspectu eius obtulerūt
euz: et dedit ei potestātē et honorē et regnū.
In quo innuit' potestas iudicaria. Item
Jo. 5. Sicut. n. p' h' vltim in semetipso. sic
dedit et filio vltim h'ie in semetipso. Et po-
testatē dedit ei iudiciū facere: qđ filius ho-
minis ē. **Ubi Apoc. 1. v.** qđ ex ore eius p'ce-
dit gladius hōis acutus. Gladius h'ie iudic-
ialis potestas et p' ad p'denandū aias et
corpora reprobos. Innuit' igit' in hīs p'di-
ctis auctibus potestas iudicaria hōi xpo
esse delegatā: h' p'ineat ad mez iperij.
qđ nihil aliud est qđ h'ie gladij potestates
ad aia dñertēdā in factio: osos hoies. ff. de
in iuditione oim iudicij. Imperius. qđ de
iure ciuili delegari nō pōt: vt in l. i. ff. de of-
ficio eius cui mādā. est iurisdictio. Nihilomi-
nus de iure dño secus: et de iure canonico:
vt in c. In archiepiscopo de raptore. Et in
c. Eps ne. de. vel mo. lib. 6. **Ubi istud pete-
bat David. vi.** Deus iudiciū tuū regi da: et
iust. tu. si. regis. Et hec delegatio iustissima
rōne facta ē. Quia xps iniuste iudicatus
ē et p'denatus: id meret' in qñtū hō esse iu-
dex. vt alios iuste iudicet. Et hoc probant
Job. v. ad xpm. Quā tuā quasi ipj iudicata
ē: id iudiciū cām q' recipies **Job. 36.** Nota
Quasi ipj iudicata est **Glo. a pilato.** Et pe-
ius qđ ipj: qđ si latro vel homicida a curia
capit. nō aliter p'denatur nisi prius fiat p-
cessus ordinarius datis terminis et dilatio-
nibus ad p'bādum et reprobandū: sed xps
absq' p'cessu et sine p'lio p'denat' fuit. nec
appellauit ipse. nec aliq's p' eo: qñs de fa-
re ciuili in eā capitali altius p'danato etiā
iniuste appellare pōt. ff. de appel. l. i. ad tñ.
Id iudiciū cām q' recipies. **Glo. vt iuste iu-
dices.** Quis enim iniuste iudicat ab aliquo

illam iudicare meret. p. quo facit q. de iure cluni statutum est ut q. quisq. iuris in alium statuit. ipse eod. iure utatur: ut probatur. ff. q. quis iure. In rubro et in nigro. **N**isi ergo iudex iudicat aliquando iniuste: meretur ab alio iudicari. Sap. xi. **N**on est qui se peccat: per hoc et torquetur. **N**ota est plura q. refert Grego. de Theodoro. m. peratore qui Iohannem papam et Simachum patricium iniuste iudicavit et occidit: sed post mortem visus est a quodam heremita in insula liparis habitantibus: ab eis de quos iniuste damnaverat duce et prole in infernum. **T**ertio modo iudicare oportet sanctis perfectis qui fuerint pauperes voluntarii in statu perfectionis existentes: sicut fuerunt apostoli et eorum vitam perfecte imitantes: sicut Dilectus. Franciscus. Benedictus. Hieronymus. Antonius. et huiusmodi. **M**at. ix. **A**me dico vobis: q. vos qui reliquistis omnia et secuti estis me: in regeneratione cum sederitis filias hominis in sede maiestatis sue. sedebitis et vos super sedes. i. iudicantes. i. tribus israel. **N**ota Reliquistis: non solum exteriora sed etiam interiora. i. affectum ad bona temporalia. In regeneratione. **N**ota q. duplex est regeneratio: sicut duplex est generatio. i. aie et corporis. Generatio anime est per creationem ad esse nature: regeneratio est per baptismum ad esse gratie. Jo. 3. **N**isi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto: non potest intrare in regnum dei. **S**ecundo vero componitur in v. ero matris per conceptionem: regeneratio vero corporis: erit in fine mundi per resurrectionem. **D**icit ergo in regeneratione. i. in resurrectione universalis. **N**ota Iudicantes non dicit iudicandi. Et ideo isti tales sedebunt cum christo tanquam assessores ad iudicandum. et idem dicitur de martyribus pro christo iudicantibus: q. assidebunt christo in iudicio tanquam assessores: intra illud Apoc. 3. **Q**ui vicerit: dabo ei sedere mecum in regno meo: sicut et ego vici et sedeo cum patre meo in regno eius. Sed quod omnes predicti sancti sedebunt cum christo in iudicio cum tunc erit i. in sede: Sed dicitur q. hanc difficultatem explicat Aug. 20. de ci. dei. c. 5. ubi sic ait. **N**ec quoniam super i. sedes seduros esse ait. i. solos homines cum illo iudicatos pa-

tare debemus. Duodenario quippe numero universa quedam significata est iudicatum multitudo: propter duo presideri septem: namque quo significatur plerumque universitas. **Q**ue due partes. i. tria et quatuor: altera per alteram multiplicata duodecim faciunt. **N**am et quatuor ter et tria quater: duodecim sunt. Et si qua alia huius duodenarii numeri que adhuc valeat ratio reperitur. **A**lioquin quoniam in locum traditoris iude apostoli Martham legimus ordinatum. apostoli paulus q. plus illis omnibus laboravit: ubi ad iudicandum sedeat non habebit: qui profecto cum aliquo sanctis ad numerum iudicum se pertinere demonstrat cum dicit. **N**escitis quod angelos iudicabimus: De ipsis quoque iudicandis in hoc numero duodenario huiusmodi causa est. **N**on enim quod dicitur est iudicantes. i. tribus israel: tribus levi que tertius cima est ab eis iudicanda non erit: **A**ut solum illam populum non etiam gentes ceteras iudicabunt: **Q**uod autem ait in regeneratione. proculdubio resurrectionem mortuorum nomine voluit regenerationis intelligi. **S**ic enim caro nostra regenerabitur per incorruptionem: quoniam admodum est anima nostra regenerata per fidem. **I**dem Aug. ubi supra. Et sic patet tertium.

Quarto modo. i. per modum approbationis iudicabunt omnes: iuxta illud Sap. 3. **I**udicabunt sancti nationes et dominabuntur populis etc.

Quinto modo per modum comparationis. **I**udicabunt vel dicuntur iudicare. non solum boni et sancti: sed etiam minus mali magis malos: inquam eorum comparatione condemnabiles apparebunt. Et hoc dicit dominus **M**at. 12. **E**rit enim surge in iudicio et generatione hac et condemnabunt eam quod penitentiam egerunt in predicatione Ione: et ecce plusquam hora hic etc. **I**dem modo condemnabunt casti omnes luxuriosos. **I**te qui remittit luxuriam: omnes vindicantur. **I**tem elemosynarum avaros etc. **S**ic et sunt in urbe aliqui clerici non concubinarum condemnabant alios concubinos. **N**ota prater quod anima presentatur christo. et interrogatur quare non servavit castitatem: **R**espondebit. **D**icit quia erant iuvenes etc. Et christus dicit. Et tales nonne fuerunt iuvenes et servaverunt castitatem:

De iudicio vniuersali

Sic de adultis. et alijs peccatoribus prout expedit. Item quare non ieiunastis? Respondebit christus. Nonne talis et talis erant delicati etc. Nota exemplum de illo monacho qui dicebat abbati quod puelle exercebant eum etc. Sic de omni statu habebit diuina providentia electos. ut et ipse condemnet alios qui eiusdem status fuerant: puta milites. iudices. notarios. barones. reges. imperatores. episcopos. papas etc. Videamus ergo modo qualiter christus iudicabit mundum in vniuersali iudicio. Nullas autem ponit de hoc nos melius instruat quod ipse filius dei Iesus christus: qui omnia scit et nobis modum iudicij reuelat: licet christus noluerit reuelare diem. Unde hic ait ipse Mat. 25. Quum venerit filius hominis in maiestate sua et omnes angeli eius cum eo: tunc sedebit super sedem maiestatis sue: et congregabuntur ante eum omnes gentes. et separabit eos ab invicem sicut pastor segregat oves ab edis: et statuet omnes quidem a dextris suis. et ipsos a sinistris. Tunc dicit rex his qui a dextris eius erunt. Venite benedicti patris mei etc. vsque ad Iusti autem in vitam eternam: ubi ponit dominus clausulas. in quibus notantur circumstantie secundum condiciones que erunt in vniuersali iudicio.

Prima est iudicantis applicatio: ibi. Quia ve. si. ho. in ma. sua.

Secunda est venerabilis associatio: ibi. Et. o. angeli eius cum eo.

Tertia est iudicantis sessio: ibi. Tunc sedet super se. ma. sue.

Quarta est iudicandorum positio: ibi. Congregate ante eum. o. gentes.

Quinta sententialis distinctio: ibi. Tunc dicit rex. his qui a dextris eius erunt.

Sexta est effectus executio: ibi. Et ibant in super. eternum.

Prima ergo circumstantia est iudicantis apparitio: que notatur ibi dum dicit. Quum venerit filius hominis. i. virginis. Nos dicimur filij hominum. i. patris et matris solus autem christus dicitur filius hominis quia de matre sine patre. In maiestate sua: non dicit in humilitate. paupertate. et simplicitate cum quibus venit in primo aduentu

intantum quod Iohannes baptista videns eum dixit. Ecce agnus dei. Et tu dei videntes eum desperaverunt eum dicentes. Nolumus hunc regnare super nos Luc. 19. Jo. 1. In hac maiestate: iudicium eius sublatum est. Sic prophetauerat de eo Iacobi. 9. Exalta sitis filia sion: tubila filia iherusalem. Ecce rex tuus venit tibi iustus et saluator: ipse pauper et ascendens super asinum et super pullum filium asine. Sed in aduentu ad iudicium veniet cum tanta maiestate. quod totus mundus timebit. Nota similitudinem de animalis canibus et ludentibus in arbore: sed superueniente falcone omnes pascunt et filer etc. Sic considerate quod iste mundus sit quedam arbor faciens fructum dignitatis etc. Die totum istud ut habetur in prima oratione aduentus sermone. 2. qui incipit Benedictus qui venit in nomine domini. Finis.

Explendant sermones de fide seu de. 12. articulis fidei compilati a fratre petro Jermia de sicilia ordinis predicatorum: predicatore gloriosissimo.

Impressum Britie per Jacobum Britannicum.

Sermones De Penitentia per
 quadagesimam Genera-
 bilis viri Fratris Pe-
 tri Hieremie ordi-
 nis Predicato-
 rum celebra-
 tissimi.

Tabula

Tabula Sermonum

de Penitentia Fratris Hieremie ordi-
nis Predicatorum. Qui sunt numero .iij.

Quorum Primus continet.

Primus Sermo continet: de necessitate:
qualitate: quidditate: causalitate: integri-
tate: et utilitate penitentiae.

Secundus continet: de inutilitate et infru-
ctuositate penitentiae.

Tertius continet: de fructuositate et vera
et maxima utilitate penitentiae.

Quartus continet: de quidditate: in quo tra-
ctatur an penitentia sit virtus an sacra-
mentum: an actus virtutis: an passio.

Quintus continet: de causalitate peniten-
tie: scilicet a causa et moribus et rationibus: qui-
bus penitentia agitur.

Sextus continet: de sex motibus principali-
bus: quibus mouetur peccator peniten-
tiam agere.

Septimus continet: de malignitate peccati.

Octavus continet: de quindecim malis spi-

ritualibus: que peccatoribus inferunt.
Nonus continet: de nouem malis: que ex
mortalis peccato procedunt.

Decimus continet: de tribus ultimis malis:
que causantur ex peccato.

Undecimus continet: de acerbitate pene:
ubi agitur de penis debitis peccato.

Duodecimus continet: de rigorositate iudi-
cij in qua agitur primo de iudicandis:
secundo de iudicando: tertio de modo
iudicij.

Tertiodecimus continet: de iudicibus lu-
ste vel iniuste iudicantibus in iudicio.

Quartodecimus continet: de iudicandis:
et de modo iudicij.

Quintodecimus continet: de integritate
penitentiae.

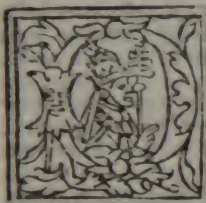
Sextodecimus continet: de confessione.

Decimaseptimus continet: de obstaculis
confessionis.

Decimooctavus continet: de peccatis neces-
sario in confessione dicendis.

De penitentie necessitate Sermo vnus .ij

In nomine domini nostri iesu christi.
Incipiant sermones de agenda peniten-
tia predicabiles per totam quadragesimam
consumatissimi viri et doctoris egregij Fra-
tris Petri Hieremie ordinis Almyici pre-
dicatorum. Sermo Primus.

Eniten

tiam agite: appropinquabit enim re-
gnum celorum. Mat. 4. Predicaturus
cum gratia domini nostri iesu christi
in hac. xl. de pe-
nitentia: congrue istud thema proposui:
per quod ad penitentiam pronocamur du-
plici ratione. Prima ex persona precipien-
te. Secunda ex affectu alliciente. Ex per-
sona quidem precipiente: quia verba predicta
sunt domini et saluatoris iesu christi: qui in ver-
bis predictis precipit nobis: ut agamus pe-
nitentiam. Agite quod est verbum imperati-
ui modi: et consequenter ad preceptum astrin-
git ut. j. dicetur. Et ideo tenemur peniten-
tiam agere iuxta admonitionem virginis
gloriosae dicentis. Quodcumque dixerit vobis
facite. Jo. 2. Et affectu vero alliciente pro-
uocamur: cum alie appropinquabit enim
regnum celorum. Ultimus namque effectus pe-
nitentie est consecratio regni celorum. Perso-
na ergo precipiens habet se ut causa effi-
ciens principalis penitentiae. Effectus ve-
ro ultimus habet se ut causa ultima fina-
lis. Ut igitur dignius et fructuosius de ipsa
penitentia predicemus. primo curamus ad
ipsam virginem gloriosam pro gratia impe-
tranda dicentes. Ave maria. Pro comple-
mento huius materie. 6. principalia puncta
sunt videnda. s.

Primo de penitentiae necessitate.

Secundo de penitentiae qualitate.

Tertio de penitentiae quiditate.

Quarto de penitentiae causalitate.

Quinto de penitentiae integritate.

Sexto de penitentiae utilitate.

Primo ergo videamus de penitentiae ne-
cessitate. Ubi notandum. quod conclusio est in-
dubitata apud omnes theologos et san-

gulariter. S. Tho. par. iij. q. 84. ar. 5. 4. 5
gen. c. 7i. q. penitentia est necessaria ad sa-
lutem. Sed pro latius declaratione: scien-
dum: quod duplex est necessitas. Una dicitur
absoluta. Altera dicitur ex suppositione ab-
solute. Dicitur necessarium illud: sine quo res
esse non potest: sicut dicitur cibum necessarium
ad humanam naturam. Sed ex suppositio-
ne dicitur necessarium illud: sine quo non po-
test esse res: vel conservari aliquo presuppo-
sito: sicut medicina est necessaria homini pro
supposito morbo: ut dicit. S. Tho. iij. p. q.
84. ar. 5. Item in. 4. 5. gentil. c. 7i. Tres in
4. sententiae di. 14. q. 2. 5. Modo ad pro-
positum: si queritur de prima necessitate. s. ab-
soluta: tunc penitentia non est necessaria ad
salutem: quia si sic nullus posset consequi sala-
tem sine ea: quod patet esse falsum: quia pauci in
nocentes baptizati: et iusti homines sine pe-
nitentia saluantur. Non ergo omnibus est
penitentia necessaria. Unde. 2. Paral. vi.
timo dicit. Et tu dñe iustorum non posuisti
penitentiam iustis habraam ysaac et Ja-
cob: his qui non peccauerunt. Sed haec prima
necessitate absoluta est necessaria gratia
dei ad salutem hominis. Ro. 6. Gratia dei
vita eterna. Et baptisimus actu vel proposi-
to. Jo. iij. Nisi quis renatus fuerit ex aqua
et spiritui sancto. non potest intrare in regnum dei. Si vero lo-
quamur de secunda necessitate suppositio-
nis: proculdubio penitentia est necessaria:
presupposito peccato mortali. Et probatur
ista conclusio quadruplici medio. s.

Ratione.

Similitudine.

Auctoritate.

Exemplo.

Ratio est triplex. s. naturalis: theologia-
lis: et legalis. Prima ratio est naturalis.
Contraria contrariis curantur. Peccatum
autem consistit in complacentia voluntatis:
ad actum malum: ergo curatio a langore spi-
rituali qui incurritur per ipsum actum: consistit
in displicentia eiusdem actus. Nec an-
tem displicentia est penitentia. Igitur etc.

Secunda theologalis est: quia peccatum cu-
rari non potest: nisi per gratiam dei. Iuxta
illud. Ro. iij. Iustificati gratia per gratias
ipsius. Peccatum autem est offensa dei. que
directe opponit gratie. Ex hoc enim dicit

a ij

De penitentie necessitate

aliquis alteri esse offensus: quod repellit eum a gratia sua secundum b. Thoma par. iij. q. 86. ar. ij. Ergo per pirarios motus gratia acquiritur: quod committatur peccatum. Sed peccatum mortale committitur per appetitum et delectatio nem circa res creatas. Ergo oportet gratia acquiratur per aliqua penalia: quibus affligatur: per hoc quod peccauit. Et hec pena/ lis afflictio est penitentia. Unde dicitur peni tentia quasi pene tentio. Unde Apo. ij. Cor. 7. Que secundum deum tristitia est: penitentiam in salutem stabilem operatur. Tertia ra tio est legalis: quod de iure civili et canonico est: quod ille qui offendit alium: nunquam ab eo veniam consequi meretur: nisi ei satisfaciatur de culpa: ut in regula. Peccatum non remitti tur: nisi restituatur ablatum. de reg. iur. lib. 6. l. 4. q. 6. c. Si res aliena. et c. cum tu de usu ris. Et etiam: quod nullum malum transit in puni tum: ut ff. ad l. acq. l. ita vulneratus. Et ff. de iudicis. l. si longius. §. i. Et ff. de no rali bus. l. iij. §. cum dominus. et c. de defen. ciui. l. per omnes. c. ut fame. defen. c. de. dicit sibi. Et publice utilitatis interfit ne crimina remaneant impunita. Pro ratio. Satisfacere etiam non potest quis alteri offenso: donec sibi placet offensa. multo minus potest quis satis facere deo: donec voluntas adheret peccato. Oportet ergo: quod offensa displiceat. Et sic idem quod prius. Et confirmatur ratio ex hoc: quod ordo diuine iusticie et humane requirit: ut peccato pena reddatur. Pro ratio. De autem rationes pertinent ad penitentiam: prout est virtus: vel virtutis actus. Sed de ea ut est sacramentum dicitur. i. cum agitur de of fensione. Similitudo datur a doctoribus de naufragio: post quod naufragantes nullum habent remedium salutis: nisi accipere ali quam tabulam etc. Sic in proposito dominus et sal uator noster iesus christus tanquam magnus ma gister siue carpentarius fecit quadam pul chram nauim ad nauigandum ad portum superne iherusalem scire. i. innocentiam: et quicunque in ista nauiganit recte: ut virgo glorioza: et pueri innocentes: vadunt ad pa radisum. Sap. 14. Transcutes mare per ratem liberati sunt. In hanc nauim intravit Sal uator noster. Mat. 8. Ascendente iesu in nauiculam: secuti sunt eum discipuli eius. i. christiani nouiter baptizati. Hec nautis nau

fragium patitur: vel impulsu venti superbie et vanitatis: vel fluru luxurie et carnalita tis: vel impulsu auaritie et cupiditatis: et tot i istis periculis peunt: quod de c. milibus vnus non transierit cum ista nauim innocentie ba ptismalis. Ideo quilibet peccator debet re currere ad tabulam: si vult se saluare cla mando ad deum: et cordis contritione dicen do. Cum. ps. Saluum me fac deus. quoniam intra uerunt aque usque ad animam meam etc. Et hec dicunt omnes doctores: et theologi: et canoniste: et presertim Hieronymus. Peniten tia est secunda tabula post naufragium. Et est magister sinay in. iij. di. 14. Ad hoc facit. 8 pe. di. i. c. Quicquid. c. Secunda tabula. et c. Sup. tribus. Dicit autem secunda tabula respectu prime: que est baptismus. Prima tamen est ante naufragium peccati mortalis. Secunda vero est post naufragium. Vel dicitur: quod duo sunt nau fragia. Primum est respectu iusticie origina lis: que fuit perdita per peccatum. Ad. Ro. 5. Per unum hominem peccatum intravit in mun dum: et per peccatum mors. Et ideo deus or dinauit primam tabulam post naufragium: que est innocentia baptismalis. Et istud naufragium fuit generale. Unde Aug. In Adam omnes peccauerunt etc. Secundum est nau fragium particulare. i. peccati mortalis per quod frangitur tabula. i. innocentie baptismalis. Et ideo diuina bonitas ordinauit peni tentiam: que est secunda tabula post naufragium. Et sic per similitudo. Auctoritates plurime habentur. Et primo in themate. Penitentiam agite: ut in epla hodierna: que habetur. Joel. ij. Convertimini ad me etc. Item ois lex dicit: quod peniterelicium est. ff. de interro gatorijs actio l. de etate. §. Celsus. ibi. Cel sus scribit licere rursus penitere: si nulla cap tio ex eius penitentia sit actoris. Item et quod optauit acetum pro vino. potest iterum optare vinum: ut ff. de optioe legata. l. ij. §. si. Ibi dicit. Cum cuiuscentum amphoraz vini electio da ta sit: acetum eligente non consumere optio nem: si id acetum elegerit: quod vini numero paterna non habuit. si hoc ante degustatio nem acetum elegerit. Et qui iur. et aliter quod ei debetur: iterum iurare debet ff. de iurciura. l. qui per salutem. ibi dicit. Qui per salutem suam iurat: si non ita specialiter iurandum ei delatum est: iurasse non videtur. Et ideo

De penitentie necessitate Sermo vnus .iiij.

ex integro solēnter iurandus est. ad de. l. si pecuniam. ibi dicitur. Si pecuniam ideo acceperis: ut Capuas eas cum p te nō steterit: potest dici repetitionē cessare. Sed cum licet penitere et q dedit: pculdubio repetitur: id q datum est: nisi forte tua interit nō accipisse pecuniam. ff. de pditione: causa data. Et sic qui male pnuiciat iterum iudicat: ut. C. de accusationibus. l. 4. ibi dicitur. Si accusationibus absentibus: et nō p contumaciā ptes prouincie nō causa cognita sententiam dixerit causa intentati criminis apud eundē: vel successorem eius: more iudicio tractabitur. Et iste auctoritates loquūtur dulciter periuadendo: et nō pcepēdo. Sz alias dñs precipit penitentiam: cōminando mala plurima contra illos: qui nolant agere penitentia. Et h dupliciter. Primo cōminando mala in generali. Secūdo in particulari. In generali quidem cum dicit. Luc. 13. Dico vobis q nisi penitentiam egeritis omnes simul peribitis morte. eterna. In particulari vero sub figura eluitatis hierusalem cōminatur mala multa anime impenitenti illa singulariter enumerando. Vbi dicitur Luc. 19. Videns iesus ciuitatē fleuit super illam dicens. Quia si cognouisses et tu. Et quidē in hac die tua: que ad pacē tibi nunc aut abscondita sunt ab oculis tuis. Quia veniet dies in te: et circūdabūt te inimici tui vallo. Et circūdabunt te: et angustabunt te vndiq: et ad terrā prosterment te: et filios tuos qui in te sunt: et non relinquent in te lapidē super lapidem: eo q nō cognoueris tempus visitationis tue. Vbi notantur septē mala: que cōminatur deus anime impenitenti.

Primū est senectutis aggrauatio: ibi venient dies.

Secundū est mortis trepidatio: ibi et circūdabunt.

Tertium est demonum obsessio: ibi inimici tui.

Quartum iudicij restrictio: ibi coangustabunt.

Quintum infernalis detrusio: ibi ad terram prosterment.

Sextū ē generalis destructio: ibi et filios.

Septimū ē bonorū dissipatio: ibi et nō re.

Primū est senectutis aggrauatio: qñ

impenitens venit ad senectutē: dies hore, et omnia sunt cōtra eum: quādo erat iuuenis omnia videbantur esse pro eo: quādo est senex omnia cōtra eum. Vnde q non vident. Aures quia nō audiunt. Caput et brachia tremūt dolet stomachus. Dico est cōtra eum: q nō potest laborare. Illos q nō potest dormire: deficit memoria et intellectus: et quia illa mala sunt cōmunia etia electis: suscipiunt tñ ea in patientia et spe: q nō curāt de vita presentī: sed de futura: ad quā tanto sunt proximiores quāto seniores. Vnde Eccl. 4. Qui custodit precepta nō experietur quicq malū. Ro. 8. Scimus qm diligentibus deum: omnia cooperantur in bonum. Sed in penitentes qui nō habent spem vite future: patiuntur mala ista cum magno pondere et amaritudine. Vnde dicit. Venient dies in te. i. cōtra te. Est ne aliquod remedium ad hoc? Non nisi illud q dicit scriptura. Veniet creatio tua in diebus iuventutis tue: anteq veniat tēpus afflictionis. i. senectutis: et appropinquant anni de quibus dicas: nō mihi placet. Eccl. 12. Nota stulticiam illorū qui dicūt: quando ero senex faciam penitentiam et. Duplex est stulticia illorū. Prima q nesciunt si veniant ad senectutem. Secūda q dato q veniant ad senectutē: tñ nō erit tunc locus penitentie deficientibus viribus corporis. Vbi Augu. in decret. de pe. d. 7. in principio. Si vis agere penitentiam quando iam peccare nō potes: peccata te dimiserunt. nō tu illa. Si labor te terret: vide mercedem. Sed dicit aliquis: inuenis sum: faciam modo q d delectat et postea penitentiā agam. Ne si diceret: Percutia me crudeli gladio: et postea vadam ad medicū. Satis a fide alienus est. qui ad agenda penitentiā: tēpus senectutis expectat. Vnde enim timendus est: ne dum vituperant venias: incidant in iudiciū. Dic vt expedit.

Secūm malus mortis est trepidatio: que notatur cum dicit. Circūdabunt te inimici tui vallo. Inimici sunt timor et dolor de morte instante. ps. timor et trepidatio venerunt sup me. In morte nōq totus homo patit. Primo in sensibus corporis. i. visu: quia oculis egris odiosa lux: que puris est amabilis. Item videt filios vxorem et consan-

De penitentie necessitate

Quicquid flentes: quos cum magno dolore re-
lingit. Ite patit auditus: cum audit flentes
et voces plangentium. Ite odoratus ex feto-
re sui corporis infirmi. Ite gustus: quod huius
palatus amara ex infectione febri. Ite ta-
ctus: quod totus corpus dolet. **Sexto** patit ani-
ma. Et primo intellectus: quod cognoscit se de
primo mortuum: Memoria: quod recordatur de
mala ultra perita et delectationibus: quod eo
necesse ei in amaritudines: que nunquam desi-
cunt. Voluntas: dolet: valde se perdere cupit: et
argutum: possessiones: filios: et sanguineos:
et corpus suum: et quod est deterius animarum.
Quot angustie. Ideo dicit propheta: quod mors est
ultima terribilissima. Et quod anima poterit co-
gitare de deo tot doloribus involuta atque
submersa. **Idem** David: in persona mortis dicit
circa dederunt me dolores mortis: et pe-
ricula inferni inuenerunt me. Ideo psalmo vo-
bis: quod quia sani estis disponatis de rebus ve-
stris: faciendo testium vestrum et placando
deum. **Ubi** dicit ecclesia. Emendemus in me-
lius que ignoranter peccauimus: ne subito
preoccupati die mortis: queramus spatium
penitentie: et inuenire non possimus.
Tertium malum est obsessio demonum:
dum dicit. Circumdabunt te. Nota aliquid
ne de palce abscondita in fractura. Si in cir-
cuitu essent mille canes: in aere falcones: et
homines venatores: eas sagantes: et erpellē-
tes eam baculis de fractura illa: ibi remane-
re non posset: quid misera palce faceret? Ita
est de anima hominis impenitentie: fractu-
ra est corpus: canes in circuitu sunt demo-
nes: qui sunt in terra: falcones sunt demones
qui sunt in aere: ut arborum in radice folio: et
non videntur. **Idem**. Inhabitabant et abscon-
derunt: ipsi calcantem meum observabunt. Etiam
propheta apparet diabolus in dextro brachio
crucis: ut dicit Beda super Thobiam. Beata
virgo per gratiam obtinuit quod ei non apparerent
demones in morte. Dolores vero corporis
urgent ut anima exeat: nec potest aliquo modo
ibi manere. Ecce misera anima in quali sit
sua est: Libenter tunc anima vellet bene pro-
longari: tunc tamen ad penitendum: sed non dat.
Nota exemplum de Adam secundo patre: qui videns
demones horribiliter tremens clamabat indu-
das usque mane. **Sexto** clamans et se revol-
uens plectum eripuit in. 4. Dialog. Ite

dicit scriptura anime impenitenti. Inferno
subitus turbatus est in occursum tui: susce-
puit tibi gigantes. id est demones. **Ista**. r. l. q.
Quartum malum est indicium districtio: quod
notat cum ait. Et eo angustabunt te vindices.
Anima. n. impenitentie tunc habebit multos
adversarios. Primo quidem demones accu-
santes. **Sexto** angelos bonos confirmantes.
Tertio scientia testificantes. Ro. 2. Testi-
monium eis reddet scientia ipsorum. **Quarto**
patriarchas: prophetas: apostolos: martyres: pater-
nae atque virginis: quod omnes clamabant. Re-
pellat a portu nostro tanquam indignus. **Ubi**
mo deum qui in iudex et testis deum erit. **Ite**
re. 2. 9. Ego sum iudex et testis dicit dominus.
Unde tunc dicit misera anima. Angustie
mibi sunt vindices. Dan. r. l. q. c.

Quintum malum est infernalis detrahitio fi-
ne damnatio. Cum deus ad terram peruenit te:
Ista est terra illa de qua dicit Job. 4. Ter-
ram miserie et tenebrarum. **Idem**. Data. n. senten-
tia a reo iudice: detrahet in infernum eterna-
liter puniendum. **Idem**. **Idem**. **Idem**. **Idem**.
et sepultus est in inferno. Nota sepultus.
Notare hic potes: quod tres ceremonias obser-
uat demones: quod anima sepelitur in inferno:
quod observantur in sepultura corporis. id est de qua
bus vide ossa. quod post festum trinitatis: et
ossia. quod aduentus finem qui incipit. **Idem**
iudicat me dominus est: parte tertia.

Sextum malum est generalis destructio: cum
deus et filios tuos qui in te sunt. id est peruenit te ad
terram. id est in infernum. **Idem**. **Idem**. **Idem**.
millum damnant: ut plurimum: non quidem ex
peccatis parentum: quod filius non portabit
iniquitatem patris: nec pater portabit iniquitatem fi-
lij: ut dicit Ezechiel. 18. Sed damnant ex peccatis pro-
prios: quod usuras quas per egerint: nolunt restituere:
non solum filij sed multi alij: propter hoc dam-
nant: quod sunt principes in hoc peccato. Nota er-
go quod decem de se personarum damnant. **Idem**.
mo nanque damnatur usurarius. **Sexto** filij
et videtur non restituentes usuram sciunt.
Tertio filia dotata et pecunia usuraria.
Quarto gener recipiens usuram in dotem.
Quinto vxor usurarij vitens et bonis usu-
rarij. **Sexto** notarius sciens scienter in-
strumentum usurarium. **Septimo** testis.
Idem. **Idem**. **Idem**. **Idem**. **Idem**. **Idem**.
der iudicans usuram debere solui. **Idem**. **Idem**.

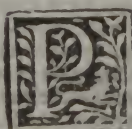
De statuentis vsuras non posse repeti. De his tribus victimis habetur in cle.i. de vsuris. xi. potest addi p. seneca. 12. p.icipans in crimine vsure. s. p.aleo: mandando. 22. Quid autem dixi de filia dotata et genero e. vep: nisi in tribus casibus. Primus est qñ socer dotans habet alia bona: de qbus dotat filiam. Secundus est qñ h. nihil aliud habeat pater: nisi vsuras: tamen creditores sunt incerti: qñ tunc eñ restituenta sit vsura pauperibus: vt in cle.i. de vsuris: pñt de vsura dare dotem filie non vt filie: sed vt pauperi: sicut et alijs pauperibus: maxime cum auctoritate sen. pñlio epi. Et qñ vt paup. donat: nō ad pñpam et supfluitatem dare debet: sed solum ad necessitatez. 16. q. i. Si cupis: in fine. Tertius ē: qñ filia et gener recipiunt: ignorantes: qñ tunc vidē exculari qñ diu durat ignorantia. Postqñ vero scit: nunqd tenet? Rñdeo: de consumptis non videt teneri: qñ bone fidei possessor facit fructus suos. i. fruct. 2. ff. de rei. ven. 2. l. certum. C. eo. ti. vbi di. Tertuz est male fidei possesores oēs fructus debere: cum ipsa re pñtare: bona s. fide extantes. Post liris aut pñsta. vniuersos. De extantib. rñ tenet gener ad restitucōez illis qbus socer tenebat. Item qñ dixi de vsura vsurarij: intellige cum determinatione seu limitatione quā ponit Ray. in sūma. Et nota in sūma pñsana. restitutio 1. 2. 7. Pñ. ergo qñ damnant filij et pctō parentū a deo. Dixit dñs Moysi. Ego. xx. Ego sum deus zelotes visitans peccata patrū in filios vsq in tertā et quartā generationē eoz: qñ oderunt me. Isale. 9. Nō vocabis in eternum semen pñsimoz. Preparate filios ei⁹ occasiōi in iniquitate patrū eoz: nō resurgent: neq hereditabunt terram: neq implebunt faciem orbis ciuitatum. C. Scptimum malum ē bonoz dissipatio ibi: et nō relin. lap. sup lapidē. At de bonis hominū impenitentium pñsertim vsurarioz nihil remanet. Nam ex iusto dei iudicio mortuo vsurario filij statim moriuntur: et relinquunt alienis diuitias suas: et se pulchra eoz domus illoz in eternū. ps. 36 dicit alibi. Desauri. at: et ignorat cui pñgabit ea. Et si filij sui dia vixerint: erunt dissipatores bonoz. vñ Eccl. 2. Detestatur sum oēm iniquitatem: quā sub sole studiosi

finie laborant: habiturus heredem post me quē ignoro: vtram sapiens vel stultus sit: Vel alio mō et diuina pñdētia dissipant bona ipsa et perdit. Quia notum est de bonis male aeghtis nō gaudebit tertius heres. Unde de oluitis male aeghtis nñpñ inde remanet: nisi culpa. Vñ Criso. super Mat. Et habet in decret. 88. d. c. Egiē. Quomodo. n. si triticum: aut aliud tale cernas in cribro: cum huc et illuc iactat: omnia grana paulatim deorsum cadunt: et in cribro nihil remanet: nisi stercus: sic de substantia negotiaroz nouissime nihil remanet: nisi solum peccatum. Et pñfirmat auctoritate scripture dicentis. De mercedib meretricis pñgregata sunt: et vsq ad mercedez meretricis reuertent sup h. plangaz: et ululabo: vadam spoliatus et nudus. Vl. c. pñ. i. Nota de mercede meretricis. i. auaricie: qñ sicut meretrix cōicat omnibus laicis clericis et religiosis ita vsq ad meretricem: qñ sicut malo modo sunt diuitie aeghtes: sic malo modo dispergent. Sup h. plangam. s. per pñrtitionem: ululabo per pñfessionem: vadam discalcatus et nudus per satisfactionem. Ista tria dant vsurario remedia. Postremo subiūgit dñs rationem omnium maloz dicens. Eo qñ nō cognoueris tps visitatōis tue. Vñst deus peccatorē duplici. Primo interius inspirando et suadendo. Apoē. iij. Ego sto ad hostium: et pulso. S. cō exetius per pñdicationes publicas fratrum: per infirmitates. Job. x. Vñstatio mea custodiuit spiritum meum. Sed homines peccatores minus intelligunt: qñ animalia irrationabilia temporis pñgruitatem. Contra quos Iere. exprobens sic ait. Vñstus in celo cognouit tempus suum: turtur: et irundo: et conia custodierunt tempus aduentus sui: populus autem meus nō cognouit iudiciū dñi. Jer. 8. Ergo penitentiam agite: quia est necessarium. Quarto et vltimo probatur penitentia esse necessariam: exemplo. Videmus qñ oē animal cum se infirmū sentit: solite pñcurat et querit sue sanationis remediū. Sic dicit Amb. in Eramē. Ursus enim cū se grauātū sentit: querit formicas et comedir: et per eas purgatur tanqñ per medicinam. Similindō vt refert Valerius. Cor

De penitentie qualitate

Uis est vulneratum se sentit sagitta vene-
nata currit ad herbam dictam comedē-
dam: sitq; cū eā comederit ferrū: de vulne-
re erit cū veneno: et sanatur. Sic et in mu-
stilla cum parit ab aspidē: cū veneno que-
rit cardellam: hoies etiā cum sunt corpo-
raliter infirmi: querunt sollicitē medicos a
quibus curari possunt. Cum igitur vulnera
anime. i. vitia et peccata grauiora sint: et pe-
riculosa: q̄ vulnera corporis: tū q̄ o. cul-
tiora tam q̄ ad peiorē p̄niciē finaliter pdu-
cant: q̄ ad mortē anime nō temporālē sed
eternā: cur miser homo nō magis sollicitē
querere debet remediū penitentie: quo mor-
bi et vulnera aie sanāt. Sed o cecitas pec-
cator. Nam maiorem diligētiam h̄ pecca-
tor impenitens de iumento suo. vel de as-
ino q̄ de anima: q̄ si asinus infirmat con-
tinuo et statim mittit pro manifestato: et
pro meliore ciuitatis: s; si peccator infirma-
tur in anima negligit. Item maiorem ho-
morem facit calciamento suo q̄ anime: q̄
caligam laceratam facit continuo sui. Sed
anima quotidie laceratur: et nō curat. De-
bet ergo glidet peccator et maxime in hoc
tempore quadragesimali sollicitē clamare
ad deū cum rugitu cordis et cōtritione di-
cens. Peccata mea q̄ sagitta infixa sunt
in me: sed anteq̄ vulnera generent: in me
sana me dñe medicamēto penitentie deus.
Sic David clamabat dicens. Misere mei
dñe: qm̄ cōsturbata sunt omnia ossa mea. i.
virtutes anime quibus sustentatur in gra-
tia dei: sicut corpus ossibus sustentatur ne
cadat. Et sic faciēdo habebimus h̄c gra-
tiam et gloriam in futuro. Amen.

De inutilitate et fructuositate peni-
tentie. Sermo secundus.

Penitentiam.

Supra in sermone primo
dictū est de penitentie ne-
cessitate: modo sequit̄ de
penitentie qualitate: v; de
penitentia inutili et infructuosa. In sequē-
ti sermone videndum est de penitētia vili
et fructuosa. Saluetur virgo maria rē.
Pro euidentia descendorum: notandum

q̄ circa penitentiam agendam quinq̄
differētibus modis se habent hoies. Pri-
mo qdam nec peccant: nec p̄niam agunt.
Isti sunt velut angeli: de qbus possimus
admirari dicētes. Quis est hic et laudabi-
mus eū: fecit enim mirabilia in vita sua.
Eccl. i. xxi. Talcs sunt infantes baptizati.
De adultis autē paucissimi sunt: nec memi-
ni me legisse aliquem adultū talem: quīs
multi sancti et plures ipsoz statim in nocē-
tie p̄sencia legantur: tñ dñs se in afflictio-
ne p̄nie macerauerūt: sicut Joānes bap-
tista et ceteri similes: de quibus dicit scriptu-
ra. 2. Paral. vii. Et tu dñe iustoz nō po-
suisti p̄niam iustis abraham ysaac et Jacob
his qui tibi peccauerūt. Talcs vt dixi sunt
similes angelis: q̄ nec peccant nec agunt pe-
nitētiā. 2. Re. i. 4. c. Sicut est angelus dñi
sic est dñs meus rē: vt nec bñdictione nec
maledictione moueat. Quidam et secūdo
modo nō peccant: et tñ agūt p̄niam ieiunā-
do: orando: vigilādo: et corpora affligēdo.
Isti sunt viri perfecti: sicut fuit saluator: q̄
q̄uis peccatū nō fecit: nec inuentus est do-
lus in ore eius: sicut dñs Isa. 53. 21. Pe. 2. c.
Tñ totam vitā suā cōpleuit vigilis: ora-
tionibus: et ieiunijs. Vñ ieiunauit quadra-
ginta diebus et quadraginta noctibus nō
manducans neq; bibens: sicut dñs Mat. 4.
Itē Luc. 6. Exit in montem et erat perno-
ctans in oratione dei. Sic fuit gloriosa vir-
go maria que totam vitā suā dedit in
vigilijs et orationib; . Talis etia; fuit Job
de quo dicit q̄ nō peccauerit mortaliter:
et tñ de se dicit. Ipse me reprehendo et ago
penitentiam in fauilla et cinere. Job. 42.
Quidam et tertio modo: modo peccant sed
nolunt agere p̄niam quoz finis interitus.
Cōtra quos loquit̄ Jere. dicēs. Nemo q̄
bonū est loquit̄: nullus est qui agat p̄niam
de peccato suo dicēs qd feci. Omnes cō-
uersi sunt ad cor suū quasi equus in ipem
vadēs ad plium. Jere. 8. et Job. 24. ait. De-
dit ei deus locū penitentie et ipse abutitur
eo in superbijs: quimo totū tēpus vite sue
er pēdit in gaudijs vanis et refectionib;
carnis dicēs illud Sap. 2. Dixerūt enim
impij apud semetipsos: s; nō recte. Erigat̄
et cum tedio est tēpus vite nostre et nō est
refrigeriū in fine hoies: et nō est q̄ agnitis

Sermo primus. s. de penitētia inutili .v.

146

fit reuersus ab inferis: q: ex nihilo nati sumus: post hec erimus tanq: si nō fuerim⁹ qm̄ sumus afflatus est in nobis nostris: et sermo finitille ad cōmouendū cor nostrū q: etuncta cinis erit corpus nostrū: et spūs diffundet tanq: mollis aer: et tranſiet vita nostra tanq: veſtigia nubes: et ſicut nebula diſſoluet: que ſugata eſt a radīs ſolis: et calore eius agnata: et nomē noſtrū obliuio nē accipiet per tēpus: et nemo habebit memoriam operū noſtroꝝ: vmbre enim tranſitus eſt tēpus noſtrū: et nō eſt reuerſio ſinis noſtri qm̄ pſignata eſt: et nemo reuerſitur. Venite ergo et fruamur bonis que ſunt: et vtamur creatura tanq: in iuuentute celeriter vino p̄cioſo: et vnguentis nos ipleamus et non p̄creat nos ſlos turpis: coronemus nos roſis alicq: marceſcant: nullū p̄ratū ſit q: nō pertranſeat luturia noſtra: nemo noſtrum ſit etors luturie noſtre. Ubiq: relinquamus ſigna leticie: qm̄ h eſt pars noſtra et hic eſt ſors. Opprimamus pauperē luſtū et nō parcā: viduē: nec veterano: nō reuereamur canos multi t̄pis: ſit aut foritudo noſtra let inſiſtēcie: qd̄ enim infirmum eſt ſuſtile inuenit. Tales ſunt multi qui nullam p̄niam agere volunt: qm̄ de peccatis cōmiſſi letantur et exultant. Iuxta illud Prou. 2. Qui relinquit iter rectū: et ambulat per vias tenebroſas: qui letant cū male fecerint: et exultant in rebus peſſimis. Neceſſariū eſt vt ad eternam damnationē p̄cipitem. Iuxta illud Job. 21. Tenent tympanū et cytharā: et gaudēt ad ſonitū organi. Ducunt in bonis dies ſuos: et in puncto ad inferna deſcendunt. Iſtud nāq: eſt illud peccatū: qd̄ nunq: meret remiſſionē. ſ. finalis in p̄nia. Uſi ſuper illud. A nos p̄mo. Sup tribus ſclerib⁹ damasci et ſup quatuor: nō p̄uertat eam. dicit Hiero. et habet in decret. de pe. di. i. Sup tribus ſclerib⁹: et ſuper quatuor nō p̄uertat eū. Iuxta tro/pologiam h poſſum⁹ dicere. P̄mū p̄ctm̄ eſt cogitaſſe que mala ſunt: ſm̄ cogitationibus acceſſiſſe peruerſis: tertium qd̄ mente decreueris ope cōplere: quartū poſt p̄ctm̄ non agere p̄niam: et ſuo ſibi cōplacere delicto. h ille. Iſti tales ipenitentes ſunt deteriores Iuda: qui p̄nia ductus eſt vt diceſ. j. parte. ij. Et ſunt ſimiles diabolo. Et h eſt

illud peccatū: p quo p̄hibet Iohānes apoſtolus orare dicēs. In p̄ma. Jo. 5. Qui ſcit fratrem ſuum peccare peccatū nō ad mortē: petat et dabit ei vita peccatū nō ad mortē. Eſt p̄ctm̄ ad mortē nō pro illo dico vt roget quis. Hec p̄ctm̄ ad mortē eſt finalis in p̄nia vt declarat Augu. et habet. de pe. di. i. p̄t. Et ſic p̄. ij. d̄ia. Quidam peccant et agunt p̄niam in fructuoſam et inutilē. Quidā et ergo peccant et agunt p̄niam fructuoſam et vtilē: de qua diceſ in ſermo ne ſequēti. In preſenti vero loquemur de quarta d̄ia. Pro cuius plena declaratio ne. nota q. 7. differēcie perſonaz q agunt penitentiam: infructuoſam et.

¶ Quidam nāq agunt p̄niam ſeram: et h eſt damnatorum.

¶ Quidā p̄niaz deſperatā: et h eſt p̄d̄torū.

¶ Quidam ſimulatā: et h eſt ypocritaz.

¶ Quidā coactā: et h eſt malefactorū.

¶ Quidam ſallā: et h eſt obſtinatoꝝ.

¶ Quidā indiſcretā: et h eſt ſuſpicioſoz.

¶ Quidā momentaneā: et h eſt recidivoz.

¶ P̄ma ergo p̄nia ſera eſt damnatoꝝ exiſtētium in inferno. Tales. n. agūt penitētiā: ſed tardā: q: nō in tpe remiſſionis. Et aut agunt p̄niam ſeram p̄batur Sap. 5. Ubi in p̄ſona damnatoꝝ d̄. Tunc ſtabunt iuſti in magna p̄ſtantia aduerſus eos q ſe anguſtiauerūt: et qui abſtulerunt labores illoꝝ. Uideōs turbabūtur timore horribili: et mutabūtur in ſubitatione inſperate ſalutis: dicētes intra ſe p̄niam agētes: et pre anguſtia ſpūs gemētes. Hi ſunt quos aliquid quando habuimus in deſiſum: et in ſilitudinē ipſoꝝ. Illos inſenſari vitāz illoꝝ et ſtimabamus inſaniā: et ſine illoꝝ ſine honore. Ecce quōd cōpurati ſunt iter illōs dei et inter ſcōs ſors illoꝝ eſt. Ergo errauimus a via veritatis et luſticle lumē nō luxit nobis et ſol intelligētie nō eſt ortus nobis. Laſſati ſumus in via ſingatis et perditionis et ambulauim⁹ vias difficiles: viāz autē d̄i ignoraui⁹. Quid nobis p̄ſuit ſupbia noſtra: aut quid diuitiaz iactantia p̄ulit nobis. Tranſierūt oīa illa tanq: vmbra: et tanq: nuntius p̄currens: et tanq: nautis q tranſit fluctuantē aquā: cuius cū p̄terierit nō eſt veſtigia inuenire neq: ſemitz carine illius. In fructibus aut auis q tranſuolat in aerē

De penitentie qualitate

nulla inuenit argumētū itineris illius fru-
ctibus sonitus illius verberans leuē ventū
et scindens p vln itineris aerem cōmotus
alīs transuolauit. Et post h nullā signū in-
uenit itineris illius: aut tanq sagitta emis-
sa in locū dīstinatū: diuisus aer p̄tinuo i se
reclusus ē: ita et ignoret transitus illi⁹. Sic
et nos nati p̄tinuo desinem⁹ esse. Et virtutis
q̄dem signū nullū volumus ostēdere: i ma-
lignitate autē nostra p̄sumpti sumus. Talia
dixerūt in inferno hī qui peccauerunt: qm̄
spes ip̄i quasi lanugo est: q̄ a vento tollit
et tanq spuma gracilis q̄ a pcella dispergi-
tur: et tanq fumus q̄ a vēto diffusus est: et
tanq memoria hospitis vnius diei p̄tereū-
tis. S; dīctis. Quare ergo si psequat ventū
et quo p̄niam agunt: Nō. n. videt equū; si
bonaz voluntatē h̄it: q̄ perpetuo p̄niam
marine cū. s; dicat. Nō quid oblatisset
misereri deus: aut p̄tinebit in ira sua mī-
sericordias suas: Sed r̄ideo: q̄ nō agūt p̄niaz
de culpa inquantū est culpa: et offensa deli-
sed de pena inq̄tū ē afflictīua ip̄oz. Et
not. b. Thō. 2. 2. q. 13. ar. 4. Et iō de pena
doleat potius q̄ de culpa. Nam in culpa
h̄it fixaz voluntatē et immobilē: Q; ergo cul-
pa ē eterna: iō et pena ē eterna. Q; autē
culpa damnatorū sit eterna p̄bat triplici ra-
tione. Prima ē ppter immobilitatē volūta-
tis: q̄ immobiliter manet voluntas fixa: adeo
q̄ nō pōt mutari i bonū. Et nō pōt velle
bene nec opari. Q; nā nō. n. damnati aliq̄
bonū possint velle: nunq̄ tñ illud bonū vo-
lunt bñ sed male: q̄ ad malū finē oīa p̄uer-
tunt: sicut p; de diuite epulone: q̄ petebat
lazarū mitti ad fr̄es suos: ne et ip̄i descēde-
rent in locū illū to: mētoz. Luc. 16. Et iō. n.
volēdo utiq̄ bonū volebat: sed q̄ ad malū
finē illud volebat: ideo illud bonū male vo-
lebat. Sic et demones et vere credere p̄nt et
olere. Luc. 4. Exhibant demonia clamātia
et dīcentia: q̄ tu es filius dei. Itē Jaco. 2.
Demōes cōfāt et p̄remisūt. Q; nō mo: q̄
qd demones circa hōes opant: bonū et iu-
stū ē. Nā sup illud. i. Re. 17. Sp̄s dñi ma-
lus verabat saul: dīcit. Greg. Sciētū q̄ sa-
thane voluntas: et si semper mala fit: nunq̄
tñ p̄as iniusta. Igit dānati in inferno: nī-
hī p̄nt bñ velle nec opari. Et h not. Mat.
22. Abi dī. Ligatis manibus eius et pedi-

bus mittite eū in tenebras exteriores: p
manus intelligunt opationes: q̄ manus
sunt organa organoz: per pedes vero affe-
ctiones: q̄ adeo sunt ligatē: q̄ nec p̄nt nec
volūt opari aliq̄ bonū vt dīct. Et dān
nati ēt pro venialibus peccatis eternaliter
puniti. Et r̄ huius immobilitatis ē: q̄ r̄
mobilitatis aīe corpori mortali vnice p̄ce-
dit ab ip̄o corpore: q̄ vnūq̄q̄ recipit in
altero p modū recipiētis. Corpus ē morta-
le dān ē corruptibile: iō ad sū p̄dicionem
trahit aīam. Sap. 9. Corpus q̄ corrūpitur
agrat aīam: et desinit terrena inhabita-
tio sensum multa cogitantē. Dispositio autē
aīe mouet: p accēdēs fm̄ aliq̄ue mortū cor-
poris. Cum. n. corpus deseruat aīe ad pro-
prias opationes. Ad h enī corpus dān
ē: vt in ip̄o exīstēs p̄ficiat quasi ad p̄fecti-
onē p mortū. Q; igit erit a corpore sepa-
rata nō erit in statu vt moueat ad finē: s;
vt in fine adepto q̄scat. Immobiles igit et
volūtas cuiusq̄ ad desiderū vltimū finis.
Et vltimo autē fine depēdet voluntas bo-
na: q̄ q̄dāq̄ alios vult i ordine ad bonū
finē bene vult. Male autē q̄dāq̄ ad malū
finē. Nō est igit volūtas aīe separe mobi-
lis de bono in malū: vel eī; sit mobilis de
vno volito in aliud: seruato tñ ordine ad
eūdē vltimū finē: nec pp h tñ aīe separate
sunt priuate libero arbitrio. Talis. n. mobi-
litas voluntatis libero arbitrio non repa-
gnat: cuius actus ē eligere. Electio autē est
eoz q̄ sunt ad finē: nō autē vltimū finis. Si
erit igit nunc nō repugnat libero arbitrio
q̄ immobili voluntate desideramus b̄itudi-
nē: et mīfiaz fugiamus in cōf. Ita tunc nō
erit h liberū arbitriū: q̄ voluntas immobi-
liter ferat in aliq̄ determinatū sicut i vlti-
maz finē. Quia sicut nunc immobilē nobis
adheret natura cōis p quaz b̄itudinē ap-
petimus i cōf: ita ēt illa sp̄ialis dispositio:
p quaz hō vult: illud desiderat: vt et vltimū
finē. Nec ēt extimandū: q̄ aīe postq̄ i/
mobilitate resūmēt corpora in resurrectionē:
immobilitatē voluntatis amittant: s; in ca-
pseuerabunt: q̄ corpora in resurrectionē dī-
sponēt fm̄ erigētiaz aīe: nō autē imutabun-
tur p corpora p̄dicta. Et ponit. b. Thō. i. 4.
h̄ gētil. c. 95. Propterea Ap̄ls vocat corpora
post resurrectionē sp̄ualia. i. Cor. 15. Seru-

Sermo primus. s. de pnia inutili .vi.

nam corpus aiale: resurget corpus spūale: qz totaliter subiecte ale seu spiritui: et dispo-
net fm erigētiā eius. Tercia rō est pp
penalitatē eternitatē. Dānati n. merēt pe-
nam eternā: qz sicut offensa ē infinita pp
dignitatē eius q offendit. s. dei: q est infinite
dignitatis: sic et pena d; ē eterna et infinita.
Nō autē pōt esse eterna et infinita intē hūe
hum. s. ad acerbitatē: qz sic annihilaret
aiam: q ē finite capacitatē. Pōt et ergo
q sit infinita extēsiue s. hūm ad duratē.
Inf ceteras autē penas quas dānati pa-
tiunt: vna ē ipsa inordinatio voluntatis:
qz in hūm hūc inordinatā voluntatē: ol-
spiciet eis oia: q recta sunt: et pñr displicet
eis: qz dei voluntas implet in oibus: cui pec-
cando resistunt. Tūc inordinata volun-
tas ab eis nō tollit. Jō. vi. Eccl. i. Si eccl
derit lignus ad austrum: vel ad aglonē: in
quocūq; loco ceciderit: ibi erit. Tercia
rō ē pp pūatē n gñe et charitatis. Jō. n.
voluntas a pctō mutet in bonū: nō nisi p
grāz dei ptingit. Iuxta illud. Ro. 9 c. Nō
ē volētis n qz cūctis sed miserētis dei.
Jre. 2. Cor. iij. Nō q sufficētes sumus cogi-
tare aliqd a nobis quasi ex nobis: sed suffi-
ciētia nostra ex deo ē. Et ex eadē grā est: qz
peccata penitētibz remittant. Ro. iij. In-
ustificati gratis p grām spūs. Sicut autē
ale bonoz admittunt ad pfectāz participā-
tiōē diuine bonitatis: ita dānatoz ale a
grā totaliter excludant. Nō ergo poterunt
mutare in melius voluntatē. Ex quo pz q
opinio originis supra falsa et heretica: q po-
sult oēs demones et oēs hoies esse saluā-
dos. Cōtra qd ē expōse auctoritas saluato-
ris dicētis. Mat. 25. Ite maledicti in ignēz
eternū: q parati ē diabolo et angelis ei.
Proptē h igit fuit originis tanq; hereticus
ab ecclēia damnatus. Et habet in decre.
24. q. ij. in fine. De h vide qd scripsi in fmo
nib; de peccatis in genere: fmo. 9. et dñi-
ca. q post festum trinitatis: fmo. 9. q inci-
pit: Iras deus eius rē. Tercia est dei
nīstentia desperata et h est pñtoz sicut fuit
pnia Jude traditoris: q pnia dñt; remittit.
triginta argenteos dicēs. Peccati tradens
sanguinem iustum. Mat. 27. Sed nō pro-
fuit ei: qz defuit sibi forma penitētie. s. spēs
venie. Et dēspatus laqueo se suspendit. et

diffusa sunt oia viscera eius. Act. i. Et hūc
qz non accessit ad eos: q poterant sibi de
pnie remedio puidere et cōsiliū dare. De-
bebat. n. Judas accedere ad virginē glo-
riosā: ut p eo intercederet. Vel si de ea
erubesceret: debuit ire ad mariaz magda-
lenā et martham: vel ad apostolos. Tūc
Aug. de pe. vi. 6. c. Qui vult. Qui vult pñ-
teri peccata sua sic ait. Jō. qz nō petat sacer-
dotes p aliquāz culpāz ab unitate ecclēie
diuisos. Judas. n. penitēs: fuit ad pharise-
os: et relinquēs aplos nihil inuenit autēq;
nisi argumētū despectiōis. Dixerūt. n. Quid
ad nos? tu videris. Si peccasti: tibi sit: nō tū
bi succurram; peccata tua nō charitativē
suscipimus: nō cōponenda pmittimus: nec
qñ deponas onus docem; Quid. n. nobis
et misericordie: q nec opa sequimur iustit; sed
si inisset ad fratres: q orauerant p sociū pe-
tri febricitante. q cananēā ip: obaz misē-
die obtulerat: interrogasset Petrus p se effusa
dēt lacrymas: si fugisset Mariā et Mar-
tham: q vitam lazari spetraverunt: nō tur-
bam plorantē: q vniciū filiū acq̄ierat vlti-
mē: inisset ad diuiles: et diuiles perijt: hūc
Talis. n. fuit pnia Caym q desperans ait.
Masor est iniquas mea: qz ut ventam me
rear. Gen. 4. Talis ē fuit ille mercator: q
euz ad extremū venisset: rogatus fuisset a
circūstantibus ut testm; pderet et pñteret:
postq; remittendē illoz victis instantia:
ait testm; meū ē hoc: qz bona mea relinquo
filio meo: corpus pñterero parochiali: aiām
vero relinquo diabolo: et defunctus ē. Sic ē
hodie de multis: q in isto dei iudicio desper-
antes portus euz Jnda vadunt ad pha-
riseos. i. audiunt demonum pñuātiōē qz
scōp; et nolunt pñteri: qz diabolus euz sus-
pionibus credant: linguas spōz pmittente
deo claudē. Et recte facit diabolus sicut
lupus qñ rapit onē: qz accipit eaz p guttur:
ut clamare nō possit. Et h legē q euz qdaz
demoniacus ad quēdam vīruz factus fuisset
aductus: et euz demonē adlurasset ut in-
de recederet: et nomen suū sibi diceret. Ille
ait. Nos sumus tres fratres: qui habemus
nra officia determinata. Ego. n. vocor clau-
dēs cor. Alius claudēs os. Tertius vocat
claudēs marīnpiū. Officiū. n. meum ē coe-
petō: is indurare: ut nō possū pñe pñicio.

De penitentie qualitate

neſed ſi forte cōterit laborat frater meus
ſclaudens os vt confeſſionem impediāt.
Et ſi forte confeſſus fuerit: laborat tertius
frater meus. ſclaudens maſcupium ne ſa-
tisfaciat: ⁊ ne male ablata reſtituat. Et ex
hoc fit penitētia inutilis.

Tercia penitentia est simulata: h̄ est ypocritarum cōtra illud. Anz ieiunariis no lite fieri sicut ypocrite tristes. Mat. 5. Ta-
lia foras sūt sicut penitētia. Eian: de quo dī-
cit Apo. Heb. 12. Qd nō inuenit locū pe-
nitentis: q̄ cum lachrymis inquisisset eā.
Tales ypocrite sunt: sicut arbores frondo-
se z infructuose: que merentur a xpo male-
dici: z crescere ita vt nihil aliud valeant:
nisi ad cibum ignis. Figura de h̄ habet in
sicut: cui dñs maledicite: qua habetur.
Mat. 21. Oīs historiam. Et nota. pro mate-
rie ampliori declaratione: q̄ quatuor sunt
species ypocritis. Prima ē boni simulatio.
cum. i. homo simulat se bonū facere qd nō
facit. Tales erant illi ypocrite cōtra quos
loquit dñs. Mat. 3. Attēditē a falsis pro-
phetis. Et p̄ra h̄ sic ait Grego. Simulata
equitas ē dupler iniquitas: Tales sunt simi-
les arboribus sodomor: de qbus dicit in
historia scolastica q̄ faciūt iuxta mare mor-
tuum pomaliusda in apparentia exteriori:
sed cum matura credunt z aperiunt sin-
tillis plena inueniunt. S cōtra species ē bo-
ni defecatio seu deturpacio. Tunc aut po-
mines bona sua sedant: qñ ea que sunt de
se bona z de suo genere mala intentione
corrumpunt ea facientes vt bonis h̄ibus
placeant: vel vt bona tēporalia psequant:
puta dignitates: honores: diuitias &c. Nō
aut vt placeant deo. Tales etiā damnant
sicut falsarii monete. Nam monetā que dy-
esse aurea vel argentea: faciunt stagnem.
Sic opera eorū que debēt esse aurea p cari-
tatem: vel argētea per puritatem falsa sunt:
q̄ habent solam similitudinē boni &c. Cō-
tra quos dicit dñs. Mat. 15. Ypocrite bñ
prophetauit de vobis Isaias ppheta dī-
cēs. Populus hic labijs me honorat: cor
autem eorū longe est a me. Uñ dicit ppe-
ris ab ipso qd ē sub z cris: aurū: quā-
si aliud habens sub auro. i. sit apparentia
boni. Cōtra quos terribiliter iterū clamat
dñs. Mat. 23. dicens. Ue vobis scribe z

pharisei ypocrite q̄ similes estis sepulchris
dealbatis: que foris appent hoibus specio
sai: intus nō plena sunt ossibus mortuorū
z omni spurcicia. Sic z vos foris qdem
apparentis hoibus iusti: intus autē pleni
estis ypocrisi z iniquitate. Tercia species yp
ocrisis est mali palatio qñ. si bonis obdū
tationibus mala sua depingunt: qñ v3 al/
quas ostentationes faciant vt mala sua
cautius faciant z extra hominibus nō ap
pareant. Tales sunt ficut lupi de gbus ait
dñs. Mat. 7. Attendite a falsis prophetis
qui ve. ad vo. in vest. o. intrin. aut sunt lu
pi rapaces. dñe Arz. De naturalis animalis
q̄ lupi aphricani fibillos pastorū sin/
gunt: z oues eos esse pastores putates ad
eos conueniunt: z ipsi postq̄ tenuerunt eas
diripiunt. Jo. 8. Lupi rapit z dissipantes.
Tales sunt ypocrite: fingunt se esse bonos
paliantes mala sua: vt decipiat oues xpi.
Quarta species ypocrisis est etia3 boni si
mulatio hoc. modo est aliquis simulat se
velle occultare bona sua: cum tñ appetat
ea manifestare hominibus: ne appareant
esse ypocrite: vel vt meliores reputent. Co
tra tales dicitur. Mat. 6. Alitant orare in
angelis platearū. In plateis quidē amāt
orare vt videantur: sed in angulis vt cre
dantur nolle videri. Istoz quattuor ypo
citarū penitentia est infructuosa: eo q̄ nō
sit vera sed simulata.

Tercia est penitentia coacta: & est malefactor. Quando enim ducimur ad furcas dolent & penitent de peccato: propter hoc quod sunt ad suspendia conditi: sed quod coacti faciunt nihil prodest. Tales enim sunt similes latroni sinistro. Luc. xxiij. Et Symon cyrenicus qui non voluntarie sed coacte portauit crucem domino. Non tamen quoniam tales possint veram penitentiam agere sicut latro dexter in cruce. Ideo talibus non negatur penitentia nec confessio. peccatorum: nec est contraria consuetudo: ut in cle. de penit. & re. Nec eucharistia denegatur. de penit. & remissio. c. q. in te. nec sepultura ecclesiastica. xij. q. vlt. c. vltimo. Dicit tamen Hosti. in c. et pre. ij. di. Sepulturas quod furcas suspensus non deponatur sine licentia iudicis: quam tibi petram facile concede re debet. ff. de cada. puni. l. i. ij. & iij. Et

Sermo primus. s. de penitētia inutili

postea si fuerit penitens sepeletur ut in. b. c. ultimo. Et concordat glo. ibi Jo. an. cōsa de. Cle. pma. Sed valde difficile est: tales malefactores veram penitentiam agere. Eccl. 5. Super fure est cōclusio et penitētia. Et ideo dicit petrus. Nemo vestrum patiat sicut homicida: aut fur: aut maledicus: aut alienorū appetitor. i. p. 4. Talis fuit penitētia Antiochi regis: qui cū percussus esset a deo propter suam superbiam: appēdit eum dolor: dirus viscerum: et amara interiorū tormenta: et cepit ex graui superbia duci: et ad agnitionē suā venire. Et cū iam ferocem suam ferre non posset: ut ait. Iustum est subditum esse deo: et mortalem nō paria deo sentire. S; statim subdit scriptura dicens. Quabat autē hic scelestus dominum: a quo nō erat misericordiam confuturus. 2. Macha. 9. Quinta est falsa: et h est imperitior: siue obstinator: puta quando agit penitentiam de vno peccato mortali: et nō de alio. Talis enim est penitētia falsa. s. m. Greg. Et habet in decretis. p. di. 5. Falsas. Vbi sic dicit. Falsas penitēcias dicimus: que nō sū auctoritatem sanctorū patrū pro qualitate criminis imponuntur. Ideoq; miles: vel negotiator: vel alicui officio deditus: quod sine peccato exerceri non possit: si culpis grauioribus irretitus ad penitētiā venerit: vel q bona alterius iniuste detinet: vel qui odium in corde gerit: recognoscat se veram penitentiam non posse peragere: per quā ad eternam vitam peruenire valeat: nisi negocium relinquat vel officiū deserat: et odium ex corde dimittat: Bona quidem que iniuste abstulit restituat: arma deponat: vteriusq; non deferat: nisi cōsilio religiosorū episcoporū pro de fēdēda iusticia: nec tū si noluerit desuperet: et interim quicqd boni fecerit: vel poterit facere: hortamur ut faciat: ut omnipotens deus cor illius illustret ad penitentiam. Et nō s. m. glo. q; vbi ait exercere non potest: difficultas notatur non impossibilis. Et vniuersaliter falsa penitētia est de vno penitere: et non de alio. Unde scriptum est. Qui totam legem seruauerit: offendat autē in vno: factus est omnium reus. s. quantum ad vitam eternam. Et Criso. super Mat. de negotiatore sic ait. Eijciēs deus. ss. d.

Eijciēs vendentes et ementes de templo significant q mercator nunq̄ potest deo placere. Et ideo nullus potest esse christiānus mercator: aut si voluerit esse: proiciatur de ecclesia dicente propheta: quia non cognouit negociationes: introibo in potestas domini. Et. j. subdit. Ostendam quis nō est negotiator: ut qui talis nō fuerit et intelligas esse negotiatorem quicunq; rem comparat: non ut ita integram et immutatam vendat: sed ut materia sit sibi aliquid operandi: ille nō est negotiator. Qui vero rem comperat ut integram et immutatam vendendo lucratur: ille est mercator: qui de templo dei eijciatur. de h etia de pe. di. 5. Multitas laici. Sexta est penitētia indiscreta: et h est superstitiosorū: qui in om̄ se mactant: vigilando: ieiunando: vel huiusmodi faciendo: q debilitantur corpore: et quandoq; deficiunt sensu. Contra quos dicit. Ro. 12. Obscuro vos fratres per misericordiam dei: ut exhibeatis corpora vestra hostiam vlucentem sanctam: deo placente: rationabile obsequium vestrum. Ad hoc autē ut discrete penitētia fiat: debet penitens consilio seniorū adperere: nō proprio iudicio. Hoc enim modo acquiritur discratio: que est mater et origo omnium virtutū: ut habetur in collationibus patrum in sc̄a collatione abbatis moysi: et in. i. de officio custo. in. c. presentius. i. q. 5. Unde in huius figura in veteri testamēto: in quolibet sacrificio debebat apponi sal. Unde Xenit. 2. In oī sacrificio tuo oblatione offeres sal. Septima est penitētia momentanea. i. instabilis et inconstans: et h est reciditorū. i. illorum qui post penitentiam redeunt ad peccata. Unde Ihdorus de summo bono Et habetur. de peni. di. iij. Irrius est nō penitēs: qui adhuc agit quod peniteat: nec videtur deum posere subditus. sed subsanare superbus et. Vbi vīde Et etiam in capitulis sequentibus. Tales penitent pro peccatis remissis: que per ingratiudinem redeunt. Mat. 18. Iratus dñs eius tradidit eum torionibus. Quod quomodo intelligatur. vīde quod scripsi in dominica. 22. post festum trinitatis sermone qui incipit. Quod tūc et te misereri consenti. Amen.

De penitentie qualitate

De fructuositate et vera et maxima
utilitate penitentie. Sermo secundus.

Enitentiam

agite: appropinquabit regnum celorum. Mat. 4. Cum duplex sit penitentia. scilicet in fructuosa et fructuosa: de instructuosa vidimas. Hanc dicendum restat de fructuosa. Salvetur virgo Maria. Qualis autem esse debeat penitentia fructuosa: que est electorum et saluandorum: ostendit nobis Joel in epistola que fuit lecta in prima die. xl. sic dicens. Convertimini ad me et, vestis et non vestimenta vestra. Joel. ij. Ubi notantur. 9. conditiones vere penitentie. Debet enim esse primo.

C Festina: ibi conuertimini.

C Recta: ibi ad me.

C Integra: ibi toto.

C Voluntaria: ibi corde.

C Propria: ibi vestro.

C Austera: ibi ieiunio.

C Lachrymosa: ibi fletu.

C Deuota: ibi placentia.

C Pia: ibi scindite corda vestra.

C Prima conditio vere penitentie est: quod debet esse festina. Unde dicit. Convertimini mihi in presentino in futuro: Debet ergo peccator statim conuertere: non expectare annos: non mensem: non ebdomadam: non horas: vel diem: quod qui promittit tibi ventam de peccatis penitenti: diem crastinum non postponat dissimulanti. Ignoramus enim: quid sit dies crastina paritura. Quot anime sunt in inferno: que expectantes tempus faciendi penitentiam: frustrate sunt ab expectatione sua morte preueniente. Provenit autem ista procrastinatio ex hoc: quod peccator promittit sibi longam vitam. Eccl. 29. Repromissio nequissima multos perdidit. Nota nequissima in superlativo gradu. Est enim ista repromissio mala peior pessima. Mala quidem et fatua est: quia usurpat sibi peccator in hoc: quod solus est ipseus dei: scilicet de futuro tempore disponere: hoc suggerente diabolo: sicut suggestit Eue dicens. Nequaquam moriemini. Gen. ij. Sed o insensati nescitis quod scribitur. Gen. i. Non est vestrum

nosce tempora vel momenta: que pater potuit in sua potestate. **C** Peior est: quod creditur quod deus multum tempore daturus sit: quod tamen fatue et male expendit: cum et si deus longum tempus sibi promississet: nihilominus illud posset brevius si penitere non vellet: quod illa promissio intelligeretur sub conditione. si penitentiam agat: quod ps. Gen. 6. Non permanebit spiritus meus in homine in eternum: eruntque dies eius. et. annorum. Nota spiritus meus. id est indignatio mea: eruntque dies eius. et. annorum ad penitendum. Hoc enim dicit deus sibi spacium: eo anno quo capit archa fieri. Sed quod homines in malicia perseverant ante presertim terminum. id est anno delicti sunt. Si ergo deus tempus promissum nolentibus penitere abstulit: quid faciet de illis: quibus nullum tempus promissit. Ad idem facit in simili: quando promissit deus David de Salomone dicens. 2. Reg. 7. Et stabiliam tronum regni eius usque in sempiternum. Et tunc postea illud regnum abstulit per maiorem parte Roboam: sicut ps. ij. Re. 12. Uide in sermonibus de oratione dominica: Seruone. ij. parte. ij. **C** Peffima vero est repromissio ista: quia peccator non tantum tempus vanum perdit: imo in contumeliam ipsius largitoris expedit: sed etiam futurum tempus in contumeliam eiusdem expendere disponit. Quia ergo fatue presumit: quod deus qui ista novit: debeat sibi dare longam vitam: teneamus consilium dei dicentis. Non tardes conuertere ad dominum et. Figura etiam habetur de coruo emissio ab archa: qui nunquam reuersus est ad eam cantans era era: presumens de crastina expectatione nunquam peruenit ad crastinum: iuxta illud. Gen. 8. Et Aug. Ipsa res est: que multos occidit: cum dicunt eras eras: et subito hostium clauduntur et remanent foris: cum voce coruina: quod non habuerunt genitum colubinum: hostium clauduntur et eras eras voce coruina est. h. ille in sermone. Item admonet nos deus noster. Sopho. 2. Vox cantantis in sinistra: coruus insuper liminari. Sic peccator egreditur de archa. id est de ecclesia per peccatum mortale. Si ergo similis effectus coruo in crastinando penitentia: similis fiet ei in nunquam redeundo ad archam. Ideo dicitur. Eccl. 5. Non tardes conuertere

Sermo scđs. s. de fructuosa

ad dñm: et ne differas de die in diem: ne si-
bito veniat ira illius: et in tempore vindicte
disperdat te. Item ibidem: de propiciatū
peccator. Noli ēē sine metu: neq; adgras
peccatū super peccatū: et ne dicas misera-
tio dei magna est: multitudinis peccatorū
meorū miserabitur. Numera enim: et ita ab
illo cito propinat: et in corp peccata respicit
ira illius: nō tardes conuerti. **T**empus
autē vindicte et iusticie est: tempus mortis: qz
tempus vite presentis: est tempus misericor-
die. **Ps.** Cum accipero tempus: ego iusticias
indicabo. **2. Reg. 9.** Statutum est oibz
hōibz semel mori. **Gratus** in odīs. **Q**uē
vna manet nor: et calcada semel via leti ē.
Ideo scđa mater ecclesia admonet dicens.
Emendemus in melius. **I**te Hieronymus
ad paulinū. Festina queso te et herenti in
salo nāscnte funem magis pēde: qz solue.
Et **Lactantius** lib. i. Tolle moras semper: no-
cui differre paratis.
Secunda cōditio penitentie est: quia dī
esse recta: qz notatur: cum dicitur: ad me.
Ubi nota. qz rectitudo penitentie perficitur
ex duobz. **Primo** ex conuersione. Unde
dicit cōuertimini. Est enim peccator: similis
infirmitas: cuius cura est per contritiā. Item
similis baculo curuo: qui vī oīz in contritiā
vertit: ad hoc vt dirigat. Nam vt ait Amb.
Peccatum est spreto incōmutabili bono:
bonis cōmutabilibus adherere. Bonū au-
tem incōmutabile ē deus. **Malach. 3.** Ego
deus: et nō mutor. Bonū vero cōmutabile
est mundus: et omnia eius bona cōmutabi-
lia sunt: sicut honores: pompe: dignitates: of-
ficia: potētie: voluptates: diuitie: gloria mū-
di. **Ro. 6.** Vanitatem creatura subie-
cta est. **E**xperientia etiam docet omnia bo-
na mundi mutabilia esse. Nam hodie est
bō in dignitate: cras nō. Et sic de alijs bo-
nis mundi. **Boetius.** Quid me tēseē toties
in castis amict: qui cecidit stabili non erat
ille gradus. **I**te **ps.** 30. 2. Ad idus transit
et concupiscentia eius. Peccatores autē
vertūt terga i deo: et faciem creature. **I**deo
cōtra eos cōqueritur deus dicens. **T**erter-
runt terga: et nō faciem. **P**onamus in pra-
tica. **Q**uāvis spreto incōmutabili bono. s.
deo: et eius mandatis adheret mundo: se-
quendo diuitias: et lacra terrena. Si ergo

179
vult rectificari: vertatur in cōtrariū vā.
Spernat mundū: et adheret deo. Sic fecit
beatus euangelista **Mat.** qz relictis omni-
bus secutus est xpm. **Mat. 9.** Item bonum
cōmutabile est caro: et eius voluptates.
Isa. 40. Omnis caro fenū: et omnis gloria
eius quasi flos senis. Nam mane. i. in iuue-
tute sicut herba transit: et floret vespere. i. in
senectute decidit: induratur: et arefcit etiq; in
infirmitate. **L**uxuriosus autē spernendo
deus: sequitur carnem. Unde si vult rectifi-
cari: vertatur in cōtrariū. i. spreto carne
sequatur deum. **Ro. 8.** Si enim sim carnes
viceris: mortificari. Si autē spiritu facta
carnis mortificaueris: viuificis. Item **Gal.**
5. Spiritu ambulate: et desideria carnis nō
perficientis. Sicut fecit **Maria magdalena**
postq; cōuersa fuit ad xpm. **Luce. 7.** Et
Maria egyptiaca in vltis patrum. **I**te glo-
ria mundi: honores: dignitates sunt bona
cōmutabilia. Superbus autē vt consequat
ista bona: spernit deus: et eius precepta. Et
ideo si vult spiritualiter rectificari: gloriam
mundi et cetera pēcta spernat: vt habeat
gloriam celī: que solis humilibus datur: iux-
ta illud. **Job. 22.** Qui humiliatus fuerit:
erit in gloria. Sic fecit **Dauid** dicens. **E**legi
abiectionem esse et. **S**ecundo rectitudo penitentie
perficitur ex fine. Sicut enim homo nō re-
cte sagittat. qz nō respicit signum: ita ho-
mo nō recte penitet: nisi respiciat deus. vt. s.
propter deum: et nō propter aliam finem la-
bozem penitentie portet: ideo dicit ad me:
Debet enī peccator penitens dolere pro-
pter deum offensum: et propter deum habē-
dum: qz ipse vult esse finis omnium operum
nostroz. Multi enim labores et dolores pa-
tiuntur: sed qz nō sunt propter deum: ideo
sunt infructuosi et inuiles. **Sap. 13.** Infelix
et vacua ē spes illorū: et labores sine fructu
et inuilia opera eoz. **F**orma ergo pspiciēda
pōnit in fine: qz intendit deus a penitēte.
Tertio debet se penitentia volūtaria:
dum dicit corde. i. voluntate: vt sit sponta-
nea: nō coacta vel inuita: sicut est peniten-
tia carceratoz: vel violēter suspensoz. sicut
patiebatur **latro** sinister. **Luce. 23.** Et **Sy-
mon cyrenensis** de quo ibidem dicit: qz nō
voluntarie sed coacte portauit crucem do-
mini. **Ubi** **Lant. Lant. 5.** Surrexi vt aper-

De penitentie qualitate

rem dilecto meo: manus mee distilauerunt myrrhā purā. Per myrrhā: que ē amara: significat pnia. *¶* Pura myrrha est: que nō agitur per violentiā incisionis vel aliquaz vsm. Unde designat spontaneam voluntatem penitendi. Nō est talis penitētia piratarum: qui per timorē vel violentias tempestatis penitent: et confitentur: sed sedata tēpestate sunt deteriores: q̄ ante fuerant. *¶* Nota hic moraliter: q̄ triplex dicitur crux. scilicet latronis dextrā: et sinistram. Prima signat penitentiam voluntarie assumptam. Nam xps voluntarie passus est crucem. *¶* Ita. 5. 3. c. *¶* blatus est: q̄ ipse voluit. Et talis penitētia satis placet deo: q̄n̄ scilicet homo sponte seipsum affligit: ieiunando: orando: vigilando: elemosinas faciendo. *¶* Ps. Voluntarie sacrificabo tibi. Secūda crux scilicet latronis boni significat penitētiā: nō quidem assumptam: sed illatam a deo: vel p̄fesso: q̄ tamē penitens humiliter sustinet: sicut q̄n̄ deus infert hominī infirmitatem: vel mortem filioꝝ: vel consanguineorū: vel alia huiusmodi aduersa: et h̄ placet deo: sicut fuit crux latronis boni. *¶* Ps. M̄i granata est super me manus tua cōuersus sum in erū. m. dum confrin. spina. s. aduersitatis. Tertia crux significat penitentiam ipsoꝝ: qui coacte faciunt: sicut cum latro ducitur ad suspendiū: hoc nō placet deo: sicut nec crux latronis sinistri. Ideo dicit Apo. 2. Cor. 9. Unusquisq̄ prout destinauit in corde suo: nō ex tristitia: aut ex necessitate. *¶* Ylarem enim datorē diligit deus. Quarto debet esse penitētia integra: q̄ nota ē cum dicitur in toto corde. Et primo quidē quantum ad contritiōē: ut de omnibus doleat: et oīa relinquat: alioquin nō curaretur. Legitur in legenda beati Sebastiani: q̄ cū Promatius martinus et dilectissimus grauissime egrotaret: et promississet beato Sebastiano: q̄ puerteretur ad fidē: si daret ei aliquod remediū quo curaret: ipse dixit: q̄ confringeret omnia ydola: et baptizaret: et tunc curaretur. *¶* Q̄ ille fecit: vno tantū retento. scilicet solis et lune et stellaz: quod erat aureum: et valde preciosum. Baptizatur ergo: et nō curatur. Postq̄ vero penituit: et confessus fuit: et destruxit illud sūm iacturū: q̄ retinuerat: apparuit ei angelus dñi perfecte curans eum. Sic similiter anima penitens nō curatur: nisi de omnibus doleat. *¶* Ps. Lauabo per sing. noc. leg. meū la. m. strā. me. rigabo. *¶* Secundo debet esse integra in confessione: ut penitens oīa peccata cōfiteatur: et dicat in speciali scilicet: ignorata: et oblita in generali. Est enim peccator illaqueatus multis laqueis: sicut vulneratus multis vulneribus letalibus: qui nō euadit mortem: nisi omnia curent. Et ideo oportet: ut omnia detegat medico. *¶* Tertio debet esse integra in satisfactorio: alioquin oportebit satisfacere alibi. scilicet in purgatorio: ubi grauissima est pena. Nam ut ait Aug. in decret. 25. di. Qui in aliud seculū distulit fructū cōuersionis: prius purgabitur igne purgationis. *¶* Sic ignis et non sit eternus: miro tñ modo gravis est: superat enim omnem penam: quam passus est aliquis in hac vita: vel pati potest. *¶* Idē in. c. nullus. de pe. dist. viij.

Quinto debet esse propria. Ideo dicit vestro. Contra accidit in baptismo. Sufficit puero fides aliena cum facto pio: pro: ut ipse baptismum et eius esse suscipiat: sed in penitentia contrario: sufficit contritio cum facto alieno. *¶* Potest enim vnus homo pro alio satisfacere: sed nō cōfiteri. Unde sicut medicina composita vni mēbro: nō sanat aliud mēbrū: puta apostita calcaneo: nō sanat oculū: ita vnus cordis cōtritiō non sanat cor alterius. *¶* Sexto debet esse austerā. Unde dicit in ieiunio: quo scilicet affligit caro exterius. *¶* Vñ ecclesia sancta statuit ieiunium. xl. dierum. Nam ut ait Greg in hoc mortali corpore ex quattuor elementis subsistimus: et per voluptates eiusdē corporis preceptis dñicis preamimus: que per decalogū sunt accepta: Qui ergo carnis desideria decalogi mandata contēpimus: dignum est ut eandem carnem quaterdecies affligamus: hec ille. Et per quadragenarium numerū sciunt damus deo decimas anni rē. *¶* Et notatur de pe. di. 5. Quadagesima. Et cū tñ aliqui: puta mulieres pregnantēs. Scdo mulieres lactantes. Tercio infirmī. Quarto pauperes. Quinto itinerantes. Sexto laborantes. Septimo pueri. Octavo senes. Nonopositi in necessitate: in. c. primo de ob

seruatione ieiunij. Et tñ notandum qd nō solum a cibis debet homo abstinere: sed etiam a vitijs. Qui ieiunant: a vitijs nō abstinere: similes sunt diabolo. Unde debent homines ab odio a litibus a cōtentionibus abstinere: supra illud Isa. 58. c. Ecce in die ieiunij vestri invenitur voluntas vestra: et omnes debito: eo vestros repetitis: Ecce ad lites et pentiones ieiunatis: et percutitis pugno impie. Itē a celebratione nuptiarum cōingit abstinendum est. Ut habetur. xxxij. q. 4. c. xpiano. et caplo. Nō oportet. et c. Nec uxorem: Etiam carnalis copula inter coniuges hoc tempore prohibetur: ut dicit in caplo xpiano. Sed dicit glo. libiq. h est de consilio intelligendum. **S**extimo debet esse lachrymosa: qd notatur sibi fletu: sic flectebat qñ dicebat. Lano bo per singulas noctes lec. me. et. Item fuerant mibi lachryme mee panes et. Sic et maria magdalena: de qua dicitur. Luce viij. q. 3. stans retro secus pedes eius lachrymis cepit rigare pedes eius: et capillis capitis sui tergebat: et osculabatur pedes eius: et vnguento vnguebat. Et si non potest homo lachrymas exteriores emittere: saltem emittat interiores. Nota hic: qd defectus lachrymarum potest contingere ex multis plici causa. Primo ex defectu doloris: qd si homo minus dolet de peccato: qd de damno temporali. Secundo cōtingit ex abundantia doloris: qd lachrymas exeat p calore concitatum. Terrio contingit ex hoc: qd homo se continet: ut coram solo deo doleat. Quarto quando ex duritia cōpersionis est: qd homo nō potest flere corporali ter pro peccatis: et flet pro morte anime: qd dolor ille magis sensibilis est. Et ideo magis vicinus ad resolendum corpus in lachrymas hoc ponit. b. Tpo. in. 4. sententias. di. 15. sup. litteram. **S**extano debet esse deuota: dum dicit in planctu. Hec aut deuotio habet et ostenditur per orationes assiduas. Debet enim peccator humiliate se: et plangere: et venia a deo de suis peccatis postulare. Sic faciebat ille: qui prociens in terram ait. Patientiam habe in me: omnia reddas tibi. Et audim. Omne debitum dimisi tibi: quoniam rogasti me. Dat. 18. Et ideo dicit do

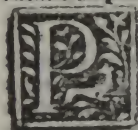
minus Dat. 6. Unge caput tuum: et faciem tuam lava. i. mentem tuam unge victione deuotio. Per caput namq mens designatur. Ut. c. unico. De sacra victione. Et faciem tuam lava. i. cōscientiam tuam aqua lachrymarum vel aqua penitentie. Sic publicanus humiliter petens deprecabatur dicens. Deus propicius esto mihi peccatori. Luce. xviij.

Nono debet esse pia: dum dicitur. Sclite corda vestra. s. ad compassionem pro minorum: quibus debemus cōpari: et elemosynas largiri: s. fertim hoc tempore quadragesima. Ideo Greg sup omes euangelio p me offic qd drageime a. Nemo sibi abstinentiam solam credat sufficere: cum dñs per pphetam dicat. nōne hoc est magis ieiunium qd elegi: frange esurienti panem tuum: et egenos vagosq induc in domum tuam: cum videris nudū operi eum: et carnem tuam ne despereris. Illud ergo ieiunium deus approbat: qd ad eius oculos manus elemosynarum leuat: qd cum proximi dilectione agitur: qd ex pietate cōdñt. Hoc ergo qd tibi subtrahis: alteri largire: unde tua caro affligitur inde egentis proximi caro reparatur. Tunc etenim per pphetā dñs dicit. Cū ieiunaveris et plangere: nōqd ieiunū ieiunastis mibi: Et cū comedistis et bibistis: nōqd nō vobis comedistis: et vobismetipsis bibistis: Sibi. n. comedit et bibit: qui alimenta corporis que sunt cōmunia dona pditoris sine indigentibus percipit: et sibi quisq ieiunat: si ea q sibi ad tempus subtrahit: non pauperibus tribuit: sed ventri postmodum offerenda custodit. Hinc per Joel ait. Sanctificare ieiunium. Ieiunium qppe sanctificare est ad ieiunatis bonis alijs: dignam deo abstinentiam carnis ostēdere. Cesser ira: sopiantur furgia. In cassum enim caro atteritur: si a prius suis voluptatibus aninus nō reueratur: cum per pphetam dominus dicat. Ecce in die ieiunij vestri invenitur voluntas vestra: et omnes debitores vestros repetitis: ecce ad lites et contentiones ieiunatis: et percutitis pugno impie. Notandum qd alii omnes debito: eos vestros reperitis. Neq enim qui debitorem suum: hoc qd debet reperit: aliqd iniustum facit: sed dignū

De penitentie quiditate

est ut quisque se in penitentia macerat etiam hoc quod sibi iuste competit interdicat sic nobis aliteris et penitentibus adeo dimittit quod iuste egimus si pro minori illius etiam hoc quod nobis iuste competit relateremus hunc ille. Si ergo penitentia cum predictis conditionibus fiat: pculdubio erit fructuosa: et meritoria vite eterne: sicut dicit thema. Penitentiam agite. appropinquate regem celorum. Ad quod ille nos perducatur qui sine fine vivit et regnat. Amen.

De quiditate in quo tractatur an penitentia sit virtus an sacramentum an actus virtutis an passio. Sermo quartus.

Penitentiam

agite et. Supradictum est: de penitentia necessitate et qualitate: modo sequitur predicare de eius quiditate. Sed prius salutetur virgo Maria. Pro evidenter dicendum: notandum est quod penitentia potest quattuor modis sumi.

Primo: prout est virtus.

Secundo: prout est sacramentum.

Tertio: prout est virtutis actus.

Quarto: prout est passio.

Primo ergo modo potest accipi ut est virtus: et secundum hoc penitentia est habitus: ut. i. dicitur: qui est in voluntate: sicut in subiecto. Et quod sit virtus probatur sic: quia precepta legis non dantur nisi de actibus virtutum: quia hoc intendit legislator: ut dicitur in primo ethicorum: sed penitentia ea dicit sub precepto legis: ut dicitur in themate nostro: ergo penitentia est virtus.

Secundo modo accipitur prout est sacramentum: quia ut dicitur. Ergo de sancto. Ut. et. Sacramenta sunt quedam medicinae: quae peccatorum vulneribus adhibentur: peccatum autem per penitentiam sanatur: ergo penitentia est sacramentum. Ideo ecclesia in persona peccatoris ait: peccata mea sicut sanguis infixa sunt in me: sed antequam vulnera generent in me: sana me. Hic medicamentum penitentiae datus. Differt autem penitentia huius modo sumpta a penitentia prout est virtus: quia in illa se habet penitens ut agens: sed in penitentia prout est sacramentum habet se peccatorem ut patiens et recipiens. Sicut enim

in corporalibus medicinis quedam sunt: quae possunt in sola passione vel receptione causari: ut sectio vulneris: vel appositio emplastrum: quedam vero quae possunt in actu laborantis: sicut exercitationes et huiusmodi. Ita etiam in sacramentis: quedam non requirunt actum eius: quoniam satisfaciatur quantum ad sacramenti substantiam: nisi per actum sicut removens: prohibens: ut in baptismo et confirmatione et huiusmodi. Quedam autem requirunt essentialiter: et per actum eius: qui sacramentum recipit ad essentiam sacramenti: sicut patet in penitentia: et sacramento matrimonii. Regitur ergo ut penitens doceatur et piteatur: et satisfaciatur saltem in proposito ad essentiam sacramenti penitentiae.

Tertio modo accipitur penitentia prout est actus virtutis: quoniam scilicet homo actualiter dolet de peccatis: qui dolor si procedit ex habitu penitentiae: iam acquisito vel infuso dicitur actus virtutis: non quidem ex virtute penitentiae elicitus: sed virtutis generatiuus sive causatiuus. Et sic dolor accipitur per penitentiam a Gregorio et Ambrosio: cum dicit quod penitentia est fletus mala plangere. Isti est modo penitentia prout est actus virtutis differat a penitentia prout est habitus: quia habitus est in anima dormiens: actus vero penitentiae est solum in vigilante cum dolet actualiter de peccatis: sicut ceteri actus virtutis.

Quarto modo accipitur penitentia prout est: de quattuor passionibus corporalibus quae sunt gaudium: dolor: timor: et spes: quas anime nostre et corporum qualitate suscipiunt. Iuxta illud Virgilii in. 6. Eneidos. Nunc metum cupiunt: gaudere: dolere: nec auras suscipiunt clausae tenebris: et carcere tetra. Et quia hoc ultimo modo non est meritoria: quia non est ex electione sed ex naturalis instinctu. Virius autem et eius actus sunt ex electione: quia ut dicitur. 8. Ethicorum. Principale in virtute morali est electio. Ideo de ista penitentia et imitemur. De penitentia vero secundo modo sumpta prout est sacramentum: dicitur. i. ubi ager. de. 5. ar. 1. de penitentiae integritate. Nunc autem dicemus de penitentia ut est virtus et virtutis actus. Loquendo igitur de penitentia ut est virtus diffinitur: sic a magistro in. 4. super. di. 14. Penitentia est gratia qua commissa mala cum emendationis per

posito: tangimus: et odimus: et plangenda
committere nolumus iterum. Dicitur autem gra-
tia penitentie: non quia sit idem quod gratia per
sententiam: sed ubi gratia: quia penitentie cum gra-
tia in sebo effectu. Effectus enim gratie per
prius est iustificare: et deo gratiam reddere: et
hic est effectus penitentie: ut. I. dices. Pos-
sumus autem clarius et copulcius: sic penitentie
dant. Penitentie est virtus a deo nobis in-
fusa qua commissa mala plangimus: cum eme-
rationis proposito: ipsi deo nos reconciliamus.
In qua definitione notantur tria: causa.
C. Prima est causa principalis effectus:
cum dicitur a deo.

C. Secunda est causa formalis perfectio: cum dicitur infusa.
C. Tertia est causa materialis obiectum:
ibi commissa mala.

C. Quarta est causa finalis completio: ibi
ipsi deo nos.

C. Prima ergo causa est principalis effectus
na. cum ubi penia est virtus a deo. Non
enim possumus habere virtutem penie a no-
bis: sed a deo habemus: et hoc est cōe oī
virtuti infusa. Ubi Aug. Diffinitio virtutis
theologicæ: sic ait. Virtus est bona qualitas
mentis: qua recte vultus: qua nullus ma-
le vitatur quā deus in nobis sine nobis ope-
ratur. Quod autem habeamus ipsam virtutem
penie a deo probatur per apostolum. Ro. 9. Nō ē
volentis neque currentis: sed misertentis est
dei. Item. 2. Cor. 13. Nō sumus sufficientes
cogitare aliquid a nobis: quasi ex nobis: sed
sufficientia nostra ex deo est. Quod etiam cla-
rius patebit. I. in. ij. pre sermonis. Ideo di-
cit Iere. in psona peccatoris penitentis.
Conuertere me dñe et conuertar: quia in dñis
deus meus postquam conuertisti me ego penitē-
tiā. Iere. terti. Sed nota. quod nō debet per
pre hoc peccator totum onus relinquere
deo: sicut faciunt insipientes dicēdo: quan-
do deus dabit mihi gratiam penitendi:
tunc sacrificiam tē. Sed ubi peccator ex se
facere: quicquid boni poterit tunc penitendū
deus dabit sibi donum. Ubi Aug. sup. Jo-
hānem. Qui creauit te: sine te nō iustifica-
bit te sine te. Est autem notandū: quod ista vir-
tus pertinet ad iusticiam vindicatricem: que
est circa punitionē offense. Ubi Ambro. in
libro de penitentiā: et habet in decretis. de pe-

ni. ij. c. Penitentie est quidam doloris studiū
semper penitens in se: quod dicitur commisit. Ubi
ubi penitentie: quasi penam tenens: vel peni-
tentis: aut penitendo: quia regit et pecca-
tor in se semper puniat vltiscendo: quicquid
commisit peccando. Differt autem penitentie de
iusticia vindicatrice in duobus: ut ponit.
Tho. in. 4. ibi vide. C. Secunda est causa for-
malis perfectio: que notat cum ubi quod penia
est infusa virtus. scilicet per gratiam: gratiam facie-
tem: sine qua nulla penia est vera: nullus do-
lor de peccatis est utilis. Per nos enim pos-
sumus in peccata delabī: sed nō possumus
a peccatis resurgere: nec vitam consequi
peccatorum sine gratia diuina. Et hoc probatur
tripliciter. Auctoritate: ratione: et exemplo.
Auctoritas habet multiplex in veteri: et no-
uo testamento. In veteri quidem. Exce. 13.
Perditio tua israel ex te: tūmodo et me
auertit tuā israel. scilicet homo videns deū. Io-
chūm homo. ra. videns. el. deus ubi. Et hic est
christianus videns deum: et cognoscens eum
per fidem. 1. Cor. 13. Videmus nunc per specu-
lū et in enigmate. Tē. Iudeus autem cecus ē:
et quilibet alius infidelis: quia nec oculo deo
videt diuinitatem christi nec finistro humani-
tate. Itē Isa. 43. Ego sum qui deleo iniqui-
tates tuas propter me: et peccatorum tuorum nō
recordabor. Item in nouo testamento. Jo. 6. Ne-
mo potest venire ad me: nisi pater meus: qui
misit me traxerit eum. Itē Ro. 13. Iustifi-
cari gratis per gratiam ipsius. Ad idem sa-
ciunt auctoritates allegatæ supra parte si-
milis. Item triplici ratione probatur.

C. Prima est naturalis.

C. Secunda est theologalis.

C. Tertia est legalis.

C. Prima igitur ratio naturalis est: quia vni-
uersum quod est reducibile ad principium suū. Unde
sumptū est. Ubi videmus quod omnia corruptibilia
composita ex quatuor elementis resoluntur in ipsa
quatuor elementa. sic et bestie formate de ter-
ra: ad terrā naturaliter reuertuntur: aut illud.
Eccl. 3. Lūcta subiacet vanitati: et omnia per-
gunt ad vnum locū: de terra facta sunt: et in
terrā pariter reuertuntur. Vado videamus:
de quo hoc factus est: et quid est quantum ad
corpus. Iuxta illud. Gen. 13. In sudore vul-
tus tui vesceris pane tuo: donec reuerteris
in terram: de qua sumptus es: quia puluis

b ij

De penitentie quiditate

es et in puluerem reuerteris. Quamvis vero ad animam: que est subiecta gratie vel culpe. Non possumus dicere quod sit producta de terra: vel de alio elemento: nec de materia celi: quia humana anima: propter sui nobilitatem est super omnem preparationem materie corporalis: nec educitur ex potentia materie: sed est creata de nihilo. Ergo est naturaliter reducibilis ad nihilum. Cum ergo peccatum sit nihil: quod est privatio speciei: modi: et ordinis. secundum Augustinum. Sequitur quod anima naturaliter potest peccare. Unde super illud Iohannis 1. Sine ipso factum est nihil: dicit Augustinus. nihil. i. peccatum. Et hac ratione sequitur quod peccare a deo est generale huiusmodi: quod nullus homo unquam fuit sine peccato: exceptis duobus. Preter. n. Iesum: et virginem Mariam omnes peccaverunt. Unde I. Iohannis 1. Si dixerimus: quod peccatum non habemus ipsi nos seducimus: et veritas in nobis non est: hanc rationem. Augustinus ponit. 2. de civitate dei. c. Et natura sit ex eo habet quod a deo facta est: ut autem deficiat ab eo quod est habet: quod de nihilo facta est. Sic ergo natura anime redit ad nihilum: et quo de nihilo est creata. Si fuisse creata vel producta de gratia per se rediret ad gratiam naturaliter. Si de natura celi rediret per se ad celum. Sed quod est creata de nihilo per se redit ad nihilum. Et ideo peccare potest per se: sed non potest resurgere per se a peccato: nec veniam persequi per se: sic patet ratio naturalis.

Secunda ratio est theologalis. Regula enim theologie est quod potentia creandi est soli deo propria: nec est communicabilis creature etiam instrumentaliter. Ut notat Iohannes 1. pro. prima parte. q. 45. ar. 5. Manifestum est autem quod in remissione peccati et iustificatione peccatoris concurrebat creatio gratie. Virtutum theologarum: et moralium: et donorum spiritus sancti: et sic a nullo potest fieri huiusmodi iustificatio: nisi a deo et per gratiam suam: hanc rationem. declara sicut scripsi in sermonibus de peccatis in genere. ar. 14. sermone quarto.

Tertia ratio est legalis: per peccatum namque deus offenditur. Offensa autem non remittitur: nisi per hoc quod animas offensus sibi placatur: quod autem animas offensus placet:

est a voluntate ipsius offensus. Per leges nullus cogitur de iure civili remittere offensam sibi illatam: sed potest in iudicio accusare vel agere: contra iniuriantem: quod nemini facit iniuriam: qui est iure suo. c. Cuius ecclesia de electione. Non ergo est in potestate peccatoris offendentis. sed offensus offensam remittere: et sic in sola voluntate dei est: prestare veniam peccatoribus: et non in potestate ipsorum peccatorum. s. Beatus vir enim non imputavit offensus peccatum: hanc rationem ponit. b. Theologia. 2. q. 13. ar. 5. Sed clarior. q. 102. ar. 7.

Quarto patet per similitudines. Nam quilibet potest libera voluntate se in primum dum potest progredi: sed non inde exire potest sine auxilio alterius. Sic in proposito. Notare potest hunc exemplum quod legitur in barlaam quod scripsi officia. 5. de adventu. Sermonem qui incipit. Scitote quoniam prope est regnum dei parte prima. Dicit etiam Iohannes. Crisostomus in omel. Cum appropinquasset Iesus hierosolymis etc. In officia prima adventus et in officia palmarum. Ido clamare debet peccator cum David dicens. Non me demergat tempestas aque etc.

Tertia causa materialis obiectiva notatur: cum dicitur in distinctione: quia commissi mala plangimus etc. Et intellige de malis culpe actualis. Hec ultima differentia est essentialis distinctionis: quod dolere de peccatis commissis pertinet ad charitatem: et ad quacunque aliam virtutem. Eiusdem namque virtutis est gaudere de bono actu suo: et tristi de contrario. Cum autem charitas congaudeat de bono. ut dicit apostolus. 1. Cor. 13. Sequitur quod ad charitatem pertinet tristari de malo. Quod ergo dicitur cum emendationis proposito pertinet specificiter ad penitentiam. Sufficit ergo ad virtutem penitentiae commissi plangere et firmiter in animo proponere: alia non committere: que si committantur apparet tunc quod prima penitentia non fuit perfecta: nec prodest ad salutem: nisi per aliam penitentiam iterum reparetur. Unde Augustinus. Inanis est penitentia quam se querens culpa coinquinat. de pe. di. 14. Inanis. Et ibidem Isidorus. Irrisorius est non penitens qui ad hoc agit quod penitet. Non tamen sequitur ex hoc quod penitentia prima non fuerit

De pnie cālitate sermo.i.de dei benign. .xi.

187

rit. Et hoc probat gratianus. de p. d. l. c.
Quarta est causa finalis cum dicit: deo
recōdilians de qua dicitur. j. Amen.

De causalitate penitentie. l. causis et
motibus et rationibus: quibus penitentie
agitur. Sermo. v.

Enitentiam

P agite et. Supra habitum
est de penitentie qualitate.
Modo sequitur de penitentie
causalitate. i. de causis
sive motibus et rationibus: quibus pecca-
tores debent ad penitentiam provocari: que
si sepius cogitaretur vit ad peccata morta-
lia laberet: et si quando eum cadere pringeret:
faciliter penam ageret. Salutem virgo Ma-
ria. Considerandi mihi occurrunt impentia-
rum. i. Diversa motiva quibus provocamur
ad penitentiam.
Primum est divina benignitas.
Secundum est saluatoris exemplaritas.
Tertium angelorum festinitas.
Quartum est gratie preciositas.
Quintum est anime securitas.
Sextum est glorie sublimitas.
Septimum est mortis dubietas.
Octavum est peccati malignitas.
Nonum est pene acerbitas.
Decimum est finis mundi propinquitas.
Undecimum est indicij rigorositas.
Duodecimum est dilationis periculositas.
Tertiūdecimū est penitentie utilitas.
Primum ergo motū ad faciendum
penitentiam est divina benignitas: cui re-
perit peccator ingratus. Ingratitudo autē
est ventris vrens: et desiccans fontem pie-
tatis divine: et ait Bernardus. Et q̄mar-
ita sit ingratitude ista perpendere possu-
mus ex magnitudine beneficiorum: que ab
ipsa divina bonitate percipimus: que
sunt infinita nec posset humana lingua ex-
primere vel narrare. Sed in generali nunc
sufficiet dicere sex: quorum quodlibet est
infinītum.

Primum est beneficium creationis.
Secundum est beneficium redemptionis.
Tertium est beneficium conservationis.
Quartum est beneficium expectationis.
Quintum est beneficium iustificationis.
Sextum est beneficium glorificationis.
Primum ergo beneficium est creationis:
quod est infinitum. i. de nō esse ad esse: et de
de nobis nobilissimum esse inter creatu-
ras: quattuor enim gradus constituit deus
in creaturis. Primum gradus est. quod de
dit aliquibus creaturis solū esse. Secū-
dus quod aliquibus dedit eē et vivere. Ter-
tius quod dedit aliquibus esse vivere senti-
re. Quartus quod dedit aliquibus esse vivere
resistere: et intelligere. Unde de his quat-
tuor gradibus q̄ scripsit Aug. xi. De ciuiti-
delic. i. 16. Et q̄ scripsit in sermone de conuer-
sione beati pauli apostoli. Sermone q̄ inci-
pit: vas electionis et. In Introitu. in hoc
est quarto gradu constituit hominē: que
caractere sue imaginis: et similitudinis infi-
nitatis. Gen. i. Faciamus hominē ad ima-
ginem et similitudinē nostram. Nota q̄
inter deum et hominē est quincuplex simi-
litudo. Numerationis: dilectionis: fructu-
nis: humanationis: glorificationis: v. tres
respectu anime: et due respectu corporis.
Prima ergo respectu anime est simili-
tudo nature: que constitit in hoc: q̄ sicut in
deo sunt tres persone: et una essentia: sic in
anima sunt tres potentie: et una essentia:
de hac prima dicit. Gen. i. Faciamus ho-
minem et. ut supra. Secūda ē imago gra-
tie quā consequit homo diligendo deum
et charitate: sicut ipse deus seipsū diligit.
Colo. i. 14. Expoliantes vos veterem hominē
cum actibus suis in dante nouum hominē:
qui renouatur in agnitionem dei secundum ima-
ginem eius: qui creauit eam: propter quam
imaginē dicitur filius dei per adoptionem:
sicut filius est ad imaginem patris: conse-
quenter sumus per hanc imaginem confor-
mes et confratres christi. Ro. 8. Ipse spiritus
testimonium reddit spūi nostro: q̄ sumus
filii dei: si autem filii et heredes: heredes
quidem dei: coheredes autem christi: et sub-
dit ibidem: quos presciuit: et predestinauit
b ij

De penitentie causalitate

conformes fieri imaginis filij sui: ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. **T**ertia imago est glorie: per quam efficiuntur per secte beati ad imagines dei ipso deo fruendo: sicut et ipse se ipso fructur: de hac imagine loquitur apostolus. d. 2. Cor. 3. Nos vero reuelata facie: gloriam domini speculantes in eandem imaginem transfor. a. el. in clari. tanq. a domini spiritu. Item. i. Jo. 14. Scimus quoniam eum apparuerit similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicut est. **Q**uarta imago est respectu corporis: quia filius dei assumpsit humanitatem: per quam effectus est homo similis nobis: passibilis: mortalis: et subiectus nostris miserijs: preter culpam: et ignorantiam. **P**hil. 2. Qui cum in forma dei esset: non rapinam arbitratus est esse se equalem deo: sed se ex. for. serui accl. in filio. fac. et ha. inuen. ut homo. Item Ro. 8. Misit deus filium suum: siml. car. peccati. **Q**uinta imago est: respectu corporis: quia resumemus corpora gloriosa: conformia corpori christi. **P**hil. 3. Saluatorem expectamus: qui reformabit corpus humani nostre cou. cor. clari. sine. Ecce quantus amor est dei erga nos: cuius tot signacula nobis apparent. Similitudo enim est causa amoris. Grauitas autem peccati in homine potest ex hac consideratione monstrari. Si enim vnus acciperet imaginem crucifixi: vel virginis Marie: et proijceret eam in lutum: vel ignem: quanta pena dignus esset. Multo magis qui proijcit seipsum in lutum auari. cie: vel ignem luxurie. Alide quod scripti in sermone beate Agathe qui incipit. Similis est homini patris familias in introitu. Lar ergo o ingratiissime peccator: offends deum: etsi offendsi cur totis viribus eum: non placas penitentias agendo: Jere. 2. Scito et vide: quia malum et amarum est reliquisse te dominum deum tuum: et non esse timorem eius apud te: dicit dominus exercituum. Nota quanta pena dignus est: qui offendit regem suum: quia contra hunc tanquam eum criminis lese malefactoris armantur

leges: clamat mandans: secumint iudices et lictores: ut in. i. quisquis. C. ad legem sul. ma. canonizata. i. q. i. quisquis. alio siquis cum militibus. **Q**uanto magis si offends dominum: Ideo loquens scriptura contra peccatores: sic ait. generatio praua atq. peruersa: hecine reddis domino populo stulte et insipiens: nunquid non ipse est pater tuus: qui possedit te: et fecit et creauit te. **D**euterono. xxxij. **S**ecundum est beneficium redemptionis: cui beneficio maxime reperitur ingratus peccator: nonne ingratiissimus reputatur: qui enim offenderet: qui ipsum a morte preseruasset vel resuscitasset. i. **P**se. 2. Christus passus est pro nobis. i. Cor. vi. Empti estis precio magno. Item. c. 6. Precio empti estis nolite. i. **P**se. i. Non corruptibus auro. **S**ic. **M**ora. similitudinem de pellicano. **P**eccator ergo in hoc est deterius bestijs: legitur in ecclesiastica historia: q. sanctum macharium in deserto leona crudelis bestia morabatur: que cum cecos filios genuisset: eos ad ipsum macharium tulit: et signis quibus potuit supplicante: ut eos redderet luci: quod vtr. dei intelligens ipso signo crucis lucem restituit. Itaq. illa cum filijs ad speluncam redijt: et accipiens omnes pelles quas habebat ex bestijs quas fuerat depredato ad cellas ipsius detulit: sic mercedem et gratias referens de beneficio recepto. **N**id idem facit exemplum: de leone beati Hieronymi. **I**tem de leone de quo legitur in Esopo. **N**id idem legitur de quodam leone: qui cauda ligatus a quodam serpente maxime tenebatur: cuius premisso dolore fortiter clamans rugit: et quidam miles per desertum incedens: leonis clamore motus venit et extracto ense serpentem occidit: et sic ligatum leonem absoluit: qui adeo beneficio gratus fuit: q. semper vsq. ad mortem sibi adbesit. Patet ergo ex his quante ingratitude sit peccator: qui hoc maxime beneficio reperitur ingratus: nam in hoc reperitur deterius bestijs: et similis serpenti: qui beneficio suo reddit virus pro gra

Sermo primus de dei benignitate .xii.

182

similitudine. ps. 108. Pro eo ut me diligere
detrahetur mihi. Et posuerunt aduer-
sum me mala pro bonis: et odium pro di-
lectione mea. Recordare paupertatis: et
transgressionis mee: adiuuans et faciens. Trem.
14. Ideo Augusti. in persona saluatoris no-
stri. sic ait. Cum inimicus esses: o homo
ingrate. patri meo reconciliaui te: cum es-
ses longe. ueni querere te: cum uenditus
esses ueni redimere te: cum inter montes
et siluas errares quesitui te. et ne ore sera-
rum laniaretis collegi te: laboraui: sudan-
ti pro: aui: frigus habui: caput meum spi-
nis opposui: manus et pedes clausi obie-
ci: et latus meum lancea perforari permi-
si: sanguinem meum sudi: animam posui
ut adiungerem te mihi: et tu ingratus sepa-
raris a me. Tercium est beneficium
conservationis: quia postquam nos creauit co-
seruat datus nobis thalamum uteri mater-
ni: et celarium mammillaram: conseruat nos
etiam a demonum insidijs: datus nobis
custodiam angelorum. ps. Angelis suis
deus mandauit de te: ut custodiant te: in
omnibus ujs tuis. Quartum est bene-
ficium expectationis ad penitentiam. Si
enim deus uellet contra peccatores rigo-
rem iusticie exercere: deberet terra aperiri
et uiuos hyati suo eos deglutire: sicut da-
tan et Abiron: de quibus dicit ps. Aperta
est terra et deglutit dathan: et operuit su-
per congregationem Abiron. Et tamen de-
us expectat ad penitentiam peccatores
per malum tempus: quod quoniam magnum sit
beneficium potest et duobus considerari.
Primo ex hoc: quod angelis peccantibus:
hoc beneficium non contulit: sed statim
eos post peccatum ad infernale baratram
detulit sine spe aliqua remissionis: nos au-
tem expectat tanto tempore. Tercio. id. Di-
sericordie domini quia non sumus consum-
pti: quia non desecerunt miserationes eius.
Secundo apparet ex similitudine iudicis:
qui sententiam tulisset contra delinquen-
tem ad mortem: et tamen eius executio-
nem et misericordia differret. Sic con-
tra peccatores in curia diuine iusticie da-
ta est sententia: que habetur. Eze. 18. Ani-

ma que peccauerit ipsa morietur: et nihil
ulterior differretur executio: et datur no-
bis locus penitentie. Isa. 55. Propterea
expectat dominus ut misereatur nobis:
Et ideo exaltabitur parcens nobis:
quia deus iudicij dominus. Ad idem fa-
cit parabola de filio prodigo. Luc. 15.
ps. Quomodo misereatur pater filio
rum: miserus est dominus timentibus
se. Et licet non exequatur deus senten-
tiam datam contra peccatores: sed expe-
ctat eos ad penitentiam ut dictum est:
tamen ipsi ducuntur continue ad executio-
nem sententie ea uelocitate qua currimus
omnes ad mortem cum quadriga quat-
tuor temporum anni: et equo solis. Sed
notandum: quod non solum deus expectat:
quoniam etiam inuitat animam peccatricem
ad penitentiam cum angelis sanctis: et to-
ta curia celestis: dicens illud uerbum quod
legitur. Cant. vi. Reuertere reuertere su-
namitis: reuertere reuertere ut intueamur
te. Nota sumamitis. i. captiua anima: quia
seu diabolus propter delicias huius mun-
di captiuam ducit ad inferos. Iuxta il-
lad. 2. Timotheo. 2. Resipiscant a diaboli
laqueo a quo captiui tenentur ad ipsius
uoluntatem: quando dicit reuertere: pro-
pter quatuor genera peccatorum: scilicet
prauae cogitationis: locutionis: operatio-
nis: omissionis: uel male consuetudinis. Di-
cit ergo reuertere: a peccato prauae cogita-
tionis: reuertere a peccato locutionis: re-
uertere a peccato operationis: reuertere a
peccato consuetudinis. Item reuertere: per
cordis contritionem: reuertere: per oris co-
fessionem: reuertere per operis satisfactio-
nem: reuertere per bone uite continuatio-
nem: quia qui perseuerauerit saluus erit.
Mat. 10. Et intueamur te. i. ut sic possimus
videre in te imaginem et similitudinem dei:
quod seruienti desiderio optamus. Quod si domi-
nus quidam magnus nos inuisceret: non
quid etiam remaneremus? Tercio non. Alio-
quin tunc indignationis causam contra
nos haberet: quanto magis: ergo. Ideo
apostolus. Ro. 2. An diuitias bonitatis
eius: et patientie et longanimitatis contem-

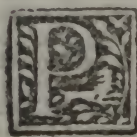
b 4

De penitentie causalitate

als ignoras: quoniam benignitas dei ad penitentiam te adducit: fm duriciam autem tuam: et cor impenitens thesaurizans tibi iram in die ire: et reuelatiois iusti iudicij dei: et reddet unicuique iuxta opera sua. Item Valerius in primo libro. De neglecta religione. Lento etenim gradu ad vniuersas sui diuina procedit ira: tarditateq; supplicij grauitate compensat. Ista autem duricia peccatoris procedit ex eo: q; deus non statim punit peccatum. Iuxta illud. Eccl's. 8. Quia non profertur cito contra malos sententia: absq; vilo timore filij hominu perpetrant mala: sed insipientes sunt. ps. Nisi conuerſi fueritis. glo. in ar. sic et paulum etc. Quantum beneficium est iustificationis: quia quantuncunq; homo fecerit infinita peccata: si tamen ad penitentiam reddiderit omnia peccata sibi dimittuntur: et diuina misericordia: sicut p; exemplo fm debitoris decem milium talentorum: de quo. Mar. 18. Unde Eye. 18. Si impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis: que operatus est: omniam iniquitatum eius: quas operatus est non recordabor. Item Isa. 43. Ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me: et peccatorum tuorum non recordabor. Nec solum remittit culpas: sed etiam penas. Dicit eccl'sia in hymno. sanarie magdalene. Vni ternoq; domino fit sempiterna gloria: qui culpas et supplicia remittit: et dat premia. Item confert gratiam. Ite virtutes theologicas: quibus homo ordinatur in deum: per fidem quidem: ad deum cognoscendum: per spem ad ipsum sperandum: per charitatem ad ipsum diligendum. Item dat sibi virtutes cardinales: quibus ordinatur in proximum: ita q; per prudentiam in eligendis: per fortitudinem in tolerandis: per temperantiam in vtendis: et per iusticiam in distribuendis. Item confert sibi dona spiritus sancti: que sunt sapientia. Isa. xi. Intellectus: consilium: fortitudo: scientia: pietas: et timor dñi. Ecce quanta beneficia: adeo debes o peccator: conuertere ad deum. Alioquin de peccatore obdurato dicit. ps. Dilexit maledictionem et ve-

nit ei: et noluit benedictionem: et elongabitur a deo. et induit maledictionem sicut vestimentum: et intravit sicut aqua in interiora eius: et sicut oleum in ossibus eius: fiat ei sicut vestimentum quo operit: et sicut zona qua semper percutitur. Sextam est beneficium glorificationis: quam expectamus post mortem: quantum ad gloriam anime. 2. Cor. 5. Scimus enim quoniam si terrestris domus nostra: huius habitationis dissoluitur: et edificatioem ex deo habebimus domum non manufactam in celis. Postmodum in fine mundi expectamus gloriam corporum. Ioh. 17. Saluatorem expectamus dominum nostrum Iesum christum: qui re. cor. hu. nostre. confis. cor. cla. sue. De istis duobus virtutibus beneficijs. Dauid valde regratiatur deo. d. Benedic anima mea domino: et noli obliuisci omnes retributiones eius: qui propiciatur omnibus iniquitatibus tuis: qui sanat omnes infirmitates tuas: qui redi. de in te. vitam tuam. qui coro. te in misericordia: et miserationibus: qui replet in bonis deſi. et renouabitur ut aquila iuuentus tua. Ergo penitentiam agite. Deo gratias Amen.

De sex motiuis principalibus: quibus monetur peccator penitentiam agere. Sermo. 6.

Penitentiam

agite etc. Supra sermone proximo proposita sunt tredecim motiua: siue rationes ad penitentiam peragendam. Et dictum est: de primo tantummodo. In isto vero sermone intendo predicare de sex subsequentibus. Saluetur virgo etc. Primum ergo motiuum istox sex e. Primum est saluatoris exemplaritas. Secundum est angelox festinatio. Tertium est gratie preciositas. Quartum est anime securitas. Quintum est glorie sublimitas. Sextum est mortis dubietas.

Sermo.ii.de saluatoris exēplaritas .xiii.

193

Primum ergo motum est saluatoris exēplaritas: propterea ergo motus declaratione notandum: qd vt ponit Tho. par. 1ij. q. 15. ar. 6. Et est conclusio vera et summa in sacra theologia: per fidem catholicam approbata: qd super omnes homines mundi saluator noster habebat vnam excellenciam inter ceteras: qd inter animam et corpus siue inter spiritum et carnem: et inter rationem: et sensualitatem nullam habebat resistentiam: et contrarietatem: sed quicquid volebat anima, volebat et corpus: quicquid ratio et sensualitas sine aliqua contradictione: non sic in nobis et ceteris hominibus. qd anima vult vnum et caro aliud: verbi gratia: anima vult ieiunare: caro comedere: anima orare: corpus ludere: anima vigilare: corpus dormire: anima delectare de castitate: corpus de luxuria. Unde apostolus. Gal. 5. Caro concupiscit aduersus spiritum. Spiritus autem aduersus carnem: hec autem sibi inuicem aduersantur: vt non quecumq; vultis ista faciaris. Item. Ro. 7. Scio enim quia non habitat in me: hoc est in carne mea bonum: nam velle adiacet mihi: perficere autem bonum non inuenio: non enim quod volo bonum: hoc facio: sed quod nolo malum: hoc ago. Et hoc est bellum valde durum in quo ceterantur omnes sancti viri: quia peruersi et peccatores non sentiunt istam contrarietatem: quia non resistent: sed statim obediunt carni: sicut equus et mulus: quibus non est intellectus. Unde in tantum preualet hoc bellum: qd non potest in eo haberi victoria: nisi per gratiam dei. Vbi apostolus complangens humane fragilitati et miserie sic ait. Condelector enim legi dei secundum interiorem hominem: repugnantem legi mentis mee: et captiuam me in lege peccati: que est in membris meis. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius: Et respondit: gratia dei per iesum christum dominum nostrum. Ro. 7. Ad istam autem gratiam habendam: necessaria est oratio deo: nota: ideo vñs in nocte passionis aposto-

los hortabatur. d. vigilate et orate: vt non intreis in tentationem: spiritus quidem promptus est: caro autem infirma. Mat. 26. Et illi tres non fecerunt: quia neq; vigilauerunt neq; orauerunt. Et ideo in hoc bello succubuerunt: quia timore mortis supergerunt: et fidem perdiderunt: et petrus ipsum ter negauit etc. Sed in saluatore nostro non sic erat: quia semper inter animam et corpus fuit cōsormitas: et perfecta subiectio corporis ad animam: et sensualitatis ad rationem: multo magis qd fuerat in primis parentibus in statu innocentie. Et pro declaratione differentie: nota. ratio nem et auctoritas: ratio est ista: contrarietas in nobis procedit ex infectione pestifera peccati originalis: propter quam natura humana est difficilis ad bonum: et prona ad malum: iuxta illud. Gen. 8. Sensus enim et cogitatio humani cordis prona sunt ad malum: ab adolescentia sua: propter quod etiam David complangens dicebat. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum: et in pecc. concep. me mater mea. ps. 50. Constat autem qd christus non contrariis originalis: quia nō ex virili semine: sed mystico spiramine verbum dei factum: caro fractusq; ventris floruit. Luc. 1. Spiritus sanctus superuenient in te: et vir. altus. obum. tibi etc. Item Mat. 1. Et in ea natum est de spiritu sancto est. Ideoq; in christo non fuit ista contrarietas: quia cessante causa cessat effectus. e. Cum cessante. de appellatio. Daret ratio. Auctoritas habetur: per David. ps. 83. Etenim passer inuenit ubi domum: et turtur nidum ubi re. pu. suos. Passer volans significat spiritum christi: et turtur significat carnem christi: que tute castissima signata per turturem: que est adeo casta qd mortuo masculo nulli alteri sociatur: nec ponit se in arboris viridi: sed arbor: nec bibit aquam claram: sed turbidam: et vix gemitum pro cantu: sic caro christi fuit castissima: et semper in paupertate dolet: et crina temporalia: et planctu voluit esse. ps. Pauper sum ego et in laboribus a iuuentute mea. Item alibi detorrens in via bibit. Dicit ergo passer. i. anima christi

De penitentie causalitate

si inuenit sibi domum celi: et tunc in caro
nidum. sicut in celo et ibidem prius premitte:
cor meum et caro mea exultauerunt in deo
vincti. Et alibi. Situit in te anima mea: quia
multipliciter et caro mea. Per auctoritatem.
Nec obstat predictis quod dicitur. Luc.
22. Factus in agonia profertus orabat:
et factus est sudor eius sicut gutte sangui-
nis decurrentis in terram. Et quo videtur
inter rationem et sensualitatem fuerit con-
trarietas: ex qua procedebat illa agonia:
quia contraria sunt sibi idem et respectu
eiusdem. Ratio autem et sensualitas non
erant discordantes: quia non sibi idem:
sed diuersis respectibus ferebantur ad
passionem. Ratio enim volebat passionem
propterea erat salutifera toto humano generi:
non autem propterea erat afflictio innocen-
tis: quia hoc modo etiam voluntas ratio-
nis christi refugiebat passionem. Unde
ibi dicitur. Non mea voluntas sed tua
fiat. Sensualitas autem cuius non est con-
ferre: sed in aliquid absolute ferri: non vo-
lebat hanc passionem: Et in hoc concor-
dabat voluntati rationis: et voluntati di-
uine: quia nec ipse deus passionem christi
volebat sibi se consideratam. Nec in hoc
contradicebat sensualitas rationi: nec ra-
tionem retardabat voluntati rationis.
Placebat autem christo sibi volun-
tatem diuinam: et etiam sibi voluntatem
rationis: ut voluntas naturalis in christo:
et voluntas sensualitatis sibi ordinem sue
nature mouerentur: ut nota Tho. par. 1. q.
1. art. 6. Duplici ergo ratione: sensu-
alitas non discordabat a ratione. Pri-
ma quia ratio et sensualitas non circa idem
sed circa diuersa ferebantur. Secundo quia
mors ille sensualitatis placebat rationi:
et diuine voluntati. Et si dicatur. Unde
ergo illa agonia procedebat? Respon-
deo quod agonia illa non fuit in christo: quan-
tum ad partem anime rationalem: sibi quod
importat concertationem voluntatum ex
diuersitate rationis procedentem: sed fuit
agonia illa quantum ad partem sensiti-
uam sibi quod importat timores infortunii in-
inuentis sibi Thom. q. vbi supra in respon-

sione ad tertium articulum. Ex predictis ergo
patet: quod christus nullam contradictio-
nem habebat inter carnem et animam: et
consequenter nunquam peccatum commisit: nec
committere poterat. Petri. 2. Qui pecca-
tum non fecit: nec inuentus est dolus in
ore eius. Et nihilominus ipse penitentiam
egit de peccatis: non quidem falsis: sed no-
stris: que reputabat sua: propter unionem
capitis et membrorum. Et hoc patet: quan-
tum ad omnes tres partes integrantes pe-
nitentie. Primo namque habuit contri-
tionem cordis. ps. 21. Factum est cor meum
tanquam cera liquefactum in medio cordis mei.
Secundo confessus est peccata. Et hoc bis
primo in vita. ps. Deus tu sis insipientium
meam et delicta mea a te non sunt abscon-
dita. Nota delicta mea. i. populi. Secundo in
morte. ps. 21. Deus deus meus respice in
me: quare me dereliquisti longe a salute
mea: verba delictorum meorum: Nota. lon-
ge a salute mea: Nicolaus de lira sic expo-
nit. sicut corporali: quia non fuit preseruatus
a morte: verba delictorum meorum: deli-
cta populi sua dicitur: propter membro-
rum et capitis affinitatem. tum quia sua
fecit quodammodo sustinendo pro eis pe-
nam. Iuxta illud. ps. Que non rapuit: tunc
exsoluebam. Ad idem facit illud Job. ubi
loquitur Job in persona christi. d. Uti-
nam appenderentur peccata mea. quibus
fram merui: et calamitas quam patior in
statera: quasi arena maris hec grauior ap-
pareret. Tertio satisfecit pro eisdem pec-
catis: orando: ieiunando: patiendo frigus:
fame: sitim: vigilando: ita quod tota sanctissi-
ma vita sua fuit semper in doloribus et pe-
nis: ut satisfaceret pro peccatis nostris. que
sua reputabat. ps. Pauper sum ego: et in
laboribus a iuuentute mea. Exaltatus au-
tem sibi in cruce humiliatus et conturbatus.
Fiat ergo ratio a maiori. Si saluator no-
ster: qui non indigebat penitentia fecit pe-
nitentiam: conterendo: confitendo: et satis-
faciendo: ut dicunt: est ergo multo magis
nos peccatores: et. Nam omnis christi ac-
tio nostra est instructio: ut ait Augustinus. No-
ta exemplum de Celare iulio: qui nunquam

Sermo.ij.de saluatoris creplaritas .xiii. 184

legitur dixisse in istis verbis: sed etiam
ad prelium sic saluator. Jo. 11. Exem-
plum enim dedi vobis: ut quemadmodum
ego feci vobis: et vos faciatis. Secundum
motum est angelorum festiuitas: angeli
namque magnum festum faciunt de pecca-
tore cum conuertitur ad penitentiam. Luc.
15. Gaudent enim angeli dei super vno
peccatore penitentiam agente: potius refer-
re parabolam: que sibi legitur: tota etiam
curia celestis letatur: et exultat nos ad pe-
nitentiam. d. reuocare reuocare. sumam
tis. Et. Unde supra sermone proximo par-
te. 4. versum nec solum. Et contra vero an-
geli dolent: quando peccamus intelligi-
do tamen de dolore et probationis. Iux-
ta illud. Isa. 63. Ecce videntes clama-
bant foris angeli. Angeli pacis amare sic
bunt. Tertium motum est gratie pre-
ciositas. Quis non dolet: quando the-
saurum magnam amittit: Quanta dolet
mercator: quando nauis in qua tota the-
saurum suum habebat perditur. Et quan-
to magis ergo debet dolere peccator: de
amissione gratie: que est thesaurus inestim-
abilis: de quo Sap. 7. Propositum illud re-
gnis et sedibus: et diuitias nihil esse dici in
comparatione filius: nec comparauit illi la-
pidem preciosum: quoniam omne aurum
in. 2. illi. ha. est exigua: quo qui vbi fuerint
participes facti sunt amici dei. Item si
quis haberet aliquod signum a rege: per
quod omnia obtineret: etiam si periret re-
gnum: quantus doleret si hoc signum amitte-
ret. Tale signum est gratia: declara. Et.
Ideo quantum dolere debet peccator: de
gratia amissa: Iere. 7. Lactum unigeniti
fac tibi planctum amarum. Quartum
motum est anime securitas: quam perdit
homo per peccatum: ut dicitur. 1. sermone
4. parte. 6. Contra vero per penitentiam
recupatur securitas anime. Unde versus:
Abique timore dei viuens homo cuncta ti-
mebit: Cuncta timent cum si timet ipse de-
um. Experientia hoc docet: quia is qui
est in peccato: maxime timet aduersa: et spe-
cialiter mortem. Sed is qui est in gratia:

aut non timet: aut si timet naturali quodam-
modo timore: confortatur maxime a spe
future vite et future glorie: quam sperat
per gratiam quam habet. Ro. 5. Non solum
autem sed et gloriamur in tribulationibus.
Scientes quod tribulatio patientiam operatur:
patientia autem probationem: probatio
vero spem: spes autem non confundit: quia
charitas dei diffusa est in cordibus nostris
per spiritum sanctum: qui datus est no-
bis. Prover. 25. Secura mens: quasi iuge
conculsa. Unde de penit. dist. 6. Qui egerit.
Quintum motum est glorie sublimitas
qua peccator: perdit per peccatum: quan-
tum doleret eius si a ciuitate sua et ex p-
petuo fieret: propter delictum suum: pro-
ecto iste in continua tristitia esset: et faciem
suam perpetuis: et amaris gemitibus tri-
garet. Sic in proposito. Et. Item propter
peccatum homo perdit deum. Deus autem
est summum bonum. Ero. 22. Ascendam
tibi omne bonum. Ergo homo perdendo deum
propter peccatum: perdit omne bonum.
Et ideo dicitur. Iere. 2. Scito et vide: quia
malum et amarum est reliquisse te dominum:
deum tuum: et non esse timorem eius apud
te: dicit dominus deus exercituum. Sextum
motum est moris dubietas. Multi
enim sunt qui spe diu viuendi procrastinant
facere penitentiam: qui tamen morte pre-
uienti frustrantur spe sua: quia nil certius
morte: et nil incertius hora mortis. 1. ff. de
condictionibus et demonstrationibus. Quatuor
sunt dubia huius incerta: vix tempus: mo-
dus: locus: et status. Primo ergo tempus
vtrum. scilicet mors venire debeat in pueritia:
vel in adolescentia: vel iuuentute: aut sene-
ctate: quia mors cum falce sua omne sensu
metit. Eccl. 9. Nescit homo finem suum.
Et ideo fatuus est ille qui spe longioris vite
negligit penitentiam facere. Fatuus au-
tem ista probatur ex auctoritate euangelii
et exemplo. Auctoritas habetur. Luc. 12.
De illo diuite qui dicebat. Anima mea
habes multa bona posita in annos pluri-
mos: requiesce: comede: bibe: epulare. Di-
xit autem illi deus: Stulte hac nocte an-

De penitentie causalitate

nam tuam repetent a te: que autem parasti cuius erant? Exemplum etiam probat stulticiam istius: sicut pater: in exemplo parabolico: quod legitur in barlaam de illo: qui fugiens vnicorinem cecidit in quendam puteum profundissimum etc. Ex quo exemplo notatur quadruplex stulticia peccatoris nolentis agere penitentiam. Prima est: quia non timet mortem: que per vnicorinem designat: inebriatus dulcedine vniuersus gutte mellis etc. Secunda quia non timet infernum: qui per draconem denotatur. Tertia quia non attendit vite fragilitatem: que continue defleat nocte et die: qui signantur per mures duos. scilicet album et nigrum rodentes continue arborum: et per quatuor aspides: quatuor elementa seu quatuor humores contrarios: qui semper vite humane insidiantur. Quarta quia potest se liberare de tantis periculis ascendendo scalam: quam ille strenuus miles sibi porrigit: qui significat christum: qui miles super os putei existens sibi scalam ipsam porrigebat. Illus est christus: qui vicit vnicorinem. scilicet mortem in cruce. etc. Ero mors tua o mors etc. Scala est penitentia: que habet multos gradus. scilicet tres: cordis contritio: oris confessio: et operis satisfactio. Patet ergo magna stulticia peccatoris in penitentiis. Ideo ecclesia. Emendemus in melius: que ignoranter peccauimus: ne subito preoccupati de mortis queramus spacium penitentie: et inuenire non possumus. Item dominus. Mat. 24. Ideo et vos estote parati: quia qua hora non putatis filius hominis veniet. C. Secundo circa mortem est incertus modus: quia nescit homo vtrum febre: vel igne: vel aqua: vel alio modo sit mortuus: qui tamen modi sunt penes infinitos. Unde ps. ferebo peste famem: vinculis: algore: calore. Nulle modis miseros mors rapit vna homines. C. Tertio est incertus locus. Multi namque olim optinabantur in lectulis suis mori: qui tamen postea in mari: vel in desertis mortui sunt: et pro sepultura ventrem lupi et vrsi sortiti sunt. Seneca. Nescio homo quo lo-

co mors te expectat: ideo tu eam omni loco expecta. Cum ergo nesciat homo quo loco debeat eam expectare. Ergo aut in omni loco debeant eam expectare: aut in nullo: ergo in omni loco expectanda est. Quarto est incertus status: quia incertus homo vtrum in statu mortalitatis peccati: vel in statu gratie sit decessurus. Eccles. 9. Sunt iusti atque sapientes: et opera eorum in manu dei: et tamen nescit homo vtrum amore: an odio dignus sit: sed omnia in futurum seruantur incerta. Et hec inter alias incertitudines predicta est magis timenda: quia non multum curandum est: quo tempore vel quo modo aliquis moriatur: sed tantum in quo statu aliquis de corpore educatur. Nam si in bono statu. scilicet gratie quis moritur: bene moritur quandoque: et ubicunque moriatur. Quid enim obest homini mori in sterquilino: si post mortem anima gloria perfruat? Sic contrario. Quid prodest homini in proprio loco mori cum seruitoribus: medicis: et medicinis: si post mortem anima eius ad infernum detrahatur? Unde Augustinus in primo. de ciuitate dei. Mala mors putanda non est: quam bona vita precesserit: neque enim facit malam mortem: nisi quod sequitur mortem: non itaque multum timendum est eis: qui necessario morituri sunt: quid accidat ut moriantur: sed moriendo quo ire cogantur. Cum igitur christiani nouerint longe meliorem fuisse religioni pauperis mortem inter linguarum canum linguas: quam impij diuitis in purpura: et bisso horrenda illa genera mortuorum: quid mortis offuerunt: qui bene vixerunt: hec ille. Deo gratias Amen.

De malignitate peccati. Sermo. 7.

Penitentiam.

Supra duobus proximi sermonibus dictū ē de. 7. mortuis pueatibus nos ad penitentiam modo sequitur predicare de octauo mortuo q̄ qui dem est peccati malignitas. Saluē virgo maria. Quāta sit peccati malignitas et quanta mala ex eo procedant: que lingua est narrare sufficiens: aut quis intelletus cogitare: profecto nullus: q̄ infinitoy malorum peccatum mortale est causa et origo. Ideo dē Jeremie. 4. Scito et vīde q̄ malum est et amarū dereliquisse te deū dñm tuum: et nō esse timorem eius apud te dicit dominus exercituum. Sed pro modo intellectus nostri possumus p̄siderare. x. duo mala: que ex peccato procedant quorū prima. Septem sunt mala generalia: que inferuntur cōtra deum et creaturas reliqua. 15. sunt specialia: que inferuntur ipsi peccatori et sunt ista v3.

- 1. Prīmū est diuine maiestatis offensiuū.
- 2. Scdm redēptoris contemptiuū.
- 3. Tertiū proximoy viuētū infectiuū.
- 4. Quartū suffragiorū subtractiuū.
- 5. Quintū damnatorū perturbatiuū.
- 6. Sextū beatorū contristatiuū.
- 7. Septimū elementoy corruptiuū.
- 8. Octauū diuine inimitie causatiuū.
- 9. Nonū peccatorū vilificatiuū.
- 10. Decimū a corpore xpi separatiuū.
- 11. Indecimū intellectus erēcariuū.
- 12. Duodecimū affectus induratiuū.
- 13. Tertiumdecimū timo is incassū.
- 14. Quartumdecimū naturalioy bonoy vulneratiuū.
- 15. Quintumdecimū spiritualis thesauri destructiuū.
- 16. Decimū sextū in bestialē naturā transformatiuū.
- 17. Decimū septimū nocuenti marī/ni inductiuū.
- 18. Decimū octauū diabolice potestatis causatiuū.
- 19. Decimū nonū mortis temporalis ac celeratiuū.

XX. eterne pene obligatiū.

XXI. temporis amissiuū.

XXII. quietis anime perturbatiuū.

De pñtis septem generalibus malis erit hodie sermo noster: de reliquis. xv. dīctur supra tribus sermonibus sequētibz dño concedente. Prīmū ergo malū q̄ ex peccato mortali procedit est: q̄ inferi in furiam deo iniquanti facit hominem non obedire: q̄nimo rebellem esse deo: cui tā omnes creature ad natum obediūt. Sicut p3 primo: in celestibus corporibus. Nam sol: luna. stelle: et spere: semper mouent ad preceptum magni dei vsq̄ ad diē iudicij: et tunc precipiente deo ne moueantur amplius: nō mouebuntur: q̄ tunc cessabit motus celi. Sic elementa ignis: aer: aqua: terra: bestie: terre: volucres: celi: et pisces maris: et omnia ad natum omnipotētis mouentur et parent ei. ps. 148. Statuit ea in eternum: et in seculū seculi preceptū posuit: et nō preteribit. De igne: p3: q̄ fuerit obediens deo etiam cōtra naturā suā. Dani. 3. Ubi loquitur q̄ ignis nō nocuit in ali quo illis tribus pueris. s. sidrach: misach: et abdenago: missis in fornacem ignis ardentis: nec solum deo: sed etiam seruis dei: fuit et est obediens ignis. Sicut p3: in helia. 4. Re. 1. Scdo idem p3: de aere: q̄ dñs imperauit ventis et mari et facta est tranquillitas magna. Mat. 8. Et beato dñico obediuit pluuia. Tertiū de aqua. Mā mare prebuit se solidum sub pedibus dñi. Mat. 14. Quarto de terra: q̄ ad preceptum dñi mortuos resuscitabat. Sicut p3. Mat. 9. Et Luc. 7. Quinto auco: sicut p3. 13. Re. 17. De coruis ministrantibus helie panem et carnes. Unde dī ibi: q̄ dixit deus helie: coruis p̄cepit: et pascant te ibi. Sexto pisces: sicut p3. Gene. 1. dixit dominus pisci: et exomuit lonā. Itē Luc. 5. Concluserunt piscium multitudinē copiosā. Septimo bestie: terre: sicut p3: q̄ dñs in deserto ieiunabat: q̄ dormiebat inter bestias rē. Marci. 1. Eratq̄ cum bestijs rē. Sic p̄actice. Item paulo vipera nō nocuit. Act. 18. Item in vitis patrum ascendeabant sancti patres super cocodrillos: et transibāt flumina. Octauo morbi: et infirmitates: sicut lepra: ebrietas: et h̄ obe

De penitentie causalitate

delebant dno. sicut ps. Mat. 8. ¶ Nonno etiā
demonēs ad sui p.ceptum exhibant: de cor
poribz obsequio. Mat. 8. Et Luc. 8. ¶ Deedi
mo infernus restituit animās in ipso
detrahas ad pceptum dñi: et animā La
zari resuscitasti. Jo. xi. Et animas sanctorū
patrum quos lumbus retinuerat. Et ideo
dñs ¶ Hester. 13. Dñs deus omnipotens: in di
ctione tua cūcta sunt posita: nō est q po
sit resistere voluntati tue. Tu fecisti celum
z terram: z omnia que ambitu celi contin
entur: dñs vniuersorū m es. Item. ps. 118. ¶ De
dinatione tua psecrasti dies: qm̃ omnia
feruisti tibi. Item ecclia. Qui luna sol: z
omnia deseruiunt p tempora. ¶ Origenes
in omelia super euangelii dñice. ij. ¶ Post
ocē. eph. 1. Ascendente iesu in nauiculam.
Mat. 8. ¶ Hi qui prudente z intellectu
exptes sunt: inclinatur iubēti: qbus neq
loquela neq sermo est obediunt: in eadez
aut substantia in qua sunt: z sua natura
mouētur: z illusioni deseruiunt ad pssionē
mortalium ad condēnationem corruptibi
lium. Iubet mari z nō contenti: dicē ven
tis z repēsantibus z compescuntur: Iubet
omni creature z nō supergreditur iussionē
eius: z vnum hominū genus: qd fm simili
tudine dei honorificatum efficiat verborū
z prudentia data est: hi soli hoies resistunt:
hi tñ inobedientes sunt: hi soli in iudicio
damnabuntur: z a iustitia punientur velut de
teriores mutis animalibus vel his qui si
ne spū z anima sunt in isto mōdo. Solus
mō o miseriū peccator es rebellis deo: z
inimicus eius: cogitationibus: verbis: z ope
ribus. Et ppter hoc est peior: z deterio: ho
mo peccator: diabolus: z ceteris creaturis.
Ideo in iudicio: oēs creatura ptra pecca
tores insurgēt. Sap. 5. Accipiet armaturā
zelus illius: z armabit creaturam in vltio
nem inimicorū. Itē Eiusd. 15. Creatura. n.
tibi factori dēsumis exardescet in tormē
tum aduersus inimicos. ¶ Secūdo peccatū
est saluatoris cont. primum: qz peccator cō
tēnit z vilipendit effectum nō solū passio
nis: z mortis xpi: sed z pēpitionis: z iurati
tatis: z miraculorū: z verborū eius: parū pē
dit baptisū: z eterna sacramenta: parū
pendit euangelicam doctrinam: z pdicato
rū exhortationes z cōminationes z ppe

rias pphetaz: et doctrinas apostolorum: qz
 vident omnia predicta peccatores: pro ni-
 hilo habere. et imitare morem xpi: rursum
 crucifixiones sibi in cruce filius deificus vi-
 cit apostolos. **¶** Heb. 6. Tales ergo peccato-
 res sunt similes iudeis illudentibus xpm
 in diebus passionis: qui genu flectentes di-
 cebant. **Aue rex iudeoz.** **¶** Mar. 27. Jo. 19.
 Et postmodum dabant sibi alapas et illu-
 debant eum: et tandem eum crucifixerunt.
 Sic peccatores xpiam genu flectunt ante
 xpm: et piteant eum regem deum et hominem.
¶ Postmodum vero ipsum verberant in sernis
 suis et crucifigunt: qz quantum est in ipsis
 reiterant causam sue crucifixionis: qm fuit
 peccati. Et ideo merent a xpo premii: et
 cum demonibus pdenari. **Iuxta illud. i.**
Reg. 2. Quicunqz honorificaverit me hono-
 rificabo eum. **¶** Qui autem premunt me erunt
 ignobiles. **¶** Jo dicit eis xps. Ego honorifico
 patrem meum: et vos inhonorastis me. **¶** Jo. 8.
 Sed non effugiet tales ultres penas
 etiam in hac vita. **¶** Tercio peccati est p-
 rimoz vincitum insectium. **¶** Hocet eni pec-
 cati primis viatoribus tripliciter. **¶** Pri-
 mo qz acies cor ptra demones minuit: qz
 quanto plures sunt boni: tanto facillius de
 monibus resistunt. **Iuxta illud. Prover. 18.**
¶ Frater qui inuolat a fratre quasi civitas
 firma: facilius etiam gratias et bnficia adeo
 multiplicatis iterce. **¶** Ionibus ipetrat. **¶** Se-
 cundo qz peccatores alios malo exmplo cor-
 rumpunt et scandalizant. **¶** Quot. n. hoies
 pnuocantur ad vsuras facientes exetplis vsu-
 rarior: quot ad concubinas retinendas:
 quot ad iniurias vindicandas: quot ad alia
 peccata ppetranda alioz exetplis scandalizati.
¶ Intra illud. i. Cor. 5. Modicum semen-
 tum totam massam corrumpit: sicut pomum
 infectum cetera poma inficit: vna infecta
 pecus inficit omne pecus. **¶** Tercio quia
 qm ppter peccata maloz deus punit ho-
 nos: quos in bonis illa afflictio no hac ra-
 tione pene: sed medicine: sicut ps **Iosue. 7.**
¶ Quia Acham peccante panitus est popu-
 lus. **¶** **Ire David:** amigrante populo: pec-
 sus est populus peste. **¶** 2. **Re. vii.** **¶** Idem ps
 diluio et sodomitio re. **¶** Et qm etiam ipsi
 boni sunt pceptis aliqñ culpe: qz no cla-
 rant q malos: cu tunc deus clamaret et ar-

Sermo tertius de peccati malignitate .xvi.

ursus: vel lupus vel leonē: si ingrederet el-
nitarē. Ideo dicit Ezechiel. 20. Ego sum deus
zelotes vindicans peccatū patris in filios
usq; ad tertiam: et quartam generationem.
Quarto peccatū est suffragio subtra-
eritum: ex quo malo sequitur: qd peccatum
mortale nocet aiebus: que sunt in purga-
torio: quas peccator nō pōt lunare tam ef-
ficaciter: sicut si esset in gratia cōstitutus:
ratio qd nec orationes faceret leuina: nec
aliquid opus bonū a peccatore factū dīre
ere prodest illis eo qd sic mortuū: et qd nun-
q; opus qd habet efficaciam ex opere ope-
rante acceptū est deo: nisi persona operās
sit accepta. Vbi. Gen. 4. Resperit deus ad
Abel et ad munera eius. Ideo dicit Gre.
Et habet in decret. 4. di. in pñ. Cū is qui
displicet ad intercedendum mittitur: frat-
rains ad deteriora pronocat. Quinto ē
damnatorū pūbatiū: peccatū namq;
mortale nocet etiam dānatis in inferno: et
hoc p modū punctionis: quāto enī pia-
res sunt in inferno: tanto maior est ibi hor-
ror et pena: sicut si titioni: qui cōburnē ad-
dant alij titiones: magis auget ignis: non
enim est facilius dicere qd damnatis
semp possit augeti pena accidentalis usq;
ad diem iudicij: sicut et beatis angel glō-
ria accidentalis: sicut dicit. 1. pte. 6. Vbi. Isa.
14. Infernus subitus pūbatus est in oc-
cursum aduentus tui: suscitabit tibi gigan-
tes. Fallit enī sol: regula: qd solatiū est mi-
seris socios habere penarū. Do etiam sunt
limidines: si infirmo feblicitanti adingeret
alios infirmos in eodē lecto adderet sibi
pena: ppter hoc diues epulo petebat ab
Abraam vt mitteret Lazarū ad. 5. fratres
suos: ne descenderent in infernū. Vnde. 16.
Quāto n. damnatis auget pena: ex alio-
rū dānatorū adiunctū: si voluntate abso-
luta vellet oēs hoies dānari inuidia stimu-
lante. S; qd sciunt nō oēs dānandos: s; al-
quos saluandos: malat suos ppinquos qd
alios a dānatione liberari: qd in hoc etiā
inuidia torquedunt: si videant alios salua-
ri et suos dānari: p hūc modū diues dā-
natus notebat suorū dānationē: nunq;
ex charitate: sed ex inuidia: sicut Tho. i. quo
libet. ri. Sexto peccatū mortale ē beatorū
pūbatiū: si tristitia in eis cadere pōt: s;

acceptius hic tristitia p horrore: et etiam
p nocumēto qd beatis inserit p modū sub-
tractionis. Nam ex pōtlo et societate glō-
rificato: auget eorū gaudij accidentale:
et spūale si suo bono exēplo ducatur: vel
disciplina alij saluant: sicut maxime ierac
beat. Dicitur: si vnus frater pūbatorū or-
dinis saluat: sic beatus bñdictus: sic bea-
tus franciscus et. Quia gaudij accide-
tale: sanctorū pōt augeti usq; ad diem iudicij.
Ergo et angeli sancti de nostris culpis
lagent. Iuxta illud. Isa. xxxij. Ecce vident
res clamabant foris angeli pacis amare
flebant. Septimo peccatū est elemētorū
corruptiū. Nam aëriaqua: et terra: corrū-
puntur ppter peccatū hominum et iusto
dei iudicio. Vnde ppter peccatū Achab
regis israel clausum est celum: et nō pluit
tribus annis: et sex mensibus. ij. Re. 17.
Propter qd patiunt: nō solum homines:
sed etiam bestie. Vbi. ps. 106. Posuit fla-
mina in desertū: et exitus aquarū in sitim:
terram fructiferam in sanguine a malicia
inhabitantū in ea: diluuium etiam misit
deus in mundum ppter demerita pecca-
torum. Et vnde pestilentie continue quas
partur. Vnde fames: vnde guerre: et alia
flagella nobis a deo allata: nisi ppter pec-
cata nostra. Sicut enī ppter rebellione
vasalloz rex destruit terram eorū: sic in
penam rebellionis peccatorū deus destruit
elementa: et mundū: qd elementa ipsa et cre-
ature corporales ppter hominē facta sunt:
de hoc habetur auctoritas. Leui. 26. Si
nō obedieritis mihi addam correptiones
septuplam: ppter peccata vestra: et pteram
superbiam duricie vestre: daboq; celū vo-
bis durum desuper: sicut ferrum: et terram
eneam: pūmetur incassum labor vester: nō
pferret terra germen: nec arbores poma qd
bebunt. Nota Adm qd habuit ppter pec-
cata. Jam scitis qd omnia peccata mundi
reducuntur ad septem capitalia: que sunt:
superbia: auaricia: luxuria: ira: gula: inui-
dia: et accidia. Et sic omnes pūctiones
multe sunt: possunt reduci ad septem. Pro-
pterea dicit qd pūiet septuplū. Et seruat
deus regulā scripture que dicit. Iper que
quis peccat. per hec et torquetur. Sap. xi.
Et pcorat regulā iuris cū. d. Qd qd

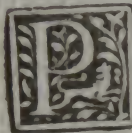
De penitentie causalitate

furis in alium statuit ipse eodem iure utatur. l. i. ff. qd quisq furis z. c. Cum omnes de constitutio. Et loquitur de penis: quas deus infert peccatoribus in hac vita. Primum peccatum est superbia: que nihil aliud est: nisi ventus capitis z cordis. Vbi Jere. loquens in persona dei contra superbos ait sic. Ecce ego suscitabo contra Babylonem: z super habitatores eius: qui cor suum leuauerunt contra me: quasi ventum pestilentem. Jere. 51. Ideo deus punit hoc peccatum per tepestates: z ventos z turbines: qui concitant naufragia: z pereunt naues: z eradicant arbores: z vinearum palmites a vite precipitant. Osee. 8. Ventum seminabant: z turbine metent: sic factum est in diebus nostris sepe. Secundum peccatum est auaritia. Istud peccatum punitur per indigentias z paupertates. Auari enim per furta: rapinas: vsuras: simonias: fraudulencias: congregant diuitias: z multos depauperant. Ideo punitur per paupertates z indigentias: quod semper viuunt miserabiliter: nec audent uti bonis suis in vita sua: z post mortem ad nihilum deuenit eorum hereditas: quod puerbum est: quod de malis acquisitis non gaudebit tertius heredes: imo nec primus. Vbi Jac. 5. Vigite nunc diuites plorate: z ululate in misericordis vestris: quod adueniet vobis. Diuitie vestre peritae sunt: z vestimenta vestra a tineis comesta sunt: aurum z argentum vestrum eruginavit. Vbi Ier. 17. De mercedibus meretricis congregatae sunt: z usque ad mercedem meretricis peruenit. Vnde expositio nem huius auctoritatis. Supra ar. 1. sermone primo. parte ultima. Sicut ergo auarus alijs rapuit per auaritiam: sic ab alijs bona sua per auaritiam rapient. Isa. 60. Vbi qui fidatis: nonne z ipse predaberis. Vbi contra auarum imprecatur blasphemiam David. d. Audaces transferantur filij eius: z mendicent: z efficiatur de habitatoribus suis. Seruati fenerator omnes substantia eius: z diripiant alieni labores eius. Ps. 118. Si ergo vultis esse diuites vos z quod diuitie vestre perueniant etiam filijs z nepotibus vestris: factis sicut ille qui vult conseruare peccora. Respiciat namque si est aliqua ovis infecta: z eam eiecit extra onis: sic z de populo. Sic respice si est aliquis florens in-

fectus tunc auaritie: z turpis lucri restitue te. Alioquin alios corrumpit: z diuitie vestre peribunt: die ut expedit. Exemplum est de illo: qui vidit in capsula pecuniarum suarum diabolum sedere super pecunias suas: propter sola duo era minuta: que erant male acquisita. Tertium peccatum est luxuria. Contra hoc est punctio de diluuijs aquarum: que vulgo dicitur dragonarie: quod luxuria non est: nisi effusio aque. Semen ergo non debet effundi: nisi in matrimonio ad generandum prolem ad honorem dei. Sicut tempore. Hoc luxuria fuit punita diluuijs. Gen. 6. Adhuc filij dei filias hominum: quod essent pulchre: acceperunt viros sibi ex omnibus: quas elegerant. Per filios dei intelligitur filij Seth: qui a patre suo fuerant instructi in cultu diuino. Fideles enim frequenter in scriptura vocantur filij dei. Per filias hominum: intelliguntur mulieres descendentes de Cham: que erant curiose dissolute: z lubricae: z de illis precepit Seth filijs suis: de voluntate dei quod non contraherent matrimonia cum eis: sicut et his precepit filijs israel: quod non contraherent matrimonium: cum mulieribus cananeis. 5 filij seth: precedente tempore transgressi sunt hoc preceptum. Et ideo dicit: acceperunt sibi viros. Secundum Nicolaum de lira: dicit etiam ibi omnis quisque caro corrumperat carnem suam. Quartum peccatum est inuidia: que valde abundat in mundo. Eccl. 4. Contemplatus sum omnes labores hominum z industrias: animaduerti patere inuidie primi. Et quod cor inuidi est ficum z destitutum omni humore charitatis: cui nihil tam perarum est sicut inuidia: id hoc peccatum punitur a deo per siccitates z famemes. Quintum peccatum est gula: per quam franguntur ieiunia ecclesie. Istud autem punitur per infirmitates z dolores corporales: quod sicut gulosis delicate nutriti corporis: sic in corpore flagellat. Nunquam fortasse in mundo fuerunt tot infirmi homines: tot diuersis infirmitatibus: sicut hodie sunt: presertim de malo plium z infirmitatis placent: sicut andreas in quo est maximus dolor. Sextum est ira adinlectum: punctio est prope: guerra: regni contra regnum: nec sola inter regnum z regnum: sed inter ciuitate z

clitatem. Item in eadem ciuitate sunt infirmitates inter ciues. Item in eadem domo inter fratres. Inter consanguineos &c. Item inter virum & uxorem &c. Septimum est accidit in spūlibus. Ad curant enim homines de salute anime: sed perdunt terras quod est res preciosissima terra &c. Punitio contra hoc peccatū sit per epidemias: & mortalitates. Iusta est ista punitio: quia tempus dedit nobis deus ad merendum: & bene operandum. Ideo deus recipit sibi tempus locatum nobis. Da similitudinē de dño dīrecto alicuius domus: vel possessionis locatę: qui recipit sibi domum: si pensio siue census sibi per triennium nō soluat: vel per biennium ab ecclesia: ut in c. Potuit de loca. & in l. ij. C. de iure. emph. Ecce querit dicit addam correptiones septuagies. Sed nota: quod dicit conteram superbiam dardiel vestre. Dices tu: quare solum loquor de superbia: cum peccata sint septem: ut dictus est: Rādeo: quia radix & instigum omniū aliorum peccatorum est superbia: quam quis vellet cultare: peccare nō posset. Unde nāq; proceat anaritia: nisi ex superbia: quia deus dedit legem hominib; quod debet acquirere bona iuste sine usuris: Luc. 7. Datus date: nihil in de sperantes: & quod v; uti iuste acq̃sitis &c. Sed ananus nō vult subijci huic legi. Ecce superbia. Sic de alijs peccatis: & sic etiam impenitēs peccato: nō vult subijci precepto dei mandantis: ut penitentias agat. Ideo de talibus dicit. Job 21. Qui dixerunt: deo recede a nobis: scientiam viarum tuarū nolumus: quid est oīpens ut sentiamus ei: & quid nobis prodest si adorauerimus illū? Ideo dicit. Eccl. 1. Initium omnis peccati superbia est: qui tenuerit illam adimplebit maledictione. Ex predictis inferitur: quod peccati omnibus creaturis est nocivum: quia ex corruptione elementorum: nō eumēntū inferitur omnibus creaturis. Ubi in die iudicii posset dicere sol si sciret loqui: ego propter peccatum hominis claritatem meā amisi. Irrationabilia animalia possent dicere simile si facultatē haberent. Nos propter hominē in diuinijs persumimus. Terra posset etiam dicere. Ego propter ipsum maledicta fui: & spinas & tribulos germinaui: &c. Deo gratias Amen.

De quindecim malis specialibus: que peccatoribus inferuntur. Sermo. viij.

Enitentiam

agite &c. Supra sermone primo dictū est de septē malis: que ex peccato causantur in generali modo sequitur predicare de quindecim alijs specialibus: que peccatoribus inferuntur ex demerito peccatorum suorum. Sed hodie de sex tñi predicabimus. Saltemus primo virginem &c. Mala ergo specialia: que peccatoz incurrūt ex peccato sunt ista vj.

Primo peccatum est: diuine inimicitie causarium.

Secundo est peccatorum peccatū viliūcatū.

Tercio est a corpore xpi separatum.

Quarto est intellectus obsecatum.

Quinto est affectus induratum.

Sexto est timoris incussum.

Primo igitur peccatū est: diuine inimicitie causarium: quia propter peccatū deus est inimicus hominum peccatorum: adeo quod ipsos odit: iuxta illud. Sap. 14. Similiter odio sunt deo: impius & impietas eius. Ps. Disti omnes qui operantur iniquitatem perdes omnes: qui loquuntur mendacium. Quantum autē habeat odio peccatū deus: potest ostēdi duplici ratione. Prima quia si quis diceret: quod in tñ odiret aliquem: quod vellet eum esse proprio filio vnigenito vno glorio alio transuerberare siue occidere: vel eum propria matre satis videret quod haberet eum odio. Sic deus pater in tñ odio h; peccatorem: quod ut illud deleat: & annihilaret: ipsum eum filio suo vnigenito crucifigere voluit: iuxta illud. Isa 53. Propter scelus populi mei percussit eum. Item Ro 8. Deus filium suum mittens in similitudinē carnis peccati: de peccato damnavit peccatū. Nota. de peccato. i. de corpore xpi facto hostia pro peccato: sicut dicit. Ex. 4. Peccata populi mei comedent: quia sacerdotes hostias pro peccato comedebant: dānant. i. deleuit peccatum per suam passionē. Unde Aug. Super illud. Col. 1. ubi loquitur de cirrographo ait. Innocens occidit: peccatū transigitur. Ubi si quis diceret deo patri. Q. vñ

De penitentie causalitate

Deus pater: quare filium tuum cruci tradidisti? Responderet propter scelus populi mei etc. Die practice. Primo ut occideret deus superbia: voluit quod filius suus humiliter portaret crucem. Secundo ut occideret auaritiam: voluit ut nudus cruci affigeretur. Tercio ut occideret luxuriam: voluit ut clauis amarissime corpus penetraret. Quarto ut occideret iram: voluit ut per crucifixoribus deprecaretur. Quinto ut occideret gulam: voluit ut felle iaceto potaretur. Sexto ut occideret inuidiam: voluit ut latus eius lancea perforaretur. Septimo ut occideret auidiam: voluit ut in oratione occuparetur. Vnde de his in sermonibus de articulis fidei. Sermon. 18. Ideo. 1. Ps. 2. Peccata nostra ipse pertulit in corpore suo: super lignum etc. Moraliter nota etc. Qui sunt Christi carnem suam crucifixi et cum vitiis: et per ipsos etc. Sic enim glorificabimur cum Christo: si cum Christo copiamur. Ro. 8. Ipse spiritus testimonium reddit spiritui nostro: quod filij dei sumus. Si autem filij et heredes: hec quidem dei coheredes: autem Christi: si cum Christo copiamur: ut glorificemur. Si enim deus voluit occidere filium suum: ut occideret peccatum: quod in eo non erat: quod faceret deus de te peccatore: in quo multa peccata inueniet. Voluit etiam animam suam matris esse peccato transuerberare. Vnde Luc. 2. Dixit Simeon ad beatam virginem: et tuam ipsius animam pertransibit gladius. scilicet per compassionem. Tercia ratio est: quod illud propter quod deus maxime videtur odire diabolum: est peccatum. Non enim illam odit: nisi ratione peccati: et cum amaret si peccatum non esset in eo: tanquam creaturam suam: in terra illud. Sap. 11. Diligis omnia que sunt: et nihil odisti eorum quod fecisti: quod intelligendum est: nisi propter peccatum adinuenit: quod ipse deus non fecit. Vbi cum illud propter quod est tale: sit magis tale: constat quod peccatum est magis exosum deo: quam diabolo. pro. In quos odio habui. Et predictis ergo sequitur: quod omnis creatura peccatorum est inimica: quod quibus est inimicus rex: etiam vasalli sunt inimici. Vbi omnes angeli: demones: celi: et elementa sunt inimici peccatoribus. Sap. 16. Creatura tibi factori deseruiens exardescit in tormentum aduersus inuitos. Tercio peccatum est peccantium, viliificatum. Pro cuius intelli-

gentia notandum: quod si bene consideramus: nihil est in toto vniuerso vilius peccatore. Manifestum est namque: quod peccator seruus est peccati. Io. 8. Qui facit peccatum: seruus est peccati. I. si. C. de sententia. passim ibi. libidinum omnium vitiis seruus. vbi glo. hoc no. Item Ro. 6. Nescitis quoniam cui exhibetis vos seruus ad obediendum: seruus estis eius cui obedistis: siue peccati ad mortem: siue obediuntis ad iusticiam. Seruus autem est viliissima conditio hominum. Multe namque sunt conditiones hominum. Quisdam sunt ingenui: Quisdam liberi. Quisdam serui: ut inquit de iure personarum per totum. Item ingenuorum: quidam sunt nobiles: quidam illustres: quidam clarissimi etc. Viliissima ergo conditio omnium est seruus. Tanto autem vilius est seruus: quanto est vilius id cui seruit. Viliior namque est seruus iudei quam Christiani: et plebei quam nobiles etc. Quid autem vilius peccator: nihil propter peccatum: ex quo probatur. Nam res tanto nobilior est: quanto deo proximior: et tanto deficiat a nobilitate quanto magis a deo elongatur: verbi gratia. Incipiamus de anima Christi: que nobilissima creaturarum est: quod propinquissima deo. Deinde virgo gloriosa: deinde seraphim: postmodum cherubim etc. Et sic gradatim descendendo usque ad creaturas: que habent solum esse: sicut terra: et lapides etc. Quid autem magis distat a deo: quam illud: quod nihil est. Peccatum autem nihil est: tum quod est quedam privatio speciei: modi: et ordinis: ut ait Aug. Sicut tenebra etc. Tum quod peccatum non est a deo: ergo nihil est: quod omnia per ipsam deum facta sunt. Io. 1. Sine ipso factum est nihil. Dicit glo. Aug. 1. peccatum. Et Io. xv. Sine me nihil potestis facere: nihil. scilicet peccatum. Cum autem peccator sit seruus peccati: ergo est viliior ipso peccato. Quod est magna confusio peccatoris: cum sit seruus viliioris rei: quam sit in rerum natura. Ideo dicit Iere. Anime peccatrici quam vils facta est nimis iteras vias tuas. Iere. 2. et Bre. Erubescet miser peccator: et stude diligenter: et nectere vilius tortis creatore a collo tuo iugum habus tam viliissime seruitutis: et hoc per penitentiam obtinebis. Vnde ait ps. Maior sum et ad maiora natus: quam et siam maior quam ipiam corporis nostri. Item Gene. Si sci-

rem deos ignoscituros: et homines ignora-
turos: tamen abhorerem peccatum. Ideo
bene dicit Diogenes alexandro: quod erat ser-
uus sermo. i. pauperscentiarum. Unde quod scri-
psi in sermonibus super orationeonica ser-
mone. 2. 4. In Introitu. Et in sermone in
festo sancti Petri ad vincula. Tertio pec-
catum est a corpore christi diuisum: sive sepa-
ratum. Et probatur tribus modis. Ratione: au-
toritate: exemplo. Corpus christi misterium
est ecclesia: cuius caput est christus. Ephe. 1. Ip-
sum dedit caput super omnem ecclesiam: que
est corpus eius. Multas autem corporis quilibet
christianus in gratia constitutus est mem-
brum. Ro. 12. Sicut enim in uno corpore mul-
ta membra habemus: omnia autem membra non
eodem actu habent: sic multi enim corpus
sumus in christo: singuli autem alter alterius
membra. Et sicut quilibet membrum est participes
vite corporis: et nutrimenti: quo corpus suste-
ntatur: sic quilibet fidelis in gratia existens
est participes omnium bonorum suffragiorum: et
meritorum: que fiunt in ecclesia. Ps. Particeps
ego sum omni. cl. te. et custo. man. tua.
Peccatum autem mortale separat hominem ab
ecclesia dei: inquantum priuat ipsius gratia et
charitate: que est gladius huius unionis.
Isa. 55. Iniquitates vestre diuiserunt inter
vos et deum vestrum. Peccatum enim mor-
tale est: quasi gladius per quem membrum se-
ciditur a corpore. Debrum autem diuisum
ab unitate corporis sit putridum et corru-
ptum. Sic peccator re. Iuxta illud. 1. Cor.
xvi. Si quis non amat dominum Iesum christum: sit
anathema: marnacha: Anathema. i. sepa-
tus ab ecclesia: marnacha. i. donec veniat
dominus ad ipsam illuminandum. Ex his
sequitur quod peccator est expers omnium bo-
norum et meritum ecclesie: que ex chari-
tate sortiantur effectum. In culus figuram
dicit. Gen. 22. Homo de semine Aaron: qui
fuerit leprosus: non vescet de his: que sancti-
ficata sunt mihi. donec sanetur. I. quicquid christi-
anus maculat fuerit leprosus peccati mor-
talis: non habebit partem bonorum: que fiunt
in ecclesia: donec sanetur per penitentiam.
Quarto peccatum est intellectus obeca-
tium. Sed contra: quod multi peccatores inueniun-
tur: qui habent eximium intellectum ad ca-
piendum: dicit illud quod hic dicit: de obsen-

ratione intellectus. Intelligi de obtusione
intellectus practici: sicut quod omnis malus est
ignorans: et non de obtusione intellectus specu-
latus. sicut Thomas in. 4. sen. di. 18. super istam.
Est ergo peccatum intellectus obecatumum:
hoc per quadruplici modo: videlicet: exemplo.
experimento: et figura. Primo quidem ratione:
quod intellectus humanus duplici lumine illu-
minatur. Lumine gratie. Et lumine rationis natu-
ralis. Primum autem lumen gratie totaliter tol-
litur per peccatum. Secundum lumen rationis naturalis
de quo. ps. Signatus est super nos lumen vul-
tus tui dñe. Et si non totaliter subtrahatur per
peccatum: tamen valde obscuratur: ut. j. patebitur: quod
hoc lumen rationis agit homo peccator: quod sicut
virtus est nature plantanea: ut dicit Tullius:
ita virtus est nature prius. Ideo per peccato-
res dicit. Sap. 2. Exceperunt illos malicia illo-
rum. Item. ps. Nescierunt neque intellexerunt. in.
te. ambu. Item. Idroner. 4. Uia impiorum re-
nebrosa: nesciunt ubi conuertant. Unde circa
h. Thomas. 2. 2. q. xv. ar. 1. Ubi loquitur de cecitate
mentis. Secundo per exemplo: in Adam: qui
cum esset in statu innocentie: magnam sapien-
tiam de diuinis habebat: et sciam de naturalibus:
adeo ut omnibus animalibus noia imponeret: et tamen post peccatum in tantam cecitate:
quod abscondere se posse existimabat a facie
domini ipsam vocantis. Gen. 3. Cum au-
dissent vocem domini dei deambulantis in pa-
radiso ad auram post meridiem: abiit de se
adam: et vxor eius a facie domini in medio li-
gni paradisi. Sic de Salomone legitur quod fuit
cecatus: propter peccatum luxurie: adeo quod etiam
repleus ydolis fab: sciret. iij. Re. xi. Et Eccl. 1.
47. Et in decretis. xxxij. q. 4. Salomon: pro-
pter hoc dicitur. Sophonie. 1. Ambulabatur
et cecus: quia domino peccauerunt. Tertio
idem patet experientia. Nam proculdu-
bio cecus esset et fatuus ille: qui verbis co-
tumeliosis et factis puocaret illum ad iram:
qui haberet gladium nudum ad guttur
eius re. Sic in proposito omnes sumus in
manu dei. Deuteron. xxxij. Ego occidam: et
ego vinere faciam: per. et. e. sa. Et non est qui
de manu mea posuerit. Et tamen peccator
non veretur ipsum quotidie offendere:
Unde hoc: profecto quia cecus est: cum
tamen hominem mortalem timebit offen-
dere: et offensum conatur placare.

De penitentie causalitate

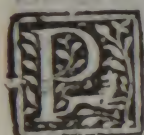
Quarto idem apparet ex figura Thobie. 2. Ubi legitur qd oculi Thobie fuerūt erecti stercore irūdinis: dum dormiret iuxta parietē. Per stercore irūdinis: qd est calidā significatur peccatū: qd animay inflāmat ad concupiscētiā terrenorū: et per ipsūz cecantē oculi intellectus hominis dormiētis in lecto peccati: in quo requiescit sic dormiens: sed quies illa pueritetur in semipiternūz laborē. De p̄actice: quō quiescit sapbas in honoribus et dignitatibus: auarus in diuitijs: luxuriosus in voluptatibus et. Ideo peccator cecus nō perperdit: nec intelligit gratitatem peccati: sicut canis submergendus: nō sentit lapidē in suo collo ligatum: donec extra nauiculam p̄getatur in mare et. Sic peccator nō sentit gratitatem peccati: donec p̄lectus est: extra nauiculam corporis sui: seu vite p̄sentis: et demergat in pfundum inferni. Bre. De uis quos culpa clausit pena apit. Ad idē facit signa de Sansone cecato a filiis suis. Judi. 16. Quinto peccatum est effectus induratiū. Nō enīz delectant peccatores de rebus diuinis et spiritualibus: que sunt dulciores super mel et sanum sed de rebus temporalibus: de locis: de cantibus vanis: de lectione librorū vanorū et inutilium: sicut sunt libri dicti vulgo centū nouelle: phibstrati: delectant de nouis et vanitatibus mundi: similes filijs israel: qui concupierunt concupiscētiās in deserto: qui iam fasti diebāt māna: et desiderabant porcos alia: et pepones egypti: dicentes. In mentē nobis ueniant cucumeres porciq et cepe: et alia. anima nostra arida est: nihil enim respiciunt oculi nostri: nisi mare et. Num. xi. Et vnde h̄nisi qd habent palatū infectū febre concupiscētie: et iniquitatis: Aug. De oculis egrīs odiosa est lux: que puris est amabilis. Et palato nō sano pena est panis: qd sano est sanis. Nota exemplum: de h̄tero nymo rapto in spū et. Ideo de peccatore indurato pōt intelligi illud: qd dicit Job. 41. Cor eius indurabit: quasi lapis et stringet: quasi malleatoris incus. Nōne durus esset valde lapis: si nec igne posset liquefieri: nec malleo posset p̄teriri: Sic est cor ipenitentis: qd nō frangit malleo uerbi dei: nec liquefit igne p̄dicationis. Jer. 23. Aliquid

nō uerba mea sunt: quasi ignis ardens: et cit dñs: et quasi malleus p̄terens petram. Ideo cor peccatoris est: quasi lincus malleatoris: que quāto plus uerberat: tāto magis calcatur: et induratur. Sexto peccatum est timoris incusatiū. Gen. 32. Vocem tuāz dñs audiui et timui: eo qd nudus essey: Et tñ illa vox erat vox clemētie. Peccator nāq timet omnia aduersa: siue sit pestis: siue guerra: siue infirmitas: siue alia quēcūqz. Qd magna seruitus est ista: et magna miseria. Unde xpus. Absq timore dei uiuens homo cūcta timebit: cūcta timent: et eam si timet ipse deum. Uñ ad ppositum dicam vobis historiam: quā refert Boetius in. 12. de solariō. Et Tolus i tusculanis vlt. q. de quodā magno dño sicilie. Dionysio qd cum qdam amicus suus laudaret eum: et felicem diceret ipse volens ostendere: qd nullus homo in hoc mundo: p̄sertim peccator h̄beat veram felicitatē: inuitauit ipsum ad prandīū: siue cenam: et parauit sibi omne genus deliciarū: et introductus in quandā cameram pollicissimā: et ornata mposit in mensa dñi: sedens cum eo: et corā eo fuit appozatū omne genus deliciarū: cibi: uina: iuuenes: et iuuenule: cantatrices: et sonas suauissimas. Et cōtra dñs mandauerat pōt vnum ensim nudū: et acutū super caput dñi amiel dñs benis: pendētem perpendiculariter super verticem ipsius cum vno filo equino. Amicus vero ille pendens grauiter ensis: et eius acuitatē et tenuitatē fili ipsam tenentis: ita p̄uasa ctus est: qd omnes delicta. Ille videbant sibi tormenta: nec volebat comedere: nec biberere: nec tantam speciositatē iuuenay videre: nec cantus: et muscas audire. Cūq dñs interrogasset eum: quare inter tot delicias nō comederet: dixit. Utinā essey i mea domū enla: nam acumen huius ensis omnes delicias istas mihi in tormenta p̄uertit. Ne do minus ait. Amice p̄sidera ergo: sic me esse inter istas delicias: tñ p̄sidero tremendū iudicium dei graue esse super me: ergo nō me iudices felicem in p̄sentī vltā volabili: qd uis sum in magno dño et honore. Ideo dicit Greg. In moralibus lib. 32. c. 19. Et in decretis. 12. dñi. Nemo qd hic eminet: plus meritis afficitur: qd honori

Sermo.v.de sex malis ex peccato .xix.

bus gaudet: & dux eorum tribulationibus pre-
mitur ad memoriam culpa reuocatur. Ex
dictis iam patet quantum timores peccator in-
curritur ex peccato. Et extra dicit. Pro-
p. Secura mens quasi iuge conuulsum.

De nouem malis: que ex mortali pec-
cato procedunt. Sermo. 9.

Enitentiam

agite &c. Sequitur predic-
re de nouem alijs malis:
que ex mortali peccato p-
cedunt. De quor. sex ho-
die predicabimus. Saluetur uirgo Ma-
ria &c. Ultra supradicta sunt alia sex: que
sunt ista v. peccata namq.

Primo est naturalium bonorum vul-
nerationum.

Secundo est spiritalis thesauri priua-
tionum.

Tercio est in bestialem naturam trans-
formationum.

Quarto est nocementi maximi iuda-
ciorum.

Quinto est subiectionis diabolice cau-
sationum.

Sexto est mortis temporalis accelerationum.

Primo ergo peccatum est naturalium bo-
nor. vulneratum. Ubi notandum: pro de-
claratione: q. fm doctrinam beati Tho. i.
2. q. 85. arti. 1. Bona nature p. triplex
dici. Primo qdem ipsa p. incipit nature. s.
ex quibus ipsa natura constituitur & pro-
prietates ex his causate: sicut potestie ani-
me: & alia huiusmodi. Secundo q. homo h. a
natura inclinationem ad virtutem: q. est
quoddam bonum nature. Tercio modo potest
dici bonum nature donum originale iusti-
cie: q. fuit in primo homine collatum toti
humane nature: que inclinatio p. h. bat
in rectitudine quadam per quam homo erat
subiectus deo: & sensualitas rationi: de qua
rectitudine anime & corporis. Dicit Au-
gustinus in primo methamor. Pronaq. cu spe-
rent animalia cerera terram os homini
sublime dedit. Celumq. videre iussit & cre-
atos ad sidera tollere vultus. Primum
ergo bonum nature: neq. tollitur: neq. dimi-

nuitur per peccatum. Ratio est: q. etiam in
demeritis bona naturalia manent inte-
gra: post peccatum: ut dicit Dionysius. 4. c.
De diuinis nominibus. Tercio vero bonum
nature totaliter est ablatum per peccatum
primi parentis. Sed medijs bonum natu-
re. s. ipsa naturalis inclinatio ad virtutem
ex parte. s. anime: nam ex parte corporis
dicit. Gen. 8. Sensus & cogitatio humani
cordis prona sunt ad mala ab adolescen-
tia sua: diminuitur per peccatum: per actus
enim humanos sit quedam inclinatio ad
similes actus: q. aut ex hoc q. aliquid in-
clinatur ad unum per rationem diminuitur in-
clinatio eius ad aliud. Unde cum pecca-
tum sit peritium virtutis: ex hoc ipso q. h.
peccat diminuit bonum nature: q. est incli-
natio ad virtutem. Unde Luc. 10. Dicit q.
homo descens ab hierusalem in lerico. i.
in defectum peccati expellatur ingrati-
tis & vulneratur in naturalibus: ut Beda
exponit. Predicta autem diminutio non fit p.
modum subtractionis. Alioquin posset ha-
lus inclinatio ad virtutem totaliter tolli per
multiplicationem peccatorum: cum sit finis: q.
non est verum: cum etiam in damnatis ha-
lusmodi inclinatio maneat: alioquin non esset
i. eis remorsus conscientie: diminuit ergo ha-
lusmodi inclinatio p. modum additionis ipe-
dimenit: q. neq. tollit: neq. diminuit radi-
cem inclinationis: sicut p. in diaphano cor-
pore: q. qdem habet inclinationem ad su-
sceptionem lucis ex hoc ipso q. est diapha-
num. Diminuitur autem inclinatio vel habili-
tas ex parte nebular. superuenientium:
cum tamen semper maneat in radice nature:
fm Tho. q. vbi. 3. ar. 4. Secundo est spirita-
lis thesauri priuatio. Thesaurus autem spi-
ritualis constituitur in quatuor: v. Primo in
gratia dei. Secundo in virtutibus. Tercio in
donis. Quarto in meritis: hec omnia de-
struit & perimit peccatum. Primo enim
destruit gratiam: que per peccatum mortale
amittitur. Et ratio: q. peccatum est offen-
sa dei. Offensa autem & gratia opponuntur.
Et hoc enim dicit aliquis alteri esse offen-
sus: q. repellit eum a gratia sua: ut no. 3.
arti. 1. sermone. 1. parte. 1. In secunda ratione.
Igitur gratia & peccatum mortale simul esse
non possunt in eodem subiecto. Gratia autem est

c. 13

De penitentie causalitate

thesaurus infinitus iuxta illud. Sap. 7. In
 finitas enim thesaurus est hominibus: quo
 q. vi sunt: principes facti sunt amicitie del.
 Secundo destruitur virtutes. s. theologicas:
 et morales infusas. Nam fides per morta-
 le peccatum occiditur: quia ut dicit Iacobus.
 2. Fides sine operibus mortua est. Item
 Spes que habetur a peccatore: dicitur presum-
 ptio: et non spes vera. Spes enim vera ha-
 betur ab illis iustis: qui sunt boni. Ps. Spes
 in domino: et fac bonitatem. Item charitas que
 cum peccato mortali non potest esse simul
 in eodem subiecto. 2. Cor. 6. Que enim par-
 ticipatio iusticie cum iniquitate: aut que
 societas luci ad tenebras: et. Peccator. n.
 magis diligit creaturam quam deum: quia frust-
 creatura: ut dicit Aug. in primo de doctri-
 na christiana. Item prudentia non est in
 peccatore. Que enim prudentia est in eo: qui
 preponit creaturam creatori: Et tandem pec-
 cator perdet utrumque. s. creatorem quem ha-
 bere hic nolit: creaturam vero quam illam
 habere non potuit. Et sic facit peccator con-
 tra regulam prudentie. Quicquid agis: pru-
 denter agas: et respice finem. Et ideo in scri-
 ptura sacra peccatores dicitur stulti. Eccl. 1.
 Stultorum infinitus est numerus. Item iusti-
 cia non est in peccatore: quia non reddit deo
 quod suum est. s. obedientiam et honorem.
 Mat. 23. Filius honorat patrem: et servus
 dominum suum. Si ergo pater ego sum: ubi est
 honor meus: Et si dominus ego sum: ubi est timor
 meus: dicit dominus exercituum. Item fortitu-
 do non est in peccatore: quia quidem a pecca-
 to se superari permittit. Isa. 47. Erit fortitu-
 do vestra: ut saucilla stuppe: et opus vestrum
 quasi futilia. Item temperantia deficit in
 peccatore: quia quidem non refrenat motus
 inurie: gulle: et aliarum passionum subiciens
 eas rationi: sed vivit: sicut equus et mulus:
 quibus non est intellectus. Tercio de-
 struitur bona spiritus sancti: que sunt septem: de
 quibus Isa. 41. Sapientia: intellectus: con-
 silium: fortitudo: scientia pietas: et timor
 domini. Quarto destruit omnia merita: que
 olim homo in gratia constitutus acquisie-
 rat. Ezechiel. 18. Si auerterit se iustus a iusti-
 tia sua: et fecerit iniquitatem secundum omnes abo-
 minationes suas: quas operari solet impi-

us: nihil quid vivet: omnes iusticie eius quas
 fecerat: non recordabuntur. Unde de pecca-
 to mortali. Job dicit. 31. Ignis est usque ad con-
 sumptionem devotas: et omnia eradicans
 gentium. s. merita. Ad quid autem valcant
 bona facta in mortali peccato: vide in ser-
 monibus de peccatis in genere. ar. 1. q. 1. ser-
 mon. 4. Et de hoc fiat alius sermo. De-
 struit etiam siue impedit merita acquiren-
 da: quia de his bonis: que homo in peccato mor-
 tali constitutus operatur: nihil meretur: hoc p-
 batur auctoritate: ratione: et similitudine. Au-
 ctoritas habetur. 1. Cor. 13. Si distribuero
 in cibos pauperum omnes facultates meas: et
 si tra. cor. me. ita ut ar. charitatem autem non
 habuero: nihil mihi prodest. Ratio est: quia
 deus non acceptat opera: nisi acceptet ope-
 rantem. et. Die ut in sermone de peccatis
 in genere ar. 1. q. 1. sermone. 4. Similitudo est
 de ramo preciso ab arbore. et. Ut in di-
 cto sermone. Est et alia ratio: dicit illud quod
 nota glo. in. c. 1. de colub. quod scriptum est. 1. q. 1.
 Nec autem conditio vera est: nisi duobus ca-
 sibus. Primo in operibus: que valent ex
 opere operato: et preteritis characterem:
 sicut baptismus confirmatio: et ordo. Secundo
 in operibus bonis: que fiunt a peccatore: si-
 cut a nudo ministro. dicit ut ibidem. Est au-
 tem notanda: quod sex utilitates habent hu-
 iusmodi opera: dicit ut ibidem. Ecce ergo qua-
 tum thesaurus perdit peccator: ex uno pecca-
 to mortali. Id dicit dominus Mat. 16. Quid
 enim proficit homini si universum mundum
 lucretur: animam vero sue detrimendum perdat.
 Aut quid dabit homo commutationem pro
 anima sua: Ideo debet o peccator: mori
 me flere de ammissione tam inestimabilis
 et incomparabilis thesauri magis: quam merca-
 tor: qui uno naufragio perdit totam substantiam
 suam: quam cum multis laboribus per
 multa tempora lucratus est. Tercio est in
 bestialem naturam transformatum. Hoc
 probatur ratione: et auctoritate. Ratio est: quia
 homo peccator: postposita ratione vivit in
 motum sensualitatis: et consequenter cessat in
 eo ratio naturalis. pro quam peccando
 operatur. Inter hominem autem et bestiam non est
 differentia: nisi per rationem: que est differentia
 specifica inter ipsas et bestias. Ergo cessant

Sermo.v.de sex malis ex peccato .xx.

te rōne cessat differētia ipsa formalis: et cō
sequēter efficitur bestia. Uñ superbus po
test dici leo: anans vulpes: luxuriosus por
cus: iracundus canis rabiosus: gulosus lu
pus: inuidus basiliscus: acidiosus asinus.
Et pfirmatur ratio ista: et eo q: pōt dici: q:
peccatū transformauit angelos in bestias:
q: demones bestie dñtur in scriptura. Uñ
diabolus dicit draco. Apoc. 12. Ad idēz fa
cit etēplum qd refert. Greg. in. iij. dialog.
De datio mediolanensi epō: qñ transiens
per Corinthū hospitatus est in domo: quā
demones inhabitabant. Et hoc scriptū in
sermonibus de articulis fidei: sermone. 17.
pte. iij. Auctoritas habet. Eccl. iij. Dñi in
corde meo: de filiis hominū: vt paret eos
deus: et ostenderet similes esse bestiis. Item
hō cum in honore esset: nō intel. s. est. in. in.
A. et si. fac. est illis. Itē Sene Quid interest
in belluam transire: marit aut sub hominis
figura animū hoīs nō gerere: Ad idē Boe
tius in. iij. p. 4. libri de consolatione. Versū
inquit in maliciam: humanam quoq; amī
sere naturam. Et subdit. Euenit igitur: vt
quē trans ornatum vltis videas. hominē
estimare nō possis sed belluam. Et subdit
in fine. d. Ita sit: vt qui probitate deserta
homo esse deservit: cum in diuinā condi
tionem transire non poterit: vertatur in
belluam. Hoc etiam senserunt antiq pa
gani in fabula: quā scribunt de dea Circe.
Uñ qd scriptū in dñica. 23. post festū trī
nitatis: sermone qui incipit. Catus est ima
go hec: in introitu. Minimo veraciter di
cere possumus: qd deterior est peccator: qd
bestia. Et p probatur tripliciter. Primo rōe
culre: qz imputatur sibi ad culpam: si sine
ratione viuūt: qd nō est in bestia: qz vīue
re sine ratione: bestiis est ex natura: sed ho
mini pcedit ex culpa. Secundo ratione no
cument: qz homo peccator: magis nocet p
rimis qd bestia: qz in homine est dolus: qui
nō est in bestiis. Tercio ratione pene: quia
bestie post mortem nō sunt obnoxie alicui
pene: qz anima cum corpore morit: sed pec
cator: est obnoxius pene eterne post mortē:
vt. J. patebit in. 7. effectū. Et ideo minus
malum esset tibi o infelix peccator: bestiā
esse qd peccatorem: si penitentiam nō agis.

Quarto ē nocuētis: maximi inductus:
nam sine peccato nihil potest homini noce
re. Itā nec diabolus: nec homo malus: nec
infirmas: nec mors: nec alia aduersitas po
terit ei nocere: si a peccato hō abstineat.
Unde ecclesia in prima feria. 6. quadrage
sime: in oratione: que dicit in vespertis: vbi
sic dicitur. Tuere domine populum tuum:
et ab omnibus peccatis clementer emun
da: quia nulla ei nocebit aduersitas: si nul
la dominetur iniquitas. Item Eccl. vlt.
Qui custodit preceptum: non exasperetur
quicq; mali. Item Jsa. iij. Dicite iusto: qm
bene quoniam fructum adiunctionis sua
rum comedit: et veb impio in malum. Et.
Item. i. Petri. iij. Et quis est qui vobis no
ceat: si boni emulatores fueritis: Quāni
mo sine peccato omnia aduersa conuertunt
tur in bonum homini. Ro. 8. Scimus quo
niam diligentibus deum omnia cooperan
tur in bonum. Et plus non potest diabol
us vel persecutor nocere iusto: nisi quia fa
bricat ei coronam eternam. Ser. Miran
dam dei iudicium: qd ille superbus mallea
tor: nesciens eis coronas fabricat perpe
tuas omnes impugnando: et omnibus sue
cubendo. Et David in. ps. Supra dorsum
meum fabricauerunt peccatores: fabrica
uerunt inquam coronam perpetuam. Exē
plum de Agatha: Lucia: Catharina: Lau
rentio: et ceteris martyribus: qui non essent
corona martyri laureati: nisi diabolus eis
illas medīs tyrannis persecutoribus fa
bricasset. Et nihilominus predicta sunt
maxime noctua homini per peccatū. Si
ma ergo diligentia est fugiendum pecca
tum: et per penitentiam delendum. Si enī
vniuersi demones: et mali homines: et be
stie: et omnes alie creature: que homini pos
sunt nocere: essent pgregati ex vna parte
magis timendum esset vnum mortale pec
catum qd omnia illa. Unde dicit Augu. 1.
de ciuit. dei. Et habetur in decretis. xxxij. q.
v. Ita ne: qd homo debet potius oia ma
la pati: qd peccato consentire. Item Se
neca. Cum hominibus inquit pacem ha
be: cum vitio bellum. Et iterū. Vltia sine
modo: et ordine persequenda sunt: quia
modum et ordinem non habent: et conce
r

c A

De penitentie causalitate

dat scriptura. d. quasi a facie colabri fuge peccatum. Eccl. 21. Quinto est subiectionis diabolice causatum: quia per peccatum efficitur homo seruus diaboli: iuxta illud. Petri apostoli. 2. Petri. 2. Alio quo cuius quis superatus est: huius et seruus est. Nam et de iure ciuili victus: sine captus in bello panteo efficit seruus capientis: ut ff. de captiuis. lbi. Alio hostis captus: puta a germanis seu partis: seruus est hostis: et in. l. Et seruorum. ff. de sta. ho. lbi. Iure gentium sui nostri sunt: qui ab hostibus capiuntur. Item Ro. 6. Nescitis quoniam cui exhibistis vos seruos ad obediendum: serui estis eius cui obedistis. Ecce quod malum deum habent peccatores. Iere. 16. Seruileis dijs alienis die ac nocte: qui non dabunt vobis requiem. Nota. dijs in plurali numero: nam tot de monum peccatorum est seruus quot peccatorum est reus. Supra namque est seruus leuiathan: ipse est rex super omnes filios superbie. Auarus mamone etc. Nota. ad hoc parabolam illius filij adolecentis: qui dispersit omnia bona sua: qui postea adhefit vni ciuitati illius regionis. Luc. 15. i. Diabolo qui est ciuis et princeps regionis peccatorum. Io. 12. Nunc princeps mundi huius efficitur foras. Ideo precipit apostolus peccatoribus. d. respiciant a diaboli laqueis a quo captiui tenentur ad ipsius voluntatem. 2. Thim. 2. Sexto est mortis temporalis acceleratiui: quia propter demeritum peccati diminuitur vita peccatoris. ps. Viri sanguinum et dolosi non dimidiabunt dies suos. Vbi et de iure cano. Propter peccatum homo citius mori presumit. xl. q. liij. Epi si sacerdotali. Et no. i. e. qua fronte de appella. Et in hoc vltima bonitas: et iustitia: et misericordia: dicitur: eorum peccatoribus agitur. Inste quidem: quia meretur peccator vitam perdere: qua male vitatur: iuxta illud. Sap. xi. Per que quis peccat per hec et torquetur. Vbi et propter demeritum peccati primi parentis mors humano generi indicta est. Gen. 2. Quacumque die comederis: morte morieris. Item Ro. 5. Per vnus hominem peccatum intravit in mundum. Et per peccatum mors. Et recordatur etiam simile de iure ciuili quo visponit: quod si pductor domus ea male vras quod potest circa auferri a domino et probatur in ledere. C. loca. Sic deus locat nobis vitam

temporalem: ut ei reddamus mercedem bonorum operum. Si igitur male vitatur homo ipsa vita dignus est ut ipsa periret. Ideo etiam deus propter peccata hominum misit diluunt: et vitam humanam dimittit: deus propter malitiam hominum. Gen. 6. Non permanebit spiritus meus in homine in eternum: quia caro est: et erunt dies eius centum viginti annorum. Misericordia dicit etiam deus cum peccatoribus agit: diminuyendo eis vitam: quia tollit deus malos de medio ne peccatum eorum augeant: ut dicit Augustinus. Et in decretis. 25. q. 4. ea vindicta. Et alibi dicit idem Augustinus. Cui licentia iniquitatis eripitur: vitius vincitur: quoniam nihil est infelicius felicitate peccantium: qua penalis nutritur ipse: et mala voluntas velut hostis interior roboratur. 25. q. 1. paratus in se. Ad idem facit. 45. di. 1. qui cunctis dat. ergo penitentiam agite etc.

De tribus vltimis malis: que causantur ex peccato. Sermo. 10.

Penitentiam

agite etc. In precedentibus dictum est de differentie et nouem malis: que sequuntur ex peccato: nunc vero dicendum est de tribus vltimis malis pro complemento huius articuli. Salute tur virgo Maria etc.

Primum est temporis amissionum. Secundum est quietis perturbatum. Tertium est pene eterne obligatum. Primo est temporis amissionum: per peccatum enim homo amittit tempus: quod est preciosissima rerum: nam si anima damnata posset recuperare in hac vita spacium medie hore: cariperet magis et pretiosioram illam reputaret: quam totum mundi thesaurum. Unde Bernardus. Nichil pretiosius tempore: bene nichil hodie vilius reputatur. Nota. etiam plura crassauri de quo in. 4. dialogorum. et i omel. 12. Qui in extremo vite tempus modicum postulabat. d. Indicias usque mane etc. Sic ille dominus Niccolaus de sicilia. qui cum esset peste percussus videns se morti propinquum misit pro quodam venerabile

Sermo. vi. de tribus vltimis malis .xxi.

li religioso: qui cum venisset ad eum querenti quid postularet. Dixit: rogo te pater ut petas a domino inducias mihi decem dierum infra quos valeam disponere animam et bona mea etc. Ut ille dixit et quot annos in hac vita peregristis? Respon. sexaginta. Ut ille et quare in tot annis negligistis disponere vitam vestram? Modo autem petitis decem dies tandem ille ante terminum illum petiitum exspiravit: cuius vitam suam valde seculariter peregrisset. Ideo Eccles. 4. Fili conserva tempus: et declina a malo. Hora conserva tempus etc. Ratio est: quia sic transit quod est irreuerabile. omnia alia bona temporalia si amittantur recuperari possunt: solum tempus irreuerabile est. Virgilius in 10. enclados. Stat sua cuique dies bene et irreuerabile tempus omnibus est vite: hoc ergo tempus maxime perdit peccatum: non solum perdit: sed contra semetipsum: et contra largitorem temporis: qui est deus expendit in vanitatibus et peccatis. ps. Cum accipero tempus ego iustitias indicabo. Ideo faciamus consilium Salomonis dicentis: quid necesse est homini maiora se querere: cum ignoret quid conducatur sibi in vita sua numero dierum peregrinationis sue: et tempore quod velut umbra preterit Eccles. 7.

Secundo est quietis anime perturbatio. Nunquam enim misera anima quiescit in peccato mortali. Lux enim quies sit terminus motus. Anima autem peccatoris sit semper in continuo motu cum voluntate peccandi: sequitur quod misera illa anima non possit quiescere. Alia causa cum deus habeat animam quietare inquantum habet rationem boni: obiectum autem voluntatis et finis anime sit ipse deus. Aug. in lib. pfectionis. In principio fecisti nos deus: ad te: inquietum est cor nostrum: donec requiescat in te: sequitur quod nunquam anima quietatur: donec sit cum deo: seu tendat ad deum. Sed anima peccatoris est contra deum: et recedit a deo per peccatum: quod est auersio a bono incommutabili et perversio ad bonum commutabile: sicut Aug. sequitur quod nunquam talis anima habebit quietem. Hoc est quod dicit Aug. in lib. pfectionis. Iussisti deus etc. Et sic est ut pena sit sibi ois inordinatus

amor quem habent peccatores: circa ea que mouent eos ad peccandum: qui amor est eis pena. Si volumus ista videre clarius describamus per singula peccata mortalia: et videbimus penas et amaritudines: que ex ipso oriuntur. Contra autem dulcedines et consolationes et quietes: que ex virtutibus operis causantur. Primo superbus habens inordinatum amorem et cupiditatem honoris inquietus est: quod sibi videtur quod ois deserviat ei: primo vero: scilicet filius: et alij: videtur se ab eis non minus reuereri quam debet. Ecce dolor et quietis perturbatio. Item quando intrat plateam vel quasi transit: ois non surgunt: videtur ab eis despicitur. Item dicit superbus. Talis sicut capitaneus vel Alacerius: ego non. Ecce dolor. Alii Ihdorus lib. etibi. Superbus inquit dicitur est: quod vult super videri quod est. Qui enim vult supergredi se superbas est. Sicut dicit Aug. lib. 14. de ciuit. dei. Quod superbia est celsitudinis appetitus. Hic autem appetitus nunquam poterit satari vel quietari. Et ideo hoc patitur est quod animae perturbatio. Hoc etiam dicit Aug. 14. de ciuit. dei. Superbia puerit imitatur deum: odit namque proximo equalitatem: sub illo: sed ipone vult seque venerationem suam: pro illo. Ecce dolor et inordinatus animus: et inquietudo anime. Item: humiles qui sunt sibi magni honores dant. Non nobis dant: non nobis: sed nominis tuo etc. Ecce quod mentis et anime. Secundo auarus de oibus habet dolorem: qui enim videt in mensa uxorem: filios et famulos bene comedentes etc. Misere destructus sum. Et tantum doler quod non sentit delectationem cibi vel potus. Si videt farinam minutam. Misere perditus sum. Ideo Eccles. Lucti dies etiam et doloribus pleni sunt. Ideo Seneca in tragediis. Auaro quid mala operas: nisi quot viuatur. Si filius currit dicit. Misere: quot soculares frangit. Si dormit somniat latrones: si sentit mures credit fures. Ecce inquietas anime: hoc est quod dicit Salomon. Eccles. 5. Auarus non implebitur pecunia. Et qui amat diuitias non capiet ex eis fructum: quod ut dicit. Micro. Auaro tam deest quod habet: quam quod non habet: bene etiam non implebitur pecunia: quod assimilatur in ferno per augmentum dierum. Auarus est

De penitentie causalitate

Inferno similis: q̄ quanto sc̄i q̄ deuorauerit: nunq̄ dicit sufficit: sic nec auarus poterit satiari. Ideo Eccli. xi. Auaro nihil sc̄letis: us: et postea subdit: Nihil iniquus: q̄ amare pecuniā. Ecce iō: dinatus amor. Et subdit. Hic enim et animam suam venale h̄y. Tullius de officijs lib. p̄mo. Nihil est tam r̄igui animi r̄c. Habet ergo aiam inquit tam. Et hoc est p̄prie p̄prium auaro. Ergo auaricia est quietis anime perturbatio. Et contra: persona liberalis letatur: q̄ videt r̄rore: et familiam comedentes: et dicit. Comedamus: et dñs prouidebit uobis: si serua binus eius precepta. Ideo. ps. Iusti. i. liberales exaltēt in cōspectu dei: et delectēt in leticia. Itē luxuriosus quantam penam habet: q̄ est p̄slocaptus de aliqua donzella: vel vidua: r̄c. Vadit die noctuq̄ euz armis et magnis p̄culis. Nō p̄t comedere nec dormire: sed vadit sicut stultus. Unde s̄sus. Nescio qd sit amor: nec amoris sentio nodū. Sed Scio siq̄ amat: nescit habere modū. Et sic in rei veritate. Ubi Augu. O amatores mundi nō est requies vbi q̄ritis: eam vitam beatam queritis in regione mortis. Et si p̄sequitur intentū suum: statim dicit. Nō. sed cum alia haberem maiorem delectationē: vel seruabo alius modū: ut magis delecter. Quare dicit. P̄s: q̄ cōcupiscentia carnalis est infinita: et nō habet terminū. Ideo Boetius. Quid de voluptatibus corporum loquar: quarū appetentia quidem plena angustatio: facietas penitentie: Nec est m̄strū de nostris iuuenibus fatuis: cum Salomon tam sapiens per luxuriam fuerit deuictus. Et Dauid tā sanctus. Ubi Aug. p̄mo. soliloquio. Nihil esse censeo: q̄ magis ex arte deiciat animum virilem: q̄ blandimenta semine: corporisq̄ ille cōstratus. Item Tullius de senectute Cum natura sine deus: nihil homini: mēte p̄stabilius dedisset: scias huic diuino muneri: nihil eē magis p̄stū q̄ voluptatem. Sed que differentia est inter iuuenē luxuriosū: et senem: Audi Senec. dicitē Adolesece luxuriosus peccat: senex insanit: sed peius est de persona nobili et graduata dignitate. Nam dicit Fulgētijs lib. 2. mitelogliar. Quāuis in oibz amor libidinis sit: nunq̄ in deterio: cuius se honorato miscue

rit. Libido enim honestatis dum quid expediat nescit: semper est inuestigatio p̄traria. Item Tullius ad parmenidē. An mihi liber videt: cui mulier imperat: cui leges imponit. Vocat: veniēdū est. Eicit abeundū est. Minatur: extimescēdū est. An ergo mirum: Sed nequissimū seruū etiam si in amplissima familia natus sit: appellandū puto. Persona autē casta si fit: de matrimonio p̄ntat. de sua societate. siue sit iuuenis: siue antiqua: alba vel nigra. Dicit vir. Sufficit mihi: q̄ vxo: mea est. Alij autē q̄ nō sunt de matrimonio nō curant nec loquunt de illa materia: et iustitē: et quietē. Ideo. ps. Renuit cōsolari anima mea. In bonis carnalibus. Ergo in quibus: R. Amor sui: det: et delectatus sum. Itē inuidus nunq̄ quiescit: sed semper in tristitia manet: q̄ inuidia nihil aliud est. q̄ dolor de bono alterius. Unde Greg. 6. mor. Inuidere nō possumus: nisi eis: quos in aliquo cernimus meliores: q̄ dicit P̄s in. ij. et p̄ico. Inuidebūt tales: q̄bus sunt aliquid sc̄les: aut fm genus: aut fm cognitionem: vel fm statum: habimur: aut fm opinionem: q̄ dicit Damascenus. Inuidia est tristitia in alienis bonis. Et P̄s. q̄. Et p̄. Quid dolet inuidus: De eo s̄ quo ē gaudēdū dolet. Et si videt inuidus: q̄ alius plus honoratur vel dicitur: vel est in officio: vel in amore p̄ncipis: tristat inuidus: et frangitur corde. Unde est quidā versus: Inuidus inuidia cōbursit intus et extra. Unde sic diff. n̄t ab Aug. in sermone. Inuidia est dolo: sc̄licitatio alterius. Itē Damascenus in sermone. Inuidia est ignis in eringuibilibz. Etenim sicut tinea comedit vestimenta: sic inuidia cum qui relatur cōsumit et rodit. Propterea Aug. de cini. dei. Inuidia p̄imam sui mordax est. Et Job. 30. P̄rnulum occidit inuidia. Persona autē charitativa nō tristatur de bono alterius: sed letatur et dicit. Dñe conserua hec sibi: sed recordare de me: quia sum creatura tua: sicut iste. Et charitate aut dominus illi prouidet abundanter. Ideo apls ad Gal. 5. Fructus autē sp̄itus est charitas: gaudium: pax et c̄. Sula etiam secum trahit dolorem et inquietudinem: q̄ gulosi sunt cōmuniter potatores: habētq̄ oculos scar

172

Sermo. vi. de tribus vltimis malis .xxii:

latinos: et tranunt: qz vñum ferit nervos.
Peccatur autem quattuor modis in gula.
Primo modo cum in cibo hora ordinati
temporis preuenitur. Secundo cum cibis ni-
mis splendidus preparatur. Tertio cum sibi
plurimum: et ultra debitum: et nature cõsoz
mem quantitate accipitur. Quarto cum ni-
mis ardenti aviditate recipit. Et quodcũq;
caplatur gula: vnoquoq; istorum modoz:
semper est inquietudo anime. Nam primo
anime requies impeditur: qñ corpus ante
debitam horam impletur. Unde scribitur.
Ulex tibi terra: culus rex puer est: prin-
ces mane comedant. Secundo peccatur cũ
cibus splendidus preparatur. Nam ex
splendore cibi causatur repletio. Et videt-
ur tales: totam curam habere de corpore:
cõtra quos dicitur. Quoz deus venter est.
Unde Seneca. Palatum tuum famies exci-
teris: saporibus. Tertio peccatur in quanti-
tate excessiva. Nam sunt inordinata morta-
les diuersas specierũ carnes: et ferula: sub
varijs condimentis: et alie multiformes ci-
borum manerles: vina grandia: et diuersa:
et appetitu illo tracti quoz potentia: et vi-
ueritatem huius humane nature fragili-
tas digerere: ac sustinere non potest. Et sic
et corrupta digestionem in humores corru-
ptos cibaria in corporibus humanis tran-
seunt: et quibus dolores: febres: podagre:
allegi infirmitates: tandem ad destructio-
nem vite deueniunt. Propter qd dicit Boe-
tius de psola. Manducis enim minimeq; na-
tura contenta est: cuius facietatem si sup-
flans agere velis: aut inlocudam: qd in fun-
dis fiet aut noxiuz. Eccl. 17. Propter cra-
pulam multi perierunt. Et in multis elcõs
erit infirmitas. Quarto peccat: qñ nimis ar-
denti aviditate recipit: qd Eccl. 37. Noli
esse avidus in oi epulatione: nec te effun-
das super oem escam. Exemplũ de Esau.
Qui ppter sentellã lenticular: primogeni-
turam vñdidit. Itẽ hoc peccatũ oino abij-
cendũ est. Itẽ iracundus etiam trahit seculi
penam: quãdo trahitur de aliqua iniuria:
et est cũ desiderio vindicte: et semper cũ do-
lore: et inquietudine cogitationis circa vin-
dictam: discendo. Tu facis sic et sic. Qui
scripsit hunc librum: legi in quodam ser-

mone aliqua scripta manu propria: bone
memorie patris nostri: fratris Petri: de hie-
renia: qui dicit qd viderat quẽdam homi-
nem: qui dicit eidem fratri Petro: qd non
poterat comedere: nec bibere: nec dormire: ni-
si sumeret vindictam de inimico. Et tandem
interfexit cum cum suo maximo periculo.
Ecce dolor: et inquietudo. Et postq; iracũ-
das cepit vindictam: timet amicos et con-
sanguineos illius. Si capitur suspensũ. Si
fugit bannitur: et perdit sua bona. Ideo
Seneca. Ira in temeritate prona est: et dũ
periculum vult inferre: non cauet. Contra:
homo pacificus dicit. Vlos iniuriam mihi
fecistis. Et ego recipere possem vindictam.
Ideo pro vobis: vt deus mihi pareat. Itẽ
Luc. 21. In patetia vestra possidebitis tẽ.
Aridiosus etiam trahit secum penam: et
a diabolo tribulatur: et tẽtatur. Ideo Hier-
rony. Semper aliquid boni facito: vt dia-
bolus inueniat te occupatum. Contra: Ma-
lles que nolunt laborare in domo: sed vi-
cunt: vñ metas habet ancillas. Et sic stant
oclose: et per consequens tentate: et deulere.
Homo ad laborem nascitur: et ante ad
volandum. Job. 5. Contra: dicitur homini
laborioso. Quod potest manus tua: instan-
ter operare. Eccl. ultimo. c. Ecce quomodo
peccator conturbatur a peccatis: et inquie-
tatur. Ideo Isa. 57. Cor impij sicut mare
feruens: quod quiescere non potest tẽ.
Tertio peccatum est pene eterne obliga-
tium. Ro. 6. Sripendia peccati mors. scilicet
poralis et eternalis. Apoc. 21. Timidis: et in-
credulis: execratis: et homicidis: et somni-
catoribus: et veneficis: et ydolatriis: et omni-
bus mendacibus: pars illorum erit in sta-
guo ardenti igne et sulphure: quod est mors:
scilicet. Nota. octo genera peccatorum: que
maxime hodie regnant in mundo.
Primum cum dicitur timidus. Timidi
sunt: qui timore infuso non audent bonaz
vitam incipere: vel inceptam continua-
re: ducti timore: aut detractionis: aut quia
timent non posse sustinere penitentiaz. Sic
est qui timore non displicendi alicui: aliqd
iniuste facit. Sicut sunt iudices in senten-
tia proferenda. Medici qui nõ dicunt in-
firmis: vt consueantur timere: ne displice-

De penitentie causalitate

ecant infirmis: cōtra. c. Cum infirmitas: de peni. 7 remis. Notarij dictantes contractus usurarios: artifices in diebus festinis laborantes ne displiceant alijs. Sicut sunt barbitonfores qui radunt barbas in dominijs 7 festiuitatibus: 7 similiter in alijs contra quos. Illi trepidauerunt timore ubi non erat timor. Ps. 13.

Secundum est incredulus: sicut sunt Iudei: saraceni: heucri: tartari: 7 etiam heretici: 7 falsi christiani: qui dubitant de aliquo fidei articulo: quia dubius in fide infidelis est: ut dicit ter. in. c. l. de hereticis.

Tertius 7 execrabilis. i. abhominabilibus facientibus peccata contra naturam: ut est omnis modus luxurie: per quem non potest sequi generatio: sicut sunt mollicies: sodomia: presertim cum uxor: q̄ est grauiss alijs sodomis: 7 etiam bestialitas. Talia enim peccata sunt illa propter que uenit ira dei in filios dissidentis. de uita 7 honesta. clerico. Et de excessibus prela. derici. 7 in autentico. ut non luxu. contra naturam. coll. 6. Tales etiam de iure cluisti ultimo supplicio. i. morte puniri debent: ut dicitur in dicto autentico. 7. C. de adulte. l. Cum uir nabit in sententiam.

Quartum 7 homicidis non intelligitur de iudicibus condemnantibus malefactores ad mortem: quia tales non peccant: sed merentur: nec proprie dicitur homicida: sed de illis qui occidunt ex uindicta: siue iniuste. Sub hoc crimine continentur etiam qui detrahunt alijs. Item qui odiant proximos. Hoc enim triplici modo dicitur homicidium. Unde dicit Clemens 7 habetur in decretis: de peni. di. l. Homicidio ram tria genera dicebat esse beatus Petrus: 7 penam eorum pariter fore dicebat. Sicut enim homicidas interfectores fratrum: ita detractores eorum: eosq̄ odientes: homicidas esse manifestabat: quia 7 qui occidit: 7 qui odit fratrem suum: 7 qui detrahit ei pariter homicida esse demonstrat. Item. i. Jo. Qui odit fratrem suum homicida est.

Quintum 7 fornicatoribus. Nota hic contra illos qui dicunt q̄ inter solutum 7 solutam: non sit peccatum: quem tripliciter

probat iste tex. quia nomine fornicationis intelligitur actus luxurie inter solutum 7 solutam. Et si dicatur cui sit iniuria si consensunt ad inuicem? Respon. dicendo: sicut sit iniuria regi si quis fornicetur cum filia eius licet uolente. Nec obstat q̄ in decalogo sola mecha. i. adulterium prohiberi videtur: quia sub nomine meche intelligitur omnis illicitus concubitus: ut dicit Aug. 7 Iheronimus. Et tota ecclesia hoc uult: ut probatur. 2. q. 4. De rectoribus. 7. q. v. Non mechaaberis.

Sextum ueneficis. i. uenenum facientibus aut dantibus: sicut sunt mulieres: que recipiunt uenenum ut faciant abortum. Item qui dant. Nota de illa muliere: que comperecino filiam suam: que erat mortalis fore grandiam petenti filie q̄ daret sibi potationem: ut abortiretur. mater dedit ei potationem qua occideretur: 7 sic mortua est: hoc matre seruo faciente: 7 hoc retulit matri ipsa mater.

Septimum ydolatris: ydolatre sunt diuini 7 sortilegi: qui confidunt in demonibus: 7 eos magis q̄ deum venerantur 7 adorant: potest etiam dici q̄ ydolatre sunt omnes auari: usurarij: fures: raptores: symoniaci: quorum deus est mundus. Propterea apostolus uocat auariciam seruitutem ydolorum. Eph. 5. Hoc scitote intelligentes q̄ omnis fornicator: aut immundus: aut auarus: q̄ est ydolorum seruitus non habet hereditatem in regno christi 7 dei.

Octauo 7 omnibus mendacibus: non loquitur de mendacio officioso vel locofo: q̄ talia mendacia non sunt mortalia: nisi ad datur sacramentum: quia tunc esset perjurium: 7 consequenter mortale etiam si pro salute alterius fiat: quia ut dicit Aug. Nemo ad salutem adducendus est opitulante mendatio pernitioso: vel quocumq̄ perjurio: talium ergo omnium predictorum pars est in stagno argenti figure: 7 sulphure: quod est mors scda respectu prime: que est mors corporalis: vel respectu prime: que est mors spiritualis: que est priuatio gratie gratum facientis: ergo penitentiam agite 7c.

Sermo. xi.

Enitentiam

cūdo p reale passionem a creaturis: lux-
ta illud. Sap. xi. Per que qd peccat: per
hec ⁊ torquet. Prima pena dicitur damni.
Scda vero sensus. Simile dī de eo q of-
fendit regem: qd nō solum meret pari pse-
cutionē ab eo: ⁊ eius gratia pīuanti: sed et
a vassallis eius. Propterea dī. Sap. 16.
Creatura enim tibi factor: deserviens erat
desit in tormento: aduersus inimicos. Itē
eiusdem. 5. Pugnabit cū illo oibis terraz
pīa infensarios. Uñ dicit Ugo de. s. Ali-
crore. Iustū est pīuūz rationi ⁊ iusticie:
vt anime que se sponte vltioribus rebus
subiecit in culpa: deo indicatē eisdē subij-
ciatur in pena. T Scda ratio sumit a si-
militudine: seu cōparatione pene ad smia:
⁊ est talis. Sicut enim recte agēbus de-
bet glōria: sic puerse agēbus debet pena.
Sed recte agēbus glōria dñi ⁊ gaudebāt
nō solum de vltimo fine. i. de deo: sed etiā
de his: que sunt ad finē. i. de. creaturis. ps.
Delectasti me dñe in factura tua: ⁊ in ope-
rib⁹ manuā tuā exultabo. Ergo ⁊ puerse
agentes nō solum puniēnt per priuationē
vltimi finis: sed etiā per sensibilem dolorē
eis a creaturis illatum: ⁊ scidem q prius.
Tertia ratio sumitur a timoris incus-
sione: que est: qz pene inferunt pro culpa:
vt. s. timore penaz boies a peccatis retrahant.
Uñ dicit Isidorus libro etymolo-
giar. Et in decret. 4. dī. Facte sunt autē le-
ges vt cap meta humana eoberceat auda-
cia: itaqz sit inter improbos innocētia: ⁊ in
ipsis improbis fomigatio supplicio referret
audacia: ⁊ nocēdi facultas: hec ill. l. i. s. i.
ff. de insti. ⁊ iure. ibi dī. Bonos nō solum
tu penaz: vep pīuioz qz exhoratio
ne efficere cupientes. Et Martinus in eplis.
Merunt peccare mali fomidine pene.
Nullus autē timer amittere fidē: qd nō de-
derat adipisci. Qui autē habēt voluntatē
auersam ab vltimo fine: non timent exclu-
di ab illo: qz magis timent perdere nūmū
qz deū. Mō ergo pō exelusione ab vltimo
fine: a peccando renouarent. Ergo oꝝ pec-
cantibus aliam penaz adhiberi qz peccan-
tes timeant: ⁊ hoc est experientia alienius
noclū: que dicit pena sensus: ⁊ sic idem.
Quarta ratio sumitur a creature inordi-
nata frustione: qz siquis eo q est ad finem

De penitentie causalitate

Inordinate vitatur: non solum priuatur fine: sed etiam aliud nocumentum incurrit: vt patet in cibo inordinate sumpto: quia nō solum firmitatem non confert: sed etiam egritudinem inducit. Qui autem in rebus finem constituit: eis nō vitatur sicut q̄ debet: referendo. scilicet ad vltimum finem. Ad ergo solum debet puniri per hoc: q̄ beatitudine careat: sed etiam per hoc: q̄ aliquod nocumentum ab ip̄is experiat: has duas vltimas rationes ponit. Thō. in. ij. cōtra gēntiles. c. 142. Et sic patet primum remedium. Auctoritates plurime habentur. Prima in veteri testamento. ps. 140. Duct super peccatores laqueos ignis: sulphur: et spiritus procellarum: pars calicis eorū. Item in nouo. Mat. 25. Discedite a me maledicti in ignem eternum etc. Multe et auctoritates patebant infra in peccata sermonis. Alii super illud verbum. ps. 140. Duct super peccatores laqueos ignis: dicit Basilias: q̄ in fine ignis et alia clemētia diuidetur. Et q̄qd est in eis pulchra: et clarum: remanebit superius ad gloria electorū: q̄qd autē est in eis fetulētum et penosum: descendet in infernum ad penam damnatorū. Et ita feces oīum creaturā in infernum colligetur: ex quibus intollerabilis fetor emana bit in penam damnatorū. Et sic p̄ s̄m mēdium. Exēpla habemus in diuite epulo ne: qui dicit se cruciari in flāma. Luc. 16. Pater Abraham mite Lazaram: vt intingat extremum digiti sui in aqua: vt res. lū. q̄ cruci. in ha. flāma. Itē in vitis patris legitur: q̄ abbas Zacharius ambulans per heremū inuenit caput hoīs siue calustium: qd cum tangeret eū virga: etingeret quoniam fuisse: rēdit q̄ fuerat sacerdos gentiliū: et quantū distabat celum a terra tū habebat de igne sup caput suum: et sub pedibus eius. Et tū sub eo erant mali chrisiani: q̄ dei mandata prēperant: et eius beneficia vilipenderant. Et sic p̄ ergo tribus medijs appropiata cōs sentētia theologorū in principio posita. Ad ergo sup positis omittendo hodie p̄dicare de pena damni: vltimus solummodo de pena sensus: que peccatoribus ipenitentibus debetur. Quāto ergo multiplex pena sensus in sa-

era scriptura legatur: possumus tū illas ad octo reducere: que infra scriptis verbis continentur. Sicut legitur in legenda beati Johānis euangeliste. Vermes: et tenebre: flagellus: frigus: et ignis: demonis aspectus: seclerum confusio: luctus.

Primo ergo pena sensus damnatorū est vermis corrosio. De hac pena dicit scriptura. Isa. vltimo. Vermis eorū nō moriet. In inferno namq̄ vermes imortales credendi sunt: qui carnes impiorū sine fine corrodet. Unde Iudith. 16. Dabit ignem et vermes in carnes eorū. Itē Eccli. 7. Vindicta carnis impij ignis et vermis. An autē iste vermis intelligat spirituales: vel corporales. Et de Thō. in. 4. p̄tra gēti. c. 19. in fine. Et in. 4. sniaz. di. 50. ar. 8. q. 19. Et scripti dñici vicefima post festū trinitatis sermone: qui incipit ligatis manib⁹ et pedibus etc. Pro uer. 1. Et si spūaliter intelligamus vermem: nihil est aliud vermis: q̄ p̄cientie morsus: qui dī verus inquantū oritur ex putredine peccati: et aiam affligit pangendo: s̄m Thō. in. 4. sniaz. di. vbi. 8. Si autē intelligamus corporaliter: q̄ in inferno sit vermis: hoc erit ex diuina potentia in vltionem in flāma damnatorū: vt sicut in hac vita de vermis delectati sunt. i. de rebus corruptio nī subiectis: qd maxime verificatur in luxuriosis: qui delectantur de carne: que in vermem pueritur: p̄pter qd dicitur. Job. 24. Dulcedo illius vermis. Sic et vermes patunt in penam: sicut illud. Isa. 14. Subter te sternetur tinea: et operimētum tuū erūt vermes. Nota hic exēplum de illo scholare bononie studentis: qui erat valde delictus. cui cum sup̄ior p̄uentus nostri diceret: q̄ damnati in inferno haberent cubi. 7 le de tinea: et vermis allegans scripture auctoritatem. Isa. Illeq̄ plurimos dies cogitans duriciam illius lecti: nunq̄ potuit auferre a mente sua cogitationem istam: adeo q̄ tandem timore isto vinctus reliquit mundum: et effectus est frater ordinis nostri. Quidēdant igit̄ ad hēc illi: qui sunt ita delicati: q̄ nō possunt pati pulcē in lecto. Et p̄pter hoc timēt sciunare et alia penitētia opera facere. Quāto ergo poterūt vermes infernales ceterasq̄ sensibiles penas

Sermo. vii. de pene acerbitate .xxiii.

pati eternaliter.

Secunda pena est tenebrarum obscuritas: dicitur tenebre. Sunt enim in inferno et tenebre profundissime: et obscuritas mirabilis: longe maior quam fuerit tenebre: quas misit dominus in egypto in flagellum pharaonis per mandatum moysi: de quibus legitur. Exodus. 10. Facte sunt tenebre horribiles in universa terra egypti tribus diebus: nemo vidit fratrem suum: nec movit se de loco in quo erat. Quanto ergo maiores erant tenebre date a deo in flagellum damnatorum in inferno: Respondeo autem harum tenebrarum esse duplex: una est physica et naturalis: altera est theologica et spiritalis. **P**rima ratio naturalis est: quia infernus est in centro terre: ut dicunt doctores in 4. sententiarum. dist. 43. Et Gregorius in 4. dialogorum. Et ideo locus ille est maxime remotus a luce solis: et lune: et stellarum: et etiam lux occupabitur a mole terre: que est corpus grossum et opacum. **S**ecunda ratio theologica. Reprobis enim in hac vita proposita sunt luce gratie: legemur magis tenebras quam lucem: sed gratia. Preposuit tibi deus lucem humilitatis: et in eligis magis tenebras superbie et vanitatis: querendo honores et glorias et officia etc. Item preposuit tibi lucem castitatis: et in eligis tenebras luxurie et carnalitatis. Item preposuit tibi lucem misericordie et liberalitatis: et in eligis magis obscuritatem avaricie et cupiditatis: et sic de singulis peccatis. Responderunt neque intellexerunt: in tenebris ambulantes. Ideo digni sunt et rationi consoni sunt: ut presententur ex necessitate luce in penam: quam contemperant ex voluntate in culpam. Et ideo tenebrarum caligine eternaliter puniantur. Ideo dicit dominus. Mat. 23. Ligatis manibus et pedibus mittite eum in tenebras exteriores. Nota quod tenebre infernales dicuntur exteriores multis rationibus. Prima ut notetur differentia culpe et pene. Culpa namque est tenebra interior: sicut de reprobo legitur. Job. 20. Omnes tenebre absconderunt sunt in oculis eius. Sed pena infernalis dicitur tenebra exterior: exterius videlicet superveniens.

Secundo dicuntur tenebre exteriores:

quasi extra naturam mentis: et extra limites rationis existentes: dum propriam lucem rationis naturalis peccatores relinquunt. Boetius de philosophia. Non quod scripti merita profundo mens habet et propria luce relecta: tendit in externas ire tenebras.

Tertio dicuntur exteriores: quasi extra terminum et finem: quia perpetue sunt: iuxta illud. Ps. Introibit usque in progenies patrum suorum: et usque in eternum non videbit lumen: supple peccator impensens. Non patrum suorum. id est demonum qui sunt patres reproborum: iuxta illud. Jo. 8. Ego ex patre diabolo estis.

Quarto dicuntur exteriores: quasi extra experientiam hominum. Nullus enim hominum in hac vita presentem expertus est similes tenebras. Nam et tenebre egypti modice fuerunt respectu istarum: ut supra dictum est.

Quinto dicuntur exteriores: quasi extra misericordiam dei. Nam extra ambitum dei sine misericordia esse videntur. Quia enim impensentes quando potuerunt misericordiam dei consequi noluerunt: iustum est ut nunc quando illam volunt: non consequantur. Prover. 11. Multo homine imple nulla erit ultra spes. Ps. Dilexit maledictionem et verum. et non benedictionem et elon. ab eo: et induit maledictionem etc.

Sexto dicuntur exteriores. id est extreme. id est maxime: extra omnem lucem existentes. Non enim apud nos non est exterior tenebra: neque enim est extra omnem lucem quam illustrant sidera: et cui succedit lux diei. Illas vero tenebras infernales nulla lux illuminat. Unde dicitur terra tenebrosa. id est tenebris plena: et operata mortis caligine. Job. 10. Unde Virgilius libro. vi. Ibant obscuri sola sub nocte per umbras.

Tertia pena est flagellum: quo continue flagellabuntur et flagellantur a demonibus: ita quod nunquam habebunt requiem unquam momenti in spatio mille millium annorum. Iere. 16. Scruietis deus alienus: qui non dabit requiem die ac nocte: sed post resurrectionem corporum flagellabuntur videndo demones etc. Hec referunt ad dicendum. 3. parte.

De penitentie causalitate

vi. Sicut ps. Isa. 65. Ubi dominans deus peccatoribus per os Isa. prophetae. Pro eo quod vocavit et non respondistis: locutus sum et non audistis: et faciebatis malum in oculis meis: quoniam nolui elegistis. Propter hoc dicit dominus deus: ecce servi mei comedent et vos esurietis. Ecce servi mei bibent et vos sitietis etc. Quanta autem sit ibi sitis et quanta refrigerij penuria: per in diuite epulone: qui tot annorum curricula petijt guttam aque: et semper petet usque ad diem iudicii: et nunquam habuit: nec habere poterit. 2. ne. 16. Ite perenne flagellabunt metu: estate: pauperie: infirmitatibus: senectute: et omni miseria postquam corpora resument: ita tamen quod non deficiant: sed erit mors sine morte: et defectus sine defectu: et finis sine fine: ut dicit Gregorius in 4. dialog. Et in 9. libro moralium. Non tamen intelligas quod corpora damnatorum resurgant in etate sensilis: quod omnes electi et reprobi resurgent in etate iuvenilium: iuxta illud. Eph. 4. Donec occurramus omnibus in vestram perfectum in mensuram etatis plenitudinis christi. Et nota. Theodosius in 4. sinax. Et di. 4. q. i. arti. 19. Quod ergo hoc dicitur: quod flagellantur senectute: intellige non quantum ad etatem: sed quantum ad labores et passiones quas in se infert senectus humano corpori. Quarta pena est frigoris. Et hoc tangitur: cum dicitur. Mat. 22. Ibi erit fletus et stridor dentium. Stridor enim dentium causatur a frigore infernali. Unde secundum scripturam infernus dicitur tartarus a tremore frigoris: quod est apud inferos. Unde dicitur Job. 24. Ad nihil calorem transibunt ab aere nivis. Causabitur etiam ille stridor dentium a nimia indignatione et furia mentis contra deum: et contra seipsos: et contra illata tormenta. Propter hoc semper erunt in dolore et tremore. Isa. 65. Ecce servi mei letabuntur: et vos confundentur. Ecce servi mei laudabunt per exultationem cordis: et vos clamabitis per dolorem cordis: et per stritionem spiritus ululabitis. Unde propter hoc semper blasphemant damnati deum et sanctos eius. Apoc. 2. Comanducaverunt linguas suas per dolorem: et blasphemaverunt deum celi per dolores et vulneribus suis. Quinta pena est ignis. Luc. 16. Crucior in hac anima. Mat. 25. Ite maledicti in ignem eternum: qui paratus est diabolo: et angelis suis. Quod autem

ille ignis agat in anima: separatas: et quod in corpus damnatorum post resurrectionem. Vide in sermonibus de peccato in genere. ar. 19. sermone. 8. In introitu. Et in sermonibus de receptaculis animarum sermone. 19. Sed hic est dubitatio: cum in inferno sit ignis ut dictum est: anima autem ignis illuminatur: quare ergo dictum est supra: quod sunt in inferno tenebre? Respondeo. secundum finem Gregorius 9. libro moralium: illa videtur anima vitiorum conflagrationem habere: sed lumen non habet: dicitur per. Supercecidit ignis et non viderunt sollem: quod illos quos gehene anima devorat a visione veri luminis cecat: dicit tamen ibi Gregorius. Quod ille ignis qui damnatis ad consolationem non lucet: ut magis torqueantur: ad illud lucet quatenus ex visione mutua amplius crucientur. Unde dicit Theodosius in 4. sententiarum di. 18. in inferno: hoc modo dicitur esse locus dispositus ad videndum: secundum lucem et tenebras: quod nihil ibi proprie videatur: sed solummodo sub quadam ambrositate videantur illa: que afflictionem cordis ingerere possunt. Unde simpliciter loquendo: locus est tenebrosus. sed tamen ex vicina dispositione est ibi aliquid luminis quantum sufficit ad videndum illa: que animam torquere possunt. Ad hoc satisfaciunt naturalis situs loci: quod in terra medio ubi infernus ponitur: non potest esse ignis: nisi ferulentus et turbidus: et quasi furiosus Theodosius. Ad idem facit quod dicit Isidorus 1. libro de summo bono: ubi sic ait. Ignis gehene lucebit miseris ad augmentum peccatorum: videant unde doleant: et non lucebit ad consolationem: ne videant: ubi gaudeant. Sexta pena est demonis aspectus. Sicut autem ex visione dei sequitur maxima et ineffabilis delectatio in anima beata: et ex eadem visione consequitur anima esse bonum: iuxta illud. Ecce di. 19. 19. Ostedam tibi omne bonum: sicut visione diaboli consequitur maxima horror et mirabilis pena. Unde legitur: quod fuit quidam sanctus monachus: qui in ecclesia quendam demoniacum inveniens coram omnibus demonum adstantibus: ut coram assistantibus omnibus diceret de eterne pene magnitudine quid sentiret. Quasi demon coactus ait. Et quis hoc quod queris verbis exprimerere posses? Nam ut de innumeris penis taceam: quas miseri pecca-

Sermo.vii.de pene acerbitate .xxiiii.

tores passuri sunt: tanta solum est pena in visione luciferi: q̄ si possibile esset in corpus habere: ac in oriente p̄sterneretur: totusq; mundus arderet: et flammis eternis plenus esset: potius ab oriente usq; ad solis occasum per medium flammę vorantis eligerem pertransire: ut solum luciferi faciem declinarem. Ideo dicitur. Job. 20. Eladent et venient super eam horribiles. i. demones. Et nota. q̄ i oibus sensib; dñari punient.

Primo in visu: per demonũ aspectũ: ut dictum est supra. **S**ecundo in auditu: per lamenta et fletus damnatorũ. **T**ertio in odoratu: per fectores. **U**ide supra: in introitu: in aude basij. **Q**uarto in gustu: tum ppter siccitatem causatam ab igne: ppter qđ dives epulo petebat refrigerari in lingua: per guttas aque. Luc. 16. Tum etiã propter imundissimum liquorem: quo ora damnatorũ replebunt. Tum etiã ppter famem et sitim: ut dicitur supra parte. iij. In tactu ppter ignem. **S**eptima pena est: scelerũ cõfusio in inferno aut gñtis sit ordo in penis et parte diuine iusticie inferentes. que omnia cõstituit in pondere: nunciorũ: et mensura: tñ et parte ipsorũ damnatorũ nullus ordo est: sed ois p̄fusio. Job. 1. Ubi nullus ordo: sed sempiternus horror inhabitat. Et pro intellectu huius nota. q̄ quadruplex ordo est datus a deo hoibus. Est enim primus ordo legis diuinalis. Secundus ẽ ordo rationis naturalis. Tertius ẽ ordo legis humanalis. Quartus ẽ ordo gratie sp̄ialis. Et quilibet istorũ ordinũ est peruersus in inferno damnatis.

Primus ergo ordo legis diuinalis perueritur in eis: quia nec diligunt deũ: nec honorant: quinimo semper ipsum blasphemant. Apo. 16. Cõmanducauerũt linguas suas: et blasphemauerunt nomẽ dei. Tamẽ et hac blasphemia nõ demeretur: quia nõ sunt in statu merendi: nec demerendi: sed potius pertinet ad penam ipsorũ ut nota. Tho. 2. q. 13. ar. 4. ad sm. Et vide qđ scripti in sermonibus: de quatuor receptaculis animarũ. Sermone. xi. Ubi agitur de penis inferni in speciali parte. 4.

Secundus ordo rationis naturalis etiã perueritur in damnatis. q̄ pater nõ amat filium: nec ecduerso. Quinimo in maximo

odio se habet. Et hoc est regulare: q̄ quanto fuit intensior amor in hac vita: tanto ibi est intensius odium. Sicut p̄ in exẽplo usurarij cuiusdam: quo scripti in predicto sermone: parte. 4.

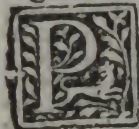
Tertius ordo legis humane etiam perueritur in damnatis cuius: p̄cepta sunt: tria. i. honeste vincere: alium nõ ledere: ius suũ viculisq; tribuere. In istis. i. iustis. i. iure. In p̄n. 2. l. iustitia. §. iuris. ff. eo. ti. 2. in p̄hemio decretaliũ. Ibi enim nulla honestas est: imo omnis inhonestas: et peruersitas. Ite ibi ledunt se inuicem inquantũ p̄bit: et p̄sequenter nõ reddunt debitum amoris: sibi ipsis: quẽ quilibet tenetur reddere p̄ximo suo. Ro. 13. Reddite oibus debita. Et infra. Memini quicq; debeatis: nisi ut inuicẽ diligatis. Semp etiam peccare desiderant: et nihil boni meritorij p̄bit velle: vel opari. qđ not. Mat. 22. Ligatis manũ et pedes: p̄ manus vero operatio. Utrũq; istorũ ligat triplici vinculo. Primo ligat vinculo culpe preterite. Ubi Virgilius lib. 6. Quin et supremo cum lumine vita reliquit. Nõ tñ omne malus miseris: nec funditus omnes. Co: porce excedunt pestes. Ergo exercetur penis: veterũq; malorũ. Supplicia et pendunt Secundo ligatur vinculo obstinati p̄positi. Ideo di. Eccles. 9. Quicũq; p̄t facere manus tua: instanter operare: q̄ nec opus: nec ratio: nec sapientia: nec scia erunt apud inferos: quo tu p̄peras. Tertio vinculo pene: quaz semper cupiunt fugere: nec possunt. Ubi legitur in lib. de p̄sci. In eternam nõ obtinebũt: manũ ipsam gratiam habebũt: sicut nec in hac vita habere curauerunt. Eccles. 1. Si ceciderit lignus ad austrum: vel ad aquilonẽ in quocũq; loco ceciderit: ibi erit. Item Greg. in dila. Et in de cretis. 25. di. Qualis hic quisq; egreditur: talis in iudicio presentatur.

Quarta pena est luctus. Mat. 22. Ibi erit fletus: et stridor dentium. Tho. in. 4. di. 50. q. 2. ar. 13. q. 13. In fletu corporali vno inueniuntur: quorũ vnum est lachrymarũ resolutio. Et q̄ ad hoc: fletus corporalis in damnatis esse nõ potest: q̄ post diem suidicũ quiescente motu p̄simi mobilis: non erit aliqua generatio: et corruptio vel cor-

De penitentie causalitate

poralis alteratio. In lachrymarum resolutione
 or esse illius humoris generationes: q per
 lachrymas distillatur. Unde quantus ad
 hoc corporalis fletus in dñatis esse nō po-
 terit post resurrectionem. Corpora enī dā-
 natōr nō solū ab exteriori affligant: sed et
 ab interiori: sū q corpus imutatur ad pas-
 sionem anime in bonum: vel malū: et qd
 ad hoc fletus carnis resurrectionem indi-
 cat. Et ridet delectationi culpe: que fuit in
 anima et in corpore. Tpo. nota exēplū: qd
 legitur in horologio sapiētie de lactu et la-
 mentatione: quaz faciant dñati rē. Ideo
 penitendis tot et tantis penis dñatorū:
 oremus humiliter dñm: dicētes illud Job.
 2. Nimite ergo me: ut plangam paululus
 dolorem meum. s. per penitētiā ante qd va-
 dam: et nō reuertar ad terram tenebrosam:
 et opertam mortis caligine: terrā miserie: et
 tenebrarū: ubi umbra mortis: et null' o: do:
 sed sempiternus horror inhabitat. Qd no-
 bis pcedere dignet iudex noster: in vniuer-
 salī iudicio futurus xps Iesus. Amen.

De indicantibus. Sermo. xij.

Enitentiam

agite rē. Supra sermone
 pmo dictum est de deci-
 mo motiuo: modo sequit
 pdicare de vndecimo mo-
 tiuo: ad penitentiam peragēdam: qd ē su-
 dū rigorositas. Et pderatiōe nanq sps
 us diuini iudicij: qd valde rigorosa ē: con-
 tra damnatos: iuxta illud. horribile incide-
 re in manus dei viuentis: insurget in no-
 bis timor: et quo oritur in nobis penitētia
 salutaris: iuxta illud. Isa. 26. secūdu aliam
 litteram. A timore tuo dñe concepimus: et
 quasi parturimus: et peperimus spiritum
 salutis. Et Prouer. 16. In timore dñi decli-
 natur a malo. Ideo de vniuersali iudicio
 erit sermo: qd de particulari iudicio erit ser-
 mo: qd sit in morte cuiuslibet. Omīto nūc.
 Et si vis de isto pdicare: vide quod scripsi
 Deica. l. ij. adnētus. Sermone: qui incipit.
 Qui indicat me dñs ē. De vniuersali ergo
 iudicio erit dñp' ex consideratio. Prima
 erit de iudicantibus. Scba de iudicandis
 et de modo iudicij. De prima erit sermo iste.

De scba dicit in fra sermone sequenti. Sa-
 lute virgo rē. Pro introductione sermo-
 nis est notandū: q in sacra theologia sit
 questio. Quis erit iudex in iudicio vniuer-
 sali. Et difficultas ē ppter aliquas scriptu-
 re auctoritates: que vidētur diuersa innue-
 re. Nam quedam scripturę vidētur dicere:
 qd de' pater. Unde Daniel. 7. Et antiquus
 dicit sedet. Et postea subdit iudiciū. Sedet
 et libri aperti sunt. Per antiquū autē dic-
 tum intelligit de' pater sū doctores. Que-
 dam videntur dicere: qd iudicare pertineat
 p modum attributionis ad spm sanctū:
 iuxta illud. Jo. 15. Quum venerit ille. s. san-
 ctus sps arguet mūdum de peccato: et de
 iudicio: et de iusticia. Quedam vero vidē-
 tur dicere: qd iudicialis potestas pñet ad
 filium dei: iuxta illud. Jo. 5. Pater nō iu-
 dicat quēq. Sed omne iudiciū dedit filio.
 Quedam vero videntur innuere: qd ad trini-
 tatem vñs deum pertineat potestas iudi-
 cialia. ps. Deus iudex iustus: fortis: et pa-
 tiēs rē. Ite. Deut. 32. Si auero ut fulgur
 gladium meū: et arripuerit iudiciū manns
 meae: reddam vltionē hostibus meis: et de
 his qui oderunt me retribuam. Quedam
 vero scripture videntur innuere: qd iudicia-
 ria potestas pñeat ad xpm sū q homo:
 iuxta illud. Jo. 5. Sicut pater habet vitam
 in semetipso: sic dedit et filio: vitam habere
 in semetipso: et potestātē iudiciū facere rē.
 Quedam vero vidētur innuere: qd oēs san-
 cti erunt iudices: iuxta illud. Sap. iij. Iudi-
 cabant sancti nationes: et dominabunt po-
 pulis. Ite. i. ad Cor. 6. An nescitis: qm san-
 cti de hoc mundo iudicabunt? Pro decla-
 ratione huius questionis est notandū: qd
 potestas iudicandi: seu iudicare potest cō-
 petere alicui quincupliet: seu quinq mo-
 dis potest intelligi rē.

Primo per modum principalis iurisdic-
 tionis.

Secundo per modum primarie delega-
 tionis.

Tertio p modū assessorie cōmissionis.

Quarto per modum probationis.

Quinto per modum cōarationis.

Primo ergo modo iudicialia potestas
 cōpetit soli deo. Sancte Trinitati s. patri
 et filio: et spui sancto. Sed p quādā appo-

Sermo.viii.de iudicantibus. .rrv.

194

oratione potestas ista attribuitur persone si-
lij. Ratio est: quia propria forma iudicij: et ra-
tio per quam iuste iudicatur: est lex sapientie
et veritatis: que est in mente iudicantis: quia
sine ea nullus iudicare rectum est. Unde vi-
ditur. Sap. i. Diligite iusticiam: qui iudicatio
terram. Et quia filius est sapientie genitor. et ve-
ritas a patre procedens: et ipsam perfecte
representans: ideo proprie iudicaria potestas
attribuitur filio dei. Propterea legit. Jo.
5. Pater omne iudicium dedit filio per
modum primarie potestatis.
Secundo modo potestatem iudicariam po-
testas per modum delegationis: sicut si prin-
ceps faceret aliquem iudicem delegatum: im-
diare per se. Et hoc modo hec potestas com-
petit christo: secundum quod homo. Unde Danielis. 7.
Aspiciebam: donec troni positi sunt: et ante
quos dicebat. I. deus pater sedet. Et infra. Et
ecce in nubibus celi quasi filius hominis
veniebat. Et visus ad antiquum dicebat perue-
nit: et in conspectu eius obulerunt eum: et
dedit ei potestatem: et honorem: et regnum. Et
nota potestatem. I. iudicariam. per. Deus
iudicium tuum regi dabit: et honorem. I. ponti-
ficalis. per. Tu es sacerdos. et Apocal. 19.
Habebat in vestimento suo: et in senore
scri. rum Rex regum: et. In quo innuitur:
quod potestas iudicaria fuit homini christo de-
legata: dum dicit. Dedit ei potestatem. et.
Que quicquid potestas licet pertineat ad me-
rum imperium: quod nihil aliud est. quam habere
gloriam potestatem ad animadverendum
in facinorosos homines: ut dixit textus in. I.
Imperium. ff. de iur. om. iud. Verum autem
imperium de iure civili. delegari non possit:
ut in l. ff. de officio eius. cuius man. est iu-
nihilominus de iure divino secus est: ut in
c. Episcopus de elec. vel mo. lib. 6. Et hec quidem de-
legatio iudicarie potestatis facta est ad eo
conveniens ipsi christo: quia triplici ratione.
Prima propter dignitatem capitis. Christi-
stus enim secundum naturam humanam est caput
totius ecclesie: ita illud ad Ephe. 1. Christum
dedit caput super omnem ecclesiam: que est cor-
pus eius. Unde et deus omnia subiecit sub pe-
dibus eius. per. Omnia subiecit sub pedibus
eius. et. Et ideo digne prefectus est christus
iudex a deo: quod ad iudicem pertinet habere
potestatem: subditos coercendi. Unde Eccli. 7.

Noli querere fieri iudex: nisi valeas contra
te irumpere iniquitatem. et. Unde Jo. v. Sicut
enim pater habet. et. et potestatem dedit. Su-
per quo textus dicit. Aug. exponendo pote-
statem: dedit enim non quidem propter potestatem
nature: quia sic omnes homines huius potestatem
habent: sed nec pertinet ad gratiam capiti-
tis: quia christus in humana natura accepit.
Secunda ratio: patientie fuit propter patienti-
tie affinitatem ipsius ad homines. Dicit. n. de-
cit Dionysius. Deus per causas medias tan-
quam propinquiores effectibus operatur: ita iu-
dicat homines per christum hominem: ut sit suavius
iudicium hominibus. Unde dicit apostolus. Heb. 4.
Non habemus pontificem: qui non possit copari
infirmis nostris. tentatum per omnia per si-
militudinem. absque peccato. Addeamus ergo cum
fiducia ad thronum gratie eius: sicut et deus per
misit ter. et. et negare christum: quem tamen prece-
re disposuerat omnibus suis: ut et fragilitate
sua: quia ipse in ipso fuit perpetuus. me-
lius sciret copari infirmitatibus subditorum:
ut ait Greg. Et in decreto. Jo. vi. Conside-
randum. Tertia ratio: quia in finali iudicio: ut
Aug. dicit super Jo. Uiderit resurrectionem cor-
porum mortuorum: qui suscitavit deus per filium hominis: si-
cut per eundem christum suscitavit animas: in quibus est filius
dei. Quarta ratio est: quia sicut Aug. dicit in lib. de
sermone. Rectum erat: ut iudicandi videretur
iudicem. Iudicandi. n. erant boni et mali resta-
bat: ut in iudicio forma dei bonis solis secundum
hominem: et malis ostenderetur: forma dei bonis
solis resemnaret. Quinta ratio est propter meritum
ipsius christi. Quia enim per dei iustitiam pugna-
vit et vicit: et iniuste iudicatus est: et condemnatus:
ideo meruit in quantum homo iudex: ut alios
iuste iudicaret. Unde ipse dicit Apocal. 19. Ego
vici: et sedet in throno patris mei. In throno autem
intelligitur iudicaria potestas secundum illud. per.
Sedisti super thronum: et iudicabis iusticiam. Et
hec prophetavit. Job. d. ad christum. Causa tua:
quasi ipsi iudicari est: iudicium causamque recti
probo. Job. 36. Altera iudicata est: gloria a pila-
to quasi ipsi: et peccatus quam ipsi. Quia si latro:
vel homicida: acriter capitur non aliter con-
demnatur: nisi prius fiat processus ordinarius:
varie terminis: et dilationibus ad
probandum: et reprobandum. Sed christus
absque processu in ordine iudicario con-
demnatus non defendit se: non appellavit:

v ij

De penitentie rigorositate

sed tanq̃ agnus coram tondente se obmu-
tuit: et sicut ouis ad occisionem ductus est:
et nō aperuit os suū: sicut predixerat. Isa.
pph. 53. et p̃ma Petri. 2. Qui quū maledi-
ceremur: nō maledicebat: quū pateret: non
cōminabatur. Nec alius appellauit p̃ eo:
quū in iure ciuili in causa capitali alius
pro condēnato possit etiam inuito appella-
re. ff. de appel. l. nō tñi. Nota quū dicit iu-
diciū causamq̃ recipiēs. Glo. vt iuste iu-
dices. Iustū est. n. vt qui iuste iudicat ab
aliquo illum iudicat. Nota exemplum: qđ
refert. Greg. in. 4. dialog. De Theodoro:ico
imperatore: qui Joannem papā: et simacū
patricium iniuste iudicauit: et occidi fecit: et
post mortē visus est a quodam sancto be-
remita in insula liparis habitantem: ab eis
dem quos condēnauerat: ducti: et progel in
infernum. Pro quo facit qđ dicit lex ciu-
lis: v3 vt qđ quisq̃ iuris i aliū statuit: ipse
eodem iure vtatur. ff. qđ quisq̃ iuris in ru-
bro: et nigro. Aliū prouerbiū est. Patere le-
gem: quam tu ipse tuleris. Tertio modo
iudicare competit sanctis perfectis: q̃ sue-
runt pauperes voluntarij: et in statu perfe-
ctionis existentes: sicut fuerunt apostoli: ce-
teriq̃ sancti. apostolorū vltimā perfecte imi-
tantes: sicut Dionysius: Frācisceus: Hierony-
mus. Augu. Greg. Martinus: Antonius: Bene-
dictus: ceteriq̃ sancti. Unde dñs. Mat. 19.
Amen dico vobis: qđ vos q̃ reliquistis oīa:
et secuti estis me: in regeneratione quā se-
derit filius hominis in se. m. s. s. et vos sup
sedes duodecim: iudicantes. xij. trib⁹ israel.
Nota reliquistis omnia: nō solum extērio-
ra: sed etiam interiora. i. affectum ad bona
reporalia: in regenerationē. Nota qđ duplex
est generatio: et duplex regeneratio. scilicet et
co:posita. Generatio: ē p̃ creationē ad esse.
Pro declaratione notandū: qđ principa-
lis causa: quare deus creauit mundū: fuit
ppter ostensionem excellentie sue: et ppter
gloriam suam: creaturis ostendēdam: iuxta
illud. Prover. 15. Uniuersa ppter semetip-
sum operatus est dñs. Hoc p̃supposito no-
tandū: qđ deus voluit ostēdere potētiam et
immutabilitatem suam: qđ deus est solus in-
ueritabilis: et immutabilis. Malach. iij. Ego
dñs et nō mutō: et in hoc bene dicit mari-
ma potentia dei: qđ ipse solus est immutabi-

lis: tam omniū mutationū q̃ remotiorum
in vniuerso: iuxta illud Boetij. Stabilisq̃
manens: das cūcta moueri. Creature ergo
oīs ex natura sunt mutabiles: quā sint
pure spūales: sicut sunt āgeli: qđ ex nihilo
creati sunt: ita naturaliter ad nihilo redi-
gentur. Unde et peccabiles sūt. Ipsi creati
sunt: et male et eis peccauerunt. Nam et
in angelis suis reperit prauitatem. Job. Ali-
de de hoc qđ scripsi dñs. qđ. aduentus
sermone: qui incipit. Scitote qm̃ prope est
regnum dei: pte p̃ma. Sicut et. Creature
imitte et spūitu et co:poze: sicut homines.
Ro. 8. Clauitatem. n. idest mutabilitati crea-
tura. s. humana subiecta est. Sol et astra: q̃
quā sint incorruptibilia naturaliter: quā-
tum ad substantiam: tñ sunt mutabilia:
quantū ad locū: et quantū ad qualitates
accidentales: sicut et elementa: iuxta illud.
ps. 102. Initio tu dñe et. Ipsi peribunt et.
Seda ratio est ppter diuine sapientie ostē-
sionē: que ex malo scit eligere bonū. Et in
hoc et. ostēditur diuina bonitas: qđ vt ait.
Augu. in Enchiridion. Deus ē ita bonus:
qđ nullū malum fineret fieri: nisi ex eo elice-
ret aliquod bonū. Maius autē bonum fuit
secutum et hoc: qđ homo fuit factus pecca-
bilis. Nam ppter peccatū primi hominis
incarnatus fuit filius dei: et sic de⁹ factus
est homo: et excellentissime magnificata est
natura humana: et supra naturā et alata.
Heb. 2. Nusq̃ enim angelos apprehēdit:
sed semen abraē apprehendit. Ideo can-
tat ecclesia in cerei benedictione. O felix
culpa: que talem ac tantū meruit habere
redēptorem. O certe necessarium Ape pec-
catū: qđ christi morte deletum ē. Et hoc
quantū ad vtrūq̃ sexū: sicut ps in christo:
et virgine matre eius: que exaltata est sup
cho:os āgeloz ad celestia regna: qđ ē ma-
ximum bonū. Non autē hoc iussit: nisi ho-
mo fuisset peccabilis. Unde super illud
verbum. i. Thī. i. Christus venit in hanc
mundū: vt peccatores saluos faceret. Dicit
glo. Nulla causa veniendi fuit christo do-
mino nisi peccatores saluos facere. De hoc
vide Tho. parte. iij. q. i. ar. iij. Tertia causa
est ppter diuine clementie declarationē:
que tanta fuit: vt filium suum veller mori
ppter peccatoz dimissionem. Aliū ecclesia.

Quod inestimabilis et selectio charitatis: ut seruum redimeres filium tradidisti. Item Ro. 5. Commendat autem deus charitatem suam in nobis: quoniam cum inimici essemus reconciliati sumus deo: propter mortem filij eius. Unde dicitur etiam secundo in hoc clementia dei: et patientia in supportando tot peccata: que cotidie in iniuria diuine maiestatis in uiuere so. o. be. committuntur. Ro. 2. In diuersis bonitatis eius: an patientie et longanimitate contentus est. Tercio ostenditur diuina clementia in perueniendo peccatores ad penitentiam: et eorum peccata misericorditer remittendo: quod est maximam opus dei. Unde super Jo. 14. Maiora horum faciet. Dicit Augustinus. quod malus est opus dei: et imple facere iustum: quod creare celum et terram. Et ecclesia dicit in collecta. Deus qui omnipotentiam tuam parendo maris: et miserando manifestas. Quarto ostenditur diuina clementia in hoc: quod maiorem utilitatem gratia christi humane nature protulit: quam fuit damnum quod intulit eidem peccatum. Unde sicut probat apostolus. Ro. 5. quia et peccato unde infecta est natura humana quantum ad peccatum originalem daturat quod ex natura perhibet. Peccata autem actualia non ab ipso perhibentur: sed ex nostra voluntate committuntur. Sed gratia christi liberat naturam humanam ab omni peccato originali et actuali. Item peccatum unde fuit causa: per quam humana natura peccatum perhibet: sed gratia est causa non solum remissionis peccatorum: sed collationis virtutum et donorum. Item Peccatum unde fuit temporale usque ad mortem christi: quo mortuo liberantur omnes qui baptizati sunt: sed gratia christi est eterna. Item In plures gratia christi est nata descendere: quam culpa unde: quod si aliquis fieret non per viam se infernalem: sed alio modo virtute diuina: sicut per se vel de manu vel de pede vel coram alicuius hominis: sicut Eua non per haberet originalem: et sic culpa unde ad istam non extendentur: sed bene extendentur ad istam gratia dei: et necessarium esset istam baptismi: tam propter characterem baptismalem recipiendam: tam propter preceptum saluatoris adimplendum. De quo Jo. 14. Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto. Ideo dicit apostolus. Ro. 9. Nihil sicut delictus ita et donum.

Si enim unus delicto multi mortui sunt: multo magis gratia dei: et donum in gratia unius hominis iesu christi in plures abundauit. Pater ergo quomodo declarata est et magnificata maxima clementia dei propter peccatum hominis: quod non perisset si homo peccabilis non fuisset. Quarta ratio est propter diuine iusticie commedationem. Iustitia namque diuina persistit in hoc: ut premiet bonos: et puniat malos. Nullus autem homo fuisset malus: si peccabilis non fuisset: imo neque bonus: ut. I. patebit in prima ratione. Et id ad hoc ut diuina iusticia consideretur in retributione premiorum: que debentur bonis: et in retributione suppliciorum: que debentur malis fuit expediens ut homo peccare posset. Et hanc rationem tangit apostolus ad Ro. 9. Deus uolens ostendere iram. I. iusticiam suam: et notam facere potestatem suam: sustinuit in multa patientia uasa ire in interitum: ut ostenderet diuersas glorie sue: in uasa misericordie: que preparauit in gloria. Quinta ratio est propter humane virtutis laudationem: sine exaltatione. Que enim virtus aut que laus esset hominis non peccando: si peccare non posset: pro seculo nulla. Sicut nec laus animalium brutorum: aut aurum: aut piscium: quod non peccant: quod carere libertatis arbitrio. Consequenter non esset dignus homo corona glorie: quod ut ait apostolus 2. Thim. 2. Nihil coronabitur: nisi qui legitime certauerit. Laus ergo est et virtus quando habet et libertatem et oportunitatem peccandi: et amore virtutis abstinet se a peccato. Unde dicit Ecclesiastes. Beatus vir qui inuentus est sine macula: et. I. Qui potuit transgredi: et non est transgressus mala facere: et non se est. Et per hoc patet responsio ad primam rationem supra in peritiam allegatam per quam arguitur: quod competentius finis beatitudinis acquireretur ab homine: si factus fuisset impeccabilis: quod hec ratio presupponit falsum: quod imo competentius finis beatitudinis acquiritur a creatura rationali vel intellectuali: eius potestate peccandi: quam sine tali potestate: per rationem iam dictam. Etiam aliter respondere potest: sicut patebit. I. ratione. vii. Sexta ratio est propter bonorum exercitationem: ut boni exercerentur: non solum per praesentem ad peccandum: et somitem:

5. iij

De penitentie causalitate

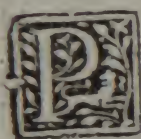
qui in hoie ē: sed etiā p alios malos hoies:
 ⁊ demones: ⁊ psequenter bonoz merita ex
 patiētia: ⁊ victoria augetur. Si. n. nō eēt
 mali hoies: multa merita ⁊ frutes deessent
 bonis: qz vt ait Sene. Marcet sine aduer/
 sario frons. Si nō fuissent tyrāti: defuissent
 nobis martyres: quoz exēplis ad magnas
 pstantiā puocamur. Et si nō fuissent He/
 rodes Pilatus Cayphas Judas: ⁊ ceteri
 emuli xpi: nō fuisset clarificatus fili⁹ hois. p
 mo: tē: nec hoiz gen⁹ redēptū. Et sic v alios
 martyribus: vt dictū ē. Fuit ergo pueniēs:
 vt hō peccabilis fieret: vt possent eē in mū/
 do homines peccatores: quoz persecutione
 bonoz merita auerentur. Vñ Saluator
 Mat. xv. Beati estis: cū vos maledixerint
 hoies ⁊c. Gaudeat iterū merces vestra ⁊c.
 Hanc rōnē firmat Aug. loquēs de casu pil/
 mi hois. 14. de ciuit. d. in fine. c. 27. Cū igit
 ingt huius futuri casus humani deus nō
 esset ignarus: cur cū nō fuisset inuidi ageli
 malignitate tentari: nullo modo qdem qd
 vincere: incertus: sed nihilominus pscius:
 q ab eius semine adituro sua gloria: idem
 ipse diabolus fuerat sanctorū gloria maiore
 vincendus. Septima rō est pp totius vni/
 uersi decorē. Pro cuius declaratiōe notan/
 dū: q disparitas partū cui ptiēt ad de/
 corē vniuersi: exēplū patet in multis: etem/
 plū in corpore humano. Quāuis. n. oculus
 sit nobilissimū mēbrum pedē: ⁊ sic vnam mē/
 brum altero nobilissimū: aut vilius: tñ oportu/
 nū fuit pedē in corpore facere: qz si oīa mē/
 bra eēt oculi: nō posset eē corpus hūanū:
 nec sic decoraret: ⁊ eēt ornati: sic ager pul/
 chrior: appet in vere pp diuersitatē flo: ū:
 colorū: odorū: ⁊ figurarū. Vñ dicit Aug. 19.
 de ci. lib. 19. c. 15. Qd odo: ē parū dispa/
 ritatē rerū sua cuiqz loca tribuens dispo/
 sitio: qz vt dicit Aplos. 2. Tpl. 2. In magna
 domo nō solus sunt vasa aurea ⁊ argētea:
 sed etiam lignea: ⁊ fustilia: ⁊ quedam quā/
 den in honorem: quedam in contumelias:
 sic vestis colorum varietate sit pulchrior.
 ps. Assistit regina ⁊c. Vado ad propositū.
 Si homo esset impeccabilis: tolleret decor:
 ⁊ perfectio vniuersi: ad cuius vniuersi per/
 fectionem: fuit necessariū esse quadruplicē
 differentiam naturarū habentū intelle/
 ctum. Quedam quā natura: que fm se: ⁊

de sui natura peccare non potest: sicut est
 deus solus. Quedā vero est: que de sui na/
 tura: peccare quidem potest: sed per gratias
 non: sicut sunt angeli beati: ⁊ anime beate.
 Quedā vero ⁊ tertio est: que peccare pōt:
 sed potest resurgere a peccato: sicut homo
 viator. Quedā que peccare potest: sed nō
 potest resurgere: sicut demones: ⁊ anime dā/
 nate. De qbus dicit Mat. 22. Ligatis ma/
 nibus ⁊ pedibus ⁊c. Si igit homo pecca/
 re nō posset: deficeret iste decore: ⁊ perfectio
 vniuersi: ergo debuit homo apparere pecca/
 bilis: ⁊ sic idem q prius. Et per hoc p alia
 responsio. Ad primam rōnem est in ptra/
 riam allegatū: qz sapiens arti⁹ ex nō tñ cō/
 siderat quod cōpetat parti edificij fm se
 accipere: sed etiam fm proportionē ad to/
 tum edificium. Et ideo vna pars alia me/
 liorem facit. Ita etiam deus vni⁹ quodqz
 facit in illa proportionē ad finem: fm q cō/
 perit nature sue in ordine ad totū vniuer/
 sum: ⁊ sic respondet. Tbo. in 2. sen. di. 15. q. 1.
 ar. 1. In responsione ad primū articulū ⁊c.
 Et tana ratio est: propter creaturaram cō/
 ditionem. Deus enim sic creaturas admini/
 strat: vt ipsas agere pprijs motibus sinat.
 Quā ergo naturale homini sit ex libertate
 arbitrij agere: debuit hominem arbitrio p/
 prio relinquere: propter quod dicit scriptu/
 ra. Eccl. 15. Deus ab initio constituit homi/
 nem: ⁊ reliquit eum in manu consilij sui/
 .i. in libertate arbitrij. Unde dicit Tbo. in
 1. sen. di. 23. q. 1. ar. 1. In corpore questionis
 q nulli creature cōsecutum est: nec cōdicabile
 fuit: q peccare non possit pro cōditiōe na/
 ture sue. Hoc cōtingit ex imperfectione di/
 uine potentie: ⁊ imperfectione creature: que
 hoc recipere non potest. Et etiam ex hoc q
 quedam impossibilitas contingeret ex im/
 plicatione: contradicōnem: fm Tbo. Et
 predictis rationibus patet respōsio: ad
 secundam rationem supra formatam in con/
 trariū: vbi arguit q deus videtur esse cau/
 sa peccati: cum possit illud prohibere: ⁊ nō
 prohibeat: quia deus non potest esse causa
 peccati: neqz directe: neqz indirecte: sicut de/
 clarat. Tbo. 1. 2. q. 79. ar. 1. In corpore que/
 stionis. Cōtingit tamen q deus aliquibus
 non prebet auxiliū ad vitandum pecca/
 tum: qd si preberet non peccarent. S3 hoc

totum facit fm ordinem sue sapientie: et iustitie: cum ipse sit sapientia et iustitia. Unde non imputetur ei: qd alius peccat: sicut causa peccati. Sic gubernato: non dicitur causa submerfionis nautis: et hoc: qd non gubernat nanem: sicut non subtrahit gubernationem potens et debens gubernare. Deus autem non debuit facere hominem impeccabilem: nec prohibere homines a peccato per rationes superius annotatas. Et quibus patet: qd conueniens immo necessarium ex contradictione anime hominem facere peccabilem. Amen.

De modo iudicij.

Sermo. xij.

Penitentiam

agite etc. Supra sermone proximo dictum est de iudicantibus seu de iudicibus: qui erunt in iudicio vniuersali: modo sequitur predicare de iudicandis: et de modo iudicij. Salutes prius virgo Maria etc. Pro introductione sermonis. Nota qd firma conclusio est in sacra theologia: per fidem catholicam approbata: qd duplex est iudicium: particulare: et hoc est occultum. Secundum vero vniuersale: et hoc erit manifestum. Primum est in morte cuiuslibet: quia tunc deus reddet unicuique iuxta opera sua. De quo iudicio loquitur apostolus. Heb. 9. Statutum est oib' hominibus semel mori: post hoc iudicij. Nota post hoc: qd post mortem redditur equalens retributio bonis et malis hominibus. Nam in hac vita: nec redditur talis: quare quidam sicut dicit. Eccl. 9. Infortia eque veniunt iusto et impio: bono et malo: iusto et imo: iusto: imolanti victimas: et sacrificia cotemneri. Nec etiam reddi potest in hac vita talis equalens retributio eius et iustis debeatur merces infinita: et reprobis eterna pena. Unde si daretur iusto pro premio totus mundus non esset adigna retributio. Et contrario si ois pena corporalis infligeret iniustus non esset adigna pena. Jo post mortem datur retributio adigna. Jo dicit aplos: ubi. 6. post hoc iudicium. De hoc etiam iudicio particulari habet. Eccl. ij. Demos: eto iudicij mei. Sic enim eris et tu

ibi heri: et tibi hodie. Sed est iudicium vniuersale. Et hoc erit manifestum i fine mundi. De quo in hoc sermone deo dante dicemus. Et puenieter fuit hoc iudicij a diuina pudentia ordinatum duplici ratione. Primo qd quilibet homo est singularis quedam persona: et est pars totius humani generis. Unde et duplex ei iudicij debet. Unum singulariter: qd de eo fiet post mortem: qd recte iuxta ea: qd in corpore gessit. Aliud iudicij de esse de eo: fm qd est pars totius humani generis: sicut aliqd iudicari de fm diuina iustitia: et qd iudicij datur de cotate: cuius ipse est pars: vbi et tunc fiet iudicium vniuersale totius humani generis p vniuersale separatione bonorum a malis: et sic quilibet p pns iudicabit. Secunda ratio pueniencie est vt retributio fiat pfecte tam bonis qd malis. Nunc enim solis aiabus datur retributio tam bonorum qd malorum. Sed tunc animabus et corporibus: qd dignum est: vt sicut vtriusq operata est bona vel mala: vtriusq retributione accipiat. Jo. 5. Venit hora: i qua oes q in monumentis sunt: audient vocem filij dei: et pcedent q bona fecerunt in resurrectione vite: q vero mala egerunt: in resurrectione iudicij. Nec obstat qd di. Mat. i. Non iudicabit deus bis id ipsum: qd deus non duas penas: quap quilibet sit sufficiens p vno peccato inferre: sed pena q ante iudicij coplete inflata non fuerat: in ultimo iudicio copletur: post qd ipi cruciabant: quo ad corpus et animam. Sicut vt no. Tho. in. 4. di. 47. q. i. ar. i. q. i. ad pmu. Dis igit p suppositis notanda: q loquendo de ultimo iudicio vniuersali sex circustantie interueniunt: que in omni humano iudicio requiruntur. Primum est temporis intimatio. Secundum est loci preparatio. Tertium est partium citatio. Quartum est personalis comparatio. Quintum est iudicialis diffinitio. Sextum est effectualis executio. Primum ergo est tpis intimatio. In iudicio namq humano iudex assignat tempus parti b' dicis. Tali die iudex tenebit iudicij: et pferet sniam etc. Sic xps faciet nobis: non qd qd dicat nobis dies determinata etc. quia hoc reueruatur inter archana rei. Un xps nec aplis voluit reuelare. Act. i.

De penitentie causalitate

Nō est vestrum nosse tempora vel momen-
ta: que pater posuit in sua potestate *zē*.
Et dictum est supra sermone. *vij*. Sed de-
dit nobis dominus quedam signa: quibus
cognoscere valeamus tempus proximum
iudicij. Et ponit dominus sex signa. *Luc.*
21. Erunt signa in sole: *z* luna: *z* stellis: *z* in
terris pressura gentium pre confusione so-
nitis maris: *z* fluctuum: *z* arcescentibus pre
timore *z* expectatione: que supervenient
universo orbi. *Primum* signum igitur
est: qd sol obscurabitur quantum ad sui lumi-
nis privationem: ut paterfamilias hominis
moriente: quasi longum videat: unde fiet
sol niger tanq̃ saccus cilicinus: sicut dicit
Jo. Apoc. 8. z Mat. 24. sol obscurabitur.
Secundum signum erit in luna: qd ut dicitur
Mat. 24. Luna nō dabit lumen suum. Et
Joel. 2. Sol puerietur in tenebras: *z* luna
in sanguinem anteq̃ veniat dies dñi ma-
gnus *z* horribilis. *Item Apoc. 2*. Luna fa-
cta est: sicut sanguis. *Habebit* ergo luna
colorem sanguineū in signum ultionis dñi
ne: p̃tra sanguines peccatorū: qd sanguis in
scriptura dicitur peccatū. *ps. Libera me de*
sanguinibus zē. *Tertium* signum ē in stel-
lis. Nam stelle cadent de celo: ut dī *Mat.*
24. z Apoc. 2. appēbūt cadere. Celi dicit
hic aerē: *z* stelle vocant̃ estus: que habēt
similitudinē stellā: *z* dicuntur stelle cade-
re de celo: s̃m *Vulgi* opinionem: qm subito
descendūt. *Uñ* scriptura p̃format se cōmu-
ni modo loquendi. Sic *z* s̃m ius civile ver-
ba sunt intelligenda s̃m cōmunem usum
loquēdi. *ff. de fundo instruc. l. cūz delatio-*
nis. §. asinam. Tunc aut̃ fiet maxime talis
impressio: qd ignea qualitas abādabit. Et
hoc faciet dñs ad terrorem peccatorum.
Quartū signum ē: cum dī: *z* in terris p̃s
sura gentium. Nam ut dī. *Mat. 24*. Erat
tunc tribulatio talis: qualis nunq̃ fuit ab
initio mundi: neq̃ fiet *zē*. Et h̃ tribulatio
cōtinget ex p̃secutione maledicti antichri-
sti: qualis ante confusio. *Quintū* signū
erit p̃fusio maris dum dī pre confusione: *z*
flue. erit dicit̃. *j*. *Sextum* signum erit: qd
arescent hoies pre timore *z* expectatione:
que supervenient universo orbi. Quid au-
tem sit ille timor: *z* expectatio p̃pter quod

arescent hoies declarat *Hieronymus*: qui
refert se invenisse in annalibus hebreorū
quindecim signa p̃cedētia iudicij: que fiet
in quindecim diebus: sed nō expressit vtrū
continētia futura sint an interpolatim.
Prima die ergo eriget se mare quadra-
ginta cubitis supra altitudinem: montiū
stans in loco suo: quā maris. *Secunda*
die tantum descendet: ut vlt possit videri.
Tertia marine belue apparentes super
mare dabunt rugitus vsq̃ ad celū: *z* carū
mugitus solus deus intelliget. *Quarta*
ardēbit mare *z* aqua. *Quinta* arbores:
z herbe dabunt rosē sanguineum. In hac
etiam q̃nta die dicunt: ut alij asserunt: qd
omnia volatilia celi congregabunt in celis
vnuquodq̃ genus in ordine suo: non gra-
stantia: nec bibentia: sed vicinam adicu-
tum formidantia. *Sexta* die ruent edi-
ficia: in hac etiam sexta die ut dicitur: su-
mina ignea surgent ab occasu solis con-
tra faciem firmamenti: vsq̃ ad ortum con-
currentia. *Septima* die petre ad invicē
collidentur: *z* in quattuor partes scinden-
tur: *z* vna queq̃ pars: ut dī collidet alia:
z nō sciet homo sonū illam: sed tñ deus.
Octava die fiet generalis motus. *ps.*
Terra tremuit: z quiescit cum erigeret in
iudicio de⁹. Quis terre motus adeo erit ma-
gnus ut dī: qd nullus homo nullmq̃ ani-
mal stare poterit: sed ad sonum oīa p̃ster-
nentur. *Nonā* die equaliter terra: *z* om-
nes montes in pulverem redigentur. *ps.*
Montes sicut cera fluxerunt a facie do-
mini a facie dñi omnis terra. *Decima*
surgent ossa mortuorū: *z* stabunt super se-
pulchra: *z* sepulchra ab ortu solis vsq̃ ad
occasum aperient: ut inde mortui exire va-
leant. *Undecima* cadent stelle. Omnia
enim sidera errantia: *z* stationaria sp̃ergēt
ex se comas igneas: *z* interim none genera-
buntur a dño. *Duodecima* die dicit̃: qd
omnia animalia venient ad campos ma-
gientia: nō gassantia neq̃ bibētia. *Ter-*
tiadecima morientur viventes: ut cū mor-
tuis resurgant. *Quartadecima* ardēbit
celum *z* terra. *Quintadecima* fiet celus
novum: *z* terra nova: iuxta illud. *Isa. 65*.
Ecce ego creō celos novos: *z* terram no-

Sermo.viii.de iudicantibus. .xxviii.

nam. Primum enim celum. i. ipsa terra
abq̃: mare iam non est. Item Apoc. 21.
Nidicetum nouum ⁊ terram nouam. Pri-
mum enim celum ipsa terra abq̃: mare
⁊ iam non est: ⁊ resurgent omnes. Predi-
cta signa ponuntur in legenda aduentus
dñi. Hoc vltimū signum quomodo intelli-
gatur: vide quod scripsi. dñica scda adue-
tus dñi: sermone: qui incipit. Celum ⁊ ter-
ra transibant. Secundum est loci prepa-
ratio. Circa quā preparatiōem duo sunt
attendenda. Primum est qd locus sit cō-
munis. Scdm qd sit mundus. Quantum
ad primum: qd debet esse locus cōis. i. con-
uentus iudicandis: ideo locus iudicij erit
in terra: qd celum ⁊ infernus nō sunt loca
cōis: qd celum non conuenit damnatis: nec
infernus beatis: ideo fiet in terra: que est
locus cōmunis. Victoritas. Isa. 73. Ecce
dies veniūt dicit dominus: ⁊ suscitabo Da-
uid germen iustum: ⁊ regnabit rex ⁊ sa. c.
sa. iudi. ⁊ iusticiam in terra. Nō suscitabo:
qd nunc videt xps dormire: qd non punit
peccata. Sed tūc euigilabit. Excitatus
est tanq̃ dormiens dñs: tanq̃ potens tra-
patus a vino: vbi dicit Sio. Resurgens
dñs a mortuis tanq̃ vino passionis erapu-
latus percussit inimicos in posteriora cum
ab ipso in iudicio puniuntur extremo. Si
autem queratur in qua parte terre fiet iu-
dicium dñe qd in valle Josaphat: iuxta illud
Jobellis 13. In diebus illis: ⁊ in tempore
illo cum cōuertero captiuitatem Iuda: ⁊
hīerusalem: cōgregabo omnes gentes: ⁊ de-
ducam eos in valle Josaphat: ⁊ discepta-
bo ibi cum eis. Si autē querit quō tot mi-
lia hoīm poterant stare in illa valle tam
parua. Rñ. fm. Pe. de palu. i. 4. v. 48. q. i.
Qd dñs descēderet super vallem Josaphat:
nō quidem super terram: sed vt prope ter-
ram: sed vsq̃ ad locum vbi amiserunt apo-
stoli aspectum eius: qñ ascendit in celum:
⁊ nubes suscepit eū: ab oculis eor. Act. 1.
Bonī autē ⁊ electi non erant intra illum
locum vallis Josaphat: sed rapient obuiam
christo in aera iuxta illud Apoc. 1. ⁊ bea.
4. Mortui qd in christo sunt resurgent pri-
mi: deinde nos: qui vltimus: qui relinquitur:
qui relidui sumus simul rapiemur:

cum illis in nubibus obuiam xpo in aera:
Et sic semper cum dño erimus. Nota ma-
gnam honorem. Si aliquis electus esset
in terra: cui christus diceret ascendas
huc ⁊c. Mali vero ⁊ reprobi in terra scri-
bentur: ⁊ manebunt circa loca illa in re-
glione circūquaq̃: vbi xpm: ⁊ electos vide-
re poterant. Tum ratione altitudinis: tum
ratione claritatis: iuxta illud Zacharie. U-
derunt in quem transierunt: vel per hoc:
qd cōpressi stabunt in eodem loco simul: vel
per hoc: qd ad quācūq̃ distantia virtute
diuina ad singulorum oculos spēs co:po-
ris xpi deferētur: sive supra mare sicut dco
sustentante: sive compressi vt dictum est.
Tercio attendendum est: qd locus iudicij
sit mundus: qd alias res: vel iudex non di-
gnaretur illuc venire. Da similitudinem de
loco: in quo habitassent bestie: sicut est sta-
bulum: si in illo debet fieri iudicium: vel
deberet fieri in eo concilium generale: de-
beret prius mandari ⁊c. Sic in proposito
mundus iste est plenus imunditijs: ⁊ fetor-
re: eo quod habitant in eo iumenta: ⁊ be-
stie. i. peccatores: qui bestie possunt dici: ⁊
deteriores bestijs: vt dictū est supra eodem
art. sermo. 5. parte. 13. Propter hoc ergo lo-
cus huiusmodi est corruptus ⁊ fetidus.
Joel. 1. Computraverunt iumenta in stercore
suo. Si dicatur ab aliquo nō sentio istū
fetorem: sed nec regatius sentio fetorem sta-
buli: nec porcus luti: qd ibi cōtinue moran-
tur: sic ⁊ nos. Nota exēplum in vltis pa-
trum de angelo: ⁊ heremita simul ambulā-
tibus ⁊c. Ideo necesse est: vt priusq̃ iudi-
cium teneat: mundus iste purificet: ⁊ mun-
detur: alioquin dicere posset virgo Maria
ad filium. Qd filij ⁊ quō dixisti me: ⁊ sen-
ctos ad hoc stabulum fetens ⁊c. Nec autē
purificatio fiet per ignem. Victoritas. ps.
96. Ignis ante ipsum precedet: ⁊ inflāma-
bit in circuitu inimicos eius: illurēt sol-
gura eius orbi terre: vidit ⁊ cōmota ē ter-
ra: montes sicut cera fluxerunt a facie dñi
a facie dñi ois terra. Nota inimicos ei⁹: qd
q̃uis iusti ⁊ amici de illo igne cōburētur:
nō autē nullam: aut modicam penam pa-
tiētur ex illo igne: sicut quinquaginta rhe-
tores beate Catherine. Mali autē inimici

De penitentie causalitate

dei maxime illo igne affligentur. Itē Da-
lachle. iij. Ecce veniet dicit dominus exer-
cituum: et quis poterit cogitare diem ad-
uentus eius? Et quis stabit ad videndam
eam? Ipse enim quasi ignis confans: et quasi
herba folium: et confans sedebit: et emun-
dans rē. Tertium est paritum citatio.
Vult enim deus servare illud: quod etiam de
surre cluill: statutum est: ut quod citatio par-
itum debeat precedere: quia citatio est prin-
cipium: et exordium iudicii. Alias nec proces-
sus: nec sententia valeret. ff. qñ appel. sit. l. i.
vel penultima. Ita faciet salvator. Vult
nuncium ad citandos omnes homines: et erit
illa citatio perceptoris. Qñ nāq; deus mi-
ser: et adhuc cōtinue mittit multos nūcios
ad citandum homines. Primo nāq; misit pa-
triarchas: postea prophetas: postea aposto-
los: postmodū doctores: et alios predica-
tores: inter quos ego quāvis minimus: et indi-
gnus nomine predicatoris. tñ ex parte dei
vos cito ut compareatis: et sparetis vos
in die iudicii in valle iosaphat rē. Ille er-
go nuncius tunc erit Michael: qui cum al-
tissima tuba clamabit ad omnes partes
mundi: ut ad orientem: occidentem: meri-
diem: et septentrionem: dicens surgite mortui:
et venite ad iudicium. Auctoritas. i. T. be.
4. Ipse dñs in iussu: et in voce archangeli:
et in tuba dei descendet de celo: et mortui
qui in christo sunt: resurgent primi rē. Hora
in voce archangeli. i. Michaelis: que dicit.
vox archangeli executivae: sed erit vox xpi
imperativae. Vñ Jo. 5. Venit hora in qua
omnes: qui in monumentis sunt: audient
vocem filij dei. Sicut enim vox fons est
vox principis iubentis imperativae: sed est
preconis obediens executivae. Tunc sub-
ito in instanti omnes anime: que erant in
inferno: purgatorio: paradiso: induent cor-
pora sua divina virtute: non autē potentia
nature: nec alicuius creature. fñ. Ecce da-
bit voci sue voces virtutis. Qñ terribilis
et admirabilis erit vox illa damnantis. Si-
cut illis qui sunt in carcere: ppter aliquod
crimen capitale: qñ citantur: ut audiant
sententiam ut suspēdant rē. De hac voce
dicit Hieron. Sive comedas: sive bibas:

sive quid aliud faciam: semper videi meis
auribus intonare vox illa terribilis: Surgite
mortui: venite ad iudicium. Hora creplum
in visis patrum de illis duobus heremitis
qui fuerunt ad colligendū palmas: quorū
vñs timens cecidit: et ad se reuersus vi-
sit foculo querenti quid haberet: fuit mhi
visum qd audierim illam vocem: surgite
mortui et venite ad iudicium: rogo te du-
cas me ad cellam: ut ibi me truncat illa
vox. Et nos miseri nō timemus vocē istā:
Adam timuit vocem dei vocantis ad ve-
niam: cum dixit Adam vbi es? Vñ dixit
ei Adam. Vocem mā domine audini: et ti-
muit eo qd esset nudus: et abscondi me rē.
Sed. iij. Et cum vox illa erat misericordie:
qd vocabat eum: ut parceret ei: si veniam
postulasset: quanto ergo magis debemus
timere illam: que erit rigida et austera: fñ.
Vñ dñs intercedentis flammam ignis: vox
vñi concurrentis desertum rē. Quartū
est personalis cōparitio. Duplex cōparitio
erit. Una ex parte iudicis. f. xpi: qui tunc
apparebit cum magno splendore: et terro-
re: et in maxima potestate: et potentia. Ad
sicut in primo aduentu: qd tunc venit pau-
per: humilis: tanq; agnus mansuetus. Vñ
Jo. baptista eū videns dixit. Ecce agnus
dei. Jo. 1. Et ideo iudei ipsum despererunt
dicētes. Nolumus hūc regnare super nos.
Vñ. 19. dicitur. fñ. 5. In humilitate iudi-
cium eius sublatum ē. Et sic pphetaurat
Iacha. vi. Exulta satis filia syon: Iubila fñ
lia hierusalē. Ecce rex tuus venit tibi man-
suetus et salvator: et ipse pauper. Iacha. 4.
Sed in aduentu ad iudicium veniet cum
tanta potentia et maiestate: qd totus mun-
dus tremet. fñ. Cognoscetur dñs iudicia
faciens: ut dicit ipse. Mat. 25. Cum venerit
filius hois in sede maiestatis sue: et omnes
angeli eius cum eo: quid de sanctis: Rñ.
qd etiam oēs sancti venient cum eo ad iudi-
cium: iuxta illud Isae. iij. Dñs ad iudiciū
cum senato: ibus populi sui a principibus
eius cum senatoribus. i. sanctis: qui dñr se-
niores non ratione etatis: qd multi sancti
fuerūt iuvenes: et omnes resurgēt in etate
iugentili: in mensuram etatis plenitudinis

est: sed dñe seniores nō rōne etatis: sed ratione sapiētie signate per senectutē. Et nota cum dicit in sede maiestatis sue: quia tunc christus sedebit: sicut iudex sedere dicitur quando vult ferre sententiam: ut in c. vlti. mo. de re. iudi. lib. 6. Nota similitudinem de gualis cantantibus in arborē: sed superueniente falcone vel aquila omnes panem / sciant et silent. Sic considerate: quod hic mundus sit quedam arbor faciens fructus dignitatum: bonorum: diuitiarum: deliciarum: officiorum etc. Et quilibet vult implere de fructibus istis caputium. Alios vero indētes in hac arborē sunt omnes creature corporales. Primo sol ludit discurrendo ab oriente in occidentem: et reuerso. In estate sol ascendit: in hyeme vero descendit. Eccles. primo. Primitur sol: et occidit: et ad locum suum reuertitur: ibique remansens gloriatur per meridiem: et reuertitur ad aquilonē: lastrans vniuersa in circuitu. Idē de luna: et stellis: aere: aqua: et terra. Non faciunt nisi ludere pisces maris: volucres celi: et animalia in terra semper ludunt. Lau. 2. Delectabar per singulos dies: ludens coram eo omni tempore: ludens in orbem terrarum. Ad litteram loquitur hic de ludo mundi: sed quando veniet falco: seu aquila i. christus ad iudicium vniuersale: isteludus cessabit: quia omnes creature timebunt: et motus eorum celestium: qui est quasi quidam ludus cessabit. Ideo ecclesia sancta orat in collecta vigilie natiuitatis domini dicens. Presta quesumus omnipotēs deus: ut vniuersum tuum quem redemptorem leti suscipimus: venientem quoque iudicem securi videamus. Secunda compositio erit ex parte iudicandorum: qui statim apparebunt in valle iosaphat: ut vlt. etiam est. Sed hic queritur quomodo illuc transibimus. Rñ. Quilibet nostrum porta bitur ab angelo: qui nunc datus est nobis ad custodiam. Et de electis quidem clarū est: sed de reprobis non audeo dicere: nisi quia saluator b. dicit. Mat. xij. Sic erit in cōsumatione seculi: mittet filius hominis angelos suos: et colligent de regno

elus omnia scandala: et eos qui faciunt iniquitatem: et mittet eos in caminum ignis. Nota scandala. scilicet illos qui peccant publice: et eos qui faciunt iniuste. occulte. Sed differentia est inter electos et reprobos: quod electi cum magna reuerentia decenter ab alijs: sicut trahitur sponsa ad domum sponsi etc. Sed reprobi cum magno vituperio: sicut trahitur ad curiam vel ad carceres latro vel homicida iniustus etc. Ideo Saluator ait. Erubescite angeli: separabunt malos de medio iustorum: et mittent eos in caminum ignis: ibi erit fletus: et stridor dentium ibidem. Nota separabunt malos de medio iustorum: quia vbi iustos statuerunt ad dexteram: reprobos ad sinistram iudicis. Tunc aspectus christi erit intolerabilis malis: et vellent potius esse in inferno: quam videre christum iratum. Ideo Job in persona damnati sic ait. Quis mihi tribuat: ut in inferno me abscondas donec: pertranseat furor eius: etc. Job. 14. Itē Apoc. vi. Reges terre: et principes terre: et tribuni: et milites: et diuites: et fortes: et omnes seruus: et liber absconderunt se in speluncis: et petris montium: et dicēt montibus: et petris: cadite super nos: et abscondite nos a facie sedentis super terram: et ab ira agni. Quintū est iudicialis diffinitio. Sed quod iudex antequam ferat sententiam: debet videre et manifestare debita: vel merita partiū rectando processum etc. Sic christus. Ideo antequam sententia proferatur: aperientur libri conscientiarum: manifestabuntur omnibus angelis: et hominibus omnia opera bona et mala. De hoc est auctoritas novae et veteris testamenti. In veteri habet Dan. 5. Iudicium sedit: et libri aperti sunt. In nouo habet. Apoc. 20. Vidi mortuos magnos: et paucos stantes in conspectu throni: et libri aperti sunt: et iudicati sunt mortui ex his: que scripta erant in libris secundum opera ipsorum. Quod qualis et quanta confusio erit reprobis: quia mala ipsorum erunt omnibus manifesta. Remedium ergo est: ut procuretis vobis passum penitentie: quo peccata ope-

De penitentie causalitate

riant. ps. Beati quorum remisse sunt iniquitates: et quorum tecta sunt peccata. ps. xxi. Item. i. Petri. 4. Charitas operit multitudinem peccatorum. Nota charitas que non potest charitas ammissa a peccatore recuperari. Igitur apertis libris cōscentiarum: et manifestatis operibus bonis: et malis christus iudex ut deferat honorem matri et sanctis omnibus: presertim illis qui erunt secum assessores interrogabit eos. Et primo dicit matri interrogans eos de bonis: qui erunt a parte dextra iudicis. Mater mea quid vobis videtur de istis. Tunc mater respondebit. Filij ex quo viderunt sicut mandata vestra: caste: patienter: humiliter: obediēter: pacifice: etc. Et si quando aliqui eorum peccauerunt fecerunt ante mortem penitentiam ad mandatum vestrum: et persuasiones predicatorum vestrorum. Ideo sunt digni regio tuo. Tūc christus interrogabit apostolos: qui confirmabant responsonem virginis: sic martyres: sic confessores: sic virgines et ceteri sancti: et christus dicit ex quo videt vobis omnibus: et ego tanq̃ iudex vniuersalis fero sententiā ut fiat sicut dicitis: et tūc vertens se ad eos: qui a dextris eius erunt facie leta dicit eis: venite benedicte patris mei etc. Mat. 25. Tunc electi gratias agēt genuflectentes atq̃ dicentes illud quod dicitur. Mat. 25. Domine quando te vidimus esurientem: et paulinus te etc. Usq̃ ibi quādiu fecistis vni de his fratribus minimis: mihi fecistis. Tunc dīcēt electi. Nō nobis domine non nobis: sed nomini tuo da gloriam. Queri potest hīc nunquid hec sententia fiet vocaliter: vel mentaliter: quidam dicunt q̃ mentaliter: quidam quod vocaliter ut tangit Tho. in. 4. sententia p. di. xij. Sed Petrus de palude tenet ibidem mediam sententia dicens: q̃ quo ad meritum discussionem fiet mentaliter: vñ cum dicit christus. Esuristi enim etc. Sed quo ad sententie prolationem fiet vocaliter. Contra vero christus intendens cōdemnare seu condemnatiuam sententiam ferre contra improbos: dicit primo matri sicut mater mea: quid vobis videtur de his:

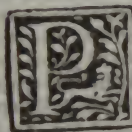
respondebit. Filij ex quo isti fuerūt rebelles voluntati tue. nō obediētes mādatis tuis noluerunt agere pñiam parūspenderunt incarnationem: passionem: et mortem: resurrectionem: et ascensionem tuam: contempserunt ecclēsiastica sacramenta: et admonitiones: et persuasiones predicatorum tuorum: Idcirco digni sunt morte eterna etc. Nota hīc q̃ piores: qui pingunt matrem virginem genuflectam in conspectu christi: quasi orantem eum pro peccatoribus: falsum est: quia tunc non erit tempus orandi: nec miserendi: sed vltiscendi. Prouer. vi. Zelus et furor viri non parcat in die vindicte: nec acquiescet cuiusq̃ precibus: nec suscipiet pro redemptione dona plurima. Tūc dicit christus patriarchis: et vos vultis hos in vōstra societate: respondent. Nō domine: quia nos sumus misericordes: isti vero crudeles: et christus. Et vos prophete. Respondēt. Nō domine: quia nos sumus in fide deuoti isti sine fide: et deuotione. Et vos apostoli. Abstine domine: q̃ nos sumus charitativi: isti sine charitate. Et vos martyres. Non domine quia nos patientiam habuimus: et in martirio tormentis contumelias et iniurias vsq̃ ad mortem inclusue. Isti autem fuerunt vindictiui et in modicis iniurijs etc. Et vos confessores. Nō domine quia nos sumus abstinentes: et ieiunantes: et vigilijs egentes: angustia: afflicti etc. Isti autem fuerunt dediti gule quorum deus eorum fuit. Et vos virgines. Abstine domine quia nos sumus integri et mundi corde et corpore. Isti autem luxuriosi ut porci: et sicut equus et mulas: quibus nō est intellectus etc. Tunc dicit christus ego tanq̃ iudex vniuersalis a deo constitutus: quia pater potestatem dedit mihi iudicium facere etc. Confirmo suam. Et tunc vertens se ad reprobos: qui erunt ad sinistram dicit. Ite maledicti in ignem eternum etc. Dic practice. Si dicerent damnati christo domine postq̃ damnati sumus a te fac nobis gratiam vnam tantum ut simul maneamus tecum. Respondet christus. Ite maledicti vel discedite a me. Tunc illi. O dñe saltem benedic nobis. Respondebit p̃s maledicti. Tūc illi.

Sermo.i.de cordis contritione. .xxx.

O dñe saltē in aliquo bono loco. Rñd. bit
In ignem eternū. Ut illi o dñe saltē da
nobis aliquam bonay societate. Rñ debet.
Qui parat^r ē diabolo: r angelis eius. Tūc
data sentētia mouebitur inter eos quidāz
horribilis rumor: r planctus: r clamor: vsq;
ad celum: dñes illud Iere. Et maledicta
dies in qua natus suz: r dies in qua pepit
me mater mea si sit bñdicta rē. Nota dies
in qua natus sum. s. in vtero r ex vtero: qz
melius est nunq; fuisse: q; esse damnatum.
Mat. 4. Bonus erat ei: si natus nō fuisset
homo ille. Item aliam planetā amarissimā
facient damnati dicentes illud. Trefi.
5. Defecte gaudium cordis nostri: versus ē
in lacum ebrius noster: cecidit corona ca
ptis nri. Ueb nobis q; peccauimus. Tūc
ergo insurget pater contra filiū: r ecōuer
so: vlr cōtra vtroz. Concubinaris contra
peccatā r ecōuerfo: qz quanto fuit hic
intensus amor: inordinatus: tanto illic erit
intensus odī. C. Sertū ē effectualis exe
cutio. Nota q; snia dabitur: primo pro ele
ctis: scdo pro reprobis. Sed executio fiet
eē. Dicit ergo tunc xps. O inferne aper
os tuā: aperiat terra r deglutiat peccato
res. Tūc ad imperiū xpi aperietur terra: r
deglutiet omnes reprobos: mor in infernū.
Mat. 13. In tēpore messis diceaz messoribz.
Colligite primum sisanā: r alligate ea fa
sciculis ad cōburendū. Nota fasciculos:
qz vnus fasciculus fiet de dñis: alius de
plaris malis: alius de religiosis: ali⁹ de cle
ricis: alius de cognatis: alius de viduis:
alius de vrginibus facuis: alius de dñst
bus vsurarijs: alius de aduocatis: alias v
supbis: alius de auaris. Et sic de singulis:
Et sic dñst dētur in carcere eterno inferni:
vbi in eternū: r in seculum seculi: sine vlla
spe pmanebunt. Idroner. cl. Mortuo hoīe
impio nulla erit vltra spes. Item Isa. 24.
Cōgregabunt congregatione vnus fascis
in lacum: r claudēt ibi in carcere. E con
tra vero electi cum xpo ascendent in celū.
Dicit. n. xpo angelis. Precedite vos: r vos
alij subsequimini. Et xps in medio euz vlr
gine ascendet ad celum cum gloria inetti
mabit: iuxta illud Isa. 55. r 55. Qui liberati
suerunt r redēpti a dño: puerentur: r ve
nient in syon cum laude: r leticia sempter

na super caput eoz gaudium: r leticia ob
tinebunt: r fugiet dolor: r gemitus. Item
Alpoē. 21. Absterget dñs omnem lacrymā
ab oculis sanctorū: r mors vltra non erit:
neq; luctus: neq; clamor: neq; dolor erit vlr
tra: que prius habuerunt. Ergo penitētiāz
agite. appropinquabit enim regnū celoz.
Qd nobis pcedere digne ipe saluator no
str: qui est bñdictus in secula scloz. amē.

De pñe integritate. Sermo. 14.

Penitentiam

Pagite rē. Supradictū est
de quattuor articulis pe
nitentie. vj. de penitentie
necessitate: qualitate: qd
tate: r causalitate: modo sequitur predica
re de. s. vj. de penitentie integritate. Salu
tel vlr go gloriosa rē. C. Pro declaratione
r introductione materie nostre notandūz
q; qñs penitentie: fm q; est virtus nō al
figentur partes fm Tbo. parte. iij. q. 90.
ar. 1. ad fm eo: q; actus hūmani: qui mul
tiplicantur in penitētia: non comparant
ad habitum virtutis sicut partes: sed sicut
effectus: tñ penitētia scdm q; est sacramē
tu: habet aliquas partes. Pro cuius intel
ligentia est notandū fm Tbo. vbi. 5. arti.
Et qd sicut dī. 15. Metaph. duplet ē pars. s.
pars essentie: r pars quātitatis. Pars autē
essentie sunt naturaliter forma r materia:
logice autē genus r differentia. Hoc autē
modo quodlibet sacramentū distinguitur
in materiam r formam: sicut in partes es
sentiales. Vñ sicut dicit magister in. 2. sent.
di. 1. Sacramenta consistunt in rebus r ver
bis. S; qz quantitas tenet ex parte ma
terie: ideo ptes quātitatis sunt ptes mate
rie. Et hoc modo sacramento penitentie
assignant partes: quantū ad actus penitē
tis: qui sunt materia huius sacramenti. Et
hec sunt tres partes. s. cordis cōtritio: oris
pessio: r operis satisfactio. De peni. di. 15.
c. perfecta. Et hec sunt ptes materie: vt dī
cl. Alia ē pars essentie: que ē forma. Et sic
pñt dici quattuor ptes. s. predictę tres que
sunt partes integrales ipsius materie: r
absolutio sacerdotis: que ē forma. Et quia

test esse minimus: et de esse maior de gra-
uiori peccato: quod de minus graui. Secus
autem est de exteriori dolore sensibili: quod potest
esse non mortuus: et potest esse minus. Nec
oportet: quod sit maior de maiori peccato: sicut
quod nascitur in pre sensibili et impressione su-
perioris appetitus: sed sicut quod per peccato et
electione sumit. Tunc maior de esse talis
dolor de maiori peccato: quod maior culpe
maior pena debet. iuxta illud. Deuter. 25.
Secundum mensuram peccati erit et plagarum mor-
das. Tercio ponitur verbum declaratiuum
obiecti formalis: cum dicitur pro peccatis: ubi
nota. scilicet. Primo quod hoc intelligitur de pec-
catis quantum ad culpam: non quantum ad
penam: quod dolor de pena peccati non est piri-
tio: sine sit pena de priuatione boni nature:
cuiusmodi est infirmitas: vel membri defectio:
vel deprivatione bonorum fortune: cuiusmo-
di est paupertas: et amissio honoris: sicut
honoris: vel huiusmodi. Tunc enim non
esset digna penitentia. Secundo. ut constitue-
retur sine et deprivatione gratie: sicut est
amissio virtutum. Unde dolor quo quis
dolet de amissione per peccatum: non est
essentialiter ipsa contritio: sed est principium
eius. Sicut enim aliquis mouetur ad ap-
petendum aliquid propter bonum: quod ex
peccabat: ita mouetur ad dolendum de aliquo
propter malum: quod inde consequens est: ut po-
nitur Thoma. pre. 3. q. 1. ad 2. Tercio nota. quod hoc
intelligitur de peccatis actualibus. Nam de origi-
nali non potest esse contritio proprie loquendo.
Medicina igitur debet esse proportionata mor-
bo: sed peccatum originale sine nostra volunta-
te contrahitur: ergo non requiritur quod actum vo-
luntatis quod est ipsa contritio ab ipso purgetur.
Et confirmat ratio. Nam originale non debet pe-
na sensus: cuiusmodi est contritio: quia huius
pena refertur conuersioni inordinata ad bo-
num commutabile: quod non reperitur in originali
habet Thoma. in. 4. di. 17. a. vide infra secundum. 4.
huius articuli pre. 2. Tercio nota. quod hoc in
intelligitur de omni peccato commisso sine sit
mortale: sine veniale. Nullum enim peccatum
sine contritione remitti potest: et quilibet pecca-
tum per contritionem sibi oppositam remittitur:
quod post contritionem de mortali possit re-
manere veniale: cum non possit contritione de

veniali. Et ideo de veniali remittendo debet
esse contritio: que si in hac vita non habetur:
post hanc vitam in purgatorio remitti po-
test etiam quantum ad culpam: ut canonistae
tenent opinio: et theologorum. Quarto nota
quod de obliuione et ignorantia peccatis debet
esse contritio in generali. Debet autem homo
contritus non solum de peccato obliuio: sed etiam
de obliuione eius: que ex negligentia con-
tingit. Si vero postea ad memoriam redu-
cit peccatum: tunc tenet homo specialiter
contritus: sicut de iure ciuili. Simile est in pau-
pere debitore: qui dum laborat inopia et
cuiatur: quod inanis est actio: quam inopia de-
bitoris excludit. ff. de dolo. Nam et is. Si
si postea ad pinguiorem fortunam venerit:
tenet in quantum facere potest: deducto ne-
geat si prius bonis cesserat. ff. de cessi. bo-
nor. l. 1. Si quis bonis. Quinto intelligitur
de peccatis preteritis. Nam de futuris non
est proprie contritio quantum ad actum proprium:
cum sit pars iusticie vindicatrice: que respi-
cit culpam preteritam. De peccato autem futu-
ro non dicitur proprie esse contritio: sed magis
cautio: que pertinet ad prudentiam. Sapientia.
pru. de natura: est motor in omnibus vir-
tutibus moralibus. Unde dicitur auriga vir-
tutum secundum Thoma. parte. 2. q. 9. et ar. 4. Et con-
firmatur ratio ex eo: quod contritio est pars pe-
nitentie: que respicit semper preterita et.
Sexto nota quod hoc intelligitur de pecca-
tis propriis. Nam de alienis peccatis quod
nisi ex charitate dolere debeamus: tamen non
oportet: quod de eis atteramur: quod non omnis
dolor de peccato preterito est contritio: nisi de
propriis tantum. Tercium ponitur verbum
designatum electionis virtualis: que requi-
ritur ad actum virtutis: que notatur cum
dicitur assumptus. Ubi notanda sunt tria.
Primo quod contritio debet esse perpetua
per totum spacium vite presentis: quantum
ad dolorem interiore: qui est actus volun-
tatis: que est displicentia de peccato com-
misso: ut dictum est. 3. Semper enim de-
bet huius displicere: quod peccauit. Si enim ei
placere peccasset: iam ex hoc peccatum in-
curreret: et fructus venie perderet. Et per
hoc etiam facit ratio: et auctoritas. Ra-
tio est: quia contritio respondet culpe et

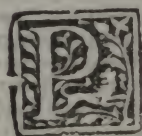
De penitentie integritate

parte auerſionis et qua culpa habet quan-
dam infinitatē. Et ideo vera pñitio dñ sem
permanere. Et ex hac rōne pñ differētia in
ter satisfactōes et contritiōē: qñ satisfactio
attendit fm penā pñctam: que peccatorū
iniungi dñ. Et tñ pñt terminari vt nō opor-
teat ulterius satisfacere. Hec enī pena pñ-
cipue pportionatur culpe et parte auerſio-
nis: et qua finitātē habet. Et ideo diuersa
ratio ē in ea: qñ in pñtione. Pñ ratio. Au-
erſitas est. Aug in lib. de penitētia. Quid
reſtat nobis: niſi dolere in vñta. Vbi. n. do-
lor finitur: deficit penitētia. Si penitētia
finit: qñ relinquit de vñta: Ad idē Vgo
de ſancto victore. Dens inquit qñ abſolute
hominem dñs peccati ligat cum a vñcu-
lo perpetue detestationis. Cuius ad idem
facit. Eccl. 5. De propiciatū peccatorū noli
eſſe ſine metu. Ergo nec ſine dolore. Item
Iſa. 58. Recogitabo tibi oēs annos meos
ſu amaritudie anſine mee. Dolor ē exterior
a ſenſibilit: qui a diſplicētia cauſat: et debet
ēē pñemus i hac vñta. Et pñctā vera ſunt
de pñtione inquantū eſt actus virtutis:
ſed fm qñ ē pars cauſalitatis in quantū. ſ.
pñnet pñctum pñtendi et ſatisfaciēdi: nō
oportet: qñ fit perpetua: ſed ſufficit ſemel cō-
ſiteri et ſatisfacere. Et pñequenter ſufficit ſe-
mel hoc modo pñt cum pñctum pñtēdi:
niſi in caſibus illis: in qñs requiritur ite-
rata pñſio: et ſatisfactio. De quibus. 1. dñ-
cetur. C Sēdo nota: qñ dolor iſte pñtione
nō oportet qñ fit pñctus: qñ nec eſſe eſt qñ
actus penitētis ſine interior: ſine exterior
interpolletur ad minus ſomno: et alēs qñ
ad neceſſitatem vite pñnent. Qñq; etiam
actus vnus virtutis impedit actū alteri-
us magis neceſſarium. Et tñ pro tunc opñ
intermittere actū illum impediriū mello-
ris boni. C Tētio nota: qñ poſt hanc vitā
nō cadit pñtio. Rñ eſt: qñ in pñtione tria
ſunt. ſ. dolor: gratia et meritum. In beatīs
non eſt dolor. Vñ Iſa. 65. Obluſione tra-
dite ſunt anguſtie pñores. Itē Apoc. 21.
Jam nō erit amplius neq; luctus: neq; cla-
mor: ſed nec ullus dolor. In dñatis vero
nō eſt gratia. In hīs qñ ſunt in purgatorio
nō eſt meritum: qñ nō ſunt in ſtatu meren-
di. Et ideo pñtē pena purgatorū nō dicit
ſatisfactoria: qñ ſatisfactio opus meritorū

requirit. Sed largo modo vñctū ſatisfactio
pene debere ſolutio fm Tho. parte. 1. q.
64. arti. 1. ad tētiū. In hac autē vñta oīa
pñctā ſunt. Et pñfirmat ratio: qñ ſi pñtio
erit poſt vñctam: ergo eſſet et culpe mortalīs
remiſſio. Cōſequens ē falſum: ergo et antece-
dens. C Quarto ponit verbum reſtrictiōe
penitētie ſacramentalis: cum dñ: cum pñctio
to pñtēdi. Iſta enī verba addunt ad diſ-
ſinictiōē pñtione ſacramēti put eſt pars ſacramē-
ti penitētie: nō autē: put ē actus virtutis.
Nam vt pñia eſt ſacramentū: requiritur hēc
tria: vt dictū ē. ſ. cordis pñtione: oīis cōſeſ-
ſio: et operis ſatisfactio: nō tñ ſimul in actu:
ſed in pñctio. In actu pñctio ſucceſſiue ſunt:
ſicut diſtinctus horas eſſe partes integrales
diei: tñ ſucceſſiuas. Jo. 12. nōne. 12. hore ſūt
diei. Eſt autē notandū: qñ qñ iſta verba ad-
duntur ad diſſinictiōem pñtione ſacramēti:
put ē pars ſacramēti penitētie: vt dictum eſt:
ideo tunc requiritur iſtud pñctum pñtendi
et ſatisfaciēdi: qñ peccatum cadit ſub
neceſſitate pñſionis. Alias ſecus: qñ pñt-
git in pluribus caſibus: vt patebit. 1. cū de
confeſſione agetur.

C De pñſione.

Sermo. 15.

Penitentiam

agite et. Vñſo ſupra pñ-
mo ſmone de contritiōe:
que eſt vñ pñctum inte-
gratum ſacramēti peni-
tentie: ſequitur modo videre de confeſſione.
Salutetur vñgo Maria et. C Circa pñſi-
onem ergo occurrunt duo pñncipaliter
pñſiderāda. C Pñmo de eius neceſſitate.
C Sēdo de ei⁹ qualitate. Circa vero eius
neceſſitatem: tria ſunt videnda ſucceſſiue.
Pñmo de rationibus ad pñſionem: iudā
eti⁹s amplexandis. Sēdo de obſtaculis
eius ipeditiuis remouendis. Tētio de pec-
catis neceſſario in pñſione dicendis. Cir-
ca pñmum notandum pro euidentia dicen-
dop: qñ pñſio poteſt tripliciter ſummi fm
diuerſas rōes: et ſignificata. Et ſic equoce.
C Pñmo nāq; pñſio eſt diuina: ma-
gnificans. C Sēdo eſt iudicialis pñdem-
nans. C Tētia ē ſacramentalis abſolūō:
Et quilibet iſtap pñſionis eſt neceſſaria

ad salutem: de quibus vide qd scripti in sermone beate Barbare qui incipit. Confitebor tibi dñe rex: in introitu. Omnis ergo primis duabus videamus de tertia confessione: de qua nobis sermo est: qd h̄c pars sacramenti penitentie per quā psequimur veniam peccatorum: iuxta illud. i. Jo. i. Si cōfiteamur peccata nostra: fidelis et iustus ē deus ut remittat nobis peccata nostra: et emundet nos ab omni iniquitate. Igitur de hac loquendo notandū est: qd hec cōfessio est necessaria ad salutem: et h̄c est firma conclusio omnium theologorum: et probatur quinq; modis.

¶ Primo ratione naturali.

¶ Secundo persuasione theologali.

¶ Tertio inductione diuinali.

¶ Quarto auctoritate scripturali.

¶ Quinto experientia exemplari.

¶ Primum ergo medium est rationalis. Nam videmus sim naturam qd nulla infirmitas pōt medelam recipere si medico ocultetur: propter hoc oportet qd Medicus videat figuram infirmitatis: v; vñ. tan- gat pulsam. agnoscat tempus infirmitatis. et modū. Et manifesta ei infirmitate facilius et cōmodius remediū adhibeat: sic et vulnus nō potest curari: nisi medico pateat. Uñ Boetius. Si operam medicantis directas: oportet ē vulnus breuas. Fatuus enim esset ille qui timore seccationis vulneris nō patefaceret illud Medico: qd sic posset venire in fistulam: et cōsequenter fieret incurabile. Uñ Aug. in regula. Si. n. frater tuus vulnus habet in corpore qd vel sit occultari dum timet secari: nōne crudeliter a te sileatur: et misericorditer indicetur? Si ergo pro salute corporis mortuū aperis vulnus: cur nō magis aperire de- bēs vulnus mentis p salute anime imortalis. Uñ dicit Aug. qd cōfessio est per quā morbus latens spe venie aperit. Unde et plerūq; bestie vulnere ostendunt humiliter vulnus suū hominibus deposita feritate. ut curas recipiāt. Sicut p; in leone beati Hieronimi. Peccator ergo qui nō vult confiteri deterior est qd bestia Est etiā deterior Iuda pditore: qui pessus est peccatū suū dicens. Peccatus tradis sanguinem iustū. Et quis nō suscepit veniam: illud fuit p

pter defectū spei. Non autē ppter defectum pessionis. In peccatore autem obstinato utrūq; deficit. i. et cōfessio et spes venie: que sine confessione haberi nō potest. Tales ergo qui nolunt pferri: necesse est ut male moriantur et desperati. Nota exēplum de illo: qui dū laboraret in morte: et inuitaret ad cōfessionem: ille nequitia plenus et ira: urgente diuino iudicio: rēdit coram omnibus astantibus. d. Postq; deus auferit mibi corpus et ego auferam sibi animam: quia aliam de eo nō possum sumere vindictam: nō attendens miser qd dum animam deo auferret eaz diabolo tradidit in sui perniciem: et eternam damnationē. Et hec duritudo pcedit ex diabolica instigatione. Uñ de exēplum qd scripti. d. articulo et sermone. i. parte. 2. Tales etiam diligentiorē curam habēt de caliga aut de solari qd de anima. Quia si caliga lacerat: statim illas reparant: sed animas minime. Sic canis qualibet quindena lanatur: sed anima minime. Ideo tene consilium scripture o peccator: dicentis Eccl. 4. Nō pfundaris pferri peccata tua. Et predictis ergo p; qd ratio naturalis dicit qd peccator d; cōfiteri peccatum suū. Et ideo respectu hoc potest dici qd confessio sit de iure naturali. Nam ut dicit Petrus de tarantasio in. 4. di. 12. Confiteri veritatē qd: vbi: quid: et cui oportet: est actus virtutis: et psequenter est de iure naturali: qd omnes actus virtutis a ratione naturali procedunt. Et pfirmat ratio: ex eo qd confessio est de iure diuino: ut patet in tertia pte sermonis. Ius autē diuinum dicit ius naturale. Quia cuiuslibet rei illud ē naturale: quod et a creatore suo imponitur: ut notat Tho. p. 2. q. 91. ar. 2. Unde et Ihdorus dicit qd Ius naturale ē qd in lege et euangelio pñetur: ut habetur in decretis. i. di. in prin. Cōsequens mediū ē persuasio theologialis. Pro cuius intelligentia nota similitudinē. Siquis. n. vellet ingredi domum seu palatium cuius hostiū sit clausum deberet recurrere ad ostiariū: qui habet clauis ut sibi ostium aperiat: et sic ingredi possit. Sic in pposito Manifestum est enim qd per peccatū mortale clauditur ostium paradisi peccatori. Uñ pōt dicere peccator illud Iere. 36. Ego clausus

De penitentie integritate

sum: nec valeo ingredi domum dñi. Si igitur peccator vult intrare in vitam eternam: oportet quod currat ad eos qui habent claves: cuius modi sunt sacerdotes: quibus dixit Mat. 16. Quicunque ligaveris super terram erit ligatus et in celis: et cetera. Et Jo. 20. Quorum remiseritis peccata remittentur eis: et cetera. Has autem claves principaliter dominus tradidit Petro dicens Mat. 16. Dabo tibi claves regni celorum: et cetera. Et Mt. 22. Sacrosanta: quia mitius agit peccator qui preteritur sacerdoti: quia subicit se eius potestati invocans auctoritatem clavis suarum: et dicens. Aperite mihi portas iusticie: et ingressus in eas confitebor domino: hec portas domini iusti intrabunt in eam ps. 118. Vni Anabro. Confessio a morte animam liberat: confessio aperit paradysum: confessio spem salutis tribuit: quia non meretur iustificari: qui in ultia sua peccatum non vult preteriri. Tertium medium est inductio divina. Nam deus Adam peccatorem vocavit dicens. Adam ubi es Gen. 3. Hoc enim fecit divina bonitas non ignorans ubi esset: sed ut ex hoc daret sibi occasionem preterendi peccatum suum: et presequenter veniam consequendam. Sicut ipse Adam non humiliter confessus est: sed se excusans dixit. Mulier quam dedisti mihi sociam dedit mihi de ligno et comedi: quasi retorquens culpam in deum: qui talem societatem sibi dedit: que sibi foret occasionem peccandi prebitura. Sic fecit et Eva d. Serpens decepit me et comedi. Et ideo non obtinuerunt pro tunc veniam: sed postmodum electi de paradiso in penam peccati. Penitentiam vero agentes misericordiam presecuti sunt. Sic plerique hodie faciunt: qui quando confitetur non accusant se: sed vicinam vel virem vel diabolum. Contra quod dicit ps. Non declinas cor meum in verba melle ad excusandas excusationes in peccatis. De ergo ex inductione dei peccator omnino preteriri peccati: ut veniam presequatur. Sic fecit David quando dominus misit ad eum Nathan prophetam arguentem eum de peccato: humiliter confessus est peccatum d. Preceavi: et statim audiuit ab eodem propheta. Dominus quoque transmittit a te peccatum tuum. 2. R. 12. Vni dicit ipse alibi. Delictum meum cognovimus tibi feci et iusti. m. a. te non abscondi et cetera. Vni nota quod oportet alterum de duobus esse: vel quod aut

peccator clamet ad deum vindicari. Unde cum dominus induceret ad confessionem peccati parricidam Laym. d. Vbi est Abel frater tuus? Molenti Laym peccatum preteriri: et dicens nescio. Aliquid custos fratris mei sum ego: subiicit dominus d. Quid fecisti? Tunc sanguinolus frater tuus clamat ad me de terra. Nunc igitur maledictus eris super terram: quia aperuit os suum: et suscepit sanguinem fratris tui de manu tua Gen. 4. Sic de Sodomitis impenitentibus dicit Gen. 18. Clamor sodomorum et gomorreorum multiplicatus est: et peccatum eorum aggravatum est nimis: descendam et videbo utrum clamorem qui venit ad me: opere compleverint. Et his ergo habemus quod ex divina inductione homo de preterito peccatum. Sic enim misericordiam presequitur. Vni Aug. Si homo celat deus detegit: et si homo detegit deus tegit. ps. Beati quorum remisse sunt iniquitates: et quorum tecta sunt peccata. Quartum medium est auctoritas scripturalis. Quadruplex enim scripturalis auctoritas habetur: quod confessio peccati sit necessaria. Prima auctoritas habetur a lege moysarum. Nam in veteri testamento erat in precepto confessio generalis. Secunda a lege evangelica. Tertia a lege canonica. Quarta a lege civili seu laica. Prima ergo auctoritas habetur a lege moysarum. Nam in veteri testamento erat in precepto confessio generalis et indistincta per oblationem sacrificiorum pro peccato statuta: puta vituli: vel hirci: vel capre: vel ovium secundum diversitatem peccatorum: sicut habetur Levit. 4. Ideo dicit Prover. 28. Qui abscondit scelera sua non diriget. Qui autem confessus fuerit et reliquerit ea: misericordiam consequetur. Item Isa. 43. Narra si quid habes ut iustificeris. Item Job. 30. Si abscondit ut homo peccatum. Secunda auctoritas habetur a lege evangelica. Nam salvator peccatorum confessionem instituit: et quia non expresse: manifeste habeatur per se: tamen significat instituit. Unde dicit Thoma. in 4. sen. di. 17. q. 11. Non legit de ipsa confessione expressa institutio Christi per se: sed per Jacobum Jacobi. Confitemini alterutrum peccata vestra. Sed bene significanter Christus precepit confessionem. Nam primo quodam prefiguratio quedam confessionis in-

nultur in hoc: q̄ Johāni baptiste p̄fiteban-
tur peccata: qui baptismo ip̄s ad gratiā
ip̄i p̄parabantur. Sed etiam in hoc q̄
dñs sacerdotibus leprosos trāsmittit Luc.
xij. et Mat. 8. Qui ḡsus nō essent noui te-
stamēti sacerdotes: tñ in eis noui testamē-
ti sacerdotium figurabat. Unde dixit dñs
leprosis. Ite ostendite vos sacerdotibus
Luc. xij. Nota. Ite: p̄tra illos q̄ sani sunt:
et p̄nt ad ecclesiam ire et vocant p̄fessores
ad domum. Alij expectant qñ infirmantur
et tunc p̄fiteantur. S; diabolus apponit
aliud impedimētū: p̄pter q̄ p̄fiteri nō pos-
sunt: et h̄ sepe p̄tingit. Sic ut expedit. Sedo
dicit Q̄ fide. S; illos qui dicunt. Mater in-
terrogatis me nō recordor de peccis meis:
tñ de peccato vicini vel primi bene reco-
rdant. Quidam aut̄ sunt ita dispositi: q̄ nī-
si interrogentur a p̄fessore de peccatis non
dicunt. Tales nullo modo veniam p̄sequi
p̄nt. Debet ergo peccator totum cor suū in
p̄fessione aperire: iuxta illud Tref. ij. Effunde
sicut aqua cor tuum ante cōspectum dñi.
Nota. Sicut aqua. Peccata. n. que latent
in corde totaliter debēt dici: sicut aqua to-
taliter effunditur de vase: ita q̄ nec color:
nec sapor: nec odor: nec aliquod vestigium
remanet in vase de aqua. Tercio dicit
Vos: nō accusando alios: sic fecerūt Adā
et Eua: sicut dictum est supra parte ij.
Quarto dicit Sacerdotib; Alijs. Alij
nō sunt concessi clauēs. Unde nec p̄nt ab-
soluere: nisi sacerdotes eēt. Si eēt ange-
lus vel Johannes baptista: vel vīrgo Ma-
ria: ut dicitur. j. cum agetur de ministro
hujus sacramenti. Patet ergo q̄ saluator
significatiue p̄cepisse legitur confessionē:
et creditur etiam expresse instituisse: q̄ insti-
tutio sacramentorū pertinet ad xp̄istum: si-
cut q̄ hō ex potestate excellentie sibi com-
missa: que nulli alij creature est cōmunicā-
ta. Fuit etiaz p̄figurata confessio in susci-
tatione Lazari qñ anteq̄ xp̄s eum suscitā-
set fecit monumentū aperire dicēs. Tollite
lapides etc. Jo. xi. Per monumentū enim
significatur anima peccatoris seu corpus.
Mat. 23. Ne vobis hypocrite quā oportet
c̄p̄iri: per confessionem anteq̄ de morte
peccati ad vitam gratie suscitei. Postmo

dū vero dicit apostolus. Soluite euz et fini-
te abire. Per q̄ significatur absolutio sa-
cerdotis: que tunc vocat eum. Interim iu-
dicis iudiciū sequit̄. Q̄d Papa disp̄sare
nō potest q̄ aliquis ad p̄fessionem non re-
neatur. Sicut enim dispensare nō potest p̄-
p̄elatos ecclesie q̄ aliquis sine baptismo
saluetur: ita nec q̄ aliquis sine remissione:
sine confessione: et absolutione cōsequatur
ut not. T. p̄o. S; gentis. c. xij. Hoc enim per-
tinet ad potestatem excellentie: que competit
solī xp̄o: s̄m q̄ homo. Ip̄e namq̄ solus po-
test conferre effectum sacramēti huius sacra-
menti: sicut patuit in maria Magdalena
Luc. ij. Et muliere adultera Jo. 8. Sed be-
ne posset Papa dispensare q̄ nō teneatur
quis singulis annis semel confiteri: quia h̄
ē de iure positio humano ut in. c. Omnis
vtriusq̄ sexus sup̄ quo habet plenitudinem
potestatis. Extra d̄ vsu. pal. Ad honorē. Et
de concess. p̄bē. Proposuit: cū similibus.
Tertia auctoritas sumitur a lege cano-
nica: ut in. c. Omnis vtriusq̄ sexus fidelis
postq̄ ad annos discretionis peruenit:
omnia sua peccata saltem semel in anno
fideliter confiteatur p̄prio sacerdoti: et in-
sanctas sibi penitentiā p̄p̄is viribus stu-
deat adimplere: suscipiens reuerēt̄ ad m̄-
nus in paschate eucharistie sacramentum:
nisi forte de proprij sacerdotis consilio ob
aliquā rationabilem causam ad tempus
ab eius perceptione duxerit abstinendum:
alioquin et vlus ab ingressu ecclesie arecat:
et moriens ecclesiastica careat sepultura.
Hanc aut̄ annuam confessionem ecclesia
sancta statuit: triplici ratiōe. Prima ut
omnes peccatores se cognoscant: quia ut
dicitur Ro. ij. Omnes peccauerunt et egēt
gloria dei. Secūda ut cum maiori reuerē-
tia homines ad eucharistie sacramentum
accedant: iuxta illud. i. Cor. xi. Probet autē
seip̄s hō: et sic de pane illo edat: et de cali-
ce bibat etc. Tercia ut ecclesiā p̄ rectorib;
sui subditi innotescant: ne lupo lateat inter
gregē: et ut plari agnoscant vultū pecoris
sui: et precanere eis dicente dño p̄rouer.
xxvj. Diligenter agnosce vultum pecoris
tui: tuosq̄ greges considera. Nota hic de
estate in qua teneret quilibet confiteri: q̄

e ij

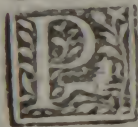
De penitentie integritate

tertius dicit omnino annos discretionis p-
nerit. Et videt qd anni discretionis sunt
illi anni in qbus pot homo peccare morta-
liter: vt plurimu: et hoc est cum doli capax:
qz tunc pot peccare. Extra de sic. puerop.
Si aduer. de sic. l. i. C. si minor. se. ma. dicitur.
l. iij. Nec auct etas tunc videt incipere: qm
tam transferunt. vij. anni. Nam in tali etate
pstitus est peccare. Quintimo vt dicit ter-
tus in. d. c. l. Quis audeat affirmare men-
datia: et peruria no ee peccata: Et his ple-
na est puerilis etas: qm in eis no ita vt
in maioribus punienda videant: et loquit
de pueris doli capacibus: vj. vij. annos: vt
ibi dicit Glo. l. Et dicit legiste: et glo. etia
notat in. d. c. l. in vltima glo. Et oino deli-
ctum cadit in puerum postq est doli ca-
pax: ppter delictum carnis. ff. ad silent. l. i.
§. impubes. et l. exepiant. Et ideo videt qd
in tali etate teneatur: quis cōfiteri. Et hoc
pbatur per ter. dicti capli. Omnis vtriusq
sexus: ista glo. que e ibi. Et in. d. c. l. de de-
lic. pue. Et facit p hoc ratio: qz si pot in ta-
li etate homo incurere in infirmitate pecca-
ti: ergo indiget medicina pessionis. Ppote-
rea si pot homo in hac etate se obligare
diabolo: multo magis dū obligari homo
precipienti pessionē. Infans vero. i. q. lra
septima animam pstitus est no tenet ad
hoc preceptum pessionis. Ratio ē: qz infan-
tilis etas quicqd videt ignorat. C. de sal.
mo. l. vnica. et vt dicit ter. in pupillus insti.
de in. vt stip. infans. Et qui infanti pxius
est no multum distat a furioso: quia huius
etas pupilli nullum intellectū habent: sed
in pxiis infanti ppter vtilitatem rerum
benignior furis interpretatio facta ē: vt idez
lus habeant qd pubertati pxiis. Nec ob-
stat quod legitur in dialogo de puero qm
annos: qui ppter blasphemiam diuini no-
minis de sinu patris a diabolo raptus est:
et psequenter peccauit mortaliter: qz illud
est de raro contingentibus: et vna irundo
no facit ver. Ter aut adaptatur ad ea: q
frequenter accidunt. Non aut ad ea: que
raro eueniunt: vt dicit ter. in. l. nam ad ea.
ff. de legibus. Quarra auctoritas sumit
a lege layca seu ciuili: que statuit in con-
fessione iudiciali qd reus accusatus dū cou-
fiteri delictū. Unde dicit lex qd si reus ac-

cusatus ciuilitet: de aliquo damno dato: et
agitur ciuilitet. l. aglia: debet accusatus cō-
fiteri alias si pbatur ptra eum: debet pde-
nari in duplum ratione infirmitatis seu
negociationis: vt in. c. ad. l. agl. l. contra ne-
gantes: vt dicit Tho. 2. 2. q. 69. ar. l. q. si ali-
quis accusatur coram iudice: de aliquo cri-
mine qd cōmisit teneatur dicere veritatem:
et psteri delictum iudici interroganti: et p-
cedenti fm formam iuris: alias peccat mor-
taliter. Similit etia dicit de teste. Quinti-
mo medius. ē experientia exēplaris. Nam
multis exēpls ostendit qd damnati fuerūt
aliqui: qui noluerunt psteri peccatū: et de
multis legitur qd fuerunt reuocati ad vitā
vel a morte repentina pseruari vt psterent.
Unde legitur qd in Francia in quodā mo-
nasterio: quedam fuit puella sanctissima: q
cum neptis eisset abbatisse eam per oia nu-
tricat vt filia. Cūq admirabilis eet vire
facta ē tante fame: vt ad se videndā mul-
tos de longinquis partibus attraheret. Ac-
cidit aut vt qdam uiles plurimā spūalis
ad eam videndam veniret: et cum ei pluri-
mū placuisset: sepe venire cepit: vt cum ea
loqueret aliqd de diuinis: ppter qd acci-
dit: vt ex familiaritate nimia iter se nimia
sumpta fiducia ceperat narrare aliqua in
honestā: et calefacti verbis ceperat se mani-
bus tangere: crescentes libidinis flāma in
corpore: diabolo incitante dei obliti pcep-
erunt dolorem: et pepererunt iniquitatem. At mī-
sera illa ppter pconiaz sanctitatis: supbia
tumida: et a verecūdie pudore deuicta dū
timuit famam pdere: et hoibus displicere:
renuit psteri: Quis septus lachrymas fun-
deret. Factū est ergo post modicū vt obi-
ret no pfecta. Cūq haberet ab hominibus
velut sancta cum magna gloria sepulta est.
Uñ abbatissa pro nepte sollicita oēs adiu-
rat sorores: vt deū deuotius exoraret. Illa
ho eis subito apparuit: et qd posceret reg-
nauit. Cui abbatissa ait. Volum: vt dicas
nobis qualiter est tibi. Tūc prius ultra
voce cantare cepit: et dicere. Peccate mei: et
no penitente timor mortis perturbat mei: q
in inferno nulla est redēptio. Sorores cepe-
runt cantare et dicere. Miserere mei de: et
salua me. Qd dū audire statim disposuit
sicq quare esset damnata h eis modo ap-

perit. Sic etiam legi de quodam mercatore usurario: q̄ cum venisset ad mortem: et moneret ad p̄fessionē: et ille audire renueret: quidam ex astantibus dixit ei. Scias te esse damnatum si tu nolueris p̄fiteri petri et non resistueris alicui. At ille et tētar hoc solus rēdit. Ego p̄babo si vera sunt que tu dicis: et nō p̄fessus vram finit: et sicut dixit p̄baturus accessit. Legi etiam q̄ fuit qdam in partibus Lombardie: qui dñe nostre vigilia seculabat valde deuore. Cūq̄ in quodam bello inter Bononenses et Matinenses eroro fuisset vulnerratus ad mortē. ad pedem cuiusdam arboris veridicus a suis. auxilium dñe inuocauit: et q̄ postulauit accepit. Nam tādū ei⁹ adianāribus meritis: nec mori potuit quousq̄ sacerdos aduenit: qui eum p̄fitemem ab oib⁹ peccatis absoluit. Itē duo frēs minores per viam aliqui incedentes. quendam inuenerunt in via letabiliter vulneratum a latronibus: quē mortuū esse putantes et eum sepelire volentes: ille signum fecit q̄ viueret. Tūc dixerūt ei. Vis p̄fiteri? Et ille dixit. Nolo: q̄ dñs cuius diē ego ieiunabam sine p̄nia me mori nō fuit. Ideo teneas peccator p̄silium imo p̄ceptū dñi dicentis Eccli. xviij. Ante mortē p̄fiteri. A mortuo quasi nihil perit p̄fessio. Cōfiteberis viciis: vicius et sanus p̄fiteberis et laudabis deū: et gloriaberis in resurrectionibus eius. Deo gratias amen.

De impedimentis p̄fessionis. Sermo. iij.

Poenitentiam

agite etc. Supra sermone primo dictum est de orationibus ad p̄fessionē in-dacentibus. modo sequit̄ predicare de obstaculis p̄fessionis impedimētū remouētib⁹. Saluete virgo Maria etc. Ideo introductione sermonis: notandum q̄ diabolus maxime nititur impedire illud opus q̄ est maxime utilitatis. Nam ut dicit Aug. in lib. de p̄nia. Cōfessio ē salus animar. dñi p̄nitē viciis. restaurat virtutē. oppugnat viciis. Quid plura? Obstruit os inferis: portas aperit paradisi: idcirco diabolus ut a confessione retrahat multos impedimentis laqueos opponit.

Ista sēc. vij.

Primum est pudor confitendi.

Secūm est timor satisfaciendi.

Tertium est dulcedo peccandi.

Quartum est spes finaliter penitendi.

Quintū est desperatio vniū p̄sequēdi.

Sextum est diffidentia.

Primum ergo impedimentū est pudor p̄fendi. Istud tangit cōiter hypocritas et superbos: qui volunt apparere hoib⁹ de foris sancti et manducum in suis intus infirmi et turpissimi: similes phariseis hypocritis. Contra quos dicit dñs Mat. 23. Ne vobis scribe et pharisei hypocrite: q̄ similes estis sepulchris deauratis: que foris apparent hoibus speciosa: intus vero plena sunt ossibus mortuorum: et omni spurcitia. Et ideo tales aut nolunt p̄fiteri oīno: aut cōfitemi qdē alia peccata: nō illud de quo valde erubescūt. Vel q̄q̄ p̄fitemur diuersis sacerdotibus diuersa peccata: q̄ erubescunt aperire totam sanie peccatorū vni medico. Contra ergo hoc primū impedimētū sunt tria remedia seu tres cōsiderationes.

Primum ergo remedium est cōsideratio naturalis rationis.

Secū est cōtemplatio diuine intutionis.

Tertium cōparatio future confusionis.

Primum ergo remedium est cōsideratio naturalis rationis. Debet enim homo cōsiderare infra se et dicere. Vbi mlier si non erubuit peccare q̄ est inhonestissimū et vilissimū: q̄ erubescam p̄fiteri q̄ est honestū et iustū et utilissimū? Ber. D. infantia nimis hoīū: pudet ablati et nō pudet inquiri: pudet sordes abstergere: et non pudet sordes strabere: abstergitur caliga et cōtēnti anima. Nota p̄ra plurimos q̄ nō verecundantur facere peccata: et verecundantur dici peccatores: timentes magis famam perdere q̄ cōscientiam: cum tñ p̄cia sit bonū. pprium fama vero alienū. Et ideo potius vj hō diligere et seruare p̄ciam q̄ famam: sicut hō magis diligit bona ppria q̄ aliena: quis vtrūq̄ debeat hō suare p̄ciam et famam? Vbi Aug. tñ. q. i. Nolo. Due res sunt p̄cia et fama: p̄cia est necessaria tibi: fama p̄mo tuo. Vult ergo si claudat: q̄ volant eē p̄ubnari: et tñ si alius sibi dicat: tu es p̄ubnarius h̄it p̄ malo. Sic de usurario

e. iij.

De penitentie integritate

sic de symoniacis: et huiusmodi. Nolūt eē: s; nolūt appellari peccatores. Contra quos ē puer bñs. Si nō vis eē lupus: nō vestias te pelle lupi. Cōscm remediū ē pēpiatio diuine inuisionis cui nīpīl pōt celari: q; oīa nuda et apta sunt aī oculis eius. **Deb. ij.** Quid ergo erubescis reuelare deo: q; scit oīa peccata tua: Qñ aut reuelas peccata cōfessori: reuelas sibi nō vt homi: sed vt dei vicario. **Isa. 29.** Ne q; pfundi estis corde: vsq; nō intelligis. Vñ in nullo casu mundi. pōt sacerdos illud reuelare noīando psonaz peccatis: etiā si tot⁹ mūdus pīret. Quinimo pōt eā secus cōficia iurare si adducere tanq; testis in iudiciū q; nīpīl scit: si illd peccm sciat solū p sacramentalē cōfessionē: vt not. **theo. i. 4.** **sen. di. 21.** Et ē si epō sciat peccm in cōfessione alienius subdit sui: si peccat ab eo in iusticia p illuz cui damns illarū ē: nō d; illā peccatozē noīatim cōfiteare: s; indetermīnate dicendo. **Ereōico auctorē dānt:** sicut et saluator fecit de iuda d. Unus vestrū me traditurus ē **Mat. 26.** Et habet in. e. Si sacerdos de offi. ordi. Nec xps fuit in hoc p alioz criminis iude: nec ē cū dixit Quid in tingit meā manū in paraphide: nec cū dixit Tu dixisti. **De p. di. ij.** Cū oēs. **Et. 2. q. 1.** Si peccauerit in glo. ij. Dicit ē **Jo. 8.** in. c. Qis vtriusq; serus: q; ē si necessitatis articulo q; laico cōfiteat. Latens ille teneatur celare p cōfessionē: sicut et sacerdos: fm eā. Et ideo puto q; posset ille laicus iurare se nescire: sic et pībrē rē. Patet ergo q; peccatoz cōfiteōdo reuelat deo peccm. Si ergo tu miser peccator: nō erubuisit peccare corā deo ad tuā damnationē: cur erubescis sibi alud cōfiteri ad tuā saluationē: ps. Imperfectus meum viderunt oculi tui: et in libro tuo oēs scribentur. Nota in libro tuo: q; qñ tu peccas deus scribit in libro peccm: et qualitatē eius: et qñtātē differētie. locū et psonam: et c. Sed qñ tu pīteris deus: delet illa cū pēna misericordie. **Isa. 43.** Ego sum q; deleo iniquitates tuas ppter me: et peccatoz tuoz nō recordabor. ps. Auerte faciem tuā a peccatis meis: et oēs iniquitates meas dele. **Tertium remediū ē cōparatio future cōfessionis.** Debet. n. peccator cōparare pfusionē quāz patit pīterendo cū cōfusione: quā passurus est in extremo iudicio. Et d; elige

re istam potius q; illaz triplē rōne. **Prima** q; ista pfusio pītentis est corāz vno homine et peccatozē: q; scit compati pfusioni peccantis: s; illa pfusio erit corā oīb⁹ hominibus pīntibus et futuris: et corā oīb⁹ angelis et sanctis oīb⁹. **Mat. 13.** Reuelabo pudēda tua in facie tua: et oīdam gentib⁹ nuditatē tuā: et regnis ignominia tuā. **Ideo Aug. in psona pīssoris sic dīc sup: za ps.** Cur pīteris erubescis peccata tua: **Pecor** sum sicut et tu: hō sum: humanū nīpīl a me alienū: pītere homo homi: hō peccator: homi ui peccōi. **36 dī** pīssori figuratiue. Non abominaberis et dūmē: q; frater tuus est: nec egyptiū: q; advena fuisti in terra eius **Deut. 23.** Nota et dūmē. i. sanguineum q; significat peccōzē: q; peccm in scriptura designat p sanguinē. ps. Libera me de sanguinibus deus rē. Nec egyptiū. i. tenebrosū. i. peccōzē: q; advena fuisti rē. i. q; tu aliqñ fuisti peccōz. Ergo duplī rōne nō d; pīssor ab horrere peccatozē: i. q; peccator est frater suus: tum q; ipse pīssor aliqñ fuit peccōz. **Vñ Aug. l. Pauid ignara mali:** misericors succurrere disco. **Vide in decret. 50. di. 28.** derandū. Secūda rō quare peccator d; eligere potius pfusionē pīterendo hic q; in inferno: ē q; ista pfusio est tpalis et momentanea. Illa pō eterna. **3ere. 20.** Confundentur vehemēter: q; non intellexerunt opprobriū sempiternū q; nūq; delebit. Tertia rō ē: q; ista pfusio ē honesta. pīuosa. et vtilis: q; p eam remittit culpa et pena vel in pte vel in totū: q; tanta posset eē pfusio vī tot posset sacerdotibus pīterit: q; nō solum oīs culpa s; et oīs pena tollerē: sicut fuit in magdalena. Sed illa pfusio erit pīuiciosa et maxime pfusibilis. **Eccli. 4.** Pro aīa tua non pfūdaris dicere vep. Est. n. pfusio adducēs peccm: et est pfusio adducēs grām et gloriā. **Cōscm pīpēdimētū est timor satisfaciēdi.** Timēt. n. qdam nō posse ferre pīas. que eis imponunt. i. Jeunania cūctūz rē. Contra hoc ergo impedimētū quasi vulnus dīa / bōlī: est triplē remediū christi. **Primum** est penitentie leuitas. **Secundum** est temporis breuitas. **Tertium** est future pene grauitas. **Prīmū ergo remediū est pene leuitas.** Xps. n. adiuuat nos in iūcēdo pīa duplī.

Sermo.iii.de obstaculis confes. .xxxv.

v3. Primo onus pñie allenlādo. Secdo ip̄as pñiaz dulcorādo. Pñio ergo mō pñiaz al-
leniat: qz ipse saluator crucē pñie nobiscuz
portat. Qd figuratū ē i eo qz dñs portauit
vnū latus crucis: p quā pñia designat: ⁊
symon cyrenensis portabat aliū: ⁊ portabat
Iesus latus granis. s. latus sapius: qz ille
Symon ibat post Iesuz cū cruce. Luc. 23.
Ap̄bēderunt quēdā Symonē cyrenensem
uenientem de villa: ⁊ ip̄osuerunt illi crucem
portare post Iesum. ps. Cū ip̄o sum in tri-
bulatione er. ed. ⁊ glo. ed. ⁊ c. Secdo salua-
tor adlūat: pñiam dulcorando: qz qñis
penitētiā sit amara ⁊ dura: tñ ip̄s facit eā
dulcem: qz lectus durus videt mollis. Iesu-
nia sunt delectationes. Vigile sunt deli-
cie ⁊ c. Hoc fuit signatū in aqua amara: q̄
fuit dulcorata sup̄s israel p ligni imissionē
Ero. 15. Aqua q̄ h̄z lauare designat pñiam
q̄ lauat holē a sordibus peccat. 3oe. 1. La-
uamini mundi cibore. ps. Lauabo p sin. mo.
lec. m. Hec ergo aqua ē amara: qz pñia ē
dura ⁊ amara maxime in sacris. Donas er-
go h̄c aque amare lignū crucis meditan-
do illas: ⁊ tunc fiet dulcis. Nam tu ieiunas
⁊ ip̄s ieiunans i cruce. Tu semel comedis
in die: habes tñ vinū ⁊ panē ⁊ c. Ip̄s vero
ficiens aceto potatus est ⁊ felle cibatus. ps.
Dederunt in escam meaz fel: ⁊ in siti mea
potauerunt me aceto. Itē tu de nocte dor-
mis in lecto lato: Ip̄s in lecto crucis artis-
simo ⁊ c. Dic vt expedit. Luc. vlti. Qui portauit
ip̄m pati ⁊ ita intrare in gloriā suā. De
pñia ip̄i scriptū ē. arti. 4. Simone. q. Sed
remediū est ip̄is breuitas. L. ser. n. et dui-
tissima pñia: tñ equanimiter esset sustinen-
da. Itā ⁊ si h̄o toto tpe vite sue longissime
pñiam ageret. tñ vix ēet ip̄s. x. anoz. Quid
ē hoc tps respectu eternitatē: Prolecto mi-
nus ē vna gutta aque: respectu totius ma-
ris oceani. Ideo dī Eccl. vlti. Multū labo-
rauit ⁊ inuenit multaz regem. Hierony. sup
Iere. Nullū longū tēpus: qz finē h̄z: eterni-
tati cōparatum oē tēpus breue est. Nota
a minorū similitudinē de studente. x. annis
extra patriā p honore vel lucro caduco ⁊
fallaci acgrendo ⁊ c. Quāto magis p glia
eterna acgrenda laborare debemus: Ideo
ap̄s. 2. Cor. 4. Id qd in pñi est momenta-
nū ⁊ leue tribulationis nostre: sup̄a mo-

dū in sublimitate eternam glorie pondus
opaf in nobis: non p̄replan:ibus nobis: q̄
vident: sed q̄ non vident. Que. n. videntur
ip̄alia sunt: que aut nō vident eterna sunt.
Tertiu remediū ē future pene graui-
tas: quā iureret h̄o si nō p̄stiteret. Job. 6.
Qui timet p̄uinam: irruet super eum n̄r.
Nota p̄uinā. i. tp̄alē penā: siue penitētiā.
Irruet sup eum n̄r. i. pena eterna. Vide
in libro de vitis fratrum nostrorū pte. 4. c.
De intrantibus religionē ex p̄sideratione
penarū p̄sentiaz ⁊ futurarū. Id ecclesia san-
cta orat feria. 6. post dñicam in passione
dicēs. Cordibus nostris q̄sumus dñe auri-
liam gr̄e tue benignis infunde: ⁊ petā ho-
stra castigatione voluntaria coh̄sentes. ⁊ c.
poraliter potius maceremur: q̄ supplicis
deputemur eternis. Tertium impedimē-
tum est delectatio peccandi: que ita allicis
peccatores: sicut cantus syrenarū. Et facit
homīnē p̄tenere peccā. Aug. lib. 50. bo. Qd
peccatum cōsuetudine vilescit: ⁊ sic homini
quasi nullū sit: colore perdit. Qd putridū
est nō dolet: quod nō dolet non est pro sa-
no habendum: sed pro mortuo impuran-
dum. Contra aut hoc valnus diaboli: tri-
bus alijs ip̄i remedijs est subueniendum.
Primū est loci ⁊ ip̄is incongruitas. Secū-
dū est dolor admittibilis. Tertiu est si-
nis calamitas. Primū ergo remediū
est loci ⁊ ip̄is incongruitas: qz h̄c mūdus
nō est locus gaudijs. sed meroris: ⁊ ip̄s p̄-
tis vite requit potius merorem q̄ gaudiū
⁊ letitiā. Et ad hoc ostendendū: infans q̄
nascit incipit flere. Ideo dicit Aug. 21. de
ci. del. c. 13. Infantia q̄ nō arisa: sed a flere
ordif hanc lucē: quorū malorū passura sit ne-
sciens p̄phat quodāmodo: solū qñ natus
est serant resisse 3oroastem: nec ei boni ali-
qd monstruosus risus ille p̄endit. Nam
magicarū artum fuisse p̄phet̄ inuentor: q̄
qdem illi nec ad p̄tis vite vanam felicitā-
tem p̄ra suos inimicos p̄desse potuerunt.
Al Nino q̄ppe rege assyriorū cum esset ip̄s
rex bacrianorū bello superatus ē. Hec ille.
Igit̄ ex quo ip̄s ⁊ locus est flens: debem⁹
flere ex veritate penitētiē: ⁊ nō delectatione
peccati notia regetari. Nota similitudinē de
fure vel latrone si dū ducit ad furcas fret-
ridendo ⁊ gaudendo ⁊ c. reputaret satius:

De penitentie integritate

qz deberet flere et veniam et orationes ab alijs postulare. Sic in pposito. Petros iam dñatus est ad mortē eternam p suam la tam in curia iustitie diuine: quas scripsit notarius eius. f. Ezechiel ppha dicens. Anima q peccauerit ipsa morietur. Eze. 18. Et primo ducit ad furcas inferni velocissimo cursu solis: ergo debet flere et veniam postulare potius qz gaudere: alias fatuus est. Eccl. 1. 22. **D**ñica in luctu: importuna narratio. **U**bi Augu. In valle miserie sumus: in qua magis est flendū quo minus fleamus. Quis sani capitis inter tot aduersa gaudere pte? Ideo quotidie clamamus ad pzinem dīcentes. Ad te clamamus erules filij eue: ad te sus ge. et flē. in hac la. val. Silr vtra pte sens tps ē flendū: qz nemo facit festum añ vigiliam. Totum aut tps vite pñtis est vglia qdam future solēntatis. Et iō semp est a vitijs et gaudijs noctjs abstinendū et nō gaudendū. Alias q facit festum hic: faciet vigiliam post mortem cum maxima et eterna penuria et fame et siti. Sicut p in diuiste epulone: q nunq potuit hic guttū aq Xu. 16. **S**ecūm remediū est dolor admixtibilitas: qz vt dicit Boetius. **D**is dulcedo felicitatis humane: multis amaritudinibus est respisa. Aug. Tātis malis h vira repleta ē. vt cōparatibē ei? mores remediū patef ēē nō pena. **U**ir. **O**pria quosq dies misis rē. Et iō fatuus est ille: q ppe dulce dinem peccati tantis miserijs et malis admixtā: dimittit pñiam fructuosam. **N**ota ad ppositum parabolam: q habet in Barlaam de illo q fugiens vnicozēm cecidit in puteum rē. Et expone sicut scripsi dñica. ij. aduentus fmonē! qui incipit. Scitote qm ppe est regnū dei pte. i. et s. ar. 40. fmonē. i. pte vlti. **N**ota etiā exemplū. **A**lerādri qm vidit in quadam terra hoies senes de pletos in pariete: et titulus dicebat. **H**ic vixit vna hora vel vno die: vel duobus: vel tribus ad plus: qz solū dies leticie cōputabant rē. **T**ertium remediū est finis calamitas: qz et delectatione peccati nihil remanet: nisi pfusio et luctus. **P**rone. i. 4. **E**xtrema gaudij: luctus occupat. **Q**uid. n. auaro remanet de oib' diuitijs suis: nisi extrema paupertas: **Q**uid luxuriosi: nisi corruptio et vermis: **Q**uid supbo: nisi vilitas rē: Et

omnib' his eterna dñatio: iuxta Job. 21. Tenent tympanum et cytharam: et gaudēt ad sonituz organū: ducunt in bonis dies suos: et in puncto ad inferna descendūt. **N**ota hic similitudinem hospitis: qz q peregrinus viator declinat ad eū siue ad hospitium suum: aptis brachijs et leta facie recipit ipsum: parat mensam: sternit lectum: et oia sibi possibilia facit sibi ad sui delectationem. **S**z qm vult recedere artam rationē: et largi mercedē erigit ab eo rē. Sic facit mūdus hōi peccatori. **I**ō dicit scriptura. Eccl. xi. Si annis multis vixerit hō: et i his oibus letas fuerit: neminūle dī tenebrōi tps et diez multo: q quā venerint vāitatis arguent pterita. **Q**uartū impedimētum est spes finalis pendendi. Et hoc puenit illis ex spe diu viuendi vel ex nimia cōfidentia diuine misericordie: q potius est dīcenda psumptio qua multi sunt decepti et quotidie decipiunt a diabolo suggerente. **C**ōtra hoc est triplex remediū. **P**rimū ē mortis dubietas. De qua vnde qd scripsi s. ar. 4. fmonē. ij. pte vi. **S**ecūm remediū est pēti grauitas: qz qro plus hō in pēto pseuerat: tanto eius pōitio pētorat: et pēti efficit grauius. **N**ā vt dicit ter. in. c. vlti. de pñtitudine. Tāto grauiora sunt pēti: qto infelicē aīam diutius detinent alligatā rē. Et in. c. **N**ō satis: de sumo. dī q pñtudo nō minuit pēti sed augeat. **T**ertū remediū est pñtioneis difficultas. **D**ebet. n. pñderare pēto: q quanto in pēto perseuerat tanto difficilior erit eius pñtione p pñtūm peccati cui subiecit. **P**ropter qd dī Jere. xij. Si pñt mutare ethrops pellem suam: et perdus varietates suas: sic et vos poteritis benefacere cum didiceritis malam. **N**ota ad hoc figuram de coruo: q semel emissus ab archa nunq reuersus est Gen. 8. **A**d idem facit qd scripsi in sermonibus de peccatis in genere arti. i. **S**ermone. ij. vbi agitur de grauitate peccati parte. 6. **Q**uāntum impedimētum est desperatione veniam conseqendi: que contingit ex grauitate vel diluturnitate peccati. **D**icit. n. tūc peccator cum Laym. **M**aior est iniquitas mea: qz vt veniam merear Gen. 4. **S**ed mentitur. **T**al. s. enim fuit Judas: qui ex desperatione venie laqueo se suspendit:

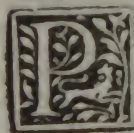
Sermo.iiii. de peccatis necessario cōfi. xxxvi.

et diffusa sunt omnia viscera eius Act. 1. Cōtra hoc ergo est triplex remediū. **P**rimū ē passionis xpī efficacitā: qz meritum passionis eius incomparabiliter excedit oīa peccata mundi: iuxta illud. 1. Jo. 2. Si quis peccauerit: aduocatus habemus apud patrem Iesum xpm iustum. ipse est p̄pitiatio pro peccatis nostris. Nō pro nostris autē tū: sed etiam pro totius mūdi. Itē Job. 6. Etiam appenderent peccata mea: qbus iram merui: et calamitas quā patior in statum: quasi arena maris h̄ granior apparet. Nota calamitas quā patior: Glo. h̄ ē crucis et passionis mortis xpi. **S**ecūm remediū ē infinita dei misericordia: que in infinitum est maior omni iniquitate: et hominū et demonum. ps. Nūquid obliuiscetur miser deus aut continebit in ira sua misericordias suas? Item alibi. Suanis dñs vniuersis: et miserationes eius super oīa opa ei⁹. Unde si omnes demones peterent veniā a deo: proculdubio veniā obrinerent. Sic pollicitus ē beatus Martinus demoni sibi apparētī. Quid igit peccator desperas de dei misericordia: que semper ē prompta signoscere peccatori. Mat. 18. Non dico tibi septies: sed vsqz septuagies septies. Nōne ipse p̄ crucifixorib⁹ orauit. d. Pater ignosce illis. Ideo ps. Quā admodū miseretur pater filiorū: miserus est dñs timētib⁹ se: qm ipse cognouit signētiū nostrū. **T**ertium remediū ē angelica sollicitudo conseruata et custodia: qz semper angeli sunt nostri aduocati. Sicut pater in parabola filialiter: que habetur Luc. 15. Ipsi angeli adiuuant nos ad patriam nos p̄solando et cōfortando. Figura habetur de Helia ambulante per desertum. i. q. 19. Nota etiam de Helio qz plures vidit angelos adiuuantes qz erat hostes p̄secutores. 4. Re. Nota etiam figuram de Daniele posito in lacu leonū Dan. 4. **S**extum impedimētum ē diffidentia in p̄nia persecutandi: et h̄ puenit ex defectu fortitudinis mentalis: que p̄tingit ex peccato: qz ex sui natura incutit timorē anime et pusillanimitatē. Contra hoc ē triplex remediū. **P**rimū ē fidelium societas. **S**ecūm ē aliorū exēplaritas. **T**ertium ē virilis animositas. **P**rimū ergo remediū ē fidelium societas. Nō enī

de diffidere peccator de p̄seuerantia quando tanti exercitus diuini iustorū: tam hominū qz angelorū patrocinio sustinet. ps. Particeps ego sum oīum timentū te. **H**ec societas figurata ē Iudith. xv. Quādo assyrj nō adunati in sagam ibant p̄cipites. Filij autē israel vno agmine p̄sequētes: debellabant oēs quot inuenire potuissent. Sic et peccator penitens iuuat oībus elemosinis ieiunij oībusqz ceteris bonis operibus: que per totū mandū a fidelibus fiunt. **P**rouer. 18. Frater qz adiunat a fratre: quasi ciuitas firma. **S**ecūm remediū ē aliorū exēplaritas. **N**āz videmus et puellas et pueros: et alios adolescentes in statu religionis et penitentię. p̄seuerare vsqz ad mortem ex dono dei: ergo et nos debemus de dono dei cōfidere vt p̄seueremus: qz apud deum nō est acceptio personarū. Isa. 40. Qui sperant in dño mutabunt fortitudinē: assument pēnas vt aquile: current et nō laborabūt: ambulabūt et nō deficiēt. **T**ertium remediū est virilis animositas. Debet enim peccator animosus esse et virilis: paratus ad patriam faciendam: qz fuit ad perpetranda peccata. Ro. 6. **H**umiliter mihi dico p̄pter infirmitates carnis vestre. Sicut enim exhibuistis mēbra vestra utre imunditie: et iniquitati ad iniquitatem: nunc exhibete mēbra vestra iustitie in sanctificatione. **U**n ad p̄positū prouocat nos magister Goffredus ad fortitudinē in sua poetria sic ait. Sed potes si arcum dilates animum. Si corpus velle sit forte: et erigat vires supplere memento. spe grandis facit. grauitas cuiqz volenti est leuis: et leuitas animo cuiqzqz rebeli est grauis: ergo vilis et erit leue natura mereri. Deo gratias Amen.

De confessione.

Sermo. 18.

Penitentiam

agite. **S**equit̄ videre de peccatis necessario in p̄fessione dicēdis. Salutes v̄rgo Maria. **N**ota p̄ cōplimento qz conclusio theologorū est: qz quādo peccatū fit materia p̄fessionis: tū nō omne peccatum subiacet necessitati cōfessionis. **Q**ueda enim peccata tenet homo p̄fiteri:

De penitentie integritate

et quedā nō. Pro huius ergo materie intel-
ligētia notandū: q̄ ad h̄ vt act⁹ cadat sub
necessitate p̄fessionis: sex p̄currunt p̄ditiones:
vz q̄ sit p̄ctm̄. actuale. mortale. materiale.
post baptisimū. nō p̄sum alias. C̄ p̄ma
ergo p̄ditio requirit q̄ actus ille sit p̄ctm̄: qz i
p̄fessioe nō sunt dicēda nisi p̄ctā. Et intelli-
ge ē de peccatis cordis: qz talia p̄ctā ita se
parant a cōsione sacramētōp: sic p̄ctā op̄is
nō ita indigēt indicatione. Ad aut̄ dī in
4. sen. dī. 16. c. 1. q̄ p̄ritio est p̄ peccatū cor-
dis: p̄fessio p̄ p̄ctm̄ op̄is: dī per quādā ada-
ptationē. Ad aut̄ p̄ p̄fessionē fm̄ p̄p̄. de ta-
ran. in. 4. dī. rj. q. g. ar. Itē intellige de pec-
catis tam manifestis q̄ occultis: qz fm̄ eun-
dē p̄p̄trū: vbi s̄. nō sufficit aliqd cē notū
iudicis: nisi sit ei notū i forma iudicij. Et sō
q̄uis p̄ctā manifesta nota sint sacerdoti:
qz tñ nō in forma iudicij: oꝝ ea p̄fiteri. Itē
qz de eisdē oꝝ cē cōfessio et satisfactio: er-
go et p̄fessio. Nec obstat qd̄ dicit Augu. q̄
p̄fessio ē qua morbus latens spe venie ape-
rit: qz q̄uis p̄ctm̄ sit manifestū: dicit tñ la-
tēs ip̄i sacerdoti vt dei vicario. Et dī. Et la-
tens morbus p̄cti ē manifestus: quo ad cau-
sam morbi. nō essentia: q̄ est in corde: q̄uis
pateat in effectu exteriori fm̄ eundē p̄p̄-
trū: vbi s̄. Est etiā notandū: ad hoc vt q̄
p̄fiteat p̄ctm̄: requirit q̄ ē peccati circūstā-
tias p̄fiteat p̄sertim illas: q̄ trahūt ad aliā
speciē peccati. Pro cuius declaratiōe nota
q̄ circūstātie peccatōp sunt i quadruplici
dīa. Quedā. n. circūstātie sunt: q̄ nec gra-
uant nec minuūt peccatū: et tales nō sunt
dicēde in p̄fessione: nec de eis oꝝ sacerdos
interrogare: vt puta q̄ aliquis fecerit iurum
cū manu dextra vl̄ sinistra rē. Quedā p̄o
sunt circūstātie: q̄ minuunt et alluāt pec-
catū: puta ignorantia ratio. s. q̄ nō totaliter
excusat a p̄ctō: alioqn si totaliter excusaret
nō cadit sub p̄fessione ille actus: qz nō est
p̄ctm̄: et h̄mōi circūstāntias nō op̄z p̄fiteri:
nec est bonū p̄fiteri. Dicit tñ p̄p̄trus de ta-
ran. q̄ per accidēs ne scandalizet p̄fessor
bonū est aliquos tales p̄fiteri: vt quū q̄ co-
medit carnes in q̄dragesima ex dispensatio-
ne et causa. Quedā p̄o sunt circūstātie q̄
aggravāt qdē p̄ctm̄: sed nō trahūt in aliā
spēm seu genus: et tales sunt i duplici dīa.
Quedā enim nō notabiliter gravant: sicut

scia et ingratiūdo: et tales nō tenet q̄ p̄fite-
ri q̄uis melius sit p̄fiteri: qz sunt quasi ve-
nalia p̄ctā. S̄z attēde q̄ nō intelligo de scia
circa actū cōmissū: qz illa pōt mutare spēm
p̄cti: vt si q̄s fornicet cū p̄sanguinea sciet̄
est incestus. S̄i p̄o ignorāter credēs illā cē
suam vrozē nō est p̄ctm̄. si fuit ignorantia
p̄babilis. S̄ic p̄i Jacob cognoscere Liā.
S̄ic si q̄s subtrahat rem alienā sciet̄ est
furtū: secus si ignorāter credēs suā. Intel-
ligo ergo de scia. i. habitu scie q̄ h̄nt pec-
cans: ex qua circūstātie p̄ctm̄ aggravāt: qz
oꝝ magis retrahit a p̄ctō: et qz ē magis gra-
tus deo q̄ ignorās. Alioqn vero aggravāt
notabiliter p̄ctm̄. Et tales oꝝ p̄fiteri fm̄ ma-
gis trū Uilhelmū āridiosorense. Ad. n. suffi-
cit illi q̄ centū marchas de alieno habuit
dicere. Ego accepi alienū euz ita bene pōt
sit verificari: si accepisset unā denariū. Nec
sufficiat illi: q̄ gladio vulnerauerat primū
dicere. Ego p̄cassi primū. S̄c̄z alios p̄o ca-
nonistas: nō tñ tutius opinātes nō op̄z q̄
sufficit p̄fiteri quantitatē in spēm: nō p̄ctē.
qz hoc nō pōt fieri. Nec op̄z fm̄ totā quat-
tatē peccati p̄niam tatare fm̄ p̄p̄trū de ta-
ran. in. 4. dī. rj. Et idē vī tenere T̄p̄o. i. 4.
dī. 18. Quedā p̄o circūstātie sunt aggra-
uatiue: et trahūt p̄ctm̄ in aliā spēm seu ge-
nus p̄cti. Et tales circūstātie sunt p̄fiteri.
Vñ Aug. de pe. dī. 5. Cōfiteret. s. p̄fessor q̄-
litate eriminis in loco tpe: et p̄feneratīa: ē
varietate p̄fōne: et quali h̄ fecerit tēratione:
et ip̄ius vitij multiplici cōtatione. H̄mōi
aut̄ circūstātie trahētes in aliā spēm in
his versib⁹ p̄tinent. Quis. qd. vbi. p̄ quos.
quoties. cur. quō. q̄. Quilibet obfuet aie
medicina dando. Hos versus ponit T̄p̄o.
in snia in. 4. dī. 16. q. 3. a. p. Et sic expone.
Quis: vtrū peccatō sit masc. vl̄ femina:
Iuuenis vel sener. Ad aut̄ ignobilis liber
vel sūns. In dignitate vel officio p̄fuitus:
aut p̄uatus: s̄anc. mētis aut insanus: scies
vel ignarus: solutus vel p̄ngatus: clericus
vel laicus vel claustralis: p̄sanguineus vel
extraneus. et filia. Quid: vtrū h̄c spēm
vel illā. s. fornicationē vel adulteriū: vtrū
ē sit illud medīocre: vel enorme: vel peruū:
vtrū manifestū vel occultū: vtrū scitens ex
p̄suetudine vel recens. T̄lbi: vtrū. s. in lo-
co sacro vel nō sacro. In dño dñōp̄ aut̄ ali

bl. ¶ Per quos. s. intermediatores vel iter
nūcios: qz oēs tales sunt p̄cipēs criminis:
z dānationis: z ipse est reus z obligatus p
pctis corp. Itē p quos. s. cū qbus z p qbus
z p quos. ¶ Quotiens: Debet. n. pctō: p̄
terit nō solum ipsa peccata: sed etiam vices
z iterationes: vt dicat quotiēs cognouit for
nicariā: vel adulteram: z vtrū vnāz vel plu
res. Quotiēs dixit primo suo p̄ba p̄tume
liosa: quotiēs iterauit iniurias z filia: qz s. y
Aug. Vult iteratū tardius sanari De pe.
di. l. q. Inanis. Et si peccator dicat se nō re
cordari de nūero: nō est statim dimittēdus:
sed insidēdus ē q̄to tpe stetit in tali vicio:
z q̄ frequēt iterauit. Aliud tps: vt puta
quotiēs in mēse vel i hebdomada: vt sic pos
sit haberi nūerus pcti: z si nō p̄sit talis: sal
tē fm aliquā cōputatōem. Et tū declarādū
ē sibi qz nō dicat plusq̄ p̄cia sua sibi dicat:
vel mīn⁹ vt p̄terit faciat. Qz vt dicit Aug. z
hī i dēre. 2. q. 2. Cū hūilitatis cā mētiris si
nō eras peccator: anteq̄ mētiris mētien
do efficiaris. qz cultaueras tē. Cur: qual
tatione hī fecerit: z vtrū p̄uenit ipsaz tē
tationē vel fuerit p̄uentus. Vtrū sp̄s te ve
coactus: z quali coactione an. s. p̄ditionali
vel absoluta. Itē vtrū cupiditate vel pau
p̄tate. Vtrū iudēdo an aīo nocēdū: z filia.
Itē cur. i. quo motu vel fine fecerit: qz finis
variat sp̄m: cum actus hūmani recipiant
sp̄m a fine. Vt qui mechant cum mulie
re vt auferat ei sua: dēdus est magis
sar q̄ mechus q̄uis mechia sit etiā ibi ma
terialiter: sed formaliter furtum est. Facit
ad hī lē. ff. de fur. l. verum. ¶ Quomodo:
s. de mō agēdū vel peccandū: qz melius actu
q̄ locutione scit. ¶ Qm: vtrū. s. in tpe sacro
puta in festis in q̄dragēma: z alijs ieiūtijs
aut in nō sacro. Itē vtrū aī p̄nias acceptā
aut ēt post: frangēdo illā p̄niam: qz fm hī ē
maior: ingrātitudo. Ergo circūstātijs bz pec
cator p̄fiteri si scit vel sacerdos interrogare si
pctō: nescit. Dicit p̄fitor: interrogare v̄ pctis
vt dicit Aug. de pe. di. 6. c. 1. Et dī sacerdos
p̄siderare de interrogatōib⁹ sacēdis: vt dicit
Tho. in. 4. sen. di. 19. in expōitōe l. fē. ¶ Pri
mo vt glibet pctō: Iniroget de pctis: q̄ p̄fac
tū ē in oībus illis p̄ditionib⁹ abūdere.
¶ Ad. n. o. qz a mīlīte q̄rat: de pctō clericorū
aut religiosorū: aut ecōuerso. Scdo vt non
lat explicita interrogatio: vt si cōmīsit dicat:

z si nō cōmīsit nō adfseat. Tertio vt v̄ pctis
p̄cipue carnis nō delectat nimis ad parti
culares circūstātijs: qz hūi⁹ delectabilis
q̄to magis in sp̄ali p̄siderant tanto magis
cōcupiscētiā nata sunt mouere: vt dī in. l. q.
ethico. ¶ Et ideo p̄t cōtingere vt confessor
talīa q̄rens: z sibi z p̄fiteri noceat. Et sic
q̄siq̄ delectat a suo scrutīno: insigates scri
tantes fm Tho. ibi. ¶ Scdo regit ad hī:
vt pctm subiaceat necessitati p̄fessionis. s. vt
sit actuale. Nam de originali nō est necessa
ria p̄fessio nec p̄fessio. Vide. s. sermōe. l. hu
ius articuli p̄e. q. v. q. no. Rō duplex ē. Pri
mo qz originale nō est cōmīssum a nobis: s.
p̄ Adam a natura p̄tū. Ro. 5. Per vnū
hōiem pctm intrauit in mūdū tē. Et ideo
nō regit act⁹ noster: nec p̄fessionis
p̄fessionis ad eius remissionē: nisi p̄ accidēs
si sit obet in recipiēte baptisimū vel p̄niam.
¶ Iso. n. res p̄ qualesq̄ cās p̄bit p̄ eisdem
dissoluit: vt dicit canon in. c. 1. de reg. iur. Et
l. ff. de reg. iur. l. 1. Ali tū naturale. Scdo rō
ē: qz originali nō debet pena sensus: s. solū
dāni p̄ se: qz in eo nō ē querhō: s. querhō so
lū. Et id nō ē de eo necessaria p̄fessio: q̄ sit
ad hī: vt pctō: p̄fiteri insigat p̄nā a sa
cerdote. Preterea effect⁹ p̄fessionis. perdit
et auctē clauī sacerdotib⁹ collatā: ad re
missionē aī originali nō regit p̄tās cla
uī: qz a muliere collatus baptisimus remit
tit originale. ¶ Tertia p̄ditio regit qz sit
mortale: qz de venialib⁹ nō ē necessaria p̄fes
sio. Et rōne assignat Petr⁹ de tarā. in. 4. di.
12. ar. Qz p̄ venialia nō sit sepatio a regio
eēde hī trāsp̄antis: nec a regio militantis.
Cū ergo p̄ ipsa regnū nō excludat nō idl
get v̄ necessitate officio clauī p̄ qz regnū
apit. Nō ergo necesse ē p̄fiteri venialia p̄ se
loquēdo. Nec obstat Iaco. 5. Cōstremīni al
terutrū pcti v̄sa: qz hūi⁹ illud q̄tū ad pctā
mortalia ē p̄ceptū: s. quantū ad venialia ē
p̄fessio: fm Tho. in. 4. sen. di. 16. q. 2. ar. 2. q. 3.
ad p̄mā. Per accidēs aī sit ēē necessitū
p̄fiteri venialia fm Pe. vbi ē. vel rōe dubiū
q̄i credunt ēē mortalia: vel rōe statuti: q̄i
hō q̄ tenet p̄fiteri semel nō bz nisi venialia:
vel rōne periculi: q̄i venialis delectatio ad
hī perducta ē: qz nisi q̄ se ab ea auertat tra
here in mortale: fm Thomā. vbi ē. ¶ Prim⁹
antem casus cōdubitat q̄s. ¶ Quid
mus est: qz

De penitentie integritate

nam commissum sit mortale: vel veniale: quia
tunc pñteri tenet: sicut de mortali. Et hoc
qñ dubitatio illa succedit actui patrato.
Si vero dubitatio illa pcedit actui: qñ an-
teqñ actus ille cõmittat dubitat an sit mor-
tale vel veniale: efficit mortale rōne illius
dubij. Tercius casus est qñ credis esse mor-
tale peccatum commissum. Nam tunc cadit
sub necessitate pñtionis ratione pñcientie:
que s; sit erronea obligat: qñ omne qñ nō
est ex fide. I. ex pñctia peccati est Ro. 14.
Et in. e. si. de pñscripti. Quartus casus ē
qñ scis illud esse veniale: sed credis de eo
aliud esse necessarium pñteri. Quia tunc te-
net pñteri rōne pñdicta. Quartus casus
est ratione statuti vt dicitur est. In hoc
casu sunt due opinionēs: sicut refert
Tho. in. 4. di. 16. Vbi sic dicit in casu isto.
In quo qñ nō haberet nisi venialia. Dicunt
aliqui qñ tenet homo venialia pñteri. Alij
vero dicunt qñ sufficit qñ se presenteret sacer-
doti: et se inuenire a peccato mortali osten-
dat: vt ad cõmunione admitti possit. Pre-
ceptum enim ecclesie est ad obligandū illos:
qñ habent aliqua: que pñteri debeant. Ca-
dit enim sub pñcepto magis taxatio rēporis
qñ ipse pñtionis actus: qñ actus ipse a in-
te diuino pñceptus est. Iaco. 5. Cõfitemini
alterutrū peccata vestra. Vbi si alleui per
gratiam collatā esset: vt a peccato veniali
esset immunis: sicut beate Virgini est colla-
tū nō teneret ad illud pñceptū. Hec Tho.
Cõcordat hūc etiam opinioni Petrus de
pali. in. 4. di. 12. q. 2. arti. 4. vbi sic dicit: qñ
Papa si vellet nō posset obligare aliquē
ad pñtione venialia: cū hoc sit imutare
materiā sacramēti: sed de venialibus face-
re materiā pñtie: qñ deus nō fecit: et hūc opi-
nō videt verior: sed pñma securior. Nā nul-
lus pōt esse certus an sit immunis a morta-
li: iuxta illud Job. 9. Et si simplex fuero hoc
spūz ignorabat ala mea. Itē Eccles. 9. Ne-
scit homo utrū amore vel odio dignus sit.
Itē. Delicta qñ intelligit. Itē. i. Cor. 4. Mi-
hi mibi pñtus sum: sed nō in hoc iustifica-
tus sum. Et ideo tutius est pñcepto ecclesie
de pñtione annua obedire. Bene facit qñ
legitur et notat in. e. si. de pñr. ca. Quar-
ta pñctio notat cum dicitur propria. Cõfite-
bo: aduersus me iniustitiā meam dñō. Itē

Lu. 12. Itē ostendite vos sacerdotib. Alieni
aut peccata nō d; quis pñteri: qñ sine al-
terius peccati manifestatione pōt peccatū
pñcientis sufficēter manifestare sacerdoti.
Itē vt dicit Tho. in. 4. di. 16. Homo in cō-
fessione d; samam alterius custodire quan-
tū pōt sū suam pñctiam magis d; par-
gare. Et id si cōstantia: qñ ductū in cogni-
tōez pñone sit de necessitate pñctiois: vt qñ
trahat in alia spēm pñti mortalis: tūc d; cō-
fiteri: semp tñ si pōt occultando pñonā. Si
aut nō sit de necessitate pñtionis d; dñm
terrene pñti alterius pñat. Vel pñtia licē-
tia pñteat alteri vel supiori qñ pñonā igno-
ret. Si aut expmat eam bona intēctōne nō
vt pñat: s; vt pñiaris ei et pñca: aut vt secre-
te emēdet: nō peccat s; merec. 22. q. 5. Hec
vñ pñor. De. de pa. in. 4. di. 21. dñcēs: qñ
expñsio pñone alterius necessaria ē ad expñ-
sionē pñti: tūc tenet reuelare mulier pñcti
inestā cū fratre vnico. Nō sufficit dñcere
pñcti cū viro: sed cū fratre meo: qñ pñ-
hoc sacerdoti notificet pñti alterius. Pe-
trus pñ de tarant. in. 4. di. 21. in hoc casu
distinguit. d. qñ aut pñ hoc imineret pñctus
dñcere aut nō: et tūc d; pñteri. Quia cō-
ditio cū dñ post baptisimū: qñ de pñtis āte
baptisimū: nec pōt ē pñctio dñctis. loquēdo
de pñtione qñ est ps sacramēti pñtie: cū ba-
ptisimus sit fundamētū et ianna sacramē-
toz de pñtis: nō baptisimū veniēs de cognat.
spñ. e. qñ lib. 6. S; nec pñctio ē necessaria acci-
pñdo pñctiōne pñtie put ē dolor de pñtis
grā informatis: qñ tūc in āno pñ baptisimū:
s; pñctiōne grē habere: s; bñ est necessa-
rius dolor de pñtis saltē informis: qñ ē attri-
tō: ā ex vñ sacramēti baptisimū sit pñctio.
Vbi dicit Petr. Acc. 2. Pñiam agite et ba-
ptizet vnusqñqñ vñm. Vbi Aug. 8. pñ. di. 4.
Qñs qñ iam sue volūtati arbiter pñctus
ē cū accedit ad sacramētū fidelis: nisi ois
peniteat veteris vite nō pōt nouā ichōare.
Satisfactio ē deo faciēda nō requirit. Itē
vt ait apls Ro. 11. Sine pñia sunt dona et
vocatio dei. Sup quo textu dicit Amb. Et
habet de pñ. di. 4. Sine pñia sunt dona et
vocatio dñcti: qñ gratia dei in baptisimato
nō requirit subiectū vel opus aliqñ: sed so-
lam fidem: et omnia gratis condonat.

Deo gratias amen.

Sermones de oratione
Petri Hieremie.

Tabula

Tabula sermonū in expositione ora-
tionis dominice.

De p̄fatione salutaris op̄tionis. sermo. p̄m ^o	
De necessitate orationis in cōi. sermo.	2
De necessitate orationis in sp̄ali. sermo.	3
De orationis qualitate an p̄fectissima sit. sermo.	4
De orationis utilitate in genere. sermo.	5
De captatione deuolentie ⁊ congruitate orationis sermo.	6
De dilectione erga deum. sermo.	7
Quare deus est diligendus. sermo.	8
Quomodo potest scire aliquis se diligere deum. sermo.	9
Quare deus sit adorandus ⁊ honorandus sermo.	10
Utrū solus deus sit adorandus. sermo.	11
Qualiter deus sit adorandus. sermo.	12
De diuine hereditatis successione.	13
Qualiter deus est in creaturis. sermo.	14
Quid ⁊ orationibus sancti dicuntur celi. sermo.	15

Quod quadruplex est bonum. sermo	16
De reuerentia exhibenda nomini Iesu. sermo.	17
Quomodo sanctificandam sit nomen dei. sermo.	18
Quomodo quinq; modis possumus perue- nire ad regnum dei. sermo.	19
Quid sit regnum dei. sermo.	20
Quomodo ⁊ q̄tum sit magnum regnum dei. sermo.	21
Quibus datur regnum dei. sermo.	22
Quomodo debemus orare prudenter ⁊ pe- tere ut adimpleatur eius voluntas ⁊ nō nostra propter tria. sermo.	23
Quomodo debemus orare obediēter ⁊ obedire voluntati diuine propter multa sermo.	24
Quomodo debemus orare salubriter: ⁊ agi- tur utrum voluntas dei: que est de salu- te hominum semper adimpleatur: ⁊ q̄ octo sunt que deus requirit a nobis. sermo.	25

f 3 n 3 s.

De pfutatione falsa. opi. Sermo.i. .ii.

206

Incipiant sermones sup expositione
orationis dñice: composui p fratrem Pe-
trum Hieroniam scilicet ordinis predica-
torum. Sermo primus.

Pro-

ter semp ora-
re et non desi-
cere. Luc. 18.
Nota semp. i.
horis pñis
et oportanis.
Hoc enim si
ceptum cum
sit affirmati-
uum obligat

quidem semper: sed nō ad semper. Hoc au-
tem thema propositū conueniens materle
expositionis orationis dñice. Circa quam
ista quadagesima vacare intēdo nō quip-
pe confidens de mea scientia: cum tenuiss-
ma sit: sed in diuino auxilio. Ipse enī de-
us et infinita sua bonitate nos prouocat
ut de suo auxilio pñdamus dicens p Ja-
cobum suum aplm. Si quis vestrum indige-
ret sapientia: postulet a deo: qui dat omni-
bus affluenter: et nō ipso operat. Jac. 1. Et p
ppbetam suum ait: Dilata os tuum et im-
plebo illud: ps. 50. Sed anteq ad proposi-
tam intentionem descendaz. premittam ali-
qua quasi primordia. Circa materiam ora-
tionis in generali propositum thema lo-
quitur. Igitur circa eaz quattuor per ordi-
nes videamus.

Primo de orationis necessitate.

Secundo de eius qualitate.

Tertio de eius utilitate.

Quarto de petendor congruitate.

Et nota q infrascriptis smonibus mul-
ta ponuntur. Pro materle declaratione: que
tamē in predicatione vtrum sint recitanda
predicatoris arbitrio relinquatur. qui confi-
derata audientium capacitate: et temporis
commoditate: an sint referenda: vel obmittē-
da poterit ponderare. Nam ut dicit orige-
nes sicut refert Gratianus in decretis. 43.
bi. in mandatis noscere nos oportet. quis
qualisue sit. lo: cui immortalitatis verba cre-
denda sunt. Solliciti enim esse debemus.

ne margaritas nostras mittamus ante por-
cos. Igitur circa pñm. i. orationis ne-
cessitate. querunt doctores theologi vtrum
oratio sit necessaria ad salutem. Vbi nota.
pro caliditate: q circa hanc qñem inueni-
tur quadruplex opinio. erronea ab antiquis
phis posita. sicut tangit Tho. in 3.º. contra
gentes. c. 26.

Prima fuit opinio epicureorum.

Secunda fuit opinio peripateticorum.

Tertia fuit opinio stoicorum.

Quarta fuit opinio egyptiorum.

In hoc ergo sermone insulam tñ. cir-
ca has opiniones falsas reprobandas: ut
postmodū purgato agro a sentibus infra-
ctuosis: seminari possit in eo granum fra-
ment. i. vera et firma fidei catholice sen-
tentia in sermone sequenti.

Prima ergo falsa opinio fuit eo p: qui
negabant oīno diuinam prouidentiam. po-
nentes mundū factum a casu: et oīa a casu
ptingere. Causa autē ē causa agens preter
intentionē. fm pñm. in 2.º. phisicorum et hec
fuit opinio Democriti et epicureorum. Et fm
illos tollit oīno fructus et necessitas oratio-
nis. Vñ fm eos vanū est orare. Et huic
opinionī videt prima facile prestare fomen-
tam auctoritas sacre scripture: que sic ait.
Veni me ad aliud: vldiq sub sole. nec ve-
locium esse cursum. nec fortiam bellum. nec
sapientiā pñe. nec doctoz diuitias. nec ar-
tificum gratiam. sed tēpas casumq in om-
nibus Eccles. 9. Sed h opinio est oīo fal-
sa. et ridiculosa: et destruitur rōne: et aucte.
Ratio est: qz que a casu ptungunt. nullū or-
dinem habent in se. Videmus autē manife-
ste in toto vniuerso maxum esse ordinē.
sicut p in motu corporum celestium: solis: lu-
ne: et stellarum: et in motu elementorum. Terra enī
semper eodem tēpore producit flores. fru-
ctus et. Propterea dicit scriptura. q deus
oīa in numero: pondere: et mēsurā pñituit.
Destruit 2.º hec opinio per auctem scri-
pturę: que dicit. Sapientia attingit a fine
vsq ad finē fortiter. et disponit oīa suauiter.
Sap. 7. Nota a fine. i. a creaturis habē-
tibus solum esse. vsq ad finē. i. vsq ad crea-
turas habētes intellectū. Quinq enim gra-
dus diuina sapientia ordinant.

Primus est creaturar habentis solum

2121 g

De pfutatione falsa. opi. circa orationem

esse. sicut lapides. Tercio habentia esse
vivere sicut plantae. Tercio habentia esse
vivere et sentire sicut aiantia ire volucres
cell et pisces maris. Quartus gradus est
habentia esse vivere sentire et intelligere et
discursu sicut homines: quod intelligant ratio
einando dividendo componendo. Quintus
habentium etiam intellectum sine discursu
sicut sunt angeli. Omnia ergo huiusmodi
subsunt divinae dispositioni. Unde Sap.
12. Nec est alius deus quam tu cui cura est
de omnibus. Nec obstat auctas supra in
perari allegata: quod loquitur in persona vulgi
errantis. Hoc enim modum loquendi videtur
Salomon in libro illo. Propterea liber ille
notatur Eccl. 1. Libellonator. ut dicit Greg.
in 4. dialoq. Disputans enim Salomon videtur
sepe verbis illorum qui terrena sapiunt: et
talis est auctas ista. Non tamen est neganda.
quod multa in his inferioribus a casu contin-
gant respectu causarum causarum. praepter quarum
ordinem multa contingant: sicut auctas alle-
gata dicit: sed non respectu cause prime et
universalis. que est deus. quod ab eius ordine
nihil potest subtrahi. Et ideo respectu dei nihil
est casuale: sed passum. Unde Job. 5. Nihil
in terra sine causa fit. sicut percursum duo-
rum servorum. id est sit casualis quantum ad eos:
est tamen passus a deo qui eos scienter sic ad
unum locum misit. ut unus de alio nesciat
secundum Thoma. pte. 1. q. 22. ar. 2. ad primam. Quia
autem non possumus scire rationes quas divina
providentia movetur: ad huiusmodi pertinge-
ntia disponenda. Unde Eccl. 8. Intellexi quod
omnium operum dei nullam possit homo inveni-
re rationem eorum que sunt sub sole: et quanto
plus laboraverit ad querendum tanto mi-
nus inveniatur etiam si dixerit sapiens se no-
scire non poterit reperire. Tercia falsa opi-
nio fuit illorum qui dixerunt divinam providen-
tiam omnia regere et gubernare propter actus
humanos. et huius opinionis fuerunt peripatetici.
ex qua opinione sequitur quod va-
nus sit orare et deo deum colere cum nullus
fructus ex oratione sequatur. Qui quidem er-
ror tangit Malach. 3. Dixisti vanus est qui
fuit deo. et quod emolumentum quod custodiunt
mus precepta eius: et quod ambulamus in tri-
stibus coram deo exercituum. Ergo nec debemus
dicimus arrogantes. siquidem edificati sunt

facientes impletare et retinuerunt deum alii
qui non omnes et solati facti sunt. In horum
etiam persona loquitur Job. 22. Habes lacu-
bulam eius nec nostram perfiderat et circa cardis
nes cell. pambulat. Item. d. sicut ipse deus la-
ter quasi nubibus occultatus inquatur ea
que supra nos sunt plene cognoscere non va-
lemus: ita etiam nec ipse ea que ad nos per-
tinent quasi sub nubibus essentia videt.
sicut Ezechielis. 9. Et persona quorundam di-
cit dereliquit deus terram. deus non videt: ita
exponit Thoma. ibi. Item. ps. De istis dicit. Po-
pulum tuum deus humiliaverunt et heredita-
tem tuam vexaverunt: viduam et aducliam
interfecerunt et pupillos occiderunt et dixe-
runt non videbit deus nec intelliget deus Ja-
cob. Contra quos subdit intelligite insipien-
tes in populo: et stulti aliqui sapite: qui pla-
tauit aurem non audiet aut qui stultus ocu-
lum non perfiderat item. ps. 95. Et alibi de homi-
ne impio dicit. Dixit enim in corde suo ob-
litus est deus auertit faciem suam ne videat
in finem ps. 9. Unde etiam Eccl. 23. Et in per-
sona etiam illorum loquitur Boetius dicens.
Omnia certo fine gubernas. hominum solos
res pius actus. huius etiam opinionis videtur
fuisse Tullius in 3. de legibus dicit perarum
id est quod omnia et hominum vita iussu superne le-
gis obtemperant. Tunc dicitur autem ista
tales multiplici ratione. sicut ponit Thoma. p. 1.
q. 22. ar. 2. quare tamen quattuor potissimas di-
cam gratia brevitatis. Prima ratio est
quod multa mala videbant in rebus esse: que
aut dicimus deum non posse impedire: et sic
non erit omnipotens. aut posse: et sic cum non
impediat cum possit videtur presentire: et fo-
mentum dare malis: que sunt. quod videtur
eandem. Error cui non resistitur approbatur et
veritas cum minime defensatur opprimunt:
negligere quippe cum possit perturbare p-
uerfos: nihil est aliud quam sonare. nec carere
scrupulo societatis occulte: qui manifesto
facinori desinit obviare. Item. di. error. 2. q. 7.
negligere faciunt notata in e. Quanta.
de sen. et eo. et in e. Cum quis eodem tit. lib. 6.
Tercia ratio. quod non videbant quod potest
stare simul libertas arbitrii cum divina p-
videntia. Tercia ratio. quod in cunctibus hu-
manis: nullus certus ordo apparet. Non
enim semper bonis bona eveniunt: aut ma-

ita mala: neq; rursus semper bonis mala
eveniunt: aut malis bona: sed indifferen-
ter bonis et malis bona et mala: iuxta il-
lud Eccl's. 9. Universalis eque eveniunt iusto
et impio bono et malo mundo et immundo
Imolanti victimas et sacrificia contemnen-
ti. Quarta ratio est: quia quicquid ob-
mittitur sibi non subest alterius providen-
tie: sed homines sibi ipsis dimittunt a deo.
Dicitur enim Eccl's. 15. Deus ab initio con-
stituit hominem et reliquit eum in manu eo-
sui filij sui. et hec specialiter videtur esse in ma-
lis: de quibus dicitur et dimisit eos sine desi-
derio cordis eorum: ibant in advectioni-
bus suis. ps. 50. Sed ista opinio est om-
nino falsa: ut patet ex eo: quia ex hoc tolle-
retur premium bonorum et damnatio ma-
lorum et timor dei pariter et amor: contra
quod tota scriptura sacra innuitur. Et pre-
terea sequeretur ex hac positione. qd deus
non esset iustus. et dimitteret mala impiani-
ta: et bona non remunerata contra qd dicitur
ps. 7. Deus iustus iudex fortis et pa-
tiens: destruit etiam hec opinio per au-
thoritates supra allegatas. Sap. 7. Sapientia
attingit a fine usq; ad finem fortiter et
disponit omnia suaviter. Modo restat re-
spondere ad rationes in contrarium alle-
gatas. Ad primam ergo rationem dicen-
dam s'm Th'o. ubi supra. qd aliter est de eo.
qui habet curam alicuius particularis: et
de providore universalis. Providor autem par-
ticularis excludit defectum ab eo: quod ei
provisioni subditur: quantum potest: sed
providor universalis permittit aliquem de-
fectu in aliquo particulari accidere: ne im-
pediatur bonum totius. unde corruptiones
et defectus in rebus naturalibus dicuntur
esse contra naturam particularem. sed ta-
men sunt de intentione nature universalis:
in quantum defectus unus cedit in bonum
alterius: vel etiam totius universalis: quia cor-
ruptio unus est generatio alterius per quas
species conservantur. Nam ergo deus fit
universalis providor totius entis: ad ipsum
providentiam pertinet: ut permittat ali-
quos defectus esse in aliquibus particula-
ribus rebus. Ne impediatur bonum uni-
versum perfectum. Si enim omnia mala pro-
hiberentur: multa bona desissent universa.

Non enim esset vita leonis. si non esset oc-
cisio animalium. nec etiam patientia marty-
rum si non esset tyrannorum persecutio. An
de Aug' in enchiridion. Deus omnipotens
nullo modo sineret aliquid esse mali in ope-
ribus suis: nisi a deo esset omnipotens: ut
beneficeret etiam de malo. Ad secundam ra-
tionem que requirit latorem inductiones
responderetur infra cum agatur: contra ter-
tiam opinionem circa finem. verum modo
restat respondere. Ad tertiam rationem
qd bona et mala bonis et malis eveniunt
contingit non sine ordine divine providentie
que tribuit unicuique prout cuique expedit qua-
nto intellectus noster non possit percipere rationem
providentie sue: que mirabili et ineffabili modo
omnia disponit: sicut medicus diversis infirmis
providet diversis remedijs: et contrarijs. non ta-
men sine ratione artis medicine quantum ratio
ipsam non capiunt illius artis ignari: quibus
videretur medicus a casu agere. et medici-
nas illas ordinare. cum tamen non a casu faciat
sed s'm canones medicine. Sic et nos pro-
videre debemus. qd omnia a divina providentia
certo ordine gubernantur: quibus causas et
rationes passionis sue intelligere non valea-
mus: iuxta illud Eccl's. 8. Intelligi quod opum
operum dei nullam possit homo invenire ratio-
nem eorum: que sunt sub sole etc. Ad quar-
tam rationem respondendum: qd in hoc qd dicitur deus
hominem sibi reliquisse non excluditur: homo a
divina providentia: sed ostenditur: qd non pre-
figitur ei virtus operam determinata ad
unam sicut in rebus naturalibus: que agun-
tur tamen quasi ab alio directe in finem. non autem
ipsa se agunt: quasi se dirigentia in finem
sicut creature rationales. per usum liberi arbitrii:
quo consiliatur: et eligunt. unde signantur.
dicit in manu consilij sui. Sed quia ipse actus
liberi arbitrii reducitur in deum: sicut in causam
necesse est ut ea que ex libero arbitrio sunt
divine providentie subdantur: providentia enim
hominis continetur sub causa universalis hominis
etiam in istis quodam excellentiori modo. deus
habet providentiam: quam impio iniquo. non potest
tunc aliquid evenire contra eos quod finaliter impe-
diat eorum salutem. Nam ut dicitur. Ro. 8. Dil-
igentibus deum omnia cooperantur in bonum. et
propterea non reliquit deus virga peccatorum super
2121 kj

De pfutatione falsa. opi. circa orationem

fortes iustos ut non ex. vi. ab ini. manus. f. Sed ex hoc ipso. q. implos deus non retrahit a malo culpe. dicitur eos dimittere: non tamen ita q. totaliter ab eius providentia excludantur: alioquin in nihilum deciderent: nisi eius providentia conservarentur. **T**ertia falsa opinio fuit illorum qui oia qdem providentia divine subdebant: sed ex necessitate contingere arbitrantur. siue ex immutabilitate providentie. siue ex necessitate stellarum siue ex connectione animorum et hec fuit opinio scolasticorum. que quidem opinio duo inconuenientia imponit.

Primum est quia ponit oia ex necessitate contingere: et in hoc tollitur libertas arbitrij. Et contra hoc agitur infra in sermone in quo per rationes et auctoritates iste error improbabitur. **S**ecundum inconueniens est: quia sequitur ex hac opinione q. non oportet orare: nec ullus fructus ex oio sequitur: et contra hoc agitur infra in sermone proximo: ubi ostenditur multiplex medio q. oratio est necessaria. et huius opinionis videtur fuisse Virgilius qui ait in. 6. Eneidos.

Define fata deum flecti sperare precando. Hinc etiam error quidam modo christianis innituntur paganisantes atq. dicentes. Quelto che deue esser conuen che sia: iusta illud in tragedia. Fatis agimur credite fati. Tollitur ergo ex hoc libertas arbitrij. Unde hac falsa opinione quasi quodam retri dicitur solus plurimos sub trahit ad perditionem eternam. Igitur ad huius erroris exclusionem duplici medio utitur. viz. ratione auctoritate. **R**atio erit sequens.

Prima sumitur ex parte culpe commissae.

Secunda ex parte pene debite.

Tertia ex parte iustitia divine.

Quarta ex parte scientie humane.

Sexta ex parte perfectionis mandane.

Prima ergo sumitur ex parte culpe commissae: et est ratio talis. Certum est q. nulla peccatum committitur nisi ex voluntate libera. Unde Aug. 15. q. 1. in principio. Peccatum a deo voluntarium malum est: q. si non sit voluntarium definit esse peccatum. unde si aliquis actus de genere malorum committeretur ab aliquo sine propria voluntate. nullo modo esset peccatum. si nullo modo esset vo-

luntarius. **P**uta si a furioso vel frenetico committeretur homicidium. 15. q. 1. sane. et c. Alii quos. et c. Illa. et c. si ab ebrio: quamvis ebrietas illa tanto magis grauatur quanto maiora potuerant ex ea mala sequi. unde Aug. contra faustum et habetur in decretis. 15. q. 1. Inebriauerunt Loti filie eius et se nescientes misceuerunt: quia propter culpandum est quidem non tantum quantum ille incestus: sed quantum ebrietas illa meretur. Sic si infans occidit hominem. Sic si tractus vi preclusa que totaliter excludit voluntarium aliquid de genere malorum committat. totaliter excusatur a peccato. 50. di. propter eos. Si vero non fuerit vis preclusa: sed casualia. que dicitur meritis: excusatur quidem a tanto. sed non a toto: quia potius debet q. oia mala pari quam peccato consentire. 32. q. 5. ita ne. et de eo. q. 1. in ca. sacris. Ratio est quia metus non totaliter excludit voluntatem: quia coacta voluntas voluntas est: ut dicitur legiste. Si igitur ex providentia divine in alibi libitatis: ex necessitate contingerent et consequenter tolleretur libertas arbitrij. ergo nullum peccatum committeretur in modo: quia ex necessitate hoc ageret. sicut aialia bruta: que potius aguntur quam agunt: sed hoc patet manifeste falsum quia omne vis. scilicet diuinum naturale et humanum dicitur culpas committere: si aliquid contra deum vel proximum agatur. **R**atio. n. naturalis dicitur hoc q. illud quod ab eo fit contra rationem naturalem sit malum. Ad quod. n. data esset hoc ratio: si fas esset passum hoc contra rationem vivere et operari. Unde iuriscōsultus dicit ff. de inst. et iure. l. ut vim Luz. n. inter homines cognationem quandam natura constituit: prius est homines hoc in iudicari nequeas esse. **S**ecunda ratio sumitur ex parte pene debite: nullus. n. actus ex necessitate commissus punibilis est nec premitabilis. Unde Aug. 22. q. 4. Illa buchodonosor. Uasis igitur sic nanq. deus redderet interitum nisi voluntarium inueniretur homo habere peccatum. propter hoc dicitur in ra q. si homicidium a furioso vel infante committitur. non est punibile etiam pena irregularitatis. Idem si ab arrato necessitate defensionis. cum moderamine inculpate tutele occidit inuasor. ut in de iud. Si furiosus de homicidius. ff. ad l. aquil. l. sciam. §. qui cum aliter. et ff. de inst. et iure. l. ut vim. et c. unde

in lib.i. Si igitur disceremus omnia ex ne-
cessitate contingere propter diuine prou-
identie infallibilitatem: aut alia quouis cau-
sa sequeretur hominem mala agentem nulla
pena dignum fore. ergo insuiste deus homines
condemnaret pena temporali. vel eterna.
propter demerita peccatorum. Inuiste etiam
sunt leges diuine et humane. que malefa-
ctoribus penas condignas irrogant. ut quod
lex diuina et humana puniunt homicidam mor-
te si ex necessitate quod homines occidit: Inuiste
sunt etiam omnia ista. ut municipalia de-
linquentes punientia: et premiantia bonos
et sic dabitur licentia improbis nocendi alijs
contra quod dicit Isidorus et habetur in
decretis. 4. di. Facite sunt autem leges. ut
earum metu humane coerceatur audacia
turax sit inter improbos innocetia et ipsi
improbis formidato supplicio reuerentur au-
dacia et nocendi facultas. et sic per se habet id.
Tertia ratio sumitur ex parte diuine in-
stitue et bonitatis. Si enim diceremus in ho-
minibus humanis omnia ex necessitate contingere
sive ex prouidentie necessitate sive ex con-
suetudine sequeretur quod deus esset causa ma-
lorum culpe que committuntur in mundo.
Et quo inconuenienter sequeretur aliud tri-
plet inconueniens. Primo. quia esset
deus sibi contrarius. nam ex una parte pre-
cipit nobis: ne mala faciamus et ex altera.
nos impelleret ad malum. Sic enim homici-
dium: iurtura: adulterium et homini mala sunt
ut quid nos diuina prouidentia impellit ne-
cessario ad illa perpetranda: Si autem non
sunt mala. ut quod illa prohibet: Secundo se-
queretur quod deus esset iniustus: esset enim cau-
sa malorum culpe: que committuntur: aut enim
oportet dicere illud quod agimus non esse ma-
lum. aut si malum est et culpabile magis cul-
pabilis esset reus: qui nos ad illa necessa-
ria impellit et cogit: sicut si rex aliquid prohibe-
ret: et postmodum cogeret ad contrarium fa-
ciendum. Tercio sequeretur quod deus esset
insultus. si enim ex necessitate homo ageret
malum: aut diceret hominem agere: aut non si
non. ergo insuiste deus agit ipsum punien-
do. si sic magis dignus esset deus. Pena
qui illius mali esset causa: quia consensus
auctoritatis in delictis est magis culpabilis
et panibilis quam consensus operationis et co-

operationis. ut not. in. c. l. de offi. deleg.
Unde ad propositum August. in. 5. de ciuit.
dei. c. l. Sic ait. Illi vero qui potentiam stel-
larum quodammodo decernuntur qua-
libetque sit: et quid ei proueniant boni quid
ue mali accidat ex dei voluntate suspen-
dunt. si easdem stellas putant habere hanc
potestatem traditam sibi a summa illius
potestate: et volentes ista decernant: ma-
gnam celo faciunt iniuriam: in cuius ve-
luti clarissimo. nato ac splendidissima curia
opinantur scelera facienda decerni: qualia
si aliqua terrena ciuitas decerneret: qualia
humano decernente fuerat euerenda qua-
le deinde iudicium. de hominum factis deo
relinquitur. quibus celestis necessitas ad-
hibetur: cum dominus ille sit et fidem et
hominum. Hec ille.

Quarta ratio sumitur ab experientia.
videmus enim duos sub una constellatione
natos diuersis: tamen moribus viuere:
vnam quidem virtuosam. alteram vitiosam: sic
pater in Jacob et Esau Gen. 25. Si ergo
ex constellatione dicatur quis ad malum
cogi uterque profecto malus esset cum uterque
sub una constellatione sit natus. hanc etiam
rationem ponit August. in. 5. de ciuitate
dei. c. l. et Greg.

Quinta ratio sumitur a scientia huma-
nali. nam error iste destrueret philosophiam
moralem theologiam et scientiam legalem
quia philosophi morales et theologi libros
plurimos conscripserunt ut homines vire-
rent virtuosam et fugerent vitia. Et quid er-
go oportuit istos libros componere et per
suasionibus suadere virtutes. si ex necessi-
tate homines sequerentur vitia vel virtu-
tes: Pars fortiter etiam destrueret alias
scientias si bene consideretur.

Sexta ratio sumitur ex perfectione vir-
tutis: que quidem non esset si non omnes
gradus essendi inueniretur in rebus. Un-
de ad diuinam prouidentiam pertinet om-
nes gradus entium producere: et ideo qui-
busdam effectibus. preparant causas ne-
cessarias. ut necessario euenirent quibus-
dam vero causas contingentes: ut eueni-
rent contingenter secundum conditionem priorum
causarum. hanc rationem assignat
Thom. i. parte. q. 22. ar. 4. et sic patet in his.

Alia in

De p[ro]futatione falsa. opi. circa orationem

¶ Modo videamus auctoritates quibus
predictus error destruitur. prima est Eccl[esi]
15. Deus ab initio constituit hominem et re
liquit eum in manu consilij sui. adiecit man
data et precepta sua si volueris mandata
conseruare conseruabunt te. apposuit tibi
aquam et ignem ad quod volueris porrige ma
num tuam. ante hominem vita et mors bonum
et malum: quod placerit ei dabitur illi. Nota
in manu consilij. Glo. Interlinearis. i. in li
bertate arbitrij ab initio. i. mundi vel vite
cuiuslibet adiecit mandata et precepta: man
data sunt precepta affirmatiua inducenda
ad virtutes. precepta sunt negatiua: a vi
tjs retrahenda. et obligant semper et ad sem
per. sed affirmatiua obligant semper sed
non ad semper. Quia. i. bonam vitam: seu
deuotionem et ignem. i. eternum inferni. bonum
bonum. i. gl[ori]e et malum pene. P[er] p[ri]ma auctas.
¶ Sec[un]da habetur Gen[esis]. 4. Dixit dominus
ad Ch[adam]. m. n[on]ne si bene egeris recibes. sin
aut male statim in foribus peccatorum aderit
sed sub te erit appetitus carnis: et tu es habes
illis. ex quo textu clare probat[ur] q[uod] pec
care est in potestate ho[m]inis. Ergo necessitas
diuine prouidentie n[on] tollit libertatem ar
bitrij. ¶ Modo restat respondere ad ratio
nem. que sit in oppositum que est talis. Cum
diuina predestinatio siue prouidentia muta
ri n[on] possit. Ergo necesse est ipsam impleri.
constat aut diuine prouidentie omnia sub
dantur etiam actus humani ut supra ha
bitum est. Ergo videt[ur] q[uod] omnia ex necessi
tate proueniant. q[uia] posita necessitate cause.
ponitur necessitas effectus. Et pro respon
sione utar duplici medio. i. r[ati]one p[ro]firmata p[er]
auctores Aug[ustinu]m. et Boetij. et ex[em]plo. ¶ Pro in
tellectu ergo rationis. Nota q[uod] duplex est
necessitas. i. absoluta et suppositio[n]is. q[uod] dicit
tur co[n]ditionalis. absoluta necessitas est q[uod] n[on]
res n[on] potest aliter esse sicut necesse e[st] ignem
ardere: grane descendere: homines esse mor
tales. necessitas vero suppositio[n]is est: q[uod] si
aliquid est necessarium non simpliciter sed
aliquo supposito. sicut comedere et bibere
n[on] est necessarium absolute homini. quia
non cogitur ad comedendum: et bibendum:
sed supposito q[uod] homo velit viuere. necessa
rium est cum comedere et bibere. Nec er
go necessitas d[i]c[t]i suppositio[n]is. n[on] d[i]c[t]i ab

soluta. sic si tu curris: necessario moueris: et
tamen absolute loquendo. nec te curere est
necessarium. nec te moueri. Sic si scio te am
bulare necesse est te ambulare. non eni[m] po
test aliter res esse q[uam] sciatur: et tamen abso
lute n[on] est necesse te ambulare. modo in p[ro]
posito loquendo de necessitate absoluta n[on]
est necessarium te bene agere. sed si vis sal
uari est necessarium te bene agere et bene
uiuere. Sic concedendum est: si deus te p[re]
destinauerit necessario saluaberis. sed tamē
non sequitur. q[uod] de necessitate bene agas:
nec q[uod] salueris simpliciter et absolute. i. ne
cessitate suppositio[n]is: sic h[oc] tamē necessitas
n[on] tollit libertate[m] arbitrij. sicut nec neces
sitas te mouendi tollit libertatem arbitrij: q[uod]
uis sit necessarium te moueri si curris. Et idē
dicendum est de p[re]sciētia circa d[i]c[t]andos.
hanc respon[s]ionem facit Aug[ustinus] sicut refert
Gratianus in decretis. 23. q. 4. Habu[er]unt
donos. Et idē de verbo ad verbum. ponit
Boetius in ultimo de consolatione circa sy
nem. Dicit ergo sic due sunt necessitates. sim
plex una veluti necesse est omnes homines
esse mortales. altera aditionis ut si aliquis
ambulare quis sciat eum ambulare neces
se est. quod eni[m] quisq[ue] nouit illud esse al
iter q[uam] notum est nequit. sed hec minime se
cum illam simplicem trahit. h[oc] enim neces
sitate[m] non p[ro]p[ri]a facit natura. sed co[n]di
tionis adiectio. nulla eni[m] necessitas cogit
incedere voluntatem gradientē quousq[ue].
tunc cum gradiat[ur] incedere necessarium est.
Eodē igit[ur] modo: si q[uod] prouidentia p[re]sens vi
dere illud necesse est: tam et si nullā natu
re habeat necessitate[m]. at q[uod] ea futura q[uod]
ex arbitrio libertate pueniat p[re]sentia p[ro]ue
tur. h[oc] igit[ur] ad intuitu[m] relata diuina: neces
saria sunt: p[er] dispositio[n]ē diuine notio[n]is. p[er]
se vero p[re]siderata absolute nature sue liber
tate n[on] deserant. fient igit[ur] p[er] alidubio cō
tra que futura deus e[st] p[ro]no[n]st[ra]t. sed eo q[uod] q[uod]
dā de libero arbitrio p[ro]fiscientur. q[uod] quousq[ue]
eueniant. existēdo t[ame]n naturā n[on] amittunt
q[uod] p[ri]usq[ue] fierent et si n[on] euenire potuerunt
hec illi. ¶ Ad videamus ex[em]pla seu filia
dine. pone aliquos e[ss]e in quadā turri altis
sima in binio p[ro]stituta ad mouendū viato
res ne p[er] viā malā incedāt. quop[er] q[uod]ā igit[ur]
dunt[axat] viā dextrā. q[uod] quousq[ue] sit aspa: t[ame]n seca

ra est: et finis eius salus. alij intrant per viam
sinistram planam quod est delectabile. scilicet plenam
lacionibus et finis eius interitus et mors.
Et illi in guardia positi clamant viatores
bus ut dimissa via sinistra incedat per aliam. scilicet
per dexteram. quodam ergo viatorum obediunt cla-
mantibus quodam non. sed potius truantur de
eis. Quosdam ergo illi pascunt quod incedit
per viam dextram perveniunt ad locum opti-
mum. incedentes vero per sinistram incedunt in
latrones et peunt. Quapropter ergo nunquam pascit
illoz custodum cogit illos. per viam sinistram
incedere: et illos per dextram certe non. Sic in
proposito iste qui stat in guardia est deus in
turre altissima sue sapientie et eternitatis co-
stitutus. Isa. 52. Deus excelsus et sublimis
habitans eternitate. et sanctum nomen eius
in excelsis. Item ps. Quis sicut dominus deus non
sicut qui in altis habitabit: et humilia respicit
in celo et in terra. et omnia simpliciter intuitu co-
tinetur preterita preterita et futura. Hebr. 4.
Omnia nuda sunt et aperta ante oculos
eius. vnde vero via. scilicet sinistra delectabilis est
vita carnalis et voluptuosa. sed finis eius
interitus. Prover. 14. Est via que videtur ho-
mini bona. novissima autem eius ducunt ad
interitum ad Ro. 6. Finis illorum mors est. via
vero dextera aspera et difficilis: est vita spi-
ritualis et virtuosa: sed finis eius est salus
eterna. Quodam de utraque via lata porta et
spaciosa est via que ducit ad perditionem: et
multis sunt qui intrant per eam. Ecce prima
via carnalis. Sequitur quod angusta porta et
arcta est via que ducit ad vitam et pauci sunt
qui inveniunt eam. Mat. 7. Item Ro. 8. Fra-
tres debitorum sumus non carni ut finem car-
nem vivamus. Si enim finem carnem vixeritis
moriemini. Si autem spiritu facta carnis mortui
eveneritis vivatis: deus igitur qui stat in altissi-
ma turri sapientie sue clamat per se per prophetas
per apostolos. et alios predicatores inter quos
ego clamo vobis in turri alta per gressum sine
palpiti dicens. Hec via ambulate in ea
Isa. 3. Item Prover. 4. Averte pedem tuum a
malo. via. n. que a dextris sunt non est dominus. per
verum vero sunt que a sinistris sunt. sed mul-
ti pro dolo: ac pene infiniti viatores deri-
dent et despiciunt monitiones clamarum: quod
multorum infinitus est numerus. Verbi gratia.
vult peccatorum confessorum vel predicatorum

velletis vos quod ego dimitterem istam in-
veniem ex qua habeo filios et est pauperum
la ut vadat ad hospitale vel ad lapanam etc.
Erat per factis vestris. etc. sic vindicant vult
et vultis quod ego remittam iniurias: et diceret
quod ego sum iudeus etc. Ecce ergo quod deus
non cogit liberam arbitrium: imo adiuvat ip-
sum monitionibus terroribus: et exhortationibus
vellet quod omnes salvarentur. i. Tim. 2. Hoc. n.
bonum et acceptabile est coram salvatore nostro
deo qui vult omnes homines salvos fieri et ad
agnitionem veritatis venire. viatoribus autem
qui negligunt vel despiciunt prelia et monitiones
dei comminatur ipse deus dicens. Extremam
manum meam et non facit qui aspiceret: despecti-
stis omnia prelia mea: et increpationes meas ne-
glexistis. ego quoque in interitu vestro ride-
bo: et subsanabo eam vobis quod timebatis ad-
venire. Prover. 1. Et his ergo per quod falsus
et cecus est error: habet oppositum. Quod nar-
to opinio falsa fuit egyptiorum: quod esse asser-
bant divinam dispositionem verisibilem esse om-
nibus. Vult dicebant quod fatum orationi-
bus et quibusdam imaginibus suffumigationi-
bus sine incantationibus vertebatur. sicut re-
fert Thoma. in. 3. 3. gen. c. 96. Et pro hac opi-
nionem vident facere quedam que in scriptu-
ris divinis dicuntur. Item illud quod prima facie
apparet ex eis. v. n. Isa. 38 quod Isaia ex ma-
dato domini dixit Ezech. Regi huius dicit dominus. Di-
sponebo inuitur: quod morieris tu et non vivies.
et quod post orationem Ezech. factum est verbum
domini ad Isaia dicens. Vade et dic Ezechie
audis orationem tuam: Ecce adiciam super
dies tuos quindecim annos. Jer. 18. dicit
ex persona domini repente loquar adversum
gentem et adversum regnum. ut eradicem et
destruam et disperdam illud si penam egerit
gens illa a malo suo quod locutus sum adver-
sum eam agam et ego penitentiam super ma-
lo quod cogitavit ut faceret ei et Iob. 2. Con-
vertimini ad dominum deum vestrum: quod beni-
gnus et misericors est. quis scit si conversa-
tur et ignoscat deus: Ad idem facit quod legi-
tur Jonc. 2. De conversione ninivitarum. vnde
aut opinio destruitur manifeste: per rationes
et antequam scripturam. Per rationes quidem
quod ex hac opinione sequuntur multa incon-
venientia. Sequitur enim primo quod volun-
tas dei sit mutabilis. Item quod aliquid

De necessitate orationis in communi

ex tēpore deo adueniat: et ulterius q̄ alii /
qua tēporalia que in creaturis sunt, sicut /
causa alius existens in deo: que sunt /
manifestis impossibilia. Aduer. at etiam /
hec opinio auctibus sacre scripture, que in /
salubilem et expressam continent auctorita- /
tem et virtutem, dicitur Numeri. 23. Non /
est deus quasi homo ut mentiar: nec ut /
filius hominis ut mutetur. Dicit ergo et /
nō facie loquutus est et non implebit. Et. 1. /
Be. 15. Triumphator in israel non parceret et /
penitentie non reteretur. Item Malachie /
3. Ego deus et non mutor. Item Boetius /
in carmine q̄ qui perpetua et. Stabilisq̄ /
manens dāns cuncta moueri. Dicendū est /
ergo q̄ prouidentia diuina omnino est in- /
mutabilis: et consequenter necesse est ipsam /
impleri, quāuis enim deus velit mutari, /
ita. tamē vult illa sine sui mutabilitate. Ad /
de q̄ scripti dominica secūda post festum /
trinitatis sermone qui incipit. Disertus do- /
minus serui illius. In introitu sermonis. /
Nec obstat q̄ dicitur de ezechie et Amine /
et alie auctoritates supra posite: ex quibus /
videtur prima facie foueri opinio contra- /
ria: quia ipse auctoritates loquuntur nō de /
sententia dei diffinitiuā sed cōminatiua, et /
tamen vera. Nō enim loquitur Isaias et /
Jona propheta et alie auctoritates fm or- /
dinem causę prime, sed prenuunciant illud /
q̄ fieri debebat fm ordinem causarum /
secūdar. fm quas debeat euenire illud q̄ /
propheta comminabatur. Unde dato q̄ /
ex diuina dispositione aliter eueniret non /
tamen fuit falsum quod propheta prenu- /
ciauit, q̄ loquutus est fm ordinem causę /
secūde. Unde cū dicit Jonas Adhuc qua- /
draginta dies et Amine subuertet. est sen- /
sus. I. merita eius exiguunt ut subuertatur, /
et sic in veritate et rat. ita exponit Tho. 22. /
q. 171. ar. 6. ad scđ. Concordat idem Tho. /
par. 1. q. 19. ar. 7. ad scđ. Quando ergo per /
orationem mutatur effectus ille qui eueni- /
re debebat fm ordinem causarum secūda- /
rum, dicitur deus conuerti vel penitere. non /
q̄ eterna eius dispositio mutetur, sed quia /
mutatur aliquis eius effectus. Unde et Gre- /
go. dicit q̄ non mutat deus consiliū: q̄ /
uis quandoq̄ mutet sententiam, non illam

que exprimit dispositionem eternā, sed illam /
sententiam que exprimit ordinem in- /
ferorum causarum fm q̄ Ezechias erat /
mortuus et gens Amulorum pro pecca- /
tis suis puniēda. Talis autem mutatio /
sententie dicitur transumptiua locutione /
dei. penitentia inquit dēns ad peniten- /
tis similitudinem se habet cuius est mura- /
re quod fecerat, per quem modum dicitur /
etiam metha. israel inquantum puniendo /
facit irascentis effectum. fm q̄ ponit Tho. /
in. 3. contra gentes. c. 91. 4. sicut et Be. 6. Ad /
deus deus q̄ multa malitia hominum es- /
set in terra: et cuncta cogitatio cordis in- /
tenta esset ad malum penituit eum q̄ homi- /
nem fecisset in terra et tacius dolore cor- /
dis intrinsecus et precauens in futurum. /
Delebo inquit hominem quē creauit a fa- /
cie terre ab homine usq̄ ad animantia. a /
reptili usq̄ ad volucres celi. penitet enia /
me fecisse eos. Potest tamen dici loquē- /
do spiritualiter. q̄ prophetia Jone sacrę /
expleta. fm q̄ Aug. exponit. 21. de ciuit. dei /
ca. 23. Et scripti dominica. 22. post festum /
trinitatis in sermone predicto qui incipit /
Disertus dominus serui illius parte. 1. in /
dominica in septuagesima sermone qui in- /
cipit. Multi sunt vocati parte. 3. in fine pri- /
me quōtis. Deo gratias amen.

De necessitate orationis in cōmuni
Sermo. 2.

Exprobatis

supra opinionibus falsis, /
que necessitate orationis /
excladebant veluti eam /
po veprium aculeis expur- /
gato. Restat modo seminare bonis semen. /
vz. ponere veram et firmam sententiam sy- /
del catholice: que habet q̄ sicut omnia cre- /
ata sunt a diuina potentia: sic omnia a di- /
uina prouidentia gubernantur etis actus /
humani contra primas et secūdam opinio- /
nem supra positas. Item q̄ diuina prou- /
identia immutabilis est. et eam consequēter /
necesse est impleri contra quartam opinio- /
nem supra posita. Item q̄ remanet liber

non arbitrij. Et ideo oportet qd homo se dis-
ponat per orationes et alia opera bona ad
vitam beatam acquirendam contra tertiam
opinione[m] supra positam. Est ergo necessa-
ria oratio ad salutem. et hoc quadruplici me-
dio confirmabitur.

Primo per auctoritates divinales.

Secundo per rationes theologicas.

Tertio per narrationes exemplares.

Quarto per similitudines evidenciales.

Et primo quidem dicam de necessitate
orationis in generali. Secundo in speciali. que
oratio sit necessaria ad salutem. in sequenti
sermone. **P**rimo ergo etc. Quia multe
et in plurimis scripture sacre locis habent.
Primo auctoritas dñi Luc. 18. Oportet
semper orare et non deficere. i. bonis cōpe-
tentibus. Item Luc. 11. Petite et dabitur
vobis. querite et invenietis pulsare et ape-
rietur vobis. Item apostolus. i. Thes. vlti.
Sine intermissione orate. i. non intermissis
horis canonicis. de quibus ps. Septies in
die laudem dixi tibi. Et quibus auctori-
tibus manifeste patet qd oratio est necessa-
ria ad salutem. quod est verum non neces-
sitate absoluta siue precisa nec necessitate
coactionis. quia oratio est actus voluntatis.
et ideo excludit tales necessitates. sed ē
necessaria necessitate suppositionis. Suppo-
sito enim qd homo debeat siue velit conse-
qui salutem que est finis noster. necesse est
orare. **S**ecundo probatur per rationes. ad-
ducit autē pñt quatuor rationes.

Prima sumitur ex parte proprie indul-
gentie.

Secunda ex parte supernaturalis benignitatis.

Tertia ex parte divinalis reverentie.

Quarta ex parte supernaturalis providen-
tie.

Prima ratio sumitur ex parte proprie
indulgentie. Nam unusquisq[ue] tenetur ex
charitate sibi procurare bona spiritualia:
multo magis q̄ bona temporalia: que so-
lum necessaria sunt ad vitam corporis. spi-
ritualia vero ad vitam anime. Et ideo prin-
cipaliter ista bona spiritualia querenda sunt
tanquā finis. Temporalia vero bona que-
renda sunt: non tanquā finis: quia hoc esset

peccatum mortale. sed tanquā media. que-
dam per que perveniatur ad finem. id. o in
oratione dominica. Primo talia bona spi-
ritualia ponuntur et vicino temporalia cui
dicitur. Panem nostrum quotidianum. da no-
bis hodie. Ideo precipit dominus Mat. 6.
Querite primum regnum dei et hec omnia
adicientur vobis. Manifestum est autem
q̄ huius bona spiritualia solum a deo ha-
bemus. ps. Gratiam et gloriam dabit domi-
nus. quinimo omnia bona. tam nature q̄
fortune et gratie et glorie. ab ipso summo bo-
no habemus et nō ab alio. Ideo Jacobi. i.
Omne datum optimum et omne donum
perfectum de sursum est. descendens a pa-
tre luminum. i. angelorum. nec alio modo ha-
beri possunt ab ipso deo huius bona spiri-
tualia nisi ab ipso postulando. Ideo Jaco-
bi. i. Siquis vestram indiget sapientia po-
stulet illam a deo qui dat omnib[us] affluens
et non improperat ideo super illud ps. 65.
Benedictus deus qui non amovit oratio-
nem meam: et misericordiam suam a me. ut
est Glo. Aug. Nunc ergo a te moveatur
oratio tua: et nunc amovebitur a te miseri-
cordia divina. Item Hieron. super Mat.
14. In tentatione intrat qui orare negligit.
Et h etiam firmatur exemplo illorum qui
aliqua re temporalis indigent. Puta sani-
tate elemosyna officio vel favore. quia vi-
demus tales valde sollicitos ad petendum
talia caduca. Quanto ergo magis solliciti
esse debemus ad petendum divina et spi-
ritualia. Nota quomodo pauperes infir-
mi volentes petere elemosynam: ostendunt
alios vulcera. vel vulnera sua ut sic prono-
cent videntes ad compassionem et misericor-
diam. et sic nos facere debemus corā deo etc.
Sic faciebat David ibi Misere mei do-
mine quoniam infirmus sum sana me do-
mine quoniam conturbata sunt omnia ossa
mea etc. ps. 6. Et alibi patruerunt et cornu
pre sunt cleatrices mee a facie infipientie
mee. ps. 37. Et sic orare nos docet sancta
mater ecclesia. d. Peccata mea domine in-
fixa sunt in me. sed ante q̄ vulnera gene-
rent in me sana me domine. medicamen-
to penitentie deus.

De necessitate orationis in communi

QUODA ratio sumitur ex pte supernalis benivolentie. Nam ex hoc qd unusquisq; tenet ex charitatis pcepto. pmiu suu diligere sicut seipsum tenetur et pmi in necessitate subuenire: et beneficijs esse no solu per corporales subuentiones et elemosinas: sed etiam per spuales: quor; una est oio: ideo dicitur Prover. 17. Mandauit deus unicuique de pmo suo nec solum pro amicis: sed etia pro inimicis orandum est: supra illud Mat. 5. **O**rate p psequentibus et calumiantibus vos: ut sitis filij ptri uestri: qui in celis est: qd solem suum oriri facit sup bonos et malos et pluit super iustos et iniustos: talis autem oratio p inimicis facta. magis placet deo qd ad orandum amicis potest mouere: amor naturalis vel mandatus: sed pro inimicis solum charitas pro uocat orare. ideo dicitur. ut scitis filij ptri uestri etc. **T**ertia ratio sumitur ex pte diuinalis reuerentie: qd ratio naturalis dicitur homini ut deo reueretur et corde et ore et opere: qd undique istos a deo habemus et ei de quolibet istos debemus sacrificium. et obsequij reddere. ne simus ingrati. **U**bi dicitur vlti. **Q**uem aufer iniquitatem et accipe bonum et reddem vobis multos labores nostros. et apostolus Hebr. vlti. **O**fferamus hostias laudis semper deo. i. fructum laborum consentium nostrorum. Item ps. Venite adoremus: et proclamamus ante deum pleremus coram domino etc. **Q**uarta ratio sumitur ex pte supernalis prouidentie. pro cuius intelligentia est notandum secundum Theophrastum. l. pte. q. 23. ar. 8. in cor. q. in fine. Et in questio. de veritate. q. 6. ar. i. in fl. cor. q. qd non solum finis ultimus qui est gloria eterna cadit sub diuina prouidentia sed etiam medius: quo peruenitur ad finem. non enim creditis. qd liber predestinationis sit hoc modo scriptus Petrus saluabitur Martynus saluabitur etc. sed sic petrus saluabitur mediante orationem martynus mediante elemosina: largitione etc. oportet ergo ois predestinatos preparare se ad salutem per orationem et alia bona opera. **N**ecessaria igitur est oratio non quidem ut eterna dispositio immutetur quia immutabilis est ut supradictum est. sed ut impleatur: qd et hoc ipsum qd tali petenti hoc concedatur sub ordine diuine prouidentie cadit. exemplum hinc similitudo potest assumi: sicut si rex ordi-

nasset. qd reus dignus morte vel aliqua alia pena liberandus esset: si pro eo preces ab aliquibus fundarentur: tunc ergo pccantes. pro eo non id agere intenderet ut regis dispositio immutetur: sed ut impleatur: ad quam implendam necesse sunt preces: unde Greg. in. 4. dialogor. et in decretis. 23. q. 4. **O**brineri nequaquam possunt: que predestinata non sunt: sed ea que sancti viri orando efficiunt: ita predestinata sunt ut preces oblineantur. nam ipsa quocq; penitus. regi predestinatio: ita est ab omnipotenti deo disposita. ut ad hanc electi ex labore perueniant quatenus postulando mereantur accipere quod eis omnipotens deus ante secula disposuit donare: et per hoc patet ratio: ad illud quod aduersarij deberent: quid oportet orare cum prouidentia diuina immutabilis sit. **A**mplius etiam dico: qd si deus reuelaret tibi qd saluaberis: intelligitur si bene videris. Et sic contra si deus reuelaret alicui qd damnabitur. intelligitur si in peccatis persequeretur. Unde dicit Theophrastus. in questione de veritate. q. 23. ar. 8. in ratione ad secundum argumentum. Idem in i. sen. di. vi. ar. 4. in questione ad secundum arg. qd si alicui deus reuelaret suam damnationem deberet intelligi non secundum modum prophetie predestinationis. vel prescientie: sed per modum prophetie comminationis: que intelligitur supposita conditione terminor; nec per hoc prenentatio falsa fuit: quia intelligenda erat secundum ordinem causarum seclarum: ut dictum est supra sermone primo parte. 4. de iniuriis: vel intelligenda erat. sub conditione si perseveraret in peccando. ut infra dicitur. **Q**uod autem si deus reuelaret alicui suam damnationem debeat intelligi non secundum modum prophetie. predestinationis vel prescientie: sed per modum prophetie comminationis que intelligitur supposita conditione terminor; probatur auctoritate manifesta Eze. 33. Si dixerio iusto qd vita vult et confusus in iusticia sua fecerit iniquitatem omnes iusticie eius obliuio tradentur iniquitate sua: quia operatus est in ipsa morietur. Et subditur. Staret dicens: imple morte morieris et egerit penitentiam a peccato suo. feceritq; iudicium et iusticiam vita vult et non morietur. Ad idem Iere. 18. Repente loquar aduersus

gentē ⁊ aduersus regnū: vt eradikem ⁊ destruam ⁊ disperdam illud. Si penitentiam egerit gens illa a malo qđ loquutus sum aduersus eam agam: ego penitētiā sup malo qđ loquutus sum vt facerem ei. Et ēplā ē p̄ in **A**niuitio: vt dixi supra fmo ne primo p̄e. 4. Ideo dicit **N**icolans de ltra super. 3. **B**. 1. Qđ p̄missiones diuine intelligende sunt: sub p̄ditione. i. si ex parte hominum nō ponatur impedimentum.

CPlas etiā dico qđ posito pro populi qđ aliquis intraret paradisum sine debita p̄eparatione. tñ inde expelleretur vt probatur **M**at. 22. Amice quōd hac intrasti non habēs vestem nuptialē: At ille obmutauit. tūc dicit rex ministris **L**igatis mādibus ⁊ pedibus eius mīcite eū in tenebras exteriorē: res ibi erit fletus ⁊ stridor dentium. Si ergo ip̄eparatus intrans expelleretur multo minus nō paratus intrabit: qđ turpius egit qđ nō admittitur hospes. de iure iurā. quē admodum. **C**Ad istam materiā nota exēplum. qđ auduit a quodā fratre minore. de beato **F**ranchisco cui reuelatum fuit a **C**hr̄sto qđ nō puerfaretur amplius cum quodā layco amico suo. qđ damnandus erat. **C**ūqđ beatus **F**ranchiscus secū nō puerfaret: ⁊ ille de hoc tristaret. ⁊ quereretur causam. beatus **F**ranchiscus hoc sibi reuelauit. qđ audiens ille p̄cidit ad pedes eius dicens. Et si verū sit qđ dicit nihilominus p̄idens in vltima misericordia ⁊ in tuis meritis credo qđ salutē meam poteris ab ip̄o pio dño impetrare qđ ⁊ fecit. Et hoc ergo p̄. qđ oratio necessaria est nō solum ad impetrandam salutē p̄destinatam: sed etiā ad sententiā dei cōminatoriam reuocandā. **C**Tertio p̄batur hoc p̄ narrationes exēplares. **P**er multa enim exēpla p̄ in veteri ⁊ nouo testamento: qđ oratio necessaria est etiā ad optinendum illud qđ diuina p̄ouidentia p̄destinavit. **C**Primo habet in **A**braā cui deus p̄misit dare filium sicut p̄ **G**en. 15. Et tñ sepius **A**braam orabat deum pro filio h̄ido. sicut p̄ **G**en. 15. Dñe de⁹ quid dabis mibi ego vadam absqđ liberis: ⁊ filius p̄ratoris domus mee sit **D**amascus eliezer addiditqđ **A**braam. **M**ibi aut nō de disti semen: ⁊ ecce vernaculus meus heres meus erit statimqđ sermo dñi factus ē ad

eum dicens. **N**ō erit h̄c heres tuus. sed qđ egredietur de utero tuo ipsum habebis heredem. **C**De ⁊ **I**saac. cum sciret p̄missio nem a deo factam patri suo de dilatazione semis. cum dixit angelus ad **A**braā. Bene dicam tibi ⁊ multiplicabo semen tuū. sicut stellas celli. ⁊ velut arenam: que est in litore maris **G**en. 22. **T**amē orabat deum pro filio h̄ido **G**en. 25. **D**esp̄atus qđ est **I**saac deum pro v̄ore sua eo qđ esset sterilis: et qđ bus exēplis patet qđ nō obstat quod aliquis sit p̄destinatus ad salutē: necessaria tamen est oratio. fatuus est ergo qui dicit. qđ oportet orare: quia si sum p̄destinatus. omnino oportet me saluari. si p̄destinus damnandus sum ad idem facit exēplum de **A**cab: cui dixit dñs per **B**eliam p̄ph̄am qđ interficeret eum. ⁊ de eo vsqđ ad mingētem. ad parietem ⁊ tamen postea. quia p̄miliavit se ⁊ orauit reuocauit deus sententiam suam: sicut patet. 3. **R**. 21. et quo patet qđ illa dei sentētia cōminatoria intelligebatur sub condicione si penitentiam non ageret: sicut illa cōminatio facta **E**zech̄le regl per **I**saia p̄phetā ⁊ **A**niuit per **J**onā. **C**Ad idem econuerso patet de **S**alomone de quo p̄dixerat deus patri eius v̄b̄ illa **B**illam locum eius vsqđ in sempiternam. 2. **R**. 7. Et tamē postea abstulit a domo eius regnum pro maiori parte tempore roboas filij eius: quia perdidit dominum decem tribus remanente sibi tribu **I**uda ⁊ **B**enia min: sicut patet. 3. **R**. 12. Et postea tempore **S**edech̄le regis totaliter destructa est regnū illud ⁊ domus **I**uda perdidit sceptrū regni vsqđ ad hodiernum diem. **C**In nouo etiā testamento habetur exēplum in decē v̄rginibus: quarū qñqđ sapientes. que erant p̄destinate parauerunt se ad nuptias. ergo in p̄destinatis requiritur p̄paratio. que vero nō se parauerunt excludē sunt. vt patet **M**at. 25. **C**De etiā non obstante quod deus ab eterno aliquos p̄destinauerit: iuxta illud **E**ph. 1. Elegit nos in ip̄so ante mundi constitutionē: vt essemus sancti ⁊ immaculati in conspectu eius in charitate. nihilominus fuit necessaria r̄p̄l̄ncatio: ad hūc effectū implendū ⁊ ēc̄l̄ oīo iuxta illud. **P**ostula a me ⁊ dabo tibi gētes hereditatem tuam ⁊ p̄r̄ter. terre. ps. 2.

De necessitate orationis in speciali

C Sic et dñs noster Iesus xps sepius orasse legitur: quibus oratione non indigeret. eo qd in manu sua omnia a patre suo tradita essent. Quāto ergo magis nos: qui pmarlme orationū suffragiis indigemus: ideo vlt est ipse Mat. 27. Vigilate et orate vt non intretis in tērationē: spūs quidē promptus est. caro autē infirma. Itēz Jo. 15. Exēplum enim dedit vobis: vt quēadmodū ego feci: ita et vos faciatis. Habemus etiā exēplū in animalibus brutis. Nam elephas dum se infirmari considerat: ad sibi medēdū quādam salutiferas herbas legit: quas. anteq̃ comedat: caput in celū cū herbis leuat. qñ a deo eas sibi salutiferas esse petens.

C Unde et tpe Jobelis pphe magna fectas p̃tigit: ita qd defectu aqua bestijs et hoibus ad bibēdū. Et tunc bestie elenātes capta in celum clamabant: quāsi perētes auxiliū. a summo bonop largitore. Vñ dicit Jobelis. i. Ad te dñs clamabo: qz ignis comedit speciosa deserti: et flāma succendit oīa ligna regionis: sed et bestie agri qñ area sitiens ibidem: suspererunt ad te: qñ exicati sunt fontes aquarū: et ignis deuorauit speciosa deserti. Nōne auct omnes docēt pullos suos ad cibum petendū os aperire: nec vnq̃ exhibent illis cibum nisi aperiant. p̃tius rostrum: et sic dñs dicit in ps. Aperi os tuū: et implebo illud. Aperi. i. ad petēdū et implebo illud. i. ad auxiliū tibi dādū. Et alibi dī. Os meum aperiat: et attraxit spiritū.

C Et in legenda beati Thome catuariensis legitur. qd dum quedā anicula ab accipitre fuisset inuasa voce clara sancti Thome auxilium implorabat dicens. Sancte thoma adiuua me: statim nīsus eadē interijt. Narrat etiā Anselmus. qd dum semel p viā eques incederet qdam lepisculus a canibus insequutus ad eū p̃fugit: et eius auxilio se p̃misit. Qd ille vidēs plorauit et ad socios suos ait. Sic veniētes aīas insequuntur. Tūc canibus vt aufugerēt iperante: et sic lepisculū libere abire p̃misit. Ergo si non uerunt tpe angustie bestie ratione carētes. ad deum et ad eius sanctos p̃fugere deteriores bestijs sunt hoies: qd ad oratiōis suffragium nō recurrunt: p̃sertim in indigentis: et alijs eorū necessitatib⁹. Pz ergo per exēpla: qd necessaria sit oratio ad salutem.

C Quarto idē pz p similitudines euidētiales. Multe. n. similitudines dari p̃t: p quas manifeste ostēditur. qd effectus p̃ordinati a deo sunt p causas medias: quas opz cōcurrere ad eisdē pducēdos effectus. sicut Verbi gratia: p̃ordinauit deus numerū dierū vite nostre alicui plus alicui minus. Job. 14. Breues dies hoīs sunt: numerus mēsum eius apud te est: p̃stitisti terminū ei⁹ q. p̃t. nō po. Itē aut tempus vite nō aliter subsistit nisi p causas medias: puta esum: et potum: somnū: et cetera huiusmodi: necessaria ad p̃seruationē vite humane. Si mille est vicere: nō esse orandū vt aliqd cōsequamur a deo. qz oīdo sue p̃sidentie est imutabilis: ac si diceretur nō esse comedendū vt nutriamur: et quo termin⁹ vite nostre est determinatus a deo. qd pz esse absurdissimū. Sic si habes vineā. Jam p̃ordinatū est a deo si debet et quātū dī facere fructū. et tñ ista dei ordinatio nō excludit cōcursum causarū sed ap̃ ad fructus pducēdos. que sunt putatio: ligonizatio: purgatio vitū: et humiditas terre et sol et c. Sic in infirmo quibus deus p̃ordinauit an debeat sanari vel nō. tñ opz p̃uidere de medico et de medicinis et c. Vñ Aug⁹. 23. q. 4. Ihabu ephodonofoz in si. sic inq. Quāuis certissime sciamus neminē ultra terminū a deo p̃sistum esse victurū. oībus tñ languentib⁹ nō inēdigne medemur. Sic quibus nemo saluatur nisi p̃destinatus ad vitam: omni tamen delinquenti est adhibenda correptio. nec malop est negligēda disciplina. hec ille.

C Sicut de rege qui vult bellare. quamuis exitus bellī sit p̃ordinatus a deo. tñ non desistit ipse secū armigeris et ceteris necessarijs preparare. Sic de scientijs adscēdis: sic in arboribus fructificandis et c. Deniqz in oībus effectibus a natura pductis non excludit̃r concursus causarū sc̃darum ab inēmutabili ordie dñe p̃uidētie: Sic ergo in reb⁹ naturalib⁹ et artificialib⁹ hoc p̃tingit. sic in moralibus et sp̃alib⁹ diuina p̃ouidentia nō excludit̃r effectum oīonum et ceterorū bonorū op̃erū immo includit̃r ad consecrationē vite beate. Ideo dicit scriptura Satagite vt p bona opa certā nram vocationem et electionem faciatis. 2. Pet. 1. Deo. Gratiās. Amen.

De necessitate orationis in speciali.
Sermo.3.

Supra sermo

ne proximo dictum est de orationis necessitate in generali: nunc sequitur de orationis necessitate in spali. Salutetur virgo et. Pro huius materie complemento notandum: quod conclusio vera est. In sacra theologia: ut tangit Tho. in. 4. sententiarum. di. 15. quod duplex est oratio. scilicet privata seu singularis. et publica seu communis. Privata est qua quis per se facit. Publica vero est: que facta est ab omnibus ministris ecclesie. Utraque autem cadit sub precepto. aliter tamen et aliter. quod in utraque orationem est quadruplex vis.

Prima est quantum ad personam determinationem.

Secunda est quantum ad ipsius limitationem.

Tercia est quantum ad modi qualificationem.

Quarta est quantum ad substantie declarationem.

Prima ergo differentia est quantum ad personarum determinationem: quod ad orationem privatam nulla persona est determinata. sed omnibus incommuni in generali. Ad publicam autem determinate tenentur ministri ecclesie: quod ex officio sunt medijs inter deum et hominem constituti. Unde ad istam orationem publicam sine eorum tenentur. Primo omnes clerici in sacris ordinibus constituti de celeb. missa. c. 1. Secundo tenentur omnes clerici in minoribus constituti: dum tamen sint beneficiarii scilicet doctores ibi: quod verum est secundum frane. de gab. in de. graui. de cele. missa. etiam si beneficiarius sit de personis suis: et hoc si personam sacram est beneficium: et sic intelligitur quod notatur. S. 2. di. c. 11. Et imputet sibi si beneficium sit tenue: quia nihilominus tenetur ad horas. et quo fecit se ad hoc intulit ut not. si. di. clericus victum de de. non res. quod erente. Beneficiarius autem dicitur. quoniam habet beneficium propter officium spirituale. quod respicit ipsum visum officium: quia si quis ab ecclesia habet redditus. pro officio matriculari vel hominis: qui nec est clericus: nec in choro recipitur non tenetur. De illo autem

qui propter magistratus habet redditus ab ecclesia siue magister in theologia. qui habet fructus unius prebende. aut magister in grammatica. qui habet expensas. si propter hoc non venit ad chorum non videtur teneri ad officium. Si autem propter hoc venit ad chorum videtur teneri saltem ad illam horam in qua distributionem accipit. simpliciter qui eius modi sunt: quia non habet simplex beneficium et ad vitam sed ad tempus. et non videtur simpliciter obligari: sicut nec clericus canonicus qui associat eum in choro: et comedit in mensa eius: nullos spirituales redditus habens: non videtur teneri ex hoc solum. quod bonis illius ecclesie sustentatur. nec illi qui habet prebendam vicarius copialis in monasterijs. siue precio sine dono. hoc not. per. de pal. in. 4. di. 15. q. 5.

Si autem beneficiarius nullos fructus recipit. de beneficio. tunc distinguitur. quia aut non est in pacifica possessione beneficii. nec per eum stat. et tunc non tenetur. aut est in possessione vel per eum stat. et tunc tenetur: ita notat. per. de pal. vbi supra. Si autem habet duplex beneficium: tunc si quod iuste ex dispensatione eius: qui potest dispensare et ex causa legitima et rationabili: tunc tenetur tamen ad unicum beneficium. quia causa illa recompenstat. vide infra pte. 4. circa finem. hoc. sed pro. Si autem iniuste tenet utrumque vel alterum tamen tunc tenetur ad duplicatum officium per se: vel per alium: quia defraudat deum officio sibi debito. Si vero nullum beneficium habet. sed huiusmodi quotidianas distributiones. sicut sunt plures canonici: reputatur beneficiarius. immo etiam si nullam distributionem perciperet ex quo tamen receptus est in canonicis: et in fratrem: verum beneficium habet: ut nota extra de consti. c. 1. in senariis. unde obligatur est quia vocem habet in. c. et stallum in choro et habet idem per. de pal. vbi supra.

Tercio tenentur religiosi presbiteri: et religioso siue moniales: quia ut ministri ecclesie de bonis ecclesie sustentantur etiam mendicantes. Et hac ratione dicit per. de pal. vbi supra quod etiam novitj tenentur ad officium: quod licet non sint religiosi nec in sacris obligantur tamen quia ut ministri ecclesie de bonis eius sustentantur. sicut dicit decretalis de sen. exco. religioso. §. ultio lib. 6. quod quia non sint religiosi: antequam sint religiosi.

De necessitate orationis in speciali

tacte vel expresse professi: tñ qui manus ini-
ciant in eos violentas, incidunt in canones
etiā si nō sint clerici a corona clericali sed
a corona monacali vel nulla vt conuerſi.

Item conuerſi ad officium diuinū obli-
gantur fm modum ſibi taratum. non autē
ad horas canonicas que ſunt tñ clericorū
ita not. ꝑpet. de pal. vbi ſupra. Quis de no-
uitis nō ita aliquibus videatur. Nam noui
tñ ꝑpet. nō ſunt religioſi. niſi in caſibus a
iure exceptis. ſicut eſt caſus ille. quando
in eos aliquis manus inicit violentas qua-
tunc excuſatus eſt ſicut in iuris manuſ vio-
lentas in profeſſum ⁊ in alijs ſimilibus: ſi q
aliq ſunt in iure expreſſi: nō autē expreſſitur
caſus ille vꝫ q teneantur nouitij tāquā ve-
ri religioſi. ergo ſtet ſub regula. ſ. q nō ſunt
religioſi. ergo non tenentur vt religioſi dic-
tū officium. nec alia ratio proponitur ⁊c.

Eſt autem notandum q excuſantur qui-
dam de predictis multipliciter. Primo
ratione infirmitatis. Unde dicit Jo. an. in
e. l. de cele. miſ. referens dictū Doct. q in-
firmi excuſantur a dicendo ⁊ etiam ab au-
diendo. ſi talis eſt infirmitas in qua directe
vel occaſionaliter timeretur obefſe ſi cele-
brationi diuinorū intereſſet. talibꝫ infirmis
non ſit ſer poſita. de obſ. ſolu. conſiliū ſecus
fm Doct. ſi eſſet vetus. quartana vel alia
debilis infirmitas: qua nō obſtante ſua ne-
gotia ꝑcuraret. ff. de re. iud. qñcum ad. ſi.
Sed nūqđ poſt conualeſcentiam tenent
dic qđ diſmiſerunt: videtur quibusdam q
huc ex neceſſitate ſine ex voluptate vel ac-
curata negligentiam omiſſerint nō peccāt
non reſumendo. cōcor. Inno. ſibi. ſed de pec-
cato omiſſionis eſt ei pnia indicēda ⁊ ſa-
tis eſt conueniens q ſacerdos imponat ei
pniam in eo in quo deliquit. ſ. in officio om-
niſſo redicendo: vel cōmittetur in alia pe-
nitentiam. ſi magis eredit ꝑſcere. hoc vlti-
mū de cōmutatione in aliam pniā. Ma-
gis placet Tho. ⁊ ꝑpet. de pala. vt infra no-
tatur. Idem dicit Doct. vbi tanta eſſet om-
niſſarū horarū multitudo: q quāſi impoſſi-
bile eſſet eas redicere. Ad hoc. ff. de re. iud. l.
Impoſſibilit. de pac. e. ſi. Si vero tāta fuiſ-
ſet infirmitas: vt ex toto impediatur libertatē
ad horas dicendas. Tunc fm Doct. nō te-
netur redicere nec pniā agere. ad hoc de

cle. non reſi. ad audientia. Si tñ ad cantelā
hoc facere vellet: cōmendādas eſt. ſecus eſt
vbi ſingit: quo caſu penitere tenetur: vt di-
ctū eſt. Predicta notat Jo. an. in dicto. c. l.
Con. predictis Tho. in quolibet. 3. ar. 29. bi.
q ſicut in officijs diuinis exoluendo obſer-
uantia eſt congruitas loci: ita etiam ꝑgru-
tas tꝑis. que qdem obſervari non poſſit ſi
oponeret inſurgere omittēti. q horas dicit
quas omittit. forte emz in completorio dicit
ſam lactis orto ſidere. ⁊ in tꝑe paſcali dicit
officium diſce paſſionis qđ eſſet abſurdū
⁊ ideo non videtur eſſe inſurgendum ei q
omittit diuinum officium. q horas eaſdem
repetat. ſed aliqd ad laudem diuinā ꝑ-
tinent. puta qđ dicat ſeptem ꝑſalmos vel
vnam ꝑſalterium. vel aliqd amplius fm
quātitatē delicti h Tho. ſibi Con. ꝑpet. de
palu. in. 4. ſen. di. 15. q. 5. ar. 2. dicens. q ꝑ-
rio debet eſſe integra. vt niſi de ea ſureſ-
ſineopando. omittendo. niſi ſeſtinando.
Unde tenetur redicere. qui notabiliter ma-
ledixit. lꝫ poſſet ei pnia cōmutari. ne dupli-
catum dicat officiū. quia dei vicarius ꝑt
mutare reſtitutionē deo faciendam in al-
qd deo apꝑius. Reſtitutio autē hominis fa-
cienda nō ſit ſubiacet arbitrio confeſſoris.
Quia autē omittit horam vnam non debet di-
cere oēs alias. nec etiam illa: quia indecēs
eſſet dicere cōpletorium in mane. h ꝑpet. ſibi.
Secundo excuſantur qdam rōne paupꝫ
tis. puta ſi non haberet clericus brenſariū.
emendo vel cōmodato: debet tñ recompen-
ſare alijs ſis vel orationibus. Tertio ex-
cuſatur clericus beneficiatus in minoribus
conſtitutus rōne ſtudij vel alterius cauſe
probabilis abſcēne. Si per idoneam ſubſti-
tutum vel vicarium officiet eccleſiam: ⁊ ita
tenet Jo. an. poſt. ꝑpet. de ſa. ⁊ ab in. e. l. de
ecle. miſ. ꝑꝑet. obſtat decretalis illa pnia q
videtur facere contra: q loquitur de ꝑreſby-
tero q non ſolum tenetur ad horas ratione
beneficij: ſed etiam ordinis ſacerdotalis: lꝫ
ergo in eccleſia deſeruiat per vicarium vel
ſcolares. vt ſibi dicitur. Niſi ſolumus teneſ
in abſentia horas dicere ratione predicti
ordinis. habet enim omnis annuum. ꝑſone
q ſequitur ipſum quocūqꝫ vadat. Sic ergo
in minoribus beneficiatus ſi deſeruiat bene ex-
cuſatur ſi deſeruiat ⁊ officiet eccleſiam per

vicariam et intelligit Jo. an. De bene studi-
tibus de de. nō reit. tae. fraternitatis. Ipse
tamen. Jo. an. Per ea que dicit in fine illi
c. Unde recedere ab opinioe Pe. et Abba.
Et imo teneatur et. Et hanc opi. firmat
Abb. Sicut. Dicens q. hec opinio est verior
et iustior. Et pro ea ly. ipse nō alleget. Facit
optime dictum bti Tho. in quolibet. 6. ar.
8. Ibi expresse concludit. Clericum benefi-
cium in minoribus p̄stitū. in scolis existē-
tem: tenet ad officium mortuorum in ec-
clesia sua diei cōsuetū. Fortius ergo in alijs
hōis et diuinis officijs. Quid de clerico
in sacris. vel in minoribus beneficiis qui
ignorat officium? R. Ideo quāvis peccau-
rit: tam ipse q. ordinans taliter ignoran-
tem: nihilominus parū ipsū exculari. vū-
modo dei opam sciendi cum ea diligentia
qua pōt: debet tñ recōpensare interm cum
alijs p̄satis et orationibus. Secūdo differūt
oratio publica et priuata: quātm ad tps
limitationem: q. oratio singularis vel pri-
uata nō est determinata quo tpe. et quoties
fieri debeat: sed sū opportunitate tps: q.
preceptum est affirmatiuū: et ideo obligat
pro loco et tpe solum. Sed ad orationem pu-
blicam vel eōdem determinatur tēpus ut se-
p̄ies oratur in die natali. ut in dicto. x. l. de
cele. m̄. p̄s. Septies in die laudē dicit tibi.
Item determinatur tps quātm ad audi-
tionem m̄. q. q. libet tenetur d̄sicus die-
bus m̄. audire integram: de con. d. l. f.
Missas et idē in festiis diebus. s. p̄cipuis
ut in. c. Et officiis vel festiis de paro. Et
debet d̄sicus quodlibet officiū cuiuslibet hore
in hora sua: nisi ex causa rōnabili anticipe-
tur: ut in dicto. c. Unde ille qui tenetur ad
horas canonicas: pōt d̄sere matutinas se-
quentis die de sero. Si hoc faciat propter
necessitatem licitū et honestū occupatio-
nem. Puta si clericus vel magister habet
vldere lectiones suas de nocte: vel propter
aliqd aliud h̄m̄: q. melius est deo vtrūq.
reddere. s. obitas laudes: et alia honesta of-
ficia: q. q. per vnum aliud impediat: secus
autē si hoc faciat ppter lasciuia vel. s. som-
nolentie et volup̄tati vacet: q. tunc peccat: et
hoc tenet Tho. in. 6. quolibet. Si quis autē
ppter cōmensationes illicitas et confabula-
tiones preteriret horam dicendo officiū nō

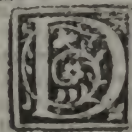
in hora sua peccaret: ut in. c. Dolentes de
cele. m̄. p̄s. et videtur esse mortale: ut ex textu
illo videtur innat. nō tñ hoc firmo. T. et
tio differunt quātm ad modū qualificatio-
nem: q. ut dicit Tho. in. 4. d. l. 5. g. ratio pu-
blica nō fit ad oratē solū. p. se sed p. alios.
Ideo nō solū debet esse mentalis sed. voca-
lis. ut per orationem voce expr̄ssas: et aliq. ad
deuotionē excitentur: p. ea etiā cautus
est ab ecclesia institutus. Unde Aug. dicit
de seipso in libro cōfessionū. q. flebat vber-
rime in hymnis et canticis. suane sonantes
ecclesie vocibus vehementer affectus. et q.
voces ille influebat in aures eius et elique-
batur veritas in cor eius: et flebant lachry-
me et bene illi erat cum eis. Ratio autē pri-
uata quā q. p. se facit. p̄r et cum voce et si-
ne voce fieri: hoc verum nisi oratio sit neces-
saria ex vi voti vel. p̄cepti. Puta q. iniani-
ta est a confessore in p̄niam: q. tunc debet
esse vocalis oratio: alias p̄r et d̄sici et cum
voce et sine voce fieri sū q. magis orantis
aio suppetit. Unde Jo. 4. Veri adorato-
res adorabant p̄m in spiritu et veritate.
Adiungitur tñ vox orationi priuata p. 4.
Primo ut hō exciter seipsum. verbis ad
deuote orandū. Nam ut dicit Aug. ad pro-
bam. Verbis et signis nos ipsos excita-
mus: ad sanctum desiderium augendum.
Secūdo ut intentionē custodiat ne vage-
magis. n. r. t̄netur ad vnum si verba etiam
orantis affectui contingantur. T. Tertio
ppter debitum iusticie: q. deo cui per orō-
nem reuerentia exhibetur: nō solū. mente:
sed etiā corpe seruandū est. facit de conse-
d. 5. Aug. 3. Item I. De. vlt. O. fferamus
hostiā laudis semp deo et fructū labioꝝ cō-
stentia noi eius. Quarto ex vehemētia
deuotionis in oratē vox seq̄: q. motus su-
perior iustū si sit fortis: et ad inferiores re-
dandat. Tñ et cū mens orantis ad deu-
otionē accēdit: in fletus et suspiria et subilos
et voces inconsiderate p̄cipit. Tñ p. 15.
Retatū est cor m̄: et exaltauit lingua mea
De qualitate orationis priuata: dicit in ser-
mone p̄rio. Quarto differūt quātm ad
substantia oīos: q. in oīoe priuata nō est
determinatū qd orādū sit: et que oīo d̄cen-
da: sed p̄r q. libz h̄ mō orās: quālibz oīoes
d̄cere: illā tñ die vtilius est q. ad. vnotlouē
B B B

De orationis qualitate an perfectissima sit

magis puocat orantis affectu. Sed in oratione publica est determinata. quod oio sit dicenda et a psalmi dici debet: et si non de iure eodem habet bineray ecclesiarum consuetudines. Et si de clericali consuetudine se consuetudine illius ecclesie cui deservit. ar. 41. di. Si quis alias peccaret. et. di. In his: et religiosi debet die officium secundum ritum illius religionis quod professi sunt: et monachi secundum ritum monasterii in quo sunt dedicati et bene vep quod aliquid sunt privilegii: puta clerici et religiosi domestici premissi cardinales vel eorum qui possunt se illis in divinis officiis coaptare: nec tenentur ad aliud officium dñm: ut in cle. ult. de ce. m. et vep est si et generali obligatione ordinis sacri vel beneficii tenentur ad officium aliquod. Secus si et spali voto ad aliquod officium spale tenentur: nam a tali non absoluit. Ita not. Pan. et llaya. i. dicta de. ult. et si auct. de domesticis premissi habetur. i. c. si. de p. sig. lib. 6. Cui ergo debeat die officium suum? i. ecclesia ad quam est ordinatus vel titularis. sequitur et h. quod si ibi dicat officium regis: et officium moruor. quod et ad huiusmodi officia teneat. Et. de pal. i. 4. sen. di. l. q. 5. Et ref. et ibi quosdam die omnes quocumque iure obligatos ad horas per premissi obligari ad missas: omni die dicenda: vel audienda: quod per quod vna quod tale et illud magis. Hore autem sunt per missas: et ad illas per missas obligantur: sed premissi dñt aliquid: quod non iuenit obligatio et premissa. unde cum dicat de pal. c. ult. lib. 6. et episcopus in thure super altare portat. le. obsequium possit facere celebrari cum non debeat eos. aliquem die transigere sine missa. superponit eis non obligari ad quotidianam missam auditione nisi ex decetia et multominus aliquid et debito obligant. Nec sequitur si hore ad missam ordinantur quod obligati ad eas: ad missas obligantur secundum De. ibi et p. h. et facti. quod missa h. sit de offi non in est de hore. ut not. Glo. in cle. i. de cele. miss. Sed quod quod si aliquis sit beneficiarius in duobus ecclesiis in quibus sit diversum officium: ut tunc die officium illius ecclesie in qua maiore gradu habet secundum Thoma. in quodam quolibet. l. ar. 5. Puta si in vna sit decanus. et in alia simplex canonicus: ut die officium illius ecclesie in qua est decanus. et si in utraque sit simplex canonicus ut die officium dignioris ecclesie: quia forte in minor ecclesia habeat premissi / quia fore premissa: quia spalia nullius momenti sunt spalia premissa: si pro ambe ecclesie sunt

equalis dignitatis: potest sibi eligere quodcumque officium magis voluerit: si fuerit ab utraque ecclesia abiens. Si autem fuerit in aliqua earum premissi: ut se conformare illis cum quibus premissatur secundum Thoma. ubi supra. Illud autem notandum: quod si aliquis esset ordinatus ad titulum sue possessionis vel premissi: tunc potest die quodcumque officium voluerit secundum Thoma. Qui hoc not. et. di. c. si. quod non est obligatus spaliter ad istam ecclesiam. vel ad illam ar. de reglar. super eo. et co. t. c. premissi in si. lib. 6. Amen.

De orationis qualitate an perfectissima sit. Sermo. 4.

Acto supra

de orationis necessitate. Sequitur modo de orationis qualitate: ubi habemus quod oio officia de qua agimus perfectissima sit: utpote premissi qualitates necessarias ad orationem. Salutes ego te. Notandum est per ecclesia mater. quod oio ad h. ut sit erandibilis ut esse suis premissi et circustantias: ut qualitate. Sepe. n. ptingit. quod orationes aliquorum id non erandunt. quia non sunt cum debitis circustantiis: id dicit Jacobus. petitis et non accipitis eo quod male petatis. Jac. 4. et si hoc oio per circustantias necessarias oio erandit Jo. 6. Si quod petieritis premissi in nomine meo: dabit vobis. Igitur nota quod oio ut die septem circustantias: ut. n. fieri orationem. Primo sinceritate. Secundo utiliter. Tertio confidenter. Quarto ardentem. Quinto humiliter. Sexto prudenter. Septimo perseveranter. Primo sinceriter. i. cum sinceritate scie. ut non sit perdo. pragio. ignara et obstinata. nam quicquid hoc multa dicitur commiserit si in h. p. posuit de cetero se corrigere et a petis abstineret: potest et de orare: quod erandibilis est oio sua: sicut per publicano Luc. 18. Si autem sit in premissi peccat si sen a petis non descendit: oio sua sine igitur est: puta luxuriosus non premissi abstineret a luxuria. quia non premissi abstineret ab anaritia. super non premissi humiliter vivere. vindicator non premissi peccare et oio talis frustra sit. Pro. 28. et

declinat aure suā ne audiat legē: oīo ei⁹ erit
 execrabilia. id ēz oīo si. ri cū sinceritate con
 scie salte q̄sum a i ppositū de futuro t tūc
 erandibilis est. id dicit Jo. Carissimi si cor
 nrm nō respēdit nos fiduciam hēmus ad
 deū ut q̄qd petierimus accipimus ab ip
 so. f. Jo. 3. Figura hētur de Iudith. de qua
 legē q̄ prio se laudabat. t sic ascēdebat ad
 adorādū dēd Iudith. 12. Un Tre. 3. Leue
 mus corda nra cū manib⁹ nris ad deum
 Greg. Cū manib⁹ cor ad deū leuat q̄ oīoz
 suā opib⁹ roborat. Sed circa h̄ q̄ro non
 qd deus erandiat oīones petōz: s. s. m
 Tho. 22. q. 83. ar. 15. Aut oīo petōz p̄cedit
 et bono desiderio nature: t tūc ex vi iusticie
 qd non meret petōz erandiri: qz ē panem
 quē comedite nō meret: ut dicit Aug⁹. qz cū
 ipse petōz nō audiat deū p̄cedentem di
 gnū est: ut deus nō audiat petōrez depre
 cantē: iuxta illud Prouer. 28. Qui aurem
 suā tē. Ut supra t Isa. i. Cū multiplicane
 ritus oīones vras nō erandiat: manus enīz
 vestre sanguine plene sunt. t ex hac ratione
 nec oīones a viro iusto facte per petōre me
 rent erandiri: iuxta illud Jere. 7. Tu quoqz
 noli orare p̄ populo h̄. nec assumes p̄ eis
 laudē t oīonem t nō audias mibi: qā non
 erandiat te. Item Jere. 15. Si steterit Mo
 ses t Samuel corā me nō est aīa mea ad
 pplm israhel: sed ex misericordia deus. qh̄qz
 erandit oīones petōz sicut pz in publica
 no: ut supra dictū est in debitore decet mi
 liā talētoz cū petēte. Patētiā habe in me
 t oīa reddā tibi. Dimissus est tūc debitor. si
 ent legē Mat. 18. Unde sup illud s. b. Jo.
 9. Scimus qz petōres deus nō erandit: di
 cit Aug⁹. Illud s. b. n. est ceci adhuc inuen
 ti. i. nōdū p̄fēc illūināt: t id nō ē ratū quā
 uis possit verificari si intelligat de petōre
 quantū est petōz: p̄ quē modū oīo eius dē
 execrabilis ut dictū est. Aut oīo petōris
 p̄cedit et malo desiderio: t tūc oīo eius
 nō erandit ex misericordia deī: qz ut dī. 2.
 Macha. 6. Et n. nō sine multo tpe petōrib⁹
 ex snia agere: sed statim vltionē adhibere
 magni bñficij est iudiciū. Sed qh̄qz erandit
 tur ad vñdiciā. dū deus p̄mittit petōrez
 adhuc t tūc in petā. ut maiore tumultu
 dānationis acgrat: iuxta illud Apo. vlti.
 Qui in sordib⁹ est sordescit adhuc. Sicut

facit medicus infirmo q̄ donec est i spe cura
 tionis denegat sibi nexia t cōcedit p̄tētia
 sed postquā despatus est p̄cedit sibi q̄cūqz
 petit. Sic facit deus petōrib⁹. Exēplū hē
 mus in scriptura sacra: de filijs israhel peten
 tibus carnes. In deserto Numeri. 11. Et de
 eranduit eos in dānū ipsoz. Un ps. 77.
 Mādu canerūt t saturati sunt nīnis: t de
 sideriū eoz attulit eis nō sunt fraudati tē.
 vsqz electos israhel ipediuit. Alī idē facit exē
 plū de bēd. 2. Unb. Qū itinerās vltit hōspi
 tē suū ab dānē t affluente mūdāna p̄p̄t
 tate tē. Jo Aug⁹. Dicit q̄ deus qdā negat
 p̄p̄tū. q̄ cōcedit iratus. Tūc p̄tā con
 dūo notat in oīone p̄tā cū dicimus patē
 nē: ergo nos sumus filij. nātus at est filius
 deī: q̄ dōptionē nīsi grā mediāt: q̄ cū p̄tō
 nō stat: t id p̄ h̄ notat q̄ oīo dī iheri ab eo
 q̄ est in grā p̄stitutus. Tūc oīo dī fieri
 vltit: qz dēmus petere vltia nobis non
 nostra. Ibi dīsignatū est: qz aut petimus
 t̄p̄tā bona: aut sp̄dālia. si t̄p̄tā bona: pu
 ra sciam. sanctatē. diuitias. honores. t offi
 cia tē. h̄mōi tūc nō simp̄t sed sub adulone
 p̄tere debemus: si nostre salutī cōueniant:
 quia talia t̄p̄tā debent ordinari ad finem
 spiritualium: quādoqz enim credimus tem
 poralia bona esse vltia que tamē sunt dā
 nola sicut contingit infirmo. Unde Aug⁹.
 in lib. s. niap̄ prosperi: dicit q̄ orans quan
 doqz misericorditer auditur: t quādoqz mi
 sericorditer nō auditur: qd enīz infirmo sit
 vltē magis nouit medicus: q̄ egrotus. Et
 Valerius lib. 7. c. 2. Dicit: q̄ sepe vltis ex
 petimus: quod non impetratē mēssus so
 ret. Et ponit exemplū dī. diuitias appetis
 que multis faciunt exilio: honores concu
 plis qui quas plurimos pessimi dederunt.
 Regia tecū ipse volais quoz extus sepe
 numero miserabiles cernuntur: splendidi
 coniugio manus infects at h̄ ut aliqñ illa
 strā: ita funditus nō nūqz domos euertit.
 Suadet ergo celesti arbitrio nos submitti.
 Hoc docuit nos dñs exēplo suo: qh̄ orās
 q̄ trāsferrere ab eo calix tē. Subiūctē ve
 rā tñ non mea volūtas sed tua fiat. Unde
 super illud Jo. 16. Si quid petieritis patrē
 in noīe meo dabit vobis: dicit Glo. Bebe.
 Illos solus in noīe saluatoz petere qui ea
 que ad perpetuā salutem p̄tinet petant.

533 ij

De orationis qualitate an pfectissima sit

Quot petimus spūalia: tunc quidē sunt necessaria ad salutē simpliciter possumus et debemus illa petere, sicut est remissio peccatorū: gratia et virtutes: et ista petitio hū est ficitā magna in puentu dei: ut nō solum spūalia hūmōi petita: sed etiā spūalia nō petita pcedant, sicut p̄ exēplum in Salomōe q̄ petijt a deo sapiētiam necessariā ad populū illum cui p̄erat regendū: et deus illi q̄d petijt pcessit et diuitias et gloriam. **U**bi dī. 3. **R.** 3. **P**lacuit fmo coram dño: q̄ Salomon rem hūiusmodi postulasset. Et dīxit ad Salomonē: q̄ postulasti verbū h̄ et nō petisti tibi dīes multos nec diuitias aut alas inimicōrū tuorū sed postulasti tibi sapiētiam ad dīscernēdum iudiciū. Ecce feci tibi sicut fmo sermones tuos: et dedi tibi cor sapiēs et intelligens: in t̄m ut nullus ante te similis tui fuerit nec post te surrecturus sit: s̄ h̄ec q̄ nō postulasti dedi tibi: diuitias. i. et gloriā ut nemo fuerit similis tui in regibus cūctis retro diebus. **S**i vero spūalia bona sunt talia que nō sunt necessaria ad salutē: puta gratia pphie et miraculorū et dīscernēdo linguarū et cetera gratie gratis date: quas enumerat apl's. i. **1. Cor.** 12. Et tunc talia sub p̄dicatione debemus petere: ut si nostre sint salutis p̄fectio: q̄ q̄nq̄ non sunt p̄fectio. **N**am ex eis q̄nq̄ inueniunt alius in ruinā sui: et similis est h̄is petitiō q̄ homo nō tēdetur: q̄ q̄nq̄ imo ut plurimū salutiferū est temptari: q̄nq̄ ergo debeamus petere ut a tēdatione nō superemur: q̄ tentari sepe p̄ficit ad salutē: et nō tentari esset occasio d̄anationis sue: exēplum in apl'o qui de se scribens ait ne magnitudo reuela. ex. me. da. est mihi si. car. mee. ange. fara. qui me. p̄pter q̄d ter. do. rogauit ut dī. a. me. et dī. mī. sus. tibi gra. mea. **N**am vīr in infir. p̄fice. i. **1. Cor.** 12. **U**bi dicit **1. Cor.** q̄ si Paulus hac tēdatione nō fuisset p̄batus: inter d̄anatos sortem haberet. **H**ac autē p̄dicationē h̄ oratio dīfica: q̄ quicquid in ea petit velle nobis est. **T**ertio dīz sicut oratio cōfidenter **Jacobi.** i. **P**ostulet autē in fide nīhil p̄ficans. q̄nq̄m p̄ficans simul ē fluctus maris q̄ auento mouet: et circūfertur. **E**t **Mat.** 6. **Q**uicquid orantes petitis credite: q̄ accipietis: et fiet vobis. **A**d hanc autē fiduciā h̄m dī. p̄uocat nō solummet dñs d. **Luc.** xi. **Q**uis

autē ex vobis patre petit panē nūquā dā / p̄dē dabit illi: **A**ut p̄scem nūquā p̄ p̄scē serpētem dabit illi: aut si petierit ouē nūquā q̄d porriget ei scorpionem: **S**i ergo vos cū ficitis mali nōstis bona data dare filiis vestris: quāto magis pater vester de celo dabit vobis spūm bonū petētibus se. **N**ota h̄ q̄ miserabilis est homo qui nō confidit de deo: cū p̄fidat de vno iudeo si h̄z instrumētum ab eo tē. **D**e p̄actice ut expedit. **H**ac autē p̄dicationē h̄z in se ista oīo. **N**ā ut cum magna fiducia oremus p̄mittitur pater noster. **Q**uis enim est filius q̄ nō p̄fdat de patre q̄nq̄ indiget vestimēto vel cibo vel aliqua re necessaria: q̄ pater thesaurizat filio tē. **I**dem p̄s. **Q**uēadmodū misertur pater filiorū misertus ē dñs timētibz se: q̄nq̄ ipse cognouit signēmētum nostrū tē. **I**deo **1. Heb.** 4. **A**deamus cum fiducia ad tronū gr̄e: ut misericordīā p̄sequamur: et gr̄iam inueniamus i auxilio oportuno. **A**liā etiā rō nos inducit ut cū fiducia oremus: q̄ ipse ad quē p̄finit erandire vna cū patre et spū sctō est aduocatus noster. i. **1. Jo.** 2. **F**ilii mei h̄ scribo vobis ut nō peccetis: s̄z si quis peccauerit aduocatū habemus ap̄d patre iesum xpm: et ipse est p̄pitiatio pro peccatis nostris. **B**er. **M**agna fiducia habemus ad deū: vbi mater ante filiū: filius ante patrem: mater ostendit filio pectus et vbera filius ostendit patri latus et vulnera. **N**ulla ergo poterit ibi ēē repulsa: vbi tot cōcurrunt charitatis insignia. **E**st tertia rō inducens nos ad p̄fidentiam dī: q̄ ipsemet deus p̄uocat nos ad orandū: et p̄mittit ex auditiōe **Luc.** xi. **P**etite et accipietis que r̄te et inuenietis pulsate et aperiet vobis. **E**st et quarta rō: q̄ ipse dictauit nobis orationē dīficam et sic instruxit nos orare. si ent op̄s: q̄ alio nescimus. **Rō.** 8. **N**ā quid oremus sicut op̄z nescimus. **N**ota similitudinē: si rex doceret nos quōd ab eo deberem⁹ aliquā grām postulare tē. **Q**uarto debz fieri oratio ardētē siue deuote: q̄ deuota et ardēs petitio: est clamor altius ad aures dei: q̄ ut dī. i. **R.** 10. **H**omo videt ea que parēt. deus autē inuenit cor: et ipse deus r̄f dīe clamauit ad me et ego exaudiam eū tē. **S**ic orabat **Moyſes** cui q̄nq̄ nō loque re: ut ore: q̄ t̄m ardenter desiderabat: illius

populi liberationem. rñdñ dñs: qđ clamas
ad me Ezo. 14. Dñr glo. qđ desiderũ dñs
erat clamor in aurib⁹ dei: et obtinuit qđ ma
re dñdñret: et filij israel p̄ medum maris
trāsirent liberati. C Sic de Anna dicit: qđ
loquebatur in corde suo. l. i. l. i. Additur tñ
qñq; vox ad oñem. ut dicitur supra ser/
mone p̄lmo pte. 3. Hanc aut conditionez
h̄ ista ratio. tum qđ in spū seruoris fuit a
p̄o dñtata. tum qđ oñ ista breuis est. Mā
qđ plerūq; deuorio ppter oñis p̄lritates
excluditur: ideo dñs superfluum p̄lritatem
oratiōis docuit vitare. d. p̄rantes aut no
lite multum loq̄tā Aug⁹ dicit ad p̄bam.
Abstine ab oratione multa locutis: sed nō de
fit multa precatio: si seruus p̄seueret inten
tio: ideo dñs h̄ac oñem dñcū fecit. Lō
surgit etiā deuorio ex charitate qđ est amor
dei et p̄lmi quoz vtrūq; in hac oratione
ostendit. Nam ad infundādā dñm amo
rem: vocamus eum p̄sem. Ad infundādū
ā amorē p̄lmi cōiter p̄o oib⁹ oramus
nō āt p̄o singulis. Mon. n. dñmus pater
meus: nec panē meū quotidianū da mibi
hodie. nec dicm⁹ et dimittemini debita mea
et ne me inducas i tērationē: nec sed libera
me a malo: sed p̄o oib⁹ cōiter. Unde Cy
prianus deus pacis et cōcordie mag⁹ qđ do
cuit unitatē sic orare vñz p̄ oib⁹ voluit:
quō in vno oēs ipse portauit tē. Sic fece
runt illi tres pueri postē in camino ignis:
de qđ dicit sunt illi tres quā et vno ore
laudabāt et bñdicebant deum Dan. 3. Sic
de aplis legi qđ erant p̄seuerātes oēs vna
nimitē in oñe cum mulieribus et Maria
mīse Jesu Actu. 2. Et hac rōne debz esse
oratio attenta. Si n. deuota ergo attenta.
Unde Aug⁹ in regula. ps. 7. h̄ymnis cum
oratis deū hoc verset in corde: qđ p̄ternit
in ore. Irē Crispian⁹: nil aliud cogitet alius
qđ aliud soluz qđ p̄at de cōse. di. i. qñ aūt.
C Dñr. n. theologi: qđ nō regit qđ attento
semp maneat in oñe p̄ actus eius: qđ hoc
vñdē possibile ps. 39. Cor meum dereliquit
me: sed satis est qđ maneat p̄ p̄rutes: qđ est
qñ cum bona intentione qđ ad oñem ac
cedit quāto in p̄secutione mens nō ex pro
posito ad alia raptatur. tunc. n. semp p̄lme
intentionis. ius p̄manet: nī tanta sit ena
gatio qđ attento oñe debeat. C Quinto vñ

oratio fieri humiliter. s. corde et cope. Exem
plum de phariseo et publicano Luc. 18. 36
dicit scriptura oratio humilantis se nubes
penetrat: et nō discedet donec altissimus re
spiciat Eccl. 35. ps. Respecte in oratione hu
militum: et nō sp̄rent preces eoz. Ecce su
pbus qñ orat deum reputat deū teneri sibi
ad exaudiēdum: et ideo si nō exaudiat indi
gnat: et qđ supbus plenus est nō capit grām
dei. Erēpluz de Antiocho supbo de quo dñ
citur. 2. Mach. 9. Erabat āt hic sceleratus.
dñm a quo nō esset misericordiā cōsequi
turus. Irē exēplum de Alerā tro magno.
querente quō posset habere sapiam: cui re
spondit Didimus p̄bus. Deus cum sit lar
gissimus patris est dare tñs sapiam: sed tu
nō habes ubi teneas cū supba plenus sis.
Ideo Iudith. 9. Supbi ab initio nō placue
runt tibi sed humiliā et mānetoz tibi semp
placuit deprecatio. Item Iaco. 4. Deus su
pbis resistit humilib⁹ aut dat gratiam.
C Debet etiā esse humilitas in cope genā
flectēdo: vel p̄sternēdo: vel incuruādo non
qdē refectionis sed deuotionis obitu. ut
dicit Jo. cassianus in colationib⁹ p̄iuz: et fa
cit. 8. q. i. sciendū. C Hāc ergo p̄ditionē h̄
oratio dñca. nā in eo qđ petimus vñdē
nobis debita nra cōitemur p̄tiores et indī
gere grā dei: et ideo in hoc appet hūilitas:
qđ iustus in principio accusator est sui.
C Serto vñ fieri oño prudenter: p̄udentia
p̄stet in duobus. P̄lo qđē ut ordinate
petat: sicut desiderij nrm vñ esse ordinatū:
qa oratio est desiderij interpretis: est āt h̄c
ordo debitus: ut sp̄dalia carnalib⁹: celestia
terrenis desiderādo et orādo p̄feramus: s̄m
illud Mat. 6. Primū q̄rite regnum dei: et h̄
oia adh̄cēnt vobis. C Hāc dñs in hac
oñe docuit obseruare: in qua p̄lms petū
tur celestia: et postmodum terrena. Scdo
p̄udentia petitionis p̄stet in hoc ut petat
merces ab eo qđ meretur: alioqn dñga esset
repulsione oratio hūlis. qa ut dicit Greg.
Lm la qñ displicet ad intercedendū mit
titur frat̄ alius: ad deteriora p̄notat. 4. 9.
di. in p̄lmi. ideo repulsa fuit petitiō filiorum
Zebedel qbus dictum fuit: nescitis qđ pe
tat̄is tē. Mat. 20. Similiter fuit expulsiō
diabolus d̄ celo: qñ p̄lms appetit acq̄se
re laborari et nō p̄lmo merito appetit p̄
333 iij

De orationis utilitate in generali

Indum qñ dñe in corde suo in celum p̄scen-
dam super astra celi ⁊ exaltabo solida meum
sededo in monte testamenti. Ideo subdi-
f: qñ cecidisti in ceter ⁊ c. Isa. 14. ¶ Hanc
conditionem habet h̄ oratio: q̄a antequam
petamus adueniat regnum tuum permittit
sanctificetur nomen tuū: q̄d exponitur vno
modo. i. illud nomen sanctū tuum q̄d sortitū
sumus per regenerationē spūales fiat ⁊ ap-
pareat sanctū in nobis vt ⁊ nos iuxta mo-
dum n̄m sancti sumus ⁊ per hanc sancti-
ficationem acquirimus meritum: per q̄d vi-
gni sumus similes regni dei. ¶ Septimo ora-
tio debet fieri perseveranter. Luc. 18. ¶ Por-
to semper orare ⁊ non desicere. i. The. 5. Si-
ne intermissione orate q̄d qualiter fieri de-
beat: docet nos dñs Luc. 21. Quis vñ ha-
bebit amictū ⁊ ibit ad illā medietate nocte ⁊ c.
Dic totam parabolam: ⁊ declara. Exēplū
habemus in Cananea Mat. 15. Figura ha-
betur de aplis excitantibus deum dormiē-
tem in nautica que periclitabatur fluctib⁹
⁊ excitatus imperavit ventis ⁊ mari ⁊ sa-
eta est tranquillitas magna ⁊ c. Mat. 8. Sic
quando sumus in nocte tribulationis sa-
etati tempestati tentationum: in hoc mari
magno ⁊ amarissimo huius mundi. Hoc
mare magnum ⁊ spatiosum manibus ⁊ c.
Clamamus qñq̄ ad deum ⁊ ipse dormire
dicitur: eum non cito eripit nos: igitur exel-
temus eum orationibus nostris importu-
nis dicentes ei. Exurge q̄re obdormis dñe
exurge ⁊ ne repellas in finem ps. 42. Salua
nos dñe p̄mne: ⁊ sic igitur excitatus libe-
rabit vos. ps. Clamavit ad me ⁊ ego exan-
diam eum: cum ipso sum in tribulatione cri-
plam eum ⁊ glorificabo eum: ipse etiā ero
raf. nos ad h̄ dicens: Imola deo sacrificiū
laudis ⁊ redde altissimo vota tua ⁊ inno-
ca me in die tribulationis: etiam te ⁊ ho-
norificabis me. ps. 49. Et h̄ conditio deno-
tatur in oratione dominica: cum dicitur pa-
nem nostrum quotidianum: da nobis ho-
die: per quod datur nobis intelligi q̄ quoti-
die debemus hanc orationem dicere ⁊ cō-
sequenter: q̄ perseveranter debemus orare.
Deo Gratias. Amen.

De orationis utilitate in generali.
Sermo. 5.

Circa tertius

articulam. v3. de orationis
utilitate occurrit duplex
cōsideratio. Primo. n. vñ
debemus de orationis uti-

litate in generali. Secūdo in spāl. Circa pri-
mū not. q̄ oratio habet quattuor p̄ncipa-
les effectus: oratio namq̄.

¶ Primo est meritorū accumulativa.

¶ Secūdo est debitorū satisfactiva.

¶ Tercio est messorum consolativa.

¶ Quarto est petitorū impetrativa.

¶ Primo effectus ⁊ c. Oratio. n. merito-

ria est. Et rō est: q̄ ois actus virtutis si fiat

ex charitate meritorius est. ad h̄ bibitis debi-

tis cōstantis: sed ois est huius. ergo ⁊ c.

¶ Pro declaratione maioris. Nota q̄ tria

requiruntur ad h̄. Primo ex parte actus. i. q̄

fit de genere bonorū actus. Nam si esset de

genere malorū nō esset meritorius: q̄ Ma-

la fm se nunq̄ p̄nt fieri bene: ⁊ ideo nunq̄

sunt faciēda etiā p̄pter bonū: vt in. c. Et si

ips de hir. iuran. Sicut adulterium furtum

⁊ huius. Et si dicas. q̄ p̄p cōservandam vi-

tam p̄p̄iam vel alienā n̄ casu extreme ne-

cessitatis. licetum est aliena cape etiā (mul-

to dñs: vñ est q̄d tunc nō est furtū: q̄ in

tali casu nō est res aliena: q̄ in necessitate

oia sunt cōia. 47. di. Sicut h̄ de p̄e. di. 5.

Dis. p̄p̄os de furtis: h̄q̄ p̄p necessitatem:

vbi vide q̄dēz quā tibi glo. fac. Potē. n. ho-

mo debet oia mala pati: q̄ p̄p̄ facere ⁊

petō p̄sentire 32. q. 5. Ita ne. ⁊ de eo. q̄ me-

ta. Sacris: nec debent talia mala fieri etiā

pro evitando maiori malo: ideo culpatur

Xorh: qui voluit filias p̄stitueri: p̄ euitan-

do vitio. Nepbādo. 14. di. q̄d. alt. Unde nō

excusant a mortali petō: illi q̄ pro salute p̄-

p̄ia vel aliena sp̄sali vel copali piurant:

vel fornicantur: vel usuras faciūt: q̄ nemo

adducendus est ad salutē op̄ulātē mēda-

tio. 22. q. 2. p̄mum ⁊ c. Faciat. ¶ Secūdo re-

grit ex pte opantis. q̄. i. fit in statu merēdi

il. q̄ fit in charitate: que est radix oīum me-

ritorū. de pe. di. 2. charitas de regulari l̄ i. si.

vbi dicit q̄ charitas est fons p̄p̄us cui nō

cōleat alienus: unde sine charitate nullam

meriti acq̄rit p̄t. i. Cor. 13. Si linguis hoīū

loquar ⁊ angelorū: charitatē autē nō h̄cero

nihil sum: vel factus sum velut os sonans:
aut cymbala tiales etc. Tercio regit ex
pre intentionis opantis ut ad finem debilitum
opef: qz pueria in tēto totū corāpit opus
bonū. Dat. 6. Si oculus fuerit simplex totū
corpus tuū lucidum erit: si autē nequū fue
rit totū corpus tuū tenebrosū erit etc. Igi
tur si h trā cōcurrat in oīoe: certū est. qz est
meritoria: quāvis pīmū sit i oīone: qz oīo
est actus pūctis vel charitatis vel obediē
tie vel latit. id. ps. qd fo mea in sinu meo
cōuertet. Tercio effectus oīonis est: qz est
satisfactiua: est. n. penalis et afflictiua hz se:
frequens. n. meditatiō est carnis afflictio.
Unde Jacob em arcate Gen. 32. Et Da
uid elāguit. Dan. 2. 23 sit mēti delectabilis
si fiat deuote. satisfactio autē duos effectus
h3. Primo qz recōpensat p culpa pteritū
ta. Secūdo qz pseruat a futura. Unde fm
Aug. satisfactio est pteritoz causas excede
re et cap. suggestionibz additū nō idolgere.
vtrūqz at facit oīo. In tū. n. est radix oīuz
maloz est supbia: sicut dicit T. h. 4. Itē
Eccli. 10. In tū oīs peti supbia: qui tenuerit
illam adimplebitur maledictio. Et ideo p
h qz h3 hūiliter spm suū p oīonem deo
subdit facit recōpensationē p supbia: pre
cedētis offēse: et additū auferit culpe futu
re: radice. s. supbia et amputans: sicut patet
in lairone: cuius deuota oīo fuit a deo satis
factoria. qz petenti et ac dīcti memēro mei
dñe cū ueneris in regnū tuū: dīctum fuit.
Amē dico tibi. Hodie mecū eris in padi
so Luc. 23. Et ita oīo h3 plene satisfaciēdi
rōnem. Un sup. Dat. 9. Dicit Jeron. Nō
sanat oculū qz sanat calcaneū sciūtiō sanā
tur p. stes copis. oratiōe xō. sanant pestes
mentis. Tertius effectus oīonis est: qz est
cōsolatoriū. unde xpo oranti appuit angel
lus de celo p. orans eum Luc. 22. Unde
namqz tam i. flicat remediū cōtra tenta
tiones est qz oīo. Unde Jero. sup. Dat. 14.
In tērationē itat: qz ozare negligit: et Aug.
Oratio est oranti. pūctū aduersario incen
diū: angelis solatiū: deo grātū bñfclum.
Unde Jo. 16. Die et dñs perite: et accipietis
ut gaudium et fm sit plenum. Nota exēplū
de illo fratre Teutonko. qz hēbat a pueri
tā in magna deuotione passionē xpi et eius
vulnera et singulis diebus dicebat ad illa

vulnera adoramus te xpe et bñdicimus tē
bi: qz p crucē tuā redimisti mādā quqz ve
nias faciēdo toridē pater nfr rogans xpm
ut daret sibi timorē suū pter et amorem.
Hūc at postea uisibilliter appuit dñs Je
sus xps dāns ei de singulis vulneribz suis
bñdē mirā dulcediez: qua pcepta oīs mādā
dulcedo et cōsolatio in amaritudine est illi
cōuersa. Exēplū hētur in lib. de uisio frum
nīoz. pte. 4. c. de uisitate oīonis. Exēplo pī
mo: ut i etiā uide multa alia exēpla ad p
positū: ideo dī. Jaco. 5. Tristatur aliqz in
uobis oret equo alio et psallat. Quartus
effectus oīonis: qz est impetratiua et h uerū
cōcurrentibz qtuoz pditionibz. ut. s. pta
tur pte. p se. pseruātur et ad salutē: ut dicit
glo. sup. illud Luc. 11. Quis uestrum hēbit
amicū. dicit at. T. h. in. 4. dī. 15. 2. 22. q. 3.
ar. 15. ad scdm. qz iste pditiones nō h modo
requant ad efficacitā impetrādi quāsi nīpū
impetret si aliqua dehi: qz etiā qz aliqz
pro alio orans erādatur: sed qz h3 pōstis
semp oīo efficacitā h3 impetrādi: qz impetra
tio magis est et propo. to eius qz oratur qz
et orantis merito. Et id etiā qz pōstis
orātes audiunt qñ cop. oīo oīno pposito
reordat. Sciēdū tñ fm. T. h. ut i sup. a q
allqñ aliqz pie peti q pietatis pūtem nō
h3: sicut aliqz aliqñ aliqua iusta facit: q in
stīte hūit nō h3 et sic et pōstis pū aliqz
pie orare: et ad hoc facit exēplū: qz i. gūtur
de Alēandro magno impatore de quo scri
bit magister i hīstorijs scolasticis: qz ad ei
oīonē mōtes caspū clausi sunt miraculose
ut pcluderet additus decē tribz qz ultra
los montes habitāt. Et ergo oratio pa
gani infidelis. ita efficit: ac fuit ad impetran
dū: quid erit de oratione fidelis. Circa
fm. v3. de effectu orationis in spāi: est nō
tādū: qz p oīoez. Priō pūamur a malis.
Secūdo acgrim bōa oīa. Et id circa oīa ma
la: tā culpe qz pene remouēde. Et circa oīa
bōa nob ferēda h3 effectū. sūt g. 7. fruct.
Primus est maloz culpe liberatio.
Secūdo est maloz pene remotio.
Tertius demonum oppressio.
Quartus est bonoz nature pseruatio.
Quintus est bonoz fortune acquisitio.
Sextus est bonoz gratie infusio.
Septimus est bonoz glorie collatio.

BBB iij

De orationis utilitate in generali

Primus ergo effectus est malorum culpe liberatio. Nam per orationem liberamur a malis culpe: non solum a nobis orantibus commissis: sed etiam per alios commissis obtemus per orationem liberationem: et de commissis quidem a nobis per multa exempla scribitur: tunc tam veteris quam novi testamenti. Et in veteri quidem per exemplum in David: qui orando adversum se deus. Et obtinuit remissionem peccati ad alterum quod commisit in Bersabee: et homicidium quod etiam commisit in urbe eius viro. 2. Regum. 12. Ad idem per exemplum de Achab. 3. Regum. 21. Item in manasse filio ezechie. 2. Paralipomenon. 33. In novo vero testamento etiam per primo in filio prodigo Luc. 15. Item Luc. 18. Item in Petro amare fiente. Luc. 22. Item in maria magdalena. Luc. 7. Propter hoc dominus instituit orationes domesticas: in qua petimus. Et dimitte nobis debita nostra. Et exemplum etiam habemus in vultu patris. de quodam peccatore quem beatus Paulus simplex vidit ecclesiam intrare: totum obscuro et nigrum et a diabolo productum: qui cum in ecclesia demoratus fuisset: et sibi per humiliter postulasset vidit eum foras exire splendidum: et iuxta eum angelum stantem et demonem perculsum. Circa remissionem etiam aliorum peccatorum per effectum orationis. sicut per in peccato vultu quem populus israel adoravit: pro quo remittendo Moyses oravit deum. Obsecro domine peccavit populus iste peccata magna feceruntque tibi deos aureos aut dimitte eis hanc noxam aut si non facis dele me de libro tuo quem scripsisti. Ero. 32. Et placatus dominus remisit. vultum Moyses zelo iustitie motus fecit illo die occidi viginti milia hominum in ultionem illius peccati: quod ut ait Gregorius. 20. moralium et habet in decretis. 45. dist. disciplina vel misericordia multum destruit: si una sine altera temeretur: sed circa subditos inesse debet rectioribus: et iuste consulens misericordia et pie servans disciplina. Secundus effectus est malorum pene remissio. Nam in multis legimus exemplis: quod per orationem liberamur a multis penarum sive a deo illatis sive ab hominibus. Et de immissis a deo exemplum per in David. qui plagam pestis: quam in populo crassabatur humiliter per remonuit. 2. Regum. 17. Et. 1. Paralipomenon. 21. Item orante moysi placatus est dominus ne faceret malum: quod locutus fuerat ad vultus

populum suum. Ero. 32. Sed de hoc supra per prima parte dictum est Ad idem facit exemplum de beato Gregorio. qui inguinariam pestem quam passim homines occidebat multis precibus effugavit ab urbe sicut legitur in legenda eius. Item abraham impetravit a domino ut Lot nepos suus liberaretur a subversione Sodome. sicut legitur Genesim. 18. Ubi etiam habet quod per orationes et merita decem viros iustorum domum paratus est peccare tori claustrum quatuor ad pene impallidum per orationem. Tercius de malis pene ab hominibus illatis per exemplum in Ezechia rege cuius oratione angelus domini percutit in castris aliorum: totum octingenta quingenta milia virorum: et sic liberatus fuit populus dei ab illo periculo Isa. 37. Sic et Iudith. 10. Quamvis dixerit dominus filijs israel: quod dederat liquisti me et coluisti deos alienos: non addam ultra ut liberem vos: ire et invocare deos quos legistis: et ipsi liberent vos in tempore angustie: in philominus postea cum humiliter deprecantibus verbis quod dixerat immutavit: et auxilium dedit. Et hic effectus non solum in penis temporalibus legitur: sed quod in liberatione pene eternalis. sicut per in aia Traiani imperatoris qui quibus fuerit defunctus in infidelitate. tunc orante Gregorio. Anima sua de gehenna infernali liberata fuit. sicut omnes doctores theologi referant. quibus regulariter ab inferno nulla sit redemptio: iuxta illud Proverbia. 21. Pro tuo homine impio nulla erit ultra spes. Quartus effectus est de monacho oppresso per orationem namque nostra de monacho valde opprimitur: et comprimitur a virulentia sua. Unde sepius in historiis sanctorum legitur quod sanctis orantibus demones clamaverunt dicentes. Quod scilicet orationes tue me incedunt. legitur et quod tempore Juliani apostate qui post constantinum in malum sui et perniciem aie gubernavit imperium romanum. dum ipse Julianus per ipsas iret in perniciem misit de monacho quemdam in occidere ut sibi quam cito referret quod in occidendo partibus fieret. Arte enim magica in omnibus creabat. Quicquid demon publicum monachum orantem invenisset in via perhibitus est in orationis prestat monachi ne transiret. Quicquid ille ab orando non cessaret. de monacho ad Julianum sine fructu rationis reverteretur. Quicquid Julianus quereretur: quare cum redire tardasset. Ille autem impediret oratione per

biij monachi tali loco sustiti: et ultra transire nequity: et ideo tibi nulla noua portauit: ac ille miser et infelix: dum vniuſe orationis mirari debuisset non hoc admirans sed monacho cōminatus est: qd vniuſe i eā faceret dū rediret ignoras qd reddetur non eēt. Nam in illo bello lancea bñi Mercurij trasnerberatus feliciter et dānabili occubuit. Ad idē quātū displicant orationes sanctorū demonibus p3 in exēplo de bñi Do/mīnico orante in ecclesia scē Sabine. sup quē pstratam in oratione diabolus de alto tecto ecclesie picit lapidē durissimū et per derosum rē. Dic historiam et qd lapsus seruas adhuc in ecclesia p̄dicta in memoriā facit. Figura huius habet Ero. 17. Ubi dī. qd moysē tenente māus eleuatas ad celū vniebant filij israel amalechitas: p quos demoni figuratur. sed si deponebat moyses manūs iūq israel superabant. nec solum de monū verūetā malorū hōium quī sunt ministri demonum violenti incursus orationibus cōprimunt. sicut p3 in venerabili libertino fundensis monasterij p̄posito de quo refert Greg. in p̄mo libro dialogorū qd cum p̄o vilitate monasterij iter capiens equo infideret Gorthici obulantes delecerunt eum ab equo et recedentes nunq flumen vulturū noie trasire poterat. Quis equos calcitrantes ergerent ipediti merito orationum libertini rē. Dic totū exēplum. Ideo ecclesia scē docet nos orare dīcēs. Presta nobis dñe auxiliū gratie tue ut letūm et orationibus p̄uenienter intenti liberemur ab hostibus mentis et corporis: h etia signa tñ sunt in Thebia. cui dīxit angelus: qd sumus cordis: et iccoris p̄cis sup carbones posui extricaret omne genus demoniorum Theob. 6. Cordis eius p̄culā si sup carbones ponas sumus eius extricat oē gen⁹ demoniorū sine a viro sine a muliere: ita ut ultra nō accedat ad eos: p sumū designatur oratio de nota: altoqn sumus ille impotens erat ad demonē cōprimēdum: qd ut dīcī Job. 41. Nō est sup terra potestas que cōparetur ei qd factus est ut nullum timeret. Item Mar. 17. Hoc genus demoniorū nō efficitur nisi in ieiunio et oratione. Quartus effectus est bonorū nature p̄seruatio. Patet exēplū in Ezechia rege q orando

ipetranit. p̄longationem vite sue p. 15. ānos sicut legitur Isa. 38. Item p3 de Melia: de quo dīcī Jacobus multū valet depectio iusti assiduo: bellas hō erat i milis nobis passibilis et oratione orauit ut non plueret sup terram et nō plus annos tres et mēses set: et rursus orauit et celū dedit pluuiam et terra dedit fructum suum Jacobus vltimo. Item apli exsistentes in nauicula excitantes t̄pm ibidē dormientem liberati sunt a periculo mortis euigilante christo et imperrante ventis et mari Mar. 8. Ad idē faciūt oia exēpla de orationibus sanctorū qui orando ipetrabant a deo sanitates infirmorum et mortuorū resuscitationē: quibus etē plis plene sunt legende sanctorū. Ideo dñs ait Jo. 16. Amen amen dico vobis si qd petieritis patrem in noie meo dabit vobis. Quintus effectus est bonorū fortune acquisitionis: cuiusmodi sunt regna. potentia vltie victoria hostium et cetera talia. Et de regno habetur exēplum in manasse filio ezechie qui cum ppter iniquitates suas fuisset captus ab exercitu regis assiriorum et vinctus carbenis et cōpedib⁹ ductus esset in babilonē puerus est et penitentia agēs deprecatus est deum: et credidit vñs orationem eius reducitq eā in ierusalem in regnum suum: sicut legit. 2. Paralipome. 33. De victoria etia hostium habent exēpla multa in qbus p orationis suffragiū obiecta est: et primo qdē p3 h in bello filiorū israel et Amalech: in quo plus seculi moyses orando et Josue pugnando. sicut habet Ero. xvij. Et in decret. 36. dī. c. vlt. Secūdo Judas machabens sepius oratione premissa fuga n'r hostes: et qd nō orauit in exercitu et babilonem fuit occisus et exercitus debellatus. 1. Macha. 9. Tertio habet exēplum in Theodosio seniore christianissimo imperatore q oratione sua miraculosam victoriā obtinuit et Eugeniū et Arbegassem tyrānos: quorum exercitus facula vehemētissim⁹ ventus retro: quēbat in facientes et facula exercitus Theodosij cum maxima et ultra mensuram humane fortitudinis spellebat in hostes. Oratio autē ipsius Theodosij talis fuisse legit. Omnipotens deus: tu nosti qd in noie christi filij tui vltis fuisse: vtp̄o prelia suscepī. sū alr in me vñdico. Si

De orationis utilitate in generali

vero cum causa laeta et in te confusus huc
veni porrigere dexteram tuam. Ne forte dicant
gentes ubi est deus eorum. Hac igitur ora
tione finita ventus vehemens motus est qui
pro ipso pugnabat. Ut Claudianus poe
ta: qui tunc florebat hos versus ad laudem
Theodosii composuit. O nimis dilecte deo
cui militat ether. Et iurati venisti ad clas
sica venti. Predicta habetur originaliter in
historia tripartita. Et Aug⁹ refert in qnto
de ciuit. dei circa finem lib. 1. Et tangit Glo.
Jo. an. in cle. h. dominam. de reliqui. et ve
neratione sanctorum in glo. magna in fine.
Quis etiam sufficienter enarrat quotiens
filios israel per totum exodum librumq. nu
morum Moyses nunc ab hostibus: nunc a
serpentibus: nunc ab ignibus: nunc ab alijs
periculis precibus liberauit. Ipsa ergo ora
tio est columba: que emissit ab archa dei. i.
ab anima deuota ramum virentis olive
portans: quia pacem a deo impetrat et vi
cto: iam de inimicis prestat: que duo olina
designat.

Securus effectus est bonorum gratie in
suo: duplex est autem gratia: una gratuita
faciens de qua supra in prima parte ser
monis dictum est ubi dictum est quod orationis
merito peccatorum remissio obtinetur.

Secunda est gratia gratis data: et hec
habet nonem species: quas ponit aposto
lus. i. Cor. 12. Et quia longum esset de omni
bus dicere: dicam aliqua de aliquibus gra
tijs gratis datis.

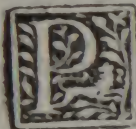
Primo quidem de gratia miraculorum.
Quis enim valeat sufficienter enarrare
quot miracula sancti orationum suffragijs
obtinuerunt. Nam Josue solem et lunam
orando iuxit in celo ita ut vultus diei spatio
non sint moti. Josue. 10. Sic etiam habemus
in vltis patrum de sancto Mriso. Tres he
lyas ignem de celo descendere fecit. 4. R. 1.
Item clausit celum orando annis tribus et
mensibus ser. 3. R. 17. Et dictum est supra
parte. 4. Ezechias rex orando meruit sani
tatem miraculosam et signum regressus so
lis per decem lineas in horologio Achem
Isa. 38. Nota etiam exemplum sancte scho
lastice qui orando obtinuit ut plueret ut bea
tum Benedictum secum retineret: ut legi
tur. 2. dialogorum. Quis etiam posset suffi

cienter exprimere quot et quanta miracula
dominus operatus est: merito beati Do
minici patris nostri. Nam semel. 40. pere
grini submersi in quodam flumine oratione
eius merito resurrexerunt. Idem patet: de
gratia loquendi diuersis linguarum gene
ribus. Nam semel idem pater sanctus Do
minicus cum semel iter ageret cum quodam
fratre Bernardo socio itineris et sanctita
tis sue de tholosam parisijs obuiauerunt et
quidam theotonici et consequenter non pote
rant eis spiritualia seminare: cum tamen ad
eis temporalia meterent impetrauit a deo
oratione facta. ut theotonice intelligeret et
loqueretur: et sic per alios quattuor dies fi
mul ambulantes de christo lesu et rebus di
uinis dulciter et ardentem mutuo loqueban
tur. Faciunt etiam multa exempla ad idem
de quibus scripsi latius in sermone de co
dem sancto Dominico qui incipit. Sic ma
gnus vocabitur per totum sermonem. Et
breuiter discurre per scripturas veteris et
noui testamenti et per historias sanctorum: et
inuenies omnia miraculosa et pera que per
sanctos facta fuere virtute orationis fuisse
impetrata. Sic Salomon orans meruit
sapientiam infusam sibi a deo. 3. R. 3.

Septimus orationis effectus est bonorum
glorie collatio. Jo. 16. Petite et accipietis: ut
gaudium vestrum sit plenum. Unde et de
Aug⁹ legitur quod cum eius ciuitas pponens
ab affris obsessa fuisset dominum exorauit: ut
vel obsidionis periculum remoueret vel si
bi veram penitentiam daret: vel cum ad se pe
traheret distig fratribus se hoc certum a
domino impetrasse: ut per mortem transiret ad
dominum. Sic et latro in cruce orationis merito
illud verbum omni suauitate suauis a do
mino meruit audire: Hodie mecum eris in
paradiso Luc. 23. Sicut etiam beatus Bene
dictus dum mortem adesse presenset in
ecclesiam se deferri fecit: extraxit suum do
minici corporis perceptione munuit: et inter
discipulorum manus inbecilla membra sub
stantans manibus et oculis in celis erectis
animam inter verba orationis efflauit: sic
que eterne glorie coronam eminentissime
adeptus est: sicuti duobus monachis diu
nitus reuelatum fuit: ideo orationibus in
stantes esse debemus nam. ps. Alit in peris

na dñi. Clamant ad me et ego exaudiam
eum cum ipso sum in tribulatione eripiam
eum et glorificabo eum. ps. 90. Et alibi ero
tatur nos dominus dicens. Immo deo sa
crificium laudis et redde altissimo vota tua
et inuoca me in die tribulationis etiam te
et honorificabis me. ps.
Deo gratias. Amen.

De captatione benivolentis et congru
tate orationis. Sermo. 6.

Alter noster.

Postquam scilicet de quar
ta consideratione circa ma
teriam orationis videtur de pe
tendo de decencia et congru
tate. Ubi notandum est quid sit orandum
quia dñs in oratione dñica docuit discipu
los quid sit orandum. Idcirco de ea videa
mus. Ubi de ea dñica quod potero: quod de
deo non sufficit. Nam ut dicit apostolus. 2. Cor. 3.
Non sumus sufficientes cogitare aliquid a
nobis tanquam ex nobis sed omnis sufficiencia
nostra ex deo est: et bene fuit necessarium
nos instrui de petendis. Nam ut ait apostolus
quid oramus: sicut oportet nescimus Ro. 8.
Salute virgo etc. Pro introitu ergo ser
monis notandum quod sufficientissime nos do
minus instruit in oratione dñica quid pete
re debeamus: quod ut dicit Augustinus ad Probam
de orando deum: quicquid licet desiderare
est per orationem petere et habere. In oratio
ne autem dominica quicquid desiderare et pe
tere debemus sufficientissime ponitur: quia
ut dicit Augustinus ubi supra. Recte et agniter
oramus nihil aliud dicere possumus quam
in oratione dñica continetur. In hac ergo
sanctissima et sufficientissima oratione dñi
ca duo principaliter ponantur.

Primum est benivolentis captatio.

Secundum est septiformis petitio.

Primum ponitur ibi pater noster qui est
in celis. Secundum ibi sanctificet nomen tuum etc.
vbi in fine. Primum ergo ut dicit ponit be
nivolentis captatio que necessario est ut ait
Gregorius. Cum is qui displicet ad interceden
dam mittitur fratrum animus ad deteriora pro
nuocatur: et habet in decretis. 49. ubi in prin.
Hec autem benivolentis captatio ponitur
in predictis verbis Pater noster qui es in

celis. quod nomen est nomen dulcedinis sic filius
dei orans nominat patrem. d. Mat. 14. Ubi
pater omnia tibi possibilis sunt etc. In quibus
verbis ponuntur tria que valde sunt confor
tatoria ad petendum.

Primum est beneficium creationis pater.

Secundum est beneficium reparationis noster.

Tertium est beneficium glorificationis
qui es in celis.

Primo ergo ponit beneficium creationis
dum dicit pater: quod deus est pater omnium
creatione. Ubi Gratianus. Ubi summi re
gem facit ipsa creatio pater. Quia enim si
dñica est una petitio maxime necessaria ad
obtinendum orationis effectum: iuxta illud
Mat. 6. Quicquid orantes petitis credite: quod
accipietis et fiet vobis. Et Jac. 1. Postulet
autem in fide nihil hesitans. Ideo et hoc ver
bo datur fiducia maxime oranti. quod enim
est filius nisi omnino puerus et satius qui non
secure accedat ad patrem: secure accedam
ad deum: dicentes Pater noster. Vere enim
est pater noster: a quo omnis paternitas in ce
lo et in terra nolat Eph. 3. Et in istis patres
ceteros antecedit: ut respectu eius pater nul
lus dici possit principaliter et vniuersaliter.
Unde Mat. 23. Patrem nolite vocare vo
bis super terram. vnus est enim pater noster
qui est in celis. Et hoc ergo et captatio beni
volentis etiam qui oratur et magna fiducia
nobis datur obtinendi illud quod oramus:
quod pater largus est ad largiendum filiis pro
quibus etiam thesaurizat: ita ut sepe etiam
periculis in mortem vtriusque hominis se ex
ponat. Ubi dum vtriusque pauper Socrati
philosopho diceret quod a quodam diuitie nesciens ama
retur: ait ad eum: si te amat ut asseris quo
modo tu pauper es et ille dices: quod si te
amaret tecum vniuersa diuisderet. Nam et
patres quia filios multum amant illis the
saurizant: ut dicit. et quid mirum in homini
bus quod in brutis animalibus inueniuntur. quod
est enim animalium genus: quod filios et se
natos non affectu mirabili diligat. Ergo si
secure tu ad patrem carnalem accedis qui
te amore accidentali diligit a quo etiam
isti carnem habes quanto securius est tibi
ubi accedendum ad illum qui non amore
accidentali te diligit sed essentiali. scilicet
a quo etiam non tibi periculum carnis sed totius

De captatione beniuolē. et agnui. oratiōis

corporis et animam accepisti. unde dicit il-
la sancta mulier filijs. 2. Macha. 7. Nescio
qualiter in utero meo apparuisti: neque enim
spiritus et animas donasti vobis et vitam et singulos.
membra non ipsa concepisti sed mundi creator et
C. Secundo inducimur ad fiduciam petendi
et impetrandi ex beneficiis redemptionis. quod no-
ta cum dicitur noster. Quia cum ipse deus ra-
tione creationis sit deus et dominus et pater omnium
creaturarum: tunc per beneficium reparationis
seu redemptionis specialiter factus est deus
noster: quod omnis noster et caro nostra est. ex quo ver-
bum caro factum est. ideo. ps. Benedicat
nos deus. deus noster. benedicat nos deus etc.
Nota quod ter dicit deus: ad designandam
tres personas in diuinis. et in. 2. deus per
quod notatur persona filij: additur noster: rōne
qua supra. Tercio inducimur ad fidu-
ciam petendi et impetrandi ex beneficio
glorificationis: quod cum dicitur notatur quod
est intellectus: quod vno modo exponitur. scilicet in san-
ctis per gloriam ut patebit inferius ubi deo
dante videbimus quomodo exponitur qui
es in celis. Circa paternitatem autem hanc qua
ipsam deum creatorem patrem vocamus
quattuor sunt consideranda. v. 3.

C. Primo de paternitatis huius ratione.

C. Secundo de ipsius patris dilectione.

C. Tercio de eiusdem adoratione.

C. Quarto de eius hereditatis successione.

Circa primum notandum: quod circa pater-
nitatem dei: diuersi modi considerandi sunt.
Est enim deus pater quattuor modis. v. 3.
C. Primo naturaliter. C. Secundo generaliter.
C. Tercio specialiter. C. Quarto singulariter.
C. Primo modo naturaliter deus est pa-
ter solum vnus. scilicet Iesu xpi. que de sua sub-
stantia ab eterno genuit: sibi per omnia simi-
lem et equalem in eadem essentia Io. 1. Ego
et pater vnus sumus. Item. ps. 109. Ex vte-
ro. scilicet de substantia mea ante luciferum genui te.
Cum enim omnis perfectio que est in creatu-
ris sit attribuenda deo: utpote prime cause
omnium creaturarum. Sequitur quod etiam pater-
nitas attribuenda sit deo: quia ab ipso omnis
paternitas notatur in celo et in terra: ut di-
cit apostolus Ephe. 3. Oportet ergo quod deus ge-
neret filium. Et ideo dicit ipse Ista. 66. Ego
qui generationem alio tribuo: nunquam steri-
lis ero: talis autem generatio non est car-

nalis: neque materialis: quia in deo non est
caro neque materia sed spiritus Io. 4. Deus
spiritus est. Oportet ergo quod sit spiritualis
et est talis. v. 3. quia intelligendo seipsum: ge-
nerat filium qui vocatur verbum patris:
quod est idem in essentia: cum ipso deo in-
telligente. Nam cum intellectum inquantum
tale sit perfectio intelligentis et deus sit per-
fectio sua oportet quod seipsam solum deus in-
telligat: et omnia alia in seipso: et talis relatio
que est in deo prout est intelligens et intel-
lectus est paternitas et filiaris: et ideo deus
inquantum intelligit seipsum est deus pa-
ter et inquantum est intellectus: est deus fi-
lius: et sic patet: quod pater et filius sit eiusdem
essentie et nature: et ideo Io. 1. Pater quod
dedit mihi maius omnibus est: quia. scilicet. dedit
mihi totum bonum suum quod est maius om-
nibus rebus. Ideo deus filius est omnipo-
tens omnia continens: omnia disponens:
sicut deus pater: iuxta illud Heb. 1. Qui
cum sit splendor glorie et figura substantie
eius portans omnia verbo virtutis sue etc.
C. Sed videtur ex predictis sequi quod verbi
diuini sit aliud verbum: et filij sit alius filius.
Cum enim verbum dei sit deus verus ut
dictum est: oportet omnia que deo conue-
niunt: verbo dei conuenire: deus autem et
necessitate seipsum intelligit: et verbum igitur
dei seipsum intelligit. Si igitur ex hoc
quod deus seipsum intelligit verbum ab eo ge-
nitum in deo ponatur: consequi videtur quod
etiam verbo inquantum seipsum intelligit
aliud verbum attribuat. et sic verbi erit
verbum et filij filius: et illud verbum si deus
est: iterum seipsum intelligit et habebit aliud
verbum: et sic in infinitum generatio diui-
na procedet. C. Sed respondeo secundum Tho-
ma. 4. contra gentes. c. 13. Quamuis verbum
dei sit deus: non tamen alius deus a deo
cuius est verbum: sed vnus omnino: hoc so-
lo ab eo distinctum: quod ab eo ut verbum
procedens. sicut autem verbum non est ali-
us deus: ita nec alius intellectus et per con-
sequens nec aliud intelligere: unde nec aliud
verbum: nec tamen sequitur quod sit verbum
sine ipso: secundum quod verbum seipsum intelligit.
nam in hoc solo verbo a dicente distinguitur
ut dictum est. quod est ab ipso: omnia ergo alia.
et iterum attribuenda sunt deo dicenti quod est pater

et verbo quod est filius. propter hoc quod etiam verbum est deus: sed hoc solum et ab eo sit quibus attribuitur est propter patrem: et hoc quod est et a deo dicente attribuitur est: propter filium: secundum Theophrastum vel dicitur quod verbum seipsum intelligit sed non alio intellectu quam illo quo pater intelligit seipsum. Et ideo non est dare aliud verbum verbi: nec sequitur quod sit verbum sui ipsius: quia illud intelligere non est a verbo sed a patre: et in hoc relatione distinguunt patrem a filio versus: producere verbum suum quod ab eo patre sit verbum. Quia ergo filius intelligat seipsum: tamen illud intelligere non est ab eo sed a patre: quia idem est intellectus: et intelligere quo patrem intelligit se et quo filius seipsum intelligit. Et ideo non dicitur verbum producere verbum: nec quod sit filius filii: quia illud intelligere non procedit a verbo sed a patre. Secundo modo deus dicitur pater generaliter omnium. scilicet creaturarum: et ratio: quia illa dat deus diversis creaturis quod pater dat filiis. dicitur autem pater quod a parentibus tria habemus. scilicet esse nutritum et disciplinatum: sic et deus dat omnibus creaturis esse incomparabile magis quam generans dat generato. Nam generalis praevidere movet materiam per virtutem suam. sicut autem dicitur in libro de causis. Causa prima plus est influens super causam causae secundae quam ipsa causa secunda. Ipse ergo deus causat in rebus esse vivere: sentire: et intelligere. omnibus enim creaturis dat esse. quibusdam autem sapientia esse addit vivere: ut plantis: quibusdam vero robus esse et vivere addit sentire: ut brutis et alijs animantibus: quibusdam vero sapientia esse vivere et sentire addit intelligere: quod est nobilissima operatio ut angelis et hominibus: in quibus etiam triplicem vitam causat. scilicet vitam naturae: gratiae: et gloriae. Secundo dat deus creaturis omnibus nutrimentum: quia omnia regit et gubernat. secundum Philonem omnium in tempore oportuno. Nam sicut dicit Gregorius Sicut omnia ex nihilo facta sunt ita in nihilum tenderent nisi manus omnipotentis ea teneret. Sapientia. Attingit a fine usque ad finem fortiter et disponit omnia suaviter. disponit autem omnia per seipsum et ordinat: sed regit et gubernat per angelos et corpora celestia. Sua enim providentia usque ad minima et in minimis extenditur. secundum Philonem dat deus summi etiam ipsorum: et pullis cornuorum innocentibus cum. Item sapientia illud pullis cornuorum:

quod pulli cornuorum relinquuntur a parentibus donec sunt cum pater canis: sine albis et olivina providentia eos pascit et nutrit. Item Job. 38. Quis preparat cornu escam suam: quod pulli eius ad deum clamant vagantes eo quod non habeant cibos: super quo textus dicitur bibe Theophrastus. quod cornus pullos eius eductos non pascit donec suos esse deprehendens pluvialis nigrescere viderit. Unde septem diebus eis cibos non ministrat: sed a deo sustentatur per naturalem virtutem eis inditam. Tertio dat deus creaturis disciplinam: quia omnia docet et instruit. secundum uniuscuiusque rei capacitatem. sicut ipse dat gallo intelligentiam ut cantet in hora ante lucam Job. 38. Quis dedit gallo intelligentiam. Adhuc ipse docet ancipitem ad austrum expandere alas suas: ut remonet in pluvias. Quis docuit iradines in eando: et redeundo certa tempora observare: quis docuit araneam tale telum texere: sic aptam captioni muscarum et iradinem sic construere nidum. Quis docuit serpentem pellem veterem deponere dum artum foramen intrat aut aspidem aures suas obturare ne vocem audiat in cantantibus. secundum Philonem. Sicut aspidem surde et obturantibus aures suas quod non exa. vo. cantantibus et venefici incantantibus. Certe deus pater tanquam omnium magister et doctor. Propterea dicitur pater quod opus naturae est opus intelligentie. veraciter ergo ipse est pater omnium: et omnia quae ad patrem spectant ipse circum rem quolibet operatur. Tertio dicit deus pater spiritualiter. scilicet hominibus. ipse enim deus videtur illa tria generalia beneficia quae aliquis exhibet creaturis: de quibus supra proxiimo dictum est: tres alias excellentias conferret hominibus. Prima est circa esse per modum creationis. Secunda est circa nutrimentum per modum provisionis. Tertia est circa disciplinam per modum instructionis. Primo ergo circa esse et. Quia ipse hominem creavit spiritualiter ad imaginem et similitudinem suam supra omnes alias creaturas corporales. sicut pater generat filium ad imaginem suam. Secundo. scilicet. Facimus hominem ad imaginem et similitudinem nostram. Et nota quod dicit faciamus. In aliquo autem creaturis

De captatione benivolē. et agrui. oratiōis

corporealis non est usus hoc verbo. Faciamus: sed fiat siue producat. et. Ad significandum quod anima humana non de potentia materie educatur: quod est ipsa supra omnem materiem proportionem aeternalem. Corpus vero humanum de quattuor elementis materia formata est a deo: propter quod dicitur Isa. Anne dñe pater noster es tu: nos vero lutum et sctor noster et opa manuum tuarum oēs nos. Isa. 64. **S**ecunda excellētia est circa nutrimentum. Nam deus omnia ad hominis commodum et ministerium ordinavit. vix a talia elementa et corpora celestia et quod plus est etiam angelos. Nam de animalibus dñi Gen. 1. Crescite et multiplicamini et replete terram et subijcite eam et dñi ministri piscibus maris et volatilibus celi et vniuersis uiuantibus que mouentur super terram. **D**e corporibus vero celestibus dñi Deut. 4. Custodite sollicite animas vestras: ne forte oculis uestris in celum videas solem et lunam et omnia astra celi et errore decipiatis adores ea et collas que creauit dñs deus tuus in ministerium ceteris gentibus que sub celo sunt. **D**e ministerio vero angelorum dicit Heb. 1. Omnes sunt administratores spiritus in ministerium missi propter eos qui hereditatem capiant salutis. notandum istud quod etiam presertim ad damnationem habent angelos ad custodiam: et antequam habebit angelum custodiam saltem ad hunc effectum: ut a peccatoribus respiciatur agendis. Item ps. Angelis suis deus mandauit de te. et. Ideo de his omnibus admiras dñs: ait. Quid est homo quod memor es eius aut filius hominis. quod uisitas eum. in enim pau. ab angelo. et ho. co. d. est. et ps. cum super opera mea. tuarum omnia suble. sub pedibus oues et boues uniuersas. et. **T**ertia excellētia est circa disciplinam. quod spiritualiter deus instruit hominem per lumen rationis. ps. Signatum est super nos lumen vultus tui dñe: et hoc ex parte interiori. Ex parte vero exteriori instruit hominem per creaturas: quod inuicibilis dei a creatura mundi. i. ab homine per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. Ro. 1. Et per scripturas: et per spiritum prophetie. Job. 32. Propter somnum in visione nocturna: quando irruit sopor super homines et dormiunt in lectulo tunc aperit. s. deus aures uirorum et erudiens eos instruit disciplinam. et. ps. Qui docet homines scientiam. Item Job

25. Qui docet nos super inuenta terrarum. **D**edit etiam homini deus liberantem arbitrium. per quod possit desistere in malum et eggere bonum: et imputat sibi actiones suas in premium vel in penam Eccli. 15. Deus ab initio constituit hominem et reliquit eum in manu consilij sui. et. Hoc ergo modo spiritualiter habet curam deus hominum. non autem altitatem creaturarum corporalium. i. Cor. 9. Nunquid de bobus cura est deus? Ideo suadet nobis pertrans apostolus. d. Minime sollicitudinem uestram precipientes in eum: quia ipsi cura est de nobis. i. Ps. 5. **Q**uarto deus est pater spiritualium / me siue singulariter christianorum. et hoc quantum ad septem: que pater circa filios exercet vix. **P**rimo quo ad generationem. **S**ecundo quo ad inductionem. **T**ercio quo ad nutritionem. **Q**uarto quo ad instructionem. **Q**uinto quo ad carationem. **S**exto quo ad redemptionem. **S**eptimo quo ad hereditariam successionem. **P**rimo quo ad generationem: quod deus per gratiam spiritus sancti christianos adoptat in filios: et eos regenerat per baptismum Jo. 1. Quot quot autem rece. cum. de. eis. pos. si. dei fieri. Item Ro. 8. Non enim accepistis spiritum seruitutis ite in timore sed accepistis spiritum adoptionis filiorum in quo clamamus Abba pater et ibidem. Quos presertim et predestinauit conformes fieri imaginis filij sui: ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Debeamus ergo conformari imagini filij eius. i. Cor. 15. Sicut portauimus imaginem terreni: ita portemus imaginem celestis: qualis terrenus: tales terreni: et qualis celestis et tales celestes. Item i. Jo. 3. Videte qualem charitatem dedit nobis deus ut filij dei nominaremur: et simus: non sic iudei et alij peccatores et infideles: quia illis dñi. Nos ex parte diabolo estis. Jo. 8. Et ratio huius est ex eo. quod dñs Isa. 1. Filios carnium et creaturam. ipsi autem spiritum reuerunt me. Nota hoc quod ecclesias occupat peccatores: quod potius volunt esse filij diaboli quam dei: et seruati peti quam liberi iusti. **S**ecundo quo ad inductionem. quod deus uenit christianos veste polimita et stragulara. i. varia veste oium. i. virtutum et donorum spiritus sancti. De veste virtutum ait ps. Altit regina a destis tuis in vestitu deaurato cir /

reddata varietate. Virtutes autem sunt habi-
tus aie. h. vestis qua vestit deus christianos
facit eos dignos nuptiis eternis: quacumque
non habuerit non solum efficitur indignus ad
has nuptias intrandum: sed si intraverit di-
gnus est ut expellatur. Mat. 22. Amice quod
huc intrasti non habes vestem nuptialem: et se-
quitur Lige. ma. et per ceterum in re. et te. De
hoc vestimento dicit Ecclesi. 17. Ad imaginem
suam fecit hominem et secundum seipsum vestivit il-
lum virtute. Custodiamus ergo sollicite
hoc vestimentum ne inquies luto a variera
re aut corroboratur igne luxurie: aut lacere
spinis invidie: aut incidatur gladio super-
bie: quod si contingat ex nostra fragilitate re-
curramus ad matrem nostram sanctam eccle-
siam: sicut facit puer qui cecidit in latere qui
lacteymans currit ad matrem ut laetetur ei.
Hoc tunc conspiciamus cum ad professionis
fontem recurrimus. de quo Zacha. 13. In
die illa erit fons patens domus Jacob et
habitantibus in iherusalem in ablui peccato-
ris et menstruate. Ideo Apoc. 16. Beatus qui
vigilat et custodit vestimenta sua ne nudus
ambulet et videant turpitudinem eius. Nota
hic quoniam an in futura patria erimus
inducti. Tercio quo ad nutritionem: quod sicut
pater nutrit filium. sic deus spiritualiter na-
trit et pascit christianos cibo et potu mirabili
et preciosissimo corpore et sanguine suo. Jo. 6.
Qui manducat meam carnem et bibit meum
sanguinem habet vitam eternam. De quo cibo dicit Sa-
pientia 16. Paratum panem de celo prestisti
illis sine labore omnem delectationem: in se
habentem et omnis saporis suavitatem: qui el-
lus incomparabiliter est melior: et virtuosior
quam manna datum patribus veteris testame-
ti. Unde Ambrosius in libro de sacramentis et de
preceptis dicit. 2. reuera. Considera inquit verum nunc
presentior sit panis angelorum an caro christi
si quisque reliquus corpus est vite. Manna illud
de celo: hoc super celum: illud celestis: hoc ubi
celorum: illud corruptioni obnoxium si in diem
alterum servaretur: hoc alienum ab omni
corruptione: ut quicquid religiosus gustaverit
corruptionis sentire non poterit. Quarto
quo ad instructionem: quod deus docet chri-
stianos super alias nationes: que omnes erro-
ribus involuntur preterquam christianis: quibus
veritas fideliter data est: et que placet deo re-

velata. Baruch. 4. Beati sumus israel: quoniam
que deo placent nobis manifesta sunt. Item
Ierem. 31. Patris spiritus erudit nos ad id quod
vult esse in recipiendo satisfactionem eius.
secundo. Non fecit taliter omni nationi et iudicia
sua non manifestavit eis. Preter ea in seculis
aliis nulla gens est ita docta sicut christiani.
Unde nota quod nobis christians dat deus quat-
tuor leges per instructionem nostram. Primo le-
gem nature. Secundo legem scripturam. Tercio legem
gratie: quod est lex evangelica. Quarto legem hu-
manam. Canonem et consuetudinem. Quinto quo
ad curationem: quod infirmitates nostras spi-
rituales medicinas efficacissimas instituit
et mixtura iustitie et misericordie que sunt
sacramenta ecclesie. Luc. 10. Samaritanus
autem quidam et faciens: alligavit vulnera eius
infundens oleum et vinum. Ubi notandum
quod omnis infirmitas nostra spiritualis est duplex. scilicet
culpe et pene. Infirmitas culpe est triplex. v. scilicet
originalis: actualis: mortalis: et actualis ve-
nialis. Contra primam est baptismus. Secundum
est quod dicitur punitio. Tercia est extrema unctio.
Infirmitas vero pene est quadruplex. scilicet igno-
rantia: impotentia: sine fragilitas: malitia: et
deipscientia. Contra primam scilicet ignorantiam est or-
do. Secundum scilicet impotentiam est confirmatio: seu
crisma. Contra tertiam scilicet malitiam est eucharistia.
Contra quartam scilicet deipscientiam est matrimo-
nium. Item sacramenta premissa sunt medicine
ad adiungendum virtutes. Nam in auxilium fidelis
est baptismus in auxilium spei: extrema un-
ctio in auxilium charitatis: seu eucharistia: in
auxilium prout dicitur: ordo in auxilium iustitie: pe-
nitentia: in auxilium fortitudinis: confirmatio: in
auxilium temperantie: matrimonium. secundo. Misit
dominus verbum suum et sanavit eos et eripuit
eos de interfectionibus eorum. Igitur non de-
bemus desperare in huiusmodi infirmita-
tibus de misericordia talis et tanti patris qui
vult sumus mariti peccatores: quod ipse est pa-
tratus semper nos recipere: si nos ad eum re-
diamur. Exemplum de filio prodigo. Luc. 15.
Dicitur historiam si expedit esse. Ideo erota-
nos ipse dominus dicens per Ieremiam vulgo
dicitur Si dimiserit vir uxorem suam: et re-
cedens ab eo duxerit uxorem alteram: nunquid
revertetur ad eam ultra: nunquid non pol-
luta et contaminata est mulier illa: tu autem
fornicata es cum amatoribus multis: ta-

De dilectione erga deum

Men reuertere ad me dicit dñs. et subdit. ergo salte a modo voca me pater meus dñe pignitatis mee: tu es. Iere. 3. ¶ Sexto quo ad redemptionem: quia redemit nos de manu diaboli. Et vide quali et quanto precio. I. Per. 1. Non auro et argento redēpti estis sed precioſo sanguine agni incontaminati. Nota sanguine precioſo et. Non ergo dedite in pretium aliquod corruptibile et vile: non hunc viliſſimum mundum: quia omnis creatura corporalis non sunt equivalens. precium vnus aie. Mat. 16. Quid proficit homini si lucretur vniuersum mundum aie vero sue detri pa. aut quā dabit ho. cō. p. aia sua. Non etiā dedit in pretium aliquem angelorum seu ciuium supernorum: sed se metipſum Jo. 3. Sic deus dilexit mundum vt filium suum vniſentum daret et. An de ecclesia cātar. O ineffabilis dilectio charitatis: vt seruum redimeres filium tradidisti. Nec voluit vnā guttam sanguinis effundere: sed totum. Sed nō fluit ex corpore eius gutta sanguinis: sed vnda. Ideo redempti. quasi iterum et septus empti. ps. Apud deum misericordia et copiosa apud eum redemptio. Vbi prima gutta fuimus empti: per alias redempti. ¶ Septimo quo ad hereditariam successionem: huc institutionem: quia sicut pater instituit filium heredem vniuersalem bonorum suorum: sic et deus instituit xpianos heredes regni celorum: sive in omnibus bonis suis. s. gratie et glorie: quia hereditas nihil aliud est q̄ successio in vniuersis: quod defunctus habuerit. ff. de verb. sig. l. 1. Nihil aliud. Clausula autem institutionis habet Luc. 22. Ego dispono vobis sicut disposui mihi pater meus regnum. vt eda. et biba. super me. m. filius grex: quia complacuit patri vō dare vobis regnum. Et hic effectus procedit ex primo: quia si sumus filij: ergo heredes. Ro. 8. Ipse spiritus testimonium reddit spiritui nostro: q̄ sumus filij dei. Si autem filij et heredes. heredes quidē dei: coheredes autem xpi. De hoc autem dicetur latius i rā vō concedente. Deo. Gratias. Amen.

¶ De dilectione erga deum. Sermo. 7.

Alter noster.

Sequitur videre de dilectione. hec est quare et quomodo debemus deus diligere: quia ad hoc et naturaliter et supra naturaliter ratione inducimur. Naturaliter quidem: quia est pater noster: vt dictum est supra proximo sermone. ergo naturaliter est diligendus: sicut filius naturaliter diligit patrem: super naturaliter vero: quia ad hoc et precepto diuino obligamur dicente. Diliges dñm deum tuum ex toto corde tuo et in tota anima tua. et in tota mente tua. Hoc est maximum et primum mandatum. Mat. 22. Addit Marc. et ex tota virtute tua. Mat. 23. Luc. vero dicit. Et ex omnibus viribus tuis. Luc. 10. Ideo et hoc hoc die deo vate videamus. Salutes hōgo et. Notandum q̄ occurrit circa amorem dei pro nunc triplex consideratio. ¶ Primo quo amore debemus diligere deum. ¶ Secundo qua ratione. ¶ Tercio quomodo possumus cognoscere. q̄ diligamus deum. Et de quolibet fiet vnus sermo. Circa primum notandum: q̄ inueniuntur quadruplex diuina amoris. ¶ Primus est amor concupiscentie. ¶ Secundus est amor nature. ¶ Tertius est amor amicitie. ¶ Quartus est amor gratie. ¶ Primus est malus. ¶ Secundus bonus. ¶ Tertius est melior. ¶ Quartus est optimus. Et hec amore tenemur deum diligere vt amor suus sit nobis salutiferus. ¶ Primus ergo amor est concupiscentie: et hoc est quando aliquid amatur nō intuitu et amore rei dilecte sed diligētis: sicut auarus amat aurum: sic superbus dignitates: sic latro furus mallerem. Vos mulieres creditis q̄ quando aliquis diligit vos hoc amore: q̄ propter vos: non. sed pro se et. Sic miles amat equum et. Talis amor est hodie inter amicos mundi: quia vnus amat alium propter sui amorem et comoditatem. v. vt ab eo consequatur sanorem. honorem. lucra temporalia. officia. dignitates. et. Faciunt tales. sicut musceq̄ sequuntur mel et. et in huius signis tā diu iste amor durat: q̄ diu speratur aliquid vtilitatis ab amato.

Postea vero cessat. Eccli. 6. Est amicus fin
tempus suum: non permanet in die tri-
bulationis. Unde versus.
Tempore felici multi numerant amici.
Cum fortuna perit nullus amicus erit.
Quidius lib. i. de Tristibus.
Donec eris felix multos nūcabis amicos;
Tota si fuerint nubila solus eris.
Tali amore quidam amant deū et honorant.
Uadunt ad missas: audiunt sermones
faciunt elemosinas ad finem ut deus de-
eis sanitatem et bona nature vel fortune
ex quo per quod magis diuicias et cōmōda p-
pria diligant quod deum: quod finis sponte huius
que sunt ad finem. quod propter quod vnumquodque
et illud magis: et talis amor est valde puer-
sus: quod facit de medio finem et de fine mediū.
Deus. n. est finis oīum et principia. Apoc. i.
Ego sum alpha et o principia et finis. Item
quod tali amore amans deum vult deo et nō
fructus: quod est cōtra ordinē charitatis: quia
deo debemus frui: nō vti. Fructus autem est
amore adherere alicui rei propter seipsam.
vlt autem est quod in usum veniat ad id quod
amas obtinendam reuertere: si tū amandū est.
Nay etus illicius abusus potius vel aba-
ho notanda est. ut dicit Aug. in i. de do-
ctrina epīlana: et tangit magis. in i. iniarum
in principio. Sed amor est nature seu
naturalis. Tali amore pater diligit filium
et eodē modo frater fratrem et eodē modo. Et hie
amor bonus est: ut puta naturalis ab opti-
mo deo institutus: sed nō est meritorius et
consequenter nec sufficiens ad salutē: quod in
naturalibus neque meremur neque demeremur
vbi et cōis est inter oīa aīantia: nā et canes
et gatte leo. lupi. vti. et anes amant filios. catul-
los et pullos suos et eis pūdēt. Vbi Eccli.
ij. Omne aīal diligit sibi simile et c. Hoc autem
amore vna quēque creatura amat ipm deū
creatorem naturaliter suo modo et plūq-
seipm. Insensibilia quēque naturaliter bruta
aīalia sensitiue. Creatura vero rōnalis per
intellectuale amorē: quod proprie dilectio dicitur.
Et rō huius est: quod vnaquēque per naturā
quādā inclinatione opatur ad dilectionē
totius: et ita cū pīculo aut detrimento proprio.
ut per cū aliq- exponit manū gladio ad de-
fensionē capitis: ex quo dependet salus to-
tius corpūs. Unde naturale est: ut quelibz

per suo modo plus amet totū quā seipsam.
Unde et fm hāc naturalē rōnē et fm pol-
lētā hūitē bonus ciuis mortis pīculo se ex-
ponere dī pro bono cōi. ff. de religi. et sup-
ful. minime. Et medicus pro pīuatione to-
tius corpūs: pīcedit mēbz purridum: et lu-
det p pīuationē rei publice cōdēnat ma-
lefactorē: quod expedit rei publice ut malefā-
pantant. ut in i. c. Ut fame de sen. exco. et ff.
ad l. agili. Ita vulneratus. Manifestū est
autē: quod deus est bonū cōe totius vniuersi: et
oīum pīum eius: et ideo naturalis dilectiōe
magis diligit quilibet creatura deū quā seip-
sam. Est et alia rō quare hō ex puris na-
turalibus diligit plus deū quā seipm et oīa
quod naturalis inclinatio indita est nature a
deo: et ideo nō pōt esse puerfa: elset autem per-
uerfa si naturali dilectione hō plus dilige-
ret se quā deū: quod frueret se et nō deo. Frui autem
seipso inducit pueritatem pēti ut dictū est
supra pīa pīe. Tertius amor dī amich-
tatis est quā si hō diligit aliquem: nō propter
ipm diligens: sed propter rem dilectā: et pī
bonū ipī vītā vel hīdum. Et ista est vera
amicitia qāis hodie raro inter mundanos
hōies inueniat. Et est hie amor melior: quod
fuit: quod iste pīcedit ex electione. primus hō
ex natura: quod tū amor iste pōt esse sine gīa.
nam et in paganis et in fidelibus reperitur:
sicut pater p Tullium lib. de amī. icia: et per
Elalerū lib. 4. c. de amicitia. Iō nō est suffi-
ciens ad salutē. Nay et pagani naturali rō-
ne ducti cōsiderantes deū esse sūme poten-
tem et sūme sapientē et sūme bonū ipm di-
ligāt: quod bonū cognitū est: est obiectum vo-
luntatis: que fert in bonum amādo ipsum.
Sic ergo naturali rōne intellectus ex crea-
turis ascendit ad cognitionē creatoris: iux-
ta illud aplī. Inuitibilia dei a creatura mū-
di per ea que facta sunt intellecta cōspiciun-
tur. Sēpītemia quoq- hūis eius et diuicias.
Ro. i. Ita et voluntas fert ad amorē ipsius
dei. Necessarius est ergo alius amor: quo
deum gratuite et meritorie diligamus: iuxta
pīceptam diuinam et est ille qui sequitur.
Quartus amor dī gīe qui vocatur pio-
prie charitas. Et hoc amore tenemur ex pīe-
pto dīno diligere deum propter se et primus
propter deū: ad finē. i. fruendū ipso deo opti-
mo et sūmo bono. Et rō est: quia sine charitate

CCC

Quare deus est diligendus

nihilum meriti est nec accipi potest. 1. Cor. 13. Si linguis hominum loquar et angelorum et. Et ceterus autem huius amoris est consequentio spiritus ultimum finis: qui est deus. 1o. 13. Qui diligit me diligit a patre meo et ego diligam eum et manifestabo ei meipsum. Deo gratias. Amen.

Quare deus est diligendus. Sermo. 8.

Alter noster.

Uiso supra sermone prior quo amore debemus deum diligere siue videamus quare sine qua ratione. Salvetur

virgo et. Pro complemento sermonis notandum quod quattuor rationibus debemus deum diligere super omnia: sicut quattuor sunt que inducunt nos ad aliquod diligendum.

Primo ratione excellentie.

Secundo ratione amicitie.

Tertio ratione attentione.

Quarto ratione beneficentie.

Primo ergo ratione excellentie. In quantum res est excellentior tanto est digna magis amari. Et quia deus est excellentissimus super omnia: ideo super omnia est diligendus. Amor etiam suus est excellentior omni alio amore: et hoc euidenter apparet. si consideremus naturam amoris. Est ergo notandum quod amor habet quattuor conditiones inneras. videlicet quatuor.

Primo est vis unitiva. Secundo est vis assimilativa. Tertio est vis electiva.

Quarto est vis sollicitiva.

Primo amor est vis unitiva coniungens amantem cum amato. Res vero que diliguntur vere cordi unius. Unus autem cordi est duo: unus modus. scilicet similitudinem et similitudinem. Unus similitudinem non faciat: sed unio similitudinem facit. Pone exemplum de comedente panem: vere satiatur quia panis unius stomacho similitudinem facit: sicut de dormiente qui somnulat comedere vel bibere quia non satiatur: quia cibum et potum tunc unius est similitudinem nem. Isa. 29. Sicut somnulat esurienti et comedit. Cuius autem fuerit expugnatus vacua erit anima eius: et sicut somnulat sitienti et bibit et postquam fuerit expugnatus lassus adhuc sitit et anima eius vacua est: sic erit multitudo omnium gentium et. Modo ad propositum solus deus intrat in animam nostram similitudinem veritatem: quia secundum Augustinum intimior est deus ipsi anime. Et ipsa

sibi et ipse solus illabitur aibus nostris. 1. Jo. 4. Deus charitas est et qui manet in charitate in deo manet et deus in eo. Item 1. Cor. 13. Qui adheret deo unus spiritus est. Item Iere. 14. Tu in nobis es dicitur: nihil autem spiritale potest intrare in animam secundum veritatem: sed solum secundum similitudinem: sed nec etiam spiritale intrat in animam. Unde et in energuminiis diaboli intrat corpus non anima. Et ideo nullus amor creature alicuius potest animam satiare. Et hec est ratio: quare auaritia non satiatur pecuniis. Eccli. 5. Quarus non implebitur pecunia quoniam semper crescit appetitus huiusmodi: sarta illud Iuvenalis. Crescit amor non imitatur quantum ipsa pecunia crescit. Res est: quia non intrat aurum in animam: bene posset intrare corpus. Si auarus biberet autem liquefactum: sicut Marcus crassus: et tunc utique saturaret corpus sicut et saturat capsum et bursam: quoniam plena est auro: at quia non intrat in animam. Iste non potest anima saturari. Sic nec superbis honoribus: quia honor non est in honorato sed in honorante: ut dicitur in primo ethicorum. Nec luxuriosus saturatur luxuria et sic de alijs rebus spiritualibus. Et hoc voluit dicitur Samaritane cuius dicitur. Qui bibere et hac aqua sitiet iterum: qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei non sitiet in eternum. Sed aqua quam ego dabo ei fiet ei fons aque salientis in vitam eternam. 1o. 4. Nota ex aqua hac. scilicet amore rerum temporalium scitetur iterum: quia talis amor non saturat. Ex aqua quam ego dabo ei. scilicet amore dei non fiet in eternum: quia plene saturatur anima ex tali amore. per. Satiabor: cuius appuerit gloria tua. Secundo amor est vis assimilativa. Unde Ego. Secundo anima mea quod dilectio est vita mea et quicquid diligit ipsa vis dilectionis in eas similitudinem transformari. Unde quanto res est similior diligentiori: tanto est diligibilior: quia similitudo est causa amoris. Eccli. 13. Omne animal diligit sibi simile et. Constat autem quod anima nihil deo sit similis. Ad imaginem quippe deifactus est homo. Gen. 1. Ideo nihil tibi anima magis diligibilis deo. Non astrum et argentum sunt similia anime nec honores nec voluptates nec potentia: et cetera huiusmodi et ut amor inesset nobis amor iste erga deum quoniam similitudines habemus cum deo incarnato. tres. scilicet animam et duas

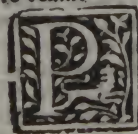
Quō potest scire aliquis se diligere deum

hīs Dat. 5. Diligite intimos vestros: bene facite hīs qui oderunt vos. Et subditur ut sitis filij patris vestri q in celis est q solem suū oriū facit sup bonos et malos: et pluit sup iustos et iniustos. Nota hic exēplum q pposuit Barlaam regi Iosaphat de tribus amicis: quorū tertius tm in amore pmāsit. Ideo dī Eccl. 6. Amicus fidelis protectio fortis: qui inuenit illā inuenit thesaurū: et J. amicus fidelis medicamentū vite et imortalitatis. Nota medicamentū vite: et in hoc mundo p peccatorū remissionē: quā nullus pōt facere nisi solus deus. Mar. 2. Quis potest remittere peccata nisi solus deus: et imortalitatis. s. et in alio: qz deus dat imortalitatē aīe et corpori dabit post resurrectionem corporū qm mortale hoc inducet imortalitatē: et corruptibile hoc inducet incorruptionē. I. Cor. 15. Tertio debem⁹ diligere deū sup oīa. rōne attinentie. Nā et sanguis neos diligimus naturali amore et qd magis attinet nobis q ipse deus: qui et creat aīas nostras et corpora formauit: ppē qd vocamus eum patrem. Ideo dixit illa sancta mulier filijs. 2. Macha. 7. Nescio q. līter in vtero meo aparuitis et. Vide su. pra sermone. 6. In introitu. Quarto diligere debemus deū sup oīa rōne beneficentie. Nam et beneficijs prouocamur ad diligendū benefactores nostros: quibus et naturali rōne obligamur ad antidota. s. ad retributionē et gratiarū actionē. Hac rōne maxime debemus diligere deū a quo infinita beneficia accepim⁹. Et in gñali referā sex v3.

- Prīmū est beneficium creationis.
- Secūm est beneficium prouisionis.
- Tertium est beneficium redemptionis.
- Quartū est beneficium expectationis.
- Quintū est beneficium iustificationis.
- Sextū est beneficium glorificationis.

Deo gratias. Amen.
Quomodo pōt scire aliquis se diligere deum.

Sermo. 9.

Alter noster.

Allo supra sermone p. mo qbus rōnibus induci mur ad deum super oīa diligendū. Nunc sequitur videre an possumus p certo cognoscere q

et charitate deum diligamus. Salutate v3. go 26. Pro introductione sermonis notā dum: qz tota ius nostrā: incētio v3 ad hoc ferri: ut charitatem dei habeamus. Ipsa. n. est regina et forma virtutū sine qua nulla alia vera virtus est: et nullū opus quātūlibet bonū est meritorium: a qua omne bonū opus pcedit et meritorium est. De primo loquit ap. l. I. Cor. 13. Si lingule hoīum loquar et angelorū charitatē aut nō habuerō factus sum velut es sonans aut cymbala tinniens: et si habuerō pphetias: et nouerim mysteria oīa et oēm scientiā et habuerō oēm fidem: ita ut montes transferā: charitatē aut nō habuerō: nihil sum. Et si dī tribuero in cibos pauperū oēs facultates meas. Et si tradidero corpus meum ita ut ardeam: charitatem aut nō habuerō nihil mihi pdest. Et qua aucte manifeste habet q neqz p. tus theologica: neqz moralis: neqz gratia gratis data: neqz aliquod genus de op. bonarū valet ad meritū sine charitate. De secūdo vero habet ibidē cum subdit. Charitas patiens est: benigna ē. Charitas nō emulatur nō agit pperā: nō emulatur: nō ē ambitiosa: nō querit que sua sunt: nō irritatur nō cogitat malā: nō gaudet sup iniquitatē: cōgaudet aut veritati: oīa sūfert: oīa credit: oīa sperat: oīa substat. Et qua aucte habet: qz oīs actus p. tus theologicarū et moralīū iperant a charitate: ut pote a fonte oīs bone opationis et omnis meriti. Et id maxime debemus niti ut illā habeamus et possideam⁹: qz illa habita oē bonū habemus: qz oīum bonorū mater est. Et ut dicit Aug⁹. 15. de trinita. loquens de charitate dicit. Nullū est isto dono excellētius: solum est qd dīdicit inter filios regni eterni et filios pditionis eternae. Si aut querit vtrū pō certo possum⁹ cognoscere q deū et charitate obligamur aut nō: dum p intelligentiā clariorū huius obiecti q sic theologi dicit. Duplex ē amor: uno possum⁹ deū diligere siue amare. Unus est amor naturalis: alter vero gratulius. Et istorū amorū est triplex differentia. Prima est ex pte causae principalis. Secūda est ex pte obiecti formalis. Tertia est ex pte effect⁹ finalis. Prima ergo ex pte causae est ista: qz amor dei naturalis pcedit a na-

Quo potest scire aliquis se diligere deum

clatus neq; virtutes: neq; instantia: neq; futura neq; for: neq; al. neq; pfa. neq; creatura illa poterit nos separare a charitate dei que est in xpo iesu do. no. Sic bte virgi ni cri dictum est. Ave gra plena Luc. l.

CSecundo modo potest aliquid sciri per humanam certificationem. Et fm hoc dcm qd no potest aliquid pro certo scire qd deum diligat et charitate. Et hoc pbatir rone et auctoritate. **C**Secundo qd e phisica ut p phiz dcm su et sensato dcm n. nostra cognitio orit ha bet a sensu. Nulla n. scientia: nulla ars libe ra: neq; mechanica sciri pot nifi media te sensu. sed nec fides habetur nisi p sensum Si gratia nobis: Creditis qd deus sit vnus et trinus. r. habebitis ita. Et vnde hoc scitis: nisi qd h audistis. sic de alijs articu lis fidel. Dic p. tice. Unde Ro. x. Ergo si des et audis: audis aut p verbum xpi.

CModo ad ppositum: amor seu charitas qua habemus ad deum nullo sensu. pelpi pot. Non enim per sensum visus: qd p hac sensum solum colorata percipimus. Charitas non est colorata: qd nec visibilis nec est rubea: nec alba et. ergo hoc modo sciri no potest Job. 9. Si venerit ad nie. s. deus per charitatem et gram non videbo illu: si abie rit non intelligam. Nec per sensum audi tus: qd per hunc sensum solum vocem vel so num percipimus. Charitas aut dei non est vox nec sonus: quis instrumentu ipius sit vox. s. predicator. Et fm hoc dicitur Jo. 3. Spas vbi vult spirat et vocem eius audis et nescis vnde veniat aut quo vadat.

CTertio non potest pelpi per sensum gustus: qd non habet saporem: nec amarum nec dulcem et. **C**Quarto nec per sensum adoratus: qd non habet odorem. **C**Quinto: nec per sensum tactus: qd tangi non potest: cum sit res spualis non corporalis. ergo nullo sensu percipi et sequenter nec intelligi pot. Fiat ergo rō formalis. Nullius rei cognitio ha beri potest nisi per sensum: sed charitas dei percipi sensu non potest. ergo et. Ideo dicitur. i. Cor. 2. Que dei sunt nemo cognovit: nisi sps dei: patet ratio. Auctoritas Eccl. 9. Sunt iusti atq; sapientes et opera eorum in manu dei: et tamen nescit homo vtrum odio vel amore dignus sit sed omnia in su tarum seruatur incerta. Item Job. 9. Et si

simplex fuero hoc ipm ignorat anima mea Item apl's. i. Cor. 4. Nulli mibi conscius sum: sed non in hoc iustificatus sum: qui au tem iudicat me dñs est. Item ps. Delicta quis intelligit ab oculis meis munda mei: et sic patet conclusio. Bene tamen potest ho mo scire pro certo: qd non diligit deū et cha ritate: sicut est ille qui tenet concubinam: et ille qui facit vsuras: et ille qui odit proximu suum: et ille qui vult vindicari contra proxi mum suum et. Et ideo condemnandus est ille tanquam per iurans: qui iurat se immanes a delecto: qd iuramentum hoc temerarium est: sicut habetur in. e. fi. be par. cano. Et er hoc habemus qd quislibet homo quātūcūq; sanctus semper debet stare in timore et in suspitione de se ipso. nunquid. s. sic accepi deo et consequutus fuerit remissionem pec catorum. Ideo Eccl. 5. De propiciatū pec catorum noli esse sine metu: et ad istu timo rem inducat nos duplex ratio. Prima de pñi. Secda de futuro. De pñi quidem: quia incertū est an homo nunc habeat gra tiam. De futuro vero quia nescit an saluus erit: quis sciret pro certo se habere gratia in presenti. Nam et Judas habuit gratias et postea damnatus est. Ideo David Cōfi ge timore tuo carnes meas a iudicij enim tuis timui. **C**Tertio modo potest aliquid sciri per presumptionem coniecturalem: et hoc modo possumus scire. s. presumendo qd diligamus deum et charitate Ro. 8. Ip se enim sps testimonium reddit sps no stro quod scimus filij dei et. Sant autē. 8. signa huius presumptionis: per que. s. pos sumus presumere versit nos deū diligere. **C**Primo ab intellectu: a quo sunt cogita tiones.

CSecundo a memoria: a qd sūt recordatōes. **C**Tertio a voluntate: a qua sunt opatōes. **C**Quarto a concupiscentiis: a qua sunt de lectationes. **C**Quinto ad irascibilia: a qua sunt tollera tiones. **C**Secundo ab auditu: a qd sūt auditiones. **C**Septimo a lingua: a qua sunt locutiones. **C**Octavo a manu: a qua sūt largitiones. **C**Primi signum est ab intellectu et. nāz semper hō plus cogitat de eā quos plus amat Mat. 6. Tibi est thesauru s. tuus ib

est et cor tuum. Unde si homo exponit libe-
ter intellectum suum ad cogitandum de deo
pliusquam de alijs rebus et intelligendum deum
signum est quod diligit deum. Verbi gratia.
Si delectatur homo plus legere et intellige-
re libros sanctos qui de deo loquuntur: sicut
est biblia et libri doctorum catholicorum: sicut
est Aug⁹ de ciuitate dei: et moralia Greg⁹. Epile-
thi Hieronymi: et alij libri sancti: signum est quod
diligit deum ex charitate. Si vero homo non
sit capax intelligendi hos libros: si sepe col-
ligat de deo: signum est diuini amoris. An
de sequitur illud Jo. 2. Domine si tu sub-
stulisti eum dico mihi. Dicit glo. Non di-
cis quia: quia hoc in uia solet agere vis amo-
ris: ut quod semper cogitat nullum alium igno-
rare credat. Contra: de illo qui delectatur
studere in libris paganorum et poetarum: signum
est quod non diligit deum: sed potius seruatur blas-
phemia. Unde Iheronimus in libro iniquitatis: et in de-
cretis. 37. di. Ideo prohibetur christianis lege-
re fragmenta poetarum: quia per oblectationem
fabularum nimiam mentem exercitat ad inuen-
tina libidinum. Non enim solum tempora of-
ferendo demonibus imolatur: sed etiam co-
rum dicta libenter capiendos. Hec ille. 35
videmus ut plurimum tales malos esse chri-
stianos: nec mirum: quia huiusmodi homi-
nes sunt tales quales libri quos legunt.
Nam sicut hi qui student in libris legis-
tarum per aliquod tempus sunt legistae: sicut
qui student in libris medicorum sunt me-
dici: sic phorum philosophie theologiae
theologi. Sic ergo et qui student in libris
paganorum de vanitate tractantium sunt
paganis: quia et continuis actibus genera-
tur habitus. Tercium signum est a memo-
ria a qua sunt recordationes: quia semper
homo recordatur illius rei quam diligit: et
quanto magis eam diligit tanto sepius re-
cordatur cum delectatione: sicut Daniel
ps. Memor fui dei et delectatus sum. 12.
Sic Thobias docebat filium suum dicens.
Omnibus diebus vite tue semper habetote
in mente deum Thob. 4. Sic inuitat nos chri-
stus dicens anime. Recordare paupertatis
mee et transgressionis et absentiae: et sellis: et
respondet anima diligens deum. Memoria
memor ero. et habet in me anima mea.
Trenor. 3. Sed hoc facile conuenit potest de-

aduersus nos. d. d. blisanti datus suus tan-
quam mortuus a corde. Sed de illis qui obli-
uiscuntur deum: nam contingit eis illud quod
dicit Aug⁹. Hoc inquit iudicio plectitur
peccator: ut sicut dum viveret oblitus est
deum: dum moritur obliuiscatur sui. De
practico: quando tales veniunt ad mortem
a mentes: frenetici: vel obdurati: et obsecra-
ta ut nihil curent de anima sua: sicut nec
de. 3. pede quandoque et desperant se et sic mo-
riuntur. Nota de illo meretrice qui dum
esset infirmus et sollicitaretur ab amicis et
consanguineis ut conseruaretur et conderet
testamentum: cum deus reuocasset tandem di-
xit testamentum meum est: quod bona mea
relinquo. Pape et animam diabolo et sic
desanctus est. Et sic seruatur in talibus re-
gula theologicis: que habet. Per que quis
peccat per hoc et torquetur. Sap. 11. Et re-
gula iuris clausis que habet. Quod quisque
iuris in aliam statuit ipse eodem iure uti-
tur. Cum omnes de constitutio.

Tertium signum est a voluntate: a qua
sunt operationes. Nam quando quis inue-
nit se promptam habere voluntatem ad
obediendum diuino mandato. Hoc ma-
nifestum est signum diuini amoris: iuxta il-
lud Jo. 14. Si quis diligit me sermonem meum
seruabit: et ibidem qui habet mandata mea
et seruatur ea ille est qui diligit me. Unde est
quod phis dicit quod signum generati habitus est
prompte et delectabiliter operari. De his
tribus dicitur Mat. 22. Diliges deum deum
tuum ex toto corde tuo. Intellecta: et ex to-
ta anima tua. I. voluntate: et in tota mente tua. I.
memoria.

Quartum signum est a concupiscibili a
qua sunt delectationes sensitive quasi re-
primere quis conatur ut praeseruet se a su-
perfluis delectationibus et de peccatis con-
misis dolet: signum est diuini amoris. ps.
Cor contritum et humilatum deus non de-
spiciet. Item. 2. Cor. 7. Quae sunt deum tristitia
est penitentiam et salutem stabilem ope-
ratur. Exemplum in Magdalena que est
tristitia peccatorum suorum acquisiuit ma-
gnam culmen amoris diuini: de qua can-
tat ecclesia. Post hanc carnis scandala fuge
et lebetes fiala in vas translata glorie de
vasse contemelle.

CCC liij

Quare deus sit adorandus et honorandus

Quintū signum ab irascibili: a qua sunt tolleraciones, passionum et aduersitatū: quia si homo libenter patitur aduersa pro deo signū diuini amoris est: qui probatur tribulatione sicut aurū in fornace. Vbi de dilectis gentibus deum dicit Sapiens. Tunc aurum in fornace probatur illos. Deus et quasi hoc locutus hostiam accepit illos. Vbi et exemplum habemus a domino qui dixit petro. Laliem quē dedit mihi pater meus non vis ut bibam illā. Io. 18. Unde si in tribulatione quod positus desit per patientiā vel desperationē: signum est quod non amat deum. Nam ut ait Gregorius in primo moralium. pena quippe in te erogat si quis veraciter amat. Si autem fortiter sine patienter sustinet: signum est amoris. Tunc videmus. Quod multe non poterant extinguere charitatem nec flumina obducere illam. Item Ro. 8. Quis nos separabit a charitate christi etc. Exemplum in euangelio habemus de tentatione domini etc.

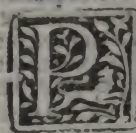
Sextū signum est ab auditu: quia si libenter quis audit de deo: signum est charitatis: alio secus Io. 8. Qui ex deo est verba dei audit. propterea vos non audistis: quia ex deo non estis. Nota pro illos qui non veniunt ad audientem sermones: et libentius ad theatrum quam ad ecclesiam vadunt. Ecce de magdalena ubi quod stabat secus pedes domini et audiebat verbum illius Luc. 10.

Septimū signum est a lingua: quia libenter homo loquitur de re que diligit etc. Ideo Mar. 12. Bonus homo de bono thesauro profert bona: et malus homo de malo thesauro profert mala. Nota contra mulieres que diuersis locutionibus de diuinis inserant se locutionibus et verbis ociosis: et de vanitatibus mundi et quod deterius est detrahunt alijs ad instar filiorum israel. Qui nauseantes manna desiderabant alia et cepas egyppti. Numeri. 11.

Octauū signum est a manu a qua sunt largitiones. Vbi si homo libenter dat elemosinas pauperibus propter deum signum manifestum est diuini amoris. Cantico. vlt. Si desiderit homo omnem substantiam domus sue per dilectionem: quasi nihil despiciet eam. Contra vero dicitur de avaro. Io. 3. Qui habuerit substantiam mundi huius et viderit fratrem suum necessitatem habere: et clau-

serit viscera sua ab eo quomodo charitas dei manet in illo. Finis.

Quare deus sit adorandus et honorandus. Sermo 10.

Pater noster.

Supradictum est quod deus amandus est quod pater noster est: et quia est pater etiam honorandus est. Ideo sequitur predicare de dei honoratione siue adoratione quam multi etiam christiani non exhibent ipsi deo sicut debent. Et ideo ipse conuenitur dicens per Malachiam prophetam. Filii mei honorat patrem et seruus domini sui. Si ergo pater ego sum: ubi est honor meus: et si deus ego sum ubi est timor meus: dicit dominus exercituum. Malachie. 1. Salutetur virgo etc. Circa hanc materiam tres consideraciones occurrunt faciende.

Prima quare deus sit adorandus.

Secunda vtrum solus deus sit adorandus.

Tercia qualiter seu quomodo sit adorandus.

Circa primam notandum: quod deus multipliciter et ratione est adorandus et honorandus: et quod non valeat intellectus noster considerare omnes rationes quibus deus sit adorandus cum sint infinitae: tamen pro modulo paucitatis nostre. Adducemus sex rationes secundum quod sex sunt cause propter quas debetur alicui homini reuerentia et honor.

Primo est propter potentiam excellentem.

Secundo propter scientiam eminentem.

Tercio propter sanctitatem informantem.

Quarto propter dignitatem prefulgentem.

Quinto propter dignitatem sublimantem.

Sexto propter utilitatem presentem.

Prima ergo causa qua honor seu reuerentia est alicui exhibenda: est propter potentiam excellentem. Hec de causa nos non solum impatores et reges sed etiam officiales honoramus: propter hoc petrus apostolus precepit honorari reges: dicens. Deum timere regem honorificare. I. Petri. 2. Et apostolus precipit seruitoribus ut dominos suos honorent. d. Quicquid est sunt sub iugo sui dominos suos omni honore dignos arbitrentur. I. Thimothei. 6. Nota omni honore: supple licito et honesto: ut dicitur infra primo sermone. Item omni honore: scilicet cordis non despiciendo: et reuerenter lo-

q2 vt alt phs. 2. Verba. Sicut se h3 oculis nocte ac sole sic intellectus noster ad manifestissima nature. Ideo Socrates sapientissimus phos. qui vt alt Valcrius erat hu mane sapie quasi quodā terreste oraculū: interrogatus de sua sciā. rēdit. Unū scio q nescio. Et de phs qū reparabat se scire multa dicit apls. Dicentes. n. se esse sapienter stulti facti sunt. Ro. 1. Diuina autē sapientia est infinita: oia sciens oia pspiciens: q2 oia nuda sunt 2 aperta ante oculos ei. H. b. 4. ps. Mirabilis facta est sciā tua et me. pfor. est 2 no. po. ad eam morali. Mora qñ aliqd occulte facis debes cogitare q deus te videt. Mora exēplum de illō sancto patre: qui hoc respectu puerit quādā mē retrice. 2 legiūtur in viris patrū. Unde p. Cū qd turpe facis qd me spectante ruberes. Tur spectate deo nō magis ipse rubes. Cetero debet bono: aliquid ppter sanctitatem informantē. Sanctis enim debet bono: multo rōnabilius q alijs predictis. Hō nor. n. est reuerentia exhibita in testimoniū virtutis vt dicit phs. Hec ratione sūme debemus deum honorare: qui est scissus aqua ois scitatis pcedit. H. 3a. 4o. Qm nes gentes quasi scilla scilne reputate sūt. Sin pfecta detineant enim scilna descēdit in putei ad hauriēdū aquā 2 ascēdit illi llando: sic xps descendit in puteum vteri virginis: 2 in scilna humanitatis hauriē aquā scitatis 2 de ea stillant gutte sanctitatis in hoies. H. 2 quare petrus 2 paulus 2 alij sancti fuerant sciti: quā vniueria illa scilne stillant in eos. H. Jo. 1. De pietatēne eius oēs accepimus. Ipse pō xps sine mensura habuit aquā scitatis. Jo. 3. H. n. dat deus spm ad mēsuram. 2 xps: 2 alijs ad mēsuram dat deus spm: iuxta illud Ro. 12. Unicuiq deus dāuit mēsuram sū dei 2c. 2 i ergo vni sancto debet bono: ppter vniū gatum sanctitatis: quāto magis spm deo qui est fons ois sanctitatis: respectu eius cuius nullus vere dī sanctus neq bonus. H. legitur Mat. 10. Et Luc. 11. Et cum qdam doctor dicit xpo. Magister bone qd facien: vtrū eternū possidebo? R. dicit xps. Quid me dīdo bonū: cum nemo bonū sit nisi solus deus: Meo tū: xps nōne erat deus. Dicēdū q ille doctor credebat xpm

Utrum solus deus sit adorandus

esse bonū boniū et sanctū: sed non deum. Ideo ipse innuens: quod nullus est perfecte bonus et perfecte sanctus dicit. Nemo bonus simpliciter et essentialiter: nisi solus deus: nam omnes sancti sunt boni participative Jo. 1. Ps. 4. In omnibus honorificetur deus per Iesum Christum dominum nostrum cui est gloria et imperium in secula seculorum amen.

Quarto debetur honor alicui propter dignitatem prefulgentem sicut pape et alijs prelati ecclesie debetur honor hac ratione quia nisi sint mali. Unde et dominus honoravit sacerdotes mittens ad eos epulos Mat. 8. et Luc. 17. Quia sciret illos esse sacilegos, ut not. Ciprianus. 93. di. Dominus non ster. Sic et Constantinus imperator legitur dilexisse. Si propius oculos vidissem sacerdotem dei aut aliquem eorum qui monastico habitu amicti sunt peccantem clamidem meam explicarem et cooperirem eum: ne ab aliquo videretur: sicut legitur. 93. di. In scripturis. Ad idem facit quod legitur. xi. q. 3. Sacerdotibus. De hyssoriam que ibi legitur. Hac ratione summe debemus honorare et adorare deum a quo procedit omnis dignitas: et cui sunt ministri et dispensatores omnes illi qui in dignitate sunt positi. Cor. 4. Sic nos existimet homo ut ministros Christi et dispensatores misteriorum dei etc. Quinto debetur honor alicui propter nobilitatem sublimantem: sicut filiis regum: et alijs nobilibus. Hac ratione maxime debetur honor ipsi deo: sicut dicit Agatha Malintiano. Summa ingenuitas est qua Christi servitus comprobatur: propter quod et ecclesia dicit Deus quem nosce vluere: cui servare regnare est. Si ergo ex servitio dei magna datur nobilitas homini: quanta: et quam infinita est nobilitas in ipso deo? Nota moraliter quod nobiliores homines mundi sunt servi dei: quia virtus est que facit nobiles. vbi poeta Qui dicit lib. 1. de ponto. Non hostes census nec clari nomen auop. Sed prebitas claros ingeniosos facit. Ratio est: quia nobilitas videtur a notione. Nihil autem facit homines notiores et maiestiores quam virtus. ps. In memoria eterna erit iustus etc. Item supra. 4. Quam pulchra est casta generatio cum claritate.

Immo: talis est enim memoria illius: quia: apud deum nota est. et apud homines. Etenim plura de sanctis qui sunt in maiori notitia et gloria quam omnes imperatores mundi et pape: quamvis isti sancti fuerint in hac vita humilissime conversationis: sicut patet de apostolis qui fuerunt piscatores et de alijs quam plurimis etc. Sexto debetur honor alicui propter utilitatem procurrentem. Ista ratio fit honor medicis: quia sunt utiles et necessarii Ecclesiasticis. 38. Honora medicum propter necessitatem creatur etc. Ista etiam ratione precipit deus ut filij honorarent parentes. propter utilitatem quam ab eis habuerunt et expectant habere Ephe. 6. Honora patrem tuum et matrem tua quod est mandatum primum in promissione ut bene sit tibi et sit longeuus super terram. Hec ratio summe debemus honorare et adorare deum: quia ab ipso utilitates maximas habemus: quia quicquid scimus: quicquid credimus quicquid habemus ab ipso habemus. In ipso enim vivimus: movemur: et sumus Act. 17. Ideo apostolus. Quid habes quod non acceperis. Si autem acceperis quid gloriaris quasi non acceperis. i. Cor. 4. Et si per unam instantem deum mouerit a nobis manum suam omnes in nihilum redigeremur ergo venite adoremus et preciamur ante deum proremus coram domino qui fecit nos: quia ipse est dominus deus noster: nos autem populus eius et oues pastore eius. ps. 94. Deo gratias. Amen.

Utrum solus deus sit adorandus.
Sermo. 11.

Pater noster.

Dicto supra sermone primo ultimo quare deus sit adorandus. Nunc sequitur et dicitur utrum solus deus sit adorandus. Saluetur virgo gloriofa etc. Pro introductione materie querunt doctores theologi utrum solus deus sit adorandus: et videtur quod sic. Deutero. 6. et Mat. 4. Dominum deum tuum adorabis et illi soli serues. Econtra quia omnes sanctos adoramus. Item. ps. 99. Exaltate dominum deum nostrum et adorare scabellum pedum eius

quodam sanctum est. Per scabellum intel-
ligitur caro christi que est creatura ut dicit
gl. Ergo non solum deus sed etiam creatu-
ra aliqua est adoranda. Ad idem facit de
confe. d. 3. Probatz et. Venerabiles: ubi
sic dicitur venerabiles: Imagines christiani
non deos appellant nec seruunt eis ut dicitur:
nec spem salutis ponunt in eis: nec ab eis
expectant futurum iudicium sed ad memo-
riam et recordationem pristinaorum vene-
rantur eas et adorant: sed non seruunt eis
cultu diuino nec assunt creaturę et habetur
hoc. ex sexta synodo. Ad idem facit q legi-
tur de Abraham gen. 18. Tres vidit et vnus
adorauit: cum illi tres essent angeli: ut dicit
doctores. Propterea ergo materie declara-
tione notandum. q a doctozibus Theolo-
gis ponitur triplex differentia adorationis
sive reuerentie

Prima est adoratio latrice.

Secunda est adoratio diuine.

Tertia est adoratio spiritualis.

Debita deo singulariter.

Debita sanctis generaliter.

Debita gloriose virgini reuerenter.

Prima ergo adoratio vocatur latrice.
que est quedam obsequium et seruicium debi-
tum deo ratione creationis. Et nominatur
hec reuerentia seu obsequium quatuor mo-
dis. ut ponit Tho. 3. sententiarum d. 9. q. 1.
et i. Quandoq enim dicitur latrice. i. serui-
tus quantum ad opera que exhibentur in
recognitione domini quod deo competit ex
sua creationis. Secundo dicitur pietas
quantum ad effectum deuotionis. Ter-
tio dicitur Theosebia. i. diuinus cultus. vel
Eusebia. i. bonus cultus quantum ad inte-
tionem attentam. Quarto dicitur religio
quantum ad determinationem operum ad
que homo se obligat ad cultum dei. Hęc
ergo omnibus nominibus vna et eadē vir-
tas nominatur secundum diuersa que ad
ipsam concurrunt. Et predicta sumuntur et
dictis An. 3. in. 10. de clauis. d. 1. Est
autem virtus ista non theo-logica: quia non
habet deum pro obiecto sed aliquid aliud.
scilicet obsequium exhibendum. sed habet de-
um pro fine: est ergo virtus cardinalis et re-
ducitur ad iusticiam: non quia species ad
genus: sed quasi virtus annexa ad principium

pale in qua participat modum eius secun-
dum Tho. ibi. Igitur loquendo de hac ado-
ratione dicitur q solus deus est adorandus
ut in auctoritate supra allegata. Deutero. 6.
Et ea que ad ipsum spectant que sunt ser.

Primo ergo debet adoratio latrice ipsi
deo quem adoramus tanquam creatorem
Deutero. 6. et Mat. 4. Dominum deum tuum
adorabis et illi soli serues: nec aliqua crea-
tura est adoranda hoc modo. Unde potius
debet hęc subire morem q adorare latrice
aliquam creaturam. Ideo tres pueri prote-
sti fuerunt in formam ignis Dan. 3. Pau-
lus etiam et Barnabas refutauerunt hono-
res diuinos sibi oblatos: ut legitur act. 14.

Sic et angelus refutauit adorationem Jo-
annis apo. ultimo. Et quales Joannes nol-
let adorare angelum. adoratione latrice ut
puta: quia sciebat hanc non debere nisi deo
soli: sed vult: tamen fuit prohibitus ab an-
gelo multiplici ratione: sed vna earum est
ad cultandum speciem idolatrie ut notat
Tho. in 3. sententiarum d. 4. l. ar. 2. q. 6. Ad
primum. unde subditur Deum adora. Sic
et angelus manne dixit. Si vis holocausta
facere: offer illis domino. Iudic. 13. et Mar-
docheus noluit adorare. Alia timens ne
honorem dei transferret ad hominem. ut vi-
ditur Iest. 13. Unde exo. 22. dicitur qui inuo-
lat diis occidetur preter domino soli.

Secundo christus adorandus est latrice
quantum ad diuinitatem: quantum ad hu-
manitatem vero distinguitur: quia aut con-
sideratur humanitas prout intelligit vnica
verbo dei: et sic etiam debetur sibi latrice.

Nam quando adoratur persona adoratur
ea que sunt vnica persone. Adorare ergo car-
nes christi prout est vnica verbo. nihil aliud
est q adorare regem vestitum. fm Tho.
parte. 3. q. 25. ar. 2. Aut consideratur huma-
nitas christi prout est separata a verbo. et
tunc debetur ei nulla fm Tho. in 3. senten-
tiarum. q. ubi supra. et sic debet intelligi glo.
super istud. Adorate scabellum pedum eius:
que dicit q caro christi non est adoranda
illa adoratione latrice que soli deo debetur:
nec est inconueniens dicere q vna et ea-
dem persona christi adoratur adoratione
latrice propter suam diuinitatem: et
adoratione diuine propter perfectionem

Utrum solus deus sit adorandus

humanitatis: quia et ipsi deo patri debetur honor: latre propter diuinitatem: et honor dante propter dominium quo creaturas gubernat. Unde super illud *Deus deus meus* in te sperant: dicit *Glo.* *Deus* ois: cui pp creationem debet latra fm *Tho.* ubi supra.

Tertio debet honor latre imaginis xpi inquantum imago: qz imago inquantum hmoi dicitur imaginata. Unde dicit *Basilus* qz honor imaginis: id est pthorppa refertur i. ad exemplar sive imaginatum: sed xpus est adorandus latra ut dictum est. ergo et imago eius. Et *Aug.* in 3. de doctrina xpiana ait: qui aut opatur aut veneratur vtile signum diuinitus institutum cuius. vj. significationem intelligit: non hoc veneratur qd videtur et transit: sed illud potius quo talia cuncta referenda sunt. Si aut consideretur imago xpi et alioz scdz inquantum est res quedam: puta lignum sculptum vel pictum: de nulla reuerentia ei debetur: alioquin esset idolatria.

Quia ergo circa adorationem imaginis fuit olim qdam opinio heretica dicens: qd non sint imagines sanctorum adorande: fortasse in mentibus plurimorum hodie pullulat. Iudei etiam contra nos opponunt dicentes nos idolatrie: imagines adorando: id circo rñ / deo ad aliqua mortua in primum facientes.

Primo contra illud qd dicitur est qz imago xpi sit latra exhibenda inquantum est imago. opponitur: qz fm hoc videtur hoies et angeli sint adoratione latre adorandi: qz sunt ad imaginem et similitudinem dei *Gen.* 1. Et stat ratio sic. Imago impressa diuinitus nobilior est qz que facta est humanitus: sed imagines dei quas fecit homo adorantur latra. Ergo multo fortius angeli et hoies presertim sancti in quibus deus imaginem suam expressit et reformauit propter qd dñr dñ. po. Ego dixi dñ estis. Sed rñdeo fm *Tho.* in 3. in 2. q. 2. q. 5. ad scdm. qm qz hoies sunt imagines dei per participationem sue beatitudinis facientis et pressam similitudinem: et hoc dat rel. bonitatem in se rñe cuius est res ipsa fm se honoranda. Sed imagines pte nō sunt imagines per similitudinem in natura: sed p in / stitutionem ad significandam. Unde et hoc nō acquiritur nisi honor relatus ad aliep. **S**ecundo non obstat quod oblectunt contra

nos iudei dicentes nos idolatrare adorando imagines: sicut et pagani: aut qui adorant simulacra: sed hoc nō obstat: qz idolatrare esset si crederemus in ipso imaginibus aliquid nūmen esse et ipsas inquantum sunt res quedam adoraremus. sicut antiquitus idolatre credebant in ipso imaginibus esse aliquod nūmē qz ex vi stellarum in ipso imaginibus acquireretur sub quibus fiebant imagines sicut *Hermes* dicit qd datā erat hoibus facere deos. sicut refert *Aug.* in 8. de ciui. dei. c. 24. Unde dupliet rñe erat idolatria. Primo qz adorabant imagines ipsas ut res quasdam credentes in eis aliquid diuinitatis esse propter responsa que demones in eis dabant: et alios mirabiles hmoi effectus. **S**ecundo propter res quarum erant imagines. Statuebant enim imagines in aliquibus creaturis: puta hoium vel quod drapedum: vel serpentum: nos autē adoramus adoratione latre imaginem illius qz est verus deus nō propter ipsam imaginem sed propter eum cuius est imago: fm *Tho.* pre. 3. q. 25. ar. 3. ad scdm. et in 3. in 2. q. 2. ar. 2. ad scdm. Nec credimus in ipso imaginibus nūmen aliqd esse sicut illi credebant. **T**ertio non obstat qd precipit deus in veteri testamento *Ezo.* 20. dicens. Nō facies tibi sculptile neqz oēm similitudinē rē. Quia rñ. qz tūc deus prohibebat fieri imagines dupliet ratione. **P**rimo quia deus nondum erat incarnatus: sed in corporeus et ideo nulla poterat ei imago fieri iuxta illud *Isa.* 4. Qui similem fecistis deum aut quā imaginem ponetis ei. Namqd sculptile constabile faber: aut artifex auro figurabit illud rē. **P**ostqz autem deus factus est homo potuit habere imaginē: et in illa adorari sicut et ipse deus qz idem motus est in imaginem et in rem imaginatam. **S**ecunda ratio quare deus prohibuit tūc imagines: fuit propter vltandam adorationem imaginum quas gentiles faciebant in veneratione deorum suorum. id est demonum quibus nulla debetur reuerentia et ideo premititur. **N**ō habebis deos alienos secundum me: et presertim quia iudei valde prouenerant ad idolatriā ut patet in vltimo anreo quem vsuente ad huc *Moyse* adorauerunt: alioquin non erant prohibere imagines. Nam et in ta

bernaculo Moyſi erant cherubin. ſicut pz
Exo. 25. Et etiā in deſerto fecit deus fieri
ſerpentes eneam Numeri. 21. Sed poſtq̃ ſi-
ty iſrael ceperunt adorare illum ſerpentem
et adolere ei incenſum fuit contractus ab
Ezechia rege iuda. Sicut legitur. 4. Re. 18.
Prohibebatur ergo per illud preceptum
adoratio latric imaginibus creaturarum.
Item adoratio dulie ad reuerentiā demo-
num. Moſ aut neutrum horum facimus: qz
nec imaginibus demonū facimus reueren-
tiam: nec imaginibus creaturarum exhibem⁹
latriciam: ſed imaginē chriſti: aliorum vero ſan-
ctorum imaginibus ualiam: et ſic non obſtat.
Nam nec in veteri teſtamēto prohibebatur
adoratio dulie fieri creaturis aliquibus ex
cellentibus que erant digne reuerentia: ſi-
cut pz de Iſababaz qui vidit tres viros et
vnu adorauit. Gen. 18. Sic et Naſā pphā
adorauit Dauid pronus in terram. 3. Re. 1.
Sic et Joſue adorauit angelū ſibi appa-
rentē in forma viri enaginatū gladiū te-
nentis. Joſue. 5. Itē ps. 98. Exultate dñm
deum noſtrum et adorate ſcabellū eius qm̃
ſanctum eſt. Per ſcabellum ad litterā: ſibi
intelligitur archa teſtamēti que erat ſub p-
pitiatorio: ita qz propitiatorio erat quaſi ſca-
dile dei et archa tanq̃ ſcabellum illius ſer-
uatis: ſm̃ qz ibi dicit Nicolans deſira: et tan-
git plenus Exo. 25. Sic ergo pz qd non in-
telligitur prohibita in primo precepto: deca-
logi adoratio dulie creaturis excellentib⁹
exhibenda: nec etiā adoratio latric imagi-
nis dei poſtq̃ deus eſt incarnatus: et ſic pz
reſpoſio ad hanc obiectionem. Quarto
nō obſtat ſi quis diceret qz nō legitur ap-
p-los adorari imagines: qz R. ſm̃ Thō. in. 3. ſen-
tētiā dī. 2. qz multa apli tradiderunt q nō
ſunt ſcripta in canone: inter que vnum eſt
de vſu imaginū. Uſi et Damascenus dicit
qz Lucas depinxit imaginē chriſti et beate
virginis. Et xps etiā ſuaz imaginē Abaga-
ro regi direxit vt dī in eccleſiaſtica hiſtoria:
vbi narrat Euſebius ceſariēſis qz cū Aba-
garius rex miſiſſet pictorem p depingenda
imaginē chriſti et ille depingere nō valeret
ppter conſecrationes vultus eius: chriſtus
pānum ſue faciei ſupponens imaginē ſuaz
illi in pinxit. Item legitur in cronica mar-
tiana tpe Greg. pape tertij. qz Greg. pdena

uit Leonem Imperatorem vt hereticum: eo
qz deponi laſſerat imaginē chriſti et ſancto-
rum: et qz incorrigibilis erat: Romam Italiam
et Hiſpaniam totā ab eius ſure diſcedere
fecit: et veſtigalia interdixit: ſynodūqz pene
miſſe eorum rome celebrando venerationem
ſanctorum imaginum pfirmavit: atqz violato-
res generali ſnia anathematizat. h. ibi. h. ē
ſtatuit eccleſia: vt habet de con. dī. 3. Per
latum et c. Venerabiles. ſicut ſcripi ſupra
in principio huius ſermonis. Fuit aut iſ-
pler ratio inſtitutionis imaginū in eccleſia
ſm̃ Thō. vbi ſupra. Primo ad inſtructionē
rudis: qui eis quaſi quibūſdā libris edocere-
tur. Uſi Greg. dicit ſcribens Sereno epo-
maſilienſi: et habet in dicto caplo Perlatū:
qz legentibus ſcriptura hoc ydioris preſtat
pictura cernentibus: qz in ipſa ignorantēs
vident quod ſequi debeant: in ipſa legunt
qui ſcās neſciunt. Tercia ratio: vt incarna-
tionis myſterij et ſactorum exempla magis
in memoria eſſent noſtra: dñi quorūdie ocu-
lis noſtris repreſentant. Tercia ad ex-
citantē deuotionis affectum: qui ex vſu eſ-
ſeſcitatur: qz ex auditis: qz certior
aure arbitet oculus ſm̃ Thō. Quarta
to debetur honor latric cruci chriſti. Unde
eccleſia. Te adorādam te crucem viſitā.
per te redempti dulce deus ſeculi ſemper
landamus ſemper tibi canimus per lignū
ſerui per te ſumus liberi. Poſſumus tñ de
cruce xpi loqui dupl. Uno modo de ipſa
cruce in qua dñs crucifixus eſt: et ſic ipſam
adoramus latric dupliciter. Uno modo in
quātum rſicat nobis figuram chriſti et tñ
in ea. Alio modo ex practa ad mēbra chri-
ſti: et hoc qz eius ſanguine eſt perſuſa: et
vtrūqz modo adoratur eadem adoratione
cum chriſto. ſ. latric: et ppter hoc etiam cru-
cem alloquimur et deprecamur dicentes. Qd
crux aue ſpes vnica. Alio modo poſſumus
loqui de effigie crucis chriſti in quātum eſt
materiā: ſ. puta lapidis: vel ligni: argenti
vel aurifici veneramur crucem tñ vt ima-
gines chriſti quā veneramur adoratione la-
tric: vt ſupra dictū eſt. Nec Thō. p. 3. q. 25.
ar. 4. Nota ſillos qui pingunt crucem in
terram ſue ſculpiunt ptra quos eſt ſtatū-
ta pena capitis de iure ciuili vt habet. C.
Ne ſanctū ſignam crucis in murare vel

Utrum deus sit adorandus

allice culpatur. l. unica in lib. i. codicis.
Quinto adoranda sunt adoratione la-
 tris omnia que fuerunt christi. l. vestimenta
 clavis lancea: &c. **N**ō tamē sunt imago christi
 sicut erupit: & inde est quod imaginem cru-
 cis christi veneramur in quacūq; materia.
 nō autem imaginem clauorum vel quorū-
 cūq; fin. **T**ho. vbi supra. Nec obstat si di-
 catur quod fin hoc videtur quod etiam **U**irgo
 maria sit adoranda adoratione latris: quia
 refidet: ut habetur infra tertia parte sermonis.
Sexto debetur hoc nō latris hostie con-
 secrate: quia ibi est christus verus deus &
 homo. Sed quid si non sit consecrata: **R**es-
 pondetur quod scilicet illam non consecratam non debet
 illam adorare: qui autem ignorat & putat
 illam consecratam. dicit **T**ho. in 3. sententia-
 rum dist. 9. q. 1. ar. 2. q. 6. ad secundum. quod qui adorat
 hostiam non consecratam: adorare eam cū
 conditione debet si est consecrata: non ta-
 men oportet quod hoc cōditio semper sit actu
 explicita: sed sufficit quod habitu teneat eam:
 unde non peccat adorans eam: quia non
 adorat puram creaturam: sed extra inten-
 tionem suam: sacerdos tamen quātū in se
 est facit populum idolatrare: quia offert ei
 puram creaturam adorandam. fin. **T**ho.
 unde dicit Canon in 1. de homine. de cele-
 stis: quod sacerdos talis qui non conficit & si
 mulat se conficere celebrans missam gra-
 uis peccat quod qui vere celebrat immorta-
 li constituitur: quia falsa remedia sunt ve-
 ris periculis grauiora: ut ibi dicit textus. **S**ed
 quid si angelus apparet in specie christi: **R**es-
 pondetur **T**ho. vbi supra. quod non potest angelus
 in specie christi apparens sine peccato adora-
 ri nisi sit cōditio actu explicita: quia ipsa
 nouitas rei insolita consideratione & atten-
 tionē regit sicut dicitur de uirgine **L**uc. 1.
 quod cogitabat quālis esset ista saluatio. **N**ota
 ad hoc exemplum de diabolo qui apparuit
 beato **M**artino in forma christi &c. **I**tem
 de diabolo qui apparuit beato **A**ntonio:
 & sic sepius legitur in uicis patrum. **I**tem
 de diabolo qui apparuit cuidam nouitio
 in specie **V**irginis marie in quē post multas
 apparitiones spernit ex cōsilio magistris sui
 cui hoc reuelauerat: quia propter nunquā post
 modum sic sibi apparuit. hoc legitur in libro

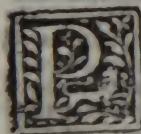
de uita fratrum nostrorum: sic & hodie dia-
 bolus multis appet in somnis sub specie an-
 geli vel alicuius anime beate: vel in purga-
 torio: vel damnate in inferno ut decipiat
 eos quibus apparet: vel ut inducant malum
 de bonis vel e cōuerso. **I**deo dicitur. 2. **C**or.
 11. quod sathanas quādoq; transfiguratur se in an-
 gelum lucis: & sic patet cui sit honor latris
 exhibendus. **S**exto adoratio est dulia
 que proprie dicit seruitutem: sed extendit
 ad reuerentiam que creature exhibetur. pro-
 pter suam excellentiam: prout ergo accipitur
 proprie dulia debetur solum a seruo domi-
 ni cui est obnoxius ratione seruitutis. Sed
 prout large accipitur pro reuerentia crea-
 ture exhibita tunc dulia debetur omni cre-
 ature virtuose. **H**onor enim dulia est reue-
 rentia exhibita alicui in testimonium vir-
 tutis: ut dicit philosophus in primo ethicorum. **A**nde
 non debetur proprie & directe nisi habentis
 gratiam & virtutem: & hoc pringit dupliciter.
Primo modo sicut actus virtuosus: &
 hunc directe: & fin se debetur honor.
Sexto modo sicut habens aptitudinem
 naturalem ad virtutem: & sic cuiuslibet habet
 ei imaginem est exhibendus honor. nisi sit
 confirmatus in malo: quia in tali ligatus
 est ordo ad virtutem: unde talis nullus de-
 betur honor: sicut est demon & anima damnata.
Tertio modo sicut ordinatus ad indu-
 cendum vel conservandum virtutem. **E**t sic
 debetur omnibus prelati: qui ad hoc or-
 dinati sunt: ut alios dirigant in virtutem.
 unde etiam si prelati sint mali & peccatores.
 hac ratione debetur eis dulia etiam maior
 quā bono subdito: ratione prelationis licet
 bono subdito debeatur maior reuerentia
 fin se quā prelato malo. licet autem discretim
 quod prelato etiam malo debetur. Dulia est
 verum: nisi dum est in actu peccati: quia tunc
 non debet ei exhiberi dulia: quia apparet
 in eo aliquid cōtrariū honori: sed ante vel
 post sibi exhiberi debet: quia nescitur in quo
 statu sit. **H**oc not. **T**ho. in 3. sententiarum dist.
 9. q. 2. ar. 3. **N**ō ergo honor dulia debetur
 omnibus sanctis per rationē primam supra
 positam: quia ratione sanctitatis sancti ob-
 duntur diis. **E**go dixi dii estis: & etiam fra-
 tres & sorores & matres christi ut in euan-

ut dicitur Mat. 12. Hec ergo ratione di-
citur: non adoravit David: & Abraham
adoravit angelos: & etiam Josue: sicut legi-
tur Josue. 5. Et dictum est supra parte pri-
ma. ver. tertio.

Tertia adoratio est per adulam: que est vir-
tas qua exhibetur reverentia creaturis: que
habent quādam eminentiam & affinitatē
ad deum: sicut est Virgo maria cui debe-
tur maior reverentia q̄ alijs sanctis: ea ra-
tione: quia est mater dei. Nec obstat si dica-
tur q̄ videtur q̄ virginis Marie debetur la-
tria: quia est aliquid christi: sicut lancea &
clavis quibus dominus cōfusus est: quibus
debetur latritia ut supra dictum est. Sed di-
cēdū est q̄ virginis Marie debetur aliquis
honor: ratione iniqua est creatura ratio-
nalis excellens: & ideo debetur sibi honor
perdaliē tanq̄ creature excellenti. Sed cla-
vis & lancea & vestimentis christi: nullus
sibi se debetur honor: sed ratione christi: &
ideo idem honor debetur eis sicut christo:
quia ubi eadē ratio ibi eadē spēs: & hoc
vult Thō. p. 1. q. 25. ar. ultimo.

Deo gratias. Amen.

Qualiter deus sit adorandus
Sermo. 12.

Pater noster.

Supra sermone p̄dicto
dictum est: vtrum solus de-
us sit adorandus: modo
videndum restat qualiter
sit adorandus. Salvetur virgo maria &c.
Pro introductione sermonis notandum:
q̄ modum adorandi deum docuit nos do-
minus Jo. 4. In vrbibus. 5. Ubi adora-
tores adorabunt patrem in spiritu & veri-
tate. Nam pater tales querit qui adoret
eum. Spiritus est deus: & eos qui adorant
eum in spiritu & veritate oportet adorare.
Pro cuius intellectu notandum: q̄ sibi p̄bi
losofphā. Veritas ē adequatio rei ad intel-
lectum. Declaremus hoc in artificialibus
& moralibus. In artificialibus quidem Ver-

bi gratia. Si video vās deauratum exteri-
us & intellectu apprehendo q̄ illud vās est
aureum cum non sit: falsitas est: quia res
exterior nō ita se habet sicut apprehendi-
tur interior ab intellectu. Et ideo proprie
dicimus omnia vasa deaurata esse falsa.
Sed si essent aurea tunc esset veritas &c.
Sic in moralibus. Si homo exterior offi-
dit in gestibus & actibus q̄ sit virtuosus &
bonus: si non est ita interior: dicitur falsus
homo & mendax: ideo meretur maledicti a
christo: sicut arbor frondosa non habens
fructum. Mat. 21. Si vero est ita interior
sicut apparet exterior: est verus. Modo ad
propositum: sibi q̄ dicunt theologi & Thō.
22. q. 84. ar. 2. Adoratio fit per exteriores
actus corporeos. Puta genua flexiones: p-
strationes & huiusmodi qui actus sunt si-
gna exteriora deuotionis interioris. Si igitur
in mente adoratoris seruet deuotio: pro-
fecto talis dicitur adorare in spiritu. i. deu-
tione interiori & veritate: sibi q̄ dominus
dicit. Alioquin falsa est adoratio. Igitur
ad hoc ut quis adoret in spiritu & veritate
ut sit verus adorator sibi q̄ dicit dominus.
Requiratur concursus quinque rerum: quibus
scilicet & vltima sit sibi decentiam: vel veritas
dicimus q̄ sola prima est necessaria ad ve-
ram adorationem quibus alie requirantur ad
congruitatem adorationis perfecte.

Primum est deuotio cordialis.

Secundum est exclamatio vocalis.

Tertium est humilitatio corporalis.

Quartum est oblatio realis.

Quintum est determinatio localis.

Primum est ergo deuotio cordialis que
est tanq̄ forma aliorum: quia deus cor nostrum
appetit. Propter 23. Fili p̄be mihi cor tuū.
ps. 28. Afferte dñō gloriam & honorē afferte
dñō gloriam nomini eius. Adorate dñm in
atrio sancto eius: & in corde deuoto: in quo
habitat deus tanq̄ in atrio suo. Contra hoc
faciunt multi quorum os in choro & cor sit
foro. Et ista euagatio mentis ab oratione
contingit ex duplici causa.

Prima ex demonum inestatione. Unde
in vitis patrum legitur de Nachario q̄
vidit demones sicut ethiopes diuersas for-
mas imprimere ante oculos monachorum.

Qualiter deus sit adorandus

Quam essent in collecta etc. Die hystorias contra tales dicitur Isa. 23. et Mat. 25. Populus hic labijs me honorat cor autem eius longe est a me. Et ubi contingit quibus ex precedenti occupatione: cui adhuc anima intenta sepe vagatur ab intentione adorationis et recogitanda ea in quibus paulo ante fuerat occupata. Et ideo debet homo ante orationem preparare se recolligendo mentem suam. ps. Preueni in amaturitate et clamaui. Ideo dicit apostolus. Si oratio: in lingua: spiritus meus orat: mens autem mea sine fructu est. Quod ergo orabo: spiritus orabo et mente. Psalmam spiritus psalam et mente. i. Cor. 14. Nota: spiritus meus orat. Spiritus vocatur visus aie inferior: mente ubi corporaliu rebus similitudines exprimitur. Et ubi requiritur et clamatio vocalis. ps. Voce mea ad dominum clamaui: quod de omni eo quod habemus a deo debemus ei reddere obsequium: sic faciebant pueri adorantes et laudantes dominum dicentes. Domine filio David etc. Mat. 26. Propter hoc sancta mater ecclesia instituit idem nos. ps. et cantus ecclesiasticos. An autem debeat esse oratio vocalis dicit supra hinc. 3. parte. 3. Ad hoc exortatur nos apostolus dicens. Offeramus hostiam laudis semper deo. i. fructum labiorum confitentium nominis eius Hebr. ult. Et ubi ultimum. Omnes autem erant iniquitates et accipe bonum: et reddemus vultus labiorum nostrorum. Tercio requiritur humilitas corporalis: vel genuflectendo: vel prosternendo: vel inclinando. Hoc etiam ordinat rubrica nostra secundum diversorum temporum qualitates. Hoc nos docuit dominus exemplo sancto suo. Nota quattuor modos quos tenebat dominus in orando. Primo oculos erigendo. Jo. 17. Subleuatis iesus oculis in celum dicit. Pater veni hora: clarifica filium tuum etc. Secundo stando manus eleuando Act. 1. Eleuatis manibus ferebatur in celum etc. Tercio genuflectendo Luc. 22. Hostis genibus orabat. d. Pater si vis transfer calicem istum a me. Quarto se prosternendo Mat. 14. Procidit super terram et orabat ut si fieri posset transiret ab eo hora. Et ratio huiusmodi orandi est ad insinuandam reuerentiam et potentiam diuine maiestatis. Nam super omnes creaturas deus habet hanc excellentiam. ut sit

dominus corporis et anime. Dominus temporalis habet dominum super corpus suum. Ideo dicit dominus Mat. 2. Nolite timere eos qui occidunt corpus animam autem non possunt occidere etc. et ideo genu flectendum tamen est eis flectendum. Proclati vero spirituales habent dominum super animas: quod sunt vultus carum dei: et ideo eis flectendum in istis est genua decurram tamen: quod anima est principalior pars corporis.

Deo autem virum quod in ratione iam dicta. Ro. 14. Vltimo ego dicit dominus. quod mihi flectere omne genu: et vis lingua confitebitur deo. Sic fecit Salomon qui quod voluit adorare dominum stetit ante altare domini et expandit manus suas et fuit virum quod genua in terris: sicut dicitur. 3. Re. 8. Quarto requiritur oblatio realis. Pura offerendo candelas: lumina etc. sacrificia non quidem propter eius indigentiam: cum ipse dicat. Non accipiam de domo tua vitulos: neque de gregibus tuis hircos: quoniam mee sunt omnes fere siluay: inuenta sunt montibus et bones. Cognoui oia vocar. et palagii mecum est. Si clastero non quod dicam tibi. Deus est enim orbis terre et plenitudo eius etc. ps. 49. Sed hoc facere debemus in recognitionem: quod oia habemus ab ipso optimo deo. Sicut pseudaturus tenetur facere domino suo Proverbio. 15. Honora deum de tua substantia. Nota dicitur Tua. ergo non de aliena. Nota contra illos qui non restituunt aliena: sed faciunt paramenta ecclesiastica et fabricant ecclesias etc. Contra quos dicitur Mat. 23. Misericordiam volo et non sacrificium: propter quod instituta sunt decime et primitie et alie oblationes in veteri testamento: et ab ecclesia confirmata in titulo de decimis etc. etc. p. tota.

Debet autem offerri de melioribus sicut faciebat Abel etc. non autem de peloribus ne cadat homo in iudicium. Caym qui offerebat deteriora de fructibus. Abel vero de adipibus pinguium. Ideo dicitur Gen. 4. Resperet dominus ad Abel et ad munera eius: ad Caym autem ad munera eius non respexit: sic fecerunt tres magi de quibus dicitur. Procidetes adorauerunt eum: et apostoli thesulis obediunt. an. thas et myram. Mat. 2. Idem sicut faciebat Dionysius tyrannus circa annos de quo Valerius ait libro primo. de neglecta religione. Multa sacrificia enarrat: iterum quod erat huiusmodi spoliabat simulachra deorum.

Quanto requiritur determinatio localis
 Vbi nota. fm Th. 2. 2. q. 84. ar. 3. q. deter-
 minatus locus eligitur ad adorandū: non
 ppter deum qui adoratur: quasi loco concla-
 datur. Unde dicit Salomon. 3. Re. 8. Si ce-
 lum & celiceloz te cape non pōt quāto ma-
 gis domus quā hēdificauit tibi: Sed reg-
 ritur locus ppter iplos adorantes: Locns
 autē conuenientior est locus sacrus: & hoc tri-
 plici rōne. **P**rima qd ppter loci conse-
 crationē: ex qua spālem deuotionē accipit
 orantes ut magis exaudiant: sicut patet in
 adoratiōe Salomonis. 3. Re. 8. **S**ecdo p-
 pter sacra mysteria & alia sanctitatis signa
 que ibi cōtinentur. **T**ertia ppter cōcur-
 sum multoz idē adorantiū ex quo fit ado-
 ratio magis exaudibilis: fm illud Mat. 18.
 Vbi sunt duo vel tres congregati in nōi meo
 ibi sum ego in celo eo. **I**tem ps. 138. Ego
 autē in multitudine misericordie tue introi-
 bo in domū tuam adorabo ad replēz scetū
 tuum in timore tuo. **I**tem ps. 138. Adorate
 dñm in aēro sedē eius. Dicit etiā Th. vbi
 supra in responsione ad tertiu argu. q. fm
 quādam decēciā adoramus pñs oriētes.
Primo qd ppter diuine maiestatis indi-
 cium: q. nobis manifestat in motu celi quā
 est ab oriente. **S**ecdo ppter paradisum q
 est in oriente pñtius. ut legit. Gen. 2. fm
 litterā. Septuaginta quasi qramus ad pa-
 radisum redire. **T**ercio ppter xpm q est
 lar mandī & oriēis noiatur. **I**saia 6. Ecce
 vir oriēis nomē eius & qui ascēdit sup celos
 celi ad orientē & ab oriente etiā expectatur
 venturus fm illud Mat. 24. Sicut fulgur
 erit ab oriente & paret usq ad occidētē:
 ita erit aduentus filij hoīs Th. **I**tem q
 fides gentium ab oriēte cepit oriri Mat. 2.
 Ecce magi ab oriente uenerunt **I**erosolimam.
 2. Deo. Gratias. Amen.

De diuine hereditatis successione.

Sermo. ix.

Pater noster.

Supra dictū est de tribus
 articulis paternitatis di-
 uine. v. **P**rimo de pa-
 ternitatis rōne. **S**ecdo de
 spūs dei pñs dilectione. **T**ercio de eius-
 dem adoratiōe. **M**odo igit segē dicere de

eius hereditatis successione: q. ex quo vo-
 camus deū pñm: dicentes. **P**ater nōr &c. ex-
 go nos filij. ergo heredes Gal. 4. Si filij &
 heredes per deū: igit duo pñcipaliter vl-
 denda sunt. **P**rimo de rōnibus quibz ad
 hereditatē diuinā admittimur. **S**ecdo de
 rōnibus quibz ad hereditatē ipsā excludi-
 mur. **P**rimū erit pro introductione fmo-
 nis. **S**ecm pro psecutione. **S**alutē vtr-
 go &c. **P**ro introductione fmonis notādū
 q. cōlatio vera & approbata est de iure di-
 uino: natural: canonico & ciuili: q. filius v. 3
 esse heres pñs: & ad eius bona succedere.
 q. est v. 3 in filio legitimo & naturali & le-
 gitimo tñ. **P**rimo igit pbat de iure
 diuino q. loquēs de legitimo & naturali fi-
 lio dei dicit multipharle: multisq. modis
 olīm deus loquens pñibus in pphē: nouis-
 sime diebus istis locutus est nobis in filio
 quē constituit heredē vniuersoz. per quem
 fecit & secula **I**h. 1. 1. De legitimis vero istis
 1. de adoptionis filijs cuiusmodi sumus oēs
 nos regenerati spūaliter per baptisimū. **R**o-
 gatur alibi dicens. Non enī accepistis spūm
 fñtatis itē in timore: sed accepistis spūm
 adoptionis filioz in quo clamamus abba
 pñ. **I**psē. n. spūs testimoniū reddit spūi nō-
 stro q. sumus filij dei. Si autē filij & heredes:
 heredes qdē dei. **C**oheredes autē xpi Ro. 8.
Secdo pbat de iure naturali. **R**ō. n. na-
 turalis dicitur: sicut filius succedit in locū
 pñs: sic & succedat in bona: q. plus
 est pñs quā bona. **Q**uā. n. pater relinquit fi-
 lium post mortē suā. videt adhuc pater vl-
 uere in filio: eo q. filius repñat pñs.
 Immo eadē pñs videtur esse. **U**bi **E**ccl. 3.
 30. **M**ortuus est pater eius & quasi non est
 mortuus. **S**ilem. n. relinquit sibi post se: & ea-
 dem vox videt esse vox pñs & filij. **I**nsit.
 de in vñl. **S**ip. 5. ei. **E**t ex hoc a fortiori vide-
 tur q. multo magis ad bona succedere de-
 beat ex vñ naturalis rōnis. **E**t hec rō natu-
 ralis cōfirmat p legē que expresse sic dicit.
Non sic parentibus liberoz et liberis pa-
 rentum debet hereditas parentes ad bo-
 na liberoz. **R**ō. misericordie admittit libe-
 ros nature simul & penitē. cōe votum. ff.
Unde liber. 1. scripto. **N**ota. **N**on sic pa-
 rentibus declaro. **N**am qñ filius pñmōritur
 patri ex misericordie succedit ad bona filij

DD

De diuine hereditatis successione

defuncti sine filijs ne addat afflictio vt ga
in vno grauatur in altero releuet. Non est
et natura: qz naturalis cursa debet pmo
patre filio z nō euertere. Qd dicit apls. 1.
Cor. 12. Nec debent filij parentibz reſau
rizare: sed pones filijs. Qd tunc turbat or
do nature. vt dicit ter. in. l. Mā est parenti
bus. ff. de inoff. testa. l. iij. filij vulgaris legum
doctor. egregius cū successisset filio eius p
mortuo dem ē ei ordo turbato succedis gl
vulgaris nato. Tercio pbat de inre ca/
nonico et nato in. c. Raynucius de testa.
z in. c. Si pī. c. ti. lib. 6. Qd non dī pī erbere
dato filio ecciam vel pauperes insituere.
Mā vt dicit Aug. in lib. de vita clericorū
z hf i decretis. 17. q. vlt. c. vlt. Quicūqz vult
erheredato filio herede facere ecclesia qrat
altam qz fuplat: nō Aug. C. nato pro/
bat de iure clauū fm qz est dispositio qz p
ma cā in successione est libero p. Inft. q he
re. qual. z vife. in pñ. Qd etiā vno pīe re/
putat filius qul est in eius patrē. qnā dī
pīoz bonoz. Et ideo mortuo pīe: nō dī
filius pīrie adire paternā hereditatē sed
se iungere hereditati: qz post mortem pīis
nō pīpore hīditate videt: sed magis R/
berā bonoz amīstrationē cōſeg: vt dicit
ter. in. l. In suis. ff. de lib. z postu. Patet er
go qz i oi iur filij succedat ad hīditatē pīis
z et hac occlusionē Inſert correlatā: qz ius
cūiue vel naturā manifestale nō poſſet
pīare filiā totaliter ab hīditate paternā a le
gitima ſibi debita: qz nō debuit bonorū
ſubſidūm. Iputa ſatendo qz pīo gen/
tis ſuccedat in totā excludis alijs filijs. Rō
qz est de iure naturali z vno debeat pīis
hīditas ſulo: vt dictum est. ergo p ius cūi
le tolli nō pōt: qz cūiſis qdem rō cūiſſa in
ra pīmere pōt: naturalia qd nō vtiqz. Inft.
de legi. agna. ita. §. f. z. ff. de re. in. l. Iura ſan
guis. Qd de hac rōne nec ſcīa cōſuetudine
valent. S. dī. Inſtra. z de pīue. c. fi. z nota in
dicto. c. Raynucius. Et hoc etiā ſi in regu
la indultum lib. 6. Lpnas in. l. ſancimus. L.
de nſp. z bal. in. l. cum lege. L. de epl. z cle.
Qd et valeat ſtatutū disponens qz excludis
ſilabus ſemīnis masculī tūmō ſuccedant
ſolūm est. Bal. in dicta. l. cum. l. vī. tenere.
qz valet. Dr. qd ſi iur in dicta regula in
diſtām. Amplius dīco. qz ſige nō hīs ſilā

bona sua donasset ecclesie ⁊ postea nascit
sibi filius legitimus ⁊ naturalis: pōt filius
de iure vñq; ad quāritatē legitimē sibi de
bitū dictā donationem reuocare vt pbatu
r. l. si vñq; d. de reuocacōis dona. ⁊ in di
cto. c. vlt. l. 7. q. 4. Hæc etiā rōne si pī erbe
redat filius in testā: pōt filius rumpe testā
pīnam inofficisolum. l. cōtra officium plecti
tis factum p q̄relam in offensi testamenti:
vero ipm p̄terit. l. nullā mentionem de eo
facti: pōt dicere ipm nullum de iure clausū
dē cōtra tabulas testamētū agere de iure p̄
torio vt l. toto t. ff. ⁊ ta. Predicta p̄a sunt
nisi et rōnabili cā qz tunc posset filius p lu
ris vel pīs dīspōsitōne totaliter priuari le
gitimus. Iduta pp̄ aliq; delictū filij: qz etiā
⁊ naturalis rō hec suadet que dicitur q; ma
lefactio punitur. ff. ad. l. acq. Ita vulnerat⁹
⁊ in. c. Ut fame de sen. erro. Determinare
aut penam h̄mōi que hūc vel aliq; delicto
debet p̄tinet ad latorem legis clausio. An
de lex clausi nūq; aliqd est q̄ determinatio
laris naturalis: vt dicit Th. o. l. 2. q. 95. ar. 2
⁊ 5. Quidō ad p̄positum n̄m: certū est
q; nos sumus filij dei vocātes ipm p̄iez no
stram. Unde Jo. i. Quotquot aut recepunt
eum de. e. p. si. de. si. c. Item. i. Jo. 3. Videte
qualē charitatem dedit nobis pater vt filij
dei vocaremur ⁊ sumus. ergo omni iure de
bemus cōseq; h̄ditatem regni celoz: qz nū
q; bil aliud est q̄ successio in vniuersum ius
q̄s defunctus habuerit. ff. de verb. sig. Nū
q; bil aliud. Ius at vniuersum istud q; deus
h̄et ipsa beitas: que est beatitudo obiectū
p̄e que nō diuidit per p̄tes sed tota simul
h̄etur cūis nō totali: qz vnus ab alio bea
tior. Debemus ergo oī iure h̄c h̄ditatem
h̄re nisi pp̄ aliq; delictum et claudī merita
mur. Si aut; queris q; ⁊ quot sūt delicta ista
pp̄ q; meret q; priuari a cēn p̄ine h̄dita
tis. R. ius ciuile posuit quattuordecī cās q;
dīr cāe ingratitudinis que ponunt in ant.
vt cā de apel. co. § cās col. 8. Et tāq; ca
noniste in. c. Quintauallis de in. iur. sed re
ducā illas ad quq; vj. Procedūt. n. sic.
¶ Quedam ex iracundiā.
¶ Quedam ex inuidiā al; ex malitia.
¶ Quedam ex concupiscentiā.
¶ Quedam ex auaritiā.
¶ Quedam ex luxuriā.

Ergo caueat unusquisque ad huiusmodi delictis.
 Primum ergo et facundia procedit dñe cāc.
 ingratiūdis. Primum est manus iniecio.
 Puta qñ filius in pñem manus iniecit vio-
 lentas. Dic p hoc vt expedit. Morale. Primum
 nñ est xps fm q deus: qñq ergo manus
 inieciunt hñdatis pñe merent expres sñe-
 ri. Hac rōne exheredati sunt iudei: qui in
 ipm xpm manus iniecerunt. Nota para-
 bolā de colonis vñce qui postq occiderūt
 suos pñs famillas: occiderunt filium dñe-
 tes. Sic est heres venire occidamus eum:
 et habebimus hñditem eius. et seq. Ideo
 auferet a vobis regnū dei et dabit gñi fa-
 cienti fructus eius. Mat. 21. Hoc mō etiam
 xpiani manus inieciūt in xpm: qñ pñtūt p
 simū. Probāt rōe et auctoritate. Beatus
 pñt: qñ si percutit mēb caput clamat. d.
 Hec mñtū rē. Sic mñtū tota ecclia ē vñd
 corp. Ro. 12. Multi vñm corp sumus in
 xpo. Singuli autē alter alterius mēbra. La-
 par vero huius corpis est xps. Hebr. 1. Ip-
 sam dedite. s. deus caput sup oēm eccliam. q
 est corp ei. Si ergo percutis vñā xpianū
 xps clamat ac sñpse eiēt pñtū. Scda
 rō qñ qui pñtū imaginē xpi videt xps
 percutere. Sicut enim reuerentia exhibita
 imaginē exhibetur illi cuius est imago vt su-
 p additum est. Inmō. xi. Sic iniuria: sic hō
 est imago dei. Sen. 1. Faciamus hoīem ad
 imaginē et similitudinē nram. ergo pñtū
 hoīem: percutere vñ xpm: et pñter merē exhe-
 redari rē. Tales sunt filii militū pilati q
 genuflectebāt corā xpo et postea eum per-
 cutiebant: et hoc maxime habet locum qñ
 percutis clericos vel religiosos qui sñt pa-
 tres laicoz et dñe xpi. pñ. Nolite tan-
 gere xpos meos. vñ de iuste pñtūes taliz
 ecclia percutit anathemate. 17. q. 4. Sigo
 suadente. patet ratio. Quēras Alci. 4. Sau-
 le saule quid me persequeris rē. Jñe Mat.
 25. Quis vñ ex minimis meis fecistis mñtū
 fecistis. Scda rō est exprobratio: sicut cū
 filius blasphemāt pñem vel inhonestē sibi cō-
 nciatur. Puta appellando ipm pñtūes
 vel aliquid hñd. Sub hac causā compre-
 henduntur blasphemī. De hoc perō valde
 cōqueritur deus cōtra rectores qui nō pu-
 niant taliter delinquentes. Isa. 52. Dñato-
 res populi mei iulque agunt: et lugiter tota

die nomē meū blasphemant. ppter hoc sciet
 populus meus nomen meum in die illa: qñ
 ego ipse qui loquebar. s. cōmñando. Ecce
 ad sum. s. pñtēdo. Nota hic quō antiqui
 patres in tanto horrore hñomen habebāt
 vt etia ipm noiare abhorerent. Job. 1. Ne
 forte peccauerint filij mei et bñdixerint deo
 in cordibus suis. De hoc dñet infra sermo
 ne vbi agēt de blasphemā. Tales ergo digni
 sunt exheredes fieri ab hñditate dei. Unde
 aplos. Necq maledicti regnū dei possidebūt
 1. Cor. 6. Scda ex iniuria procedunt due
 alie cāc. Prma est oris accusatio. Scda
 est opīs pñtatio. Prma ergo rē. Nam
 filius accusans pñem de cā. s. quē nō sit ad-
 versus pñcipē vel rem publicā exhereda-
 ri pñt. Nā si cōtra pñcipē vel rē publicā
 lictū eiēt tunc filio etia pñem occidere ius-
 ste pñem publicā agentē. s. de reli. et sup. su.
 1. In fine. Sub hac cā pñhendunt de-
 tractores et infamatores pñm. Nam ta-
 les xpm infamant per rōnem supra pñm
 postam de membris in capite. Hñmō nāq
 detractores sunt deteriores furibus: qñ illi
 bona temporalia: isti famā rapiunt et furant:
 qñ tanto deterius est qñto fama ceteris bo-
 nis tēporalibus pñciosior est. Prouer. 12.
 Mellus ē nomē bonū qñ dñstie multe. vñ
 Anacletus papa. 6. q. 1. Deteriores sunt qui
 doctoz vitam moreqz corrumpunt hñs q
 substantias aliorum pñdiaz stripiunt rē.
 Tales sunt similes diabolo. de quo scribit
 Apoc. 12. Proiectus est accusator: frater
 nōz rē. Quia ergo sunt ei similes in cul-
 pa: erant ei filies in pena. de qua ps. 51. Dile-
 xisti malitiā sup benignitātē: imqatē ma-
 gis quā loq equatē: pñterea deus destruet
 in fine euellit te et emigrabit te. et radicem
 tuā de terra euertit. Scda cā est opīs
 pñtatio. Puta si pñem vulneraue-
 rit. vel alias si eius vite infidiat fuerit. sub
 hac causā cōtinentur odiosi qui odio habēt
 pñmōs suos: qñ tunc exhibent venenum
 xpo. Xps enim propter odiū in deoz mor-
 tuus est. 1. Jo. 1. Qui odit pñem suum homi-
 cidā est. Tu enim qui odio habes proxi-
 mum tuum quātm in te est venio odij
 xpm occidis. Hebr. 6. Rursus crucifigen-
 tibus christum in semetipsis. Tercio ex
 concupiscentia procedunt due alie cause.

DDD g

De diuine hereditatis successione

Prima quia filius rpor pñs maculat siue sit vxor siue concubina pñs. sub hac cā moraliter pñentur corruptores moralitū que sunt sponse christi. Sic adulteri qui cor r spunt mñtmōtū: r pñter corrdpant mñi/moniū rñl signatū p mñtmōtū carnale: qz vxor significat eccliam: r vir rñm Ephe. 6. Sacramentū h magnū ē: ego dico in rpo r ecclia. Secundus casus est si pñ voluerit filiam maritare: r ipsa pñra eius volun/ tate pñegit fornicari dñmō sit infra ānos. 25. scūs si post. qz quāuis filia fornicando peccat mortaliter: si excusatur ab hñdñ in gratitudine: si ex negligētia parentes distu lerunt eā maritare: ut in auct. ut cā de ap. co. 5. cās. 5. si alius ex predictis colla. 8.

Sub hac cā pñhendunt fornicarij q nnt ex hereditate a rpo r a regno celozū. i. cor. 6. Hic fornicarij regnū dei possidebūt. Itē hñ. 5. fornicatores r adulteros iudicabit de us. Nota pñra illos qui dñt fornicatores sim pñe non esse pñm: pñra quos est. 32. q. 4. Meretrices. 2. q. 5. Non mechaberis.

Quarto ex auaritia procedunt due alle cāe. Prima in cōmittendo: Secda in omittendo. In cōmittendo quidē. Puta qñ filius pñhibet pñem testari vel alius pñradit terit testamento. Sic moraliter rps condi dit testm in quo disposuit q nullus faceret furtum: vsuras: rapinas rē. exord. 20. Nō furtum facies. vsurarij r alij rerum aliena rum vsurpatores vere hñc testō pñradicūt qz diripiunt aliena rē. Vel dic ad lram: qz si filius vel alius pñhibet pñes testari peccat mortaliter. r is pñuat hereditate regni ce/ lozum. r i foro pñentie tenet talis. oibus il lis quibus testator aliquid volebat relin/ quere tales ēt parant a filijs suis qñ ipsi pñibus fecerunt. iuxta illud. Patere legem quā tu ipse tuleris: r illud quod quisqz in/ ris in alium statuit ipse eodē iure utatur: q dicit filius eius. Pater meus fecit vsuras: r voluit q ego restitūā: simplex hñ fuit rē. r sic nihil facit de pecunie dispōne. Nota hic exēplū de illo vsurario qui hēbat tres filios qui veniens ad mortem: vocauit pñm mo maiore rē. Secds casus est in omittē te. puta si patrē in captiuitate positū negle xerit filius redimere vñ positū in carcere no luerit in sua sñdeinssione suscipere vel insir

mo pñ vel furioso vel indigent non subue nerit. Sub hoc casu: moraliter cōprehen duntur auari: qui in rpo pauperibus negli gunt subuenire. Dic vt exepit Math. 25. Itē maledicti in ignem eternum qui pa. est ora. r an. eius. Esuriui enim r non dedistis mñi manducare rē. Itē Eph. 6. Hoc scito te intelligentes q ois auarus nō hñ heredi tate rñl r dei. Quarto ex stultitia et qua pcedūt due alle cāe. Prima est infans pñersatio. Secda est incauta pñsumptio. Prima ergo rē. Sic qñ filius pñter volū tatem pñis inter arenas vel mimos se so clauert. Sic moraliter in pñposito: in hoc cā sunt oēs qui pñerit nē cā meretricibus tabernarijs rufianis: r cum ribaldis pñro ner. 15. Qui cā sapientibus grāditur sapiea est: alicuius vero stultozū similis efficietur. ps. Cum sancto sanctus eris r cā peruerso per uerteris. Secunda cā est incauta pñsum ptio sicut qui ad ludos periculosos r mortiferos se ingerit vel cā vilia sortit offiā vel exercitiā: r in hac pñssione pñmanserit: nisi fortitā r parentes eius illius pñssionis fue rint. Nā tunc nil ludens iudeo: nil Carbell na carbegio. nil doloso doloso. ff. de dolo. si duo. L. de hereticis qñi r. L. de inoffi. test. l. In arena. Sub hac cā moraliter cōprehe dunt oēs ludores raxilloz vel alearu. Ubi nota q octo dñe pñsonarū pp hoc dñantur:

Primo ludentes. Secdo assistētes q dāt fauorem ludo. Tertio rectores reipu. qui pñmittunt ludā: qz vt dicit ter. 2. q. 7. Negli gere cā possis pñurbare pñerfos: mñl aliud est q fouere: nec caret scrupulo societatis occulte qui manifesto facinor: definit ob/ ulare. Ad idem facti. 85. di. Error. Quar to mutuant pecuniā: vbi nota q qui mu tuat pecuniā ludenti ad ludā in ludo elea rum non pñt repetere de iure pecuniā mu tuatā: qz in pari cā nñpñmdinis melior est pñdictio possidētis. Ubi at. ff. de pñdi. obit. cā. Si at is cui mutuatū ē: iurauit restitue re: dñt petere absolōnē a iuramento a iudi ce ecclastico: aut restituere r postea repetere. vt in r. Debitores de iure iur. qñis de hoc vltimo dubitem aliquantiter. Et is istud nō firmo. 5º pñstātes raxillos. Sexto cō modātes tabuleriā. Septio pñstātes cāde las ad lumē hñs tenebris dandū. 9º. com

modantes locum suae bonitatis: suae alius loci.
Ergo cancamus ab huiusmodi ingratitude: et
si quis vestit in aliquo casu de predictis sue
ritur: colligitur deo per penam. Nam ex hoc
purgatur ea ingratitude. Nam sicut dicit
Bar. iii. 1. 3. si. n. de adimen. lega. si p. et be
redauerit suam ex iusta causa et postea reced
citauerit se ad eam: illa exheredatio est ad e
ptam. Et sic in proposito. Dignus enim reconcili
uerit se ad deo per penam: maxime per ingre
su religionis purgat causa ingratitude
19. q. 3. non 13. et sic consequenter vite beate here
ditatem ad quam nos perducit ipse filius dei
cuius nos coheredes futuros esse speramus
Deo Gratias. Amen.

Qualiter deus est in creaturis.

Sermo. 14.

Ques in ce

lis. Supra exposita sunt
verba illa. *Id est* n. modo
sequitur exponere ista verba.
Quis es in celis. que verba
pertinent etiam ad captationem beneuolentie
quod penitus est supra sermone. 6. in principio.
Salutem ergo te. *Id est* pro declaratione ergo
horum verbo promittendum quod ista verba. Quis
es in celis: potest dupliciter exponi. Uno modo
sensum spiritalem. Secundo modo sensum mo
ralem: et de quolibet fiet vnus sermo deo
concedente. *Primo* ergo modo sensum
spiritalem litteralem est notandum: quod celli acci
piuntur hic ad litteram pro corporibus cele
stibus: et sunt tres celli secundum Theophrastum. pte. 1. q. 68.
ar. 4. De quibus scriptura sacra mentionem
facit. v. Celum fiderem: christallinum et
empyreum: in quo spiritus est secundum diuinitatem
et humanitatem: et alij sancti. *Primum*
autem celum fiderem: continet octo speras.
v. *Prima* est lune. *Secunda* mercurij. *Ter
tia* veneris. *Quarta* solis. *Quinta* maris.
Sexta louis. *Septima* saturni. *Octaua*
celi fiderem in quo stelle sunt fixae secundum quo
randa opinionem. *Secundum* hunc autem modum
exponendo remanet difficultas: sed pro in
tellectu vero quod contingit aliquid esse in loco
triplici. Uno modo circumscribitur: et diffinit
ne: sicut est corpus in loco: quod concluditur et
mensuratur loco: et sic est vno loco quod non est
alibi. *Secundo* modo est in loco diffinitus

tantum: sicut est angelus: qui quauis non
concludatur nec mensuretur loco sic: tamen est
in vno loco quod non est alibi. *Tercio* modo
nec circumscribitur nec diffinitus: sic est deus
qui nec per locum nec mensuratur loco: et sic in vno
loco quod ubique est totus. *Item*. 23. *Celi* et ter
ram ego impleo dicit dominus. *Igitur* cum deus
ubique sit circumscribitur et diffinitus: circumscribitur
scriptis: quod non concluditur neque capitur loco
3. *Item*. 8. *Celi* et celi celorum te capere non possunt.
Indiffinitus autem: sic est in vno loco quod est
ubique totus et tante est infinitas: quod non per
loco comprehenditur nec clauditur: sic ange
lus ut dictum est. *Quid* est ergo quod dicitur
Quis es in celis: quasi alibi non sit: *Item*. q. 6.
autem deus quantum ad humanitatem: que in
terris est habitans in celo empyreo. *Localiter*
tamen secundum diuinitatem ubique est totus in toto
orbis et totus in qualibet parte. *Dicitur* tamen spiritus
littere esse in celis: quod ibi maxima et principa
lia opera sua ostendit magis quam alibi: sicut est
magnificencia virtus et gloria: sed quod modum
non est deus in mundo in quo omnia sunt con
fusa et permixta eo quod inter bonum semini
seminatum a deo interius homo supereminet
nauis yhania. *Unde* neque potentia dei ostenditur
in mundo: quod multa mala in hoc mundo
dominant ipsius dei oculis consuetibus ac
si illa prohibere nequeat: nec iustitia: quod non
premiat iustos nec corripit peccatores: nec sa
pientia: quod stultorum infinitus est numerus.
Et quod dicitur *Ecclesiastes*. 9. *In* facia eque eue
ntus sunt iusto impleo bono et malo: mundo
et immundo. *Immolanti* victimas: et sacri
ficia continentur: quo exortus est error in
mentibus plurimorum: quod diuina providentia
non se extendat ad actus humanos: ut dictum
est supra sermone primo: nec gloria ex. ad.
32. *Non* me videbit homo et viuere in celo.
Igitur ostendit deus omnem magnificentiam
virtutem et gloriam suam quantum extendit se
capacitas creaturarum: et haec ratione dicit deus
spiritualiter esse in celo: sicut et anima quauis sit to
ta: in toto corpore: et tota in qualibet parte cor
poris: tamen dicitur spiritualiter esse in facie: quia ibi
ostendit operationes sensuales quas corpo
ri tradit. propter quod dicitur *Genesim*. 2. *Forma
uit* deus bossem de limo terre: et inspirauit
in faciem eius spiritum vitalem. *Nota* spiri
culum vite spiritus Basilus intelligat per spiritum
D D D ij

Qualiter deus est in creaturis

faculum vite gratiam spūs sancti: nō cōter
et melior est expositio Aug. Qui per spracu
lum vite intelligit aiam: vt not. Tho. pte. i.
q. 91. ar. 4. ad tertiū. Nota in facie eius: ga
opationes vite magis manifestantur in fa
cie hoīs ppter sensus ibi existeres fm Tho.
vbi supra. Et ad hanc materiam lacius
et ordinatur et dedaremus. Nota q. de
est in creaturis diuersis diuersimode. fm di
uersum modū recipiendi: q. vñq. q. recipi
pit in altero fm modū recipientis. Est ergo
deus in creaturis octo modis. vj.

CPrimo p potentiam vniuersalem.

CSecundo p pñiam generalem.

CTercio p essentia dinale: aut enī dētalē.

CQuarto p gñam humanalem.

CQuinto per gloriā supernalem.

CSexto p vñionem psonalem.

CSeptimo p assumptionē carnalem.

COctauo p trāsmutationē sacramētalē.

CPrimis tribus modis de⁹ est i oib⁹ crea
turis. 4° vero mōus est solum in hoibus
iustis viatoribus. 5° modo est in angelis
et hoibus cōprehensibilibus. 6° modo est
solum in Iesu xpo. 7° modo fuit in gēne
Maria. 8° modo est in hostia cōsecrata.

CPrimo modo. s. per potentiam est deus
in oibus creaturis: in quārum. s. oia eius po
testati subdantur: siue sint creature hīres
solum esse: siue etiam viuere: siue etiam sen
tire: siue intelligere. Sicut enī rex dicit esse
in toto regno. et in qualibet eius pte per po
tentiam: q. ad oēm locum regni extenditur
eius potentia: sic et multo magis incōpara
biliter est deus in oibus creaturis. Dic re
gi q. precipiat monti qui est in regno suo
q. moueatur: mari fluctuanti q. quiescat: ar
bori q. fructificet: infirmanti q. cōualeseat
mortuo q. resurgat et. Certe non poterit.
Sed deus a principio precepit soli et lune et
sideribus q. moueantur et sic obediunt ei
oēs creature ad nutum. ps. Statuit ea in
eternum et in seculū seculi: pceptum posuit
et nō pteribit. Solus miserabilis peccator
est deo rebellis: et vt ait Aug⁹. Corpus est
ps: que nō cōuenit vniuerso et. Psalms. 13.
Et sic deus omēs in indictione sua cōstituit
posita et nō est qui possit tunc resistere volū
tati: tu fecisti celum et terram et quicquid celli

ambitu continetur oīs vniuersorum tu es.
Extenditur etiam potentia dei ad oēm lo
cum. s. in celum: in infernum et in purgatoriū
et in hunc mundum. Ideo. ps. Quo ibo a
spū tuo et quo a facie tue fugam: si ascende
ro in celum illic es si descen. in infer. ad es. si
sump. pe. me. di. et habi. in extre. ma. et enī
illic ma. t. de. et te. me. der. ps. 138. Sicut enī
non pōt aliquis fugere ad aliquem locum.
qui nō inueniat celum: siue ad occidentem
vadat: siue ad orientem et. Sic non potest
q. fugere deum qui ipsam inueniat: si. n.
fugit deū misericordem inuenit deū iustū
et cōuerso. Nota exēplum de Iona qui vo
luit fugere deum sepientem: et inuenit deū
transcendentem Ione. 2°. Unde Aug⁹. in. 4. con
fessio. Te deū nemo misit: nisi qui dimittit
et qui dimittit quo se aut quo fugit nisi a te
placito ad te iratum et. **C**Secundo modo. s.
per pñiam est deus in oibus creaturis: in
quārum. s. oia nuda sunt et aperta ante oculos
eius. Psalms. 4. Non sic rex in regno q.
nō videt oia: sed oēm q. de contingentiis
informetur per nūdos vel per litteras: sed
deus est ita. in oibus per potentiam: q. etiā
est vbiq. per presentiam: quia oia videt et.
Ergo quātm debet cauere peccator a pec
catis quia videtur a deo. Magna ecclesiā
fuit in Adam ex peccato suo sibi proueniēs
q. cum vocaretur et quereretur a deo puta
bat se posse abscondere a facie dei. Unde si
cut Gen. 3. Cum audisset vocem domini de
ambulantis in paradiso ad auram post me
ridiem abscondit se Adam et vxor eius a fa
cie dei in medio ligni paradisi. Vocauitq.
oīs deus Adam: et dixit ei. Ubi es: qui ait.
Vocem tuam audī in paradiso et timui
eo q. nudus essem: et abscondi me. Nota eo
q. nudus essem: bene nudus eras Adam in
viroq. hoīem nam et aiam suam spoliauerat
vestimentis virtutū: quia omnes virtutes
et gratiam perdidit peccando. Sic et tu pec
cator et. Dic vt expedit. Et ideo quilibet
debet erubescere a peccando in conspectu
dei. Nota exēplum de beata Theodora
de qua legitur in legendis sanctorum et.
Ideo Aug⁹ in regula. Nec putare debet
se non videri cum hoc facit: videtur omni
no et a quibus se videri non arbitrat: sed

et lateat et a nemine hominum videatur
quid faciet de illo desuper inspector et la-
tere nihil potest: qui tanto videt patetius
quanto sapientius. Unde versus.
Cum quid turpe facis quod impetante
ruberes.

Cur sperante deo non magis ipse rubet.
 Adde q̄ notauī supra sermone. r. parte. 2.
 Unde Proverb. 15. In omni loco oculi do-
 mini contemplantur bonos & malos.

¶ Tertio modo. s. per essentiam deus est in omnibus creaturis inquantum omnibus adest ut causa efficiendi. fm T. bo. parte pma q. 9. ar. 3. Est autem deus causa efficiens creaturarum per suam potentiam que appropriatur patri. s. q. uel fecit celum ⁊ terram mare ⁊ omnia que in eis sunt ⁊ est causa formalis loquendo de forma extrinseca per suam sapientiam. s. q. Omnia in sapientia fecisti. Gen. i. in principio. i. in filio creauit deus celum ⁊ terram: sapientia autem appropriatur filio. Et est causa finalis per suam bonitatem que appropriatur spiritui sancto. Proverb. 16. Uniuersa ppter semetipsas operatus est dominus. Apoc. i. Ego sum alpha ⁊ ω principium ⁊ finis fm tibi parte. i. q. 49. ar. i. in 9. argumento la. Unde si deus retraheret a creaturis maiorem sui bonitatis omnia in nihil redirent: sicut de nihilo facta sunt. s. q. Apertente te manum tuam oia imple. bonitate. Accertente autem te faciem tuam: auferes spm eorum ⁊ edeficet ⁊ in pl. suum reuer. s. q. 103. Quarto modo. s. per gratiam humana: lem: solum est in creatura rationali ⁊ in homine uirtuoso ⁊ deum timente. Jer. i. 4. Tu in nobis es domine. Est autem ista modo deus tribus modis. Prio p fide. Heb. 11. Habitare spm per fidem in cordibus nostris. Seco per charitatem. Ro. 5. Caritas dei diffusa est in cordibus nostris per spm sanctum qui datus est nobis. Item. i. Jo. 4. Deus caritas est ⁊ qui manet in caritate in deo manet ⁊ deus in eo. Tertio p obedientiam. Jo. 14. Si quis diligit me sermo nem meum seruabit ⁊ pater me dicit ⁊ ad e. uenit. ma ap. eum faciemus. Idco ergo mo deus est tantum in bonis pōibz uia

toribus. non autem est in peccatoribus.
Ite[m] 15. 2. onze est dominus ab impijs.
Ite[m] 16. Longe a peccatoribus salus. Mo-
ta 18. 6. non per distantiam localem. Non
ut ait Aug. in primo confessionum. Non
enim pedibus aut spargis locoritur abste-
dit redditur aut testis per differentiam for-
malem: sicut albus differt a nigro. Nā deus
est iustus: peccator iniustus. Deus est bo-
nus: peccator vero malus. Deus est miser-
coris: peccator impius. Deus est sapiens: pec-
cator est insipiens 12. 2. Cor. 6. Que partici-
patio iustitie cum iniquitate: aut que socie-
tas luci ad tenebras: que autem pueriticia
rati ad Bellar. Ideo dixit Moyses suis
rael: postquā murrurauerant 12. Nolite
ascendere coram enim est dñs vobiscum: ne
corruatis coram inimicis vestris. Aume. 14.
Quanto modo s. per gloriam supernales
Deus est solum in angelis 1. aliabus beatis
in quibus est per gloriam. Nam essentia dei
est intra essentiam alarum sanctar. 1 sic ha-
bitat in eis q. efficiuntur dñ per partici-
pationem diuinitatis. 16. 5. 2. et tenet oēs qui
sperant in te in eternum et alabunt 1 habi-
tabis in eis. Ite[m] 21. 2. 1. Ecce taberna-
culum dei cum hominibus 1 habitabis
cum eis 1 ipsi populus eius erant: 1 ipse
deus cum eis erit corus deus. Ite[m] 1. Cor.
6. Qui adheret deo vnus spiritus est.

¶ Secundo modo excellentissimo 2 In effabili scilicet per unionem personalem est in uno tantum homine: scilicet Jesu christo filio dei in quo natura diuina 2 humana sunt conuncte in unitate persone filij dei. De vna de altera predicetur: 2 e conuer- so. De hoc modo esse disloquitur dominus Jo. 14. Verba que loquor vobis a me ipso non loquor: pater autem in me manens ipse facit opera. Et Col. 2. In christo inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter non inhabitat: non solum patris quinque modis supradictis: sed etiam per unionem in eodem supposito. Vnde corporaliter quia: scilicet non tantum anima est a verbo assumpta. sed etiam corpus. Unde 2 in triduo mortis christi: corpus fuit unitum diuinitati quousque esset corpus ipsum ab anima separatum.

DDD liq

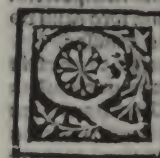
Qualiter deus est in creaturis

C Septimo modo per assumptionē carnis-
lem: fuit solum in virgine gloriosa: de cu-
sus purissimus sanguinibus assumpsit si-
llus dei corpus humanum et habitavit in
corpe virginis matris per nonem menses et
sex dies decimi mensis: iuxta illud sapien-
tie. 7. Similiter et ego mortalis homo simi-
lis ovis et ex gremio ireno illi qui prior factus est
et in ventre matris figuratus sum: caro de se-
cem mensium tempore etc. Unde et ipsa vir-
go beata specialiter propter hoc dicitur templum
dei. unde ecclesia. Domus pudici ipsius: tem-
plum repente sit dei. Item ecclesiastici. 24.
Qual creatur me requiescit in tabernaculo
meo. 68. Sanctificavit tabernaculum suum
altissimus: propter hoc dicit angelus virgi-
ni. Ave tecum: nam cum ipsa fuit dominus pro-
pter potentiam: qui hanc fecit virginem cōcl-
pere. 2. fuit dominus filius per sapientiam: per quam
filius dei scilicet ingredi et egredi vterum vir-
ginis absque apertura vulvae virginis: iuxta
illud Ezechiel. 44. Porta hec clausa erit
et non aperietur et vir non transibit per eam:
quod dominus deus israel ingressus est per eam.

Tertio fuit cum ea dominus spiritus sanctus per
bonitatem et clementiam: per quam fecit ut
sine peccato conciperet. **C**uarto ergo modo
quo fuit in beata virgine natus fuit nec erit
in alia creatura quia in ipsa virgine gloriosa
digna omni gloria et honore: et hec ecclesia dei in
virgine fuit causa et origo propter quam deus
est in nobis per gratiam et gloriam. De qui-
bus dicit supra In. 4. et hoc modo essendi.
Unde dicit iesus de virgine gloriosa. Ecce
virgo percipiet et pariet filium et vo. no. e. ema.
i. nobiscum deus. Isa. 60. Fuit et nobiscum
deus per conversationem et habitationem terrena-
lem: iuxta illud Baruch. 3. Post hoc in terra
vltus est et cum omnibus conversatus est. **C**on-
ta no modo. s. per transmutationem sacramenta-
lem est in hostia consecrata: in qua est corpus
christi et anima cum divinitate: non quidem per
modum quantitatis sed per modum substan-
tie: ita quod divisa hostia in qualibet eius par-
te est totus christus. Nota similitudinem de spe-
culo fracto etc. sicut ante consecrationem in qua
libet parte hostie erat tota substantia panis.
Sic et forme accidentales sunt in qualibet
parte subiecti: et tunc in toto subiecto: sic et
corpus christi est in totum in tota hostia conse-

crata. et totum in qualibet parte. De hoc mo-
do essendi dicit Mat. ult. Ecce ego vobiscum
sum omnibus diebus usque ad consumationem
seculi. Nota vobiscum sum. s. per personam sa-
cramentalem in hostia consecrata. Deo gra-
tias. Amen.

Quod et omnibus sancti dicunt celi.
Sermo. 15.

Quies in ce-

lis. Supra sermone proxi-
mo exposita sunt verba
ista qui es in celis secundum
sensum spiritalem. Modo se-
quitur exponere ea secundum
sensum mortalem. Salvetur virgo etc. Pro
complemento sermonis notandum quod in sa-
cra scriptura clare innuitur quod per celos spi-
ritualiter loquendo intelligitur sancti homines
in quibus deus est per gratiam in hac vita et
per gloriam in futura. Et ideo dicitur. Pri-
mus qui es in celo. i. in sanctis. Hoc autem
probo duplici medio videlicet auctoritate
et ratione. Auctoritas. ps. 18. Celi enarrant gloriam
dei. Rō potest adduci quod omnis homo amoris tra-
nsfert amantem in amantem. Sancti autem totis
affectibus in hac vita celos diligunt. Ideo
dicuntur celi. unde ego de sancto victore.
Scio inquit anima mea: quod dilectio est vita tua
et quicquid diligis ipsa vis dilectionis in eius
similitudinem transformaris. Igitur sancti
dicunt celi: quia celos diligunt. unde de san-
cto quolibet cantat sancta mater ecclesia in
hac peregrinatione solo corpore constitutus
cogitatione et audientia in illa eterna patria
conversatus est. Et apostolus de se et alijs san-
ctis loquens dicit. In facta conversatio in celis est
Ipsa. s. per contemplationem et amorem.
Potest et alia ratio adduci per similitudinem
sicut enim deus vis esse in celis ut dictum est
supra sermone proximo. ps. Dominus in celo
sedes eius Item. ps. Dominus in celo paravit
sedem suam. Sic et in sanctis vis deus esse
per gratiam in hac vita: et per gloriam in alta: et
dictum fuit in dicto sermone primo. Par-
te. 4. et 5. Sed pro maiori declaratione addu-
cam alias septem rationes quibus merito san-
cti dicunt celi: quia spiritualiter habent conditiones celli
corporalis: que sunt septem

Primo namque celi sunt clari seu lucidi.

Secundo sunt sublimes. **T**ertio sunt puri. **Q**uarto sunt rotundi. **Q**uinto sunt viles. **S**exto sunt mobiles. **S**eptimo sunt eterni seu perpetui. **S**ic sci sunt. **P**rio clari p fidei illuminatione. **S**ecundo sunt sublimes per terrenorum despectione. **T**ertio sunt puri per castitatis pfectiones. **Q**uarto sunt rotundi per solitudinis duplicatis seu multis depositione. **Q**uinto sunt viles per gratiarum conuersionem. **S**exto sunt mobiles per virtutum angustatione. **S**eptimo sunt eterni seu perpetui p pfectionis continuatione. **P**rimo ergo celli sunt clari. Non enim est in celis tenebrositas. nec vicissitudo diei: et noctis sed semper est ibi claritas. **S**ic sancti sunt clari per fidei illuminatione. unde Seneca. Talis est alius sapientis qualis est mundus super lunam: semper illic lux est. Non ergo est in sancti aliqua tenebra erroris: dubitationis vel falsae opinionis: qd hnt eor clari in hys qd sunt fidei et max e i vna scriptura qd est lucida et clara. ps. **L**et dñi immaculata pueris. alas pceptu dñi lucida illuminans oculos. **N**ota figura de **A**be. q erat lucida ex parte filiorum **I**srael. **E**t hec est sapientia vera sanctorum de qua loquitur **M**orise. d. **H**ec est enim vestra sapia et intellectus coram populo ut audientes vniuersi pcepta hec dicat. **E**n populus sapiens et intelligens gens magna. **D**eutero. 4. **N**ō fides catholica vocat sapientia et intellectus sed non sciam. **R**ō qd dicit ps. **I**n. 6. **E**rgo choram qd tres sunt virtutes spuales spe: calculatue. s. sapientia: intellectus: et scia. **S**apientia est cognitio diuinorū: h modo dicitur sapientes rē. **S**ed false **R**ō. i. **D**icentes enim se esse sapientes stulti sancti sunt. **I**ntellectus vero est cognitio pncipiorū. **S**cia vero est cognitio pculi omnium que habentur per demonstrationes. **F**ides ergo est sapia qd est de diuinis rē. **D**icitur intellectus qd articuli fidei sunt principia totius theologie: sed fides non est scia: qd articuli fidei non sunt pfectiones habite per demonstrationes: qd h modo habeamus rōnes et argumenta et pstantia articulos fidei: on sunt tamen demonstrationes: qd nisi deus reue-

lasset rōnes nō sufficeret: sed sunt pntes. unde fides est substantia rerū speranda: argumenta non apparentia. **H**erbr. xi. **E**cce quare dicit hec est nra sapia. s. fides catholica corā ppio: qd nō sufficit rplano hēre sed etiam in corde sed vbi et ore pferit eā: sicut tamen in lanternā: o qd hēat spiraculus aliter extinguere. **R**ō. 10. **C**orde creditur ad iusticiam ore at pfectio fit ad salutem. ps. **C**redidi pp qd locutus sum: et id adfatio firmatum aplicū rē. **S**ecundo celli sunt sublimes: tanta est altitudo celli qd mensurari non pōt quāto aliqui ut rabi **M**orise nō si fuerint mensurate sicut referē in legenda ascensionis dñi qui dicit qd quilibet crenulā cuiuslibet planete h in spistudine xlii quingentorū annorū. s. m spaciū quantum possit aliquis ire de vna plana in quingentis annis et distantia inter celum et celum. s. inter circulum et circulū est filr rē. **H**ec ibi videas. **S**ed ridiculū est: qd non pōt sciri ne ritas nisi deus reuelaret vbi dicit scriptura. **A**litudinē celli et latitudinē terre: et profundū abyssi quis mēsurat. q. d. nō illos. **E**cce hacten. **N**isi fortasse drabolus qd cecidit de celo: qd tunc illud spaciū mēsurauit: sicut dicit beatus **A**ndreus in oratione peregrini draboli qui in forma mulieris venerat ad seducendū rfm quindā deuorū beati **A**ndree. **S**icut legitur in legenda eiusdem. **F**ecit deus sicut magnus dñs et potens qui pro se vxore et filio facit cameras in altum in sūmo palatij sui et in finibus facit stabula iumento: et sub terra facit carcerem rē. **D**e clara. unde **B**arath. 3. **I**srael quā magna ē domus dñi et ingens locus potestatis eius magnus et nō hīs sine: excelsus et inēsus. **N**ota non hīs sine. s. in duratione: qd generatio preterit et generatio aduenit terra at in eternū stat **E**ccl. 1. **I**sta ergo qūitatez ē hnt et habuerunt sancti per terrenorū despectionē vspiciēdo. s. honores. voluptates: viciatias: alioquin non pōt esse in eorū aladuplex amor: cōmarius. s. rex terrenar: et celestis. **I**d dicit apls de se cū arbitramur sum ut sterora ut ebrius: uerisaciam et venientiar in illo **I**psil. 3. **N**ota ut sterora qd aliqui in domo pgregat sterus: nocet habitantibus in ea: qd corrūpit aerey et domū et personas. **S**ed qd sterus spargit in agris

Quod et orationibus sancti dicuntur di

fielo facit illos sanctificare. Ita quod religiosus clericus vel laicus congregat diuitias. Diuitie sunt quasi steruus: quod corrumpit memoriam intellectum et voluntatem et virtutes corrumpit domum et illos de domo: qui quicquid interficiant pios ut habeant diuitias: quod ut dicit ecclesiastes. 5. Diuitie conseruare in malum vultui sui. ergo ex camera cordis sunt abiciende. ps. Diuitie si affluant nolite cor sponere sed ipse debet in terras ardeat. i. in pauperes sicut dissipat: quod sic faciunt fructificari illos in orationibus et vos in meritis angelis et acquiritur peccatorum remissione. Certe ne quod corrumpant vos. Luc. 16. Facite vobis amicos de mamona iniquitatis: ut cum de feceritis recipiant vos in eterna tabernacula: unde Ezech. 7. Argentum eorum foris perdetur: et aurum eorum in sterquilinum erit. Nota exemplum de fratre parualo beati Bernardi. Vinardus: qui cum diceretur sibi a fratre suo maiore nomine Guido. epa frater Vinarde ad te solum respicit omnis terra possessionis nostre. B. vos ergo celum habetis et mihi terram solum modo relinquitis non ex equo diuisio ista facta est modico. Igitur cum pater remaneret: sed postea frater ad monasterium sequens est. Ideo apostolus. Si consurrexistis cum christo: que sursum sunt querite: ubi christus est in dextera dei sedens que sursum sunt sapite: non que super terram col. 3. et dicit Paulus. 5. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra ubi. et tibi. de. et ver. su. effo. et su. Et hoc quod debeamus terrenis despectis celestia percipere docet nos natura: que nos facit ad celum erecta forma: ut cum cetera animalia ad terram sunt inclinata unde Gaudius in primo metha. Idonaeque cum spectent terram. T. Tertio celi sunt pueri: quod nulla habet maculam nec dicitur perire. Dicunt astrologi: quod elementum ignis tangit celum: tunc ipsum non comburit nec calefacit: nec nigrescit: sicut facit hic ignis noster illa que tangit. Ideo dixerant philosophi quod celum non est susceptum peregrinorum impressio num. Istam qualitatem habet sancti per castitatis perseverantiam: per quam non comburuntur per luxurias nec calefiunt nec nigrescunt. Nota quod multi comburuntur per actum luxurie et quod quicquid pergitur est in clericis et religiosis propter nimiam familiaritatem cum mulieribus: que quando incipit ex bona intentione: tunc finitur in carnalitate. Incipit enim a Credo in deum: et finitur in Carnis resurrectione et. Ideo de luxurie dicit Job. Ignis est usque ad consumptionem deuorans et omnia radices germina. Job. 31. Nota ad consumptionem deuorans: quod mortificat omnia merita peccentia. et omnia opera. i. virtutum. Ideo tangat quicquid est religiosus a nimis familiaritate mulierum. Nota exemplum. Arsenius qui cum rogaret a quadam nobili muliere romana que venerat roma ad eum visitandam: quod haberet in memoriam eam in orationibus suis. Respondit. Ego rogo deum ut deleat tuam memoriam de corde meo et. Ideo dicit Jer. Hospitium tuum aut raro aut nunquam mulierum pedes tereant: quod non potest toto corde habitare cum deo qui seminat accensibus copulatur. et infra. Femina que bene videtur peruersam mentem dilige non cor porali frequentia. 32. dicit. Hospitium. Aliqui vero non comburunt: sed calefiunt: quod quia non conuincuntur actu carnali: tunc respiciendo loquendo tastando calefiunt. De tali seu persona talis dicit Jer. Satis calefactus sum quia vidi focum Jer. 44. Quidam vero nigrescunt. i. in fama per suspectam familiaritatem cum aliqua: quia non peccat cum ea. Ideo eorum fama nigrescit in cordibus aliorum. De talibus dicit Jer. denigrata est super carbones facies eorum et non cogniti in plateis. T. 4. Facies dicitur fama: quod sicut in facie: sic in fama cognoscitur quis sit bonus bona fama cognoscitur: si malus mala. Ideo dicit apostolus. Ab omni specie mala abstinete vos. 1. Thesa. ultimo et in. c. Cum ab omni de vita et bone. etc. Nec dicat aliquis: sufficit scientia mea quod omnia habet bonum testimonium et ab his qui foris sunt: nec negligenda est fama bona. unde Augustinus. 12. q. 1. nolo. Dae res sunt scientia et fama: scientia est necessaria tibi: fama proximo tuo. qui confidens scientie negligit famam suam: crudelis est. Quarto celi sunt rotundi quod carent angulis: Certum est quod deus potuisset facere triangulatum vel quadratum sed ordo sue sapientie fecit illud rotundum totum: ad ostendendum eternalitatem creatoris: in quo non est principium neque finis: sicut neque in figura spectata: sicut rotunda. Ideo di

bus: que quando incipit ex bona intentione: tunc finitur in carnalitate. Incipit enim a Credo in deum: et finitur in Carnis resurrectione et. Ideo de luxurie dicit Job. Ignis est usque ad consumptionem deuorans et omnia radices germina. Job. 31. Nota ad consumptionem deuorans: quod mortificat omnia merita peccentia. et omnia opera. i. virtutum. Ideo tangat quicquid est religiosus a nimis familiaritate mulierum. Nota exemplum. Arsenius qui cum rogaret a quadam nobili muliere romana que venerat roma ad eum visitandam: quod haberet in memoriam eam in orationibus suis. Respondit. Ego rogo deum ut deleat tuam memoriam de corde meo et. Ideo dicit Jer. Hospitium tuum aut raro aut nunquam mulierum pedes tereant: quod non potest toto corde habitare cum deo qui seminat accensibus copulatur. et infra. Femina que bene videtur peruersam mentem dilige non cor porali frequentia. 32. dicit. Hospitium. Aliqui vero non comburunt: sed calefiunt: quod quia non conuincuntur actu carnali: tunc respiciendo loquendo tastando calefiunt. De tali seu persona talis dicit Jer. Satis calefactus sum quia vidi focum Jer. 44.

Quidam vero nigrescunt. i. in fama per suspectam familiaritatem cum aliqua: quia non peccat cum ea. Ideo eorum fama nigrescit in cordibus aliorum. De talibus dicit Jer. denigrata est super carbones facies eorum et non cogniti in plateis. T. 4. Facies dicitur fama: quod sicut in facie: sic in fama cognoscitur quis sit bonus bona fama cognoscitur: si malus mala. Ideo dicit apostolus. Ab omni specie mala abstinete vos. 1. Thesa. ultimo et in. c. Cum ab omni de vita et bone. etc. Nec dicat aliquis: sufficit scientia mea quod omnia habet bonum testimonium et ab his qui foris sunt: nec negligenda est fama bona. unde Augustinus. 12. q. 1. nolo. Dae res sunt scientia et fama: scientia est necessaria tibi: fama proximo tuo. qui confidens scientie negligit famam suam: crudelis est. Quarto celi sunt rotundi quod carent angulis: Certum est quod deus potuisset facere triangulatum vel quadratum sed ordo sue sapientie fecit illud rotundum totum: ad ostendendum eternalitatem creatoris: in quo non est principium neque finis: sicut neque in figura spectata: sicut rotunda. Ideo di

est. sapientia blanda: Sicut celli circuli so-
la. Ecclesiastici. 24. Hanc pdictionē san-
cti hnt virtutem inuadendo per doli seu di-
plicitatis vel malicie depōitiones: qz sunt
simplices nec hnt angulos malicie vel frau-
dulentie: sic nec veritas: de qua dī qz veri-
tas non hnt angulum nec offit vna extra
z aliud intra. Sicut aliqui faciunt qui offi-
dant se liberales: sed intus sunt auari: vici-
rarij: fares zc. Ubi enim est angulus: ibi
sunt sordes. Ideo exortatur nos Petrus
apostolus. d. Depōientes oēm maliciam z
oēm doli z simulationē z inuidias z oēs
detractiones sicut non geniti infantes ratio-
nabiles sine dolo: ita concupiscite vt in eo
crecatis in salutē. i. Petri. 2. Ubi no-
ta qz excludit a nobis quinqz angulos pra-
uitatis. primus ē malicia cordis: sicut odiū:
rancor: z mala voluntas vnde dicit depo-
nentes oēm maliciam. Secundo est vici-
ritas z oēm dolum. Iste angulus consistit
ore vt vj non decipiat quis primum in vē-
dendo: vel emendo: dēdendo tñ pstitit zc.
Et perlarando vel mendando: qz mendaciū
non dī dicit ē. p salute alterius vel propria:
qz vt dicit Aug. in li. de mendacio z in decre-
tis. 22. q. 2. primum ad sempiternā salutē
nullus adducendus est opulante menda-
cio. Tertius angulus est in opere z simu-
latione. i. fictione: qz homo extra offit se
bonū cū intus sit malus. Verbi gra. In ba-
bilitate alioquem subitus gero designat casti-
tas sine puritas mētalī: in nigro superius
designatur asperitas zc. Idem de super pel-
liculo elerit zc. Si autē est corruptus est ibi
angulus simulationis: ideo meretur a xpo
maledicti: sicut sicutinea hās solum folia sine
fructu zc. vt dī Math. 24. Per sicutinea illā
designat ypocrita sine simula tor. Quartus
angulus est z inuidia. Inuidia est tristitia
v bono alterius: sine sit honor: sine offit
sine viciis sine bonum spūale: qz in oibus
eadere pōt inuidia Ecclesiastes. 4. Contē-
platus sum oēs labores hominū z idustrias
animaduerti patere inuidie proximū zc.
Quintus angulus: z oēs detractiones.
Detractio est laudare ante z diffamare re-
tro. Ideo dicit: sicut modo geniti infantes
qui a talibus angulis sunt liberi: sed quia
pueritia sine infantia ista sine rōne non est

meritoria: ideo addit rationabiles vt. scilicet
electione rōnabili procedat Mat. 18. Nisi
edueris fueris z efficiamini sicut paruuli
non intrabitis in regnum celoz. Quintus
celi sicut viles: qz oēs pprietates virtu-
tes z qualitates quas deus celis cōlāt
nobis largitur: vt pz in sole qui tribuit no-
bis claritatem. Idem de luna z de stellis.
Item oīs virtus in ista inferiora influit a
celis: z oīs inferiora in eorum virtute cōfi-
stant. Gen. 1. Fiant luminaria i firmamēto
celi vt diuidant diem ac noctem: z sint in si-
gna z tempora z dies z annos vt luceant
in firmamento celī z illuminent terram: sed
si cell per auariciam vellent sibi retinere:
deus aufert elo zc. Istam ergo qualitates
habent sancti per gratiarum cōmunicatio-
nem: quia quicquid boni habent spūalia-
lis z temporalis: libenter impuntur pro
proximis: quia ad hoc dedit deus gratias ho-
minibus vt z ipsi saluētur: sicut gratia gra-
tias faciens: vel saluentur p eas proximi: si-
cut gratia gratis data. i. cor. 12. Antequā
datur manifestatio spūalis ad vtilitātē. i.
aliorū sicut pcepit deus aplos. d. Mat. 10.
Quinimo totus mūdus regit manu tenet
z gubernat merito sanctorum. Et ideo ille
ciuitates Sodoma z Gomora z alie tres
in quibus decem iusti nō sunt inuenti: sub-
mersē sunt: vt patet Gen. 19. Non sic faciūt
auari qz sunt tenaces: sicut diues epulo de
quo dī Luc. 16. Die vt expedit. Sexto
celi sunt mobiles: qz semper sunt in pūno
motu nec vnqz cessant. Sic sunt sancti qui
semper proficiunt de virtute in virtutē z
augent merito hac bona opera accumulan-
do: sicut vixit deus ad Abrahā. Gen. 17.
Ambula coram me z esto perfectus quia
vt dicit. Ber. in via dei nō progredi regredi
est. Ideo. ps. Beatus vir cuius est auxi-
liū abste ascensiones in corde suo disposuit
in valle lachrymarum in loco quem posuit:
z enim benedictionem dabit legislator: ibi
de virtute in virtutē: videbitur deus deo-
rum in syon: deorum. i. angelorum. Et ratio-
bulus profectus procedit ex caritate ideo
amore dei: quia vt dicit Grego. Amor dei
nunquam est oclusus: operatur enim ma-
gna: si est: si at opari desinit: pfecto amor nō
nō ē Jo. 2. Si diligis me pascē oues meas.

Quod quadruplex est bonum

Septimo celi sunt eterni seu perpetui: quia sunt incorruptibiles: in habuerunt principium: non habebant finem in sublimitate. ps. Statuit ea in eternum et in seculum seculi: preceptum posuit et non peribit. Eccl. i. h. Ratio perit et gloria aduenit: terra autem in eternum stat. Nec mors cessabit post dies iudicii: iuxta illud. Celum et terra transibunt. 2. p. 2. h. quo ad qualitates accidentales. Itaque qualitatem habet sancti: et nos debemus habere per firmam perseverantiam in bona vita etc. Ideo apostolus. Itaque fratres mei dilectissimi stabiles estote et immobiles habundantes in omni opere: diligentes quod labor vester non est inanis in domino. 1. Cor. 15. Deo. Gratias. Amen.

Quod quadruplex est bonum. Sermo 16.

Sanctificetur

nomen tuum. Supra in verbis illis. Ipse noster qui est in celis: ponit captatio benivolentie ut dictum est. Ad id in verbis illis. Sanctificetur nomen tuum. vbi in fine: ponit septiformis petitio quatuor petitionum: hec est prima. Et ideo de ea incipiamus predicare cum gratia dei. Salutetur homo maria etc. Circa sufficientiam petitionis orationis debet notandum primo quod sicut dicitur 2. p. 2. q. 83. ar. 9. In oratione debita: non solum petunt omnia que desiderare possumus recte: sed etiam eo ordine petuntur quo desideranda sunt: ut sic hec oratio non solum doceat nos orare sine petere: sed etiam sit informativa totius nostri effectus. Et quoniam sibi 2. p. 2. egregie exponat ordine istarum petitionum: nisiolumus nos aliam ordinem persequemur: sicut aliquos alios doctores presertim Albertum et alios. Unde notandum quod omnia nostra petitio circa duo ordinatur. vbi ad consequentiam boni et ad euitationem mali. Ideo quattuor prime petitiones que sunt de bono: sunt ante tres sequentes que sunt de remotione mali. Postulat ergo primo collatio boni cum deus Sanctificetur nomen tuum: sicut in celo et in terra: panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Remotio vero mali petitur ibi. Et dimitte nobis debita nostra: sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Si autem est malum quod timeatur per petrandum de futuro: tunc contra illud ordinatur. Sexta petitio. Et ne nos inducas in tentationem. Si autem est malum pene non promouens ad meritum: tunc contra illud ordinatur petitio. Septima que debet. Sed libera nos a malo. De malo autem quod promouet ad meritum non est faciendum petitio: ut remoueat: quia illud utile et necessarium nobis est. Act. 4. Per multas tribulationes oportet nos introire in regnum dei. Prima ergo petitio est de persequendo deum: sanctificatio: ubi deus. Sanctificetur nomen tuum. Sed pro

fra: sicut et nos dimittimus debitoribus nostris: vbi in fine. Circa ergo petitiones boni: sciendum est quod quadruplex est bonum.

Primum est bonum iustificans.

Secundum est bonum glorificans.

Tertium est bonum operans.

Quartum est bonum adiuvans.

Tria ex hijs respiciunt statum vite sed vni respiciunt statum pre. Primum bonum quod premitur est bonum gratie: quo iustificamur in teras. Secundum est bonum glorie: quo distamur superius. Tertium est bonum obsecere quo operamur exterius. Quartum est bonum caritative: quo coniungimur fratribus et sociis. Primum bonum petimus cum dicimus Sanctificetur nomen tuum: quoniam hec verba alijs modis exponi possunt: ut infra dicitur.

Secundum bonum petimus cum dicimus Adueniat regnum tuum. Tertium bonum petimus cum dicimus: Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra. Quartum bonum petimus cum adiungimus: Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Quod intelligitur vno modo de pane sacramentali cum charitate diuina: quibus et alijs modis exponi possunt: ut infra dicitur. Secundo ponitur petitio in euitatione mali. Vbi notandum quod in euitatione mali ordo est in petitionibus secundum malum malum: quoniam autem malum culpe est malus quod pene. Ideo primo ponuntur petitiones de culpa remouenda quod de pena. Malum autem culpe autem est culpe perpetrare de preterito: aut que timeatur perpetrare de futuro. Et si est culpe perpetrare de preterito: tunc contra hoc malum ordinatur.

Quinta petitio. Et dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Si autem est malum quod timeatur per petrandum de futuro: tunc contra illud ordinatur. Sexta petitio. Et ne nos inducas in tentationem. Si autem est malum pene non promouens ad meritum: tunc contra illud ordinatur petitio. Septima que debet. Sed libera nos a malo. De malo autem quod promouet ad meritum non est faciendum petitio: ut remoueat: quia illud utile et necessarium nobis est. Act. 4. Per multas tribulationes oportet nos introire in regnum dei.

Prima ergo petitio est de persequendo deum: sanctificatio: ubi deus. Sanctificetur nomen tuum. Sed pro

latiori discussione materie notanda q̄ ista
petitio p̄t̄ tripliciter intelligi fm̄ q̄ nomen
illud p̄t̄ tripliciter accipi: cum d̄r. Sancti.
nomen tuum. Triplex est ergo nomen dei.

CPrimum est nomen divinitatis eternalis.

CSecundū est nomen humanitatis ipalis.

CTertium est nomen regenerationis spūalis.

Primum pertinet ad ipsum deum.

Secūm ad filium eius secundū q̄ ho-
mo. Tertium ad nos christianos.

Primo ergo dicemus de primo nomine.

Ubi notanda p̄ introductione sermonis:
q̄ deus est oīo innotabilis pp̄te: p̄fecte.

Et pbatur hoc rōne: q̄ auctate. Rō est: q̄

si loquamur de nobis substantiis: nullū

nomen est sufficiens ad d̄m nominandū

Nam ut dicit p̄ph̄s In. 4. Metaph. Rō si

gnificata p̄ nomē est eius diffinitio. Nam

scilicet est aut q̄ de deo nulla p̄t̄ dari d̄fī

nō: q̄ oīo diffinitio p̄stat ex genere: d̄fīa

Deus at̄ nō est in genere aliquo sed sup̄a

oē genus: nec est in eo d̄fīa: q̄ non est com-

positus sed simplicissimus in natura: ergo

p̄ q̄ nullam nomen substantiū pp̄te: p̄-

fecte p̄t̄ dici de deo: Si nos loquamur

de nobis adlectis idem est: q̄ nōia ad-

lectionem imponant ad rep̄tandas virtutes

et pp̄terates rerum: et inde est q̄ vna res p̄

pter multas virtutes et pp̄terates quas h̄

pluribus nobis noīatur. Certum est autē

q̄ oīa nōia mundi non possent expr̄mere

virtutes et pp̄terates dei: et iō non p̄t̄ nōia

ri. p̄z rō. Auctas. Prouer. 30. Quod nomen

est eius et quod nomen filij eius si nōst.

Et iō quod nomen impones ei: veritatem: q̄

voce referunt ad res significandas mediā

te cōceptione intellectus: q̄ ut p̄ph̄s dicit.

Voce sunt signa intellectus. Iō fm̄ quod

aliquid a nobis intellectū cognosci p̄t̄: sic

a nobis p̄t̄ noīari: q̄nā autē in hac vita

deus non possit cognosci a nobis per suam

essentiam: cognoscit̄ iñ a nobis ex creaturis

f̄z habitudine principij et per modū excellē-

tie et remotiōis iuxta. Illud. Ro. 1. Inuisibi-

lia dei a creatura mundi. I. ab hōie p̄t̄ ea q̄

facta sunt intellecta conspiciant̄ sc̄mpter-

na quoq̄ virtus eius et diuinitas. Et sapien-

tie. I. magnitudine enim speciei et crea-

ture cognoscibiliter potuit hōim: creator

videri. Et iō sic p̄t̄ noīari a nobis ex crea-

turis: unde noīamus eum oīpotentē Ero:

15. Et sic quasi vir pugnator: oīs nomē eius

re. sic noīamus eū d̄m̄s Isa. 42. Ego oīs h̄

est nomen meū creator: ē. 2. Macha. 1. D̄ne

de⁹ oīam creator: terribilis et fortis iustus et

misericors. Et in aucte sapientie sup̄a alle-

gata. Et deus fm̄ q̄ ip̄m intelligimus: non

ad̄ sc̄m q̄ ip̄s est. unde sc̄m p̄ceptionem

intellectus nostri per h̄ nomen deus intelli-

gimus vnum qui creauit celum et terram et

qui oīa disponit et regit et cuius maiestas et

gloria est infinita. Sc̄m h̄c ergo per h̄c

petitionē petimus hoc nomē sanctificari. I.

a nobis: et hoc quidem dignissime: q̄ sicut

d̄r. ps. 100. Sanctum et terribile nomē eius

et alibi confiteant̄ nol tuo magno qm̄ terri-

bile et sc̄m est: sanctum bonis: terribile ma-

lis. Tunc autē sanctificat̄ a nobis istud no-

men qm̄ damus ei debitam reuerentiam et

honorem: et ad hoc tenemur et ex p̄cepto

ipsius dei dicentis. Non assumes nomē dei

tui in vanum: nec enim habebit d̄s in sor-

tem cum qui assumpsit nomen d̄i dei sui

frustra. Ero. 20. Est autē notanda q̄ triplici-

ter debemus huic sancto noi debitā reuerē-

tiā et honorem: ut sic sanctificetur a nobis

hoc nomen videlicet.

CPrimo reuerenter ipsum nominando.

CSecundo vota sibi facta reddendo.

CTertio iuramenta p̄f̄cta obseruando.

Contra primū faciunt blasphematores.

Contra sc̄m faciunt votoz violatores.

Contra tertium faciunt iuramentoz fa-

tores.

Circa primū ergo ultra ea que dicta sunt

sup̄a serm. de. 10. et. 11. et. 12. ubi agitur de dei

adoratione. Uideamus modo p̄t̄a blasfe-

matores. qui non sanctificāt nomen dei sed

ipsum blasphemant et vituperant. Sunt er-

go 3 blasphemie vitia tria principl̄ notāda.

CPrimum de blasphemie quiditate.

CSecundū est de eius gravitate.

CTertium est de eiusdem penalitate.

Circa primum notandum: q̄ sicut dicit

Tho. 22. q. 13. ar. 1. Non eni blasphemie impo-

tare v̄t̄ quandā derogationē alicuius ex-

cellentis bonitatis p̄cipue diuine. Quicqd̄

autē deo p̄uenit p̄inet ad bonitatem ipsius:

et quicqd̄ ad ipsum non p̄inet longe est a

rōne perfecte bonitatis: que est eius essentia

sc̄m Dionisium. Quicquid ergo vel negat

Quod quadruplex est bonum

aliquid de deo q̄ ei conuenit: vel asserit de deo q̄ ei non conuenit: derogat diuine bonitati. quod quidē pōt ptingere duplīter vno quīdez modo: s̄m solā opīnionē Intellectus: alio mō pīancta quadā affectus de testatōe s̄m Tho. vbi supra. Sed vt latius exordiamur: notādum q̄ blasfemia pōt cōmitti tripliciter: quib⁹ addimus ad minus duos alios modos: et sic erunt quinq; modi

Primo ergo modo cōmittitur blasfemia q̄si aliquis negat de deo q̄ ei puenit. puta negando deum esse. ps. Dixit insipiens in corde suo non est deus: vel negando deum esse oipotentē: Sicut aliqui dñt. Et non haberet posse deus quod hoc vel illud non faciam. puta interficere te vel aliquid tale. Q̄ lingua radictus p̄dicenda. Idem qui negat deum iustum sub hac sp̄e blasfemie p̄tinent macedoniani heretici qui negabāt sp̄m sanctū esse deum. De quo errore habetur. i. q. i. eos. Et. 2. q. 3. Quidā autē. §. Macedoniam. Item Manichei qui negabāt deū esse creatore vībilitū. Idē qui dñt deū nō esse bonū: vel creatore vel gubernatorem oīum vel nō esse trīnum in p̄sonis et vnum in essentia vel asserit aliqd cōtra aliquid articulū fidei: q̄ tunc negat de deo illud q̄ sibi puenit. vnde dicit Tho. vbi supra q̄ blasfemia opponitur p̄fessionī fidei. C̄terō mō blasfematur deus q̄si attribuitur ei vel asserit de eo quod ei non cōuenit puta q̄ sit iniustus: v̄l q̄ sit partialis: quod est falsum: q̄ apud deum non est acceptio p̄sonarū sub hac sp̄e p̄tinentur quidam heretici qui vocabantur antropomorfite qui dicebant deū esse corpus et hēre humana membra: de quo errore habetur. 2. q. 3. Quidam autē. §. Antropomorfite. Sic peccant ēt illi qui inferunt nomen dei in aliqua carra cuius aliquibus caracteribus et nominibus dyabolicis pro aliqua vanitate: q̄ attribunt deo illud quod sit a dyabolo s̄m cantationes et facturas. Et si quis effectus ex eis ptingit attribunt deo: et hoc faciunt vt maior fides adhibeatur. Sic propter facit dyabolus sicut ille q̄ vult. aliquē venerare: q̄ miscet venenū cuius melle La tet hoc in melle venenum. Sic peccant illi qui exponūt somnia s̄m librum quēdam mēv

datiis quez quidā attribunt Danieli. Sic de illis nigromantibus vel magis qui expellunt dyabolum a corporibus energuminiū per aliquos incantus sine carmina dyabolica et attribunt hoc deo: et multa faciunt dyaboli que attribunt deo. Quid ēt illis qui sanant morsus serpentum qui vulgo dicuntur Sircaldi: s̄m si hoc pro incantus faciunt: sub hac sp̄e p̄tinent: q̄ faciunt virtute dyaboli: et appropriant Beato Paulo. Quidam ēt attribunt deo. q̄ enim non cōuenit per modum assertionis vel imprecationis dicendo. Maldicatur deus etc. Nā maledictio non puenit deo sed oīs gloria et benedictio Apoc. 7. Benedictio et claritas et sapientia et gratiarū actio honor virtus et fortitudo deo nostro in secula seculorum Amen. ps. Sit nomen dñi benedictum ex hoc nunc et vsq; in seculum. C̄terio mō cōmittitur blasfemia contra q̄si attribuit creature quod deo appropriat: puta facere miracula: sic faciebant iudei contra christū dicentes. In Belshabub p̄ncipe demoniorum electi demonia q̄ peccatum erat blasfemia in sp̄m sanctum: sicut dñt Mat. 12. et Mar. 3. et Luc. 11. Nec tñ pōt p̄tinere ad p̄imum modum blasfemie. Hoc ēt modo peccant quicūq; accedunt ad magos vel diuinos pro filijs h̄idīs: vel p̄ sanitate habenda vel huius: q̄ soli deo pueniunt vel p̄p̄ia sunt Deut. 32. Ego occidea et ego viuere faciam p̄uiclam et ego sanabo: et non est qui de manu mea possit erueri: sic etiā peccant quicūq; attribunt nomē diuinitatis creature sicut fecit Belshabub qui dixit quod nō est deus nisi Nabuchodonosor Iudith. 5. Sic ēt peccant qui dicunt sciri dyabolū: sicut faciunt sculi. Sic ēt oīs ydolatre et nigromantici et diuinatores dicūt et sunt blasfemi et qui faciunt reuerentiam dyabolo: vel qui adorant lunam nouam vel aliam creaturam Ideo Angelus p̄ph̄uit ne Joannes euz adoraret Apoc. 19. et 22. Sed ibi alia rō est: q̄ non est verisimile q̄ Jo. vellet adorare angelum adoratione latrē sed tūlle. Vnde sup̄m. Sermonē. xi. parte. i.

Quarto modo dicunt blasfemi quāuis largo mō quicūq; iurant per mēbra dñi. 22. q. 1. Si quis per capillum vel caput iura

terile vel alio modo blasfemia contra deum
usus fuerit: si ex ecclesiastico ordine est: depo-
natur. si laycus anathematizetur. Quia in
to modo blasfemare videntur quicunque ver-
bo vel sacro detrahunt legi diuine vel cano-
nice. Unde dicit Damasus papa. 25. q. 1.
Violatores. Blasfemare spiritum sanctum non in-
congrue videntur quia contra eosdem sacros
canones non necessitate compulsi sed libenter
aliquid perire agunt aut loqui presumunt
aut facere volentibus sponte consentiunt et
infra quoniam contra eam agit eius natus et
gratia sancti canones edicti sunt: hec ibi. Mo-
ta ergo contra illos qui dicunt despectus
illos canones quos fecit: fecerunt eos isti de-
recti in faciem suam etc. Ex ista est ratio vi-
detur idem in detrahentibus legi clauis vel
contra eius indicantibus: quod videtur. Proton. 8.
Per me reges regnate et legum conditores
iusta decernunt. Sic et blasfemant. illi qui
detrahunt alicui sancto ab ecclesia canoniza-
to: quod sic detrahunt ecclesie et spiritui sancto. a
quo ecclesia in talibus agitur: quod in canoniza-
tione sancti ecclesia non potest errare secundum
Theodosium. Quis ergo gloriatur contra et male in ca-
nonico gloriosus de rell. et bene. sanctorum
lib. 6. Unde dicit Theodosius. 22. q. 3. ar. 1. Ad finem
quod sicut cum deus in sanctis suis laudatur
laudantur opera que deus in sanctis suis
efficit: ita blasfematio que fit in sanctis et
posita in deum redadatur. Sic multo magis
blasfemus est qui detrahunt euangelio quia
per hoc detrahunt diuine veritatis asserens de-
um mendacem. Sic et illi qui blasfemant
sanctos: quod blasfemia redandat iniuriam
diuine maiestatis cuius sunt sancti. Nota
hic de pueris deridentibus Iherusalem. 4. R.
2. Sic et blasfemus deus si quis inferret iniu-
riam alicui ymagini christi vel virginis vel
sanctorum in contemptum ipsorum: vel per-
sequerentur seruos vel in iniuriam ipsius
despectus faciebat Saulus act. 9. Saulus
ad hac spiritus. m. et ce. in di. dñi et ecc. unde
erat tunc blasfemus: sicut ipse postea confi-
tens suum peccatum dicit prius sui blasfe-
mus et persecutor et presumptuosus. i. Theodosius. 1.
q. 3. Moysi tangere thronos meos: nam tanto
si offendit in iniuriam patroni offenditur
ipse patronus. vñ Jacobi. 2. Qui uos tangit

quasi qui tangat pupillam oculi mei. Non est
est blasfemus qui a dyabolo temptat in cor-
de de blasfemia. Illa enim est blasfemia dy-
aboli tentantis potius quam hominis tentati: quin
immo meretur tentantus si sibi displiceat: ut
hic in summa virtutum et in uitis patrum. Cir-
ca secundum uidelicet de blasfemie gravitate
notandum quod sit graue peccatum istud po-
test octo modis siue medijs ostendi. Pri-
mo quia per hoc peccatum immediate deus
offenditur: et quia ratio sequitur quod blasfe-
mia sit grauius peccatum quam homicidium
Ratio quia per blasfemiam immediate et
directe offenditur deus: per homicidium ve-
ro proximus. Homicida enim non intendit
principaliter offendere deum sed proximum:
hinc consequenter offendatur deus: sed blasfe-
mi intentio principaliter fertur in deum.
Ratio enim super qua fundatur omne pec-
catum est offensa dei: unde nec homicidium:
nec furtum: nec fornicatio: nec aliquod aliud
peccatum habet rationem peccati. nisi in qua
tunc per illud offenditur deus. unde si deus
non offenderetur non esset peccatum. sicut
patet in Abraam volente filium occidere
Gen. 22. Item in Sansone se ipsum occide-
re Iud. 16. et in c. Sandemus de uino: Item
in filiis Israel eripoliantibus egyptum Exo.
12. Item in Moise accipiente muliere: forni-
catam. Item in Jacob dicentis mendacium.
Item in iudice condemnante hominem
malefactorem ad mortem iusticia suadente
Posset ergo deus disponere quod homicidium
non esset peccatum. Ideo. i. R. 2. dicitur. Si
peccaueris uir in uirum placari potest ei deus
Si autem in deum peccaueris uir: quis ora-
bit pro eo: Cum igitur omnis actus malus
habeat rationem peccati: eo quod sit offensa
dei: ergo multo magis ipsa dei offensa pec-
catum est: quia propter quod unumquodque
et illud magis. unde blasfemia est maximum
peccatum. unde super illud uerbum Isa.
18. Ad populum terribilem post quem non
fuit alius etc. Dicitur quod omne peccatum blasfe-
mie comparatum lenius est. Et hac est
ratio dicunt Theologi: quod peccata com-
missa contra precepta prime tabule: sunt grauiora
his que committuntur contra precepta secunde tabule.
Predicatur rationem ponit Theodosius. 22. q. 3. ar. 3.

Quod quadruplex est bonum

ad p. l. m. d. Alii tante gratitatis est h. petri blasphemie q. etiam antiqui patres nō audebant ipm peccatum eiaz verbo exprimere. Unde dicitur Job. i. Consurgenz diluculo o. ferebat holocausta per singulos dies. Dicebat enim ne forte peccauerint filij mei et benedixerint deo in cordibus suis. Nota benedixerint. i. maledixerint: ubi dicit scds. Tho. q. crimen blasphemie taz. orribile est: ut pla. era ipm noiare formidens: sed ipm p. r. r. i. a. signifi. at. C. Secdo q. petri mēlarā. h. p. d. itione p. sone in quā peccatur. Quāto. n. p. sone maioris p. ditionis offensa est: tanto grauius est p. t. m. q. ar. p. sone dīna sen. essen. tia eius est i. m. re. ex. c. e. l. e. t. i. e. i. o. p. e. t. a. que im. mediate cō. n. i. t. u. n. t. i. p. m. d. e. u. s. i. n. t. g. r. a. u. i. s. s. i. m. a. i. h. m. d. i. e. s. t. b. l. a. s. p. h. e. m. i. a. C. T. e. r. t. i. o. q. p. e. l. u. s. f. a. c. i. t. b. l. a. s. p. h. e. m. u. s. d. e. o. q. d. e. u. s. s. u. o. r. v. p. i. o. n. u. s. s. a. n. c. t. o. q. n. u. n. q. d. i. c. i. t. e. t. c. o. n. i. t. i. t. i. s. i. n. e. d. e. m. e. r. i. t. o. i. p. s. i. u. s. f. u. i. v. e. l. s. a. m. u. l. t. i. s. e. d. b. l. a. s. p. h. e. m. u. s. d. i. c. i. t. i. n. i. u. r. t. i. a. d. e. o. s. i. n. e. s. a. o. d. e. m. e. r. i. t. o. I. m. m. o. r. t. e. c. u. l. p. a. d. i. a. b. o. l. i. b. l. a. s. p. h. e. m. u. s. i. n. i. u. r. i. a. t. u. r. d. e. o. V. e. r. b. i. g. r. a. S. i. g. e. l. u. d. i. t. a. d. t. a. x. i. l. l. o. s. i. p. d. i. c. i. t. e. a. h. a. n. s. l. u. d. i. e. s. t. d. i. a. b. o. l. u. s. nō. a. t. d. e. u. s. q. n. I. m. o. i. p. s. e. d. e. u. s. p. r. o. p. t. e. q. nō. l. u. d. a. s. l. u. d. o. r. e. t. i. n. r. i. b. a. l. d. u. s. l. a. s. o. r. i. c. e. c. u. s. b. l. a. s. p. h. e. m. a. t. d. e. u. s. s. i. c. r. i. s. o. f. u. s. s. i. c. v. e. n. a. t. o. r. q. p. d. i. c. i. t. p. d. a. s. i. c. e. q. u. a. t. o. r. c. a. d. e. n. s. r. e. D. i. c. i. t. v. t. e. r. p. e. d. i. t. C. Q. u. a. r. t. o. q. b. l. a. s. p. h. e. m. i. s. u. n. t. p. e. l. o. r. e. s. i. u. d. e. i. s. q. r. p. m. cō. t. u. m. e. l. i. a. s. a. f. f. e. c. e. r. u. n. t. q. i. u. d. e. i. s. a. f. f. e. c. e. r. u. n. t. p. t. u. m. e. l. i. a. s. r. p. m. m. o. r. t. a. l. e. i. n. f. i. r. m. u. s. i. n. i. s. t. a. t. u. h. u. i. l. i. t. a. t. i. s. q. i. s. i. l. l. u. s. h. o. i. s. v. e. n. i. t. m. i. n. i. s. t. r. a. r. e. i. nō. m. i. n. i. s. t. r. a. r. i. i. d. a. r. e. a. i. a. m. s. u. a. p. m. u. l. t. i. s. W. a. t. 20. S. e. d. b. l. a. s. p. h. e. m. i. a. f. a. c. i. l. i. t. b. l. a. s. p. h. e. m. i. a. s. i. c. o. n. t. u. m. e. l. i. a. s. r. p. m. i. m. m. o. r. t. a. l. e. i. r. e. g. n. a. t. e. z. i. c. e. l. l. o. s. I. r. e. i. u. d. e. i. a. l. i. q. u. a. n. t. u. l. a. p. i. g. n. o. r. a. t. i. a. e. r. e. c. u. s. a. n. t. a. r. n. e. s. c. i. e. n. t. e. s. p. r. o. p. t. e. d. e. u. s. S. i. m. c. o. g. n. o. u. i. s. s. e. n. t. n. a. n. q. d. i. m. g. l. i. e. c. r. u. c. i. f. i. x. i. s. s. e. n. t. i. c. o. r. t. L. i. c. e. t. c. o. g. n. o. u. e. r. u. n. t. r. p. m. e. s. s. e. m. e. s. s. i. a. W. a. t. 22. H. i. c. e. s. t. h. e. r. e. s. E. t. h. v. e. p. e. s. t. v. p. h. a. r. i. s. e. l. o. s. i. s. c. r. i. b. i. s. s. e. d. a. l. i. q. r. u. d. e. s. i. g. n. a. r. i. e. s. t. h. o. c. nō. c. o. g. n. o. u. e. r. u. n. t. A. c. t. 3. E. t. n. u. n. c. s. c. i. o. q. p. i. g. n. o. r. a. n. t. i. a. f. e. c. i. s. t. i. s. s. i. c. u. t. p. r. i. n. c. i. p. e. s. v. i. i. B. l. a. s. p. h. e. m. u. s. a. t. c. r. e. d. i. t. i. p. m. e. s. s. e. d. e. u. s. I. r. e. i. u. d. e. i. i. l. l. u. d. e. b. a. t. r. p. o. q. a. b. o. i. b. u. s. i. l. l. u. d. e. b. a. t. r. e. S. e. d. b. l. a. s. p. h. e. m. u. s. v. i. d. e. t. r. p. m. i. n. t. o. t. o. m. u. n. d. o. a. d. o. r. a. r. i. I. r. e. i. u. d. e. i. a. u. d. i. t. a. b. l. a. s. p. h. e. m. i. a. o. b. s. t. r. u. e. b. a. t. a. n. r. e. s. s. u. a. s. A. l. i. s. u. p. i. l. l. o. A. c. t. 7. Cō. t. i. n. e. r. u. n. t. a. n. r. e. s. s. u. a. s. D. i. c. i. t. g. i. o. i. n. t. e. r. l. i. n. e. a. r. i. s. n. e. b. l. a. s. p. h. e. m. i. a. s. a. u. d. i. r. e. n. t. B. l. a. s. p. h. e. m. i. a. u. t. a. p. t. i. t. r. o. s. i. o. s. i. g. u. r. e. s.

In cōtumelia dei. In q. t. a. s. C. Q. u. i. n. t. o. q. a. b. l. a. s. p. h. e. m. i. p. e. l. o. r. e. s. s. u. n. t. h. e. r. e. t. i. c. i. s. q. i. h. e. r. e. t. i. c. i. d. i. c. i. t. d. e. d. e. o. q. c. r. e. d. u. n. t. e. s. s. e. h. a. i. b. l. a. s. p. h. e. m. u. s. a. t. d. i. c. i. t. d. e. d. e. o. q. s. c. i. t. nō. e. s. s. e. h. a. n. e. c. d. i. c. e. d. a. i. s. i. c. e. t. m. a. l. i. t. i. a. p. e. c. c. a. t. C. S. e. r. t. o. q. b. l. a. s. p. h. e. m. i. p. e. l. o. r. e. s. s. u. n. t. c. a. n. i. b. u. s. q. i. c. a. n. t. e. nō. m. o. r. d. e. t. n. e. c. l. a. c. e. r. a. t. d. i. m. s. a. u. i. m. s. e. d. b. l. a. s. p. h. e. m. u. s. s. i. c. U. n. d. e. s. u. n. t. s. i. l. e. s. c. a. n. i. b. u. s. r. a. b. i. o. s. i. s. q. m. o. r. d. e. n. t. m. a. n. u. e. i. s. q. d. a. t. e. i. s. p. a. n. e. C. S. e. p. t. i. o. q. b. l. a. s. p. h. e. m. u. s. e. s. t. p. e. l. o. r. o. i. b. u. s. c. r. e. a. t. u. r. i. s. q. i. o. e. s. c. r. e. a. t. u. r. e. l. a. n. d. a. t. d. e. u. s. mō. s. u. o. o. f. e. n. d. e. n. d. o. d. e. i. p. o. t. e. n. t. i. a. s. a. p. i. a. m. i. b. o. n. i. t. a. t. e. i. n. i. u. l. t. a. t. e. t. n. o. s. a. d. l. a. u. d. a. d. i. d. e. u. s. D. a. n. 3. B. e. d. i. c. i. t. e. o. i. a. o. p. a. d. i. t. nō. r. e. A. l. i. S. r. e. g. W. i. p. e. s. t. q. u. o. d. h. o. d. e. u. s. nō. l. a. n. d. a. t. e. s. e. a. o. i. s. c. r. e. a. t. u. r. a. a. d. d. e. u. s. l. a. u. d. a. d. u. m. i. n. s. t. a. t. p. s. L. a. u. d. e. n. t. i. l. l. a. c. e. l. i. i. t. e. r. r. a. m. a. r. e. i. o. i. a. r. e. p. t. i. l. l. a. i. n. e. s. b. l. a. s. p. h. e. m. u. s. a. t. nō. l. a. n. d. a. t. d. e. u. s. s. e. d. v. i. c. i. p. a. t. E. r. g. o. q. b. l. a. s. p. h. e. m. i. a. s. s. i. m. i. l. a. n. t. d. a. n. a. t. i. o. i. s. p. m. u. l. t. a. p. e. t. r. i. p. o. t. i. t. a. m. a. n. i. f. e. s. t. e. c. o. g. n. o. s. c. i. t. q. h. o. s. i. c. d. a. n. a. d. u. s. s. i. c. u. t. p. p. e. t. r. i. b. l. a. s. p. h. e. m. i. a. P. r. o. c. u. i. u. s. r. o. i. s. i. n. t. e. l. l. i. g. e. n. t. i. a. N. o. t. a. s. i. m. i. l. i. t. u. d. i. n. e. d. e. a. l. i. q. u. o. q. u. e. m. nō. c. o. g. n. o. s. c. e. r. e. s. c. u. i. u. s. r. e. g. i. o. n. i. s. v. e. l. c. i. u. i. t. a. t. i. s. e. s. s. e. t. cō. p. a. t. r. i. o. t. a. v. e. l. c. i. u. i. s. t. u. n. c. h. a. u. d. i. r. e. s. e. a. m. l. o. q. u. e. n. t. e. e. t. l. o. q. u. i. l. l. a. c. o. g. n. o. s. c. e. r. e. s. q. i. h. i. f. r. a. c. i. g. e. n. e. l. o. q. u. e. s. t. i. n. d. i. c. a. r. e. s. e. a. e. s. s. e. f. r. a. c. i. g. e. n. a. s. i. a. r. a. g. o. n. i. c. e. a. r. a. g. o. n. e. s. i. g. r. e. c. e. g. r. e. c. u. i. i. s. i. c. d. e. s. i. n. g. u. l. i. s. A. l. i. e. t. h. o. c. d. i. c. e. r. a. t. q. d. a. P. e. t. r. o. v. e. r. e. t. u. e. t. i. l. l. i. s. e. s. m. a. i. l. o. q. u. i. l. l. a. t. u. a. m. a. n. i. f. e. s. t. a. m. t. e. f. a. c. i. t. W. a. t. 26. A. d. a. d. p. p. o. s. i. t. u. i. n. a. l. i. o. m. u. n. d. o. s. i. e. u. t. d. i. c. i. t. A. u. g. i. n. p. h. e. m. i. o. d. e. c. i. u. i. d. e. i. i. n. l. i. b. i. 4. S. a. n. t. d. u. e. c. i. t. a. t. e. s. v. n. a. c. i. u. i. t. a. s. J. e. r. l. i. m. q. e. s. t. v. i. t. a. b. r. a. a. l. i. a. B. a. b. i. l. o. n. q. u. e. e. s. t. p. s. u. s. i. o. q. e. s. t. i. n. f. e. r. n. u. s. d. e. p. e. A. p. o. c. 21. U. i. d. i. c. i. u. i. t. a. t. e. s. s. a. n. c. t. a. J. e. r. l. i. s. n. o. u. a. d. e. s. c. e. d. e. r. e. d. e. c. e. l. o. a. d. e. o. p. a. t. a. s. i. c. u. t. s. p. o. s. a. m. o. m. a. r. a. v. i. r. o. s. u. o. i. n. h. a. c. c. i. u. i. t. a. t. e. I. d. i. o. m. a. e. s. t. l. a. u. s. d. e. i. p. s. B. r. i. q. h. a. b. i. t. a. t. i. n. d. o. m. o. t. u. a. d. i. e. i. n. s. e. c. u. l. a. s. e. c. u. l. o. r. l. a. u. d. a. b. u. n. t. t. e. I. s. a. 35. Q. u. i. l. i. b. e. r. a. t. i. f. u. e. r. u. n. t. i. r. e. d. e. p. r. i. a. d. o. n. o. c. o. n. u. e. r. t. e. n. t. i. v. e. n. i. e. n. t. i. n. s. p. o. n. c. a. l. a. u. d. e. i. l. e. t. i. t. i. a. s. e. m. o. s. t. e. r. n. a. s. u. p. c. a. p. i. t. e. o. r. u. m. g. a. u. d. i. t. i. s. i. l. e. t. i. t. i. a. o. b. t. i. n. e. b. a. t. i. n. f. u. g. i. e. t. d. o. l. o. r. i. g. e. m. i. t. u. s. A. l. i. a. c. i. u. i. t. a. s. e. s. t. B. a. b. i. l. o. n. i. c. o. n. s. u. s. i. o. i. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. i. n. f. e. r. n. u. m. v. b. i. e. s. t. o. i. s. p. s. u. s. i. o. d. e. q. u. a. d. i. c. i. t. J. o. b. 2. U. b. i. n. u. l. l. u. s. o. r. d. o. s. e. d. s. e. m. p. l. h. o. i. n. b. i. t. a. t. d. e. h. a. c. c. i. u. i. t. a. t. e. v. i. A. p. o. l. s. A. e. v. e. c. i. u. i. t. a. s. i. l. l. a. m. a. g. n. a. B. a. b. i. l. o. n. E. t. o. i. d. u. p. l. e. x. A. e. I. p. r. i. m. u. m. p. p. d. e. m. o. n. e. s. S. e. c. d. o. p. p. a. i. a. s. d. a. n. a. t. a. s. v. e. l. p. r. i. m. a. v. e. p. p. a. i. a. s. S. e. c. u. m. p. p. c. o. r. p. a. d. a. n. a. t. o. r. q. i. i. s. u. m. i. r. o.

eum alabas cremabuntur: in ista ciuitate
nullum officium aliud est nec ars: q: vt dici
tur Eccl's. 9. Nec opus nec ratio nec sapia
nec scientia erant apud inferos: nisi vnam
tm. scilicet blasphemare deum et virgines et oēs san
ctos eius et oēs creaturas Apoc. 16. Estua
uerunt hoīes ista magno et blasphemauerunt
nomen dei hīc pītem sup has plagas: et
infra. Et manducauerunt linguas suas pre
dolore et blasphemauerunt deum celi pre do
loribus et vulneribus suis et non egerūt pe
nitentiam ex opibus suis. Unde quilibet
dānatus dicit. Maledicta dies in qua na
tus sum: dies in qua peperit me mater mea
nō sit bñdicta. Maledictus homo qui an
ciat pī meo dicens. Natus est tibi puer
masculus: et quasi gaudio letificauit eum.
Iere. 20. Blasphemia ergo est idioma illius
ciuitatis quā illa blasphemā in dānatis nō
ptineat ad demeritum sed ad penā dāna
tionis. vt dicit Thō. 22. q. 15. ar. 4. ad scdm
Quā ergo in vides aliquē delectari de lau
de dei et scilicet: q: q libet loqur et audit
de laude dei: signum est q sit eius illius se
rene ciuitatis Jerlm Jo. 8. Quā ex deo est
verba dei audit et. Si vero aliquis est blasse
mus: signū manifestū ē q sit eius inferni:
nam et loquella sua manifestum eum facit.
Ergo canearis ne adflectas idioma illius ci
uitatis et. Circa tertiū. scilicet de blasphemie pe
naltate: q: ad hoc pectū sit pāntibz et di
gnū omni spena et tpat et spūali patet p
multas auctoritates et exēpla. Et primū
exēplum habemus in scriptura sacra sicut
patet Genesi. 24. Vbi legit de quodā fi
lio mulieris israelitidis que pepererat de
viro egipcio: qui in iurgio qd habuerat cū
viro israelita blasphemauit nomen dñi: cui ma
ter vocabatur Salomē filia Dabir de tri
ba dan: qui fuit positus in carcere: et cōsul
tus dñs dicit 2 Moys. Educ blasphemam ex
tra castra et lapides euz populus vnūuersus
Mora vnūuersus. vult ergo deus q totus
populus cōsecret manus suas in vīdicta
blasphemī. Unde et ibidem facta est lex. di.
Quā blasphemauerit nomen dñi morte mo
riatur. Leuit. 24. Et concordat ins ciuile
fm q blasphemus debet vltimo supplicio pa
niri. vt in aq. vt nō lura cōtra naturā cir
ca si. coll. 6. 161. Et quīquidam ad hoc que

predictus et blasphemā verba et sacramen
ta de deo Terant deum ad iracundiaz pro
nocantes et istis in iungimus abstinere ab
huiusmodi blasphemis verbis et iurare per
capillos et capud et de hīs proxima verba.
Si enim contra homines sacre blasphemie
impante non relinquuntur multo magis q
ipsam deum blasphemāt dignus est supplicia
sustinere. Id propterea igitur oibus hōibus
huiusmodi precipimus a predictis delictis
abstinere et dei timorem in corde percipere
et sequi eos qui bene viuunt: propter talia
enim delicta et fames et terremotus et pesti
lentie fuerunt. Et propterea admonemus
abstinere ab huiusmodi predictis illicitis
vt non suas perdant animas. Vltimū au
tem supplicium solam mortem interpreta
mur. vt ibidem dicit glo. allegat. ff. de penis
l. Vltimum de iure vero canonico qua pe
na blasphemus sit plectendus. vide in. c. 1. 2.
de maledictis. Tercium exemplum in scri
ptura habetur de Senacherib rege magno
assyriorum qui obfidens Ierusalem cum
teretis magno blasphemauit deum dicens.
e Non haberet deus posse liberare vos
de manu mea: in cuius blasphemie penā an
gelus domini de nocte veniens occidit cen
tum octoginta quinqz milia virōrū de exer
citu suo. Ipse vero cum paucis fugiens in
terram suam. Atque occisus est in tem
plo dum adoraret Aethra deum suum
ab adramalech et sarasar filiis suis: regna
uitqz Asaredon filius eius pro eo Isa. 37.
Et. 4. 18. 19. Tercium exemplum po
nit Greg. in. 4. dialogorum de infante illo
quinqzenni qui in sinu patris blasphemauit
deū et statim defunctus est et demones eius
animam rapuerunt. Quartum exemplū
audiat a quodam fratre nostro fide digno
quod contigit fraguse de quodam ma
gno natatore: qui erat magnus blasphemus
qui cum semel de pappi se in mare tran
quillum proleclisset causa natandi statim
submersus et qui postmodum ab amicis pi
scatus est: et eductus de mari mortuus: et in
uentum est eademer totum Integrum pre
ter linguam: vt in illo mēbro marime osten
deret deus vīdictam in quo peccauerat:
intra illud Sap. 11. Per que quis peccat
per hec et torquetur.

EEE

Quod quadruplex est bonum

Quintum exemplum contingit in quo /
dam patrono nauis: qui in quodam nau /
fragio videns quod nauis submergenda erat
nec esset spes de eius euasione desperans
se blasphemante deum dicens. non habebis tu
dens posse quod moriar submersus: et huius di /
ctis arripuit gladium et seipsum proprio ma /
erone peremit.

Sextum exemplum andreas attigit in /
ellia de quodam malione qui vulgo dicitur
burdanarius qui cum iter faceret cum quo
dam iudeo et alijs christianis: septies in vna
blasphemabat deum virginem et sanctos: in
tantum quod etiam iudens ille commotus eum
redarguit. d. Miser ego sum iudens: et ab
hoc blasphemias tuas et similia verba di /
cendo: at ille non solum non est correptus
verum etiam deterius postea fecit: et ecce su
bito mota est tempestas aeris et nubes ob /
scura stetit supra capita eorum et ceperant
fulgura et tonitrua immitti: et venit quod /
dam fulgur et percussit illam blasphemum cum
multis et ceteris rebus suis et ipsa coebuit
et ad cineres redegit: ceteris socijs suis ab
omni malo preservatis. **P**ater ergo per ex /
empla quanta pena digni sunt blasphemum. unde
tales coheret moriantur sine pessione et alijs
sacramentis et ut plurimum occisi: vel sub /
mersi. vel alia morte subitanea et improuisa
Ideo dicit **Exod. 15.** Dne maledicti erant qui
contempserunt te et condemnati erant qui
blasphemauerunt te. **I**deo puniendum est a
rectoribus ciuitatum: sicut legitur de beato
Lodouico rege francorum qui acriter hoc
peccatum puniebat alioquin deus ipse fa /
ciat vindictam. Nam deus proprie facit si
cut facit homo qui obsidetur in castro: con /
tra quod obsidentes faciunt balistas bom /
bardas trabucos etc. Ipse pro obsessis de /
sendens se facit etiam contra obsidentes simi /
lia. Sic blasphematores faciunt contra deum
balistas blasphemiarum et bombardas male /
dictionum: ipse vero deus facit bombardas
pestis et trabucos famis: cum manganellis
sive biscollis guerrarum: et cum balistis fletu
tatum terrenotuum et infirmitatum: et co /
tam clauitatem punit propter peccata blas /

phemie impunita. Et dices tu ego qui non
sum blasphemus: quare debeo puniri? **R**e /
spondeo. Quia auditis eos et non accusa /
tis: sed taceris et non denuntias etc. Si in /
traret lupus vel vrsus in ciuitatem quilibet
clamaret ad lupum etc. Sed contra blas /
phemum non clamatis quin immo quod dete /
rius est plerumque quando sciunt aliquem blas /
phemum prouocat eum ut irascatur et blas /
met ut rideant et trasentur. Quid dicam de
venatoribus et aucupatoribus qui cum per /
dunt predam vel falcones blasphemant deum
et sanctos et cantant totum calendarium
in lingua maledicta. **I**deo vos rectorum ci /
uitatis debetis super hoc prouidere: alio /
quin deus ipse supplebit negligentiam ve /
stram in perniciem animarum vestrarum et
totius ciuitatis. Cum ei quis blasphemum re /
gem: omnes contra eum insurgunt: quilibet
quantumcumque pauper habet aduocatum
vel procuratorem in curia: solus christus caret
aduocato. quin immo multi opponunt se ne
blasphemus puniatur qui sunt peiores quam sa /
raceni qui lapidant eos qui blasphemant christi /
nam et beatam virginem. **I**deo conquestus
ipse deus contra rectores ciuitatis. d. per
Isa. 52. c. Dominatores populi mei inique
agunt: dicit dominus: et ingerit tota die no /
men meum blasphematur. propter hoc sciet
populus meus nomen meum in die illa:
quia ego ipse qui loquebar ecce adsum. s.
puniendo: ideo caueatis vos rectores: ne
sitis negligentes ad puniendum acriter hoc
peccatum: et esset bonus modus ad caute /
lam: de futuro prohibere ludum taxillorum
qui est fons et origo omnis blasphemie: ut di /
cit **ter. in ant.** altarum usus. **L. de relig. et**
sumpt. fu. Deo Gratias. Amen.

De reuerentia exhibenda nomini
Iesu. Sermo. 17.

Sanctificetur

nomen tuum. Supra in
ser prioribus sermonibus
dictum est quomodo debet
sanctificari a nobis no-
men sanctum dei quod comperit sibi ratione di-
uinitatis eternalis modo secundum ordinem distri-
ctionis posite supra sermone. 16. Sequitur vi-
dere quid et quare debemus sanctificare no-
men dei quod comperit sibi ratione humani-
tatis temporalis. Saluetur virgo maria. Pro
introductione sermonis est notandum quod ipse
deo incarnato competant due differentie
noium ratione humanitatis: vnam. vj. ap-
pellatum: et aliud proprium. Appellatum
est multiplex secundum quod ex scriptura sacra colligi-
mus. Nam primo nomen appellatum si-
bi competens est Emmanuel: iuxta illud Isa. 7.
Ecce virgo concipiet et pariet filium. et voca-
bitur nomen eius Emmanuel. Item alia noia
ponant. Isa. 8. Voca nomen eius accelera.
spolia d. trade. festina fidari. Item alia noia
ponant. Isa. 9. Parvulus enim natus est
nobis et filius datus est nobis: et factus est
principatus super humerum eius: et vocabitur
nomen eius admirabilis consiliarius: deus
fortis: pater futuri seculi. princeps pacis.
Item Iere. 23. Hoc est nomen quod vocabitur
cum dominus iustus. Item Apo. 19. Voca-
bitur nomen eius verbum dei. Item vocat
ipse. Dani. 8. Post. 62. eb domodas occidet
ipsos et de his noibus consideratio dimittet
ad presens: presertim quia effectus et proprie-
tates omnes significare per predicta noia: con-
tinentur sub significatione proprii nominis
de quo infra dicitur. Est ergo aliud nomen
comperens deo ratione humanitatis: quod est no-
men proprium et hoc est Iesus: hoc nomen
est a prophetis prenuntiatum Abacuch. 3.
Ego autem in domino gaudebo et exultabo in
deum Iesu meo ab angelo prenuntiatum ut
infra dicitur: a deo exaltatum Ipsi. 2. Et
habetur infra ab apostolis predicatum. Unde
de paulo dicit. Nos electionis est mihi iste
ut posset nomen meum. Act. 9. Et nomen

est impositum ipso a deo mediante angelis
Isa. 62. Vocabit tibi nomen novum quod
dominus noluisti. Luc. 1. Ecce concipies et paries
filium et vocabis nomen eius Iesum. Falsu
autem hoc nomen impositum sibi in eternitate
ne. Luc. 2. Locatum est nomen eius Iesus
quod vocatum est ab angelo priusquam in utero
concepere. Huius ergo sanctissimo nomi-
ni debemus omnem reuerentiam exhibere: et
ipsum totis viribus sanctificare. ut sic adlin-
pleatur a nobis petito quam facimus di-
centes. Sanctificetur nomen tuum. scilicet corde
ore et opere. Et facere debemus triplici ratione.
Prima sumitur ab antiquitate diuina.
Secunda sumitur a constitutione humana.
Tertia sumitur ab utilitate effectuali.
Prima ergo ratio sumitur ab antiquitate diuina.
ipse namque deus per apostolum Paulum nos indu-
cit ut huiusmodi nomen debeamus honorare
et sanctificare dicens. Deus exaltauit illum
et donauit illi nomen quod est super omne nomen
ut in nomine Iesu omne genu flectatur cel. tere.
et infer. et omni. conf. quia dominus Iesus in glo-
ria est dei patris. Ipsi. 2. Vides ergo in
quanta reuerentia hoc nomen sit et apostoli cre-
atorem deum. et apud creaturas. Nam pri-
mo habet ipsum in reuerentia magna deus.
Unde dicit. Illi exaltauit et do. illi. no. quod
est super omne nomen. Secundo angelus. Un-
de dicit. Ut in nomine Iesu omne genu flecta-
tur. Tercio omnis creatura irrationalis: unde
dicit. Terrestrialium. Unde Agatha dicebat
Quintiano. Si seras promittis audito ipsi
nomine manifestant. Quarto demones
Unde dicit et inferorum. Quinto crea-
tura rationalis. scilicet homo. Unde dicit. Om-
nis lingua cōfiteatur: quia dominus Iesus in glo-
ria est dei patris. Hec autem confessio fit
per gratiam spiritus sancti: et non aliter. I. Cor. 12.
Nemo potest dicere dominus Iesus nisi
in spiritu sancto.
Secunda ratio sumitur a constitutione hu-
mana que habetur in. c. Decet domum dei
debet manifestare ecclesiam lib. 6. Vbi sancta
mater ecclesia statuit quod audito hoc nomi-
ne omnes debent exhibere reuerentiam cordis et
corporis exhibere. Unde sicut dicit ibidem.
Cōuenientes. scilicet homines ibidem. scilicet ecclesia nomen illud
quod est super omne nomen: a quo alius sub celo non
EEE q

Quare debemus sancti. nomen dei

est datum hominibus in quo saluos fieri cre-
dentes nomen vj Iesum christum; qui saluos
fecit populum suum a peccatis eorum: et
hominibus reuerente speciali attollant. Et
quid generaliter scribitur: vt in nomine Iesu
omne genua flectatur. singuli singulariter in
se ipsis implentes: precipue dum agantur
mysteria sacra mysteria gloriosum illud
nomen quandoque recollitur flectant ge-
nua cordis sui quod vel capitis inclinatio
ne testentur. decibit. Et nota qd propter re-
uerentiam tanti nominis noluit deus qd
alienti communicaretur hoc nomen quantum
ad effectum salutis vltis: sed quantum ad
ipsam nomen eius sit aliquibus antiquis
patribus communicatum vj Iesu naue. qui
et Josue: et Iesu filio Syrach. Hinc patet
responsio ad questionem quas format Jo.
an. in dicto. c. Debet domum dei in non el-
la in gl. super verbo. Iesus: vbi querit qua-
re nos non dicimur Iesuani a Iesu: sicut chri-
stiani a xpo. Et assignat sibi duplicem rō-
nem. vna theologica: s. a grammatica. p.ia the-
ologalis ē ista quas assignat post Arch. d. d.
q. 2. christus nobis communicauit rem signifi-
catam: hoc nomine christus qui dicitur vnctus
spiritu sancto a deo patre. ps. Dilexisti iusti-
tiam et odisti iniquitatem propterea vnxit
te deus: deus tuus etc. Hanc vnctionem
communicauit nobis: qd vt dicit Jo. i. de plen-
tudine eius oēs accepimus: et eius vnctio
nos docet de omnibus de sacra vnctione
c. Vno. Et. i. Jo. 2. Sed rem significatam
hoc nomine Iesus quod sonat creator: non
communicauit nobis: spiritum enim saluare
sibi conuenit. vnde ipse est qui saluum sa-
uit populum suum: vt dicit Luc. i. Et dicitur
in dicto. c. Dicit. Ac si dicat non alius: ad
hoc de conse. d. 4. Nemo etc. Adest etc.
q. 3. illud de pe. di. i. Mensuram. i. q. i. Ut
enclitice. Rō. 2. Que est grammatica est
ista: qd Iesus est nomen proprium vnde an-
gelus Luc. i. Vocabis nomen eius Iesum
quod nomen: qd proprium nomen comuni-
cabile sed xps est nomen appellatiuū et
communicabile: nam est nomenclatio com-
mune potestatis. vnde h. plurale iuxta illud
Nolite tangere xpos meos. Ideo autem
vngimur a xpo: qd fecit nos lactatores co-
tra dyabolum de conse. di. i. c. 2. Nec Jo.
an. vbi supra. Tertia ratio sumitur ab

utilitate effectuali. Nam multiplicem vti-
litatem consequimur ex vritute huius san-
ctissimi nominis Iesu. Et sunt iste vj.
Primo est languentis anime medicamentum.
Secundo est spiritualis fortitudinis collatum.
Tercio est duri cordis mollicamentum.
Quarto cor palis infirmitatis sonant.
Quinto ē dyabolice prauis expressum.
Sexto est spalia peccatorum liberamentum.
Septimo est omnium exaudientium.
Octavo est credentium glorificamentum.
Primo ergo hoc nomen Iesus est lan-
guentis anime medicamentum. Conferat eni
medicam spiritalem anime peccatorum ta-
be languenti. Nam si peccator humiliter
innocet nomen domini Iesu: sentit in se mi-
rabili contritionis dolorem: ita vt a pec-
catis sanetur Jo. lo. Omnis quisque in-
uocauerit nomen domini saluus erit.
Hoc signatum est quando domino Iesu
christo mortuo petre fuisse sunt et monumē-
ta aperta sunt: et multa corpora sanctorum
surrexerunt Mat. 27. Per petras significa-
tur corda dura peccatorum: que sunt dura
sicut petre: et quandoque plusq. petre: Nam
petra rumpitur ad letus mali repositos et
litteratos: corda autem peccatorum nō frā-
gunt ad letus verbi dei quod est ignis. Quē-
tem petra quā sit dura tamen liquefit p
ignem: cor autem peccatoris non liquefit
vere ad verbum dei qd est ignis. Quē-
tem de vtroq. Jer. 23. Nunquid non verba
mea sunt quasi ignis aut dominus: et qua-
si malus conterens petram. ideo durus
est cor peccatorum qd petra. Videmus p
experientiam qd quotidie ventis ad predi-
cationes et tamen duriores estis. 2° dicit qd
i. Na auarus venit et recedit auarus: luxu-
rius: et filii vindications venit et talis re-
cedit: quinimo deterior: qd si prius ignoran-
tia ducebatur ad peccandum modo non
Item sit magis ingratus deo post audi-
tionem verbi dei qd antea. Cui ergo com-
parabimus. peccator enim ex quo durior
est qd petra: certe poterimus ipsam lucidū
comparare que ex item mali magis firma-
tur i terra sine ligno: et durior sit. Ideo de
peccatore duro dicit dominus ad Job.
Cor eius indurabitur quasi lapis: et strin-
guntur quasi maleatoris iuncus. Job. 41.
Et igitur illis peccatoribus qui sicut iuncus

des durī sunt: qui nec flagellis conteruntur
nec verbo predicatoris mouent. Remediū
est ergo eis q̄ hūiliter innocēt nomen ⁊ fili
Jesu q̄ eius virtute conteruntur: si tñ p̄e-
tre sunt non inuēdes: quales sunt illi q̄ sunt
obstinati ad peccatū q̄ de talibus nulla
spes est: sicut sunt illi qui nec confiteri vo-
lunt nec restituere mala oblata: nec rancō-
rem dimittere. De talibus dicit Amos pro-
pheta. Sup̄ tribus sceleribus damasci ⁊ sup̄
quattuor non conuertam eum. Amos p̄lo
Damascus interpretatur sanguine bibēs.
⁊ significatur peccator: qui bibit sanguine
i. peccatū q̄ delectatur in peccato quod
sanguinis noīe nancupatur. ps. 50. Libera
me de sanguinibus. Sup̄ hoc ergo tex. dicit
glo. Iero. sicut habetur in. c. Sup̄ tribus de
pe. vi. i. iuxta tropologā hīc possumus dic.
Primum peccū est: cogitare que mala
sunt. Scdm̄ cogitationibus aequasse p̄-
neris. Tertū q̄ mente decenteris ope
comple. Quartum post peccū nō age-
re p̄nam ⁊ suo sibi complacere delicto. Il-
le ergo peccator qui nō obstinatus est quā-
tis cor: habeat durum ad contritiōē inno-
cet nomen dñi Jesu ⁊ frangeretur sicut pe-
tre in morte xpi ⁊ c. Per monumenta vero
intelligunt corpora peccōr que sunt speciosa
exterius ⁊ depicta varijs vestimentorū colo-
ribus ⁊ p̄tulis: sed intus in aīa sunt feti-
dissima. De talibus dicit dñs Mat. 23. De
vobis hypocritae: q̄ similes estis sepulchris
dealbatis que a foris parēt hoībus spetio-
sa: intus vero plena sunt ossibus mortuorū
⁊ omni spurcicia. Ista ergo monumenta clau-
sa sunt: q̄ peccatores non consentiunt: sed
remediū est vt innocēt deuote nomen dñi
Jesu: ⁊ sic aperiantur ora ad confitendum:
vt putredo visioz exeat que in corde pau-
lo ante latebat. Et sic sanctorū corpora surrere
runt: per q̄ significatur q̄ per contritiōē
⁊ confessionem quam ex virtute noīe Jesu
xpi habuerunt: resurgūt peccatores a mor-
te peccati ad vitā gr̄e. Et sic qui erant p̄i-
mortui: postmodum viui ⁊ sancti resurgūt:
q̄ non est considerandum in eis q̄ fuerūt
q̄ iam incipiunt esse q̄ non fuerant. 50. b. i.
Ferrum. Unde ⁊ olim in ecclesia primitia,
conferrebant baptisum apli in noīe Je-
su xpi in calus noīe virtute remittebatur

peccata in baptismo: ⁊ dabatur gratia sp̄ri-
tus sancti. Unde Act. 4. dicit Petrus: nec
enī nomen aliud sub celo est datum ho-
mīnibus in quo oporteat vos saluos fieri.
Et idem Petrus dicit Act. 2. Hūc oēs
prop̄e testimonium perhibent remissionē
accipere p̄ nomē eius omnes qui credūt in
eum. Item ps. 24. Propter nomen tuum
dñe propitiaberis peccato meo multum est
enī. Cetero hoc nomen sanctum Iesus
est sp̄ritualis fortitudinis collatium in p̄-
secutionibus. ⁊ aduersitatibus: sicut patet
in martiribus qui per multa flagella ⁊ tor-
menta grauissima fortissimi sustinebant in
uocando nomen Iesus. Unde apli q̄ p̄i-
a deo pusillanimes erant: q̄ ad verbum vl-
lissimāz personāz timebant: sicut patet de
Petro in nocte passionis xpi: qui ad vocē
ancille pertimescens negauit xpm. post mo-
dum virtute noīe Jesu xpi roborati in per-
secutionibus letabantur. Unde de eis dicit
Act. 5. Ibant apli gaudentes ⁊ conspe-
ctu concilij. q. d. ha. pro. no. Jesu cōm. pat̄i.
Et eiusdem. 21. dicit Paulus. Ego enī nō
solum alligari sed etiam mori in Jesu pa-
ratus sum. p̄pter nomen dñi Jesu. Ad idē
facit exemplum de beato Ignatio: de quo
scribitur q̄ inter tot tormentorum genera
nanq̄ ab inuocatione noīe Jesu xpi cessa-
bat: quem cum tortores requirerent cur h
nomen torrens replicaret ait. Hoc nomen
cordi meo inscriptum habeo: ⁊ ideo ab ei-
inuocatione cessare non valeo. Post mo-
rem igitur eius illi qui audierant hoc volē-
tes curiose experiri. cor eius ab eius corpo-
re auulserunt: ⁊ illud scindentes per me-
diam totum cor scriptum hoc nomine Je-
sus christus literis aureis inuenerunt. An-
de et hoc plurimi crediderunt. Sicut ⁊ Pau-
lus apostolus innumerabiles persecutio-
nes ⁊ pericula passus omnia in virtute hu-
ius nominis superauit: quod in tantum di-
lexit vt in epistolis suis quingentis vicibus
hoc sanctum nomen reperitur ⁊ in scri-
ptura. Unde de eo dicit dominus. Eas
electionis est mihi iste vt portet nomen me-
um coram gentibus ⁊ regibus ⁊ filiis Isra-
el. Act. 9. Quātinimo sic cordi suo hoc no-
men medulicis erat insitum: vt etiam post
mortem caput eius decollatum tribus vicib.

EEE iij

Quare debemus sanctificare nomen dei

bus hoc nomen Iesus nomen est: dando
tres salus et in quolibet salu unus fons aq
limpidissime scaturit: de qua aqua dante
dño cum essem rome bibi ego ly indignus.
Ideo Proner. 18. Turris fortissima nomen
dñi: ad ipsam currit iustus et exaltabitur.
Tertio hoc sanctus nomen est dñi cor
dis mollificatum. s. ad iniurias remissio
nem. Unde dicitur Cant. 1. Oleum effusus
nomen tuum. Ideo adolescentule dilexerunt
te nimis. Nota q oleum habet proprietate
mollificandi dura: dicit ergo ecclesia sancta
xpo: nomen tuum. s. Iesus est oled: qz molli
ficat corda peccatorum ad remissionem iniuriarum
receptarum. Et nota dum dicit effusum. s. ex
pansum. s. in celo. qz ruine angelorum replen
tur et in terra: qz vbiqz per apostolos nomen
dñi Iesu predicatum est. ps. In oem terram
extulit sonus eorum etc. et per effectum sala
tis. Isa. 48. Dedit te in lacum gentium ut
fueris salus mea usqz ad extremum terre: ideo
adolescentule. i. anime deuote que dicunt
adolescentule: quia non sunt confectae vetu
state peccatorum: de quibus dicitur. ps. Inue
teram inter oes inimicos meos. Nota ex
emplum q contigit florentie de crucifixo qui
est in monasterio sancti Vincentii in cuius
noie inuocatione mollificatum est cor filius
cuius frater occisus fuerat: ut parceret ho
micide fratris sui quem paulo ante quere
bat occidere. Dic exemplum. Quarto est
corporalis infirmitatis sanationum: facta il
lad Mar. ultimo. In noie meo sup egros
manus imponent et bene habebant. Unde
Petrus rauenens. Hoc est nomen quod
dedit cecis visum: claudis gressum: surdis
audium: loquelam mutis: et visam mortuis
restituit. Et de hoc habemus exemplum.
Act. 3. De viro claudis et viro matris sue
qui balneabatur et portabatur ante portam
templi: que dicitur spectiosa ut peteret ele
mosynam ab introeantibus in templum etc.
Dic hystoriam. Ubi dicitur intrens autem
in eum Petrus cum Joanne dicit. respice
in nos: at ille intendebat in eos sperans al
quid accepturum ab eis. Petrus autem
dicit. Argentum et aurum non est mihi qd
autem habeo hoc tibi do. In nomine Iesu
christi nazareni surge et ambula: et appre
hensa manu eius dextera alleuauit eum et

protinus consolidate sunt bases eius et pla
te et exiliens stetit et ambulauit etc. Et illo
die conuersi sunt ad fidem quinque milia vi
rorum. Dic hystoriam. Ad idem facit exem
plum de Enea paralitico octo annis cui di
xit Petrus. Enea sanet te dñs Iesus xps.
surge et sterne tibi: et continuo surrexit Act.
9. De oratione sancti Vincentii. dicit quot
milia sanauerit. dicens Iesus Marie fi
lij etc. Sic dico vobis si in infirmitatibus
vestris inuocaueritis cum vera fide et deu
otione nomen dñi nostri Iesu christi magis
proficuum esset q vnguenta etc. continuo
sanctatem consequeremini: si vobis esset p
ficua: non aliter. Eccl. 7. Melius est nomen
bonum. s. Iesu xpi q pretiosa vnguenta:
quia. s. magis suffragatur virtus nominis
Iesu q vnguenta pretiosa. Non ergo ca
tis ad diuinos et magos: et incantatores:
quia nihil boni possunt facere nec sanare
ut dicitur. in c. Admoneant. 26. q. 7. Nota
in legenda beati Bartholomei. Ideo ps. 39.
Beatus vir cuius est nomen dñi spes eius
et non respexit in vanitates et insanas sal
sas. s. demonum et diuinorum.
Quinto est diabolice potestatis compres
sionum. Nam diabolus audito hoc sancto no
mine expellitur et potestas eius comprimitur
Unde Mar. ultimo. In nomine meo de
monia eiecit. Unde apostoli in virtute huius
nominis demones expellebant. Luc. 10. Re
uerfiant discipuli discetes. Sic in nomi
ne suo etiam demonia subiacentur nobis.
Figura eius habetur in cythara Dauid
qua pulsante diabolus cessabat a veratio
ne saulis. i. ps. 16. in fine ubi dicitur. Quan
documqz spiritus dei in saulis arripiebat saul:
Dauid tollebat cytharam: et percutiebat ma
nu sua: et refocillabatur Saul et lenius ha
bebat: recedebat enim ab eo spiritus ma
lus. Cur hoc nunquid timebat diabolus so
num cythare: certe non: cum dicat Job de
eo. Quis factus est ut nullam timeat Job de
eo. Cur ergo fugebat: ps. 141. quia illa cytha
ra figurabat xpm Iesum crucifixum: nam
cythara que fit de ligno figurabat crucem
xpi: eo de vero cythare cum clauilla tracte
figurabant membra christi tracta et exten
sa cum clavis etc. Et sicut cythara reddidit so
num acutum sic xps in cruce reddidit so

num tam acutum q̄ per totum mundum
resonuit. Si ergo diabolus fugiebat ad so-
nitum cythare figurantis xpm̄ quanto ma-
gis fugabatur ad vocem Iesu christi figu-
rati. Si signum figurans et p̄alit̄ diaboli
quid faciet veritas figurata.

¶ Sexto est temporalium periculorum li-
berantium maxime ad debellandos hostes
ps. 43. In te inimicos nostros ventilabim⁹
id est proiciemus ⁊ dispergemus inimicos
nostros. s. tam carnales q̄ spirituales. Cor-
nu. s. defensione nostra: quia cornibus se de-
fendant animalia ⁊ in nomine tuo. s. Iesu
christi a quo discimus christianam ⁊c. Ad hoc
facere potest exemplum Theodosij senio-
ris: qui facta oratione breui in nomine Je-
su christi habuit victoriam contra Euge-
nium tyrannum barbaragastē: sicut legitur.
xl. lib. ecclesiastice historie in fine. Et refert
glo. magna in fine in cle. h. dominū de rell.
⁊ vene. sanctorum. Et scilicet supra in sermo-
ne ubi agitur de orationis utilitate. ab ali-
is etiam periculis liberantur fideles in vir-
tute nominis Iesu christi: sicut patet i mul-
tis exemplis. Unde Grego. in primo dialo-
gorum refert de Honorato viro sanctissi-
mo qui ducentorū monachorum pater ex-
stitit: q̄ dum quadam die ex eo monte qui
eius monasterio in excelso promittebat in-
gentis saxi moles excepta esset ⁊ per bene-
xi montis latus veniens totius celle rus-
nam ⁊ omniam fratrum interitum minare-
tur: dum eam vir dei desuper venientem
vidisset frequentē voce xpi nomen innocēs
extensa dextra signum ei crucis opposuit
eamq̄ in ipso de nexi montis latere caden-
tem fuit: ⁊ quia locus non erat in quo mo-
les illa cadens inherere potuisset aspicitur
etiam nunc ita ut cassura pendere videat.
Ad idem facit quod idem Grego. refert in
lib. 3. dialogorum de Sualino episcopo pla-
centine ciuitatis qui cum fuisset nauclat⁹
q̄ padue fluvius cursus sui alueum egres-
sus: ecclesie agros occupasset. R. si. diacono
suo hoc sibi referenti. Uade ⁊ dic ei man-
dat tibi episcopus ut te compescas ⁊ ad
propriam alueum redeas: q̄ diaconus au-
diens desperit ⁊ irrisit. tunc vir dei accersit
eo notario dictavit dicens. Sualinus domi-
ni nostri Iesu christi servus commonitoris

pado: precepto tibi in nomine Iesu christi
et de alueo tuo in locis istis viceris non
ereas: nec terras ecclesie ledere presumas
atq̄ eidem notario subiunxit. d. Uade ⁊
hoc scribe ⁊ in aquas eiusdem fluminis proij-
ce: quo facto sancti viri preceptū suscipiens
aqua se compescuit: atq̄ ad proprium alue-
um reuersa recte viceri⁹ in loco eadem nō
presumpit. Et subdit Grego. d. Quia in re-
petre quid aliud q̄ inobedientium ho-
minum duricia confunditur: quando in
virtute Iesu ⁊ elementum irrationabile san-
cti viri precepto obediuit. Ad idem facit q̄
refert Jerony. in libro de vitio patrum. d.
q̄ ad inuocationem nominis Iesu fugauit
ipse cum socijs cocodrillos eos insequen-
tes ⁊c. Patet ergo q̄ nomen domini no-
stri Iesu christi est liberatorium a periculis
ideo Ero. is. Dominus quā vir pugnator
omnipotens nomen eius: curru. Pharao-
nis ⁊ exercitum eius proleat in mare. Item
ps. 19. Hic in curribus ⁊ hic in equis: nos
autem domini dei nostri innocabimus: ipsi
obligati sunt ⁊ ceciderunt: nos autem sur-
rectimus ⁊ recti sumus.

¶ Septimo est orationum exauditionum.
Jo. 16. Quid quid petieritis patrem in no-
mine meo dabit vobis. Et ideo sancta ma-
ter ecclesia in fine orationum omnium sem-
per addit: Per dominum nostrum Iesum
christum ⁊c.

¶ Octauo est credentium honorificatio.
Jo. 1. Quot quot autem receperunt euz de-
dit eis potestatem filios dei fieri hys qui
credunt in nomine eius ⁊c. Magnus ho-
nor est esse filium dei: ⁊ hoc confertur vo-
bis ex virtute nominis Iesu christi. ut dicit
ancoritas allegata. ex quo sequitur q̄ si fi-
lius ergo ⁊ heres Ro. 8. Si filij ⁊ heredes:
heredes quidem dei: coheredes autem chri-
sti. Si tamen compatimur ut conglorificemur.
Apoc. 22. Videbunt faciem eius: ⁊ no-
men eius in frontibus eorum. Deo.
Gratias. Amen.

Quomodo sit sanctificanda nomen
diuinum. Sermo. 19.

EEE lig

Quo sit sancti. nomen diui.

Sanctificetur

nomen tuum. In sermonibus precedentibus actum est quomodo sanctificandum sit nomen diuinitatis

eternalis: quod est deus et nomen humanitatis spiritualis: quod est nomen Iesus. Modo ergo persequendo ordinem distinctis supra positis in Sermone. scilicet. R. stat discendum quod sit sanctificandum nomen diuinum: quod fortimur ex spirituali regeneratione. Saluetur virgo etc. C. Pro introductione et intelligentia huius materie: est notandum quod conclusio firma est in sacra theologia quod per regenerationem spiritalem que fit maxime per baptismum iuxta illud Jo. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto etc. Consequens et naturam et nomen diuinitatis. Probatur conclusio hec et ratione et auctoritate. C. Ratio quidem sumitur a similitudine duplici. C. Prima est a similitudine generationis naturalis. C. Secunda a similitudine generationis eternalis. C. Prima ergo similitudo sumitur a generatione naturali. Nam videmus manifeste quod ex generatione naturali concipitur a generante generato: et natura et nomen. Patet. n. homo mediantem matre seminis generat filium: et in ipsa generatione concipitur et natura et nomen: quod et in veritate est homo: et vocatur homo. C. Secunda similitudo sumitur a generatione eternali. Nam deus pater generat deum filium et in ipsa generatione dat nato: quod deus est: et deus vocatur Jo. 1. In principio erat verbum. C. Sic ad propositum: deus nos regenerat in baptismo per gratiam adoptionis: per quam efficiamur filij dei: eo modo quo et naturaliter generamur a parentibus carnalibus videlicet per virtutem seminis. Semen autem in hac regeneratione est verbum dei conceptum vel prolatum: conceptum. verbum est fides viva per gratiam: verbum vero prolatum est forma sacramenti baptismi: sicut infra dicitur. Per hoc ergo semen conceptum in utero sancte matris ecclesie: qui vterus est fons baptismalis: que ecclesie est sponsa christi Jo. 3. Qui habet sponsum sponsus est: regeneramur in filios dei: et consequi-

mur et naturam ipsius diuinitatis iuxta. Illud 2. Pet. 1. Per hoc efficiamini diuine consortes nature: et et consequimur nomen et vocamur dei. Sed quomodo dicitur consortes nature diuine cum solus ipse filius dei sit eiusdem nature cum patre: nec sit filius natura diuisibilis nec communicabilis: quoniam imo nec nomen videtur communicabile: ita et illud Sapientie. 14. Incommunicabile nomen lapidibus et lignis inposuerunt. Sed discendum quod dicitur nature diuine consortes per aliquem effectum virtutis: quem participamus a diuina bonitate. Virtutes enim nobis infunduntur a deo in quo ipse virtutes sunt essentialiter et naturaliter: et ideo ipsas virtutes participando efficiamur participatiue consortes diuine nature: et ex hoc sumus et vocamur dei: non quidem proprie sed secundum similitudinem quandam ut notat Thoma. Part. 1. q. 15. ar. 2. Pater ratio. C. Auctoritas. Jo. 3. Alidete qualem caritatem dedit nobis deus ut filij dei vocemur et simus. Et hinc manifeste patet quod omnes regenerati possunt dici fratres christi: quia et vere sunt fratres eius. Ro. 8. Quos presciscit et predestinauit conformes fieri imaginis filij sui ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. propter hoc merito dominus redarguit iudeos di. Jo. 10. Non nescitis quod sit in lege vestra quod ego dixi dei filius. Si illos dixit deos ad quos homo dei factus est et non potest solus scriptura quem pater sanctificauit et misit in mundum: dicitur quia blasphemus sum: quod dixi filius dei sum. q. d. irrationabiliter et mendaciter hoc dicitur: quia omnes electi per gratiam dei sunt filij: et nominantur filij dei. patet auctoritas. Et quamuis omnes electi mixti simus. i. filij dei cum filijs dyaboli hoc est ideo: quia nondum manifestatus est effectus huius filiationis: quandoquidem gehania est mixtum cum tritico. Sed veniet dies in qua apparebit huius effectus: et distinguantur ab invicem sicut pastor segregat oues ab edulis. Unde. 1. Jo. 3. Carissimi nunc filij dei sumus: sed nondum apparuit quid erimus: scimus autem quoniam cum apparuerit similes ei erimus quoniam vidimus eum sicut est. C. Igitur sicut consortes sumus filio dei scilicet christo quantum

ad hoc ut salū dei nominemur et similes: sicut
dictum est: Sic debemus esse etiam et con-
formes in sanctificatione: ut sicut filius dei
est sanctificatus a patre. Iuxta illud Jo-
h. Quem pater sanctificavit et misit in
mundum: sic et nos sanctificemur ab ip-
so deo patre: ut sic sanctificemur in nobis
nomen hoc divinitus: quod ab ipso per
regenerationem spiritualem sortiti su-
mus: sicut et ille qui factus est miles debet
honorare in se nomen illud militaris digni-
tatis: sic et comes: sic et res et doctor et. ne
degeneret nomen a moribus: quia ut di-
cant legisse: nomen debet esse consequens
rei. Inist. de dona. §. Est et aliud. Et hoc
petimus per hanc petitionem. Sancti-
ficetur nomen tuum. Illud nomen tuum
quod est in se sanctum: quod et sortiti su-
mus per regenerationem sententialem fiat
et appareat sanctū in nobis ut nos iuxta
modum nostrum sanctissimi sicut tu do-
mine sanctus es. Et hoc tunc fiet: quando
gratia quas in baptismo consequi sumus
perseverabitis in nobis: per quam semper
sancti sumus. Unde Ciprianus: quia ipse
deus dixit sancti estote quoniam et ego
sanctus sum: idcirco petimus et rogamus ut
qui in baptismo sanctificati sumus in eo
quod esse cepimus perseveremus. Igitur
hinc sumpta occasio videamus quot mo-
dis possimus a deo sanctificari. quanto eni
pluribus modis sanctificationem habere
poterimus: tanto facilius acquirere poter-
imus huius petitionis effectum. Notandum
igitur quod quinque modi sunt a divina boni-
tate instituti ad sanctificandum nos: qui
sunt quasi quinque rivuli a fonte divine gra-
tie procedentes. Primus est modus spe-
cialis preventionis. Secundus est mo-
dus baptismalis ablutionis. Tertius
est modus sacramentalis confessionis.
Quartus est modus presentialis punitio-
nis. Quintus est modus maritalis affli-
ctionis. Primus modus. Iste primo
modo leguntur tres sanctificati: v. Jere-
mias de quo Jere. i. Postquam te forma-
re in utero matris: et ante exires de vulva
sanctificasti. Et de quo legitur Luc. i. Spiritu
sancto replebitur. adhuc ex utero matris

sue. Fuit autem ista sanctificatio facta ex
infusione spiritus sancti per verbum virgi-
nis gloriose salutaris. Elisabeth: sicut
dicit Crisostomus. Et hinc quod dicitur Luce. in. 4. dicitur.
Super istam. Tunc visus liberi arbitrii fuit
acceleratus in Johanne miraculose. Ter-
tio legitur de virgine Maria: de qua dicit
Bern. in sermone. 2. De assumptione eius.
Beatam virginem omnimodis constat ab
originali peccato contagio sola dei gratia
priusquam nasceretur esse mandaram quā nō
miserum pietas humana credere prohibet vel
minus Jeremia in utero sanctificatum vel
non magis Joanne spiritus sancto repletum.
Idem Bern. in epistola ad canonicos lugdunenses.
Ego puto quod et copiosior sanctificationis
benedictio quam in alijs sanctis ab utero san-
ctificatis in ea descendit: que non solum
ipsius ortum sanctificaret: sed et vitam eius
ab omni peccato delinquo immunē pseruaret quod
alteri nemini in natis quidem mulierā credi-
tur esse donatū. Quarto quidā asserunt
de Jacob: sicut refert magister In. 4. In istis
dicitur. Quod videt de illo animum nascere scriptum
est. Jacob dilexi. Esau autem odio habui. De
lach. i. et Ro. 9. Quinto idem dicunt quidā
de Jacobo minore: sicut vident asserere.
Egi sippus et Jer. in li. de viris illustribus:
dicitur: eo quod ipse ex multis utero sanctificatus fuit.
Et idem videt tenere Jacobus de voragine
in quodā sermone de eodem sancto Jacobo.
Secundus modus est baptismalis ablutionis
que quibus directe fit ordinata. Propterea
culpe originalis: nihilominus mundat et
ab omni actuali veniali et mortali: si illud in-
veniat in aia baptizati et bene dispositi: et
hec operatur in virtute passionis domini. Aug.
l. 4. i. Detrahe que tanta vis aque et cor-
pus tangat et cor abluat. Et non quod non so-
lum actu baptismi susceptus sed et propositio
mundat a culpis omnibus quā non est copia
baptizantis vel aque vel aliquid impedire
tā impedire ab actuali susceptio. Nota etiam
plura quod refert tertius in. e. Debitū de bap-
tismo ergo modus sanctificationis dicit apostolus. Pec-
catores aliqui facti sunt. sed abluti estis: si san-
ctificati sed iustificati estis in nomine domini
Iesu christi. l. cor. 6. Tertius modus
est sacramentalis confessionis. Virtute enim
confessionis sacramentalis sanctificantur

Quo sit sancti. nomen diuini.

anima à peccatis. Ideo autem dicitur sacramentalis ad istam confessionem iudicialis quia iste confessiones habet contrarios effectus. Et ut de ceteris taceam: dicam tamen unum quod ex confessione iudiciali. i. facta coram iudice ab eo contra quem agitur: sine per modum accusatoris: siue inquisitoris: siue defensoris. Isti enim sunt tres modi agendi ut in. c. Quasi et qui de accusat. ex professione in quam ista iudiciali sequitur condempnatio: quia sicut dicit lex. In confessionem mille sunt partes iudicis nisi in condemnando. i. p. inde ff. ad l. aquila. c. euidentia de accusatio. Nota exemplum de Achior cui dicit Josue. Fili mi da gloriam dno deo Israel et confitere atque indicam tibi quid feceris et ne abscondas etc. Postquam autem confessus fuit peccatum suum dicit ei Josue. Quia turbasti nos: exturbet te dñs indie hoc: lapidauitque eum omnis Israel: et cuncta que illius erant igne consumpta sunt Josue 7. Et confessione autem sacramentali sequitur absolutio a peccatis ex potestate clauis apostolica et alijs sacerdotibus data Jo. 20. Quorum remisit peccata. remittit. et quorum retinuit sunt. Hoc autem dñs si guratiue precepit quasi leprosis ad sacerdotibus misit dicens. Tunc ostendite vos sacerdotibus Luc. 17. et Mat. 9. de hac ergo sanctificatione potest intelligi illud apostoli Ro. 6. Nunc liberati a peccato serui autem facti deo habetis fructum vestrum in sanctificatione. finem vero uitam eternam.

Quartus modus est penitentialis contritionis: quia quasi dicitur copula confessionis: vel aliquo impedimento interueniente peccator confiteri non valet: tunc sufficit sola contritio ad sanctificandum animam. ps. Dilige confitebor aduersum me in iustitiis dñi et tu remisisti iniquitatem peccati mei. Exemplum habemus in latrone cum dño crucifixo cuius vi contritionis dñs peccata remisit et paradysum promisit ei. Amen dico tibi hodie mecum eris in paradiso Luc. 23. Non enim latro ille martyr fuit: quia non pro christi nomine: sed pro demeritis facinororum suorum crucifixus est ut dicit Augustinus. in lib. de unico baptismo: et habetur in decretis de conse. di. 4. Baptismi vicem. Nec ob. quod dicit Jer. de penit. di. 1. Impossibile est: ubi lo-

quens de latrone: dicit quod seculi homicidii pena martirium: quia ut dicit ibi glossa. hoc intelligitur ratione eterni premij quod quasi martyr recepit confitendo. Martyr enim dicitur latro. i. confitens: martyr enim inter preterat confitens. Si autem queramus unde hanc contritionem habuit latro ille: respondetur: ex tactu vmbre brachij christi: nec mirum cum de petro legatur Act. 5. quod vmbra eius sanabat infirmos: De hac ergo sanctificatione in ultima hora vite potest intelligi illud Jer. 12. Congrega eos quasi gregem ad victimam et sanctifica eos in ole occisionis. Nota moraliter contra multos: qui velent sanctificari ad instar latronis velent enim habere malam uitam: et bonam mortem. De talibus dicit Jer. quod vite de centum milibus vnus saluatur: et de nullo in scriptura legitur nisi de latrone. unde Augustinus. in lib. de pñia et in decretis de pe. di. 7. Nullus expectet quasi peccare non potest. Arbitrari enim querit libertatem. scilicet deus ut delere possit commissa: non necessitate. Quia prius itaque a peccatis relinquatur quam ipse relinquat ea: non libere sed quasi necessitate condemnatur etc. idem Augustinus. in ead. di. in. c. Siquis posuerit sic ait. Age. pñiam dñs sanus es: si sic agis: dico tibi quia securus es: quia pñiam egisti eo tpe quo peccare potuisti si autem vis agere pñiam quasi peccare non potes peccata te dimiserunt non tu illa.

Quintus modus est martirialis afflictionis et hoc verum non solus quasi pro fide agens moritur sed et quasi pro quacunque virtute: siue iustitie: siue castitatis: siue alterius. Probatur hoc aucte et exemplo. Quætas habetur Mat. 5. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam: quasi ipsorum est regnum celorum. Nota propter iustitiam. scilicet generalem que comprehendit omnes virtutes. Exemplum habetur in Joanne baptista: qui martyr est gloriosus: quia non propter fidem: sed propter iustitiam occisus sit ut patet Math. 6. De isto ergo modo sanctificationis potest intelligi illud Sopho. 1. Preparauit dñs hostias sanctificauit vocatos suos. Deo gratias. Amen.

De regno dei potest datur in vita presentis.
Sermone. 19

Adueniat re-

gnam tuam. Postquam in proxima precedenti petitione petimus bonum iustificationis: id est gratiam gratis facientes. Gratia autem ipsa est via ad gloriam que non est aliud quam gratia consummata et ad complementum adducta. Ideo postea subditur hic secunda petitio per quam petimus bonum glorificationis dei. Adueniat regnum tuum. C. Salutate virgo maria etc. Pro eiusdem et intellectum huius petitionis est notandum: quod hec petitio fit dupliciter intelligi: scilicet quod dupliciter potest accipi regnum dei. Primo modo potest accipi regnum dei quod datur in vita presentis. Secundo modo potest accipi regnum dei quod datur in vita futura. Primo regnum dei est iustitia generalis in qua comprehenduntur omnes virtutes propter quod dicit apostolus Ro. 14. Non est regnum dei esca et potus sed iustitia et pax et gaudium in spiritu sancto. Et Gregorius dicit quod summum bonum est iusticiam colere ac sua cuiusque iura seruare. Item q. 2. Cum deuotissimam. Hoc ergo regnum dei consistit in iustitia prout est virtus generalis: pax autem et gaudium sunt effectus partem ipsam iusticiam: quasi fructus et premia et remane rationes eius sicut ens et effectus virtutis segregatur a virtute et iustitia. Illud. Pro. Turbati sunt omnes iniqui corde. Isa. 57. Iustus est pax impiis dicit dominus. Item Augustinus. Iustitia dicitur et sic est ut pena sit omni inordinatio animi sicut iustitia sequitur pax et gaudium. Ps. 119. Pax multa diligentibus legem tuam et non est illis scandalum. Item alibi. Ps. 84. Audiam quid loquatur in me dominus deus quasi loquatur pacem in plebem suam et super sanctos. et in e. qui puer ad cor. Et quod iustitia et pax et gaudium in nobis ipsis sunt si virtute viuamus. Idcirco dicit dominus Luc. 17. Regnum dei intra vos est. De autem iustitia regnum dei dupliciter ratione. scilicet passive et active: passive quidem quod virtutes ipsas in iustitia generali contentas deus regnat in nobis et nos ab ipso regimur: sicut regnum regitur a rege et ipse rex regnat in regno per vasa-

los suos. virtutes. n. sunt vassalli ipsi per quos christus dicitur dominus virtutum. Ps. Dominus virtutum ipse est rex glorie: et de virtutibus prout sunt habitus infusi.

Actiue vero: quia per virtutes nos sumus reges: in quantum per eas bene regimus potentias anime quasi quatuor maximas ciuitates: quia videlicet potentiam intellectivam: bene regimus per fidem et prudentiam. potentiam appetitivam rationalem que est voluntas bene regimus per caritatem et iusticiam. potentiam irascibilem per fortitudinem et patientiam. potentiam concupiscibilem per temperantiam et sobrietatem regimus etiam corpus cum. scilicet sensibus quasi aliud regnum cuius. scilicet castitatis propter quod dicitur. Apoc. 5. Fecisti nos deo nostro regnum et sacerdotes: et regnabimus super terram. vide vers. Si bene membra regis: es dignus nomine regis. Hoc est regnum verum: sine quo nullus potest vere dici rex. Nota hic exemplum Diogenis et Alexandri qui Diogenes cum dixisset quod Alexander erat seruus seruorum suorum: interrogatus ab eo quare hoc diceret. Respondit. Ego perualeo cupiditatibus meis refrenans illas et subiciens mihi illas: ut mihi seruiant. Tibi autem cupiditates preualent et illarum seruus efficeris illarum obtemperans iussioni: ergo seruus es seruorum meorum. Ideo dicit scriptura. De illo: est patiens viro forti et qui dominatur animo suo expugnatore urbium. Pro. 16. Item ecclesia. Omnipotens et misericors deus quem nosce viuere cui seruire regnare est etc. Igitur secundum hunc sensum. Per hanc petitionem. Adueniat regnum tuum. Petimus iusticiam generalem que ut dixi continet omnes virtutes et quam nis hec petitio posset intelligi in prima petitione per quam petimus gratiam iustificationis: in qua etiam conuenitur iustitia et ceterae omnes virtutes infuse. Absoluitur de huius iusticia sermo presens ex quo in ea dicitur consistere regnum dei. Notandum ergo quod iusticia diffinitur sic a legistis. Iusticia est constans et perpetua voluntas fas suum vnicuique tribuens: ut. Iustitia de iustitia

De regno dei prout datur in vita pñti

et iure in principio et ff. eo. ti. i. Iustitia, sicut autem dicitur 2° Th. 2. q. 58. ar. 1. Voluntas accipitur hic pro actu non potentia: et accipitur hic actus pro habitu: sicut consuetudo erat apud antiquos diffinire habitus per actus: sicut Aug⁹ dicit super Joannem q. si des est credere q. nō vides. et Ambro. q. penitentia est preterita mala plangere et plangenda iterum non committere. Dicitur autem perpetua nō ex pte actus: non q. actus perpetuo daret: quia sic solius dei volūtas est perpetua: sed ex parte obiecti: q. si aliquis vult perpetuo facere aliquid: et hoc requiritur ad rationem iustitie: non enim sufficit ad rationem iustitie quod aliquis velit ad horam in aliquo negotio servare iustitiam: q. vlt inuenitur aliquis qui velit in omnibus iniusta agere: sed requiritur q. homo habeat voluntatem perpetuo et in omnibus iustitiam conservandam. Quod autem sequitur ius suum unicuique tribuens: intelligitur vel per modum imperantis et dirigentis et hoc pertinet ad iudicem: quia iudex est iustum asaturus: et princeps est custos iusti: vt dicitur in 5. et bicoz. vel per modum equestris. et sic subditi reddant quod suus est unicuique. Est igitur notandum q. loquendo de iustitia: prout est virtus generalis fm q. accipitur eum dicitur: quod regnum dei est iustitia et. Ad iustitiam pertinet unicuique reddere q. suum est: tunc ergo erimus iusti cum reddiderimus unicuique q. suum est. i. debemus. Et consequenter adveniet ad nos regnum dei inquantū pōt in pñti vita haberi. Quibus ergo debemus diuersis que debemus eis solvere. vj.

CPrimo debemus deo verā credentiā.
CSecundo superiori pmpnam obiam.
CTercio equali gñalem benivolentiam.
CQuarto inferiori sollicitam diligentiā.
CQuinto nobis metipsis purā pñctitiam.
CPrimo ergo et. Vera credentia est q. credulitas interiori conformis operibus exterioribus. Veritas enim vt ait pbs est ad equatio rei ad intellectum. tunc ergo est vera fides q. est cordialis et verbalis: vt q. cor credit os loquatur confitendo. Talis erat fides Dauid qui dicebat. Credidi propter q. locutus sum et. Notandū ergo q. ista fide hñt quadrisaria gēna hñanuz.

Quidā. n. hñt fidem cordialem: et nō verba le: sicut sunt illi qui timore mortis abnegant fidem xpī ore: si corde tenent eam et. Tales si in tali statu decedant dñant. Ro. 10. Corde creditur ad iustitiam: ore autem confessio fit ad salutem. Nota exemplum de Eleazaro sene: qui noluit mortem evitare si mulādo se carnes porcinas māduasse et. Sicut legitur. i. Machab. 6. Quidā vero etōtra hñt fidem verbalem: sed nō realem: sicut sunt falsi xpīani: qui confidentes verbo xpī fidem in corde: tñ autem non credunt aut dubitant: dubius autem in fide infidelis est: sicut dicitur ter. in. c. l. de hereticis. Multi sunt homines tales qui adorant xpī: audient missas et sermones: sed in corde non credunt. Vbi p. q. vident carnaliter et in peccatis mori talibus: sicut sunt concubinarij: vsuarij: sy moniaci: pyrate: vindictati: et ceteri hñmōi: tales non sunt vere fideles. Unde apłs. Titim. 1. Confitent se nosse deum: factis autem negant. Super quo textu dicit Jeron. et habetur in de re. et. q. 3. Estinant qdam in eo deum tantum negari: si in persecutio ne quis a gentilitate comprehensus confiteri renuerit se esse xpīanum. Ecce apłs omnibus que peruersa sunt: factis deum asserit negari. xps sapientia est: iustitia: veritas: sanctitas: fortitudo. Negatur per insipientiam sapientia: per iniquitatem iustitia: per mendaciam veritas: per turpitudinem sanctitas: per imbecillitatem animi fortitudo: quotienscūq. vincimur a vitijs atq. peccatis: totiens negamus deum. Quidā et 3° neutram fidem habent neq. cordialem neq. verbalem: sicut sunt infideles: contra quos dicitur Jo. 3. Qui nō credit iam iudicatus est. Item Mar. viti. Qui vero non credide rit condemnabitur. Quidā et 4° hñt veramq. sicut sunt veri xpīani qui et corde perfecto credunt: et nullo timore concussi confiteri xpīm pertinescunt. hanc credulitatem debemus deo. nam et ipse precepit discipulis: d. Eritis mñi testes in Ierusalem et in omni iudea et samaria et vsq. ad vltimum terre. Ideo apłs Hebr. x. pōt accedentem ad deum credere et. Sic ergo faciendo reddemus deo credentiam debitam. CSecundo debemus superiori pmpnam obedientiam et hoc dupli ratione.

Prima est q: superio: tam spūalis q: tpallis est vicarius dei. unde sicut debetur obia deo: sic & vicario eius: q: respicit per sonam eius Luc. 10. Qui vos audit me audit: & qui vos spernit me spernit. Itē Ro. 13. Omnis anima pōtib: sublimioribus: subdita sit: nō enim est potestas nisi a deo: que autē a deo sunt: ordinata sunt. Itaq: qui resistit potestati dei ordinatōis resistit & infra dei enim minister est vindex in trā ei qui malum agit. Ad idē facit. xi. q. 3. Qui resistit. Secunda ratio est: q: obia est quedam pfectio fidei interioris: & iō sicut debetur fides deo ut supra dictū est sic & obia. Ipse autem deus precipit ut obediamus pēdatis. ergo debemus pēdatis obdīre. Heb. 13. Obedite pēpositis vestrīs & subiacete eis. Ipse enim pēmissit quāsi rationem pro aiabus vestrīs reddi turl. unde ad ppositū dicit Greg. in moralibus lib. vii. & habetur octava. q. 1. Scēdam. Obia vltimis iure pēponitur: q: p vltimas aliena caro: per obediām vero propria voluntas mactatur. Et aduerso ergo melius ofiditur quid de eius laude sentiat. Si enim quāsi arrolandi est peccatum repugnare & quāsi scelus ydolatrie nolle acquiescere sola est que fidei possidet meritis obediētia: sine qua quisq: in fidelis esse pūctur: ēt si fidelis esse videat. Et quo textu patet q: inobediens dī ē infidelis: & ideo maxime est puniendus in obediens. unde pūo Papa. xi. q. 1. Si quis sacerdos vel reliquorum clericorum suo epō inobediens fuerit: aut ei infidelis parauerit: aut contumeliā aut calumniā ut conuicia intulerit & conuicti potuerit morē depositus carē tradat & recipiat qd fides gessit. Predicta vera sunt i lictis & honestis alioquin non tenetur subditus obedire superiori si ei precipiat aliquid in honestam & iniustam dūmodo manifestā sit iniustam. ut probatur. xi. q. 3. Si domi nus & c. iustanus & no. gl. in. c. Merui test: calozum Zenarā. is. di. vide hoc. Si autē non sit manifeste iniustam excusatur subditus obediens: ratione dubij & subiectō nis. 23. q. 1. Quid culpatur. Tercio debemus equali beniuolentiā

non excipiendo aliquem sed oēs debemus diligere bonos & malos amicos & inimicos & c. Probatur ratione & auctoritate. Ratio sumitur a similitudine. Nam videmus q: pp reuerentiā & amorē quem gerimus. ad deum diligimus & honoramus ymagines suas cuiuscunq: sint materie: siue de auro: siue de argento: siue de lapide: siue de ligno: siue ēt de carbone & hoc non ratione ymaginis sed ratione ymaginati: ut probatur de cons. di. 3. Incomparabiles & c. Peruenit Idem de ymagine virginis & sanctorum. Modo nulla ymago in creaturis corpora libus est magis propria deo q: hō. Scilicet. Faciamus hominem & c. Et ad eiusdem ymaginem quippe dei factus est homo. De clara & c. Ergo q: exhibeamus reuerentiā homini & beniuolentiā cuiuscunq: sint qualitates: siue sint de auro: ut sunt persone hītes caritatem: siue sint de argento ut sunt homines habentes sciām: siue sint de lapide ut sūt iracūdi: siue de ligno ut persone mādane: que sunt ut ligna arida siue de carbone: ut sunt peccatores & ribaldi q: interius sunt nigri per malam conscientiā & exterius per malam famā. Trch. 4. De nigrata est super carbonem facies eorum: & non cogniti in plateis. i. vltē bone: q: oēs ad ymaginem quippe dei facti sunt. Jo. 4. Si quis dixerit qm diligo deū & fratrem suū oderit: mendax est. Qui n. non diligit fratrem suū quem videt deū: quē non videt qdō pōt dilgere. Itē alia auctoritas Mat. 6. Diligite inimicos vros benefacite hīs qui oderant vos & c. Nota benefacite debet enim ista dilectio & beniuolentia habere tria. scilicet: linguā: & opus alioquin nō ē vera. i. Jo. 3. Qui habuerit substantiam mundi huius & viderit frēm suū necessitatem habere & clausit vbi scera sua ab eo: quomō caritas dei manet in illo: Filii non diligamus verbo. neq: lingua tantū: sed opere & veritate. Idcirco ergo q: debemus equali beniuolentiā generalem. Idcirco dicit apostolus. Ro. 13. Reddite omnibus debita cui tributum: cui timorem: cui honorem honore. nne mini quicq: debeatis nisi ut intē diligat.

Quid sit regnum dei

Quarto debemus inferiori sollicitam diligentiam: ne occasione negligente prelati subditus pareat: et exigatur sanguis eius de manibus suis. Ro. 12. **Q**ui preest in solitudine: nec excusatur si pastor si dicat se ignorare subditos esse malos: sicut plerique prelati se excusant: quod cuiuslibet pastori preceptum a deo dicente. Diligenter agnosce vultum pecoris tui mosque greges conserua. Proverb. 27. Ideo dicit Gregorius in registro et habetur in. c. Quis de regibus. Non excusatur pastor si lupus comedat oues et pastor ignorat quinimo pastor debet exponere vitam suam pro salute subditorum Jo. 10. Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis. Super quo textu dicit Grego. in Omelia. primum nobis est exterioz nostra misericorditer ouibus impendere: postremum vero si necesse sit etiam mortem nostram pro eisdem ouibus ministrare. A primo autem hoc minimo pertueatur ad postremum maius. Sed cum incomparabiliter longe sit melior anima quam viuimus: terrena substantia quam eterius possidemus: qui non dat pro ouibus substantiam suam quando pro his datum est animam suam. Quinto debemus nobis metipsis puram continentiam Ro. 8. Fratres debitores sumus non carni ut secundum carnem viuamus. Si enim secundum carnem vixeritis: moriemini. Si autem spiritu facta carnis mortificaueritis uiuatis. Deo gratia. Amen.

Quid sit regnum dei.
Sermo. 20.

Adueniat regnum tuum. Supra sermo ne proximo exposita est hec petitio secundum primum modum prout scilicet accipitur regnum dei prout datur in vita presentis. Nunc restat exponere ipsum secundum modum videlicet prout regnum dei accipitur quod datur in vita futura. Salutaris ergo est. Igitur intelligendo hanc petitionem de regno dei quod datur in vita futura: est sensus cum dicimus. Adueniat re-

gnum tuum. id est petimus ut perducatur nos ad regnum tuum. hoc est regnum non caducum: non vanum non transitorium: sicut fuerunt et sunt regna mundi non ne vana et caduca sunt regna assirorum: non ne fuit vanum regnum Persarum et medorum: non ne fuit vanum regnum grecorum: Non ne vanum fuit etiam regnum romanorum. Ista enim fuerunt principalia regna mundi que fuerunt. ostensa ex diuina reuelatione Danieli in septima Visione sub specie quatuor bestiarum ut legitur Daniel. 7.

Primum regnum assirorum ostensum fuit sibi sub specie leone. Secundum scilicet Persarum et medorum sub specie ursi.

Tertium grecorum sub specie pardis.

Quartum romanorum sub specie bestie terribilis atque mirabilis et fortis nimis: dentes ferreos habentis etc. De qua bestia. Dicit ps. Singularis ferus depastus est eam. omnia ergo regna terrena vana sunt. Ideo dicit Beccuba uxor regis Primi lamentans destructionem troie: sicut refert Seneca in prin. 6. Tragedie. Quicunque regno fidit et magna potens dominatur atque la: nec lenes metuit deos: animamque rebus credulam letis dedit: me videat et te troia: non unquam tulit documenta sororis maiora quam fragilli loco starent superbi. Igitur non hoc regnum petamus a deo patre nostro: quia miserimus est qui spernit in huius regnis caducis et in affluentia temporalium prosperitatum: et fidit in salaci fortuna. i. Cor. 15. Si in hac vita tantum in christo sperantes sumus miserabiliores sumus omnibus hominibus. Petamus igitur regnum stabilitum et eternum quod ab eterno est electis paratum: iuxta illud Math. 25. Venite benedicti patris mei percipite regnum quod paratum est vobis a constitutione mundi. Hoc regnum instructum a spiritu sancto petit latro in cruce dicens. Memento mei domine dum veneris in regnum tuum Luc. 23. De quo David in ps. Regnum tuum regnum eternum seculorum etc. Item Dani. 7. Potestas eius potestas eterna que non auferetur et regnum eius an non corrumpetur. De hoc igitur regno tria nobis consideranda occurrunt.

Primo quid sit.

Secundo quantum sit.

Tertio quorum sit.

Circa primum erit sermo noster hodie.

Pro declaratione igitur nota quod regni dei est vita eterna: vita autem eterna consistit clara cognitio dei supra illud Jo. 17.

Hec est autem vita eterna ut cognoscant te solum verum deum et quem misistis Iesum Christum. Et hac autem cognitione dei procedunt duo decem beatitudines: que significantur pro duodecim fructus ligni vite: de quibus legitur. Apoc. vlti. Istarum igitur duodecim beatitudinum: quatuor pertinet ad animam quatuor vero ad corpus: quatuor ad compositum.

Prima ergo beatitudo concernens animam est clara visio.

Secunda est firma tentio.

Tertia est delectabilis fructio.

Quarta creaturarum cognitio.

Prima concernens corpus est immortalis impassibilitas.

Secunda levis subtilitas.

Tertia penetrabilis agilitas.

Quarta fulgens claritas.

Prima concernens compositum est concordia seu pax generalis.

Secunda est abundantia universalis.

Tertia est plena iocunditas.

Quarta est certa perpetuitas.

Prima ergo est clara visio. i. Jo. 1. Et debemus deum sicuti est. i. suam maiestatem: claritatem: benignitatem etc. Videbitur autem ipsa divina essentia ab omnibus beatis tota sed non totaliter. i. prout est infinita. Videbitur tamen essentia divina simpliciter ab uno quod ab alio ut notat Th. 1. parte. q. 12. ar. 6. et ista diversitas erit ex parte videndum non visum. dei: quia idem erit visum. Et ex parte ergo obiecti. dei cum sit enim simplicissimum: nulla potest esse diversitas sed ex parte potentie. Nam quantum una potentia magis erit perfecta lumine glorie quam altera: tanto perfectius operabitur circa unum idem obiectum: sicut idem sol diversimode aspicitur vel eadem luna a diversis legentibus sicut quod oculis magis minus est dispositus ad videndum. et ista est

visio: cuius habitus triplex gaudium. **P**rimum erit in videndo faciem divinam. ps. **O** fide faciem tuam et salvi erimus Ber. in epla ad sophiam virginem. Re vera illud est verum et solus gaudium quod non de creatura sed creatore percipitur: quod cum possederis nemo tollet a te cui comparata omnia alia de solis candore meror est omnis suavis dolor est et dulce amarum et decorum sedum: et postremo quodcumque delectare possit molestum etc. hec ille. **H**anc faciem desiderabat Moyses videre. Ero. 33. dicens. **O** fide mihi faciem tuam. Et auduit a domino. **O** fidem tibi et bonum. **S**ecundum gaudium erit videndo humanitatem Christi. Isa. 33. Regem in decoro suo videbunt Ber. **P**lenum prorsus est suavitatis dulcedine videre hunc hominem conditorem. **T**ertium gaudium erit in considerando vultum humane nature ad divinam. Mirabile enim gaudium electis erit cum agnoscent quod fidei coram semetipsum verus deus est. **N**ota quod aliquis est promissus in potentia quantum gaudet sanguine eius etc. Ecclesiastes. 1. **D**ulce lumen et delectabile est oculis videre solis. **S**ecunda beatitudo est firma tentio: comprehendens enim beati deum in se habere ut comprehendat. i. cor. 9. **N**on quidem comprehensione tali quod deus comprehendatur in electis: quia hoc est impossibile intellectui creato. **A**ugustinus ad Paulinum in libro de videndo deum. **A**ttinere mente deum magna est beatitudo comprehendere autem est impossibile. **S**ed comprehendit anima beata deum comprehensione intentionis: quia tenet eum ista fortiter quod nunquam ab eo separari potest unde. Cantico. 3. dicit quislibet beatus. **I**nveni quem diligis anima mea tenui eum nec dimittam vide Th. 1. 2. q. 4. ar. 3. et parte. 1. q. 12. ar. 7. in responsione ad primum hoc modo loquendi videtur apostolus Phil. 1. 3. 6. **S**equor autem si quo modo comprehendam etc. **T**ertia est delectabilis fructio: quia anima fructur deo: que quam delectabilis sit non possit exprimi. **S**i omnia membra humana converterentur in linguas. Possimus autem de hoc aliquid colligere ex scriptura et ex creatura. **E**x scriptura quidem: nam Petrus aliquid misit

De regno dei prout datur in vita futura

nam illius fructibus gustante: et statim inebriatus dicit. Dicit bonum est nos hic esse facilius tria habere. tunc unum mori. v. et h. v. nesciens quid diceret. ut dicitur Mat. 17. et Luc. 9. Et creatura vero: nam videmus quod fructus creaturarum instantum delectat peccatores: quod inebriantur omnia post ponant ut creaturam dilectam consequantur: etiam seipsos postergantes et exponentes periculis: sicut pater de luxurioso ut consequatur voluptates: de avaro ut consequatur diuitias: de superbo ut consequatur honores. quanto ergo magis delectat fructus dei qui est fons infinitus omnis bonitatis in eius fructione omnia bona animae simul consequitur non sic in fructione creature quia vnum tantum bonum consequitur fruens etc. Ideo David dicebat de eo qui aliquam minimam guttam gustabat de illa dulcedine. Quam magna multitudo dulcedinis tue dicit quod abscondisti clementibus te etc. Item Aug. Introducis me dicit in quamdam dulcedinem que si perficiatur in me si non est vita eterna: nescio quid sit aliud vita beata. Propter hanc martyres contempserunt vitam propriam: confessores mundum: virgines voluptates: et ceteri sancti omnes creaturas. Psal. 3. Omnia arbitror ut stercorea. ut ipsum sacrificium et inuentur in illo. Et de Aug. legimus quod displicebat ei quicquid agebat in seculo pro dulcedine dei et decore domus eius quam dilexit. ps. 31. Gustate et videte quoniam suavis est dominus. Beatus vir qui sperat in eo. Quarta est creaturarum cognitio: anima enim vnius rustici vel pueri baptizata plus in vita beata cognoscit de rebus diuinis et creatis: quam aliquis vnicuique theologus vel philosophus in hac vita longe clarius et certius. Notandum autem quod anima separata beata potest habere triplicem cognitionem de creaturis. Vnam per species acquiritas. si hic in presenti vita acquisiuit per scientiam. Alteram per species infusas: etiam si sit anima pueri baptizati vel rustici. Terciam per cognitionem in ipso: in quo reuolunt omnia creaturarum rationes: sicut in speculo que vocantur ideo et sunt ipse deus. Io. 1. Quod factum est in ipso vita erat. Et hec cognitio propter sui claritatem dicitur matutina. Cognoscere autem creaturas in seipsis

dicitur visio seu cognitio vespertina. Hanc autem visionem in verbo dei omnia cognoscunt anime beate que ad sui gloriam pertinent. Nota quod beatus Benedictus vidit totum mundum sub vno solis radio Greg. Quod est quod non videant qui videntem omnia vident. Vide Theop. 1. parte. q. 12. ar. 8.

Quinta beatitudo que est prima respectu corporis glorificati est impassibilitas: quia corpus nostrum erit immortale et impassibile Isa. 25. Precipitabit dominus in sempiternam mortem et Apoc. 20. Mortis ultra non erit. Res est: ut commemorat ipse resurgens. Ro. 6. Christus re fugens eternitatis suam non mortis mortem illi ultra non dimittit etc. Psal. 3. Saluatorem expectamus dominum nostrum Iesum christum qui reformat corpus humilitatis nostre configuratus corpori claritatis sue. Vide de hoc latius in sermone de articulis fidei que scripsi sermone. 16. Vbi agit de qualitate corporis resurgendos. Hanc autem beatitudinem merentur electi propter virtutem patientie propter quam fuerunt quasi impassibiles in aduersitatibus suis a deo et ab hominibus illatis Luc. 21. In patientia vestra posside animas vestras. Sexta beatitudo et secunda corporis glorificati est subtilitas. Hanc etiam beati habebunt per eandem rationem ut reformetur corpus Christi qui usus est hac beatitudine quod exiit de sacratissimo utero virginis clauso. Item quod exiit de sepulcro et quod sanctis clausis ingressus est ad apostolos in locum ubi erant congregati propter metum iudeorum Io. 20. Hanc beatitudinem merentur electi merito abstinentie seu temperantie ab omni voluptate et ab usu quicunque sensuum seruantes affectus suos in puritate perfecta et gratia. Proverb. 4. Omni custodia serua cor tuum: quia ex ipso vita procedit. Septima beatitudo et tertia corporis est agilitas eadem ratione ut conformetur corpori Christi qui usus est hac beatitudine sine dolore quando super maris procellas sicilibus pedibus ambulauit. Mat. 14. Et quando post resurrectionem de paradiso terre sunt in quo debebat: ut plerique opinantur: subdito apostolis apparuit. Item in die ascensionis: quando immo metro penetrante celos. Hanc beatitudinem consequentur electi merito diligencie spirituales quam habuerunt in ob

servantia mandatorum dei et in servitio eiusdem. Ideo dicitur. 2. Paral. 19. Agite diligenter et erit dominus vobiscum.

Quinta beatitudo et quarta corporis est claritas. Mat. 13. Fulgebant iusti sicut sol in regno patris mei et hoc ut possemur christi: quod usus est hac beatitudine in transfiguratione sua quando resplenduit facies eius sicut sol: vestimenta autem sicut nix. Mat. 17. et Luc. 9. Istam beatitudinem consequentem electi merito castitatis. Nam sicut castitas facit hominem clarum in conscientia et in corpore: et in fama: iuxta illud Sap. 4. Qui pulchra est casta generatio cum claritate: immortalis est enim memoria illius. Et sic corpus erit claritatis beatitudine insignis.

Sexta beatitudo et prima pertinet ad consortium erit concordia et pax generalis. ps. 67. Qui habitare facit unanimes in domo. Isa. 9. Pacis non erit finis. Ro. 1. Non est regnum dei escia et potus sed iustitia et pax et gaudium in spiritu sancto. Triplex pax erit in beatis. **P**rima pax superior cum deo. **S**ecunda pax interior cum seipso. **T**ertia pax exterior cum proximis: quia inter sanctos erit magna pax. Isa. 32. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis et in tabernaculis fiducie in requie opulenta. ps. Qui posuit fines tuos pacem.

Decima beatitudo et secunda composita est abundantia universalis: quia ibi totum desiderium nostrum adimplebitur. ps. Qui replet in bonis desiderium tuum. Appetitus etiam hominis satisfabitur. ps. Satiabor cum apparuerit gloria tua: nec tamen ex satietate ipsa fastidium generabit. Greg. Satiati desiderabimus: ne facietas generet fastidium desiderantes satisfabimur ne cum anxietate sit desideria. **E**contra. In inferno erit continua penuria bonorum: perpetua fames et sitis: sicut pater in diuite epulone. qui in fide sua postulans guttam aque non potuit obtinere. Luc. 16. Isa. 65. Pro eo quod vocavi et non respondisti locutus sum et non audisti me: propter hoc hec dicit dominus deus ecce serui mei comedent et vos esurietis. ecce serui mei bibent et vos sitietis: et ecce servi mei letabuntur et vos confandemini. Igitur beatificati in mensa domini. Luc. 22.

Ego dispono vobis sicut disposui mihi pater meus ut eda. et biba. super meam in regno meo. **M**ora sicut disposuit mihi pater non aliter disposuit pater filium suum intrare in regnum dei quantum ad gloriam corporis: nisi per passionem et mortem. Luc. ultimo. Nonne sic oportuit christum pati et scilicet intrare in gloriam suam. Sic et nos si volumus in hanc abundantiam regni celestis intrare. oportet quod christo patienti conformemur. Ro. 8. Ipse spiritus testimonium reddit spiritui nostro. quod scimus filii dei et heredes. **M**ercedem quidem dei: coheredes autem christi. Si tamen compatimur ut et conglorificemur. Item Act. 14. Per multas tribulationes oportet nos introire in regnum dei.

Undecima beatitudo que est tertia boni coniuncti erit plena locunditas: quia et omnibus gaudebant beati. **P**rimo gaudebunt de beata trinitate ut dicit supra eodem sermone parte. 1. **S**ecundo de locunda societate. **T**ertio de loci amenitate. **Q**uarto de seipso. **Q**uinto de damnatis. ps. Letabitur iustus cum viderit vindictam. Isa. 55. et si. Tertia sempiterna super captivam coram gaudium et letitiam obtinebunt et fugiet dolor et gemitus. **Q**uam magnam autem sit gaudium notatur: cum dicit dominus minus. Euge servus bone et fidelis: quia in paucis fuisti fidelis super multa te constituam. Intra in gaudium domini tui. Mat. 25. In verbo intrandi simulatur magnitudo gaudii: quod hominem undique cinget. Item Jo. 16. Iterum videbo vos et gaudebit cor vestrum et gaudium vestrum nemo tollet a vobis. ps. Torrente voluptatis tue potabis eos.

Duodecima beatitudo et quarta completa est certa perpetuitas. Mat. 25. Ibunt hi in supplicium eternum: iusti autem in vitam eternam: ad quam perducatur ille qui pro nobis morti dignatus est. **D**eo Gratias. Amen.

Quomodo et quantum sit magnum regnum dei. Sermo. 21.

fff

Quantū ⁊ quā magnum sit regnū dei

Queniat re-

gnū tuū. Supra fmo-
ne p̄mo dictū est qd sit
⁊ in quo p̄sistit regnū dei.
Ado sequit̄r considerare
q̄tum. i. quā magnū sit illud. Salutē p̄go
maria rē. Ad instructionē igit̄ eorū q̄ pē-
nas nō habēt ad uolendū: quī dñt cū Da-
uid. Quis dabit mibi pēnas sicut colūbe ⁊
volabo ⁊ regescey. De magnitudine glorie
regnī dei notandū: q̄ impossibile est p̄fecte
scire in hac p̄senti uita magnitudinē glorie:
sarta illud. i. Cor. 2. Oculis non uidit: nec
auris audiuit nec in cor hōis ascendit q̄ p̄-
parauit deus diligentibus se: nisi ex reuela-
tione diuina assentī sp̄aliter cōcedatur sicut
Paulo. Ideo subdit sibi dicens. Nobis autē
reuelauit deus per sp̄m suū: fuit. n. raptus
vsq̄ ad tertiam celū. i. vsq̄ ad uisionē diui-
ne essentie ⁊ uidit archana dei. i. gloriā dei
sicut aīe beate uident. Nihilominus possi-
mus aliquāliter cōficere ex rōnibus mul-
tis q̄ illa gloria illius regnī dei est maxima
Ad hoc ualere p̄st. i. rōnes q̄bus agno-
scere possumus: q̄ i. fideles electi in hac ui-
ta sint hūmiles ⁊ abiecti: tñ in futura uita
magna erit gloria eorū: sarta illud p̄. Quis
sicut dñs deus noster qui in altis habitat
⁊ hu. re. in ce. ⁊ in terra. Suscitās a ter. ino.
⁊ u. ster. eri. pau. ut col. cū p̄l. cū p̄l. ppl̄i
sui. Itē alibi. Et scitote qm̄ mīsericauit dñs
secrām suam. T̄prima rō sumit̄r ex parte
munificentie diuinalis. Nam. n. deus sācta
trinitas sit sōns infinitus oīs bonitatis na-
tura aīe oīs bonitatis sit cōdicabilis: sequit̄r
q̄ ad diuinā magnificentiā. p̄tinet se cōl-
care quātrā p̄st res cui cōdicatur esse capax:
quanto enī persona dñs aliquod donū
est nobilior ⁊ excellentior: tanto eam decet
excellētius ⁊ nobilīus donum conferre.
Quia ergo ipse deus est infinite excellētie
dignitatis ⁊ liberalitatis: decuit ipsum con-
ferre infinitum donum. In deo autem trīs
sunt essentia persona ⁊ gloria. persona au-
tem diuina non est cōmunicabilis: quia per-
sona est rōnalis creature indiuisibilia substā-
tia: essentiam uero decuit ipsam cōmunica-
re: ga ut ait Boetius. Nullus boni sine so-

lō p̄st esse locunda possessio. Hanc ergo
essentiam deus pater cōmunicauit filio ⁊
sp̄i s̄ancto. Restabat ergo cōmunicare glo-
riam suam creaturis illis que sunt glie sue
capaces. cuiusmodi sunt angeli ⁊ hōies: q̄
sunt participes libertatis arbitrii. Et hoc er-
go sequitur q̄ gloria electis fidelibus refer-
nata sit maxima: ex quo est q̄dam partici-
patio glorie diuine: propter quā partici-
pationem glorie dicimur similes deo. Jo. 3. Fi-
lij dei sumus: sed notandū apparuit quid
erimus: cum autem apparuerit similes ei eri-
mus: propter hoc dñs ipsam gloriā: uocat
cenam magnam. I. n. c. 14. Nemo quidam
fecit cenam magnam rē. Hanc rōnem tan-
git Petrus. 2. Pet. 1. Dicens. per quem. i.
Iesum xpm̄ deus maxima ⁊ preciosa bene-
ficia nobis donauit: ut per hoc efficiamur
diuine cōsortes nature. Dicimur diuine cō-
sortes nature non q̄ proprie sed sim quā-
dam similitudinem: sicut declarat 2. bo. pre-
l. q. 13. ar. 9. ⁊ dictum est supra sermone. 23.
ar. 1. in introitu: propter hanc etiam gloriā
diuine participationem dicimur filij ⁊ he-
redes dei: coheredes autem xpi.
T̄sc̄a ratio sumitur ex parte mediū q̄ di-
uina bonitas ordinauit ad nobis huiusmo-
di gloriā conferendā: quod medium mari-
mum fuit. Ubi enim deus filium suum fa-
ctum ex muliere factum sub lege Gal. 4. Q̄
maxima res est incarnatio filij dei ⁊ q̄
maxima ⁊ glōsa fuerunt ea que ipse filius
dei fecit. Igitur si tam maximum fuit opus
illud qd̄ fecit deus pro gloria conferenda.
Manifesto patet q̄ ipsa gloria electorū ma-
xima est: ne alias dici possit. Parturient
montes nāscetur ridiculus mus. Gratius
in arte poetica. Ideo dicit dñs. Jo. 3. Sic
deus dilexit mundum ut filium sp̄i unige-
nitum daret: ut oīa qui credit in eum nō pe-
reat sed habeat uitam eternam. Item eccle-
sia. Q̄ ineffabilis dilectio charitatis. ut ser-
uum redimeret filius tradidit. Ro. 8. De-
proprio filio non pepercit sed pro nobis oi-
bus tradidit illum: quinimo non etiam
cum illo omnia nobis donauit.
T̄tertia ratio sumitur ex parte meriti ip-
sius filij dei incarnati. qd̄ meritum fuit in-
finitum. Multa enim ineffabilia opera se-

est xps et quibus in infinitum merebatur: non quidem pro se sed pro nobis: presertim opus passionis et mortis. Manifestum est autem: quod premium debet esse equalis merito: cum igitur meritis xpi pro nobis sit maxima: sequitur quod maximum debet esse premium glorie quod nobis ex merito suo est conferendum. Quarta sumitur ex parte meriti nostram opera bona a nobis facta dum sumus in gratia constituti procedunt a duobus principijs. Unum est principium creatum quod est libertas arbitrij eligens illud opus bonum: et in hoc non merentur opera nostra premium vite eterne. Ro. 8. Non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis: et ex hoc habemus quanta sit illa gloria electis preparata: quandoquidem propter nulla opera nostra quamvis maxima possumus illam acquirere nec mereri. Aliud est principium increatum: quod est spiritus sanctus qui per gratiam gratiam facientem mouet liberum arbitrium ad bene operandum: sicut scilicet mouet equum. Ro. 8. Qui spiritu dei aguntur hi filij sunt dei: non est volentis neque currentis sed miserantis est dei Ro. 9. Et vbi dicit Jo. 3. Sine me nihil potestis facere. scilicet meritorius est. Et hoc respectu operum nostra in gratia facta habent quod merentur premium infinitum: sic enim valor meriti attenditur secundum virtutem spiritus sancti mouentis nos in vitam eternam: gratia etiam dei qua formaliter mouemur ab ipso spiritu sancto infinita est: iuxta illud Sap. 7. Infinitus. n. thesaurus est hominibus: quo qui vult sunt participes facti sunt amicitie dei: et sic ex hoc habent opera nostra quod maximum premium merentur: ergo maxima erit gloria quam electi habent in vita beata. Dignus est. n. operarius mercede sua. Luc. 10. Ideo potest dicere quilibet fidelis in gratia constitutus cum Paulo Bonum certamen certauimus: cursum consummauimus: fidem seruauimus: in reliquo reposita est nobis corona iustitie quam reddet nobis dominus in illo die iustus iudex. 2. Thim. 4.

Quinta ratio sumitur ex parte martyrum et aliorum sanctorum qui fuerunt amici maximi dei: quibus tamen ipse deus ita care vendidit gloriam ipsam. Petrus enim eorum

emissio martyrio crucis. Paulus amputatio: ne capitis. etiam certum est quod ipse non recepit eos: cum sit amicus fidelissimus: immo quod plus est ipsemet emisit sibi gloriam istam carissime quantum a gloria corporis quam meruit merito amarissime passionis. Luc. ultimo. Nomen sic oportuit pati christum et intrare in gloriam suam. Gloriam autem anime non meruit sibi ipse: quod absque merito habuit ab instanti conceptionis in uentre uerbis: sed gloriam corporis ex merito passionis adeptus est. Ioh. 12. Humiliauit semetipsum factus obediens usque ad mortem: mortem autem crucis propter quod deus exaltabit eum. Ioh. 12. et do. il. no. quod est super omne nomen etc. Emit etiam ipse gloriam istam carissime amicis suis. scilicet crucis ignominia. Unde ex hoc agnoscere possumus magnam esse gloriam quam ipse tanta ignominia emisit nobis. Ioh. 12. Aspicientes in auctorem fidei et consummatorem Jesum qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta atque in dextera dei sedet. Item Jo. 3. Sicut exaltauit Moyses serpentem in deserto ita exaltari oportet filium hominis: ut omnis qui credit in eum non pereat sed habeat vitam eternam.

Sexta ratio sumitur ex honore quem christus contulit cruci: que seruauit ei ad ministerium redemptionis humane August. super ps. Crux de penis latronum transiit ad frontes imperatorum. Quid ergo faciet deus fidelibus suis: qui tantum honorem contulit tormentis suis: et confirmatur ratio: quia finis est nobilior hijs que sunt ad finem: quia propter quod unumquodque et illud magis. Finis autem propter quem christus voluit pati crucem fuit gloria electorum. Jo. 3. Sic deus vult esse mundum ut filium suum vnigenitum daret: ut omnis qui credit in ipsum non pereat sed habeat vitam eternam. Igitur nobilior est et excellentior gloria electorum quam crux. Ergo si tanta est gloria crucis: multo magis est gloria beatorum. Unde Ambrosius super Beati immaculati dicit. Si opprobrium suum gloria est domine Jesu: quanta est gloria tua: tue igitur participatione glorie quid est minus culus sumus opprobrio gloriosi.

fff g

Quantū ⁊ quā magnum sit regnū dei

Septima rō sumit ex honore: quo xpus honorat sanctos suos in terris. Maloz enī reuerentia exhibet pulueribus ⁊ ossibus sanctorum vel etiam pāniculis qbus indu ti fuerūt: q̄ exhibet marinis pīncipibus huius mūdi. vnde verisimile est q̄ multaz sit eos honoraturus in celis qui facit eos tantū honorari in terris: vt si tantam glo riam facit exhiberi corpori corrupto: quan tum faciet anime viuenti ⁊ incorruptibili. **O**ctaua ratio sumit ex parte loci in quo christi benignitas vult beatas esse Jo. 12. **U**bi ergo sum ille ⁊ minister meus erit. Item eiusdem. 14. Si abiero ⁊ preparare ro vobis locū iterū venio ⁊ accipio vos ad me ipsum vt vbi sum ego ⁊ vos sitis. Item eius 17. **P**ater quos dedisti mihi volo vt vbi sum ego ⁊ illi sint meū: vt viderent claritatem meam. Locus autē glorie est excellentior ⁊ nobilior q̄ sit in toto vni uerso. scilicet celū empirēū. **N**ona ratio sumit ex parte ministrī: q̄ deus eos p̄prio ministrio honorabit Luc. 12. **P**recinget se ⁊ faciens illos discipulū ⁊ transiens minist rabit illis. **H**ec ministratio est ostensio diuine faciei in qua sunt scāme delicta. ps. **R**edificabis eū in gaudio cum vultu tuo. Item ps. **M**onstra faciem tuam ⁊ salui erimus. Item Job. 33. **V**idebit faciem eius in subilo: nunc facies illa nobis abscondita est. Sed tunc videbimus facie ad facie Job. 26. **Q**ui tenet vultū solis sui ⁊ expandit super illud nebulam suam. **D**ecima ratio sumit ex pulchritudine quā videmus etiam in inferioribus ⁊ vilibus creaturis quas dñs tāta decorat pulchritudine. **N**ā liliū i hieme apparet quasi nullius pulchritudinis inest te vero cū domino placet decorare illū: mirabilis est pulchritudinis. Idē videmus in rosis ⁊ alijs floribus ⁊ in p̄tis Mat. 6. **C**onsiderate lilia agri quō cre scunt: ⁊ subdit. Dico autē vobis q̄ nec Sa lomō in omni gloria sua coopertus est si cut vnū ex istis. Si autē senū agri q̄ hodie est ⁊ cras in cibariū ministris: deus sic vestit: quanto magis vos minime fidei. **U**nde cū ratio sumit ex parte honorū spaliū: que tam magna hominibus vident q̄ ex ponant se omnibus periculis ⁊ laboribus infinitis pro illorū acquisitione: sicut pater

in auaro: qui maxime laborat ⁊ multis pe riculis se exponit pro acquisitione diuitia ram: sic ⁊ luxuriosus pro voluptatibus: sic superbus pro honoribus. **Q**uid dicam de romanis qui pro libertate patrie pro domi nio acquirendo ⁊ per gloria spali habēda tot ⁊ tam ardua opera fecerūt: nam vt ait Aug. in 5. De ciuit. del. c. 12. vsq̄ ad 19. **I**sta laudis auaritia ⁊ cupidō glorie multa illa miranda fecit. **L**audabilia s. atq̄ gloriōsa: s. in hominū estimatiōe. ⁊ subdit **T**unc itaq̄ magnum illis fuit aut fortiter emori aut liberos viuere: s. cū eēt adepta libertas: tanta cupidō glorie incescit: vt parum esset sola libertas nisi ⁊ dominatio quereret. **U**nde ⁊ **T**ulius i libris quos de republica scripsit vbi ⁊ loquit de instituen do p̄ncipe ciuitatis dicit eū alendū esse gloria: ⁊ consequenter cōmēmorat maiores suos multa mira atq̄ preclara glorie cupi ditate fecisse: bñc intulit v'ez generalitē sententiam: honos alit artes omnes accen dunt ad studia gloria facientq̄ ea semper que apud quosq̄ improbant. **D**einde pōt Aug. aliqua preclara exempla quorūdam romanorū que pro gloria adipiscenda fece runt. **N**am pro gloria temporali **B**rutus occidit filios: quem tamen **V**irgilius in 6. **E**neidos laudans infelicem vocat. **A**it enī **M**atosq̄ pater nona bella mouētes ad pe nam pulchra pro libertate vocabat. **I**nfel lites vteq̄ ferent ea fata minores. Sed ver su sequenti consolatus est infelicem di cens. **U**incit amor patrie landūq̄ immet sa cupidō. Item **T**oquatus romanus p̄ cepo filiū: non q̄ contra patriam sed etiā pro p̄ia: tamen q̄ contra imperium suū. i. contra quod imperauerat pater impera tor ⁊ ab hoste p̄nocatus iuuenili ardore pugnaverat: v'esset occidit: ne plus mali esset in exemplo imperij contempti: quam boni in gloria hostis occisi. **I**tem **f**urius **C**amillos etiam ingratis patriam a cuius ceruicibus accerrimoz hostiū velētū su gū depulerat dānatus ab emulis fuerat: a gallis iterū liberant. Item **V**nelus: vt cū **I**porisena rege etruscorū par fieret: qui grantissimo bello romanos premebat: q̄ **I**porisena ipsū occidere non potuit: ⁊ p eo alterū deceptus occidit: in ardentez arā

ante eius oculos dexteram extendit dicens multos tales qualē videret illum in ci^o extitum confutasse. cuius ille fortitudinē: et cōsolationem talis perhorrescens sine ulla dilatione se ab illo bello facta pace: cōpescuit.

Item Lucius armatus equo concito in abruptū hītam terre se precipitem dedist: deorū suorū oraculis seruans qui iusserant: ut illuc id qd Romani hērent optima mitterent. Item Decius se occidendos certis verbis quodāmodo consecrantes deuouerant. ut illis codentibus et tram deorū sanguine suo placantibus: romani liberaret exercitus. Item etiam idem Aug⁹ multa alia miranda opa que alij romani fecerunt pro glorie tpalis cupiditate: ut igitur deus redderet mercedem bonis actib⁹ romani cōtulit eis imperiū mundi: quibus non erat collaturus vitam eternam qz nec fidem habebant nec pro vita eterna acqre da hōiū magna opa faciebant. Verumtūc ut ibidem Aug⁹ ait: nō solum ut talis merces talibus hōibus redderet romanū imperiū ad humanā gloriā dilatare est: verū etiam ut ciues eterne illius ciuitatis qdū hic peregrinant diligenter et sobrie illa in tneant exempla. et viderant quanta dilectio debeatur eterne patrie ppter vitam eternā si tantū a suis ciuib⁹ terrena dilecta est ppter hōiū gloriā. Nec ille. Si igit tā magna est glia tpalis. ut tam magna opa hōmines fecerint: et faciant pro illa hōiū quāta: et qz magna est illa gloriā diuina eterna: quā re promittit deus diligentibus se et quāta opa vj hōiū facere pro illa eterna gloriā obtinenda: cum ut ait Aug⁹ ibi. lē. Ciuitas illa supna in qua nobis regnare promissus est tūc ab hac distet: quantū distat celum a terra a tpali letitia vita eterna. Ab inantibus laudib⁹ solida glia: a societate mortaliā societas angelorū. a lumine solis et lune lumen eius q fecit solem et lunam. Jō dicit aplo. Non preplantib⁹ nobis que vident sed q nō vident: que n. vident tpalla sunt: que at nō vident eterna. 2. Cor. 4.

¶ Duo decima rō sumit ex vbiis scōp: quibus deus reuclauit magnitudinē glie tam in veteri q in nouo testamento: et veteri quidem habetur in multis locis. Nam Gen. 15. Dicit deus ad Abrahā. Ego sum

merces tua magna nimis. Jē Ero. 33. a si Moyses ad deum. Quidē mihi gloriā tuā: qui iussit ei. Quidē tibi oē bonū: ex quo hētur dare quā magna sit gloriā illa: qz qd ala beata acqrendo gloriā illā nā cūcūc oē bonum. Jē David ps. 30. Quam magna multitudo dilectōis tue dñe quā abscondisti cūcūcibus te tē. Et loq^r de via torib⁹ ex quo seq^r arguendo a minori quāta sit gloriā illa. que dat ab eo cōprehensib⁹ ribus: sic et alibi loquens de iudicis dñi et mādatis eius dicit. Iudicia dñi vera iustificata in semetipsa desiderabilia sup aurū et lapidē pretiosum multa et dulciora super mel et fauim: et n. suus tunc custodit ea in custodiendis illis retributio multa ps. 18.

¶ Nota. In custodiēdis. i. dū custodiamur: quāto ergo maior retributio electis p custodiēdis illis si in custodiēdis multa est retributio: que tūc nō est plena retributio: sed illa retributio que dat p custodiēdis illis plena erit. Jē alibi. Minis honorari sunt amici tui de⁹ tē. Jē Salomon Prover. 11. Desideriū iustorū omne bonū est. Jē aplo Ro. 8. Nō sunt cōdigne tē. Unde supra in 4. rōne. Jē. 2. Cor. 4. Id qd in pñit est momentaneū et leue tribulationis nostre supra modū in sublimitate eterne glie pōdus operatur in nobis. Jē. 1. Cor. 2. Oculis nō vldit tē. ut supra in principio smonis.

¶ Decima tertia rō sumit p hoc qd legitur Mat. 17. Intrans figuratiōe dñi factum q respicēdū facies ei⁹ sicut sol: et vestimēta ei⁹ facta sunt alba sicut nix: voluit. n. tunc dñs ostēdere gloriā quā hīcra sunt corpa nostra in resurrectione.

¶ 14. rō sumit ex hoc: q electi hēbunt regnum Mat. 25. Venite benedicī pñs mei percipite regnū tē. Apoc. 22. Et regnabūt in secula seculorū. Et qz regibus debet corona Ideo beati hēbunt coronas Apoc. 12. Sicut gnā magnū appñit in celo. mulier amicta sole et luna tē. sole. i. ego luna. i. mutabilitas cui in hac vita subditi sumus. Sub pedibus ei⁹: qz imutabilis effecta est. ps. 45. Deus in medio eius nō cōmouebit. et i capite eius corona stellarū. 12. p quā significatur finis vite eterne: qd dat aīe in meritis credulitatis. 12. articuloz fidel. 2. Tbi. 4. Bonū certamē certant cursum psumui si

fff ij

Quorum sit et quibus debetur regnum dei

ad suam in reliquo reposita est mihi corona
iusticie etc. Thos. 3. Hec h; p certo ois q co-
lit te: qz vtra ei⁹ si iprobatione fuerit coro-
nabit. qz nobis cōcedere dignet ille q fuit
p nobis corona spinea coronatus. Amen.

Quibus datur regnum dei. Sermo. 22

Bueniat re-

gnum tuū. In duob⁹ fmo
nibus supioribus prius vi-
sum est qd sit et quātū sit
regnū dei. Nō psequēdo

ordinē dīsonis datū supra fmoē. 25. Re-
stat vidēdū quorū sit seu qb⁹ debet regnū
dei et ppter quō aduenit ad nos regnū dei.
Salutē hōz maria etc. Pro cōplēmento
fmois. notādū q si qris q sunt illi ad quos
regnū dei aduenit: seu quorū sit regnū dei.
Declarat istā qdē dñs Mat. 21. Ab illo qns
iudcis et i psonis eoz offibus pēdribus ipe
ultētibus sic dicit. Dico vobis qz auferetur
a vobis regnū dei et dabit⁹ gēti facienti fru-
ctus eius. In qb⁹ q dē hōis duo dicit dñs.

P^o qb⁹ regnū dei auferet. 2° qb⁹ pferet.
C^o Primū. Nota euz dicit auferet a vobis
regnū dei: quātū ad istā itelligit de iu-
dēis q pp incredulitatē dñi erāt excludi
a regno dei. Tñ de eis alio dicit. d. Mat. 23.
Multi veniēt ab oriēte et occidēte et recē-
dent ad Abrahā Isaac et Jacob i regno ce-
loz filij at regni ei⁹ dñi in tene. exte. i. in
dei q dīcebant filij regni eo q ipi ad re-
gnū dei vocati p pōscationē xpi fuerant.
Mat. 23. Nō sum missus nisi ad oves q ple-
rūt domus israel et p pōscationē aploz. Tñ
dīcerant Paulus et Barnabas iudēis. Vo-
bis oportebat primū loqui hōibz dei: qm
repellitis illud et indignos vos iudicatis
eterne vite: ecce puerimur ad gentes Act.
13. Sed pōt extendi pōscatū hōibz dñi ad
oēs pēdres ipententes: vt sit sensus. Aufer-
retur a vobis pēdribus obstinatis regnū
dei: qz nō hōi cōsignatam intrabit in illud.
Apo. 1. vlt. Foris canes: et venefici et impu-
dici et homicidē et idolo seruientes et omnis
qui amat et facit mendacium.

C^o Secū. f. qbus cōferet regnū dei. Nota
est dicit dñs: dabit⁹ gēti facienti fruct⁹ ei⁹

vbi notādū q octo sunt fructus spiales
ppter quos nobis facientibus illos dabit⁹
regnū dei.

C^o Primus est inobedientia baptismalis.

C^o Secū. est obedientia gñalis.

C^o Tertius est pnia virtualis.

C^o Quartus est patientia martirialis.

C^o Quintus est indigentia apicalis.

C^o Sextus est misericordia pimalis.

C^o Septimus est diligentia spūalis.

C^o Octauus est humilitas cordialis.

C^o Primus ergo fructus est innocentia ba-
ptismalis. p quā abluit⁹ hō a contagio pec-
cati originālis p qd impediebatur ante ba-
ptismū ab introitu regni dei: adeo quod si
etiā puer nasceret in deserto vbi nō potest
aqua inueniri et moriet⁹ ibi sine baptismo
ante vsum rōis nō pōt consequi salutem:
nisi ppter xpm occid⁹ retur: vt ponit Thos.
in. 6. quolibet. q. 4. Unde Jo. 3. Nisi quis
renatus fuerit ex aqua et spū sancto nō pōt
introire in regnū dei. Ad idem facit ter.
Aug⁹ de conse. vi. 4. similissime. Si igit ab
hac macula originālis peccati abluit⁹ per ba-
ptismū: dignus est ingredi regnū dei ppter
fructū baptismalis innocentie. De hō pōt itelli-
gi qd dicit dñs 2uē. 12. Nolite timere pusil-
lus grex qz cōplacuit pī vō dare vobis re-
gnū dei. C^o Nota i hac auctoritate duo pōcta.

C^o Primū est cū dicit pusillus grex: qz nu-
merus electoz modicus est et puius respectu
numeri dānatoz. Luc. 14. Multi sunt voca-
ti pauci sō electi. Et hō vep est respectiue: qz
respectu dānatoz pauci sunt electi: s; abso-
lute electoz numerus magnus est. Apo. 7.
Post hō vidit turbā magnā quā dīnumera-
re nō poterat. C^o Secū. hō nō cum dicit:
qz cōplacuit pī vō etc. Nō nota rō pncipal⁹
salutē hōiane: qz est volūtas dīna. ps. Salutē
me fecit qm voluit me. Vbi notādū: q si
baptizati sūt pueri tūc solū meritis passivis
xpi apli eis introitū regni dei: nō at p pny
meritum spōz: qz nō hō mereri pōt et p pō
actu pp vfectū vsus rōis. ps. Innocētes et
recti adbeferūt mihi qz subtilitate: et sunt
hōia filij ad pīem: et dicit adbeferūt mihi. f.
p pōmitatē glie. Ro. 8. Quos pdestinavit
p omnes fieri imāgis filijs sui etc. qz substi-
tuit. f. i. crucis patibulo assumēdo volūta-
riā mortē. et volūtatē pīs. Isa. 53. Oblat⁹

est q: ipse voluit. A. o. s. Qui etiam ppo filio
suono pepetit p oib⁹ nobis tradidit illa.
Si ho baptizati sunt adulteri coopant ipi
dine volutari et xpi merito p meritis pprijs
actis fidei et charitatis. In adultis n. reg-
runt act⁹ fidei et caritatis ad h⁹ ut et baptis-
mo psequat remissione pctōz et regnū dei:
et sic intelligit illud qd dicit dñs Mar. ultio.
Qui crediderit et baptizatus fuerit saluus
erit. Et illud 2. ac. vj. Dm illa sunt ei pctō
multa qm dilexit multos: q auctores nō in
pueris intelligunt sed i adultis: ut dicit ter.
in. c. Valores. de baptismo. Et hic ergo p-
mus fructus quo datur regnum dei.
¶ Secundus fructus quo datur regnū dei: obe-
diētia tē. Nā post baptismū receptū si hō
adhuc vivat et h⁹ vñz rōis dñi obedire mā-
datis dei et ea: alioqn nō est possibile ipi
ingredi regnū dei. Mar. 19. Si vis ad vltā
ingredi sua mādata: si ho sit obedis oib⁹
dñis mādatis meret vltā eternā: alioquin
nō sufficit obedire aliq⁹: qz ut dicit Jaco-
bus Qui totā legē suaverit offendat at in
vno factus est oīz reus. Ja. 2. Poterit er-
go q sit obia gñalis ad oīa mādata dei ut
sit meritoria regnū dei. Jo dñs dñs Mar. 7.
Nō oīs q dicit mihi dñe intrabit i regnū
celoz sed q fecerit volūtātē pīis mei q i ce-
lis est ipse intrabit in regnū celoz. Nota p
intellecū hui⁹ anctas: q ad salutē hūanā
regunt tria: q significat in dicēdo ter dñe.
primū est fides hō et firma: alioqn dubius
in si se iudicis est de bere. c. l. Nā sicut ol-
ruto fundamēto opz domū cadere: sic tota
pgeries hēdificij spāialis. i. collectio bonoz
opep destruit fide pāta: q fides est fūda-
mētū oīs bñe opationis. i. Cor. 3. Fūdamē-
tam aliud nō pōt ponere pter id qd pō-
tū est q est xps iesus glo. ibi fides iesu xpi
et qd ad dñm pīnet fundamētū domus la-
cere. Jo ad xpm pīnet fide dare. Jo et hac
rōe xps dñs. Ecce primū dñe. ¶ Secundū
est baptismus q est necessarius hñi copā
baptizātis als sufficit fides. ut in. c. Debitū
de bap In baptismo autē hō recipit xpm
dñm: et facit ei homagiu abrenūtiatio oīa-
bolo et pōpō eius. Ecce scdm dñe. ¶ Ter-
tium est obia. Nā nullus rer esset cōtēto
de solo homagio sine obia. Nota hic cōtra
quosdā qui faciūt homagiu xpo et reddūt

obiam diabolo. Jo dicit Jacobus. Quid p-
derit fratres mei si fidē dicat quis se hēre
opera autem non habeat: nunquid poterit
fides saluare eum: Jaco. 2. Ecce tertius do-
mine. Hic extirpatur error dicentium non
esse necesse operari: quia sola fides sufficit
per illud quod habetur Mar. ultimo. Qui
crediderit et baptizatus fuerit saluus erit.
vbi nihil dicitur de operibus. Sed error iste
multos fortasse ad infernum ducit. nam cū
dicit xps qui crediderit tē. Non loquitur
de fide mortua: quia nullam saluat sed de
viva. Vivit autem fides per opera facta
in caritate Gal. 5. Fides per dilectionem
operatur. Item Jac. 2. Sicut enim corpus
sine spiritu mortuum est: ita fides sine ope-
ribus mortua est. Cōtra istos ergo dicit do-
minus. Non omnis qui dicit mihi dñe do-
mine tē. Item Luc. 6. Quid vocatis me
domine domine et non facitis que dico.

¶ Tertius fructus est penitentia virtualis
Nam si quis amiserit primum fructum. i. in-
nocentie baptismalis. Et scdm s. obedientie
generalis. Tunc divina bonitas prouidet
tali de tertio fructu. i. penitentia virtualis
per quem acquiritur regnū dei. Ideo dñs
in prima predicatione sua quā incepit: pro
posuit thema. d. Penitentiam agite appropin-
quabit. n. regnū celoz. Mar. 4. Et Luc. 13.
Alioquin pro peccato mortali cōmissio nul-
lam remedium datur aliud nisi penitentia.
Luc. 13. Nā penitentiam egeritis omnes
simul peribitis. Debet autem esse virtualis
penitentia: ad hoc ut faciat fructus dignus
regno celorum. Pro cuius intelligentia no-
tandum q penitentia equivoce sumpta vi-
ditur multipliciter. Quodam enim est pe-
nitentia falsa: sicut est illorum qui non inte-
gre relinquunt oīa peccata sed aliqua reti-
nent. Tales non debent absolui a sacerdo-
te: et si absoluantur nihil valet absolutio. De
talibus loquitur tertius in. c. Falsas de pe-
ni. di. 6. Quodam est penitentia ficta: sicut
faciunt hypocrite qui extermināt facies suas
ut appareant hominibus ieiunantes. Ta-
les sunt sicut arbores autem nales infructuo-
se: sicut dicit in epistola Inde: et ideo digna
est talis arbor maledicta a christo: sicut ar-
bor: sicut habens folia sine fructibus: de
qua legitur Mar. xxi.

fff liij

Quorum sit et quibus debetur regnum dei

Quedam est penitentia desperata: sicut fuit illa quam fecit iudas proditor: qui penitentia dicens retrulit triginta argenteos et abiens laqueo se suspendit. **Mat. 27.** Et diffusa sunt omnia viscera eius. **Act. 1.**

Quedam est penitentia vitiosa: non enim fit de peccato in quantum est offensiva dei: sed in quantum peccator consequitur penam ex peccato. Talis est penitentia furum et latronum qui cum ducentur ad furcas penitent de peccato. Ideo dicit petrus. Nemo vestrum pariat quasi homicida. aut fur. aut maledictus aut alienorum appetitor. **i. Pet. 4.** Talis fuit penitentia Esau de quo dicit apostolus **Hebr. 12.** quod non inuenit penitentem locum: quia cum lacrimis inquisisset eam. Talis etiam fuit penitentia antiochi regis: de quo dicit. **2. Mach. 9.** Erabat hic scelestus dominus a quo non esset consecutus. Talis etiam potest dici penitentia damnatorum in inferno de quibus dicit sapientia. **Eccl. 5.** Uidentes turbabuntur timore horribili: et mirabuntur in subitaneone insperate salutis gementes per angustias spiritus: et dicent inter se penitentiam agentes etc. **Q**uedam est penitentia indifferens: sicut contingit illis qui se nimis mortificant contra quos dicit **Ro. 12.** Exhibeatis corpora vestra hostias viventem sanctam. Deo placentem rationabile obsequium vestrum. **Q**uedam est penitentia virtuosa: que aperte ianuam vite eterne: et hec est de qua loquimur. Talis fuit penitentia latronis. Cui ex corde dicitur. **Mat. 11.** Veneris cum veneris in regnum tuum. Respondit dominus. Amen dico tibi: hodie mecum eris in paradiso. **Luc. 23.**

Quarto fructus est patientia martirialis. Talem fructum faciunt martires et hoc hinc amore fidei hinc alterius virtutis propter deum patiuntur mortem: puta castitatis iusticie caritatis etc. sicut pater de Joanne baptista **Mat. 14.** Ideo dicit dominus **Mat. 5.** Beati qui persecutionem patiuntur pro iustitiam quam ipsorum est regnum celorum. Nota propter iustitiam. Accipit hinc iustitia pro generali iustitia que continet omnem virtutem. ergo propter quacumque virtutem moriens martir est: dummodo propter deum faciat: alioquin nihil prodest. **i. Cor. 13.** Et si tradidero corpus meum ita ut ardeam caritatem autem non habuero nihil mihi prodest. **Uide 1. Th. 2. 2. q. 124. ar. 5.** **C**onventus fructus est indigentia. id est paupertas apostolica sicut faciunt illi qui relinquunt omnia propter regnum. Nota omnia quod non solum exteriora: sed etiam affectus interiores debent relinquere: alioquin non est paupertas voluntaria: sed potius paupertas miserrima. nihil enim habere res necessitatis est. nisi tamen velle habere res virtutis est. unde Gregorius. In hac re affectum magis debemus pensare quam censum. multum enim reliquit qui nihil sibi retinuit. multum reliquit qui quibus parum totum deseruit. Talibus ergo debetur non solum regnum dei sed etiam a seorsum indicandi potestas. **De i. d. Mat. 5.** Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum. **De 2. d. Mat. 19.** Amen dico vobis quod vos qui reliquistis omnia et secuti estis me in regeneratione eius se. si. ho. in se. ma. i. se et vos super se. i. in. tri. israel. Et subdit. postea. clausulam generale. d. Et omnis qui re. do. vel fratres aut so. aut pa. aut ma. aut vro. aut si. aut agros propter nomen meum cen. accipit. et vitam eternam possidebit. **S**ecundus fructus est misericordia proximalis: cuius misericordie opera sunt septem corporalia et septem spiritualia. unde **ps. 112.** pro toto cibo redimo te ergo colligo cuncta. Consule castiga solare remitte serua. **Pro talibus ergo mihi operibus merei quod regnum dei Mat. 25.** Venite benedicti patris mei per regnum vobis paratum a consilio mundi. **Esurus et dedistis mihi manducare etc. Item 1. Th. 12.** Elemosina a morte liberat et ipsa est que purgat peccata et facit inuenire vitam eternam. Item apostolus. **1. Th. 4.** Exerce te ipsum ad pietatem. Nam corporalis exercitatio ad modicum utilis est. Pietas autem ad omnia utilis est: pro missionem habens vite que nunc est et futurum. **S**extus fructus est diligencia spiritualis: sicut sunt religiosi seruantes regulas et constitutiones suas: clerici deuote dicentes officium seruantes castitatem et abstinent se a symonia etc. Item laici qui sepius orant et audiunt missam integram in dominicis et in festis precipuis. confitentur sepe et deuote communicant saltem semel in anno ut in c. **O**mnis virtusque sexus de pe

ni. et reuult. Tales ergo facite fructum di-
gnum regno dei Math. 23. Euge serue bo-
ne et fidelis quia in paucis fideiis supra
multa te constituam intra in gau. vo. iiii.
Nota totam per abolam quam ponit ibi do-
minus de habentibus quinque talenta et
habentibus duo et unum etc. et subdit de lu-
tulis inuilem seruum elcite in tenebras
exteriores. Et quibus habetur: quod propter
negligentiam dignus est homo damnatio-
ne eterna. Propter diligentiam vero re-
gna celorum Luc. 12. Beati serui illi quos
cum uenerit dominus inuenierit vigilantes.
Amen dico uobis quod pretinget se et faciet
illos discumbere et transiens ministrabit
illis. Ad idem facit: quod dicit ler. Aligi-
lantibus et non dormientibus iura subue-
niantur. qui in seculo crede. pupillus in se.
Ceterum est humilitas cordialis. i. Pet.
5. Humiliamini sub potenti manu dei: ut
vos exaltet in tempore. et visitationis. Nota
historiam que refert Math. 18. Mar. 9.
Et Luc. 9. et 12. Illi tres sancti euangel-
iste referunt quod semel apostoli inceperunt con-
tendere inter se quis eorum esset maior.
Unde dicit Lucas. Facta est contentio in-
ter eos quis eorum uideretur esse maior.
ergo erant discordes. Marcus dicit quod dis-
putauerunt. ergo rationes faciebant unus
quisque pro se. Et sicut possumus coniectu-
rari Petrus pro se poterat allegare quod Chri-
stus promiserat sibi se facturum cum vi-
carium suum: et sic omnibus prefuturum:
cum dixit. Tibi dabo clauem regni celorum
etc. Math. 16. Andreas pro se allegare po-
terat: quod primo fuerat discipulus Christi.
Jo. 1. Ioannes pro se allegabat uigilia-
tem et Christi familiaritatem. Unde om-
nibus aliis Jacobus maior: quia erat pri-
mogenitus secundum Joannes et maria
Salome Jacobus uero minor et Simon
et Thaddeus quia erant consobrini Christi
et prima sorore virginis. i. Maria cleophe.
Math. 28. vero pro se poterat allegare:
quia plura reliquerat propter Christum
quam predicti apostoli: quia reliquerat ihe-
neum et largas diuitias. Philippus uero
quia fuerat prius uocatus a Christo quaz
alii: sicut patet Jo. 1. Bartholomeus uero
quia erat nobilis de genere regio. ut no. in

c. Venerabilis de prebe. Thomas poterat
dicere non ne ego sum doctor. Nam vocor
Thomas. i. ab illis sciencie vos autem estis
rudes et grossi. Ultimo iudas poterat dice-
re pro se: quia erat procurator tenebat pe-
cuniam pro apostolis et Christi commissio-
ne et quo uidebatur quod Christus magis
de ipso quam de aliis consideret. Ecce quo
modo contendebant et disputabant de ma-
iortate: dicit Marcus quod cum romi esset in-
terrogabat eos quid in uia tractabatur.
at illi tacebant et addit Math. dicens. Et
accesserunt discipuli ad Jesum dicentes:
quis patas maior est in regno celorum?
dicit ergo Jesus quid ergo fuit conclusum
inter uos: et quislibet pre. uerecundia tace-
bat: et potuit dicere Petro tu allegas pro
te primatum: et non uelucifer qui in celo
primus atque habuit inter angelos cecidit:
et modo est inferior angelis in inferno: et
tu Andreas simili ratione caucas etc. Et
tu Ioan. allegas uirginitatem et Adem non
erat uirgo quando fuit expu sus de pa-
radiso: certe sic: et sic quemlibet confutabat
de ratione quam quislibet pro se allega-
bat. Dicit ergo Math. quod aduocans Jesus
paruum: quia erat beatus Bartholomeus: si-
cut aliqui dicunt: et dicit Marcus quod
statim cum in memento eorum et cum com-
plexus est et dixisset: ut dicit Math.
Amen amen dico uobis: nisi conuerfi fue-
ritis et efficiamini sicut paruuli non intra-
bitis in regnum celorum. Quicunque ergo
humiliauerit se sicut paruulus iste: hic ma-
ior est in regno celorum. Paruulus enim
non appetit exaltationem suam nec pre-
sumptionem de se habet ergo in humilita-
te consistit regnum glorie Luc. 14. Deposite
potentes de sede et exaltate humiles. Item
eiusdem. 14. Omnis qui se exaltat humili-
abitur et qui se humiliat exaltabitur.
Deo gratias. Amen.

Quomodo debemus orare prudenter et
petere ut adimpleatur eius uoluntas et non
nostra propter iria.

Sermo.

23

Quō debemus orare o bedienter.

Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra. Hic ponit tertia petitione per quam petimus certū bonū quod est bonū operans quod est obedientia per quam impletur a nobis divina voluntas per quam etiam consequi mereamur bonum glorificans. i. vitam eternam de qua supra prima petitione actum est. Quis hec petitio alijs modis possit intelligi secundum quod infra dicit sermonibus petitis. **C** Salutem virginem gloriosam dicentes ave maria etc. **P**ro declaratione huius petitionis notandum quod hec petitio potest intelligi tribus modis. **P**rimo modo intelligi oramus prudenter. **S**ecundo modo oramus obedienter. **T**ercio modo oramus salubriter. **I**sta. n. tria regunt ad orandum: ut valeat sortiri effectum suum ut supra dictum est. **P**rimo ergo modo. i. prudenter. est sensus ut non nostra sed dei voluntas in omnibus impleatur. Et ad hoc petendum induimur dupliciter. **P**rimo exemplo divina. **S**ecundo ratione moralis. **E**xemplum divine habemus a domino deo nostro Iesu christo qui sic oravit. d. Pater si possibile est transeat a me calix iste etc. non mea voluntas sed tua fiat Luc. 22. Ad idem Jo. 5. Non quero voluntatem meam sed voluntatem eius qui misit me et Jo. 6. Descendi de celo non faciam voluntatem meam sed eius qui misit me. **H**oc tamen credendum quod voluntas christi discordaret a voluntate patris. **P**ro cuius intellectu notandum quod in christo erat triplex voluntas. Una secundum suam divinitatem: et hec erat una voluntas cum voluntate patris: sicut una essentia et una natura Jo. 17. Omnia mea tua sunt. **A**lia erat voluntas rationis: et secundum hanc voluntatem concordare erat voluntas christi divine voluntati. **T**ercia erat voluntas nature et sensualitatis: secundum quam mortem recusabat et penas: et secundum hanc

dicit non mea voluntas sed tua fiat. **S**ed et secundum hoc non discordabat a voluntate patris. **I**am passio christi dupliciter considerari potest: uno modo secundum se in quantum erat quedam afflictio innocentis: alio modo secundum fructum ad quem deus eam ordinabat: et sic erat a deo voluntas: non primo modo. **V**oluntas ergo christi que poterat istum ordinem pervenire. i. voluntas rationis hanc passionem volebat sicut et deus: sed voluntas sensualitatis eius non est conferre: sed in aliquid absolute ferri non volebat hanc passionem: et in hoc et divine voluntati quodammodo in volente conformabatur: quia nec ipse deus passionem christi vellet secundum se solum considerare. **E**t sic et dicimus in voluntate virginis gloriose: quia eius voluntas dissentiebat a passione christi in se considerata: volebat tamen fructum salutis qui ex passione christi consequeretur: et ita divine voluntati conformabatur etiam quantum ad hoc quod volebat. **E**t hoc vult Thomas in questionibus de veritate. q. 23. ar. 8. i. primo. ad. 4. r. 5. arg. **E**t hoc ergo exemplo habemus quod debemus petere quod non nostra voluntas fiat: sed voluntas dei. **I**dem etiam per rationem multiplici. **P**rima ratio est propter intellectum et obedientiam. **S**ecunda propter voluntatis inordinationem. **T**ercia propter appetitus sensualis corruptionem. **Q**uinta ratio etc. quia intellectus noster in tenebris ignorantie involuitur maxime circa ea que sunt supernaturalia. quia ut dicit philosophus in 2. Metaphysice. Sicut se habet oculus nocte ad solem. sic se habet intellectus ad manifestissima in natura. quanto ergo magis infirmus est intellectus noster et propter ad ea que sunt occultissima in natura. **C**uiusmodi sunt ea que sunt necessaria ad salutem: propter quod dicit apostolus. Quod oculus non vidit: nec auris audiit: nec in cor hominis ascendit: que preparavit deus diligentibus se. i. Cor. 2. **E**t si dicas quod ergo cognovit apostolus hominem transcendente necessaria ad salutem: Respondetur quod per revelationem divinam ideo subdidit. **N**obis autem

reuelant deos per ipsi suam ibidem. unde apostolos ad petere stimula carnis a se re moueri credebatur bene uelle: tamen errabat: cum tantus esset: quia stimulus ille uultus sibi erat: quia seruauit eum ne clatus corrueret. unde dicit. Ne magnitudo reuelationis extollat me datus est mihi stimulus carnis mee angelus satane qui me collasit per quod ter. do roga. et dicit. a me. et dicit mihi. Sufficit tibi gratia mea. 2. Cor. 12. Sic et Petrus credebatur bene uelle quod uolens quod christus non moreretur. Alit enim. Absit a te domine non erit: sibi hoc: et tamen errabat. unde dominus respondit ei. Uade post me satana scandalum mihi es: quia non sapis ea que dei sunt: sed ea que hominum. Math. 16. Et ideo dicit apostolus Ro. 8. Nam quid oremus sicut oportet nescimus ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. sic et frequenter homo habet conscientiam erroneam. Unde Jo. 16. Ueni hora in qua omnes qui interfecerunt uos arbitrentur obsequium se prestare deo. Et hac ratione concluditur quod debemus uoluntatem nostram postponere uoluntati diuine. Secunda ratio propter uoluntatis inordinationem: quia est uoluntas humana in appetendo ultimum finem in generalis non sit inordinata: quia dicit Boetius. Naturaliter mentibus hominum uel boni est inserta cupiditas. Et Aug. in 13. de trinitate. dicit quod omnes homines conueniunt in appetendo ultimum finem: qui est beatitudo: nihilominus multi homines erant in speciali ratione beatitudinis quantum ad id scilicet in quo beatitudo consistit. Quidam enim estimant summum bonum diuitias: quidam uoluptates: alij honores. alij potentiam. Unde idem Boetius ait in 1. de consolatione prosa. 3. Quibus mortalium cura quam multiplicium studiorum labor exercet diuerso quidem calle procedit: ad unum tamen beatitudinis finem nistitur peruenire: idcirco uoluntas interdum appetit non appetenda: et non appetit appetenda. Ideo dicitur Ps. 8. Sensum enim et cogitatio humani cordis prona sunt ad malum: ab adolecentia

sua et est causa damnationis humane. Isa. 5. Ue qui dicitis malum bonum: et bonum malum. Ratio autem huius inordinationis procedit a cecitate intellectus: quia enim uoluntas fertur in bonum cognitum oportet quod illud bonum appetat uoluntas quod intellectus iudicat esse bonum: quia ergo intellectus errat sepius ut dictum est. Ideo etiam uoluntas est inordinata: et ideo oportet ut petamus quod non nostra uoluntas sed dei fiat et sic idem quod prius. Tertia ratio est propter sensuales appetitus corruptionem. Habemus enim appetitum solum corruptum sicut febricitans: et ideo sicut febricitanti uidentur dulcia amara: et e converso sic et nobis. Aug. 8. callos egris odiosa est lux que puris est amabilis et palato non sano pena est panis qui sano est suauis: et in tantum predominatur homini iste appetitus corruptus: quod necesse est hominem ipsum sequi: nisi uirtus ei subueniat: propter quod dicebat apostolus. Condelector legi dei secundam interlorem hominem. Uideo autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee. et cap. me. du. in legem peccati Insele ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius: et subdit. Gratia dei per Iesum christum Roma. 7. Et ibidem. Elle adiacet mihi: perficere autem hoc non inuenio: non enim quod uolo bonum: hoc ago: sed quod nolo malum illud facio. Ideo oportet quod per uoluntas sensuales fiat: quia solum delectabilia appetit: sed uoluntas dei fiat qui nec errat nec errare potest. Per hanc ergo petitionem petimus quod sicut sancti qui sunt in celo in omnibus suam uoluntatem subiiciunt uoluntati dei et in omnibus se conformant: sic fiat in nobis qui sumus in terra: ut nihil nisi quod deo placet uelimus: et suam uoluntatem nostre in omnibus preponamus. unde hoc modo dicitur: fiat uoluntas tua: sicut sapiens instruit capiens sanari dicit medico. Uolo tale quid si uos uultis: quod tamen predictum non uult: sed de uoluntate medici: alio stulte uellet: et sic petere debemus

Quo sit sancti. in omen diui.

A deo q̄ sua voluntas ⁊ non nostra fiat. Et ideo dicit scriptura cum ignoremas quid agere debeamus hoc solum habemus residuū vt oculos nostros erigamus ad te. 2. Paralipo. 33. Sic plurimorum ecclesias redarguitur qui cum quotidie hoc postulent a deo. vt nō sua sed dei voluntas fiat: nihilominus q̄ aliquid finitri patiunt: moleste ferūt ⁊ marmurāt: ira cūnt resistūt cōsturbant p̄sertim in morte. Unde Cyprianus: habet in decres. 1. q. 2. q̄ p̄e postp̄ est q̄ p̄uersum vt cū dei voluntatē fieri postulemus: q̄ euocat nos ⁊ accessis de h̄ mundo. nō statim voluntatis eius in perlo percamus obnitimur ⁊ reluctamur ⁊ pulsatū morte seruorū ad cōspectum dñi cum tristitia ⁊ merore pducimur ereuntes. Hinc enim necessitatis vinculo nō voluntatis obsequio. ⁊ volumus ab eo p̄m̄is celestibus honorari ad quē venimus iustis. Nec ille. Ideo debemus aduersa fortiter tollere: q̄qdē scimus oīa ex diuina voluntate cōstringere: cui nihil nisi iusta placent. Unde Greg. in 2. moralium. c. 17. Cum. n. inqt in hac vita ea que volumus patimur: necesse est vt ad eum qui iniustū velle nihil p̄ter iudicia nostre voluntatis inclinemus. Magna quippe cōsolatio est in eo q̄ displicet: q̄ illo ordinatē erga nos agit: cui non nisi iustum placet. Si igit iusta placere deo scimus: pati at nulla nisi que dñō placuerint possumus: iusta sunt cuncta que patimur: ⁊ valde iniustum est: si de iusta passione marmuramur. Nec ille. Deo Gratias. Amen.

Quomodo debemus orare obedienter ⁊ obedire voluntati dñi propter multa. Sermo. 24.

Fiat voluntas tua: sicut in celo ⁊ in terra. P̄ hoc petiō 2. modo exponi obedienter: vt intelligatur petiō bonū opans q̄ est bonū obedire: vt sit sensus. Fiat voluntas tua ⁊ c. i. Gramus vt impleamus voluntatē tuā ip̄i in oībus ⁊ per oīa obediendo: q̄ hoc est illud bonum per q̄

peruenimus ad bonum glorie: q̄ est vita eterna: iuxta illud Mat. 9. Si vis ad vitam ingredi serua mādata: ⁊ hoc fiat in terra. i. in p̄scribis. qui dicunt terra: q̄ terrena meditant: terrena dīligūt: terrena loquunt ⁊ terrena regunt: ⁊ terrena opantur: ⁊ oīa facta eorū circa terrena versant. Jo. 1. Qui de terra est. de terra loquitur. Fiat ergo voluntas tua per obedientiam sic in terra. i. in peccatoribus: sicut in celo. i. hōibus iustis qui dicunt celum: quia celestia meditantur ⁊ dīligunt: iuxta illud Psal. 3. Nostra conuersatio in celis est: vt dictum est sap. a sermone. 15. Nec est voluntas dei qua vult nos eius mandata seruare. De qua dicit. Ro. 12. Rationabile sit obsequium vestrum: vt probetis que sit voluntas dei bona: ⁊ beneplacens: ⁊ p̄fecta: bona quia utilis. Ego dñs docens te vtilia: beneplacens amant ⁊ si alius non sit grata amanti: tamen delectabilis est. ps. 2. ut orta est iusto ⁊ rectis corde iusticia perfecta: quia honesta. Notandum est autem: q̄ ex hoc modo loquendi datur nobis doctrina. Non enim dicit fiat nec faciamus: sed dicit fiat voluntas tua: quia ad vitam eternam duo sunt necessaria. i. gratia dei ⁊ voluntas hominis: ⁊ licet deus sine homine creauerit hominem: non tamen iustificat eum sine eo: quia vult q̄ homo operetur. Jaco. 1. Conuertimini ad me ⁊ ego conuertar ad vos. i. Cor. 15. Gratia dei sum id q̄ sum. Non ergo presumas de te: sed confidas de gratia dei: nec negligas sed adhibeas studium tuum. Et ideo non dicit faciamus ne videretur q̄ nihil faceret gratia dei: nec dicit fac ne videretur. q̄ nihil facere conatus nosset: sed dicit fiat per gratiam dei addito tamen studio a conata nostro. Nec Tho. super pater noster. Vel tenendo eundem sensum potest exponi. Sicut in celo. i. sp̄ritu. sic ⁊ in terra. i. in carne. i. sit prompta caro ad obediendum voluntati dñi: sicut ⁊ sp̄ritus qui naturalī inclinatione contrarium exprimit: iuxta illud Mat. 26. Sp̄ritus quidem promptus: caro autem infirma. Item Gala. 5. Caro concupiscit aduersus sp̄ritum: sp̄s aduersus carnē: h. n. sibi iuste aduersant: vt non quicunq̄ vultis illa faciat. Unde

Cyprianus super pater noster. Fiat volun-
 tas tua sicut in celo et in terra. Nō ut deus
 faciat quod vult: sed ut nos facere possim⁹
 quod deus vult. nam deo quis obstitit: quo-
 minus quod velit faciat. et infra subdit di-
 cens. Fieri aut petimus voluntatem dei in
 celo et in terra: quod vtrūq; ad consuma-
 tionē nre incolamitatis pertinet et salutis
 nam cū corpus e terra: et spū e celo possi-
 deamus ipi terra et celū sumus et i vtroq;
 i. corpore et spū ut dei voluntas fiat oram⁹
 Est enim inter carnem et spū colluctatio: et
 discordantibus aduersus se inuicem quo-
 tidiana agressio: ut non que volumus ipsa
 faciamus: vñ spūs celestis et diuina querit
 caro terrena et celestia concupiscit. Et ideo
 petimus inter duo ista per opes et auxiliā
 dei concordiam fieri ut dñ spū et carne vo-
 luntas dei gerat que per eā renata est ani-
 ma seruet. Hec ille. Igit p q: hoc modo in-
 telligendo petimus obedientiam ad dñi
 nam voluntatem. Et notandū pro in in-
 troductione sermonis q conclusio vera est
 in sacra theologia quod necessariū est no-
 bis ad salutem scire velle et facere volunta-
 tem dei. tria ergo ista sunt necessaria. Et
 p q: teneamur scire voluntatem dei pro-
 batur ex psequentijs. Si enim tenemur
 et velle et facere dei voluntates. ergo et scire.
 q: nisi seruus sciat voluntatem dñi non po-
 terit procul dubio eius voluntatem facere
 q: posset contingere q in quo credit sibi be-
 ne seruire et obedire displiceret et iuxta illud
 Displicet impius deus unde placere studet
 et propter hac dignatus est ipse deus no-
 bis manifestare que vult a nobis fieri: et in-
 fra dicit in sequenti sermone: quod est ma-
 gna grātia dei unde Baruc. 4. Beati su-
 mus israel quoniam que deo placent ma-
 nifesta nobis sunt: quod intelligendum est
 quantū ad ea que nobis ipse reuelat per
 scripturā sacrā vel alio modo sibi bene pla-
 ceto: nam alias impossibile est scire eius vo-
 luntatem. Intra illud. Sapie. 9. Quis enim
 hominū poterit scire consiliū dei aut quis
 poterit cogitare quid velit deus. q. d. null⁹
 et subdit. Difficile estimamus que in terra
 sunt et que imperspectu sunt immensius et
 labore: que in celis autem sunt quis inuesti-
 gabit. Item Ro. xi. O altitudo diuitiarū

sapientie et scientie dei quam in cōprehē-
 sibilia sunt iudicia eius et inestigabiles vie
 eius. quis enim cognouit sensum domini
 aut quis philariū eius fuit: patet ergo
 quō intelligat id quod dictū est vñ q: tene-
 mur scire voluntatem dei: orat pro nobis
 apostolus dicens. Non cessamus pro vo-
 bis orantes et postulantes ut impleamini agni-
 tione voluntatis dei etc. Col. i. C. Secū dore
 nemar velle q vult deus: et hoc probat ra-
 tione et auctoritate. Rō est q: in quolibet
 genere est vñ pīmū q est mensura oīum
 que sūt in illo genere in quo perfectissime
 natura grauis inuenit sicut natura colorū
 in albedine que pro tanto omniū colorū
 mensura dñ: q: de vnoquoq; colore cognos-
 cit quantū participat de natura generis
 et propinquitate ad albedinem vel et re-
 motione ab ipsa ut dñ. In. io. Verba. Si-
 cut etiam in genere coloris est calor: ignis.
 Et per hūc modum ipse deus est mensura
 omniū enitū: ut ex verbis cōmētoris ibi
 dem haberi potest. Tñ enim vñ quodq;
 habet deesse quantū enim per similitudi-
 nē appropinquat sed: vero q et dissimile
 inuenit ad non esse accedit. Et sic de om-
 nibus que in deo et creaturis pariter inue-
 niunt dñt oī. unde et intellectus eius om-
 nis cognitionis est mensura et bonitas om-
 nis bonitatis: et bona volūtas omnis bone
 volūtatē: sic de potentia eius: sic de sapia.
 Et hoc ergo vnaqueq; volūtas bōa ē q
 diuine volūtatē conformat: unde et quilibet
 teneat ad habendū bonam volūtatē
 tenetur pariter ad habendū voluntatē
 voluntati diuine conformē. Et sic patet ra-
 tio quam ponit Tho. in questionibus de
 verita. q. 23. ar. 7. C. Auctoritas patet. nā
 super illud ps. Non adhebit mihi cor: pra-
 uum dicit glo. Cor tortum habet qui non
 vult quecūq; deus vult. Itē sup illud. ps.
 32. Rectos decet colaudatio. Dicit glo. Re-
 cti sunt qui dirigit cor suum secundum
 voluntatem dei: nec patitur instantiam de
 voluntate christi qui videtur noluisse pati
 cum dixit. Si possibile est transeat a me
 calix iste: quia respondendum est ut scripti
 sermone prioris parte. i. Tertio tenet q
 facere voluntatē dei: alioquin impossibile
 esset consequi salutem: sicut non oneret

De bono opante: quod est vita eterna

mercenarius mercedem nisi fecerit voluntatem domini sui. unde Math. 7. Non omnis qui dicit mihi domine domine intrabit in regnum celorum: sed qui fecerit voluntatem patris mei qui in celis est ipse intrabit in regnum celorum. Ergo a contrario sensu qui non fecerit voluntatem patris mei non intrabit in regnum celorum: sed in infernum damnatorum. Ideo Luc. 12. Ille servus qui cognovit voluntatem domini sui et non fecit secundum voluntatem eius plagis vapulabit multis. Ideo petamus cum David. dicentes. Eripe me de inimicis meis domine ad te me confugi doce me facere voluntatem tuam. I. de dyabolo carne et mundo. Dyabolus enim resistit nobis ut non faciamus dei voluntatem per superbiam: caro per concupiscentiam mundus per avaritiam. C. Modo ergo ex quo tenemur scire velle et facere dei voluntatem. Ideo debemus petere ab eo discentia: fiat voluntas tua etc. Pro laetitia ergo discursu videamus quare debemus ipsam voluntatem dei facere: et ei in omnibus humiliter obedire. C. Nota ergo quod quinque alijs rationibus tenemur ipsi deo obedire sicut sunt quinque differentie personarum in hac vita que tenentur alijs obedire. C. Primo namque tenentur filij obedire parentibus. C. Secundo servi domini. C. Tertio discipuli magistris. C. Quarto religiosi et clerici prelati. C. Quinto uxores viris. Sic ergo et nos istis quinque rationibus tenemur obsequi voluntati patris.

C. Primo propter parentele dilectionem.
C. Secundo propter servilem subiectionem.
C. Tertio propter magistralem instructionem.
C. Quarto propter pastoralis prelationem.
C. Quinto propter maritalis coniunctionem.

C. Primo etc. quia filij debent parentibus obedire Eph. 6. Filij obedite parentibus: si

precipiant aliquid quod sit secundum deum: non autem contra deum. Sic patet contra aliquos qui mandant filijs illicita prout expedit. Et vide ad propositum quod scripsi in sermonibus de decem preceptis: de calogi. In. 4. pro pro sermone. 2. Hec ergo ratione debemus deo in omnibus obedire quia ipse est pater noster ut dictum est supra. Sermon. 6. Et multo magis quam carnales parentes: quia isti quicquid operantur ad dandum nobis esse: operantur obedienter ad carnis generationem. Deus autem principaliter format in nobis organa et instrumenta corporis in utero matris et ipse facit nos nasci. ps. Quoniam tu es qui extraxisti me de ventre spem meam ab uberibus matris mee etc. Ipse creat animam ad imaginem et similitudinem suam. Ipse nobis preparavit lac ad nutriendum etc. ergo incomparabiliter magis ipsi deo quam parentibus obedire tenemur sine aliqua differentia mandatorum. Nam ipsa divina voluntas est regula rectissima actuum humanorum: quicquid ergo precipit ea ratione iustissimum est: quia ipse vult. Ne cumque enim vult deus: non ideo ipsa vult: quia iusta sunt: sed ideo ipsa iusta sunt: quia ipsa vult deus. ps. Iudicia domini vera ita iustificata in semetipsa. et ideo si aliquid preciperet vobis deus: quid esset contra divina mandata secunde tabule: omnino sibi obediendum esset. Sicut pater in Abraham volente filium immolare ad dei preceptum. Gen. 22. Item in filijs israel expoliatis egyptum. Exo. 12. Item in Isaac accipiente uxorem fornicariam. Gen. 2. Ideo apostolus Hebr. 12. Patres quidem carnis nostre habuimus eruditores et reverebamur eos: non multo magis obtemperabimus patri spirituum et vivemus. Ideo laudat ille de quo dicitur Deutero. 33. Qui dixit patri suo et matri sue. Nescio vos et fratres suos: hi custodierunt eloquium tuum et pactum tuum servaverunt etc. C. Secundo debemus deo in omnibus obedire propter servilem subiectionem: quia servi debent dominis obedire: iuxta illud. I. Pet. 2. Ser

al subdit estote in omni timore domi-
nis : non tantum bonis et modestis sed et
discoloris. Hæc ratione debemus christo
obedire quia dominus noster est : triplici ratione.
Primo ratione creationis. Secundo
ratione redemptionis. Tercio ratione sub-
jectionis. Primo ratione creationis. Nā
si quis in sua possessione de suo proprio edi-
ficat domum : est dominus domus. Si christus de
suo proprio .i. de sua potentia : sapientia : et
bonitate creauit domum huius mundi : ergo
est dominus. Ideo dicebat Wardochens. Dñe
deus omnipotens in dilectione tua cuncta
sunt posita : non est qui possit tunc resistere
voluntati : secisti celum et terram : quicquid
celi ambitu continet dominus vniuersorū
tu es. Ihes. 15. Secundo ratione redem-
ptionis : quia qui emittit seruos de proprijs suis
pecunijs : sal serui sunt. Sic christus de p-
pria moneta barie sue .i. de sanguine corpo-
ris sui emittit nos et pro omnibus soluit pre-
tium in banco cambij .i. in cruce .i. Petri .i.
Non corruptibili auro et argēto redempti
estis a uana uestra conuersione : sed pre-
cioso sanguine : quasi agni succaminatione
et immaculati christi etc. Ideo omnes su-
mus serui salusti del et alij infideles su-
glant nunc. ab eo et latrent per nemora et
canemas infidelitatis. Ideo David in ps.
67. Lātate deo : psalmi dīcite nomini eius :
iter facite ei qui ascendit super occasus do-
minus noster illi. Nota iter facite ei .i. in ve-
stro corde et operibus per obedientiam per
quam ipse christus uenit ad nos et nos sumus
ad ipsam de .i. Jo. 14. Si quis diligit me
sermonem meum seruabit et pater meus
diliget eum et ad eum ueniemus et mā. ap. cū.
sa. De. 2. dñ. ps. Nam mandatorū cūcurri
cum dilatasti cor meū. Non enim qui ascē-
dit super occasum .i. mortem quā occasus
solis significat : et sicut sol occidit eū certi-
tudine quia in castris erit. ita christus sol
iusticie mortuus fuit eū certitudine resur-
rectionis. Nota dominus noster illi Ro. 14. In
hoc enim christus mortuus est et resurrexit
et mortuorū et uiuorū dominus. Tercio
ratione subjectionis. Nam omnes creature
sunt subiecte ipsi christo : siue uoluntarie si-

ue contra uoluntatem
eorum : sicut sunt infideles et mali christia-
ni Mat. ult. Data est mihi omnis potestas
in celo et in terra. Tercio debemus deo
obedire ratione magistralis instructionis :
quia sicut discipuli debent obedire magistro :
sic nos ipsi christo qui est magister noster
Mat. 23. Nunc uocemini magistri quia magi-
ster uester unus est christus. ps. Qui docet
hominem scientiam. Unde de sapientia dei
que est christus : dicit sap. 8. Doctrinam enim
discipline dei et electis operam illius. Et
subdit declarans quid doceat in psalmi. So-
brietatem enim et primum uiam docet et su-
sticiam et uirtutem quibus nullus nihil est
in uita hominis. Quatuor enim uirtutes
cardinales ponuntur hic : quas christus do-
cuit uerbo et facto. Declara. etc. Ideo sibi
dicere debemus magister. Scimus quia ue-
rat es et uiam dei in ueritate doces Mat.
22. Item Jo. 13. Uos uocatis me magister
et dñe : et benedictio sum et enim. Quar-
to propter pastorem prelationem. Subditi
enim tenent obedire prelati : quia prelati re-
presentant personam dei Mat. 10. Qui uos
audit me audit : et qui uos spernit me sper-
nit qui autem me spernit : spernit eum qui
me misit. Sic et christo debemus obedire :
quia noster prelatus est : et nos omnes sue.
Jo. 10. Ego sum pastor bonus : et uide quod bo-
nus quia bonus pastor animam suam dat
pro ouibus suis. Igitur sicut oues sequun-
tur pastorem : quia per uiam quam eis pa-
stor ostendit incedunt : sic et nos sequi de-
bemus christum : ex quo semel eum in pasto-
rem nostrum assumpsimus : quia autem eramus
oues sine pastore .i. Pet. 2. Erratis enim si-
cut oues errantes : sed conuersi estis nunc ad
pastorem et episcopum animarum uestrarum.
Igitur et in omnibus parere debemus se-
quentes eius uestigia : quia ipse se humiliauit
factus obediens usque ad mortem : mortem
autem crucis Phil. 2. Sic et nos exemplo
suo usque ad mortem ipsi obediamus. Non
enim habemus pontificem qui non possit
compati infirmitatibus nostris : tentatum
autem per omnia pro similitudine absque
peccato Hebr. 4.

De voluntate dei: qua vult nobis beatitudinē

Quanto propter maritalem coniunctionem: qz xps est vir aia nostraz: desponsat enis nos in baptismo. Et sicut matrimonium habet tres gradus: sic et istud spūale matrimoniu. Est at matrimoniu inciatum ratum: et consumatu. Initiatum per verba de futuro: ratum per verba de presenti: consumatum per copulam carnalem. Sic et istud matrimoniu inciat in baptismo i quo aia desponsata a xpo recipit ab eo promissionem de futura vita: si seruet fidem sponso. **Sec. 2.** Sponsabo te mihi in sempiternum. et infra et sponsabo te mihi in fide: et scies qz ego dñs. **3.** Ratificat aut hoc matrimoniu in morte in qua quasi per verba de pñti: aia de pñti videt essentiam dei: in qua consistit vita eterna. **Jo. xvij.** Hec autem est vita eterna: vt cognoscat te so lum veram deum et quem misisti Jesum xpm. Consumabitur vero hoc matrimoniu in resurrectione corporis. in qua totaliter perfecta erit gloria anime: nunc enim imperfecta est: qñqdem adhuc anima beata stat in desiderio corporis gloriosi resumendi: qe naturaliter aia inclinatur ad hoc desiderium: qz forma licet subsistens sine materia imperfecta est: qñ desiderium nondū impletum est: tunc vero post resurrectionem consumabitur cum sociabitur totaliter xpo gloria totius compositi et cum erimus conformati in oibus ipi sponso nostro Jesu xpo iuxta illud **Phil. 3.** Saluatorem expectamus dñm nrm Jesum xpm: qui re. cor. hu. no. consil. cor. cla. sue. Item **Ro. 8.** Quos precluit et predestinavit conformes fieri imagoi filij sui. vt sit ipse primogenitus in multis fratribus. Igitur qz aia nostra est vxor xpi debemus ei subici in omnibus et ei obedire. **Mat. 23.** vxor subiecta debet esse viro. **Gen. 3.** Sub viri potestate eris: et ei debet obedire. **Ephe. 5.** Mulieres viris subdite sint sicut dñs: quoniam vir caput est ecclesie: sicut christus caput est ecclesie. **Deo Gratias. Amen.**

Quomodo debemus orare salubriter: et agitur vtrum voluntas dei: que est de salute hominum semper adimpleatur et q octo sunt que deus requirit a nobis.

Sermo. 25.

Fiat volun-

tas tua sicut in celo et in terra. Tercio modo potest hec petitio erponi salubriter de voluntate dei qua vult nobis beatitudinē. Pro cuius evidentia est notādū. qz conclusio firma est in sacra theologia qz de vult qz quilibet hō saluet. Hec conclusio probat rōne. Rō est que sic ponit. Quicūqz. n. facit aliqd. ppter aliquem finem: vult de illa re illū finē ppter quez facit eam. Deus aut fecit hoīem sed non pro nihilo: qz sicut dicit ps. 88. Nāqz vane cōstitisti oēs filios hoīum: fecit ergo de hō minē ppter aliqd: sed nō ppter diuicias: aut honores: aut voluptates: aut aliud tēporale: qz ficus nobilior est hīs que sūt ad finem: sed nullū tēpale est nobilius homine quātū ad olaz: ergo tē. Sed pp vitā eternā q est finis vltimus hoīs **Ro. 6.** Nunc libera ti a pctō: serui aut facti deo hētis fructum vrm in scificationē: finē vero vitā eternā ergo cum hō hz vitā eternā hoc vult deus **Jo. 6.** Hec est voluntas eius qui misit me pñs vt oē q dedit mihi nō pdi et eo tē. Item. ps. Saluum me fecit qm voluit me. Hec aut voluntas in angelis beatis sū cōpleta est qui vident semp facie pñs qui in celis est: sicut dicit **Mat. 18.** Et etiam in sanctis q sunt in patria qz vident deū et cognoscunt et fruunt deo **Jo. xvij.** Hec est at vitā eterna vt cognoscat te vpx deū: et quez misisti Jesum xpm. Sed nos desideramus qz sicut hec voluntas cōpleta est in beatis qui sunt in patria: ita cōpleat in nobis qui in terra sumus: et hoc petimus cū horam. Fiat voluntas tua in terra. i. in nobis q sumus in terra: sicut in celo. i. beatis qui sunt in patria celesti. Et fm hunc modum intelligendi petitur in hac petitione bonum glorificans: qñ in petitem est supra prima petitione. Et ideo pñs: et melior est prima et secunda expositio supra posita: qñ ista: nihilominus in hoc sermone psequimur istam expositionem. Pro cuius declaratione qñ vtrū voluntas dei que est de salute hoīum semper impleat: et videt qz sic: qz in ps. dicit. Quia qñqz voluit dñs fecit in celo et in terra: in mari et in oibus abissi. Item **Ro. 9.**

Voluntatis et infirmitatis. n. eius quis resistet. Et ex hoc videtur et petitio ista suprema essentiam quid oportet petere quod oio scienda est. Cum ergo voluntas dei semper impleatur ut quod superius sit hoc petere. Unde et legitur dicit quod frustra precibus imploratur quod de iure cōceditur. Ecce ut quod non impleatur voluntas dei circa salvandos. Nam apostolus dicit. I. Thim. 2. Deus vult omnes homines salvos fieri: et ad agnitionem veritatis venire: manifestus est autem quod non omnes homines salvi fiunt: nec omnes ad agnitionem veritatis veniunt. Sicut in dei: faciemus: reueri: et ergo et. Item dicit apostolus. I. Thim. 3. Hec est voluntas dei sanctificationis vestra sed non omnes sanctificantur: quia multos infinitus est numerus. Eccl. 1. et ergo et. Et ex hoc etiam videtur quod ista petitio sit inutilis et vana: quia non impletur in omnibus hominibus. Pro huius ergo materie declaratione notandum quod secundum istam theologiae dupliciter est voluntas dei. scilicet beneplaciti et signi. Nam et scriptura in plurali videtur hoc modo loquendi de voluntate dei: iuxta illud. Magna opera omnia exquisita in omnes voluntates eius. Et quia iste modus loquendi denotat in deo duplicem voluntatem: non tamen oportet intelligi quod in deo sit duplex voluntas: cum deus sit simplicissime nature: et id non dicitur in deo sed dei voluntatem esse duplicem quia voluntas signi non est in deo: sed a deo. Ista ergo distinctio voluntatum non est ex parte actus voluntatis: cum in divina voluntate non sit ordo nec distinctio: sed est solummodo ex parte voluntatis. Igitur voluntas beneplaciti est illa quā deus habet in seipso: quae omnis est: et quia in deo nihil est nisi ipse deus: ideo voluntas ista beneplaciti est ipsa essentia divina ut dicit magister in primo secundae. dist. 45. Et ideo hec voluntas beneplaciti omnis est: et impediri non potest quia semper voluntatem persequatur. Et sic intelligitur auctoritas in hoc supra allegata. Quia quocumque voluit deus facere fecit in celo: et in terra in mare et in omni. et Ro. 9. Voluntati enim eius quis resistit? Tu terribilis es et quis resistet tibi. Item Ihesus. dist. 1. Hic deus rex omnipotens in divinitate. Omnia sunt potestatem: et non est qui possit resistere. Si decreveris salvare Israel: et secundum hanc voluntatem beneplaciti vult deus solus predestinatos salvos fieri:

et sic intelligitur auctoritas apostoli. I. Thim. 2. Qui vult omnes homines salvos fieri secundum primum et secundum modum exponendi qui infra ponitur. Et secundum hoc videtur ad duo priora supra formata. Primo quod dum dicitur quod ista petitio est suprema ex quo oio voluntas dei implenda est. Respondetur quod orationem istam facimus non ut inspectamus divinam voluntatem ad aliquid quod alias non intendit. Sed potius ut divinam voluntatem impleamus quod ordinant salutem humanam per medium orationis. Tunc Gregorius in 4. dialogorum et habet in decretis. 25. q. 4. Obstinere nequaquam potest quod predestinata non sunt: sed ea quae facti viri oratio efficiunt ita predestinata sunt: ut precibus obtineant. De hoc vide lacus supra sermone. Hec autem voluntas beneplaciti distinguitur in voluntatem antecedentem et voluntatem consequentem. ut notat Thome in quodlibet de veritate. q. 23. ar. 2. ad secundum et in corpore questionis.

Non obstat etiam ad hoc illud quod opponitur 2º quod ista voluntas non videtur semper impleri: cum dicat apostolus quod deus vult omnes homines salvos fieri: quia illud verbum apostoli potest intelligi tripliciter. ut notat Thome. pre. i. q. 19. ar. 6. ad primum. uno modo: ut sit accommodata distributioni: secundum hunc sensum. Deus vult omnes homines salvos fieri quos salvant: non quia nullus homo sit quem salvum fieri non velit: sed quia nullus salvus sit quem salvum fieri non velit: ut Augustinus dicit. sic et in simili exponitur illud Io. 1. Erat lux vera quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.

Secundo potest intelligi ut fiat distributio pro generibus singulorum: et non per singulos generes. Et secundum hunc sensum: deus vult de quolibet statu hominum salvos fieri: marces et feminas: iudeos et gentiles. magnos et parvos. Non tamen omnes de singulis statibus: quia ut dicit apostolus Col. 3. In Christo Iesu non est masculus vel femina: gentilis et iudeus: circuncisus et preputis: barbarus et scita: servus et liber: sed omnia et omnes in Christo. Tercio secundum Damascenum intelligitur de voluntate antecedente et non de voluntate consequente: quae quidem distinctio non accipitur ex parte voluntatis divinitus in qua nihil est prius: vel eternum: sed ex parte voluntatis. Ad istam intellectum sciendum quod videtur quod secundum quod est bonum: sic est volitum a deo. Aliquid autem potest esse in prima

Quo debemus orare salubriter

sus consideratione scilicet quod absolute consideratur bonum vel malum. quod tamen prout cum aliquo adiuncto consideratur eorumque est consequens consideratio eius. E converso se habet sicut bonum vivere est bonum: et bonum occidere est malum secundum absolutam considerationem: sed si addatur circa aliquem bonum quod sit homicida. vel vivere in periculum multitudinis. Sic bonum est eum occidere: et malum est eum vivere. Unde potest dici: quod iudeus iustus antecederet vult omnem bonum vivere: sed consequenter vult homicidam suspendi. Similiter deus vult ascenderet omnem bonum salvum: sed preceperit vult quosdam damnari secundum exigentiam sue iustitie: nec tamen illud quod antecederet volumus simpliciter volumus. sed secundum quod in ipsis sunt: in seipsis autem sunt impartiri. Unde simpliciter volumus aliquid secundum quod volumus illud: consideratis omnibus circumstantiis particularibus: quod est consequenter velle. Unde potest dici: quod iudeus iustus simpliciter vult homicidam suspendi. sed secundum quod vult eum vivere. scilicet inquantum est homo. Unde magis potest dici velleitas quam absoluta voluntas: et sic patet quod quicquid deus simpliciter vult fit: id quod antecederet vult: non fiat. hec Thomas. ubi supra. Ex predictis patet etiam quod ista petitio non est inutilis: quod si non impleatur in omnibus hominibus quantum ad effectum salutis eterne impletur tamen in predestinatis: pro quibus ratiomodo orare intendimus: nam et ipse instituit hanc orationem solum pro predestinatis pro quibus nunc intendebat orare: iuxta illud Iohannis. 17. Ego pro eis rogo non pro mundo rogo: sed pro his que sibi dediisti mihi: quod tui sunt. Unde et quando dominus oravit in cruce. d. Mater ignosce illis. quod nesciant quid faciunt. Luc. 23. In sententia sua fuit solum orare pro predestinatis: ut dicit Hieronymus. et sic fuit exaudita oratio sua: iuxta illud. In diebus carnis sue preces supplicationesque cum amore valido et lacrymis offerens exaudita est pro sua reverentia. Iacob. 5. Idem Thomas. in 3. sententiarum. di. 17. De voluntate dei dicit voluntas signi: que est effectus prime voluntatis: et est illa quam aliquo signo exprimitur: sicut et contringit in nobis quod per aliqua signa consuevit magis demonstrare nos aliquid velle. Et hoc

contingit. 5. modis: qui in hoc sunt pertinent Imperat et prohibet permittit consulit implet. De quibus infra dicitur. Imperat. scilicet bona: prohibet mala. Permittit mala: consulit meliora. Implet per opera exemplaria. Est autem notandum quod voluntas signi non distinguitur contra voluntatem beneplaciti per hoc quod est impleri et non impleri. Unde quibus voluntas beneplaciti semper impleatur: potest etiam ad voluntatem signi aliquid pertinere: quod impletur. Unde ea que deus precepit vel consulit quibus vult voluntatem beneplaciti: et hec contingit in predestinatis qui adimplet precepta dei: et quidam eorum etiam consilia. Distinguitur autem voluntas signi a voluntate beneplaciti: quod unum est ipse deus: aliquid est effectus eius: ut dictum est supra. Quod potest ergo quod effectus iste semper sit conformis voluntati beneplaciti que est causa istius voluntatis signi. Et tamen contrarium videtur infra dici de voluntate permissionis malorum que nunquam coicidit cum voluntate beneplaciti. Sed dicendum quod hoc verum est quantum ad malum quod permittitur: non autem quantum ad ipsam permissionem: nam aliud est obiectum voluntatis beneplaciti et aliud voluntatis permissionis: que est voluntas signi. Nam obiectum voluntatis beneplaciti est permissio: et ideo benedicere possumus: quod deus voluntate beneplaciti neque vult mala fieri neque vult mala non fieri sed bene vult permittere mala fieri: ut dicit Thomas. p. 1. q. 19. ar. 9. ad 3. Et sic dicit potest quod ista signa quibus per que distinguitur voluntas signi semper sit vera. Et quibus quod deus precepit et consulit non semper velit fieri: tamen semper vult illud preceptum: et sic quibus illud quod permittit: non velit fieri: tamen semper vult illud permittere. Et sciendum est quod voluntas signi tribus modis se habet ad voluntatem beneplaciti. Quodam enim est voluntas signi que nunquam incidit in idem cum voluntate beneplaciti: sicut permissio: quod permittit mala fieri cum mala fieri nunquam vult: quedam vero quandoque incidit et quandoque non. sicut preceptum et prohibitio: et consilium. Et hoc notat Thomas. in questionibus de veritate. 19. q. 23. ar. 3. in ratione ad 6. arg. Et hanc

Igitur voluntatem quinquaplicem petimus fieri in nobis: sicut in celo et in terra hoc est: sic fiat in terra nostra dispositio: sicut ipsa perficienda ordinata est in celo in dei sapientia: et intellectus: et scientia. Hoc autem tunc facimus cum preceptum dei adimplemus: prohibitionem cauemus: consilium amplectimur: operationes sequimur tam exemplum et in permissione suademus bonum in nobis perficere. propter quod permittit a deo malum fieri. Sic enim facimus illud Ro. 12. Probantes que sit voluntas bona: beneplacens et perfecta bona quidem in preceptis et prohibitionibus: beneplacens in consiliis et operationibus: usque exemplis. perfecta autem in bono quod in nobis de permixtis in alio modo eligitur. Sic etiam petebat David. id. Benigne fac in bona voluntate tua syon domine: ut edificetur muri iherusalem. Et hoc fit quando deus voluntatem nostram conformat voluntati sue per quod edificantur muri iherusalem: qui de viuis et voluntate dei facientibus lapidibus instaurantur. Videamus igitur de singulis istis quinque signis que dicuntur diuine voluntates. Et primo de precepto: ubi notandum quod octo vult deus a nobis precipiendo.

Primum est veritas diuinalis.

Secundum est caritas cordialis.

Tertium est puritas personalis.

Quartum est honestas exemplaris.

Quintum est voluntas amicalis.

Sextum est pietas fraternalis.

Septimum est austeritas penitentialis.

Octauum est infirmitas vtriusque.

Primum ergo quod deus vult a nobis est veritas diuinalis: que est veritas fidei a deo incarnato nobis reuelata. Vult ergo deus quod i. e. omnes articulos fidei teneamus. Nam si in alijs scientijs grammatice loquar phile et. Homo habet falsam opinionem vel errorem de vna conclusione non est periculum anime vel plurimum: quia si non credis Iuliano in grammatice non est periculum anime. Sic si non credis Aristoteli Plato. et. Sed si non credis Christo et sancte matri ecclesie in vno articulo fidei est periculum vniuersalis anime Jo. 2. Qui non credit iam iudicatus est. Mar. ultim.

Qui vero non crediderit condemnabitur. Ideo vult deus quod credamus omnes articulos fidei: qui enim vnum tantum non crederet nullam fidem habet etiam de alijs quos credit: sed opiniones tantum ut dicit Thoma. 2. 2. q. 5. ar. 3. De hac voluntate dei dicit apostolus bonum est et acceptum coram saluatore nostro deo qui vult omnes homines saluos fieri et ad agnitionem veritatis venire. i. Thim. 2. Mora qui vult omnes homines saluos fieri non vult deus cogere liberum arbitrium. Ideo quis ipse hoc vult tamen multi sunt qui nolunt hanc veritatem assentire sicut sunt infideles et multi christiani. Secundo vult a nobis deus quod habeamus caritatem cordialem: quia non sufficit quod intellectus sit informatus veritate: sed oportet quod etiam voluntas informetur caritatem. Ratio huius fundatur supra eo quod dictum est supra priorima parte. Nam deus vult omnes homines saluos fieri. unde Jo. 14. Volo patrem ut vbi ego sum illic sit et minister meus. Salus autem vite eterne acquiri non potest sine merito. Nam nec merces temporalis sine merito datur. Verum autem fundatur super caritate que est radix merendi. Nullum enim opus quantumcunque sit de genere bonorum sine caritate valet. Unde apostolus. i. Cor. 13. Si linguis hominum loquar et angelorum: charitas autem non habuerit faciam velut es sonans et. ita nesciens et. usque nihil mihi prodest. ergo consequenter deus vult quod habeamus caritatem. De ista voluntate dei dicit scriptura. Ignem ventis mittere in terram: et quid volo nisi ut ardeat Luc. 12. Nota ignem illi scilicet que inest super apostolos in die pentecostes qui ignis est caritas. Moraliter contra illos qui non habent caritatem et dilectionem: sed querunt vnde letam coram patribus: cum tamen quotidie petant ventum a deo dicendo orationem dominicam. Sic et multi non subueniunt pauperibus indigentibus coram quos dicit Jo. Qui habuerit substantiam huius mundi et viderit fratrem suum necessitatem habere: et clausit viscera sua ab eo: quomodo caritas vel manet in illo. Filii non diligamus verbum neque lingua: sed opere et veritate. i. Jo. 3. Tertio vult a nobis deus puritatem per

Quomodo debemus orare salubriter

bonalem. i. ut conseruemus nos immaculatos et mundos a luto laturie: et hoc triplici ratione. **P**rima ratione creationis.

Secunda ratione redemptionis. **T**ertia ratione regenerationis. **P**rima ratio est propter creationem: qua creati sumus ad ymaginem dei quantum ad animam.

Faciamus hominem ad yma. et similit. no. **S**ec. i. Ergo debemus ei reuerentiam: propter reuerentiam eius cuius est ymago: alioquin magnum est peccatum: sicut proferre ymaginem christi in latum. Ideo cuiuslibet nostrum dicitur. Serua animam tuam et da illi honorem secundum meritum suum **Ecclesi. 10.**

Secunda ratio est propter redemptionem: quia filius dei pro nostra redemptione assumpsit carnem humanam **Phil. 2.**

Qui cum in forma dei esset non ra. ar. est. esse se. equa. deo sed semetipsum exinanuit for. ser. ac. in similit. ho. fac. et ha. inuentus ut homo. Et ideo maior reuerentia debet humane nature post christi incarnationem quam ante: et hinc est quod angelus non permisit se adorari a Joanne. sicut dicitur **Apoc. 19. et 20.** Cecidi ante pedes eius ut adorarem eum et dixit mihi. Uide ne feceris conseruus tuus sum et fratrum tuorum etc. Et ideo maxima reuerentia debetur humane nature hodie contra quam faciunt fornicatores presertim dyabolici sodomite. De quibus dicit **Jeronimus** quod omnes in nocte natal

tatis domini mortui sunt. **T**ertia ratio est propter regenerationem: quia consequi mur in baptismo: per quam sumus effecti templa dei. **1. Cor. 6.** An nescitis quoniam membra vestra templum sunt spiritus sancti qui in nobis est etc. Et hinc possumus videre quod graue sedit peccatum templum habuisse dei pollucere contagio laturie ad instar illorum qui distruxerunt vel violauerunt templum dei frangendo vel incedendo qui sunt excommunicati ipso facto ut in. c. Conquesti. de sen. ex. com. Ideo apostolus. **1. Cor. 3.** Nescitis quod templum dei estis vos et spiritus dei habitat in vobis: si quis autem templum dei violauerit: disperdet illum deus. Et hijs ergo tribus rationibus patet quod deus vult a nobis paritatem personalem. **Auctoritas.** **Hec est** voluntas dei sanctificatio vestra ut abstineatis vos a fornicatione: ut sciat unusquisque vestrum suum vas possidere in sanctificatione et honore non in passione desiderij sicut et gentes que ignorant deum **1. Thesal. 4.** **Q**uarto vult deus a nobis honestatem exemplarem etc.

Deo Gratias Amen.

Explendant Sermones in expositione orationis dominice.

**Sermones de decem preceptis
et de quadruplici lege.**

Tabula

Tabula Sermonum de Preceptis
extimij predicatoris fratris Petri Dier-
mle: videlicet.

De quadruplici lege. Sermo. 1.
De lege scripture. Sermo. 2.
Anquid christus seruauerit legem
scripture. Sermo. 3.
An christus seruauerit precepta ce-
rimonialia. Sermo. 4.

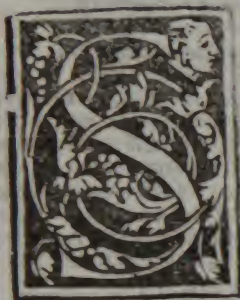
Quomodo duobus alijs modis ser-
uauerit christus ceremonialia. 5.
Utrum nos seruare debemus prece-
pta legalia. 6.
De lege gratie. vj. De lege euangelica
Sermo. 7.

Finis huius Tabule.

De quadruplici lege Sermo. i. .ii.

256

Sermones de decē preceptis dñi in ver-
bi predicatoris eximij ordinis predicatoris
Petri Hieremie ficali: primo de qua-
druplici lege. Sermo primus.

De cur-
rite ut compre-
hēdatis. i. Cor.
9. Et in epistola
hodie sermo predi-
caturus domi-
no concedente
de materia pre-
ceptorum decal-
logi et cursu
rus per viam
corundem ad fi-
nem comprehendē dñam essentiam in eu-
las visione essentialiter consistit divina bea-
tudo iuxta dictam domini. Joan. 17. **D**ec
est autem ista eterna ut cognoscant se so-
lum verum deum et quem misisti Iesus chri-
stum. Nam ut ait Augustinus visio est to-
ta merces. Si gratia divina me facit indige-
re: quia omne datum optimum et omne do-
num perfectum deorsum est descendens a
patre lumine. Iaco. 1. Pro hac ergo gra-
tia impetrandā recurramus ad virginem
gloriosam matrem dei ipsam humiliter sa-
lutando. Ave maria etc. **S**ic currite etc.
vbi supra. Istud verbum habet difficulta-
tem in sacra theologia. Nam verbū istud.
Ut comprehendatis intelligitur de viam
quod est premium cursus: ut dicit glo. Bra-
vium autem istud est corona glorie. De qua
apostolus. 2. Th. ultimo. Bonum certamen
certant cursum consumant fidem servant in
reliquo reposita est mihi corona iustitie etc.
Vult ergo apostolus in summa dicere. Sic
currite ut comprehendatis coronam glorie
eternę: que consistit in dei visione. Sed con-
tra. Cum vita eterna obiectaliter sit ipse
deus: iuxta illud Jo. 17. Ego sum resurrectio
et vita. Et. 14. Ego sum via veritas et vita.
Deus autem a creatura comprehendere non
potest cum deus sit infinitus: creatura vero
finita. ergo videtur quod homo non possit co-
prehendere deum nec vitam eternam. Et tunc
sumatur ratio per Aug. ad Paulinum de

videndo deum: vbi dicit attingere mente
domini magna est beatitudo. comprehen-
dere autem est impossibile. Sed dicendum
quod comprehensio dupliciter potest accipi
ut tangit scilicet Th. 1. 2. q. 4. ar. 3. ad primū
argumentū. et p. 1. q. 12. ar. 1. ad primum. Uno
modo inclusio comprehendit in comprehen-
dente: sicut vñz comprehenditur in vege-
te: vel homo in vestimento vel loco: vel sicut
puer in utero matris: et sic omne quod com-
prehenditur a finito est finitum. Unde hoc
modo deus non potest comprehendere ab ali-
quo intellectu creato. Alio modo compre-
hensio nihil aliud nominat quā retentionem
alicuius rei iam presentialiter habite: sicut
aliquis consequens aliquem dicitur cum
comprehendere: quando tenet eum: et sic
potest deus comprehendere. Et ad hoc oriat-
ur nos apostolus in verbis propositis. **S**ic
currite etc. Unde Cant. 3. In lectulo
meo quiescit per noctes quem diligit anima
mea et infra inveni quem diligit anima. mi-
tenit eum nec dimittat etc. Et sic patet diffi-
cultatis solutio. **S**ed potest aliquis que-
rere. de quo cursu loquitur apostolus dum
dicit. Sic currite. Respondetur hoc declarat
Paulus. 6. Viam mandatorum tuorum cu-
rrit. Cursus ergo iste est obedientia man-
datorum dei per quem si bene currimus:
plegemur vitā eternam: iuxta illud Mat. 19.
Si vis ad vitam ingredi serua mandata:
et idem est quod dicit apostolus. Nam quod dicit
apostolus Sic currite. Dñs dicit. Serua
mandata: quod autem dicit apostolus: ut comprehen-
datis. dñs dicit. Si vis ad vitam ingredi ser-
ua mandata. patet ergo thema. Et sumus
in proposita materia mandatorum dei de
quibus predicaturus sum dñs concedente p-
toram quadragesimam incipiens ab hac
edifica septuaginta menses ante quā descendam
ad speciale materiam mandatorum premit-
tenda sunt aliqua de lege divina que sunt et
est causa efficiens preceptorum: ut pote or-
dinantis ipsa precepta. sed et alius exor-
disatur. **N**otandum quod pro directione hanc
vltē data est nobis a deo quadruplex lex.
Nam et lex humana a deo est. **N**on Prover.
8. **N**ec me reges regnant et legum condito-
res infra decernunt. Et sunt iste quat-
tuor leges: videlicet.

WMD

De quadruplici lege

Prima est lex nature.

Secunda est lex scripture.

Tertia est lex gratie.

Quarta est lex ecclesie.

Ultima vero diuidit in duas: scilicet in legem canonicam et ciuilem: vel sic quod triplex est lex nobis a deo data: scilicet lex naturalis: lex diuina: et lex humanalis. Lex autem diuina uero subdiuidit in duas: scilicet in legem veteris testamenti que dicitur lex scripture: et in legem noui testamenti que dicitur lex gratie. Item lex humanalis diuidit in duas: scilicet generalem et particularem. Lex generalis est duplex: scilicet canonica et ciuilis. Item uterque potest subdiuidi in legem scriptam et non scriptam: ut infra subdiuidit. Lex autem particularis est duplex: scilicet lex scripta et lex non scripta: scripta dicitur statuta non scripta uero consuetudo: que est sua quoddam moribus instituta: ut dicit Gratianus di. l. c. consuetudo. Pone etiam Gratianus multa alia iura que tamen sub predictis pertinent. Nam in gentibus pertinetur sub iure naturali: ut infra dicit. Ius uero militare pertinetur sub iure gentium: et sequenter etiam sub naturali ius publicum continetur: sub eodem uel sub canonico: uel ciuili. Ius quiritium. i. Romanorum pertinetur sub iure ciuili: et sic per multiplex legum distinctio. Pone etiam alia lex a theologis: que dicitur lex eterna: que nihil aliud est quam ratio diuine sapientie: secundum quam est directio omnium actuum et motionum: sicut ratio diuine sapientie inquantum per eam cuncta sunt creata per rationem artis uel exemplaris uel ideae. secundum Theop. l. 2. q. 93. ar. 1. Item ponitur a theologis etiam alia lex: que dicitur lex preceptiva. De qua Aplos Ro. 7. Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee: et captiuum me uocentem in legem peccati que est in membris meis et captiuum me uocentem in legem peccati que est in membris meis. Et dicitur lex non tantum regulans et mensurans: sed etiam mensurata et regulata. Quilibet enim inclinatio proueniens ex aliqua lege dicitur potest lex: non essentialiter: sed quasi participative. Et hoc modo ipsa inclinatio membrorum ad concupiscentiam. lex membrorum uocatur secundum Theop. l. 2. q. 90. ar. 1. ad primum. Sic ergo con-

Inquantum uero inclinatur ad peccatum perariat legi dei nec habet rationem legis secundum quod notatur Theop. l. 2. q. 93. ar. 3. ad primum. Circa primam ergo legem nature de qua hodie deus concedente predicaturus sum: sunt uel denda tria puncta principalia. vj.

Primo de ipsius legis quidditate.

Secundo de eius effectualitate.

Tercio de eius mutabilitate.

Circa primum est notandum: quod lex nature dicitur a natura. Triplex autem et natura potest considerari in homine: Est enim quedam natura in homine secundum quam consistat eius omnis substantia: et sic est natura generis generalissimi. Et secundum huiusmodi nature inclinationem pertinent ad legem naturales omnia per que uita hominis conseruatur: et contrarium impeditur: secundum quod dicit Theop. l. 2. q. 94. ar. 2. Quilibet enim substantia naturaliter appetit conseruationem sui esse secundum modum sue nature. Da exemplum de omni creatura sensetiva: uel vegetativa: uel que habet solam esse. Et secundum hoc pertinet ad hanc naturalem fugere mortem: appetere uitam: diligere seipsum. Et secundum hoc potest dici quod comedere: bibere et dormire sit de hoc iure: quod pertinet ad conseruationem sui: et multa alia similia. Et secundum hoc potest dici quod defensio sit de iure naturali secundum hanc legem naturalem. Secundo est natura generis sub alteri in qua consistat homo cum ceteris animalibus. Et secundum hanc legem naturalem dicitur ea esse de lege naturali: que natura omnia animalia docuit: ut est placentia maris et semine: quam nos matrimonium appellamus. Item procreatio et educatio filiorum: ut dicit Iurisconsultus in l. ff. de iustitia et iure. Et Gratianus. i. di. ius naturale. Nota hic per multos nolen- res lacerare filios suos. De quo uide Greg. 5. di. ad eum. Sed hic potest fieri obiectio: quod de ratione matrimonij est coniunctio maris et semine in diuina uel consuetudinem recte: ut. 27. q. 2. §. 1. et extra de presump. c. illud. Insuperabilitas autem ista non est cōs omnibus animalibus. Ergo matrimonium non est de iure naturali hoc modo: ad hoc potest responderi quod in distinctione predicta matrimonij ponitur primo coniunctio maris et semine et hoc est tantum materiale. Secundo ponitur indissolubilitas. Et hoc est tantum formale.

Quantū ergo ad primum quod est materiale
mīmonitū: est de hoc iure naturali: sed quā
tam ad scdm nō est de iure naturali.
Tertio mō sumptū. s. h. naturā spēi & quo
iure statim dicit. Nec obstat si dicas: q. fm
hoc sequeret q. fornicatio esset de iure na/
turali & pster q. sit licita: q. 2. & 3. forni/
catio sit de iure naturali. Hoc scdo mō ihi
nō oīa que sunt & iure naturali. Hoc scdo
mō sumpta sunt licita. q. autem fornicatio
sit de iure naturali. hoc scdo modo sentit
Thō. i. 2. q. 94. ar. 3. ad scdm. Et vide glo.
l. di. Ius naturale. sup verbo maris & semie
cōiunctio. Tertio est piderāda in hōie
natura spēi q. sortitur hō et oīa specifica:
que est rō sibi ppria: fm quā hō distinguit
ab alijs aīalibus: & fm hanc ad legē natu/
ralem pīnent ea que spectant ad inclina/
tione huius nature: & sunt ea ad que incli/
natur hō et instinctu rōnis naturalis sic q.
veritatē cognoscant de deo. q. in sociera/
te vīat: q. ignorantia vīet: q. alius nō of/
fendat eaz qbus cōuersari debet &c. h. mō:
ut not. Thō. i. 2. q. 94. ar. 2. Item q. virtuo
se vīat: q. actus virtutis sunt de lege natu/
re: ut not. Thō. ibidē. Item ad hanc legem
nature spectat erga deū religio. Itē ut pa/
rentibus & pīe pīcamus. Itē ut vīm atq.
inīatā pīalēmus: ut dicit iuriscōsultus
in. l. i. §. si. & duabus legibus sequentibus
de iusti. & iure. Et fm hoc lex naturalis dī/
finitur: q. est qdāz ppositio vīuersalis sa/
bificata per actum rōnis pīatice ad directio
nem actus humanorū ordinata & sic dīssi/
nit. Aug. de ancho. sup eplā ad Ro. 7. Et el
dīc q. lex nature est quoddā lūmē intelle/
ctus instātum nobis a deo in creatione p. q.
indīnamur ad bonū. De quo lūmine loq.
hō. Signatus est sup nos lūmen vultus tui
dīc. Et dīc q. lex naturalis nībī aliud est
q. pīdīpatio legis eterne in rōnali creatu/
ra fm Thō. i. 2. q. 91. ar. 2. Hīc applica. c.
decreti. 2. Et hīc lex naturalis hoc mo/
do accepta aut in nullo aut pāz dīffert a lu/
re gentiū de quo vide Thō. i. 2. q. 95. ar. 4.
& in. 22. q. 57. ar. 3. Quia multa gratia bre/
uītaris omītro ee q. latior dīscussione in/
dīceant. Circa scdm. s. de legis naturalis
effectū est notandū q. lex naturalis. Ter/
tio modo sumpta q. de hac fīmo nobis est

habet tres effectus.

Primus est circa credenda.

Secūdo est circa agēda.

Tertius est circa speranda.

Circa credenda quīdem: quia hac lege
instruimur ad deī cognitiōem: de qua lu/
mine naturali cognoscimus tria. s. eius po/
tentiam: eius sapiam & eius bonitatem: que
sunt appropriata tribus psonis trīnitatis: &
cōsequenter naturaliter cognoscimus deū
esse nīsi homo sit insipiens: iuxta illud ps.
Dicit insipiens in corde suo: nō est deus.
Sed vīdeamus quomodo. Cape exemplū.
Si tu videres pulcrū & magnū palatium.
nō ne cognosceres et hoc potentiam illius
qui fecit illud edificari & sapiam edificato/
ris & bonitatem illius qui illud palatium fe/
cit ad finē hōīum. s. habitandi &c. Sic hīc
mundus est quoddā palatium deī. Vincto/
ritas. & israel quā magna est domus dī:
& ingens locus possēssionis eius: magnus
& nō habens finem: excelsus & īmīens.
Baruch. 3. Nōra nō habens finem. s. quan/
tum ad durationem. Cōsiderans ergo hō/
mo mundam cognoscit aliquē esse eius con/
ditorem: qui cū magna potentia condidit
& sapientia ordinavit: & bonitate gubernat
illam: & hīc est deus. Et hoc cōfirmatur au/
toritate sacre scripture veteris & noui testa/
menti. De veteri habetur Sap. 1. Magni/
tudine enim spēi & creature cognoscibilis
ter poterit hō creator vīderi. De nouo ha/
betur. Ro. i. Inuisibilia deī a creatura mun/
di per ea que facta sunt intellecta conspi/
ciuntur: sempiterna quoq. virtus eius & di/
uinitas. Hōc modo cognouerunt antiqui
phī naturales vñ deū: cognouerunt etīaz
appropriata tribus psonis. s. potē. s. m.
sapientia & bonitatem deī: pro que reducet
nobis vīstīgiam trīnitatis. Nō autē cogno/
uerunt propīa: que sunt generatio. paterni/
tas: & processio. iuxta illud Apli. Loquimur
deī sapientia: quā nemo pīncipum huius
seculi cognouit. i. Cor. 2. Pīncipum. i. phī/
losophorū. fm glo. & ponit Thō. parte. i. q.
32. ar. 1. Et propter hoc rō naturalis dī vult
tus deī: iuxta illud ps. Signatum est super
nos lūmen vultus tui dīc: quia sicut p. vultus
cognoscitur hō sic per rōes naturalē co/
gnoscitur deus. patet ergo pīmus effectus

III

De quadruplici lege

naturalis circa credenda.

Tercio effectus est circa agenda. Nam etiam si a deo nulla data esset lex scripta sufficienter: nihilominus instrumur ab hoc lumine rationis circa moralia precepta. Nam hec lex naturalis habet quedam principalia precepta que sunt fundamentum omnium preceptorum moralium: et quibus principalibus preceptis eliciuntur quasdam conclusiones immediate que sunt precepta decalogi. Verbi gratia. Principaliter preceptum legis naturalis est: quod bonum est faciendum: et malum vitandum: et quo precepto eliciuntur immediate omnia alia precepta decalogi. Nam ex parte precepti. quod bonum sit faciendum: eliciuntur omnia precepta moralia affirmativa. Et ex altera parte. quod malum sit fugiendum: eliciuntur omnia precepta moralia negativa: et secundum hoc omnia precepta decalogi possunt dici esse de iure naturali: quia sunt conclusiones quedam immediate elicite a primis preceptis iuris naturalis: et hoc est quod dicit Isidorus et habetur in decretis. l. vi. in principio ubi dicitur: *ius naturale est quod in lege et evangelio continetur: quod verbum non est sic intelligendum quasi omnia que in lege et evangelio continentur: sicut de lege nature: cum multa tradantur tibi supra naturam. Sed quia ea que sunt de lege nature plenarie tibi tradantur. Unde cum dixisset tibi Gratianus quod ius naturale est quod in lege et evangelio continetur: statim exemplificando subiungit quod quisque inbetur aliquid facere quod sibi vult fieri et prohibetur aliquid facere quod sibi nolit fieri. Hoc ponit Thomas. l. 2. q. 94. ar. 4. ad primum. Et concordat Gratianus in decretis. c. vi. huius respondetur. Ponamus igitur in practica: quod hic supra dictum est. videlicet quod ex parte precepti. quod bonum sit faciendum: eliciuntur omnia precepta moralia affirmativa. Et ex altera parte. quod malum sit fugiendum: eliciuntur omnia precepta moralia negativa. Numen namque intellectus naturalis instruit nos: quod bonum est diligere illum a quo beneficia consequimur: et quanto magis bonum consequimur: tanto est magis diligendus. Et quia a deo recepimus beneficium creationis: quod est beneficium infinitum ideo instrumur et prouocamur ad ipsum deum totis viribus diligendum: quod*

est primum preceptum morale decalogi.

Tercio instruitur homo hac lege naturali quod quislibet seruus debet loqui de domino suo reuerenter: quia hoc est bonum: ergo faciendum. Et ex hoc habemus secundum preceptum. non assumens nomen dei tui in vanum.

Tercio ratio naturalis dicitur homini quod seruus cui prouidetur a domino: debet eidem domino aliquod seruicium exhibere: et ex hoc habetur tertium preceptum. Mememento re. Unde tempore legis nature homines ex naturalis instinctu reddabant obsequia et seruitia deo sacrificando vel aliquid offerendo: ut patet de Abel Enoch. Noe Abrahama. Isaac. Jacob. et multis alijs in preteritionem domini et in reuerentiam diuine maiestatis. Unde dictum est supra quod religio est de iure naturali.

Quarto ratio naturalis dicitur homini quod bonum est quod hi a quibus beneficia accipiuntur debeant honorari. Cum ergo a parentibus accipiamus esse: nutrimentum et disciplinam: ergo debemus honorare parentes: et ex hoc habetur quartum preceptum.

Quinto ratio naturalis dicitur homini: quod malum est nocere alteri: et quod tibi non vis fieri: alijs non feceris. Unde dicit iuris consultus. Cum inter homines cognatio nem quandam natura constituit: consequens est hominem homini insidiari nequias esse. ff. de iusti. et iure. l. et vim. Contra dicit dominus Mat. 7. quaecumque vultis ut faciant vobis homines: et vos facite illis. Et ex hoc instruitur homo ad omnia precepta secunde tabule negativa quibus prohibetur proximo inferre nocumenta. Potest autem nocumentum inferri proximo circa quattuor.

Primo in persona propria: et hoc prohibetur homicidium: quod est primum preceptum. Non occides. **S**ecundo in persona coniuncta proximo quantum ad propagationem proles et per hoc prohibetur adulterium. quod est secundum preceptum. Non mechaberis.

Tercio in rebus et per hoc prohibetur furtum. et quislibet etiam iniusta usurpatio rei alienae: quod est septimum preceptum. Non furtim facies. Nam et natura equum est neminem locupletari debere cum aliena factura. ff. de condi. in de. l. Nam et natura. **Q**uarto potest inferri nocumen-

tam in fama et per hoc prohibetur quelibet detractio et infamatio proximi quod est octavum preceptum. Non dicis contra proximum tuum falsum testimonium.

Potest etiam circa .6. et .7. preceptum offendere non solum opere sed etiam corde. Ideo prohibetur concupiscentia uxoris alienae et etiam rei alienae. per que habentur nonum et decimum preceptum. Sed hic potest queri cum possit offendere corde et opere contra quantum preceptum. Non occides et octavum cur non prohibetur in decalogo ita homicidium cordis: sicut fornicatio et furtum etc. Rñdeo fm Thō. i. 2. q. 100. ar. 5. ad 5. Delectatio adulterij. et utilitas divitiarum sunt per se ipsa appetibilia in quantum habent rationem boni delectabilis vel utilis et propter hoc oportuit in eis prohiberi non solum opus sed etiam concupiscentia: sed homicidium et falsitas sunt fm se horribilia: quia proximus et veritas naturaliter amantur: et non desiderant nisi propter aliud. et ideo non oportuit circa ipsum peccatum homicidij et falsi testimonij prohibere peccatum cordis. sed solum operis. Hec Thō. Idem ter ergo quomodo hac lege naturali luminis rationis naturalis sufficere instrumur circa agenda: et hoc probatur etiam auctoritate apostoli dicentis. Cum. n. gentes que legem non habent naturaliter ea que legis sunt faciunt ipsi sibi sunt leges: qui offendunt opus legis scriptum in cordibus suis. Ro. 2. Super quo textu dicit glossa. q. gentes et si non habent legem scriptam. s. dñi: habent tamen legem naturalem qua quisque intelligit et sibi conscius est quid bonum et quid malum. Nota iterum dicit. In cordibus suis: quia lex ista non est scripta in lapideis tabulis: sed lex scripta re: sed in tabulis cordis humani que sunt excellentiores etc. utpote capaciores intellectus etc.

¶ Tertius effectus huiusmodi legis naturalis est circa speranda. Nam lumen naturalis rationis instruit hominem. quod quilibet bonus et iustus deus debet retributionem salis servitoribus. Cum ergo deus sit summe bonus et sapiens et iustus: sequitur quod deus promittat suis bonis servitoribus et penam malis contumacibus et rebellibus: alioquin non esset iustus nec bonus quod est ita impossibile sicut impossibile est deum non esse. Cum ergo in

hac vita non fiat huiusmodi retributio: sequitur quod ratio naturalis cogit nos ad credendum et sperandum quod alia sit vita in qua huiusmodi retributio bonorum et malorum fiat. Patet ratio. Auctoritas habetur per David ps. Sacrificate inquit sacrificia iustitie et sperate in dño. David dicitur quis ostendit nobis bona. Signatum est super nos lumen vultus tui domine etc. Nota multum. s. dubitantes Domine quod est. no. bo. s. futura eterna quasi quis inde veniens renuntiat nobis que essent illa bona. Isti quidem dubitant: sed nos habemus inde certitudinem: quia signatum est super nos. i. in superiori parte nostra. i. in anima: quia inferior est sensualitas. Lumen vultus tui dñi. i. lumen rationis naturalis. que dicitur vultus dei: quia per ea cognoscimus deum: sicut per vultum cognoscitur homo. Et ex hoc habemus effectum spiritus: quam letamur sperantes futura illa bona. Ideo subdit. Deditis letitiam in corde meo. Patet ergo tertius effectus legis naturalis et est necessarius homini ad salutem: supra illud apostoli. Credere oportet: accedentem ad deum quia est: et inquirentibus se remuneratores sit Hebr. xi. Circa tertium. v. de huius legis naturalis mutabilitate. utrum scilicet lex naturalis sit mutabilis: ad Thō. tangit. i. 2. q. 100. ar. 8. et q. 94. ar. 5. Ubi videtur dicendum: quod dupliciter possumus loqui de preceptis legis naturalis. sive de lege naturali. Uno modo quantum ad rationes ipsorum que sunt istae. s. ut homo ordinate se habeat ad deum et ad proximum. Item quod bonum sit faciendum et malum sciendum: que sunt prima principia legis naturalis ut supra dixi. Et quantum ad hoc lex naturalis est immutabilis et in dispensabilis: non solum ab homine sed etiam a deo. Nam ut ait apostolus. 2. Thim. 2. Deus fidelis permanet: negare se ipsum non potest. Negaret autem se ipsum si ipsum ordinem sue iustitie auferret: cum ipse sit ipsa iustitia. Ideo in hoc deus dispensare non potest ut hominilicet non ordinate se habeat ad deum: vel non subdit ordinem iustitie eius in hijs in quibus fm se homines ad invicem ordinantur.

¶¶¶¶¶

De lege scripture

¶ Secundo modo possumus loqui de lege naturalis: et preceptis eius quantum ad verba: siue quantum ad conclusiones elicatas ex primis principijs legis naturalis: que conclusiones continentur in preceptis decalogi: et quantum ad hoc potest quod deus dispensare: et utens iure et auctoritate: sicut princeps: aliter tamen et aliter. Nam deus dispensare potest circa precepta legis naturalis: siue substat: causa extrinseca: siue non. Puta quod occidat homo siue sit nocens siue innocens: ut patet de Habia. Gen. 22. Rō quod cum voluntas dei sit regula humanorum actuum: principaliter directiva illud ubi bonum et iustum quod deo placet. Et ideo occidere hominem innocentem ex voluntate dei iustum est et bonum: per scriptum ea ratione: quod est innocens homo est debitor mortis propter peccatum originale: quod deus mortis inducit: secundum illud. 1. Reg. 2. Dominus mortificat et vivificat et Deus. 32. Ego occidam et ego vivere faciam. Sic et extendit Sanson ab homicidio: et Jacob a mendacio: ut habet in c. Gaudeamus extra de divorcijs. 2. 23. q. 5. Sinō licet. 2. q. 8. Decidit. Sic etiam dispensavit deus in furto: quia filij israel precepto dei tulerunt egyptiorum spolia Exo. 3. 4. Nam illud proprie non fuit furtum: quia illa spolia debebantur filiis et voluntate dei: cuius est terra et plenitudo eius. Furtum autem est praeratio rei aliene invito domino: ergo non fuit furtum secundum Theodosium. Sed et si diceremus furtum fuisse non fuit peccatum ex eo quod voluntate dei fuit factum: qui est legis lator. Eius autem est tollere cuius est condere: ut in c. De res de regulis iur. 2. in l. Nullum tam naturale. ff. de. Sic etiam deus dispensavit in fornicatione: unde: qui accessit ad uxorem fornicariam vel ad mulierem adulteram: non enim fuit mechanicus vel fornicatus: quia accessit ad eam que sua erat secundum mandatum divinum: qui est auctor institutionis matrimonij. secundum Theodosium. 22. q. 1. 4. ar. 2. ad secundum. Vel etiam si dicamus fuisse fornicationem: tamen non fuit peccatum: immo virtutis actus ex quo et voluntate dei facta est per rationem supradictam. Patet ergo quod deus potest dispensare in preceptis decalogi siue substat aliqua causa extrinseca. Puta delictum siue non: quia voluntas divina est sufficientissima: et in infinita causa dispensandi: quia quod principium placuit legis habet vigorem: in l. ff. de consiliis.

¶ Item. Homo autem fungens auctoritate dei sicut sunt prelati potest quidem dispensare data causa extrinseca. Puta delicto vel alia huiusmodi: iuxta illud Apostoli. 2. Cor. 2. Nos et ego quod donavi signum donavi propter vos in persona Christi etc. Et alibi dicit. Christi legatione fungimur. Et Rō. 13. Non est potestas nisi a deo: et infra. Itaque qui potestati resistit dei ordinationi resistit. Et habet. xi. q. 3. Qui resistit nec sufficit voluntas prelati. Et non potest aliquis princeps ecclesiasticus vel temporalis dispensare quod homo innocens occidatur. Unde dicit: quod sanctus est spiritum relinquit facinus nocentis: quod innocentem condemnare. l. absente. ff. de penis. Unde Augustinus. ad bonum facinus: et habet in decretis. 9. di. Quicunque imperator legibus que per veritatem fuerunt obrepere non vult: acquirat grande supplicium. Quicunque ergo imperator legibus que contra dei voluntatem feruntur: operare non vult: acquirat grande peccatum. ¶ Potest ergo princeps dispensare vel statuere quod homo occidatur dato delicto: nec tunc potest de mutare statutum legis naturalis: quia ut dicit Theodosius. ubi supra. Decisio hominis prohibetur in decalogo: putat habet rationem iudicij. Unde iudex qui occidit latronem: vel miles qui occidit hostem rei publice non appellatur homicida: ut Augustinus dicit in libro de libero arbitrio et nota. Theodosius. 1. 2. q. 88. ar. 6. ad tertium. Sic ergo in dispensatione principis requiritur causa legitima: alio non dicitur dispensatio sed dissipatio: ut notant canoniste in c. De muliere. de preben. 2. l. q. 7. c. Requiritur. §. Alii rigor. in iure de hac materia verum. si princeps possit tollere vel rescribere contra legem naturalem tractant in l. rescripta. C. de precibus impera. offe. 2. in l. si. l. si ius. vel vili. pu. Canoniste vero. 6. di. §. his ita.

Deo gratias. Amen.

¶ De lege scripture.

Sermo. 2.

De currite ut

comprehendatis. l. Cor. 9.

Sequitur predicare de lege scripture que incipit a moyse: et curritur tamen cum prima lege. scilicet nature. De hac ergo lege scripture occurrunt videnda tria hodie.

¶ Primo de eius exigentia et necessitate.

¶ Sed de preceptis eius etia et pluralitate.

¶ Tercio de eius excellentia et nobilitate.

De mutabilitate autem corporis. utrum possit dispensari in preceptis moralibus vide supra sermone primo parte 3. Circa ergo primum. Nota quod ratio quare lex scripturae. scilicet moysaica fuit necessaria: est quia lex nature fuerit de se sufficiens ad instruendum hominem de credendis agendis et sperandis: ut dixi supra tamen fuit multum illa lex nature postea obscurata depressa et vitiosa per legem concupiscentie que est in membris nostris: propter quod indiguit homo alia lege instruente que fuit lex moysi. Fuit autem lex nature obscurata per legem concupiscentie in omnibus illis effectibus de quibus dictum est supra.

¶ Primo quidem in credendis. Nam lex homo lumine rationis naturalis: siue legis nature manu ducatur ad cognitionem dei: tamen inuenit concupiscentia humana ut obte- nebraret lumen illud interius quod venerunt homines ad magistros et diversos errores de deo. Quidam enim dixerunt quod non erat deus. Alii insipientes in corde suo non est deus. Quidam vero posuerunt plures deos: propter quod fere totus mundus. hoc errore se- ductus declinaverat ad idolatriam: preter- rim tempore habebat. Quidam etiam adora- bant solem: quidam lunam: quidam ignem et aqua: quidam ligna: quidam lapides: quidam cepas: et alia: ut egyptij. ps. Stimulachra gerant argenti et aurum. Quidam etiam adora- bant amicos ut romani. De quibus A- ga 2 in 2. de ciui. dei c. 22. Quidam vero di- xerunt esse deum sed nullam providentiam ha- bere: circa creaturas. Quidam vero dixerunt incorruptibilia et superiora regi divina pro- videntia: sed non inferiora corruptibilibus: pre- sertim actus humanos ex libero arbitrio pro- cedentes: ex quoque persona dei Job. xxiij. Habebat latibulum eius circa cardines: cella peram- bulabat nec nostra periderat. Item Boetius lo- quens ad deum in persona istorum dicit omnia recto sine gubernas hominum solos respice actus. Iste error est maximus: quia tolleret in- stitutum dei et misericordiam. Item tolleret virtutem et vitia. Item paradysum et infernum. Item quod dicit. Aplos I. deb. xi. Non potest acci- dentem ad deum credere quia est: et quod inquirere- mus se remuneratores sui. Quidam vero et

rauerunt circa creationem mundi. Nam mul- ti dixerunt mundum ab eterno factum et in eternum duraturum. Quidam vero circa anime durationem. nam dixerunt animam esse mortalem cum corpore. In quorum persona dicit Salomon. Unus interitus est hominis et iumentorum et equa viribus conditio: sicut moritur homo. sic et illa moriuntur similiter spirant omnia: et nihil habet homo iunctio amplius. Eccles. 3. Item Sap. ij. Dixerunt impij cogitantes apud se non recte. Et quid et cum tedio est tempus vite nostre: et non est refrigerium in fine hominis: et non est qui agnitus sit reuerfus ab inferis etc. Et ps. 4. Multi dicunt quis ostendit nobis bona.

¶ Unde ergo quantum obscuratum fuit lu- men rationis naturalis et deprellum per te- nebras concupiscentie. Propter ergo quod homo illuminaretur alio lumine diuino ad tollendos errores predilectos. Ideo divina providentia ex misericordia sua: ne homo deo errore laboraret promulgauit legem scripturam: per quam manifeste declarauit esse unum deum creatorem et prouisorum totius vniuersi deus. In principio creauit deus celum et terram etc. Que verba lex non sit de lege moysi: tamen a moysi propheta prola- ta fuerunt. Item Deuter. 32. Videte quod ego sim solus et non sit alius deus preter me. Item Elusdem. 6. Dominus deus tuus adorabilis et illi soli seruies: dando etiam legem scriptu- re: ostendit deus quod ipse habeat prouiden- tiam non solum superiorum creaturam et ce- lestium sed etiam inferiorum: declarauit etiam animam esse immortalem: propter ergo quare fuit necessaria lex scripturam circa credenda.

¶ Sed obscuratum erat lumen legis na- turalis circa agenda. Interius enim preuale- bat lex concupiscentie in membris hominum: quod non permittebat hominem dirigi secundum le- gem nature. Unde ad omne genus vitiorum prolapsus erat homo ita quod homo contra- rium legis naturalis ut plurimum faciebat. Et ideo ut nequa serpens contumaciter re- bellaret: licet lumen legis naturalis contra- rius suaderet. Unde Aplos. Cōdelector enim legi dei: sed in interiore hominem: video au- tem alteram legem in membris meis repu- gnantem legi mentis mei: et captiuam: cum me in lege peccati: que est in membris meis.

De lege scripture

Ro. 7. Plus dico q³ intm etiam obscuratū fuerat lumen legis naturalis sine rationis naturalis: q³ apud germanos olim latrocinium nō reputabatur iniquū: cum tñ sit expresse cōtra legem nature: vt dixi supra: vt refert Iulius cesar in libro de bello gallico. Et refert T. ho. l. 2. q. 94. ar. 4. Sic etiā nec concupiscentia mala credebatur esse peccatum. Vñ Ro. 7. Peccatū non cognoui nisi per legem. Nam concupiscentia nō sciebā. s. esse peccatum: nisi lex diceret nō concupisco. Fuit igitur necessaria lex scripture ad illuminandū hominem circa cognitionem peccatorū et ad coercendū ipsum a peccatis q³ ipsa lex facit duppliciter. Primo penā addicendo. Vñ deus dedit duas tabulas lapideas moysi in quibus erant scripta decem precepta: et statim post precepta subiūxit penam transgressionis: q³ tempore legis nature nō erat pena ipsoita transgressoris legis. Vnde Ro. 5. Usq³ ad legem enim peccatū erat in mundo. peccatum autē nō imputabatur cum lex nō esset. vbi dicit Glo. q³ quedam peccata esse nesciebant: omnia vero apud deum impunita esse putabant. Et ideo post legem scriptam de decem preceptis statim subiūxit penam transgressoris dicens. Exo. 22. Qui imolat dñs occidetur et supra. maleficos non patieris viuere etc. Item Exo. 21. Qui percusserit hominē volens occidere morte morietur: et sic in ceteris culpis. Itā pro transgressionē cuiuslibet precepti appposita est pena in lege scripture: q³ seruus cōtinuat metu pene a culpa est coercendus. Vnde Salaf. 3. Lex ppter transgressores posita est: ppter ea lex illa moysi vocatur lex seruorum. In cuius signū qñ lex illa data fuit audita sunt tonitrua: et visus sunt fulgura et totus mons fumigabat: ppter q³ filij israel timuerunt valde: et steterunt pcul discētes moysi: nō loquētur nobis dñs ne forte moriamur: et ait moyses ad populū: vt probaret vos venisē dñs: et vt timor illius esset in vobis et nō peccetis. Exo. 20. Scdo coercuit lex hominem a peccatis bona tēporalia promittendo: vt ps. 131. Sic volueris et audieris me bona terre comedetis: et expresse habet. Deut. 28. Daret ergo quōd fuit necessaria lex scri-

pture circa agenda. Tercio obscurata erat lex nature circa speranda: que obscuritas psequitur ex prima: q³ si nō cognoscebant nec credebant deum vel pudentiam diuinā credebant nullā esse psequenter nullā beatā vitam sperabant. Porro ergo dare leges que instrueret eos de alia vita: et licet hoc expresse nō habeatur in lege moysi tñ sub velamine figure: tñ expresse habet in pphetis veteris testamētis presertim Dauid. Vñ de his qui dormiunt in terra puluere vigiabant: alij in vitam eternā: alij in opprobriū: vt videāt semper etc. Patet ergo quare fuit necessaria lex scripture. Sed restat vna dubitatio: quare non ante moysē fuit data lex vel statim post peccatum cum iam homines corrupti et dānati erant per concupiscentiam: omnis quippe caro corruerat: viam suam et dicit. Gen. 6. B. sicut in naturalibus nulla forma impunita in materia: nisi prius materia sit disposita: et sic in moralibus nullum bonū nulla gratia diuina datur homini: nisi puenient disposito. Ad dispositionem autē doni diuini vel gratie recipiende: precipue requiritur humilitas: iuxta illud Iacobi. 4. Dens superbis resistit: humilibus autē dat gratiam. ps. Bonum mihi domine: q³ humiliasti me et discam iustificationes tuas. Et alibi. Cuius dicens paruulos dñs humilitas sum et liberauit me. Porro ergo q³ ad hoc vt homo aptus esset et dispositus ad legem diuinam recipiendam: q³ cognosceret defectum suum: et ex hoc humiliaretur: homo autem superbiebat de scientia quare ratio naturalis posset ei sufficere ad salutem. Et ideo vt de eius superbia cōuinceretur permissus est homo regimini: sue rationis: absq³ adminiculo legis scripture: et experimento didisset tandem: q³ patiebatur rationis defectum: p hoc q³ homines vsq³ ad ydolatriam et turpissimā vitia circa tēpora habere sunt prolapsi. Et ideo post hec tēpora fuit necessaria lex scripture dati in remediū humane ignorantie: q³ per legem est cognitio peccati: vt dicit Ro. 5. Et h ratio pertinet ad malos homines et superbos. Et parte vero bonorū lex scripture data est in auxilium: quod quidē tunc primo maxime necessariū fuit

quando lex naturalis obscurari incipiebat:
propter abundantiam et exuberantiam pec-
catorum circa tempora habrae ut dicitur. Et hanc
rationem sentit Thoma. 1. 2. q. 98. ar. ultimo.
Circum secundum. de preceptorum differentia et
pluralitate notandum: quod in lege scripturae. si-
militer tripliciter preceptorum distinctio inue-
nitur secundum quod tangit Thoma. 1. 2. q. 99. ar. 4. Et
Gratianus in decretis. 6. di. 8. his ita. Que-
dam enim precepta sunt moralia: quedam
cerimonialia: et quedam iudicialia: de quibus
dicit Moyses populo. Deuter. 6. Hec sunt
precepta et cerimonie atque iudicia que ma-
ndavit dominus deus vester etc. Precepta antho-
nomasice dicuntur moralia. Pro istis ergo pre-
ceptorum intellectu et declaratione est notanda.
secundum Thoma. 1. 2. q. 98. ar. 4. quod ad legem di-
vinam pertinet ut ordinet homines ad inveni-
entem et ad deum. virtutem autem hominum in communem
quidem pertinet ad dictam legis naturam: ad
quod referantur moralia precepta. Sed opera
quod determinatur per legem divinam vel hu-
manam: et hoc determinatio pertinet ad pre-
ceptum cerimoniale. Sic etiam honorare
parentes et non occidere hominem: et non fa-
cere furcanti: non mechari et huiusmodi sunt
iudicia hominum et dicuntur legis naturalis
ut supradictum est. Item iudicium est homi-
nis et eadem lege naturalis: quod transgressio pre-
dictorum preceptorum debeat puniri: sed deter-
minare qualis pena et quanta sit inferenda
transgressori non statim occurrat homini et
dicuntur legis nature siue rationis natu-
ralis: sed oportet quod determinetur a legis-
latore deo vel homine: et hoc pertinet ad pre-
ceptum iudiciale. puta si quis furatur unam
onem reddat quatuor: si quis maledixerit pa-
tri vel matri morte moriatur. Determina-
tio ergo communis precepti de cultu divini
sit per precepta cerimonialia. Determina-
tio vero communis precepti de iustitia servanda
inter homines sit per precepta iudicialia.
Et secundum hoc oportet predicta tria legis
precepta ponere. scilicet moralia: que sunt de di-
ctamine legis nature. Cerimonialia que sunt
determinationes cultus divini: et iudicialia
que sunt determinationes iustitie inter ho-
mines observande. Unde cum apostolus

dicisset Ro. 7. quod lex est ita: substantie quod
mandatum est iustum et sanctum et bonum:
iustum quidem quantum ad iudicialia: san-
ctum ad cerimonialia. Itaque sanctum dicitur quod
est deo dicatum: bonum vero honestum quod
est ad moralia secundum Thoma. 1. 2. q. 98. ar. 4. Di-
cuntur autem cerimonialia quasi munia. scilicet
dona ceteris que dicebatur dea frugum: ut
quidam dicunt: eo quod primo ex frugibus ob-
lationes deo offerebantur: sicut et Valerius
maximus refert: nomen Cerimonie in-
troducitur est ad significandum cultum di-
vinum apud latinos: a quodam oppido iux-
ta romam quod cerete vocabatur: eo quod roma
capta a gallis illuc sacra romanorum allata
sunt et reuerentissime habita: secundum quod refert
Thoma. 1. 2. q. 99. ar. 3. Est autem notandum.
quod quadruplicem differentiam inuenio in-
ter moralia precepta ex una parte: et ceri-
monialia et iudicialia ex altera.

Prima differentia est quia moralia ha-
bent vim obligandi ex ipso dicamine ratio-
nis. Unde pertinet ad legem nature: ut di-
xi supra sermone proximo parte. 2. Et dicuntur
moralia eo quod a ratione dicuntur mores huma-
ni. Cerimonialia autem et iudicialia habent
vim obligandi ex sola institutione divina
vel humana: quia in se considerata non ha-
bent absolute rationem debiti vel indebiti:
sed habent vim obligandi ex sola institu-
tione divina vel humana ut dicitur: et satis
habetur ex supradictis. Et hanc differentiam
ponit Thoma. 1. 2. q. 104. art. 1.

Secunda differentia est quia precepta ceri-
monialia ordinant hominem ad deum tantum:
iudicialia vero ad hominem tantum: sed mora-
lia ad utrumque. Ex hac ergo secunda differen-
tia et prima. Nota quod in duobus consistit ra-
tio cerimonialium preceptorum et etiam iudicia-
lium. Nam ratio cerimonialium consistit. Pri-
mo ut pertineant ad ordinationem homi-
nis ad deum. Secundo ut non habeant vim ob-
ligandi ex sola ratione sed ex sola institutio-
ne. Sic etiam ratio iudicialium consistit.
Primo ut pertineant ad ordinationem ho-
minum ad invicem. Secundo ut habeant vim
obligandi non ex sola ratione sed ex institutio-
ne secundum Thoma. 1. 2. q. 104. art. 1. Tercia differentia est: quod precepta

Numquid christus seruauerit legē

moralia. s. decalogi. Deus per seipsum dicitur populo proposuisse. Exo. 20. Alia vero precepta proposuit populo per Moysen. Hanc differentiam ponit. Tho. 1. 2. q. 100. ar. 3. Quarta differentia est quia precepta moralia. s. decalogi fuerunt data a deo in tabulis lapideis scriptis digito dei. In quibus prima continebantur tria precepta pertinentia ad cultum dei. In secunda vero continebantur septem precepta pertinentia ad proximum. Sed non sic fuerunt data ceremonialia et iudicialia: et hoc in signum quod non erant tantum duratura quantum moralia: ut infra clarius apparebit. Quinta differentia potest addi quod precepta moralia non erant figurata. sed erant tantum intelligenda secundum litteralem sensum. Sed ceremonialia et iudicialia erant figurata et umbratica veritatis in nouo testamento manifestande sed aliter et alter. quod ceremonialia principaliter figurabant. non sic iudicialia. vide infra sermone. 5. pte. 2. Alterius notandum. quod ceremonialia veteris legis dindebantur in quatuor. s. sacrificia. sacra. sacramenta. et oblationes. Pro cuius declaratione est notandum secundum Tho. 1. 2. q. 101. ar. 4. quod ceremonialia precepta ordinantur ad cultum dei. in quo quidem cultu considerari potest et ipse cultus et colentes. et instrumenta colendi. ipse autem cultus spiritualiter consistit in sacrificiis que in dei reuerentiam offeruntur de quibus Leviticus 15. Offerat vitulum et sacrificia eius ad libamenta ut ceremonialia eius postulent. Instrumenta autem colendi pertinent ad sacra: sicut est tabernaculum et vasa et alia huiusmodi de quibus Exo. 38. Hec sunt instrumenta tabernaculi testimonij et ceremonialis sententiarum. Ex parte autem colentium duo possunt considerari. s. et eorum instrumentis ad cultum diuinum: quod sit per quandam consecrationem vel populi vel ministrorum: et ad hoc pertinent sacramenta. Puta sacra sacramentum ordinis. De quo Leviticus 15. Hec est unctio Aaron et filiorum eius in ceremonialibus. et. Et iterum potest considerari eorum singularis conversatio per quam distinguatur ab his qui deum non colunt. Et ad hoc pertinent obseruantie: puta in cibis et vestimentis et alijs huiusmodi de quibus dicitur. 3. 9. Si auerſi fueritis

non sequentes me: nec seruantes ceremonias quas proposui vobis. et. secundum Tho. Multa etiam alia circa ceremonialia: vide per Tho. 1. 2. q. 102. Per totam et de iudicialibus et multa per eundem ibidem. q. 104. et. q. 105. Ne gratia breuitatis omitto. Predicta etiam omnia si referenda sunt dimitto arbitrio predicantis qui debet considerare qualitates audientium: temporis commoditatem. Circa tertiam partem notandum: quod accipiendam legem scripture pro lege veteri et noua scripta. Nam et lex noui testamenti quantum ad litteram dicitur lex scripture. Unde super illud. 2. Cor. 3. Fram occidit: spiritus autem viuificat. Aug. exponens dicit per litteram intelligitur quelibet scriptura extra hominem existens etiam moralium preceptorum qualia in euangelio continentur. Accipiendo ergo legem scripture hoc modo. Nota quod lex scripture huc scientia legis diuine excedit omnem aliam scientiam in septem. Primo in causa efficiente. Secundo in causa materiali. Tercio in causa formali. Quarto in causa finali. Quinto in profunditate. Sexto in sensum multiplicitate. Septimo in dignitate. De quibus omnibus ad presens omitto. Sed vide in sermone quodam qui incipit. Narrauerunt mihi iniquas fabulas et. Ad predicta etiam facit quod not. Nicolaus de lira in prologo super biblia qui incipit. Hec omnia liber vite. Deo Gratias. Amen.

Numquid christus seruauerit legem scripture. Sermo. 3.

Sc currite ut

comprehendatis. i. Cor. 9. Supra sermone proximo visum est de lege scripture in generali. Nunc videndum

est de eadem lege vnum dubium. Numquid christus seruauerit legem scripture. s. moysi. In quo dubio duo videnda sunt. Primo utrum christus seruauerit legem scripture quantum ad precepta moralia. Secundo utrum seruauerit eandem legem quantum ad ceremonialia. De primo hodie

videndum est. De sebo in sequenti sermone
Circum primam ergo fructum est pro in-
troductione materie predicande quod chris-
tus venit in hunc mundum non solum ut
nos redimeret sanguine suo precioso. sed
ut nos de veritate instrueret sicut ipse dixit
coram pilato postea. Ego in hoc natus sum
et ad hoc venit in mundum ut testimonium
prohibeam veritati omnis qui est ex ver-
tate audite vocem meam Jo. 18. Instruit
autem nos de veritate non solum verbo lo-
quendo et docendo sed etiam facto et exem-
plo operando et virtuosissime conuersando
Joan. 15. Exemplum enim dedi vobis. ut
quodammodum ego feci vobis ita et vos fa-
ciatis. fecit enim christus sicut magister. et
doctor: nam non sufficeret si magister solus
verbo instrueret discipulum nisi exemplo et.
Exemplum de pictore et. vel de sarpen-
tario barbitonatore et. volens igitur christus
nos docere virtutes voluit ipse non solum
verbo sed etiam exemplo monstrare: patet
de penitencia leuitico et. Sic de humilitate
et. sic de patientia in passione et. nullus er-
go potest se excusare et. Sicut si rex iret hu-
mili ad ecclesiam et. Nota de Cesare qui
nunquam dicebat caris ad bellum sed ca-
mus et. Nota hic contra predicatorum qui
docet populum verbo non exemplo. cum ut
ait Grego. magis moueant exempla quas
verba et. voluit ergo christus docere nos
et verbo et exemplo esse obediens. Nihil
enim docuit nisi prius exemplo instrueret:
nam ut dicitur Actuum primo. Cepit Iesus facere
et docere. voluit ergo christus nos instruere
verbo et promovere exemplo ad implendas
diuina precepta in decalogo scripta verbo
quidem cum dixit. Si vis ad vitam ingre-
di serua mandata Mat. 19. Exemplo autem
ipsa precepta per seipsum implendo. nam ut
ipse ait. Nolite putare quoniam venit solu-
re legem aut prophetas non venit soluere.
sed adimplere Mat. 5. Videamus igitur quo
modo ipse moralia precepta seruauit.

Primum ergo preceptum est. Ego sum
dominus deus tuus non habebis deos alios
nos coram me. Exo. 20. Ex quo mandato
habemus quod debemus solum vnum deum
adorare. Item quod non est exhibendus ho-
mor alijs demonibus. Istud preceptum

seruauit christus bis sicut habemus in eu-
gelio. Primo quando temptatus a dia-
bolo dicebat sibi. Nec omnia tibi dabo si ca-
dens adoraueris me. Respondit. Tade sacra-
na scriptum est enim dominum deum tuum
adorabis et illi soli seruabis Mat. 4. Dic hi-
storiam totam si videtur.

Secundo seruauit hoc preceptum. nam cum
christus predicaret per iudeam dicens se es-
se messiam et saluatorem promissum in lege
Iudei noluerunt credere sibi. Ratio quod ipsi
putabant et adhuc expectant quod messias es-
set venturus cum magna potentia et glori-
a: cum tamen contrarium habeatur in
prophetis presertim Zacharia. 9. Exulta satis
filia syon tubila filia iherusalem. Ecce rex tu-
us venit tibi iustus et saluator ipse pauper et.
Videntes ergo christum esse pauperem noluerunt
ei credere: immo postquam Joan. baptisma vi-
dit. Ecce agnus dei Jo. 1. Dixerunt iudei no-
lumus hunc regnare super nos. Luc. 19. In
diebus ergo illis demones in corporibus
humani clamantes dicebant et affirma-
bant christum esse filium dei et messiam et
saluatorem mundi: audientes autem iudei
dicebant. Messias debet esse iste creden-
tes magis demonibus quam christo. sed chris-
tus non sinebat ea loqui. Unde dicitur Luc. 4.
Exibant autem demonia a multis claman-
tis et dicentibus quia tu es filius dei et incre-
pans non sinebat ea loqui. Unde dicitur.
Luc. 4. Quia sciebant ipsum esse christum
non quidem certitudinaliter. Unde 1. Cor. 2.
Quem nemo principum huius seculi cognouit.
Si enim cognouissent nunquam dei glo-
rie crucifixissent. quod ergo dicit sciebant. si
per suspensiones. i. suspicabantur. sicut dicit
glossa super Mat. 1. 1. 1. Sed dicitur etiam ali-
quis. quare christus non permittebat hoc
ex quo dicebat veritatem et forsitan omnes
iudei fuissent conuersi: sed ut seruaret legem
nec volebat pro saluatione hominum vili
ministerio demonum. tunc quia indigni sunt
hoc ministerio: tum quia quantumcumque di-
cant demones veritatem. tamen omnia fa-
ciunt ad finem mendacis. Item falsa admi-
scentes veris incantatos corrumpunt. ut dicit
glossa. quia mendax est. et pater eius Jo. 8.
Ex quo moraliter instruitur quod etiam pro
veritate inquirenda: parati pro repetenda

¶ Nunquid christus seruauerit legē

fortuna: vel pro scientia acquirēda vel pro
sanitate recuperāda: vel pro alia re obinē
da nō debemus auxilio demonum uti. alio
qñ transgredimur istud pceptum: q̄ hoc fa
ciunt illi qui recurrūt ad magos pro predi
ctis vñ alijs hñdī rē. Dic vt expedit. P̄ er
go quō christus seruauit primū pceptū.
Ideo dicite nō veni soluere legem. sed ad im
plere Mat. 5. C̄ Sēdm pceptum est nō as
sumes nomen dei tui in vanum. Nec enim
habebit insontem oñs cum qui assumpsit
nomē dñi dei sui frustra. Exo. 20. P̄ hoc
pceptū reuerentia nois dei. hoc seruauit
christus dupliciter.

C̄ Primo q̄ qñ volebat aliqd dicere non
iurabat nisi p aduerbiū amen. Et qñ vole
bat illa affirmare duplicabat dicendo bis
amen amen rē. Ut dicit Jo. solus. Et sic ē
verbo instruit dicens. Audistis q̄ dictum
est antiquis non plurabis. Reddes autē dño
saramēta tua. Ego autē dico vobis nō iura
re o d r. s̄. sit autē sermo vester est est nō nō:
q̄ autē abundantius est a malo est. Mat. 5.
Nota q̄ illos qui pro minima re iurāt rē.
Sic ergo debetis instruere filios vestros rē.
C̄ Sēdo q̄ qñ interrogatus a Caypha di
cente. Ad iuro te per deū p̄lū vñ dicās no
bis si tu es christus fili⁹ dei. Mat. 26. Tūc
christus q̄ aī tacuerat: s̄. sciet ex respon
sione sua se mortē incursum. tñ ad reueren
tiam nois dei respondit. d. Tu dixisti. verū
tñ dico vobis amodo videbitis filium ho
minis sedentē a dextris virtutis dei r̄ veni
ente in nubibus celi rē. Ibidē. Exēplū ha
bemas h̄c q̄ delato iuramento dñs homo a
iudice interrogatus dicere veritatē etiam si
mortem sit incursum. exēplo christi. alio
qñ graulter peccat: vt dicit L̄ho. 22. q̄ 69.
ar. s̄. multo magis debet dicere veritatē in
causa alterius. alioquin peccat mortaliter:
r̄ debet tribus quadragesimis penitere: vt
dicit. 22. q̄ 5. c. Si quis re actus.

C̄ Tertium pceptum est memēto vt dies
sabbati sanctifices Exo. 20. Istud pceptū
seruauit christus a pueritia sua. Nam cum
virgine matre r̄ cum Ioseph:ibat ad tem
plum de nazareth vsq̄ in iherusalem. Aucto
ritas. Cay esset Iesus annos. 12. ascendens

bns parentibus eius iherosolymam. s̄m con
suetudinem diem festi rē. Luc. 2. De hoc au
tem pcepto q̄ partim est morale partim
cerimoniale: quō christus seruauerit latius
dicitur. j. sermone proximo. Nota h̄c con
tēplationem: ac si loqueremur cum Virgi
ne itinerante ad tēplum cum frigore r̄ pla
uia. Q̄ virgo gloriosa r̄ ta nōne es tēplum
dei excellentius illo. s̄. domus sp̄s sancti
domus pudet pectoris templum repente
sit dei excellentius illo. s̄. Sanctificauit ta
bernaculum suum altissimis: r̄ christus
etiam filius vester nōne est tēplum. Jo. 12.
Hoc autē dicebat de tēplo corporis sui. R̄
dixit virgo Maria cum filio: verū est: sed
hoc facimus ad exēplum christianorū rē.
Dic vt expedit. C̄ Quartum pceptum est
honora patrem tuam r̄ matrem tuā vt h̄s
longeuus super terram Exo. 20. Istud p̄
ceptum adimpleuit christus. Dic p̄auice: q̄
cuz virgo r̄ Ioseph habitaret in nazareth
nō legitur q̄ haberent aliquā ancillā: nec
famulum rē. Et tñ certum est q̄ indigebat
seruitijs modo quis creditis seruiebat: In
terrogemus Lucam. Q̄ Luca quis seruie
bat: R̄ dicit. descendit cum illis. s̄. de iherusa
lem r̄ venit in nazareth: erat subditus ih̄
sa. Luc. 2. Et sic clare habet q̄ ip̄e christus
seruiebat: imo etiā ip̄e hoc dicit. Filius ho
minis non venit ministrari sed ministrare.
Mat. 20. Cum ergo christus esset. 10. vel. 12.
annos seruiebat in domo. Et singulariter
dicam vobis vnam q̄ refert magister h̄i
storiarū scolasticarū. s̄. q̄ christus de iouē
nazareth portabat aquā. C̄ Si contēplan
do interrogemus christum. Q̄ dñe r̄ vos
portatis rē. Et quare nō precipitis angelo
Michaelli vel Gabielli rē. vel alijs angelorū
Respondisset. Ut dem exemplum alijs p̄
cipue christianis obedire parentibus. Sed
refert modo vna questio. Nam videtur q̄
christus p̄trariam dixerit. Dic p̄auice. quo
modo christo predicante multi veniebant
post eū quib⁹ dixit. Quid vultis. Domine
volumus sequi te vt audiam⁹ verba tua
r̄ sermones tuos rē. Quibus dixit si quis
venit ad me r̄ non edī patrem suū: r̄ ma
trem: r̄ v̄rorem: r̄ filios: r̄ fratres: r̄ forores.

Adhuc autem et animam suam non potest
meus esse discipulus Luc. 14. Respondeo quod
auctoritas ista loquitur de parentibus ma-
lis: qui debent haberi odio: hoc modo: ut
non obediant eis. Unde nota. quod tria sunt
distinguenta: quedam sunt iusta et bone-
sta que pater precipit et in his debet filius
obedire parentibus: quedam iniusta et in-
honestas: in his debet non obedire: imo
habere odio effectum: et non affectum. Propter
facto odio oderam illos. Et hoc vult Glo-
ss. ibi. Unde super verbo. Non odit. dicit glo-
ss. in quantum in dei itinere obstitit: et infra.
super verbo. Et fratres glo. simul odisse pos-
sumus: et amare nobis cognitione conueni-
et os diligere ex dei precepto. odire in via
dei ad iudicantur: et ut hoc odium non de af-
fectione sed de charitate videatur proce-
dere subdit. Adhuc autem et animam suam. i.
animalitatem quam odit: quia eius desiderius
non acquiescit sed reluctatur. Et ubi gra-
tia. Si pater perciperet filio ut vadat ad
magos etc. Vel faciat falsas iuramentas etc.
vel laboret die festo etc. vel occidat homi-
nem etc. vel quod non intret in religionem etc.
In talibus debet homo habere odio pre-
ceptum patris: et etiam animam. i. volunta-
tem vel sensibilitatem suam. Quedam ve-
ro sunt que sunt in differentia: et in his de-
bet obedire parentibus: nisi in matrimonio
contrahendo: in quo non tenetur obedire
eis: nec etiam tenetur eis obedire contradi-
centibus de religionis ingressu. l. deo no-
bis. C. de episcopo. et clerico. et 19. q. 3. non liceat.
Ista clarius et latius infra dicentur: patet
ergo etc. Non venit solvere sed adimplere.
Quintum preceptum est. Non occides.
Eco. 20. Istud preceptum ipse adimpleuit
quod non solum alium non occidit. immo etiam
prohibuit occisionem et vindictam. Et de hoc
dicam vobis tria exempla. Primum dicitur
de massere adultera: de qua Jo. 8. Dicit hy-
storia. Secum quod fuit ad quedam ca-
strum in ciuitate samaritana etc. qui no-
luerunt eum recipere nec vultu sua sibi ven-
dere etc. Dixerunt ergo Iaco. et Jo. Domine vis
quod dicamus quod ignis descendat de celo et co-

burat eos: sicut Helias fecit: Dicit textus
quod ipse increpauit eos. d. Maledictis cuius ipse
estis. Filius. i. homo non venit perdere aias
hominum sed saluare: et abierunt in aliud ca-
strum Luc. 9. Sed nunquid peccauerunt
apostoli prefati? Respondit glo. Non: quod zelo legis
ducebantur: sicut pharisei. Num. 25. Et Helias
ipso. 3. R. 18. Sed in lege veteri permittit: ut
tunc vindicari iustitia: quod seruiebant ex timo-
re: non vindicari vero christianorum est: qui nihil
timet nec eos qui occidunt corpus. Mat. 23.
Quia seruunt ex amore. hoc idem vult Amb-
rosius. ut habet in decretis. 23. q. 4. quod ipse. ubi dicitur
est. Nec discipuli peccant quod legem sequuntur.
Selebant. n. et pharisei reparam ad iustitia-
tiam quod sacrilegos intertrimerat: et ad preces
Helie ignem descendisse de celo. Hec Am-
bro. Hoc autem intelligit glo. ubi quod apostoli non
peccauerunt in hoc: quantum ad rem quam
volebant. Iustum enim erat quod ille gentes
hunc paterentur: quod apostoli postulabant. sed be-
ne peccabant apostoli in modo volendi: quod non
amore correptionis sed odio: desiderabant
vindictam ut dicit Aug. 23. q. 4. c. Ea vlti-
ma. Tertium exemplum cum esset cru-
cifixus et patere doloris et penas etc. Et
videret pietatem suam paratum de crucifixori-
bus vindictam recipere iustam si ipse ipse
voluisset. Dicit. Patet ignoscere illis quod nesciunt
quid faciunt. Luc. 23. Ex quo multi habue-
runt contritionem: quod dicit Lucas: quod reuer-
tebantur percutientes pectora sua: et non so-
lum facto et exemplo: sed etiam verbo hoc
docuit. d. Audistis quod dictum est antiquis.
Oculum pro oculo: dentem pro dente. Ego
autem dico vobis non resistere malo etc. Mat. 5.
Patet ergo quod ipse non venit solvere le-
gem sed adimplere practicalem. Dicit ut ex-
pediat: sed clarius et latius infra.

Secundum preceptum est. Non mecabertis
Eco. 20. In quo prohibetur ois illicitus co-
cubitus vel actus carnalis etc. Et quid ex-
pediat istud in ipso prosequi aliquid mul-
ti serui eius virginis fuerunt: et ipse matrem
virginem elegerit: ut virginis verbum et
opere comprobaret: potuisset siquidem ex
matre vidua carnem assumere: sed maluit

Nuncquid christus seruauerit legē

et virginē: cui tantā puritatem cōmilit quā
sub deo nequāt excellentior reperiri: ut ait
Anselmus. Unde ipsa sola virgo digna vi-
etur: ecclesia dicente. Que stella matutina
pctō p̄ medicina: sola virgo digna dici con-
tra tela infimeli: elipeum pone salatis:
tue titald virtutis rē. Ideo dicit ap̄lo. Ta-
llo enim decebat ut nobis esset p̄tiser. San-
ctus. Innocens. Impolutus. Segregatus a
pctōribus et excelsior celis factus. Heb. 7.
Nota sanctus. i. omni gratia plenus et con-
firmatus. Innocens a peccato actuali. Im-
polutus a macula originali. Segregatus a pec-
catoribus: q̄ caro eius de massa peccatrice
assumpta est et mundata et excelsior celis. i.
angelis factus: q̄ verbo vnitus: non solum
autem matrem virginem voluit esse. sed et
discipulum quem diligebat. i. Joan. Dic pra-
tice h̄storia que habetur Jo. 2. Nuptie fa-
cte sunt in cana galilee rē. et q̄so ipsum vo-
lentem nubere. i. matrimonium consummare
enocauit de nuptijs.

Septimum preceptum est non furtim fa-
cies. Ero. 20. Illud preceptum perfectissime
fuit rē. seruauit x̄ps. Perfecte enim ser-
uatur hoc preceptum ab illo qui nunq̄ rem
alienam furatus fuit: vel alio iniusto modo
acq̄suerunt. sed perfectissime q̄ aliquis nō
solum non furatus est alienum: sed etia q̄
raptus ab alio ipse suis sumptibus restituit
zelo charitatis et iustitie. Sic fecit x̄ps quia
furtum subractum ab Adam de arbore
scientie boni et mali x̄ps sumptibus suis re-
stituit in arbore crucis: q̄ ipse semetipsum
in ipsa obmilit: q̄ enim fructus fuit vteri vlr
ginalis nascendo. Lu. 3. Benedictus fructus
ventris tui. factus est fructus arboris cru-
cis moriendo: que dicitur arbor scientie bo-
ni et mali. Ante enim cognoscebatur etperi-
mento malum pene inferni: non aut bonū
vite eterne. sed postq̄ fructus iste appēsus
est in arbore: cognitum fuit bonū vite a cre-
dentibus et malum pene eterne ab incredu-
lis. de hac restitutione dicit p̄. in p̄sona x̄pi.
Que nō rapuit tunc egoluehā dñi. greci q̄
de eodem ligno fuit cruci christi de quo fuit
pommū quiddē furata fuit eua rē.

Octauū preceptū est. Nō dices contra
perituum tuum falsum testimoniu. Ero. 20.
Hoc etia preceptū seruauit x̄ps. duplicit̄.

primo q̄ euz esset ipsa veritas. Jo. 14. Ego
sum via veritas et vita: nō potuit aliquid fal-
sum dicere: sed semp veritatē loquebatur.
Uti Jo. 18. Ego in hoc natus sum et ad hoc
veni in mundū ut testimoniu perhibeam ve-
ritati. omnis qui est et veritate audit vocē
meam. Secūdo seruauit in alijs: q̄ etia non
patiebatur x̄ps q̄ aliquis diceret malum de
alijs vnijs vel moribz. de vltis. Nota exē-
plum q̄s iudas et alij alij discipuli mur-
murabant de magdalena dicentes ut qd
perditio hec rē. Christus respondit. Et qd
molesti estis hūc mulier rē. Mat. 26. Tres
de mortuis da erēplam. sicut legitur Luc.
15. De Iuda galileo qui dicebat se esse mes-
siam: et sanctoribus eius qui fuerant interse-
cti a pilato rē. Dicebant aliq. Mali hoies
erant illi rē. Christus aut statim faciens se
advocatū illoz mortuoz dicit putatis q̄
hij galilee p̄ oibus galileis peccatores fue-
runt: q̄ talia passi sunt: nō dico vobis: sed
nisi penitentiam habueritis: oēs similiter pe-
ribitis: sicut et illi decem et octo super quos ce-
cidit turris in syloe et occidit eos. Putatis
q̄ et ipsi debitorēs fuerunt p̄ter oēs babi-
tantes in iherusalem: nō dico vobis: sed nisi
penitentiam habueritis oēs similiter peribitis.
Mat. 23. Syloe est mons in iherusalem Isa. 8.
Quas syloe que vadunt cum silentio. ps
ergo rē. Ideo petrus dicit loquens de chri-
sto. Qui peccatum nō fecit nec inuēsus est
dolos in ore eius. i. p̄. 2.

Nonum preceptum est. Non concupisces
uxorem proximi tui. Ero. 20. Hoc prece-
ptum proculdubio x̄ps impleuit verbo et
etiam opere. verbo quidem cum dicit. q̄ el-
derit mulierem ad concupiscendum eam:
iam meatus est in corde suo. Mat. 5. Ne pe-
re autē: quia anima sua tra erat vnita deo
q̄ nihil aliud cogitabat. q̄ deum. quo etia
semper fruebatur utpote comprehensor. vn-
de de eo dicit scriptura. Tandor est enim lu-
cis eterne et speculum sine macula: dei ma-
testatis et imago bonitatis illius. Sap. 7. Ra-
tio autem horum est: q̄ ois concupiscentia
procedit ex infectione culpe originalis. que
est fomes omnis peccati. cum autem chri-
stus nullum contraxerit originale peccatū:
consequenter nulla potuit contagione con-
cupiscentie maculari.

Decimum preceptum nō cōcipies rem
primi tui Ezo. 20. Hoc etiā pceptum rps
pfectissime obieruasse nō est q̄ nesciat: nō
solū rem alienā nō cōcipiuit sed etiā ppa
pceptū hēbat: adeo q̄ paupculā vtrā du
xit. Paup. n. fuit in natiuitate: q̄ in tuga
rio natus ē in pscpio positus: paup fuit in
oblatione: q̄ par turtup rē. nō agnus rē.
Itē in cōuersatione: q̄ nō hēbat lectū nec
domū: sed ibat ad domū Marthe in Bera
niā. Unā semel qd i capitis: dixit ei. Ma
gistre se quare quocūq̄ scriis. Mat. 8. dixit
glo. hic. Qd ipse scire hoc dicebat: q̄ dice
bat in corde suo. Ego adhibebo rpo vt dis
cam facere miracula: et postea lucrabor ex h
multas pecunias. Id rps quē nullā latet
secreta dixit ei. Qui pes foueas hīc et vola
eres celi nidos. si. at hō. si hā. vbi ca. su. redi.
quasi dicit sū Jeron. Quid me pp dicitas
et seculi lucra capis q̄ cā tāte sim paup et
vt nec hospitoliā qdē habeā. et recto vtar
nō meo. Itē paup fuit in morte: q̄ in cru
ce mortuus ē. Ipse paup fuit in tumulatio
ne: q̄ in alieno sepulchro tumulatus. Si: et
rps alijs vltim pfectionis ope et pbo ostē
dens paupiatē voluntariā psuadebat. d.
Si vlt pfectus esse vade et vde oia q̄ hēs
et da paupibus et seque me. Mat. 19. Sic et
contēptū rez mundanaz psuadebat dicens.
Nolite thesaurizare vobis thesauros i ter
ra rē. Mat. 6. Et ē psuadebat pēpnus ho
noris mūdani in eodē euāgelio in pncipio
Pater ergo quō rps oia moralia pcepta
decalogi obseruauit: ideo ipse dicit. Nō ve
ni soluere legē sed adimplere Mat. 5. Er
go et nos debemus illa seruare: q̄ ois rpl
actio nostra est instructio: q̄ nobis ipse cō
cedat q̄ est bñ dict⁹ in secula seculor. Amē.

An christus seruauerit pcepta ceri
monialia.

Sermo. 4.

De currite rē

Supiori smone vt dictus
est. q̄ rps seruauerit legē
Moysi quātū ad pcepta
moralia. Seq̄ hodie pēl
care nūq̄d rps seruauerit legē Moysi quā
tam ad pcepta cerimonialia: vbi dīcendum
est q̄ sic. Mat. 5. Nolite putari qm̄ veni sol
uere legē aut pro. nō veni sol. sed adimplere.

Sup quo textu dicit Chas. ost. Legē imple
uit. Idio qdē nūq̄ trāsgrediendo legalit.

Sedō iustificādo qd lex per lram facere
nō valebat. Seruauit autē legalia legis ve
teris rpo quēmpler. De primis tribus dica
mus hodie. De alijs vero duobus sequenti
sermone.

Primo mādata legis obseruando.

Sedō finem legis adimplendo.

Tertio intellectū legis expilendo.

Quarto pcepta legis ordinando.

Quinto pfectionis pñtia supaddēdo.

Primo dico rē. Hoc pz in multis exem
plis. Primo q̄ voluit circūcidī. S. dte. 2. u.
cc. 2. g. ne qdē circūcidit est qdā prestatio
totius legis implēde: iuxta illud Gal. 3. Te
stifico: oī hōi circūcidēti se qm̄ debitor est
vniuersę legis facienda. Sic etiam in tēplo
offert voluit. Luc. 2. Qd erat pceptum ce
rimoniale legis moysarce: vt pz Leuit. 23. 15.

Tertio voluit vti simbrijs in veste: quaz
fecit sibi pzo gloriosa a pueritia sua rē. vt
pz Mat. 9. Mar. 5. et Luc. 8. Qd erat pcep
tum veteris legis. vt pz Numeri 15.

Quarto misit leprosos ad sacerdotes.
Mat. 8. et Luc. 17. Quod erat pceptum ce
rimoniale veteris legis. vt pz Leuit. 14.

Quinto pz in esu agni pascalis Jo. 13. qd
erat pceptū veteris legis vt pz. Ezo. 12. Et
dicit maḡ hystoriar sup Gen. 3. q̄ nō n le
gis q̄ rps comederit carnē nīsi de agno pa
scali. Hec at rps obseruauit: nō q̄ debitor
esset legis: eo q̄ legislator. Idia ipator vt
papa nō sūt subditi legi ab eo late. l. et ip
fecit. ff. de. 2. 23. debeat pncipē legē obser
uare. nā vt dicit lex. Digna vox est maiesta
te regnātis legib⁹ alligati se pncipē pñte
ri. l. Digna vox. C. de legib⁹: iuxta illud. Ista
tere legē quā in tpe tulero: et qd q̄q̄ iuris
in altā statuit ipse eo. lē iure vtrā. c. Cū oēs
de pñti. 23. ergo rps solutus esset ab obliga
tione legalit: voluit tñ legalia obseruare qua
druplici rē. vt ponit Tho. p. 3. q. 40. ar. vl.
Idia vt legē veterē pprobaret. Fuerit. n.
qdā hīci dicētes legē veterē nō esse datā
a deo vt tāglt maḡ hystoriar. Ezo. 20. Et
Tho. 2. q. 98. ar. 2. Sedā rō est vt eā obf
uādo i seipso psuaret et terminaret offēdē
q̄ ad lpm erat ordinata: iuxta q̄ apls dicit
Finit. n. legis rps et ad iustitiā oī credēti.

333

An christus seruauerit precepta cērimonialia

Ro. 7. Quia oēs leges et prophete tendunt ad christum sicut sagittae ad signum: prophetando vel figurando de christo. Tertia ratio est ut iudeis calūniā dā occasione subtraheret: qui potuissent allegare iustā occasione ipsam non recipiendā si legalia non obseruasset.

Quarta ut hoies de seruitute legis liberarent. Et hoc est quod multos qui dicunt cum christus seruauerit legalia. Ergo et vos christiani seruare debetis: quia ois christi actio uestra est instructio. Sed si ista ratio esset bona sequeretur quod sicut christus mortuus est: ita et nos in cruce mori debemus: quod est falsum: quia christus iam mortuus est: ut nos a morte liberaret: iuxta illud Aplos. Nos redemit de maledicto legis factus pro nobis maledictus. scilicet maledictione pene: quia scriptum est. Maledictus ois qui pendit il ligno. Gal. 3. et dicit Ioh. 3. Sic deus dilexit mundum: ut filium suum unigenitum daret ut ois. qui credit in ipsum. non periret. sed haberet uitam eternam. Et ideo sicut christus mori voluit ut nos a morte redimeret: sic et voluit legalia obseruare: ut nos a seruitute legis absolueret. Et hoc est quod dicit apostolus. Alibi venit. per te. me. deus. filius. fac. et me. fac. sub lege. ut. e. q. suble. e. redimeret. Gal. 4. Cetera ratio potest addi ut virtutē obiectā quā sepe christus predicauerat etiam suo commendaret exemplo. Exēptum. n. dedi vobis ut quē ad modum ego feci vobis ita et vos faciatis. Ioh. 13. Patet ergo quod christus seruauit legalia. Sed restat modo vna dubitatio. Dicit aliquis ut quod christus legalia non seruauerit. nam primo lex mandauerat ut in sabbato nihil operis fieret sicut deus dicit. 7. Regent ab oī opere quod parat. Sed christus in sabbato quicquid aliquod opus fecit. Nam sabbato curauit hominem: et ei mandauit ut tolleretur lectus suus. Sic et cura / nte mandauit aridam cuiusdam sabbato: sicut legitur Mat. 12. et Luc. 6. Sic etiam tagendo leprosum mandauit contra legem Mat. 8. Sic etiam curauit idropicum sabbato Luc. 14. Idre terea et secundo precepto legis moysae quidā cibis erat inuicibilis sicut carnes porcine et quē dā alie: ut patet Levitic. 11. Christus autem semel predicā conuocatis ad se turbis dixit. Audite et intelligite: non quod intrat in os conuincat hominem sed quod procedit ex ore hominis conuincat hominem. Mat. 15. Quod videtur contra preceptū legis. Preterea et tertio semel dum discipuli erant sicut per sabbato et euelleret spicas:

christus excusauit eos: ut patet Mat. 12. et Luc. 6. Idem quod videtur quod christus quicquid legalia non seruauerit. Sed dicitur secundum quod vult Theophylactus. par. 3. q. 40. art. vlt. quod dicitur excusatur a transgressionem legis tripliciter. Uno quidem modo: quia per preceptum de sanctificatione sabbati non interdicit opus vltimum: sed opus humanum. Quia iulius. n. deus dicit. 7. cessauerit a nouis creaturis cōdendis: semper tamen operatus est in rerum cōseruatione et gubernatione: et etiam creatione: quia semper deus de nouo creat alias hominum. Quod ergo dicit Theophylactus. supra: quod deus cessauit a nouis creaturis cōdendis: verū est: intelligendo tamen quod nihil postea fecit cuius tunc non fecisset materiā ut corpus populi: vel similitudinē ut alias secundum magistrum hyssoriae. Secūdo. Quod autem christus miracula faciebat: erat operis vltimum. Unde ipse dicit Ioh. 5. Pater meus vsque modo operatur et ego operor.

Secundo excusatur se per hoc quod illo precepto non prohibetur opus que sunt de necessitate salutis corporalis: unde ipse dicit Luc. 14. Annusque vestrum non soluit sabbato hominem suum: aut asinum a precepto et ducit ad aquare et. Et eiusdem. 14. dicit. Cuius vestrum asinus aut bos in puteum cecidit. et non continuo extrahit illum in die sabbati. Manifestum est autem quod opera miraculorum que christus faciebat ad salutem corporis et aie pertinebant secundum Theophylactus. Et hac ratione excusauit discipulos euellentes spicas sabbato propter necessitatem famis: sicut etiam David non fuit transgressor legis. quia propter necessitatem famis comedit panis quos ei comedere non licebat ut habetur. 1. Reg. 21. Tercio excusatur se: quia illo precepto non prohibentur opus que pertinebant ad dei cultum. Unde Mat. 12. dicit. An non legistis in lege quia sabbatis sacerdos res in templo sabbatum violat et sine excommunicatione sunt. Item Ioh. 7. Dicit. quod ceteris rationibus accipit hoc in sabbato. Quod autem christus parallelum mandauit ut lectum suum sabbato portaret ad cultum dei pertinebat. scilicet ad laudem virtutis diuine. Et quod patet. quod christus sabbatum non soluēbat. Quia si ei iudex hoc illo obiceret diceret. Non est hic homo a deo qui sabbatum non custodit. Cuius aliquid ait quod dicit de tactu leprosi Mat. 8. Respondit. Et fuit in deo. 15. q. 1. 5. Idem ista. Respondet: ubi dicit Ioh. christus

solatus esset a lege. ut pote legislator ipse /
sam legem carnaliter implevit octava die
circumcisus quia trigesimo die est hostis in
templo est paratus. ut ipse in seipso eam san-
ctificaret. Postea hoc ut se omni legis ob-
diceret contra litteram legis: leprosum tangendo
mundavit. Sed melior ratio est illa que sa-
pta habetur per Theophylactum. In primo modo se ex-
censandi ratio. Ad aliud autem quod christus ait.
Non quod intrat in os coquinae hominis ratio.
Dicendum secundum Theophylactum. ubi supra quod christus
voluit ostendere per illa verba quod homo non
redditur immundus secundum animam ex esu ciborum
quorumcumque secundum suam naturam. sed solum
secundum quandam significationem: quod autem in lege qui-
dam cibi dicitur immundi hoc est propter qua-
dam significationem. Unde Augustinus dicit con-
tra Faustum. Si de porco et agno regitur
vtriusque natura mandatum est: quod omnis crea-
tura dei bona est. Quoad vero signifi-
cationem agnus mundus: porcus vero immun-
dus est secundum Theophylactum. ubi supra. et sic patet quo
modo et quare christus servaverit legalia.
Secundo ratio. Finitis legis ad implendum erat
enim legis finis iustificatio hominum. sicut
et custodire legis finis est ut homines effi-
cientur iusti et virtuosus ut dicitur in 2º capi-
tulum et nota. Theophylactum. i. 2. q. 97. art. 1. Iam au-
tem iustificationem lex vetus promittebat
quidem et figurabat: non autem poterat il-
lam efficere: non enim conferebat gratiam.
et consequenter nec remittebat peccata. Unde
Hebræorum. Impossibile est sanguine thau-
rorum et hyrcorum auferri peccata. Solum
autem ex fide fiebat iustificatio: non autem
ex operibus legis. Unde Galatas. Quoniam
autem in lege nemo iustificatur apud deum.
Manifesta est quod iustus ex fide vivit. Aba-
cuch. 2. et Rom. 3. Ad istam enim iustifica-
ri hominem per fidem sine operibus legis.
Unde et Scriptura. Credidit Abraham deo et
reputatum est illi ad iustitiam et habetur
Rom. 4. et Gal. 3. Lex ergo scripta: non iusti-
ficabat sed ostendebat et maledicebat bene vi-
vere et puniebat transgressores: sed non con-
ferebat gratiam ad salutem ad bene viven-
dum: et sic erat potius occasio ad peccandum.
Unde. 1. Cor. 3. Littera occidit spiritus au-
tem vivificat et Rom. 7. Occasione autem ac-
cepta peccatum per mandatum operatum

est in me omnem concupiscentiam ratio. Et
ceret aliquis. Cum lex vetus data fuerit ad
finem iustificandi hominem. Frustra ergo
data est lex si iustificare non poterat. Re-
spondetur. Iustificatio potest fieri dupliciter. uno mo-
do formaliter: alio modo dispositivum.
Primo quidem modo iustificatio fit per
gratiam gratum facientem: quia quod lex non
conferrebat ut dicitur nec iustificabat hominem.
Secundo autem modo dispositivum potest dici quod
lex iustificabat: in quantum percipiebat be-
ne vivere. et continebat timore pene a vitio
lex enim propter transgressores posita est.
ut dicitur Gal. 3. Bene autem vivendo ac-
quit homo virtutem acquiram per quam dis-
ponitur ad virtutem infusam: per quam ho-
mo vere et perfecte iustificatur. Et ideo lex
vetus iustificabat quidem dispositivum: non
autem formaliter: et effectivum. Et hoc modo
potest dici quod etiam lex humana iustifi-
cat. scilicet dispositivum: in quantum intento legis-
latoris est: ut faciat homines bonos: ut di-
citur in secundo ethicorum. Efficiuntur autem
homines boni per virtutem: ergo ratio. ut no-
tat. Theophylactum. i. 2. q. 97. art. 1. Et hoc etiam valet
idem Theophylactum. in 3. sententiarum dist. 40. art. 3. Chri-
stus autem veniens virtute et merito passio-
nis contulit gratiam per quam iustificatio
conferretur. quia lex per Moysen. gratia au-
tem et virtus per Iesum christum facta est:
Ioh. 1. Et hoc est quod promissit deus Aba-
brahe. Gen. 12. In semine tuo benedicantur
omnes gentes in semine tuo. scilicet in christo: ut
dicitur Gal. 3. Per quod implebatur quod
benedictio. scilicet gratie et glorie collatio: sine ius-
tificatione erat conferenda a deo omnibus
gentibus non solum iudeis: non per legem:
sed per semen abrahe. scilicet christum. Si enim
per legem data esset iustificatio sequeretur
triplex inconveniens. Primo quod promissio
dei facta Abrahe de qua supra dictum est
fuerit irritata per legem. contra quod dicit
Apostolus Gal. 3. Lex ergo adversus pro-
missa dei abiit. Promiserat autem deus quod
per semen abrahe benedictio gentibus con-
fereretur: non autem per legem. Secundo
sequeretur quod solum iudeis benedictio fi-
ne sanctificatio daretur: non autem gen-
tibus: quia solum iudeis data est lex
quod est contra predictam auctoritatem

An christ⁹ seruauerit precepta cerimonialia

Item ꝑ illud Isa. 49. Partū est ut sis mihi hunc ad su. tri. Ia. ⁊ sc. israel. puer. dedi te in lucē gentiū: ut sis salus mea vsq; ad extremū terre. Tercio sequeretur qd xps frustra venisset: hec oīa sentit Aplō Gal. 3. Cōtra qd Paul⁹. Gal. 2. in fi. Si. n. p. legē iustitia. Ergo xps gratis mortuus est. Unde latius. j. sermone. 6. Christus ergo veniens in hunc mundū p̄tulit v̄ritate: ⁊ merito sue passionis gratia per quā facta est iustitia: ⁊ hoc lex vetus figurabat. Vñ Colos. 2. De cerimonialibus dicit qd erāt vmbra futurorū. Corpus autē xpi. i. v̄ritas p̄tinet ad xpm. Vñ ⁊ lex noua dicit v̄ritatē ⁊ dñs. Lex autē vetus dicit vmbra vel figure ⁊ nō: iuxta illud Heb. io. Vmbra habēs lex futurorū bonorū ⁊c. Et Ro. 13. Mor precessit: dñs autē appropinquant: ⁊ hoc sentit Thō. l. 2. q. 107. ar. 2. Et sic p̄ quōd xps seruauit legem moysi sinē eius adimplēdo.

Tercio. i. intellectū v̄p legis explicādo. Vbi notādū: qd sicut dicit Thō. l. 2. q. 108. ar. 3. Dñs nihil ordinauit de nouo circa p̄cepta cerimonialia legis veteris: sed solum circa moralia ⁊ iudicialia. Cuius ratio est: qd p̄cepta moralia oīo in noua lege remanere debebant: qd fm se p̄tinent ad rōnem v̄ritatis. P̄cepta autē iudicialia nō remanebant ex necessitate. fm modū quē lex determinauerat: sed relinq̄bat arbitrio hoīus vtrū sic vel aliter esset determinandum. Et ideo puenienter dñs circa hec dno genera p̄ceptorū ordinauit. P̄ceptorū autē cerimonialiū observatio totaliter p̄ res̄ ipletionem tollebat: ⁊ ideo circa h̄mōi p̄cepta in illa cōi doctrina que habet Mat. 5. Nihil ordinavit. Quidē tñ alibi qd totus corporalis cultus qui erat determinatus in lege erat in sp̄ialem cōmūrandus: vt p̄ Jo. 4. Vbi dicit venit hō: a qñ neq; in mōre hoc neq; h̄ero. solymis adorabitis patrē: s; verū adoratores adorabunt patrē in sp̄i ⁊ v̄ritate. Ergo circa p̄cepta moralia. Dñs ordinavit aliqua: nō tñ quantū ad oīa: sed iñ quātrū ad illa in qbus scribe ⁊ pharisei nō rectū intellectum habebant: ⁊ hoc p̄tingebat p̄cipue circa tria p̄cepta decalogi. Primo circa adulteriu. Secundo circa homicidiū. Tercio circa peruriū. Quā circa p̄ph̄tione adulterij ⁊ homicidij exi-

stimabant solum exterorū actum phiberi: nō autē interiorē appetitū: qd magis credebant circa homicidiū ⁊ adulteriū qd circa furtum vel falsum testimoniū: qd motus ire in homicidiū tendens: ⁊ p̄cupiscentie motus tendens ad adulteriū: videt nobis aliquid qualiter a natura esse: nō autē appetitus iurandi vel falsum testimoniū dicendi. Et ideo dñs legem adimpleuit ostēdendo etiā interiores actus peccatorū cadere sub phibitione dñi v̄rit. Audistis qd dicitur est antiquus occidēs: qui autē occ. re. rit. in. Ego autē dico vobis: qd oīs qui ira. fratri suo re. erit iudicis. Itē de adulterio dicit. Qui viderit mulierē ad p̄cup. eā sū me ē i. cor. suo Circa peruriū vero habebat falsum intellectū: credentes qd peruriū esse p̄cū. Iuramentū autē p̄ se esse appetendū ⁊ frequentandū: qd videtur ad dei reuerentiā p̄tinere: ⁊ ideo dñs offudit iuramentū nō esse appetendū: tanq; bonū s; melius ē abiq; iuramento loqui nisi necessitas cogat.

Secundo circa p̄cepta iudicialia dupliciter scribe ⁊ pharisei errabant. Primo qdē: qd quedā in lege moysi erant tradita: tanq; p̄missiones existimabant p̄ se esse iusta. s. re p̄dium vrozorū: v̄suras accipere ab extraneis. Et ideo dñs phibuit vrozis repudiū Mat. 5. Dicens. Dicitur est autē quicūq; dimiserit vrozē suam det ei libellum repudiij. Ego autē dico vobis. Quicūq; dimiserit vrozē suam: excepta fornicationis causa facta est eā mechari ⁊c. Itē phibuit v̄suras acceptionē. Luc. 6. Mutui date nihil inde sperantes. Alio modo errabāt credendo qdā que lex vetus instituerat faciēda p̄ iustitiaz esse erequēda et appetitū v̄ndicare: vel et cupiscentie rēporaliū rez vel et odio inimicorū: ⁊ hoc in tribus p̄ceptis. Appetitū enim v̄ndicare: credebāt esse licitū: p̄pter p̄ceptum datū de pena talionis: qd qdē fuit dētū vt iustitia seruaret: nō vt hō v̄ndicetā quereret. Et ideo dñs ad hoc remouendū: docet aiūm hoīs: sic ⁊ ehere paratū esse: vt si necesse sit paratus sit et plura sustinere. Adū autē cupiscentie existimabāt esse licitū: p̄pter p̄cepta iudicialia in qbus mandabāt restitutio rei ablata fieri etiam cū aliqua additione. Et hoc qdē lex mandauit p̄p̄i iustitiā observādā: nō vt daret

rapiditate locum. Et ideo dñs docet ut et cupiditate nostra nō repetamus: sed scim⁹ parati si necesse fuerit etiā ampliora dare. Quoniam hō odij credebāt esse licitum pp̄ precepta legis data de hostium interfec-
tione: qđ qđem lex statuit pp̄pter iustitiā in plenā: nō pp̄pter odiā exaturanda: et ideo dñs docet ut ad inimicos dilectionē habeamus: et p̄acti finis si opus fuerit etiā hñsa-
cere eis. Nec. n. precepta fm̄ preparationē sunt accipienda: ut Aug⁹ exponit in finē de puero Centurionis: et habet in decreto. 23. q. 1. par. 1. Ubi dicit sic. Deniq̄ ista p̄cepta magis sunt ad p̄parationem cordis qđ ad opus qđ inapto sit: ut teneatur in secre-
to animi patientia cū benivolentia: in ma-
nifesto autē id fiat qđ eis videt p̄desse: qđ bene velle debemus. Unde si nō p̄dest insuriant nō debet qđ parare alterā mar-
tam. Nam et christus nō paravit alterā euz aliam recepit. Jo. 18. Nec Paulus Act. 23. Et concord. Thō. 22. q. 72. art. 3. Unde et plectendo et ignoscendo hoc solū bene agi-
tur ut vita hoīum corrigat: ut ait Aug⁹. 23. q. 5. p̄dest. Et sic circa tria tñi p̄cepta in-
dicialia dñs aliqđ ordinavit. scilicet circa repu-
dium uxoris. et circa penā talionis: et circa p̄secutionem inimicorū: quia circa ista tria errabant scribē et pharisēi ut dictum est. Et ponit Thō. q. 2. art. ubi supra. Deo Gratias. Amen.

De duobus alijs modis servavit christus ceremonialia. Sermo. 5.

De cunctis et c.

Prosequendo materiam sup̄ioris sermonis. v3. ut christus servavit legem Moyſi quātin⁹ ad cerimo-
nialia. Sequitur videre de quarto articulo v3. qđ christus servavit ceremonialia veteris legis vel ut melius dicamus servavit leges veterem ultra modos iam dictos duobus alijs modis. v3.

Primo precepta legis ordinando. Secundo perfectionis p̄illa sup̄addendo. Quātin⁹ ad p̄mū tñ. Nam dñs adim-
plevit p̄cepta legis ordinādo modum quo intus conservaret qđ lex vetus statuerat. Verbi gr̄a. Vetus lex statuerat. Non occi-

des. Hoc autē ut intus conservaretur: qđ dñant dñs. d. Audistis qđ dictum est anti-
quus. Non occides. qui autē occiderit reus erit iudicio. Ego autē dico vobis: qđ omnis qui frascit fratri suo reus erit iudicio. Et ubi dicit Beda. qui docet ut nō frascamur: nō soluit legem ut nō occidamus. sed implet potius: ut et foris dum nō occidamus: et in corde dum nō frascimur innocentia custo-
diamus. Et item vetus lex statuerat qđ hō nō p̄iuraret. Ero. 20. Deut. 6. Et hoc intus conservatur: si oīno a iuramento abstineatur: nisi in casu necessitatis. Et ideo ordinavit dñs. d. Audistis qđ dictū est antiquis non p̄iurabis: reddes autē dño iuramenta tua. Ego autē dico vobis nō iurare oīno: neq̄ p̄ celis: qđ tronus dei est: neq̄ per ter. qđ sta-
pe. eius est. et infra. Si autē fimo noster est. est. nō. nō. qđ autē hōs abundatius est a ma-
lo est. Mat. 5. Ubi de Thō. 22. q. 89. art. 6.

Quantū ad scdm̄ notandū qđ dñs ultra precepta veteris legis adiunxit duodecim cōsilia que ad p̄fectionem sp̄sualis vite per-
tinent que et verbo et facto adimplent: iux-
ta illud Act. 1. Lepit Iesus facere et docere. Prīmū est cōsiliū paupertatis volunta-
rie qđ cōsistit in abiectione p̄prietatis oīam re-
p̄tialium. Unde dicit. Beati pauperes sp̄s qm̄ sp̄s est regnū celorū. Mat. 5. Ita sp̄s. i. voluntate: qđ multi sunt pauperes ex
necessitate: sed paupertas voluntaria est fel-
citas. Paupertas si vera venit dīctissima res
est. Et dīctissima pp̄pter bonū pacis: qđ in
hac vita cōsequit: et bonum futurū in futuro.
Unde dñs Mat. 19. Qis qui reliquerit do-
mam. vel fratres. aut sorores. aut patrē. aut
matrē. aut filios. aut uxorem. aut agros pp̄-
pter nomē meū: centuplū accipiet. i. in hac
vita. et vitā eternā possidebit. Nota hysto-
riam que habet ibi de illo interrogāte xps
d. Magis bone qđ boni faciā: ut hēam vitā
eternā: et xps ad eum. Si vis ingre-
di vitā ingredi serva mādātā: et infra. Si vis
p̄fectus esse: vende oīa que hēs et da pau-
peribus et hēbis thesaurū in celo et veni se-
quere me. Et postea interrogāte Petro. Ec-
ce nos relinquim⁹ oīa et sequamur te
qđ ergo erit nobis? Rñdit Iesus. Et nota
qđo hodie nō est fides in hoībus: qđ si quis
diceret tibi da. 10. et accipies mille et ecce in

De duobus aliis modis seruauit christus cerimonias

Instrumenta: statim promptus daret: sed propter
vitam eternam non daret: quia ipse non credis
pro ergo primum primum. Istud adimple-
uit christus et factum: quia de paupere conce-
pitur uirgine: fuit pauper: et in paupere lo-
co natus: et pauper pauperatus. Mat. 8. Tul-
pes fontas habet et uoc. et. nidos si. ou. ho. non
ha. ubi caput suum reclinet. Pauper mortuus
quia nudus non in lecto: sed in cruce. pauper se-
pultus in non suo: sed Joseph abarimathia
sepulchro. pauper etiam in veste: quia uinea ve-
ste. in conspectu quam sibi fecit beata uirgo
mater sua a pueritia eius. Item quod postquam
predicauerant quod circumspexit oibus rece-
debat. ut dicitur Mat. 21. Nec ut faciebat
ut uideret si aliquis eum inuississet ad pran-
dium. Ideo dicit Zacha. 9. Exulta filia syon
subtilia filia Ierusalem: ecce rex tuus uenit tibi
iustus. et saluator: et ipse pauper et c. Pauper
sum ego et in laboribus a iuuentute mea.
Patet ergo primum consilium.

Secundum consilium fuit de castitate. Mat.
19. Sane eunuchi qui seipsos enuchizau-
erunt propter regnum celorum qui potest cape-
re capiat. Et hoc non debet intelligi ad sen-
sam que littera sonat sicut fecerunt illi duo
de quibus legitur in uitis patrum. Sed spiritu
alter eunuchum se facere intelligitur qui ca-
ste intendit uiuere. scilicet sine uxore vel uisito: hoc
autem non est preceptum sed primum. i. Cor. 7.
De uirginibus autem preceptum ubi non ha-
betur: consilium autem deo traditum. Et ita qui in seculo
nisi tangit uirginem suam bene facit: et qui non
tangit melius facit. Istud consilium quomo-
do seruauerit christus. Item supradictum prosequi
uideatur. ubi uidetur supra sermone 3. ubi agi-
tur utrum christus seruauerit legem scriptu-
re quantum ad precepta moralia parte 6.

Tertium consilium fuit de obedientia uni-
uersali. unde dicit Mat. 23. Super cathedra
Moysi sederunt scribe et pharisaei: omnia ergo
quaecumque dixerint uobis facite et seruate. Item
vero opera eorum nolite facere. ubi dicitur
intelligi quod obedientia debetur non solum bo-
nis prelatibus sed etiam malis dummodo iusta
preceptant et concordat Petrus. d. Subie-
cti estote omni humane creature propter deum
sive regi quasi excellenti sive ducibus tanquam
ab eo missis: et infra sensus subdit estote: in
omni timore omnes non tantum bonis et mo-

destis sed etiam discoloris. i. Pet. 2. Et hoc
verum est. ut dicitur quando iusta precipiunt
omnes obediendum est magis deo quam homi-
nibus. Act. 5. et habet. et. q. 3. Si omnes et c. Qui
resistit potestati dei ordinationi resistit et c.
Iulianus. ubi dicitur Iulianus imperator
quis esset apostata: habuit tamen christianos
sub se milites quibus cum dicebat producite
scutum pro defensione reipublice obediunt ei.
Tamen autem diceret eis: producite arma in chris-
tianos: tunc cognoscebant imperatorem. cell.
Istud autem preceptum vel consilium di-
uersis respectibus. et secundum intentiones ipsius
prelati precipientis expresse vel consuetis.
Dicit per Thoma. 22. q. 4. art. 5. Quomodo
autem hoc consilium facto christus impleuit.
pater ex eo quod erat subditus deo patri deo
quod potius uoluit perdere uitam. quam obedi-
entiam Jo. 8. Que placita sunt ei facio semper.
Item Luc. 2. Erat subditus illis. Nota quod
erat pariter ad fontem pro aqua haurien-
da. Uide supra sermone 3. parte 4.

Quartum consilium est de mansuetudi-
ne. Mat. 5. Si quis te percuterit in una ma-
xilla prebe ei et alteram. quod intelligitur
quantum ad preparationem animi. ut expo-
nit Aug. 23. q. 1. Paratus. et Thoma. sup. Jo.
Super eo quod dicitur tempore passionis
christi quod christum existenter ante Annam
unus de seruis eam alapa percussit. Uide
supra sermone proximo in fine. et hoc res-
pectu lesionis corporalis. Sed et idem est re-
spectu oblationis rerum cum dixit qui uult
decum in iudicio contendere. et tunicam tol-
lere dimitte ei et pallium. Hoc consilium
christus et facto adimpleuit quando se a dis-
colo tentari permisit Mat. 4. Item quando
mansuetudinem habuit in tot contumacijs
et opprobrijs sibi a iudeis illatis. Unde et
ligari se permisit. et flagellari. alapis cedi et
colaphizari et tandem crucifigi. Unde ipse
per os Isa. dicit. Corpus meum dedi percu-
tioni cibum et genas meas uellentibus facie
meam non auerti ab ini. 29. in me Isa. 5.

Quintum consilium est amoris et dilectio-
nis. Mat. 5. et Luc. 6. Diligite inimicos ue-
stros benefacite hijs qui persequuntur uos
quod quomodo intelligatur declarat Thoma.
22. q. 25. art. 8. et 9. Ubi conclusiue dicitur.
quod diligere inimicum est contra chris-

ritatem. quandoq; est de necessitate charitatis. Quandoq; et tertio est de perfectione charitatis. **¶** Primum est et contra charitatem diligere inimicum in quantum est inimicus. Unde. 2. R. 19. Exprobando dicitur ad David Dilige odientes te. et odio habes diligentes te. Ad necessitatem vero charitatis est diligere inimicos quantum ad naturam et in universali. Nam aliquis diligens deus et proximum ab illa generalitate dilectionis inimicos suos non debet excludere. De perfectione vero charitatis est moneri ad dilectionem inimicorum spali motu dilectionis. hoc enim non est de necessitate charitatis. nisi secundum preparationes animi ut si homo habeat animi paratum ad hoc: quod in singulari inimicum diligeret. si necessitas occurreret. Sed quod absque articulo necessitatis homo etiam hoc actu impleat ut diligat inimicum propter deum. hoc pertinet ad perfectionem charitatis. Et sicut dictum est de affectu charitatis ita etiam est dicendum de effectu. Unde sicut dilectio interior ad inimicum in eo quidem est de necessitate precepti absolute. In spali vero non absolute: sed secundum preparationem animi ut dictum est. Sic et dicendum est de effectu vel signo dilectionis exterioris exhibendo. Unde signa vel beneficia que exhibentur proximis in eo de necessitate precepti charitatis exhibenda sunt etiam inimicis: puta cum quis orat pro omnibus fidelibus vel pro toto populo: aut cum aliquis beneficium impendit toti communitati et huiusmodi alias pertinet ad illud ut videtur: quod est contra illud quod legitur Leviticus. 19. Non queras ultionem. et non eris memor iniurie clatum tuorum: sicut fecit David inimico suo. Saul: quando ipso saule pargente ventrem percussit ora claudis et. et non occidit eum. 1. R. 24. De hystoriam. Signa vero dilectionis vel beneficia que quis exhibet particulariter aliquibus personis non est de necessitate charitatis exhibere inimicis: nisi secundum preparationem animi ut si subveniatur eis in articulo necessitatis. secundum illud Prover. 25. Si esurierit inimicus tuus esca illum et si sitis potum da illi vel quando inimicus veniam petit. Unde ex hoc videtur. quod quando intrin-

cus salutat te tu tenearis eum refutare: vel loqui si tibi loquatur: quia hoc et ceteris omnibus facis. Sed quod preter articulum necessitatis huiusmodi beneficia aliquis inimicis exhibeat: pertinet ad perfectionem charitatis. secundum Theodosium ubi supra. hoc autem consilium christus servavit. Unde et oravit pro crucifixis et ubi dicit. Pater igno. il. et. Luc. 23. 34. Cum hijs qui oderunt pacem eram pacificus et.

¶ Secundum consilium est misericordie. et supererogationis. ut est illud omnipotenti tribue. Luc. 6. Item Luc. 21. Quod super est date elemosynam. et ecce omnia munda sunt vobis. hoc autem est de necessitate salutis de superfluo dare indigenti sed de non superfluo est consilium. vide quod scripsi in materia de elemosyna. hoc autem consilium dominus etiam adimplevit: quia dedit quicquid habuit nobis indigentibus. scilicet animas in meritum nostrum. corpus et sanguinem in eucharistiam vitam in cruce. et divinitatem in oblectum beatitudinis. se nascentis dedit socium convalescentem in edulium: se morientem in precium: se regnantem dat in premium dicit Theodosius in offitio corporis christi.

¶ Tertium consilium dedit de simplicitate locutionis cum dixit. Ego autem dico: dico vobis nolite iurare omnino: et infra. Si autem sermo vester est est non non. quod autem amplius est a malo est. prohibuit autem dominus iuramentum. non tamquam malum: sed ut facilius a periculo caueremus.

¶ Hoc autem consilium christus adimplevit: quia nunquam iurabat: sed semper dicebat. Amen dico vobis. vel bis amē. vide supra sermone. 3. parte secunda.

¶ Septimum consilium est de fraterna correctione. Mat. 18. Si peccaverit in te frater tuus vade et corripe eum inter te. et ipsum solum. hoc autem quandoq; est preceptum. pro mortalibus. Sed quia est affirmativum obligat quidem semper: sed non ad semper sed pro loco et tempore. quando. scilicet vacat et licet et creditur quod velle sit correctio. quandoq; est consilium quando. scilicet quis corripit pro venialibus. Cum autem quis ex odio accusaret aliquem ad infamandum et non ad corrigendum: mortaliter peccaret.

Utrum nos seruare debemus precepta legalia

Hoc philū christus seruauit. qñ corripiebat phariseos et scribas. d. De vobis scribe et pharisei etc. Mat. 23. Irē qñ respōdit Petrus dicentē sibi qñ nō moderet. Mat. 16. Irē Mat. 15. Respōdit aplos. d. Adhuc vos sine intellectu estis. Uñ i quādā eplā de figura corpis christi dicit. qñ erat in inre passione terribilis.

Monū philū est de vitanda occasione peccandi Mat. 18. Si oculus tuus scanda- lizat te erue eū etc. qñ nō est intelligendū ad istam sūm Aug. Sed de occasione peccandi declara ut scripsi officia. 2. post festum trini- tatis sūmone. 6. qui incipit. Diligamus ope et veritatis p. 2. Hoc philū christus non indigebat implere: qñ peccare nō poterat: cui dabat istā qñ occasione peccandi in alijs: puta qñ voluerunt pelucos sui eū pēpitare. Iesus autē transiens p medium illoz sbat Luc. 4. Irē qñ abscondit se ut nō lapida- ret. Jo. 8. Irē qñ abiit in ciuitate iherosolē etc. Jo. 11. Irē qñ nō credebatur se oibus. Jo. 2.

Decimū philū est de pformitate opis ac doctrine Mat. 23. Alligat autē onera gra- uia et ipotabilia. digito autē suo noluit ea monere. dicunt enim et nō faciunt. Ceterū pportet: ecce primā trabem de oculo tuo.

Ubi nota. qñ malus hō pdicando pec- cat mortali. siue in peccō notorio. siue hoc faciat ex necessitate officij: siue voluntarie hoc est pceptum loquēdo de mortalibus qñ pdicatoz et iudex dī cauere ut rectus pdis- ceret: sed philū est: loquēdo de venialibus. Si vero in occulto: adhuc peccat si nō sta- det ex suo dicto cōpangit: qñ videt ptenere. Tho autē in. 4. di. 19. q. 2. ar. 2. q. 2. ad quar- tum. Dicit qñ christus in peccato mortali si pdicat: peccat mortali siue sit notorius siue occultus. pro hoc facit ter. Ro. 2. In quo. n. aliam iudicas totūm pdenas. Hoc cō- silium christus adimpleuit: qñ nihil predicauit qñ nō prius in seipso cōpleuerit Act. 1. Ce- pit Iesus facere et docere. Uñ predicabat humilitatē quā in se prius habuit. predica- bat patientiā charitatē et ceteras virtutes quibus repletus erat Jo. 1. Plenus gratie et veritatis.

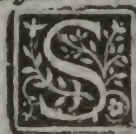
Decimū philū est de vitanda sol- licitudine tēporaliū. Mat. 6. Nolite solli- cisse. vī. quid mā. aut quid bibē. etc. Item no-

lite cogitare de crastino. **N**ota qñ triplex est sollicitudo: vna est laudabilis et est pui- dentia spūalis. 1. Cor. 7. Qui sine vxore est sollicitus est: que sunt dei et quod placeat deo. Ro. 12. Qui preest in sollicitudine. Se- cūda est tolerabilis: quo ad corpus Luc. 10. Martha martha sollicita es etc. Tercia est vīperabilis: et supflua thesaurizando quo ad auaritiā. Eccl. 2. Peccatorū dedit deus afflictionē et curam superflua: ut ad- dat et pgreget: et hec vanitas et cassa solli- tudo mētis. Prima percipitur. Secūda p- mīttitur. Tercia pphibetur. Hoc etiā cō- silium christus impleuit: qñ nihil terrenū que- rebat. Mat. 8. Vulpes foveas hñt etc.

Duodecimū philū est de rectitudine in- tentionis et simplicitate finis. Mat. 5. Attē- dite ne iustitiam vestram faciatis corā hōi- bus: ut vī. ab eis. Item nesciat sinistra tua etc. Nota. qñ illos qui faciūt pīngi arma in pa- ramētis ecclesiasticis vel ornamentis etc. Canunt enī tuba ante se: hoc est pceptū qñ gloria mundana pncipaliter nō querat: tanqñ finis: alio est philū: hoc philū rōs impleuit Jo. 4. Deus cibis est ut faciat vo- luntatē et suos qui misit me.

Deo gratias. Amen.

Utrum uos seruare debemus pcepta legalia. Sermo. 6.

De currite etc

Ullo supra sermonibus p- tēmis duobus quod christus seruauit legalia veteris le- gis. nunc vidēdū est etiam nos eadē seruare debeamus. Et videt pri- ma facie qñ sic. Et enī christi actio nostra est instructio. Exēplū enī dedit vobis etc. Et christus illa fuit. Uñ ait Mat. 5. Nō ve- ni soluere legē sed adimplere. ergo et nos etc. Prererea etiā ipi apli legalia seruauerūt post christi a'cētionē. sicut p3 de p. incipit ap' op. Petro et Paulo. de Petro p3 Gal. 2. De Paulo etiā Act. 16. qñ Paulus est- nēs indens et iustus circūcidit Tbimo- theū. In philū est veritas. Nā apli pgre- gato pēllo hierosolymis sup circūcisiōis ob- seruatiōne et legalibus. de quibus qdā et iu- deis pueri ad fidē christi dogmatizabant oportere circūcidit et seruare legē moysi de-

terminauerunt contrarium. Unde et miserat
antiochia paulum et barnabam iudam et filium
scribentes in haec verba. Unum est spiritus sanctus
et nobis nihil ultra imponere vobis oneris
quam haec necessaria ut abstineatis vos ab
imolatis simulacris et sanguine et suffoca-
to. et fornicatione et ea quae vobis fieri non
valitis aliquid non feceritis etc. Act. 15. Item Apo-
stolus Gal. 5. Ecce ego Paulus dico vo-
bis quoniam cruciadinum spiritus nihil proderit vo-
bis. Cuius etiam per visionem et reuelationem
facta petro Act. 1. ubi dictum est sibi Quod
deus purificauit: ut ne esse diceretur. Item Ro.
14. Scito et confido in domino Iesu quod nihil esse
per ipsum. nihil ei quod existimat quod esse il-
licite est. Item omnes hoc inuicem cum dicit
Jo. 4. Venit hora in qua neque in monte
hoc neque ierosolymis adorabitis patrem etc.
Valde etiam alie auctoritates ad hoc addu-
ci possunt quas gratia breuitatis omitto.
Ut ergo ista materia clarius elucescat. no-
tandum quod legalia veteris legis supponente
lege euangelica cessare debuerunt quadru-
plici ratione quae ex veteri et nouo testamento collitur.
Prima est quod erant inefficacia ad hominis
iustificationem.
Secunda est quod erant umbratica ad verita-
tis manifestationem.
Tertia est quod sunt reuocata per nouam
dispositionem.
Quarta est quod sunt terminata per adum-
brationem.
Alia ratio quod erant impossibilia sine insuffi-
cientia ad eternam saluationem. de hac ratio. 5.
vide infra sermone primo parte 3. sed haec potest
reduci ad primam. Prima ergo ratio etc.
Sacrificia. n. veteris legis. sine holocaustis
sive pacifica sive alie ceremonie. non confere-
bant gratiam gratum facientem. et propter nec ius-
tificabant mandando a petris Ro. 3. Iusti-
ficati gratis per gratiam ipsius nec vitam eter-
nam conferebant: non enim per legem erat gratia
sed per fidei. Unius mediatoris Iesu christi
filii et hoc probatur auctoritatibus veteris et
noui testamenti. Sed antequam has rationes vi-
deamus posset aliquis querere quid fides
christi venturi poterat iustificare cum christi
status nondum venerat et effectus non esset prior
causa sua: Ideo pro ratione notandum quod

sine nullam ipsa. nullus saluabatur nisi per christum
Iam. Act. 4. Nec enim aliud nomen sub celo
datum est hominibus in quo oporteat nos sal-
uos fieri. Ita autem salus potest dupliciter homi-
nibus applicari. Uno modo per fidem: et sic per
christum saluabantur patres veteris testamēti
scilicet per fidem christi venturi. aliquid enim an-
tequam sit in effectum bene mouet finem actus. an-
tequam sicut finis mouet agentem. credere vero
est actus anime. Alio modo applicari
salus per sacramenta hominibus adhibita quae
sunt nostre sanctificationis instrumenta se-
parata tamen sicut non per sanctificationis mate-
rialis artifex est causa efficiens principalis
manus vero eius instrumentalis coniuncta:
seculis vero separata. sic in sanctificatione
per gratiam deitas est causa efficiens. princi-
palis humanitas christi sicut instrumentum
consecratum. Sacramenta vero nouae legis. si-
cut instrumenta separata recipientia ad hoc
virtutem a deo mediante humanitate christi:
sicut seculis agit in edificationem promotor
nem artificis mediante manu quae est instru-
mentum coniunctum: talis autem virtus dei sen-
actio non fuit in sacramentis veteris legis
quae non poterant habere virtutem talem ab
humanitate christi futura: quia causa efficiens
non est posterior suo effectui. Et ideo dicit apostolus
Ro. 8. Quia quod impossibile erat legi in quo infir-
mabatur per carnem deus filius suus mittens in fili-
tudinem carnis peccati. de peccato dānantem peccati in
carne ut iustificatio legis impleatur in no-
bis etc. Altera ponit Nicolaus de lyra super
epistolam Ro. 3. Ad idem vide per eundem Nicolaum in
prologo super epistolam ad Hebraeos. 1. c. 1. Eiusdem
epistolae. Videamus ergo nouae auctoritatem et
primo veteris testamēti ut confundantur sa-
dei. Primo enim habet Gen. 22. In semine
tuo benedicentur omnes gentes. Nota
in semine tuo. id est in christo benedicentur. eter-
nam beatitudinem consequentur omnes gen-
tes: non ergo tantum iudei. Et hac ergo au-
toritate probatur quod benedictio. id est gratie col-
latio quae conferenda erat gentibus et toti
mundo erat conferenda per semen abrahae
id est christum. non ergo per legem. non enim dixit in
lege sed in semine tuo. alioquin sequeretur
triplex inconueniens.

Primum quod promissio dei facta abrahae

Utrum nos seruare debemus precepta legalia

de qua sapia fuisse irritata per legem. nam si per legem fuisset benedictio dei collata iam non per semen habrae: sed per legem fuisset benedictio: et sic sequeretur quod lex frustrasset promissionem dei factam habrae quod est inconueniens. Unde Apostolus Gal. 3. *Lex ergo aduersus promissa dei abest*. Hanc rationem tam dictam ponit ibi Aplos. *Secundum inconueniens sequeretur quod solus iudeis benedictio. id est gratie collatio daretur. non autem gentibus: quia lex solum iudeis data est. pro. Quia annunciant verba sua Jacob iusti. et in sua israel non fecit taliter omni nationi. Si ergo per legem data fuisset benedictio sicut lex solum iudeis data est: sic et bene dictio: et hoc est quod autem allegatur ubi dicitur: quod in semine tuo benedicent omnes gentes. ergo non solum iudei. et per cor. Isa. 49. Vbi introducit patrem loquentem ad filium. d. Patrem est ut sis mihi seruus ad suscitandas tribus Jacob et feces israel pueritendas de di te in lucem gentium: ut sis salus mea: usque ad extremam terre. Item ps. *Uiderunt oes fines terre salutare dei nostri. Item alibi oes gentes quascumque fecisti ueniet et adorabit eorum te dñe: et glorificabunt nomen tuum: et per cor. Isa. 2. Ecce dies veniunt dicit dñs. Et infra erit nostra domus domini in uertice montium et eleuabitur super colles et fluunt ad eum omnes gentes.**

*Tertium inconueniens sequeretur: quod si per legem gratia data fuisset frustra Christus mortuus non fuisset: iuxta illud Aplos Gal. 2. Si enim per legem iustitia. Ergo Christus gratis mortuus est. Nota gratis. id est frustra et sine causa. Patet ergo quod non per legem data est gratia iustificans sed per fidem Christi. Ideo Gens. 12. *Dixit deus habrae in te benedicent omnes gentes.* Nota in te. id est in imitatione fidelis tue. Item Gens. 15. *Credidit habraam deo et reputatus est illi ad iustitiam.* Nota credidit. Fuit ergo iustificatus habraa per fidem antequam reciperet circumcisionem: per quam probatur etiam quod non per legem esset iustificatio sed per fidem Iesu Christi. Vbi Abachne. 2. *Iustus autem meus in fide sua uiuit: et per cor. Aplos Ro. 4. Secunda autem ad idem Xen. 4. et 5. ubi dicitur. quod in oblatione hostiarum pro peccato orabit pro eo. offerente sacerdos: et dimittetur ei: et quo iunxitur: quod peccata non di-**

*mittet: et ut sacrificiorum: sed ex fide et de notionem offerentis. hanc rationem ponit 2. ho. 1. 2. q. 103. ar. 2. Tertia autem ad idem ps. 50. Postquam enim Dauid peccauit conuersus ad penitentiam dixit. Quia si uoluisses sacrificium dedissem holocaustis. non delect. sacrificium deo spiritus tribulatus cor contritum. et humile. deus non despicies. Nota holocaustis non delect. Si enim per holocausta fuisset gratia collata: et persequentem iustificatio facta non utique dixisset Dauid. Holocaustis non delectaberis. Item ps. 59. *Sacrificium et oblationem noluit autem: autem pro se. mihi holocausta. et pro peccato non postulasti tunc dixi ecce uenio. Et sunt uerba filij ad patrem. Nota tunc dixi. id est desideraueram. Ecce uenio. id est uenio mihi humanitatem: quam dicitur ex quo potes peccatores non eripiantur a peccatis per sacrificia et holocausta necesse est ut ego Christus ueniam pro gratia iustificationis conferenda et per cor. dat Jo. 1. *Lex per Moysen data est gratia et ueritas per Iesum Christum facta est. ad idem ps. 49. Quid populus meus: et lo. 18. et test. tr. dominus deus tuus ego sum: non in sacrificiis tuis arguar te. Glo. ubi si non offers sacrificia carnalia non offender. holocausta autem tua non uultus sed tua. id est que in te ipso sunt. id est spiritus tribulatus: in prospectu meo sunt semper. oisco non arguam: quia non accipiam de domo tua uictulos. id est non habebis gratos uictulos neque de gregibus tuis hircos etc. usque in sanguinem hircorum potabo. Respondens ergo deus quod sacrificia non sibi placebant ita quod per ea gratia perferretur: uult modo ostendere quod sibi placet: ideo subdit. *Immola deo sacrificium laudis: et redde altissimo uota tua: et inuoca me in die tribulationis. erua te et honorificabis me.* Nota immola deo sacrificium laudis. id est lauda deum ita quod laus tua sit ei sacrificium. id est immolando te ipsum secundum uoluntatem: iuxta illud: superbiā: auaritiā. Patet ergo quod per legalia non iustificabatur quis a peccatis. Quarta auctoritas Ezechie 18. 20. ubi dicit. *Deus dedit eis precepta non bona et iudicia in quibus non uiuent. quare autem dicitur precepta non bona. uide infra. ad idem Isaias. id est holocausta arietum. adipem pinguium et sanguinem uictulorum et hircorum: et agnos nolui.* Ad idem Michae 6. ubi dicit. *Quid dignum offeram deo curuabo****

genia deo excelsio: nunquid offeram holocau-
stomata et vitulos anniculos: nunquid pla-
cari potest deus in milibus arctum aut in
multis milibus hyrcorum pinguium? Nunquid
primogenitum dabo meum pro scelere meo
fructum ventris mei pro peccato anime mee?
Indicabo tibi homo quid sit bonum: et quid
durus querat a te: visque facere iudicia: et vi-
ligere misericordia et sollicitudine ambulare cum
deo tuo: et sic patent multe antequam veteris
testamenti. Modo veniamus ad antequam
novi testamenti. Et primo apostolus expresse vi-
dit hoc presertim Hebr. 10. Impossibile est in
quit sanguine hyrcorum et taurorum auferri
peccata. Et Gal. 3. Quia autem in lege nemo ius-
tificatur apud deum manifestum est quod in-
iustus ex fide vivit. Item ibidem. Si data esset
lex que posset iustificare. Christus gratis
mortuus est. Item Ro. 3. Arbitramur enim
iustificari hominem per fidem sine operibus le-
gis. Idcirco ergo quod legalia erant in efficacia
ad iustificationem. Propter hoc ergo christus
veniens tulit legem evangelicam per quam in-
funditur gratia iustificans a peccatis. Nam
sacramenta nove legis a christo instituta
habent efficaciam perferendam gratiam instrumentum
taliiter et ipso opere operato: quod non pote-
rant legalia. Et hanc primam rationem assignat
apostolus Hebr. 7. d. Reprobatio quidem sit pre-
cedentis mandati propter infirmitatem eius
et infirmitatem: nihil enim ad perfectum adduxit lex.
Diceret aliquis. Si legalia non iustifica-
bant nec gratiam conferbant etc. Ad quid
ergo fuerant instituta? Respondetur ad multa. Pri-
mo loquendo de moralibus ad hoc quod pecca-
ta cognoscerent: que prius non cognoscebantur
turbato lumine rationis naturalis per con-
cupiscentiam: ut dicitur supra sermone. 2. pre. 1.
Item precipiebant bene vivere. Item loquen-
do de preceptis in die talibus puniebant trans-
gressores: ut per Ezo. 21. Et sequentibus capi-
tulis. Unde Gal. 3. Et propter transgressores
posita est. Et ex hoc lex erat magna occasio
peccandi. Cum enim precipere bene vivere et
non perferret gratiam adiutricem: erat occasio
peccatorum: eo quod semper homo nititur in veti-
tate semper cupidinisque negata: et ideo mul-
ti erant transgressores legis. Et hoc permisit
deus: ut homines non superbirent de propria
virtute: sed humiliter se non posse servare

iustitiam sine adiutorio divino. propter hoc vi-
dit Ezech. 20. Dedi ergo precepta non bona
et iudicia in quibus non vivunt. Item Ro. 7.
Occasione autem accepta peccatum per iniquita-
tem operatum est in me omne concupiscentia-
rum. et infra. et inveniuntur est mihi mandata:
quod erat ad vitam: hoc esse ad mortem. Item
loquendo de ceremonialibus fuerunt insti-
tuta multiplex de causa. Primo ad col-
tam diaboli exercendam. Secundo ad fugien-
dam idolatriam ad quam iudei erant valde
penes: et hoc vult Hieronymus super Mat. et huius de
cretis. 22. q. 1. Considera. Ut ne illa sacrificia
et dolis offerrent: precepit deus ut sibi offer-
rentur. Nam similitudinem de aliquo qui esset
pronus ad cantandum aliquid vanum col-
prudens homo instingeret et caneret aliquam
laudem christi vel virginis. Tertio quod ce-
rimonialia que veteris legis erant protella-
tiones fidelium: ut per de circuncisione que fuit
data in signum fidei habuit ut patet. Ro.
4. Figurabant statum nove legis. ut infra
dicit. Item quarto tollebant et purgabant
maculas irregularitatis praeactas ex statu
veteris legis. Unde dicit apostolus Hebr.
9. quod sanguis hyrcorum et taurorum et cinis vi-
tale aspersus iniquos sanctificat ad emen-
dationem carnis. non dicit anime: sed carnis.
Et ideo etiam ceremonialia veteris legis vo-
cantur ab apostolo ibidem iustitie carnis.
Iustitiam inquit carnis usque ad tempus cor-
rectionis impositionis: et sic debet intelligi vi-
ctum Hieronymus. quod habet in decretis. 12. q. 2.
gloria ubi dicit. quod sanguis pecudum erat re-
missio peccatorum. i. figura remissionis pecca-
torum. sicut ibidem Hieronymus subdit. d. Quia
qua haec omnia precesserint in figura etc. pa-
tet prima ratio. Sed in fine istius prime
rationis monetur dubium: quod videtur quod lex
mosaica iustificaret saltem quantum ad mo-
ralla Mat. 19. Si vis ad vitam ingredi ser-
va mandata. Et loquitur de mandatis de
calogis. Respondeo. Item Thoma. in 3. sententiarum vi. 40.
arti. 3. Observantia mandatorum ad vitam
eternam consequendam requirebatur: quia
sine ea ad vitam eternam intrare non potest:
qui tempus hyopandi non est observantia man-
datorum ad vitam eternam consequendam sufficie-
bat: nisi modus charitatis adlungeretur:
quam lex nullo modo causare poterat. Et

Utrum nos seruare debemus precepta legalia

Ideo non perfecte iustificabat secundum legem. Item contra Leuiticum. 18. Custodite leges meas atque in iudicia que faciatis. hoc videtur in eis. Sed Beatus. Loge de vita corporali quam perdere debet per iudicium legis. sicut per eundem. Item contra de circuncisione. per quam precebat gratia iustificatio: et tollebat originale. Sed Beatus. Circuncisio non erat introducta nec instituta per legem moysalem. sed ante: quia fuit data abrahe Gen. 17. Unde Io. 7. Moyses dedit vobis circuncisionem non quia ex moysen est. sed ex patribus. vel dicitur quod circuncisio iustificabat non per se sed per fidem christi.

Sed ratio est: quia erat vmbatica. Nam legalia erant vmbra: sine figura eorum que continentur in vno testamento. sicut agnus paschalis de quo Ezechiel. 12. Figurabat christus occidendum. Vnde Io. Allegauit hoc. d. Quis non primum uersus ex eo. Io. 19. Item circuncisio figurabat baptismum Col. 2. Circuncisio est circuncisio non manufacta. sed in circuncisione christi preputium et in baptismo. Item sabbatum figurabat regem christi in sepulchro quantum ad diem determinationem. secundum quam preceptum de sabbato erat ceremonialis. propter hoc dicit apostolus 1. Cor. 10. quod omnia in figura contingebant illis. hoc autem probat auctoritatibus veteris testamenti. Nam in signis huius que ea que erant in veteri testamento erant velata et obscura reuelanda per veritatem noui testamenti dicitur Ezechiel. 34. quod Moyses velabat faciem suam quod loquebatur filiis israel. velamen autem istud fuit sublatum per christum per quem veritas et gratia data et facta est Io. 1. Per moysen data est. gratia et veritas per Iesum christum facta est. Sed velamen istud adhuc manet in cordibus iudeorum. et manebit usque ad finem mundi usque quo. scilicet. ueniet Messias qui docebit iudeos. tunc erunt legem moysi intelligendam esse spiritualiter. quam nunc carnaliter intelligunt: propter ergo hanc obscuritatem iudeorum dicitur hoc. Obscuretur oculi eorum ne videant et dorsum eorum semper incurua et apostolus. 2. Cor. 3. Sicut moyses ponebat velamen super faciem suam. ut non intenderet filii israel in faciem eius quod euacuata sed obtusi sunt sensus eorum usque in hodiernum diem idem velamen in lectione veteris testamenti manet non reuelatum: quoniam in christo euacuatur sed usque in hodiernum diem cum legitur moyses velamen est positum super eos

eorum. fuit ergo lex vetus vmbatica et signi-
ratiua lucis et veritatis. noui testamenti reuelati per christum. Unde Beatus. Ambrosius hanc legem futurorum bonorum non ipsam imaginem rerum glorio. veritate hoc etiam nota. Ezechiel. 1. Ubi dicitur quod erat rota in medio rote quod erponit Gregorius. Nonum testimonium in veteri in cuius signis christi mortuo in cruce velum non replevit quod erat ante sancta sanctorum scilicet. Mat. 27. Et ideo sicut vmbra cessat adueniente luce: sic et legalia cessauerunt adueniente christo. quod est iuxta verum. per secundam rationem. et hanc rationem assignat apostolus. d. Nemo vos iudicet in cibo aut in potu aut in parte diei festi aut mei. aut sabbatorum que sunt vmbra futurorum. corpus autem christi Col. 2. Sed quod lex antiqua fuerit. figuratiua et vmbatica. probat multiplex et ratio. Prima videlicet quod antiquitas promittebat lex in premium seruicij dei bona temporalia: iuxta illud. quod habet Deuter. 27. et 28. et Ieremias. Si volueritis et audieritis bona terre. comedetis. tunc arguitur sic non de meritum esse excellentius et nobilius premio. sed virtus pro cuius mercede promittebantur bona temporalia erat excellentior quibusdam bonis temporalibus. ergo non debuit in premium virtutis. premium bonorum temporalium promitti. Preterea vita hominis est nobilior bonis temporalibus. quod est cetera temporalia. Si autem in lege veteri precipiebatur ut vita deberet perdis potius quam lex non obseruari. oportet dicere quod aliquod premium esset premium in recompensatione mortis quam bona temporalia. que durante tantum in vita ista. istud autem premium non potest esse aliud nisi vita eterna. que tamen expresse promissa non erat in lege Moysi. oportet ergo dicere quod figuratiue promittebatur sub repromissione bonorum temporalium. et sic patet quod lex antiqua erat figura et vmbatica. Preterea et tertio non potest esse repromissio et premium bonorum illud quod est commune malis et bonis. sed bona temporalia fuerunt et sunt communia malis et bonis. ut patet per experientiam. nam et antiquitus quicunque bona temporalia promittebantur iudeis in premium legalis obseruantie fuerunt equaliter. quoniam immo largitas collata paganis quam iudeis: ut patet de domino et multiplicatione rerum temporalium: longitudine vite: scientia et

ceteris hmodi: et multiplicatione seminis re-
promissa habere. Gen. 22. q. in lito plus fuit
multiplicatus in paganis. Et sic etiam hodie
videmus bona temporalia que ex divina providen-
tia procedunt electis et malis: propter quod dicitur Ec-
cles. 9. Universa eque eveniunt iusto et im-
pio bono et malo mundo: et in mundo imolati sunt
etiam sacrificia presentia. Quod ergo dicitur
quod aliud premium sub umbra et figura qua
dam promittebatur ipsis iudicibus pro obedientia
legis: quod aliud excogitari non potest: nisi vita
eterna: quia christus clare manifestavit. Et
ideo propter quod illa lex erat umbratica: et sic per
terram promissionis lacte et melle manantes fi-
garum intelligebatur terra viventium. id est vi-
ta eterna. alioquin fertilior terra erat egyp-
tus quam illa. Sic per hierusalem terrestrem in
ecclesiis sapientia hierusalem: que est mater no-
stra Gal. 4. Sic per sabbatum et alia crimino-
salia: et hoc vult Augustinus in libro 4. 7. sanctum
ut refert scriptura Thoma. 1. 2. q. ult. ar. ult. Ubi
dicit Augustinus quod in illis temporalibus promissis signi-
ficantur futurorum spiritualium: que impletur
in nobis. Adde que nota. in 3. sententiarum. 4. d.
40. q. 4. ar. 1.

¶ Tercia ratio: sunt remota per novam dis-
positionem. huius ratio potest dici legalis. De similitu-
dine de testatore: qui postulat primum testamentum
et postea postulat secundum: quod per secundum revocat pri-
mum secundum legem. 1. q. 2. c. ult. voluntas. sic et pa-
ter faciens secundam substitutionem novam revo-
cat primam: si de prima non faciat mentionem.
De prima. c. i. lib. 6. Modo ad oppositum divi-
na sapientia potest dici dupliciter testamentum. Primum
fuit lex moysaica cuius testamenti notarius
fuit moyses testis Aaron et Maria: in qua
lege promissum hereditatem bonorum temporum
populo suo fidelibus: non autem eternam: quia nullibi
legitur in lege moysaica promissa vita eterna:
sed prosperitas et abundantia bonorum tempo-
ralium: ut per Deuter. 28. Ista. 1. Si volueritis
et audieritis bona terre comedetis. non autem
promittebatur vitam eternam. Ratio: quia vita
eterna datur ex amore. Lex autem illa erat lex
timoris: non amoris. Ro. 8. Non enim accepimus
spiritum servitutis sed in timore: sed accepimus
spiritum adoptionis filiorum in quo cla-
mamus abba pater. In cuius signum fuit
data cum timore: ut per Ero. 20. Et dicitur su-
pra sermone. 2. par. 1. ¶ Post modum vero

fecit secundum testamentum: quod est lex nova evangelica:
in qua promissum deus vitam eternam servamus
bonis legem. Ubi prima christi predicatio ince-
pit. Venit etiam agere approbationem re. celoz.
Mat. 4. Et Mat. 19. Si vis ad vitam ingredi
serva mandata. quare autem lex vetus non pro-
mittebat nisi solum temporalia: et lex nova evan-
gelica promittit eternam. Ponit Thoma. in 3. sen-
t. 40. ubi sic dicit. Dicitur quod secundum Dionysium. 1. 3.
et. Celestis hierarchie. lex nova media est inter
ecclesiam celestem et statum veteris legis: ideo
eterna bona: que in celesti ecclesia palam et
copiose exhibentur in lege nova manifeste pro-
mittuntur. In veteri autem lege non promittebantur:
nisi sub quibusdam figuris. Ubi Hebr. 10. Dicitur
est umbram bonis lex futurorum bonorum etc. Et
hoc propter tres causas precise. Primo ut
ex his que cognoscebant assuescerent etiam
maiora a deo sperare. Secundo ut non solum
cognitio sed affectus a temporalibus ad eterna
manu ducerentur. Tercio quod bona eterna
non statim poterant eis exhiberi: nonnam so-
luto pretio. Ubi oblatio promissorum inefficace
faceret apud infirmos promissionem Thoma.
¶ Per hoc ergo quod fecit secundum testamentum revo-
cavit primum: et quod testamentum simile robur et
efficaciam ex morte testatoris: voluit deus
humanatus mori ut testamentum illud per-
maret. Et huius ratio probat veteri et novo testa-
mento veteris quidem testamenti auctoritas sum-
mitur ex Jerem. 31. ubi sic dicit. Ecce dico ve-
nient: dicit dominus. Et sumabo supra domum
israel: et supra domum iuda testamentum novum:
non secundum testamentum: quod feci patribus eorum
in die qua apprehendi manum eorum ut addu-
cerem eos de terra egypti et infra hoc erit
pactum: quod seruiam domo israel. Post dies
illos dicit dominus. Dabo legem meam in visceri-
bus eorum: et in corde eorum scribam eam: et ero eis
in deum et ipsi erunt mihi in populum. Nota sunt
testamentum quod feci patribus eorum: quia illud
promittebat solum terrenum. novum vero eter-
num: ut supra dicit. Ubi in consecratione sangui-
nis dicit christus. Hic est calix sanguinis
novi et eterni testamenti etc. Item illud in ti-
more: utpote servus datus est. Ero. 20. Item
vero in amore: ut per Mat. 5. Item illud solum
iudeis datum est. Illud autem omni creature
Mat. ult. Item illud a deo in forma seu in
specie ignis. Illud autem a deo in forma huma-

Utrum nos seruare debemus precepta legalia

na: et in corde eorum scribam eam. Ro. 5. Charitas dei diffusa est in cordibus nostris: per spiritum sanctum qui datus est nobis. Ad idem Isa. 2. De syon exhibit lex: et verbum vestrum de iherusalem: de qua loquitur prophetia hic in futuro: non quidem de lege moysi quia illa data fuerat. Oportet ergo quod intelligatur de lege evangelica: que data erat in syon: quia in templo Salomonis: quod erat situm in syon christus predicabat. Item Isa. 51. Attendite popule meus ad me: et tribus mea audite me: quia lex a me exiit et iudicium meum in lucem populo requiescet. Ad idem potest ista antequam intelligi nisi de lege noua evangelica quam expectabat David dicens. Regem pone mihi dñe iuxta iherusalem. Videamus modo auctoritates noui testamenti. Apl's Heb. 8. Introducens. Jeremie prophetam subdit. Dicendo autem nouum veterauit prius. quod autem antiquatur et senescit prope interitum est. Quia autem ad testamentum confirmandum requiritur mors testatoris: ideo voluit testator mori. Mortui autem non poterat in diuinitate. ideo assumpsit humanitatem: in qua moriendo confirmauit testamentum nouum. Unde Apl's Heb. 9. Noui testamenti mediator est. scilicet christus ut morte intercedente in redemptionem eam per purificationem que erant sub prioris testamenti reprobationem acciperent: qui vocati sunt eterne hereditatis. ubi enim testamentum est necesse est ut mors intercedat testatoris. Testamentum enim in mortuis perit: matum est: alioquin non dum valet dum vivit qui testatus est. Ad idem habent etiam auctores veteris testamenti. scilicet de irratione sacrificiorum veteris legis. Dani. 9. Postquam enim propheta posuit tempus aduentus christi et mortem ipsius dixit. Confirmabit autem multis pactum ebdomada una: et in dimidio ebdomada desiciet hostia et sacrificium. Hinc extractum est illud. Cum venerit sanctus sanctorum cessabit vinctio vestra. hoc autem quod dicitur de ebdomada et intelligendum est secundum magister hyssopum scholasticum de tribus annis et dimidio quibus predicant christi filius: et quod patribus promiserat confirmauit. Nam tres anni et dimidius huius ebdomadae nouissime preterierant quando baptizatus est dominus: et in dimidio eiusdem ebdomadae redemptio circa finem desiciet hostia et sacrifici-

dum. scilicet veniente veritate cessabunt umbræ: et in templo erit abominatio desolationis. scilicet abominanda et desolata erant sacrificia solo post mortem christi et usque ad finem mundi durabit hec desolatio. Item Osee. 3. Dies multos sedebunt filii israel sine regi: et sine principe et sine sacrificio et sine altari et sine ephod: et sine teraphim: et post hec reuertentur filii israel et querent dominum deum suum et David regem suum etc. Item Mala. 2. capite 1. Dominus est mihi voluntas in vobis dicit dominus exercituum: et minus non suscipiam de manu vestra: ab ortu enim solis usque ad occidentem magnum est nomen meum in gentibus dicit dominus exercituum. Ad idem lex antiqua et sacerdotum sunt inuicem conuicta: sed sacerdotum Aaron a deo institutus erat mutatus per sacerdotem christum. ergo et lex etiam erat mutata per legem christi: minor probatur per psalmum. Iurauit dominus et non penit. cum tu es iac. In eter. secundum or. mel. Nota secundum ordinem melchisedech non dixit secundum ordinem Aaron. mutatus ergo erat sacerdos aaron: in sacerdotem christum: quod est secundum ordinem melchisedech. ergo consequenter et lex mutanda erat. hac ratione assignat Apl's Heb. 7. ubi dicit. Translatio enim sacerdotis necesse est ut et legis translatio fiat. vide ibi de hoc latius. Et sic patet tertia ratio.

Quarta ratio: quia sunt terminata per adimplendum. Hinc exemplum in instrumentum in quo continetur promissio alienius debiti soluendi tali tempore certo vel incerto: certum est quod soluto debito adimplet promissio et cassatur instrumentum. Sic in proposito in lege veteri promittebatur messias venturus per quem lex noua ferenda erat: ut habet supra prima parte. et per hoc firmatum et credendo instituit deus in veteri testamento legem. prophetas: et figuras. Adueniente ergo christo et lege noua: iam impleta est promissio legis veteris: et propheta. Ubi dicit. Non veni solvere sed adimplere. Adimpleta ergo promissione restat ut cassetur instrumentum promissionis quod erat vetus testamentum. Christus ergo fuit finis legis. Ro. 10. Finis enim legis christus est: ad suscitandum omni credenti: et ipsam legem seruauit: ut ipsam impleteret et terminaret: et consequenter per christum liberati sumus a seruitute legis. Unde Gal. 4.

Ubi venit ple. t. m. h. deus filium suum
fac. et mal. factum sub lege ut eos qui sub
lege erant redimeret. sicut et mori voluit ut
a morte nos redimeret. Sicut nota. supra
sermone proximo parte. i. in. 4. rōne. Et per
hoc respondetur ad primam rationem supra
formatam in principio sermonis: qua argue-
batur. q. nos tenemur seruare legalia eius
eo q. christus seruauit illa. Erat ergo per
aduentum christi et mortem eius lex antiqua
mutanda in legem nouam: et testamentum ve-
tus mutandum in testamentum nouum: et
cultus ceremonialis mutandus in cultum
spirituale. Et hoc innuit ipse christus Jo.
4. Quando loquens cum samaritana dixit.
Venit hora quando neq. in monte hoc neq.
hierosolymis adorabitis patrem. Sed veri
adoratores adorabunt patrem. In spiritu
et veritate: in quibus verbis dominus innuit
q. cultus ceremonialis qui erat olim deter-
minatus in lege erat in spirituale comu-
tandus. Sicut nota. Tbo. i. 2. q. 108. ar. 3. ad
tertium. Hoc etiam vult Apostolus quando
assimilauit leges pedagogo. d. Itaq. lex pe-
dagogus noster fuit in christo: ut ex fide iu-
stificaremur. Ubi venit fides iam non su-
mas sub pedagogo Gal. 3. Et sic patet. 4.
ratio. Restat modo respondere ad illud qd
in contrarium opponebatur vs. q. Petrus et
Paulus seruauerunt legalia. De quo dicit
per Tpo. i. 2. q. 103. ar. 4. ad primū et scdm.
Deo gratias. Amen.

De lege gratie vs. de lege euangelica.
Sermo. 7.

De currite et

Eliso de lege nature et de
lege scripture restat modo
videre de lege gratie que
dicitur lex noua. s. euangelica
que incepit a christo. Prima enim durauit
vsq. ad Moysen. Secunda a Moysen vsq. ad
christum. Tercia a christo vsq. in sempiternum:
ideo dicitur testamentum nouum et eter-
num. Pro cuius declaratione est notandum
q. vera p. d. n. s. est in theologia q. lex noua
sive euangelica est principaliter lex indita
sed secundario est lex scripta: ut patet Tbo.
i. 2. q. 106. ar. 1. Lex autem indita est lex spiri-

tus sancti que non scribitur in charis me-
bris: nec bombicinis: nec in tabulis lapi-
deis sicut olim fuerat lex scripture: s. in cor-
de hominis scribitur non quidem naturaliter
quia hec est lex nature. de qua Ro. 2. Cum
enim gentes que legem non habent natura-
liter ea que legis sunt faciunt ipsi sunt sibi
lex: qui o. opus. i. scrip. in cor. suis: sed scribi-
tur supernaturaliter a spiritu sancto: que di-
citur lex vite quasi regula: que datur dirigens
hominem ad vitam. de qua lege dicit Apo-
stolus Ro. 7. Lex spiritus vite in christo ie-
su liberauit me a lege peccati et mortis. Id
de hac lege prophetans Jeremias. postq.
dixit. Ecce dies veniunt dicit dominus. Et
consumabo super domum iuda: et super do-
mum israel testamentum nouum et. subdit
post dies illos dicit dominus. Dabo leges
meas in visceribus eorum: et in corde eorum
scribam eam et. Jere. 31. Et hanc legem de-
dit christus. Unde Jo. 1. Lex per Moysen
data est gratia et veritas per Iesum chris-
tum facta est. Jo. 10. Insufflauit et dixit eis.
Accipite spiritum sanctum. Lex ergo euan-
gelica principaliter est lex indita. i. gratia
spiritus sancti: non tamen intelligas q. an-
te christum gratia spiritus sancti non fue-
rit data pluribus. Nam multi in antiqua
lege saluabantur sed non in tanta abundan-
tia sicut olim data gratia sicut post christum.
Item quicūq. habebat gratiam in veteri
lege habebat non aliter nisi p. fidē christi: q.
fides iustificabat. non autem lex moysi: ut dicit
supra sermone primo pre. i. Ubi agitur vtrū
teneamur obseruare legalia veteris legis.
Ubi quicūq. habuit gratia olim fm. hoc p.
tenebat ad legem nouā sive ad nouū testa-
mentū ut dicit Tpo. i. 2. q. 106. ar. 1. ad tertium
et ar. 3. ad secundum. et q. 101. ar. 1. in responsione ad
secundum et tertium argumentum. Sed q. ad
recipiendam istam gratiam requiritur q. ho-
mo se preparat et disponat: quia actus acti-
uorum sunt impatientes dispositio. Ideo chris-
tus dedit aliqua documenta verbis et in
scriptis que informant intellectū: et volūta-
tem hominis: et disponunt ad gratia huiusmodi
recipiendā. Illa autem que disponunt intelle-
ctū sunt documenta fidei. s. credere in vni-
uersum patrem omnipotentem creatorem
celi et terre et. Que continentur in sym-

De lege gratie yz de lege euangelica

Dolo. s. articuli. fidei quibus instruitur homo circa credenda. Illa autem que disponant affectum et voluntatem sunt scripta bene: utendi que pertinent in lege euangelica in quibus quidem preceptis continentur precepta legis nature. et et legis scripture. s. Moysae in quibus instruitur homo circa agenda de preceptis legis nature habet Mat. vij. Quidamque vult ut faciant vobis homines et vos facite illis. de preceptis legis scripture habet Mat. ix. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. addidit et alia precepta ultra precepta legis nature et scripture. s. de sacramentis recipiendis. Et fin hoc lex noua dicitur lex scripta secundario: sed principaliter lex indita. ut dicitur est. Quare autem ista lex noua non fuit data a deo a principio mundi. ponit Thome. Tres rationes quas gratia breuitatis omitto de quibus vide Thome. i. 2. q. 106. art. 3. Scilicet vis facere introductionem breuiter dicitur sic. v. notandum quod lex gratie dicitur lex euangelica et hoc triplici ratione. Primo ratione dantis: quod lex antiqua veteris testamenti fuit data a deo mediante Moysae et in forma legis Ero. ix. Lex autem euangelica data est a deo immediate et in forma hominis. i. christi. Secundo ratione modi: quod lex vetus fuit data cum terrore ut ps. Ero. ix. Dicitur hystoriam. Sed lex noua cum dulcedine ut ps. Mat. 5. Vide infra in eodem sermone. parte prima. Tercio ratione effectus: quod per legem veterem non dabatur gratia. et ut dicitur sermone primo parte. i. sed per legem nouam sic. ut habet infra in eodem sermone parte 3. Ideo dicitur Io. i. Lex per Moysam data est gratia et veritas per Iesum christum. et. Loquendo ergo homo de hac lege gratie siue euangelica est notandum quod ista lex excedit omnem aliam legem datam humaniter vel diuinitus in ser. propter quod potest dici quod lex gratie fuit necessaria ultra legem scripture. et.

Primo in vitio extirpatione.
Secundo in morum ordinatione.
Tercio in infelicitatis collatione.
Quarto in veritate dilectionis.
Quinto in facili implectione.
Sexto in generalitatis extensione.

Prima igitur excellentia legis euangelice: quia omnes alias leges excellit. est inuitio / rum extirpatione. ad hoc enim leges sunt date ut vitia extirpent et quos priuata ca-

stigatio cohibere non possint metu penarum que legibus insistantur ut a malefactoribus retrahantur. propter quod dicitur Aplos. i. Tibi. i. Iustitia lex non est posita sed iniustis. et non subditis impijs et peccatoribus. sceleratis et contumacis. patricijs et matricijs hominibus. fornicarijs. masculorum concubitoribus. plagiarijs. mendacibus et perarijs. et si quid aliud sane doctrine adueratur. et. In hac autem extirpatione vitiorum lex humana innatur defectiva: quod non potest prohibere omnia mala. cuius ratio est. quia communitati proponitur obseruanda: in communitate autem paucius inueniuntur virtutes et perfecti et plures imperfecti et defectiuos. quia multorum infinitus est numerus. Eccl. i. Et ideo sicut paucis aliquando permittuntur que non permittuntur vltis perfectis. Ita in legibus que communitati seruande imponuntur aliqua mala minora permittuntur. ut maiora vitentur. sicut lex canonica meretricia publicis propter imperfectionem multitudinis que castitatem obseruare non potest. dissolutionem incurrat. Unde Aug. in libro de ordine: aufer meretrices de ciuitatibus et omnia contrabibilibus diuitibus. tamen non excusantur a peccato. et. Sic et multa alia lex civilis permittit. que a lege diuina reprobandur ut dicam infra sermone proximo: verumtamen ista mala que auferre bono non potest relinquit iudicio diuino puniendi sic et dicitur lex. quod iurissurandi contenta religio sola deum habet vitorem. i. iure iurandi. C. de iure iurandi. Unde Aug. in libro de libero arbitrio. lex ista querungendis ciuitatibus fertur. multa concedit atque impunita relinquit: que per diuinam prouidentiam iudicantur. Similiter lex moysae diuinitus data aliqua mala permittit. sicut permittit dare libellam repudiij. ut habetur Deut. 24. Ne virgines interficerentur: sic permittit tradere ad usuram extraneis: ne fratres proprios grauarent. Sicut habetur Deutero. 23. Cuius ratio quia lex illa fuit data populo rudem dare certis et imperfecto. Et ideo sunt eis permittita aliqua mala minora ut vitentur maiora: propter quod saluator dicit in deis. loquens de dissolutione vtorum eius interrogasset enim. Quid ergo Moyses mandauit dari libellam repudiij et dimittere. ait illis.

qm̄ moyses ad duriciā cordis vestri pmisit
vos dimittere vt oves vestras rē. Mat. 19.
Sicigit p̄ q̄ taz lex humana q̄ lex moysay
ea pmittit aliqua mala: r̄ sic reperit̄ imple-
ta quā itā ad extirpationē vltiōp. Sed lex
euangelica nullū malū pmittit tanq̄ p̄fē/
crissima: sed oīa excludit r̄ p̄menda p̄edi-
cit: p̄pter qd̄ legis latoz euangelicus iesus
christus dicit. Dico aut̄ vobis: q̄ de omni
verbo ocioso q̄ locuti fuerint hoies super
terram reddent rōnem in die iudicij. Mat.
12. Si de omni verbo ocioso multo magis
de nocuo. Et si de verbo multo magis de
facto. Et p̄sertim lex euangelica excludit il-
lud de libello repudiij: vt habet̄ Mat. 19. Et
Eiusdē. 5. Vbi d̄ dicitū est aut̄ quicūq̄ di-
miserit vtozem suam vt ei libellū repudiij.
Ego aut̄ dico vobis: q̄ quicūq̄ dimiserit
vtozem excepta causa fornicationis: facit
eā mecham rē. Item de vltura Luc. 6. Du-
ta d̄ date nihil in desperatōes. Et sic p̄mū.
C. Seda excellentia rē. In mox ordinatōe.
Nam ad quālibet legē p̄tinet actus huma-
nos ad bonū ordinare. Nā dicit̄ p̄s in 2.
et̄p̄leop q̄ intentio cuiuslibet legis latoz
est ciues facere bonos. In hoc aut̄ inuenit̄
lex humana defectiua: p̄sertim circa actus
interiores r̄ occultos: q̄ homo nō pōt de se
cretis cordiā iudicare: ideo nō potest lex
humana nisi de actibus exterioribus ordi-
nare: q̄ de his pōt homo legem ferre: de q̄
bus pōt iudicare. homo aut̄ videt ea que
parāt: deus aut̄ intuet̄ cor. Sicut d̄. 1. Cor.
16. Item Jere. 17. Vtraq̄ est cor hois r̄ in-
scrutabile: r̄ quis cognoscat illud? Ego d̄s
scrutans cor: r̄ p̄bans renes: ideo lex huma-
na nō pōt actus interiores ordinare. s̄ hoc
p̄tinet ad legem d̄uinā. Nā dicit̄ lex cano-
nica. de manifestis quidē loquimur: secreto-
rū aut̄ iudex r̄ cognitor deus est. 32. di. em-
bescant. Ad idem facti tertius. c. 1. de simo.
Idē dicit̄ lex cogitationis penā nemo pa-
tiatur. ff. de penis. l. cogitationis canoniza-
ta. de p̄. di. l. cogitationis. qd̄ intellige sane
qm̄ cogitatio illa nō p̄greditur ad actum ex-
terioz ē alā secus. l. Si quis nō dicos rape-
re. C. de epi. r̄ de. Sic ergo lex humana in
hoc est defectiua. C. Sic etiā r̄ lex moysay
reperitur in hoc defectiua: p̄pter qd̄ dicit̄
tur a doctoribus antiquis: q̄ lex vetus pro-

hibet manū nō aium: vt habetur in Glo.
Ibid. 3. Qd̄ intelligant doctores iudeop
r̄ mal edicentes voluntatē malam non esse
peccatū: nisi aliquo modo creant in actū ex-
teriozem: vt p̄ p̄ lo eph̄m. 13. libro antiqui-
tatis r̄ qm̄ arguebatur 3 eos: q̄ scrip̄tū est
Ero. 20. Nō p̄cupiscēs rem proximī tui. Rū
debant sic q̄ hoc p̄ceptio non prohibetur
p̄cupiscētia interiori: sed manifestatio exte-
rior: quāsi dicit̄ nō p̄cupiscēs. l. signa p̄cupi-
scētis non facies: vt amplexus r̄ oscula r̄
his similia: sed hoc est manifeste falsum: q̄
actus exterior nō h̄ malitiā vel bonitates
morale nisi in quātum p̄cedit ab actu inte-
riori peccatū enim et dicit̄ Aug. 9. 1. q. 1. c. 1.
in si. adeo malū volūtariū est: vt nisi sit vo-
luntarium oīo nō sit peccatū. Nā melius
intelligit̄ qd̄ dicit̄ est q̄ lex vetus p̄hibet
manū nō aium: q̄ lex vetus in paucis pro-
hibet aium seu p̄cupiscētiā interiorē v̄z
in mechā r̄ auaritia t̄m: nō aut̄ in homici-
dio r̄ furto: r̄ p̄terea s̄ p̄hibet in illis cō-
cupiscētiā: nō t̄m transgressionibus infligit
aliquā penā. Et ideo in talibus inuenitur
imperfecta. Quare aut̄ infligit aliquā pe-
nam. Vide 2. ho. l. 2. q. 106. ar. 5. ad. 5.

Lex vero euangelica tanq̄ perfectissima
generalit̄ dirigit hoīem nō solū: circa actus
exteriores: sed etiam circa actus interiores
Mat. 5. Qui viderit mulierē ad p̄cupiscēdā
eam s̄z mechatus est corde suo rē. Unde
p̄hibet etiā actus interior: es malos p̄nta cō-
cupiscētiā: r̄ p̄cupiscētiis imponit penā
p̄pter qd̄ saluator Mat. 5. Audistis q̄ d̄-
ctū ē antiq̄. Nō occides: q̄ at occiderit re-
erit iudicio: qm̄ aut̄ dixerit fratri suo racha-
rens erit p̄llio: q̄ at dixerit s̄atne reus erit
gehēne ignis. Et eodē mō dicit̄ in alijs p̄ce-
ptis C. Sic etiā addit lex euangelica p̄ntia
p̄fectionis p̄ceptis veteris legis vt p̄fectionis
ordinet mores hominum. Nā Mat. 19. Si vis
p̄fectus esse va. r̄ v̄. oīa q̄ h̄ēs r̄ va pau. r̄
se. me. Irē Mat. 5. Audistis q̄ d̄ctū est an-
tiq̄: oculū pro oculo dente pro dente. Ego
aut̄ dico vobis nō resistere malo. Sed si
te p̄cussit in dexteram maxillā p̄be ei r̄
aliā rē. r̄ sic in multis que ibi ponunt̄. lex
aut̄ moysayca nō instituerat p̄ntia ista p̄fe-
ctionis: sed potius p̄uocabat hoīes ad ob-
seruanda mandata d̄uinā p̄misione bo-

De lege gratie v3 de lege euangelica

noy temporalia vt p3 dicitur. Et Isa. i. De pñio autē q3 te pñserit in vñā marillaz pbe et aliā. Vnde supra sermone. 4. in fine. Ergo q3 lex euangelica pñfectius ordinat mores hominum quā omnes alie leges humane et diuine.

Tertia excellentia est. Infelicitatis collatione: sine ad felicitatē inductione. illā ad legem pñtinet ad felicitatē hominis inducere. Verūtm̄ lex humana nō inducit nisi ad poñtē: que est tranquillitas et pacificus status ciuitatis in vita ista mortali. homo autē finis intellectum: qui est pars principalior hominis. immortalis est: et ideo op3 aliā felicitas: emittit vitā istam assignare. Ad hanc autē nō pōt ordinare lex humana: q3 finis debz esse pportionatus hīs que sunt ad finē. felicitas autē eterna excedit līmites felicitatis humane. Vñ. i. Cor. 2. Oculis nō vidit et auris nō audiuit: nec in cor hominis ascendit: que pñt. de. di. se. Ergo q3 lex diuina ordinat ad istū finē. et ppter ea assignatur a doctoribus necessitas sacre doctrine: q3 hō ad quādam beatitudinē supernalē ordinatur ad quā p legem diuinā dirigē. Ad pñferendā autē istam felicitatem lex moſayca inuenitur defectiua: q3 beatitudo supernalis nō habet. nisi per gratiā et amorem dei. 6. Gratiā dei vitā eterna. hanc autē gratiā lex moſayca nō dabat: sed tm̄ disponebat vt dicit supra sermone pñmo parte. i. et sermone. 4. pte. 2. propter q3 dicitur Heb. 7. Meminē ad pñfectum adduxit lex. Sed lex euangelica tanq3 pñfectissima pñfert gratiā: imo est ipsa gratiā spiritus sancti pñcipali ter: vt dicit supra. Vñ Jo. i. Lex per moſen data est gratia et veritas pñ Iesum christum facta est: ppter q3 saluator in pñcipio euāgelice pñdicationis dicit. Priam agi. ap. enim re. celoz. Mat. 4. Vñ duplex est finis legis euangelice. Unus immediatus. scilicet fides formata p gratiam. alter est mediatus. scilicet vita eterna: vtrūq3 finem istum lex euangelica opatur. Vñ Jo. 20. Hoc autē scripta sunt vt credatis: q3 Iesus est filius dei et vt credentes vitam habeatis in nomine eius. Lex autē vetus pñmittebat solus terrena vt dicit supra sermone pñmo parte. 3. nec pñmittebat vitā eternam in pñmiuz virtutuz

et obedientie sed solus bona terrena. **T**ertē nec alicubi legitur in lege moſayca q3 moſes faceret mentionē de resurrectione cor3 populi: hoc q3 lex moſayca erat insufficiens ad gratiā et gloriā pñferendā fuit significatum in eo q3 moſes qui fuit legis illius lator nō potuit intrare in terrā pñmissionis. Et hī finis legis moſayce eſſet idem: cum fine legis euangelice. scilicet homines subdantur deo q3 est finis pñmius: cum remotius et pñfectius dirigebat ad hunc finē lex moſayca q3 lex euangelica: q3 illa ex timore. hoc autē amore: vt nota. 2. p. i. 2. q. 107. ar. i. Et sic patet tertium.

Quarta excellentia in veritatis dilucidatione. Nam ad lex ē pñtinet veritatem plane et lucide tradere. Vñ inter ceteras cōditiones legis quas Iudaeus in lib. et pñmo logiā. enumerat ē ista vna: q3 dicitur manifeste ne aliqd. ppter obſcuritatē in captione cōtineat: vt refert Gratianus. 4. di. erit aſſer lex. Locus rō est: q3 lex pñponitur multitudinē intelligenda et seruanda. in multitudine autē plures sunt deficientes ingenio et pñci subdiles et ingenui: ppter q3 multitudinē pñponitur debet veritatē plane et lucide tradere. In hoc autē inuenitur lex humana defectiua q3 ibi inueniuntur multe obſcuritates: et pñplexitates: tum ppter legum multitudinē ac varietatē et mutationem et aliquāz abrogationē: tum etiā ppter compositōz multiplicitatē: q3 multi variis pñtibus multi iperatores fuerunt et multi doctores: quoz quot capita tot diuerſe ſiue. Vñ profunda et obſcura legum abyſſus: que olim p Iuſtinianum christianissimum impatōrē habz pñonantiā luculentā: vt ipse refert in pñcipio pñtationis redacta fuerat: hodie obſcurior pñplexitatis intricata ē. **S**ilr in hoc reperit lex moſayca defectiua: q3 in voluminibus et figuris tradit veritatem de agibilibus et credēdis: ppter q3 lex illa appellat ab Aplo vmbatica. Heb. 10. Elm / bñ hīo lex futuroz bonoz: nō ipſam finem rep. Glo i. ver. tatē. fuit. n. lex illa vmbatica et figuratiua veritatis explicāde in nouo testō. In culis signū moſes velata facie loquebatur ad pplm sicut legif. Exo. 24. Propter quod dicit Apol. i. Cor.

Jo. Omnia in figuram contingebant illis
 et de hoc dicti supra sermone proximo par
 te. 2. Sed lex euangelica in hoc innent
 tar perfecta: quia veritas que in veteri te
 stamento in figuris latebat occulta per cul
 dentia facti facta est manifesta. Verbi gra
 tia. De ministerio trinitatis q in veteri te
 stamento non expressit manifestat sed sub figu
 ris: sicut p q tres viri apparuerunt ha
 biae: et vnum adorauit. Gen. 18. Sed in no
 po testis expressit manifestus est. I. Jo. 3. Tres
 sunt q testimonium dant in celo. pater ver
 bus et sps scs: et hii tres vni sunt. Sic
 de incarnatione filij dei reuelat e habiae
 dicente deo. In semine tuo bndicent oes
 gentes. Gen. 22. Sed q vna et tribus pso
 nis. s. filius dei fuerit incarnatus etia cbi
 net diuina misteria veteris testi Ista. 9. Par
 uulus datus est nobis et filius datus est no
 bis. nota. filij: qz non pater neq sps scs.
 Ite ps. Benedicat nos deus: deus noster:
 et benedicat nos deus. p. de trinitas d
 dicit deus ter sed in eo q p nomen noster
 ponit in 2° deus denotatur q filius erat si
 endus noster frater p incarnatione. ps. Mar
 rabo nomen tuum fratribus meis. In no
 po aut testis et p. filius et manifestus ista mi
 steria declarata sunt. Sic de passione si
 garatine p. nebat. Ezo. 12. De agno pa
 scali assando et. ps non p. fringetis et eo:
 q allegat Jo. euagell. p rpo. Jo. 19. Sic et
 de eucharistia: que figurabatur: per mana
 datum a deo in deserto: et sic de ceteris mi
 raculis fidel et. Pater ergo q veritas que
 in veteri testamento et in lege mosaica eni
 gmatice figurabatur: in lege euangelica ma
 nifestius elucidatur: et in figuram huius in
 passione domini quado misteria noue legis
 fuerunt impleta velum templi scilicet est in
 duas partes. Mat. 27. Et Luc. 24. Propter
 quod dicit saluator. Jo. 16. Venit hora cu
 lam non in prouerbijs loquar vobis sed pa
 lam de patre meo annuntiabo vobis: et se
 quitur dicit ei discipuli eius. Ecce modo pa
 la: loqueris. Et Prouerbiu nullu dicit et.
 Jo. 16. Et sic patet. quarta vj: q lex euage

lica excedit omnes alias legem in tradendo
 plane ac lucide veritatem. de his quattuor
 loquitur. ps. Rex domini immaculata: quan
 tum ad primum: conuertens animas. qua
 tum ad secundum: resurgendo fidele. quantum ad
 tertium: sapientiam prestans paruulis. quod
 tum ad quartu. Unde Tho. 1. 2. q. 1. ar. 4°.
 Et Abolauit de lra. in prologo super
 euangelia.

Quinta excellentia et. In facili imple
 tione: quia alle leges: propter multiplicita
 tem: preceptorum et prohibitionum sunt dis
 ficiles ad obseruandum: presertim lex mo
 saica in qua vt dicit in dei continentur sex
 centa tresdecim precepta: inter que erant
 quedam valde difficilia ad obseruandum:
 propter quod dicit Petrus aplos: et senio
 ribus in consilio congregatis. Quid tenta
 tis deum imponere iugum super ceruicem
 discipulorum: quod neq patres nostri: neq
 nos portare potuimus. Act. 15. Sed in no
 ua lege preter precepta legis nature paucis
 sime precepta superadduntur in doctrina
 christi: et Apostolor. propter quod dicit do
 minus. Mat. 23. Venite ad me omnes qui
 laboratis et onerati estis: et ego reficiam vos.
 Iugum enim meum suauis est: et onus meum
 leue: quod exponit Hilarius dicit. Legis
 difficultatibus laborantes et peccatis seculi
 oneratos ad se aduocat. Item Jo. 5. Ma
 data eius gratuita non sunt. Unde Tho. 1.
 2. q. 107. arti. ultimo. TEst et alia ratio: qz
 lex mosaica non erat lex amoris sed timo
 ris: quia non dabat gratiam: sed puniebat
 transgressores: propter q dicitur Gal. 3.
 Lex propter transgressores posita est. Et so
 mandata eius cum difficultate seruaban
 tur: quasi coactus velint a seruis obedie
 batur domino non amore sed timore. Sed
 in noua leg: datur gratia spiritus sancti.
 Ro. 5. Caritas dei diffusa est in cordibus
 nostris per spiritum sanctum qui datus est
 nobis: propter quod mandata noue legis:
 ex amore seruantur. Et ideo cum dilectio
 ne et dulcedine: quia qui operatur eius amo
 re dulciter operatur.

De lege gratie v3 de lege euangelica

Cetera excellentia re. in generalitate ex-
tensione: quia lex humana civilis non ligat
nisi subditos imperio. Unde multi pcedat
se exceptos a subiectione legis civilis. puta
Francie & Venetie & similibus. licet de iure
civilis imperator quiescit lator legis civilis di-
catur vbi totius mundi vt probatur in l.
De precatio. ff. ad l. rod. de actu. & vide p
canonistas in c. q. super hys. §. rursus. de
noto. **C** Si militer lex moysaica fuit data ta-
tum illi populo ex quo cum deberet nasci
christus. voluit deas illum magis esse ordi-
natum circa cultum diuinum per precepta
cerimonialia & iudicialia a'q's populo. p's.
Qui annuntiat verbum suum Jacob iusti-
cias & iudicia sua israel non fecit taliter om-
ni nationi re. Idem habetur Ro. 3. in prin-
cipio. Unde alij populi non obligabantur
legi Moysi quantum ad dicta precepta. p
preca sine lege Moysi multi saluati sunt
olim. sicut Job. Ruth & alij habentes fides

vnus dei & viuentes fm lege nature. sicut
dicit Apostolus. Ro. 2. Cum enim gentes
que legem non habent naturaliter ea que
legis sunt faciunt ipsi sibi sunt lex: qui cum
dicunt opus. l. scrip. in cor. suis. **C** Sed lex
euangelica de ore dei incarnati habet vim
obligatiuam generalem in toto mundo: sine
qua nemo potest saluari. Unde Jo. 3. Nisi
quis renatus sit ex aqua & spi. sancto. non
potest introire in regnum dei. & Mat. vltio.
Euntes in mundum vniuersam. pte. e. om-
ni. cre. qui. cre. & bap. fu. sal. erit. qui vero no
crediderit condemnabitur. Et sic fuerat p
phetatu p Isa. 49. Quia est vt sis mihi
seruus ad suscitandas tribus Jacob & se-
ces israel conuertendas. dedi te in lucē gen-
tium vt sis salus mea vsq; ad extremum
terre & sic patet. 6. Deo gratias. Amen.

C Impressum Biele per Jacobum
Bisamiticum.

Sanctuarium
Petri Hieremie.

Tabula

Sermones de sanctis per totū annum.

De sancto Andrea aplo.
Item de eodem.
De sancto Nicolao confessore.
De sancta Anna matre gloriose virginis. Ad
de nativitate virginis.
De sancta Lucia.
De sancto Thoma apostolo.
De sancto Stephano pio hominē martire.
Item de eodem.
De sancto Joanne euangelista et apostolo.
De sancto Innocentio.
Item de eodem.
De sancto Thoma martire.
De sancto Silvestro confessore.
De circuncisione vultus nostri Jesu Christi.
De Epiphania eiusdem.
De sancto Antonio abbate.
De sancto Fabiano ac Sebastiano martiribus.
De sancta Agnethe virgine ac martire.
De sancto Vincentio martire laudatū patrono.
De conversione Pauli apostoli.
De purificatione virginis gloriose.
De sancto Blasio martire.
De sancta Agata virgine martire.
De translatione eiusdem: ubi pulchra de
translatione sanctorum afferuntur.
De sancto Eulatio martire.
De cathedra sancti Petri apostoli.
De sancto Mattheo apostolo.
De sancto Thoma agnate doctore inestimabili.
Item de eodem.
De sancto Gregorio papa ac ecclesie doctore.
De sancto Benedicto abbate.
De Annuntiatione dominica.
Item de eadem.
De sancto Ambrosio ecclesie doctore.
De sancto Georgio martire ac milite.
De sancto Marco euangelista.
De sancta Rita virgine.
De sancto Petro martire ordinis predicatorum.
Item de eodem.
Item de eodem.
Item de eodem.
De sancto Philippo et Jacobo apostolis.
Item de eodem.
De inventione sancte crucis.
De corona domini.
De sancto Joanne euangelista ante portam latinā

De sancto Barnaba discipulo domini.
Item de eodem.
De nativitate sancti Joannis baptiste.
De sancto Petro et Paulo apostolis.
Item de sancto Petro.
Item de sancto Paulo.
De visitatione virginis gloriose.
De sancta Margarita virgine ac martire.
De sancta Maria magdalena.
De sancto Jacobo apostolo.
De sancta Catharina virgine.
De vinculis sancti Petri.
De sancto officio predicatorum in dytō fundatore.
Item de eodem.
De transfiguratione gloriosissima saluatoris.
De sancto Laurentio martire.
Item de eodem.
De sancta Anna matre gloriose virginis.
De assumptione gloriose virginis.
De sancto Bartholomeo apostolo.
De sancto Augustino confessore ecclesie doctore.
De decollatione sancti Joannis baptiste.
De nativitate gloriose virginis.
Item de 7 gaudijs et 7 doloribus eiusdem.
De exaltatione sancte Crucis.
De sancto Marco euangelista et apostolo.
De sancto Cosma et Damiano martiribus.
De sancto Michael archangelo.
De sancto Hieronymo confessore ecclesie doctore.
De sancto Francisco prefatore in dytō misericundiarum.
De sancta Ursula ac socijs eiusdem.
De sancto Symone et Iuda apostolis.
De omnibus sanctis.
De commemoratione omnium defunctorum.
Item de eodem.
De sancto Leonardo confessore.
De sancto Martino confessore.
De sancta Cecilia virgine et martire.
De sancto Clemente papa ac martire.
De sancta Catharina virgine ac martire.
De sancto Alberto confessore ordinis carmelitarum.
De sancto Antonio de padua.
De sancto Blacio martire.
De corpore Christi.
Item de eodem.
De sancto Juliano confessore.
Sermo de laudibus scientiarum prefatus
theologic.

f 3 n 3 s.

Sermo de scto Andrea apostolo .ii.

274

In festo beati Andree apostoli Sermo primus.

Anis

qui credit in illum non confundetur. Ro. 10. Et in epistola hodie. Nota illud confunderetur. scilicet confusione culpe mortis.

homo in hac vita neque confusione pene eter-
nalis post mortem. Et quod beatus Andreas
credidit in deum: ideo non est confusus: quoniam
in eo est mirabiliter exaltatus in gloria. Ideo
de eo erit sermo. Salutes virgo etc. Pro in-
tellectu verborum est notandum quod secundum
sententiam theologorum presertim beati Thome 22.
q. 2. ar. 2. Et magistri sententiarum in 3. libro. dist. 23.
tres ponuntur gradus vere credentie.

Primus est credere deum.

Secundus est credere deo.

Tertius est credere in deum.

Primus gradus habet per scientiam in-
tellectualem.

Secundus per reverentiam cordialem.

Tertius per obedientiam generalem.

Et iste tertius salvat animam. Et de hoc se-
quitur thesaurus. Supponit istos primos duos.
Primus ergo gradus est credere deum. scilicet
deum creatorem totius universi. Et iste ar-
ticulus semper fuit necessarius et erit ab in-
itio mundi usque ad finem. Ita quod nunquam po-
tuit aliquis homo salvari sine isto: iuxta illud
Heb. xi. Qui potest accedere ad deum cre-
dere: quod est et quod in querendis se remunera-
tor sit. Et satis potest homo quilibet habens
intellectum ex ratione naturali congere quod
deus sit: nisi sit stultus. De quo dicitur in psal-
mo Dixit insipiens in corde suo non est deus.
Unde dicit sanctus Thomas 22. q. 1. ar. 5. ad ter-
tiam articuli. Et prima pars. q. 2. ar. ad pri-
mam quod credere quod deus sit et quod deus sit unus:
non est proprium articulis fidei. Ratio: quod demon-
stratur probatur: nisi illi qui demonstratio/
nem habuit non capiat. Et in presenti duplici
ratione manifeste probatur deum esse.

Prima ratio sumit ex parte cause efficientis.

Secunda ex parte motus et sensus. Unde de
hoc Thomas 2. 1. q. 2. ar. 3. Pro prima ratione ne-
ta similitudinem de illo qui iuraret in aliquo
magna et excellens palatium bene ordina-
tum etc. talis datus quod non videat deum qui
fieri fecit illud palatium: nisi cognoscat ma-
gnam potentiam illius et magnitudinem pa-
latij. Cognoscat ecclesiam sapientiam et ordi-
nem: et ex fine bonitatem. Sic in proposito. To-
tus mundus est palatium dei. In celo sunt
camare multe: in quibus habitat deus cum
suis suis. i. electis suis Jo. 14. In domo
patris mei: mansiones multe sunt. Subtus
terram est carcer inferni. Istos vero sumas
hic in stabulo cum bestis. Baruc. 3. O israel:
quod magna est domus dei et ingens locus pos-
sessionis eius: magnus et non habens finem:
excelsus et imensus. Ex magnitudine ergo
mundi possumus cognoscere magnitudinem
et potentiam dei: ex ordine sapientiam suam.
Ex preservatione vero bonitatem. Sap. 13. A
magnitudine spiritus et creature: cognoscibilis
poterit horum creator videri. Pater prima ratio.
Secunda ratio sumitur ex motu et sensu. Si enim
dicerem vobis. creditis quod in corpore meo
sit anima: Rudebistis et sic. Et ubi cogno-
scitis hoc: cum eam non videatis? Rudebistis
ex motu et sensu membrorum etc. Sic ex motu
totius orbis et corporis celestium: poteritis
cognoscere deum. Sic singulariter de motu
solis. et lune. et stellarum. Item de motu elemē-
torum singulorum. Unde ex hac ratione movent
quidam antiqui philosophi. dixerunt quod deus est ani-
ma mundi: presertim Marcus Varro: sicut
refert Augustinus in viij. de civitate dei. Et Thomas 22. q. 94. arti. primo.
Cum enim deus sit simplicissimus non im-
peditur nec componitur cum aliqua tanquam for-
ma cum materia qua deus non est pars et
sentie creaturam: quia creature omnes ha-
beant essentiam a deo. Hanc rationem et po-
nit Augustinus in vi. enciclos dicens.

Principio celum et terram calidius liquentes.
Lucentemque globum lune titillantes astra.

Spiritus intus alit: rotamque infusa per artus.
Mens agitat molem: et magno se corpore
misceat.

Iste ergo modus uterque cognoscendi ha-
betur per scientiam intellectualem: quod et philosophi sine

¶ ¶ ¶

Sermo de scto Andrea apostolo

fide cognouerit deum: ut in. 12. Meta. **U**n
Apl's Ro. 1. Inuisibilia dei: a creatura ui
di per ea que facta sunt intellecta conspici
tur sempiterna quoque uirtus et diuinitas:
ita ut sint inexcusabiles: quia cum cognouit
sent deum non sicut deum glorificauerunt
aut gratias egerunt: sed eum in cogit. su. et ob
scu. est in fi. cor. 2. di. enim se esse sapi. stulti
facti sunt. Nota quod Apl's reprehendit phi
losophos. Et dicit Aug⁹ q in templo cum alijs
adorabant idola cum populo. Primum grad⁹.

Secundus gradus credendi est credere deo.
Et iste est melior. Credere autem deo id est
q credere uerbis eius. Multi enim credunt
deum. scilicet: sed non credunt deo. id. uerbis
eius. Sicut sunt et pagani et infideles q
credunt deum esse: sed non credunt deo. id. se
su xpo uero deo et uero homini affirmant et
tres personas et unam essentiam in diuinis: et sic
de alijs articulis fidei. Et ideo uariantur.
Sed qui credit deum: et deo: placet magis
deo. Et ideo non priuabitur mercede sua. Le
gitur de Abraam q deus promisit ei dare fi
lium cum esset senex: et uxor antiqua: et ipse
credidit. Un⁹ dicit tertius. Credidit Abraa
deo: et reputatum est ei ad iustitiam Gen. 15.
Sic et nos debemus credere deo circa ea q
sunt fidei: quibus intellectus noster et huma
na ratio non percipiat. Ideo Eccli. 2. Qui ti
metis deum: credite illi. Non dicit illum: et non
enacuabitur merces uestra. Infideles credunt
deum sed non deo. Et ideo enacuabitur mer
ces eorum post uitam istam: quia in hac uita
abundant diuitijs et alijs temporalibus
bonis.

Tertius gradus est credere in deum.
Quid autem sit credere in deum declarat Au
g⁹. Ita super illud ad Ro. 4. Credent in eum
q iustificat ipsam: dicit Glo. Aug⁹. Quid est
credere in deum? Credere id est amare: credendo
diligere: credendo in enim ire: et eius mebris
incomparari. Hec ille. Igitur q credit in deum
facit opera bona et meritoria: quia talis cre
dulitas: de sui ratione includit charitatem: ut
et dicitur Aug⁹ ps. Ideo dicit saluator. Qui
credit in me opera. Meritoria. que ego fa
cio et ipse faciet Jo. 14. Igitur qui est in pec
cato mortali: licet credat deum: et credat
deo. non tamen credit in deum: quia nec amat eum
per charitatem nec ad ipsum uadit. Talis

ergo existens in peccato mortali mentitur
cum dicit Credo in deum: si intendit illud dicere
in persona propria: secus si in persona ecclesie si
de ecclesie profitendo. Talis ergo gradus cre
dendi est collatus sine uite. Jo. 3. **Q**uis
credit in ipso non peccat: sed beatus uita eterni.
Et hoc modo crediderunt apostoli in deum. Jo. 2.
Crediderunt in eum discipuli ei⁹. Inter quos
reliquit andreas cum alijs apostolis credens
in deum. Ex quo ergo credere in deum est
credendo in eum ire. ut supra dictum est.
Uideamus per quos passus beatus an
dreas iuit ad deum ut eius exemplis ma
gistris promeretur. Nota q per quatuor
passus beatus andreas iuit ad deum.

Primus est prompta obedientia.

Secundus est firma confidentia.

Tertius est larga benignitas.

Quartus est perfecta patientia.

Primus ergo passus fuit prompta obe
dientia. Et iste est effectus uere credentis:
alioquin fides sine operibus mortua est Jac. 2.
Nota hic quoque petrus et andreas tribus ui
cibus fuerunt uocati a domino. Primo ad ipsi
noticiam. Secundo ad ipsi familiaritatem.

Tercio ad ipsi disciplinam. De prima uoca
tione habetur Jo. 1. Dic historiam. Ex qua
moraliter nota q homo debet esse diligens
non solum circa salutem suam sed etiam cir
ca salutem proximorum: ut eos ducat ad uitam
dei. consulendo. obsecrando. corripiendo etc.
Sic fecit andreas qui postquam agnouit xpm
adduxit petrum ad eum etc. Sic debet fa
cere uir uxori et e converso duas seruus. pater
filios. socius socio etc. 1. Cor. 7. Saluabitur
uir infidelis per mulierem fidem. Et sal
uabitur mulier infidelis per uirum fidelem.
Ideo dicitur Apo. 1. Spiritus et sponsa
dicunt ueni: et qui audit dicat ueni.

De secunda uocatione legitur Luc. 5. Dic hi
historiam. Ex qua nota moraliter q magis
profuit Petrus ad capiendum pisces ex eo
q accommodauit nauem suam et xpo pete
ri. q et labore suo: quia per totam noctem la
borantes nihil ceperunt. Sic in proposito.
Et elemosinarum largitione ultra meritum ui
te et eterne magis augentur temporalia q de
ficiant et q augeantur et labore humano.
Mat. 19. **Q**ui reliquerit domum vel fra
tres. aut sorores etc. Centuplum accipiet. scilicet.

Sermo de scto Andrea apostolo

.iii.

275

In hac vita sum ad lucra spalia ut delectat Marcus. Et vitam eternam possidebit. Item Jo. Junior sui etenim senat et non vidit iustum derelictum: nec semen eius querens panem: tota die miseretur et eo nodat et semen illius in benedictione erit.

De tertia vocatione legitur Mat. 4. et in euangelio bodlerio. Et quo moraliter nota exemplum optimam obedientie. Et qua p'anditur nos q' tot et crebris modis vocatur a dno et tñ sumus rebelles sue vocationi et vocatioi et furiis et. Dina nāq' bōitas nihil de cōtingentibus omittit ad nos vocandam et p'uertendā a se: mō interioris inspirando. modo exterioris predicando: q' vocat p'dicatoris vox delectat. Mat. 2. p'pō. n. vos estis q' loquimini: sed spūs p'is v. q' loquar in vobis. Itē Jo. 3. Spūs vbi vult spirat: et vocem eius audis et. modo minis et terroribus excitando. s. pestibus. fame. guerra. infirmitatibus et. et tñ sumus surdi ob audientes vocē dñi. Uñ Greg. in homelia bodleria Quarta nos eius miracula videmus. quot flagellis atterimur. quātis mīnarum aspectu: s' d' terremur. et tñ vocatē seq' contemnimus. In celo iam sedet q' de conversione nos admonet iam. Ingo fidei colla gentis subdidit iam mūdigiāz stravit. Jam ruinis eius crebescētib' districti sui iudicij die p'pinq'are denūciat: et tñ su p'ba mens nostra nō vult hoc sponte deserere: q' cotidie p'dit iustia. Dec ille. Ideo nō sumus inobedientes vocē dñi: ne alias frat' nos p'dat. Nota h'it'udine de falece q' qñ est satur nō venit ad dñm eū vocatē et tunc patronus eius indignatus iacet in eā lapidē et occidit et. Sic vines vocatus a deo. quisariatus est et plenus olivis nō vult venire. Sic lujuriosus et. Disparat' ce et. Sed dñs frater p'p'et in eum lapidē dare sentētie et occidit aīam et corp' et. nec audiet nos clamantes in tpe necessitatis Prouerb. 1. Quia vocat' et renuistis: eritendi manū meam et nō fuit qui aspice/ret: despectistis omne consiliū meum et in crepationes meas neglexistis: ego quoq' in interitu v'ro ridebo et subsanabo cū vobis q' timebatis aduenire. et. Itē cū Job ol camus. Nobis me et ego ridebo tibi: opl namum tu. porri. de. Job. 14.

Secus passus fuit firma cōsuetudine: sicut p' Jo. 6. qñ Andreas dixit. Est puer hic vnus qui habet quinq' panes ordeaceos et duos pisces et. q' verbum est cōfidentia dicit. ut sentit Chrysostomus. Et quo exēplo nota moraliter q' deponimus cōdere de diuina bonitate in oibus factis n. stris et. Nota p'ra illos q' diffidit de dño. Timet enim vbi nō est et mēdā: sicut p' de eo q' vult ingredi religione. Timet. n. ne possit p'scuerare. Sic de vo' ēte peere iūmleo et. Sic illis qui sunt auari ad elemosinas p'adas q' procedit et eo q' nō cōfidit de dño vidente. D. paup'ibus et habebis thesaurum in celo Mat. 19. Eribidem subdit. Omnis q' reliquerit domū et fratres et. et vult accipere vitam eternā possidebit. Hic. n. verbis auarus nō credit: q' si crederet certe daret vniū pro centū sicut cōsideret de iustitiam: o facto per notariū de simili et. Itē cōfidat' dño p' Qui cōfidit in dño sicut mons non: nō cō mouebitur et.

Tertius passus est larga benignitas: que dicit' larga q' et cetera: ad oēs hoīes mūdī. Uñ nota q' latius d' esse cor nrm ad diligendū p'imos q' est celū empyreū ad cōtinendū creaturas: q' celū empyreū nō pōt capere peccatores et malos 2. ut. r. Uidebam sathanam sicut fulgur de celo cadentem. Sed cor nostrum debet capere bonos et malos iustos et peccatores. Item celum empyreum non pōt capere infideles sed cor nostrum debet capere illos: ut oēs obligat et. p'o. Et cōsumationis v'ldi finē: latam mandatum tuum nimis. Hāc hūit erecllēt. b. Andreas sicut p' in cōuersioe Nicolai senis lujuriosus: pro quo quinq' v'ibus ieiunauit. donec eius conversionem a dño optinuit. Item p' in liberatione illius iuuenis temptati et accusati a matre libidinosa. Idem patet illius epī deuoti sui reuerti a diabolo in specie mulieris. Sed hoc exemplum reserua in fine sermonis.

Quartus passus est p'fecta patientia q' p'bat in suo sacro martyrio: i quo māsse apparuit q' nō sōlū patienter sed et libēter mortē amplectus: s' q' nō potuisset a fide libus liberari a morte nīssominus ab ipso petebat. ut palmam sui martyrij non impetirent. Deo Grās Amen.

Am. 14

Sermo de beato

Item de beato Andrea. Sermo. 2.

Ali relictis re-

ctibus secuti sunt eum. Mat. 4. Vide infra in sermone beati Jacobi ap. 1. qui incipit sicut et iste. Cuius in-
troitu sermonis notandum quod sicut experimen-
to videmus: quod aliquis redere vult ad aliquod
regnum civitatem vel castrum et ignorat viam
semper nescit invenire societate alicuius exp-
ti viatoris pedoti seu pastori cuius vestigia
sequens per viam rectam incedat. Sic fecit To-
bias qui volens accedere ad gabrielam propter
quoniam suum in Regem civitatem. Vnde me-
rito parentis et sui inveniit socium bonum. Ang-
elum Raphael qui sanum illum duxit et re-
duxit ad patriam: sicut legitur Tob. 5. et per to-
tum. Vnde ad propositum omnes nos tendere
debemus ad regnum vite per beatitudinem suam ad ac-
tionem summi boni: quia illa est finis nostrae
ultimus quam naturaliter desideramus. Nam
ut dicit Boetius in 3. de consolatione. In me-
ritibus hominum naturaliter veri boni est inser-
ta cupiditas. Ad illam ergo totis affectibus
pergere debemus: quia non habemus hic civita-
tem manentem sed futuram inquirimus. Hebr.
11. Nam si ignoramus et cum difficultate
cognoscimus. Nam et experientia docet quod
omnes homines per vias diversas incedunt. Qui
dam per viam divitiarum in quibus putant bea-
titudinem consistere. Quidam per viam honoris.
Quidam per viam voluptatis. Quidam per viam poten-
tie etc. Vide infra in sermone beati Fran-
cischi qui incipit. Mihi absit gloriari etc. in pro-
posito. Ideo dicit Boetius in 3. de consolatione.
Quam mortalium cura quam multiplici stu-
diorum labor et exercet diverso quodam calle pre-
cedit: ad unum tamen beati iudicis finem nititur per-
venire. Quia ergo via hec sit tam nobis in-
certa et obscura: ad quem viatorem ibimus?
Nunc ad adam? Non quia in prima dieta
ster erravit etc. Nunc ad moysen? Non
quia ipse quoque erravit nec viam vite eterne
nobis ostendit sed agnoscendo spiritualium bo-
norum que in premio virtutis pollicetur. Nam
quod ergo alium prophetam aut patriarcham? Non
certe: quia omnes quidem erraverunt in solitudi-
ne et in iniquo sensu erroris habitaculi

non inveniunt: esurientes et sitientes animas
eorum in ipsi defecit. Unde non ad celum sed
ad infernum omnes descenderunt. ps. Quis est
homo qui vivit et non videbit mortem eru-
tiam suam de inferno. ps. Quis ergo pecca-
verunt et egent gloria dei. ps. 3. Vnus ergo
viator: sen pedotus qui nunquam viam erravit
nec errare potest est Christus qui verax est et viam
dei in veritate docet Mat. 22. Propter
hoc enim de celis descendit ad vterum vir-
ginis ut nos viam istam doceret: et si nos
ipsum imitemur gloriam consequamur. Luc. 1.
23. Gloria magna est sequi dominum: longitudo
enim viterum allumetur ab eo. Vnde er-
go et andreas volentes ut prudentissimi. A-
ri per viam rectam incedere ut ad finem op-
tatum tandem pervenire possent: secuti sunt
dominum. Et hoc est quod dicitur in themate. Alii
relictis rebus etc. Sed notandum nobis est
quod dicitur thema quod ad hoc ut sequi dominum ex-
pediatur possent: sua rebus reliquerunt. Et
quo datur nobis scilicet: quod si volumus
dominum Iesum Christum sequi etiam nostra re-
bus relinquamus: quia alias tanquam catenati
ipsius rebus et ligati ipsius sequi nequaquam pos-
semus. Sunt autem quatuor maxime re-
bus que nos detinent et ligatos: que relin-
quere oportet. ut dominum sequi possimus que est
apostoli reliquerunt preferimus Andreas:
de quo nobis hodie sermo est: sic et nos de-
bemus facere tanquam expediti vernaculi
Abrahe Gen. 14.

Primum est rete proprie voluntatis: et
istud relinquimus per propriam obedientiam.
Secundum est rete carnalis voluptatis: et hoc
relinquimus per sanctam penitentiam.
Tertium est rete humanis fragilitatis
et hoc relinquimus per firmam patientiam.
Quartum est rete mundanalis cupidita-
tis et hoc relinquimus per piam subventionem.
Primum ergo rete etc. Propria enim vo-
luntas est rete magnum per quod ligatur
homo et trahitur ad infernum. Ber. Tolle
proprietatem voluntatem et decit in eternum.
Et unde peccata omnia committuntur: non
ne a propria voluntate. Vult enim homo
voluntatem suam non deo subicere: sed si-
bi propriam reservare et hinc procedunt om-
nia peccata. Ambro. 15. q. 1. Non est quod cuius
viam ascribamur eripiam nisi nosse vo-

tantari. Nemo nostrum tenetur ad culpam:
nisi propria voluntate deflexerit. Ad idem
facit dictum Aug. 15. q. 1. §. 1. Peccatum adeo
voluntarium malum est: ut si non sit volun-
tarium: definit esse peccatum. Sic et infer-
nus non factus nisi propter propriam vo-
luntatem. Unde Aug. 23. q. 4. Ababucho/
donoso. Uasis ire nunquam deus redderet
interitum: si non voluntaria inueniretur ho-
mo habere petiti. Unde bella. unde ur-
ta. unde homicidia. unde adulteria. unde
destructiones religionum: nisi ex propria volun-
tate. Mat. 15. De corde erant cogitationes
male: homicidia. adulteria etc. Hoc ergo re-
te relinquendum est si velimus legi spiritum. Re-
linquimus autem per veram obedientiam.
Ideo dicit ipse. Qui vult venire post me
abneget semetipsum: et tol.era. suam et sequa-
tur me Mat. 16. Nota Et sequat me. Nam
ipse dicit Jo. 6. Descendi de celo non ut sa-
ciam vo. meam: sed eius qui misit me. No-
ta duplicem voluntatem in christo finem quod ho-
mo. scilicet voluntas sensualitatis que vocat vo-
luntas ut natura: et voluntas rationis que dicitur
voluntas ut ratio etc. Declara finem primam
petebat a patre. Quia si possibile est transcat
a me calit iste: Tercium non mea voluntas
sed tua fiat etc. Hoc ergo recte. b. Andreas
reliquit. Nam ut dicit Greg. in homelia. Ad
vnius passionis vocem petrus et andreas re-
lictis rebus secuti sunt redemptorem etc.
Die quo tribus vicibus fuerit a patre voca-
tissimus dicitur in legenda. De prima legitur
Jo. 1. de secunda Luc. 5. De tertia Mat. 4. et in
euangelio hodierno. In prima nota mora
licet quod sicut andreas vocavit petrum: sic et
nos. Apo. ult. Qui audit dicat veni.
Secundum recte est carnalis voluptatis etc.
Tercium expientia docet quod magnam recte sit hoc.
Nam quasi omnes homines mundi hoc recte illa
queantur: ita ut dicere possemus. Quis de-
clinaverit: simul inutiles facti sunt etc. For-
tasse in tota hac ciuitate paucissimi sunt qui
tali recte aliqui non fuerint alligati. Hoc recte
ligantur forte Sanfon. sanctus david. sapien-
tissimus Salomone. De hoc recte copulans
legitur Abacuc vi. Expedit sagem suam:
et semper interficere gentes non cessat Aba-
cuc. i. Et nota quod secundum recte car-
nalis voluptatis habet decem filia. ex quibus

bus componitur que sunt decem species lu-
turie: que sunt iste v. Primum fornicatio
simples inter solutam et solutam. Secundum
adulterium. Tertium stuprum. Quartum
sacrilegium. Quintum incestus. Sextum
raptus. Septimum mollicitas. Octauum
sodomia. Nonum innaturalitas seu tur-
pitude cum vxore extra vas debitum.
Decimum bestialitas. Die ut expedit sed
hoc recte relinquimus per sanctam peniten-
tiam per ipsam enim in anima subiecit cor-
pus quod facit ipsum primum scire et
etiam eleuari ad celestia contemplanda quod
non timet hoc recte. Proverb. 1. Frustra la-
citur recte ante oculos pennatorum. Peni-
tenti vocantur penitentes: quia duas alas
assumunt per penitentiam et orationis et ab-
stinente per quas volant per desiderium
sanctum relicta carnali mole. Ad proban-
dam etiam spiritum hoc recte preualet: nota
exemplum quod legitur in legenda hodierna
de matre illa que filium concupiscit etc. Ubi
etiam probatur excellentia castitatis beati
Andree cuius merito fuit et lurtaria finita et
castitas liberata Ideo Col. 3. Adornate
membra vestra que sunt super terram. Bea-
tus andreas volens spiritum sequi reliquit etiam
hoc recte. Nam credo nisi fallor ipsum virgi-
nalem munditiam preeditum fuisse: et quia sciebat
non aliter hoc recte posse euadere nisi per
penitentiam ideo mirabili penitentia se
affligebat: per quam et merito cuius non so-
lum ipse euasit sed etiam alios seculi euade-
re. Nota exemplum de Alcolao sene inue-
terato in lurtaria: sicut legitur in legenda.
Caveamus ergo a consuetudine peccan-
di: que ita efficitur altera natura: quod non
sinit hominem a peccato resilire. nisi cum
maxima vi et gratia dei. Adcre. 13. Si mu-
tare potest ethyops pellem suam aut par-
das varietates suas: ita et vos poteritis
bene facere cum dedideritis malum.
Tertium recte est humanalis fragilitas
etc. Hoc recte multos illaqueat sicut pa-
ter in petro qui fragilitate quadam chris-
tum ter negauit. Sic et hodie multo timore
mundano multa peccata committunt. sicut
presertim legisse qui ne displiceant magna-
tibus sperunt iniustas infas. Sic martirio
laborat in se. Quis dicitur ut saluet nobilibus

Sermo

Quot peccata committit per timorem
viri etc. Sic ut expedit. Hoc ergo recte re-
linquimus per firmam patientiam: quod ut dicit
Augustinus in primo de ciuitate dei. 22. q. 5.
Ita ne. Homo potius omnia mala pati: quam
per se sentire. Ideo dicit dominus. Nolite time-
re eos qui occidunt corpus: animam autem non
possunt occidere: sed potius eum timere qui
potest et animam et corpus perdere in gehenam
Mat. 10. Hoc ergo recte reliquit beatus
Andreas Nam habuit tantam firmitatem et pa-
tientiam quod etiam mortem subijt propter christum.
De eius martyrio. 38. dicit Lucas. 21. In pa-
tientia vestra: possidebitis animas vestras.

Quarta recte est mandanalis cupiditas
circa bona temporalia. Et hec tripliciter
inlaqueat homines. Primo in desiderando.
Secundo in acquiendo. Tercio in retinendo.

Primo modo desiderando: quod multi inordi-
nate desiderant temporalia diuitias. aut
ad suam malitiam. aut malo modo etc.

Secundo acquiendo: in quo multa peccata com-
mittunt. aliena diuersis modis usurpando.

Tercio in retinendo tenaciter et non con-
cedendo egenis etc. 47. dicitur. sicut habetur. Unde in-
fra in sermone de beato Nicolao. qui incipit
Iustus deduxit dominus etc. p. 3. Hoc recte mul-
ti imitantur. Iere. 6. A minore usque ad ma-
iorem omnes auaritie student et a propria usque
ad sacerdotem educti faciunt dolum. Potes
discurrere per singulos status hominum et in-
gulas artes. Hoc recte excellentissime reli-
quit andreas. Nam omnia reliquit ut christum
expeditus sequeretur non solum recta sua. Unde
dicit Lucas. 5. Relictis omnibus secutus est illum.

Nota omnibus: non solum exterioribus sed
etiam cupiditatibus interioribus. Nam ut
dicit Gregorius in hominibus. In hac re
debemus affici potius perire quam cessare:
multum relinquit qui nihil retinuit. mul-
tum relinquit qui quicquidlibet parum totum deseruit.
Sic et alij apostoli reliquerunt. Unde dicebant.
Ecce nos reliquimus omnia: et secuti sumus
te etc. Mat. 19. Sic etiam fecit ille Crates ihe-
danus de quo pontifex Hieronymus. 12. q. 2. Et
hoc modo sequitur christum qui de se dicit. Vni-
uscuique foueas habitum etc. Mat. 8. Hoc ergo re-
cte reliquimus per plam subuenientiam.
Subueniendo. scilicet pauperibus etc. Luc. 11. Quod
superfluum date elemosinam: et ecce omnia munda

sunt vobis. Dico autem de rebus exterioribus
subuenire non potest propter paupertatem
necessariam aut voluntariam: subueniat de in-
terioribus. scilicet de orationibus de compassionibus.
Sicut et beatus andreas non solum in
vita sed etiam post mortem subuenit indigen-
tibus miseris et reprobis. Nota Exemplum
de ipso temptato a diabolo sicut legitur in
legenda.

In festo beati Nicolai.

Inuenit gra-

tiam coram oculis domini. Ec-
clesiasticus. 44. et in epistola bodier-
na. Et hac gratia quam di-
citur thema beati Nicolai

inuenisse coram oculis domini septem excellen-
tes effectus quasi ex quodam limpidissimo
fonte riuuli precesserunt et sunt isti vii.

Primus miraculorum operatio.

Secundus diuinalis sanctificatio.

Tercius spiritualis deuotio.

Quartus fraternalis dilectio.

Quintus pontificalis promotio.

Sextus virtualis administratio.

Septimus supernaturalis glorificatio.

Primus ergo effectus etc. Fuit enim be-
atus Nicolaus excellentissime insignitus gra-
tia miraculorum sicut infra precessu sermonis
parebit. Unde ecclesia decantat. Dico quod beatus
Nicolai pontifex tuum innumeris de-
corasti miraculis etc. Sed est dubitatio. Pos-
set. n. aliquid dicere. Videtur quod hic non sit ef-
fectus gratie diuine saltem loquendo de gratia gra-
tia faciente. Nam potentia facienti miracula
dat a deo etiam malis hominibus: sicut dicit ter-
tius. i. q. 1. Teneamus. Et c. prophetauit. Et si re-
ligio. 1. ve. sac. c. 1. Ite autem faciet multa mi-
racula sicut dicit apostolus. 2. Thimotheus. 2. qui tamen
erit pessimus. Multum etiam alij mali homines se-
cerunt miracula de quibus dicit saluator
Mat. 7. Multi dicunt mihi in illa die. scilicet. Indu-
cit. Dico nonne in nomine tuo prophetaui. et in
tuo nomine demonia eiecimus. et in tuo nomine
virtutes multas fecimus: Et tunc respondebo
illis quod nunquam noui vos. Discedite a me: quod
opamini iniquitatem. Et hoc ergo non videtur
cedere in laudem Nicolai quod miracula multum
fecit. Pro hoc ergo subijcit declarationem

votandum: q̄ talia etiā mali miracula face-
re possint vt p̄bat i nūcibz allegatis. nī-
chilominus tamē quatuor differētie sunt
inter miracula facta per bonos & sanctos
vīros: & illa que sūt per malos. sicut tan-
git beatus Thomas in. 2. in. 2. q. 3. ar. 1. ad scdm.

Prima differētia sumit ex efficacia vir-
tutis operantis: q̄ signa facta per bonos
sunt diuina virtute etiā in illis ad q̄ vir-
tus actus nature se nullo modo extendit
sicut suscitare mortuos & huius: que demo-
nes fm veritate facere nō p̄t. sed in p̄sti-
gīs que dīa durare nō p̄t fm Tho. pre-
stigitum dī eo q̄ p̄stingar actus oculi sicut
dicit Aug⁹ in libro de ci. del. & in decretis.
26. q. 5. Nec mīp. Nec obstat si dicatur de
virga moysi pueria in colubā virtute diui-
na: quod tñ miraculū fecerunt etiā magi
Pharaonis. s. Joānes & Mābres: sicut le-
git Ero. Ubi etiā dī q̄ puerierunt aquay
in sanguinē: & fecerunt aquas ranis ebul-
lire. q̄ puerio illay virgaray per magos fa-
cta fuit virtute nature. In illis virgis erāt
quedam rationes seminarie. quibus medi-
antibus poterant ille virge virtute nature
cōueri in serpentes: sicut dicit Aug⁹ in li.
6. ci. del. & habēt in decretis. 26. q. 5. Nec
mīp. Sicut in similitudinem de p̄lo eande
equi p̄stiti in aqua qui inde ad aliquos
dies p̄uertitur in serpentē. Nō ergo fuit il-
lud in se miraculum: sed apparuit mira-
cum illis q̄ hoc ignorabāt: sicut etiā videt
miraculam cōuersio pili equi in serpentem
apud rudes & ignorātes. De virga moysi
nō virtute nature sed diuina tñ fuit puer-
sa in serpentē. Et ideo fuit magnum mira-
culum: vt in. c. Cum ex insūcto de hereticis.
Unde de hoc in sermonibus de decem pre-
ceptis: in primo precepto h. 2. Beatus autē
Nicolaus faciebat signa virtute diuina: er-
go laudabilis valde est.

Secūda differētia sumitur ex vtilitate si-
gnorū: q̄ signa p̄ bonos facta sunt de reb⁹
vtilibus: sicut in curationibus infirmis. &
liberationibus innocētum. Sicut p̄ beatū
Nicolai multa talia facta legunt. Signa
autē facta p̄ malos. facta sunt in rebz va-
nis. sicut volare in aera. sicut fecit symon ma-
gus. & in rebz etiā nocuis sepe. puta q̄

reddunt hol mēbra stupida. sicut fecerunt
Zaroēs & Ursarar magi: sicut legit in le-
genda sanctoy Symonis & Jude: reddiē
etiā talia signa maloy q̄q̄ uentes boni
nō alienatas. aut furorē. aut falso amore: sicut
fecit Basilus factus monachus cuiusdā
sanctimoniali sicut scribit Grego. in primo
dialogoy. Unde Lucanus.

Uens hausti nulla sanie polluta venens
hicantata perit. Unde & de quadā malis
re magis scribit Virgilius sicut Aug⁹ refert
21. de ciuitate dei. Virgilius.

Hec se carminibus p̄mittit soluere mētes
Quas velit: Alit alijs duras limitere curas
Distere aquā fluog: & vertere sidera retro
Nocturnoq̄ ciet ruas. magis videbis
Subpedibus terram: & descendere monti-
bus omos.

Predicta autē sunt pro maiori parte pre-
stigia: q̄ faciunt talia apparere vera: cum
vera nō sint. sed plena mendacijs: vt potē
ab illo facta qui mēdax est: & pater eius.
Ad hoc etiā pertinet q̄ dicit de mulierib⁹
bus: quas appellant strigas: sive hymnat-
eas: & de quibusdā alijs que credunt se cō-
diana dea paganoy vel cum herodiade in
tempeste noctis silentio multa terrarū spa-
cia per transire: cōtra q̄ vide tex. in. c. Ep̄
26. q. 5. Nec omnia permittit deus contin-
gere illis: qui fidem perdiderunt: sicut dicit
ap̄ 8. 2. Thes. 2. Loquens de miraculis ad
christi. sic ait. Culus est aduentus fm ope-
rationem sathane. in omni virtute. & signis.
& prodigijs. & mendacibus. & in omni sedu-
ctione iniquitatis. his qui percutiunt: eo q̄ cha-
ritatem veritatis nō receperunt: vt salui fie-
rent. Et ideo mīxer illis deus operationes
erroris: vt credant mendacio &c. Et ad idē
facti textus. 26. q. 5. Ep̄: ubi dicitur. Ipse sa-
thanas: qui transfiguratur se in angelum lu-
cis: cum mentes casualq̄ mulieris ceperit. &
hanc per infidelitatem sibi subingauerit
alico transformat se in diuersay personay
species &c. Illas non permittit deus sic de-
cipi fideles & bonos. p̄. Quia non relin-
quet dominus virgam peccatoy super sor-
tem iustorum: vt non exten. in. ad iulianu
tem manas suas &c.

Tertia differētia sumitur ex parte si-
gnorū: q̄ signa bonoy ordinantur ad edifica-

Sermo

Nonem fidei: et bonorum morum: iuxta illud
Mat. vlt. Illi autem profecti predicauerunt
vbiq; dño cooperante: et sermone pfirmian-
te: sequentibus signis. Sed signa malorum
sunt in manifesta notumetum fidei et ho-
nestatis. Nō enim pōt ptingere nisi virtute
diuina: q; aliquis falsam doctrinā annun-
tians: vera miracula faciat. que nō nisi vir-
tute diuina fieri pōt. Sic enim deus esset
falsitatis testis: qd est impossibile: vt notat.
Tho. in. 2. quodlibeto.

Quarta differentia est q̄tum ad modū:
q; boni operantur miracula p̄r inuocatio-
nē diuini nominis: p̄r: reuerēter sed mali q;
busdam deliramentis. sicut qui incidunt se
cultris: sicut faciebāt pphē Baal: quos oc-
cidi fecit Helias. 3. Reg. 18. et faciunt huius-
modi turpia. Et ita signa p bonos facta: sicut
manifeste discerni ab ijs que virtute demo-
nis sunt. Et p̄dictis ergo p. q; q̄tum ad
p̄sonā miraculorū: bñs Nicolaus fuit val-
de laudabilis: q; faciebat miracula virtute
diuina: et ad vtilitatē hominum. et ad p̄firma-
tionē fidei. et per inuocationē diuini nomi-
nis. ergo bene de eo dictū. q; inuenit gratiā
eoram oculis domini.

Secus effectus est diuinalis sanctificatio.
Dicit autem sanctificatio diuinalis ad differen-
tiā sanctificationis humanalis. Vnde in alio
sermone eiusdē sc̄i qui incipit. In extingui-
bile est lumen illius p. i. huius autem sancti-
tatis fuerunt tria signa. Prīmū signum fuit
baptismus: q; in baptismo dñs gratia sacra-
mentaliter. Cuius gratie sacramēta baptismi
est cā: et signū: cuiusmodi sunt cetera sacra-
mēta: q; vt dicit magister in. 4. sen. in prin.
Sacramētum est inuisibilis gratie inuisibi-
lis forma: cuius imaginē gerit: et causa exi-
stet. Declara quōd ablatis exteriori cū forma
verborū est signū interioris ablutionis: que
fit p gratiā gratiā facientē. In cuius insu-
sione p̄ncipalit̄ opat̄ x̄ps. sed instrumentalit̄
sacramētum. Vñ Aug. i. q. i. Detrahe. Ne-
ce dicit verba ad clemētē: et sit sacramētū.
Vñ tāta x̄tus aque: vt corpus tangat: et
eorū ablutur: nisi faciente verbo: non q; dñs: s;
q; credidit. Secūm signū fuit: q; dum bapti-
zaret: erectus stetit in pelui: q; fuit signū
rectitudinis anime: que p gratiā sanctificantē re-

ctificat: sicut et p culpā inquinatē obliqua-
tur. id pueri baptizati dicunt recti: et inno-
centes. s. Imocētes et recti adhiberūt mi-
hi: q; sustinui te. s. in cruce moriēdo: et sunt
p̄ba patris ad filiū. et in hoc tangit eā me-
ritoza huius sanctificationis: q; est passio x̄pi.
Tertium signū fuit: q; quarta et sexta se-
ra semel tñ vbera suggebat. Quare autē
hoc faciebat: Vnde in p̄dicto sermone. p. i.
Tertius effectus est spūalis deuotio: q;
postq; ad ānos discretionis peruenit: q; si
erat capax actualis deuotionis: sepe eccle-
sie limina frequētabat: fugiens alios: sicut
nō lasciuia: et p̄sona eorū: qui p victorū
deuā oberrabāt: et q̄qd de sacra scriptu-
ra intelligere poterat: memoriter retinebat.
Vñ cantat ecclesia. Ecce sancte frequen-
tans limina. sacra pectori cōdebat mada-
ta. Nota moraliter hic q; dueros hodiernū
tp̄s: qui malis moribus ibant: p̄sertim
in hoc q; diebus offiis et festiuis cum de-
berent ad ecclīā ire vadunt ad bibēdū tē.
Et in hoc magis culpabiles sunt parētes:
q; soli tē. Die vt expedit. Debent. n. paren-
tes filios p viam virtutū dirigere triplici-
t. verbo. exēpio et disciplinā. Verbo quidē
ip̄os instruendo monendo docendo tē.
Exēpio etiā: q; vt ait Greg. Magis monēt
exēpla: q; verba. Nota similitudinē de pl.
etore: qui nō solo verbo: sed et exēpio disci-
palos instruit. Vñ Eccl. 7. Filii tui sunt:
erudi illos: et curas illos a pueritia illos.
Debēt enim pater relinquere filiis heredi-
tatem: nō solum rebus tēporaliū sed et virtū-
tū: q; oēs excellunt diuitias. Vñ dicit Tul-
lius lib. primo de officiis. q; optima heredi-
tas a patribus tradit liberis omnisq; pa-
trimonio p̄statio: gloria virtutis rerūq;
gestarū. Tertio d; ip̄os instruere discipulū
na ip̄os. s. corrigendo. Correctio. n. ista ē si-
gnū discretionis: iuxta illud p̄rouer. 13.
Qui p̄cit virge odit filium suum. Qui au-
tē diligit illum: instanter erudit. Itē Aug.
super eplam Joannis: et in decretis. 23. q. 5.
Nō puto inquit te tūc amare seruū tuū:
q; cum nō cedis: aut tunc amare filium
tuū: quādo nō das disciplinam: aut tunc
amare vicinū tuū: q; nō corrigis eum.
Nō est ista charitas s; lāgor. Feruat cha-

ritas. ad emendandā sed sicut boni mores
delecter si sunt mali emendetur.

Quartus effectus est fraternalis dile-
ctio. que maxime ostendit in necessitate re.
Hanc monstravit beatus Nicolaus: quā-
do subuenit indigenti filius. Coniuncti sunt
satis nobilis: qui propter inopiam propo-
suerat prostituere tres filias suas: ut sic ea-
rum infans commercio aleretur. Die ut in
predicto sermone parte. 2. Moraliter: die
ut expedit. Ideo i. Jo. 3. Filii mei nō di-
ligamus verbo tñ sed opere et veritate.

Quintus effectus est pontificalis pmo-
tio. Sicut enim i. domotus et diuina reue-
lacione per electionem canonicam: cum tñ
esset adhuc laicus: et habetur in decretis.
si. di. 8. q. 3. omnibus. Circa electionem au-
tem ipsius notandū fm venerabilem Ber-
nardū fratrem Jacobū de voragine: q. ip-
sa electio commendabilis fuit et parte eli-
gentis. electi. et modi eligendi. In electori-
bus quidē tria commendabilia fuerunt.

Primum est deuota oratio.

Secundum diligens inquisitio.

Tertium recta intentio.

Primum ergo est deuota oratio: q. tota
nocte orationibus insistunt. Uñ etiā rpo
electurus aplos: iuit in montē orare. Uñ
habebat illi 6. Et apli in electione Marthe
orant. s. dixerunt. Tu dñe re. Act. 1.

Secundum diligens inquisitio: q. prelatus nō
debet precipitanter eligi: sed cu diligētia
inquirat: qui idonei querit idoneum in-
uenit. Quērit dñs idoneum et inuenit: dñ.
Inuenit David seruam meum. Quēserunt
electores inter hec ciuitatis et inuenerunt.

Tertium est recta intentio: q. nō dñs qd
intendere sūm vel sūam: q. est ppius quis
vel amicus: sed quia magis idoneus est.
Uñ dixerunt apostoli Act. 1. Tu domine
cui nostri corda hominum re per qd datur
intelligi q. electores plus respicere debent
ad gratias spirituales: q. corporales. s. plus
ad bonitatem q. nobilitatem. plus ad scie-
ntiam: q. ad carnem et sanguinem. Sed di-
citur Jo. 18. q. ancilla ostensa petrum in-
trodixit in atrium principis sacerdotū: q.
caro que debet esse ancilla: sepe introduce

prelatum: cum tñ dñatur Ero. 12. q. postea
domus tñgantur sanguine agni: quia non
debet quis introduct in domum dei. respe-
tu sanguinis ppi: sed sanguinis xpi.

Secundo fuit commendabilis electio ex par-
te ipsius electi: in quo tria fuerunt comen-
dabilia s.

Eminētia vite.

Perfectio sciētie et doctrine.

Firmitas constante.

Primum est eminētia vite: quia a sua
paeritia sancte viuere cepit. Greg. Tātū
debet actionem populi actio transire
prelatis: quātū ostare solet a grege vltra
pastoris. Secundum est perfectio sciētie et do-
ctrine. Ideo dicitur de eo: q. quicquid de
scripturis intelligere poterat armario con-
debat pectoris. Factus etiam eps solite
populo predicabat. Tercio. Dabo vobis pa-
stores: iuxta cor meum. et pascunt vos scie-
tia et doctrina. Tertium est firmitas cō-
stantie. Unde tres pueros inuoluit iudica-
tos constanter eripuit. et iudicem rep: ebe-
dit. Eccl. 7. Noli querere fieri iudex: nisi
ualeas virtute trumperē iniquitates. ne
forte errimescas faciem potentis: et ponas
scandalum in agilitate tua. Unde domi-
nus primo prelato iposuit nomen petrus:
q. a petra dicitur. Tercio fuit comenda-
bilis et parte modi eligendi: et hec tripla.

Primo q. fuit canonica.

Secundo q. fuit pacifica.

Tercio q. fuit discreta.

Primo ergo fuit canonica. per cōpro-
missum: et diuinam inspirationem. Math. 5.
Nec quisq. sibi sumat honorem: sed qui
vocatur a deo tanq. Aaron. Ad idem. 8.
q. 1. In scripturis. Et c. qui episcopum.

Secundo quia fuit pacifica: quia omnes cō-
senserunt. Sed dicitur Gen. 25. q. in vtero
Rebecce filij collidebantur. q. prelati qui
debēt esse filij ecclesie quotidie altercant.

Tercio fuit discreta. Tunc enim electio
est discreta: quando s. h. est in collegio perso-
na idonea eligitur: s. extra collegium est p-
sona magis idonea: inde assumatur. Unde
in. c. 2. pp. de electis. 36 s. c. 1. Nicolans
extra collegiū fuit electus q. erat valde ido-
neus. A. Br. 10. Eligite meliorem de filiis dñi

Sermo de beata Anna

Adm. nō. n. tenentur eligere optimū qā nō
posset inueniri sed aut bonū aut meliōrē.
Si enim in collegio est bonus et extra colle
gium melior. bono est preponendus. De hoc
dic ut notat Tho. in quolib. xl. q. 6. Et cano
niste i. e. Monasteriū. is. q. vi. Et glo. 8. q. i.
is ergo. Et v. iure patro. c. i. Et. c. qm. Et Jo.
an. in. c. Duobus. de rescriptis lib. 6. In no
bella super. 6. eligere teneantur.

Septimus effectus est spiritualis administra
tio. Rebet. ii. p. datus postq. legitime est p
motus virtualiter administrare: ad quam
ministratiōe tria principaliter reguntur
que ponit ap. 8 Titum. 2. Abnegātes im
plicitatem et secularia desideria. sobrie. et su
ste et pie vinamus in hoc seculo etc. Nota
Sobrie quo ad se: iuste quo ad subditos:
pie quo ad deum. Sic nesciens pontifex or
dinatus quo ad se sobrie vixit: abstinēs ab
omni contagio vitiō. Nam candē humili
tatem quā prius habuerat et mox grauita
tem in oibus sectabatur: corpus ieiunio ma
cerabat. mulier cōsoria fugebat. Poterat
ergo illud dic cum aplo Castigo corpus
meum et in seruitutem redigo ne forte cum
alio predicauerim ego ipse reprobus effi
ciar. i. Cor. 9.

Sed vixit iuste quo ad subditos: ipse
opa misericordie ministrando. Misericordia
enī quā a puerilibus annis imbibebat in
eo continue augebat. Erat ergo misericors
erga subditos tā cetera opa misericordie cor
poralis q. spūalis. Nam aliebat egenos ve
stiebat nudos. redimebat captiuos. collige
bat peregrinos etc. misericordie opa indigen
tibus exhibebat. Circa opa etiā misericordie
spūalis se diligētissime hēbat instruendo
ignorātes. p. sulēdo dubitātib. corripiēdo
inquietos solabatur pusillānimos. vicia in p
dicatiōibus reprehēdebat. Intra illud Greg.
in. 12. c. sui pastoralis et in decretis. 43. di. Sic
rektor discretus in silentio ne aut tacenda
pferat aut pferenda reticeat. Nam sicut
inepta locutio in errore perahit: ita indi
cretum silentiū eos q. erudiri poterāt in er
rorem decellit etc. Unde dicit in legēda
q. erat efficax in loquēdo. alacer in erōtā
do. seuerus in corripiēdo. sicut etiā iustus
erat in puniēdo delinquentes. ut seuerita
tes misericordie tēperaret: qā ut dicit Greg.

in moralibus: et in decretis. 45. di. Discip
na vā misericordia multū destituit si vna
sine altera teneat. sed circa subditos in esse
debet rectoribus et iuste cōsulens misericor
dia et p. sēciēs disciplina etc. Eccli. 6. No
li esse nimis iustus. Item Proverb. 30. et in
decretis. 4. di. Deniq. Qui nimis emigrit
elicit sanguinem. Utrūq. tñ est necessaria: qā
samaritanus infudit vinū et oleū sancia
to: ut legit Luc. 7. Tertio vixit pie quo ad
deū quā sepius in oratione peragilaba t
et deo in oibus deuotissime seruebat.

Septimus effectus est sup. nalis glifica
tio que est vltimus et maximus grē effectus
et finis oim. alioz effectū: que datur oī
bus sanctis Isa. 61. Darem eis coronā pro
cinere. oleum gaudij pro lacru. palium lau
dis pro spiritu meroris. Sancti viri in p. nē
vicia fuerūt in hūiliatione. lactu et merore.
Sed p. cinere hūiliationis habebūt subli
mitatē glie. p. lacru habebūt iocūditatem
mentis pro merore vero habebant immor
talitatem quam nobis concedere cignetur
filius dei. Amen.

De beata Anna. Vel de natiuitate
beate virginis.

Benedictus

fructus ventris tui Lnc. l.
Verba p. posita sunt dicta
ab Heliabeth ad virgi
nem gloriam. Sed ad p
positū approprio illa ad beatā annā ma
trem virginis gloriose. di. O beata Anna Be
nedictus fructus etc. Materia ergo s. monis
erit de ea et filia eius: prius tñ ipsam virgi
nem salutemus: di. Ave maria etc. Pro de
claratione verbor et introductione s. mo
nis est notandū: q. ly beata anna habuerit
tres filias noie maras de tribus viris. i.
beatā virginē. Primā de Joachin. aliam
maria de Eleopha et tertiā mariā de Salo
me que oēs fuerūt fructus ventris sui: tñ
p. n. cipalior et excellēior fructus ventris
sui fuit virgo beata. Rō est duplex. Prima
quā ex alio maris habuit nepotes ho
mines puros q. nō sanctos. sed ex virgine
maria habuit nepotem deū filiū dei. No
ta genealogiā. Et p. g. i. n. maria hūit xpm.

Secunda maria habuit quatuor filios ex Zilphoe. scilicet Jacobum minore. et Joseph iustum. et monem et Ludeum. Tertia maria habuit duos filios ex Zebedeo: videlicet Iohannem apostolum et evangelistam: et Jacobum maiorem. Quarta maria. Ex Joachim et Cleopha Salome tres annas maras. Quas habuit: Ioseph. et Zilphoe. Zebedeo. Unius hec mater. hec quatuor illa duos. Ecce ergo benedictus fructus iste. et per prima ratio. Secunda ratio quod ex alijs filiabus suis non accepit Anna aliquam scitatem sed ex virgine maria sic: quod ex consecratione virginis gloriose que fuit facta in utero sancte Anne. etiam ipsa mater virginis persecuta est scitatis augmentum. Si enim ex voce salutacionis virginis consecratus est Iohannes baptista in utero matris: iuxta illud Luc. i. Et ecce enim ut facta est vox salutacionis mee in auribus meis: et exultant in gaudio infans in utero meo. Sicut consecratur infans per verbum sacris: roris baptizantis et in immersione aque: quod accedit verbum ad elementum et fit sacramentum. id est. i. De trabe: ergo magis ergo consecratio beate Anne augmentata est ex presentia corporali virginis in utero suo per nomen matris. Et ex hoc solus quod quondam quare ecclesia non facit festum de Joachim patre virginis sicut de beata Anna. Unde infra in alio sermone eiusdem in introitu qui incipit. Habetis fructum vestrum. Patet ergo ex predictis quod thema ad prepositum intelligitur de virgine maria que per excellentiam fuit benedictus fructus vestris sancte Anne. Et pro latiori declaratione nota quod iste fructus fuit multipharam multisque modis et temporibus benedictus.

C Primo fuit benedictus a deo patre: per eternalem predestinationem.

C Secundo fuit benedictus a patriarchis: per figuralem prefigurationem.

C Tercio fuit benedictus a prophetis: per prophetalem preannunciationem.

C Quarto fuit benedictus a gentilibus: per divinali reuelationem.

C Quinto fuit benedictus ab angelis: per presentiam exhibitionem.

C Sexto fuit benedictus a spiritu sancto: per spalem sanctificationem.

C Septimo fuit benedictus ab ecclesia: per singularem solennizationem.

C Octavo fuit benedictus a filio dei per carnalem assumptionem.

Et interpretatur istam distinctionem a deo et finis: mus in deo: quia ipse est alpha et omega. principium et finis: sic videtur Apoc. i. Primum ergo. Pro huius declaratione notandum quod ab eterno in consilio trinitatis. quatuor fuerant consilia celebrata. Primum consilium fuit qualiter superna civitas iherusalem edificaretur et a quibus civibus habitaretur et fuit determinatum quod crearentur angeli a quibus tanquam a nobilissimis habitaretur. Et divina bonitas effunderet bonitatem suam: quia bonum de sui natura est diffusivum. Unde de his consiliis latinus quod scripsi in paratece in sermone qui incipit. Expedite vobis. parte prima.

Secundum consilium fuit: quod enim deus provididerat quod multis angelis peccaturis civitas illa pro magna parte futura esset desolata. fuit ergo in eodem consilio agitata quoniam modo esset illa civitas reparanda: et fuit conclusum quod crearentur homines ad ordines angelicos assumendi. Sed quod deus providit quod omnes homines essent in Adam peccaturi et consequenter illius civitatis habitatione privandi: ideo fuit tertium consilium in quo fuit quaesitum qualiter diminutioni civitatis pulveretur. Ubi fuit discussum quod erat melius et iustius an quod angeli lapsi redimerentur homines peccati: et fuit determinatum per homines. Ratio quod providit beata trinitas quod angeli futuri erant obstinandi sed non homines. Et quia difficile erat videre modum per quem posset consentientia homines reparari: ideo fuit quartum consilium de modo reparacionis. Ubi fuit decretum a sanctissima trinitate debere creari quiddam virginem dignissimam et omni gratia plenam. de qua filius dei carnem assumeret et sic genus humanum redimeretur. Fuit ergo virgo tunc benedicta ab eterno in mente divina. De hoc habetur auctoritas mystica. Pro verbis. Dominus possedit me in initio viarum suarum. Antequam quicquam faceret a principio. ab eterno ordinata sum. non dum erant abyssi et ego iam concepta eram. Nota Dominus possedit me. scilicet in voluntate sua: ab initio viarum suarum. id est. creaturarum. Et potest intelligi fortasse initio. id est. ante initium.

Sermo de beata Anna

Uel initio. i. in principio. i. ab eterno: sicut
ibi. In principio erat verbum. Uel dic. In
principio. i. in filio dei qui est mens seu in-
tellectus patris: qui intellectus est principium
creaturarum suarum: qui in principio. i. in filio dei:
creavit deus celum et terram. Ubi seqt. Ab et-
erno ordinata sum. i. in consilio scilicet me tri-
nitatis. nondum erant abyssi. i. creature. etc.
Et ego iam precepta eram. i. in mente dei.
na. Item ad idem Eccl. 24. Ab initio et
ante secula creata sum. Vide infra.

Secundo fuit benedictus a patriarchis etc.
Primo quidem fuit prefigurata in primo pa-
rentibus: quibus deus revelavit postquam pec-
caverunt quod ex eorum posteritate deberet na-
sci virgo etc. Vide supra in sermone eiusdem
virginis qui incipit. Nondum erat abyssi etc.
In principio. Et addit. Qui enim dixit deus
ad serpentem Inimicitias ponam inter te
et mulierem et semen tuum et semen illius. ipsa
ediderit caput tuum. Gen. 3. Caput diaboli
pore est vici. Alio modo superbia que est caput
i. principium omnis peccati et ruine angelorum et
hominum. Ubi dicit Tobias filio suo. Su-
perbias nunc in tuo sensu aut in tuo ver-
bo dominari permittas. In ipsa. n. initium sum-
pserunt omnes perditiones. i. angelorum et hominum.
Item Eccl. 8. Initium omnis peccati super-
bia. Istud ergo caput continebat virgo per hu-
militatem suam: que maior fuit quam superbia
luciferi. Figura habet etiam de Iudith que
precidit caput Olophernis. i. diaboli qui
interpretatur sedens in angustia. qui sedet
ligatus in angustia eterne damnationis.
Iudith. 14. Una mulier hebreæ fecit con-
fusionem in domo nabuchodonosor: qui in-
terpretatur infirmitas vel infirmus et signat
diabolum qui est causa omnis infirmitatis spi-
ritualis et corporalis. Sap. 2. Invidia di-
aboli moris introiit in orbem terrarum. Quam-
vis autem supra scriptura dixerit de capite
serpentis in singulari: tamen pluralia ponit plu-
ra capita in plurali dicens. Deus est rex
nostre ante secula operatus est salutem in me-
dio terre. Tu confirmasti in virtute tua ma-
re conturbasti capita draconum. ps. 73.
Nota In medio terre. i. in vtero virginis
fuit Glo. que dicitur terre nostre fecundita-
tis et humilitatis. ps. Veritas de terra orta

est. Tu confirmasti in virtute tua mare. i.
gentes: conturbasti ea. dracones. Capita
ergo ista diaboli sunt septem secundum quod septem
sunt peccata mortalia. Dic illa etc. Primo
ergo virgo conturbavit caput diaboli. i. super-
biam per suam humilitatem: que fuit in ea
tanto maior quanto ipsa excellentior. Fuit
enim honorata ab angelo qui ipsam reuer-
enter salutavit. A patre qui ipsam ab eter-
no elegit. A spiritu sancto qui eam sancti-
ficavit. A filio qui eam impregnavit. A to-
to mundo qui eam beatam dicit: Tamen se-
bastians dicit. Quia resperit humilitatem au-
cille sue. Secundo caput diaboli est avaritia.
Hoc caput continebat virgo beata per suam
paupertatem. Fuit enim pauper ante partum:
quia nupta fuit pauperi sponso. Ista pau-
pere mundo: et hospita in paupere domo.
Fuit pauper in partu: quia pro thalamo ha-
buit stabulum. pro lecto habuit presepe et
senum. pro domicellis bovum et asinum.
Fuit etiam pauper post partum: quia obtulit
oblationem pauperum. nutrebat filium per acci-
dem et colum. et nullum cum filio habuit domici-
lium. Prover. 30. Vanum suum misit ad
fortia. et digiti eius apprehenderunt fenum.
Tertium caput est luxuria. Istud pertinebat
virgo maria per virtutem virginittatis: que
tanta fuit in ea ut non solum in se relucere
sed etiam in alijs. Quamvis enim pulchra es-
set. a nullo tamen videri potuit concupiscit: quia
elus puritas corda incontinentium penetrabat
et motus illicitos extinguabat. Unde assi-
milatur floribus et odoribus: qui fugat serpentes.
Eccl. 24. Ego quasi vici fructus suos. odo-
ris. Ipsa etiam fuit principium virginittatis.
Unde comparatur amygdalo que sicut
inter ceteras arbores prima flores produ-
cit. Sic et ipsa inter mulieres prima florem
virginittatis emisit. ps. Adducentur regi
virgines post eam. De ista amygdalo dicit
Eccl. 24. Florebant amygdalus et impingua-
bitur locustis: et dissipabitur capparitis. Tunc
amygdalus floruit: quando virgo beata
votum virginittatis emisit. Locusta vero. i.
gentilitas inabillis et ingeta tunc gentes ipsas
sancti impingua fuit: et capparitis. i. populi in
deorum in dissipationem iuit. Capparitis est
frater spinosus super terram expansus: et si-
gnificat populum iudeorum durum et rebellem.

vel de nativitate beate virginis .viii.

et semper terrenis adherentē. Quartū caput diaboli falsitas. Hoc contriuit virgo per charitatem. Habet enim charitatem ad oēs. scilicet ad deum et ad amicos. Propriū quod dicit. Ego mater pulchre dilectionis Ecclesi. 24. Hanc autē charitatem tantas habuit et etiam in alios transfudit. Ut patet in Jo. bapt. Luc. 1. Ut facta est vox salutaris in aum. et al. in gaudio infans in utero meo.

Quintū caput diaboli est gula. Hoc contriuit virgo per abstinentiā: quia parcissime vixit: abstinentia enim est amica virginis. Sextū caput diaboli est iram. Hoc contriuit virgo per pacem: quam fortissime tenuit. Nota quod salutabat cruciatos res filij. Septimū caput diaboli est occidia. Hoc contriuit virgo per diligentiā. Nam ut ait Hieronymus ad Cromacium et Heliodorum. Beata maria istam regulam sibi statuerat: ut de mane usque ad tertiam orationem inisteret. A tertiam usque ad nonam operi vacaret. A nona vero ab oratione non recedebat donec angelus appareret sibi et bene ministraret. Proverb. ult. Considera: autem semitas domus sue: et panem ociosa non comedit. Patet ergo: quā virgo beata comfregit capita draconis. Propterea ergo fuit in figura virge pophata: ut dicit prima parte sequenti. Prefiguratur etiam in rubo. Item in virga Aaron. Et dicit infra. Tertio fuit benedicta a populo. Fuit enim a multis populo sepius pophata. Unde in historia de antistite qui scribit. Ecce percipio matero par. 4. Et adde illud quod pophatur Numeri. 23. Orietur stella ex Jacob: et consurgit virga de israel: et parietur oves moab. Item ps. Des. eundem sicut pluvia in vellus: et sicut stil. stil. super terram. Nota hanc historiam de vellere. Sedeonis sicut legitur in iudic. Unde Ber. super missus est: sic aut. Quid illius gideon. significabat vellus quod vellus de carne consum sed sine vulnere carnis in area ponitur et nunc quidem lana: nunc vero area rore perfunditur: nisi carnem assumptam de carne virginis et absque detrimento virginis. Cui vellus distillatibus cellis tanta se infudit plenitudo divinitatis ut oēs acciperemus qui vere sine ipsa non aliquid terra arida sumus. Huius quoque Sedeonico facto pophata dicta pul-

chre facta convenire videtur ubi legitur. Descendit sicut pluvia in vellus. Nam per hoc quod sequitur: sicut stillicidia stil. super terram. Idem intelligi datur quod per fluentiam rore madidam terram. Pluviam nempe voluntariam quā deus hereditati sue segregavit: placide pluvius et absque strepitu operationis permanens suo se quietissimo lapsu virginis omisit in uterum. Postmodum vero ubique terrarum diffusa est per ora predicatorum. non tam sicut pluvia in vellus: sed sicut stillicidia stil. super terram cum quodam velis strepitu verborum ac sonitu miraculorum. Signum recordate sunt nubes ille que portabant pluviam preceptum sibi fuisse cum mitterentur: quod dico vobis in tenebris dicite in lumine: et quod in aure auditis predicate super tecta: quod et fecerunt. Et enim in omnem terram exiit sonus eorum: et in stil. ore. verba eorum. Hec Ber.

Quarto fuit benedictus a gentilibus. Unde legitur in legenda nativitate dñi: Quotianus imperator universis orbe dñi Romane subligato: tunc senatus placuit ut enim pro deo colere vellent. Prudens autem imperator se mortale intelligens immortalitatis sibi nomen noluit usurpare. Ad illorum vero importunam instantiam scribilla pophiam advocat. scire volens per eius oracula si in mundo maior eo alter nasceretur. Hec scribilla fuit eburnina sicut dicitur in cronica martiniana. Cum ergo in die nativitate dñi consilium super hac re convocasset et scribilla in camera imperatoris oraculis inisteret in die media circulus aureus apparuit contra solem. et in medio circuli virgo pulcherrima puerum gestans in gremio. Tunc scribilla hoc Cesari ostendit. Cui autem imperator ad predictam visionem plurimum admiraretur: audiit vocem dicentem. Hec est ara celi. Dicitur scribilla. Imperator maior te est: et deo ipsum adora. Eadem ergo camera in honorem sancte marie dedicata est. Unde usque hodie dicitur sancta Maria ara celi. Intelligens igitur imperator quod dicitur maior te erat. et thora obtulit: et deus de cetero vocari recusavit. Et sic patet 4. ps. Ideo Greg. in primo moralium circa principium. Redemptor inquit noster sicut ad redemptionem iudeorum et gentilibus

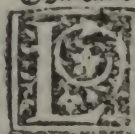
Sermo de beate Lucie

venit: ka se in deorum et gentiliam pphaz
vocibus voluit. ut per vtrūq; populum pre
dicaretur qui pro vtroq; populo qñq; pa
teretur. hoc sile. Nec euro allegare hic qd
aliqui dñt. s. Virgilium pñenisse aut
ppherasse incarnationem fili dei eaz dicit.
Jam redit et virgo redeunt saturnia regna.
Jam nona progenies celo demittitur alto.
Item alibi alias scribit pñem loquentes ad
filium. Mater mee virc mea magna poten
tia solas. Et alibi verba saluatoris i cruce.
Talia pñabat memoras: istiusq; manebat
Nam Hieron. In epla ad paulinum ista
derider dñs. Puercilia sunt hec et circu
lariorum ludo similia: docere qd ignores et.
Quinto fuit benedictus ab angelis et.
Dichyrtoriam: quādo angelus revelavit
Joachīm et sancte aime de virgine conel
pienda et nascenda: habetur in legenda na
clitatis beate virginis.
Sexto fuit benedictus a spūitu sancto
per sanctificationem socialem. Fuit. n. in
vtero matris sanctificata. Et hoc ostendit
exēplo rōne et auctoritate. Exēplo quidē
hient de Jeremia et Jo. bap. hoc asseritur:
de quoz pñmo dicit Jer. i. Anteq; exires
de vulva sanctificavi te. De secdo hō dicit
Luc. i. Spūitu sancto replebitur adhuc ex
vtero matris sue. Si ergo de istis hoc asse
ritur. quorum vnus fuit propheta christi et
alter precator: et pñmo fortius de ista cre
dendum est que fuit mater xpi. Rōne etiā
probat. Nullus gēma prefalida in va
se immundo collocaet: sic nec deus pater
filium suū in vtero marie posuisset: nisi mū
dus fuisset. Dañ. Sanctus ensens in san
ctis habitat. Auctoritate vero probat ps.
45. Pluuiis impetus lētificat ciuitatem
dei: sanctificauit tabernaculum suum al
tissimus. Vnde supra in sermone de con
ceptione virginis qui incipit. Mōdi erāt
abyssi per. s. et infra in sermone de concep
tione q incipit. Ab initio et ante secula et. in fine.
Septimo fuit benedictus ab ecclesia p
singularē solennizationem. Dic q de tribus
tñ fuit festus. de natiuitate. v. de xpo. vir
gine et Jo. bap. et rōnem quare dñt ut in le
gēda natiuitatis virginis. Et si loqueris
de conceptione virginis: dñt q hodie sit se
rum de conceptione. Et qñs habeat no

men de conceptione tñ festum proprie est
de sanctificatione. Quā enim hodie fuerit
caro cōcepta et non aīa infusa sed. post. 80.
dies: ut dñt Glo. Xent. 12. Sequit q hodie
non fuit proprie virgo maria concepta nec
sanctificata: qā deuotio non fuit a matē
ria sed a forma. Sed qā sanctificationis
hora nescitur: ideo sit hodie festum de san
ctificatione qd dicitur de conceptione: qā
tēpus cōceptionis nobis notum est sed nō
sanctificationis. concor. Tbo. in. 3. p. q. 27.
ar. 2. ad. 3. Et nota q postq fuit aīa infusa
fuit sanctificata. Vnde infra in festo conce
ptionis q incipit. Ab initio et ante se
cula. et circa in fine sermonis.

Octauo fuit benedictus a filio dei per
carnalem assumptionem qā filius dei su
mens de ea carnem sanctificauit cam au
gendo. s. sanctitatem. quam prius habebat
Luc. i. Spūs sanctus superueniet in te et
eris altissimus. i. filius dei obā: abt. i. h.
corpus de te assumer. Deo. Gras. Am.

In isto beate Lucie. Sermo. pñmus.

Liberasti me

dñt de pñtione Eccl. vlt.
Hodie in tota ecclesia sit
festū de beata Lucie. Sic
ergo erit et fmo. Saluē
virgo et. Verbum istud intelligo in pñsa
beate Lucie que regradas deo dñt. Dñe
tu liberasti me de pñtione. Mōdo in
uenio in scriptura sacra: q in hoc mōdo
sunt qñq; pñtiones hominū et mulierum
et peccatis a qñ deus liberat. b. Lucie.

Prima pñtione est aīe: et ista venit
ex peccato superbie.

Secunda pñtione est corporis. Et ista
venit ex peccato luxurie.

Tertia pñtione est temporis. Et ista ve
nit ex peccato accidie.

Quarta pñtione est ciuitatū. Et ista
venit ex peccato auaritie.

Quinta pñtione est glorie. Et ista venit
ex peccato inconstantie.

De qualibet fuit liberata a deo beata
Lucia. Et ideo ipsa non ingrata regre
tatur deo dñs. Liberasti me dñt: et.

Prima pñtione et. Jam scitis q anima
rōnalis habet hanc excellentiam sup aīam

limentoꝝ. aulum. pſicūm. rē. q. h. rōnem
 ⁊ intelligentiā. Sed petiū ſupbie facit pde
 re aiam: q. auferit ſibi rōnem ⁊ diſcretioneꝝ
 ⁊ intelligentiā. Recte ſupbia eſt vt frenetiſ
 que facit ridere ⁊ cantare inſirmi cū ſit in
 puncto mortis. vel ſicut ſuiatus ad ſurcam.
 qñ ad ſurcā duciſ ſi iret cantādo ⁊ riden
 do. rē. ſtultus iudicaret talis ab oibus. Se
 cus ſi plāgendo ⁊ humiliādo ſe peteret ve
 niā ab oibus. Et hoc vep: niſi pro fide
 ⁊ ſuſticia moreret. ſicut legiſ in beata. Aſa
 tpa. q. leranter ⁊ gloriati ibat ad carcereꝝ
 ⁊ quaſi ad epulas inuitata. Algonem ſuum
 oſio ptebibus cōmendabat. Sic recte eſt
 ſupbis. Certū eſt q. oēs vadimus ad mor
 tem. nobilis ⁊ ignobilis. diues ⁊ paup. ſeru
 ⁊ liber. vir ⁊ mulier. ex ſentētia dei. De qua
 Heb. 9. Statutū eſt hoībus ſemel mori:
 poſt hoc iudicium. Q. d. ducimur ad mortē
 eū curra ſeu quadrāga ſolis: portata a quat
 tuor iſtibus anni. 2. r. 14. Q. d. morimur.
 ⁊ quaſi aque delabimur ſup terrā que nō
 reuertitur. ergo qñ ſupbus vadit ornatus
 pſpoſus. rē. ſtultus pōt indicari. rē. q. can
 tando ⁊ ridendo vadit ad mortē: cum tñ de
 beret flere: q. gladium mortis tenet ad gul
 lam. De iſta pdictione diſit Thobias filio.
 Supbia nūq. in tuo ſenſu aut in tuo veri
 bo dñari permittas. In ipſa n. ſampſit in
 elam ois pditio. Thob. 4. Uſinā iſto mo
 do inſtruetis filios vōs. Et nota Q. d. ſe
 perditio. ſ. angeloz ⁊ hoīum. Angeloz: q.
 poſtq. deus creauit angelos. rē. Dñe qñ
 primus angelos ſupbiuit ⁊ ppter h. detru
 ſus eſt in infernā cum oibus angelis ſanto
 ribus ſuis. rē. Uſide infra in feſto annūcia
 tionis. ⁊ in feſto Leſille.
 C. Secūda perditio ſuit hoīum. Deus. n. ab
 initio creauit Adam ⁊ Enā cum tanta ſcia
 q. dñant hoc. q. ex tunc nō ſuit aliq. pſ
 nec doctoz qui tñ ſciet. Sed nō contenti
 voluerant ſetre vt deus bonum ⁊ malū: nō
 expulſi fuerant de paradīſo: ⁊ fuſſent dam
 nati niſi pñia ſuauit cos. Ecce prima pdi
 tio de ſupbia angeloz ⁊ hoīum. Sed ab iſta
 ſuit liberata beata Lucia. q. in tñ ſe cōſer
 uauit in hūilitate: q. nūq. ſupbiuit in mē
 te ſua. quārdēq. habet: rē. ſtimulos ad ſup
 biendum. Nota q. tria ſunt que cōſeruant
 ſupbiam mulieribus preſertim puellis.

Primum eſt pulchritudo corporis.
 Scdm dialctie in ornamentis.

Tertium nobilitas generis.

Iſta tria habuit Lucia: q. ſuit pulcherri
 ma: ⁊ tñ nō ſuperbiebat q. recipiebat. ſeme
 dum orationē ⁊ ſeiunioꝝ: ppter que vide
 bat diſcolorata. rē. Dñens infra ſe. Q. mī
 ſera ſi ex pulchritudine mea aliq. cadat.
 Nota hīc moraliter contra pulchritudineꝝ
 mulierum que ex dono dei offendunt deus
 ſuperbiendo vel alios ſcandalizando. rē.
 Scdm etiam facit ſup. rē. mulieres q.
 licet ſit mulier pulchra: ſi tñ non ſit ornata
 erit humilis. Sed quando ſimul concurrūt
 q. quantum inſatur. Sed beata Lucia
 quantumcūq. eſſet diues ⁊ poſſet ornari:
 tamen humiliter veſtiebatur. rē.

Tertium etiam dat ſuperbiam mulierib
 us: quando cogitant ego ſum nobilis. rē.
 Sed contra hoc beata Lucia licet eſſet no
 bilis genere: tamen plus appreciabat ſe ha
 bere patrem chriſtum in baptiſmo. q. pa
 trem carnalem in conceptione. Dicebat. n.
 infra ſe. Ego habeo duos patres. rē. Et
 quia chriſtus pater meus humiliſſimū ſemet
 ipſum vſq. ad mortem. rē. pſt. 3. rē. Iſ
 ſic humiliabatur. Recte videtur q. Dauid
 prophetaiſet de eius humilitate dñens. In
 perſona beate Lucie. Ego autem cum mī
 hī moleſti eſſent: ſupple parentes vt orna
 rem me: inducbar ciliſio: contra ornamen
 tum corporis. Humiliabam in ſeiunio ani
 mam meam: contra pulchritudinem corpo
 ris. Et oratio in ſinu meo conuocetur. con
 tra nobilitatem generis. Ecce quomodo ſu
 ſt liberata a prima perditione. Ideo regra
 tians deo diſit. Liberasti me dñe. rē.

C. Secūda perditio. rē. Dñentur due perſone
 vna caſta ⁊ altera luxurioſa: licet ſint eluſ
 dem completiois: tamen caſta multo ma
 gis vliet. rē. Ratio quia luxuria conſumit
 corpus ſicut ignis. Job 3. Ignis eſt vſq. ad
 perditionem vel conſumationem deuorās
 ⁊ omnia eradicans germina. Ideo quidā
 ſanctus reſtatians deo dicebat. Adſutor
 ⁊ pſector factus es mīhi: ⁊ liberaſti cor
 pus meum a perditione. Eccl. 51. Ab hac
 perditione ſuit liberata beata Lucia. Dñea
 tur cum eſſet. 15. annorum pulchra corpore
 ſed pulchrior in anima cum eſſet deſpōſita

B3

In festo beate Lucie

Virgo q̄s s̄m̄e hodie male seruatur. T̄c
t̄pls mater sua infirmabatur r̄c. Die pr̄at
r̄c. sicut habetur in sermone maḡi Vincē
ti de eodem sc̄lo: qui incipit. Proposui p
luce habere illam: p̄re. l. Nam p̄mo persua
sit matri. vt pro sanitate consequenda fret
ad sepulch̄r beate Agathe. Et cum intras
sent ecclesiam: legebatur euangelii in missa
de muliere: que patiens fluxum sanguinis
per. l. annos: fuit a x̄po curata: sicut legit.
Mat. 9. Die vt in legenda: r̄ q̄o apparuit
sibi b̄a Agatha r̄c. r̄ p̄mo sanata ē ma
ter. Tunc petijt ab ea: vt virum carnalem
sibi nō noīaret: r̄c. Vnde in dicto sermone
maḡistri Vincenti parte. l.

Tertia perditio r̄c. Deus dat nobis tem
pus. Vni dat. io. annos. aliq̄. 20. r̄c. vt acq̄
ramus paradysum. Ip̄e. n. apperuit nobis
sanua: restat vt ad eā vadam⁹ r̄c. Vltim⁹.
Stat sua cuiq̄ dico breue r̄ irreparabile
tempus.

Omnibus est vite: sed famam extendere
factis.

Hoc opus h̄c labor est r̄c. Sed quid facit
accl̄da: Facit hoīem stare in vno loco. Im
mo p̄mo facit redire retro r̄c. Et sic p̄ditur
tempus: quod est p̄ciosissima rerum. Vn
de quidam poeta.

Damna flecto rerum: sed plas flecto damna
dierum.

Quis rebus poteris succurrere: nemo die
bus.

Nota quantum emeret vna anima dānata
vnam horam de tempore. Nota exēplum
Crispini q̄s Greg. recitat. 4. dialog. Sic ho
die multi in senectute r̄ in infirmitate que
runt tempus ad penitendum r̄ disponēdū
de aīa quod in iuuentute perdidērunt r̄c.
Ideo dicit scriptura. Quodcūq̄ potest ma
nus tua facere. instanter operare: quia nec
opus. nec ratio. nec scientia. nec sapientia.
erunt apud inferos: quo tu properas Eccl̄s
9. c. Nota similitudinem de seruo qui tota
die laboraret sed in sero nihil luchi offer
ret d̄no. Nō hō homo incipit habere v̄sam l̄
beri arbitriū: tunc incipit ambulare ad deū.
Modo d̄e mihi: quomodo eras: iam sunt
tot anni: O me miserum. Tunc eram parū
de motus modo nihil: vel sicut eram prius.
Vt iam non peior. Die de quolibet statu

s. de layco. de clerico. de religioso. qui bene
incipit quandoq̄: r̄ de ore aliquod bonū
opus: sed postea faciunt cursum aīni. No
ta similitudinem de nani. Si staret per pla
res menses in canellis: non fret r̄c. Sic vos
omnes transiretatis: quia nō habemus
hic claritatem manentem: sed futuram inq̄
rimus Heb̄e. 9. Valum ergo signum est:
si quis non proficiat ambulando de bono
in melius: quia in vīa dei non progredit̄ re
trograd̄ est: vt ait Ber. Contra istam perdi
tionem dicit scriptura. Nos non sumus sub
tractionis sūq̄ in perditionem: sed fidei in
acquisitionem anime Heb̄e. 10. Vb̄ hac
perditione fuit liberata a deo beata Lu
cia: quia bene lucrata est tempus. Surge
bat de nocte: faciebat multa bona opa r̄c.
Die pr̄atice r̄c. Ideo regatians deo dicit.
Liberasti me domine r̄c.

Quarta perditio in disticiam r̄ proce
dit ex auaritia. Auari credunt amare: au
gere pecunias congregādo: r̄ hoc facit eas
perdere. Na similitudinem: que habetur in
sermone de beata Cecilia: qui incipit. Libe
rasti me domine r̄c. parte. 4. De hac perdi
tione dicit scriptura. Perde pecuniam pro
pter fratrem r̄ amicū: r̄ non abscondas
illam sub lapide in perditionem Eccl̄s. 29.
Vb̄ hac perditione fuit liberata beata Lu
cia. Quando incepit persecutio contra ch̄i
stianos: cognouit se cito morturam. Ideo
anteq̄ veniret ad passus periculosum. fecit
cambium: r̄ posuit disticias suas in mensa
s. in manibus pauperum. Ad pr̄aticeam.
Postq̄ enim obtinuit a matre: q̄ non no
minaret sibi sponsum hominem mortalem
ad corruptionem. Na mihi eunti ad d̄m
Iesum ch̄istū integritatis mee custodē r̄c.
Die pr̄aticam: vt habetur in legenda: r̄ in
sermone vbi supra parte. 2.

Quinta perditio r̄c. h̄c procedit ex in
constantia. Quando enim hoc incipit bene
agere: si postea desistit: perdit gloriā. Dica
tur similitudo de cursoribus ad brantium:
ardenter incipientibus: qui propter sp̄nas
dimittunt cursum: r̄ aliq̄ precedunt: r̄ lucran
tur r̄c. Ita accl̄dit multis. Quot sunt re
ligiosi: qui ardenter inceperant currere ad
ch̄ristum: qui in capite cursus tenet brantia
r̄ coronā dicens. Venite ad me omnes et

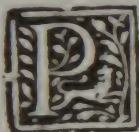
In festo beati Thome apostoli

.x.

282

Mat. xi. Sed caue de spinis. Spine sunt de
risiones et persecutiones: et alie temptationes etc.
quas mali faciunt de bonis etc. Contra istos
dicit scriptura. Uel illis: qui perdidit
sustinentiam: et qui derelinquant vias rectas
et dixerint in vias pravias. Et quid fa-
ciunt cum inspicere ceperit dominus Ecclesiam. Sed
beata Lucia semper perseveravit in vita san-
cta usque ad coronam martyrii. Hic etiam mar-
tyrium etc. Deo gratias. Amen.

In festo beati Thome apostoli.
Sermo. l.

Post dies octo
venit Iesus Jo. 20. Et in
evangelio hodierno. Pro
intellectu morali thema
tis duo: videnda sunt.

Primo quid significat iterum venit Iesus.
Secundo quid significat per octo dies. post quos
Iesus venit. Primum erit pro introductio-
ne sermonis. Secundum pro prosecutione.
Uel dicit introitum sic. Pro declaratione
tematis et introductione sermonis est no-
tandum: quod duplex est adventus christi ad
nos spiritualis. Primus est per gratie insu-
sionem. Secundus per glorie collationem.

Primo venit in baptismo. Ante enim ba-
ptismum diabolus est in anima hominis
per potestatem: et in habitationem tanquam in
ancilla sua: et tanquam fortis armatus custo-
diens animum suum. Luc. xi. Et inde est quod sa-
cerdos non permittit baptizandum intrare
in ecclesia: antequam exorcizetur: per quem exor-
cismum expellitur diabolus: dicendo. Ergo
maledicte diabole exi ab eo etc. Expulso er-
go diabolo: ipse per baptismum venit in ani-
mam: et inhabitat ibi: tanquam in domo sua.
Auctoritas. Hic est qui venit per aquam
et sanguinem Iesus christus: non in aqua solus
sed in aqua et sanguine. Jo. 5. Nota in aqua
et sanguine. Aqua. scilicet baptismi: qui quidem ba-
ptismus quia non habet virtutem laundandi
animam a peccatis: nisi ex virtute sanguinis
christi. etiam si totum mare effunderetur:
quoniam nec martyrium: nec aliquis opus
bonum efficit meritum sine merito sangui-

nis christi. Ideo dicitur de martyribus Apo-
cal. 7. qui laverunt stolas suas in sanguine agni
et candidas fecerunt. Ideo subdit. Non in
aqua solum: sed in aqua et sanguine. scilicet christi.
Ideo in signum huius: de latere christi in
cruce dormientis exiit sanguis et aqua.
Jo. 19. Et fuit vera aqua: non humor sicut
maticus. sicut quidam heretici mentuntur
ut dicitur in c. In quadam: de cele. miss. Aug.
Que est tanta vis aque: ut corpus tangat
et cor abluit. l. q. i. Detrahe.

Secundus adventus christi spiritualis est per glo-
rie collationem. scilicet in morte. in qua venit christus
ad animam coronandam. De adventu in
morte dicit ipse dominus Mat. 24. et Luc.
12. Vigilate: quia nescitis qua hora domi-
nus vester venturus sit. Et subdit simili-
tudinem: quare vigilare debemus dicens.
Quoniam si sciret pater familias: qua hora
sur venturus esset. Vigilaret usque et non
finiret perfoli domum suam. Ideo et vos
estote parati: quia qua hora non putatis.
filius hominis veniet. Item de hoc adven-
tu dicit ipse dominus. Jo. 14. Si abiero: et
paravero vobis locum: iterum venio et acci-
piam vos ad meipsum: ut ubi ego sum. et
vos sitis. Tunc ergo iterum venit Iesus ad
nos. Et sic patet primam. Quantum ad se-
cundam dico: quod per dies intelliguntur vir-
tutes. Ratio quia dies lucet in se: et alijs.
Sic virtutes lucet in se: et in alijs per exem-
pla. Ideo dicitur Proverb. 4. Iustorum
semita quasi lux splendens procedit: et cre-
scit usque ad perfectum diem. Via impio-
rum tenebrosa: nesciunt enim ubi corrumpantur.
Hic igitur ista declaratis dicit thema lo-
quens de Thoma apostolo. quod Iesus venit ad
eum. scilicet coronandam iterum: post octo dies.
Primo enim venerat ipse ad Thomam per
gratie infusionem: qui baptizatus fuit. quod omnes
apostoli fuerunt baptizati a christo ut dicit Aug.
8. per illud verbum domini. Qui locus est non in-
digeret nisi ut pedes laueret: ut refert Gratia-
nus in decretis. de p. di. 4. Q. ii. In morte
ergo venit iterum ad eum per glorie collatio-
nem. Sed notandum quod non statim venit ad
eum iterum: sed post octo dies. scilicet post octo
virtutes: in quibus se mirabiliter exercuit
et sunt octo vj.

283

In festo beati Thome apostoli

Prima est fides clara.
Secunda est spes vera.
Tercia est caritas perfecta.
Quarta est prompta obedientia.
Quinta est recta iustitia.
Sexta est pura temperantia.
Septima est alta prudentia.
Octava est firma constantia.

Post istos octo dies venit iterum ipse ad
 eam coronandam. Primus ergo dies. i. vlti-
 mus est fides clara. Nota Clara: duplex e-
 st. i. obscura que regit in corde: sed non
 manifestat opere nec ore: et ista non illumi-
 nat hominem lumine gratie. Contra quod dicit
 Mat. 5. Nemo accendit lucernam et ponit eam
 sub modio etc. Alia fides est clara: quoniam. i. ex-
 terius manifestatur ore et opere: et hec est ne-
 cessaria ad salutem. Ro. 10. Si confitearis in
 ore tuo: dominum Iesum christum: et in corde tuo cre-
 deris quod deus illum exaltavit a mortuis:
 salvus eris. Corde enim creditur ad iustitiam:
 ore autem confessio fit ad salutem. ps. Credidit. i.
 in corde: propter quod locutus sum. i. in ore. Ego
 autem humiliatus sum nimis. i. in opere. Hanc
 ergo fidem habuit beatus Thomas: quod patet
 in eo quod dixit. Dominus meus et deus meus. quod
 hec fides eius fuerit clara et excellens: patet
 ex quatuor. Primo quod dominus eius fidei appro-
 bavit: eam dixit. Quia vidisti me Thomas:
 credidisti. Aliud quod vidit et altius credi-
 dit. Dominum vidit et deum credidit et presen-
 sus est. Secundo patet ex eo quod secundum christum ma-
 gos baptizavit. Ex quo patet quod gratiam in fide
 excellentiam habuit: quia primitias fidei gen-
 tium baptizare promeruit. Tercio patet ex eo
 quod in civitate sua edificavit ubi corpus suum
 quiescit: nulla hereticum vel infidelis viue-
 re permittit. Quarto patet ex eo quod ecclesia que
 errare non potest. 24. q. 1. A recta suam fidem
 imitari petiit in oratione hodierna: ubi sic di-
 citur. Da nobis domine beati apostoli tui Tho-
 me solentibus gloriosi: ut eius semper et
 patrocinio subleamur. et fidem congrua de-
 votione sectemur.

Secundus dies dicitur spes vera: quia est du-
 plex spes equivoce tamen. Spes falsa est
 in peccatoribus: qui cum semper in pecca-
 tis perseverent. sperant tamen sequi vitam
 eternam. asserentes ex hoc sacro in iustitia deum
 se ipsos pro venientis peccatorum coronaret.

Contra hoc dicit Sap. 3. Infelix et vacua
 est spes illorum: et labores sine fructu: et inutilia
 opera eorum. Item Prover. 10. Spes in
 ploribus peribit. Vera ergo spes est bonorum timor
 deum: qui dicunt. Quoniam tu es dominus spes
 mea etc. Et hoc fuit in beato Thoma. Istud patet
 ex eo verbo quod dixit respondendo ad dominum: qui
 postquam dixerat. Quo ego vado scitis et vlti-
 scitis: respondit Thoma. ex desiderio et spe firma
 consequendi finem ultimum qui est beatitudo.
 Dñe nescimus quo vadis. Et quod possumus
 vltimam scire Jo. 14. Et quibus verbis
 non solum relucet nobis spes Thome: sed
 etiam humilitas quam presens est etc. Vide
 supra in alio sermone eiusdem sancti An-
 centij qui incipit Thomas unus de. 12. etc.
 parte. 2.

Tercius dies est perfecta caritas. Per-
 fecta caritas dicitur quasi homo est paratus
 subire mortem pro deo et veritate. Ratio quod
 tunc unusquisque dicit perfectum: quasi attingit
 ad ultimum gradum suum. Ultimus autem gra-
 dus caritatis est mortis pro deo: laus illius
 Jo. 15. Maiorem caritatem nemo habet: ut
 animam suam ponat quis pro amicis suis.
 ergo etc. Nota gradum duodecimum chari-
 tatis sicut dixi supra in alio sermone parte
 prima. Hoc autem manifestat patet in illo verbo quod
 dixit. Eamus et nos et moriamur cum illo
 Jo. 12. Nunc dixit fugiamus cum eo: quod christus
 mortem non fugiebat. Nec dixit 2º. expecte-
 mus cum: quod christus mortem non expectabat. sed
 sponte ad mortem ibat. Isa. 53. Oblatus est:
 quod ipse voluit. Nec dixit tertio. caris vos: sed
 eamus nos: quod sibi voluit esse socius in ad-
 versis: qui sperat in prosperis. Ista est vera
 amicitia. Legitur de Cesare quod nunquam dice-
 bat militibus iste illuc: sed venite. Dicebat
 enim quod labor est duce pretius: minor videbitur
 esse militibus. Nec dixit 4º. moriamur ante
 eum: quod hoc nullus fuisset utilitatis: cum sa-
 nua non esset aperta. Nunc dixit 5º. moriamur
 post eum: quod vivere post christum non reputabat
 vitam sed mortem: sed dixit Cum eo. Sciebat
 enim quod beatus esset ille qui cum eo moreretur:
 sicut patet in latrone.

Quartus dies in obedientia prompta.
 Obediuit christo. totaliter velociter. et perseveranter.
 Totaliter enim: quod de se nihil retinuit. Li-
 cet enim prius dixeris. Dñe quo vis mitte

De brō Stephano protomartyre .xi.

me preterq̄ ad indos. ratio postea correxit
dicens. Dñs meus es tu. et ego servus tuus:
fiat voluntas tua. In hoc aut̄ iustitatus est
magis suum: quā ut dñs. 26. **¶** Si possi-
bile est: transeat a me calix iste. Uerū si nō
mea voluntas: sed tua fiat. Secūdo obedi-
uit velociter: q̄ mox in Indā est pfectus.
¶ Ter. Aterns obediens mādatur nō p̄ra-
stinat: sed parat aures audire. pedes itine-
ri. manus operi. et se totū intra colligit: ut
mandatum peragat impantis. Tercio
obediuit perseveranter: q̄ vsq̄ ad mortem:
ut patebit infra in vltima parte sermonis:
exemplo xpi. De quo dicitur **¶** Psal. 2. **¶** Fa-
ctus est obe. vsq̄ ad mortem. etc.

¶ Quartus dies est recta iudicia. Recta
dicit: q̄ si boni zelo sit iustitia: et non luore
vindicare: alias peccū esset mortale: etiam si
alias iustitia fieret: ut pbat. 23. q. 4. Ea
vindicta. Et. q. 5. c. Miles. Et. c. Quā min-
ster. **¶** Nec ergo iustitia fuit in brō Thoma:
q̄ p̄ in eo: q̄ quasi vicarius dei sp̄i sc̄i
inspiratus: zelo iustitie p̄tulit sniam cōtra
illam: qui cum p̄uulerat rē. **¶** Qd̄ credendum
est sp̄i fecisse tanq̄ dei mīser. sicut et Moy-
ses fecit. sicut dicit **¶** Exo. 2. Et in decret. 23.
q. 4. Non in inferēda. Sic et **¶** Helyas fecit
contra quinquagenarios. 4. **¶** R. 1. Et Eliseus
contra pueros cum deridentes et illudētes
4. **¶** R. 4. **¶** Uel dicit hystoriam totā rē. Ubi
notandum est: q̄ eo q̄ dicit q̄ Thō. imp̄-
eatus est malum illi: qui dedit sibi alapam:
q̄ hoc nō fuit verum s̄m Aug. Uel dicit: q̄
hoc fecit ex zelo iustitie: sicut **¶** Helyas con-
tra quinquagenarios: sicut legi. 4. **¶** R. 1. Sic
et Eliseus cōtra pueros. 4. **¶** R. 4. Sic et Da-
uid sepe impiecat contra peccōres malum
dicens. Conuertant̄ peccōres in infernum:
oēs gentes: qui obliuiscant̄ deum. Item ali-
bi. Veniat mors sup̄ illos: et descendant in
infernum viuentes rē. Uel dicit q̄ hic dicit
Thōbias nō per modam imprecantis sed
per modum p̄nūciationis. p̄phetando il-
lud q̄ futurum erat: sicut **¶** Job maledixit
diei suo denūciando id q̄ erat **¶** Job. 3.

¶ Sextus dies est pura temperantia que
p̄sentat in duobus actibus exercetur vs.

¶ Primo in abstīnēdo a comestibilibus.
Secūdo a veneris. De primo patet etl̄
steno in mensa conuīū regalis non come-

debat rē. De secundo quia castitas sua tā-
tum excellens fuit q̄ etiam alios odere mī-
risco attrahēbat. Unde sue merito castita-
tis sponsus et sponsa fecerunt votum virgi-
nitatis. Dic hystoria.

¶ Septimus dies est alta prudentia. **¶** Pra-
dencia est duplex. s. infima siue bassa et hec
versatur circa terrena. et est falsa. Sicut est
prudentia auari ad pecuniam congregan-
dam. luxuriosi ad voluptates. superbi ad
honores. Contra hanc dicitur. **¶** **¶** Per dāz sa-
pientiam sapientum et prudentiam prudē-
tiam reprobo. 1. Cor. 1. **¶** Pradencia ergo al-
ta dicitur illa que versatur erga celestia ca-
pescenda que excellenter fuit in brō Thō-
ma: sicut patet in optimo modo quem ad
inueniē ad palatium ediscendum in ce-
lo rē. Dic hystoriam.

¶ Octauus dies constantia. **¶** Nec accepte
brauium vite eterne: quia Non qui ince-
pit sed qui perseverauerit: saluus erit. Mat-
th. 10. Et. 24. **¶** Ber. Inter ceteras virtutes sola
perseuerantia coronatur: que habetur per
firmam constantiam: per quam homo ita
firmatur in dei seruitio: ut potius mortem
pati velit q̄ consentire peccato. Hanc ha-
buit beatus Thomas. Dic eius martyriū.
¶ Post istos ergo octo dies iterum venit ad
eam Iesus et ipsam ad gloriam exaltauit.
Ad quam nos etiam dignetur ipse perdu-
cere qui pro nobis dignatus est de virgine
nasci et in cruce mori. Deo gratias. Amen.

De beato Stephano protomartyre
Sermo vltus.

Disputantes

¶ cum Stephano non po-
tuerit sapientie et sp̄i. que
loquebatur Act. 6. Inter
ceteras p̄missiones quas
christus fecit discipulis: singulariter fuit il-
la. Ego dabo vobis os et sapientia: cui nō
poterunt resistere et contradicere oēs aduer-
sarij vestri. Luc. 21. **¶** Q. s. eloquentiam in
ore. Ratio huius p̄missionis fuit: quia ch̄-
stus volebat eos mittere per mundum. ubi
habebant disputare contra phos et scienti-
ficos. Ipsi autem apostoli erant p̄dicatores
et rudes rē. Ideo fuit necessaria rē. **¶** Nec
p̄missio fuit completa in oibz discipulis

BB 19

De bto Stephano protomartyre

sed singl in Stephanum vt dicit thema.
Disputantes tē. fm verba thematis nota
ut in beato Stephano duo singularia. f. p.
Et pte iudeorum pugna rigorosa: dispu/
tans cum Stephano.

Et parte christi victoria marauillosa: et
non poterant resistere.

Quantum ad primū: bellum rigorosum
esset si cōtra vnū multū pugnaret diuerso
armoz generibus. In circuitu tē. sic multū
pugnabat s Stephanum de fide catholica.
Venerunt. n. cōtra eum rabini de quibz sta
dōs generalibus. f. de quibz synagogs dispa
tantes cum eo. Dicit tertius. Surrexerūt at
qdam tē. Act. 6. Synagoga idem est q cō
gregatio doctoz et rabinoz tē. Quēstio est
hic quare magis et potius insurrexerūt con
tra Stephanū q cōtra aplos et cōtra disci
pulos rpi: q tunc erat serm. p. qz aliquid
singulitatis erat in predicatione Stephe
ni plusq in alijs in cōuertendo gētes. Hoc
dicit tertius Stephanus plenus gratia et
fortitudine faciebat signa et pdigia magna
in populo Act. 6. Nota Gratia. f. illa. De
qua Dasi. Diffusa est gratia i labijs tē. ps.
44. Secūdo nota Fortitudo. e. fortis fuit s
lucuriam qz fuit castissimus. vnde ppter ca
stitatem suā fuit ppositus mulieribus: vt
dicit Act. 6. et. 7. Dic hystoriam: et cū toto
hoc Stephanus non dimittebat pnam.
Item Faciebat prodigia. f. pcul a digito q
sunt illa que nullo posse creature pnt fieri
vt suscitare mortuos: illuminare cecos et.
Item Signa: signa sunt que pnt fieri per
naturā sed nō illo modo: vt curare infirmi
tates tē. sed nō cōuertebant. Unde quibz
synagoge insurrexerunt cōtra beatū Ste
phanū: ecce bataglia rigorosa. Et pz. pma.
Quantū ad scdm tē. Nota quō bto
Stephanus predicabat de materia aduen
tus rpi dicens: q cecus erat q hoc clare nō
cognoscebat. et allegabat illud verbum Ja
cob. Nō auferet sceptrum de Iuda et dur
de se. clus donec ve. qui mlt. est et ipse erit
expectatio gētiuz. Gen. 49. Declara tē. Itē
illud de hebdomadibus Danielis q sunt.
490. anni q iam erant cōpleti. Contra hoc
insurrexerunt synagoga Libertinoz. volēs
confundere beatum Stephanū allegante
illud Isa. xi. Egrediet virga de radice ies.

se tē. et sequitur ponendo signa aduentus
rpi. f. Habebit lupus cum agno: et pardus
cum hodo accubabit. vitulus et leo et omis
simul morabuntur: et puer paruulus mīna
bit eos. vitulus et vitulus pascetur. simul rege
scēt catuli eoz. et leo quasi bos comedet pa
leas. Cum ergo ista signa nō sint completa
ergo Stephanus reuoca qd dixit. Rndit bea
tus Stephanus q signa sunt cōpleta: sed
ppha loquitur figuratiue de hoibus sub
nomine bestiarum: sicut Jacob alibi loquitur
dicens. Camelus leonis Iuda. ysa. 49. as
nus fortis. neptalim ceruus emissus. benta
mīn lupus rapax Gen. 49. Catulus leonis
Iuda: iuda dicitur leo qz sicut leo dñatur
bestijs: sic David qui fuit de tribu iuda de
bebat dñari tē. Sic ergo loquitur ysa. 49.
Lupus rapax fuit Davidus ppter vlu
ras: vt dicit Beda. Agnus fuit Jo. euange
lista: qui simul habitabant. Pardus diuer
sorū coloz fuit ysa. 49. Pardus diuer
sus aplos: qui simul habitabant. Vitulus
de quo fiebat principale sacrificium. signifi
cat corpus rpi. Quis simplex aīaz rpi. Leo
diuinitatem. Puer paruulus. i. rps non ter
natus mīnabit eos. quia caro aīa et diuini
tas fuerunt in rpo. Et q ysa. loquatur. de
hoibus patet cum sequitur in textu. Nō oc
cebunt et non occident in vniuerso monte
sancto meo: quia repleta est terra scientia
christi tē. Isa. xi. Et sic habuit victoriam.

Secūdo surrexit contra eum synagoga Cy
rennēsum: quia Stephanus pdicabat rpi
diuinitatem dicens: q sicut deus olim assū
psit formam ignis cū daret legem iudeis: vt
pz Ezo. 19. Et. 29. ppter q vocabat ignis.
Dñs deus tuus ignis psumēs est Deut. 4.
Sic hodie deus assūpsit formā hūanā q est
melior q forma ignis. et iō illā dimisit sed
nō istā. Itē si rps nō esset deus enā seipm
saluare nō posset tē. Tunc illi s Stephe
num arguebāt allegās textū. ps. 50. Israel
si audieris me nō erit in te deus recūs tē.
Rndit Stephanus q rps nō est recūs sed
eternus deus factus est homo recūs: sicut si
fili⁹ regis fieret v nono miles tē. et sic victi.
Tercio insurrexerūt s et illi de synago
ga Alexandrinoz. Dñ. n. Stephanus pdica
ret trinitatē psonaz adducēs sctitudinem
de sole. vel igne tē. et sicut radius solis ve

De beato stephano

aut cymbala tinnens. Et si habuero pphetiam. et non erim mysteria omnia. et omnem sciam. et habuero oem fidem ita ut montes transferam. charitatem autem non habuero nihil sum. I. Cor. 13. Unde ex hoc habet quod nulla gratia gratis data potest huiusmodi habere: nisi sit informata charitate et gratia scilicet. Unde Balaam fuit ppheta sed malus homo: quia habuit primam gratiam gratis datam sine scilicet. gratia gratia faciente. De quo habet I. Cor. 12. 23. et 24. Sic et multi fecerunt miracula qui tamen sunt damnati. Sic et Saul fuit ppheta. I. Reg. 4. Itham et Saul inter pphetas et tamen damnatus est. Sic et Cayphas pphetavit cum esset pontifex annuilius Jo. 8. Et tamen non datus fuit ppheta Cayphas: quia non intellexit verbum ppheticum: quod dixit Dauid. Intellegentia opus est in visione. De talibus ergo qui pphetaverunt et qui miracula fecerunt et tamen damnabuntur et dicet illud quod habetur Mat. 7. ubi dominus dicit. Multi dicent in illa die mihi. Domine domine nonne in nomine tuo pphetavimus: et in tuo nomine demonia eiecimus. et in tuo nomine virtutes multas fecimus? Et tunc respondebor illis: quia non novi vos. Disce ergo a me qui operamini iniquitatem. Patet ergo quod gratia gratis data sine gratia gratum faciente inutilis est ipsi beneficii. Sed gratia gratum faciens bene est utilis siue gratia gratis data: sicut sunt quedam vetule. et aliqui imo multi rudes. ydiores. et ignorantes: qui tamen sunt magis sui dei et fuerunt. Sicut fuerunt Antonius. Mocharius. et multi alij. De quibus dicit Aug. Surgat indoctus et raptus nobis celum: nos autem cum doctrinis nostris demergamur ad infernum. Unde Aug. in 1. de trinitate loquens de charitate sic ait. Nullus est istud dono excellentius: sed est quod dividit inter filios regni et inter filios perditionis et tunc. Hoc 5. presupposito: respondeo ad propositam questionem per duplicem conclusionem. Prima conclusio est quod de prima gratia potest homo bene esse certus. potest enim homo bene scire per certo se huiusmodi generis linguarum. pphetiam. sciam. et homini. I. quicquid sit malum pro eo. I. Cor. 8. Scia ista: charitas autem edificat. Si autem loquimur de scilicet gratia. si gratia faciente: tunc distinguenda est triplex scilicet secundum quod triplex potest aliquid sciri: ut not. 2. Th. 1. 2. q. 12. ar. 5. Potest enim aliquid sciri. Primo per divinam revelationem.

Secundo per humanam certificationem.

Tertio per specturalem presumptionem. Primo ergo modo 2. Et hoc modo potest scire homo se huiusmodi gratiam gratum facientem. Reuelatur enim deus quicquid homini ut ple homo magnificet: sed et serventius divina opera exequatur. Hoc tamen rarissime deus facit. et facit ne homo aut nimis presumat et negligat opera vite: aut supbiat. Unde Aplos dicebat. Mihi mihi presens sum: sed non in hoc iustificatus sum. Qui autem iudicat me dominus est. I. Cor. 4. Et in veteri testamento legitur de Abrahā: cui reuelavit hoc deus dicens. Nunc cognovi quod timeas dominum. Et forte etiam de Moysi: cui dixit dominus. Exo. 33. Invenisti gratiam coram me. Et infra. Ego ostendam omne bonum tibi. De Abraham legitur Gen. 22. Nota. Cognovi. Glo. 1. cognoscere se feci. Et dicit scilicet Th. 1. q. 101. supra quod ibi loquitur de timore casto qui non est sine charitate. Sic etiam legitur de Paulo cui dixit dominus. Sufficit tibi gratia mea. 2. Cor. 12. Item 1. Cor. 2. Nos autem non spiritum huius mundi accepimus: sed spiritum qui ex deo est. ut sciamus que a deo data sunt nobis. Item Ro. 8. Certus sum enim quod neque mors. neque vita. neque angeli. neque principatus. neque virtutes. neque instantia. neque futura 2. Et infra. Neque creatura alia poterit nos separare a charitate dei: que est in christo Iesu domino nostro. Unde Th. 1. 2. q. 23. ar. 1. ad quartum. Sic etiam raro contingit quod deus revelaverit homini peccatum suum futurum: nec me minus me legisse in scriptura nisi de Petro. cui dominus futurum peccatum predictum: ut legitur Mat. 26. Dicit tamen Th. 1. 2. secundum ad 4. ar. 2. ad primum. quod Petrus dominus pronunciar scilicet accepit non per certitudinem: sed ad comminationem dictam. Et sic etiam videtur omnibus apostolis reuelatum: cum dixit eis dominus. Ego dispono vobis sicut disposui mihi patrem meum. 2. Th. 1. 2. q. 12. ar. 1. ubi. super me. me. in re. me. Luc. 22. Item Mat. 19. Vos qui relinquitis omnia et secuti estis me: in regeneratione eius sedetis. in se. male. sue sedetis. et vos super sedetis. Iud. 12. tribus israel Item Jo. 14. Ego rogo patrem et alium paraclitum dabit vobis: ut maneat vobiscum in eternum. Et nota quod cum dixit hec verba: non erat ibi iudas: ut reperi in quadam postilla. Hoc autem communiter deus alijs non reuelat. ne propter securitatem.

tem decidant in negligentia vel superbia
ut vult sed ambulemus inter spem et meritum:
quasi inter scellum et caridum. po. Venepia
cium est dno super timentes eum: et in eis
qui sperant super misericordia eius. Et sic
patet prima conclusio.

Secundo modo. per humanalem certifica-
tionem. Unde dicit Tho. in 2. sen. di. 4. q.
angeli creati non fuerunt presens de sua dea-
titudine per certitudinem de causa sua: cum
nec casus et confirmatio angelorum de peccato
et libero arbitrio quod non est causa de se
nata ad unum non potuit eorum cognitio ha-
beri secundum certitudinem nisi a deo qui presentia
liter omnia intuetur. Sed tamen secundum coniecturas
poterant presupponere eos se habituros be-
atitudinem: quod ad hoc eorum natura erat ma-
gis inclinata: velut ad hoc instigata: sed
sua casum scire non poterant ex seipso nec
per plecturam nec per certitudinem: sed tan-
ta potentiam cadendi. Nec etiam fuit con-
grua a deo eis revelari ne pena culpae pre-
cederet nec iterum bonis suis confirmaretur
ne distinctio culpam precederet. ut infra di-
citur. Si tamen virtus reuelata fuisset, rece-
pissent illud non secundum certitudinem par in deo
erat sed secundum suum modum. quasi ad cautelam
diceretur. Tho. dicit tamen Ber. de gradibus
humilitatis et allegat Tho. q. vbi supra in
2. articulo quod diabolus previdebat se super malos
principatum habiturum: propter quod in latere
aquilonis solium suum ponere volebat: ut dicit
Isa. 14. Quis quis verum sit: non tamen previdebat
casum suum: quod poterat malorum princeps esse
etiam bonus existens: sicut Ioseph previdebat
suum casum non tamen venditionem. et alia ex
quibus dominum consequutus est: ut notat
ibi Tho. Scilicet dominum ergo est quod non potest sci-
ri pro certo quod aliquis habeat gratiam. Et hoc
probat ratione et auctoritate. Ratio quidem est
ista: quod secundum regulam philosophorum omnis nostra cogni-
tio oritur a sensu. Da exemplum si quis te
interrogaret de vino quod est in stala: cuius
saporis sit vel coloris. vel odoris. non pos-
ses illud scire nisi per gustum. vel visum. vel
odoratum. sic de sono per auditum etc. Sic et
quicquid intellectus noster intelligit per se-
ntiam aut credit per fidem: mediante sensu
cognoscit. Unde Ro. 10. fides ex auditu.
a uultus autem per verbum christi. Modo ad propo-

nam: gratia dei nullo sensu percipi potest. Non
enim per sensum visus: quod per visum non potest
percipi nisi coloratum vel sub ratione coloratum:
gratia autem dei non est colorata. Non enim est
viridis. neque alba. neque rubra etc. ergo per
hunc sensum gratia dei intellectus cognitio
non intrare non potest. Job. 9. Si venerit ad
me. si deus per gratiam non videbo illud: si abi-
erit non intelligam. Nec etiam potest intrare per
sensum auditus: quod per se non habet vocem. nec
est vox. nec sonus: sed per arcus potest dici
hic vocem per instrumentum predicatoris: sicut
ta illud Jo. 3. Spiritus ubi vult spirat et vocem
eius audis. In scripturis vel ex ore predi-
catoris: et nescis unde veniat aut quo va-
dat. Cum ergo gratia non habeat vocem neque
sonum: sequitur quod non possit percipi per sensum
auditus. I. Cor. 2. Quod oculus non vidit. nec
auris audivit. nec in corde hominis ascendit. que
preparavit deus diligentibus se. Et infra.
Que dei sunt nemo cognovit: nisi spiritus
dei Tertio nec potest percipi per sensum gu-
stus: quod non habet saporem: nec amarum nec
dulcem etc. Quarto nec per sensum odora-
tis: quod non habet odorem. Quinto nec per
sensum tactus: quod tangi non potest cum sit
res spiritalis et non corporalis. Jo. 20. Pal-
pate et videte: quoniam spiritus carnis et ossa non habet.
Et sic nullo sensu percipi potest: et sequenti
nec intellectu cognosci eius certitudo. nul-
la ergo humana certitudo de ea potest haberi.
Patet ratio. Fiat ergo ratio formalis. Al-
lius rei cognitio hic humana potest haberi
nisi per sensum: sed gratia dei gratia fa-
ciens sensu percipi non potest. ergo etc. Auctori-
tas. Sunt iusti atque sapientes et opera eorum
in manu dei: tamen nescit homo verum
odlo vel amore dignus sit: sed omnia in sum-
rum servantur incerta. Eccl. 9. Tres apostoli.
I. Cor. 4. Nihil inquit mihi conscius sum:
sed non in hoc iustificatus sum: quis autem iu-
dicat me deus est. Bene potest hoc esse certum
quod sit in peccato mortali: sicut ille qui tenet
concubinam. qui tenet usuras. vel res furti-
vas sceleris. et homicidii. sed non potest esse cer-
tus quod sit in gratia. Nota hic Exemplum
de illo qui volebat se lavare in unguento a cul-
pis commissis: quod sacramentum temerarius
est: ut nota in c. ultimo. De purga. cano.
Nota etiam exemplum de muliere que regi-

In festo Joannis euangeliste

penitentiam de adulterio commissio vtra pos-
sit iurare se non esse adulteram etc. De quo
ponit Ipe. de pal. in. 4. sen. vi. 35. Et scripsi
in materia matrimonij. Et breuiter huius me-
tem eius: dic primo quod si iurat se non adu-
leratam periuurat. Idem. 2. Si iurat se inuicem
ab adulterio: quod mentitur asserens dubitans
per certo. Scriptum est enim. De populi peccato-
rum noli esse sine meta Eccli. 5. Et proba-
tur hoc in soluto. c. vlti. de pur. ca. Et hoc
verum nisi esset certa de remissione culpe ex
diuina reuelatione: sicut fuit illa cui dicitur
etc. Nec ego te perdenabo Jo. 8. Idem 2. ter-
tio si iurat se non esse adulteram coram iu-
dice eam interrogante: tunc enim esset p[re]su-
ra: quod debet tunc fuisse intentione iudicis iu-
rare que refertur ad factum non ad animum
quem nunc habet. Unde Ihdorus. 22. q. 5. Et
originaliter in. 2. lib. sententiarum. Quacumque
arte verborum quis iuret. deus tamen qui consci-
entia testis est. ita hoc accipit sicut ille cui iu-
ratur intelligit etc. Si autem iurat extra iudi-
cium: puta iurat hoc marito interroganti an
sit adultera. se non esse adulteram non per iu-
rat: quod adultera est habens voluntatem adul-
teri. Vnde Ihdorus. 22. q. 5. Jam non potest vocari
adultera sicut curatus a lepra iam non est
leprosus. Et habet tertius Aug. 32. q. 1. quod
autem ubi dicit Aug. Cur adhuc deputamur
adulteros quos credimus vel baptismo
ablutos. vel penam esse sanatos: Item Chri-
stus 32. q. 1. Si quis uxorem post satisfactio-
nem inquit penam non meretur vocari adul-
tera: ita que scit se penitere et proponat se ab-
stinere non est adultera. etiam si sibi non esset
culpa dimissa. Non enim debet in ea despicere
quod fuit: quod iam incipit esse quod non fuit: ut di-
cit tertius Greg. 50. di. Ferrum. Patet ergo
quod nullus potest cognoscere se esse in gratia per
humanam certificationem. Vnde Job. 9. Etiam
si simplex fuero: hoc ipsum ignorat anima mea
Item Jo. 3. Spiritus ubi vult spirat. et vocem
eius audis et nescis unde veniat aut quo
vadat. Et sic patet finis.

Tertio modo super preteritalem presumptio-
nem potest homo presumere se esse in gratia
grati faciente. propter aliqua signa que vi-
det et cognoscit in se. Et huiusmodi ponit
tamen Thomas in. 4. sen. ponit quatuor signa.

Primum signum est vera peccatorum purgatio.

Secundum est firma futurorum entatio.
Tertium est liberatio diuinorum auditio.
Quartum est prompta bonorum operatio.
Adde quod scripsi in sermonibus post festum
Trinitatis. ser. 36. et ser. li. 4. parte secunda.

In festo Joannis euangeliste.
Sermo secundus.

Ic est discipulus

ille quem diligebat se-
sus Jo. vii. Ite. s. Joannes
Hoc verbum habet difficultatem
in theologia. Cum enim
christus oes apostolos dilexerit dilectione non solum
naturali qua oes creaturas deus diligit
sarta illud Sapientie. xi. Diligis omnia que sunt
et nihil odisti eorum que fecisti. sed etiam dile-
ctione gratuita charitatis. De qua Ieronimus.
8. Ego diligentes me diligo. Item Jo. 15.
Sicut dilexit me pater: et ego dilexi vos.
Item ibidem. Hoc est preceptum meum ut di-
ligatis invicem: sicut dilexi vos: quare ergo
dicit specialiter de Joanne quod est discipulus di-
lectionis. Et si dicatur quod ideo dicitur discipu-
lus quem diligebat christus: quod alijs magis dile-
ctus. Contra videtur quod Petrus fuit magis
dilectus: tum quod donum maius habuit. tum
quod plus dilexit Iesum Petrus quam Joannes:
ut probatur Jo. vii. et habet. 3. pro cuius
declaratione habet dicitur Thoma. pre. i. q. 20. ar.
4. ad tertium. presumptuosum sit ista diffini-
re: quod ut dicit Ieronimus. 16. Spiritus pondera-
tor est deus et non alius: tamen sine veritate
presudicio possumus se distinguere: quod est tri-
plex amor sive dilectio.

Prima est dilectio affectionis cordialis.

Secunda est dilectio donationis singularis.

Tertia est dilectio pueris familiaris.

Potes dare similitudinem pro radibus.
Si in haberes duas filias quas equaliter
diligeres. sed unam trades marito. et das sibi
quendam lapidem preciosum valoris mille dena-
ris in dotem. Aliam tenes tecum in domo quam
manducat tecum. dormit tecum. pueratur
tecum etc. Sed queris a te unam plus diligis
istam. Respondens amore cordiali utramque equa-
liter diligis. sed amore donationis magis di-
ligis dotatam. Amore vero familiaritatis ma-
gis diligis illam que tecum pueratur etc. Sic in
proposito: christus primo. s. dilectionis cor

di alio oēs ap'los dilexit. et equaliter dilexit
Petrū et Joānem sed plus istos q̄ ceteros
ut videt. Sed amore 2°. s. donationis sin
gularis magis dilexit petrū. Quod patet: q̄
magis donay sibi dedit. q̄ fecit eū vicariū
suum et principē alioz. pastorem ecclesie. et
totius mundi. Et sibi soli dictū est. Dūc in
altam Anc. 5. Quia quotiens de aliquo
ad fidelē pfunditate dubitat ad Petrum
recurrendū est. 24. q. 1. Nō turbatur. Et c.
Quotiens. Ad idem facit de bap. maioris.
Et Mat. 16. Tibi dabo clauces regni celoꝝ.
Et q̄d cūq̄ ligaueris sup̄ terrā: erit ligatū
et in celo. Et q̄d cūq̄ solueris sup̄ terrā: erit
solutū et in celo. Et Jo. 21. Vade oves
meas. et hoc donū nō imerito sibi dedit: q̄
Petrus promptū et seruatiū dilexit chri
stum: ut p̄m multis p̄bns euangelioꝝ.
Uñ supra illud Jo. vii. Symon Joānis di
ligis me plus h̄is: dicit Sio. q̄ x̄ps sciebat
q̄ petrus eū plus alijs diligebat: puta q̄
audiens christum dixisse q̄ crucifigendus
erat et. quodā amore intimo motus petr⁹
dilexit ei. Abit a te dñe. Non erit tibi hoc
Mat. 16. Item q̄i tanta faciebat se et mi
hi se in mare et. Jo. vii. Item q̄i dixit. Dñe
si tu es iube me venire ad te sup̄ aquas et.
Mat. 14. Item q̄i in nocte passionis cremit
gladiū et percussit auriculam serui Mat. 26.
Item q̄i dixit. Et si oēs scandalizati fue
rint in te ego nanq̄ scandalizabor. Et sic
hoc intellige de dilectione nō quidā chari
tatis. alioquin perfectior fuisset petrus q̄
Joannes. et consequenter magis dilect⁹ fuisset
a x̄po. etiā amore caritatis q̄ perfectior
in charitate meretur magis diligi a deo.
Quinimo p̄fectione illaz charitatis homo
h̄s a deo Quia Omne datū optimū et oē
donum p̄fectum desinit a deo: descendēs a
patre luminum Jaco. 1. Intelligendum est
ergo q̄ petrus plus dilexerit x̄pm q̄ Joā
nes quātū ad quāitā p̄p̄ctudine vel ser
uorem: et ponit quidā finē q̄ refert T. ho.
ubi supra. Tercio vero amore x̄ps dilexit
magis Joānem: q̄ magis enim familiāre
sibi fecit et maiorem sibi familiaritatē ostē
dit: ut. s. patebit in p̄secutione sermonis.
Quare autē hanc sibi familiaritatem magis
q̄ alijs ostendit. ponit Beda sic inueniens.
Diligebat Joānem k̄sas nō exceptio singu

lariter soluz: sed p̄e ceteris quos diligebat
familiarius unā: quem sp̄alis p̄rogatiua
castitatis apliarū dilectione secerat dignū.
Et finē hanc tertium amorē intelligit the /
ma dum dicit. Hic est discipulus et. Pa
tet ergo thema. Modo dices tu: quare sa
miliaris x̄ps dilexit Joānem q̄ ceteros
ap'los: Beda ponit vñā rōnem. s. p̄pter vir
ginitatē: sed addamus alias quattuor vel
quinq̄. 1^a p̄pter ser̄ excellentias sue p̄ro
gatiuas quas habebatque fuerunt quasi si
gna quedā sue effectus q̄bus probatur q̄
x̄ps ipsam familiaris dilexit.

Prima est attinentia parentalis.

Secunda est p̄tinentia v̄rginalis.

Tercia est sapientia diuinalis.

Quarta est deuoluentia proximalis de
quo exemplum.

Quinta est p̄seruantia martirialis.

Sexta est magnificentia sup̄naturalis.

Prima ergo excellentia et. Nota genea
logia ipsius quōd fuit frater p̄obrinus x̄pi.
Et Joseph. Cleopha. Salome. tres An
na marias. Quas habuit: sicut Joseph. Al
pheo. Zebedeo. Unius hec mater. hec quat
tuor. Alia duor. Diceret aliquis sed q̄ p̄lū
legit est Joānis q̄ sit p̄sanguineus x̄pi: et
multi alijs fuerint. s. Jacob⁹ maior. Jacob⁹
minor. Joseph. Symon. et Tadeus. 1^a: q̄
nō solum fuit p̄obrinus x̄pi per naturā
p̄uentionem: sed etiam fuit frater ipsius p̄
sp̄alem approp̄ationē: q̄i. s. x̄ps in cruce cō
mendante sibi matrem et ipsū matri dicens.
Mulier ecce filius tuus. Et hoc verus pa
ter q̄ beatus Joānes fuit verus filius vir
ginis gloriose. Nam si verus filius alicuius
b̄i quē natura filium facit: et non magis
verus d̄i filius alicuius ille quē de⁹ facit.
Et ex hoc sequit⁹ q̄ beatus Joānes fuit ve
rus frater christi. Et discipulo. Ecce mater
tua Jo. 19. Uñ et beata v̄rgo s̄clior fuit: p̄
pter maternitatē sp̄alem q̄ corporālē. Uñ
de ista sermone annūciationis qui incipit
Aue gratia plena. Nota moraliter quōd h̄c
excellētia p̄t q̄libet nostrū h̄e et excellēti
us: q̄ melior est p̄sanguinitas sine fraterni
tas x̄pi sp̄alis q̄ carnalis. Nā multi fue
rant consanguines x̄pi qui fuerūt mali sicut
patet in genealogia christi. De quo Mat. 1.
Inter quos fuerunt Manasses. Amos.

In festo Joannis euangeliste

Robam. et multi alij. Item mulieres. Ra-
ab meretric. Thamar meretric. Sarabec
adultera. Ruth pagana. licet postea fuerit
fidelis. Consanguinitas aut spualis xpi sp
facit bonos nec potest esse in malis. Et at-
tende hic qz cuz Marheus scriberet genea-
logiam xpi. de nulla femina mentionem fe-
cit nisi de hjs que fuerant male. vel ppter
fornicationem sicut Sarabec. Thamar. et
Raab. vel ppter infidelitatem sicut Ruth
Hais postea et ista facti conuersa ad fides
et ille ad priam. Et hoc ideo vt daret spem
peccatoribus ostendendo qz de peccatoribus xpi
stus originem trahens peccatores non ab-
horret. Filias enim hois venit querere et
saluum facere: qz pleraz Luc. 19. Ite Mar.
9. Non veni vocare iustos sed peccatores.
et fin hoc intelligit illud dictu Iu. 16. Emit-
te agnum dñe visitatorem terre de petra de
fert ad montem sille syon. Quilibet enim
in gratia constitutus gratiam faciente ol-
ectur consanguineus xpi. Quod patet Mar.
12. ubi dicit xps. Que est mater mea et qui
sunt fratres mei: Et extendens manum in
discipulos suos: dicit. Ecce. mai mea: et fra-
tres mei. Quicunq enim fecerit volunta-
tem patris mei qui in celis est: ipse meus
frater. soror. et mater est Mar. 12. Et similiter
quilibet enim obediens diuinis mandatis:
est consanguineus xpi. Dic hystoria. Et no-
ta cōtra filios qui potius volūt esse filij dñi
boli qz fratres xpi: sicut sunt iustores ad ta-
rillos. et qui laborant in festis et. Dic vt ex-
pedit. Nota hic de tabernis que sūmo ma-
ne aperiantur in diebus festis: qz ois pec-
cator est filius diaboli. Jo. 8. Nos ex patre
diabolo estis et. et seruis peccati: sicut dicitur
Jo. 8.

Secūda excellentia Joannis et. Quia su-
le virgo et ideo maiorem familiaritatem si-
bi ostendit: quia omne simile appetit suum
simile. Eccles. 12. Omne animal diligit simile sibi.
Christus autē fuit virgo purissimus. Talis
decebat vt esset nobis pōtifer sanctus In-
nocens. Impollutus. segregatus a peccato-
ribus. et excelsior celis factus. Heb. 7. No-
ta quinque verba. Sanctus. I. omni gēa ple-
nus et confirmatus. Innocens a peccō actus
II. Impollutus a macula originali. Segre-
gatus a peccā. qz caro eius de massa pecca-

trice assumpta est et mandata. Et excelsior
celis. I. angelis factus qz verbo vnctus. Sic
ergo placuit sibi conuersari familiaris cū
Joanne propter eius virginitatem. Unde
Beda. Diligebat Joannem Iesus et. vide
supra in fine introitus. Unde Ieron. 22.
Qui diligit cordis munditias: propter gra-
tiam laborum suoz habebit amicos reges.
Et nonne aliqui fuerunt etiam discipuli vir-
ginis: sicut Iacobus minor. et de maiore nō
legitur qz habuit virem. nec de Andree.
nec de Iphello. Simone et Thadeo: S.
B. non eo modo. quo Iohannes: qz de
nuptijs fuit a christo vocatus. Unde Ie-
ronimus in plogo super Joannem. Hic est
Joannes euangelista vnus ex discipulis dei
qui virgo a deo electus est. quē de nuptijs
volente habere. I. carnaliter cognoscere vire-
m vocauit de. Hec ille. Iste sunt nuptie
de quibus legitur Jo. 2. qz Christus fuit in-
uitatus et virgo Maria et matavit aquam
concupiscentie carnalis in vinum charitatis
in Joanne. Et hoc exemplo sumpsit ecclesia
qz matrimonium non consummatum per in-
gressum religionis separari possit: quia vinu-
culum spūale per mortem spūalem dissolu-
tur. vt in. e. Et publici. Et. c. Verū de pueri.
conia. Dic vt expedit. Moraliter vero con-
tra lacerulosos. Nō precipit nobis christus
vt relinquatis viros sed concubinas. De-
beret prelati prouidere: quia corrumpunt
alios. Nec valz privilegium ciuitatis qz nō
possit procedi contra delinquentes nisi p
viam accusationis: quia non debet intelligi
in spiritualibus. Quinimo etiaz si expresse
in spiritualibus loqueretur non valeret: quia
non approbat a iure canonico: vt in. e. Ec-
clesia sancte Marie. De constitutionibus
Et nota in regula Peccatorum libro. 6. Item
quia videtur esse in fauorem peccati: I. et.
ar. l. e. si. de prescriptionibus. Et in. e. Nonit
de iudicio. Benefacti qz legitur et nota. in
Luc. ca. 24. de sacris eccle. Dic vt placet.

Tertia excellentia et. Propter sapiaz suā
dinalē assimilatur aqle. Apoc. 10. Quartum
animal sile aqle. Et hoc ppter triplicē naturā
aqle cui assimilatur Iohannes.

Prima est volatus sublimitas.

Secūda est visus acuitas.

Tertia est prudentia et sagacitas.

Prima patet: quia aquila sublimius volat
alio quibus: sic et Joānes sublimius volauit
penetrando celos. et pertingens vsq; ad di-
uinitatē: quia per euangelium suū cognouimus
diuinitatē et trinitatē dei. Alij euangeliste vo-
lauerunt prope terrā: quia de humanitate xpi
locuti sunt. vnde quidam enim ex quattuor aia-
libus habebat alas: solus Joānes de diui-
nitate incepit di. In principio erat verbum.
Unde Hieronymus in prologo biblie. Jo-
ānes rusticus: piscator: indoctus. Et vnde
illa vox obsecro. In principio erat verbum
et verbum erat apud deum et deus erat ver-
bum: Et infra. Hoc docuit Plato nesci-
uit. hoc. Demosthenes eloquens ignorauit.
Et Beda. Joānes inuolans vocem theolo-
gum quā nemo prius edere nouerat emi-
sit. In principio erat verbum. quā tanto pon-
dere grandia reliquit: ut si aliquanto plus in-
sonare voluisset. nec ipse mundus capere po-
tuisset. Istam autē sapiam acquisiuit Joā-
nes et gazophylatio pectoris dñi. Vñ Hiero-
nymus et ecclesia in secula astitit. Supra pe-
ctus dñi recubens. euangelij fluentia de ip-
so sacro dñici pectoris fonte porauit. Hec
ille. Vñ Petrus damianus. Hanc super
eminentē diuine sapientie grām. ex illo ce-
lesti gazophylatio in quo sunt omnes thesau-
ri sapientie et scientie dei traxit. Et nō inmeri-
to: ut qui carnis sibi amputauit illecebras
ecclēstia epulaz delictis frueret: et illic acie
mētis attingeret. quo non propheta. nō patri-
archa. nō deniq; quisq; ab ipso mundi prin-
cipio in carne positus. noscitur aspisse. Et
hoc ergo apud grecos Maria theotibe-
cos Joānes vero theologus appellat. Ve-
trus autē xpi erat gazophylatio et iuste sapie-
tie. Vñ Colos. 2. In quo sunt oēs thesauri
sapientie et scie dei. Secūdo Aquila acutū
visum h̄. Unde dicit Iheronimus. Aquila et f
ab acuminē. Sic et Joānes previdit futura
multa que fienda erāt in ecclesia: et preser-
tim tempore antichristi: ut p̄ in apocalypsi.
Tertio h̄ naturalem astutiam in facien-
do nidum: quia ponit ibi lapides preciosos
habētes virtutem fugandi serpentes. Sic
Joānes in suo euangelio quod est nidus in
quo nutriuntur filij dei. posuit lapides pre-
ciosos qui fugant omnes hereticos. Unus
lapis preciosus est. In principio. i. in eterni

tate. erat verbum. Iste lapis fugat Nestor: id
qui dixit xpm habuisse principium. Alius: Et
verbum erat apud deum. Iste fugat Sa-
bellium qui dixit quod in diuinis nulla est di-
stinctio personarum. Alius. Et deus erat ver-
bum. Iste fugat Arium qui dixit filium mi-
noris patris. Alius. Omnia per ipsum fa-
cta sunt. Iste fugat Manicheum qui dixit
visibilia a deo creata nō esse. Alius. Et ver-
bum in caro factum ē. Iste etiam fugat Valē-
tinum qui dixit christus habuisse corpus de
celo factū super se: super illud verbum Ap̄li.
1. Cor. 15. Primus homo de terra terrenus: se-
cūdas homo de celo celestis: sed illud intel-
ligit quātum ad naturā assumētē: et quā-
tum ad modū assumēdam. quod si esset verum
illud corpus nō esset caro cum caro dicat ali-
quod cōpositum ex quattuor elementis. Pro-
pter hanc ergo sapientiam meruit a christo
familiaritas diligi. Mat. 7. Neminem dil-
git deus: nisi eū qui cum sapia inhabitat.
Quarta excellentia et. Nota quod multo-
rius Joānes fuit in periculo mortis: et de-
semper illum a martyrio preseruauit. Nam
ter fuit in periculo mortis. Primo quādo
fuit missus a Domitiano in seruientis olei
dolum. Secūdo quādo fuit ab eodem relegatus
in insulam Patmos. vbi omni fuit huma-
no solatio destitutus. Tertio quādo vene-
num bibit: sibi ab Aristodemō oblatū. Sed
in oleo seruientis habuit refrigerium. In ser-
uientis olei dolum missus diuina se prote-
gente gratia illesus exiit. In relegatione
habuit consolationē et reuelationē diuinā
quā tunc scripsit ibi apocalypsim. In ban-
stu venientis habuit illesionem. Unde pōt sibi
illud verbum conuenire dñi Quam trāhe-
ris per aquas tecum ero: et flumina nō ope-
rentur tibi: quā ambulaueris in igne nō com-
bueris Isa. 43. Et hoc est quod dixit dñs de
eo Jo. 8. Sic cum volo manere donec ve-
niam. Quod sic exponit Chrysostomus. Nolo ipsas
per martyrium cōsumari. sed expectare do-
nec ego veniens recipiam cum in eterna be-
atitudine. Est etiam notandum quod h̄ ex diuina
providentia beatus Joānes fuit a marty-
rio preseruatus: nō tamen martyrij meritū p-
didit. Quod patet ex ipso dñi cum dixit. Ca-
lleam quātum meum biberis et. Mat. 24
Dic his oriam.

In feſto Innocētiū

Quinta excellētia est magnificētia sup-
nalis. Nota eius mortē. Et quod cum a di-
scipulis portaret semp dicebat. Filii dī-
gite inuicem: tandē fecit fieri foream vlti-
mā. Nota quadruplicē opīnionē de eius corpo-
re ⁊ mortē: quā opīnionū due sunt q̄ vi-
tūales: due sant q̄ mortuus est. Prima
ergo opīnio est q̄ vult h̄ dormit sub terra:
sed hoc est ridiculū: q̄ videret sibi factū
infuria: vt ait Aug⁹. S⁹ alqs aplis in vltā
eterna regnabit: ipse dormiret. Et videt
ista opīnio reprobari ab ecclēsia in officio
hodierno: et p̄ in. 7. afit. in qua dicit. Ap-
paruit caro suo Joanni dñs Iesus xps euz
discipulis suis: ⁊ ait illi. Veni dīlecte meus
ad me: q̄ tempus est vt epuleris in palatio
meo cum fratribus tuis. Ad idē factū oc-
taua ⁊ nona afit. Seda opīnio fuit q̄ vi-
uit adhuc in paradiso terrestri: ⁊ venturus
est ad predicanā p̄ra antīxpm: vt sic sint
tres testes ⁊ eum. Unus in lege nature. s.
Enoch. Alius in lege scripture. s. Hēllas.
Alius in lege gr̄e. s. Joānes. Sed ista opī-
nio videtur reprobari per afit. Sup̄ adictas
q̄ accipere volunt et verbis dñi dñi dñi
Petro post resurrectionē sequere me. Et
p̄ueris p̄. 28. Jo. ult. Sic eū volo manere
donec veniā. Itelligēt illud donec veniā. s.
ad iudiciū q̄ saluum est vt ipse refert. dī. Et
nō dicit Iesus qa nō moritur: sed sic eū vo-
lo manere donec veniā. s. eū apparuero ei
in hora mortis ip̄i ⁊ c. Tu autē petre me se-
quere. s. per mortē crucis. Itē videt cōtra-
rari hēc opīnio aucti apocalyp̄is vbi dñs
q̄ erāt tñ duo testes ⁊ antīxpm ⁊ nō tres:
sicut ista opīnio dicit. Unde dī Apoc. xi.
Dabo duobus testibus meis: ⁊ p̄phetabūt
diebus mille ducentis scilicet fragita amicti sae-
clis 28. Tertia opīnio h̄ q̄ mortuus est.
aia autē eius est gloriāta in celo: sed cor-
pus est in loco hōis ignoto. sed deo co-
gnito reseruatū: sicut ⁊ de corpore Moysi
dī. Quare autē hoc fecit deus: inter diuina
secreta annūmerandū est. Sed hēc opīnio
pōt reprobari eadē ratione qua prima
opīnio. Cum n. alioz aploz corpora sint in
magno honore in ecclia: cur hoc corp⁹ san-
ctissimū hoc honore p̄uadā fuerit? Hec
obstat de mortē: illud fecit deus ne dare-
tur Iudeis occasio ydolatrie: ad quam vol-

de prout erant. Unde super illud verbum
eplę Jude cum Michael archangelus cum
diabolo disputans altercat de moyſi cor
pore dicit Glo. Preſiderat enim diſi moy
ſem poſt mortem a Judeis adorandum in
corpus preſentialiter habere: ideo diabolus
deſideras cultum legis verti in ydolatriam
altercatuſ falſe dſ cum illo angelus: qđ q
a deo miſſus fuerat Michael dſ. i. quis vr
deus. Quarta opinio habet qđ mortuus
eſt in illa fovea ⁊ poſtea reſurrexit: ⁊ eſt in
aia ⁊ corpore gloriſicato in paradifo celeſti
⁊ hanc videtur Tho. aſſere in eplā ſup Jo
annē. Et hoc videtur puenientio: ly non ſit
pro articulo fidei tenenda. Deo gratias.
Hoc idem videt ſentire Aug⁹. in quodam
ſermone paſcali qui incipit Digni ⁊ con/
gruū ē. Et Hieronymus in ſermone aſſum
ptiſis qui eſt Joānē fuiſſe mortuū ſed ſā
reſurrexiſſe ⁊ corpore ⁊ aia eſſe beati. Ma/
giſter aſt in hyſtorijs ſcolatiſcis dicit qđ de
h melius pie dubitare qđ temere diſſimire.
Deo gratias. Amen.

In festo Innocentiam. Sermo. i.

Ueros per/

Pesserunt gladio ⁊ euas
ego solus Job. i. Nota ad
euidens. mente ⁊ corpore
habuit beatus Stephanus, Sed mente
i. affecta sed nō corpore: ⁊ istud habuit be
atus Jo. euangelista. Tertium corpore sed
nō mēte. i. voluntate ⁊ istud fuit in ino centi
bus de quibus hodie fit festum. Uel die q
triplices portam paradisi aperuit xps. i. por
tam pnie. portam obediētie. ⁊ portam in
cente. Per pnam portam itrauit beatus
Stephanus per pniā ⁊ crīā martyriū ⁊ c.
Luc. 5. Non ueni uocare iustos sed peccato
res ad pniā. Per scām intrauit beatus
Jo. qui obediuit ⁊ cōsi gō ⁊ c. Per tertiam
intrauerunt innocētes: de quibus fit festū
hodie. Pro declaratione nota q magna
differētia fuit inter principium uite xristi
⁊ finem: qz in fine uoluit mori solus. i. sine
societate alius. sancti. Ratio ne credē
q sua mori non sufficeret ad salutem. Jo

dicte In die in nocte passionis. Quem que-
ritis: Si ergo me queritis: sinite hos abire
Jo. 19. Quia solus voluit mori: licet cum la-
tronibus sed non cum aliquo sancto. et fuit
cōpleta pphā Isa. 53. Torcular calcanti so-
lus: et de gentibus nō est vlt mecum. Nota
Torcular. s. crucis: in quo racemus huma-
nitatis fuit calcatus. et vlt sanguis effu-
sum totum: qz illud modicus sanguis qd re-
manserat xps voluit post mortē effundere.
qz mltas lancia latus eius aperuit et pti-
nus erant sanguis et aqua Jo. 19. rē. Non
est vlt mecum. Ut dicit a virtute i. sanctus.
Ecce finis vite xpi: qz omnes apli fugerūt
et inter latrones crucifixus est. Isa. 53. Et cō-
scleratio deputatus est. S3 principiu fuit
ecclē: qz omnes innocentes Bethleem fue-
runt occisi et ipse solus voluit enadere. nec
voluit tunc mori. nō qz sua mors tunc non
sufficeret rē. sed quia indigebamus instru-
ctione euang lice doctrine ab ore eius. Itē
ut ostenderet se voluntarie mori voluit mo-
ri inspecta etate. Isa. 53. Oblatus est: quia
spē voluit. Item ut ostenderet deitātē suā
per miracula que facturus erat. De hoc p-
phetia et figura et preceptum Ero. 23. Non
coques edam in lacte matris sue. Verbum
est dei ad herodem. Edam. i. xpm: non co-
ques: occidendo. in lacte matris sue. i. pue-
rum parvulu lactantē. Nota ptra Judeos
qui intelligunt solum ad lram quasi deus
esset cornu eorum. Nota qz predictū prece-
ptū ter replicatur a Moysē. s. Ero. 23. et 34.
Et Mat. 14. Et ter proposuit herodis occi-
dere xpm puep. Primo in natiuitate audi-
ens de claritate noctis. de aialibus adoran-
tibus. et angelis cantantibus rē. sed nō fuit
ausus timens insultum. Seco aduentu mī-
ragam Mat. 2. Tertio qz fuit presentatus
in templo. Vt ideo ter quā tribus modis
fuerunt innocentes ab herode occisi. Quidam
enim occisi gladio. Quidam strangu-
lati. Quidam percussī parietibus. Unde vi-
dit angelus in somnis Ioseph. Accipe pue-
ram rē. et tunc herodes occidit pueros et
euasit xps. Ideo dicit thema in psona xpi
s. Pueros rē. In quo themate tanguntur
due materle. Prima est de morte innocen-
tū preciosa. Seca de fuga christi vltiosa:
ibi Et euasit ego solus. Hodie predicabo

de prima. de qua inuenio tres rationes sen-
casas mortis puerorum istorum. Prima
ex parte christi. Seca ex parte herodis.
Tertia ex parte iudeorum.

Ex parte christi causa fuit obediētia co-
piosa.

Ex parte herodis malitia vltiosa.

Ex parte iudeoz duritia malignosa.
Dico primo rē. Declaro. Christus voluit
obedire preceptum veteris legis vt cōple-
ret illam et terminaret: quia christus fuit fi-
nis veteris legis et principium noue. Ego
sum alpha et o primus et nouissimus Apo-
ca. vltimo. Alpha est prima littera alpha
beti grecorum. et o est vltima rē. Ego sum
alpha. i. principium noue legis: et o. i. finis
veteris legis. Unde dicit ipse Mat. 5. No-
lite putare: qm veni solvere legem aut pro-
phetas. Non veni solvere sed adimplere.
Amen quippe dico vobis donec transeat
celum et terra rē. vsq omnia fiant. Nota
Celum. i. anima christi: et terra. i. corpus: ce-
lum ergo et terra tranierunt in morte chri-
sti. Anima transiit ad lyubum: et corpus
ad sepulchrum: et diuinitas cum vtroq: et
tunc ler moysi transiit quā christus serua-
uit. nec aliquod preceptum dimisit. Modo
inter alia precepta erat vnum de primitiis
offerendis. Verbi gratia. De primis fructi-
bus vne rē. Auctoritas. Cumq intraveris
terraz quā domini deus tuus tibi daturus
est possidendam et obtinueris eam atqz ha-
bitaueris in illa: tolles de cunctis frugibus
tuis primitias et pones in cartallo. pergesq
ad locum quem dominus deus tuus elege-
rit vt ibi inuocetur nomen eius. Deutero.
26. Hoc fuit simul et preceptum et figura
de christo. Inquātam fuit: preceptum. est ver-
bum dei ad populum israel. Inquātam est
figura est verbum dei patris ad filius. Mo-
ta Cam intraveris terram. s. in die incarna-
tionis: habitaueris in illa nascendo. Jo. 1.
Et verbum caro factum est et habitabit in
nobis. Frugibus tuis: fructus quos christus
expectabat erant martyres. confessores. vir-
gines. purescentes rē. erant innumerabiles.
Apo. 7. Vidi turbam quā nemo qz dnu.
nemo poterat. Primitie istorum fructuum
fuerunt innocentes quos xps obtulit deo
patri de fructibus agri sui. i. mundi pulis.

In festo Innocentium

Sed nota Incartallo. i. in limbo patrum in quo xps posuit Innocentes et fuerunt ibi p. 33. annos et post passionem in die ascensionis xps obtulit eas in paradiso p. mltas deo patri. Ideo dicit pergen. 3. De hoc auctoritas noui testamenti. Hg. f. Innocentes emp. sunt ex oib. s. sanctis futuris: p. mltis deo et agno. Et in ore ipsorum non est inuentum mendacium. Emp. sunt. s. sanguine agni. ps. Innocentes et recti adhaerunt mihi: q. substituit te. Sine macula eni sunt ante thronum dei Apoc. 14. Nota. Menda-
tium: sed que laus est ipsorum isti cum nescirent loqui: p. post mortem locuti sunt sanctis patribus interrogantibus et. et dixerunt q. messias venerat propter quem occisi sumus et. Hoc non fuit mendacium sed verum. Nota Sine macula: duplex macula est in pueris. s. macula culpe et ignorantie. Culpe s. originalis. Dic quid est: ac si imago dum poratur ad templum cadat in lutum et. Auctoritas. Quid est homo ut imaculetur. s. sine culpa originali: et lusus appareat natus de muliere et. Job. 15. Secunda macula est ignorantia que est maior in puero q. in bestiis et. Ab istis duabus maculis fuerunt pueri isti liberati. A prima per martyrium. magis enim purificat martyrium q. baptismus in hoc: quia de martyrio sit scitum sed non de baptismo. nec de circumcisio-
ne et. Ideo dicit Apoc. 7. Hi sunt qui venerunt ex magna tribulatione et lauerunt stolas suas in sanguinem agni: quia virtute passionis xpi purificati sunt. A secunda etiam macula ignorantie purificati sunt: quia per martyrium infusa est maior scientia q. aliquis p. s. vel theologus habuit in hac vita. Dicatur similitudo de taceo fori-
ta solis claudis de posita que discoopta ad radium solis multum luget et. Ideo Grego. Quid est q. non videant qui vident oia vident. Et licet non statim viderint deum per essentiam: tamen magnam s. iam habuerunt. Tum ex dispositione corporis. Corp. n. q. corruptis aggravat aiam et. Sap. 9. Tum propter martyrii meritum et. 35 dicit. Sine macula eni sunt. s. culpe et ignorantie.

Secunda ratio fuit ex parte herodis malici-
a et. Pro declaratis de nota q. s. m. p. hiam

moralem et theologiam blatanliter rta est. Quid idem actus respectu diversarum can-
sarum est virtuosus et vitiosus. bonus et ma-
lus. Exemplum sicut cum iuencule paup. electa mittitur a dno pio per malum suum et lubricum. qui occasione illius elemosine pec-
cat cum ea. Illa elemosyna habet duas co-
trarias causas vnam bonam et virtuosam ex parte dñi alteram malam et vitiosam ex parte servi. Sicut etiam patet in passione christi que ex parte dei patris et xpi habuit causam sanctam et virtuosam. s. redemptio humani generis: sed ex parte iudeorum causa fuit pessima. s. inuidia. ambitio. auaritia. et cetera vitia. Unde versus.

Aetio displicuit. passio grata fuit.

Idem in proposito. Iuencula grossa erat gens iudaea et paupercula de bonis et sanctis personis: sed dñs Iesus de mensa glorie voluit sibi mittere vnam elemosynam s. multitudinem sanctorum innocentum per seruum malum. s. herodem intentio xpi fuit bona. s. ut obediret patri ut dñs est et abba daret iudea sanctis. sed intentio servi et mi-
nistri. s. herodis fuit pessima. s. ut corrumpere eas et transire occuparet. Ideo dicit euangelium. Multis occidit oes pueros. Dic hyistoriam. De hoc pphaserat Jere. Uox in ram. s. in excelsis audita est ploratus et ululatus multus. Rachel plorans filios suos et noluit consolari quia non sunt Jere. 3. et allatur Mat. 2. Dices tu quare dicit Rachel plorans et. cum non fuerint filij Rachel sed Rebeque fuit mater tribus iudeis. Nota duas rationes vnam litteralem: alteram allegoricam. Litteralis est quia Rachel fuit sepulta: iuxta Bethleem: sicut legitur. Gen. 35. Et quia erat facta dña reputabatur mater et patrona Bethleem: sicut beata xpi-
na Phanormi et bta Algetha Lathanie et. Allegorica ratio est: quia Rachel interpretatur videns principium vel videns deum Lia lippa significat sinagogam. Rachel pulchra ecclesiam: que fuit scda vxor xpi. repudiata prima. s. sinagoga que fuit meretrix in negando xpm. Rachel ergo. s. ecclesia plorans filios suos. Ideo dimittit hodie cantica leticie. s. Alleluia. Gloria in excelsis et. Et noluit consolari quia non sunt. s. nec in hoc mundo nec in gloria: q. 33. annis omnes

reuerſit in ſymb. Ideo Jeremias quaſi eſſe ſolado dicebat. Quieſcat vox tua a plora-
tu & oculi tui a lachrymoſo: q̄ merces op̄i
tuo aſt dñs. Et reuertent de terra inimici: &
eſt ſpes i nonſimilis tuis aſt dñs. & reuertet
ſiſ ad terminos ſuos. Lymb⁹ dñs locus inſi-
mici: ſed ipſe penetrante illum locum a quo
fuerunt liberati i morte xpi. & in aſcenſione
ingreſſi ſunt in celum. Id in octava Inno-
centium dñs cāteſca leticie. Morali po hēm⁹
q̄ filij plorādi ſunt & q̄ nō. Nā pueri nō ba-
ptizati mortētes plorādi ſunt. tum pp̄ aiaſ
ipſoz & tu; pp̄ culpā miſe in abortiuādo
v̄ p̄iſ vel alterius ſi qua culpa cōmiſſa eſt
ab aliquo vt moriant ſine baptiſmo. Item
plorādi ſunt adulti male vite &c. Sed pue-
ri baptizati mortētes nō ſunt plorandi &c.
Volumus vos ignorare de dormiētib⁹ vt
nō cōſiſtemini: ſicut & ceteri qui ſpem non
hāt. S. in. credimus q̄ Jeſus mortuus eſt
& reſurrexit: ita & deus eos qui dormierunt
per Jeſum adducet cum eo. i. T. eſſa. 4.
Tertio rō ex pte indeoz. ſ. parētum pue-
roz ſunt dñs malignoſa. Declaro. Regia
eſt rheologie q̄ p̄ q̄ q̄ peccat p̄ h̄ & torq̄
Sap. xi. Nota torq̄eſ l voluntarie a ſeip-
ſo p̄ p̄niam. vel coacte. Et p̄cordat iſa iuris
q̄ h̄y. q̄ q̄ſq̄ iuris in aliam ſtatut: ipſe eodē
ſure viat. Verbi gr̄a: ſi oculis peccaſti oculi
lachrymas effūde &c. ſic de alijs mēbris.
Exēplū de Adoniberech rege ſup̄biſſimo: q̄
poſtq̄ ſuit captus dicit. Non interſectatio
me. Audire modicum. Septuaginta reges
amputatis manū ac pedum ſūm̄tatib⁹
collegebāt ſub menſa mea ciboz reliq̄as: ſi-
cut & ceteri ita reddidit mihi dñs. Iud. 5. Dic
hiſtoriā &c. Ad p̄poſitum ergo: p̄ies & ma-
tres Innocētiū peccauerunt & deum in
hoc q̄ voluerunt in hoſpitio recipere & gine
gratidā. nec ſponſum ſuum Joſeph. nec
etiā poſt natiuitatē xpi v̄ſo tot miraculis
voluerūt iſm recipere. preſertim ſtella in ad-
uentu magoz in iherlm̄ dñat. 2. Audietis ac
ret turbatus eſt & ois Jeruſolima cum co:
peccauerunt ergo & filius deſer dñs iſta ma-
lignoſa. & h̄ ne regi berodi diſplacēt: ſed de⁹
p̄p̄cauit & eos berodē &c. Et cōpleta eſt
pp̄h̄ia. Ipſi intrauerunt ad Bethſegor. ſ.
ad berodē deuoratum & ab alienati ſunt
in cōſaſione & facti ſunt abſolubiles ſicut

ea que diſſerunt. Et infra. Sed ve eis cō-
reſcēro ab eis. P̄ſec. 9. Berodes ē ipſe
pauſus ſuit in filiis ſuis: ſicut h̄et in le-
genda. Morali nota & ſilos q̄ volunt pla-
cere dñs vel alijs perſonis & deum: puta
mulieribus que volunt cōplacere viſis & &
deus. ſic vnus amicus alteri. ſic ſamulus pa-
trono ſuo. ſic vaſallus regi &c. q̄ poſtea de⁹
iusto iudicio p̄uertit illos in odiū ipſoz &c.
Qm̄ de⁹ diſſipant oſſa eoz qui ho. place-
ret &c. Nota tres penas q̄s de⁹ talibus in-
fert. Prima eſt de⁹ diſſi. oſſa eoz. i. diſſiſſas.
honores. & officia. q̄ diſſi oſſa: q̄ ſuſtinet ho-
minē. Secūda cōſuſi ſunt ſi in morte: q̄ uſq̄
obtinēt a deo. Tertio q̄ i iudicio p̄iculari
& ḡſi diſſipant a deo qm̄ de⁹ ſp̄ſit eos
Eſt h̄le qd̄ qm̄ & que iuſtitia dei eſt et p̄cis
parentum punire filios. Filios nō potuit
iniquitatem p̄is. Ezech. 18. p̄ p̄ies fuerunt
p̄niti & nō ſiſt pp̄ dolore de morte filioz.
Uñ Ero. 20. Ego ſum de⁹ zelotes puniē
peccata pat̄ in filios v̄ſq̄ ad tertiam & quar-
tam ḡſationē. Secūdo q̄ multi p̄ies volē-
tes defendere filios fuerūt occiſi & dñati
in iherlm̄ pp̄ ſua peccata. Tertio filij nō
fuerūt puniti ſed potius ſimilati & exaltati.
Da ſimilitudinē de eo q̄ h̄y domus ruinoſam
quā rex facit ſibi deſtrui vt reedificet ſibi
meliorē. vel det ſibi caſp. Vel de eo q̄ h̄et
tunicam v̄ſe & turpē. & rex facit eā delace-
rari vt induat euz deſerico &c. Sic corpora
n̄ra ſunt v̄ſa indumenta & corruptibilia:
ſed poſt reſurrectionē erunt incorruptibilia
& ḡloſa: ſi fuerimus boni. Ita & Innocē-
tes. Idē Apl̄s. q̄ p̄ corruptibile h̄ induere
incorruptionē: & mortale hoc induere imor-
talitatē. i. Cor. 15. Idē de corpib⁹ Innocē-
tiuz que erant domus ruinoſe: q̄ deſtruc-
tis per martyrism̄. dedit caſtrum pad̄ſi in
xpi aſcenſione. euz tñ multi eoz ſi v̄ſſent
forteſſe clamarent cum alijs iudicis tempo-
re paſſionis xpi. Crucifige crucifige euz.
Ideo poterant ipſi dicere. Scimus qm̄ ſi
terreſtris domus noſtra huius habitatio/
nis diſſoluitur: q̄ edificationem ex deo ha-
beamus. domum non manufactam in ce-
l̄s. 2. Cor. 5. Deo gratias. Amen.

In feſto Innocentium. Sermo. 2⁹.

CC

In festo Innocentium

Urge et ac-

clpe puer et matrem eius
et fugite in Egyptum. Mat.
2. In hoc euangelio sunt tres
de tribus principaliter.

Primo de fuga christi virtuosa: in prin-
cipio euangelij.

Secundo de morte innocentium preciosa: in
medio.

Tertio de lamentatione Rachel: in fine
et in qualibet parte tria pfecta ragent.

Quanti ad primum intremus in sermone
per modum quoniam: pro ergo quare christus
fugere voluit? Et videtur quod non debuit fugere
mortem: quia ipse docere intendebat non esse
metuendos eos qui nobis mortem intentant
Luc. 12. Dico autem vobis amicis meis ne ter-
reamini ab his qui occidunt corpus: et post
hoc non habent amplius quod faciant. Ostendam
autem vobis quem timeatis. Timere enim qui
postquam occiderit habet preteritum: mittere in
gehennam. Ita dico vobis hunc time. Et
ergo quod fuga christi fuit virtuosa. Debuit enim
fugere isto tempore triplici ratione.

Primo propter fidei commendationem.

Secundo propter nostram instructionem.

Tertio propter prophetie adimplectio-
nem.

Prima ergo ratio est. Pro cuius rationis in-
tellectu. Nota quod differentia fuit inter prin-
cipium vite christi et finem. Unde supra in
alio sermone huius festi: qui incipit. Due-
ros percellerunt gladio in iherosolim.

Secunda ergo ratio est propter nostram in-
structionem. ipse enim docuit nos fugere et ver-
bo et exemplo quasi oportet fugere. Et verbo
et exemplo docuit nos mortem subire quod
oportet. Nam fugere docuit exemplo: ut hic.
Sic et alias cum vellent eum iudei lapida-
re propter verbum illud quod dixerat. Antequam
Abraham fieret ego sum Jo. 8. Sic et alias
quando dicit. Ego et pater unum sumus:
quis tunc non legitur ipsum fugisse: abscondit
se et cecidit de templo Jo. 8. Sic quando vo-
luerunt eum de sepulchro montis precipita-
re. Iesus autem transiens per medium illorum
ibat Luc. 4. Et hoc etiam docuit verbo cum
dixit. Cum vos persequerentur in civitate ista:

fugite in altam. Quando vero oportet mor-
tem subire: debemus velle mori pro hono-
re dei et iustitia seruanda: et hoc docuit christus
suis verbo et exemplo. Verbo quidem ut pa-
tet in auctoritate. scilicet in contrarium allegata.
Et Jo. 15. Maiorem charitatem nemo ha-
bet: ut animam suam ponat quis pro amicis
suis. Exemplo vero quasi sponte se obtulit in
hora passionis dicens. Quae queritis? Ego
sum Luc. 18. Et sic paratus esset ipse sepius
mori pro salute animarum. Nota exemplum quasi
apparuit Petro fugienti mortem. Cui in-
terroganti. De quo vadis: venio romam
iterum crucifigi. Et hoc ergo habemus exem-
plum fugiendi quando oportet. Debemus
autem fugere quadruplici de causa: scilicet fuga.
Primo namque est fuga prouidentie quando scilicet
maiori utilitati reservatur. Sic fugit Absalon
quando per sortem de muro Damasci di-
missus est. 2. Cor. 12. Secundo fuga caritatis.
Sunt enim quedam vitia que non possunt
vinci nisi fugiendo: sicut fornicatio. 1. Cor. 6.
Fugite fornicationem etc. Tertio fuga com-
passionis: quando a facie malorum fugimus:
ut peccandi occasionem subtrahamus. Eccli-
8. Non litiges cum homine lignato: et non strues
in ignem alius ligna. Unde versus.
Contra verbosos nolui contendere verbis.
Et Virgilius.

Deum fuge crudeles terras fuge litus ana-
rum. etc. Quarto fuga dispensationis
quod iudo. scilicet homo sciens se infirmum fugit pro
secutionem: sicut fecit Paulus primus be-
renita: ut refert Hieronymus. Pro. 24. Aste-
tus videns malum absconditus est etc. Vel
dicitur quod est multiplex fuga. Prima pusillan-
imitatis. Pro. 28. Fugit impius nemi-
ne persequente. Secunda infirmitatis: sicut De-
llas fugit Jezabel. 3. Reg. 19. Tertia discre-
tionis Mat. 10. Si vos persecuti fuerint etc.

Quarta humilitatis. Jo. 8. Ipse fugit ne
fieret rex. Quinta dispensationis ut hic.
Aug. Recessit non necessitate sed dispensa-
tione et potestate eadem: qua iuuenis pep-
dit in ligno. puer latuit in egypto.

Tertia ratio quare fugit christus: est propter
prophetie adimpletionem. que habet Ero. 23.
Non coques edum in lacte matris sue. De
hoc vide supra in sermone. scilicet in festo scriptum

Innocentiam qui incipit Pueros percussit
runt tē. in introitu.

Quantū ad sēdū de morte Innocentium
pretiosa: quā quare ipse q est sūma bonitas
tū malū pmitit. & triplici rōne.

Prima sumitur ex parte christi: & est
obediētia copiosa.

Secūda sumitur ex parte innocentium: &
est exaltatio gloriosa.

Tertia sumitur ex parte iudeorum: &
est retributio penosa.

Prima ergo rō ex pte xpi sumitur: qui
voluit esse obediens patri in oībus. Inter ce
tera autē precepta legis Moysae erat vna
q homo deberet dare primitias & decimas
deo de frugib⁹ suis. Ezo. 22. Decimas tuas
& primitias & decimas tuas non tardabis
offerre. Fructus autē quos ipse debebat ex
arbore huius mundi colligere erant aieba
mane. De his ergo fructibus ipse obtulit ho
die primitias deo patri aie Innocentium qui
fuerunt primitie martyrum. Ideo vbi Apoc.
14. & habetur in epla hodierna. Hi empti
sunt ex hōibus primitie deo & agno. Empti
sanguine xpi. qui ly nondum esset effusus
in cruce actu: in pposito erat effusus ab in
stanti conceptionis. Ideo dicit ipse patri.
Innocentes & recti adhaeserunt mihi: quia
sustinuit. s. in cruce. ps. 24. Precium ergo
aiay est sanguis xpi: q sanguis propius
martyr non sufficeret eis ad salutē. Ideo
de martyrib⁹ dicit Apoc. 7. Hi sunt q ve
nerunt ex magna tribulatione & laverunt
stolas suas in sanguine agni quia non sunt
condigne passionēs huius temporis ad su
glo. que re. in nobis Ro. 8. De hoc etia⁹ ha
betur darlo: Deu. 26. Cum intraveris ter
ram tē. Unde in fine vbi supra pte scda.
Hoc ergo mō obtulit ipse primitias. & bea
lit ē decimas vītus. mortu⁹ & glificatus.
Alius qd obtulit decimas abstinentia⁹:
q. xl. dieb⁹ & noctib⁹ ieiunavit: & q. 36.
dies essent decima annū: tñ voluit plus of
ferre. ad immendā q in finitio dei vj hō ip
plus facere q minus. Mortuus obtulit de
cimas horarū: q. xl. horis iacuit mortuus.
Glificatus obtulit decimas diep: q. xl. die
bus post resurrectionē discipulis apparuit.

Secūda rō ex pte Innocēti: est exaltatio

sue sublimatio glōsa: q melius salt p ip
sis occidi isto mō q vīnere. q: forasse multū
ipso si vixissent cum alijs in die passionis
xpi. & clamassent. Crucifige crucifige eum.
Modo autē la n sunt coronati sellatier sine
pugna. Vbi dicitur. O pauli beati modo
nati nunq tentati. nundum ablactati & saꝝ
coronati. Et ideo dicitur de eis in eplola
hodierna. Sine macula sunt ante thronū
dei. Et premittit. Et in ore ipsorum nō est in
uentum mendacium. Sine macula. Duplex
est macula. s. culpe & ignorantie tē. Unde in
sermone vbi supra parte prima.

Tertia ratio: est ex parte iudeorum: retr
batio preciosa & condigna. Unde in sermo
ne vbi supra parte tertia.

Quantum ad tertium: videlicet de lame
tatione Rachaelis lachrymosa: quero tria.

Primo diu dicit. Rachel plorans si
lios suos. Quare non dicit. Eia: Eia ut in
sermone vbi supra parte scda. Unde ibi.

Secūdo quero quare non dicit. Jacob plo
ras filios suos: & quia mater plus diligit
filium q pater: & ideo plus consuevit dolo
re de morte filij q pater. Et hoc probatur
triplici ratione. Prima quia mater plus
dat de substantia sua filio q pater: quia pre
stat materiam. Secūda quia mater plus la
borat q pater: quia laborat in partuendo.
In pariendo. & in nutriendo. Unde dicit.
Partus huius setus ante partum onerosus.
In partu dolorosus post partum laborio
sus. Propter hoc dicitur potius matrimo
nium q patrimum: quia ibi ostenditur ma
gis manum. i. officium matris q patris: ut
dicitur in. c. 2. de conuersione infidelium. I
tud autem in quo plus laboramus plus di
ligimus. Tertia ratio: quia mater magis
est certa q pater. i. 3. s. Parentes. ff. de in
sus vocando. Et ideo mater diligit filium
tanq rem certam: pater vero tanq rem du
biam vel non certam. Quarta ratio po
test addi: quia mulieres sunt magis recepti
biles passionum q viri: vixore meliores. Et
sic pater scda questio.

Tertio quero quare dicit. Noluit confo
lari quia non sunt: Respondeo ut supra in
sermone vbi supra parte secunda in fine.
Deo gratias. Amen.

CC q

De beato Thoma canthuariensi

De beato Thoma canthuariensi.
Sermo unus.

Vbi ego sum

illuc et minister meus erit.
Jo. 12. De tribus sanctis
vocatus fuit nomen Thoma
fuit scilicet sum et. De isto vero

de quo factus est hodie dicitur thema.
Vbi ego sum et. Pro declaratione nota
quod regula est in theologia: quod christus in instanti
sue conceptionis habuit tantam vitam et gratiam:
quod etiam habet hodie in celo. Ad hoc nos quilibet
deus dat gratiam gradatam et sinalem
litter et. sed christus in instanti. Probatur ratione et
auctoritate. I. habet. Ad duplex est. scilicet phisicalis
et legalis: et vide ad hoc quod scriptum est in
octava Epiphantie primo. Probatur etiam
suo et. Istud autem fundatur per regulam phisice.
Dicitur phisica in libro de causis. Ex eo agens per
seculum necessario habet virtutes proprias esse
etiam productivas. Verbi gratia: de igne quod
est agens huius effectus: quod calefacit. illuminat
decoquit. siccitat. Ideo necessario habet virtutes
productivas istorum effectuum. scilicet calorem. claritatem
actiuitatem et. quod virtus est medius
per quod potentia deducit ad actum: sed quod in
rebus naturalibus idem est potentia quod virtus:
ideo in eis dicitur quod potentia est medius
per quod essentia operatur: ita quod potentia est medius
inter essentiam et actum. Declaratur etiam
per regulam iuris que habet. quod cui preest iurisdictio.
presequenter preeduntur alia que ad exercendam
potestatem iurisdictionis necessario
requiruntur. scilicet preas citandi. capiendi. cognoscendi.
iudicandi. precondendi et. ff. de iurisdic. om. iud. l. i. Cui iurisdictioni. Et prefirmatur per
id quod consuetudo dicant legiste: quod iurisdictioni
sine modica coactione nulla est: ut in. c. Ex
litis: de officio delegati. Et ff. de officio eius
enim mandata est iurisdictioni. l. ultima. Idem
in proposito de sancta theologia quod christus in instanti
sue conceptionis fuit institutus et factus princeps
et causa illuminationis mundi: iustificationis peccatorum.
sanctificationis animarum. redemptionis et glorificationis.
Habebat ergo ille instruere mundum de his que sunt fidei:
puta de trinitate et. Item iustificare animas.
et glorificare. Quod etiam. Nos estis in christo iusti
qui factus est nobis sapiens a deo et iusti

tia. et sanctificatio. et redemptio. i. Cor. 1. Et
quo ergo christus in instanti sue conceptionis factus
est nobis princeps et causa tantum esse:
etiam. ergo necessarium erat quod in eodem in
stanti haberet virtutes productivas talium
effectuum. scilicet sapientiam. potentiam. gratiam. et
gloriam et. Glo: iam autem ait habuit statim
sed non corporis: sed mereretur habere etiam
in corpore. sed dispensatione fuit retenta in
animam: adhuc habebat facere opus nostre
redemptionis in corpore. Ideo Ista. 62. Di
cite. scilicet predicatoribus. filie syon. ecclesie. vel aie
denote: ecce saluator tuus venit. Etiam
incipit in die conceptionis. Ecce merces eius
cum eo: et opus illius coram illo. Nota. Merces
eius cum eo: cum laboratoribus huius
mundi non est merces cum eis. sed coram illo
visus in sero solutus: non fuit in christo operante
redemptione mundi: quod merces eius. scilicet gratia
et gloria erat cum eo in instanti conceptionis
ut dicitur est: et hoc propter unionem verbi
diuini. Opus autem erat cum illo opus. scilicet passionis:
quod nondum erat in actu sed in voluntate
sua: ideo nondum erat cum eo opus sed
coram illo. Patet ergo predicta regula theologicam
ratione et auctoritate. Ideo dicitur thema.
Vbi ego sum: non dicitur ubi ego ero quod iam
habebat gloriam: sed ubi ego sum. in anima
ubi erat tunc in gloria. Corpus autem non
fuit in gloria: nisi post passionem. Luc. vlti.
Nonne sic oportuit christum pati: et ita intrare
in gloriam suam. Ille erit et. Ad intelligas
in equalitate glorie: sed ille. scilicet in ordine minister
meus. scilicet beatus Thomas. Quod autem
beatus Thoma ministravit christo videamus. Dico
quod quinq; modis ministravit christo: et ideo
dicitur in themate minister.

Primo ministravit christo fideliter per obedientiam.

Secundo humiliter per peniam.

Tertio vultu per misericordiam.

Quarto prudenter per diligentiam.

Quinto stabiliter per patientiam.

Dico primo et. Nota de cuius vite per
quam erat obediens preceptis dei. Item nota
de eius penione ad gloriam in qua obediit
precepto spiritus: sub pena excommunicationis
quod acceptaret. sed inultus et plorans. Et poterat
dicere. Sic nos existimet homo ut ministros
christi. i. Cor. 4. Nota tria requiri ad hoc

q̄ h̄s bene p̄nt. Primo quo ad se requirit̄
etatis maturitas: vt. l. tricesimam annū exe
gerit. grauitas morū vt in seipso ostendat:
qualiter alios in domo dei oporteat p̄ueria
ri. Item l̄ sap̄ scientia: vt in. c. luy in cūctis:
de electione ⁊ de eta. ⁊ quali. Secūdo quo ad
modū p̄mōtionis: vt nō se ingerat. q̄ vt dī
est sanctus Thō. eo ipso q̄ aliquis petiit bñ
fictam cum cura efficiat̄ indignus: ⁊ hoc
p̄bat̄ auct̄e scripture ⁊ decretorū. Scriptu
re. Ap̄ls Heb. 5. Nec quisq̄ sibi suauat ho
norem: sed q̄s vocat̄ a deo tanq̄ aaron.
Nota Al deo: nō a diabolo sicut sunt symo
niaci vel intrasi p̄ceibz armatis. Idem p
batur. 8. q. l. In scripturis. Et nota. De eta.
⁊ quali. Tūc. De talibus dicit̄ ep̄s. Ipsi re
gnauerunt ⁊ nō er me. p̄ncipes extiterūt
⁊ nō cognoui eos. 2. sec. 8. Tercio requi
ritur quo ad modū executionis vt pascat
gregē p̄do ⁊ exēplo. Verbo q̄dem instruē
do ⁊. Quis putas est fidelis seruus ⁊ pru
dens: quē p̄stitit dñs sup̄ familiā suā: vt
der illis in tpe tritici mēsurā. Luc. 12. Ven
tura tritici est doctrina euāgelica ⁊ scitās
vite. Exēplo ē sicut ep̄s. Cepit iesus facere
⁊ docere. Act. 1. Et Ap̄ls. 13. a deo aliq̄
loqui eo q̄ per me nō efficit̄ ep̄s. Ro. 15.
Talis erat bñs Thō. 35 q̄s ep̄s iurēro
ganit q̄s putas est fidelis ⁊. poterat bñs
Petrus r̄idere. Iste est Thomas. Ideo
dicit̄ thema. Vbi ego sum ⁊.

¶ Dico secūdo ⁊. humiliter p̄p̄as. Anteq̄
esset p̄latus faciebat magnā p̄nam s̄ ma
lorem fecit postea dñs intra se. Mōdo ha
beo magnas occasiones peccādī: s̄ magis
indigeo p̄nia ⁊. Dic̄ etas p̄niam. De tali
ergo dicit̄ ep̄s. Ambulans in via imacula
ta. h̄c mibi ministrat. s̄ ad meū bñplacitū.
Via imaculata dicit̄ p̄nia: q̄ sicut ambu
lans in via imaculata nō cadit: sic ⁊.

¶ Querit̄ sc̄s Thō. in quolibet an rell
giosus factus ep̄s tenetur seruare cerimo
nias sue religionis: Locus est q̄ cerimo
nias incōpassibiles dignitatī nō tenet sua
re vt silentiū: sed cōpassibiles sic: q̄ magis
ornant dignitatem: puta nō comedere cori
nes ⁊. De hac via. Bñ imaculati via ⁊.
Dicat̄ h̄c: miraculū de illo clerico fuit ep̄s
tus q̄ nesciebat nisi mīsam bñe Marie ⁊.

in quo ostēdit̄ q̄ seruicū bñ Thome pla
cuit deo per humilē p̄niam. Legitur in cro
nica Martiniana sub tpe Federici p̄m̄ in
peratoris. q̄ imp̄ant. anno dñi. 1153. H̄c p̄nt
eius rex angloꝝ p̄pter necem feri Thome
misit nuncios solēnes ad papā. Alexander
tertiū. qui iurātes pro ipso in aīam suā
ip̄m exēnsarent de predicto facto: sed papa
in Tusculana ciuitate receptis nūciis ⁊ au
ditis misit duos cardinales ad gallie p̄es
vt innocentia regis inuestigarent. Coram
q̄bus rex iurauit q̄ nunq̄ de p̄lio suo ve
l lusu fuerit interfecit. Sed q̄ occasione
turbationis quā erga ip̄m habuerat occi
sus fuerat: pro illo mor obtulit duēctos mī
lites ultra mare per annū ibidē moraturos
seip̄m cruce signans infra triennū transire
taturus. h̄c de hac nece loquit̄ textus in. c.
Sicut dignum: de homicidio.

¶ Dico tertio vlt̄er ⁊. per misericordiam
Nota quō sciebat quot vidue. quot puelle
maritade. quot paupes erant in sua dioc̄.
Item quō nō accipiebat aliquid pro ordini
bus. Dic̄ vt expedit ad vilitatē audientiaꝝ
⁊ habet in legenda. Nota q̄ Ep̄i sunt qua
si executores testamēti ep̄i: q̄ est dñs oīum
q̄ dñs est terra ⁊ plenitudo eius ⁊. sed se
cit̄ testamētum cōfirmatum morte sua: ⁊ re
liqua bona eccl̄astica distribuenda ⁊. ⁊
Ep̄os executores. Sic nos exēlmet homo
vt ministros ep̄i ⁊ dispensatores ⁊. l. Cor.
4. Mōdo quāta pena digni sunt executo
res qui nō exequūt̄ voluntatem testato
ris ⁊. Ideo talibus prelatis dicit̄ Petrus
Vasileus eū que in vobis est gregem dei:
p̄videntes nō coacte sed spontanee ⁊. l.
Pet. 5. Nota propter hanc virtutē miseri
cordie a deo placuit deo bñs Thō. q̄ ha
buit grām miraculoꝝ. Nota h̄c miracula
de aīcula sciēte loqui ista verba. San
cte thoma ayuta: quā cum accip̄ter vellet
accipere. clamauit aīcula dī. Sancte tho
ma ayuta: ⁊ statim mortuus fuit accip̄ter ⁊
aīcula ad cabias reuersa: quāto magis in
p̄sonis deuote eum inuocantibus: Dñes
est in oēs qui innocant illū. Ro. 10.

¶ Dico quarto ⁊. prudenter per diligētias
visitabat ep̄arum. corrigebat notoria. con
cubinatus. vsuras ⁊. exēdicando: sicut fecit

De beato Siluestro papa

Apl's. i. Cor. 5. **D**ebat doctores et curatos alap tenentes consilium beati Petri. Nos autem eam oem subinferetes ministrare in de vestra virtute; in virtute autem sciamus et. 2. Pet. i. De miraculam de muliere deside rante habere oculos varcos et.

Et deo quanto et. stabiliter per patientiam ad sustinendam martyrium per christum. Die eius martyrium et. Et ista constantia qua do canonici in sepultura sua voluerunt fa cere offitium de mortuis: magna multitu do angelorum fuit in sede. qui inceperunt officium martyris cantantes. Et stabilius in istis in deo et. et dixerunt totum introitum tunc canonici depositis vestimentis de re quiem et. Ecce et eodem die fuit canoniza tus a papa Iesu in celo. deinde fuit cano nizat a vicario christi. papa Alexandro Ideo potest dici de eo. Qui mihi ministrat me sequatur et ubi ego sum ille et. Jo. 12. Iste thema et.

De beato Siluestro papa.
Sermo unus.

Gratia dei erat

eo. Luc. 1. Ad declaratio nem. Nota quod questio est in theologia: utrum possit de aliqua persona sciri cer titudinaliter quod habeat gratiam dei gratia facientem. Ratio huius questionis stat in co ditionibus.

Prima conclusio quod non potest sciri certi tudinaliter seu scientialiter per seipsum.

Secunda conclusio est quod potest sciri co lectu riter ex aliquibus gratie effectibus.

Tertia conclusio potest addi. quod potest sciri aliquis certitudinaliter se habere gra tiam per revelationem dei: sicut Paulo re velavit deus dicens. Sufficit tibi gra mea 2. Cor. 12. Item Ro. 8. Certus sum eis quod neque vltra neque mors et. separabunt me a chari tate dei: que est in christo Iesu domino nostro. Item 1. Cor. 2. Nos autem non spiritum huius mundi accepimus: sed spiritum qui a deo est et. Item Abrahe fuit reuelatum cum dixit sibi

angelus ex persona dei. Nunc cognovi quod tu meas dominum Gen. 22. i. cognoscere te feci. Lo quitur autem ibi de timore casto qui non est sine gratia. Vide L'ho. in 1. 2. q. 12. ar. ultimo. De hac materia vide latius infra in sermone de beato Stephano qui incipit Stephanus plenus gratia.

Prima conclusio probatur per auctori tatem Eccles. 9. Sunt iusti atque sapientes et opera eorum in manu dei: et tamen nescit homo super se scientialiter utrum amore vel odio dignus sit: sed omnia in futurum servantur incerta. Nota quod bene potest sciri homo se non esse in gratia. quando est in peccato mortali. quia tunc non est in gratia. quia non est dare medium: sed non potest sciri se esse in gratia. Unde Apl's in persona cuiuslibet iusti mihi conscius sum: sed in hoc non in stificatus sum. 1. Cor. 3. Et hoc verum nisi deus revelaret: sicut revelavit Abrahe Gen. 22. Nunc cognovi quia timeas dominum. Ro. 1. Co gnoscere te feci. Item fuit reuelatum Paulo sufficit tibi gratia mea. 2. Cor. 12. Et Ro. 8. Certus sum. n. quod neque mors neque vltra et. separabunt me a charitate dei: que est in christo Iesu et. Et sic credo quod apl's fuit etiam reuelatum a christo cum dixit. Gaudere et exultare: quia nota vestra scripta sunt in celis Luc. 10. Patet ergo prima conclusio.

Secunda conclusio probatur ex similitu dine et auctoritate. Et similitudine de ra dice arboris de qua non potest sciri si est vi va quia non videtur: sed coniecturaliter sci tur. si arbor producit flores. folia et fructus. Sic in proposito. Homines sunt ut arbo res. Mar. 8. Unde homines velut arbores ambulantes: plantare. s. in viridario christi. i. ecclesia. Nota Ambulantes per tres dicitur s. flores folia et fructus. Flores sunt honeste conversationes et. folia sunt bona verba non loqui malum de proximo. non iniuriari do et. Fructus sunt bone operationes. Fa cite fructus. signos penitentie Luc. 3. Et huius effectibus coniecturatur quod anima que est radit omnium operationum vivit viva gratie. Auctoritas. antequam deus revelasset Paulo gratiam suam dicebat Apostolus. Gratia dei sum id quod sum. Et quomodo scitis ap'le? Respondit: quia gratia eius in me vacua

non fuit. i. Cor. 15. Nota Uacua non fuit: quia multos labores passus est pro christo et tamen erant sibi dulces. Magnum signum est istud quod aliquis vult in gratia. Ideo dicit. Abundantius omnibus laboravi non ego. s. solus: sed gratia dei mecum. Ibidem. Consideranda ergo effectus virtuosos diuine gratie in beato Siluestro possumus dicere schema. Gratia dei erat et. Modo iuxta suam legendam inueni quingenta effectus gratie diuine in beato Siluestro: que sunt ista. videlicet.

Prima larga misericordia in prosperitate.

Secunda firma patientia in aduersitate.

Tertia digna presidentia in maiestate.

Quarta clara sapientia in sanctitate.

Quinta alta eminentia in potestate.

Dico primo et. Larga materia. Nota quomodo magnum patrimonium suum Rome expendit. et fecit de eo hospitale propter pauperes qui male recipiebantur Rome propter infideles. etiam in persona propria seruando: et sic adimpleuit illud. Caritas fraternitatis maneat in vobis: et hospitalitatem nolite oblitisci. Iacob. 1. 16. Qui libenter seruat hospitalitatem recipit christum in domo sua: i. forma pauperis. Et de Abraham recipiente angelos. Gen. 18. Nota tres effectus pro nunc. Primus est angelorum receptio et etiam christi. Nota exemplum Greg. Et hoc semper verum est saltem spiritualiter. Secundus est indigentie substantie. Tercius est in tribulationibus consolatio. Et hoc dicitur. Es de 1. 1. 1. 22. Ite talia nunquam patitur indigentiam. Auctoritas. De persona misericordie dicit scriptura. Vnum suum aperuit in opus. et pal. suas extendit ad pauperem. Et sequitur. Non timebit domus sue a frigidibus nivalis. Omnis enim domesticus eius: vestitus sunt duplicibus. Proverb. 13. Nota Vnum et. Non dicit bursum vel capiam: et quo notatur modus faciendi elemosinam: ut videtur vana gloria. Et pal. su. et. ad pauperem recipiendo pauperes in hospitio. A frigidibus nivalis. i. tribulationibus infirmitatum

fiebatum guerrarum et. Nota contra illos qui sunt auari ad dandum vnum nummum pro christo: et ideo christus facit expendere in infirmitatibus. vel guerris. vel alio modo. pro nummo vneatam. Aug. 9. Quod non accipit christus: accipit filius. Nota Dupli-
cibus: hoc dicit quia quilibet paterfamilias tenetur dare filiis et seruatoribus suis duplicem provisionem. s. corporalem et spiritualem et. Si quis suorum et maxime domesticorum curam non habet: fidem negauit et est infidelis deterior. i. Tim. 5. Infidelis enim iure nature prouidet suis et.

Dico secundo et. Firma patientia et. Si enim falsa prosperitatis est misericordia ita falsa aduersitatis est patientia. De qua liter tempore persecutionis christianorum beatus Silvester recepit Timotheum in hospitio et. usque ad mortem Tarquini presecuti. De excellentia Silvestri legitur quod erat aspectu angelicus. sermone nitidus. integer corpore. sanctus opere. consilio magnus. fide catholicus. spe patientissimus: charitate diffusus. Moralliter sic debemus seruare patientiam in aduersis. Omne gaudium existimare fratres mei: cum in varias tent. Incideritis. scientes quod probatio fidei vestre patientiam operatur. patientia autem opus perfectum habet: ut scitis perfecti et integri in nullo deficientes. Iaco. 1. Nota quomodo per tribulationes homo conficitur magnum lucrum a deo. s. remissionem peccatorum. Omnia peccata hominum in tribulatione dimittit. Tob. 5. Ecce quare dicit Omne gaudium existimate et cetera.

Dico tertio digna presidentia et. De modum quo fuit factus papa: nec tamen propter hoc deseruit penitentiam et misericordiam: immo habebat scripta nomina viduam et pauperum et. Et hac digna presidentia: ens fecit sibi tantam gratiam. quod tum predecessores sui fuissent in oculum imperatoris ipse tamen habuit amorem eius a deo quod conuertit eum. s. Constantinum Imperatorem. De quomodo et. qualiter curauit Constantinum a lepra: et propter hoc Constantinus baptizatus vidit christum et. et hoc dedit imperium ecclesie. Et tunc completa

CC liij

De beato siluestro papa

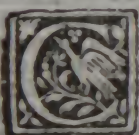
est pph̃a Dani. 3. De statua cuius caput erat aureū. 2c. Caput aureum significat monar-
chia Assyriorū & Caldeorū. Dect' & brachia
argentea significat imperiū Persarū & Medo-
rū. Corpus & crura cinea significat imperiū
grecorū. Tibie & pedes ferrei & partim lutei
significant imperiū Ro. Lapis autē excisus
sine manibus q̃ percussit illā statuā in pedi-
bus & cā cōminuit significat xpm q̃ est la-
pis angularis. ps. Lapidē quē reprobauer-
ūt 2c. q̃ excisus est de utero virginali sine
manibus. i. sine humano ope. Itē ergo la-
pis percussit statuā in pedibus & cōminuit:
q̃ romanū imperiū sibi hodie subiugauit: &
tandē illis lapis fact' est mōs magnus: q̃a
p̃ totū mūdum fides xpi fuit dilatata. ps.
Dñabit a mari vsq; 2c. De donatione autē
Cōstantini facta romane ecclesie. longa &
antiqua fuit qd̃ inter doc. canonistas & legi-
stas. Sed nota Glo. in Cle. Romani. de
lureiur. sup verbo Cōstātinū: q̃ sic dicit. Di-
spatant aliq; an donatio p̃ Cōstantinū sa-
cta ecclesie romane in p̃sona bti Siluestri:
de qua. 96. di. Cōstantinus: palea ē. value-
rit. Et an successor eius illam reuocare po-
tuerit. Accuratas tenet q̃ donatio uō va-
luit in Aue. quōd op̃s ep̃os coll. i. post princ̃-
pā. 3. Jo. 3. qui hoc notat. 63. di. Ego Ro-
donens. q̃ valuerit & sit irrevocabilis. pro-
bat hoc lra: 2. 8. de electione. Fundamēta.
§. Ne autē. lib. 6. Et facit q̃ not. Host. i. sū-
ma de iur. eccle. §. pe. ad fi. Jo. an. Que-
rō si est h̃ b̃tās Silvester fecit bene vel ma-
le recipiēdo imperiū. Dicunt aliqui q̃ fecit
male. Ideo ut dī fuit audita vox dicens.
Hodie effusum ē venenū in ecclesia dei.
Alij dicūt q̃ bene fecit. Pro r̃sione. Nota
similitudinē de testatore q̃ disposuit in testō
ut bona sua distribuānt per executores:
quo mortuo qdā mali hoīes occupauerūt
sibi illa bona. Aduocatus tñ quidam tāc-
opatus est in iudicio. q̃ obtinuit q̃ illa bo-
na venirent in manus executorū distribuē-
da ab eis: nunqd̃ aduocatus bene fecit vel
male: Certe bene. Sic in p̃posito: xps ē te-
stator. executores p̃lati ecclesie. aduocat'
b̃tās Silvester. b̃tā sunt res ip̃ales ecclesie
mali hoīes erant ip̃eratores 2c. De primo
i. q̃ xps sit testator: p̃bat Lucas. 9. Homo

qdam p̃gre pficiēs vocant seruos suos
& tradidit illis bona sua 2c. An quinq; .i.
abundātam magnā. aliq̃ duo ad sufficien-
tiā. aliq̃ unū 2c. De sc̃to q̃ p̃lati eccle sunt
executores. Quātas. Sic nos existimet h̃s
ut mistros xpi & dispensatores. i. Cor. 4. De
illa autē voce audita si ṽx est. fuit verbum
p̃phetiā. p̃lto ip̃e: quo p̃lati abutunt bo-
nis istis. Sed xps ē testor & iudex 2c. Ju-
dicat durissimūz h̃s quē p̃sunt fiet. exigno-
entm̃ p̃ceditur misericordia. potētes autē po-
tenter tormenta patient. Sap. 6. Nec tñ se
quit q̃ donatio Cōstantini nō fuit bona:
sicut si dotas vnā pauperculā que postea
male tractat dotem. vel adulteratur: & vir
lucrat dotem p̃pter eius adulterium: ut in
c. Pleriq; de do. inter vi. & ṽro. nunqd̃
p̃pter hoc tu nō bene fecisti: Certe nō. Sic
si pater instituit filiū heredē q̃ postea dila-
pidat bona 2c. nunqd̃ pater nō bene fecit
filiū instituire 2c. Immo h̃s facit ut ait
Aug' ad Publīcolam: & in decretis. 23. q. 5.
De occidendis. Ab h̃c ut ea q̃ p̃pter bonum
aut licitū facimus aut hab. mus: si qd̃ p̃e-
ter nostrā voluntatē cuiq; mali acciderit:
nobis imputetur. Nec ille.

C Deo quarto clara sapiētia 2c. nō solum
ad solandū xp̃ianos: sed etiā ad p̃uertē-
dum infideles. Dīc de b̃tā Helena matre
q̃ effecta iudea pronocauit ad disputatio-
nem 2c. Prima qd̃ fuit de trinitate p̃so-
nap. Dīcat disputatio cum auctibz p̃ut
habet supra in sermone beati Stephani.
Sc̃ta qd̃ ṽtrū xps esset deus & homo 2c.
Quinq; q̃d̃es cum auctoritatibus dispu-
tare sunt inter eos que habētur supra in ser-
mo. bti Stephani: tunc fuerunt confusi. xi.
Iudei remanserūt. 12. 2c. Dīc de iph̃aro 2c.
Tunc Helena. Iudices. & Iudeorū tria mi-
lia. & alij infideles baptizati sunt. Ergo gra-
tia dei erat cūz eo. Adoraliter nota p̃ quot
somellos fides xp̃istiana transiit proba-
ta sicut aurum vel argētum. Non oportet
ergo dubitare de fide: sed ut florenus pro-
batu ponatur secure in bursa cōscientie.
Ideo. i. De. i. Si oportet nunc cōtrīstari in
varijs tentationibus ut p̃bat fidei vestre
multo p̃cellosior sit auro qd̃ per ignē p̃ba-
tur. Nota quomōdō homo credit patri & ma-

tri: dicentibus q̄ sunt filij eoz. multo magis deo rē. C Deo quinto rē. Alia emine-
tia in potestate. i. facienti miracula ut dixi
de thauro: sed modo dicam aliud de dra-
cone rē. Dicit hyssoriam qualiter descendit
in foueam cuius cruce in vna manu et corda
in alia. et ligauit draconem. De hoc pphe-
cia Joānis. Vidi angelum descendente de
celo habentem clauem abyssi. et carpenā ma-
gnam in manu sua. et apprehēdit dracones
serpētem antiquū qui est diabolus et sa-
thanas et ligauit eos per annos mille rē.
Apoc. 18. Nota. Mille annis. Isti mille an-
ni p̄ quos debuit ligari inceptum cōputa-
ri a tēpore beati Siluestri qui in figura li-
gauit diabolū: q̄ et quo romanus impe-
rator accepit fidem: fides dilatata est et ec-
clesia exaltata: sic diabolus est ligatus. et
post 1000 solus tempore antiepi et iam mille
anni sunt cōpleti. Solum enim mūdus stat
in quadā parua prorogatione rē.
Deo gratias. Amen.

In festo Circuncisionis domini.
Sermo viiis.

Consumati

sunt dies octo ut circūci-
deretur puer. Luc. 2. Ver-
bam p̄positum habet diffi-
cultatē in sc̄a theologia.
Pro cuius euidentia est notandū: q̄ cir-
cūcisio data fuit olim in remedium pec-
cati originalis ipsi Abrahā et oibz posteris
eius: sicut habetur Gen. 7. Vbi Beda. Sci-
re debet fraternitas vestra: q̄ idem salutise-
re carationis auxillium circūcisio in lege cō-
tra originalis peccati vulnus agebat. quod
nunc reuelari gratie tēpore baptismus age-
re consuevit. excepto q̄ regni celestis In-
uocam nec dum intrare poterant. Et subdit
rationem. Quia enim per euangelium suum
nunc terribiliter ac salubriter clamat. Nisi
quis renatus fuerit ex aqua et spiritu san-
cto nō potest intrare in regnum dei: ipse
vndum per. i. suam clamabat. Māsculus
cuius preparatū caro circūcisā non fuerit
perdit anima illius de populo suo: quia

pactum meum irritum fecit. Potes etiam
hic predicare. Nunquid detrahimus vos et b-
seruare legalia veteris testamēti ex eo q̄
christus obseruauit. Vnde in simonibz qua
dragesimalibus: de decem preceptis deca-
logi. Item potes predicare de peccato ori-
ginali. Item de remedijs eius. Vnde in ser-
mo. de peccatis in genere articulo. 2. Item
de quinqz vicijs quibus christus lachry-
mans est. Vnde post festum trinitatis do-
minica. lo. sermo. 3. Item de nomine Jesu.
Vnde in sermo. quadagesimalibus de de-
cem preceptis in sc̄o precepto sermone pri-
mo rē. Cum ergo christus nō contradicere
originali queritur quare christus voluit cir-
cūcidī. Circa q̄ nota q̄ propter nouam
rationem voluit circūcidī: quare septem po-
nit bēdā Tho. 2. 3. parte. 4. 3. ar. 1.

Prima ratio ut veram in se humanita-
tem ostenderet.

Secunda ut se de habraam genere com-
probaret.

Tertia remedium peccati humiliter assu-
meret.

Quarta ut circūcisionem approbare.

Quinta ut iudeis excusationem tolleret.

Sexta ut animam nostre redemptionis
tribueret.

Septima ut exemplo suo virtutem obe-
dientie cōmenderet.

Octaua ut nos a Iugo legis moysae
liberaret.

Nonā ut nos ad spirituales circūcisio-
nem induceret.

Prima ratio est ut probaret se verū ho-
minem per sanguinis effusionem. Sciatim
enim ut natus est factus est notis doctor.
et si nō lingua tamen opere. Nec minus id
sit fons sapientie verbum dei in crastis
Eccl. 1. Docere est enim discipline dei et ele-
ctis operum illius Sapientie. 8. Et per hoc
confutatur heresis Manichei qui dixit chri-
stum nō habuisse verum corpus sed fanta-
sticum et appes. sed corpus fantasticum nō
habet sanguinem. Ideo rē. Item reproba-
tur positio Apellinaris q̄ dixit corpus chri-
sti esse de substantia diuinitatis et cōsequē-
ter cum diuinitas sit impassibilis. dicitur
illa corpus impassibile esse quod hodie re-

In festo circumcisionis domini

probat: quia hodie christus dum circūci-
ditur. patitur. lachrymatur. et sic patet quod il-
lud corpus est ex quatuor elementis com-
positum. Item confutatur alter hereticus
nomine Valentinus: qui dicit christum ac-
cepisse corpus celeste et consequenter asse-
rebat illud corpus sanguinem non habere quod
hodie reprobat: quia christus sanguinem
sudavit. Ideo dicitur in symbolo Athanasij.
Perfectus deus perfectus homo ex ani-
ma rationali et humana carne subsistens.
Tercia ratio ut probaret se esse de genere
Abrahe qui primo accepit preceptum circūci-
sionis in signum fidei sue. Unde dicitur Gen. 17. quod
postquam deus promiserat Abrahe multiplicatio-
nem generis sui sicut stellas celi et harenam
maris. per stellas celi significantur filij Abrahe
spirituales. cuiusmodi sunt fideles. De quibus
Apostolus Gal. 3. Cognoscite ergo: quia qui ex fide
sunt hi sunt filij Abrahe. Per harenam vero
maris intelliguntur filij Abrahe carnales sicut
iudei: qui sunt positi in mari in amaritudine
infernali. et non possunt stare in celo: quia non sunt
stelle sed harena. Subdit. Circūcidet ex vo-
bis omnes masculini et circūcidetis carnem propriam
eius vestri: ut sit in signum federis inter me et
vos. Ubi manifeste apparet quod preceptum
de circūcisione non fuit datum nisi debenti-
bus ritum iudaicum servare: quia dicitur
Ex vobis. Nota et vobis quod potest ex-
poni dupliciter. Stet ergo circūcisio quo-
niam nascitur ex vobis: quia circūcisio tunc
erit quedam natiuitas spiritualis. Inquan-
tum per ipsam liberabantur a peccato ori-
ginali. Sed quando tempus erit quod natiui-
tas non sit ex vobis: sed ex aqua et spiritu
sancto secundum verbum domini Jo. 3. Tunc non
erit amplius circūcisio.
Tercia ratio ut is qui in similitudinem carnis
peccati venerat Jo. 8. Remedium quo caro
peccati mandari consueverat: non respiceret.
Ubi notandum quod ipse omnes passionem et
omnes miseria generalis que consequuntur hu-
manam naturam assumpsit. propter culpam et igno-
rantiam et preter illas passionem que sunt ex
culpe. sicut rebellio sensualitatis ad ratio-
nem. et peccata et difficultas ad bonum
et penitas ad malum. vbi assumpsit. famem.

ritum. dolores. tristitias. sudores. et labores.
Non autem assumpsit particulares miseria et
defectus: sicut febrem. podagram. et hyemem.
nam tales infirmiores nunquam christi corpus
habuisset et potest bene proportionatum et be-
ne regulatum: ceteros vero defectus rece-
pit in se. Debit enim per omnia fratribus
assimilari Heb. 2. Propter quod Isa. 53. Clere
linguam nostram ipse tulit: et dolores no-
stros ipse portavit. Cum ergo circūcisio es-
set pena quedam et non peccatum. licet esset
pena peccati: quia penas alias non remittit.
etiam hanc libenter assumpsit. Hinc nota
contra illos qui nolunt subire onus penite-
tie. In labore hominum non sunt: et cum
ho. non sit. Glo. sed cum demonibus in
inferno cruciabantur. Nota hic quod christus
in se omnia remedia que diabolus temporis
bus fuerant a deo instituta contra pecca-
tum originale: in se voluit assumere. Nam
tempore legis nature tria remedia fuerant
successive instituta. Primum oblatio et
duravit usque ab Abel usque ad Noe. Gen.
3. Rescriptis deus ad Abel et ad munera
eius: et hoc remedium assumpsit christus
quando est a parentibus presentatus in tem-
plo Luc. 2. Secundum remedium fuit sacrifici-
um: et duravit a Noe usque ad Abraham.
hoc assumpsit dominus quando mater eius
obtulit pro eo par turrum aut duos pul-
los coluborum. ut inde fieret sacrificium.
Tertium remedium fuit decimatio sicut
habetur Gen. 14. quod Abraham obtulit decimas
Melchisedech. hoc assumpsit christus
quando. 40. diebus et noctibus ieiunavit:
quia enim non habebat unde solueret decimas
rerum. saltem deo obtulit decimas
dierum. Quartum remedium fuit circū-
cisio data Abrahe Gen. 7. Et duravit usque
ad Christum. et hoc assumpsit hodie. Quintum
remedium baptismus. et hoc assumpsit
a Joanne baptista Mat. 3. Et Luc. 3. Predi-
cta habentur in legenda purificationis.
Quarta ratio est ut arram nostre redē-
tionis hodie daret. Recte fecit christus si-
cut mercator qui vadit ad nādas emere
preciosas merces magno precio. quod non
statim soluit sed dat arram ut contractus

In festo circuncisionis domini xxii.

firmetur. deinde statuto tempore soluit totum precium. Ita christus in die conceptionis vel natiuitatis descendit de celo in terram virginis vel in terram ad euendū preciosas margaritas. i. animas humanas in ferra huius mundi: dicens mūdo. Da mihi animas: cetera tolle tibi. Scilicet. 14. Propter redemptionem fuit totus sanguis christi solutus in die veneris sancta in mensa cambij. i. in arbore sancte crucis sibi diuinā ordinationem. Sed hodie dedit signum huius aram tanquam aram tanquam strenam que hodie cōter datur. Sed nunquid ergo et nos non dabimus strenam sibi in pauperibus: multo magis quam hystrionibus et mimis qui faciunt matinas. Die ut expedit. In quo apparuit benignitas et humanitas saluatore nostro dei: ut dicit apostolus. ad Titum. 5. Et habetur in epistola hodierna. 12.

Quinta ratio est ut approbaret circuncisionem quam ipse olim instituerat in. i. veteri. Ro. 15. Deo enim lesu christum ministras fuisse circuncisionis propter veritatem dei ad confirmandam promissionem patrum. Unde ipse dicit. Nolite putare quoniam veni sol. le. aut proph. non veni solvere sed adimplere. Mat. 5. Alioquin iudei emuli dixissent: hic est contrarius deo. Si quidem quod deus mandauit ipse dissoluit et destruxit. Unde et dicebant Jo. 9. Non est hic homo a deo: qui sabbatum non custodit. Et ideo etiam cetera legis veteris ceremonialia que tunc ipse obseruanda mandauerat ipse in seipso cōpleuit. Sicut patet de redemptione primogeniti. de oblatione turram aut colubinarum de visitatione templi temporibus de bisca. de subiectione et obedientia parentis quod erat morale. de esca agni paschalis. de similibus et huiusmodi.

Sexta ratio est ut iudeis excusationem tolleretur qui cum incredulitatem non recepissent. Mandatum enim habebant ut cum incredulis nulla eis esset conuersatio. nisi quod possent ab eis usuram recipere. Unde adhuc hodie hanc stilum seruantes insensati: non comedant nec bibunt cum christianis. Si ergo christus incredulus fuisset

non audissent eum. et essent quodammodo excusabiles propter mandatum legis. Et sane: cum tamen ipse dominus dicat. Mat. 15. Non sum miles nisi ad oues que perierunt domus israel. 21.

Septima ratio est ut virtutem obedientie nobis suo commendaret exemplo. Quia enim obedientiam predicaturus erat voluit ipse in se obedientiam experiri. ut alios verbo et exemplo instrueret: quia Lepit iesus facere et docere. Luc. 11. In quo reprobatur maxime perniciosa inobedientia legi diuine et humane. Si enim legislator christus voluit se legi subdere cum tamen legi non esset obnoxius. quia princeps legis solutus esset in. i. Ex imperfecto: de le. 2. Digna tamen vox est maiestate regnantis legibus alligatum se principem profiteri. C. de legibus. 1. Digna vox. Quid dicit homo qui legi subditus est: si legum statuta non seruauerit? Nota contra illos qui in festis laborant non timentes deum nec minas vel. Si enim prece clamaret ex parte regis sub pena vnius vnde quod nemo in festis laboraret: proculdubio infalliter regi obediretur: christo vero qui est rex regum et dominus dominantium non obeditur. Nota contra illos qui accipiunt uxores et non desponsant eas cum sollicitudibus ab ecclesia ordinatis. quia est mortale si ante eas cognoscant ubi est conseruando hoc seruandū. Unde dicit ter. in. c. Aliter. 30. q. 5. q. Aliter precepta non coniugia sed adulteria. vel contubernia. vel stupra. vel fornicationes esse non dubitat. Ad idem facit ea. q. Nostrates: et quod notat Inno. in. c. 1. de spon. Et. 34. di. Is qui non habet. Dic etiam contra medicos qui non inducunt infirmos ad confitendum iuxta mandatum legis ecclesiasticę: de qua in. c. Cum infirmitas: de peni. et remiss. Dicunt enim quod Galienus dicit quod non debet medicus infirmum curare sed consolari. Ergo christus unum mandatum Galienus allat: et magis obediens Galieno quam christo. Dic etiam de alijs ut expedit.

Octaua ratio est ut legis onus in se la-

In festo circuncisionis domini

vincens alios a legis onere liberaret. Dicat enim quidam. Si ipse circumcissus est. ergo et nos circumcisci debemus. Omnis enim ipse actio nostra est instructio. Io. 15. Et exemplum. n. de / di vobis ut quodammodo ego feci vobis: ita et vos faciat. Sed respondeant isti ergo eodem modo et nos in cruce mori debemus: cum ipse in cruce mortuus sit. Dicendum est ergo quod sicut ipse se crucifigi voluit ut nos a morte liberaret: sic et voluit circumcisci ut nos a circuncisione liberaret. Nam preceptum circuncisionis inceptum in Abraham et duravit circa duo milia annorum usque ad christum: qui fuit terminus circuncisionis. Ro. 10. Si / nis enim legis ipse est: ad iustitiam omnes erant. ergo post christum evanuit circuncisio. Sic et cetera legalia veteris testamenti. Hanc rationem assignat apostolus Gal. 4. Ut vbi venit plenitudo temporis misit deus filium suum factum ex muliere factum sub lege: ut eos qui sub lege erant redimeret. i. liberaret: ut ad adoptionem filiorum dei reciperimus. Sicut enim mutandum erat sacerdotium. Aaron in sacerdotium christi secundum ordinem Melchisedech: ut patet ps. 109. sic etiam lex Moysi mutanda erat secundum ad ceremonialia per christum: qui est lex gratie et libertatis: quod ut dicit apostolus Heb. 7. Translato sacerdotio necesse est ut et legis translatio fiat. Quod habetur in. e. Translato: de constitutionibus. Et confirmatur ratio: quod circuncisio fuit data Abrahe in signum fidei Abrahe. Ro. 4. Credidit Abraham deo: et imputatum est illi ad iustitiam. Et infra. Et signum accepit circuncisionis signum calum iusticie fidei que est in preputio etc. ergo quod signum debet proportionari et confirmari signato: ita illi debet durare signum. Quia fides Abrahe. Da exemplum de signo fructum in taberna. Fides autem Abrahe fuit de christo venturo: que fides christo adveniente cessavit etc. Consequenter ergo debuit cessare fidei illius signum: quod erat circuncisio. Et in signum huius christus in cruce dicit. Consumatus est Io. 19. Et velum templi christo mortuo scissum est Mat. 27. Ergo christiani liberi sunt a iugo legis etc. Nota moraliter contra feminas que nutriunt filios iudeorum. Contra primum. Si iudeos: extra de iudeis.

¶ Prima ratio est ut nos ad moralem circuncisionem idueret. De qua apostolus Col. 2. Si autem circumcissi estis in christo circuncisione non manufacta. i. carnalis in expoliatio ne corporis carnis. Hanc circuncisione quilibet nostrum debet circumciscere omnia membra sua. Lingua ergo debet circumcisci ne loquatur mendacium neque vana: quia. Cor. 13. Item os et vox ne canteat vana etc. Nota hic contra reputatiles etc. Unde et Moyses conquestus est se esse in circumcissus labijs dicens. Et quomodo audiet me Pharaon presertim cum in circumcissus sum labijs etc. 6. Oculis debet esse circumcissus ne videat vana. ps. Averte oculos meos ne videant vana. etc. Tercio. Oculis meus despectus est a me. Quia circuncisio non audit detractorem. ps. Et opprobrium non accepit aduersus pro. i. Manus circumcisa non percutiat sed impleatur manus elemosina et detur pauperibus: quia melius est facere serenam christum quam alij hominibus. Ipse circumcissus non curat ad malum: et sic de singulis membris. Non solum autem membra corporalia debemus circumciscere sed etiam cogitationes cordis. Unde Deus. 10. Circumcidite preputia cordis vestri et ceruicem vestram: ne induretis amplius: quia ovis deus noster ipse deus deorum et ovis diuinitum. Sed tamen pauci sunt qui se velint hoc modo circumciscere a se vicia amputando. Contra quos Iere. 9. Omnis autem domus israel in circumcisi sunt corde etc. Dic ut expedit. ¶ Vel dic quod debemus circumcisci in anima. Secundo in corpore. Tercio in facultatibus. Primo in anima secundum quamlibet eius potentiam. Primo ergo in intellectu nos circumciscere debemus: abscedendo omnem errorem et superstitionem. Multe enim superstitiones olim a gentilibus habebant hac vice: que etiam a pluribus christianis hodie observantur quod prohibetur. 26. q. 7. c. Si quis ritus Januarii ritu paganorum colere vel aliquid plus non facere propter nonum annum aut menses cum lampadibus vel epulis in domibus preparare per vias et plateas cantores ac choros ducere presumpserit: ana-

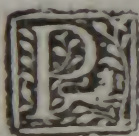
thema sit. Item Gala. 4. Dies observatis
et menses et tempora et annos timo adt vos
ne forte sine causa laboraverim in vobis.

Secundo hi voluntate et omne amore; inor-
dinatum erga creaturas aliquam remoueat.
Nam ut ait Aug. ad dñm in libro confes.
Dñus te amat. Ideo dñs. lo. Circūcidite
preputia cordis vestri etc. Vide supra. Itē
Iere. 4. Circūcidimini dño et auferite prepu-
tia cordium vestrorum ne forte egrediamur ut
ignis indignatio mea et succendatur. et nō
sit qui extinguat propter malitiam cogita-
tionum vestrarum. Est enim amor mūdā sicut
vssus ipseans alas aie ne valeat ad celū
aduolare. Itē debet circūcidit memoria et
nō recordemur de iniurijs primorū nobis
illatis. sed de beneficijs diuinis nobis col-
latis. ps. Memor fui dei et delectar sum etc.

Debet tertio circūcidit homo in corpore
quātū ad omnes sensus: sicut habetur. s.
proximo sermo. par. ult. Quarto debet cir-
cūcidit homo in facultatibus. male ablata
restituendo: qz peccatum nō dimittitur nisi
restituatur ablatū. regula Peccatū lib. 6.
Et. 14 q. 5. Si res. Item superflua pauperi-
bus erogando. Luc. xi. Qd superfluum vate ele-
mosinam. Et ecce oīa munda sunt vobis.

Deo gratias. Amen.

In festo epiphaniæ sermo vnus.

Incidentes

adorauerunt enī. Mat. 2.
Sermo noster erit de mo-
do quo debemus christū
adorare ad exēptum istorū
magorū de quibz dicit in themate. Saluete
vrgo. Pro declaratione thematis et intro-
ductione materis predicāde: formabo duas
qōnes. primā p introductione sermonis. se-
cundā p persecutione. Prima ergo qō est
ista. Utrum xps sit adorandus adorandē
latrie. Secūda qō erit qñd christus sit adoran-
dus. Pro declaratione ergo prime qōsto-
nis: notandū q theologi distinguunt triplicē
adorationē. Prima vñ adoratio latrie. se-
cūda vñ latrie. tertia iper dūlle. De hac duas

primas obmissa tertia. Prima est reuerētia
vel obsequiū que vel qd debet soli deo ra-
tione creationis et nulli aliq. Ibi potius de-
betur homo morte subire qz tali adorandē
creaturā aliquam adorare. sicut noluerunt
adorare statūā Nabuchodonosor Daniel
et tres pueri: et ideo fuerunt plecti in fornā
cem ignis. Dan. 4. Et Deut. 10. Unam deū
adorabis et illi serues. Et Mat. 4.

Secūda. s. dūlle est reuerentia quedam siue
honor q exhibet dño a sermo. Dūlle enim
grece dicit seruitus latine: sed large sumen-
do est reuerentia que dā que collibet creatu-
re exhibet rōne cuiuslibet excellentie: puta
potentie sicut regibus. vel dignitatis sicut
epīs etc. Et hec reuerentia debet satis oibz
pppter excellentiā sanctitatis. pppter hoc ado-
ramus sanctos. Ubi et Joānes adorare vo-
lebat angelū hac adoratione dūlle. Apoc.
vlt. Quādo fuit ab eo prohibitus triplici
rōne. Prima ad ostēdendā dignitatē ipsius
Joānis: que multis angelis dignior fuit.

Secūda ad custodiā spēm ydolatrie. Tertia
ad ostēdendā exaltationē humane natu-
re sup angelos in hoīe assumpto. Hec tpo.
in 3. sen. di. 9. q. 1. ar. 2. Tertia. s. yperdūlle ē
quedam reuerentia siue vtrius que exhibe-
tur reuerentia creaturis que habent quan-
dam prerogatiuam super alias et specialem
quādam ppinquitatem ad deū. Et hec nul-
li sancto debet nisi vñ. s. virginī marie. De
christo autē vñ debetur statim. Hoc pncip/
posito: ad ppositum qōnis nūdeo fm Tho.
in 3. sen. di. 9. q. 1. ar. 2. potest christus du-
pliciter cōsiderari. Vno modo inquantum
deus et sic debetur sibi adoratio latrie: qz
creator est. Jo. 1. Et per ipsum facta sunt.

Sci. In principio. s. in filio creauit deus ce-
lum et terram. ps. Quia in sapientia fecisti.
Secundo modo p. test christus cōsiderari fm
humanitatem. et sicut enim reālē humanitas
illa nō sit separabilis a diuinitate nisi in tri-
duo quo christus mortuus fuit in quo chri-
stus nō fuit homo. Et ideo humanitas fuit
separata a diuinitate hūto diuinitas et enī
anima esset in symbo et cum corpore in se
palepro: tamen per intellectum separari po-
test. et sic debet intelligi q dicitur. Quod se-
mel assumpsit nūqz dimisit. Et tunc si con-

In festo epiphanie

Consideratur illa humanitas de per se separata a verbo dei et tunc debetur sibi non latría sed dulia. Unde super illud ps. Adorare scabellum pedum eius: dicitur Glo. q. caro christi non est adoranda illa adoratio ne latría: que soli deo debetur. Et altate dñm deum vestrum et adorare scabellum pedum eius: quoniam factum est. ps. 98. Si vero consideratur illa humanitas ut unita verbo: tunc debetur ei honor latría. Nam adorare carnem christi in quantum est unita verbo nihil aliud est quam adorare verbum dei incarnatum: sicut adorare vestem regis nihil aliud est quam adorare regem vestitum: sicut Th. 3. parte. q. 25. ar. 2. Et sicut hanc distinctionem debemus intelligere thema propositum. vel adoratione dulle vel latría sicut determinationem predietam. Et sic patet prima questio. Et vide etiam quod de hac materia latius scripsi in sermonibus quibus drageimalibus de decem preceptis decalogi in primo precepto sermo. 2. ubi agitur de adoratione deo exhibenda.

Secunda questio pro sermonis persecutione est quomodo sine de quibus rebus sit christus adorandus. Circa cuius questionis solutionem satis instrumur exemplo magorum qui christum adorauerunt hodierna festiuitate. Ubi nota quod quattuor christo exhibuerunt.

Primo vocalem laudationem sive confessionem.

Secundo cordialem deuotionem.

Tercio corporalem humiliactionem.

Quarto realem oblationem.

Et istis quattuor modis debemus nos etiam christum adorare. Primo magi adorauerunt christum tamen vocali confessione. Unde dixerunt. Ubi est qui natus est rex iudeorum. vel. enim stel. eius in oriente etc. Ubi confessi sunt ore totam dei et humanitatem christi. Unde Alphana sicut in sym. Nec est autem fides recta: ut credamus et confiteamur quod dominus noster Iesus christus dei filius: deus et homo est. Humanitatem christi confitemur cum dicunt. Ubi est qui natus est. Nasce enim etc.

poraliter pertinet quod ad deum sed ad hominem. diuinitate cum dicit. Amenimus adorare eum. Item confitemur regem cum dicunt. Rex iudeorum: ecce vocalis confessio. Tripliciter ergo debemus deo exhibere vocalem laudationem sicut quod tria debemus deo scilicet fidelitatem. reuerentiam. et obsequium.

Primo ergo fideliter confitendo. Secundo reuerentialiter de eo loquendo. Tercio obsequialiter de eo collaudando. De secundo dicit contra periueros. contra blasphemos. cum si nomen regis blasphemaretur acriter puniretur. sed secus si nomen dei: quilibet habet aduocatum et defensores in hoc mundo preter christum etc. Dicit ut expedit De tercio dicit ut discitur. De primo vero dicit quod quilibet debet confiteri fidem ore. Ro. 10. corde creditur ad iustitiam: ore autem confessio sit ad salutem. maxime autem fieri debet cum homo est proximus ad videndum christum in morte sicut fecerunt magi cum essent prope bethleem. Sic et nos cum ore debemus laudare christum. ps. Voca mea ad dominum clamans. Et hoc est quod dicitur necessarium sicut dicitur beneficiis vel in sacris constitutionibus. ut in. c. de cele. mis. Quandoque vero non est necessarium sed utile. sicut ad pronocandam et exercitandam deuotionem et ipsa voce et clamore: quia multotiens mentis tepida exercitatur. Nota exemplum de illo qui bene cantabat qui ibat quandoque ad locum solitarii et ex ipsa dulcedine vocis sue cantando exercebatur ad amorem dei: adeo quod effectus est seruus dei relicto mundo. Ubi et de Aug. legimus. Fiebat autem vberissime in hymnis et canticis suauiter sonantis ecclesie vocibus: vehementer affectus. Nec mirum cum etiam ad voces aulium etiam exercitatur deuotio: quandoque ad sonum citare vel organi. Nota de David quia ad sonum psalterij exercebatur in eo spiritus sanctus. Item ad taciturnitatem cythere David quiescebat Saul non verabatur a spiritu malo. l. p. 16. Idem de sono campanarum. Hinc ecclesia ordinavit cantus ecclesiasticos. ps. Cantate domino et benedicite nomini eius etc. Sic faciebant pueri dominum laudantes et di. O sanna filio David. Benedictus g

venit in nomine domini Mat. 21. Ideo dicitur Osee vlti. Omnem aufer iniquitatem et accipe donum et reddemus vitulos laudum nostrorum. Et vide quod notat Glo. in Ale. prima. de cele. mli. super verbo Fructus laborum etc. Item in Ale. Si dominum de reliquis et vene. sanc. in Glo. magna in septimo mebro. Item qd notant ea nonisse in. c. Volentes de cele. mli. C. Secundo ergo etc. Magi enim cum maximo deuotionis ardore christi iam quesierunt. quesitum inuenerant. et inuentam adorauerunt. Quod patet: quia signum maxime deuotionis est inquisitio dei: et quanto magis res inquiratur tanto maioris amoris signum ostenditur. Inquisitio enim oritur ex fide et amore: et sic isti magi et credebant in christum. et diligebant. Unde ad visionem stelle dicit. Videntes autem stellam gausti sunt gaudio magno valde. Si ad visionem stelle tantum gausti sunt: quanto magis sunt ad visionem christi qui erat finis ipsorum: quia propter quod vniuersumque et illud magis. Primo ergo notatur causa gaudij cum dicit. Gausti sunt. Secundo notatur forma gaudij cum dicit. Gaudij. Tertio notatur obiectum gaudij quod erat stella christi dum dicit. Magno. Quarto notat quantitas gaudij dum dicit. Valde: quod gaudium etiam fuit signum maxime deuotionis et conuocat euangelista quatuor verba. Primo gausti sunt. Secundo gaudio. Tertio magno. Quarto valde. Et hoc propter quattuor de quibus gaudebat. Primo quod gausti sunt. Quia secundum Crisostomum decepta non erat sed amplius confirmata. et tanti itineris non sine causa receperat laborem. Secundo gaudij: quia secundum Glo. gaudij gaudet qui propter deum gaudet qui est verum gaudium eius. Tertio magno: quia secundum Glo. de magno gaudebant. quia de signo christi nati. Quarto valde: quia secundum Crisostomum. dignitas tunc nati regis excedebat mensuram omnium mundialis rerum. Vel ideo dicit valde: quia magis gaudent homines de rebus perditis et recuperatis quam de semper possessis. Patet ergo quomodo obtulerat magi christo cordis deuotionem. Sic et nos ipsum adorare debemus cordialiter

quia deus principaliter vult a nobis cor. Prover. 23. Fili prebe mihi cor tuum: alioquin parum valet oratio et adoratio. Unde dominus cum propheta arguit iudeos qui in hoc defectu erant dicens. Populus hic labijs me honorat: cor autem eorum longe est a me Isa. 29. Et Mat. 23. Nota hic exemplum de illo heremita cui apparens angelus in specie angelus lucis. dixit ei quod deus volebat ab eo.

Dimidium tunc totum cum principe rome. Ideo dicit dominus. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo. et tota anima etc. Mat. 22. et cum in intellectu. memoria. et voluntate. Sic potest sunt multi qui adorant christum non corde sed ore: quia ore dicit Pater noster et cor est in foro. Ber. 8. in choro et cor in foro. Vel est in coquina. vel quod pelus est habent rancorem contra proximum: et dicit Pater noster et dimittite nobis debita nostra etc. Non sic faciebat Dauid. Clamant in toto corde exaudi me domine. Nota Toto corde: non enim vult deus partem cordis sed totum etc. Unde apostolus. Si orem lingua spiritus meus orat. mens autem mea sine fructu est. Quid ergo? Orabo spiritu: orabo et mente. psallam spiritum psallam et mente. i. Cor. 14. Hinc procedit quia homines sine cordiali deuotione stant in ecclesia quod statim tedio afficiuntur: sed non attendunt in theatris. et ludendo et detrahendo. et tempus perdendo. similes filijs israel quibus nanctus erat manna: et desiderabant porcos. et cepas. et allia. cucumeres. pupones. egypti. etc. Sic etiam patet delectantur de libris sanctis et scripturis doctorum catholicorum. sed querunt libros Tullij. Virgilij. Senecae. et aliorum paganorum. Nota exemplum quod legitur in vitis patrum de sancto Zachario accedente ad ecclesiam ubi monachi dicebant officium etc. qui vidit multos in formis ethiopum demones: qui diuersa signa et figuras monachis psallentibus ostendebant. ut ipsorum mentes ab intentione officij diuerterent. Ideo Augustinus in regula. Num oratis deum: hoc versetur in corde quod profertur in ore etc.

In festo epiphanie

Tertio adorauerunt xpm magi cum corporis humilitate: unde dicit thema. Pro-
cidentes adorauerunt eum. Non dicit ge-
nificentes vel inclinantes. Sic etiam et
nos ad idem inducitur: ne dum in spem ex-
plo sed etiam ratione. Nam homo est medius
inter angelos et bruta animalia. Nam angeli
solum sunt spirituales substantie sine corpore
nec sunt compositi ex materia et forma et
bruta etiam animalia sunt solum corpora-
les siue materiales substantie sine anima ra-
tionali sine intellectu. Homo vero est composi-
tus ex anima seu intellectuali principio et cor-
pore. Deus autem requirit a creatura ut co-
gnoscat et adoret eum secundum qualitatem crea-
ture. Sicut dominus vult recognoscere a vasillis
propter fidem quod dedit sibi diuersimode
secundum qualitatem vasillis: quod vasillo-
rum vel daret: quod plus exigit dominus a vasallo
cui dedit comitatum quam ab eo cui dedit so-
lum castrum et. quod Cui plus dimittit plus
obligat. id est diligere debet: et cui minus dimittit
minus obligat. Luc. 17. Ab angelis ergo de-
solam vult adorationem spiritalem. In omni
reuerentia mentalis. Ab animalibus vero bruta
vult solum gestus corporis reuerentia-
lis sicut fecerunt bos et asinus quando ado-
rauerunt christum in principio: qui sola fle-
terunt genua. sed interius non cognoscebant
cognitione intellectuali: sed cognitione na-
turali equivoce loquendo bene cognosce-
bant: iuxta quod loquitur Isa. 1. Cognouit
bos possessorem suum et asinus praesepe domini
sui. Item Abacuch. 3. In medio duorum
animalium cognosceris. Nec intelligebant
sicut nec asina Balaam et. Sed a nobis
vult utrumque. Adorari a nobis in anima et
in corpore. Auctoritas. Venit hora in qua
veri adorantes adorabunt patrem in spiri-
tu et veritate. Nam pater tales querit qui
adorent eum. Deus spiritus est et qui ado-
rant eum in spiritu et veritate oportet a-
dorare Jo. 4. Nota Venit hora. id est tem-
pore legis gratie et. In spiritu: quoniam ad animam.
Et veritate. id est quantum ad corpus: quod tunc est
veritas quando corpus conformatur aie et
menti. Et subdit rationem. Spiritus est deus et.
Debemus autem tria facere in hac humi-
litate corporali: videlicet primo humilia-
re oculos ad exemplum publicani: qui non au-

debat nec oculos ad celum levare Luc. 18.

Secundo humiliter genua et dextram et
sinistram ad exemplum Stephani: qui po-
stis genibus orabat et. Act. 7. Tertio
humiliter totum corpus ad exemplum xpi
qui procidit in faciem suam et. Mat. 26. Et
ad exemplum magorum qui procidentes
adorauerunt eum. Hoc etiam christus do-
cuit nos exemplo. Luc. 22. Prostratus genibus
orabat dicens. Pater si vis transfer a me
calicem istum. Mathaeus dicit. Et progres-
sus paululum procidit in faciem suam orans et.
Mat. 26. Sic etiam fecit ille cecus a natiui-
tate quem christus illuminavit: de quo scri-
bitur. Jo. 9. Christus dixit illi. Tu credis
in filium dei? Respondit ille et dixit. Quis
est dominus ut credam in eum? Respondit Iesus.
Et vidisti eum et quis loquitur tecum ipse est.
At ille ait. Credo dominus: et procidens adora-
uit eum. Et nota quod christus quando adora-
uit dixit: scriptura posuit genibus. nam am-
bo genua debent ante deum flecti. Dominus tempo-
ralibus est flectendum genu sinistram tan-
tam. In signum quod sunt dominum solum corporum
et in signum domini temporalis ad mortem
flectendum non ad vivificandum: quia hoc
est prouer. dicit Deus. 32. Ego occidam et ego
vivificabo. Item. 1. et 2. Dominus mortificat
et vivificat: reducit ad inferos et reducit. Pre-
latis autem spiritualibus genu dextrum cum
eo quod habent dominum super animam tantum
deo autem utrumque genu: quia habet dominum
super animas et corpora. Ideo dicitur Ro.
14. Alio ego dico dominus: quia mihi flectetur
omne genu. et omnis lingua confitebitur deo
Nota contra illos qui quando vident cor-
pus christi non flectunt genua. aut unum
tantum aut cum capite cooperto et. cum ra-
men si regi loquerentur utrumque genu flecte-
rent et. Sic ut expedit.

Quarto adoraverunt christum magi cum
reali oblatione: quia obtulerunt ei manna
aurum thuris. et myrrham: aperta thesauris
suis. Et intellige quod quilibet ipso obtulit
predicte tria munera. Munera autem ista
fuerunt commendabilia multiplici ratione.

Primo ratione preciositatis: quia de
thesauris. Secundo ratione proprietatis: su-
is. Tertio ratione presentationis: quia ob-
tulerunt. Quarto ratione liberalitatis:

In festo epiphanie. rry.

quia munera non matam: non debita.

Quinto rbe significatiōis: qz auz. tpus. r myrrhā. Sto. fidē suā mysticis. pferat muneribz. Alij regi. tpus deo. myrrhā mortali fecerūt ipā sicut faciunt vasalli qm nouas rex intrat in regnū: qz oēs vasalli offerunt ei tributa r munera: fm decentiā regie maiestatis. Sic in pposito rē. Si r nos rē. bonora oīm de tua substantia prou. 3. Et bas rō est: ad recognoscēdā q oia bōa tpa hā ob ipso recipimus. Contra hoc multi sciunt. Quidā. n. nīlā donāt deo nīl verba sed dona nec sibi nec pmissis dant. sed xps eos punit: qz qd nō dant xpo accipit sūctas. Nota qz illos q nō dant elemosinā cetā pēdicatori rē. nec alijs paupibus: sed mundo malo expēdēt ad cōtūta rē. Item p carne ad lucranda. Item p diabolo ad faciendā vindictā rē. vel ad iudā carillorū. Et est magna pāstio: sicut si vasallus q se est hominū dno nō redderet ei seruitiū r tributū: sed eius inimico: certe magna pāstio esset r mereret pīnari sēdo. qd hēt a dno: lara notata in c. de forma. 2. q. 5. Debemus ergo dare tria bona in elemosinas. signata p tria munera magor. v. bōa fortune signata p auz. bonā naturē signata p myrrhā: que cōseruat naturā a putrefactiōe. bonā grātie signata p tpus: Nota de studio rē. Quidā vero dant dno aliena qz subtrahit dedit paupibus rē. expollant paupes r viciāt altaria. Cōtra qd dicitur Eccl. 34. Qui offert sacrificiū ex substantia pauper: quasi q victimat sūctā in conspectu pīis sui. Jō dī prou. 3. Honora dñz de tua substantia. Quidā at dant deo pēlora. Clerici grā: si bz vīnā trīste vel aliqz aliud corruptū dant pauperibus. Sic de filiis si hēt aliqz cecum vel claudū vel spurū faciunt clerici rē. sed bonū tenent p se. La. les incidit in iudiciū reprobatōis Chaym qui offerebat pēlora de fructibz. Alii Aug. 8. de cla. del. 7. sed Abel de adipe pinguum: ideo dicit scriptura. Resperit deus ad Abel r ad munera eius: ad Chaym autē r ad munera eius nō respexit. Gen. 4. Quidā vero nō sōlā de suis bonis nō dant: sed auferunt res dīnas ab ecclesijs rē. Jē auferunt id qd del. s. festa: qz in ipis laborant r isti sunt pēlora iudici r sarracenis q se

sta sua custodiūt: sed xpiani nō rē. Nota qz illos q in trappetis laborari faciūt i. dñca: qz nō i sabbato: qz iudei nolūt laborare rē. Isti tales auferūt pēl deo: qz de septē diebus fecit de. ptes septē. vnā reseruauit p se r sex dedit nobis: nos at nō sumus pīis sed volumus auferre pēl deo. i. diē dñcas: q est vna de septē dieb. hebde. Nota et qz Sartores q i dieb. dñcis laborāt de nocte vsqz ppe diem: sic et in die natalis dñi rē. Jē qz corbiserios. Jē qz barbitonfores rē. Jō frāgētī fidē fides frāgāt eide rē. De. enī auferit pēl nostrā. vel bēnēdō. vīdā. ps. Viri sanguinis r do. nō dī. dñ. Uel imitredō iūritates: in qd. hoies expēdēt decuplā qz lucrari fuerint. Uel famē. vel latrones. vel pyratas. vel alias aduersitates qz si tu facis guerrā qz dñ ipse defendit se cū sagittis suis rē. Jō adoremus dñm si eant adorauerūt magi rē. Deo grās. Amē. Nota dñ q oīam hoīam dantā r nō dant elemosinas cū decuplex differētia: r vltima est bona. Quidā n. pīo nō dant nec facta nec verba sed tacēt cū paupes petāt r aspectāt. Cōtra qd dī prou. 2. Qui obcurat aurē ad clamorem paupis: r ipse clamabit r nō exaudiet. Quidā r scdo dant bōa mala iniuriādo paupibz: vel eos mītrēdo cū diabolo rē. sic facit eis xps in iudicio: qz mītrē eos cū diabolo rē. Quidā r tertio dant bona bōa sed facta minime: cū tñ p mūdo. vel p carne latulādo. vel p puluis multos expēdēt. Nota qz illos q pmitūt dare elemosinā sed tñ postea decipiūt: qd vī mortale petiit: qz dicit lxx: q grane est fidē fallere. i. i. ff. de pīmra pēnija. Et lxx. Antigon: terra de paup. Quidā r 4. cū ipeta lre. sic fecit qdā q plectit panē cū ira i facie paupis. sed paup q dñi seclat ludere ad pīā. Necplēs cū manu dicit. Amore delit. Quidā r qnto dāt pēlora paupibz: r mellora r optima qz retinēt p se. Jō cadūt i iudiciū Chaym rē. Quidā r 6. dāt paupibz de oliscio: qz faciūt furta. vīras rē. r de illis dāt elemosinas. Cōtra qd dī Eccl. 34. Qui offert sacrificiū ex sōa paupis: qm q victimat sūctā i aspectu pīis. Jō dī prou. 3. Honora dñz de tua sūa. Quidā r 7. dant ex vana gloria rē. Dat. 6. Amē dico vobis receperunt

Amē

in festo sancti Antoni abbatis

mercedem suam. Cum facis elemosinā nō
tibi tūba canere ostēte sicut hypocrīte fa-
ciūt. Et līrat. Te autē facere ele. nō. f. tū. qd
faciat dextera tua. Quidā 7 octavo dant
modicū cū possint multū dare: 7 qd fecit il-
le vīdū que posuit duo era in gazophila-
rio. Luc. 21. Ideo Thob. 4. Quid poteris
esto misericors. Si multū tibi fuerit: abun-
dāter tribue. Si exiguum tibi fuerit: et exi-
guum libenter spūali stude. Quidā 7 nono 7
sunt peccatī nō solā nō dāt sua paupibus:
sed ipsos paupes predāt: 7 bona ecclesiā
stīca: 7 res vīnas. In hoc iudicio sunt oēs ar-
tifices q laborāt in dieb⁹ festiuis 7c. Die vī
supra in fine p̄dicti smonis. In hoc ē iu-
dicio sunt hīdes qui bona testōris 7 lega-
ra relicta paupib⁹ occupāt: sed sic sūt eis.
Item Isa. 33. Ne qui predarīs: nōne 7 ipse
predaberis. Per regulā laris. Qd vīs lu-
rio in altum statuit: ipse eodem iure viatur.
Quidā 7. lo. dant multū cum bona intēcio-
ne 7 deuotione: 7 isti imitant magos. 7c. 7
sō deus mittet eis stellā. angelū q illumi-
net eos 7 p̄ducet ad vīdēdū xp̄m in gl̄a.
Quidā 7. xi. dant cū occidit 7 tristitia qua
nō coacti. Contra qd Ap̄s. 2. Cor. 9. Unus
q̄q̄ put desinuit in corde suo: nō ex tri-
stitia aut ex ne. Hylarē. n. datorem diligis
deus. Quidā 7c. cū qbus circūstātijs debe-
at fieri elemosina notat in ip̄s. Disp̄it de-
dit paupib⁹. Iustitia eius manet in seculū
seculi. De quo vide post festum tri. fmo. i. 4.
par. i. Deo gr̄atias. Amen.

In festo sancti Antoni abbatis.
Sermo vnus.

ertamen for

te dedit illi ut viceret. Sa-
piētē. 7. Pro declaratio-
ne nota q̄ i scriptura 7 ex-
perientia inueniunt q̄ p̄s
vita nō est nisi cāpas p̄s: 7 q̄m ad cor-
pus 7 q̄m ad aīam. P̄rio q̄m ad cor-
pus a tpe p̄ceptionis: q̄ quattuor qualita-
tes corp̄is cōtinue bellāt. s. calor cū frigidū
tate. 7 siccitas cū hūiditate. quonq̄ inter-
stāt hōiem. Idē etiā est exēplū. Corpus. n.
semp est in miseris laborib⁹. infirmitatib⁹. pe-
riculib⁹. paup̄tatib⁹. guerris. 7c. Idē cum
p̄mis ad inimicē detrahēdo. Infringēdo. In

adlandō 7c. Ideo de isto p̄ello corp̄is fac.
David vñ psal. Misere mei deus qm̄ cō-
cul. me hō 7c. Secdo q̄m ad aīam qd
p̄sum est p̄iculosus. Detur similitudo de vna
domicella quā ignārent tres fortes mili-
tes armati vnus ante eā ense. alius a dex-
tris eā balīsta. alius a sinistris eā lancea 7c.
magis p̄iculū esset 7 nō gr̄a dei 7c. sed do-
micella nō hīc defensorē nisi parietē vbi sa-
stinet 7c. Ista domicella est aīa. tres milites
sunt mūdus q venit aī eā ense. i. cum nego-
cio barataris iusticijs 7c. Caro a dextris
eā sagittis malap̄ inclinationū. Sensus eā
7 cogitatio hū. cor. p̄na sunt ad malum ab-
adolecētia sua Gen. 8. A sinistris hō diabo-
lus cū lancea tentationū diuersap̄. De istis
militib⁹ dicit Petrus. Militāt aduersus
aīam. i. Pet. 5. Sed aīa nō hī nisi parietes
i. qd sumā q̄ appodiarēt xp̄iani. f. fcs.
sobrijs estote 7 vigilate: quia aduersarius ve-
ster diabolus 7c. cui resistite fortes in fide.
i. Pet. 5. Et stat retro: q̄ fides est de hīs
q̄ nō vident. Fides est 7 substantia rez spe.
7 ar. nō ap. Heb. 11. Ecce ergo magnū p̄-
ellum. Idē Job. 7. Milita aīo tentatio est vī-
ta hōis sup̄ terram: 7 sicut mercenarij dies
eius. Nota Mercenarij: q̄ si bñ p̄sclatur 7
vincit hy p̄mīssū gl̄ie. alias infernū. In isto
p̄lo de 7c. dedit gr̄as. b. Antonio ut vinceret
Idē vīct thēma. Certamē forte dedit illi 7c.
P̄rio ergo vīct mundum: q̄ veniebat
ante eum cum sagitta enaginata.

Secdo vīct carnem: que veniebat a dex-
tris cum balīsta parata.

Tertio vīct diabolū: qui veniebat a si-
nistris cum lancea recta.

Dico p̄rio 7c. Die q̄s mortuis parētib⁹
remāsit vīs bonorū 7 possessionū 7 redditu-
um 7c. Tūc mūdus cepit 7 eum bellare di-
cēs imaginationē. Antoni ta es mō dñs do-
mus 7 vīctis 7c. poteris ducere uxorem
7 eis de maiorib⁹ citatis in regimine 7c.
Et si vīs mutare. lo. p̄o. 12. poteris valde
dicari 7c. vel mutare sup̄ possessionib⁹. 7 in-
terim recipere fructus vel viderē pluri p̄sco
p̄pter ip̄s 7c. Ecce bellū audī. Sed cū. b.
Antonius fuisset allucina audire missas 7
smones. vñ semel audiret missam audī-
tū illud cōsiliū xp̄i. Si vīs p̄fectus esse 7c.
Mat. 19. Qd dicit ipse cum isto cōgione sen-

In festo sancti Antonii abbatis rryi.

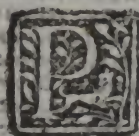
clipeo potero me cooprire de sermone mudi.
Et sic vidit oia et dedit paupibus. Sy iterum
mandas inuastet alio scitu et transierit.
Cū n. Antonius esset in deserto in principio
ut seruiret deo. mūdus traxit sibi vnu iugum
ol. Nūq̄d fultis bonū aliqd inuastet. Inuastet
p̄ fabricā da cella altari et oratorio. et cū
do p̄ desertum sic cogitādo inuenit vnu ba
elle argenteum: tunc sensuualtas dixit sibi.
Antonius de hoc poteris facere cellā. Die
quod vult. Sed iterum et 3° mūdus inuastet
et dicens imaginatōi cū semel staret in de
serto. Antonius in eo hō. hō est alia sociale
naturalis: et tu es effectus alia bñtū p̄ illud
Dauid. Hō cū in honore esset. et quare er
go nō vadit et p̄stris monasterium ut sa
ctas fructū. et cum sic cogitaret exiit et in
venit massas auri. Die quod Antonius p̄
istum scit indolis se loria scripture dicens.
Beatus hō q̄ inuentus est sine macula: et q̄
post auz nō abiit. Eccl. 31. Moraliter mun
dos malos interficit hodie hō. tribus scilicet
duo. Prio scit vulnerat laicos in viciis.
rapinis. Die ut expedit. Secūdo scit vulne
rat religiosos q̄ aggregat bona. et. Tercio
scit vulnerat platos et curatos q̄ vident sa
cramenta. Jo. 8. Cantate ab ol. auaritia: q̄
nō in abundantia calūsiū vita eius est: et
hō q̄ possidet. Luc. 12. Nota Ab oi. et.
Cetero scit et. Cū n. primū inuastet. mūdus
vultet Antonius. 2° miles cepit ipm impu
gnare. scit. Die tērationes luxurie quas
passus est. et. Die dicit Antonius. Ego indi
geo medicina. Gal. n. vult curari a vulnere
sagitta oportet expellere sagittā prio de in /
de apponere iriacā p̄ venenā q̄ remanet
intus. Prio ergo expulit sagittā cogitatio
num cogitādo passionē t̄p̄: vel penas infer
ni: et p̄mō deinde apposuit iriacā abstinen
tie. Die eius vite aspitatē in cibo et potu
et dormitione in vestibus. Jo. Ap̄l. Fugite
fornicationē: ecce p̄bā remediū expellēt
sagittā: et mortificate mēbra v̄sa que sunt su
per terrā: ecce scdm. Col. 3. Sed iterum caro
inualet eum. Dieat quod appast sibi qdam
mulier: erat diabolus in speciem mulieris: et
nō cognoscebat Antonius esse demonē. et.
De qua Antonius admirās dicit. Et qua
liter vos estis hie. Rñdē. Pater audita
fama v̄sa feritatio: velle seruire deo et velle
cōsiliū a vobis. vbi et quod. et. Statim ca

ro dicit. Antonius ecce ista mulier fauens est
et pulchra et nullas secret. non perdetes sa
mam. et. et caro calefiebat. et. Hec videns
dicit. Q̄ vnus ignis expellit altam: et eleua
tis simbris a tergo. posuit se in igne dicens
mulieri. Si vis habere mecum pactum va
nias huc. et. et diabolus disparuit. et Anto
nius ex igne exiit illesus tam in corpore
q̄ in ala. Et poterat dicere. Probasti cor
meum et visitasti nocte: igne me examinasti
et non est inuenta in me iniquitas. po. 16.
Moraliter in isto p̄lio multis occiduntur
quia nesciunt expellere sagittam tentatio
num. nec assumere iriacam abstinentie. et.
Ideo Hierony. ad Rusticum. Femina quā
bene videris conuersantem mente diligite
non corporali frequentia. et. 8. ol. Hospicio
lum. Et sic. Et quid de matre mea. Rñdē
Hierony. Matrem tuam ita videas ne p̄
illam alias videre cogaris. habet enī samia
los habet pedes sequas: et quāto vltior cardē
conditio tanto facilio ruina.
Cetero scit et. Die qualiter fuit verbe
ratus a demonibus crudelissime. et. Q̄ nec
est hic: quare deus voluit sanctū Antonius
habere tam magnum p̄lium cum demo
nibus sibi visibilibus apparentibus: quia su
visibilibus multis impugnantur ab eis: sed sic
visibilibus non legitur nisi de beato Anto
nio. Rñdē. ratio est: quia cōmuniter qui
ponat banderiam seu vexillum in bello ma
gis impugnatur. In nouo testamē
to post christum primus qui incepit vitam
heremiticam notorie fuit beatus Antonius.
quia Paulus primus heremita fuit occis
tus: et Ideo maiores infidelis passus est bea
tus Antonius q̄ alius. et. Quia ergo bea
tus Antonius habuit victoriam de omni
bus tribus militibus. et. Ideo meruit coro
nam. Et poterat dicere. Bonum certamen
certavi. cursum consummavi. fidem seruavi. et.
Tim. 4. et. Die eius mortem. Moraliter no
ta q̄ magnum p̄lium meretur ille qui est
principium assensus boni operis et exempli
sicut Maria magdalena de penitentia. et.
sic esset si aliquis vel aliqua inciperet muta
re aliquam malam cōsuetudinem. et. Ideo
Dauid. Omnis qui percussit Iehusē. i.
diabolū: in primis erit princeps et dux. i.
Parat. et. Deo gratias. Amen.

DD 9

in festo scōrum mart. Fabiani ⁊ Seba.

In festo sanctorum martyrum Fabiani ⁊
Sebastiani. Sermo vnus.

Posuit me q̄si

signum ad sagittā. Tref. 3.
De bñs Fabiano modicū
habemus in sua hystoria
solus dñs q̄ fuit papa ⁊ san
ctus ⁊ postmodū fuit martyr. Sed de scōs
Sebastiano legimus multa. Ideo de eo sit
sermo. Pro declaratione sciendū q̄ regula
est in theologia vera ⁊ edis: q̄ deus nō so
lam est cā ⁊ rō ⁊ p̄ncipium oīam bonorū
sed etia oīam malorū pene. nō tñ culpe. Rō
q̄ si culpa pcederet a deo. ergo deus dili
geret culpam. Sap. 11. Diligis oīa que sunt
⁊ nōbīl odisti eorū que fecisti. sed p̄sequēs ē
falsum. p̄. Qd dñs oīs qui opantur iniqui
tati. ergo ⁊ antecedens. Non tñ culpe nisi
permissiue: q̄ mala culpe pcedunt a libero
hoīs arbitrio. Deus ab initio p̄stituit ho
minē ⁊ reliquit eum in manu p̄liq̄ sui Ec
cl. 15. Potes hīc p̄ euidētia materie p̄
supponere q̄ duplex est malū. scilicet culpe ⁊ pe
ne. Uide in ser. quadra. de peccis in genere
ser. 5. Et q̄ sit deus cā ⁊ p̄ncipiū oīum
bonorū. p̄ de se. Sed q̄ sit cā oīum malorū
pene p̄batur rōne. anēte. ⁊ exēplo Job. Ra
tione quidē: q̄ oīnis pena iniquitatis pena
est bona ⁊ iusta: sed deus est cā oīs boni vt
dictum est. ergo rē. q̄ adt pena iniquitatis
hōis sit bona ⁊ iusta p̄batur: q̄ pena in
quātam hōis est h̄y ser. diuersos effectus
bonos. ergo ē bona. q̄ cā p̄fectus cogno
scitur. q̄ pena aut est satisfactiua. aut me
dicatiua. aut p̄seruatiua. aut nutritiua seu
augmentatiua. aut vindictatiua. ecce quicūq̄
effectus pene. Prima dico q̄ ē satisfacti
ua p̄ peccatis p̄teritis: vt Dauid. ⁊ iste effe
ctus pene est bonus ⁊ iustus: q̄ culpa me
retur penā culpe equalētem sin debitorū
iustitie: iuxta illud Scdm mensurā delicti
erit ⁊ plagarū modus Deut. 25. Exēplū hu
ius habet in Dauid qui p̄pter penā Ber
sabec passus est p̄secutionē a filio suo Ab
solon. ⁊. R. 11. Scds effectus pene est q̄
est meditatiua. Verbi gratia: multi sunt in
peccatis q̄ habēt delitias ⁊ p̄spertates.
Et ideo nō curant de deo. Incurassimo ē

dilectus ⁊ recal. lital. impin. dila. derelict
deum fac. suū ⁊ recessit a deo saluati suo
Deut. 25. Qd dñs iste indiget medel
na ⁊ imittit infirmitates. paupertates. mor
tes amicorū ⁊. sic puerunt cōsueant. p̄.
Multiplacate sunt infirmitates eorū postea
accelerauerunt. si p̄cerit ad deum. Ecce quō
iste effectus est bonus. Exēplū huius ha
bet in Danassan. ⁊ in Abnechodonosor.
Uide. 23. q. 4. Abnechodonosor. Terti
effectus rē. q̄ est p̄seruatiua. i. a peccatis
nō solum in ipso qui p̄nit sed etia in alijs
q̄bus pena illa innotescit: ne als superbi
ret rē. sicut p̄ in Paulo qui de se dicit. Ne
magnitudo reuelationū extollat me: datus
est mihi sti. ear. mee angelus sarchane q̄ me
colapphet: p̄p̄ q̄s ter dñm rogant rē. vlt
in infirmitate p̄scitur. ⁊. Cor. 12. Quar
tus effectus est: q̄ ē nutritiua. Dat. enim
pena a deo hōi virtuoso nō ad puniendū
sed ad p̄seruandū seu nutriendū suū. aug
mentandū in virtutibus: vt p̄ de Job q̄
post oīa mala fuit sanctor.
Quintus ef
fectus est: q̄ ē vindictatiua vt in illis pecca
toribus qui ex flagellis penalisibus magis
indurant: sicut p̄ in Pharaone ⁊ in Hero
de quorū pena fuit initium penarū inferni:
q̄ indurati sunt rē. Cor. datum male habe
bit in nouissimo. Uide Deut. 32. Ignis succē
sus est in furo. meo ⁊ ardebit rē. Sextus
effectus pene est q̄ est diuine glorie decla
ratiua: vt patet de ecco nato Jo. 9. Et iste ef
fectus pene iustus est ⁊ p̄sequenter bonus:
q̄ obstinatio eorū digne meruit penā illā
⁊ maiorem in futuro seculo: iuxta illud Ro.
7. Ignoras qm benignitas dei ad p̄niam
te adducit. fm duritiam aut tuā ⁊ cor ipe
nitens thesaurizans tibi iram in die ire rē.
Et sic p̄ rōne: q̄ deus ⁊ auctor est causa
oīum malorū pene. Uideamus autē: que
triplex est. Prima Isa. 45. Ego dñs ⁊ non
alter est. formans lucē ⁊ creans tenebras.
faciens pacē ⁊ creans malam. ego dñs q̄
facio oīa h̄. Lucem intellectus in claritate
scie infuse vel acquirere ad cognoscendum
deum. Tenebras. ignorantie ⁊ ruditatis
que sunt mala pene p̄seruatiue q̄ cū hoc
sunt humiles als rē. Scia infat. 1. Cor. 8.
Item alla auctas. Bona ⁊ mala. vltā ⁊
mora. paupertas ⁊ honestas. a deo sunt

in festo scōrū mart. Fabiani et Seba. xxvii.

299

Eccli. xl. Item alia. Si est malum. s. pene in
clutrate: qd dñs nō fecerit: quasi diceret nō
Amos. 3. Idcirco cōclūso rē. q̄ intelligēda
est rē. nō solam de pena illata a deo imme-
diatē sed etiā mediante per creaturas: et ē
demonēs qui nīl in nobis ponit nisi dñs
p̄ nīl tenet: sicut patet in Job. 16. et etiā in le-
gione demonum que intravit in gregē por-
corū. Mat. 8. Proprietatē. l. 17. Dicit dñs
bolus spūs dñi malus. Etiā bolus peccato-
res. Uñ Job nō dicit: dñs dedit calvīs ab-
stulerunt vel sathan vel ignis rē. sed dicit.
dñs abstulit rē. Job. 1. Sed cōtra quia illud
fuit malum culpe ipsius calvīs. ergo nō fuit
a deo. R. illud ex pte agentis fuit malum
culpe. rē nō fuit a deo sed ex pte Job pa-
tientis fuit malū pene rē fuit a deo. Sic
et pallo xpi ex pte agentis fuit a diabolo
sed ex pte xpi patiens fuit a deo. Uñ Ro.
8. Proprio illo nō peperit sed p nobis
oibz tradidit illū. Unde de hoc Tho.
in 3. pte. q. 4. ar. 3. Et Jo. 3. Sic deus dicit
mandū ut filium suū vngentū daret: ut
bis qui credit in eum nō perdat sed hēat
vitam eternā. Nota ergo qm tu flagellaris
et tribularis non marmures: qz deus est rē.
Uñde Eypsiand. in q. 1. Quid p̄posternū.
Uñ q̄ illi quibz flagellat sed ad votū hī
gregē perit: qz signū est qz deus desp̄det eū
sicut facit medicus rē. Nota et ep̄lā de si-
lō Israel petentibus carnes in egypto. ps.
136. Adhuc ecce eoz erant in ore sp̄s rē. 36.
2. Macha. 6. Erant multo tpe nō finire pec-
catoribus ex sinā agere sed statim vitiones
adhibere: magis hūc est iudiciū. Nec ob-
stat qz illi qz faciunt peccant qz ex pte agen-
tiaz sunt culpe: et sic nō est deus auctor: sed
ex pte patientium sunt pene et sic est deus
causa et auctor. Actio. n. et passio hī naturali-
ter sunt inseparabiles: tñ moraliter actio di-
splicet passio grata fuit. Vñdo ad. p̄posi-
tum. b. Sebastians scīs istā doctrinā su-
am malā pene. s. sagittā attribuit deo dī.
Posuit me. sup. deus quasi in signū rē. Im-
perator. n. et alī sagittas fuerunt solū mi-
nistri. Vñdo in eius vīra notant tres et eccl-
lentias et p̄fectiones que in thematē p̄p̄e-
benduntur: et sunt iste vj. rē.
C. Prima est vīra virtuosa. sibi: posuit me.
C. Secunda doctrina gratiosa. sibi: quasi signū.

Tertia est passio dolorosa. sibi: ad sagittā
tam
Quantum ad primū rē. Nota dum dī-
cit. Posuit me. s. in vīdario ecclesie ad fra-
ctū andam rē: ista illud. Ego elegi vos et
posui vos ut eatis et fructum auferatis et
fructus vester maneat Jo. 15. Nota. Eatīs
speretis dī tas. p̄ducendo flores. folia. et
fructus rē. Uñde supra s̄mone. lo. in introi-
tu. Nota. Fructum: dīc hic fructus bīi Ste-
phani de quo dicit hystoria qz erat vir co-
tius prudēt. mox honestate p̄clarus. et
necesse erat quē deus p̄fuderat grā. ab om-
nibus amaretur. Dic quomō virtutes sue
erant in triplici gradu. Nam qdā virtutes
ordinant hominem erga deum qdā erga seip-
sum. Dic ut expedit rē. Erga seipsum. s. ca-
stas et abstinentia rē. iura illud custodi te
metipsum et animā tuā sollicitē. Deuter. 4.
Erga p̄sum rē. Dic quomō erat amabi-
lis imperatoribz Diocetiano et Maximia-
no. de redditis suis vivebat. et paritē da-
bat elemosinaliter rē. Sed hodie multos
rapiunt rē. et hoc p̄pter sup̄fluitates et va-
nitates qbus stipendia nō sufficiunt rē. De-
us mandavit vnicuiqz de p̄mio suo Eccli.
17. Ideo Jo. baptista dicit militibus. Ne
minem cōclatis nec calāmā faciat: et
estote cōtenti stipendijs vestris Luc. 3. Sed
beatus Sebastianus erat virtuosus rē. 36
possumus de eo dīcere. Quasi vas auri so-
lidum. s. p̄pter eharitatem: ornatum omni
lapide precioso. s. virtutibz multis Eccli. 50.
Quantum ad scdm rē. doctrina gratio-
sa vñra dicit. Quasi signum: et hoc sequitur
ad primū quia homo debet prius habere
vitā virtuosā et postea doctrinā gra-
tiosā. alias enim ordo p̄posternus rē. Pec-
cator autem dicit vñra: quare tu enarras
iustitiam meam rē. ps. Ideo dicit. Quasi
signum: quia doctrina et verba sunt signa
carum que sunt in anima passionum s̄m
philosophū. Uñde si homo loquitur vñro-
se est signum qz est virtuosus. Dic p̄tice rē.
Si autem virtuosa et bōa verba loquitur
est signū qz est virtuosus. Mat. 12. Et abun-
dantia cordis os loquitur. Bonus homo et
bono thesauro cordis profert bona: et ma-
lus homo de malo thesauro cordis profert
mala. Et Deus. 6. Erant hec verba que ego
Dd lq

In festo btē Agnetis virgī. et marit.

scilicet tibi in corde tuo et ligabis ea qua signam in manu tua. Dic de beato Sebastiano quōd visitabat christianos in carceribus tpe persecutionis. et confirmabat eos sua doctrina sancta. sub mantello militari abscondebat christianitatem non timore sed virtute etc. Dic ut legenda habet de Martellino et Martino fratribus confirmatis per beatum Sebastianum etc. Item quōd curavit illum magnum dñm infidelem isemum etc. Ideo possumus de eo dicere. Per festo tua et doctrina tua a viro sancto tuo quem pbat in tentatione Deat. 33. etc.

Quantum ad tertium etc. passio dolorosa. s. ad sagittas que sunt multam dolorosa et potest dicere illud Job. 6. Verba mea dolore sunt plena: quia sagitte dñi in me sunt. Dic eius martirium etc. Et poterat dicere. Quoniam sagitte tue insere sunt mihi etc. firmasti super me manum tuam. ps. 37.

Moraliter volentes vivere virtuosius oportet sagittari. Primo a mundo per detractiones et Irisiones malorum etc. Peccatores laudat qm laudat peccator i desiderio ase sue et iniquus benedicitur. ps. 9. Sed boni irisionibus sagittantur. Sed non timende qz debiles sunt. ps. Sagitte parvulorum facie sunt plage eorum etc. ps. 65. Dicatur de balistis parvulorum sagittantibus multas etc. Secundo sagittantur a dyabolo per varias temptationes: secus de illis qui vident viciose Greg. eos tētare negligit quos quieto fare possidere se sentit. Tercio a carne per luxuriam per infirmitates et dolores etc. Per multas tribulationes oportet nos introire in regnum dei.

In festo beate Agnetis virginis et martiris.
Sermo unus.

Collaudabo

te deum salvatorem meum.
Eccl. vi. Pro declaracione nota q in sacra scriptura inveniuntur due spe

cies laudis. scilicet mentalis et vocalis. Vocalis est qm homo recogitans beneficia dei laudat et regravatur deo cum corde. Vt ubi gratia. Cogitando beneficium creatiois q est homo non bestia. q christianus etc. Item redemptiois etc. Item expectationis ad penitentiam q non fuit concessum angelis etc. Isto modo. scilicet mentaliter laudat deus angelus etc. sic se. et ista laude. David. Laudate dñm de celis etc. Lauda aia mea dñm etc. Item de matre Samuelis legitur q loquebatur in corde suo. l. ps. l. Et alibi. Confitebor tibi domine in toto corde meo. Secunda laus est vocalis: qm predicta beneficia dei non solum corde cogitantur sed et ore profertur etc. ps. Voces mea ad dñm clamant etc. Ista dupliciter laude tenemur laudare deum. Hoc intellige de clericis beneficiatis vel in sacris constitutis. Item de illis qui tenent ad orationem et voto vel ex penitentia imutatione. Vide infra. Rō huius est: qz habemus a deo duo ex quibus subsistimus. scilicet aia et corpus etc. Et una laus sine aia non est perfecta: sicut corpus sine aia nō est homo. Ideo apostolus. Offeramus hostiam laudis semper deo: id est fructus laborum cōsistentium non solum aia. Et Heb. vlt. Et David. Cor meum et caro mea extulit in deum unum. Item. Ps. vlt. Omnem aufer iniquitatem et accipe bonum: et redde mihi vultus labiorum nostrorum. Ad idem facit quod not. in Cle. l. de cele. mli. Ad hanc laudem sunt digni admitti ad laudandū. scilicet deum illi qui sunt in gratia pstituti. Unde ps. Non mortui laudabūt te dñe. neq oēs qui descendunt in infernū. Non mortui. scilicet qz ad vitam gratie. Eccl. 15. Non est sponsa laus in ore peccatorum. Item mortui qz ad vitam glorie. Ideo sub die. Neq oēs qui descendunt in infernū. Propter plurima ergo dona a divina largitate recepta dicit beata agnes. Collaudabo te deus etc. Nota Collaudabo. scilicet simul laudabo. scilicet in te seu corde et ore. Datet epema. Nota sepremi dona dei in ea.

Primum sancta caritas.

Secundum vera fidelitas.

Tertium digna honestas.

In festo bte Agnetis virg. et mart. xxviii.

Quartum perfecta paritas.

Quintum clara sanctitas.

Sextum plena similitudo.

Septimum alia alias beata felicitas.

Quantum ad primum. Caritas est amor dei et proximi: sed amor ad deum deus su pereminere in alia super omnes alios amores sicut deum. Istas habuit beata Agnes propter quam erat pulcherrima in alia et reddi dabat ad corpus: sicut lumen in laterna: propter quod adamata est filio perfecti. Et despectu ornamenta et Jocalia sua. Dicens. Discede a me pabulum mortis: quia sum ab alio amatore preuentum sum: quem cum amavero casta sum: cum tetigero munda sum: cum accipero virgo sum. Et poterat dicere. Regnum mundi et omnem ornam tam seculi contempni propter amorem domini nostri Iesu christi. Quem vidit quem amavit quem credidit quem dilexit. Ecclesia. Moraliter mulieres non recipiant Jocalia: elemosinam. Bene possunt recipere si sunt pauperes: sed Jocalia non. Differentiam elemosine et Jocalia possunt cognoscere respectu domini et dantis. et modi dandi. Jocalia enim subvertunt feminas. Nec mirum: quia subvertunt viros prudentes et Judices. Ideo de iure divino prohibetur Judicibus accipere munera. Auctoritas. Non accipias munera que excecant oculos prudentium et subvertunt verba iustorum. Deut. 16. Concordant in canonibus de vi et ho. de. Cum ab omni. De rescriptis Statutum. §. In super l. vi. Et etiam contrarius. l. ius civile. ff. de offi. procon. l. Solent in fl. et ff. de offi. presb. plebisita.

Deo secundo. vera fidelitas: quia a deo fuit fidelis christo ut nec manibus nec blanditiis nec minis anerti potuerit a fide. De quomodo filias presbiteri infirmatus est ex amore. et cum rogaretur a presbitero. respondit. Ipsi sum desponsata cui angelus servavit. cuius pulchritudinem sol et luna mirantur. Et sic veris blanditiis. Unde presbiterus cepit sibi minari. et Ipsa autem terrenter sicut blandientem derisit. Ecce vera fidelitas. Annulo suo subtravit

me dominus mens Iesus christus: et tanquam sponsam decoravit me corona. posuit signum in faciem meam ut nullam preter cum amorem admittam. Annulus est fides signum circularis: quia voluitur in. i. articulo lapide circularis est meritum fidei. Signum in faciem est character baptismi. Moraliter: habent exemplum moniales et etiam martyres qui quo acceperunt in sponsum unum. qui non admittant aliam. etiam si cum primo deinde stine contraxerunt. His qui matrimonio iuncti sunt presbitero non ego sed dominus uxorem a viro non discedere. qui si discesserit manere inuptam aut viro suo reconciliari. similiter et vir uxorem non dimittat. l. Cor. 7. Deo tertio. digna honestas: quia deam voluit honestissime conservare. Unde deamus quomodo. et. prosequere hystoriam. Dicatur quomodo quando perfectas precepit eam denudari. beata Agnes rogabat deam dicens. Domine non patiaris me sustinere tantam confusionem. quia pagani isti videant me nudam. quia gravior est mihi ista pena quam mors: tamen quia dominus Iesus christus fuit denudatus. Ideo patienter sustinebo: si tibi pure placet. De quomodo fuit cooperta densitate capillorum miraculose: et quomodo fuit ducta ad lupanar. et quomodo fuit induta ab angelis: et poterat dicere. Gaudens gaudebo in domo et exultabit anima mea in deo meo: quia indult me vestimento. Isa. 61. Vestimento. scilicet capillorum. Secundo veste candida: ecce digna honestas. Jo. vult. Collata. dabo te deum salvatorem meum. Moraliter etiam duplici veste etiam debemus indui scilicet prima in anima. capillorum deitate. capilli significant cogitationes volantes sicut capilli. Debemus ergo minuire istam vestem per honestatem nihil in honestum cogitando. secundo in corpore induamur veste candida honeste conversationis. Iste vestes sunt nobis necessarie. alias quando anima apparet coram christo expellitur tanquam nuda. Beatus qui custodit vestimenta sua ne nudus ambulet: et videant turpitudinem eius Apoc. 16.

In festo beate Agnetis virg. et mart.

CDico quarto re. Alta et perfecta puritas. Triplex est gradus puritatis. Vbi Beda. Bona est castitas pluvialis. melior continentia vidialis: sed optima est perfectio virginialis. Magna gratia facit deus viro vel mulieri quando ea servat in puritate virginitalis: et sic debilius viro: quia virum non frangit nisi tangat: sed virginitas ex solo visu vel deipiscencia frangitur re. Hanc puritatem habuit beata Agnes a deo re. Dic quomodo cum esset in lupanari multi iuvenes veniebant re. et deus ipsam custodiavit re. Dic de filio perfecti re. et quod fuit suffocatus a diabolo re. Respondi vos vni viro virginem castam exhibere xpo. 2. Cor. 10. Nota Virginitatem castam: quedam sunt caste sed non virginis ut ille de matrimonio et vidue. quedam virginis sed non caste ut ille que concupiscunt re. Ideo oportet utrumque habere. Aug. Virginitas est in carne corruptibilis: incoirruptionis perpetua meditatio.

CDico quinto re. clara sanctitas re. Alii habent sanctitatem sed non claram: quia abscondunt eam timore veteris vane glorie: et bene faciunt iuxta psalmum xpi. 101. Attendite ne iustitia vestra faciat coram hominibus ut videamini ab eis. Mat. 23. Alta est sanctitas clara quam deus manifestat miraculorum testimonio ad gloriam sui et utilitatem hominum: iuxta illud Sic luceat lux vestra coram hominibus re. et talis est melior scriptas. De exemplis de candela parva accensa que ad ventum extinguitur: sed non sic magnas cereus re. Istam habuit beata Agnes re. Dic quod orante ipsa deus suscitavit filium perfectum re. Dic et illos qui dicunt nullas venire de alio mundo: imo multi venerunt. xpo. lazarus. et quod plures re. Ideo xps. Qui credit in me opera que ego facio et ipse faciet et maiora horum faciet Jo. 14. Nota Malora: malus fecit beata Agnes: quia filius perfecti duplici resurrectione suscitatus est. scilicet spirituali et corporali. Dicit aliqui. Sed si modo fieret ista miracula re. Malora sunt: quia malus miracula est suscitare mortuos in aia quam in corpore: imo malus est creare celum et terram: ut dicit Aug. sup. Jo. 1. loco. 8. allegato. Sic malus miracula est illuminare infideles cecos in fide: quam illuminare cecum corporalem. Idem de surdo. vel muto re. Ideo dicit. Et malo

ra horum faciet. homines autem carnales solum autem reducant ad miracula carnalia: quibus dicit David. Venite et videte opera domini que posuit prodigia super terram re. Prodigium est miraculum quod fit a naturis: quod intellectus vestri potest conspiciere et intelligere.

CDico. 6. re. plena firmitas. scilicet in martyrio. Dic eius martyrium re. potest ergo de ea dici. Fortitudo et decor indumentum eius: et ridebit in die novissimo. Prov. 31. Sic debemus nos firmiter perseverare in bono: quia non quod inceperit re. Ideo Aplos. Itaque fratres mei dilecti stabiles stete et immobiles. abundantes in opere domini semper: scietis quod labor vester non est inanis in domino. 1. Cor. 15.

CDico. 7. re. alta felicitas re. Dic quod parentes eius viderunt eam quam dixerunt eis. Videte ne me quasi mortuam loquatur: sed ego gaudeo mecum quia cum hiis omnibus lucidas sedes accepi re. Et hoc miraculo sit festum Agnes 2. Moraliter dicat filios qui indifferenter sicut filios vel amicos: de quibus sunt certi qui sunt in paradiso. sicut sunt filii innocentes re. Ideo non sunt flendi nisi parva satisfactio nature: sicut si rex secum duceret filium vestrum ut ipsum faceret magnum regem. in perierit pro arctis. Idem re. secus de malis quia flendi sunt. sicut David flebat Absolon filium. Absolon filium mihi re. 2. Ps. 13. Sed innocentes et boni non sunt flendi. Ideo Aplos. Nolumus vos ignorare de dormientibus ut non tristementur: sicut et ceteri qui spem non habent re. 1. Thess. 4. Deo gratias. Amen.

In festo sancti Vincentii martyris.
Sermo unus.

Beatus vir qui

in sapientia morabitur. Eccl. 1. 14. Pro declaratione thematis et introductione materis: scilicet de quod inter am-

tiqnos philosophos fuit olim quod etiam inter theologos: que differentia est inter sapientiam et scientiam. quia scriptura sancta loquitur de sapientia. dicit quod salvat creaturam. ut dicit in themate. Beatus vir re. De scia autem dicit quod datur creaturam. scilicet occasionaliter: quia scia inflat. 1. Cor. 8. Nota ergo quadruplicem differentiam inter sciam et sapientiam. Prima sumitur ex

parte essentie. qz scia dicit solum cognitio-
ne pelusionum de deo et creaturis. Sed sa-
piencia dicit cognitione euz sapore. Ideo di-
cit sapida scientia. De practice et. Istud
nota cum di sapia doc. fin nomen est ei.

Secda sumitur ex parte subiecti: qz scientia
est eoz bonis et malis et. Unde in sermo-
ne sancte Catherine qui incipit Sapientia
vincit malicia in introitu in scda ratione.

Tercia differetia sumit ex pte effectus:
qz scia no est ca salutis sed potius est cau-
sa damnationis seu occasio: iuxta illud. i.
Cor. 8. Scia inflat. Et experientia hoc do-
cet. Sapientia aut e causa salutis humane.
Eccl. 14. Beatus vir qui in sapientia mora-
bitur: et qui in iustitia meditabitur. et in iustitia
cog. cir. del. Quarta differetia sumitur ex
pte durationis: qz sapientia semp durat in
anima. Ut dicit. Quibus aut agnita pma-
net vsq ad aspectum dei. Eccl. 6. Scientia
aut no. i. Cor. 13. Sine scia destruetur huc p
phie eua. huc lingue cessabant. Dimittendo
aut varias opiniones phoz et theologoz.
In terra bible ostendit qd est vera sapien-
tia dicere. Sapientia doctrine fm nome ei.
Et no est multis manifesta. Quibus aut
agnita est: pmanet vsq ad aspectus dei. Ec-
cl. 6. Triplex vna ex hac ante colligitur.

Prima e ex parte essentie in pmi. Se-
cda ex pte subiecti dum dicit. No est ual-
tis manifesta. Tercia ex parte effectus.
Quibus aut agnita est. Quarta ex parte
durationis: qz sapia in prima pfici sed scia
destruet. i. Cor. 10. Nota Secda nomen ei:
qz sapientia fm etymologia id est est sa-
pida scia. Scientia enim dicit cognitione ve-
ritatis de deo et creaturis: sapientia autem
plius dicit. i. cognitione de deo et creaturis
cum sapore deuotionis. Verbi gratia et.

Pone in pratica de theologia. It de phis
de canonista. et de legista et. Sed heu euz
sequit. Et no est multis manifesta: quia lz
multi huc sciam: tam pauer habent sapie-
tiam. qz multi hnt magna sciam et malam
pseientiam. sicut de phis dicit Aplo. Qui cu
cognouisset deum. no sicut deo glorificane
runt. aut gratias egerunt: sed euacuati in
cog. suis et obsecratum est insipiens cor eo-
ru. dicentes enim se esse sapientes stulti facti
sunt Ro. 1. Sequit. Quibus aut agnita p-

manet vsq ad aspectum dei: sicut de scia
que perit. Aplo. Scia destruet. i. Cor. 13. De-
clara et. Ex qbus nota triplice etiam iter
sapiam et sciam. Prima est quata ad essen-
tiam seu quidditate sapientie et scie. Secda
est quata ad effectus: qz scia no saluat ani-
ma. Imo potius est occasio damnationis.
Nam et diabolus hz magnam scientia et.
Sapientia aut saluat et bificat hominem.
Ideo dicit thema. Beatus vir et. Tercio
quatum ad subiectum: qz scia est eoz bo-
nis et malis. Sapientia aut sola bonis. Sap. 1.
In multuola aliam no introibit sapientia:
nec habitabit in corpe sub peris. 35 dicit.
Serino dat effectus: animi sapientia pancha.
Appropiando aut thema ad beatu Vin-
centium: inuenio q ipse habuit quinq sa-
pientias et non sunt plures.

Prima est sapientia phica.
Secda est sapientia theologica
Tercia est sapientia apostolica.
Quarta est sapientia angelica.
Quinta est sapientia herolica.

Dico primo q dicit Vin. habuit sapien-
tia phicam. Sapientia veroz phoz anti-
quoz consistebat in hoc: qz vt haberent co-
gnitione veritatis. de prima ea et de alijs
abstinebant ab oibus vicijs maxime lura-
rie: que debet intellectus. vitabant etia ne-
gociis mundi vt recolligeret intellectum: qz
virtus vna fortior e seipsa dispersa. et ca-
uebant a peccatis. qz in multuola animam
no introibit sapientia. nec habitabit in cor-
de subdito peccatis Sap. 1. Nota Sapien-
tia: bñ intrat scientia sed no sapientia. 35
Salomon magnus phs de se dicit. Cogita-
ui in corde meo abstrahere a vno animaz
mea vt animu meum transferrem ad sapie-
ntiam. deustareq stultitiam et. Eccl. 2. A
vino: vnu significat illa tris. i. lurtia que
debetur. Ideo Aplo. Mellic inebians vno
in quo est lurtia. Secdo negotia tepora-
lia: qz dat fumositates. Tercio delectatio-
nes que impediunt pfectam sapientie: qz
vinum letificat cor hois. Istā sapientia ha-
buit beatus Vin. Dicitur qu in te Cesar
augustū vbi tū erat studū generale et.
Dic quō virtuose vivebat et. et pretio vita-
bat lurtia. Secdo vivebat negotia munda
na que spargunt cor hois. Ideo dicit sa-

in festo sancti Vincentii

pleno. Sapientiam scribe in tempore vacante
de: et qui minorat actu sapientia percipit Ec
cli. 38. Tercio vitabat delectationes. cum se
macerando corpus ut haberet a deo sapie
ntiam: scilicet illud dicitur sapientia a domino deo est.
et cum illo fuit semper et est ante eum Eccl. 1.
Nec solum se occupabat in libris prophetarum. sed
etiam in libro deuotionis et amore dei: quia
sicut aqua de alto fonte descendit in ortum.
sic sapientia descendit ab illo fonte: de quo
Eccl. 1. Fons sapientie verbum dei in excel
sis. Vacabat etiam orationi postulans sapientiam
a deo: iuxta psalmum beati Jacobi. Si quis
vestrum indiget sapientia. postulet illam a
deo qui dat omnibus assidue et c. Jac. 1. Sic
faciendo beatus Vincentius acquisiuit magnam scien
tiam physicam. Unde cantat ecclesia. Sanctus
Vincentius a puericia studio scripturarum traditus. sup
na sibi palente clementia. gemina scientia
efficacissime claruit. Nota Gemina. scilicet specu
latiua et practica que consistit in hoc quan
do scia speculatiua descendit in cor per de
notionem et in vicia per sanctam pueritionem.
Nota Efficacissime. in supraliis dicit. Die
ronymus ad Paulinum. 6. et quod scientie phyce sunt
tres gradus. scilicet rationalis naturalis et mora
lis et c. in omnibus tribus claruit beatus Vincentius.
Moraliter pro multis qui solum curant
de speculationibus et non de moralibus et c.
Dic ut expedit. melius esset eis ignorare et c.
Ideo ipse. Seruus qui cognoscit vultate
omni sui et non facit: plagis vapulabit mul
tis et c. Luc. 12.

¶ Deo 2° et sapientia theologica. Ista est
maior quam physica: et consistit in hoc quod non solum
in se tenet bonam vitam sed etiam verbo et ex
emplo trahit alios: dicens alio. Non vada
tis sed veltis. Qui audit dicat venti. Apo
c. 1. Sicut pictor instruit discipulum verbo et
exemplo: ita de bono theologo dicitur. Ipse
tanquam imber mittit eloquia sapientie sue:
et palam facit discipulum doctrine sue Ec
cli. 39. Ipse. scilicet predicator theologus. Tanquam
imber: quod refrigerat pro ardorem superbie.
auaricie. luxurie et c. Palam facit: ut quod pre
dicat ore opere ostendat: sicut de christo dicitur
Actu. 1. Cepit iesus facere et docere. Et
apostolus. Non audeo loqui et c. Ro. 15. Aliis i quo
aliquid iudicat. seipsum addebat et c. Ro. 2. Ista
sapientia habuit beatus Vincentius. Dic quod videtur

se ad studium biblie et c. quod beatus Vini
centius episcopus Cesar augustanus ordinatus est
in dyaconem et commisit sibi officium predican
di. quod pfectus ipse sentio non poterat predica
re. et etiam quod erat balbutiens. Ad fidum predi
cationis enim principaliter pertinet ad epi
scopos et c. Unde petrus dicit. Vos oratio
ni et ministerio verbi instantes erimus Act. 6.
Unde quando ipse consecratur in clas docto po
nitur euangelium: et dicit sibi. Vade pre
dica et c. Unde in c. Cum ex infancto de he
reti. Quia ergo ipse erat humilis predica
bat audacter contra superbos: quod castus con
tra luxuriosos et c. et sic de aliis vitiis. sic et
stantibus. Nam episcopi et prelati solcabat
quod magis curarent de aiabus quam de reddi
tibus. religiosi obedientia. clericis castita
tem et deuotionem. omnes et rectoribus ciuita
tum quod tollerent peccata notoria et c. Ideo
de eo cantat ecclesia. Sanctitate quocumque in
gnis dyaconis nece suscepta. archidiacono
natus vices pontificis diligenter exequenda
tur. Nota Diligenter exequenda: moraliter
predicator debet opere exequi diligenter
quod predicat ore: alio et c. Similitudo de ali
quo beneficio habendo impetrante bullam
a papa sine sigillo. nihil obtineret. Bulla est
ornata predicatio ornata sermone luculento
et rhetorico et c. Sigillum est bona vita. Talis
ergo predicator: permittit deus beneficium
magnum. De quo Mat. 5. Qui fecerit et co
cuerit hic magnus vocabitur in reg. celo. alio
nihil obtinebit sine isto sigillo Qui frangerit
vnum de mandatis istis mihi et docui. sic ho
minimus Glo. 1. nullus vocabitur et c. Mat.
5. Ideo dicebat apostolus. Non audeo aliquid
loqui eorum que per me non efficit
christus Ro. 15.

¶ Deo tertio et sapientia apostolica que
consistit in hoc. scilicet predicando verbo et opere
et cum hoc etiam discurrere predicando per
mundum et c. iuxta illud Euntes in mundum
vniuersum Mat. 28. vlt. Sicut discurrent mer
catores pro lucris et c. multo magis pre
dicatores apostolici et c. Ideo predicatori
bus apostolicis dicit apostolus. Videte fra
tres quomodo caute ambuletis: non quasi
insipientes sed quasi sapientes redimentes
tempus quoniam dies mali sunt. Ista sapien
tiam habuit beatus Vincentius. et c. Dic quomodo

do discurreret per civitates et castra confortando christianos tempore persecutionis Diocletiani et Maximiani. et ministrorum Darianis qui contumacis cum insultu sibi octo tormenta. Primum quia pedester fuit ductus Valentia ornatus catenis et ferro: et patienter tulit attendens illud si quis vult post me venire abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me Mat. 16. Secundum quia tribus diebus stetit in carcere sine cibo et potu. Tertium quia fuit ductus coram Dariano re. Culcitra beatus Vin. Scito nequarium esse apud christianos. delectis cultum abnegare. supercilia tua alio supplicia non timeamus re. Quartum quia statim fuit positus in culeo re. Quintum quando pectus de ferro eius caro crudeliter lacerabatur et dicebat. Non sunt condigne passionis huius temporis re. Ro. 8. Sextum fuit de laminis ferreis ignitis ad eius latus applicatis: et ipse dicebat. Probasti cor meum re. Septimum quia fuit positus in craticula sicut beatus Lau. De hoc cantat ecclesia. Assumptus est oculo leuista vincit. atque ad pariter. rap. moras carnis. arguendo ad penam alacriter properabat. Et alio. Christum miles preclusus vin. re. Octavum quia fuit postea positus in clippis ligneis in carcere tenebrosa re. Dic quod asserunt sibi angeli re. Et multi videntes conuersi sunt re. Ecce sapientia apostolica: poterat dicere cum apostolo. Omnia sustineo propter electos. ut et ipsi salutem consequantur: que in christo iesu est gloria celestis. 2. Tim. 2. Moraliter. Si amicus suis tantum care vendidit christus paratissimum: quid faciet nobis re. Dic contra illos qui nolunt facere penitentiam nec laborare ad acquirendum paradisum. De quibus dicit David. In labore hominum non sunt et cum hominibus non sunt. Glo. sed cum demonibus in inferno cruciabantur.

Deo quarto re. sapientia angelica que consistit in hoc ut in operibus suis preponant honorem dei super omnia. Dedarasit. Nota de lucifero quomodo superbuit et quomodo Michael et ceteri angeli domini resisterunt sibi preferentes honorem dei re. Ideo confirmati sunt in gratia. Auctoritas.

Per sapientiam sanati sunt quidam plures fuerunt tibi a principio Sapientie. 9. Sanati sunt. s. ab infirmitate communicata rationum rationalium que est peccabilitas re. Istam sapientiam habuit beatus Vin. quia in nullo tormento mortuus est ad honorem dei. sed positus in lecti mollitie pio credentium manibus christo spiritum reddidit. et poterat dicere cum apostolo. Magnificabitur christus in corpore meo siue per vitam siue per mortem. Vbi enim vivere christus est: et mori Zachariam. 4. Nota. Quare christus est: quia virtute christi superna et miraculosa vixit in tam duro tormento. Istam sapientiam debemus habere nos ut in omnibus et super omnia queramus honorem dei. In omnibus honorificetur deus per iesum christum dominum nostrum: cuius est gloria et imperium in secula seculorum Amen. 1. Pe. 4.

Deo quinto sapientia heroica. s. divina: que consistit in hoc quando deus obtinet de creatura suam quem intendit. non obstantibus contrariis medijs. immo medijs sibi illis: quod est contra regulam philosophie que habet quod ex contrariis non producit contrarium. sed divina sapientia ex contrariis producit contrarium: ut patet exemplum in Ioseph vendito re. ut fieret servus: et tamen divina sapientia ex isto medio fecit eum dominum. Et Ideo dicitur Sapientie 7. et 8. Sapientiam. s. divinam non vincit malitia. s. creaturarum: attingit autem a fine usque ad finem fortiter et disponit omnia suauiter. Et alibi. Non est sapientia. non est prudentia. non est consilium. contra dominum. 2. Istam sapientiam deus dedit beato Vincentio re. Dic quomodo Darianus fecit prole corpus eius mortuum re. et tamen divina sapientia fecit ipsum semper conservari. et tandem devote sepeliri a fidelibus extra muros civitatis Valentie. Ideo dicitur Vincentius: quasi vincens darianum. Unde cantat ecclesia. Vincentem mundum adoramus dominum: in quo pressuram misit martyr vixit Vincentius.

Deo gratias. Amen.

In festo conuer. sancti Pauli.

In festo conuersionis sancti Pauli.
Sermo vnus.

De electionis

est in his ut portet no-
men meum coram gentibus
et regibus et filiis israel.

Act. 9. Pro introductione

materie reperio qd quilibet creatura dicit
esse vas in scriptura. Probatur rōne et ancto-
ritate. Ratio sumit a similitudine. Auctori-
tas Dionysij. Quia igitur ois creatura fm
doctrinā Dō. de di. no. lo. c. fm gradū sue
entitatis est receptaculum diuine bonitatis
se ad oia diffundens fm vnusculūq; bo-
nitate seu capacitate: cum ad ratio susce-
ptibilis et receptibilis sit rō vasis: ideo ois
creatura est vas receptibile bonitatis diui-
ne. Sicut econtra dicit de malis hominibus qd
sunt vasa iniquitatis. Scilicet. 49. Symeon et
leui fratres vasa iniquitatis bellacia. Et hoc
rōne accidentis malop. i. vltio: sed rōne
essentie sue quilibet creatura est vas diui-
ne bonitatis. eo qd in qualibet creatura est
deus per essentia potentia. et pfectam. Sed
attendendū est qd in magna et solēni domo
sūt quattuor genera vasop: sicut dicit apls
2. Tim. 2. In magna inq; domo nō solum
sunt vasa aurea et argentea. sed et lignea et
fictilia: et quedā qdem in bonorē. quedā au-
tem in consumellam. Quia aut totus mun-
dus est qdam magna domus dei: iuxta il-
lud Baruch qd israel qd magna est domus
dei et ingēs locus possessionis eius: magn⁹
et nō hās finem. excelsus et inēsus. Quia
domus paterfam. deus est: vt habet Mat.
20. Idcirco in mundo sunt quattuor gene-
ra creaturap: quasi quattuor genera vasop
sicut dicit bñs Greg. sup Mat. p̄p̄mū ge-
nus creaturap est que: ita hnt esse qd non
videt nec sentit nec intelligit: et ista sunt
quasi vasa fictilia vt terra. lapides: qd sunt
in fine creature in ordine quattuor elemen-
torum et entia. Secundū genus creaturap est
illaz creaturap que sunt et viuunt sed non
sentit nec discernit vt planete: et ista sunt
quasi vasa lignea: qd sicut hñs vasa p̄sunt
fictilibus. sic ista creature aiate excellunt in
aiata. vnde fm nobilitatem nota. nobilio-
r arbor vel vna planta qd aurum et argen-

tum et. Tertium genus est illaz creatu-
rap qd nō solum sunt et viuunt sed et sentit
sed nō discernit: sicut bruta et hñs sunt
quasi vasa argētea qd excellentiora sunt vo-
his ligneis. Et ex hoc nota qd vnus vermis
vel palex vel pediculus est nobilio: creatu-
ra: qd aur⁹ et argēta. Quāuis ita posses mi-
hi dicere. Teneas ergo pro te pediculos et
mhi da aur⁹ et. Videsupra facile p̄xima
secundus genus creaturap: et magis appo-
p̄liquant ad claritatem aie intellectus.

Quartus genus est illaz creaturap que
non solum sunt viuunt et sentiant sed etiaz
discernant: sicut est creatura rōnalis homo
et angelus: et ista sunt quasi vasa aurea: qd
sicut aurum est excellentius o bus metallis
et etiam maxime limitatur claritatem solis
ita hñs creature excellent aliaz et imitas
tur claritatem et naturā diuinitatis ad cui-
us similitudinē create sunt. Scilicet. 1. Facia-
mus hominem etc. Notandum tñ qd apls in
auctoritate p̄allegata. 2. Tim. 2. Subdit
dicens. qd in huiusmodi vasop quedam qdes
sunt in honorem: quedam aut in contume-
liam. Sic hñs creaturarum rationabiliaz
quedam sunt in honore: sicut electi omnes
qui dicuntur vasa electionis et diuine mi-
sericordie. De Maria magdalenē cantat ec-
clesia. Post flure carnis scandala sit ex il-
bere flata. in vas translata glorie de vase
contumelle. Queday in contumeliā sicut
reprobī qui sunt vasa diuine iracundie. que
omnia ordinata sunt ex diuina providen-
tia. vt in vase misericordie ostendatur diui-
na bonitas et clementia. et in vase cōtume-
lie et ire diuine ostendatur diuina iustitia:
sicut dicit apls Ro. 9. Deus volens ostēde-
re irā suā et notā facere potētiā suā. susti-
nuit in multa patientia vasa ire aperta in
interitum. vt ostendat diuinitas glie sue i va-
sa misericordie qd spant i glia. Sic et Aug.
23. q. 4. Nabuchodonosor. Vasis nūq; de-
rederet iustitiā si nō spōtaneā inueniret
hñs hie petri. Quia ergo. b. Paulus nō fa-
cit vas ad contumeliā p̄stitum q̄ntis sue
rē aliaz vas contumelle. Ante conuersionē
sed fuit vas i honore p̄destinātū: sicut dicit
lpe Ephe. 1. qd nō p̄destinauit nos i adoptio-
nē filioz p̄ Iesum p̄m dñm nrm. Id dñs
Iesus xp̄stus reuelās hoc Ananie dixit et

eo. Unde qm vas electionis est mihi iste: ut portet nomen meū. Et patet thema. In quo nota duo principalia mysteria de eo. Primum notat mysteriū capacitatis ad cōtinendū diuina munera. Vnde electionis ē mihi iste. Secūdo notat mysteriū secunditatis ad p̄p̄nandū eadē diuina munera. Et portet nomen meū. Et ista duo mysteria sunt ordinatissime posita: qz nullū vas potest habere secunditatem ad p̄p̄nandū nisi habens capacitatem ad p̄tinendū. Et ordinē istorū mysteriorū accipiunt quattuor ecclesiastica documenta. Primum est qz nullus in ecclesia regere nisi prius sit virtutib⁹ imbutus: qz virtutis acquisitio p̄tinet ad vas capacitatis. Ista autē virtutis acquisitio nō potest bene acquiri nisi p̄ subiectionem et obedientiam. Ideo de iure canonico ordinatum est qz nullus possit eligi in p̄latū alius ecclesie nisi sit ex p̄se p̄fessus: de electione. c. Multas lib. 6. Et Greg. in p̄mo dial. in p̄m. vsus quidē recte p̄uersionis est ut p̄esse nō debeat qui subesse nō didicerit: nec obedientiam subiectis impet quā p̄lati non nōnt exhibere. Scdm documentum est qz nullus v̄s in ecclesia docere nisi p̄mo fuerit sufficēter instructus: qz ad discere ē actus capacitatis. docere enī ē actus secunditatis. licet enim quidā sancti habuerint ex speciali dono hoc ut nullū habuerint magistrū et tū alios docerēt. sicut de moysē qui nullū hoīem magistrū habuit a quo legem didicerit. Unde in. c. Et ex inuictio de heretico: sic et Jo. bapt. Itē de Equitio de quo loquitur Greg. in p̄mo dial. Tamen nō sine magistro interiori: quia habuerūt sp̄ritū sanctum eos interiori diligenter instruit. qz tamē nō ē trahendum ad cōsequentiā. Greg. in p̄mo dial. vbi sup̄a loquēs de talibus dicit Quorū tū liberas vite ad infirmis ad exēplum nō est mēdanda. ne dū se quisqz sancto sp̄i impletum presumit. discipulus hoīs esse despiciat et magister erroris fiat. Ad idem facit dictū Leonis pape 24. q. 3. Quid autē. Et. 19. q. 2. Due sunt leges. Tertium documentū est qz nullus debet ministrare in aliquo gradu nisi in illo fuerit instructus: qz sunt ministratio autē aliarū secunditas: ita in instructione attenditur capacitas. Ex hoc nota p̄ra sacerdot

tes ignorantes ministrantes sacramēta. Quartū documentū ē qz nullus debet in ecclesia indicare: nisi fuerit antea legitime traditus: qz autē collatio p̄tinet ad capacitatem et iustitia distribuit ad secunditatem. Ideo dicit Dionys. 3. Eccle. lerar. qz prius ē in se diuina participare: qz alio distribuerē. Quia ergo ad declarandū qualiter beatus paulus fuerit vas electionis: assumptū est verbum p̄positum. Ideo circa huius vasis mysteriū occurrunt multa declaranda. Primo de qua materia fuerit istud vas formatū. Solent enim vasa relicta ad officia notabilia fabricari de nobili materia et p̄fiosa: sicut Xerxes sectabat maculam et Salomon templum de auro p̄fioso et purissimo. Istud autē vas de quo sit vobis sermo. de optima materia fuit: qd de semine patriarcharū et qbus fuit corpus christi. et alio enim est xps fm carnē Ro. 9. Et singulariter ex tribu Benjamin q fuit filius Rachelis sicut ipse dicit Iob. 3. Ego israelita sum ex semine Abrahā de tribu Benjamin: qz tribus habuit quattuor p̄uilegia cōtēta in sacra scriptura. Primum qz fuit de regia dignitate: qz prius rex. s. Saul fuit de tribu Benjamin. 1. Reg. 9. Scdm qz fuit de regia ciuitate: qz de iherosolē que fuit vrbis regia. data illi tribu Iosue. 18. c. Tertius qz fuit de regia affinitate: qz reges edierunt de iherosolē: ut patet Ezo. 3. et 4. lib. regū. Postqz fuit translata regia dignitas ad tribum iuda: cuius prius rex fuit Dauid. Quartum qz fuit de regia fidelitate: qz cum decem tribus reciderent a dño Dauid tpe Roboam sola cum tribu iuda Benjamin adheuit tribui regie: ut promisit Achiās filio Sico Ieroboam ex parte dei: ut habetur. 3. Reg. 11. Et ex hoc vltimo p̄uilegio consecrata fuerunt huius tribus quattuor beneficia. Primum qz nō fuit per ydolatriam deprauata sicut alie. s. tribus: que omnes sunt damnate per ydolatriam: ut habetur. 3. Reg. 12. Scdm qz ista tribus non fuit ita cito captiuata sicut alie. s. tribus: ut habet. 3. Reg. 16. 4. Reg. 17. Tertium quia ista tribus dñs fuit de captiuitate liberata: quia decem remanentibus in captiuitate illa cum tribu iuda fuit restituta ad templum reedificandū post. 70.

In festo conuer. sancti Pauli.

annos: ut habetur Esdre. i. c. sub rege Tyro.
Quartam qz ista fuit vsqz ad aduentum
christi in terra promissionis conseruata: qz
post istam captiuitatem non legitur fuisse
captiuitas vniuersalis ante aduentu xpi.
¶ Secundo declarandum est qualiter istud
vas preciosum fuit reparatum: quando enim
vasa preciosa frangunt solent cum diligen-
tia reparari ne tandem amittant. Fuit in
istud vas fractum quando vt lupus rapax
persequatur ecclesiam dei. Unde Act. 9.
Saulus adhuc spirans minarum et cecidis
in discipulos dñi etc. Sed fuit postmodum
reparatum in eius conuersione. Prophecia
habes Gen. 49. Beniamin lupus rapax ma-
ne comedet predam et vespere diuidet spo-
lia etc. De hyssopum sicut habet Act. 15. 9.
Circum moralitate olei qz quattuor fuerunt
in pauli conuersione que fuit specialiter in
cuiuslibet peccatoris conuersione. Primum
est illuminatio diuina dum dicit: Circu-
fuit eum lux de celo. Secundum est contritio
cordialis que notat in eius persecutione.
Tertium cōfessio sacramentalis que notat
quando duxerunt eum in ciuitate Damasci
que interpretat sanguinem propinans: et si-
gnificat ecclesiam militarem que propinat san-
guinem christi cōsecrando illum et cōmuni-
cando. Tunc ergo peccator ingreditur eccle-
siam militarem merito quando constituitur
peccata. Quartum est satisfactio penitentialis:
qz significat in eo qz nō comedit tritum ole-
bus: et postea predicabat Iesum affirmans
qm hic est filius dei. et confundens iudeos
et sic satisfecit de prioris psecutione et blas-
phemis. De quo etiam se accusat dicens. Pri-
us fui blasphemus et psecutor et contume-
liosus. i. Tim. 1. Nota moraliter qz in con-
uersione peccatoris solent octo actus interue-
nire que sunt descripti in hac conuersione.
Primum actus est illuminatio: qua pecca-
tor illuminatur vt peccata sua videat qz
ante prius non videbat. ps. Si nescierunt
neqz intellexit tenebras ambulans. postea
vero cognoscit dicens. Miser tot annis
fui etc. moribus enim curari non potest nisi

si prius cognoscatur. Ideo dicit. Circu-
fuit eum lux de celo etc. Secundus actus qz pecca-
tor prosternitur vt se talem cogitando pec-
cata abiciat per actum contritionis etc. Et
de supra in alio sermone magistri Aluei
tñ: sed olei tñ quattuor de illis.
¶ Tertio notandum est qualiter istud vas
fuit purificatum. Oportet enim qz vas post
qz est reparatum qz purificetur. Et sic paulus
postqz fuit per conuersionem reparatus fuit
per baptismum purificatus. In quo quidem
baptismo fuerunt quattuor miracula perpe-
trata. Primum fuit miraculum olei ap-
parationis quando apparuit Ananie dicens.
Eade anania etc. Secundum fuit olei ostensio
nisi quando ostendit Ananiam Saulo excecato
sibi etc. Et vidit vtrū nomine Ananiam in
trocederet. Tertium fuit olei illuminatio
nisi: qz ad impositionem manuum Ananie ce-
ciderunt quasi squame etc. et visum recepit.
Quartum fuit olei infusionis: qz tñc fuit
repletus spū sancto dicens anania. Saul
frater dominus Iesus mi etc. et vsqz implea-
ris spiritu sancto. Istis premiis secuta est
plena remissio omnium peccatorum.
¶ Quarto notandum est qualiter istud vas
fuit probatum: qz vas preciosum postqz pu-
rificatum est probat vt reus valor appareat.
Ita istud vas fuit in igne multiplicis tri-
bulationis probatum: sicut pmiserat xps.
Ego ostendam illi quanta oporteat eum pro
nomine meo pati: et in hoc ostendit magna
misericordia dñi et iustitia. Misericordia
quidem in eo qz cum xps conuerteret. Iustitia
vero in eo qz ipsum tot mala pati voluit.
Nota moraliter de illis qui percutiuntur qz
multa mala patiuntur etc. Primum qui reli-
gionē ingrediuntur etc. Secundo penitentes etc.
patiantur detractiones. derisiones. dolores
capitis etc. Tob. 12. Quia accepti eras deo:
necesse fuit vt tentatio probaret te. Et ad
hoc significandum voluit christus ceteri sta-
tim post baptismum et Iesum: vt patet
Mat. 4. Ideo dicit Eccli. 2. Fili accedens
ad scrutare vel sta in iustitia et timore et p-
para animam tuam ad tentationem. Sed

In speciali fuit quattuor vltibus examina-
tus. Primo vinculis et carceribus: sicut eni
alios alligauerat et carcerauerat: ita fuit ip-
se multotiens alligatus et carceratus et pe-
dibus catenatus: ut patet Act. 20. Secundo
fuit examinatus plagis et verberibus: quia
fuit alios cedebat et affligebat compellens
blasphemare. Ita ipse fuit virgis cesus ter: et
quingies plagatus sicut ipse refert. 2. Cor.
11. A iudeis quingies quadragenas vna
minus accept. Ter virgis cesus sum Glo.
a gentibus. ubi dicit Glo. Amb. super illud
Quingies quadragenas. 2c. quingies
a iudeis flagellatus est fm. l. Moyse: acce-
piens plagas. 39. Sicut dicitur in Deut. 25.
c. q. ergo per quinq. vices factus est hic
summarum refert. Nota hic quando semel
permisit se cedi et postea allegans prius
glam clauitatis romane. Tertio fuit exami-
natus in periculis et terroribus sicut alios
terruerat comminando. Inquit. Spirans
minuam et cedis in discipulos domini sic
ipse perpeissus est: sicut ipse refert. vbl. 5.
Quarto fuit examinatus mortis damna-
tionibus sicut ipse denastabat ecclesiam vsq.
ad mortem. Unde sicut ipse fecit bts Ste-
phano quia coadiuuant omnes lapidari-
tes eum: ita ipse semel fuit lapidatus et se-
mulus relictus: sed diuina virtute salua-
tus in Libris clauate Liconie: sicut legit
Act. 14. Unde quia in tot aduersitatibus
remanet intrepidus. Unde ipse dicit Ro.
8. Certus sum enim q. neq. mors neq. vi-
ta. Ideo sibi conuenit quod habetur Ec-
cli. 27. Vasa signa probat fornari: et homi-
nes istos tentatio tribulationis. Item si
lad Eccl. 50. Quasi vas auri solidam orna-
tum omni lapide precioso 2c.
Quinto notandum est qualiter istud vas
sic probatum fuit repletum. Solent enim
vasa preciosa preciosis liquoribus adim-
pleri. Fuit autem istud vas adimpletum
quando spiritus eius fuit raptus vsq. ad
tertium celum: et audire archana verba
que non licet homini loqui. 2. Cor. 12. Tan-
ta est enim capacitas anime intellectus: ut

non possit adimpleri nisi per illud infinitus
oblectum. Notandum autem q. in isto ra-
tu quattuor seorsum audiat que sunt no-
tanda. Vltimum est quia ibi audiat in-
enarrabilia que non licet homini loqui.

Secundum est q. ipse vidit incomprehensibilia
sicut determinat Aug. super Gen. ad lite-
ram: tunc Paulus vidit deum per essentia
sicut vident sancti in patria. Tertium
est q. dilexit intelligibilia beatific: quia
tunc dilexit fruendo cognitis eo modo quo
sancti contemplantur. unde creditur fuisse
beatus cum in istis duobus actibus bea-
titudinis consistat. Quartum est q. visa me-
moriter retinuit: quia recordabatur visio-
nis de qua loquebatur. et per consequens
de omnibus suis non recordaretur vel po-
tius nesciret quomodo vidisset an in corpo-
re et an extra corpus. Sed attendendum
q. quattuor persone nominantur in sacra
scriptura: que in hac vita deum vidisse cre-
duntur. Primus fuit Moyses de quo de-
terminat beatus Aug. 12. super Gen. ad
litteram. Secundus fuit Isaias qui ideo
fm Origenem fuit secutus sine secutus est
serra lignea: et se deum vidisse testatus est
Isa. 6. Cum dictum fuisset Moysi. Non vi-
debit me homo et vult Ero. 23. Et fm Au-
gustini illa visio ponit hominem ultra sta-
tum. Tertius fuit Ioannes euangelista:
quia mysteria verbi sine diuina visione no
potuisset percipere ut videtur. Unde dicit
Io. 1. Vidimus gloriam eius gloriam que
si vulgenter a patre. Quartus fuit Paulus
vbi supra. Et alibi dicit. Nos vero omnes
reuelata facie gloriam domini speculantes.
In eandem imaginem transformamur a cla-
ritate in claritatem: tanq. a domini spiri-
tu. 2. Cor. 3. Sed veritas est credere so-
lam de Paulo et Moysi: et de Paulo
quidem hoc concorditer doc. affirmant. De
Moysi vero aliquis dubitatio est.
Nam Tho. 1. 2. q. 58. articulo tertio. Ad se-
cundum videtur dicere q. moyses non vide-
bat ipsam essentiam dei: et allegat Augustinum
12. sup. Gen. ad Rom. 28. ergo o di Ero. 34.

in festo purifi. beate Marie virginis.

q' dñs loquebatur cum Moyse facie ad faciem loquitur fm opinionem populi. Vel intelligitur per visionem: facies quedam eius rei contemplatio et familiaris: infra tamē diuine essentie visionē: fm 2° bo. 1. Et concordat Glo. decreti. 8. q. 1. Moyses: q'uis cōtrarium videatur dicere 2° bo. 22. q. 17. 3. Rogamus dñm alit et nos ipse eandē gloriam speculemur. hic per gratiam et in futuro per gloriam. Deo gratias. Amen.

In festo purificationis beate Marie virginis.
Sermo vnus.

Des purga-

tionis Marie. Luc. 2. Mo die fit festum de sctō Symeone. et de Virgine. et d' Christo. et ideo est de maioribus festis totius anni. In quantum autē festum istud est Symeonis dicitur dies oblationis Symeonis. In quantum est Iesu christi dicitur dies presentationis Iesu christi. In quantum est virginis dicitur dies purificationis Marie. Ad dñm et quartum nomen. scilicet candelaria. Die ut habetur in legenda ex eo quia ecclesia instituit candelas portari hodie. Quia autem spālbus hodie fit festum de virgine. Primo ergo loquor de virgine. 2° de xpo. 3° de Symeone.

Quantum ad primum intro materiam istam per modum questionis. Queritur ergo quare istud festum dicitur festum purificationis seu purificationis Marie. Et respondetur sic. Nulla debet purificari que non fuit maculata prius: sed virgo fuit sine aliqua macula. ergo etc. Vinor probatur. quia virgo Maria fuit in tātum sine aliqua macula q' spiritus sanctus phyllocaptus de ea dicit. Quā pulchra es amica mea: q' pulchra et decora. Et infra. Tota pulchra es amica mea: et macula non est in te Cant. 4. Nota ter dicitur pulchra: quia fuit pulchra in anima sine cogitatione mala etc. Secundo in ore non loquendo malum etc. Tertio in toto corpore quia nanq' in aliquo peccauit etc. Unde dicit Ansel. in lib. de concepit virginali. q' Decuit q' virgo Maria ea puritate niteret: qua sub deo nato: nege

intelligi. Quare ergo dicit thema: Dies purificationis etc. 2° Istam. q. declarat beatius Lucas in euangelio. Postq' enim dicit. Dies purificationis Marie. statim adiungit Secm. 1. Moysi: non dicit fm personam suam quia nō indignit. Modo videamus que est ista lex Moysi quam dedit mulieribus parientibus masculis. Dicit enim. Mulier si suscepto semine in mundo erit septem diebus etc. Vide in legenda vsq' purgatio nō sue Lent. 12. Questio est hic quare deordinauit ista. 1. Nunquid peccatum est generare filios etc. 2° Inter ceteras rationes quas vide in legenda que ponit tres rationes. Prima est historica et litteralis.

Secunda est allegorica et spiritualis. Tertia anagogica et supernalis. Prima ergo est ad denotandum q' anima. xl. die intrat in templum corporis si est masculus. Secunda est ad signandum q' sicut anima. xl. die corpori infusa maculatur: sic. xl. die templum ingrediens ab ipsa macula q' hostias amplius expletur. Tertia est ad denotandum q' illi in templum celeste merentur ingredi q' decem precepta cum fide quatuor euangelistarum obseruant. Quarta est illa que hic ponitur. Mores dicere tñ primā et quartā. Inter ceteras rationes quas doc. assignant est ista. Una. Omnia precepta legis reducuntur ad. x. precepta decalogi que franguntur quadruplister. scilicet operatione omissione. cogitatione. et locutione. et quattuor decies faciunt numerum quadragenariam. Mulieres autem in concipiendo portando pariendo et nutriendo istis quatuor modis peccant. Ideo etc. Primo peccat operatione in concipiendo: quia sic sicut equus et mulus in quibus non est intellectus etc. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum. Unde Greg. 33. q. 4. Vir cū propra. Sed virgo Maria non peccauit operatione: quia non ex virili semine sed mystico spiramine. Unde notāter dicit ler. Mulier si suscepto semine etc. ergo virgo non tenebatur illa. l. q. nō suscepto semine peperit etc. sicut formatur enucleus ista auellam etc. Secundo peccant omissione in portando: quia ppter onus portandi nō se iunāt. non orat etc. et licet sit fastidiosa: tamen fingunt se magis delicatas et fastidiosas: q'

In festo purific. beate marie virginis. xxxii.

Ant. Sed virgo maria non peccauit in hoc: quia dicit Bernar. q. erat grauida sine grauidine: immo pregnans leuius porrabat. Da similitudinem de nube que mane non potest eleuari. sed q. radius solis tangit eam tunc eleuatur. et est leuior: deuotior: sicut et sacerdos portans hostiam consecratam in stomacho. in se est deuotior: et. Tertio mulieres peccant locutione in parturiendo blasphemando eam vel maritum. Interdum etiam nominant dyabolus vel alias et. sed virgo maria no: q. sine dolore sicut radius solis transierat fenestram vitream. Sicut adus radium profert virgo filium et. Ideo Isa. 55. Letabitur deserta et inuisa et erulta dicit solitudo: et florebit quasi lilium. Germi- nans germinabitur et exultabit letabunda et laudans. Gloria libani data est ei: deorum carum et saron. 4. peccat mulieres cogitatione in nutriendo: q. superbiunt et eo q. habent filium cum deberent potius timere. Quid enim sciunt si filius mortuus est statim et. vel si suspendendus et. Sed virgo maria no peccauit hoc modo: q. licet sciret se matrem dei: tamen cogitando q. erat crucifigendus et. non superbiebat. Maria autem conseruabat oia verba hec conseruens in corde suo Luc. 2. Patet ergo q. virgo maria non erat macula peccati alienius sedata: tamen voluit humiliari ad seruandam l. moysi: ac si esset immunda et peccatrix. Die praeteritae sicut et ipse circumfisione. Unde ber. Ne re beata virgo non habes causam nec tibi opus purificatione. Nec filio tuo opus erat circumfisione. Esto inter mulieres tanquam una illarum. Nam filius tuus: sic est in numero puerorum. Quero hic. Nunquid hoc die debent seruare hanc l. mulieres? Ut de infra in e. unico de purifica. post partum ubi dicitur q. potest statim introire si vult ecclesiam post partum et. Non tamen est improbanda earum deuotio si aliquis dicit et reuerentia velit abstinere. Est tamen notandum q. ne videantur iudicare. non debent expectare quadragesimum diem. alias peccaret grauius qui obseruaret hanc ritum: tanquam p. l. moysam eam ordinatum. Moraliter habemus hic exemplum humilitatis: Quia respexit humilitatem ancille sue. Die historia euangelica: quomodo offerens par turturam genu

flexa coram sacerdote rogante cum ut oraret pro ea: sicut alie mulieres faciebant. Et completa est propheta. Virgo sum sed formosa filie iherusalem. Nolite me considerare quia fusca sum: quia decolorauit me sol Cant. 1. Nota Virgo. s. oculis ignorantibus eam sed erat formosa angelis. Nolite me considerare. s. despiciendo. Decolorauit me sol. q. ardor diuini amoris eam humilitari fecit. Ideo potest nobis dicere. Discite a me quia mitis sum et humilis corde Mat. 23.

Quantum ad sc. n. et. Intitulatur dies purificationis iesu xpi in quantum hoc festum tangit xpm. Nec purificatio non fuit necessitatis quia semper xps erat p. his cum deo et conuerso. Et in utero matris et in sepulchro et. Filius semper memus es Luc. 15. Similitudo est de radio solis qui descendit in mundum illuminando. calefaciendo. et fructificando. et tamen non recedit a sole. sic xps et. Nemo ascendit in celum nisi qui descendit de celo filius hominis qui est in celo Jo. 3. Non ergo fuit hec purificatio necessitatis sed humilitatis. Voluit enim xps seruare legem. De qua Eze. 15. Sanctifica mibi omne primogenitum tam de hominibus quam de iumentis et. Ratio huius est duplex. Una literalis altera moralis. Literalis est: q. in egressu filiorum israel de egypto dominus occidit omne primogenitum et. Ratio vero moralis. Sicut enim inter virum et uxorem fit coniunctio seu matrimonium ad generandum prolem carnalem: sic inter spiritum et carnem et. ad generandum prolem. s. opera virtuosa: quorum operum principale seu primogenitum est intentio operantis. quia quod est victimum in executione est prima in intentione. Primogenitum ergo. s. intentio operantis est offerenda deo. Verbi gratia. si facis elemosinam cum hac intentione ad honorem dei et. primogenitum offertur deo: alias si propter vanam gloriam vel ad alium malum finem primogenitum offertur dyabolo et. Idem de eunte ad ecclesiam. vel de leuante et ceteris operibus bonis et. Ideo apostolus. Siue manduca- tis siue bibitis vel aliud quid facies. oia in gloriam dei facite. i. Cor. 10. Ideo dominus iesus voluit offerri et purari in te. pro te non quia primogenitus dicitur non solum is qui est ante alios sed et is ante quem

EE

in festo purifi. beate marie virgis.

nullas ē: et sic xps dī primogenitus in quā
tam homo. Itē voluit redimi quinq; filios
argenti: iacta. i. que hī. Num. i. s. alias nisi
redimeretur erat sacerdotis et serviebat in
templo. Nota hic quadruplicē differentias
primogenitorum: sicut hī in legenda et in. e.
Magne. de voto. Dic practice quō vīrgo re
demit eum et. Et nota humilitatem xpi ma
ximam hic. Nam in die natiuitatis habuit
se ut pauper: in die circūcisōis ut peccator.
hodie vero ut seruus. quia voluit redimi a
mīse. In passione vero voluit vendi a disci
pulo. Questio est hic quare xps voluit redi
mi quinq; filios cum ipse esset redemptor
mundi et venerat redimere nō redimī. R.
duplex est rō. Una allegorica altera mora
lis. Allegorica est hec. Voluit enim redimi
quinq; filios: sicut ipse redēpturus erat mū
dam quinq; plagis et. ps. Apud dñm mīa
et copiosa apud eum redemptio. Secūda
rō moralis est. Homo dū peccat vendit se
dyabolo. Verbi grā: supb⁹ vdit se pēto ho
noris et superbie. lujuriosus precio delecta
elōio. et sic de alijs et. Ergo si vult sal
uari redimī quinq; filios. i. quinq; operibus
pnīe. que sunt ista. Cordis contritio. oris
confessio. corporis afflictio. debitorum restō
Iniuriarum remissio. Et verificat illud. Est
qui multa redimat modico pēto: et restituet
ea in septuplam Ecclī. 20.

Quantum ad tertiam: hoc festum in quā
tam tangit symeonē dī dies oblationis
symeonis. Dic practice quō inde sciebant
xps aduentus messie esse completum: iuxta
pphiam Jacob. Non auferet sceptrum de
iuda et. Gen. 49. Et hebdomadas Daniel
et. sed non cognoscebant eum. Ideo Joan
nes baptista dixit eis. Medius vestrum ste
tic quem vos nescitis et Jo. i. Ideo multi
orabant ut ostēderet se eis singulariter san
ctus symeon. Et xpus accepit symeon a spi
ritu sancto: non vlturum se mori et. et scīs
illam pphiam. Ecce statim veniet ad tem
plum sanctum suum dñator dñs quem vos
queritis: et angelus testamenti quem vos
vultis Malach. 3. Propter hoc quolysie
veniebat ad templum et. tandem hodie
spās sēds dicit sibi hodie. Obuiabis in tē
plo messie et. Ideo de mane iuit ad tem
plum et. Dic qdō accepit eum in vīnas et.

Questio est hic quare symeon accepit eum
in vīnis: R. ad instructionem nram: quia
non sufficit xpm videre per fidem. sed opor
tet ipsum in manibus sumere per bona ope
ra. Qui crediderit et bapt. fuerit saluus
erit Mar. 16. Unde dicit aliqui. Ego ha
beo duos oculos. i. dextram credendo xpi
diuinitatem. Et sinistram humanitatem: quid
ergo amplius o; facere: R. sicut symeon in
manibus recipere per bona opera et. Quid
pderit fratres mei si fides quis dicat se ha
bere: opera aut non beat. Namq; poterit fi
des saluare eum. Fides sine operibus mor
tua est Jaco. 2. Quidam portant xpm
solum in oculis. i. studendo de xpo et de re
bus diuinis. Quidam in ore tñ: sicut sunt
pdicatores vel magistri. qui bene sciunt pre
dicare disputare et. sed non operari. Quid
da vero in auribus tñ: sicut sunt q; audire
sermones. sed nihil faciunt. Quidam vero
in manibus et isti sunt bñi: qui quod credūt
quod audiunt. quod sciunt. opere complēt.
iuxta illud Estote factores verbi non audi
tores tantū fallentes vos metipsos Jac. 1.
Item Ro. 2. Non enim auditores legis in
stunt apud deum: sed factores legis iusti
ficabuntur. In signum huius hodie pos
tamus candelas accensas in manibus. Ca
dela h; tria. i. cera mollis. et significat carnē
xpi. i. bñitiam intus significat aliam. Lumē
diuinitatem. Non ergo sufficit candelam. i.
xpi videre sed oportet portare in manibus
per bona opera et. Ideo apls. Glorificate
et portare deum in corpore vestro. i. Cor. 6.
Tunc portatur xps a nobis: quando eius
amore s; igimus peccata. et operamur bona.
Deo gratias. Amen.

In festo sancti blasij martyris.
Sermo vius.

Ikanum fru
menti cadens in terra mor
tuum Jo. 2. Thema est rñ
sio ad. q. qua aliqui querēt
quis fuit iste sanctus blasij

nas et cuius conditio: rñdet thema. Gra
num frumenti et. Notauit in beato Blasio
quinq; virtutes et excellentias: iuxta verba
thematis que sunt quinq;.

Prima est humilitas virtuosissima: q; gra

in festo beate Agathe.

CDico tertio ⁊c. Aduersitas rigorosa cum
de Cadens. s. de dignitate epholi. Die quo
tpe psecutionis fuit delectus de epatu. Et
tpe epu p'm in deserto vbi in quadam
spelunca vixit in magna pnia ⁊c. ⁊ pore
rat dicere. Impulsus euerfus sum vt cade
rem ⁊ dñs suscepit me. in deserto ⁊c. Die
quo aues descerebat ibi vici ⁊c. Moral'r
seruiamus deo et p'uidebit nobis Querit
p'mu regnu dei ⁊ h oia adgēnt vobis
Mat. 6. Nota exemplum de Helia ⁊ de Ba
nise in laen leonū. Sed hodie ita vident
hoies q' est m'ra quo inueniant aquam in
fontibus ⁊c. Sed de illis qui cū timore vi
uant dicit scriptura. Diuites egerūt ⁊ esu
rierunt. in q. a. dñs. nō m. omni bono. ⁊c
rps. Nolite solliciti esse. d. quid mādū. aut
quid bibi. aut quo opemur: Scit enim pater
noster q' hīs oibus indī. Mat. 6. Item die
quo fundabat aues ⁊ aialia infirma vel vi
nerata ⁊c. Nota p'tra hoies q' aialia irra
tionabilia p'zo sanitate recurrerāt ad rps.
⁊ vos ad bl'nos ⁊ sorilegos. ⁊ sic ad oia
bolum ⁊c. Dicit de virtute nois iesus. Ho
mines ⁊ iumentis fal. dñe ⁊c. Et Ideo Ba
uid. Beatus vir cuius est nomen falsi spes
eius ⁊c. nō respe. in vātra. ⁊ infia. falsas.
CDico quarto ⁊c. acerbitas dolorosa. s.
multoz tormentoz: q' inuultur cum dicit
In terra: q' de deserto ductus fuit ad ter
ram suam vt ibi coronā martyri acquir
ret. Coronans coronabit te tribulatione:
quasi pilam mitteret in terram Ios. 22. Nota
quasi pilam: volūtem se de tormento ad
coronē mittere. Die martyrium eius ⁊ quō ap
paruit sibi rps dicens q' offerret sibi sa
crifici ⁊c. Nota quingz tormenta q' dedit
sibi p's. P'mu q' seclt euz fastid' cedī
Scdm incarcerationis sine cibo ⁊ potu. sed cō
fortabatur ab angelis ⁊c. Et etiam a mulie
re cui fecerat a lupo porcum restitū ⁊c.
Terctiam fuit eculens in quo fuit pōitus
nudus ⁊ ferreis pectinib' d. lanatus ⁊c.
sed ⁊ scab. Nō sunt p'digne passionis hu
lus rēporis ⁊c. Quartum tormentum quia
secl' redactus fuit in carcerem ⁊c. Die de
sepi' mulieribus colligentibus sanguinem
suū p'pter quod fuerant capite truncate.
Quintum tormētū q' missus est in laen ⁊c.
CDico quinto ⁊c. felicitas gloriofa: cum d'

Domini. Nulla enim tormentis facit mar-
tyrem gloriosum nisi mors. Ideo David.
Preciosa in pipe. est mors sanctorum eius etc.
Ecce clas morientium etc. Nota moraliter cum
quarta pnia sancti et amici dei habuerant
paradisum: et nos credimus sine pnia intro
re. Dico vobis. Nisi pnia egeritis omnes
simul peribitis Luc. 13. Ideo Penitentiam
agite: appropinquare enim regnum celorum
Mat. 10. Deo gratias. Amen.

In festo beæ Algarhe. Sermo vnus.

Amilis e ho

inini patrifamilias Dat.
 ly. Thoma sic intelligo. be
 ata Maria est filis homi
 ni re. Iste paterfa. e xps.

Patrem nolite vocare vobis sup̄ terram. unus est enim pater vester. scilicet in sacris q̄ in celis est Mat. 23. Pater enim dicit̄ multis modis: iuxta illud Gracism.

Est pater hic cura. pater ē alius genitura.

Est pater etate. pater ille vocat honore.
Ad summū regē facit ipsa creatio patrē.

Habet aut pater hic tres familias. Una

In celo p gloriã:altã in inferno p iustitiãz.
Tertiã in hoc mundo p misericordiã. Mo

Tertia in hoc mundo p̄mifericordia. Nō
ta q̄ in scriptura inveniunt̄ tres similit̄di:

nes inter deum & hominem. Prima est per es-

sentialem seu substantialem creationē. Secundū
da nū humanalē incarnationē. Tercia est n

virtuală imitațională. Per primă similitudine

nem q̄libet homo est ad familiāritatem des.

per scdm dens est filis cuilibet hoi p ter-
tia soli virtuti & sapientia sunt filis pco-

Per primă similitudinē homo factus ē ad

Imaginem dei: et sic deus est unus in essen-
tia et totus in personis: sic autem unus in es-

ria 3 trinus in plonis. sic aia est vna in es-
sencia 3 trina in potentie 3c. factam⁹ ho-

minē ad imag. & siml nostrā. Si. n. i. Est ver

bus patrie ad filium et spiritum: non ad semet-
ipsum ut respiceretur. In ecclesia. Ad fratres et

ipsum ut reprobandum in cocillo. Sirmio ce
lebrato. nec ad angelos ut infel. p'scunt. q2

... nulla creatura cooperari pōt deo i creatio-

ne. Ita tñ hñtudo nō sufficit: nō sufficit ad
salutē: qz oñe criā boīca peccatores ē nata

ni ⁊ iudei pñt istas filitudinem: imo val-

de dănuire est înquinare (și) similitudină
Luce interioară, nel ține, onorific, f.

l'into l'aprie, vel igne aperiéte, sicut de

Imag'ne crucifiri vel virginis proleeta ab aliquo in latum. tanto p'ctas quanto excel' lentior est anima q' imago argentea vel aurea. Primo quidem rōne materie q' nulla materia est ita preciosa sicut anima humana: non solum corporum inferiorū sed etis corporum celestium. Mat. 16. Quid enim p'ficat hōi si lucretur vni. mū. anime vero sue detrimentum pa. Aut quam dabit homo cōmu. p' aia sua? Sec' rōe rei rep'itate: q' per imaginem xpi argenteam vel aureā rep'itatur etiā humanitas xpi. Anima vero est imago diuinitatis et quantum ad vnitā tē essentia: et trinitatem personarū. Tercio quia he imagines sunt corruptibiles: eo q' sint materiales in potentia ad plures formas. Anima vero est forma subsistens in corruptibilibus. Nulla enim forma secundū se est corruptibilis sed per accidens. scilicet ratione materie existētis in potētia ad plures formas. ppter quod compositum ex materia hūis et forma est corruptibile. Per se / eundem vero similitudinem deus factus est ad imaginem hōis. Anero: itas. Quicūq' in forma dei esset non rapl'at' hōi. est esse se equalē n. deo sed semet' hūm emanantē formam ferat accipiens. in similitudinem hōis n. fac. et habetū inuentus v' hō. Psal. 2. Et ista etiā similitudo non sufficit hōi n. ad salutem: imo grauat' damnationem. Tūm ppter ingratitudinem et etiā ppter et'cel'entiam hūane nature: sicut ratione dignitatis persone cui infert' inuisa agnoscatur. Per et' rē similitudinem homo reficitur et reformatur ad imaginem dei sicut ad exemplar oīum virtutū. Verbi grā: deus est misericors sic v' homo imitari deū in hoc - sic efficitur deo similis: iuxta illud Mat. 5. Estote ergo perfecti sicut et pater vester celestis perfectus est. Et quare ibi dicit' imago dei? Uide in fra. idē de castitate xpi. Idem de caritate patiensia et. Estote imitatores. i. similes deo sicut filiū charissimi: et ambulate in dilectiōe sicut ipse dilexit vos. Ephe. 5. Et ista similitudo sufficit ad salutē. Et de ista re ita scripsit themā. Similis et. Mō beata Agata fuit similis xpo i. scilicet. C. Primo in v'rtuosa conuersatione. C. Secundo in v'rtuosa edicatione. C. Tercio in luminosa dissipatione.

Quarto in fructuosa passione. Quinto in preciosa defunctione. Sexto in gloriosa translatione. Quantum ad primum et. Sicut pletor q' depinget a l' exemplar aliorum figurat' beata agatha p'ungebat v'itā suā ad similitudinem v'ite xpi. Primo enim respiciebat faciem xpi. i. principium v'ite sue qui cō esset infinitus in magnitudine v'ite voluit angustari in p'ua cella v'itē virginis et. sic ipse dimisit palatium patris et ornamenta et: et restrinxit se in quadam p'ua domo et. Item sicut xps fuit castus. Ita beata agatha v'itabat familiaritates et. et p'ba in v'itella: q' correspondē bonos mores colloquia mala. i. Cor. 15. Item sicut xps tenuit asperam v'itam sciendū do. non cōmedendo carnes. nisi isto agno pascebat: ita beata agatha quia v'irginitas absq' abstinentia seruando non pōt. Item sicut xps voluit esse pauper: ita beata agatha dādo parit' non solum pauperibus et v'itabat prop'ia manibus: scilicet illud. Si v'is perfectus esse vade et v'nde omnia que habes et. Mat. 19. Item sicut xps fuit diligens laborando predicando et. ita beata agatha cōstebatur qualibet p'ebdo mada. cōmunicabat. orabat et. ergo Similis est hōi parifamilias. Moraliter sic de beata xpm imitari in p'fectis v'itutib' et. De v'itē et p'ed'it' Christus passus ē p' nobis. Nobis relinquens exemplū vt sequamini vestigia eius. Quicūq' malediceretur non maledicebat et. i. Psal. 2. Nota iuxta illud i. Cor. 15. Qualls terrenus tales et terreni. et qualls celestis tales vt celestes. Igit' sicut portauimus imaginem terreni portemus et imaginē celestis. Et hoc faciunt electissimi illi i. Ro 8. Quos p'escit et p'destinante conformes fieri imaginis filiū sui vt sit ipse p'imo genitus in multis fratribus. C. Quā tum a l' secundam et. in fructuosa predicatione. Christus predicauit in domo vna cuiusdam meretricis. i. in iudea. Non sum mis'us. i. personaliter nisi ad omes q' perierunt domus israel Mat. 15. Synagoga enim fuit meretrix quia repudiavit v'itā suā me'itū. et adhuc et adu'tero dyabolo. sic beata agatha p'dicauit in domo vnius meretricis Afrodise filias fuit et. Vbi dicit q' sicut xps fuit temptatus a dyabolo tripl'at' ES 13

In festo beate Agathe

temptatione: sic beata Agatha fuit tentata a ministro diaboli Affrodia triplici ratione, blanditis, nimis, et malis et, lis, ut ibi dicitur. Dic quo Quintianus? coeperta fama agathe volens ipsam ad sui voluntatem adducere posuit ea in domo Affrodie: que fuit meretrix. Quia ergo Quintianus erat superbus perquebat eam ut sonaret in auribus vulgi: quod tunc esset quod posset sibi nobiles. Et quod erat libidiniosus concupiscebat eam: et quod anarus ad facultates eius suspirabat: et quod idolatra Christi nomen audire non poterat. Quintianus villanus et superbus: Agatha nobilis et humilis. Quintianus luxuriosus: Agatha casta et pulchra. Quintianus anarus: Agatha dives et liberalis. Quintianus idolatra: Agatha Christianissima et sancta. Vide infra. Cum ergo beata Agatha esset in domo Affrodie tribus modis Affrodia conata est subvertere agatham. Primo verbis blandis. Secundo nimis eam inclinare nitentur volentem Quintianum. Tercio exemplis malis, scilicet in indumentis et ornamentis, in comestione. Sed contra prima, id est verba predicabat beata Agatha dicens. Verba vestra non sunt nisi ventris promissiones ut plura. Minime vero quasi flamma. Ego autem firmata in petra fortissima nihil timeo. Contra facta predicabat factis: quod induebat se villibus dicens illis. Misere estis constituti vobis et, et orabat. Item comedebat panem et aquam et, Ille comedebat gallinam: Agatha seclanabat. Ille iduebat purpura et scarlato: Agatha vero villibus. Ille cantabat: Agatha orabat. Ille ridebat: Agatha flebat. Ille tripudabant: sed Agatha genuflecta et, Moraliter nota contra meretrices notorias que non stat in lupanari que corrumpunt civitatem: et ideo non sunt sustinende. Item nota contra fornicationem simplicem: quia dicunt aliqui non esse peccatum mortale, heresis est et cum scribis et pharisaeis et, Dic ut expedit.

C Dico 3° et. In sua disputatione. Christus enim disputavit cum diabolo et vicit eum. Mat. 4. Sic beata Agatha disputavit cum ministro diaboli. Quintiano et vicit eum: qui gravior tentat sepius quam diabolus: quia malus homo peior est quam diabolus proportionabiliter. Triplicem ergo disputationem habuit cum eo. Prima verbis. Secunda factis

et factis. Tercia tormentis. Prima fuit verbalis et, Dic quid Affrodia ridens constantiam beate Agathe dicit Quintiano. Facillime possent sata moliri. Tunc Quintianus fecit eam ad se adduci et, et interrogavit eam. Culus conditoris est: Secunda disputatione. Quintianus videns se confusum in prima disputatione minatus est ei d. Elige autem diuersas penas scurrere: aut deo sacrificare. Rident Agatha. Sit vox tua talis qualis dea tua venis et, et sic confusus in secunda fuisse eam misit in carcerem dicens. Cogita tecum ut possis evadere. Ne illa. Tu minister sathane cogita et penite ut possis evadere penam eternam. Tercia disputatione fuit non responsus sed tormentis et, Dic hy storiam vestram ad rostrum mammillarum excla sine. Moraliter tres disputationes etiam debemus nos vincere. Prima est contra detractores qui derident bonos et, Ista disputatione vincitur cogitando verbum Christi. Beati eritis cum male dixerint vobis homines et, Mat. 5. Secunda est contra carnem que pugnat delectationibus, infirmitatibus et, et huius vincitur cogitando verbum apostoli d. Per multas tribulationes oportet vos intrare in regnum dei Act. 14. Tercia est contra diabolum qui tentat de fide et alijs: et hoc vincitur cogitando verbum petri d. Frateres sobrii estote et, cui resistite fortes in fide. Pet. 5. Et humiliando intellectum ad ea que sunt fidei.

C Dico 4° et. In sua passione. Christus enim in nocte passionis cum oraret et gutte sanguinis defluerent, venit angelus confortans eum et, Luc. 22. Non quod indigeret sed exhibuit famulatum debitum deo suo. Sic beata Agatha fuit torra in mammillis et, Dic hy storiam et rota sanguinolenta reposta fuit in carcere et, Et cum oraret circa mediam noctem apparuit ei fenestra quidam cum quodam lumine portatore et, fenestra erat apostolus Petrus portator vero credidit fuisse angelum et, Dic hy storiam. Et nota quod excellentior Petrus apostolus fuit angelus: et ideo in hoc ipso cessit plus Agathe quam sibi.

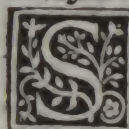
C Dico 5° et. In sua diffinitione. Christus enim in cruce et factus est tremotus clamando In manus tuas pater commendo spiritum meum: et cum lacrymis expiravit. Auctoritas. Cui

In festo trāsiat. bte agathe vir. z. m. xxxvi. 307

clamore valido z lachrymis offerens: et au-
ditus est pro sua reuerētia Heb. 5. Sic bea-
ta agatha. Die quo sequenti die cum pñcia
fuit coram quintiano z videret eam
sanatam: admirans quēstus qd eam sana-
uit. Agatha rēdit. Dñs iesus xps qui est sa-
las mea. Indignatus quintianus qd adhuc
iesum noiaret de consilio duop fecit eaz su-
per acutissimas testas z carbones volata-
ri zc. z statim motus est locus z pars parie-
tis corruens oppressit consiliarios illos zc.
z omni cluitate cōmota zc. sed pñcia vixit
z vix deos adoraret zc. Cui agatha. Verba
eaa facta sunt z vana aerem maculantia
z iniqua. Vixit sine sensu z intellectu: qd
vis vt lapidem adorem z xpm deum celli
dimittat. Quatianus dixit. Iterū tu xpm
audet noiare quē ego nolo audire. Agatha
dixit. Quādiu videro xpm corde z labijs in-
vocabo. Qui. Nūc video si xps te curabit.
Et fuisse testas fractas spgi zc. z fuisse ea in
carcere reposita. Die quo beata autē agatha
eū in carcere rogaret dñm regatādo zc. di-
cens. In manus tuas dñe zc. Exprobrauit zc.
Similis est ergo homini paterfamilias.
Dico 6o zc. in eius cumulatione seu se-
pultura. Xps enim ly habuerit mortē eru-
delem z ignominiosam: tñ habuit sepulta-
ram gloriosam. Dicat quo Ihs. xl. Et erit
sepulchrum eius gloriosum: ita beata aga-
tha plus qd fuit mortua: xpiant receperunt
corpus eius z eū balsamo z myrrha z aloē
honorifice portauerunt ad ecclesiam z cler-
ei cantabāt. nō requiē: sed gaudeamus zc.
Et ecce qdam iuuenis zc. Die hystoriam.
Nota. Ventrē sancti. i. habuit. Spontaneā
sup. martyrio se exhibuit. Honorem deo
sup. dedit. Et patrie liberationem: sup. ac-
quisiuit. Nota hic de cruciatu zc. signis mō-
tis et hne zc. et tunc ergo tam iudei qd gen-
tilis ceperunt venerari sepulchra eius. Si-
milis ē ergo homini pñcia. Moraliter ista
quattuor debemus nos hñe. Primo mē-
tem sanctam. i. mundā a malis cogitationi-
bus statim expellendo zc. Omni custodia
serua cor tuum: qd ex ipso vltā procedit. i. si
bene custodiatur. alias mors. Propter. 4.
Secūdo spōtaneā. i. ad faciendā pñciam non
coactā: sicut illi de inferno. vt dicit. Sap. 5.
Nō ex tristitia aut ex necessitate. Plorat. ii.

dactorem diligit deus. Ideo. i. Per. 5. Non
coacte sed spontaneē sup. pñciam faciamus.
Tertio honores deo. i. cū intentione deū
honorandi faciamus bona opa. Sic luceat
lux vestra zc. Mat. 5. Sive māducatis siue
bibetis vel aliud qd faciet: oia i. gloria dei
facite. i. Cor. 10. Et. i. Per. 5. In oibus hono-
rificeat deus. Quarto patrie liberatio-
nem. suando cōstatē vt liberetur ab oneri-
bus. orando pro cōitate zc. sicut vñqz qd
membz adiuuat totū corpus. Ideo debe-
mus orare pro ecclesia z pro statu spāli z
temporali. Nota cōtra officiales qui ppo-
nunt vtilitatem priuatam bono republi-
ci zc. Deo gratias. Amen.

In festo translationis beate Agathe
virginis z martyris. Sermo vnus.

Urge propa

amica mea z veni. Cafi. 2.
Appropiate sunt verba
xpi ad beatā Agathā eri-
gentem in bñylo seu cō-
stantinopoli qm ad corpus cui dixit xps.
O amica mea surge de bñylo seu cōstan-
tinopoli. Et veni. i. in cluitatez Carbanie in
qua fuisse martyrio coronata. Vocat autē
ipsam amicam propter perfectam obediē-
tiam quā ipsam exhibuit voluntati vñal-
Jo. 15. Vos amici mei estis: si feceritis que
precipio vobis. Sermo ergo noster erit de
translatione eius. Salvetur virgo. Pro
complemēto sermonis. Nota quadruplicē
translationem sanctorum.

Prima est translatio spālis.
Secūda est translatio celestialis.
Tertia est translatio corporalis.
Quarta est translatio localis.
Et de quarta sit festum hodie: qd de
qualibet posset thema intelligi. In qualibz
adit dicemus quattuor pñcia z hic erit. 16.
Prima translatio est spālis qñ. i. petō: cō-
uertit ad pñciam: tunc de morte culpe tras-
fertur ala ad vltā gñe. De hac loquitur Jo.
dicens. Nōs scimus: qm translati sumus de
morte ad vltā quā diligit frātres. i. Jo. 3.
Nota quoniam diligitur. Mediam ergo
propter qd transierat homo de morte culpe
ad vltā grātie est eparitas siue amor dei z
proximi: quia si sine amore est viuens est
6E 113

In festo bte Agathe

mortuus. Ibidem. Qui non diligit manet in morte. Est autem notandum quod per hanc translationem transferri homo de quadruplici miseria ad quadruplicem felicitatem. Prima miseria peccatoris maritima est: quod est inimicus dei. Secunda distio qui operantur iniquitatem. Tercia Sapientia. Si autem odio sunt deo ipsius et impletas eius. Unde quantum huius deus odio peccatum: quod propter peccatum delenda et occidendum voluit deus unigenitum filium suum cum illo occidere. Isaia 53. Propter scelus populi mei percussit eum. Item Romanorum 8. Misit deus filium suum in similitudinem carnis peccati: ut de peccato denuciaret peccatum. Sed per hanc translationem acquiritur homo amicitiam dei: que est maxima felicitas. Propter 22. Qui diligit cordis munditiam: propter gratiam labiorum suorum habebit amicum regem. Nota Cordis munditia. scilicet contritionem cordis vel penitentiam per quam mundatur cor a prauis concupiscentiis et peccatis. Propter gratiam labiorum suorum. scilicet confessionem peccatorum habebit amicum regem. scilicet christum.

Secunda miseria peccatoris est: quod peccator est seruus peccati et diaboli Iohannis 8. Qui facit peccatum seruus est peccati. A quo enim quis supatus est eius et seruus est. 2. Petri 2. Magna miseria est esse seruus hominis: et quantum villosus patronus tanto villosus seruus. sed quod villosus peccator: ergo maxima miseria et villositas est esse seruus peccati. Ab hac miseria ergo transfertur homo in nobilitatem et felicitatem libertatis. 2. Corinthis 3. Vbi spiritus domini: ibi libertas. Item Iohannis 8. Si filius vos liberauerit: vere liberi eritis. Tercia miseria est quod peccator est filius a corpore mistico ecclesie per gladium peccati mortalis et ideo nullius boni quod sit in ecclesia princeps est: quod vita caret. Sed per hanc translationem consequitur ecclesie unitatem et pleneque utilitatem ex bonis eius. Secunda Participem me fac deus omnipotentem timentium te et custodientem. Da similitudinem de corpore vero in quo actus vultus membrum: id est alio membro corporis unitus: non autem a corpore separatus. Quarta miseria est quod omnia bona opera prius facta mortificantur: et que postea sunt in peccato mortua nascuntur. 1. Corinthis 13. Si dederim omnes facultates meas in cibos pauperum. Et si dederim corpus meum ut ardeam: chari-

tatem autem non habebam. nihil mihi prodest. Quam magna miseria esset unus mercatoris: si quicquid congregauit in 30. annis perderet in naufragio unus horum temporum. Sed per hanc translationem consequitur homo in comparabiles et inestimabiles diuitias. scilicet virtutes theologicas et morales. et dona spiritus sancti. et gratia gratum facientem. qua ad eternam vitam potum aquam frigidam meretur vitam eternam. Matthei 12. Quicquid potum dederit uni ex minimis istis calicem aque frigide. Amen dico vobis non perdet mercedem suam.

Quarta translatio est celisualis quoniam. scilicet anima egreditur de corpore transferri in celum de qua loquitur apostolus. 2. Corinthis 3. Illos vero omnes reuelata facie gloriam dei speculantes in eandem imaginem transformamur a claritate fidelis in claritatem visionis tanquam a spiritu domini. Per hanc autem translationem a quadruplici miseria transferimur in quadruplicem felicitatem. Prima miseria est imperfecta cognitio quam per fides habemus. de qua transferimur ad claritatem visionis diuine: quod ibi videbimus cum sicut est. 1. Iohannis 3. De hac dicit apostolus. 1. Corinthis 13. Eadem nunc per speculum in enigmate: tunc autem facie ad faciem. Secunda miseria est quod hic speramus et non reuimus et est magna afflictio de desiderio carere re desiderata: quod ut dicit Propter. 13. Spes que differt affligit animam. Sed ab hac miseria transfertur anima ad felicitatem retentionis. quia ibi tenebit firmiter deum. Cantici 2. Inuenti quem diligit anima mea: tenet eum nec dimittit. Et sunt verba anime comprehendens deum. 1. Corinthis 9. Sic currite ut comprehendatis. Tercia miseria est de passione plurimam tribulationem quibus diuerfimode affligimur in hac vita. scilicet infirmitatibus. peccatis. guerris. tentationibus. a quibus etiam electi dei non sunt exempti. sicut patet de Iob. Thobias. Apostolus quoque unus dicebat. Insuper ergo homo quis me liberabit de corpore mortis huius Romanorum 7. Et si quando aliquid dulcedinis vtriusque gustamus: multis tamen est admixta amaritudinibus: facta illud Propter. 14. Ritus dolore miscere: et extrema gaudij luctus occupat. Item Boetius. Quis dulcedo felicitatis humane multis amaritudinibus est respersa. Ab hac ergo miseria transferemur in felicitatem fructus

nis dulcius: quia ineffabili dulcedine delecta-
mur utpote beuerientes ipsam de ipso fon-
te bonitatis. **ps.** Variabor cum apparuerit
gloria tua. Quarta miseria est incertitudi-
nis qz semper sumus dubij ambulantes in
ter seculi metus: et cordibus spei seu pre-
sumptionis. Unde **Ecclesi.** 9. dicitur. Sunt iusti
atq; sapientes: et opa eius in manu dei: et
nisi nesciat homo utrum amore vel odio di-
gnus sit sed omnia in futu. seruantur in
certa. Ab hac aut miseria transferatur ani-
ma incertitudines et securitate glorie. **Mat.**
25. Ibunt iusti in vitam eternam.

Tertia translatio est corporalis qm. cor-
pora defunctorum sanctorum resurgent et de
morte transferentur ad vitam: iuxta illud **Jo.**
5. Venit hora in qua oēs qui in monimen-
tis sunt: audient vocem filij dei. Et pcedet
quis bona fecerit in resur. vite: qui vero ma-
la egerunt in resur. iudicij. In hac aut tras-
latione transferentur electi a quaduplici mi-
seria ad quaduplicem gloriam. Primo tras-
ferentur a miseria passibilitatis: ad gloriam
impassibilitatis et immortalitatis. Secundo a mise-
ria obliuiscitis: ad gloriam claritatis. Ter-
tio a miseria ponderositatis: ad gloriam agi-
latis. Quarto a miseria grossitiei: ad glo-
riam subtilitatis. De oibus hīs quattuor:
est una auctas **apli.** 1. **Cor.** 15. Sic erit resur-
rectio mortuorum. Seminatur corpus in cor-
ruptione: surget incorruptione: ecce prima.
Seminatur in ignobilitate: surget in gloria:
ecce secunda. Seminatur infirmitate: surget in
virtute: ecce tertia. Seminatur corpus ani-
male: surget corpus spirituale: ecce quarta.
Quarta translatio est loci. qm. cor-
pus vnus sancti transferit de vno loco ad
altu. Et hoc reperit tripliciter sacrd. Vno
modo q corpus vnus sancti vlti transfera-
tur ad altu locum ministerio angelor: sicut
fuit corpus Enoch quod fuit translatum
vltu ad paradysum terrestre est: sicut legi-
tur **Gen.** 5. Et **Ecclesi.** 20. Enoch placuit deo
et translatus est. Sic et de **Helia** legitur. 4.
p. 2. Sic et **Abacuc** de iudea fuit transla-
tum in babilonia ministerio angelu ad lacu
Danielis **Dan.** 14. Secundo modo q corpus
vnus sancti mortui transferatur ad altu
locum ex dispone sua quā fecit dum vite/

bat. sicut legitur de **Ioseph** qui dicit fratri-
bus suis venies ad mor. eum. Post mortem
meā deus visitatit vos: et sponat vobiscum
ossa mea de loco isto. **Gen.** 50. q sic postea
factū est. Tercio modo contingit q post
mortē corpus vnus sancti de vno loco tras-
ferat ad altu ex diuina dispositione per
manus angelor vel hoium. Sicut legit de
beato **Matheo** cuius corpus est **Salemis**
dei vero **Bartholomei** corpus qd fuit mar-
tyrizatū in India fuit translatus **Beneuen-**
ti: vbi nunc est. dei vero **Andree** corpus de
Nehaya fuit translatus **Constantinopolim**.
vbi fuit translatū **amalphid** vbi nunc rege-
scit. Sic corpus dei **Catherine** de **alexan-**
dria vbi passa est. fuit translatus ministerio
angelor in monte **Synai**. Hoc modo fuit
translatū corpus beate et gloriose virginis
et martyris **Agathe** de **Constantinopoli** **Ca-**
thanasii ex **dis.** ostēde diuina reuelata cul-
dam militi gallico noie **Silbertus**: q ad
filiū sibi sortis quodam calabro noie **So-**
stemas rem peregerant. aspirante illis nu-
tu diuino sicut in **hystoria** legit. In **Constanti-**
nopoli aut de **Cathanasii** translatus qdaz
capitaneus Imperatoris **Constantinopoli**
ni nomine **Maniaci** et. Et quo ostendit
mansit sic maxima dilectio **Agathe** virginis
et martyris gloriose ad ciuitate **Cathanasii**:
qz vte de alio scd legit hoc. **brd** **Lucia** fuit
passa **Syracuse**: et tñ noluit q corpus suū
esset ibi et. **Notandū** aut p latiori mate-
ria q ppter quattuor rationes facimus se-
nd de traslatōe corporū sanctorū et illa ho-
norifice veneramur et in venerabili loco po-
nimus. Prima ratio est quia fuerunt tem-
pla dei. 1. **Cor.** 3. **Tēplum** dei estis vos. **Itey**
Jo. 14. Et quis diligit me sermo. meū serua-
bit et pater meus diliget etiam et ad eum. ve-
niet et mansione apud eum faciemus.
Et ideo sicut dignū est q tēplum dei vene-
remur. **ps.** Domus tuā decet sanctitudo dñe
in longi. dñe: sic dignum est corpora vene-
rari. Ecōtra corpora peccatorū fuerunt tem-
pla diaboli: et ideo debent ad foueos pici
ut aīni sepeliri: iuxta illud **Iere.** 22. Se-
pultura aīni sepeliet: putrefactus et prole-
ctus extra portas ierusalē. Sic sepultus est
in inferno quātū ad aīam et quātū ad cor

In festo bñe Agathe virginis et martiris

pus extra ecclesiam per demones. Quidam episcopus mediolanensis qui mortuus est sanne de quo dicit Gregorius in 4. dist. quod sepultus fuit in ecclesia: et de nocte visi sunt duo spiritus nigri ad sepulchrum eius qui exhumantes eum et ad foveas picentes sepelierunt ibi eorum manibus et pedibus ligatis. fuerat enim lubricus homo. Sanctis ergo qui fuerunt templum spiritus sancti debet honor et reverentia: etiam quantum ad corpora mortua. Secunda ratio est quod corpora sanctorum non solum fuerunt templum spiritus sancti dum essent vivos: sed etiam nunc qui sunt mortui est in eis aliquid divinum. Et hoc patet per effectum. Unde scribitur. 4. Regum. 13. quod mortuus tangens ossa Helisei revixit. quod est opus solius dei. Unde et experimēto sepius probatum est multa miracula fieri divina potentia ad cōstatum corporum sanctorum mortuorum. et etiam sine contrarium corporum tñ meritis. Unde dicit Augustinus. quod in translatione reliquiarum beati Stephani in quadam ecclesia prope Carthaginem: septuaginta duo fuerunt a varijs languoribus liberati. Et in inuentione sui corporis simili fuerunt. Sic etiam legitur in translatione virginis gloriose Agathe. Dicit aliquod exemplum 2. dicit etiam exemplum quod refert Gregorius in 3. dist. de ecclesia araneorum que cum deditur debuit. fuerunt introducte ibi reliquie sancti Sebastiani et beate Agathe martiris. ex quorum merito diabolus inde fuit expulsus sensibilibus in forma porci 2. Propter hoc ergo debemus magnam reverentiam sanctorum corporibus etiam mortuis adhibere. Et pirariam facere displicet valde deo. Nota exemplum de Oza qui tetigit archam dei: et statim cecidit mortuus. 2. Regum. 6. Item Exemplum de illa muliere que cum esset polita precedentis nocte de viro de mane fuit ad dedicationem oratorij sancti Sebastiani et tetigit reliquias eius. et inuasa est a diabolo. Ideo dicit in psalmo. Nolite tangere iras meas. Ex hoc ergo nota moralis trita. Primum pertinet ad spem. Secundum ad charitatem. Tertium ad fidem. Primo cum multa sollicitudine. deuotione. et reuerentia debemus ad sanctorum corpora et reliquias accedere. ab eis maxima beneficia recepturi. Nam si clericus de hybernia et anglia et datia ad curiam romanam accedat aliquid beneficium

petiturus. si mercator mare et arida circue aliquid lucraturus: quanto magis nos accedere debemus ad sanctorum reliquias semper na beneficia recepturi. Secundo modo moraliter quod ex hoc facto debemus ardentissime accendi inflamari ad sancte et virtuose viuendum. Si enim deus virtute et reuerentia prestat ossibus mortuorum: quid facit alabus in celo viventibus? Quid etiam faciet corporibus gloriosis? Ideo apostolus nos exhortans ait. Deponentes omne pondus et circūstās nos peccatū: per patientiam curramus ad propositum nobis certamen. aspicientes in auctorem fidei et consummatorem iesum. qui propositum sibi gaudio sustinuit crucem. passionem prepetam: atque in dextera dei sedet. Hebr. 12. Tertio nota moraliter quod in hoc facto fides nostra mirabiliter roboratur. Nam si ossa arida et incinerata resuscitant mortuos. manifestum est divinam virtutem sibi latere. et prequenter ossa illa in gloria resurgent. alio divina virtus ibi non esset: quod non est deus mortuorum sed viuorum ut dicitur. Mar. 12. Et hoc cognoscimus esse in celo imortales et beatos: sicut ex hoc arguit Gregorius in 4. dist. ubi sic ait de corporibus sanctorum loquens. Ad extincta namque corpora corpora viuentes egrediuntur et sanant. prestantur veniunt et a demonio verant. Demoniaci veniunt et liberant. leprosi veniunt et mundantur. deferunt mortui et suscitantur. Pensata itaque eorum alie qualiter vixit ille ubi vixit quorum hic et mortua corpora in tot miracula viuunt. Si igitur vita alie manentis in corpore deprehendit et mota membrorum: cur non prependis vitam alie post corpus etiam per ossa mortua in virtute miraculorum. Nec ille. Et sic per secunda ratio. Tertia ratio est: quod corpora sanctorum fuerunt socij possessionis. quas in vita fecerunt. Quia enim alia in omni opere bono principalis existat: nihilominus tñ corpus sibi cooperatur: quod ut dicit philosophus. Operatio est functionis. Alie autem sanctorum post exitum a corporibus statim permixti in celis. Ergo dignum est quod corpora eorum hic nobiscum remanentia honorifice veneremur. Alii. 2. Cor. 1. Sciētes quoniam sicut socij passionum essis: sic etiam et consolationis. Item Luc. 22. Vos estis qui permixti sunt mecum in consolationibus meis: et ego dispono vobis sicut disponit michi pater meus regnum. Per edatio 1. et bñs.

super meam me in re meo. Et ideo sicut in ecclesia triumphantis corpora sanctorum quatuor dotes habebunt: sic ecclesia militans ipsa in quatuor honorat. Primo quia ipsa tanquam res sacras in ecclesia sepelit. Secundo eis venerabile officium facit. Tercio eorum opera predicari mandat. Quarto quia ad ipsa accedentibus et venerantibus indulgentiam largitur et donat. Si autem queris cur corpora sanctorum inclinerantur que fuerunt socii passionum et participes bonorum operum: cum hic statim evocent ad gloriam: dicendum quod alia trahit corpus ad bona opera: corpus autem superbellant et induit animam ad malum et a bono retrahit: propter quod dicebat Apostolus. Condelector enim legi dei secundum interio rem hominem. Multo autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee et captivantem me in lege peccati. Infelix ergo homo quis me liberabit de corpore mortis huius. Rom. 7. Idcirco deus iudicat corpus itinerari: ut quod semper voluerit vivere in delictis a verminibus comedat: et quod voluit precise sub terra ponatur. et quod congregavit distinctas in modico cunctis inoluatur. Si autem inueniretur corpus quod anime in bono non contradiceret nec eam inclinaaret ad malum non preteriret in morte ipsum divina gratia permanserit: sicut fuit corpus christi. Et si non derelinques animam meam in inferno nec dabis sanctam tuam videre corruptionem. Et etiam sic credit ecclesia de corpore reginis gloriose. Quarta ratio est: quia corpora sanctorum sunt cum magno honore et gloria surrectura. Quamvis enim gloria principaliter sit in anima: tamen gloria alie reddidit in corpore sicut lumen in laterna: et habebit quatuor dotes sicut supradictum est. Et. Da similitudinem: quis crederet aliquid futurum papam: quamvis ei reverentiam exhiberet. Sicut faciunt clerici qui magnam exhibent reverentiam cardinalibus: quia ipsos pro papam sperant. Quarta ergo reverentia est danda corporibus sanctorum. Ergo etc.

Deo gratias. Amen.

De sancta Eulalia nota legenda totam quam collige in tribus parvis secundum tres eius excellentias.

Primo notatur charitas seu sanctitas. spiritualis.

Secundo firmitas virtualis.

Tercio sublimitas seu claritas supernalis.

Potest ad illud 4. castitas virginalis et sic sunt quatuor excellentie: et in hoc sunt excellentior angelis quia virginitas est in carne corruptibilis.

Prima ergo etc. Charitas ad hoc ut sit vera: requirit periculum trium graduum. Primo cordis. Secundo oris. Tercio operis. Veritas enim est a lequario rei ad intellectum. Et si ergo motus interior voluntatis discordat ab actibus exterioribus non dicitur veritas sed falsitas. Verbi gratia. Si diceret alicui quod cum diligis et vocas eum fratrem et dicis ei dulcia verba: et intus in corde non habes dilectionem: ecce falsitas. Talis charitas sine amor est bodie in multis qui habent mel in ore et fel in corde. Contra hoc dicit psalmista. Qui loquuntur pacem cum primo suo: mala autem in corde. Da illis opera ipsorum. ps. 77. Item alibi. Et dixerunt enim in ore suo: et lingua sua mentiti sunt ei. Oportet ergo quod verba et cor sint conformia. Plus etiam requiritur quod opus exterius conformetur subveniendo primis in necessitate: ut dicunt. i. Jo. 3. Si quis habuerit substantiam mundi huius et viderit fratrem suum necesse habere et clausit viscera ab eo: quomodo charitas dei manet in eo? Itaque filii non diligamus verbo neque lingua: sed opere et veritate. Nota Verbo. i. interiori dilectione quia verbum est conceptus mentis neque lingua. scilicet: sed opere et veritate: sic ergo est vera charitas. Sic ergo beata Eulalia dilegebat deum corde ore et opere. Corde quia ut dicit legenda Eulalia generis alii et publicitadine insignita. virgo humilis et devota. toto corde suo vacabat in servitio domini nostri Iesu Christi. Nota Toto corde. non partem cordis dedit christo: sed totum. Unde dicit. Mt. 22. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo etc. Nota pro illis qui volunt cum deo diligere alia preter deum. scilicet aurum. argentum. ceteraque spalia: et sic inferunt non modicam iniuriam deo: quia faciunt illa: solum auri et argenti vel huius in regno cordis sui: cum tamen nulla sit pacifi-

De sancta Eulalia

ea possessio. quando duo reges sunt in vno regno. Unde Lucanus.

Nulla fides regni socis: omnisq; potestas.

Impatiens compositis erit.

Sic ostendit etiam in ore. Unde erat in quadam possessione parum distante a ciuitate Barchinone. vbi quotidie cum suis puellis domesticis laudibus diuinis vacabat. et hy. nris. Die practice quomodo surgebat ad matutinas. vnde propter suas virtutes et humilitatem a parentibus diligebatur. Terno ostendit opere. Ieiunando. penitentiam agendo. et alia bona opera faciendo et quod excellentias est desiderabat martirium pati pro christo: quod est excellentius opus caritatis: iuxta illud Jo. 14. Vbi lozem caritatem nemo habeat ut a. s. po. q. 30 pro a. s. Et desiderium eius fuit adimplere tam ut infra patebit. ps. Desiderium anime eius tribulisti ei domine: et voluntate labiorum eius non fraus eam.

Secundo firmitas virtualis. Et hoc ostenditur in eius martirio. Vbi nota quomodo temporibus eius venit Darianus vicarius Imperatoris. Proclerant ad partes illas. et iussit omnes christianos perquiri ut ydolis sacrificarent aut diuersa tormenta subirent usque ad mortem: quod audiens beata Eulalia gaudio est et gratias agebat deo: quia videbat de proximo esse ut suum desiderium adimpleretur. Cum parentes et amici viderent eam sic alacrem et sentirent hoc. timebant valde quid nam beata Eulalia factura esset. cum illam de hoc interrogarent nemini dicebat propositum suum. Adveniente ergo nocte in pino gallorum cantu recessit a domo patris. et accessit ad ciuitatem Barchinone: quam cum ingressa esset audiuit eradicatum Dariani preconari. quod omnes christiani aut ydolis sacrificarent aut mortem per diuersa tormenta subirent. Tunc ergo sermone diuino accensa et mota. accessit constanter ad Darianum et eum redarguit de tribus. Primo de quo redarguit erat malum secundum pelus tertium pessimum. Primo quod cum sederet in alta sede potestatis non recordabatur quod deus erat creator suus. Secundo dixit quod non veris honoris deo debitis ydolis exhibere: in

quibus demones pntinent. tertio quod pelus et etiam christianos qui sunt veri adoratores vniuersi diuini nominis ydola adorare compellis. Cum Darianus ait. Que es tu que non iussa ad iudicis tribunal accessisti. et reos nostros blasphemasti. Imperatoribus detraxisti. ac mihi non leuem iniuriam intulisti. Tu que tam stulte loqueris et tam presumptuose ad tribunal meum aduenisti. Cum Eulalia. Ego sum inquit Eulalia ancilla iesu christi. cuius fide et spe firmata veni ad increpandum te. quod relinquis deum. adoras ydola et alios adorare compellis propter quod deus condemnabit te et sequetur te. Tunc Darianus furor repletus dedit sibi duplex martirium. Primo namque iussit beatam Eulaliam manibus ligari et acerbe per suos ministris a tergo flagellari. quod dum fieret dixit Darianus. Hanc ubi est deus tuus ut liberet te: in cuius nomine venisti ad me arguendum. Sed si vis liberari: dic quod ignoras quanta esset potestas iudicis et domini temporalis: hoc fecisti. Cum Eulalia. Reproberes preses cur mihi suggeris ut mentiar: cum mendaces inferni ignibus cruciuntur. Si enim deos tuos demones nominant: nil temere protulisti. Nolo mentiri quia imo scio quanta est temporalis potestas quia mox dicam est et vana et nullius momenti: sicut vter plenus vento. Potestas autem dei et domini nostri iesu christi est infinita et non finitus: quia potestate ipse condemnabit te et omnes ydolatrias. Antequam tibi inferri faceret secundum martirium preses infans est militibus ut eam blandis monitis immolare niterentur. Quod cum milites fecissent nec id pagere valerent iussit Darianus sibi secundum martirium inferri quod fuit hoc: quia affigitur in euleo et ex ungulata ferreis pectinibus usque ad ossa penetrantibus torquetur diutissime et facibus accensis pice et oleo delinitis: eius latera continue erantur. Cum Darianus etiam impiorum dicebat. Vbi est deus tuus? Sacrifica deis et vlao. Cum Eulalia. Abstinens deus meus mecum est. Sed tu indignus es illum videre. Tunc preses rabe plenus fecit ignem copiosum accendi et facces ardentes et rea la tus eius apponi. Eulalia autem cantabat dicto.

Ecce enim deus adiuvat me etc. Et roga-
vit dñm ut ignis ille extingueretur ut cre-
dentes viderent et laudaret potentiam dñi no-
stri iesu xpi. Oratione autem completa flamma
extincta sunt. Darianus autem fecit ignem. It-
erum accendi et eum super infundit. Sed flamma ac-
cesa edebat ministros. et pre nimio ter-
rore ceciderunt in terram. Et tunc beata Eula-
lia emisit spiritum premissa oratione hac. Iube
me deus suscipi in pace in requie beatorum.
faciens mecum signum in bonum ut videntes
tua potentia benedicant. Patet ergo et fir-
mitas virtualis ideo dicitur sancti. virtus. Fortis
est ut mors dilectio. Et ista. Alique multe non
poterunt extinguere charitatem: nec flamma
obscure illam. Item Ro. 8. Quis nos separabit
a charitate xpi etc. Est enim firmitas quedam
victoria que dicitur perennitas: quod homo est durus
quod non opus et ubi non opus. Sic firmitas virtus
ita est quod est firmus ubi oportet et quod oportet
est: ubi per virtutem seruanda. Item. Sicut quod
perfectum. parum propter iustitiam. Item. Eccl.
18. Pro iustitia agnoscere per aia tua: et usque
ad mortem. certa pro iustitia.

Tertia excellentia est sublimitas superna-
lis. Hanc ostendit deus in signum magni pre-
mij sui. Triplex autem signum ostendit deus indi-
catus glorie sue. Primum est quod statim post
quod beata Eulalia emisit spiritum. visa fuit co-
lumba de ore eius exiens que in celum ascen-
dit. De quo populus ibi existens miratus
est valde. et ipsi ibi existentes letati sunt
valde et gratias egerunt domino: qui dignos
eos fecerat habere eodem eorum advocatam
in celo. Secundum signum mirabile fuit quod post
et us mortem Darianus nec sic sariatus sus-
cit corpus beate Eulalie secundum patibulo su-
spendi et custodiri. donec aures illud deuora-
rent. Sed deus misit nubes quadam cum ma-
gna nubes copia de celo. que corpus operuit
adeo ut custodes illud videre non possent. Et
perterriti se elongauerunt et a longe custodie-
bant. post triduum vero ipsi deuote vene-
runt et corpus illud susceperunt custodiri
nihil sentientibus sed dormientibus. Inuo-
latusque panis linctis. pretiosis vnguentis un-
xerunt illud. et sepelitur in basilica sancte
Marie in sepulchro marmoreo sub terra vi-
sceribus. Tertia signum fuit quod inter ipsa
nos illos erat beatus felix: qui in confessione

diligebat sincere beatas Eulalias: et videns
corpus suum dixit. O mirabilis puella tu me
ruisti obtinere palmam martyrii pro nobis.
propter amorem domini nostri iesu xpi. Et tunc bea-
ta Eulalia iam obitu mortua ore risit. de quo
omnes mirati sunt et gaudio valde ceperunt con-
tari. Clamauerunt iusti et omnes exaudierunt
eos. et sic reuerentissime corpus illud sanctum
sepelitur. quod modo est in ciuitate Barcinone.
Rogemus ergo dominum etc. Deo gratias.
Passa est autem beata Eulalia in ciuitate
Barcinone. scilicet. february. Anno domini. 287.
sub Diocletiano et Maximiano imperatoribus.
Legitur in legenda beate Eulalie quod quidam
de nocte egrediens ciuitatem Barcinone
cum pueris ad quendam locum qui collis
de celata dicitur. Inuenit ibi equitatum armato-
rum innumerabilem aciem: qui quasi turbati
inter se nunc hinc. nunc inde per publicam
discurrabant. Audientes enim discentem eos
dixit. Quid moramur. Intremus hanc vi-
bem peccatrice et eam sanctis delictis.
Cum enim dixit. Nunc videtur quod illa erat.
ita Eulalia in medio vite est crucis verillio
obusam nobis exiit. Non est nobis possibile
ut militem celestem potissime tanti meriti su-
peremus. Ille autem vir hec videns fortis animo
effectus. talia verba dixit vni ex illis. Quis
estis vos et quid queritis in hoc loco. Eul-
alie. Quis sumus inferni qui cupimus hanc
verbem subvertere: sed unica dei virgo Eu-
lalia noie cultus corpus in hac urbe est tu-
mulat. a multo tempore citra a nostro deade-
rio nos repellit. Et confestim ab oculis in-
nerantibus tota cecidit acies armatorum. Ille
autem qui hec vidit quibusdam sibi conis hec
protulit. Sed ne detractoribus videretur de-
litus: multis dissimulando fabricauit.

Deo gratias. Amen.

In cathedra sancti Petri.
Sermo vius.

So diconti-

bi quod in eo Petrus dicitur.
16. Festus hodiernum dicitur
de cathedra sancti Petri.
Ratio est quod hodie fuit in
trinitas. Quando aliquis dicit in epistolam vel

in cathedra sancti petri

papam ponit cum mitra in capite. Sic factum fuit de beato Petro aplo. quē xps elegit in papā et vicarium suū: ut post suā passionem et resurrectionē confirmasset eum dicens. Pasce agnos meos Jo. 21. Respondebat ergo ut intronizaretur tanq̃ vicarius xpi: cui xps cōmiserat potestatem divinā et suis successoribus et hodie sunt intronizati. et de hoc facimus festum hodie: et de hoc est iste sermo noster. Sed prius saluetur virgo gloriosa rē. Ego dico tibi rē. Pro introductione materie et verborū thematicis declaratione. Metādum q̃ hoc nomē Petrus hys quattuor interpretationes: que conveniunt quattuor cathedris in quibus beatus Petrus fuit intro natus: sunt hec.

C Primo petrus interpretatur dissolutio.

Secundo petrus interpretatur agnitus.

Tercio petrus interpretatur discalciatus.

Quarto petrus interpretatur agnoscens.

Juxta has quattuor interpretationes sunt quattuor cathedre petri. Prima ē cathedra p̃sidentie vniuersalis. Secunda ē cathedra sanctimonie sp̃ualis. Tercia ē cathedra sapientie theologicale. Quarta est cathedra emendatē iudicialis. als sup̃nalis. Primam cathedrā accepit in iherusalem. Secūdam in antiochia. Terciam romē. Quartam in vltā beata. Prime cathedre correspondet prima interpretatio. Secunda scilicet rē. Quia ppter primā cathedrā petrus dī dissolutus. ppter secūdam agnitus. ppter tertiam discalciatus. propter quartam agnoscens. Ideo dicit thema. Ego dico tibi quia tu es petrus.

Dico primo q̃ p̃ma cathedra in qua beatus petrus fuit intronizatus dicit de p̃sidentia vniuersali. Nota duplīcem p̃sidentiam. scilicet particularem et vniuersalē. Prima est p̃sidentia primatū patriarcharū archiep̃op̃. ep̃op̃. abbatū. p̃loz. rectorū. qui solū in suis dyocesis vel ecclesijs seu ciuitatibz p̃sident. Sed p̃sidentia vniuersalis est quādo solū in vna dyocesi seu ecclesia: s; in vniuerso mundo p̃sident. Talis ē p̃sidentia papalis et talis est p̃sidentia beati petri. Et sicut deus est dominus mūdi vniuersaliter: ita et suus vicarius a quo nullus est

exēptus. Ideo dicit text. 2. q. 6. Decreto. Et c. Qui se scit. q̃ relique ecclesie p̃ter ecclesiam romanā sunt vocate in partē sollicitudinis: nō in plenitudinē potestatis. Cōcedat tunc in. c. Ad hōmōem: de vsa pallij. Et in. c. Proposuit. de p̃ces. p̃ben. Hanc autē p̃sidentia vniuersalē recepit petrus quo ad spem in cesarea philippi: in qua xps sibi p̃misit p̃sidentiam vniuersalem sicut narrat euangeliū dōcternū dicens. Venit iesus in partes cesaree philippi. Et interrogauit dī scipulos suos dī. Quē dicunt hōis ē filiū hōis: Sed quo ad rem recepit post xpi resurrectionē dicente dō. Pasce agnos meos rē. Jo. 21. Vbi nota quare xps cum ter interrogauit. Amas me rē. 6. q. 1. Imitare. Et. 2. q. 1. Dignus. Nota quōd dī debet exēplo xpi interrogare quid dī de eis: quasi dicens. Vos qui vaditis per vltimā et loquimini cum gentibus. dicite mihi quid dicite de me. Item quōd discipuli debent dicere: quid dicite de magistris. et vasalli de vñis. q̃ multi defectus in dñis corrigent quī passant et ignorant a vñis ex fallaci adulatione vasalloz. Hec exēplum q̃ magister iordanus iuit ad vltimā impatorē Federicū accersitus ab eo rē. legi in libro de vñis fratnū nostrorū. Nota ibi. Et sup̃ hanc petrā edificabo ecclesiam meam. In quo ostendit omnis q̃d portat platos. scilicet papa. ep̃s. abbas rē. qui in iudicio hnt reddere rōnem et cōportū de oibz aiabus sibi cōmissis. Et ista rōne antiquis fugebant: si autē et glibet debet hōdē fugere et inultus eligi. 8. q. 1. Inscripturis. C. de ep̃. et cle. l. Si quis. Et ad Heb. 5. Nec quisq̃ sibi sumat honorē: sed qui vocat a deo tanq̃ aaron. Sed modo nō cogitant omnes sed redditus: ideo glibet ingerit se. Die quō glibet p̃sidentis debet esse vt petra firma in fide. et fortis in sanctitate vite. in deuotione. in sciā: q̃ vt dicit tōrā edificatam ecclesie militatis fundat sup̃a petrā p̃sidentē. Secūdo nota ibi. Et tibi dabo clauces regni celoz. Q̃ etiam clauis est claudere et aperire. Hoc of ficiū deus dedit dī petro et suis veris successoribus. Et a papa persuas ad sacerdotē q̃ aperiat absolūdo a peccatis et claudat q̃ nō absolūunt peccatōrē: ex triplī

defectu peccatoris. Primo si nō pponit abstinere a peccatis omnibus mortalibus: tunc enim dī falsa pnia. de pe. dī. 5. Falsa: quia alio non apiret. et ly de facto absoluet nō valeret. Tunc enim qz non absoluit a cōfessio non potest vere absolui a sacerdote. Unde Greg. in homel. 27. et habetur in decretis. xl. q. 5. Tunc vera est absolutio pfectis. cum interius sequitur arbitrium iudicis. quod bene quadragesimi mortui resuscitatio illa significat: que videlicet demonstrat. quia prius oīs mortuum suscitauit et resuscitauit dicens. Lazare veni foras: et postmodum is qui viuis fuerat egressus a discipulis ē solutus: sicut scriptū est. Nec ille.

Secūdo quia si peccato: non vult remittere iniurias. quia qd in vulnere est sagitta nō ē vulneratus potest consequi sanitatem. Mat. 6. Si dimiseritis hominibus peccata eorum dimittet et vobis peccata vestra. Si autem nō dimiseritis hominibus: nec pater vester dimittet vobis peccata vestra. Tercio si peccato: nō vult restituere usuras vel furta: quia tunc cōfessor non potest aperire. quia peccata nō dimittuntur nisi restituatur ablatum. regula peccatorum lib. 6. Et. 4. q. 6. Si res. Ideo de quolibet prelato potest intelligi verbum Iſa. Et dabo clauē domus David. i. christi de genere David. super humerum eius: et aperiet et nō erit qui claudat: et claudet et non erit qui aperiat Iſa. 22. Tercio nota. Et quodcūq ligaueris super terram erit ligatum et in celis: quia supposito recto hic in terra vſu clauam deus illud approbat: aliter non. Et quodcūq solueris super terram erit solutum et in celis. In omni confessione nisi cōfessor sit vna bestia debet ligare et soluere. hoc verum vbi cōfessio est contritus. Hinc potes querere vtrum indulgentie dare ab ecclesia profint animabus que sunt in purgatorio. De quo vide quod scriptū in sermo. quadragesimalibus de peccatis in genere articulo. 4. Vbi agitur de peccato veniali vbi agitur de indigētia. Dic quomodo quilibet peccator est ligatus tot vinculis: quorū habet peccata mortalia in mēbris per que peccat. Auctoritas. Iniquitates sue capiunt ipsam: et funibus pec-

catōrum suorum quilibet constringitur. Propter. Sed in absolutione a cōfessore soluitur. deinde cōfessor debet ligare peccatorem non malo vinculo sed vinculo penitentie. quā sibi debet dare sibi peccata que seruanda est omnino: alio peccato: damna retur. De hoc dixit christus cōfessoribus. Amen dico vobis. Quicūq ligaueritis super terram erunt ligati et in celis. Et quicūq solueritis super terram erunt soluti et in celis. Mat. 18. Ecce potestas vniuersalis pcedente: in qua fuit beatus petrus intronizatus et potuit dicere. Quando procedam ad portam ciuitatis in platea parabit michi cathedra Job. 29. Porta ciuitatis potest vbi absoluit sacramentalis. per quam secari per portam peccator ingreditur ciuitatem: cede se mſcans per gratie acquisitionem. et ecclesie triumphantis per glorie adaptionem. ps. Nec porta domini iusti intrabant in eam. iusti a iustis. Iſa. 60. In platea: Platon grece idem est q latitudo latine. latitudo ecclesie et vniuersalis pcedente. Parabunt michi. i. verba christi conferentis sibi potestatem et auctoritatem vniuersalem: et sibi hanc primam cathedram seu auctoritatem dicitur Petrus. i. dissolvens: iuxta prophetiam Iſa. 58. Dissolue colligationes iniquitatis. solve fasciculos deprimentes. dimitte eos qui contracti sunt liberos. et omne onus dirumpe. Et ideo dicit thema. Ego dico tibi quia tu es petrus. i. dissolvens. i. vincula peccatorum auctoritate apostolica sine potestate pcedentie vniuersalis. Ideo ecclesia docet nos orare ipsam. Solue iubente deo culpas petre cathenas. Quis facit vt pateat ecclesia regna beatorum.

Secūda cathedra beati petri in qua fuit intronizatus est de sanctimonia spiritali. In hac fuit intronizatus in ciuitate Antiochie que erat caput totius Syrie: ad quā venit beatus petrus cum suis discipulis. postq̄ quinq̄ annis vſus fuit prima cathedra in iherusalem: et ibi christum predicauit et miracula fecit. Tunc Theophilus princeps et vniuersus populus Antiochie et q̄dam alij in domino crediderunt et gloriosam ecclesiam fabricauerunt. In cuius medio et ecclesiam cathedram collocauerūt et petrus ibi

In cathedra sancti petri

erantem ut possit ab oibus audiri et videri: in qua septem annis sedit, sed antequam in hac cathedra esset exaltatus, duplici significatione fuit affectus. primo, scilicet captivus, secundo in carceratione et quo ex defectu cibi et potus pene consumptus est. Sed postmodum deus ipsum liberauit per ministerium pauli. Sic ut in legenda. Ecce quomodo fuit intronizatus in cathedra sanctissimo spiritu. Et fuit completa in eo prophetia dei. Consuevantur deo misericordie eius et mirabilia eius filijs hominum. Et exaltent eum in ecclesia plebs. Et in cathedra seniorum laudent eum. ps. 106. Nota Misericordie eius, scilicet beati petri qui sanavit in nomine domini oles infirmos antiochie: ecce mirabilia eius. Et misericordie eius: pascendo populum pabulo verbi dei. propter quod exaltauerunt eum in cathedra seniorum. scilicet patriarcharum et prophetarum, ipsum sanctum hominem reparantes. Hanc cathedre conuenienter secunda interpretatio huius nominis petrus, id est agnitus. Cum enim eum primo reputassent tanquam magnum tandem agnita eius virtute et sanctitate propter virtutes eius et mirabilia ipsum postea reuerentissime susceperunt: quasi dicentes. Scimus quod a deo venisti magister. Item alibi. Magister scilicet: mus quod verax es et vlam dei in veritate doces Mat. 22. Nemo enim potest hoc signum facere que tu facis: nisi fuerit deus cum eo Jo. 3. Ideo dicit thema. Ego dico tibi quia tu es petrus, id est agnitus.

Tertia cathedra in qua beatus Petrus fuit intronizatus est de sapientia theologiae: quando fuit magister in theologia hac: cepit romae. Postquam enim per septem annos fuit in ciuitate Antiochie fuit romae que tunc florebat vltimo totius mundi et in scientia philosophorum: et ibi beatus petrus meruit legere theologia et extricare quatuor errores philosophorum: non propria voluntate vel motu sed inspirante vel iubente deo. Unde scribit Barcellus vniuersis episcopis per antiochenam constitutis: et habetur in decretis. 24. q. 1. Rogamus. Eius, scilicet petri enim sedes primitus apud vos fuit: que postea iubente deo romam translata est: cuius administrante gratia diuina hodierna presidimus de te. Ratio autem huius translationis po-

nitur. 7. q. 1. Mutationes ubi dicitur. Petrus sanctus magister noster et princeps apostolorum de antiochia ciuitate translatus est romae utilitatis causa: ut ibidem potius proficere posset. Et predictis nota quod papa non posset hodie mutare sedem de roma in aliam ciuitatem. De quo vide per archiepiscopum in penultimo scripto in principio ubi agitur super verbo. Dispositione incommutabili etc. Nota quatuor errores philosophorum. Primus quod sicut non erat nisi unus deus: Ita non erat nisi una persona. Ita quod negabatur trinitatem. Sed contra hoc beatus petrus in sua cathedra dicebat deus. Tres sunt qui testantur in celo: pater verbum est spiritus sanctus. et hi tres unum sunt. 1. Jo. 5. Secunda error erat contra christi incarnationem dicentium. quod impossibile erat quod eadem persona esset deus et homo. Ratio quia finitum ad infinitum nulla est proportio. Sed beatus petrus in cathedra theologicam tradidit: dicens quod finitum ad infinitum non sit proportio quantitate alias equalitatis: tamen est ibi proportio causalitatis: quia filius dei in sua diuinitate sustinet illam humanitatem et est causa ipsius. Tertius error contra christi passionem dei. Frustra sit per plura quod potest fieri per pauciora. Sed petrus declarauit quomodo christus voluit sic facere seruando ordinem iustitie et misericordie. et Ideo voluit capi et ligari ut sibi credentes et obediens essent a peccatis solati et liberi. Quartus error contra sacrificium altaris dei. quod locus et locatum debet proportionari et adequari. Et petrus declarauit quomodo hoc est verum naturaliter. sed non supernaturaliter. Sic in hoc sacramento considerata diuina potestate que potest plus quam nos possumus intelligere etc. Et in hac cathedra beatus petrus sedet viginti quatuor annis. De hac cathedra Auctores figuratiua. Dauid sedens in cathedra sapientissimus inter tres. 2. Re. 23. Nota Dauid. scilicet fortis et robustus: ecce Petrus sapientissimus. Inter tres. scilicet secus philosophorum. scilicet stoicorum. epicureorum. et pipatibetico. de quibus Act. 10. Hanc cathedre conuenienter tertia interpretatio huius nominis petrus, id est discalceatus. scilicet solutares argumentorum doctor philosophorum. Et fuit completa illa prophetia.

¶ Nam infernus est locus fectoris.
¶ Est locus ardoris.

¶ Est locus horroris.

scelus dinitas beata. Judas ergo vendendo

Quarto qñ malo exēplo gregē corūpit
Istis quattuor: modis Judas dilapidator
fuit. Prio qz bona xpi ⁊ conuentus apūci
indebite ꝑsumebat. Unde dī Jo. 12. qz fur
erat ⁊ loculos ꝑhis qz mittebant asportabat

Scdo in parado negligens erat. Unde
cū xps dixisset ei. Quid facis fac cito: qdam
crediderat q̄ dixisset ei. Eme que opus sūt
nobis ad die festū: aut q̄ egenis aliquid da-
ret. Et quo hētur q̄ iudas nihil portauit.
rat nec pro die festo nec pro pauperibus.

Terzio spualia negligebat: qz de paupib⁹
nō curabat. Jo. ii. Hoc ē dicit non qz de
egenis prietur ad eū. Quarto aplos qstū
in se erat malo cōspē cōspēbat. Unde
postqz ab aplos erāt dicit eps. Jo. i. Nūc
clarif. atus ē filiū hois. Erāt. n. iudas cū
aplos sicut diabolus cū angelis. Lūpas cū
agnis. Accipit ē colūmba: iō collegium
aplos nō erat clarif. ipso recedente clarif.
sicutum est in eo.

Circa idem qđ tangit in themate vj. de
Marthe apli digna subrogatione. Est no-
tandum qđ subrogatio ista fuit facta per ele-
ctionem que in epla euangelica tripliciter
commendatur.

¶ Primo ex parte modi eligendi.

¶ Secundo ex parte electi.

¶ Tercio ex parte eligendum.

¶ Primo ergo cōmēdat ex pre eligentibz
q fuerūt apli: q fuerant magne ancræ. qñ
fuerūt p̄ncipes mūdi. ianitores celi. ⁊ iu-
dices seculi. ps. ¶ Principes populorū cōgre-

gati sunt. s. ad faciendum. s. matthe electio-
nem. Ecce qz sunt principes mudi. Qm di
fortes terre. Ecce qz erant iudices seculi. Ne
dementer eleuati sunt. s. ut sint saniores ce-
li. Et alij scilicet viri et mulieres que erant
cum eis inter quas et fuit beata virgo.

Secundo ex pte modi eligendi. Tria n. in-
teruenerunt in electione sua. Primo aplica
exortatio. Secundo deuota oio. Tercio sor-
tium emissio. Primo ergo aplica exhorta-
tio: qz Petrus q erat vicarius xpi: et id ad
eum pertinebat primo loqui. Primo pre-
dicauit exhortando ut precederent ad ele-
ctionem. Unde dicit. Viri fratres opz im-
pleri scriptura quia predixit sps sanctus p
os David: de iuda et. vsq. Et statuerunt
eos et. Secundo deuota oio. Unde dicit
Et Prantes dixerunt. Tu dñe q corda no-
stri cium ostēde que elegeris ex hīs duobus
vna accipere locū ministris huius et apla-
tus: de quo preuaricatus est iudas. ut abi-
ret in locum suū. Ex quo habemus crepū
qz semp in electionibus sciendis debet fmit
tio: et invocatio sps sancti: quo filij dei
aguntur. Tercio sortium emissio. Unde dī
Et dederunt ei sortes et fors cecidit sup ma-
thiam. Nota qz fors dī multipliciter: sicut
notat Dio. in pēmo Clementinap sup ver-
bo Sortis: vbi sic dicit. Sortes sumit per sor-
tina vel euentu. 26. q. 2. Sortes Alibi p sorti-
legio. de sortis. c. 1. Alibi pro captali: de vsu-
ris. c. 1. Et. 2. Alibi pro parte vel portione: de
preben. cum fm. 21. Di. Cleros. Quia autē
ex hōi: exēplo possent multi trahi ad ven-
dam sortibus. Ideo notādam circa hanc
matteā qz sicut dicit Thō. 2. q. 95. Sortes
pprie dicuntur cum aliquid sit vt per eius
aduentum alij si ocentum innotescat. Et q
dem si qratū per sortes qd cui fient exi-
bendum: vocat fors diuisoria. Si vero qra-
tur quid agere oporteat: vocatur consulto-
ria. Si vero qratū qd futuram: vocetur
diuinatoria. Et sunt sortes multiplici: puta
per protractionē punctoz. vel p pñderatio-
nem figuraz que pñter ex plādo liquefa-
cto in aquam plecto. vel ex quibsdam ce-
lestis scriptis in occulto repositis. considera-
do qñ accipiat vel ex festiuitate inequalib⁹
quib⁹ accipiat minorem vel maiorem. vel

ex prolectione taxilloz quib⁹ plura puncta
proiciat. vel etiam considerando quid aper-
tendo librum occurrat et huiusmodi. Euen-
tus aut sortis pōt expectari a triplici cau-
sa: quia vel ex dispositione corporum cele-
stium. vel ex fortuna. vel ex causa spiritali.
Si autem expectetur a dispositione co: pōz
celestium: ita qz ea intentione stant quasi
actus humani qui requiruntur ad sortes
fm dispositionem stellarum sortiantur effe-
ctum. est opinio falsa. et per pñs suggestio-
ne demonum: et sic est superstitio. Si autem
expectetur euentus sortium ex fortuna. i. a
causa quod videtur habere locum in sorte
diuisoria. non videtur esse peccatum: nisi
forte propter vitium vanitatis. sicut si alij
qui non valentes concorditer diuidere. ve-
lint vti sortibus ad diuisionem quasi fortu-
ne exponentes quib⁹ partem accipiat. Si
vero expectetur euentus a causa spiritali
hec est duplex: quia vel a diabolo vel a deo.
Si a diabolo superstitiosum est et illicitum.
Et ce sortes sunt que prohibetur per cano-
nes. Unde Leo papa. Sortes quibus vos
cuncta vestris discriminis prouincis: quas
patres damnauerunt. nihil aliud qz diuina
tiones et maleficia esse decernimus. 26. q. 5.
Sortes: et est mortale peccatum quia probi-
bentur in dicto. c. sub pena excommunicatio-
nis: que non nisi per mortali ferri debet. c. 1.
q. 3. Nemo eporam. Nec est verum qz que-
dam sortes quibus aliqui vtuntur sint ab
apostolis institute. 26. q. 1. c. 1. Si autem ex-
pectetur euentus a deo: tunc fm se
non est malus vel huiusmodi sortibus. Un-
de Proverb. 16. Sortes mittuntur in sinu:
et a domino temperantur. Et de hīs intelli-
gitur illud Aug. 26. q. 1. c. Sortes: vbi dicit
qz fors non est aliquid mali: sed in re va-
bia diuina indicans voluntatem. Et tales
fuerunt sortes quibus vsi sunt patres: vt
Iosue in deprehensione Jonathe sup Sa-
ul. 1. Reg. 14. Et Jonas. Item Zacharias sor-
te erijt vt incensum poneret Luc. 1. Et sic
Matthias sorte electus est vt hic dicitur.
debet tamen quatuor circumstantie inter-
uenire: quarum vna si deficiat peccatum ef-
fet. Prima qz non fiant sine necessitate
quia aliter pertineret ad tentationem dei.

ff ij

In festo beati Mathie apostoli

Secundo quod fiat et reuerentia. Unde dicit Beda quod apostoli p[re]fuerunt oratione i[n] electio[n]e Mathie p[ro] sortibus. Tercio quod diuina oracula. s. sortium ad secularia negotia et vanitatem huius vite: nō conuertantur s[ecundum] Aug. 26. q. 1. Et quod. Quarto quod nō mittant sortibus in electione p[ro] sortibus ecclesiasticis: que fieri debent ex inspirat[i]one sp[iritus] s[an]cti. Nec obstat quod dicitur hic et ibi Mathia: quod fuit hoc ex p[ri]uilegio specialis s[ecundum] Hieronymum quod dicitur hic quod p[ri]uilegium a paucis eodem legem nō faciant. Hieronymus. Non esse intelligit sortibus istas que p[er]tingunt in electione Mathie. Dic ergo sibi et dicitur quod illa sortis nihil aliud fuerit nisi quidam splendor et radius vultus sup[er] Mathiam emissus. p[er] quem ipse ostendebat in apostoli assumptio[n]e. Secus autem est in secularibus dignitatibus que ad terrena disponenda ordinantur. In quibus electione plures videntur sortibus fieri et in temporalium reip[ublice] diuisione. Et vulgariter dicitur scrutina. Imminere ergo necessitate electum est diuina iudicia implorare p[ro] sortibus et reuerentia. Et ponit Aug. Ex[em]plum. Cū t[em]p[or]e p[re]sentionis esset d[i]scipulus inter m[in]i stros dei qui debeant fugere ne oēs occidantur et sic ecclesia deferatur. et qui remanere ad p[ro]latione[m] aliorum si nō potest alio modo determinari: dicit in huiusmodi posse ut sortibus. Ad sortibus etiam pertinet vulgaris purgatio. s. p[er] iudicium ferri candentis vel aque bullientis. Unde p[ro]pheta dicitur. 2. q. 5. Confulisti. Et extra de purgatione vulgari p[ro] totam. Et sic patet hec materia. Tercio commendatur electio ex persona electi qui quā d[omi]n[i]c[i]t[er] laudatur.

¶ Primo de morum maturitate.

¶ Secundo de scientie veritate.

¶ Tercio de vite sanctitate.

¶ Quarto de constantie firmitate.

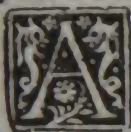
¶ Primo ergo commendat de morum maturitate. dum dicit in ep[isto]la. Oportet ergo ex his viris qui nobiscum sunt etc. Unde autem maturitate oportet. Magnam autem periculū est: quod p[re]latus maturus nō est. Eccl[esi]a. 10. De terre cultus et c[on]uer[si]o. Secundo de scientie veritate cum dicit. Omni t[em]p[or]e quo intravit et exiit inter nos d[omi]n[u]s Iesus incipiens a baptismo Joannis usque in diem qua assump[ti]o est a nobis. Nullus enim alicuius negotij plenā noticiam habere potest: nisi sciat eius

principiū mediū et finē. Mathias autem scilicet est christi principiū. Unde dicitur. Omni t[em]p[or]e quo intravit. s. p[er] natiuitatē. Scilicet et finē. Ideo sequitur. Et exiit etc. p[er] passionem. Scilicet et mediū. Unde sequitur. In ip[s]ius a baptismo Joannis etc. Tercio de vite sanctitate quod nota cum dicitur. Qui nobiscum sunt p[er]gessant. In tam diu enim p[er]gessant. nullus potuisset habitare: nisi valde scius. Unde dicitur. Christo quod quādiu iudas fuit in collegio apostolorum. diabolus nō fuit ausus ipsum innadere: quia autem ab ip[s]o recessit in ipsum intravit. Habet autem de hac sanctitate testimonium a patre. quod Mathias parvus interpretatur: et ad patrem spectat: p[ro]prios cōsonere. Mat. 18. Nō est voluntas patris mei ut peccet unus ex pusillis istis. Habet et testimonium a filio: quod cum duos statuisset ipsas ip[s]e p[re]legit. Itē alibi dedit ei ip[s]e testimonium: quod dicitur Jo. 14. Mō[n]te. 12. h[ic] sunt v[er]ba: Inter quas. 12. horas lucis nō intendeat ip[s]e annu[m]erare Judam sed Mathiam.

Habet etiam testimonium a sp[iritu] s[an]cto: quod in p[er]secutione g[ra]tia sua ipsum repleuit. Habet etiam testimonium a toto collegio apostolorum. quod enim cū Ioseph statuerant. Cū d[icitur] enim quod si duos meliores habuissent ipsos statuissent. Illa tenent electores eligere meliorem omisso bono s[ecundum] Th[om]a. in quodā quolibet: quod intelligit de meliore ad p[re]laturā nō autem de meliore simpliciter ip[s]e Th[om]a. dicit. Alioquin peccat in foro p[ro]p[ri]o quis in foro p[re]sentioso nō casset electio. si eligat bonus p[re]termissio meliore: ut not. Glo. 8. q. 1. Licet ergo. Et. 16. q. 1. Monasteriū. Quia h[ab]uit testimonium a miraculis que fecit. Unde cū ceteri quinquaginta hoies ex quadā porione toricata fuissent toricati oēs sanauerunt: et ad fidē p[er]uerunt. Itē demones expellebat et ad infernū mittebat. Itē quādā porione toricata torā bibere: nulla lesione inuulit: iuxta illud Mar. 16. Et si moruerit quod bi. nō eis nocebit. Quarto commendat de p[re]santie firmitate d[icitur] d[icitur]. Unde. 1. v[er]bis. Dic hic martyr: quod multipliciter legit. Aliubi n. legitur quod in pace quiescit. Aliubi quod sane ad collā missus p[er] elusit sic tractus. Aliubi quod fuit lapidatus et securi excerebratus. Supponendo t[ame]n quod ad deum migrauerit p[er] viā martyrij possimus ista p[ro]cordare s[ecundum] fr[atr]em Jacobū de vo-

ragine in ser. suo huius festi. et dicere qd pso
per cluitatez tractus fuit deinde crucifixus
et ibi stans in cruce lapidatus. et securi per-
cussus. Deo gratias. Amen.

In festo sancti thome de aquino an-
gelici doctore ordiis predicatoz. Ser. vnus.

Precedebat

me ista sapia. Sap. 7. Et in
epla huius festi. Pro de-
claratione receptio p regu-
la gñali in sancta theolo-
gia qd qd deus voluit mittere aliqñ scdm
pro gñali mudi illuminatione seu reforma-
tione pfuente dina pudentia ipm sanctuz
pmo ostendere vel verbo pphali vel signo di-
uinalli: et hoc statim declarabit in quolibet
statu mundi. huc in. i. nature huc scripture
huc grē. Et sic pz qd triplex est status mudi.
Primus est status legis nature. Scds
scripture. Tertius grē. Primo pz di-
cta regula in statu legis nature que di. ler
nature qd hoies tunc gubernabant se fm rō-
nem naturale nō hēbant legē scriptā in co-
dicihus sed in cordibus suis que di. ler na-
ture fm quā se gubernabant: iuxta illud.
Ro. 2. Et durauit vsq ad moysen. rē. Et
transactis mille et quingēis annis cū multispl
carentur pctā in terra. deus voluit mittere
vnā hoīem ad illuminandā et reforman-
dum mūdum. s. Noe q. c. annis predicauit
pniam tādū ē durauit fabricatio arce.
qd illius instabat. et tanta fuit malitia ho-
minū qd infra cetum ānos. nō cōuertit nisi
7. psonas. s. vxorem suā. et tres filios suos.
et filios vxoris. itē aqñ ipm mitteret deus
fm monstrauit ipm verbo pphali. Dicite pa-
tre iohas. Hoc in ipositione nois. Iste pso
labit nos ab opibus et laboribus manuz
nřaz in terra cui maledixit dñs Gen. 3. Et
iudei qui sō uadit ad lřam exponit istā
pōlationem fuisse: qd Noe primus inuenit
qd terra tolleret eum aialibus arando rē.
litteralis est expositio. Sed spūalis est qd
Noe pōlaret eos duplr. Primo predi-
cando spaciā pnice. c. annis ex parte del.
Scdo pmittendo ventū de pctis si uellēt
conuerti rē. Scdo pz dicta regula in. i.
scripture s. tpe Moysi: qd lex nature nō suffi-
ciebat. Iste ergo tpe deus volens mittere

Moysen. pmōstrauit ipm nō verbo pro-
phali sed signo diualli. s. qñ crās puerulus
deposuit coronā de capite Pharaonis rē.
Nota qd ad explicationē innocentie sue po-
sult sibi carbonē ignitū in ore rē. ppter qd
ipse dicebat deo. Dñe nō sum eloquens ab-
beri et nudus certius et ipeditioris et tardio-
ris lingue sum Ezo. 4. Dicit Sio. qd illa de-
lectio corone fuit signū diuā s. qd ipse moy-
ses esset futurus destructor Pharaonis et
regni sui. et reformator populi israel. Carbo
ignitus significabat legē quā deus in for-
ma ignis sibi tradidit: et ipse Moyses ore
suo populo exposuit et publicauit. Ter-
tio pz dicta regula in. i. grē ut pz in Jo. ba.
quē deus volēs mittere ut oēs credent p
illā Jo. 1. Prensclauit per angelū dī. Me et
meas Zacharia rē. Et vxor tua pariet tibi
filiū rē. Luc. 1. Ite prensclauit eū deus fi-
gno vino qñ salutare regie elisabeth Exul-
tauit infans i utero matris Luc. 1. Et sic pz
regula theologie de qua supra. Et pfirmat
p tertium ius canonici in. c. Cū ex iudicio:
de hīcicis. ubi dī. qd dicit se missum a deo
opz qd astruat illā inuicibilē missionē. vel p
opationē miraculi sicut legitur de Moysē
Ezo. 7. Vel p scripture testimoniū spāle: s.
ut Jo. bap. rē. Declara. Ad ad ppositum
deus misit spālter scdm Thomā ad illu-
minandū et reformandū mūdū ex uite scitate
et scie claritate. Dices tu et nōne prius deus
misit alios scds doc. s. Hieronymum. An-
gu. rē: Pro rñione nota qd doc. theologi
sunt in triplici gradu. Quidā n. habuerunt
magnā auctatē ex amissione dei. et ex hī-
gillo bone uite. sed nō habuerūt claritatem
ut aplī. enāgeliste: qd ad itelligēdā eos sds
necessarie glose et postille. intm qd de dictis
eoz hīcicē receperunt auctatē rē. Quidā pō
doc. fuerūt hīcicē claritatē scie. qd clare po-
suerūt sciam p dīstinctiones. articulos et ar-
gumēta rē sed nō hūerūt magnā auctatē
vel ex defectu sigilli bone uite. vel qd si fue-
rant bone uite nō sunt canonizati rē. In
hoc tertio gradu est beatus Tho. rē. qui fuit
magne auctatē pp uite scitātē et magne cla-
ritatē intm qd multas. q. olim in determina-
tas ab Aug. et alijs. ipse determinauit. Itē
in multis i qd Aug. et Hiero. vident dī
scordare pordauit rē. Ad ergo volēs de
ff iij

In festo sancti thome de aquino.

seruare dicta regula: antequam miteret sanctum
Thome, deinde traiecit ipsum verbo propheta: sicut
Iob. bap. Noe. Et signo dno sicut Moysem
Ihuo pio dicat quod ille sanctus h'mita re bo-
nus et noie p'mittit eum m'f. s. Thome re.
et etia nomen thomas. s. ab'p'ius scie re. Ite
osidit eum p' signum dinum. Nam q'n fuit na-
tus et esset etatis vnus anni matris inuenit
in manu sua cartam salutatione angelicam con-
tinentem re. et nuncq' fuit scdm unde illam
cartam habuerit. et intellexit eius mater que
erat multum sp'ualis q' sibi fuit missa a vir-
gine Maria re. Magnu fuit signu scie sue
et scitatis. cuius fundamentu et principium
est filij dei incarnatio. Ideo de scia sua dixit
thema. Antecedebat me. s. per p'bu' ppha-
le et signum dinale. Ista sapia: qua habui
pro mundi illuminatione et reformatione.
Haret thema. Nota q' quattuor s'nt signa
scu effectus p'prij vere sapientie: que omnia
fuerunt in beato Thoma.

C Primum signum: est vitam propriam ad
finem debitam ordinare.

C Secundum est dei officia totis viribus culta re
C Tertium: est perfectam doctrinam in do-
ctis proximo demonstrare.

C Quartum est usq' ad mortem in bona
vita perseuerare.

C Dico primo re. Finis n'r est intelligere et
amare deum. Vn mag' in. 2. inia p'. Fecit de-
r'onalem creaturam vt sumum bonum intelli-
geret. Vn dicit ipse de' Apoc. ult. Ego sum
alpha et o: principium et finis. Ad ipz ergo
debemus ordinare finem: et tunc est sapiens ho-
mo. Non ac est finis v' iste mundus: q' n'o
h'mus hic manentem ciuitatem sed su. Inqui.
Reb. vi. Et id q' ordinat vitam suam ad cōgre-
gandū dñas. honores re. inhiplens est. Nota
q' finis hoium hodie est mundus. et ad
huc finem ordinant oia. Dic de mittentibus
filios ad studium iuris ciuils vt h'eant ho-
nores. vel canonici vt habeant dignitates.
epatus re. Sed tandem finis istoz est inter-
tus et p'dictio: q' cum manibus vacuis rece-
dunt de mūdo. Sap. 3. Infelix et vana spes
illoz et labores sine fructu et inutilia opera
eor. Ergo.

Natq' agis prudenter agas et respice finem.
Nota hic q' oia oēs hoies mād' s'nt religiosi
q' clerici q' layci debent ordinare oia. opa

sua ad finem dei: et sic multa opa essent meri-
toria q' nō sunt p' defectu finis. Dic prati-
ce de opib' religiosoz. clericoz. et laycoz.
pat expedit: et istud est signu magnu vere
sapie. Id dicit Ap'ls. i. Cor. 10. Siue manda-
cat' sine bib'is vel aliud qd facitis: oia in
gl'iam dei facite. Ite Aug. 19. de ciuit. dei.
c. 21. Nō est ing' p'a sapia q' intētionē suā
in hīs q' prudenter discernit gerit fortiter co-
libet tēpantius: in se q' distribuit: nō ad il-
lam dirigit finem. Vbi de' erit oia in oibus
eternitate certa. pace pfecta re. Dic vt expe-
dit. Istud signu sapie fuit in. s. Thoma. q' ordi-
nauit vitam suā ad finem debitū re. Dic quo-
m' sua scies et recordas de verbis h'mite
tradidit sp'm l'is imbuedū re. Dic quo p-
fecit in breui adeo q' in. 12. āno nō h'ebat
parē in studio. et tunc fecit fallacias re. Ite
q' debebat studere re. prio ponebat se in
o'ione re. Vn cū semel vispntaret qdā de-
uotus religiosus p'derās et admirās tātam
sapiam in puero subito vidit radios sp'edo-
ris ab ei' facile pcedere. et totū mūdū illu-
minare. Postmodū ac volēs studere et the-
ologia et volēs finem p'dictū p'eg. s. intelli-
gendi et amādi deū. eligit mediū p'ueniens
et p'gruū ad illius finis acquisitionē. Vndē
ac marie p'gruū ē religio: id intravit ordinē
p'dicator. i. q' ordie marie intelligit et diligit
de' re. Dic modū et hystoriā re. Ecce quō
ordianit virā suā ad finem dei: nō ad tpa-
lla. s. honores. dignitates. diuitias re. Et p'e
die illud. Optant et datus est m'hi sensus:
Et inuocant et venit in me spūs sapie et h-
posuit illā regnis et sedib' et diuitas nihil esse
dixi in cōparatione illius. qm' dē aup i cōpa-
tione illi' harena est exigua et tāq' lutū et cū
mab' argētū in p'spectu illius Sap. 7. No-
ta datus est m'hi sensus. s. ad intelligendū
p'ham. Sp's sapie. s. theologie. Regis. i.
dñi sp'atib'. Et sedib'. s. ecclesiasticis dignita-
tib'. Et nota q' dicit D'at' est m'hi re. Vn
ipsemet dicit socio suo secrete. et papa refert
in canonizatione sua. q' plus habuit v' scia
a deo infundēte q' ingēnto p'po studendo.
Et p' primum signum.

C Dico secūdo re. dei offensam totis viribus
declinare. alias nō esset hō sapiēs: q' sapia
et peccata non p'st al' stare. In malinolan-
nam nō introibit sapia: nec habi. in cor. sub

ditto peccatis Sap. i. Sed scientia scilicet immo
est occasio peccati. Scientia. n. inflat. i. Cor. 8.
Nota exemplum de speculo maculato et in
mundo in quo non intrat imago et. Beatus
Tho. habuit istud signum sapie. non solum
vitauit peccata quia nunquam peccauit mortali-
ter. sed etiam vitabat illa que impedirent
virtutes et. De primo quomodo mater sua
venit Neapolim ut videret eum et. De
quomodo rationes eius carnales qui stabant
in curia impatoris Federici indignati sunt.
audientes ingressum eius ad religionem
mendicantium. et dicebant sicut solent dice-
re hodie. Si frater noster voluisset esse cle-
ricus potuisset episcopari. vel si monachus
procurauisset sibi magnam abbaciam et.
sed nunc quia intravit in ordinem mendi-
cantium in dedecus nostrum et. Ideo per-
traxerunt insidias in via et. De quomodo
hypocritam et. De quomodo posuerunt eum
in turri. Item quomodo miserunt ei mu-
lierem et. cum esset tunc beatus Tho. iu-
uenis. is. vel. is. annorum et. De de clingu-
lo castitatis. De quomodo instruit soror
res suas et conuertit eas ad religionem et.
Si ergo sapientia vera est vitare peccata.
et beatus Thomas vitauit peccata. ergo
vere fuit sapiens. et potest de eo dici. Cor. 1.
plens et intelligibile abstinebat se a pecca-
tis. et in operibus iusticie successus habebat
Eccl. 3. successus. i. profectus vel augmen-
tum.

Deo tertio et. perfectam doctrinam in-
doctis demonstrare. s. verbo et exemplo et
ista est perfecta doctrina. sicut peccator nunquam
faceret bonos discipulos si solo verbo doce-
ret et. sed etiam exemplo. ita predicator est
perfectior qui pingit quando imaginem patri-
archarum quando predicat de misericordia
et prophetarum quando dicit de deuotio-
ne. et apostolorum quando de charitate et
maritum quando de patientia et. Ideo de-
bet in exemplo predicare. Ideo dicit scrip-
tura. Unde sapiens erudit. et fructus sen-
sus illius fideles sunt Eccl. 37. Nota. Erudi-
dit. s. verbo doctrinam et fructus et. i. opera
concordantia verbis et. Istud signum ha-
buit sanctus Thomas. De primo hie quo-
modo acquisiuit scientiam et quomodo vo-
cabatur a studentibus bos maris et. quia

exemplo primo predicauit alijs. quomodo
diligenda esset sapientia. Ma ipse maxime
dilexit eam. tantam quia amore illius statim
rapiebatur. Docuit humilitatem exemplo.
Nota hie quando fuit ductus a quodam
fratre conuerso ad emendam plebem. Nota hie
de fistula in tibia et. et raptus non sensit can-
teria. Item de candela que combussit sibi
digitos et nihil sensit. cum legeret librum Boe-
tius de trinitate et. Item quando ad preces
sororis fuit ad eius castrum. et in camera
fuisse raptus in contemplatione et foras
credens ipsum mortuum quia non respon-
debat. Incepit clamare. sed socius seclit eam
tacere dicens sibi suam consuetudinem et.
et sic stetit raptus per triiduum exemplo pau-
li. et tertia die dixit socius. hoc nimis est. Et
ipse cum sorore clamando. Magister Tho-
ma et. redaxerunt eum ad se Quibus di-
xit. Parcat vobis deus. Tam bonum prau-
dium abstulisti mihi et. Item fratres ob-
seruantes eam orantem viderunt aliquo-
tens ipsam emanantem a terra et. secus de
nobis qui in oratione cogitamus de coqui-
na et. Corpus quod corrumpitur aggrauat
aiam et. Sap. 9. Item apparebant sibi in-
terdum anime de purgatorio et etiam san-
cti et. De et magistro Romano quem ipse
dimiserat parisijs ut regeret scholas suas
quando fuit Neapolim qui mortuus fuit
nesciente sancto Thoma. et cum oraret ap-
paruit sibi anima eius dicens. quia fuerat. is.
diebus in purgatorio propter negligentiam
quam habuit in quadam testamenti executio-
ne sibi ab episcopo commissa et. De contra
executores et heredes et. A quo beatus tho.
quesiuit multa dubia de statu suo et de scien-
tia si placebat deo. et dicit quod sic. et conti-
nuaret quia magna gloria erat sibi parata
multas etiam alias. quia quesit et ad om-
nes respondit. Dicitur etiam de sorore sua
defuncta que apparens sibi. dixit quod erat
in purgatorio propter ornatus et picturas et.
Et petijt ab eo suffragia que ab eo adluta-
literum apparuit sibi regatians et. Qui
etiam quesit ab ea de sua vita et statu et.
Nota in quo vobis. seu timore vlti-
bant sancti. quanto magis nos et. Item
cum semel orasset pro fratre suo ab impera-
tore. interfecto pro defensione ecclesie et.

ff. h. j.

In festo sancti

Dic hystoriam rē. Patet ergo de eius vita spūali. Modo videamus de eius doctrina celestiali. Quidāq; volebat disputare. scribere. seu dictare. recurrebat ad orationē. Itē qñ sibi dubia occurrebāt statim ab angelo vel a petro et paulo et vñbñlter appētib⁹ de dubijs certificabat. Semel appulit sibi hōgo cū filio in brachijs q̄ ait filio. Fill de claretis sibi h dubia. Itē die de crucifixo sibi loquēte rē. Ideo nullus d; dubitare de eius doctrina rē. Jō libi eius sunt ita p totā mundā multiplicati. Ideo de ipso cantat hodie. Ipse tanq; ibres emittet eloga sapie sue. s. quātū ad doctrinā spūalē: palā faciet disciplinā doctrine sue. s. q̄tū ad vitā spūalem. Collaudabant multi sapientia ei⁹ et vsq; in seculum nō delebitur. Eccl. 39.

¶ Deo quarto p̄senerare rē. Sicutūdo de f de pegrinātibus romā p indulgentijs: et qñ essent iuxta portā urbis rome redirent: rē. Sic multi insipienti pegrinare vitā bonam eantes ad padisum: et qñ sunt ppe portaz redeunt retro p peccata rē. Inspicētes sunt hñdī. Sed sapia vera est p̄senerare rē. Sapientia nō vincit malitia. Rō: attingit entz a fine vsq; ad finem fortiter: et disponit oia suauiter Sap. 7. et 8. c. Nota a fine. s. intentionali qñ intēto est vnus finis. i. vnus terminus. s. a quo opationis: qñ est p̄ncipiū. Usq; ad finē. s. executionis qñ est vltimū in executione est p̄ncipiū in intentione. Sic fecit bñs thō. qui vsq; ad mortē p̄senerauit rē. Dicit quō vocatus ad p̄siliū. vñ esset in via declinante ad monasterium fosse noue. et ibi mortuus est rē. Et quō apparuit cometa. Nota de reuelatione sacra fratri Alberto de bñs: cui apparuerunt factus Aug⁹ et sc̄us thō. rē. vt i. 9. r̄sio: lo cantat. Ideo p̄seneremus exēplo suo in bona vitā: qñ ihs qui incept sed q̄ p̄seneraue rit saluus erit Mat. 10. Ecce quare dicit sanctus thō. Antecedebat me ista sapientia.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo bñi Thome de agno. Ser. 2.

Inuocauit et

venit in me spūs sapie. Sa. 7. et in eplā boderna. Vel fac introitum: q̄ spūs entz sapie ē spūs sc̄us. tum qñ a

sapiētia increata p̄cedit. Tum qñ sapiam infundit. tā qñ in sapiētib⁹ tñ habitat. Vel p introitu quere vtrū oratio sit exaudibilis. Vnde thō. 22. q. 83. ar. 15. ad fm. Ut pro introitu quere q̄ dñs sit inter sapiam et sciam. Vnde in fmo. de bñs Vincentio q̄ incipit Bñs vñ q̄ in sapia morabit. In introitu rē. Pro declaratione thematis q̄ dicit Inuocant. est notandum q̄ in sacra theologia sit qdā qd. i. trā. s. p̄ncipis sit orare bñi p aliquo bono ipetando. Et circa h vt refert Thō. 22. q. 83. ar. 2. sunt triplex error antiquor. s. circa orationē. Quidā. n. posuerunt q̄ res humane nō regunt oisina prouidentia: ex quo sequit vanum sit orare et oio deum colere. De qbus dñs Ma. 1. 3. Dicitis. Vanus ē q̄ seruit deo. Et hñs opiniois fuerāt mlti antiqui in quos fuisse dñs Tullius. In quop p̄sona loquitur Job. 22. Nubes latibulā eius: nec nra p̄derat: et circa cardines celli pambulat. Itē Boetius in p̄sona istor loquēs dicit. Quid certo sine gubernas. holium solos inspuis actus. Sed h opio est falsa: qñ p hoc tolleret p̄ntatio bonor et dñatio malor: et timor dei pariter et amor. Cōtra qd dicitur Mat. 25. Tūnt hñs. dñati in supplicium eternū: iusti aut in vitā eternā. Et p̄terea ex hac positione sequerē q̄ deus nō esset iustus. ex quo p̄mitteret multa mala: que in hoc mūdo fiant esse ipunita. Et multa bñs irremanera. Cōtra qd dñs in ps. Deus iudex iustus. fortis et patiens rē. Iere. 23. Iustus qd ē in es dñe rē. Et vltimas reprobatu p scripturā Sap. 8. dñ. Sapiētia et in / git a fine vsq; ad finem fortiter et disponit oia suauiter. Nota A fine. i. a creaturis hō bñtib⁹ solā esse. Usq; ad finem. i. vsq; ad creaturas bñtes etiā intellectu. Nota quō gradus creaturaz et vltima ē q̄ hñ esse. vt / vere. sentire. rōclari. et intelligere. Sed a falsa opinio fuit ponentis oia ē in rebus humanis ex necessitate p̄ngere: hñc ex imitabilitate prouidentie. hñc ex necessitate bellor. hñc ex cōuersione causaz. Hñc error destruit rōne et aucte. Rō ē qñplex quā scripsi in. 1. r. p. 3. in. 2. q. 2. Quētas ponit ihs. Et fm hos etiā excludit orationis vtilitas. Hñs opiniois vñ esse Virgilis: q̄ ait. Desine fata deū flecti sperare precando.

Et hunc errorē etiam quidam replant inuolunt
paganizantes q dicit. Quid oportet orare?
Quod est deo ha ordinato consulere ha.
Sed h opinio falsa est: qm hoc tolleret li-
bertas arbitrij in actibus humanis. et psequē-
ter tolleret ratio meriti et demeriti. et virtū-
tis et vitij. Contra qd scriptura dicit. De^o ab
initio constituit hominem: et relligit eum in manu
philij sui. Glo. i. in libertate arbitrij. Et. j. Alii
hominem vltia et moris boni et mali: qd placet
erit ei dabit illi. Eccl. i. s. et p. scda.

Tertia falsa opinio fuit penitentia qdē res
humanas diuina puidētia regi. et q res hu-
mane nō puenit ex necessitate: et in hōi:
sed dicebat dispositionē diuine puidētie
variabile esse. et q orationibus et alijs q ad
diuinā causam puenit dispositio diuine p-
uidētie imutat. Sed hec etiā opinio ē falsa.
Nam vt dī dī. 3. Ego deus et nō mutor.
Stabilitas manens dans cuncta moueri.
Nec obstat q dī de Ezechia et Abime. qd
illa nō fuit dei sūa diffinitio sed cōminu-
tio: et tū vera qd cum dixit Isaias Isa. 38.
Ezechie regi. Mortuus es et nō vltius: loq-
tur fm ordinē hōi causaz fm quas de-
bebat mori. Sicut si medicus pūderet su-
firmū debere mori pūderata mortali infir-
mitate. et postea miraculo se sanaret. nō vi-
rit mēdaciā nec falsam medicinā: qd loq-
bat fm ordinem causę scdē. Et sic etiā Jo-
nas nūtiū dicit. Mōne et quadraginta
dies et Abime subuertit: qd ciuitas merita-
tur subueri ex demeritis peccatorū que ibi
fiebāt. Nō ergo fuit pphētia illa fm deter-
minatōne sūe diffinitōne prime causę. s.
delicti fm ordinē causaz inferior. s. nati-
re vel meriti: vt ponit Tho p. i. q. 19. art. 7.
ad fm. Tho. in. 3. p. gentil. c. 94. quattuor
ponit opīones erroneas quorū dā circa
orationem vj Epicurē. peripateticorū.
Stoicorū. et egyptiorū. Primū. s. Epicuri ne-
gabāt oīo diuinā puidētiā. Secūdu. s.
aliqui peripateticorū res humanas diuine p-
uidētie subtrahēdāt. Tertiū. s. Stoici oīo q
dē puidētie subsunt sed ex neitate cōtinge-
re arbitrabant. Quartū. s. egyptij cōtra-
rio dicebant diuinā dispositionē vertibiles
orationibus. Sed prima opinio est falsa p
illud Sap. 8. Sapientia astringit a sine et.
Scda opinio est falsa per id qd habet hic

in prima opinione. et sic relique reprobanē
hic. Fides ergo catholica tenet q oīs regā-
tur puidētia diuina ptra primā opīonē
epicureorū. Etia actus humanos ptra secū-
dam peripateticorū nec ex necessitate prin-
gere ptra tertiam stoicorū. nec diuinā dispo-
sitionē vertibilē ptra tertā egyptiorū. s. re-
manēte dispositione diuina incommutabili
et libertate arbitrij. necessaria est oratio: non
vt mutet diuinā dispositio s. vt impleat et.

Est ergo accipienda media via. vt et indu-
cat orationis utilitas. et tū nō imponat ne-
cessitas rebus humanis diuine puidētie
subiectis. neq. ē diuinā puidētiā muta-
bilem existimemus. Ad hūus ergo euiden-
tiā pūderādā fm Tho. 2. 2. q. 83. ar. 2. qd
ex diuina puidētia nō solum disponit q
effectus fiunt: sed etiā ex quibus causis. et
quo ordine proueniunt. Inter alia autē cōs-
sunt et quedā cōe actus humani. Alii opor-
tet hoīes aliqua agere nō vt ex suis actib⁹
diuinā dispositionē imutent: sed vt p actus
suos impleant quosdā effectus fm ordinē a
deo dispositi. Verbi grā: deus disposuit pe-
trā saluati. Joāne. Martini et. Ecce effe-
ctus. Sed etiā dispositi causas. s. petrum p
cām elemosine. Joānem p cām letunij et.
Alii Greg. in. 4. dia. 2. 23. q. 4. Obiheri ne-
qua q pūit que predestinata nō fuerit: s. ea
q sancti viri orando efficiunt. ita pdestina-
ta sunt vt precibus obtineant. Nam ipsa
quoq. pūit regni pdestinatio sic est ab oī
potenti deo disposita vt ad hoc electi ex la-
bore pueniāt. quatenus postulādo merē-
tur accipere qd eis omnipotens deus ante se
eula disposuit donare. Et pcoratūm pre-
dictis etiā sūa Socrates. De quo scribit
Valerius lib. vij. c. 2. Socrates quasi quod
dā humane sapientie terrestre oraculum:
nihil ultra petendū a dōo immortalibus ar-
bitrabatur qd vt bona tribuerent et. Sic
etiā dīcimus in rebus naturalibus et.
Vnde de hoc sicut scripsi in sermonib⁹ qua-
dragimalibus de penitentia in sermo. de
orationis utilitate in introitu. Ad ppositū
ergo bñs Tho. sciens q oratio est necessa-
ria ad psecutionem spūs sancti et gratie di-
uine: ideo orant instāter de hoc et accipit.
Ideo dicit ipse in themate. Innocenti et.
Daret thema. Dices tu sed quero quis iste

In festo sancti

spūs sanctus p̄tulit beato thome. 2° quōq;
effectus s̄m q̄ quinq; sunt dīlētētie sapiē
tie: 2 sunt iste videlicet.

CPrima est sapientia apostolica.

Secunda est sapientia angelica.

Tertia est sapientia philosophica.

Quarta est sapientia theologica.

Quinta est sapientia heretica. i. diuina.

Prima: s̄sistit in voluntaria paup̄tate.

Secunda p̄sistit in virginali puritate. Tercia
p̄sistit in diuinali caritate. Quarta p̄sistit
integrali credulitate. Quinta p̄sistit in sup
nali claritate 2c. **P**rima ergo sapientia
dicitur ap̄lica que p̄sistit in eo q̄ dicit dñs
petro. Ecce nos reliquimus oīa 2 secuti
sumus te **Mat. 19.** Nota **P**rima: nō solum
ergo bona tp̄alia sed etiā voluntates 2 vo
luptates dimiserūt. ecce trīa vota religiōis.
Paup̄tas ergo voluntaria est vera sapientia.
Rō q̄ sapiēs dī ille q̄ bene ordinat mediū
ad p̄secutionē finis. Unde versus.

Quiq̄d agis prudēter agas. 2 respice finē.

Finis autē noster nō sunt diuītie sicut men
tis avarus. nō dignitates 2 honores sicut
sup̄bus falsē opinat. Finis hominum vt pluri
moin hodie est mundus. i. mūdāna p̄cupi
scētia. Verbi gratia. Ad quē finē militat hō
solum ad studium: nisi causa honoris 2 lu
ri. vt habeat postea officiū vt platurā 2c.
Et cum finis malus sit: ipsum quoq; opus
malum est. Sed ve istis q̄ finis istoz tādē
est interitus 2 p̄dīctio: q̄ cum mandis va
cuis de mundo creāt. **Sap. 3.** Infelix 2 va
cua est spes illoz 2 labores sine fructu: 2 in
utilia opa eoz. ergo finis hoīs est vita eter
na. Et h̄ est sapientia scire linquere bonum
mediū ad talē finē. Et h̄c est paup̄tas
ap̄lica vt infra dicit. **Ad** voluptates sicut
incuriosus. **Ad** deniq; aliqd tp̄ale: q̄ **Ad**
habemus h̄c ciuitatem manentē sed futu
ram ingremus **Heb. vlti.** Sed finis noster
est vita eterna: iuxta illud **Ro. 6.** Liberati
a peccato: serui autē facti deo: habetis fruc.
vestrū in sanctificatione. finem vero vitam
eternam. **M**edium autē quo cōsequitur hō
finem istum: est paup̄tas voluntaria. **Mat.**
5. Beati pauperes sp̄s: q̄m sp̄s est re. ce.
ergo vera sapientia est q̄ hō se facit pau
perē voluntarie vt hoc modo vīā eternā
sibi mereatur. **A**h de bñs **D**īlco cantatur.

Pauper in pecullo blues vīa pura: pan
talis p̄fecto celi tenet iura. Danc autē sapiē
tiam diues iniquus habere nō p̄t: q̄ nec
mediū nec finem h̄. qui inordinate afficiē
ad diuītiās. **Prover. 7.** Quid p̄dest stulto
habere diuītiās: cum sapiam emere nō pos
sit. De tali diuite loquit̄ christus dicens. **Fa**
cilius est camelū p̄ foramen acus transire:
q̄ diuitem intrare in regnū celoz **Mat. 19.**
Et **Ap̄l. 1. Tim. 6.** Qui volunt diuites fieri
includunt in tē. 2 in la. diaboli. 2 dēi. mul
titud. 2 nociua: que mer. hoīes in interitum.
Et sic cōter videmus diuites esse: q̄ plus
diligunt diuitias q̄ virtutes. **P**lus obediē
denario q̄ deo. p̄pterea dicunt diuitie mā
mona iniquitatis **Mat. 6.** **N**ō potestis deo
seruire 2 māmone. **S**up quo dicit **Hiēro.**
Qis diues aut iniquus ē: aut iniqui heres.
Ideo si quis vult virtutes 2 gratiā aquirere
p̄ quā sit dignus vīa eterna. d̄et p̄silio di
uitias relinquere. Sic fecit ille **Cratib.** de
quo **Hiēron. 12. q. 2.** **Cratib.** ille theban⁹
hō qdam diuītissimus. cum ad p̄chandū
arhenas p̄geret. magnū auri pondus abse
dit: nec putauit se posse 2 virtutes simul et
diuitias possidere. Et h̄c est vera sapientia
quā paucis datum est nosse. **Mat. 21.** Con
fiteor tibi pater dñe celi 2 terre: q̄ abscon
dest hec a sapientibus 2 pri. 2 rene. ea paruul. s.
Hanc ergo sapientia habuit bñs **Tho. vt**
isra. 21. **I**deo vt bñs **Aug⁹** in **S. confes. 10.**
quē de sapio. **D**ifferētiā p̄cepta felicitate
terrena ad eā inuestigandā vacare cuius
nō inuenio sed vel sola inuigilato iam p̄po
nēda erat etiā innocentis thesanr̄is regnū: q̄
gentiū: 2 ad natū cōfūuentibus corporis
voluptatibus 2c. **H**anc igit sapiam h̄c
bñs **tho. q̄** fecit se pauperē voluntarie re
ligione fratrū predicatorū intrando. **D**ic h̄
storiā de re 2 noīe bono 2c. **I**tē de char
ta inuenta in eius manu: in qua erat scri
ptum. **Aue maria 2c.** Item quō natus tra
ditus est a matre studio cum sult capax
studij. **P**uer autē quatuordecim annoz ve
nit ad priore p̄uentus ordinis predicatorū
de neapoli. 2 effectus est frater 2c. **D**ic etiā
quō humiliter p̄uersatus est in religione.
Unde de eo dicit q̄ nunq̄ habuit similitū
inanis glorie de scia sua: sicut ipse confes
sus est. **N**ota etiā q̄ fuit eius frater quodā

ad emendat pñces. Nota etiā q̄ quotidie
vnam mīlā dicebat ⁊ aliam audiebat: ad
quā frequentius ministrabat. Nota hīc ⁊
multos qui querunt sciām sancti Thome
⁊ ascēdere volunt ad magistratū exemplo
sancti thome: quē tñ voluit imitari in humi-
litate, obedientia, castitate, ⁊ alijs virtutibus
rē. Varet ergo quōd habuit pñmā sa-
plētiām aplicam p religionis ingressum, er-
go poterat dicere illud verbum qd̄ hodie
cantat de eo. In eplā. Innocentius ⁊ venit in
me spūs sapiē: ⁊ p̄pōsū illā regnis rēpo-
nātib⁹ ⁊ sedib⁹. i. p̄latarijs sp̄alib⁹. Et
diutius nihil esse dicti in cōparatione illi-
us: nec cōparari illi sapientem p̄solum, qm̄
omne aurum in cōparatione illius harena
est erigua, ⁊ tanq̄ latum extimabitur ar-
gentum in conspectu illius Sap. 7.
Secūda sapientia est angelica que pñstī
in vīrginali mūdita per quā efficit homo
similis angelis. Hieron. In carne p̄ter
carnem vivere: angelica vīta est potius q̄
humana. Quāto si plus est dicere. Quā
ad hoc melior est angelis: q̄ in angelis nō
est inclinatio ad venereas voluptates, eo
q̄ carne ⁊ materia careant, ⁊ ideo piope lo-
quendo non est in eis vīrginitas: q̄ ut ait
Aug⁹. Vīrginitas est in carne corruptibilis:
in corruptionis p̄petua meditatio. Sed in
hoīe est vera vīrginitas. Et hec est vera sa-
plētia. Sapiens enim dī nauderis quan-
do inter p̄cellas ⁊ ventos scit bene dirige-
re navem ne frangat aut submergat. Vel
equitator: scit bene equitare super equum
indomitum ⁊ scit eum bene regere: ita ut
nō p̄iciat eum in lutum. Sic de equo vel
navi corporis inter p̄ocellas carnalīz vo-
luptatum, scopulos tentationum, ⁊ ventos
maloz tentationū erēplū. Jō Ecclī 3. Cor
sapientis ⁊ intelligibile abstinebit se a pecca-
tis: ⁊ in operibus iusticie successus habet
bit. Hanc ergo sapientiam habuit beatus
Tho, quia fuit vīrgo ⁊ purus non solum
p̄ferendo se a corruptione lūarie, sed
etiā ab omni contagio peccati mortalis:
quia nunq̄ mortaliter peccavit. Hoc re-
fatus est frater Raynaldus confessor suus
de eo post obitum suum: dicens q̄ beatus
Thomas ita purus erat sicut puer quinq̄

annos. Et ad hoc ut sapientia ista clarior
apud deum ⁊ homines redderetur, fuit per
tentationem probata: quia virtus in infir-
mitate perficitur. 2. Cor. 12. Item Seneca,
Varet sine adversario virtus. Sicut au-
rum per ignem. Prosequere hystoriam quo-
modo postq̄ intravit ordinem mater eius
volens ipsum videri, venit Neapolim rē.
Item quomodo fecit eum capi per germa-
nos suos. Postus autem in turri conuer-
sit sorores suas ⁊ instruxit rē. Itē quomō
tentatus de luxuria ab illa puella, ignē car-
nalis cōcupiscentie materiali igne fugante,
⁊ sic fuit electus ab angelis cingulo casti-
tatis rē.
Tertia sapientia est p̄lica que consistit
non solum in cognitione p̄hie sed in dile-
ctione sapientie. Unde August. In 8. de ci-
uitate dei in prin. P̄hie ipsam nomen si lati-
ne interpretamur: amorem sapientie profite-
tur. q̄ si sapientia deus est per quem facta
sunt oīa, sicut vīlma auctoritas veritasq̄
monstravit, verus philosophus est amator
dei. Nota hīc exemplum de Pythagora
qui interrogatus: quisnam si proficeretur,
philosophum se esse respondit. i. studiosum
vel amatorem sapientie, qm̄ sapientem pro-
fiteri arrogantissimum videbatur: ut notat
Aug⁹. 8. de ciuitate dei. c. 2. Philosophia enim
dicitur a philo q̄ est amor: ⁊ sophia quod
est sapientia: quasi amor sapientie rē. No-
ta contra philosophos ⁊ legistas qui sa-
plētiām quidem p̄ficam verbis profi-
tentur exterius: ut ex ipsius nomine auca-
pentur honorem: sed moribus reprobant.
Et vocantur p̄hi que rectius dicerentur sa-
turi. Ro. 1. Dicētes se esse sapiē, stulti facti sunt.
Vel iniqui potius: quia satui et ignoran-
tia, hī vero ex malitia delinquant. Vera
ergo sapientia philosophica est quādo q̄
non solum informat intellectum per scētiā:
sed etiā affectum ad amorem virtutum p̄-
pter deum. Hanc ergo excellentiā habuit
beatus Tho, q̄ clarissime fuit intellectus
eius informatus per scētiām philosophi-
cam. Nota hīc quomodo in studio a con-
studentibus vocabatur bos mutus rē. Et
quomodo Albertus magnus de eo prophe-
tice ait. Nos vocamus istum bouem

In festo sci thome de aquino

mutam: sed ipse adhuc in doctrina tale dabit magnum. q. in toto mundo sonabit. Nota de illo scolare q. videns. b. Thomam nunc loq. re. reputans eum grossum et nihil scire voluit sibi repetere lectionem etc. Die hystoriam. Ad solum at intellectus eius fuit p. sciam informatus. sed et affectus ipsius fuit ad amorem diuinum vehementer accensus: ita q. studens ita afflictebat q. septias rapiebat a sensibus. Nota hic de fistula qua patebatur in tibia: que fuit a medico incisa ipso preimplante et nihil sentiente. Item semel dum studeret in libro Boetij de trinitate. ea dela sibi nihil sentienti combussit digitos. Item qm. fuit ad visitandum sorore et p. tri dum stetit raptus. Item qm. ex his in mensa regis France cum p. fore conuentus paritius. percussit mensam etc. Uide in ser. magistri Aln. qui incipit. Antecedebat me ista sapientia parte. 3.

Quarta sapientia est theologia que est cognitio de rebus diuinis. Et dicitur a theos q. est deus: et logos q. est sermo: que dupliciter huius potest. Unomodo per rationes naturales. et sic vocatur Metaphysica. Aliomodo per revelationes diuinas: et sic vocatur fides sine theologia. Ultraq. habuit. b. Thome. Nec autem sapientia theologica consistit in tribus. scilicet in cognitione re. diuinarum. in operatione virtuosa. et in doctrina copiosa. De quibus dicitur. Bonitatem et disciplinam et sciam doce me. Bonitatem ecce secundum et disciplinam ecce tertium. et sciam ecce primum. Nota hec habet. b. Thome. Nam sciam maiorem habuit ut patet in epistolis suis. Operationem vero et vitam virtuosam habuit. Nota exemplum humilitatis quod ostendit quod fuit cum conuerso quodam ad emendam piscem. Doctrinam vero habuit quia docuit et verbo et scripto. Verbo quod predicabat etc. Item scripto. In tantum quod nullus doctor fuit excellentior eo. R. d. 3. dicitur ut infra scribitur. Hanc habuit. b. Thome. Clarissime intem quod inter doctores qui nunc in mundo fuerunt nullus fortasse fuit excellentior eo. R. d. est. Nam in triplici via per gradum fuerunt et sunt doctores theologi. Quidam habuerunt magnam et aliam auctoritatem sed non habuerunt claritatem. sicut fuerunt apostoli et euangeliste et doc. seti atq. sic Aug. Ambrosius Hieronymus Gregorius etc. Et isti habuerunt maximam auctoritatem ex scititate vite. Et ex auctoritate

mittentis. sicut apostoli qui fuerunt legati de latere Christi. Propter quod dicebat Apostolus. Pro Christo legatione fungimur. 2. Cor. 5. Sed non habuerunt claritatem. Immo ad intelligendum eos sunt necessarie glossae. et plures quod habet de libris eorum superant auctoritates et argumenta ad defendendum habiles suas. sicut nos ad defendendum fidem catholicam. Quidam vero doc. habuerunt in dictis suis magnam claritatem sed non auctoritatem et defectu sigilli regis. scilicet bone vite et deuotionis: nec sunt canonizati. In tertio vero gradum fuit. b. Thome. Hec enim auctoritatem et scitatem vite et canonizationem ecclesie: et et claritatem scie etc. et ideo fuit excellentissimus. Nec mirum quod non tam humano studio quam diuina reuelatione homini sciam acquisit. et suffragio orationum quas semper premittebat. sicut vellet disputare: sicut legere: sicut scribere. et dicebat. Deillate a me maligni etc. versu. Emitte spiritum tuum et creabunt etc. cum oratione de spiritu sancto. Unde eius merito apparebat sibi apostoli Petrus et Paulus. et sibi sapientia scriptura. Itaque interdum dubia declarabant. Nota etiam hic quod apparuit sibi anima magistri Romani. Item anima sororis etc. Item semel apparuit sibi virgo Maria cum filio ipsam rogans ut ipsum dubium declararet etc. Item nota quod crucifixus qui est in conuentu fratrum predicatorum neapolis semel loquutus est sibi etc. et sic patet quarta sapientia etc.

Quinta sapientia est herosea. id est diuina que consistit in homo vnitus deo irremocabiliter vinculo glorie. Tunc enim omnem sapientiam et scientiam in visione dei nascitur. Gregorius. Quid est quod non videant: cum vident omnia vident. Unde. 1. Cor. 13. Videmus nunc per speculum in enigmate: tunc autem facie ad faciem. De hac sapientia potest intelligi illud Sapientie. 8. Sapientia attingit a fine usque ad finem for. et discipula suauiter. Nota duplicem finem. Primus est vita presentis bona. Secundus est vita eterna. Vel primus est gratia. Secundus gloria. Hanc ergo habuit. b. Thome. Dicitur eius mortem. Dicitur hic de comera quam appuit sapientia monasterii fuisse noue in morte sua. Item de apparitione beati Aug. et sci Thomae facta fratri Alberto de bectia: qui fuit sanctus adeo quod in vita claruit miraculis. et post mortem. Deo gratias. Amen.

In festo beati Gregorij pape .xlvii.

In festo bti Gregorij pape Sermo vn^o

Disputas ē

fidelis seruus et prudens. Mat. 24. Ad istam q^onem dñi. Adhuc possumus et videret. Dñe tu melius nobis incomp^oparabiliter nosti: quia est fidelis et. Sz q^o dignaris nos interrogare, r^odemus euz omni humilitate me^o illime maiestati hoc modo q^o quis p^onci reperiant. in aliqui sunt ex gratia dñina. Inter quos resalget Greg. qui fuit f^o prudens et fidelis. Tria ergo de eo dicunt. Primo q^o fuit seruus quo ad dñm. Sec^o prudens quo ad se. Tercio fidelis quo ad proximos.

Primo ergo Gregor. fuit seruus dei et hoc bene et rationaliter. Quadruplet eni rōne vniuersalis nostrā debet seruire deo: fm q^o quatuor sunt genera seruo^o.

Quidam enim sunt vernaculi.

Quidam sunt captiui.

Quidam sunt emptij.

Quidam sunt mercenarij.

Vernaculi dei sum^o et nos rōne creatiōis.

Captiui rōne acquisitiōis seu ei pugnatiōis.

Emptij rōne redemptionis.

Mercenarij rōne reparationis.

Primo ergo sum^o vernaculi. i. in domo nati et p^op^ola ancilla rōne creationis. Nam primi parietes nostri fuerunt filij dei rōne creatiōis. Sin. q^o facit domū vel vineā est dñs illius et eo q^o edificante vel plantante illa. Et magis de^o et. Mos autem sum^o nati ex ip^o in domo dei q^o ē mūdus Baruch. 3. O israel q^o magna ē domus dei: et ingens locus poss^ois eius: magn^o nō hūi^o me.

Sec^o sumus captiui rōne acquisitiōis: q^o cū primo cōsumus captiui diaboli q^o bello publico et a principe deo hānto vicerat primos parietes. et p^osequēter serui eius facti: iuxta illud. 2. Pe. 2. A quo nimis q^o captus est: huius et seruus ē. postea ad clamor m^o h^oz patriarchaz et p^op^oetaz ex^oat^o et f^o bellauit cum diabolo in cāpo clauso crucis et ip^o manu inimici et affra^o crucis foris debellauit: et he nos a diabolo h^oz foris vi colo liberauit. et suo suau^o iugo subegit.

Tercio sumus emptij serui dei rōne re

depressionis. Venit enim ip^o tanq^o mercator ad feram huius mūdi. q^o erat primo erram et postea totū p^octū soluit in banco et. Sic dñs dedit erram in die circūctionis et postea in die veniens sanera soluit totū p^octū in banco crucis. in tantū q^o nihil remanere sanguinis in sacratissimo corpore suo: nisi aliq^o p^once gutte quas etia post mortem effundere voluit. q^o niles lācea latius eius apuit. et primo t^ont sanguis et aqua Jo. 19. Et sicut redemit nos. Jo dicit Petrus. Scietes q^o nō corruptib^oibus auro et argēto redēpti estis de vacua vestra puerisatōe: sed p^ociolo sanguine. q^o agni in cōtaminati et inuaculati sēti xpi. i. p^oet. Nota Redēpti. i. t^oz empti. Declara et. Vide in t^orica prima post octauas pasce ser. q^o incipit Ego sum pastor: bonas p. i. Quāto sum^o mercenarij rōne reparationis. Ira benignitas dei: q^o h^o effemas serui eius rōne creatiōis. rōne acquisitiōis. et rōne redēptiōis. et p^osequēter nihil mercedis debemus ex seruitio recipere. Mā sicut dicit dñs Luc. 17. Cum oia bñ feceritis dicite. Serui inuiles sumus q^o et ebul. sa. se in voluit repro^o mittere iustis n^o mercedē denarij diuini Mat. 20. Quia igit^o dñs Greg. ista p^oside rōit: idcirco optime rōibus moris serui ut dñs. et id ē f^oas et fil. Seruauit. n. deo prudēter et fideliter. Ideo sequitur prudēs: et est sc^oda pars sermonis.

Sec^o ergo et q^o bti Greg. fuit seruus prudēs. Multi enim hoies q^ois sunt serui dei quo ad ita iustitias sicut et oia hoies h^o modo sunt filij dei et dicit^o et nō sunt serui dei quo ad actū seruitutis: q^o non sunt prudētes: q^o p^omittunt se decipi ab hostib^o dei. sicut fuerūt primi parietes q^o magis crederunt diabolo dicenti Nequis q^o morie^o m^oni: q^o deo dicit^o Morie^o moriemini. Ideo dicit dñs. Estote prudētes sicut spentes: et simplices sicut colūbe Mat. 10. Ad idē dñe rōny. 16. q. i. Si capis. Habeto simplicitatē colūbe ne alterius supplantetis insidias. q^o nihil differt in vltio. decipere posse vel decipi. Bti ergo Greg. fuit f^o prudēs. Prudētia est virtus que docet hoīem ad cauendū hostiū insidias. Tres autē habem^o hostes C^o primo diaboli: q^o pugnat cum ostia. a.

In festo beati Gregorij pape

Secundo carnem: que pugnat cum luxuria.
Tercio mundum: qui pugnat cum avaritia.
 Secundus autem Gregorius cauit periculum diaboli: per sapientiam. 2.º cauit periculum carnis: per abstinentiam. 3.º cauit periculum mundi: per misericordiam. Unde mo ergo diabolus voluit cum astutia sua de conspectu beati Gregorii transfigurare se in angelum lucis presentare sibi: et sub pretorsu habitu mundo suspicetenuis deseruiret. Sic facit hodie multis diabolus. Et quod vis religio: ne intrare. Dic practice. 2.º. Igitur Gregorius cauit hoc periculum per veram sapientiam: quia reliquit mundum et fecit sex monasteria in Sicilia et septimum romani quo relictis sericis auro gemis: et ut in legenda. 2.º. Nec solum fuit prudens ad cauendum insidias diaboli in se: sed etiam in alijs. scilicet in angelis quos pervertit ad fidem. Dic hystoria quia transiens per forum vidit illos pueros angelicos venales. Et quibus tunc non potuerit tunc in anglia ire reuocare ipsum papa ad petitionem romanorum: tunc postquam fuit papa misit illuc Augustinum episcopum angolorum. ergo Quispius est fidelis. Secundo cauit periculum carnis quod multum infestat quicquid suos dei iuxta illud Romanorum. 7.º. Lodelecto: lagis dei finem interiore hominis. Video autem aliam. scilicet me. mea reperi. legi me. et cap. me. in lege peti. Infelix ego homo quis me li. de cor. mor. huius. Et primo promiserat non enim quod volo bonum hoc facio: sed quod volo malum hoc ago. Gregorius ergo cauit huius periculum per abstinentiam magnam. Unde legimus quod mater ipsum crudelis leguminis pascebat. unde iustitiam corpus attenuat ut infirmato stomacho vix subsistere valeret. Continuis etiam et diuersis infirmitatibus laborabat: sicut ipse scribit in penitentiis moralium. Tercio cauit periculum mundi qui tentat de avaritia quo plenus est. Quia ne mo quod est inundo percupiscentia carnis est. et percupiscentia oculorum. et superbia vite. 1.º. Jo. 2.º. Caute ergo per misericordiam: qua plenus fuit. Nota exemplum quia cum esset abbas fecit dari elemosinam ter naufragis pauperum. sub cuius specie erat angelus: vnde quia misericordie operibus vacabat. meruit angelum et est ipse in domo recipere sicut Abrahama et Lot: sicut legimus Genesim. 18. et 19. Et in decretis. 42. di. Quiescamus. Dic quia factus papa idem angelus in specie pauperis fuit in mensa sua. Item quod nesci pauperum scripta habebat. Et quod etiam longe

positus pauperibus largiebatur. Item quomodo quadam die dominus Iesus Christus in forma peregrini accessit ad eum et disparuit. postea cum vellet sibi lavare manus. Item quod desperat adeo mundum ut magis heremita ille gratiam suam amitteret quam Gregorius papatus gloriam affectaret. ergo quispius est unus prudens. 2.º. Gregorius. Tercio de fidelis quo ad subditos. Ista autem fidelitas consistit in his quibus dicitur per plures quilibet esse fidelis: et sunt quatuor. Primo dicitur esse fidelis in bene intrando. Secundo dicitur esse fidelis in sancte vivendo. Tercio dicitur esse fidelis in recte docendo. Quarto dicitur esse fidelis in iuste regendo. Primo ergo platus dicitur esse fidelis in bene intrando. scilicet per hostium non auri vel argenti sed diuine voluntatis: iuxta illud apostoli. Nec quis sibi sumat honorem sed qui vocatur a deo tanquam aaron. Heb. 5.º. Alioquin dicit dominus. Qui non sperat per ostium in ostium sed ascendit altitudinem: ille sur est et latro. Jo. 10.º. Et talis pene impossibile est ut bono fine claudat. Unde Leo papa. 1.º. q. 1.º. Principatus. Nec autem seditio torquet aut ambitus occupantis. etiam si moribus aut actibus non offendit. ipsius in finem sui est periculosus exemplo. Et difficile est ut bono pagant exitum: quia malo sunt inchoata periculum. Dic ut expedit. Gregorius ergo bene intravit in ostium christi. Dic quod Pelagius papa perinde te superuenit maxima pestis. Et quod per mortem Pelagii miraculose promouit est ad papatum. Secundo dicitur esse fidelis in sancte vivendo. Unde dicit textus in decretis. quod talis dicitur esse pastor in vita: ut populus reputetur gregem respectu sui. Sic Gregorius. Nam semper aut in oratio aut in scribendo aut preloquio occupabat totam sancti temporis vite suam. Et mirum est quod scripsit tot libros etiam papa et infirmus. Nam dicit etiam patientiam in persecutionibus. Damiani Imperatoris. Nota etiam quod sibi cantati missam et dicenti. patet dominus. et angeli cederunt. et cum spiritu tuo. Nota etiam quod oratione sua efficacissima causa Transiit est ab inferis liberata: et declara modum. Nota etiam de humilitate sua in actibus et in libris suis. vnde ex humilitate suis primus quod vocauit se seruum seruorum dei. Item quia semel ex humilitate presentauit se coram quodam sancto patre: qui venerat roma ad visitandum limina apostolorum. Ultra alia etiam exempla possunt referri sicut et

In festo sancti Benedicti abbatis .xlyiii.

pedir: p vt legir in legenda. Tercio recte docendo rē. 2. Tim. 4. Argue. obsecra. increpa. et oi patientia et doctrina: et hoc bñ seqē ad fm. s. q. si prelatos bñ vixerit bñ potest docere ad instar illius de quo dñs Act. 1. Ce pit ihs facere et docere. Itē Ch. 110. 40. dñ. Multi. Si qdem bñ vixerit et bñ docuerit pplm instruit. si bñ docuerit et male vixerit tñ solus pñator: erit. Nā bene vsuēdo et bñ docendo pplm instruit quō vsuere debeat. Bene vñ docēdo et male vsuēdo deñ instruit quō se debeat. dñare. Sic quō dñs Greg. optime docebat pplm doctrinā sanā rē. Nñ habemus etiā homellas eius. In cal^o doctrine testimoniū et veritatis eorū q scripti. Nota exēplum de Petro opra cono: q dans testimoniū de eis. statim mortuus fuit fm q pñterat rē. Itē nota missali gregoriano et ambrosiano. Quarto in regendo iuste rē. Sap. 1. Diligite iustitiā q iudicatis terrā rē. Itē Aug^o. Corripit in getos. pñletur pusillanimes. suscipiat infirmos. patiens sit ad oēs. q et excellenter in regimē se hñt Greg. manifeste pñt vñsq; q; intelligere et his q scripti pñterit i pastore et diffusus in moralibus. Et vide textū Gregorij in decretis. tñ. dñ. Sit rector. Et 4. dñ. Disciplina. Ergo ad qñē pñterit. Quāputas est fidelis seruus et pñdens: Rñdere possumus audacter. Gregorius est hñc. Cuius merito rogemus dñm vt et nos sumus serui dei pñdentes et fideles.

Deo gratias. Amen.

In festo sancti Benedicti abbatis.
Sermo vnus.

Astium dedu

cit dñs p vias rectas. Sap. 10. Sermo erit de Bñ Benedicto cum hodi e se nā agim^o. Salate virgo.

Pro declaratione thematis et introductione materie: est notādū q in scriptura sacra clare pbat et experientia q est magis rep hoc docet. q duplex ē oīa viap fm q dupler est terminus ad quē hoies tendūt. s. bonus et malus. Bonus ē vīa eterna: malus eterna pñatio. Ad terminū ergo malū vīe

ducentes dñant oblique siue tortuose: et he vīe sunt vīa et peccata: puta supbia. auaritia. luxuria. et hñdī. qz hñp vīap finis ē in sermo. Ro. 6. Finis illoz. s. peccatoz. mors est. De ergo vīe sunt tortuose: qñs pluribus sicut sunt vītiosi et mandant vīdeāme bone. Verbi gratia. si dicatur luxurioso nō eatis per istam vīam rē. dñcūt. Et vadatis per facta vestramō est aliud nisi gaudere et letari et delectari rē. Quis scit de alio mundo rē: Sic si superbo rē. Sic si auaro. vsurarius dñcūt. Vadatis per facta vestra: paupertas est alter infernus: ideo rē. Sed audi quid dñcūt spiritus sanctus per os Salomonis. Est vīa que videtur homini bona nouissima autē eius ducunt ad interitum Prover. 16. Tales ergo non vadunt per vīas dei: sed diaboli pñ. Ad enim qui operatur iniquitatem in vīs eius ambulauerūt. Alie ergo vīe sunt recte. et he sunt virtutes. s. humilitas. castitas. patientia. charitas. et hñusmodi. quoz finis est vīa eterna. De quibus dñcūt in ps. 127. Beati omnes q viment dominum: qui ambulant in vīs eius. Nota Beati duplici beatitudine. Una vīe in hac vīa que consistit in vīa virtuosa. Nā vt ait pñs in ephē. Felicitas est operatio fm virtutem perfectam. ps. Beati immaculati in vīa. Nā vīas pñtebat Dauid dñ. Vias tuas domine demonstra mihi. et semitas tuas edoce me. Qz sñt o qz beatus est ille qui virtuose vīat: quia vīa eoz est pacifica et beata et mors pretiosa et secunda. De istis ambabus vīs dñcūt scriptura. Vias que a dextris sunt nouit dominus: perierit vero sunt que a sinistris sunt Prover. 4. Quia igit beatus Benedictus ambulauit per vīas virtutum opulante domino gratia: dñcūt de eo thema. Iustū deduxit dominus per vīas rectas. Patet thema. Vado videamus per quas vīas. s. virtutes beatus Benedictus ambulauit et peruenit ad gloriam.

Prima virtus est paupertas spūalis.
Secunda est credulitas integralis.
Tercia est humilitas cordialis.
Quarta est castitas virtualis.
Quinta est patientia exemplaris.
Sexta est perseverantia finalis.

in festo sancti Benedicti abbatis

C Prima via etc. Nota triplicem paupertatem.

Paupertas misera.

Paupertas meritosa.

Paupertas perfecta.

Paupertas misera est quando est contra voluntatem hominis et impatienter sustinetur murmurat. blasphematur. invidetur etc. Ista paupertas est fugienda. Et de hac loquitur Salomon dicit. Distitias et paupertatem ne dederis mihi: sed tantum tribue victui meo necessaria. Prover. 30. Paupertas meritosa est quando sit contra voluntatem. tamen patienter sustinetur iuxta illud.

Infantem nudum cum te natura creavit.

Paupertatis onus patienter ferre memero.

Tunc est meritosa paupertas et per virtutes patientie corrumpitur: ut dicit Amb. 47. di. Sicut huius. Paupertas vero perfecta est quando voluntaria est: sicut est in religiosis. Et est quando relinquuntur non solum exteriora sed etiam interiora: iuxta illud. Ecce nos reliquimus omnia etc. Mat. 19. Precio emittitur regnum dei. Pauper in peculio diues ultra para. paupertatis precio celi tenet iura. Nec est via recta eundem ad vitam eternam. Ratio est: quia ut dicunt geometre. Rectum est illud cuius medium non discrepat ab extremitatibus. Declara etc. Videamus modo que sunt extrema hominis. Duo vix. natiuitas et mors: in quorum quolibet homo est valde pauper. Nam in natiuitate nascitur nudus et pauper: et nisi quis accomodet lanam misero homini more retur frigore Job. 1. Nudus egressus sum de utero matris mee: etc. In morte etiam homo est pauper. Nam quantumcumque laboraret in diuitiis acquirendis: tamen in morte cum manibus apertis et vacuis moritur ps. Dormierunt somni sui. et nihil sue ovis viri diuitiarum in manibus suis. Et alibi. Et relinquet alienis diuitias suas: et sepulchra eorum do. 11. in eternum. Et alibi. Theaurizat et ignoscit congregare. Propter ergo ad hoc ut homo incedat per viam rectam: quod medius non discrepet ab extremis. Medium autem est vita eterna. Tunc ergo erit via recta: quando est in vita homo est pauper spiritus. i. voluntate. ps. 61. Nolite sperare in iniquitate et rapina. nolite concupiscere: diluite si affluat. nolite cor apponere. Hanc paupertatem perfectam habuit beatus Benedictus. Primo quidem

habuit in se quando reliquit mundum. Nota quomodo recessit de studio romae. quia videbat scholares studere in studiis vitiis. Quidam in studio superbie et vanitatis. Quidam in studio auaritie et cupiditatis. Quidam in studio luxurie et carnalitatis etc. Recessit igitur scienter nescius et sapienter indoctus. Item 2º habuit in alijs: quando religionem sanctam instituit: in quo recluditur paupertas voluntaria etc.

Secunda via est credulitas etc. Nota integralis: quod non sufficit credere aliquibus articulis fidei sed omnibus etc. Unde in sermonibus de articulis fidei. Sicut quis totam legem seruauerit etc. aut in uno facit omnem rem. Jac. 2. Per hanc viam intrat ad vitam. Jo. 2. Nec autem scripta sunt ut credatis: quoniam si filius dei et ut credentes vitam habeatis in nomine ipsius. Hanc habuit beatus. b. a deo perfecte quod iam iuueniculus virtute fidei miracula faciebat: quod virtute fidei ascebantur. Mat. 17. Si habueritis fidem sicut gra. si. etc. Hoc ostenditur quando oratione sua reparauit capisterium etc. Die potes in serere miraculum de inuentione aque in deserto viderat situm monasterium. Item quando recuperauit ferrum. falcis de aqua. Item quando Placidum qui submergebatur per muram eripuit. ergo iustum deduxit deus per vias rectas etc.

Tertia via est humilitas etc. Nota Cordialis non tamen corporalis sicut facient hypocrite qui sunt sicut arbores hyemes folia sine fructu. Ideo a Christo maledicuntur et ardescunt. et non sunt apti nisi ad ignem eternum. Nota exemplum figurale de sicco etc. sicut legitur Mat. 21. Hanc habuit beatus Benedictus. quod ostensum fuit quando fugit matricem et clausit se in specu ut fugeret vanam gloriam etc. Sic huius historiā quo modo frater Romanus monachus sibi ministrabat. et quomodo diabolus inuidens fregit thuribulaz Item quomodo sacerdos portauit sibi predam in pasca etc.

Quarta via est castitas. Nota Virtutis: quia est quedam non virtutis sed virtutis: quoniam. i. propter timorem infamie vel mortis vel propter ambitionem vane glorie. sicut fortasse fuit castitas Lucretie. sed mens impudicam facere non castus solet.

In festo annuncia. beate Marie virg. .il.

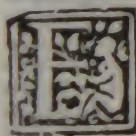
320

Nota tunc est perfecta virtus cum pbatur Nam virtus in infirmitate pficit. 2. Cor. 12. Ideo 12. Unde nota quando fuit reatus a diabolo in luxuria post. apparitione. auis que dicitur merula.

Quinta vlt est patientia exemplaris qua ostendit in placida et mansuetudine qua fecit monachis illis: qui voluerunt eam venare 12. Item erga infidelis quas intulit sibi florentias tam in corpore sui morte. qui misit sibi panem veneno infectum: qui etiam in aiabus monachorum quando misit eis puellas nudas. Moras nota q homo debet relinquere vindictam deo. Ro. 12. Da mihi vindictam: et ego retribuam dicit dñs. Multas merito contulit sibi dñs spm pio phie: ut patet in illo qui venire consueuerat ad eum letitias. Item quando rex Tothila misit ad eum sparnium suum in apparatu regio. Item quando dixit illi clerico q a diabolo vexabatur ut non comederet carnes. nec ad sacros ordines ascenderet 12. et in multis alijs exemplis positis in legenda. Item quando vidit totum mundum 12. Item quando apparuit in somno illi monacho quem miserat pio monasterio fabulando. ergo iustum deduxit dominus per vias rectas.

Secunda via est perseverantia finalis: que est clavis oiam aliarum. q. Non qui inperit sed qui perseveraverit salus erit. Dic moritem 12. Ergo iustam deduxit dñs per vias rectas. Rogemus eum ut meritis sancti sui etiam nos dirigat per vias rectas. Amen.

In festo annunciationis beate Marie virginis. Sermo vnus.

Ecce ecce ecce

cc. Hoc thema colligitur ex euangelio hodierno. Luc. 1. In quo ter dicitur Ecce 12. Die vbi 12. Ecce: est dictio demonstratiua dicit grammaticeus. Da demonstrandi: ut en ecce: et exaltatiua. Dicitur autem ter ecce: q tria magna alta et transcendenteria sunt attendenda et contempera in hac benedicta incarnatione.

Primo diuinalis benignitas.

Secundo humanalis utilitas.

Tercio virginalis humilitas.

Dico primo 12. diuinalis benignitas que ostenditur in hoc q deus amore nostri factus sit homo q est plus q si celum fiat plumbum. vel aurum fiat lutum. creator factus est creatura 12. Propter hoc oēs prophie de hac materia loquentes incipiunt per ecce. Unde Dauid. Ecce enim deus adiunxit me 12. ps. 51. Nota Adiuuat. de isto adiutorio nota parabolam de quodam magno rege qui permisit cultoribus vinee sue salarium si ante solis occasum excolerent vineas alias nihil haberent 12. eam autem esset hora vespere et haberent tantum facere qd tantum fecerant. vidēs hoc filius regis intras cameram suam et assumens habitum rusticus. iussit eos ad excolendum 12. et sic habuerunt salarium. Sic in proposito 12. Declara parabolam istam 12. Ecce quare dicit Dauid. Ecce enim deus adiunxit me. Item Isa. datus signum de ista incarnatione dicit incipiens per ecce. Ecce virgo concipiet et pariet filium et vocabit nomen eius emanuel. Isa 7. Nota Pariet filium: non pariet nec spm sanctum. Quomodo hoc sit possibile declaratur infra. Magis enim fuit consensio ut filius incarnaretur si attendimus finem incarnationis huius qui est ut homines fierent filij d. i. per adoptionem. Quot autem receperunt eum dedit eis potestatem filios dei fieri Jo. 1. Hanc rationem ponit Apl's dicens. Quos presciuit et predestinavit conformes fieri imaginis filij sui ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Ro. 8. Nota: Nota nomen eius emanuel: emanuel. i. nobiscum. El. i. deus. Fuit autem necesse ut esset deus: alias nec seipsum potuit saluare. Id virgo Maria inter alias prophetias istam maxime contemplant et actualiter legebat. Cogitabat enim infra se dicens. Quid est et qualis erit illa virgo 12. Et rogabat deum di. Dñe da mihi gratiam ut possim illam virginem videre. et illi bona ancilla esse. nec poterat de se cogitare propter maximam humilitatem. Et dum ista cogitaret. Ecce angelus gabriel di. Ave gratia plena 12. Dignum autem fuit ut angelus mitteretur ad Mariam ad annuncian dum exordium salutis humane. Sicut cō-

SS

In festo annuncia. btē Marię virginis

fra diabolus in se ad eam in exordium per
dictionis humane. Nota q̄ in veteri testa-
mento legitur bene sepius angelos mulleribus
apparuisse sed ego non salutasse: sicut
patet de Agni. Gen. 18. et de Sarra cui an-
gelus permittit filiam Gen. 18. Item de vtro
re. Danne. Iudic. 13. Sed virginem saluta-
uit: ut inmeret ipsam esse principium salu-
tis humane. Dixit ergo. Ave. i. sine ve ma-
tano nomen eue. quia quicquid maledictio-
nis fuit in eua: in benedictionem conuertit
in Maria. Maledictionis quidē verba sūt
hec contra eam. Multiplicabo erummas
tuas et conceptus tuos. in dolore paries fi-
lios et sub viri potestate eris. Et ipse domi-
nabitur tui. Maria autem absq̄ erina fuit
tam in concipiendo quā sine corruptione
et sola fide concepit. q̄ in pariendo quā si-
ne dolore peperit. Itē a viri potestate exul-
tante regina constituitur angelorum. Eue cū
audisset turbata est: non est turbata de an-
geli vultu. q̄ ut ait Hierony. assueti erant
angelos videre: sed in sermone eius et. hic
sumat exemplum mulieres ut non respon-
deant viro salutanti et. Nota sic se turba-
uit eua de locutione serpentis. nec cogita-
uit qualis esset eius interrogatio: quando
dixit. Car precepit vobis deus et. sed statim
respondit. et que nondum discipula boi-
fuerat. voluit esse magistra diaboli. Et ideo di-
gne fuit decepta. Virgo ergo prudenter se
turbavit de sermone angelicū tamen scri-
ret angelum non posse peccare. Et angelus
consolans eam dixit. Ne timeas Maria et.
Tūc virgine quiescente angelus explicavit
ambaslatam: incipiens per ecce dī. Ecce cō-
ceptus in vtero et. vsq̄ regni eius non erit fi-
nis. Ecce hic tota ambaslatam que habet
octo capitula et comprehendunt octo arti-
culos fidel. Primum ecce concipi. in vtero:
ecce conceptio et. Sed quare dixit in vte-
ro et? Be. quia prius in mente conceperat
deum contemplando illam prophetiam.
Secūm capitulum. Et paries filium: ecce
natiuitas. Nota filium non spiritum san-
ctum non patrem. Si dicatur quomodo est
possibile cum tres persone sint vna essentia

Be. per similitudinem de vno sole et. qui
mittit radium in mundum qui radius tran-
siens per fenestram vitream recipit colorem
fenestre et non substantia solis nec calor et. fe-
nestra clara est virgo Maria. Ecclesia can-
tat. Quod eua tristis abstulit tu reddis al-
mo germine intrent in astra fiebles celi fe-
nestra facta eo. Tertium capitulum. Vo-
cabis nomen eius Iesum: ecce passio. Iesus
i. saluator. saluator at fuit p passionē p quā
saluat saluos. Greg. Abil enim nati pro-
fuit: nisi redimī profuisset. Mora de isto no-
mine quod fuit prophetatū Abacuc. 3. Ego
autem in domino gau. et exultabo in deo
Iesu meo. Quartum Hic eris magnus:
ecce descensio ad inferos. Magnus fuit q̄
ligauit diabolum. Apo. 20. Vidi angelus
descendentem de celo ha. cl. a. et ca. mag. in
ma. sua. et ap. dra. f. an. et. Et patres vide
educendo: iuxta prophetiam Jacobi. 9. Tu
quoq̄ in sanguine testamenti tui emisti
vinculos de laen in quo non est aqua.

Quintum Et filius altissimus vocabit:
ecce resurrectio. quia ante passionem chri-
stus erat rationalis et mortalis: ideo pote-
rat vocari filius hominis sed post resurre-
ctionem debet vocari filius altissimi tantus
quia immortalis et impassibilis. Sextus
Et dabit illi dominus deus sedem David
patris eius. i. promissam David. vel figura-
tam per sedem David. De qua promissio-
ne vult Isaias dī. Super solium David. et
super regnum eius sedebit Isa. 9. Ecce ascē-
sio quia sicut cathedra David fuit altior p
excellentiā alijs regibus: sic christus ascē-
dens fuit positus super omnem creaturam
ps. Dixit dominus domino meo sede a dex-
tris meis et. Septimum Et regnabit in
domo Jacob in eternum. Ecce sacramen-
tum eucharistie. In domo Jacob. i. in eccle-
sia in qua luctandum est cōtra inimicos et.
Ecce ego vobiscum sam omnibus diebus
vsq̄ ad consumationem seculi Mat. ultio.

Octauum Et regni eius sine glorie sine
pene Non erit finis: ecce iudicium genera-
le. David Regnum tuum regnum omnium
seculorum et dominatio tua in omni gene-

Quid sedo rē. humanalis vtilitas pro
 qua incarnatus est. Incarnatio enim est
 principium omnis credentie: quia ista pre-
 supposita omnes articuli fidei facile credi
 tatem. Ideo christus. Creditis in deum: et in
 me credite. Jo. 14. quantum ad humani-
 tatem. Item est principium omnino obedi-
 entie: cuius exemplum habemus in christo
 quod in nullo alio possumus habere. nec in
 Abraham. nec in Moyses. nec in alijs: quia
 omnes peccaverunt. Aug. Deus sequen-
 dus non erat qui videri non poterat. unde
 ergo homini crederetur quia ab homine vi-
 deretur: et quem homo sequeretur: ideo de-
 factus est homo. Item est principium no-
 stre redemptionis: quia in ista incarnatio-
 ne fuit depositum pretium nostre redem-
 ptionis in bursa veteri virginale. Item fuit
 principium nostre saluationis in celo: sicut
 de sacra culis una pars tanto plus exal-
 tatur quanto magis altera humiliat. Greg.
 Deus qui in filij tui humilitate iacentem
 mundum erexit: et. Et hoc significat ange-
 lus cum dicit filii mei ecce ibi. Ecce Helysabet
 cognata tua et ipsa conceptit filium in senec-
 tate sua. Intelligendo spiritualiter helysa-
 beth sive ebraiceam interpretationem est non
 men et tribus nominibus compositum. El
 deus. I. i. me. Sabeb. i. septima. helysa
 bet. i. dei mei septima: et ista est natura hu-
 mana. quae septima creatura est. Prima
 est terra. Secunda aqua. Tertia est aer.
 Quarta ignis. Quinta celum. Sexta
 angelus. Septima natura humana. et hec
 semper fuit sterilis: quia non potuit concipere
 meritum pro gloria obtinenda vsque in
 senectutem. Nota septem etates hominis
 correspondentibus etatibus mundi et vir-
 tia est decrepitas: et ista durat a christo
 vsque ad finem mundi: et in ista etate septi-
 ma dei mei. In natura humana conceptum
 ritum pro gloria obtinenda per fidem. spe-
 r et caritatem. Ideo Isa. 26. A facie tua do-
 mine concepimus: et quasi parturimus.

Dico tertio rē. virginallis humilitas cum
 dicitur tertiam Ecce: respondendo ad am-
 bassatas angelī vi. Ecce ancilla domini rē.
 et non concepit obsequio fuit dicitur vltimū
 verbum. f. Tuum. Sicut in consecratione
 hostie rē. Die pascite. Ecce humilitas quia
 angelus vocat ipsam matrem dei et per
 consequens reginam. celli et dominam ange-
 lorum: sed ipsa vocante se ancillam. Recte
 fuit figurata humilitas virginis per illam
 sanctam mulierem Abigail: sed audita sa-
 ma regis Dauid qui eam volebat in vxo-
 rem vt esset regina dicit. Ecce famula tua
 sit in ancillam: vt lauet pedes seruatorum do-
 mini mel. l. r. 25. rē. Abigail interpretatur
 patris mei exaltatio. Ecce virgo que leuisti
 canit patrem suum Adam tristem de peccato
 suo rē. et fuit sibi reuelatio facta de virgi-
 ne in illis verbis dictis a deo serpenti. Insi-
 miculas ponam inter te et mulierē rē. Ho-
 ra. Et lauet pedes seruatorum suorum: pe-
 des significant finē mundi in quo sumus
 nos. Nos sumus in quos fines seculorum
 deuenerunt. l. Cor. 10. Unde cantat ecclesia
 Virgo singularis inter omnes mitis nos
 culpis solutos mitis fac et castos. Et exem-
 plum de efficacia quam habet saluatio
 virginis. f. Ave Maria: de illo milite qui in-
 tranit religionē et nihil potuit adficere nisi
 Ave maria rē.

66 9

In festo annunciationis Mariæ

In festo annunciationis Mariæ.
Sermo. 2.

Ecce con-

cipies in utero. Luc. 1. Po-
tes in hoc festo facere alia
sermonē videlicet q̄ ppter ra-
tiones fuit pueniens filia
dei carnem assumere: ut scripsi in dila-
ta aduentus in ser. qm̄ incipit. Ecce rex
tuus venit tibi etc. Item alium ser. vide in
sermo. quadragesimalib⁹ de articulis fidel
sermo. 17. ubi agitur de primo articulo prin-
te ad humanitatem christi. Itē potes facere
introductionē sermonis quare nō angeli s̄
hōies fuerant redēpti per filium dei. vide
supra etc. Hoc est solēnnis festū q̄ fit in to-
to anno. Ecclesia enim sancta facit hodie cō-
memorationem de incarnatione filij dei in
utero virginis: que fuit exordium totius hu-
mane salutis. Et est materia speculativa et
deuota: sed ut nobis sit utilis et sapientia p̄
sentemur gloriose virginis illud Ave salutis-
ferum: q̄ hodie sibi angelus presentant.
Ave maria etc. Pro cōplemento sermonis
et declaratione thematicis. Est notandum q̄
inueniantur quinq; diuerse pceptiones filij
dei. Declara primo qd est pceptio et qd cō-
cipere. Potest enim dupl̄r accipi pceptio
s. spūaliter et carnaliter. Spūaliter quide-
q̄ si aliquid pponitur in animo vel intelligit̄.
vñ et vulgo dicit̄. Hoc concepti in mēte etc.
Carnaliter vero dī q̄ si mater cōcepit filia.
Hoc presupposito. Nota quinq; cōceptio-
nes filij dei.

Prima est conceptio diuinalis.

Secunda est conceptio angelicalis.

Tertia est conceptio humanalis.

Quarta est conceptio scripturalis.

Quinta est conceptio maternalis.

Prima ergo pceptio est diuinalis. Pro-
pterea intellectus est notandū: q̄ pceptio dī
in altero receptio. Concipi enim dī q̄ in
altero recipitur: sicut vñ dī pceptus in ve-
gete. Sic q̄ si audis predicatorē et intelligis
pceptis verbum in intellectu tuo. Sic artifex
pcepit artem. Sic ergo in proposito filius
dei pcepit a patre siue in patre et idē est q̄
generat a patre. Cōceptio enī et generatio

nō differunt in diuino. Pro hoc autē clari-
us intelligendo notandū q̄ sicut se habet
ars in mente artificis: sic se h̄ filius dei in
patre. Filius enim est sapientia patris. Et si
nota pulchram similitudinē de pictore qui
pingit pulchras figuras. Tū hoc. nisi quia
h̄ artem in mente sua: quia habet p artem
pictor in mente quēdam leonem pictū vel
formatū tanq̄ ydeam quadā ad cuius for-
mā depingit leonem. sic domū. sic nauē etc.
Illa autē ars subiectiue cōsistit in mente ar-
tificis: siue dormiat siue vigilet. Ars enim
est habitus quidā quo dirigunt hō circa fa-
ctibilia et deducit ad operationē p volun-
tatem. Sic dicendum est de scia medicine.
philosofie. theologie. et huiusmodi. Sic in ppositi-
to: artifex summus est deus in cuius mente
est ars que est sapientia sua ab eterno in
mente diuina cōcepta: que nō differt ab ip-
so deo essentialiter: q̄ quicqd est in deo est
deus: nec accidentaliter q̄ in deo nullam
est accidens. Et in hoc differt ab arte q̄
est in mente hōis que est accidens in ipso.
sed in deo nō est accidens sapientia sua. s̄
est ipse deus: q̄ in deo nō est aliqua cōpo-
sitiō. neq; materie et forme. neq; subiecti et
accidentis. neq; essentie et esse. neq; potentie
et actus. neq; suppositi et nature: sed est sim-
plissimus in natura. Confirmatur hoc p
Aug. 1. de ciuit. dei. c. 10. Tū ergo sapientia
ipsa fit in mente diuina ab eterno pcepta:
sequitur duo. Primo q̄ ipsa differt a deo
sicut pceptum a cōcipiente: et cum nō differe-
rat essentialiter neq; accidentaliter ut dī-
ctū est. sequitur q̄ alio modo differat. s. p-
sonaliter. Secundo sequitur q̄ ipsa diuina sa-
pientia fit ipse deus cum sit ab ipso deo ab
eterno cōcepta. Et etiam q̄ nihil est in deo
nisi ipse deus. Nihil autē est ab eterno nisi
deus. Cum autē pceptio et generatio in diu-
nis nō differant. sequit̄ q̄ ipsa sapia in mē-
te diuina pcepta fit ab ipso deo generata.
et sequenter sequitur q̄ sit filius dei: et sic
est deus filius dei ab eterno ab ipso deo
generatus et pceptus. Tercio sequit̄ q̄ ipsa
sapientia dei dicatur filius dei ex quo ab eo
pcepta et genita dicit̄. Patet rō. Quātiā.
Et loquitur ipsa diuina sapientia dicens.
Dñs possedit me in initio via. s. creatura p
sua. Anteq̄ quicqd faceret a principio: ab

In festo annunciationis marie li.

322

eterno ordinata sum. Et infra. Monda erat
abyssi et ego iam concepta eram Prover. 8.
Vide hanc auctoritatem expositam et alias
in sermonibus de articulis fidei ser. lo. vbi
agitur de trinitate parte prima. Item Eccli.
24. Ego ex ore altissimi. p. d. primo geni-
ta ante omnem creaturam. Ego sed in ce-
lis ut oriretur lumen in deficiens et. Pa-
ter ergo prima co. ceptio diuinalis. Nec co-
ceptio prima est conceptio filii dei quan-
tam ad diuinam naturam: sed conceptio quae
tam ad humanam naturam fuit in mente
diuina ab eterno predestinata: sicut et alias
creaturarum conceptiones. Ro. 1. Quis pre-
destinatus est filius dei in virtute sui spiritus
sanctificationis et. Sicut autem artifex opa-
tur artificium mediante arte sua: sic et deus
pater mediante sapientia sua quae appro-
priatur filio oia creauit. ps. Qui in sapien-
tia fecisti. Et hoc est quod dicitur Gen. 1. In prin-
cipio creauit deus celum et terram. In prin-
cipio. Glo. 1. in filio: quod principis David
vocauit sapientiam. Ioannes vero vocauit
verbum. In principio erat verbum. Et infra.
Omnia per ipsum facta sunt Io. 1. Ipse autem
filius dei vocat se principium Io. 8. Prin-
cipium qui et loquor vobis. Moyses voca-
uit filium dei principium et etiam christus.
Hoc etiam denotauit Moyses cum in p-
ductione cuiuslibet creature scribit dicens.
Dixitque deus. Fiat hoc et. Nota dixit i. per
verbum produxit quasi diceret. per verbum
suum quod ab eterno conceperat in seipso
in tempore produxit creaturas extra seipsum.
Et sicut in qualibet operatione artificis
requiruntur tria. homo scilicet artifex tanquam
causa efficiens. Item ars tanquam causa for-
malis. Item voluntas tanquam causa motiua
et finalis a i. operandum propter aliquem
finem bonum: sic in creatione rerum concur-
rant tria. Primo pater tanquam principium effe-
ctuum. Secundo ars scilicet sapientia patris
quae appropriatur filio tanquam principium for-
male. Tercio bonitas scilicet voluntas spiritus
dei tanquam principium finale mouens agen-
tem quae appropriatur spiritui sancto. Et sic om-
nes tres persone trinitatis concurrant in
creatione mundi. Et Prover 8. In lucerna
propter semetipsum operatus est deus. Item
Alph. 1. Ego sum alpha et o. principium et fi-

nis. Et hoc est quod dicitur Gen. 1. In principio
i. in filio: ecce persona filii: creauit deus. i. pater
celum et terram. Et infra. Spiritus dei ferebat
super aquas: ecce persona spiritus sancti. dicitur
autem ferri super aquas. i. super totam na-
turam corpalem informem. Non quidem cor-
poraliter ferebatur. sed sicut voluntas artifi-
cis superfertur materiei quam vult facere.
Nec notat Tho. p. 1. q. 66. ar. 1. ad secundum.
Secunda est conceptio angelicalis. Nec co-
ceptio non fuit ab eterno: sicut patet: sed fuit
a principio mundi. Nam ecclesia scilicet est theo-
logorum. quod quando deus creauit celum et
terram statim ipsum repleuit nonem ordi-
nas angelorum. Dic illos. Quattuor enim
ponuntur a theologis concreta. scilicet celum
empyreum. agnelli. materia corporalis: et ter-
pus. Hoc ponit Tho. p. 1. q. 46. ar. 3. Si di-
cas. Et quomodo fuit hoc? R. q. Christus
et Paulus reuelauerunt Dionysio qui scri-
bit librum de celesti hierarchia. Inter omnes
autem angelos nobilior erat lucifer qui ele-
tus est in superbiam et. Dic quomodo de-
siderauit equalitatem dei. et declara hoc: quod
non est sic intelligendum quod vellet se equa-
re deo in omnibus. quia bene sciebat hoc
esse impossibile. quia nec ipse deus posset fa-
cere creaturam equalem sibi. nec hoc con-
gigit ex impotentia dei. sed ex defectu creatu-
re quae est capacitas finitae et. sed volebat
acquirere gloriam non ab alio sed ex se quasi
nollet recognoscere superiorem: sicut et deus
nullum superiorem habet et. Videns ergo
deus tantam superbiam esse. Non habita-
bit in medio domus. quod scilicet. et statim vo-
cauit Michael dicens. Michael micha-
el et. et bellauit cum lucifero et expulit eum
de celo. non propter virtutem sed dei: et effecti
sunt diaboli et. Nota contra superbiam et.
Auctoritas de hoc duplex. Una in veteri te-
stamento. Isa. 14. Quomodo cecidisti lucifer:
qui mane oriebaris qui dicebas in cor-
de tuo in celum conscendam super astra dei
erai. sol. me. sed ego in monte testamenti in
lateribus aquilonis: ascenday super altum.
nu. similis ero altissimus. Dicit Ber. de gra-
dibus humilitatis. quod diabolus preiudicet se
super malos principum habitarum pro-
pter quod in latere aquilonis solium suum
ponere volebat. ut dicitur Isa. 14. et notat
SS in

In festo annuncia. btē Ad arie virgis

hoc Tho. in. 2. in. 2. in. 2. arg. Et vide quod scripsi supra in sermone beati Stephani qui incipit Stephanus plen⁹ gratia pre. i. in additione que incipit. Unde dicit Tho. Illud autem notandum quod id quod dicitur diabolus in celum conscendit non potest intelligi de celo empyreo: quia in illo datus fuit. Porro ergo quod intelligatur de celo sancte trinitatis: ut dicit Tho. in. 2. in. 2. in. 2. q. 1. ar. 2. Vel dicit quod appetit essentialitatem dei: si possibile esset hoc, obtinere. Vel dicit per dicit Ricar. et refert Tho. in. 3. in. 2. in. 2. q. 1. ar. 3. in. 7. argumento: ubi dicit quod Ricar. exponens illud quod dicitur Ione. 3. Propter me orta est tempestas etc. dicit quod diabolus vidit rationalem creaturam assumendam in unitate persone filij dei et invidit: et hec invidia fuit causa casus eius et mouens ipsum ad tentandum hominem. Hec ille. Et vide Tho. in. 2. in. 2. in. 2. q. 1. ar. 2. ubi dicit in corpore questionis. quod angelus dei equalitatem non appetit simpliciter quantum ad substantias desiderat: ut. i. vellet tantam bonitatem habere quantum deus: sed tamen appetit equalitatem secundum quid quantum ad modum habendi. Bonitas enim siue beatitudo est in deo quam habet per suam naturam. Et item a qua omnis creature beatitudo et bonitas transfunditur. Videns ergo angelus dignitatem nature sue qua creaturis exteris preeminerebat. voluit ab eo beatitudinem et bonitatem in omnia inferiora deriuari. voluit etiam per sua naturalia ad perfectionem beatitudinis peruenire. Et ideo dicitur quod sine merito voluit hoc quod meritis habitaris esset si perstitisset. Acc etiam quantum ad modum habendi simpliciter deo equalitari voluit. Non enim voluit se beatitudinem habere. nec esse primum in alios transfundens: sed a deo et sub deo secundum quod ipse in omni natura operatur Tho. Et quibus patet quod non fuit simpliciter impossibile quod angelus appetit quantum esset malum quod tamen quid parauit bonum: ideo errauit non quidem obsecrate passione intellectus

eius. quia passionem in angelis non sunt sicut in nobis: sed quia considerando vnum retrahitur angelus a consideratione alterius. eo quod intellectus eius simul pluribus non est: nisi sicut in verbo omnia contemplatur. Contingit enim aliquid esse eligendum secundum vnam conditionem rei consideratam. quod tamen eligendum non est omnibus conditionibus concurrentibus consideratis: et ita potuit in angelis error esse electionis et peccatum: secundum Tho. in. 2. in. 2. in. 2. q. 1. ar. 1. in corpore questionis: et ponit similitudinem ibi in responsione ad quartum argumentum de medico: qui iudicat aliquid esse se expellens vni egroti secundum vnam infirmitatem eius consideratam: quod tamen non est simpliciter expellens propter aliam egritudinem: quare vel non cognoscit vel non considerat. Modus autem quo fuit expulsus de celo ponit alia auctoritas noui testamenti: que habet Apoc. 12. Factum est prelium magnum in celo michael et angeli eius preliabantur cum dracone. Et infra. Et proiectus est draco ille magnus serpens antiquus qui vocatur diabolus et sathanas qui seducit vniuersum orbem et proiectus est in terram et angeli eius cum illo missi sunt etc. Est autem notandum ut notat Tho. in. 2. in. 2. in. 2. q. 6. super littera per draconem intelligitur ipse lucifer. per caudam suam dum alij suum desiderium expresse. per stellas angeli naturali luce fulgentes: quare tertia pars cecidisse dicitur: non quantum ad numerum sed quantum ad qualitatem: quia qui remanserunt: sunt deo inherentes assistendo et ministrando: et alij per auersionem ceciderunt. Tho. Prima ergo pars dicitur assistentium. Secunda ministrantium. Tertia cadentium. Remansit ergo ciuitas illa pro magna parte depopulata etc. propter quod angeli rogauerunt deus ut repletet sedes vacuas etc. Et deus eis reuolauit quod replende crant. Sed domine per quos replebuntur: Nam quid alios angelos de nouo creabatur? Respondit non: quia iam cessant die septimo ab omni ope quod patrant. Sed creabo homines etc. et de ipso

replebantur rube angelice. Et angeli ob-
terunt Domine et quomodo hoc fieri? Re-
spondit deus. Videram filium meum in ve-
rum virginalem cuiusdam puellae: et sic fiet
dens homo ut homines efficiantur de par-
ticipacione: sicut et vos. Tunc filius dei fuit
conceptus in mentibus angelicis: et fuit sa-
cta maxima sublatio in celo. Quid si gan-
diam est in celo super vno peccatore peni-
tentiam agente Luc. 15. Multo magis et.
Auctoritas. Interrogabo te: responde mi-
hi. Ubi eras quando ponebam fundamen-
ta terre: cum me simul laudarent astra ma-
ritima: tubilerent omnes filii dei Job. 38.
Nota. Fundamenta terre. i. videntium et
he sunt reuelaciones diuine. Astra mari-
tima. i. angeli et exponit Grego. De hac con-
ceptione dicitur Proverbio. 8. Non dum
erant abyssi et ego iam concepta eram. i. in
mentibus angelorum. Et sic patet secunda
conceptio.

Tertia conceptio fuit humanalis. Ista
fuit post creationem ade et eae et post pecca-
tum. Nam postquam peccauerunt stabant
in magna tristitia et merore. considerantes
expulsionem eorum de paradiso. Item da-
nationem totius posteritatis sue: ac si p-
pter delictam vnius deberet tota claudis-
pire: magni et parui et. Quantus dolor et.
Hic dolor secreta mittitur in scriptura cum
dicit. Vocauit Adam nomen vxoris sue
Eua: eo q mater esset cunctorum vluen-
tiam Gen. 3. Ante peccatum vocauit eam
vir ago: sed post eam. i. ve sue calamitas.
Volens igitur diuina bonitas primos pa-
rentes consolari reuelauit eis q pro filij et
posterij ipsorum deberent saluari et redimi
et genus humanum in maiori dignitate con-
stitui: q in statu innocentie erat. Domi-
ne et quomodo? Respondit deus quia mis-
tam filiam meam in vterum virginis et. ca-
lus merito humani genus a potestate dia-
bolica liberabitur: et exaltabitur dignitas
humana magis q angelica: quia deus fiet
homo. Quanta consolacionem habue-
rant primi parentes ex hoc. Et licet hoc om-

nes sancti dicant: tamen auctoritas quan-
do deus maledixit diabolo in serpente dicit.
Inimicitias ponam inter te et mulierem
et semen tuum et semen illius. Ipsa conteret
caput tuum et. Gen. 3. Mulier ista est vir-
go Maria cuius semen. i. filius est christus.
Caput serpentis erat tyrannica dominatio
quam super genus humanum sibi diabo-
lus usurpauerat. Hoc caput virgo contri-
uit quando per filiam suam diabolo huius
dominium tyrannicum abstulit. Figura
huius etiam habetur in Iudith: qui ampu-
tauit caput olipherus Iudith. 15. Et hoc di-
citur in ps. 73. Deus autem rex noster an-
te secula operatus est salutem in medio ter-
re et. vsq ethiopiani. Vide supra de beata
Anna. vel de conceptione virginis qui in-
cipit Benedictio fructus ventris tui. Et no-
ta q ut dicit sanctus Tho. 22. q. 2. art. 7.
Etiam ante peccatum Adam cognouit in-
carnacionem filij dei fin q ordinabatur ad
consumacionem glorie: nou autem fin q or-
dinabatur ad liberationem a peccato per
passionem et resurrectionem: quia homo no
fuit precius peccati futuri fin Tho. Hoc
autem fuit ei reuelatum in etate illa que di-
citur sopor. A quo excitatus Adam dicit.
Hoc nunc os ex ossibus meis et. Et infra.
Propter hoc relinquet homo pa. et ma. et
adhe. vxoris sue. Et erunt duo in carne vna.
Tunc enim quando contraxit matrimonium
cum Eua cognouit Adam illam: quod si-
gnificatur per matrimonium. i. coniunctio-
nem filij dei cum humana natura. in thala-
mo vteri virginis: de quo processit tanq
sponsus de thalamo suo. ps. 18. De quo di-
cit Apostolus Ephe 5. Sacramentum hoc
magnum est. Ego autem dico in christo et ec-
clesia. De hac conceptione potest intelligi il-
lud Proverbio. 8. Non dum erat abyssi et
mortis et damnationis: quia nemo adhuc
fuerat mortuus: et ego iam concepta eram. i.
in mentibus humanis ade et eue.

Quarta conceptio est scripturalis. Quia
tota scriptura sancta est grata et filio dei
et de nouo qd testamento no expedit dicit.

65 liq

in festo annunciationis Marie

Sed etiam in veteri continet incarnatio dei
p multis figuris mysticas et p pñuntiatio
nes ppheticas. Et primo quidē pphias po
nam nō quidem omnes sed aliquas. Nota
ppham Isa. 7. Ecce virgo concipiet et pariet
filium et vocabitur nomen eius emmanuel.
Nota Filium quasi dī. nō patrem neq; spī
ritū sanctū. Emanuel. i. nobiscum deus: qz
aliter nec seipsum saluare potuisset. Item
Isa. 41. Egredietur virga de radice Jesse rē. i.
virgo maria. Vñ ecclesia. Virga Jesse flo
ruit virgo deum et hominem genuit. Itē alibi.
Stirps Jesse virgam producit. virgaq; floret.
Et sup hūc. florem requiescet spūs almus.
Virgo dei genuit virga est flos filius ei⁹.
Item Jere. 31. Nonum faciet sup terram:
femina creūdabit virum. Nota Nonū fa.
nouū fuit hec conceptio duplici ratione.
Prima qz est nouus modus generatio: nls.
Nota quattuor modos diuersos generatio
nis humane: sicut scripsi in sermo. de natī
uitate dñi qui incipit. Vñ deus filius suū
fac. et mulier. in introitu. Secūda dicit nouū
propter id quod sequitur. Femina creūda
bit virum. Nota Utrūq; dicitur infantem
vel paruulum nec nouum nec mīrum esset:
sed dicit Virum. i. iesū xpī qui erat vīr. i.
pfectus homo dū esset creūdatus ab vī
ro virginis: pfectus dico nō etate sed sapiē
tia. nō corporis sed animi vigore. Adquid
pōt homo in ventrem matris sue iterato in
troire et renasci: alit nichodemus Jo. 3. Vñ
Ber. sup mīlus est. Vñ ergo erat iesus nec
dum etā natus sed sapientia. nō etate sed
alī vigore. non corporis maturitate sensus
nō corpulētia membrorū. Et infra. Siue er
go latens in vtero siue vaglens in presepio.
sine iam grandis deus interrogans docto
res in tēplo: que pfecto plenus fuit spīritu
sancto rē. Nō defuit etiā pphie paga
noꝝ pphaz rē. Nota reuelationē factam
Sybille de incarnatione filij dei quā reue
lauit et antiano in palatio suo qd dicitur
Vra celli. Vnde in legenda maritatis dñi.
Figure autē multe habentur in scriptura.
Nota figuram de rubo Moysi vide in ser.
de natiuitate virginis qui incipit. Virga
egressa est de radice Jesse. pte. 2. Item ibi.
Virga aaron que floruit Num. 17. De ista
ergo pceptione pōt intelligi predicta aucto

ritas Prou. 8. Ad dū erant abyssi. i. scri
pturarum euangelicarū: et ego iam cōcepta
erā. i. in vtero scripture veteris testamēti.
Quinta est conceptio maternals. Ber.
sup mīlus est. Vñ moysi monstratum ē in
rubo et igne: Aaron i virga et flore. Sed et
in vellere et rore. Hoc apte Salomon pū
dit in forti et muliere et eius pñio. Hoc ē
presculit J. remias de semina et vtro. Hoc
aptissime Isaias declarauit de egie et deo.
Vñ Gabriel tandē exhibuit: spūz virginē
salutando. De qua conceptione hodie su se
stam p totam mundū. Et hec est aliter q
prīme quattuor: qz ille sunt pceptiones spī
rituales. sed hec est carnalis. Ideo et ea dī
est thema. Ecce concipies in vtero. De hac
loquit euangeliz hodiernū. vbi nota tria.
Primo notatur diuine ambassate ange
lica expletio.
Secūdo modi incarnationis sacratissima
allūma demonstratio.
Tercio ad incarnationem virginis cō
sensus expressio sine virginalis assensio.
Primum notat in principio eni gēlī vsq;
ibi. Dicit autē maria ad angelū. Scdm ab
inde vsq; ibi dicit autem maria. Ecce an
cilla dñi. Vnde de prima parte quod scripsi
supra in sermo. qui incipit. Ecce ecce ecce
parte prima. De secūda parte vide infra ser
mo. proximo par. 3. versū tertia gratia. Et
nota in tertia parte q statim postq; virgo
gloriosa dicit illud verbum. Ecce ancilla do
mini rē. fuit conceptus filius dei vt dicunt
theologi et canoniste. Et spālter Glo. Jo.
an. in Ele. vna de summa tri. et fide catholl.
in principio super verbo Unitas. In in
stanti conceptionis fuit perfectus homo. et
fuit anima rationalis infusa. Tum propter
instanti virtutem agentis. i. spīritus san
cti. Tum quia incongruum fuisset filiū dei
co: pus assumpsisse nisi formatum. In alijs
nō infunditur nisi organiato embione et
plene habilitato ad ipsam recipiēdā. Hoc
tenetur. 33. q. 2. Quod vero q dicunt qdam
fieri p differētiam secūm a quadagesimo
vel octuagesimo die conceptione embio
nis. De purificatione post partum. c. vno
Decponit Jo. an. vbi supra. Rogemus er
go dñm rē. Deo gratias. Amen.

in festo sancti Ambrosii episcopi .liii.

In festo sancti Ambrosii episcopi.
Sermo vii.

Extinguibili

le est lumen illud. Sap. 7.
Pro declaratione nota q
gratia dei est in homi
ne potest considerari dupli
cter. Uno modo respectu conditionis hu
mane: sic gratia dei est variabilis et mu
tabilis. Ratio accidens consequitur condi
tionem subiecti. Ideo gratia que est ac
cidens anime sequitur conditionem anime
in hoc modo. Anima autem est variabilis et
mutabilis propter libertatem arbitrii quod
est mutabile: quia non cogitur a gratia. Ideo
existens in gratia debet timere ne perdat
eam nec extinguatur vento superbie vel
luto auaritie. Ideo ipse. Unde ergo ne
lumen quod in te est: tenebre sint. Luc. xi. Et
ecce qui sunt in peccatis non debent de
spicere: quia possunt habere lumen gratie quod
data sunt in via. Ideo quibusdam qui fuerunt
peccatores dicit Aplos. Eratis aliquando
tenebre nunc autem in domino. Ephe. 5. Si ve
ro loquimur de gratia respectu dei: or
dinationis seu destinationis: sic est ingra
tabilis. Greg. Deus cuius providentia in suis
dispositione non fallit. De deo loquendo
de gratia dei in beato Ambrosio respectu
diuine dispositionis dicit in themate. Inex
tinguibile. Patet thema. Inuenio quod be
atus Ambrosius habuit quinq; lumen.

Primo lumen celestiale seu spirituale
deuotionis.

Secundo lumen intellectuale cognitionis.

Tercio lumen spirituale prelationis.

Quarto lumen iudiciale correctionis.

Quinto lumen integrale perfectionis.

Dico primo. Deuotio nihil aliud est
nisi quedam celestis illustratio in corde ho
minis qua dulciter afficit ad diuinam: in
leticia opatur ea que dei sunt. Nam aspe
ctus rei dilecte mouet affectum. Ideo Da
uid. Signatum est super nos lumen vultus
tui domine: dedisti leticiam in corde meo
ps. 4. Illud lumen habuit beatus Amb.
Dico de examine ipsius. Ipse significabat
dulcedinem deuotionis: quia existant de

ore eius significabant suam predicationem
seruentissimam: adeo quod sua deuotio manife
staretur etiam per deuotionem suam. Ipse
namque facit mel dulce et pascunt. In primo
deuotio. In secundo predicationis pascens here
ticos et peccatores. In tertia vero notatur
eius virginitas. Nam ut dicitur in eius legen
da tunc temporis mediolani multi a de
monibus obsessi. se torquent ab Ambrosio
magis votibus clamabant. Quantum
autem sua deuotio longe lateque redoleret.
colligi potest ex nominis interpretatione.
Dicitur namque Ambrosius ab ambra que est
species valde redolens et preciosa. Dicitur et
plum de illo araspice qui indignatus con
tra beatum Ambrosium misit demones con
tra eum: sed illi reuersi disierunt circa do
mum eius esse marum ignem: qui signifi
cabat deuotionem suam. Ideo in nullo po
tuerunt sibi nocere.

Dico secundo. Lumen intellectuale co
gnitionis duplex est. habere scientiam non
solum acquisitam ex exercitio studij. sed etiam
infusam: que differant in hoc. quia scientia
acquisita transit in animam per portas sen
suum. quia omnis nostra cognitio ortum ha
bet a sensu: sed infusa descendit in animam
a fonte diuini luminis. De quo David. Ap
erte est fons vitæ: in lumine tuo videbimus
lumen ps. 35. Illud lumen habuit beatus
Ambrosius. Primo enim habuit scientiam
acquisitam. Traditus enim a parentibus
artibus liberalibus: postmodum vero stu
diis in theologia: in quo iam profectus ut ha
beret spiritum prophetie. Dicitur quomodo
operabatur monum sororis ad osculandum.
Item dicit de illo hospite. Precognoscens
enim Ambrosius per spiritum prophetie do
mam illam subuertendam recessit. Nota
hic de periculo prosperitatis mundane et
utilitate aduersitatum. Ego quos amio or
guo et castigo Apoc. 3. Ideo Tob. 3. Bisti
ctus es domine deus patrum nostrorum:
qui cum fratre fueris misericordiam facis:
et in tempore tribulationis peccata dimittis
his qui inuocant te. Declara.

Dico tertio. Lumen spirituale prela
tionis. Prelatio comparatur luminis et pre
latus dicitur lucerna: quia quando recte in
trat est accensa et stat super candelabrum

In festo sancti Ambrosii episcopi

ecclesie vel dignitatis. ut det lumen alijs do-
ctrine et boni exempli: et potest dici de illo.
Ille erat lucerna ardens et lucens Jo. 5.
Quando autem male intrat vel male exequit
officium dicitur lucerna ardens sed non lu-
cens. Ardens quidem igne concupiscentie et
sed non lucens quia est obscura in tenebris
peccatorum. Quando autem est bonus de eo di-
citur xps. Nemo accendit lucernam et in absco-
dito ponit: neque sub modio sed super candelam
labium ut qui ingrediuntur. Lumen videatur
Luc. 8. Istud lumen habuit beatus Amb.
quod fuit promotus voluntate diuina. Vide
de sua promotione in decretis. 63. di. Nolite
timere. Et. 61. di. fuit. Ideo oibus. Dic quo
modo fuit promotus et per multas vias re-
sistit et. Questio est hic quare tanta pra-
dicta: cum sciret multa bona facturum: pro-
pter magnum periculum et. Sed hocle
pra. Dic ut expedit. Ideo Sap. 6. Iudicium
durissimum habet qui presunt sibi. Erigunt. u.
et cedunt misericordia. potentes autem poten-
ter tormenta patiuntur. Nota durissimum et.
Declara ut supra in sermone sancti Blasii
par. 2. Idem de rectoribus claustrorum huc et
manifestum quod etiam coacti debent venire
et debent in se virtuose vivere: alii et. In
quo enim aliam iudicas teipsum condem-
nas Ro. 2. Ideo Eccl. 7. Noli querere si-
ri ludere: nisi valeas virtute iniquitates. ne
forte extimescas faciem potentis et ponas
scandalum in agilitate tua.
Dico quarto et. Lumen iudiciale co-
rectionis que dicitur lumen. Auferas. Om-
nia que arguantur a lumine manifestantur.
Omne enim quod manifestatur lumine est
Ephe. 5. Istud lumen habuit Amb. ad ar-
guendum et corrigendum magnos et pueros et.
Hoc fecit dupliciter. Primo in iudicio pe-
nitentia audiendo confessiones pronocando
constitentes cum lacrymis et. Item Theo-
dosio negante ingressum ecclesie et. Dic hy-
storia. Vide. et. q. 3. Cum apud. Item nota
hic quando illa virgo ariana cum p. vestem
apprehendit et. Item de eo qui venit de no-
cte ad cubiculum eius ut eum occideret: sed
cum manum eleuasset eum gladio ut ipsum

periret. prius manus eius aruit et. Ite-
rum in iudicio prentoso reddendo vni-
cuique ius suum et. Iuxta illud Diligite in-
sticiam: qui iudicatis terram Sap. 1.
Dico quinto et. Lumen integralis perse-
cutionis. Et hoc est quod usque in finem perseque-
ratur in bona vita: iuxta illud Prover. 4.
Iustorum semita quasi lux splendens per diem:
et nescit: usque ad perfectam diem. Et xps. Si
ergo totum corpus tuum lucidum fuerit et.
Iuxta illud Luc. 8. Istud lumen habuit bea-
tus Amb. De quomodo perierit Augusti-
num. Item dic quomodo docuit Augustinum
seruare illa tria. De quibus habet in legen-
da Augustini. Item quidam infidelis heresi-
cus adeo durus quod non poterat converteri ad
fidem: fuit ad predicationem Amb. et vidit
angelum loquentem sibi dum predicaret. et
querens est et. Item fuit tante largitatis quod
omnia que habere poterat: ecclesie et pa-
uperibus tribuebat. et propter haec vasa sacra
phari debebat. et. q. 2. Aurum. Ite fuit tan-
te pietatis et dulcedinis ut cum sibi aliquis
claretur mors alicuius sancti episcopi vel sacer-
dotis: amarissime fletet et. Cum autem in
fine vite sue saceret in lecto eger. vidit do-
minum iesum xpm facie leta sibi dicentem.
In pascha eris mecum in paradiso et. Dic eius
mortem et de honorato sacerdote Clerice
leni: qui audiuit vocem illam et. Assumptio
ergo corporis christi emisit spiritum et. Do-
do autem est in lumine glorie: quod est peni-
tus in eternum gaudere.

Deo gratias. Amen.

In festo sancti Georgii Sermo vnus.

Ertamen for-

te dedit illi ut vinceret. Sa-
pientia. Io. Sermo erit de be-
ato Georgio: de cuius vir-
tutibus resurgunt duo lu-
mina exemplorum. Lumen erimie militis et
potestis et etiam spiritualis. Et ideo hodie et

de festum militibus. temporalibus et etiam
spualibus. ad imitanda exemplar victorie.
In bello variasq; militie. Salutes ego. Pro
introductione materie pdicande est notan-
da: q; dñina sapientia que attingit a fine
vsq; ad finem fortiter et disponit oia sua/
alter: vt dñi Sap. 8. Nō aliter ordinant cre-
aturaz dñine visionis capace in qua essen-
tialiter pñstet gloria ad eandē visionē pos-
se ptingere: nisi pñcto mediāte et merēte vi-
ctoria: iuxta illud apli. Labora sicut bonas
miles iesu xpi: q; nō coronabitur nisi qui le-
gitime certauerit. 2. Tim. 2. Vel dic q; pñ-
cto est in sacra theologia q; nulla creatura
glorie capax fuit nec erit: que sine victoria
belli obtineret gloriam. Probatur h pñcto
exēplo: et auctoritate. Exemplo patet in
angelis et hoibus ista dñis. Est auctas du-
plex. Prima xpi. Estote fortes in bello re-
scto apli. 2. Tim. 2. Labora sicut boni mi-
les iesu xpi: q; nō coronabitur. Idē apo-
stolus hortatur nos dicens. Induite vos
armaturā dei vt possitis stare aduersus in-
sidias diaboli. Item Mat. 21. Regnā celoz
vini patitur et violenti rapiunt illud. Hoc
patet primo in angelis qui ab initio creati
qdem sunt in gratia sū opinsonem veram
quā tenet Tho. in. 2. sen. di. 4. artic. 3. Quis
sibi dicat q; dños opinio est q; angeli nō in
gratia sed in naturalibus tñ creati sunt.
Et illa ergo gratia meruerūt angeli gloria:
de quo ponit Tho. in. 2. sen. di. 5. q. 2. art.
2. sed nūq; gloriam eternam potuerūt adi-
pisci nisi prius de angelis apostatis victo-
riam habuissent. bellando cum eis: iuxta il-
lud Apoc. 12. Factum est plūm magnū in
celo Michael et angeli eius prelabant euz
dracone et draco pugnabat et angeli eius:
et nō valuerunt neq; locus eoz. Inuentus ē
amplius in celo. Et proleptas est draco ille
magnus qui vocatur diabolus et satanas
in terram et angeli eius cum illo missi sunt.
Secūdo hoc patet in hoibus quos oportet
vtrūter bellare cum hostibus spualibus et
vincere vt ad gloriam vite eterne ptingāt.
Discurrere per patriarchas qui bellauerant
cum gladio fidei. pphete cum spe. apostoli

cum charitate. martyres cum patientia et
iuxta illud. Estote fortes in bello et pugnate
cum antiquo serpente et accipietis regnum
eternum. Et hec est ratio quare deus per-
misit Adam tentari de esu pomi vetiti: et
quare deus lignum scientie fecit vt Adam
haberet bellandi materiam et vincendi: vt
sic mediantē victoria obtineret gloriam. Nū-
quid licet prius succubuerit in bello: tamen po-
tētia obtinuit penitentia faciendo. Ideo nūc
obtinēt gloriam. Ideo Apłs nos hortatur
dicens. Induite vos armaturam dei vt pos-
sitis stare aduersus insidias diaboli: quia
nō est nobis colluctatio aduersus carnem
et sanguinem. Nūc sed aduersus principes:
et potestates. aduersus mūdi rectores tene-
bras haram. ptra spiritualia nequitiē in ce-
lestibus Ephe. 6. Patet ergo q; nullas sine
bello intrat in gloriam ex ordinatione diu-
ne providentiē. Nūc nec etiam ipse xps qui
est dñs glorie voluit in ipsam intrare nisi
mediantē bello et victoria passionis. Luc.
24. Nōne hec oportuit christū pati: et ita
intrare in gloriam suam? Item Aug. multa
inermis et affirma cruci debellavit acceas po-
testates. Et quis diceret ptra hūc per nulli
innocentes baptizati statim euolat sine bel-
lo et. Et q; iūdo cum bello et victoria. Nūc
enim ipsi nō bellant nec per se vincant ho-
stes: tamen xps bellant pro eis in monte
caluarie super equū crucis. cum galea coro-
ne spinaz. cum lancea qua latus eius perfo-
ratum est. et eo vulnere diabolus transiit.
euz calcibus clauoz in pedibus. eū gnan-
tis clauoz in manibus. cum torace carnis
rubet. Quis victorie merito pueri eternam
gloriam nanciscantur. Nota similitudinem
de rege qui ex victoria belli intrat ciuita-
tem. Non enim solam ipse qui bellant et
militēs et armigeri sed etiaz coquinarj. tro-
carj. pallardi. et rapaci. et alij qui non bella-
uerunt intrant ciuitates. Sic rex noster xps
in die veneris sancta habuit forte bellā: et
in die resurrectionis habuit victoriā et lena-
uit caput. Et qua victoria in die ascensionis
intrauit ciuitatē paradisi. et milites et armi-
geri. s. patriarche pphete. Idē cū xpo intra-

In festo sancti Georgii

uerunt. et postmodum apostoli. martyres. qui
fuerunt fortes in bello. quin etiam pueri in-
trant etc. Hoc autem ideo pueris datum
est quia bellare nesciunt nec possunt. Alij
vero oportet quod bellando et vincendo intraret
in vitam eternam. scilicet. Innocentes et recti
adheserunt mihi quia substinui te etc. An-
de cantat ecclesia. Vires et vita duello con-
fiteri mirando: dux vite mortuus regnat
victus. Illud tamen meminisse oportebit quod
in hoc prelio nulla creatura victoriam ha-
beret nec habuisset: nisi meditante virtute
christi. Et hoc patet per illud quod dicit
beatus Ioannes Apoc. 12. c. Vbi postquam di-
xerat Ioannes quod Michael et angeli eius
preliabantur cum dracone: subdit. Et ipsi. scilicet.
fratres auxilio angelorum facti vicerunt il-
lum propter sanguinem agni et propter ver-
bam testimonij sui. Nec solum homines vin-
cant in virtute christi sed etiam angeli vice-
runt demones in virtute dei. Naturaliter
enim fortior est sathanas ceteris angelis sed
angeli vicerunt illum virtute diuinitus eis
infusa. Ideo dicitur Eccl. 9. Vidi sub so-
le. nec velocitatem effecursum. nec fortitudo bel-
li. nec sapientiam panem. nec doctorum
diuitias. nec artificum gratiam. sed tem-
pus casumque in omnibus. Nota Casumque
casus autem vocatur diuina providentia:
ut notat Th. 1. parte. 1. q. 116. ar. 1. Quia er-
go beatus Georgius viriliter bellavit et vi-
cit hostes suos. victoriam autem non a seip-
so principaliter sed a deo habuit. Ideo di-
cit thema. Certamen forte etc. Patet the-
ma. Modo videamus quos hostes habuit
beatus Georgius et quomodo ipsos vicit.
Nota quod quattuor hostes habuit ipse sicut
et nos habemus. Sed speramus in domi-
no dabit nobis victoriam. Hostes autem
illos posuit David inspiratus a domino sub
figura bestiarum dicens. Angelis suis de-
mandavit de te ut custodiant te in omni-
bus vijs tuis. In manibus portabunt te ne
forte offendas ad lapidem pedum tuum.
Super aspidem et basiliscum ambulabis et
conculcabis leonem et draconem. Causam
propter quam vincimus dicens. Quoniam
in me speravit liberabo eum: protegam eum
quoniam cognovit nomen meum. ps. 90.
Vbi nota quod quattuor hostes vicit beatus

Georgius diuina virtute sibi patrocinante:
quos etiam nos vincere debemus si volu-
mus gloriam adipisci. Et sunt isti quos ada-
pto non secundum ordinem. scilicet. Sed secundum ordinem
victorie: scilicet. secundum quod habetur in legenda ipsius.
Primo bellavit contra leonem super-
bie et vanitatis: de quo habuit victoriam
per veram humilitatem.
Secundo bellavit contra draconem luxu-
rie et carnalitatibus: de quo habuit victoriam
per puram castitatem.
Tercio bellavit contra basiliscum auari-
tie et cupiditatis: de quo habuit victoriam
per claram largitatem.
Quarto bellavit contra aspidem secu-
laris et crudelitatis: de quo habuit victo-
riam per patientiam et firmitatem.
Primo ergo bellavit contra leonem. scilicet.
diabolum: qui dicitur leo propter superbi-
as. Sicut leo est rex animalium: sic diabolus
est rex super omnes filios superbie: sicut di-
citur Job. 41. Unde. 1. Pet. 5. Aduersari-
um vester diabolus tanquam leo ragnans circuit
querens quem deuoret etc. qui temptat de
superbia. Nota quod quattuor sunt illa que ve-
plurimum faciunt milites superbire. Pri-
mo nobilitas sanguinis. Secundo pulchritudo
corporis. Tercio dominium hominum.
Quarto victoria hostium. Omnia ista quat-
tuor habuit beatus Georgius sed tamen
non superbluit: immo vicit hunc leonem su-
perbie per veram humilitatem. Unde de
hoc supra in sermone sancti Vincentij ha-
las festi: qui incipit Beatus vir qui inuen-
tus est sine macula. parte prima.
Secundo bellavit contra draconem luxurie
et carnalitatibus: que recte per dracones signi-
ficatur. qui flammam inficit et corrumpit. quia
per luxuriam totus pene mundus infectus
est et corruptus: iuxta illud. ps. Omnes de-
cl. simul inutiles facti sunt non est qui fa-
ciat bonum non est visus ad eum: sed vicit illum
per puram castitatem. Unde quando ca-
pitabat aliquam civitatem vel castrum quan-
do homines carnales presertim armigeri se
solent dare carnalitatibus sicut equus et
malus quibus non est intellectus. beatus
Georgius custodiebat mulieres sicut pa-
ter filias. Et in signum huius victoriae quam
habuit contra draconem luxurie dicitur vobis

vnā mirabile factum. in quo bñs Beor /
glas duos dracones vnū corporale ⁊ alie-
rum spūalem occidit. Nota creptū quomo-
do occidit draconē qui erat in lacu ⁊ sua-
uit pacellam a morte corporali. Itē seru-
uit se a stupro puellę: quāto nec voluit sp-
sam in vxorem cum pater ⁊ ipsa essent prē-
ti. vñ p hoc vñt draconē spūalem luxurie.
Vñ creditur q̄ fuit virgo: que virtus licet
magna sic in oibz. tamen maxima fuit in
hoīe laue. milite. ⁊ armigero. Quid dicit
milites hodierni rē. Nota quō deus de oī
genere ⁊ statu hominum fecit sanctos: vt
nullus hō in quocūq̄ statu vel gradu posi-
tus possit excusationem habere in aspectu
eius. Nam de gradu impatorum fecit san-
ctos aliquos: p̄ta Cōstātinum. Theodo-
sium. Iustinianum rē. vt nullas Impator
possit dētere. Ego habui magnum onus rē.
Itē de regibus Dauid. Ezechias. Iosias.
Itē sanctus Radoulus rex francoꝝ. Itē
de militibus Georgius. Hippolytus rē.
De medicis Cosmas ⁊ Damian ⁊ sc̄m
Lucam. De luxuriosis Mariā magdale-
nam. De supbis Paulū. De p̄clatis eccle-
siasticis Greg. Ambro. Nicolaū. Martinū.
⁊ multos alios. ⁊ sic de alijs. Hoc autē ex
gratia vñta dā: iuxta illd Sap. 9. Scis
qm̄ aliter nō possum esse p̄mēns: nisi deus
det. ergo Certamen forte dedit rē.
Tertio bellauit p̄ra basiliscum auaritie
⁊ cupiditatis. q̄ sicut basiliscus vñā interfi-
cit hoīem. sic auaritia rē. Vñ d̄ cep̄sc̄n-
tia oculos. i. Jo. 3. Et p hoc interfector aīa
nō solum auari sed etiā vñā pauperū. q̄
bas ppter auaritiā nō p̄s̄detur de ne-
cessarijs. ppter q̄d pauperes aut moriunt
corporaliter fame vel frigo: aut spūaliter:
sicut semine ppter pauperem fornicantes.
vel alij paupes furta facientes. Itē Am-
bro. 9. 86. dī. P̄asce fame morientē: si non
pauisti occidisti. Sed p̄ra istum draconem
qui multos interficit. p̄ncipes. reges. mili-
tes mercatores. iudices rē. Bellauit vñlī
beatas Beor. ⁊ victoriam habuit. Cū enim
multa potuisset congregare in captione cl-
uitatū. castroꝝ. ⁊ villarū. tamē nō enrabat.
Itē rex ille casus filiā liberauit ex quo
noluit filiā suā in vxorem. voluit sibi da-

re multum thesaurum sed noluit recipere p
se: sed p deo in ecclesijs construendis ⁊ ho-
spitalibus. p personis pauperibus. Ideo can-
tatur de eo. Beatus vñ qui inuentus est
sine macula ⁊ qui post aurū nō abijt. nec
sperauit in pecunie thesauro Eccl. 31. Sed
hodie in tāta creuit auaritia p̄sc̄m in mi-
litibus ⁊ stipendiarijs. Nota cōsiliū imo
p̄ceptum Joānis bap. q̄ p̄dicabat dicens
militibus. Meminē concuisti nō q̄ colā-
niā faciat: ⁊ effore contēti stipendijs ve-
stris Luc. 3. Dic vt expedit.
Quarto bellauit p̄ra aspidē sc̄uile ⁊
crudelitatis: q̄ p̄nas ⁊ crudelius erat ve-
nendū tyrannos paganos: q̄ venenum aspi-
dis rē. Dicit eius martyrium rē.
Deo gratias. Amen.

In festo sancti Marci. Sermo vnus.

Quis fac euan-
gel-
ste. 2. Tim. 4. Hec verba
dicere possum⁹ brō Mar-
co. O beate marce ⁊ glo-
riose. Q̄ p̄nas fac rē. Ideo

de eo est sermo. Salutes vñgo gloriosa rē.
Pro declaratione verborū nota q̄ enāge-
lista dicit annunciator euangelij. Vñ oīs
p̄dicato: p̄t dicit euangelista. Est autē no-
randū q̄ multa sunt necessaria ad hoc vt
aliquis possit esse euangelista. i. euāgelicus
p̄dicato: quoz si quod deficiat: dīcto: dī
et potest: p̄dicato: dīci nō potest.

Primum est etatis p̄gnitas.

Secūm est scientie claritas.

Tertium est vite sanctitas.

Quartum est mīsericōdie auctoritas.

Quintum est ordinis dignitas.

Sextum est constantie firmitas.

Septimum est patientie virtutitas.

P̄t addit aliud. Eloquētie sublimitas:
iuxta illud Isa. 49. Posuit os meū quasi
gladiū acutū. Itē Isa. 2. Cōstabunt gladi-
os suos in vomeres rē. p gladios intelligi-
tur verba elīmata et subtilia. p vomerē ve-
ro grossa ⁊ edificantia verba. ergo subtilia
vertēda sunt i morālē edificationē. San-
gar enim plures occidit vomere: q̄ Alorū
gladio Iud. 3. ⁊. 4. 1. Cor. 2. Sermo me⁹
⁊ p̄dicatio mea nō in p̄sua. hū. sa. kblo rē.
Itē adde aliud p̄ndenter p̄ciositas: vt

In festo scti marci

sciat aptare sermonē sūi audientiā quali-
tatem. Nam ut dicit Origenes et habet in
decretis. 4. v. In mādatis habemus ut
venientes ad clīratē discamus prius: qd
in ea dignus sit. et apud eum cibum suma-
mus: quātū magis nosce oportet qd qua-
litas sit sūi cū immortalitatis verba credēda
sunt. Solliciti enī debemus esse ne margari-
tas nostras mītamus aī porcos. Nec ille.
Item ad idē facit qd dicit Petrus apō-
lō et habetur in decretis. 8. q. 1. Oportet eū qd
docet et instruit alas rudes. esse talem: ut p
ingenio discentiā semetipsum possit aptare.
et verbi ordinē pro audientis capacitāte di-
rigere. Debet ergo apprimē esse eruditus et
doctus. irrefrēnsibilis. maturus. pauidus.
sicut ipi pōssit fore Clemenē hūc post
me. Nec ibi. Paulus Glo. 1. timens pec-
care Omnia pōssita habuit bēus Mar. 16.
dicitur sibi in themate. Opus fac euangeli-
stae. Et ipse pōt rīdere. Opus fecit euangeli-
stae. Primo ergo dico 12. Uā dicit. 15.
Nō arabis in primogenito bouis. Primo
genitus bouis est bona opatio infirmis et a-
lis 12. Alde supra eodem libro in versu.
Quarta est perfectio etatis 12. In sermōe
qui incipit. Narrauerunt. Hanc ergo hūit
bēus Marcus qz fuit etatis perfecte 12.
Credo 12. scētie claritas: ne alio officiali
magister erroris anteq̃ discipulas veritas.
Ideo dicit Eccl. 1. Si est intellectus tibi
responde primo. Sin aut sit manus tua
sup os tuū ne captaris in verbo in discipuli
naro et pfandaris. In huius signū habem⁹
qz saluator noster prius in medio doctorum
sedit. audiēs illos et interrogans. et postea
predicare cepit: qz prius vnusquisqz debet
adscire et postea dī officiū predcādī exer-
cere. Hinc etiā dñs ait Apoc. 1. Qui au-
dit. s. discendo: dīcat vni. s. docendo. Hinc
etiā prius aplos docuit: deinde ad predcā-
dum misit vicens. Estote prudentes sicut
serpentes: et simplices sicut colūbe Mat. 10.
Alde textū Hierony. 16. q. 1. Si cupis. Sic
etiam post resurrectionē prius illis sensum
aperuit. et scripturas explanauit et postea
dixit eis. Euntes i mandā vnīuersaz: predi-
cate euangeliū. omni creature Mar. 16.
Vnde et cum de quibz panibus quinqz mī-
la. holum rescire vellet. prius accipio pa-

nes fregit et postea discipulis suis dedit. et
per eos demū turbis apposuit. quia sacra-
menta legis et pphetarū prius dīserendo
exposuit. et postea eoz scientiam discipulis
dedit. et tandem p eos demū turbis ap-
posuit. et illam fidelibus dispensauit Jo. 6.
Hinc etiam petrus cū rectoribus ecclesie
serberet ait. Parati semp ad satisfactionē
omni pōssēt vos rationē de ea que in vo-
bis est fide et spe. 1. De. 3. Hinc etiam pa-
las scribens ad Timotheū ait. Attende le-
ctioni exhortationi et doctrine. 1. Tim. 4.
Habuit etiā in veteri testō vetres quibus
archa portabat ingit anull erant inferri
ut cum archa esset portanda nulla fieret
mora dīnīstus mīttendis verbis: qz predi-
catores per quos ecclesia circūfertur sacris
litteris semper debet insistere. ne tunc
rant discere cum ex officio alios debeant
docere. Salomon quoqz nō dīstīas. nō lon-
ga tēpora huius vite: sed sapientiam a deo
petit et impetrauit. Hinc et Malachias ait.
Tabla sacerdotis custodīst scientiam: et le-
gem requirunt ex ore eius quia angelus do-
mini exercituum est Mala. 3. Hinc etiā di-
citur Eccl. 4. Quia tu scientiā repulisti: re-
pellam te et ego: ne sacerdotio fungar mibi.
Hinc Salomon ait. Prius tempus tace-
di et postea loquendi: quia veritas prius
tacendo dīscitur et postea loquendo predi-
cat. Hinc etiam in canticis canticorū. Quia
li per quos prelati ecclesie vel pdicatores
intelliguntur assimilantur colūbis. que res-
sident iuxta fluentia plenissima: sic predcato-
res semper sedere debēt iuxta fluentia cū-
gelozum et sacre scripture. Patet ergo qd
dicatores debent esse clari in scētia. Qua-
lem aut scientiam habere debent predica-
tores euangelici declarat dominus. quādo
mittens octo aplos ad predcandū dixit.
Predicate euangeliū omni creature. De-
bent ergo docti esse in euangelis et scriptu-
ris sanctis: qz debent euangeliū predca-
re. nō philosophiam. non virgilium. non ce-
teros poetas.
Nā miranda canit sed nō credēda poete.
Nō ergo debent secularium scientiaz stu-
dio vacare ad voluptatem presertim poe-
ticaz fabulaz. Vnde Isidorus in libro sen-
tentiar et habetur in decretis. 37. di. Ideo

phibetur ebulliamus legere signimenta poetarum: quia per oblectamenta fabularum nihil mentem erellant ad facientiam libidinum. Ad enim solum thura offerendo de montibus imolatur: sed etiam eorum dicta libentius capiendo. Hec ille. Contra quos Hieronymus ad Damasum de filio prodigo. Et in decretis. 37. dicitur. Sacerdotes dei omnes evangelios et prophetas videmus comedias legere. amatoris buccolicoque versuum verba cantare. tenere virginum et in pueris est causa necessitatis. crumen in se facere voluptatis. Hec ille. Est tamen verus quod pro confirmatione veritatis et doctrine causa scilicet. non est absurdum aliquando ceteras scientias adducere: quod omnes scientie sunt quasi quedam pedilicet scientie theologiae: unde ei quando necesse est servare tenentur. In cuius figura Hester regina suarum famularum obsequio comitata ad regem Assuerum accedebat. Hester. 15. Unde Clemens sic inquit et habetur in decretis. 37. dicitur. Relatum in si. Cum enim inquit et divinis scripturis integram quicquid et firmam regulam veritatis susceperit. absurdum non erit si aliquid etiam ex eruditione communis ac liberalibus studiis: quod forte etiam in pueritia attrigit. ad assertionem vel dogmatis conferat: ita tamen ut ubi vera didicit falsa et simulata declinet. Hec ille. Uide multa in eadem dicitur ubi bene de hoc. Hanc ergo scientiam habuit egregie Marcus: quod patet in eo quod evangelium scripsit in Italia. Dic ut habetur in legenda. ergo opus fac evangeliste: et respondere potest. Opus feci cum gessisset. quantum ad scientie claritatem.

Tertiam est vite sanctitas ut quod verbo predicat opere confirmet. Unde debet esse predicator potens in opere et sermone: ut in. c. Inter cetera de officiis. ludi. ordi. Duo autem includuntur in hac vite sanctitate.

Primum a vitis purificatio. Sed in vitibus purificatio. Primo ergo requiritur a vitis purificatio. Quia enim debet predicator: evangelicas per vitia predicare. Ideo non debet esse vitio aliquo maculatus. alioquin impossibile esset persuadere verbo quod factis reprobatur. Contra tales dicit Apostolus Ro. 2. Qui alium docet seipsum non docet. Qui predicator non furandam furaris. Qui dicit non

mechanum mechanis. Qui abominarios idola: sacrilegium facit. Qui in lege gloriaris: per prevaricationem legis deum inponas etc. Item ps. Peccatori autem vitis venarum tuarum enarras iustitias meas ei assumis testamentum meum per os tuum. tu vero odisti discipulum nam et proie. ser. me. retro etc. Si vide. furum cur. cum eo: et cum adul. pot. tuam ponebas. Ad idem factum quod dicit Christus. et habetur in decretis. 40. dicitur. Dicitur. Si bene videris et bene docueris populum instruis. si bene docueris et male videris: tui solus condemnator eris. Nam bene vivendo et bene docendo. populum instruis quomodo vivere debeat: bene autem docendo et male vivendo. deus instruis quomodo te debeat condemnare. Hec ille. Unde et hoc dicit Christus omni videtur probari dictum multorum dicentium quod si prelati in mortalibus existens et officio publice doceat peccat mortaliter. De tali predicator potest dici illud quod dicit Isaac Sci. 27. Non quidem vox Jacob est: sed manus sunt manus eius. Sed requiritur quod predicator sit perfectus in virtutibus. In cuius signum dicit Iesus Christus quod voluit predicare Mat. 5. Dando legem novam ascendit in montem in cuius signum quod in altitudine virtutis consistere debet qui iustitiam dei docet. Isa. 40. Super montem excelsum ascende tu qui evangelizas syon. Ubi Gregorius. Si in terra est animus tuus: ut quid de celo loqueris? Hec autem perfectio includitur in ista religiosorum qui sunt in statu perfectionis: in qua includitur paupertas. castitas. et obedientia. et ideo satis congruit predicatori hec vita. Primo namque debet predicator: habere paupertatem. Cum enim ad eum pertineat persuadere consilia que sunt perfectionis. Inter que est paupertas evangelica: iuxta illud Si vis perfectus esse vade et vende omnia que habes et da pauperi. etc. Mat. 19. Idcirco pertinet ad eum persuadere paupertatem voluntariam. Et ideo ipse esse pauper. quia alio certum est neminem posse id bene alijs persuadere verbo: quod in seipso non ostendit exemplo. Nota de illo predicatori qui ducebat asinum secum etc. Et cum sollicitus de illo scriptus cogitaret: ita ut diceretur mens eius ab oratione et studio illa vendidit vel reliquit etc.

In festo sancti Marci

Ex hoc etiam inferatur q̄ debet predicator ab omnibus mundanis exercitijs abstinere ut diuine exhortationi possit vacare: iuxta illud. 1. Tim. 2. Nemo militans deo implicat se negotiis secularibus: ut ei placeat cui se probauit. Unde et Clemens in epiā: et habetur in decretis. c. l. q. 1. Te quidem: sic ait. Te quidem oporteat irreprehensibiliter vivere et summo studio nisi ut oēs huius vite occupationes abijctas: ne fidelissor et iustas. ne aduocatus litis iustas. nene in villa aliqua occupatione prius inueniatis: in diuina negotij occupatione ppletus. Neq̄ enim iudicem neq̄ cognitorem seculari negotiorum hodie te ordinare vult christus. ne prefocatus presentibus hominum curis nō possis verbo dei vacare. Nec ille re. Sic etiam debet habere castitatem: sic obedientiam ut sic tanq̄ expeditus vernaculus habere possit liberius vincere hostes. Preterea debet habere charitatem: interius. ut seruenter verbum dei proponat iuxta illud. Si linguis hominum loquar et angelorum: charitatem autem non habuerō: factus sum velud es sonans aut cymbala tinniens. 1. Cor. 13. Debet ergo predicator esse interius charitate ardens ut dictum est: et exterius vita lucēs. Unde Greg⁹ in homelia de decem virginibus. Latus vita despicitur: restat ut eius predicatio contineatur. 3. q. 7. §. Porro. De hoc debet predicator sumere exemplum a christo: de quo scribit. Act. 1. Qui cepit Iesus facere et docere. Item a Paulo qui de se dicit. Non audeo aliquid loqui eorum que per me nō efficit christus. Ro. 15. Item ab apostolis qui anteq̄ exirent ad predicandum fuerant confirmati virtute et alio: recipientes sp̄m sanctum in die p̄tecesses Act. 1. Potest etiam euangelicus predicator sumere de hoc exemplum de Socrate thebano de quo dicit Hieron. et habetur in decretis. 1. 2. q. 2. Socrates ille thebanus. homo condā vltimus: cum ad philosophandum athenas pgeret magnus auri pondus abiecit: nec putauit se posse et virtutes simul et diuitias possidere re. Hinc ergo sanctitatem et perfectionem habuit excellenter beatus Marcus: quia sicut apostoli fuerant obligati ad tria vota religionis ut dicit 1. Th. 2. 2. q. 83. sic et ipse re.

Quartum est mittentis auctoritas. Ro. 10. Quomodo predicabunt nisi mittantur? Item Heb. 5. Nec sibi quisq̄ sumat honorem sed qui vocatur a deo tanq̄ Aaron. Debet autem mitti ab homine habente auctoritatem mittendi vel a deo. Dicit tamen ter. in. c. Cum ex inueneto: de hereticis. q̄ dicit se missum a deo nō debet sibi credi nisi hoc probet miraculo vel scriptura prophetica. Miraculo quidem: sicut fecit Moyses coram filiis israel et Pharaone Ego. 4. Scriptura vero prophetica: sicut fecit Jo. baptista qui dicit. Ego vos clamantis in deserto sicut dixit Jsa. ppha Luc. 3. Mar. 1. et Jo. 1. Hanc etiam habuit beatus Marcus: quia fuit missus ad predicandum a principe apostolorum Petro. Primo Aquilegiensis post modum Alexandriam. in quam intrando solum est calcamentum suum. Nota ergo q̄ apostoli portabant calcamenta: sicut etiam legit de Bartholomeo. Nam et christus videtur habuisse calcamentum: iuxta illud Mar. 3. Quis non sum dignus ut sol nam corrigiam calcamenti eius re. Dic hystoriam. ergo opus fac euangeliste.

Quintum est ordinis dignitas. Debet. n. predicator euangelicus esse sacerdos ex ordinatione ecclesie. de qua habetur. 1. 6. q. 1. Adhuc minus: quis Philippus diaconus et sp̄s sancti auctoritate predicauerit: ut legitur Act. 6. Hinc colligitur q̄ femina non debet predicare: ut dicit ter. 23. di. Waller. Sed nunquid diaconus potest predicare? videtur q̄ sic. 25. di. Perlectis. Sed dicit q̄ ibi predicare ponitur pro legere: ut dicit. Glo. in predico. c. Adhuc minus: ubi etiam subdit dicens. q̄ subdiaconus potest predicare quia prelationem et curam aliarum habere potest. de era. et quali. Preterea. Predicat ergo ratione prelationis sed non ratione ordinis: quia locum sacerdotis obtinet. Di. 93. in fine fm Glo. sed contra id q̄ dicit de muliere vñ ter. in. c. Waller. 23. di. Et h inferatur q̄ non potest predicare aliquis ante. 25. annum: quia ante tale tempus nō potest quis ordinari sacerdos: ut dicit ter. in. c. Generale: de era. et quali. Nec potest circa etatem ordinandi eps dispensare: ut dicit ibi Glo. Jo. an. Hoc etiam habuit beatus Marcus. Fuit enim sacerdos et veteris

testamenti f'm legem moysaycam: et non f'm legem euangelicam. Quāto n. sibi pollicez ex humilitate preciderit ne ad ordinem sacerdotij posset humano iudicio promoueri. Nihilominus dispositio dei et auctoritas b' Petri preualuit. qui ipm Alexādrē Ep'm destinauit. et p'iter fuit sacerdos. Alioquin ep's esse non potuisset: ut legitur et notat in e. Et isto: ex de excessib' p'elatoz in Glo. Est t'n notandum q' ut dicit sc'ss' Tho. 22. q. 185. ar. 2. ad tertiu. Credibile est euz hoc fecisse ex instinctu sp's sancti sine quo non licet alicui sibi manus impo'nere s'm Tho. et concordā lex clu'ss' idem disponens. Nam ut dicit ter. in l. Liber homo. ff. ad l. sequil. Nemo est d'ns me m'dro p'stop. Item lex canonica dicit q' si quis cler'cus seipm et ira cuncta verberat. Incidit in canonē late sententie excommunicationis. de qua in e. Si q' sua d'ct' diabolo. 17. q. 4. et hoc not. extra d' sen. et. Contingit: lo p'liuo.

¶ Sextum est cōstante similitudo: v'z. ut nō timeat recta loqui p'sertim ea que sunt ne cessaria ad salutem alicuius p'sone p'icta. Unde Greg. in pastoral' et habetur in decretis. 43. d' Sit recta. Sit rector: discretus in silentio. v'ss' in verbo. Ne aut tacenda proferat. aut p'ceda rectescat. Nam sicut incauta locutio in errore detrahie: ita in discretum silentium eos qui erudiri poter. it in errore derelinquit. Sepe namq' rectores improuidi humanā amittere g'ram formidantes. o' ius libere recta p'uescunt. et surta veritatis vocem nequaquā iam gregis custodie pastoz studio sed mercenarioz vice deseruiant. q' v'ssentelapo fugiant dum se sub silentio abscondunt. Hinc namq' eos p' pphetam d'ns increpat d'cēs in Isaiā. Cane muti non valentes latrare. Nec ille. Vide vbi h' et hoc. Hanc constantiam habuit beatus Marcus: q' postq' fuit p'en / chapolim post biēnium cum firma constantia reuersus est Alexandriā: q' tamēdū sibi agnosceret infidēlas mortis esse paratus ē. Dicit hystoriam.

¶ Septimum est patientie virtuositas. h'o. Bene patientes erant ut annuncient. Unde Apostoli per mundum predcantes multa verbera. multa conuicia. multas cōtume l'ias patiebātur: iuxta illud d'ni. In mundo

pressuraz habebitis Jo. 14. Sed ipi nibillo minus stant gaudentes: qm digni sunt haberi pro nomine Jesu contumeliam pati. Ad. 5. Hanc etiam patientiam perfecte habuit beatus Marcus 22. Dicitus martirij ergo bene opus fuit euangeliste. Amen.

In festo sancte Luce virginis.
Sermo vnus.

Aliter times

deam: ipsa laudabitur.
Prouer. vii. c. Quamuis verba proposita de qualibet muliere deum timente

dici possint: tamen spūaliter appropio illa sancte Luce virginis gloriose: qua hodie sermo nobis est. quia hodie fit festum de ea. Saluetur virgo maria 22. Pro declaratione verborum thematis et introductione materie predicande. Notandum q' s'm q' sacri doctores theolog' bag nati sunt. septē sunt timoris differentie que in sacra pagina inueniuntur.

¶ Primus est timor naturalis.

¶ Secundus est timor humanalis.

¶ Tertius est timor mandalis.

¶ Quartus est timor seruilis.

¶ Quintus est timor infernalis.

¶ Sextus est timor filialis.

¶ Septimus est timor reuerentialis.

Et de sexto vel septimo potest et debet intelligi thema: nūq' dicit. Muller. i. sancta Luce a. deum. Primus timor nō est bonus necq' malus bonitate vel malitia moris.

¶ Secundus et Tertius sunt mali. Quartus et Quintus sunt boni: sed nō sufficientes ad salutem. Sextus et Septimus sunt boni et ad salutem sufficientes.

¶ Primus ergo timor est naturalis: quando homo timet aliquid nocturnum vere vel putatine ipi nature: et d' timor naturalis. Naturaliter. n. timet q'libet malus pene. ut infirmitates. p'ditiones bonoz hostiloz. et mortē. Q' b'ctū ergo huius timoris est malum pene. Unde i. Jo. 4. Timor penaz h'z s' p'o oblecto. Talis ē timor sicut ē in xpo q' timuit mortē Mar. 14. Lepit Iesus parere et credere. Talis ē timor cōs est oib'z hoibus: et iste timor est indifferēs: q' nec me ritorius nec demeritorius s'm sensu impet

In festo sancte Lite virginis

a voluntate quādo ratio suadet. Sic fuit in xpo qñ timuit in morte vt supra dicitur. qñ in naturalibus neq; meremur neq; demere mur. **N**ō est virtuosus qz non ex electione procedit. neq; rursus est vitiosus qz nature artifex nihil vitiosum instituit.

Tercus est timor humanus. Accipitur hic humanus in malam prem: sicut et ibi. Cum enim sit inter nos zelus et contentio. nonne carnales estis et fm hoīem ambulatis. i. Cor. 3. **Q**uo timetur fr̄um carnis: puta mors vel alia lesio corpis. Instantū qd delinquitur et peccatur potius q̄ hec lesio incurratur. **H**oc timore timuit petrus mortem propter quā vitandam voluit potius xpm negare. et elegit hoc timore ductus potius fidez q̄ vitam perdere corporalem. et ideo peccauit moraliter. Sic offendunt hodie multi hoc timore arctati. Sicut si aliquis captus a sa racenis timens ne occidatur ab eis: negaret fidem xpi. Sic si propter infirmitatē tuam vel filij tui ppter quā times mortem incur rere recurris ad diabolū. faciendo fieri in cantationes et artes magicas. Et sic vt su glas mortem corpis incurris aīe mortem. **Q**uot hodie obcecantur hoc timore. Et vīde quāta cecitas. Nam mors corpis cui tari nō potest sed differt. **Q**uā enim differē non auferitur. et tamen qlibet fugit eam ma xime qñ est pestis i ciuitate etc. **D**ie pratlee. Sed mortem aīe que eulari potest. pauci fugiunt. Si leo intraret ciuitatem vel lūpus qlibet fugeret. quilibet clamaret: sed multi sunt in ciuitate leones et vñ sp̄iales: q de uorant aīas. et nullus fugit. nullus clamat **D**ie cōtra meretrices que stant in hospitijs vel in apothecis ad vendendum: vt vēdāt res hoībus et aīas diabolo. Infirmatur qz statim querit medicū corpis. sed infirmat in aīa nunq̄ curat. **I**sto aut timore discunt qñ non obseruant se iuncta ord̄inis. et alia cōsuetudine propter corpis debilitatem vitandam. cum in paucis nūmisq; natura cō tēta sit. Satis est populis stultisq; cercisq;. **C**ontra hos conuenit illud Job. 6. **Q**ui ti met pruinam: irruet super eos nix. **I**sto 2o timore ducti multi retrahantur ab ingressu religionis. vel ingressu ab obseruantia reli

gionis. timentes ne deficiant: presertim qñ vident aliquos ingredi religionē. et postea exire. Sed non debet quis timere ingredi apostolicum statum: timore iude. **V**ide. **Q**uā magna cecitas. **N**unquid mercator cessabit a mercandis: quia videt aliquos perdere vel submergi vel derobari etc. **N**unquid cessabit armiger quia videt multos armige ros occidi in prelio: **C**ur timor hic non ter ret latrones: **C**ur non nauigantes: **C**ur non pro mundo laborantes: **S**olum reli giosos aut religionem ingredi cogitantes terret. **M**agna cecitas est hominibus. **I**deo dicitur Job 6. **Q**ui timent pruinam etc. vt supra. **P**ruina significat penitentiam que fit in hac vita. **N**ix vero significat penam infernalem. **S**ic. **P**luer super pecca. **I**gnis. sulphur. nix etc. et spiritus procel pars calis. eis eorum etc. et sic in similibus: quia talis ti mor non excusat te quia potius debet ho mo omnia mala pati q̄ peccato consentire. **E**xtra quod metus causa. c. **S**acris. **E**t in decretis. l. d. c. **P**resbyteros. **T**alis ergo ti mor malus est. **N**ullus enim timor potest ef se cadens inconstantem vīrum. quo ad pec catum perpetrandum. **I**deo christus repro bat hunc timorem dī. **N**olite timere eos qui occidunt corpus: animam autem non possunt occidere. Sed potius eum timere qui potest et animam et corpus perdere in gehennam **M**at. 10. et **L**uc. 12. ubi sic dicitur. **D**ico autem vobis amici meis ne terreamini ab hīs qui occidunt corpus et post hec non hāt amplius quid faciant. **N**sten dam autem vobis quem timeatis. **T**imete eum qui postq̄ occiderit hābet potestatem mittere in gehennam. **I**ta dico vobis hunc time. **N**ota **N**olite timere. scilicet vt ex isto timore faciatis contra deum: quia sic est timor humanus. alias esset timor natu ralis. vt quo supra etc.

Tertius timor est timor mundanus quo timetur amissio rerum mundi que nimis amantur: propter quas potius peccatur q̄ amittantur. **I**ste autem timor procedit ex nimio appetitu rerum temporalium. **V**n de Grego. 31. moral. **N**ullus enim exte riora que et nolenti subtrahuntur appetit:

in festo sancte Lite virg. et mart. lviij.

sua se sponte extraneo timori subderit. In fracta autem virtus est concupiscentie terrene contemptus. Et sic quilibet timor ex amore procedit. iuxta illud. Est q timoris calcar amor. Hoc timore docentur qui propter furtum excommunicantur et potius volant excommunicationem pati q reuolare: timentes ne perdant famam vel res: et potius volunt perdere animam q rem vel famam: sed promitto tibi q in fine perdes utrumq. Sicut si quis vnam rem et ne scit quis furatus sit eam. timens ne illam perdat recurrit ad diuinatorem vt iudicet ei furem: et sic ne perdat rem vult perdere animam et offendere deum. Sic si aliquis debitor conueniatur in iudicio a creditore et delato sibi iuramento. iuret se nisi debere vel non tantum. peccat mortaliter. Talis timor est malus. Quot prostermit et detrahunt in infernum iste timor. Et vnde procedant furta. vfure. rapine. spoliis. et alie vfurpationes. perfurta. nisi a timore ne deficiant sibi temporalia. De hoc ergo timore dicitur in ps. Ibi trepidauerunt timore ubi non erat timor. i. ratio timoris. Iste timor inducit iudicem ad ferendam iniustam sententiam. ne. s. displiceat vni parti. Iste timor inducit aduocatos ad patrocinandum pro causa iniusta. Item inducit barbitoniferos ad radendum in diebus festiuis. et satores et corbificios et aromatarios ad vendendum medullas corruptas: ne: scilicet perdant. Item mercatores ad vfuras ne perdant. Item cariales ne perdant sanorem. Ideo dicit spiritus sanctus hominibus Eccl. 7. Noli querere fieri iudex: nisi valeas virtute strampere iniustitias: ne forte extimescas faciem potentis: et ponas scandalum in agilitate tua.

Quartus timor est seruilis quo tantum pena timetur. De quo dicit Aug. Regnat in eo peccandi voluntas. et sequeretur opus si speraretur impunitas. Et hic timor est quidem a spiritu sancto: sed non cum spiritu sancto. i. cum gratia spiritus sancti gratum faciente. Iste timor bonus est et vri-

lis per quem fit paulatim consuetudo iustitie. Non autem sufficit ad salutem timor iste: licet sit salutis principium et origo. Unde si tantum timore inferni quis fletet et de peccatis doleat et sic ex hoc mundo migraret: profecto damnatus esset. Unde dicit tertius Aug. in. c. Quia ex timore. Extra de regulis iuris. Qui ex timore facit preceptum aliter q debeat facere: et ideo iam non facit. Glo. qui ex timore seruili. Nota exemplum de illo scolarum qui dum esset prope mortem flebat vberissime. et tandem post mortem apparens socio. cum interrogaretur an esset damnatus: respondit sic. Cumq. rursum interrogaretur: quare cum sic amare fleuisset. Respondit. Quia timore potius pene q amore dei fleuisset. De hoc ergo timore dicitur. i. Jo. 4. Timor non est in charitate: sed perfecta charitas foras mittit timores. Iste ergo timor non sufficit ad salutem. cum sit sine charitate: introducta tamen charitatem. sicut seta filium. vt dicit Aug. de penitent. di. 2. Sicut seta.

Quantus timor est initialis quo peccatum timetur et dimittitur: partim amore iustitie. partim timore pene. De quo Eccl. 1. Et. ps. 110. Initium sapientie timor domini. Sextus timor est filialis quo peccatum timetur: non ratione pene sed ne homo a sponso separetur. vel ne ipsum offendamus. De hoc timore dicitur in ps. Beatus vir qui timet dominum. Et superuenit hic timor filialis cum charitate et excluditur timor seruilis: iuxta illud. i. Jo. 4. Timor non est in charitate sed perfecta charitas foras mittit timores: quoniam timor penam habet. et loquitur de timore seruili qui excluditur adueniente charitate. cum timore filiali per quem culpa remittitur: iuxta illud. Eccl. 1. Timor domini expellit peccatum. Nam qui sine timore est: non poterit iustificari. Et dicitur filialis quia sicut boni filii timeant offendere patrem ne sibi displiceant non quidem ratione pene: sic et.

Unde versus.
Oderant peccare boni: virtutis amore.
Oderant peccare mali: formidine pene.

¶

in festo sancte Luce virg. et mart.

Quinimo magis debemus timere deū q̄
patrē carnalem incōparabiliter. nō solū q̄
maiorē penā pōt nobis deus inferre q̄
pater q̄ p̄tinet ad timorē seruile: sed q̄ ma
ius bonū pōt nobis p̄ferre. Itē q̄ magis
sibi tenemur q̄ patrī: quia plus facit nobis
deus q̄ pater. Quid facit pater aut mater
in generatiōe filij: nisi actū turpem rē. rē
cedunt: sed deus format corpus. liniat mē
bra. componit organa. creat animā rē infun
dit rē. Ideo Job. 10. Manus tue dñe fecer
unt me rē plasmanerūt me totū in circuitu.
Et infra. Mōne sicut lac multasti me: rē sicut
caseum me coagulasti: Pelle rē car. vestisti
me: ossibus rē nervis cōpegisti me rē. Item
deus p̄seruat nos in vtero ne suffocemur.
Facit nos nasci de vtero: tribuit lac ma
tri rē. Ipse ergo deus ē magis pater noster
q̄ patrēs carnales. Uñ Mat. 23. Patres
nolite vocare vobis sup̄ terrā: vnus est enī
pater vester q̄ in celis est. I. q̄ ad forma
tiōē corporis rē creatiōem aīe. Hoc ergo
timore filiali debemus ipsum timere: q̄ sic
beati erimus: iuxta illud ps. Beati omnes
qui timēt dñm. Glo. timore filiali. Itē alibi.
Dedit illi hereditatē timētibz nomen tuū
dñe rē. Sed hodie pauci hunc timorē h̄nt:
q̄ plus timēt hodie homo q̄ deus. Plus
timetur p̄ditio vnus ducati q̄ p̄ditio pora
disi. Plus obeditur p̄coni regi vel dñi
q̄ xpi. Ideo cōqueritur deus p̄ nos dicēs.
Illius honorat patrē rē seruus dñm suū.
Si ergo pater ego sum: vbi honor meus?
Et si dñs ego sum: vbi est timor meus dicit
dñs exercituum Mala. 1. c. Nota hic quā
tum timet homo seu sine rex sine impator
mare turbatū q̄ nauigat rē. rē tñ vna crea
tura dei est: quārum ergo d̄z hō timere deū
qui est creator. dñs rē p̄ceptor oīs creatu
rer: Ideo Jere. 10. Quis nō timebit te o rex
gentiū? Quātū autē iste timor excellenter
faciat hominem: pbat scriptura dicens. Quis
magnus qui inuenit sapientiā rē scientiam:
sed nō est sup̄ timentem deum. Timor dei
sup̄ oīa se sup̄posuit. Vtō homo cui dona
tum est habere timorē dei rē. Eccli. 25. rē.
Septimus timor est reuerentialis: quo
nō iam peccatum timet sed pater in reue
rentia habet. hic oīa facit ad honorem pa
tris. Et timor iste retrahit hominē ne vellet

equari illi quē reueret: sicut si rex venientis
vellet sedere in scāno tuo. tu statim surge /
res. nō quidē timore pene nec culpe. sed ti
more reuerentie. Hic timor fuit rē est in xpo
erga patrem: iuxta illud Replebit eum spl
ritus timoris dñi Isa. 11. Itē etiam angeli
timent isto timore: iuxta illud Tremunt vi
dentes angelī versa vīce mortaliū rē. Q̄s
aliq̄ timores deficiant. rē iste solus remanet
in patria: iuxta illud Timor dñi sanctas p̄
manet in seculum seculi. Hoc ergo timore
timet nunc deum b̄a Lita in gloria est /
stans. In vīta vero presenti exstēs timebat
timore filiali: rē ideo merebatur tunc lauda
ri. sicut in thēmate d̄. q̄ in presenti vīta be
ata Lita deum timore filiali timeret. osten
dit quadruplici signo.

Primum signum est castitas virginalis.
Secundum est charitas diuinalis.
Tertium est beniuolentia p̄mialis.
Quartum est p̄seuerantia finalis.

Primum ergo signum est rē. Nota tri
plici castitatem. s. matrimonialis: rē hec est
bona. Uñ vt dicit. 31. Di. Neena sinodus.
Pannatius honorabilis p̄fessus est nupti
as rē castitatem: dicens esse cum p̄p̄la cōtu
ge p̄cibitum. Secūda castitas est vidualis et
hoc est melior. I. Tim. 5. Viduas honora: q̄
vere vidue sunt. Et. J. Nam que in delictis
est: vīcēs mortua est. Tertia est virginalis
rē hec est optima. Uñ Beda. Bona est casti
tas coniugalī. melior p̄mētīa vidualis. Op
tima p̄fectio virginalis. Hec ergo p̄fectissi
ma est quāto rarissima. Unde Apoc. 3. Ha
be paucas nola in Sardis: qui nō coīngni
nauerūt vestimēta sua. rē ambulabāt meci
in albis q̄. b̄gni sunt. Nota Sardis s̄m in
terp̄tationem hebraicā interpretat p̄ncip
paris pulchritudo: et significat virginitatē
que in gradibus castitatis obtinet p̄ncipa
tum: vt dicit. Hec ergo. s. virginitas sunt pau
ca noīa q̄ pauci sunt veri virgines. que nō
coīngnat vestimēta sua. s. corpora sua luto
luxurie. Et paucissimi sunt qui vel mētē nō
sint coīngnatī. Ideo subditur. Et ambula
bunt mecum in albis. I. in vestibus in noīe.
Hanc ergo virginitatē excellenter habuit
b̄a Lita. Uñ nō casualiter sed diuino p̄e
sagio rē natu vocata fuit Lita que idem si
gnificat q̄ virgo: q̄ virginitatē pura mente

seruatura erat. Notabile & eius humilis or-
gine &c. quia ut dicitur. 1. Cor. 1. Videre vo-
cationem vestram fratres: quia non multi
sapientes secundum carnem non multi potentes.
non multi nobiles. sed que stulta sunt mun-
di elegit deus ut confundat sapientes & in-
firma mundi elegit deus ut confundat for-
ta &c. 1. Cor. 1. Quia autem difficile est sine
marina diligentia virginalem munditiam
conservare: ideo cauebat diligenter ne per
lanuas sensuum suorum aliquod nequium
in domum conscientie introiret. Unde ser-
uabat oculos ab illicitis aspectibus. sciens
illud quod Jeremias in persona peccato-
ris loquens ait. Oculus meus deperditus
est oiani meam Tre. 1. Unde & Aug. in re-
gula & habetur in decretis. 32. q. 5. Nec solo
tacito affectu: sed aspectu quoque & affectu
appetit & appetit concupiscentia semina-
rum. Nec dicitis vos habere alios pudicos
si habeatis oculos impudicos: quia impudi-
cus oculus impudici cordis est natus.
Seruabat aures a variorum verborum & detra-
ctionum auditu: delectabatur vero verba
dei audire: utpote phlocapta de deo: iuxta
illud. Qui ex deo est verba dei audit. Jo. 8.
Seruabat os ab inponens verbis & sermo-
nibus ociosis: sciens illud. Cor. 15. Serua-
bat gustum a cibo & potu inordinato: scilicet
quod galla in se sit luxurie: & contra sine cere-
re & bacco friget venter: & impossibile esse si-
ne abstinentia continentiam conservare: &
ex viciuitate membrorum cognoscitur viciui-
tas vitiorum: ut ait Hiero. Denique totam cor-
pus magna penitentia affligebat ut humi-
litas aie deserviret: unde coctum quod raro co-
medebat. Quam solam sepe hiebat. fa-
cies eius pallebat abstinentia: sed mens di-
nitis desideris estuabat. Sepius do: mte-
bat in terra: semper nudibus pedibus am-
bulabat. Fanem circa lumbos super nudam
carnem portabat. quia tam valde stringeba-
tur quod sicut post mortem eius coptum est ca-
ro excreuerat super fanem & in locis pluribus
apparebat caro lacerata. Nota etiam hic quod
semel dum puella in domo patroni mora-
retur: tentata fuit a quodam patroni co-
mulo: cuius vultum se defendens laceravit
& nimis a deo tenuit: quod de cetero amplius

non ausus est facere. Moraster sic debent
facere mulieres: quia pro castitate seruanda
debent se omni periculo eximere: & si pro
prie non suppetunt vires acclamare sicut
Susanna fecit Dani. 13. Unde etiam si cleri-
cum aggredientem verberaret mulier non
esset excommunicata: quia vim vi repellere
licet. ff. de iust. & iure. 1. Ut vim cum mode-
ramine tamen inculpate tate. l. 1. C. Unde
vi: & hoc notant canonice in. c. Si vero. 1. Si
vero clericum: de sen. exco. Nota contra
illam monalem que cum violata fuisset a
quodam viro: & abbatissa eam redarguens
obfurgasset eam non clamasset: respondit. Ne
frangeretur silentium. Item nota contra illam
mulierem in cuius domum intravit quidam
phlocaptus de filia sua causa fornicat. ad
ea. Cui mater & filia consenserunt timore
mortis: quam ille matri minabatur: sicut ip-
samet in se mibi retulit &c. Et sic per primu.
Secundum signum timoris si talis elus est
charitas diuina. Nam seruentissime deo
ardebat adeo quod sepius in oratione posita
a corpore sensibus raperetur. Interdum
post multas lachrymas subleuatis in celum
oculis. videbatur sibi interesse agnitionibus
angelorum. Et autem vacaret contempla-
tioni quiescentis inquirere solitarium locum
infra domum: ibi frequentius pernocta-
bat. ubi ab hijs qui domi erant sepe tanta-
lar videbatur in nocte: quasi sol fulgentis-
simus oriretur. ex quo innuebatur quod sibi an-
teorum luminis christus vel angeli ipsam con-
solabantur. Surgebat omni nocte ad ma-
tinas. & quando poterat ibat ad eccle-
siam sancti Frigidiani que sita erat prope
domum suam: ubi cum magna deuotione
matutinarum officium audiebat. & cum ma-
gnis lachrymis & gemitibus. Denique ad cru-
cifixum tanto estuabat ardore ut tota ad
eius aspectum liquefieret. unde ante crucem
quandam que pre viciuitate in diuersorio
crucifixi prefate ecclesie posita erat. sepius
orans liquefiebat in amore ipsius. & domi-
nicam passionem ordetenna recensabat. nec
poterat ab ipsius contemplatione auelli. Et
cum obfurgationibus custodis ecclesie. Sic
etiam erat vehementer intentia circa cele-
brationem festiuitatum & ecclesiarum visita-
tionem. Unde cum semel in festo Magda-

In festo sancte Luce virginis

lene accederet ad ecclesiam suam que sita erat in solitudine quidam que cerbaria nuda patur que distat a ciuitate Luchana per decem miliaria. applicuit illuc in fine dei. postposito metu guerre que tunc erat inter Iudeos et phariseos: adeo ut plerique expollarentur in via. Cum ergo beata Lita applicuisset illuc. inuenit fores ecclesie clausas propter guerram. Cum ibidem se posuisset sub via adorandum eam cerco in manibus. que ad honorem gloriose Magdalene portauerat accendendum. interius ibidem ois vacauit pre foribus. donec pre lassitudine corporis dormire inceperet. Interim cepit magna tempestas ventorum et pluuia: et crescere. demum facta aurora surrexit uirgo a somno. et inuenit portas ecclesie apertas nullo sibi existente et ceream in manu eius accensam. Et illa ecclesiam ingrediens orationi vacabat. quaz orantem sacerdos ecclesie cum pluribus adueniens reppererunt. admirantes et tanto miraculo. Aliud etiam miraculum. Hora quod cum quadam vice ipsa iussit ad visitandum ecclesiam sancti Petri ad gradus. que est ultra ciuitatem phaniam quoz miliaribus Jesus mare: tandem completa visitatione reuertebatur Luchas. Cum a pluribus inuitaret hospitio utpote pre itinere lassus et confectus letantio non acquieuit: sed continuabat iter suum non trepidans noctem nec corporis lassitudinem. tandem pre nimia lassitudine fatigata et fame deuicta. prope fontem quemdam pausauit circa proximum galloz cantum. Cum penicam caro lassus deficeret cepit os modica aqua perfundere. Et ecce apparuit ei beata uirgo in forma mulieris honeste saluans eam et dicens. Multis ne venire et redire: qua voce audita tanta fortitudo corporis et consolatio mentis secuta est. Quod dicit. Libenter volo venire. Eunt ergo pariter de nocte perueniunt ad portam quemdam cuius ianua more solito clausa. vitro aperta est eis. Et transcurrentibus illis iterum vitro clausa est. deinde venientibus eis ad portam ciuitatis Luchane inueniunt eam clausam sed statim vitro aperta est eis. Et cum venissent ad domum cui clamasset ad ianuam domus et fuisset aperta: uirgo gloriosa Maria statim disparuit. O felix ancilla christi que meruit uirginis gloriose honoris comitatu et colloquio consolari. Alia uir

ce dum aduersperascente die sabbati iret ad ecclesiam sancti Angeli ad montem: que distabat a ciuitate Luchana sex miliaribus. cum iret pedester et tardo gressu: preuenit tamen illum equestrem qui quasi currendo preibat.

Teretium signum est. beniuolentia proximalis. Nam erga proximos mirabilem beniuolentiam gerebat. adeo quod toris uisibus iustitabatur antequam pretermittere pauperem quin ei elemosinam prout poterat largiretur. cuius beniuolentie merito diuina bonitas dignata est miraculorum testimonio perhibere. Unde semel cum pauper peteret elemosinam ab ea illa uero anxia non haberet in promptu quidnam necessitate patienti tribueret. premeditata parumper quidnam posset illi tribuere. hanc aquam de puteo et sibi dedit. Sed o mirabilis deus statim aqua in uinum conuersa est. adeo quod pauper bibens dixit. Namque se tale et tam suauem uinum bibisse omnibus diebus uite sue. Sic etiam diligentissime studebat circa ea pauperum curam et infirmorum ut sibi cibaria vestesque subtraheret et pauperibus et egenis captata opportunitate largirebatur: quos etiam sepius personaliter uisitabat. Semel etiam tempore famis euacuauit archam domini sui plenam fabis ut pauperibus subueniret: qui ad ipsam tanquam matres recurrerant. Postmodum uero cum dominus hoc nesciens fabas illas uendidisset. inuenta est archa plena fabis sicut erat prius. hoc deo operante in sue testimonii sanctitatis. Die totum exemplum. Nullus ergo timeas etc.

Quartum signum est etc. perseverantia finalis. Quid enim prodest nauis totum iter egisse. et per varios casus innumerasque periculas cucurrisse. si cum est prope portum ram pitur etc. Quid prodest cunctis romam si uisus ad romam sospes ueniens cum in porta pedem habet occiditur. Quid prodest agricolae si arbores fructifere dum tempus maturacionis aduenit arefuerint etc. Unde Beatus dicit quod inter ceteras uirtutes sola perseverantia coronatur. Mat. 10. 24. Qui autem perseverauerit usque in finem: hic saluus erit. Beata ergo Lita semper perseverauit in sanctitate uite usque ad mortem. Nota hic de beato fine eius. Cum enim uitam

In festo sancti Petri martiri. .lx.

734

sanctissimam duxisset usq; ad sexagesimum circiter annum cepit infirmitate quadam infirmari qua ingranscente membra tenuis ad lectum deducta ceperunt a suo vigore deficere tandem oculis et mente eleuatis in celum manibus cancellatis sacramentorum ecclesiasticorum robore premanita nulla doloris vel angustia vestigia preferens migrante ad dominum circa annos domini M. cc. 78. In cuius sanctitatis testimonium dignatus est dominus tria signa monstrare. Primo quia in obitu eius stella presul gida quam nec solis claritas occultabat apparuit. Secundo quia eadem hora pueri nullo reuerente sed diuino nutu inspirante clamare ceperunt dicentes. Eamus eamus et curramus ad ecclesiam sancti frigidiani quia mortua est sancta Lita. Tunc concursus populi quod maximus a dante adeo quod ecclesia sancti frigidiani et claustrum pergru de non caperet personas illuc continue aduenientes: ita ut etiam platee adiacentes adimplerentur nec potuit corpus per multos dies tradi ecclesiastice sepulture sed multitudinem populi ipsum certatim contingere cupientis. Tercio quia multa et miracula diuina bonitas operata est meritis sancte sue. Nam ceteri illuminati sunt. claudis gressum receperunt. curui eriguntur. febricitantes sanantur. et multa alia miracula facta sunt. Ultimo nota miraculum de suspensio eius meritis liberato: quod contigit in ciuitate Capue etc. Mulier ergo timens deum ipsa laudabitur. Deo. Gratiar. Amen.

Item in festo sancti Petri marty. ordinis predicator. Sermo vnus.

Coronabitur

qui legitime certauerit. 2. Thimo. 2. Pro declaratione sciendum quod antequam primi patres nostri transgressi essent mandatum dei nullum inimicum habebant: quia sicut voluntas eorum erat subiecta deo per virtutem originalis iustitie. et sensus rationis et corporis anime. et ani-

malia hominis. Nec est rectitudo in qua creatus est homo. De qua Eccles. 7. Deus seclit hominem rectum. Post transgressionem autem mandati: incurrat repugnantiam sui in seipsum. et animalium rebellionem etc. Nam statim deserente eos gratia de corporum suorum nuditate confusi sunt. et senserunt motum inobedientis carnis sue tanquam reciprocam penam inobedientie sue: sicut T. ho. in parte. l. q. 95. articulo. 1. Et etiam animalia fuerunt rebellia homini post peccatum in penam peccati: sicut T. ho. in l. parte. q. 96. articulo. 1. Ad idem vide August. 15. de ci. dei. Ideo Job. 7. Quare me posuisti me contrariam tibi: et factus sum mihi inimicus gratus: Et nota quod hoc fuit iustissimum ut per que peccauit per hec et torqueretur Sap. 11. Sicut ergo ipse fuit rebellis deo: sic iustitia exigente creature facte sunt rebelles ipsi homini. Propter hoc dicitur Sapient. 16. Creatura cuius tibi factori deseruens exardescit in tormentum aduersus iniustos. Et tunc ergo incurrimus multos inimicos contra quos oportet dum sumus in via bellum continuum exercere. Ideo dicebat Job. Militia est vita hominis super terram: et sicut dies mercenarii dies eius Job. 7. Nota Mercenarii: qui si bene laborat premiatur quia coronatur in gloria etc. et hoc in sero. l. in morte. Heb. 9. Statutus est hominibus semel mori. Et ponit hoc iudicium Mat. 20. Cum autem in sero factum esset etc. Ideo dicit thema. Coronabitur etc. Nota ergo quod in hoc mundo habemus quinque bella in quibus vincuntibus datur corona etc.

Primum bellum habemus contra intellectum nostrum: quod vincimus per firmam plicem credentiam.

Secundum bellum est contra volentiam: et istud vincimus per firmam obedientiam.

Tertium bellum est contra carnem: et istud vincimus per param continentiam.

Quartum bellum est contra diabolum et istud vincimus per claram seu veram sapientiam.

Quintum bellum est contra mundum: et istud vincimus per firmam patientiam.

Omnibus hijs modis beatus Petrus fuit victor. Ideo dicit thema de eo. Coronabitur qui legitime certauerit etc.

Idem

Item in festo sancti Petri martir.

I dico primo rē. Bellum p̄tra intellectum nostrū declaro. Naturalis intellectus semp querit rationem rei mirabilis. Vñ dicit in primo *Dei p̄a*. q̄. *Propter admirari ceperunt p̄h̄i p̄h̄ari*. Rō q̄ intellectus naturalis appetit scire: scire autē est rem p̄ cām cognoscere: Et ideo semp intellectus querit cām rez presertim mirabilis. Et nāq̄ quiescit intellectus donec p̄ingat ad cognitionem eā effectus quos cognoscit. Declara hoc p̄ *Thō. i. 2. q. 3. art. vi.* Et pone exēpla i p̄actica in qualibet scia. Itē exēplum in eclyp̄si solis. Ideo David. *Mirabilia testimo nisa tua: ideo scrutata est ea aīa mea*. Or modo n̄h̄l tam extraneum et mirabile est intellectu nostro q̄ secreta fidei. Dať exēplū de trinitate rē. Itē de incarnatione ch̄i filii rē. Item de sacramento eucharistie rē. Itē de resurrectione futura rē. que videt̄ impossibilis fm naturā: et ideo intellectus noster naturaliter refugit credere. Ecce ergo bellum intellectus in quo bello multi succubunt: sicut sunt illi qui aut nolunt oīo credere. aut dubitat. Dabius autē in fide: infidelis est. de hereticis. c. l. Ideo scriptura. *Apleste in gentibus et videte et admiramini et obstupescite: q̄ opus factū est in diebus nostris. q̄ nemo credet euz narrabit* *Abacuc. i.* Et loquit̄ de ope fidei. Nemo credet: supple nisi p̄ gratiam sp̄itus sci. i. *Cor. 12.* Nemo pōt dicere dñs scias nisi in sp̄itu scō. Itē *Isa. 53.* Dñe quis credidit auditu modo: De isto ergo bello habet victoria p̄ simplicē credentiā: dicēdo. Dñe intellectus meus refugit credere rē. sed q̄ vos dñe dicitis: ideo credam. Mā et parentibus meis credo. q̄ fm filius eoz: nō ergo minus deo credere vobis in hīs que dicitis q̄ parentibus meis. Itē cuilibet artifice credet̄ de arte sua. *Aristo. de p̄h̄a*. *Galieno de medicina*. *Iustiniano de legibus*. *Notario de instrumento*. *Uellipario de arte sua*: et sic de singulis rē. Cur ergo x̄p̄o nō credet̄ rē? Stultus esset ille q̄ nō crederet esse alia regna et alias ciuitates in mōdo preter sua: eo q̄ nō vidit eas: cum ab alijs referatur qui viderunt. Sic in p̄posito: multi testati sunt de alia vita eo q̄ viderunt et cognouerunt eam: sicut x̄p̄s. patriarcha. p̄phete. apli. doctores. martyres rē. Nota similitu-

dinem quā ponit *Greg. in. 4. dialog. in p̄mel p̄lo*. Et *2 p̄l̄s*. *Destruentes oēm altitudines extollentē se aduersus sciam dei: et in capiti uertatem redigētes oēm intellectum in obsequiā x̄pi. 2. Cor. 10.* Et tall victoria datur a deo corona. De qua *Apoc. 12.* *Mulier amicta sole: et luna sub pedibus eius. et in capite ei⁹ corona stellarū duodecim.* *Mora Muller. i. aīa*. *Amicta sole. i. x̄p̄o. vel. i. gloria*. Et lana. i. scia p̄h̄e. Sub pedibus eius: q̄ non curat de rōnibus p̄h̄e in hīs que sunt fidei. *Ambr.* Tolle argumenta ubi fides q̄rtur. Dic aliqua argumēta fm regulas p̄h̄e presertim in sacramento eucharistie. Et de in sermonibus de articulis fidei fm. 5. p. i. *Colos. 2.* *Uide ne quis vos seducat per p̄h̄am et inanem fallaciā rē.* *Stellap. 12. i. 12.* articulo fidei fm q̄ fuerant. 12. apli: qui articuli continentur in Credo: quorum sex p̄tinent ad diuinitatē. sex ad humanitatem. Primū de diuinitate circa essentiam dei. Credo in vñ deum. Sc̄s est circa diuinitatem p̄sonaz. Tertius circa opus creationis. Quartus circa opus iustificationis. Quintus circa opus glorificationis aīaz. Sextus circa opus glorificationis corporis. Circa humanitatem: primus est de incarnatione. Sc̄s nativitate. Tertius de morte. Quartus de descensu ad inferos. Quint⁹ de resurrectione x̄pi. Sextus de ascensione. Vel dic q̄ incarnatio et nativitas sunt vn⁹ articulus et tunc sextus articulus erit de aduentu ad iudiciū. De ista corona dicit *Apoc. 12.* *Boni certamen certant cursum consumant fidē seruauit in reliquo reposita est mihi corona iustitie rē. 2. Tim. 2.* In isto bello h̄uit victoria dñs petrus martyr rē. Dic q̄ nō puer existens p̄sudit patrū suoz dicens. Credo rē. Item q̄ videbat corpus x̄pi fidei calore succēsus orabat dī. Dñe da mihi gratiā vt moriar p̄ te et p̄ fide tua: sicut tu p̄ mortuus es. Desideris aīe tribuisti ei dñe rē. Itē insistente eo semel in quibsdā disputationibus et granibus hereticorū p̄fectionibus: cepit mens eius postea de aliquibus articulis p̄pulsari: s̄ ad orationem recurrrens audire vocē dī. h̄bi. Ego rogauit p̄ te petre vt nō desis. si tua: et con surgens a leui sopore sensit p̄tinuo illā angustatis serupulum recessisse. ideo pōt di-

cere cum aplo. Bonū certamen certant cursum psumani si dem seruant rē. vt. s. habet. Moraliter dicatis quolibet mane et sero Cre- do vt vincatis istud bellum rē. Corde cre- ditur ad salutem: ore autem confessio fit ad salutem rē. Ro. 10.

Secūm pcellat est ptra ppria voluntate: qz voluntas inclinat ptra ea que deus mā- dant. Licet enim deus mandata nobis de- dit: tñ nō vult cogere liberū arbitriū. De⁹ ab initio pstituit hoīem: et reliquit eum in manu pñij sui. Glo. i. in libertate arbitrii. Eccl. 15. In hoc bello multi succubant rē. tam ardua est. Bñ. s. Sensus et cogitatio humani cordis: pna sunt ad malū ab ado- leſcentia sua. Viciosa ergo habet per hu- militem obediētiā: dicens. Dñe voluntas mea me inclinat ad supbiā rē. qz vos pre- cipitis humilitatē: ideo velo humiliari rē. Sic de ira. de luxuria. de auaritia. et sic de alijs. Quis amat aīam suā. i. voluntatē perdet eam. Et qui odit aīam suā in hoc mōdo: in vitam eter. custodit eam Jo. 12. Ex hac victoria meremur coronā. Auctas. Hoc bñ p certo omnis qui colit te: qz vita eius ē in pparatione fuerit coronabitur Tob. 3. Bñs vir qui suffert rē. rē. Iaco. 1. In isto etiā bel- lo bñs petrus habuit victoriā. Nō solum enim obediuit pceptis dei: sed etiā pñijs enāgēsis. Si vis pfectus esse rē. Mat. 19. Ideo intravit ordinē pñeator. De quo modo rē. Et qz humiliter obediēs fuit mā- datis pñeati custodiēdo portam. et reliqua officia faciēdo rē. Et qz ipse obediuit deo: ideo deus obediuit sibi in miraculis. Hāc etiā excellentiam habet obediētiā: vt patz Josue. 10. Nō fuit ante et postea tam longa dies: obediēte dño voci hoīs rē. Et Jo. 9. Siquis del. cultor est et voluntatem eius fa- cit: hunc deus exaudt. Dñe hic de mira- culo eius qñ fecit obmutescere hereticū rē. Item de nube miraculose adducta pro po- pñi pñolatione. Nota etiā qñ restituit pe- dem illi lauenti: qui pñederat sibi pedem eam gladio eo qz cum eodē pñusserat ma- trem. Moraliter debetis obedire deo rē. Eccl. 1. de pñeantibus obedire deo rē. De quibus dñt deus ad Samuelem. 1. R. 2. Quicunqz honorificauerit me glorificabo

eum: qui autem contēnunt me erant igno- bilis rē.

Terium bellū est ptra pñpñā carnem. Dñe pñeice rē. Ideo Gal. 5. Caro concup- sct aduersus spū. Spiritus aut aduersus carnem. Sed vincitur per puram pñeiciā vel pñeiciā: sicut equus qñ ei auferitur annona humilitatē rē. als pñeiet te in lu- tum rē. Et hoc triumpho meretur homo co- ronam. Auctas. Sap. 10. Qz pulchra est casta generatio rē. Et sequitur. In perpe- tuum coronata triāphat. Nota Cum cha- ritate: multi sunt casti cum timore perdedi- samam vel pñe rē. talis castitas non est pulchra. Nētem impudica facere non ca- sus solet: sed cū charitate qñ amore dei rē. Sunt igitur qdam casti cum timiditate. i. pauore. Quidam est timiditate. i. superbia. Quidam vero cum charitate. Vide supra in sermo. beate Barbare: qui incipit Conſi- tebor tibi dñe rex. p. i. Istam victoriā ha- buit beatus Petrus qui semper seruauit vrginitatem cum magnis abstinentijs et asperitatibus. Unde cantat ecclesia. Carnē effl. xli iugiter in labore multiplici. vñam se- quens humiliter patris sui dñici rē. Pro- pter hoc deus fecit sibi gratias qz tacui suo curabat infirmos rē. Dñe exemplum de sy- lio dñi Gonsfredis comitis qui patebatur tantū tumorem gatturlo qñec loqui pote- rat nec spirare: et ad tactū cappe beati Pe- tri curatus est: et sic etiā de curatione pa- tris eius rē. Ideo. possumus dicere de eo. Omnis turba querebat eum tñgere: quia virtus de illo exibat. et sanabat oēs Luc. 6. Nota hic in miraculū de pñno tunice eius pñecto in ignem et nō cōbusto: sed potius ipse pñnus ignem extinxit. Cum autem he- reticus quidam pñnum sue tunice in ignē pñecisset. statim combustum est. et hoc fuit in signum sue castitatis pro cuius virtute fuit conseruatus illeſus ab igne luxurie. Moraliter rē. Hec est voluntas dei. sancti- ficatio vestra. i. Tessa. 4.

Quartum bellum est contra diabolum qui nunqz cessat rē. Ideo petrus. Fratres sob: qz estote et vrg. i. Pe. 5. Vincitur autem per veram sapientiam dupliciter. Primo in se. Secūdo in alijs. Primo in se et pñeido

Item in eodē festo sancti Petri martiris

tentationes diabolicas. Et ab alijs: sicut miles qui bene custodit castrum meretur salarium: sed plus meretur illis qui acquirunt regi alia castra etc. Talis etiam victoria meretur coronā. Quētas. pascite qui in nobis est gregeſ dei. nō coacte sed spontanee. Im denique: nō turpis lucrī gratia sed voluntarie: ut cum apparuerit Princeps pastorum participatione inmarcescibile eterne glorie coronā. l. p. 5. Istam victoriā habuit beatus Petrus. Et enim fuit magnus studuit in theologia et incepit predicare. Quot castra acq. fuit xpo. Primo enim custodivit castrum corporis sui. Dicit papa q. nūq. peccauit mortaliter. Uñ cantat ecclesia. Petrus flos pulchritudinis et virtutis sacraſ: nullum mortalis criminis sensit vnq. peccatum. Aliquis fuit etiam multa castra xpo que erat diabolus. l. supboſ. luxuriosos etc. Dicit hic exemplū de nube adducta pira estum solis qd fuit in signū gratie quā predicando infundebat pira estum vitiorum. Dicit hic etiam exemplum de illo heretico acutissimi ingenij: q effectus est mutus ad orationē beati Petri. Item dicit exemplum de illo laſore et nomine Roba: qui ppter desperationem fuit effectus demoniacus: et tandē fuit liberatus in viros homine merito beati Petri martiris. Ideo cantatur de eo. Predicator seruus fidei zelator circuli intrepidus heresius vā nator. vitiorū rigidus semp expugnator veritatis lucidus doctor et amator etc. Moralliter instrumur ut doceatis filios et seruitores vſam salutis etc. Quētas. Rectorem te pſuerit: noli extollī. curam illorū habe. Et infra. Et accipies coronā Eccl. 32. c. etc. Quintum bellū est pira mundā: qui bellat pira nos infirmitatibus. paupertatibus. et aduerſitatibus. Ideo xpo. In mundo pſariam habebitis: sed pſidite ego vici mundum Jo. 16. Vincitur autē p firmā patientiā. Et hoc meretur coronā. Quētas. Esto fidelis vsq. ad mortem: et dabo tibi coronā vite Apo. 2. Istam victoriā habuit beatus Petrus: q. fuit patiens in martyrio etc. Dicit eius martyrium. Et quō fluxit sanguis de arboribus illius nemoris etc. Et quomodo quedam montalis v. tripulis apud florentiā vidit celum apertum. et spm cum v.

glorie recipientes in celo beatū Petrum: et quō lapides fuerunt accense diuitius etc. Ad sancti Petri simulā frequēſ lux descendit etc. Dicit miraculum de quadā muliere flandrenſi: que ter peperat filiū mortuū. Cūq. iam 4° iam peperisset filiū mortuū: meritis beati petri reſuſcitatus est etc. ergo coronabitur qui legitime certauerit. Sic et vos etc. Dicit ut expedit.

Deo gratias. Amen.

Item in eodem festo sancti Petri
martyris. Sermo. 2.

Coronabitur

qui legitime certauerit. 2. Tim. 2. et in eplā bodier. na. Introductionē metricē predicandē intēdo sumere et quadā auctē Joānis in apocalypſi: Uñ nota q. inter ceteras magnas reuelationes quas xps dedit bñs Joānis: fuit vna valde pulchra: quā ipse refert dicens. Vidi celum apertum. et ecce equus albus. et qui sedebat super eum vocabatur fidelis et verax: et cum iustitia indueat et pagnat. Oculi autē eius sicut flāma ignis. et in capite eius dyademata multa Apo. 19. Hanc autē reuelationem approprio beato Petro martyri. de quo nobis hodie est sermo. Unde nota in hac auctoritate sex clausulas in quibus summarie continetur tota vſta et gloria eius.

Prima ergo clausula est dum dicit. Vidi celum apertū. Ista celi apertura significat natiuitatē beati Petri martiris qua misit deus in mundū ipsam gloriosum et sanctissimum predicatorē pro pſervatione filiorum xpiane et pſuſione heretice prauitatis et pſuſione peccatorum. Sicut enim si celum aperiret: sicut qd christus ē baptizatus Luc. 3. Celi aperti sunt super eum etc. Fugarent oēs tenebre et infunderet mundo magna lux: sic p. bñm Petrū fugate fuerunt tenebre heresum et vitiorum. et infusa mundo novā lux gratie. In cuius signū super locum

Item in festo sancti Petri martir. Ixii.

passionis eius sepe laminaria de celo descendit et ad celum ascendit visa sancti inter que duo fratres ordinis predicatorum apparuerunt. Unde cantat ecclesia. Magne dico leticie nobis illarit celitus. Petrus ad thronum glorie martyris petentis inclitus.

Secunda clausula. Et ecce equus albus: hic denotat eius puram virginis. Nam equus significat corpus spiritus comparatum. Nam sicut equus regitur a muliere: sic et corpus a spiritu. Super utrum equum bene equitavit: et dixit dominus Petrus. Sunt autem tria necessaria ad perfecte regendum equum. Primum est firmum. Secundum est calcarea. Tercia sella. Ista tria habuit dominus Petrus: quia habuit firmitatem sperantiae sine qua equus effrenatus delitescit poles in luto luxurie et in fouea inferni. Unde de hoc latius. In sermone beati Joannis euangeliste qui incipit. Erat vir magnus apud omnes sua parte. Item habuit duo calcarea. scilicet calcarea amoris diuini: et firmitatem timoris filialis. Item tercio habuit sellam virginis: et sic bene direxit equum suum. Dixit autem equus albus propter puritatem conscientie: quia non solum fuit imanis a carnali contagio: sed etiam ab omni macula peccati mortalis. Unde cantat Petrus hos pulchritudinis et virtutis sacrarum nullum mortalis criminis sentit unquam praeiudicium.

Tercia clausula. Et qui sedebat super eum vocabatur fidelis et verax. Hic notat sua vera et fidelis predicatio in qua inuentus est fidelis predicator: in qua inuentus est fidelis quantum ad veritatem doctrine que erat secundum veritatem fidei christianae: et verax quantum ad sanctitatem vite que erat conformis doctrine. Veritas est enim adequatio rei ad intellectum. Quidam enim predicatorum sunt fideles in doctrine expressione: quia predicant veritatem. tamen non sunt veraces in vite ostensione. Contra quos Apostolus ait ad Romanos 2. Qui predicas non furandum furaris: qui dicis non mechandum mecharis etc. Item per. Peccatorum autem dixit deus: quare tu enaristi me. et assumis testamentum meum per os meum: Tu vero odisti verbum plinum etc. Tales condemnant seipsos. Unde Chrysostomus. 4o. de. Malis. Si bene docueris et male vixeris: tu solus condemnator

eris. Nam bene viuendo et bene docendo: populum instruis quomodo viuere debeat. Bene autem docendo et male viuendo: deus instruis quomodo te debeat condemnare. Beatus ergo Petrus fuit fidelis in doctrina et verax in vita: quia veritas est confortans rei ad intellectum. Unde cantat de eo ecclesia. Predicator feruidus fidei zelator: circuli intrepidus heresim damnator: virtutum rigidus semper expugnator: veritatis lucidus doctor et amator. Verbo vita faciat signis crebris emicat legis emulatores.

Quarta clausula. Et cum iniuria iudicatus et pugnat. Hic denotatur prius iudicatus et condemnatus quia habuerat beatus Petrus ex officio inquisitionis sibi a summo pontifice contra hereticam praesentem commisso. per quam iudicabat ipsos et pugnabat contra ipsos verbis. miraculis. et exemplis. adeo quod penitus destruxit heresim illam: manicheorum que tunc maxime vigeat in Italia. Unde bene dicitur de eo. Custodisti illud. do. ab. i. et a. se. tu. e. et cer. for. de. il. ut vinceret Sapientie. 10. Et sic patet quarta clausula.

Quinta clausula. Oculi autem eius sicut flamma ignis. Duo oculi anime sunt intellectus: et voluntas sine affectus. intellectus illuminabatur scientia necessaria ad salutem. Affectus accendebatur charitatis ardore. Hic notatur eius feruentissima charitas significata per ignem. Ignis enim et illuminat et accendit: sic et charitas illuminabat eius intellectum: quia Anselmo docet de omnibus. 1. Jo. 2. Et accendebat eius affectum praesertim ad martyriam sustinendam propter zelum fidei. Unde et quando videbat corpus christi ardentem petebat ab eo ut non fineret eum ex hac vita migrare nisi cum palma martyrii. Et hoc dixit cuidam socio suo petenti ab eo quam orationem faceret in elevatione corporis christi. Ideo cantatur de eo. Desiderium anime eius tribulasti ei dixit etc.

Sexta clausula. Et in capite eius drapada multa. scilicet corone multe. Glo. i. Die. Romanam de lauribus. super humeribus drapada sic dicit. Drapada dei corona Imperialis vel regalis: et differt a sermo quod sit de floribus inferis.

Item in eodē festo sancti Petri martiris

et a corona que dicitur circulus capitis de quolibet metallo. Diadema vero solum de auro et lapidibus preciosis. Et componitur a dyā q̄ est duo: et dēmo dēntis: quia ex suis ro: dicitur eius principium et finem dēntē.

Hec Jo. an. Sic denotatur eius gloria in qua non unam tñ coronam habet que cōsē est omnibus beatis et dicitur aurea: s; multas que dīcantur aureole a theologis. et nō sunt nisi tres quas omnes habuit Petrus.

Unde cantatur de eo. Petrus novus incola celos laureatus ascendit: aureola triplici dotatus. Unde amas ergo de istis tribus coronis quas habuit: et sic complebitur fmo: ppter q̄ dicitur thema. Coronabitur et.

Prima corona sapientie doctoralis vel diuinialis: et hec est de auro.

Secunda est corona continentie virginialis: et hec est de argento.

Tertia est corona patientie martyrialis: et hec est de lapide precioso. Vel dic q̄ est de ferro ad istar corone imperialis de qua supra dicitur et significat martirium quod antequam fortitudine passus est. Ideo dicitur thema. Coronabitur et. s. hac triplici corona qui et. Simile dicitur de Imperatore q̄ accipit tres coronas: sed prima est ferrea. scilicet argentea. tertia aurea. Unde Glo. in Cle. Romani: de su. iur. sic dicit super verbo Te stiggs. Scire debes prout etiam habetur in pontificali regem romanorum coronatum triplici corona. Prima est ferrea quā recipit ab archiepo Coloniensi archisgranatus eiusdem dioecesis. ferrum autem fortitudinem designat: quia vincere debet rebellos et infidelēs conculcare. Secunda est argentea quā ingressus Italiam recipit a mediolanensi archiepo in villa dicta Mōza eiusdē dioec. Tamen ipse Henricus recepit illam mediolanensis in ecclesia sancti Ambrosii. Argentum autem designans mundiciam et claritatem: significat ipsum principem talem esse debere. Tertia est de puro auro quia corona / tur per papam in ecclesia sancti Petri ad altare sancti Mauricii: et designat aurum quod omnibus metallis est excellentius / sp̄sam imperatorem alijs regibus et principibus in potentia et iustitia excellentiorem esse debere. Sic olim in hīs tribus metallis dabat tributū romāis: ut scripsi tibi istud.

Inter dilectos super Glo. Iudicio Jo. an. **Prima** corona et. Sapientia doctoralis dicitur corona in scriptura sacra. Probatur ratione et auctoritate. Ratio est quia sicut corona portatur in capite aliter nō diceretur quis coronatus: ita sapientia in capite hominis viget. Unde cōmuniter dicitur de homine sapiente. Qui iste habet bonam caput. Et ista dicitur aurea. Auctoritas. Corona aurea super caput eius expressa signo sanctitatis Eccli. 45. Nota Expressa signo sanctitatis. Aliquis habet coronam sapientie in capite quia sunt docti valde in aliqua facultate: puta theologie. philosophie. iuris medicine et. Sciunt bene legere. disputare. predicare: sed tamen ista corona in eis non est expressa signo sanctitatis sed vanitatis: quia nō ad honorem dei sed ad fastum. pompam et. Et quisquid faciunt semper intendunt honorem proprium: si disputant ad finem apparendi et. sic legant. si predicant et. Isti ergo habent quidem coronam auream in capite sed expressam signo vanitatis: qui inflant copulam vento: et istud accidit etiam in studentibus. Ideo dicitur. 1. Cor. 8. Scientia inflat. De quibus apostolus ait. Semper discite: et nunquā ad scientiarum veritatis pervenientes. 2. Tim. 3. Quidam vero habent coronam aureā sapientie vel scientie expressam signo cupiditatis: quia ordinant studium et scientiam suam ad finemavaricie. non predicarent nisi propter lucrum et quod pelus est faciunt pactum di. Si vis q̄ predicem tibi quadraginta in tali loco: da mihi tantum et. Symonias est. Quinimodum illud est hoc etiam si sine pacto fiat. Non enim licet predicatori habere oculum ad temporalia tanquā ad mercedem vel premium predicationis secus si tanquā ad stipendium pro necessitate sustentationis vite dummodo principaliter fiat propter honorem dei: quia ut dicitur. 1. Cor. 9. Debet qui arat in spe arare. Quidam vero et tertio habent istam coronam expressam signo malignitatis: sicut sunt illi qui impugnant veritatem agnitam. vel cum pertinacia tenent aliquid erroneum: sicut sunt heretici. schismatici. et huius. sic et pueri aduocati p̄ocinātes p̄ eā quā si sunt iniustam ne patiantur pfusio nem. vel ppter fauorē amicis exhibendū:

vel propter odium inimicorum etc. credo qd si diabolus ventret ad mundum et inferret litigium contra christum inueniret multos sibi patronos cunctos si daret eis pecuniam etc. Sed qd tu met primum: irruet super eum noster Job. 6. Quia pro custodienda minori perfusione incurrat maiorem apud deum et homines. Quidam 2. 4. habet istam coronam auream in capite expressam signo sanctitatis. Sic habuit eam beatus Petrus martyr. Habuit autem triplex signum sanctitatis etc.

Primum signum fuit intellectus illuminatio.

Secundum signum fuit mundanalis despectio.

Tertium signum fuit virtualis predicatio.

Primum signum etc. Nam quoniam aliquis vere cognoscit illa que sunt fidei et firmiter credit illa: hoc est sanctum et verum signum vere sapientie. Nullas enim potest esse vere sapientis nisi cognoscat sapientiam veram. Vera autem sapientia est christus. Ecclesi. 1. Fons sapientie verbum dei in ecclesiis. Item. 1. Cor. 1. Illud autem predicationis christum dei virtutem et sapientiam. Cognoscit autem christus per fidem. ergo cognoscere ea que sunt fidei et eadem credere est signum vere sapientie. Unde ipsa fides dicitur sapientia eo qd sit cognitio divinorum rerum que habetur per revelationem. Unde Deus. 4. Dece. 1. fides est nostra sapientia et intellectus coram populo. ut audientes universi precepta habere dicant. En populus sapiens et intelligens: gens magna. De clara ut scripsi post festum tri. dist. 23. ser. 4. qui incipit Nostra peruersio etc. p. 4.

Hac habuit beatus Petrus a pueritia sua. Nota quod fuit natus a parentibus hereticis: sicut rosa de spinis. Unde ecclesia. De fumo lumen oritur. et rose flos de sentibus. Doctor et martyr nascitur Petrus de infidelibus.

Item nota heresiam quando interrogatus a patris quid non didicisset. respondit. Credo in unum deum etc. Secundum signum sanctificationis fuit mundanalis despectio. Reputatur inter mundanos vera sapientia scire bene lucrari. et scire bene christum esse in agibilibus mundis. scire bene intrare in curias et honorari et acquirere dignitates. Sed ista sapientia est similis sapientie aranee que multum laborat ad faciendam telam suam pro capiendo muscis etc. Anni nostri sicut aranea meditata sunt etc. Sed venit quandoque quedam musca grossa et rumpit telam. Sic in proposito rumpi

tur tela hominis per mortem. Isa. 38. Preclusa est velud a terrente vita mea: dum adhuc ordiret succedisset mihi etc. Vera ergo sapientia est preuenire mundum et servire deo. 1. Cor. 3. Signis inter vos videtur sapiens esse in hoc seculo: stultus fiat ut sit sapiens. Nota Stultus fiat per mundi preceptum: quia tales reputantur stulti et despecti in mundo. Sap. 5. Hi sunt quoque aliqui habuimus in derisum et in similitudinem improperii etc. ps. Desiderere nostrum dicit miserere nostrum: quia mul. re. su. despectus. quia mul. re. est anima mea op. a. etc. Istud ergo signum habuit beatus Petrus: quia contempsit mundum. unde intravit ordinem predicatorum. Dicit hyeronimus. Ecce quem deus corona sapientie fuit in eo expressa signo sanctitatis. Tertium signum est effectualis predicatio. Et si enim homo non habet veram sapientiam nec veram charitatem: difficile est ut sua predicatio sortatur effectum: quia nemo dat quod non habet. Sed quoniam habet veram sapientiam et perfectam charitatem tunc verba sua sunt sicut flamma signis et producant magnum effectum. et iste effectus est signum sue sanctitatis et vere sapientie. Hoc ergo signum fuit in beato petro. Explicem enim effectum habuit sua predicatio. Primo circa vitiis extirpationem. Secundo circa heresum damnationem. Unde cantatur. Predicator: sermone etc. Unde supra in introitu in tercia clausula in si. Nec o ante verbis non poterat oratione perfunderet. Nota hyeronimus de illo heretico quem mutum reddidit oratione sua etc. Unde poterat ipse dicere illud apostolicum verbum. Et sermo meus et predicatio mea non persuasibilis hominibus sapientie verbis: sed in ostensione spiritus et virtutis. 1. Cor. 2. Patet ergo prima corona.

Secunda corona fuit continentie virginalis: et hec est de argento quod est clarum et mundum. et significat puritatem et claritatem virginis eius apud deum et homines. De hac corona habetur Sapientie. 4. Quod pulchra est casta generatio cum clara in moribus. Et infra. In perpetua coronata triphat. Dicit de virginitate eius sicut supra sermo. magis. Unde in eodem festo pie. 3. Et quod corpus suum refrigerabatur ab esu luxurie per virtutem continentie: ideo merito huius

Item de eodem

lus deus concessit sibi gratiam ut possit alios refrigerare ab estu febrium: qz sanabat infirmos tactu cappe sue: et etiam ab estu solis. Sic miraculam de nube etc.
Tertia corona, s. patientie martyrialis. Sic eius martyrius etc. De hac corona cantatur illud Preuenisti eum dñe in bñdie. dñi. posuisti in capite eius coronam de lapide precioso. Deo gratias. Amen.

Item de eodem sancto Petro martyre.
Sermo tertius.

Petrus

Mat. 16. Quia uerba pposita sunt dicta a dño ad petrum: ita ad pposita nostra approprio illa beato Petro martyri in cuius honore hodie festus dies agitur dicens. Tu es petrus. Salu te uirgo. Pro declaratione thematis et introductione materie predicande: est notandum qd deus sepe seruat regulam hanc et sua mirabilis prudentia qua oia preuidet qz pordinat altius sancte persone nomen imponit fm ppteractes et virtutes quas habitura est. Uti et legiste dicunt qd nomen est sequeles rei Insti. de donat. §. Est et alio. Uti de sapia in ser. bre Lucie in Introitu fmo. qui incipit Proposui p luce habere illas. Preuidens ergo deus virtutes magnas et constantiam et firmitatem bti Petri martyris. preordinauit iuxta regulam prefatam qd noiares Petrus: qd dicit a petros qd e firmum qz firmiter martirium sustinuit p fide catholica. Fuit enim firmus in fide. firmus in religione. firmus in virtute. firmus in predicatione. firmus in morte. Uti et ecclesia cantat pro eo. Dum sic in petra fidelis petri tenet vestigia ad petram xpm prouehi meret cum victoria. Uti et pbe de eo dicit h epythaphum in versibus.

Petra petri co: ptenet hec alia: petra xpo. Sic sibi disulit vtrax petra petrum.
Item nota aliud epythaphum.

Preco lucerna pugil xpi populi fideles.
Sic flet. hic tegit. facit hic. maeror iniqui.

Sed ut subtilius et latius virtutes et excellentias eius in hoc nomine Petrus inueni-
stigemus. Est notandum qd hoc nomen Petrus habet s. et litteras que denotant ser-
uitutes sine excellentias beati Petri.

Prima littera est P: et p hanc notatur prima eius virtus que est prudentia in oblectorum responsione.

Secunda littera est E: per quam notatur secunda eius virtus que est eminentia in religionis ingressione.

Tercia littera est T: p quam notatur tertia virtus eius que est temperantia in vitiosorum conuersatione.

Quarta littera est R: per quam notatur quarta virtus que est rigorositas in vitiorum obliuatione.

Quinta littera est U: per quam notatur quinta virtus que est utilitas in martyrii passione.

Sexta littera est S: per quam notatur sexta virtus que est sanctitas in miraculorum operatione. Ecce quare vocatus est petrus. Ideo dicit thema. Tu es petrus.

Prima ergo littera est P: p quam notatur prudentia in oblectorum ratione. Nota tri-
plicem prudentiam. s. naturalem. acquisitam. et in-
fufam. Prima est bona. secunda melior. tertia optima. Naturalis prudentia est qñ homo bz inclinatione naturalem ad prudentiam per quam homo scit discernere verum a falso. et bonum a malo. virtutem a vicio. Quia quidam homines sunt inclinati ad virtutem prudentie magis qz alij: sicut et contingit in ceteris virtutibus. Propter qd dicunt doc. theologi qd fm aptitudinem quadam et inclinationem virtutes insunt nobis a natura. Sic et vitiorum inclinationes in aliquibus sunt a natura: iuxta illud Alfenari sunt peccatores a vultu errauerunt ab utero. Vnde iuxta illud Job. 31. Ab infantia creauit mecum miseria: et de utero egressa est mecum. Et ponit Tho. 1. 2. q. 63. ar. 1. Sic etiam videmus in quibusdam bestijs: sicut in lupo et vulpe et huiusmodi: naturaliter inesse participationem quadam

sancto petro martire lxiiii.

prudencie rē. Et hec inclinatio naturalis est bona qz omne naturale bonum est: vepote a deo bono institutū. Sedā vero prudētia est acquisita p exercitium rē. et hec est melior: qz ē vera virtus qz est habitus de difficili mobilis seu qualitas: et hoc potest esse cōs fidelibus et infidelibus. sicut et ceterē virtutes acquisite et psequenter est meritoria s; prima nō: qz in naturalibus neqz meremur neqz demeremur. Tertia prudētia est infusa a deo et hec est optima: vtpote a meliori principio trahens originem et meliori forma formata. s. gratia gratum faciente. et meliorē effectum pducens. s. vltā eternam. et in meliori subiecto existens. et sic excellentia huius prudētie infusa super alios a quadruplici causa sumitur. s. efficiēcie. formati. finali. et materiali. Ab efficiente quidē: qz a deo causat. Ab formati: qz gratia in formatur. Ab finali: qz ad gloriā terminatur. Ab materiali. s. subiectina: quia solis fidelibus edificatur. Hec ergo prudentia semper in beato petro agebatur adeo qz sciebat discernere inter spiritum bonum et malum. Nota exēptum quando portans secum eucharistiam detexit fantasticam visionem et sic cōvertit hereticum quēdam. Et hanc habuit beatus petrus: quia cum esset puer de claustrate Alerona a patribus hereticis orūdus. nec esset capax prudencie acquisite obfistēte in sancti etate quinqz vel sex annorum: habuit tamē prudentiā infusā quā primo ostendit: quia scilicet discernere veritatem fidei a falsitate heresim. qd paratē in responsione quā fecit ad patrum suorum infra subiicitur interrogantem eū quidnam didicisset rē. Dic hystoriz. Moraliter quilibet debet scire symbolum alio Qui ignorat ignorabiliter. l. Cor. 4. Nota cōtra illos qui docent filios cantilenas rē.

Secda littera est E: per quā notatur eminentia etiam religionis ingressu. Et nota qz eius ingressus ad religionem fuit eminentis hoc modo. Nam triplē de causa potest quis intrare religionem. Prima ex timore. Secda ex dolore. Tertia ex amore. Prima ergo ex timore. s. inferni: et iste modus licet sit bonus et a spiritu sancto sit. et

faciliter de hoc timore ventatur ad amorem iuxta illud Initium sapientie timor domini: tamen timor iste nō est sufficiens ad salutem: quia timor non est in charitate. Perfecta autem charitas foras mittit timorem. i. Jo. 4. Idem est si timore pene temporali cuitande. Sicut legitur de abbate moyse qui effectus est monachus propter timorem mortis quā merebatur propter culpas homicidij ab ipso parati. Sic et hodie fortasse aliqui ingrediantur religionem timore paupertatis qua opprimuntur rē. Utram autem propter ingressam religionis existat quis penam quam meretur in foro contentioso. Pet. de palu. tenet qz sic in. 4. sententia p. vi. 38. et scriptū in materia de voto. Secdo potest quis ingredi religionē ex dolore: paratē propter afflictiones mundanas in persona sua vel consanguineorum suorum vel in bonis contingentibus. Greg. Mala que nos hic premunt: ad deum nos ire compellunt. Luc. 14. Cōpelle intrare. ps. Multiplicate sunt infirmitates eorum: postea accelerauerunt. s. conuerit ad dominum: et iste dūc cūe sunt bone sed melior est sequens. Tertia ergo causa potest quis ingredi religionem ex amore pia tractus dulcedine. gustans de aqua fontis vite et illas fluuij. Et de vltimo quod venditur in taberna paradisi. De quo ps. Fluminis impetus letificat ciuitatem dei. ps. Gustate et videte: quoniam suauis est dominus rē. Sic Aug. tractus est: de quo legitur. Dispiciebat et quicquid agebat in seculo pre dulcedine dei et decore domus eius quam dilexit. ps. Quā magna multitudo dulcedinis tue do. q. abs. th. te.

Nota Abscondisti: quia licet penitentie et rigorositates religionis appareat extra horribiles propter quod multi retrahuntur ab ingressu religionis: tamē intus in cordibus seruorum dei abscondita est magna multitudo dulcedinis rē. ps. Gustate et videte quoniam suauis est dominus rē. Nō enim habet amaritudinem conuersatio illius: nec tedium conuictus illius. sed leticiam et gaudium sapientie. s. Ita ergo ingressio religionis ex amore est eminentior alijs. Et hoc modo ingressus est religionem beatus

Item in festo sancti Petri martiris

Petrus. Die hystoriam hie. Propter hoc deus dedit sibi gratiam magnam deuotionis et dulcedinis et efficacie: presertim in orationibus. Notare hic potes hystoriam quomodo oratione sua factus est mutus hereticus cum quo disputant: quia si quis dei cultor est et voluntatem eius facit: hinc de⁹ erandit Jo. 9. Item nota hic exemplum de Ianne qui incidit sibi pedem etc.

Tercia littera est T: per quam notatur temperantia in virtuosa conuersatione: presertim in castitate que subiecitur temperantie. quia fuit virgo mente et corpore. nec solam temperauit se a vitio luxurie: sed ab omni alio vitio quia nunquam peccauit mortaliter sicut papa testat in sua canonizatione. Unde cantatur in hymno. Petrus flos pulchritudinis et virtutum sacrarium nullum mortalis criminis sensit vnquam contagium. Et quia sciebat quod uirginitas sine abstinentia seruari non potest: ideo afflicte carnem suam etc. In tantum quod propter nimiam abstinentiam non nisi faceret et nimiam extenuatione contracti: adeo quod dentes eius obstructi fuerunt semel ita fortiter. quod uis ad glutendum aliquid foribile quolibet instrumento poterant aperiri etc. Unde cantatur de eo. Carumque afflicte iugiter in labore multiplici: uis sequens humiliter patris sui officii. Et in meritum huius temperantie deus concessit sibi gratiam ut ad tactum vestium curarentur infirmi illuminarentur cecli etc. Dic aliquid exemplum.

Quarta littera est R: per quam significatur eius rigorositas in uictorum obturgatione: propter quod nimiam zelam fidei et caritatis reprobendebat mirabiliter uita et hereticos perabat. Unde cantatur de eo in. 2. R. Predicator seruidus fidei zelator circumspectus Intrepidus heresum dominator. uictor rigidus semper expugnator. ueritatis lactans doctor et amator etc. Quot superbi ad predicationem suam effecti sunt humiles luctuosi casti. gulosi abstinentes. Inimici remittebant uicissim insultas etc. Sic etiam destruxit merula et predicatione sua heresim illam manicheorum quod in uita et post mortem suam totaliter extirparetur. Et sicut ipse predicauerat in publica predicatione in die palmarum etc. Dic ut in legenda. Et sicut predicatione sua et sermone mirabili refrigerabat animas peccatorum ab esu et concupiscentiis uictoriam. sic in huius signum deus meritis et precibus multis suis creauit semel de nouo nubeculam quandam refrigerantem populum ab esu solis: et hoc contigit me et diolant etc. Dic hystoriam etc.

Quinta littera est U: per quam significatur eius uirtuositas seu uirtutis in martyrij passione. Nam cum esset heretice prauitatis inquisitor: utpote uir magnanimus et constans etc. uidentes heretici quod non poterant resistere sapientie et spiritui qui loquebatur per os eius. tractauerunt de eius morte. et uendiderunt eum sicut iudei christum etc. Dic eius mortem sicut habetur in legenda. Et quomodo dicit In manus tuas domine commendo spiritum meum. Et nota quod mors sua fuit similis morti domini nostri Iesu christi in multis.

Primo namque quantum ad causam: quia christus propter ueritatem mortuus est sic beatus Petrus propter ueritatem fidei.

Secundo quantum ad persecutores: quia christus a iudeis occisus est Petrus ab hereticis. Tercio quantum ad modum: quia christus fuit uenditus. 30 denariis. Petrus uero. 40. libris papenium. Quarto quantum ad tempus: quia christus tempore pascale occisus est: sic Petrus. 5. ga christus in cruce dilecti. In manus tuas pater commendo spiritum meum: Petrus eadem uerba protulit. Et fuit eo dilectus confessor. martyr. et propheta. et doctor. Confessor in eo quod confessus est fidem dicens. Credo. Stat in uictus pugil fortis constans. profert hora mortis fidem pro qua patitur. Martyr: quia pro fide sanguinem fudit. Propheta: quia predixerat se martirem in sancto Simpliciano etc. et publica predicatione hoc predixerat ut supra dictum est. Doctor uero in eo quod etiam cum pateretur. fidem ueram edocuit de symbolis fidei clara uoce edocuit etc. Dic symbola fidei clara uoce edocuit etc.

Sexta littera est S: et significat sanctitatem eius in miraculorum operatione. Ubi nota quod diuina sapientia uolens ostendere eius merita dedit sibi facere miracula in quolibet elemento. Primo quidem in terra. Nam terra illa in qua fuit occisus sanabat infirmos. Item arbores illius nemoris in quo sanguinem fudit: sanguine emitebant.

Item in festo beati Petri martir. lxx.

330

Secundo in aqua. Nam in mari liberant
nauigantes a quodam naufragio magno
in quo periclitabantur: admonitionum eni
cuiusdam sanuensis ceperunt nauigantes
inuocare beati Petrum martyrem: et statim
tenebre nocturne fugate sunt a lumine ce
reorum: accensorum apparentium in antena na
uibus. et tempestate remota reddita est tranquilli
tas. Item nota exemplum de nauis que adhe
sit cuidam littori que portabat lapides quos
dam ad construendam ecclesiam ad honore
eius nec moueri poterat. Solus autem supprior
ibi existens inuocato nomine beati Petri marty
ris impulsit nauim et liberauit ipsam. Nota
etiam exemplum de quadam puella que fue
rat submersa que tandem fuit resuscitata me
ritis beati Petri martyris. Tercio in aere.
Nam sepe fuerunt uisa luminaria de celo
descendentia et ad celum ascendenda. Istud
miraculum potius adaptatur ad celos. Ad
idem facit exemplum de nubecula de quo ri
etum est sapia pte. 4. Et xps cum uirgine
marie recipientes in celum beatum Petrum.
Quarto in igne. Nam sepelampades sup
sepulchris posite diuinitus fuerunt accense.
Unde catat ecclesia. Ad sancti petri ramu
lum fre. lxx. def. in culis lau. illa. ac. Item
nota exemplum de parte tunice sue proiecta
in ignem a quodam luene camano ad sug
gestionem cuiusdam heretici: que resistit
ab igne et iterum super carbonem rediens
ignem extinguit. Quo miraculo uiso hereti
cus conuersus est ad fides. Patet ergo san
ctitas sua in miraculorum operatione. Multa
quidem miracula leguntur in legenda de eo:
que gratia breuitatis obmitto. Igitur Tu
es petrus. Deo Gratias. Amen.

Item in festo beati Petri martyris.

Sermo. quintus.

Coronabitur

qui legitime certauerit. 2.
Tim. 2. et in epla hodiernae
festiuitatis. Quia uisus aplos
in uerbis oppositis faciat
mentionem de certamine et de corona: tunc quod
sit hoc certamen et que sit hec corona: non
clare exprimit hic sed alibi dicens. Certa bo
num certamen fidei apprehende uitam eter
nam. i. Tim. 6. In quibus uerbis tria prin

cipaliter ponuntur que congrue adaptantur
ad beatum petrum martyrem.
Primo ponitur pugna laboriosa: cer
ta bonum cer.
Secundo ponit occasio uirtuosa: fidel.
Tercio ponitur premialis gloriofa: appe
hende uictoriam.
Circa unumquodque istorum erit quadruplex confi
deratio principalis.
Primo ergo ponitur pugna laborio
sa cuius di. Bo. cer. Sed ut eius pugnas et cer
tamen melius uideamus. Notandum quod pla
bolus uisus est quatuor modis fidei carpo
licam expugnare.
Primo per inuictam potentiam tyrannorum.
Secundo per falsas sapientias philosophorum et hereticorum.
Tercio per simulatam uirtutem falsorum christianorum.
Quarto per apparentiam falsorum mi
raculorum.
Primo ergo per inuictam potentiam tyrannorum
sicut fuit per trecentos fere annos post tempus uisus
ad Constantinum imperatorem et ei post per alios
tyrannos quod postmodum in mortuo Constantino
regnerunt. Contra hanc ergo potentiam mi
sit deus martyres quod eos superauerunt per pa
tientiam. Luc. 21. In patientia uestra possi
datis uias. Unde cantat ecclesia. Tradunt
igni martyres et bestias den. ar. sce. vn. tot.
In sa. manus. Ad data pen. vi. san. sa. sum.
sed per imo. vi. per gra. Contra falsas uero sa
pientias philosophorum et hereticorum misit deus doctores
et prelores: quod eos superauerunt per ueram sapie
ntiam. quod Sapientia uictit malitiam. Sap. 7.
Figura habet Ezo. 5. ubi dicitur quod Rega Aaron
conuersa in draconem deuorauit uirgas mago
rum etc. Psal. 2. In medio nationis prae
pueit inter quos lucetis sicut luminaria in
mundo. Contra simulatam uirtutem christianorum misit
deus diuersos ordines ad eos percutiendos per
funera uita fidei. Misit regina a uertutis tuis
in ue. dean. circū. uarietate. Contra apparen
tiam falsorum miraculorum est quibus ante per pu
gnabit sicut dicit apostolus. 2. The. 2. Reuelabit
ille iniquus cuius est aduersus hominem opatio
nes satbane in omni uirtute et signis et prodigiis
medacibus et in omni seductio: iniquitatis. Con
tra istam misit deus duos fideles testes. i.
Enoch et Methuselah qui uera miracula opabantur
Aboc. 11. Dabo uobis testibus meis: et per
phabunt diebus mille ducentis sexaginta etc.

Item in festo beati Petri mar.

Ista quadruplex certamen in beati Petri videtur fuisse peractum. Tunc enim erant heretici magni seculari potentia pleni diabolica sapientia magis simulatorum in vita et sectantes diabolica signa: qui aliqui videbantur aliquid operum miracula: inter illud. 2. Tim. 3. Quia admodum ianes et mambres resisterunt moysi: ita et heretici sunt veritati. Sed contra ista quatuor agmina hostium. b. Petrus habuit quatuor genera armorum. Primo namque factus est apostolice sedis legatus et quantum ad hoc constringebat seculari potentiam. Secundo contra illos nec poterunt stare: eadem sub prelo meo. Secundo fuit predicator: egregius: et quantum ad hoc annihilabat eorum falsam sapientiam. Tercio fuit omni virtute et gratia decoratus: et quantum ad hoc manifestabat eorum simulatam et deceptoriam vitam. Ephe. 5. Quia que arguunt omnia a lumine manifestantur. Fuit ergo beatus Petrus illustratus primo lumine fidei: quia ab incunte etate persistens defendit contra paucos suus. Deinde hystoriam confiterens. 7. annos vixit quod didicerat credo. Nota hic aliqua argumenta que fecit sibi patris suus: sicut verisimiliter credi potest. Primo per rationem sciat. Quia deus non est causa mali: quod summum bonum est. sed creature visibiles sunt male: quod sunt causa mali: quia aie in fine dantur propter culpam peccatam auri. mulier. designatam. Propter quod dicit 1. Jo. 2. Omne quod est in mundo est deus peccata carnis. aut concupiscentia oculorum. aut superbia vite. ergo non sunt a deo. Secundo per auctoritatem sic. Dicit enim scriptura. Didicisti quod omnia opera que fecit deus perseverant in eternum Eccl. 3. Sed creature visibiles non sunt in eternum. Nam ut dicit Apostolus. 2. Cor. 4. Que videntur temporalia sunt: que autem non videntur eterna ergo. Tercio dicit Apostolus 2. Cor. 4. Deus huius seculi reccavit in se delum mentes: et loquitur de diabolo. Sed respondit beatus Petrus ad primum. quod creature dei non sunt causa mali cum omnis creatura dei bona sit sed sunt occasio mali non propter malitiam sui: sed illos qui ipsi malis utuntur. Propterea dicit Sap. 14. Creature dei in odium facte sunt: et in temptationem aie hominum et in suspitionem pedibus insipientium. Ad secundum respondit quod omnes creature dei etiam visibiles sunt

aliquid perseverant in eternum saltem secundum materiam: quod creature nunquam in nihilum redeunt etiam si sunt corruptibiles. Quod autem dicit apostolus que videntur temporalia sunt: intelligitur de visibilibus secundum quod sunt homines penitus: que transiunt intra illud Boetii. Quid me felicem toties factastis amice: Qui cecidit stabili non erat ille gradu. Et puerbis est. Quia pretereunt preter amare deum. Ad tertium dicitur: quod diabolus dei deus huius seculi non creatione sed consilio: quod seculariter viventes ei serviant: eo modo loquendi quo apostolus loquitur. Ipsi. 3. Quod deus venter est. postmodum vero sic in fide firmus fuit: ut predicatione sua hereticos ferventissime expugnabat. Unde cantatur. Predicator servidus fidei zelator circumspectus deus sum dicator. vitio per rigidus semper expugnator veritatis lucidus doctor et amator. Secundo fuit clarus in spe quam sic firmiter tenuit ut ordinem predicatorum ingredi dicitur. euz esset. 14. vel. 15. annorum. puer in fide clarus pariter carens nebula. deo servare studuit sub paupertatis regula. Die patet. Tercio in charitate qua serventer accensus. hoc principaliter a deo crebris supplicationibus postulabat. quod non solum eam de hac luce migrare nisi super calice passionis. Unde desiderium aie tribulati el dicit. Quarto in prudentia qua sic illustratus erat: ut hereticos confunderet et eorum callida argumenta caueret. Nota quod oratione sua fecit hereticum obmutescere. Quinto in iustitia cuius zelo ductus: et commissione sedis apostolice hereticos persequatur et iustissime puniebat. Sexto in continentia quam sic tenuit: ut virginitatem servaret et sine mortalitate conservaret. Unde cantatur de eo. Petrus flos paucitatis et virtutum sacrarium: nullum mortalium criminis sen sit unquam contrarium. Et quod virginitas est antea abstinentie et corporali afflictioni: ideo corpus suum pestate cibi et potus et vigiliis atterebat. Septimo in fortitudine quam sic perfecte possedit ut mortem subire non vereretur. Denique sicut ait Iunio 4. in canonizatione sua. Deuotione gratus. humilitate lenis obedientia placidus. benignitate suavis. pietate compatiens. patientia constantis: charitate prestantissimus. et in cunctis morum maturitate compositus. alios profusus virtutum aroma

In festo apostolorum Philippi et Iaco. lxxi.

tibus atterebat. Quarto fuit miraculosa multiplicatio choruscus: et postea ad hoc ostendebat hereticorum falsa commenta. Unde et in omnibus elementis miracula fecerunt scripti supra de eodem sermone qui incipit Tu es Petrus p. 6. Dic etiam miracula qualiter portentum fantasticum quod sibi quidam biceps ostendit ipse obcooperuit. portans eucharistiam in pectore: et sic ille hereticus conuersus est ad fidem.

Secundo ponitur occasio vtriusque cum dicitur Fidelis. Ipse enim pro fide fideliter peccauit et pro ea subiit mortem: et hec causa habet se ad mortem sicut forma ad materiam: quia non passio sola facit martyrem. Est autem quadruplex causa que aliquem facit martyrem. Prima quia quod patitur pro defensione fidei catholice. Secundum. et apudati sunt: facti sunt. et tunc sunt. in oculis glorie. sunt. Et ista. Et huius omnes testimonio fidei phari inuenti sunt. Secunda quando quis patitur pro defensione veritatis vite et iusticie: sicut fuit Iob. Eccli. 4. Pro iustitia ego. pro a. et usque ad mortem cer. Pro iustitia etiam veritatis doctrine: hec est triplex veritas. Unde dicitur. Est veritas vite doctrine iusticieque. Et nota in. e. Qui scandalizauerit de regni. Tercia quia quis patitur pro defensione libertatis ecclesie: sicut Thomas cantuariensis. ps. Je lus domus tue comedit me. Quarta quia quod patitur pro obedientia romane ecclesie sicut Laurentius: qui Sixto pape obediuit quod thesauros ecclesie pauperibus dedit: et sic passus est et fuit et pro obedientia. Ista quadruplex causa passus est beatus Petrus pro defensione fidei catholice et eius declaratione. Unde dicitur in oratione. Presta quod omnipotens deus: ut beatus per. mar. si. con. sec. q. pro eiusdem si. di. ma. pal. meruit optinere. Secundo pro defensione veritatis vite et iusticie. Non tamen in pugnabat contra falsam doctrinam hereticorum sed contra pravam vitam credentium. Eccli. 4. Usque ad mortem. pro iustitia. Tercio pro defensione libertatis ecclesiastice. Hereticum in libertatem ecclesie necabantur auferre et ipsam in seruitutem redigere. Gal. 2. Proprius sub introductor falsos fratres subintraverunt explorare libertatem. Quarto pro obedientia sacro sancte matris ecclesie. Unde dicitur

in epistola canonizationis sue. Pro defensione namque fidei et obedientia romane ecclesie: vix ille venerabilis acerrimam mortem tulit. Hic eius mortem re.

Tercio ponitur prematio gloriosa cum dicitur. Apprehende vitam eternam. Ista autem vita eterna quam ipse habuit: consistit in quattuor coronis. Prima est corona glorie essentialis que dicitur aurea. que consistit in visione diuine essentie: et hec est communis omnibus beatis. Secunda est corona vite gloriatis. Can. 4. Veni de libano sponsa. Veni coronaberis. Tercia est corona doctoratus. Phil. 4. Sandum meum et corona mea. Quarta est corona martyris. Apoc. 2. Esto fidelis usque ad mortem: et dabo tibi coronam vite etc. Deo gratias. Amen.

In festo apostolorum Philippi et Jacobi.
Sermo. viii.

Amis bono

rati sunt amici tui deus. ps. 138. Pro declaratione verborum et complemento sermonis. Notandum quod quibus

omnes sancti sunt amici dei. eo quod obediētes fuerint totaliter voluntati diuine per quam obedientiam homo consequitur amicitiam dei: iuxta illud. Vos amici mei estis: si feceritis que precipio vobis Jo. 15. Alii tamen maxime et excellentissime dicuntur amici dei. Ratio est: quia amicitia dei ex duobus habetur. Primo ex obedientia mandatorum.

Secundo ex agnitione diuinorum. Primus fuit in apostolis qui perfectius aliqui fuerunt obediētes mandatis et consiliis diuinis: ut ponit Thoma. 2. 2. q. 88. ar. 4. Secundus etiam fuit apostolus. Jo. 15. Jam non dicam vos seruos: quia seruus nescit quid faciat domini eius. Vos autem dicam amicos: quia omnia quecumque auditis a patre meo nota feci vobis. Etiam ut supra dictum in sermone precedenti et sancti Vincentii qui incipit. Ecce quomodo computati sunt etc. De his ergo amicis id est de apostolis loquitur thema di. Nihilis etc. et specialiter de his duobus Apostolis de quibus hodie

33 q

in festo apostolorū philippi et Jacobi

festum agimus. Ideo dicit *Almilo*. i. valde honorati sunt *re*. Pro evidentiā notandū in quo differant honor. laus. gloria. et fama: ubi nota sū *Egydium* in libro *re re* / *gimine* principū. q. honor et laus sunt causa glorie et fame. Et hoc enim est aliq. in fama et gloria q. laudat et honorat. honor aut differt a laude: q. est universalior ea. Nam laus pprie nō ē nisi p. signa vocalia: sed honor est per quęcūq. signa exteriora. Ubi dī in p. no. et b. co. q. partes honoris sunt: scilicet laus. reco. dationes et in met. antiqua p. m. o. d. itas sedis adulationes et cetera talia exteriora signa p. n. entia ad reuerentia. Gloria vero et fama p. eodē accipiuntur. Nam gloria est clara cū laude notitia. sū *Ambro*. Et idem videt esse fama. Ubi *Th. 2. 2. q. 2. ar. 3.* Volentibus igitur videre quanto honore apli sint et aliq. apli sint digni et quāti sint a deo et bonis honorandis: est notandum q. sicut videmus quęq. rebus dat in mūdo magnus honor. Ut dicit q. quęq. rōnib. datur alius honor. Primo rōne scientie excellentie. Secundo p. t. r. s. eminentie. Tercio dignis p. s. fulgentis. Quarto nobilitatis sublimitatis. Quinto virtutis informantis. Et q. oia ista fuerunt in hīs et alijs apostolis: ideo maxime honorandi sunt. ideo dicit *Almilo*. *re*. Primo ergo debetur alius honor rōne scie. Ubi bonis scia p. d. itis honorem exhibemus et scia si sint humilis p. d. itionis. Propter hoc precepit deus honorare senes. *Leui. 19.* Corā cano capite surge: et honora p. sonam senis. Rō est: q. ut p. lar. in. in. sentis est sapia: ut dī *Job. 12.* Si ergo debetur honor hōi rōne scie: q. to magis aplis qui licet caruerant acquisita tamē habuerūt excellentissime sciam de oibus infusam: que est excellentior q. acquisita quadrupliciter. Primo p. p. ter cām efficiētem: q. a deo infundit et nō ex actibus humanis. Secundo p. p. ter cām formale: q. gratia cum ea dat. Tercio p. p. ter cām finalem: q. ad vitam eternā p. d. uct: iuxta illud *Ecl. 6.* Sapientia doctrine sū nomen est eius et nō in multis est manifesta: q. bus autē et g. n. ita ē p. manet vsq. ad p. spectū dei. Scia vero acquisita infat. *1. Cor. 8.* Quarto p. p. ter cām

materialē. i. subiectiua: q. scientia acquisita est cōis bonis et malis: sed scia infusa est p. pria bonis. Ubi *1. Jo. 2.* Unctionē *re*. ut. *8.* Ubi dī *Jo. 16.* Cum venerit ille spūs veritatis: docebit vos oēm veritatem. Itē *1. Jo. 2.* Unctionem quā accepistis ab eo maneat in vobis: et non necesse habetis ut aliq. doceat vos: sed sicut unctio eius docet vos de oibus. Ubi quādo necesse fuisset apli p. mūdū dī cūrentes disputassent i. oī scia cū infidelibus. Habuerūt. n. apli optimū magistrum xpm qui eos docebat altissimā cām. Ubi philippo interrogatī dīe ofide nobis patrē et sufficit nobis: r. d. it v. s. philippe q. videt me: videt et patrem *Jo. 14.* Sed q. r. p. d. itis huius t. p. s. parum faciunt fructus. Ubi dī *h. 8. imediate.* Secundo debet alius honor rōne p. t. r. s. q. nō est p. t. r. s. nisi adeo *Ro. 15.* Jubente. s. vel finente sū *Aug. 23.* q. 1. Quid culpatur. Hac rōne maximus honor debetur aplis: qui habuerunt quadruplicem potestatem. Primo ad p. s. r. andum. Secundo ad soluendum et ligandum. Tercio ad ordinandum. Quarto ad miracula faciendum. Primo ergo ad p. s. r. andū. s. corpus xpi que p. t. r. s. est incōparabilis: nec aliqua potestas terrena est equalis ei. q. oēs reges et principes mūdī nō possent trāsmutare vnā rem in aliā nec facere vnā formā nec vnā solū arboris: quāto nec celestis p. t. r. s. est equalis huic. v. s. nec angeli nec archangeli possent trāsmutare vnā rem in aliā. Ubi dicit *tertius. 26. q. 5. epl. in fi.* Quisq. credit posse fieri aliqua creaturā aut i. melius aut in deterius imutari aut transfor. marī in aliā spēm vel in aliā similitudinē nisi ab ipso creatore q. oia fecit et p. quem oia facta sunt: p. cū d. n. b. i. infidelis ē et pagano deterior. Nota h. 3. mulieres q. dicit q. aliq. mulieres p. uerunt in gattes et dicunt strigues *re*. q. h. est impossibile. Sed h. p. t. r. s. transmutandi panē in corpus xpi fuit in aplis. Primo q. dī dicit eis illa p. b. a. Accipite et mādūcare: hoc est corpus meū *re*. Et. *1.* Hoc facite in meā cōm. m. o. r. ationē. Et in hac p. t. r. e. h. a. s. t. vnā excellentiā Jacobus minor: q. ipse p. r. i. mus in aplos missam p. s. r. o. lymsis celebrant: ut dicit. *8.* eodē festo qui

in festo apostolorum philippi et iaco. lxxii.

378

Incipt Ecce qño rē. Secūda potestas est ad
soluendum. et ligandum aīam: qñ principes
mādi possunt ligare corpora qñ possunt sa-
cere etiam oēs hoīes: sed aīam soli aplī li-
gant et soluant. Unde hec potestas incom-
parabilis est et in celo et in terra. Unde nec
angelī nec virgo Maria hñt hanc potesta-
tem: vt in. c. Pona: de pe. et re. Gula virgo p
modum meretricis orando posset impetrare pro
aliquo rē. Et hanc potestatem acceperunt aplī
a dño post resurrectionē. Jo. 20. Insa: Rault
et dñt. Accipite spñ scdm: quop remi. pec.
et c. et quo. re. re. sunt: sed singulariter dedit
petro dicens. Quicunq ligaueris sup ter-
ram rē. Dat. 16. et 21. In nouo ad denotan-
dum qñ hec potestas in petro plenarie con-
fistit. Ipse enim solus habet plenitudinem
potestatis. reliqui vero aplī fuerunt vocati
in partem sollicitudinis. nō in ple. potestatis
vt dicit ter. 2. q. 6. decreto: dñs pal. Ad ho-
norem: de pcc. 5. Posuisti: fm determi-
nationem et iudiciū petri hac potestate debent
alij vt: vt dicit Tho. in. 4o. Qñtūmo pñt
princeps ecclesiasticus sicut papa absolue-
re ab imperio imperatorem et reges. Unde
Iere. 1. Ecce constitui te super gentes et re-
gna vt euellas et destruas: et dispdas et dñi-
pes: et edifices et plantes: et tangitur infra in
tertia potestate Tertia potestas ad ordi-
nandum quia soli apostoli in quop locum
hodie cñi successerunt: lux: a illud ps. Pro
patribus tuis nati sunt tibi filij. 88. bl. quop
vices possunt ordinare clericos. Unde et pa-
pa confirmat imperatorem: vt in. c. Tēnera-
bilis: de elec. Item vngit cum consecrat et
coronat: vt in C. Roman. de iur. iur. Et ip-
se imperator iurat fidelitatem pape. 63. bl.
Tibi dñs. Et nota quomodo accipit impe-
rator triplicem coronam: vt notat Glo. in dñ-
cta C. e. Roman. sup verbo. Vestigis. Pot-
estiam papa deponere imperatorem sicut de-
posuit de facto constantinopolitanū et trā-
stulit imperium a germanos: vt in dñcta
de. Roman. Quarta potestas est ad mi-
racula faciendum: quam acceperunt a dño
sicut dicitur Mat. 10. Conuocatis Iesus. 12.
discipulis dedit illis potestatem spūm im-
mūdoz vt eicerent eos et curarent omne
sanctiorem et oēm infirmitatem. Ite Mar.
vlt. Signa eos qui cred. hec sequentur: in

noīe meo demonia eicient. lin. lo. nō. serp. tol.
et si mort. qñ bñt. nō eis nocēbit rē. Nota
hic infra: c. l. philippi presertim de vīaco-
ne rē. sicut dicitur in legenda.

Tertio datur honor dignitatis sicut cñs
etiam nullatenus rē. Hactōne debetur
honor maximus aplīs. Que. n. malo: digni-
tas aplū: Unde reprehendit papa impe-
ratorem constantinopolitanū rē. Unde de
malo. et obe. Scilicet. Nec solum bonis in dñ-
gnitate positis sed etiam malis debet honor.
Exemplum dñi qui misit leprosum et lepro-
sos ad sacerdotes quos tamen sciebat esse
sacerdotes Mar. 8. Et Luc. 7. Ernotat Ep-
prianus 93. bl. Dñs noster. et Constantinus
etiam legitur dixisse. Si propius vldissem
sacerdotem dei aut aliquem eoz qui mo-
nastico habitu crederetur sunt peccatē: et
clamidem meā eripicarem et coopirem eum
ne ab aliquo videret rē. sicut legitur 93. bl.
in scripturis. Exēplum etiā de eodem Con-
stantino qui comburi mandauit libellos ac-
cusatorios contra sacerdotes et cōs. xi. q. 1.
Sacerdotibus. Hec ergo rōne debetur ma-
ximus honor aplīs: qui fuerunt in maris
dignitate. Unde Iacobus fuit ordinatus
cñs a Petro et Iacobo maiore et Joanne.
66. bl. Porro.

Quarto debetur honor nobilitati sicut
filij regum et alioz nobilibz. Et que maior
nobilitas qñ in sermo dei? Unde Agatha.
Sāma ingenuitas est qua xpi seruus cō-
probatur. Unde ecclesia. Deus quem nosce
vlcere cui seruire regnare est. Rō qñ regit
passiones suas. Unde Claudianus.

Si me tuus. si plura capis. si dñs: etis ira.
Seraclij patere iugū tollerabis iniquas.
Interius leges: tūc oīa fare tenebis.

Cum poteris res esse tui. Ecce ergo si fuit
dei tanta nobilitate presulget: qñ magis
filiū dei cuiusmodi antiochia fuit.
Unde de eis dicit in cplā. Ecce qñ cōpu-
tati sunt inter filios dei rē. Sap. 5. In hac
aīe seruati dei nobilitate excellentiam ma-
gnam habuit philippus: qñ fuit primus
apls a dño vocatus: sicut habet Jo. 1. Iaco-
bus autē fuit cōsobrinus et fili et etia el similit-
minis: propter qñ dicebatur frater dñi rē.

Quinto rē. Unde pho. 1. Eccl. dicit. qñ
hono: est reuerentia exhibita in testimoniū

In festo inuentionis sancte crucis

virtutis. Virtuosos ergo honoramus quia eos deo similes videmus. Unde p[er] in. lo. ethiops dicit q[ue] h[omo] sapiens est deo similis et sibi amantissimus. Et quāto ergo magis honorandi sunt ap[osto]li qui fuerunt virtuosiores et sanctiores alij. Nā sup[er] illud Ro. 8. Hos sp[iritu]s p[er]imitas sp[iritu]s b[ea]tes dicit Glo. T[em]p[er]atius et ceteris abundantius. Nota hic de virtute magna beati Jacobi m[in]o[r]is qui dicebatur Jacobus iustus p[ro]p[ter] magnum culmen virtutis. Primo fuit s[an]c[t]o et sic habuit virtutem castitatis. Sec[un]do abstinente q[ui] carnes nunq[ua]m manducauit. vltimum et ficeram nō bibit. ferrū in caput eius non ascendit et. ut dicitur in legēda. Tercio p[ro]p[ter] sanctitatem suam: ita ut oēs sumptus vestimentis eius certatim tangere cuperent. Quarto post mortē dñi fecit votū se nō comedaturū donec videretur o[mn]i a mortuis resurrexisse. Dicit q[uo]d appast ei dñs in die pasce et. Ite: Egyptus dicit q[ue] ab utero matris sanctificat[us] fuit. Vltimo fuit mirabiliter p[re]ditus virtute fortitudinis et constantie: q[ue] patet in martyrio. Dicit ergo etiam martyrium et etiam p[er] illi ap[osto]li. dicit ut in legēda. Deo gratias Amen.

In festo inuentionis sancte crucis.
Sermo primus.

Mibi absit gloriarī nisi in cruce. Gal. 6.
Et in epistola hodierna in
tendo tractare istud ver-
bum tripliciter.

Primo in p[er]sona xpi in cruce patientis.
Sec[un]do in p[er]sona b[eat]e helene crucē regred[en]s.
Tercio in p[er]sona cuiuslibet ho[m]i[n]is ver[um] credēd[um].
Dico p[ri]mo et. Pro introductione sciendū ē q[uo]d in xpo fm q[ue] h[omo] est duplex gloria. scilicet aie et corporis: diuersimode tñ: q[ui] gloria aie statim fuit in xpo in instanti conceptionis ex vniōne vniuersitatis quātā habet modo. Rō: q[ui] fine mensura tunc accepit nec potuit vltra augeri et. Vltimus gloriam eius gloriam: quasi vniuersitatis patre et. Jo. 1. Non enim ad mensuram dat deus sp[iritu]m. s. xpo Jo. 3. Et h[ec] gloria aie xpi fuit sine merito

suo nec potuit augeri: q[ui] p[er]fectum est cui nō h[ab]et deest. Gloriam vero corporis nō statim habuit xps que consistit in quattuor doct[ri]nis. scilicet impassibilitate. subtilitate. agilitate. et claritate. licet dispensatue q[ue] regulariter gloria aie redundat in corpus et facit corpus impassibile. subtile. agile. et clarū: sed dispensatue xps non habuit gloriam corporis p[ro]p[ter] exercendum mysterium redēptionis donec moreretur et resurgeret. Et hanc gloriam corporis meruit sibi ex merito crucis. Ap[osto]l[us]. Humiliavit semetip[su]m fac. obe. vsq[ue] ad mortem: mortem autē crucis. p[ro]p[ter] q[uo]d deus exaltauit illū et. Phil. 2. Et Luc. vlti. Q[uo]d potuit xpm pati et ita intrare in gloriam suā. P[ro]p[ter] hoc dicit xps in verbis p[ro]p[os]itis. Vbi absit gloriarī nisi in cruce. i. mihi absit venire ad gloriam corp[or]is nisi p[er] crucem. Questio est hic quare elegit mortē crucis et non aliam: Rō. Inuentio in scriptura sancta q[uo]d xps multoties fuit in periculo mortis inter iudeos: sed nullus alius modus moriendū sibi placuit nisi in cruce: q[ui] alios modos moriendū vltimū et fugit. Fuit enim in periculo mortis.

Primo per gladij incisionem.

Sec[un]do per precipitationē.

Tercio per lapidationē.

Quarto per venerationem.

Quinto per crucis affixionē.

Dico p[ri]mo et. scilicet per gladij incisionem.

In hoc periculo fuit statim q[uo]d fuit natus q[uo]d Herodes fecit occidī omnes pueros in Bethleem Mat. 2. Dicit hystoriam et poterat dicere. Pueros penserunt gladio et ego euasi solus Job. 1. Questio est hic q[uo]d ista mors nō placuit xpo: s. moralis. Ad inueniendum nos ut euitemus mortē gladij sp[irit]ualis. Nota hic q[uo]d duo gladij vnius t[em]p[or]alis et alter sp[irit]ualis. Gladius t[em]p[or]alis est potestas temporalis. De quo Ro. 13. Si male feceris: time. Non enim sine causa gladium portat. Unde dicunt legiste q[uo]d merum imperium est habere gladij potestatem ad auertendum facinorosos ho[m]i[n]es. ff. de iurisdic. om. iud. l. Imperium. Gladius sp[irit]ualis est exco[m]municatio que procedit ex potestate sp[irit]uali. De qua Apo. 1. 2. 19. De ore ei[us] exibat gladius ex utraque parte acutus. No

in festo inuentionis sancte crucis lxviii

ta. Et utraq; pre. f. ad declinandum a malo
et ad faciendum bonum. Primus gladius
sepat animam a corpore naturali. Secus sepat
animam a corpore mystico quod est ecclesia. Tunc
gladium solus Petrus portat. Symon Pe-
trus hunc gladium eduxit cum et percussit pe-
ccatores seruum et abscidit artem elus ver-
teram Jo. 18. Et 21. 22. Et dñs eum repre-
hendit dicens. Mitte gladium in vaginam te.
Ad inuicendum quod iste gladius spiritualis non
debet exerceri in corpora sed in animas in cor-
pora vero seruas nisi usque ad sanguinis effu-
sionem et clausus: ut in. c. In archiepiscopatu: de
raptores. Et in. c. Episcopus ne clericus vel mo-
nachus. 6. Rō quare solus Petrus quod solus pa-
pa habet primum in spirituali principaliter et
plenarie. Reliqui vero episcopi in partem solici-
tudinis sunt vocati non in plenitudinem
potestatis: de usu pallii. c. Ad honorem. De
concel. pre. Proposuit. Et. 21. dñ. In nouo
Et. dñ. 22. Sacrosancta. Et iste gladius est
malorum primo. Unde de malo. et obe. Solite.
Iste ergo gladius est multum cauendus quod
excoicatio est maior pena que sit in ecclesia
del. 2. 4. q. 3. Corripitur. Et olim in ecclesia
primitiua multum timebatur: quod excoicatus
ab apostolis arripiebatur a diabolo: sicut dicit
Glo. sup. illo. hbo. 1. Cor. 5. Ego autem ab ipso cor-
pore: ipse autem spiritus iudicauit hunc hominem
tradere sathane in interitum carnis: ut spi-
ritus saluus fiat. Et ideo est valde timenda
sive iusta sive iniusta. et. q. c. 1. Nota hic alii
quos effectus excoicationis. de quibus vide
de rescriptis. c. 1. lib. 6. Et de sen. exco. Dece-
nimus eodem lib. Hodie autem nihil time-
mus quia ista puniitio non statim sequitur. sed
lento gradu ad vindictam sui ultimi proce-
dit: tarditatemque supplicij grauitate co-
pensat. Valerius in primo libro titulo de
neglecta religione. Ideo Dauid. Nisi con-
uerſi fueritis: gladium suum vibrabit ar-
cum suum tetendit. Nota Arcum suum te-
tendit: qui quanto plus extenditur tanto
grauius percutit et. Fugite ergo a facie gla-
dij: quoniam vltor iniquitatum gladius est
Job. 19.

Secus christus fuit in periculo moriendi
per precipitationem ut patet Luc. 22. 4. 5. In na-
zareth. Dic hystoriam: sed noluit mori hac

moite. Unde scribitur ibi. Iesus autem tra-
iens per medium illorum ibat. Quare no-
luit sic mori cum per talem etiam mortem
saluasset genus humanum. Respondeo ut
instrueret nos ad vitandam mortem pre-
cipiti que fit ex peccato superbie. Quando
enim demon vult aliquem precipitare in in-
fernum. Primo facit eum ascendere in su-
percilium montis superbie. Verbi gratia.
de religioso qui quando iussu deuote in elau-
stro. et. via plana vadit ad paradisum.
Sed dicit diabolus. non ego faciam te ascen-
dere: et immittit in mentem eius dicens ima-
ginationem. Quare tu non studeas et eris ma-
gister in theologia postea episcopus et. Et sic di-
mittit obseruantias religionis et deuotio-
nis et. Ideo dicit diabolo. Deieciſti eos
dum alleuarentur. ps. 72. Idem de clerico
quando habet et humile et paruum benefi-
cium et. sed post diabolus facit eum ascen-
dere ut precipitet et. Dic praece et. Idem
de laicis et. Idem de mulieribus quando
volunt dominari in domo et. sicut illa et. 11.
la et. Quot moriuntur ita precipitati.
Ideo Job in persona precipitati dicit diabo-
lo. Eleuasti me et quasi super ventum po-
nens elisti me valide: scio quia morti tra-
des me Job. 3.

Tertio fuit in periculo moriendi per lap-
sionem et hoc bis. Primo quando di-
cit iudeis. Amen amen dico vobis antequam
Abraham fieret: ego sum et. Jo. 8. Secus
quando dicit. Ego et pater vnus sumus Jo.
10. Dic hystoriam. Quare noluit sic mori.
Responsio ut instrueret nos cultare mortem
lapidationis. i. audite que idurat cor quasi
lapis circa indigentiam proximorum. Unde de
auaro dicit Job. Cor eius indurabit quasi
lapis et stringetur quasi malleatoris incus
Job. 41. Quare ergo mortuus est lapidatus. Tot
lapides sunt quot sunt modi auaricie. Pri-
mus ergo lapis est rapina. Iste lapide
moriuntur domini temporales et stipendia-
ri et etiam aliqui nobiles et milites: qui pro-
pter vanitates non possunt viuere et stipen-
dijs suis: ideo oportet eos rapere: quia non
seruant consilium Joannis bap. dñ. Mem-
nem concularis neque calump. faciaris. Et
estote contenti stipendijs vestris Luc. 3.

33 liij

in festo Inventionis sancte crucis

Secus lapis est symonias: et isto lapidanē prelati et clerici. Die ut expedit. Nota 3 vendentes suos patronatus. Item nota q anaritia seu tenactas laycor est causa symonie clericor. Ratio: q pro laboribus clericor in administrando sacramentis layci nō dant aliqd stipendiū clericis: ideo clerici paciscunt ante hinc vadant ad sepellēdū hinc ad aliqd aliud: et sic cōmittunt symoniam. Nota etiā hic 3 videntes altaria et sepulturas 3 nolētes respere aliquos i monasterijs nisi cum pacto. Tertius lapis est usura sine mutuo. et pro. et. sine vōdēdo ad speram sine recipiendo fructus ut pigriorate. et. Quartus lapis est frans in vōditionibus et emptiōibus. et. Quintus est calūnia: isto lapide moriantur iuristi et aduocati. et. Sextus est furta. et. Septimus est detentio solidate vel decimar. et. Ideo dicit scriptura. In via melle. et. auaritie nō eas et nō offendas in lapides. nec pones ante tue scandalum. Eccl. 10. 2.

Quarto fuit in periculo moriendi p venenationē. et. Unde enim videntes q non poterāt ipsum predictis modis occidere: ponebant de arsenico seu torreo in cibū xpi: ut ipsum venenarent. Quētas. pphe in psona xpi dī. Tu dñe demonstrasti mihi et cognouisti: ostendisti mihi studia eor q sup me cogitauerant phisa dicentes. Vitram lignum in panem eius et eradamus eū de terra vniuersū: et nomē eius nō memoretur amplius Iere. xl. Nota Lignū. et. arbor que est arbor venenata: inde dī torrium a mutata in o. Sed xps nolebat comedere de cibo venenato. Quare nō: 3. et instrueret nos vitare mortem pottonatā ex peccato laxarile in quo sub cibo dūlet ponitur toricum mortis. Sic faciunt illi qui volunt aliū torificare: ideo caueatis. Ideo Job. Aliquid poterit aliqs gustare: qd gustatum affert mortem Job. 6: quasi diceret nullus gustaret scilicet hoc: ergo. et.

Quinto fuit in periculo moriendi p crucifixionem et iste modus moriendi placuit sibi: imo venit de galilea vsq in iudeam ut tali morte moreretur: ut p. Mat. 20. Ecce ascendimus ierosolymā. et. Et in nocte posionis hinc morti crucis vltro se se xps obtulit dicens. Quēqueritis. et. Ego sum Jo.

19. Et data snia a pilato nō appellauit nec excusauit se: sed basulans sibi crucem exiit in eum qui dicit caluarie locus Jo. 19. Quare iste modus moriendi prelijs placuit sibi: 3. duplex ratio est. Prima ratio est literalis. Secūda ē moralis. Prima ergo rō literalis ē ut restitueret fructum subtraetū p adami et eam. et. Ipse enim est fructus: de quo dī. Marie virginis. Benedicimus fructus vētris tui: qñ ergo xps fuit in arbo re crucis tunc fuit restitutus fructus. et.

Que nō rapul tūc exsoluebam et sic remisit in ista reparaui nos in aia et in corpore. Vide infra in simone exaltationis in introitu. Vel dicit rō est quare acceptauit mortem crucis: ut instrueret nos q si volumus saluari crucifigamus nos in cruce penitentie ad exemplum xpi. Penia enim est crucis quedā presertim illis qui nō sunt asueri. et. De practice. et. Ideo aplos. Qui christi sunt carnē suam cinxerunt: cū vltijs et pcciscentijs Sal. 5. Et tunc sicut facti sumus filios xpo in morte: ita erimus filios in gloria. Quētas. Si enim complacuit facti sumus similitudini mortis eius. si mul et resurrectionis erimus. hoc sciētes qz vetus homo noster simul crucifixus est ut destruat corpus peccati: ut vltia nō seruamus peccato. Qui enim mortuus est: iustitiam est a petō. Si autē mortui sumus cū christo: credimus qz simul viuē. et. ipso Ro. 6. Ideo dicit christus. Mihi abstinet gloriari nisi in cruce.

Quantū ad finem hoc verbum pertractabile in psona sancte helene. Dicit hystoria quo modo inuenit sanctā crucem. et. Ideo dicit ipsa. Mihi abstinet gloriari nisi in cruce dñi. et. Dicit hie de virtute sancte crucis ad sanādam infirmos. Figura habetur de serpente eneo. Num. 21. Et ad cōprimendū et fugādam diaboli nō solum a christianis sed et ab infidelibus. De xpianis dicit exēplum de sancta Justina et Lycopiano. et. Ite de sancto Chrysostomo. De infidelibus da exēplum de illo Iudeo qui quadā nocte dormiens in templo quodam ydolo signante se signo crucis propter timorem demoni. et. de quo dicit demon. Vacuum sed signatū. et. Greg. ponit in dialogo. et.

Quantū ad tertium Verbum ppositum

expouctur seu pertractabitur in persona cui
sufficit boio bene credentis qui digne de
bet dicere. Vbi abste gloriosi nisi in cruce
dñi. Ratio: qz antiquis ante crucē oēs quā
tūc dñs sancti ibant ad infernū qui bz quat
tuor loca rē. ad quoz aliter ibat homo. f. s.
Quis est homo qz vincet et nō videbit mor
tem. Eract aiam suā de manu iheru. Nota
ble ptra iudeos rē. Gen. 37. Descendam ad
filium meū lugens in infernū. Ch: istus ho
mōmō descendit ad inferos et captiuam
adduxit captiuitatem. redimēdo scōs pa
tres qui erant in symbo patrū qui dñi finis
habere: iuxta prophēiam Zacharie. 12. In
quoz in sanguine testamenti tui eduxisti
vinctos de lacu in quo nō est aqua. Vodo
adit verus fidelis hōmōmō statim inuenit
fontem paradisi apertū virtute crucis ch:
ni. Ideo dicit Raba. Erat xpi clausus ē pa
radisi. Ideo Jo. 3. Sicut moyses exal. serp.
in deserto Num. 21. Sic exaltari oportet si
lū hōis ut ois qui credit in eūz nō pereat
sed habeat vitā eternā. Nullus ergo fide
lis pōt dicere Vbi abste gloriosi nisi i cru
ce. Et ita cantamus in missa hodie. Nos
adit gloriosi oportet in cruce dñi nostri lesu
ch: ni. in quo ē solus vīra et resurrectio no
stra rē. Deo gratias. Amen.

In festo corone dñi. Sermo vnus.

Oronam de

spūs impoluerant capiti
eius. Jo. 19. Illud festum
sit ab ordine nro rē. Scē
dum pro declaratione q
Inter alias imagines reuelaciones quas xps
fecit beo Jopan. euāgeliste in Apoc. fuit
vna valde polcha de materia hodierna: de
qua ipse dicit. Vidi celum apertum et ecce
equus albus. Et qui sedebat super eūz vo
cabatur fidelis et verax: cum insisteret ind
icat et pugnat. Qui autē eius sicut flamma
ignis: et in capite eius dyademata multa
Apoc. 19. Hic sūt sex clausule. Prima clau
sula sibi Vidi celum apertum lūa cella per
tura significat incarnationē xpi: qz tunc ce
lum fuit apertū sicut quādo aliquis est li
beralis ad dandum donū dñi de eo iste bz
buriam apertam. Secūda clausula Et ecce

equus albus: Ecce pñersatio eius. Equus
significat corpus xpi albus p sanctissimam
puritatē. sup quem sedebat illud gubernā
do cū freno temperantie et cum calcaribus
amoris et timoris. Tertia sibi. Et qz sedebat
sup eam vocabatur fidelis et verax. Fidelis
ad implendū pñmissiones factas in veteri te
stamento. Verax qñ ad doctrinā euange
licam. Vbi apls. Deus fidelis est. seipmōz ne
gare nō pōt. Quarta sibi Et cū iustitia iur
dicat et pugnat: hoc in redēptione huma
ni generis quā noluit facere p potētā sed
p iustitiā. Isa. 63. Ego qui loquor iustitiā
et pñtius sum ad saluādū. Quinta dñi
lū autē eius sicut flamma ignis. In eius glorio
sa resurrectione. Multos enim ch: istū sunt do
na spūs sancti que sunt septē. Apoc. 5. V
di agnum stantē rāg ocellum hñtem cor
nua septem et oculos septē: qz sunt septē spi
ritus dei missi in oēm terrā. Sexta Et in ca
pite eius dyademata multa: sua gloriosa
coronatio. Inueni qz ad similitudinē pape
vel Impatoris ch: istus hñt tres coronas.

Prima fuit corona sapientie diuinalis.

Secūda fuit corona pñie corporalis.

Tertia fuit corona pñidētie generalis.

Deo primo rē. Corona sapientie diuina
lis. Pro cuius declaratione nota qz sapien
tia dñi corona triplē ratione. Prima: qz co
rona portat in capite eius nō dicitur homo
coronatus rē. Sic sapientia rē. 35 dñi vul
garter de pñia sapientie. Vbi hñt bonū
caput. de ista corona dñi Eccl. 45. Corona
aurea sup caput eius xpñia signo sanctitatis.
Nota expressa signo scitatis. Aliqz hñt
coronā sapientie in facultate theologicā vel
laris clauis. vel decretaliū. vel pñie: sed non
est xpñia signo scitatis sed vanitatis: qz
habēt magnā si iam sed malam consēien
tiam rē. De talibus loquitur Apl. Ro. 1.
Cum enim cognouissent deū: nō sicut deūz
glor. aut gratias egerunt rē. Secūda rō quia
coronā caret principio et fine: qz finis vnū
principio. Vbi dñi dyadema qñ duo demēs
i. finē et principū. Principiū sapientie est
deus sōns sapientie verbū dei in excelsis.
Iis sapientia a dño deo est rē. Eccl. 1. Sic
ergo finis ois studij et scie bz esse de: scus
de multis rē. De practice in theologia quo
rō multis student ut fiant magi et ascedāt

In festo corone domini

ad gradus. Item de canonistis qui studet non ad finem dei sed ad habendum beneficia et prelaturas etc. Item de legistis propter honorem et congregandas pecunias etc. Principium ergo scientie est deus qui dat eis intellectum voluntatem ad studendum. memoriam. tempus. libros etc. sed finis est propter mundum. non venit ergo finis principio: ideo non est vera sapientia. Ideo Jacobus. Non est ista sapientia de sursum descendens. id est uina sed terrena animalis et diabolica. Iaco. 3. Tertia ratio quia corona quibusdam floribus eminet et ornatur etc. Ecce triplex ratio quare sapientia diuina dicitur corona. Ideo de hac sapientia diuina loquens Salomon dicit. Sapientia dabit capiti tuo augmenta gratiarum: et corona inextincta proteget te. Prover. 4. Ista ergo corona sapientie fuit corona tus christus. Auctoritas. Egre dimini et videte filie syon etc. Cant. 3. etc.

¶ Dico secundo quod christus fuit coronatus in hoc mundo de corona penitentie corporalis. De hac loquitur thema. Oterunt enim iudici. Iste iesus facit se regem ergo imponamus ei coronam etc. Ratio quare christus voluit hac corona coronari: est quod ex peccato Ade et nostris duo mala incurrimus. Primo quod eramus condemnati ad furcas inferni in quibus debebamus suspendi. Secundo quia perdidimus coronam glorie paradisi. Sicut ergo propter primum malum christus voluit crucifigi: sic propter recuperationem corone glorie voluit coronari. Ideo cantat ecclesia. Coronat regem omnium corona cunctumelic: cuius nobis opprobrium coronam confert glorie. Moraliter. si volumus optine re coronam glorie promissam nobis a christo: oportet in hoc mundo nos coronari corona spinarum: quattuor genera spinarum continentem. Anterior considerando cum contritione memoriam peccatorum. Contritio dicitur spina que pungit. ps. Conuersus sum in erupna mea dum configitur spina. Cum hac spina debemus pungi de preteritis peccatis. Ideo Isa. 38. Recogitabo tibi oes annos meos in amaritudine anime mee. Posterius bona que omisimus: vel cogitando penas inferni quas meruimus in inferno. Bonum erat ei si natus non fuisset ho-

mo ille Mat. 26. Dextrosus: cogitando bona que peccando perdidimus. Sinistrosus: cogitando iudicium generale in quo: Dicite montibus cadite super nos etc. Apoc. 6. Nota hic miracula de illo iuvene scutifero male vite etc. qui somnauit quadam nocte quod fuit tractus ad iudicium in quo videbat christum et virginem et omnes sanctos: et coram eo dicebantur anime iudicade. et christus quasdam iudicabat in paradiso. quasdam ut irent ad purgatorium. quasdam ad infernum crudelissime a demonibus tractans etc. Iuuenis hoc videns dicebat. I. se. Miser quid dicam quando me interrogabit etc. Et cum fuisset vocatus dixit ei xps. quia es tuus. Redde rationem vite tue. Tunc creatus iuuenis ad hoc verbum: effectus est totus canis etc. et tunc dimisit vanitates et recepit christum et magnam penitentiam fecit: et bonus et sanctus effectus est etc. Iste ergo fuit coronatus corona spinarum. De talibus ergo dicit christus. Si erit illam inter spinas: sic amica mea inter filias camporum.

¶ Dico tertio quod xps fuit coronatus de corona presidentie generalis quam sibi merito passionis acquisit. Data est mihi potestas omnis in celo et in terra Mat. ult. Et Phil. 2. Humiliatus semetipsum fac. obe. etc. Et se quitur. Propter quod deus exaltauit illum: et dedit illi nomen etc. Et Dauid. Minuisti eum paulominus ab angelis gloria et hoc coronasti eum etc. vsq. qui pambulant semitas maris. Nota Minuisti etc. non dignitate vel honore vel scia sed natura. Vel non mente sed carne: quod fuit passibilis et hoc non diu sed ad modicum vsq. ad resurrectionem Gloria in resurrectione et honore in ascensione. Vel gloria. i. claritate immortalitatis et honore. i. diuini nominis: quod dedit nomen quod est super omne nomen etc. Passionis. n. merito omnes creature sunt sibi subiecte. Et ponit Dauid quinque differentias creaturarum. Primo oues. i. personas simplices que habent conditiones omnis etc. Dic etc. Secundo homines. i. personas vite apostolice: habentes duo cornua. scilicet bone vite et vere doctrine. Ideo dicit. Uniuersas in seminio. i. vacas que debent populum lactare lacte bone doctrine. Tercio pecora campi. i.

In festo sancti Ioan. euang. ate por. la. lxx.

peccatores qui in hoc mundo tenuerunt et
tam bestialem ut pecora: sequendo sensua-
litate. Ad cum in honore non intellexit. et.
Quarto volucres celi. angelos qui in iudi-
cio separabunt bonos a malis. Quinto et
piscis maris: isti sunt demones qui per ma-
re huius mundi latrant et discurrent ad
perdendum animas et.

Deo gratias. Amen.

In festo sancti Ioannis euangeliste ante
portam latinam. Sermo vnus.

Ic est disci-

pulus ille quem diligebat le-
sus. Jo. 14. Thema loquitur
de beato Ioanne euangelista.
Et ex themate summo mo-
tionis declarandi quot sunt gradus amoris
quos deus habet ad suas creaturas. Et que-
re inueni quod tres sunt gradus.

Primus de amore generali.

Secundus de amore specialis.

Tertius de amore singulari.

In primo gradu deus diligit omnes creatu-
ras generaliter. In secundo diligit solas personas
bonas per deuotionem. In tertio gradu diligit
Ioannem euangelistam: et de isto tertio gradu
dicitur thema hic est et. Primus ergo gra-
dus de amore generali quo deus diligit omnes
creaturas. Hoc probatur ratione et auctoritate. Ratione
quod quilibet artifex diligit opera sua et vult in
ipsis laudari. Verbi gratia. Si aliquis edificat
domum et. Sic domus dei est mundus et.
In celo sunt camere in quibus habitat spiritus sanctus
et. Secundus iste est stabulum infernum et car-
cer et. Israel quod magna est domus dei et
ingens locus possessionis eius. magnus et
non habens finem. excelsus et inmensus Baruch. 3.
Nota. Non habens finem. huius quo ad duratio-
nem. Hanc domum fecit deus cum magna sa-
plentia. Ps. 103. Quia magnificata sunt opera
tua domine: in sapientia fecisti. ergo deus di-
ligit opera sua et. et vult laudari et non ma-
ledici in ipsis: aliter est magnum peccatum. Vbi
peccaret qui blasphemaret diabolum in quo
est dei creatura. Vbi in epistola. Unde vi-
dit. Cum michael archangelus cum diabo-
lo disputans altercatur de mortis corpo-

re: non est ausus iudicium inferre blasphe-
mie: sed dixit Imper tibi dominus. Vide
aliam rationem quam ponit Thomas. In prima
parte. q. 20. art. 2. Amare enim est bonum
velle autem esse est maximum bonum. Omnes
autem creature habent esse a deo: propter hoc
enim sunt quod deus vult eas esse et. Nota de
illo sancto qui dum itineraret indignatus de
magno vento maledixit de qua maledictione
pirata induxit se in quadam domo et pectus
clauem in mare: promittens se non quidem inde
exire quousque inueniretur clauis. et tandem
presentatus fuit sibi pectus post annum. In ca-
lus ventris inuenit clauem et. Patet ergo ra-
tio. Auctoritate etiam probatur Sap. 11. Diligit
omnia que sunt: et nihil odisti eorum que se-
cisti: nec enim odisti fecisti et. Declara.

Modo sunt hic quattuor quodiones. Primus
si deus creauit omnia et ex hoc diligit omnia:
deus fit summum bonum quare aliquae crea-
ture sunt male naturaliter sicut serpentes. dra-
cones. et homines. Dico naturaliter ad excinden-
dam demones et peccatores: qui non sunt na-
turaliter mali. de quibus dicitur. 1. in 3. q. Nota
quod propter hanc rationem et alias: moti sunt
manichei ad dicendum quod creature visibili-
les sunt create a diabolo: sed heresis est et
contra auctoritatem scripturne in multis lo-
cis. Ideo rursus ad oppositum ut per Thomas. In
prima parte. q. 65. art. 1. ad secundum. Secunda questio
per modum argumenti: videtur quod deus non
diligit omnes creaturas saltem visibiles.
Nam nullus diligit suum contrarium: sed
omnes creature visibiles videntur contra-
rie deo: quia retrahuntur ab ipso deo quia
omnia peccata sunt amore creature: quan-
do diligitur plus quam creator. Unde contra
auaritia. rapina. furta. pyratice. nisi ex au-
ror. Unde luxurie: nisi ex semine. Unde
superbia: nisi ex dignitatibus officiis et bo-
noribus. Et de omnia sunt creature dei.
Unde dicit Augustinus et. ut supra. Item aposto-
lus. Item ipse ut supra. Item. Jo. 2. Si quis
diligit mundum non est charitas patris in eo:
quoniam omne quod est in mundo autem est concupiscentia
carnis. aut concupiscentia oculorum. et superbia vite. Sed
dicitur Augustinus super Jo. quod noli mundum hic ama-
tores mundi significant. Vbi Augustinus dicit quod
peccatum mortale nihil aliud est quam auer-
sio ab incommutabili bono et consuetudo ad

3

plam cunctis gentibus que sub celo sunt. Adodo ad propositum: occidi creaturas potest esse dupliciter. Uno modo in utilitate hominum vel utilitate et homicidis: et malefactoribus: vel persone singulariter et propter cibum &c. et tunc non est peccatum dummodo debite circumstantie obseruentur. I. q. fiat ab eo cui potestas a deo concessa est: et cum deo: hinc modo procedendi secundum formam talis: quia hoc concordat finis. Secundo ad quem deus ordinavit creaturas. Alio modo sine hominum utilitate intendendo solum creaturarum destructionem: et tunc est peccatum quod non concordat nec primo finis nec secundo et hoc etiam manifeste creaturis est peccatum: etiam demoni: inquantum est creatura dei: quia nulli finis bene dicitur si male dicitur creatura inquantum creatura: secus si male dicitur creatura respectu malitie sue quam non est a deo. Ideo dicitur. Benedicite omnia opera dei domino. id est omnes homines benedicite domino: et consideratione omnium creaturarum.

et condecoratio omni creaturam.
Quarta qđ in hoc amore generalē de⁹
olligat peccatores damnatos ⁊ demones
B⁹ qđ ficqđm ad naturam sed nō qđm
ad culpā. Rđ pñm qđ hō est ad imaginē
descentē ⁊ angelus: sed macula culpe est hō
odibilis. Auctoritas Mōlo sunt deo fm /
plus ⁊ impletas eius. Sap. 14. Nota simi
litter quā deus odit impletas ⁊ ppter
eam odit etiam impium: ita qđ eadem ratio
odī est utrobq. Singulariter tamen tres
differentias peccatorum habet odio deus.
Unde Eccl. 25. Tres spēs odit aīa mea
⁊ aggrano: valde aīe illoꝝ. pauperem sap
bium. ⁊ dñitem mendacem. ⁊ senem fatum
⁊ infensatū. Maculā ergo odit de⁹ in ima
gīe sue. Et ex hoc nota 3 mulieres se dñpñ
gētas ⁊c. qđ multā hēet pro malo picto: si
alīqs ignarus artis vellet emendare picta
ram ⁊c. Multo magis qđ in hostia inquam
deus non vult maculam: vt p̄ 1. Cor. 22. ⁊c.
Fiat ergo ratio. Si in animata ⁊ irrationali
bilia sibi ⁊ offerenda vult deus qđ sint sine
macula: qđto magis animas rationales ⁊c.
Mō disti omnes qñl operantur inīgratez ⁊c.
Alium sanguinum et dolosum abominā
bitur dominus. 3o Lanamini mundi esto
te: auerte malum cogitationum ⁊ stratum
Isa. p̄mo.

In festo scti Ioan. euang. ate por. la. lxxi. 362

¶ Secus gradus diuine dilectionis est de amore spali quo solus bonos diligit. Similitudo datur de boie bono qui licet diligit oēs pñmos: tñ spalius filios. parentes. et amicos. et ostendit eis signa dilectionis: cum eis loquendo. puerfando et. Sic deus bonis pñis ostendit signa dilectionis. Primo loquendo: loquitur homo deo cū orat et dicit Ihdorus in lib. de summo bono: deus loquitur hoi qñ dat pñlationes et. Item qñ legis bonū librum et. Ecce qñ legis aliquē librum molū loquitur tibi diabolus. Tñ Ihdorus. Ideo pñbitur spalius legere figmenta poeta: qñ per oblectamenta fabularum nīmā mentem exaltant ad incensam libidinam et. 37. di. Ideo et. Secus pñfatur deus cum bonis qñ manet in eis p dilectionem. Qui diligit me sermonem meum seruabit: pater meus diligit eum et ad eū uenietis et mansionem apud eum faciemus Jo. 14. Nota Mansionem et. quia deus et iaz ad malos quādoqñ uenit p bonas inspirationes et. sed mansionem suam solū in bonis facit. Uñ. i. Jo. 4. Deus charitas est et qui manet in charitate in deo manet et deus in eo. Tercio comedit cū bonis qñ sumunt corpus xpi et. 2. Apoc. 2. Ecce sto ad ostium et pulso et. Quarto dat dona eis: cū humilitatē eū mansuetudinē: ideo regnatū tenentur boni deo. Idem de bonis tēporalibus et. De isto amore spali loquitur scriptura cū dicit. Meminem diligit deus nñ cū qñ cū sapiētia inhabitat. Sap. 7. Nota Inhabitat: qñ deus isto amore nō amat stultos sed sapientes. Sed uideamus q sunt sapientes. Nota similitudines de stinerantibus p blutū: uia sinistra est plena arboribus et tabernis et delictis sed esset passus periculosus plenus latronibus et. uia dextera esset aspera sed tuta et. Sup illo adit blutū esset turris guardie et unus stans in turri clamaret: Inerantibus: dicens. Nō estis per sinistram qñ est periculosa et. sed ad dexteram et. Illi qui crederent essent sapientes et fient per uiam dexteram. Illi uero qui per sinistram nō credentes clamā et essent insipientes. Uel sic aliam similitudinē de duobus condēnatis ad morte: qui ducuntur ad mortem quop unus ridet et alter ploiat et. Idem in proposito et.

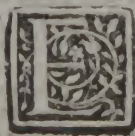
¶ Uia dextera ē uia pñe que est aspera sed tuta uia: sinistra ē uia op et. Uiaius periculosus est mors. Dices tu. Nōne hie passus periculosus est etiam in uia dextera qñ nō derobatur a latronibus. Clamantes autem viatoribus sunt pphete. apli. et pñcatōres. et stantes in turri gratie dei uel pñcationis. Inter quos Salomon clamat et. Uias: que a dextro sunt nouit et. scia approbationis: peruersē uero sunt que a sinistra sunt Prouer. 4. Et Dauid. Qñ nouit dñs uiam iustop: et iter impioy peribit. Talibus ergo sapientibus dicit xps. Sicut dilexit pater. s. amore special: et ego dilexi uos. Manete in dilectione mea. s. persuadēdo in beata uita. Si dicatur et quomō manebim: Responderetur si pcepta mea seruaueritis manebitis in dilectione mea: sicut et ego pcepta patris mei seruauit et maneo in eius dilectione Jo. 15.

¶ Tertius gradus diuine dilectionis est de amore singulari quo dilexit Jo. euangelistam: sed nō solum primo et secundo sed et iaz isto. Declaretur per similitudinē de patre fami. qui diligit generalis amore totam domum etiam famulos et seruos et ancillam. Sed amore spali diligit uxores. Amore autem singulari diligit filium sibi similem et. Sic xps diligit amore generali omnes creaturas sed amore spali solum bonos et dilectum est. sed amore singulari diligit Ioan. euangelistam: quia similis erat sibi propter uirginitatem mundissimam. Beda. Diligebat Ioānem sesus non exceptis ceteris singulariter solum sed p ceteris quos diligebat familiaritas unum: quem spalius prerogatiua castitatis ampliori dilectione fecerat dignum. Duius autem amoris triplex signum ostendit. Primum quando eum de nuptijs uocauit ante copulam in quibus nuptijs mutauit aquam in uinum. De quibus Jo. 2. Hic potes dicere de contrahentibus matrimonium quibus licitum est ingredi religionem ante copulam. Secūm signum fuit quando eum dedit uirgini in filium in cruce pendens dicens matri. Mulier ecce filius tuus et. Jo. Tertium signum fuit datus singularis dilectionis quia sine martyrio uoluit eum finire uitam: et sic predixit petro coray omnibus apostolis: ut ha

In festo sancti Barnabe apostoli

betur in euangelio. Recta histeriam euangelij. Nota qd ter sanctus Jo. uit in mortis periculo. Primo qm bibit venenum sibi datum ab Aristodemio. Secundo qm fuit positus in feruentis olei dolu a Domitiano. Tercio qm fuit in insulam relegatus. scilicet patymos. Nota Sic cum volo manere. i. sanu. i. sauu. i. incolumu. Donec. i. enla: supple ad eu. rē. Et ista fuit ratio quare positus in dollo feruentis olei nō est mortuus: vt habet in legē da de quo miraculo sit hodie festu. Quarta. signu qd sicut virgo maria sine dolore mortua est: sic Joānes rē. Dicit eius mores. Vñ Hierony. Tān extraneus a dolore mortis: qd a corruptione carnis inuenit. Alius. De corpe eius quid sit factu. vide. 8. In festo natalis eius p. vltima. Jo fuit completa pphā Isala que recte videtur fuisse de Joāne. dicente xpo Joāni. Cū ambulaueris in igne nō combureris. i. flāma nō ardebit te. qd ego dñs tuus saluator tuus. Ex quo honorabilis factus es in oculis meis. i. gloriofus: i. ego videri te Isa. 43. Nota Honorabilis factus es i oculis meis. Multi sunt honorabiles in p̄spectu hoīum sed nō in oculis dei: sicut sunt hypocrite rē. Multi eodra: sicut p̄sone bone que inter dū faciunt aliqua cum bona intentione: tñ gentes scandalizantur. Talibus dicit Ap̄lo. Proidentes bona nō tñ coram deo sed etiam coram oībus hoībus Ro. 12. Multi nec in p̄spectu hoīum nec dei: sicut peccatores manifesti rē. Multi vero sunt honorabiles in p̄spectu dei i hoīum: de quibus dicit scriptura loquens de Tobia i. cognatione eius. Quis generatio eius in bona vita i. i. sctā pueratione pmanit: ita vt accepti essent tam deo qd hoībus i. cunctis habitantibus terrā Tob. vltimo. In isto gradu fuit Jo. euangelista Ideo dicit. Ego dilexi te: i. thema. Sic est discipulus ille rē. Deo gratias. Amen.

In festo scti Barnabe apli. Sermo. i.

Likat vir bonus plenus spū sctō i. i. de Act. xi. Pro introductione posset hic querere aliquis quare br̄s Bar-

nabas dicitur apls. cui nō fuerit de. 12. Stricte autē i. p̄prie apli dicuntur duodecim quos misit xps rē. Quēctas. Vocauit discipulos suos i. el. git. 12. ex ip̄s: quos i. apostolos nominauit Luc. 6. i. nominauit. Ite xps d. xi. Nōne 12. hore sunt diei Jo. xi. Nō loquitur de vie naturali: quia habz i. 4. horas nec de vsuali qd aliqui habz. plures horas aliqui minus: sed loquit de se qd est dies illa: de qua Dand. Qd hor ē dies vna sup mltia. Huius diei. xij. hore sunt. xij. apli: clari in sanctitate i. doctrina. R. d. d. p̄p̄r possumus assumere aplos. Cū modo stricte: i. sic sunt p̄prie apli illi quos xps in vita sua elegit i. misit vt pbat argumētū. Et hoc mō nec br̄s Barnabas nec Paulus fuerunt apli: sed br̄s Mathias sic: qd successit in locum Jude i. iam xps elegerat eū in corde suo i. quodāmodo ore cū dicit. Amen dico vobis qd vos qui sequit̄ estis me. in regeneratione cū sederit filius hoīs in sede maiestatis sue: sedebitis i. vos sup sedes. xij. iudicantes duodecim tribus israel Mat. 19. In ista autē nō loquebat de in da quē p̄slebat iudicandā nō iudicandā: sed loquebat de br̄o Mathias rē. Huius sunt. xij. lapides electi de Jordanis medio Josue. 5. Propter fidelē sue soliditatē. Huius sunt. xij. boues sub mari eneo. 3. R. 7. Propter sui laboris utilitatē i. in messibus sp̄ualibus in figura bonū p̄figurat. Huius sunt. xij. fontes inuenti in hely. Ero. 15. Et h̄ propter latā fluxum sue doctrine. Huius sunt. xij. porte ciuitatis Apo. 22. Porre dicit qd p̄ eos est ad ecclesiā introitus hos elegit dñs Mat. 12. Vnde qd scripti in sermonibus de articulis fidei ser. 26. in additione que incl p̄t Sed quō omnes predicti rē. Alio modo large i. tunc nō solum illi qui in vita xpi fuerunt a xpo electi i. mlti dicuntur apli: sed etiam illi qui post christi ascensionē fuerunt electi: i. sic br̄s Bar. i. Paulus sunt apli i. sic sunt. xij. Br̄s autē Paulus fuit maritimus ap̄lo: quem elegit christus cum fret Damascum psequendo xpianos Act. 9. Tūc electionis mibi est iste vt potter nomen meū coram gentibus i. regibus et filiis israel. Et hac rōne in bullis papalibus in sigillo plūbeo br̄s paulus ponitur ad dextrā i. petrus ad sinistrā: alē bulla cūct

In festo scti Barnabe apostoli lxxii.

349

falsa. Ad q: bñs Petr⁹ fuit electus a xpo in sinistra. In hac vita mortali. Paulus aut fuit electus a xpo in dextera glorie q: tunc xps erat immortalis et impassibilis: sic etia bñs Barnabas fuit elect⁹ a christo in dextera glorie. De ista electione auētas. Iesu nantibus aut discipulis dixit illis spūs sanctus. Segregate mihi Barnabā et Saulū in opus ad quod assumpsi eos Act. 13. Patet ergo q: bñs Bar. est verus aplo christi: licet xps nō elegerit eum in vita. Si autē queras quare de oibus discipulis fuit electus bñs Bar. in aplm et nō aliq. ratio assignatur in themate. Erat vir bonus et. Et loquitur literalit de Barnaba: patz Act. 11. Nota vir a virtute. Multi enim hoies nō sunt viri. i. virtuosī et. Patet thema. In quo subtiliter ostēditur quattuor: excellentie de beato Bar.

¶ Primo q: fuit alce virtuosus: Erat vir.

¶ Secdo q: fuit plene pletosus: Erat bon⁹.

¶ Tercio q: fuit verus graciosus: Plenus spiritu sancto.

¶ Quarto q: fuit digne gloriosus: q: plenus fide.

¶ Dico pmo et Quid est esse virtuosus? Nota p declaratione scti iheri triplicem. Primo de illo q: ipulsus a vtro cadit dī q: nō hz virtutē. nō ē fortis. vide quō cecidit: qñ stat fortiter dī. o virtutē hz. fortis est et. Sic spūali ventus magnus est etā: tides demonū. De quo dī. 3. Re. 19. Spūs. i. ventus grādis et fortis subactō mōtes et pterens petras. Montes alti fuerūt Adā. et Ena. Sansen. David. Salomon et. Ille est ille vems de quo tropologice. i. moraliter legitur Job. i. q: cussit quattuor angulos domus et oppressit filios Job et. Quattuor anguli domus. i. aie sunt quattuor virtutes cardinales et. quos destruxit iste vems et. Scti Job sunt bona opa vtri iusti: que cedunt cū meritū eoz pāit et. Secda silitudo est de eo q: portat magnū onus fortiter: dī q: hz virtutē fortis est. a s debilis ē et. Sic in pposito Omnis maximū aie ē corpus Alctas. Corpus qd corūpūtur aggrat aliam et depūmit terrena inhabitatio sensum multa cogitātem Sap. 9. Qui ergo fortiter portat resistendo inclinationib⁹ carnis et. dī q: est virtuosus et. Tercia similitudo est de eo qui resistit lētib⁹ et pēssionibus pugnantis fortis militis. Miles iste est mundus qui pugnat s nos et pēssit lētib⁹ infirmitatū. paupertatū. guerrarū. pēssionarū. famis. inimicitiarū et. Si ergo aliquis fortiter resistit dicit q: est virtuosus. Talis erat ille de quo dicit Job. i. Ille erat in terra huius nomine Job: et erat vir ille simplex et rectus ac timent deum et recedens a malo et. Talis fuit bñs Bar. quia erat Vir. i. virtuosus. Sic quō fuit de Lypio de civitate Nicose de genere Alarō et. Et a adita fama apostolorum venit Ierusalem. et sciens tēpus messie completum. audiebat sermones apostolorum cum magna reuerentia. deinde dixit infra se. Et quo audui doctrinam istorum volo videre eorum vitam: quia multi bene predicant alijs: sed ipsi male viuunt: et vident vitam eorum cōmunem: pauperem et. In legenda dicitur q: fuit de lxxij. discipulis et. Deinde videns miracula quibus confirmabant doctrinam suam baptizari petijt et vocatus ē Barnabas. i. filius consolationis: q: de eo habuerant magnam consolationē apostoli. cum prius vocaretur Ioseph: et venditis possessionibus. Ideo christus sibi apparuit in oratione dicens. Constant. i. virtuosus esto Barnaba: q: premia eterna percipies Act. 4. Qualis cōmutatio Et ad istum est societas discipulorū et. Auētas. Ioseph aut et q: cognominatus ē Barnabas aplo q: est interpretatū filius consolationis. leuitēs eyprius genere. cū haberet agrū vēdidit eū. et attulit ptiā et posuit ante pedes aploz Act. 4. Ideo possumus de eo dicere. Erat vir ille magnus apud dñm suū et honoratus. 4. Re. 5. Moraliter. licet non teneamus vendere oia q: habetis et tñ salte resituaris mal' ablata. i. vfuras. rapinas. furtā et. Secda ecclesiā beati Barnabe fuit q: fuit plene pius: q: erat vir bonus. Bonus est ille qui nō solum curat de salute sua sed etiam proximi: iuxta illud Deus mandauit enscutq: de proximo suo Eccli. 17. Itē dicit Diony. Bonus est quod est cōmunicatū sui ipsius et. Sic beatus Bar. fuit bonus quia etia salutem proximi p curauit predicādo et. Dicam vobis singulare vnu de eo et. Dīc quomodo ipse adduxit

tudo est de eo qui resistit lētib⁹ et pēssionibus pugnantis fortis militis. Miles iste est mundus qui pugnat s nos et pēssit lētib⁹ infirmitatū. paupertatū. guerrarū. pēssionarū. famis. inimicitiarū et. Si ergo aliquis fortiter resistit dicit q: est virtuosus. Talis erat ille de quo dicit Job. i. Ille erat in terra huius nomine Job: et erat vir ille simplex et rectus ac timent deum et recedens a malo et. Talis fuit bñs Bar. quia erat Vir. i. virtuosus. Sic quō fuit de Lypio de civitate Nicose de genere Alarō et. Et a adita fama apostolorum venit Ierusalem. et sciens tēpus messie completum. audiebat sermones apostolorum cum magna reuerentia. deinde dixit infra se. Et quo audui doctrinam istorum volo videre eorum vitam: quia multi bene predicant alijs: sed ipsi male viuunt: et vident vitam eorum cōmunem: pauperem et. In legenda dicitur q: fuit de lxxij. discipulis et. Deinde videns miracula quibus confirmabant doctrinam suam baptizari petijt et vocatus ē Barnabas. i. filius consolationis: q: de eo habuerant magnam consolationē apostoli. cum prius vocaretur Ioseph: et venditis possessionibus. Ideo christus sibi apparuit in oratione dicens. Constant. i. virtuosus esto Barnaba: q: premia eterna percipies Act. 4. Qualis cōmutatio Et ad istum est societas discipulorū et. Auētas. Ioseph aut et q: cognominatus ē Barnabas aplo q: est interpretatū filius consolationis. leuitēs eyprius genere. cū haberet agrū vēdidit eū. et attulit ptiā et posuit ante pedes aploz Act. 4. Ideo possumus de eo dicere. Erat vir ille magnus apud dñm suū et honoratus. 4. Re. 5. Moraliter. licet non teneamus vendere oia q: habetis et tñ salte resituaris mal' ablata. i. vfuras. rapinas. furtā et. Secda ecclesiā beati Barnabe fuit q: fuit plene pius: q: erat vir bonus. Bonus est ille qui nō solum curat de salute sua sed etiam proximi: iuxta illud Deus mandauit enscutq: de proximo suo Eccli. 17. Itē dicit Diony. Bonus est quod est cōmunicatū sui ipsius et. Sic beatus Bar. fuit bonus quia etia salutem proximi p curauit predicādo et. Dicam vobis singulare vnu de eo et. Dīc quomodo ipse adduxit

In festo bti barnabe aposto.

paulam post conuerſionem ſuam ad apo-
ſtolos ꝛc. Auctoritas. Tam autem veniſſet
paulus in ieruſalem tentabat ſe tangere di-
ſcipulis. ꝛ omnes timebant eum nō creden-
tes q̄ eſſet diſcipulus. Barnabas dī appre-
henſum ſuum duxit ad apoſtolos ꝛ narrauit ſi-
lis q̄d in via vidiſſet dñm ꝛc. Act. 9. Item
nota q̄d pie reconciliavit ſibi ſociū Joānē
marei vocatum: qui dimiſerat eum cū fuiſ-
ſet in periculo mortis: vt p̄ Act. 13. ꝛ 15. P̄
ergo pietas eius. Moraliſter: ſic quibet vñ
debet curare de proximo ſuo: preſertim vñ
bonus de vñore mala: ꝛ eaduſo. Saluabi-
tur vñ infidelis per mulierem fidelem ꝛc.
1. Cor. 7. Item pater debet curare de filiis
dum ſunt tenelli: ſicut ozolannus de arbori-
bus tenellis facit q̄d vult: ſecus autē euz
indureſcant ꝛc. Sic ozolannus in eccleſia dei
ſunt illi de conſugio: ꝛc. Ideo inſtruat eos
dum ſunt paruuli alias ꝛc. Dic vt expedit.
Sigs ſuoz ꝛ maritine domeſticoz curā nō
p̄ ſide negant: ꝛ infideli deterioz. 1. Tim. 5.
Sic officiales debent curare de republica.
Dic de obſeruatione feſtoz ꝛ que feſte ſunt
mandata ꝛc. Dic vt expedit. preſertim de
apoteſis q̄ nō aperſantur in diebus feſti-
nis. Item qui habet regimē cōſtitutiōis: de-
bet procurare bonum non ſolum ſibi ſed et
toti cōſtitutiōi ꝛc.

Tertia excellentia beati Bar. quia fuit
vere gratioſus. quia plenus ſp̄s ſancto. Dic
q̄d dum eſſet Antiochie ordinauit q̄ di-
ſcipuli vocarentur de cetero xp̄iani a xp̄o: q̄
prius dicebantur diſcipuli apoſtolorum ꝛc. vt legi-
tur Act. 11. Et fuit impleta p̄ph̄ia Iſa. 61.
Et ſeruos ſuos vocabit noīe alio: in quo q̄
benedictus eſt ſuper terram benedicetur a
deo. Amen Iſa. 65. Item dic qualiter recu-
ſauit vinos honores ſibi oblatos Act. 14.
Plenitudo ſp̄s ſancti repellebat ab eo ſpi-
ritum inanis glorie: ꝛ dabat in oībus gloriā
deo. Ideo poterat dicere. Sp̄s tuus bon⁹
deducet me in terram ꝛc. ps. 142. Morali-
ter ꝛc. Omne quodeūq̄ facitis in x̄bo aut
opere: omnia in noīe Jeſu xp̄i facite Col. 3.
Nota hic contra illos qui honorem deo de-
bitum auferant blaſphemando ꝛc. ꝛ tamē
deus pur non ceſſat bene facere ꝛc.

Quarta excellentia: q̄ fuit digne glorio-
ſus q̄ plenus fide. Perfecta fides glorioſa

eat hoīem in mundo per miracula ꝛ in fu-
turo per gloriā. Ideo quando xp̄s cura-
bat aliquem dicebat. Fides tua te ſaluam
fecit. Ideo dicebat apoſt. Neceſſam hēmus
per fidem in gratia iſta. ſ. miraculoz in qua
ſtamus ꝛ gloriāmur. ſ. in alio mundo in ſpe
glorie filioz dei Ro. 5. Dic q̄d beatus Bar.
ex merito ſi dei ſue curabat oīem inſirmū
tem ꝛ portās euangeliz Matthei ponebat
illud ſap inſirmū ꝛ curabat ꝛc. Itē fuit glo-
ſus i alio mūdo p̄ martyriū. Dic et⁹ marty-
riū ꝛc. Itē dixerūt Apli de Barnaba Act. 11.
15. Placuit nobis collectis in vñ eligere
vños ꝛ mittere ad vos cum chariſſimis no-
ſtris Barnaba ꝛ Iſtanla hoībus qui tradi-
derunt aīas ſuas pro noīe Jeſu xp̄i dñi
noſtri ꝛc. Moraliſter ꝛc. Dicatis credo vt
credatis corde ꝛ conſitemini ore ꝛ opere
nī facto: q̄ hec eſt fides perfecta. Nota con-
tra mulieres dicentes illis qui poſtant ad
baptizandum pueros: q̄ non voluant ſe ne
ſi ſint pueri ſiant lupulinar. ſ. puelle ſtri-
gæ ꝛc. Q̄ maxima ſatuitatū alias ꝛc. ſi
cui candela que niſi reſpiret extinguitur.
Ideo David. Credidi propter quod locu-
tus ſum. Et qualiter: Ego autem humiliat⁹
ſum nīnis: q̄ ad credendum ea que ſunt ſi
dei oportet humiliare intellectum. ſublugā-
tes oīem intellectum in obſequium xp̄iſti.
2. Cor. 10. Ideo Ro. 10. Corde creditur ad
iuſtitiam: ore autem confeſſio ſit ad ſalutē.

Deo Gratiās. Amen.

In feſto beati Barnabe apoſtoli.
Sermo. ſc̄s.

Audete ꝛ et al-
tate:

quia noīa veſtra ſcripta ſunt
in celis. Luc. 10. Pro de-
claratione verborum nota

dum q̄ ſit magna queſtio
in ſacra theologia: ſicut rāgit Tho. parte. 1.
q. 24. ar. 3. Ultra ſcripti in libro vite poſſunt
de eo deleri huc caſſari. Liber autem vite
dicēſe noticiā dei de predeſtinatio: ſm q̄ di-
cit Glo. ſuper illud. ps. 68. Deleantur deli-
bio vñitiam. Eter hoc videtur q̄ nō poſ-
ſit aliquis deleri de libro vite: cum noticiā
dei de predeſtinatio ſit certa ꝛ innumabilis.

Mal. 3. Ego deus et non mutor: ecce tra vero
ps. 68. Deleantur de libro viventium. Pro
huius ergo declaratione est notandum quod
placet aliquis scribitur in libro vite.

¶ Uno modo secundum presentiam suam gra
tificationem.

¶ Alio modo secundum voluntatem presentiam suam
predestinationem.

Secundum ergo hanc distinctionem
est duplex conclusio. Prima conclusio est affir
mativa: videlicet quod scripti in libro vite secundum presentiam
sustentant delectationem presentiam de libro vite. Secunda
conclusio est negativa: videlicet quod scripti in libro vite
secundum voluntatem predestinationem non presentiam de libro
vite delectant. Prima ergo conclusio probatur tri
plici modo. scilicet. Ratione. Exemplo. et Auctoritate.
Ratio est ista: quod gratia per quam aliquis scribitur
in libro vite hoc primo modo quod inclinet li
berum arbitrium ad bonum: tunc non cogit: sed
potest per gratiam salutem in hac vita in qua
ita subiacet mutabilitati sicut et corpus: quod
vniuersum recipitur secundum modum receptis.
Ideo dicitur Ro. 8. Transiunt. n. creatura su
biecta est. Unde supra in festo sancti Nicolai
quod incipit Inextinguibile est lumen illius in
primis. Quando ergo hoc cadit de statu gratie in
peccatum mortale tunc deletur nomen eius de
libro vite. Si vero non peccat sed conseruat
se semper in gratia non deletur nomen eius de
libro vite: iuxta illud Apoc. 3. Qui vicerit
sic vestietur vestimentis albis: et non delebo
nomen eius de libro vite. Est etiam notandum quod
delectio ista non refertur ad noticiam dei: quasi
deus aliquid presciat et postea nesciat: sed ad
rem factam quod deus scit aliquid prius ordi
nari in vita eterna et postea non ordinari esse
defectum a gratia secundum Thoma. p. 1. q. 24. ar. 3. Non
ergo mutabilis est deus: sicut dicit Mal. 3.
Ego deus et non mutor: sed sua voluntate in
commutabili vult mutabilia: iuxta illud Boe
tius. Stabilis est manens dans cuncta moueri.
Et sic patet ratio. Et nota patent in multis. Pri
mo in Adam. Item in Aaron. In David in
sada. de quo dicitur dicitur. Nonne. si. vos elegi
et vnus ex vobis diabolus est Jo. 6. Quod
tunc etiam videmus et vniuersam non videremus
multos suos et ancillas dei cadere in peccata
mortalia: et postea delectari de libro vite. Quod
vero clara habetur Ero. 32. De his foris qui
Moyses orauit ad dominum pro peccato populi et

vitulo aureo etc. Obsecro inquit dicitur pecca
uit populus iste peccatum maximum fecerunt quod si
bi deos aureos. aut dimitte eis hanc noticiam
aut si non facis dele me de libro tuo quem
scripsisti. Cui respondit dominus. Qui peccauerit in
me: delebo eum de libro meo Ero. 32. Patet er
go ex hac auctoritate quod post quod delectari de li
bro vite. Ad idem facit auctoritas ps. Deleantur
de libro viventium et cum istis non scribatur.
Vnde quod scripsi dicitur. i. serm. 1. p. 1. et sic patet
prima conclusio. Secunda conclusio est negativa etc.
probat per auctoritatem Aug. 20. de ciuitate dei ubi
dicitur: quod diuina prescientia que falli non potest est
liber vite. Et hoc modo erant scripti apostoli presentiam
in dam presentiam dicitur eis dominus verbum. presentiam.
Sancere etc. Patet thema. Vnde videmus
quare nomen beati Bar. fuit scriptum in celis:
ubi modo regnat cum Christo. Nota ergo quod
propter quatuor virtutes que sunt istae videlicet.

¶ Prima perfecta largitas ad dispergen
dum propria.

¶ Secunda firma virilitas ad agredendum
ardua.

¶ Tertia profunda humilitas ad contem
nendum prospera.

¶ Quarta magna animositas ad subisti
nendum aduersa.

¶ Prima fuit perfecta largitas etc. duo dico:
perfecta et largitas. Ubi notandum quod est duplex
largitas. scilicet. victiosa et virtuosus. Et quilibet earum
habet tres gradus. Largitas. n. victiosa inueni
tur in triplici dicitur. scilicet. mala. peior. pessima. Vir
tuosa est inuenitur bona. melior. optima. Largi
tas mala que praesentius dicitur. per largitas: est quod
habet largitas personis non idcirco aliquid ad sui
laudem et gloriam: vult vel aliquid tale: sed tamen
pauper indigent: quoniam ipso in pauper nescit
vult largiri: et si quod largitur aliquid. satis modus
est et tunc largitur. quoniam nec debita resti
tuit. Contra hanc ergo largitatem vel potius per
disparitatem ait Hieronymus. ad Paulinum: et scri
bit in decretis. 16. q. 1. Si cupis. Preter victiam
et vestram et manifestas necessitates nihil
enim tribuas: ne illorum panem canes come
dant. Nota glo. sur. clm. in. xl. lib. Codic. et.
de medicamentis validis: quod dicitur quod tales va
lidi medicamentis sunt repellendi. Peior est quod
vanitates expeditur. puta ad consilia splend
ida ad instar diuitis epulonis: de quo legitur
Lac. 16. Urtur vestibus pelosis tenet canes

KK

in festo natiuitatis sancti Ioan. bap.

malos. in dult equos facit. accipit res. sal
conco. et in his talibus largus est. dabit
sitionibus. Pessima est qui largus est hoc et
in malis alterius: puta ad hanc mulieres:
quod et a i vindicanda se de inimico: et ad
hanc Italia. Tales ergo duo mala committit
qui fraudat pauperes elemosinas sibi debitas.
et 2° expendunt male res. Est ergo largitas
ita virtuosa hinc tres ofas. Est. n. qda bda
qui hoc largus est ad debita soluta et fami
lie necessaria. Melior qui largus est ad su
birectione pauperum libenter eis imparciens
de superfluo: iuxta illud Luc. xi. Quod superest:
date elemosinam: et ecce oia munda sunt vo
bis. Optima est et perfecta qui hoc volens et p
sequoia vendit: et dat pauperibus: iuxta illud
Mat. 19. Si vis perfectus esse: vade et vende
oia que habes et da pauperibus et veni sequere me.
Hanc ergo perfectam largitatem habuit Barna
bas: propter quam meruit scribi in lib. vite. Et
dicit. n. agrum suum et posuit pedes ante pedes
aplos: sicut legitur Act. 4. Et de supra in ser.
precedenti quod incipit. Erat vir bonus et. Fuit
etiam largus ad pauperes suam inopiam pe
samis. Nam sicut dicitur Act. 11. Cum facta esset
fames magna sub Claudio fmi qui prophane
rat Agabus. discipuli prout quod bebat pro
posuerunt in ministerio mittere cibantibus in
iudea fratribus: quod et fecerunt mittere ad
seniores per manus Bar. et Pauli et.

Secunda virtus Bar. fuit: ma virtutis ad
agrediedu ardua quod per in duobus. Pri
mo in hoc quod illa maxima ciuitate Ambro
chiam ad conuertendum accepit: sicut per Act.
xi. Item et predicauit Rome sicut legitur in le
genda sancti Clementis: et de hystoriam sicut
ibi legitur. Et quod ad predicandam requirit aucto
ritas mittentis: iuxta illud Ro. 1. Quod pre
dicabunt nisi mittantur: et habent in. c. Cum ex
inuenio: de his: ideo habuit auctoritatem a
spu sancto qui dixit. Segregate mihi Bar.
et Saulum in opus ad quod assumpti eos Act. 13.

Secundo patuit eius virtutis in hoc quod cum
post puerionem Paulus ierosolimam venisset.
et discipulis se iungere vellent. et eum tanquam
lupum oves fugerent. timebant. n. enim non cre
dentes quod esset discipulus: Barabas ipsum
audacter apprehendit et adduxit ad apostolos:
et narravit illis quomodo in via vidisset deum et.
sicut legitur Act. 9. Moraliter nota quomodo virt

liter debemus aggredi opera virtuosa. Mira
bile est hoc quod ad mala faciendum: puta ad
fornicandum. vel ad occidendum inimicum. vel
ad nauigandum per mare. ad derobandum res.
per quibus rebus exponit se homines mille peri
culis. et tanta animositate dat diabolo
aliquibus: cum tamen sint perillanimes in bo
no operando: puta in ieiunando. in elemosy
nas faciendo et. De ut expediat.

Tertia virtus Bar. fuit: profunda humil
tas ad contemnendum prospera. Inter pro
spera huius mundi precipuum locum opti
nent honores et. Hanc ergo honorem con
tempnit Bar. Nam sicut legitur Act. 14. Cum
essent Bar. et Paulus in provincia Aicao
nie in ciuitate Lystris: turbe leuantes voces
suam dixerunt. Hi similes facti homines de
scenderunt ad nos et vocabant Bar. Io
nem: Paulam vero Mercuriam: quoniam
ipse erat vir verbi et. De hystoriam quo
modo contempserant hos honores et. Mo
raliter de ut expediat.

Quarta virtus est magna animositas
ad sustinendum aduersa. Hec virtus est ne
cessaria: quia sicut dicitur Act. 14. Per mul
tas tribulationes oportet nos introire in re
gnum dei. Videamus ergo animositatem
Bar. que in multis ostensa est. presertim ta
men in morte. De ergo hystoriam sicut le
gitur in legenda ab illo loco: ubi dicitur. Cum
ergo Barabas Cyprium vellet perdere.
Deo Gratias Amen.

In festo Natiuitatis sancti Iohannis
baptiste Sermo vius.

Item enim ma

gnus coram domino Luc. 1. Ser
mo erit de beato Iohanne ba
ptista: de quo loquitur the
ma dicens. Erat magnus.
Non loquitur de magnitudine corporali fmi
quod neque meremur neque demeremur. ps.
Non in fortitudine equi voluntatem habe
bit: neque in tibis viri displacebit ei et.
sed de magnitudine spiritali que consistit
ut homo bene agat et bene doceat. De qua
Mat. 5. Qui fecerit et docuerit: ipse magnus
vocabatur in reg. celorum Mat. 5. Saluetur

in festo natiuitatis beati Joā. bapt. lxxiiii. 347

virgo. &c. Pro declaratione thematis & in
troductione materie: est notandum qd dicit
thema Coram dño. Quidam sunt magni
coram mundo sed parui coram deo: sicut
sunt potentes. principes. reges. diuites. &c.
sed sunt peccatores coram deo. ergo sunt
despecti. De qbus dicitur ps. Vlti impiū.
super eral. & ele. sicut ce li. & tran. & ee. non
erat &c. Tullus fuit Alexander macedo. Dyo
cleianus. Iulianus apostata. & alij huius
modi. Et hodie sunt multi tales. Contra
quos dicitur ps. 2. Aliterunt reges terre &
principes conuenerunt in vnum: aduersus
dñm & ad xpm. Qui habitat i ce. lr.
eos. & dñs sub. eos. Tunc loquatur ad eos
& in furore suo cōturbabit eos. Nota. Tūc
i. in fine vite eorum. Quidam vero sunt ma
gni coram deo & parui coram mundo: sicut
sunt sancti despecti mundum & despec
ti a mundo. pauperes. humiles. In quorum
numero erat ille qui dicebat. Vbi mādō
crucifixus est: & ego mundo Sal. s. Tales
fuerunt apostoli & vtri apostolici: sicut Do
minicus. Franciscus. qui dicere poterant si
lud ap. cum verbum. Maledictus & bene
dicimus: persecutionem patimur & sustine
mus blasphemiam & obsecramus: tanq̃
pargamenta huius mundi facti sumus. om
nium p̃sima vsq; ad huc. i. Cor. 4. Isti ta
men in conspectu dei sunt magni. ps. Quis
ficut dñs deus noster qui in altis habitat
& hu. resp. in celo & in terra. Sa. a terra ino
pem & de stercore erigens pauperem. Ut
collocet eum cum principibus. cum principi
bus populi sui. Tales etiam fuerunt illi de
quibus dicit Ap̃ls Heb. xi. Alij vero lud
bria & verbera experti insuper & vincula &
car. &c. Quidam & tertio sunt magni coram
deo & mundo: quales paucissimi tales fuerūt
sicut David. Ezechias. Iohas. Isa. Consta
ntinus. Theodosius. Iustinianus. & sanctus
Xodonicus rex Francorum. & omnes illi
romani preules qui sancti fuerunt. Et quā
vis. isti teriq; videantur alqs excellentiores:
tamen illi qui sunt in scdo gradu sunt me
liores: quia bona temporalia. s. dignitates
& honores habent distrabere mentem & in
habiliem aliquatiter reddere a perfectione
viline contemplationis. Ideo dicit Ap̃sto

lus. Non multi sapientes s̃m carnem. non
multi nobiles. non multi potentes: sed que
stulta sunt mundi elegit deus: vt confan
dant sapientes &c. i. Cor. 2. Exemplum de
Apostolis inter quos solus Bartholomeus
fuit nobilis vt scribitur. De istorum ergo na
mero fuit Joan. baptista: ideo dicit thema
de eo. Erat enim magnus coram domino.
Idet̃r thema. Nota sex puncta de magni
tudine sua.

¶ Primo enim fuit magnus conceptus
in vtero.

¶ Secundo fuit magnus egressus ex vtero.

¶ Tertio fuit magnus existens in mādō.

¶ Quarto fuit magnus egressus e mādō.

¶ Quinto fuit magnus existens in lyndo.

¶ Sexto fuit & est magnus regnans in ce
lo.

¶ Primo ergo &c. quia miraculose conce
ptus fuit. Et tota enim trinitate eius conce
ptio fuit ordinata. Petri enim dedit no
nam potentiam generandi. p̃misit qd pa
tri attribuit potentia: filio sapientia: sp̃i
tū sancto bonitas sine elementa. Nam
cum parentes eius essent impotentes ad ge
nerandum oportuit qd noua potentia gene
randi & concipiendi preberetur. Unde L̃bi
sostomus super illud Luc. i. Sic fecit mihi
dominus &c. s. sterilitatem soluit donum sa
per naturam concessit. Et petra instructio
sa spleas naturas produxit. dedecus ablu
it dum genitricem fecit. De hystoriam con
ceptionis & annunciationis sue. Filius de
dit nonam sapientiam cognoscendi: quia
puer existens in vtero ipsam filium dei co
gnouit. Unde dicit Th̃o. in. 4. sententia
rum di. s. super litteram qd tunc fuit accelle
ratus vsus rationis in Joanne. Ambrosius
Vocem: scilicet et Virginis Elisabeth pri
us gratiam sensit. Illa nature ordine audi
uit. Iste eruditus ratione mysterij. Illa ma
rie: iste domini sensit aduentum. Sp̃i
tus sanctus nonam gratiam sanctifican
di dedit: quia in vtero fuit sanctificatus
& sp̃itu sancto repletus. Duplicem gra
tiam contulit ei sp̃itus sanctus: scilicet
gratū facientē sp̃m sanctificando: & gratias
gratis datas sp̃m ppham faciendo. Quia
de gfe ultrauiciale & meritorie mitra fuit.

kk q

In festo natiui. sancti ioā. euan.

Virgo gloriosa salutādo bellisabeth. Unde supra fmo. qui incipit. Manus dñi rē. p. 3. Ambrosius. Istud spū sancto replebit ad huc ex vtero matris sue: alius est spū huius vlt. alius gratie. Ille nascendo sumit croz dūm. moriendo defectū: ille nō etatibus coerectur nō obitu extinguit nō alio matris crendit. Fuit etiā annūciatus eodē angelo quo xps licet in excellentiori loco q̄ xps fuit etiā ppha in vtero. Nota hie legēda vsq; ad natiuitatem eius. Moraliter nota quōd pcepto bti Joānis significat pcepto nem bonorū ope: que in tantū sunt meriti / toria inq̄tū in aīa operantis est gratia: q̄ significat p Joāne qui interpretatur in quo ē gratia. Itē fuit filius Zacharie qui interpretatur dñi memor: ad significādū q̄ hō ad hoc q̄ pceptat bona opera dī esse memor beneficiorū dei. Debet enim esse memor dei creatoris. Nam de pirario dicit. Deum qui te genuit dereliquisti. Item dī esse memor dei redēptoris. De de passione et que bona sumus et ea psequi: luxa illud Tre. 3. Recordare paupertatis mee et transgressionis et absentis et felis. Alioquin si nō recordat de deo dum vivit qm venit ad mortē nō recordatur de seipso. De practice: qm aliqui tales moriuntur tanta est molestia mortis. Itē vxoris et filiorū et creditorū et astantiū. Ille petiit debitum. Ille vt legitur sibi aliquid rē. q̄ nō recordatur de salute anime sue. Ideo Aug. Hoc iudicis plectit peccator: vt qui dum vult obliuiscitur dei: dum mori obliuiscat sui. Nota de illo sacerdote q mortuus est cum duabus pcuris in capitulo suo. Item dī esse memor dei iudicis. Hieronymus. Siue comēdā siue vltimā siue aliquid aliud faciam: semper vox illa terribilis resonat in aurib⁹ meis. Surgite mortui: venite ad iudicium. Itē Zacharias interpretatur dñi auxilium: ppter qd datur intelligi q̄ homo debet adiunare deum. s. bonas inspirationes suas effectui mancipiando. Aplos. Coadiutores dei sumus. 1. Cor. 4. Item tertio debet intrare templum ad orandum in hebdomada sua. Ad istam audiendo missas vñs dīeb⁹. de p̄. dī. 1. Missas. et festis p̄cipuis vt in. c. Et festis nō. de parroch. populus aut debet expectare foras: p̄ qd significat q̄ cum vult ora

re debet expellere tumultum cogitationum tpallum: et sic inueniet angelū et sentiet diuinas psolationes. Item Joānes fuit filius bellisabeth que interpretatur dñi abscondio: qd debet abscondere virtutes ne se extollat p vanam gloriam. p̄. Omnis gloria eius si lie regis absintus. Itē bellisabeth interpretatur dñi saturitas: que significat charitatem que habet animā satiare. Item debet salutare beatā virginem. Et ad ipsam spāl. m. deuotionem habere: etiā sic resalutabitur ab ea et ostendit illi suum filium benedictū. et stabit secum per tres menses. s. in pueritia. in iuuentute. et senectute: quia sui memor nequaquam icemmoz erit.

Secundo fuit magnus egressus ex vtero. Fuit enim natiuitas magna triplici rōne. Prima qd fuit gaudiosa. Secunda quia iustitiosa. Tercia quia fuit miraculosa. Primo ergo fuit gaudiosa: quia fuit gaudiose natus. Nam gaudiosus est puer. Luc. 1. Erant autē infans in vtero meo. Secundo gaudii sūt parētes. Unde dī. Erit tibi gaudium et exultatio. Tercio gaudii sunt vicini et cognati eius: vñ dicit. Et audierunt vicini et cognati eius rē. Quarto gaudii sunt multi: vñ dicit. Et multi in natiuitate eius gaudebant. Totus etiā mundus gaudet de hoc festo etiā sarraceni vt audio: quia multe vñtates a vanis misceant. Nota ergo q̄ istud gaudium debet esse spūale: nō aut corporale et vanum: sicut hodie faciunt multi vñtates multas facientes. Nota p̄tra illam seminam blunatrice. Ideo gaudemus spiritaliter sicut et orat ecclesia hodie dicens. Deus qui p̄sentem diem honorabilē nobis in beati Joānis natiuitate fecisti: da populo tuo spūalium gratiā gaudio: et omnia fidelium mentes dirige in viam salutis eterne p. Gaudent etiam angeli in celo qd si de vno peccatore penitentiā agente gaudent angeli: vt infra dicit. q̄to magis gaudii sunt de tanto precursore tantū gradū gratie cōsequentes. Notandū q̄ gaudium dicit magnū quattuor modis. Aliquādo intē hie: et hoc modo gaudii sunt parentes. Aliquādo ostē hie: et hoc modo gaudii est puer q̄ motu corporis gaudia suam manifestant. Aliquādo cōstat hie: et hoc modo gaudii sunt vicini et cognati: q̄ parētes Joānis totū gau

sanguineos consequi gratiam spūs sancti q
 ingressum religionis: qđ significatur per no
 men Joannes: sed remittuntur obusant re
 luctantur: sed si fierent amigleri vel merca
 tores. vel essent magni peccatores nō cura
 rent. Ideo dicit dñs. Inimici hoīs domestici
 eius Mat. 10. Sed volunt qđ vocetur Ja
 charias: qđ interpretatur memorans ded:
 Joannes autem: in quo est gratia. Excedit
 ergo hoc nomen Joānes nōmē jacha. In. x.
 gradibus. Nam si aliquis peccator vult cō
 verti ad deum oportet qđ primo memoret sē
 deo dolendo de peccatis in quāz sunt dei
 offensa. z tūc dicitur zacharias. Deinde ha
 beat ppositū non redeundi ad peccata zē.
 Dicit. x. gradus penitentie: qui sunt bi. vi.
 Detorrem recordatio. 2° abstinendi ppositū
 tam. 3° sacramentalis confessio. 4° cor
 poralis afflictio. 5° clarum largitio. 6°
 spūalis oratio. 7° debitorum restitutio.
 8° famereparatio. 9° infirmiarum remis
 sio. x^o sacramentalis cōio. Et non est Jo
 annes nisi in. x. gradu. s. in cōsone sacram
 talis: quia tunc recipit gratias dei. Ideo Jo
 dicitur est non jacha.
 Tercio fuit magnus existens in mundo
 quia fuit omnibz virtutibus decoratus
 circumquaqz. s. Superius. Inferius. Interius.
 exterius. a dextris z a sinistris. Superius
 quidem per contemplationis subtilitatem
 quia celos apertos vidit z vocē patris au
 diuit. Spiritum sanctum in specie columbe
 vidit. Filium in humana carne cognovit.
 Et sic fuit tota trinitas sibi manifestavit pri
 mo. Et adeo fuit illuminatus cōtemplati
 nis fulgore qđ fuit propheta z plusqđ pphē
 ta: quare autem dicatur plusqđ propheta di
 cetur infra parte vltima. Inferius ipius o
 navit humilitas per quam se non esse di
 gnū solvere calcamenti ch: isti corrigiam
 asservit. Item contremuit baptista ex humi
 litate nec audebat tangere sanctum dei ve
 ticem dicens. Ego a te debeo baptizari: tu
 venis ad me. Itē ex humilitate recusavit
 honores sibi oblatos a fidelis z confessus
 est z non negavit. Et confessus est quia nō
 sum ego christus Jo. i. Ab interiori vero sp
 sum ornavit puritas: per quam meruit an
 gelus vocari siue appellari. Mat. 3. z Mar. i.
 Ecce ego mīto angelum meum qui prepa
 rat vobis viam.

in festo natiuitatis scti Jo an. bap.

rabile vltam ante faciem meam: q. fm. Hic
ronymum in carne preter carnes viuere an
gelicam potius est q. humanum. Unde et
ut parius viuere iuit ad desertu i infantili
etate. Unde cantatur de eo. Antra deser
ti tē. Nota moraliter. Idurum est illud cui
nihil permittum est: sicut vinum dicitur pu
rum: quando non est permittum est aliquo
liquore. Dic contra illos qui cum bonis ope
ribus permiscant mala tē. pnt expedit. Ab
exteriori ipsam o: nauit sanctitas cui sancti
tati veritas testimoniam perhibuit et. In
ter natos mulierum non surrexit maior: Jo
anne baptista. A vetricis ipsum o: nauit tem
perantia. Unde comedebat locustas et mel
liscere et induebatur pills camelorum. Un
de cantatur ab ecclesia. Prebuit hircum te
gimen camelus. artibus sacris stropheum
videntes. cui later haurum sociata. passus
mella locustis. Item hoiām consortia fugie
bat. Nota contra parentes qui filios suos
nutriunt delicata. A finitris vero ipsum de
corant patientia et constantia quia ipsam
psequebat herodes incarceratione. herodias
insidiando. puella caput eius petēdo. et mi
nistri ipsum decollando. et tamen in omib⁹
patientiam conseruant. Ideo dicit xps de
eo. Quid existis in desertum videre. Ha
rundinem vento agitatam tē. Mat. xii.
Quarto fuit magnus egressus de mun
do: quia pro veritate passus. Est autem tri
plex veritas. i. doctrine. iustitie. et vite. Un
de huius. Est vltas vite. doctrine. iustitieq.
Istam triplicem veritatem notant etia ca
noniste in. c. Qui scandalizauerit: de regu
lis turis. Et in. c. Cum ex iniuncto de noui
operis nuntiatione. Pro veritate ergo do
ctrine passus est: quia sicut dicit Iosephus
ad eius predicationem multitudo populi co
nuelesbat: propter q. Herodes timens po
puli dispensum ipsum carceri mancipauit
Doctrina autem Joannis fuit magna: quia
instruxit omnes homines quantum ad om
nes status. Nam instruxit maiores. mino
res. et mediocres. peccatores. iustos. et peni
tentes. Maiores autem erant milites: per
quos intelliguntur omnes in dignitate con
stituti: quos quidem instruebat dicens. Ne
minem conuiciatis. i. in persona neq. catē
niam faciat. i. in fama: et note contentis

pendijs vestris Luc. 5. Minores sunt turbe
et populares: quos instruebat ut elemosinis
et misericordie operibus insistant dicens. c. 10.
Luc. 3. Qui habet duas tunicas det nō ha
benti et qui habet escam simile faciat. Me
diocres autem erant publicani quos erant re
publice officiales: quos instruebat ut det si
cripta seruarent dicens. Nihil aliud q. con
stitutum est vobis faciat. Luc. 3. Talib⁹
ergo vtrius qui sunt magne imperfectio
nihil est aliud imponendum q. ut dei prece
ptis obediant. Instruebat etiam peccato
res ut penitentiam agerent d. Penitentia
agite appropinquat enim regnum celorum
Mat. 3. Instruebat iustos ut vltam prepara
rent dicens. Parate vltam domini: rectas
facite semitas elas. Penitentes ut dignus
penitentie fructum facerent. Ibidem. Faci
te ergo fructus dignos penitentie. Secū
passus est pro veritate iustitie quā defende
bat. Arguebat enim herodem q. vtorē fra
tris sui acceperat fratre viuente quod erat
contra legis preceptum: et sic pro seruanda
iustitia perdidit vltam. Nota hie moraliter
q. non solum est martyr christi qui pro fide
moritur: sed etiam qui pro iustitia: sicut di
cit dominus Mat. 5. Beati qui persecutio
nem patiuntur propter iustitiam: quoniam
ipsorum est regnum celorum. Sic conuictio
non solum negat christum qui negat fidem
eius: sed qui contra vltutem agit. Unde
Hieronymus. c. 1. q. 3. Estimant. Christus sa
pientia est. Iustitia. veritas. sanctitas. forti
tudo. Regatur per insipientiam sapientia.
per iniquitatem iustitia. per mendacium ve
ritas. per turpitudinem sanctitas. per imbe
cillitatem animi fortitudo. Quotiescunq.
vincimur vitiis atq. peccatis totiens deus
negamus. Et e contrario quotiens bonum
quid agimus: deum cōitemur tē. Passus
est enim pro veritate vite quam tenebat.
Vos est enim malignitiam: bonorum vi
tam periclitari. Joannes enim non come
debat panem neq. bidebat vinum et dice
bant ex hoc ipsum habere demonium. et sic
scandalum accipiebant. Unde edificatio
nem habere debebant. Sicut enim noctua
fugit et sicut serpens vltice florentis odorem
sic mali derectantur bonorum hominum san
ctitatem. Nota hystoriam mortis sue. Mo

in festo natiuitatis sancti Joā. bap. lxxvi. 347

ta moraliter q̄ boni non deberent timere quodennq̄ genus mortis. In illis enī quacūq̄ morte fuerit. preoccupatus in refrigerio erit Sap. 10 Sic etiam mali quacūq̄ morte moriantur. Adors peccatorum pessima est. Die ut expedit.

Quinto fuit magnus existens in limbo quia illuc fuit Joannes preciosus et gaudiosus natus destinatus. Unde Grego. super illud Mat. 1. Tu es qui venturus es et de hāp. re dicat. Sicut pro hominibus nasci dignatus es an etiam pro hominibus ad inferos descendere dignus infusus: ut qui natiuitatis tue precursor ecclesie descensionis etiam precursor flammę et venturum inferno te nanciem: quem iam venisse mundo nunciam. Nec ille. Sancti enim patres erant in magna desolatione. cum propter tantam temporis duritiam. cum propter demonis vicinitatem. cum propter diuine visionis p̄uationem. Tunc propter locum infumum et horribilem. Sed Joannes ad eos descendens eos iustificauit: asserens q̄ de loco diurno erant cito deinde. de vi. iuitate demonum cito erant in angelorum socios assumendi. Et de p̄uatione diuine visionis cito erant ipsa visione fruendi. De loco in limo et despecto cito erant ad alta celorum subleuandi. Unde et legitur in euangelio Nicodemus: q̄ ipse denuntiabit q̄ christus natus erat. q̄ ipsum baptizauerat. q̄ digito ostenderat. et q̄ cito ad eos visitandos descendurus erat.

Sexto est modo magnus in celo: quia habet centena premia cum triplici fructu. Unde cantatur. Sexta ter denis alios coronat aneta clementis duplicata quosdam trina centeno cumulat fructu. te sacer ornant. Habet enim centesimum fructum: inquantum virgo incorrupta. Alium centesimum inquantum predicator: graciosus: qui seculi et docuit Mat. 5 Qui fecerit et docue. hęc magnus vocabitur in regno celorum. Habet etiam alium centesimum: inquantum martyr inuictus: hic potes tangere de aureo collo. Vero autem Joannes est magnus in celo: quia primo fulget inter cuneos patriarcharum propter fidei magnitudinem. Habet enim fidem de christi humanitate Jo. 1. Ecce

re agnus dei et. Item de eius diuinitate Luc. 3. Venit post me fortior me. Sup. quicquid locum dicit Rabanus. Ego qui sem suus fortis ad penitentiam inuitando: ille fortior peccata remittendo. Ego regnum celorum predicando: ille donando. Ego in a qua baptizando ille in spiritu. Fuit celum liberatus in rebus sicut patriarche: quia non solum fuit hō. itallo et pauperibus ministrans: sed omnia dimisit et in deserto mansit. Item fuit christo proximus et consanguineus: fuit dilectus angelus. Ecce Elisabeth cognata tua et. Sed gaudet inter choros prophetarum: quia fuit propheta et plures prophetarum: quia fuit perfectio prophetarum que consistit in eo q̄ accipiebant spiritum sanctum aliquando ad cognoscendum preterita. aliquid quando ad sciendum futura. aliquid quando ad intelligendum occulta penitentia. Sic Joannes habuit spiritum ad cognoscendum futura Jo. 1. Ipse est qui post me venturus est et. De preterito cum dixit. Vate me factus est. De presenti cum dixit. Non sum dignus ut sol. cor. cal. cino. Et alibi. Ecce agnus dei. Et alibi. Meditatio vestrum stetit quem vos nescitis et. Quare autem dicatur plures prophetas: Respondeo quadruplici ratione. Prima quia ante fuit propheta genitus. Secunda quia alium prophetam fecit. matrem cum dixit virginis. Unde misit hoc q̄ venit mater domini mei ad me. Et patrem quando aperiens os suum dixit. Benedixit dñs deus israel et. Unde cantat ecclesia. Ventrīs obstruō positus cubili seneras regem thalamo inuenientem. hinc parens nati meritis vterq̄ addita pandit. Tercia quia prophete quidam prophetauerunt de preterito: sicut Moyses Gen. 1. In principio creauit deus celum et terram. Quidam de futuro: sicut alii: sed Joannes de preterito presentis et futuro sicut supra dictum est.

Quarta ratio quam assignat Christo: minus dicens. Prophete est beneficium prophete a deo accipere: nunquid prophete est beneficium baptismatis dare: Prophete est ut ipse de deo propheteret. Nunquid prophete est ut deus vñlo pphteret: Omnes prophete prophetauerunt de Christo.

kk lig

In festo apostolorum petri et pauli

De illis autem prophetatum non est. Ipse autem non solum prophetavit de christo: sed etiam alij prophetaverunt de eo. Quia positores verbi fuerunt: ipse autem ipsa vox. quantum autem ipsa vox primus est verbo non tamen verbis: tanta Joannes primus christi: non tamen christus. Hec ille.

Quinta ratio addi potest: quod ad prophetam pertinet prophetare dum vivit. Joannes vero etiam post mortem pronuntiavit christum de scensurum ad inferos alabris sanctorum patrum: sicut dictum est. 3. par. 5. Tertio residet inter choros angelorum quia habuit eorum perfectionem que consistit in tribus. Primo quod fuerunt spiritu sancto repleti. Secundo in bono opere confirmati. Tertio immediate a deo missi. Sic Joannes repletus fuit spiritu sancto. Luc. 2. Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris. Unde et Hieronymus. In carne preter carnem vivere angelicum potius est quam humanam. Unde cantatur. Intra deserti teneris sub annis clivum turmas fulgens petisti: ne levissimum maculare vestra famine posses. Ite fuit in bono opere confirmatus: quod semper stetit et nunquam cadere potuit. Jo. 3. Amicus sponsi stat et. Aug. Quare stat? Quia nunquam cadit qui humilis est. Item fuit a deo missus. Jo. 1. Fuit homo missus a deo. Patet ratio quare Joannes dicit angelus. Unde hoc etiam laus in legenda. ubi habet Joannes habuit officium omnium ordinum angelorum. Lucas. Malac. 3. Ecce ego mitto angelum meum qui preparabit viam tuam ante te. Quarto spectat iter rosas maritimum: quod habuit eorum perfectionem que consistit in eorum sapientia que in responsis apparuit. In eorum patientia que apparuit in insularibus. In eorum constantia que apparuit in tormentis. Sic Joannes habuit in responsis. Christo. Secernens et lenis fuit et. Unde etiam de eius patientia et constantia. Quinto floruit inter viles confessorum: quod confessus est et non negavit: et confessus est quod non sum ego christus Jo. 3. Habuit etiam eorum perfectionem: que consistit in carnis mortificatione. Luc. 12. Sinite lumbos vestros prececti: In lucida conversatione. ubi sequitur. Et lucerne ardentes in manibus vestris. In sollicita operatione: unde sequitur. Et vos similes hominibus. Sic Joannes carnem suam maceravit. Dicit de veste et vestitu et loco habitationis eius et. Ite lucide conversatus est:

ita ut christus credi potuisset. Item sollicitus in dei servitio existit: quod a pueritia deo servire cepit. Intra deserti teneris sub annis et. et semper perseveravit. Sermo inter doctores gloratur predictum. Unde nota quod Joannes predicavit tripliciter. scilicet serventer et sinceriter. et prudenter. Dicit et in legenda.

Septimo videlicet iter illius virginum. Habuit enim virginum perfectionem: que primo consistit in mentis et corporis integritate. Mat. 25. Acceperunt lampades suas. i. puram et laudabilem mentem et carnes. Secundo consistit in mentis locustitate. Unde subdit. Acceperunt deum in vasis suis cum lapidibus. illud. scilicet oleum de quo ps. Ut exhalaret faciem in oleo. Tertio consistit in virtutum varietate: ubi subditur. Remanent lampades suas. Sic Joannes habuit perfectam puritatem propter quam et angelus appellatur: et de eo cantatur. Mescies labem nisi pudoris. Habuit et mentis locustitatem. Jo. 3. Amicus sponsi quod stat et audit cum gaudio gaudet propter vocem sponsi. Fuit etiam virtutibus ornatus: ubi cantatur. Serta ter dens alios coronant aucta clementis dupli quosdam et.

Deo gratias. Amen.

In festo apostolorum petri et pauli. fimo vn.

Hi sunt due

olive et duo candelabra in prospectu dei. Apoc. 11. Hi sunt beati petrus et paulus laudantur ergo de duplici virtute qua inter ceteras mirabiliter resulerunt. Primo. scilicet de charitate ferventissima. Secundo de doctrina clarissima. Caritas notatur enim ubi Hi sunt due olive. Nam sicut ex olivis fluit oleum: sic ex istis fluit caritas in mundum et gratia. Ubi de eis potest dici illud Iacobi. 4. in si. Isti sunt duo filii olei qui assistunt oratori universae terre. Doctrina vero notatur cum ubi. Duo candelabra. scilicet lucerna per doctrinam evangelicam ipsorum per quam totus mundus illuminatus est. ps. In omni terra exultavit sonus eorum et. De utraque virtute eorum potest dici illud. Isti sunt viri sancti quos elegit deus in charitate non ficta: ecce prima: quorum doctrina salget ecclesia ut sole in

in festo apostolorū petri et pauli lxxvii.

na: ecce scda. De istis ergo duobus erit sermo noster. de quibus vltimū predicabo. Salutes primo virgo. Pro introductione materie predicande: notandū qd potest fieri qd a multis quis nam istos duos apostolos. s. petri et pauli fuerit maior: siue excellentior. Pro cuius qdōis declaratione est notandū: qd in istis duobus gloriosis apostolis sunt p̄siderande nouem excellentie qd bñs cognitis sclemus qdōis declarationem.

Prima est excellentia diuinalis scitatio.

Secunda est excellentia sacerdotalis p̄tatis.

Tertia est excellentia aplice dignitatis.

Quarta est excellentia p̄ficialis auctoris.

Quinta est excellentia ecclesiastice prelationis seu iurisdictionis.

Sexta est excellentia misericordie opationis.

Septima est excellentia iudicialis affectationis.

Octaua est excellentia euangelice predicationis.

Nona est excellentia gloriose sublimitatis.

In prima ergo excellentia. 2. 3. 4. 7. 1. 9. fuerunt equales. In. 5. 1. 6. Petrus fuit excellentior paulo. In. 8. paulus petro. de qd bñs omnibus singulariter et ordinate videamus parum de qualibet.

Prima ergo excellentia diuinalis scitatio: qd vterq; fuit scitissim⁹ sanctitate sibi collata a deo. iteo dixit diuinalis. Ideo Leuit. 20. Ego dñs qui scitifico vos. Jac. 1. Omne datum optimū et omne donū p̄fectū: desursum est descē. a patre luminis. In ista ergo prima excellentia si queritur quis fuit maior: cor: dico qd fuerunt equales. Nō ande rem hoc asserere: nisi qd Ambrosij auctoritas mihi suffragat: qui sic ait ut refert Gratianus in decretis. 2. q. 7. Beati vbi sic ait. Beati petrus et paulus eminent inter vniuersos aplos. et specialem quadā p̄rogatiua precellant. vtz inter ipsos quis cui preponatur incertū ē. Proinde enim illos equales esse meritis qui equales sunt passione. et simili eos deuotione vixisse. quos simul videmus ad martyriū gloriā puenisse. Non enim sine cā factū putamus qd vna die passi sunt. vno loco. sub vno p̄sentore. vna die: vt ad xpm pariter pueniret. in vno loco ne alteri roma decideret. Sub vno p̄sentore: vt equales crudeliter vtrūq; p̄tingeret. Dico

ergo p merito. locus p gloria p̄sentorū decretus est p virtute. Et in quo loco tandem martyriū p̄tulerūt: In vbe roma que p̄ncipatū et caput obtinet nationum. s. vt vbi erat caput sup̄stitionis: illic caput gesseret scitatio. vt vbi gentiliū p̄ncipes habitabāt: illic ecclesie p̄ncipes morarent. Ex hoc ergo textu clare habet qd equales fuerunt in scitatie et equales meritis: et p̄ter qd sine equales in gloria vt. 3. dicit: qd p̄misi cor respondet merito. Licet. n. paulus fuerit p̄go et nō petrus: iuxta illud. 1. Cor. 7. Volo autē oēs vos esse: sicut mecip̄s. Nota ergo moraliter qd nullus vj alteri p̄ponit rōne p̄ gloriatis vel abstinentie: qd p̄misi p̄stati in charitate. Tamen qd charitas vtriusq; cālis fuit: ideo equale fuit meritū et p̄sequenter p̄m̄tum celestie.

Secunda excellentia p̄tatis sacerdotalis. Et in ista etiā dico qd fuerūt equales. Pro cuius declaratione. notandū qd p̄as sacerdotales p̄stati p̄ncipalr in duobus. Primo erga corpus xpi vtz in cōsecrādo. Secundo erga corpus xpi mysticū qd est ecclia in ligando et soluēdo. et hec qdem est vna p̄as habēs duos effectus vt dixi. Quātū ergo ad p̄mum effectū collata fuit p̄as sacerdotalis aplos a xpo in vltima cena qñ dixit. Accipite et manducate et. hoc facite in mea cōmemorationē Luc. 22. Quātū vero ad s̄m effectum fuit collata post resurrectionē eis a xpo qñ apparens eis insufflauit et dixit. Accipite sp̄m sanctū quoz remiseritis peccata remittant̄ eis: et quoz retinueritis retenta sunt Jo. 20. Et de hoc qd scripsi i fmo. bñ Siluestri q incipit Ecce sacerdos magnus: in introitu. Sed quare nō in vltima cena fuit collata hec p̄as q̄stū ad hūc scō: effectū sicut q̄stū ad p̄mū cum sit vna et eadē p̄as: R. tunc fuit collata etiā quo ad hunc scōm effectū nō ex vi sacramenti sed cōcomitātē qd sacramētū non agit ex vi sacramēti nisi qd significat. Et p̄tuit ergo postea p̄ferri ex p̄se a xpo: qd fecit post resurrectionē sicut et in eucharistia dicim⁹: Quis enim sub sp̄e panis sit corpus et sanguis xpi: tamen qd sanguis ibi nō ē ex vi sacramenti sed ex cōcomitantia: ideo oportet vt p̄secet sanguis sub sp̄e vini: vt sacramētū sit p̄fectū. 7. q. 1. Nihil et. Illud.

in festo apostolorū petri et pauli

Et hoc est exēplum theologicū. Aliud vero est exēplū pphicū. qđ scripū. s. in fmo. bti sil ut frug in pte Ecce sacerdos: in addit. qđ v cepit Sed 5. Et nota qđ ista pñs sacerdotalia est ita aucta aie. qđ indebills vñ sacerdos etiā degradatus psecraret qñs pec. caret mortalit: et nota in c. 2.º. de de. et cō. mī. Et in c. Degradatio in si. de penit. lib. 6. Notare hic potes alqđ de honore sacerdotis exhibēdo. Nota exēplum Cōstāntinī impatoris qđ legi. xi. q. 3. sacerdotibus. Et sicut dī reuerentia et hiberi ordini ab alijs: sic a seipīs vt honeste viuant rē. alioquin qñs pñpientes eos mal. faciāt: qđ debēt dare honorem ordini sacro: sicut et christus honorabat sacerdotes qñs malos. 93. M. Dñs noster: tñ ex parte sua ipi merentē cōtēni. Mala. 2. Nos sacerdotes recessistis de via et scandalizastis plurimos in lege: ppter qđ Ego dedi vos contēptibiles et humiles oībus populis. Quātam ergo ad hanc potestātē equales fuerunt qđ sic eam habuit paulus sicut et petrus. licet Petrus habuit eam anteq̃ paulus. Et quid mirum cum quilibet sacerdos qñs cōq̃ simplex sit equalis petro et pape quātum ad hanc potestātē: nō enim recipit magis et minus hec pñs: Clerici qđ ad ligandū et solvendū in foro penitētie regitur in sacerdote potestas iurisdictionis ad pñstādum materiā ipi potestati sacerdotali. circa quā valeat exerceri. Jurisdicō adit plene residet in psona petri et pape: inde est qđ non quilibet sacerdos pōt quilibet nec ab oī casu absolueri nisi fm pape ordinationem: vt in c. Placuit. de penit. di. 5. Et extra de penit. et re. c. Qm̃is vtriusq̃ serus. Nota hic para illam pñsorem deceptorem animum qui dicit se posse absolvere a votis et alijs casibus epalibus et facit sibi dari pecunias vt cōmutet vota rē. Item nota quōd absoluō a votis pertinet ad ep̃m. p̃ter qđ in alijs casibus casibus sicut est votū terre sancte Itē vñtandi similia apoloꝝ petri et pauli. Item Jacobi ap̃stoli. Item votum per petre continentē: p̃dicta enīm vota rēferantur pape. Dic vt expedit.

¶ Quinta excellentia est dignitas apostolica. In qua fuerunt etiā beati petrus et paulus equales. licet enī petrus fuerit electus

apostolus a dño anteq̃ paulus itē vtrq̃ fuit apostolus sic paulus sicut petrus. et a christo imediate electi sicut et ceteri apostoli. fuerunt autem tunc facti apostoli. quando sicut dicitur Luc. 6. Locauit iesus discipulos suos et elegit duodecim ex ipīs quos et apostolos nominauit: tunc ergo fuerunt facti apostoli. licet de hoc dubitet Glo. 21. di. In nouo. facit qđ legitur et nota. 24. q. 1. Loquitur. Similiter et paulus fuit postea apostolus. Act. 9. Vnde quia vas electionis mihi est iste. Item Act. 13. segregate mihi Bar. et saulam rē. Vnde de seipso dicit paulus apostolus. qđ ab hominibus neq̃ per hominem sed per iesum christum rē. Gal. 1. Vnde quātum ad apostolicam dignitatem omnes apostoli pares fuerunt. Apostoli enīm dicuntur missi vel legati: qđ fuit cōmune omnibus apostolis. Vnde Ipanius dicit pro xpo legatione singulur tanq̃ deo exhortante per nos. 2. Cor. 5. Fuerunt autem legati de latere sicut hodie dicunt cardinales quando instruntur legati: vt nota in c. penultimo. de offi. le. Et in c. i. et iu. lib. 6. Habuit tamen paulus aliquid excellentius alijs apostolis: quia a christo glorificato electus est. petrus vero et alijs a christo mortali: propter quod in bulla plumbea pape paulus ponitur in dextra. petrus autem in sinistra rē.

¶ Quarta excellentia est pontificalis auctoritas: et in hac etiam fuerunt equales: sicut fuit xps petrus sic et paulus. et sic etiā ceteri apostoli. Vnde quātum ad hanc omnes apostoli fuerunt equales et sic omnes ep̃i sunt equales pape. Et sic notat Glo. 21. di. In nouo. et probatur per illum textū vbi dicit Anacletus. in nouo testamento. Post christum dñm a petro sacerdotalis cepit ordo: qđ ipi primo pontificatus in ecclesia christi vati sunt. Et infra. Ceteri vero apostoli cum eodem pari consortio honorum et potestatis acceperunt. Nota Ipani cōsortio. Ista paritas debet intelligi fm Pet. de palu. quātum ad potestātē sacerdotalem et pontificalem. vñtūm de tanē qđ sacerdotalem pñtē acceperunt oēs ap̃li a xpo imediate. pontificalem vero mediate: vt infra dicit. Vñtūm facit dictum Cyrillani. 24. q. 1. Loquit. vbi dicit qđ xps ap̃lis om̃

In festo apostolorū petri et pauli lxxviii.

nobis post resurrectionem suam parem po-
 testatem tribuit. Sup. quo textu dicit Glo.
 par. f. in ordine et dignitate consecrationis.
 secus in administratione plenitudine que
 satis differt ab alio: qd. ligat ex illo capto
 di. 21. Periculis. Et di. 50. In illis. glo. Sūt
 ergo omnes apli. equales petro quātū ad
 pontificalem auctoritatem: et sic omnes epi. equa-
 les pape: qd. epi. successerūt in locum aplo-
 rum. ps. Pro patribus tuis nati sunt tibi
 filij. et pbat. ter. in dicto. c. In nouo. Et. 68.
 di. Quorum vicem. Et hoc vep. quātū ad
 dignitatem: nō autem quātū ad sanctita-
 tem. Nota ptra. Epōs. hō. lieros. qd. antiq-
 tus qñ. alij. p. mouebatur ad epātū ab
 omnibus laudabatur dicitibus. q. sanct.
 hō. rē. sed hodie oēs scandalizant rē. Dic
 ut expedit. Nec autē. p. trās. pontificalis cō-
 sistit in ordine cōferendo et christia. Irē in
 cōsecrando ecclesias altaria et alia vasa sa-
 cra. Unde de p. sue. c. g. nanto. de conse. ec-
 cle. vel. alta. c. Aqua. Est tamē. dī. erentia:
 quia hanc prātem habuit petrus imediate
 a xpo. sed alij. apli. nō. rē. Uide qd. scripsi
 in sermo. bñ. Siluestri qui incipit. Ecce sa-
 cerdos magnus in introitu ph. 2. modo et
 latius sūm. Idē. de pal. in tractatu de prāte
 pape articulo secundo. p. clusione. vij.
 Quinta excellētia est respectu ecclesia-
 stice p. tationis que consistit in iurisdictione.
 Et in hac fuit maior petrus q. paulus et
 q. omnes alij. apli. sicut maior est papa oī-
 bus et oībus epīs. et etiā. legatis etiā. de la-
 tere. Contulit autē. clauēs. petro dñs. qñ. dī-
 git. el. Paſce oues meas Jo. ult. de electo.
 significasti. De ma. et obe. Solite. Et. 50. di.
 Considerandū. Unde omnes apli. fuerunt
 subditi petro: ideo dicit el. dñs. Tibi dabo
 clauēs regni celorum. Et quicūq. ligaueris
 super terram rē. Mat. 16. De hystoria. evā-
 gelij. huius qd. hodie legitur. Irē Jo. 1. Tu
 es symon filius iohāna. Tu vocaberis ce-
 phas. Cephas grece. i. caput latine. Unde
 sicut caput dat vitam corpori. et mēbra sine
 capite mortua sunt: sic petrus habet se re-
 spectu alior. aplo. et p. sequenter papa re-
 spectu totius ecclesie: de elect. Significasti.
 Item Leo papa. 24. q. 1. Cum beatissimus
 petrus a domino acceperit principatū. rē.

Bene facit tertius. 22. di. Sacro sancta. Et
 50. di. Considerandū. Et. c. Fidelio. Ad idē
 facit tertius Ambrosij. 24. q. 1. Non turba-
 tur. vbi dicit. Deniq. et si alio imperatur ut
 laxent recta sua: soltamen petro dicit. Que
 in altum Luc. 5. Hoc est in p. osundum dī-
 sputationis. Facit. c. Malozco: de baptis-
 mo. Ad idē facit tertius Greg. 2. q. 6. c. De
 creto. Et Julij pape in. c. Qui scit se. eadem
 cā. et qd. ne. vbi dicit. q. Ecclesia romana q.
 prima ē. ita reliquis ecclesijs vices suas cre-
 didit largiendas: ut in parti sint vocate solt
 etudinis non in plenitudine potestatis.
 Ad idē de usu pal. c. Ad honorem. Et de
 concessione preben. c. Proposui. Bene fa-
 cit. c. Nulli fas. 19. di. Conclusio est ergo q.
 petrus quantum ad potestatem ecclesiasti-
 cam fuit maior paulo et omnib. apostolis.
 quoniam possumus dicere q. potestas petri
 fuit maior omni potestate omnium creatu-
 rarum. s. hominum et angelorum. videlicet
 virginum. confessorum. martyrum. apostolo-
 rum. prophetarum. patriarcharum. angelo-
 rum. archangelorum. vltutis. p. nicipatū.
 potestatum. dominationum. thronorum. che-
 rubinorum. et seraphinorum. Fuit etiā. ma-
 ior q. p. trās. virginis. g. oriose: que h. fuerit ce-
 teris aplis dignior et sanctior: nō. tñ. illi sed
 aplis cōmisit deus clauēs regni celorum: ut
 dicit tertius in. c. Innoua. de penit. et re. Fuit
 autē. hoc prās. triplex v. ordinis in cōsecran-
 do. Secundo in absoluendo et ligando. Tertio in
 iurisdictionis in precipiendo et p. hibendo et
 puniendo. Unde si vnum precipere a pe-
 tro. et p. trariam a quocūq. predicator. petro
 cētius esset obediendū. q. uis essent reges et
 imperatores. De malo. et obe. Solite. Uide
 quod nota. de appellationibus. Si vno. q.
 Et consequenter sequitur q. potestas pape
 sit maior potestate totius ecclesie. Ar. p. tra
 in. c. Quodcūq. ligaueris. 24. q. 1. Ar. etiam
 contra. 93. di. Legimus: vbi dicitur. q. orbis
 maior est vrbe. Sicut enī. se habet petrus
 ad apostolos: sic papa ad totam ecclesiam:
 sed potestas petri fuit maior potestate om-
 nium apostolorum singulariter et collecti-
 ue. ergo rē. Uide tamen latius de hoc per
 Idē. de pal. in tractatu de potestate pa-
 pe. articulo. 4. per totam.

in festo apostolorū petri et pauli

Tertia excellentia est miraculorum miris-
ce operationis sine patrationis rē. In hac
fuit etiam maior Petrus q̄ Paulus: q̄
fuit maior et efficacior in miraculis perpe-
trandis. Sicut patet in multis exemplis: vñ
de dicit Lucas Act. 5. q̄ ad umbram Pe-
tri sanabantur infirmi. Singulariter autem
dicam vobis vñm miraculum in quo ap-
paret maior virtus Petri q̄ Pauli in mi-
raculis faciendis. Dic miraculum de Sy-
mone mago rē. etiam quomodo dicit sibi
Paulus. O petre meum est orare et tuam
imperare rē. Item dicere potes miraculum
quod Petrus fecit in curando claudum: si-
cut legitur Act. 3. Item nota quomodo Pe-
trus ambulabat super aquas flectis pedi-
bus. Paulus autem vñ nauigio saluatus
est veniens in Italiam: vt legitur Act. 27.
Et. 28. Et ex hoc sequitur q̄ miracula non
faciant sanctum nec probant maiorem san-
ctitatem. Nam et Joan. baptista signa non
faciebat vt dicitur Io. 10. et tamen de illo
scriptum est. Inter natos mulierum non sur-
rexit maior Joanne baptista rē.
Septima excellentia est iudicarie asse-
sionis: et in hac sunt equales quia ita erit
assessor christi i iudicio Paulus sicut et Pe-
trus et conuerso: iuxta illud Amē dico vo-
bis q̄ vos qui reliquistis oia et secuti estis
me: in regeneratione cum sederit filius hoīs
in sede maiestatis sue sedebitis et vos super
se. 12. iudicantes. 12. tribus israel Mat. 19.
Nec moueat quēplam: quia dicit super se-
des. 12. quasi duodecim solum apostoli sessu-
ri sunt extra quorum numerum videt̄ esse
Paulum: q̄ sub duodenario numero intelli-
gitur vñuersa iudicantium multitudo: vt
ait Aug. 20 de ciuitate dei. c. 5. vbi sic ait.
Nec quoniam super duodecim sedes sessu-
ros esse ait. 12. solos hoīs cum illo iudicatu-
ros putare debemus. Duodenario quippe
numero innumerosa quedam significata est
iudicantium multitudo: propter duas par-
tes numeri septenarij rē. Et infra. Alioqn
quoniam in locum traditoris iude aposto-
lum Mathiam legitimus ordinatum Apo-
stolus Paulus: qui plus illis omnibus la-
borauit. vbi ad iudicandum sedeat non ha-
bebit. qui perfecte cum alijs sanctis ad nu-
merum iudicum se pertinere demonstrat cū

dicit. Nescitis quia angelos iudicabimus
1. Cor. 6. De ipso quoq̄ iudicandis in hoc
numero duodenario similis causa est. Non
enim quia dictum est iudicantes. 12. tribus
israel. tribus leui que trigesima est ab
eis iudicanda non erit: vt h̄j solum illum
populum non etiam gentes ceteras iudica-
bunt et cetera.

Quarta excellentia est euangelice predi-
cationis. Et in hac precellit Paulus Pe-
tro et etiam ceteris apostolis. Unde eccle-
sia cantat. Inter apostolos uocatione nouis-
simus predicatione primus. Hoc autem p-
batur triplici ratione. Prima quia predi-
catio Pauli.

Erat latior.

Erat clario.

Erat virtuosior.

De quibus dic vt infra in serm. magistri
Aincēij de beato Paulo qui incipit. No-
tum vobis facio euangelid rē. Vnde ibi rē.

Nona excellentia. i. gloriose sublimatio-
nis et in hac fuerunt equales vt habetur p
Ambrosium. 2. q. 7. Beati et scripti eodem
ser. pte. i. ergo de passione Petri et quomo-
do sibi fugienti de carcere obulante xps: cū
dixit Petrus. Dñe quo vadis rē. Legitur
in cronica martiniana sub pontifice Petro
apostolo. q̄ tempore Cornelij pape greci fu-
rati corpora apostolorum vt ipsa in grecia
deferrent asportabāt. Sed demones in ido-
lis habitantes diuina coacti virtute clama-
bant. Viri romani succurrite quia dñs ve-
stri auferantur. Fideles hoc intelligentes
et apostolis. Infideles vero de suis dñs. multi-
tudo ergo adunata fidelium et infidelium il-
los insequitur. Quod videntes greci apud
cathecumbas apostolorum corpora in pu-
teos proiecerunt. Sed a beato Cornelio pa-
pa sunt inde extracta. Sed cum in dubium
verteretur que essent ossa Petri vel Pauli
orantibus fidelibus et seiuantibus dial-
num responsum habuerunt quia maiora os-
sa p̄dicatoris minora p̄icatoris erāt. Que
tamen post beatus Siluester dicitur cū lan-
ce equaliter ponderasse. et consecrando vtri-
usq̄ ecclesiam in vtraq̄ vtriusq̄ ossa collo-
casse. Recibi. Deo gratias. Amen.

Item de beato Petro. Sermo vnus

Beatus es si

mon bariona. Mat. 16.

Quāuis festum hodiernū
dicat apostolus petri et pau-
lus: quia tamen sancta ma-
ter ecclesia facit officium et missam solā de
beato petro. Ideo de eo tū erit sermo et cras
poterit fieri sermo de beato paulo. Saluetur
virgo et. Pro declaratione thematis et in-
troductione sermonis notandū qd fm sentē-
tiam theologorum duplex est hōis beatitudo
vna que cōpetit viatorib⁹ in hac vīta mor-
tali que cōsistit in virtuose viuendo et obe-
diendo. scilicet diuinis mandatis. Prover. 29.
Qui custodit legē beatus est. Et cōcordat
p̄p̄s in primo ethi. vbi dicit qd Felicitas ē
operatio fm virtutem p̄fectam. Et sic etiam
cōis habet vīas loquēdi qd qñ videtis ali-
quē religiosum vel laycum timentē deum et
virtuosum videtis. Beati vos et. sed dicit
etiam verbum et nō facio. qd laudantes in eis vī-
tam virtuosam in vobismetipsis reprobat.
laudatis castitatem sequētes luxuriam. lau-
datis in eis voluntariam paupertatē. cōstitū-
tā terrenarū paluere cōtingunt et. Die vt
expedit. Cōtra quos ap̄ls Titū. i. Consten-
tar se nosce deum: facis autē negāt. Talis
ergo vī beatitudo vīe de qua loquitur p̄p̄s.
Beati immaculati in vīa q ambulant in lege
dñi. Et alibi. Beati oēs qui timēt dñm: q am-
bulant in vīs eius. Nec tñ beatitudo est i-
p̄fecta quadruplici ratione seu ip̄fectione.
Prima rōe obiecti qd per hanc non videt
essentialiter deus qui est obiectū p̄fecte bea-
titudinis. Ego. 32. Nō me videbit homo et
vīat. Sed in vīa ista videmus deum vīso-
ne enigmatice que habet p̄ fidem. I. Cor. 13.
Videmus nūc p̄ speculū i enigmatice at
facile ad faciē. Secūda ip̄fectio est qd h̄ bea-
tudo nō est secūra: qd p̄pter multa pericu-
la que in hac vīta occurrūt p̄d p̄d. 2. Cor.
4. Habemus thesaurū istū in vasis fictili-
bus. Et iam de facto experimur qd multi q
alia vīa virtuosam agebant declinave-
rant a vīa. ps. In vīa hac qua ambulabaz
abscorderunt sup̄bi. s. demones laquei mī
hi. Propterea dicit etis Luc. 10. Meminem

salutaveritis. et saluum feceritis in vīa. Ideo
proverbium est bonum. Nō laudar la nani
anti tu intra al porto: ne laudar lomo anti
chī fia morto. Et concordat scriptura dicēs.
Ante mortem ne laudes hominem quē qd.
Eccli. 31. Tertia ip̄fectio est qd nō est tñ
quilla sed multis curis et diuersis sollicitu-
dinibus et perturbatōibus permixta. Act.
14. Per multas tribulationes oēs nos in-
troire in regnū dei. Item Prover. 14. Ri-
sus dolore miscbitur: et extrema gaudij lu-
ctus occupat. Propterea clamabat Dauid
di. Quis dabit mīhi pēnas sicut columbe
et volabo et requiescam. Quarta ip̄fectio
quia non est continua sed modico tempore
durat requies huius beatitudinis: quia cul-
redo cōtēplationis quasi momentanea ē.
Apoc. 7. Factum est silentiū in celo quasi
media hora. Ecce quomodo est ip̄fecta:
dicit tñ beatitudo eo qd sit p̄paratoria et vī-
spōsitua ad beatitudinē p̄fectā que ha-
bet in patria ad quā capite dā firma spes
dāt virtuosus hōi nec sine hac p̄ma beatitu-
dine pōt haberi scda. Sp̄s autē facit hōies
b̄m vt ista dicit. Ro. 8. Speculm salui fa-
cti sumus. Altera est ergo beatitudo p̄fecta q
dāt cōprehēsoribus qd p̄sistit in vīone dī-
vine essentie in qua p̄sistit hō oē bonum.
Ego. 33. Nō dā tñ oē bonū: aut nulla i-
p̄fectio est admixta. Nā ē secūra p̄tinua.
et trāquilla. Ideo dicit Beatus. de hac lo-
quēs: qd Beatitudo est status eīam bonorū ag-
gregatione p̄fectus. Quāvis autē scda p̄po-
sita possint intelligi de vīa qd beatitudinē: qd
petrus fuit b̄m tam esset viator et modo
est b̄m cōprehensor. Ambrosius p̄p̄as
de prima beatitudine intelligunt: qd tempore
quo dñs ista scda p̄tulit petro. viator erat
petrus. et sic etiam nos intelligentes profe-
quimur sermonē nostrū. Et quo ergo b̄m
do vīe p̄sistit in virtuose viuendo: videam⁹
quomō petrus virtuose vixit vt sic p̄sequē-
ter agnoscamus rationē verborū: quare. si
petrus beatus fuit et est. Notādū ergo qd
ad hoc qd hō sit beatus. oportet qd omnes
virtutes sit in eo et fm omnes viuat. Non
enim sufficit vnam virtutē habere: quīo
nec pōt vīe tñ vīrtus haberi qd vī-
tutes omnes iuse sunt cōnecte in charitate
acquisite nō sunt cōnecte in p̄uidentia. Dicit

Item de beato petro aposto.

Prima est fides integralis.
 Secunda est spes supernaturalis.
 Tercia est charitas diuinalis.
 Quarta est prudentia intellectualis.
 Quinta est iustitia legalis.
 Sexta est temperantia corporalís.
 Septima est fortitudo sensus patetis formalis.

¶ Primo ergo virtus est fides integralis
 que est fundamētum oīa virtutis. s. 1. Cor. 2.
 Fundamētum aliud nemo pōt ponere p̄ se
 nec id qđ positum est: qđ est x̄ps iēsus. s. 1.
 deo iēsu x̄pi. Et ideo sine ea nulla est vera
 virtus. Aug. 9. Ubi deest cognitio veritatis
 falsa est virtus etiam in optimis morib⁹.
 Et ideo quib⁹ aliquis iudeus vel infidelis
 honeste vixerit: tamen non est vere virtu-
 sus nec consequenter potest dici beatus
 nec spe nec re: quia non placet deo ope-
 ra eius. Heb. 11. Sine fide impossibile est
 placere deo. Nec ergo fides facit hominē
 beatum prima beatitudie. Io. ultimo. Bea-
 ti qui non vident et crediderunt. Et ideo
 beata helisabeth dixit virgini gloriose. Be-
 ata que credidisti. Luc. 1. Nec virtus
 salt mīrabiliter in Petro quia ipse fun-
 damentum fidelitatis patet in euang. ho-
 mīno. ubi tria ponuntur principaliter.

Primo fidei interrogatio facta per dñm.
Secundo declaratio fidei facta per dñm.
Tercio promissio fidei promissa per dñm.
nam. Et verbis ergo petri sumitur funda-
mentum fidei christiane que consistit in di-
uinitate ⁊ humanitate christi. De his toria
euangelij. Et nota cum dicit. Tu es petrus
⁊ super hanc petram edificabo ecclesiam
meam. super soliditatem sue firmitatem si-
delique adeo firma est qd diuelli sine diuul-
sione non potest. quia porte inferi i. peccata sine
hereses ⁊ persecutiones non preualebunt
aduersus eam. Et ratio huius est. qd chri-
stus pro eo orat. Luc. 22. Petre ecce sa-
than expellat vos vt cōstruat sicut triti-
cum. Ego autem rogauo pro te vt non desi-

clat fides tua. ⁊ tu aliquando conuersus
confirma fratres tuos. Sic ergo firmitas
fidel in petro fundatur q̄ ad ipsū perti-
net alios confirmare in fide. a quo petrus
cadere et errare non potest. Et ideo nec ec-
clesia romana potest a fide errare. 2.4. q. 1.
Directa. Et c. **P**rocedendo. Nam ⁊ si alqs
imperatur vt latent reſia ſua: ſoli tamen
petro dicitur. **H**uc in altum hoc eſt in pro-
fundum diſputationem. **Lnc. 5. 2. 4. q. 1.** **N**ō
turbatur. Et c. **N**oticiu facit. de bep. **M**a-
ſores. **I**n premium ergo huius fidel petrū
promittit ſibi poteſtas clauium; cum dicitur.
Dabo tibi clauis regni celorum ⁊c.
Hec autem promiſſio repleta fuſt poſt re-
ſurrectionem cum dicit. **P**aſce agnos me-
os ⁊c. Et infra declarabitur parte. 3. Et
nota q̄ quātū ad hanc poteſtatem ma-
ſor eſt petrus omnibus creaturis angelicis
⁊ humanis. **E**ide ſupra in alio ſermo. hu-
ſus feſti qui incipit. **H**ī ſunt duo olue: par-
te. 5. in ſi. Ergo bñs eſt ſymon bariona ⁊c.
Tercia virtus eſt ſpes qui facit homines
beatum. **p̄s. 33.** **S**uſtare ⁊ videre: q̄m ſuaute
eſt dñs. beatus vir qui ſperat in eo. **1. rē p̄s.**
33. **N**ō p̄luabit bonis eos qui ambulant
in innocētia: ſic viſitatum beatus homo q̄
ſperat in te. **N**ota **I**n innocētia. ſ. ſine mor-
tali q̄ vel nunq̄ cōmiſerunt illud vel peni-
tentiam egerant. **A**lioquin porus p̄ſum/
pilo q̄ ſpes dici poteſt. **S**pes ergo facit ho-
minem beatum. **Rō. 8.** **S**pe enim ſaluſ facti
ſumus. **H**anc ſpem habuit beatus petrus:
q̄ maritime apparet in co. q̄ ad vnus ſuſ-
ſionis vocem reſectis omnibus ſecutus eſt
dñm: ſicut patet **Mat. 4.** Et ideo ſpe iſta
ſubſiſtus ſiducialiter ⁊ audacter diſt ad
dominum. Ecce nos reliquimus omnia et
ſecuti ſumus: quid ergo erit nobis **Mat.**
19. **N**ota **O**mnia. ſ. exteriora ⁊ interiora:
quia qui caret exterioribus et nō reliquit
cupidiſſatem rerum temporaliū miſerū/
mus eſt: ſed qui caret etiam affectu inordi-
nato beatus eſt. **Mat. 5.** **B**eati paupes ſpi-
ritu: q̄m ⁊c. **I**deo dicit **G**reg. q̄ in hac re-
affectum debemus porus penſare q̄ cen-
ſam. **V**ultum reliquit q̄ ſibi niſil retinuit.
Vultum reliquit qui quū parum: totum
deſeruit. **N**uſus ergo ſpei merito audiū

Item de beato Petro apo. lxxx.

domino promissionem iudicarie potesta-
tis cum ait. Amen dico vobis qd vos q re-
liquistis omnia & secuti estis me: in reg. cel.
se. si. ho. in sede maiestatis sue sedebitis. et
vos super se. xij. sed. xij. tribus israel. In-
suo etiam spei merito claudum illum qui
facebat ante portam templi que dicebatur
Speciosa solo imperio sanauit. Sic & Eneid
paralictid. Nec. 9. sicut legitur. Nec. 3. diceb.
Aurum & argentum non est mihi qd ante
habeo &c. Vainus etiam spei firmitate sub-
nitus super aquas sicis peditibus ambula-
uit. Mat. 14. Ergo beatus es symon &c.
Tertia virtus est charitas: hec maxime
facit beatam multo magis qd fides & spes:
qz. Hanc mouent fides spes charitas tria
hec: maius autem horum est charitas. i. Cor.
13. Ideo Tob. 13. Beati omnes qui diligunt
te & qui gaudent super pace tua. Ista ergo
charitate fuit excellens beatus petrus
quia feruentissima vigeat in eo erga deum
& erga proximum. Erga deum patet ex qd
taor. Primo quia ut dicitur in l. genda. Pe-
trus licet ceteros aplos maiore seruire fuit.
& hoc patet ex eo qd post qd dñs pñst ap-
stolis qd oportebat ire cum ierosolimam et
multa pati & occidi & die tertia resurgere.
Solutus petrus assuens cepit increpare eis
dicens. Abstine a te domine. Non eris tibi h.
Mat. 16. Qd verbum ex tenerrimo amore
dixit. Secdo patet idem ex eo qd preditorē
secre voluit. quia ut dicit Aug. si eum sci-
uisset dentibus discerpisset. Tercio patet ex
eo qd videns dñm transfiguratum in: b. sa-
rus amo is diuini dulcedine ait. Domine
bonum est nos h. esse &c. Mat. 15. Quarto
id patet ex verbis domini Jo. vi. Symon
Joāns diligit me plus h. qz & habita re-
sponsione petri in signum maximi amoris
comisit ei curam pastoralis. Vnde ei clares
quas sibi ante promiserat dicens. Pasce
agnos meos: pasce oues meas. Vbi nota
qd ter voluit dominus qd ore suo confite-
tur petrus ipsum diligere dicens. Domine
tu scis quia amo te: quia enim tertio nega-
uerat tertio confitetur ut dicit Ambrosi. 5.
q. i. i. m. s. r. Item ter dixit dominus petro:
pasce. Vel dicit qd hec est alia ratio quare

ter christus exigit confessionem amoris a
petro. ut ostendat petram corde ore & ope-
re christum diligere: ut notat Glo. 25. q. 1.
Dicitur. Item quia pastor debet pascere
oues christi tripliciter v. corde diligendo.
ore predicando arguendo. obsecrando. in-
crepando: iuxta ill. 1. 2. Tim. 4. Insa opoz.
Impoz. a. gne obsecra increpa in omni pa.
& doc. & opere subueniendo necessitatibus
spiritualibus et temporalibus ouium chri-
sti: etiam vitam exponendo. Jo. 10. Bonus
pastor animam dat pro ouibus suis. Allo-
quin ut dicit Greg. in registro: & habetur. 8.
q. 1. In scripturis. Si is qui valet omni po-
tentis dei renuerit pascere oues ostendit pa-
storem suum minime amare. Erga proxi-
mos vero quantum seruerit charitas in
petro non possit lingua exprimere: quia to-
tam vitam suam ad salutem ouium expo-
suit predicando & alia opera vite actiue fa-
ciendo. Unde ad primam predicam in die
penthecostes conuerit tria millia hominum
ad fidem xpi. Act. 2. In seba vero pñstatio
ne post qd sanante claudum puerit quinqz
millia. Act. 3. ergo beatus symon.
Quarta virtus. prudentia facit hominē
beatum. Prover. 3. Beatus vir qui inuenit
sapientia. Item Prover. 19. Custos prudē-
tie inueniet dona. s. eterna. Prudentia au-
tem ista consistit in sebre bene gubernare &
dirigere gregem sibi commissum. Prover.
24. Prudentia roborabitur domus. Quā-
ta autem prudentia fuerit in beato Pe-
tro possumus tamen ex exemplo sebre: qz
si ad gubernandum domum callidus est ne-
cessaria prudentia: quanto maior requiri-
tur prudentia ad gubernandum vniuersi-
tas orbem. qui fuerat beato petro comis-
sum. quem diligentissime gubernauit. tum
etiam ex verbis & ex facto eiusdem: qz do-
minus non elegisset enim in pastorem eccle-
sie nisi prudentissimus fuisset: qui loquens
de eo ait. Misistis est fidelis seruus et
prau. quem constit. dominus super familiam
sua &c. Mat. 14. Potest etiam intelligi pra-
dentia ista. s. scientia necessaria prelato: de
quo vide per Gratianum in decretis di. 26.
cum tribus distinctionibus sequentibus.

Itē in cōmemo. bti pauli apostoli.

Constituta virtus est iustitia que est virtus per quam homo reddit unicuique quod suum est. Hec facit hominem beatum. s. Beati qui custodiunt iudicium et faciunt iustitiam in omni tpe. Item Mat. 5. Beati qui caritatem et fident iustitiam: pertinet autem precipue ad prelatos. Uiguit at in Petro elegantissimē qui fuit tenacissimus ad corrigendā rebelles et inobedientes et fallaces: sicut patet in multis exēplis. Primo in Anania et Saphira Act. 5. De hystoriam. Secundo in oblatione quā fecit Symon mago: sicut patet Act. 8. Item quā oratione sua precipitavit Symonem magum volentem in aera: sicut legitur in legenda. Die hystoriam. Fuit etiam iustus ad puniendū in semetipso petri negationis xpi. Nam ultra illud triduum quo fuit amare. semp portabat sudarium secum pro lachrymis detergendis: quas effundebat presertim quā gallum audiebat cantare. memorans negationis sue. ergo beatus erat Petrus: quia Beati qui lugent: quia ipsi consolabuntur Mat. 5. Itē Luc. 6. Beati qui nunc fletis: quia ridebitis. ergo beatus es Symon barlona.

Sexta virtus est temperantia que facit hominem beatum. Mat. 5. Beati qui nunc esuritis quia saturabimini. Uiguit maxime in beo Petro quia sicut dicitur in libro Clementis et habetur in legenda. Cibas Petri erat solus panis cum olivis raro cum oleribus. In dumentum vero tanquam cum pallio. et hec homo nihil aliud querebat: panis autem temperantie merito dedit ei gratiam deus ut ad umbram petri sanarentur infirmi: sicut dicitur Act. 5. Quanto magis ad tactum vestimentorum: Moraliter dic contra intemperatos quia si temperantia facit hominem beatum ergo intemperantia miserum. Volunt intemperati sacre festam hic ergo sibi facient vigiliam: quia erant in magna esurie et siti: sicut patet in epistola Luc. 16. Jo. 13. 65. Pro eo quod vocavit et non respondit locutus fuit et non audistis: propter hoc hec dicit deus deus. Ecce serui mei comedent et vos esurietis. Ecce serui mei bibent et vos sietis: ecce serui mei letabuntur et vos confundemini. Igitur faciamus hic vigiliam ut postea faciamus in festo vite eterne.

Septima virtus est fortitudo seu patientia: que facit hominem beatum. Mat. 5. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam. Item. i. Pet. 3. Sed et si quid patienti propter iustitiam beati. hanc fortitudinem habuit Petrus sicut patet in persecutionibus et contumeliis quas cum ceteris apostolis passus fuit De quibus dicitur Act. 5. Ibant apostoli gaudentes a conspectu principum: quoniam dei habebant pro nomine Iesu christi pati. Sed maxime hec virtus apparuit in eius preciosa morte. De eius passionibus. Et quomodo deus apparuit Petro de roma fugienti. Unde dicitur ter. in. c. Per venerabilem versā locus. n. 22. Qui filij sunt legitur. Cum n. Petrus vires fugiens exisset volens cum deo ad locum quem elegerat reuocare: interrogatus ab eo Dne quo vadis: respondit. Vento romam iterum crucifigi: quod intelligens pro se dictum ad locum ipsius protinus est reuersus. Hec ibi. Et ut ibi dicit Jo. an. post hosti. Erponitur crucifigi. in te: et sic verba ista altera terrasalem intelligatur: et effusione tui sanguinis qui primus meus vicarius es in terra fundetur firmetur et consecratur hic locus: quem elegi mihi ad hoc: de elec. Pandamēta lib. 6. Deo gratias. Amen.

Item in die commemorationis beati Pauli apostoli. Sermo vnus.

Quā vobis

facio euangelium. Gal. 1. Questio solet fieri de istis duobus apostolis. i. Petro et Paulo quis est maior et excellentior. Et cum distinctione trimēbris possent. n. isti apostoli: considerari tribus modis. Primo secundum conditionem apostolicam. Secundo secundum prelationem ecclesiasticam. Tertio secundum predicationem euangelicā. Secundum primum sunt equales sicut omnes sacerdotes sunt equales quantum ad potestatem consecrandi eucharistiam. Sic in proposito. et ideo sunt equales etiam quantum ad meritum et premiam glorie. Unde Greg. in i. dialo. Aperte ergo constat quia cum virtus virtutis fuerit dispar in miraculo virtutis tamen meritum dispar non est in celo: licet primo fuerit electus Petrus et ultimus

Itē in die cōme. beati Pauli apost. lxxi.

Paulus : quasi diceret Christus Petro.
Volo et huius nouissimo dar' sic et tibi dat.
20. Quantum ad seculum Petrus fuit maior
Paulo sicut papa legato. Petrus fuit pa-
pa cui dicit r'p's. Tu es Symon filius Ioa-
nis. tu vocaberis cephas Jo. 1. Cephas. i. ca-
put r'c. Jo. 20. Pasce oues meas. Et dat.
16. Dabo tibi clauis regni celoz r'c. Pau-
lus r'c. fuit legatus. Un' ipse dicit. 2. Cor. 5.
Pro r'p'o legatione fungimur tanq' deo ex-
hortante per nos. Quantū ad terrā Pau-
lus fuit maior Petro et oibus aplis q' ar-
dentius predicauit et plus laborauit : ut p'z
2. Cor. xi. 2. Et ideo ipse per excellentiam
pōt dicere thema. Notum vobis facto r'c.
Patet thema. Reperi iuxta thema q' pre-
dicatio euangelica. vbi Pauli habuit super
predicationes alioz excellentiam in tribus.
C' Primo quia sua predicatio fuit amplius
copiosa.

C' Secundo quia fuit clarius luminosa.

C' Tercio quia fuit longius virtuosa.

C' Primo dico r'c. Alij apli post receptio-
nem spūs sancti in die pēbēcosles discesserūt
sibi mundum et quilibet accepit suam portio-
nem r'c. sed beatus Paulus per vniuersas
mundum discurrēdo de civitate in ciuitate
tem predicādo annis. 17. ut dicit Hieronim.
In libro de viris illustribus. Unde cantat
ecclesia. Deus qui vniuersum mundū beati
Pauli predicatione docuisti r'c. Item enī
alijs aplis predicationibus prouideretur de
expensis a civitate vel a p'bis hoibus : quia
r'p's dicerat. Dignus est operarius mercede
sua Luc. 10. Paulus tñ suis manibus labo-
rabat. q' erat artis cenosatore. q' faciebat
cordas et costr r'c. Unde ipse dicit. 2. Thes.
vlti. Ip's. n. scitis quēadmodum oporteat
imitari nos. qm non iniqui sumus inter
vos neq' gratis panem mādcauimus ab
aliquo. sed in laboris et fatigatione nocte et
die opantes ne quem v'm granamus.
Et alibi 1. Cor. 20. Argentus aut aurū aut ve-
stem nullas r'cupim' sicut scitis : qm ad ea
que mihi opus erant et hīs qui mecum sunt
ministrabant manus istę. Item multos la-
bores multas iniurias passus ē p' r'p'o r'c.
Ideo patet q' sua predicatio fuit copiosior.
Recte tenuit preceptum r'p'i dī. Euntes in
mundum vniuersus predicate euangelium

oī creature Mar. ult. Nota h'ic moraliter ex
isto textu q' p'dicatores vbi dī debēt tria
attendere. Prīmū Euntes in mūdū vni-
q' debent nō in vno semp loco morari sed
discurrere alias accipiant familiaritatē ciuitā-
denotas r'c. et p'dāt deuotionē r'c. Hinc p'z
quare fratres mutant quolibet āno de con-
uenta ad cōuentū r'c. Secūdo p'dicate euā-
gelium r'c. nō dicit Quidiū. nec Clergū. nec
Arst. r'c. Tercio oī creature. i. oī hōi r'c. vbi
nisi q' paup'. v'ris mulieribus. nobili igno-
bili r'c. Multi errores sunt inter fideles et
defectu instructoz r'c. et p'dicatoz q' nō pre-
dicant illis r'c. 35. Trch. 4. Paruuli petie-
rūt panē et nō erat q' frāgeret eis. 35. bñs
Paulus p' vniuersum mūdū p'dicauit. 35
dicit. Horum vobis facto euangelium.

C' Secūdo dico q' predicatio euangelica beati
Pauli fuit sup' oēs alios claritas luminosa
Quia oēs apli predicabāt doctrinas cele-
stes quas a r'p'o audiuerāt : sed nō viderāt
sed beatus Paulus predicabat q' viderat
q' fuit rapinus vsq' ad tertiū celum et vidit
archana dei r'c. 2. Cor. 12. 35. dicit ipse. Euā-
gelium q' euāgelizātā est a mō non est s'm
hoies : neq' ego ab hoie didici illud : sed p' re-
uelationē Iesu xpi Gal. 1. s'm hoies supple-
pup vel mortale. 35. Paulus didicit illud
in curia celesti in scola angeloz vbi tribus
dieb' sta iuit et scuit p'nsq' Salomō et oēs
p'bi mūdī. Studuit sibi i libro vite q' est r'p's
q' liber h'z duas cartas. i. ciuitatē et būan-
tatē r'p'i. Dīe p'atice q' r'p's ostēdit Paulo
nouē ordines angeloz. Prīo primū ordi-
nē. i. angeloz in quē r'p's v'it vadūt p'sone
penitētes r'c. Secūdo ordinē archangeloz
in quē vadūt p'sone deuote : q' sicut aia est
melior corp'is : sic deuotio est melior penitētia

Tercio ordinē p'ncipatū : in istā vadunt
p'sone misericordes. Quarto ordinē p'atū
in hūc vadūt p'sone patētes in aduersitatē
bus. 5º ordinē v'itū : in hūc vadūt p'so-
ne cōcordiā inalec h'ites. 6º ordinē v'ia-
tionū : in quē vadūt p'ati bone vite et bene
gubernātes gregē q' iuste intraverūt. 7º or-
dinē thronoz : vbi collocabunt illi q' serua-
uerūt p' r'p'o aplicā p'p'ratē. 8º ordinē
cherubin : vbi erūt p'sone scētificę q' alios
viam veritatis docuerūt. 9º seraphin : vbi
erūt q' erūt h'ic plenī charitate. maior hōz

Itē in die cōmemo. beati Pauli apost.

est charitas. Deinde vidit paulus cathedrā
virgis sup oēs choros angelor. Deinde vi
dit diuā ecclesiā: ut dicit Aug. in lib. de vidē
do deū. et in lib. ad Probā: et scās Tpo. in
l. p. q. Et in. 22. q. 175. ar. 3. et qñ reuersus
fuit crediderūt q studuerat in studio cele
sti et dixerūt sibi. Vñ venis: Rñdit Pan
lus. Scio hōiem in xpo Iesu añ ānos qua
tuordecz sine in corpe siue extra corpus ne
scio. deus scit: qñ raptus est in paradysum et
auduit archana pba que nō l3 hōi loq. 2.
Cor. 12. Hora vsq ad tertiā celā. Scripta
ra sancta nō facit mētionē Sē. l. Añ de
trib⁹ celis. Priō de firmamēto qd pñet
octo celos. f. 7. planetas et octauā siderē.

Scdm celū dī aqueā. haque q sup celos
sunt. et istud celū dī cristallinū. Tertiū ce
lū est empyrēa: vñ in pñcipio creauit de⁹
celū: dicit Glo. Bede. f. Empyrēa tē. Patet
scda ps huius sermonis.

Tertio dico tē. longius virtuosa: q om
nes alij apostoli predicauerunt vsq ad mor
tem tē. sed paulus in vīra pñdicauit. 37. an
nis. et in morte et etiam post mortem tē. Di
catur eius martirium et qñ post mortem
apparuit anima eius Hieron. tē. Ecce quo
modo predicauit post mortem. Non legitur
de alio sancto. Statim Hēro soluit omnes
christianos quos tenebat captos: sed tamē
obduratus non fecit se christianus. et hoc. f.
q post mortem erat predicaturus ipse pau
lus prophetauerat dī. Magnificabitur xps
in corpore meo siue per vītam siue per mor
tem Phil. i. Item predicauit etiā in morte.
Dicatur de capite qd fecit tres saltus. Et
in quolibet dicebat Iesus: et nascebatur ad
quemlibet saltum vnus fons: et sic fecit tres
predicationes: in quolibet saltu vnam. Mo
ta secreta. Tribus vīcibus Paulus nomi
nauit Iesum propter tres virtutes quas ha
bet nomen Iesus pñcipaliter.

Primo contra defectus spūales.

Secundo cōtra infirmitates corpales.

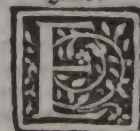
Tertio cōtra aduersitates tpales.

Defectus spūales sunt peccata. Si ergo
aliquis est durus in petis. deuote inuocet
nomen Iesus et habebit cōstrictionem. Hoc
figuratum fuit in morte christi: quando pe
tre scisse sunt: ecce contritio. et monumenta
aperta: ecce confessio. et multa corpora san

etorum surrexerunt: ecce resuscitatio anime
ad statum gratie. Idem de illo qui habet
rancorem contra proximū et desiderat vī
dictam tē. Omnis quicūq inuocauerit no
men domini saluus erit Ro. 10. Hora Inno
cauerit. i. Intus in corde vocauerit. Item
Act. 4. Nec enim nomen aliud est sub celo
datum hominibus in quo oporteat nos sal
uos fieri. Secūdo est cōtra infirmitates cor
porales. Auctoritas. Signa eos qui credi
derint hec sequentur. Non dicit qui sancti
fuerint. In nomine meo demonia eijcent
linguis loquentur nonis: serpentes tollent
et si mortiferum quid bi. nō eos nocebit. Su
per egros manus imponent et bene habe
bunt Mar. ultimo. Quando ergo estis in
firmi vel filij vestri. inuocate nomen Iesus
et curabimini: si expedit saluti anime vestre
Idem de mulieribus que volunt concipe
re vel conceptum conservare vel parere tē.
Ecce secūdas. Hō ergo recurratis ad dīa.
nos tē. Beatus vir cuius est nomē domini
spes eius et nō respexit in vāta. et infant. i.
falsas. f. diuinarum et sortilegorum tē. Die
contra hoc vīrium ut expedit. Tertio cō
tra pericula seu aduersitates tēporales. Si
es in bello iusto inuoca Iesum et dabit tibi
vires. Secus si in bello iniusto: quia necesse
diuina iustitia patrocinium dare criminib⁹
ut ait Chrysostomus. Idem in rēpēstate tē.
et sic in huiusmodi. Auctoritas. Turris forti
tudinis nomen domini: ad ipsum confugiet
iustus et exaltabitur. Prouer. 18. Nomen do
mini est nomen Iesus Luc. 1. Vocatum est
nomē eius Iesus tē. ecce tertius fons. et pa
ter cōclusio clara: quomodo predicatio bea
ti Pauli fuit alijs longius virtuosa. ergo
thema. Notum vobis facio euangelium.

Deo Gratias. Amen.

In festo visitationis beate Marie vir
ginis. Sermo pñmus.

Eurgens ma

ria abiit in mōdiana Luc. 1.
Hodie est festum glorio
sum visitationis et saluta
tionis virginis gloriose.

Salutemus ipsam. In hoc euangelio con
tinentur quattuor excellēte de p̄gine gloriose.

Prima est profunda humilitas.

In festo visitationis bte marie vir. lxxii.

Secunda est admiranda sanctitas.
Tercia est perfecta credulitas.
Quarta est iocunda locunditas.
In prima parte dicimus. sc. puncta sunt
 secunda quatuor. In tertia quatuor. In quarta
 decem et sic in summa sunt 30. puncta.
Primam notat in eo qd postqz hgo glo
 sa concepit filium dei nō in elatione nec in
 superbiam ascendit sed in monrana virtu-
 tum. Elevationis enim per superbiam nihil altius
 restat nisi casus in baratrum damnationis
 Finis enim ad alta levatis est ruere. Sed
 magis se humiliavit: accessit enim in do-
 mum Zacharie et servavit ibi Helisabeth
 cognate sue pregnantis et fuit in obsequio
 suo per tres menses. De hac humilitate lo-
 quitur prima pars evangelii. Exurgens ma-
 ria abiit in montana cum festinatione in vi-
 sitatem Iuda. Et intravit in domum za-
 charie et salutavit Helisabeth. **E**xemplum
 virtutis omnium reverentia et diligentia
 imitandum. Decuit namqz ut sicut initium
 humane perditionis processit ex superbia
 mulieris seducte a diabolo: sic initium hu-
 mane salutis procederet ex humilitate mu-
 lieris illustrare a spiritu sancto. Eua enim
 quadrupliciter superbiavit contra deum.
Primo quia aperit equalitatem dei et
 diabolo credidit dicenti. Eritis sicut dii scilicet
 res bonum et malum. et vide creitatem eius
 quia voluit esse equalis deo cum se faceret
 discipulam diaboli. Secundo superbiavit quia
 contempsit preceptum dei prescientis de
 hoc ligno non comedas etc. Tercio su-
 perbiavit quia non sufficit sibi ipsam prece-
 disse mandatum dei sed etiam fecit utrum
 peccare: quia non seductus sed ne contrista-
 ret delicias suas comedit sicut dicit Apo-
 stolus. i. Tim. 2. Adam inquit non est se-
 ductus: mulier autem seducta in peccati
 catione fuit. Quarto excusavit se de pre-
 cato commisso dicens. Serpens decepit
 me Gen. 3. Contra quod ps. Non declinas
 eo: meum in verba malicie ad excusandas
 excusationes in peccatis. Et fortasse magis
 Eua peccavit se excusando qd comedendo
 quia si se non excusasset sed humiliter ve-
 niam petisset dicens Ignovisset ei: quia non
 obliuiscetur miseretur deus nec continebit in
 ira sua misericordias suas. Ex huiusmodi

ergo superbia processit humana perditio:
 surta illud Eccli. 25. A muliere instigam fa-
 ctum est peccati: et propter ipsam omnes
 morimur. Ordinauit ergo divina sapien-
 tia ut sicut mulier damnavit: sic mulier sal-
 naret. Unde e contrario virgo gloriosa qua
 drupliciter se humiliavit. Primo deo et
 angelo dicens. Ecce ancilla domini. Se-
 cundo ad domum Helisabeth pregnantis
 ipsa pregnantis accedendo. Tercio sibi ob-
 sequendo. Quarto in partu suo officium
 obstetricis exercendo. Unde prima que re-
 cepit Joan. bap. in manibus ex utero ere-
 untem: fuit virgo maria. **M**agna excel-
 lentia Joannis. Moralliter habemus exem-
 plum nos humiliandi quia si virgo tam ex-
 cellensissima et incomparabilis se humilia-
 vit: quis superbiat? Nota contra mulieres
 que quando parturiant filios masculos su-
 perbiunt etc. sic ut expedit. Sed dices tu
 quam mercedem habere poterimus ex hac
 humilitate? Respondet quadruplicem hu-
 militatem.

Prima est dei glorificativa.

Secunda est hominis exaltativa.

Tercia est diaboli prostrativa.

Quarta est proximi placativa vel edi-
 ficativa.

Primo namqz etc. Magnum enim bono-
 rem deo exhibemus nos humiliando sibi.

Primo intellectum simpliciter credendo
 homo que sunt fidei corpore ab ore eius pro-
 lat: quia excellant omnem humanam ra-
 tionem. Si enim credimus iudici de legibus
 philosopho de philosophia. medico de me-
 dicina. theologo de theologia. philologo et
 p. libris. et cuilibet in arte sua: cur deo non
 credimus qui mentiri non potest. Ideo apo-
 stolus. Destructores omni altitudinis extollen-
 tem se adversus scientiam dei et in captivitate
 redigentes omnem intellectum. in obsequium
 xpi. 2. Cor. 10. Secundo subiugando voluntatem
 deo per obedientiam huius repugnet voluntas et
 sensualitas. Sic patet de castitate et humil-
 tate etc. prout expedit. Tercio subiugando
 memoriam ad recordandum de beneficiis
 divinis. Quarto os ad loquendum de rebus
 divinis. Quinto aures ad audiendum
 verbum dei. Sexto oculus sensus etc. et cor-
 pus etc. Ex hoc ergo deus honoratur a nobis.

22 ij

In festo visitationis bte marie virg.

Secundo humilitas est hois exaltatio. Nota similitudinem de statere que quanto magis descendit in vna pre: tanto magis ascendit in altera. Ideo dicit Petrus. Humilia mini sub potenti manu dehinc vox exaltet in tpe visitationis. i. Pe. 5. Nota Visitatio nis. i. mortis. Ideo bta virgo fuit exaltata sup oem creaturam etiam angelicam: qz sub oi creatura fuit humilis. Luc. 1. Quia respice humilitate ancille sue. Ideo dicit dñs Lu. 12. Quis se humiliat exaltabit. Itē. i. Be. 2. Quicumqz honorificauerit me: glorificabo eū. Quis magis in hac vsta descendit p humilitate qz xps: qui tot et opprobria et tandem mortē cum maximo vituperio passus est. Ideo exaltatus est. s. oem creaturam. Phil. 2. Humiliavit semetipsum fac. obe. vsqz ad mortē. Nota practice bisto ria que habet Mar. 18. De prentione inter aplos erorta qz corz videret eē maloz. Lu. 22. Et xps dixit eis. Quicumqz humiliauerit se sicut puerulus iste: ipse intrabit i regnū celo rā. Dat. 18. Tertio hūilitas est diaboli pro stratio. Nota exēplum de Machario cui obuias diabolus in deserto dixit. qz nihil aliud in Machario existens ipsum vincebat nisi humilitas quā ipse diabolus habere nō poterat. Vide in legēda scti Macharii. Quarto humilitas primū placat qz nihil sic placat boiem sicut humilitas: qz inter supbos supsunt iurgia. Prover. 13. Utis vincere superbum: humilia te. Nota exēplū de libertino q passus pēssione ab abbate suo euz scabello suppedaneo paciam humilē exhibuit. Et hūilitas sua facta est magna magistri vt refert Greg. in. i. diag. 35. Prover. 15. Responso mollis frangit iram: fmo dñus suscitāt furorē.

Secundo notat admirāda scitās. Scitās ē duplex. Prima qz homo est scūs in se sed nō effundit illā ad alios: sicut sunt scī here mite. De qbus dicit Hieron. 2. Secūda qppe rusticitas solū sibi pdest. Alia est scitās q nō solū in se sed etiam in alios effunditur. Hanc hūit virgo et hoc ostēdit in scda pte euangelij. Et factū est vt audiuit salutationē marie helisabeth: exult. in. in v. eius et repleta est spū scō. et exclamauit voce magna et dixit. Benedicta tu iter mulieres. et. vsqz infans in vtero meo. Ubi notandū q

quattuor effectus protulit huius salutio ex vigore scitatis virginis gloriose. duos in matre et duos in filio. primus in matre. i. helisabeth: qz repleta est spū scō. et in hoc fuit filis scitās virginis radio solis qui replet totā domū lumine. et. Secus effectus qz facta est pphisa helisabeth: vnde dixit. Benedicta tu iter mulieres et bndictus fructus vteris tui. Et vñ hoc mihi vt veniat mater dñi mei ad me: In filio verus. i. i Joanne baptista primus effectus fuit scitatio in vtero. Sicut. n. verbū sacerdotis baptizantis scitificat aiam baptizati: sic verbū virginis salutantis scitificauit aiaz Joānis baptiste. Alii dñ. Ecce enim vt facta ē vox salutantis in auribus me. et al. infans in gaudio in vtero meo. Secus qz etiam pphie spūm accepit. cognoscens in vtero filiū dei. ppter hoc et dñi plūqz pphiaz: qz anteqz nascere fuit pphā. Uide. s. ph. 2. gaudet et. Et ideo exultauit faciens reuerentiā et incli nans se filio dei in vtero virginis existenti. Nota practice sicut scriptū. s. in pfecto Joānis bapt. fmo. scit. Uinc. nūqz incipit. Macharius dñi erat et illo pte. 3. et. Moraliter ex hoc habemus exēplū q nō solū nobis debemus esse boni sed etiam primis: iuxta illud 2poc. ult. Qui audit dicat veni. Et Eccl. 17. Deus mādauit vnicuiqz de primo suo: vñ mulier dñi trahere vsp. et 29°. Saluabit enim vir infidelis p mulierē fidelē. Et saluabitur mulier infidelis p virū fidelē. i. Cor. 7. Sic pater trahat ad deū filiū et 29°. Sic seruus dñm. primus primū suū. pseruū h tpe: qz videtis q dñs visitat vos. Sic facit deus nobis: sic facit mulio seu burdonarij bestijs itinerantibus q si pigre sunt ad itinerandū vel deuiant a via. primo excitat eum vocibus dñendo. Andā vel Alrri. et. si nō mouent pūgit et verberat. Sic de pte vsqz xbo vos exaltant p pūcatōres q sunt nūqz dei: qd dicit dñs. Non. n. vos estis q loquimur: sed spūs patriis vestri q loquit in vobis. Dat. 10. Sed pauci ex vobis sunt correcti. Quis vñrarius nedū relligit: sed et dimisit exercere vsuras: Quis pūbinarijs pūbinā? Nota hic incidēt de illo sacerdote q mortuus ē duabus ecclis: in lecto in capitulo suo. et tñ sepultus ē in ecclia: et debulset in sterquilino sepeliri nec

In festo visitationis btē marie vir. lxxiii.

754

pro ipſis orantibus nota. l. q. 2. pro obitu
tibi. Et de ſepul. c. Et pte. Et de ſtatui mo.
t. 2. ſ. qui vero. Et c. Sup quodam. Quis
blaſphemias: Quis i ſanctis precipuis opa
ſeruiſſa: Que mulier caudas et ſenius ſuos
Ideo dñs vos verberat in ſirmiſtatibus et
verberet ne peiora pariſmini in ſuſcip. De e
go illis qui nō corriganē tē. Ideo oleo vor
bis cum pſalmiſta. Hodie ſi voces elus au
dieritis: nolite obdurare corda veſtra et c.
Tertio notat pſecta credulitas. Unde
dicit Beata que credidit. q. pſi. in te q̄ ol
era ſunt tibi a dño. Aug⁹ in lib. de ſignifica
te. Beator ſunt maris pſcipiendo fidē tpi q̄
eſcipientes carnem tpi. Nihil etiā Marie
materna pſinquitas p̄uſſer: niſi cum ſell
cius corde q̄ carne geſtaſſet. Nec ille. Do
raliter pſecta credulitas v̄ hic q̄tuor:

C Primo cor.

C Seco os.

C Tertio opus.

C Quarto ſinem.

C Primo cor q: alias eſt ficta. Jo. 3. Qui
nō credit: iam iudicatus eſt. Seco os q:
neceſſe eſt ore exp̄mire pſertim tpe pſecu
tionis: q: ſicut lumen in laterna extinguitur
niſi ſpirat exterius: ſic fides niſi exterius pſi
teatur. Nota q̄ſtionē de aliquo q in barba
ria timore ductus abnegat fidē tpi ore ſed
nō corde q: ſi in hoc ſtatu decedit: dānatur
Ro. 10. Corde credis ad iuſtitia: ore autem
coſeſſio ſit ad ſalutem. Tertio ope quia
alias ſi nō obediſt dñis mādaris abnegat
deum et tpm: et ideo inſidelis eſt. Uſi Die
rony. Sup epla ad Tim⁹ et habet in decre
tis. ti. q. 3. Eſtimant qdā in co tſi deum ne
gar. ſi in pſecutione q̄ a gentibus cōpre
henſus ſe cōſiteri rennerit eſſe chriſtian⁹
Ecce Ap̄ls Titum. ſ. Quia que p̄nerſa ſunt
ſacris deum aſſerit: negari. Eps ſapientia eſt
iuſtitia. veritas. ſanctitas. fortitudo. Negat
per inſipientia ſapientia. per inſigates iuſti
tia. per mendaciā veritas. per turpitudines
ſanctitas. per imbecillitatē animi fortitudo.
Quoties ſcūq̄ vlcimur vlcis atq̄ petis. to
tius deum negamus. Et ecōtrario quoties
bon⁹ qd agimus deum p̄ſtemur. Nec ille.

Quarto in e. ſ. p̄ſenerationem vel ſine. ſ.
et propter deum fidelis credat et operetur.
Hanc autem ſinem ordinat c̄p̄tias per

quam fides operatur Gal. 5.

Quarto notat letabūda locū dñas in. 4.
pte euāgelij: cum dicit. Et ait maria. Ma
gnificat aia dñm. Et exult. ſpiritus meus in
deo ſal. meo. Nota q̄ virgo q̄ erat et eſt ſōs
ois v̄ritatis et honeſtatis. nō erat ſolita can
tare ſed nunc tanto gaudio ſuit repleta q̄
p̄rupit in iubilum. Unde fecit vna cantile
nam de decē ſtantijs. ſ. magnificat et c. ad h.
magnificā q̄ decē menſibus debebat ſili⁹
dei in vtero retinere: q̄ nouem menſibus et
pte de decimo ſm vſam ſcriptare q̄ ſeptis
ponit ptem pro toto. Sicut ſunt ſbi Jonas
ſuit in ventre ceti triſ⁹ diebus et triſ⁹ noe.
ſic erit ſili⁹s ho. in cor. triſ. die. et tri. nocti.
Unde ſupra in feſto natalis dñi ſer. q̄ incl
pit. Vult deus ſiliū ſuū pte. ſ. Uel dic q̄
ad notandū q̄ ſup decem gradus ſanctop
erat ſublimāda. Primo gradus eſt v̄r
ginitas. 2⁹ p̄ſectop. 3⁹ doctop. 4⁹ mari
ram. 5⁹ ap̄lop. 6⁹ p̄phetap. 7⁹ patrlar
c̄p̄ram. et tres ſer. hic angelice ſup quas
triſpbat in celis ad dexteram ſij ſedens:
ſine illud Vult regina a dextris tulo in
veſtita deaurato circūdata varietate. v̄r
tutum. Et hoc notat Anagorlee in thema
te dñi dicit. Et argens maria abſt. in mō
rana. ſ. ſup excellentiam glie ſanctop: iuxta
illud Prover. vlti. Vult ſille cōgregare
runt diuitias: tu ſupgreſſa es vniuerſas.

Notandū q̄ ex euāgelio iſto colligan
tur tria de beata ſigne que habuit in ſum
mo: perfectionem v̄te actiue contemplati
ue et paſſiue. Primo namq̄ ipſa ambu
lauit per vſam vite actiue: unde ſbi dicitur
Quod et argens abſt. Sed quo et ad quid
abſt: Certe ad helſabeth et ei ſimpende
ret humanitatis obſequia ſm Ambroſius.

Seco ipſa exult per vſam vite contem
platiue quod ſimulatur cum dicitur q̄ abſt
in montana cum feſtinatōe. Et hec eſt locū
dñas cōtemplationis ſinitur in ſalto gau
dio ſi tripudij Joannis cum in vtero ma
tris exultauit. Tertio ipſa deum lauda
uit cundo per vſam vite paſſiue cum dolo
re: glia dñs ſuam animā pertranſiit: nec
tamen mentem ipſam vulnerauit: quia
quantumcūque exteri⁹ homo dolore
paſſionis concuteretur. mens tamen eius
nunq̄ delecta ſuit. Et inde eſt q̄ fidē nunq̄

XX ij

In festo sancte Margarite virgi.

Amisit sed semper diuine voluntati conformata: non dubium q̄ in omnibus deum laudauit. Unde cantauit. Magnificat anima mea dñm. Deo gratias. Amen.

In festo sancte Margarite virginis.
Sermo primus.

Inuenta vna

preciosa margarita abiit. Mat. 13. Cogitasti mihi magis quam scitatem beate margarite occurrunt quicquid virtutis in ea: iuxta quicquid verba thematis in quibus stat tota perfectio sue scitatis.

Prima est vera humilitas.

Secunda sancta charitas.

Tercia firma stabilitas.

Quarta pura claritas.

Quinta plena felicitas.

Deo primo igitur vera humilitas quae notatur in primo verbo inuenta. Et notatur subtiliter iste virtutes in quicquid verbis thematis. Rō: Inuentio totius humane perditionis: fuit superbia. Superbia est quando homo vult viuere ad libitum nec vult subici mandatis dei. Nota hic praeter de peccatoribus finem qualitatem audientium et quanta superbia sit hominis. Tunc declara per similitudinem anellae quando vult praedari in domo contra voluntatem domini. Sic in proposito igitur. Non habet in medio domus mee qui facit superbiam. Unde enim destructio religionum: nisi ex superbia subditorum contra prelatos: Unde destructio ciuitatis: nisi quia unus vult alijs conculcibus fesse igitur. Ad destructio alia igitur: Declaratur hoc per exemplum de lucifero: de quo Isa. 14. Quomodo cecidisti lucifer igitur. Item de Adam et Eva quibus deus precepit in signum dominum ne comederent de ligno vetito igitur. Et noluit obedire ex superbia: ideo igitur. Et quo peccato omnia mala nostra et perditio peruenit. Patet conclusio. Auctoritas. Superbiam nunquam in tuo sensu aut in tuo verbo dominari permittas. Ratio. In ipsa enim inuictam sumpsit omnis perditio. scilicet angelorum in lucifero et hominum in Adam. Tob. 4. Dic hic etiam quomodo superbia est causa omnis

peccati. scilicet auaricie. luxurie. ire igitur. Unde prouenit quod parentes desperant se quando filij moriuntur nisi ex superbia: quia nolunt subicere voluntatem suam voluntati diuine. Et de dictum Cyprianus. 13. q. 2. Quia preposterum: et declara igitur. Si ergo per superbiā perditur creatura ut dictum est: per oppositam per humilitatem inuenitur. Verbi gratia. quando homo dicit Dñe ego sum indigne natus ad superbiam sed quia precipis humilitatem: ideo volo humilari igitur. Idem de alijs peccatis dicatur finem qualitatem audientium. Ideo congrue quod hoc verbum inuenta designatur humilitas. Auctoritas. Congratulamini mihi omnes: quia inueni oves quam perdideram Luc. 15. Dic hystoriam illam igitur. Centum oves sunt: persone humiles et deuote et obedientes quae habet naturam ouis: et sunt centum propter perfectionem. Iam. lo. mandatorum igitur. perditur autem vna ouis quae de herberta in herberta. id est de delectatione in delectatione incidit in manus lupi: vel alias non inuenitur. Sic alia igitur. de peris et portat eam in humeris per suam passionem et dicit angelis. Congratulamini mihi igitur. gaudium est angelis de super vno peccatore penitente. Luc. 15. Modo videamus de humilitate beate margarite igitur. Dic quomodo est effectra christiana ad instructionem nutritis sue igitur. Et relicto patre qui erat patriarcha Anichlochle paganus: et vocabatur Theodosius qui habebat eam erosam propter christianitatem. Et ideo mortua matre inuenit eam nutritice: ecce humilitas: quia cum prius esset induta de auro et margaritis. nunc de buccello ad modum rusticorum. Prius erat in palatio: nunc in heremo. Prius comedebat gallinas: modo panem cum caseo. Prius dormiebat in lecto et nunc in tugurio cum paupere nutritice et omnia propter christum. Ecce quomodo inuenta est a christo igitur. Moraliter velitis humilari si velitis reduci ad causas ouis christi igitur. Ideo christus. Discite a me quia mitis sum et humilis corde Mat. 23. Nota quod vobis constituit magnitudinem premij in illa re quam unusquisque potest habere. scilicet in humilitate. Nota exemplum de tentatione apostolorum et quomodo interrogauerunt christum. Quis putas maior est in regno celorum: Et aduocatus Iesus puillus et. Mat. 23.

In festo sancte Margarite virgi. lxxiiii

Edico secundo de sancta charitas que ostenditur cum dicitur Una. Ratio: quia conca-
piscencia dispergit cor sed charitas unit: quia
quicquid cogitat loquitur. et operatur nihil
aliud vult nisi unum. scilicet deum. Dicitur hy-
storia de Maria magdalena et Martha.
Luc. 10. Martha martha sollicita es et turba-
ris erga plurima. Porro unum est necessa-
rium. maria optimam partem elegit. quia non
auferetur ab ea. Nota Unum. scilicet unitas cor-
dis ad deum. Patet ergo quare charitas
dicitur una. Ideo dicit. 1. Jo. 4. Deus cha-
ritas est et qui manet in charitate i deo ma-
net et deus in eo. Vide infra in sermone sancti
Jacobi qui incipit unus ad dextram p. 1.
Dicat quomodo beata margarita habuit
istam virtutem quia tantam charitatem ha-
buit ad christum et nihil curans de preside
Olibrio nec de honore nec promissionibus
ab eo sibi factis. De hyistoriam quomodo
Olibrios transiens per viam vidit mar-
garitam et interrogavit eam de tribus. In-
terrogavit eam. Primo de genere. Secundo
de nomine. Tercio de religione et de inle-
genda. Et poterat dicere Mar. Unam pe-
tij a deo hanc requiram ut in habu. in do-
mo dei omnibus diebus vite mee. 26.
Item potuit dicere illud Regnum mundi
et omnem ornatum seculi contempni: propter
amorem dei mei Iesu christi et. Moraliter
sic exhortis vos cum deo saltem in diebus
officiis et festis et. De ut expedit.
Edico tertio de firma stabilitas que ostenditur
cum dicitur. Preciosa. scilicet coras deo. pro-
pter constantiam et stabilitatem. Ideo dicitur
de martiribus qui fuerunt stabiles et po-
tius volunt perdere vitam quam bonam vitam.
Preciosa est in conspectu dei mors sancto-
rum eius. scilicet propter stabilitatem quam habue-
runt. Hanc virtutem habuit beata mar-
garita et posita in carcere et educta de carcere
firmiter confitebatur nomen christi: et pater
sibi intulit quinque tormenta. Primum quia
fecit eam denudari et. Sed beata mar. di-
cebat. Dne Iesu christe sic sustineas vos denu-
datus et sic constanter sustinebat hanc ve-
recundiam. Secundum fuit flagellata et patien-
ter sustinuit pro christo et. Tercium quia
fuit percussus ferreis cardata. Et dicitur le-
genda quod prefatus faciem suam clamide

cooperiebat: nec tantam sanguinis effusio-
nem videre poterat. Quartum quia lam-
ine ferree. igne fuerunt lateribus eius op-
pilcate. Et dicebat. Non sunt condigne pas-
siones huius temporis ad futuram gloriam. et.
Ro. 8. Quinta fuit in aqua plecta ut ibi
submergeretur: sed ipsa signante aquam se-
cutus est terremotus magnus: ex quo. 12.
millia gentillum conuersi sunt. Ecce eius sta-
bilitas. Et poterat dicere. Transimus per
ignem et aquam: et edarist nos in refrige-
rium et. Moraliter et. Non qui inceperit
sed qui perseverauit saluus erit. Mat. 10.
Edico quarto de pura claritas que nota
cum dicitur Margarita. Erat enim clara in
mente ad cognoscendum dei secreta et puri-
tatem vite. Mat. 13. Simile est regnum celo-
rum homini negotiatori qui tentat bonas mar-
garitas. Istam claritatem scientie purita-
tem habuit beata mar. quia spiritu sancto
docta cognouit diabolum ad se vententem
Dum esset in carcere bis venit ad eam.
Primo in forma draconis. Secundo in for-
ma antiqui doctoris dicens se esse christia-
num et. De hyistoriam et sic consequenter ha-
buit puritatem vite. Et nota hic de signo
crucis: et quomodo debeat fieri. Item nota
contra confessores qui dicit se habere casus
papales. Debet ergo fideles oculos aperire
et bene cognoscere hoc. an verum sit et. quia
Si cecus ceco. ducatur praeter et. moraliter
istam claritatem debemus habere nos
scilicet ad cognoscendum spiritum mali-
cium: quando venit ad nos transfigurans
se in angelum lucis. Ideo dicit scriptura.
Carissimi nolite omni spiritui credere: sed
probate spiritus si ex deo sint. 1. Jo. 4. Pro-
batur autem dupliciter. Primo ex par-
te nostra habilitando. nos et dicendo. Quis
sum ego et. alias deceptus. Nota exemplum
in libro de vitis fratrum et. quando appa-
rebat diabolus cuidam fratri in forma vir-
ginis marie in casus faciem spulsi premoni-
tus a magistro suo et statim auulsi. Secundo
ex parte ipsius spiritus respiciendo quid dicit
quia si dicit contra dei mandata sine dubio
diabolus est. Ita probauit margarita que
noluit credere diabolo dicenti sibi quod duce-
ret vitum: quia erat contra votum castita-
tis quod fecerat 16 et.

22 liq

in festo gloriose Marie magdalene

Ado qnto rē plena felicitas q̄ nota euz
di Abijt. i. ad gloriam. Dicitur eius mariy
rium rē. Ideo pōt de ea dici. Non est vir
in domo sua abijt via longinqua. ſeculum
peccante ſecū tulit. In die plene lune reuer
ſurus eſt in domū ſuā. Prouer. 7. Nota
Nō ē vir in domo ſua. ſ. ſpūs in domo cha
ritatis Abijt via longinqua. ſ. ad celū. ſac.
peccante. ſ. meritorū ⁊ bonoz operū. In die
plene lune. i. in die iudicij reuerſurus eſt in
domū ſuā. ſ. carnē p̄ verā reſurrectionem ⁊
glorioſam. Deo gratias. Amen.

In feſto glorioſe Marie magdalene.
Sermo primus.

Manum ſuam

aperuit inopi. Prouer. vlt.
Declaro thema ſm̄ intelle
ctum quē volo tractare.
Chriſtus aperuit manum
ſuam b̄tē marie Magdalene inopi ⁊ pau
perme. Pro cuius declaratione ſcendū
q̄ in ſcriptura ſc̄a miſericordia dei quam
h̄y circa peccatores dī manus: ⁊ hoc p̄bat
rōe exēplo ⁊ aucte. Ratio eſt iſta: ſimilē ſi
lūm d̄narle: q̄ ſi aliq̄s volēs eleuare aliq̄m
q̄ cecidit in lutum. aquā. vel ignē. porrigit ſi
bi manum: ſic x̄p̄s volens erigere p̄ſonam
q̄ cecidit in lutum lutare vel aquā auari
ſe vel ignē ſc̄adile rē. porrigit ſibi miſeri
cordiā ſuā. Id̄y ratio. Wanns dī miſicoz
dia dei nec eſt poſſibile reſurgere a peccō ſi
ne iſta manu. ſ. miſicordia dei. B̄n̄ pōt h̄o
ſe p̄ſcere in ſeneam peccō p̄ ſe: ſed nō reſurge
re. ſ. ſe. ſ. Perditio tuo ſc̄aet: er me auct
lūm tuū. Nota ſ̄ ſilos qui dicunt. Miſe
ricordia peccabo ⁊ poſtmōdā factā p̄nāz.
Jo. 6. Nemo pōt venire ad me niſi pater q̄
miſit in terra. eſt rē. Item Ro. 3. Juſtificati
gratis p̄ grām in ſūis. Irē Ro. 9. Nō volē
tis neq̄ currentis ſed miſerentis ē dei. Exē
plam eſt iſtud. Die hiſtoriam de petro am
bulante in fluctibus rē. ⁊ cum cepiſſet mer
gi rē. dicit textus Mat. 14. Et primo ſeſus
extendens manū ſuam ap̄p̄hendit eum et
ait illi. Modice fidei quare dubitaſti? Per
q̄ ſignatūe ſignatur q̄ p̄ſona que incipit
mergi in p̄cipiſcētis ⁊ peccatis: ſi d̄y ſubie
uari oporet q̄ p̄manū miſericordie dei ele

ueſ. Ad idē Mat. 8. Ecce leproſus veniēs
adorabat eū dicens. Dñe ſi vis potes me
mā dare. Et extendens ſeſus manū tetigit
eū dicens. Volo. Mā dare. Et p̄ſeſim mā
data eſt lepra eius. Item Mat. 9. Dñe filia
mea modo defuncta eſt: ſed veni ipone ma
nū tuā ſup̄ eam rē. Aucl̄as. Dauid poſtq̄
peccauit dicit. Fiat manus tua vt ſaluet
me: quāſi diceret. cecidi: ſō rē. Irē Job pe
tebat hanc manū dicens. Vocabis me et
ego respondebo tibi. Opera manū tuā
porriges dexteram Job. 14. Patet ergo q̄
miſicordia dei dī manus. Cum ergo ma
ria magdalene in ſua iuuentute cecidiſſet.
Primo in terrā p̄ amorem terrenoz. Secū
do in lutū p̄ luxuriā. Tertio in aquam clariſi
cādo faciem ⁊ p̄ſonā ſuā vt videretur pul
chra: ſed ſeſus x̄p̄s p̄ manū miſericordie
ſue eam erexit. recte ergo dicit thema Ma
num ſuā rē. Nota hic cū dicit. Aperuit ma
nū rē. In manus enīz ap̄ſione ḡnq̄ digiti
oſtendunt quibus lapſus erigitur. Ita x̄p̄s
ap̄ſens manū ſuā Marie magdalene oſi
dit ſibi quinq̄ digitos quāſi ḡnq̄ effectus
miſericordie eam eleuando.

Primus digitus fuit longa expectatio.
Secūda benigna conuerſio.

Tertius alta premortio.

Quartus ſp̄ialis p̄fectio.

Quintus celeſtialis fructus.

Ado p̄mo q̄ primus digitus quē oſen
dit x̄p̄s Marie magdalene eam eleuando
fuit longa expectatio. ſ. ad p̄niam: credidit
ſp̄s. 12. annis vixit in peccato ⁊ tñ x̄p̄s ex
pectabat eam ad p̄niam: quāſi diceret. Ad
huc eris ſc̄a rē. De p̄ quō erāt tres. ſ. La
zarus. Martha. ⁊ Maria: ⁊ diſmiſerunt illis
patrimoniū ſuū ſicut dī in principio legen
de rē. Rationē autē quare marthā conſer
uauit in bona vīta ⁊ caſtitate: nō autē ma
riā: vide ſupra ſermo. b̄tē Mart̄e parte. ſ.
Dicit practica quō erat nobilis. Et mor
tuis parentibus diſmiſerunt ſibi hereditatē
cum Lazaro ⁊ Martha: ⁊ magdalā caſtrū
p̄ſigit marie. Inde dī magdalena. ⁊ tñ ex
quo fuit libera dedit ſe vanitatibus ⁊ pec
catis cum quodā rē. qui ſactabat ſe de ea
⁊ ipſa credebat eſſe ſecretum rē. ⁊ in tñ
rumor: creuit q̄ dicebatur peccatrix rē. ſed
deus eam expectauit ad p̄niam rē. Moia

in festo gloriose Marie magdalene lxxxv.

356

litera: girate hic duo. Primo quanta est misericordia dei expectans peccatores etc. Die similitudine de latrone quem factus est pcellus et data est finis: sed tunc rex vellet quod peccatorum executione ad hoc: ut penitens petat misericordiam a rege etc. Die oia peccatorum est latro: quod furatus est honore dei etc. et procellus factus est et scriptus in libro actorum scriptorum ad iussus regis. i. dei. De quo libro David. Impetrati misericordiam viderunt oculi tui et in libro tuo oia. s. defectus scribent: quoniam etiam finis data est. notarius qui eam est Ezechiel propheta. Alia quod peccaverit ipsa morietur Ezechiel. Et tunc deus expectat etc. Isaia. Propterea expectat vos dominus: ut misereatur vestri. Ite. Iere. Misericordia dei quod non sumus presumpti quod non defecerunt miserationes eius. Tre. 3. Istam gloriam non fecit deus angelis peccantibus. Luc. 10. Videbatur ebanus sicut fulgur de celo cadentem etc. Secundo nota obstat omne nostrum et ingratitude dicitur: quod abutimur isto ipse: quod deus peccat nobis ad penam addendo peccata peccatis. Ideo apostolus per tales dicit. An distillas bonitatis dei et patientie et longanimitatis preteritis. Ignoras quoniam benignitas dei ad penitentiam dei te adducit. Secundo dicitur: autem tuam et cor: ipse tunc thesaurum tibi frax in die ire et revelationis iussu dei: qui reddet unicuique secundum opera eius Ro. 2. Quia quanto plus expectat deus: tanto grauius punit. ps. Nisi pueri fueritis: gladius suum vibrabit: arcum suum etc. et ps. 11. Ite Valerius. Lento enim gradu ad vindictam sed diuina peccat ira: tarditateque supplicij grauitate compescat. Die ut expedit. Die hic parabolam de fico non fructificante. de qua dixit dominus colono. Succide illam etc. Lu. 13. Et per primum digitum. Tertius digitus etc. benigna puerio. Dicitur practica secundum euangelium hodiernum cum glossa. Christo enim predicante affuit Maria magdalena ornata etc. ut videret ab hominibus. Et tunc ipse incepit predicare per iherusalem etc. et tunc Maria incepit amare fieri etc. Et finis per predicationem iussu ipse ad domum Symonis ad maduandam etc. tunc Maria magdalena venit ad eam etc. cogito ergo quod quoniam intrans domum. Symon leprosus dixit sibi. Quid vult hic vobis: quod erat male fame etc. Sed factum sibi signo a ipso tacuit. et mag-

dalena venit retro ad pedes ipsi. obsecrans et unguento unguens clamans et flens: dicens. Misericordia dei etc. quod pro peccatoribus de muliere nasci voluisti. Quod dicit non rectis mihi perierit: quod oculis perditum sum et redeo ad pastorem. infirma ad medicum. imunda ad fontem. et sic lachrymis lauabat pedes ipsi et capillis tergebat etc. Symon vero incepit male cogitare. Ite di. Die si esset propheta sciret etc. Nota hic de tactu dicitur quod sanabat infirmos etc. et peccatores. Sic et legitur. Mat. 9. De tactu mulieris fluxu sanguinis partit. Ad sic olim: quod tactus archie morie inferebat: sicut per de 23a. 2. B. 6. Ratio quod modo est tempus gratie et misericordie. Io. 1. Rex per moysen etc. Die historia: prosequere hic historia euangelij etc. Ecce misericordia ipsi infinita. De ista misericordia dicit Bre. Quid miramur fratres mariam venientem an dnm suscipiente: Suscipiente dicitur an trahebant: dicitur mellas: et trahere et suscipiente. Alii Io. 6. Nemo venit ad me nisi pater qui misit me traxerit eum etc. Moraliter: exemplo magdalene vadamus ad ipsum in passionem quod passor tenet locum ipsi in passionem. Ideo David in persona peccatoris. Nisi quod dicitur adiecit me: paulominus per. In infer. aia mea. Tertius digitus ultra promissio. ubi habet datus delicta superabundant ei gratia Ro. 5. Sic nota de petro apostolo conuerso. Nota quoniam promissiones seu officia quod ipse dedit marie magdalene post suam puerionem. primo quod fecit eam suam thesaurariam: quod faciebat et pensas ipso etc. Ite faciebat iesus per clauitres et castella predicans et euangelizans regnum dei etc. cum illo et mulieres alique. Et maria que vocat magdalena que ministrabat ei de facultatibus suis Luc. 8. Secundo fecit eam secretariam suam. Luc. 10. Maria se deus secus pedes dñi audiebat verbum illius. Optima partem elegit sibi maria que non auferetur ab ea. Declara sicut habet in prima collone abbas moysi. Ad legit aliquid quem aliquid tunc fuisse. nec legit quid loqueretur ipse sibi soli. Cogito ego quod ipse loquebatur de ordinibus angelorum et gloria paradisi. Ite de pena inferni et purgatorii etc. Tertio fecit eam familiarem et sociam matris sue que non desperit eam sicut multe virginis despiciant hodie alias etc. Ratio quare ut

in festo gloriose Marie magdalene

xps innueret esse duas vias ad paradysum
scilicet prima innocentie p qua virgo maria fuit
que fuit capitanea in hac via. Ad pntabit
bonis eos q ambabant in innocentia. Alie-
ra via e pntie que significat p Maria mag-
dalena que fuit capitanea in hac via. Tu
qz maxime pntiam fecit. tum qz fuit pma in
novo testamto que p viam pntie fuit. Ideo
cantat hodie ecclesia. Laudemus opus dei
in maria genitrice sed virgine: laudemus
in maria peccatrice sed penitente. Maria
h est data speculam innocentie. Maria h e
exemplar penitentie. Quartu officiu est qz
fecit eam medica sua. Hoc officium exer-
cuit qn xpo fatigato ex itinere vngit man-
caput et pedes. Jo. xi. Maria h erat q vn-
xit osim vnguento et extersit pedes eius ca-
pillis suis. Et domus plena est ex odore vn-
guenti Jo. xi. Quintu officiu et malus qz
eam fecit apstam et ex pntallegio pcessit sibi
dñs anctem predicandiv: dñs infra parte
sequenti. Et q plus est fecit eam apstam apo-
stolor: qz nunciavit aplis resurrectionem et
sic pfirmavit eos in fide. Anctas. Venit er-
go maria magdalena annuntiata discipu-
lis: quia vldit osim et hec dixit mibi Jo. 20.
Ideo cantat ecclesia. O mundi lampas et
margarita prefulgida que resurrectionem
xpi nunciando apostolor: apla fieri meruit
sibi. Et ex hoc nota q malor fuit fides et
charitas marie magdalene. Ratio est q: p-
mo apparuit sibi xps. Anctas ecclesie. Sor-
gentem cum victoria xsum vldit ab infe-
ris prima meretur gaudia que plas arde-
bat ceteris rē.
Quartu digmus rē. spūalis perfectio q
psistit in hoc q dicit xps. Si vis perfectus
esse vade et vende oia que ha. et da pau.
et habebis thesauru in celo et veni sequere
me Mat. 19. Vbi ponant duo puncta perfe-
ctionis. Primu est paupertas spūalis. Ven-
de oia rē. Secdo doctrina euāgelicalis. Ve-
ni sequere me. Ista duo habuit excellenter
Maria magdalena. Mā post xpi ascensionē
quia iam nō indigebat pecunijs pro xpi-
sto vendidit oia et posuit ad pedes aposto-
rū rē. et post orationē et predicationem ab
aplis auditam. laborabat manibus filādo
et lanendo rē. Anctas in epla bodierna.
Quiescent lanam et linum et operata est pū-

llo manu suaz. Et sequitur. Manū suam
misit ad fortia. scilicet al cornu: et digiti eius
apprehēderunt fuscā Prov. vii. sic etiā
faciebat virgo Maria. Nota hic q mulie-
res oculosas. Secdo habuit doctrinā euāge-
licam predicando xpm. Dicatur hyssopis
qñ fuit ad pntiam in porta Marthe et
predicando pntit totā illam pntiā rē.
Nota q ex gratia spāl ipsa hñt hoc offi-
ciu predicandi: qz als nō cōpetit mulierib-
ut habetur. 23. di. Sacratas. Et. c. Muller.
Et. 33. q. 5. Mullerem. Et de peni. et re. c. Mo-
na. Dicit Egipppus doctor antiquus: q be-
ata Maria magdalena post pntionē nū-
q respectu hoies in facie nñt xpm. Dicatur
q mulieres q statim parant se ad fenestras
qñ audiat viros equestres. Doro introiit
per fenestras Jere. 19.
Quintus digmus rē. celestialis fructio.
Dupliciter primo in hoc mōdo. Secdo in fu-
turo. Primo ergo in hoc mōdo fructabatur
deo. Dicit qñ fuit ad desertum et stetit ibi
32. annis. q nñt comedidit rē. Sed facieba-
tur cibis angelicis: qz in qualibet hora ca-
nonica eleuabat a terra ad angelis. De
practice. Primo hora matutina: sargena
cogitabat qñd xps illa hora fuit capius. It-
gatus. et ductus ad domum anime rē. et fle-
bat rē. tunc angeli eleuabant eam cantan-
tes et di. Lauda mater ecclesia. lauda xpi-
sti clemētiā: qui septe purgat vitia p septe
formem gratiam. Postea reducebant eam
ad eandem locum. Secdo hora prima cogi-
tabat contēplabatur qualiter hora prima
ductus est iesus ad pntiam rē. tunc ange-
li eleuabant eam cantantes. Maria soror
Lazari que tot cōmiserat crimina ab ipsa san-
ce tartari redit ad vite lūmina. Sic qualibz
hora faciebat et angeli eleuabāt eam can-
tantes allos versus hyminoy successine rē.
Secdo in futuro seculo in quo vsq in eter-
num semper fructur deo. Dicit eius mortem:
et quomō Parminus venit ad eam et cō-
municauit rē. et mortua est rē. cuius anima
in altissima gloria existens deo semper fru-
tur rē. Nota hic moraliter. Si tam sanctis-
sima mulier super omnes alias post virgi-
nem non fuit ansa mori quoniam cōcitant:
quid debemus facere nos rē. Ideo Jo. 6.
Nñ manducaueritis carnem filij hominis

Itē de eodē beato Jacobo apost. lxxvi.

et bibere sanguinem habebitis vitam in vobis. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem habet vitam eternam Jo. 6. Deo gratias. Amen.

Item de eodem beato Jacobo apostolo. Sermo vnus.

Edere ad de

exteram meam et ad sinistram non est meum dare vobis Mat. 20. et in euāgelio hodie me festinatis.

Verbum propositum habet magnam difficultatem in sacra theologia. Pro cuius evidentia est notandum: quod per huius sessionem ad dexteram intelligitur participatio vite eterne: sicut exponit Glo. et doc. Constat autem quod collatio vite eterne hominibus facta et fienda potest nec ad ipsum: facta illud Jo. 10. Quos mecum vocem mea audiant et ego cognosceam eos et sequantur me: et ego vitam eternam do eis. Item Jo. 5. Pater omne iudicium dedit filio. Ad iudicium autem pertinet et pro meritis aliqui in celesti gloria collocantur. Vnde Mat. 25. dicitur quod filius hominis statuet oves a dextris: et edos a sinistris. Ex quibus auctoribus clarescit per quod ad partem filii dei pertinet aliquos statuere ad dexteram aliquos ad sinistram siue utrumque referatur ad differentem gloriam partem elationis: siue vnum referatur ad gloriam et alterum ad penam. Contrarium autem videtur dici in verbis propositis. Ecce difficultas. Sed Respondeo quod dictio vobis tollit piratum. Pro cuius declaratione notandum secundum Theophylactum in 4. generis. c. 8. quod mater filiorum Zebedei accesserat ad Iesum petens ut vnus filiorum eius sederet ad dexteram et alius ad sinistram et ad hoc petendum mora videbatur ex quadam fiducia propinquitatis carnalis quam habebat ad hominem christum. Recte gradus propinquitatis huius ad christum. Deus ergo responsione sua non dicit quod ad eius partem non pertineret dare quod petebatur: sed quod ad eum non pertinebat illis dare pro quibus rogabatur. Non enim dicit. Sedere ad dexteram meam vel sinistram non est meum dare alicui.

quoniam potius ostendat quod suum erat dare illis quibus erat paratum a patre suo. Non enim hoc dare ad eum pertinebat secundum quod erat filius virginis: sed secundum quod erat filius dei. Et ideo non erat suum hoc dare aliquibus. Propter hoc quod ad eum pertinebant secundum quod erat filius virginis secundum propinquitatem carnalem: sed propter hoc quod pertinebant ad eum secundum quod erat filius dei quibus. scilicet paratum erat a patre per predestinationem eternam, secundum quam electi pertinent ad filium dei propinquitate fraterna similitudinis: iuxta illud Ro. 8. Quos predestinavit et predestinavit conformes sibi imaginis filii sui: ut sit ipse primogenitus in multis fratribus secundum Theophylactum ubi supra. Idem ratio. Et quia colligimus quod ratione carnalis propinquitatis ad christum non debetur gloria alicui. Unde nec Jacobo nec Joanni hac de causa facta gloria collata per sessionem ad dexteram christi: quinimo nec virgo maria est in celesti gloria propter matremalem propinquitatem ad christum: quia nec meritum nec demeritum prodest vel nocet parentibus: sicut nec eis. sed propter fidem charitate incomparabili formatam. Unde Augustinus in libro de virginitate. Beatorum fuit maria percipiendo fidem christi: et concipiendo carnem christi. Absit enim matri materna propinquitatis profuisset: nisi eius felicitas corde quam carne gestasset. Modo ergo ex quo ratione propinquitatis carnalis ad christum non debetur alicui gloria: videamus quibus debetur. Ad quod respondit ipse dominus subdens. Sed quibus paratum est a patre meo. Sed circa hoc quero utrum possumus scire quibus sit paratum: Respondeo siue in particulari siue in generali non nisi ex conjectura verisimili que habetur ex quattuor signis sicut notat Theophylactus in 4. De quibus vide supra in summo. Sancti Stephani qui incipit Stephanus plenus gratia par. 6. c. 6. Ita et alii scriptura. Sunt iusti atque sapientes et opera eius in manu dei: et non scit homo utrum odio vel amore dignus sit. sed omnia in futurum seruauerunt in certa Eccl. 9. In generali tamen scire possumus et sunt quatuor differentie hominum quibus paratum est sedere ad dexteram dei. Concedat nobis dominus et finis infra

Itē de eodē btō Jacobo aplo.

has differentias primo ergo paratum est.

CPrimo pure innocentibus.

CSecundo plene obedientibus.

CTertio vere alias digne penitentibus.

CQuarto pte misericordibus.

CQuinto sanctis mar:ribus.

Omnes predictis modis fuit paratus beato Jacobo sedere ad dexteram dei: si-
cut infra patebit.

CPrimo ergo paratus est a patre omnipoten-
te sedere ad dexteram xpi pure innocentib:
iuxta illud Job. 22. Saluabitur autem immunditia manuum suar.
Nota Mandata: hec munditia habetur p
baptismum qui lauat a macula originali.
per qua clauditur ianua paradisi. Et ideo
ante baptismum non potest anima introire in
paradysum. Jo. 3. Nisi quis renatus fuerit
ex aqua et sps sancto: non potest introire in
regnum dei. Sed post baptismum munda-
ta anima est digna sedere ad dexteram dei.
Jo. 23. Quis ascendet in montem domini aut
quis stabit in loco sancto eius: Innocens
manibus et mundo corde etc. Nota hysto-
riam que legitur Mat. 19. Mitte paruulos
venire ad me et nolite prohibere eos: talis
est. n. regnum celorum. Et post festam
trinit. ser. 48. par. 1. Hoc primo modo fuit
paratum regnum celorum beato Jacobo.
Nam nactus fuit innocentiam per baptis-
mum: quia omnes apli faciunt baptizati:
sicut tenet Aug. super illud verbum Jo. 3.
Qui lotus est: non indiget nisi ut pedes la-
uet etc. Et habetur in decretis: de conse. di.
4. si eos etc.

CSecundo paratum est plene obedientibus.
Plene dixi quia oportet omnibus diuinis
mandatis obedire. alias non est dignus se-
dere ad dexteram christi. Jo. 2. Qui totas
le. ser. offen. autem in uno: fac. est omnium
reus. Et habetur in decretis: de peni. di. 5.
Fratres. Et de regn. suris. Desceat. Si ergo
quis plene obedierit diuinis mandatis tunc
ei paratus est sedere ad dexteram dei. Mat.
7. Non omnis qui dicit mihi etc. etc. in-
trabit in regnum celorum. Declara. Hoc
modo paratum est regnum dei beato Ja-
cobo: propter obedientiam suam que adeo
fuit perfecta: quod non solum diuinis manda-
tis verum etiam consilijs obediebat. et ad vnus

in ista voce reliquit recta et patre quibus
senem: et ad hunc christo sicut legit Mat. 4.
Dic hystoriam. Et nota quod hinc ecclesia sta-
tuit quod filius post quartum decimum annum
potest in multis parentibus ingredi religio-
nem in masculo: et post duo decim annus in
femina. Ante vero pubertatem si ingredian-
tur pueri religionem vel venient de ingredien-
do. possunt parentes renouare eos et votum
fricare ante annum et diem a tempore scie-
ntie computandum. 20. q. 2. Quella. Post
vero pubertatem secus est: ut infra dicitur.
Et nota quod non sufficit attigisse duodecim
vel quatuordecim annis sed oportet esse co-
pletum: ut dicit Glo. 20. q. 1. Firma. Et dicit
ut in. c. Ad nostram: de regularibus. Nec
sufficit etiam si malitia supplet etatem: ut
in. c. Postulasti: de regularibus et hoc est
iure diuino, naturali. et civili. De iure quidem
diuino tam veteris testamenti quam noui. De
veteri testamento habetur auctoritas Deut.
33. Qui dixit patri suo et matri sue. nescio
vos. Et fratribus suis: Ignoro illos et nescie-
runt filios suos. Qui custodierunt eloquium
tuum et pactum tuum seruauerunt. De nouo
testamento habetur auctoritas hic et e-
plo Jacobi et Joannis: qui reliquerunt pa-
trem. Item de illo cui dicitur dicit. Sine mor-
tuis sepelire mortuos suos sicut legit Mat.
8. Et Luc. 9. Item Luc. 14. Si quis venit
ad me et non odit patrem suum. et matrem.
et vros. et filios et fratres. et sorores. adhuc
autem et animam suam non potest me esse discipulus

Secundo idem per de iure naturali: quod secundum rationem
naturalē magis debemus reuereri deo
quam patrem et deo adherere mouenti quam patri
resistenti. Unde Hieronymus ad Eliodo-
rum. Nec paruulus ex collo pendeat ne-
pos. licet sparsa crine et scissis vestibus vbe-
ra quibuscumque nutriet mater ostendat. licet
illius pater faciat peccato pater pater. facis ocu-
lis ad verticem crucis euola. Solum pietas
tuis genus est in hac esse crudelis. Tertio
de iure canonico habetur in decret. 20. q. 2.
Quella et in. c. Ad nostram. Et. c. Postulasti.
de regularibus. quoniam per ingressum religionis
purgatur ingratitude ex qua ante pote-
rat filius exheredare: ut probatur. 19. q. 3.
Non liceat. Quarto probatur de iure
civili in. l. De nobis. L. De episcopo. et clerici.

Item de eodē btō Iacobo aplo lxxxvii.

Nota ergo cōtra parentes qui se opponūt filiis volentibus religionē ingredi. q̄ faciūt p̄tra omne suū r̄ resistunt instigatū sp̄ritū sc̄i: r̄ ideo dānabiles sunt in inferno nisi penitētiā agant. Ro. 13. Qui resistit p̄tati: dei ordinationi resistit. Qui autē resistit ip̄i: sibi dānationē acquirunt. xl. q. 3. Qui resistit. Tercio paratum est sedere ad dexteram xp̄i: digne penitentib⁹. Mat. 14. Penitentiā agite: appropinquabit enim regnū celoz. Hoc etiam modo paratū fuit regnū celoz beato Iacobo: qui sicut r̄ aliq̄ apli in multa paupertate r̄ indigentia erant adherentes dño pauperi r̄ humili. vnde nō habebant aliq̄ quid manducarent. Nota q̄ p̄ fame aliq̄i cuellebant sp̄itas p̄fricantes manibus r̄. sicut legitur Mat. 12. Mat. 2. Et Luc. 16. Et hanc indigentiam maxime passi sunt post passionem dñi: q̄ per multas p̄secutiones. aduersitates. famem. r̄ sitim. discurrebat per mundū: sicut refert aplo de se dicens. In labore r̄ erūna. in vigiliis multis. in fame r̄ siti. In ieiunij multis in frigore r̄ nuditate r̄. 2. Cor. xi. Qd̄ predice- rat eis dñs dicens. In mundo p̄secutionem habebitis r̄. Et alibi. Amen amen dico vobis: q̄ plorabitis r̄ flebitis vos. m̄dus autem gaudebit. Vos autē cōtristabimini r̄. Jo. 16. Vultus p̄nie merito meruit Iacobus videre dñm transfiguratum in monte thabor: sicut legitur Mat. 17. r̄ Luc. 9.

Quarto paratum est r̄. p̄le misericordibus. Mat. 5. Beati misericordes: q̄m ip̄i misericordia p̄sequuntur. Et hoc manifeste p̄batur Mat. 25. ubi in iudicio. vniuersali p̄ter meritis misericordie dabitur electis dei regnū deliquere dicitur eis. Venite benedicti patris mei percipite regnū r̄. Esurientes: deditis mihi manducare r̄. Ideo dicit Ap̄ls. i. Tim. 4. Exerce te ipsum ad pietatem. Nam corporalis exercitatio ad modicum vtilis est. pietas autē ad oia vtilis est. promissionem habēs vite: que nūc est r̄ future. Hoc etiam modo beato Iacobo fuit paratum sedere ad dexterā xp̄i: q̄ fuit p̄ssimus r̄ misericors etiam erga inimicos suos: sicut patet: q̄ liberant p̄bi letum discipulam Hermogenis ab infidelitate r̄ a vinculis demonum. Et tandē etiā ipsum Hermogenem liberant a potestate

demonum r̄ reduxit ad fidem sicut patet in legenda. Dic historiam. Hanc autē misericordiam r̄ mansuetudinem didicit a fonte sp̄io misericordie r̄ pietatis xp̄isto. p̄sertim in quodam facto qd̄ contigit Samarie. q̄ noluisset recipere dñm: qd̄ cum vidissent Iacobus r̄ Joānes dixerunt dño. Dñe vls ut ignis descendat de celo r̄ p̄sumat illos. Et puerius dñs increpauit illos dicens. Nescitis cuius sp̄us estis: filius hominis nō venit animas perdere: s̄ d saluare Luc. 9. Potes etiā hic referre aliqua miracula de quibus habetur in legenda: p̄ que patet misericordia sua magna ad omnes s̄ p̄sertim ad deuotos suos r̄.

Quinto paratum est r̄. sanctis martyribus. Mat. 5. Beati qui persecutionem patiuntur p̄pter iustitiam: q̄m ip̄os est regnū celozum. Hoc modo fuit paratum beato Iacobo. Dic eius martirium.

Deo gratias. Amen.

Item de beata Martha virgine.
Sermo vnus.

Martha mar-

tha sollicita es. Luc. 10. In hoc verbo xp̄s comprehendit summarie vitā beate Marthe que fuit actiua.

Quia iste due sorores. s̄. Maria magdalenā r̄ Martha diuiserunt sibi duas vitas. Maria enim elegit vitā contemplatiuā. Martha sedens secus pedes dñi audiebat verbum illius Luc. 10. Martha elegit vitā actiuā dans se laboribus pro xp̄o. Ideo dicit thema. Martha martha sollicita es. Iam p̄lofa. Et nota q̄ ideo dicit bis martha: q̄ vitā actiua si bona nō est solam curat de corporibus sed etiā de animabus. bene cōsulendo proximis. castigando r̄. Vñ p̄lofa. Vñfio. poto. elbo. redimo. tego. colligo. p̄do. Consule. castiga. remitte. solare. fer. ora.

Sed subtiliter volēs predicare de thema: inuenio q̄ in eo offenduntur tres excellētie beate marthe. quas habuit in hac vitā.

Prima est puritas virginalis: que nota in primo Martha.

Secunda est pietas proximalis: que nota in secundo Martha.

Item de beata Martha virgine

Tertia est dignitas personalis: que nota in verbo sollicita es.

¶ Dico primo rē. Puritas virginalis q̄ in lingua syriaca. idē est q̄ dominans. In hoc ostendit puritas virginalis duplici ratiōe: q̄ virgo dñatur corpori ⁊ sensibus. s. visu. auditui rē. Item in intellectu in non cogitando. voluntati in nō appetendo. ⁊ memorie rē. Sed ratio est q̄ sicut dominans in quātum talis nallum habet superiorem: sic virginitas in genere castitatis nō h̄z gradum superiorem. Unde Beda. Bona est castitas cōiugalīs. melior p̄mentia vidualis: sed optima perfectio virginalis. Sed hēn hodie pauci inveniunt rē. Ideo x̄ps quasi faciens plāctum de hoc cum Joāne dicebat. Habes pauca noīa in sardis ⁊ q̄ non cōiūguauerunt vestimēta sua. Et ambulantur mēti in albis q̄ digni sunt Apoc. 3. Sardis interpretatur pulchritudo p̄mcl/patus. ecce virginitas: que obtinet p̄mcl/patam ut dicit rē. Ecce quare martha dicit dominans: quia fuit virgo. Ideo dicit p̄mcl/pum euāgelij. Mulier quedā Martha nomine i. dominans corpori suo: excepit x̄pm in domo sua. s. per virtutum imitationem.

¶ Questio est hic q̄re martha seruauit virginitatem cum martha soror sua fuerit ita in honesta cum essent equaliter pulchre. ⁊ diuites. ⁊ iuvenes. ⁊ nō timentes post mortē parentum: s. p̄supposita diuina ordinatione. Non inuenio aliam rationem nisi in firmitates. Nam ut ait Ambrosius. Mulier illa que patiebatur fluxū sanguinis. rē. annis de qua Mat. 9. Fuit Martha: que infirmitas facit tria in muliere. Primo facit eam perdere colorem. Secundo facit eam fātidiosam sibi ipsi. Tercio facit eam fecidā: quā infirmitatē habuit imediate post mortem parentum rē. Ideo Eccli. 31. Multitudo vnius hore: obliuionem facit luxurie marime. Nota Multitudo. i. infirmitas. Unius hore: q̄ tēpus p̄sens respectu eternitatis nō est nisi vna hora. Moraliter rē. Infirmitas ergo patienter sufferenda est. Nam qm mulier est clauda. vel habet perlas in oculo: nō curat portare perlas in vestibus. Sic de iuuenibus qm sunt sanī vagantur mulieres: sed sapiente febre rē. pone in practica. Dic exemplū beate Petronille quā cū bea-

tus petrus ap̄s gentior suus sciret eam cōcupiscit a pluribus: rogauit x̄pm q̄ mitteret sibi febre rē. Ideo Eccli. 31. Infirmitas grātis: sobriam facit animam rē.

¶ Dico secundo pietas primalis. s. in elemosinis corporalibus ⁊ spūalibus: q̄ tangit cū dī 2° Martha. i. puocās seu roritans s̄m interpretationē hebraicam: sic elemosina roritat diaboli ad pugnā: ⁊ hec est melior q̄ p̄ima. Multas. Exerce te ipsum ad pietatem. Nā corporalis exercitatio ad modū cū vtilis est. pietas autē ad oīa valet: p̄missionē h̄is vite q̄ nunc est ⁊ future. i. Cor. 4. Corporalis exercitatio est ieiunia. cistia. vlgillie. rē. q̄ p̄sunt solum sibi: s. pietas p̄dest sibi ⁊ alijs. Dic quōd b̄ta Martha dedit se elemosine ad x̄pm ⁊ discipulos suos: recit p̄sendo eos in domo sua. Ideo dicebat hōspita x̄pi. Itē post ascensionē x̄pi vendidit oīa ⁊ posuit precium ad pedes ap̄loz: ut dī uiderent pauperibus. Ecce opa pietatē corporalīa. De spūalib⁹ autē dic q̄ ea: p̄pter certum fret ad p̄mcl/patā. sp̄a ex vna parte ⁊ Maria magdalene ex alia: p̄uenerunt totā p̄mcl/patā ad s̄c̄tē x̄pi. Itē dīc de dracone quē interfecit. Itē postq̄ s̄nt anionem euz ibi p̄dicauerunt in quādā platea magna. vbi ē modo p̄sentis p̄dicatorum. quidā iuuenis volens ire ad p̄dicationem suam. volens transire natando p̄ Rodanū submersus ē: quē beata Martha post tridū inuentum suscitauit ⁊ baptizatus est rē. Ideo dicit euāgelium. Martha autē satagebat circa frequens ministeriū. s. tam corporale q̄ spūale. Moraliter rē. quilibet debet vacare salutis sue ⁊ p̄mcl/patē. instruendo. consulendo. p̄dicando rē. Qui fecerit ⁊ docuerit h̄c magn⁹ vocabit in regno celoꝝ Mat. 5. Nota Qui fecerit primo: ⁊ docuerit postea rē. Dic ut expedit. Attende tibi ⁊ electioni: exhortationi ⁊ doctrine. noli negligere gratiam dei que data est tibi. i. Tim. 4. rē.

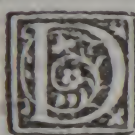
¶ Dico tertio q̄ tangitur dignitas personalis cum dicit sollicita es. Nā p̄sone in dignitate existentes debent esse sollicitę. Ro. 12. Qui p̄est in solitudine. s. p̄sistit. Dabit autē beata martha duplicem dignitatē. Primo in hoc mūdo: q̄ postq̄ dīu p̄dicauit fecit vnum monasteriū in tarasene vbi sollicitę p̄sistit monialibus. in magna obsequi-

In festo sci Petri apo. ad vincu. lxxxviii.

ita religionis viventibus re. Secundo in futuro mundo per gloriam. Dic eius mortem per gloriam: quod ipse et beatus Frontonius fecerunt erequias corporis ipsius re. Magna dignitas fuit. De nulla sancta legit hoc nisi de virgine Maria et martha re. Moraliter. Si volumus dimittere petra et servare deo: honorabit nos re. Quicquid honorificaverit me glorificabo eum. Qui autem contemnant me erant ignobiles. l. p. 2.

Deo gratias. Amen.

In festo sancti Petri apostoli ad vincula. Sermo unus.

Dominus eripuit me de manu herodis.

Act. 12. Tria festa sunt in anno de beato petro. Primo hodie. Secundo de cathedra.

Tercio de morte re. Hodie predicabo de primo. Salutes ago maria re. De materia hodie festivitatis volo predicare et dare tres declarationes. Vel aliter distinde: quia primo videnda est dispositio historica et literalis. Secundo tropologica et moralis. De prima die ut infra pte. i. Secundo subdividenda in duas. Nam primo videndum quid significet petri vinculatio. Secundo quid significet eius liberatio. De primo die ut infra in. 2. parte sermonis. de tertia die ut in tertia.

Prima igitur erit historica et literalis.

Secunda erit allegorica et figurativa.

Tercia erit tropologica et moralis.

Et pro quolibet poterit dici thema. Dicitur re. Secundo prima declarationem poterit dicere thema beatus petrus. Secundo secundum aliam beatam que est in gloria. Dicitur eripuit me de manu herodis. i. diaboli. Secundo tertia poterit dicere thema persona que a peccatis converfa est ad statum gratie poterit dicere. Dicitur eripuit me de manu herodis. i. petri. Dico primo re. historica et literalis re. Dic historiam re. Dic quomodo fuerant tres herodes re. Ut verius. Alcolonita necat pueros. Antipha Joannem. Agrippa Jacobum. claudens in carcere petrum. Iste autem herodes qui cepit petrum: vocabatur herodes agrippa re. Nota rationem quare cepit ipsam: quia dicitur

tertius. Videns autem quod placeret Iudeis appositus apprehendere et petrum. Nota hic tria puncta. Primum incarcerationis. Secundo electionis oratio. Tercium orationis exaudicio siue liberatio. Nota contra indices et dhos et rectores qui ut placeant alicui vel populo: faciunt contra iustitiam. Sic fecit pilatus re. Ideo David. Deus dissipavit ossa eorum qui hoc. pla. confusi sunt. q. d. spre. eos. Nota Ossa corp. i. bona temporalia quibus homines sustentantur: sicut corpus ex ossibus et hoc in hoc mundo. Sed quid in futuro? Respondit: confusi sunt. Ratio: quia deus spreuit eos: quia precibus sanguinis Christi infusis valoris non valebat ad salvandum eos. Ideo herodes volens placere Iudeis incidit in hanc damnationem re. Sed deus providit. Nam dicitur textus. Petrus quidem servabatur in carcere. Oratio autem fiebat sine intermissione ab ecclesia ad deum pro eo. Unde etiam beata virgo orabat pro eo et alle sancte mulieres re. Nota hic quomodo debemus orare pro peccatis nostris et dominiis temporalibus re. quia malum capitis tangit omnia membra. Exemplum de David propter cuius peccatum innumeratone populi commissam totus populus peritus est re. 2. p. 24. Ideo Hieronimus. Obsecro igitur primum omnium fieri benedictiones: orationes. postulationes. et gratias actus: nec pro omnibus hominibus. pro regibus. et omnibus qui in sublimitate constituti sunt ut quietam et tranquillam vitam agamus re. vlt. saluos fieri. l. Tm. 2. Secundo modo videamus quod fuit impleta oratio ipsorum re. Dic historiam. Et poterat dicere beatus petrus. Dirupisti vincula mea: tibi sacrificabo hostiam lau. re. Et quomodo hoc festum fuit transmutatum et institutum pro festo quod fiebat pro victoria Octavianus re.

Secunda declaratio erit allegorica et figurativa. Et nota quod in perfecta historia sunt quatuor puncta. Primum quid significat carcer. Secundo quid significant illi duo milites inter quos petrus erat vincens. Tertium quid significant ille due cathene. Quarto quid significant quatuor quaterniones militum. De primo dico quod carcer significat statum peccati mortalis. Ratio quia carcer habet vi. p. dicitur. vi. petra mortalis representatio.

In festo sancti Petri apo. ad vincu.

Prima conditio carceris est: quia est tenebrosus. Ecce superbia: quia non considerat homo suam miseria et vilitatem. Ecclesi. 10. Quid superbi terra et eius? Versus. Forma et sanior populi etc. Secunda quia est subterraneus. ecce auaritia: quia auari terram affectant et pro nihilo habent terram deprecabilem. id est regnum celeste. Tertia quia fetet. ecce luxuria etc. Quarta quia est locus solitarius. ecce inuidia. Quinta quia est locus humidus. ecce gulla. Sexta quia est locus frigidus. ecce fraque habet infirmitas: quia ab amore dei. Septima quia in carcere nullum opus fit. ecce accidia. Vel quia est locus pauidus et significat accidias que ex pauiditate timet bene agere.

De secundo etc. Petrus dormiens significat peccatorem in carcere peccati dormientem. Duo milites. id est inter angelum bonum et angelum malum. Ideo dicit deus vultusque nostrum. Ecce ego mittam angelum meum qui precedat te et custodiat in via et introducat ad locum quem parauit: obserua eum et audi vocem eius etc. Ezo. 23. Item angelus bonus dicit. Dimitte concubinam alias damnaueris et das scandalum alijs etc. Contra dicit diabolus. Et nunc ibi ad lapinam etc. De ut expedit. Dicit angelus bonus imaginationi peccatoris. Tu peccasti etc. confitere etc. Et angelus malus ex aduerso dicit. Vah quid oportet etc. Sufficit confiteri in quadragesima diceretur quod tu es hypocrita. Item angelus bonus dicit. Tu es usurarius etc. restitue quia alias etc. Contra angelus malus dicit. Vah sufficit quod relinquo in testamento. Vel dicit. Et tui filij nunc debent mendicare. Vel dicit. Vah quia non est usura quia sic fit per totum mundum. Nota hic contra ementes vnas ante tempus vel frumenta etc. pro minori scio etc. Item angelus bonus dicit. Remitte infra etc. Contra angelus malus. Vah diceretur quod tu es vnus iudeus etc. Ecce quomodo peccator dormit inter duos milites etc. Ideo apostolus. Surge qui dormis et exurge a mortuis: et illi. et christus Ephe. 5.

De tertio etc. quid significant ille due cathene. Ille sunt mala consuetudo et mala societas. Prima est mala consuetudo. Dicunt barbitonsores et alij artifices labo-

rantes in festis. Quod consuetudo est. quando reprehendantur a confessore etc. Idem dicunt usurarij etc. Idem dicunt mulieres de ornamentis etc. Idem dicunt religiosi non ob seruantes religionis statuta etc. Nota quomodo consuetudo contra ius naturale vel diuinum non valet. De consue. c. si. Ideo contra tales dicit scriptura. Si mutare potest ethyops pellem suam aut pardus varietates suas: et vos poteritis bene facere cum videritis mala Iere. 18. Secunda cathena est mala societas etc. Dic ut expedit etc. Ideo christus. Si oculus tuus scandalizat te etc. Mat. 18. Et cetero.

Que nocitura tenes quia sunt cara relinque. Vel dicit quod due cathene sunt due differentie peccatorum: videlicet peccatum commissionis et omissionis: in quibus comprehenduntur omnia peccata.

De quarto etc. Quattuor quaterniones militum significant quod anima. id est portam. mortem obseruat multitudinem demonum qui dicuntur quater quaterniones propter quattuor passiones principales: quibus custodiunt animam alligatam ne eruat a carcere peccati mortalis. et sunt iste: videlicet gaudium. dolor. spes. et timor. De quibus Boetius. Tu quoque si vis lumine clario cernere verum.

Tramite recto carpere cailem:

Gaudia pelle. pelle timorem.

Spemque fugato. nec dolor adfit.

Subtilis mens est iunctaque frenis

Hec ubi regnant.

Sola virgo Maria obtinuit pro gratia etc.

Ideo David. Inhabitabunt. id est demones. id est in camera ubi moritur homo: et abscondet. id est se quia non videntur nisi aliquotiens a sanctis personis sicut a beato Martino: vel quandoque a malis in pena: sicut patet in exemplo quod refert Gregorius in 4. dialogorum. Calcanem significat mortem etc. Sed deus ex misericordia sua mittit angelum suum. id est spiritualem interius mouentem ad contritionem dicendo. Miserere etc. Et corporalem. id est predcatorem. vel sacerdotem cum eucharistia et sic liberatur ab insidijs demonum: iuxta promissiones dei. De qua Ezo. 23. Ecce ego mittam angelum qui precedat te et custodiat in via et introducat ad locum quem parauit. Ecce hic declaratio allegorica etc.

in festo scti Petri apo. ad vincula. lxxxix.

360

Tercia declaratio erit tropologica et moralis. Pro qua notauit octo pacta in liberatione Petri significata octo: quod deus facit in liberatione petris in carcere peritum.

Primum est in mēis illudatio. Secundum cor dō pūctio. Tertium emendandi ppositio.

Quartum oris pfectio. Quintum debitorum restitutio. Sextum iurisper remissio. Septimum honesta cōuersatio. Octauum eucharistie cois.

Primum opus: quod illuminat carcerem. Illuminatio carceris est quod petrus cognoscit picula in quibus stat et mala quod incurrit peccando: quod prius exis in tenebroso carcere non cognoscebat et. Et tunc per dicitur ut resisteret in habitaculo carceris et. Dicitur praece.

Istud lumen petebat David postquam peccauit dicens. Illumina oculos meos ne unquam obdormiam in morte et.

Secundum opus: quod angelus percussit in latere petrum. Ecce pūctio cordis: quod in latere sinistro stat cor. Eze. 6.

Ego cōstui cor eorum. Manu sentitis istas percussiones et. Tertium opus: quod Petrus erexit se. Ecce ppositio non redeundi ad peccata: quod tunc hō stat rectus: quod vero hō est in pposito peccandi est totus obliquus et dicitur: quod facit contra rectitudinem aie que est ratio et corporis et.

Ideo David. Surgite postquam sederitis: quod manducatis panem doloris. Quartum opus: quod ceciderunt cathenis. Ecce confessio: quod petrus tot cathenis ligatur quod peccata huius. Ideo dicit scriptura. Iniquitates sue captiue implentur et sanctus petrus suorum vniuersum constringitur. Prover. 5. Et David. Panes petrus circum sunt mei: sed cōfessio oēs istas cathenas siue funes soluit.

Nota quoque cathenas quibus alligatur huius clauis siue quibus non possunt solui. Clauis autem istas tenet sacerdos qui solus absoluit. Luc. 17. Ite ostendite vos sacerdotibus. Vnde et penit. et re. Si episcopus lib. 6. in Glo. vlt. que clauis fuerunt collate beato Petro. Ideo clauis memini ad eam dicentes. Solue iubente deo culpam petre cathenas: quod facis ut pateant celestia regna beatis. Quintum opus quod dicit sibi angelus preclingere. Ecce restitutio debitorum: hec est porta ferrea quod ducit ad ciuitatem. Quia ro quare aliquid non vult restituere: est quod vult large vinere. Unde pfectio dicit sibi restitutus: et dicit. Pone me viuere, sicut statum meum et. Ideo non posset

sed stricte huius viuere ut restituere posset. Ideo et. Sunt tibi vbi preclingere. Vnde et de bono iustorum lucerne ardentes in manibus et. Luc. 12. et. opus meritoria. Sextum opus et colia te. Ecce iurisper remissio. Disce latari sentis spinas et. Ita ipartentes sed calcant non sentis: sic patientes calcant dicit in pede dextero per timorem dei: et in sinistro per timorem iherusalem. Scire ergo calcant pedes in preparatione euangelii pacis. Ephe. 6. Moraliter quod apostoli habent calligas et pter et totalares. Secundo opus. Circūda tibi vestimentum tuum. Mantellus honeste cōuersationis qui circūdat hostem a pre ante per deuotam orationem. A pre post per se iunia. A dextis per elemosinam vel spantiam. A sinistris per patientiam ad iherusalem. Ideo Apoc. 16. Beatus qui custodit vestimenta sua ne nuda ambulet: et videat turpitudinem eius. Vel ante per prudentiam. Retro per iustitiam. A dextis per spantiam. Et a sinistris per patientiam et. Octauum opus. Deuere me. Ecce cōsilio. Augustinus enim significat sacerdotem. Mala. 2. Tabula sacerdotis custodit scientiam: et legem requirit et ore eius: quod angelus omni exercituum est. Quem angelus tunc hō sequitur: quod ad et est plum siue accipit colorem et. Et manducet meam car. et habet meum san. huius vitam eternam Jo. 6. Tunc peccator potest dicere cum Petro Dominus eripuit me de manu herodis. Deo Gratias. Amen.

In festo beati Daniel patris nostris.
Sermo primus.

Vs estis sal

terre. Mat. 5. Pro declaratione sciendi quod pado est in sancta theologia. quod oēs creature corporales sensibiles

habet officium in generali. significare et representare res spirituales invisibiles. Ista conclusio probatur ratione et auctoritate. Ratio est ista: quod in sumus in carne mortali non possumus intelligere res spirituales: quod nihil possumus videre nisi corporalia. Regula est enim philosophie quod vniuersum quod recipit in alio per modum recipientis. Quia ergo nos sumus materiales et corporales: ideo nihil possumus capere et intelligere

In festo beati

gere directe nisi corporalia vel similia cor-
poralibus rebus. Tum ratione nostri quod sumus
corporales: ut dicitur. Tum ratione medij per
quod intelligimus quod medium est sensus
corporeus. quia omnis nostra cognitio or-
tam habet a sensu. qui sensus nihil percipe-
re potest nisi corporalia. Datur similitudo
de illo qui coram oculis tenet vtrum viri-
de vel rubeum: quia quicquid videt vide-
tur viride vel rubeum: ita de nobis. Oculi
autem habent vtrum ante se. i. corpus: ideo et.
sed remoto vitro. i. corpore statim vident
spiritualia. i. angelos. animas et. Ideo apo-
stolus. Videmus nunc per speculam in enig-
mate: tunc autem facie ad faciem. i. Cor. 13.
Item Ero. 13. Non me videbit homo et vi-
detur et. Ideo dicit philosophus quod impossibil-
le est nos intelligere: nisi per fantasmata.
Dionysius. i. e. cele. serar. Impossibile est no-
bis aliter lucere diuinum radiantem: nisi var-
iate sacratorum velaminum circumuectis
Et idem Dionysius dicit. Impossibile est no-
bis aliter lucere diuinum tamen nisi velami-
nibus figurarum fuerit circumuelatum. Pro-
pter hoc ergo sciens deus quod non possunt a
nobis videri nisi corporalia: creauit mun-
dum in quo quilibet creatura corporalis
semper cuius mania representat et figurat spi-
ritualia. Sic facit pictor qui pingit angelos
sub forma corporis. et sic etiam prophetis
veteris testamenti. Sic et Ezechiel et Danie-
l et Ieremie. Et Joanni in apocalypsi. deus
multa spiritualia reuelauit sub imaginibus
rerum corporalium: sicut pictor et. Ecce ra-
tio. Auctoritas. Inuisibilia dei a creatura
mundi per ea que facta sunt intellecta con-
spiciuntur. sempiterna quoque virtus eius et
diuinitas: ita ut sint inexcusabiles et. Ro. 1.
Patet ergo conclusio ratione et auctoritate.
Propter hoc ergo quia perfectio apostolo-
rum et vtrorum apostolicam vitam sequen-
tiam sicut fuit beatus Dominicus. erat in-
uisibilis et spiritualis. Volens deus in car-
natus ipsam perfectionem significare per
creaturam corporalem: comparauit eam sal-
mleo. Nos estis sal tre. Patet thema. No-
tant in sale tres proprietates per quas signi-
ficat nobis apostolos et singulariter beatum
Dominicum.

Primo. n. sal emundat de infectione.
Secundo sal preseruat a corruptione.
Tertio sal dellectat in refectione.
Dico primo et. sal emundat de infectio-
ne: hoc pateat per experientiam tamen ad-
duco auctoritatem. 4. Re. 2. Dicit hyssoriam
quomodo Helisens sanauit aliquas infe-
ctas et amaras apponendo sal dicens. Af-
ferte mihi vas nouum et mittite in illud sal
quod cum attulissent egressus ad fontem
aquarum misit in illud sal et ait hec dicit
dñs. Sanauit aquas has et non erit in eis
ultra mors neque sterilitas. sanate ergo sunt
aque usque in diem hanc iuxta verbum He-
lisens quod loquutus est. 4. Re. 2. Dicit
quattuor secreta. Primo quod significat et
altas iericho in qua tunc venerat Helisens
Secundo que sunt iste aque infecte. Ter-
tio quid est vas nouum. Quarto quod est
sal sanans et purificans aquas. Quantus
ad primum clausas iericho significat ecclē-
sia: quia iericho interpretatur luna et signi-
ficat ecclesiam que recte facit cursum lune.
Nam luna habet septem statas. Primo
enim est noua. Secundo crescent. Tertio
plena. Quarto minuent. Quinta girans
Sexto eclipsans. Septimo est perfecta
Sic ecclesia. Primo fuit noua tempore
apostolorum. Secundo crescent tempore
martyrum propter insecula et constantiam
eorum. Tertio plena tempore doctorum
quorum predicationibus et exemplis totus mun-
dus erat in fide christi. Quarto minuent
tempore beatorum Dominici et Francisci.
Quinto girans quia quando luna girat
vel voluitur non videtur per duos vel tres
dies. Sic fuit ecclesia tempore scismatis quia
non videbatur verus papa. Sexto eclips-
abitur tempore antichristi Mat. 24. Luna
non dabit lumen suum. Septimo post mor-
tem antichristi erit perfecta de quo ultimo
statu ecclesie dicit Danid. Sicut luna perfecta
in eternum et testis in celo fidelis. Quan-
tum ad secundum quod sunt aque infecte et sunt vi-
tia: quia ante tpa beati dñi oēs gentes erant
infecte vitijs. fides id incepit dari obliuio-
ne et sicetere frutes de quo propheta Apoē.
8. Multi homines mortui sunt de aqz quia ama-
re facere sunt. Quantus ad tertium quod est vas
nouum est ordo predicatorum qui dicitur vas

novam et vetus diversis respectibus. Dicitur
vas quod continet multos fratres. Uetus qui
dem dicitur quod est antiquior: ob id si loqui-
mur quantum ad vota essentialia et quantum ad
officium predicationis quod fuit tempore apo-
stolorum: quia et dicit sanctus Thome 2.2. q.
88. ar. 4. Apoli fecerunt ista tria vota christo
ordinante. Item et officio predicationis christo
precepit eis. Eunt in mundum universum
predicare evangelium omni creature etc. Dat. vlti.
Ecce religio christi. Et istamet est beati dñi
et. Item religio beati dñi. Dicitur vas novum
quantum ad ceremonias et quantum ad habitum etc.
et de hoc vase potest dici illud quod fuit de
etiam a christo de Paulo qui fuit primus
et principalis in officio predicationis et fuit
ultimus quantum ad vocationem apostolorum.
Vas electionis est mihi iste. Ordo predica-
torum et potest nomen meum coram gentibus
et regibus et in quibus fracti etc. Vlti. 9. Quantum
ad quartum. quod est sal in vase etc. est beatus
Dñicus in vase ordinis predicatorum. Di-
citur autem sal ex ista prima proprietate: quod
sicut sal emendat de infectione sic beatus
Dñicus positus in vase novo ordinis predi-
catorum mandavit infectiones peccatorum huius
mundi. Primum enim mandavit infectionem
invidie qua totus mundus erat infectus
beatus Dñicus sua charitate mundavit etc.
Hoc fuit premonstratum matri eius qui vidit
in somnis se gestare cataluz accessam in ore
seculi balulatez etc. facula significabat cha-
ritatem. Secundo mandavit mundum ab infe-
ctione luxurie sua puritare et clarificare. hoc
fuit figuratum qui matri eius spualiter fuit vi-
sus quasi stellaz huius in fronte etc. quia sicut
stella clara et pura sic ipse induetur esset
mandum ad puritatem et claritatem castita-
tis. Nota hic miraculum scolaris luxuriosi
occulantis sibi manum et statim ex hoc fuit
extincta luxuria in corpore eius etc. Ter-
tio mandavit mundum ab infectione super-
bie cum sua humilitate que premonstrata
fuit qui existens puer forte unus anni de p-
pensus est frequenter relicto lecto super terram
accubare. Quarto mandavit mundum ab
infectione gula etc. quod abstinuit a vino. et au-
tente leuabat etiam sepe in pane et aqua et se-
mel per totam quadragesimam. Quinto
mandavit ab infectione auaritie et exemplo

et verbo. dicit qualiter vendidit libros et sup-
pellectilia ad subueniendam pauperibus etc.
esset studens palentis propter quod viaticos
puocant crepto etc. fecerunt elemosinas etc.
Secundo mandavit ab infectione ire etc. sed
beatus Dñicus verbo et exemplo docebat
patientiam quia in careatione passus est mul-
ta obpropria ab hereticis et patienter om-
nia sustinuit sic vlt apostolicus. Ibat apo-
stoli gaudentes a conspectu filij etc. Vlti. 5.
Si primo mandavit ab infectione acri-
die etc. Sed beatus Dñicus verbo et exem-
plo docuit diligentiam etc. quod ter in die disci-
plinabat se cum catibena ferrea. Ecce qua-
re beatus dominicus dicitur: salideo de eo
potest intelligi verbum Augustini in home-
lia etc. quorum. peccatorum condendis ex-
tinguendisq. fetoribus aplicum salem dñi
misit. beatus Dñicus.
Deo 2. etc. quod preseruat a putrefactione
seu corruptione et licet hoc sit clarum tamē
auctoritas de thobia qui cum cepisset piscare
dicitur textus assavit carnes eius et secū sub-
stulerunt in via cetera salierunt que suffice-
rent eis in via quousq. pervenirent ad ra-
ges elutatem medorum Thob. 6. Ita de
beato Dominico. Nam inuenio quod iste m-
dus debuit corampi et finire centum annis
sunt elapsi: sed christus volens mundum ad
huc preseruare posuit salem. beatus Do-
minicus: et saluauit mundum et hoc fecit ad
preces beate virginis gloriose. Nam legitur
de quadam visione que apparuit beato do-
minico et Francisco de christo qui frater
volebat mundum destruere habens in ma-
nibus tres lanceas etc. Dicit hystoriam. Sed
beata virgo orans dixit. fili modo por-
tatis lanceas qui consueuistis portare cla-
uos in manibus etc. Dicit hystoriam. Iste tres
lancee mundi destructivae sunt tres magne
tribulationes mundo in beati venturae
Prima erit tribulatio et persecutio antichristi.
Secunda conflagratio mundi per ignem.
Tertia erit finis christi in delatio. de quibus
tribus lanceis auctas allegorice de Joab iter-
ficiēte Absolō filio Dabribus lanceis dicit
tertio. Tullius ergo Joab tres lanceas in ma-
nu suas et infixit eas in corde Absolō. 2. se-
is. Quare voluit deus quod tribus lanceis Absolō
occideret namq. suā occidit una etc. Be-
atus Dñicus

Itē de eodē btō Dominico

ppter miseriam absolent significat mundam p
 ditorem patris sul. s. del qz hoies mudant co
 nantur expellere deū de regno suo. i. de me
 tibus suis. regnum dei intra vos est qui dī
 cunt deo recede a nobis rē. Job. 21. Iob
 princeps militie ē xps rē. Patet ergo qz mū
 dus est in quadā prorogatione ad precē
 virginis z nō habemus tempus certū. Ista
 autē prorogatio fuit cōditionalis si mūdus
 corrigatur: videmus autem modo si mū
 dus correctus est qz nūqz habūdauit tan
 ta supbia pompa luxuria symonia auaritia
 inuidia rē. hoc qz pelus est etiā ordines ipsi
 qz fuerunt dati ad preseruaciones z corre
 ctionem iam corrupti sunt rē. vii si veniēt
 beati dñici z fran. vir inuenient ordi
 nes suos: ideo xps si sal enauerit in quo
 saliet rē. Mat. 9. Ecce ergo quare bñs dñi
 cas dī sal ppter regulā pplicatē salis: ideo
 cantat ecclesia Benedicimus redemptor om
 niam q salati. pro ho. mundo rē.

¶ Dico tertio tē. qz sal delectat in reſecto
ne dāns eiſde ſaporem qđ licet fit clarum
iſi auctas qđ ſi ſal cōmunicat. i. deſecrat in
quo ſalietur ad niſſiā valet vitra ſi. eiſbus
niſi vt mſt. ſo. ⁊ pcul. ab hēibz. Libus aia
rū ſunt opa bona ⁊ ſpūalia. Quētas. ¶ pe
ramini nō eiſbum qui perit ſed qđ pmanet in
vitam eternā. Jo. 6. Ideo dicit xps. Ego ei
bum habeo manducare quem vobz neceſſis
Jo. 4. Cibus xpi ē quo ipſe ſanāt ſunt ope
ra noſtra virtuoſa: iſte cibus erat inſipidus
aſi aduēti bti dñici. Sed venit btiſ dñi
cus reducēs eos ad inſtitūz. Primo dños
tpales. Secdo platos. Terto clericos. Quar
to religioſos. Quinto ſeculares vīros ⁊ mu
lieres. Sexto hereticos oēs iſtos qui p
vita viſtoz deſtabant ad vīā veritatis re
duxit verbis ⁊ exēplis ⁊ pfirmas ſermōes
ſuos intraculoz ſtimitate. Dicit etiā ſomniū
qđ vidit papa Innocentius tertius de ec
cleſia ſcēi Joānis Lateranenſis corruente.
Dicit vñ miraculū de reſurrexiſe illoz clē
ticor quodraginta qđ fuerūt demerſi in ſu
mine quod deus ad pſec bti dñici ſuſcita
uit. Trē de nepote cardinalis qui cecidit de
equo ⁊ mortuus ē ⁊ poſtea a bti dñico ſu
ſcitatus ē. Ecce ſal. ſuſcitat dicit deus. In
ſtitū eſt pſecū ſal volo qđ ponat in menſa
mea tē. Dicit elius mortē ⁊ reſurrexiōē qđ ſe

clt ⁊c. post mortē aūt deus reuelauit gloriā
suā cuiusdā fratris qui uidit duas scalas vesp̄
ad celū ⁊c. Hic hystoria. Si dicatur quare
duas scalas ostēdit nunquid vna sufficeret
Be^o vna scale sunt due vite. s. p̄p̄latiua et
actiua. Quidā religiosi ascēdunt ad celum
p̄ vnā scalā scilicet vite p̄p̄latiue ficut sūt
caribisenses celestini ⁊ similes. Quidā ve-
ro p̄ scalā vite actiue ficut sunt milites scilicet
Iohānes ⁊ scilicet Iacobi ⁊ scilicet Georgij ⁊ oēs
boni seculares exerceutes opa vite actiue
s. elemosinas ⁊ fr̄es ad ordinē scilicet Dñi
ei ascēdunt in celū p̄ duas scalas. s. p̄
cōp̄latiua studendo ⁊ meditando ⁊c. Et p̄
actiua p̄dicando ⁊c. in qua p̄dicatiōe cō-
tinent̄ oīa opera vite actiue tam misericor-
die corporalis q̄ sp̄ialis ergo habete in ve-
bis sal ⁊ pacem gratias inter vos Mat. 9.
Deo gratias. Amen.

Item de eodē btō Eulico patre nre
Sermo. 2.

De magnus

Quod vocabis in regno celo:um.
Mat. 5. 7. In euangelio ho-
dierno. Pro declaratione
thematis 2. in introductione
materie predicande: notandū q̄ 9° vera ē li-
serā theologia q̄ sm quātitate gratie q̄ da-
tur hoi in hoc mundo. mēsuratur gloria in
alio. Quāto enī q̄ in hoc mūdo hys malo-
rem grām: tāto p̄bit maiore gloriā in alio:
sicut ē p̄ pena cōmensatū culpe. Deut. 32.
Iuxta mēsuram peccati: erit 2. plagarū mod⁹.
Itē Apoc. 18. Quāto glorificauit se in deli-
ctis: tāto daret illi tor. 2. lacry. Gratia autē tā-
to maior habet: quāto maiora 2. virtuosio-
ra opa sūnt ceteris paribus. Et sic de pri-
mo ad vltimū. tāto malo: gloria p̄fertur a
deo hoi. q̄to meliora opa fecit in hac vita.
Auctas. Duo h̄i audiat q̄ p̄as dēt est: 1.
bi dñe misericordia: q̄ in reddis vnicuique
iuxta opa sua. ps. 61. Mōra p̄as del. est. 2.
ad puniendū malos. Et tibi dñe misericordia. 2.
ad p̄miendū bonos. Sz in quoto gradu
2. in q̄ta mēsurā puniet deus malos 2. p̄-
miabit bonos: 1. Rēdit. Q̄ in reddis vni-
cuique iuxta opera sua. Et cōcordat auctas
Ila. 27. In mēsurā q̄ mēsurā cum oblecto

Itē de btō Dominico patre nostro xci.

fuerit iudicabitur. Nota tam abiecta fuerit. scilicet a corpore iudicabitur eam dando ei vitam eternam vel penam eternam. Mat. 7. Et Xc. 6. Eadem quippe mensura qua mē si fueritis remittetur vobis. Patet conclusio. Quia igitur beatus Dominicus habuit in hac vita magnam grām et etiam magna opera et excellentia fecit ad gloriam dei et utilitatem primoprideo dignum fuit ut magnam gloriam acquireret in alia vita. Et hoc est quod dicitur thema. Hic magnus vocabitur. Hic. scilicet beatus Dominicus. Diceret aliquis. Sed vellem scire quantā grām habuit et quantā opera fecit beatus Dominicus. R. q. d. dicitur et multe sunt gratie quas divina bonitas conferat hominibus in hac vita: que vix vix dantur omnibus sed dicitur. Nota pro ratione ad evidentiam quod duplex est gratia. scilicet gratum faciens et gratia data. Vide supra in ser. de beato Stephano: qui scripsit Stephanus plenius gratia. Et de prima ergo gratia non potest pro certo sciri nec quis habet nec quantam habeat: donec homo est in presenti vita. post mortem etiam non potest sciri nisi de canonizatione per ecclesiam: sicut sunt omnes sancti. De quibus dicitur glossa. 3. an. aliter sentit in e. Hieronymus de rell. et vener. sanctorum lib. 6. Sed male videtur scriptum in sermonibus de quatuor locis. Sed quia sanctus habeat maiorem gloriam difficile est videri: nisi quod de apostolis creditur quod sunt gloriosiores. Unde super illud Ro. 8. Nos ipsi permittas habere dicitur. Et tunc pilis et ceteris abundantius. Nota contra illos qui volunt equarare franciscum vel Dominicum apostolis. De Martino legitur quod fuit par apostolis quoniam ad unam excellentiam: videlicet quod spiritus sanctus visus est super eum descendere sicut super apostolos in forma ignis: sed non gratiam ad omnia. igitur gratiam ad utilitatem gratie huius et glorie scire non possumus: nisi de apostolis. Sed gratiam ad utilitatem gratie gratia datur bene possumus scire: quia talis gratia datur manifeste. Unde dicit apostolus. Unicuique datur manifestatio spiritus ad utilitatem: et de hac loquimur in hoc sermone. Et sunt novem. Quas gratias noster apostolus I Cor. 12. dicit. Distinctiones autem gratiarum sunt: idem autem spiritus. Et distinctiones illustrationum sunt: idem

autem omnes. Et distinctiones operationum sunt idem: vero deus qui operatur omnia in omnibus. Unicuique autem datur manifestatio spiritus ad utilitatem. scilicet alioquin. Alii quidem per spiritum datur sermo sapientie. Alii autem sermo scientie secundum eundem spiritum. Alii fides in eodem spiritu. Alii gratia sanctorum in uno spiritu. Alii operatio virtutum. Alii prophetia. Alii discernit o spirituum. Alii genera linguarum. Alii interpretatio sermonum. Nec autem operatur unus atque idem spiritus: dividens singulis prout vult. Si est unus homo qui habet unam de istis gratiis potest dici magnus: quanto magis poterit dici magnus ille qui omnes habet. Talis fuit beatus Dominicus: ergo vere dicitur magnus ut probatur in themate. Videamus ergo de singulis gratiis successive secundum ordinem apostoli. 2.

Prima gratia est sermo sapientie. Nota quod non dicitur sapientia sed sermo sapientie. Nam sapientia perficit hominem in seipso. et est in quolibet homine habente charitatem. patet est bonum spiritus sancti. De quo Ier. 31. et. Requiescet super eum spiritus domini. spiritus sapientie et intellectus. Sed habere tantam sapientiam quod non solum homo in seipso perficeretur: sed etiam sit aptus alios perficere et instruere in via dei et in rebus divinis vocatur sermo sapientie: et est gratia gratia data: secundum I Cor. 12. quod 8. ar. 5. Hanc ergo sermonem habuit excellenter beatus Dominicus. Non solum enim fuit repletus a deo sapientia mirabili qua in seipso perficeretur: sed etiam radios sapientie sue emisit in alios et illuminavit mentes hominum in rebus divinis. Et hoc premonstravit deus matri sue spirituali que eum de sacro fonte levaverat quando vidit stellam in fronte eius: que totam orbem illustrabat. Datum mundo pro mundi gloria illustravit. Datum mundo pro mundi gloria illustravit. Cuius ortum precurrunt nuncia veri presagia. Stella micans in fronte parvuli. novum iubar premonstrat seculi. quod fuit completum quando sua predicatione clarissima intellectus hominum divina scientia illustrabat et ad amorem dei hominum accendebat affectus. Sed quia nullus bene predicat nisi prius in seipso perficiatur ad exemplum illius qui cepit facere et docere. Nec. 1. Ideo voluit in seipso complere quod alioquin predicabat: ne alioquin re-

222 13

Item de beato Dominico

probos inueniret. Quia ergo predicaturus erat alijs humilitatem: ideo voluit hoc in se ipso perficere etiam ab infantia sua: quando repertus est a nutrice frequenter relicto lecto super terram accumbere etc. quod opabatur in eo diuina bonitas quasi quoddam futuram presagium future in eo profundissime humilitatis. Item quod predicaturus erat voluit etiam paupertatem in detestationem auaritie: ideo exemplo voluit hoc ostendere in seipso: quoniam pro supplenda pauperum indigentia suos vendidit libros dum staderet patientie etc. Item postmodum religiosus effectus omnia reliquit et ordinem instituit. Funda- tum in culmine paupertatis altissime: ut dicitur. in. c. Mmiso prana de excelsa. Unde cantatur. Pauper in peculio etc. Item quod predicaturus erat castitatem: ideo voluit esse virgo inter quod odor quidam de membris suis egrediebatur. quo alij provocabantur ad castitatem. Nota exemplum de illo scolarum iu- gurioso qui osculatus fuit sibi manum etc. Unde cantat ecclesia. Florem pudicitie ser- uans illibatam attigit ex insigne vite celibatam. Item quod predicaturus erat charitatem: voluit in seipso perfectionem charitatis habere. In cuius signum apparuit matri sue in forma catuli facula accensam in ore gestan- tis. Idcirco nonus et celsus missus in fine se- culi pauper fuit dilectus. forma preuisus catu- li. Nota etiam hic quod libros suos vendidit studens patientie pro subuentione pauperum fame penitum. Item quod voluit se vendere seruum propter redemptionem cuiusdam capti- ui. Unde cantatur. Conseruans sine macu- la virginis latus illum ardebat quasi facula pro zelo penitum. Item quod appropinqua- bat alicui clustati vel castro videns Luitia- tem flebat super illam etc. ad exprobrum etc. De quo scribitur Luc. 19. Videns Iesus clustra- tem flebat super illam etc. Item quod predica- turus erat abstinentiam: ideo etc. Unde per de- cimum vinum non bibit sed postea modico vino utebatur coactus a Didaco eromen- tis propter debilitatem stomachi etc. In quadragesima autem totam aliquando se- lunabat in pane et aqua: propter dandum exemplum quibusdam mulieribus etc. Item quod predicaturus erat patientiam: ideo etc. Cum autem sibi interitum heretici minaretur

sic imperturbatus radebat. Non ego marty- rij dignus sum gloria: nondum merui mor- tem istam: quia propter locum transiens in quo sibi pateferebantur insidie: non solum intrepidus verum etiam cantans et alacer in- cedebar: quod illis admirantibus et discipulis. Nunquid non tu mortis horrore concutieris? Quid acturus eras si conciperes? Respondit etc. ut in legenda habetur. Unde in Carcasona heretici saciebant sibi interitum et mul- tas et derisiones et conuitia inferebant quod oia non solum patienter sustinebat: sed etiam li- bentissime affectabat. Unde ibi potius quam Tholose morari volebat ubi honorabatur. Nota hic etiam quod exemplo patientie sue quam habuit cum semel iret cum quodam Episcopo et quibusdam alijs discedens contra he- reticos etc. conuertit hereticum illum quod eos per veritas et spinas ducebat etc. Item quia predicaturus erat diligentiam et exercitium bonorum operum et penitentiam: ideo etc. Unde tota vita sua fuit penitentia. Nam ter in qua- libet nocte discipulabat cum cathena ser- rea etc. Item dormiebat in terra et quod sem- per in ecclesia. Sic patet ergo quod gratiam istam sermonis sapientie excellenter debebat. Unde poterat docere illud apostoli. Sermo meus et predicatio mea non in persuasibilibus humane sapientie verbis: sed in hostensione spiritus et virtutis. i. Cor. 2. Item. i. Cor. 9. Ca- stigo corpus meum et in seruientem re. ne cum alijs predicare ipse reprobus efficiar. Et Secunda gratia est sermo scientie. Quando scientia est sine sapientia est deo inimica et anime noxia: quia scientia inflat. i. Cor. 8. Similis scientie diabolice: melius esset homi- ni cum ignorantia intrare paradysum quam cum scientia descendere in gehennam. Propter quod reprehendit aliquos scientes apostoli Ro. 1. Dicentes inquit se esse sapientes: stulti facti sunt. Sed quod habetur scientia cum sapientia tunc est perfecta etc. Sic fuit in beato Dominico. Nam postquam fuit illustratus sa- pientia habuit scientiam que est cognitio rerum humanarum per quam puenit homo ad cognitionem rerum diuinarum: iuxta illud. Ro. 1. Inuisibilia dei per ea que faciunt in- tel. spiritus sempiterna quoque virtus eius et di- uinitas etc. Nam missus est sapientia ubi erat studium generale ubi magnus scie culmen

requiritur. Unde erat bene aptus ad erudiendos alios etiam in humanis scientiis. Nam qui indoctus vult alios docere: efficit magister erroris antequam discipulus veritatis. Et ideo dicitur ter. in. c. Inter cetera: de offi. in. d. o. q. predicatoris missi debent esse potestates in opere et sermonibus: alias debet excoletur qui non missus predicat: de heretico. c. Excoletur. S. Quia vero. Quia autem nullus est sanctus qui docere debet predicare sine auctoritate: et dicitur ter. in. c. Cum ex infunctorum de heretico. Et Ro. 10. Quod predicabit nisi mittatur: Ideo beatus Dominus ut posset predicationem vocare cum utilitate aliarum: habuit auctoritatem et licentiam predicandi. Et vide quanta et quale. Primo. n. habuit auctoritatem a deo sicut probatur per parabolam dñi Luc. 11. Homo quidam fecit cenam magnam et vocavit multos et misit servum suum hora cene dicere iustis et venissent. Per horam cene videtur etiam doc. intelligitur fuisse mandatum in quo sumus nos. i. Cor. 10. Nos sumus in quos sines seculorum deventurunt. In hac hora cene misit deus servum suum. Glo. Grego. Quis per servum qui a patre fam. ad inuitandum mittitur: nisi predicatorum ordo signatur. Et dñs autem huius pater in christus fuit beatus Dominicus. Ideo canatur de eo. Mundum vocans ad agni nuptias. hora cene paterfamilias servum misit: promittens varias vite delicias. Ad hoc consilium tam permagnificum elegit nuntium sanctum Dominicum. Secundo habuit auctoritatem a Christo et virgine Maria que dedit habitum albus fratri. Raynaldo. Dic hyistoria de visione de tribus lanceis quas ipse in manibus tenens volebat mittere perire. Dic hyistoria. Tres lancee sunt tria flagella que ipse misit in mundum. Prima lancea erit adactus maledicti aniphi. Secunda erit combustio mundi. Tertia iudicium vite. Dic ut expedit. Quarta habuit auctoritatem a ipso et a papa Honorio qui ordinem approbavit: sed prius ab Inno. 3. qui videtur fuisse illud. Dic hyistoria. Ut possit sibi concurre illud verbum Isa. 41. Ab extremis terris et a longinquo vocavit te et dicit tibi. servus meus et tu elegit te. Ro. 1. a Ab extremis terre. i. ab Hispania a vll

la Callaroga. rē.

Tercia gratia est fides. Non accipit hic fides prout est virtus theologia: quia hic est virtus iustificans hominem in seipso: iuxta illud Arbitramur enim iustificari hominem per fidem Ro. 3. Item Act. 15. Fide purificans corda eorum. Grane vero gratis date dantur a deo ad aliorum utilitatem: sicut dicit Apostolus in auctoritate posita. S. in introitu sermonis. Sed accipitur hic fides prout est gratia gratis data: prout imponat quantumdam supereminentem certitudinem fidei: ex qua homo est idoneus ad instruendum alios de his que sunt fidei: patet Th. 2. q. 3. ar. 4. Et accipitur hic fides pro constantia fidei vel pro sermone fidei. Th. 2. q. 4. ar. 5. ad quartum. Hanc ergo fidem habuit beatus Dominicus excellenter quod ostensum est: quia convertit multos hereticos. Item quando libellus eius in ignem proiectus non fuit combustus. Unde canatur. Ter in flammis libellus traditus. tunc extitit illesus penitus. Item quando transiente ipso per flumen ceciderunt libri eius in aqua: sed inde ad triana fuerunt et aqua extraxit illesum. rē.

Quarta gratia sanctorum. Hanc gratiam mirabiliter habuit beatus Dominicus: sicut patet de fratre Raynaldo: quem opere sua curavit dominus ab infirmitate. Item quando feblicitantem dedit in cibum quoddam frustum angulie et sanata est. Nec solum sanitatem contulit infirmis sed etiam mortuis vitam restituit: quod plus est. Nota hic quando suscitante nepotem cuiusdam cardinalis qui ceciderat cum equo in quodam baratrum. Item quando resuscitavit quadraginta peregrinos simul qui fuerant in quodam flumine submersi. ergo Magister vocabatur in regno celorum. rē.

Quinta gratia est operatio virtutum. i. miraculorum ultra ea que supra prime dicta sunt. Nota quod virtus seu gratia beati Dominici in miraculis facit deo. appuit in omnibus quatuor elementis.

Primo quod in igne sicut dictum est de libello in ignem prociro. Item quod tanta est quod viderat cuiusdam mulleri devote dum esset posita in archa. comburi non potuit cum is esset in medio ignis: ceteris suppelletilibus domus ab igne consumptis. Secundo in aere sicut

MD liij

Itē de bto Dominico patre nostro

patet qñ semel itinerans cum socio signū crucis per ventum et pluviam opposuit: et a se et a socio eōm pluviam ppulsiuit. Tercio in aqua sicut dicitur est: qñ libelli sui ceciderunt in flumen et inde post triduum educi fuerunt illi. Item qñ. xl. mortuos in flumine suscitauit deus oratione sua: de quo dictum est. 5. pte. prima. Die etia hie miracula de panibus sibi et fratribus per angelos de lactis. Quarto in terra: qñ corpus suū translatū dedit odorē mirificū. Unde cantat. Fragrans odor de thumulo cū vir. fre. cla. p xpi fa. fa. re. magnalia. Itē qñ terra ad suā orationē mortuos educebat. Spāliter autē qñ suscitauit architectum illam: quem cōtra cadens contrahit in ecclesia sancti Sixti romē. Ergo hie magnus vocabitur et.

Sexta gratia est pphia. Quā se habere ostēdit qñ in partibus thelosanis ubi erat multū hereticū cōbūrdi fecit reseruati quēdam hereticū nomine Raymundum qui erat cū ceteris pdenatus dicens ei. Scio fili mi scio qz adhuc bonus homo eris et sanctus: licet tarde et. qz sūt adimpletū. Ray remāsit hereticus p. 20. annos: tandem factus frater ordinis nostri cōpleuit vitā suā in sanctitate. Itē semel pñunciavit fratri / bus suis ad caplin puocatis dicens. qz quatuor fratres erant mortui duo in corpore et duo in aia et. qz sic rei pbauit euentus. h pñgit rome in sancto Sixto. Ad idē semel pñcians apud Segobiam pñnunciavit pluviam eodē die futuram: cum tñ tunc nulla pluvie vestigiū apparet. qz sūt gratia / mūm populo qui ppter ficitatem maxime tristabatur. Ad idē vñm pñcicaret bñs Dñicus in prefata ciuitate Segobie quidā nobilis indignatus cum volente proponere verbum dei in consilio ciuitatis pñdicte nō solum audire contēpfit sed etia in verba indignationis pñprie dicens. Nunqd non esset malum qz verboras iste detinēs diem in sermonibus: nos a pñdlo impediret et? Cui bñs Dñicus pñxit qz interficiendus esset ante annū: qz sic rei pbauit euentus: ut legitur in lib. de vitis fratrum nostrorū. Ad idē fact: qñ pñdixit quibusdam qz ante festum assumptionis virginis gloriose mortuus erat.

Septima gratia est discretio spūrituum.

Hoc patet qñ appuit sibi diabolus in spē fratris dum apud Bononiā cōstitutus in ecclesia pñocaret: et ipsum cognoscens esse demonem p omnes officinas pñctus duxit et. Die historiam. Item semel Rome in sancta Sabina diabolus de tecto ecclesie pñcit lapidē cōtra ipsum orantem: sed ipse cognoscens illam esse demonem nō est motus ab oratione. Lapis autē ille est adhuc in ecclesia illa in memoriam facti et.

Octava gratia est Seneca linguarum. Nota hie qz semel itineranti beato Dñico cum fratre Bertrando socio itineris et sanctitatis sue de Thelosia Parisius obuiauerunt quidā thetonici qui fecerunt eis expensas p quattuor dies. Sed quia beatus Dñicus et socius nesciebāt loqui thetonice et cōsequenter nō poterant ei spūritu alla seminare cum tñ ab eis carnalia meterent: impetrant a deo vt thetonice intelligeret et etia loqueretur. Et sic p alios quattuor dies simul ambulantes de iesu et rebus diuinis dulciter loquebantur ad inuicem.

Nonā gratia interpretatio sermonum. i. scientia exponendi scripturas pphetarum. et parabolas euangeliorum. Hanc etia habuit beatus Dominicus: unde et scriptū est in theologia qui vt audiuit est Theolose. Nota etiam de illo scolari qui cū videret beatum Dominicū optime pñdicantem et de scripturis ad placitum discerentem: interrogauit eum in quibus libris studuerat. qz rñdit qz in libro charitatis plusqz in alio studisset. Hic enim de omnibus docet. Hoc legitur in vitis fratrum. Patet ergo qz multas gratias habuit beatus Dominicus et qz magna opera fecit. Ex quo erat magnus in regno celorum. i. in ecclesia militante sed vt etiam magnus in alio regno celorum. i. in ecclesia triumphante voluit eū diuina bonitas de gratiarū plenitudine ad glorie excellentiam exaltare. Die eius mortem et. Unde potest dicere. Bonum certamen certauit. cursum consummaui. fidem seruauit: in reliquo reposita est mihi corona iustitie et. 2. Tim. 4. Ergo hie magnus vocabitur in regno celorum.

Deo gratias. Amen.

In transfiguratione domini xliii.

In transfiguratione dñi. huc in sc̃ho
saluatoris. Sermo p̃r mus.

Esplenduit

facies eius sicut sol. Mat. 17. Hodie vocatur festus
sc̃i saluatoris eo rōe qua
dñs noster iesus xps q̃ so
lus est verus saluator: ostēdit aliquibus disci
pulis gloriā corporis quā daturus erat sal
uandis merito sue sacratissime passionis. Et
de hac materia erit sermo noster. Salutes
virgo. Pro introductione sermonis et verbi
ppositū declaratione quero quare xps vo
luit transfigurari hodie: R. Duplici rōne.
Prima ppter fidelis augmentationē. Secūda p
pter spei sui fortitudinis p̃firmationes seu
corroborationē. Prima ē ppter augēdā fi
dē. Pro cuius declaratione notādū q̃ xps
in instāt̃ receptionis hūit tantā gloriā in
aia: q̃dā h̃ modo in celo ppter vntēne ver
bi. Jo. 1. Vidimus gloriā eius gloriā quasi
vngeniū a patre etc. Corpus autē assumpit
nō gloriōsum s̃ passibile sicut et nos et plus
q̃ nostro q̃ erat corpus tēperatius et deli
catius etc. et hoc dispensatū fuit ordinatū
ab ipso vt in corpore suo crederet mysteriū
red̃ptionis humane: q̃ non poterat fieri
nisi in corpore passibili et mortali. Alloquin
regulariter gloriā aie redōdat in corpore sicut
lux i laterna. Hec Th. p. 3. q. 4. ar. 2. sicut
erit in corpore gloriōse post resurrectio
nē. Ideo ap̃ls Ro. 8. Vult deus filiū suū
in similitudine carnis peti et de peccato dā
nari peccatū in carne: et iustificatio legis
impleretur in vobis. Nota de peccato. i. de se
ipso facto hostia p peccato: sicut dī in fili.
Osc. 4. Peccata populi mei ceciderunt.
Itē h̃ loquit ap̃ls. 2. Cor. 5. Vbi dicit q̃
datus est q̃ nō nouerat peccatū. s. xpm p no
bis secl̃e peccatū. i. hostiā p peccato. Sed
hanc etiā modū dicit Isa. 53. Dñs posuit
in eo iniquitates oīam nostrū: q̃ s. eū tradi
dit vt esset hostia p peccatis oīam hominū.
Vel secl̃e eū peccatū. i. habentē similitudinē
carnis peccati: sicut dī Ro. 8. In auct̃. s. allā
ta fm Th. p. 3. q. 4. ar. 1. ad declinū. Glo
ria tñ anime nō videbat ab alijs sed passi
bilitas corporis sic. Et ideo credi poterat a

gentibus q̃ sicut corpus sic et aia esset pas
sibilis: ita vt etiā ap̃li hoc clare nō p̃cepe
rent Dñs igitur vt ostenderet nō sic eē. vo
luit hodie transfigurari: vt daret intelligi
ap̃lis q̃ gloriā corporis quā ostēdit hodie
pcederet ab aia gloriōsa. Nota similitudi
nē. Si forte esset aliquis durissimus et esset
male vestitus et reputaretur ab oībus pau
per et psequēter despiceret ab alijs: q̃ dñs
census honores: census amicitias: pauper
vbiq̃ iacet. Ipse autē volens ostendere se
nō esse pauperē sed vltimū cōducaret
amicos et domesticos et ostenderet eis diui
tias suas et tunc gentes illū sequeretur q̃
prouerbū est. Vnde sequuntur meli: ecce
ratio prima: Ictō Hieron. sup Mat. 16
siderandū ingit est q̃ scribis et phariseis de
celo signa poscētibz dare noluit: hīc nō vt
op̃loz augeret fidē dat signū ṽ celo. Belya
inde descendente quo ascēderat et moysē ab
inferis resurgēse. Nō intelligas q̃ aia moy
si resumpserit corpus suū sed appete p ali
q̃ corpus assumptum. Belyas vero appuit
i p̃prio corpore vt notat Th. p. 3. q. 4. ar. 3.
Et h̃ etiā ipse dñs aī p̃miserat dīcēs. Vnde
qdā de hīc stantibz qui nō gustabūt mortē:
donec videāt filiū hominis venientē in regno
suo Mat. 16. i. in ea claritate quā habuit
ē in celo post iudiciū: quā statim ostēdet eis
in transfiguratione. P̃r prima rō. Secūda rō ē
pp̃t augēdā sp̃e et fortitudinem in ap̃lis.
Sicut. n. vltima p̃sidentia pordinauit q̃
xps fm q̃ h̃ p meritū passionis acqueret
sibi gloriā corporis: iuxta illū Luc. 24. Hec
oportuit xpm pati: et ita intrare in gloriā
suā. sic etiā pordinauit q̃ etiā ip̃i ap̃li me
rito passionis ipsam gloriā aie et corpis p̃se
querent: iuxta illud Ier. multas tribulatio
nes oportet nos introire in regnū dei Act.
14. Iō ipse dñs dicit ap̃lis. Ego dispono
vobis sicut disposui mibi pater me⁹ regnū:
vt edatis et bibatis sup mensā meā in re
gno meo Luc. 22. Et alibi dicebat. Amen
amen dico vobis: q̃ plo. et sic. vos: mandas
autē gan. vos autē p̃ristabimini: sed tristitia
vestra ver. in gaudiū Jo. 16. Ad hoc ergo
vt ap̃li et discipuli fortius aduersa tolera
rent voluit eis ostēdere gloriā corporis: q̃
gloriā aie adhuc videntes videre nō pote
rāt: q̃ p̃sistit in ṽsione diuine essentie q̃ a vi

In transfiguratione domini:

hente boie in corpore videri nō pōt. Ero. 33.
Nō me videbitis hō et viat: gloria autē cor
poris psecuturi erant et merito tribulatio
nūq: silem gloria oēs q rēm in passionē
b'p'e quant' psecuturi sunt: iuxta illud P'bil.
3. Saluatorē expectamus ofim i'cūm rēm q
reior cor. hu. nō. p'f. cor. cl. sue. Cū Deda
sup. Mat. I' d'na passione factū ē: ait cō
tēplatione i'upmanētis gaudij ad breue
tēpus duratura fortis aduerſa toleraret.
I' d's scōa rō. Itē Ro. 8. I' d' quos p'scitat et
p'edificauit p'p'mos fieri i' imaginē filij sui
p' sit i' sp'e p'mogenitus in multis s'ribus.
Et igit et nos clariorē fidē habeamus
de futura gl'ia et maiorē fortitudinē ad
sustinēdū aduerſa p'pter rēm: videamus
aliquid de gloria corporis. Notādū ergo q
d'ns o'ndit apl's gl'ia corporis cōt'uz ad
v'nā tñ dotem q ē claritas. Illius tñ do
tes habebunt corpora gl'ificata et sunt q't
tuor: quas tñ d'ns o'ndit apl's in corpore
suo et a'f passionē et post. P'p'e tñ nota a'f
sumptē r'p's votes ante resurrectionē: quā
dos nōiar quādū qualitatē imantē in
corp'e gl'ioso: sed miraculoſe habuit ea q
p'linent ad votes s'm T'ho. 3. p'te. 4. 5. ar.
2. Et sunt s'ite videlicet.

Prima sublimitas virtuosa: et hec acquiritur merito abstinence corporalis.

Secunda agilius vigorosa; et acquirit merito diligentia spiritalis.

Tercia impassibilitas rigorosa: & acquiritur merito patiente virtualis.

Quarta claritas gloriosa: et acquiritur merito continentis carnalis.

De vltima loquitur themas. Et de hys oibz
quonoz habet vna auctas apli g hic ait. Se
minat corpus in corruptione. surget in incor
ruptione. Ecce. ita doct. Seminat in ignobili
tate. surget in gloria. ecce q̄ta. Seminat
in infirmitate. surget in virtute. ecce sc̄da. Se
minat corpus aiale surget corpus spiri
tuale. ecce prima. f. Cor. 15.

¶ Prima ergo excellētia corporis glorioſi
eſt ſubtilitas ꝓmoſa: qꝫ niſi eſt co ſubtiliꝫ.
Subtilis eſt aer vel vētus tranſiēſ ꝓ parua
foramina ꝫ ſtricta ſed ſubtilioꝝ: eſt iux que
tranſiēſ ꝫ fenēſtrā vltreā vel pānū de cera
vbi vētus nō poſſet intrare. ſubtilioꝝ eſt etiā

vor hois vel fons capane q̄ audis in ca-
 mera vndiqz circūclusa. Adhuc sūt subtilis-
 us corpus glorioz q̄ de capsā ferrea pos-
 set extra sine aptura. nō nō possēt exire ven-
 tus nec intrare lux nec vor. De ista prima
 excellentia dicit ap̄ls. Seminatur corpus
 aiale surgit corpus spirituale. 1. Cor. 15. Sp̄-
 ritualia dicitur nō q̄ spiritus sūt. s̄ q̄ ha-
 bet sp̄ritus conditionē sicut dicit Aug⁹. Is
 de ciuit. dicit scripti in sermonibus de arti-
 culis fidei ser. 16. vbi agit de qualitate cor-
 porum resurgēdo p. vltima. Hanc primā
 excellentiā ostēdit xps ante suā passionē
 in corpore suo q̄ vtero clauso exiuit. Et
 post etiā resurrectionē q̄ clauso moni-
 mento exiuit. Et etiam q̄ intravit in do-
 mum vbi erant ap̄li clausi clausi Jo. 20.
 Hanc excellentiā habebunt oēs saluandi
 post dīem iudicii m̄rito virtutis abstinentie
 corporalis. i. vīno. cibo. risu loquela. et dele-
 ctationibus corporalibus. Ideo dicit x̄s.
 Attendite ne grauentur corda vestra crapa-
 la et ebrietate Lu. 21. Et potest summū argu-
 mētum ex euāgello hodierno. Quā placeat
 deo abstinentia corporalis: et eo q̄ in hac
 sacramentali transfiguratione apparuerunt
 dño Moyses et Helias. Quare isti et non
 alij. Ratio est ista: q̄ isti abstinerunt. Et
 diebus 2. et noctibus conformes cum chri-
 sto. Alias rōnes ponit Th̄o par. 3. q. 45. ar.
 3. ad tertiā rē. De moysē habetur Ezo. 34.
 De helia vero. 3. Re. 19. Acta praeclae quā-
 do moyses reuersus est ad helym sanctorū
 patrum interrogatus ab amicis patris
 vnde ventret: r̄s̄d̄it. Vidi messiam rē. ma-
 gnum solum fuit sacri in lym. hō tunc. Sic
 et quādo helyas reuersus est in paradysum
 terrestrem: interrogatus ab Enoch rē. Et
 quare nō ego fui vocatus: R̄s̄d̄it: quia nō
 seluasti rē. Sic et nos si temperare vīna/
 mus transfigurabimur in hanc excellentiā
 subtilitatis et videbimus dñm transfigura-
 tum in gloria sicut Moyses et Helias: et vi-
 cere poterimus cum ap̄lo. Hec autē reuelā-
 ta facie gloriam dñi speculantes in eandē
 imaginem transformamur: a claritate in cla-
 ritatem tranſ. a dñi sp̄ritu. 2. Cor. 3. Oppo-
 situm erit de gulloſis. Die vi expedit. Et no-
 ta q̄ Moyses seluauit audies verba dei

Quarta excellentia eius claritas glorioſa
ſicut ſol. Mat. 13. Folgebunt in claritate ſol in
regno patris mei. Nota 2. Quia claritas
ſol lucet nunciis ſicut lucet ille tunc poſt re
nouationem mundi qui ſol lucebit ſepteſſi
clter plus q̃ nunc ⁊ ſicut luna. Iſa. 30. Erit
luc lune ſicut luc ſolis ⁊ ſicut ſolis erit ſepte
ſclclter ſicut luc ſeptem ſolis. In die
gligauerit ſiculus vultus populi
ram plage eius ſanauerit. Hanc excellentia
oſten. ſit ois hodie in ſuo corpe ſicut legiſ
in euangelio hodierno. Dic breuiter hyſto
riam. Et nota q̃ſtione quare xps non r̃ſidit
verbo ad verba Petri dicentis. Dñe facia
mus hic ſtabernacula: ſicut notat magi
ſter Alimen in ſer. ſup hoc euangelio quod
legitur in ſabbato poſt p̃ſimā oſſicam qua
dragefime p̃ſa. Hanc et excellentiam hēbūt
omnes electi merito caſtitatis. Auctoritas
ſap. 4. Q̃ ſi paleſtia eſt caſta generatio
cū claritate inoz. eſt enī memoria illius: q̃
apud deū nota eſt ⁊ apud ho. Et infra in
perpetuum coronata triumphat. ſ. in ania
⁊ in corpore. Q̃ poſſitum erit de luxurioſis
qui reſurgent nigri. obſcuri. ⁊ ſetidi. De qui
bus David. Corrupti ſunt ⁊ abhorrabiles
facti ſunt ⁊c. Ps. 11. Et Joel. 1. Computruerūt
ſumenta ⁊ in ſtercore ſuo ⁊c. Alimen.

In festo sancti Laurentij martyris.
Sermo primus.

Abetis fru /

 etum vñ in scificationem
 Ro. 6. Pro declaratione
 introductione: sciendū q̄
 facta scriptura bona opera
 virtuosa ⁊ meritoria que homo facit dicun-
 tur fructus vite humane. Hoc patet rōne
 ⁊ auctoritate. Ratio est per similitudinem
 Si vnus haberet arborē in orto suo non
 contentaretur de magnis radicibus arbo-
 ris. nec de grosso trunco. nec de ramis. nec de
 floribus. nec de folijs. nec de vmbra arbo-
 ris: sed vult fructus. Sic christus habet or-
 tum. scilicet ecclesiam in qua quislibet homo est ar-
 bor. Mar. 7. Videt homines velut arbo-
 res ambulantes. s. de virtute in virtute ⁊c.
 Non ergo contentatur christus q̄ habet

[illegible]

Tertius est de misericordia primali.
Tertius est de patientia martyriali.
Dico primo rē. Beatus enī Laurentius
 tanq̃ arbor plantata in orto ecclesie fecit
 fructum de abſtinentia personali a petis ⁊
 vanitatibus huius mundi in tribus locis.
 Prius in *Hostia*. Secundus in *Celsaragusta*.
 Tertio in *Roma*. Prius abstinuit in *Ho*
ſtia vir orſionis fuisse de magno gēe natus.
 Die quō ieiunabat canebar a mendacijs ⁊
 societatibus rē. Ideo poterat dicere illud
 Sap. 8. Puerum ingeniosus ⁊ fortis
 suam famam donam. Sic debetis vos instru
 ere filios vestros a puertia: alias non pos
 sunt postea abstinere a peccatis rē. Exēplū
 de *Alexandro magno* quō in puertia didi
 cerat aliqua victa a *Leonide magistro* suo:

et postmodum non poterat ab illis abstinere
cum illi displiceret sibi: propter quod fecit illum
magistrum occidere: et iuxta nomen suum tradi
dicit illum vinum leoni etc. Ideo a pueritia
disceant virtutes etc. sic fecit beatus Lauren
tius. Et fuit completum illud verbum. Vo
nam est vtro qui portavit iugum domini ab
adolescencia sua Trist. 3. Secundo abstinent
in Cesarangusta quo iussu ea studij etc. Jam
scitis quomodo scolares communiter plus stu
dent in vitijs quam in sciencia. Sed beatus Lau
rentius persistebat sepe discabat etc. et plus ad
seebat in vno die quam alij in .x. et crevit fama
sua usque romam. Et fuit completum in eo illud
Eccl. 12. Memento creatoris tui in diebus
iuventutis tue etc. Tertio abstinent romae:
quia iunioris Sixtus papa vadens ad cele
brandam concilium toletanum transiit per
Cesarangustam: et audita fama Laurentii
eum secum. Et in iura cum discessit quod volebat
celebrare missam sine eo. Item commisit sibi
Domini sanguinis dispensationem. Itaque fecit
eum draconem cardinalem lyrensentem: sed
tamen non mutavit abstinentiam in cibo et
vestitu etc. Ecce primus fructus. Et concor
dant Pauli di. Hec est voluntas dei sci
ficatio vestra. ut abstinentia fornicatione ut sciat
vniuersusque vestrum vos sua possidere in
sanctificatione et honore. non in passione de
siderij sicut et gentes que ignorant decum. 1.
Thes. 4. etc.

Quid dico secundo etc. de misericordia proximi
faciendo elemosinas nihil sibi retinendo.
Dicit hystoriam quomodo mortuo Philippo
imperatore christiano successit Decius qui
expectabat thesauros etc. Dicit hystoriam.
Beatus ergo Laurentius fecit duplicem mi
sericordiam seu elemosinam. scilicet corporalem
dando pauperibus illos thesauros et illumi
nando cecos etc. Et spiritalis quia instrue
bat eos et conuertebat ad fidem. Ideo can
tat. Laurentius bonum opus operatus est:
qui per signum crucis cecos illuminat et the
sauros ecclesie dedit pauperibus. Moraliter
dicit Laurentius. Decio. Facultates ecclesie
quas regis manus pauperum in celum de
portauerunt. Videtur ergo quod manus pau
perum sint littere de cambio per christum
asscurare. Ecce instrumentum securitatis.
Da pauperibus et habebis thesaurum in ce

lo Mat. 19. Per modo nota similitudines de
duobus stinerantibus qui habent erant transi
re possum periculosum et vnus portat pecu
niam suam in sacculis etc. in munda can. b. et
stultus esset primus sed secundo sapienter. Sed in
proposito omnes transire debemus periculum
mortis: vbi homo decubatur. Et per ventum ex
cet quod vixit ex vna parte caput: gemitus et llo
calla: sanguinet ex alia. sanuli ex alia etc.
Ideo ponatse pecuniam in mensa cam. h. i.
in manibus pauperum et inueniant in alio
mundo: ubi quod anima presentat et po vadat
nuda. Et ista etc. Tunc venis ad munda etc.
Ridit quod fuit derobata. Et ipse. Et quare
non posuisti pecuniam ad mensam vi et ego
veniens cum usuris. I. exerecitus etc. gessit
illam L. 19. Quid dicit misera anima: Nihil
dicit: quod fuit stulta. Et ipse. Ideo vadas ad
hospitale miserorum et stultorum et mittit ea ad
infernam: sed alteri dabit gloriam. Auertas
Tob. 4. videri infra sermo. primo etc. vnde
sacculi etc. de sacculis etc. vnde dicitur bonis
plentia etc. vnde dicitur et fructibus bo
nis Jac. 3. Ideo etc. Nollit thesauri
sari vobis thesauros in terra vbi erugo
et tinea demo. Vel thesauri vobis thesauri
in celo vbi neque erugo neque tinea demo. et
vbi fares non effo. nec fur. etc.

Quid dico tertio etc. de patientia martyrii etc.
Nota. et tormenta que sustinuit. Primo quod
fuit positus in carcere sed aia discurrebat
per plateas paradisi et potest dici de eo. Quid
in hac peregr. solo cor. constitutus etc. Secundo
tormentum quod fuit sustinuit etc. Tertium
quod positus in ecaleo fuit scopulorum cesus.
Quartum quod fuerunt lamine ferree ignite
lateribus eius apposite: et dicebat. Igne me
examinasti et non est inuenta etc. Quintum quod
fuit plumbatis cesus. Miraculum erat quod tan
ta vivebat et cum clamaret di. Dhe accipe
spiritum meum: audiuit vocem. Adhuc mul
ta tormenta tibi debentur. Sextum quod cum
pectinibus de ferro etc. tunc venit angelus
cum linceo tergens eius vulnera: tunc con
uersus fuit romanus et baptizatus. Dicit hy
storiā. Septimum quia fuit in alio carcere
sine cibo et potu. Octauum quia fuit positus
super crastulā etc. Nonum quia cum furcis
ferreis copimebatur super cratem ferream.
Decimum de sale in igne positus: tunc oras

Item de eodem

expirant. Et ecce tertius fructus: et potest de eo verificari propheta David. Inimicos eius. Deum et ministros eius in dnam ed-
fati. nec super ipsum aut efflorescit sanctifi-
catis mea: propter fructum patientie marty-
rialis. De gratias. Amen.

Item de eodem beato Laurentio.
Sermo unus.

Qui odit ani-

mam suam in hoc mundo
in vitam eternam custodit
eam. Jo. 12. Et in euangelio
hodierno. Hoc verbis hys
difficultatem. Nam videtur dñs nosse Iesus
xps p h pñadere et percipere nobis q de-
beamus habere odio animas nostras. Si
videtur hoc inconueniens. Primo quidem qz
videtur pira preceptum charitatis quo prece-
pit deus custodire nostram diligere proximum
sicut seipsum Mat. 20. Et quo clare
habet q charitatis ordo quā primis et hi
bere tenemur. Primo incipit a nobis et inde
deriuatur ad primos: q ordinata charitas
incipit a seipso. l. pñes. C. de seruiente. Ca-
pit. 2. Ordinanit in me charitatē. Si enim
tenemur diligere primum sicut et nos: ergo
primo nos debemus diligere et non odio
habere: q videtur pira dictum dñi. Secundo
ad idem videtur ei pñadere quod apłs vi-
dit Ephe. 5. Membrum vñq carnem suam odio
habuit: sed nutrit et sonet eam sicut et xps
ecclesiam. Si ergo carnem nostram debe-
mus diligere: multo magis ergo animam. et
sic idem qd pilus. Tercio facit pira qd vi-
det ps. Qui diligit iniquitatem: odit animā
suam. Sed diligere iniquitatem est malum.
ergo malum est odire animā suam idem pa-
ter est. Qui enim extrahit diligit bonita-
tem amat animā suam. Sed diligere boni-
tatem est virtuosum. ergo et diligere animā.

Quarto Deuter. 4. Custodite sollicite ani-
mas vestras etc. Ergo debemus diligere ani-
mas nostras enim tenemur eas custodire.
Propterea ergo dubij declaratione est pre-
mittenda duplex distinctio vna odij et alte-
ra anime. Pro prima notandum q odia du-

plexiter sunt. scilicet affectus et effectus. Quidam
affectus est qñ etiam in corde. scilicet in irascibili
hominis: et hoc modo non debet haberi odio
anima nec aliqua creatura: quinimo debe-
mus eam creaturam diligere amore eius
qui creauit oia quiescentem oēs creaturas di-
ligit in quantum creature sue sunt. Sap. 11.
Diligis omnia que sunt: et nihil odisti eorū
que fecisti. Quis culpam odio habeat deus
iuxta illud Quidisti omnes qui operantur ini-
quitatem etc. Ratio est quia culpa non est
creatura: quia non est a deo sed est priuatio
modi spñs et ordinis sñm Aug. Et hoc mo-
do possunt auctores pñdere in pira allegare
intelligi. Alio modo sumitur odia effectus:
qd est qñ non in corde sed opere habetur
odium. scilicet qñ homo pñadit motum alieni
sui rei pira motionem illius rei operando.
sicut et dñs haberi odio pater a filio qñ illius
pñadit patris imperio: et sic dñs odio habe-
ri anima qñ homo pñadit infirmitati ma-
lo seu motum anime sñm quem modum la-
quint dñs Luc. 14. Si quis venit ad me
et non odit patrem suum et matrem et uxorem
et filios et fratres et sorores: adhuc animam
suam: non potest esse meus discipulus. Secundo
hunc etiam modum dicebat David. Iniquus
odium habuit. Hoc modo debemus habere
odia animā nostram: qd quomodo intelligi-
tur infra patebit. De hoc odio loquit ps.
Perfecto odio oderam illos et inimici faci-
sunt mihi. Pñadit odium dñs quando ha-
betur odio culpa sed non natura. Modo vi-
deamus quid hoc odio debemus odire ani-
mam nostrā. Unde notandum q sñm pñcos
et theologos quadruplex potest summi
anima. Vnde Thoma. 2. contra gentiles. 57.
ubi tenet q nutritiua. sensitiva. et intellectu-
ua: non sunt in homine tres anime sed tres
potētie anime sñm Thoma. possunt dici largo
modo aie qd aut dicit Thoma. est vix in ho-
mo: sed in se realiter iste anime realiter dis-
ferunt: qz prima ē in planetis. Secunda in ani-
malibus. Tercia in hominibus. Primo er-
go modo sumitur.

Primo pro anima vegetatiua.

Secundo pro anima sensitiva.

Tercio pro anima intellectiva.

Quarto pro vita transita.

Qualibet harum siquid debemus odire in

Hoc mundo resistendo. scap prauis moti-
bus et suggestionibus: ut in vitam eternam
custodiamus eam. Primum ergo animam odi-
re debemus per sobriam abstinentiam. Secun-
dam debemus odire per puram continen-
tiam. Terciam debemus odire per promptam
obedientiam. Quartam debemus odire per
firmam patientiam. Istis omnibus modis
beatus Laurentius odit omnem animam
suam in hoc mundo: et ideo in vita eterna
custodit eam: et sic etiam nos etiam.

Primo ergo modo sumitur anima pro
vegetativa. i. nutritiva. in qua colcamus
cum plantis que hanc animam habent per
quam nutriuntur et augentur. Et hec anima nos
plurimum infestat: ideo eam odire debemus
etiam. In moribus resistendo. Infestat autem
nos maxime per gullam: ut per manduca-
tam dei comedamus et bibamus et hoc fa-
cit tripliciter.

Primo quia ad ipsam prohibitionem.

Secundo quia ad ciborum additionem.

Tercio quia ad modum discretionem.

Primo ergo quia ad temporis prohibi-
tionem. In diebus ieiuniorum mandatis
ab ecclesia sancta frangimus ieiunia. his
vel pluribus comedendo. et hec temptatio pue-
nitur anima vegetativa que nutritionem et per-
uentionem corporis appetit. Secundo quia ad
qualitatem ciborum. In diebus ieiuniorum
cibos vitiosos comedas: puta carnes et la-
cticinia in quadragesima. Per. c. Denique. 4. di.
Et de pse. di. 5. Quadragesima. Reliquo ho-
iunij quatuor temporibus et ieiunij scilicet non
sunt prohibita lacticia de iure: sed debet
homo conformare se moribus patrie in qua
inuenitur: ut in c. Jila. xij. di. Nota contra per-
sanos qui existentes Panonij comedunt
lacticia in feria. 6. Et sic per Carthagenos qui
comedunt carnes in sabbato. Unde plus.
Si fueris rome romano vultu more etiam.

Tercio modo quia ad modum discretionem.
Contingit autem in modo quoniam tripliciter offen-
dere in gula: quod in hoc versu designat. Pre-
propere. laute. nimis. ardeat. studiose: sicut
habet de pse. di. 5. Quinque modis. Declara.
Qui autem in hoc diligit animam suam vegeta-
tiua etiam moribus obediendo perdet eam.
Jo. 12. Qui diligit animam suam perdet eam:

quia nulla est causa perditionis et corporis
et anime. Patet exemplum in primis parentibus
Mala mali malo mala contulit oia mundo.
Secundo Lot et ebrius commisit incestum Gen. 19.
Tercio Esau propter gullam vendidit pri-
mogenitum suum et eadem damnatus Gen. 25.
Quarto Holofernes crapulatus occiditur
a Judith Judic. 10. Quinto Symon ma-
chabeus in convivio occisus est. i. Macha-
bi. Secundo Philistinis epulantibus et levan-
tibus domus cecidit et opprellit eos Judic.
cum. 16. Septimo filius Job edentibus et bi-
bentibus domus cecidit et occidit eos Job. 1.
Ad idem exemplum de magno Simiscalco
qui in nocte coniugii nuptialis occisus fuit.
Joannes baptista fuit occisus propter cra-
pulam herodis. Ideo dicit dominus. Attende
ne grauent corda vestra in crapula et
ebrietate Luc. 21. Ideo debemus odire ani-
mam hanc resistendo eius concupiscentiis:
sicut dicit thema: et hoc facimus per sobriam
abstinentiam. Ideo dicit Ecclesi. 37. In mul-
tis esculis erat infirmitas: et auaritia appor-
tinquabit usque ad coleram. Propter crapu-
lam multi obierunt: qui autem abstinens
adhaeret vitam. Sic fecit beatus Laurentius
vide supra in alio sermone huius festi: qui
incipit. Habebis fructum vestrum in sanctis
carionem. parte. 1. Ideo dicit scriptura Ecclesi.
37. Qui abstinens est: adhaeret vitam. i. cor-
poris et anime etiam.

Secundo modo sumitur anima in the-
mate pro anima sensitiva: et hec etiam est
odis habenda effectuali etiam morionibus
resistendo. Nam bellat contra nos per luxu-
riam sicut et in bestijs cum quibus colcamus
in hanc animam et qui appetitus eius de-
seruiant sunt similes bestijs Ecclesi. 30. Dicit
in corde meo de filiis hominum ut probaret
eos deus et ostenderet filios esse bestijs: imo
deterio res bestijs sunt homines huius ani-
me appetitus obtemperantes: quia lutaria
in bestijs est naturale: in hominibus vero
culpabile. ps. Homo cum in honore esset non
intel. 22. Gen. 17. Alia hominis supple pecca-
toris in sanguine est. i. in appetitu sangui-
nis. i. in carne per quam homo et audit sangui-
nem. Et ideo qui vincit appetitum hu-
ius anime: perdetur in inferno. Jo. 12.

De beato Laurentio

Qui amat a'am suam perdet eam. Ratio quia ut dicitur Job. 31. Luxuria ignis est usque ad consumptionem deuorans: et omnia eradicans germina. Nota. Etiam ad p'sup. deo. s. merita oia preterita. Et oia cra. germina. s. gratie et virtutum. theologar. et moralium. infusarum. et donorum sp'us sancti que omnia perdit homo per vitium actum luxurie. Patet exemplum in Sansone. Dauid. Salomone. Item Eccli. 18. Si prestes aie tue corrupti scientias eius: faciet te in gaudium inimicis tuis. Nota anime tue. s. sensitiue. Pagnat autem contra nos hec anima decem rebus in nouis luxurie sp'ibus: q' sunt simplex fornicatio. adulterium. incestus. stuprum. sacrilegium. rapina. molitices. sodomia turpitudine cum propria uxore. et bestialitas. Declara. Caro concupiscit aduersus sp'm et sp'us aduersus carnem etc. Nec ergo est odio habenda resistendo motibus eius per puram continentiam. s. Thes. 4. Nec est voluntas dei sanctificatio vestra: ut abstineatis vos a fornicatione. ut sciat unusquisque vestram vim suam possidere in sanctificatione et honore. non in passione desiderii sicut et gentes que ignorant deum. Sic fecit beatus Lau. quia fuit continentissimus quia nunquam legatur carnem suam in quinasse labem luxurie: sed semper ab incunte etate vitam sanctam duxit etc.

Tertio modo sumitur anima pro intellectu que est propria homini et qua ab alijs animalibus formaliter differetia diuidimur. Et hec etiam odio est habenda quia bellat contra nos et salutem nostram tripliciter in tres potentias suas. s. intellectum. voluntatem. et memoriam. Cum intellectu bellat contra nos quia semper querit rationes inuenire de rebus cognitis et nunquam quiescit intellectus noster in nobis donec peringat ad cognitionem tunc effectum quos cognoscit. Verbi gratia. de eclipsi solis et lune que admirando et rationes inquirendo adinuenerant. Ideo dicunt quod propter admirari ceperunt philosophari in principio Metaphisice. Unde Thos. 1. 2. q. 3. ar. 6. Sic videmus amare intumescere et fluctuare sine fine veterum admiraremur: et inquiremus causam etc. Sic de terremoto. Sic signis cade-ret de aere etc. Item de alijs que aliquo seu

su percipimus semper querimus causam. Verbi gratia. dicitur tibi quod talis homo occisus est. queris continuo quare. a quo. et quomodo etc. Et quia de articulis fidei non potest haberi ratio naturalis: quia fides est argumentum non apparentiam: et est de non visis. Aug. 9. Fides est credere quod non vis des. Item Ambro. Tolle argumentum: ubi fides queritur. Ideo semper intellectus bellat contra nos in his que sunt fidei ut non credamus. Sicut de trinitate. de incarnatione. de eucharistia. In hoc autem bello multum succumbunt: immo impossibile est vincere nisi ex dono dei. Isa. 53. Domine quis credidit auditui nostro etc. Item Abacuc. 1. Aspice in gentibus et videte et admiramini et obstupescite: quia opus factum est in diebus nostris. quod nemo credet eum narrabitur: et loquitur de opere fidei etc. Et loquitur prophetam per verba preteriti temporis de futuris. propter certitudinem prophetie. Nota dum dicit. Quod nemo credet. s. per rationem naturalem sed per gratiam sp'us sancti. sic. 1. Cor. 12. Nemo potest videre oculos Iesus nisi in spiritu sancto. Item Jo. 6. Nemo potest venire ad me. nisi pater qui misit me traxerit eum. Sed habemus odio animam humiliando intellectum ad credendum: iuxta illud apostoli. destruere omni altitudinem extolentem se aduersus scientiam dei et in captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequium christi. 2. Cor. 10. Sic fecit beatus Lau. quia fidem integerrimam habuit in tanta firmitate ut fidei virtute per signum crucis cecos illuminauit et alia miracula faceret. Dic ut in legenda. Unde ecclesia. Laurentius bonum opus operatus est: qui per signum crucis cecos illuminauit. Secundo modo bellat anima per potentiam voluntatis que repugnat diuinorum mandatorum obsequio. Seci. S. Sensus enim et cogitatio hominis tota pronata sunt ad malum ab adolescentia sua. Sed habenda in odio per humile obedientiam subiungendo voluntatem diuine voluntatis rectitudini. ps. Anima mea in manibus meis semper: et legem tuam non sum oblitus. Sic fecit beatus Lau. Unde supra in alio sermone beatus fecit qui incipit. Si quis mihi ministraverit pre sebo. h. 2. reddidit.

Tertio modo bellat memoria que potius

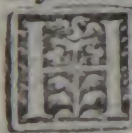
Itē de btā Anna matre virgīs glori. xcyii.

reco: datur de infirmitatibus humanis vel illatis. q̄ de beneficiis diuinis nobis collatio. Itē potius de rebus transitorijs et caducis q̄ de rebus eternis. Ideo habenda est odio. 2. Cor. 4. Non contēplantiū nobis que videntur sed que nō vident. Que enim videntur t̄palia sunt que autē non videntur eterna. Item Tresh. 3. Recordare p̄superbiam mee et transgressionis et abstinē et cellis. Et respondere debet alia. Memoria memor ero et tabesce in me alia mea. Sic faciebat beatus Laurentius 2. c.

Quarto modo iūctur alia pro vita transtina. Dat. 2. Defuncti sunt enī q̄ q̄nerebant aliam pueri. l. vltim. Itē 2. c. 2. Neq̄ enim factio aliam meam p̄cellorem q̄ me. Item Jo. 10. Bonus pascor aliam suam dat pro quibus suis. Nec etiā alia est odio habenda in effectu: q̄ bellat contra nos p̄ t̄morem tripliciter. Timere enī q̄nq̄ eos facit verba dura. tormenta aspera. et mortem. Ideo habeamus illam odio vt talia non t̄meamus propter dei honorem: iuxta illud 2. c. 1. Dico autem vobis amici mei 2. c. Item Sap. 4. Pro salutis agone pro oia tua: et vsq̄ ad mortem certa pro iustitia. Habenda ergo est odio per firmā p̄sentitiam. Sic fecit beatus Laurentius: q̄ nec verba dei nec tormenta. nec mortem asperit nam ab eo deferendū t̄nuit. De hystorijs martirū eius et potuit eere. Probasti cor meū et visitasti nocturne me examinaſti et non est inuenta in me iniquitas.

Deo Gratias Amen.

Item de beata Anna matre Virg. / nis gloriose. Sermo vnus.

Abetis fructum

etum vñ in iustificationem Ro. 6. Loquit̄r thema beate Anne vñ 2. c. Habetis fructus beata Anna: fructus vñ. s. i. h̄i. Marii scilicet caritatis p̄sentiam et actum. P̄sentiam q̄d q̄ fructus iste. i. beata vñ fuit in vtero beate anne sanctificat. p̄. Flammis in p̄sentia iustitiae ciuitate dei sancta. in. al. 2. c. Vide supra in ser. q̄n in. dicit̄ Benedictus fructus 2. c. p̄te. 6. Alia vero q̄ per ip̄am fuit angustata sanctiſſimo beate anne. Vide in ser. vbi supra in

Introitu p̄su. Secūdo 2. c. Pro eius de elaratione sciendū q̄ c̄sto sit a multis que re ecclesia non facit festum de Joachīm patre virginis qui fuit sanctus h̄o: sicut et beata Anna que fuit mater virginis: R̄ideo q̄ beata anna fuit sanctior eo. R̄o q̄ maiorem participationem habuit cum beata virgine que fuit fons sanctitatis q̄ portauit eam iam sanctam nonē mensibus lactauit. dormiuit 2. c. Deu. exēplij de rosa quā vnus dat alteri q̄ maior odor remaneat in accipiente q̄ in dante 2. c. Nam rōnez tan gl̄e thema 2. c. Inuenio q̄ beata Anna h̄uit fructum suum. i. beatam virginem.

Desiderium longamente.

Esparum ceramente.

Conseruatum dignamente.

Deo p̄mo 2. c. De q̄no Joachīm et Anna fuerunt de ciuitate Bethleem de tribu iuda: et steterūt 20 annis sine fructu. Ratio q̄ Anna erat sterilis et tristabantur. recurrerunt ergo ad auxilium diuinum. Primo per deuotas orones. Secūdo per largas elemosinas. Tercio p̄ multa ieiunia. Quarto per votum et p̄missionē circa primā orabant 2. c. semel beata anna vidit nidū cuiusdam anseule et dixit. O dñe hūc anseule de dista tot fillas q̄necum magnolabore p̄nider. Date ergo mibi dñe prolem aliquā. Et hoc habetis exēplum recurrēdi ad deū quia ipse est qui format corpus in vtero et creat in eo aliam. Jo. 10. Vnas me vñ fecerunt me: et plas. me totum in circuitu. De mento queso q̄ fuit latum secretis me: et in puluerem reduces me. Nonne fuit lac 2. c. De cōtra illos q̄ recurrunt ad diuinos 2. c. Amen dico vobis si q̄ petieritis patres in nomine meo dabit vobis Jo. 16. Nota In nomine meo. i. ad salutacionem vestram 2. c.

Secūdo petebat prolem a deo per elemosinas: q̄ dixit angelus Thobie. Bona est oratio est elemosina Thob. 12. Dicit. Hic romyma q̄ faciebant tres p̄res de bonis suis 2. c. De vt in legenda 2. c. Ito mō oratio inuadit elemosinas. Ideo dixit scriptura. De sub st̄rta tua fac elemosinam: et noli querere faciem tuam ab illo paupere: ita enim fuit vt nec a te auertat facies domini Thob. 4. Moraliter habet exēplum hic faciendi elemosinas: et si nō pot. sit saltem

In assumptione

soluatis decimas et restituatis debita: pfer-
tim ex causa iniusta ut furta, usuras, symo-
nica, solidatas etc. Tertio petebant ples
cum sciatis etc. Et poterant dicere. Numi
llabo in sciatis aliam meam et oratio in sinu
meo conuertetur. Quarto petebant plem
a deo per votum et pmissiones. s. q. si deus
daret eis plem q. darent illam seruicio dei
in templo. Sed hodie multi frangunt ista
vota etc. Si qd. vovisti deo ne inoreris red-
dere: displicet enim ei infidelis et stultus pro
missio: sed quodcumq. voveris redde. Multo
melius est enim non vovere q. post votum
pmissa non reddere Eccli. 5. Dic ut erpe-
dit. Ad idem Deut. 23. Cum voveris votum
deo tuo: non tardabis reddere. et si mo-
ratus fueris reparabitur tibi in peccatum etc.
¶ Deo scito speratum certamente: quado
fuit certificata per angelum de prole habenda
etc. Dic hystoria q. Joachim et Anna
venerunt de Nazareth in Jerusalem ut offer-
rent sibi consuetudinem etc. Et q. sacer-
dos expulsi de templo Joachim tanq. steri-
lem: iuxta illud Deut. 7. Non erit apud te
sterilis utriusq. sexus tam in hominibus q. in
gregibus tuis. Item q. angelus consolatus
est Joachim stentem in deserto etc. Ad-
versus nota q. Joachim et Anna steterunt 20.
annis cum orationibus, sciatis. elem. omnis
etiam pmissionibus ut haberent prolem:
et tamen cum oibus istis non habuerunt p-
lem. sed tunc demum obtinuerunt plem. qua-
do in verecundia sibi facta a sacerdote ha-
buerunt patientiam. Ex quo sequitur q. me-
llo: est patientia q. oia predicta etc. Dic ut
erpedit. Ideo apls. Patientia vobis neces-
saria est: ut voluntate dei facientes repone-
tis pmissionem. Heb. 10. ps. 2. ps. etc.
¶ Deo tercio etc. Conservatum dignamen-
te tripliciter. Primo in utero quia beata
Anna diligenter canebat ab oibus hijs que
possunt nocere fetui. s. a tripudijs et ab equi-
tando etc. Secundo post natiuitatem dilige-
ter lactando. Nota contra mulieres q. non
lactant filios sed dant alijs ut lactent: quia
faciant contra ordinem nature que dedit
matri lac propter filium. Item quadoq. si-
lii habent naturaliter bonam complexionem
qua perdunt propter lac nutritis etc. Nota
hic exemplum de illo nobili in lombardia

qui habuit nutricem filio que perditio lacte
ne perderet bonam provisionem. lactavit si-
llam de lacte cuiusdam scrone: qui filius po-
stea viri sicut porcus. Ita de ancillis que
lactant filios dhorum etc. Ideo huiusmodi
mulieres non lactantes filios vituperantur
de fare ut habetur Di. 5. c. Ad eius. Ter-
tio conservant cam post ablactationem in
templo in quo stetit virgo. io. annis etc. No-
ta contra illos qui non servant vota facta
filijs quando sunt pulchri etc. Quia dabitur
deo illam qui est monoculus. vel gibbosus.
vel strabo. vel claudus etc. Contra hoc dicit
scriptura. Non qui obtuleris victimam dno
vel vota solvens vel sponte offerens: immo
culatum offerret ut acceptabile sit. ois ma-
cula non erit in eo. Gen. 22. Moraliter ha-
betis et oium in festis se ad templum vel
et servare. et a audiendo missam et canen-
do ab opibus etc. Dic ut erpe-
dit ut olem sabbati sanctifices etc. Ero. 20.
Et talibus potest dici. Habetis fructus vestros
s. bonorum operum in sanctificationem.
Deo Gratias. Amen.

In assumptione gloriose virginis
Marie. Sermo primus.

Sanctificant

tabernaculum. saum altissimus. ps.
45. Hodie exaltata est san-
cta dei genitrix super cho-
ros angelorum ad celestia re-
gina: ideo de ea erit sermo. Salutate ipsa vir-
go gloriosa. Pro declaratione thematici et
introductione materie notanda q. licet qui-
libet sanctus dicit possit domus et taberna-
culum dei tamen excellenter et archetypoma-
lice virgo Maria dicitur tabernaculum dei.
Primum probatur Jo. 14. Si quis diligit
me. ser. et pater meus diligit eum
et ad cum veniemus et mansionem apud eum
faciemus. Item. 1. Cor. 3. Templum dei estis
vos. Secundum probatur Eccli. 24. In habi-
tatione sancta coram ipso ministrasti. Et in
fra. Qui creavit me requiescit in taberna-
culo meo. Et hoc etiam probatur quadru-
plicitate. Primo quidem in utero: q. san-

eta fuit anteq̃ nata plenior gratia q̃ Iere-
mias ⁊ Jo. hap. Sed in vite progressu:
quia nullus sanctus fuit immunis a culpa
soluti veniali. I. Jo. Si dixerimus q̃ pe-
non ha. ipsi nos se. ⁊ veritas in nobis nō est
preter ipsam solam. Unde Aug⁹ in lib. de
natura ⁊ gratia. hunc textum allegat magi-
ster in 3. sententiarum di. 3. Si omnes sancti ⁊ san-
cte cum hīc viverent interrogati fuissent an
sine peccato essent omnes vna voce clama-
rent. Si dicerimus quia peccatum non ha-
bit nos se. ⁊ veri. in nobis non est. Excepta
hūc hac sacra virgine. de qua cum de pec-
catis agitur nullam pro sua volo questionē
habere. Tercio in morte q̃ sine pena cui
omnes alij sancti cum pena preteritū mar-
tyres. Quarto quia alij sancti solam me-
te spm̃ conceperunt per fidem vsuam: sed
virgo ēē corpore. Luc. 1. Ecce p̃sces in ute-
ro ⁊c. Patet ratio ⁊ auctoritas quare sp̃s
ter virgo Maria dicitur tabernaculum dei.
Ideo dicit thema ⁊c. Sed quia dicit. San-
ctificavit quero quomodo? R⁹ per resurre-
ctionem cor: oris quia q̃tum ad aliam san-
ctificata erat in utero matris. Sed hodie. i.
in festo hodierno sanctificatum fuit hoc ta-
bernaculum q̃tum ad corporis resurrectionem:
que licet non fuerit hodie facta sed
post cras. tamē de illa predicabimus quia
tota octava reputatur vna dies. Et licet hīc
non sit articulus fidei tamen p̃e credendus
est. Unde quidā egregius verficator ait.
Transit ad ethera virgo puerpera virgula
leile. Non sine corpore sed sine tempore ten-
dit ad esse. Et hoc etiam videtur ecclesia ap-
ppare in oratione hodierna que dicit. Ne-
meranda ⁊c. nec tamen mortis neribus de-
p̃m̃ potuit ⁊c. Sed dices tu. Ego libēter vel-
lem audire rationes propter quas dignum
fuit virginem resurrexisse cum corpore glo-
riose ⁊ assumptum esse in celum cum corpo-
re glorioso.

Prima ratio est propter matris alias fi-
lii conformitatem.

Secunda est propter carnis unitatem.

Tercia propter proles locunditatem.

Quarta propter inimi securitatem.

Quinta propter legis affirmativitatem.

Sexta propter p̃p̃ie veritatem.

Septima propter vtriusq̃ sexus digni-
tatem.

Primo ergo dico q̃ conueniens erat
q̃ virgo Maria assumeretur cum anima ⁊
corpore in celum propter conformitatem
matris ad filium ⁊ e converso. Nam ut be-
ne scitis semper in hac vita mortali virgo
Maria conformavit se cum Christo ⁊ christus
cum virgine. Nam christus vixit in
hoc mundo cum magna puritate sine ma-
cula alicuius peccati. Sic ⁊ virgo Maria si-
ne peccato mortali ⁊ etiam veniali. Pro-
batur hoc per auctoritatem Aug⁹ in libro
de natura ⁊ gratia: ⁊ habetur supra in in-
troitu huius sermonis. Item Ber. in episto-
la ad canonicos lugdunenses. Ego inquit
pato q̃ ⁊ copiosior sanctificationis benedi-
ctio q̃ in alijs sanctis ab vtero sanctifica-
tis in eam descendit: que non solum sp̃s
us ortum sanctificaret sed ⁊ vitam eius ab
omni peccato deinceps immanem conse-
naret. quod alteri nemini in nativitate quidem
mullerum creditur esse donatum. Nec ille.
Item christus vixit in paupertate. Mat. 8.
Qualpes so. ha. ⁊c. Sic ⁊ virgo Maria vo-
luit esse paup̃cula: unde de labore manuum
suarum nutrebat christum ⁊ Ioseph: pre-
sertim in egipto in qua stetit advena septē
annis. Unde de ea scriptum est. Proverb.
v. 11. Quæsit lanam ⁊ lino: ⁊ operata est
consilio manuum suarum. Et infra. Consi-
deravit semitas domus sue ⁊ panem ociosa
non comedit. Item conformavit se in dolo-
ribus cum christo: sicut patet in circensio-
ne in passione ⁊c. Luc. 2. Et etiam ipsius
animam pertran. gla. Irē in abstinentia:
Item in humilitate. Luc. 1. Quia respexit
humilitatem ancille sue. Item in legis suble-
ctione: quia sicut christus voluit subijci le-
gi moysayce: sicut illud Gal. 4. Dicit deus fi-
lium suum fac. ex muliere fac. sub lege: sic ⁊
virgo voluit conformari. Unde lege voluit
purificari q̃uis non indigeret ⁊c. Fuit ergo
ratio. Qui sentit onera debet sentire ⁊ cō-
moda. Confirmatur hoc per regulam iuris
civilis que habet. Secū naturam est: com-
moda cuiusque rei enim sequi: quoniam se-
quantur incommoda. ff. de regulis iu-
ris l. 1. Secundam naturam. Cum ergo

¶ ¶ ¶

In assumptione gloriose virginis marie

virgo maria fuerit pformis xpo hic in suis doloribus penitentijs et puritate vite. ergo pueniens fuit ut etiam sentiret gloriam. Sed xps hanc gloriam corporis post triduum moris. ergo et virgo maria. Et sic habuit honorem ex filio: non sicut vos mulieres qz assumitis honorem ex maritis. Vbi si est vxor: multum vocat canallissima. si comitis comitissa etc. Probatur in. l. Mulieres. C. de dignitatibz lib. 12. virgo autem maria ex filio non ex vxore. Vbi qz xps est rex regum et dñs dñantium Apoc. 19. Ideo et virgo vocat regina sicut cantat ecclesia. Ave regina celoz etc. Sed nota qd xps dum esset in hoc mundo non vult sicut rex sed sicut minister. vñ pauper erat et humilis. Iacobi. 2. Dicite sille syon. Ecce rex tuus venit tibi iustus et saluator. Ipse pauper et ascedens super asinam. Et Mat. 21. Vñ et ipse dixit pñcio. Regnum meum non est de hoc mundo. Item Mat. 22. Filius hominis non venit ministrari sed ministrare. Et post qd resurrexit accepit septem regale. Vñ dicit. Data est mihi po. in celo et in terra Mat. ult. Sic et virgo maria non vocabatur regina sed erat humilis paupercula vt. s. dicta est: postqz resurrexit fuit facta regina celoz etc. Moraliter: si vultis cum xpo regnare oportet hie humiliter vivere: et de peccatis penitentia agere. Nam et xps penitentia egit etc. et penitentia primo predicauit. Mat. 4. Penitentia agite etc. Quisda vero voluit ire ad paradisum per viam inferni. scilicet per errorem. Tercia ratio. Nullus nostrum potest dicere qd habeamus carnem a matre sola neqz a patre solo sed ab utroqz sed pprie loquendo carnem habemus a matre: qz mater prestat materiam in generatione pñs. pater autem est principium actus. Vñ a patre descendimz p rationem seminalem que est via actus in generatione. A matre vero p corpulentiam substantia: sed non sic in xpo qz carnem suam totam habuit a matre que non ex virili semine sed mystico spiramine et ex purissimis sanguinibus suis ipsam cepit. Animam autem et diuinitatem habuit a deo patre: ita qd caro virginis et caro xpi tota fuit vna caro. Idem notat xps qd caro matris sue edocetur vlti homi: qz solus de ea perceptus et natus est. Eze. 44. Nota hec clausa esse et non aperietur. Caro autem xpi nullam passam est corru-

ptionem: iuxta illud ps. 15. *Et non derelin. animam meam in infer. nec da. scilicet vi. cor.* De nullo alio potest illa auctas intelligi. Non sicut nos qui transimus de corruptione vite ad corruptionem corporis. et de corruptione culpe ad corruptionem penes: sed caro christi que fuit sanctissima nullam passam est corruptio- nem. Sic fuit caro virginis que nunqz peccauit etc. Vñ spūs sanctus ad eam dicit. Tota pulchra es et macula non est in te Cant. 4. Rō est qd caro christi et virginis tota fuit vna caro sanctificata anteqz nata. Et ideo si erat caro christi nulla fuit passam corruptionem sic et caro virginis etc. Dñc rōne ponit Aug. 2. dicens. *Barredo nāqz et vernis hūane ē opprobriu pditionis. a quo opprobriu cū christus attenuis sit et marie natura excipitur quā iesus de ea assumpsisse pbat. Et pfirmatur ratio p regulā iuris qz habet qd vna et eadem res nō ē diuerso sine dupli- ci iure conscribit dicit textus in. e. Com. in tuo: de decimis. Et i. c. Auer. de voto. Dñc rationē sentit Aug. 2. dicens. Domū tuā nō decet cor. pñcio dñc sed futurū. Et pfirmatur ista. l. alia rōne. scilicet ppter matris puritatē. Nam corruptio carnis est pena macule siue spūritalis peccati: sed virgo maria fuit pura ab omni macula actualis peccati: vt dictum est supra. ergo etc.*

Tertia rō ppter pñs locū dñtatem. Ad qd fuit aliqui qui tñt diligere patre et matrem sicut xps matrem etc. Nec solā etiam dñe est quā dōrent vi grā plenitudine quam potest pura creatura dotari: sed etiam corpus qz illud fecit pulcherrimū. pñsmanit a corruptione virginis. a dolore partus. et a pena mortis: et dictū est. Si ergo corpus virginis remansisset in terra putrefactū. nō fuisset vltqz gaudia christi cōpletū et posset dicere patri suo. Qd pater et filius: nunqz illud habermētū meū scdm qd me cepit et poscaui est verius corpus et in cinere resolutum. Cōueniens ergo fuit etc.

Quarta rō ppter inimicū securitatē. Cōueniens cōis theologoz est qd si hō nō peccasset filius dei nō fuisset incarnatus. 2. bo. p. 3. q. 1. Si ergo interrogaret te quare filius dei fuit incarnatus etc. Ergo ergo maria ppter ea fuit mater. scilicet ppter saluare peccatoz. et ergo tu peccator nō dubites ire ad matrem

In assumptione glori. virginis marie xcix.

370

dei pro remissione peccatorum tuorum dicens.
 O virgo licet sis in d. gnus &c. tamen secu-
 rus venio ad te qz non es mater dei nisi
 propter peccatores & sic peccatum est causa
 tue excellentissime dignitatis. Si ergo ad-
 vocata mea. Sic quotidie ad ipsam fida-
 rialiter recurrimus dicentes. Eya ergo ad-
 vocata nostra. Si ergo quando vivebat vir-
 go erat advocata nostra: magis ergo nunc
 quando charitas post mortem augetur. Et
 idcirco voluit deus ut virgo migraret ex h
 seculo. Da similitudinem. Si aliqua vestra
 o dñe mulieres haberet filium iudicem qui
 deberet iudicare aliquem ad mortem. & fi-
 lia illius iret ad matrem iudicis & rogaret
 dicens. O dñi rogo te humiliter &c. & plan-
 geret. Aqua lachrymarum multum movet animam
 hominis ad pietatem sed magis mulieris quia
 mulier dicitur a mollicie quasi mollior. Ma-
 ter autem iudicis pietate mota rogaret fi-
 lium &c. Si iudex rideret O mater & quid
 possum parere qz fecit tibi tanta mala &c.
 Mater respondens hoc genuflecteret coram
 filio ostendens sibi pectus & vera dicens.
 Per istas mamillas quibus te lacerant par-
 ce tibi &c. certe iudex parceret &c. posito qz
 posset de iure parere. Sic in proposito fa-
 cit virgo Maria ad xpm &c. Propter hoc
 enim deus migrare virginem Mariam fecit
 ab hoc seculo ut esset nostra advocata sicut
 dicit ecclesia in missa in vigilia huius festi
 in secreta: ubi sic dicit. Venera nostra dñe
 apud tuam clementiam dei genitricis com-
 mendet oratio: quia idcirco de pñi seculo
 transfuisti: ut pro peccatis nostris apud te
 si dicaliter intercedat. Intercessio autem ista
 sit a virgine Maria: & orando pro nobis. &
 pectus. & vbera filio ostendendo: ut infra
 dicitur. Die pñe &c. Unde Ber. Securus
 habes accessum o homo ad deum: ubi ma-
 ter ante filium. filias ante xpm. mater ostē-
 dit filio pectus & vbera. filius ostendit pa-
 tri latus & vulnera. Nulla ergo tibi poterit
 esse repulsa: ubi tot concurrant charitatis
 insignia. Quomodo autem posset mater osten-
 dere filio pectus & vbera: nisi corpus habe-
 ret in celo: ergo &c. Et sic patet hac ratione
 a tiata auctoritate Ber. qz virgo suscepit cor-
 pus gloriosum: & sic idem quod prius. Ideo
 quotidie recurramus ad eam dñi. Ave regi-

na mater misericordie &c.

Quinta ratio propter legis affirmatē.
 Xps qui est deus & homo non erat quidē
 subditus legi: quia princeps est solutus le-
 gibus. ff. de leg. 2. l. 1. Et imperfecto: tamen
 voluit humiliari & subijci legi: quia digna
 vox est maiestate regnantis legibus alliga-
 tum se principem prostiteri. C. de legibus. l.
 Digna vox. Unde Apostolus. Adit deus
 filium suum fac. ex muliere. fac. sub lege &c.
 Gal. 4. Et ipsemet xps. Ad venit inquit sol-
 vere legem sed adimplere Mat. 5. Inter ce-
 tera autem mandata legis erat unum & pri-
 mum sebe tabale. f. Honora patrem & ma-
 trem. Hoc autem mandatum perfectissime
 christus sicut & cetera adimpluit. Unde
 Luc. 2. Et erat subditus illis. Nunc quomo-
 do portabat christus aqua de fonte. Naza-
 reth &c. Non fuisset autem mater virgo a
 filio honorata si permisisset corpus suū sub-
 lacere corruptioni. Bonum namqz filij est ma-
 gis parere matri qz sibi. Constat autem qz
 filius voluit sibi parere ab illa generali sen-
 tentia qua dicitur. Pater & filius in palae-
 rem reuerteris. ergo magis debuit hoc ser-
 vare in matre. Et confirmatur ratio: quia
 christus voluit parere matri a corruptione
 conceptus ut infra dicitur. Et etiam dolore
 partus: contra illam Chrentiam qua dicitur
 In dolore paries. Unde & in omni ipse fi-
 lius voluit flere: matrem vero voluit gaude-
 re. Tam etiam homo filius fuit qz etia in-
 ter passionis vulnera & amaritudinem & an-
 gustias. curam habuit diligentem de ma-
 tre dicens discipulo. Ecce mater tua. Quis
 ergo tantam habuit curam de matre ex his
 mortalibus: nunquid facinus gloriosus de ea
 amplius non curavit? Adit. Requisit ergo
 bonitas dei hoc. Conuenit etiam hoc potē-
 tie sapientie & iustitie dei ut nota. infra ser.
 proliquo parte vicia. ergo pueniens fuit &c.
 Et confirmatur ratio triolla medio. Pri-
 mo a minori: quia si preservavit matrem a
 corruptione conceptus. a dolore partus. & a
 dolore mortis. ergo multo magis debuit ip-
 sam preservare a corruptione corporis post
 mortem: que peior est &c. presertim cū quo-
 rundam sanctorum corpora adhuc integra
 & illa servantur. Quedam miseraenlorū glo-
 ria illustrentur. Queda vilitate fidelium

MA lq

In assumptione glori. virginis marie

frequentantur. Quorūdam sepulchra geminis et auro adornant. Quibusdam manibus angelicis monumenta preparantur. Si ergo corpus virginis esset in terra et nihil tale sibi impendatur. videretur etiam gloriam materis corporis contempnere. Quā sit incognitissimum nemo est qui nesciat. Mariam si dicemus corpus Joānis euāgeliste esse in paradiso celesti vel etiam terrestri sicut sunt Enoch et Melchisedech. Sic etiam si de corporibus ipsorum qui cum Christo resurrexerunt dicemus. sicut quorūdam doc. opinio dogmatizat illa ascendisse in celum cum Christo et. sicut Jeronimus sentire videtur.

¶ Sexta ratio propter prophetie veritatem. Nam etiam desunt in veteri testamento prophetie. etiam verbales et figurales verbales quidem prophetie. Surge domine in requiem tuam tu et archa sanctificationis tue. Surge domine. Iesu Christus quod fuit impletum in resurrectione tua. Tu et archa sanctificationis tue. Archa dei est virgo Maria non solum in aia sicut et cetera sancta sed etiam in corpore quod portavit deum. hoc autem fuit impletum in resurrectione corporis virginis Marie. Item ps. 44. Altit regina a dext. tuis et. Item Cant. 2. Surge propterea amica mea. colūba mea. formosa mea. et veni. Figura autem habetur de archa dei que et mandato dei fuit constructa a Moyse de lignis setim. Archa dei est virgo Maria ut dictum est. in qua erant tres tabule legis. i. duo precepta charitatis. qua fuit repleta. Vel dic quod per hec tria que fuerunt in archa signantur ista videlicet. per virgam signatur caro Christi que floruit. per manā signatur divinitas que omnem dulcedinem habuit. per tabulam scriptam signatur aia Christi que omni sapientia plena fuit. Item fuit in ea manā misericordie. Ideo dicim⁹ ei. Salve regina misericordie. Item virga Aaron significat quod ipsa est virga et origo de qua natus est flos campi et lilium convallium. i. Christus. Isa. 41. Egredietur virga de radice Jesse et flos de radice eius ascendet et. Vel virga fuit contra demones ad flagellandum eos. Talis ergo archa fuit secunda a Moyse. i. deo de lignis setim. que sunt ligna alba et impurificabilia: ut dicit magister super in. 4. et. 8. in si. per quod signatur corpus virginis quod fuit albus per virginitatem. Et impurificabile

per in corruptionem: quam eo die adeptus est quo fuit resuscitatus a Christo in carne. Fuit etiam hoc revelatum beate Melchisedech sicut habetur in legenda hodiernae festivitatis. Dic hyssoriam. Confirmatur etiam hoc per auctoritatem scripturæ novæ testamenti que habetur Apoc. 12. Videri ammi et a sole et. In sole enim sunt quattuor qualitates designantes quattuor doctores corporis gloriosi. Primo namque in sole est impassibilitas. Secundo subtilitas. Tercio agilitas. Quarto claritas. que maxime fuerunt in virgine gloriosa. Et quoniam ceteri sancti habuerunt has doctores in resurrectione: iuxta illud fulgebunt iusti sicut sol in regno patris mei. Mat. 13. Amen in duobus prelata est virgo beata. Primo quia prius omnibus alijs post Christum corpus gloriosum assumpsit. Secundo quia excellentius et gloriosius obtatur. Unde gloria corporum aliorum sanctorum assimilatur luci stellarum iuxta illud. i. Cor. 15. Stella differunt a stella in claritate: sic et resurrectio mortuorum. Gloria vero virginis assimilatur luci solis ut revelatum fuit Sal. Cant. 6. Que est ista que præcedit quasi aurora et. Confirmatur etiam auctoritate ecclesie sicut patet in oratione hodiernæ festivitatis. ¶ Potest addi septima scilicet propter virtutem sermōis humani dignitatem. Nam humana natura consistit in duplici sexu et. Ad quem exaltandum venit filius dei in mundum et voluit resurgere tertia die ut daret semini viris de resurrectione corporis quia si Christus resurrexit et nos resurgemus. i. Cor. 15. Item Phil. 3. alacritatem expectamus dominum nostrum Jesum Christum: qui reformabit corpus humilitatis nostre conformatum. corpori claritatis sue. Congratum ergo fuit quod mater resurgeret ut daret spem eandem mulieribus de resurrectione. Et confirmatur ratio. Nam hac ratione voluit filius dei de muliere carnem assumere et nasci: ut dicit Thoma 3. parte. q. 31. artic. 4. Ultimo nota hyssoriam hodiernæ festivitatis et. Deo gratias. Amen.

In festo sancti Bartholomei apostoli. c. 771

In festo sancti Bartholomei apostoli
Sermo vnus

OS amici mei

estis Jo. 15. Inter cetera bona necessaria homini in hac vita est amicitia q̄ sub quo cūq; genere boni continentur. Est enim amicitia bonum honestum, utile, et delectabile. Primo q̄dem est honestum q̄ vera amicitia super honestate et virtute fundata est: vt pbat ps̄ in. 4. ethiops. Et Tullius de amicitia. Nec sine virtute inq̄t amicitia vltio pacto esse potest. Unde amicitia mundanorū hominū non est vera sed falsa: que dicitur portus contuberniū q̄ amicitia eo q̄ fundata est super vicio. Aut super rebus differentibus: puta propter diuitias aut propter fauorem: aut quod deterius est propter lenocinia. De contra ista vt erpe/ dit. Ideo Hieronymus ad Paulinū. Ne- ra enim illa necessitudo est et christi glutino cepalata: quam non utilitas rei familiaris. non p̄silia tantam corporum. nō subdola et palmas adulatores dei timor. et diuina scripturarum fūda conciliant. Ideo dicit Proverb. 22. Noli amicus esse homini tra- cando neq; ambules eū vltio furioso. I. pec- catore. ne forte discas similitas ei⁹ et sūmas scandalum anime tue. Secūdo amicitia est bonum utile. Unde sapiens. Nemo sibi sa- tis est: eget ois amicus amico. Unde Eccli. 9. Amicus fidelis protectio fortis: qui ante inuente illam inuenit thesaurum. Amico fi- deli nulla est comparatio: et nō est digna p̄- deratio auri et argenti contra bonitatem. A- del illas rē. Nam vt ait Tullius in lib. de amicitia. Amicitia est osam diuinarum ha- manarum: q̄ rerum cum benivolentia et cha- ritate sūma consensio: qua quidem hand- sclo an excepta sapientia. q̄q; hominibus melius sit a d̄s immortalibus datum. ita deo immortalis. Diuitias alij preponunt: bo- nam alij vltitudinem. alij potētiā. alij ho- nores. multi etiam voluptates. beluarum hoc quidem extremum est. illa autem sunt superflua. sunt eadūca et incerta: posita non tam in consilijs q̄ in fortune temeritate. Qui autem in virtute summum bonum po- nunt: preclare illi quidem faciū: sed p̄c ip-

sa virtus amicitiam gignit et continet: nec sine virtute amicitia esse vltio pacto p̄t rē.

Tertio est bonum delectabile. Quid enī vt ait Tullius dulcius: q̄ habere qui cum omnia audeas sic loqui vt tecum: Et infra. Mā et secundas res splendidiores facit ami- citia: et aduersus patiens cōmunicansq; fa- cit leniores. Ergo si tantum bonum est ami- citia cum homine virtuoso contracta: q̄to excellentior est et melior contracta eū deo? Igitur debemus nisi totis viribus vt cum ipso deo amicitiam habeamus. Acquiritur autem amicitia dei quīntupliciter.

Primo per puritatem innocentie.

Secūdo per veritatem penitentie.

Tertio per amorem obedientie.

Quarto per donum manifeste seu mi- sericordie.

Quinto per firmitatem patientie.

Omibus predictis modis oēs apostoli fuerunt amici dei: et ideo dicit thema loq̄s generaliter de omnib⁹ ipsi. Vos rē. Sed specialiter loquendo beatus Bar. omnibus predictis modis acquisiuit dei amicitiam sicut infra videbimus.

Primo per puritatem innocentie. Ra- tio q̄a similitudo est causa amoris. Eccli. 15. Omne animal diligit simile sibi rē. De⁹ au- tem est purissimus et fons infinitus omnis puritatis et bonitatis. ergo per puritatem innocentie efficitur homo similis deo et ideo amicus. Proverb. 22. Qui diligit cordis mundiciā: habebit amicu regem. Et hac amicitia meretur homo vltre deum Mat. 5. Beati mundo corde: quoniam ipsi deum videbunt. Debet autem esse cordis mundi- cia vt dicit auctoritas allegata: quia cor est fons omnium verborum et actuum et qui habet cor mundum habet omnes actus mundos et cogitationes que ex corde erant: vt dicitur Mat. 15. Contra per immundi- ciā cordis separat homo ab amicitia dei. Sap. 1. Peruersę cogitationes separant a deo. Hanc cordis mundiciā habuit a deo beatus Bar. quia ipse sicut et ceteri aposto- li consecuti sunt puritatem innocentie per baptismum: omnes enim baptizati faciunt vt dicit Aug⁹ super illud Jo. 15. Qui lotus est non indiget nisi vt pedes lauet rē. et in decretis de conse. di. 4. Si eos.

¶ ¶ ¶

In festo sancti Bartholomei apostoli.

CSecundo acquiritur amicitia diuina per veritatem pñie. ps. 107. Mihi alligene amici facti sunt. Nota Allenigene. i. peccato / res qui ppter peccata alienari sunt a deo / et recesserunt ab eo longe: non distantia lo- / cali sed differentia formali. Isa. 57. Iniqui- / tates vestre diuiserunt inter vos et deū ve- / strum: et peccata vestra absconderunt facie- / etas a vobis. ps. 107. Longe a peccatoribus sa- / las. Item Prouer. 15. Longe est deus ab impijs. Sic et ille inuenis dissolutus recessit a patre in regione longinquā Luc. 15. Hoc modo bñs Bar. fuit amicus dei qz qñs nō legatur de eo qz peccatū mortale cōm- / fert: tamen maximā penitentia faciebat et maxime in orando. Nam cencies fectis ge- / nibus p diem orabat et cencies per noctes: propter hoc interrogatus demon de eo di- / cit. Amicus dei omnipotens est: et ideo venit in istam vt omnes deos in die euacuet. Mo- / raltiter: si vultis esse amici dei facialis pen- / tentia. Gal. 5. Qui xpi sunt. amici carnis / suam crucifixerunt cum vitijs et concu- / piscencijs.

Tertio acquiritur amicitia diuina p amo- / rem obediētie. Jo. 15. Jam non dicam vos seruos sed amicos. Et infra. Vos amici mei estis: si feceritis que pcepto vobis. Ecō- / tra p inobediētiā efficit quis inimicus dei: sicut pz de Saul qui ppter inobediē- / tiā reprobatus est a deo. et tandē regno / pnuatus. i. ps. 15. Et de Adam ppter cuius inobe- / dientiam tota sua posteritas diuino iudicio dānata est. Ro. 5. Propter vnus in / obediētiā peccatores cōstituti sunt multi. Nota exemplum de Torquato Romano pñ- / cipe qui occidit fecit filium ppter inobediē- / tiam. De quo Aug⁹ in. 5. de ciuit. dei sic ait. Torquatus filium nō qz ptra patriā sed etia pzo patriā: nū quia ptra imperiū nū- / a. ptra quod imperatorem pater imperator. et ab hoste pronocatus lauenit ardore pu- / gnanerit licet vltimū occidit. ne plus mali esset in exēplo imperij contēpti: qz boni in gloria hostis occisi. Nec ille. Et hoc etiam de iure ciuili est. Nam dicit lex. In bello q rem a duce pphibitam fecit aut mandatu nō seruauit: capite pñitur. etiam si res bñ gesserit. i. iij. §. in bello. ff. de re mili. Isto mo- / do acquisiuit amicitia dei bñs Bar. Dicit

vt. 6. in sermo. magf. Vincentij pte. 2.

Quarto acquiritur amicitia diuina p do- / num munificentie siue misericordie: qz mis- / ricordia miro modo diuinā fructuā pla- / cat. indulgentiam aduocat. Mat. 5. Si mi- / sericordes: qm ipsi misericordiam psequen- / tur. Et peccata relaxat. Mat. 5. Peccata tua elemosinis redime: et iniquitates tuas misericordijs pauperum. Et ecclesia Facite elemosinam et ecce ipsa orat pro vobis: qz sicut aqua extinguit ignem: ita elemosina extinguit peccatū. Et Lu. 21. Quod superest date elemosinam et ecce omnia mōda sunt vobis. Et hoc est q dicit dñs Luc. 16. Fa- / cite vobis amicos de mōna iniquitatis: vt cum defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula. Item amorem diuinum pro- / uocat: qz misericordia facit hominem si- / milem deo. Similitudo autē est causa amo- / ris. Mat. 6. Estote misericordes sicut et pa- / ter vester celestis misericors est. hoc modo acquisiuit etiam amicitiam dei bñs Bar. sicut pz in misericordia quā exhibuit filie regis ipsam sanando: et totum regnū indie a potestate diaboli liberando.

Quinto acquiritur amicitia diuina per firmitatem patientie: qz sapiens homo nun- / q aliquē putat sibi amicum fore nisi ipsū aliquādo in aduersis pbauerit. Ideo dicit Eccl. 6. Si possides amicum in tentatione posside illum: et nō facile credas tēp. Et in- / fra. Est aut amicus solus mēse: et nō per- / manent in die necessitatis. Item Prouer. 12. Qui negligit damnum ppter amicum: iustus est. Stultus est qui emit equum in nullo probatū: sic fatuus est qui illum cre- / dit amicum cuius nunq habuit aliquod experimentum. Unde et Philippus rex macedonum arguit valde lris filium suum Alexandrū: qz illos sibi amicos esse crede- / bat quos pecunia et donis sibi familiares fecerat. Ratio: qz nō erant pbati aduersis. Nota exemplum de Damone et Pphila qd refert Valerius lib. 3. de amicitia. Deo et deus vt probet hoies an sint amici veri / rñt filios quandoqz examinat aduersis: et si exhibent patientiā. vere amici dei sunt. Alioquin falsi sunt amici. Cōtra quos con- / querit christus dicens. Amici mei et proxi- / mi mei aduersus me appo. et sic. et qui iur-

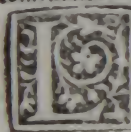
In festo sancti Augustini episcopi et confessoris. ci.

372

ta me erant de longe steterant et. Et Iudith. S. Abraham pater vester tentatus est: et per multas tribulationes probatus amicus dei effectus est. Ideo non debemus terri in tribulationibus: quia et illos agere possumus amicitiam dei: qui potens est recompenfare et. Sic non timet puer miles equum amittere cum illum scit sibi reddendum a rege. Sic qui perdit propter Christum corpus mortale et grave: resumet ab ipso immortale et gloriosum. Ideo non debemus timere corpus perdere propter Christum. Luc. 12. Dico autem vobis amicis meis ne tremamini ab his qui occidunt corpus: et post hoc non habent amplius quid faciant. Ideo de apostolis cantatur in ecclesia. Ipsi sunt triumphatores et amici dei qui preuenientes in alia principum meruerunt premia eterna: modo coronantur et accipiunt palmam. Iste modo accipit amicitiam dei beatus Bartholomaeus: quia maximam patientie firmitatem exhibuit pro Christo mortem asperam subeundo. Vide supra in sermone magistri. In parte ultima.

Deo gratias. Amen.

In festo sancti Augustini episcopi et confessoris. Sermo unus.

Lucerne ardentes

in manibus vestris. Luc. 12. Pro declaratione sciendum quod in sacra scriptura virtutes in se quibus deus datos virtutum iustificat aias. Lucerne dicuntur ardentes. Hoc probatur ratione et auctoritate. Ratio est ista: quia sicut lucerna illuminat domum tenebrosam et sic qui aia est in peccato mortali est tota tenebrosa: quia sicut in tenebris nihil videtur et qui vult ambulare dat faciem suam in murum vel pedes impingit in lapides et sic ex his in peccato mortali non videt neque deum per deuotionem neque se per cognitionem et neque per deum mundum per despectionem: quia labilis est et currimus ad mortem. Et nunc morimur et sicut aque dissolubimur in terram que non reuertitur. 2. Pet. 14. Neque considerat infernum ad quem properat neque periculum suum in quo stat. Verbi gratia: de persona superba et pone in practica si videtur. De talibus potest dici illud. Et ceciderunt neque intellexerunt in tenebras

ambulant. Ps. Et alibi. Posuisti tenebras et facta est nox. in ipsa peccata. omnes bestie filie. id est peccatores mundi: qui dicunt bestie eo quod sicut bestie sequuntur morsu sensuualitatis. Quia superbus est sicut leo. Avarus est ut vulpes. luxuriosus ut porcus. Ideo cum in honore esset non intellexit comparatus est lamiae insipientibus. Tales ergo perierunt in nocte: et ideo impingunt in murum tentorium et lapides peccatorum et frangunt sibi faciem aie que est lumen rationis naturalis. De quo ps. Signatum est super nos lumen et pertrahe faciem qui peccat. Prover. 4. Iustus semina quasi lux spiritus dei perdit et crescit usque ad perfectum diem. Ubi ipso tenebrosa ne sciunt ubi coaruant. Sed qui virtutes statuantur a deo statim illuminatur domus cognoscendo deum. scilicet in deum et periculum suum. Ideo deus tunc habitat sibi et. Per ratio. Quarta allegorice. dixit deus pater filio suo iesu Christo. Facies lucernas septem et pone eas super candelabrum ut luceant et aduerso Eto. 25. Nota Luc. si preter septem virtutes oppositas septem vitios capitalibus. Super candelabrum. id est mentis humane. Ubi super candelabrum. id est in se habet Christi super quo fundantur virtutes omnes sicut lucerne in candelabro. Luc. 1. 3. Fundamentum. id est. Ubi lucet et aduerso: quia per peccatum superbie lucet virtus humilitatis. per peccatum auaritie lucet virtus liberalitatis et sic de alijs. Cum ergo beatus Augustinus fuerit plenus virtutibus. Ideo recte dicit thema. Lucerne ardentes per charitatem super. sunt in manibus vestris. Nota In manibus. Alii habent lucernas. id est virtutes in oculis sicut illi qui sciunt bene et legunt de virtutibus. Alii habent in labijs in modo sicut illi qui bene predicant de virtutibus: nihil disputant vel docent alios. Alii in auribus sicut qui me audis predicantem et non sufficit sed oportet habere in manibus. id est in operationibus alio peccata tales dicit apostolus. Qui continentur se nosse deum: factis autem negant. Titum. id est. Item ps. peccatori autem dixit deus et. Nemo potest ponere preter id quod positum est quod Christus iesus. Glo. si fides iesu Christi. Item Augustinus. Ubi deest cognitio veritatis: falsa est virtus etiam in optimis moribus. Beatus autem Augustinus operabatur ea que

In festo sancti Augustini episcopi et confessoris.

de virtutibus sciebat et predicabat. Ideo habebat lucernas in manibus. Et potest verificari de eo una prophetia Zacharie: quæ cum angelus suscitasset a somno dixit. Quid tu vides? Respondit vidi et ecce candelabrum aureum totum et lampas eius super caput ipsius. Et septem lucerne eius super illud Zacharie. 4. Candelabrum aureum totum est beatus Augustinus. Alij doc. dicuntur lucerne. Nemo accendit lucernam et in abscondito ponit eam. Sed beatus Augustinus dicitur candelabrum super quo sustentantur lucerne: quia audeo dicere quod omnes doc. qui venerunt post eum sustentantur super eius doctrina sancta pura et catholica: sicut aurum purissimum. Et quilibet doctor est contentus ad probandum dictum suum: si potest adducere unam auctoritatem Augustini. Nota Lampas eius. i. sapientia. septem lucerne. i. septem virtutes: quas habuit septem peccata mortalia. de quibus nunc predicabo.

CPrima virtus eius fuit humilitas contra superbiam.

CSecunda paupertas contra avaritiam.

CTertia castitas contra luxuriam.

CQuarta charitas contra invidiam.

CQuinta abstinentia contra gulam.

CSexta patientia contra iram.

CSeptima diligentia contra accidiam.

Prima virtus est. Humilitas quod patet quod scientia inflat. i. Cor. 8. Ponatur practica de doctoribus famosis quia totum sunt in flatu est. Die hinc primo quomodo fuit hereticus et postea precibus matris et predicationibus Ambrosij conversus est. Sed beatus Augustinus cum esset archidiaconus et famosissimus in omni orbe terrarum tamen erat plenus humilitate. Fuit enim adeo subillis quod omnes artes quas liberales vocat sine magistro didicit. Et tamen humilis fuit adeo quod propter viciandam vilitatem vanaglorie nolebat habitare in ciuitatibus. Unde cantat ecclesia. Post mortem matris reuersus est Augustinus ad agros proprios est. Item cum beatus Valerius hyponensis audita eius fama vellet ordinare eum sacerdotem resistit: tamen licet multum presbyterum ordinauit. Die hinc pro presbyteros hodie nos. quod sunt ribaldi. luxuriosi. auari est. cum tamen deberent tenere vitam angelicam eo quod in

scriptura discent angeli. Labia sacerdotis custodiant scientiam et legem regunt de ore eius: quia angelus dei exercituum est Mal. 3. Factus ergo presbyter monasterium clericorum mori instituit et cepit viuere secundum regulam sub sanctis apostolis constitutam: et fugiebat ciuitates in quibus episcopi erant ne forte eligeretur in episcopum. Ad idem facit etiam quod legitur in libro confessionum. Fuit enim tante puritatis et humilitatis ut etiam minima peccata que apud nos nulla vel minima reputantur confiteatur deo: sicut est illud quod cum puer esset iudebat ad psallam cum ad scolas ire deberet. Item de eo quod nolebat ad discere vel legere nisi vi a parentibus vel magistro vrgeretur. Item de eo quod de cellario vel mensa aliquid furabatur: ut pueris ludentibus daret. Item de eo quod fabulas poetarum fuit aut fabulas Ence enim adhuc puer esset libenter legebat. et Didonem mortuam propter amorem plorabat. Item confiteatur sibi de odoratu. de auditu. de visu. presertim de eo quod domi existens araneas muscas suis rethibus captentes nimis attente prospexit est. Die quomodo Valerius faciebat cum predicare coram se. Item quomodo cum episcopo fecit fieri et licet omnino recusaret. Unde. 4o. di. Ante omnia. Sed hodie secus quod prius magis curabant de animabus quam de redditibus: hodie contra. Ideo Sapientie. 6. Iudicium durissimum habet qui presumunt fieri. Unde supra in sermone beati Blasij parte secunda.

CSecunda lucerna. i. virtus fuit paupertas spiritualis contra avaritiam. Die quomodo non vtebatur preciosis vestibus. De redditibus vero episcopatus redimebat captiuos. Unde. 12. q. 2. Anruy: et alijs pauperibus erogabat. Vnde autem pauperes moriantur fame est. Item si aliquis volebat relinquere ecclesiam heredem interrogabat si habebat filios vel consanguineos pauperes: et si sic dividebat illis hereditatem. Unde. 17. q. 4. in si. modo est. scilicet enim regulam christi dei. Videte et conete ab omni avaricia Luc. 12. Nota Alio omni est. ergo vltura. furto. rapina. symonia est. Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum est regnum celorum Mat. 5. Nota etiam quod de vasis domus scis aliquando iubeat frangi et conuari

In decolla. sancti Johānis bap. cii.

et indigentibus dispensari.

Tertia virginitas et castitas. Nota quomodo nolebat quod soror sua sancta nec etiam neptes sue intrarent palatium suum dum esset episcopus et. Nota pro cautela castitatis. Ideo Hieronymus. Hospitium tuum aut raro aut nunquam mulierum pedes terant: quod non potest cum domino toto corde habitare qui feminas accessibus copulatur. Feminam quam bene videris conuersantem mente dilige non corporali frequentia. origenis littere ad Rusticum: transumptus in decretis. 12. di. Hospitalium et.

Quarta charitas erga deum et proximum. Erga deum quia stebat vberissime in hymnis et canticis suave sonantis ecclesie vocibus vehementer affectus. Unde et cantat ecclesia. Venerauerat charitas christi cor eius: et gestabat verba eius in visceribus. quasi sagittas acutas. Item erga proximum predicando convertendo peccatores et ardendo salutes proximorum: iuxta illud Pro ut charitas vestra magis ac magis habundet. 1. Tim. 1. Item nunquam volebat audire de tractatione proximorum. Unde in mensa habebat scriptos verba.

Nullus amat dictum absentem rodere vltima. Hanc mensam indignam nouerit esse sibi. Item nota quod nunquam inter amicos indelicatam sumere sed inter ignotos: quia scilicet et amicis esset vniuersis perditurus. scilicet contra quem proferret sententiam.

Quinta abstinentia vestram christi tenuit. Semper ieiunabat nunquam comederat carnes: et in mensa magis ieiunem aut disputationem diligebat quam epulationem. Tria a beato Ambrosio se didicisse ait et. Primo quod etiam nunquam cuiquam peteret Secundo quod militare volentem ad hoc non commendaret Tercio quod ad consilia inuitatus non iret: ne temperantia modum perderet: iuxta consilium christi ad. Attendite vobis ne forte granentur corda vestra crapula et ebrietate Luc. 21.

Sexta fuit patientia in iniuriis sibi factis etiam a suis clericis. ipsum indicantibus de hypocrisis: et etiam ab hereticis. Vnde dicebant inter se peccatum non esse interficere Augustinus: et occisionibus asserebat omnia peccata sua esse a deo dimittenda et septus ei

mortem intentabant et. Et ideo In patre ista vestra possidebitis animas vestras Luc. 21. Die huius de insidiis hereticorum et.

Septima fuit diligentia: quod preter illud tempus quod necessitati non erat necessario indulgendum semper aut orabat aut studebat aut scribebat aut predicabat et. Propter hoc deus sibi fecit duas gratias. Primo gratiam miraculorum. Dicitur: hic aliqua miracula. Secundo dedit sibi et diligentiam suam laboris quod insudauerat in vinea et sibi: baptis renatus diuini per penetratorem suum. christum Mat. 20. Hic eius mortem preciosam: in qua etiam non fuit ociosus sed diligens. Nam septem per. potiales scribi fecit. Deo gratias. Amen.

In decollatione sancti Joannis baptiste. Sermo viii.

Decollauit beatus

Joannis in carcere. Mat. 6. Pro introductione nota quod ecclesia per in anno facit festum de beato

Jo. bap. Primo de sua natalitate et. Ratio quia fuit mirabilis: tum quia fuit eius conceptio preannunciata per angelum: tum quia fuit sanctificatio in utero: tum quia fuit propheta ante quam natus. tum quia in natalitate eius miraculum contigit de loquela patris et Ideo Luc. 1. Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris sue et mulier in natiuitate eius gaudebat. Propter hoc de nullo alio sancto fit festum natalitatis post christum et virginem. Secundo festum fit de sua vltima singulari que fuit miraculis in quatuor. Primo in etate enera: quia fuit ad desertum in quo stetit. 25. annis. Secundo in cibo et potu. Die et. Tercio in vestitu. Quarto in predicatione: quia predicauit venisse et in. Hec eum ostendit et etiam predicauit ad vilitatem proximorum: ut patet Luc. 3. Istam etiam perfectionem vltimo reuelauit angelus Zacharie di. Erat enim magnus coram domino: vinum et ficeram non biber et. Luc. 1. De hoc factum festum ecclesia in tertio et quarta officia adueniens. Tercio festum fit et morte eius et de hoc dicit ipse. Decollauit et.

In decollatione sancti Johannis baptiste.

De isto ergo martyrio predicabo tria predicta.
Primum punctum est de sua captione
carcerali.

Secundum de sua passione martyriali.

Tertium de sua sepelitione corporali.

Primum punctum est de sua captione carcerali qua possumus dupliciter considerare

Primo per comparationem ad christum: et tunc ista captio habuit altam convenientiam.

Secundo per comparationem ad herodem: et tunc habuit magnam iniquitatem et malitiam.

Primo ergo modo christus habuit magnam convenientiam. Ratio quia christus dicitur sol in firmamento. Hoc patet ratione et auctoritate. Ratio quia sicut sol illuminat terram sic christus illuminavit totum mundum. Jo. 1. Erat lux vera etc.

Et Jo. 1. Quod factum est in mundo: lux sum mundi. Item calefacit et inflammat corda hominum in amore dei. Nec est qui se abscondit a calore eius. Item sicut sol obscuratur per interpositionem nubium non in se sed resecutu nostrum: sic christus in membris nostris obscuratur per delicias et affectus terrenales etc.

Item sicut sol supercecidit ignis et non viderunt solem. Item fecit fructificare homines in bonis operibus. Item meritorie merendo paradisum. Ego sum vitis vera et vos palmites: qui manet in me et ego in eo.

Item sicut fructum multum. Jo. 15. Et ibidem. Ego elegi vos et posui vos et castis et fructum afferatis etc. Item dicitur ratio.

Auctoritas. Mat. 3. Et dicitur vobis timentibus nomen meum sol iustitie etc. Nota et timentibus nomen meum etc. Ideo dicitur beatus virgini. Felix natus es etc. quia ex te ortus est sol iustitie etc.

Christus ergo dicitur sol. Beatus Jo. baptista dicitur lucifer. Ratio et auctoritas. Ratio quia sicut lucifer precedit solem: sic Jo. baptista. Et sicut lucifer videtur maior alio stellis: sic etc.

Inter natos mulierum non surrexit maior Jo. baptista. Mat. 23. Quia. Nunc et vos lucifere in tempore suo Job. 38. Sicut ergo oriente sole lucifer abscondit et quia non amplius videtur a nobis: sic congruum fuit ut christus sole iustitie tam effunderet radium vite et doctrine sue lucifer se occultaret in secreto carceris et mortis.

Item dicitur consentia: Auctoritas de hoc. De historia que ponitur Jo. 3. De discipulis Joannis mortis et invidia qui occiderunt Joannem. Rabbis qui erat tunc transiit anem caltestimonium prophetis: ecce hic baptista

propheta et omnes venturi ad eum etc. Respondit Joannes

In hoc gaudium meum impletum est. Illud oportet crescere me autem minus Jo. 3. Nota

Gaudium: quia gaudebat Jo. quia de doctrina sua non illuminabat per infusionem ut doctrina christi: nec baptismus suus conferebat remissionem peccatorum sicut baptismus christi. Si autem volumus comparare et Joannis captivum ad herodem: dico quod fuit maxima malitia et iniquitas: quia quid infamia est carcerare tam sanctum hominem propter luxuriam etc.

Et propter importunitatem et iniquitatem herodis etc. ad cuius instantiam fecit herodes eum captivum: plures restituit importunitati ipsius etc.

De hoc habetur Mat. 14. Et Mat. 6. De historia sicut habetur in legenda. Nota quod duo peccata fuerant causa captivitatis et mortis Jo. baptiste. Luxuria et gula. Morale habemus tres doctrinas. Una tangit boles. Secunda mulieres. Tertia civitatum rectores.

Pro prima nota quod herodes venit ad hoc malum propter oculos respiciendo pulchritudinem filias herodias. Ideo caute oculos etc. Ideo Iere. loquens in persona sequens qui libenter respicit dicit. Oculus meus depredatus est animam meam in cunctis filiabus viribus mee. Tre. 3. Nota depredatus etc. quia omnia merita precedentia perdidit etc.

Sed modo veniunt homines ad ecclesiam ut videant mulieres etc. Secunda doctrina tangit mulieres quod non permittant se videri nec trahere etc. Fugite fornicationem et nolite locum dare diabolo. I. Cor. 6. Tertia doctrina tangit rectores civitatum etc. quod puniant et corrigant peccata notoria. sicut Jo. baptista non correxit peccatum herodis quod fuit occultum: sed postquam fuit notorium. 2. q. 7. Negligere. 3. d. Error. et facit quod nota i. c. Quia de sen. erco. etc. sic fecit apostolus. I. Cor. 5. Quomodo audietur inter vos fornicatio etc. Nescitis quia modicam fermenti totam massam corrumpit. I. Cor. 5. etc.

Secundum punctum est de sua morte martyriali de qua dicitur thema. Deollavit etc. Nota practicum postquam Joannes fuit captivus ista iniqua mulier non quæsit ducere infra se. Iste fugiet de carcere: vel liberabitur a populo etc. Ideo tractantur simul cum herode cum occidere etc. Dicitur pariter quomodo tractaverunt consilium in natali herodis etc.

In nativitate

Dices tu et ubi habitabat deus ante creationem celli et terre: **R.** in camera eternitatis sue. Quicquid. Dominus excelsus et sublimis habitans eternitatem Isa. 57. Dicit ergo virgo maria. Memoria mea in generatione seculorum. scilicet celli et terre: supple figurata fuit et demonstrata. Propterea. Et quo ergo virgo maria remittit nos ad generationem seculorum: videamus quid dicit de hoc scriptura. Dicit enim. Sicut enim remittant legiste ad legem et ad doctores: oportet quod tunc homo videat leges vel docillos ad quos sit remissio etc. Dicit ergo. In principio creavit deus celum et terram. Terra autem erat inanis et vacua. Et tenebre erant super faciem abyssi. Et spiritus dei ferebatur super aquas. Dixitque deus. Fiat lux et facta est lux. Et vidit deus lucem quod esset bona et divisit lucem a tenebris: appellavitque lucem diem. et tenebras noctem. Factumque est vespere et mane dies unus Gen. 1. Hic sunt. et clausule pertinentes totam festivitatem hodiernam propter quod dicit virgo. Memoria mea etc.

Primo in principio creavit deus celum et terram: parentum matrimonialis coniunctio.

Secundo terra autem erat inanis et vacua: materis infundatio.

Tercio et tenebre erant super faciem abyssi: cordialis contritio.

Quarto et spiritus dei ferebatur super aquas: angelica consolatio.

Quinta et dixit deus. fiat lux: corporalis conceptio.

Sexta et facta est lux: spiritualis sanctificatio.

Septima et vidit deus lucem quod esset bona: ex viro progressio.

Octava et divisit lucem a tenebris: in tempore presentatio.

Nona appellavitque lucem diem et tenebras noctem: virginis intentio.

Decima et facta est vespere et mane dies unus: conjugalis responsio.

Prima clausula In principio creavit deus celum et terram. Nota quod non prius celum et postea terram: sed simul fuerunt creata. Annotas Qui vult in eternum creavit omnia simul Eccl. 1. 7. Ista similitudo creationis celli et terre figurabat similitudinem matrimonialem Joachim et Anne. Quibus significat Joachim cuius vultu fuit ecclesia. Et poterat dicere. Mo-

stra puericulus in cellis est **Ps.** 138. Terra vero Annam propter fecunditatem. De qua Anna potest dici et exponi illud Dominus dabit benedictionem et terra nostra dabit fructum suum. Dices tu. Contra quod non videtur puericulus quod celum significet Joachim et terra Anna. cum Anna fuerit sanctior eo. Ideo de Anna facit festum ecclesia et non de Joachim: et probatur. **S.** in sermone beate Anne primam. **R.** mulier quicquid sancta debet esse sub viro et ab eo regere. Gen. 3. Sub viri potestate eris: et ipse dominabitur tui. Et **1. Petri.** 3. Quicquid viros tam malos quam malos deserant maritis suis honoris **1. Petri.** 3. quod quicquid fuerit facta equalis viro in cultu signum formata est non de capite nec de pede sed de costam quod male vultu est paritas: ideo meruit eam parere: quod paritas meretur amittere quod processu sibi abutit potestate. et quod **1. Petri.** 3. Et ideo in pena culpe sue fuit sibi dicitur sub viri potestate eris: et ipse dominabitur tui **Gen.** 3. Moraliter ergo nota quod viros debent esse subdite viris suis tam de lege naturali quam divinali quam imperiali: ut **S.** etiam applicati **Ephe.** 5. Mulieres viris suis subdite sint sicut ecclesia: quod vir caput est mulieris: sicut Christus est caput ecclesie. Et sicut ecclesia subiecta est Christo: et mulieres viris suis in omnibus: supple licitis et honestis. Nota pro mulieres qui volunt esse supra viros in domo etc.

Secunda clausula est cum dicitur. Terra autem erat inanis et vacua: hic notat sterilitatem beate Anne que erat infecunda propter nimiam frigiditatem. **Ubi dicit Hieron.** 9. quod 20. annis sterierunt sine liberis: et concor. **Jere.** 4. Asperam terram et ecce vacua erat. Sed quicquid medicinas tenuerunt ut deus daret eis prolem. scilicet elemosinarum largitio. Secundo oratio. Tercio peregrinatio a nazareth usque iherosolimam et forte ascalitiam. Quarto oblationes ad repleam. Quinto vota et promissiones etc.

Vide supra. in sermone beate anne parte prima. Moraliter: si vultis prolem recurratis ad deum: non autem ad magos et artholos et fornicata fuerit cum eis ponam faciem meam contra eam et interficiam illam de medio populi sui **Levi.** 20.

Tercia clausula. Et tenebre erant super faciem abyssi. in principio ante creationem

factis Abyssis dicitur profunditas in qua
nō videt claritas solis neque lune. Ita cor-
da hominū dicuntur abyssi qz nō possunt
sciri nec videri nisi a deo. Cor hominis in-
scrutabile et quis cognosceret illud: Ego dñs
scrutans corda Jer. 17. Per abyssum ergo
signant corda Joachīm et Anne super que
sunt tenebre ppter tristitias quā habebāt
de defectu prolis et ppter pfusionē quā
recepit Joachīm a sacerdote et. Unde su-
pra in sermo. sed Anne pte. 2. Moraliter: hic
instruit viri ad habendā patientiā in in-
largis sibi factis sicut Joachīm et. Nō vos
defendentes. i. vindictas charissimi s; date
locū ire. Scriptū est enim. Vbi vindictam
et ego retribuam dicit dñs Ro. 12. Item in
struit mulieres solari viros suos tristes:
sicut fecit anna Joachīm qz mulier data ē
in adiutoriū viri Gen. 2. Nō est bonū esse
homīnē solum faciamus ei adiutoriū simi-
le sibi licet aliquē mulieres rabiose faciant
petriā: qz addunt afflictionē afflictio et.
Nā dicunt legisti qz vxor est sociā viri dñi
ne et humane domus. L. de crimine exphate
heredi l. Adversus.

Quarta clausula. Et spūs dei ferebat
sup aquas. Spūs dei. i. āgelus ps. Qui sa-
cis angelos tuos spūs. ferebat sup aquas
lachrymar Joachīm et anne que stebant
ppter sterilitatem et. ppter qd angelus cō-
solatus est eos promittendo plem et. Dic-
tyssiam. Moraliter plūs placuit deo pa-
tientia Joachīm qz elemosine et orōnes et.
qz ppter patientiā optinuit prolem. Sic et
vos et. Sed et si quid patimini propter iu-
sticiā beati. i. Ps. 1.

Quinta clausula. Dixitqz deus. Fiat lux.
Ecce pceptio virginis marie qd lux qz sine
tenebris per facta est. Modo autē multe te-
nebre sunt in pceptione filioz ppter interio-
nem carnalē et corruptā parētum. ppi hoc
dñs Greg. 13. q. 4. Air cū papa qz voluptas
spūs. que in actu matrimoniali est sine cul-
pa et nō potest intelligi qd causa volupta-
tis incontinentie exercetur sicut vt pluri-
mum contingit. Sed pceptio virginis fuit vt
lux. De ista luce. 2. Be. 23. Sicut lux aurore
orientis sole mane absqz nubib; rutilat. Dic-
tyssiam quō concepta et peperit et abla-

ctante eam tricenno: cōtra mulieres que nō
ablactant. filios et. Unde supra in sermo.
beate anne parte. 3. Moraliter: coniuges in-
struuntur hic in filiis procreandis ad ha-
bendam rectam intentionem et. al. diabolo-
las potestatem recipit et. Auctoritas. Quid
dam tibi qui sunt qd potest prevalere de-
monia: in eos qui coniugia sua suscipiūt vt
deam a se et a sua mente excludant et sue
libidini sua vacent sicut equus et mulus in
quibus nō est intellectus Tob. 6.

Sexta clausula. Et facta ē lux. Ecce scifi-
catio virginis marie. Nā facta ē lux. i. scifi-
cata: Nota facta: aut ergo qz esset scifi-
cata nō erat lux: qz in petō originali cōcepta
erat. Nota de scificatione eius aliquid p-
nt habetur supra. Et de ista scificatione sit
festum in festo pceptionis dñi virginis: qz ne-
scit qd fuerit scificata: sed bene scit qd fuit
cōcepta: Ideo et. Et statim sanctificata virgi-
ne fuit factū festum in celo. ps. Lux. i. pgo
maria: orta est iusto. i. xpo. Et rectis corde le-
ticia. Lang. l. is qui sunt recti: quia non pos-
sunt inclinari ad peccatū nec in pspicio nec
in aduersis et. Nec ante per affectiones.
Nec retro per rancores et dolores et. Si enī
gāndium est angelis dei super vno pec. pe-
nitē. agere sicut dicitur: qto magis fuit gā-
dium quādo virgo maria fuit concepta et
sanctificata: Unde supra et.

Septima clausula. Et vidit deus lucem
qz esset bona. Ecce natiuitas virginis Ma-
rie. vidit. i. videre fecit qz esset bona ange-
lis: qz per eam reparantur eoz cathedre.
bona hominibus qz per eam fuerant redē-
pti. bona peccatoribus quia per eam con-
sequuntur veniam. bona iustis quia per eā
consequuntur perseverantiam in bonis et.
et gloriam. bona sanctis patribus qz per eā
adepti sunt liberationem. bona animabus
purgatorij qz per eam acquirunt suffragia.
bona nauigantibus et. Dicatur hic quomo-
do festum natiuitatis virginis venit in ro-
gationem hominū per illam sanctum ho-
minem et. De hac natiuitate potest expo-
ni illud Hester. 8. Nonā lux oriri visa
est et. gāndium honor et tripudium apud
omnes populos vrbes atqz omnes pro-
uincias et.

Itē de septē gaudijs z septē dolo. virg. ma.

Conclusa clausula. Et dñs lucem a tenebris. Ecce hic in templo pñtatio per quam separata est virgo a ten. bris. i. a conuersatione gentium mundanorū zc. Dicat qñ ascēdit. i. gradus z quid significabat. Et de supra ser. proximo parte. 3. Moraliter nota qñ fuerant parentes virginis diligentes ad implendum votum suum qñ fecerant. Et de supra ser. proximo pte. 3. zc.

Conclusa clausula. Appellaturqz lucem dies z tene. noctem. Pro declaratione nota q alie puelle que erant in templo simul cum virgine habebant cor ad mundana: unde quando fuerunt nobiles statim fuerūt. pñtatio ad matrimonium contrahendū: unde quando sacerdos inpta morem dicit q omnes puelle que erant. 14. annorum fient ad domos parentum ad contrahendum matrimonium zc. omnes gauise sunt dicendo. Deo gratias. Vnde ero dñs domus zc. sola virgo Maria fecerat votum virginitalis. Unde dicit angelo. Quo modo fiet istud: qm virginitatem non cognosco. Et dñs. Ecce quare ille dicuntur tenebre sed virgo dicitur lux. Dicatur hic aliquid de virginitate prout videtur: quia virginitas respectu matrimonij dicitur lux: quia matrimonium dicitur tenebra non quidem respectu culpe in se quia ut plurimum non sine culpa contrahatur z consumetur si. ut dicit Grego. 33. q. 4. Vir est proprius sed respectu pene q multis penis affliguntur qui sunt in matrimonio presertim circa susceptionem z educationem proles. Et ideo dicit Apostolus. Et si nupserit virgo non peccauit. tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi. 1. Cor. 7. Multe etiam discordie quandoqz contingunt inter virum z uxorem zc.

Conclusa clausula. Et factum est vespere z mane dies vnus. Ecce hic virginis desponsatio. Vespere. n. dicitur finis diei z significat Ioseph q erat sener. Mane virgo Maria que erat innocula. 14. annorū: z facti sunt dies vnus in desponsatione: quia matris nomen est cōiunctio maris z femine in diuina vite consuetudinem retinens. Dicatur hic desponsatio eius z de virga Ioseph q sola inter ceteras floruit zc. Die hyemaliam totam zc. Ecce quomodo factū est vespere z mane dies vnus. Dauid. Mellor

est dies vnus. i. iustis matrimonij in atrijs tuis super millia. Et fuit completa prophetia Isa. xi. Egredietur virga. i. illa Ioseph d radice iuste: quia Ioseph de genere iuste pñs Dauid. z flos de radice eius ascendet zc.

Deo Gratias. Amen.

Item sermo de septem gaudijs z septem doloribus virginis Marie.

So mater

electiois z timoris. Eccl. 24. Pro declaratione nota q gaudia z leticie huius mundi semper sunt multas

tristitia z doloribus admixta: z hoc manifeste ostenditur per tria media.

Primo per experientiam sensualem.

Secundo per euidentiam naturalem.

Tertio per prouidentiam diuinalem.

Primo hoc docet experientia sensualem.

Videmus q in coniugio z vnus dolet stomachum aut caput per cantus: alius tibis propter tripudia zc. quandoqz etiam pelora contingunt. i. rixas, dissensiones, inuidie zc.

Idco dicit scriptura. Alius dolore miscetur: z extrema gaudij luctus occupat. Prou.

14. Secundo euidentia naturalis. Nam re-

gula est philosophice q mediam participat

de natura extremorum: sunt patet in ele-

mentis zc. Sic z nos sumus medij inter pa-

radisum z infernum. In paradiso est semp

gaudium sine merore. Auctoritas. Leticia

sempterna super capta eorum: gaudium

z leticiam obtinebunt. z fuget dolor z gemitus

Isa. 35. Gaudium est intus: leticia quā-

do exterius prodit. Item Apoc. 21. Abster-

ge: deus oēm lachrymam ab oculis eorum

z iam non erit amplius neqz luctus neqz

clamor: sed nec vllus dolor qm priora tran-

sierunt. In inferno vero est semper dolor si-

ne gaudio z sp. gaudij. Unde dñs scriptu-

ra in persona damnatorum plangentium.

Defecit gaudium cordis nostri: vultus est

in luctum chorus noster. cecidit corona ca-

pitis nostri. ve nobis q peccauimus. Tre. 6.

Idco leticie veniūt nobis e celo: tristitie de

inferno quia sumus propinquoiores inferno

q celo: q infernus est in centro terre. Idco

De septē gaudiis et sep. dolo. vir. ma. .cy. 276

plus abundant in nobis tristitie quasi in mus de clibano & leticie. Ideo Boetius. Quis dulcedo felicitatis humane multis amaritudinibus respersa est. Unde de oibus dolent in inferno. Primo de eorum dānatiōe:

Secundo de aliorum dānatiōe. q. per hoc augetur eorum pena accidentaliter: ppter q. dices epulo postulabat ne fratres sui venirent in locum illum tormentorum. Luc. 14. Da similitudinem de febricitante in lecto: q. alius secū ponitur in eodem lecto. Tertio dolent de bonorum saluatione. Quarto dolent de peccatis que commiserunt ppter penas quas patiantur. Quinto dolent de bonis que fecerunt que perdidit. Sexto dolent de eē suis: q. vellet nō eē potius q. eē dānati rē. Tertio hoc ostenditur per prouidentiam diuinā: ne si abundaremus solum in leticijs supbiremus: sicut Salomō rē. turba illud. In labore hominum non sunt: cum homo flagellabitur. Ideo tenuit eos supbia operis iniquitate et impietate sua. Nota non flagellabunt. Sed cum diabolis in inferno cruciabunt. Item si solum tristitias pateremur: laboreremur in desperatione. Patet ergo conclusio rē. Ideo conclusit nobis sapientia. In die bonorum non inemor sis malorum: et in die malorum non inemor sis bonorum. Eccli. 11. In tū aut diuina prouidentia seruauit morem istum: ut etiam uirgo Maria nō fuerit exempta. Ideo dicit ipsa in themate. Ego mater pulchre dilectionis. i. q. m. ad gaudia: et timoris q. m. ad tristitias. Nota pulchre dilectio: q. leticie et delectationes uirginis fuerūt pulchre et honeste et sancte: nō sicut homines rē. Nota ergo q. septem fuerunt gaudia principissa uirginis Marie: et in quo libet posuit sibi deus saltem tristitie rē.

Primum ergo gaudium uirginis fuit in die incarnationis xpi quando fuit facta mater dei. Die pariter fient habetur supra in primo ne annuntiationis officio pte. l. rē. Tunc ergo uirgo Maria habuit tantā leticiam q. non posset intellectus capere: tantam q. incepit cantare illam dulcem cantilenam. Magnificat aia mea dñm. Propterea dicit. Exultant spūs meus in deo rē. Exultant. i. terra saltant. Hoc fecit quando salutauit Elisabeth rē. Ubi sunt. lo. versus huc stant: q. sciebat se portaturam filium

dei in utero. et mensibus nonem uidell. et cōpletis: et de deus septem vel octo diebus. Parer gaudium. Sed ecce tristitia q. cum esset grāda Anna mater sua et una pte et Ioseph uir eius et altera volebant et flebant nescientes unde concepisset: et uirgo nō audebat renelare secretum dei: et ideo tristabatur et orabat rē. Dicit de hoc Mat. 1. Cum esset desponsata Maria mater Iesu Ioseph anteq. conuenirent inuenta est in utero habens de spū sancto. Ioseph autem uir eius cum esset iustus et nollet eam tradere eere uoluit occulte dimittere eam: propter suscitones adulterij fm Aug. 2. q. 1. Si peccauerit. Alij uero hoc dicunt q. propter reuerentiam tante uirginis. Moraliter sic consuges gaudium q. habent in die nuptiarum debent temperare cum timore timendo. i. ne filius in pueritia moriatur. vel si uiuat sit unus ribaldus rē. sed hodie sunt multe dissolutiones. Nota contra errorem illorum q. dicunt illi qui portant puerum vel puellā ad baptizandum: q. non uoluit se rē. Dicit ut expedit. Ideo dicit scriptura de sancto Tobia et uxor. Accesserunt ad consiliū sed cum timore domini. nuptiarum consiliū amerebant. Tob. 9.

Secundum gaudium de principatu fuit in natiuitate christi in qua habuit maximum gaudium propter multa. Primo modo q. hora partus sensit maximas consolationes et dulcedines spūales. Secundo quia peperit sine dolore sicut sine corruptione cōceperat. Nesciens mater uirgo uirum: peperit sine dolore sal. seculorum. Tertio q. uidit noctem illuminari. ps. Et not sicut dies illi luminabitur: et sicut tenebre eius lra et lumē eius. Quarto q. audiuit angelos cantantes Gloria in excelsis deo rē. Quinto propterea quia uidit filium adorari a bestijs in presepio et a pastoribus rē. Sexto quia impetrant lac blatinus. Septimo quia uenerunt pastores adorantes rē. Octauo quia corpus christi refalsit sicut sol. Qualis et q. m. gaudium. De ista leticia prophetauerat Isa. 61. Letabitur deserta et in uia: exultabit solitudo et florebit quasi lilium germinans germinabit et exultabit letificanda et landans Isa. 35. Uirgo maria dicitur deserta propter asperitatem uite. Et inuisa

DD

De septē gaudiis et sep. dolo. vir. ma.

quia virgo: solitudo quia semper volebat
esse solitaria. ¶ Patet gaudium. Sed ecce tri-
sticia: quia in octava die circumcisus est puer
in qua virgo tristabatur dupliciter. Tū pro-
pter penam christi propter effusionem san-
guinis qui tūc fiebat. Tū quia illa circumci-
sio figurabat passionem christi futurā quā
ipsa sciebat et recordans fiebat et tristabat.
Et poterat flere. Sponsus sanguinum tu
mili es. Ego. 4. Moraliter quando vobis
nascitur filius et letamini miscetis sal timo-
ris dicens Quid scio ego si erit iste suspen-
sus et. vel damnatus in inferno: Ideo do-
ceatis eos dum tenelli sunt et. quia postq̃
indurantur non possunt fieri et. Die contra
parentes qui curant pascere filios cibo cor-
porali non spiritali et. Ideo dicit scriptu-
ra. Ne locunderis in filiis impijs si multi-
plicentur: et non oblecteris super ipsos si non
est timor dei cum illis. Et sequitur. Multo-
rum est unus timens deum q̃ mille filij impij. Et
vile est mori sine filiis q̃ relinquere filios
impios. Ecclesi. 12.

¶ Tertium gaudium fuit in die epiphanie
quando venerunt tres reges ab oriente et.
Die pratee et. prout habetur in festo epi-
phanie. De isto gaudio pphetaverat Iſa.
loquens virginij et dicens. Tunc videbis et
afflues et admirabis et dilatabitur cor tuū
quando conversa fuerit ad te multitudo
maris. i. fidelitatis fortitudo gentium venerit
tibi et. Iſa 60. Sed ecce statim sequitur sal-
sa doloris et tristitia: quia herodes querebat
occidere puerum et. Tunc angelus appa-
ruit in somnis Ioseph et. Die pratee hysto-
riam. Tunc virgo habuit magnam tristi-
ciam. Primo ex timore filij. Secundo ex
fuga quia de nocte. Tertio quia ad egyptum
que erat terra in idolum et. Vide su-
pra. Et ibi stetit septem annis et. Mo-
raliter letitia virginis venit per reges. Et sic
etiam tristitia venit sibi per regem. i. hero-
dem. Sic si aliquis letatur de amicitia ali-
cuius regis vel dñi miscuerit saltem timo-
ris ne ab ipso occidatur vel expellatur omnia
communiter talibus sic accidit: ut patet et ma-
gno Ghiliscalco neapoli et. Die si placet.
Da exemplum de equitante in leone: quia
licet ipse ab alijs timeatur tamen debet ip-

se etiam timere ne leo eum interficiat. Et
ideo debet timere maxime talis homo offe-
dere deum: quia cor regis in manu domini
et quocumq̃ voluerit inclinabit illud. Provi-
21. Ideo David. Nolite considerare in prin-
cipibus: in filijs in quib. non est salus et.

¶ Quartum gaudium fuit de gloriosa filij
resurrectione qui prius sibi apparuit ut vi-
dit Ambrosius in libro de virginibus. No-
ta practicam resurrectionis prout habetur
in die pasce. Et quomodo premittitur est a
Christo Gabriel qui in nocte resurrectionis
salutante virginem. Et salutatio ista fuit re-
uelata Gregorio. i. Regina celli letare alla.
quia quem inervisti portare alla. Surrexit
sicut dicit alla. Gregorius vero addidit.

Ora pro nobis deum alla. Logitate qua-
le gaudium habuit virgo videns christum
resurrexisse et. Poterat flere. Gaudens
gaudebo in domo et exultabit anima mea
in deo meo: quia induit me et. Iſa. 61. Sed
ecce salta tristitia quam habuit virgo ex in-
credulitate et duritia apostolorum et. Ideo
Mar. ultimo. Recumbentibus. et. discipulis
apparuit illis Iesus: et exprobanit incredu-
litatem illorum et duritiam cordis: quia hys
qui viderant. i. virginem Mariam et Magdale-
ne: etiam resurrexisse a mort. non crediderant.
Moraliter sic quilibet qui est letus de se pu-
tans se bene esse cum deo. tamen tristetur
de perditione proximi et oret pro eo et mo-
neat eum et. Verbi gratia. Si vir sit ma-
lus et vroz bona vel econverso. Saluabitur
enim vir infidelis per mulierem fidelem et.
i. Cor. 7. Die ut expedit et.

¶ Quintum gaudium fuit in die ascensio-
nis christi et. Die practicam et. Unde vi-
dit Lucas de virgine et apostolis q̃ postq̃
christus recessit ab eis et ferebatur in celum
ipsi adorantes regressi sunt in Ierusalem
cum gaudio magno Luc. ultimo. Sed sta-
tim sequitur dolor et tristitia: quia post chris-
ti ascensionem virgo Maria vixit 12. an-
nis vel fm aliquos. 24. Et visitabat loca
ubi christus natus fuerat. presentatus. ubi
sepeliverat. ubi passus et. Et cogitans q̃
de cetero ipsum non videret ipsam in hac vi-
ta: valde tristabatur propter intensissimum
amorem quem gerrebat in eum et. quia

In festo exaltationis sancte crucis cvi. 314

Spes que differt affligit animam. Morali-
ter sic etiam debemus et nos desiderare
paradysum etc. Item me quia incolatus me-
us prolongatus est. Sic etiam faciebat Pan-
lus etc. Capto dissolut et esse cum christo etc.
Septimum gaudium fuit in die pentheco-
stes: quando virgo cum Apostolis recepit
spiritum sanctum. Die practicam etc. Logi-
tate gaudium quia sancti homines recipi-
tes unam guttam spiritus sancti tanto gau-
dio replentur: quod inebriari seipsum capere non
possunt: sicut patet in Petro quando vi-
dit christum transfiguratum Mat. 18. Quia
tum ergo gaudium fuit virginis quando il-
la die plenitudine spiritus sancti repleta fu-
it. ps. 1. Flumina imperas letificat ciuitatem
dei. i. virginem Mariam. Sed statim sequi-
tur falsa tristitia: quia post missionem spiri-
tus sancti apostoli ceperunt predicare et sta-
tim persecutionem passi sunt: ut patet Act. 4.
Et venit natus ad virginem quod Petrus
et Io. erant capti ab herode qui vole-
bat eos occidere. Alius venit di. quod omnes
Apostoli erant capti. Alius nuntiavit quod
Stephanus qui erat prior seu prepositus
mulierum fuit lapidatus. Item alius quod be-
atus Jacobus nepes beate virginis erat
interfectus: ecce tristitia. Ideo Christus,
Amen dico vobis quia plorabitis et flebi-
tis vos: mundus autem gaudebit vos an-
tem contristabimini etc. Ioan. 16. Morali-
ter sicut virgo et Apostoli post receptionem spi-
ritus sancti persecutionem passi sunt: sic ho-
die illi qui recipiunt spiritum sanctum per
penitentiam etc. Mundum homines non pa-
tiantur persecutionem nec detractionem.
Quoniam laudatur peccator in desideriis
anime sue et iniquus benedicitur. ps. 9. Sed
boni homines sic. Verbi gratia. Si religio-
sus qui male vivebat conuertitur etc. vel ali-
quis ad penitentiam. vel aliquis ingreditur
religionem: statim dicunt. Ecce hypo-
crita. gabadeo etc. Ideo Apostolus. Om-
nes qui ple vivere volunt in Christo Iesu
persecutionem patientur. i. linguarum vel
tentationum vel infirmitatum. 2. Tim. 3.
Septimum gaudium fuit in sua benedi-
cta assumptione: non quando anima fuit
assumpta in celum: quia tunc recepit gau-

dium impermixtum tristitia alterius mun-
di non istius: sed quando christus misit ad
angelum Gabrielem dicentem sibi quod post
triduum assumenda erat etc. multum gau-
sa est virgo etc. De isto gaudio promissio da-
xit virgo filio suo. Factum est mihi verba-
tum in gaudium et in leticiam cordis mei
Jere. 15. Sed ecce dolor et tristitia et com-
passione Apostolorum et virginum et fide-
lium christianorum: quos dimittebat in tan-
tis tribulationibus. Inter iudeos et paga-
nos. qui etiam flebant de morte virginis etc.
Et virgo flebat cum eis et poterat dicere
virgo. Flebam condam super eo qui affli-
ctus erat et compariebatur anima mea pau-
per Job. 30. Morali-ter instrumur hic ut
habeamus compassionem cum proximis.
Iustus de peccatore. sanus de infirmo. di-
ues de paupere. lucens de sene etc. cogitan-
do quod sic posset ipse esse etc. et sic faciendo re-
nebimus consilium scripture di. Omnes una-
nimes in oratione estote: compati-entes fra-
ternitatis amatores etc. 1. Pet. 3.
Deo gratias. Amen.

In festo exaltationis sancte crucis
Sermo vnus.

Actus est p

nobis obe. usque ad mortem
mor. autem crucis Phil. 2.
Sic in anno sancta mater
ecclesia facit festum de cruce
Primo in mense. Mai de inuentione: et ho-
die de exaltatione. Ratio quia postquam crux
fuit inuenta ab Helena venit in posse in-
delum qui despectue tenebant eam: sed
Erastus Imperator christianissimus extra-
xit eam de manu infidelium etc. Pro decla-
ratione nota quod licet christus habuerit alios
modos moriendi et saluandi seu redimendi
humanum genus. tamen elegit ipsum redi-
mere per mortem crucis. Ratio quia satisfi-
ctio pene debet correspondere culpe quan-
tum ad quantitatem et qualitatem. De
quantitate habetur Geni. 25. Iuxta men-
suram delicti erit et plagarum modus.

¶ ¶ ¶

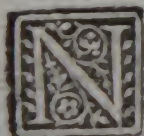
In festo exal. sancte crucis

Ideo de vno peccato mortali dicitur fieri satisfactio septenis 22. q. 1. Predicandum: quod si peccata dona spiritus sancti violantur peccantur. Si autem non fuerit hic satisfactio secundum quantitatem: fiet in purgatorio vel in inferno: intra illud. Apoc. 18. Quatuor glorificauit se et in delictis suis: tantum dante illi tormentum et lucrum. Ratione huius assignat Jo. an. in Ale. vna: de summa trinitate et fide ca. sup. verbo Crucis: ubi sic dicit. Inter alias fuit quadruplex causa quare christus mortem crucis elegit. Primo ut in illa pendens in aere se inter deum et hominem mediator ostenderet. et sic nota. i. Tim. 2. Et. x. di. Om. Secundo ut damna que obueniant per lignum primis parentibus venientibus: per lignum crucis restauraret. Tercio ut diabolum qui per lignum vincebat superaret per lignum: et hec duo Greg. exprimit in prefatione de cruce. Qui salutem humani generis. et de quo de ps. 131. Inuenimus. Et infra. de reliquis et ve. sanc. Si enim. Item ecclesia in hymno. Hoc opus nostre salutis ordo depoposcera. Quarto ut euidenter ostenderet per quibus restaurandis pariebatur. i. per superis angelorum ruinis replendis. pro factis de infirmo educendis. pro amictis colligendis et adiuuandis. pro inimicis reconciliandis. Primum designat per brachium superius. Secundum per inferius. Tercium per detra. Quartum per sinistra. Fert etiam crux quatuor lignorum genera habuisse. i. cedrum in stipite. palmam in palo per longum. cypressum in ligno ex transuerso. oliuam in tabula super crucem loco quartum brachium. Et datur Christus. Ligna crucis cedrus. palma. cypressus oliua. Et quod proprietates lignorum bene pueniant instant theologi quod omisit Jo. an. Item debet correspondere in qualitate. Verbi gratia: si corde peccauit quis: corde doleat per penitentiam. Si ore per orationem et confessionem. Si oculis per lachrymationem. Si opere sanguinem effundendo effundat sanguinem suum per disciplinas. Ideo Beatus. 9. Quicquid effuderit humanum sanguinem: effundet sanguis illius. Si corpore per carnalitate et delectationes affligat carnem per cilicia et ieiunia. Ideo dicit scriptura. Propter que quis peccauit: per hec et torquetur Sap. 11. Et christus. 2a. 3. Facite fructus dignos penitentiae. Fructus digni pueniunt quia satisfactio correspondet

offense. Modo ad propositum: culpa propter quam genus humanum perditionem incurrit. fuit factum fructus arboris sciencie boni et mali. ut per Beatus. 3. Ideo voluit deus ut ille fructus restitueretur: quod peccatum non dimittitur nisi restituatur oblatum: ut in regula Peccata lib. 6. Et in decretis. 14. q. 6. Si res Quia autem nullus homo purus potuit restituere. Ideo christus filius dei restituit fructum arboris: quia ipse christus qui est de quo dicitur virgini benedictus fructus ventris tui: pependit in arboris crucis. Dicitur enim per historicum grecorum quod lignum crucis fuit de illa arboris de qua Adam recepit fructum. Ideo quia christus fuit in cruce. fructus tunc fuit arboris restitutus. Alius. i. Adam fecit fructum et christus soluit penam. Ideo David in psalmo na christi dicit. Confortati sunt qui persecuti sunt inimici mei inimice: que non rapui. Nota quod hic tanguntur duo. i. Primo intentio. mala iudeorum qui non intendebat satisfactionem sed christi perditionem. Ideo dicit. Confortati sunt. Secundo intentione christi ad satisfactionem domini dicens: que non rapui. Pro ergo pelusio. Hoc tangit ecclesia in prefatione de cruce. Qui salutem humani generis in ligno crucis. constituit: ut unde mors oriebatur. inde vitare surgeret. Et qui per lignum vincebat per lignum quoque vinceret per christum dominum nostrum. Patet ergo quare mortem crucis elegit christus. Ideo dicit thema. Factus est obediens. Patet thema. Nota quod quicquid voluit fuit christus in periculo moriendi. nulla morte voluit acceptare nisi mortem crucis. Ideo dicit thema huius morte. Unde istum sermonem supra de iniectione crucis premissa. preter id quod ponit in pre. 5. Quanto fuit in periculo moriendi crucis: et istam mortem elegit. Ratio autem quare ista morte crucis christus elegit duplex. Una est literalis et hec fuit dicta supra in introductione sermonis. Alia ratio est moralis. Nam alie mortes quas christus fugit significant malas mortes quas debemus fugere: sed ista mors crucis significat bonam mortem quam debemus amplecti si volumus vitam eternam consequi: que mors est penitentia. Penitentia agere appropinquamus regem celorum Mat. 4. Dolor enim inextinguibilis christi in cruce pendens: significat dolorem con-

trfectionis. Inclination capitis significat confessionem: que debet fieri capite inclinato et cum verecundia et. Dic contra illos q. stat capite erecto facie ad faciem presertim mulieris et. Manus dextera perforat et significat q. de bono iusto debet facere elemosinas. Sinistra vero ad resistendum usuris et cetera male ablata. Duo pedes clauati significant duo qbus ambulamus ad deum. Pes dexter est oratio spiritualis: iste pes clauatur deuotione. Pes sinister est cibus corporalibus: iste clauatur abstinentia. Aperto latere significat apertionem cordis ad remittendum iniurias et parcendum inimicis: et sic peccatum moritur in te vel tu morieris peccato. Ideo Aplos. Qui christi sunt carnem suam crucifixerunt cum vitijs et concupiscentijs Gal. 5. Nec potest aliquis xpm sequi nisi per istam crucem. Ideo dicit xps. Qui non habulat sub crucem a cruciando: ecce penitentia: et veni post me non potest meus esse discipulus. Et Mat. 16. Qui vult venire post me abneget semetipsum: et tolulat crucem suam et sequatur me. Qui ante istam crucem accepit vitam eternam acquirit. Auctoritas. Si enim coplantati facti sumus similitudini mortis eius et. Ecce quare dicit thema. Factus est. xps. p. nobis. i. pro nostra redemptione et morali instructio ne. Obediens usq. ad mortem: non gladij. non preceptis. non lapidationis. non perorationis. sed mortem crucis. Deo grās. Amē.

In festo sancti Mathei apostoli et eius
sermo primus.

Non veni vocare iustos sed peccatores Mat. 9. Beatus Matheus est aplos euangelista et martyr. Et ideo hodie est matheum festum q. de quolibet istorum sit festum et. Dabitur est in themate q. cum christus magis diligit bonos q. malos: in te illud. Propter. 15. Abboiatio est dñs vlt. impij: qui sequitur iusticiā diligit ab eo. Item. ps. Dñs omnes qui operantur iniquitatem: quare dicit. Non veni vocare iustos sed per. et. Preterea et 2. contra q. xps

vocauit Matthaniam Petrum. Andreā. Joannem. et alios iustos. Rñdeo ad primū argumentū vt hic dicitur. Ad scdm vero q. hic loquitur de vocatione ad penitentiam iustos vero vocat ad proficiendum. Ideo verbum propositum indiget declaratione et sic declarando intrabo materiam predicationis. Pro declaratione ergo nota q. inter iustos et bonos hoies ex vna parte et malos et peccatores ex altera est ista differentia: q. iustus et bonus est apud deum et eod. verso magis q. aliquid altud: ita q. nec vestis nec camisia nec pellice propria est. ppin q. homini q. deus. Est enim propinquus intellectus per fidem et agendū illuminationem: sicut lumen aeris et. Ita q. non dimittit sibi tenebram alij errorum nec falsam opinionem. nam q. victio docet eam omnia: adeo q. si non solum dñr illuminat sed lux quod ad se et etiam quo ad alios illuminandos. Auctoritas. Eratis enim aliquando tenebre: nunc autem lux in vobis Ephe. 5. Et Mat. 5. Vos estis lux mundi. Item est prope voluntatem per dilectiones charitatis: sicut ignis ferro ignito et. Deus charitas est et qui manet in charitate in deo manet et deus in eo Jo. 4. Item est prope memoriam per beneficiorum recordationem. Item prope corpus per vite honeste conuersationem: sicut color in panno colorato et. In auribus. In oculis et. 6. Proinde debam dñm in cōspectu meo semper: qm a dextris est mihi in nouear. Item in ore per orationem. Item est dñs oibus innocantibus et. ps. 144. Item. ps. Verus tñs salutare spūs et. In gula per abstinentiam et. Ideo Jere. 14. Tu in nobis et nomen sanctū tuū innocantibus et. Sed per oppositam rationem iusta et peccatrix est lōge a deo omnis dñs dñs modis et. longe dico nō distat a locali q. si distaret a deo qm est incl. glo gladij statim ois creatura destitueret. Propter hoc dicit doc. q. deus est in oibus creaturis per essentiam. presentiam. et potentiam. sed dicitur differre differentia formali: sicut pannus optimus distat a pano radi et. 36. Propter. 15. Longe est ab impijs deus. Et ps. Longe a peccatoribus salus. i. Iesus. Ratio q. iusti tuas nō exquirunt. Pauper conditio. Ideo de filio prodigo dicitur

et q.

In festo sancti matthei apostoli.

q̄ abijt in regionem longinq̄ Luc. 15. Nec
est directus ex parte dei sed peccatoris: sicut
quando quis recedit a terra cum nani rē.
Ideo rationabiliter predicatorum clamant
fortiter vocantes peccatores quia sunt lege
remoti a deo in regione dissimilitudinis. Jo
3. 18. Clama ne cesses quasi tuba et alta
vocem tuam: et annuntia populo meo secle-
ra eorum et domui Jacob peccata eorum. In
quo autem consistit differentia formalis in-
ter deum et peccatorem declaranda est sic:
quia deus est potēs. peccator vero impotēs
quia permittit se vincit a carne et ab alijs ho-
minibus spūalibus. Item deus sapiens: pec-
cator insipiens et stultus. Item deus sapiens
etiam atq; doctrinam stulti despiciant. Item
deus bonus: peccator malus. Item deus ius-
tus: peccator iniustus. Item deus mundus
peccator immundus et luxuriosus. Item deus
misericors: peccator vindictarius rē. Ideo
2. Cor. 6. Ne participatio iusticie cum in-
iquitate. Aut que societas luci ad tenebras?
Que autem commūto xp̄i ad beal rē? Do-
do certum est q̄ quando aliquis est ad la-
tus nostrum ipsum non vocamus: sed voca-
mus illum qui est longe. Fiat ergo ratio.
Illi qui sunt prope non vocantur sed qui
sunt longe: sed iusti sunt prope deum: pecca-
tores sunt longe: ergo deus siue xp̄s nō vo-
cat iustos sed peccatores. Et hoc est quod
dicit op̄m. Non veni vocare rē. Patet
thema. **Modus** propriando: stud. thema
generale beato et ap̄to inuenio q̄ ip̄e an-
te suam conversionem. erat longe a deo: q̄
erat iniustus et magnus peccator: ideo fuit
vocatus a deo dicente: Veni sequere me.
Circa etas autem vocationem quattuor
sunt declaranda. Vel dic q̄ huius vocatio
nō q̄a Christus vocavit Mattheum fuit
quadrupler effectus.
C^o Prius sua vocatio als cōversio gratie.
C^o Secūdo sua inuitatio fructuosa.
C^o Tercio sua operatio virtuosa.
C^o Quarto sua perfectio gloriosa.
Quantū ad primum dico q̄ sua vocatio
fuit gratiosa. Quasi q̄ officium habuit
Matheus in hoc mūdo ante vocationē suā.
Et inueni q̄ habuit tria officia mala. scilicet
officium periculosum. officium criminiosum. et
officium odiosum. Officium periculosum

erat officium seneratoris q̄a in ciuitate Ca-
pharnaim que est maritima tenebat tabu-
lam de cambio quod est periculosus vie rē.
Qui tāgīt piecem inquinabitur ab ea Eccl̄.
15. Idcirco dicitur moneta. Ratio q̄ multas ni-
gredines dimittit rē. In culis signum siue sic
aurea siue argentea siue creta semper dimi-
tit nigredines in manu: quia raro est q̄ se-
neratores nō cōmittant vel sint dispositi cō-
mittere fraudes. Vide. 88. Et dicens dñs vē-
dentes et ementes de templo signū scilicet: q̄
mercator nūq̄ potest deo placere rē. et est
dictum Christo. super Mat. Ad idem facit
dictum Greg. de pe. di. 6. Falsas. Secūdo
officium erat criminiosum q̄ usurarius erat
sic enim dicit Beda di. q̄ post conversionē
distribuit propria qui rapere solebat alle-
na. scilicet per usuram. Dicatur practice rē. et de
speciebus usure et quomodo hoc est contra
naturam: quia videmus q̄ creature inensi-
biles cōcedit sua rē. sicut sol. luna. stelle. ignis
aer. aqua. terra rē. Tertium officiū erat
odiosum quia erat dyanensis seu publicā-
nus colligens gabellas et iara impatoris: q̄
ex hoc tales incurrant odium multorum eo
q̄ ultra debitis erigant q̄q̄ et frandāt rē.
Ideo Jo. bapt. dicebat publicanis. Nihil
aliud nisi quod constitutum est vobis facia-
tis Luc. 3. Et h̄s tribus officijs beatus Ma-
theus distabat a deo per tres magnas vi-
cias. Sed audite vocationē eius et fuit ser-
uus: quia Christus iam habebat alios q̄q̄
scilicet. Philippum sicut habetur Jo. 1. Petrum
et Andream. Jacobum et Joannem Mat. 4.
Cum xp̄s trāfret per mare galilee et bea-
tus Matheus sederet ad mensam cambij
inuolupatus negocijs mundanis rē. adeo
q̄ nihil cogitabat de deo nec de aia sua rē.
Et xp̄s vidit et attente respexit eum oculis
misericordie quibus respexit et Petrus qui
egressus foras fuit amare Mat. 26. Et
Luc. 22. Tūc beatus Mat. eleuatis oculis
videns Christum non cognoscebat: sed tan-
ta erat reuerentia et maiestas sue sanctita-
tis q̄ admirando respiciebat eum rē. Ad
quem xp̄s. Veni sequere me statim secu-
tus est cum relicta mensa. Et Luc. 5. Et sur-
gens relicto oibus secutus est eum. Si eni
in ambra est virtus trahendū paleas et in

In festo sancti matthei apostoli. cyiii.

magnete ferrum: q̄sto magis erat virtus tra-
hendi in christo qui est dñs creaturarum.
Cogitare q̄ christus dixit tibi. Et de re de
rationem tē. et restitue vsaras: q̄ nullus pos-
set sequi christum nisi cum peniteat vite ve-
teris et restituat ablata: vt dicit Aug. d̄ p̄se.
di. 4. Omnis q̄s nō requiratur in baptis-
mando penitencia interio: formata que dici-
tur contritio. nec exterior. s. confessio d̄ p̄se.
di. 4. Sine penitencia Et Ro. xi. Sine pe-
nitencia enī sunt dona et vocatio dei. Glo.
tamen dicit q̄ rōnes vestigalium in per'e-
ctas reliquit tē. Adito etiam q̄ fecit peccō-
nizari si quis deberet re. ipere. Ille est mo-
dus restituendi vsaras manifestas: secas
de secretis: quia secrete tē. Non dimittitur
peccatum nisi restituatur ablatum. Non de
exemplis: ego dimittam in testamento. No-
ta contra illos qui timore diminutōis sta-
tus vel paupertatis filiorū tē. ps. Tantorū
sui etenim senul: non vlti iustorū derelictū
nec semen eius querens panem tē.
Quantum ad scdm dicatur quomodo
de bono iusto quod remanserat sibi fecit cō-
siliū dñs: de quo habetur Luc. 5. Erat
sibi turba multa publicanorū et aliorū tē.
Intentio beati matthei erat vt illi conuer-
terentur a r̄pō: vt dicit Hieron. sicut et ip-
se conuersus est. Corritus autem sedebat in-
ter eos et fuit implens pp̄lia Lasi. 2. Sicut
malus inter ligna filia p̄. s. instructio: sic
effectus meus inter filios: et creditur q̄ om-
nes illi fuerunt conuersi tanta erat vls et
dulce: lo in sermone christi et verbis que in
mensa loquebatur tē. Audientes autē pha-
risaei inuasi dicerant discipulis r̄p̄li.
Quare cum publicanis et pecca. mandu. et
bi. magister vester: Ne dicerent. Nō pa-
ter qualis ipse est tē. R̄spondit r̄p̄s. Non est
opus. s. in opus vel operosus valentibus. s.
sanis. Et hoc verum q̄tum ad collationem
sanitatis: sed tamen ad conseruationem be-
ne est necessarius: sed male habentibus. Il-
le erat infirmus per superbiam: modo per
medicinam humilitatis sanatus est. Et ille
per auaritiam tē. et sic de alijs. Augu. Ma-
gnus de celo venit ad nos medicus: q̄ ma-
gnus per totum mandūz faciebat egrotus.
Tunc dixit christus. Non veni vocare ius-

tos tē. Et iudei consensu recesserant. Nō ha-
bens exemplum q̄ vnusq̄q̄ debet curam
gerere de salute p̄oriorū: sicut vlt de
vire et conuerso. i. Cor. 7. Saluabitur vlt
infidello per multam fidem tē. Item do-
minos de seruis et ancillis: vt vadant ad
missas. conuertantur tē. Si quis suorum et
matime domesticorū curam non habent: si-
dez negauit et est infideli deterior. i. Tim. 5.
Ideo de quolibet p̄orino: quia mandauit
dens vnusq̄q̄ de p̄orino suo Eccli. 17. Et
Apoc. ultimo. Qui audit dicat veni.

Quantum ad tertium. s. de operatione
virtuosa tē. Dicatur quomodo post ch̄isti
ascensionem et spiritus sancti missione apo-
stoli diuiserant sibi mundum: vnus tē. Ma-
theus fuit in ethiopiam predicando. cōuer-
tendo. miracula faciendo tē. Item nota ble
quomodo scripsit euangelium quod fuit so-
lemne valde propter tria. Primo quia
habuit abbreviatorem Marcum. Ratione
dic per Hieronymum tē. Seco quia fuit
a Barnaba in magna reuerentia habitus
vt legitur in legenda eius. Tertio quia
est ab ecclesia valde approbatum: quia ec-
clesia frequenter recitat euangelia matthei
epl̄as Pauli et ps. David. Et hoc ne aliquis
desperet ex quocunq̄ genere peccatorum.
Omne enim peccatum aut committitur et
in temetate humana et sic peccauit matthe-
us pecunia enim augere ex humana procedit
infirmate. Aut ex ignorantia et hoc modo
peccauit paulus. i. Tim. 1. Ignorās feci tē.
Aut ex malicia et sic David. Itē omne pec-
catum aut procedit ex concupiscentia car-
nis et hoc modo peccauit David. Aut ex cō-
cupiscentia oculorum et sic peccauit Ma-
theus. Aut ex superbia vite et sic Paulus.
Et ideo quando tu luxuriose tē. Die pr̄ati-
ce tē. Die miraculum quod fecit de suscita-
tione filij regis mortui vsq̄ ad conuersio-
nem regis inclusiue. Nota q̄ quadruplex
fuit operatio virtuosa matthei. In virtuosē vl-
nendo. Seco in predicando. Tertio in
miracula faciendo. Quarto in euange-
liam scribendo. Et nota quare apostoli con-
uertebant mundum q̄ non sit modo per p̄-
predicadores. Vide supra sermone. tē. par-
te secunda tē.

¶ B. liij

In festo sancto. Cos. et Dami. mar.

Quātiā ad quartā suā perfectio glorio-
sa: qz fuit martyriatus. Dicit etus marty-
rium et incipe narrare a successore regis de
functi et. postea si videt dic aliqd qz vici-
tores monstati et. qz peccatū est plus qz
si aliqd piceret sepulchrū rē in locum. vel
in ignem. vel in cloacā et. Deo grās. amē.

In festo sancto Martyrū Cosme et
Damiani. Sermo vnus.

Reddet deus

mercedem laboꝝ sanctoꝝ
suoz. Sap. 10. Omnis la-
boꝝ optat premium. Luc.
10. Dignus ē opariis mer-
cede sua. Et qz gloriosi martyres Cosmas
et Damianus valde laborauerunt pp̄ deū
et p̄mōs: ideo meruerunt mercedē. Ideo
de eo dicit thema. Reddidit et. mercedē. s.
vitā beatā. Salutes virgo et. Pro intro-
ductione sermonis est notandū: qz sit qd in
sacra theologia virū gloria vite eterne def
hoī virtuoso et gratia an et iustitia: Et du-
bitum est ppter diuersas auctes scripture
sacre que vident p̄ma facie inter se inui-
cem aduersari. Nam p̄mo qz def et gratia
et misericordia dei videt p̄bati Ro. 6. Gra-
tia dei vita eterna. Item Tit. 2. Non ex
opib⁹ iustitie que fecimus nos: sed fm suā
mīse. sal. nos se. p. laua. rege. et fmo. sp̄s. quē
effu. in nobis ba. p. iesuz xp̄m sal. nostrum.
Eccl̄a p. iustitiam. et Tim. 4. Bonū certa-
men certauit. cursum cō. fidē ser. in reliquo
reposita est mīhi corona iustitie et. Ad idē
Ro. 4. Et aūt qz opatur merces nō iputaf
fm gratiā sed fm debitū. Ad idē facit pa-
rabola dñi de cultorib⁹ vinee conductis
a patrefamī. ex denario dñario Mat. 20.
Fiat ratio sic. Qd datur ex p̄uentione et p
mīssio: daf ex iustitia ad quā pertinet ius
suū vnusqz tribuere. Sed denarius dñar-
nū p. quē signaf vita eterna datur ex p̄uē-
tione: vt p̄batur in parabola illa ergo et.
Pro declaratione ergo et solutione est no-
tandū: qz opera nostra bona possunt dupli-
citer p̄siderari fm qz p̄cedunt a duob⁹ p̄n-
cipijs. Procedunt enim a principio creato
in creato. Principiū creatū est libertas

arbitrij. In creatum vero est sp̄s sanctus.
Vide infra in fmo. beati Luce qui incipit
Dignus et. in introitu verū. Secdo. Si er-
go considerat opus bonū put p̄cedit a li-
bertate arbitrij: tunc nō p̄t homo mereri
p. iustitiā vitam eternā. Ratio qz iustitia i-
portat equalitatē quādam inter meritū et
p̄miū. Certum est autē qz infinita inequali-
tas est inter opa nostra et vitam eternā:
qz opa ipsa finita sunt et virtus operantis
etiā finita. Vita autē eter. est infinita: tūz
ratione obiecti participati qd est deus. tūz
rōne durationis. et ideo est qd oīm p̄portio-
nem humane operationis. 1. Cor. 2. Qd oīm
nō videt nec auris audiuit nec in cor hoīs
af. que p. deus diligentibus se. Et ideo nul-
la iustitia suadet vt talibus opibus tēpori-
alibus detur p̄miū eternum. Idē apls Ro.
8. Nō sunt cōdigne passionēs huius tēpori-
ad fu. glo. que re. in nobis. Hac ergo p̄de
ratione daf vita eterna p. gratiā et mīse-
cor. dñi: sic loquunt auctes p̄mo allate.
Sed si p̄siderat opus bonū put p̄cedit a
sp̄s sc̄s mouente: tunc debet p̄miū infi-
nitū et iustitia: qz sic opa nostra h̄nt infinita
et quādā respectu p̄ncipij increati mouen-
tis. Jo. 4. Aliq. quā ego dabo: fiet ei fōs aq̄
sal. in vitā eternā. Vide infra et. Quia igit
eti Cos. et Dam. moti fuerunt a sp̄s sc̄s ad
laborandū: idcirco ex debito iustitie reddi-
dit eis deus mercedē laboꝝ suoz: que ē vi-
ta b̄tā vt dicit thema. Eoz ergo exēplo de-
bemus et nos laborare in virtutibus eoz.
rendis: qz oīs alius labor inutilis est et p̄di-
tus. Qēs enim labores hoīum mundanoꝝ
sunt ppter tres cās. Primo pp̄ diuitias.
Secdo ppter delicias. Tertio ppter hono-
res: sed p̄diti sunt qz de p̄miis laboribus
nihil in fine remanet nisi paupertas miser-
rima. ps. Do: miserant som. suū: et nihil inue-
nerunt oēs vtri diuitiaz in manibus suis.
De delictis vero nihil remanet nisi fetor et
vermis. Job 17. Putredini dñi. Pater me-
us es: mater mea et soror mea vermis. Itē
Eccl̄. 10. Cum morietur homo hereditabit
serpentes et bestias et vermes. Alii Sap. 3.
Insest et vacua est spes illoꝝ: et labores si-
ne fructu et inutilia opera eoz. De honori-
bus vero nihil remanet nisi cōtēptus et de-
spectus quo ad animam et corpus. ps. De

rāt memoria eorum cum sonitu. Nota ver
sus illos.

Dauid: arator. eques: paup. sent. supant.
Capra. iura. posses: quicq. labore graui.
De capris. de iure sato. de q. hoste subacto.
Nec lac nec segetes nec spolia vlla tui. rē.
Igitur ex quo laborare nos oportet Job
6. Anis ad volatū nascitur: homo ad la
borem: ideo conemur v. labores nostri sint
fructuosi r. viles: q. est q. laborabimus
pro virtutibus acquirendis. ex p. lo istorum
sanctoz marty. Et q. pro omni v. r. tate
laborauerunt: pro tribus tamen virtutibus
acquirendis legitur in legenda maxime
laborasse.

¶ Prima est beniuolentia p. r. malis.

¶ Sec. est reuerentia diuinalis.

¶ Tertia est patientia martyrialis.

¶ Pro prima laborauerūt in acquirendo
scētiam medicine qua gratis curarent ho
mines r. bestias rē. Nota moraliter. sic legi
te. sic aduocati. sic notarij. sic diuites. alia ra
pnam cōmittunt. Ambro. 4. 7. d. Sicut hī.
Non minus r. erimtis habenti tollere: q.
cum possis r. obdians sis indigentibus
denegare. Esurientiam panis est quē tu de
tines: m. d. o. indumentum est q. reducis:
miserop redēptio est r. absolutio. pecunia
quā in terra effodis. Tantoz ergo te scias
innadere bona: quāta possis prestare quod
velis. i. velle debes.

¶ Pro sec. a. f. Reuerētia diuinali rē. Hoc
apparet q. sanctus Damianus ad preces
Matris matrone nomine Palladia cum ad
iurantis munus sibi ab ea oblatum acce
pit. ne nomen dei videretur p. neri. Nota
moraliter: quanta reuerentia debetur diui
no nomini. Hoc nos docet dñs r. verbo et
exemplo. Verbo quidem Mat. 5. Audistis
q. dicitur est antiquis. Redde dño iuran.
ē ta tua. Ego autē dico vobis: nō iurare oīno:
neq. per celū q. thronus dei est. neq. p. ter
ram q. scabellum ē pedum eius. Neq. p.
Ierosolimā: q. ciuitas ē magni regis. Neq.
per caput tuum iuraueris: q. nō potes vnū
capillum albi facere aut nigrum. Sit autē
sermo vester: est. nō. nō. Habetur in. c.
Et si christus: de iurando. Exēplo vero
docet nos q. nunq. legitur vñ iurasse: sed

per aduerbū affirmatiuū Amen loqueba
tur: vel bis dicendo Amen: sicut refert solus
Joānes euangelista. Item aliud exēplum
in passione coram Caypha. interrogatus
nō respondit: nisi postq. adiuratus fuit a
caypha dicēte. Adiuro te per dei viū rē.
Dic hī storiā. Ideo debemus maximam
reuerentiam deferre diuino nomini. p. a. Sā
ctum r. terribile nomen eius. Sanctam bo
nis: r. terribile malis.

¶ Pro tertia rē. de patientia eoz patet in
eoz martyrio. Vbi nota q. septem tormen
ta intulit eis p. res. De v. in legenda.

Deo gratias. Amen.

De sanctis Angelis.
Sermo p. r. mus.

Adete ne cō

tēnatis vnū ex his Mat.
18. Festum hodiernum ha
bet nomē r. titulū speciale
r. habet officij generale.

Nomen r. titulus specialis est q. dicit festū
sancti Michaelis. Ratio est quia inter om
nes sanctos angelos qui mittuntur in hūc
mūdum pro nostra salute p. r. cipalior est
sanctus Michael: nō dico q. sit maior om
nibus angelis: hoc verū de maiestate na
turali s. fortasse potest dici q. ex dono gra
tie consecutus fuerit michael maiestatem
a deo super omnes angelos bellando cum
dracone rē. q. ipse est de tercio ordine. s. p. r.
cipatū: r. habet super se potestates. v. r. tates.
dominationes thronos. cherubin r. sera
phim. qui non mittuntur ad nos s. solū de
tribus ordinibus inferioribus. s. Angeloz
ad procurandam bonum personaz p. r. r.
cularum. Archangeloz ad procurandū bo
nam ciuitatū rē. q. quilibet ciuitas ca
strum rē. habet vnū in custodiam. De ter
cio ordine. s. principatum mittuntur ad p
curandū bonum regnorum. p. r. r. r. r. r.
regionum rē. Et quilibet regnum r. p. r.
uincia habet vnū rē. De istis michael ē
maior. Aucto: scias Daniel. 10. Ecce michael
vnus de p. r. r. r. r. r. r. r. r. r. r. r. r. r. r. r.
toriam meam. Propter hoc ergo istud se

De sanctis angelis.

habet nomen et titulum speciale. Iſo
ergo q̄ michael est de tercio ordine ſupe-
rior prime Jerarchie qui eſt ordo prin-
cipatus. Et ſdem tenet Thō. ſu. 2. ſent. di. 10.
in ſi. ſuper iſa ubi etiā dicit q̄ gabriel eſt
de ordine archangelor. raphael aut de or-
dine angelor. ſim Thō. ſibi. Dixi 2.º q̄ ho-
dr offi. ſū generale q̄ ſicut de oibz ſcitiſ
ſit feſtum generale primo die nouēbris: ſic
nunc de oibz angelis. Ratio q̄ licet non
oēs deſcendant huc ad nos: non omnes pro-
curant noſtrā ſalutē. Aliqua. Omnes ſunt
adminiſtratoꝝ ſpūs in miniſteriu miſſi p̄-
pter eos qui hereditatem capiunt ſalutis
Iſeb. i. Nota Adminiſtratoꝝ ſpūs. ſ. hono-
ris in miniſterium miſſi. Dixeret aliquis er-
go omnes mittunt. diſco q̄ ſic ſed non oēs
mittuntur ad nos. hoc modo qñ deus uult
aliquid reuelare primo reuelat illud ſera-
phinis. et illi cherubinis. et illi thronis. et.
ſic omnes mittunt: ſed nō omnes uolunt
ad nos. Cōtra Iſa. 6. Noluit ad me vnº
de ſeraphinis. & nō erat ille de ſeraphin
ordine ſed diſtus eſt ſeraphin: q̄ gerebat
actum ſilii ordinis. Ecce ratio quare ha-
bet officiū generale. Auctus eccleſie. Sol-
laudamus uenerantes omnes celi miſtes:
ſed precipue primarē celeſtis exercitus mi-
chaelem in uirtute contentem iabulon. ſ.
diabolum. Propter hoc dixi thema. Alie-
te ne contēnatis vnum ex his. ſ. angelis. ſ.
ſegregādo ab officio eccleſie: et loquuntur r̄ps
pape et prelati et clericis et religioſis. Pa-
tet thema. Inueni in ſcriptura ſacra q̄ nō
viſitates habemus a ſanctis angelis: ideo
nō eſt aliquis eoz ſegregandus ab officio
eccleſie. Dixeret aliquis qñ angeli procu-
rant noſtrā ſalutē ſicut ſupra dictū eſt: &
ſep̄ modis iſra poſitis. Vel dic decem mo-
dis: ut patet infra in ſermo. qui incipit An-
gelis ſuis. et.

Primo per angelos cōtra demones sumus defensati.

TScdo per angelos in nostris tentationibus sumus consiliati.

Tertio per angelos ad veram peniten-
tiam sumus vocati.

Quarto per angelos in fide christiana
sumus confortati.

Quinto per angelos coram deo sumus
advocati seu procurati.

TSexto per angelos in celo summo festi-
uitati.

Septimo, per angelos ad gloriam summis
appositi.

Tunc primo dicitur. Iste est minister nobis
necessarius duplici ratione. Prima quia demo-
nes sunt invisibiles: quia velum carnis nostre
impeditur. Et ideo difficile est ad ipsos co-
noscere. Item. Intrauerunt ut absconderet seque-
ra: dixerant. quis videbit eos? Et alibi. In
vsa hac qua ambu. abscon superbi. dia-
boli. laqueus mihi. Secunda quia maxime inhi-
das nobis insunt et sunt valde experti:
tam tot millibus annorum exercitati in hac
arte. Et presertim quia diaboli experti pri-
mos parentes qui erant perfectiores. In his
in scia. Ita quia prius sunt nobis in do-
toris adco quia in venire matris occiderunt
puerum: nisi angelus datus nobis defende-
ret nos. Nota hic quod ab initio concep-
tionis cuiuslibet datus est vnus angelus dia-
bolus ad impugnandum. Et vnus angelus
bonus ad defendendum: sicut quod nihil pos-
sumus contra diabolum. Et hoc autem quod
sumus per sanctos angelos defensores: ipse
ter per figuram. exemplum. et auctoritatem.
Exemplum habemus in scriptura. Raphael
ligauit demonia in deserto. Tob. 8. Dic
hystoriam. Item exemplum figurale habes.
4. Re. 6. De helyro ad quem venerunt armis-
geri et exercitus regis syrie ad captiuium. Et
Nota hystoriam et quomodo dixit ipse he-
liseus ministro suo. Noli timere: plures enim
nobiscum sunt quam cum illis. Et quo patet
exemplo quod non solum contra hostes in-
visibiles. id est demones: sed etiam visibiles su-
mus ab angelis defensores. Item habemus
de beato Donisio qui ad defensionem fra-
trum vidit plures quam angelos preparatos
contra ministros diaboli: de quibus fratres
timebant. et. Lucas. Angelus meus deus man-
dauit de te et custodi te. et ps. 90. Unde quod
Zach. 12. Puella nuntiante quod Petrus ad-
fuerat ad sanuas: dixerat illi qui in domo erat.
Angelus eius est. Dicit Hieronymus supra
Zach. 12. Angelus meus deus mandauit de
te. Magna est dignitas animarum per vnus

De sanctis angelis.

regnum celorum. Mat. 4. Nota ergo quomodo per angelum patet ad patriam. Auctoritas. Reuerentius est angelus qui loquebatur in me et suscitauit me quasi virum qui suscitatur de somno suo. Zacha. 4. Nota Reuerentius est angelus: quia recesserat ad horam propter peccatum.

¶ C. 1. o. 4. rē. In fide christiana sumus confirmati. Ratio. Ea que sunt fidei non possunt capere intellectu humano. fides seu scientia fidei per prophetas potest bene ostendi per intellectum humanum inconuenienter. Verbi gratia. quod sit unus deus: quia philosophi hoc demonstrauerunt. Inuisibilia enim dei per ea que facta sunt intellectui conspiciuntur. Ro. 1. Sed quod ille deus unus in essentia sit trinus in personis hoc non potest intellectus humanus capere. Item quod deus possit oibus creaturis dare cibum et potum et potest ratione humana comprehendere. Quod oculis in te sperant ostendit. Sed quod ipse deus seipsum det in cibum homini in sacramento eucharistie non potest percipi intellectu humano. Et ideo oportet quod sanctus ab altiori intellectu. scilicet angelico qui firmat hominem ad firmiter credendum ea que sunt fidei. Sic fecit angelus virgini Marie: que licet crederet: etiam si quaerens modum dixit. Quo modo et istud et. Et angelus declarans respondit. Spiritus sanctus superueniet in te. Et virtus altissimi obstruabit tibi et tunc virgo firmata et illuminata ab angelo dixit. Ecce ancilla domini et. Hoc fuit figuratum in angelo qui habebat librum apertum in manu sua. Apoc. 1. Vidi aliter angelum fortem descendentem de celo. Et infra. Et habebat in manu sua libellam apertam et. De ista illuminatione auctoritas allegorice. In ipsa nocte ecce angelus domini assistit et lumen refulsit in habitaculo. Act. 12. Nota in ipsa nocte. Congregationis nostre obscure. Videmus enim nunc per speculam in enigmate. 1. Cor. 13. Vultus. Illuminatio: et lumen refulsit in habitaculo. Intellectu humano et.

¶ C. 2. o. 1. quid quod per angelos sumus coram deo aduocati in passio et. quia sicut rex dat aduocatam alius videtur vel persone misera: sic christus nobis dat aduocatam contra diabolum accusantem nos: qui

angelus aduocat pro nobis dupliciter.

¶ Primo nostra opera bona domino presentando. Secundo tempus ad patriam postulando. Primo presentat angelus orationes nostras deo. Iesusa. elemosinas. peregrinationes. disciplinas et. Tobie. 12. Quando orabis cum lacrymis et sepeliebas mortuos et derelinquebas prandium: ego obtuli orationem tuam domino. Secundo postulat pro nobis tempus ad patriam et. Exemplum de Hieronymo. quando fuit raptus in iudicium et. De hoc nota parabolam Luc. 13. De cultore vinee loquente proficua et. Vineam est ecclesia Isa. 5. Vineam de sabaoth domus israel est: in qua plantatur ficulnea. Iam in die baptisimi. Primus annus est pueritia in qua deus vult fructus a nobis. Pater noster. Ave maria. Credo in deum et. Sed non inuenit: quia parentes docent eos cantilenas. Gaudium Virginitatis et. Dic contra hoc ut expedit. et de blasphemis puerorum: quia etas eorum plena est delictis: ut in. c. 1. De dilectis pueris. Exemplum blaslog. et. Item de furis et. Secundus annus est iuuentus in quo deus vult fructus elemosinarum. Ieiuniorum. patrie et. Sed non inuenit fructus et. imo quandoque nec solia. nec verba bona et. Nota contra ritas que sunt inter iuvenes et. Tertius annus est senectus et. non inuenit fructus et. et tunc Christus vocat oriolannam. id est angelum custodem dei. Succide illam et. mittatur in ignem inferi. Ut ille respondit dei. Dne dimitte illam et hoc anno usque fodiam circa illam et mittas stercorea et. Fodit quando dat copulationem. mittit stercorea quando reduct peccata ad memoriam que fecerunt rigat quando et contritione funduntur lacryme et. Si ergo peccator conteritur aduocatio angeli habet effectum salutis: alioquin saltem hunc effectum consequitur ne ad deteriora labatur: et ad hunc effectum etiam antichristus habebit angelum custodem et.

¶ Sexta utilitas: per angelos sumus in celo festinati. Luc. 13. Gaudium est angelis in celo super uno peccatore penitentiam agere. Matth. 5. peccator dat sibi disciplinas occulte vel orat in abscondito et. angelus videtur et gaudent et. De contrario dolent.

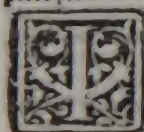
In festo gloriosissimi sci Hiero. pres. cri.

372

Alucras. Ecce videntes clamabant foris: ange. i. pacis amare flebunt. Isa. 33. Vident: i. peccata nostra. Angeli pacis: q. ange. li guerre sunt demones. Flebunt: deestatio illa qua angeli habet de peccatis nostris. vocatur fletus.

C Septima vultus q. ang. los ad glo. riam sumus portati. Hoc faciunt angeli tri. pliciter. Primo via preparando ante q. aia creat de corpore: q. tunc demones inficiant vltis etia sanctis: et p. s. b. d. Martino 2c. Immo 2. tpo in cruce apparuit 2c. Etiam pparat sicut famulus precedens dñm 2c. Mala. 3. Ecce ego mittam angelu meum q. preparabit viam ante faciem tuā. Secdo p. viam pparatam in celā baiulando ppter infidias demonū qui sunt in aere: sicut legi tur de b. d. Antonio 2c. Alucras. Ecce ego mi tā angelū meū qui precedat te 2. custo diat in via: 2. introducat ad locum quē pa raui Ero. 23. Tertio animā in celo collocā do. Alucras. Factū est ut moreretur mendī cus 2. portaret ab angelis in sinu habrae Lu. 15. Secus si mori impensens 2c. P. s. ergo quot vtilitates habemus a sanctis an gelis 2c. Ideo debemus mane 2. sero ipso nos recomēdare 2. orare dēdo illos xpus. Angele q. meus es custos pietate supna. De tibi cōmissum. serua. defende. guberna. Deo gratias. Amen.

In festo gloriosissimi sancti Hieronymi presbyteri. Sermo primus.

Inextinguibili

le est lumen ipsius. Sap. 7. Pro introductione sermo nis fac sic habet. 5. In festo b. i. Alcolai sermo. q. incipit Inextinguibile 2c. Istud ergo lumen inextinguibile b. i. Hieronymi pducit q. n. r. d. i. o. s. v. t. u. t. ā. n. o. s. i. l. l. a. s. t. r. a. n. c. i. e. s.

C Primus est radius sapientie diuinalis. C Secus est radius patientie vltualis. C Tertius est radius pñentis pñentis. C Quartus est radius obediētie generalis. C Quintus est radius pñerantie finalis.

Primus radius 2c. Nota q. sapientia est cognitio diuinoz 2c. Nota ergo primo q. Hieron. 9. gentis de parētib. xpianis pa

ter sans vocabat Eusebius nobilis 2c. de oppido Stridonis dalmatie 2c. 2. venit ro ma 2. fuit era. l. l. e. n. s. in quattuor linguis. s. latina. greca. hebraica. 2. chaldaica. Ad hāc aut sapientie acquisitionē p diuina flagella p nuntia. Mā etis iuuenis sepius delectabāt in libris gentiliū. De nocte legens Platonē. de die vero Lycronē: 2. h. q. p. p. as. le. gebat horrebat fimo inculcus 2c. De quō raptus in spū fuit verberatus 2c. 35. post modū fuit repletus mirabili sapientia. Ideo de eo cantat scā mater ecclā. Q. prauit 2. a. tus est mihi sensus: 2. innocens 2. venit in me spūs sapientie 2c. Sap. 7. Hora morale q. flagella dei vltima sunt hōi ad pñerō nē: q. pñeritas incitat aiam 2. ipñitō pñi Ecclā. 8. Etiam q. nō pñerit dñs 2. malos snia: absq. timore vltō sūq. hominūz perpetrāt mala: q. deus sustinet peccato res. Unde Quidius.

Si quis peccat hōis: sua fulmina mittat. Iuppiter in paruo tpe nullus erit.

Et ideo absq. vltō timore sūq. hōiam perpe trāt mala. Ideo magis induratur peccator ipñitate 2. pñeritate 2. est tūc maxime in felle. Ubi Aug. 23. q. 1. Paratus. Cui licen tia iniquitatis criptur vltima 2. vincitur: qm nihil est infelicius felicitate peccantiū quo penalis nartitur impunitas: 2. mala vo luntas velud hostis interior roboratur. Et ideo multa misericordia deus vltur quā do flagellat peccatorem. 2. Macha. 6. Et. nīm multo tēpore nō finire peccatorib. ex sentētia agere sed statim vltiones adhbe re: magni beneficiū est iudicium. Et ideo ro gandus est dñs ut flagellet p. s. q. m. gra. nata est super me manus tua. cōuersus sūq. in crēna mea dñm configitur spūa. Hora hīc practice de pñeribus sciēdis ad deū: ut anans diues perdat diuitias. luxurio sas sanitatem. Ambitiosus: Fancrem 2c. et hoc ut cōuertatur. sic rogabat Dauid sepe contra peccatores.

C Secus radius patientie vltualis. Ideo dixi vltualis q. duplex est patientia equi noce tamen. s. vltiosa seu ficta 2. virtuosa. Simulata est quādo homo sustinet patien ter iniurias: q. nō potest se vindicare aut ut appareat alijs pñerit: narrat Boet. de quodam 2c. Sed vltiosa est quādo

In festo gloriosissimi sci Hiero. pres.

ppier deum vel propter bonuz proximū su
stinet rē. Hanc habuit Hieronymus. De hy-
storiā quando fuit derisus a clericis: pro-
pter vestem muliebrem rē. Moraliter dic
ut expedit rē.

Tertius radius continentie virginialis.
Hec est maxima virtus et tanto preciosior
quāto rarioz: Apoc. 3. Habes paucā nomi-
na in sardis: qui non inquinaverunt vesti-
menta sua: et ambulabunt necum in albis
quāsi digni sunt rē. Expone sicut habet post
festum trinitatis sermo. 25. parte. i. Dic de
virginitate Hieronymi: quia virtus in in-
firmitate perficitur. 2. Cor. 12. Ideo fuit in
eo virginitas perfecta: quia fuit probata in
multis tentationibus: sicut ipse refert in epi-
stola ad Eustochium de virginitate seruan-
da: et habetur in legenda. Et quia sine ce-
rere et baccho friget venus: ideo ieiunabat
asperrime. De cibo inquit et potu taceo: quia
etiam languentes aqua frigida utantur et
coctum aliquid accepisse luxuria sit. Duo
ergo remedia habebat. Ieiunium et oratio-
nem. Hora moraliter rē. Hoc genus demo-
norum non vincitur nisi in ieiunio et ora-
tione. Et hoc est verum quod Hieronymus fuit
virgo. Ipse tamen de se ita scribit ad Pa-
machiam in apologetico circa finem. Virgi-
nitatem in celo prefero non quia habeo sed
quāmagis miro quod non habeo. Sed contrarie-
tatem hanc tollat verbum basilij dicentis.
Mulierem ignoro et tamen virgo non sum.
Fuit autem tantus radius in eo virginita-
tis sincere quod etiam ad alios eius virtus ex-
tendebat. Nam ut scribit Jo. an. in Hiero-
nymiano. Quedā sancte monialis nobi-
lis genere et moribus feminarum pulcherrī-
ma. etate laetentula. sed discretione iam ca-
ua. deuotissima erat beati Hieronymi. de
qua cum quidam nobilis iuuenis philoca-
pius ardentissime subiret. accessit ad quen-
dam magum qui misit ad eam seducendā
quēdam demonem. qui cellam eius intrare
nō potuit propter imaginem Hieronymi in
cella depictam: reuertit igitur demon ad ma-
gum narrans ei quare intrare nequieuit. quo-
a mago versio et dimisso. alius demonē mi-
sit magus qui similiter intrare non potuit.
Quinimo per horam manere ibi coactus
alter clamabat si me Hieronymus hinc sin-

recedere. huc amplius nō reuertar. Ad quē
concurrentes montales preēste cruce in-
terrogauerunt causam aduentus sui: qua
co. ista ad preces diaboli rogantibus. Hiero-
nymus eis ut dimitteret demonem statim
diabolus recessit et magum illum durissime
flagellauit: qui conuersus et Hieronymum
deprecans et artem magicam abiciens li-
beratus est per annum tamen saeculi impos cor-
poris sui et tandem comburens libros artis
sue et vendens oīa que habebat illa pau-
peribus erogauit. Post annum vero clau-
dens se in spelunca qua Hieronymus per
quadriensiam habitauerat magnum colimē
sanctitatis attigit. Ille vero in illis lauentis
nocte quadam laqueo se suspendens: vtra
simul temporalis et perpetua se pēnauit: et hoc
exēplum docet inferre Cyrillum.

Quartus radius obedientie generalis:
quia alio qui totam legem seruauit. offen-
derit autem in vno factus est omnium reus
Iaco. 2. Nota factus est omnium reus.

Primo quo ad auersionem ab incommu-
tibili bono. Secundo quo ad priuationem gra-
tie. Tertio quo ad priuationem glorie.

Quarto quo ad incursum penę damni
eternę. Fuit ergo Hieronymus obediens
in omnibus etiam consiliis cuius obedi-
entia merito etiam bruta animalia et ferocia
dens subiebat sibi: sicut tempore innocen-
tie fuerat in primis parentibus. Dic hysto-
riā de leone. Moraliter dic ut expedit rē.

Quintus radius perseuerantie finalis rē.
Dic eius mortem et exhortationem suā ad
discipulos apostropham ad mortem rē. Et
qualiter post mortem apparuit anima sua
Cyrillo Ierosolymitano Episcopo. Et etiam
Augustino cum Joan. bap. ergo Inest in-
guibile est lumen illius.

Deo gratias. Amen.

In festo sancti Francisci. Sermo vnus.

Ibi absit

gloriar nisi in cruce do-
mi nostri iesu xpi. Sal. 6
Et in epistola bodierne se-
nitatis. Ita verba ap-

proprio in persona beati Francisci dicen-
tis cum apostolo. *Ubi ab sit* etc. De eo er-
go erit sermo hodie. Sed prius saluetur
virgo etc. Pro declaratione verborum est
notandū qd conclusio vera est in sacra theo-
logia approbata etiam per philosophos morales.
Et not. *2. po. 1. 2. q. 2. ar. 7. q. 5. ar. 8.* qd om-
nis homo desiderat esse beatus sine sit fi-
dels sine infidelis iudeus sarracenus etc.
Nullus enim naturaliter desiderat bea-
titudinem: quod determinat *2. po. 1. 2. q. 2. ar. 7.* esse
accipiendo beatitudinem sive communem ra-
tionem beatitudinis. Communis enim ratio
beatitudinis est ut sit bonum perfectum.
Nunc ut ait Boetius. *3. de consolatio.* Beati-
tudo est status omnium bonorum aggrega-
tione perfectus. Et alibi. Beatiudo est sum-
mi boni tota simul et perfecta possessio. Se-
cundū hoc ergo naturaliter et ex necessitate
voluntas humana appetit beatitudinem.
Est enim impossibile qd appetitus humanus
nō feratur in bonum: quia bonum est ad
omnia appetunt. Et ideo dicit *Aug. 9. de*
trinitate qd omnes homines cōmuniunt in
appetendo ultimum finem qui est beati-
tudo. Et Boetius. *3. de consolatio.* Est enim
inquit mentibus hominum veri boni infer-
ta cupiditas. Si vero accipitur beati-
tudo sive specialē rationem beatitudinis. scilicet
quātum ad id in quo beatitudo consistit:
sic non omnes cognoscunt et consequenter
nec omnes appetunt beatitudinem. Quo-
modo autem homines errent in cognitio-
ne summi boni: notandum qd quia bonum
omnia appetunt. ideo sive aliquid est bonū
sive hoc appetitur. Est autem triplex bonū
scilicet. utile delectabile. et honestum. Homines
igitur sibi ipsos derelicti circa appetitum in-
ordinatum huius triplicis boni versantur:
unde quidam bonum utile preferentes: po-
suerunt felicitatem suam in divitijs. Alij
vero preferentes bonum delectabile: felici-
tatem suam posuerunt in delicijs. Alij prefe-
rentes bonum honestum: posuerunt in bo-
noribus regnis et potentijs etc. male iudi-
cantes de honesto. Et horum scholas sequi-
tur omnes mandant post corruptionem na-
ture in primo parente: qui fuit primus secta

tor harum opinionum quarum diabolus
inventor fuit et persuasor. *Gen. 3.* In qua-
cunq; die comeditis ex eo eritis sicut di-
g. ecce bonum honorabile. Scientes bonum
et malum: ecce bonum utile. Et sequitur. *U-*
l- dens ergo mulier qd bonum esset lignum ad
vivendum etc. ecce bonum delectabile. Om-
nes ergo homines mundi secuti sunt sco-
lam istam usq; ad christum. Ideo dicitur
1. Jo. 2. Omne quod est in mundo aut est
concupiscentia oculorum: quātum ad bo-
num utile. quod appetitur in divitijs: aut cō-
cupiscentia carnis quātum ad bonum de-
lectabile quod est in delicijs: aut superbia
vite quātum ad bonum honorabile quod
appetitur in honoribus. Et de eisdem tri-
bus diabolus tentavit christum: sicut patet
bene consideranti. Nam ostendens diabo-
lus omnia regna mundi dicit. *Mat. 16.* Hec omnia
tibi dabo. ecce bonum utile. Item dicit ut
lapides isti panes fiant: ecce bonum de-
lectabile. Item dicit ut deorsum: ecce bonū
honorabile: quia ad nihilum profuisset vo-
lare nisi ad vanam gloriam et ostentationē.
Sed christus confutavit scolam diaboli a cō-
trarijs argumentis ut patet ibidem. Et hec
tria apparebant in illo adolescente dicitur
de quo legitur *Mat. 19.* De quo tria dicun-
tur. scilicet qd erat dices quātum ad bonum utile.
adolescens quātum ad bonum delecta-
bile. In illa enim etate consueverunt homi-
nes plus vivere in delectationibus corpo-
ris. Item ut dicit Lucas. *18.* Erat princeps
et hoc quātum ad bonum honorabile. Chri-
stus ergo veniens in mundū cōtra hoc tri-
plex bonum tenuit scolam contrariā. docēs
triplicem paupertatem quā etiam suadebat
predicto adolescenti licet ipse doctrinā xpī
non caperet. Contra istas ergo tres opinio-
nes predictas christus docuit dicens. Qui
vult venire post me abneget semetipsum: cō-
tra bonum honorabile. Et tollat crucem suā
postea delectabile. Et sequatur me. postea bonū
utile. *Mat. 8.* Vulpes foveam habent etc.
Nota etiam qd philosophi male iudicabant de bea-
titudine. Dicebant enim stolti beatitudi-
nem in virtute animi consistere. eperipareticē
in cognitiōe veritatis. Epicuri in voluptate.

In festo sera. sancti Francisci

Nos autem bichinus duplicem beatitudinem. Unam vie que est imperfecta. Alteram patrie que est perfecta. Prima consistit in virtuosa vita. Unde dicit ps in. i. ethico. Quod beatitudo seu felicitas est operatio sine virtutem perfectam. De qua dicit psalmista. Beati immaculati in via etc. Secunda beatitudo patrie est perfecta et hec duplex est. Una est creata que nos in patria beatificat formaliter. Altera increata que nos beatificat effectue. i. ipse deus. Prima beatitudo creata est tanquam finis quo quiescit.

Secunda. i. increata est tanquam finis in quo consistit. Quidam igitur ponant ultimam et beatitudinem in divitiis sicut sunt avari. qui et ponunt corpus et animam pro divitiis acquirendis. sed sunt in maximo errore. Ad enim divites sunt sine hominibus. sed homo est sine divitiis. Preterea per beatitudinem acquirat homo maximam delectationem. gaudium et letitiam. sed et divites homo affligitur potius. propter quod vult divitias nuncupat spinas. Luc. 7. Et Mat. 13. Unde versus. Divites divitias non congregat absque labore. Ad tenet ab metu non deserit absque dolore. Preterea ad idem facit Prover. 17. Ubi dicit. Quid prodest stulto habere divitias cum sapientiam emere non possit. Hac autem veritatem manifestius homo cognoscit in morte. in qua nihil de suis divitiis impotat nisi triste linteamen vel sacculum. ps. Domine miserant somnum suum et nihil in me. omnes vi. di. in manu sua. ps. 75. Et alibi. Et relinquet alienis divitias suas et sepulchra eorum do. m. in eternum. ps. 48. Et alibi. Thesaurizat et igno. cui congregabit ea. ps. 38. Ideo dicit Aug. 5. de civitate dei. c. 19. Felices vel nos vel filios nostros non divites terrene faciant aut nobis viventibus amittende aut nobis mortuis a quibus nescimus vel forte a quibus volumus possidere. Quidam vero ponunt beatitudinem in deliciis et voluptatibus. sicut fuerunt epicuri pro quibus adipiscendis et ponunt animas et corpora. sed errant quia ut ait. Boet. 3. de consolacione. Trires existas esse voluptatum quisquis remissis libidinum suarum voluit. intelliget. Invenit illud. Ritus dolore miscbitur. et extrema gaudij luctus occupat. Prover. 14. Ne si beatos efficere possent. vel certe est quisque

cudes quoque beate esse videntur. Nec ille. Et ibidem dicit. Quid autem de voluptatibus corporum loquar. quarum appetentia quidem plena est anxietatis. satietas penitentia. Nec ille. Et quibus infertur quod epicuri qui dixerunt beatitudinem in voluptate consistere. aut pecudes quoque beatitudinis fecere participes. aut ipsi pecoribus similes fuere. quod etiam sibi a noie concuiscere verius est. Quidam vero posuere beatitudinem in honoribus. sicut sunt superbi quorum finis est honor. dignitas etc. sed cum honor finatur in morte. patet hoc non esse perfectum bonum. Et confirmatur ratio quia beatitudo est in beato. non autem extra beatum honor autem non est in honorato sed magis in honorante qui reuerentiam exhibet honorato. ut ps dicit in. i. ethico. ergo etc.

Secunda ratio est. quia honor est bonum ad aliud ordinatum. quia ut dicit ps in. i. ethico. Honor est retributio reuerentie in testimonium virtutis. Tertia ratio quia honor est bonum extrinsecum cum sit reuerentia exhibita per quedam exteriora signa. beatitudo autem sine summum bonum est bonum intrinsecum. ergo etc. Quidam vero ponunt beatitudinem in scientia. sed sine hoc etiam demones essent beati. Et preterea scientia inflat charitas autem edificat. i. Cor. 13. Quidam vero in potentia. De quorum numero fuit Arphaxat rex medorum. De quo scribitur Iudith. 1. Qui gloriabatur quasi potens in potentia exercitus sui. et in gloria quadrigarum suarum. Sed quod tales erant probat mutatio statum et euentus fortune que a deo multis fuit adversa potentibus. quod eaderent a potentia sua. sicut et ipse Arphaxat. De quo scribitur ubi supra quod Nabuchodonosor obtinuit eum in campo magno ragau etc. Sic et Darius fuit devictus ab Alexandro. Hannibal a romanis. Troia a grecis. Unde ait Seneca in 6. Tragedia in principio in persona Medee viridis Priami. Quicumque regno fidit. et magna potens dicitur aula. Nec leues me tulit deos. animamque rebus credulorum letis devide. me videat et te Troia. Non enim talia documenta fors maiora. quam fragili loco starent superbi. Item Virgilius in. 2. Eney. Sic finis Priami fatorum hac cepit ilium

In festo sancti Francisci cxiij.

forte tulit: pro lapsa videntem p̄gama. Tot
condam populis terrisq; sup̄bū regnato-
rem. *Uise.* Et infra facit ingens litore tran-
cus. Excusa te quare allegas poetas: quasi
extorquas elauam de manu herculis ad
veritatē astruendā: vt notat Gratianus in
decretis. 37. di. per totum. Item Prover. xi.
Circulus aureus in naribus suis: mulier pul-
chra et fatua. Quia pulchritudo est cā sup-
bia: iusta illud Fastus inest pulchris sequi-
turq; supbia forma. Quā vultus honorat
dedecorat mores. Quā est concordia for-
me atq; pudicitie. Quā dā ponunt beatitu-
dinem in pulchritudine sicut sunt vane mu-
lieres. Sed fallax gratia et vana est pulchri-
tudo: mulier timens deus ipsa laudabitur.
Prover. xlii. Quā dā vero in fortitudine et
alijs bñs cop̄is. Sed fm hoc leones et alia
animalia hostes fortiores essent quosq; beatio-
ra. Cōtra q; Aug. in. 8. de ciuit. dei reprobas
opinionem illos qui dicebant demones me-
liores hominibus ppter corpora immortalia que
dicebant illos habere: sic ait. c. 15. Quā obre-
abit vt ista cōsiderans oīs veraciter religio-
sus et deo subditus: idco arbitretur demo-
nes seipso meliores q; habeant corpora me-
liora. aliqñ multas sibi et beatissimas prelatu-
ras est que nos et acrimonia sensuum et mo-
tu facillimo atq; celerissimo et valentia virtū
et annosissima firmitate corporum vincant.
Quis hominum videndo equabitur agilis et
vulturibus. Quis odorādo canis? Quis
velocitate leporibus. cernis. oibus aulis?
Quis multum valendo leonibus et elephā-
tis? Quis diu viuendo serpentibus: q; etiā
deposita tunica senectutem deponere atq;
in iuuentutem redire p̄bentur? Sed sicut
hōs oibus ratiocinando et intelligendo me-
liores sumus: ita etiam demonibus bñ atq;
boneste viuēdo meliores eē debemus. *Hec*
ille. Cōmunis autē ratio quare in nullo pre-
dicto p̄ bono beatitudo consistit: est quia
beatitudo est bonum p̄fectum. Id autem
est bonum p̄fectū quo quis adepto nihil
ulterius desiderare queat: vt ait Boetius in
3. de consō. Certum est autē q; quicq; delecto-
rum bono possideantur quāmo etiam si
simul oīa habeantur. appetit⁹ habentur: ap-
petitus hoīs nunq; satiat: sed semper po-
tiora desiderat. ergo rē. Et de ambitione

bono patet. *ps.* Superbia eorū qui te ode-
rant ascendit semper. De diuitijs etiam pa-
tet. *Unde Boetius.*
Si quantas rapidis flatibus inclat pon-
tus versat harenas.
Aut quot stelliferis edita noctibus celo sy-
dera fulgēt.
Tātas laudat opes: nec opes retrahat ma-
num pleno copia cornu.
Humanum miseris haud ideo genus ces-
set flere querelas.
Quāuis vota libens excipiat deus multū
p̄dignus auri auri. et claris auidos ornet ho-
noribus nil iam paria videntur: sed quæsitā
vorans scena rapacitas alios pandit hya-
tus. *Hec ille.* Et predictis ergo patent due
p̄clusiones. Prima q; oīs homo naturaliter
desiderat esse beatus. Secūda q; multi
errant in eo in quo consistit beatitudo: et
hoc est q; ēt p̄bat Boetius in. 3. de p̄so. dicēs.
Quis mortalium cura quā multiplicem stu-
diosū labor exerceat. diuerso q; dē calle proce-
dit: sed ad vnum tñ beatitudinis finē nūq;
peruenire. Videamus ergo nos qd est illud
in quo vera beatitudo consistit. Certe nihil
aliud nisi cognitio et visio diuine essentie. *Unde*
diūs Jo. 17. *Hec est autē inquit vita eter-*
na: vt cognoscant te solū verū deū et quē
misiisti Jesum christū. Et idcirco in hoc de-
bet homo ponere finem suū et in hoc gloria-
ri. nō autē in bonis mūdi nec in aliqua crea-
tura. Bona. n. t̄p̄alia sunt mediā q̄ admī-
nistrantur ad pueniendū ad vltimū finem
q; est vīta eterna. Id bonis t̄p̄alibus debe-
mus vī nō frui: aliqñ puenitur ordo et im-
peditur finis. Nota similitudine ad hoc quā
ponit Aug⁹ in. 1. lib. de doctrina christiana:
vbi sic ait. Qdō si essemus pegrini qui bea-
te viuere nisi in p̄ria nō possemus. Ea q; pe-
grinatione vtiq; miseri et miserā finire cup-
p̄tes in p̄riā redire vellemus. Quis eēt
vel terrestribus vel marinis vehiculis qbus
utendū esset: vt ad p̄riā qua fruendū erat
puenire valere mus. q; si amenitates itine-
ris et ipsa gestatio vehiculorū nos delecta-
rent. cōuersi ad fruendū hōs qbus vti debui-
mus: nollemus cito vīā finire. et pueria sua
infrate ipsi carū alienaremur a p̄riā col⁹ sua-
ntias faceret beatos: sic h̄mōi mortalitatis
vīta pegrinantes a vīo. si redire in patrias

¶¶¶

In festo sancti Francisci

Volamus ubi beati esse possimus: utendum est hoc mudo nō fruendū. ut inuisibilia dei per ea que facta sunt intellecta cōspiciantur hoc est ut de tpalibus corporalibusq; rebus eterna et spūalia capiamus. **Hec ille.** Ideo **Iere. 9.** Et loquitur deus per os pphete. **Nō gloriatur sapiens in sapientia sua: et nō gloriatur fortis in fortitudine sua: et nō gloriatur dives in divitijs suis: sed in hoc gloriatur q gloriatur: scire et nosse me: qz ego sum dñs.** Et concordat apłs. **2. Cor. 10.** **Ni gloriatur inq: in dño gloriatur.** Non eni q seipm cō. il. pro. est. sed quē deus cōmendat. **Hoc** ac panis datum est: qz panis qui noscere possunt vera bona. Unde dñs **Mat. 21.** **Confi-teor tibi pater dñe celli et terre: qz abscondisti hec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis.** Ita pater qñ sic placitū est ante te. **Nota** Al sapient. et pruden. Nicer enim hñ de hac veritate. sciant bene studere. legere. disputare. predicare. et buccis crepātibus intonarant nō intelligant qz non intas sed foris legunt. Quia igitur bñs Franciscus vere cognovit in quo humana beatitudo consistit: ideo nō in divitijs posuit gloriā suam. non in voluptatibus. non in honoribus. non deniq; in alijs temporalibus reb⁹. sed in eo per quod vera beatitudo conqūritur. Quid est illud nisi cruc xpi: Ideo dñs ipse in thēmate pposito. **Ubi** absit gloriari et. **Patet** thēma. Quia autem nō in verbis sed in factis virtus consistit: ideo volens beatus Franciscus perfecte in cruce xpi gloriari. ipsam crucem xpi pfecte amplexatus et imitatus est. Pro cuius intellectū et declaratione nota q in cruce xpi sūt quattuor dimensiones quātitatiue: quā fuerunt moraliter et perfecte in beato Francisco rē.

Prima est latitudo: et hec significat dilectionem generalem.

Secunda est pūditas: et hec significat humillationem cordialem.

Tertia est sublimitas: et hec significat cōtemplationem supernalem.

Quarta est lōgitudō: et hec significat durationem finalem.

De istis quattuor dimensionibus loquitur apostolus et ego cum ipso pro vobis orans hoc modo. **Quis** rel gratia flecto genua

mea ad patrē dñi mei Iesu xpi. **Et** quo ois paternitas in cellis et in terra noīatur: ut possitis comprehendere cum oibus sanctis. que sit latitudo. et lōgitudō. sublimitas et profundam **Ephe. 3.** **Has** quattuor dimensiones crucis **Aug. in. 2. lib. de doc. chlī** stiana exponens sic ait. **Crucis** latitudo dicitur in transverso ligno: quo extenduntur manus. **Longitudo** a terra vsq; ad ipsam latitudinem quo a manibus et infra totum corpus affigitur. **Altitudo** a latitudine sursum vsq; ad sūmum: quo adheret caput. **Profundum** vero quod terre insignum absconditur. Quo signo crucis ois actio chlīstiana describitur bene operari in xpo et cōperseueranter inherere. sperare celestia sacramenta non prophanare. **Hec ille.** Si vultis istas dimensiones videre expostas allegorice: vide post festum trinitatis fer. iij. qui incipit **Dñes** facti estis et. **pre. 6.** In additōne sibi posita que incipit. **Pro** latitudinem crucis.

Prima ergo dimensio est latitudo que est ut homo sciat habere cor latum et amplum ad dilectionem dei et proximoꝝ non solum amicoꝝ sed etiam inimicoꝝ. Et dicam vobis mirabile q latius dñs esse cor chlīstianis ad dilectionē q celū empyreū: qd est latius et maius corpus q sit in rerum natura. **Qd** declarat sic. **Celū** empyreū quā sit inmensurabile: nō pōt recipere nisi psonas bonas et sanctas. **Non. n. pōt** recipere nisi deos nec malos vanos. **Sed** cor chlīstiani debet esse latius: qz oēs debet diligere i deo tam bonos q malos. amicos et inimicos. fideles et infideles. iudeos agarenos. barbaros et scitas. **Bonos** qd debet diligere ut cōseruent in sancta vita et fide. **Malos** aut ut ad pñiam cōvertant. **Sic** faciebat **Dauid** dñs. **Ambrasi** in latitudine: qz mandata tua exequit. **Nota** Mandata tua. Mandata dei sunt de dilectione dei et proximoꝝ: tam bonoꝝ q maloꝝ. **Unde** **Mat. 5.** **Andi** ista qz dictū est anteq. **Dilige** primum tuū et odio ha. **Inimicū** tuum. **Ego** aut dico vobis diligite inimicos vestros. benefacite hñs qui oderunt vos et orate pro pfe. et cal. vos. **De** hoc mandatore loqē **psalmista** di. **De** cōsumatione vidi finē. **latam** mē. **datum** tuū nimis. **Nota** **De** cōsumatione

In festo sancti Francisci cxliii.

385

omnis cōdictio et status huius mundi sine
habeat sicut omnia spalia. prelationes. cleri-
catus. et matrimonia. diuitie. et honores. di-
gnitates etc. Sed mādātū de dilectione nō
habet finem: quāto post mortē magis per-
ficiat: qz charitas nunq̄ excidit. i. Cor. 13.
Istam ergo primā dīensionē latitudinis
charitatis: q̄ excellenter habuit beatus
Fran. erga deum et p̄sūm. Primo igitur
erga deū quem maximo seruire diligebat.
De cuius seruire magnitudine quattuor si-
gna mōstrauit deus. Primum signū fuit
q̄ ingressus ecclesiā sancti Damiani audī-
uit ab imagine crucifixi ter sibi dicēte. Frā-
cesce vade et repara domū meam que vt er-
nis tota destruitur. Alī illa ergo hora anima
eius liquefacta est et crucifixi cōparatō ei⁹
cordi mirabiliter est insita etc. De hystoria.
Et tūc ergo tanq̄ ebrius et vere ebri⁹ illo
vino q̄ venditur in taberna padisi. oīa re-
liquit amore xpi et seipm denuciuit: adeo
q̄ et i femoralia patri reliquerit. Secūm
mirabile signū fuit q̄ in visione sup se se-
raphin crucifixum aspexit: q̄ crucifixionis sue
signa sic ei euidenter impressit. vt crucifixus
videretur et ipse. vnde tunc fuerit sibi stig-
mata in p̄siliā manibus. pedibus. et lateri
mirabilis dilectionis signū. Unde poterat
dicere illud q̄ hodie in epla sue festiuitatis
cantat. Ego stigmata dñi Jesu in corpore
meo porto Gal. 6. Tertiū signū fuit q̄
visus est a fratribus in curru ignis etc.

Quartū signū fuit: q̄ sic afflictebatur ad
deum q̄ oēs creaturas etiā irrationabiles
inuitabat ad laudem creatoris. Unde semel
ambulans per paludes venetiārum inuenit
marinā aniam multitudinē cantantem in
palude etc. De hystoria. Itē alias inuenit
quādam multitudinē anīm et eas velut ra-
tiones p̄cipes salutauit etc. Et qz sic erat
affectus ad deum: idcirco diuina bonitas
etiā creaturas habentes solum esse sibi
subdebat. Nota quando cyrurgico venien-
te ad eum cauterizandum propter infirmi-
tatem oculorum: rogauit ignem vt carissi-
ter secum transfret etc. et nullam lesione: nec
penam sensit a ferro ignito etc. De dilectio-
ne vero sua erga proximū: quis sufficien-
ter posset exprimere: Nam omnes largō di-
ligebat affectu. p̄c̄tīm leprosos osculan-

do: quos naturaliter maxie horrebat. Mo-
tus etiā maxima charitate ad proximū
fecit ordinem suū in maxima et artissima
paupertate: quo fundato sibi dicitur q̄
regula erat multum fortis nec posset serua-
ri: deoqz temperaret. Respondit. Ego scripsi
quod christus ore suo ordinauit: ideo nō
mutarem quia seruus in littera domini nō
h̄il potest mutare etc. beatus ille qui seruat
regulam suam. Vt de mille vniū eam ser-
uat etc. Item fecit duos alios ordines. scilicet
cūdam pro mulieribus. Item tertiam pro
quolibet etiā in matrimonio existente qui
non est proprie religio: sed quidam modus
vivendi bene: vt notat Glo. in de. Cum ex-
co: de sen. exco. et in de. p̄siliā: de religio. domi-
Fuit etiā tante charitatis erga proximū
etiā infideles q̄ pro conuersione pagano-
rum fuit ad soldanum habilonie. et p̄nēs
se maximis periculis etc. Tribus autem vi-
cibus versus partes infidelium etc. egressus
sed b̄s diuina dispensatione prohibitus ter-
tia tamen vice post multa opprobria. vin-
cula. verbera. et labores innumeros. ad con-
spectum soldani habilonie: domino ducenti
te peruenit. De hystoria. Patet quomo-
do habuit primam dīensionem crucis. scilicet
latitudinem. Nota moraliter prout expedit.

Secūda dīensio est profunditas et signat
humilitatem etc. Nota triplicem gradum
humilitatis. Unus est subdere se maiori: et
hic est bonus. Secūda est subdere se equa-
liter: et hic est melior. Tercia est subdere
se minori: et hic est optimus. De hoc triplici
gradu humilitatis loquitur dominus dicens
Mat. 23. Sine modo: sic et decet nos imple-
re omnem iustitiam. Glo. i. Omnem humil-
tatem. Hunc gradum optimum humilita-
tis habuit beatus Franciscus quia sem-
per subesse q̄ p̄cesse malebat. Ideo gene-
rali cedens officio guardiani: petiit cuius
volūtati p̄ omnia subiaceret. Fratri quoqz
cum quo solitus erat ire semper obediē-
tiam permittere consueuerat et seruare.
Unde bene implebat illud verbum di-
uinum. Quanto magnus es: humili-
te in omnibus Eccl. 1. Unde et humi-
litis causa fratres suos voluit voca-
re minores: et prelatos sui ordinis mini-
stros: facta illud domini. Quicunque vo-

Id id q

De beato Luca

fuerit inter vos maior fuerit: vester minister Luc. 22. Nota hic quod beatus Philenus et ipse fuerant interrogati a domino Hostiensis qui postmodum fuit papa cur non facimus de vestris fratribus episcopos et presbiteros etc. Unde in legenda. Fuit et tante humilitatis: ut potius mallet de se vituperari audire quam laudari. Ideo cum populi merita in eo scirentis extollerent: precipiebat aliqui fratri ut verba ipsum venerationis solum auribus innotando perferret. Cumque frater ille licet humilis esset rusticus et mercenarius imperitus et inuicibilis diceret: exhilaratus dicebat. Benedicat tibi dominus: quia tu verissima loqueris et talia me deest audire. Quicquid etiam pertinebat ad sui excellentiam occultabat. Non diligenter donec vestra sua stigmata abscondebant. Quiddam cum in vita haec viderunt sed in morte plurimum cōspicerunt. Semel etiam socius suus visit cathedram etc. Unde in legenda. Patet ergo magna humilitas sua. Et quod ut ait Gregorius. Paupertas in bonis mentibus solet esse custos humilitatis: ideo voluit esse pauperrimus. unde paupertatem vocabat dominam suam.

Tertia dimensio est sublimitas: et significat contemplationes supernales per quas anima ad celestia sublimatur: terrenis omnibus subtrahitur. Hanc etiam quam maxime habuit beatus Franciscus. Unde in vita eius quod suspendebat multoties tanto cōtemplationis excessu: ut supra semetipsum raptus: et. humanum sensum aliquid sentiens: quendam agere circa se exterius ignoraret. Aliquando etiam visus est nocte orans manibus preteritis ad modum crucis toto corpore subleuatus a terra: et nubes eadem quadam protegente circumdatus et illustrationis miraculis intra mentem mira circa corpus illustratio testis esset. vixit et altitudine cōtemplationis etiam spiritu prophete claruit etiam antequam cōuersionis habitum suscepisset. Nota exemplum quod captus cum quibusdam peruersis et in carceribus cruciabat: ceteri militarentur. Et interrogatus quare? Respondit: quod adhuc sanctus per totum mundum adoratur.

Quarta dimensio est longitudo: et significat durationem seu perseuerantiam finale. que inter ceteras virtutes sola coronatur. 1. Cor. 9. Mesicis quod hi qui in stadio currunt omnes

quidem currunt sed unus accipit praemium: Nota Unus. i. perseuerans. De ista longitudine perseuerantie dicitur ps. 93. Domus tua deus: et sanctitudo domus: in longitudinem dicitur. Nota Domus tuam. i. personam denotat que est domus dei. In longitudinem dicitur. i. per totam vitam. Ratio quod labor et seruitus debet correspondere mercedi et eorum: sed merces vite sancte est longitudo dicitur. i. quodiam est deus. ps. Longitudine dicitur replebo eum. ergo et salarium. i. vita bona debet esse in longitudine dicitur. i. quodiam ipse erit homo. Beatus igitur Franciscus de virtute in virtute semper proficiens usque ad ultimam vitam: meruit tandem videre deum deorum in syon. Et quod ipse cōsuetus erat cruci in hac vita: ideo conuenit in alia et factus est socius cōsolatorum et pene. iuxta illud. 2. Cor. 1. Sciens quoniam si cruci socius passionum esset: sic eritis et cōsolatoris. Et iuxta illud Ro. 6. Si enim cōplan- tati fueritis similitudini mortis eius: simul et resurrectionis eritis. Et subdit. Si autem mortui sumus cum christo: credimus quod si simul uiuimus cum illo. De: etiam morte preclaram. Deo gratias. Amen.

De beato Luca euangelista.
Sermo unus.

Salutat vos

Lucas carissimus. Colof. vlti. Sicut totum officium et festiuitas hodierna est de beato Luca euangelista: sic erit et sermo: et habebimus multas bonas doctrinas et exempla saluifera ex vita sua etc. Salutate virgo etc. Salutate. i. salutem eternam vobis optat. Pro huius verbi declaratione est notandum quod sit quod in sacra theologia vtriusque sententia theologie que habent hic ad bosem in via remaneant post mortem in patria. Pro cuius quodis determinatio: est notandum quod secundum suam Theologia. 1. 2. q. 67. ar. 3. De latius pro intellectu huius quodis secundum Theologia. ubi quod perfectio est quicquid de ratione rei et pertinet ad spiritum ipsius: sicut defectus rationis pertinet ad rationem spiritus equi vel bouis. Et quod unus et idem manens non potest transire de una specie in aliam: inde est quod tali perfectione sublata tollitur

spēs rel: sicut iam non esset bos vel equus si
esset rationalis. Quāq; vero imperfectio nō
pertinet ad rōnem spēs: sed accidit in. vlti-
mo fm aliqd aliud sicut alicui hoi. Quāq;
accidit defectus rōnis in quātum impedi-
t in eo rōnis usus ppter somnium vel ebrie-
tatem vel aliqd huiusmodi. Patet autē q; tali
imperfectioe remota nihilominus substan-
tia rei manet: Hec Tho. vbi supra. Modo
sicut est in naturalibus sic in vltimis rē.
Dic vt infra. Quedam n. virtutes de sui rō-
ne important defectum et imperfectionem.
Quedā vero nō. Virtutes importantes de
fectum de sui rōne: sunt sicut fides et spes.
De rōne enim fidei est imperfectio cognitio-
nis. Ponitur enim in eius diffinitione. Fi-
des est substantia sperandarū rerū et argu-
mentum nō apparentium: vt dicit Heb. xi.
Et Aug. dicit. Quid est fides? Credere qd
nō vides. Sic etiam de rōne spēs est qd id
qd speratur nondum habetur. Spes enī
importat quēdā motum in id qd non ha-
betur. Unde Apłs Ro. 8. Nam qd videt
quis: quid sperat. Caritas autē est amor
qui de sui rōne non importat aliquā imper-
fectionem. Potest n. esse caritas et de ba-
pto et nō baptizato: et de vīso et nō vīso. Hoc
igitur presupposito. est dicendum ad quōq;
propositam: q; virtutes que de sui ratione
important defectum sicut est fides et spes.
post hanc vltā nō remanent in aīa. Fides
enim vt vlti est cognitio rei nō vīse. In pa-
triā autem vīdebmus deum sicut est: vt di-
ctur. 1. Jo. 3. Nunc enim videmus per spe-
culum in enigmate: tunc autē facie ad facie.
1. Cor. 13. Et ideo tunc cessat fides. Nunc er-
go credimus et nō vīdemus: tunc autē vīde-
bmus et nō credemus. Unde Apłs. 1. Cor.
13. Et parte enim cognoscimus et ex pte pro-
pheteramus. Cum autē venerit qd perfectum
est: ena enabitur qd ex parte est. Nec potest
concurrere simul cognitio fidelis et cognitio
perfecta que habetur per visionē: q; perfectio
et imperfectio que differant rōne subiecti
non pnt in eodem subiecto concurrere. Quā-
uis perfecta cognitio et imperfecta que diffe-
runt ratione obiecti. possunt in eodē subie-
ctione concurrere: sicut cognitio matutina et
vespertina in angelis: vt declarat Tho. vbi
supra. Sic patet quō nūc credimus vnus

deum et trinum: tunc autē vīdebimus. Item
credim⁹ q; Iesus xps sit in dextera dei rē.
tunc autē vīdebimus rē. Sic credimus de
virgine rē. Et ideo dicit. 2. Cor. 5. Quādiū
sumus in corpore pegrinamur a dño. Per
fidem enim ambulamus et nō per spēm. Et
quo patet q; fides est ppiā peregrinatio:
nō ergo erit in patriā. Eadem rōne nec spes
erit in futura vita: eo q; tunc q; iam habe-
bitur speratum: id q; tunc nō habet: iam
speratur. s. vltimo seruitio. Et qñs in san-
ctis in pīa sit desiderium et expectatio glo-
rie corporis: non tñc est spes ppiā loquendo
neq; fm q; spes et virtus theologica: sic n.
obiectum eius est deus nō autē aliqd bonū
creatum. neq; fm q; cōter sumitur: q; obie-
ctum spēs est arduum. Bonum autē cuius tā
ineuitabilem cām habemus. non cōparat
ad nos in rōne arduū. vnde nō proprie di-
ctur aliquis sperare se habiturum seu em-
porum aliqd qd statim in potestate eius
est vt emat. Et sic illi qui habent gloriam
aīe non ppiā dicuntur sperare gloriā cor-
poris: sed solum desiderare fm Tho. Idem
rōne dicimus q; non sit in beatis virtus pe-
nitentie. saltem quo ad actus: q; pīa est do-
lor de peccato cōmisso. Unde Ambro. Pe-
nitentia est preterita peccata plāgere et plā-
genda iterum nō cōmittere. Beati autē in
patriā non dolent. Apłs. 21. Absterget de⁹
oēm lachrymam ab oculis sanctorū et iam
non erit amplius: neq; luctus neq; clamor
sed nec vllus dolor que pīa abierit. Un-
de Maria magda'ena non dolet modo in
vita beata de peccatis suis. nec Dauid nec
Paulus. nec Iacobus. nec ceteri rē. Ea-
dem rōne nec misericordia est post mortem
in aīa beata: q; misericordia est habere mi-
seriam cor de miseria alterius: in paradiso nūc
nulla est miseria. ergo rē. Alie autē virtutes
morales remanent quidem in aīa separata
qñm ad id quod est formale in eis: nō au-
tem qñm ad id qd est materiale. Et de
clara per Tho. 1. 2. q. 67. ar. 1. 2. vbi ponit
etiam de vtriusque intellectu albus rē.
q; virtutes intellectuales manent post hāc
vtram qñm ad spēs intelligibiles que sūt
in intellectu possibili que se habent sicut for-
males: non autem manent qñm ad fantas-
mata que sunt quasi materialia in virtuti-

¶ Ad h

De beato Luca

bus intellectualibus. Nam santasmata destruantur destructo corpore: et sic intelligitur verbum apli. i. Cor. 13. Siue scientia destruetur. Nam et in hac vita contingit per egritudinem corrupti santasmata et sic etiam scientia corrupti: non tamen ipsum ad species intelligibiles que sunt in intellectu possibiles sunt. Charitas autem cum nullam in sui ratione imperfectionem imporet semper durat: quoniam magis in alia vita perficitur. Quoniam enim charitas hac vita sic imperfecta respectu illius que habet in perfecta tamen imperfectio ista non est de ratione eius sed accidit ei. Unde apostolus. i. Cor. 13. Charitas nunquam excidit. siue prophetie euacuabuntur. siue lingue cessabunt. siue scientia destruetur. Charitas ergo que est amor dei et proximi melius quam deficiat. Modo ad propositum. Clarum est quod sancti in hoc mundo existentes habebant charitatem quod alias non fuissent sancti. ex qua charitate multi orabant et desiderabant salutem omnium tantum fidelium quam infidelium. Cum ergo charitas non deficiat in morte sed remaneat et augeatur ideo plus modo incomparabiliter desiderant et orant saluationem nostram: iuxta illud. 2. Cor. 12. Salutant vos omnes sancti. Salutant id est saluationem vestram optant et desiderant et affectant omnes sancti. id est paradisi. Sed et similes quoniam aliquis sanctus honoratur et festiuitur a nobis in hoc mundo: tunc ille magis optat salutem nostram propter multiplicationem intercessionis et deuotionum nostrarum non sic de illis qui veniunt ex vanitate potius ad ecclesiam quam ex deuotione. Quia igitur nos hodie agimus festum beati Lucae: ideo ipse nostram salutem desiderat et affectat et hoc est quod dicitur thema. Saluat nos Lucas medicus et pater: thema. Modo in hoc themate ponantur tria vocabula. id est Lucas. medicus. carissimus: in quibus ostenduntur tres excellētes seu virtutes quas habuit beatus Lucas in hac vita.

Prima est puritas virginialis: quia lucas.

Secunda est dignitas doctoralis: quia lucas.

Tertia est charitas principalis: quia carissimus.

Prima virtus et. Sic enim beatus Iohannes

gelista inter apostolos habuit istam excellētiā ista et Lucas inter omnes discipulos. Ideo dicitur Lucas a luce: in quo ostenditur puritas sua. Auctoritas. Propositum pro luce habere illam. id est personam virginem Sap. 7. Uel dicit illam. id est virginatatem. Unde de puritate beati Lucae dicit Hieronymus. in prologo super Actus apostolorum. Lucas athiocensis natione syrius. cuius laus in euangelio canitur apostolorum christi discipulus. sine crimine in virginitate permanens: deo maluit seruire quam mundo. Nota sine crimine. id est peccato mortali: quia peccatum veniale non dicitur crimen. Nota hic quod differentia est inter peccatum. delictum. et crimen. Inter peccatum delictum secundum Augustinum. hec est differentia: quod peccatum idem est quod prauus actus. Delictum vero boni desertio quasi derelictum. Crimen vero est peccatum graue accusatione et damnatione dignissimum. Si. dicitur. in si. De hoc nota de peni. dicitur. Si peccatum. Et predicta notat Glo. Ioh. an. in regula peccatorum lib. 6. Bene facit quod nota. 25. dicitur. §. Crimenis autem appellatio. Et predictis ergo nota quod beatus Lucas habuit puritatem non solum a contagio peccati luteri: sed a peccato mortali. Practicam autem habuit vix. quoniam modo se ab omni macula mortalis contagio seruauit. Iste autem vide supra in eodem festo. ser. magistri. Unde qui in capitulo. Dignus est operarius mercede sua parte. id est. Est etiam dicitur inter flagitium et facinus secundum Augustinum in. 3. de doctrina christiana: ubi dicit sic. Quod agit in domo tua cupit istas ad corruptionem animam et corpus suum: flagitium vocat quod autem agit ut alteri noceat: facinus dicitur. Mirum fuit quomodo potuit se sic conservare cum esset infidelis et magnus medicus. Ideo dicam vobis modum practice quomodo conservauit suam virginatatem: sicut potuit esse tripliciter.

Primo inter parentes.

Secundo inter studentes.

Tercio inter attinentes.

De primo. Eius pater et mater multum custodiebant ne aliquis posset eum docere viliatres de illa materia: nec loquendo. nec opere et. Docerant eum orare nec dicere mendacia et. unde magna culpa est paren-

tum si filij non sunt boni: qz sicut dominus
qui committit ortum ortulano si arbores
non sunt bone: et recte: culpa est ortulani. Ita
in proposito. Ortulani qui plantant arbo-
res in giardino christi. ecclesia: sunt illi de
matrimonio. Si ergo arbores non sunt re-
cte erga deum sed tortuose ad mandana
farta et periuriam: culpa est parentum: quia
dum erant parvi etc. Nam ut dicit textus
in. c. i. de dote. p. p. Quis audeat affirmare
re. farta. mendata. periuria. non esse pecca-
ta: Ne hys plena est puerilis etas: quia in
eis non ita ut in maioribus punienda vi-
deantur. Concordant etiam legiste dicen-
tes qz omne delictum casit sapubres pre-
ter delictum carnis. ff. ad fil. an. l. i. §. Im-
pubes. Et l. Exclipsuntur. De exemplum de
illo qui abscedit natum matris in valeria etc.

Secundo beatus Lucas conseruauit se in-
ter studentes. De quomodo parentes eius
miserrunt ipsum ad studium medicine: ut ef-
ficeret medicus. Vado itaqz scitis quomodo co-
muniter viuunt studentes ribaldi etc. Qui-
dam enim student in studio superbie et va-
nitate. Quidam in studio auaritie et ca-
plicitatis. Quidam in studio luxurie et car-
nalitytis etc. Sed beatus Lucas se separa-
bat se a societate illorum: quia qui tangit
picem inquinabitur ab ea Eccli. i. Ideo
poterat sibi dici illud Jere. 17. Si separaueris
precepsum a vili: quasi os meum eris etc.
Tamen beatus Lucas prudenter conserua-
uit se vitando vitia et societates malorum
studentium. Ideo attendatis quibus com-
municatis filios vestros in studio etc.

Tertio conseruauit se inter attrahentes.
Nam reuersus de studio magnus medicus
et famosus: statim amici et propinqui requi-
rebant eum ut duceret talem vel talem in
virorem etc. sed omnes recusauit et sic se con-
seruauit sine vxore et concubina. Unde
Hieronymus in prologo super Lucam etc.
Vnde in fine sermonis huius. Et quomo-
do conseruauit se inter malos. Ideo de ip-
so potest dici. Quia in tenebris lucet: et tene-
bre: scilicet vitiis eum non comprehen-
derant Jo. i. Moraliter nota questionem
quare beatus Lucas fugit matrimonium

cum sit bonum et vnum de septem sacra-
mentis ecclesie. Respondeo qz non fugit ip-
sum tamqz malum: sed propter malus bo-
num. Nam bonum est matrimonium. me-
lior est viduitas: sed optima pigitas. Vbi si
tibi offerent tria poma. vnu ferru. aliud ar-
gentu. tertiu auri. et eligas vnu ex hys: nuqz
eligeres poma auri tamqz melius: Itama-
trimonium bonum est et a deo ordinatum et
multum seruit ut ferrum: sed ad instar fer-
ri eruginatur aliquando de zelotipia: in tan-
tum qz non possunt habere pacem. Vel si
sit bona vxor: semper petit modo hoc mo-
do illud ut ornent se. Item si non habent pro-
lem. vnus dat culpam alteri etc. Si autem
habent quandoqz filij moriuntur viuenti-
bus parentibus. vel si viuunt sunt inobe-
dientes parentibus. ribaldi. lusores. taxillo-
rum. tabernarqz. homicide etc. Ecce quanta
erugo matrimonij. Ideo dicit Apostolus.
Si acceperis vxorem non peccasti. Et si nu-
pserit virgo non peccauit: tribulationem ta-
men carnis habebant huiusmodi. l. Cor. 7.

Secundum potius est viduitas melius: quia
non ita rubiginatur: quinimo vir vel mulier
in statu viduitatis potest facere peniten-
tiam etc. Sed aurum purum est virginitas:
quia sicut aurum nullam habet maculam etc.
Sic virginitas nullam habet maculam vo-
luntariam: nec corde cogitando. nec ore lo-
quendo. nec opere etc. De hys tribus dicit
Beda. Bona est castitas coniugalit: melior
vidualit: sed optima puritas virginitalit.
Hanc elegit beatus Lucas. Unde Apo-
stolus. Qui matrimonio iungit virginem
suam bene facit: et qui non iungit melius fa-
cit l. Cor. 7. etc.

Secunda excellentia beati Luce est digni-
tas doctoralis: quia medicus: et non de mi-
noribus immo de maioribus: quia ut dicit
Hieronymus in prologo super Actu. Apo-
stolorum medicine artis egregius fuit. Au-
ditus a quodam doctore medicine qz vidit
in catolonia quoddam commentum beati
Luce super Amphorismos Hippocratis. Ideo
est honorandus: iuxta illud Eccli. 38. Mo-
nora medicum. scilicet beatus Lucas: propter necessi-
tatem. Ideo ipsum honoramus hodie: qz sicut

¶ ¶ ¶

De beato Luca

fuit medicus plagarū et infirmitatum corporaliū: ita modo est in celo medicus animarū nostrarū. Nota hic quod beatus Lucas studuit medicinā in duobus scolis. Primo in scola ypoocratis. Secundo in scola xpi in ciuitate iherosolē: ubi fuit discipulus aplos christi. Ad enim fuit discipulus xpi nec de numero. 70. discipulorū: sed aplos. Greg. tñ videt discere quod imo fuit de. 72. discipulis christi. Vñ dicit quod fuit vnus ex illis duobus discipulis qui ibant in emans ab iherosolē in die sancto pasce. sñm quod dñi Luc. ult. Et alius vocabat Leophas: nomen autē suū beatus Lucas tacuit ibi ex humilitate: quod si verum est tunc audiendo xpm predicantē eis in illo itinere studuit in scola xpi: ubi acquisit magnā sapientie apicem: quibus et ante sepius audiuisset xpm predicantē. Nam ipse etiam in Antiochia plurimorū relatione comperit quod erant in iherosalem tales medici qui curabant oēm infirmitatem. mutos. sordos. leprosos et. de quo admirans ait. Ad est possibile hoc: quod tales infirmitates sunt incurabiles per naturam et. Ideo recessit de antiochia et venit iherosolimam: ut videret eos. Qui cum videret miracula que apli faciebant et quō sola vmbra petri sanabat infirmos. voluit fieri discipulus apostolorū: qui fuit ab eis honorifice receptus. Et quesivit de eorū scientia curandi infirmos. Cui dixerunt apli. quod tota eorū scia stabat in tribus conclusionibus quas docuit xps Mat. ult. dicens. Euntes docete oēs gentes: ecce prima conclusio. Glo. Hiero. Docete. s. rudimenta fidei que consistant in. xij. articulis fidei: quasi principia indemonstrabilia. Et viderant sibi symbolū aplos in scriptis et credidit. De explicatione et practice articulos fidei: pro his qui forte ignorant. Secunda conclusio eam dicit. Baptizantes eos in nomine patris et filij et spūs sancti. Ideo ut clarius istam sciam au. catis baptizetis vos: et fecit sic. Tertia conclusio. Docentes eos seruare ea que mandant vobis. s. Si vls perfectus est. s. in scia xpi et in theologia seu medicina animarū: vade et vende eia que habes et da pauperi. Mat. 19. Sic ergo beatus Lucas h̄ audiens fuit et vendidit omnia et precia posuit ad pedes aplos. dicens quod nesciebat meliores pauperes xpi. nec sanctiores in mūdo. No

ta et illos qui relictis pauperibus bonis et sanctis dant elemosinas ribaldis: quibus et illis sit elemosyna danda in extrema necessitate. Apli autē diuidebant singulis prout cuius opus erat Luc. 4. Vñ dicit Hiero. nymus quod in pauperibus non tam pauperas quam religio est attendenda 16. q. 1. Quia quicquid. Et c. Si cupis. Tunc ergo Lucas habuit perfecte artē medicine xpi et curabat ut apli. nec solum curabat corpora infirmorum sed etiam animas ad quas curandas tantā efficaciam habuit. quod non solum in vita sed etiam post mortē pene infinitas animas curauerit. et quorūdam caret per scripta sua: presertim per actus aplos. de quibus dicit Hieronimus ad Paulinum: et habetur in plogo super biblia: quod. s. Lucā ita diuina subsecuta est gratia: ut non solum corporibus sed etiam animabus et perficeret medicina. Actus aplos nudā quidem sonare videntur hystoriam et nascuntis ecclesie in antia terere: sed si nouerimus scriptorem eorū locum esse medicum cuius laus est in euangelio: aduertimus pariter omnia verba filius aie languentis esse medicinā. Hec ille. Ideo et Lucas medicus. Vñ sibi puenit illud quod scribitur Eccl. 38. Disciplina medici exaltabit caput illius: et in medio magnatorum collaudabitur. Nota disciplina. s. doctrina medici. s. beati Luce et in medio magnatorum. s. apostolorū. Moralester nota quod ad illud constitum. Si vis perfectus esse et. non tenemini nisi ad illud ex voto obligati fueritis: s. bene tenemini ad restitutum debita. Unde Ro. 13. Reddite omnibus debita. Cui tributum tributum. cui vectigal vectigal. cui timorem timorem. cui honorem honorem. Memini quicquid de beato: nisi ut inuicem diligatis et. Tertia excellētia beati Luce est charitas principalis: que notatur cum dicit charissim⁹. Nota tres gradus charitatis. Primus facit personam deo caram. Secunda caritatem. Tertia carissimam. Primus ergo gradus est propter deum dimittere bona temporalia. Secunda dimittere delectationes carnales. Tercius dare pro eo vltimā corporalem. hic facit personam deo carissimā. De hoc gradu dicit christus. Maiorem charitatem nemo habet ut animā suam pro anima sua Jo. 15. Omnes hos gradus

habuit beatus Lucas. De primo et secundo patet per superiora. De tertio etiam patet: quia beatus Lucas desiderabat ardentius dare vitam suam pro christo. propter hoc adhaere beato paulo qui inter ceteros apostolos maiora pericula transiit ut posset recipere martyrium cum eo. Et scripsit librum de actibus apostolorum: et sic fuit valde carus apostolis. Secundo fuit carior virgini gloriose post Joannem evangelistam: cuius christus in cruce ipsam commendaverat quia virgo: et hoc propter evangelium quod scripsit tertio loco post Mattheum et Marcum. Quia quod dimiserant nobis aliqua necessaria ad sciendum: ideo beatus Lucas volens de his scire et scribere veritates contraxit magnam amicitiam et familiaritatem cum virgine maria: cuius plures imagines depinxit: quae videns suam bonam devotionem habuit cariorum. Deinde quoniam ait a virgine Maria de incarnatione christi: quod fuit: quae dixit sibi etc. quae scripsit ipse solus in 2. c. Multus est angelus gabriel a deo etc. Item de Johanne baptista precursore et de parentibus suis: et Lucas scripsit sicut habuit ab ore virginis Marie. Deinde alia die quoniam de natiuitate Joannis baptiste et christi de circumsione de presentatione ad templum. Et quod cum .xj. esset annorum fuit perditus a virgine et inuentus in templo in medio doctorum post triduum Lu. 2. Quia alij euangelistae de hoc nihil dicunt. Deinde de christi passione. De practica quoque quoniam Lucas interrogante virginem de hoc: incepit flere dicens. O Luca et quod mihi renuas vulnera mea etc. tandem dixit sibi aliqua quae alij euangelistae obmittunt. Virgo maria ergo dixit sibi. Fili Luca cum filius meus duce res ad montem caluarie sequere debet illum multa turba populi et mulierum quae plangebant et lamentabantur enim: reversus autem ad illas Iesus dixit. Filie Iherusalem nolite flere super me sed super vos ipsas flere et super filios vestros: quoniam ecce venient dies in quibus dicent. Beate steriles et ventres quae non genuerunt. Et vbera quae non lactauerunt etc. Luc. 23. Hoc solum Lucas ponit ex informatione virginis. Adhuc quoniam Lucas dicens. O Maria et nunquam in cruce positus aliqua verba dixit: quia Marcus et Marcus referunt solum de illis verbis. Mat. 27. Mat. 27.

Respondit virgo. O quid dolo etc. Ita primo dixit. Pater dimitte illis: quia nesciunt quid faciunt. Itaque dixit latroni. Hodie mecum eris in paradiso. Itaque ultimus dixit. Pater in manus tuas commendo spiritum meum. hec solus dixit Lucas. Joannes autem reliqua. Sicut et consummatum est. Et Mulier ecce filius tuus etc. Ecce quod carior virginis. Tandem fuit carissimus christus. Nam licet Lucas martyrium non habuit: tamen semper in seipso crucem penitentem habuit: et sic ut ait Hieronymus in prologo super Lucam. Neque videtur unquam habens nec filios. In septuaginta quattuor aut octoginta quattuor annorum obiit in Bithynia: plenus spiritu sancto. In quadam ista legenda legitur quod Lucas fuit martyrizatus in Bithynia a quodam tyranno illius civitatis qui vocabatur Spartacus. Et ecclesia in oratione sic dicit. Interueniat pro nobis quod dominus sanctus tuus Lucas euangelista: qui crucis mortificationem laetiter in suo corpore pro tui nominis amore portavit.

Deo gratias. Amen.

In festo undecim milium virginum.
Sermo unus.

Sancti per fi-

dem vicerunt regna. Heb. xi. Nota cum dicit Regna in plurali. Quia ergo sunt haec regna quae sancti per

fidem vicerunt: per quattuor sunt ordine non dignitate. Secundum carnis. Tertium mundum. Quartum christi.

Primum regnum diaboli sancti per fidem vicerunt se humiliando.

Secundum regnum carnis vicerunt per fidem caste vivendo.

Tertium regnum mundi per fidem vicerunt temporalia contemnendo.

Quartum regnum christi per fidem vicerunt pro christo mortem subeundo.

Primum ergo regnum diaboli consistit in superbia. Job. 40. Ipse est rex super omnes filios superbiae. Omnes ergo superbi omnes a diaboli elati. Vanagloriosi. sunt vasalli diaboli. et regnicole huius regni. Ad id ergo regnum christi per fidem vicerunt se humiliando. Nulla enim tam efficax machina est ad regnum

In festo yndecim miliū virginū

diaboli debellandū: sicut fides p quā ho-
mo humiliabit sub potēt manu dei. Ideo
l. *De. vii.* Fratres sobrii estote et vigilate
qz aduer. vester diab. tanqz leo ru. cit. que.
quē deuo. cui re. for. in fi. figura de hoc ha-
betur in Dauid. qui bellauit Goliath cum
baculo et pera et quinqz lapidibus de tor-
rente. *2. i. R. 17.* Dic hyssoriam. Per Da-
uid qui interpretatur manu fortis: intelligi-
tur quilibet sanctus q est fortis in bello re-
tationum. *Idem Goliath* qui interpretatur
transinigrans: significat diabolus qui trās-
migrat de gratia in culpam. de celo in in-
fernū. de cetū angeloz ad turbam demo-
num. de mirabili polchritudine in maximā
turpitudinem ppter superbiam suam cum
dicit. In celum conscendā super astra cell
et al. solum mecum rē. sed sequitur. Quō ce-
cidisti lucifer qui mane oriebaris *2. i. Isa.*
14. *Idem baculum* intelligit crux christi. De
quo dicit ipse. In baculo meo. i. in cruce trā-
siit iordanem hunc. i. cursum vite presentis
Gen. 32. *Idem triplicem* scilicet intelligit fides
trinitatis. *Idem quinqz lapides* de torren-
te: intelligunt quinqz p. principales plage chri-
sti. Vel dic moraliter: qz intelligunt quinqz
rationes persinae quibus manuducimur
ad humilitatē ex cordis profundo scilicet adā.
Prima ratio est voluntas dei. *i. De. 5.* Hu-
millamini sub potēt manu dei que ratio
sola sufficeret ad humilitatē habendā: qz
qz principi placuit legis hz vigorē. *i. i. ff. de*
pr. pr. in. Et *insti. de iure naturali gentium*
5. Sed et qz principi. Secūda ratio est exēplū
xpi. *Mat. 23.* Discite a me qz mitis sum et hu-
millis corde. Tercia est equalitas humane
originis: qz de eadē massa omnes cōpositi
sumus. *i. c. in. Eccl. 10. Job. 10.* Memēro qso
qz sicut lutum feceris me: et in puluerem re-
duces me. *Nonne* sicut lac mulcisti me: et si-
cut caseum me coagulasti. Nota Sicut ca-
seum me coagulasti: qz viles sumus qn quī-
dey caseo cōparamur. ergo posset dicere cui
libet superbiēti Quid superbis o peccata
casei. Et si fas est dicere etiā miserabiliores
sumus caseo. Nam nascimur sibi tre ppter
culpam originalem. *fo.* Ecce enim in mig-
rationibus preceptus sum rē. et nascimur cū ac-

tu preter solum Joroastē. qui ridens natus
est: qd in signum sibi nō pfuit. *Uñ Aug.*
21. de ciui. dei. Infantia inquit que non a-
risu sed a fletu orditur hanc lucē quid ma-
loz passura sic nesciens prephat: solum qn
natus est ferunt risisse Joroastē. Nec in il-
le risus sibi pfuit qz a Nino rege assyrioz
interfectus fuit. Quarta rō ē qualitas cō-
ditionis humane in exitu vite huius: qz om-
nes morimur et quasi aque dilabimur in ter-
ram que non reuertantur. *2. R. 14.*

Prima quēqz dies miseris mortis ibi⁹ eul.
Prima fugit: subeū morbi. tristisqz senectū.
Et labor: et dire rapit. inclementia mortis.
Quinta ratio est magnitudo glorie eterne:
quā tanto qz sublimi⁹ adipiscit quāto hie
humilius pueratur. *Luc. 14.* *Dis* qui se hu-
millat exaltabitur et qz se exaltat humiliabi-
tur. Ecce quomodo p fidem vicerunt seti re-
gnū diaboli se humiliando. Ideo dñs.
Estote fortes in bello et pugnate cum anti-
quo serpente: et accipis. regnū eternum. Hoc
ergo modo hec virginēs gloriose vicerūt re-
gnū diaboli per fidē se humiliando. Ma-
gna et deuota humilitas fuit pedester veni-
re a marilia vsqz romam cum essent tā no-
biles nec curabant despretiones multoz q
eas despiciebant sicut erant cardinales: q
vocabant eas fatuas mulierculas. ergo hu-
millamini sub potēt ma. dei vt vos exal-
tet in tempore visitationis. *i. De. 5.*

Secūda est carnis regnū quod vicerunt
seti per fidem caste viuendo. Quot et quā-
ti sunt regnicole huius regni rē. adeo qz di-
ci possit illud *ps.* Dñs de celo prosperit su-
per si. *ho. vt vi. fi.* est intelli. aut requi. deum.
Omnes declinauerunt simul inuitiles fac-
sunt. Non est qui fa. bonum nō est vsqz ad
vnum. Victoria ergo habetur per fidem qz
si vis liber esse a carnis illecebris: confide-
ra penas eternas quales tales merentur
Gal. 6. Qui seminant in carne: de carne et
merent corruptionem. Nec autem confide-
ratio habetur per fidem et qua homo in-
struitur de hīs que futura sunt: et qua cō-
sideratione etiam manuducitur homo ad
caste viuendum. Ideo *Apstolus Ephe. 6.*
In omnibus sumentes scutum fidei in quo

In festo undecim miliū virginū cxiij.

possitis omnia tela nequissima ignea extin-
guere. Nota Scutum fidei. Fides dicitur sca-
tum triplici ratione. Prima quia sicut in
scuto sunt tres anguli et tamen unum est
scutum: sic per fidem instrumur credere tres
personas in divinis et unam essentiam.

Secunda ratio est quia scutum tenetur in sin-
istra: non autem in dextra manu per sinistram
signatur vita presens. per dexteram vita bea-
ta. Can. 5. Xena eius sub capite meo et dex-
tera illius amplexabitur me. Sic fides est
in hac vita in. non autem in vita beata: quia
ibi est clara visio. et sic cessat ibi defectus
visionis qui est de essentia fidei ut plene
in sermo. beati Luce qui incipit Salutat
vos etc. in introitu. Tertia ratio quia sicut
per scutum protegitur contra tela hostium:
sic per fidem etc. Nota exemplum de illo
sancto heremita qui tentatus a quadam
muliere combussit sibi digitos omnes: quo
visio illa mulier terribilis exproavit. ergo san-
cti per fidem vicerunt regna etc. Sic etiam
vicerunt iste undecim milia virginum glo-
riose etc.

Quarta ratio regnum est mundi: qui bellat
contra nos dupliciter. Primo prosperis al-
liciendo. Secundo aduersis terrendo: et malus
periculum est nobis in prosperis quam in ad-
uersis. Cadent a latere tuo mille: et decem
milia a dextris tuis. Sed per fidem vincit
mundus blandiens in prosperis: quia
despicitur a vero fidei sciente quod Tanto quo
a saperno amore disiungitur: quanto infir-
mitas delectatur. Vincitur etiam per fidem
mundus minans per aduersa a vero fidei
sciente quod per multas tribulationes oportet
nos introire in regnum dei. Mat. 14. Et
qui non sunt condigne passionibus huius tem-
poris ad futuram gloriam que reuelata. in
nobis Ro. 8. Ecce ergo quomodo sancti per
fidem vineant mundum continendo pro-
spira et aduersa. Hic allega auctoritatem
ecclesie que habetur infra parte sequenti.
O veneranda martyrum gloriosa certami-
na etc. Figura habetur de petro ambulan-
te super fluctus maris virtute fidei sed etiam

cepit dubitare cepit demergi Mat. 14. Die
historiam. Ideo dicit Ambrosius. 2. 4. q. 1. Non
turbatur nauta que petrum habet: turba-
tur illa que Iudam habet. Et infra. Ibi
ergo turbatio: ubi modica fides. Ibi secu-
ritas: ubi perfecta dilectio. Et sic per fidem
vincitur regnum mundi. Unde. 1. Jo. 5. Nec
est visio illa que vincit mundum fides no-
stra. Quis est autem qui vincit mundum:
nisi qui credit quoniam Iesus christus est
filius dei: hoc modo vincit mundum beata
Ursula cum omnibus virginibus que nec fletus
est. promissionibus regis anglie blandientibus.
nec nimis terribilibus terribus. Ideo vincere
poterat. Regnum mundi et omnem ornatum
seculi contempsit propter amorem domini
Iesu christi: quem vidit quem amavit in
quem credidit quem dilexit.

Quintum regnum est christi quod est
vita beata que consistit in visione diuine es-
sentie: quod vincitur per si sem pro christo
mortem subeundo. Mat. 21. Regnum celo-
rum vbi patitur et violenti rapiunt illud.
Nota Ubi patitur: quia in hac victoria
requiritur magna vis charitatis sine qua
nemo potest pro christo mori sponte sub-
ire. Jo. 15. Valorem charitatem nemo ha-
bet ut animam suam ponat quis pro ami-
cis suis. Hoc modo sancti martyres vin-
cent hoc regnum per fidem que per chari-
tate operatur Gal. 5. Ideo dicitur de eis.
O veneranda martyrum gloriosa certami-
na qui in suis corporibus pro christo ima-
nita protulerunt tormenta. Et ideo perspe-
re meruerunt inmarcescibilem eterne glorie
coronam. Despecta namque presentis vite luce
contemptis suorum corporum cruciatu: sec-
utem mundum dei pro amore vicerunt etc.
Hoc etiam modo sancte virginis gloriose
vicerunt regnum christi: martyrum sustine-
do. Die earum martyrium etc.

Deo gratias. Amen.

In festo aposto. Simonis et iude.

In festo apostolorum Simonis et Jude
Sermo unus.

Conformes

Imaginis filij dei. Ro. 8. Et in epla hodierna. Pro intellectu thematis oportet declarare quid est imago filij dei. Pro quo sciendum qd imago ppria filij dei est vita sancta et perfecta xpi per quam ostenditur ipm esse filium dei. Sicut p imaginem virginis vel sancti Petri et. respicit virgo vel sanctus petrus. Verbi gra. Considerando eius incarnationem sine virili semine. Item eius uulnera sine dolore matris et corruptione. Item stelle apparitione ducentis magos. Item eius resurrectionem et ascensionem et sps sancti missionem et. oia ista ostendebant xpm esse filium dei eternum. Unde Jo. 5. Opa que ego facio testi monium pbi debet de me. Item Jo. 10. Si non facio opa patris mei nolite credere mihi. Si autem facio et si mihi non vultis credere: operibus credite. Item Jo. 15. Si opa non fecisset que nemo alius potest facere. permi non haberent. nunc autem viderunt et oderunt me et patrem meum. Et quo p qd vita xpi est imago ppria filij dei. Ideo dicit in psona omnium christianorum bone vite. Apl's. Vos oes reuelata facie gloriæ dei speculantes in eandem imaginem transformamur. 2. Cor. 3. Nota hoc dicit ad differentiam veteris testamenti: in quo videbatur gloria dei non clare sed per figuras enigmaticeas: et propter hoc Moyses velata facie populo loquebatur: sicut legitur Ero 34. Sed modo tpe græ non in figura sed in veritate quā xps apparuit speculans gloriam dei. i. vitam christi qd gloria qd per eam manifestata est potestas et virtus xpi. Jo. 1. Vidimus gloriam eius gloriam quam vngentis a ppe et. Nota Transformamur. Sicut. n. pictores qd volūt transformare sem extrahere aliquā imaginem ponit illā corā se et illā pteplādo et remittendo deplungunt: ita scilicet corā se ponebat imaginem filij dei. i. vitam xpi ad cuius similitudinē ordinabant vitam suā. Prius pteplādo hūilitatē suā in similitudinē incarnatione. Secundo pauperem item vngentatē. scilicet ieiunium. scilicet patientiā

in passione. item oronem et. Id dicit. Nos oes reuelata facie speculantes. Patet ergo qd imago filij dei est vita xpi. Ideo dicit ibi ma de istis duobus apl's. Conformes. i. filios sup. fuerūt. Imagis filij dei. i. vite xpi. Iuuenio qd fuerunt filios vite xpi in sex.

Primo in corpore materiali.

Secundo in anima rationali.

Tertio in operatione virtuali.

Quarto in conuersatione spūali.

Quinto in predicatione euangelicali.

Sexto in passione martyriali.

Dico primo et. in corpore materiali: qd fuerunt fratres psoberui dñi nři Iesu xpi. Dic ed sanguinitatē eorū et. Unde versas.

Et Joachim. cleopha. salome: tres Anna marias.

Quas genuit: scilicet Ioseph. alpheo. zebedeo. Annas hec mī. h. quattuor illa duos.

Et hæc conformitate dicunt fratres christi. Auctoritas. Nonne mater eius dñi maria et fratres eius Iacobus et Ioseph: Symon et Judas. Mat. 13. Moraliter nos possumus esse fratres xpi si volumus meliori similitudine istis apl's: qd illa fraternitas non saluasset eos sine obedientia mādatorū dei: sed si nos facimus voluntatē dei obediendo pñiam faciendo et. erimus eius fratres. Auctoritas. Qui fecerit voluntatē patris mei qui in celis est: ipse me frater soror et mater est Mat. 12. Nam multi fuerunt ed sanguines xpi qd sunt dñati in inferno: sicut patet in multis regibus qd describunt in genealogia xpi Mat. 1. Puta Roboan. Ioram. Manasse. Amon. Sedechias et.

Dico secundo et. In aia rōnali fuerunt filios xpi: qd aia xpi scilicet oia pñia pñerita. et futura. Sic et isti apl's et. Qd p qñ annūciauerunt dñi regis pñidit de pace futura et. Et sic alij apl's qbus oibus xps dicit. Jam non dicā vos seruos qd seruus nescit qd faciat dñs eius. Vos autem dicit amicos: qd oia qd dñs andiuit a patre meo nota feci vobis Jo. 15. Fuerūt ergo apl's isti filios xpi in hoc non dico equales. Dic hystoriam. Iam sciam debemus nos hñe credēdo ea qd sunt fidei et puidēdo futura. i. vt per bonā vitam pūdeamus nobis a penis inferni. Utinā saperent et intelligerent ac nouissima prouiderent. Denf. 32.

CDico tertio 2°. In opatide virtuali opus
xpi. Ps. 1. Jo. 3. In hoc apparuit fili⁹ dei ut
dissoluat opa diaboli que sunt. i. peccata 2°
rationes. guerre. diuisiones. Inimicitie. Ista
dissoluit xps. In hoc fuerunt isti duo sancti
fili xpi. licet nō equales: q^o parer in co
q^o debellauerūt 2° vicerunt illos duos ma
gos ministros diaboli. s. Jaraoen 2° Arpha
sath. 2° de serpentibus 2° de conuersione re
gis 2°. ergo conformes imaginis 2°. Mora
liter: die 2° illos qui recurrunt ad diuinos
2° incantatores 2°. Vel die 2° mulieres que
depingunt se q^o destruat opus dei. Die fili
tudinem de imagine depicta ab optimo
pl. toze: tu q^o neidis pingere velles emen
dare illam: magna psumptio. i. temeritas es
set: 2° multū displiceret pictori. Sic in ppo
fiso 2°. Ideo viri debent dissoluere istud
opus diaboli nō pntiendo lino pphibē
do viciis ab hōi 2°. Ideo ap^o. Mo
lre 2° dicat e operibus instructio. s. pletu
ris 2° viciis: magis aut redarguite Ephe. 5.
Nota hic 2° illos q^o pntant ancillas q^o
mittunt ad lavandum 2°. 2° accipiunt illud
turpe lucrū. Itē 2° illi q^o portauit in die do
minico mīstrā ludis p eoz festo 2°.

CDico quarto in puerfatione spāli. Con
uersatio fuit in magna pauprate adeo q^o
nec lectū habebat ad dormiēdū. vñ ipse vi
cit. Vulpes foveas hñt 2°. Mat. 8. 2° hoc p
pter nos. Vñ ap^o. Scitis gratiā dñi nostri
lesu xpi q^o ppter nos egenus factus est
et esset dñs: ut illius inopia vos diuites
essetis. 2°. Cor. 8. In hoc isti duo ap^o fuerūt
pformes xpo. Die q^o respuerunt donaria
magna 2° thesauros sibi missos a rege 2°.
Die hystoria Moralliter: hoc tangit religio
sos qui debent esse paupes q^o debēt dicere.
Ecce nos reliquimus oīa 2° secuti sumus
te 2°. Nota q^o dñs intelligi Reliquimus
oīa 2°. q^o pertinet magis ad affectū q^o cen
sum ut dicit Greg. 2°. Clerici vero debēt ca
uere a symonia. layci vero a furto. rapina. 2°
usura 2°. Quis farabatur iam nō fure: ma
gis aut laborat operando manibus suis:
ut habeat unde tribuat necessitatem patri
ti Ephe. 4. 2°.

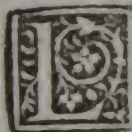
CDico quinto 2°. In predicatione enāge
licali. Nam xps pñcabat pñiam 2°. Venit
lesus pñicans euāgeliū regni dei vi. Pe

nitemini 2° credere euāgeliū Mat. 1. In hoc
isti duo ap^o fuerunt sibi filios pñsertim In
das i. Thadeus: de quo scribit in hystoria
ecclesiastica lib. 1. circa finem. Quod xps post
ascensionē misit eum ad Abagap regem in
firmū ut ipsum curaret mente 2° corpore: ad
quē cum Thadeus fuisset ingressus. visus
est Abagaro diuini nescio q^o splendoris in
vultu ap^o Thadel. q^o cum videret adora
uit Thadeū: qui pñcauit illi lesū xpm 2°
credentē sanauit 2°. Nam noluerunt pde
re fornicarium ut posset facere pñiam 2°.
Die hystoria de filia puella spūgnata 2°.
Moralliter duas doctrinas habemas hic.
Primo p puellis ut caueat a philocapris:
q^o de loquela venit ad risum. de risu tactū
de tactu ad oscula. de osculis ad peccatū.
de peccato ad infernū 2°. Nota pñia pñue
tudinem puellarū que nō vadunt ad nullū
in diebus festis 2°. Scia doctrina est nō
diffamare aliquē 2°. aliter tēmini restimere
famam magis q^o bona alia: q^o melius est
nomē bonū q^o diuitie multe Prover. 22.
Aug⁹. Nō pigeat ex ipso ore pñerre med
camenta: unde facta sunt vulnera.

CDico sexto 2°. In passide martyriali: q^o
stus mori veluit ut hñs ad decem trape
ret. Quatuordecim xps semel mortuus est pro
peccatis nostris: iustus pro iniustis ut nos
offerret deo 2°. i. Pe. 3. Ita isti ap^o ppter
predicare 2° trahere gentes ab errore mor
tali sunt 2°. Die eius martyrium 2°.

Deo gratias. Amen.

CIn festo omnium sanctorum.
Sermo primus.

Laudate do

minuz in sanctis eius ps.
150. Hodie fit festū de om
nib⁹ sanctis. Ratio ē qua
re ecclesia instituit hoc fe
stum: q^o nō sufficit tēpus totius anni ad
faciendū festum de quolibet sancto. Unde
de solis martyribus dicit Hieronymus q^o
quolibet die per totum annū posset fieri fe
stum de quinq⁹ milib⁹ 2°. Et ideo dicit the
ma. Laudate: quasi diceret. Xicet infra an
nū festiuitis modo de vno modo de alio:

In festo omnium sanctorum

modo tamen simul Laudate dominū 1c.
Ratio huius verbi est: quod quilibet magister
faciens opus suum seu artificium aliquod
optimum: laudabilis esset. Verbi gratia.
Si aliquis faceret aliquā pulchram na-
uem et posito pro possibili quod esset talis ma-
gister quod faceret navim que posset sine ven-
to et contra ventum navigare, et quando est
onerata fret ad portum per se sine nantaz
labore et sine provisione ciborum 1c. Quod
tunc laudaret magister iste 1c. Si: ipse in-
quātum deus fecit talem navem. scilicet animaz
trium copertariū. scilicet trium potentiarum que
quando recedit de portu huius mundi in
morte onusta meribus virtutum. scilicet humilit-
tatis. patientie 1c. sine navis naufragat ad
portum paradisi et ibi exoneratur ostendens
opera que fecit 1c. et tunc christus interro-
gat eam 1c. Dic practice. Ideo laudabilis
est de ista navis 1c. Ideo David tangens
istam rationem dicit. Mirabilis deus in san-
ctis suis: deus israel ipse dabit vir. ecce on-
navis: et fortitudinem. scilicet contra pericula hu-
ius maris: benedictus deus. scilicet qui tale opus
fecit. Ideo sicut David laudat deum de his:
ita dicit nobis quod laudemus eum dicens.
Laudate dñm 1c. Vel pro introitu sermo-
nis dicit pro declaratione: nota quod pulchra di-
vina magnitudo sit laudabilis valde in o-
mnibus operibus suis: supra illud. Fidelis do-
minus in omnibus verbis suis et sanctus in o-
mnibus operibus suis. ps. 144. Tamen magis
laudabilis est in opere quod facit ad glori-
ficandum sanctos suos. Pro cuius ratione
intelligenda: nota quod tria sunt genera operis
que facit deus in quibus comprehendunt
omnes operationes divine. Unum est opus
creationis. Secundum iustificationis. Tertium
glorificationis. Primum est magnū. Secundum
est maius. Tertium est maximum. Primum
ergo est in ceteris creaturis quas in natu-
ra sua constituit deus et conservat in ea: fi-
ent sunt corpora celestia et terrestria maris
et aeris 1c. Magnum opus est hoc: et ideo
laudabilis est deus. Propter hoc David
inuitat omnes creaturas ad laudandum
deum dñm. Laudate dominum de celis 1c. et
subdit rationem. Quia ipse dixit et facta
sunt 1c. Ad idē tres præsens in camino ignis.
Benedicite omnia opera domini dñm 1c.

Dant. 3. Sed in sanctis suis magis est lau-
dabilis: quibus dat deus et gratiam et glo-
riam. Opus enim gratie est maius primo.
Propter et finem etiam opus laudat David do-
minū dñm. Benedic anima mea domino
et omnia que intra me sunt nomini. scilicet. Be-
nedic anima mea domino et nomini. omnes
re. etiam. qui pro. o. iniqui. et. qui. sa. omnes in
fir. 1c. 1c. ps. 102. Nam ut dicit Augustinus super
illud Jo. 14. Qui credit in me opera que
ego facio et ipse faciet et maiora horum fa-
ciat. Valius inquit opus est et impio facere
pium: quod creare etiam et terram. Declara ut
dicit dominica. 14. post festum tris. sermo. qui
incipit Iesu preceptor 1c. in introitu. Item
maximū est opus glorie que finis est ei na-
ture et gratie. ergo excellentio: huius que sunt
ad finem. Ideo dicit ps. Considerationes eius
super omnia opera eius ps. 144. Da filia
dinem de eo quod facit navem pulchram: lauda-
bilis est sed magis laudabilis est si ipsemet
postquam illa fecit peruenit ad portū inter p-
cellas et fluctus 1c. Sic deus 1c. Jo. David.
Mirabilis deus in sanctis suis. scilicet de israel
ipse dabit virtutē. scilicet gratie que non sit vir-
tus ista dat cum virtute infusa. Et fortitudi-
nem. scilicet glorie que dñi fortitudo ab effectu quod
gloria facit fortes et invincibiles aias et in-
corruptibiles ab omni culpa 1c. propterea er-
go in themate proposito inuitat nos psalmi-
sta ad laudandū deū in sanctis eius 1c. di-
cens. Laudate 1c. non solum ore sed etiam ope-
re: quod non est speciosa laus in ore peccato-
ris Eccl. 15. Sed diceret aliquis. Ex quo vos
David dicitis quod laudemus: ostendatis no-
bis quāto est laudandus in sanctis. Propter
hoc ipse David in eodē ps. Ostendit no-
bis modū particulariter dñm. Laudate eū in
firmamento virtutis eius 1c. usque in finem.
ubi ponit. et. gradus sanctorum in quibus lau-
dandus est deus. Primus gradus est virgi-
nis marie. Secundus sanctorum angelorum. Terti-
us patriarcharum. et sic per ordinem succedunt.
Primas ergo gradus ē virginis marie
de qua dicit. Laudate eū in firmamento vir-
tutis eius. Firmamentū virtutis dei est vir-
go maria que fuit firmamentū virtutis. scilicet
sanctissimae quod in utero sanctificata plus alio.
ex utero nata sanctorum alio. quod nunquam pec-
cavit etiam venialiter. cum tamen nullus fuerit

et ipse salu a veniall. Unde. i. Jo. i. Si
dixerimus qz pec. nō ha. rē. Ideo David.
Sanctificauit tabernaculū suū altissimū. i.
virginem mariā: qz sicut rex qui vadit ad
campū habet tendam seu tentoriū: sic xps
veniens ad campū huius mundi habuit
tendam. i. vterū virginis. Deus in medio
eius nō cōmouebitur. non oleit prostrabit
s. per mortale. sed non cōmouebitur. s. per
veniale. Patet pma ratio. quare virgo ma-
ria dicit firmamentū virtutis dei. Secūda
ratio est qz fuit firmissima in passione xpi
in qua omnes perdidērunt fidem ppter ip-
sam. Duplex est ergo ratio quare virgo ma-
ria dicit firmamentū virtutis dei. Primo
qz fuit summa z nunq̄ fuit mota per culpā
etiam venialem. Secūda qz nunq̄ fuit mota
per infidelitatem. Debemus ergo ipsā lau-
dare non solū ore sed opere: qz nō est spe-
cialis laus in ore peccatoris. Eccl. i. s. s. d.
spēdalliter faciemus si sumus simili in bono
pposito: z nō ea dēre propter detractiōes
aliorū. vel ppter tediū rē. vel alia de causa.
Debet. ii. pmo hō bene cogitare quē statū
dē assumere sine religiois siue aliū bonū:
z postq̄ assumpserit firmiter dē pēuerare
dicendo. Decretis mea in seculū sēt rē.
Nota hic de stabilitate z mutabilitate illo-
rū qui promiserunt fabricare sed nō attende-
runt. Longi pmeū z attender cūti. Nota
hic de studio ut firmiter teneat. z sic in fili-
bus: vt expedit. Unde. 2. p. 2. Melius
erat eis nō cognoscere viam iustitię: q̄ post
cognitionem retrorsum conuerit ab eo qd il-
lis traditū est sancto mandato.

Secūda gradus est sanctorū angelorū: de
quibus dicit Laudate eū in virtutib⁹ ei⁹.
Sācti angeli dēant virtutes dei. Ratio z
auctoritas. Quia regula est p̄hie qz virtus
est media inter potentiam z actum. Verbi
gratia. potentia appetitiua intellectiua que
dicitur voluntas operatur actum iudican-
di per medium iustitię. Ideo iustitia dicit
virtus. Sic actus penitendi. per medium
penitentie. Sic potentia appetitiua sensiti-
ua producit actum castitatis. vt caste quis
vivat per medium castitatis. Et ideo casti-
tas dicitur virtus. Virtus ergo est mediū
quo potentia producit actum. Potentia

enim de se est indifferens ad bonum z ma-
lum actum: sed virtus est media rē. Et per
virtutem substantia seu res producit actum
sine operationem suam. Verbi gratia. de
sole qui producit actum calefactionis z il-
luminatiōis rē. per mediam virtutis sue.
Illumis. Virtus ergo lucis est qualitas me-
dia inter solem qui non descendit ad nos
z operationem rē. sicut de igne rē. Et mo-
do deus per creaturas spirituales. i. ange-
los operatur in hoc mundo. Nam corpora
ecclesiā per angelos mouentur. Item homi-
nes per angelos custodiuntur rē. Item spe-
cies bestiarum diuerse per angelos conser-
uantur. Item regna prouincie. ciuitates rē.
Ideo Greg. in. 4. dicit. In hoc mūdo visibi-
li nihil nisi per creaturam inuisibilem rēspo-
ni potest. Et Aug⁹. in lib. 9. q. 1. Quaqueq̄
res visibillis in hoc mundo habet angelū
eam potestatem sibi prepositam. Fiat ergo
ratio. Si virtus est illud per quod res operat
z erit in actū suū: z deus operatur per
angelos. ergo rē. Quātas christi. Tunc vir-
tutes celorū mouebantur Luc. 21. Greg. s. d.
dominus virtutes celorū: nisi angelos z ar-
changelos appellat: ergo Laudate dominū
in virtutibus eius. Moraliter laudant an-
geli non solū ore sed opere imitando ange-
los in officiis: qz sic angeli sunt administrato-
res officiorū diuinorū. Nōne omnes sunt ad-
ministratores spūs in mī. mīssī. propter eos q
bere. ca. 1. Heb. i. Ita z nos debemus an-
dare officia diuina. mīssas. z sermones rē. z
ministrare alijs huiusmodi diuina. Quā an-
dare dicit vni Apoc. vltimo. Et quisq̄bet de-
bet ministrare sibi qz cuiusq̄ pertinet sibi of-
ficium suū. Prelatus in suo. Capitaneus
in suo rē. Dic vt expedit. Dic de guberna-
tione hospitalis rē. Item de inuentario li-
broz et alijs rez conuentū rē. Item de
gubernatione studij. Ali. 2. Pe. i. Ellos autē
curam oēm subinferentes mīstrate in fide
vestra virtutem rē.

Tertius gradus est sanctorū patriarcharū
sibi ordinem temporū. Postq̄ adā pec-
cauit deus noluit totaliter deserere mundū
sed misit aliquas personas sanctas. s. pa-
triaras. s. pater z archos qz est princeps. i.
principium patrum. De istis dicit David.

In festo omnium sanctorum

Laudate eum in multitudine magnitudinis eius. Magnitudo vel dicitur eius misericordia tam magna quod dicit David. Et miserationes eius super omnia opera eius. Patriarche autem fuerunt valde misericordes: quod patet quia stabant in via et recipiebant peregrinos etc. expectantes salarum a deo: ut patet de Abraham et Noe. Gen. 18. et 19. Ecce multitudo magnitudinis. i. misericordie eius. Ideo Eccl. 44. Laudemus vobis gloriosos et parentes nostros in generatione sua. Moraliter laudamus eos verbo et opere. misericordiam proximis exhibendo etc. Beati misericordes: quoniam ipsi misericordiam consequentur Mat. 5. Et presertim circa relictas animarum defunctorum in testis etc. qui clamant. Misere mei etc. Sic ut expedit. Quartus gradus est prophetarum qui fuerunt filii patriarcharum prophetantes fidem quam nunc tenemus. De istis dicit David. Laudate eum in sono tube. Predicatio. n. prophetarum dicitur sonus tube triplici ratione. Prima quia tuba est una et habet tres canones: ita predicatio prophetarum erat de uno deo in essentia sed trino in personis: per figuras tamen et enigmata predicabant prophetę. Secunda ratio quia tuba est stricta ex parte sonantis sed lata circa aliud caput: sic predicatorum. i. prophete erant arcti et stricti circa se per penam: sicut faciebat Apostolus qui dicebat. Castigo corpus meum in servitutem redigo. ne forte deus aliis predicaveris ipse reprobus efficiar. i. Cor. 9. Tercia autem erat lata per charitatem et clara. Tertia ratio quia oportet quod tuba manibus tangatur ad hoc ut sonetur: sic predicatio prophetarum tangebatur manu. i. opere: quia quod verbo predicabant opere complebant. ut sic hodie. Qui predicas non solum facis etc. Ro. 2. Ecce quare predicatio prophetarum dicitur tuba. Auctoritas. Clama ne cesses quasi tuba et alta vocem tuam et annuntia populo meo scelera eorum et Romae Jacob peccata eorum Isa. 58. Debemus ergo laudare deum in prophetarum opere complendo quod ore laudamus. non blasphemando etc. Vel dicit predicando aliquid quod auditis in predicatione. Melius est hoc quam vacare fabulationibus die festo in theatris et domibus: putantes quia observatis festa et vacatis oculo detractationibus et vanitatibus etc. Vel dicit

quod debemus opere laudare prophetas credendo firmiter fidem quam predicaverunt. Cum alias propter unum blasphemum tota ciuitas patitur. Rō quod omnes sunt in culpa. Nam si viderent lupum intrantem ciuitatem omnes clamarent etc. sed contra blasphemum deum et sanctos nullus clamat etc. Sic ut expedit. Quintus gradus est apostolorum qui licet sint maiores: tamen non secundum ordinem temporis. De quibus dicit. Laudate deum in psalterio et cythara. Apostoli dicunt psalterium et cythara. Ratio quod psalterium sonatur in camera cuius lo. cordis per quod significatur sancta vita apostolorum que consistit in obedientia. lo. mandatorum. Sicut autem si una corda discordes non esset bonus sonus: sic si unum tantum mandatum transgreditur etc. quod. Quia tota legem seruauerit. offendat autem in uno: factus est oīum reus Jac. 2. Armonia enim destruita est etc. Cythara vero habet vocem altam et acutam: per quod significatur predicatio apostolorum altissima: quod in omnem terram extulit sonus eorum etc. Et acutissima quod de vultibus etc. Laudamus ergo deum in apostolorum ore et opere seruando. x. precepta etc. Consecramus deum in cythara in psalterio. x. cordarum psallite illi ps. 32.

Sextus est martyrum. De quibus dicit. Laudate eum in tympano et choro: quia martyres percutiebant in tympanum: et clamabant ut chorus. dicendo christianus sum: et in quo libet scito dicendo Iesus. Et angeli tripudabant ad istum sonum. In persona martyrum dicit apostolus. Benedicimur et benedicimus persecutionem patimur et sustinemus: blasphemamur et obsecramus: tanquam purgamenta huius mundi facti sumus. i. Cor. 4. Item de martyribus cantat ecclesia. Laudantur gloria. more videtur. etc. Laudare ergo debemus etc. opere habendo patientiam in tribulationibus et iniuriis etc. Multi habent patientiam canam et asinorum: qui nunquam irascuntur nisi quando iniuriam seu violentiam patiantur etc. Ideo apostolus Iud. 10. Patientia vobis necessaria est etc.

Septimus gradus est sanctorum doctorum. Reg. 1. misg. Cyrilli Aug. etc. De quibus dicit. Laudate eum in cordis et organo. Doctores sancti dicitur corde. i. instrumentum cordarum ut lūtrum in quo est lignum aridum cum cordis tractis

In cōmemoratiōe

compositio et contrarij rē. Nullum autē naturale pprie loquendo ē pena rē. S; adhuc pōt q̄rī: pone q̄ hō fecit multa peccā mortalia de quibus habuit cōtritionem sed nō plene satisfecit: rē ideo in purgatorio satisfaciēt in iudicio futuro. anima cum corpore similibis. ergo sola aīa soluit penam in purgatorio rē nō corpus. Dicet aliquis q̄re nunc p̄remiat aīa vel puniatur in inferno sine corpore? R: q̄ opera bona vel mala p̄rī sunt ab aīa q̄ a corpore. s. cogitando. pponendo. v. libādo rē. Verbi grā. de clemosyna rē. Itē de testamento rē. rē sic de alijs. Item eī de malis opibus prius aīa cogitat. ordinat. vel liberat rē. rē postea corpus eregit: rē prius aīa remunerat vel puniē. deinde post dies iudicij corpus etiā rē. Ita ergo est rō q̄ boni rē mali resurgunt. Auctoritas Athanasij. Ad eū. s. xpi aduentum: oēs hoīes resurgere hnt eum corporib; suis rē reddidit rē. Ita autem resurrectio: nō fiet de potentia nature vel creature: q̄ creatura occidere potest nō uiuificare: sed solus deus mortificat rē uiuificat Deut. 32. Ego occidam rē ego uiuere faciam rē. Item. i. R. 2. Dñs mortificat rē uiuat. dedit. ad infer. rē reducit. Nec mīp q̄ si de nihilo oīa creauit. Itē dicit rē facta sunt rē. multo magis nuncius autē erit. Ad eīa q̄l clamabit voce magna di. Surgite mortui rē uenite ad iudiciū. De hac voce dicit thema. Dñs q̄l i mo. sunt rē. De hac voce dicit Dauid. Ecce dabit uocē sue uocē uirtutis. Glo. suscitandū mortuos. Itam uocem ap̄ls uocat tubā i. Theb. 4. Ip̄e dñs in tuba rē in uocē archangelī rē in tuba dei descendet de celo rē. Patet thema. Sup̄ quo sunt due. q. subtiles. Vel dīc q̄ est una q̄d que format infra. rē est triplex rñsō fm q̄ tripliciter possunt summi monumenta.

Prima rñsō est hystorica seu litteralis accipiendo monumenta. s. elementa.

Secunda est tripologica siue moralis accipiendo monumenta. s. malos homines.

Tertia responsio est allegorica siue sp̄sālis accipiendo monumenta pro receptaculis animarum: rē sic totus sermo comprehenditur rē.

Prima ibi. Omnes qui in mo. sunt rē. Quid de illis qui nūq̄ fuerunt sepulti in monumentis sicut sunt deuorati a bestijs vel

combusti. Item submersi rē. Nota duas responsiones. Una est litteralis: altere moralis.

Pro prima dico q̄ impossibile est aliquē mori quin sepellatur in monumento: quia deus fecit quattuor monumenta. s. quattuor elementa. s. terram. aquam rē. in que oportet corpora mortua resolui: sicut ex ip̄is fuerunt composita. Cui applaudit regula iuris. Omnis res per quascanq̄ causas nascitur: per easdem dissoluitur. De regu. iur. c. i. ff. c. i. Nihil tam naturale: q̄ uiuum quodq̄ eo uiculo posse dissolui quo colligatum est. Quod autem elementa dicuntur monumenta: auctoritas. p̄. 48. Sepulchra eorum. s. hominum domus illorum in eternum. s. usq̄ ad finem mundi. Nec auctoritas necessario intelligitur de clementis: quia nullum sepulchrum aliud manet in eternū. siue sit aureum siue marmoreum rē. q̄ ignis conflagrationis destruit omnia elementa. De elementis ergo intelligitur thema. Omnes qui in monumentis sunt rē.

Secunda responsio est moralis: pro qua sciendum q̄ in sacra scriptura persone male uite dicuntur monumenta siue sepulchra. Ratio rē auctoritas. Ratio quia sicut sepulchra sunt exterius ornata rē intus sunt plena putredine. sic persone male uite rē. Verbi gratia. quando aliquis rex vel dominus vadit rē coram eo portatur ensis qui representat iusticiam ecce ornamentum foris. Sed si intus in animo est inustus. raptor. laturiosus rē. est sepulchrum. Idem de prelati. cardinalibus. episcopis rē. si sunt symoniaei rē. Idem de religiosi qui uidentur extra mortificati eum oculis in terris desertis rē. si intus sunt superbi rē auari sunt sepulchra. Idem de clericis qui portant coronam regiam in signum regis: quia clerici sunt reges. s. regentes se rē alios. propterea portant coronam: ut dicit ter. i. 2. q. 2. Duo genera: propter hoc vocatur regale sacerdotium. i. p̄. 2. Vel se Glo. in cl. Quoniam de uita rē ho. cl. Idem de mulieribus que exterius sunt ornate rē. si intus sunt meretrices rē. sepulchra sunt. Auctoritas. Te uobis scribe rē p̄p̄a. hypocrisis qui similes estis sepulchris dealbatis. que aforis hominibus apparent speciosa intus uero plena sunt ossibus mortuorum rē omni spurcitia. Sic rē uos

quidem a foris appareris hominibus iusti:
intus vero pleni es hy pocrisi & iniquita-
te Mat. 23. Ecce quare persone male discun-
tur monumenta. Or modo de bonis perso-
nis non erat dubitatio: q̄ resurrexerunt sunt
sed de malis: sic propter illud verbum Da-
uid ps. 1. Quia non resurgent impij in iudi-
cio &c. Christus ergo ad tot eundam istam
dubitationem discit in themate. Omnes q̄
in mo. sunt &c. quasi diceret. Non solum bo-
ni sed & mali resurgent. Et hoc latus ex-
primit dominus dum dicit. Procedent qui
bona fecerunt in resurrectionem vite. Qui
mala egerunt in resurrectionem iudicii. Ad
verbum David dicendam fin magistram
sententiarum in. 4. d. q̄ duplex est iudiciū.
Unus discalceus seu discipulationis Alis
retributionis. Primo iudicio non om-
nes in iudicabuntur sed solum illi quorum me-
rita sunt permitta demeritis: sed illi quo-
rum merita non sunt permitta demeritis
ut sancti perfecti vel econtra ut infideles:
non iudicabuntur. Jo. 5. Qui non credit
iam iudicatus est: & sic intelligitur auctori-
tas David. Secundo vero iudicio omnes in-
dicabuntur iudicium tertium illud Jo. 5.
Procedent qui bona fecerunt in resurre-
ctionem vite: qui vero mala egerunt: in re-
surrectionem iudicii. Et de hoc loquitur the-
ma &c. & sic patet prima questio.

Secunda questio super verbo. Audient vo-
cem filij dei. econtra quia in monumentis
quomodo docet q̄ sumatur monumentum non
sunt nisi corpora putrida vel resoluta sine
anima: quomodo ergo audient &c. Respon-
deo sicut deus ab initio ordinavit quattuor
monumenta corporibus. In quattuor elemen-
tis ut dicit in prima q. Sic ordinavit quat-
tuor monumenta animabus: nec est ali-
qua anima que non vadat ad aliquod isto-
ram monumentorum.

Primum est infernus damnatorum.

Secundum est limbus paucorum.

Tertium est locus purgandorum.

Quartum est locus beatorum.

Et in quocūq; monumento istorum sint aīe:
audient vocem filij dei: qui clamabit p̄ mi-
chaeli ad quattuor partes mundi. Sur-
ge mortui &c. que vox audietur in oībus
predictis locis quattuor. & statim quelibet

aīa virtute dei inueniet suū corpus quod
cognoscat sicut tu quando de mane surgis
de lecto cognoscis vestem tuā qua expolias
si te in sero. De istis monumentis potest in-
telligi illud Mat. 24. Mittet angelos suos
cum tuba & voce magna & congregabunt
electos eius a quattuor ventis celi a sumis
celorum vsq; ad terminos eop. Nota Alis
mīs celorum. In nouem ordinibus angelorum
in quibus aīe sanctorum sunt collocata & oēs
audient illam vocē. Usq; ad terminos eop.
terminus est illa pars que plus distat: q̄ oēs
qui sunt ibi audient etiam illam vocem ta-
be que tuba nō erit materialis s; metapho-
rice dicitur tuba: quia illa vox erit ita crade-
lis q̄ operatur tube causas vox est vox ter-
roris. In primo ergo monumento. In infer-
no sepellantur aīe peccatorum impenitentium.
Auctoritas ipsi de diuine epulone. Doctus
est dices & sepultus est in inferno. Luc. 16.
& loquitur de anima: quia corpus in terra
fuit sepultum. Pro istis ergo nō est inter-
dicto ecclesie exorare quia nihil prodesset: q̄
ab inferno nulla est redemptio. Nulla nec
ereundi nec penam allentandi: quod osten-
ditur in predicto diuine qui perebat & ad-
huc gattam aque & nunq̄ obtinuit nec ob-
tinebit in eternum. Ideo. Prover. 11. Mor-
tuo homine impio nulla erit ultra spes. So-
lam de anima Tractant impatoris legitur
ad orationem beati Gregorij liberata: qui
tamen fuit propter hoc penitus &c. Ante
obitum tuum operare iustitiam. I. penitentiā
quoniam non est apud inferos inuenire ci-
bum. I. refrigerium Eccli. 14. Ideo non est
garris ibi sepulturam. Nota quomodo ani-
ma in inferno sepelitur ad modum corpo-
ris mortui quando portatur ad sepulturā.
Vide dominica prima post festum trinitatis
ser. 1. Sic potes tangere quare pena inferni
est eterna cum culpa fuerit temporalis. Itē
contra opinionem quorundam canonistarum
qui dicunt q̄ bona sacra pro damnatis pro-
sunt eis ad misericordiam penā &c. De quo vide
in primo ser. dominica prima post festum
trinitatis. & vide infra sermone. 3. qui incipit
Scribe beati mortui &c. parte vltima in si-
ne &c. Secus locus. I. limbus puerorum est cir-
ca infernū damnatorum ascendendo: sed non
est ibi ignis. nec demones. nec tormenta.

De ij

In cōmemoratione defunctoctorū

nec doloris. In hunc locū vadant pueri aē
vsum rōnis decedētes nō baptizati. q. nō
lum hnt dolorē sensibillē: nō hnt lumen
gratie nec claritatem glorie nec vnq. viderē
bunt. Rō q. priuatio vñsionis diuine debet
petō ex pte auersionis. tormentū vero sensi-
bile debet petō ex pte cōuersionis. In istis
aut pueris nō fuit puerio ppter defectum
vñs rōnis. ideo nō hnt tormentū sensibile
sed bene est auersio ab incōmutabili bono
ppter defectum satisfactio originalis et gratie.
et pstant in eternā vñsione diuina et sunt
in isto loco. Iste aut locus dī monumentū.
Auctas. Quid tu hic aut quasi q. hic. q.
erexit tibi hic sepulchrū Isa. 22. Et loq.
piero in originali decedenti. Ter dicit hic:
denotans tria loca. Primo vterū matris i
quo fuit pceptus dī. Quid tu hic. Sup. 3.
fuit q. nō habes paradysum quasi dī. non
aliquē peccatū nisi originale. Secūdo de mun-
do in quo natus est dī. Quid tu hic. s.
fecisti peccatū nō. Tertio de symbo dī dī
tertiū hic rē. nō hnt ergo tormentū sed q.
fuit inuēdū nō pnt intrare sanctuariū dei.
Ideo xps. Nisi q. renatus fuerit ex aqua
et spā sancto nō pnt intrare in regnum dei
Jo. 3. Pro istis etiam non orat ecclesia.
Tertius locus est purgatoriū in quem va-
dunt aīc hntes ventalia solū vel mortalia
de qbus fecerāt pñsam nō cōpletā rē. De-
clara rē. talis locus dī sepulchrū. Auctas
allegorice. Emerunt ex illis agrū sigillū in se-
pulturā peregrinorū. Mat. 27. Emerunt ex
illis. s. operib. penitētijs inuēctis a pñsore
Agrū. s. purgatoriū q. dī ager nō aut carcer
q. ibi sunt flores grāp et orationū et aliorū
suffragiorū rē. et orant deū vt ponat in cor
amicorū suorū vt faciant illis suffragia alio
petunt iusticiā p illos. Nota In sepulturā
peregrinorū q. in purgatorio sepeliunt illi
solū q. in hoc mūdo peregrinū fuerant vte-
res eo tanq. aduena et viatores sed cum bo-
nis operib. misuerant lignū seuū et stipu-
lā et ideo salui erūt: sic nō quasi p ignem. 2.
Cor. 3. Nota p executores testamentorū rē.
Auctas. Nunq. deus faciet vindictā ele-
ctorū suorū clamantū ad se dīe ac nocte et
patientīa hēbit in illis. dico vobis q. cito fa-
ciet vindictā Luc. 18. Pro istis ergo indigē-
tibus inuēctio ecclesie est orare semp sed pte

sertim hodie rē. Nota hic quattuor modos
suffragiorū. 1. q. 2. Aīc defunctorū. Q. si vide-
retis quot aīc erant de purgatorio et va-
dunt pñsionaliter ad paradysum. vbi post
q. resurrexerūt in purgatorio resurrexerūt ei-
bis ineffabilibus rē. de qbus xps. Ego dī-
spono vobis sicut dispo. mibi pater meus re-
gnū. vt edatis et bibatis sup mēsam meam
in regno meo Luc. 22. Ideo oratis rē. Sā-
cta ergo et salubris est cogitatio p defunctorū
erorare vt a petis soluantur. 2. Mach. 12.
Quartus locus est bēd. in celo empyreo.
Dic de illis q. vadunt ad istū locū rē. factū
est vt morerēt mēdici et portaret ab āge-
lis in sinu abrae Lu. 16. Iste etiā locus dī
monumentū. Auctas allegorice: quasi effu-
dientes thesaurū gaudenq. vehemēter cū
inuenierint sepulchrū Job. 3. Declara p fili-
tadine de laborantibus ad effodiendū the-
saurū et postea letant cum inuenierint. Sic
penitentes in hoc mūdo nō hnt nisi laborē
ad thesaurū vite eterne inueniendū: sed cū
inuenierint post mortē gaudent rē. Q. is dī
seplina. s. pñia in pñia. qdē videt nō esse
gandē sed merorū: postea aut fractū paca-
tissimū exultans p eā reddet iusticiā Ier. 17.
Ite Apoc. 14. Audiat vocē de celo dīcē-
te mibi: Bī mortui q. in dño moriunt rē.
vñq. sequunt illos. Ideo xps. Dico vobis
gaudiū est angelis dei in celis sup vno pec-
centi agente. Lu. 15. Deo grās. Amē.

Item de mortuis Sermo secundus.

cribe beati

mortui qui in dño moriū-
tur. Apoc. 14. Pro decla-
ratione huius verbi scien-
dū q. magna differētia est
inter verbū vocale et verbū liale: q. vobis
vocale solū se extendit ad pñes q. sunt hic
et nō durat nisi q. diu pñer. Euclat emiliū
semel irrevocabile verbū. Sed verbū liale
siue scriptum se extendit ad pñes et futu-
ros. Et ideo antiquus q. deus reuelabat p
pñis aliqua secreta precipibat eis vt illa
scriberet q. nō solum reuelabat ea p pñi-
bus q. tunc erant: sed etiā p nobis futuro
ad futurā rei memoriā. Item Apoc. 1. Q. v-
vides scribe i libro et mitte septē ecclesie rē.

Ideo Jsa. 8. Sume tibi librum grande et scribe in eo omnia verba ista. Item Abacuc. 2. Scribe visum et explana eum super tabulas ut peregrinatus qui legerit ed: quod adhuc visus percul. Item et qui revelavit beatus Joannes evangeliste statum animarum defanctorum dixit sibi. Recipe incensum et papirum et scribe. Dicit et quod: Beati mortui etc. Mater thema. Et nota quod in ista revelacione Joannes non loquitur nisi de animabus que sunt in paradiso vel et in purgatorio. Sed et alijs inveniuntur auctoritatem quam scribit Daniel. Nota per historiam regis Balthasar qui in cena vidit tres digitos scribentes etc. Dan. 5. Die per historiam etc. Dicit et. Hec est ad scripturam que digesta est. Mane et betel phares. Et hoc est interpretatio sermonis. Mane numeravit deus regnum tuum et complavit illud. T betel apertus es in statum et inventum est minus bonis. Phares et altum est regnum tuum et datat est medius et pios. In qua quid revelacione et auctoritate nota sunt magis secreta.

C Primum est circa ipsius determinationem.

C Secundum circa evidentiam imutationem.

C Tertium circa loci adaptationem.

C Quartum circa scripturam declarationem.

C Quintum secretum est quod Balthasar vidit scripturam illam in cena et non in paradiso. Quare hoc? Respondeo ad insinuandum quod retributio datur animabus in cena. id est in fine diei huius vite et non in paradiso. id est in principio diei vite. Primum elapsa autem post diei totum tempus vite perit usque ad mortem et clarificat in quo deus non dat retributionem etc. Videmus. n. quod deus non statim puniat peccatores. religiosum etc. clericum etc. vel laycum etc. Quare hoc? quod adhuc durat paradatum et deus expectat sero in quo faciet cenam secundum merita vel demerita animarum. In qua expectatione ostendit misericordia dei et iustitia. Misericordia quod videtur peccatores pervertit: iustitia sibi Jsa. 10. Propterea expectat vos dominus et misereatur vestri. Iustitia vero ut digna punitione mereatur quod tantam benignitatem dei prephat: iuxta illud Ro. 2. Ignoras quoniam benignitas dei ad perniciem te adducit. secundum barbam adit tuam et cor: impenitentes et inobedientes tibi irasus die tre et revelacionis iustitiae iudicij dei quod reddit unicuique secundum opera sua. Et nota quod quanto prius expectat tanto gratius puniat. Valerius Lero. in gradu ad vindictam sui divina preedit iram tarditatemque supplicij grantate copulat.

Da similitudinem de trahente arcum quod quanto plus trahit tanto durius percutit. Item nisi percuti fueritis gladius suus vestra. arcum tenebit etc. Tales ergo qui obdurant in peccatis et vivunt secundum propriam voluntatem habent hunc bonum paradisi sed in futuro habebunt malam cenam etc. Die ut infra dicitur. Nota per illos qui post vitam plurimum annorum venientes ad mortem petunt spacium alteri. etc. die etc. alii vni? mensis vel triu etc. Lucas Mat. 20. Cum sero faciet etc. dicit vobis vinces percuratorem suum. Loca operarios et redde illis mercedem etc. Nota quod multi habent hunc bonum paradisi in latuitia. dicitur et honoribus etc. qui habent malam cenam in alio mundo. In qua cena dabitur panis ille de quo Job. 20. Panis eius in vtero eius vertet in sel aspidum irascens. Et vltimo dicitur Deut. 32. Una corpe vna sellis et botrus amarissimus. Fel draconis vni corpe et venena aspidum insanabile. Per oppositum. Multis habent hunc bonum paradisi ut boni etc. qui in alio mundo habebunt bonam cenam. De qua Apo. 14. Beati qui ad cenam agni vocati sunt.

C Secundum secretum est quod rex Balthasar et alij hoc videntes territi sunt. Dicit rex. Unde rex Balthasar satis commotus est et vultus eius immutatus est: et opriatus est et turbatus etc. Hoc significat timorem et terrorem quem habent anime que erant de corpore etc. qui ex vna parte videtur angelum bonum cum corona patris. Et alia diabolum cum catibena. Et ista anima nescit quid dabitur ei. Nota et replum in vltimo par. de illo sero qui mortem nimis timebat. et interrogat quod: respondit. Toto tempore vite mee timui tris. Prius si in vltimo hyatu anima recederet in culpa vel in gloria. Si ceciderit lignum ad austrum aut ad aquilonem: in quocumque loco ceciderit ibi erit Eccles. 11.

C Tertio timor spem timor iudicij: quod statum est hominibus semel mori: et post hoc iudicium Iud. 9.

C Tertio timor spem quod cogitant quid facit anima in illo casu qui cadit in infernum: de quo nunquam potest exire nec surgere. Et adhuc dicit sum in illo timore. Si ergo potest dicere anima misa de corpe egressura. Timor et tremor veniet super me et cotererunt me tenebre et dicit: quod dabit michi penam sicut colombe: et volabo et fugescam ps. 54. Nota per penam non dicitur falcidis nec a gle sed colombe qui per simplicitatem et gentilitatem per cam. De priore Mat. 4. Estote prout columbe sicut serpentes et sicut. sicut colombe. Vide. 16. q. 1. Si cupis. De serbo. Jsa. 59. Quasi colombe

22 19

De mortuis

meditantes gememus. Aliquibus aia volat ad celum sunt innocentia ala dextra: et penitentia sinistra etc. Tertium secretum est qd illa scriptura scripta fuit i pariete. scilicet in firmo lapide: ad denotandum ppetuitatem seu durationem qua hnt aie tam beate qd dñate que in infinitum stabunt etc. Nec pñt eis orationes etc. Ideo dicebat Job 19. Quis mihi tribuat vt scribam simones mei? Quis mihi det vt erarentur in libro stilo ferreo et plumbi lamina. vel celte sculpani in filice? Nota tres modos scribendi. Primi mus modus est fortis. scilicet qñ scribit in libro.

Secus est fortior cum grassio seu scarpello in lamina plumbi. Tertius est fortissimus. scilicet cum grassio in lapide duro et forti. scilicet marmore. De primo dicit Job scribunt in libro: et h scriptura est pro aiabns purgatorij que pos sunt cito liberari: sicut scriptura in libro pot facilliter deleri vel lacerari. Scriptura vero in lamina plumbi est qñ ad aias paradi si qñ in lamina potest mutari scriptura: et qñ mutatur fit pulchrior. Ita aie beate in resur rectione mutabuntur assumendo corpora glo rificata. Sed scriptura in lapide duro et for ti pertinet ad aias inferni etc. Vel dicit circa tertius secreti qd partes duras in quo fuit scriptura illa: significat irrevocabilitate di utine suie a quo appellari non poterit: quia nullas maior nec equis iudex deo. In hac vita potest appellari a snia vel non qdem ad iudicium sed ad aliam curiam elus dem in dñs. scilicet a curia iusticie ad curiam mi sericordie. Nota exēptam de illo qui condē matus est a cesare irato etc. Sic fecit David peccās. quando dixit. Miserere mei deus fm magnam misericordiam tuā etc. Quar ta secretum est qd in illa scriptura erant tan tam tria verba: scilicet mane. thetel. phares. in quo innuuntur qd in alio mundo sunt tres status animarum defunctorum. Et hoc est qd dicit Aug⁹ in libro de cura pro mortuis agenda etc. Nota qd.

Quidam sunt valde boni.

Quidam valde mali.

Quidam mediocriter boni.

Quidam mediocriter mali.

Nec distinctio habet in. c. Cum marthe in si. de cele. mis. Et hec distinctio est ad adul

tis decedētibz. Vel dicit qd infantes bapti zati cōprehenduntur sub primo mēbro dñi sionis. Infantes autem sine baptismo moriē tes nō cōprehendant in dñatione ista. Ad idem. ly. q. 2. Tempus.

Primi sunt qui in hoc mundo vixerunt pfecti et sine peccatis: tales quando moriuntur statim euolant ad paradisum. De quibus Da uid. ps. 125. Cum dederit dilectis suis som num ecce hereditas dñi etc. Pro istis dicitur Wane. i. muneravit deus regnum tuum et cō pleuit illud: quia istorū vita dicitur regnum: iuxta illud. De⁹ auctor pacis et amator quē nosce vivere cui fasce regnare est. Quilibet enim hō bonus est rex trium civitatu qua rum quilibet est maior partibus vel roma. scilicet tres potestas aie etc. Prima est memo ria in qua sunt tot habitationes quot recoz dationes etc. Secus est intelligentia que est maior qd celum et terra: quia est capax divini tatis. Tertia adhuc maior est voluntas in qua habitat deus tanq oblectum etc. S gs dñi. me. ser. meum. ser. et pater meus dñi get eum et ad eum ve. et man. ap. eus. sa. Jo. 14. Item regit quinqz castra que sunt quinqz sensus interiores. scilicet sensus cōis. Imaginatio. memoria. sensitiva. Estimativa. et fantasia. ecce quomodo iustus est rex. Ideo dicitur Apo. 5. Fecisti nos deo nostro regnum et sacerdotes. Dicitur ergo Wane. i. numera vit deus regnum tuum quia iam numera vit deus de quolibet qñ vivit et qñ tam sernet deo. et qñ tam mundo. et qñ tam carni sue. non qd cogat deus liberum arbitrium alienas. sed scit omnia sicut dicit Job. 14. Constituisti terminos eius qui preteriri nō poterant. Breves dies hominis sunt nume ra mensuram eius apud te etc. Et comple vit illud: quia postq bene regnaveris et rege ris dictas tres civitates et quinqz castra. de us complet illud regnum: dando coronam glorie. Tunc enī dicitur rex perfectus quā do est coronatus ab aliquo episcopo. Sic anima a summo episcopo Jesu christo a quo accipit coronam regalem. Ideo Sap. 5. Iusti autem in perpetuum vivunt et apud dominum est merces eorum et cogitatio illo rum apud altissimum. Ideo accipient re gnum decoris et diadema speciei de manu

dn̄i. Pro istis non est orandum dñm modo
fit certum: q̄ insula facit martyri qui orat
pro martyre: De cele. m̄l. c. Cum marthe in
fi. Potest autem esse certum multisplaciter. ut
dicitur supra ser. proximo parte. i. Dñe prattice
quando aia phatur tpo rē. Ideo dñs.
Iustitiam deduxit dñs per vias rectas et
ostendit illi regnum dei: et de il. scientia sane.
honestatis il. i. labo. et cōplent labores illi.
Ceteri sunt qui in hoc mundo vixerunt
mediocriter et de istis Thetel. i. appēsus
es in statera et inuentus es animus habēs
s. de perfectione vite spūalis. Et ideo tales
vadunt ad purgatorium: quia sicut bobas
argenteas. Primo purificat aurum
et argentum in igne et postea facit de eo ca
licem et sicut deus facit de aia iustitiae: que di
ctur aurum per charitatem: et argentum p
fidem. Primo purificat eam per ignē pur
gatorij: et postea ponit eam in mensa sua et.
De hac habetur auctoritas in veteri testa
mento et in nouo. In veteri Malach. 3. Ipse
quasi ignis confians sedebit p̄ans et emē
dans argentum et purgabit filios leui et co
labit eos quasi aurum et quasi argentum. Et
erant dñs offerentes sacrificia in iustitia.
Uide i. de re. 50. di. Et purgabit. Itē Eccli.
2. In igne probatur aurum et argentum: ho
mines vero receptibiles in camino humilia
tionis. Ad idem facit Prover. 17. Et Job.
23. Item in nouo testamento. Ap̄la vnus
cuiusq̄ opus quale sit ignis probabit. Si cu
las opus manserit. quod supēdificante mer
cedem accipiet. Si cuius opus arserit: detri
mentum patietur: ipse tamen saluus erit: sic
tamen quasi per ignem. i. Cor. 3. Nota que
stionem quam facit sanctus Th̄o. in. 4. sen.
di. 21. de anima que ponatur ad purgato
rium a quo angelo portatur a bono vel a
malo: et dicit q̄ a bono. Ratio quia iustitiae
esset q̄ demon victus duceret victorem et.
Dicit prattice quomodo portatur ab angelo
bono. Item de loco purgatorij et. Item no
ta grantatem penarum purgatorij: iuxta
exemplum illius cui data fuit optio q̄ vel
esset infirmus per tres annos. vel q̄ staret
per tres dies in purgatorio et. Ideo Apo
stolus. Uide fratres quomodo caute am
buletis non quasi insipientes sed quasi sa

pientes. redimētes temporis quoniam di
es mali sunt Ephe. 5. Pro istis est oran
dum quia possunt per alios satisfacere qui
non possunt per se ipsos: ut patet per mul
ta exempla in. 4. dialogo. In casu tamen
potest contingere q̄ pro tali non sit oran
dum publice sed potest occulte: puta si mo
ritur quis et communicatus tamen peni
tens: q̄ potest esse: ut in. 2. A nobis de sen
etco. Nota exemplum de anima Pascha
si: quam inuenit Germanus ep̄scopus ca
puanas in balneo et. Dicit exemplum et.
Ceteri sunt qui in hoc mundo vixerunt
in peccatis et impenitentes mortui sunt et
de istis dicitur Idh̄ares. i. diuissum est re
gnum tuum et datum est peris et medio.
Nota Diuissum. i. per rebellionem contra
deum per inobedientiam. Isa. 59. Iniquita
tes vestre diuiderunt inter vos et deum ve
stram. Talis ergo regnat in regno carnali
tatis per inturiam: in regno vanitatis per
superbiam. et in regno cupiditatis per au
ariciam. Quia ergo voluntarie diuissit se ho
mo a deo in vita sua: ideo regnum suum di
uidetur a deo post mortem et ponetur cum
damnatis in inferno: iuxta illud Mat. 24.
Veniet dominus serui illos in die qua nō
sperat. et hora qua ignorat. et diuidet ea par
temq̄ eius ponet cum hypocritis. Ibi erit
fictus et stridor dentium. Ecce quare dicit
diuissum est regnum tuum. Pro talibus er
go non est orandum sicut nec pro demoni
bus. Uide glo. 32. q. 2. Pro obeuntibus et
quo in inferno nonnulla est redemptio q̄
intelligit quando est certum q̄ est in infer
no. Dices in quomodo potest esse certum
de hoc: Respondeo fm̄ Ipe. de palu. in. 4.
di. 45. q. i. ar. 4. conclusionē. 4. Reputatur
certum de hereticis et paganis. Exemplum
de tribus orantibus a i sepulchrum poete
q̄ scirent mellorem et peiorem versum quē
ille vnq̄ fecisset. Et audita est vox. Ipsi
mo de peiore. Omne iuuans statim iuplicet
esse plium. Seco de mellore. Est vltimis
placitis abstinentie bonis. Cum autem pro
ipso. Quidlo vellent orare audimus est ter
tius versus. Nolo pater noster carpe vlti
mor iter. quasi di. damnato mihi nō prodes
set. Unde Greg. panis est pro Trayano.

De liq

In festo sancti Leonardi

Secundo reputat certū de iudicio. vñ trāiens
p cimiteriū eorū nō dī dicere pro eis pī nī.
Uñ Jo. 3. Qui nō credit iam iudicatus ē.
Tertio de xpianis nō sic pōt ēē certū. Uñ
quāto peccatū sit manifestū z nō pnia: pōt
orari p eo in secreto z debēt reddi suffra-
gia siue se occiderit siue in bello iusto. duel-
lo. vel contumēto mortuus sit. aut cū mere-
trice. vñ Aug. p oīd regeneratū dī fieri ora-
tio: sed nō publice ppi scādālū. Exēplū de
monacho ppietario Gregorij. z filij p ius-
pēsis z iuste dānatis: qz ēē latro in morte
penituit sed si inueniat mortuus subito q
prius iust hōc vltē in publico oblatio pro
eo fieri dī: qz iustus si morte pccupat siue
rit zē. De. de pal. Irē reputat esse certum
de illis de qbus habet p scripturā: puta d
Antiocho. 2. Macha. 9. Erabat hic sceler-
sus dñm a quo nō esset misericordiā psecu-
turus. Irē de Iuda q vocatus est a xpo si-
lius pditionis Jo. 17. Irē reputat certū de
hīs de qbus reuelatū est: puta de illo cano-
nico parisiēsi optime fame z puerfationis
z scie excellētis. q post mortē dñi ēē i phere-
tro dñi. Coram dei iudicio accusatus fuit.
Secundo iudicatus sum. Tertio pdenat sum:
sic tandē fuit institutus ordo cartusienfis.
Pōt etiā esse certū vel quasi certū de illis
q desperati moriant. Exēplū de illo merca-
tore q cum sollicitaret facere testm dñi.
Relinquo bona mea pape Martino z aīaz
diabolo. Sic Al. de pīf qui blasphemus
nolēs cōscare zē. obijt zē. Sic de illo mona-
cho qui clam comedeat zē. de quo refert
Greg. in. 4. dīal. z scripti post festū trī. fmo.
42. p. 2. in si. Irē de illis q exēdicatū nolunt
absolui. Nota p exēdicatos ppter manūz
infectiōē in clericos q nō curant z sunt cā-
laquei alijs. Nota tñ q regulari nō pōt ēē
certū. Eccl. 9. Quia i futurū reseruant ier-
ta. Exēplū in vitis patrum de illo q vldit
asam culusdā heremite a demonibus acci-
pi. Aliam vero culusdā paupis ab angelis.
Uñ Eccl. 9. Sunt iusti arcisapiētes z ope-
ra eorū in manu dei: z nī nescit homo vitā
amore vel odio dīgnus sit. sed oīa in futu-
p. seruant incerta. Per hoc p error aliquorū
canonistaz dīcētūz: q licet suffragia nō pos-
sint aīam extrahere de inferno. tñ dant eis
aliquā alienationē z p solationē. z dant ex-

emplū de bastasio portante onus cui datur
ad comedendū z bibendū q licet nō depo-
nat onus tñ sentit refrigerium. error est. Im-
mo anginetur eis pena. Declaret p silitudī-
nem de captiuo in barbaria cui mittit reca-
ptum z p dī in mari: qz hoc sciens captiu-
magis dolet z tristatur. Sic in pposito zē.
Ideo pponer. xi. Mortuo hōe ipso: nulla
erit vltia spes zē. Adde q scripti in fūon-
bus de peccatis in genere ar. 4. fmo. 4. vbi
agīt de suffragijs pte. 2. Pōtēs circa ma-
terā defunctoz pdicare z suffragijs mor-
tuoz. De quo vide qd scripti fmo. De. de pa-
lu. in verbo Suffragia. Pōtēs etiā p dīca-
re de purgatorio. Vide qd scripti in verbo
Purgatorio. Irē de inferno z quō ignis
infernalis qui est corporis pōt agere in
aīam zē. Irē de gloria paradisi que pñit
in tribus dotibus aīe z quattuor corporis
z quō sensuum. de quo scripti in dīca. 20.
post festum trinitatis fmo. i. Et nota hīc de
premio vite qd est denarius dīurn. de quo
Mat. 22. Et quō oīs sūt pñenti. da exēplū
dī dīuerfis vasis plēis zē. Deo grās. Am.

In festo scti Leonardi. Sermo vnus.

Bi sum ego

ille z minister meus erit.
Jo. 12. Nota vbi sum. i. in
gloria i qua xps etiā mor-
talis erat: qz ab instāi cō-
ceptionis habuit tantā gloriā qñā nūc zē.
Ille et minister meus. i. beatus Leonar-
dus erit z nunc est z erit. in eternū. Salute-
tur virgo. Magna excellentia z vtilitas da-
tur mīstris dei. i. gloria brā vt dīcti thēma.
Ideo videamus quot modis poterimus
deo ministrare: vldē z sīca. 10. post festū trī.
fmo. qui incipit Dīlutiones ministracionum
sunt zē p totā z adapta singulas ptes ad
sanctū Leonardū. Deo grās. Amē.

De beato Martino. Sermo vnus.

Qnestavit il-

lam in laboribus z cōple-
uit labores illius. Sap. 10.
Pro intellectu verborū z
introitu sermonis est notan-

dam: q̄ q̄uis oēs homines mundi laborent
q̄ homo ad laborē nascit̄ et aule ad vola-
tum Job. 5. Tñ dīuerse sunt intentiones la-
borantū et dīuerse differentie laboz. Q̄s
ergo labores nostri sunt i triplici differētia.

Quidā sunt corporales fructuosi.

Quidā sunt mundanales viciofi.

Quidā vero sunt spūales virtuosi.

Et de tertīs loquitur thema. Primum
ergo tē. isti sunt illi labores quos patit̄ ho-
mo p̄ p̄servatione corporis sui et suoz: quo
rū curam h̄y qui sunt necessarij q̄bus tene-
tur p̄sistere: quia vt dicit̄ ap̄ls. i. Tim. 5. Si
q̄s suoz et maxime domesticoz curam non
h̄abz. fidem negauit: et est infidelis deterior.
Tñ ea rōne vt vlt̄a h̄ois p̄seruetur. tum q̄
a dño sunt infuncti in p̄niam p̄mox parē
tam: iuxta illud Gen. 3. Maledicta terra in
ope tuo. In laboribus comedēs ex ea cun-
ctis diebus vite tue. Spines et tribulos ger-
minabit tibi. Et infra. In sudore vultus tui
uescēris in pane tuo. Recte fecit deus sicut
sacerdos peccatorū q̄m immergit sibi p̄niam tē.
Et nota Maledicta terra. Ad enī voluit
deus maledicere ade q̄ ex fragilitate pec-
catis. ne p̄tristaretur deliciis suis. i. enī
sicut dicit̄ Aug. nec eue q̄ seducta fuit in
p̄tarnicationem sicut dicit̄ Ap̄ls. i. Tim. 2.
sed serpentis sic. i. diabolo q̄ ex malitia tē.
Sic et maledixit Chaym Gen. 4. Ille ergo
labor est necessarius h̄oi q̄ vt dicit̄ ap̄ls. 2.
Thes. vlt̄. Si q̄s nō vult operari nō man-
ducat. Ad istū dī esse valde sollicitus nec an-
pius h̄o de hoc. Unde Mar. 6. Nolite soli-
citi esse dicentes qd manducabimus aut
qd bibemus tē. vbi dicit̄ Hieron. in ho-
mella. Labor exercendus est sollicitudo tol-
lenda. Scī labores sunt mundanales et
viciofi calasimodi sunt illi quos patitur miser
h̄o avarus pro dīuitijs inordinatē acquirē
dis. Aut lax irasci pro voluptatibus exple-
dis et superbi pro dignitatibus tē. Unde
Oratius versus.

Impiger extremos currit mercator ad ides

Per mare pauperis sagittis p̄ saxa p̄ ignes.

Item Iuuenalis.

Item nunc et vntis aīam cōmiste dolato.

Constitus ligno: dīgitis a morte remotus.

Quartior aut septem si sit latissima tēda.

Isti ergo labores sunt viciofi q̄ ad malum

f nem exercent: et ideo inutiles sunt et in fin-
iterni finaliter. Sap. 3. Infelix et vacua est
spes illoz: et labores sine fructu et inutilia
opa eoz. Et q̄ dēterius ē sunt dānabiles
et detrudent aīam in infernū. Et ideo tales
dānati clamāt in inferno dicētes. Lassati
sumus in via iniquitatis et perditionis: et am-
bulant in vias difficiles. viam autē dñi igno-
ramus. Quid nobis p̄fuit supbia: aut dī-
uitiaz: sacra tēta qd tulit nobis: Transe-
runt oīa illa tanq̄ vmbra et tanq̄ nuncius
fugitans. et tanq̄ nauis que pertranst̄ flu-
ctuantē aquā cuius quā p̄terierit. nō est
vestigia lumenire. Sap. 5. Nota Vias dif-
ficiles: q̄ maiores labores patiant̄ inuisti
p̄ acquirēda dānatione eterna: q̄ iusti p̄
acquirēda gloria eīa. Iere. Et inq̄ ege-
rēt laborauerūt. Nota h̄us illi s Virgili.
Pastor arator. eques. pauli. sent. supaul.

Capra. rura. hostes: quoz labore gran-
de capris. de rure satō. deq̄ hoste subactō.

Nec loc. nec segetes. nec spolia vlla rull.

Tertij labores sunt spūales virtuosi: et isti
sunt quos sustinet et homo p̄ virtutibus et
gratia acquirēda h̄c et gloria in futuro: et
sunt necessarij quia sicut corpus nō potest
vincere sine labore: sic nec anima tē. vñ scire
debes q̄ duo sunt quibus aīa vincit et pascit̄.
i. scia et virtutes p̄tra que tuo habem⁹
duo p̄traria. i. ignorantia et culpa et p̄ntia
tem ad malū. Denus enī est cogitatio hu-
manā cordis prona sunt ad malū ab ado-
lescētia sua Gen. 8. Lā q̄bus oībus nasci-
mur. Et ideo oportet vt laboremus vt scē-
tā et virtutē acquiramus. Vltia enī sine ma-
gistro adificamus et sine labore ignorātes su-
mus: nō aut virtutes. Vñ Aug. 22. de ci-
uitate dei. c. 21. cōplangens de humana mi-
seria Quid est q̄ cum labore meminimus.
sine labore obliuiscimur. cum labore adifec-
imus. sine labore nescimus. cum labore stre-
nuū. sine labore inerte sumus. Hec ille. Igi-
tur laborare debemus multo magis p̄ aīa
q̄ pro corpore q̄ tandē defecurū est. Vñ
ap̄ls. i. Tim. 4. Corporalis exercitatio ad
modicam vtilis est pietas autē ad omnia
vtilis est promiss̄. ha. vñ. que nunc est et futu-
re. h̄s. Labores manū tuaz quia manda-
cabis brīs eoz et bene tibi erit. Et vt ad h̄
diutina sapiētia nos instrueret etiā ipsa vo-

De beato

lavit laborare qñ creaturas in sex diebus cōdidit. et in sabbato requieuit: iuxta illud **Gen. i.** Complensq; deus die sexto opus suū qđ fecerat et requieuit die septimo ab omni ope qđ patrarat. Sic et nos si pro acquirendis virtutib⁹ laborauerimus postea in futuro sabbato quiescemus. Nō enī poterimus nisi prius laborauerimus. Unde qđ **Sathan** voluit quiescere anteq̃ laboraret cum dicit. In celum conscendam super astra celi exaltabo soliam meam. sedebō in monte testi in lateribus aquilonis et. ideo detrusus est in infernum. Unde subditur. Ad infernū detraheris vsq; ad profundū lati **Isa. i. 4.** Beatus ergo **Martinus** sequens diuina vestigia hīc laborauit honestissimis laboribus: et ideo nunc requiescit in gloria. Ideo dicit thema s̃ eo. honestauit et. Nō potest dicere. Modicum laboraui et inueni mihi multam requiem **Ecl. i. 3.** Modo videmus quos labores sustinuit. ubi nota qđ in sex virtutibus acquirendis sicut deus in sex diebus laborauit et nunc requiescit in gloria.

C Primo in acqrenda fide integrali: et hoc conuenit opere prime diei et sic dicitur in qualibet parte.

C Secundo in subleuanda aīa corrigenda spe supernali.

C Tertio in accēdenda charitate diuinali.

C Quarto in optinenda prudentia intellectuāli.

C Quinto in conseruanda paciētia p̃tuali.

C Sexto in exercēda tēperantia corporali.

Iste sunt quasi sex dies in quibus laborauit ut postea requiesceret.

C Primo ergo laborauit beatus **Martinus** in acquirēda fide integrali. Et cōuenit cum opere prime diei in qua facta fuit lux per quā designatur fides. Primo quia est prima inter virtutes: qđ sine ea nulla vera virtus esse pōt. **1. 2. Aug. 2.** Ubi deest cognitio veritatis: falsa est virtus etiam in optimis moribus. Et **Prudentius**. Prima petit capum dubia sub sorte belli pugnatūra fides. Propterea ap̃s vocat eam substantiam sperandū **Heb. xi.** Quia sicut substantia ē prima in vnaquaq; re et fundamentum omnium accidentium: sic fides est prima inter virtutes. Et est fundamentū caputq;

ta illud **1. Cor. 2.** Fundamentū aliud nemo potest ponere preter id qđ positum est: qđ ē **xps** iesus. **Glo. i.** fides iesu xpi. Secūdo p̃ lucem designatur fides: qđ fides illuminat intellectū ad cognitionem diuinorū. Quāuis enim per rationē naturālē possit haberi cognitio diuinorū aliquorū: puta qđ sit vnus deus. sapiens. bonus. omnipotens et. tamē de diuinis nō potest haberi cognitio inquantum sunt necessaria ad salutē nīi per fidē. Et dirigit hoīem per viam paradisi: iuxta illud **Jo. xi.** Si quis ambulat in die non ofendit: qđ lucem huius mundi videt. In die gratie: qđ lucem fidei. Si autē ambulauerit in nocte. scilicet infidelitatis offendit: qđ lux. scilicet dei nō est in eo hinc est qđ omnia peccata mortalia tam a paganis q̃ a xpianis commissā et defectu fidei saltem formate procedūt. Nam si luxuriosus firmiter crederet et peccato luxurie se cōburendus in eterno igne inferni: nō peccaret. Sic si superbus. sic auarus et. In hac ergo laborauit mirabiliter beatus **Martinus**. Nam ut dicit in legenda ab infantia diuinitus inspiratus: cū esset annorū. 12. multis parentibus ad ecclesiam cōfugit secū cathecumini fieri postulat. Et ut deus maniūstaret excellentiam fidei sue voluit etiā miraculis approbare. Nam virtute fidei tres mortuos suscitauit cui ascribuntur miracula: iuxta illud. Si habueritis fidem sicut granū sinapis dicetis monti huius: transi hinc. et transibit et nihil ē impossibile erit vobis **Mat. i. 7.** Primo quendam cathecumini. Secūdo quēdam altum qui fuerat suspensus. Tercio quēdam ad preces matris coram multitudine gentiliū: qui viſo miraculo ad fidem conuersi sunt. Unde de eo cantat ecclesia. **Ps. 138.** **Martinus** electus dei pōtēter: cui vñs post apostolos tantā gratiā conferre dignatus est. ut in virtute trinitatis vester mereret fieri trinum mortuorū suscitator magnificus. Rationaliter etiā nos laborare debemus in fide acquirēda et acq̃sita manu tenēda credendo corde et consistendo et operādo. **ps.** Credidi. corde: p̃pter qđ locutus sum ore: ego autē humilitatus sum nimis. scilicet opere.

C Secūdo laborauit in erigēda spe. Et conuenit cum ope sece diei. In qua fecit de⁹ firmamentum. scilicet celum diuidens aquas ab

aquis. Per aquas inferiores intelligunt tribulationes et pericula mundi super que firmatur qui anchoram spei agit in deo: quia non timet pestes. non famem. non infirmitates. non guerras. non alia pericula. ps. Qui confidunt in dño sicut mons syon et. Non sic homines mundi qui firmant spem in mundo: et ideo cum mando voluntur et fruuntur. Absq timore dei viuens homo cuncta timebit. ps. Saluum me fac de⁹ quoniam intraverunt aque usq ad animam meam. Infr. sam. in lin. pro. et non est sublatia. Et in al. ma. et ten. de. me. Per aquas vero superiores intelliguntur tribulationes quas sentit dei propter christum et virtutes patitur: quia oportet eas pati: iuxta illud Act. 14. Per multas tribulationes oportet nos introire in regnum dei. Ista mando. i. mundanis et periculis hominibus: a carne et a diabolo. Unde dicit Apostolus. Qui ple visere volunt in christo: esu: persecutio nem patiantur. 2. Tim. 3. Quia eas libenter sustinent et non mouentur quia velut firmamentum firmamenti sunt supra petram que est christus Mat. 12. Similabo eum viro sapienti qui edificauit domum suam supra petram. Tales erat Apostolus dñs. Quis nos separabit a charitate christi: tribulatio. an angustia. an fames. an nuditas. an persecutio. an pericula. an gladius. Et ista. Certus sum enim q neq mors. neq vita. neq angeli. neq principatus. neq virtutes. neq instantia. neq futura. neq fortitudo. neq altitudo. neq profundum. neq creatura alia poterit nos separare a charitate dei. que est in christo iesu domino nostro Ro. 8. In hac ergo spe erigenda laborauit beatus Martinus. quia sic fixerat anchoram spei in deo q nihil omnino timebat. Exemplum patet in duobus vel tribus. Primo quādo obtulit se imperator ad pugnandum inermis clipeo crucis obiectus. Sic exemplum. Secundo patet quādo incidit in latrones quop vni percutiari an timuisset. Respondit namq se ita fuisse securum: qz sciret misericordiam dei maxime intentam omnibus affuturam. Item postea obutauit diabolo: cui dñenti quocūq seris diabolus tibi aduersabitur: rñdit. Vbi adiutor et. et ille statim euasit et. Ergo et nos firme-

mus spem in domino. et non in mundo: qz vana est. non in carne quia fragilis est. nō in diabolo quia mendax est. Nota similitudo in de quattuor inuitantibus homines. Unde mundus clamat. Ego decipio. Caro clamat. Ego deficio. Diabolus clamat. Ego inficio. Christus clamat. Ego recipio. Ad quem ergo sibi o homo: Nota quomodo dicitur a motu mundus. Et ideo Isa. 40. Qui sperant in domino mutabunt fortitudinem assument pennas vt aquile current et non laborabunt. ambulabunt et non deficient et.

Tertio in accendenda charitate et. Et conuenit cum opere tercie die in qua deus discoperuit terram ad aquas et appuit arida. Et exinde terra erat inanis et vacua. i. inuisibilis et instructiosa et informis. Fuit visibilis et fructifera quia per virtutes charitatis homo eripitur ab aquis vitiomm et ornatur virtutibus et facit fructus meritorum qz sicut sine charitate quocūq opus bonum quantumlibet magnum instructiosum est sicut dicit apostolus. i. Cor. 13. Si linguis hominum loquor et angelorum: charitatem autem non habuero factus sum velut esonans et tym. tin. Et si hab. proph. et nouerim mysteria omnia et omnem scientiam et habu. o. si. ita vt mō. trā. charitatem aut nō hab. nihil sum. Et si dist. in cl. pauperum omnes fa. me. et si tra. cor. m. Ita vt ar. cari. autem nō hab. nihil mihi prodest. Sic cuq charitate quocūq opus bonum quantumlibet paruum est meritoria vite eterne. Mat. 10. Quicūq potum dederit vni ex minimis istis calicem aque frigidæ: amen dico vobis nō perdet mercedem suā. In hac accēdēda laborauit beatus Martinus: sicut pater quādo existens miles adhuc cathecumen⁹ pauperem nudum vestuit argentem et. Die creplum. Item factus prelatos idem fecit. Istota etiam quando semel vidēs ouem attonsam ait Evangelicum mandatū compleuit ista. Duas tunicas habuit et vnā non habenti largita est. Ita et vos inquit facere debetis. Ideo dicitur de eo in tertia lectione quē ferebat miseris. alebat egentes. vestiebat nudos. Nihil autem sibi ex militia stipendij preter quod manum vicium. i. seruabat. Jamqz tuncq euangelij nō surdus

De beato Martino

auditor de crastino non cogitabat. Moralliter, sic et nos debemus facere etc.

Quarto in obtinenda prudentia etc. et conuenit cum ope arte dici: in qua fuerunt facti sol luna et stelle. Sic per prudentiam anima quasi celum illuminatur a sole. luna. et stellis. id est doctrina Christi ecclesie et sanctis per ad discernendum boni a malo. virtuti a virtute. et spiritus malos a bonis. Et ut non permittat a malis spiritibus et hominibus se seduci. Unde dicitur Martini. Estote prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbe. Et exponens Hieronymus. ait. Habito simplicitate columbe ne alicui machineris dolos. et serpentis astutiam ne alterius supplantis insidias. Nihil enim distat in vitio decipere posse: vel decipi. id est. q. d. Si capis: et originali ad Rusticum monachum etc. Vel dic quod illuminatur per prudentiam ad cauendum et providendum de futuris. Habet enim tres partes. scilicet memoriam preteritorum. intelligentiam presentium. et prudentiam futurorum. Talem prudentiam habent sancti qui nunc laborant in operibus presentium et aliis virtutum. ut postmodum evitent periculum eterne damnationis et acquirant eternam regem: sicut illud Ecclesiastici. vlt. Modicum laborauit et inuenit multas reges. Contra faciunt peccatores: quia neque de preteritis cogitant neque provident de futuris: sed solum considerant presentia sensibilia ad ista bestiarum etc. Ideo in futuro eterna egestate laborabunt: sicut legitur de diuitibus epulone qui non potuit habere in inferno guttam aque etc. Luc. 16. Sic hodie peccatores edificant palatia. plantant vineas. oliuetas. canamelos etc. sed per alia ista futura non fabricant talem futurum. Hora fabulam de cicada et formica. Cicada enim tempore estivo deridebat formicam laborantem in tanto calore: ad colligendum granum cum ipsa Cicada cantaret in arbore sub fronde virginitatis. postmodum vero in hyeme cicada non habens quod comederet coartata a fame: iussit ad formicam petere ab ea messem etc. Cui respondit formica. Et quid fecisti in estate preterita? Respondit cicada. Fui occupata ad cantandum: quod placebat me laborare etc. Cui formica. Uade igitur nunc et tripudia. Sic peruersi hodie derident penitentes et religiosos: qui ideo clamant Misereere nostri digne misereere nostri: quia multum repleti sumus despectione: quod multum reple. est. i.

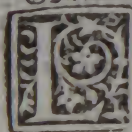
nostra opprobria. et de superbia etc. Ideo videtur scriptura. Uade ad formicam o piger et considera vias eius et discere sapientiam: qui cum non habeat ducem nec preceptores nec principem. parat in estate cibum sibi et congregat in messe quod comedit. Prover. 6. Item Ecclesiastici. 9. Quodcumque potest manus tua facere. instanter operare: quia nec opus. nec ratio nec scientia. nec sapientia. erant apud Inseos quo tu properas. Hanc prudentiam habuit beatus Martinus. Ad primum sicut potes. Et laborauit in hac prudentia obtinenda et ipsam obtinuit. Scilicet enim discernere inter spiritum bonum et malum. Nota quod ad apparuit ei diabolus in forma regis. purpuratus. diademate. et auribus callidis ornatus: dicens se esse Christum etc. Item dicitur quod ipse cognovit illam quem populi adorabant ut matrem: fuisse latronem etc. Moralliter debemus etiam hanc prudentiam habere ne a demonum fallacis decipiamur: qui maxime conantur homines decipere per artem magicam vel per somnia etc. Dic contra magos et diuinatores sicut expedit. Ideo dicitur Deus. 18. Non inueniatur in te qui ariolos sciscitet et obseruet somnia atque auguria: ne sit maleficus neque incantator. neque pythonem consulat. neque diuinos. et querat a mortuis veritatem etc. Dic ut expedit. Uide. 26. q. 5. Episcopi.

Quinto laborauit in conseruanda patientia virtuali. Et conuenit cum opere quod dicitur in qua facti fuerunt pisces et aues. Per pisces qui in aquis non submerguntur sed natant. notantur homines patientes et fortes: qui per virtutem fortis insinuant et patientie non deficiunt in aquis tribulationum et aduersitatum: sed tunc magis delectantur cum per virtutem patientur aduersa: sicut sunt illi de quibus dicitur. Habent apostoli gaudentes a conspectu consilij qui digni habentur pro nomine Jesu contumaciam pati. Act. 5. Tales etiam sunt aues per contemplationem et desiderium celestium bonorum subleuantur enim se per pennas orationis et meditationis ad celestia capescenda. Frustra autem sicut arcthe ante oculos pennatorum. Prover. 1. Nam ad instar arcthe hoc homo magis habundant aque aduersitatum: tanto magis eleuantur ad celestia.

Un apls Ro. 5. Ad solum est sed et gloria
mor in tribulatioib. scilicet qm tribulatio
patientia opat. patiens aut pbatone pro
batio vero spem. spes at no pbatit et. Itē
2. Tim. 1. Sicut abundat patientes ipsi no
bis: ita et p ipm abundat solatio nostra.
In hac ergo laboravit beatus Martinus. Quod
p qm fuit verberatus a quibusdam militibus
sibi obuiantibus. De exēplum. Item ipse
sepe cum esset eps a clericis ledabatur: ipse
vero patientissimus de sua eos propter hoc
charitate non repellbat.

Secundo laboravit in temperantia exercen-
da et. et puenit cum opere ferre. dicit in qua
deus fecit aialia. bnta et subiecit ea homi-
nibus: et dicit deus creauit. Quid p aialia bnta
nisi bntales et bestiales moris luxurie et
golle intelligunt quibus dō dō dñari p vir-
tute temperantie. ps. Nolite fieri sicut equus
et mulus in quibus nō est intellectus. In cha-
mo et freno multas eorum cōstringe et. In
hac etia laboravit beatus Martinus: qm cum
heremitis asperrima vīta ducebat. ubi nun-
q̄ vinum bibebat pter qm infirmus: qm etia
dum miles esset qm tunc ita frugaliter erat ut
iam illo tpe nō miles sed monachus puta-
ret. Multas temperantie virtute hūit gram a
dño retinendi ipetum ignis corporaliter:
sicut et virtute temperantie igne pcupiscētie re-
frēnebat. Nota exēplum qm vīm ignis sua
oratione restr. nēit. Nota morali qm aliquos
religiosos qm delicta queq̄ q̄rant et. qm quos
Hieronymus. Martinus in paupe domo et tingu-
rio rusticano qm vit mīllo et cibario pane ru-
gientē ventrē saturare poterat. nunc similita
et mella fastidio et. 12. q. 2. Gloria epi. Ex
hīs ergo p qm dñs honestauit illū in la-
boribus. Vedo videamus quōd cōplēnit la-
bores illius. rādo sibi requiē eternā in sab-
bato vite bñe. De morte et. Deo grās am.

In festo sancte Cecilie. Sermo vnus.

Liberasti me

dhie de perditione. Eccl. vii.
et in epla hodierna. Vel vi
de eandē finonīs seriem in
festo bñe Lucie. Inuenio qm

In hoc mōdo sunt quę perditiones.

Prima perditio est aie: et ista venit ex pec-

cato superbie.

Secunda perditio est corporis: et ista venit
ex peccato luxurie.

Tercia perditio est spiritus: et ista venit ex pec. accidit.

Quarta perditio est diuitiarum: et ista ve-
nit ex peccato auaritie.

Quinta perditio est glorie: et ista venit
ex peccato inconstantie.

Prima perditio et. Declara primo qd ē
perditio aie: ē perditio rōnis. et hāc facit p̄dere
supbia. Declara p similitudinē de frenetico. q
rider q est in p̄inctu mortis. Vel de eo q
ducit ad sarcas si flet ornatus p̄p̄ose. ri-
dēdo. et cantādo. diceret de coisse ē p̄ditio.
fatuus ē et. nisi p̄ fide vel iustitia morerē
sicut de Agata legit qm letatē et gloriāter
ibat ad carcerē. Et qm ad epulas inuitata
agonē suā dño p̄ceib⁹ cōmēdabat et. Sic
hō ducit ad mortē p̄ sinay darā a deo. Sta-
tutū ē hoibus semel mori Heb. 9. Et cōi-
nuo ducimur ad mortē. 2. p. 24. Quis mo-
rimur et sicut aque dissolūmur in terrā q nō
revertant. Ad ergo supbia dñi stult⁹ et. et
p̄ditio. De ista p̄ditioe dicit scriptura. Su-
perbia nūq̄ in tuo sensu aut in tuo p̄bo
dñari p̄mittas. In ipsa. n. In ista sumptis oīs
perditio Tob. 4. Nota dñs perditio. s. ange-
loz et hoium. Nota de angeloz perditioe
culas cā sūt lucifer et. De quō et quare
ecclidit. Quōd aut lucifer fuit cā perditionis
alioz angeloz: ponit Tho. in. 2. sinay di. 6.
ar. 2. q. 2. Illud quod lucifer desiderauit ad
actū pducere. alijs angelis offudit. suū des-
ideriū exponendo. Et simul cu hoc fuit alio
rū visio et p̄uersus desiderij p̄sensu. vñ nō
solum alijs angelis p̄senserant et approbaue-
runt desideria luciferi: sed etia aliqd appe-
tierūt sibi ipse ex quo supbiebat. ut sibi ipsi
met smp̄tatem naturalī suoz gloriā acq-
rerent tñ sub deo et sub superiorib⁹ angelis
et qm cā in oculos alios angelos inferiores
transfunderet. et aliqd appetebant ipsi supe-
riori in quo sibi p̄sentebat: ut. s. dicitā digni-
tatem assequeret qm eadē rō erat de vno
et de oibus. Et. ponit Tho similitudinē de li-
lis qui pari rōne se hñt ad aliqd p̄queren-
dū: et ideo oēs in vñ aspirantes gl̄iber h-
bi et alijs desiderat smp̄ Tho. Item hoium.
Dicit de Adam et Eva p̄pter quoz supbia
perditū. fuit humanū genus et. De quō et.

In festo sancte Cecilie

Ecce prima perditio. Ab ista ergo prima perditione fuit liberata beata Cecilia. Nota quod tria sunt que dant superbiam mulieribus et puellis. scilicet pulchritudo corporis. Copia in ornamentis. Tertio nobilitas generis. Primum fuit in beata Cecilia quod erat pulchrior omnibus domicellis romanis sed tamen ne superbiat attenuabat se per ieiunia etc. Ubi ecclesia. Si iuuant ac triduant ieiuniorum orationem suam domino pulchritudinem commendabat. Pirarius facit hodie domicele etc. Secundum etiam sed non fecit Cecilia superbiat: quia a parentibus ornaretur nec posset eis in hoc omnino resistere: tamen subitus induebatur cilicio. ne superbiat. Ecclesia. cilicio Cecilia carnem domabat: quo desuper deauratis vestibus tegebatur. Tertium etiam non fecit eam superbiat: quia licet esset generosa etc. tamen cogitabat humilitatem christi etc. et legebat euangelium etc. Pater primus. Ideo enim potest pueri illud David. Ego autem cum multis molesti essent. scilicet parentes mei ut ornarem me: induebat cilicio pro ornamentis corporis. Humilitas in ieiunio animam meam contra pulchritudinem corporis. Et oratio mea in sinu meo pueritatis pro nobilitate generis. Ecce quod liberata fuit a prima perditione. Ideo regatur deo dicens. Liberasti me domine etc.

Tercia perditio etc. Nam datur una persona casta et altera luxuriosa: casta viuet. 20. annis plus etc. quia luxuria est sicut ignis qui consumit corpus. De hac perditione quidam sanctus liberatus regatur deo dicebat. Constitute me nomen tuo domine qui adiutor et protector factus es mihi et liberaisti corpus meum a perditione. Et infra. Alia pressura habet me que circumdedit me et in medio ignis non sum estuatus Ecclesie. ubi. Ab ista perditione fuit liberata beata Cecilia etc. Dic quomodo inuestigatione parentum licet excusans se. tamen contraxit matrimonium cum Valeriano etc. sed beata Cecilia orabat pro conseruatione virginis etc. Ubi ecclesia. Cantantibus organis Cecilia virgo in corde suo solus domino decantabat dicens. Fiat domine cor meum et corpus meum immaculatum: ut non confundar etc. Dic quod in nocte etiam in camera cuius sponsus puerit eum etc. Dic hystoria quomodo venit angelus portans eis duas coronas rose-

as etc. Tunc ambo fecerunt vota virginis et tunc ut viderent sicut Maria et Ioseph. Rationaliter seruatis virginis et castitatis per quam efficitur homo socius angelorum. Ideo scriptura. Quod pulchra est casta generatio cum charitate Sapientie. 4. Nota. Cum charitate: multi sunt casti pro timore perfidie etc. nihil valet. vel propter turpitudinem nime valet: sed cum charitate quod est forma et perfectio totius orationis etc.

Tercia perditio est ipsa a peccato occidit. Dic illud. putat expedit: quod periculosissima res est. Nota. Quam emerit anima donata vni hora de tempore. Nota exemplum. Celsus autem quod penitens Gregorius in dialogo etc. Sic hodie multi in senectute vel in infirmitate querunt tempus ad disponendum de anima. Ideo dicit scriptura. Non est quod post mortem tua facere instaret operari: quia nec opus. nec ratio. nec scia. nec sapia erunt apud inferos quo in peccatis Ecclesie. 2. etc. Ab ista ergo perditione fuit liberata beata Cecilia: quia totum tempus videbat et expendebat ad honorem dei et salutem proximorum. Dic quod media nocte surgebat ad orandum etc. Ite audita missa de mane portabat cibum et potum christianis incarcerationis pro fide etc. Ite monebat et consolabatur eis etc. Sic totum tempus expendebat ad honorem dei et utilitatem proximi etc. Ideo Apostolus. Ite fratres mei dilectissimi stabiles estote abundantes in omni opere domini semper scientes quod labor vestester non est inanis in domino. 1. Cor. 15.

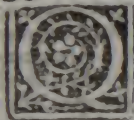
Quarta perditio est diuitiarum et peccato auaritie. Quasi enim credunt seruare diuitias aggregando et custodiendo: et illud facit casum perdere. Nota similitudinem de duobus diuitibus. In itinere debilibus transire passus periculosum etc. Ubi. S. in fine. huius Lauretj pre. 2. in p. in. Ideo de hac perditione dicit scriptura. Perde pecuniam propter fratrem et amicum: et non abscondas illam sub lapide in perditione Ecclesie. 2. 9. Nota. Sub lapide. scilicet auaritia etc. Ab ista ergo perditione fuit liberata beata Cecilia: quia antequam venisset ad passum periculosum mortis posuit in mensa. id est in manibus pauperum pecuniam: et vocatis virginibus domicele. quas nutruerat ad seruicia dei dedit aliquid illis. que volebant vivere in virginis etate ut possent vivere cum laboribus suis ne essent ociose. Illa vero dedit viduis orphanis et captiuis et solam domum sibi re-

In festo sancti Clementis cxxviii.

inuit. **M**oraliter. Ideo xps. Beati misericordes: qui ipsi misericordiam consequentur. **M**at. 5. Sic ut vis te.

Quinta peditio est glorie ex incōstantia. Quidā enī incipit bñ sed retrocedit te. Da similitudinē de currenribus ad brautū quorū quidā seruenter incipiunt currere sed postea desistant vel ppter spūas. vel ppter ventum. vel ppter longitudinē vie te. Sic multi incipiunt seruenter te. et postea ppter spūas. i. destructionē aliorū desistant te. v. ppter ventum. allicius tērationis: puta doloris capitis. vel stomachi te. Vbi ppter lōgitudinē vie: pphiderando diuturnitatē tēporis vite ppte te. Vbi ista ergo pditione fuit liberata brā Ecclesia: qz pteuerant te. Sic eius martyriū. Ideo dicit regitlan: do deo. **L**iberasti me dñe de pditione. Sic nos persequeremur te. **N**on qui incepti te. Deo gratias. Amen.

In festo sancti Clementis. Sermo vnus.

Quisputas ē

fidels seruus et prudens **M**at. 24. Et in euangelio bodieno. pro declaratio: ne sciendū qz regula est in theologia qz deus dat gloriā paradisi fm meritum bone vite: nō ex aliqua obligatio: ne necessaria ex parte dei sed ex pmissione voluntaria et gratiosa. Detur similitudo de seruis et ancillis. Nunqd ex diligenti seruitio ipsos possent petere hereditatē vñ in retributionē seruicij. **C**erte nō te. Sic practice. Sic in pposito. **N**ō sumus serui xpi empti ab eo. **Q**uētas. Nō enī estis vñri. Empti enim estis precio magno. i. **C**or. 6. **P**recio fuit sanguis xpi. **N**ō corruptilibus auro et argento redēpti estis de vana vestra conuersatione paterne traditionis: sed precioso sanguine agni immaculati iesu xpi. i. **P**er. i. **M**agnus honor est esse seruū dei: qz seruire deo regnare est. **U**nde **A**lgata dixit **Q**uintiano. **S**ūma ingenuitas est in qua xpi seruus cōprobat. Et seruitio ergo nostro nō possumus petere gloriā: qz tenemur et debet seruitutis. **Q**uētas xpi. Nunqd gratiam habebit seruo illi: qz fecit qd ei ipse curare. **N**ō puto. Sic et vos quā feceris oia qz pce

cepta sunt vobis: dicite: serui inuiles sumus: qd debuimus facere: fecimus **L**uc. 17. **D**ebet ergo peti hereditas glorie ex liberali pmissione dei qz pmissit vñcūqz reddere fm opa eius. **F**ilius hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis suis: et tunc reddet vñcūqz fm opa eius **M**at. 16. **C**ū ergo bñs **C**lementis fecerit multa et magna opera in hac vita: sequitur qz est magnus in gloria eterna. Et de hoc querit thema ad mīratue de magnitudine glorie sue. **V**icēs. **Q**uāspūas te. quasi diceret bñs **C**lemēs. **F**idels seruus et pru. quisputas est. i. quantus est in gloria interrogatiue: quasi diceret: magnus. **T**hema tangit tres magnas virtutes et excellentias.

Prima ē credulitas diuinalis qz fidels. **S**ecunda est humilitas cordialis qz seruus. **T**ertia est sagacitas diuinalis qz prudēs. **D**ico primo te. **I**sta habuit beatus **C**le. **D**icit hystoria qz ipe apostolorū bñs **C**le. erat rome filius magni dñi: sed nunqz viderat parentes suos et desiderabat eos videri in alia vita diligenter. **I**gitur inquitabat si erat alia vita. et ibat per scolas diuersas inquitans scire de immortalitate aie. De quo videri **T**ho. in prima parte. q. 75. ar. 6. **N**ota quāqz scolas que tunc erāt rome. **P**rima scola erat **E**piscopus ab **E**piscopo qui dicebant felicitatem hominis consistere in delectationis carnis. Et qz anima hōis morietur simul cum corpore. Et sumebant fundamentum ab auctoritate **S**alomonis dñi. **D**icit in corde meo de filiis hominum: vt probaret eos deus: et ostēderet similes eē bestijs. **I**dēcirco vnus interitus est hōis et inimentorū: et equa vñcūqz cōditio. **S**icut moritur hō: sic et illa moriuntur. **S**imiliter spirant omnia: et nihil habet hō inmento amplus. **E**ccl. 3. **S**ed **R**° ad illam auctoritatem dupliciter. **P**rimo modo qz loquitur in persona hominum mundanorū: qz liber ille dicit ecclesiastes. i. cōdonator fm **G**reg. **V**el dicēdo qz intelligitur de corpore non de anima: et hoc patet cum premisit. **V**idē cuncta que fiunt sub sole. **A**nima autem rationalis non sit sub sole. i. solis influentia vt anime inimentorum: sed supra solem. i. virtute dei qui eam immediate creat. **S**ecūdo. **2.** **F**ormauit igitur deus hominem de limo

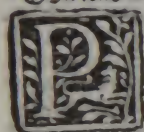
In festo sancti Clementis

terre: et in spl. in faciem eius. spl. vstre. i. aiam
fm glo. Aug. bñs ergo Clemens audiens
istā opñionē tristis recedebat. Secda sco
la erat stoꝝ coꝝ q ponebāt felicitatē hñāā
in honestate virtuali. Et isti aliquātulā me
lius sentiebant q̃ pñm: sed errabāt in hoc
q dicebāt ēē aiam mori cū coꝝpe. ea rōne
mori: q̃ aia nō videt v coꝝpe egredi qñ hō
moriatur: sicut nec qñ mori iuvenit rē. sed
nō vñ aliqd ista rō: q̃ aia q̃ est in coꝝpe nō
pōt videre nisi coꝝpalia: rō q̃ velum carnis
impedit. Def. similitudo de hole tenente vñā
viride ante oculos rē. Vide. d. rē. Ita de
aia rē. 36 Aplō. Videmus nūc p speculū
in enigmate: sic at facie ad facie. i. Cor. 1.
Aliq aliq de ista scola dicebāt melius q̃ est
alia vñā: vt Seneca. Epog. et aliq multi et sa
ciebant istā rōnem: q̃ hñc boni nō fmīant
nec mali hoīes puniunt. Iustitia at̃ deī ex
git pñm. ergo rē. Fiat ergo rō formalis rē.
Audens at̃ bñs Cle. istā rōnē et opñionē
solabat rē. Tertia scola erat pipateti
coꝝ q ponebāt felicitatē hñāā in veritate
intellectuali. De hac secta fuit Socrates.
Plato. Arist. Anaxagoras rē. Et isti tene
bant q̃ erat alia vñā: et monebant ista rōe
q̃ aia nō dependet a coꝝpe rē. Vide sup̃a
Audens ergo scās Cle. istā rōnē multū cō
fortabat. Quarta scola erat theologie.
Et ista erat iudeoꝝ in quo iuēnt duas opñ
niones fm q̃ erat due secte iudeoꝝ. Una sa
duceoꝝ dñ. q̃ nō erat alia vñā et fundaban
tur ea rōne: q̃ Moyses nñp̃ pñm̃ de alia
vñā nec in toto veteri testō. Sed R. q̃ se
cit hoc: q̃ reservabat hoc messie tūc futuro
36 rps dicit istis. Erratis nesciētes scriptu
ras neq̃ virtutē dei Mat. 12. Et alia opñio
erat phīsoꝝ q̃ credebāt allam vñā rē.
Quinta scola erat xpianoz. Pñmus qui
legit rome theologiā fuit bñs Barnabas:
et postea Petrus et Paulus qui pñcabāt
aliā esse vñā in qua boni fmīabant pñdē
xpī: et mali puniebant. Dicebat bñs Cle.
Isti bñ vñcūt. Sed male pbāt rē. Dice
bāt apli. Nō pbamus: Expecta modicum
et ad pbatōnē dñi sui rñsctabāt mortuū
ecce argumētū insolubile. Et sic bea. Clem.
credidit. Patet pñā ps. Ideo pñr dñi dñco.
Dic. i. rome sū qñt inter dispē. vt fidelis
go inuentat. i. Cor. 4. Nota Dispensatores. i.

phos q̃ dispensant sciam. Moraliter q̃ alia
vñā est rē. 36 pñm vñā non recipiamus
nisi vt vñā. Sic ergo vñatores nō curāt rē.
sic nos rē. Iustoz aīe in manu dei sunt: et nō
tan. Allos toꝝ. mali. vñi sunt oculos in splētā
mori. si autem sunt in pace Sap. 3.
Deo scō rē. q̃ fuit: q̃ est nomē hñl
tatis. Hanc hñlitatē hñt excellēter bñs
Cle. Et pñ in hoc q̃ bñs Petrus pñe
selēs se mortuū. viri q̃ reputabat Clemē
tem sufficē: sed et idonē ad papatū rē. Ita q̃
pñlebat q̃ post mortē suā eligerēt ip̃s. Sed
bñs Cle. post mortē hñ Petri cū videret
q̃ illi electores vellent eū eligere: recusavit
humiliter: dicens se nō dignū. Et pñtea alle
gauit rōnē ne inoleret consuetudo q̃ papa
anteq̃ mortē eligeret sibi successorē q̃d esset
mortū valde ecclesie dei. rē sic obīnit: rē
st electus Vñus. Itē mortuo Lino volue
runt eligere Clementē: sed eadē rōne se
cusavit: et elegerūt Cletum. quo ē mortuo
fuit electus Clemens nō obīnit: rōbus
suis rē. Si fieret mō sic nō esset scīsmā in ec
clesia dei rē. Bñ ergo tenet phīlā scripture
dñ. Quāto magnus es: humilia te in oībus
Eccl. 3. Ecce quō dñ fuit. i. humilis: tñ aī
papatū renuendo. tum ē post papatū ser
uando. Post q̃. n. fuit papa nō tam pñst
q̃ fuit: iuxta illud phīlā xpī. Quicūq̃ vo
luerit inter vos maior fieri: sit vester mīster.
Et quicūq̃ voluerit inter vos pñus esse: erit
vester servus Mat. 20. Morali instrum̃ q̃
debemus sugere pñaciones rē. Iudicium du
rissimū hñs q̃ pñunt sic Sap. 6. Expone vt
sup̃a in ser. bñ Blasij. Quīdā ambītiō ad
ducit pñe auctatē apli. Si q̃s ep̃as de
derat bonū op̃ deīderat: q̃ exp̃dit tripl̃.
Dico tertio rē. sagacitatē. i. pñdētā vñ
talem. Pñdētā fm phm in. 6. et pl. stat in
ordīnādo pñuēter res in debitam finem.
Urbīgīa: de nanderio nauis rē. sic finis
noster est vñā eterna. Quāto. Nunc libera
ti a pñs: fuit at̃ facti deo. hñis fructū vñm
in scīst finē pñ vñā eternā Ro. 6. Pñden
tia ergo nñā pñst in hoc q̃ taliter ordīne
mus vñā nñam: vt ad illā pñuēamus. non
obīnitibus mādī occasionibus et carnis in
clinacionibus. et dñbo i tērationibus. Alis
si hō ordīnat vñā suā ad acq̃rēdā vñitū
vel honores rē. dñ pñdēs i mādō nō ap̃

deus. De talibus dicit Iſa. 5. Ne q sapiētes
estis i oculis vris: i corā vobis mēſis pru
dētes rē. Nota quōd. b. Cle. ordinavit vīta
i doctrinā i mortē ad glīaz del. Nota cī
crīstū i passionē p xpo rē. Iō instrumur rē.
Iura pīlīa dei Petri. Qūz āt finis appro
pinquabit: effore prudētes. i. Pe. 4. Alimē.

In festo scē Catherine vīgīis i mar.

Profert de

ro suo nona i vetera u. at.
h. Pro declaratiōe i intro
ductiōe sciētiā q xps vo
lēs dare modū i doctrinā
discipulis quōd deberēt pīdicare p mīa iūz i
disputare dedit eis talē rām. Qis scriba do
ctus in regno celoz filius est dei pīsa. Qui
pferit rē. Mat. 13. Scriba est nomē equocū
q: vī dī ab officio scribēdi vel a noticiā scri
pturē: i hoc mō sumit hīc. Regnū celoz dī
scriptura scē. Rō est: q: de celo videm⁹ exte
riora sed nō interiora q sunt nobis occulta
i sola fide tenemus: nisi qb⁹ de⁹ revelant
hīc in scriptura videmus exteriora. i. sensus
līalem sed nō alios sensus rē. q: sūt occultī
nisi illis qb⁹ dñs revelat. apīendo intellectus
scripturaz rē. Iō dicit. Qis scriba doctus
in regno celoz. i. i sacra scriptura. filius ē hol
pīsa. Qūis ē. Ille pīsa. nisi xps q est pī vī
solus: Alīq dīr pīes pīculares: puta pī car
nalis vel spīualis rē. Alī Greclīmus. Et pī
hīc cura. pī est alius genitura. Et pī etate.
pī ille vocat honore. Ad sūmū regē vocat
īpīa creatio pīem rē. sed pī vīis est xps q
creat oīa i aīa i baptīzat i audit confessio
nes rē. Iō dicit ipse pīem. i. vīem. Nolite
vocare vobis. sup trā. Unus est pī vī q in
celis est Mat. 23. Nūc ergo pī. i. xps dī pī
dicator: elīc filius pīdicādo. i. doctrīnas noul
i veteris testi: qd est figura noul. sicut legi
sta dī fundare se sup leges rē. Erubescim⁹
enī cū sine lege loquimur. Et quo oīa i figura
cōtingebāt illis. i. Cor. 10. Alī spūs scēus lo
quitur xpo dī. Qīa poma nona i vetera: vīle
cre mī fūsit tibi Cant. 7. Nota pīdōma. i.
antīates i doctrīnas. Sicut ergo xps i suis
pīdicatiōibus i disputatiōibus cū iudcis
fūant regālā q: cū doctrīnis i antīatibus
noul i veteris testi rē. Ita oīs scriba doct⁹
in regno celoz rē. Nota dī pīdicator vel dī

putator fundare se sup regulas Arīst. nec sa
bulis Quidā aut eloquīta Virgilij. vel dī
uersis poētibus q sunt syrenes vīq in extīstī
dolces: vt dicit Boe⁹ līb. i. pīa pīa. Unde
Alps. i. Cor. 2. Sermo me⁹ i pīdicatiō mea
nō indoctis hūane sapīe pībī: sed in cōfīo
ue spūs i sūtīlis: vt fides rē nō fit i sapīa
hoīuz i i pīate del. Ista rām tenuit brā
Catherine q fuit in magnis i subtilib⁹ dispu
tatiōibus i pīdicatiōib⁹: in qb⁹ pīerebat
de thesauris suis. i. intellectu vel cogitatiōe
sua Nona i vetera. i. antīates noul i vete
ri testi. Iō dicit thema. Profert rē. Pīat
thema. Inuenio q brā Cat. fuit in tribus
i strictis disputatiōibus: i in oībus deus
dedit sibi victoriā.

Cōrīma fuit secreta i domestica.

Cēba fuit copiosa i pīpīca.

Cērtia fuit terribilis i tyrānica.

Cēleo pīo rē. Primo enī disputant cū
mīe sua. Cēbo cum quodam scō hīntia.

Pīo. n. disputant cū mīe hoc mō. Nam
brā Catherine hēbat quattuor excellentias.

Pīa nobilitas: q: filia regis cyprī. Cēba
sapīa. Tērtia pulchritudo. Quarta opu
lētīa dīclap. pp quas fama eius iōge lateq
pīerebatur: a deo q filius impatoris roma
ni voluit eaz in vīorem ducere. pp qd mīst
ambasīatores ad mīem q: pī iam oblerat.
Water ergo multā graulīa nūclauit hoc si
lle. q: rīdī q erat pīetā: sed volebat pīas eā
videre. Sed mī replicat dī. Qūo vultis ire
romā vel q ipse veniat ad vos rē: Nō esset
līctū. Et brā Cat. dīct. Et nīpīl esset sapīa
mea sicut fama dīct. hī pīerē mīmonīā cū
quodam satuo vel turpī rē. Negociatores
nolūt emere vel pīducere: nisi pīus videant
rem rē. Dīc pī hīc defectū i quō multi de
clīpūt q: dūcūt mulieres anteq pīer rē.
i laudant rē. i nīpīl est. Id ē econuerso de
mulierib⁹ erga vīros. Et postea sp sunt ma
le pīet i solēt vt plurīmū talīa mīmonīa
malā exīstī fortī: sicut in fili dīct ter. in. c.
Regnate: de spīs sūtīb⁹. Nec pōt rescīndī cō
tractus mīmonij ēt si dolus det cām pīetū
pp reuerētiā sacramētū qd est īsepābile. Ex
tra de pīer. pīa. Et pīe. 2. Et. c. Venīes i hī.
Qūis secu i fit in alīo pīetib⁹: in qb⁹ fit dīa
vīp dolus dederit cām pīetū vel fit īcīdēs
in pīetū. vt in. c. Cām q de ep. i vīdī. Et. ff.

R R

In festo sctę Catherine vir. et mar.

de dolo. i. Et eleganter. Et melius facit Ex-
tra qđ memis eā. Cū dilecti. Et de pue. pia.
Dadum rē. Tunc mī dixit. Et quō rīdebi-
mus rē. Dixit Catherine sicut placet vobis:
qz nūq̄ p̄sentirez. Vt hō antea cogitante
vt per quēdā scūm hūmilitatē ad mīmonitūz
eā induceret. Heremita ergo inducebat eā
ad hūmī mīmonitūm oī. Ictus bona q̄ seq̄-
rent rē. sed brā Cat. rīdit q̄ volebat eum
p̄ius viderē sicut dixerat mī rē. Tūc scūs
hūmilitatē a deo inspiratus cogitante tractare
aliud mīmonitūm. Nam tunc beata Cathe-
rina adhuc erat infidelis. Dixit ergo hūmī-
ta. Silla ego seruo cuius dñs nobilissimū.
sapientissimū. pulcherrimū. cuius pulchritu-
dinem sol et luna mīrant rē. velleis istum
in sponsum. Rīdit bea. Catherine. Prius
vellem eum videre. Tunc hūmilitatē. ergo ista
nocte dormitatis sola in camera v̄ fa. et roge-
tis mīem eius. s. virginē Mariā dicēdo rē.
Et ego ex illa pte rogabo rē. Tunc beata
Cat. tota p̄hlocapta de Jesu recessit ab hū-
militatē rē. et fecit sicut dixit sibi hūmilitatē rē. Die
pr̄atice rē. Tunc hō eū in mēso lumine
apparuit sibi angelis et hōmībus associata
ad quā vīsonem beata Cat. tota stupida
facta est. Tum dixit ei hō. Quare vocasti
me. Quid vīs. Tunc beata Catherine rī-
dit. vt ostendat mīhī filium v̄m. Et v̄rgo
placet mīhi. et elenato mātello ostendit sibi Je-
sum cr̄is. i. 4. vel. s. annoz dicens. Ecce fi-
lius meus. vultis eū. rē. Tunc beata Cat.
Tota ignita amore ait. O glōsa dñā. nou-
sim eius sponsa sed ancilla. Et v̄rgo ad fi-
liam. Et vos fili. vultis eā. Rīdit nō. qz tur-
pis est. et sic vīso disparat et ipsa remansit
desolata de rīso x̄pī. eūz rep̄tare pulcher-
rima seminap mundi. Et de mane iuit ad
hūmilitatē narrans sibi oīa rē. Tunc hūmilitatē
dixit. Vere dixit q̄ estis turpis. s. in aīa qā
in corpe estis pulcherrima rē. Sciatis enim
q̄ aīa est ad imaginem dei. sed ex petō ori-
ginall deturpat in vtero mīis. Tunc beata
Cat. dixit. Et vnde p̄cedit hoc petm origi-
nale. Rīdit hūmilitatē. Sciatis q̄ p̄mī paren-
tes n̄i ultra naturalia hēbāt quoddam do-
num sup̄naturalē qđ erat iustitia origina-
lis rē. Et declarante sibi cōm p̄ti origina-
lis rē. Tunc dixit brā Cat. Q̄ p̄ est ne ali-
qua medicina vt possit lauari rē. Rīdit. sic.

baptismus rē. Et sic ipsa regrente baptizata
est. et dixit sibi q̄ iterū eodem mō oraret de
nocte sequenti rē. Et sibi hō sibi apparuit
et qđ dixit hō filio. Vultis eā. Rīdit x̄p̄s
Ita qz mō est valde pulchra. tunc potuit fi-
bi dñe. Tota pulchra es. amica mea et ma-
cula non est in te Cant. 4. Tunc hō Ma-
ria tradidit anulum brē Catherine et despō-
savit eam cum filio suo. Magnā factā fuit.
de nulla sc̄tā tale legit. Licet. n. oēs sint sp̄s
se x̄pī. tñ nō videndo x̄p̄m nec cum annulo
Et iō poterat dicere x̄p̄s de ea. Hāc ama-
ui et q̄ hūi a iauēute mea. Et quēsi sp̄s
sam mīp̄eam assumere. Et amator factus
sum forme illius. Sap. 8. Ecce p̄ima dispu-
tatio in qua habuit victoriam.

Secūda disputatio fuit p̄phica rē. Dic hy-
storiā de impatore Maxentio et quō dis-
putauit cum quinquaginta rethoribus. Ho-
tes dicere disputationes de fide fieri habe-
tur sup̄a. Primo de incarnatione filij dei.

Secūdo de passione. Tercio de trinitate.
Quarto de eucharistia. Quinto de ve-
neratione que fit imaginibus: ipsa rep̄he-
deret paganos q̄ adorarent idola. Eo q̄ et
ipsi x̄p̄iani adorant imagines rē. Tūc fuit
verificatum verbum x̄pī qđ dixit. Ego da-
bo vobis os et sapiam: cui nō poterant res-
tere et cōtradicere oēs aduersarij v̄i. Luc. 21.
rē. Die hystorie residuum. Et quō retho-
res cōue. ad fidem fuerūt martirizati rē.
Et fuerunt rethores p̄hī. Unde de ea
cantatur. Fama de Catherine iudicem
Maxentium non formidat lex diuina sic
fir. elo. q̄ confu et doc. doctores gentilium.
Vici christum consensur relictis errorib⁹
luder inbet vt cre. nec p̄lis ant ves. ignis
nocet sed cor inuistis corporibus. Unde po-
test conuenire beate Catherine illud Jere.
15. Si sepaueris pretiosum a villi: quā os
meum eris conuerterentur ipsi ad te et tu nō
conuerteris ad eos rē.

Tercia disputatio fuit fortior. s. tyranni-
ca et terribilis. Videns impator multorum
cōuerfionē ad fidem: cepit a iulatore dice-
re brē Cat. Tu decipisti idos p̄hos cū tua
eloq̄ntia et sc̄ctia et mereris mortem: sed si
vis adorare idola remittā tibi mortē et eris
v̄roz mea. et faciā tibi imaginem rē. Vidēs
ergo q̄ n̄hīl p̄ficere fecit sibi quattuor ar-

gamenta terribilia. Dic hoc. *Primo* fuit per locum ab dolore: quia fuit unda posita in eculeo et cum scorpionibus et. Dicatur praeterea. Sed ad istum articulum refertur sibi beata Lat. per patientiam dei. Non sunt condigne passiones ipsas ad futuram gloriam et. Ro. 8. Secundo argumentum fuit per locum ab horrore: quando fuit posita in carcere te nebroso et fetido et frigido et quod non daretur sibi cibum et potum. Item dicitur: ut sibi moreretur fame. Sed refertur per confidentiam. Et venerunt angeli et. Dic hystoriam. Et de conversione regine et. Porro cum. et. militibus et. Et poterat dicere cum David. Dominus regit me et nihil mihi deerit et. Tercium argumentum fuit per locum a timore: quia imperator credens quod esset mortuus et. et videns eam secundam et sanam et. voluit occidere custodes. Sed ipsa prohibuit de quod non custodes sed ipse prout dicit sibi et. Tunc imperator fecit fieri duas rotas ad terrorem etiam aliorum christianorum. Sed beata Lat. respondit sibi per constantiam dei. Ecce enim dominus adjuvat me. et dominus susceptor est anime mee. Quartum argumentum fuit per locum a timore: quia ut dicit philosophus. Omnia et tribulum est mors. unde imperator iussit ut amputaretur sibi caput. Sed respondit sibi per perseverantiam et. Dic eius mortem usque in finem et. Et possumus de ea dicere. Ecce accesserunt angeli et ministrabant ei. Deo gratias. Amen.

In festo sancti Alberti ordinis Carmelitaram. Sermo unus

Sicut lucerna

na fulgoris illuminabit te. Luc. xi. Pro declaratione verborum et introductione materie predicande. notandum quod quilibet sanctus possit dici lucerna dei. sicut de Jo. bapt. dicitur. ps. xli. Paravit lucernam christo meo. Et Joan. 5. Ille erat lucerna ardens et lucens. Tamen anthonomatice et per excellentiam lucerna fulgoris dicitur christus secundum quod homo: sicut dicitur in simili de hoc nomine christus. quia quilibet sanctus dicitur christus. ps. Nolite tangere christos meos.

Tamen anthonomatice Iesus nazarenus dicitur christus. ps. Dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem propterea vixit te deus et. Probatum hoc ratione et auctoritate. Ratio que dat scientiam sumitur a similitudine. Invenitur autem quadruplex similitudo: mystica sive allegorica. inter lucernam et christum. Nam in lucerna quatuor considerare possumus: que inveniuntur in ea quod lucet. Primo namque lucerna est testis. facta de terra. Secundo invenitur in caliculus albus de bombyce: qui dicitur vulgariter el stoppi. Tertio est lumen. Quarta est oleum quo mediant ignis accendit et lucet. Sic in christo sunt quatuor. Primo namque est testis. i. caro facta de terra quia scripta est de massa Ade prioplausti. Ad quod per seminale rationem. i. per spiritum actum: per corpusulentam substantiam. quod quod caro. Ade est de terra formata. Secundo. Formantur spiritus deus hominem de limbo: et per hoc reprobatur positio falsa Valentini hystoriarum: qui dicit corpus christi esse de materia celesti. et spiritum sanctum acutissime spiritus in brachio spiritus sancti. Invenitur illi auctoritas apostoli dei. Prius homo de terra terrenus. Secundo homo de celo celestis. i. Cor. 15. Qui est errori applaudunt pictores et non tamen ex pinnaculis sed ex ignorantia: et id per hoc non sunt hystoriarum: quia pinnaculis facit hystoriarum. 2. 4. q. 1. Dicit apostolus. Sed per positio falsa est: reprobata per auctoritatem sancte matris ecclesie. et etiam scripturam dicens in persona christi. Tu et ego mortui sumus: filii hominum. et ex genere terreni sumus quod prius factus est Sap. 7. Nec obicitur apostoli in scriptis allegata: quia ipse deus homo celestis non quod ad naturam assumptam: sed quod ad naturam assumptam vel quod ad virtutem formam: tunc corpus: quod fuit virtus spiritus sancti: secundum quod declarat Theophrastus. 3. q. 1. ar. 1. Secundo in christo est lucinus albus bombycinus: et significat aiam quod fuit et est albus. i. pura et munda ab omni nigredine et contagio peccati originalis quod actus: in terra spiritus sancti. 7. Talis decebat ut esset nobis pater. sanctus Innocens. impollutus segregatus a peccatis. et excelsior celis factus. Nota scriptura. i. omni gratia plenus. Innocens: quod ad maculam actualis peccati: in terra illud. 2. ps. 2. Qui peccatum non fecit: nec inventus est dolus in ore eius. Impollutus a macula originalis peccati. Segregatus a peccato. i. a massa peccatrice ade. Et excelsior

RR q

In festo sancti Antonij de padua.

cellis. i. angelis factus. Tertio in xpo ē lumē
i. verbum dei qd dī splendor glie ⁊ figura
substantie pīls Heb. i. Jo. i. Erat lux vera.
Itē Jo. 8. Ego sum lux mīdi. Quarto fuit
oleū. i. grā spūs scī q̄ q̄sū sit vna in essen
tia. tñ triplex est in effectū. Et sō triplē vo
cat. Vocat. n. grā singlāris pīone q̄ fuit in
cōparabilis plenitudo. Jo. i. Plenū grē ⁊
veritatis. Per hanc. n. repletus fuit oī grā
⁊ virtute pter fidē ⁊ spē. Secūdo vocat grā
capitis: p quā ē caput totius ecclīe. Ephe. i.
Ip̄m dedit caput sup oēm ecclīaz q̄ ē co: p
spūs. Et sicut a capite insuunt in mēbra
sensus ⁊ motus ⁊c. sic a xpo in nos: qz p
nitidine eius oēs accepimus. Tertio dicit
grā vnionis: quā fuit vnica hūanitas diu
nitati: iuxta illud Jo. 10. Ego ⁊ pater vnum
sumus. Et sō notat p oleū p qd fuit vner
ipse ⁊ nos. ps. Propterea vnxit te de⁹ de⁹
tans oleo lētie pte p̄orib⁹ tuis. i. angelis
⁊ scīs. ps. 44. Et Heb. 10. Ip̄s ergo rō al
tadīnaria ppī quā xps dī lucerna lucētas
habet Luc. 15. In parabola illa quā dñs po
nit de muliere dīcēs. Que mulier hīs drag
mas decem. si p̄diderit dragmā vnā nōne
accendit lucernā ⁊ enertit domū ⁊ q̄rit dīl
gentē donec inueniat ⁊c. Declara sicut scī
pī post festū tri. dīcēs. 23. fmo. 2. pte. 2. Ita
ergo lucerna fulgoris. i. xps illūminat ⁊ pī
nuc illūminat nos mīrabili ⁊ multipliciter.
Jo. i. Erat lux vera ⁊c. Et Jo. 8. Ego sum
lux mīdi. Scī autē q sunt serui xpi. ita pce
perunt ⁊ pēplunt lumen xpi: vt etiā alios
suis exēplis illūmīent. ppī q nō solā dīcā
tar illūminari sed et lux. Ephe. 5. Eratis ali
qñ tenebre: nūc autē lux in dño. Et Mat. 5.
Vos estis lux mundi: nō tñ dīcunt lucerna
fulgoris antonomaphice: qz solus xps dī
hoc modo lucerna: vt dīcēt ē. S3 illūminā
do nos ad instar xpi dīcunt nos illūmina
re: sicut lucerna. i. filios lucerne non equales
sed filios. Cum ergo br̄s Albertus fuerit
magnus seruus xpi ⁊ hoīes multiplē illa
mīnauerit: ideo de eo dīcīt thema. Sicut lu
cerna fulgoris ⁊c. Ip̄s thema. Pro intro
ductione. Et p p̄cutione vero ⁊ cōplemē
to sermonis: notādum q beatus Albertus
quattuor singulares radios emisit ad illū
mīnādum nos: ad instar xpi. propter qd
dīcitur. Sicut lucerna ⁊c.

Primus radius est pfecte obedientie.
Secūdo pure continentie.
Tertius profunde humilitatis.
Quartus proximalis charitatis.

In festo sancti Antonij de Padua.
Sermo vnus.

Inuocauit et

venit in me spūs sapiētīe.
Sapiētīe. 7. Pro intro
ductione assumo mīlī autētem
Jac. i. Si qz vestra indiget
sapientia postulet illā a deo: q dat oib⁹ as
cruenter. ⁊ nō īp̄perat ⁊ dabit ei. Vel p
introductione dīc q q̄druplex est sapientia.
Vlt in fmo. bīc Margarite. Pro cuius itel
lectu notādū q sicut magis rez experien
tia docet. qñ qz vult aliqd habere recurrīt
ad illā qui h̄y. nō autē ad eū q nō h̄y: qz ne
mo dat q nō h̄y. Ad enī colligunt de spi
ritu vnus aut de tribus fīctis Mat. 7. Cū
autē aliqz p̄t h̄re aliqd boni petendo a
donatore. si nō petat negligēte reus ē. Mo
do ad ppositū. Cetera sapiētia a deo ē: lux
ta illud Qis sapiētia a dño deo est. ⁊ cum
illo fuit semp. ⁊ est aī euum Ecclī. s. ergo ab
eo petenda: alioqñ negligētia īputat. Et
sō dīcīt Jacob⁹ in an̄te allegata. Si quis
vestra ⁊c. Hoc ergo intelligēs br̄s Anto.
oēm. i. sapientiam esse a deo tanq̄ a fonte
īfinitē sapiētīe: qz magnus dñs ⁊ magna
fētus eius ⁊ sapiētīe eius nō est numerus.
Capitēs esse sapiēs postulauit illā a deo: ⁊
sō obtinuit illā. Ideo dīcīt ip̄s in thēmate.
Inuocauit ⁊c. Nota dñ dīcīt Venit in me
spūs sapiētīe. Itē spūs est spūs scīs q est
sonus hīs qnqz rītuos: sicut sunt qnqz sa
piētīe sine qnqz dīte sapiētīaz. Vlt in
fmo. de br̄s Thoma de aquo. ⁊ p̄sequere il
las sicut ibi habet. Et adapta eas ad bea
tum Ant. sicut infra dīcitur.

Primā sapiētīā aplicā q p̄stīt in volū
taria paup̄tate h̄stī br̄s Ant. Nota p̄mo
quō fuit oriūdnus de ciuitate Alīstbona de
regno portugallie ⁊ vocabat p̄mo Arman
dus. Et volēs paup̄ esse volūtarius īgres
sus ē ordinē canonico ⁊ regulari bī Aug.
Volens autē in altiori viuere paup̄tate ī
gressus ē ordinē mīnor: hoc mō. Cū. n. rpe

Tercia sapia theologicam q̄ p̄stet in
 integrali credulitate habuit etiam dñs An
 conus. Nota q̄ duplex est sapia theologi
 ca. Una que habet per rōnes naturales: et
 hec dñs Deschaphica. Altera que habet p̄
 reuelationes diuinas: et h̄ dñs fides: in qua
 maxime p̄ualuit dñs Anus. In cui⁹ signat⁹
 magis claris miraculis q̄ sunt argumēta
 magne fidei: q̄ fides p̄fecta est causa mi
 raculorū: sicut illud Mat. 17. Si habueritis
 fidē sicut granā synapis directis monti pale
 stratis hinc et transibitis et nihil impossibile erit
 vobis. Ac aliqua miracula eius. Inter q̄
 dic illud qd̄ diabolus in principio quadra

In festo sancti Placidi martyris.
Sermo unus.

nanicula transfretauit ⁊ ve
nit in ciuitate sua. Mat. 9.
Et in euangelio primo pre
terite officio. Nec fm intel

lectum iralem verba pposita intelligant de
dño nro Jesu xpō: fm intellectum mora
lem intelligo illa de seō Placidus cuius vo
le festum agimus. Vincamus ergo sic. Bñs
Placidus ascendens in nauticulā rē. Pro
balus ergo declaratione morali. q̄ro q̄dus
per ciuitatem istā: q̄daz per nauiculam de
signet. Ad primā ergo q̄stionem: Vincendum
q̄ per ciuitatē istā intelligitur vita eterna.
Ratio sumit ab allatione vocabuli. Ciuitas
enim de ciuitatibz vntas. Vntas dico nō solus
in hitatione sed et in cōcordi voluntate. Et
et hoc seq̄ q̄ pprie loquendo nulla potest
vere dici ciuitas in hoc mando: q̄ nunq̄ su
it nec est alieni ciuitas aliqua vlla vel ca
strum in qua nō fuerit vel sit aliqua dissen
tio inter ciues et emulatio vel alia causa
presertim in carnisia rē. De qua pōt dīci
illud. ps. 54. Vnde iniquitatem et discordionem
in ciuitate tora die super muros eius. Vnde
intelliguntur nō infensibiles prout verbum
sonat sed intellectuales. s. ciues. Nota exem
plum de Alexandro grente ab Arist. magi
stro suo de modo defendendi ciuitatē et ma
nutinentes causa rē. qui rēdūt q̄ edificet
fortissimos muros. laios ciuitatē ipsos be
neficē allicied rē. Iniquas et labor: in me
dio eius et in iustitia. et nō defect de pla. eius
usura et volas. Declara. Vnde in die pēthe
costes fer. qui incipit. Sp̄m veritatis man
dus nō potest accipere. Vnde scim hec fed
quēdaz ciuitas est et sust: vnde etiā roma
quā totus mundus destruxit nequisit. ver
m̄s emulatiois corrodit. Vnde Zancannus.
2 mox edaz tibi cauetis negat. Et in pilulo
plo vbi.

In festo sancti Placidi mart.

Bella peremathios plasq; clulita campos.
Insq; datu sceleru caninus pplinq; potetē
In sua victicet conuersum vlsceca dextera.
Proprie ergo loqndo illa sola dicit clulitas
In qua nulla est dissensio: sed est pcoris inter
cines et vna voluntas. Et que est talis: nisi
sugna clulitas: De qua dñs. Qui habita
re facis vnus moris in domo. Item alibi.
Qui posuit fines tuos paces etc. Rñ est: qz
dñs est i ea citate et i qñb; cine. Ezech. vlti.
Hoinē clulitatis et illa dñs ibidē. amē.
Ad hanc ergo clulitatem oportet nos per na
uiculam transire: Nante austro spūs scil.
Sed qro scdo que est ista nauicula: Nota
dam ergo q quattuor sunt nauicule p qua
ram vñā oportet nos transire in clulita
tem illā per mare huius mudi: de quo. ps.
Hoc mare magnum et spa. ma. ill. rep. quoz
nō est nu. Nialia pu. cum ma. ill. naues p
transibunt. Nota Nante in plurali: qz sunt
quattuor.

Prima est nauicula inocētie baptismalis.

Secunda est nauicula penitētie virtualis.

Tertia est nauicula obediētie gñalis.

Quarta ē nauicula sufferētie martyrial

Quilibet aut istaz nauiculaz habet de
cem remos: qui signant per decem lras que
sunt in qualibet dictione dictaz quattuor.
Et cā quarta nauicula transirent beatus
Placidus in clulitatem suā: nō per naturaz
qz hoc modo solus xpi est sed per adoptio
nis grām. Ro. 8. Accepistis sapiam adoptio
nis filioz quo clamamus Abba pater. Dñe
pe istis quattuor sicut scripsi post festaz trī.
ser. 48. preter ea que infra dicuntur.

Per primā nauiculaz in noie baptismal
lis transierant pueri baptizati solum: qz de
adultis nullas nisi xps. et virgo Maria: qz
oēs alij peccauerūt saltē venialiter. i. Jo. 1.
Si dixerimus qz pec. nō ha. ipsi nos sedu.
et ve. in nobis non est. De hac nauis dicitur
Prouer. vlti. Facta est quasi nauis inistito
ris: de longe portans panē suū. Nota Inist
toris. i. mercatoris qui ē xps: qui venit ad
mandinas huius mundi p emend. s. pcclo
sis meribus alaz pcclo sanguinis sui: et ar
ram dedit in die clulitatis. Tota autē re
sidua pccj soluit in die veneris sancta
super mensam sine bancam crucis: neq; enī
aliud pccum cōdignum erat tot et tantis et

talibus meribus. Dat. 16. Quid enim pro
fuit hoi si lucretur vniuersum mundum: aie
vero sue deter. patiat. Aut quā dabit ho
mo cōmu. pro aia sua: quasi diceret nullaz.
Nota practice: qz si ponerentur et vna par
te oia elementa et oēs celli et sidera cum lu
na et sole et oia corporalia: et ex altera vna
anima inēōparabiliter anima excellit corpo
rales creaturas. Solus ergo sanguis xpi
fuit cōdignum pccum. i. pcc. i. Non cor
ruptibilibus auro et argento redempti estis
de vana vestra cōuersione paterne tradi
tione: sed pccloso sanguine qñ agnī ima
et incontaminati. Ecce quare dicit inistitoris.
Sequitur. De longe portans panem suū. i.
grām et gloriam. de longe. i. de celo qz de ce
lo fuit innocentia baptismalis data et pre
dicata a xpo: qui descendit de celo. Jo. 3.
Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spū
sancto: non potest introire in regnum dei.
Huius autem nauicule sunt decem rema.
decem verba forme baptismalis. Dñe illa et
notatur in hoc nomine innocentia: in qua
sunt decem littere.

Secunda nauicula est penitencia virtualis.
Virtualis dico qz multis causis potest ho
mo penitere sed vna tācū est virtuosa. Pōt
enim homo penitere propter penam perdit
tionis fame. Aut propter timorē mortis etc.
sicut mulier adultera vel fur. qui ducit ad
furcas: sed nō est virtuosa nisi ppter offen
sam dei etc. ps. Tibi soli peccauit etc. De hac
nauis potest intelligi illud Sap. 14. Transie
tes mare p ratem liberati sunt. Nota Per
ratem. i. pñiaz que est necessaria: alias dicit
xps Luc. 12. Nisi pñiam egeritis: oēs simul
peribitis. Per pñiam vero remittuntur pec
cata a deo: et hec remissio est de qua habet
figuratiue in euangelio illo: de quo sumptū
est thema propositum in sanatione leprosi.
Pñia ergo est nauis per quam transireta
mus in clulitatem sapnam. Dat. 4. Pñiam
agite: appropinquabit enim regnum celoz.
Huius etiam nauicule sunt. 10. remi. i. decem
opera penitentialia: que vñde in ser. vbi sa
pra que decem remi notantur in hoc nomi
ne. Pñia in qua sunt. x. littere.

Tertia est obediētia generalis. Ideo di
co generalis: qz Qui totam legem seruane
rit offendit aut in vno: fac. est oīam reuo

In festo corporis christi cxxxii.

Isa. 2. Et habet decem remos. i. decem man data decalogi. Die illa que etiam notantur in hoc nomine. Obedientia in qua sunt decem littere. De hac naut loquitur Mat. 8. Ascendente Iesu in nauticam secuti sunt eum discipuli eius. Nota In nauticam. i. obedientia: quia i. se xps fuit ita obedientis patri q. potius voluit perdere vitam q. obedire. **Ps. 2.** Factus est obediens usq. ad mortem: mortem aut crucis. Nota Se- cuti sunt eum discipuli eius. i. per vera obe dientiam specialiter religiosi: q. non solum mandatis sed etiam consilijs ad que ex pro fessione obligantur. sequi tenent xpm.

Quarta nautica est sufferentia marty rialis. Et habet decem remos. i. decem ope ra que sunt decem tentationes quas patia tur martyres: quas vide et notantur in hoc nomine Sufferentia cum vno s. scripto. **Mat. 8.** Mortuus magnus factus est in mari: ita ut nautica operiretur fluctibus. Et hoc dicit propter magnos fluctus tentationum et tri bulationum: quas martyres patiuntur: de quibus tamen liberatur a deo. Ideo dicitur de eis. **Is. 43.** Qui vicerunt ex magna tri bulatione et lauerunt stolas suas in sangui ne agni **Apoc. 7.** Per hanc ergo nauticam beatus Placidus transiit mare huius mundi vel mortis et venit in ciuitatem suam scilicet vite eterne. Dic hystoriam etc.

Deo gratias. Amen.

In festo corporis christi sermo vbi agi tur de mysterijs misse.

De facite in

meam commemorationem **1. Cor. 11.** In pñit habeo pre dicare de quadam materia multum deuota et inuitata s. de vita dñi nostri Iesu christi: quomodo tota est figurata et representata in missa et triginta operibus principalibus que sunt in missa figurantibus. 30. opera vite christi principalia: q. omnia opera que xps fecit in vita sua non possunt comprehendí sub cer to et determinato numero. Auctoritas. Sūt

et alia multa que fecit Iesus que si scribam tur per singula. nec ipsum arbitror mandare capere eos q. scribendi sunt libros **Jo. 1.** Ideo non intelligatis q. velis dicere omnia secreta misse que sunt infinita ut atomi in radio solis: sed dicam opa principalia que xps fecit in hoc mundo pro nra redemptione que vt dixi sunt triginta opera.

Primum opus xpi qd fecit pro nra redē ptione est sua sacratissima incarnatio: qñ vo luit de celo descendere et secrete vterum vir gine intrare et vestē humanitatis induere p. Descendet sicut planta in vellus etc. Et licet psona filij sola fuerit induta: tñ omnes tres persone fuerunt induentes. i. p. et spūs sanctus sed filius sult induens et indutus. Istud opus mirabile figuratur et expressat in missa solemniter celebrata: quando pñtus papa vel episcopus descendens in suo palatio intrat sacristiam et secrete induitur a tribus. i. a se, diacono, et subdiacono: sicut christus intravit sacristiam vteri virginis: qui est papa et sacerdos in eternum fm or dinem **Delephsedech.** Quallis sacristia et quot sanctas reliquias continet: in hac sult christus indutus. Modo cōtemplemini hie modicum quando sacerdos debet missam celebrare: induatur septē vestimentis secrete.

Primum est superpellectum. **Secūm** amictus. **Tertium** alba. **Quartum** cingulus.

Quintum manipulum. **Sextum** stola.

Septimum casula. Ista significant septem vestes. i. virtutes vel dona christi. De quibus **Isa. 61.** Egredietur virga de radice iesse et flos de radice eius descendet. et requiescit super eum spiritus domini. spiritus sapien tie et intellectus spiritus cō. et for. spūs scien tie et ple. et reple. eum sp. n. domini. Item de eisdem **Isa. 4.** Apprehenderunt septem mulieres vitum vnum. i. septem virtutes spiritus sancti. vitum a virtute virtuosum. i. christum. ergo hoc facite in meam comme morationem.

Secūm opus sult quando voluit nasci de vtero virginali et exire in hoc mundo cum magna claritate et esse inter virginem ma trem et Ioseph. Et voluit poni inter bouem et asinum angelis cantantibus Gloria in ex celis deo. **Quinto op.** figurat qñ sacerdos induitur vestibus sacris et sacristia. Iuxta

R R lii

In festo corporis christi

dyacone et subdyacone figurantes virgines et Joseph. Acolythi vero figurant bonum et asinum. Et chorus cantat Gloria in excelsis ut angeli. Et pulsantur capane et sacerdos exst lete ostendens quod christus sine miseria matris exst uterum virginis ornatus tanquam sponsus in die nuptiarum. postea. In sole posuit tabernaculum suum. id est virginem matrem in puritate. Et ipse tanquam sponsus. scilicet optime ornatus procedens de thalamo suo.

¶ Tercium opus christi mirabile fuit: quoniam octava die voluit circumcidere quod circumcisio dabatur per petrum. Ideo est mirabile quod voluit circumcidere cum nullam haberet petram: quod sicut latroni amouent aures in signum furti: ita dabatur circumcisio in signum furti. Ad id in quo christus non meretur precesse: sicut perit voluit humillari ad recipiendum circumcisionem. Hoc opus figurat et representat a sacerdote quoniam humillatus coram altari dicitur passionem ostendens se peccatorem: et deponit grammatice in quo figurat amoris seu depositio illius pellicule christi. Et fuit verificata verbum apostoli dicentis. Qui sit deus filium suum in similitudinem carnis peccati. Rom. 8. Non dicit in carne peccati: sed in similitudine carnis peccati: ad insinuationem quod habuit veram carnem sed non carnem peccati.

¶ Quartum opus christi: quoniam ab oriente perduxit tres reges ut eum adorarent offerentes ei aurum. thuris. et myrrham. Hoc opus figurat a sacerdote quoniam coram altari inclinatur dicens. Aufer a nobis cunctas iniquitates nostras: ut ad sancta sanctorum puris mereamur meritis introire. Altare representat christum. Sacerdos. dyaconus. et subdyaconus. representant tres reges. Et primo offerunt thuris deuote orationis dei. Aufer a nobis domine. Secundo aurum reuerende adorationis. Tercio myrrha signando se signo crucis in memoriam christi amare passionis: quasi dei. Memoria memor ero et tabescit in me anima mea. Tre. 3.

¶ Quintum opus fuit: quoniam in templo voluit presentari a virgine matre et in aspectu omnium a sancto Symeone et anna prophetissa comedari et laudari. Hoc representat a sacerdote quoniam in cornu altaris dicitur Introitus. ubi congregantur omnes ministri. sicut populus congregabatur in presentatione christi. Et sicut Symeon fecit unam cantilenam quattuor coblarum dei. Nunc dimittis seruum tuum domine. sic sacerdos tunc

dicit quattuor. Primo Introitus. Secundo Kyrieleyson. Tercio gloria. Quarto orationes. ¶ Sextum opus fuit fuga egypti timore herodis ubi fuit septem annis quasi exul cum regine maria et Joseph nutritio. Istud opus representat quoniam dei epistola: quod sacerdos recedit de altari cum dyacono et acolytho et vadit sedere ad presbyterium. Et ibi facit septem. Primo dicit epistolam. Secundo inuocatio. Tercio alia. quarto psalmum. quinto ibi ministrat in calice mater tercia sacrificii. sexto benedicit incensum pro euangelio. septimo dat benedictionem dyacono euangelium dicturo.

¶ Septimum opus fuit reuersio de egypto: et post quoniam fuit. tri. annorum remansit solus in templo: perditus a matre. Hoc representat in sacerdote quoniam de presbyterio reuertitur ad altare ubi remanet solus quoniam dei euangelium et audit euangelium ut christus audiebat doctores legis. Deinde dicto euangelio veniunt ad sacerdotem dyaconus et subdyaconus: quem admodum venerunt ad christum virgo et Joseph ipsum perquirendo.

¶ Octauum opus fuit: quod seruiebat in domo matris dicit Lucas quod erat subditus illis. id est virgini matri et Joseph: quod filius hominis non venit ministrari sed ministrare: quod ut dicit iacobus de iherusalem etiam seruabat Joseph ad seruandum. Hoc seruicium figurat a sacerdote: quoniam dicit Credo et offero: lo ministrat calicem ipsum offerendo dicens. Suscipe sancta trinitas hanc oblationem etc.

¶ Nonum opus fuit: quoniam venit ad baptismum Joannis sed non indigeret sicut nec circumcisio: neque: quod purus erat et sanctissimus sed ad dandum exemplum nobis. Hoc signat a sacerdote quoniam dicit Lavanio inter innocentes manus meas et lauat digitos. non quod iam non sit lotus sed representat baptismum christi in hoc.

¶ Decimum opus est: quoniam post baptismum in deserto intravit desertum et seclauit. 40. diebus et 40. noctibus Mat. 4. et Mar. 1. Et tunc orabat pro nobis secrete. Hoc figurat a sacerdote quoniam post Lavanio inclinatur profunde in medio altaris dei. In spiritu humilitatis etc. Deinde vertit se ad populum dei. Orate fratres etc. Inueniens quod illa oratio dirigat ad populum: et dicunt secrete sicut christus secrete et solus orauit. et dicit sacerdos seclunare abstinendo ab omni mundana cogitatione.

Ex quo fuit exento ipſius crucifigio

Tertius opus fuit: quando in cruce alta vo-
ce dixit septem verba. Primum fuit rogan-
do pro crucifixoribus dñi. Pater ignosce il-
lis: quia nesciunt quid faciunt. Secundum fuit: quan-
do ridens latronis dixit. Amen dico tibi: quia
hodie mecum eris in paradiso. Tertium
fuit: quando dixit virgini matri que stabat
iuxta crucem plena sanguine filij que quasi
moriebatur pre dolore. Mulier ecce filius
tuus. Unde dixit discipulo. Ecce mater
tua. Quartum fuit: quando dixit deo patri.
My hely hely zc. Quintum quia perdidit co-
tam sanguinem dixit. Sicut. Sextum iusta
matam est. Septimum: Pater in manus
tuas zc. Et inclinato capite quasi reciperet
congruam a matre di. Mater ad deum

In festo corporis christi

stis: exspirante. Hoc figuratur in missa: quando sacerdos alta voce dicit. *Water noster qui es in celsis: in quo continentur septem petitiones. Dic illas.*

CXX. opus fuit: quoniam in morte humanitas fuit diuisa in tres partes. scilicet in animam que recessit. In corpus quod in cruce remansit. Et in sanguinem qui ad pedem crucis effusus fuit. Hoc figuratur in missa: quoniam sacerdos in tres partes hostiam diuidit. Diuinitas autem nunquam fuit diuisa nec ab aliqua parte separata: imo semper cum anima corpore et sanguine fuit diuinitas. Sicut si ego diuiderem ad radium solis unum frustum crystalli. Licet enim crystallus diuidatur: radius in solis non diuiditur nec separatur: imo claritas solis semper remanet cum qualibet parte crystalli diuisa. Idem de claritate diuinitatis que totam Christi humanitatem replebat: quia humanitate diuisa in tres partes diuinitas remanet cum qualibet parte etc.

CXXI. opus fuit: quoniam multos conuertit in sua passione. Primo latronem di. *Die meum mento mei etc.* Secundo centurionem qui dixit. *Verere filius dei erat iste.* Tertio totum populum ceterum et simplices. Dicit beatus Lucas. *Et omnis turba eorum qui simul aderat ad spectaculum istud et videbant que fiebant: percutientes pectora sua reuerbebant Luc. 23.* Tres ergo conditiones gentium tunc conuertit. Hoc figuratur in missa cum dicitur ter. *Agnus dei etc.* In quibus petimus remissionem peccatorum: ut peccat nobis sicut pepercit illis percutiendo peccatores. In tertio autem agnus dei petimus pacem.

CXXII. opus fuit: quoniam post eius mortem anima non statim ascendit in celum cum potuisset ascendere si voluisset: sed ex humilitate voluit descendere ad inferos et dare gloriam sanctis patribus et inde eos voluit extrahere et liberare. Hoc opus figuratur in missa: quoniam sacerdos dicto *Agnus dei* permittit descendere prem hostie in calicem que inebriatur sanguine: sicut sancti patres fuerunt inebriati gloria diuine visionis.

CXXIII. opus: quoniam deposito Christi corpore de cruce per Joseph ab Arimathea et Nicodemum: virgo maria ipsum recepit deosculans et cetera plana et sicca dicebat. *De porte paradisi etc.* et sancte mulieres. *Simul stebant etc.*

Hoc figuratur in missa: quando sacerdos tenet corpus Christi in manibus dicens orationem. *Die Iesu xpe.*

CXXIIII. opus fuit: quoniam voluit sepeliri in monumento. nouo lineamine inuolutus cum myrrha et aloë etc. Hoc figuratur in missa: quoniam sacerdos dicit. *Corpus enim sacerdotis monumentum est Christi.* Debet ergo esse nouum et mundum a luxuria et corruptione. Et creditur etiam quod sanguis Christi effusus iuxta crucem etiam fuit positus in monumento. quod si figuratur quoniam sanguis Christi sanctus a sacerdote: propter quod corpus sacerdotis sanctius est illo monumento lapideo et irrationabili et insensibili in quo fuit positum corpus Christi mortuum et inuolutum sine anima et sine sanguine. Sed sacerdos sumit corpus Christi non mortuum sed viuum. impassibile. et immortale: cum sanguine et cum anima. Ideo etc.

CXXV. opus fuit: quoniam gloriosa resurrectio de morte ad vitam gloriosam et immortalem. Hoc figuratur in missa: quoniam sacerdos de medio altaris vadit ad angulum dextrum. per quod significatur in vita beata. *Can. 2.* *Tenuit sub capite meo et dextera illius amplexabit me: in qua vitam beatam ipsa tunc traxit per gloriam corporis gloriosi quod tunc assumpsit quod gloriam aie ab instanti precepto: nunc habuit etc.* Et draconus inuenit corporale vacuum: sicut lineamina in Christi monumento vacua fuerunt inuenta.

CXXVI. opus fuit: quoniam post resurrectionem. Primo voluit apparere virgini mari: deinde marie magdalene et petro. et ultimo alijs apostolis. Hoc representatur in missa: quoniam sacerdos dicta oratione vertit se ad populum di. *Domine vobiscum: sicut ipse dixit. pax vobis. solando matrem et alios etc.*

CXXVII. opus fuit: quoniam omnibus apostolis simul congregatis apparuit dixit. *Pax vobis.* Hoc figuratur: quoniam sacerdos de cornu altaris redit in medium et vertit se ad populum di. *Domine vobiscum.*

CXXVIII. opus fuit: quoniam debuit in celum ascendere dixit discipulis suis. *Euntes in mundum vniuersum predicare euangelium omni creature etc.* Hoc figuratur quoniam dicit. *Ite missa est.*

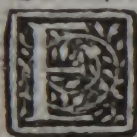
CXXIX. opus fuit: quoniam dedit potestatem petro apostolo vicario suo dicens. *Daice oues meas. Et simul omnia quod dixit. Accipite spiritum*

De corpore christi. cxxxiii.

sancti quos remiseris peccata remittunt eis. **H**oc opus figuratur: quoniam sacerdos inclinando se in medio altaris dicit. **P**laceat tibi sancta trinitas etc. et humiliat se per sancte figurans quod tanta posse superexcellentissimum. id est remittendi peccata deus dedit infinitis creaturis. Quis enim potest peccata dimittere nisi solus deus. **M**at. 20.

Ecce. et ultimum opus fuit: quoniam de monte plineti et istis ibi virginem mariam. apostolos. et discipulos. elevatis manibus ferebatur in celum et benedixit eis. **L**uc. vlti. et **A**cc. i. Et sic reuerfus est ad celum. **H**oc figurat in missa: quoniam sacerdos dicit missa elevata manu benedixit populo dicens. **B**enedictio dei ois potens patris etc. et reuertitur ad sacrificium. ergo **H**oc facite in mea commemoracione. **D**eo gratias. Amen.

De corpore christi. Sermo. 2.

Ego accepi

a domino quod et tradidi vobis. **I**. Cor. xi. **P**ro huius sub declaratione et materie introductione: est notandum quod quicquid credimus corde: quicquid loquimur ore de hoc sacramento mirabili. id est esse fundamentum in scriptura et non in philosophia naturalis. **N**on est propter altitudinem huius sacramenti et subtilitatem transcendente omnem intellectum naturalem et sciam philosophicalem et potentiam naturalem: sicut quod vellet numerare numerum arene maris. vel quoniam palmi sunt hinc usque ad celum: et quantum est lata terra: impossibile est iuxta illud **A**ltitudinem celus et latitudinem terre et profundum abyssi quod dimensus est **E**ccli. i. **I**dem dicit scriptura. **A**ltiora te ne quaeris et fortiora te non scrutatus fueris: sed que precepit tibi deus illa cogita semper **E**ccli. i. **N**ota **A**ltiora te ne quaeris: supple intellectu naturali. Et fortiora te ne non scrutatus fueris. supple scia philosophicalem: sed que precepit tibi deus. id est in sacra scriptura que est os eius huius duobus labiis. id est duo testam. **S**apientius immobile est novum: inferius est vetus. **I**deo quecumque dicitur vobis de hoc sacramento non accepi ab **A**ristotele vel **P**latone. nec a **V**irgilio etc. sed a domino. id est in sacra scriptura. **I**deo dicit the-

ma. **E**go accepi a domino etc. **N**ota de hoc sacramento quibus mirabilia principalia inter cetera.

Primum est mutatio substantialis.

Secundum est operatio sacerdotalis.

Tertium est habitatio sacramentalis.

Quartum est perceptio sensualis.

Quintum est receptio visualis.

Primum ergo mirabile etc. **D**uplex est mutatio. Una accidentalis. altera substantialis. **A**ccidentalis est quoniam qualitas. vel aliud accidens mutatur in creatura manente eadem substantia: ut est mutatio de albedine in nigredinem. de sanitate in infirmitatem. de caliditate in frigiditatem. de paritate in magis et minus. **I**dem sum ego modo qui fusi quoniam natus sum de utero marie: quibus tunc parvulus essem nunc vero magnus. **M**utatio vero substantialis quoniam non solum accidens. sed etiam substantia mutatur: ut si lutum mutaretur in aurum. vel plumbum in argentum. **H**oc presupposito: est notandum quod in hoc sacramento est mutatio substantialis: quia substantia panis mutatur in corpus christi. **P**ro latiori declaratione nota quod secundum quod dicitur in compendio theologie triplex est mutatio. Una est artificialis: ut quoniam sit ultra de chernibus. **A**lia est naturalis: et hec est duplex. id est accidentalis et substantialis. **A**ccidentalis est: ut quoniam idem subiectum etiam manet in diversis accidentibus sibi invicem succedentibus. **S**ubstantialis est: ut quoniam eadem materia manet sub diversis formis substantialibus: sicut patet in transmutatione elementorum ad invicem. **T**ertia mutatio est supernaturalis: ut quando nec materia nec subiectum manet sed tantum accidentia sine subiecto: et talis est hec etc. **E**st tamen notandum quod hic deficient tres regule philosophie. **P**rima est que dicitur quod quoadmodum sit mutatio substantialis sit etiam accidentalis. **R**atio est quod accidentia non migrant. id est non transmutantur de subiecto in subiectum: quia si lutum mutaretur in aurum etiam qualitas mutaretur: puta color. pondus. et huiusmodi. sic si panis mutatur in carnem et vinum in sanguinem naturalis digestionem. **I**n hoc autem sacramento est oppositum: quia virtute verborum mutatur substantia panis in corpus christi. **A**ccidentia autem non etc. **D**ecleara. **R**emaneat enim eadem

De corpore christi.

Scias rotunditas eadem albedo idem fa-
por. Ecce quo regula phie. Unde hoc ba-
bes: Be non a pho re. sed accepti a dño.
facta ergo hac mutatione adoramus non
illam albedinem nec illam rotunditatem sed
xpm contentum in illa: sicut milites adorant
regem contentum in cortina re. Secda re-
gula phie dicit q nulla mutatio substantia-
lis est integra: qz semper remanet materia pri-
ma: qz si lutum mutatur in aurum materia pri-
ma que est in termino a quo: est eadem cum
illa que est in termino ad quem: qz eadem est
materia oium generabilium et corruptibilium.
Ideo dicit phs: q materia est ingentia et in-
corruptibilis. Sed contra qz eadem est mate-
ria generabilis et corruptibilis: corpus aut
xpi est hmoi qz de quatuor elementis fuit
compositum sed nihil ibi est de materia pri-
ma que non est substrata aliquibus accidenti-
bus. nec est in actu: sed materia corporis xpi
fuit in actu. In hoc etiam sacramento etiam
hec regula deficit: qz facta hac mutatione
nihil remanet nec de forma substantiali pa-
nis. nec de materia: qz totum mutatur in cor-
pus xpi. Ideo non regatis vos hic per regu-
las phie. Ideo dicit psalmista. Hec muta-
tio dextere excelsi re. Mutatio naturalis di-
citur sinistra. Sed hec dicit dextere excelsi.
Quia deus magnus sicut deus noster. Tu
es deus qui facis mirabilia. Nota ad hoc
quadroplicez mutationem substantialem.
Prima est a non ente in ens: et de genera-
tio. vel potius creatio. Secda est ab ente in
non ens: et de corruptio. Tercia est ab ente
in ens: quod modo non est sicut erat: ut e puerio.
Quarta est ab ente in ens iam exis. et ta-
lis est conversio panis in corpus xpi. Hec
mutatio non habet similem in natura re. Tercia
regula phie dicit: q non est possibile finem na-
turam accidentis esse sine subiecto: sed hic est.
Declara re. Unde habes: Be Ego accepti
a dño re. Moraliter debetis adorare xpm
in hostia sine dubio et sine contradictione actua-
li sufficit virtualis dispositio qz hoc non interdit
adorare nisi xpm re. Nota casum qui habe-
tur in re. De hoie: de eccle. mis. ubi dicit q ma-
ius petri est sacerdos celebrantis et non con-
secrantis q celebrare et consecrare cum petro
mortali. Falsa enim remedia sunt veris pe-

riculis granfora. Ideo dicit David. Tolli-
te hostias et introite in atria eius: adorate
dñm in atrio sancto eius. ps. 95. Nota Tot
lite hostias: hic loquitur sacerdotibus. Et in-
troite in atrio eius: hic loquitur populo. Ado-
rate dñm in atrio sancto eius: tam sacerdo-
tes q populus. In atrio sancto eius in cor-
de dilatato et deuoto. Dices tu quid si cele-
brans non fit sacerdos vel non consecratur: Be.
Ipse solas peccat: non aut populus adorans.
Tercia mirabile est operatio sacerdotis. s.
q sacerdos habens tantam potestatem.
Magnum mirabile reputatur de Moyse
qui fecit descendere manna de celo. i. aere.
Ezo. 15. Et de Helya qui fecit descendere
ignem de spera ignis: ad comburendum du-
os quinquagenarios: ut habetur. 4. Be. 17.
Ad idem q nota. supra in sermo. sanctorum
Philippi et Jacobi: qui incipit Hymnus po-
norati sunt. par. 2. Mirabile incom-
parabiliter est hoc: quando sacerdos non de
aere nec de spera ignis nec de celo lune. nec
de mercurij. nec de celo veneris. nec de ce-
lo solis. nec de celo martis. nec de celo iouis
nec de celo saturni. nec de celo stellato. nec
de celo cristallino: sed de celo empyreo facit
christum descendere in hostiam. Scitis quo
modo: Sicut virgo Maria quando conce-
pit de spiritu sancto filium dei dicitis illis
verbis Ecce ancilla dñi re. vsqz tam appa-
ruit celum empyreum: Et sicut lingua virgi-
nis gloriose fuit clausa celli: sic etiam sacer-
dotis. Sed excellentius sacerdotis triplici
ratione. Non displicebit virginis dicendo
veritatem. Prima ratio quia lingua vir-
ginis habuit facere octo gyratas seu octies
reuoluta est: anteq aperiret celum dicendo
Ecce ancilla domini re. Nunq enim fuit
apertum celum empyreum nisi postq dixit
octauum et ultimum verbum. Tuum. Sa-
cerdos autem cum clausa lingue sue quinqz
tantum gyratas facit. i. quinqz verba. Hoc
est enim corpus meum. Et etiam illud ens
non est de necessitate sacramenti sed prece-
pti fm doc. Secda ratio quia virgo Ma-
ria semel tantum aperuit celum re. Sed
sacerdos quolibet die semel: et in die nativa-
tis dñi: qz ter dñe potest missam. Et et alio
qz sub eadem causa sine necessitate: ut dicit rex.

In e. Cōsultat: d. cele. mis. Qp̄s tñ q̄ i p̄ma
missa tñc nō receperit p̄fationē: vt m. c. Et
pte. e. t. Tertia rō est: q̄ in v̄tēp virgīs de-
scendit x̄ps parvulus. mortalīs. passibilis.
s; in hostia magn⁹ sicut fuit in cruce ⁊ nunc
est in celo. immortalis. impassibilis. gloriosus ⁊ c.
Vñ Greg. Q̄ntis. n. fidelib⁹ hīc dubitū pos-
sit: in ipsa imolationis hora. ad sacerdotē vo-
cē celos aperiri. in illo tēpō x̄pi mysterio age-
loꝝ choros adesse. sūmis ima sociari. terre-
na celo iūgi. vñ qd̄ ex visibilib⁹ atq; inui-
sibilib⁹ fieri: Greg. in. 4. dial. Da filundi-
nē de illo q̄ inuitat ad prandīā regem ⁊ c.
q̄ nō solus veniret sed cū scutifero: sic x̄ps
in hostiā nō solus sed cū angeloz multitu-
dine sociatus aduenit. Hinc nota de co-
mūna q̄ d; fieri a fidelib⁹ corpi x̄pi: qñ
portat a sacerdote ad cōicā dñi sūmōs ⁊ c.
Nota Celos aperiri: nō intelligat⁹ q̄ celū
videt⁹. sed sicut videmus de reuelatione se-
creti nūc aperuit mihi cor suum: sicut dicit
Valida p̄phēcia de Sansone Judic. 16.
Sic hīc filius dei q̄ ē secretus in celo descē-
dit ad hostiā p̄ verba p̄secrationis. Illa er-
go descēso d; apertio. Vñ Jo. 6. Hīc est
panis q̄ de celo descēdit. si q̄s mandu. ex h̄
pane viuet in eternum Hīc est duplex qd̄.
Prima qd̄ est posses in dicere. Si x̄ps de-
scendit de celo in hostiā: ergo recedit de ce-
lo. ⁊ nō. Pro cui⁹ intelligētia nota duas
similitudines. Prima est de domo hīc cētū
foramina ⁊ in q̄libet intrat radius solis
nec tñ recedit de celo: sic hīc. Filius. n. dei ē
radius qd̄: iuxta illud Heb. 1. Qui cū sit
splēdor gl̄ie ⁊ figura substantiē ei⁹ ⁊ c. Secūda
similitudo est de voce mea q̄ ē in q̄libet aure
vestra. Sūt forasse hīc duo mīlia aurū ⁊ c.
⁊ h̄bū meū i q̄libet intrat nec tñ recedit a
me. Si ergo hoc verbū trāscorū ⁊ creatū
hoc facit. q̄to magis verbū dei increatū ⁊
eternū: De quo Jo. 1. In principio erat ver-
bū ⁊ c. Ideo David. Dñs in tēplo sctō suo
i. in hostia ⁊ simul dñs in celo sedes ei⁹. Et
hostia ē tēplū dei: sicut v̄terns tēgis. Mo-
raliter nota qualis d; esse sacerdos q̄ tātz
prātē h̄. Secūda qd̄ est v̄trū tā malus sacer-
dos q̄ bonus h̄eat hāc prātē: ⁊ ita. Mo-
ta ad hoc duplicē similitudinē. Una est de of-
ficialib⁹ regis: q̄ siue malus siue bon⁹ h̄
prātē ⁊ c. q̄ sicut bonitas nō dat iustitiam

nē: ita nec malitia tollit. Vñ dicit canon q̄
nō pōt aliq̄s q̄tūcūq; pollutus diuina pol-
luere sacramēta: de cohabitatione cie. ⁊ ma-
lie. Vñtra. Et. 15. q. vlt. c. vltio. q̄nto sacer-
dos celebrās. ⁊ ēt aliis q̄libet sūmōs indi-
gne polluat: de p̄se. dī. 2. Qui scelerate. Vñ
ecclesia. Sūmunt boni sūmūt mali forte isti
inequali v̄tre vel interit⁹. Querit p̄r. Vñ
tātū valet missa boni sacerdotis q̄tū mali:
de quo p̄ T. hō. in. 4. sen. dī. 45. q. 2. ar. 1. q. 3.
Nec obstat q̄ dicit Chyso. 4o. dī. Multi sa-
cerdotes ⁊ pauci sacerdotes: multi nomine
pauci re. Nō ois sacerdos scūs est: sed ois
scūs sacerdos ⁊ c. q̄ ibi accipit sacerdos eg-
uocē ⁊ c. Declara ⁊ c. sicut ⁊ ibi. Erant sacer-
dotes dei ⁊ x̄pi: ⁊ regnabunt cum illo mille
ānto Apoc. 2o Qui q̄dē tertius sicut dicit
Aug⁹. 2o. de ciuit. dei. c. 10. nō de solis x̄pi
⁊ p̄sbyteris intelligēdus est q̄ pp̄ie iam vo-
cant in ecclesia sacerdotes: s; sicut oēs x̄pi
fianos dicimus pp̄i mysticum christum: sic
oēs sacerdotes qm̄ mēbra sunt vni⁹ sacer-
dotis. de q̄bus ap̄ls Petrus. Plebs inge-
scit. regale sacerdotiū. Nec Aug⁹ vbi. 8.
Vñ ⁊ Apoc. 5. Redemisti nos dñe de
sanguine tuo: ⁊ scilicet nos deo nō regnā ⁊
sacerdotes ⁊ c. Secūda similitudo de duob⁹ ca-
nalis p̄ que decurrit aqua in orā tūā:
quoz vnus sit aureus alter ligneus. Nam
qd̄ canales irrigat⁹ de aqua q̄ descendit de
canali ligneo nō erant ita pingues ⁊ boni:
sicut de aureo: Certe sic. Sic in proposito.
Fons vñ p̄cedit aqua ois sapientie ⁊ gr̄ie:
x̄ps. Eccl. 1. Fons sapie verbi dei in erect
fio. Sacerdos bonus est canale de auro: ma-
lus de ligno. ergo ⁊ c. Sed qd̄ facit patron⁹
canalē postq̄ ei seruierant: Canale aureū
ponit in thesauro suo: lignum ⁊ cōburet
ignē. Sic x̄ps bonū sacerdotē reponit secū
in thesauro glorie. 8. Jo. 12. Q̄ nī mihi minū-
strat me sequat⁹: ⁊ vbi sum ego illic ⁊ miser
meus erit. Canale ⁊ cō ligneū. i. malū sacerdo-
tē ponit in igne inferni. 3o Apoc. 1. Cor. xi.
Probet autē seipsum h̄s ⁊ sic de pane illo
edat ⁊ de calice bibat Qui enim mandu-
cat ⁊ bibit indigne: iudicium sibi māducat
⁊ bibi. nō di. co. pas dñi. Vbi dicit Glo. Am-
bro. q̄ ita punietur ac si x̄pi propitijs ma-
nib⁹ occidisset. Vnde sclo hoc frater: Ego
accepi a dño ⁊ c.

De corpore christi.

Tertium mirabile est habitatio sacramentalis. Ubi nota duo. Primum mirabile est: quod totus christus in tam parua hostia continetur. Dices tu: quod est possibile? Respondetur per similitudinem de monte magno cuius rota silendo continetur in paruo oculo videntis illum. Sic hic res. Secundum mirabile est quod frangitur hostia non frangitur christus sed in qualibet fractionis particula integer perseverat. Dices tu: quod est possibile? Respondetur per similitudinem duplicem. Primum est de voce mea quod diuisa per singulas aures vestras tota integra est in qualibet aure. Secunda similitudo est de imagine hominis in speculo recepta que tota recipitur in speculo et si speculum frangatur in centum partes, tota integra est in qualibet parte. Et nunquam pater omnipotens non poterit facere hoc de imagine sua que est christus: sicut habetur. 2. Cor. 4. Et Colos. 1. Et si tu dicis: non est simile de imagine que non est corporalis: christus autem habet verum corpus. Respondetur quod imo: quod subtilitas est corporis gloriosissimi quam imago que in modico panno impeditur ne intret in speculum corpus autem gloriosum a nullo potest impediri. Ideo res. Ideo de hostia consecrata potest dici. Cantador est lucis eterne et speculum sine macula dei maiestatis: et imago bonitatis Sap. 7. Nota Cantador est lucis eterne. scilicet quantum ad diuinitatem que est in hostia concomitantur: sicut et sanguis et anima non ex vi verborum sed concomitantur ut dicitur. Et ideo quia est ibi diuinitas debet hostia esse rotunda que significat eternitatem dei. Et speculum sine macula: quantum ad animam. Ideo hostia debet esse parillima et alba. Et imago bonitatis: quantum ad corpus per quod completitur suam bonitatem in opere redemptionis. Ideo cogita tu qui celebras vel consecras quantum de excellentijs est ibi: quod de spiritualibus creaturis est ibi excellentior. Anima christi. de corporalibus etiam corpus christi. Et super omnia diuinitas. Ideo debes habere ista tria. scilicet Cantorem lucis eterne: per veram credentiam sine errore. Secundo speculum sine macula per castitatem. Tercio imago bonitatis illius per fraternam amicitiam ad imaginem et similitudinem christi: qui noluit recipere vindictam de inimicis: sic nec tu. Mat. 5. Beati pacifici: qui filij dei vocabuntur. pacifici. id est pacem facientes.

Quartum est perceptio sensualis. Quia

nullus sensus percipit in eucharistia id quod intellectus credit. Quare hoc? Respondetur duplici ratione. Primum est necessitatis. Secunda voluntatis. Necessitatis quod necesse est consecrare: quia sicut totum malum nostrum precessit ex esu fractus. Iuxta illud Mala mali malo. mala prout oia mundo. Mala. scilicet gula. malum. scilicet de malo. scilicet pomum. Sic voluit deus quod ex esu fructus de quo dicitur virgini. Benedictus fructus ventris tuo: oia bona nostra procedant. Sed quod horribile esset comedere carnem hominis crudam. et bibere sanguinem: ideo voluit christus te gere sub accidentibus res. Ideo Isa. 45. Te adorabunt reges deprecabuntur: tamen in te est deus. Vere tu es deus absconditus. deus israel saluator. Nota Te adorabunt. scilicet in hostia consecrata. Tamen in te est deus. Ista dictio tantum excludit alia sacramenta in quibus non est deus realiter et personaliter sicut in hoc sacramento: sed tamen figurative. Jo. 6. Caro mea vere est cibus: et sanguis meus vere est potus. Construitur sic. Cibus iste verus est caro mea: et potus iste vere est sanguis meus. Secunda ratio est utilitatis. scilicet non solum meriti. Si enim videremus carnem et sanguinem non esset meritum aliquid nostrum credere: sicut nec meremur si credimus esse hostiam albam vel rotundam. Greg. Fides non habet meritum: ubi humana ratio perhibet experimentum. Ad hoc ergo ut fides locum habeat voluit occultare res. Tantum ergo sacramentum veneretur cernui et antiquum doctum nonno credat ritui. preest fides supplementum sensuum defectui. Ideo debemus nos humillare discendo. Dicit quibus sensus mei hoc non percipiunt: tamen credo res. Jo. 20. Beati qui non viderunt et crediderunt.

Quintum mirabile est receptio visualis. quod res mirabilis est: quod panis angelicus fit panis hominum. dat panis celicus figuris terminum. Quod res mirabilis madducat dum pauper seruus et humilis res.

Deo gratias. Amen.

In festo sancti Iuliani psc. Sermo vnus.

Ec eduxit il-

lum a delicto suo. Sap. 10. Hec. scilicet sapientia diuina sui sensum proprium et litterale sed ad proprium nostrum

Intelligo. Nec. Penitentia eduxit illa. s. sanctum Iulianum. A delicto suo: quod commisit occidendo parentes. Salvetur virgo etc. Pro declaratione ergo thesauri et introductione hystorie predicande: notandum quod sit quod in theologia. verum quolibet peccatum sit per penitentiam remissibile. Ubi pro complemento materie nota tres conclusiones secundum mentem Thome pre. 3. q. 85. ar. 1.

Prima conclusio erit affirmativa ex parte obiecti.

Secunda conclusio erit negativa ex parte subiecti.

Tercia conclusio erit etiam negativa ex parte adiecti.

Prima ergo conclusio erit affirmativa ex parte obiecti penitentie quod est peccatum quod respicit actus penitentie: quod peccator dolet de peccato. Conclusio est ergo ista. Quod ex parte peccati omne peccatum est per penitentiam remissibile et hoc duplici ratione. Primo ratione obiective misericordie que est infinita: iuxta illud Iohannis. 2. Convertimini ad dominum deum vestrum quod benignus et misericors est. patiens et multae misericordie et stabilis super malitiam. Item alibi. Derelinquat ipsius viam suam et vir iniquus. et re. ad do. et m. e. et ad de. n. q. mul. est ad ignoscendum Isa. 55. Item ps. Misericordias eius: super omnia opera eius. Nota Sapientia omnia opera eius. ps. Opera manuum eius: veritas et iudicia. Licet subtilia dei sit infinita. sic et potentia. et bonitas sapientia. et quicquid est in deo sit infinitum: eo quod quicquid est in deo est ipse deus. quod non est compositio in eo subiecti et accidentis. nec potentie et actus. nec esse et essentia. nec aliquid alia compositio. Nihilominus tamen gratia ad effectum magis ostendit deus misericordias suas in hoc mundo: quam potentiam. nec iustitiam. nec aliquid aliud. Et per consequens quotidie tot in finem peccata committant insuriam divine maiestatis: tamen sustinet peccatores et prouidet eis de necessitate. ps. Deus ludet iustos. sor. et pa. nunquid ira per singulos dies: Sic ergo cum misericordia dei sit infinita non limitatur nec terminatur a remissione peccatorum. Item quod obliuiscitur misereri deus aut contra in ira sua misericordias suas: quasi diceret non. Secunda ratio est propter meritum passionis christi per quam penitentia et omnia sacra

menta operant effectus suos. Cuius passionis virtus est sufficientissima pro omnibus peccatis. i. Jo. 2. Ipse. s. christus est propitiatio pro peccatis nostris. Unde pro nostro autem tantum sed etiam pro totius mundi. Nec obstat id de peccato in ipsum seculum: quod non remittit neque in hoc seculo neque in futuro: sicut dicit Iudas. 12. quod respondet ut infra in tertia parte sermonis. Nota Totus mundi. Quintimo etiam si essent mille mundi sufficienter virtus passionis christi ad remissionem omnium peccatorum: quod quasi infinita est virtus illa. utpote procedens a charitate christi que fuit infinita respectu persone divine etc.

Secunda conclusio est negativa ex parte subiecti: que est ista quod ratio subiecti quicquid nulum peccatum est remissibile: quod subiectum est incapax penitentie. et hoc est in demonibus et hominibus damnatis qui sunt incapaces gratie. Et sequenter penitentie duplici ratione. Prima propter defectum voluntatis eorum que non est disposita ad gratiam recipiendam sed obstinata in malum. unde nec volunt nec possunt benefacere: et consequenter nec penitere. Licet enim displiceat eis culpa commissa et doleant de ea: non tamen volent de ea inquantum est offensiva dei: sed inquantum est afflictiva ipsorum et patitur penam propter ipsam. Et sic de pena potius dolent quam de culpa. quoniam in culpa semper seculi remanent. Unde Sapientia 5. Nidentes turbabuntur timore horribili mirabuntur in sublatione insperate salutis. gementes pro angustia spiritus. penitentiam agentes etc. Secunda ratio est propter iustitiam divine voluntatis que non vult eis gratiam conferre. Nec decet magnificentissimam iustitiam suam gratiam iniusto conferre. Unde et leges per quarum conditores per ipsam dei sapientiam iusta decernuntur: dicitur Prouer. 8. Hoc iustitantes dicant: quod iniusto beneficium non datur. Cum ergo demones et damnati non habent gratiam dei nec disponere se ad illam ergo etc. Unde nota quod si demones et damnati ventam a deo humiliter postularent: profecto misericordiam postulerent: quia non obliuiscitur misereri deus nec continebit in ira sua misericordias suas. ps. Et ideo erema erit peccatorum damnatio. Nec tenenda est heresis Origenis dicentis.

In festo sancti Iuliani.

¶ Item hominem esse salvandū: per illud **M**ibi
odisti eop q̄ fecisti. **I**te dicit sp̄m sct̄ p̄s
sup in aere p̄ diabolo salvādis: sicut f̄stet
Ro. 2. 4. q. 2. in fi. pp. q̄ origenes post mox
tem est ab ecclia anathematizatus vt bñf-
catus: vt ibidē d̄r in textu. **N**ī dānati bñf vo-
lūtatem sic fixā t obknatā q̄ nō pnt velle
bñfacere. **U**ī p̄ar. 22. **L**igatis manib⁹
p̄dī. mīttite eā in tene. exteri. **I**bi erit f̄ct⁹
t̄r f̄rdoz d̄r̄dī. Per manus intelligunt op̄a
t̄r̄s: s. per pedes affectus t volūtates q̄rūt
adeo ligate q̄ nec volūt nec pnt bñfacere
rōnib⁹s supradictis. Et iō dānati ē p̄ p̄ctis
venialib⁹ eternaliter punient⁹: s̄m **L**po. in
4. infirmam tē.

¶ Tertia pdaio est negativa ex pte adie/
cti. i. ex defectu alicuius circumscriptionis seu condi/
tionis ad veram penam requirit. Et est ista.
¶ Quid ex defectu alicuius circumscriptionis in pena
requirit: ptem aliqñ est irremissibile. Regrist
et tripter circumscriptionis in pena. Ista qñ do/
lor sit voluntarius de pcto. Qui aut nō vult
volere de pcto nō est ppenitens. Et sō tunc
ptem cōmissus efficit irremissibile: et hoc est
ptem in spm scdm de quo dñs dicit in enā/
gelio. Qui dixerit spm scdm nō remittet
ei neqñ in hoc seculo neqñ in futuro par. 12.
¶ Quid 2ag? intelligit de finali in pena. Nota
de illo qñ pñs pccubina pñtebat cūda fratrl
nro qñ suadebat ei vt relinqueret eā qñ noluit.
Et cū fr diceret ei. Tu sis ad infernū. Rñ
dixit ego volo ire ad infernū. Ista ppe fuit
finalis in pena et sic mortuus est: vt audiat
ab eodē frē. Nota hic de illis qñ in fine vite
despōsant pccubina et. Tales hñt inten/
tionē bonā saluand. Sicut hñt despōsant qñ
credūt mori. si at crederēt se victuros nō de/
spōsant. sed in pccubinato cōtinent:
dānantur. Et nota hic qñ bec finalis ipñsa
est illud qñtam scelus qñ nō remittit a deo
pp qñ solū aia dānat. de pe. vi. i. Sup trl/
bne. Alde in ser. qñ tragicissima. de qñ uoz
receptaculis alap. in pñto articulo sñ sermo
ser. 4 p. 7. Scda circumscriptionis pñie est qñ
pcto: nolet de pcto in qñtu est offensā dei:
als nō est pñ pñsa: sicut nolet laro qñ du/
cit ad furcas de culpa sed nō in qñtu est dei
offensā: qñ pñtus recit als crassat in latroci/
nio si adesset scilicet pccatā scopia. sed nolet de
pcto pñ pñenā. 3o dñ. i. Pct. 4. Nemo aut

vñ patiat qñ homicida aut fur aut male
dicens aut alienoz appetitor. Si dñs vt tñsa
nus n erubescat rē. Ito mō penituit Esau
de reddito neprozigenture r i s nō pē
nituit. Qd ppter eo q dicit. Venient dies lu
ctus pñs mei r occidā Jacob frēm suū
27. Propter q vt dicit apñs Heb. 12. Esau
nō inuenit locū pñs qñs cū lachrymis in
gūssit eā. Sic ē penituit Antiochus. q quā
vñ. r. Macha. 9. Qd abbat hic sceleratus dñm
a quo nō esset infiridicā psecutus. bole
bat. nō de culpa pñta nō ppi offensam dei
sed ppi infirmitatē quā pariebat. Tertia
circūstācia regit in pñia q dolor ille sit eā
spe venie alienō esset ka sed despata pñia
r i s nō remissina pñi. Talis fuit pñia Laym
q ait. Maloz est inqitas mea q vt veniam
inerear Gen. 4. Dic pñte hystorā. Talis
etiā fuit pñia iude pñtoris q voluit v pñ
dicā. Peccant tradēs sanguinē iustū: sed
nō eū spe venie. q laq se suspēdit. Patet
ergo tripler conditio. Bñs ait Iulianus ly
peccaverit graviter occidēdo parētes: nō
tāq parricida q ignorās fecit penitētiē qñ
hō q hñt oēs tres circūstācias pñtas r
voluit volūtariē v pñō ē qñtā fuit offensa
dei r cum spe venie. Et i s pñtatis est per
pñiam verā remissionē pñi sui r hoc ē q
dicit thema. Nec edulcē qñs etiā de sare
clausi licetū sit marito occidere vrozē infla
granti adultero de pñsiam cum turpi pñ
na. C. v adulterio. l. Grace. rē. Mō videā
m hystorā. Dic legēdā rē. Deo grās. am.

¶ Tūc aliis fmo fieri pōt culus thema sꝫ
eū dñice q̄ currit in festo scti Iuliani sic p̄
pone. Multū veniēt ab oriēte ⁊ occidente ⁊
recēbēt eū Abrahā Isaac ⁊ Jacob in regno
celozꝫ ⁊ psequere fmonē sicut supra in festo
epiphanię sctę. q̄si ab oriente ⁊.

Incipit sermo de laude scientiarum :
sed presertim theologie.

Katias ago

Cdeo meo semp p vobis in
grā dei que data est vobis:
qz dñs vobis facti estis in illo
in oīcia. i. Cor. i. Mōta f
eti estis. i. spe: qz ex quo nūdā inīpti i hac
cōsuetate Lathanie Jam in spe estis acgrēdi

55

De laude scientiarum

magno timore possidentur. Nam facilliter amitti possunt et sepius amittuntur furto, vel rapina aut alia quavis causa que multiplex esse potest, propter quod saluator in euangelio nos admonet dicens. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra: ubi erugo et tinea demolitur et ubi fures effodiunt et furantur. Mat. 6. Sic ergo homines false diuitie ex quo possunt tot casibus deperire cum magno timore possidentur. Scientia autem non sic: quia etiam cum nudo homine remanent et sunt accidentia: ita anime subiecto: quod non possunt ab ipso quodammodo separari. Hoc probatur exemplo illius populi qui cum omnia exteriora bona perdidisset et nudus a patria profugisset interrogatus a quibusdam ait. Nil perdidisti sed omnia mea mecum habeo. intelligens de scientia que in separabiliter sibi adheret. Vnde Boetius de scientiis loquens ait in primo libro. Ecce mihi latere dicat scribenda cament. Id est scientie seu muse.

Et veris elegit fletibus ora rigant.
Hec saltem nullus potuit pulchre terro.
Ne nostrum comites persequerentur iter.

Quinimo post mortem etiam remanent scientie in intellectu. sicut de Augustino Thomas et alij beatis. et etiam in damnatis. Cum enim cognitio particularium contingentium post vitam istam remaneat: tanta illud 2. ad. 16. si recordare quia recepisti bona in vita tua. Et lazarus similiter mala: multo magis remanet scientia que est cognitio vltimorum et necessariorum et consequenter firmiter est cognitio particularium: quales non remaneant. Idem modus intelligendi per sanctas matres: quia quod ad hunc modum intelligendi dicitur scientia non remanere post vitam finem quem modum loquitur apostolus. 1. Cor. 13. dicens. Sine scientia destruetur. Tertia ratio est: quia scientia proficit seclusus seu exaltat sublimius. Nulla enim veritas quamlibet maxima auri et argenti et hominibus terrenis potest beatum facere possidentem. Nam non solum beatitudinem eternam conferre non potest sed nec virtutem aliquam propter quod dicitur Prover. 17. Quid prodest stulto habere diuitias: cum sapiam emere non possit. Quia in immo potius miserum faciunt possessorem. Et consequenter valde obstant diuitie ad virtutes acquirendas. Propterea optimo

consilio fretus est clausus ille thebanus de quo Hieronymus. et habet in decre. 12. q. 2. Cratichus ille thebanus homo quidam diuissimus cum ad philosophandum athenas pergeret. magnam auri pondus abiecit. nec putauit se posse et virtutes finis et diuitias possidere etc. propter ream dicitur Eccles. 5. de clauis. c. 19. felices inquit nos vel filios vestros non diuitie terrene faciant. Aut nobis viuentibus amittere de aut nobis mortuis aliquid nescimus vel forte a quibus volumus possidende. Nota. A quibus nescimus. Declara ratio. Propterea dicitur. ps. Thebanus et ignorat cui congregabit ea. Et Eccles. 2. Detestatus sum omnem inuentionem meam qua sub sole studiosissime laboraui: habebatur heredes post me. quare ignoro utrum sapiens vel stultus futurus sit. et dissabitur in laboribus meis quibus desudauit et sollicitus fui. et est quicquid tam vanum quasi diceret nihil. Scientia vero est in illa que confert beatitudinem homini habenti eam. Unde Prover. 11. Iustus autem liberabitur scientia. Item. ps. Beatus homo quem tu erudieris domine et de lege tua docueris eum. Propterea David orabat dicens. Bonitas tua et disciplinam et scienciam doce me. Unde et doctus et doctoribus aliis promittitur excellentia gloria in vita futura. Psal. 12. Qui docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti. Et qui ad iustitiam eruduntur plurimos erunt quasi stelle in perpetuas eternitates. Ecce vero qui non habent scientiam reputantur vani et miseri: tanta illud Psal. 134. Vanis sunt homines in quibus non habet scientia dei. Et ideo etiam sacerdotem ignoratem increpat dicens. Quia tu scientiam repulisti repellam te ne sacerdotio fungaris mihi. Psal. 4. Nota moraliter. Unde procedit quod laici, clerici, sacerdotes. et omnes vitios vacent et ribaldariis: nisi quia non occupant se ad scientias acquirendas. Unde Ista. 5. Propterea captiuus ductus est populus meus: quia non habent scientias. Nota Capitulum: a diabolo et peccatis. quia quod facit peccatam seruus est peccati Io. 8. Si ergo vacarent scientiis acquirendis immunes essent ab huiusmodi vitiis. Tum propter singam oculus quod est sentina omnium vitiarum. Tum propter amorem scientie que sic alliceret eos quod

non cuperent carnalibus vitijs delectari. presertim si vacarent scilicet scripture sacre. Nam ut dicit Hieronymus ad Paulinum. Alma scientiam scripturarum: et carnis vicia non amabiles. Unde et Aurora. Ingiter hec legere meditari inquirere nosce. Quid: nisi celestis luce ciboq; sati. Et sic patet primum medium trium rationum quare scientie ducantur vere diuitie. Auctoritas. Proverb. 8. Accipite disciplinam meam et non percutiam. Doctrinam magis q; thesaurum eligit. Melior est enim sapientia cunctis opibus preciosissimis. Et omne desiderabile ei non potest comparari. Item ps. Bonum multum est tui super millia auri et argenti. Item Sap. 7. Preposui illam regnis et sedibus. Et diuitias nihil esse dicit in comparatione illius. Nec comparant illi la. pre. quoniam omne aurum incompara. il. ar. est erigua et tantum est. ar. in conspectu illius. De ciuitate etiam sapientia dicit Iulianus. Vultianus: et habetur. ff. de varijs et extraor. cogn. l. i. Est quidem res sanctissima ciuili sapientia: et que preciosa nimis: ratio non sit estimanda. Et sic patet ratio quare Apostolus vocat scientias diuitias diuinitatis in themate. Diuites facti estis in omni scientia.

¶ Alius sermo.

Ed ut hanc

rationem vltimam latius persequamur: scilicet quo modo scientia faciat hominem beatum seu felicem: est notandum qd fm sententiam theologorum et philosophorum eorum qui recte senserant. beatitudo hominis in dei cognitione consistit. non autem in diuitijs. nō in fortitudine. non in dignitate. non in voluptatibus. nec in honore. Auctoritas veteris testamenti. Iere. 9. Non gloriatur sapiens in sapientia sua. Et non gloriatur fortis in fortitudine sua. et non gloriatur diues in diuitijs suis: sed in hīs gloriatur qui gloriatur scire et nosce me: quia ego sum dominus. Ad idem auctoritas noui. Io. 17. Hec est

autem vltima eterna ut cognoscant te solum verum deum et quem misisti Iesum christum. Nam. Sicut autem tangit Thō. in. 4. contra gentiles in prin. potest de eo et de diuitijs respice haberi cognitio: ad quarum quamlibet scientia hominem disponit. modo nudit. et instruit.

¶ Prima est cognitio per rationem naturalem: et hec est bona.

¶ Secunda est per reuelationem diuinalem: et hec est melior.

¶ Tertia est per visionem supernalem: et hec est optima.

¶ In primis tamē duabus cognitionibus consistit non perfecta beatitudo hominis: sed imperfecta. In tertia vero perfecta: ut probat Thō. in. 3. contra gentiles. c. 37.

¶ Prima ergo cognitio habetur per medium creaturarum ex quarum cognitione deuenitur ad cognitionem dei demonstratione: quia sicut per effectus ad causam. Declara hoc sicut scripsi in sermone de articulis fidei sermo. 8. ubi agitur de articulo primo fidei: videlicet de vnitatem dei par. 1. Auctoritas. Ro. 1. Inuisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur semper. quoq; vltimus et diuinitas. Item Sap. 13. A magnitudine enim spēs creature cognoscibiliter potest horum creator videri. Hęc ergo cognitionem dei sine hunc modum cognoscendi deum instruit nos scientia metaphisice. Hinc autem scientie metaphisice omnes alie scientie et liberales artes humanitus adiuuente deseruiant. Videmus quomodo. Et primo quidem deseruiat philosophia naturalis. Vide Augusti. in. 3. de doctrina christiana. Nam medium huius cognitionis diuine que habetur per metaphisicam sumitur a creaturarum cognitione ut dictum est. Creature autem tunc perfecte cognoscantur cum earum nature et cause percipiunt: quia ut dicit philosophus Tunc unumquodq; seire arbitramur cum eas causam cognoscimus: quia obiectum intellectus est: quod quid est idem rei essentia: ut dicitur in tertio de anima. Ideo ad huius diuine cognitionis habendam necessarium est seire naturas rerum et eorum

De laude scientiarum

diffinitiones seu causas. Quia etiam ad vocan-
dum hanc speculationem regit valitudo corpo-
ris: quia alio fantasma non esset apta ad forma-
dum fantasmata per quod intellectus possibilis
intelligit et. Ad hoc autem deseruit medicina quod
subalternat philosophie naturalis. Secundo deseruit
et philosophia moralis. Nam ad cognitionem dei
non potest homo perungere: nisi mente purgata
a vitis et voluptatibus. quibus infectus animus
homo non solum de deo sed nec de creaturis
cognitionem perfectam habere potest: quod videtur Boetio.
Nubibus atris condita nullum.
Fundere possunt sidera lumen.
Ideo consulens subdit.
Tu quoque si vis cernere verum.
Tramite recto carpere callem.
Gaudia pelle. pelle timorem.
Spemque fugato. nec dolo addis.
Et subdit rationem. dicens.
Nubila mens est vinculaq; frenis.
Hec ubi regnat. Ad hanc autem purificationem
animi per bonos mores et precepta deseruit no-
bis philosophia moralis quam tractat Aristoteles
in ethica. Ideo dicit Augustinus in 8. de ciuitate dei:
quod propterea Socrates vniuersam philosophiam ad
componendos corrigendosque mores flexisse
memorat. cum ante illud oes magis philosophis
et naturalibus rebus persequendis operam ma-
iorem impenderent. quod scilicet primas atque summas causas
reperire quas non nisi in vultu veri ac summi dei
voluntate esse credebat non putabat nisi mi-
sera data mente posse comprehendere. Et ideo purga-
re bonis moribus vite censebat instigare: ut
deprimetibus libidinis exoneratus animus
naturalis vigore in eterna se attolleret natu-
ramque incorporei et immutabilis luminis. ubi
causa omnium factarum naturarum stabiliter vultu
intelligentie puritate conspiceret. Hec ille.
Tertio hanc cognitionem diuine defuit reo-
nomia: hoc modo. Quia enim debitores in-
mus etiam primis nostris quos sicut nos di-
ligere iubemur: iuxta illud Ecclesiastici 17. Deo
mandauit unicuique de primo suo. Et Mat-
theus 22. Diliges primum tuum sicut teipsum. Et Te-
rentius. Homo sum et nihil humani a me
allentis puto. Unde et philosophus in 9. Ethicorum. dicit quod
amicabilis quod sunt ad amicos: videntur veni-
re ex hiis quod sunt ad seipsum. Et quo dicto
colligitur quod illa debemus velle amicis quod et
nobis. Ideo ad hanc purificationem mentis que

habet per virtuosam vitam deus habet dirigere
etiam primos suos: ut possint esse capaces
etiam ipsius diuine cognitionis. Debet autem
deus facere prestantius erga filios quorum curam
gerit: quia alio deus sedens humani faceret.
Unde dicitur 1. Timotheo 5. Si quis suorum et maxime do-
mesticorum curam non habet fidei negauit: et est in
fideli deterior. Propter autem hoc habere curam
aliorum dupliciter. Uno modo tanquam persona priua-
ta: sicut paterfamilias domus. et sic tenet deus ha-
bere curam familie sue et diligenter ipsam ver-
bo et exemplo instruere et puerum. ut per virtuo-
sam vitam incedat. Et ad hoc deseruit reo-
nomica quod est vna pars philosophie moralis. Alio modo
deus potest habere curam aliorum tanquam persona pu-
blica sicut est princeps vel rector ciuitatis.
et sic deus habet sciendam gubernandi reipublicam.
ut clues virtuosae vniat. et ad hoc. Quarto
deseruit politica quod est etiam alia pars philo-
sophie moralis. Hanc autem politice subalternat scia iu-
ris canonici et ciuilis. Cuius precepta sunt hec.
Honeste viuere. alteri non ledere. ius suum
unicuique tribuere. Insuper de iustis. et iuribus pri-
uatis. Quibus deficiunt hanc cognitionem diuine
etiam artes liberales. Primo quidem Gram-
matica. Quia. nam ad perfectas scias agnoscendas
quibus manducamur ad dei cognitionem: in-
digemus auxilio doctorum quod predictas scias
prescripserunt. Non enim sufficeremus ex no-
bis ipsis ad omnia perfecta inuenienda et cogno-
scenda: eo quod vita breuis ars vero longa: ideo
necessaria est nobis legere libros eorum et eo
sequenter eorum ideoma intelligere in quo illos
scias tractauerunt. Quia autem ideoma eorum
fuit in grammatica: ideo oportet scire grammati-
cam. Tunc propter intelligendos libros eorum.
tum etiam propter colendam sciendam nostram aliis.
Unde grammatica de scia recte loquendi atque
scribendi. Secundo hanc cognitionem defuit dese-
ruit Dialectica. Nam in cognoscendis et ca-
pescendis perfectis scientiis: sunt multe difficul-
tates et obscuritates. Tum propter modicam
intellectus nostri. quod videtur ait philosophus: ita se habet ad
manifestissimam in natura. sicut oculus no-
cturne ad solem. Tum et propter difficultatem
rerum in seipsis. Propter quod dicit Salomon
Ecclesiastici 1. Late res difficiles non potest homo
eos explicare sermone. Et inde videmus quod
multi philosophi antiqui in multis errauerunt et
peritiam inter seipsos senserunt: ut Augustinus re-

fert. id. de clui. dei. et ppter hoc etiam fortasse Socrates ted. o rex obscurarū pphiam vniuersam ad corrigēdos cōponēdosq; mores fieri se memorat: vt dicit Aug⁹. S. de ci. dei. Ideo ne possimus facilliter decipi tā a nobis q̄ ab alijs ne accipiamus falsam p vero et c⁹. Ideo necessariū est nobis hīc modum cognoscendī arguēdi et discernēdi veram a falso: et ad hoc deseruit dyalectica. q̄ sicut dicit Aug⁹ plurimū valet in dissoluen- dis q̄nibus etiā sacre scripture. tam ibi ca- nenda est libido risandi et puerilis quedā ostentatio decipiendi. sicut pleriq; insipientes delectantur. Contra quos dī Eccli. 32. Qui sophistice loquū odibilis est. Tertio deseruit etiā Rhetorica. Quia. n. ad dirigē- dos primos nostros ad beatitudinē istam q̄ p̄sistit in cognitiōe dei vt dicitur est et ad purgationē animi: indigemus aliquibus rōn- bus p̄suasorijs. Ideo p̄sequenter indigemus aliqua scia ad p̄suadēdum eis et trabēdus eis dulciter et affabiliter: ad hoc qz nō vio- lentia sed benivolentia trabēdi sunt ad sa- lutem: iuxta illud apli. 118. ex tristitia aut ex necessitate: hylarem enim datore diligit deus. 2. Cor. 9. Coacta enim seruitia nō pla- cēt deo. Ad hoc aut deseruit rhetoricā. Et doc. antiq; eloquenter libros p̄scripserunt vt nō sōlū instructent intellectū sed etiam legentiū affectū attraherent p̄suasionibus rhetoricis. Nam vt ait Aug⁹ in. 4. libro de doc. xpiana in p̄m. Cū sit in medio posita facultas eloqui q̄ ad p̄suadēda seu praua seu recta plurimū valet cur nō bonorū stu- dio cōparat vt militet veritati. si eam mali ad op̄inēdas pueras vanasq; causas in vltis iniquitatis et erroris vsurpant tē?

Quarto deseruit Musica q̄ est scia dele- ctabilis. Quia. n. mens nostra corpori vnita nō p̄t semp et p̄tine vacare h̄mōi contē- plationibus otiosis. ppter humanam fra- gilitatē: ideo expedit vt q̄nq; interponant aliq; occupatiōes delectabiles et honeste: qbus anims recreari possit fortis contē- plationes illas resumere. Et idcirco adinū- ta est Musica ne alis tedio corporeū aut vacemus ocio: q̄ est sentina vltio- rum. Et etiā fortasse vt anims noster ex melo- dia musicalī attrahatur ad deuotionem et subleuaret ad diuina. Et in officijs ec-

clesiasticis sacri doctores instituerūt etiam melodias musicales. q̄ valde deseruiunt cō- tēplationi et deuotioni audientiū. Et de Aug. legimus q̄ flebat vberime in hym- nis et canticis suane sonātis ecclesie vocibus vehementer affectus. Et de Cecilia legitur q̄ cantatibus organo ecclesia in corde suo soli dño decantabat dicēs. Fiat dñe cor meū imaculatum vt nō p̄fundar. Itē Dauid so- nando psalteriū eleuabatur ad p̄tēplā dñi deum et spū sc̄s adeo replebat vt tunc pro- phetaret. Et alibi legit q̄ ipso pulsante cy- tharam quiescebat Saul a veratione sp̄s mali. 1. R. 18. hīc potes etiā dicere si expe- dit quod poere fingant de Orpheo. et tan- gūt Boetius in tercio de consolatione tē.

Quinto deseruit Astronomia: ad cognitiō- nem. n. dei nō sōlū manu ductū p̄sideratio et cognitiō creaturaz inferiorū q̄ sunt sub celo q̄ habet p̄ p̄phiam naturālē vt dictū est. 8. sed et marie deseruit et manu ductū cognitiō corporū celestia. scilicet celoz. planetaz. et syderū. et cursus eoz. in quoz p̄p̄tatiōes et moti- bus. maxime cognoscit mirabilis et ineffabi- lis ordo vine sapie. Ad hoc autem deseruit Astronomia. De Astronomia seu astrolo- gia dicit Aug⁹ in. 2. de doc. xpiana: q̄ quasi nihil adiunat ad intelligentiā diuinaz scri- pturaz. et instructuosa intentione plus impe- dit. Hec ē scia hodie abq̄t in defecutionē: sicut dicit S. 1. 2. q. 2. c. 2. 2. 2. Sexto deseruit Arithmetica. Nam Astronomia p̄se- ere h̄mōi nō p̄t nisi sciantur p̄p̄ositiones nu- merorū. quos docet Arithmetica. Et id opor- tet h̄c scire quasi viā ad illam. Septimo deseruit Geometria eadē rōne qua et Aris- metica. Astronomia. n. nō p̄t p̄fecte sciri nisi agnoscant dimēsiōes siue mēsure et q̄si- tates rep: et cognoscant q̄sitates astroz et distācias sydez et cursus eoz. et ad hoc dese-ruit Geometria. De Arithmetica. Geometria et Musica: dicit Hiero. sup eplā ad Titum q̄ q̄siles p̄tineant veritatē tñ nō sunt sciētie p̄tatiōis. et h̄at et in decre. 36. dī. Si q̄s grā- matia. Et p̄dictis ergo patet q̄ oēs sciētie et artes liberales manu ducūt h̄mōem ad co- gnitiōē dei. In qua bitudo humana p̄sistit q̄siles dīncrimode. qz qdā imediāt sicut est metaphisica. qdā vero mediate sicut alle- sciētie et artes. Fiat ergo rō formalis sic.

De laude scientiarum

Illā per que manuductur homo ad beatitudinem faciunt hominē beatum saltem p modum cause instrumentalis dispositiue. Sed scientie manuducunt hominē ad cognitionem dei que est beatitudo humana ergo rē. Patet 9°.

Secūda vero cognitio de deo habetur per reuelationē diuinalem. et hec est melior et perfectior qz meliori et perfectiori medio innititur qz prima: qz prima innititur medio creature per cuius cognitionem quasi per quādam scalam ascendit homo ad cognitionem creatoris ut dictū est. Nec autē cognitio innititur medio creatoris reuelatio.

Nec potest ista cognitio sine iste modus cognoscēdi deum naturaliter haberi ab homine et hec sunt ea que sunt fidei. De exēplis de trinitate personarū. de incarnatione. seu eucharistia et alijs articulis fidei. ad quorū cognitionem ex puris naturalibz nō potest homo ptingere: qz transcendunt limites rationis humane. Alii nec Anaxagoras. nec Pythagoras. nec Plato. nec Aristoteles. nec alij philosophi pringerunt ad hunc modū cognoscēdi deum. Habetur enim solum ex dei reuelatione: iuxta illud Ro. 10. Fides ex auditu. auditus autē per verbum xpi. Item Isa. 7. Nisi credideritis non intelligetis: in aliam litterā. Propterea dicit aplo. i. Cor. 2. Loquimur dei sapientiam quā nemo principū huius seculi cognouit. Glo. i. pph. Et subdit. Nobis autē reuelauit deus per spūm suum. Ad idē. i. Cor. 12. Nemo potest dicere dñs iesus nisi in spiritu sancto. Item Baruc. 3. Niam sapientie nescierat neqz cognouerunt semitas ei⁹. Reuelasset autē eis deus si intellectum proprium dei imperio subiugassent. Sed ppter superbiam eorū obcecati fuerunt. Nam ut dicit aplo. Cum deum cognouissent. i. quātū ad rōnes naturales ut per primā cognitionem et hanc habebant philosophi nō hāc sciaz. Et ideo nō sicut deum glorificauerūt aut gratias egerunt. sed euauerunt in cogitationibus suis. Et obscurati est insipientia eorū. Dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt et mutauerunt gloriam incorruptibilis dei in similitudinē imaginis corruptibilis hoīs et voluerunt et quadrupedam et serpentis rē. Ro. i. Nec ergo cognitio dei

quā naturaliter haberi nō possit: ita necessaria est ad salutem: iuxta illud apli I. I. 3. Et ibidem. Sine fide impossibile est placere deo. Hanc autē cognitionē docet nos scia theologie que est longe excellentior et nobilior alijs scientijs rē.

Tertia cognitio dei habet per visionē. Et hec habebit in patria qz videbim⁹ eū sicut est. i. Jo. 3. Et hec est optima. Unde Aplo. i. Cor. 13. Et parte enim cognoscimus et ex parte pphetamus: cum autē venerit qd perfectū est euacuabitur qd erpse est. Et infra. Videmus nunc per speculū in enigmate: tūc autē facie ad faciem. Ad hanc autē cognitionē dei perfectam ordinatur homo et manuduct⁹ per sciam theologie. que ppter hoc instituta est a deo ut illa mediante saluemur: iuxta illud Jo. 17. Nec autē scripta sunt ut credatis qz iesus est filius dei et ut credentes istā habeatis in n. i. e. spūs: et sic de scia cognitione que habet per reuelationem trāstetur homo ad hanc terram que habetur per visionem: iuxta illud apli. 2. Cor. 3. Nos vero emine reuelata facie gloriā dñi speculantes in eandē imaginem transformamur a claritate in claritate: tanqz a dñi spū. De hac triplici cognitione habet vna auctas Job. 26. Ecce ecce ex pte dicta sunt vsp. eius. et cum vlt par uam stillā sermonum eius audierimus qz poterit monstrum magnitudinis eius inueniri: Quā auctoritate sic et pōntē Tho. in 4. ptra gentiles in prin. q. dicit. Ecce hec ex parte dicta sunt viarū eius: ad illam. pertinet qz per vias creaturarū in dei cognitio nem noster intellectus ascendit. Et qz has vias ip. rēce cognoscimus recte adiungit Et parte. Ex parte enim cognoscimus sicut apostolus dicit. i. Cor. 13. Qd vero subdit. Et cum vlt par uam stillā sermo. eius audierimus: Ad sciam cognitionem pñet prout diuina nobis credenda per modum locutionis reuelantur. Fides enim ut dicit Ro. 10. Est ex auditu. auditus autem per verbum dei. De quo etiam dicitur Jo. 17. Sanctifica eos in veritate sermo tuus veritas est. Sic igitur quia reuelata veritas de diuinis non videnda sed credenda pōnitur recte: dicit Audiamus. Quia ve-

ro hec imperfecta cognicio efflat ab illa p
fecta cognitione qua diuina veritas in seip
sa videtur dum a deo nobis mediantibus
angelis revelatur. qui vident faciem pa
tris: recte nominat Esaiam. Unde et Joe
lis. 3. dicitur. In die illa stillabunt montes
dulcedinem. Sed quia non omnia mysteria
que in prima veritate visa angelis et alijs bea
tis cognoscunt sed quedam pauca nobis re
uelantur. signanter addidit. Paruam. Dicit
enim Eccli. 43. Quis significabit eum sicut
est ab initio: Multa abscondita sunt maiore
re huius pauca enim vidimus opera eius. Et
dominus discipulis dicit Jo. 17. Multa ha
beo vobis dicere: que non potestis portare
modo. Nec etiam pauca que nobis reue
lantur sunt quibusdam similitudinibus et
obscuritatibus verborum nobis proponunt.
ut ad ea quoque capienda soli studiosi perue
niant. Alij vero quasi occulta venerentur et
increduli lacerare non possunt. Unde dicit
apostolus 1. Cor. 13. Videmus nunc per spe
culum in enigmate. Signanter addidit. Vix:
et difficultas ostenderet. Quod vero sub
didit. Quis poterit tonitruum magnitudinis
eius intueri: ad tertiam cognitionem perti
net qua prima veritas cognoscet. non sicut
credita sed sicut visa. Videmus enim tam
sicut est: et dicitur 1. Jo. 3. Unde dicit In
terlinee aliquid modicum de diuinis myste

ris perspicitur sed ipsa maiestas diuina vi
debitur et omnis bonorum perfectio. Quia do
minus ad Moysen dixit Exo. 33. Ego ostē
dam omnem bonum tibi. Recte ergo dicit
Magnitudinis. Non autem proponit veritas
hominis aliquibus velaminibus occultata
sed omnino manifesta. Unde dñs discipu
lis suis dicit Jo. 16. Venit hora cum iam non
in prouerbis loquar vobis sed palam de
patre annuntiabo vobis. Signanter ergo
dicit. Tonitruum: ad manifestationem in
nuandam. Nec Tho. ubi supra. Et predi
ctis autem infertur quod scientia theologie per
quam habetur scilicet cognitio dei de aqua su
pra longe est excellentior: quam metaphisica:
et multo magis quam alie scientie etc.

Deo Gratias. Amen.

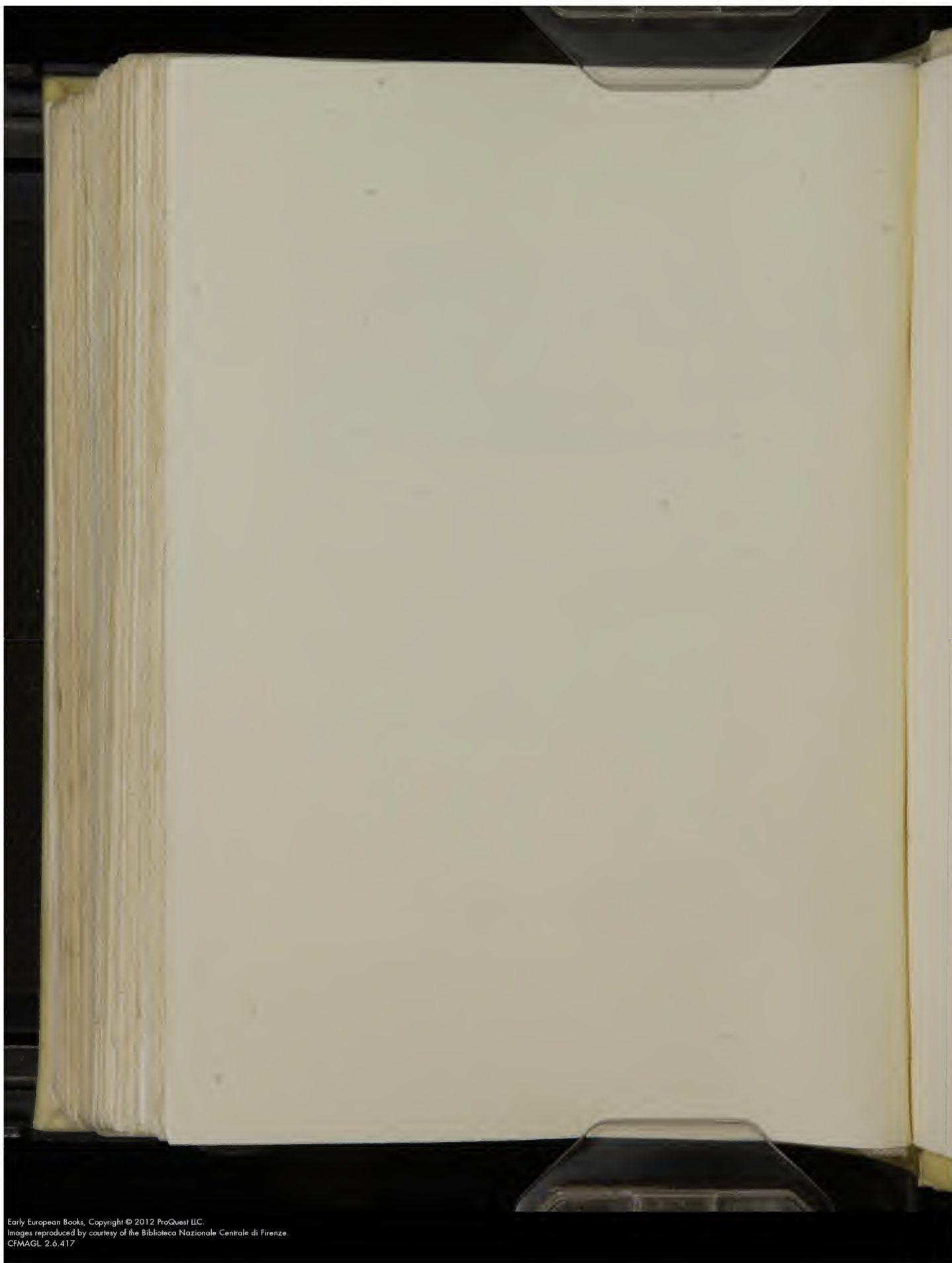
Finis.

Sermones aurei excellentissimi docto
ris Petri Hieronimi feliciter explicant: cum
expositione orationis dominice et tractatu
de legibus: loco sermonum dominicalium
qui nequaquam haberi. diligenti cura Ja
cobi Britanni calceographati: et solerti casti
gatione Venerandi doctoris Patris fra
tris Hieronymi de Bargnano digesti die
vig. Petri. B. ccccij.

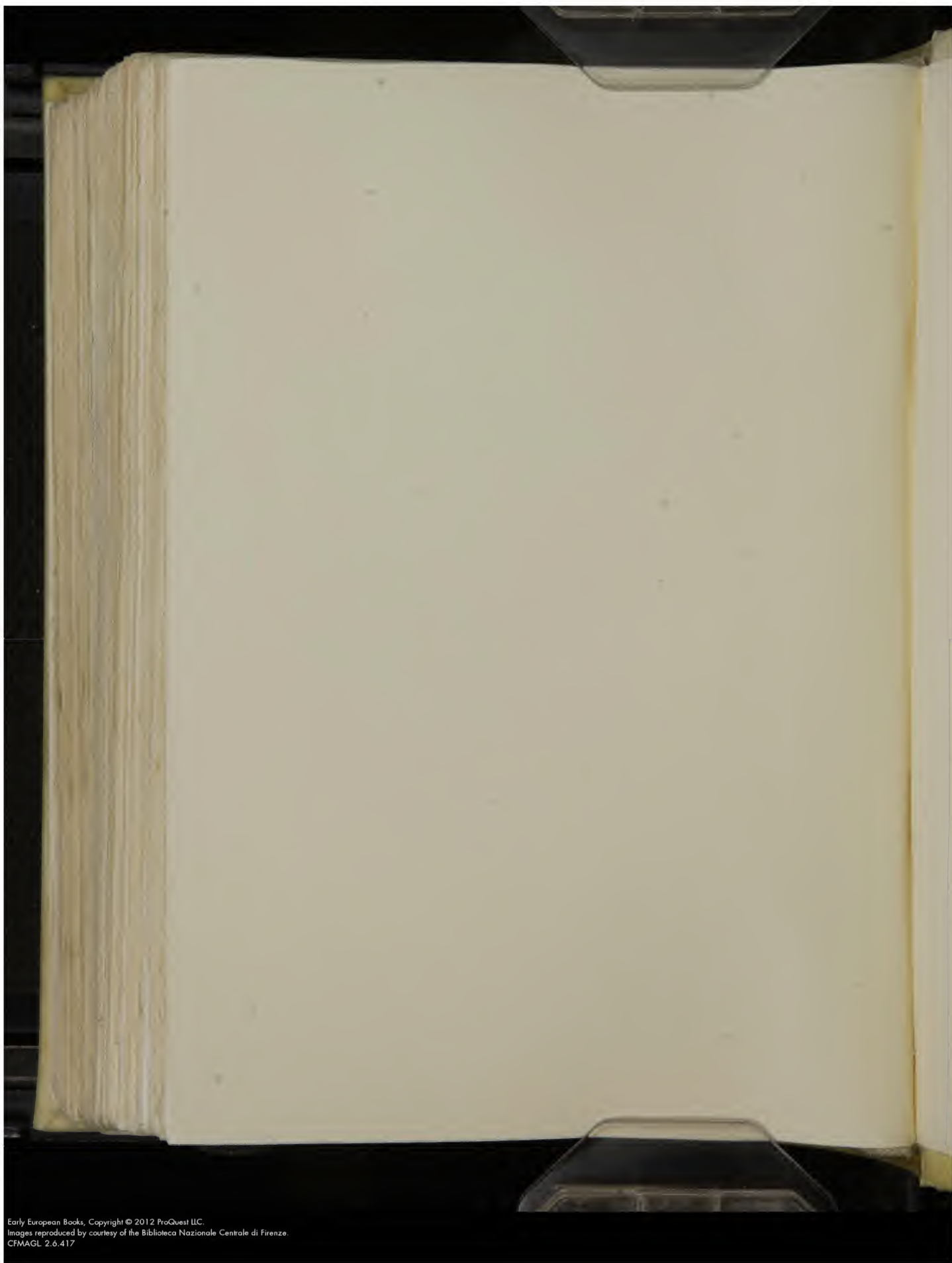
Hi sunt Sermones Petri hieremie: q vna
cum Titis Plutarchi Bixie impressi sunt:
cum priuilegio Illustrissime Dominationis
Tenete nequis ipsos sermones aut ipsas
vitas audeat imprimere neq3 venūdare sub
pena cōtenta in ipso priuilegio intra decē/
nium.

FINE

na
nc:
ns
us
ub
cc

LIBRARY

005647280